Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
26/1 I
2
D-31-3

Del Conv.to di S. M.a in Via
6.26.I.2

¶ Summa confeſſorum reuerendi patris Joannis de Friburgo ſacre theologie lectoris: ordinis predicatorum: non modo vtilis: ſed et chriſtianis omnium paſtoribus perq̃ neceſſaria: ſummo ſtudio ex Raymundo: Guilhelmo: Innocentio: Hoſtienſi: Goffredo aliiſq; viris perdoctis: q̃ in vinea dñi laborarũt cõuecta: antea prelũ nõ paſſa: luculento atq; euoluto adbibito repertorio: ab innumeris inſuper mēdis per egregiũ iuris vtriuſq; licentiatum dñm Henricum Uortomã de Norimberga emaculata: marginariiſq; doctorum notis inſignita. Adbibitus eſt preterea epilogus totius ferme iuris canonici puncta complectens.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Reuerendo patri dn̄o Georgio Pebam ſacre theologie profeſſori di-
uiq; Laurentij Norimberge preposito digniſſimo Petrus calybs mono-
montanus vna ſui recommendatione obſequia paratiſſima.

CUm nup inter mutua q̄ habebamus colloquia pater reuerende omniq; pre
conio celebrãde mihi tecũ de curatoꝝ paſtorũq; ſtatu: i quo cũ laude moder
ris habenas: ſermo incidiſſet: atq; eiꝰ ego preconia ꝑ ingenij captu corã ꝑſni
tate tua: nimis forte preceps: retuleram. quã ſcȝ eſſet meritorius: ꝙ precellẽs:
quãq; omni commẽdatione maior atq; dignior. Tu paululũ ſubridens vba
neq; hec in verba prorumpens: amice ais vt laudes parcius ꝑpendas altius
deniq; rem curioſius ſcruteris velim. Contueberis enim que lateant hac ſub
faſce: hoc iugo atq; officio. abſtruſa incõmoda: non qȝ inficias eam hunc ſta
tũ eſſe cũ eminentẽ tũ laudatiſſimũ: neſcio tñ q̄d imis obrepet medullis. omni ꝑiculo. labore ⁊ dif
ficultate refertuȝ. aculeis: ſpinis: tribulis: atq; vt ita loquar: caſtanearum thecis circumſeptum.
Quid enim difficilius quã illuminare: purgare: atq; proficere. ac ꝑfectionẽ nedũ vite ſed ⁊ doctri-
ne in ſubditorũ animos declamando infundere? Quid periculoſius quã curã gerere excubiaſq; fa
cere precioſis: necnon ineſtimati theſauri: hominẽ puto: ſaluatoris noſtri tã nobili ſanguine em
pti? Quid deniq; laborioſius quã animarum ſeſe ducem doctorem: paſtorẽ: medicum: ⁊ cuſtodem
adeo porrecta fronte exhibere? quũ diui Gregorij teſtimonio regimen animarum ſit ars artium.
que non preſumitur doceri: niſi prius intenta meditatione: cura: vigilia: laboreq; diſcatur. Perce
pta hac ſententia tua ſubmiſſis aliquantiſꝑ oculis cogitabundus mirari ſatis nequiui vnde ac-
cidat ꝙ pleriq; paſtorale officium nedum ſubire parati. Sed ⁊ ſe ſpõte offerẽtes ingerenteſq; imo
vt plerumq; fieri ſolet: pecunijs: munere: vi: metuq; intorquentes tã ardenter affectent qui ſe me i
cos alarum longe prius profiteri atq; oſtentare: nec erubeſcunt nec metuunt antequam aromatũ
herbarum: radicum: malagmatum ⁊ reliquoꝛuȝ id genus pigmentorum: virtutem efficaciam: ac
adminiſtrationem: taceo ſpiritualium vulneruȝ conditiones morborum inſuper diſſecta genera:
etiam a tergo noſcant. Qui quum ab latronum impetu ſaucio: languido: ſemiq; viuo relicto
homini eruditionis vinum pietatiſq; oleum infundere. vulnera abſtergere. ⁊ caritatis faſcia con
ſtringere deberent multo magis negligunt. Inficiunt potius quam reficiunt. Sed vtinam: vel ſa-
nos imperitia vulgata maloq; vite exemplo non perimerent. Quibus etiam quo ſalubrius prom
tum adhibere antidotum valeant. Euangelicꝰ ſamaritanus geminos denarios. O mirãda pie-
tas credidit doctrinam puto: aſtipulante Ambroſio: veteris atq; noui inſtrumenti. veruȝ quid ex
hoc latentius energie ſequatur perpendendũ. Eſt enim verus eterni regis typus: cuius precio no-
ſtra ſunt ſanata vulnera. Attamen tales nec vnum nec alterum noſcentes denarium etiã non ad-
modum concinne manus ad opus tã arduũ porrigentes dictu citius aberrant Ita vt in eos illud
dicteriũ: Sana teipſum medice: obtrudi queat. Altius vero digniſſime dn̄e prepoſite tuã non tã verã
quã ſinceriter prolatã ſententiã ab imis ruminans animi ſedibus. Hunc ſtatũ inter difficiles dif
ficilem: periculoſos periculis plenum. laborioſos frequenti iugo curuatũ nõ eſtimare non potui.
Vocant enim ſacra in pagina ſpeculatores: ianitores patres: ⁊ paſtores eccleſie. Speculatores vt ex-
plorando inimici machinamenta ꝑpellãt aſtipulante Ezechiele propheta. fili hominis ſpecula
torem te dedi domui Iſrael vt veniente gladio inſones buccina vt populus ſe cuſtodiat. Qȝ ſi vero
venerit gladius et tulerit de eis animã ſanguinẽ eius de manu ſpeculatoris requirã. Metuẽda ſa
ne incuſſeaq; his qui preſunt comminatio huic non abſimile eſt. qȝ in regnorum libro legimus.
Cuſtodi virũ iſtum qui ſi lapſus fuerit erit anima tua pro aĩa illius. Item ianitores quibus ſuper
ne arcis claues ad claudendum aperiendumq; prudenter ſunt tradite Chriſti documento q̄ vendẽ
tes ⁊ ementes e templo dignos colligendo repellendo peruerſos: euerberauit. Ceteruȝ conuenit
illis vt ſint patres atq; paſtores. Patres diligẽdo: fouendoq; gregem dominicum: paſtores vt rite
preſint non obdormiant atq; baculũ irruentibus lupis animoſius ſumant. Saluator ad petruȝ di
xit: Diligis me plus his? Reſpondenti tu ſcis qȝ amo te ter ait paſce oues meas. Intellige: doctri
na: exemplo: ⁊ temporali ſubſidio. Queȝ enim ſuper familiam ſuam conſtituere vult vt ſit fidelis
neceſſe eſt. Fidelis non queſtus munerum aut ambitionis ductu ſed lucrandarum animarum intẽ
tione. cum dn̄s eum non caro vel ſanguis huic prefecit muneri. ſed heu condolens cogito quali-
ter omnia ſunt in peius collapſa. Inuenimus pro ſpeculatoribus ignorantiam cecam qua in clero
nil impudentius pro ianitoribus timidaȝ ignauiam. paſtoribus ambitioneȝ rapacem. qȝ per pro
phetam Eſayam conqueritur dominus dicens. Speculatores tui ceci omnes neſcierunt vniuerſi
canes muti non valentes latrare videntes vana ⁊ amantes ſomnia canes impudentiſſimi neſcierũt
ſaturitatem ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiaȝ. Sed quid de ianitoribus noſtri ſeculi di
cat chriſtus certum habemus. Inquit enim ve vobis qui clauditis regnum celorũ añ homines vos
quidem non intratis neq; introeuntes ſinitis intrare. Peruerſo claudatis exemplo. ſcripturarum
miſteria tollendo: eruditionis debita non impendendo dogmata. Et iterũ in Luca. Tuliſtis clauẽ
ſcientie. Inania leuia: leuia grauiſſima iudicando q̄ expiandis debitã vel neſciunt vel non audent
imponere penitentiaȝ corripere delinquentes diſſimulant ⁊ pro munere iuſtificant impium. Atta
men vt tandem expergiſcens ad me redeam: quid vel ego de quorundam ignauia non curatorum
ſed epiſcopali tantum oleo ſacratorum ineruditos dn̄e prepoſite volo: Nam doctos morigeratos:
atq; ſtudijs deſudantes maxima ſemper in veneratione habui: ſententiam. breuibus accipe. Com-
pertum habemus ꝙ deus optimus maximus: creauit hominem ad ſimilitudinem ſuam: nõ vt no
ſtra ope egeret. quippe qui ſummus omnipotẽs eternus ⁊ incircũſcriptibilis eſt: ſed ex ſola diuini
amoris erga nos ſui abundantia ſpirauitq; in faciem eius ſpiraculum vite animam ſcilicet inor
talem: puram candidam. immaculatamq;: locauit quoq; illum in paradiſi hortum. Qui profecto ſi

plaſmatoris ſui mandata vt de ligno prohibito non comederet: pretergreſſus non fuiſſet ipſe atqꝫ nos omnes ſua proles poſt conſtitutum a deo tēpus diuine beatitudinis atqꝫ eterni pallacij conciues necnon coheredes effecti fuiſſemus. At quoniam antiquus ſerpens qui celo ceciderat. Eue vt preuaricaret atqꝫ de fructu prohibito comederet perſuaſit infelix mulıercula conſenſum preſtitit ſimul atqꝫ maritum Adamum ſeduxit quo factum: vt omnes morti eterne obnoxij paterna etiam nius priuati hereditate. Verumtamen quoniam pater omnipotens multa poſt ſecula humani generis eſt miſertus. miſit vnigenitum ſuum hunc in mundum vt mortali indutus carne pro peccatis noſtris ſeſe hoſtiam viuam immaculatamqꝫ in crucis ara mactaret. qua patris iram placaūit miſericors dn̄s. Sed quū terrena hec moles iuſtis anime atqꝫ rationis pure perſuaſionibus vt plurimum recalcitrat multimode in peccata relabimur ⁊ qđ letum erat peccatorum luto obruimus Fidus tn̄ cuſtos noſter chriſtus tante imbecillitati noſtre ſuccurrere volens: ſacerdotes nobis confeſſionum auditores et medicos animarum paſſionibus prefecit. qui inter lepram ⁊ lepram diſcernentes ab egrotis ſanos: pollutis mundos: lapſis erectos: per datam ligandi atqꝫ abſoluendi poteſtatem facere poſſunt. Nihilo tamen minus: horreſco referens: multi paſſim reperiūtur vtpote parum perditi. illibaturo indies offerentes holocauſtum qui etiam ex pura ignorantia vel ſpontanea ſecordia atqꝫ diuinarum lectionum contemptu vel: vt fit quandoqꝫ etiam ſi ſint ſatis eruditi: ob librorum penuriam deniqꝫ ob illorum non tam numeroſitatem quam prolixitatem credulam nedum negligunt ſed ⁊ ſeducunt plebeculam. vna ipſis in foueā: vt eſt in euangelio: precipitanter cadentes. Quomodo enim fieri poteſt cum ex ſoluta primi hominis harmonia animus noſter ſit tot ſubſtratus paſſionibus quibus per varia atqꝫ nephandiſſima ferimur peccatorum inuolucra: vt anime medicus qui caſuum conſciētialium differentiā ignorat: a tenebris ſegregare non nouit ab grana quiſquilias euentilare non curat. Miſeros aliquando: vt mortales defraudet: ſit neceſſe: Sunt enim: de indoctis omnino loquor: qui in re minutula ita quandoqꝫ confitentem importunis oblatratibus ſuis perterritant. ac ſi a celo deum propulſiſſet. Ita etiam verbis iniurioſis impetūt vt neſcio an iracundiam ab illo exterminant: an potius ignotas prius doceāt cōtumelias. Sūt vice verſa qui cum paſſis velis turpiſſime quoqꝫ adducuntur ſicco pede preteruolant peccati grauitatem reo non ſatis explicant ⁊ quod deterius eſt pro pluma: vt ſic loquar: īponere ſolent ponderoſam nimis penitentiam. Pro maxima vero dei offenſa vix per vncias remi dimetiunt. Sūt poſtremo quos ſua ducit philantia quiqꝫ ſibiipſis egregie ſolent applaudere qui ab reſeruatis ſedi apoſtolice vel epiſcopali caſibus celum quaſi digito attingere eſtimantes ignorantia tamen ducti homines abſoluunt. Econtra plures ob triuiales quos aqua demeret ſacrata: exceſſus. nō abſqꝫ ingenti pecuniarum dilapidatione Romam petere neceſſarium eſſe declamant. Hec profecto nō iniuriandi animo: non rancoare. non deniqꝫ mente ſiniſtra: in medium duco. ſeiūt boni ſacerdotes quale onus ſuſceperint: Mali vero quod periculum quodqꝫ damnum ſubituri ſint librata mente perpendant. Illos tamen atqꝫ innumeros his ſimiles errores reuerenda paternitas tua. Quippe que eſt inter oculatos oculatiſſima: peritos periti ſſima: fidos fideliſſima. Sincero quidem animo commiſereſcens. ac conſyderans proqꝫ augenda chriſtiana republica piiſſimo proximorum amore tracta ſummam reuerendi patris Joannis de Friburgo lectoris eximij de predicatorum familia ſtudioſos nempe hic ordo viros habuit: vt ſtanneis exarata notis: que calamo prius tantum ⁊ errabunda manu erat conſcripta in publicum prodiret: ex bibliotheca domeſtica ⁊ quidam locupleti traxit: ac vrbis huius libraro precipuo eleganti caractere imprimendā commendauit. Vt tā docti quam ſemidocti dubijs emergentibus caſibus ⁊ his quidem arduis certum haberent quo petri dirigant naniculam horoſcopum ne vel effracto malo vel reſiliente anchora periclitetur. qđ quam ſit egregie etiam virtuoſe factum doctiſſimi quiqꝫ iudicabunt quamfacillime. Eſt enim opus profecto: vt laborioſum ita ⁊ fructiferum: vt compendioſum ita ⁊ multiiugis: ac catholicis ſanctorum patrum dictis refertum. Nam quid eſſe poteſt quod verum confeſſorem ignorare decet ſi ſaltem legens noctuā nō agar quin hac in ſumma que vel ob excellentiam aliarum ſumma dici facile queat: terſe: polite: ſuccincte: ⁊ ad vnguem reperiatur. Noluit equidem vir non tam doctrinis imbutus varijs. quam religionis initiatus miſterijs ſibi a deo traditum talentum vt formidoloſus negotiator in agrum abſcondere: verum magno cum fenore deo ſuo reddere auditurus in die retributionis. Euge ſerue bone quia fuiſti fidelis ſuper pauca ſuper multa te conſtituā. noluit etiam ſue lumen ſapientie ſub modio celare: Sed arcis inſtar munitiſſime in montem preceſum vt multis luceret adſeuitandas conſcientiarum caligines locare. Nam quod vel Raymundus Guilhelmus. Innocentius. Hoſtienſis. Goffredus. aliqꝫ multi per immenſum velitantes pelagus diffuſius ſcripſere. hic Joannes compreſſius arctauit. ita vt quod longa prius indigebat perluſtratione: illud ipſum vnicuiqꝫ ſine moleſtia pre oculis iaceat. Innixus eſt preterea egregijs doctoribus. Diuino Thome: Petro de palude: vna Alberto addatur qđ ius canonicum ferme totum inſtar apum tam artificioſe intexuit. Eſt enī ſumma hoc materiarum ordine artificioſiſſima. complexu queſtionum ac dubiorum deciſione copioſiſſima ⁊ reſolutiſſima. vtilitate precioſis. Tanta eſt etiam eius autoritas: teſtis experientia ⁊ nota ⁊ occulta: vt pace aliorum dixerim nullibi eius contenta a quoquam fuiſſe reiecta comperimus. Hanc neoterici ferme omnes citant: hanc doctiſſimꝰ ⁊ ꝓbatiſſimꝰ pariſienſis cācellariꝰ gerſon sepiꝰ ꝯmēdādo allegat. Parū tn̄ fuiſſet ſi vir tā ſolers animoqꝫ valēs ſibiipſi tm̄ hoc tā egregio ope e ſatiſfeciſſet: niſi ⁊ poſteris ī ꝑpetuū eruditōis ſpecimen etiam reliquiſſet quod ⁊ ſi aliquo factum modo parum tamen adhuc eſſet idem non omnibus ſtudioſis palam fieri. Fateor me in aliqbus bibliothecis huius ſumme trāſumpta ī membrana ſcripta vidiſſe. ſed quid factum: non multa etiā obiter perluſtrarā folia. quin dū Scillam vitare volebam: in Charibdim incidi. adeo peregrinis ⁊ exoticis litteris ſcripta: tot labyrinthis ſcatens: nunc mutilatus liber hic: nunc verbum verbo coaceruatū: et: vt breuibus dicam:

Herculeus

Herculeus nodus erat. vt vel quantūuis litteras ſitientem: Lemurū inſtar nocturnaliū facile deterrere potuiſſet. Diligētia ergo vir clariſſime tua: atq; anhelans amor: quē ꝓ chriſtianoꝝ ſalute vigil cōmiſſi gregis cuſtos geris: id effecit. vt liber hic anteaꝙ ad preliū veniret correctus: ab ſitu: ſqualloreq; vindicatus: atq; obmiſſis adimpletis et ſuperfluis obeliſco confoſſis. Jnq; hanc elegātiſſimā formā redactus: oībus τ ꝑcipue theologie ſtudioſis lectoribus. obuijs manibus: τ q̄dem venalis: excipiendus preſto eſſet. Surgite itaq;: nam mihi robuſtū ſermo etiā habendus eſt: ſurgite inꝙ tandem ab ſomnolētia veſtra vos quibus diuina ſunt cōmiſſa: qui ab ſummo agricola deo optimo: ad excolendā vineā ſuam eſtis vocati: qui ab recto intelligentie tramite condolenter deuiaſtis. animū expergite: precordiaꝝ fimbrias calefacite: euertite loculos hācq; ſummā vobis tam luculentam: vilem: raram: τ politam: non corticē tantū ſed τ nucleū frangētes: cōparate. que quidē: vt vn̄ digreſſimus etiā reuertamur digniſſime dn̄e ꝑpoſite: ſub curā tuā τ paternā tutelā: ab religioſo facta religioni dedito: ab ſacerdotio edita ſacerdotio inſignito: iure optimo dicanda: tanꝙ ad tutiſſimum aſilum citato greſſu reuerenter volat. Dignum eīn eſt vt per tante eſtimationis τ integritatis virum iuſto adiuta patrocinio: ab caninis emuloꝝ morſibus eripiatur. atq; benigne: te doctore eam amplectante: a doctis ſuſcepta in precio habeatur. Neſcio eodē quorſum dementie ventū ſit vt optima queq; ab improbis tam faciliter impetunt. nulla degultata honeſtatis dulcedine. Ut enim ſcabrones. fuci: veſpe: τ reliqua id genus inſecta: floribus quoq; inſidunt: abrodunt: mutilant: exſugunt: mellis tamen fauos nullos faciunt. ſic pleriq; obgannitores ac vitiligatores ſibiipſis Suffenū: Talpiſq; ceciores. Hilam vocantes ſeſe habent qui omnia colluſtrant: perſtrepunt: diſcurrunt: atq; indice digito lineatim obambulant. Verū ne in horeſtem epiſtola ſurgat: calamū recondere placet. Valeat itaq; paternitas tua reuerēda τ optatas ſpiratura auras: propicio deo felices ducat annos. meq; etſi prius ignotū in amicoꝝ albo eſſe haut poſtremum dignare. Datum ex muſeo noſtro ſexto Jdus Decembris. Anno ab inuenta hominum ſalute. M.D.xvij.

¶ Petri Chalybis pro diui dominici familia commendacio.

¶ Arbor bona malos neſcit producere fetus.
Sic mala nec bonos edere crede poteſt.
Dominicus ſanctus pingui plantauit in horto
Arboream ſiluā: dulciſonoſq; ramos.
Doctor Aquitanus: cuius precordia luſtrat
Ethereum flamen: celica ſcripta dedit.
Sed quid: Vincenti ſileam ne ſcripta diſerti
Tot: que ſunt libris cōcumulata bonis.
De Mediolano petrus pro fide cruorem
Effudit roſeum: vulneraq; alta tulit.
Gloria ſed magno debetur magna per orbem
Alberto: ſtudijs qui inuigilare facit
Hos ſequiturq; Hugo: Petro comitatus amico
Rite Paluda no: doctus vterq; ſatis.
Obmitto relinquam doctoꝝ ſponte cateruam:
Ne forſan videar texere Cathalogum.
Autori grates ergo nos reddere fas eſt:
Qui ſtudio hanc ſummam cōtulit aſſiduo.
Laus nec parua quidē danda eſt q̄ preſſit eandem
Ere ſuo: vt tantum progrederetur opus.

¶ Nota ꝙ lector iſte Johannes ante compilationem huius ſumme confeſſorum fecerat tabulam ſuper ſummam Raymundi et apparatum eius verificationem quoqꝫ ſeu declarationem plurium que in ipſa ſumma ⁊ gloſſa ipſius habent. Necnõ ⁊ quẽdam libellum ſpālem de queſtionibus caſua libus cui libello hunc prologum prepoſuit. Et qꝛ de prioribus his opuſculis mentio fit in ſequenti prologo. Ideo ad intellectum huius prologi hunc illi iudicauit preponendum.

¶ Prologus fratris Johannis lectoris in priorẽ libellum queſtionum caſualium.

Quoniam dubiorum noua cotidie difficultas emergit caſuū doctores moderni tam theologi ꝙ iuriſte plures caſus ⁊ legendo ⁊ ſcri bẽdo determinauerũt ꝙ in antiq̃o ribus cõpilatõib⁹ nõ habent. Ea etiã ꝙ priores ſcripta reliquerũt a poſterioribus ſunt in pluribus emendata. Et perfectius declarata. Cuꝫ igitur ꝙ plurime q̃ões ad conſilia animarum perutiles diuerſoꝝ doctorum per volumina ſint diſperſe. Ego frater Johannes lector de ordine predicatoꝝ minimus aliquas ex illis quas magis vtiles iudicaui in vnum decreui colligere ad meum ⁊ alioꝝ fratrum ꝓfectum: vt ſi qui forte libroꝝ copiam non habuerint: vel ad tot ſummas ⁊ ſcripta tranſcurrenda non vacauerint hic collecta ſub compendio mlta de his inueniãt que requirũt: vel ne aut iudicium in foro animaꝝ vtilitati perfectius intẽderem. Primo tã de textu ꝙ de apparatu ſeu gloſſa ſumme venerabilis pr̄is fratris Raymũdi quondã magiſtri ordinis nr̄i ꝙ penitentiarios dirigit regiſtrum ſiue tabulaꝫ ſm ordinem alphabeti cum diligẽtia ordinaui. Sc̃do ea ꝙ ad emendationẽ vel declarationẽ tã textus ꝙ apparatus eiuſdem ſumme a poſteriorib⁹ approbatis tradita doctorib⁹ vtilia videbant ipſi ſũme i ſpatio aſcripſi. In quibus etiã qui cũ illis ꝯcordẽt vel diſſentiant ibidẽ quãtũ reppeꝛi deſignaui. Sꝫ de qua materia nihil ab alijs tactũ adhuc legi ea ſicut ſcripta ſũt nec cõprobando nec ĩprobãdo reli qui: qꝛ de mea ꝓpria ſola q̃ſi nihil i hoc ſicut nec i pſenti opuſculo poſui. ¶ Sed tñ alioꝝ ſanioꝝ i eccl̃ia doctoꝝ ſn̄ias referẽs: ⁊ vt plurimũ etiã ipoꝝ ꝟba ponens libroꝝ nihilominꝰ eoꝝdẽ ſn̄iaꝝ ⁊ ſcri ptoꝝ de quib⁹ ſunt aſſumpta nõia ⁊ loca aſſignãs relator ſum non inuentor. ¶ Tertio in iſto libello q̃ões caſuales que vel nõ ꝯtinent: vel min⁹ plene continent in ipa ꝑdicta ſumma fratris Raymũdi ⁊ apparatu eius quas in pluribus doctoꝝ libris ⁊ ſcriptis inuenire potui in vnũ collegi caſqꝫ ſub titulis eiuſdẽ ſumme ⁊ eoꝝdem libroꝝ ⁊ titulorum ordine diſpoſui aliquas inſuꝑ rubricellas de ſpãli b⁹ materijs quibuſdã titulis ſupponẽdo. ¶ Sũt aũt hec collecta maxĩe ꝺ libris hoꝝ doctoꝝ memo rati ordinis: videlꝫ fratris Alberti quõdã ratiſꝓ nenſis epi: fratris thome de acquino: ⁊ fr̄is petri de tharanthaſia. poſtmodũ ſummi pontificis Innocentij q̃nti: magiſtroꝝ ſolẽnium in theologia. Item fratris vlrici quondã lectoris argẽtinenſis eiuſdem ordinis: qui ꝙuis magiſter in theologia nõ fuerit: ſcientia tñ magr̄is inferior nõ extitit vt in libro ſuo quẽ tam de theologia ꝙ de ph̄ia ꝯſcri pſit euidenter innoteſcit. Et famoſoꝝ lectorum de ſcholis ipſius egreſſoꝝ numerus proteſtatur. Tñ ⁊ poſtea prouincialatus theuthonie laudabiliter adminiſtrato officio pariſius ad legendum directus ante lectionis inceptionem ibidem a dño eſt aſſumptus. ¶ Iteꝫ ponunt hic aliqua de ſumma Goffredi ⁊ plura de ſumma dñi Ebrudunẽſis que dicitur copioſa ꝙ poſtmodũ fuit Cardinalis Hoſtiẽſis. vñ ⁊ a q̃buſdã noiat ſumma dñi Hoſtiẽſis. ¶ Addunt quoqꝫ hic aliqua de nouis ſtatutis ſum morum pontificũ ſiue in modernis cõcilijs editis ſiue in curia publicatis. ¶ Sed ⁊ hic ꝯſiderandũ eſt q̃d cũ ſc̃da pars ſc̃de de ſumma fratris Thome predicti quaſi pro maiori parte ſit moralis ⁊ caſua lis: plurima de illa ſumpta in hoc opuſculo poſui ⁊ ideo vbicũqꝫ ſolũ dicit Rñ. ſm Tho. in ſumma vel ſimile nullo addito ſemꝑ intelligendum eſt. de ſc̃da ſc̃de niſi alia pars ſpecialr̄ exꝓmat. hoc quoqꝫ aduertenduꝫ ꝙ in ſpatio ex oppoſito vbi materia aliqua incipit vl̄ locus libri ſeu ſumme mutat ad que in ſequentibus fit remiſſio noĩs doctoꝝ cũ rubrica poſui etiã ſequentia ſemꝑ in eodẽ libro. capi. vel q̃ſtione: Rubrica ſeu paragrapho. aut diſtinctione querantur: donec locus alius in littera ⁊ in ſpa tio deſcribat. locũ aũt ſcripti ſuper ſententias non noĩe doctoris: ſꝫ potius ꝑ ſn̄ias deſignaui ꝓpter ſcriptorũ pluralitatẽ. De his vero lectione libelli melius ꝙ verbis lector poterit informari.

¶ Incipit prologus eiuſdem fratris iohannis lectoris in ſummã confeſſorum.

Saluti animarũ ⁊ proximoꝝ vtilitati ſc̃dm ordinis mei ꝓfeſſionem fraterna caritate ꝓ ficere cupiens: votis quoqꝫ et precibus fratrũ annuens: poſt priora opuſcula hanc cõpilationẽ magis cõpletam dipoſitis dei ꝯſiſus auxilio ſum aggreſſus. In qua vero tñ caſus qui in ſumma reuerendi patris fratris Ray. ⁊ eius gloſſa ſcripti ſunt poſui. In q̃bus ꝙ a poſterioribus doctoribus plus vel minus approbent adiungens ꝙ tum reperi. Sꝫ etiam ſub eiſdẽ titulis cũ rubricellis additis queſtiones in priori libello poſitas ⁊ plura ex gloſſa dñi Innocentij quarti ſuper decretales ⁊ alioꝝ doctorũ addidi vt in vno volumine collecta aiaruꝫ medici multa de his ꝙ requirũt inueniãt. Et ex diuerſorũ concordia doctorũ ſciant q̃d ſit probabilius ⁊ ſecu rius iudicandũ. ¶ Diſtinguitur quoqꝫ hoc opus ſicut ⁊ ſumma predicta fratris Raymundi: cuius etiam ordinem ⁊ titulos proſequor in tres partes. In quarũ prima agitur de criminibus ꝙ principaliter ⁊ directe cõmittunt in deum. In ſc̃da de his ꝙ in proximũ. In tertia de miniſtris ⁊ regularibus et irregularitatibus ⁊ de ipedimẽtis ordinãdoꝝ: diſpenſationibus: purgationibus: ſententijs: penitentijs ⁊ remiſſionibus. Quibus ⁊ tractatũ de ma trimonijs quaſi quartã partẽ addidi. qꝛ predictis adiungi cõiter conſueuit. Modum aũt eundẽ tenui in hac cõpilatione quẽ in priori libello. videlꝫ q̃d cum nolatur hic ſumma Tho. ſemper intelligitur de ſc̃da parte ſc̃de niſi alia pars ſpecialiter exprimatur. Similr̄ cũ nolatur hic gloſſa: ſemper intelligendũ eſt de gloſſa Vuilelmi ſuꝑ ſummam Raymundi niſi alia gloſſa ſpecificet. vt gloſſa Innocentij vel Hoſtienſis aut Bernardi vel gloſſa ſuper aliq̃d decretum. ¶ Item in ſpatio nomina libroꝝ aut doctoꝝ cum rubrica poſui. vt citius inueniri poſſit cũ idẽ doctor in ſequẽtibus allegatur. quia ſemꝑ in eodẽ libro: capitulo: queſtione. rubri ca: ſeu paragrapho aut diſtinctione ſequentia que rantur: donec locus alius in littera ⁊ in ſpatio deſcribatur: locũ tñ ſcripti ſuꝑ ſententias non noĩe doctoris ſed noĩe ſententiaꝝ deſignaui in ſpatio ꝓ pter ſcriptoꝝ pluralitatẽ: cõpilatorem quoqꝫ ſum me copioſe quẽ in priori libello. Ebrudunenſem no minaui

Raymũdꝰ.

Innocentiꝰ.

Glo. vuili.

minaui.in hac cõpilatione nomino hoſtienſem.q nunc ſic cõmuniter ab olbus nolatur tanq̃ a digni tate excellentiori. Qui cum ſimpliciter allegatur. puta cum dicitur rñdeo. ſm hoſtienſem.lib.j. vel ij.aut hmõi rubrica.tali ant.§.tali ſemp intelligẽ dum eſt de ſumma ſua pdictã. Apparatũ vo ipſius ſuper decretales induco ſub nole gloſſe ſicut alioꝝ gloſſatorũ. ❡ Si quam diuerſitatẽ vel etiã cõtra rietatem determinationũ ſeu dictoꝝ circa eandez materiam in q̃ſtionibus diuerſis inueneris aduer te illa eſſe diuerſorũ dicta doctorũ ꝛ interduʒ qðlʒ illorum ſm diuerſitatẽ circõſtantiaꝝ ꝛ caſuũ poſſe rationabilius obſeruari. Sicut ꝛ cũ ĩ eadẽ queſtio ne diuerſoꝝ doctorũ recitanĩ opiniones. Hoſtien ſis quoq3 in apparatu ſuo aliquotiẽs dicit aliter q̃ in ſumma.verũ quotiẽs hoc fit ipſe ea q̃ in appara tu poſuit tanq̃ poſterius ſcripta iudicat pferẽda. ❡ Nota etiã q cuiuſcũq3 doctoris nomẽ vel liber ponitur in principio rñſionis ad queſtionez. puta cum dicit rñdeo ſm Raymundũ:vel Thomã aut ſimilia ab illo accepta eſt tota ſolutio q̃ſtionis vſq3 in finem:niſi alius doctor interponatur. Cum vo duo vel plures doctores ſimul ponunĩ in pricipio queſtionis vt cũ dicitur.rñdeo ſm talẽ ꝛ talẽ ſolu tio totius queſtionis cõmunis eſt illis doctoribus lʒ aliqua verba ponat vnus ad explanationẽ q̃ nõ ponit alius ſed in ſententia nõ diſcordãt. ❡ Uerũ cum in fine alicuius q̃ſtionis ſic dicit.concordat. vel idem dicit talis vel talis ꝛ nullus alius doctor interpoſitus eſt concordia intelligit totius ſolutio nis vel in ſententia ꝛ quaſi in verbis vel ſaltem in ſententia:niſi ſolutio plura mẽbra ꝛ plures articu los habeat.tunc enĩ reſpõdet illi verſui vel ſenten tie.cui Imediate adiungit niſi per aliq̃d additũ de ſignetur ad olã precedentia vel ad aliqua plura de predictis eſſe referendũ. Sed ſi hoc ponit infra re ſpõſionem alicuius queſtionis cõcordia ſimiliter intelligitur quo ad precedentia vel omnia.vel quo ad verſum ſeu ſententiã aut clauſulã cui immedia te adiungitur. Quod aũt ſequitur eſt continuatio prime rñſionis ꝛ eiuſdem doctoris niſi aliud expri matur. ❡ Aliqñ etiã pauca verba alicuius concor die vel contrarietatis aut cõditionis ſeu explana tionis alterius doctoris interpoſui pcipue de glo. Uvillelmi qð tñ aliquotiẽs lʒ non ſemp per ſubtra ctam lineam deſignaui. Interdũ quoq3 aliquas iu ris cõcordãtias addidi ab alio doctore in eadẽ ma teria allegatas. Nonnunq̃ etiã aliqua in diuerſis locis poſita repetuntur vel propter predictorum illius doctoris cõtinuationẽ aut q2 fit aliqua addi tio in eiſdem.hoc in legendo hanc ſummam facile erit aduertere cõſideranti. ❡ Sciendũ etiã q fre quenter concordiã aliorũ doctorũ aſſignaui: nõ tñ propter dictorũ cõfirmationẽ ſʒ vt lector etiam in alijs libris citius eadẽ inuenire poſſit: ſi forſitã ei placuerit ſcripta reſpicere diuerſoꝝ. ❡ Materias quoq3 iuris aliquas q̃uis diffuſas breuiter tetigi vt confeſſor earũ aliquã poſſit habere noticiã.ꝛ ex his occaſione ſumpta alibi prout indiguerit requi rat.quorũ diffuſio ſub hmõi ſumme cõpendio nõ poterat coartari. Ut aũt qð queritur occurrat faci lius ſingulorũ libroꝝ ſeu partiũ titulos q̃bus hoc opus diſtinguit premiſi. Rubricellas que adiũcte ſunt ſuis principalibus titulis ſupponendo.

Tituli libri primi.

De ſymonia titulus primus. fol.j
❡ De iure patronatus. Rubricel. q.lxxxj.
Titulus.ſcðs. fol.viij.
Ne prelati vices ſuas ſub ãnuo cẽſu cõcedãt.fo.ix.
De magiſtris ꝛ ne aliq̃d exigant pro licentia docẽ
di. Titulus.iij. fol.ix.
De iudeis ꝛ paganis ꝛ eorũ ſeruis.Titu.iiij.fol.x.
De hereticis et fautoribus eorum et ordinatis ab
eis. Titulus.v. fol.xij.
De ſciſmaticis ꝛ ordinatis ab eis. Ti.vj. fol xiiij.
De apoſtatis. Titulus. vij. fol.xv.
De officijs clericorũ. Rubricella.q.xviij. fol.xvj.
De reſidentia in bñficio. Rubricel.q.xxvj.fol.xvij.
De voto ꝛ votorum tranſgreſſoribus ꝛ redemptio
nibus eorum. Titu.viij. fol.xviij.
De iuramento ꝛ periurio. Titu.ix. fol.xxv.
De mendacio. Titu.x. fol.xxix.
De ſortilegijs ꝛ diuinationibus. Tit.xj. fol.xxx.
De ferijs ꝛ ieiunijs. Titu.xij. fol.xxxij:
De ieiunio. Rubricel.q.xiiij. fol.xxxiij.
De ſacrilegijs. Titu.xiij. fol.xxxvj.
De emunitate eccleſiarũ:cimiterij:pſonarũ ꝛ reꝝ
ad eas ptinentiũ. Titu.xiiij. fol.xxxvj.
De reli. ꝛ veneratiõe ſctõꝝ. Ru.q.xxij.fol.xxxviij
De decimis pmitijs ꝛ oblatiõib9. Ti xv.fo.xxxviij
De primitijs. Rubricella.q.xlvj. fol.xliij.
De oblationibus. Rubricel.q.l. fol.xliiij.
De feudis. Rubricel.q.lvj. fol.xliij.
De donationibus. Rubricel.q.lxxij. fol.xlvj.
De ſepulturis. Titu.xvj. fol.xlvj.

❡ Tituli libri ſcði.

De homicidio. Titu.primus. fol.xlix.
De torneamẽtis. Titu.ij. fol.lv.
De duello. Titu.iij. fol.lv.
De ſagittarijs ꝛ baliſtarijs. Titu.iiij. fol.lvj.
De raptoribus predonibus ꝛ incendiarijs. Tit.v.
folio. lvj
De incendiarijs. Rubricel.q.ix. fol.lvij.
De rapina clericorũ ſpecialiter.ꝛ q̃bus et qualiter
bona eccleſiaſtica iniuſte vſurpata vel expẽſa ſint
reſtituenda Rubricel.q.xj. fol.lvij.
De hyſtrionibus. Rubricel.q.xxij. fol. lix.
De filio concepto per adulteriũ ꝛ de partu ſuppo
ſito. Rubricel.q.xxiij. fo. lix
De his q̃ ſpoliãt naufragãtes. Ru.q. xxvij.fol .lx.
De pedagijs ꝛ theloneis. Rubri.q.xxix. fol. lx.
De queſtis ꝛ tallijs. Rubri.q.xxxiiij. fol.lxj.
De bellis. Rubricel.q.xliiij. fol. lxij.
De reſtitutionibus. Rubricel.q.lxiiij. fol.lxv.
De teſtamentis. Rubricel.q.c. fol.lxx.
De ſucceſſionibus ab inteſtato. Rubricel. q.cxv.
folio lxx.
De preſcriptionibus. Rubri.q.cxxiij. fol.lxxj.
De iudicibus aſſeſſoribus ꝛ alijs eorũ officialibus
Rubri cella.q.cxxxvij. fol.lxxiij.
De conſeruatoribus. Rubri.q.clj. fol.lxxiiij.
De priuilegijs. Rubricel.q.clix. fol.lxxv.
De aduocatis. Rubri.q.clxvij. fol.lxxvj.
De teſtibus. Rubri.q.clxxvij. fol.lxxviij.
De accuſatione ꝛ accuſato ſiue reo. Ru.q.clxxxix.
folio lxxix.
De detractione ꝛ libellis famoſis. Rubri.q.cxcvij.
folio lxxx.
De legibus ꝛ cõſuetudine. Ru.q.cciij. fol. lxxxj.
De furtis. Titulus.vj. fol.lxxxij.
De rebus inuentis. Ru.q.xvj. fol.lxxxiij.
De cõmodato. Rubricel.q.xviij. fol.lxxxiij.
De depoſito. Rubricel. q.xxiij. fol.lxxxiij.
De vſuris. Titu.vij. fol.lxxxiiij.
De pignoribus. Rub.q.lxxiij. fol.xc.
De negotijs ſecularibus. Titu.viij. fol.xcj.
De emptione ꝛ venditione. Ru.q.vij. fol.xcij.
Utrum de illicite acquiſitis poſſit fieri elemoſina
et ſpecialiter.
De ludo alee. Rubricel.q.xxj. fol.xciij.

De locato ⁊ conducto. Rubricel.q.xxxiij. fol.xcv.
De iure emphiteoſis. Rubricel.q.xxxix. fol.xcvj.

Tituli libri tertij.

DE equalitate ordinandorū. Titulus primus. folio xcvj.
Quod ordinandus ſit ſine crimine. Ti.ij. fol.xcvj.
De bigamia. Titu.iij. fol.xcvj.
De coſecratione ⁊ velatione virginū ⁊ quibus modis virginitas amittatur. Rubri.q.xiij. fol.xcvij.
De ſobrietate ordinandorū. Tit.iiij. fol.xcviij.
De prudentia ordinandorū. Titu.v. fol. xcix.
De pudicitia ordinandoꝝ. Titu.vj. fol.c.
De ornatu ordinandorū. Ti.vij. fol.c.
De hoſpitalitate ordinandoꝝ. Titu.viij. fol.cj.
De doctrina ordinandorū. Titu.ix. fol.cij.
De clerico percuſſore. Titu.x. fol.ciiij.
De litigioſis nō ordinandis. Ti.xj. fol.cv.
De cupidis non ordinādis. Ti.xij. fol.cv.
Quod ordinandus ſit domui ſue bene prepoſitus. Titulus.xiij. fol.cv.
De neophitis nō ordinandis. Tit.xiiij. fol.cvij.
De ſolenniter penitētibus non ordinandis. Ti.xv folio cviij.
De curialibus nō ordinandis. Ti.xvj. fol.cviij.
De obligatis ad ratiocinia ordinādis vel nō. Ru.q.iiij. fol.cviij.
De ſeruis non ordinandis. Ti.xvij. fol.cviij.
De manumiſſione. Rubricel.q.ix. fol.cix.
De corpore vitiatis. Tit.xviij. fol.cx
De filijs preſbiteroꝝ ⁊ alijs illegitime natis. Tit.xix. fol.cx.
De differentibus baptiſmū vſq; ad mortē. Ti.xx. folio. cxij.
De peregrinis ⁊ ignotis. Titu.xxj. fol.cxij.
De etate ordinandorū ⁊ temporibus ordinationū. Titulus.xxij. fol.cxiij.
De impedimento ſexus. Tit.xxiij. fol.cxvij.
De ſacramētis iterādis vel nō. Ti.xxiiij. fol.cxviij.
De baptiſmo. Rubricel.q.ix. fol.cxix.
De cathecīſmo ⁊ exorciſmo. Rubri.q.xlij. fol.cxxj
De ſacramēto cōfirmationis. Ru.q.xlv. fol.cxxj.
De ſacramento euchariſtie. Ru.q.liiij. fol.cxxij.
De extrema vnctione. Rubri.q.cxxxix. fol.cxxvij.
De cōſecratione eccleſie vel altaris. Ru.q.cxlviij. folio. cxxviij.
De infantibus. Titu.xxv. fol.cxxx.
De electione poſtulatiōe cōfirmatione. renūciatione ⁊ vſu pallij. Titu.xxvj. fol.cxxx.
De electione. Ru.q.j. fol.cxxx.
De poſtulatione prelatorū. Ru.q.xiij. fol.cxxxiij.
De confirmatione prelatoꝝ. Ru.q.xxj. fol.cxxxiiij.
De renunciatione. Rubricel.q.xxiij. fol.cxxxv.
De vſu pallij. Rubricel.q.xxxvj. fol.cxxxvj.
De differentijs officioꝝ. Ti.xxvij. fol. cxxxvj.
De tranſitu clericoꝝ. Titu.xxviij. fol. cxxxviij.
De lapſis ⁊ diſpenſationibus. Tit.xxix. fol.cxlij.
De venatione. Rubricel.q.xij. fol.cxlv.
De ſcandalo ⁊ perplexitate ⁊c. Ti.xxx. fol.cxlv.
De perplexitate. Ru.q.ix. fol.cxlvj.
De cohabitatione clericoꝝ ⁊ mulierꝝ. Rubri.q.xj. folio. cxlvj.
De notorio. Rubricel.q.xv. fol.cxlviij.
De inquiſitionibus ⁊ purgatiōibus Ti.xxxj. fo.cxviij.
De penis. Titu.xxxij. fol.cl
De ignorantia. Ru.q.xvj. fol.clij.
De ſententia precepti diffinitionis ⁊ excōicationis. Titu.xxxiij. fol cliij.
De ſententia diffinitionis. Ru.q.xxvij. fol.clv.
De ſententia excōicationis. Ru.q.xxxij. fol.clvj.
De ſententia interdicti. Ru.q.ccxix. fol.clxxviij.
De penitētijs ⁊ remiſſionibus. ti.xxxiiij. fo.clxxxiiij.
De partibus penitētie in genere ⁊ ſpāliter de contritione. Rubricel.q.xvj. fol.clxxxvj.
De cōfeſſione ⁊ abſolutiōe. Ru.q.xxx. fol clxxxvij.
De cōfeſſionis collatione. Ru.q.xcj. fol.cxciiij.
De ſatiſfactione. Ru.q.cj. fol.cxciiij.
De oratione ſpāliter. Rubricel.q.cxj. fol.cxcv.
De quibus peccatis requiratur penitentia. Rubri. q.cxliiij. fol.ccj.
De remiſſione peccatoꝝ venialiū ſpāliter. Rubri. q.cxlix. fol.ccj.
De penitentia in extremis ſiue infirmoꝝ. Rubri. q.clix. fol.ccij.
De ſuffragijs defunctoꝝ. Ru.q.clxiiij. fol.cciij.
De ptāte ⁊ vſu clauiū eccle. Ru.q.clxxj. fol.cciij.
De indulgentijs. Ru.q.clxxx. fol.cciiij.
De impedimentis pnīe. Ru.q.cxcv. fol.ccvj.
De iudicijs petōꝝ. Ru.q.cxcvj. fol. ccvj.

Tituli libri quarti.

DE ſponſalibus. Tit.primus. fol.ccxv.
De matrimonio. Ti.ij. fol. ccxvij.
De coniugio leproſoꝝ. Ru.q.lxvj. fol.ccxxij.
De impedimentis matrimonij in genere ⁊ ſpāliter de errore perſone. Titu.iij. fol.ccxxiij.
De impedimento cōditionis. Ti.iiij. fol.ccxxiij.
De conditionibus appoſitis in matrimonio vel in alijs contractibus. Ru.q.xvij. fol.ccxxiiij.
De impedimento voti. Titu.v. fol.ccxxv.
De impedimento cognationis carnalis. Tit.vj. folio ccxxv.
De ipedimēto cognatiōis ſpūalis. ti.vij. fo.ccxxvj
De impedimento cognationis legalis. Titu.viij.
De impedimento criminis. Titu. ix.
De diſpari cultu. Titu.x. fol.ccxxx.
De impedimento violentie ſiue metus. Titu. xj. folio fol.ccxxxj.
De impedimento ordinis. Ti.xij. fol.ccxxxij.
De impedimento ligationis. Ti.xiij. fol.ccxxxij.
De publice honeſtatis iuſtitia. Ti.xiiij. fo.ccxxxiij
De impedimento affinitatis. Titu.xv. fol.ccxxxiij
De impotētia coeūdi. Ti.xvj. fol. ccxxxiiij.
De impedimento feriarū. Ti.xvij. fol.ccxxxvj.
De matrimonio contra interdictū ecclīa cōtracto Titulus.xviij. fol.ccxxxvj.
Qualiter ⁊ qñ mulier pōt aliquē petere in virū vel reſtitutionē viri ſi fuerit ſpoliata. ti.xix. fo.ccxxxvij
De diuortio ppt̄ ɔſanguinitatē. Ti.xx. fo.ccxxxviij.
Qualiter accuſatio ſit facienda in matrimonio. Titulus.xxj. fol.ccxxxviij.
De diuortio ppter fornicationē. Ti.xxij. fo.ccxxxix
De numero teſtiū tam in matrimonio q̄ in alijs cauſis. Titu.xxiij. fol.ccxl.
Qui filij ſint legitimi et qui nō. Ti.xxiiij. fo. ccxl.
De dotibus ⁊ donatiōibus ppter nuptias. Ti.xxv

Incipit ſumma confeſſorū cōpoſita a fratre iohāne lectore ordinis fratrū predicatorum.

De ſymonia Titulus.j.

Uoniam inter eccleſiaſtica crimina ſimoniaca hereſis obtinet primum locū vt patet.i.q. vltima .c. patet: vt tā pericoloſa peſtis
Symonia melius caueri poſſit ⁊ extirpari. primo videndum eſt de ipſa.

¶ Queſtio prima.

Thomas. Uere ergo quid ſit ſymonia. Rñ. Simonia
Arbertus. eſt ſtudioſa volūtas emendi vel vendēdi ali
Raymund⁹. quid ſpirituale vel annexum ſpirituali. Sic diffinitur cōmuniter a theologis ⁊ iuriſtis. Communiter enim addunt: vel annexum ſpūali: vt thomas in ſcripto ſuper.iiij. ſententiaꝝ diſtinctione.xxv. ⁊ Petrus de tarāthaſia etiam albertus eadē diſtinctione. Et thomas in ſumma.q.c.articulo.j. Et ꝙ raymundus.eo.titulo.§.i. dicit ꝙ non oportet addi non eſt contra vt dicit vlricus in libro ſuo ſexto tractatu tertio.c.xix.§. Et non eſt contradictio: ⁊ ſequenti: q2 tantū in verbis contradictio eſt. q2 ſpirituale dicitur cōmuniter ⁊ proprie. Cōmuniter autē ſumptum. adhuc dicitur quadrupliciter. ſcȝ eſſentialiter vt gratia ⁊ virtutes: vel participatiue vt eccleſie ⁊ cymiteria ⁊ vaſa ſ̄ca ⁊ huiuſmōi. Hec enī participant cōſecrationem ꝙ ſpirituali benedictione fit vel ordinatiue. ideſt q2 ordinatur ad aliquod ſpirituale vt decime ⁊ primitie ⁊ omnia beneficia eccleſiaſtica ordinātur ad hoc vt miniſtri eccleſie his ſuſtētati libere valeāt ſpiritualibus intēdere. ¶ Uel ſicut precium ad aliquod ſpirituale. tertio modo dictū ſicut preſentatio que ratione iuris patronat⁹ cōpetit alicui eſt via preſentata ad cōſequendum per inueſtiturā illud beneficiū ad qḋ preſentatur. Et hoc quidem dicitur ſpirituale inquantum autoritas reſpectu rei ſpiritualis: ſpirituale eſt aliquo modo. ¶ Sed inquantum auctoritas illa nō eſt pūcipalis ſed preparatiua ad actū auctoritatis principalis. ⁊ eſt extrinſecus adiſtēs principali cui precium eſt. Sic vocatur annexū ſpirituali. Nihilominus tamē tertio modo dictum
Thomas ſpirituale vocatur etiā ānexū ſpūali ſicut id quod ad alterū. adminiculando ordinatur eſt annexum eidem. ſpirituale aūt proprie dictum non eſt niſi illud quod eſſentialiter eſt ſpirituale. Et hoc eſt duplex: quia vel eſt pure ſpūale vt gratia ⁊ virtutes ⁊ dona ⁊ hmōi. Uel eſt eſſentialiē ſpūale acceptū in elemēto corporali vt gratia ſacramentalis. Et ſic
Hoſtienſis predicta tria vltima non ſunt ſpiritualia: ſed annexa ſpiritualibus. Thomas in ſumma articulo.i. argumento.vj. breuiter ſe expedit de hoc dicēs: ꝙ ſicut anima viuit ſecundū ſeipſam. corpus autem viuit ex vnione anime ita quedā ſunt ſpiritualia ſecundū ſeipſa vt ſacramenta ⁊ alia huiuſmodi. Quedā aūt ſpiritualia ex hoc qḋ ſpiritualib⁹ adherent. ¶ Dominus hoſtienſis li.v. rubrica.iij. de ſymonia.§.j. Quid ſit. ver. mihi videt̄ ſic deſcribit ſymoniā. Symonia eſt ſpiritualium vel annexorū ſpiritualibus precedente pacto promiſſionis conditionis modi ſeruitij precum vel cuiuſuis tēporalitatis receptio ſ vel donatio. hec intelligūtur de ſymonia quo ad eccleſiam. Nam ſine pacto ſola intētione cōmittitur quo ad deū reſpicit idem hoſtienſis. In prīnc.§. ſed irregularitatē non inducit. De hoc extra eo.tit.c.vltimo. ¶ Nota etiā qḋ in hac materia per totū qñ nominatur pecunia nomine pecunie intelligitur quicquid habent homines in terra ſiue mobile ſiue inmobile. vt.i.q.iij. per totū Idē dicit ray. infra e.li.ti.iij. de magi. in fi. ¶ Nota etiā ſecundū ray. hic qḋ nomine emptionis vel venditionis intelligitur omnis contractus nō gratuitus preter cōtractū pmutatiōis de quo habebitur infra.e.ti.q.vj. Qualiter poſſit, vñ nec trāſactō poteſt fieri ſuper ſpiritualibus extra de trāſactio-
Gloſſa. nibus ſuper eo vbi dicitur quod ſuper re ſacra litigioſa trāſigi nō poteſt licet poſſit inter partes amicabiliter cōponi. Dicit gloſſa hic qḋ tranſactio eſt de re dubia ⁊ lite incerta nōdū finita nō gratuita pactio. vide plura de cōpoſitiōe in ſpiritualibus infra eo.lib.titu.xv. de decimis.q.xliiij. Que ro etiam.

¶ Queſtio ſecunda.

Uare etiam ſymonia dicitur hereſis vt.i.q. vlti.c. patet ⁊ pluribus alijs locis. Rñ ſecū- Thomas
dum thomā in ſumma artic.i. ⁊ articu.x. Ideo ſymonia dicitur heriſis, quia ſicut proteſtatio fidei exterior quedam religio eſt etiam ſi nō ſit in corde ita econuerſo vendere ſpiritualia vel donū dei quedam proteſtatio infidelitatis. quia quaſi ipo facto
proteſtat̄ ſe dominum eſſe ſpiritualium donorum Petrus.
licet corde nō diſcredat. Concordat his pe. in ſcripto xvlri.§.ij. Uocatur autem ſymonia ⁊ addit vl. ibidē ꝙ etiā i primo ſuo auctore. ſ. ſymone ex mala radice infidelitatis hoc vitiū pullulauit quā he-
reſim ei petrus improperauit dicens. Qm̄ donū Actu um.8.
dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. hoc enim vt dicit thomas exiſtimauit ſymon quia dixit ꝙ mūd⁹ non erat a deo creatus ſed a quadam ſuperna vir-
tute vt dicit yſidorus in libro ethimo. ⁊ ſecundū yſidorus.
hoc inter alios heriticos ſymoniaci computātur Auguſtinus.
vt patet i libro auguſtini de hereſibus.

¶ Queſtio tertia. Ulri.

Uare ſymoniaca hereſis dicit̄ obtinēre primum locum. Rñ ſecundum vlr.§. cum ergo ⁊ ſequenē q2 ſymonia maximum peccatū eſt. Nā ſicut dicitur pma.q.vlt.c. patet. oīa crimina ad cōparationē ſymoniace hereſis quaſi pro nihilo reputabuntur. Sed iſtud intelligēdum eſt non vlr de qualibet ſymonia. ſed qñ eſt perfecta imitatio petri ſymonis qḋ fuit cū īfidelitate ex malicia vt pa-
tet per verba petri dicētis.ac.viij. Sicut nō eſt tibi Ambroſius.
pars neqȝ ſors i ſermone iſto. vbi. Ambroſ. in libro de penitentia ſic ponit literam. Non eſt tibi pars neqȝ ſors in fide hac. Et ſubdit. Uides quod hūc condemnat eo magis ꝙ puram conſcientiam fidei nō habebat. patet ergo de infidelitate. De malicia autem dicit. In felle amaritudinis ⁊ obligatione iniquitatis video te eſſe in felle ſignatur maxima malitia. Obligatio autē iniquitatis ſignat obſtinationem in malicia Si autem ſine errore in fide aliqs cōmittat ſymoniam ex cupiditate honoris vel diuitiarum ⁊ nō ex malicia. Tunc nō eſt maximum peccatum ſed infidelitas ⁊ peccatum i ſpiritum ſanctum ⁊ in aliquo caſu etiā ſacrilegiū maiora ſunt crimina.

¶ Queſtio quarta.

Uare ſymoniaci potius dicūtur a ſymone ꝗ
voluit emere donū dei ꝙ giezite a giezi qui Ulricus.
vendidit donum dei. Rñ. ſecundum vlr.§. dicuntur autem. ꝙ completior hui⁹ ratio peccati fuit in actu ſymonis ꝙ in facto giezi. Nam ille ſolū vēdidit donum dei. Iſte vero emit opere quantū in ipſo fuit ⁊ etiam vendidit propoſito volūtatis vt dicit vrbanus.i.q.iij. Saluator. Concordāt his

Thomas. Petrus. thomas ⁊ petrus.

Queſtio.ſ.

Utrū ſola in ētio vel voluntas etiā nō ſtudi
oſa faciat ſymoniacū. Nam qđ dicitur ſymo
nia eſt volūtas ſtudioſa emēdi ⁊c. Exponit hoc gl.
Gloſa vvill. vvill. ⁊ ad exteriorē actū progreſſiua ⁊ idem dicit
vlri. ⁊ al. in ſcriptor pe. Rñ. ſm raym. e. ti. §. ij. Sy
monia eſt: ⁊ alios iuriſtas cōmuniter dicendū eſt:
qđ qđam ſunt prohibita q: ſymoniaca vt vendere
vel emere ſacra ⁊ breuiter q̄ in veteri ⁊ nouo teſta
mento ſymoniaca erant in iſtis ſufficit ſola volun
tas. Quedā aūt ſymoniaca q: prohibita. ſ. q̄ p con
ſtitutionē eccleſie tātū ſunt ſymoniaca. Ut cū qs
renūciat eccleſie illa cōditiōe vel pacto vt det nepo
ti ſuo vel alteri. In talib⁹ nō ſufficit ſola volūtas:
niſi procedat in actū: vt extra de officio delegati ex
parte prima idem dicit Gauff. e. ti. §. cōmittit aūt
Goffredus. Et petrus in ſcrip. ⁊ innoc. in glo. ſuper. c. tua nos.
Innocentius co. titu. Dicit etiā hec glo. Nota qđ cum giezi
ſymoniacus fuerit nec legatur pactum aliqđ feciſ
Gloſſa. ſe: errauerūt q̄ dixerūt ſymoniam non eſſe ſine ex
preſſa pactiōe. Quod vō hic dicit raym. niſi proce
dat in actū intellige ſm glo. hic. In actum nō dico
renūciandi ſed paciſcendi. vnde ⁊ vlri. iij. §. in predi
cta: dicit q: i his ſola voluntate non peccatur: nec
etiam voluntate procedente ad actū ſimpliciter.
Sed ſi voluntas procedat ad actum ſm modū illū
ſecūdum quem eſt prohibitum. ſ. ſub conditione ⁊
pacto tūc ſymonia ē. Nā ſi ſine hoc aliqs renūciat
beneficio ea intentiōe vt ille q̄ dignus eſt: illud acci
piat nullū pctm̄ eſt. Cōcordat cū his gloſſa hec.
De numero etiam illorū q̄ ſunt ſymoniaca: q: pro
hibita ſunt vt dicit Goſ. vendere vicariā caſtellio
natū yconomatū aduocatiā ⁊ hmōi vt extra eo. ti.
ad noſtrā. i. q. i. ſi quis epiſcopus. ⁊. q. iij. ſaluator.
Idem vlricus.

Queſtio. 6.

Colricus. Qualiter poſſit fieri bñficiorum eccleſiaſti
corum permutatio. Rñ. ſz vlricū. §. Excepi
aūt dicēduz q aut fit permutatio beneficiorū tātuz
vl poſſeſſionū tm̄ vel vtriuſq:: vt quū beneficia me
qualia in poſſeſſionibus permutantur ⁊ ido plus
abūdans petat ſibi adijci certam ſummam pecu
nie vt ſic ad equalitatē permutationis valeant per
uenire. Primū non poteſt fieri auctoritate vel pa
ctōe partiū ſine ſymonia. Sed epiſcop⁹ ſi vtile ſo
reviderit poteſt ex officio ſuo transferre perſonas
⁊ facere permutationem. Unde etiam partes in
Gloſſa vvill. ter ſe de hoc cōferre non debēt. Sed vtraq vel alte
ra poteſt epo inſinuare ſuū deſideriū ⁊ cāz ſiue vti
litatē ſue permutationis Aliqui tamen dicunt vt
vvill⁹. In gloſſa hic q partes poſſunt ſine peccato
ſibi inuicem intimare voluntates ſuas. Sed pmū
tutius eſt vt dicit vlricus innocen. etiam quartus
in glo. extra de rerum permutatione. ſuper. c. que
ſitum dicit q partibus de hoc inter ſe paciſci: ⁊
tractare nō licet. Dicit etiam ibidem q talia poſ
ſunt eſſe verba ad epiſcopū. Cum ego nō poſſim ſe
cure in eccleſia mea commorari vel proficere. ſ. pro
pter diuerſitatē lingue vel alia iuſta de cauſa ſup
plico vt de mea prebenda vel eccleſia alq̄ prouide
atis ⁊ mihi prouideatis in alia. Credimus etiā qđ
poſſit ei dicere ⁊ tali melius competeret mea eccle
ſia ⁊ mihi ſua. argu. extra de prebendis inter cete
ra. Concordat etiam cum hoc hoſtienſis in gloſſa
ibidem. Sequitur in vlrico. Permutatio ve
Hoſtienſis. ro poſſeſſionum per ſe non eſt inhibita vt dicit cle
Ulricus. mens papa tertius extra de rerum permutatione
Ad queſtiones quia datur ibi tēporale pro tēpora
li. Tertium quoq predictorum etiam licitum eſt
vt idē clemens papa dicit ibidem. Sic tn̄ q ptract⁹
neq̄quam ſibi inuicem miſceantur ſed contractus
permutationis eccleſiarum ſeparatim fiat a cōtra
ctu poſſeſſionum ⁊ caueant permutantes ne occa
ſione ſpiritualium iurium de quibus plus habet
vna eccleſia q̄ alia plus vel minus detur alicui⁹
rei temporalis. Concordat his innocentius extra
de rerum permutatione in gloſſa ſuper. c. ad que
ſtiones. ⁊ raym. in titulo de ſymonia. §. ij. Simo Innocenti⁹.
nia eſt. Dicit tamen glo. ibidem q huiuſmodi per Raymund⁹.
mutatio eccleſiarum adinuicem. ſ. cū equiparatio
ne poſſeſſionum locum non habet inter perſonas
que non habent niſi vſufructus eccleſiarum ⁊ hoc
ad vitam ſuam tātuz. ſed inter perſonas eccleſiaſti
cas quibus proprietas talium eccleſiarum imper
petuum eſt conceſſa vt in illa decretali ad qōes.

Queſtio. 7.

Quot modis committitur ſymonia. Rñ. ſm
ray. eo. ti. §. iiij. committitur Trib⁹ modis
cōmittitur vt dicit gloſſa ſuper illum locum yſaye Munus tri
xxxiij. Beatus qui excutit manus ſuas ab omni plex.
munere. Non dicit ſolummodo a munere Sed ab
omni munere. Aliud eſt enim munus a manu: ali
ud ab obſequio. Aliud a linga. Munus a manu pe
cunia eſt. Munus ab obſequio eſt ſeruitus indeoi Goffredus.
te impenſa. Mun⁹ a lingua eſt fauor. i. q. i. Sūt tn̄
nōnulli. Idem dicit gauf. eo. ti. §. cōmittitur addit
ray. Item nota quod ſymoniaca dicitur ordinatio
alia ex parte ordinatoris tantum. Alia ex parte or
dinandi tātum. Alia ex parte vtriuſq. Alia ex neu
triuſq parte quod eſt cū vtroq ignorante amicus
ordinādi dat vel pmittat aliqđ conſiliario epiſco
pi. i. q. i. ſtatuimus ⁊. c. ſi qui a ſymoniacis.

Queſtio. 8.

Quid de ordinatione ſymoniaca precipue ex Hoſtienſis
parte mediatoris ⁊ quid in ſimilibus de be
neficij colatione Rñ. ſ. hoſt. §. iij. Qualit cōmittit
ver. ſed ⁊ ſi quis. ⁊ ſequentibus qui ſic dicit ſi quis
pro me preces vel pecuniam offerat vel promittat
cum expreſſe contradixerim non obeſt mihi. vt ex
tra. eo. titu. ſicut nobis tuis litteris. §. penultimo ⁊
de homicidio. c. petrus. Secus ſi me ſciente ⁊ con
ſentiente: tunc enim dicor interponere volūtatem
meam ⁊ ideo quantumcumq occultum ſit: renū
ciare debeo ſi animā ſaluare volo. Si vero hoc fit
me penitus ignorante ⁊ ab inimico volente pmo
tionem meā de qua ſperat me impedire nō cōmit
titur ſymonia quo ad me: ne ex dolo ſuo reportet
quod intendit extra eo. titu. ſicut nō tuis litteris.
⁊. c. nobis. Rñ. i. q ſi amicus meus pecuniā dedit
ſymoniace promoueor: ſed non ſum ſymoniacus:
teneor tamen renunciare vt extra. eo. de ſymoniace
⁊. c. de regularibus. ⁊. c. nobis. Conconcordat his
innocentius in gloſa ſuper. c. ſicut tuis litteris. Et
quod ibi dicitur ignoranti ⁊ cōtradicenti nihil im
putari debet ad penam intelligendum eſt ſecūdū Bernardus
innocentium. Si pecunia data eſt poſt electionem Gloſſa vvill.
pro confirmatione ſec⁹ ſi daretur pro electione eti
am eo prohibēte niſi hoc fieret ab inimico. Idē di
cit vincentius in apparatu. B. Ibidē ⁊ hoſtiēſis
in glo. ⁊ ray. infra. §. xiiij. quid fiet in ſi. Addit ibi
dem gloſſa vvillermi ſic. Credo tamen ſi inimicus
meus daret pecuniam epiſcopo in preiudiciū me
um. ⁊ hoc ſcirem antequaz epiſcopus vocaret me
ad illud ⁊ conſtaret mihi q nō vocaret me niſi pro
pter munus illud recipere non deberem. Innocē
tius eo. ti. in glo. ſuper. c. tanta eſt labes dicit ſic.
Nota q ſi quis obtinuerit ordinem vel benefi Innocentius
ciuz alio dante pecuniam. nō eſt ſymonia ſi etiaz
ſine pecunia obtenturus erat argumento. i. q. vij.

ſicut

c.ſicut in.§.vltimo.Si autē ipſe ordinat⁹ pecuniā dediſſet etiā ſi ſine pecunia habiturus erat ordīez ſymonia eſt.ar.i.q.ij.quam pio i.q.iij.ſiquis obiecerit i.c.vi.i.q.vj.c.j.Idez vlri.c.xx.§.eſt tamē Hoſtiē.§.v ꝙ pena.xv.id tamen addit ſic.Joan.tñ dixit q̄ ſenici ſymoniace contulit ordinē de cetero executionē dare nō poterit quantūcūqꝫ ſit occultuz ⁊ quantumcūqꝫ recipiens ignoret.vt.i.q.i.ſi q̄ a ſymoniacis ⁊ ideo dicitur ibi miſericordiet.Sea videtur reprobari extra eo.per tuas.ij.per quā videtur dicenduz ꝙ ſi recepi ordinem ab eo quē ſymoniacuz ignorabam execcutionē habeo quamuis etiā a quibuſdam hoc audierim niſi me conſcientia remoueret.Simile habes extra de ſentētia excōmunicationis cū illorū. rub.i.⁊.§.ſi.xv.vj.In eodez caſu videe de hoc plen⁹ infra.q.xxi.q̄ ſit pena ſymoniaci.

Queſtio.ix.

Glo.vvilh. Quid ſi pecuniam pro me neſciēte promiſſaz poſtea ſolui ſiue reddidi.R̄n̄.ſm gl.vvilh.§.xiiij.quid ſiet ſuper.xv. pecuniā ſoluendo dicendū ꝙ licet grauiter peccauerim ⁊ lz in maleficijs retro trahat ratihabitio ⁊ mandato comparet.poteſt tñ epūs diſpenſare:qꝛ reuera nō fuit ſymoniacꝰ in receptione beneficij ſicut notauit Tanc.extra de ſymonia.ſicut nobis tuis litteris.quia ide dicunt hue recitant Bern.⁊ Hoſti.in glo.ibidem nec reprobant. Bernar. Hoſt.

Queſtio.x.

Utrum in aliquibus caſibus licite aliquid dari poſſit pro ſpiritualibus.R̄n̄.ſm Ray.c.i.§.v.Porro ſunt caſus.dicendū ꝙ in aliquibus caſibus licite datur pro ſpiritualibus q̄nqꝫ munus a manu q̄nqꝫ munus ab obſequio q̄nqꝫ a ligua Munus a manu poteſt dari in quinqꝫ caſibus primus ſi gratis offeratur non pro ſpirituali i.q.i. quicqd inuiſibilis.Nam ſicut dicit glo.vvilh. ibide.ſi hec prepoſitio pro notat appreciationez ſeu cōmutationem.ſic nunquam concedendum eſt quod temporale detur pro ſpirituali vel econuerſo.Si autē notet cauſam finalem vt ſit ſenſus iſte dedit denariū pro ſacramento i.propter venerationem ſacramēti ſeu propter venerandū ſacramētū licite pōt hoc fieri ⁊ concedi.ſilr ſi notet cauſam efficientē vt ſit ſenſus iſte dedit pro ſacramēto.i.pro deuotiōe quā habuit ad ſacramentū licite poteſt fieri ⁊ cōcedi.Et ſatis concordat vlr.c.xix.§.Similiter hec prepoſitio pro. Si autem dubitetur vtrum gratis vl' ex pactione vel ex corrupta intentione datū ſit. Tria ſunt maxime attendeda ſm ray.ſ.dantis ⁊ recipiētis qualitas.videlicet an a paupere diuiti vel econuerſo.Siue a diuite locupleti. Muneris quantitas.vt ſi magni vel minoris precij res data exiſtat Et donationis tempus an.ſ.neceſſitate inſtāte ſeu alio tempore cōferatur ⁊ ſecūdū hoc eſt habenda preſumptio vel pro vel cōtra.extra eodē.⁊ ſi queſtiones.Sed hec intelligenda ſunt vt dicit vlr.§.omnia q̄ diximus in foro cauſarum.vbi accipitur preſumptio de ſymonia ex multis.In foro autem cōſcientie attenditur intētio.Idem dicit hoſtiē.§.iij.qualiter cōmittat. Secundus caſus ſm Ray.eſt pro operis ſpiritualibus ad quas nō tenetur ex officio.xij.q.ij.caritatem argumentū ſumit hoſti.ex hoc quod ſacerdos poteſt locare operas ſuas ſi nō habet alias vnde viuat. Tertius pro quibuſdā operis ſpiritualibus debitis.puta cū cōſecrat epūs eccleſiam vel viſitat epiſcopatū pōt exigere procurationem moderataz extra.eo.cum ſit romana.x.q.iij. relatū.extra de preſcriptionib⁹ cū ex officij.extra de cenſib⁹ in nouella innocētij.c.romana.lib.vj.Gaufredus dicit quod non audet dicere ꝙ pro Vlri. Goſ.

actu viſitandi vel conſecrandi epiſcopus aliquid exigat ſed pro labore vie.Sed Ber.in glo.ſuper.c cum ſit romana dicit qȯ nec pro labore.ſed poti⁹ qꝛ iſta procuratio a iure permiſſa eſt. Immo ⁊ ſi eccleſia propter paupertatem procurare nō poſſet epiſcopum ipſe ſuis ſumptibus eccleſiam cōſecrabit.x.q.iij.cauendum.hec.Ber.⁊ concordat cū eo Hoſti.in glo.ibidem. Quartus pro vita eterna vel remiſſione peccatorum vt elemoſine.dani.iiij.peccata tua elemoſinis redime.Sed ſz Th.⁊ Pe.in ſcriptis Cū dicitur vita eterna emi vel remiſſio peccatoruz methaphorica eſt locutio.qꝛ accipitur meritum pro emptione.Deo enim ex precio noſtro nihil poteſt accreſcere. Quintus caſus pro redimenda vexatione que ſibi ſit iniuſte ſuper iure ſpirituali extra.e.dilectus filius. R.⁊ apls Redimentes tempus quoniam dies mali ſunt.⁊.i.q.iij.queſitū extra de magiſtris prohibeas. Ponūt etiam hos caſus tā Gauf.ꝙ Hoſti Addunt tamē vnū caſum.ſ.q̄ſi concurrūt omnia que ponuntur i illa decretali extra eo.ti.et ſi queſtiones.vt ſi munus eſt modicum nec cauſa nec tempus ſuſpectum ⁊ huiuſmodi. Nota etiam ſm glo.vvilh hic qȯ cum dicitur hic aliquid dari pro ſpiritualibus vt pro miſſa vel pro viſitatione li.pro.notat quaſi cāz efficientē amminiculantem vt ſi dicerem.Cātabo miſſa ſi conceſſeris mihi librū vel calicē. Nota etiam quod hic in quinto caſu dicitur de redimēda vexatione.hoc ſm glo.nō habet locum ſuper iure ſpirituali niſi cū conſtat redimenti pro certo de iure ſuo.Et idem dicit Tho.in ſum.art.ij.arg.v.⁊ Pe.in ſcrip.⁊ Vol.§.equiuocat. Bernar Inno. Vvilh. Vlri.

Queſtio.xj.

Quid de exenijs.R̄n̄.ſecundū Hoſt.xv.queritur de exenijs.Nō inducunt ſymoniam dūmodo non extendantur ad nimiam quantitatem Intellige dum modo ſine pacto ⁊ ſine aliqua corrupta intentione dentur:alias eſt.etiam in modico cōmittitur ſymonia.i.q.i.iudices vel duces

Queſtio.xij.

Quando munus ab obſequio inducat ſymoniam vel nō.R̄n̄.ſm Vlri.§.munus autē ab obſequio dicendū ꝙ munus ab obſequio aliquando eſt in ſeruitijs indebite impenſis ⁊ hoc duplex ſ.vel qȯ ſeruitiū ſecundū ſe.eſt indebitū.i.illicituz ⁊ inhoneſtum vel qȯ ex intentione impēdentis ſeruitium ſit indebitum:quodlibet enim obſequium indebite impēditur qȯ pro aliquo ſpirituali impēditur.Ita ꝙ li pro dicat cauſam principaliter mouentē ad hoc.vnde in vtroqꝫ caſu eſt ſymonia.Si vero ſit obſequium honeſtū hoc vel eſt corporale vl' ſpirituale.Si eſt corporale vt ſi aliquis vadat romaz pro negocijs alicuius eccleſie vel alio honeſto ſeruitio ſeruiat eccleſie vel epiſcopo vel alij prelato poteſt pro tali obſequio dari ſpirituale dūmodo fiat ſine pacto ⁊ etiam li.pro non dicat mouens principale ſed potiuz quod q̄daz vocant excitatiuū:qꝛ excitat affectū dātis aliqȯ ſpūale ad amorem obſequentis.vt poſt hoc ex liberalitate amoris cōferat illȯ ſpūale reſpiciēs tñ principalr deū ⁊ merita perſone que per talia obſequia ⁊ alia bona opera conquiſiuit. Si vero ſit ſpirituale tunc ex pacto vel cōditione nō pro aliquo ſpirituali ipſum debet impendere ſicut ſi vacante beneficio per ſtatutū aliqȯ ſpūale obſequium eſt impoſituz ipſi beneficio ille qui recipit beneficium tenetur impendere illȯ obſequiū.Sicut extra de prebendis.c.ſignificatuz Alex.iij.Confirmat ſtatutum de miſſa de beata virgine celebranda ab eo cui quedam prebenda fuit collata. Concordat his Gauf.c.i.§.in numere.ab Goffre

obſequio. Et Ray. §. vj. in munere ab obſequio cũ
Tho. glo. ibidem. ¶ Tho. etiam in ſumma arti. v. arg. i.
& pe. in ſcript. dicunt ꝙ in huiõi obſequijs hone
ſtis ſeruientibus ad dignitatẽ perſone reſpectus
debet haberi. Nam ex ipſa deuotione obſequij di-
gnus reddit eccleſiaſtico beneficio. ¶ Addit Tho.
ſi autem ſit inhoneſtum obſequium vel ad carna-
lia ordinatũ puta ſeruiunt prelato ad vtilitatẽ cõ-
ſanguineorum ſuorum vel patrimonij ſui vel ali-
quid huiõi eſſet munus ab obſequio & ſymoniacũ.

¶ Queſtio. xiij.

QUid ſi duo ſacerdotes inter ſe condicunt tu
Vvilĥ glo. celebrabis pro me miſſam maiorẽ & ego ali-
am pro te. Rñ. ſm vvilĥm in glo. ibidẽ ſuper ℣. Si
ſpirituale licitũ eſt maxime ex cauſa: & cũ dicitur
iſte impendit obſequiũ ſpirituale pro aliquo ſpiri
tuali: li. pro nõ notat cauſam finalẽ aut appciatio-
nem ſed amminiculationẽ cum iſte nõ poſſit can
tare loco alterius niſi & ille cantet loco ipſius cũ
duas miſſas cantare non debeat.

¶ Queſtio. xiiij.

QUid ſit munus a lingua & quando in hoc cõ
mittitur ſymonia. Rñ. ſecundũ tho. in ſum
ma arti. v. arg. iij. dicendũ ꝙ munus a lingua dici
Tho. tur vel ipſa laus pertinẽs ad fauorẽ humanũ q̃ ſub
precio cadit vel etiam preces ex q̃bus acquirit fa-
uor humanus. aut contrarium euitatur vt quan-
do preces ſunt armate. Quod exemplum addit in
ſcript. & ideo ſi aliquis principaliter ad hoc intẽ-
dat ſymoniam committit. Et videtur ad hoc pri
cipaliter intendere qui preces pro indigno expen-
dit vnde ipſum factum eſt ſymoniacũ ſi autẽ por-
riguntur preces pro digno factum non eſt ſymoni
acum: ſed ſymonia poteſt eſſe in intentione. ſ. quã
Vlricus do habet reſpectum non ad dignitatẽ perſone ſed
ad fauorem humanum. Concordat his vlricus. §.
munus autem a lingua & ſequenti. ¶ Raymund⁹
Raym. §. vij. in munere a lingua. Diſtinguit quia aut ordi
natur ſeu eligitur quis precibus alienis aut pro-
prijs. Si alienis aut ergo ſunt preces carnales
& fiunt pro indigno. Tunc eſt ſymonia. prima. q. i.
de ordinationibus tunc enim preces ſuccedunt lo-
co precij. i. q. i. ſunt nõnulli. Si vero ſint preces ſpi
rituales & pro digno non cõmittitur ſymonia: dum
modo ordinator vel elector non habeat reſpectũ
ad preces. ſed ad deũ & merita perſone extra de eta
te & qualitate tuam. i. q. i. latorem. Concordant his
Hoſt. Tho. Pe. Vlr. §. preces autẽ. Et Hoſti. ℣. ſin autẽ
¶ Si autem ordinatur vel eligitur quis precibus
proprijs. Hug. & multi alij dixerunt qd ſymonia ẽ
etiam quantumcũq; ſit dignus. viij. q. i. in ſcrip. i. q
i. ordinationes Ray. dicit. Ego diſtinguo ſaluo me
liori iudicio ꝙ non poteſt pro ſe petere eccleſiam:
vel dignitatem vel aliud beneficium habens curã
animarum & in hoc ſentio cum Hug. per iura ſu-
pradicta & extra de iure patronatus per noſtras.
Beneficium vero ſimplex ſi indiget & ſentit ſe di-
gnum poteſt petere abſq; metu peccati ſymonie
extra. eo. ti. tua nos. & ar. de reſcri. ad aures. extra. ſ.
de preben. cum ſecundũ. Et in hoc ſentio cũ alijs
Concordãt his Tho. in ſum. art. v. arg. iij. Et etiã
in ſcrip. Et Hoſt. ℣. lingua. Et Goff. ſ; glo. vvilĥ
Gof. hic dicit ꝙ hec opinio videtur dura & multociẽs
fit contrarium vnde credo quod beneficiũ habẽs
curam animarum annexam poteſt aliquid petere
per ſe ſi dignus ſit exemplo eſa. qui dixit. Ecce ego
mitte me. eſa. vj. c. Et concordat cum eo. vlr. ¶ Si
vero non indiget dicit Raymun. quod peccat: eti-
am ſi petit ſimplex beneficium vt patet per illam
decreta. ad aures & i. q. ij. clericos. xij. q. i. alli au-
tem qui. Concordat cum eo Tho. ſ; Glo. Iterum
hic contradicit vnde ait hoc iterum durum eſt. Et
credo quod ex quo aliquis promotus eſt ad ſacros
ordines cum huiuſmodi ordinatio titulum eccle-
ſiaſticum requirat poteſt petere beneficium eccle
ſiaſticum licet abundet in temporalibus. Et iu-
ra que magiſter inducit ad probandum contrariũ
loquuntur ſecundum ſtatũ primitiue eccleſie quã
do exiles redditus erant & diſtribuebatur de facul
tatibus eccleſie prout vnicuiq; opus erat. Et con-
cordat cum eo vlr. §. ſecundum eſt preces. Quia ne
mo cogitur ſuis proprijs ſtipendijs militare. Si
tamen dignitatem vel curam animarum pro ſe pe
tat ex tanta preſumptione que eum tali beneficio
reddit indignum ſymonia eſt quia ſunt preces pro
indigno.

¶ Queſtio. xv.

QUe ſymonia ſit grauius peccatum. Rñ. ſecũ Vlri.
dum vlri. §. quamuis autẽ in omnib⁹. Quã
uis in munere a manu a lingua & ab obſequio cõ-
mittatur ſymonia tamen quia magis proprie pre
cium eſt munus a manu quam a lingua vel ab ob
ſequio. Ideo illa ſymonia eſt maius peccatum.

¶ Queſtio. xvj.

UTrum vendere vaſa ſacra: veſtes ſacras cy-
miterium: aquam benedictam. & huiuſmodi
ſit ſymonia. Rñ. ſecundum vlri. §. eſt tamen diffe
rentia. et trib⁹ ſequentibus oĩa ſacramẽtalia or-
dinata ad aliquem effectum ſpiritualem vendi nõ
debent: vt aqua benedicta. Panis benedictus: & ſi-
milia per que venialia remittuntur. Unde nec rõ
ne materie poteſt vendi ſacramentum. vt patet
i. q. i. placuit. et. q. & iij. Sed illa que participatiõ
ne ſunt ſpiritualia. vt calix & cimiterium & huiuſ-
modi ante conſecrationem ſimpliciter vendi poſ
ſunt. Sed poſt conſecrationem ſi vẽduntur & emũ
tur non eſt ſymonia ſecundum ſe: dummodo intẽ-
tio ſolum referatur ad temporale & non ad ſpiri-
tuale. ſed ſi eſt ſymonia hoc eſt ex prohibitione ec
cleſie: & ideo que prohibita ſunt: non poſſunt ven
di ſine ſymonia: vt Balſamum vel oleum criſ-
matis & aqua baptiſmi benedicta. & ſimilia. vt. in
c. predictis placuit. & extra eodem titu. ad noſtras
Secus de ſimplici aqua in quibus ante conceſſum
eſt in illorum emptione vel venditione non eſt ſy-
monia. vt de calice qui vendi poteſt alteri eccleſie
in eadem forma. Sed layco ſiue priuato nõ poteſt
vendi niſi conflatus. x. q. ij. §. hoc ius porrectum.
Idem iudicium eſt & de cymiterio ꝙ ratione terre
vendi poteſt & emi vt patet in exemplo abrae. Idẽ Goff.
eſt de alijs vaſis et veſtibus ſacris. Goff. & Hoſti. Hoſti.
§. iij. ℣. Itẽ queritur. Dicunt ſimpliciter quod in
quolibet miniſterio eccleſiaſtico ſymonia cõmit-
ti poteſt. extra eo. ad noſtras. Ibi dicitur ꝙ pro exe
quijs mortuorum et benedictione nubentium & ſi-
milibus nihil exigatur. pie tamen conſuetudines
obſeruentur. Raymundus etiam. §. vj. in munere Raymũd⁹.
ab obſequio. In fine. & Glo. vvilĥ ibidem ab his
diſcordare non videntur ſi bene intelligatur. Itẽ
Glo. §. xvj. Item per queſtionem. Et Thom. arti.
iiij. ar. ij. Et in principali.

¶ Queſtio. xvij.

UTrum ſpiritualia poſſint redimi. Rñ. ſecun
dum raymundũ. §. viij. item nota. Sicut ſpi
ritualia non debent vendi vel emi ita nec redimi.
extra de ſymonia. querelam nec aliquo dato vel re
tento vel promiſſo poſſideri. Nec ſuper eis tranſi-
gi poteſt extra de trãſactione. ſuper eo. extra de pa
ctis. Cum pridem. i. q. ij. quam pio. Hanc redem- Glo.
ptionem. ſecundum glo. intellige: ab eo qui ius ha
bet percipiendi

bet percipiendi. extra. e. querelam. aliaſ poſſunt redimi ſicut rediminē decime de manu militū iniuſte eas detinentium. Hoſti. ſñ et G. dicunt ꝙ decime de manu laycorū cum redimuntur autoritate ſuperioris hoc fieri debet. De hoc quere. infra. c. t. q. lxviij. vtrum laycus et infra e. li. t. xv. de decimis q. xxxiiij. quid ſi miles

℄ Queſtio. xviij.

Utrum ab ordinando vel eligēdo aliqua cautio vel promiſſio peti poſſit. R. ſ. ſm Raym. §. viij. item nota. qui ſic dicit. Quidā diſtinguūt ꝙ ante et poſt electionem vel ordinationem licite petitur cautio. i. nuda promiſſio que habetur ex iure vel approbata conſuetudine. xxiij. di. §§. lxiij. di. q2 ſancta a ſuperiore vero. i. per ſuperiorem in quolibet cautio poteſt peti dum tamē honeſta. x. q. iij. c. vi. extra de elect. ſignificaſti. Alij dicunt. Glo. et bene. ꝙ ante electionem nulla cautio ſiue pactio peti poteſt. Glo. ab illo qui eligendus eſt pōt inquā peti per electores. Et ſi preſtatur ſymonia eſt: quia agitur facere propter hoc vt eligatur. viij. q. iij. Talia. idē eſt ſi promittat ante electionē ſe iuraturum poſt electionē. i. q. ij. quāpio. et in predicto. c. talia. Sed poſt electionem bene poteſt: quia tunc nihil ſperat ab eis dum tamē nō fiat ex precedenti pactione. viij. q. iij. artaldus. a ſuperiore vero. i. per ſuperiorem poteſt peti honeſta cautio et ante et poſt electionē. xxviij. d. de ſyracuſane: et d. c. optatum. Et in hoc cōcordant eum primis. Et hec vltima opinio magis placet. Ita dicit Ray. Cōcordat cū eo glo. quātum ad id quod poſſit peti cautio poſt electiōem. ſed quantū ad id qđ dicit ante. dicit glo. Credo ꝙ nec prelatus nec alius poteſt exigere aliquam cautione ab illo qui eligēdus eſt ante electiōem et iura que introducūt ad contrarium loquūtur de iā electus nō eligendus. Ulri. §. vñ ante electionem et ſequen. Cōcordat cū Ray. et addit poſt electionē etiā ante conſecrationem: et credo ꝙ etiam ante ꝯfirmationem poſſunt electores hmōi cautionem requirere ab electo: quia tunc nihil ſperat ab eis. Et nō ſolum capitulum vel prelatus poteſt hoc petere: ſed etiam rex: dummodo hoc nō fiat ex precedenti pactione. a ſuperiore vero et ante et poſt electiōem poteſt peti quelibet honeſta cautio nō tantū nuda promiſſio: quia autoritas ſuperioris tollit vitium propter debitum obediētie in honeſtis. Et infra. Ita tā capitulum quam ſuperior poſt electiōem pōt ex cauſa inuenire nouas cautiōes et promiſſiones dū modo ſint iuſte et vtiles et eas exigere ante cōſecrationem vel etiam vacante beneficio poſſunt aliquid ſtatuere et electus tenebitur illud ſtatutum ſeruare. ℄ Cum opinione Ray. videtur cōcordare etiā Goſ. §. ſed nunquid. Sed verba ſua ſunt ꝙ a ſuperiore poteſt exigi et recipi cautio añ ordinationem ſiue poſt ordinationem ſubiecti. quia autoritas ſuperioris vitium tollit. ℄ Hoſti. §. iij. v. vlt. ſꝫ nunquid dicit ꝙ ante promotionem non poteſt cautio exigi: ſed poſt preſtari preſtari poteſt. q̄ ex antiqua cōſuetudine approbatur dummodo pactum non preceſſerit: excipe ſuperiorem qui ante confirmatiōem et poſt cautiōem debitam pōt exigere. extra de elec. ſignificaſti. Nō tñ ante electione ſeu promotionem ar. extra de ele. officij.

Ulricus. | Hoſti.

℄ Queſtio. xix.

Utrum reſignare aliquod ſpirituale pro pecunia vel pacto ſit ſymoniacum. R. ſ. ſecūdū Go. e. ti. §. item nota ꝙ ſit extra. e. ti. querelam. extra de teſtibus. veniens o are. ri. intelligitur qui qđ ſibi competit remittit vt. viij. q. iij. talia. Idem etiā dicit Hoſti. §. iij. v. ſed et notandum Et addit. Eodem modo ſymoniacū eſt ob pecuniā peccatorē reconciliare. extra. co. nemo et. c. ad aures idē Goſ. vide. infra. li. iij. ti. xxvj. de electiōe. q. xxxij. qualiter debet

Goffre.

℄ Queſtio. xx.

Quid ſi quis obtinens litteras a ſede apoſtolica ſuper prouiſione ſibi facienda in aliqua eccleſia recipit ab ea annuam pēſionē vel aliud beneficium. vt renūciet litteris impetratis. R. ſ. Caſus iſte ponitur extra de reſcr. ad audientiam. ſcđo. et dicit ibi Inno. in glo. nō reputamus hoc ſymoniā cum ea q̄ recipiunē a iure licite deducantur in pactum etiam in ſpiritualibus. xviij. q. ij. cleutherius. c. di. ꝯtra morē extra de ele. ſignificaſti. Et iſtud eſt de iure ſi vult habere bñficium ꝙ renūciet litteris q2 qđ plus eſt etiam ſi haberet beneficiū poſſet deduci in pactum ꝙ illi renūciaret ſi vellet habere aliud. q. vii ſiqꝫ ſimul de iure habere nō pōt. extra de prebendis cum nō ignores et. c. cū iam dudū: et ſecūdum hoc expone qđ dicitur in textu venditas. i. tali pacto renunciatas Idem per omnia dicit Jo. in glo. vter ꝙ tñ addit hic quod decretalis non negat eſſe ſymoniam. Sed magis conſentiunt ꝙ nō ſit ſymonia Innocentius addit ꝙ ſi pro pecunia vel alijs tēporalitatibus renūciaſſet litteris cum ex eis habeat ius ad petendū ſpūale beneficium eſſet ſymonia. Her. tñ dicit ꝙ ius illū ſpirituale habuit per litteras iſtas. ℄ Hoſt. in glo. ibidem recitat icie omnia ſupradicta. Et addit. Dicas ꝙ ſi ex pactiōe partium pro aliquo temporali fiat renunciatio ſymoniacū eſt. Si vero ex officio iudicis vel bonis virꝭ mediantibus pure renūciet et ex altera parte aliquid temporale detur ei nō eſt ſymoniacum vt colligitur extra de renūciatiōe ſane. et. c. veniens et extra de pactis. cum pridem vbi xvo aſſignatē beneficiū ſpirituale ita ꝙ etiam ex pacto renūciet nō eſt ſymoniacum vt dic ſuit. Tñ q2 ad hoc tenetur et tacite ineſt vt ſupradictum eſt in principio qōnis. Tunc q2 fit quaſi permutatio de ſpirituali ad ſpirituale. extra de rerum permutatiōe. ad queſtiones hec Hoſti. in glo.

Inno. | Hoſti.

℄ Queſtio. xxj.

Que ſit pena ſymoniaci. R. ſ. ſm Ray. e. ti. §. ix. circa penam diſtingue quoniam aut eſt ſimonia in ordine ſuſcepto: aut in beneficio: Si in ordine nō recipit executionem ſed eſt ipſo iure ſuſpenſus quo ad ſe et quo ad alios: ſiue ſit occultum ſiue manifeſtū ſicut et notorius fornicator extra de ſymonia. tāta. et. xxxij. di. §. vltimum. Et ſic intelligitur i. q. i. reperiuntur: et hoc q2 caracterem habet furtiuum Jacin dicit Inno. in glo. ſuper. c. tanta. ℄ Itē punitē depoſitiōe et infamia ſi de crimine iudici ſuo aliquo modo etiā per inquiſitionem vel denūciationē cōſtiterit. xv. q. iij. ſane extra de accuſatiōe inqſitiōis. ℄ Item nō poteſt repetere pecuniā quā dedit. Nō quia alius bene acceperit ſed quia iſte turpiter dedit. xiiij. q. v. Nō ſane: ſi xvo ſymoniacus eſt q2 cōtulit ordinem ſymoniace vel q2 dedit vel recepit beneficiū ſymoniace vel fuit mediator ſymonie. ſi eſt occultum, ē ſuſpenſus ipſo iure quo ad ſe tātum ſicut ꝗ libet criminoſus eſt nō tñ quo ad alios ar. extra co. et ſi qōnes. c. veniens. c. ex tue. et. c. fraterni. Si vero eſt manifeſtū. eſt tunc ipſo iure ſuſpenſus etiā quo ad alios. extra. co. accuſatū et. c. quotiens. xxxij. diſti. §. verū. Idē Innocē. vbi. ſ. ℄ Itē q̄ recipit beneficium ſymoniace tenetē renūciare beneficio et reſtituere omnes fructus perceptos et q̄ percipi potuiſſent. xiiij. q. vj. ſi res aliena ꝛc. extra de reſtitutiōe ſpolia. c. Grauis. Generaliter e inpoſſidēs ſine titulo tenetur ad omnia damna et lucra percepta et percipienda. ff. de rei. ven. ſi nauis. §. generaliter. ℄ Idē etiam eſt ſi habeat talē. i. q̄ pro non

Raymū.

titulo eſt habendus, vt puta. Si turpiter eſt cõtra
legum interdicta mercatus. C. de agri. ꝛ cen. quē
admodū. li. xi. ꝛ ff. qđ metus cau. ſed et part⁹. Et
intellige fructus ꝗ ſunt deductis expenſis ꝗ ſunt
querendorū ꝛ congregandorū ꝛ conſeruandorum
fructuū grã. Qui ēt deducūt tam a bone fidei quā
a male fidei poſſeſſore. ff. de pe. her. ſi a dño, vł a pa
tre. §. vlti. Item intelligo hoc de fructibus quos nõ
expendunt in ſeruitiū vel vtilitatē eccleſie: ſed in
alios vſus. nã ꝛ qui depredandi animo acceſſit ad
negocia mea gerēda habet contra me actionem.
nõ in id qđ ſibi abeſt. quia ĩ probe ad negocia mea
acceſſit. ſed in quo ego locupletior factus ſum. ſic
ff. de nego. geſt. ſi pupilli. §. ſed ꝛ ſi quis. Idem etiã
ſ. quod tenetur reſtituere fruct⁹ perceptos ꝛ perci
piendos. intelligo de illo quo ſciente ꝛ cõſentiēte
facta fuit ſymonia. vel ſtatī cum ſciuit nõ renunci
auit. argum. extra eo. de ſymonia. Et c. ſicut tuis
litteris circa fi. alīs ſi eſſet bone fidei poſſeſſor tene
retur nõ de conſumptis fructibus ſed de extanti
bus tantū. C. de rei ven. certum. Itē hic de pena

Tho, clericorum laici debent excõmunicari. i. q. i. reperi
untur. ꝛ c. ſi quis, epiſcop⁹. hec Ray. ¶ Cõcordat
his Tho. i ſum. art. vj. per totū. Et vlri. li. vj. tract.
iij. c. xx. §. Cleric⁹ vero ꝛ ſequētib⁹: ſatis ꝛ cõcordat
Go. c. ti. §. de pena ꝛ §. ſed querit an is. Et ſimilit̄

Ray, Hoſt. c. ti. §. vbi. qua pena ꝛ i. ꝟ. ipo factoꝛ ſequēti.
Et. §. iij. qualr cõmittit. ꝟ. ſed nunquid. De ſymo.
etiam in beneficio dicit Ray. §. x. ſed quid pecunia
qđ punitur pena depoſitiõis. ſ. ab ordine ꝛ benefi
cio ꝛ infamie ſicut ſymoniacus in ordine. extra de
accuſationib⁹ inquiſitionis. Jo. tamen intelligit
illud de depõe nõ ab ordine ſed a beneficio crimi
ne probato in modū denunciationis vel inquiſitio

Goff, nis. qꝛ ſi in modū accuſatiõis deponeret ab ordine
ꝛ beneficio. ſicut pro alijs. criminibus regulariter.
Cum Jo. videtur concordare Goff. §. de pena. ꝛ eſt
ratio depoſitionis a bñficio ſꝫ eū qꝛ nõ poſſet age
re penitentiam beneficio vel dignitate retētis. vt
xlij. di. nerui. ¶ Quod .ſ. dicit ſymoniacus in ordi
ne ſuſcepto ſuſpenſus intelligit ſecūdum Vlri. ab
actibus oīm ordinū nõ tm̄ illi⁹ qđ ſymoniace ſu

Inno, ſcepit. ¶ Itē dicit Inno. eo. t. in glo. ſup. c. per tuas
litteras. ſm. ꝛ addit qđ etiam in tēporalib⁹ per cõ
ſequens perdit adminiſtratiõem. lxxxj. di. eos ꝛ id
eadē ratione dicimus. In ſymoniaco in beneficio
notorio. Occult⁹ autem ſymoniacus in beneficio
quāuis non ſit ſuſpēſus ipſo iure ſed ſuſpēdendus
i. q. iij. c. i. ij. ꝛ iij. tamē rõe illius bñficij ſymoniace
queſiti nõ miniſtrabit ſine peccato neqꝫ tēporalr:
neqꝫ ſpiritualiter puta deferendo ordines ſi emit
epiſcopatum ꝛ dignitatē epiſcopalē nõ ordines qꝛ
tūc eſſet ſymoniac⁹ in ordine ꝛ ſuſpenſus ipſo iure
vnde ordines ab eo collati nullum effectum habe
bunt. i. q. iij. ea que. Sed ab alijs bñficijs q̃ nõ ſymo
niace q̃ſiuit nõ erit ſuſpenſus. ꝛ infra ꝛ quod dixi
mus de ſymoniacis ſuſpēſis. Idē dicim⁹ de oībus

Hoſt. notorijs excõicatis depoſitis ꝛ ſuſpēſis hec Innoc,
idem hoſti. in glo. ibidem. ¶ Itē no. ſecūdū gloſ.
vvilh. §. ix. circa penā ſup ꝟbo quo ad ſe ꝛ quo ad ali
os ꝙ aliquem eſſe ſuſpenſum quo ad ſe ꝛ quo ad
alios eſt eſſe ſuſpenſum per ſententiam cano
nis vel hõis propter quam ſuſpēſiõem tenetur ſic
ſuſpenſus abſtinere ab officio. Et illi q̄ hoc ſciunt
tenentur vitare illū quo ad executiõem officij. Si
tamen occulte ſit ſuſpenſus hoc modo per ſenten
tiã canonis qui hoc ſcit. Credo ꝙ ſi nõ poſſit eū vi
tare ſine ſcandalo non tenetur eum vitare quo ad
ſe autem tantum dicitur quis ſuſpenſus quādo te
netur ab officio abſtinere non per ſententiam ca
nonis vel hominis, ſed per ſimplicem prohibitio
nem iuris: abſqꝫ ſentētia ſicut quilibet exiſtens in
peccato mortali tenet abſtinere a celebratione. Si
tamē celebraret nõ tenetur eum vitare ĩ officio ſub
ditus eius vel quicunqꝫ alius ꝛ ſi ſciret ei⁹ pecca
tum: large autem dicitur ſuſpenſus quo ad alios:
nõ quo ad ſe clericus peregrinus: qꝛ clericus pere
grinus permittitur celebrare in occulto ex deuotio Vlri
ne: ſed in publico vt patebit infra. li. iij. inti. xxj. de
peregrinis. q. iij. ꝛ ſeqn̄. Concordat his vlri. §. item
ſi actiue. ꝛ §. Ad intelligentiam de materia huius
queſtionis. vide aliqua. ſ. e. ti. q. viij. q̄d de ordiatõ
ne. ¶ Sed an ſymoniacus in ordine ſit ſuſpenſus
quo ad ea q̄ ſunt iuriſditiõis ſicut ſuſpēſus ē quo
ad ea que ſunt ordinis ita. ſ. ꝙ nõ poſſit excommu Glo. vvilh.
nicare vel ſuſpendere aliquē ſicut nõ poteſt execu
tionem ordinum dare. Dicit gloſſa. vvilelmi. §. xxj
pone ꝙ ſit ſuper. verſic. non recipit executionem:
ꝙ cū pene nõ ſint extendēde potius dicend̄ eſt qđ ſi
eſt ſuſpenſus talis quo ad ea que ſunt iuriſditiõis
ſꝫ quo ad ea que ſunt ordinis ꝑ ſymoniā obtenti.

¶ Queſtio. xxij. Goff.

Quę de pena ſymoniaci illius q̄ ſymoniace reci
pit beneficium habens cura animarum vel
dignitatem. Rn̄. ſm Goff c. t. §. de pena. Idē iudi
cium eſt de eo ſicut de illo qui recipit ordinem ſy
moniace: vñ ſuſpenſus eſt quo ad ſe ꝛ quo ad alios
Cuꝫ ergo talis executionem auctoritatis ſui bene
ficij nõ habeat q̄cq̄ agit de illo offõ ſuſpēſ⁹ agit:
ꝛ decipit aīas ſubiectoꝝ extra de ele. dudū eccła
Rotomagñ. Idē dicit vlri. §. vlti. recipit.

¶ Queſtio. xxiij.

Utrum reſtituenda ſit pecunia ſymoniace ac
cepta ꝛ cui ſit reſtituenda. Rn̄. ſm Ray. c. ti. Raym.
§. x. Sed quid de pecunia. pecunia vel poſſeſſio ſy
moniace accepta reſtituēda eſt illi eccleſie ĩ cui⁹ in
iuriam data eſt a quocunqꝫ accepta fuerit ſeu a cle
rico ſeu a laico ſeu principali ſeu mediatore ſiue
alio extra. e. de hoc aūt. Sed extra. eo. veniēs. ē con
tra qꝛ ibi reſtituitur ei qui dedit. Solutio. Quidaꝫ
dicunt diſpēſatiue id factum fuiſſe. Alij diſtīguūt
quibus aſcenſio. quod ſi remanet in ſeculo, ille qui
dederat pecuniam nõ eſt ei reſtitutio facienda ſed
eccleſie vt ſupra dictum eſt. Si vero tranſeat ad re
ligionem vel ſi iam erat perſona religioſa ꝛ trāſit
de illo monaſterio ad aliud debet reſtitui pecunia
ſimpliciter. Et poſſeſſiones ſaltem quo ad vſufru
ctum illi monaſterio qđ ingreditur vt ſicut habet
onus ita habeat etiā emolumētum ꝛ ſic loquit cõ
trarium. ſ. extra. eo. veniēs ſile. xvj. q. vj. de lapſis.
xxvij. q. i. Si quis rapuerit. Idē recitat Hoſtiē. in
ſum. §. vlti. quid de pecunia. ꝛ in glo. ſup. c. De hoc
autem Cõcordat etiam Goffr. c. t. §. ſed querit cui Inno.
Inno. ſup. c. de hoc autem dicit. Si dans pecuniã
intraret religionē de illa bonū eſſet ei reddere ex
tra. eo. veniēs. Alie concordantie vt hic. ¶ Addit
Goffre. ibidē prelatus autem aliquid ab eccleſia ꝑ
ſymoniam extorquens duplicatū reſtituit vt in. c.
audiuim⁹ eo. t. Secus, ſi per impreſſionē: qꝛ tūc red
det quadruplicatum. vt. xviij. diſti. q̄cquid. i. q. i. cõ
cuſſionis. Dicitur autem concutere qui pretextu
officij comminādo aliquid ab inuito extorquet. vt
ff. de concuſſionibus. l. i. xxiij. q. i. militare. Et eadē
ponit Hoſtienſis. verſicu. vltimo. ¶ Item nota Hoſti.
ſecundum gloſſam vvilelmi hic ꝙ vbi Abbas et
totum collegium ſunt in culpa nec debet pecunia
ſymoniace accepta remanere apud illud monaſte
rium quia illa pecunia ſe fecit indignum. Sed dã
pauperib⁹ ex diſpēſatiõe ſuperioris ſi aūt ſit poſſeſſio
data nõ pecunia ſili r auctoritate ſuperioris debet alij
monaſte

monaſterio aſſignari vel preciū illius paupib⁹ ero
gari: ſi autem nō totum collegium eſſet in culpa ſʒ
abbas ſolus vel aliquis de collegio delictum per-
ſone non debet tunc redūdare in damnuʒ eccleſie
vnde poſſet pecunia illa vel poſſeſſio illa remane
re penes illud monaſteriū ꝓſertim qꝛ in eius iniu
riam data ſit. Ita tñ ꝙ illi ꝗ fuerunt in culpa quan
tuʒ poſſet fieri: alieni eſſent a ꝯmunione illius pe
cunie vel poſſeſſionis. Idē dicendum de prebenda
vel eccl'a ſeculari. Cōcordat his Tho. ar. vj. ar. iiij.
Glo. ꝛ Ulri. c. xix. §. pecunia ꝛ ſequentibus. Cōcordat ēt
cū glo. hac Ho. in glo. ſuper. d. c. de hoc aūt. Et ad
dit. poteſt etiam dici quod ſi denāsercauit in iuce
ſubuenitur ei ꝛ reſtituit extra eo. veniēs. Sʒ ſi ſci
enter dedit ꝛ vult illā intrare religionē ex benigni
tate traditur ei vel monaſterio ad quod tranſit idē
etiā iuris videtur ſi adeo pauper eſt quod nō ha-
beat vñ viuat. Secus ſi ſibi ſufficit hoc in glo. Ho
ſtiē. ſubiungit poſtea vviiſs in glo. ſi autem aliqs
dedit pecuniaʒ pro habendo ordine ſi nō habebat
beneficiū eccleſiaſticum illa pecunia debet cedere
illi cathedrali eccleſie in cuius ignominiā data eſt
Idem dicit vlri. ſi autem habebat beneficium ad
cuius titulū debebat gratis ordinari illi beneficio
fit iniuria ꝛ ideo ei eſt reſtituenda ſicut dicit Ulr.
Et hoc quod diximus: licet glo. hic aliud dicat. vi
de infra li. ij. ti. v. de raptoribus. q. xix. quero ꝛ ge-
neraliter.

Ray. ¶ Queſtio. xxiiij.

Q Ue diſpenſatio fieri poſſit circa ſymoniacū
Rñ. ſecunduʒ Ray. e. t. §. xj. reſtat videre. di
ſtingue circa ordinem quatuor caſus in quib⁹ pro
hibita eſt prorſus diſpenſatio. i. Non conſueuit pa
pa diſpenſare licet de plenitudine poteſtatis poſ
ſet: quia de iure poſitiuo eſt. vt dicit vlr. vñ verſus.
Seu bis ordo detur vel baptiſmus repetatur. ſcʒ
ſcienter. Secus ignorāter vt cum aliquis ſub cōdi
tione propter dubiū iterato baptiſatur ſeu vt exec
tal ſiaci ſtatus ordo petatur. ſ. cum aliquis in cōtē
ptum eccleſie ab heretico ordinatur vel ſi preſtet
vt vtrumqꝫ ſymon operetur. i. ſi ſymonia interue-
niat ex parte ordinatoris ꝛ ordinati vt diſpenſet
ſpes irrita prorſus haberetur. i. q. vij. ſaluberri-
mum. de con. diſt. iiij. c. qui bis. i. q. vij. conuenien-
tib⁹. xi. q. i. ab excōmunicatis: alś. ſ. ab iſtis caſib⁹
poteſt in ordine diſpenſari a papa ex plenitudine
poteſtatis etiam cū illis quibus ſcienib⁹ ꝯmiſſa
eſt ſymonia. extra eo. nobis. i. q. i. erga ſymoniacos
Ulri. Expoſitio ꝓdictoꝝ verſuū eſt ſm glo. hic ꝛ vl. c. xx.
§. vt autē. Rō. predictorū eſt ſm vlr. quia in omni-
b⁹ his quatuor caſibus iniuria fit ſacro ordīs ꝛ idō
merito puniē. in quo deliquit.

¶ Queſtio. xxv.

U Trum cū ſymoniacis poſſint epiſcopi diſpē
ſare. Rñ. ſm Ray. eo. ti. §. xij. ſed nunquid di
cunt qdā ipdiſticte ꝙ cum ordinatis ſymoniace ſi
poſſint ar. extra de iud. at ſi. ¶ Alij dicunt melius
ꝙ ſi crimē neſcientibus ordinatis perpetratū eſt
poſtqꝫ ſimpliciter renūciauerūt executiōi ordinis
poteſt eps diſpenſare. extra eo. de ſymoniace. ꝙ in
telligo ſi non fuit data pecunia ipſi epiſcopo. Nā
ſi epiſcopo fuiſſet data non poteſt ipſe diſpenſare
propter turpitudinem ſuam. ſed ſolus papa. i. q. i.
erga ꝛ. c. ſi qs neqꝫ. i. q. v. preſentium vel vt dicit gl.
ſucceſſor illius epiſcopi vel alius iudex ordinari⁹
illi⁹ ordinati. vtpote ſi haberet bñficiū. vł domici
lium in alio epiſcopatu. Idem dicit vlr. §. ſi vero vel
etiam archieps vt dicit Ray. §. ſequenti. circa ſi. ſi
vero non fuit pecunia data epiſcopo ſed eius colla
terali epiſcopo hoc ignorante pōt iſte epiſcop⁹ diſ
penſare Concordant his vlric. §. ſi vero. Et Gof. §.
viii. videndum. ꝛ Hoſtien. §. vj. que diſpenſatio. ꝟ
Multo forti⁹ cōcordat ēt inno. in gl. ſup. d. c. de ſy
moniace. ¶ Cū ſymoniaco autē in bñficio fit qua
druplex diſpenſatio ſm Ray. §. xiij. diſpenſatio. ſ.
pua vt habeat laicā communionē. i. ꝗ laicis datur
i paſcha vel alijs ſolēnitatib⁹. vt dicit glo. magna.
vt poſt penitētiā: in alia eccleſia i ſuo ordine rema
neat: Maior vt etiam remaneat in eadē: ſʒ in mino
ribus ordinibus: maxima vt etiā maiores in eadeʒ
exequatur nō tamen habeat prelationē. i. q. v. c. i.
Idem dicit Tho. art. vj. arg. vij.

S Ed, an cum iſtis poſſint epiſcopi diſpenſare
licet quidā dixerunt ꝙ in nullo caſu poſſint Hoſti.
epiſcopi cum ſymoniaco diſpenſare ar. extra eod.
nobis. tñ alij dicunt cum quibus conſentit. Ray.
predicto. §. ꝙ ſi ignorāte eo cui eccleſia vel benefici
um acquiritur ſymonia cōmiſſa eſt poteſt epiſco-
pus diſpenſare vt etiam de nouo conferatur ei idē Ray.
beneficium cum ei pure ac ſimpliciter reſignaue-
rit qꝛ tales ſymoniaci non ſunt vt. extra. c. de ſymo
niace hoc autē intellige ſi epiſcop⁹ ſimiliter igno-
rauit. Nam ſi ſcienter contuliſſet beneficium tali
non ipſe ſʒ ſuperior vel etiam ſucceſſor vt dicit gl.
poſſet diſpēſare. ac. i. c. q. v. c. i. extra de clericis cō-
iugatis. diuerſis fallacijs i ſi. Si vero bñficiato ſciē
te ſolus papa poteſt diſpenſare extra eo. de tītari-
bus. Idem dicit thomas art. vj. ar. vij. ꝛ vlr. §. ſi ve-
ro querit. ꝛ ſm glo. intelligit hoc quod nō poſſit Gloſ.
diſpenſari cum beneficiato ſciente niſi per papaʒ.
nec in illo beneficio nec in alio ſi remanet in ſecu-
lo magiſter enim ſimpliciter dicit ꝙ ſol⁹ papa cū
eo diſpenſat. Tancre. etiam videtur hoc notaſſe ex
tra eo. nobis. Hoſt. etiam concordat ſatis cū predi
ctis. §. vj. que diſpenſatio.

I Tem epiſcopus poteſt diſpenſare ſm Ray.
cum illo ꝗ ſola voluntate occulta cōmiſit ſy-
moniaʒ. Immo per condignā penitentiam libera
tur ex toto ar. di. l. de his vero ꝛ eſt expreſſuʒ extra
eo. mandato. Cum illo quoqꝫ qui ordinē vel benefi
cium contulit ſymoniace vel mediator fuit ſymo-
nie dum tñ ſit occultum. Et cum eo qui carnaleſm
terpoſuit preces etiam pro indigno nulla alias in-
teruenientē conditione vel pacto. Item cū illo qui
ordinem recepit ſymoniace ꝛ non miniſtrante in
rite ante ſuſceptis ꝛ cum eo qui recipit ſymonia-
ce beneficium. Poſtqꝫ reſignauit in executiōe or-
dinū. credo ſaluo meliori iudicio poſt legitimā pe
nitentiam poſſe epiſcopum ſuū ſi ab illo peccato
ſit immunis alioquin metropolitan⁹ debita diſ-
cretiōe adhibita in penitētiali iudicio diſpenſare
per iura ſupra. §. proximo allegata. Concordat his
vlri. §. ſi vero queritur. ꝙ etiam dicitur hic de me-
tropolitano intellige ſm glo. ꝛ vl. quando archi
eps habet de conſuetudine recipere ad ꝯfeſſioneʒ
ſubditos ſuffraganeorū ſuorum. ¶ Item ꝙ dicit
hic de ſymoniaco in beneficio quo ad executioneʒ
ordinum dicit glo. quod tamen non diſtinguat hic
magiſter inter ordines ſuſceptos ante beneficium
vel poſt videtur ſentire qđ in executione vtrorūqꝫ
poſſit ſimpliciter epiſcopus diſpenſare ꝛ hoc la-
tis poteſt concedi cum nō inueniatur prohibitum
expreſſe. ¶ Item cū magr̄ tantū faciat mentioneʒ
hic de executione ordinū videtur ꝙ nō poſſit eps
diſpēſare vt recipiat ordines. Si tñ intraret talis re
ligionē. credo ꝙ propter fauorē religionis poſſit
eps diſpenſare ſi occulta eſſet ſymonia ſecus ſi ma
nifeſta. Eſt autem occulta ſymonia de qua non cō
ſtat per ſniam vel per confeſſionē in iure factā aut

ꝓ rei euidentiã ꝙ nulla poſſit tergiuerſatiõe celari
hec in gl. ¶ Mo. etiã ſm vlri. §. põt etiam epiſcopꝰ
ꝙ epiſcopus poteſt diſpenſare in minoribus ſpe-
ciebꝰ ſymonie. ſ. ꝙ committitur in exequijs mortuo-
rũ in benedictionibꝰ nubentium in cimiterij con-
ſecratiõe, in ſacrorum vaſorum vel veſtimentorũ bñ-
dictione. In receptione criſmatis. In aque benedi-
cte: vel ſalis ſeu panis bñdicti venditione. Cõcor-
dat gl. vvilli. §. xvj. Item per queſtiõem. Et Ray. e.
Glo. vvilli. li. t. iij. de magiſtris in fi. Idẽ etiam dicit Hoſti. §.
Gof. ſed nũquid epiſcopus. Et Gof. ibi omnes dicũt ꝙ
poteſt poſt penitentiã peractam: q2 nõ eſt prohibi-
tus. ar. extra. de ſen. excõ. nup. Innocẽ. tamen ſuper
c. tãta eſt labes. e. t. dicit ꝙ ſymoniaci in beneficio
occulti ⁊ criminoſi licet ſint ſuſpenſi quo ad ſe tñ
licite celebrant poſt penitẽtiam. q2 non ſunt ſuſpẽ
ſi a iure nec impediuntur exequi officium ſuũ poſt
penitentiam: ſed beneficium ſymoniace habitũ re
tinere nõ pñt. extra eo. ti. de regularibus. ¶ Itẽ in
Inno. nocẽ. ſuper. c. de ſymoniace dicit ꝙ ignorãter ſymo
niace ꝓmotꝰ ex diſpẽſatione epi remanet in illis
ordinibus. i. q. v. preſentium. In alijs autem ordi-
nibꝰ vel beneficijs non ſymoniace habitis. etiã ſi-
ne diſpenſatione manebit ⁊ noua beneficia acqui-
ret. Nouos autẽ ordines nõ põt habere niſi primo
diſpẽſet cũ eo i ordine ſymoniace ꝗſito: cũ ꝓmotꝰ
eſſet per ſaltũ. lij. di. c. i. Si autẽ eo ſciẽte aliqd da-
tũ eſſet ordinatori nõ põt diſpenſari cum tali. i. q. i.
erga. ⁊ c. Si quis a ſymoniacis. in bñficijs aũt diſti
guitur: q2 ſi ignorãte aliquo data pecunia obtinue
rit prelatiõem nõ poteſt epiſcopus diſpẽſare: vt il
lam prelationẽ habeat: ſed in ſimplici bñficio põt
diſpenſare epiſcopꝰ vt in alia eccleſia obtineat bñ
ficium ⁊ etiam in eadẽ ſed non poteſt epiſcopꝰ diſ-
penſare vt ad maiores ordines promoueatur. i. q.
v. c. i. Nunquam autem lz diſpenſare illi cum quo
ſymonia commiſſa eſt. Item ſi quis commiſit ſy-
moniam in dignitate cũ eo non põt epũs diſpenſa-
re. extra. eo. nobis. ¶ Item cum nullo ſymoniaco
ſcienter poteſt diſpenſare in dignitate etiam ſi pro
ea non fecerit ſymoniam. i. q. i. erga. hec Inno. Idẽ
Hoſti. in glo. ibidem vide infra. q. xxviij. Sed quid
de illo. t. s. q. ix. quid ſi.

¶ Queſtio. xxvi.

Quid ſi aliquis ſcit vel credit ſibi collatuz or-
dinẽ vel beneficiuz principaliter propter ob
ſequia ſiue preces carnales a ſe vel ab alio interpo
ſitas. Rñ. ſm Ray. §. xiij. Diſpenſatio in fi. Credo
ꝙ ſi erat indignus. Glo. ex alio crimine ꝗ̃ per hmõi
ſymonia debeat reſignare. q2 tunc ſuccedũt hmõi
preces loco precij. Alioquin ſi erat dignus nõ tene
tur. ſed debet penitere de intentione corrupta. i. q.
i. ſunt nonnulli. extra de eta. ⁊ quali. tuam. extra. e.
mandato. Idem Vlri. §. ſi vero in adeptione
Vlri. ¶ Queſtio. xxvij.

Quid fiet de monaſterijs in ꝗbus plures mo
Notabile. nachi vel ſorores vel alij religioſi vel in mu
lieres ſymoniace recepti ſunt. Rñ. ſm Raym. §. xiiij.
Quid fiet dicat. ꝙ ſine exceptione pure ac ſimpli-
citer debent renũciare ſiue ſint ſubditi ſiue prelati
Et ſi ipſis ſcientibus fuit cõmiſſa ſymonia ⁊ poſt
conſiliũ Inno. gñle ſine ſpe reſtitutiõis de ſuo mo
naſterio repellantur ⁊ ad agendã penitẽtiam ꝓpe
tuam ſunt hmõi perſone in locum artioris regule
retrudẽde. Si vero ante conſilium in ipſis ſcienti
bus remote de monaſterijs. que perperã ſunt igreſ
ſe debent in alijs locis eiuſdem ordinis collocari.
Quod ſi cõmode fieri nõ poteſt ne dãnabiliter eua
gẽtur in ſeculo: debent recipi in eiſdẽ monaſterijs
diſpenſatiue de nouo mutatis prioribus locis ⁊ in-
ferioribus aſſignatis extra eo. dile. el. ij. ⁊ c. quũ ſy-
moniaca. Si autem ipſis ignorãtibus ſiue ante ꝯſi
lium ſiue poſt renũcient ⁊ ſ. ⁊ poſtea poſſunt eligi
de nouo mutatis tamen locis. vt. s. eo. ex inſinua-
tione. Idẽ. Tho. ar. vj. argu. v. ⁊ Vlri. §. ſi vero reli
gioſi. ¶ Si vero renunciãt q2 ſperãt reſtitui. al. nõ
renũciarẽt. ⁊ ſic iterũ recipiunt. Dicit gl. ꝙ taliter
recepti poſſunt remanere. ita tñ ꝙ peniteãt de in-
tentiõe corrupta. ſi nõ interuenerit cõditio vl̃ pa-
ctio. ¶ Poſtea addit Ray. ſic. Iterũ in ꝑmo caſu
ſi nõ inuenitur artior regula. Credo cũ Iohãne ꝙ
poſt renunciationẽ debet mutari i aliud monaſte-
rium eiuſdẽ regule qđ ſi nõ poteſt cõmode fieri fiat
ſaltem ad tps. ar. lxxxj. di. valz. Et poſtea eligã de
nouo vt. s. ⁊ hoc maxime vbi agitur de penitẽtia.
¶ Dicit hic glo no. ꝙ magiſter intelligit rigorem
predictum ſeruãdum eſſe in occultis ſymonijs ⁊ in
foro penitentiali. licet nõ cõſtet de crimine per in-
quiſitionẽ vel in forma iudicij. qđ bene credo per
conſtitutionem illam. Qm̃ ſymoniaca que nõ lo
quit de inquiſitione. Licet contra dixerũt quidaz
ſ. ꝙ nõ eſſet obſeruandus rigor iſte niſi conſtaret d
crimine per inquiſitionẽ. vel in forma iuris. ar. ex-
tra eo. dilectus filius. a. vbi loquitur de inquiſitiõ
ne. ¶ Subiũgit Ray. eo. §. item. Credo ꝙ cum tali
bus poteſt diſpẽſare glo. in loco religionis ⁊ põt di
ci ꝙ etiam in ordine in fauorẽ religionis iuxta di-
ſtictionẽ predictam põt epũs vel prelatus eorum
vel ẽt capitulũ dũ tñ ipſi nõ fuerint participes ſy-
monie tunc enim cũ ꝓpter hoc puniri debeant.
extra eo. dilectus. ⁊ nõ debẽt ex eodẽ facto priuile-
gium obtinere. Immo videntur amiſiſſe poteſtatẽ
eligendi ⁊ alij qui nõ peccauerunt acquiſiuiſſe. ar.
extra de elec. bone memorie. Vlricus dicit ꝙ cum
omnibus predictis. ſ. a pncipio queſtionis poteſt
epiſcopus diſpenſare. No. de hoc. infra queſtione
ſequenti

¶ Queſtio. xxviij.

Sed quid de illo ꝗ per ſymoniam alienã igno
rans ingreſſus eſt religionẽ vel obtinuit bñ-
ficium vel ordinẽ nec ſtatim cũ ſciuit renũciauit ſz
miniſtrauit in ordine ſuſcepto taliũ ſuſcepit. Rñ.
ſm glo. ibidez ſup §. poteſt diſpẽſare. Credo ꝙ epũs
poſſit diſpẽſare: q2 non eſt ſymoniacus lz ille gra-
uiter peccauerit. De abbate vo vel capitulo nõ cre
do ꝙ poſſit diſpenſare circa ordinem q2 non reco-
lo hoc eis conceſſum eſſe vide. s. q. xxv. vtrũ cũ ſy-
moniacis in fi. ⁊ q viij. quid de ordinatione.

¶ Queſtio. xxix.

Quid ſi alicuius electionẽ propter ſymoniaz
eo ignorãte ac ratum nõ hñte ꝯmiſſam ꝯti-
gerit reprobari. Rñ. ſm decreta. extra de electiõe
ſi alicuius. quã etiã ponit hic Ray. dicendũ ꝙ cuz
eo ſuper prelatione ad quã taliter electus fuerat
illa vice non poteſt epiſcopus diſpenſare ꝗ̃uis cir
ca eũ qui ignorãter recepit ſimplex bñficiũ per ſy-
moniacã prauitatem poſt liberam reſignationem
epiſcopi diſpenſatio toleretur: Simplex benefi-
cium intelligitur hic ſm Inno. in eo. lo. ⁊ etiaz ſm
Glo. Vvillelmi hic quod non habet dignitatem
annexam. ¶ Dicit etiam gloſſa hic quod in-
telliguntur de electione ad prelationem facta a
collegio. Quia ſi per Regem vel aliquam ſingu-
larem perſonam ius patronatus habentez fieret
huiuſmodi electio ad prelationem vel per collegiũ
ad ſimplex beneficium. Credo ꝙ poſſet Epiſco-
pus diſpenſare: ꝙ poſt reſignationem iterum
eligeretur

eligeretur. Item ſecundum glo. intellige hec de reprobatione per ſententiā. ¶ Secus de cōfeſſione occulta i foro penitēciali: ſiue an̄ ꝯfirmationē ſiue poſt. q: tunc pōt ep̄s diſpenſare.

¶ Queſtio.xxx.

Quid ſi exiguntur ea que conſueuerūt dari in collationibus quorūdā ſpūalium vt in receptionibus ad religionē vel in canonicū in cōſecrationib⁹ epiſcopoꝝ bn̄dictionib⁹ abbatū. ordinationibus clericoꝝ ꝛ ſimilibus. Rn̄. ſecundū Ulri. ca. xix. §. Ex his patet. In his caſibus ꝛ ſimilibus ſi ꝑ actionem iudicij vel per extorſionē violentie: vel per pactū vel ante vel poſt aliquid obtinetur. Symonia eſt nulla conſuetudine obſtante: extra eo. ca. j. et ca. ſicut pro certo: ſi vero ſponte offeratur rōne conſuetudinis: vel deuotionis: vel amoris excitati per ſpirituale beneficium nō eſt ſymonia. j. q. ij. ꝙ pio. ij. co. ix. Nō ex triſticia. aut ex neceſſitate ꝛc. Et licet hoc nō poſſint exigere illi quibus hec dantur ex cōſuetudine: tn̄ poſſūt monere illos ꝙ nō peccēt tranſgrediēdo bonā cōſuetudinē. Non tn̄ ad hoc ſunt artandi per ſubtractionē ſacramētoꝝ: ſed ꝑ ſuperiorem debēt cogi talem conſuetudinē obſeruare. extra eo. ad apoſtolicā. Satis concordat his Tho. in ſum. art. ij. ar. iiij. Itē arti. iij. In ſolutione principali. Idē Pe. in ſcript. Et Hoſti. §. iiij. Mira- — Ulricus.

Hoſtienſis liter conuenit. ꝟ. Uerumtn̄ ꝛ ſequētibus. Et Gauf. §. Quid ſi quid. de hac materia determinat Ray. §. xv. Itē queritur ꝛ ſequēti. Et dicit gloſ. ibidē. Nō ſi exigatur in talibus aliqd tanꝙ debitū ille tn̄ qui dat non dat tanꝙ debitū ſed ex deuotione non eſt ſymonia quo ad deum: ſi intentio dantis non eſt corrupta: maxime ſi dat cum proteſtatiōe. ſ. qđ nō reddit vt debitū: ſed donat vt gratuitū. Et ſi ſic nolunt recipere qui volunt frāgere conſuetudinē ſuā nihil debet dare. Itē poſtea dicit gloſſa. Credo ꝙ vbi in talibus datur aliqđ tēporale non vt debitū ſed q: ita conſueuit fieri nō eſt ſymonia. ¶ Dicit

Ray. tamē tam Ray. ꝙ alij ꝙ in hmōi ſemꝑ a ſpē mali eſt abſtinendū. ¶ Multa de hac materia notat Inno. ſup. c. ad apoſtolicā. e. t. Hoſt. etiā i gl. ibidē ſatis concordat cū ſupradictis ſm Tho. in quadā queſtione de quolibet. Nota circa hāc materiā ꝙ cum in diſpenſatione ſacramētoꝝ ſeu alioꝝ ſpūalium aliqua recipiuntur vt ſymonia euitetur tria ſunt neceſſaria: primū vt fiat ex cōceſſione iuris diuini vel humani: aut ſaltē pie conſuetudinis. ſecundū eſt vt ſit intentio pia et nō corrupta. Tertiū vt ſit forma honeſta vt nō requiratur an̄ pij officij exhibitionē ne pactū interuenire videatur ſ; expleto officio poterit exigi. Si igitur iſta tria conueniāt ſecure recipiat archidyaconus palefredū pro inſtallatiōe abbatis vel hmōi. Aut etiā ſi gratis offeretur Nota etiā ꝙ ſubiungit ibi Ray. Itē nō ſunt excuſati a crimine ſymonie q rei nomē ꝛ tēpus ſolutiōis mutantes nūmos quos primo criſmales eo qđ ꝑ criſmate vel pro criſmatis receptione darentur. Secundo paſcales. Tertio conſuetudinem medie quadra ge..nie nuncupāt. extra eo. Intin̄.

¶ Queſtio.xxxj.

Hoſtienſis Quid ſi conſuetudo eſt ꝙ canonicus de nouo receptus det capā: vel aliquid ſimile. Rn̄. ſecundum Hoſtien. §. iij. ꝟ. Quid ergo ſi de cōſuetudine. Hec conſuetudo ſeruanda eſt tanꝙ laudabilis. ar. extra de prebendis ſignificatū. Non tamē retinere debent prebendam loco pignoris: vel dici pōt ꝙ etiā retinere poſſit ſi hec ſit cōſuetudo ꝛ exigitur ibi loco dei ſpirituale pro ſpūali ꝛ non queritur vtilitas priuata.

¶ Queſtio.xxxij.

Quid ſi alicubi ſūt diuerſa cymiteria ꝛ taxatum eſt pro quāta pecunia extraneus ponatur in cymiterio fratrū. Rn̄. ſecundū Hoſti. ibidē Symonia eſt extra eo. audiuim⁹. ꝛ ca. Sicut.

¶ Queſtio.xxxiij.

Quid ſi crux ſpecialis portetur ad funus precio dato. Rn̄. ſecundū hoſti. ibidē ſymonia eſt ꝛ ſpecies mali. extra eo. audiuimus.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Quid ſi clerici cōueniunt habere lectum vel pannos vel quid ſimile de moriente ꝛ ante deportationē corporis faciunt pactū de hoc redimendo. Rn̄. ſecundū Hoſti. ꝟ. Quid de his. ꝛ ſe- Hoſtienſis
quenti: hoc licet. q: hec tēporalia ſunt. Sed ſi nolūt ſepelire corpus niſi fiat eis certitudo de lecto reddendo: ſpecies mali eſt nec licet. Et burchardus dicit ꝙ ſymonia eſt. Sed vt hoſti. dicit in iſtis caſibus ꝛ ſimilibus ſemꝑ ſepeliatur corpus ꝛ alia ſpiritualia conferantur. ꝛ poſtea agatur cōtra heredes vel detētores. extra eo. tit. ad apoſtolicā. Et ita hec decretalis eſt quaſi centrū iſtius tituli: ꝛ in hunc modum infinitas queſtiones ſoluit. vt dicit Hoſtienſis. ꝟ. Quid ſi preſbiter in ſi.

¶ Queſtio.xxxv.

Quid ſi ſi aliqs dignus ordinari dat exactus vel non exactus ianitori vt permittat eum intrare ad epiſcopū ad petendos ordines vel abbas ad petendū cōfirmationē ſue electionis. Rn̄. Gloſſa.
ſecundū glo. vvilh̄. §. xv. Itē queritur. ſuper. ꝟſi. tn̄ portario: dicendūꝙ nō eſt ſymonia: ſi nō dat corrupta intentione. ſ. vt per intercesſionē illoꝝ quib⁹ dat conſequatur qđ intēdit: ſimiliter credo ꝙ ſi abbas vel aliqs det aliquid familie ep̄i ne videatur auarus vel magis placeat: ꝛ vt facilius habeat acceſſum ad epiſcopum aut vt de largitate laudetur non eſt ſymonia ſi non ſit corrupta intētio vt dictū eſt. Licet talia poſſint fieri cum peccato vt ſi fiant cauſa iactantie vel inanis glorie.

¶ Queſtio.xxxvj.

Quid de ſacerdote qui qn̄ duo de diuerſis ꝑrochijs matrimonialiter coniunguntur non vult dare licentiā alteri ſacerdoti de faciēda benedictiōe niſi data aut ſibi ꝓmiſſa pecunia. Rn̄. ſm gloſ. §. xvj. Itē per queſtionē ſuꝑ ꝟ. bn̄dictionibus nubentiū. Si hmōi ſacerdos n̄ intendat vendere licentiam benedictionis faciende ſed ꝓuidet ſibi ſuper portione oblationū ꝛ prouentuū que ipſum contingunt de nuptijs non eſt ſymonia: licet forte plus ei detur vel promittatur ꝙ habiturus eſſet ſi illam benedictionē faceret. Si tn̄ ex certa ſcientia maiorem exigit ſummā ꝙ preſumatur debere valere portio ipſis contingens: merito preſumi pōt ꝙ non ſibi tn̄ prouidere voluit de portione ſibi debita ꝛ eam affirmare. Sicut dantur aliqn̄ fructus eccleſie ad firmā: ſ; etiā licētiā benedictiōis faciē de vendere. Similiter ſacerdos qui non vult dare licentiam ꝑochiano ſuo confitendi alij niſi pro pecunia ſymoniam cōmittit.

¶ Queſtio.xxxvij.

Utrum pro abſolutione ab excōmunicatione poſſit pecunia exigi. Rn̄. ſecundū Tho. In Tho.
ſumma arti. ij. ar. ij. in abſolutione ab excommunicatione non exigitur pecunia tanꝙ precium abſolutionis: q: hoc eſſet ſymoniacū: ſed quaſi pena culpe precedentis pro qua fuit excommunicatus. Idem Pe. Idē Hoſti. li. v. Rn̄. xxxj. De exceſſibus Petrus.
prelatoꝝ. ꝟſi. Quid ſi petit. Et addit ꝙ excōicat⁹ Hoſtienſis

abſolui debet libere et eo abſoluto cogi poteſt a i
ſatiſfaciendū de pena ſed añ nō pōt exigi cū nec ꝑ
illo fuerit excōmunicatꝰ. Sic intellige extra de ſy-
monia.ad apoſtolicā.⁊ ca.ad aures:ſʒ inno.ponit
de hoc opiniones ſup ca.ad aures.dicit ꝙ in fran-
cia ⁊ in quibuſdā alijs regionibus conſuetudo eſt
vel ſtatutū ꝙ excōmunicatꝰ q̄ monitus parere no
luit ſed excōmunicari expectauit propter hanc cō
tumaciā anꝙ̄ abſoluat̄ ⁊ pro quolibet menſe quo
excōmunicatus ſteterit certā debeat dare pecunie
quantitatē puta .iij.vel.v. aut plures libras. Et
hanc conſuetudinē dicit ibi rationabilē ⁊ ſeruan-
dam. Et ſic pōt intelligi qđ legitur de emēdis exi-
gendis.extra de offi.ordi. Dilectꝰ.⁊ extra de ꝟbo.
ſigni.ex parte ꝟſi.penul. Aliqui tñ dicūt ꝙ prius
debet abſolui gratis ⁊ poſtea cōpelli ad penam vt
dictum eſt. hec Hoſti.in gloſſa.

¶ Queſtio.xxxviij.

Quid ſi ꝓ iuſtitia eccleſiaſtica ſeruāda aliqđ
datur vel recipit̄ vt qñ datur aliqđ epiſco-
po vel alij pro reddēdo iure ſuper ſpūalibus. Rñ.
Ray. ſecundum Ray.ꝭ.xvj. Itē ꝑ queſtionē. Symonia
eſt ⁊ addit glo.idē etiā credo.ſi ſuper tēporalibus
ex quo ꝑſona eſt eccleſiaſtica q̄ dʒ hmōi ius redde
re ratiōe eccleſiaſtice iuriſdictiōis. Si aūt laycꝰ eſt
iudex ⁊ recipiat pecuniā pro ferēda ſententia vel fa-
cienda iuſtitia ſup tēporalibus licet ſit graue pec-
catum tñ non eſt ſymonia. Idē vlri. ¶ Nota etiā
ſecundū Ray.eo.ꝭ.ꝙ nullus clericus ꝑrochialis
debet prece vel precio vel fauore vel cōſanguinita-
te celare ep̄o peccatū publicū parrochiani ſui vel
minus digne penitētem ad reconciliationē addu
cere ⁊ teſtimoniū recōciliandis ferre vel quocūꝙ̄
liuore digne penitentē a recōciliatione remouere:
quia vtrūꝙ̄ ſymoniacū eſt extra eo. Nemo. Idem
vlricus.ꝭ. Dixi aūt. ¶ Et ſecundū Tho.in ſum.
arti.iij.arg.iij. Generaliter illa officia ſpūalia ad
Tho. que quis tenet̄ ex officio nō pōt vendere:vñ nec ꝓ
diſpenſatione nec pro correptiōe ſubditoꝝ:vel qđ
quis deſiſtat a corrigēdo pōt aliquid recipi. Idem
Pet.ſecundū inno.in glo.ſup.ca. Nemo.nō prope
ſed ſimilitudinarie dicit̄ ſymoniacus q̄ celat ꝑ gra
tiā crimē alterius.puniēdus enī eſt vt ſymoniacꝰ.

¶ Queſtio.xxxix.

Utrum ſacerdos poſſet cantare miſſam pro
Ray. denarijs:vel alia officia exeq̄. Rñ. ſecundū
Ray.ꝭ.xvij. Itē nūqđ:dicendū ꝙ ſi tenet̄ ex officio
ad hanc miſſam:vel ad exequias vel ſimile ꝓpter
hoc exigere aliqđ ſymoniacū eſt.j.q.iij. vendētes.
Si vero nō tenet̄ ⁊ deſunt ei ſumptus poteſt licite
recipere.j.q.j. Iudices vel duces. Nam ⁊ operas
ſuas locare poteſt ad diē vel ad annū.extra ne pre
Goffre. lati vi.ſu.ca.viii. Concordat his Petr.in ſcrip.et
Hoſti.ꝭ.iij. Qualiter.ꝟ. Et ſunt. Et Gauſ.ꝭ. Que
ritur an ſacerdos. Et inno.in glo.ſup ca. Nō ſatis
eo.t. ¶ Addit poſtea. Ray.ſi aūt habet ſūptꝰ ⁊ nō
tenet̄ ad hoc aut debet cantare gratis aut ceſſare
alias videt̄ facere ex auaricia. Et licet forte hic nō
eſſet ſymonia:cū nemo teneat̄ ſuis ſtipēdijs mili-
tare.xj.q.ij. Caritatē.extra eo.cū ſit. Tñ turpe lu-
crum eſt vel adminus habet ſpeciē mali. Gloſ.di-
cit hic. Turpe lucrū eſt ſi fiat ex auaritia. Si autē
ſumptus recipiat non eſt turpe.etiam ſi diues ſit.
Concordat in hoc inno.extra. Ne plati vices ſuas
Goſſa. in gloſ.ſup.ca.qm̄ enormis. Gauſ.dicit ꝙ in hoc
caſu aut ſymonia eſt aut auaritia. Glo.hic dicit ꝙ
in omni caſu gratis debet cantare q: ſiue detur ei
pecunia ꝓ ſumptibus ſiue dent̄ ei ſumptus in do-
mo illius quē iuuat officiādo eccleſiā ſiue habeat
eccleſiā ad firmā.de qua reddit certā penſionem ⁊
reſiduū prouentuū retinet pro ſumptibꝰ ex pacto
gratis tñ debet impendere officiū. Et qđ datur ei
gratis dʒ dari. Sicut dicit beatus auguſtinus qđ
apoſtoli gratuitū panē accipiebant ab illis q̄bus
gratuitā predicationē impēdebāt.videt̄ his ſatis Auguſti.
concordare Tho. In ſum.arti.iij.in principali ⁊ ar.
iij.vide de hoc infra lib.iij.tit.v.de raptoribꝰ.q.xvij.
Quis ſit clericus.

¶ Queſtio.xl.

Quid de his q̄ dāt clericis pecuniā vt vigilēt
deſunctos:vel vt dicant pſalteria. Rñ. ſm̄ Hoſtien.
Hoſtien.ꝭ.iij. Qualiter ꝟſi. Quid ſi clericus. Si
clericus accipiat pecuniā vt vigilet ſup defuncto ꝑ
noctē licet ad vigilias ſequat̄ oratio non eſt ſymo-
nia. Si aūt faciat pactum de legendo pſalterio ꝑ
noctem ſymonia eſt.

¶ Queſtio.xlj.

Quid de proceſſionibus quas faciūt cōuen- Ray.
tuales eccleſie ⁊ alie in exeq̄is mortuoꝝ da-
ta vel promiſſa ſibi certa pecunie quātitate alias
non facturi. Rñ. ſecūdū Ray.ꝭ.xviij. Querit̄ hic.
Ad hoc dico ſaluo meliori iudicio ꝙ ſi nō fecerūt
ſuper hoc ſtatutū idē qđ ſupra.ſ.q.xxxix. Utrū ſa-
cerdos poſſit cātare.⁊c.q: ſi teneant̄ ad hmōi ꝓceſ
ſionem ſymonia eſt.⁊c.vt ibi diſtinctū eſt a ꝑ eadē
iura:ſi vero factū eſt ſtatutū ꝑ hec verba vel equi-
pollentia ꝙ quicūꝙ̄ reliquerit cōuentui.x.habeat
proceſſione nec teneant̄ alias ad hoc nō eſt ſymo
nia.dū tñ intenderit hoc habere ratiōe laboris tñ
arg.illius decre. Cū ſit romana.e.t.⁊ ſimilium. Si
autē ſtatutū factū eſt ꝑ hec verba vel equipollētia
ꝙ nulli fiat proceſſio niſi relinquat cōuentui.x.nō
valet ſtatutū:q: remouet officiū pietatis. videli-
cet ꝙ nō fiat gratis aliqua ꝓceſſio vel pro minori
ſumma.ar.extra de iureiur. Sicut el.j.⁊.ij. Cōcor Tho.
dat his Tho.i ſum.arti.iij.ar.ij.⁊ viricꝰ.ꝭ. Ex his
conſtat.

¶ Queſtio.xlij.

Quid ſimiliū factū ſit ſtatutū licet ne dare
pecuniam cōuentui vel recipere pro hmōi
exequijs vel pro intereſſendo extreme vnctioni.
Item quid de illis qui dant redditus aut recipiūt
propter facienda anniuerſaria. Item quid de illis
qui dant denarios ſacerdotibus diuitibꝰ vel pau-
peribus ꝓ faciendo annuali vel tricenario.vel an
niuerſario vel pro celebrāda miſſa de ſpiritu ſctō
vel alia. ¶ Uel qui dant denarios clericis pro di-
cendis pſalterijs vel exequijs mortuoꝝ vel alis.
Uel qui dant pauperibus elemoſinas vt orēt ꝓ
eis cum talis oratio ſit ſpūalis ⁊ hmōi elemoſina
ſit res corporalis. Rñ.ſecundū gloſ.vvilli.hic di- Gloſſa.
cendum ꝙ in omnibus talibus caſibus dare vel
accipere tēporale ꝓ ſpirituali ſymoniacū eſt: ſiue
detur pro ſacramēto: ſiue pro officio:ſiue pro ora
tione:ſm̄ ꝙ hec ꝑpoſitio ꝓ notat appreciationē: ſʒ
ſi notat cauſam motiuā nō primā vel principalē:ſʒ
remotā ⁊ occaſionalē.licitum eſt dare vel accipere
tēporale ꝓ ſpūali.vñ ſi quis dat pecuniā collegio
alicui pro generanda deuotione exaudiat̄ in peti-
tione qua petit vt fratres interſint obſequijs mor-
tui vel extreme vnctioni:⁊ illi hoc faciant ex dile-
ctione vel deuotione in eis taliter generata aut ꝓ
deuotione ipſius dantis licitū eſt ſic dare ⁊ accipe
aliquid tēporale pro ſpūali:ſm̄ ꝙ li.pro notat cau
ſam motiuā remotā nō appreciationē vt dictū eſt
vnde dominꝰ dicit. facite vobis amicos de māmo
na iniquitatis.vt cū defeceritis:recipiāt vos i eter
na tabernacula.ideſt vt orēt pro vobis recipiēdis
Ex quo patet ꝙ licet dare pecuniā pro acquiren-
da dilectione ſpiritualium hominum et paupe-
rum vt per hec moueātur et teneantur orare pro
dantibus

dantibus pecuniam. Et tam a dante q̄ ab accipiente principaliter attendenda eſt dilectio: et pietas ex qua datur. Et eodē modo reſpondendum eſt ad omnes q̄ſtiones ſupraoſitas. ⁋ De officiātibus eccleſiā pro denarijs diarijs vel anniuerſarioꝝ dic ꝙ ſi ibi pro notat appreciationem. vel cauſam motiuam principalē illicitū eſt. ⁋ Si autem cauſam adminicularē licitum eſt vt talia recipiantur in ſumptus officiantiū non in preciū officiorum. predictis a principio ſatis concordant theologi vt Tho. in ſum. arti. iij. arg. ij. Et pe. Et vlricus. §. Sine ſtatuto. ⁋ Nec eſt ſimile ſecundum gloſ. ſi darē epiſcopo pecuniā vt me diligeret et per conſequēs ordinaret vel beneficiaret. quia ī ordine et beneficijs attendi debet non dilectio vel affectio. ſed dignitas pſone. Secus in oratione ⁊ huiuſmodi. ⁋ De anniuerſario dicit innoc. extra Ne prelati vices ſu. ī gloſ. ſup ca. q̄m enormis: qꝺ meritorium eſt conſtituere in aliqua eccleſia redditus aliquos vt ibi fiat anniuerſariū alicuius et illa conſtitutio pōt fieri per illos q̄ debent facere anniuerſarium. extra de preben. Significatū. Sed donatori reddituū nō licet conſtituere nec ſub conditione reddit9 dare. q2 donatori non licet conditiones ſpūales apponere. Sed tēporales vt redēptionē captiuoꝝ. x. q. ij. hoc ius. xij. q. ij. aurum. Sed diſcipulo dño ſuo hoſtien. vt dicit in gloſſa eiuſdem. ca. Quoniā enormis non placet: eius in hoc ſentētia addens ꝙ ſic infiniti eſſent ſymoniaci Dicit autē ꝙ hoc onus pōt ipſi rei ſeu fundo ſeu redditibus imponi. Et poſtea addit dicens. Tutiꝰ tamē eſſet ꝙ ita diceret. Relinquo tali eccleſie. x. libras ſuper tali domo. vel. cc. libras ad emēdas. x. libras annuas īter illos tm̄ q̄ ī anniuerſario meo īterfuerīt ⁊ officiauerīt ſecundū cōſuetudinē eccleſie diuidendas. Et rogo prelatū ſiue capitulū vel conuentum predicte eccleſie vt anniuerſariū meū faciant ſicut dictum eſt.

⁋ Queſtio. xliij.

Quid de confraternitatibus que ita conſtitute ſunt. ꝙ nullus recipiatur niſi promittat vel etiam iuret ſe daturū annuatim. x. Rn̄. ſecundum Ray. §. xix. Quid de cōfraternitatibus. Dic ꝙ ſi huiuſmodi cōfraternitates fiunt propter cauſam honeſtam puta pro alendis pauperibus redimendis captiuis vel ſimilibus nō eſt ſymonia nec ſunt reprobande. Immo grangenſe conciliū dicit anathematiſandum qui eas deſpicit. xliij. di. Si quis deſpicit. ⁊ arg. xxiiij. q. ij. ſanc. Et eccleſia vniuerſalis approbat iuramentū tm̄ non approbo ꝓpter periculū periurij. Si ꝟo ſtatutū eſt qꝺ ſemel vel bis in anno cōueniant omnes cōfratres ad tractandum de ſalute animarū. Ad audiendū verbū dei. ad celebrandū miſſas ⁊ orationes pro viuis et defunctis ad excitandū deuotionē. Et ideo ponūt ſingulis annis certā quantitatē ex qua reficiant. ⁊ prouideant pauperibus bonū eſt: dum mō intentiones ſint munde ⁊ principaliter in deo fixe abſit enim vt ea que propter bonū ⁊ licitum faciunt vel debeant ſi qꝺ malū inde preter noſtram intentionem accidat iputari. xxiij. q. v. de occidēdis. Sed gloſ. dicit ꝙ non eſt licitū in forma negatiua. ſ. ꝙ nullꝰ recipiat niſi det tātū vel tātū. Sed ī forma affirmatiua licitū eſt vt quicunq3 receptus fuerit debet tm̄. vlricus ī. §. Et licet. Dicit ꝙ hmōi forma affirmatiua tutior eſt: quia negatiuū ſtatutum excluderet pietatem.

⁋ Queſtio. xliiij.

Quid ſi aliquis laico nullū ius habēti in electione: ſed malitioſe īpedīēti eam det aliq̄d vt ceſſet a tali impedimēto. Rn̄. ſecundū Ray. §. x. Queritur ſi aliquis: dubitari pōt an ſit ſymonia Credo tn̄ ſymoniā cōmiſſam ſi nondū erat ei ius queſitum: poſtq̄ cm̄. eſſet ei ius queſitū ſecus dicerem ſic loquunt iura extra. eod. dilectꝰ ſi. R. Et apoſtolus redimētes tempus q̄m dies mali ſunt. ⁋ Dicit tn̄ gloſſa ꝙ ſi aliquis nullū ius habens ī electione impediret ſimpliciter ne fieret electio aliqua poſſet capitulū redimere vexationē. Secus ſi impediret ne de iſto fieret.

⁋ Queſtio. xlv.

Quid ſi ſacerdos nō velit puerum in periculo mortis cōſtitutū baptiſare niſi data ſibi pecunia. Rn̄. ſecundum Tho. in ſumꝰ. arti. ij. arg. j. dicendū ꝙ in caſu neceſſitatis pōt quilibet baptiſare. Et q2 nullo modo eſt peccandū. Ideo ī tali caſu pro eodē habendū eſt aci nō eſſet q̄ baptiſaret. vnde tūc qui gerit curā puerū licite pōt baptiſare vel a quocūq3 alio facere baptiſari: poſſet tn̄ licite a ſacerdote aquā emere q̄ eſt pure elemētū corporale. Si aūt eſſet adultus qui baptiſmū deſideraret ⁊ immineret periculū mortis nec ſacerdos eū vellet ſine precio baptiſare: debet ſi poſſet ꝑ alium baptiſari qꝺ ſi nō poſſet ad aliū habere recurſum nullo mō debēt ꝓ baptiſmo preciū dare: ſ3 potiꝰ abſq3 baptiſmo decedere. ſuppleretur eñ ei ex baptiſmo flaminis. qꝺ ex ſacramēto deeſſet. Concordat Pe. ⁊ Jo. in gloſ. j. q. j. baptiſandis.

⁋ Queſtio. xlvj.

Quid ſi iniuſte interdictus vel ſuſpenſus ab officio ⁊ beneficio vel iniuſte excommunicatus det aliquid pro reſtitutione officij et beneficij vel communionis. Rn̄. ſecundū gloſſam vvilh̄. §. xx. Qu erit ſi aliquid ſup. ꝟ. ſymoniā commiſſam. Notauit hugo. xvj. q. vij. Decimas quas ꝙ non eſt ſymonia ex parte dantis ſed ex parte recipiētis tm̄. Nam dans nullū ius acquirit ſed dat vt acquiſitū retineat. qꝺ licet. ar. j. q. iij. Cum autē iuſte qs interdictꝰ ſuſpēſus vel excōmunicatꝰ ſi dat aliq̄d ꝓ ſua reſtitutiōe ſymonia eſt ex vtraq3 parte. ar. j. q. j. nullus extra eo. Nemo vero iniuſte credo ꝙ ſymonia cōmittit in vtroq3 caſu. ſ. ſiue iuſte ſiue iniuſte ſit excōmunicatus vel ſuſpenſus. Sed qui iniuſte excōmunicatus vel ſuſpēſus vel interdictꝰ eſt deponat querimoniā corā ſuperiore. Cū dicto hug. predicto videt per omia concordare hoſtien. §. iij. ꝟ. Sed nūq̄d licet mihi. ⁋ Addit poſtea glo. Si eccleſia mea vel prebenda mihi remota. Alij fuerit aſſignata ſi pro precio eā recupero vel redimo: credo ꝙ ſymonia eſt ſiue iuſte ſiue iniuſte amotꝰ fuerim ⁊ alius inſtitutus ſicut dictum eſt in caſu ſuperiori.

⁋ Queſtio. xlvij.

Quid de eo qui ſcit epiſcopū ſuū ſymoniacū et tn̄ precipit ei vt recipiat ordines ab eo. Rn̄. ſecundū Tho. in ſum. arti. vj. ar. ij. dicendū ꝙ nullo modo debet obedire ſiue ſit manifeſta ſiue occulta epi ſymonia: dū mō ipſe ſciat. Et hoc intellige ſi ipe eſt ſymoniacꝰ in ordine ſuſcepto. Immo potius ſe debet ꝑmittere excōmunicare. ar. extra de ſen. excō. inquiſitioni. Qꝺ ſi ignorabat eū ſymoniacū eū tn̄ eſſet q̄ntūcūq3 ſit occultū ⁊ iſte ignoret ne recepit ordinis executionem. ſed indiget diſpēſatione ⁊ hoc in deteſtationē criminis. j. q. j. Si q̄s a ſymoniacis Idē ꝑ oīa dicit Ray. e. tit. §. xxj. Pone ꝙ ſcit. Concordat etiā Hoſti. li. j. Rn̄. xj. de tēporibus ordi. §. Et a quo. ꝟ. Quid ſi epiſcopū. Idē etiā Gauf. eo. tit. §. Sed q̄d ſi ſciā ⁊ ſequēti. ⁋ Addit Tho. Si aūt epiſcopꝰ ſymoniacꝰ eſt ex alia cauſa pōt recipe ordies dū mō ſit occultū q2 nō eſt ſuſpēſus quo ad alios ſed ſolū quo ad ſeipſum. Idem

Inno.

Ray.

Gloſſa.

Tho.

Petrus
Johannes.

Gloſſa.
Vvilelmus

Hoſtien.

Tho.

hoſti.℟.Sed quid ſi credo.Sed addit ꝙ ſi poſſum
ↄmittere vt ordinet ab alio debeo facere. Idem
Gaufredus ſubiungit. Raymū. Et licet ita dixerit de ignorante. Secus eſt de coacto.
Nam ille recipit executionē.j.q.j.Conſtat ⁊ contra
illo q: magis conſtat de voluntate coacti ꝙ̄ ignorā
tis extra eo.Sicut nobis.Intelligēda ſunt hec.de
conditionaliter coacto.Nam abſolute coact⁹ nec
caracterē recipit extra de baptiſmo maiores.Con
cordat his hoſti.℟ſi.Quid ſi ſciētia. ⁊ Gaufr.ſed
gloſ.hic dicit. Ego credo ꝙ nec ignorans nec coa
ctus recipiat executiōnē ſed facilius diſpenſat cū
Lector, coacto.¶ Cum ordinatis autē hmōi vt probabi
lius dicit.pōt quilibet ſuperior diſpenſare. ſecun
dum cōmunē opinionē q cū vt dicit hic gloſſa ſit
epiſcopus taliter ordinari q: etiā cū clericis qui ab
epiſcopo excōmunicato ignorāter ordines recepe
rūt poſſunt epi diſpēſare.Hoſti.lib.j.rū.xiij.de or
Hoſtienſis dinatis ab epiſcopo q̄ renū.§. Et qd iuris. Et ad
dit ꝙ ſi ſciēter quis a tali recipit ordines indign⁹
eſt diſpenſatione. ¶ Nota etiā ſm tho.⁊ Ray.h.
Et hoſtien.ꝙ propter relationē aliquoꝝ nō debeo
credere epiſcopū eſſe ſymoniacū niſi mihi cōſtet:
Thomas. verum tū durante credulitate nō debeo ab eo ordi
nari.vide de hac materia ſupra.q.viij. Et.q. xxv.
vtrum cū ſymoniacis poſſint epiſcopi diſpenſare
et extra eo.per tuas.ij.

¶ Queſtio.xlviij.

Quid ſi clericus aliqs offert bona ſua alicui ecclesie ſeculari vt i canonicū recipiat.Rū.
Vlricus, ſecundū vlri.j.§.De eccleſijs ℟o.Sicut dicit innoc.
ij.extra eo.titu.Tua nos. Si aliquis clericus cū
conditione vel pacto largiat bona ſua vt illa re
tineat p̱ prebenda ⁊ in canonicū admittat ſymo
nia eſt.Si vero ſine pacto vel cōditione ⁊ pura in
tentione deuotionis offerēs rogat vt in canonicū
admittat ⁊ bona oblata liceat ſibi habere pro pre
benda ⁊ clerici pura intētione conſentiāt nō eſt ſy
monia.Alias aūt ſi dans tali ducat intētione prin
cipaliter vt per tēporalia habeat ſpūalia ⁊ illi alias
non eſſent eū admiſſuri ex vtraq̧ parte eſt ſymo
nia mentalis.vt dicit vlri.idē ber.in gloſ. Concor
dant hoſti.in rubri.de ſymonia.§.j.℟ſi. Tu dic.Et
Hoſtienſis Gaufre.Sed inno.non dicit niſi ꝙ tam ille ꝙ̄ iſti
culpabiles iudicantur.

¶ Queſtio.xlix.

Quid de his qui in monaſterijs recipiuntur intentione vtilitatis tēporalis.Rū.ſm vlri.
§.De monaſterijs quoꝝ.Si monaſteriū abundat.
Vlricus, Idem dico ꝙ in pcedenti queſtione de eccleſia ſe
culari.Si vero monaſteriū eſt tāta paupertate de
preſſum ꝙ redditus vix vel nō ſufficiūt pſonis pre
ſentibus nō ſolum poſſunt habere intentionē ac
cipiēdi tēporalia a recipiēda ſed etiā gratis exhi
bitis ſpūalibus reqrere tēporalia q̄ ſufficiāt illi⁹
ſuſtētationi. Et poſſunt exprimere determinatā
quantitatē ⁊ paciſci de hoc ꝙ illa ſumma detur dū
modo habeat vnde valeat ſuſtentari. Et probat
hoc vlricus ibidē multipliciter.vſ. ac.v.ananiam
⁊ ſaphirā morte puniuit petrus q: partē de precio
agri ſubtraxerūt.Multū etiā q̄ de hac materia ha
j.thimo.v. betur in gloſ.j.thi.v.ſup illo viduas honora que
vere viduę ſunt.⁊c.Satis etiā videt his cōcordare
Tho.in ſum.arti.iij.arg.iij.Et Ray.§.xxij.Pone
Thomas, ꝙ aliquis cū gloſ.ſua q̄ dicit. Credo ꝙ liceat expri
mere noīa ⁊ q̄titatē oblatoꝝ.Et addit glo.Credo
et ſimiliter ꝙ ſi hmōi recipiendus dicat vel aliqs
pro eo dabo ſingulis annis pro expēſis meis cētū
ſolidos.vel.vj.li.q̄dīu vixero:nō eſt illicitū qñ nō
ſufficit monaſteriū.Cōcordat etiā ho.§.v.℟.Quid
ſi monaſteriū.Et Gaufr.℟.¶ Et qd videt in contra
rium dicere decretale.extra eo.Quoniam ſymonia
ca in ver.ſub paupertatis ptextu.Intelligit ſecun
dum Ray.cū hoc dicebāt in fraudē.ſecundū hoſt.
intelligenda eſt illa decre.qñ nō caute concedit.ſ.
vt primo gratis conferantur ſpūalia ⁊ poſtea di
catur.et ꝙ ferat ſecū vite neceſſaria.vt aut diſerat
hoſt.ſed poti⁹ recipiētes pactū faciūt ⁊ certū forū
vnde inno.in gloſ.ſup.c.Tua nos dicit ꝙ nō licet
aliquid recipere ſub illa forma recipimus te.in
fratrē.ſi dederis vnde viuas q: bona eccleſie nō
ſufficiunt niſi nobis ar.extra eo.qm:⁊ hic.ſ.in ca.
Tua nos.¶ Subiungit Ray⁹ vñ conſulendū eſſet Ray⁹
ingredientibus ꝙ in hoc fundarēt intentionē ſuā
vt principaliter darēt ꝓpter deum ⁊ ne eſſent one
roſi domui illi.arg.xvj.q.vj.de lapſis.¶ Appara Bernar
tus ber.ſuper decre.predicta.qm:dicit ꝙ licet dici
poſſet vt pdictum eſt qñ pauperes ſunt.tū tutius
eſt ꝙ nulla ſic recipiat. ¶ Addit Tho.vbi prius
ꝙ licitum eſt ſi propter deuotionē quā aliqs ad
monaſterium oſtendit largas elemoſinas faciēdo
facilius i monaſterio recipiat. ¶ Sicut ecōuerſo
etiam licitū eſt aliquē prouocare ad deuotionem
monaſterij per tēporalia beneficia:vt ex hoc incli
netur ad monaſterij ingreſſum.licet nō ſit licitum
ex pacto aliquid dare vel recipere p̱ ingreſſu mo
naſterij.¶ Addit poſtea Ray.ꝙ ſic recepti.ſ. cum
intētione corrupta nō tenent renūciare nec recipiē
tes reſtituere talit̄ recepta q: hmōi ſymonia menta
lis p cōdignā penitētiā purgatur.extra eode mãda
to.Concordat Tho.arti.vj.arg.vj.Et inno.ſuper
capitu.Tua nos.

¶ Queſtio.l.

Quid de his qui locant filias ſuas in monaſterijs ⁊ parum vel nihil tradunt de bonis Vlricus.
ſuis.Rūdeo ſecūdum vlricum.§.Cum ergo. licet
credam per contrariā conſuetudinē iuri derogatum ita ꝙ parentes filijs vel filiabus ſuis locan
dis in monaſterijs non teneantur ex integro dare
ſuam partem hereditatis.tamē tenetur dare mo
naſterio tm̄ ꝙ nō oneretur ex pñſentia illarum p
ſonarum.Et aliter non credo eos eſſe in ſtatu ſa
lutis quia dicit proſper.in lib.de vita contempla
tiua. Non eſt meum dicere:quale peccatū cibos
pauperum pſumendo incipiat qui eccleſiā quam
iuuare de proprijs facultatibus debuerunt ſuis
expenſis inſuper grauant.

¶ Queſtio.lj.

Quid de monaſterijs vbi nullū pactum interponitur ingredientibus eſt tamen taxatū Thomas.
q̄tū puella ingrediens dare debet. Rūdeo ſecun
dum Tho.§.v.verſi. Quid de monaſterijs. talis
taxatio reprobatur extra eo.ſicut pro.certo.⁊ capi.
In tm̄ in ſine.Idem eſt ſi pactum interponatur de
tali conſuetudine obſeruanda:quia ſymoniacum
eſt extra eo.veniens.Idem eſt ſi gratis recipiatur
et poſtea compellatur recepta ad talem conſue
tudinem obſeruandam extra eo.Audiuimus.⁊.c.
Jacobus.Si autem abſq̧ omni conditione ⁊ com
pulſione datur gratis quod conſuetū eſt non com
mittitur ſymonia.Sed de intētione deus iudicat.

¶ Queſtio.lij.

Sed nūqd circa hoc poſſet aliquod eſſe remedium.Rūdeo ſecundum hoſtien. ibidem ꝙ
ſic.ſcilicet vt puella gratis in monaſterio recipiat Hoſtienſis.
Et ſi pauperes ſunt agant contra patrem pro ali
mentis ſue.vel ſi mortuus eſt pater agant ad par
tem hereditatis ſue vt in autēn.de ſanctiſſi. epi
ſcop.is.§.nullam colla.ix.

¶ Queſtio.liij.

Quid

Quid de prebendis q̄ de nouo conſtituunt̄ in eccleſijs ſecularibus vbi clerici ſeclares aſſignant ꝑpetuo certos redditus pro prebēdis: hoc modo ꝙ liceat eis q̄diu vixerint eos habere pro ꝑbēdis tñ: ꝙ ſic admittāt ad canonicatū. Quidā etiam retinent ptātem cōferēdi illā ꝑbendā aliȷ̄ ꝑ ſone ſi cōtingat eos cedere vel decedere. Nunquid eſt ſymonia. Rñ. ſecūdū gloſ. vvilli. §. xxiȷ. Pone ꝙ aliquis ſup. ꝟ. offerat ſe ꝛ ſua. Qui ꝑbendā inſtituit in aliqua eccleſia de cōſenſu epi in ipſa conſtitutione de cōſenſu eius ꝛ fratrū ſi ibi ſint: aliq̄s pōt retinere ius patronat⁹ vel in ꝑpetuū vel ad tēpus. De aſſignatione aūt redditū ꝑ prebēda ꝛ obtinēda canonia dic vt. ꝫ. q. xlviȷ. Quid ſi clericus ꝛc. ꝛ extra eo. ꝛ ti. Tua nos.

Gloſſa.

Queſtio. liiȷ.

Quid de cōſtitutione quā in fundatiōe eccleſiarum ꝑbendaliū faciunt epi ꝙ quiſq̄s quicquid dederit eccleſie tm̄ vel tm̄ in redditibus in perpetuū vel certā ſummā pecunie ꝑ emēdis redditibus recipiat̄ i canonicū ꝛ qđ dederit habeat ꝑ prebenda. nūq̄d eſt licita hec ꝯſtitutio. Rñ. ſm glo. vvilli ibidē ſi fiat ita cōſtitutio ꝙ duret ad tēpus non i perpetuū nec fiat in fraudē ſymonie ꝛ eā ſit intentio ꝯſtituentis ꝙ nō pro rebus dandis ſꝫ ſimpliciter ꝑpter diuinū cultū augmentādū ꝛ ꝑpter deuotionē dantis recipiat̄. ad ſpūalia tolerari pōt hmōi ꝯſtitutio dū tñ dignus ſit ille q̄ recipit̄ alīs non. Addit tñ glo. ibidē. Idem credo poſſe dici i monaſterijs de nouo fundatis vel fundādis indigētibus de ꝯſtitutiōe ſi fieret ꝙ q̄cūq̄ daret tm̄ vel tantū reciperet̄ ad illā religionē dum tñ fieret autoritate epi ꝛ ceteris circumſtātijs que dicte ſunt ꝛ vſq̄ ad certū numerū ꝑſonarū ibidē recipiendarū. Circa dantes ꝛ recipientes ꝑſonas dicas ſecundū predictam decr. Tua nos.

Gloſſa.

Queſtio. lv.

Pone aliquis timēs pati repulſam dixit abbati. Si velletis me recipere darē vobis terram meā. Abbas habito cōſilio cū fratribus recipit eum ignarus iuris ꝛ eorum q̄ dixit abbas in capitulo. Ille poſtea añq̄ induicat̄ dat res ſuas totas vel partē monaſtrio. Quid iuris. rñ. ſm gloſ. eo. §. ſuper ꝟ. Conditiōe vel pacto. Credo ꝙ ſiue intuitu illius ꝑmiſſionis fuerit receptus ſiue nō ſymonia eſt ſaltē ex parte offerētis: cū interpoſuerit cōditionē dandi tēporalia ꝑ ſua receptiōe ſicut notauit Tancr. extra de ſymonia. nobis: ꝛ cōcordant bern. et hoſti. ibidē in gloſ. ſi pōt remanere in illo monaſterio nec data repetere cū ſit i turpi cauſa. Tenetur tñ ad aliud monaſteriū trāſire ſi ex illa ſui obligatione obligatus fuit ad religionē: puta ſi dedit ſe ꝛ receptus eſt in monachū ꝛ in fratrē q꞉ hec eſt quedā ꝑfeſſio. ar. extra de regularibus porrectū: vide tñ de hoc infra eo. lib. titu. viȷ. de voto. v. q. Quid ſi aliquis.

Gloſſa.

Queſtio. lvj.

Quid ſi expreſſa fuit cōditio de tēporalibus habendis ex parte recipientiū: ꝛ recipiend⁹ omnino tacuit ꝑponēs ꝙ nihil daret ſed tm̄ propter deū ingrederet̄. Nūq̄d pōt ibi remanere. Rñ. ſecundum gloſ. ibidē. Credo ꝙ nō ſicut nec in precedenti caſu. q꞉ taciturnitas eius cū nō ꝯtradixerit illicite pactioni pro ꝯſenſu habenda eſt: etiā i foro penitētiali ſi ꝑpter hoc tacuit: q꞉ timebat̄ repulſā ſi contradiceret.

Queſtio. lviȷ.

Quid ſi interponat̄ conditio ex parte recipiēdi vel ex parte abbatis. ſed añq̄ recipiat̄ aut concedatur ei ingreſſus penitēt vtriq̄ de conditione appoſita ꝛ eam reuocāt. ꝛ ille petit recipi propter deum tm̄ ꝛ illi ꝯſentiunt. Nunq̄d licet. Rñdeo ſecundū glo. ibidē. Credo ꝙ ſic. dum tñ intentio non ſit corrupta. Si autē iā recept⁹ fuiſſet aut ꝑmiſſa receptio i illo monaſterio añ reuocationē hui⁹ cōditionis. ꝛ eo ipo indignū ſe feciſſet illo monaſterio. Iſte qui hmōi promiſſionem taliter habuiſſet.

Queſtio. lviiȷ.

Quid de regularibus qui concedunt alicui quod cōpleto biennio vel triēnio recipient eum. ſi tñ interim didicerit artē ſutoriā vel aliam mechanicā qñ eſt laicus: vel qñ eſt clericus: ſi interim ſtuduerit in ſcolis theologie vel alterius facultatis. Quid etiā ſi recipiāt talē in ꝑſenti ſub ꝑdicta cōditione: nō tñ volunt eū recipere ad habitum: niſi elapſo termino ꝛ cōpleta conditione. Quid etiā de ſeruiēte regularib⁹ q̄ nō vult eis ſeruire niſi ꝑmittāt ei ꝙ recipiēt ipm ſaltē poſt biēniū vel trienniū vel aliū certū terminū ꝛ illi promittunt ei. Nunquid eſt ſymonia in talibus. Rñ. ſecundū glo. §. xxiȷ. Quid de quadā ſup ꝟ. Omis pacto. Credo ꝙ in vltimo caſu ſymoniaca eſt talis ꝑmiſſio: in reliq̄s caſibus ſuppoſitiōis nō credo ſymoniā ꝯmitti: nec illicita eſt hmōi pactio vel conditio: q꞉ perinde eſt ac ſi dicat̄ recipiemus te induendū tali tēpore vel tali: dum tñ interim reddas te ydoneū ad hoc: vt recipiaris adducēdo tale artificiū vel talē ſcientiā. Cōcordat his viric⁹. §. Similiter ſi illud: dicit etiā ꝙ illud ſi qđ quidē hic ſonat in modum cōditionis nō eſt vera cōditio. ſed potius admonitio ad id ad quod quis de iure et ex ſtatuto tenet̄ ſ. ꝙ ſit vel fiat ydoneus.

Gloſſa.

Queſtio. lix.

Quid de illo cui facta eſt promiſſio de ſe recipiendo ad certum terminū ſub ꝑdicta conditione. Nunq̄d adueniēte termino ꝛ ipleta conditiōe teneat̄ intrare. Rñ ſecundū gloſ. ibidē. Credo ſi nullū fecit votū nec obligauit ſe illis ad intrandum: ſed tm̄ promiſſionē ſibi factā ꝛ acceptauit volēs ſibi prouidere in futurū nō tenet̄ intrare ſm iudicium fori penitētialis. In foro aūt cauſarū de hoc iudicabit̄ ſm ꝑſumptiones ꝛ allegata ꝛ ꝓbata.

Queſtio. lx.

Quid ſi aliquis familiaris ꝛ amicus alicui⁹ monaſterij rogatus ab aliquo ꝙ faciat ibi recipi filium ſuum vel filiā. Quo facto rogat ille familiaris ꝛ ſollicitat illū cui⁹ filiū fecit recipi ꝙ det ad monaſteriū. Nunq̄d licet. Rñ. ſecūdū gloſ. vvillelmi. §. xxvj. in ſumma ſup ꝟ. Mediatores. Si dictus familiaris nō aliter interpoſuiſſet ꝑces ſuas niſi ſperaret illum daturū monaſterio illi aut etiā licet a principio nihil tale ſperaſſet expoſtfacto tñ poſt receptionē ꝑſone de qua rogauit petit aliq̄d dari illi monaſterio ꝑ receptione illi⁹ ꝑſone ſymonia eſt. Si aūt ſollicitat eū ꝙ ſit deuotus illi monaſterio ſicut debet eſſe ꝛ ꝙ ex deuotiōe ꝛ dilectione orta ex hmōi receptiōe honoret monaſteriū q꞉ ꝓbatio dilectiōis exhibitio eſt operis tolerari pōt dum tñ intentio non ſit corrupta.

Glo. vvilli.

Queſtio. lxi.

Quid de his q̄ ꝑ ypocriſim vel ſimulationē vel ambitione ou ꝑtēderēt ſpeciē ſctitatis ꝓmoti ſunt nulla tamē inter poſita conditione vel pacto ad ordines beneficia vel honores. Rñ. ſecundum Ray. §. xxiȷ. pone ꝙ aliquis. Non tenent̄ ſi veram egerint penitentiā reſignare. extra eo. Mandato. Tho. etiā arti. v. ar. iiȷ. Et vlti. §. Quis autē dicunt ypocritam non eſſe ſymoniacum.

Ray.

¶ Queſtio .lxij.

Quid de quadã cõſuetudine aliquarũ eccleſia-
rum cũ dicunt canonici maiores adinuicẽ.
Canonicent᷒ nepotulos nr̃os placeat tibi de meo
ꝛ placebit mihi de tuo: alius dicit. Nunq̃ me vi-
uente fiet aliquis canonicus in eccleſia iſta niſi
ille pro quo ego rogaui prius fiat canonic᷒ vel ſal-
tem cum aliqs. R̃n. ſecundũ Ray. §. xxiij. Qui de
quadam ſymonia cõmittit in vtroq; caſu q2 dicit
canon abſit oĩs pactio ceſſet oĩs cõuentio .j. q. ij.
Quã pio. Idem vlricus. §. eadẽ ratione.

¶ Queſtio .lxiij.

Quid ſi ſic dicit aliquis. Conſuetudo eſt q ſi
tu fuiſti exauditus in vna petitione ego de-
beo exaudiri in alia. R̃n. ſecundũ Ray. eo. §. Si p̃-
ces ſunt ſpũales nõ eſt ſymonia. ar. lxij. di. Quia
ſctã romana: q2 oẽs qui ſunt in vna eccleſia pari
debent libertate gaudere: extra de cõſti. Cum oẽs.
Si autẽ preces ſunt carnales vel ex pacto quõdam
facto vel nõ faciendo: ſymonia eſt. Concordat. vl-
ric᷒. §. Si tñ cõſuetudo. vide de hoc ſupra. q. xiij.
Quid munus a lingua.

¶ Queſtio .lxiiij.

Quid de his qui ſuis cõſanguineis cõferũt
beneficia gratis: ſed tñ principaliter ꝓpter
conſanguinitatẽ: vel etiã ꝓpter quãcunq; carnalẽ
affectionẽ. R̃n. ſecundũ Tho. in ſum. art. iij. Illici-
ta eſt talis ꝛ carnalis collatio non tñ ſymoniaca
quia inutiliter recipit. Si tñ aliquis dedit beneficiũ
eccleſiaſticũ alicui hoc pacto vel intẽtione vt exin
de ſuis cõſanguineis ꝓuideat eſt manifeſta ſymo-
nia. arg. extra eo. Nemo: idẽ dicit vlricus. §. Qua-
liter omnia. Et addit q etiã ſi qs ꝯſanguineo ſuo
beneficiũ cõfert ꝓpter hoc p̃ncipaliter: vt ipſe cõfe-
rens magnificet vel fiat potẽtior vel vt parentela
eius exaltet vel ꝓpter aliq̃d ſimile ſymonia eſt: q2
recipit vtilitatẽ temporalem.

¶ Queſtio .lxv.

Utrum cõmittat ſymoniã q̃ debitori ſuo dat
aliquid ſpũale vt reciperet qđ ſuũ eſt. rñ. ſecũ-
dum Tho. In ſcrip. ſup. iiij. ſentẽ. di. xxv. dicendũ
q abſq; dubio ſymoniã cõmittit. Idẽ vlricus. §.
Dicunt etiam.

¶ Queſtio .lxvj.

Cum aliqui pretextu religionis vadũt ad ſa-
cerdotes plebanos petentes ꝛ paciſcẽtes vt
procurẽt eis pecuniã in parochia ſua ita q ſacerdo-
ti remaneat pars tertia: an i hoc ꝯmittat ſymonia.
R̃ndeo ſecundũ Tho. In quadã queſtione de quo-
libet dicendũ q cũ ꝑſuaſio ſacerdotis ſit res ſpũa-
lis ꝛ credat ei q2 ſacerdos eſt: ſi pactũ interueniat
in tali caſu ſymonia eſt abſq; dubio: reſpectu ſa-
cerdotis ꝛ ſacrilegiũ ratiõe ſibi dantiũ: q2 defrau-
datio eſt elemoſinarũ cõtra intẽtionẽ dantiũ. vñ et
ſi eſt vnũ peccatũ q̃tũ ad actum eſt tñ multiplex
q̃tum ad reatũ. Et tenent vtriq; ad reſtitutionẽ.

¶ Queſtio .lxvij.

Queritur etiã an papa poſſit ꝯmittere ſymo-
niam: R̃n ſecũdũ tho. in ſum. articulo .j. ar.
vltimo dicendũ q papa põt cõmittere vitiũ ſymo-
nie ſicut q̃libet alius homo: ꝛ tãto grauius: q̃to i
altiori gradu cõſiſtit. Res enĩ eccleſie nõ ſunt eius
vt domini ſed vt diſpẽſatoris: vñ ſi ꝓ aliqua re ſpi-
rituali reciperet aliquã pecuniã de redditib᷒ ali-
cui᷒ eccleſie ſymoniac᷒ eſſet. Et idẽ ſi reciperet pe-
cuniam ab aliquo laico non de rebus eccleſie. Idẽ
vlri. §. Dicunt etiam.

¶ Queſtio .lxviij.

Utrum laycus recipiens pecuniã vt decimã
eccleſie reſtituat ſymoniã cõmittat. R̃n. ſm
Hoſti. vñ. Licet igit ꝛ ſeq̃nti: verius dicit q licet

decime de manu layci redimi poſſint autoritate
ſuperioris que autoritas purgat vitiũ ex parte re-
dimentis. Tñ ſi laycus nõ vult decimã male detẽ-
tam dimittere niſi ſibi detur pecunia ſymoniã cõ-
mittit a deo q etiã ſuperioris autoritas eã purga-
re non poterit ex parte ſui: vide de hoc. infra. eo.
ti. xv. Decimus. q. xxxiiij. Quid ſimiles.

¶ Queſtio .lxix.

Quid de epiſcopis vel aliqs prelatis q̃ fruct᷒
eccleſiarũ vel aliorũ ſpũaliũ beneficiorũ va-
cantium ꝑcipiunt ꝑ aliquot annos. Et poſt ea cõ-
ferunt retẽtis ſibi fructib᷒ ꝛ redditibus ſic ꝑceptis
vel retenta ſibi parte ꝓuentuũ. rñ ſecundũ Ray.
eo. titu. §. xxiij. Itẽ q̃d de epiſcopis: ad hoc diſtin-
gue cum inno. vtrũ ille qui dat ſpũale beneficium
prouẽtus ipſius añ donationẽ ꝑcipiat: an nõ: nam
ſi prouẽtus añ donationẽ nõ ꝑcepit ipſe: ſed alius
et ex donatione cõſequat vt ipſe prouẽtus ꝑcipiat
non eſt dubium intercedere ſymoniacã prauitatẽ
ſi vero añ donationem percepit ipſe prouẽtus cre-
dimus eſſe diſtinguendũ. vtrũ añ donationẽ cõſti-
tuat vt ipſi prouẽtus retineant ad tp̃us ꝑ iuſta cau-
ſa ꝛ neceſſaria. an cõueniat cũ eo qui accepit bene-
ficium ſeu cũ mediatore quocũq; vt officio illo cõ-
ceſſo retineat ipſe ſibi prouẽtus. Primũ enĩ mẽbrũ
credimus eſſe licitũ: ſcḋm aũt nõ licere ne viã ape-
riamus his qui prauitatẽ ſuã ſatagũt palliare ex-
tra vt eccleſiaſtica beneficia ſine di. core. c. vt nr̃m
in fine. verba ſunt illius decretalis ad idem extra
de cenſibus prohibem᷒. j. q. iij. Si quis p̃bendas.
Idem tho. in ſum. art. iiij. ar. iiij. ꝛ vlricus. Quãuis
autẽ. Et gaufr. ſimiliter. eo. titu. i ſi. Sed addũt q
ſtatutũ tale debet facere de cõſenſu capituli. Idẽ
apparatus ber. ibidẽ. ¶ Dicit tñ Gauf. ibidẽ q Goffr.
omniũ beneficiorũ ſimul. fructus nõ poſſunt reti-
nere ſic. vñ h ꝑ indulgentiã obtinet extra de ꝟbo.
ſigni. Tua nobis. ſm hoſt. dici poſſet q eadẽ ratio-
ne qua de vno beneficio hoc fieri põt etiã de duo-
bus vel de pluribus fieri poſſet ex cauſa.

¶ Queſtio .lx. Hoſtien.

Sed quomõ põt eſſe de cauſa. rñ. ſecundũ ho-
ſtien. ibidẽ ſup ꝟ. Sed q̃ põt q releuatio ſo-
lutiõis debitorũ. Itẽ expenſe nimis graues ꝛ into-
lerabiles iniũctes. Puta põt guerrã ꝓ iure eccle-
ſie nimis ſumptuoſam ꝛ aliis ſimilib᷒ i hmõi enĩ
caſibus poſt collationẽ factã põt etiã curitatiuũ
ſubſidiũ exigere. extra de cenſibus cũ apſus. §. In-
hibemus extra de offi. ordi. cõquerente in ſi. ergo
multo fortius ei licet retinere. ¶ Secundũ gloſ. h Gloſſa.
vvi ſi. hic qñ ſic retinent fructus ex cauſa ad tẽ-
pus. nihilominꝰ bñficium ſpũale cõferri põt ali-
cui perſone: ſed nõ perciperet fructus ſic retẽtos
vſq; ad lapſum illius tẽporis. Sub hac aũt forma
confertur. Damus tibi hãc prebendam vel hanc
eccleſiã ſaluis fructibus quos retinuim᷒ ad talem
vſum. ¶ Nota etiã ſm hoſti. extra de ꝟbo. ſigni.
in gloſ. ſup ca. Tua nobis. Qđ ſi eo tẽpore quo ep̃s
ſic ꝑcipit fructus alique expenſe vel onera incum-
bunt beneficio illi ea ep̃s ſubire debet q2 queli-
bet res tranſit cũ onere ſuo. Nec fructus intelligũ-
tur niſi deductis expenſis.

¶ Queſtio .lxx.

Quid ſi aliquis non habens titulũ rogat ali-
quem presbiterũ vt preſentet eũ ad titulum
aliquẽ ſue eccleſie: ꝓmittens ei q nũq̃ in eccleſia
ſua petet aliquã portionẽ ꝛ ſic ordinat. rñ ſm ray. Ray.
eo. titu. j. De ſymonia. §. xxv. Item ſi aliquis non
habet niſi cũ eo miſericorditẽ fuerit diſpẽſatũ: nec
ad ſuperiores ordines aſcendere. nec in ſuſcepto de-
bet ordine ſm rigorẽ canonicum miniſtrare: extra
de ſymo.

Tho. Hoſtien.

ij. ius pſonatus eſt ptās pſentādi inſtituēdum ad de ſymo. per tuas. iij. Nec etiā excuſatur per ignorantiā iuris. ſ. ſi nō credebat hoc eſſe licitū: τ colligitur in eadem decretali per tuas.

SEd quis diſpēſabit cū iſto. rñ. ſecundū ray. ibidem ſolus papa. ſ. in ordine ſic ſuſcepto q2 eſt ſymoniacus in ordine. Ordinator aūt a collatione ordinū τ pſentator ab executiōe ordinū p triennium nouerit ſe eſſe ſuſpenſos. extra eo. ca. Si quis ordinauerit. Tñ cū taliter ordinato in ordinibus rite aūt ſuſceptis pōt vt dicit gloſ. hic per epiſcopum diſpenſari. ¶ Queſtio. lxxj.

QUid de quibuſdam officijs vt procuratoris vicedomini archipbri aduocati τ ſimilium nunqd ſymonia eſt hec emere vel vendere. rñ. ſm Ray. §. xxvj. in ſumma. Et vlricus. §. Hec q dicta ſunt. Synodus calcedonēſis. q ponit. j. q. j. Si qs epiſcopus. Symoniacos iudicat etiā procuratores rerū eccleſiaſticaꝝ τ defenſores τ regule ſubiectos ſi p pecuniā ordinanł ſiue inſtituunł. Et etiā omnes mediatores ſymonie. Et ſicut dicit vrbanꝰ papa. j. q. iij. Saluator. Noīe procuratoris intelligitur qlibet adminiſtrator reꝝ eccleſiaſticaꝝ vt ꝑpoſitus ſiue yconomꝰ qđ idē eſt τ vicedñs q preeſt rebus epiſcopi: ſicut yconomus pēſt rebꝰ canonicorum. Noīe vero defenſoris intelligił aduocatus ſiue ſyndicus. i. q pēſt cauſis eccleſie ſiue aduocatꝰ vniuerſitatis τ Gaſtaldꝰ ſiue maior dominus. ſ. q habet curā rerū exterioꝝ epi: vt iudex epi: ſicut in eccleſia bonon. In ſubiecto vero regule intelligił archipreſbiter. archidyaconꝰ. Canonicꝰ monachꝰ et quilibet eccleſiaſtico mācipatus officio. Et in his quidē oībus quidā dicūt ſemꝑ cōmitti ſymoniā: ſi emanł vt hug. τ baz. τ hoc eſt vt dicūt ſymoniacum: q2 prohibitū. Alij vt dicit ray. Inherētes conſuetudini probabilius dicūtꝙ tūc eſt ſymonia in ēpta adminiſtratiōe vel dignitate ſi talis eſt q habeat aliqđ ſpūale ſibi annexū: alˀs nō. ſepe. n. cōſuetudo facit licitū qđ alias eſſet illicitū τ ecōuerſo: extra de cog. ſpi. ſuꝑ eo. ix. q. iij. Conqſtus. Et

Vlri. his conſentit vlricus. Et addit qđ tria ꝑdictoꝝ ſcilz aduocatꝰ. Gaſtaldꝰ iudex pōt eſſe laycꝰ τ tūc nichil ſpūalitatis habet annexū. vide. ſ. q. v. vtrū ſola intentio. Gloſ. hic dicit ſimpliciter ꝙ ſemper illicitū eſt talia vendere vel emere: q2 ꝓhibitū eſt: τ conſuetudo talis corruptela dicēda eſt. ¶ Addit etiam gloſ. hic vvilli ſuꝑ ver. Adminiſtrator. Nota ꝙ epiſcopus redditus ſuos vel terrā pōt ad fir-

Gloſſa. mam dare ſub annuo cenſu dū tñ nō ſit ibi annexa iuriſditio ſpiritualis ſed nō pōt recipere aliqd ab aliquo vt conſtituat eū prepoſitū vel yconomu vel vicedominū. prepoſiturā tñ vel baliuiā tēporalem cum iuriſditione tēporali cōſueuerūt epi dare ad firmam ſicut et principes ſeculares.

¶ Queſtio. lxxij.

QUid de monachis q dant aliqd abbatibus ſuis pro habēdis prioratibus. rñ. ſecundum

Goſſ. gloſ. hic. ſunt. ꝟ. Mācipatus officio. Si ibi eſt aliquid ſpirituale vt decime oblatiōes vel debitū celebrādi diuina vel aliqd tale ſymonia eſt. ſiue det de rebus monaſterij vel pꝛioratꝰ vel aliūde: ſed ꝙ hec ꝑpoſitio ꝓ notat appciatōem vel cauſam ꝑximam ſeu principalem.

¶ Queſtio. lxxiij.

QUid ſi talis prioꝛ det epo pecuniā ne ſuſtineat ꝙ amoueał a prioꝛatu vel canonicus

Gloſſa. regularis ne amoueał a cura ꝓchialis eccleſie τ ne reuoceł ad monaſteriū. Rñ. ſecundū glo. ibidē Credo ꝙ peccat τ cōmittał ſymonia maxīe ſi neceſſitas vel vtilitas exigit ꝙ tales amoueanł aut ſi conſuetudo eſt ꝙ eps ad ſolā reqſitionē abbatis tales incuratos debeat amouere a ꝓchialibꝰ eccleſijs. Si autē ſine muneribꝰ τ obſeqˀs aut ꝑcibꝰ carnalibꝰ facerēt ipediri p epoſ ne amouereł cū nec vtilitas vel neceſſitas amotionē exigerēt nec eſſet corrupta intentio mentis non credo ꝙ peccareut.

¶ Queſtio. lxxiiij.

UTrum abbas in collatione alicuiꝰ prioratus Alexan. iiij. poſſit aliqđ onus imponere. Rñ. ſecundum alexan. iiij. In quadā decretali publicata i curia q incipit ad ꝑpetuā rei memoriā Cū ꝑſone religioſe abbates debēt prioratus pure cōferre ſine ꝑcio τ ſine oī pactiōe. Nec abbas pōt aliqđ onus iponere pꝛioratui cū vacat nec ꝑpetuo ad tēpus nec ipſis prioribus cōſtitutis pōt aliquid taliū imponere.

¶ Queſtio. lxxv.

QUid de illo q dat ſacerdoti vel alij pecuniā vt recipiał ad ſeruiendū pauperibꝰ i hoſpitali. vt vel recipiał i leproſariā. vel elemoſinariā: vel in aliā domū dei. rñ. ſm. gloſ. vbi. ſ. Qñcunqz i Gloſ. ꝑdictis caſibus vel ſimilibꝰ ꝯſequił qs ex tali receptione aliqđ ius ſpūale ſymonia eſt. ſi ꝓpter hoc aliquid det vel ꝓmittat. Si aūt nō cōſequił aliqđ ſpūale: ſed recipił ad hoc tm̄ vt ſeruiat ibi: vel ad tēpus vel ad vitā ſuā: vel i coqna. vel i alio officio non eſt ſymonia aliqd dare pro hoc: licet alias ſit turpe dare vel accipere aliquid pro talibus.

¶ Queſtio. lxxvj.

QUid de his q emūt victū vniꝰ monachi ad totā vitā ſuā. rñ. ſecundū gloſ. ibidē nō eſt ſymonia ex quo talis ēptoꝛ nō cōſeqł aliqđ ſpūale Non eſt tñ ſecure emere niſi ꝓbabiliter dubitetur cuius cōditio melioꝛ ſit. ſ. ementis aut vendētis.

¶ Queſtio. lxxvij.

QUid de matricularijs ſeu ſonitorijs. i. officio Gloſ. pulſandaꝝ cāpanaꝝ. rñ. ſecundū gloſ. ibidē ſymonia eſt talia vēdere ſicut τ alia officia ſpiritualia intellige large ſumpto vocabulo ſymonie. Si tñ alicui hoc officiū gratis datū fuerit. Si cōſuetudo eſt loci ꝙ poſſit aliū ponere loco ſui τ locare vel vēdere vel ad firmā dare prouētꝰ illiꝰ officij vel etiā in dotē dare pro filia ad vitā ipſius dantis non eſt ſymonia: vide tñ opiniōes de his. ſ. q. lxxi. Quid de quibuſdā officijs.

¶ Queſtio. lxxviij.

QUid de ſacerdote q vendit officiū portandi aquā benedictā per ꝓchiā. rñ. ſecundum gloſ. ibidē. Si hec ſacerdos de cōſuetudine habet ꝙ tale officiū poſſit retinere p ſe vel p aliū illud expedire τ prouetus recipe non eſt ſymonia: ſi illud officiū cōmittat ad firmā ſicut τ eccleſie qñqz dātur ad firmā. Si autē nō habet de cōſuetudine ꝙ debeat hoc officiū p ſe vel p aliū de familia ſua expedire τ prouētꝰ recipere ſymonia eſt illđ officiū vēdere vel aliqd p eo dando accipere: vel ad minꝰ turpe lucrū eſt. ¶ Queſtio. lxxix.

UTrū q dat pecuniā vt in iperatorē ꝓmoueał Hoſtien. vel in aliquē poteſtatē vel rectorē alicuiꝰ ciuitatis ſymoniā ꝯmittit. Rñ. ſm hoſt. li. v. rñ. iiij. Ne prelati vices ſuas τc. vñ. Itē eſt ſcda. dicendū ꝙ ſymoniā cōmittit qi poteſtas ſpūalis eſt.

De iure patronatus. Rubricel.

QUia a patronis eccleſiaꝝ τ circa ius patronatꝰ frequēter ꝯmittił ſymonia. Ideo h adiūxi Rubricellā de iure patronatꝰ. Et primo quero.

¶ Queſtio. lxxx. Hoſti.

QUid ſit ius pſonatꝰ. Et vñ ꝑueniat. Rñ. ſm hoſti. li. iij. ru. xxxviij. de iure pſonatꝰ. §. j. τ

beneficium eccleſiaſticū ſimplex τ vacans. ¶ Pꝛouenit autē vt dicit Gauf. Ex fundatione: dotatiōe ſoli collatione. vt. xvj. q. vij. τ capitulo. Quicūq; et. xviij. q. ij. abbatem. vñ ver.

Verſus

Patronum faciunt dos. edificatio: fundus. Idem hoſtien. Idē Inno. eodem titu. in pꝛinc. ¶ Item nota ſecundū hoſtiē. ibidē. τ bernar. eo. ti. i Gloſſa ſup capi. q; ꝙ ius patronatus q̄n̄q; dicit̄ aduocatio vt eodē titu. Quia quandoq; vicedñatꝰ vel cuſtodia ſiue. guardia. vt extra eodem titulo. preterea. Item dicit̄ ius frequantationis vel pceſſionis. xvj. queſti. vij. pie ma triſcet. capi. frigentius. Quādoq; grā. xvj. queſti. quinta. Si quis epiſcopoꝝ. Hec enim omnia τ ſimilia pro eodem ſupponūt extra de ſtatu mo. In ſingulis. §. vlti.

¶ Queſtio. lxxxj.

Quid iuris cōpetit patrono in eccleſia i qua habet ius patronatus. rñ. ſecundum hoſti. ibidē. §. iij. Quid cōpetat. Competit ei aliquid honoris: aliquid oneris aliqd vtilitatis. vñ. verſus.

Ver.

Patrono debet̄ honoꝛ onus. emolumentū. Pꝛeſentet pꝛeſit. defendat: alatur egenꝰ. Honoꝛ conſiſtit in repꝛeſentatiōe τ reuerētia. Repꝛeſentat eñ et ad pꝛebendas τ ad eccleſias nō collegiatas. In collegiata autē eccleſia cum pꝛelatus eligitur. Licet non requiratur conſenſus eius: electus tamen ſibi repꝛeſentatur. Onus conſiſtit in defendendo et tuēdo eccleſiam quā tenet̄ pro poſſe ab oībus oppꝛeſſionibus defendere. vnde τ aduocatus ſeu defenſoꝛ dici poteſt. Ergo multominus debet eā oppꝛimere extra eod. pꝛeterea. ij. Emolumentum eſt quoniā ſi vergat ad inopiam pꝛuidere ei debet eccleſia conſideratis facultatibus τ dignitate perſone. extra. eo. Nobis fuit i fi. xvj. q̄ſti. vij. q̄cūq; . ij. Item in fundatione poteſt de conſenſu epiſcopi certum cenſum retinere extra eodem. pꝛeterea. ij. Sed vltra nihil debet exigere vel alias iniurioſus eſſe etiā circa tempoꝛalia. Et ſi conueniat per cenſurā eccleſiaſticā ſatiſfacere compellet̄. extra de ſtatu mona. in ſingulis. §. vlti. hic quādo laycꝰ patronus eſt. Secus autē quando locus religioſꝰ

Goffre.

ſatis his concoꝛdat. Gauf. eod. titu.

¶ Queſtio lxxxij.

Quid ſi patronus laicus p̄ſentat pꝛimo vnū et poſtea alium. rñ. ſecundū hoſtien. ibidē. verſi. vnum tamē. Cum ex vi pꝛeſentationis eccleſia nō poſſit cōferri nō obſtāte appellatione pꝛimi

Hoſtien.

Secundus recipi poteſt extra eo. cum laici et. ca. vltimo. perſona tamen eccleſiaſtica ſi pꝛeſentat. variare non poteſt. vt extra eod. Cum autem aduocatus. In fi. Idem. Gaufr.

¶ Queſtio lxxxiij.

Quid ſi clericus ex collatione laici recipiat eccleſiam vt ipſam detineat. rñ. ſecundū hoſtienſem verſi. vlti. Si cōmonitus nō renūciauerit ab officio τ beneficio ſuſpendendus erit. τ ſi contumacie pꝛoteruitas exegerit deponēdus eſt τ laicꝰ excōmunicationis vinculo innodandus. extra. eo. pꝛeterea. ij. τ capitu. relatum.

¶ Queſtio lxxxiiij.

Qualiter ius patronatus trāſferatur ab vno in alium τ an donari poſſit vel vendi aut pignoꝛi obligari. rñ. ſecundū hoſtien. §. iiij. Qualit̄ trāſferatur. Quattuoꝛ modis transfert̄. vñ verſus.

Verſus.

Iura pꝛonatꝰ tranſire facit nouꝰ heres. Res pmutata: donatio: venditioq;. Nā per ſucceſſionē hereditariā trāſfertur. ita ꝙ ad quelibet heredū inſolidum. τ ſi ex diuerſis τ inequalibꝰ partibus ſint heredes: q2 indiuiſibile eſt. Item cū alio ſpūali permutari pōt. xvj. q. vij. Nemini: extra de rex pmut. ad queſtiones τ capi. vlti. ¶ De donatione autem nota ꝙ licet quidā dixerit qꝺ indiſtincte poſſit dari cuilibet: etiā laico. Alij aūt ꝙ nō liceat niſi d̄ autoꝛitate epiſcopi. Mihi aūt videt̄ diſtinguēdū: q2 aut donat̄ clerico τ tūc nō requirit̄ cōſenſus epiſcopi vt extra eo. Ex inſinuatiōe τ ca. Illud τ. ca. Significaſti. aut donat̄ layco τ tūc requirit̄ cōſenſus epi vt extra eo. capi. Pꝛeterea maxime q̄n fit i fraudem τ trāſfertur in potentioꝛē vt ibi innuit̄. licet etiā vendi nō poſſit ſpāliter. extra eo. de iure tñ cū vniuerſitate tranſit niſi de ipo ſpāliter excipiatur extra eo. ex litteris: τ ca. cū ſclm. Satis etiā cōcoꝛdat his Goff. ¶ Nota etiā ſm inno. in glo. ſup. c. ex litteris circa pꝛin. Quod ius patronatus nec ꝑ ſe nec etiā cū vniuerſitate poteſt pignoꝛi obligari.

Goffre.

Alij tamē cōtradicūt vt patet extra de ſen. τ re. iu. Cum bertoldus vbi de hoc tam i glo. Hoſt. ꝙ ber. multa τ diuerſa dicunt̄. ¶ In cōductiōe aūt ad firmā tranſit cū vniuerſitate niſi ſpāliter excipiatur vt in eo. ca. ex litteris. ¶ In feudū quoq; dari pōt cū vniuerſitate extra eo. cū ſclm. Et ſecundū quoſdam vt dicit hoſti. in gloſ. ibidē etiā ſpāliter τ expꝛeſſe ſine fundo aliquo pōt dari in feudum: ſicut et liberaliter datur extra eo. illud. Sed hoc nō placet hoſti. vt patet in gloſ. ibidē q2 feudum homagium requirit.

Hoſt.

¶ Queſtio lxxxv.

Quid ſi patroni diſcoꝛdāt in p̄ſentādo. rñ. ſecundum hoſti. §. v. Quid iuris remotis omnibus diſſenſionibꝰ ita dicas: ꝙ quocūq; mō impediat̄ oꝛdinatio eccleſie ponēdus erit yconomꝰ in eccleſia q̄ fructꝰ reſeruet fideliter inſtituēdo futuro: extra de officio oꝛdi. Cū vos. Et ſi patronoꝝ vota diuidunt̄ pꝛefertur is q̄ in maioꝛibꝰ adiuuatur meritis τ a pluribꝰ pꝛeſentat̄. extra eo. q̄m i pꝛima parte. Si numerꝰ eq̄lis eſt recurre ad merita. lxiij diſtin. Si foꝛte: ſi oīa equalia ſunt: pōt epiſ dicere. Iterū pꝛeſentate. lxxix. diſtin. ſi duo. Si nolūt vel non poſſunt cōcoꝛdare: ſed adhuc rep̄ſentāt duos pꝛios vel alios. locꝰ erit gratificatiōi. extra. de electione. venerabilē. §. obiectiōi. vb. Nō autē. Sed ſi neuter pꝛeſentatoꝝ pōt poni ſine ſcādalo puta ꝙ patroni imminant̄ τ dicit q̄libet qꝺ ſi ponat̄ alius ꝙ ab eo pꝛeſentatus interficiet eū tūc epiſ: ſi ſimilit̄ ſine ſcādalo fieri poteſt ſm ꝙ ſibi videbit̄ eccl̄am oꝛdinabit. extra eo. q̄m in ſecūda parte: ſed ſi nec epiſcopus eccleſiā ſine ſcādalo tali oꝛdinare pōt. tūc eccleſiā interdicere debet τ reliq̄as extrahere in patronoꝝ verecundiā τ ruboꝛē. extra eo. ca. j. τ. ij. Intelligendū aūt eſt hic vt dicit Inno. ſup ca. quecunq; de reliquijs q̄ ſūt extra altare i capſis alias non liceret. Idē ber. in gloſ. τ hoſti. in gloſ. Quod ſi patroni. nō ſic poſſunt ↄpeſci: vel ad cōcoꝛdiā reuocari in fine credo recurrendū ad bꝛachiū ſclare extra de offi. oꝛdi. ca. j. τ extra de hereticis excōicamus. §. moueantur.

¶ Queſtio. lxxxvj.

Vnq̄d p̄roni diſcoꝛdātes inter ſe paciſci poſſunt vt alternis vicibus pꝛeſentēt. Rndet ber. in gloſ. eo. tit. ca. j. ꝙ ar. eſt ꝙ ſic. ff. de vſufruc. quotiēs. §. j. Et idē recitat inno. ibidē ſup eo. c. Sed addit hoc tñ nobis nō placet in iuribꝰ eccleſiaſticis. extra eo. querimoniā. Sed hoſtien. eo. titu. in gloſ. ſup eodē. ca. magis videt̄ ſentire cū ber. Idē etiam canere.

¶ Queſtio. lxxxvij.

Quid ſi inter pꝛeſentātes ſit contētio: q̄s eoꝝ ſit patronus. rñ. ſecundū Goffr. eo. tit. Expectet epiſ ad vj. mēſis. Et ſi vſq; tunc non fuerit diffinitū pꝛuideat epiſ eccleſie in paſtoꝛe. ſaluo in poſterū iure eius q̄ euicerit. extra eo. ſi vero. vel ſi noluerit epiſ tanto tēpoꝛe expectare. faciat hic in

fine

fine.iiij.menſium:vt extra.e.titu.quoniam in quibuſdam.Si autem queſtio ſit inter epm ⁊ preſentantes.forte epo ignorante eos eſſe patronos tunc donec queſtio ſopiatur ponat epus in eccleſia yconomum qui fructus in vtilitatē eccleſie cōuertat vel future perſone reſeruet:vt extra de offi.ordi.cum vos plerūꝗ; Hoſti.plura ponit de hoc.

¶Queſtio.lxxxviij.

Hoſtienſis. QUid ſi patronus pſītat etiā ydoneum.rñ.ſm Hoſt.§.vj.in quibus ver.penāꝗ;.dicendū ꝙ ſiue patronus ſit clericus ſiue laycus ſi preſentat indignum priuatur ſuo iure.ea vice ⁊ deuoluit poteſtas ad epm.extra de ſup.negli.prela.ſicut.in fi. in aut.de ſanct.epiſco.§ ſi quis oratoriū.coll.ix.vnde ſi primus pſentatus eſt indignus.Epo nō tenet ſcōm recipere niſi velit gratificare.extra de ſupp. neg.prela.c.antepe.⁊ vlti.Cum quo etiam ꝯcordat Inno.in glo.extra de fil.preſby.ſuper.c.propoſuit. Et addit ꝙ tamen epus benefacit ſi reddat puiſionem patrono laico preſentante indignū quia non

Bernard⁹. ſunt ita inſtructi in negocijs eccleſiaſticis.Sʒ Ber. extra de offi.ordi.in glo.ſuper.c.cum nos.dicit ꝙ laicus patronus lʒ pſītet indignū nō eſt priuatus: neꝗ; priuādus poteſtate pſentandi,ſed in collegio ſeu ꝑſona eccleſiaſtica aliud eſt extra de electioni. Cum in cunctis:ſic etiam laicus patronus variare pōt anteꝗ̄ ſit ꝯfirmatus,ſed non clericus.extra de iurepat.cum autem.Et hec poteſt eſſe ratio quare patrono laico dantur.iiij.menſes.extra de iurepa. qm in quibuſdā.⁊.c.cum papa.Collegio autē ſeu clericis dantur.vj.menſes a tpe vacationis extra de conceſ.preben.nulla.hanc etiam opi.Inno.recitat vbi.ſ.alij tamen contra vt.ſ.

¶Queſtio.lxxxix.

Hoſtienſis. UTrum aliquis poſſit ſeipſum preſentare.rñ. ſm Hoſt.ver.aliud autem ꝙ non ꝗtūcūꝗ; ſit ydoneus:extra.e.per noſtras.viij.q.j.in ſcrip.Idē Gof.Sed ſi plures ſunt patroni nunquid poſſunt vnum de ſe preſentare.dicit Ber.e.ti.ſuper.c.conſuluit.credo ꝙ ſic.argumē.extra de electio.cum in iure.Idem Hoſti.in glo.

¶Queſtio.xc.

Idem. UTrum pater poſſit filium ſuum vel nepotem ſuum preſentare.Reſpon.ſm Hoſti.ibidem ver.ſed nūquid.Mō ſic dummodo ſit ydoneus.potius videtur pſentādus ꝗ̄ alius.ar.extra de coha. cleric.⁊ mulie.c.j.extra de cenſi.cum apoſtolus.§. iubilemus.Concordant Goffre.⁊ Innocē.extra de iurepatro.ſuper.c.conſuluit.⁊ Ber.

¶Queſtio.xcj.

Idem. QUid ſi eccleſia vacante prelatus proprio motu vocat patronū ⁊ ei confert eccleſiā in qua habet ius patronatus.reſpon.ſm Hoſt.ibidē ver. quid ſi eccleſia.Quicqd dicant alij,credo ꝙ poteſt conſentire voluntati prelati,quia non habet originem a ſeipſo.argumen.extra de electio.cū in iure. Quidam tamen contradicunt.

¶Queſtio.xcij.

vvillelm⁹. QUero etiam hic infra quod tempus debeāt conferri beneficia.rñ.breuiter ſm vvillel. lib.j.c.j.de ſymo.§.xxiiij.item quid ſuper.ver.annos.

Beneficia vacantia. Beneficia non debēt vacare vltra ſex menſes alioquin ſi pertinebat donatio ad epm:deuoluit poteſtas ad capitulum ⁊ econuerſo qđ ſi fuerit negligens per alios ſex menſes.deuoluitur ad metropolitanū.Et poſtea ad papam nec poteſt aliquis iſtorum purgare negligētiam ſuam.ſed elapſo tpe amittit donationē ſuam ita quod ſi poſt dederit: non valet.arg.extra de ſupp.negli.prela.c.penul.⁊

Sex mēſes. vlti.De hac materia habes extra de conceſ.prebē. nulla.⁊ in glo.Ber.ibidem.No.etiam ſm Ber.in glo.ſuper.c.nulla.qđ iſtud tps ſex menſium incipit currere gñaliter a tpe ſciētie:⁊ nō a tpe vacationis. extra de conceſ.preben.qꝛ in fi.⁊ Inno.in glo.extra de ſupp.neg.prela.ſuper.c.lʒ dicit.No.qđ nec ei ad quem primo nec ei ad quem ex negligētia pertinet electio currit tempus niſi a notitia.idem Hoſt.ibidem in glo.¶Item dicit Inno.in glo.extra de conceſ.preben.ſuper.c.nulla.quod de his ſex mēſibus ſubtrahitur tpe ſuſpenſionis ⁊ peregrinationis. extra eo.ti.quia diuerſitatē.Item requiritur ꝙ culpa diſtulerit vltra ſex menſes vel per negligentiā: vt in eo.c.Secus ſi per impotētiam iuris vel facti etiam culpa contingente:vt in eo.c.quia.⁊ extra de conſti.cū.M.vide etiā de hac materia.infra li.iij. tit.xiij.q.ordinādus ſit do.ſ.B.prepo.q.iij.quid ſi epiſcopus.¶Item de tempore conferēdi.vide.ſ. eo.titu.q.lxxxvij.quid ſi inter.⁊ ſequenti.¶Nota

Prelature. tamen qđ regulares ⁊ cathedrales prelature vltra tres menſes vacare non debent:vt extra de electione pro defectu.Cum ſupradictis a princi.q.In glo.

Hoſtienſis. Uuillel.Concordat Hoſtien.libro.iij.rubri.v:ij.de conceſ.prebē.§.iij.Et intra quod.⁊ lib.j.rubri.x.de ſup.negli.prela.§.vlti.Et addit ibi ſi is qui debuit conferre infra ſex menſes non ꝯtulit:non vʒ collatio poſtea facta quia pro nō dato habetur.extra de conſue.quāto.extra de iurepa.c.quod autem.in fi. Ergo decipiūtur anime cum ſacerdos ſic poſitus. ipſos nec ligare poſſit,nec ſoluere cum iudex nō ſit extra.de paro.c.nullus.Et hoc niſi ex diſpēſatione confirmetur collatio:vt extra de ſup.negli.prela.c. penul.Ideo conſulo quod epiſcopi qui contulerſit eo tempore quo non licuit habeant ratificationē illius ad quam deuoluta erat poteſtas ſiue ſit capitulum ſiue archieps ſiue papa.¶Ad hec extra de conceſ.preb.vel ec.non va.c.ex parte Hoſteñ.eccleſie quia lʒ anime iuſtam cauſam habeant ignorantie.arg.extra de cohabi.cle.⁊ mulie.veſtra.in fine. Tamen ſi amiſſe eſſent requireretur ſanguis earum a prelatis qui ipſas perdere voluerūt.arg.extra de offi.ordi.irrefragabili.¶Cum priori dicto Hoſti.ſ.quod non valet inſtitutio.Concordat.B. in glo.extra de ſupp.negli.ſup r.c.literas.⁊ ſolum incipit valere poſt quam ſuperior ad quam pertinet ratum habet qđ factū eſt.¶Cōcordat etiam

Innocētius. cū hoc Inno.In glo.ſup.eo.c.dicēs.qđ huiuſmodi beneficia niſi noua facta collatione ſine peccato teneri non poteſt.Concordat etiā his que dicta ſunt de animarum deceptione ⁊ ignorātiū excuſatione. Ber.extra de elect.in glo.ſuper.c.dudum eccleſia Rothom.Et Inno.in glo.ſuper idem.c.⁊ addit ſed ſi is ſcilicet qui ſic ignorans a tali recipit penitentiam:ſciat anteꝗ̄ moriatur.Credimus quod de nouo debet ire ad ſacerdotem verum ⁊ ab eo abſolui. extra eo.de peni.⁊ remiſ.omnis.in prin.⁊ extra de preſby.non bapti.veniens.Hoſti.vo in glo.ſuper idem.c.dicit:quod hoc cōſilium eſt ⁊ tutius.quia bonarum mentium eſt ibi culpam agnoſcere,vbi culpa non eſt.nō ſentit ꝙ hoc non ſit neceſſitatis:qꝛ dicit ꝙ talis preſbyter vere abſoluit ex quo curam tenet ꝗ̄diu ꝓbabilis eſt ignorātia ab eccleſia tolerat ſed ſcienter non debet ad talem ire.Et ſic intel-

Bernard⁹. ligit decretalem.omnis.Item nota ſm Ber.extra de ſupp.negli.prela.In glo.ſuper.c.ſicut nobis.in fi.quod cum ex negligentia preſentationis transfertur.preſentatio ad alium non fit vero preſentatori preiudicium niſi ſemel ſcilicet illa vice ⁊ non imposterum:vt ibidem expreſſe dicitur.Idem etiam dicit Hoſti.extra de conceſ.prebend.in glo. ſuper.c.nulla.

Ne prelati vices ſuas ſub annuo cenſu concedant. Titulus.ij.

Dictum eſt ſupra de ſymonia in genere. Nunc in ſpecie videndum eſt. puta cum prelatus vices ſuas ſub annuo cenſu concedit.

¶ Queſtio.j.

Ray. Quero ergo quid ſit iuris de hoc. reſpon. ſm Ray. eo. ti. in principio ꝙ nec epiſcopus nec archidiaconus: nec alius prelatus poteſt ſub precio vel annuo cenſu concedere alicui vices ſuas. i. prelationem vel iuriſditionem vel aliquod ius ſpirituale. extra eo. titu. c. j. ij. ⁊ iij. Cum enim tale ius ſit ſpirituale non eſt dubium. pro eo dare vel accipere pecuniam ſymoniam eſſe. vbi autem aliquid datur vel retinetur non pro iuriſditione. ſed in ſignum ſubiectionis antique non eſt ſymonia: vt extra de relig. domi. conſtitutus. Item ſi epiſcopus committeret alicui pure ac ſimpliciter vices ſuas. Si tali vicario conſtitueret poſtea ſalarium non eſſet peccatum immo tenetur ad hoc. xij. q. ij. Charitatem. Innocẽtius. vnde ſicut dicit Inno. eo. titu. in glo. ſuper c. quoniam in quibuſdã. ſed ſi ſic diceret prelatus. tu exercebis iuriſditionem talem ⁊ totum lucrum vel pars ſit tuum: ſed mihi dabis tãtum. illicitum eſt ſed ſi diceret. Ego pro ſalario tuo dabo tibi centum ⁊ tu exerceas iuriſditionẽ hanc ⁊ dabis mihi totum lucrum eſt. xij. q. ij. charitate. Concordant Hoſtienſis. etiam his. Goffredus. libro. v. eodem titulo. §. iiij. ⁊ Hoſtienſis ibidem qui dicit quod ſicut per iuriſditionis commiſſionẽ non licet recipere certam pecunie quantitatem. Ita multominus licet recipere quotam.

¶ Queſtio.ij.

Sed nunquid licet prelatis vel alijs clericis vendere fructus temporales beneficiorum ſuorum. Ray. reſpon. ſm Ray. eodem tit. ꝙ ſic ad tempus videlicet extra. e. titu. querelam. diſtinguit tamen vlterius. quia aut emit quis fructus ab eo qui confert beneficium. De hoc dic vt. ſ. titu. j. de ſimonia. q. lxix. quis de epiſcopis: aut a beneficiato. Et hoc: aut ad tempus modicum hoc licitum eſt extra eo. titu. querelam. aut ad totum tempus quo venditor tenet beneficium. Et hoc quidem non eſt ſymonia nec prohibitum. non tamen eſt honeſtũ. Et hoc quidem non eſt ſymonia nec prohibitũ. Et hec ita intellige ꝙ nichil ſpirituale interueniat. extra. de re. permu. ad queſtiones. Si autem loco tibi eccleſiam cum ſis preſbyter: ⁊ tu per ꝯſequens locas operas tuas vt ibi officies non habiturus alias ibi aliquã iuriſditionem: non committis ſymoniam nec alias Gloſa. peccas. arg. xij. q. ij. charitatem. Tamen ſicut dicit hic glo. non habet in talibus locũ locatio ⁊ conductio ſed preſbyter debet gratis facere officiũ ⁊ ille gratis det expenſas. vide de hoc. ſ. ti. precedenti. q. xxxix. vtrum ſacerdos. Goffre. etiam dicit eo. ti. ꝙ beneficium vltra tempus vite locantis vendi non Innocẽtius. poteſt q2 clericus in beneficio vſufructuario comparatur. xvj. q. vj. illud. ¶ Inno. in glo. eo. titu. ſuper. c. querelam. dicit ſic ꝙ ſi locatio ſit nomine eccleſie ⁊ vtiliter ſucceſſor tenetur. extra de ſolu. c. j. xij. q. ij. hic huius. ⁊ c. quicũq; ſuffragio. ſecus ſi inutiliter. Si autem ſuo nomine locauit non intendens obligare eccleſiam non tenetur ſucceſſor: ſed nec heres eius. Et hoc verum eſt in miniſtro vel prelato eccleſie ſcilicet ꝙ ſucceſſor tenetur habere ratum quod factum eſt a predeceſſore: ſed in canonico prebẽdario ſecus dicimus: quia ille nunq̃ poteſt locare prebẽdam ſuam vltra tempus vite ſue: licet de illa poſſet agere ⁊ cõueniri ſicut legitimus adminiſtrator. ¶ Hoſtienſis etiam eadem rubrica. verſicu. quid ſi quid dicit. quod inquantum pecunia verſa eſt in vtilitatem eccleſie. ratum debet habere ſucceſſor vel reddere. argu. extra de ſol. c. j. aliqua de hac materia inuenies. xij. q. ij. alienationes. in gloſſa. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.iij.

Pone ꝙ rector vel prelatus vendidit omnes obuentiones alicuius prebẽde vel beneficij ⁊ ex iuriſditione conſueuit aliquid peruenire quid fiet. de hoc reſpondeo ſm Hoſtienſem. ibidem Idem. hoc commodum iuriſditionis tranſit cum alijs niſi fuerit excepta iuriſditio quauis iuriſditio ſpecialiter vendi non debeat.

¶ Queſtio.iiij.

Utrum poſſit rector eccleſie cõductitijs. preſbyteris vel etiam conductori fructuũ ad tempus curam animarum committere per idem tps. reſpon. ſm Hoſt. verſi. ſed nunquid. ⁊ ſequenti. puto ꝙ ſic: gratis tamen ⁊ ſine pactione aliqua: ⁊ autoritate epiſcopi interueniente. extra de officio vicarij. ad hoc videtur etiam quod ad modicum tempus poſſit cõmittere: ſine epiſcopi autoritate profectione neceſſaria imminente ſcilicet vel vnum vel duos vel paucos dies: ſed diu non. x. q. j. per totum. quia nec peregrinari poteſt rector eccleſie ſine licentia epiſcopi. de conſecratione. diſtinctione. v. c. non oportet.

De magiſtris ⁊ ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Titulus.iij.

Subijcitur hic rubrica de his que ſpiritualium inſtar habent ſcilicet de magiſtris ⁊ licentia docendi.

¶ Queſtio.j.

Quero ergo primo in genere quid iuris ſit de inſtituendis doctoribus. Reſpon. ſm Ray. Ray. eo. titu. in prin. Statutum fuit quondam ab Eugenio papa. xxxvij. diſt. de quibuſdam. poſtea ab Alexandro papa in concilio Lateraſi. extra eo. titulo. quoniam. Demum ab Innocentio in concilio generali. extra eo. titu. quia non nullis. quod ſingule Inno.iij. eccleſie cathedrales tenerent ſingulos magiſtros liberalium artium adminus grãmatice qui earũdem eccleſiarum clericos ⁊ alios ſcholares pauperes gratis inſtruerent ꝓpter quod aliquod competens beneficium magiſtro cuilibet in eccleſia preberetur. ¶ Adiecit etiam in ſua conſtitutione dominus Innocentius. iij. quod non ſolum fieret hoc in eccleſijs cathedralibꝰ tantum. ſed etiam in alijs quarum poſſent facultates ſufficere. Item ꝙ metropolitana eccleſia theologum nihilominus habeat qui ſacerdotes. ⁊ alios in ſacra pagina doceat et in his preſertim informet que ad curam animarum ſpectare noſcuntur. ¶ Nota etiam quod a prelatis ⁊ capitulis ad theologie ſtudium debent aliqui habiles deſtinari. qui alios poſt modum valeant erudire. Quibus ſi proprij prouentus eccleſiaſtici non ſufficiunt predicti ſcilicet prelati et capitula neceſſaria miniſtrabunt. Docentes vero in theologica facultate dum in ſcholis ſtuduerint. ⁊ ſtudentes in ipſa: integre per annos quinq; recipiant de licentia ſedis apoſtolice prouentus prebendarum et beneficiorum ſuorum non obſtante aliqua conſuetudine contraria vel ſtatuto. hec oia extra eo. titu. ſuper Specula.

¶ Queſtio

¶ Queſtio.ij.

Hoſtienſis. Utrum magiſtro liceat ponere vel exigere col
lectam pro lectione. Reſpondeo ſm Hoſti.
libro.v.rubrica.v.de magiſtris.§.v.vtrum a ſchola
ribus. Diſtingue aut magiſterio annexum eſt be-
ficium aut non. Si non poteſt accipere colle-
ctam pro laboribus ſuis.argumento.xij.q.ij. qui-
cunq̄.et.c.eccleſiaſticis.ſi ſic.tunc aut beneficium
ſiue ſalarium publicum ſufficit ei:ita quod nul-
lam habet indigentiam ⁊ tunc non debet aliquid
exigere:ſed gratis oblata ⁊ ſponte poteſt ſuſcipe-
re.x.q.iij.priſcis. Si autem non poteſt commode
illo beneficio vel ſalario ſuſtentari poteſt plus exi
gere.xij.q.ij. charitatem. Satis concordat Ray-
mundus hic cum gloſſa. ¶ Et videtur Hoſtienſis
innuere quod tunc non ſolum ab extraneis: ſed
etiam a clericis eccleſie poſſit exigere per exem-
plum epiſcopi:qui requirit ſubſidium a ſubditis:
ſed ſi non indiget ⁊ tamen requirit a clericis ec-
cleſie vel a pauperibus: ſymoniacus eſt: in nullo
etiam caſu debet aliquid exigere a paupere cum
ipſius paupertati debeat potius ſubuenire. hec
omnia intelligas ſicut idem Hoſtien.dicit de ydo
neo ad regendum alioquin ſufficiens ſit qui offi-
cium docendi aſſumit ſi ſua non ſufficiunt non eſt
ei ex debito prouidendum ſed ſibi imputetur quia
Goffredus. ſuam imperitiam non aduertit.ff.ad.l.aquiliam.
idem iuris. Idem dicit Goffre.in fine tituli. Satis
videtur etiam his concordare Innocētius eodem
titulo.in glo.ſuper.c.quoniam.⁊ ſuper.c.quia non
Ulricus. nullis. Et Hoſtienſis in gloſſa ibidem concordat.
etiam his. Ulricus. libro.vj. tractatu.iij. c.xix. de
ſymonia.circa finem. De hoc etiam Beda ⁊ Gre-
gorius.j.q.iij.vendentes. ⁊.c.non ſolum. ¶ Gloſa
vvillelmi dicit quod hic illi magiſtri qui ab eccle-
ſia habent ſtipendium non ſufficiens pro ſcholis
regendis poſſunt inopiam ſuam ſcholaribus ex-
ponere ⁊ inſinuare quod libenter acciperent ſi gra
tis darent: ſed non licet extorquere ab inuito. Nec
debent eos repellere de ſcholis vel ſpolia eorum
accipere : ſi non velint ſponte promittere. Sed
poſtq̄ promiſerint promiſſa poſſunt exigere.ſed ſi
huiuſmodi ſtipendium non habent lȝ alias ſint di
uites non tenentur laborare circa diuites audito-
res niſi velint eis moderate dare pro labore ſuo.

¶ Queſtio.iij.

Quid de magiſtro qui feſtum de iure vel con
ſuetudine colendū puta feſtum ſancti Mar
tini vel hmōi.non vult ſcholaribus concedere co-
lendum niſi pecunia ſibi data:vel econuerſo.diem
Ray. non colendam vt alicuius minoris ſancti concedit
colendum pro pecunia. Reſpondit ſm Ray. eo-
dem titulo.ſymoniam committit per eadem iura.
que.ſ.idem Ulricus vt.ſ. Si autem pro data pe-
cunia concederet magiſter ſcholaribus.aliquo die
pro feſto ceſſare a lectionibus ſiue vacationem ali-
quam propter recreationem ſicut conſueuit fie-
ri ab autoriſtis :turpe lucrum eſſet:ſed non eſſet
ſymonia. Idem etiam recitat Ulri.in fine.c.

¶ Queſtio.iiij.

Hoſtienſis. Utrum aliquis recipi poſſit in canonicum vt
ſcholas teneat. Reſpondeo ſm Hoſtienſem.
verſicu. quid ſi eo pacto. Dicunt doctores quod
non ⁊ quod ſit ſymoniacus:quia omnis pactio ceſ-
ſare debet vacante tamen prebenda. hoc onus ei
annecti poteſt. extra de prebendis . ſignificatum.
Concordat Bernardus in gloſſa ſuper.c.quia non
nullis.ponit tamen ibidem Hoſtienſis.argumen-
tum contra.

¶ Queſtio.v.

Quid ſi aliquid exigatur vel promittatur pro
licentia docendi. Reſpondeo ſm Hoſtien- Hoſtienſis.
ſem.§.vj.quid iuris . Exactum reſtituitur et pro-
miſſum remittitur:vt extra eodem titulo. prohi-
beas . Reſponſo.j. Symoniam tamen non com-
mittit exigens aliquid ſed crimen concuſſionis.
Exactores etiam tales debent dignitatibus offi-
ciis et beneficiis ſpoliari.extra eodem titulo.c.j.
et.c.quarto. Concordant etiam his Goffredus
et Raymundus.

¶ Queſtio.vj.

Quid ſi is qui habet poteſtatem concedendi
licentiam docendi.vult in propria perſona
regere videtur quod poteſt alteri licentiā denega-
re. Reſpondeo ſm Hoſtienſem.ibidem verſicu.vl Hoſtienſis.
ti.non poteſt impedire vel denegare etiam ſi val-
de ſit ydoneus . argumento extra de officio ar-
chipreſbyte.c.vltimo.quia hoc eſſet etiam in pre-
iudicium auditorum cum ſepe gratia diſcendi ha-
beatur ad vnum: ⁊ non ad alterum. Et amor magi
ſtri ⁊ modus docendi ⁊ eloquentia multum etiam
etiam huiuſmodi operantur. Idem Hoſtienſis in
glo.ſuper.c.quanto.

¶ Queſtio.vij.

Quid ſi aliquis obtenta licentia regendi fecit
expenſas in prandijs vel in alijs nunquid
alium ſubſtituere poteſt receptis ab eo expenſis.
Reſpondeo ſm glo.vvillelmi. hic ſunt verſi.dare. Gloſa vvil-
vel promittere. Si conſuetudo loci eſt quod poſſit lelmi.
alium ſubſtituere : poteſt recipere expenſas fa-
ctas pro intereſſe. Dummodo nomine eius ille do
ceat ſicut qui habet eccleſiam poteſt eam alij com-
mittere. Si autem totum ius ſuum quod habet
transferret in illum non deberet aliquid ab eo
recipere etiam pro intereſſe ſicut nec cancellarius
qui dat ſcholas.

¶ Queſtio.viij.

Nunquid in hoc caſu qui premiſſus eſt po-
teſt paciſci cum ſubſtituto de certa portione
emolumenti.ſi forte velit alijs rebus operam dare.
Reſpond.ſm glo.vvillelmi. ibidem.quando ſub- Gloſa vvil-
ſtitutus docet loco eius. Credo quod non debet pa lelmi.
ciſci cum eo de certa portione emolumenti haben-
da ſine labore ſuo.cum non inueniatur hoc conceſ-
ſum. Nec eſt ſimile de tradentibus eccleſias ad fir
mam quia hec beneficia dantur clericis pro titulo
⁊ ſuſtentatione vite ſue.

¶ Queſtio.ix.

Quando clericus ſtudio inſiſtēs debeat perci
pere fructus beneficij ſui:vel non.reſpond.
ſm Hoſtienſem.§.viij. an clericis. Studentes in Hoſtienſis.
theologia ⁊ non in alijs ſcientijs ⁊ in ſtudio gene-
rali non ſpeciali alicuius caſtri vel ville et de li-
centia epiſcopi.extra de clerico non reſidente.re-
latum.qui ſi malicioſe differat licentiam a ſupe-
riori poteſt peti.argumentum extra de iurepatro-
natus. nullus. tales debent recipere integre fru-
ctus beneficiorum ſuorum et diſtributiones: ſed
non eas que in choro dantur quē abſenti nunq̄
dantur niſi de conſuetudine vel priuilegio ſpeciali.
Studentes autem in alijs locis ⁊ in alijs ſcientijs
non habent priuilegium niſi Federici quod requi-
re inter conſtitutiones eius. Et in Hoſtienſi eo-
dem.§. in fine. Innocentius extra de clerico non
reſidente . in gloſſa ſuper . c. relatum . dicit quod
non ſolum epiſcopi: ſed etiam inferiores prelati
dant licentiam eundi ad ſcholas ⁊ alibi pro ho-
neſtis cauſis.

¶Queſtio.x.

Quid de epiſcopo qui clerico ſuo noluit dare licentiam eundi ad ſcholas niſi data ſibi pecunia. Reſpondeo ſm Raymundum ⁊ Laurentium. ſtricte non eſt ſymonia ſed turpe lucrum. argumentum.j.q.iij.vendentes. Idem dicit Innocentius in gloſſa eodem titulo ſuper.c.prohibeas.

Gloſſa.

¶Addit tamen hic gloſſa vvillelmi. Credo quod ſymonia eſſet ſi pro pecunia daret licentiam de quinquennio a iure conceſſo. extra eodem titulo ſuper Specu. ſed ſi pro alio tempore ab illo quinquennio reciperet pecuniam propter dandam licentiam: ſi haberet reſpectum principaliter ad abſoluendum eum ad tempus vel imperpetuum a ſpirituali officio quod debet eccleſie ſymonia eſſet. Si autem ad moram in ſtudio faciendam turpe lucrum eſſet et non ſymonia. In primo vero caſu credo quod datum poteſt repetere qui dedit quia non eſt in turpitudine cum redimat ius ſuum.

De iudeis ⁊ paganis ⁊ eorū ſeruis. Titulus.iiij.

Egimus de his qui ſpiritum ſanctum per ſymoniam blaſphemant. Nunc de his agamus qui male colendo deum inhonorant: vt ſunt iudei et ſarraceni.

¶Queſtio.j.

Raymund⁹

Circa hoc ergo primo quero. Qui dicuntur iudei et vnde dicantur. Reſpondeo ſm Raymundum libro.j. titulo.iiij. iudei dicuntur. qui legem Moyſaicam ad literam tenent ſe circumcidendo et alia legalia faciendo. ¶Et dicuntur iudei a nomine dignioris tribus ſcilicet inde patriarche. prius autem dicebantur Hebrei ab Hebreo cuius familia cultum tenuit vnius dei ceteris ydololatria fedatis. Concordat his Hoſtien. libro.v. R.vj. de iudeis ⁊ ſarracenis.§.j.⁊.ij.

¶Queſtio.ij.

Raymund⁹

Qui dicuntur ſarraceni. Reſpondeo ſm Raymundum ibidem illi qui nec nouum nec vetus recipiunt teſtamentum. Qui non ab Agar ancilla Abrahe de qua eorum fuit origo ſe nolebant nominari: ſed potius a Sarra vxore eius libera ſarracenos ſe appellauerunt.

Sarraceni ſamaritani.

¶Inter ſarracenos ſunt quidam qui dicuntur ſamaritani a Samaria ciuitate qui receperunt quinq libros Moyſi: ſed prophetas reſpuerunt.

¶Queſtio.iij.

Qualiter iudei ⁊ ſarraceni debeant ad fidem ſuſcipiendam induci. Reſpondeo ſm Raymundum. eod. titulo.§.ij. Debent autem ad fidem autoritatibus rationibus ⁊ blandimētis potius ꝙ aſperitatibus prouocari debent non autē compelli. quia coacta ſeruitia deo non placent. xlv. diſtin. qui ſincera.⁊.c. de iudeis. ſi tamen coacti conditionaliter. puta per minas: vel per rerum ſuarum ablationem: vel per verbera: vel aliam ſimilem coactionem aliqui baptiſmum ſuſceperunt. ⁊ poſt ea receſſerunt a noſtra fide: compellēdi ſunt redire: ne nomen domini blaſphemetur ⁊ fides quam ſuſceperunt quaſi vilis ac contemptibilis habeatur: vt. xlv. diſtinctio. de iudeis. Abſolute autem coactus caracterem baptiſmi non reciperet: vt ſi violenter mergeretur in aquam vel ſimile. extra de baptiſmo et eius effectu. maiores. concordat his Thomas in ſumma.q.x. articulo.viij. et Hoſtienſis.§.iiij. et in quibus. verſiculo. hanc autem.

Raymund⁹

¶Addit Raymūdus infra.§.iiij. Circa eos quod poteſt quis tales ſcilicet infideles attrahere ad fidem promiſſionib⁹ ⁊ muneribus. intelligit hoc ſcilicet gloſſa vvillelmi hic non quod liceat aliquid dare pro fide ſuſcipienda: ſed ſi aliquis infidelis timeret nimis paupertatem: ſi baptizaretur poſſet illud obſtaculum tolli ab aliquo ſciente eius propoſitum. ¶Addit etiam Raymundus quod ad fidem induci poſſint per grauiorem exactionem penſionum faciendam in principio locationis. xxiij.q.iiij. debet homo.⁊.q.vj. iam vero. ſed ex poſtfacto non liceret: vt dicit gloſſa hic vide etiam de hoc infra libro.iij. titulo. xxviij. de tranſitu clericorum.q.xviij. vtrum aliquid.

¶Queſtio.iiij.

Thomas.

Utrum pueri iudeorum et aliorum infidelium inuitis parentibus ſint baptizandi. Reſpondet Thomas in ſumma articulo.xij. quod ſimpliciter non licet paruulos eorum ipſis inuitis baptizare: ſed quando ad annos diſcretionis perueniunt poſſunt fidem ſuſcipere. etiam parentibus inuitis. Dicit enim Thomas ibidem quod conſuetudo eccleſie maximam habet autoritatem que ſemper eſt in omnibus emulanda hic autem eccleſie vſus nunꝙ habuit quod iudeorum filij inuitis parentibus baptizarentur ꝙuis aliq̄ fuerint principes potentiſſimi. quibus familiares fuerunt ſanctiſſimi epiſcopi: vt Silueſter Conſtantinus et Ambroſius Theodoſius qui nullo modo hoc pretermiſiſſent ab eis impetrare ſi hoc eſſet conſonum rationi. ⁊ ideo periculoſum videtur: hanc aſſertionem de nouo inducere vt iudeorum paruuli inuitis parentibus baptizarentur. Et eſt hmōi etiā duplex ratio. vna propter periculum fidei: quia baptizatus ante vſum rationis de facili ad perſuaſionem parentum peruerteretur. Secunda quia filius ante annos diſcretionis ſm naturalem iuſtitiam debet eſſe ſub cura parentum. Idem per omnia dicit idem Thomas in quadam queſtione de quolibet.

Silueſter. Conſtātin⁹. Ambroſius. Theodoſi⁹.

¶Queſtio.v.

Raymund⁹

Qualiter Chriſtiani ſe habere debeant ad iudeos et ſarracenos. Reſpondeo ſm Raymundum.§.iij. circa eos. Chriſtiani cum iudeis non debent comedere nec cohabitare nec recipere eos ad conuiuia ſua. xxviij.q.j. nullus. et.c. omnes. Et idem dico cum Lau. et Johanne et de ſarracenis quia et illi hodie iudaizant. vnde eadem eſt cauſa prohibitionis. Idem etiam dicit Innocentius extra eodem titulo in gloſſa ſuper.c. quam ſit laudabile. et Goffredus.

Judei.

¶Euntes tamen ad predicandum ſarracenis cibis eorum vti poſſunt. et hoc cum modeſtia et gratiarū actione ſeruata etiam temporum qualitate ne ſcilicet carnes in quadrageſima comedāt ⁊ huiuſmodi extra codē.c. quam ſit laudabile ſic intelligitur. xj.q.iij. ad menſam. Et hoc intellige niſi eſſet illud ydolis immolatum tunc enim ſicut Auguſt. dicit. Satius eſſet fame mori: ꝙ veſci ydolotito. xxxij.q.iiij. ſicut ſatius. In extrema tamen neceſſitate poſſet quis ydolotito veſci: ſed non in veneratione ydoli. ¶Item infirmi Chriſtiani non debent in ſuis infirmitatibus vocare iudeos nec ab eis recipere medicinas. Nec ſe in eiſdem balneis cum eis balneare. xxviij.q.j. nullus.⁊.c. omnes. Item non debent permitti habere inter Chriſtianos ſeculares dignitates vel officia publica ne in Chriſtianos

occaſionē

occaſionem habeant ſeuiendi. diſtinctione. liiij. nulla.xvij.q.iiij.conſtituit. ℭ Item nullus iudeo vel pagano poteſt aliquid relinquere in teſtamento ⁊ ſi fecerit ⁊ poſt mortem iudicabitur anathema.extra de hereticis.ſi quis epiſcopus.xxviij.q.ij.ſane.ij.Hoſtienſis. §.iiij. verſiculo primo quia. dicit quod vniuerſitati iudeorum legari non poteſt.C.eodem titulo.l.j.Sed ſingulis forte ſic ſm Azonem.Sed clerico non licet etiam ſi iudeus frater ſuus ſit.Tamen eos paſcere licet.Gloſſa autem dicit hic.Credo tamen quod ſiue ſit clericus ſiue laicus ſi daret vel legaret aliquid talibus, et maxime conſanguineis non ad ditandum:ſed ad ſuccurrendum extreme vel multum arcte

Raymundꝰ neceſſitati non eſſet puniendus. ℭ Addit Raymundus poſtea. Item non debent permitti iudei nouas erigere ſynagogas:ſed antiquas reficere.dum tamen non ampliores vel precioſiores ſolito.Et ritus ⁊ ſolennitates ſuas ſeruare ſunt permittendi. extra eodem titulo.c.iudei.et.c.conſuluit.Nec eccleſia in hoc dat autoritatem peccandi: ſed permittit ſolum. ℭ Item in diebus lamentationum ac dominice paſſionis non debent permitti aperire feneſtras vel prodire in publicum. extra eodem. quia ſuper his. ⁊.c.in nonnullis. Dicit hic glo.forte idem tertio.ſi eccleſia lamentatur pro aliquo infortunio Chriſtianitatis communi. ℭ Compellendi ſunt etiam talem habitum in ſignum deferre in omni prouincia ⁊ omni tempore quo manifeſte ab alijs populis diſtinguantur.extra eodem. c.in nonnullis. ℭ Item cogendi ſunt ſoluere eccleſijs decimas prediales.extra de decimis.de terris. ℭ Item cogendi ſunt Chriſtianos teſtes recipere contra ſe.extra de teſtibus.iudei.

Arma. ℭ Item ſarracenis:arma ⁊ alia ſubſidia quibus nos impugnare poſſunt mittere prohibentur et contrafacientes: ipſo facto ſunt excommunicati: vt patebit infra libro.iij.titulo.xxxiij.de ſententia excõmunicationis.queſtione.xxxiij.in quibus caſibus. verſi.vndecimus. ℭ Item ſi iudei vel ſaraceni ad fidem conuerterint ſe Chriſtianam:a poſſeſſionibus ſuis nullatenus excludantur.extra eodem. iudei.ij. res enim infidelium conuerſorum: vt dicit hic glo.ſequentur eos niſi ſint vſurarie:vel de vſura comparate.hec enim reſtituenda ſunt illis a quibus ſunt accepta vel heredibus eorum. Alioquin ſi illi non inueniuntur:poterunt ſic conuerſis tanꝙ pauperibus per epiſcopum aſſignari. Multa de predictis etiam Goffredus ponit. ℭ Quod predictum eſt quod non debent infideles permitti habere dignitates inter Chriſtianos. Intelligendum eſt hoc:vt dicit Thomas in ſumma articulo.x.de dominio de nouo ab infidelibus ſuper fideles habendo. Sed de dominio preexiſtenti ſecus eſt. quia illud aliquando tolerat eccleſia propter ſcandalum vitandum: licet illud ordinaria autoritate tollere poſſet. Aliquando etiam illud tollitur quo ad aliquid: vt patet in ſeruis eorum.de hoc infra eodem titulo. que-

Hoſtienſis. ſtione.xvj. deinde quero. Addit etiam his Hoſtienſis eadem rubrica.§.iij.in quibus.Quod iudeis permittitur agere ⁊ conuenire apud iudices, ideſt noſtros ordinarios: ſed non apud ſeniores eorum,arbitrum autem poſſunt eligere etiam iudeum. Cuius ſententiam ordinarius exequetur: vt. C. eodẽ.l.iudei romano.Item in ſabbatis ſuis non debent trahi ad iudicia nec ipſi alios trahent,nec debent turbari in feſtiuitatibus ſuis.nec ſepulchra eorum effodi obtentu alicuius pecunie: vt.C.eodem.l. die ſabbato. ⁊ extra eodem .c. ſicut iudei.§.j.⁊.ij. ℭ Item dicit Hoſtienſis quod licet iudeus in publicis officijs poni non poſſit:poteſt tamen dominus redditus ſuos iudeo vendere deputato Chriſtiano cuſtode a quo iudei redditus recipiant.ita quod per hoc a iudeis Chriſtiani et clerici non grauentur. extra eodem. ex ſpeciali. ℭ Item iudeus non poteſt ferre teſtimonium contra Chriſtianum. extra de teſtibus. iudei. ℭ Nota etiam quod ſi iudeorum vel ſarracenorum filij:vel alij ad fidem conuertuntur. debent habere portionem ſue hereditatis. extra eodem. iudei.ij.Et hoc ſm Bernardum et Hoſtienſem hic in gloſſa.Intellige preter ſeruos qui eos preceſſerunt in fide quia illos non recuperabunt.C. de epiſco.⁊ clericis. l.deo nobis. §.his itaqꝫ. Iudei etiam emere non poſſunt vel retinere Chriſtiana mancipia:vt patet extra eodem.c.j.⁊ vltimo.vide de hoc infra eodem titu.queſt.xvj.deinde quero. et ſequentibus.

ℭ Queſtio.vj.

Raymundꝰ Quę ſit pena tranſgreſſorum predictarum conſtitutionum tam fidelium quam infidelium. Reſpondeo ſm Raymundum. §.iiij.tranſgreſſores. Dicit quod tranſgreſſores omnium conſtitutionum quas premiſit ſicut poſite ſunt in precedenti queſtione puniuntur hoc modo.Si clerici ſunt et ammoniti nolunt ſatiſfacere:debent priuari officio ⁊ beneficio.Si laici ſiue principes cum nolunt exequi ſiue alij qui aliquod opponunt impedimentum debẽt ſi ammoniti non ſatiſfecerint excõmunicari.Si vero fuerint iudei vel ſarraceni tam diu ſint Chriſtiani ab illorum commercio et communione ſub pena etiam excõicationis diſtricte ſi neceſſe fuerit remouendi:donec nutrices et ſeruientes dimiſerint Chriſtianos.Et reſtituerint omnia bona ſua vel qui de ritu ſuo ſcilicet iudaiſmo fidem elegerint Chriſtianam.Item donec in vſus pauperum Chriſtianorum ſm prouidentiam dyoceſani epiſcopi.conuertatur quicquid fuerint a Chriſtianis adepti occaſione officij ſuper Chriſtianos ſuſcepti ⁊ officium cum pudore dimiſerint quod irreuerenter aſſumpſerant et inepte. et hoc tam de iudeis intelligas quam paganis.

Gloſa. Statuit inſuper eccleſia illos iudeos publicis cedibus ideſt flagellationibus deputandos qui de infidelibus baptizatos ſubuertere attẽptauerint ⁊ ſimiles penas interdum etiam pecuniarias prout qualitas delicti expoſcit ſepe ſtatuit eccleſia contra tales.Illa cum moderatione exhibita in flagellis quod ſtatutum eius in vindictam ſanguinis tranſire minime videatur talis enim pena indiſtincte relinquenda eſt brachio ſeculari.probantur omnes iſte pene. xxviij. queſtione.j. ſepe nullus. extra eodem titulo.ſicut.⁊.c.ſi iudeos.in fine.et.c. cum ſit nimis abſurdum.extra de raptoribus.in archiepiſcopatu.xvij.queſtione.iiij.conſtituit. Et ita eccleſia iudicat de his qui foris ſunt penam temporalem infligendo directe ſed ſpiritualẽ indirecte prohibendo Chriſtianos ab eorum communione. Non tamen aliquas religionis regulas eis imponit. ℭ Gloſſa hic ſuper verſicu.in vindictam ſanguinis.dicit quod eſt hic argumentum quod clerici et religioſi non debent dare diſciplinas vſqꝫ ad effuſionem ſanguinis quod credo verum

Hoſtienſis. eſſe de effuſione enormi.hoc gloſſa. ℭ Nota etiam ſm Hoſtienſem.§.iiij.verſiculo.ſed que eſt pena.

Quod omnis infidelis vt blaſphemus per eccleſiam punitur pecunialiter:ſed ſm leges decapitatur. Idem de Chriſtiano. ipſi etiam principes ſeculares blaſphemantes iudeos. grauiter punire debent. extra eodem. in nonnullis. in fine. Et hec etiam pena pecuniaria vel grauior. ſecundum Bernardum et Hoſtienſem. in gloſſa ibidem et extra eodem poſtulaſti.

¶ Queſtio. vij.

Gloſa. Utrum liceat nutricibus cum balneant paruulos iudeorum: aut alijs perſonis illos paruulos clanculo baptizare. Reſpondeo ſm gloſſam vvillelmi. Hoc credo ſine preiudicio quod ſi in articulo mortis paruulorum hoc fieret non peccarent qui hoc facerent. alias non licet: ⁊ hoc ne iniuria fieret ſacramento per reiterationem ſi forte poſtea ad fidem conuerterentur adulti. Item ne huiuſmodi filij ſpirituales eccleſie per baptiſmum regenerati: relinquerentur expoſiti faucibus luporum idest iudeorum deuorandi cum patrini talium debeant laborare quod in fide ⁊ moribus inſtruantur. Item ne fiat contra iura que dicunt quod baptizati non debent cum infidelibus conuerſari aut conueſci. niſi forte in caſibus exceptis vide de hoc. ſ. eodem titulo. queſtione. iiij. vtrum pueri iudeorum.

¶ Queſtio. viij.

Thomas. Quero etiam ſpecialiter. vtrum fideles poſſint licite infidelibus communicare. Reſpondeo ſm Thomam in ſumma queſtione. x. articu. ix. Si firmi ⁊ ſtabiles ſunt in fide ita quod ex eorum communicatione cum infidelibus ſperatur magis illorum conuerſio quam horum ſubuerſio non ſunt prohibendi cõmunicare iudeis vel ſarracenis maxime ſi neceſſitas vrgeat. Simplices autem ⁊ infirmi prohibendi ſunt maxime ne magnam familiaritatem cum eis habeant ⁊ abſqꝫ neceſſitate eis non communicent.

¶ Queſtio. ix.

Thomas. Utrum liceat dominis terrarum aliquam exactionem facere in iudeos. Reſpondeo ſm Thomam. In quadam epiſtola ad duciſſam Lothoringie ⁊ Brabancie cui requiſitus ſuper huiuſmodi reſponſo dicit ad plures articulos de hac materia vt patebit. Ad hanc queſtionem ſic abſolute propoſitam. Reſpõderi poteſt quod cum ſicut iura dicunt iudei merito culpe ſue ſeruituti ſint addicti. ⁊ ſic eorum res terrarum domini poſſint accipere tanꝙ ſua. hoc tamen ſeruato moderamine vt neceſſaria vite ſubſidia: eis nullatenus ſubtrahantur: quia tamen oportet nos ambulare honeſte ad eos qui foris ſunt: ne nomen domini blaſphemetur ⁊ apoſtolus monet fideles ſuo exemplo vt ſine offenſione ſint cum iudeis ⁊ gentibus: ⁊ eccleſie dei hoc ſeruandum videtur vt exactionibus quas in preterito facere non conſueuerunt nullatenus pregrauentur. quia ea que ſunt inſolita: magis ſolent hominum animos perturbare: ſm igitur huiuſmodi moderationis ſententiam poteſtis ſecundum conſuetudinem noſtrorum predeceſſorum exactionem in iudeos facere: ſi tamen aliud non obſiſtat: vt patebit in queſtionibus ſequentibus.

¶ Queſtio. x.

Thomas. Quid ſi iudei nihil habere videntur niſi vſuras cum reſtituenda ſint extorta vel accepta ab eis. Reſpondeo ſm Thomam. idem dicendum videtur quod cum omnia que iudei ab alijs per vſuram extorſerunt: non poſſint licite retinere conſequens eſt: vt ſi vos etiam ab eis receperitis nec vos licite retinere poteſtis niſi forſitan eſſent talia que a nobis vel ab anteceſſoribus noſtris hactenus extorſiſſent. Si qua vero habent que extorſerunt ab alijs ꝙ ab eis exacta debent reſtitui illis quibus iudei reſtituere tenebantur. vnde ſi inueniuntur certe perſone a quibus extorſerunt vſuras debent eis reſtitui. Alioquin in pios vſus debent ſm conſilium dyoceſani ⁊ aliorum presbyterorum vel etiam in communem vtilitatem terre: ſi neceſſitas immineat vel expoſcat vtilitas erogari. Nec illicitum eſſet ſi etiam de nouo a iudeis exigeretis talia ſeruata conſuetudine predeceſſorum noſtrorum. Hac intentione vt in pios vſus expenderentur.

¶ Queſtio. xj.

Thomas. Si peccauerit iudeus vtrum ſit pena pecuniaria puniendus. cum nihil habeat preter vſuras. Reſpondeo ſm Thomam. ibidem huic queſtioni reſpondendum videtur ſm predicta. Quod expedit pena pecuniaria eos puniri: ne ex ſua iniquitate commodum reportent. videtur etiam mihi quod eſſet maiori pena pecuniaria puniendus iudeus vel quicunqꝫ alius vſurarius quam aliquis alius in ſimili caſu. quanto pecunia que ei aufertur minus ad eum noſcitur pertinere. poteſt etiã pecuniarie pene ſuperaddi alia pena. ne hoc ad penam ſufficere videatur quod pecuniam alijs debitam poſſidere: pecunia tamen pene nomine ab vſurarijs ablata retineri non poteſt. Sed in vſus ſupradictos queſtione proxima expendi debet ſi non habeat aliud quam vſuras. ¶ Si vero dicatur quod ex hoc principes terrarum damnificantur hoc damnum ſibi imputent vtpote ex eorum negligentia perueniens. melius enim eſſet vt iudeos laborare ad proprium victum lucrandum compellerent ſicut in partibus Ytalie faciunt quam quod ocioſi viuentes de ſolis vſuris ditentur ⁊ ſic eorum domini de ſuis redditibus fraudentur. Ita enim ⁊ per ſuam culpam princeps defraudaretur redditibus proprijs: ſi permitteret ſuos ſubditos ex ſolo latrocinio vel furto lucrari. Tenerentur enim reſtituere quicquid ab eis exigerent.

¶ Queſtio. xij.

vvillelmus. Conſueuit etiam queri vtrum aliquod donum liceat recipere a iudeis: aut etiam pro ſeruitio ſuo. Reſpondeo vt videtur diſtinguere vvillelmus in gloſſa in fine huius tituli. Aut iudeus habet aliquid de laboribus ſuis ⁊ induſtrijs ⁊ tunc poteſt ab eis accipi. Aut nihil habet niſi vſuras ⁊ tunc aut accipiens. certat de damno vitando vel lucro captando: ſi de damno vitando poteſt ab eis accipi. Sicut non peccaret aliquis damnificatus a fure vel raptore per incendium vel ſimili modo: ſi recuperaret ab eo damnum ſuum: licet fur aut raptor nichil haberet niſi quod eſſet ex furto vel rapina acquiſitũ dum tamen non reciperet de damno ſuo res furtiuas vel raptas in ſpecie. Idem recitat Bernardus in ſummula ſua. Et addit quod non videtur conueniens eſſe nec de facili ponendum: iudeos nihil habere niſi vſuras ex eo quod terram non colant: quia in contractibus emendo et vendendo et permutando ⁊ alijs quibuſdam mechanicis artibus conſueuerunt lucrari. Nec eſt dicta preſumptio violenta cum lex dicat quod ſi diues pupillus habuit tutorem pauperem

rem pauperem

rem pauperem qui poſtea diues apparu: ⁊ tempore reddite rationis: cum tamen non acquiſiuiſſet ex arte vel ſucceſſione non poteſt pupillus cauſari res eſſe ſuas quia non conſtat vnde venerint. fortuna enim multos modos conquirendi hominibus prouidit. Et ideo credo iudices dominos et alios ab eis gratis poſſe accipere maxime ne delinquentes melioris ſint conditionis quam Chriſtiani. Conſueuerunt tamen huiuſmodi dari xpianis a quibus iudei vſuras acceperunt vel remiſſio ab eis peti: ſi iudeus non eſt ſoluendo. ¶ Satis

Thomas. videtur his concordare Thomas in epiſtola predicta. vbi dicit quod ſi iudeus vltro conferat pecuniam vel aliquod exenium quod recipere licet: et expedit vt pecunia ſic recepta reddatur his quibus de iure debetur: vel aliter ſicut ſupradictum eſt. queſtione. x. quid ſi iudei. In bonos vſus expendatur: ſi nihil aliud habeat quam vſuras. ¶ Id quod ſupradictum eſt de lucro captando vel damno vitando. planius ponit. Idem wilhelmus infra libro. ij. titulo. vij. de vſuris. §. xv. quid de communitatibus. In gloſſa ſuper verbo: autoritate vel conſenſu. De ſeruientibus autem vide ibidem ſcilicet in titulo de vſuris queſtione. lix. quid de ſeruientibus vſurariorum.

Thomas.

¶ Queſtio. xiij.

Cum plus recipit dominus a iudeo quam ab eo Chriſtiani requirant. Quid de reſiduo ſit faciendum. Reſpondeo ſm Thomam ibidem ad hoc apparet. Reſponſio ex predictis. Quod enim Chriſtiani a iudeo quod eſt amplius non requirunt poteſt duobus modis contingere. vno modo quia iudeus forte habuit aliquid preter vſurarium lucrum: et in tali caſu licet tenere ſeruato tamen moderamine ſupradicto: ſcilicet queſtio. ix. vtrum liceat. Et idem videtur dicendum ſi illi a quibus aliquando extorſerunt vſuras eis poſtea bona voluntate donauerunt: cum tamen ipſi ſe promptos offerrent ad reſtitutionem vſure. alio modo poteſt contingere: quia illi a quibus acceperunt ſubtracti ſunt de medio per mortem: vel ſunt in terris alijs commorantes ⁊ tunc ipſi debent reſtituere. Sed cum non apparent certe perſone quibus reſtituere tenentur procedendum videtur ſecundum modum predictum: ſcilicet queſtione. x. quid ſi iudei.

¶ Queſtio. xiiij.

Thomas. Quid de cauertinis ⁊ alijs vſurarijs. Reſpondeo ſm Thomam ibidem quod dictum eſt de iudeis. Idem intelligendum eſt de cauertinis vel quibuſcunque alijs inſiſtentibus vſurarie prauitati.

¶ Queſtio. xv.

Thomas. Utrum ritus gentilium ſint tolerandi. Reſpondeo ſm Thomam. articulo. xj. licet eccleſia ritus et feſta iudeorum agi toleret: tamen ritus gentilium non tolleraret: niſi forte propter ſcandalum vitandum vel ſciſma ſiue diſcidium vel huiuſmodi maius malum. Sed aliquando ad tempus tolerauit ritus paganorum et etiam hereticorum.

¶ Queſtio. xvj.

Raymund⁹ Deinde quero quid iuris ſit de ſeruis iudeorum et paganorum. Reſpondeo ſm Raymundum. eodem titulo. §. vj. reſtat videre. Nota quod ſeruus iudei aut eſt vernaculus: ideſt de propria ancilla natus: aut emptitius. Si vernaculus tunc ſi ſit vel fieri velit Chriſtianus ſtatim eripitur in libertatem nullo precio dato. C. de epiſcopis et clericis. deo nobis. §. his ita. Et argumentum diſtinctione. liiij. fraternitatem. Si vero emptitius ſubdiſtingue quia aut erat iam Chriſtianus quando fuit emptus aut paganus. Si Chriſtianus indiſtincte liber efficitur nullo precio dato quia Chriſtiani commertium eſt iudeo penitus interdictum. diſtinctio. liiij. c. mancipia. ſimiliter ſerui hereticorum impune poſſunt ⁊ dominos relinquere et ad eccleſiam confugere. C. de hereticis ⁊ manicheis. l. manicheos. ſi autem ſit emptus dum erat paganus aut eſt emptus cauſa ſeruitij aut cauſa mercimonij in primo caſu ſi vult fieri Chriſtianus liber efficitur ſine precio. diſtinc. liiij. fraternitatem. In ſecundo vero caſu ſi infra tres menſes non expoſuit eum venalem: poſtea ſi vult fieri Chriſtianus: liberatur ſine precio: quia preſumitur quod ad ſeruiendum eum emerit. Si autem expoſuit eum venalem infra tres menſes ⁊ iſte vult fieri Chriſtianus infra iſtud ſpacium triū mēſium: vel etiam poſt dum tamē non ſteterit per dominum quominus vendiderit eum infra illud tempus liberatur reddito precio duodecim ſolidorum ab aliquo Chriſtiano: vt diſtinc. liiij. c. fraternitatem. extra eodem titulo. c. j. ⁊. ij. et vltimo. Et hoc intellige niſi dominus eum volentem cum diceret ſe velle fieri Chriſtianum circuncideret vel alterius ſecte ſignaculum imprimeret. Tunc enim propter iniuriam proprij corporis ſine precio liberatur. diſtinctione. liiij. nulla idem. per omnia et quaſi eadem verba ponit Goffredus. ¶ Addit poſtea Raymundus quod dictum eſt de ſeruis ſarracenorum cum Laurentio ⁊ Johanne ⁊ multis alijs. Idem enim periculum et hodie in vtriuſque. Quod autem apoſtolus dicit Ephe. vj. ſerui obedite dominis veſtris carnalibus: ſcilicet infidelibus ſm ſtatum primitiue eccleſie loquitur. Sed ſm Hoſtienſem in rubricella de ſeruis iudeorum et ſarraceno. verſicu. liquet. hoc intelligi debet de his qui ſeruiunt in gleba non domi. extra de cenſibus. c. omnes. **Duodecim ſolidos.** ¶ Sed cuius monete erunt duodecim ſolidi ſupradicti. Reſpondeo ſm Raymundum eodem. §. Dicunt quidam quod ſolidus ponitur pro aureo. inſtituta de pena temere litigantium. §. vltimo. his videtur conſentire Goffredus. **Hoſtienſis.** Alij dicunt quibus conſentit. Raymundus quod erunt eius monete que ibi habetur in vſu. ff. de legatis tertio. Nummis: vtrunque recitat Hoſtien. verſi. ſed cuius.

Raymund⁹

¶ Queſtio. xvij.

Sed nunquid iſte redemptus erit ſeruus redimentis. Reſpondeo ſm Raymundum. eod. §. quod non. ſed reſtituet ei precium et erit liber. argumentum inſtituta de noxalibus actionibus. §. dominus. vel ſi non habeat precium querat hoſtiatim vel ſeruiat ei aliquanto tempore ad arbitrium boni viri. argumentum. xxxvj. queſtione. j. c. de raptoribus. vel etiam quinque annis ad inſtar eius qui redēptus eſt ab hoſtibus. C. de captiuis. ⁊ poſt liminium reuerſis. l. vltima. Et hoc intellige niſi cauſa pietatis a Chriſtiano ematur. Tunc enim nō teneretur aliqd reddere nec ſeruire. quia quod pietate datur: prohibet ius ne repetatur: qđ ſemper preſumitur niſi quis contrariū fuerit proteſtatus. ff. de religio. ⁊ ſumptibus funerum. l. et ſi quis. §. ſed interdum. concordant his Goffredus et Hoſtienſis.

Queſtio.xviij.

Goffredus. Sed quid ſi plures emptores vel redemptores ſimul concurrant ad redimendum. Reſpondeo ſm Goffredum eodem titulo. epiſcopus loci eligat magis ydoneum. argumentum ad hoc ff. de accuſationibus. l. ſi plures. vel ſi ſunt pares gratificet epiſcopus cui velit. argumentum extra de iurepatronatus. cum autem aduocatus. idem Hoſtienſis.

Queſtio.xix.

Raymund⁹ Utrum Chriſtianus poſſit vendere vel emere vel habere paganum vel paganum mancipium. Reſpondeo ſm Raymundum. §. vij. quid de chriſtiano. & Goffredus eodem titulo. quod ſic vt extra eodem titulo. & ſi iudeos. xxiij. queſtione viij. diſpar. non tamen debet cum iſto morari ita quod eum habeat familiarem. xxviij. queſtione. j. ſepe. & c. nullus. Si autem ille voluerit fieri Chriſtianus poteſt nec debet eum dominus prohibere: nec poteſt. Nam ſpiritusſancti inuocatio omnia vincula ſoluit. xix. q. ij. due ſunt. Idem Hoſtienſis. verſi. ſed quid ſi.

Queſtio.xx.

Raymund⁹ Sed numquid iudeus vel paganus baptizatus remanebit ſeruus domini ſui chriſtiani. Reſpondeo ſm Raymundum quod ſic: quia ſeruitus introducta eſt de iure diuino. Geneſis. ix.
Geneſis. ix. maledictus chanaan ſeruus erit fratrum ſuorum. & xxv. diſtinctione. c. ſexto. Et per ius gentium approbata. diſtinctione. j. iusgentium. Et de iure canonico confirmata. xij. queſtione. ij. eccleſiarum ſeruos. Addit ſpecialiter Goffredus: quod in quibuſdam caſibus eſt ſeruitus ab eccleſia introducta: vt. xxxij. diſtinctio. c. eos. & xxj. diſtinctione. quidam. extra eodem titulo. iudei. & c. ad liberandam. Concordat etiam Hoſtienſis. verſi. vltimo.
Raymund⁹ Addit Raymũ. ibidem ſic dicens. vbi tamen de conſuetudine bona non eſſent Chriſtiani ſerui vt in Cathalonia: conſulerem quod dominus in remiſſionem peccatorum ſuorum manumitteret eum: vel ſaltem ne dominus nimis damnificaretur hoſtiatim peteret elemoſinam ſi non haberet aliũde quo ſe redimeret: vel ſeruiret ei ad arbitrium boni viri. argumentum. xij. queſtione. ij. cum redemptor. & C. de captiuis & poſtliminio reuerſis. l. vlti. Gloſſa etiam dicit quod male faciunt domini qui propter huiuſmodi conſuetudinem non permittunt ſeruos ſuos baptizari.

Queſtio.xxj.

Hoſtienſis. Utrum aliquando licitum ſit quod Chriſtiani ſeruiant iudeis vel paganis. Reſpondeo preter ea que poſita ſunt ſupra. Nota ſm Hoſtienſem ſub Rubric. de ſeruis iudeorum et ſarracenorum. vbi patet: quod cum prohibitum ſit quod nullum mancipium Chriſtianum ſeruiat iudeo multominus liberi eis ſeruire debent. vnde
Chriſtiani. Chriſtiani non debent eſſe aſſidue intra domum
Paganis. iudei. neque tanquam famula vel nutrix vel obſtetrix: alias Chriſtiani ſeruientes ſi diſcedere nolunt excommunicantur. extra eodem. iudei. et. c. ad hoc. Et ſi iudei eos volunt dimittere prohibetur fidelibus commercium cum eis: vt extra eodem. & ſi iudeos. in fine. et a contrario ſenſu videtur conceſſum quod huiuſmodi ſeruitia eis fieri poſſunt extra domum. vnde et poſſunt habere colonos Chriſtianos. extra eodem titulo. c. multorum. Item Raymundus. in fine tituli. eadem teneas de ſarracenis.

Queſtio.xxij.

Quid de his qui captiui detinentur a ſarracenis vide infra libro. ij. titulo. vj. de furtis. q. viij. quid ſi aliquis. & ſeq.

Queſtio.xxiij.

Pone quod iudei occupant aliquam parochiam emendo predia & domos que a parochianis Chriſtianis ſolebant inhabitari. numquid poteſt eccleſia a iudeis petere quicquid ſoluere conſueuerant Chriſtiani. Reſpondeo ſm Raymund⁹
Raymundum. §. vltimo. pone. dicit quod poteſt petere omnes decimas prediales & quicquid occaſione prediorum ſolebat recipere. Et etiam oblationes et decimas perſonales. extra de decimis. de terris. extra eodem. et ſi iudeos. extra de vſuris. quanto. Quod tamen plerique doctores nolunt concedere quantum ad oblationes et decimas perſonales propter honeſtatem eccleſie. Iudei.
Gloſſa vvillelmi dicit hic ſi nihil habent niſi vſuras non eſt honeſtum talia ab eis recipere. Secus ſi habent aliquid de laboribus ſuis & induſtria. Hoſtienſis libro. iij. rubrica. xxix. de parochijs. §. ij. In quibus. verſicu. alijs. & ſequentibus. Innuit quod iudei non tenentur ad decimas perſonales: ſed ad oblationes ad quas alique poſſeſſiones fuerunt obligate a Chriſtianis quas nunc iudei habent tenentur. ſic intelligitur extra de vſuris. quanto. ſic etiam notauit ibidem Laurentius: vt dicit gloſſa vvillelmi. infra titulo. xv. de decimis. §. vj. queritur vtrum de miniſte. in fine.

Queſtio.xxiiij.

Quid de his qui ſarracenis auferunt bona ſua. Reſpondeo ſm Raymundum libro. ij. titulo. v. de raptoribus. §. xviij. Nam de Raymund⁹
iure. in fine. vbi ſic dicit: patet etiam eos qui tempore treuge bona ſua per mare vel per terram rapiunt ſarracenis rapinam committere & teneri per conſequens ad reſtitutionem. Poſſent etiam puniri a principe cuius treugam tranſgunt exceptis templarijs et hoſpitalarijs quos non credo iuriſditioni principum in his ſubiacere: cum ſint religioſe et eccleſiaſtice perſone. et ordo ipſorum eſt ad hoc ſpecialiter deputatus.

De hereticis. Titulus.v.

Dictum eſt ſupra de iudeis et paganis: qui per infidelitatem deum non honorant. Nunc agendum eſt de hereticis qui a fide deuiantes in deum multipliciter peccant.

Queſtio

¶ Queſtio prima.

PRimo quero quot modis dicitur hereticus.
Reſpondeo ſecundum Raymundum libro
i.titulo.v.de hereticis.in principio.quatuor mo-
dis dicitur hereticus.dicit enim quaſi errans a
fide. vnde ſic diffinitur ab Auguſtino. Hereti-
cus eſt qui falſam de fide opinionem vel gignit
vel ſequitur. Gignit vt hereſiarcha: puta ar-
rius ſabellius. ſequitur vt qui hereſiarcham.
imitantur velut arriani ꝛ ſabelliani.xxiiij.q.iij.he
reticus.Item vt ait Hierony.hereticus poteſt ap-
pellari licet ab eccleſia non receſſerit: qui aliter in
telligit ſcripturã quam ſenſus ſpiritusſancti fla-
gitat a quo ſcripta eſt:vt.xxiiij.q.iij.hereſis.Item
dicitur hereticus a ſacramentis eccleſie vel a com-
Hereticus. munione fidelium diuiſus:vt eſt excõmunicatus.
iiij.q.i.Quod autem dicitur etiam hereticus per-
uerſorum ſacramentorum vt ſymoniacus qui ven-
dit vel emit eccleſiaſtica ſacramenta.i.queſtione.i.
Goffredus. quicquid per pecuniam. ¶ Hos quatuor modos
ponit etiam Goffre.lib.v.codẽ titu.et addit duos
modos dicens. Quinto modo dicit hereticus du-
bius in fide:vt extra eodem titu.c.i. Nam firmi-
ter debemus credere:vt extra de ſumma trinita.ꝛ
fide.catho.firmiter.xxiiij.diſtin.quando epiſcopꝯ.
xxiiij.queſtione.i.a parte. vnde leui argumento a
fide deuians hereticus cenſetur:vt.C.eodem titu.
l.ij.Sexto modo dicitur hereticus qui eccleſie ro-
mane priuilegium ab ipſo ſummo eccleſiarum ca-
pite traditum auferre conatur:vt.xxij.diſtinc.c.i.
omnes hos ſex modos ponit etiam Hoſtien.lib.i.
rubrica.vij.de hereticis.§.i.

¶ Queſtio.ij.

DEinde quero quid faciat proprie hereticũ.
Reſpondeo ſm Pe.ſuper.iiij.ſentẽ.di.xiij.
Petrus. hereſis diuiſio Petrus interpretatur: quia ergo
prima adunatio fidelium fit per fidem:ideo diui-
ſio a communi fide ſpecialiter hereſis appellatur.
Hereſis. quia vero nullus a diſpoſitione nominatur ſimpli
citer ſed a perfecto habitu:ideo non quicunqꝫ de-
uiat a fide ſed qui pertinaciter deuiat proprie he-
reticus vocatur. Unde ad rationem heretici duo
concurrunt.vnum eſt error in ratione qđ eſt here-
ſis initium.alterum pertinacia in voluntate quod
eſt hereſis complementum. tales ergo proprie di-
cuntur heretici. cum his concordat Tho.in ſcrip.
Thomas. ibidem. ¶ Idẽ dicit Tho.ibidẽ ꝙ lꝫ hereticꝰ ſit q
errat in his adꝰ quorum cognitionem explicitam
tenet omnis homo ſi aſſit pertinacia vt predictũ
eſt.tamen errans in his ad que explicite credenda
non tenetur:non eſt hereticus:vt ſi quis putaret
Iacob fuiſſe patrem abrahe ꝛ hmõi.ꝛ cum cogno-
ſcit hoc eſſe contra veritatem ſcripture vel catho-
lice fidei credit vt Chriſtianus. ¶ Idem dicit de
dubijs, de quibus inter doctores ſunt opiniones
quouſqꝫ per eccleſiam ſit determinatum. concor-
dat etiã his Tho.in prima parte ſumme. q.xxxij.
articulo.iij.

¶ Queſtio.iij.

QUaliter inquirendi ſint heretici.Reſpon.
Hoſtienſis. ſm Hoſtien.§.iij.qualiter deprehẽdatur. ſi
papa dat certam formam illa tenenda eſt.¶ Item
poſſunt queri per accuſationem:inquiſitionem:et
denunciationem. ¶ Item tenentur epiſcopi ꝛ ar-
chiepiſcopi ſaltẽ ſemel in anno per ſe vel per alios
ydoneos querere hereticos vbi fama eſt eos habi
tare compellere iurare quos credunt de hoc ali-
quid ſcire:vt iudicent hereticos ſi quos habent de
hoc ſubſcriptos propter particularia conuenticu-
la vel alia ſigna. extra eodem. cum ex iniuncto.
ſuſpectus autem ex diffidentia morum vel alis ſi
vocatus confitetur timore probationis ꝛ ſpera-
tur de correctione poteſt ei parcere iudex iniuncta
penitentia ſalutari:ꝛ multo fortius hoc facere de- Inquiſitio.
bet:ſi voluntarius acceſſerit ad penitentiam.ſi au
tem diffitetur ꝛ ſit infamatus ſi non poteſt conuin
ci expurgabit ſe:quã ſi non preſtat punitur vt con-
uictus. ¶ Et nota ꝙ etiam leui argumento ideſt
probabili aliquis infamatur de hereſi: vt ſi nullo
modo vult iurare vel huiuſmodi. Plura etiam
alia ponit ibidem Hoſtien.de huiuſmodi inqui-
ſitione.

¶ Queſtio.iiij.

QUaliter hereticus puniatur. Reſpõdeo ſm
Ray.eodem tit.§.ij.punitur. Hereticus pu
nitur quatuor modis.ſcilicet excommunicatione:
depoſitione:rerum ablatione:ꝛ militari perſecu-
tione. ¶ Excommunicatione: quia hodie omnis
hereticus:ſiue occultus: ſiue manifeſtus eſt ipſo
iure excommunicatus maiori excõmunicatione.
xxiiij.q.i.c.i.et.ij.extra eodem titu.ad abolendam.
¶ Depoſitione: quia indiſtincte ſiue ſit clericus
ſiue laicus papa vel imperator vel quilibet alius
inferior debet deponi ab omni dignitate: vt.xl.di.
ſi papa xxiiij.queſtione.i.qui contra pacem. extra
eodem titu.ad abolendam. damnati vero preſenti
bus ſecularibus poteſtatibus aut eorum balliuis
relinquantur animaduerſione debita puniẽdi: cle
ricis prius a ſuis ordinibus degradatis:niſi conti
nuo poſt deprehenſionem erroris ſponte ac canno-
nice recurrerint ad catholice fidei vnitatem.extra
eodem titu.ad abolendam.ꝛ conſti.excommunica
mus.ꝛ in alia excõmunicamus. Si qui autem de
predictis poſtqꝫ fuerint deprehenſi redire volue-
rint ad agendam condignam penitentiam ſunt in
perpetuo carcere detrudendi. extra eodem titulo
excommunicamus.ij.§.ſi qui.vbi etiam ſubiungi-
tur.quod credẽtes eorum erroribus heretici ſimi-
liter iudicantur. ¶ Rerum ablatione puniuntur
quia bona eorum omnia debent confiſcari eccleſie
cui deſeruiebant ſi erant clerici.idem ſi erant laici
eccleſie in temporali iuriſditione ſubiecti:aliorũ
vero laicorum bona principibus.extra eod. excõ-
municamus. diſt. viij. quo iure. ¶ Militari per-
ſecutione:quia ſi aliter non poteſt fieri manu ar-
mata ꝛ militari ſunt ab eis bona omnia que iniu-
ſte occupata detinent auferenda. Nam ſicut pro-
bat Iſidorus ꝛ alij ſancti ꝛ precipue Auguſti.nullo
iure poſſunt poſſidere. Non iure naturali:quia ſm
illud.omnia communia ſunt.diſtin.i.ius naturale
Nec iure diuino.vnde ipſe dominus.Auferetur a
vobis regnum ꝛ dabitur genti facienti fructus eiꝰ.
Item labores impiorum iuſti edent. Item omnia
ſunt iuſtorũ. xxiij.queſtione.vij. c.i.ꝛ.iij. Nec iure
humano:vt.ſ.probatum eſt.ꝛ diſtin.viij.quo iure.
Cõcordat his Goffre.§.punitur. ¶ Quod autem
dictum eſt niſi continuo poſt deprehenſionem er-
roris ꝛc.exponit wilhelmus in glo.hic qđ de con- Wilhelmus.
ſuetudine ab aliquibus hic conſeruatur de prima
ſeſſione iudicij.ideſt prima die qua examinat hu-
iuſmodi cauſa.ita etiam quod hoc faciat ſponte et
non propter metum probationum ꝛ cruciatuum.
¶ Nota plura de pena hereticorum ꝛ fautorum
eorũdem.infra eodem titu.q.xij.que pena creden-
tium ꝛ ſequenti.

¶ Queſtio quinta.

SEd nunquid viri catholici poſſunt eos au-
toritate propria ſpoliare. Reſpondeo ſcd̃m
Raymũ. qui poſt premiſſa ſubiungit dicens ꝙ vi-
detur ꝙ ſic. eccleſia enim videtur eis dare genera-
lem autoritatem vt exterminent eos. Cõcedit etiã
talibus idem priuilegium ꝙ accedentibus in ter-
re ſancte ſubſidium eſt conceſſum. xxiij. q̃ſtione. v.
ſi nos. extra. c. excommunicamus. §. catholici v̾o.
veruntamen ſatis videtur tutum ꝙ ſemper fiat ex
ſpeciali edicto vel principis vel eccleſie: ne aliter
ex cupiditate vel vltione potius q̃ ex iuſtitia vel
obedientia pugnare videantur. xxiij. q. v. quid cul
patur. et. q. ij. c. j. ⁊ ij. et. q. iij. ſex differentie. idem
dicit Goffre. cõcordat etiam Hoſtien. §. iiij. qua-
liter deuitetur.

Queſtio. vj.

QUid ſi heretici conuertantur ad fidem num
quid ſibi reſtituent res ablate. Reſpondeo
ſm Ray. §. iiij. Item quid. non tenetur aliquis niſi
ſibi gratis voluerit miſereri. extra codẽ titu. ver-
gentis. in fi. idem dicit Goffre. — Raymund⁹

Queſtio. vij.

QUid ſi habet filios catholicos vel alios cõ-
ſanguineos: nunquid illi ſaltem debent ha-
bere bona ſua. Reſpon. ſm Ray. ibidem: lʒ leges
dicant ꝙ filij vel conſanguinei alij catholici here
ticis ſuccedant: vt. C. eod. titu. l. manicheos. Item
de neſtorianis. tamen dominus Innocentius con-
ſtituit etiam filios orthodoxos a paternis bonis
penitus excludẽdos. extra eodem titu. vergentis.
Unde nota ꝙ in tribus criminibus filij exclu-
duntur ab hereditate paterna ſcilicet in crimine
hereſis. extra de hereticis. vergentis in fine. quod
videtur intelligẽdum: cum pater publice predicat
contra fidem catholicam vel publice profitetur fi
dei errorem: vel coram prelato ſuo conuictus eſt
vel confeſſus: aut finaliter condemnatus de he-
reſi. extra de verborum ſignifi. ſuper quibuſdam.
Item in crimine leſe maieſtatis. ⁊ ſm quoſdam
in crimine ſymonie: quia ei parificantur. vj. q. j.
§. verum. xv. queſtione. iij. ſanc. et. c. nemini. Item
interfectorem clerici qui priuatur omni beneficio
eccleſiaſtico. extra de penis. in quibuſdam. alia re-
gulariter bona damnatorum deuoluuntur ad he-
redes. C. de bonis damnatorum. autentica bona.
Laurentius et Johannes dixerunt ꝙ decreta. — Laurẽtius.
vergentis corrigit leges. Goffr. dicit puto verius
eſſe ꝙ decre. preualet legibus in terris que ſunt ro
mane eccleſie temporali iuriſditione ſubiecte
ſicut in principio decre. Innuitur manifeſte leges
non preualent decretalib⁹ in terris que non ſunt
ſubiecte temporaliter eccleſie. Hoſtie. §. v. qua pe-
na recitat predictas opiniones. Innocen. in gloſſa
eodem titu. ſuper. c. excommunicamus. j. dicit ꝙ
lex corrigitur per decre. Nota etiam quod di-
cit hic glo. vvilliel. ꝙ filius interfectoris clerici
non priuabitur feudo eccleſiaſtico ſi illud erat de
hereditate materna datum patri in dotem: niſi pa-
ter ex pacto lucrifecerit dotem: aut propter adul-
terium vxoris: aut alio iuſto modo.

Queſtio. viij.

QUaliter clericus degradatus propter he-
reſim tradi debeat poteſtati ſeculari. Re- — Degradat⁹
ſpondeo ſm Hoſtien. §. v. ver. qua pena. ⁊ ver. qua
liter autem. dicit ꝙ preſente poteſtate ſeculari eſt
eius degradatio celebranda: ⁊ cum fuerit celebra-
ta dicetur ei vt in ſuum forum recipiat degrada-
tum. et ſic intelligitur tradi. pro eo tamen debet
eccleſia efficaciter intercedere vt citra mortis pe-
riculum eius ſententia moderetur: vt extra de ver
borum ſignifi. nouimus.

Queſtio. ix.

QUe ſit pena hereticorũ ſcd̃m leges. Reſpõ. — Hoſtienſis.
ſm Hoſtien. eodem ver. lʒ lex imponat pe-
nam vltimi ſupplicij: vt extra eodem titu. arriani.
de conſuetudine tamen tales cremantur: quia et
viui crematio vltimum ſupplicium eſt.

Queſtio. x.

UTrum quilibet degradatus q̃cito degra-
datus eſt tradẽdus ſit curie ſeculari. Reſpõ. — Hoſtienſis.
ſm Hoſtien. ibidem. ver. et nota. dicendum ꝙ nõ:
quia duplici pena conteri non debet. In tribus ta
men caſibus ſtatim traditur. Primus in crimine
hereſis. extra eodem ad abolendam. §. j. et. ij. qḋ
verum eſt. niſi incontinenti poſt deprehenſionem
redire voluerit ad agendam perpetuam peniten-
tiam in carcere: vt extra eodem. excommunica-
mus. §. damnati. Secundus caſus in falſario do-
mini pape: vt extra de crimine falſi. ad falſarioꝝ.
Tertius caſus eſt quando quis propter calũniam
quam intulit proprio epiſcopo deponitur. xj. q. j. ſi
quis ſacerdotum.

Queſtio. xj.

QUero etiam quid iuris ſit de vaſallis here- — Raymũd⁹.
ticorum. Reſpondeo ſcd̃m Ray. §. v. quid
de vaſallis. teneas quod legitur extra eodem titu.
c. abſolutos: ſe nouerint a debito fidelitatis oma
gij ⁊ totius obſequij quicunq̃ lapſis manifeſte in
hereſim aliquo pacto quacunq̃ firmitate vallato
tenebantur aſtricti. idem Goffre. §. vaſalli. Et ad-
dit Innocẽ. Et vaſalli dominorum temporalium
qui requiſiti ⁊ moniti terram ſuam purgare ne-
glexerint ab heretica infidelitate poſt eorum ex-
communicationem ⁊ contẽptũ denunciandi ſunt
abſoluti: vt extra eodem titu. excommunicamus.
in ver. ſi vero dominus temporalis. idem Hoſtiẽ.
ver. abſolutos. mercenarij etiã ⁊ huiuſmodi abſo
luti ſunt: vt dicit Hoſtien. ibidem.

Queſtio. xij.

QUe pena credentium receptatorũ defenſo-
rum ⁊ fautorum hereticorum. Reſpondeo
ſm Ray. §. vj. puniunt autem: puniuntur heretici — Raymund⁹
cum fautoribus ſuis hoc modo. Credentes rece- — Pena rece-
ptatores defenſores ⁊ fautores eorũ ſunt ipſo iure — ptatorum.
excommunicati maiori excommunicatione: vt
extra eodem titu. excommunicamus. j. §. creden-
tes. et. c. excommunicamus v̾o. Item qui tales
poſtq̃ ab eccleſia fuerint denunciati expreſſis ſcʒ
nominibus contempſerint euitare anathematis
ſe nouerint ſententiam incurriſſe. extra codẽ ver-
gentis. Item ſi poſtq̃ fuerit ab eccleſia excommu
nicatione vocatus aliquis ſcilʒ credens recepta-
tor: defenſor: aut fautor niſi ſatiſfecerit infra annũ
extũc ipſo iure factus eſt infamis: nec poteſt exer-
cere aliquod legitimũ officiũ: puta ſm gloſ. offi-
cium procuratoris: teſtis: iudicis: tabellionis: te-
ſtandi: v̾ eligendi: ⁊ ſimilia. Et ſi fecerit non va-
lebit quicquid per ipſum dictum vel factum fue-
rit: nec poteſt facere teſtamentum nec ex teſtamen
to alterius aliquid capere: nec eligi: nec eligere ad
officium vel dignitatẽ. Si vero fuerit clericus ab
omni officio ⁊ beneficio ſuſpẽdatur. Et ſi aliquis
clericus huiõi peſtilẽtibus exhibuerit neceſſaria
⁊ eccleſiaſtica ſacramẽta: vel tradiderit eos ſepul
ture: vel oblationes ⁊ elemoſynas eoꝝ receperit dʒ
priuari officio ſuo ad quod nunq̃ reſtituet abſq̃

indulgentia

indulgentia ſedis apoſtolice ſpeciali. ⁊ idem eſt
non obſtante priuilegio in regularibus obſeruan
dum. Item Quis fuerint inuenti ſola ſuſpitione
notabiles ſcilicet de hereſi niſi canonice ſe purga
uerint anathematis gladio feriantur. et vſqꝫ ad ſa
tiſfactionem condignam ab omnibus euitentur.
ita ꝙ ſi per annum in excommunicatione perſtite
rint extunc velut heretici condēnentur. Item mo
neantur ſeculi poteſtates. et ſi neceſſe eſt per cen
ſuram eccleſiaſticam compellantur: omnes he
reticos ab eccleſia denunciatos de ſuis prouin
cijs bona fide pro viribus ſuis exterminare. Et ſi
tunc de nouo eligitur quis in poteſtatem perpe
tuam ſeu temporalem. debet hoc ipſum iuramen
to firmare. Si vero propter ſuam negligentiam
fuerit excommunicatus ſcilicet per concilium pro
uincie ⁊ non ſatiſfecerit infra annum debet ſigni
ficari domino pape vt ipſe omnes vaſallos ſuos a
fidelitate ipſius denunciet abſolutos ⁊ terram ex
ponat catholicis occupādā ⁊ illum prorſus ſi expe
dire videbitur a ſua dignitate deponat. Archiepi
inſuper ⁊ epiſcopi qui circa extirpandam de ſuis
diocefibus hereticam prauitatem negligētes fue
rint ⁊ remiſſi: cū id certis patebit indicijs ab epi
ſcopali officio deponantur. in quorum locis alij
debent ſubſtitui qui velint ⁊ poſſint hereticā pra
uitatem confundere per omnia ⁊ multa alia con
tra tales probantur. extra eodem titu. ad abolen
dam. et. c. vergentis. ⁊. c. ſi aduerſus. ⁊. c. excōmu
nicamus. Multa etiā de hac materia ponit hoſt.
Gloſa vvil-
lelmi.
§. vij. que pena. quod dicitur. ē. de vaſallo ꝙ a fide
litate ipſi⁹ denunciet abſolutos. dicit glo. vvilliel.
hic ⁊ Hug. xv. q. ij. nos ſanctoꝝ. vj. c. qđ ante denū
ciationem huiuſmodi ſtatim cum fuit excōmuni
catus abſoluti erant ab exhibitione eoꝝ que exi
git huiuſmodi fidelitas ſed non ab ipſa fidelita
te quouſqꝫ denuncientur abſoluti.

¶ Queſtio. xiij.

Pena prin-
cipum.
Raymūd⁹.
QUe pena principum negligentiū circa extir
pationem hereticorum vel alis inutiliū ad
regimen. Reſpō. ſm Ray. §. vij. ex premiſſis. ex di
ctis pluribus de hac materia in precedenti que
ſtione. inter alia collige notabiliter ꝙ iudex vel
poteſtas ſecularis nō ſolum propter hereſim ſuā
ſed etiā propter negligentiam circa hereſim extir
pandam poteſt non ſolum excōicari ab eccleſia:
ſed etiam deponi. Et extende hanc penam ⁊ eccle
ſie poteſtatem quandocūqꝫ princeps ſecularis ali
quis fuerit inutilis ⁊ diſſolutus ⁊ negligens circa
regimen ⁊ iuſtitiam ſeruandā. xvij. queſtione. iij.
ſi quis deinceps. xj. queſtione. j. nullus. xxxiij. q. v.
preceptum. vnde etiam zacharias papa depoſuit
Ludouicum regem Francorum predeceſſorē Pi
pini patris Caroli magni. xv. queſtiōe. vj. c. alius.
et Innocentius Ottonem imperatorem. Et ratio
eſt: quia omnis chriſtianus ratione peccati effici
tur de foro eccleſie. vnde dominus ad prophetam
Hyer. c. j. Ecce conſtitui te ſuper gentes ⁊ regna vt
euellas ⁊ deſtruas ⁊c. Et multum ſuper hoc diſpu
tat Innocētius quartus. extra de iudicijs. c. nouit.
poteſt etiam eccleſia propter ipſorum iudicū ne
gligentiam de illorum ſubditis iudicare. extra de
foro compe. ex trāſmiſſa. c. lꝫ ex tenore. ⁊. xxiij. q. v.
adminiſtratores.

¶ Queſtio. xiiij.

Heretici re-
deuntes.
QUaliter heretici ad fidem redeuntes recipi
debeant. Reſpondeo ſcđm Ray. §. viij. re
deuntes. Redeuntes ab hereſi debent recipi hoc
modo quod ad arbitrium epiſcopi regionis ab-
iurent errorem ⁊ promittant ⁊ firment per ſcri
pturam qđ tenebunt firmiter ad mandatum eccle
ſie fidem catholicam. ⁊ hoc facient publice vel pri
uate ſcđm qđ crimen fuerit publicum vel priuatū.
j. queſtione. vij. quotiens cordis. de cōſecra. diſtin.
ij. ego ⁊ Ber. extra eodem ad abolendam qđ ſi
poſt abiurationem erroris vel poſtꝙ ad arbitriū
proprij antiſtitis ſe purgauerint deprehenſi fue
rint in abiuratā hereſim recidiſſe: ſeculari iudicio
ſunt ſine vlla penitus audientia relinquēdi. extra
eodem. c. ad abolendam. tamen quantū ad inſtru
ctionem in his que fidei ſunt. ⁊ quantum ad abſo
lutionem occultam de peccatis eccleſia nulli clau
dit gremium redeūti. C. de ſumma trinitate. inter
claras. de penitē. diſtin. iij. adhuc inſtant. ſed quo
ad bona recuperanda non debent audiri. extra eo.
ad abolendam. idem Hoſtien. §. vj. quando. quod
dicitur hic ꝙ recidentes ſunt ſine vlla audientia
ſeculari iudicio relinquendi. dicit gloſ. vvillielmi
hic. intelligo hic Compoſtel. huiuſmodi adiura
tionem vel purgationem in hereſi: ſiue per facti
euidentiam: aut per confeſſionē propriam vel per
teſtes: in quo caſu non parcitur ei nec quo ad vi
tam nec quo ad bona. ſi autem abſqꝫ huiuſmodi
deprehenſione occulte recidat: ⁊ occulte penitens
reuertatur ad eccleſiā parcetur ei quo ad vtrūqꝫ.
idem etiam vvillielmus infra lib. iij. titu. xxvij. de
differen. officioꝝ. §. v. epiſcopi. in gloſ. ſuper ver.
reuertentes. dicit occultos hereticos credo abſol
ui poſſe per ſimplices ſacerdotes niſi epiſcopus
loci retinuerit ſibi talium abſolutiones. Nota
etiam ſm Innocentium in glo. extra de ſententia
excommunicationis ſuper. c. a nobis. ij. qđ heretici
ci in extremis agentes non reconciliantur ſine ſo
lemnitate premiſſa ſi adeſt facultas. Si autem ad
eam neceſſitatem venerint quod confiteri non va
leant: preceſſerint tamen ſigna penitentie: tunc
etiam ſine premiſſa ſolemnitate recōciliabuntur.
Lex enim que aliud ſtatueret inhumana eſſet. idē
Hoſti. in glo. ibidem.

Gloſa vvil-
lelmi.

¶ Queſtio. xv.

VTrum cum redeuntibus ab hereſi diſpenſa
ri poſſit vt promoueantur. Reſpondeo ſcđm
Hoſtien. §. vj. quando patet. quod ſic. nam de iure
communi tales ex quo reconciliati ſunt ad laicam
communionem recipiuntur. j. queſtione. vij. c. j.
adhibetur tunc circa eos quadruplex diſpenſa
tio ſcilicet ſemiplena vt recipiantur in ordinibus
iam ſuſceptis: ablata eis in poſterum omni ſpe
promotionis. j. queſtione. j. ſi quis heretice plena
vt poſſint ſacerdotes fieri ⁊ nō vltra. j. q̄ſtione. vij.
Conuenientibus plenior vt poſſint eſſe epiſcopi
non tamen primates. xij. diſtinctione. nos conſue
tudinem. pleniſſima vt ad omnes ordines ⁊ digni
tates promoueantur. xxiij. queſtione. iiij. ipſa pie
tas. idem omnino dicit Goffr. et etiam Ray. §. ix.
item numquid. in fi.

Hoſtienſis.
Diſpenſatio

¶ Queſtio. xvj.

QUid iuris de ordinatis ab hereticis vel ſciſ
maticis. Reſpondeo ſm Ray. §. ix. Dicas
cum Laurē. Vincen. Johan. ⁊ alijs fere omnibus
ꝙ ſiue quis recipiat vltimam manus impoſitio
nem in eccleſia ſiue extra dum tamen formam ec
cleſie ſeruet in ordinādo ⁊ in forma eccleſie fuerit
ordinatus ſemper verum ordinem confert ſed non
ordinis executionem. ⁊ hoc ſiue ſcienter ſiue igno
ranter quis a tali fuerit ordinatus. vnde regulari
ter teneas qđ epiſcopi ⁊ ſacerdotes ſiue ſint excō
municati ſiue heretici ſiue depoſiti. vera conferūt

ſacramenta dum tamen in forma eccleſie confe-
rant vt dictum eſt. i.q.i. dominus declarauit. non
nocet.de conſecra.diſtinc. iiij. Non in vobis pec-
cant tamen mortaliter dantes ſic indigne et ſuſci-
pientes ab eis baptiſmũ niſi in articulo extreme
Thomas. neceſſitatis. Idem dicunt Tho.in ſumma.q.xxxix.
Senten. articu.iij.Et in ſcript.ſuper quarto ſenten.diſtin.
xxv.Tho.et Pe.et lib.i.tit.xi.de temporibus ordi.
Raymũd⁹. §.ordines conferre.addit poſtea ibidem Ray.qd
in hoc ſolo eſt differentia inter ordinatos ſupradi
ctos:quia ordinati ab eo qui recipit vltimam ma-
nus impoſitionem in eccleſia ſiue ignoranter ſiue
ſcienter ſi alš digni ſunt tolerantur tamen diſpen
ſatiue in ordinibus ſuſceptis ad ſuperiores autẽ
non debent promoueri niſi eſſet neceſſitas vel vti
litas magna conuerſatio ſancta. ix. queſtione. i.
c.ij.et.iij.fallit hoc in quattuor caſibus in quibus
Caſus. nullo modo diſpenſatur quod habes. š.eodem li.
titu.i. de ſymo. q.xxiiij. que diſpenſatio. Si vero
ſunt ordinati ab eo qui recipit vltimã manus im-
poſitionem extra eccleſiam ſi ſcienter nunq̃ tole-
rantur. Si autem ignoranter et hoc probauerunt
tolerantur.ix. queſtione. i. ordinationes.Concor-
dat his Goffre.vbi.š.proxi.Et addit hanc totam
diſtinctionem intellige de prelato per ſententiam
ab eccleſia deciſo. ¶ Id quod dictum eſt de ordi-
natis ab hereticis.idem et etiam per omnia tenen
dum eſt de ordinatis a ſciſmaticis : vt dicit Ray.
infra titu.proxi. de ſciſmaticis. §.v. Nunc viden-
dum,et Hoſti.eadem rub. §.iiij.verſi. ne dum au-
tem,et Tho.in ſumma.et inſcrip.et pe.vide infra
titu. ſequenti. queſtione.vij. quis poſſit diſpen-
ſare.

¶ Queſtio.xvij.

QUid de dubio in fide. Reſpon. infidelis eſt
vt extra eodem titu.c.dubius. vide.š.codẽ
Raymund⁹ titu.q.i. et.ii. idem Ray. §.x. in ſumma. intellige
hic vt dicit ibidem Glo.vvilliel.de dubio in fide
qui equaliter ſe habet ad vtranq̃ partem condi-
tionis.ſecus eſt de illo qui per ſpiritum blaſphe-
mie tentatur de fide cum dolore cordis et anxieta-
te cui ſi bene pugnauerit redit ad profectũ hmõi
tentatio cum nulla ſit ibi libido:ideſt improba vo
luntas.

¶ Queſtio.xviij.

UTrum heretici ſint vitandi.et an cum eis ſit
publice diſputandum. reſpon. ſm Raymun.
§.vlti.poſſum et debeo eos mouere vt ceſſent a pec
cato.ita quod in alijs non communicem eis:quia
ſunt excommunicati. xliij.diſtinc. in mandatis.
Vitandi he- ¶ Sed qualiter et quando ſit cum eis diſputan-
retici. dum.vide infra.lib.iij.tit.xxxiiij. de peni.et remiſ.
q.ccvi.vtrum cum infidelibus. Nota etiam quod
ne heretica prauitas vel alia vitia ſub ſpecie vir-
tutum occulte ſubintrent interdicendũ eſt laicis
vniuerſis cuiuſcunq̃ ordinis cenſeantur officium
predicandi.extra eodem titu.ſicut in vno.

¶ Queſtio.xix.

QUero ergo quis ſit falſus predicator. Rñ.
Hoſtienſis. ſm Hoſtien. §.viij.que pena falſi predicato
ris.falſus predicator dicitur quilibet laicus etiam
religioſus : quia omnibus interdicitur officium
predicandi. extra eodem.c.ſicut in vno. Item non
debet predicari in occulto ſed in manifeſto ſm il-
lud.predicate euangelium omni creature. et qđ in
aure auditis predicate ſuper tecta.extra eodem.c.
cum ex iniuncto.rub.i. Item ad predicãdum non
admittitur aliquis q̃uis dicat ſe vidiſſe deum in
ſomnis qui mittit eum:quia non creditur ei niſi
probet miraculo ſicut ſuam miſſionem probauit
moyſes.vt de conſecra.diſtin.ij.re vera.ſed nec cui
libet miraculo credendum eſt.ſufficit tamen ad
miſſionem probandam ſcripture teſtimoniũ.ergo
nec clericus admittit̃ niſi mittatur:vt extra eo.c.
cum ex iniuncto.§.i. epiſcopi etiam vbiq̃ predica-
re poſſunt niſi ab alio epiſcopo in cui⁹ dioceſi eſt
quis prohibeatur.alij autem predicare non debẽt
niſi ab apoſtolica ſede vel a loci epiſcopo hanc
obtinuerint poteſtatem:vt extra.e.excommunica
mus.ex quo patet qđ ordo predicatorũ precipuus
eſt in eccleſia dei:vt extra eo. cum ex iniuncto.§.i.
in principio.et in multis priuilegiatus. ſed et predi-
catorum ordo et fratrum minorum tanq̃ fideles
clipei orthodoxe fidei ſpeciali ſunt hodie priuile-
gio decorati:vt extra de exceſſibus prela.c.nimis
iniqua.et.c.nimis praua.hoc. Hoſtien.

De ſciſmaticis. Titu.vi.

QUia ſciſma inducit hereſim : ideo
poſt tractatum de hereticis conſe-
quenter videndum eſt de ſciſma-
ticis.

¶ Queſtio prima.

UBi quero primo quid ſit ſciſma et vnde di-
catur. Reſpondeo ſcđm Ray.lib.i.titulo.vi. Raymund⁹
de ſciſmaticis.§.i.et.ij. Sciſma eſt illicita diſceſ-
ſio eorũ inter quos vnitas debet eſſe. vel ſic. Sciſ-
ma eſt illicitus pro vnitate fidei ſeu ab vniuerſi-
tate diſceſſus. Dicitur autem ſciſma a ſciſſura:q2
per ſciſma ſit in vnitate ſciſſura.xxiiij.queſtione.i.
ſciſma. Idem dicit Goffre.lib.v.eodem titu. viij.
circa principium. et Hoſtienſis eadem Rubrica
§.i.et.ij.

¶ Queſtio.ij.

IN quo differunt ſciſma et hereſis. Reſpon-
deo ſcđm Ray.§.iij. differũt. In hoc differũt Raymund⁹
qđ hereſis in principio ſui peruerſum hꝫ dogma
qđ non habet ſciſma.ſed in fine contingit aliquã
hereſim:ita vt certe ab eccleſia videatur receſſiſſe
ita dicit Iohan.xxiiij.q.iij. inter hereſim et ſciſma
vnde poſſet dici ꝙ eſſet talis differentia qualis in
ter diſpoſitionem et habitum. primo enim dicitur
ſciſma:ſed cum poſt tempus pertinaciter adheſe
rit ſue ſecte aſſerens nõ eſſe obediendum ratione
eccleſie eſt hereſis:quia peccat in illo articulo fi-
dei.vnam ſanctam eccleſiam catholicam.vel dic
ꝙ talis eſt differentia qualis inter genus et ſpeciẽ:
quia omnis hereticus eſt ſciſmaticus:ſed nõ econ
uerſo.idem dicit Goffre.

¶ Queſtio.iij.

QUero etiam que ſit poteſtas tam heretico-
rum q̃ ſciſmaticorum. Reſpon. ſm Tho. Thomas.
in ſumma. q. xxxix . articulo. iij. dicendum vtriq̃
habent poteſtatem ſacramentalem que indelebi-
lis eſt vnde remanet ſm ſuam eſſentiã lꝫ in actum
exire non debeat:quia non debent exequi.ſi tamẽ
exequuntur factum eſt:ſed tamen poteſtatem in-
terdictionis non habent vnde nec excommunica-
re poſſunt nec abſoluere:nec indulgentias facere.
Et ſi faciunt de facto nihil valet.

¶ Queſtio.iiij.

QUaliter ſciſmatici puniuntur. Reſpon.ſm
Ray.a domino leguntur multipliciter pu-
niti vt patet in Dathan et Abyron. Numeri.xvi.
qui hyatu terre ſepulti ſunt. Item in decem tribu-
bus que Ieroboam adheſerunt que date ſunt in
diſperſionem.

diſperſionem.tertij Reg.xij.et multis alijs exemplis. ¶A iudice etiam puniuntur per excommunicationem vel depoſitionem: vt.xxiij.diſtinc. in nomine domini.extra eo.tit. c.ij. Item pecuniali ter arg.xxiij.q.vij.c.qd autem. Item manu militari ſiue armata ſi neceſſe fuerit. xvij.diſtinc. nec licuit.xj.q.j.petimus. De his plenius etiam tangit Tho.in ſum.q.xxxix. articulo.iij. Item alienationes rerum eccleſiaſticarum facte a ſciſmaticis vel intruſis non valēt:vt extra eodem titu.c.j. xij.q.ij. alienationes.ꝛ tenentur reſtituere loca ſi qua inuaſerunt ꝛ fructus omnes perceptos ꝛ qui percipi potuiſſent ſcdm diſtinctionem habitam .ſ.de ſymo.q.xxj.que ſit pena.

¶Queſtio.v.

Thomas. Quod ſit grauius peccatum ſciſma ſcilicet an hereſis. Reſpondeo ſcdm Themam in ſumma.articulo.ij.dicendum ꝙ hereſis ſimpliciter eſt maius peccatum:quia maiori bono cōtrariatur ex ſuo genere:quia eſt peccatū cōtra ipſum dominū ſcdm ꝙ in ſe eſt veritas prima:cui fides innititur. Sciſma autem eſt contra eccleſiaſticam vnitatem quod eſt quoddam bonum principiatū eſt minus ꝙ ſit ipſe deus. Ex aliqua tamen circumſtantia contingere poſſet quod aliquis ſciſmaticus grauius peccaret quam infidelis aliquis. Et hoc vel propter maiorem contemptum vel propter maius periculum quod inducit:vel propter aliquid huiuſmodi.

¶Queſtio.vj.

Raymūd⁹. Qualiter redeuntes a ſciſmate ſunt recipiendi. Reſpondeo ſcdm Ray.in fine tituli ſciſmaticus vero volens redire ad vnitatem eccleſie abiurare debet ſciſma ꝛ ſatiſfacere ad mandatum eccleſie. ꝛ debet recipi cum manus impoſitione vt accipiat ſpiritum ſanctum qui extra eccleſiam non eſt:nec dari poteſt.xxiiij.q.j.dicimus. et.c.pudenda.et.c.ſciſma. ſatis concordat Goffre. et addit ſi quis recōciliatus dicat ſecum circa ordines diſpenſatū probare debet:ꝛ ab eo qui poteſt diſpēſare:vt extra eo.c.vlti.

¶Queſtio.vij.

Hoſtienſis. Quis poſſit diſpenſare cum ordinatis ab heretico:ſciſmatico: vel excommunicato. Reſpondeo ſcdm Hoſtien. §. iiij. quid iur.ver. Ego diſtinguo.diſtinguo vtrum ſciēter receperit quis ordinem ab heretico:ſciſmatico:vel excommunicato. Et tunc ſolus papa diſpenſat:vel ignorantia ductus probabili non ſupina ꝛ tunc per diſcretum prelatum cum eo poterit diſpenſari:quia ꝛ ordinati ab hereticis diſpenſati ue admittuntur in ordinibus hic dictis.probatur extra de ordi.ab epi. qui renun.epi.c.j.et.ij. Sed in epiſcopatu ſolus papa diſpenſat.extra de electio. quia diligentia. Quid autem alias iuris ſit de ordinatis ab hereticis.q.xvj.quid iuris.

De apoſtatis. Titu.vij.

Quia tam heretici ꝙ ſciſmatici cadunt in apoſtaſiam:ideo poſt tractatus de illis ſequitur videre de apoſtatis. Et primo quero.

¶Queſtio prima.

Raymūd⁹. Quid ſit apoſtaſia ꝛ vnde dicatur. Reſpon. ſcdm Ray.eodem titu. in princi. apoſtaſia eſt temerarius a ſtatu fidei: obediētie ꝛ religionis receſ.ſus. Et dicitur apoſtaſia quaſi poſt ſtatio:id eſt retrogradus ſtatus vel retrograda ſtatio. Idem Hoſtien. libro.v.rubri.ix. de apoſtatis.§.j. idem etiam Goffre. Hoſtienſis

¶Queſtio.ij.

Quot ſunt ſpecies apoſtaſie.ꝛ quibus modis fiat. Reſpondeo ſcdm Ray.ꝛ Goffr.triplex eſt apoſtaſia ſcilicet perfidie:inobedientie:ꝛ irregularitatis perfidie qua quis recedit a fide: vt Iulianus apoſtata. De hac habetur.ij.queſtio. vij.non poteſt:inobediētie qua quis trāſgreditur ſpontanea voluntate preceptum:vt Adam ꝛ Eua Geñ.iij.ꝛ qui ſacris canonib⁹ obedire contēnunt. De hac.iij.q.iiij.alieni.extra de maiori.ꝛ obediē. ſi quis in libro.irregularitatis:qua quis a ſtatu aſſumpte religionis recedit vt cum apoſtatat monachus clericus vel conuerſus:vel aliquis religioſus. ¶De hac.xlvij.diſtinct. ꝙtumlibet. xvi. q.j. legi.hoc vero fit multis modis ſcilicet dimittendo tonſuram vel coronā: vt.xx.queſtione.iij. eos. extra eodem titu.c.j. Item accipiendo vxorem:vt extra de clericis coniuga.c.ex parte. ¶Item conuertendo ſe ad negocia ſecularia:vt extra de vita ꝛ honeſta.clerico.ex literis. et de ſenten.excō. ad audientiā.et.c.perpendimus. Item habitum religionis ſiue veſtem clericalem abiiciendo: vt.xx. queſtio.iij.c.j.ꝛ.ij.xxvij.q.j.omnes.ꝛ extra eodem titu.fere per totum. idem Hoſtien.§.ij. ꝛ Innocē. in glo.eo.titu.c.j. Spēs apoſtaſie.

¶Queſtio.iij.

Que ſit apoſtatarum pena. Reſpondeo ſcdm Ray.§.iij. pena. pena apoſtatarū procedit Raymūd⁹. iuxta varietatem apoſtaſiarū. Nam pro apoſtaſia perfidie punitur apoſtata excōmunicatione. Eſt enim hereticus ꝛ infidelis.ergo per conſequens excommunicatus ipſo iure:vt.ſ.eodem li. titu.v. de hereticis q.iiij.qualiter hereticus. Item res eorum publicantur:id eſt confiſcantur.ꝛ amittūt factionem teſtamenti nec in ſtatum priſtinum reuertuntur etiam peracta penitentia. C.eo.l.j.ij.et iij. Item ſunt infames ꝛ repelluntur a dignitatibus ꝛ alijs multis. extra de iureiuran. querelam. vj.queſtione.j.infames. de conſecra.diſtinc.iiij. celebritatem. ¶Pro apoſtaſia inobedientie repellitur interim quis a teſtimonio ꝛ infamis efficitur ꝛ excommunicatur.iij.queſtione.iiij. ſi quis a ſuo.xj.q.iij.ſi autē nobis.et ſi perſtiterit in inobediētia creſcente contumacia debebit creſcere ꝛ pena.extra vt li.non conte.quoniam frequēter.in fi. ¶Pro apoſtaſia irregularitatis interim ab accuſatione ꝛ teſtimonio remouetur quis tanꝙ infamis.ij.q.vij.alieni.iij.q.iiij. beatus. Item interim ad dignitatem vel ordinem promoueri nō poteſt.xvj.queſtione.j.legi.diſt.l.c.vlti. Et ſi receperit ſacrum ordinem lꝫ poſtea ſit reconciliatus abbati ꝛ receperit penitentiā non poteſt abſqꝫ diſpēſatione Romani pontificis miniſtrare in ordine ſic ſuſcepto.extra eod.titu.c.vlti.ſecus de alijs:qꝛ in illis poteſt epiſcopus diſpenſare vt dicit hic glo.vuillel. ſecus etiam vt dicit Hoſtien.ſi trāſeat ad aliam religionem.ꝛ ibi in preſbyterum ordinetur.extra de tempo.ordinan.ex parte. ¶Sequitur in Ray. Item ſi amonitus non ſe correxerit Raymūd⁹. eſt deponendus.xxj.queſtione.iiij.ſine conatu precipimus. Item interim caret priuilegio clericali adeo qd eum verberans non incidit in canonem late ſententie.extra eodem titu.c.j. et de ſententia excommunica. cum non ab homine.qd intellige ſcdm diſtinctionem quam inuenies.infra li.iij.ti. xxxiij. de ſenten.excom.q.xxxv. ¶Poſt hoc cum due ver.ſecūdo in clerico ꝛ ſequētio⁹ ſatis cū predictis cōcordāt Gof.ꝛ Hoſt.§.iij.qualiter puniā.

tur. Et addit Hoſtien.ibidem verſicu.ſed ex quo. Quod ex quo de apoſtaſia conſtiterit. et minis vel blanditijs non poteſt induci ad male dimiſſum habitum reſumendum poteſt ſub graui cuſtodia incarcerari: ita quod ſibi vita miſera reſeruetur ⁊ ſic teneatur quouſqꝫ a tanta nequitia reſipiſcat: vt extra co.a nobis.idem Goffre.

¶ Queſtio.iiij.

Redeuntes ab apoſtaſia Qualiter redeuntes ab apoſtaſia ſint recipiendi. Reſpondeo ſm Raymũdum.§.iiij. reuertentes.reuertentes ab apoſtaſia perfidie recipiantur ſicut heretici redeuntes. De qua habetur.§.eodem.libro.titulo.v.de hereticis.q.xiij. Qualiter heretici reuertentes ab apoſtaſia inobedientie ſi non fuerunt propter hoc excommunicati recipiuntur ad penitentiam. Si autem fuerunt propter hoc excommunicati: recipiuntur cum ſatiſfactione canonica: vt patebit infra de ſententia excommunica. ¶ Redeuntes autem ab apoſtaſia irregularitatis ſi ſunt monachi vel regulares, recipientur in eodem monaſterio quotiens ⁊ qualiter in eadem regula continetur. Et hoc intellige ſi monaſterium illud regulariter ſe habeat. Si autem diſſolute viuunt debent a poteſtate retrudi in aliud cautius vel diſtrictius monaſterium cum rebus quas obtulerant priori monaſterio.xxvij.q.j.ſi qua monacharum.⁊.c.ſi quis rapuerit. Et ſecundum monaſterium habebit tantum vſufructum rerum illarum ad vitam iſtius. Et poſtea redibunt ad primum monaſterium.xvj.q.vj.de lapſis. Idem Hoſtien.verſi.licet etiam ⁊ ſequenti. Idem Goffredus.vide infra eodem titulo.q.xj. vtrum abbas.

¶ Queſtio.v.

Raymund⁹ Quid de his qui licet corde non dubitent in fide faciunt tamen exterius aliquas reuerentias ydolis. Reſpondeo ſm Raymũdum.eodem titulo.§.vij.circa iſtas.licet propter hoc non ſint apoſtate quando fit timore nec heretici nec excommunicati tamen peccant mortaliter etiam ꝙtuſcunqꝫ fuerit metus.quia ſm Auguſtinũ ſanctius eſt mori fame ꝙ veſci ydolotito.xxxij.q.iiij.ſicut. ſanctius ⁊ talis mentitur ſignis in his que ſunt Chriſtiane religionis. Et hoc eſt periculoſiſſimum mendacium. Concordat Thomas in ſumma.q.xxiiij.articulo.ij.

¶ Queſtio.vj.

Gloſa. Utrum liceat Chriſtiano ſumere habitum ſarracenorum aut infidelium ⁊ ſimulare ſe taliter ſarracenum. Reſpõdeo ſm glo.vvillelmi hic.credo quod ex rationabili cauſa poteſt hoc fieri: ſicut beatus Sebaſtianus ſub clamide militari Chriſti militem gerebat abſconditum. Et hoc niſi aliquis caracter eſſet inſtitutus principaliter ad diſtinguendum et dignoſcendum profeſſores alicuius ydoli aut ydololatrie.tunc enim non liceret alicui.

¶ Queſtio.vij.

Raymund⁹ Quid ſi aliquis accepit primam tonſuram tantum nunquid poteſt eam deſerere. Reſpondeo ſm Raymun.§.viij. Quid ſi aliquis
Prima tonſura. dicit.credo quod non.quia clericus eſt.xxj.diſtinct. cleros.diſtinctione.liiij.ex antiquis. Et quilibet clericus: compellitur per anathema clericaliter viuere.xx.q.iij. Eos qui.extra de vita ⁊ honeſtate clericorum.c.ſi quis clericus comam relaxauerit anathema ſit. Idem dicit Goffredus.idem Hoſtienſis.verſi.quid ſi clericus. ¶ Sed ſi duxit vxorem corruptam vel ſecundam nudatur omni priuilegio clericali nec debet coronam deferre: vel habitum clericalem: vt in conſtitutione Gregorij.x. extra de bigamis.c.altercationis. ¶ Si autem virginem ducit dixit Hugulinus quod tunc tene- **Hugulinus**
tur viuere clericaliter ⁊ coronam portare.extra eodem.c.j.et diſtinctione.xxxij. Seriatim.addit Raymun.quod hoc verum eſt: niſi in tribus caſibus vnus. Si nullo modo vult retinere priuilegium clericale.alius ſi non poteſt ferre ſine ſcandalo vxoris quod intellige ſi non habet beneficiũ eccleſiaſticum.tunc enim omnino debet portare. extra de clericis coniugatis.iohannes. Tertius eſt cum iuſta cauſa timoris exigit tonſuram vel habitum transformari.extra de vita ⁊ honeſtate clericorum.c.clerici.⁊ qꝺ met.cauſa.c.perlatum.
Goffredus. ¶ Sed Goffred.dicit contra.ſcilicet qꝺ clericus vxoratus non tenetur nec compelli debet deferre habitum clericalem.cum enim vxoratũ oporteat ſecularibus negocijs immiſceri tonſura ipſius ſecularia exercentis videretur profecto in clericalis miniſterij vituperium redundare.extrà de clericis coniugatis.c.iohannes.in fine. Et hoc intellige niſi habeat beneficium vt ibi dicit. ſi tamen ſua ſponte vxoratus tonſuram deferat retinet priuilegium clericale ſcilicet ꝙtum ad illum canonem.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente. Secus eſt de alijs vt ſunt dominorum exactiones tallie ⁊ ſimilia.de quibus extra de clericis coniuga.ex parte. Idem per omnia Goffredus dicit Hoſtienſis verſiculo tu dic. Concordat etiam Innocen.in gloſſa eodem **Innocent⁹.**
titulo.c.j. Nota etiam quod gloſſa vvillelmi dicit **Gloſſa.**
hic quod clericus non in ſacris.ex cauſa rationabili poteſt tonſuram dimittere. puta ſi ducit vxorem et ſine ſcandalo vxoris ferre non poteſt aut ſi non poſſit viuere de officio clericali qꝛ pauper eſt et parum literatus.⁊ magnam habet familiam quam ſuſtentare non poteſt niſi immiſceat ſe negociationi aut alijs negocijs ſecularib⁹.cum de labore manuum ſuarum aut artificio viuere non poſſit: aut ſi deuoluatur ad eum hereditas cum iuriſdictione temporali quam non poteſt adminiſtrare commode niſi transferat ſe ad militiam aut ad ſtatum et habitum laicalem. Et idem in ſimilibus caſibus. Dicit etiam quod ri- **Rigor canonum.**
gor canonum de clericatu in minoribus ordinibus reuocatus eſt partim per contrariam conſuetudinem quam ſcit papa. Et non reuocat: partim per iura quedam que poſtea in contrarium emanauerunt ꝙtum ad quoſdam caſus: vt extra de clericis coniugatis.iohannes.et.c.ex parte.et.c.vlti. vbi dicitur quod miles recepta prima tonſura eam deferre non compellitur.etiam concordare Innocentium in gloſſa de apoſtatis.ſuper.c.tue fraternita.vbi dicit.fatemur tamẽ quod non in ſacris ordinibus conſtituti non dicuntur apoſtatare ſi clericatum dimittunt.extra de vita ⁊ honeſtate clericorum.ex literis.extra de clericis coniuga. iohãnes.lxxxiiij.diſtinctio.quiſquis. ¶ Addit in gloſſa vvillelmi infra ſuper verſiculo iuſta cauſa timoris dicens. Qui autem non ex rationabili cauſa. Sed ſola libidine viuendi laicaliter clericatum dimittit mortaliter peccat: ⁊ ſi de hoc conſtaret ad ſatiſfactionem compelli deberet. ¶ No- **Raymund⁹**
ta etiam ſm Raymundum Laurentium Iohan. quod qui tranſiuit ad actum prorſus ordini contrarium puta factus eſt bigamus: vel fecit ſe militem aut exercuit feua vel ſimile: nudatur mox omni priuilegio clericali: vt diſtinctione.lxxxiiij. quiſquis. Idem dicit Inno.glo.extra eo.tit.c.j. Et addit. ¶ Si vero non fecit penitus contrarium ordini ſcꝫ ducendo virginem vel faciendo ſe militẽ

dummodo

dūmodo non exerceat ſeu a poteſt viuere clericaliter ⁊ priuilegijs clericalibus gaudere.xxxij.diſtin. ſeriatim. Sed ſi velit viuere ſeculariter negociando: tabernam tenendo: vel tonſuram dimittendo nullo gaudebit priuilegio. niſi illo ſi quis ſuadente quouſq; iec moneatur ab epiſcopo. qđ .ſ. dicit. aut exercuit ſeua. dicit glo. ex officio puta recipit officium occidēdi vel mutilandi condemnatos a iudice vel torquēdi reos vel officiū aduocationis in cauſis criminalibus. Ex officio dico q: ſi quis ex ira vel ex impetu ⁊ nō ex officio aliquē occiderit vel mutilauerit non propter hoc priuilegium clericale amittet etiam ſi in apoſtaſia hoc fecerit: aut ſi in officio talia fecerit non dimiſſa tōſura vel habitu clericali niſi tunc demum cum ter amonitus ſe corrigere nollet: vt extra de ſen. excom. in audiētia. et .c. contingit. ij.

Glo. ℂ Queſtio.viij.

Quero etiam qualiter de hoc cōſtare poteſt ꝙ aliquis nullo modo vult retinere priuilegiū clericale. Reſpō. ſm Guil. in glo. ibide. ſuper ver. nullo modo trib⁹ modis. vno modo ſi ſic agit publice: ſic contrahit ſic conuenit ⁊ conuenitur ſicut laicus. Si vadit in exercitum ⁊ talliatur ⁊ ſuſtinet alia onera laica. Alio modo ſi ammonitus fuerit tertio: nec recedere vult ab apoſtaſia. Tertio modo ſi conuentus coram eccleſiaſtico iudice perſonaliter excipit de foro ſeculari: aut alś in iure cōfitetur coram prelato qđ non vult viuere clericaliter aut retinere priuilegium clericale.

ℂ Queſtio.ix.

Quid ſi clericus in ſacris ordinibus conſtitutus vxorem ducat de facto: deinde ad clericatum redeat nunqđ poteſt cum eo eṗs diſpenſare. Reſpon. ꝙ ſic. vt extra de cleri. coniuga. ſane. idem Hoſtien. v. Quid ſi. vide etiam de hoc. infra lib. iiij. titu. iij. de bigamis. q. xij. Sequitur videre.

ℂ Queſtio.x.

Hoſtienſis. Deinde circa apoſtaſiā irregularitatis queritur verum apoſtata a religione ſit ipſo facto excōmunicatus. Reſpon. ſm Hoſtien. ṡ. iij. qualiter puniantur. ver. ſed nunquid apoſtata eſt excōmunicandus non excōmunicatus. extra eo. ti. tue. extra de regularibus .c. viii. ſed hodie religioſus relinquens habitum excōmunicatus eſt in ipſo iure: vt in auť. domini noſtri. extra ne cleri. vel monachi .c. grauis.

ℂ Queſtio.xj.

Utrum abbas apoſtatam redire volentem teneatur recipere. Reſpon. ſm Hoſti. ver. licet monachus. qđ ſi monachus pluries exierit monaſterium. Abbas tamen cogendus eſt eum volentē reuerti recipere. xxvij. q. i. peruenit. ⁊ .c. nec aliqua. xvj. q. j. quidam monachi. qđ intellige ſm determinationem decre. extra de regu. c. vlti. vbi dicitur ꝙ ſi huiuſmodi receptionē regularis ordo non patitur ſi ſine ſcandalo fieri poteſt apud ipſa monaſteria vel etiam in alijs locis regularibus eiuſdē ordinis ad agendam penitentiā eis vite neceſſaria miniſtrentur. vide etiam de hoc .ſ. eo. titu. q. iiij. qualiter redeuntes.

ℂ Queſtio.xij.

Quid ſi abbas non vult eū recipere. Reſpō. ſm Hoſti. lib. v. reſpon. xj. de infantibus et langui. expo. ver. vlti. dicunt doctores ꝙ ſi monachus fugitiuus ſic deceſſerit ⁊ aliquod lucrum reliquerit denegaŕ monaſterio repetitio ex quo maliciose denegauit alimenta: quia tenebatur recipere. arg. extra eo. tit. c. vnico. lxxxvij. diſtin. c. vlti. Et hoc admitti poteſt ſi in hoc totus cōuentus deli- Hoſtienſis.

quit: alś delictū perſone non debet redundare in damnū eccleſie. xvj. q. vj. ſi epiſcopū. aliter tamen dicunt alij. vide infra. eo. titu. queſtionibus tribus proximis.

ℂ Queſtio.xiij.

Quid de his que lucratur monachus fugitiuus in fuga cōſtitutus. Reſpon. ſm Gof. eo. titu. ſuo monaſterio lucraŕ ⁊ ſicut ſeruus. xviij. q. ij. abbates. idem Hoſtien. rubri. de apoſtatis. ver. ſed cui. idem Innocen. extra de priuilegijs. in glo. ſuper .c. cum olim. dicit etiā ꝙ ſi monaſterio vetante aliquid acquirit: monaſterio acquiratur. ff. de acquiren. rerū domi. l. etiam. Goffre.

ℂ Queſtio.xiiij.

Quid ſi talis ingrediatur ſecundum monaſterium de licentia abbatis ſui vel iuris autoritate. cuius erunt acquiſita in apoſtaſia. Reſp. ſm Goffre. ſecundi monaſterij: vt. xvj. q. vj. de lapſis. xviij. q. j. c. vnico.

ℂ Queſtio.xv.

Sed quid ſi ſine licentia abbatis monachus vagabundus intrauit ſecūdū monaſterium cuius erunt res acquiſite in apoſtaſia. Reſpō. ſm Goffre. ſi primum monaſterium vidit eum vagabundum ⁊ neglexit eum reuocare bona cedent ſecundo monaſterio. ſicut ⁊ ſeruus pro derelicto habitus priori domino non acquirit. ſed acquirit apprehendenti eum: vt. ff. de ſtipula. ſeruorum. l. qđ ſeruus. Ceterū ſi primū monaſteriū non neglexit vagabundum ſed diligenter. requiſiuit errantem tunc bona cedent primo monaſterio: vt in auť. de ſanc. epi. ṡ. ſi monachus. xviij. qđ. j. c. j. idem Ray. in fine tituli. Goffre.

ℂ Queſtio.xvj.

Quid de his que lucratur monachus de monaſterio expulſus. Reſpon. ſm Innocē. iiij. in glo. extra de priuile. ſuper .c. cum olim. nulli acquirit: nec valet contractus cum ſit a monaſterio abſolutus. preterea addit. poſſet tamen dici ꝙ acquirit epiſcopo a cuius iuriſdictione non eſt abſolutus. ℂ Item nota ꝙ ſm decre. extra de regularibus .c. ne religioſi. ſicut nec apoſtate: ita nec eiecti poſſunt in ſeculo remanere ſed tenentur regulariter viuere. idem gloſ. vvillel. lib. j. titu. j. de ſymo. ṡ. xiiij. quid fiet ſuper ver. De ſuo monaſterio repellantur. Inno. in glo. ſuper dictum .c. ne religioſi. dicit ꝙ tales recipi poſſunt etiam vt non ſint cū alijs monachis. ſed ad ſeruiendum vel alio modo. Hoſti. in glo. eiuſdem .c. ℂ Idem recitat exponi etiam aliter qđ ibi dicitur. locis competentibus. puta aliquibus ergaſtulis ſeu camerulis fortibus tamen ne inde exire valeant. ſimile extra de penis .c. tue. Innocen.

ℂ Queſtio.xvij.

Quid ſi monachus fugitiuus reductus ad monaſteriū non vult reaſſumere habitum. Reſpon. ſm decre. extra eo. titu. a nobis ſub graui cuſtodia debet incarcerari. idem Gof. ⁊ Hoſt. vide .ſ. eo. titu. q. iiij. in fi.

De officiis clericorum.

Rubricella.

Quoniam in ſumma Raymundi cuius ordinē in hoc opuſculo ſequor mentio fit in iſto titulo de officijs clericorum ⁊ beneficijs: ⁊ apoſtatātes frequēter peccāt in vtriſq;: ideo de his hic aliqua ſubijciamus.

¶ Queſtio .xviij.

Ulricus.

Ex defectu.

Ubi primo quero de horis canonicis quis ad illas teneat. ⁊ quid ſi obmittant vel minus perfecte dicantur. R̄ñ. ad horum intellectū ⁊ ſimilium. no. ſm̄ Ulricū lib. vj. tract. iiij. c. xj. §. qđ vo. ⁊ ſequentib⁹. Qđ quia ſeculares laici adeo ſedule dediti ſunt ſecularibus negocijs qđ diuinis intendere nequeūt. ideo ab ep̄is dati ſunt redditus miniſtris eccleſie vt in ſepteno officio vices eoꝝ ſuppleant. ⁊ ideo ad horas canonicas non ſolū ex ſtatuto eccleſie ſed etiā ex obligatione iuſtitie tenentur beneficiati. ¶ Tamen ex quo modus officij diuini valde varius eſt. apud diuerſos patet qđ non eſt aliqs ſpecialis modus ad quē oēs teneant. Et ideo qui ex aliqua neceſſitate horam ſm̄ formā eccleſie nō dicit: ſed ꝓpter defectū viſus: vel etiā propter infirmitatē: vel q: ꝓpter paupertatē libro caret: recompēſat tamē equiualēs per pſalmos: vel per orationē dominicā non peccat mortaliter vt credo. Et q: ordinē ſacrū nullus debet cōferre niſi beneficiato: vel ei qui ad ſuū patrimoniū loco eccleſiaſticorū reddituū voluerit ordinari: vt extra de prebē. c. epiſcopis. et. c. ſi aliquis. ideo cōſequēs eſt ex predictis ꝙ quilibet habēs ordinē ſacrū tenetur ad horas canonicas: quia eccleſia ordinādo ipſum intēdit eū vt miniſtrū eccleſie: ⁊ ad hoc miniſteriū obligare. Quis autem dicēs verba ſine attentione ex ſua deſidia peccet per negligentiā non tamen peccat mortaliter: q: iſte modus orandi ex precepto eccleſie ſolū ſtatut⁹ eſt. precepta aūt iuris poſitiui nō referunt niſi ad ea q̄ ſub iudicio humano cadere poſſunt. ⁊ hec ſunt actus exteriores non interiores: ideo patet ꝓpoſitum. ¶ Sed ⁊ ſi quis officiū diuinū cum alijs dicēs nō oīa verba dicat ſed quedā ipſum euadūt nō oportet ipſum reſumendo a capite diſturbare officiū diuinū. ſed contentus poteſt eſſe ſi ab alio dictū audiuit: q: talē modū alternatim cantandi vel dicēdi inſtituit eccleſia que de hoc officio precepit. ¶ Inſuper ſi quis officiando in choro cum alijs ex neceſſitate aliqua intermiſit aliquē pſalmū vel lectionē vel aliud ſimile non poteſt obmiſſum ſupplere niſi vicem ſuā ſubtrahat ab adiutorio chori in cantando. melius enim eſt tantillū pertranſire ꝙ officiū chori diminuere eo ꝙ eccleſia determinatū numerum pſalmoꝝ ⁊ lectionū ⁊ ſimiliū nō precepit: ſed in his etiā varia eſt diuerſoꝝ cōſuetudo. ¶ Tamē qui tenet ad horas canonicas ſi ex induſtria aliqua obmittit ſine neceſſitate infirmitatis vel alicuius taliū niſi aliqđ in recōpenſatione facit vel facere proponit mortaliter peccat iniuriā inferendo proximo cui pro temporalibus nō refundit ſpiritualia: preſertim cū ad hoc ex precepto eccleſie teneatur. Et q̄to plures ſic obmittit tanto grauius peccat. ſed nō credo tot eſſe peccata quot ſunt hore obmiſſe: q: totum officiū diuinū vnius diei eſt vnum totū integratū ex ſuis partibus. ⁊ ideo precepto vno precipit: ⁊ tranſgreſſor nō tranſgredit niſi vnum preceptū. ⁊ hoc tanto amplius q̄to plures partes eius obmittit. vnde tamē cōcedo ꝙ pluribus vicibus obmiſſio huius officij plura facit mortalia peccata: q: hoc totum integrale precipit quotidie adimpleri. ¶ Dixim⁹ autem ſi ex induſtria obmittit: q: ſi ex obliuione obmittit non peccat mortaliter excuſante eum ignorantia. immo ſi illa obliuio cauſat ex legitima occupatione credo nullum eſſe peccatū. ¶ Tamē quādo reuocat hāc negligentiā ad memoriā tenetur ſupplere obmiſſum: vel idem dicendo ꝙ obmiſit: vel aliud equiualens. qđ etiam quidā dicūt eſſe melius q̄ illud dicere quod obmiſit: q: hoc frequenter locum non habet. Sed ego credo oppoſitum: quia verba illa referuntur ad tempus congruū illi hore ſicut qui dicunt matutinas cum die dicūt hymnos nocturnos. Nocte ſurgen. ⁊ Ecce iam noct. ⁊ qui in profunda nocte dicunt completoriū dicunt. Te lucis ante terminū. vnde credo ꝙ q̄to propinquius accedimus ad reſtaurationē eiuſdē qđ deperditū eſt tanto melius eſt. ¶ Unde etiam nō tenetur quis ſingulis diei horis dicere ſingulas horas: vel ſacerdoti permittitur qđ mane dicat omnes horas vſq; ad veſperas incluſiue: vt patet extra de cele. miſſarū. c. pſbyter. ¶ Dicere autem miſſam quotidie non eſt preceptum: nec etiā audire quotidie: quia non ſemper eſt poſſibile peccat tamen ſacerdos qui nunq̄ vult celebrare cum tamen poſſet: q: inuacuū gratiam dei recepit. hec omnia Ulricus. ¶ Ray. etiam eo. titu. §. lx. Item nūquid ⁊ ſequēti dicit ꝙ clericus beneficiatus dum tamen adultus ſit. ſiue ſit in ſcholis ſiue in peregrinatione ſiue alibi. et habens ſacrum ordinē etiam non beneficiatus tenent ad horas canonicas: ⁊ peccant mortaliter obmittendo. arg. xxij. diſt. c. vlti. Concordat etiam cum hoc hic glo. Uuillic. ⁊ addit ꝙ nec in hoc poteſt epiſcopus diſpenſare aut in aliud commutare: aut abbas cum monacho ſuo ꝓpter ſcholas vel viationē. ¶ Item dicit glo. Guil. hic ꝙ ad horas canonicas tenetur etiā degradatus ſi fuerit in ſacris ordinibus: q: tenetur ad ea que ſunt oneris nō honoris. idē in degradato beneficiato quādiu tenet beneficiū. Degradatus etiam vel ſuſpēſus non debet officiare eccleſiam. Et cū ſolus dicit horas aut cum alijs non officiando eccleſiam non debet dicere. Dominus vobiſcum. vel ſimilia verba que ad dignitatem ordinis eius pertinent.

Obmiſſio in diuinis.

Hore canonice.

Miſſam quotidie.

¶ Queſtio .xix.

Thomas.

Prebendarius in duabus eccleſijs.

Utrum clericus prebendatus in duabus eccleſijs in die quo diuerſum eſt officiū ⁊ vtraq; eccleſia debeat vtrūq; officium dicere vel cuius officium eccleſie dicere debeat. Reſpon. ſm̄ Tho. in quadam queſtione de quolibet dicendū ꝙ ſuppoſito ꝙ licite ſit prebendatus in duabus eccleſijs ſcilicet ex diſpenſatione cōſiderandum ꝙ ille qui in aliqua eccleſia prebendā accipit duobus obligatur ſcilicet deo vt ei debitas laudes exoluat pro eius beneficijs ⁊ eccleſie de qua accipit ſumptus. Ea vo que ad eccleſiam pertinent ſubiacent diſpēſationi prelatorum eccleſie. et ideo hoc debitum quod debet eccleſie debet exoluere ſm̄ qđ ſtatutū eſt: ſiue per ſeipſum ſi ſit prebenda que requirit preſidentiā vel per vicarium ſi hoc ſufficiat ſm̄ eccleſie ſtatutum aut conſuetudinē. ſed debitum qđ debet deo per ſeipſum debet exoluere. non refert autem q̄tum ad deum q̄bus pſalmis vel hymnis deum laudet. puta vtrum dicat in veſperis. Dixit dominus. vel Laudate pueri dominū. niſi q̄tum ad hoc qđ homo debet ſequi maiorū traditiones. et quia laudes deo debet quaſi vnus homo ſufficit qđ ſemel officium dicat ſm̄ conſuetudinem alicuius eccleſiarum quarum eſt clericus. ¶ Sed de electione officij rationabiliter videt qđ debeat dicere officium illius eccleſie in qua maiorem gradum habet: puta ſi in vna ſit decan⁹ ⁊ in alia ſimplex canonicus: debet dicere officium eccleſie in qua eſt decanus. qđ ſi in vtraq; eccleſia fuerit ſimplex canonicus debet dicere officium dignioris eccleſie: q̄uis forte in minori eccleſia habeat opulentiorem prebendam: quia temporalia nullius momenti ſunt ſpiritualib⁹ comparata. Si vo ambe eccleſie ſint equalis dignitatis poteſt ſibi eligere

quodcunq;

quodcumq officium magis voluerit ſi fuerit ab vtraq eccleſia abſens. Si autē fuerit in aliqua eccleſia preſens debet ſe cōformare illis cū quibus conuerſatur.

¶ Queſtio.xx.

Utrum liceat clerico qui tenetur ad horas canonicas dicere matutinas ſequētis diei de ſero vel in alijs horis dicēdis: liceat tēpus preuenire.
Tho. Rñdeo ſecundū Tho. in quadā queſtione de quolibet. dicendū eſt ꝙ in hoc cōſideranda eſt intētio eius qui preuenit tēpus in matutinis dicēdis: vel in quibuſcūq horis canonicis. Si eñi hoc faciat propter laſciuiā. vt. ſ. ꝙtius ſomnolentie ⁊ voluptati vacet nō eſt abſq peccato. Si vero hoc faciat propter neceſſitatē licitarū ⁊ honeſtaꝝ occupationū: puta. Si clericus aut magiſter debet videre le
De ſero. ctiones ſuas de nocte. vel ꝑpter aliqđ aliud hmōi licite pōt dicere matutinas ⁊ in alijs horis canonicis tēpus preuenire. Sicut etiā hoc in ſolennibus eccleſijs fit. Quia melius eſt deo vtrūq reddere. ſ. ⁊ debitas laudes ⁊ alia honeſta officia ꝙ ꝙ per vnum aliud impediatur.

¶ Queſtio.xxi.

Utrum clericus beneficiatus in ſcolis exiſtēs teneatur dicere officiū mortuoꝝ. Rñ. ſecun. Tho. in quadā queſtione de quolibet. dicendū ꝙ clericus ex hoc ipſo ꝙ clericus beneficiatus eſt tenetur dicere horas canonicas: videntˀ eñi tales ſpiritualiter eſſe aſſumpti ad laudē diuinā ſm illud Eſaie. xliij. Omnē q̄ inuocat nomē meū in laudem meam creaui illū. Sed inq̄tū eſt clericus bñficiatus i hac eccleſia tenetˀ dicere officiū ſecundū modum eccleſie illius. Eſt aūt cōſiderandū ꝙ officiū mortuorum q̄nq in eccleſia dicitˀ: ſicut ordinate ꝑtin ns ad officiū eccleſie ſicut in tota eccleſia i die animarū dicitˀ officiū pro mortuis. Et in qualibet eccleſia eſt aliqua ſuper hoc ſpecialis conſuetudo puta vt dicatˀ ordinarie officium mortuoꝝ: ſemel i ſeptimana vel qualitercūq aliter ſm certū tēpus Et ad hoc officiū mortuoꝝ tenetˀ clericus bñficiatus in aliqua eccleſia ⁊ in ſcolis exiſtes. Et ꝑ hoc ſatiſfacit mortuis quoꝝ recipit bona. Aliqñ vero dicitur officiū mortuoꝝ i eccleſia extraordinarie propter aliquā cauſam emergentē. puta ad preces alicuius perſone vel ꝑpter aliqđ hmōi. ⁊ ad hmōi officium nō tenetˀ clericus exiſtens in ſcolis.

¶ Queſtio.xxij.

Queritur ſi mona. hˀ preficitˀ alicui eccleſie ꝑrochiali vel eccleſie: qđ officiū dicere debeat. i. eccleſie parrochiali: vel eccleſie monachoꝝ. R ñ ſecūdū Hoſtien. lib. iij. Rubˀ. xxxv. de ſtatu monachoꝝ §. ij. vtrum populū. ꝟ. Sed nunqđ talis in fine. dicendū non reget eccleſiam ſm officiū monachale: ſed ſeruabit conſuetudinē eccleſie ad quam tranſit. ar. xij. di. Illa: ⁊ di. xij. ca. quiſq.

¶ Queſtio.xxiij.

Hoſtienſis Sed quid ſi duo ſunt monachi vel plures ⁊ preſbitero alicui ſit congrua portio de ꝑrochia aſſignata qualiter dicent officium. Rñ. ſm Hoſtien. ibidē. ꝟ. Quid ſi tali ⁊ ſequenti. Si religioſi habent oratorium ſuum ita remotū qđ non poſſint voces confundi ſeparatim faciant officiū ſuum. Nam preſbiter tenetur ſequi officium epiſcopatus. Monachus officium monaſterij ſui. Debent ergo cauere ne voces confundantˀ admuicem. ꝑpter qđ in tali caſu neceſſe habēt oratoriū facere ſibi velint commode habitare. xij. q. j. neceſſaria.

¶ Queſtio.xxiiij.

Utrum monachus poſſit fieri canonicus in eccleſia ſeculari. Rñ. ſecundū Hoſtien. ibidē ꝟſi. vlti. licet hugo. ⁊ bertran. dixerint ꝙ ſic. dicendum tamen cum Jo. ꝙ non eſt arandū in boue et aſino. Nec debent ſic ſimul eſſe diuerſe profeſſionis homines vt extra de electione cum cauſam q̄ inter preſbiterum.

¶ Queſtio.xxv.

Utrum aliquis per ſe poſſit nouā religionē adinuenire. Et an liceat monacho locū habere in diuerſis monaſterijs ⁊ an vnus abbas poſſit preſidere in diuerſis monaſterijs. Rñ. nullum horum licet. Sed expreſſe prohibentur. extra de religioſis domibus. ca. vlti.

De reſidentia clericorum i beneficio. Ruburcella. ¶ Queſtio.xxvi.

Poſt hec circa reſidentiam in beneficio: Primo q̄ro Quis clericus teneatur reſidētiam facere. Rñ. ſecundū Hoſtien.
li. iij. Rubˀ. iiij. de clericis nō reſidētibˀ in eccleſia vel prebenda. §. j. Quiſolitus. dicendum ꝙ ad hoc tenetˀ: quicūq beneficium prebendale: ſiue tanq̄ titulum obtinet. Sicut innuit ipſa Rubrice. ⁊ probatur extra. eo. titu. ca. ſi. Et hoc ſiue maximum ſit beneficiū: ſicut epiſcopatus. In cuius cathedra debet epiſcopus reſidere. vij. q. j. peruenit. Et debet criſma conficere: ordines celebrare ⁊ quolibet die dominico diuinis officijs intereſſe. de cōſecra. di. iij. Epiſcopus: niſi iuſta cauſa impediat. vt ibi etiam ſi modicum ſit beneficium etiam. xx ſolidorum tantū. vt extra de clericis nō reſidētibˀ Conquerente: q: quilibet debet manere: i ea vocatione in qua vocatus eſt: beneficiatus autē et matutinis ⁊ veſperis debet intereſſe. Alias ſi incorrigibilis ſit deponatur. xxij. di. ca. ſi. Is vero cui tanq̄ benemerito aſſignantur penſiones alique ſiue ſtipendia ad reſidentiā non tenetur. Talis tamē ad antidora obligatur. Et ſi talis offendat eccleſiam a qua tenet beneficium tanq̄ ingratus priuatur: alias nullus recipit beneficiū in abſentia niſi ſm ꝙ poſt in ſequenti queſtione dicetur vel niſi conſuetudo eccleſie repugnet. vt extra de conſtitutionibus. ca. Cum omnis. Sed talis cōſuetudo cōtrario ſtatuto tolli pōt ſi eccleſia ſit ſeruitoribus deſtituta. dum modo prebenda abſentis aſſignetˀ ſubrogato. vt extra de clericis non reſidētibus. ca. Cum dilectus. Sed ſi cōtrariū ſtatutum facerent canonici propter propria commoda: puta: q: inter ſe diuidunt id quod abſens conſueuit accipere nō valet. vt extra de conſtitutionibus. Cum omnis. Inno. extra de clericis non reſidentibus. In gloſ. ſuper ca. clericos. dicit ſic ꝙ requirunt reſidentiā beneficia habentia curam animarū ⁊ etiam alia ſimplicia quibus hoc competit vel ex ſtatuto vel ex priuilegio vel ex cōſuetudine approbata ⁊ infra dicit: intelligo tamen omne beneficium reſidentiam requirere: niſi contrarium conſtet. Nota ibi plura de hac materia.

Ad reſidentiam.

Penſioni.

Inno.

¶ Queſtio xxvij.

Qualiter clericus in beneficio debeat reſidere. Rñ. ſecundum Hoſtien. ibidē. §. ij. Qualiter. reſidere debet in ꝓpria perſona faciendo ſeruitium eccleſie. extra de clericis non reſiden. quia nonnulli. ⁊ ca. ſequenti. Et in ſuo ordine. extra de filijs preſbiterorū propoſuit. Ad hoc eñi cōſtituta Hoſtienſis

ſunt beneficia vt ſeruitiū inde fiat. vnde ipſa non
debet recipere. qui nō ſeruit parum eſt preſentiā
ſui exhibere ⁊ curam ſeu ſeruitiū eccleſie neglige-
re. vt extra de clericis non reſiden. qī nōnulli. Et
eſt hoc contra prauā conſuetudinē quarūdā eccle-
ſiarum que reputant canonicos reſidentes ex quo
preſentes ſunt licet non intrent eccleſiam. ¶ Si
Clerici ad reſidentiā. tamen ex iuſta cauſa ſit abſens poteſt ſeruire per
vicariū. vel ſi ſine peccato ſuo factus eſt impotēs
ad ſeruiendum: aliqñ etiā abſens corpore reſidere
dicitur. vt qui de licentia abeſt cauſa ſtudij videt
etiam reſidens qui iura eccleſie ſue fideliter proſe
quitur. Item qui in ſeruitio pape eſt reſidens
videtur idem ſi ſit infirmus. extra de clericis non
reſidētibus. Cum dilectus. ¶ Duo etiam ex cano-
Duo cano. nicis poſſunt ſeruire epiſcopo vt preſentes intelli
guntur: vt extra de clericis non reſidentibus de ce
tero. ⁊ in ca. ad audientiam. Sed epūs ſuffraganeꝰ
ſi faciat reſidentiam cum archiepiſcopo nō videt
reſidens. ar. extra de officio ordinarij paſtoralis.
Nota etiam ꝙ clericus exiſtens in ſeruitio epiſco
pi fructus beneficij ſui percipit: preter victualia q̄
non cōſueuerūt abſentibꝰ dari. extra de clericis nō
reſidētibus de cetero. Et idē eſt de eo qui eſt in ſer
uitio pape. vt dicit her. eo. tit. in glo. ſup capitulo.
Cum dilectus.

¶ Queſtio. xxviij.

Quę ſunt que excuſant non reſidentē. Rñ. ſe-
cundum Hoſtien. ibidē. §. iij. Que ſit pena.
Excuſatur ſi habet iuſtum impedimentū. vt extra
Idem. de clericis non reſidenti. inter quattuor. Sed ceſ-
ſante īpedimēto redire debet ad eccleſiā. Eſt aūt
iuſtum impedimentū infirmitas. vij. q. j. preſentiū.
Item inimicitie. Item excuſatur ſi cauſam ratio-
nabilem pretendat puta quia habēt priuilegium:
vel ſi prelatus qui dedit licentiā ſtudendi vſq; ad
certum tempus intēpeſtiue reuocat: niſi aliud de
nouo emerſerit.

¶ Queſtio. xxix.

Quid de clericis beneficiatis qui officia eccle
Ulricus. ſie non implent ſed ocio ⁊ voluptatibus et
laſciuijs vacant. Rñ. ſm vlri. libro. vj. tractatu. iij.
Clerici ocioſi capi. x. §. Et quia. Tales nichil iuris habent in re
bus eccleſiarū ⁊ eas recipiendo ſpoliant eccleſias
⁊ tenētur ad reſtitutionē omniū perceptoꝝ. Reddi
tus enim eccleſiarum ſunt ſtipendia militantium
⁊ cibus paſtorum non luporum. hoc aūt intelligo
niſi debitum obſequium impendat eccleſie per ſe
vel per alios. Quāuis enim iura indixerint cleri-
cis perſonalem reſidentiā in ſuis beneficijs: tamē
in multis caſibus permittūt abſentiam earumdē
continue vel ad tempus. Et ideo quicqd ſit de foro
contentioſo, credo ꝙ ſufficit ad ſalutē. ſi ipſe ſua
cauſa ⁊ diligentia ⁊ ſuis expenſis prouidet quod
eccleſia decenter officietur. Et ꝙ populus ſibi cō
miſſus ſufficienter regat. ⁊ ipſe quoq; honeſtate
vite et morum bonū exemplū ſubditis oſtendat: ⁊
ipſe interdum per ſe accedens ad locū de ſufficien
tia huius promiſſionis certificetur. Et per ſe offi-
cium diuinū diligenter exſoluat. Et miniſtris ſm
poſſibilitatem beneficij ſufficiēter prouideat: me-
lius tamen eſt ⁊ tutius ſi ipſe per ſe hoc faciat cum
ſit ⁊ pōt nulla cauſa neceſſaria vel honeſta impe-
ditus. ¶ Nouum tamen ſtatutum. Grego. xiij. In
Greg. xiij. concilio lugdunē. titu. de electione. ca. licet canō.
dicit ꝙ ſacerdos parrochialis in eccleſia parro-
chiali reſidere perſonaliter teneatur. pōt tamen
ſuper hoc epiſcopus ex cauſa diſpenſare ad tēpus
vt ibi dicitur.

¶ Queſtio. xxx.

In quibus caſibus poteſt quis ſine peccato p
vicarium deſeruire. Rñ. ſecundū Hoſti. li. j.
Rubri. xxviij. de officio vicarij. §. iij. Et in quibus
dicendum ꝙ regulariter debet quilibet ī propria Hoſtienſis
perſona deſeruire. extra de clericis nō reſidenti. c.
quia nonnulli ⁊ ca. Relatū. in caſibus tamen pōt Per vicari.
per vicarium deſeruire vt ſunt hi. ¶ Primus ra
tione occupationis. hac ratione excuſatur epūs qui Primus caſus.
habet vicarium ſub ſe in eccleſia cathedrali. vbiq;
et regulariter. Ipſe ergo in camera ſua vel capella
pōt horas ſuas canonicas dicere ſimul omēs ma
ne: ⁊ poſtea expedire ea que occurrunt. Hoc idem
intelligo de quolibet circa rem publicā occupato.
extra de cele. miſſaꝝ. ca. j. Requirit tñ ꝙ quolibet
die dominico eccleſiam officiet epūs ⁊ precipue ſo-
lemnibus feſtiuitatibus: niſi aliqua excuſet eum
neceſſitas. vij. q. j. tēporis in fi. ¶ Secundꝰ ratiōe
ſtatuti ſiue conſuetudinis. ar. extra de conſti. cum Secundus.
omnis in fi. hūc caſum etiā Gaufr. ponit. ¶ Ter-
tius ratione priuilegij ſeu diſpenſatiōis. extra de Tertius.
filijs preſbiteroꝝ. ꝓpoſuit. hoc tota die ꝯcedit do
minus papa ſub pluralitate beneficioꝝ. Iungēs
in fine. Dum tñ cura animarū non negligat: ⁊ ec-
cleſijs faciat per vicarios ydoneos deſeruire. hūc
caſum ponit etiam Gaufr. Nota tñ ꝙ contra hūc
caſum ⁊ precedentē poteſt venire prelatus ſi eccle
ſia ſit ſeruitoribus deſtituta. extra de cleri. non re-
ſidentibus cum ad hec. Ex quo enim conſuetudo
incipit eſſe irrationabilis ⁊ eccleſijs oneroſa tenē
da non eſt. extra de cōſuetudine. ca. j. et ſi. ¶ Quar
tus eſt ratiōe loci remotionis ⁊ animarum ꝑiclie Quartus.
tationis. extra de eccleſijs edi. ad audientiam.
¶ Quintus eſt ratione religionis extra de prebē- Quintus.
dis. de monachis ⁊ ca. In lateranēſi. ¶ Sextus ra
tiōe diuerſe natiōis extra de officio ordinarij qm̄ Sextus.
¶ Septimus ratione predicatiōis extra de ſtatu Septimus.
monachorum. c. qđ dei timorē in fi. Ibi tñ potius
videtur ſocius ꝙ vicarius. Sed approbatur caſus
iſte extra de officio ordi. inter cetera. ¶ Octauus Octauus.
eſt ratione ꝯplexitatis. vt qñ quis habet prebēdā
in eccleſia cathedrali cui annexa eſt ꝓchialis ec
cleſia. h̄ eñ i eccleſia cathedrali ꝑſonalit deſeruit
ret ⁊ per vicarium in annexa. extra de prebendis.
Extirpande. §. Qui vero ⁊ ca. expoſuiſti. hūc caſū
etiam ponit Goffre. ¶ Nonus eſt ratione defectꝰ
ſeu debilitatis ſuperuenientis. vij. q. j. ca. j. extra de Nonus.
clerico egro. ca. j. ⁊ penulti. ⁊ vl. hunc caſum etiam
ponit Gaufr. Aliqui tñ dicunt ꝙ iſte eſt coadiu-
tor non vicarius. Sed non eſt vis in verbis: nam
ꝙtum ad mentem vicarius eſt. ¶ Decimus
eſt ratione neceſſarie perfectionis. extra de ap- Decimus.
pellationibꝰ ꝑuenit. Puta cruce ſignatꝰ eſt. extra
de voto. ca. ſi. hunc caſum etiam ponit Gaufre.
¶ Undecimus eſt ratione voluntarie perfectiōis Undecimꝰ.
vtilis tamen ⁊ honeſte. puta cauſa ſtudiorum ſeu
peregrinationis cū prelati licentia extra de cleri-
cis non reſidentibus. Relatum. de conſecra. di. v.
Non oportet. Idem dicit Gaufre. In hoc tamen
caſu ⁊ precedenti ⁊ impedimentū tēporale ſit non
puto ꝙ conſtituatur ꝑpetuus vicarius ſed ad tem
pus. ¶ Xij. eſt ratiōe diuini cultus augmētatiōis Duodeci.
ſanctitatis ⁊ equitatis. ſ. qñ bñ abundat eccleſia ī
redditibus. ar. extra de conſtitutionibus. ex p arte
hic igitur non abſoluitur rector. Sed tenet nihi-
lominus in propria perſona deſeruire. Alioquin
diuinus cultus non augmentaret. Sed vlri. li. vj. Ulricus.
tractatu. iij. ca. x. §. Caſus. Ponit iſtos. viij. caſus
in quibus aliquis nō tenet per ſeipſum reſidere. ſ.
cum conſuetudo excuſat non reſidentem. vel cum
eccleſia dependet a prebenda. tunc enim ſufficit
reſidere

reſidere in prebēda.Et idem intelligo in omnib⁹
caſibus in quibus licet habere plura beneficia.
¶Uel cum pſona ſine culpa ſua icidit in debilita
tem deformitatem ſeu grauem morbum:ita vt p
ſe deſeruire non poſſit. Sicut enī maioribus pre-
latis in his caſibus dantur coadiutores.ſic ꝛ mi-
noribus licet per vicarium deſeruire. ¶Uel cum
neceſſaria perfectio imminet vel cā ratione ſtudij
vel peregrinatiōis de licentia plati deeſt. ¶Uel
cum.extra eccleſiam procurat eius vtilitatem.
¶Uel cum eſt in ſeruitio epiſcopi. ¶Uel cū eſt
in ſeruitio pape occupat⁹. ¶Cum enim reſidere
vocetur hic deſeruire ꝛ non ſola preſentia corpo-
ralis in iſtis tribus vltimis caſibus dicūtur bene
clerici abſentes:quia ſeruiunt et in ſeipſa vel in
his in quibus conſiſtit bonum publicū vel omniū
eccleſiarum ſic bonus exercitus conſiſtit in duce.

De votis et votorum tranſgreſſionibus ꝛ redēptionibus eorūdem. Ti. viij.

POſtq̄ dictū eſt de quibuſdā
criminibus que committunt
in deum. Sequitur vt ordi-
ne continuato de quibuſdam
alijs videamus que licet non
ita directe in deum tamen ſi-
militer perpetrantur.Et pri-
mo de tranſgreſſione voti.

¶Queſtio.j.

Snīarum. Uotum. CIrca hanc materiam primo quero.Quid ſit
votum.Reſpon. magiſter ſententiaꝝ.li. iiij.
di.xxxviij.Et etiam Hugo de ſancto vict.dicūt ſic
votum eſt teſtificatio quedam promiſſionis ſpon-
tanee que deo ꝛ de his que dei ſunt fieri debet.
ſed hec eſt diffinitio voti expreſſi qđ etiam in facie
eccleſie obligat.vt dicit Pe.ibidē in ſcrip. Theo-
logi ſic diffiniunt.Uotum eſt conceptio melioris
propoſiti cum deliberatione firmata.hec eſt diffi-
nitio voti taciti.licet etiam votum fiat ſanctis cū
ſit eis propter deum.hec.Pe.Ray.dicit hic.votū
eſt alicuius boni cum deliberatione deo facta pro
miſſio.ſi enim fiat de re mala vel etiam de bona ſʒ
ſine deliberatione nō obligat.yſido.xxij.q.iiij. In
malis promiſſis reſcinde fidem.In turpi voto mu
ta decretum.

¶Queſtio.ij.

Tho. QUe requiruntur ad votum. Reſpōdeo ſm
Tho.in ſum.q.lxxxviij.arti.j.Ad votum re-
quirūtur tria ex neceſſitate.Primo quidē delibe-
ratio.Secundo propoſitū voluntatis.Tertio pro
miſſio.In qua perficit ratio voti. Superaddunt
autem quandoqꝫ alia duo ad quandā voti confir-
mationem.ſ.pronunciationis ſm illud pſalmiſte.
Reddam tibi vota mea q̄ diſtinxerūt labia mea.
Et iterum teſtimoniū alioꝝ.Solum ergo propoſi
tum non obligat.Satis etiam concordat his glo.
Gloſſa. vviiſ.hic in principio ti.dicens φ mulieres in par
tu vel in infirmitate aut quicūqꝫ in anguſtia cōſti
tuti habuerūt intentionē obligandi ſe deo: cogitā
tes de cauſa que mouebat eos ad vouendum.ſ.de
infirmitate vel alio pīculo.Et de fine.ſ.de euaſiōe
periculi.propter qđ euitandū vouebant voto obli
gati ſunt licet in tribulatione ꝛ perturbatione ta-
lia vota ſint emiſſa.ar.xvij.q.iiij.Sunt q̄ opes.

¶Queſtio.iij.

Thomas. DE quo debeat fieri votum. Rñ. ſecundum
Tho.ibidē.arti.ij.ſʒ promiſſio de eo qđ ne-
ceſſarium eſt ad ſalutem votū dici poſſit.ſ.cōmu-
niter loquēdo inq̄tū volūtarie ſit.No.tamē dicit
proprie votum:quia votum proprie dictum tantū
eſt de meliori bono id eſt ad qđ q̄ſ alſ nō tenebaſ.
Nō ergo poteſt fieri de malo.nec debet fieri de in De quo votum.
differenti.Sed tm̄ de bono qđ pertinet ad actum
virtutis.Et φ in aliquo euentu eſt bonum.in ali-
quo malum:non obligat niſi pro euentu bono vt
votum Jepte. ¶Dicit etiam Tho.ibidē.ar.iij.
Qđ maceratio corporis vel abſtinētia ex voto p-
miſſa implenda eſt rationabiliter ita ne neceſſa-
rio nimis grauetur.ſed quia in his q̄ ad ſeipſum
pertinent.de facili homo fallitur in iudicando ta
lia vota cōgruētius ſm arbitriū ſuperioris ſunt vel
ſeruanda vel pretermittenda.Ita tamen φ ſi ma-
gnum grauamen immineret ex tali voti obſeruā-
tia ꝛ non eſſet facultas recurrēdi ad ſuperiorē:nō
debent hoc votum obſeruare.Nota etiam de hoc
infra eo.tit.q.lxxxij.ppter periculū tale.¶Dicit
etiam ibidem Tho.φ vota hm̄ōi ſtulta vt de non
pectināndo caput in ſabbato ꝛ ſimilia potius ſunt
deridenda:q̄ ſeruanda.Et idem dicit in ſcrip.Idē
quoqꝫ dicit alias ſuper.iiij.ſenten.Et addit φ etiā
ſi pro honore ſanctorū fiant:tamen ſeruanda non
ſunt.qꝛ ſimilitudinē habent q̄ndā cū ydololatria.

¶Queſtio.iiij.

UTrum votum licitum ſemper obliget ad ſer Thomas.
uandam impletionē. Rñ.ſecundū Thomā
in ſcrip.Quicq̄d votum fiendum impediret:ſi pre
ſens eſſet:etiam voto facto:obligationem aufert.
vnde ſi aliquid ſit poſſibile cum vouet poſtea ſit
impoſſibile tollit obligatio quātū ad hoc:vt ſi q̄s
diues vouerit edificare eccleſiam : qđ poſtmodū
pficere non poſſet paupertate ſuperueniente nō
obligatur:hoc iū ſic intelligo φ ſi factus eſt omni
no impotens abſolutus eſt a toto.Si aūt ex parte
ita φ totum perficere non poteſt:tunc remanet ſo
lus obligatus ad id quod poteſt ꝛ non ad aliud.

¶Queſtio.v.

QUid ſi aliquis vouit religionē aliquam in- Idem.
trare.Et poſtmodum petens ingreſſum re-
pellitur.Rñdeo ſecundum Tho. In ſum.arti.iij.
arg.ij.talis dʒ dare operā q̄tū pōt vt ibi recipiaſ.
Et ſiquidē intentio ſua fuit ſe obligare ad religio
nis ingreſſum principaliter et tamen ex conſequē
ti elegit hanc religionē vel hunc locum quaſi ſibi
magis congruentē tenetur ſi non poteſt ibi recipi
aliam religionē intrare.Si autē principaliter in-
tendit ſe obligare ad hanc religionem vel ad hunc
locum:propter ſpecialem complacentiā huius re
ligionis vel loci non tenetur aliam religionē in-
trare ſi illi nolunt eum recipere.Si autē incidit in
impoſſibilitatem implendi votum ex propria cul-
pa tenetur facere quod poteſt.Et inſuper penitē-
tiam agere de culpa preterita.Si aūt dubitet quā
intentionem habuit debet tutiorem viam eligere.
Idem dicit Tho.in ſcrip.et Pet.

¶Queſtio.vj.

UTrum expediat aliquid vouere. Rñdeo ſm Uouere.
Thomam In ſum.arti.iiij.dicendum φ ho-
minibus expedit aliquid vouere dum modo ra-
tionabiliter fiat votum.Quia per votū voluntatē
noſtram immobiliter applicamus ad bonum.

¶Queſtio.vij.

UTrum melius ſit facere aliquid boni ex voto
q̄ ſine voto. Rñdeo ſecundū Tho. ibidem Thomas.
arti.vj.φ ſit melius facere ex voto aliqđ bonū p-
pter tres rationes.primo quia vouere eſt actus la
trie que eſt nobiliſſima virtus.Illud autem quod
imperaſ a nobiliori virtute meli⁹:eſt ꝛ magis me
ritorium.ſecundo qꝛ qui vouet plus ſe deo ſubijcit
q̄ qui nō vouet:ſicut qui daret arborē cum fructu
q̄ qui daret tantum fructum vt dicit anſel.vnde ꝛ

permittentibus gratie agimꝰ. Tertio q: per votū voluntas immobiliter firmaꝰ ad bonū: facere aliquid aūt ex voluntate firmata ad bonū pertinet ad firmationē vel pfectionē virtutis vt patet per philoſophū .ij. ethi.

¶ Queſtio .viij.

Ray.

Qualiter diſtinguanꝰ ſpecies voti. R̄n. tam theologi ꝙ iuriſte cōmuniter diſtinguūt ꝙ votorū: quoddā eſt ſimplex: quoddā eſt ſolenne.

Species vo

¶ Dicit Ray. li. iij. ti. v. de īpedimēto voti. §. iiij. Nunc videndū votū ſimplex eſt qd ſimpliciter emittitur nulla ſolennitate adhibita vt cū dicit voueo continentiā volo eſſe monachus: ꝛ non plus procedit. votū ſolenne eſt: qn poſt votū ſolennitas ſeqꝰ. ¶ Nota ꝙ etiā ſecundū qd dicit papa clemēs .iij. extra q̄ clerici vel vouētes. matrimoniū cōtra. poſ. ca. Rurſus. votū ſimplex apud deū nō minꝰ obligat ꝙ ſolenne: q: vtriuſqȝ tranſgreſſor peccat mortaliter vt dicit Tho. In ſum. ar. vij. Et Ray. li. j. ti. j. viij. de voto. §. ij. votoꝝ. Et glo. ibidē. Itē nō minꝰ obligat .i. nō minori tēpore. q: vtrūqȝ ppetuū vt exponit hic Ray. Et gloſ. ibidē vvilh. ꝛ ber. in gloſ. ſuper dictum ca. Rurſus. ꝛ in ibidē. ¶ Grauius tñ peccat ꝛ grauior ſibi eſt pena īponēda qui frangit ſolēne votū di. xxvij. Si vir votū. xxvij. q. j. virginibus. ꝛ c. virgines. ¶ Addit Ray. ibidē. ſ. lib. j. ti. viij. de voto. §. ij. votoꝝ. aliā diuiſionem. ſ. ꝙ votorum aliud purū ꝛ abſolutū: vt cū ſine cōditione ſiue declaratione qs emittit votū continētie: abſtinētie: vel pegrinatiōis vel ſimile: aliud determinatū vel cōditionale vt cū dicit vouēs ſic: Voueo pegrinationē ſi dñs dederit mihi ſanitatem vel vſqȝ ad annum vel ſimile.

¶ Queſtio .ix.

Gloſſa.

Circa hoc q̄rit vtrū vouēs ſimpliciter teneaꝰ ſtatim implere qd vouit. R̄n. ſecūdum gloſ. vvilh. hic in voto cōditionali nō teneꝰ qs exeq̄ votum niſi extante cōditione. vel die determinato. Cum aūt aliq̄d vouit ſine cōditione vel tēporis pfixione. teneꝰ illd exeq̄ ſtatim cū pōt niſi in vouēdo aliud in mēte habuerit. Tñ daꝰ ei tēpus ad arbitrium boni viri ad diſponendum de rebus ſuis.

Tho.

¶ Concordat his Tho. in ſcrip. ꝛ in ſum. adducēs illud deu. xxiij. Cū votū vouer. dño deo tuo: non tardabis reddere. q: req̄ret illud dñs deus tuꝰ ꝛ ſi moratus fueris reputabiꝰ tibi in peccatū. ¶ Addit tñ in ſcrip. ꝙ ſi is q̄ vouerat intrare religionē ex mora circa diſpoſitionē rex probabiliter timet perpetuū īpedimētū teneꝰ vlteriꝰ nō differre.

¶ Queſtio .x.

Quot modis ſolenniʒaꝰ votū. R̄n. Licet multa ꝛ diuerſa ſup hoc antiqui doctores iuris canonici ſcripſerūt: tñ ſecundū modernos ſatis

Solenniza tur votum.

cōcorditer duo tñ modi aſſignanꝰ. vñ Tho. ī ſum. arti. vij. dicit ꝙ votū cōtinētie tñ duobꝰ modis ſolenniʒaꝰ. ſ. p ſuſceptionē ſacri ordinis. Et p pfeſſionem ad certam regulā. videlicet ī manu eius q̄ pōt recipere hāc pfeſſionē. Et hi duo ſoli modi dirimunt matrimoniū poſt ꝯtractū. Idē etiā Tho. in ſcrip. dicit tñ eſſe iſtos duos modos voti ſolennis Concordat etiā cū his Pet. dicēs ꝙ votū factū in manus publice pſone nō dirimit matrimoniū: ſed tñ modo illi duo modi pmiſſi. Cōcordat etiā cum

Hoſtienſis

hoc alber. ſuper. iiij. ſentē. Concordāt etiā cū hoc. Tancr. ꝛ Hoſt. li. iiij. Rubri. vj. Qui clerici. vel vo. §. ij. Quis vouēs. ꝟ. hoc etiā teneas ꝛ. ꝟ. vlti. ꝛ dicit ꝙ ſic tenet curia. Cōcordat etiā glo. bartholo. brixien. xxvij. q. j. in pricipio q̄ſtionis. Ne tñ circa hoc alioꝝ te opiniōes lateāt. Nota ꝙ Inno. extra de regularibꝰ ꝛ glo. ſup. c. porrectū. Sic dicit. Nos

dicimus ꝙ ſolenniʒatur votū ꝛ hoc modo. Si qua mulier virgo vel vidua velū viduitatis vel virginitatis acceperit ꝛ veſtē religioſam ſumpſerit ꝛ ī ſcriptis: a ſe vel ab alio factis ꝛ ſuo ſigno ſignatis promiſerit ſe ppetuā cōtinentiā ſeruaturā. Credimus ꝙ hmōi votū ſit ſolenne ꝛ dirimit matrimonium cōtractū poſt tale votū. Credimꝰ etiā idē ſi non litteris ī manu alicuius religioſi fecit votū ꝛ veſtē mutauit vel alias appentes. ſolēnitates adhibuit: extra de cōuer. cōiu. ex parte ꝛ expreſſe habes. extra q̄ cleric. vel no. Inſinuāte. extra de frigi et male. fraternitatis. Nec ſunt iſte pſone de foro eccleſie. Et poſſunt habere ppriū vt expreſſe dicit decre. pall. Inſinuāte. xxvij. q. j. de viduis. Nec videꝰ ꝙ qn publice faciūt ꝛ cōuocatis teſtibus qd ſit ſolenne votū niſi mutaret veſtē ꝛ in manibꝰ religioſi fecerit votū ſuū. Sed ſi veſtē mutauit ꝛ ſcripſit in manibus religioſi vel ſigillauit votū ſolēne erit: licet in priuato fecerit. ar. xxvij. q. j. de viduis. xx. q. ij. vidua. Viri aūt ſolēniter poſſunt vouere pter īgreſſum monaſterij eodē mō ſicut mulieres niſi q: nō ſumūt velū. qd viris nō cōpetit. ¶ Vvilhelmus etiā in glo. hic. §. ij. Votoꝝ. dicit ſic. Ego

Vvilelmꝰ

credo. ꝙ abſqȝ ordinis ſuſceptione ꝛ regulari profeſſione pōt ī ſclo remanēdo aliq̄s vel aliqua facere votum caſtitatis ſolēne qd īpedit ꝛ dirimit matrimoniū poſtea ꝯtrahēdū. Et hoc ſi quis vel aliq̄ non ſolum promittat de futuro ſed conſentiat de preſenti. ī cōtinentiā ppetuā obſeruandā ꝛ tradat ſe in voti obſeruantiā. in manu publice pſone trāſferens in eū loco xpi quo ad hanc ptātē ꝛ ius corporis ſui ꝛ ai eadē pſona publica approbāte ꝛ recipiente hmōi traditiōez ꝛ ſic cōſūmaꝰ matrimonium ſpūale cū deo. Q̄tū pōt fieri ī hoc ſclo. pſona autē publica q̄tū ad hoc itelligēda eſt. Epiſcopus vel qui ab eo ſemp hmōi habet mandatū eius generale vel ſpeciale. Et illi. q̄ de cōſuetudine cōſueuerūt hmōi vota recipere. Et illi etiā q̄ gerūt negocium epi in hac parte abſqȝ mandato dū tñ epiſcopus qd geſtū eſt ratū habeat poſtea. Omnes perſone alie. Credo ꝙ quo ad hoc habēde ſint pro priuatis. ¶ Opinio theologoꝝ ꝛ alioꝝ vt pmiſſum

Opinio. Thome.

eſt. ſ. ꝙ tñ duobꝰ modis ſolenniʒaꝰ votū magis cōiter teneꝰ vide etiā de hoc ſ̄ra q. prima. ¶ Nota etiā ſecundū Tho. in ſcript. ꝙ anq̄ eſſent determinate regule monachoꝝ. vt baſilij bñdicti. ꝛ auguſt. erat aliquis modus viuēdi ab eccleſia approbatus quo aliq̄ ad ea q̄ ſupererogatiōis ſūt ſe obligabāt. Et tunc certi tēporis obligatio ad illū modū viuendi idē faciebat qd nūc obligatio ad certam regulam.

¶ Queſtio .xj.

Que profeſſio faciat votū monachatus ſolēne. Et que ſit profeſſio vera ꝛ q̄ pſumpta.

Ray.

R̄ndeo ſecundū Ray. li. iij. ti. v. de īpedimēto voti §. iiij. Nunc videndū: licet quidā aliter dicāꝰ. Credo cum alijs qd ſolus habitus niſi aliud ſequatur vel pſumaꝰ nō ſolēniʒat votū. Sed ſola pfeſſione vera vel pſumpta votū monachatus facit ſolēne. extra de regularibꝰ ꝛ trāſ. ad rel. Porrectꝰ. extra q̄

Habitus pfeſſorum.

clerici vel vo. matri. contra. poſ. Conſuluit. Preſumpta ideo dixi q: ſi quis ſumat habitū ī monaſterio qui dari cōſueuit pfitentibus. vel ſi non habitus ſit profeſſoꝝ diſtinctus ab habitu nouitioꝝ ipſe tñ in choro caplo ꝛ menſa facit oia ſicut monachus pſumiꝰ ī profeſſionē emiſiſſe. di. xxviij. Quod interrogaſti: ita ꝙ ſi vellet iurare ſe nō accepiſſe eo tenore qd ibi eſſet perpetuo nō audiretur. extra de regularibus. ꝛ tranſ. ad reli. vidua. Satis concordat his Inno. extra de regula. in glo. ſup ca. Si qs. Sequiꝰ ibi Ray. Si nō ſuſcipiat habitū

extra monaſterium non preſumitur profeſſionem feciſſe nec votū ſolemnizaſſe. Sed tm̄ ſimplex votū vt in dictis. ca. porrectū. Conſuluit. Si vo habitū religionis ſuſcipiat in domo propria: ⁊ votū emittat in manu publice pſone. Judicaꝛ votū ſuū ſolēnizaſſe. ita ꝙ ſi cōtrahat matrimoniū ſeparaꝛ. extra qui clerici vel vo. Inſinuāte. Et hoc propter pfeſſionē. nō propter habitū. Et intellige hoc ſecundū gl. h ꝙꝑ hoc ſubiecerit ſe alicui religiōi. ❡ Hoſtien. li. iij. Rubri. vj. Qui clerici vel vo §. ij. Quis vouēs. ℣. Solemnizaꝛ. De materia ſic dicit ſolemnizaꝛ votū per ſacri ordinis ſuſceptionē. lxxxiij. di. cum l pterito. Itē per profeſſionē vel ſuſceptionem veſtis que tm̄ profitentibus dari cōſueuit ꝑ introitū religionis ⁊ anni lapſum. maxie ſi cum eis incipit cantare ⁊ in eccleſia officiare. ❡ Itē ſi ſeculo renūciauit et pompis eius. ⁊ beneficio conſtitutionis. Statuimus. extra de regularibus et. ca. Nō ſolū. vel ſi renūciauit proprio ⁊ obedientiam pmiſit ⁊ cōtinētiā vouit in manu epi. abbatis vel abbatiſſe vel monachi. Intelligas ad hoc

Hoſtienſis. miſſi. extra de donat. inter dilectos. Secus ſi non eſt miſſus ad hoc. extra. eo. veniēs. pōt ergo abbaſ recipere monachū ꝑ ſe vel per aliū. vt extra de regularibus ad apoſtolicā. ❡ Hanc etiā dicit idem Hoſtien. ibidē. ℣. hoc etiā teneas: ⁊ ſequētib᷒: eſſe preſumtā ſiue occultā profeſſionē. ſ. cū ꝑ annū ſtat

Profeſſio. ſine reclamatione in religiōe. extra de regula. ad apſicam. vel cū apparēt alia euidētia ſigna. puta qꝛ q̄ ſi ingrediꝛ renūciat ſclo facit teſtamētū. ac ſi mori deberet ⁊ transfert oīa bona ſua in heredes ⁊ legatarios ⁊ l pias cauſas ⁊ mutat habitū. vel qꝛ aſſumit habitū pfeſſoꝝ. vel ſi nō eſt diſtinctus ad minus legit ⁊ cantat ⁊ facit oīa ſicut profeſſus. extra de regularibus. vidua. Statuimus. Quantūcūqꝫ autē voueat niſi mutet habitū vel profeſſionē faciat: non intelligiꝛ votū ſolēne. ❡ Profeſſio autē vera ſecundū hoſt. ibidē dicitꝛ qn̄ verbū exprimiꝛ: que tm̄ hodie infra annū facta nō obligat profitētē ordini illoꝝ. q ipm ad profeſſionē receperūt. ſm cōſtit. Inno. iiij. extra de regularibus. non ſolum.

Hoſtienſis. Johannes. Lector. ❡ Religioni tm̄ in genere ſe poteſt obligare. vt dicit idē Hoſti. in Rubri. de regularib᷒. §. Et vtrum exire. ℣. Sed god. dixit in fine. Et hoc ſi expreſſe renunciat ſclo ⁊ bñficio. decre. Statuimus. ⁊ nō ſolū habitū mutat vt premiſſum eſt. ⁊ idē di. it i ſi. Rubrice. Qui clerici vel vouētes. ❡ Videꝛ tm̄ decre. illa nō ſolū tm̄ de duobus ordinib᷒ loqui. vt patet in titulo eiuſdē. ❡ In omnibus etiā predictis caſibus ſicut dicit Hoſti. ibidē. ſiue fiat profeſſio ℣a ſiue pſumpta de cetero exire nō pōt. Sed ſi ſimpliciter intrauit aſſumēs habitū ꝓbōnis pōt exire. infra annū. Hoſt. etiā in ſi. rub. Qui clerici vel vo. poſt pmiſſa. ⁊ multa alia de hac materia cōcludit ꝙ non ſolemnizaꝛ votū niſi ꝑ ſuſceptionē ſacri ordinis: vel ꝑ profeſſionē expſſam vel tacitā. eādem etiam opinionē recitat Inno. extra de regularib᷒ in Gloſ. ſuꝑ. c. Porrectū in princi. ❡ Dicit etiam Inno. extra de regularibus in glo. ſuꝑ ca. Conſulti ꝙ q̄uis aliquis ſumat habitū nouitij ſiue ꝓbōnis ſi in cōſtare pōt ſiue ꝑ ꝓfeſſionē ſuā ſiue per ꝓteſtatiōnē quā facit ſumēdo habitū. vel alio modo. qꝺ abſolute voluit vitā mutare. h habit᷒ ſolēniter ſuſcept᷒ dirimit mr̄imoniū iā ꝯtractū ⁊ hꝛ ꝓ tacita pfeſſiōe. Itē in gl. ſuꝑ. c. ex parte. ⁊ ſuꝑ. c. porrectū. innuit ꝙ portatio habit᷒ monachoꝝ ſeu ꝓbōnis q̄tocūqꝫ tꝑore nō cogit ad profeſſionē illius regule. Secus de habitu profeſſoꝝ. ❡ Nota etiā ſecundum Inno. in glo. ſuꝑ. c. Porrectū: ꝙ cū qs ſic dicit profiteor ordinē monachat᷒: intelligiꝛ profiteri

vnam de approbatis religionib᷒: licet nō dicat ordinem ſancti bñdicti. ❡ Itē nota ſecundū ber. extra Bernar. de regularibus ⁊ tranſ. ad rel. in gloſſa. ſuꝑ ca. ad apoſtolicā: ꝙ monach᷒ in ꝓbōne poſitus renūciare poteſt anno ꝓbōis. de ꝯſenſu monaſterij. ⁊ non aliter: qꝛ annus probōis in fauorē vtriuſqꝫ indult᷒ eſt: ⁊ in eodē. c. dicitꝛ. ❡ Nota etiā ꝙ Hoſtien. in gloſ. ſuꝑ idē. ca. ad apoſtolicā ⁊ ſuꝑ. ca. Statuim᷒. eo. titu. ſuꝑ ℣ſi. Infra annum concedit qꝺ tempus probōis ex cauſa artari pōt infra annū vt extra de regularibus. ex publico. ita etiā ex cauſa ꝓrogari pōt. vide infra. q. xiij. cura. q ro ſpecialiter

❡ Queſtio. xij.

Sed quis poteſt recipere ad profeſſionē. Rñ. Licet plura ⁊ diuerſa de hoc notata ſint. Dic vt ponit Inno. in glo. extra. li. iij. t. xxxj. de regularibus ſuꝑ. c. Porrectū. qꝺ cū in profeſſiōe regulari cōtineaꝛ obediētia ſuperiori exhibēda. extra de ſtatu monachoꝝ. cū ad monaſteriū nō ſufficit intra ſe profiteri. ſed pro ſimplici voto eſt habēdus: Sed ſi profiteaꝛ nō ſolū in manibus abbatis immo etiā ſi in manibus monachi vel etiā clerici ſecularis vel laici alicuius de mādato abbatis ſufficit. extra eo. ad apoſtolicā. xvij. q. j. Conſald᷒. extra qui clerici vel vo. inſinuāte. Et idem eſt ſi ſine Innocen. mandato ſed eius nole fecit ⁊ poſtea ratū habuit abbas. extra de puer. ꝯiu. dudū. ſed anq̄ abbas ratificet: nō eſt ſolēne votū ſꝫ ſimplex nec dirimit matrimoniū poſt ꝯtractū. Hug. dicit. ꝙ etiā pōt fieri in manibus epiſcopi ⁊ quorūdā alioꝝ. vide quoqꝫ de hac queſtione ꝓcedenti. ⁊. q. x. Quot modis in fine. Inno. etiā de hac materia plura recitat vbi. ſ.

Profeſſio.

❡ Queſtio. xiij.

Quero ſpecialiter quid iuris ſit de hac profeſſiōe pſumpta puta cū qs vltra annū ſtat in religione. Rñdeo ſecundū Tho. iu ſcrip. Et ſecundū alb. votū interꝓtatiuū obligat ſicut ⁊ oeten᷒ enuſſum: vñ ſi aliqs poſt tꝑs ꝓbationis in monaſterio remāſerit obligaꝛ ex voto interꝓtatiuo niſi forte propter aliquā cauſam ſibi fuerit terminus protelatus vel in tali loco conſueuerint protelari. Nō etiā alb. cōſulit fieri maxie l clauſtris teuthonie in qbus moniales viuūt in periculo caſtitatis. Intm̄ etiā donec deſperēt. de hoc qꝺ aliqs eas ducat in matrimonio. tūc em̄ vltra annū manēs hoc modo nō facit profeſſionē interꝓtatiuā. ❡ Tunc autē faciētes hm̄ōi votū interꝓtatiuū teneꝛ. vt dicit Tho. in ol caſu ad tria vota religionis principalia. Sed ad alias obſeruātias quarū tranſgreſſio ex diſſimulatione ꝓlatoꝝ induciꝛ q dū videntes nō corrigūt indulgere vꝛ. nō videnꝛ obligari ꝓcipue ſi ſunt ſimplices q talia diſcernere ſufficienter neſciant. Cum hoc etiā cōcordat al. dicēs ꝙ diſſimulatio ꝓlatoꝝ vel alioꝝ legatoꝝ videꝛ conceſſio vel indulgentia in hac parte.

Tho.

Alber.

Pſumpta.

❡ Queſtio. xiiij.

Circa votum religionis queritur. Cum aliqs adultus ingrediꝛ religionē vtrū an̄ profeſſionem ei redire liceat ad ſeculū. Rñ. ſm. Ray. §. x. Queriꝛ. Qui ſic dicit ad hoc diſtinxit. Innoc. ſ. iij. aſſumens habitū in monaſterio. aut facit proteſtationem. aut non. ſi facit ꝓteſtationē ꝙ vult eſſe in probatione. vt ſi diſplicuerit ſibi liceat ei redire ad ſclm. poterit redire finito tēpore ꝓbationis vel etiā infra annū. vt dicit glo. niſi promiſerit ꝙ totū tempus probōnis expectaret. Si vero facit proteſtationem ꝙ vult eſſe in probōne non tm̄ proteſtaꝛ ꝙ velit redire ad ſeculum: ſed poteſt tranſire ad regulam laxiorem qꝛ cum ꝓſumptio eſt qꝺ propoſuerit mutare vitam. Si aūt nullā fecit proteſtationē

Ray.

Proteſta.

ſed ſimpliciter accepit habitum .ſ. profeſſoꝝ vt dicit hic gloſ. Et portauit inter fratres. faciendo .ſ. omnia q̄ conſueuerūt facere ꝓfeſſi ſicut etiā dicit gloſſa. De cetero nō poterit redire ad ſclm̄. Nec ad laxiorē ordinē tranſire: ſed dꝫ in ipſo monaſterio remanere q2 iſte intelligit̄ facere tacitā profeſſionem. ⁊ ſic ſolemnizaſſe votum extra de regularibus ⁊ tranſ. ad reſ. Conſulti. vidua: ſuper eo. poſtulaſti. xxvij. di. ꝙ interrogaſti. ſꝫ poſtea dominꝰ Gregorius .ix. conſtituit ꝙ nouicij in probatione poſiti poſſunt ad priorem ſtatum redire libere infra annū. niſi in tribus caſibus. Primus ſi acceperit habitum q̄ dari cōſueuit profitētibus. Secundꝰ ſi fecerint profeſſionē. Tertius ſi euidenter apparet qd̄ abſolute voluerint vitam mutare: ⁊ in religiōe deo perpetuo ſeruire. extra de regulari. ⁊ trāſ. ad religi. Statuimus. — Gloſſa.

¶ Queſtio .xv.

SEd qualiter ſcietur ꝙ fuerint in probatione. R̄ndeo ſecundū Ray. ibidē: q2 proteſtat̄ ſe velle in probatione eſſe vel q2 acceperunt habitū nouitioꝝ: qd̄ habet locū in illis religionibꝰ ī qbꝰ habitus nouitioꝝ eſt diſtinctꝰ ab habitu ꝓfeſſoꝝ. vel quia talis eſt ordo q̄ nō ꝯſueuit recipere aliquē ad profeſſionē niſi probatiōe premiſſa. ¶ Nota etiam ꝙ vbi nō eſt diſtinctus habitus nouitioꝝ ad habendā hmōi diſtinctionē bñdicēde ſunt veſtes tēpore profeſſionis vt extra de regularibus Statuimus in fine. Addit preſtea Ray. Qd̄ autē dicitur īfra annū. Intellige vbi annꝰ ſtatutus eſt ad probationē. Idem enī crederem de alio tpe ſi eſſet ad hoc ſtatutū. Nota tñ ꝙ dñs Inno. iiij. poſtea ꝑ ꝯſtitutionē q̄ incipit. Non ſolū: prohibuit ſub pena excōmunicatiōis quoſdā religioſos ne aliquē īfra annū recipiāt ad ſui ordis ꝓfeſſionē: ⁊ ſi factū fuerit nō erit talis illi ordini obligatꝰ ⁊ recipiētes ſuſpēſi ſunt ipſo iure a receptione quoꝝlibet. ad ſui ordinis profeſſionē ⁊ inſuꝑ ſubijciēdi ſunt pene grauioris culpe ⁊ hāc cōſtitutionē extēdit Hoſti. ad religioſos generaliter. li. iij. Rubꝛi. vj. Qui clerici vel vo. §. Quis vouens. verſi. vera. ⁊ in pluribus alijs locis. — Hoſtienſis

¶ Queſtio .xvj.

QUid ſi non apparet euidēter qd̄ voluerit vitam mutare ⁊ ī religione deo ꝑpetuo deſeruire. R̄n ſecundū Ray. ibidē ſi in iudicio penitentie cōfitetur ꝙ tali volūtate ꝓpoſuit ⁊ ꝑmiſſa deliberatione voti intrauit. dico ꝙ nō licet ei ad ſeculū redire ⁊ ſi dubitaret idē conſulerē ei q2 ī dubijs: tutior via eſt eligēda. extra de ſepulturis ſacris. Concordat his Hoſt. li. iij. Rubꝛi. xxxiiij. de voto. §. vij. vtrū ꝟ. Quiſqꝫ. vbi dicit ꝙ ille q̄ deuouit ſe religioni aīo ibidē ꝑpetuo remanendi licet exire poſſit infra annū. Conſulendū tñ eſt ſibi ī iudicio aīe qd̄ votū ſuū reddat ſi vult aīam ſuam ſaluare innuit tñ ibidē qd̄ infra annū ⁊ an̄ ꝓfeſſionē factam poſſit ī hoc diſpēſare epꝰs: ex cauſa: vel papa etiam poſt profeſſionē factam ſi ex magna cauſa. ſunt tñ de hoc opiniōes. vide etiā de hoc īfra. li. iij. ca. xxviij. De tranſitu clericoꝝ. q. ix. vtrum ille. — Ray. — Hoſtienſis — Mutatio vite

¶ Queſtio .xvij.

QUid ſi aliquis ſecularis videt monaſteriū diſſolutū monachos ſplēdide comedere et ſimilia cogitat: hunc ordinē bñ poſſum ſuſtinere ⁊ ingredit̄. Nunqd poſtea cōpellendus eſt ad aſperitatē regule obſeruandā. R̄n. ſecundū Ray. §. xj. Item pōt ꝟ. ponit eundē caſum indiſtincte dico qd̄ non pōt redire ad ſeculū: ex quo fecit ibi profeſſionem. Sed vtrū cogat̄ ibi manere. Diſtigue aut erat iuris peritus aut ignarus. In primo caſu nō poteſt recedere q2 ītelligit̄ ſe obligaſſe nō ad id qd̄ fiebat: ſed ad id qd̄ fieri debebat. In ſecundo caſu ſubdiſtingue. aut fuit ei explanata aſperitas regule. ⁊ tūc idē qd̄ ī iuris perito: aut nō: ⁊ tūc ſi credebat eos regulariter viuere ⁊ ad illā aſperitatē ſe voluit obligare nō ad maiorē: ⁊ hoc expreſſit nō cogetur ibi manere: ſꝫ trāſibit ad alium ordinē quē valeat ſuſtinere. Si vero nō expſſit credo ꝙ debeat remanere nec pōt allegare dolum nec deceptionē q2 ſic melior ſit ſua conditio: ⁊ pōt magis ī putari fatuitati ſue: q2 nō examiauit vt debuit: probant̄ hec extra de regula. ca. ſuꝑ eo. ⁊ ca. cōſulti. xx. q. iij. Cōſtituit: extra. qd̄ metꝰ cā. Cum dilectus: extra de cōuerſ. ꝯiug. Ex parte: veniēs. Idē ꝑ ola dicit Hoſti. verſi. Quid ſi aliqs. ¶ Ray. addit vel dic indiſticte ꝙ debet remanere q2 dolꝰ alioꝝ vel ſimplicitas vouentis nō excuſant in talibus dicit glo. ꝙ hic bene probatur. xx. q. iij. Conſtituit. Addit ad hec Hoſti. lib. iij. Rubꝛi. xxxj. de regula. §. iij. ad quid teneat̄. verſi. Sed etiā tenet̄. dicens ꝙ religionē ingreſſus ſi non fecit profeſſionē ſi ſtetit ꝑ annū ī religione tenetur ad profeſſionē faciendā. extra de regu. Statuimꝰ. Quod ſi preſtare noluerit ꝑciſe cogēdus eſt ſi in loco illo quē ītrauit ſeruabat̄ religio. Si aūt non ſeruabat̄ ibi religio vt ꝑmiſſum eſt ī hoc caſu nec ipſe obligauit ſe expreſſe ad religionē ſeruandam: ſed ſimpliciter intrauit. nihilominꝰ cogēdꝰ eſt non tñ preciſe: ſed vt vel profeſſionē ab initio ibidem inſtitutā faciat ⁊ religionē ſeruet: vel locū exeat ⁊ penitus dimittat. In quo nec abuſus contrarius. nec numerꝰ defendit annoꝝ: ⁊ ſic pōt intelligi extra de electione cū cauſam q̄ inter preſbiteꝝ extra de teſtamētis. c. j. Et ſi omēs deficiāt alij inducantur alterius religionis. extra. ne clerici vel mo. Relatum: Et ſi illi ſimiliter deficiāt. tūc locꝰ mutata inſtitutione autoritate ordinarij pōt ꝑ ſeculares clericos retineri: ⁊ ſic pōt ītelligi extra de religioſis do. Inter iiij. Sꝫ etiā pōt aliqs tranſire ad aliam religionem petita licentia ⁊ obtenta. — Ray. — Diſſoluti monachi. — Ray. — Hoſtienſis

¶ Queſtio .xviij.

QUid de his qui religionem ingrediunt̄ ſub aliquibus cōditionibus vel promiſſionibꝰ ſcilicet ꝙ nō teneant̄ ad omēs auſteritates ordis vel ſimilia. R̄n ſecūdū Inno. extra de conuer. coniuga. in gloſ. ſuper ca. Dudum in fi. Dicimuſqꝫ ſi ante ingreſſum diceret̄ vos debetis profiteri regulam beati auguſtini. Sed bene poteſtis comedere carnes: ⁊ in eccleſia eſſent cōſtitutiōes ꝙ nō comederent carnes bene poſſet comedere carnes cum nec regula hoc habeat nec vniuerſalis conſtitutio nec ei poſſet aliquid imputari: niſi eſſet ſcandalū et tunc poſſet ad alium locum mutari: ſecundum Hoſtien. in gloſ. Ibidem intellige predicta .ſ. qd̄ ei liceat in hoc caſu carnes comedere niſi ei forſan conſtaret de conſtitutione vel conſuetudine illius monaſterij vel hmōi votoꝝ eſſet olbus. ¶ Poſtea addit Inno. alij dicunt ꝙ ex quo ſubmittit ſe obedientie alicuius ꝙ non obſtantibus talibus promiſſionibus tenetur ſeruare regulā ⁊ conſtitutiones eius. xij. q. j. Non dicatis. Secus ſi diceret̄ ſibi profiteri regulam beati benedicti. Nā cū ſecundū eam omnes generaliter abſtinere debeant a carnibus fatuitati eius imputandū eſt ſi credidit ei qui permittebat ſibi qd̄ liceret comedere carnes. Idem Hoſti. in glo. ¶ Glo. vltī. §. xj. Itē pone dicit ſic ſi velit aliquis eſſe monachus appoſita cōditione: ꝙ ſibi liceat retinere ꝓpria vel vſufructꝰ aliquarū rerum: nō valet talis contractus vel monachatus ſicut notauit hugo. xix. q. ij. Tūc aūt aſ. Quod autē: poteſt tñ de cōſenſu abbatis aliquid — Inno. — Sub conditionibus. — Hoſtienſis — Gloſſa.

ſibi

ſibi ad vſum retinere in quo caſu totum erit monaſterij.

¶ Queſtio.xix.

Canonice.

Quid de conuentibus quarūdā mulierumꝙ̄ appellant canonice. Rñ. decre. extra li.j.ti. xxxiij. de maioritate ⁊ obediētia.ca. Dilecta. videt innuere aliquas tales eſſe ꝙ̄ non ſunt monache: ⁊ dicit Inno. ibidē in glo. ꝙ non ſunt pfeſſe ⁊ ꝙ poſſunt hēre ppriū ⁊ matrimoniū ꝯtrahere. ſimile vt inuni. xij. q.v.ca. viri. ⁊ tales ſunt multe in Alemania vt dicit Inno. ſuper predictā decre. Ibidē etiā dicit Ber. in glo. ibidē ⁊ Hoſti. in glo. ibidē. Qui etiā addit ꝙ hoc gen⁹ mulieꝝ piculoſum eſt: ppter ſocietatem cum clericis cum q̄bus ſoltē in proceſſionibus conueniunt.

¶ Queſtio.xx.

Tho.

Circa votum ſimplex. quero vtrum propter votū ſimplex ſint ſponſalia dirimēda. Rñ. ſecundum Tho. in ſcrip. ꝙ ſic. q2 ceteris paribus fortius eſt vinculū voti ꝙ̄ matrimonij: ꝙ̄tum ad id cui ⁊ ad qḋ ligat: ſed hic vtrobiꝗ; tm̄ eſt pmiſſio et non traditio: decretalis etiā extra qui clerici vel vo.c. rurſus. dicit ꝙ votū ſimplex ſeruandum eſt etiam ſi poſtea iurauit vxorē ducere ⁊ pro temerario iuramento penitentiam agat.

¶ Queſtio.xxj.

Idem.

Quid de eo qui poſt votū ſimplex contrahit matrimoniū p verba de preſenti. Rñ. ſecundum. Tho. in ſcrip. Non pōt congnoſcere vxorem carnaliter: ſine peccato mortali: q2 adhuc pōt religionem intrare. poſt matrimoniū vero cōſummatum iam factū eſt ei illicitum non reddere: vnde licet exigere non debeat: tamē reddere debet ſiue expreſſe petatur ſiue iterptatiue. Et licet alij dicāt ꝙ etiā poteſt petere ne nimis onerōſuꝫ fiat alteri matrimoniū quē ſemp oportet petere. Tn̄ ſatis cōcordant cum primis. q2 patet ꝙ hoc eſt interpretatiue petere. Concordat etiam cum his Pe.

¶ Queſtio.xxij.

Hoſtienſis.

Quid rñdendum cū perſona aliqua que fecit votum ſimplex querit an poſſit contrahere. Rñdeo ſecundū Hoſt. Rub. de voto.§.ij. Que ſint circa ſi. Rñdeo ꝙ non. Quid ſi vltra procedit ⁊ dicat. Quid ſi cōtraxero. Nunqd tenebit matrimonium. Rñdet Hoſti. ibidē. qḋ non eſt rñdēdū: q2 ſi reſpondeo: non: mētior. ⁊ ſic pecco. Si rñdeo: ſic: do ei occaſionē contrahendi: ⁊ per cōſequens peccandi mortaliter: Talibus autem aggrauandū eſt peccatum quod cōmittunt in contrahēdo et cauēdum ne detur occaſio contrahendi.

¶ Queſtio.xxiij.

Idem.

Quid ſi iuraui aliquā ducere in vxorē poſtea voueo perpetuam continentiā. Rñ. ſm̄ Hoſtien. li. iij. Rubri. vj. Qui clerici vel vouen.§.ij. Quis vouens. ꝟſi. Quid ſi iuraui dicit ꝙ ſecundū Gaufre. preualet in hoc caſu iuramentum. Sed ſi primo ſimpliciter voui ⁊ deinde iuro contrahere debeo ſeruare votum. Impoſita penitentia de temerario iuramento. extra eo.ca. Rurſus. Idē Hoſtien. in gloſſa ſuper idē capi. In primo tamē caſu

Poſt ſponſalia.

etiam cum cōtraxerit per verba de preſenti ſecundum concilium decreta. extra de ſponſalibus conmiſſum adhuc poteſt ante carnalē copulā intrare religionem. Tho. tn̄ in ſumma in ſecūda parte ſecūde. q. lxxxix. arti. viij. dicit ꝙ votū ſimpliciter loquendo apud deū eſt magis obligatorium ꝙ̄ iuramentum. De hoc tn̄ caſu ꝙ̄ premiſſus eſt nullā ibi facit mentionē. Nota de hoc infra titu. proximo. queſtione. xiiij. Quero etiā. Et. ſ. eod. titu. q. xx. Circa votum. Hoſtien. in gloſ. vbi ſupra. dicit ꝙ videtur votū ⁊ iuramentū equalis eſſe firmitatis Et ſecundum hoc ſicut in iuramēto videt excepta auctoritas pape. ſic etiā in voto. vt extra. Qui clerici vel vo. vouens.

¶ Queſtio.xxiiij.

Quero etiam generaliter quis vouere poſſit vel non. Rñ. ſecundū Ray. li. iij. titu. v. de impedimento voti.§.ij. Quis vouere. Vouere pōt quilibet ſane mentis. niſi expreſſe prohibeat. q2 votum lege ſanct iſpiritus iſpirat. ¶ Idē Hoſti.

Ray.

Rubri. de voto.§.iij. Quis vouere. in principio. Et addit prohibent aūt quedā perſone que quo ad votum emittendū non habent liberā volūtatē. Sicut epiſcopus: Clericus: Monachus: Impubes: vxor ſeruus. Nā ſicut dicit Tho. in ſum. arti. viij. Nullus poteſt ſe firmiter obligare ad id qḋ eſt in poteſtate alterius: ſed ſolū modo ad id qḋ eſt in poteſtate ſua. Quicūꝗ; autē eſt ſubiectus alicui ꝙ̄tum ad id in quo ei ſubiectus eſt non eſt ſue poteſtatis facere qḋ vult. ſꝫ dependet ex voluntate alterius Et ideo non poteſt ſe per votū firmiter obligare ī his in quibus ſubijcit. ſine cōſenſu ſui ſuperioris.

Qui poſſint vouere.

¶ Addit poſtea Hoſti. ꝙ epiſcopus nō pōt aliqḋ votū emittere ſine licētia pape: intelligas. p quod diſſoluatur vinculū matrimonij qḋ eſt inter ipm et eccleſiam ſuam ſponſam: extra de regula. licet. Itē nec aliud per quod graue p̄iudiciū fieret ſpōſe ſue. extra de iureiurādo. Sicut extra de preclaris. ca.ij. vnde nec poteſt votum emittere peregrinationis per quod ipſum ab eccleſia oporteat abſentare ſine licentia ſpeciali vel generali. extra de voto magne.§. verū etiatis. Tamē votū abſtinentie ⁊ elemoſine tēperate emittere pōt. ar. viij. q.j. Clemens. extra de teſtamentis. Relatū. ij.§. licet. autē Et breuiter qḋlibet votum poteſt emittere p quod bonum exemplū prebeat: q2 ad hoc tenet. extra de voto. Magne. ij.j. ¶ Glo. Vvilli.§.vj. Qḋ dictū eſt ſuper ꝟſi. Licentia pape. Dicit ſi aūt epiſcopū non oporteret diu abeſſe ab eccleſia propter peregrinationē. Credo ꝙ ſufficeret licentia archiepi. Concordat cum hoc Inno. in glo. ſup. c. magne.

Vvilelmus

¶ Queſtio.xxv.

An clericus poſſit aliquod votum facere. Rñdeo ſecundū Hoſti. ibidē. ꝟſi. Clericus. Clericus non poteſt ſine licentia prelati ſui emittere votum pgrinationis: de conſe. di.v. Nō oportet de quo canone fit mentio. extra de voto. Magne.§. verū. Nec aliquid p quod relinquere oporteat eum eccleſiam ſuam. ar. extra de renūc. admonet. Niſi forte voueat religionē intrare. In quo caſu ſufficit licentiā petere. poteſt tn̄ aliqḋ votū caſtitatis vel abſtinentie facere ſicut dictū eſt ſupra queſtione proxima. de epō. Dicunt aūt quidā ꝙ votum tranſmarinū emittere poteſt ſine licentia prelati. extra de voto ex multa.§. penulti. ⁊ fi. ⁊ ca. fina. Alij hoc intelligūt de licētia prelati vel ſedis apoſtolice. ar. extra de clericis non reſiden. fraternitati. extra eo. ti.c. Magne.§. viij. Dicit glo. vvilelmi.§.vj. Quod dictum eſt ſuper ꝟſi. peregrinationis. Qḋ clerici ſine licentia epiſcopi ſui peregrinari non debent. hoc hodie de conſuetudine nō ſeruatur circa clericos non beneficiatos.

Hoſtienſis

Clericus.

Glo.

¶ Queſtio.xxvj.

Utrum monachus vel religioſus alius poſſit aliquod votum facere. Rn ſecundū Tho. in ſumma arti. viij. ar. iij. Religioſus. ſubditus eſt p̄lato ꝙ̄tum ad ſuas operationes: ſecundū pfeſſionem regule. Et ideo q̄uis aliqs ad horā aliqd facere poſſit qñ ad alia nō occupat a p̄lato: q2 tn̄ nullū tēpus exceptū eſt. in quo p̄latus non poſſit eū circa aliqd occupare. Iō nul: ū votū religioſi firmū niſi ſit de conſenſu p̄lati. ¶ Idē dicit Ray.§.v.

Tho.

pōt aūt. Et addit ⁊ ſi fecerit votū. nō dȝ exeq̄ ſine li
Ray. centia abbatis: ne ſup eū fratres ſcādalizāt. ſi eoꝝ
conſuetudinē generalē ſingularis voluerit excede
re: vel ne detur occaſio euagādi. xx. q. iiij. Monachū
§. verum. xlj. di. Quiſq̄s. Idē Hoſti. ꝟ. Monach⁹.
⁊ ſequēti. Idē Inno. in gloſ. ſup. c. ſcripture. Et ad-
dit. Si aūt voueret dicere vnū pſalteriū vl' aliquā
aliam orōnē vbi nihil mali pōt cōtingere: ſeruet
votū eſt eñ ſibi licitū pl⁹ mereri. Itē addit Ray.
ibidē. Excipit votū ſtrictioris religiōis. ad quā ſi
tranſire voluerit ⁊ nō ex leuitate vel temeritate in
iacturam vel ruinā ſui ordinis: ſed ex caritate ⁊ in
ſpiratione diuina dȝ hūiliter licentiā poſtulare a
prelato ſuo. q̄ petita ſiue fuerit conceſſa ſiue non,
poteſt tranſire extra de regula. ⁊ trāſ. ad reli licet.
Et hoc de oībus relig. eſt tenendū. vide de hoc in-
fra li. iij. ti. xxviij. de trāſitū clericoꝝ. q. ij. Qualiter
et. q. xv. Utrum liceat.

Queſtio. xxvij.

Quid ſi religioſ⁹ trāſiuit ad arctiorē religio
nem nō petita licētia. Rñ. ſecundū glo. Wil
lelmi ſ ſup ꝟ. licentiā poſtulare nō ob hoc poteſt
Gloſſa. tranſitus a plato reuocari maxie ſi pfeſſionē fecit
vbi ſe trāſtulit. Multa eñ fieri phibent que non
tenēt: licet fiāt ↄtra phibitionē ſicut patet i ſpōſa
libus de futuro: ⁊ voto ſimplici ↄtinētie: qi matri
moniū ↄtractū: cū alia pſona tenet poſt hmōi ſpō
ſalia ⁊ votū ſimplex rumpit p ↄſequēs matrimo-
nium. ar. ad hoc extra de regula. l. c. Sane Hoſti. i
gloſ. ſup. c. licet. e. t. ſup de regularibus ſentit. q̄ q̄
trāſitu nō petita licentia reuocādus eſt ⁊ concordat
cum eo glo. xxx. q. iij. ſup. ca. Mandam⁹. Plures
tñ dicūt cōtra niſi cauſa leuitatis trāſmiſiſſet. Et
tñ hoc vr̄ magis cōcordare. Ber. i glo. ibidem.

Queſtio. xxviij.

Pone q̄ impetrauit aliquis regularis licētiā
ab abbate trāſeūdi ad arctiorē religionē poſt
ea penitet ille. Nunq̄d abbas pdict⁹ tenet eū reci
pere. Rñ. ſecundū Will. ibidē. Si ille nō poteſt i-
uenire arctiorem religionem vbi recipiat aut non
poteſt ſuſtinere aſpitatē illius poſtq̄ pbauit eā
tenet eū recipere. ſi reuertat añ factā pfeſſionem
Willelm⁹. aut nondū trāſacto tpe pbōnis. Nec pōt repelli p̄
textu ꝓoris licētie vl' renūciatiōis. ſi renūciauit pri
mo monaſterio: cū facta ſit ex cā. ſ. vt trāſiret ad ar
ctiorem religionē: ⁊ cauſa ſecuta nō ſit alſ aūt non
tenetur eum recipere.

Queſtio. xxix.

Quid ſi abbas ⁊ cōuent⁹ licētiāt aliquē ſim
pliciter: ⁊ ille renūciat ſimplicit ſuo mona
ſterio: ⁊ odio forte vel rācore vel alia d cā. Rñdet
Willel. ibidē q̄ nō valet qđ agit qꝛ hoc nō eſt niſi
dare licentiā vagationis ⁊ diſſolutionis.

Queſtio. xxx.

Idem. Quid iuris de voto īpuberꝝ. Rñ. ſm. Ray. §.
vij. Itē īpuberes. Impuberes abſq̄ patris
aut tutoris autoritate. nō hñt libertatē ſe voto obli
gādi. xx. q. ijc. j, ⁊. ij. extra de regula. Si q̄s. Et itelli
gas impuberes maſculos vſq̄ ad. xiiij. annum ⁊ fe
minas vſq̄ ad. xij. cōpletos. Idē Inno. extra de re-
gulari. i glo. ſup. c. ad nr̄as. Scđt i Ray. in hoc tñ
articulo varia ⁊ mixta ſcripta ſūt. Dixit eñ hugo
Impuberes q̄ ſi doli capax ingreſſus eſt monaſteriū ſiue p ſe
ſiue autorit ate patris, dū mō non fuerit coactus:
Hugo, ammodo nō pōt exire: licet nō pueneri t ad annos
pubertatis. qꝛ cū doli capaces ſe poſſint obligare
dyabolo. vt extra de delicto pueroꝝ pueris. Mul-
to fortiꝰ deo. alij ꝟo cū qb⁹ ſentio ſcȝ lau. ⁊ Jo. ⁊ Tā
Tancre, cre. diſtiguūt ſic. Ingrediēs monaſteriū: ſi ē adul⁹
⁊ intrat ſponte ⁊ facit pfeſſionē expreſſam vel ta-
citam nō pōt exire. xx. q. j. Puelle. ⁊. q. ij. c. j. ⁊ ij. Si
vero inuitus intrat adultus exire poteſt niſi pro-

pter aliquā culpā imponeret ad penitētiā pagen
dam i ppetuū vel ad tēpus. xx. q. j. Sicut. xxj. q. ij. Inuitus.
placuit. di. l. ſi ille. ⁊ intelligas inuitū q̄ itrauerat
propter metū q̄ pōt cadere in virū conſtātē vide-
licet mortis vel ꝟborū vel ſeruitutis vel ſtupri ſui
vel filioꝝ. extra qđ metus cauſa platum: cū dilect⁹
extra de ſponſalibus veniēs ad vos. Si ꝟo īpubes
intrat. aut ab alio ponitur i monaſterio: puta pr̄e
vel tutore. aut propria autoritate. in primo caſu: ſi
ipſe nō ↄſentit pōt egredi qñ voluerit vſq̄ ad eta-
tem legitimā. xx. q. j. Puelle. ⁊. q. iij. pſens: Si aūt
conſentit. licet cōſenſus ille q̄ ſit añ annos puber-
tatis: nō teneat tñ exire nō pōt priuſq̄ pueniat ad
etatē legitimā. xx. q. j. Illud ad inſtar carnalis ma
trimonij. extra de deſpō. īpube. de illis. j. Sed q̄ci
to puenerit ad etatē pfectā pōt egredi. xx. q. iij. pre
ſens. extra de regula. cū ſimus. Si vero īpubes p-
pria autoritate intrat poteſt extrahi a pr̄e vel tuto
re infra annū ⁊ diē. glo. dicit aut patre ſciēte. Idē
Gauſre. ⁊ Hoſti. Rubri. de regula. xx. q. ij. c. j. ⁊. ij.
arg. etiā ad hoc. xvij. q. ij. Si q̄s incognitus. extra Goffre.
conceſſione pben. qꝛ diuerſitatē. Hoſti. li. j. ti. xxxj.
de regula. §. v. Et verū exire. ꝟ. Dicas ⁊ ſe. qđ ſatis Hoſtienſis
de ↄcordat cū Ray. hic. Et addit. minor vero annis
per ſe ingrediēs ſi ↄpleto. xiiij anno profeſſionē fa
ciat vel habitū profeſſoꝝ ſuſcipiat vel profeſſionē
ante factā: expreſſe ratā habeat irreuocabilit obli
gatur alioquin exire pōt libere infra annū. Qđ ſi
completo anno. xiiij. per annū integrū i religione
permanſerit profeſſionem videtur tacite emiſiſſe.
niſi ibidē nimia diſtinctio habitus habeat. pubes
vero per ſe intrans p indiſtinctionē huius habit⁹
minime excuſat: cū eoꝝ q̄ agunt plenū habeat in
tellectū: ſic hodie eſt tenendū. factus ergo pubes
infra annū poteſt exire. iſ q̄ in pueritia intrauit.
De hac materia multa ponit Inno. extra li. iij.
titu. xxxj, de regula. in glo. ſup. c. Si q̄s dicit etiam
ibidē q̄ ſi īpubes de cōſenſu parentū vel tutoꝝ ta Inno.
cito vel expreſſo itrauerit religionē eū vlterius re-
uocare nō poterūt. extra de regula. Significatū.
xx. q. ij. ca. j. Si īpubes. vnū tñ parentē habet ille
ſol⁹ eū offerre pōt. Et ſi habet tutores alios q̄ pa-
rentes tñ parētes inuitis tutoribus eos monaſte-
rio offerre poſſunt. Idē etiā credūt aliqui ⁊ ſi ſit
auus q̄ habet filiū ⁊ nepotē in ptāte qđ pater inito
auo eum poterit offerre ⁊ nō ecōtrario. ⁊ eſt ratio
qꝛ i his ſpūalib⁹ pfert naturale ius poſitiuo vel ci
uili. Addit poſtea Ray. Si tñ īpubes ⁊ doli ca-
pax emiſit aliud votū q̄ cōtinētie videt q̄ ſit obli-
gatus niſi pater ſtatī cū audierit reuocet. xxxij. q. ij. Ray.
mulier. Glo. dicit idē de iuramēto. Concordat his
Tho. in ſum. arti. ix. ⁊ qđ dicit hic aliud votū q̄ cō
tinētie. Glo. addit. idē etiā credo de voto cōtinen-
tie. ⁊ de voto circa ingreſſum religionis: qi nō pōt
reuocari niſi ſtatī reuocet. Qđ aūt dr̄ ſtatī expo-
nit glo. ibi. ipa die ar. Num. xxx. vbi dicit. Et i al-
terum diē diſtulerit ſentētiā. Sim̄r ſi īpubes do-
li tamē capax vouerit ſeruaturū ſe cōtinentiā.
vel ſe ingreſſurū religionē. Tunc demū cū venerit
ad etatē: vel cū mortu⁹ fuerit pater. pōt pater illđ
irritare ↄtradicēdo ſtatī ſecundū cōēȝ opinionem
vt dicit h glo. ſup. ꝟ. Aliud votū lȝ hugo dixerit q̄
nō poſſit. Inno. etiā i glo. ſup. c. ſcripture dicit ſic.
Credim⁹ etiā q̄ īpubes ſi doli capax ſit ⁊ fecerit Inno.
votū abſtinētie vel pegrinatiōis vel aliud: q̄ illđ
debet q̄dem adiplere poſtq̄ patriā exiuerit ptātē
qi potuit ſe obligare deo. ſicut ⁊ dyabolo. extra de
delic. pu. c. j. tñ cū talib⁹ eſt facile diſpēſandū ⁊ cō-
mutandū. qꝛ licet in aliquo ſint doli capaces tñ nō
multa cognoſcūt. cū ſint lexpti. Idē Hoſti. i gloſ.
Tho:

Tho. tho.I ſū.art.ix.ḋ.hac materia ſic dicit ꝙ ſi puer vl
puella añ pubertatis annos nōdū habeat vſuȝ rō
nis nullo mō ſe poteſt ad aliquid voto obligare. ſi
vero ante annos pubertatis attigerit vſuȝ ratiōis
poteſt q̇dem quātū in ipſo eſt ſe obligare. Sed vo
tū eius pōt irritari ꝑ parentes quoꝝ cure remanet
adhuc ſubiectus. quantūcūqȝ tñ ſit doli capax añ
annos pubertatis nō poteſt voto obligari ſolenni
religionis propter eccleſie ſtatum q̄ reſpicit idq̄
in pluribus accidit. poſt annos pubertatis poſſūt
ſe obligare voto religionis vl ſimplici vel ſolenni ſi
ne voluntate parentū. Satis rōcordat his Ray.ꝟ.
Ray. ſupra. Dicēs ꝙ ſi quis īpubes doli tñ capax ſpōte
intrauit cōſulerem ei ad cautelam q̄d nō exiret: vl
ſi exiuit ꝙ rediret niſi duxiſſet vxorē. non tñ dico
ipſuȝ teneri niſi ſecūdum diſtīctionē ſuꝑdictā. vid
infra. li.iij.ti.tit.xxviij.de tranſitu.q.xj. vtrum pue
ri. No. etiā ſcḋm Ber.eo.ti.in glo.ſup.c.veniēs ꝙ
votū in minori etate factū ſi ratū habeatur in ma
iori etate obligat. ⁊ tenet implere. Idē dicit Inn.
in glo.ibidē.

¶ Queſtio.xxxj.

Revocatio.
Glo. QUid ſi pr̄ ꝯtradixerit ⁊ reuocauerit hmōi vo
tū filij vel filie ſiue continentie ſiue aliud ⁊
poſt hmōi reuocationē cōſentit tali voto. Nūq̇d
filius cū venerit ad etatem tenebit obſeruare hu
iuſmodi votū vl iuramētuȝ ſi forte iurauit aliq̇d.
Si votum idem nō ſit de ingreſſu religionis. Rñ.
ſm glo. vvilli ſup ꝟ. reuocet. cōis opinio eſt. q̄d nō
qꝛ ſemel fuit abſolutus. ſ. per reuocationē factam
a patre ⁊ obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit.
vnde non tenetur ſeruare votū huiuſmodi vl iu
ramentuȝ ſi forte iurauit aliquid. q̄d pater aut tu
tor reuocauit niſi iterum voueat. aut iuret. Idē di
cunt de vxore que ad mandatū mariti frangit vo
tum. ꝙ eo mo. tuo nō tenet illud implere. idem di
cūt de ſeruo q̄ intrās monaſteriū ⁊ fuit reuocatus
a domino: poſtea efficit liber q̄d non tenet redire
ad monaſterium. Cū omnibus predictis ſatis vi
Glo. detur ſententia Tho. concordare in ſum.ar.viij. ⁊
ix. Sequitur in glo. idem dicunt de viro q̄ inuita vl
neſciente vxore intrauit monaſteriū. ⁊ ꝑpter hoc
Maritus. reuocatus fuit ab vxore q̄d mortua vxore nō tenet
reintrare monaſterium. lȝ teneat continere. ſed in
omnibus caſibus iſtis ſenſit Hu. ꝯtrū vide de hoc.
caſu. infra eo.ti.q.xlix. q̄ ſi vnus ⁊ ſequēti.

¶ Queſtio.xxxij.

UTrum peccet pr̄ vel tutor reuocando votuȝ
impuberis filij vel filie aut marit᷒ votū vxo
ris reuocādo. Rñ. ſcḋm glo. ibidem. Nō peccat: qꝛ
vtitur iure ſuo ꝯceſſo ſibi a deo ⁊ canone. Nec fili᷒
nec filia nec vxor peccāt vota nō implēdo poſt hu
iuſmodi reuocationē. xxxiij.q.v. noluit manifeſtū.
Idē et dicit inno. in glo. ſup.c. ſcripture in fi. ⁊ Ho.
in gloſſa.

¶ Queſtio.xxxiij.

UTrū hmōi ꝑſone q̄ ptāti alteri᷒ ſubiecte ſunt
Tho. puta vxor ſeru᷒ īpubes ⁊ hmōi peccēt vouen
do aliq̇d. Rñ ſm tho. in ſum.art.viij.ar.iiij. dō ꝙ
lȝ votū hmōi ꝑſonaꝝ nō ſit firmū ſine cōſenſu eoꝝ
q̄bus ſubiciuntur. Non tñ peccant vouēdo. qꝛ i eo
rum voto intelligitur debita ꝯditio. ſ. ſi ſuis ſupio
rib᷒ placuerit vl non remittātur.

¶ Queſtio.xxxiiij

Hoſti. UTrū filiuſfamilias pubes poſſit vouere. Rñ
ſm Hoſti.ꝟ. ſed nūquid. De voto religionis
planū eſt ꝙ pōt aliud ante votū ab eo emiſſum ꝑ
q̄d grauiter ꝑiudicaret patrie poteſtati, vel pater
inde ſcandalizaretur. dici pōt q̄d nō debeat multo
patre obſeruare: ratio ē qꝛ nō eſt i hoc voluntatis

ſue tñ nec in hoc habeat liberū arbitriū: cū patri
obligat᷒ ſit iure patrie poteſtatis. Addit poſtea ꝟ. Filiuſfami
Sed nūq̇d votū. Quod votū peregrinationis lon lias.
ginq̄ nō videt poſſe emittere qꝛ nimis ꝑiudicaret
patrie poteſtati. Excipe peregrinatiōe𝔷 voti tranſ
marini. ar. extra eo.ti.ex multa.§. q̄d aūt. Itē excipe
peregrinationē neceſſariā ac ineuitabilē. vt ſi for
te ſit a canone ꝑ ſedē apoſtolicā abſoluēdus. ar. ex
tra de ſen. excō. relatū. Inno. etiā in glo.ſup.c. ſcri Inno.
pture dicit ꝙ filius pubes dūmodo ſit in ptāte pa
tris votū abſtinētie vel peregrinationis emittere
nō pōt niſi pater ꝯſentiat vel expſſe vel tacite. ſuffi
cit eñ ꝙ ſciat ⁊ nō cōtradicat. xx.q.ij. ſi in qualibȝ.

¶ Queſtio.xxxv.

POſt hoc q̄ro etiā ſpāliter q̄d iuris ſit de voto
vxoꝝ. Rñ. ſm ray.§. viij. Item vxores ſi emi
ſerint votū abſtinētie vel peregrinationis vel cō Ray.
tinētie vel aliquid aliud non debēt autoritate ſua Uxor.
ꝯtrauenire. Sed viri eaꝝ poſſunt irritare etiā ſi añ
mꝛīm ꝯtractū emiſerāt votum q̄d ꝯtracto mꝛīo nō
duȝ cōpleuerāt. verū et eſt hoc ſi vxor de cōſenſu vi
ri emiſerat tale votū ⁊ poſtea vir prohibeat: qꝛ de
bet ei obedire vxor. Et nullo mō peccat vxor obe
diēdo. lȝ peccet vir id q̄d ꝯſenſerat ꝓhibēdo. xxxiij
q.v. noluit manifeſtū. Cōcordat his Hoſti.ꝟ. vxor
etiā ⁊ albe. in ſcrip. ſup iiij. ſentē. di. xxxij. Et tho. ⁊
in ſumma.art.viij.

¶ Queſtio.xxxvj.

NUq̇d poſſunt viri ſilr irritare iuramēta. vxo
rū facta ante mꝛīm ꝯtractū vel poſt. Rñ. ſȝ gl.
hic ſup ꝟ. irritare. Credo ꝙ non niſi ſint talia que Glo.
ꝑſtita ſint ſup abſtinētia. ſecundū ꝙ innuit q̇dam
glo. aug. numeri. xxx. vbi. agit de hmōi iuramētis
⁊ votis. Dicit glo. aug. nō hoc pertinere ad omnē
iurationē. ſed ad eam vbi q̇ſqȝ vouerit alicui᷒ rei
abſtinētiā q̄ licebat vti per. l. ſed per votū ipſe ſibi
efficit nō licere. Notauit etiā hu. xxxiij.q.v. noluit
ꝙ ſi ante matrimoniū cōtractū obligauit ſe mlr
alicui homini non poſſet poſt ꝯtractū mꝛīm vir. ei᷒
liberare eam ab illa obligatiōe. ¶ Similiter cre
do ꝙ ſi poſt ꝯtractū mꝛīm iuraret aliq̇d alicui ꝙ ip
ſa poſſet facere ꝯtradicēte marito non poſſet ille
tale iuramētum irritare alś credo q̄d poſſet

¶ Queſtio.xxxvij.

QUid ſi voueat mulier vel iuret ꝙ nō ibit ad
conuiuiū vel ad aliq̇d aliud extra domū ꝓ Hu.
pria cū viro ſuo. Rñ. ſm glo. ibidē. credo ꝙ hmōi
iuramētū vel votū ſi tñ votū eſt pōt vir reuocare.
Hug. tñ notauit. xxxiij.q.v. manifeſtū. q̄d marit᷒
illa ſola vota vxoris abſtinentie reuocare pōt que
ipſa implere nō pōt ſine ſcādalo viri. vt de ieiunijs
de ſurgendo ad matutinas de iacēdo de nocte in
camiſia. Alia autē q̄ pōt implere ſine ſcandalo vi
ri reuocare non poteſt. Nec vxor tenetur ei obedi
re in reuocatione vt ſi vouerit quod daret aliquid
de propo vbi conſuetudo eſt q̄d mulieres habēt bo
na paraſernalia ſeparata a rebus dotalib᷒ vl ſi vo
uit aliquod gen᷒ orationis q̄d diceret ſingulis no
ctibus vl quod de cetero nō exiget debitū vel ꝙ nō
conſentiret adultero.

¶ Queſtio.xxxviij.

QUando vnus coniugatorum poſſit intrare
religionē vel non. Rñ. ſecundum ray. ibidē Ray.
aut inter virum ⁊ vxorem eſt ſecuta carnalis copu
la aut nō in primo caſu ſi vult vxor religionē intra
re poteſt ſi maritus ſilr intret ⁊ ecōuerſo: vel ſi eſt
vetus vxor: Et non eſt ſuſpecta de incon
tinentia licentiet virum Et promittat in manu

vel pſentiã epi cõtinẽtiã.ſ.ꝑpetuã.Et ſic põt vir i-
trare aľs nõ.extra de ↄuer.ↄiu.cũ ſit ꝓdict⁹ vxora-
tus.Idẽ videt᷑ dõ i caſu cõuerſo.videlꝫ ꝙ vxoꝛ po
Coniugati. teſt intrare religionẽ viro ſene ꝛ nõ ſuſpecto de in
cõtinẽtia q꞉ in hoc nõ ad ĩparia iudicãtur.extra de
conuer.cõiu.ad apoſtolicã.Idẽ ponit pe.ſuꝑ.iiij.
ſen.di.xxvij.ꝙ aũt h̄ dicit᷑ ꝙ debet ꝓmitti ↄtinen-
tia in manu vel pſentia epi dicit glo.ꝙ hmõi ma-
ioꝛa negocia nõ debẽt expediri per minoꝛẽ ꝙ̃ per
epiſcopum vel per aliquẽ de mãdato eius.Si tñ ꝑ
aliã pſonã fieret inferioꝛẽ.ſi aľs rite factũ eſſet nõ
deberet propter hoc epiſcop⁹ factũ reuocare.ꝛ pec
caret ſi de facto reuocaret maxime ſi ↄſuetudo lo
ci eſſet.ꝛ ꝙ talia per minoꝛẽ ꝙ̃ per epm expedirẽt᷑.
¶ Addit poſtea Ray.ſi aũt nõ interuenit carnalis
copula.põt ingredi religionẽ inuito marito ↄtra
dicẽte.extra de ↄuer.ↄiu.verũ ex publico vide etiã
de hoc.infra lib.iiij.ti.ij.de matrimonio.q.xxxiij.
ſed quare.

Tho. ¶ Queſtio.xxxix.

Sed nunqd ↄiugata añ carnalẽ copulã, trãſi-
re põt ad herem vel etiã ad reclufoꝛiã. Rñ.
ſm Tho.ibidem.Credo ꝙ nõ poſſit niſi obliget ſe
ad obſeruãtiã regularẽ ꝛ ſolẽniter renunciet ſecu-
lo ꝛ oĩ ꝓpꝛietati ita ꝙ teneat᷑ ad illa tria vſitata q̃
ſunt in q̃libet religione.ſ.ad ↄtinẽtiã ꝛ abrenũcia
Inno. tionem ꝓpꝛij ꝛ obediẽtiã.Cõcoꝛdat cũ hoc Ray.
infra.eo.§.v.item quid ſi ipſa.extra de ↄuer.ↄiu.ex
pate tua in ſi.Dicit Inno.extra de ↄuer.ↄiu.in gl.
ſuꝑ.c.ex parte tua.Sed in hoc caſu nõ ſufficit ꝙ ↄ-
tinẽtiã ꝓmittat in domo ꝛ habitum aſſumat im-
mo cogenda eſt profeſſionẽ facere alicui de regu-
lis approbatis vt hic.

¶ Queſtio.xl.

Glo. Quid ſi ↄiugata aliꝗ̃ faciente votũ ↄtinẽtie ſi
imꝑpetuũ ſed ad tps maritus eius recep⁹
fuerit de facto q꞉ de iure nõ dꝫ. Rñ. ſm glo.hic ſu-
per vͦ.continentiam.Talis mortuo marito põt
iniñ ↄtrahere.Si ſic remanſit vſqꝫ ad moꝛtẽ viri.ꝙ
ideo dico q꞉ ſicut notauit Hug.xxxiij.q.v.q̃ vxoꝛẽ.
viuente marito cõpelli dꝫ intrare monaſteriũ.vel
ſaltem vouere ꝑpetuã ↄtinẽtiã:qd ſatis credo.Si
ipſa non ignara fuit iuris.aľs non credo ꝙ cõpel-
lenda ſit ſed potius reuocare maritum debebit ſi
induci nõ poſſit illa ad intrandũ monaſteriũ qñ ẽ
ſuſpecta vel ad vouendã perpetuã continẽtiã.

¶ Queſtio.xlj.

Quid ſi ↄiunx añ carnalẽ copulã dicit ſe velle
Ray. intrare religionẽ cũ vir exigit ab ea debitũ
ꝛ tñ percraſtinãdo differt. Rñ. ſm Ray.ibidẽ dico
ꝙ eps debet arbitrari tempus ĩfra qd ipſa ingredi
atur religionẽ quo elapſo ſi nõ fuerit ingreſſa co
gatur ꝑ excõmunicationẽ ſatiſfacere viro. Qui
etiã ex tunc poteſt efficaciter debitũ petere.Tñ ſi
termino illo elapſo illa ingrederet᷑:nihilomin⁹ te-
neret ingreſſus dummodo fieret ante carnalẽ co-
pulam.ar.extra de ↄuer.cõiu.ex publico poſtq̃ au
tem ipſa fuerit ingreſſa ꝛ fecit profeſſionẽ tacitam
vľ expſſaꝫ ſolutũ eſt matrimoniũ.Et vir q̃ remãſit
in ſeculo etiã illa viuẽte poteſt aliam ducere.vt ex
tra de conuerſione cõiu.c.verum.ꝛ.c.ex publico.idẽ
Pe.in ſcrip.ſuꝑ.iiij.ſentẽ.di.xxvij. ¶ Tẽpus infra
qd debet ingredi religionem videtur determinari
duoꝛum menſiũ.vt in.c.ex publico dicit Inno. in
glo.ſuꝑ eo.c.Quidam dicunt hoc tempus currere
a tempoꝛe contracti matrimonij alij a die moniti
onis ꝙ conſummet matrimoniũ. ¶ Nos dicimus
ꝙ eps audita defenſione puelle ꝙ velit intrare re-
ligionem pꝛefiget ei hoc tempus Hoſtien.etiam in
glo.ibidem dicit ꝙ hoc tẽpus currit a die illo quo
fuerit per iudicem aſſignatum.ar.extra.de teſta-
mentis.nos quidem.Idem Ber.in glo.ſuper.i.c.
ex publico.Sequit᷑ in gl.Inno.ꝛ nõ credimus hoc
tempus dari ad deliberãdũ an redeat ad ſponſum
vel intret religionẽ ſed ad ꝓbandũ religionẽ ꝛ nõ
habebit amplius temp⁹ ꝓbationis ſed tũc profite
ri coget᷑.licet credã epm poſſe illud pꝛoꝛogare ꝛ re
ſtringere.Satis his cõcoꝛdat glo.vvil.hic Hoſti.
lib.iij.Ru.xxxij.de conuer.cõiu.§.ꝛ verum.ver.qd
ſi maritus. Dicit ꝙ relictus in ſeculo expectabit
intrantẽ religionẽ per ãnũ quẽ ius cõcedit ei ad
pꝛobationẽ ꝛ priuatus huius tempoꝛis cõmoduꝫ
auferre nõ poteſt.xxviij.di.de his.Nã ꝛ tranſferre
tantẽ pluribus ãnis opoꝛtet expectare.vide.infra.
lib.iiij.ti.ij.de matrimonio.q.xxxiij.vtrũ poſt ma
trimonium.

¶ Queſtio.xlij.

Quid ſi datũ eſt ei tps ab epiſcopo ad intran
dum ꝛ maritus iterum eam per violẽtiã co
gnoſcit.Nũquid poterit adhuc monaſteriũ ingre
di.infra tempus ſibi aſſignatũ. Rñ.q̃ſtio diffici- Glo.
lis eſt ꝛ diuerſi diuerſa ſentiũt.ſed ſm glo.vvil.li.
iiij.ti.ij.de matri.§.ix effectus matrimonij.ſuꝑ.v.
ſecuta.Si eſt ſponſa de pꝛeſenti nõ poteſt itrare cõ
tradicẽte marito:q꞉ conſummatũ eſt matrimoniũ
Idem dicit pe.ſuꝑ.iiij.di.xxvij.Idẽ ſentit Hoſtiẽ. Hoſtiẽ.
li.iij.rubꝛ.xxxij.de ↄuer.ↄiu.§.iiij.Et vtrũ.vͦ.q̃ſi
virgo. ¶ Idẽ etiã eſt qñcumqꝫ cognoſcat᷑ carnalr
voluntarie a marito añ factam profeſſionem i re-
ligione vel niſi ſolennizatũ ſit votũ per ſacrꝫ oꝛdi-
nis ſuſceptiõeꝫ vt dicit h̄ glo.vvil.ti.de voto.ſuper
vͦ.cũ poteſt ꝛ debet.

¶ Queſtio.xliij. Tho.

Utrum vnus cõiugũ poſſit ꝛ debet cõtinẽtiã
vouere ſine conſenſu alteri⁹ vľ ſaltẽ qd nõ pe
tat debitum. Rñ. ſm Tho.in ſcrip.ſuꝑ.iiij.ſentẽ.
di.xxxij.dõ ꝙ vnus nõ põt ſine conſenſu alteri⁹ vo
uere qd nõ reddat debitũ.q꞉ hoc eſſet ſacrificiũ of
ferre de alieno.Et ſi tale votũ fuerit factũ nõ debꝫ
ſeruari ſed de petitione debiti.q̃dam dicũt ꝙ põt
vnus vouere ſine conſenſu alterius qd nõ peccat:
q꞉ in hoc vterqꝫ ſui iuris eſt.Alij dicunt ꝓbabilius Petrus.
ꝙ nõ:q꞉ nimis oneroſuꝫ fieret mihi ſemꝑ alteri quẽ Alber.
opoꝛteret ſubire decidiã i petẽdo debitũ.ſꝫ pe.ſen
tit cũ pꝛima opinione ſcꝫ qd poſſit vouere qd nõ pe-
tat.Et idẽ ſentit Ray.vt ꝑ.e.ti.§.xij.itẽ alter Alb.
dicit idẽ ꝙ Tho.ſcꝫ ꝙ non debet aliqs hoc vouere
Addit etiã qd ſi vouerit.Credo ẽt qd ꝑ epm poteſt
diſpenſari.et tunc arguendus eſt de ſtultitia ꝛ pe-
nitẽtia iniuncta debet abſolui a voti obligatione.
q꞉ ſi añ matrimoniũ melius eſt nubere ꝙ̃ vri mul
tomagis in matrimonio erit hoc melius.

¶ Queſtio.xliiij.

Utrum vouere continentiam ſine licentia cõ
iugis ſit peccatum moꝛtale. Rñ.ſecundum
Pe.in expoſitione littere eiuſdem diſtin.Dicẽdũ Petrus.
ꝙ aut fertur intentio determinate ad non redden
dum nec exigendum debitum.ꝛ tunc ſcienti ius ẽ
peccatum moꝛtale.ſi fiat ex deliberatione aut i cõ
trarium ꝛ tunc non eſt moꝛtale.q꞉ ſaluari poteſt i
eo ꝙ eſt licitum ſcilicet in non exigendo.

¶ Queſtio.xlv.

Utrum coniunx ſi dederit licentiam coniugi
vt voueat caſtitatem poſſit illam licentiam
poſtea reuocare. Rñ. ſecũdum Petrum.aut dedit
in facie eccleſie quaſi in iudicio et tunc non poteſt
reuocare:aut in priuato.et tunc ante vſum licen
te poteſt.reuocare.Sed poſtea reuocare nõ poteſt

Tho in as

Tho. Tho. dicit ꝙ ſi expꝛeſſe ↄſenſit coniugi ⁊ licẽtiaȝ dedit
vt voueret caſtitatẽ. Nõ põt votũ illiꝰ a ↄiuge emiſ
ſum reuocare vñ ꝓpter periculũ talia vota occulta
nõ ſunt approbanda. cũ Tho. concordat alb. ſi au
tẽ vir ad tp̃s diſſimulat ⁊ poſt habita plena delibe
ratiõe reuocat mulier nõ tenet̃ implere. vt dicunt
Tho. ⁊ alb. Inno. extra. de ↄuer. ↄiu. in glo. ſup. l. c.
dicit ꝙ q̃ dat licẽtiã vouẽdi ſi impedit̃ propter hoc
exigere debitũ niſi ⁊ ipſe voueat hoc. ar. e. t. c. j. idẽ
Hoſti. in gloſſa ibidẽ.

¶ Queſtio. xlvi

QUid ſi duo ↄiuges in domo emiſerint votũ
ꝑpetue continẽtie; ⁊ alter eoꝝ velit frangere
nũqd ⁊ alter debet ſibi ↄſentire. Rñ. ſm al. ſup. iiij
diſti. xxvij. q̃ ſic dicit ego plane ↄcedo ꝙ poſt votũ
etiã ſimplex perpetue ↄtinẽtie mulier peccat mor
taliter recipiẽdo maritũ nec tenet̃ debitũ reddere
Satis videt̃ his ↄcordare. Ray. li. i. t. de vo. §. viij.
Ray. Item vxore ↄ. dicẽs. Si vxor nõ vult ingredi religio
nẽ ſed in ſclo remanere ⁊ ꝓmittit cõtinẽtiã obliga
tur quãtũ i ea eſt. marito tñ petẽti debitũ reddet
niſi ambo emiſerint pari cõſenſu tale votũ. tũc. n. etiã
ſi maritꝰ ꝓhiberet ac votũ frãgeret ipa tñ inſtãtiſ
ſime dꝫ ꝑſeuerare in voto qđ fecit. xxxiij. q. v. ꝙ deo
vna ſola ⁊ c. manifeſtũ ⁊ in glo. ibidem ⁊ §. i ꝓmiſ
ſis. non obſtat extra de iu. iurã. tua. ij. qꝛ ibi ñ fuit
factũ votũ cõtinẽtie. Cõcordat etiã his Inno. ⁊ ho.
extra de ↄuer. cõiu. in glo. ſup. c. i. Et addit ꝙ tamẽ
ꝓpt̃ hmõi votũ vtriuſqꝫ nõ põt vnꝰ ſine licẽtia alteri
Albe. us intrare religionẽ. Cõcordat etiã cũ hoc in gl. ſu
per. c. dudũ.

¶ Queſtio. xlvii.

QUid ſi duo ↄiuges intrant religionẽ ⁊ ambo
vł alter eoꝝ peniteat ⁊ velit exire an̄ ꝓfeſſi
onẽ. Rñ. ſm alb. ibiđ dđ quod tales niſi obſtet eis
aliud votũ q̃ ꝓbationis ſicut eſt votũ continentie
perpetue ſana conſcientia redire poſſunt ad prio
res amplexꝰ

¶ Queſtio. xlviij.

SEd qđ ſi ꝓfitent̃ ꝓmo die qñ intrãt. Rñ. ſm
Alb. ibidẽ ſine ꝑiudicio. dđ ꝙ niſi obſtet eis
ꝓceptũ ſupioris q̃ hec ꝓhibeat: ꝓma die poſſunt
facere ꝓfeſſiõem ⁊ tũc de licẽtia ſuperioris renũcia
uerũt tp̃i ꝓbationis. Et ſi obijcit̃ ꝙ Inno. iiij. ſta
tuit ꝙ profeſſio q̃ an̄ annũ fit irrita ⁊ inanis habe
tur. Rñ. Alb. ꝙ illa coſtitutio liberat illũ ab impe
titione q̃ impetraret eum religio ſi ante tp̃s ſtatu
tũ profiteretur tñ qꝛ papa ſe de corde nõ intromit
tit. ipe videat qualiter ſit inter deũ ⁊ ſe.

¶ Queſtio. xlix.

QUid ſi vnus ↄiugũ intrauit religionẽ ſine li
Ray. centia alteriꝰ ⁊ aliꝰ repetit eũ. Rñ. ſm ray.
§. xij. item alter. Dico ꝙ tenetur redire ad ↄiugeȝ
niſi in duobus caſibus. Unꝰ eſt. ſi illa fuit publice
Gloſſa. fornicata ⁊ ipſe ingrediẽs vixit caſte. Addit gloſſa
viij. hic ꝙ propter exceptiõem occulte fornicatio
nis nõ impediret̃. reſtitutio niſi illa ſpõte ↄfiteret̃
in iure ſe fornicatã fuiſſe. ſiue an̄ ingreſſuȝ viri ſiue
poſt req̇rit̃ etiã ad hoc qđ ipe ingrediẽs vixerit ca
ſte. qꝛ ſicut dicit glo. h aſs nõ poſſet eam repellere
ſ. ſi fornicatus fuiſſet ipſe an̄ ingreſſuȝ religionis:
vel poſt. Intellige hoc an̄ ꝓfeſſionem vł etiã poſt
ꝓfeſſionẽ de ſclõ. ſꝫ ante fornicatiõem vxoris. Naȝ
ſicut dicit inno. in glo. ſup. c. veniens. Si vir forni
cetur in monaſterio poſt fornicatiõem vxoris. nõ
tñ ius qđ amiſit vxor per fornicationem ſuã recu
perabit. cũ ſemel iã factꝰ ſit verus ⁊ irreuocabilis
monachus. ar. de ↄſe. di. iiij queris. Et ſi vir nollet
contra vxorẽ excipere fornicationeȝ monaſteriuȝ
excipieret: ſꝫ ſecꝰ ſit ſi eſſent ambo in ſclo extra de adl
te. c. vlt. Concordat ẽt his ſatis Ber. i glo. ſup idẽ
c. veniens. ¶ Aliꝰ caſus eſt ſm Ray. ſi lata fuerat Ber.
inter eos ſñia diuortij ad ſeparationẽ thori. xxvij. q. Ray.
ij. agathoſa. extra de diuortijs Significaſti. vij. q. i.
quam piculoſuȝ idem inno. in glo. ſup. c. cũ ſis. Ex
tractꝰ aũt ⁊ mulieri redditus tenet̃ reddere debi
tũ: ſed nõ põt exigere. propter votũ emiſſuȝ ſꝫ ray.
ibidẽ. xxxiij. q. i. vnũ extra de ↄuer. coniu. Quidam
intrauit placet. Idẽ Goff. li. iij. t. xxxij. de ↄue. ↄiu.
¶ Ho. ẽt ſꝫ Inn. ⁊ Ho. i glo. ſup. c. veniẽs. ꝙ cũ vnꝰ
ↄiugũ tranſit ad religioneȝ propter fornicationeȝ
alteriꝰ remanens in ſeculo contrahere poteſt poſt
mortem intrantis quia nihil vouit. Secus autem
in ordinibus quia non poteſt fieri ſubdiaconus
in ſeculo remanens cum vxor adulterata eſt nu
ta ea ⁊ eſt idẽ. qꝛ vxor eiꝰ ſꝫ in ſacris ordinibꝰ conſti
tuti tenet̃ ↄtinere pꝰ mortẽ eiꝰ. xxviij. d. qꝛ ſũt. xxxij.
di. ſeriati. Sed ad hoc in vita cogi nõ põt. Her. tñ
in glo. ſup. c. conſtitutꝰ vr̃ ſentire ↄtra. ſ. ꝙ maritus
licite ad ſacros ordines ꝓmoueri põt remanẽs i ſe
culo: qñ vxor publice adulterata eſt qꝛ amiſit ius.
qđ habebat i viro. extra de diuortijs. ſignificaſti. ſꝫ
hoc intelligit̃ de ingrediente monaſteriuȝ ſm In
no. in glo. ibidem.

¶ Queſtio. l.

SEd qđ iuris ſi moritur vxor q̃ eũ extraxerat
de monaſterio. Rñ. ſꝫ Ray. ibiđ. §. xiij. pone
ꝙ moriat̃. Ex quo ceſſat voti ipedimentũ monen
dus eſt diligenter redire ad monaſteriũ. ⁊ peccat. Ray.
ſi non facit. ar. xvij. q. ij. nos nouimus Inuitꝰ tñ nõ
eſt cogẽdꝰ ab eccleſia. extra de ↄui. placuit. Et hoc
iõ qꝛ profeſſio quaȝ fecit nõ ſolẽnizauit votũ cũ nõ
obligaret̃ ſimpliciter ad continẽtiã: ꝓpter ipedi
mentum vxoris aliud etiã inñi ↄtrahere nõ poteſt
licite impediẽte ſaltem voto ſimplici. arg. extra. d
ↄuer. ↄiu. ex parte abbatis. ſi tñ contraxerit pꝰ ho
de preſenti. peccat ⁊ debet agere penitentiã de ſim
plicis voti fractiõe. Et tenebit matrimoniũ. extra
q̃ clerici. vel vo. rurſus ab vxore tñ hac ſicut dixit.
Hug. nõ põt exigere debitum ſicut nec a prima. io.
ho ⁊ pleriqꝫ alij dixerunt ꝙ licite poterit exigere.
qꝛ ſꝫ peccauerit contrahendo tamẽ tantum eſt bo
nuin matrimonij: qđ tollit totaliter obligationeȝ
illam: ar. extra Qui clerici vel vo. Rurſus xxvij. q
i. nuptiarum bonum: Opinio tamen Hugon. vide
tur mihi tutior ⁊ congruentior ad ſalutẽ. hec ray.
¶ Et quod dicitur hic ꝙ inuitus non eſt cogendꝰ
ab eccleſia. Intelligendum eſt ſecundum Hug. vt Hugo
hic ponit glo. ad petitionem ſcilicet eoꝝ ad quos
intrauit quibus ſe ſubijcere non potuit epiſcopus
tamen de ſuo officio poteſt eum compellere reuer
ti ad monaſteriũ ⁊ peccat mortaliter ſi nõ redit. Goffr
¶ Sed Go. dicit ꝙ ſi viro abſẽte ⁊ ignorãte vxore
iret religiõeȝ vt ibi ꝓfiteat̃ poſtmodũ ab ea reuo
cet̃ i hoc caſu poſt mortẽ vxoris vir potiꝰ monẽdus
eſt quam compellendus vt ad monaſterium rede
at extra de conuerſi. coniug. placet. qđ tamen re
deat ad monaſterium conſultius eſt ad ſalutem.
Si autem vnus cõiugum altero ſciente ⁊ cõſentiẽ
te cuius tamen conſenſus non ſufficit etiam ſi cõ
tinentiam promittat niſi ſimiliter conuertatur vt
xxxiij. q. v. qui vxorem. monaſterium ingrediatur
⁊ deinum de monaſterio ad vxorem reducatur: pu
ta quia ſuſpecta eſt. talis poſt mortem vxoris com
pellitur redire ad monaſterium. Et ſi de facto cõ
traxit cum alia nihilominus redire compellitur
ad monaſterium quia ꝓfeſſio interuenit nec de
fuit vxoris conſenſus extra de conuer ↄiu. ex parte

Hoſti. ¶ Hoſti.ea.Ru.§.iiij.Et vtrū ꝛc.ſed qđ ſi reuoca-
tꝰ videtꝰ per omnia ꝯcordare cū goſ.glo.ēt h dicit
ꝙ pſona ſuſpecta viro licentiā ad religionē ſi po
teſt ipm reuocare ſed tenetꝰ itrare religiōez ſi caz
ꝯmode poterit inuenire.ſi aūt non poteſt aut non
credebat ſe eē ſuſpectam de icōtinētia.cū eſſet po
teſt reuocare licētiam qꝛ nō recipitꝰ apđ deū illiꝰ vi
ri ꝯuerſio.cuius ſequitur ꝯiugalis federis ꝓſtitu-
tio.ſꝫ idē hoſti.e.rub.§.ij.qualr dicit ſic.ſi vir, iſcia
vel iuita vxore itrauit redditꝰ ei nō exiget debitū
nec ad ſcđa vota trāſibit.Si aūt de ꝯſenſu vxoris i
trauit ꝛ profeſſus eſt ſi mulier nō ꝓmiſit cōtinētiā
ꝛ iuuenis eſt ꝯpellitꝰ intrare religionē.extra de cō
uer.ꝯiu.ſignificauit.ꝛ.c.dudū.alś ſi ſenex ē ꝛ ꝑpe-
tuā vouet ꝯtinētiā remanere pōt i domo ꝓpa.ex-
tra de ꝯuer.ꝯiu.cū ſis.ꝛ.c.ꝯiugatꝰ.I tn̄ ꝙ ſi is q̄ re
manet ꝯtrahat mrīm nō tenet.ſicut nec mrīm eiꝰ que
ꝑpetuā ꝯtinētiā vouēs dedit viro licētiā vt ad ſa-
cros ordines ꝓmoueretꝰ.xxvij.di.ſeriati ſolēnizatꝰ
eīn votū in ꝓfeſſione vel ordinatione abſoluti.Et
Inno. hoc intelligas ſm io.qñ mulier certificata fuit ꝙ
ſibi ꝑpetuo ꝓiudicabat alś ſi ſimplex ꝛ iuris igna
ra:non itendebat ſic ſe ꝑpetuo obligare tenet ma
trimoniū ab ea ꝯtractū viro mortuo.ar.extra.de
ꝯuer.coniu.veniēs.Idē glo.inno.e.t.i glo.ſup.i.c.
dicit ꝙ lꝫ iuuenis mulier ꝛ ſuſpecta cogatꝰ mona-
ſteriū intrare:non tn̄ cogetꝰ fieri monacha.nec vi-
uere monachalr.hoc excepto ꝙ cōpeſcetꝰ a vagati
one ꝛ cuſtodietꝰ ne luxuriari poſſit.Secꝰ ſi eſſet ve
tula.Et idē ēt dicit in glo.ſup.c.ſignificauit.ſ.ꝙ ta
lis ſ.iuuenis ꝛ ſuſpecta debet cogi eſſe i monaſte-
rio vt ceſſet oīs ſuſpitio.Et addit fatemur tn̄ qñ
mulr eſt ſuſpecta:qꝛ anq̄ admittatꝰ ꝓfeſſio viri dꝫ
etiā ꝛ mulierē facere ꝓfiteri.ꝛ ſic loqꝰ.c.cū ſis.tn̄ ſi
recepta eſt eius ꝓfeſſio ꝛ nō ꝓfeſſio mulieris.ſed
tn̄ votum ꝯtinētie ꝓſtitit.non facerē eam modo
Opinio. ꝓfiteri.¶ Alij tn̄ ſecꝰ dnt.ſ.qđ hoc ipo qđ dat licē
tiā itrādi ꝛ emiſit votū continentie ſi eſt ſuſpe-
cta poteſt cogi intrare monaſterium.ꝛ ſic loqtur.
xxxiij.q.v.q̄ vxorē ꝛ etiā cogitꝰ viuere ſine ꝓpo ſub
obedientia.ꝛ idez inno.vocat hoc i gl.ſup.c.ex ꝑte
tua vbi dicit ꝙ ſi ſuſpecta ſit q̄ i ſeculo remanet co
genda eſt facere ꝓfeſſionem alicui de regulis ap-
probatis.vt extra e.cum ſis cū hac etiā opinioē cō
Ber cordat Ber.in glo.ſup.c.ſignificauit.Cōcordat ēt
cum hoc Goſ.Item in.in glo.ſuper.c.qđam intra
uit dicit ſic.Quidam dicunt ꝛ bn̄ ꝙ votum qđ ſit i
uita vxore vel etiā qđ plus eſt voluntaria ſed nō vo
uente nec religionē intrāte non eſſe ſolēne ſed ſim
plex ꝛ ideo impedit matrimoniū ꝯtrahēdū ſed nō
dirimitur ꝯtractum.vt eod.c.ꝛ.c.placet.ſi tn̄ poſt
ingreſſum ratū habuit votū marito hoc petēte
tenꝫ ingreſſus ꝛ ipa cogitur intrare.Idez eſt ſi ipe
vir poſt mortē vxoris ꝓorem ingreſſum q̄ nō tenuit
ratificat tacite vel expreſſe.ar.extra de his q̄ vi me
tuſve cā ſi.c.i.ratificat.etiā ſi ꝑ momētū in religio
ne ſteterit poſt mortem vxoris qꝛ votum eius fuit
ſolenne etiā ſi ignorauit mortē vxoris.Idē in glo.
ſup.c.conſuluit ꝛ intellige hanc ratificatiōem quā
do premiſſa eſt ꝓfeſſio tacita vel expſſa:lꝫ ꝓfeſſio
illa viuēte vxore non teneret:vt dicit Inn.ſup.d.c.

¶ Queſtio.lj.

Gloſſa. Quid ſi vxor videt vel ſcit maritū ſuū itrare
religionē.ꝛ tacet nunquid eoipſo preſumitꝰ
vouere continentiā.R̄ñ.ſm glo.vvith h credo qđ
reqritꝰ licentia expreſſa ꝛ non ſufficit taciturni-
tas hug.tn̄ notauit.xxxij.d.ſeriati.ꝙ taciturnitas
reputatꝰ ꝓ ꝯſenſu.

¶ Queſtio.lij.

Hoſt. Quid ſi vxor inuita dedit marito licentiā in-
trandi.R̄ñ.ſm Hoſti.vt.ſ.non nocet.xxxij.
q.v.notificaſti.niſi tractu tēpis ratificetur.extra
qui clerici vel vo.rurſus conſuluit.Non tn̄ ſufficit
qlꝫ vis.vt extra q̄ cleri.vl vo.inſinuante.Cōcordat
etiā glo.vvil.h.¶ Item di.hic glo.de dolo ꝛ ꝯcor-
dat Ho.cū hiero.ꝛ goſ.vt pꝫ.ſ.j.q.ſꝫ qđ iur.ſi mor
ꝛ Hoſti.§.ꝛ vtrum.ver.ſolo ille. ¶ Queſtio.liij.

Quid ſi vxor ſine cuius licētia vir itrauerat Ray.
religionē vult itrare religionē ꝛ mariꝰ ꝯdi
cit.R̄ñ.ſm Ray.ibidē ad hoc diſt.cū vm.qꝛ aut eſt
tā electus de monaſterio ꝛ recōciliatꝰ vxori aut nō
in primo caſu nō pōt vxor intrare xxxiij.q.v.ꝙ deo
in ſecundo pōt illo inuito intrare xxvij.q.ij.agato
ſa.xxxiij.q.v.q̄ vxorē.Idē Pe.ſup.iiij.di.xxvij.Idē
Hoſt.§.ꝛ vtrū.ꝛc.ſeu nunquid.Itez goſ.ſed inno.
ſup.c.quidā itrauit licet idē qđ predictum eſt reci
tet.tn̄ poſtea addit.Alij tn̄ dnt ꝛ vt videtꝰ meliusꝙ
mulier que nō vouit qñ vir ingreſſus eſt monaſte-
rium viro inuito nō poteſt ingredi religionē:ꝛ in-
greſſaz poteſt educere.ar.xxxiij.q.v.ꝙ deo.qꝛ nō te
nuit ingreſſus eius.vt hic.Secꝰ aūt ſi i igreſſu vi-
ri vouiſſet qꝛ tunc ingreſſus teneret ꝛ ſic loqtur.c.
agathoſa.ſꝫ de reſtitutio.Dicit idē cū vm.ꝛ alijs ꝓ
dictis.Et addit.Itez dicimꝰ ꝙ nō ſolum in ſeculo
remanens poteſt repetere vxorē ingredientez mo-
naſterium.ſed ipa etiā ingrediens pōt petere ꝯiu-
gem in ſeculo remanētē.Nā vnus ꝯiugū ſine alte-
ro vouere nō pōt.Et ſi vouit ſoluere nō poteſt ꝓ
miſſiones vt hic.Et.c.xxxij.q.v.vna.Itez alia ratio
eſt qꝛ eius igreſſus nō tenet vn̄ peccat ſi ſe ab vxo-
re alienat.vl ſi ei occaſiōez adulterādi ꝓſtat.xxvij.
q.ij.Si tu extra de regula.veniēs.ꝛ itelligimꝰ hec
ꝛc.a etiā ſi de voluntate alterius nō volentis itraſ-
ſet propter cās ꝛ rationes ꝓdictas q̄ pariter ſunt
ſiue inuita vxore tranſierit.ſiue volente.Sed ſecꝰ
eſt ſi remanēs in ſeculo adulteraretꝰ qꝛ tunc nō poſ
ſet ad eam redire.extra eo.t.conſtitutus veniens.
Sed tutius eſt ꝙ fiat officio iudicis reuerſio eius
q̄ ingreſſus eſt monaſterium ad ꝯiugem ſuam quā
ad petitionez ꝗ̄.extra eo.c.i.ſed lꝫ redeat ad ma
ritum non tn̄ exiget debitū vt hic.ſed ſecum coha-
bitabit ꝛ debitū reddet.xxxiij.q.v.quod deo. Hoſt.

¶ Queſtio.liiij.

Quid ſi vxor maritum eduxit de monaſterio
ꝛ ſtatim penitet ꝛ vult intrare.R̄ñ.ſm ho.
ibidez videtꝰ qđ hoc poſſit facere an̄ carnis copulā
ar.extra de ꝯiugio ſeruoꝝ propoſuit.

¶ Queſtio.lv.

Quid de duobus coniugibus quorum vterqꝫ
fornicatus eſt nunquid poteſt alter altero
inuito religionem intrare.R̄ñ.ſm Glo.vvil.§.xij Gloſſa.
Item alter ſuperiꝰ.vixit caſte.Non poteſt ſicut no
tauit hug.xxvij.q.ij.agathoſa.ꝛ poteſt reuocare q̄
ſic itrauit qđ credo verū eſſe ſiue occulta ſiue publi
ca fuerit vtriuſqꝫ fornicatio vel ſi etiam ingrediēs
occulte fornicatus fuerit.ꝛ alius publice.

¶ Queſtio.lvj.

Quid ſi vterqꝫ non petita licentia ab altero i-
trant monaſterium.nunquid poterūt ſe mu
tuo repetere.R̄ñ.ſm glo.ibidem Nō poterunt.qꝛ
neuter poteſt dicere ſe ab altero ſpoliatū ꝛ vterqꝫ
intrando renunciauit iuri qđ habebat in reliquo ꝛ
iuri exigendi debitum.vnde votum vtriuſqꝫ tenu
it ꝛ quo ad exigendum ꝛ quo ad reddendum debi
tum vide de hoc.q.ſequen.in fine.

¶ Queſtio.lvij.

Quid ſi vterqꝫ credens alterum mortuum Hug
eſſe intrat monaſterium Nunquid com
perta veritate poteſt alter exire ꝛ alterum repete-
re.R̄ñ.ſm glo.ibidem Notauit hu.ſuper dicto
c.ꝙ ſic.quia neuter intrādo voluit fieri monachꝰ
niſi alter

niſi alter mortu⁹ eſſet: vnde neuter fuit monach⁹ cum vterq; viueret Sicut illa que nupſit alij: cuʒ virũ ſuum mortuum eſſe crederet comperta veritate licite recedit a ſcdo. ⁊ redit ad primum .xxx. iiij.q.i.c.v. Sed innocentius in glo. ſup.c. quidam vouit dicit ſic. Si ambo coniuges ſeu ignorantes ſeu ſcientes alterum viuere ingreſſi ſunt monaſterium amborum votum videtur ratificatum ⁊ ſolennizatum per profeſſionem voluntarie ingredientis.

¶ Queſtio. lviij.

Quid ſi vxor fornicata fuerit ⁊ marit⁹ diligẽter ab ẽpo ꝯmonitus eam ad frugem melioris vite ꝯuerſam recipere noluerit poterit ne religiõeʒ intrare. R̃n. ſʒ decre.greg.ix.extra de ꝯuer. coniu. Gaudem⁹ ꝙ ſic vel ꝑpetuã pñiam ibi agat (Grego.) Idem ponit Ray.§.xiiij. pone ꝙ vxor. dicit hic gl. ꝙ eſt in hac decre.ar. qd̃ poteſt ſibi vxorẽ reconciliare inuitã: ſi velit. Et ꝙ anteꝙ recuſet eã ſibi recõciliare illa monachari nõ poteſt ſiue lata ſit ſententia diuortij ſiue nõ. q2 decretalis indiſtlcte loquitur Hu. tñ dixit ꝙ lata ſñia diuortij relict⁹ monachari põt inuitor ꝯtradicẽte reliq̃nte. ſed ꝯtra dicit hoſti. v̄. ⁊ nũquid. qui dicit ꝙ innocẽs reũ ſibi põt recõſiliare ſi vult. et poſt ſententiã velit nolit .xxxij. q.i. nõ erit: ⁊ c. qd̃ aũt. Idẽ Go. hoſti. in glo. ſup idẽ c. gaudemus dicit ſic. mulier de adulterio cõdẽnata vel publice ꝑ̄ꝑ̄hẽſa detrudiť ĩ monaſteriuʒ (Hoſti) ſi vir eam recõciliare noluerit. In quo caſu vľ ſi antequã vir ſibi ipſam reconciliet moriatur: tondeatur mulier ⁊ habitum recipiat monachalem. ĩ auteñ. vt nulli iudicum. §. ſi vero q̃ſ adulterij crimẽ colla. ix. ⁊ inde ſumpta eſt decre. iſta. ⁊. C. de adul. autẽ. ſed hodie. hec etiam bern. in glo. addit Ho. Intelligas aũt. ꝙ īfra bienniũ ipaʒ põt reconſiliare. ſi ſñia lata nõ fuerit quo ad thoꝝ ⁊ ſic ſunt intelligẽde auteñ. Q̃ñ ſñia quo ad thoꝝ nõ fuit lata in h̃ ẽt caſu mulier intrans monaſteriũ non ꝓfiteť circa biẽniũ ne marito volẽti eã ſibi recõciliare ꝑiudiciũ fiat. ⁊ ita ꝑ̄ʒ ꝙ tp̃s ꝓbatiõis ãnuale ꝓrogatur ex cã: ſi aũt ſñia lata ſit. ⁊ marit⁹ ſepi⁹ monit⁹ ipaʒ recõciliare noluerit ſ̄ audieť marit⁹ volẽs eã recõciliare ex quo religiõeʒ intrauit ⁊ profeſſionẽ fecit. ⁊ ſic intellige hãc decreta. ⁊ ẽ ius nouũ. Uide ỏ hac materia īfra. li. iiij. ti. xxij. de diuortijs ꝓp fornicatiõeʒ

¶ Queſtio. lix.

(Maritus. Ray.) Quid ſi marit⁹ accipit ordinẽ ſacrũ ſ̄i vita vľ neſciẽte vxore vel ẽt ſciente ⁊ nõ ꝯtradicente. Num quid fctm̃ eſt ꝑiudicium vxori. R̃n. ſm̃ Ray. §. xv. Iteʒ q̃d ſi maritus. Dico omiſſis aliis et varijs opiõnib⁹ ꝙ ſi vir recepit ordinẽ ſacrũ vxore ꝯtradicente vel ignorãte nõ fit per hoc vxori preiudicium Nã poterit exigere debitũ. Et ille tenebiť reddere (Glo.) Sed nõ poterit exigere. xxviij. d. Dyaconi xxvij. q. ij. multoꝝ. ¶ Dicit h̃ glo. ꝙ ſic ordinat⁹ teneť debitum reddere. ẽt ſi ſit ẽpẽ fact⁹ vel papa ſicut notauit hu. xxvij. q. ij. agathoſa. niſi illa ꝯſit induci ad ꝯtinẽtiã. Reſtitut⁹ aũt vxori nõ portabit coronã aut habitũ monachalẽ cũ ſcãdalo vxoris. ſi forte fuerit fact⁹ monach⁹ de facto. pe. ſup. iiij. diſtin. xxvij. cõcordat his ſed dicit ꝙ tõſurã ⁊ habitũ clericalẽ teneť deferre. ſi ſine ſcãdalo vxoris ẽẽ põt alb. (Tho.) no. Tho. dicit ꝙ vxor nõ teneť ei debitũ reddere al. etiã dicit ꝙ tal' peccat mortalit̃ hoc mõ ordinẽ recipiendo. Inno. ſup. c. placet dicit ꝙ ad ſacros ordies ſñ ꝯſenſu vxoris ordiat⁹. ⁊ ei reſtitutus. ſi poſt mortẽ vxoris ꝯtraxit non teneť mr̃i. Seq̃ť in Ray. Si aũt vxor ſciuit ⁊ ꝯſenſit vľ ẽt non ꝯtradixit. Sʒ tacuit cũ tñ ſciret ius vel ꝑ ſe vel per aliũ ſi clericus eſt occidẽtal' eccle. fit vxori duplex ꝑiudiciũ. vnũ; q2 oportebit eã decetero cõtinere. Aliud q2 ẽt mortuo viro nõ poterit cũ alio cõtrahere ⁊ ſi ꝯtraxerit non tenebit: ⁊ ſm̃ quoſdã ꝓpter votũ qd̃ videť ſolennizaſſe ex ꝑſona viri ⁊ huic rõi ẽt conſentit al. alij dicũt ꝙ propter cõſtitutiõeʒ eccľe q̃ dirimit matrimoniũ contra eã ꝯtractũ. xxvij. di. q2 ſunt ex pe ⁊ duob⁹. cc. ſequẽtib⁹ ⁊. xxxij. di. ſeriati. ¶ Seq̃ť (Ray.) in ray. ⁊ Et lʒ aliq̃ dixerit ꝙ iſta vxor ꝓmoti ad ordines ſacros teneať intrare religiõeʒ. Ego tñ credo ſcdʒ ioh̃ã. lauř. ⁊ tho. qd̃ nõ teneť: ſʒ ſufficit ſi ĩ ſeculo caſte viuat qd̃ ẽt dicit ꝙ nõ teneť religionẽ intrare: ſi ſibi nõ timeat de periculo caſtitatis idem dicit Alb. idẽ hoſt. Seq̃ť in Ray. fallit hoc in vxore eius q̃ ꝓmouend⁹ eſt in ẽpm̃. q2 nõ debet vir eligi niſi vxor intret religionẽ. extra. de ꝯuer. ꝯiu. Cõiugat⁹ ſane. idem. Innocen. ſup. c. ex parte tua. clericus etiã oriẽtalis vt cõmunius ⁊ probabili⁹ diciť ſine cõſenſu vxoris ꝓmoueri non debet.

¶ Queſtio. lx.

Sed q̃d ſi marit⁹ añ carnis copulã ẽpo ignorã (Hoſti.) ret ⁊ vxore inſcia: facit ſe ad ſacros ordines promoueri. R̃n. ſcdʒ hoſti. v̄ſiculo ſolutio talẽ cõpellerẽ religionẽ intrare. Ad hoc eñ cogitur q̃s ꝓpter delictũ ſuuʒ. xxxiij. di. fr̃nitatis. Et tunc abſq; ambiguitate ſoluitur viculũ mr̃i aliq̃ tamẽ dicunt vinculũ matrimoniale ſolui per ſuſceptioneʒ ſacri ordinis ſicut per introitũ religiõis. ⁊ ſine dubio pro his potiora ſunt iura Alij ꝙ nõ. ſed teneť matrimoniũ ꝯſummare. in ſi. poſtea addit. Cõſulas autem papam ſi te contigerit dubitate.

¶ Queſtio. lxi

Circa finem huius materie. ſ. de voto coniugatorũ q̃ro gn̄aliter an in votis emittẽdis vir ⁊ vxor ad paria iudicentur. R̃n. ſm̃ Raym. §. viij. itẽ vxores in ſi. Quãtũ ad votum continentie ſm̃ oẽs non ad imparia iudicãtur vir ⁊ vxor. xxxij. q.i. ſi q̃s vxorẽ. ⁊. q. v. ꝑcepit chriſtiana in voto autem abſtinentie dicũt q̃dã indiſtincte ꝙ cũ vir ſit caput mu (Hugo.) lieris poſſit talia vota facere etiam inuita vxore. xxxiij. q. v. manifeſtum volui t' hec ymago. Hug. vero Idẽ intelligit: niſi ꝑ tale votũ fieret vxori preiudicium in debito ſibi reddendo. qd̃ ſatis mihi videť probabile per iura predicta. ſi q̃s vxorem ⁊c. in voto peregrinatiõis dic ꝙ neuter ꝯiugũ põt altero inuito facere. xxvij. q. ij. ſi tu. xxxiij. q. v. quod deo. fallit hoc in voto hieroſolimitano q2 in maximũ fauorẽ terre ſancte ac fidei xp̃iane poteſt vir ſine vxoris licentia facere ac libere adimplere. vxor tamen vt cõſentiat eſt attẽti⁹ admonẽda. extra eo. ex multa vel ſi nõ vult remanere ſequatur vir ſuũ extra eo. ꝙ ſup in ſi. Concordat his hoſti. li. iij. Rubri. xxxiij. de voto. §. iij. quis vouere. verſi. vxor etiam. ¶ Tho. in ſcrip. art. i. q. iij. in fine dicit. ꝙ q2 in diſpoſitione dom⁹ ⁊ regimine vite mulier eſt ſubiecta viro ⁊ nõ econuerſo. Ideo vir in talibus vouere ſine conſenſu vxoris ſed non econuerſo põt Inno. etiam in glo. ſup. c. ſcripture. dicit ꝙ preter votum tranſmarinum neuter ꝯiugũ peregrinari põt ſine cõſenſu alterius. immo ſi aliq̃ ꝯſentit: poteſt reuocare. lʒ peccet.

¶ Queſtio. lxij.

Utrum vir poſſit accipere crucem ad trãſfretandum vltra mare nolente vxore: ſi de huiuſmodi eius incontinẽtia timeatur. R̃n. ſecundũ (Tho.) Tho. in quadã queſtione. de quolʒ dd̃ qd̃ ea q̃ ſunt neceſſitatis, non ſunt pretermittenda propter ea q̃ ſunt proprie voluntatis vnde ⁊ dñs Math. xv. reprehendit pharifeos qui dicebant ꝑtermittendũ mandatũ dei de honoratione parentum vt aliq̃ volũtarie oblatiões deo offerrẽť ex neceſſitate aute viro imminet vt gerat curã vxoris. q2 caput mulieris

i.cor.xi. vir eſt.vt dicitur.i.cor.xi.ſed qđ accipiat crucē ad
tranſfretandum vltra mare ſubiacet proprie volū
tati.vñ ſi vxor ſit talis que ſequi nō poſſet propter
aliquod impedimētū legitimū ⁊ de eius continē
tia timeatur non eſt ei conſulendū qđ accipiat cru
Alber cem ⁊ dimittat vxorē. ¶ Secus autem eſt ſi vxor cō
tinere voluntarie proponat,vel velit aut poſſit ſe
qui virū ſuum.Cōcordat his Albe.ſuper.iiij.diſt.
xxxvij.vbi dicit ꝙ ſi iminet ꝓbabilr ꝑiculū vxoris
futurū melius facit non peregrinādo etiam pro li
beratione terre ſancte.

¶ Queſtio.lxiij.

Hoſti VTrum vxor poſſit votū hieroſolimitanū viro
inuito emittere.Rñ.ſm Ho.ibidem.ꝟ.num
quid ergo ⁊ ſequēti puto ꝙ votū poteſt emittere et
viro inuito vtrū aūt poſſit ipm exequi viro inuito
diſtinguēdū videł vtrum ſuſpecta ſit ⁊ infamata
vel nimis iuuenis in quo caſu nō exequeł ꝑſonalič
ſʒ votū redimat,q2 eſt inhabilis ad eūdū ⁊ ad pu
gnādū extra eo.ti.qđ ſuper his.§.rurſus. Si vero
ſit vetꝰ q̄ multū ꝓceſſit in diebꝰ ſuis ⁊ matrona bo
ne fame.tunc vadat nec votum redimat.Si talis ē
mulier que multos poſſit bellatores ſecū ducere
q2 tūc videtur eadem ratio de vxore ⁊ de viro.

¶ Queſtio.lxiiij.

Ray. DEinde quero quid iuris ſit de voto ſeruorꝫ
Rñ.ſm Ray.§.vi.quod dictum eſt.Seruꝰ ſi
ne voluntate dñi votum religionis emittere non
poteſt di.liiij.ſi ſeruus ſciēte.tñ ſi ſeruus intrauit
religionem ⁊ eſt perſona nota vel etiā eſt incogni
ta.qi neſcitur vtrum ſit liber vel ſeruus non debet
recipi,in ; monachū niſi poſt triennium .infra qđ
triennium.ſi ſeruus vł ratiocinijs obligatꝰ vel co
lonus.i.originarius vel aſcripticius querał a dño
ſuo reddatur ei cū omnibus hisque attulit fide tñ
accepta de impunitate ipſius.Si autem infra triē
Votū ſeruorum. nium non fuerit requiſitus.poſtea queri nō pōt.
xvij.q.ij.ſi quis incognitus.quando incipiet com
putari illud triennium dicit Hugo.ꝙ a tempore
ingreſſus ⁊ curret continue in fauorem religionis
Laurē.Jo.etiam ⁊ alij plerique dicunt ꝙ a tempore
ſciētie domini ar.predicti.c.ſi quis incognitus.in
fi.niſi ſit tam a lōge qđ inueniri non poſſit. Goff.
etiam ſentit quod tempus hoc curret a tēpore ſciē
tie dñi.li.i.tit.xviij.de ſeruis nō ordi.Et Ho.li.iij.
Rub.xxx.de regularibꝰ.§.vel reuocari.Qđ dictū
eſt hic de obligato.ad ratiocinia.Intelligendum ē
ſecundum glo.de obligato ad ratiocinia rei publi
ce.Nam propter ratiocinia priuatorꝫ:nō impedi
Glo. retur quis fieri clericus vel monacus. ¶ Item no
ta ſecundum glo.hic ꝙ iſta tria nomina colonus:
originarius:⁊ aſcriptitiꝰ:nomina ſunt ſynonima
ſignificantia cuiuſdam conditionis homines qui
ita aſcripti ſunt terris colendis.quod non poſſunt
a cultura illa recedere ſine voluntate dominorꝫ:
nec poſſunt vendi ſine gleba.nec gleba ſine illis.⁊
q2 tenentur colere terram dicūtur coloni.Et quia
aſcripti ſunt ſiue deputati ad hec facienda ex con
ditione ſua dicuntur aſcripticij .Et q2 ex ſua origi
ne vel patrum vel auorum ſuorꝫ ita adherent gle
be vocantur originarij.Qui autem colonus eſt nō
ex ꝯditione poteſt monachus fieri. ¶ Idē in ſcrip.
ſuper.iiij.di.xxxviij.dicit ꝙ ſeruus in omnibꝰ opi
bus perſonalibus ⁊ realibus ſubiectus eſt dño ⁊ iō
nullū votū per qđ dñs perdat opera ⁊ eius vel pote
ſtatem in ipſum lʒ ei facere:ſed alia vota poteſt
facere vt votū dicendi orationes aliquas aut hu
iuſmodi.Cōcordat Tho. ¶ Poteſt et ſecūdū hug.
Hugo inuito dño continētiā vouere ⁊ ꝓprijs renūciare.
Inno. ¶ Innō.ſup.c.ſcripture.dicit ꝙ nihil poteſt voue
re vñ minuatur ſeruitium dñi.

¶ Queſtio.lxv.

QUid ſi ſeruus ingrediens monaſterium ad
profeſſionē recipitur ante triennium.Rñ.
ſm Ray.ibidem credo ſaluo meliori iudicio qđ Ray.
ille debet remanere in ordine.Et monaſterium de
bet ſatiſfacere domino.qi fuit in culpa recipiendo
eum.ar.di.liiij.ſi ſeruus abſente domino. ¶ Glo.
dicit hic ꝙ talis remaneat:ſatis poteſt dici.ſ.quan
do bona fide intrauerat monaſterium credens ſe
eſſe liberum alias videtur dño reſtituendus ſi ve
lit dominus. ¶ Addit poſtea Ray.vel dic ꝙ ſi iſte
erat incognitus ⁊ aſſerebat ſe eſſe liberum cum in
terrogabatur de hoc vel forte probabat hoc per
falſos teſtes et corruptos. Si dominus noluerit
eum ex gratia dimittere ſpoliabitur tanquam in
dignus ⁊ vilis habitu quem furtiue accepit ⁊ reſti
tuetur dño.ar.extra de ſeruis non ordi.de ſeruorꝫ
ordinatione in predictis cum Ray.concordat ho.
ꝟ.ſeruus.⁊ ſequenti. ¶ Queſtio.lxvj.

QUid ſi ſeruus ſine voluntate domini profeſ
ſus ⁊ ei reſtituił poſtea fuerit manumiſſus
nunquid tenebitur redire ad monaſterium vbi fe Glo.vvlli.
cit profeſſionem.Rñ.ſm glo.vvil.hic dicūt quidā
ꝙ non.ſed ſecundum Hu.tenetur redire q2 quātū
in eo fuit:monachus fuit. ¶ Queſtio.lxvij.

QUid de voto peregrinationis a ſeruo facto.
Rñ.ſecūdum Hoſt.ꝟ.quid de voto.Dicas Hoſt.
ꝙ inuito domino non pōt ipſum exequi niſi qñ ne
ceſſaria eſt.vt extra de ſentē.excō.relatum.in fine.
Et quod dictum eſt de voto filij.famił. intelligał
⁊ de ſeruo qi ſeruus fortius eſt aſtrictus dño ꝙ fi
lius patri.De voto impuberum habes.ſ.eo.tit.q.
xx.quid iuris. ¶ Queſtio.lxviij.

POſt hec quero de voto cōditionali an votum
ſub conditione emiſſū obliget vouentē.Rñ. Ray.
ſecundum Ray.§.vbi.poteſt autem votum:votū
irritari poteſt duobus modis.ſ.defectu conditio
nis ⁊ ſuperioris ꝑtāte:defectu ꝯditiōis ſiue gñalis
puta:ſi vixero:ſi potero:ſi deus voluerit.que ſemꝑ
ſubintelligunł.etiam ſi nō apponantur.xxvij.q.ij.
beata Maria:ſiue ſpecialis.puta ſi intrauero lō
bardiam ibo ad ſanctum marcum.vel ſi filius me
us fuerit liberatus de infirmitate viſitabo ſanctū
Jacobū :vel ſimilia:hec ſimiliter cōditio ſi defece
rit.i.ſi nō extiterit nō obligał ex voto alſa ſic.xxxij.
q.viij.non ſolū.extra de condi.appoſit.c. verum.
extra de reſti.ſpo olim cauſaʒ.Et hoc itelligas vbi
tota obligatio tenebał in euētu ꝯditionis alr ſi ali
as fuerit cū cā vł ēt ſi fecit votū ob cām ⁊ publice
⁊ nō expſſit cām ſed votū tūc ꝓpł cāʒ.vel ꝯciaʒ vt
alia littera hʒ ⁊ ꝑꝑ ſcādalū tollēđ teneł iplere ex
tra de voto magne.⁊ de ꝯuer.ꝯiug.Ex ꝑte ꝟacirca
ſi.Satis ꝯcor.his hoſti.c.Rub.§.⁊ vtrū a voto cir
ca ſi.De hoc ēt inno.in glo.ſup.c.ſcripture.⁊ ſatis
ꝯcordat.lʒ ēt alſs opiniões ponat.Dicit glo.hic.cū
cā eſt.qñ nō tñ ex vna cā obligauit ſe.lʒ ēt ex alia
ꝟbi grā.aliqs vouit ꝙ iret ad ſctm̄ Jacobū qi cre
debat ꝙ ibi inueniret fratrē ſuū.Et nihilominꝰ ꝑꝑ
redimēda pctā ſua i hoc caſu ꝙuis itellexerit frēʒ
ſuū deceſſiſſe anꝗ iter arripiat nihilominꝰ tñ ire
ꝑꝑ aliā cāʒ tenebił.Jđ itelligas quotiēſcūꝗ vouerat
aliqs ex duabꝰ cāis vł pſibꝰ vł ſub duabꝰ ꝯditōibꝰ:
vel pſibꝰ ⁊ nihilominꝰ intendit ſe obligare qualʒ
illarū cārū vł ꝯditionū extāte. ¶ Queſtio.lxix.

UTrum pater moriens poſſit iniungere filio Ray.
quem conſtituit ſibi heredē vt adimpleat vo
ta peregrinationis vel ſimilia ad que ipſe teneba
tur.Rñ.ſecundum Raymundum.§.xvij.Item cir
ca ad hoc dicas ꝙ non poteſt pater iniungere filio
votum

votum peregrinandi. vt bene colligitur. extra. eo.
licet. Ideo. n. tenuit ibi paterna iniunctio: q: filius
approbauit. pecuniariã vero ſatiſfationem vñ põt
iniungere. ar. extra de vſu. tua. de ſolu. c. i. Hoſtiẽ.
§. ₇ votum a voto. videt̃ imminere ꝙ heres gñalit̃
ſi vult adire hereditatẽ tenetur implere vota pa-
tris. Si vires hereditatis hoc patiatur maxime ſi
ſponte ſuſceperit. vt extra. eo. lz. Si autẽ nõ adyt.
nõ tenet̃. q: nec heres eſt niſi forte ſponte hoc ꝓmi
ſerit. Et tunc ſi in omni caſu intellexerit perſonaz
ſuã obligare debet. nõ tam ob promiſſionẽ facta a
teſtatore ꝙ ob ſuam. Sed ſi tãꝗ heres hoc promit
tebat ſperans hereditatem adire. Poſtea tñ abſti
nuit mutato conſilio nõ tenetur. ar. extra de elect.
Inno. venerabilem. §. fi. ₇ ſic et põt intelligi. extra. e. licet
Sed quicũꝗ hereditatẽ adierit obligatur. vt ex-
tra de ſolu. c. i. Et de vſur. tua. Inno. in glo. ſup. c. lz
dicit ꝙ q̃ emiſit votum tranſmarinũ pro ſubſidio
terre ſancte. Si impeditur morte vel alio impedi-
mẽto cogitur alij committere q̃ votum cõpleat ar.
hic immo pl⁹ videtur q: ſi alijs nõ committat. tñ
heredes cõpelli poſſunt vt vel ipſi cõpleãt votũ pa
tris vel expenſas aut ſubſidium qd pater vl̃ teſta-
tor facturus eſſet ₇ ipſi facerẽt. nã nouiſſe intelligi
tur ſubſidium terre ſancte ſiue per ſe ſiue per aliũ
faciendum. vnde ad illud cõpellendi ſunt heredes
Secus de his qui nouerũt nõ propter ſubſidiũ ter
re ſancte: ſed propter videndi deuotionem terram
ſanctã. vel ob alia cãz. q: tales ſi propter iuſtũ ipe
dimẽtum perſonaliter ire nõ poſſunt. nõ credim⁹
quod mittere teneantur q: ſubintelligitur ſi pote
ro ₇ huiuſmodi.

¶ Queſtio. lxx.

Diſpẽſatio circa vota. Utrum in votis poſſit diſpenſari. ₇ an poſſit
cõmutari: Rñ. ſm Ray. §. iij. circa redempti
onem. Quedam ſunt vota que nullo modo poſſũt
redimi vel cõmutari vt omnia vota neceſſitatis. q:
nõ eſt cõmutatio vel diſpẽſatio contra deum. xxv.
q. i. Sunt quidã. licet papa poſſit verba ſacre ſcri-
pture interpretari. extra de teſti. lz pmo. in. fi. Inter
voluntaria aũt votum cõtinentie nõ poteſt cõmu-
tari. q: vix vel nunquam poſſet aliquid meli⁹ inue
niri. in quod fieret cõmutatio. Et eſt expreſſum ex-
tra de ſtatu mona. cũ ad monaſteriũ. in. fi. nihilo-
min⁹. ſi qs poſt votũ ſimplex ꝯtrahit matrimoniũ
tenet ſed peccat mortaliter ꝯtrahendo vota autez
alia voluntatis p fit redimi vel cõmutari. qd ꝓbat
Tho Tho. in ſum. ar. x. votũ. n. debet eſſe melioris boni
Id aũt qd vouet. aliqñ eſt malũ vel inutile vel ma
ioris boni impedimentum qd eſt contra rationẽ ei⁹
quod cadit ſub voto. Et ideo neceſſe eſt ꝙ determi
net votũ in tali caſu non eſſe ſeruandũ. et nota ſe-
cundum Thomam ibidem ꝙ ſi abſolute determi
netur aliquod votum nõ eſſe ſeruãdũ. tunc dicit̃ ẽẽ
diſpẽſatio voti. Si autẽ pro hoc qd ſeruandũ erat
aliquid aliud imponatur dicit̃ commutatio voti.
vnde minus eſt votũ commutare ꝙ in votis diſpẽ
ſare vtrũꝗ tñ in poteſtate eccleſie conſiſtit. Seq̃t̃
in Ray. Ho. ergo ꝙ duo exiguntur ad hoc vt talium
votorũ fiat redemptio. vel commutatio. ſ. cã ₇ ſupe
rioris autoritas. Cauſa. vt ſi vouẽs ſit ſenex debi-
lis: vel infirmus: vel ſi ex ipſius abſentia guerra:
vel turbatio timeretur in terra vel veriſimiliter re
dẽptio vl̃ cõmutatio melior videat̃ magis accepta
deo quã peregrinatio vl̃ abſtinẽtia ₇ vbi gra. Emi-
ſit aliqs votũ hieroſolimitanũ q̃ nõ eſt vtilis cũ
nec poſſit ibi pugnare propter debilitatem vel ꝓ
ꝑ conditionẽ q: clericus eſt. Nec talis q̃ conſilio

ſuo vel ꝑdicatiõe videat̃ ibi vtilis. vel mulier q̃ nõ
poteſt ſecum ducere bellatores q: paup eſt: nec ẽ
artifex vel agricola qui de laboribus ſuis ſibi poſ-
ſit acquirere neceſſaria ₇ terre ſancte ſubſidia mi-
niſtrare. Quamuis non multi talium propter bre
uitatem poſſeſſionũ ₇ paucitatẽ in habitaculũ ibi
ſint oportuni. Conſiderandũ eſt etiam vtruz vouẽ
tes habeant cauſam redimẽdi ſeu commutandi tẽ
poralem vel ꝑpetuã vt in primo caſu indulgeatur
dilatio: in ſecundo redẽptio. extra. eo. ꝙ ſuper his
§. i. Superioris autoritas exigitur. q: nemini licz
autoritate propria redimere vel commutare huiuſ
modi vota. Satis concordat his thomas ibidem
ſed poſtmodum infra. §. ix Sequitur videre. Po- Ray.
nit Ray. circa diſpẽſatiõez voti plures opiniões: q:
quidã dixerunt ſimpliciter quod nec papa põt in
votis diſpenſare. q: redditio voti eſt de iure natu-
rali ſeu diuino contra quod non diſpenſatur. hoc
tenet Hugo. ₇ ei⁹ ſequaces ₇ ſi obicitur eis de redẽ Opinio
ptione. vel cõmutatione votorũ. Rñdẽt ꝙ nõ ẽ ibi
diſpenſatio. ſed iuris declaratio. Cum enim qs vo
uet peregrinari vel abſtinere ſubintelligit̃. Si cõ-
mode fieri poteſt. extra de iureiu. quintaualis. Alij
dicunt ꝙ poteſt diſpenſare in votis peregrinatio-
nis ſed nõ in voto cõtinentie. Tertij dicũt ſine ex-
ceptione qd in omni voto voluntatis papa poteſt
diſpenſare ſiue ſit de ꝯtinentia ſiue de alio. Nã in
omnibus votis ₇ iuramẽtis itelligitur excepta ei⁹
autoritas. extra de reſcr ip. conſtitutus. Et de iure
iuran. veniens contra iſtos eſt apte extra de ſtatu
mo. Cũ ad monaſterium in fi. vbi dicitur ꝙ nõ exi
ſtimet Abbas: ꝙ ſuper habenda proprietate poſſit
cum aliquo monacho diſpenſare. q: adictio prope
tatis ſicut ₇ cuſtodia caſtitatis adeo eſt ãnexa re-
gule monachali vt ꝯtra eã nec ſummus pontifex
poſſit licentiam indulgere. Ego quantum ad votũ
ꝯtinẽtie ſentio cum prima ₇ ſecunda opinione. ſ. ꝙ
papa nõ poſſit diſpenſare: in alijs aũt votis diſtin
guo vtrũ vouẽs vel iurãs ſimpliciter ₇ indeterminate
voueat. nec excludendo autoritatem pape: q: for-
te nec de ipſo cogitabat. aut determinate. in pmo
caſu: poteſt venire contra autoritatem pape q: ta-
lia vota vaga ₇ indeterminata recipiunt interpre-
tationem a iure. extra de iureiurando. veniens.
Quintauallis. in ſecundo caſu ſi intendebat ſe ex-
preſſe obligare in omnem euentum. ₇ ita diſcrete
vouit. Conſulo tñ ꝙ obſeruet: niſi ex obſeruantia
immineret periculu mortis ſue vel alterius. Tũc Iudi. xi.
eñi nullo mõ teneretur q: quãtũ ad illam ꝑtẽ eſſet Mach. xiiij
illicitũ. vt votũ Jepte. Judic. xi. Et herodis. Mat.
xiiij. Et breuit̃ quotiẽs peccatum deprehendit̃ in
executione voti non eſt adimplendũ. xxij. q. iiij. in
malis. Sed vbi cum qs intendebat ſe directe obli-
gare ₇ ad licitũ ſi ſubeſt cauſa redimat vel commu
tet. vt. ſ. dictum eſt autoritate ſuperioris. alr̃ ſi nõ
ſubeſt cauſa non eſt tutũ qd ſe excuſet per aliquaz
diſpenſationem niſi compleat quod promiſit.
¶ Hoſti. §. vij. vtrum ₇ per quem. Approbat ter- Hoſti
tiam opinionem quam etiam alijs tribus prefert
₇ dicit omnino tenẽdum. ſ. ꝙ papa de plenitudine
poteſtatis in omni voto diſpẽſare poteſt qd ab ini
tio fuit voluntarium: peccat tñ ſi ſine cauſa diſpẽ
ſat. nec ei obediẽdum eſt ſi manifeſte liqueat ꝙ ſit
contra voluntatem dei. alr̃ obediẽdum eſt ei. Epi
ſcopus autem poteſt diſpenſare in omni voto niſi
crucis: continentie: vide de hoc infra. q. proxima
₇ ſequenti. Gloſſa etiam hic ſentit cum tertia opi
nione Thomas in ſumma articulo. xi. arg. q. dicit

quod in voto tēporalis cōtinētie diſpenſari poteſt ſicut ⁊ in voto tēporalis orationis vel temporalis abſtinentie. ¶ Queſtio lxxj.

Quis poſſit in votis diſpenſare. R̄n. ſm ray. §. iiij. Et tn̄ differētia. de voto terre ſancte re-
Ray. dimēdo cōmutādo vel differendo nullꝰ pōt ſe ītromittere niſi papa vel alius de ſuo ſpāli mandato. extra e. c. ex multa. in alijs autē votis redimēdis cōmutādis vel differendis. lz q̄dā aliter dixerit. Dico ꝙ ſuꝰ eṗs dyoceſanꝰ. Conſideratis cauſis. pōt autoritatē preſtare q2 expreſſa eſt decre. extra. eo. c. i. Cōcordāt cū his Tho. ⁊ Pe Gof. ⁊ Hoſtien. §. v. qualiter. §. vij. verū. ⁊ inno. in glo. e. t. c. i. De hoc di-
Inno. Tho. cit Tho. in ſcrip. ⁊ in ſum. art. xij. arg. vlti. quod lz papa habeat plenariā poteſtatē in diſpēſandi i oībus diſpenſabilibus votis. tamen alijs inferioribus prelatis cōmittitur diſpenſatio in votis que ɔmuniter ſiūt ⁊ indigēt frequēti diſpenſatiōe ſicut ſunt vota peregrinationū ⁊ ieiuniorꝫ ⁊ aliorꝫ hmōi vota aūt maiora. v tpore ɔtinentie ⁊ terre ſancte reſeruāt̄ ſummo pōtifici. Itez dicit alb. qd̄ eṗi poſſūt
Alber diſpenſare in votis in quibus expreſſo iure prohibiti non ſunt ſicut prohibiti ſunt in voto terre ſancte. In oībus autē alijs votis tp̄alibus poſſunt diſpēſare pēſata qualitate ꝑſonaꝝ ⁊ neceſſitate vł vtilitate eṗi vel archieṗi. i votis autez ꝑpetuis q̄ ſunt religionis ⁊ hmōi nō poſſunt. Idem dicit Tho. in ſcript. ꝙ licet omne votū tēporale ɔmutari poſſit propria autoritate in votum religionis ſecus tn̄ ē de alijs votis a religione.

¶ Queſtio. lxxij.

Quero ſpecialiter vtrū in voto ſolēni ɔtinentie poſſit papa diſpenſare. R̄n. ſm Tho. in
Tho. ſcrip. q̄ dicit ꝙ illi probabilius dicunt. q̄ dicūt ꝙ ſi cōis vtilitas totiꝰ eccle aut vniꝰ regni vel prouincie exposceret: poſſet in voto ɔtinētie ⁊ religiōis diſpēſari quantumcumqꝫ eſſet ſolemnizatū. ſed id Tho. in ſum. ar. x. dicit qd̄ q2 ɔtinētia nō eſt annexa eſſētialiter ordini ſacro. ſed ex ſtatuto eccleſie ideo videtur ꝙ per eccleſiā poſſit diſpenſari in voto ɔtinē-
Uotum ſolene tie ſolemnizato per ſuſceptionē ſacri ordinis. lz ſi pōt in voto ſolēni religionis q2 ſm decr. Caſtitas eſt ānexa regule monachali. i. debitū caſtitatis ē ei ānexum eſſentialiter. Alb. autem in ſcrip. ſup. iiij. ſen. ſimpliciť dicit ꝙ votuz continentie nō recipit diſpenſatiōem: q2 ꝑ nihil melius vel vtilius poteſt recōpēſari. Nec valz illō qd̄ dicitur de vtilitate regni vel prouicie. q2 no ſunt facienda mala vt eueniant bona. vñ temporibus beati mathei apli Effigenia virgo deo dicata noluit nubere regi cum ſe chriſtianum fieri cum omni populo ſuo promiſerit. nec matheus ad hoc conſentire voluit. Itaqꝫ ēt
Hug. potius mortem ſuſtinuit. hec al. ¶ Quod aūt papa poſſit diſpenſare conſentit iohānes theuthonicus. Et dñs Hu. cardi. Et dicit Jo. qd̄ vidit de facto diſpenſari. Conſentit etiā huic opinioni Hoſt. §. v. qualiter circa ſi. ⁊ §. vij. vtrum ⁊ per quē. Et idē opinioni conſentit. Inno. extra. li. iij. t. xxxv. de ſta. mona. In glo. ſuper. c. cum ad monaſterium ⁊ poſt ea multa allegat ibidem vide etiam de hoc. ſ. queſtione proxima.

Queſtio. lxxiij.

Qualiter debeat fieri votorū commutatio vł redemptio. R̄n. ſecundum Raymun. §. iiij.
Ray. Eſt tamen differentia. omne votū tēporale ſiue terre ſancte ſiue aliud cōmutari poteſt in votū religionis ſine arbitrio ſiue licentia ſuperioris. q2 illō
Alex. iij. indubitanter melius eſt. vñ alexā. iij. ibi rei fracti voti nullatenus habeantur q̄ temporale obſequiū in perpetuam noſcunť religionis obſeruantiā cōmutare. Immo nec mutat aliq̄d propoſitūz cū pro ſalute anime ſue vtilius aliquid meditať extra de voto ſcripture. Et concordat his Tho. in ſum. ar. xij. arg. i. ¶ Sequiť in Ray. Item in redemptione ſeu commutatione. debet ſuperior habere. conſiderationem ad facultates vouentis. ⁊ expenſas quas poſſet facere vel facturus eſſet. ſi votū īpleretur in eundo morādo ⁊ redeūdo. Et etiā ad laborem vt ſi votū erat hieroſolimitanū ⁊ ſimile puta cōtra hereticos vel aliud tale omnia ſine diminutione trāſmittant per aliquem vel aliquos viros religioſos in vſus ⁊ ſubſidiū terre ſancte ſeu catholicorꝫ pro fide pugnātium totaliter transferēda. extra eo. magne ꝙ ſuper his. In votis aliarum peregrinatiōm puta ſancti iacobi ⁊ ſimilium dico idem hoc excepto ꝙ ad locum peregrinationis mittat oblationē quā ibi eſſet facturus. Alias expenſas cuz omni compenſatione laboris in alijs q̄ deo magis placere debeant: credo ſaluo meliori iudicio conuertendas. ar. extra. e. c. i. ⁊ c. ſcripture. In voto abſtinē- Remiſſio voti
tie habenda eſt ratio aſperitatis ieiuniorū panis ⁊ aque ⁊ omnium aliorū que in voto fuerint comprehenſa. Conſiderari etiam debet affluentia vouentis. extra. eo. c. i. hoc exemplum ponitur in antiquis ſummis. vnde cuidam vouēti comiti ꝙ ſingulis ſextis ferijs. in pane ⁊ in aqua ieiunaret non ſufficit pro redemptione ſeu cōmutatione conſtituere altare extra eo. perpēdimus a dte ⁊. c. i. Maz in eadē ſpecie voti aliꝰ. pauper poſſet redimere cuz centum ſolidis vel etiam vno denario vel nullo ſi nō haberet vel habere poſſet niſi rex vel comes ſi poſſet redimere cum centum marcis argētı. Cōcordat his Hoſti. §. v. qualiter. ¶ Glo. hec ſup ꝟbo affluentia vouētis. dicit ꝙ gnālis doctrina circa hmōi redemptionē votorum dari non pōt de facile. cū ex varijs circūſtātijs ꝑſonaꝝ hmōi redēptiones varie ſint taxāde. vñ pauperi operario cōceditur redimere ieiuniū ſexte ferie vno denario. lxxxij. di. preſbiter. de cōmutatione aūt voti tranſmarini ſpāliter dicit Hoſt. §. v. qualiter. v. quod in voto tranſmarino conſideranda eſt intētio vouentis vtrum. ſ. intendit peregrinari vel bellare. Maz in primo caſu habilis ad eundū quamuis nō ſit habilis ad pugnādum. nō redimat. inhabilis vero ad eundū redimat. In ſecundo caſu inhabilis ad pugnādum q̄uis habilis ad eunduz redimat. niſi cōſilio ſtrenuꝰ ſit: vel forte ſecum poſſet ducere magnū numerꝫ pugnatorum. talis enim nō eſt omnino impotens. cu primus quidem lingua: ſcōs autez per alios pugnare poſſit. extra. eo. quod ſuper his §. penul. ⁊ ſi. vel niſi ſit agricola vel artifex q ibi ſit vtilis. quamuis non multi talium propter breuitatem poſſeſſionū ⁊ paucitatem inhabitantiū ibi ſint oportuni. extra. eo. quod ſuper his. Rub. i. Itē oportet conſiderari vtrum ex facilitate animi iuuenilis votum emiſſum ſit. ⁊ ſic eſt remittendum redemptione cōpetēti recepta. extra eo. veniens. Nec ꝑtermitti debz quod lz votū hieroſolimitanū magni fauoris ſit. vt patet extra eodem ex multa. §. quod autem. Si tamen propter abſentiam vniꝰ perſone totius terre ſiue prouincie vniꝰ periculuz immineret votum remittitur vel differtur. Nec eſt voti tranſgreſſor. qui autoritate ſedis apoſtolice. illud diſtulit adimplere. extra eodem. Non eſt. Itē dicit albe. ꝙ in votis aliarum peregrina- Albertus.
tionum ſatis de facili poteſt diſpēſari quia nō eſt in peregrinationibus talibus magna peregrinantium emendatio. Sed in voto abſtinētie caute agēdum eſt. Quia non ita cum diuite ſicut cum paupere eſt diſpenſandum. Sed diuiti aliqua magna

elemoſina

elemoſina vel aliquid magni eſt iniungendum qđ
recompenſet dolorem ſanus quã ſuſtinere debuiſ
ſet in abſtinentia.

℄ Queſtio.lxxiiij.

Gloſſa vvilelmi. Quid ſi raptor vel vſurarius qui de alieno
habuerat aut dampnificauerat multos cũ
neſciret quibus facienda eſſet reſtitutio vouit qđ
illa compenderet in ſuccurſum terre ſancte. Rñ.
ſm glo. vvillel. hic ſuper ver. in votum religionis.
Credo quod non poteſt ſine ſpeciali licentia dñi
pape in alios vſus illa conuertere: ʒ per ingreſ-
ſum religionis ipſo iure abſolutus ſit a labore pe
regrinationis: ſi aũt nõ vouit vt dictum eſt: poteſt
ingrediens monaſterium aliter de illis diſponere
ꝛ in alios pios vſus erogare cum conſilio epiſco-
pi vel penitẽtiarij ſui.

℄ Queſtio.lxxv.

Bernardꝰ. Quid de magnis perſonis cruce ſignatis nũ
quid per introitum religionis abſoluũtur.
Rñ. ſm glo. Ber. ſuper ver. commutare. de me-
diocribus perſonis ſine dubio verum eſt quod per
ingreſſum religionis liberãtur a voto crucis. Sed
de rege: imperatore: duce: comite: vel aliquo pre-
potente ex quo pendet totus exercitus cruce ſi-
gnatorum ꝛ de eius abſentia deſolabitur vel ſi ali
quis magnus vouit quod toto tẽpore vite ſue vel
vſqꝫ ad triennium vel ſeptennium militabit in ter
ra ſancta. ꝛ tenebit ſecũ mille vel duo milia mili-
tium ꝛ in ſimilibꝰ. vbi ꝓbabiliter dubitatur vtrũ
circa huiuſmodi arduas perſonas preponderare
debeat communis vtilitas vel priuata. Credo pa-
pam potius eſſe conſulendum: in hoc caſu. quam
aliquid temere diffiniendum.

℄ Queſtio.lxxvi.

Gloſſa. Quid ſi aliquis cruce ſignatus vel alius vo-
uit quod expenderet vel mitteret in ſubſi-
dium terre ſancte. centum marcas poſtea ingre-
ditur religionẽ. Rñ. ſm glo. ibidem liberatus eſt
quo ad laborem peregrinationis non quo ad pe-
cuniam. predictã q: nec epũs: nec abbas: nec alius:
abſqꝫ mandato ſpeciali pape: poteſt commutare
vota terre ſancte. Nec ipſo iure mutatur per in-
greſſum religionis niſi quo ad laborem peregri-
nationis.

℄ Queſtio.lxxvij.

Gloſſa. Utrum votum de ieiunando vel feriando in
ſabbato ſuper mutandũ ſit. Rñ. ſm glo. §. ix.
ſequitur videre. Cum ſcđm veterem canonem. de
conſe. diſt. iij. Sabbato. ieiunandus ſit dies ſabba
ti qui cũ canon vel loquitur de conſilio vel abrogatꝰ
eſt per contrariam cõſuetudinem non oportet vo
tum de huiuſmodi ieiunio mutari vel reuocari
poteſt tamen mutari in melius. votum autem de
feriando in ſabbato non eſt ſimpliciter irritandũ
aut de neceſſitate mutandũ niſi perſona que vo-
uit ſuſpecta ſit quod iudaizare velit.

℄ Queſtio.lxxviij.

Raymũdꝰ. Utrum abbas vel prior vel alius ꝓlatus poſ-
ſit abſoluere religioſos ſibi ſubditos a vo-
tis peregrinationis abſtinentie ꝛ huiuſmodi qui-
bus ſe aſtrinxerant ante ingreſſum religionis.
Rñ. ſm Ray. §. xvj. circa votum peregrinationis.

Hugolinus ℄ Ad hoc dicit Hugu. quod ipſa religio ſtatim in
ipſo ingreſſu ſoluit vinculum iuramenti ꝛ obediẽ
tie: vt Alex. extra de re. ꝛ trãſ. ad reli. ſane. ꝛ. xix. q.
ij. due. Immo expreſſa eſt decre. quod non frangi-
tur votum cum in melius commutatur. extra
eo. ſcripture. Nec eſt neceſſaria certa ſatiſfactio
peccati vbi totum vite tempus ſeruitio impendit
conditoris. xxxiij. q. ij. admonere. de peni. diſtin. j.
ſ. his autoritatibus. Cum hoc magis concordat
Tho. in ſcrip. arti. iiij. q. iiij. ꝛ pe. ℄ Et quod dici- Gloſſa.
tur hic de vinculo iuramenti exponit glo. vt quan
do iurauit quis quod duceret aliquam in vxorem:
vel quod obediret prelato in eccleſia ſeculari. De
vinculo obedientie exponit. Glo. q: clericus mini-
to epiſcopo cui tenetur obedire poteſt trãſire ad
religionem. ℄ Sequitur in Ray. ℄ Alij vero di- Raymũdꝰ.
cunt quod tenentur adimplere quod promiſerũt
niſi prelatus ſuus diſpenſet cum eis. Mihi vide-
tur qđ ſi aliquis volẽs huiuſmodi vota in melius
commutare epiſcopo ſuo preſtante autoritatẽ in-
trauit religionẽ abſolutus eſt: vt. ſ. q. lxx. vtrum
in votis. ꝛ. q. lxxiij. Qualiter debeat fieri. Si vero
non intendebat commutare vel etiam intendebat
ſed non interuenit autoritas epĩ: licet poſſit dici
qđ vis religionis ſoluat huiõi vota. ait Hug. ſ. vo
ta peregrinationis vel abſtinentie. dicit glo. conſu
lo tamen qđ diſpenſet prelatus. Sicut dicunt alij
quia tutius eſt ꝛ ꝓlatus poteſt diſpenſare. xxxiij. q.
v. noluit. xx. q. iiij. monacho. ℄ Tho. in quadam Thomas.
q. de quolibet dicit quod licet quidam dicãt quod
monachus. eo ipſo quod ꝓfeſſus eſt abſolutꝰ ipſo
iure ab omni voto quod fecit in ſeculo. Tñ quia in
hoc nunqꝫ videtur expreſſe fac a diſpẽſatio niſi in
temporali voto. Tutius videtur ibi dicendum qđ
cum obedientia ſit maximum votorum pro omni
voto ſufficientiſſime recõpenſat ꝛ quia ingrediẽs
religionem nihil ſibi poteſt retinere proprie volũ
tatis nullum votum propria voluntate factum re
tinere oportet. Sed illud debet patri oſtẽdere mo
naſterij ꝛ ſe in hoc eius ſubijcere volũtati. vnde nõ
video qđ ipſe ſit ipſo iure ab omni voto alio abſo-
lutus niſi a temporali. verbigratia: a peregrina-
tionibus ꝛ ſimilibus de quo loquitur decret. Sed
voluntate ſui ſuperioris poteſt omne aliud votum
reſpuere vel tenere niſi ſit impoſſibile alijs obſer-
uãtijs religionis vel charitatis fraterne. ℄ Hoſt. Hoſti
in glo. ſuper. c. ſcripture. dicit qđ tutius eſt qđ diſ-
penſetur. in ſum. autẽ ſua. §. iij. quid vouere. verſi.
quid ſit votum. Dicit ſic. Si intrando intendebat
commutare id ad quod primo ſe obligauerat in
nullo remanet obligatus. Si vero hoc non intẽde
bat recurrat ad abbatem qui ſecum poterit diſpẽ-
ſare: ꝛ ſine cuius licentia hoc non poſſet exequi. Si
tamen talis primo votum temporale adimpleret
ꝛ poſtea ad religionem migraret tutius videret:
quia tunc vtrũqꝫ impleret. arg. extra eo. per tuas.
ꝛ melius extra de ſponſa. commiſſum.

℄ Queſtio.lxxix.

Thomas. Sed quid ſi quis ſuſcepit votum implẽdum
pro matre ſua. Nunquid ſimiliter per ingreſ
ſum religionis abſolui poteſt. Reſpon. ſm Tho.
in eadem. q. de quolibet vbi. ſ. proxi. dicendum qđ
ex quo ſufficit pro ſe ſufficit ꝛ pro matre. Et quãuis
in ingreſſu nihil de hoc intendat deus tamen ab
eo exigit quantum ſufficit pro labore: vel certe ingreſ
ſus poteſt votum pro matre preſtitũ ſi abbati pla
ceat adimplere.

℄ Queſtio.lxxx.

Gloſſa vvilelmi. Quid ſi vouit quis ꝙ daret cẽtũ marcas pau
peribus in generali vel alicui certe perſone
vel quod conſtitueret cenobium Cyſtercieñ. ordi-
nis nunquid ſi velit huiuſmodi votum commuta
re in ingreſſum religionis liberatus eſt intrando
religionẽ. Rñ. ſm glo. vvillel. ibidem ſuper ver.
huiõi vota. Dico ſine preiudicio ꝙ ſi ex tali condi
tione promiſſione vel voto eſt acquiſita actio ali-
cui vel aliquibus quia forte donauit vel promiſit
aliquibꝰ quod daret illis vel faceret hoc vel illud

non liberatur per ingreſſum religionis niſi de cō-
ſenſu illorum quibus donauit vel promiſit. Si au
tem nulli eſt acquiſita actio quia nec donauit nec
promiſit nec ſe obligauit aliquibus ſed tantum
deo liberatur per ingreſſum religionis. Si inten-
dat illud minus bonū mutare in hoc maius: dū
tamen fiat autoritate epiſcopi ſui. Alias nō credo
ſufficere volūtatē propriā vel abbatis quo ad hoc
abbas tamen vota abſtinentie vel peregrinatio-
nis facta ante monachatū pōt reuocare poſt mo-
nachatum videtur etiam velle Hug. idem de quo
libet voto ſicut notauit .xx. q. iiij. monacho. vide
ſ. q. iij. ante hanc vtrum abbas.

Queſtio .lxxxi.

Prelati. Thomas. Utrum prelati pro libito ſuo poſſint in votis
diſpenſare. Rñ. ſm Tho. in ſum. arti. xij. ar.
ij. ibi reſpondet ad hoc improbans opinionē eorū
qui hoc dixerūt quia platus non eſt poſitus in de-
ſtructionē ſed in edificationē: vt patet. ij. Cor. x.
vnde ſicut non poteſt precipere malum ita nec im
pedire bonum .ſ. opera virtutis ad prelatū ꝓſpe
ctant diiudicare quod ſit magis virtuoſum. ⁊ deo
magis acceptum. Et ideo in manifeſtis diſpenſa-
tio prelati non excuſat a culpa: puta ſi diſpenſaret
cum aliquo ſuper voto de ingreſſu religionis nul-
la apparēte cauſa. Si autem eſſet cauſa apparens
per quā ſaltē in dubium verteretur poſſet ſtare iu
dicio prelati diſpēſantis vel cōmutāns. Non tñ iu
dicio proprio niſi aliquid eſſet manifeſte illicitū:
⁊ non poſſet oportune ad ſuperiorē recurrere.

Queſtio .lxxxij.

Albertus. Propter quale periculū diſpēſandū ſit in vo-
tis vel etiam per ſe poſſit quis dimittere vo-
tum. Si ſuperioris autoritas requiri non poteſt.
Rñ. ſm Albe. ſuper. iiij. ſent. Sufficiēs cauſa peri
culi eſt paupertas: vel infirmitas. paupertas vt ſi
vouit non comedere carnes ⁊ cū medicat non dan
tur ei niſi carnes vel ea que ſunt cū carnib⁹ cocta.
⁊ ne ſi non comedat media conſumet. Infirmitas:
vt ſi vouit non comedere hoc aut illud ⁊ poſtea
debilitatus nō comederet: tunc poſſet frangi votū.

Queſtio .lxxxiij.

Thomas. Quid ſi aliquis diuerſa vota emiſit compoſ-
ſibilia vel incōpoſſibilia. Reſpō. ſm Tho.
in ſcrip. Si aliquis vouit duo vota talia: quorū
vtrūqꝫ eſt alteri cōpoſſibile debet vtrūqꝫ ſeruare:
niſi forte autoritate ſuperioris votum precedens in
melius ſequens commutauerit. Si autem ſm vo-
tum ſit oino incompoſſibile primo dꝫ ſeruare ma
ius: ⁊ de minori ſcdm arbitriū prelati ſatiſfacere.

Queſtio .lxxxiiij.

Innocenti⁹. Utrum papa poſſit abſoluere aliquē ab obli
gatione qua tenetur homini. Rñ. ſm Inno.
extra eo. titu. In glo. ſuper. c. veniens. dicendū qꝺ
hoc poteſt facere de plenitudine poteſtatis. ix. q.
iij. per principalem. C. de quadr. preſcr. i. bene. con-
cordant etiam Ber. ⁊ Hoſt. in glo. ibidē. et. in ad
hoc. c. licet.

Queſtio .lxxxv.

Raymund⁹ Ad quem pertineat peregrinorum defenſio.
Reſpondeo ſm Raymundum. eodem titu.
in fine. Omnes peregrini defendi debent ab eccle
ſia vt quicunqꝫ eos in perſonis vel rebus offende-
rit niſi admonitus ſatiſfecerit excōicetur. xxiiij. q.
iij. Si quis romipetas ⁊ duobus capitulis. extra
de treuga ⁊ pace. innouamus. extra de peregrinis.
conquerente.

De iuramento et periurio.

Titulus nonus.

Supradictum eſt de votis. Sed quia iu
ramentum obligatoriū eſt ſicut ⁊ vo-
tum: cuius aſſiduitate ſepe hoies in
periurium delabuntur expedit: vt de
iuramēto ⁊ periurio aliqua ſupponā-
mus. vbi primo quero.

Queſtio .i.

Quid ſit iuramentū. Rñ. ſm Auguſtinum iu Iuramētū.
rare per deum eſt deum teſtem inuocare. Sentētiarū.
Hanc deſcriptionē exponūt ⁊ Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. Thomas.
ſuper. iiij. ſent. diſt. xxxix. ⁊ etiā Tho. in ſumma. q. Raymund⁹
lxxxix. arti. i. Ray. lib. i. eo. titu. dicit ſic. Iuramen- Hoſtienſis.
tum eſt affirmatio vel negatio de aliquo ſacre rei
atteſtatione firmata. Et dicit Hoſtien. lib. ij. rubr.
xxiiij. de iureiurā. §. quid ſit. Quod per fidei inter-
poſitionem obligatur quis. Sicut per iuramentū
vt extra ne plati vices ſuas. querelā. extra de arbi.
peruenit. cum pꝑſe. extra quod metus cauſa. ad
aures.

Queſtio .ij.

Quot ſint ſpecies iuramenti. Rñ. ſm Ray. Raymund⁹
§. iiij. ſpecies. Due ſunt ſpecies iuramenti.
Nam aliud eſt aſſertoriū vt cū iuratur de preſenti
vel de preterito ſic eſſe vel non eſſe: fuiſſe vel non
fuiſſe. Aliud pmiſſoriū. ſ. de futuro vt cū iurat ali-
quid ſe daturū: vel aliquid facturū. Sunt etiā que
dam alie diuiſiones iuramēti que magis ptinent
ad forū ptētioſū. Tho. quoqꝫ in ſcrip. ⁊ in ſum. Thomas.
arti. i. dicit qꝺ duplex eſt iuramētū. ſ. aſſertoriū: et
promiſſoriū. Et hec aliqñ fiunt ſimpliciter vt cum
dicit teſtis eſt mihi deus: vel coram deo loquor vel
per deum quod idem eſt ſm Augu. Aliqñ iuratur
per execrationē vt cum obligat ſe ad aliquā penā
vt ſi hoc nō fecero hoc accidat mihi vel filijs meis
⁊ huiuſmodi ⁊ tunc ſm Aug. Illa per que ſic iurat
obligat deo: vt hoc illis eueniat quod dicit. Si ſe-
cus eſt quam dicit.

Queſtio .iij.

Que cauſa inſtitutionis iuramenti. Rñ. ſm Raymund⁹
Ray. §. i. iuramētū eſt. Cauſa inſtitutionis
duplex eſt. vna propter infirmitatē hoim de facili
dubitātiū. Cum enim aliquib⁹ ſuadetur qꝺ eis eſt
vtile ⁊ expediēs ⁊ non credūt verbo ſimplici con-
ceditur nobis iurare. xxij. q. i. non eſt ita. Si pecca
tum. Alia cauſa eſt pter vitandā ydololatriam.
ſicut enim ꝯceſſum fuit filijs Iſrael vt hoſtias deo
immolarent ne eas offerrent demonib⁹ ſic potius
pmiſſum fuit vt per deū iurarēt ꝙ per creaturas.
ne inciderēt in crimē ydololatrie. xxij. q. i. ꝯſidera.
Eſt ergo iuramētū licitū ⁊ bonū ⁊ meritoriū cum
per ipm primo ſubueniat ad qꝺ tenemur de pre-
cepto. Leuitici. xix. ⁊ Matthei. xxij. Diliges pri- Leuit. xix.
mum tuum ſicut teipſum. ⁊ in Pſ. Dñe quis ha- Matt. xxij.
bita. in tabernaculo tuo ⁊c. ⁊ infra. Qui iurat pri Pſalmus.
mo ſuo ⁊ non decipit.

Queſtio .iiij.

Utrū iuramētū ſit appetēdū. Rñ. ſm Augu. Auguſtinus
iuramētū non eſt appetēdū in neceſſitate tñ
eſt licitum. Idem Tho. in ſum. arti. v. Et etiā Pe.
in ſcrip. Dicit Ray. Si alicubi videat phiberi vel Raymund⁹
diſſuaderi iuramētū hoc nō ſit qꝛ ipſum ſit malū.
Sꝫ qꝛ ex frequēti ⁊ incauta iuratione: ſepe ſolet cō
tingere piuriū. Eccl. xxiij. vir multū iurās reple-
bitur iniquitate. Eandē rationē aſſignat Tho. Thomas.
arti. ij. Quod autem ſcriptura videt omnino iura
mentum phibere. Matthei. v. Ego autē dico vo-
bis nō iurare omnino. ⁊ Jacobi. v. dicitur ante oīa
fratres mei nolite iurare. Intelligēdū eſt ſm Aug.
in lib. ꝯtra mēdaciū. ſꝫ quod phibetur volūtas et
facilitas iurādi. ne. ſ. ex facilitate iurādi. veniatur
ad conſuetudinem

ad conſuetudinem a conſuetudine in periurium
decidatur. vnde Eccl.xxiij. Iurationi nō aſſueſcat
os tuū multi enī caſus in illa. Idem Tho.in ſum.
Matt.v. arti.ij. Et quod dr̄ Matt.v. Sit ſermo veſter eſt
eſt: ideſt ſimplex aſſertio vel negatio qđ aūt am-
plius eſt a malo eſt.ſ.iuramētū qđ addit intelligē
dum eſt de malo pene.i.infirmitatis non credētis
ſic iuramēto: vt dicit Aug.in li.de ſer.do.in mōte.
Idem Tho.arti.ij. Cōcordat etiā his Ray.hic.

¶ Queſtio.v.

Thomas. Cuius virtutis actus ſit iurare. R̄n̄.ſm Tho.
in ſum.arti.iiij. dicēdū qđ iurare eſt actus la
trie. vnde Hiero.dicit ſuper Matt.qđ qui iurat
aut veneratur aut diligit eum per quem iurat.

¶ Queſtio.vj.

Thomas. Utrum licitū ſit iurare per creaturā. R̄n̄.ſm
Tho.in ſum.art.vj. dicēdū qđ iuramētū prin
cipaliter referṫ ad ipſum deū cuius teſtimoniū in
vocaṫ. Scđario aūt aſſumunṫ ad iuramētum aliq̄
creature non ſcđm ſe: ſed inq̄tū in eis diuina veri-
tas manifeſtaṫ. Sicut iuramus per euangeliū.i.p
deū cuius veritas in euāgelio manifeſtaṫ: τ p ſan-
ctos qui hanc veritatē crediderūt τ obſeruauerūt.
Per creatu Alius eſt modus iurādi per execrationē. τ in hoc
ras. iuramento inducitur creatura aliqua vt in qua
diuinum iudicium exerceaṫ. τ ſic ſolet homo iura
re per caput ſuum τ per filiū ſuum aut per aliquā
aliā rem quā diligit. De hoc.ē.q.ij. qđ ſunt. qđ aūt
dñs ꝓhibuit iurare p creaturas: vt patet Mat.v.
Ego aūt dico vobis non iurare oīno neq; per celū
neq; per terrā neq; per hieroſolimā nec per caput
tuū. intelligiṫ ꝓhibitio ita qđ eis exhibeaṫ reuerē
Hieronym⁹ tia diuina. vnde Hiero.dicit quod iudei per ange
los τc. hmōi iurātes creaturas venerabanṫ dei ho
nore. Et eadē ratione puniṫ clericus per creaturā
iurās: vt patet.xxij.q.j. clericū. ſi quis per capillū.
Cōcordat glo.vvilſ.hic.

¶ Queſtio.vij.

Raymund⁹ Quid de his qui iurant per mēbra dñi. R̄n̄d.
ponit hic Ray. De hac materia decretū qđ
ponitur.xxij.q.j. Si quis per capillū dei vel caput
iurauerit vel alio modo blaſphemiā cōtra deum
dixerit: ſi clericus eſt dʒ deponi. Si laicus anathe
Gloſſa. matizari. dicit glo.vvilſ.hic intelligendū eſſe hoc
Per: chriſti qñ habeṫ in cōſuetudine. Et addit alias nō credo
membra. quod ſi quis aliqñ iurat per caput aut per oculos
dñi. aut per alia mēbra eius que in ceteris hoīb⁹
non cēſenṫ turpia vel inhoneſta. vel per que ꝯſue-
uerint hoīes iurare non credo inquam quod pec-
cet mortaliter. Ribaldos aūt τ illos qui τ aſſidue
iurāt per mēbra dñi non audeo a peccato mortali
excuſare. Et credo blaſphemiā eſſe qñ quis iurat
p mēbra dñi q̄ in alijs hoīb⁹ reputanṫ inhoneſta.

¶ Queſtio.viij.

Raymund⁹ Que ſit forma iuramēti τ quid de ꝓmiſſione
per fidē. R̄n̄.ſm Ray.§.ij. forma.iuramē ti
forma triplex inueniṫ ſm tria tp̄a. aliter enī iura-
baṫ in veteri lege aliter in primitiua eccleſia. Ali-
Forma iura- ter hodie. In veteri lege iurabant ſic viuit dñs. vi-
menti. uit aia mea: hoc faciat mihi deus τ hoc addat.xxij
q.j. τ iurabūt. τ.j.rē.xiiij. τ.xxvij. in primitiua eccle
ſia. Sic teſtis eſt mihi deus.reſp.j. Teſtis eſt mihi
ꝯſciētia mea.rō.ix. hoc dico coram deo.xxij.q.j. Si
peccatū. hodie ꝟo iuraṫ ſic per deū. Sic me deus
adiuuet per iſtas reliquias τ ſimilia.xxxv.q.vj. de
Innocētius. parētela. ¶ Inno.in titu.de iureiur.in glo.ſup.c.τ
ſi xp̄s. dicit qđ nulla vel modica differētia eſt ſiue
iuret ſuper ſancta dei euāgelia ſiue ſuper reliqas
ſiue tm̄ dicat. ꝓmitto hoc in fide mea. Maius pec
catū eſt τ maioꝛ cōtēptus fallere. Iuramētū factū
per increata vel ſanctiores creaturas q̄ per min⁹
ſanctas. Item verū iuramētū eſt qñ quis aſſerit ſe
dicere veritatē in periculo anime ſue. extra de ſri.
τ maleſi. fraternitatis. Semper tamē qñ q̄s parti
iuramētū defert. Iurādū eſt ſm q̄ placet ambab⁹
partibus. ff.de iureiur.l.iij.§.vlti. τ.l.iiij. τ.v. Iura
mētis tm̄ q̄ in iure ꝑcipiunṫ vt eſt iuramētū teſtiū τ
iuſm caluīnie ſemp eſt iurādū. ſup ſancta dei euā-
gelia. extra de iu.cal.c.vlti.xj.q.j. teſtimoniū. τ idē
intelligo in oīb⁹ alijs iuramētis q̄ a iure vel a iudi
ce vel a partib⁹ ex neceſſitate deferunṫ. Et idē eſt ēt
ſi ꝓmiſerit aliqs iurare nulla forma diſtincta. Idē
Hoſt.in glo.ibidē. Item dicit Ber. In glo.ſup.c. Bernard⁹.
clericus. quod inter ſimplicē loquelā τ iuramētū
non facit deus differētiā.xxij.q.v. iuramēti. nec re
fert q̄tum ad obſeruationē an per iuramentū an
per ſolā fidē ꝓmiſſam ſit aſtrictus. τ eque etiam
puniret ſi non ſeruaret ꝓmiſſum. extra de fideiuſ.
peruenit. extra qđ met.cau.cū ad aures. Credo tm̄
qđ maioꝛ penitētia imponeṫ ei qui venit cōtra iu-
ramētū q̄ ei qui venit contra fidē tm̄ ſine iuramē-
toq; magis ꝯtēnere videṫ. vide de hoc plenius in-
fra eo.titu.q.xxvij. quid de ſolēnitatib⁹.

¶ Queſtio.ix.

Que exiguntur ad hoc vt recte fiat iuramē- Raymund⁹
tum. R̄n̄.ſm Ray.§.iij. tria exiguṅt. Exigū
tur ad hoc tria.ſ. veritas iudiciū τ iuſtitia. Hiere.
iiij. Et iurabūt viuit dñs in veritate in iuſtitia τ iu
dicio.xxij.q.j. Et iurabunt. Si iſta tria vel aliqđ
iſtoꝝ defuerit periuriū dr̄.xxij.q.ij. Aduertēdū
glo.vvilſ. periuriū dr̄.i. mala iuratio. Male enī iu Gloſſa vvil
ratur qñ negligenṫ τ indiſcrete iuraṫ ſicut iurauit lelmi.
Joſue Gabaonitis. Joſ.x. Et dauid cōtra Nabal.
i.rē.xxv. Et qñ aſſidue fit ſicut iurant ribaldi ꝯtra
illud. Eccl.xxiij. Iuratiōi nō aſſueſcat os tuū. Item
qñ ocioſe ꝯtra illud. Exo.xx. Non aſſumes nomē
dei tui in vanū. Itē qñ erronee. iuxta illud Matt.
xxiij. Qui iurauerit p tēplū dei nihil eſt. Qui aūt
iurauerit in ara tēpli dʒ. Itē qñ falſo ſicut faciunt
corrupti teſtes. Prouer.x. Teſtis falſus non erit
impunit⁹. Item qñ doloſe vt faciūt cupidi. vnde
in Pſal. Nec iurauit in dolo ꝓximo ſuo. Omnia
talia iuramēta large dicunṫ periuria.i. praua iura
mēta. ¶ Sed vt dicit Tho.in ſum.q.xcviij.arti.j.
Pͥo qdē τ principalr periuriū eſt qñ deeſt veritas
q; iuſm principalr ordinaṫ ad ꝯfirmationē dicti
hūani cui ꝯfirmandi falſitas oppōiṫ. ¶ Scđario
aūt qñ deeſt iuſtitia. ¶ Tertio qñ deeſt iudiciū.
¶ Sequitur de his trib⁹ comitib⁹ ſ Ray. veritas enī Raymund⁹
ſemp dʒ eſſe i ꝯſciētia.i. vt firmiter ſciat ita eē hoc
aliās ſi credat tm̄ nō dʒ de ſciētia ſed de credulita-
te iurare. Iudiciū dicitur diſcreta deliberatio.i. vt
non iuret etiā verum niſi ꝓpter neceſſitatē.i. cum
ſuadet alicui aliquod verum quod ei expedit vel
vtile eſt credere. Et tamen non vult credere ſim-
plici aſſertioni. iuſtitia ꝟo: vt id qđ iuratur licitū
ſit τ honeſtum.xxij.q.j. ita ergo. τ ſequēti. extra eo.
titu. τ ſi chriſtus. Satis his ꝯcordat Tho.in ſum.
arti.q.lxxxix. ¶ Quod autem dicit hic Ray. quod
iuſtitia exigit: vt idem quod iuratur ſit licitū τ ho
neſtum. Dicit glo.vvilſ.ſ. qđ non ſit in ſe mortale
vel veniale peccatū. Quando etiam iuratur aliqđ Gloſſa vvil
indifferēs quod ex circūſtātia poſſit effici veniale lelmi.
vel mortale non dʒ ſeruari nec eſt obligatoriū iura
mētū exiſtēte illo caſu vel circūſtātia. vnde ſi quis
iurauerit quod nunq̄ erit negociatoꝛ aut etiā mi-
les: aut quod non tenebit feudum ab iſto dño aut
qđ non ſeruiet iſti vel illi vel locabit operas aut ac
cipiet donū aut mutuum non teneṫ illud ſeruare
ſi aliter non poſſit viuere: niſi contra illud faciat

quia iam res venit ad illum caſum de quo ſi cogitaſſet ab initio ⁊ iuraſſet de illo illicitū eſſet iuramentum ⁊ generaliter vbicū〈que〉 aliquid iuratur faciendum vel vitandū quod facere vel vitare eſſet mortale peccatum vel veniale circumſcripto iuramento non eſt ſeruandum huiuſmodi iuramentū. Sed poteſt venire contra autoritate propria. vide de hoc plenꝰ infra eo. ti. q. xiij. vtrū iuramētū.

¶ Queſtio. x.

Gloſſa villelmi. Quid ſi aliquis ex impetu iurauit aliquid ſi per quo ſi plene deliberaſſet illud nō iuraſſet. R̄nd. ſm glo. vvill. hic Credo ꝙ ſeruare tenet̄ ſi licitū eſt ꝙ iurauit. Sufficit enim ad hoc qđ ſit obligatus. qđ intenderit deū inducere teſtē illius rei quam dixit.

¶ Queſtio. xi.

Thomas. Quid de iuramēto doloſo. R̄nd. ſm Tho. in ſum. arti. vij. ⁊ in ſcrip. ⁊ Pe. dicendū qđ iurans ſimpliciter ſine dolo in foro ꝯſciētie non tenetur niſi ſm ſuam intētionē. In foro tamen ꝯtētioſo obligatur ſm qđ verba cōiter ſolēt accipi. Si aūt doloſe iurat ſeruari debe: ſm ſanum intellectum eius cui iuratur ⁊ ꝫ ratione iuramēti non obliget̄ niſi ſm ſuam intētionē tn̄ tenetur ad hoc vt alius ex tali dolo non ledatur. Et hoc fit qñ ſcđm intentionē recipiētiſ īplet̄. Cōcordat cū hac glo. vvill. §. ix. itē pone. ſ. ip ver. ſine pctō. Cōcordat etiā Ray. in fi. titu. Et Inno. ſatis eo. ti. in glo. ſup. c. veniēs.

¶ Queſtio. xij.

Quid de vxore ſuſpecta de adulterio qđ ipſa reuera cōmiſit. Nunqđ poſtꝙ ꝯfeſſa fuerit de peccato ⁊ penituerit: poteſt iurare qđ non ſit in culpa de illo adulterio ꝓpter vitandū ſcandalum mariti ⁊ aliorū amicoꝝ qui alias placari non poſſunt niſi hoc iuret ⁊ ad hoc cōpellāt eam. *Gloſſa villelmi.* R̄ñ. ſm glo. villel. hic potius dꝫ omnia mala tolerare ꝙ hmōi temerariū ſubire iuramentū. cum certa eſſe non poſſit quod hmōi culpa ſit ei dimiſſa vt extra de pur. ca. accepimꝰ. Idē Ber. ⁊ Ho. in glo. ibidē.

¶ Queſtio. xiij.

Thomas. Utrum iuramētū ꝓmiſſoriū ſemper ſit obligatoriū. r̄ñ. ſm Tho. in ſum. arti. vij. dicēdū. ꝙ quicun〈que〉 iurat aliquid ſe facturū obligat̄ ad illud faciendū ad hoc qđ veritas impleat̄. Si tn̄ aliꝗ duo comites aſſint. ſ. iudiciū ⁊ iuſtitia. Nā ſi vergit in deteriorē exitū non obligat. Uergit autem in deteriorē exitū dupliciter. vno modo: q2 ab ipſo principio hꝫ peiorē exitū ⁊ hoc quia vel ſm ſe eſt malū vt cū iurat ſe ꝑpetraturū adulteriū. In quo caſu peccat iurādo ⁊ peccat iuramētū implendo: ſiue q2 eſt maioris boni impeditiuū: puta cum aliquis iurat ſe non intraturū religionem vel qđ non fiet clericus: aut qđ non accipiet ꝓlationē in caſu in quo expedit eum accipere. Et in hoc caſu peccat quidē iurādo q2 ponit obicem ſpiritui ſancto. Sed multo melius facit non implēdo. huiuſmodi enim. ſ. que mala ſunt vel maioris boni impeditiua ſub iuramēto cadere non poſſunt. Alio mō vergit in deteriorē exitū ꝓpter aliqđ qđ de nouo emergit qđ fuit īimpremeditatū. Sicut patet in iuramēto herodis qui iurauit puelle ſaltāti ſe daturū qđ petiſſet. hoc enim iuramētū poterat eſſe a principio licitum intellecta debita ꝯditione. ſ. ſi peteret quod dare deceret. Sed impletio iuramēti fuit illicita vnde Ambro. in primo libro de officiis. Eſt cōtra officiū nonnūꝗ ꝓmiſſum ſoluere ſacramentū Sicut Herodes qui necem Iohannis preſtitit ne promiſſum negaret. *Raymundꝰ* ¶ Concordat etiam his glo. *Gloſſa.* vvill. §. v. Sequit̄ videre. ſuper ver. ſine interitu ſalutis vbi ſic dicit. Cum due ſint partes iniuſtitie. ſ. facere malum ⁊ declinare a bono. ſicut iuramētū non obligat ad faciēdum malum ita non videtur qđ obliget ad declinandū a bono cum nulla ſit vtilitas talis iuramēti. Qđ dico ꝓpter obedientiam propter quam ⁊ ſi non ſit faciēdū malum: eſt tn̄ dimittendū bonum cuius dimiſſio cōpenſat̄ cum bono humilitatis que ſeruat̄ in obediētia. Preterea cum dn̄s conſuluit opera ꝑfectionis ꝯtrarius quodammodo ſibi eſſet: ſi vellet quod occaſione iuramenti abſtineret̄ a talibus. Credo ergo ſine ꝑiudicio quod iuramētū vergit in peiorē exitum ſex modis. Primo cum iuratur aliquid qđ eſt mortale in ſe. Secundo vero cum iuratur qđ eſt veniale in ſe. Tertio cum iuratur aliqđ indifferēs qđ ex circumſtantiis efficitur veniale vel mortale. Quarto cum iuramētū excludit opus pietatis ex charitate faciendum: vt quando iurat aliquis quod nihil dabit iſti ex charitate. Quinto cum excludit opus de genere bonorum vt cum quis iurat quod nūꝗ erit epiſcopus monachus vel canonicus: vel quod nō celebrabit vſ〈que〉 ad menſem: vel quod non ieiunabit pro deo vel ꝑ peccatis ſuis in pane ⁊ aqua niſi precipiatur ei vel quod non dicet pſalteriū vel ſeptē pſalmos: vel ꝙ nō iuuabit iuſtū ł licitis ⁊ honeſtis vſ〈que〉 ad certū tp̄s. Sexto tn̄ excludit opus indifferens pia intētione pro deo aut pro ꝓximo faciēdū vt ſi quis iurat quod non loquet̄ Martino vel nō intrabit domum eius vel non coquet ad furnum eius vel non molet ad molendinū vel talia non faciet ei vel ꝙ non vendet ei rem pro minori precio quam tali: vel ꝙ non comedet ad eandē mēſam cū eo. Si aliquis iuret huiuſmodi indifferēs. Credo quod ꝓpter hmōi iuramētū nō dꝫ declinare a talibus ſi ea velit facere pia intētione: ⁊ propter deū ⁊ ſalutem aīe ſue: ⁊ ꝓpter tollendū ſcādalum ꝓximi contra quē ſic iurauit. In tribꝰ autē primis modis credo ꝙ poſſit quilibet ſic iurans propria autoritate venire contra. ¶ Sed imponēda eſt ei penitentia de temerario iuramēto. In reliquis tribꝰ ꝗuis huiuſmodi iuramēta nō ſint obligatoria nec imponēda ſit penitētia pro trāſgreſſione eoꝝ tāꝗ pro mortali. Non expedit tamē propria autoritate ꝯtrauenire niſi ꝓpter vrgentē neceſſitatē: tū propter reuerētiā ſacramēti: tū ꝓpter ſcādalū ſimplicium qui reputant ſe incurrere ꝑiurium. Et inde incurrunt in facilitatē labendi in periuriū. ⁊ in detractionē. vnde petenda eſt abſolutio a ſuperiore qui huiuſmodi iuramēta dꝫ facile relaxare: vel potius oſtēdere. ſic iurātes non fuiſſe obligatos ⁊ imponere penitentiā de temerario iuramento. ſatis his ꝯcordant theologi. vt patet in ſum. Tho. arti. vij. Et in ſcrip. arti. iij. q. j. ⁊ pe.

¶ Queſtio. xiiij.

Thomas. Utero etiam vtrū maior ſit obligatio iuramēti vel voti. r̄ñ. ſm Tho. in ſum. arti. viij. votum ex ſua ratione magis eſt obligatoriū. Naꝫ obligatio voti cauſatur ex fidelitate qua deo debemus. ſ. vt ei promiſſum ſoluamus. Obligatio aūt iuramēti cauſatur ex reuerētia quā debemus ei ex qua tenemur qđ verificemus id quod per nomen eius ꝓmittimus. Omnis aūt infidelitas irreuerētiam ꝯtinet: ſed non ꝯuertitur: videtur eīn infidelitas ſubiecti ad dn̄m eſſe maxima irreuerentia. Et ideo votum ex ratione ſua magis eſt obligatorium ꝙ iuramentum.

¶ Queſtio. xv.

Gloſſa villelmi. Quid ſi quis propter hoc quia iurauit qđ ſuperflue comederet vel diceret verbū ocioſum ſuperflue comedit: vel ocioſe locutus eſt. r̄ñ. ſm glo. vvill. ibidem ſuper ver. in malis. Huguit.

xxij.q.iiij.ſi aliquid notauit quod talis mortaliter peccat non quia comedit ſuperflue:vel quia loquitur ocioſe quod in ſe veniale eſt.Sed quia tranſgreditur illud preceptū.In malis ꝓmiſſis reſcinde fidem in turpi voto muta decretum qđ incaute vouiſti ne facias:impia eſt ꝓmiſſio que ſcelere adimpletur.xxij.q.iiij.in malis.Ego credo ꝙ ſic tranſgrediēdo non peccat niſi venialiter:quia ꝑdicta autoritas ꝑſate.Si intelligatur ita generaliter qđ extendatur ad mala venialia ꝙ̄tum ad illa non eſt preceptum ſed conſilium.

Thomas. ❡ Queſtio.xvj.

Quibꝰ ⁊ qñ liceat iurare.rñ.ſm Tho.in ſum.arti.x.ad iuramētū nō admittuntur pueri añ ānos pubertatiſ.xxij.q.v.pueri.nec piuri.xxij.q.v.paruuli.Itē ieiuni debēt accedere ꝓpt reuerētiā iuramēti.xxij.q.v.honeſtū eſt.❡ Item ſacerdotes ⁊ alie magne ꝑſone nō debēt iurare niſi ex magna cā ij.q.iiij.ſi quis ꝑſbyter.Tñ ꝓ aliqua neceſſitate vel magna vtilitate licitū eſt eis iurare.Et ꝑcipue ꝓ ſpecialibꝰ negocijs ſolēnibꝰ etiā diebꝰ non ſunt iuramēta preſtāda pro rebus tꝑalibꝰ niſi forte ex ma

Raymundꝰ gna neceſſitate.Item Ray.li.ij.ti.v.de rapto.§.xl.teſtis dꝫ eſſe.Ponit ſeptē caſus in quibꝰ debent ſacerdotes vel clerici iurare ſicut layci.ſ.ne propter defectū ꝓbationū aliquis rem ſuam amittat aut ledatur.Itē pro recta ſide:pro obediētia:ꝓ pace:ꝓ indēnitate eccleſie.Et cū abſoluitur ab excōicatione Et cum infamatur dꝫ ſe purgare probantur hec.extra de elec.Significaſti vltra med.xxvij.di.de ſyracuſane.extra de offi.ordi.ad reprimē.ij.q.j.q.v.ꝑſbiter.j.⁊.ij.De primo caſu habes plenius infra ꝑdicto titu.de raptori.q.clxxxiij.vtrum homo teneatur ad teſtimoniū de qbuſdā etiā horum caſuum ponuntur verſus ibidem.in glo.pax ⁊ fama fides.reuerentia cautio dāni.Defectꝰ veri.cogūt ſibi magna fateri.i.ꝑſonas magnas iurare.Idem etiā dicit Vlri.li.ij.trac.iij.c.xiiij.c.priuilegiate.

❡ Queſtio.xvij.

Quid ſi pueri ante annos pubertatis aliquid iurauerunt.rñ.xxij.q.v.c.pueri.Dicitur qđ puer vt audierit ſi ſtatim ꝯtradixerit.vota eius ⁊ iuramēta irrita erūt.vide.ſ.ti.ꝓxi.de voto.q.xxx.quid iuris.⁊ ſequenti.

❡ Queſtio.xviij.

Hoſtienſis. Que cōditiones implicite ſubintelliguntur in iuramēto.Rñ.ſm Hoſt.li.ij.rubrica.xxiiij.de iureiur.§.iij.quot ſpecies.dicēdum ꝙ in omni iuramēto intelliguntur ille ꝯditiones tacite:vt faciā hoc ſi deo placuerit.Itē ſi pape placuerit.quia eius autoritas.videtur excepta:vt.xxv.q.j.§.viti.ver.ipſi namqꝫ.❡ Item ſi res in eodē ſtatu permāſerit:vt patet in eo qui gladium ſanus depoſuit ⁊ illū furioſus repetit non teneor reddere etiam ſi iuraui.xxij.q.ij.ne quis.idem Ray.§.xviij.in ſumma.Et

Raymundꝰ Inno.in glo.ſuper.c.quēadmodū.❡ Itē ſi modo fidem ſeruaueris.Non ſeruāti enim fidem nō eſt fides ſeruanda.vnde ſi non facis mihi qđ ꝓmiſiſti nō teneor.extra de iureiu.c.ꝑuenit.⁊.c.ſicut idē Ray.idem Inno.❡ Item ſi iuro tibi pecuniā reddere ad certum tꝑs.ipe future numerationis ſubauditur ſi pecuniā numerauit:vt.C.de non nu.pe.indubitati.❡ Item ſi iuro tibi aliquid ſoluere ad certum tꝑs vel ad certū diem ſubauditur niſi index cōtra ꝑcipiat.Nam ius ſuperioris ſemꝑ videtur exceptū.extra de iureiureiur.veniētes.§.j.ad finē.❡ Item ſi iuro tibi dare dotem ſubauditur ſi nuptie ſecute fuerunt:vt.ff.de iur.do.ſtipulationē.❡ Itē ſi iuro tibi tāꝙ̄ regi vel ep̄o te depoſito vel depoſito non obligor.❡ Itē vel ſi iuras mihi tāꝙ̄ ep̄o ſoluere pecuniam quod poſt depoſitionē non remaneas obligatus.Qđ credo verum ſi in vtilitatē eccleſie pecunia verſa fuerit.xv.q.vj.alius.❡ Itē ſi iuro ſtare mādatis tuis pro offenſa tibi vel tuis facta ſubauditur niſi immoderatū quid ꝑcipias iniuſtum illicitū impoſſibile vel inhoneſtū:quia talibus parendū non eſt.vnde ſi precipias tale qđ quia iuraturꝰ non fuiſſem ſi mādatū tale ſciuiſſem non videor obligatus:vt extra de iureiur.veniens.⁊.c.quintauallis.redigetur ergo hoc ad arbitriū boni viri.Cōcordat etiam cum hoc Ray.ibidē ⁊ addit.Debent tñ ad cautelā ⁊ ne detur eis occaſio piurādi:petere autoritatē ab eccleſia vt colligitur ex eiſdē decretalibꝰ.Cōcordat etiam Tho.in ſum.q.xcviij.arti.ij.❡ Item ſubintelligitur ſi facultas ſe obtulerit alias non imputabitur:vt extra de iureiu.querelā.⁊.c.breui.Excuſat ergo hōiem neceſſitas vel impoſſibilitas.Sed ſi voluntarie ꝯtrauentat tunc imputatur:verū cum preſumatur ſoluēdo qui iurauit denarios ad certum terminū reddere cōſulo ei:vt ante diem veniens coram iudice cedat bonis.extra de ſolutioni.odoardus.

Quid ergo ſi quis iurauit tenere obſtagia: nec hꝫ in loco quid comedat vel vnde ſoluat Hoſtienſis.
Rñ.ſm Hoſt.ibidem aut non erat ſolnendo tꝑe obligatiōis ⁊ tūc tenetur obſtagia ſeruare quia ad hoc ſe videtur obligaſſe ⁊ victum querat manibꝰ ſuis aut hoſtiatum mēdicādo.Aut erat ſoluēdo ⁊ factꝰ eſt non ſoluēdo.Et tunc diſtinguo aut enim talis eſt qui poſſit mēdicare ſine verecūdia.puta abiectus ⁊ vilis.⁊ tunc idem qđ prius.ar.xciij.di.dyaconi.vel eſt homo nobilis ⁊ in dignitate ꝯſtitutus ⁊ tali ſubueniēdū eſt iuris beneficio:vt extra de iureiur.querelā.⁊.c.breui.⁊ alijs iuribus.❡ Item ſi iuras mihi reddere vinum vel bladum ſubauditur eiuſdē bonitatis.non ergo vinum nouū pro veteri reddes.ff.ſi cer.peta.cum quid.❡ Item iuro tibi dare filiam meā vel ſororē in vxorē.i.bona fide laborabo vt eam habeas .nec enim ad aliud obligor cum alienū factū preciſe ꝓmittere non poſſim extra de ſpon.ex literis.❡ Item ſi iuro alicui ſoluere pecuniā vſqꝫ ad certū diem ſubauditur niſi per ipſum fuerim abſolutꝰ:vt extra de iureiur.c.j.⁊.c.ſicut.❡ Itē ſi iuro alicui fidelitatē vel etiā qđ ꝯtra ipſum non ſim ad hoc obligor ne ꝑcurē vt vitam vel mēbrū perdat vel terram ſuā.Porro ſi me offendat vel ꝑrimiores meos defendere me potero vel tueri quia ꝑrimiores videntur excepti eſſe:vt extra de iureiur.petitio.⁊.c.ego.item.§.iiij.quō cenſeatur circa finem.ver.ſciendū eſt.Dicit Hoſt.Qđ cum gñalitas obſcuritatē pariat ſi aliqđ generaliter iuro non videor cogitaſſe de his ſuper quibus ſpecialiter iuraturus:non fuiſſem ⁊ ſic interꝑtādum eſt iurām ſm itētionē iurātis qñ ſine dolo iurat.Secus aūt eſt qñ iurās dolū adhibet.Sꝫ recipiēs eſt ſine dolo.Concordat etiam cum hoc Ray. ibidem vbi.ſ.Et glo.que dicit ſi iuraui aliquid ⁊ emergat caſus inopinatus de quo ſi cogitaſſem ⁊ aduertiſſem nullo modo iuraſſem nō teneor illo iuramēto de hoc etiā habes.ſ.eo.ti.q.xj.quid de iuramēto.
❡ No.etiā ꝙ dicit Ray.eo.titu.§.xiiij.item queritur.Si debitor iurauit creditori ſe ſoluturū aliquid in certo termino ⁊ impeditꝰ non pōt ſoluere Raymundꝰ
vt ſi quidem.quando iurabat credebat ſe non poſſe ſoluere:vel credebat qđ poſſet:ſed fatue:quia non habebat cauſam credendi.tunc in vtroqꝫ caſu peierabat.Quia in primo caſu deerat veritas in conſcientia.In ſcđo caſu iudiciū.i.diſcretio.Si vero credebat ab initio ſe poſſe ſoluere ⁊ ꝓbabiliter nō peierabat ꝙ̄tum in hoc.Et ſi poſtea fecit poſſe et

non potuit pſoluere in certo termino nõ eſt pꝑter hoc piurus ex hac cauſa:ſed multomagis excuſaẜ ſi miſit tpe debito ſed caſu fuit amiſſa pecunia in via.extra de iureiu.querelã.xxij.q.viij.ſi nulla.de pſe.di.j.ſicut.ſi tñ elapſo termino poſſet ⁊ nõ perſolueret tũc eſſet piurus.lapſus enim termini non ſuſtulit obligationẽ iuramẽti.extra de do.⁊ ptu.cũ dilecti.Cõcordat etiã cũ hoc Tho.in ſum.arti.vij.

¶ Queſtio.xix.

Quid de duobꝰ habẽtibꝰ cõem mẽſuram quã pſueuerãt portare ad vẽdẽtes bladum ⁊ inde recipere mercedẽ q̃ iurauerũt qꝺ de cetero non portarẽt eam ex hoc multi dãnificati ſunt:qꝛ vẽditores bladi ex hac occaſione puiderũt ſibi de alia menſura. Nunq̇d poſſunt venire contra tale iuramentũ. Rñ.ſm glo.wil. ibidẽ ſuper ver.excuſaẜ. Credo ꝙ non poſſunt ꝓpria autoritate niſi ad tantam deuenirẽt inopiã qꝺ nullatenꝰ haberẽt vnde alſ viuerẽt etiã de elemoſinis. Ep̃s tñ abſq; tanta neceſſitate poſſet huiuſmodi iuramẽtũ in melius cõmutare cum nulli ſit vtile ⁊ aliq̇bꝰ ſit dãnoſum.

Gloſſa wil lelmi.

¶ Queſtio.xx.

Deinde quero quid ſit periuriũ.rñdeo cõiter ſic diffiniẜ qꝺ periuriũ eſt mẽdaciũ iuramẽto firmatũ:vt patet in li.iij.ſentent.di.xxxix.⁊ per Ray.hic.§.v.ſequiẜ videre. Dicit glo.hic qꝺ mendacium large hic accipiẜ tam pro eo qꝺ dr̃ contra mentẽ q̃ pro eo quod non dicitur contra mẽtẽ.dũ tñ ſit ſalſuꝫ. ¶ Tho.in ſum.q.xcviij.arti.j.dicit ꝙ falſitas eſt de ratione periurij. Et ſicut dicit Hieronẏ.quodcũq; illorũ trium defuerit.ſ.veritas vel iuſtitia vel iudiciũ periuriũ eſt nõ tñ eodẽ ordine. Sꝫ p̃mo quidẽ ⁊ principaliter periuriũ eſt qñ deeſt veritas. Scḋario aũt qñ deeſt iuſtitia quicũq; enĩ iurat illicitũ ex hoc ipſo falſitatẽ incurrit qꝛ obligatus eſt ad hoc ꝙ contrariũ faciat. Tertio ṽo qñ deeſt iudiciũ qꝛ cũ indiſcrete iurat ex hoc ipſo periculo ſe cõmittit falſitatẽ incurrẽdi.

Thomas.

¶ Queſtio.xxj.

Quot modis cõmittitur periuriũ. reſpõ.ſm Ray.ibidẽ tribꝰ modis cõmittiẜ periuriũ: ſcꝫ vel cum iurãdo loquiẜ falſum quis ſine intentione fallẽdi vel cum iurãdo loquitur falſum cum intẽtione fallẽdi:vel cum iurãdo loquiẜ verũ.cum intẽtione fallendi. Qualiter autẽ hoc fiat:oſtẽdit Augu.ponẽs hos tres modos piurij. Primus modus eſt cum quis falliẜ.puta credit verũ eſſe quod falſum eſt ⁊ temere:ac indiſcrete iurat. Secũdꝰ eſt cũ ſcit vel putat falſum eſſe ⁊ tamen pro ṽo iurat. Tertius eſt cũ putat aliquid eſſe falſum ⁊ tñ eſt verum ⁊ ipſe iurat tanq̃ verũ.xxij.q.ij.homines.hec circa aſſertoriũ. Circa ꝓmiſſoriũ ſimiliter ponit Ray.tres modos periurij. Primus cum quis iurat ſe facturũ vel dicturũ aliqꝺ illicitũ vel inhoneſtum. Secũdus cum iurat aliq̇d licitũ ⁊ honeſtũ ⁊ hoc cum ſolẽnitate in neceſſitate ⁊ diſcrete. Tertiꝰ in iuramẽtis quotidianis q̇ fiũt ſine ſolẽnitate in curſu verboꝝ ex quadã leuitate ⁊ pſuetudine mala de re tñ licita:vt per deum ego ibo cras ad eccleſiam vel comedã carnes vel ieiunabo vel aliqꝺ ſimile vel cũ fiunt huiuſmodi iuramenta iocoſa. In his tribus ſtatim cũ iurat peierat.xxij.q.iiij. qui ſacramento.ſed intellige ſm glo.i.male ⁊ indiſcrete iurat.large enim appellatur periurium praua iuratio vnde non eſt ſemper piuriũ proprie.

Raymundꝰ

¶ Queſtio.xxij.

Utrum piurium ſit peccatũ mortale. Rñ.ſm Tho.in ſum.arti.iij.dicẽdũ quod piuriũ ex ſuo genere eſt peccatũ mortale:quia importat contemptũ dei. Nec excuſatur a peccato mortali non implẽs etiam qꝺ coactus iurauit poteſt tñ per autoritatem pape ab obligatione iuramẽti abſolui. Preſertim ſi coactus fuerit tali motu qui cadere poſſit in pſtantem virum. Minor tñ pena imponitur tali. Nec etiam excuſaẜ a mortali peccato:qui iocoſe periurat qꝛ non deuitat diuinã irreuerẽtiam: immo q̃tũ ad aliquid magis auget. ¶ Similiter ⁊ ille qui ex lapſu lingue iurat.ſiquidẽ auertat ſe iurare ⁊ falſum eſſe qꝺ iurat non excuſaẜ a peccato mortali:ſicut nec a dei cõtemptu ſi aũt hoc non aduertat.nõ videẜ habere intẽtionẽ iurãdi ⁊ ideo a crimine periurij excuſatur. ¶ Pe.aũt in ſcrip. dicit ſic.quod ſi periuriũ.accipiẜ ſtricte ⁊ ꝓprie, ideſt mẽdaciũ iuramẽto firmatũ ſm completã rationem mẽdacij ⁊ periurij ⁊ ſic eſt mortale peccatum. Si aũt accipiatur ſcḋm incõpletam rationẽ ſic nõ ſemp eſt mortale ſicut qñ iuratur falſum qꝺ putatur verũ. Si tñ adhibuit diligẽtiã quã debuit aut cum ex impedimẽto legitimo obmittitur impleri iuramẽtũ licitum. Sed cum iuratur falſum ex deliberatiõe ſiue fiat ioco ſiue ſerio ſemper eſt mortale peccatũ. De iuramẽto etiam coacto dicit Pe.idem qꝺ Tho. ¶ Si aũt iuratur aliquid manifeſte illicitũ vel inhoneſtũ mortale eſt:vt dicit H Ray.⁊ Tho. Cũ ṽo male iuraẜ quia q̃uis verum ſit ſine cauſa tñ iuratur non ſemp eſt mortale:vt dicit Tho.in ſcrip. Nam ſicut dicit Ray. Si iuraẜ in cõi ſermone ⁊ aliquod licituꝫ.puta cras ibo ad eccleſiã:vł cras comedã carnes ⁊ huiuſmodi ſicut fit in quotidianis iuramẽtis ex quadã leuitate veniale eſt.xxv.di.§.criminis. Si ṽo iuraẜ licitũ ſine cauſa ſed cũ ſolẽnitate ⁊ indiſcrete mortale eſt peccatũ. Inno.etiam ⁊ Ber.in glo.ſuper.c. Sicut nr̃is. innuũt ꝙ incauta iuratio alicuiꝰ futuri nociui mortale peccatũ eſt. Et idem.c.dicit ꝙ non iuramẽta ſed piuria potius ſunt dicẽda que ptra vtilitatem eccleſiaſticã attẽptantur.

Thomas.

Petrus.

¶ Queſtio.xxiij.

Utrum periuriũ ſit grauius peccatum q̃ homicidiũ. Rñ.ſm Tho.in quadã.q. de quolibet.dicẽdũ ꝙ ſicut apoſtolꝰ dicit Heb.vj.hoĩes p maiores ſuos iurãt ⁊ oĩs ptrouerſie eoꝝ finis eſt iuramẽtũ.fruſtra aũt ĩ cauſa homicidij ptrouerſiẽ finis eſſet iuramẽtũ ſi homicidiũ eſſet grauius q̃ periuriũ.pſumereẜ enĩ qꝺ q maiorẽ culpã homicidij cõmiſit non vereretur minorẽ periurij incurrere vñ ex hoc ipſo qꝺ in cauſa cuiuſlibet peccati deferetur iuramẽtũ manifeſte oſtendiẜ qꝺ piuriũ ꝓ maximo peccato dꝫ haberi. Nec immerito qꝛ piurare nomẽ dei videtur quedã diuini noĩs denegatio. vnde ſcḋz locũ poſt ẏdololatriã peccatũ piurij tenet vt ex ordine pceptoꝝ patet. Sed apud gẽtiles iuſiurãdum erat honoratiſſimũ vt dicitur in principio methaphiſice. Qꝺ tñ homicidiũ grauius punitur in eccleſia ratio eſt qꝛ grauius nocumẽtũ interdum hominibꝰ imminet etiã ex minori culpa. Secundũ iudiciũ tamen dei maius peccatum grauius punitur.

Thomas.

¶ Queſtio.xxiiij.

Utrũ peccet qui ab aliquo exigit iuramẽtũ. Rñ.ſm Tho.in ſum.arti.iiij.dicẽdũ qꝺ qui exigit iuramẽtũ vt perſona priuata.⁊ hoc qꝛ neſcit ſed dubitat de veritate ſm ꝙ Augu.dicit talis nõ peccat. Sed tñ humana tẽptatio eſt.i.hoc ex infirmitate nature ꝓcedit. Si autẽ ſcit eum falſum iuraturum ⁊ cogit iurare homicida eſt. Nam ſm Aug.ille de ſuo periurio ſe interimit. Sed iſte manum interficiẽtis impreſſit. Si autem aliquis exigat iuramẽtũ tanq̃ pſona publica ſm quod exigit ordo iuris ad petitionẽ alterius non videtur eſſe in culpa ſi ipſe iuramentũ exigat ſiue ſciat verum

Thomas.

iuraturum

iuraturum ſiue falſum:quia non videtur ipſe exi-
gere.Sed ille ad cuius inſtantiā exigit.Concordat
his ſatis Ray.eo.ti.§.xj.quid de illo.⁊.§.xiij.quid
de iudice.⁊ quod dictum eſt de eo qui ſcit aliquē
falſum iuraturū.Idē eſt vt dicit hic glo.⁊ Tho.in
ſcrip.Si ꝓbabiliter credit qđ ille velit peierare.

¶Queſtio.xxv.

Raymundꝰ Q Ue ſit pena periurij.Rñ.ſm Ray.§.vj.pe-
na periurij.Debet agere penitentiā.vij.an-
nis.ſicut pro alijs peccatis mortalibus.xxij.q.j.
predicandum.Tamen inſpecto modo periurij ⁊
qualitate perſone ⁊ ceteris circunſtantijs vel ma-
gis vel minus aſpera penitētia eſt imponēda.Con
Hoſtienſis. cordat Hoſt.§.v.que pena.Et addit quod hoc cri-
men in penitentia cōparatur adulterio ⁊ homici-
dio ſponte commiſſo.Ideo ſi renuit agere penitē
tiam excōicatur nec in domo alicuius recipiēdus
eſt.xxij.q.j.c.vlt.Et intellige hoc de illo qui ſciēter
deierauit ponendo falſum pro vero vel econuerſo
vel celando veritatem.extra de crimi.falſi.c.j.vel
veniendo contra id quod iureiurādo firmauit niſi
excuſet ipſum aliqua de his cōditionibꝰ quas po-
ſui.ſ.eo.ti.q.xviij.que cōditiones.Et hoc quando
iuramentum fuit licitum vel ſeruandū.Nam ſi iu
ramentū fuit temerariū ⁊ ſimplex in foro peniten
tiali imponitur penitētia vnius anni tantū.xxij.q.
iiij.quis ſacro.Si autem temerariū iuramentum
colligatum ſit vt in coniurationibus vel conſpira
tionibus illicitis.ſi clerici vel monachi commiſe-
runt degradādi ſunt.ſi laici excōicandi etiam in-
fames fiunt ſm canones.xj.q.j.conſpirationem.⁊
in.c.coniurationē.nec in teſtimoniū admittētur.
extra de ſymonia.per tuas.niſi agatur de generali
ſtatu eccleſie vbi quidē interrogantur.Et ſi dicant
etiam contra illum contra quem conſpirauerunt:
dummodo per alios legitime comprobetur valet
ſententia.Sed ⁊ cōtra alios ſtatur eorum teſtimo
nijs.extra de ſnīa ⁊ re iud.cum.I.⁊.A.ſed ⁊ ad de-
tegendam ꝯſpirationem admittuntur ⁊ coguntur
vbi alij teſtes deficiunt:vt extra de teſti.cog.c.vlti.
ne tantum maleficium remaneat impunitum.
¶Item ꝯuis Ray.hic dicat ꝙ periurus iuramē-
to aſſertorio non eſt infamis ipſo iure niſi per ſen-
tentiam.extra de excep.deniq̄.extra de ordi.cog.
cum dilectus.in fi.Qui autem trāſgreditur ſcien
ter cum tamen poſſit ſeruare iuramentū cautioꝛia
le ideſt promiſſorium ⁊ licitum.Et cum ſolemnita
te factum eſt ipſo iure infamis.extra.e.querelam.
extra eo.c.j.Et concordat in hoc Tho.in ſum.arti.
ij.Et quod dicitur hic.niſi per ſententiam.Glo.
vvillel.dicit hoc intelligendum de ſententia diffi-
nitiua lata contra eum in cauſa accuſationis.Se-
cus ſi per exceptionem opponatur alicui tale per-
iurium ⁊ repellatur ꝓpter hoc a teſtimonio quia
non preiudicabitur ei niſi quo ad cauſam illam ni
Goffredus. ſi iterum probetur contra eum.¶Tamen Goff.
eodem titu.circa finem.dicit quod ꝯuis ſm leges
de periurio diſtinguantur de preſenti:vel de prete
rito:⁊ de futuro.tamē ſm iura canonica dico per-
iurum infamem eſſe ſiue de preterito ſiue de pre-
ſenti.Si ſcienter ⁊ prudenter falſum aſſerat ſub iu
reiurando:ſiue iuramentum ſponte preſtitum de
dando vel faciendo volens violet:vt.vj.q.j.infa-
mes.Qui enim periuriū ſponte cōmittit mortali
ter peccat:vt.xxij.q.j.c.vlti.ergo infamis fit infa-
mia canonica.vj.q.j.illi qui.Cum Goffre.ſimpli-
Hoſtienſis. citer concordat Hoſtien.libro.ij.rubrica.xx.de te-
ſtibus.§.ij.quis poſſit.vbi hoc idem dicit.⁊ prece-
denti ver.excipit.⁊ addit ibi in hac parte canoni-
bus puto ſtandum.¶Item dicit ibi Hoſtien.ver.

excipitur.quod periurus ꝯtumeſq̄ penitentiam
agat teſtificari non poteſt ꝯuis alij penitentes li-
cet fuerint criminoſi poſſint teſtificari.extra de te
ſtibus.teſtimonium.§.j.Ex quo enim ſemel proba
tum eſt cōtra ipſum periurium etiam in modum
exceptionis repellitur in alio iudicio.Et eſt ſpe-
ciale in periurio quia nimis frequentatur hoc cri
men ⁊ quia ipſum iuramentū eſt de ſubſtantia te-
ſtimonij.extra de teſti.ex parte ade.⁊.c.ſicut no-
bis.vj.q.j.quicūq̄.⁊ de exce.c.j.Sic ergo qualiter-
cunq̄ conſtet de periurio infamis remanet indi-
ſtincte ſm canones.

¶Queſtio.xxvj.

V Trum in iuramentis poſſit diſpenſari ⁊ per Thomas.
quem.Reſpon.ſm Tho.in ſumma.q.lxxxix.
arti.ix.dicendum quod in iuramentis ꝓmiſſoꝛijs
ſcilicet diſpenſari poteſt ſicut ⁊ in votis quia in ali
quo caſu poteſt eſſe illicitum vel nociuū iuramen
tum ſiue id quod iuratur ⁊ per conſequens non eſt
debita materia iuramenti.¶Et ideo notandum Diſpenſari
quod illud quod cadit ſub iuramento ꝓmiſſo ali- in iuramen-
quando eſt manifeſte repugnans iuſtitie vt puta to.
quia eſt peccatum vel maioris boni impeditiuū vt
he inerent religionem ⁊ tale iuramentum diſpen-
ſatione non indiget.Quādoq̄ autem aliquid ſub
iuramento promittitur de quo eſt dubium.vtrū
ſit licitum vel illicitum proficuū vel nociuum aut
ſimpliciter aut in aliquo caſu ⁊ in hoc poteſt quili
bet epiſcopus diſpenſare.Quandoq̄ vero ꝓmitti
tur aliquid ſuper iuramento quod eſt manifeſte li
citum ⁊ vtile ⁊ in tali iuramento non videtur ha-
bere locum diſpenſatio vel commutatio niſi ali-
quid melius occurrat faciendum.ad communem
vtilitatem quod maxime videtur pertinere ad po
teſtatem pape qui habet curam vniuerſalis eccle-
ſie vel etiā abſoluta relaxatio.Nam ad vnūquenq̄
pertinet irritare iuramentum quod a ſibi ſubdi-
tis factum eſt circa ea que ſubduntur eius poteſta
ti ſicut pater poteſt irritare iuramentum puelle ⁊
vir vxoris:vt dicitur Num.xxx.ſicut ⁊.ſ.de voto
dictum eſt.¶Ray.etiam.§.xvij.item pone.quod Raymundꝰ
aliquis dicit quod idem iudicandum eſt de abſo-
lutione a iuramento ⁊ a voto de diſpenſatione vo
torum habetur.ſ.titu.proxi.q.lxx.vtrum in votis
⁊ ſequentibus.Glo.vvillelmi dicit hic ſic.Ego cre Gloſſa vvil
do quod non ſolum papa ſed epiſcopus in iura- lelmi.
mentis ſicut ⁊ in votis etiam licita iuramenta po
teſt mutare in melius cum non magis obliget vo-
tum ꝙ iuramentū maxime cū iuratur quod nul-
li eſt vtile ⁊ alicui damnoſum eſt:vt ſi quis iurat
quod non loquetur cum Martino vel ꝙ non co-
medet cum eo vel ꝙ non intrabit domum eius vel
non recipiet aliquid ab eo vel non ſeruiet ei niſi
taliter iurauerit aliquis vt vitet occaſionem pec-
cādi quā ſolet incurrere ex familiaritate alicuius
perſone.Non ob.quod dicit Ray.libro.iij.titulo
xxvij.de differentijs officiorum.§.j.vbi dicitur qđ
ſolus papa poteſt concedere quod aliquis veniat
contra iuramentum licitum vel de quo dubitatur
vtrum ſit licitum vel illicitum.Quia reſtringen-
dum eſt ad caſus ſcilicet maiores vel loquitur de
auctoritate preſtanda veniendi cōtra licitum iura-
mentum vel dubium preciſſe ſine aliqua commu-
tatione quod ſolus papa poteſt facere cuius auto
ritas videtur excepta.in quibuſdam iuramentis
ad minus Epiſcopus.ergo ⁊ ſi non poſſit ſimplici
ter abſoluere a iuramento poteſt tamen in melius
commutare nec eſt hoc venire contra iuramentū
vel infringere.extra eo.titulo.peruenit.ij.Nec eſt
contra.extra de reſcrip.conſtitutus.vbi agitur de

certo numero prebendarum iurato a capitulo.et
extra de elec.venerabilem.vbi dicitur quod ſi illi-
citum fuit iuramẽtum debuit papa conſuli ſuper
eo:quia ad papam pertinet decernere an illud iu-
ramentũ fuerit licitum vel illicitum.hec enim nõ
obſtant quia illa decre.conſtitutus loquitur de iu
ramento vniuerſitatis illicito qđ de conſenſu epi
preſtari debuit ⁊ ideo eps diſpenſare non potuit.
Et forte in iuramento vniuerſitatis propter ſcan-
dalum diſpenſare non poteſt eps vel mutare in
aliud licet hoc poteſt in iuramento priuate perſo-
ne.Item illa decre.venerabilez.loquitur de regno
Alemanie quod qui habet eoipſo debet eſſe impe
rator ⁊ ſine approbatione pape fieri non debet.Et
forte circa magnas perſonas.⁊ ardua negocia pro
pter ſcandalum ſolus papa interponere poteſt
partes ſuas in talibus iuramentis.Satis videtur
Innocẽtius. concordare Inno.eo.titu.in glo.ſuper.c.debitores
vbi dicit apparet quod eps in iuramentis diſpen
ſat ſi ſunt dolo metu vel vi extorta.xv.q.vi.c.i.⁊.ii.
⁊ extra eo.cum contingat. immo ⁊ diſpenſari põt
quandoqꝫ ex cauſa in iuramentis licite preſtitis:
vt.xv.q.vi.nos ſanctorũ.⁊.c.iuratos. idem Hoſti.
ibidem in glo.

¶ Queſtio.xxvii.

Raymundꝰ Quid de ſolẽnitatibus que fiunt in iuramen
tis.Et quod periurium ſit grauius peccatũ
Reſpon. ſm Ray.§.vii. circa ſolẽnitates.Ro.qđ
qui iurat per deum multum obligatur.Qui vero
ꝑ deũ ⁊ euãgeliũ magis obligatur ⁊ ita creſcẽti-
bus ſolennitatibus creſcit obligatio.¶ Et dicit
Tho.in ſum.q.xcviii.arti.iii.arg.vlti.qđ grauius
Thomas. eſt peccatum.Si quis ſolẽniter iurans per euãge-
lium peieret:ꝙ ſi per deum in communi ſermone
iuret:tum propter ſcandalum: tum propter maio
rem deliberationem.Quibus equaliter hincinde
poſitis grauius eſt:ſi quis per deum iurans periu
ret ꝙ iurans per euangelium.Idem Pe.videtur
etiam ſatis ꝯcordare Inno.in glo.ſuper.c.⁊ ſi xps.

¶ Queſtio.xxviii.

Quid ſi aliquis iurat per falſos deos vel per
creaturas non cõceſſas vel alio modo quod
videatur eſſe contra religionem fidei Chriſtiane:
ſicut faciunt ſarraceni:iudei vel aliqui heretici ſe
ſoluturum aliquid vel facturum aliquid.Rñdeo
Raymundꝰ ſm Ray.§.viii. queritur ſi aliquid. Dico qđ tenet
ſeruare licitũ quod promiſit. Cum enim iurauit:
peccatum commiſit in modo iurãdi.Sed ſi modo
ſeruat fidem promiſſam benefacit in hoc.Si non
ſeruat addit peccatum peccato.xxii.q.i.mouet te.
Concordant tam Inno.ꝙ Hoſtien.in glo.ſuper.c.
⁊ ſi chriſtus.

¶ Queſtio.xxix.

Raymundꝰ Utrũ peccet Chriſtianus recipiẽdo tale iura-
mentum.rñ.ſm Ray.Ibidem dico ꝙ ſi Chri
ſtianus non poteſt aliter habere fidem in dictis
illius.Et expedit ei habere cautionem ab eo lꝫ ille
peccet iurando:non peccat iſte recipiendo.Exem
plum de Labã.Geñ.xxxi.Idẽ dicit Aug.In vtra-
qꝫ queſtiõe.xxii.q.i.monet te.ad idẽ facit extra eo.
Thomas. titu.⁊ ſi Chriſtus.Concordat etiam Tho.arti.iiii.
vbi dicit ꝙ licet eius qui paratꝰ eſt per falſos deos
iurare iuramentum recipere.Non tñ lꝫ eum indu
cere ad hoc quod per falſos deos iuret.Concordat
etiam Pe.in ſcrip.⁊ Inno.in glo.ſuper.c.⁊ ſi xps.

¶ Queſtio.xxx.

Quid de eo qui compulſus per metum iura-
uit ſe aliquid facturum vel daturũ.Rñ.ſm
Raymundꝰ Ray.§.ix.item pone.dicendũ qđ ꝙtuſcunqꝫ fuerit
metus ſemper iurãs obligatur dummodo poſſit
ſeruare ſine interitu ſalutis.i.ſi nõ cogat in peiorẽ
exitum vt expoſitũ eſt.ꝫ.q.xiii.verum iuramentũ.
Et ſi alicubi inueniatur contrarium qđ non tenetur
intelligitur dictum in odium violentorũ vel cum
quis iurauerat ſe daturũ res eccleſiaſticas.extra
eo.ſi vero.extra quod me.cau.c.i.ad audientiam.
poteſt tamen qui ſic iurauerat petere ab epo vt co
gat illum abſoluere ipſum a iuramento.extra eo.
ex adminiſtrationis.Si non poterit ad hoc indu-
ci ſoluat ⁊ poſtea repetat:qꝛ licet iurauerit ſolue-
re non tamen iurauit non repetere.extra.c.debito
res.extra quod me.cau.ad audientiam.Si autem
iurauit quod ſolueret ⁊ non repeteret tunc denun-
ciet eccleſie ſm formam euãgelicã. Si peccauerit
in te frater tuus ⁊c.vt ſi eccleſia cõpellat illum ad
penitentiam in qua veniet abſolutio iuramẽti vel
reſtitutio male accepti.Si vero iurauit quod etiam
non denunciaret iuramentũ eſt illicitum quo ad
hoc ⁊ ideo non eſt ſeruandum.⁊ iſtam diſtinctio-
nem teneas per omnia circa vſuras non ſoluẽdas
vel ſolutas repetendas.extra eo.titu.ii.⁊.c.quẽad-
modum.Cõcordat his Tho.in ſum.q.lxxix.arti.
vii.⁊ in ſcrip.⁊ Pe.⁊ Inno.extra de his que vi me
tuſve cau.ſi.in glo.ſuper.c.ad aures.⁊ Ber.ſuper Innocẽtius.
c.abbas.⁊ alibi pluries.⁊ Hoſt.in glo.ſuper.c.ibi
dem.ad aures.⁊ ſuper.c.ad audiẽtiam.vbi etiam
addit quod coniurauit non denunciare eccleſie ni
hilominus denunciare poteſt dũmodo hoc faciat
principaliter intentione ſalutis fraterne.¶ Cum
autem quis compulſus ab alio ſcienter periurat
ambo ſunt periuri ⁊ peccant mortaliter:vt dicit
Ray.§.x.quid de illo.xxii.q.v.qui compulſus.

¶ Queſtio.xxxi.

Quid de dño qui facit ꝑpoſitum ſuum iura
re vel hoies ſuos vel familiã ſuam qđ di-
cent ei ſi ſcierint vel audierint ſubripuiſſe aliquid
de foreſta ſua:vel de ſtagnis aut viuariis ſuis:aut
de ceteris rebus ſuis.¶ Item qđ de marito zeloti
po vel auaro q̃ extorquet iuramentũ a familia ſua Prepoſitus
ꝙ reuelabit ei quicq̃d ſcierit de adulterio vxoris
ſue ⁊ de veriſimilibus ꝯiecturis.Et de dãnificantibꝰ
eum in rebus ſuis.Rñ.ſm glo.vvilliel.hic ſuper
ver.qui cõpulſus.qui ſic dicit.ego credo ſine preiu Gloſſa vvil
dicio diſtinguendum eſſe ꝙ ſi iſte cui iuratum eſt lelmi.
ꝓbabiliter credit̃ truculẽtus ⁊ ferus:aut ſup hoc zelotipus.
merito ſuſpectꝰ habet̃ nõ tenet̃ ſeruare:qꝛ illicitũ
fuit qđ iuratũ eſt cũ ꝑ ꝯñs ille q̃ iurauit iurauerit
ꝙ cooperaret̃ ei ad peccãdum vel ꝙ cõmitteret ſe
ſup hoc diſcrimini.vnde nõ debuit ab initio hmõi
iuramentũ ꝑſtare ſed potiꝰ oĩa mala tolerare. Si
aũt is cui iuratũ eſt creditur mãſuetus ⁊ iuſtus ⁊
nõ niſi rõnabilr ꝓceſſurꝰ.Diſtĩgue qꝛ ſi res hmõi
de qbꝰ iuratũ eſt deputate ſunt cuſtodie illiꝰ a quo
recipit̃ vel exigit̃ hmõi iuramentũ ſine pctõ põt
ꝑſtari ⁊ obſeruari dꝫ:puta.Si qs vidit furẽ aſpor
tantẽ res taliter eius cuſtodie cõmendatas lꝫ hoc
ſolus videat põt clamare ⁊ talem furẽ manifeſta
re ⁊ ꝓſequi rem furtiuã ne ſi in hoc negligens fue-
rit teneat̃ dãnũ reſtituere.nec reputabit̃ talis cri-
minis ꝓditor:ſicut nec reputat̃ criminis ꝓditor q̃
iniuriã ſuã aut dãnum ꝓſeq̃tur corã iudice:lꝫ non
poſſit ꝓbare qđ intendit.Si aũt nõ tenet̃ ad cuſto
diam illaꝝ rerũ locum hꝫ hec diſtinctio ſcꝫ qꝛ aut
põt ꝓbare per alios qđ ipſe ſit de talibꝰ tunc reue
let dño vel marito Si nõ põt ꝓbare nõ dꝫ reuelare
niſi talibꝰ ꝑſonis que poſſint ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe.
Et ſi qũ iurauit intẽdit ſe obligare ad reuelandũ
occulta que ꝓbare nõ poſſunt:nõ fuit licitũ iura-
mentũ nec obligatoriũ. Quidã tñ dicunt generali
ter ꝙ in ꝑdictis caſibꝰ nõ tenet̃ dicere dño vel ma-
rito niſi

rito niſi poſſit ꝓbare. ſicut notauit Hug.xxxv. q.vj.eps in ſynodo.ꝙ ſi aliqs de teſtibus ſynodalibus de qbus ibi agit.ſcit ſolus aliquod crimen alicuius nō tenet denunciare epo lꝫ iurauerit dicere crimina que ſciret niſi poſſet ꝓbare aſs dꝫ tacere. Ne ſit ꝓditoꝛ criminis.ij.q.j.ſi peccauerit.ꝛ.q.vij.

Huguitius plerūqꝫ.ꝛ.vj.q.ij.ſi tm̄.Dicit etiā Hug.ꝙ talis tenetur nō reuelare epo vel alij niſi hoc faciat ſecreto cum eps vel alius ſecrete dꝫ corrigere hmōi criminoſos.ar.xxij.q.v.hoc videt de hac materia ſcꝫ correctionis.habebit infra.li.iij.ti.ix. de doctrina ordinandoꝝ.

Queſtio.xxxij.

Raymūd9. Leuitici. Quid ſi audit aliqs aliū iurare falſum ꝛ ipſe ſcit ꝛ tacet.Rñ.ſm Ray.§.xij.quid ſi audit. lꝫ Leuit.v.dicat. Aia que audierit vocem iurātis falſum:teſtiſqꝫ fuerit quod aut ipſe vidit aut conſcius eſt niſi indicauerit portabit iniquitatē ſuā. Tñ ex quo moyſes in ꝓdicta autoritate nō expſſit cui hoc eſſet indicandū ſufficit iſti vt ſe ab hoc peccati vinculo abſoluat.indicet talibus qui magis poſſint ꝓdeſſe ꝙ obeſſe piuro: ſiue eum corrigēdo ſiue deū pro eo placādo:vtputa ſacerdotes vel honeſti ꝛ diſcreti parentes.ꝛ ad hanc denunciationē talib9 pſonis faciendā tenet qlibet quotiēſcunqꝫ viderit aliquē vicinum ꝓcipitio.i.pctō cōmittēdo Hec etiā eſt ſolutio hmōi qōnis ſm Auguſt.xxij. q.v.hic videt. Concordat etiā Tho.in ſumma.arti.iiij.De hoc habetur plenius infra lib.iij.tit.ix. de doctrina ordinandoꝝ.

Queſtio.xxxiij.

Pone ꝙ vniuerſitas alicuius ciuitatis vel collegij obligauit ſe iuramēto ad aliqd.mortui ſunt iurātes.querit vtrum ſucceſſores ſint periuri ſi trāſgrediant.Rñ.ſm Ray.§.xv.item pone.Dico ꝙ nō ſunt periuri.obligatio eñ iuramēti perſonalis eſt ꝛ nō trāſit ad ſucceſſores ꝙtum ad periculū periurij.

Thomas. Tenent tñ adimplere.ar.extra eo. veritatis.Concordat Tho.in ſumma.art.ij.Idem dicit Tho.de eo qui de nouo fit ciuis.

Queſtio.xxxiiij.

Quid ſi aliqs iurauit ſe ſeruaturū ſtatuta in eccleſia ſua edita:addit poſtea nouū ſtatutum iſte ꝓmittit per idē iuramentū ſe ſeruaturū illud:poſtea frangit. nunqd eſt periurus. Rñ.ſm

Raymund9 Ray.§.xvj. Item aliqs licꝫ trāſgredi nō debeat qd ꝓmiſit:nō tamen tenet ad eius.obſeruantiam ex debito preſtiti iuramēti. extra eo.titu. cleric9 qui iurauit.hoc tñ intelligas ſane qñ ſcilꝫ de ſtatutis preteritis tm̄ factum fuit iuramentū. Alioqn ſi intendebat ſe ſtatutis tam ꝓteritis ꝙ futuris obligare tenet ad illud etiā ſi nullā poſtea fecit ꝓmiſſionem dum tñ licitū ſit ſtatutū. Idem Tho.vbi.ſ. ar.viii. et Inno.in glo.ſuper.c.clericus.

Queſtio.xxxv.

Vtrū iurās poſſit licite obtinere dilationē vel abſolonē ab eo cui iurauit ita ꝙ ſit abſolut9 a iuramēto. rñ.ſm Ray.§.xvij.Itē pone qd aliqd dicendū.ꝙ ſi iuramentū factū eſt in fauorē dei vt per illud intēderit homo ſe obligare deo non poteſt abſolui ab homine niſi per cōmutationem in melius:vt.ſ.dictū eſt de votis.Si ꝟo ſit in fauorē hoīs ſi ille ſponte abſoluerit poſtea nō tenet.ꝛ idē de dilatione ſm qd facta fuerit. extra de ſponſali.

Gloſſa. preterea.j.Sed glo.hic addit qd etiā ſi nō intēdebat ſe obligare deo ſed tm̄ homini nihilomin9 nō poteſt abſolui ab hoīe ex quo iurat ſe facturū aliquid in fauorē dei ſicut ſi iuraſſem tibi qd darem titio.x.ſol.in fauorē ipſius titij nō poſſet mihi remittere hmōi iuramentū.Et ſatis hꝰ videt Tho. cōcordare in ſumma.q.lxxxix.arti.ix.Et addit niſi forte interpoſita ſit cōditio ſcilꝫ ſi videbit illi cui ꝓmittit vel aliqd tale.Satis etiā cōcordat Hoſti. eo.titu.in glo.ſuper.c.peruenit.

Queſtio.xxxvj.

Vniuerſitas. Societas. Gloſſa vuilelmi. Cum vniuerſitas vel aliqua ſocietas iurant aliqd ſe facturos vel nō facturos.nunqd poſſunt ſibi hmōi iuramenta remittere. Rñ.ſm glo. vuilhel.§.xv. Item pone ſuper ver. obligauit. Sicut notauit Ray.vt patuit qōne ꝓcedenti ſi in fauorē vel ad cultū dei aut religionē vel ad pietatē pertinet iuramētū nō poſſunt remittere:vt ſi duo iurent qd ibunt vltra mare militare deo. aut qd intrabūt religionem:aut qd dicerent duo vel tria pſalteria pro inuicē.aut ſi pictores vel aliqui mechanici iurent qd de lucro ſuo certā portionē dabunt fabrice alicu9 eccleſie vel in alios pios vſus vbi tñ aliqui iurant ꝙ ibunt vltra mare ſimul.nō nego qn poſſint remittere ſibi vt nō vadant ſimul Sed nō poſſunt remittere ſibi quin vadāt:qꝛ quaſi duo iurata ſunt ſcꝫ qd vadāt ꝛ qd ſimul. Qñ autem iuramentū reſpicit tēpoꝛale cōmodū vel incōmodum.diſtingue:qꝛ ſi abſqꝫ iuramēto tenent facere qd iurāt:nō poſſunt ſibi remittere:qꝛ ꝓpter ſalutē alarum videt ſic iuratū:vt ſi carnifices iurāt ꝙ nō vendēt carnes infectas vel corruptas pro ſanis: aut mercatores ꝙ nō ſophiſticabūt merces ſuas: aut nō vendēt carius ꝓpter terminū. Si aūt non tenent ſeruare qd iuratur niſi qꝛ iurat. Diſtingue qꝛ ſi obſeruātia iuramenti ſpectat tm̄ ad cōmodū vel incōmodū iurātium ꝛ iurār de dādo aliqd vel nō dādo faciēdo vel nō faciēdo aliquo alteri ab altero poſſunt ſibi remittere vt ſi iuret qs alij qd faciet ſibi domū vel librum vel alias operas.ꝛ alius iuret quod reddet ei mercedē.vel qñ duo ſocij iurant de cōmunicandis ad inuicē oībus lucris.Si aūt nō iurant ſup aliquo dando vel non dando. faciēdo vel non faciēdo ad inuicē vt dictū eſt.Sed aſs iurant ſe aliqd facturos vel nō facturos.non poſſunt ſibi remittere vt in caſu ſup̄ poſito.q.xix. de habētib9.cōem menſurā vel cū iurant duo ſocij bonorum ꝙ nō negociabunt tali vel tali negociatione.aut ꝙ nō ibūt ad iſtas nūdinas vel ad illas.

Diſtinctio. Si aūt iuramentū reſpicit cōmodum vel incōmodū alienū. Diſtingue:qꝛ ſi reſpicit ꝛ ſpectat ad cōmoduꝫ alienū obſeruatio iuramēti : nō poſſunt ſibi remittere:vt ſi iurent mechanici alicu9 artis qd in mercibus decē ſolidoꝝ nō accipiēt de lucro vltra.vj.denarios.vel aurifabri qd nō vendēt opera ſua niſi de materia ſic vel ſic purgata.vel fullones pānoꝝ qd nō trahēt telas venales vltra certū modū.vel qd nō texent pānos de filis tornatis ad rotam. Si aūt obſeruatio iuramēti dānoſa ſit alijs nō eſt obligatoriū vt ſi iurent ſutores ꝙ nihil facient de nocte de opere ſue artis vel certis tempoꝛib9 anni:vt ꝓpter raritatē carius vendāt opera ſua:vel ſi iurent carnifices ꝓpter eandē cauſaꝫ ꝙ non laniabūt per diem vel per ſeptimanā vltra taxatū ab eis numerū aīaliū.vel foſſores vinearū vel ceteri laboratores vinearū ꝙ nō locabunt operas ſuas pro minori precio ꝙ pro tali.vel qñ iurāt ciues alicuius ciuitatis habētes vineas ꝙ nō permittēt vinū aliunde appoꝛtatū vendi in ſuo territorio ꝙdiu vinū illius territoꝛij inuenitur venale pro tanto precio. Licet aūt hmōi iuramēta non ſint obligatoꝛia:qꝛ illicitū eſt qd iurat cū peccatū ſit circūſcripto iuramento talia facere vel ſeruare corrupta intētione: tñ ꝓpter reuerētiā ſacramēti. Et ꝓpter ſcādalū alioꝝ nō expedit ꝙ remittāt ſibi hmōi iuramēta autoritate ꝓpria vel veniār cōtra ea.Sed reuocāda ſunt autoritate epi vel poti9 de-

nunciāda nō tenuiſſe. Et penitētia eſt imponenda de temerario iuramento.

℃ Queſtio .xxxvij.

Quid in caſu predicto .§. eo. tit. q. xix. de duobus habentib⁹ cōmunē mēſurā. nunqd vno peierante poteſt alius cōuenire cōtra iuramentū. Rñ. ſm glo. vvilliel. §. xviij. in ſumma. no. ſup ver. non teneor. Dic ꝙ ſi alter predictoꝝ iurauit vel intendit ſub ꝯditione iurare ſcȝ ꝙ nō portaret hmōi menſurā ſi reliquus nō portaret: tunc reliquo non ſeruāte iuramentū: nec iſte ſeruare tenet̄. Si aūt abſolute iurauit in omnē euentū tunc ſeruare tenetur quicquid reliquus faciat. Si aūt neſcit qūo iurauit vel quid intendit: dic ꝙ ſi emolumētū mēſure ſit cōe duobus a quocūq; portet̄ ex illis. vno peierāte reliquus nihilominꝰ tenet̄ ſeruare iuramentū: dūtñ nullū ex hoc fiat ei ꝑiudiciū. Si autē ſolius portātis mēſuram eſt emolumētū benigne interpretādū eſt qd nō ſeruāti fidē ſe ſeruaturū nō ꝓmiſerit cū damno ſuo ⁊ lucro alterius. vnde nō tenetur ſeruare iuramentū ſi reliquus non ſeruet. (Gloſſa vvilhelmi.)

℃ Hoſti. etiā ⁊ Ber. eo. ti. in glo. ſuper. c. peruenit. dicūt ꝙ ſi duo ſibi adinuicem aliqd iurauerūt vno illoꝝ non ſeruante nec alius ſeruare tenet̄. extra eo. ſicut. iij. in fi. ⁊ hoc niſi eſſet aliqd in honorē dei: vt. §. dictū eſt. Idem etiā Inno. in glo. (Hoſtienſis. Bernar.)

℃ Queſtio .xxxviij.

Cum multitudo aliqua iurat ſe facturā aliquid vel nō facturā: nunqd duob⁹ vel tribus ꝯtrauenientib⁹ poſſunt reliqui ꝯtrauenire. Rñ. ſm glo. ibidem. Dic ſimilr vt. §. prima q. qd ſi ſimplr abſolute ⁊ in omnē euentū iuratū eſt quilibet ſeruare tenet̄ qd iurauit etiā quicqd alij faciāt. Si autē ſub cōditione vel ob cauſam iurare intenderunt nullus tenet̄ ſeruare iuramentū niſi exiſtēte cōditione vel cauſa ꝓpter quā iuratū eſt. ar. ȝ. xxxij. q. viij. nō ſolum. extra de cond. appo. verum. extra de iureiur. peruenit. Salua tñ diſtinctiōe que habet̄ §. titu. pri. de voto. q. lxviij. Poſt hoc quero vtrū ſcȝ obligatio tota fuerit poſita in euētū ꝯditionis vel cauſe cū ceteris que ibi dicunt̄. que tñ ibi dicit magiſter. intelligo ſeruāda in foro cauſarū: non in foro penitentiali vbi iudicat̄ de intētione. vide de hoc plenius ea. q. (Gloſſa.)

℃ Queſtio .xxxix.

Quid ſi quilibet de illa multitudine iurauit aliqd ſe facturū ſub hac ꝯditiōe ſi alij ſeruarent. nunqd poteſt nō ſeruare iuramentū duobus vel tribus nō ſeruātib⁹. Rñ. ſm glo. ibidē. Dic ꝙ quomodo intelligēda ſit illa cōditio ſi aliȝ ſeruent vtrū ſcȝ ſi oēs ſeruent: vel ſi aliqui ſeruent: recurrēdum eſt ad intentionem iurantium in foro penitētiali. Et ſm hoc iudicandū eſt.

℃ Queſtio .xl.

Sed qd ſi neſcitur quomodo intellecta fuerit illa cōditio ſi alij ſeruarēt: vtrū ſcȝ de oībus alijs: an de aliquib⁹. aut ſi dubitet̄ vtrum iuramētum ſit ſub ꝯditione vel ſimplr. Rñ. ſm glo. ibidē. Dic ꝙ ſi iuramētū ſpectat tm̄ ad cōmodū vel incōmodū iurantiū: ⁊ medietas multitudinis vel maior pars nō ſeruat iuramētū. reliq non tenent̄ ſeruare: qꝛ iam nō extat ꝯditio ſub qua iuratū eſt: qꝛ qd facit maior pars vniuerſitatis: vniuerſitas facere dicit̄. Si aūt medietas vel maior pars multitudinis adhuc ſeruat iuramētū. Dic ꝙ ſi hoc vergit in dānū ſeruantiū iuramentū ⁊ in lucrū nō ſeruantiū cū nō ſit veriſimile ꝙ aliqs iurantiū voluerit facere cōditionē ſuā deteriorē ⁊ alioꝝ meliorē benigne interꝑtādū eſt. Sicut dictū eſt. §. q. xxxvij. in caſu de mēſuris. Si aūt nullū incōmodū patiūtur ex hoc ſeruātes iuramētū nō eſt tutū eis venire cōtra iuramētū. Sed denūciare poterunt ꝓlato vt vel cōpellat iurātes ſibi inuicē remittere iuramentū vel illos q nō ſeruāt ſeruare qd iurauerunt. Si aūt qd iuratū eſt ſpectat ad cultum dei vel religionē vel ad pietatē. aut ſi tale qd iuratū eſt qd tenerent̄ facere abſq; iuramento. Si dubitet̄ vtrum ſimplr ⁊ abſolute aut ſub ꝯditione iurāt ſit: aut ſi neſcit̄ de quo alij intellexerūt cōditionē illā ſi alij ſeruarēt tenendū eſt certū ⁊ dimittendū incertū. Et interꝑtandū eſt iurātes obligatos eſſe ꝑ hmōi iuramentū niſi maior pars iurātiū trāſgreſſa fuerit iuramētū. In quo caſu quaſi iam nō exiſtēte cōditione ſub qua iuratum eſt. reliqui nō ſunt obligati ex illo iuramento.

℃ Queſtio .xli.

Nunquid debitor ꝓpter vim iuramēti quo ſe aſtrinxit tenetur ſoluere debitū excōicato. ⁊ ita cōicare ei. De hoc reqre infra. li. iij. ti. xxxiij. de ſenten. excō. q. cxxxiiij. quid ſi teneor.

℃ Queſtio .xlij.

Quid ſi vēditor aliqs iurauit ſe nō venire cōtra venditionē: nunqd audiet̄ ſi decept⁹ eſt vltra dimidium iuſti precij. Rñ. ſm Ber. extra de emp. ⁊ ven. in glo. ſup. c. cū cauſa. Si maior eſt non credo ꝙ audiatur. ſecus ſi minor: qꝛ per iuramētū nō excluditur niſi beneficiū etatis: nō tñ renūciat iuri cōi. vide de hoc ibidē in glo. hoc ad forū contentioſum magis pertinet. (Bernar.)

De mendacio. Titulus .x.

Quia .§. dictū eſt de periurio. et Periurium eſt mendaciū iuramēto firmatū. vt patuit titu. pri. q. xx. ideo ꝯſequēter ſubijciēda ſunt aliqua de mēdacio. vbi primo quero.

℃ Queſtio prima.

Quid ſit mendaciū. Reſpō. ſm Augu. ⁊ habetur etiā in. iij. lib. ſenten. diſt. xxxviij. Mendacium eſt falſa ſignificatio vocis cū intētione fallendi. Idem. xxij. q. ij. §. ille ergo. idem Ray. eo. ti. in prin. Et ſicut dicit Tho. in ſumma. q. cx. arti. j. arg. ij. et in ſcrip. ⁊ pe. ⁊ Ulri. li. vj. tract. iij. c. xxvij. Nole vocis intelligit̄ omne ſignum: vt nutus ſcriptura ⁊ huiuſmodi. (Auguſtinus. Senten. Raymund⁹. Thomas. Ulricus.)

℃ Queſtio .ij.

Quid ſit mētiri. ⁊ que differētia eſt inter mētiri ⁊ falſum dicere. Reſpon. ſm Ray. circa prin. titu. Mentiri eſt cōtra mentē ire. ⁊ hoc iuxta ethymologiā vocabuli. et Augu. dicit. Ois qui mētitur contra id qd animo ſentit. loquitur volūtate fallendi. xxij. q. ij. is autem. Dicere autem falſum eſt dicere aliqd eſſe ita qd nō eſt ita: nō diſtincto. vtrum intendat dicere verū vel falſum. Mēdaciū aūt cōprehēdit vtrūq;. ſ. dictionē falſaȝ ⁊ dictionē verā ⁊ intentionē fallendi: vt dicit hic glo. qd ptȝ ex diffinitione. Mēdaciū eſt falſa ſignificatio vocis: ecce falſum dicere: cum intētione fallēdi: ecce mentiri: ⁊ ita prima pars diffinitionis cōprehēdit falſuȝ dicere ſcđa mētiri. ℃ Ptȝ ex his ꝙ hec duo ſcilȝ mentiri ⁊ falſum dicere ſe habent ſicut excedentia ⁊ exceſſa: qꝛ nō ois qui mentit̄ dicit falſum. immo aliqſ dicit verum lȝ ipſe intēdat dicere falſum et econtra. nō ois qui dicit falſum mentitur. immo aliqſ intendit dicere verū: lȝ dicat falſum. ergo qui mentit̄ ſemꝑ fallit volūtate: lȝ qñq; fallatur in facti veritate: ⁊ ideo ſemꝑ peccat: qꝛ ream linguā nō facit niſi rea mens. xxij. q. ij. hoies. in fi. Qui vero dicit falſum non ſemper peccat. aliqſ enī dicit falſum cū intētione fallēdi: ⁊ tunc eſt peccatū

⁊ mendaciū

⁊ mēdaciū.aliqñ dicit falſum ⁊ credit dicere verū ⁊ tunc ſi adhibuit debitam diligentiā: nec peccat. ſin autem peccat ſaltē venialiter. xxij. q. ij. boles. Qui autem dicit mendaciū ſemper peccat.

℄ Queſtio .iij.

Raymundꝰ. Genera mēdacij.

QUot ſint genera mendacioꝝ. Rñ. ſm Ray. §.iij. vt autem. Nota ꝙ Augu. ponit .viij. genera mendacioꝝ. Primū mēdaciū eſt qḋ ſit in doctrina religionis. vt xp̄z nō eſſe natū de virgine: vł nō eſſe paſſum: vel ſiſt̄ cōtrā articulos fidei. Et ita vt dicit glo. religionē hic appellat fidē articuloꝝ qua religamur deo. Scḋz vt aliquid ledat iniuſte qḋ tale eſt vt nulli proſit ⁊ obſit alicui: vt eſt etiā mendaciū detractoris vel falſi teſtis in cauſa criminali. Tertiū qḋ pdeſſe alicui ita vt obſit alteri: ꝙuis nō ad immūditiā corporalē: vt mendaciū teſtis in cauſa pecuniaria qui tota die faciūt dulce os ſuū mendacijs. Quartū qḋ ſit ſola mētiendi fallēdiq3 libidine q̄ſi ſine cā ⁊ vtilitate. ⁊ hoc appellat Aug. mirum mendaciū. Quintū qḋ ſit placēdi aīo per ſuaue eloquiū cupiditate vt mēdaciū adulatiōis. Sextū qḋ nulli obeſt ⁊ pdeſt alicui ad euadendū periculū pecunie: vt ſi quis ſciēs pecuniā alicuius iniuſte tollendā a fure vel predone vbi ſcit neſcire ſe mentiaꝛ. Septimū qḋ nulli obeſt ⁊ pdeſt alicui ad euadēdū periculū perſone vt ſi mentiaꝛ nolēs prodere hoīem ad mortem queſitū. Octauū eſt qḋ nulli obeſt. ⁊ ad hoc pdeſt vt ab immūdicia corporali aliquē tueatur: vt ſi volēti corrumpere virginē mentiaꝛ eā eſſe ꝯiugatā. In his aūt tanto minus quis peccat cū mentiꝛ quāto magis a pmo recedit hec aūt oīa ſumpta ſunt ab Augu. xxij. q. ij. primū. ℄ Et ꝙuis glo. ibi diuerſimode exponat hunc receſſum a primo mendacio. tñ Tho. in ſum. arti. ij. ⁊ pe. in ſcrip. Simpliciter intelligūt dictū Augu. ſm ordinē hic poſitū. ⁊ qḋ octauū mendaciū minꝰ eſt ꝙ̄ ſeptimū. q2 maius bonū eſt honeſtas virtutis que ꝯſeruaꝛ octauo mēdacio ꝙ̄ bonū corporis qḋ cōſeruaꝛ ſeptimo mendacio. Et generaliter in oībus his mēdacijs quāto nocumētū intentū per mendaciū eſt maius tanto grauiꝰ peccatū. Et ꝙ̄to bonū intentū eſt maius tāto minus peccatū. Concordat etiā vlri. §. ⁊ in hoc genere. ℄ Itē alia ſit magiſtralis diſtinctio ex verbis eiuſdē Aug. breuior ⁊ planior vt dicit hic Ray. §.iiij. ſit etiā ſc3 ꝙ mēdacioꝝ aliud eſt pernitioſum ſiue malignitatiſ. aliud iocoſum. aliud officioſum ſiue pietatis. xxij. q. ij. ne quis. Et ſm Tho. in ſcrip. ⁊ pe. Sub pernitioſo ꝯtinenꝛ p̄ma tria genera mēdacioꝝ inter octo gñā. Sub ſcḋo ſc3 iocoſo cōtinenꝛ alia duo ſc3 quartū ⁊ quintū. Sub tertio aūt ſcil3 officioſo cōtinentur ſextum ſeptimum ⁊ octauum. Et concordat ſatis cum hoc etiam Tho. in ſumma.

℄ Queſtio .iiij.

Thomas.

VTrum omne mendacium eſt peccatū. ⁊ qñ ſit mortale peccatū. Rñ. ſm Tho. in ſum. arti. iij. et .iiij. ⁊ in ſcrip. ⁊ pe. et Vlri. lib. vj. tract. iiij. c. xxvij. §. ex his patet. ⁊ .§. vt autem ſciatur. dicendū ꝙ ſimpliciter omne mēdaciū eſt peccatū. Et Aug. dicit. xxij. q. ij. mihi aūt nō abſurde videtur omne

Mendaciū.

quidē mēdaciū eſſe peccatū. Itē in Aug. quiſq3 aliquod genus mendacij putauerit non eſſe peccatū decipiet ſeipſum turpiter. cum honeſtū eſſe deceptorem alioꝝ arbitreꝛ. Cum eñ ſm ſe ſit malum nunꝙ̄ excuſari poteſt a pctō. ℄ Sed qñ ſit mortale peccatū vel veniale. Nota ſm Tho. in ſumma arti. iiij. ⁊ in ſcrip. ⁊ pe. Qḋ ſolū mendaciū pernicioſum eſt mortale peccatū: q2 cōtrariaꝛ charitati dei vel proximi. Sed officioſum ⁊ iocoſum ſm ſe ſunt veniale. ℄ Primū eñ inter octo genera mendaciorum que diſtinguit Aug. illud ſc3 qḋ ſit in doctrina religionis ꝯtrariatur dilectioni dei. Scḋm autem ſc3 ꝙ vni nocet ⁊ nulli pdeſt. Et tertiu3 qḋ vni nocet ⁊ alteri pdeſt cōtrariatur dilectioni proximi. Si autem aliquis fallit aliquē mēdacio circa aliquid de quo nō referat. vtrū ſic vel aliter cognoſcatur tunc ex tali mēdacio nō dānificaꝛ primus. ſicut ſi aliquis fallaꝛ in aliq̄bus particularibꝰ cōtingentibus ad ſe nō pertinentibꝰ. ⁊ tale mendacium nō eſt mortale ſm ſe. Nihilominꝰ etiā mendaciū qḋ nō nocet de facto ſ3 tñ ex volūtate ⁊ intentione dicꝛ in iniuriā dei vel primi: vt qḋ eſt contrariū religioni vel nocumentū primi quantū ad perſonam vel diuitias vel famā ſemp eſt mortale.

Mortale.

Si autem finis intentus nō ſit cōtrarius charitati tunc nec mendacium ſm hanc rationē erit peccatum mortale. Sicut apparet in mēdacio iocoſo in quo intendiꝛ aliqua leuis delectatio. Et in officioſo in quo intendiꝛ vtilitas primi. per accidēs autem poteſt ꝯtrariari charitati ratione ſcandali: vel cuiuſcunq3 dāni cōſequentis: ⁊ ſic erit etiā in peccatum mortale. dum ſc3 aliquis nō vereꝛ propter ſcandalū publice mentiri in hoīe etiā qui eſt in ſtatu perfectionis ⁊ clauſtrali qui ex toto renunciauit mundo pro xp̄o: tam officioſum ꝙ̄ iocoſum mendaciū veniale eſt. Sed tñ grauius ꝙ̄ in alijs. De hoc tñ vide ſpecialiter infra lib. iij. titu. xxxiij. de peni. ⁊ remiſ. q. ccj. vtrū magnitudo. ℄ Item negās veritatē in iudicio mortaliter peccat etiā ſi occultū eſt: vt dicit Tho. in ſcrip. ⁊ in ſumma. q. lxix. arti. j. De hoc inuenies infra lib. ij. titu. v. De raptoribus. q. cxciij. vtrum accuſatus. ℄ Siſr teſtificans falſum mortalr peccat: vt dicit Tho. in ſum. q. lxx. arti. iiij. niſi debita deliberatione ⁊ ſollicitudine adhibita putaret ſe certū eſſe de eo qḋ falſu3 eſt Vlri. etiā. §. Et ad hoc dicit eo omne mēdaciū preter iocoſum qḋ in iudicio dicitur de his que ad iudicium pertinent eſt pernitioſum ⁊ mortale: q2 ſubuertit veritatē iudicij qḋ cedit in perniciem totius cōmunitatis. Hoc autem non facit mendaciū iocoſum.

℄ Queſtio .v.

VTrum maius peccatum ſit mentiri facto vel verbo. Rñ. ſm Tho. in quadā q̄ōne. de quolibet dicendu3 ꝙ cum eadem intentio fallendi ſit in vtroq3: vterq3 equaliter peccat. verbū eñ ⁊ factū aſſumunꝛ vt inſtrumentū fallendi. vnde nō refert quantum ad peccatum mendacij. vtrum aliq̄s verbo vel ſcripto vel nutu vel quocunq3 facto mentiatur. Sicut nō refert ꝙ̄tum ad peccatu3 homicidij vtrum quis gladio vel ſecuri interficiat hoīem.

℄ Queſtio .vj.

VTrum ꝓpter liberationē hoīs etiā a quocunq3 periculo ſit mentiendum. Rñ. ſm Tho. in ſumma. q. lx. art. iij. dicēdū ꝙ nō vt patuit. ſ. eo. ti. q. iiij. Tñ licet veritatem prudenter celare: vt puta ſub aliqua diſſimulatione. vnde ſicut dicit Augu. in q̄ōnibus. Gen̄. abraham dicens ſarrā ſororem ſuam eſſe: veritatē voluit celare: nō mendacium dicere. Soror eñ dicꝛ q2 filia patris mei ⁊ non matris mee filia que ſc3 ex parte patris ei attinebat. Concordat etiam Tho. in ſcrip. pe.

Thomas.

Auguſtinus

℄ Queſtio .vij.

QUid de exemplis ſanctorum non ſolum de Abrahā ſed de Jacob ⁊ ceteris qui videntur mentiti fuiſſe. Rñ. ſm Tho. in ſumma. arti. iij. ar. iij. ⁊ Pe. itelligēdū eſt eos illa verba figuraliter ⁊ prophetice dixiſſe: vt dicit Augu. in lib. cōtra mendacium. de Judith etiam vt dicit Tho. ibidē dici poteſt qḋ verba eius aliquam veritatē habēt ſm

Auguſtinus

intellectū miſticū. vel dici poteſt ꝙ laudaẜ Judith nō q2 inētita eſt Holofernı: ſed ꝑpter affectū quē habuit ad ſalutē ꝑꝑſi pro qua ꝑiculis ſe expoſuit.

℄ Queſtio. viij.

Obſtetricū fore mēdacium.

Utrum mendaciū obſtetricū fuerit dignū aliqua remuneratione. Rñ. ſm Tho. in ſumma arti. iiij. arg. iij. dicendū ꝙ mēdaciū obſtetricū poteſt dupliciter cōſiderari. Uno modo q̄tū ad effectum beniuolētie in iudeos: ⁊ q̄tum ad reuerētiā diuini timoris: ex q̄bus cōmendaẜ in eis indoles virtutis ⁊ ſic debeẜ eis remuneratio eterna. vnde hiero. exponit ꝙ deus edificauit illis domos ſpūales. Alio modo poteſt cōſiderari q̄tū ad exteriorē actum mendacij quo quidē nō potuerūt eternā remunerationē mereri. ſed forte aliquā remunerationē temporalē cuius merito nō repugnabat deformitas mendacij illius: ſicut repugnabat merito remunerationis eterne. Et ſic intelligēda ſunt

Gregorius.

verba. Gre. cum dicit ꝙ benignitatis eoꝝ merces que eis potuit in eterna vita tribui. ꝑmiſſa culpa mendacij in terrenā eſt remunerationē declinata. vnde nō ītelligiẜ qꝺ ꝑ illa mēdacia mererenẜ amittere remunerationē eternā quā iam ex ꝑcedenti affectu meruerāt. Concordat etiā cum his Pe.

℄ Queſtio. ix.

Thomas.

Quid de his qui aliquid ꝑmittunt ⁊ poſtea nō ſoluunt. Rñ. ſm Tho. in ſumma arti. iij. arg. v. dicendū ꝙ ille qui aliq̄d ꝑmittit ſi habeat animū faciēdi quod ꝑmittit nō mentiẜ. Si vō nō faciat quod ꝑmiſit tunc videtur infideliter agere. per hoc ꝙ animū mutat. Poteſt excuſari ex duobus. Uno modo ſi ꝑmiſit qꝺ eſt manifeſte illicitū: q2 promittēdo peccauit. ſed mutando bene facit. Alio modo ſi ſūt mutate cōditiones ꝑſonarū ⁊ ne

Seneca.

gocioꝝ. Nam ſm Senecā in lib. de beneficijs ad hoc qꝺ homo teneaẜ facere quod ꝑmiſit req̄ritur ꝙ oīa immutata permaneāt. Sicut ⁊ apl's non eſt mentitus nō implens qꝺ ꝑmiſit cum non iuit corinthum. ij. Corinth. j. ⁊ hoc ꝑpter impedimenta que ſubuenerūt. In his cōcordat Ulri. ꝫ. ſimiliter etiā. ⁊. ꝫ. qꝺ aūt ſupra diximus. ℄ Nota etiam ſm Bernar. extra de teſtamētis. ix. glo. ſuper. c. indicante. qꝺ ibi arg. eſt ꝙ aliquis obligeẜ nudis verbis. Et idem ſimpliciter diciẜ in glo. xij. q. ij. quicunq3 ſuffragio. ⁊ qꝺ actio competit ex ꝑmiſſionibus ſc3 ꝑdictio ex canone illo. xxij. q. v. iuramenti. Item de hoc bonum argu. xij. q̄ne. v. quia Johannes. idem Goffre. lib. iij. titu. xxxiiij. de voto. ꝫ. votorum. in fi. Idem quoq3 aſſerit ⁊ ꝑbat Hoſtien. extra de pac. in glo. ſuper. j. c. ⁊ ſuper tertiū.

De ſortilegijs et diuinationibus. Titulus. xj.

Diximus de periurio quo q̄s peccat in deum. Conſequēter de ſortilegijs ⁊ diuinationibus eſt agēdum. Hi enim quod dei eſt proprium: videlicet futura ꝑdicere: ſibi falſo ⁊ illicite aſcribētes innumeras alas ꝑtrahūt ad infernum. Et primo q̄uero.

℄ Queſtio. prima.

Raymund⁹

Quid ſit ſors. quid diuinatio. Rñ. ſm Ray. eo. tit. ꝫ. j. Sors eſt ars docēdi. vel diuināđi. diuinatio aūt ꝑprie in malo accipiẜ. ꝑphetia vō

Michee. iij.

in bono. Unde idē ſuper illū locū Michee. iij. Judices in muneribus iudicabāt. Sacerdotes eius in mercede reſpōdebant ⁊ ꝑphete eius in pecu-

Diuinatio.

nia diuinabāt ⁊c. ita ait. Nunq̄ diuinatio in bono parte accipitur: videbanẜ quidē ſibi prophete. ſed q2 pecuniā accipiebant ꝑphetia eorum facta eſt diuinatio eorū que credebaẜ eſſe ꝑphetia declarata eſt non eſſe ꝑphetiā. j. q. j. nunq̄. ⁊. c. iudi-

Hoſtienſis.

ces. Concordat his Hoſti. lib. v. rubri. xxj. de ſorti-

Sors.

legijs. ꝫ. j. quid ſit. ℄ Alio modo diciẜ ſors vt dicit hic glo. vuillel. hereditas vel portio hereditaria eo ꝙ per ſortes ſolebant diſtingui hereditatū portiones.

℄ Queſtio. ij.

Thomas.

Que ⁊ quot ſunt ſpecies diuinationū. Rñ. ſm Tho. in ſumma. q. xcv. arti. iij. dicendū ꝙ omnis diuinatio vertiẜ ad precognitionē futuri euentus aliquo demonū conſilio ⁊ auxilio. Quod quidē vel expreſſe imploraẜ vel preter petitionem hominis ſe occulte demon ingerit ad prenunciādum quedā futura que hominib⁹ ſunt ignota eis autem cognita. ℄ Demones autem expreſſe inuocati ſolent futura prenunciare multipliciter. q̄nq3 quidē preſtigioſis quibuſdā apparitionib⁹ ſe aſpectui vel auditui hominū ingerentes ad prenunciādum futura. ⁊ hec ſpecies vocatur preſtigiū. ex eo ꝙ oculi hominū preſtringunẜ. ℄ Quandoq3 autē per ſomnia. et hec vocatur diuinatio ſomniorum. Quādoq3 per mortuoꝝ aliquoꝝ apparitionē vel lo-

Iſidorus.

cutionē. et hec ſpecies vocatur nigromantia: q2 vt

Nigromācia.

Iſido. dicit in li. ethi. Nigro grece: mortu⁹ latine.

Manchia.

manchia diuinatio nuncupatur. q2 quibuſdā precantationibus ab habito ſanguine videntur reſuſcitati mortui diuinare ⁊ ad interrogata reſpondere. Quādoq3 vō futura prenunciant per homines viuos ſicut in arreptitijs patet. et hec eſt diuina-

Phitones.

tio per phitones. Et vt Iſido. dicit phitones a phitō apolline ſunt dicti qui dicebaẜ eſſe actor diuinandi. ℄ Quandoq3 autem futura prenunciāt per aliquas figuras vel ſigna que in rebus manimatis apparent. Que quidē ſi apparent in aliquo corpore terreſtri. puta vngue: ferro: aut lapide polito vocatur geomantia. Si autem in aqua ydromantia. Si autem in igne piromancia. Si autem in viſceribus animaliū immolatoꝝ in aris demonum vocatur aruſpiciū. ℄ Diuinatio autem que fit abſq3 expreſſa demonū inuocatione in duo genera diuiditur. Quoꝝ primū eſt cum ad prenoſcēdum futura aliquid cōſideramus in diſpoſitionibus aliarū rerum. Et ſi quidē conetur aliquis futura prenoſcere ex conſideratione ſitus ⁊ motus

Aſtrologi.

ſyderum. hoc pertinet ad aſtrologos qui ⁊ genetici dicunẜ propter nataliū cōſiderationes dierū. Si vō per motus vel voces auium ſeu quorūcunq3 animaliū: ſiue per ſternutationes hominū vel membrorum ſaltus hoc pertinet generaliter ad augurium quod diciẜ a garritu auium ſicut auſpicium ab inſpectione auiū. quoꝝ primū pertinet ad aures. ſecundū ad oculos. In auibus enim vel hmōi precipue ꝯſiderari ſolent. ℄ Si vō huiuſmodi cōſideratio fiat circa verba hominū alia intentione dicta que quis retorquet ad futurū qꝺ vult prenoſcere. hoc vocatur omen. Si autem conſiderantur alique diſpoſitiones figurarū in aliquibus corporibus viſui occurrentes erit alia diuinationis ſpecies. Nam ex lineamētis manus cōſideratis diuinatio ſumpta cyromācia vocatur quaſi diuinatio

Cyromācia.

manus. Cyros enim grece dicitur manus. diuinatio vō ex quibuſdā figuris in ſpatula alicu⁹ animalis apparētis: ſpatulamantia vocatur. ℄ Ad ſecundum autem diuinationis genus quod eſt ſine expreſſa demonū inuocatione pertinet diuinatio que fit ex cōſideratione eorum que eueniūt ex quibuſdā que ab hoībus ſerio fiunt ad aliquod occultū inquirendū: ſiue per ꝑtractionē punctoꝝ

qꝺ pertinet

qđ pertinet ad artem geomantie: ſiue per conſide
rationē figurarū que ꝓueniunt ex plumbo liqueſa
cto in aquā proiecto: ſiue ex quibuſdam cedulis
ſcriptis vel non ſcriptis in occulto repoſitis dum
ꝯſideratꝰ qs qđ accipiat: vel etiā ex feſtucis inequa
libꝰ propoſitis qs maiorē vel minorē accipiat: vel
etiam ex taxilloꝝ proiectione. quis plura puncta
proijciat. vel etiā dum ꝯſideratꝰ qđ aperienti librū
occurrat. que omnia ſortiū nomen habēt. Sic etiā
pꝫ triplex eſſe diuinationis genus. quoꝝ primū
eſt per manifeſtā demonū inuocationē qđ perti-
net ad nigromāticos. Scđm eſt aūt per ſolā conſi
derationē diſpoſitionis vel motus alteriꝰ rei qđ
pertinet ad augures. Tertiū eſt dum facimus ali-
quid vt nobis manifeſtetꝰ aliqđ occultū qđ ꝑtinet
ad ſortes. Sub quolibet aūt hoꝝ multa cōtinētur
vt pꝫ ex dictis. Multos etiā de predictis modis
Raymundꝰ diuinandi ponit Ray. §. ij. Species diuinationis
Auguſtinꝰ. Augu. quoqꝫ. xxvj. q. iij. igitur genus. ⁊. q. v. Nec
mirū enumerat omnes ſpecies ⁊ modos ꝑdictos.
De hoc etiam in. c. epiſcopi.

Queſtio. iij.

Q Uero aūt primo in genere vtrū oīs diuina-
Raymundꝰ tio ſit illicita. Rñ. ſm Ray. §. iij. regulariter
Oīs diuinatio quocūqꝫ dictorū modoꝝ vel alio ſi-
mili fiat ꝓhibita eſt ⁊ maledicta a deo ⁊ a ſancta
eccleſia tāq̄ idololatria ⁊ infelicitas. Cū enim fu-
tura que ſoliꝰ dei ſunt per tales ſuperſtitiones ali
qui inuenire laborāt diuinitatis iura creaturis at
yſaie. xlj. tribuunt. Yſa. xlj. Priora ⁊ nouiſſima annūciate
Leuit. xix. mihi ⁊ dicam ꝙ dij eſtis. item Leuit. xix. Non au-
gurabimini nec obſeruabitis ſomnia. ⁊ in eo. c. xx.
Aia que declinauerit ad magos ⁊ ariolos ⁊ forni-
cata fuerit cum eis ponā faciē meā contra eam et
Ad galath. interficiā illam de medio populi mei. Item apl's
iiij. ad Galathas. iiij. Quibuſdā talia obſeruātibus
in ſcriptis dies obſeruatis ⁊ mēſes ⁊ tēpora ⁊ an-
nos timeo ne ſine cauſa laborauerim in vobis. Itē
dñs ait diſcipulis. Act. j. Non eſt veſtrū noſſe tem
pora vel momēta que pater poſuit in ſua poteſta-
te. item Augu. Hec vanitas magicarū artium ex
traditione maloꝝ angeloꝝ in toto terraꝝ orbe plu
rimis ſeculis inualuit: ⁊ per inuētiones eorū inuē
ta ſunt aruſpitia augurationes ⁊ ipſaq̄ dicūt ora-
cula in nigromantia. xxvj. q. ij. qui ſine ſaluatore.
item Augu. xxvj. q. vij. non cōſeruetis. Non obſer-
uetis dies qui dicunꝰ egyptiaci aut Kalendas ia-
nuarij in q̄bus cantilene quedā: ⁊ quedā cōmeſſa-
tiones ⁊ adinuicē dona donanꝰ quaſi in principio
anni boni fati augurio: aut aliquos menſes aut tē
pora dieſve ⁊ annos: aut lune ſoliſqꝫ curſus: qꝛ et
qui has ⁊ quaſcūqꝫ diuinationes aut fata aut au-
guria obſeruat: aut attēdit: aut cōſentit obſeruan
tibus: aut talibus credit: aut ad domū eoꝝ vadit:
aut in ſua domo introducit vt interroget. ſciat ſe
fidē xp̄ianā ⁊ baptiſmū preuaricaſſe: ⁊ paganū et
apoſtatā. i. retro abeuntē ⁊ dei inimicū ⁊ iram dei
grauiter ineternū incurrere: niſi eccleſiaſtica peni
tentia emēdatus deo recōcilietꝰ. Dicit enim apl's.
Siue māducatis ſiue bibitis ſiue aliquid aliud fa
citis in noīe dñi noſtri ieſu xp̄i facite in quo viui-
mus mouemur ⁊ ſumus. quid plura. hec oīa con-
demnat ⁊ abhorret ſancta ⁊ catholica eccleſia: vt
patet. xxvj. q. ij. ⁊. q v. per totū. ⁊. q. vij. non licet. et
in quatuor capitulis ſequētibꝰ. extra eo. per totū.
et infra de hac materia ponit hic Ray. ⁊ glo. ver-
Auguſtinus ba Auguſti. in lib. de doctrina xp̄iana. ⁊ habentur
xxvj. q. ij. illud dicēs ad hoc genus ſcꝫ ſuperſtitio-
nis pertinēt oēs ligature atqꝫ remedia que medi-
coꝝ quoqꝫ diſciplina cōdēnat ſiue in precationibꝰ

ſiue in quibuſdā notis quas caracteres vocāt: ſiue
in quibuſcūqꝫ rebus ſuſpēdendis vel ligandis vel
ſoluēdis. ſicut ſunt inaures in ſummo ſingularū
auriū: aut de ſtruthionū oſſibus anſule. i. anuli in
digitis. Item ſingultiēdo dextra manu pollicē te-
nere. Item ſi membrum aliquod ſalierit. Si iun-
ctis ambulātibus amicis lapis aut puer medius
interuenerit. Item limē calcare cū ante domū ſuā
tranſit redire: ad lectū ſi ſternutauerit dum ſe cal-
ciat redire ad domū ſi ꝓcedēs offendit. Item ſi ex
cōſtellatione ſub qua naſcitur puer accuſationes
vel accuſationū euētus ꝓcedere credanꝰ. Nō tñ
vt hic dicit Ray. Condemnanꝰ hic ruſtici qui ſeruāt
tempora ad ſeminandū vel arbores incidēdas et
ſimilia. que certā ⁊ naturalē habent rationē quaſi
ita debeat fieri. Idem de phiſicis circa medicinas
dandas ⁊ minutiones faciēdas ⁊ ſimilia. de q̄bus
certa ⁊ manifeſta ratio reddi poteſt ſm phiſicam.

Queſtio. iiij.

D Einde quero ſpecialiter de diuerſis ſpecie-
bus. et primo vtrū diuinatio que ſit per in-
uocatiōes demonū ſemꝑ ſit illicita. Rñ. ſm Tho. Thomas.
in ſumma. arti. iiij. ꝙ ſic. Deutero. xviij. Non inue
niatur in te qui ariolos ſuſcitet: nec phitones con
ſulat. hmōi duplex cauſa eſt. Prima qꝛ in inuoca-
tione demonū ſit pactū expreſſum cū demone. et
hoc eſt oīno illicitū. vnde cōtra quoſdā dicitꝰ Yſa. yſaie. xxviij.
xxviij. Dixiſtis percuſſimꝰ fedus cū morte ⁊ cum
inferno fecimus pactū. Et ad hoc grauius eſſet ſi
ſacrificiū vel reuerētia demoni inuocato exhibe-
retur. Scđa ꝓpter periculū conſequens. Demon
enim qui intendit perditionē hoīm ex hmōi ſuis
reſpōſis etiā ſi aliq̄ṅ vera dicat intēdit hoīes aſſue-
facere ad hoc qđ ei credatur: ⁊ ſic intēdit perduce
re ad aliquid qđ ſit ſaluti humane nociuū. vnde
Anaſtaſius exponēs id qđ habetꝰ Luce. iiij. incre-
pauit illum dicens obmuteſce. dicit ꝙ q̄uis vera Luce. iiij.
fateretꝰ demon compeſcebat tñ xp̄s eius ſermonē
ne ſimul cū veritate etiā ſuā iniquitatē ꝓmulga-
ret: vt nos etiā aſſuefaciat ne curemus de talibus
⁊ ſi vera loqui videanꝰ. Nefas enim eſt vt cum aſſit
nobis ſcriptura diuina diabolo inſtruamur. Qđ
autem Saul phitoniſſam ꝯſuluit: vt legitꝰ. j. Reg. j. reg. xxviij.
xxviij. dicit Augu. ad ſimplicianū non eſt abſurdū
credere aliqua diſpenſatione permiſſum fuiſſe vt
nō domināte arte magica vel potētia ſꝫ diſpenſa-
tione occulta que phitoniſſam ⁊ ſaulē latebat ſe
oſtēderet ſpiritus iuſti aſpectibꝰ regis diuina cū
ſentētia percuſſurus: vel nō vere ſpūs Samuel a
requie ſua excitatus eſt. ſed aliqđ fantaſma ⁊ illu
ſio ymaginaria diaboli machinationibus facta
quā ſcriptura ſamuelē appellat: ſicut ſolent yma-
gines rerū ſuarū noībꝰ appellari. hec Tho. art. ij.
Et quaſi idem dicit Augu. xxvj. q. v. nec mirum.

Queſtio. v.

V Trum diuinatio que ſit per aſtra ſit illicita.
Rñ. ſm Tho. in ſumma. arti. v. dicendū ꝙ ſi Thomas.
quis cōſideratione aſtroꝝ vtatur ad precognoſcen
dū futuros caſuales vel fortuitos euētus: vel etiā Per aſtra.
ad precognoſcendū futura opera hoīm per certi-
tudinē ꝓcedet hec ex falſa opinione ⁊ vana: ⁊ tunc
opinio demonia ſe immiſcet. vnde erit diuinatio
ſuperſtitioſa ⁊ illicita. Si vero aliquis vtatur con
ſideratione aſtroꝝ ad precognoſcēdū futura que
ex celeſtibus cauſanꝰ corporibus: puta ſiccitates
⁊ pluuias ⁊ alia hmōi non erit illicita diuinatio:

Queſtio. vj.

V Trum diuinatio que ſit per ſomnia ſit illici
ta. Rñ. ſm Tho. arti. vj. ꝙ ſi q̄s vtatꝰ ſomnijs
ad precognoſcēdū futura ſm qđ ſomnia procedūt

neat ad quedā pacta cū demonibꝰ inita:vt ptꝫ per Augu.xxi.de ciuitate dei.vnde eſt illicitū hoc aūt ſpecialiter apparet in hoc cū adhibent aliqui caracteres vel noīa ignota vel alie quecūqꝫ varie obſeruationes quas manifeſtū eſt naturaliter efficaciā nō habere talia ſemꝑ ſunt ſuperſtitioſa ⁊ illicita.

Raymundꝰ

Si tñ vt dicit hic Ray.aliqͥs vel aliqua colligit herbā medicinalē cū ſymbolo diuino vel oratione dominica:vel ſcribit in carta ſymbolū vel orationē dñicam vt ponat ſuper aliquē infirmū vt ſic in iſtis tm̄ deus creatoꝛ oīm honoꝛet nō reprobatur dūmodo nulla alia ſuꝑſtitioſa obſeruantia miſceat.xxvi.q.v.nō liceat. ⁊.q.vij. non obſeruetis. vide de hoc.qͥnquageſima.q.xiij. vtrū ſuſpēdere.

Queſtio.xij.

Ymagines.

Quid de ymaginibꝰ quas faciunt aſtronomi. Rñ.ſm Tho.ibidē.arti.ij. ymagines quas aſtronomicas vocāt:fieri illicitū eſt:⁊ ex opere demonū habēt effectū cuiꝰ ſignū eſt:qꝛ neceſſe eſt eis inſcribi quoſdā caracteres qui naturaliter nihil operant.vnde ſūt ibi tacita pacta cū demonibꝰ. In ymaginibus aūt nigromanticis ſiunt expreſſe inuocationes demonum.

Queſtio.xiij.

Breuia in collo.

Utrum ſuſpēdere diuina verba ad collum ſit peccatū. Rñ.ſm Tho.ea.q.arti.iiij.dicendū ꝙ in oībꝰ adiurationibꝰ vel hmōi ſcripturis ſuſpēſis duo vident cauēda. Primo ꝙ ſcit qͣd ꝓfert vel ſcribit:qꝛ ſi eſt aliquid ad inuocationes demonū pertinēs manifeſte eſt ſuꝑſtitioſum ⁊ illicitū. ſilr etiā videt eſſe cauen̄dū ſi cōtineat ignota noīa ne ſub illis aliqͥd illicitū lateat ſicut Chꝛiſoſto.dicit ꝙ multi ꝯfingunt aliqua noīa hebraica angeloꝝ ⁊ ſcribūt ⁊ alligāt que nō intelligētibꝰ metuēda videntur.et etiā cauendū ne aliquid falſitatis contineat:qꝛ ſic eius effectꝰ nō poſſet expectari a deo qͥ nō eſt teſtis falſitatis. Scḋo aūt cauendū eſt ne cū ſacris verbis cōtineant ibi aliqua vana: puta aliqui caracteres inſcripti ꝑter ſignū crucis:aut ſi ſpes habeat in modo ſcribēdi:aut legēdi:aut in quacūqꝫ vanitate que ad diuinā reuerētiā nō pertineat:qꝛ hoc iudicaret ſuꝑſtitioſum.vnde in decr. xxvi.q.v.non liceat xp̄ianis ⁊c. Nec in collectionibus herbarū que medicinales ſunt aliquas obſeruationes aut incātationes liceat accedere niſi tm̄ cū ſymbolo diuino aut oratione dñica vt tm̄ creatoꝛ oīm deus honoꝛet. Scḋm gloſ.vvilliel.hic. Non vident reprobata breuia in qͥbus ſcribuntur verba euāgelica ſolum. Sed ſuperſtitioſum eſt ſi credat ꝙ minꝰ habeāt efficacie ſi ſcribant alio tp̄e qͣ dum euāgeliū in eccleſia legit. Item dicit ꝙ illa breuia in qͥbus ſcribunt qͥdam caracteres et noīa inuſitata.q.noīa dei ineffabilia.et in quibus dicit. Quicūqꝫ ſuper ſe poꝛtauerit iſtud breue non periclitabit ſic vel ſic.aut illud vel illud bonū ſibi cōtinget:ꝓculdubio reprobāda ſunt:nec poꝛtāda ſunt.Et peccant qui ſcribūt ea:aut poꝛtāt:aut donant:aut vendūt:aut poꝛtāda docēt.niſi adeo fuerint ſimplices ꝙ ignoꝛātia debeat eos excuſare:qͥ non excuſat ſi ſuper hoc fuerint ammoniti vel inſtructi.Et peccant qui ſcribunt ea.

Queſtio.xiiij.

Gl.vvilliel.

Sed quid de carminatricibus ⁊ carminatoꝛibus qui carminant infirmos vel pueros vel alalia. Reſpon.ſm glo.vvilliel. ibidē.ſi nihil ſuperſtitioſum dicūt:aut docēt:aut faciunt: ſed tm̄ vtuntur licitis p̄cibꝰ adiurationibus:ſicut per paſſionē ⁊ crucē ⁊ ſilia.nō credo ꝙ peccant moꝛtaliter niſi talia fecerint poſt ꝓhibitionē ab eccleſia ſibi factā. Sed credo ꝙ ꝓhibendi ſunt viri ⁊ mulieres a talibus:qꝛ multa inutilia ⁊ ſuperſtitioſa ſolent admiſcere niſi foꝛte ſit ſacerdos religioſus ⁊ diſcretus:aut etiā laicus:ſiue vir:ſiue mulier excellentis vite ⁊ ꝓbate diſcretionis qui ſuſa oratione licita ſuper infirmū:nō ſuper pomū:aut ſuper pirum:aut ſuper cingulū:aut ſimilia. ſed ſuper infirmantes manus imponūt. iuxta illud Mat.h. vlti.ſuper egros manus imponēt ⁊ bene habebūt Matt.vlti.

Nec ſunt hmōi perſone ꝓhibēde a talibus niſi foꝛte timeat qḋ ad exemplū illoꝝ indiſcreti ⁊ ſuperſtitioſi carminationis ſibi vſurpēt abuſum tuētes ſe exemplo illoꝛum. Satis videt concoꝛdare Tho. Thomas.

arti.iij. argu.i. vide etiam de hoc. ṡ.queſtione.xi. vtrum obſeruationes.

Queſtio.xv.

Quid de incantationibus ſerpentū ⁊ etiam alioꝝ animaliū. Rñ.ſm Tho.ibidē arti.ij. dicendū ꝙ incantationibꝰ ſerpentū vel quoꝝcūqꝫ aīalium ſi reſpectus habeat ſolū ad verba ſacra ⁊ ad virtutē diuinā nō erit illicitū. ſed plerūqꝫ tales incantationes habēt illicitas obſeruātias ⁊ per demones ſoꝛtiunt effectū:⁊ precipue in ſerpētibꝰ: qꝛ ſerpens fuit primū demonis inſtrumētū ad hominem decipiendū.vnde dicit glo.ſuper illo ver. Pſal.ſicut aſpidis ſurde ⁊c. Notandū ꝙ nō laudatur a ſcriptura vndecūqꝫ datur in ſcriptura ſimilitudo:vt ptꝫ de iniquo iudice qui rogantē viduam exaudiuit.

Queſtio.xvi.

Quid de his qui poꝛtant reliquias ſanctoꝝ ad collū. Rñ.ſm Tho.ibidē arti.iij.dicēdū ꝙ eadē ratio eſt ſicut de verbis inſcriptis:qꝛ ſi poꝛtentur ex ſiducia dei ⁊ ſanctoꝝ quoꝝ ſunt reliquie nō erit illicitū. Si autem circa hoc attēderet aliquid aliud vanū.puta qḋ vas eſſet triāgulare:aut aliquid aliud hmōi qḋ nō pertineret ad reuerētiā dei ⁊ ſanctoꝝ eſſet ſuperſtitioſum ⁊ illicitum.

Queſtio.xvij.

Quid de his qui res perditas inueſtigāt per inſpectionē aſtrolabij:aut inſcriptiones vel Raymundꝰ

ſimilia. Rñ.ſm Ray.§.v. Quid de ſacerdotibꝰ dicat.ꝙ ſi nō fiat inuocatio demonū:nec aliquid ſuperſtitioſum adiungat admitti poteſt. tñ glo.ibidem dicit ꝙ nunqͣ eſt licitū. Glossa.

Et idē dicit Goffred. idem etiā dicit Hoſti.§.iij.in quo ver.nec furta in tabulis ſeu codicibus requirēda ſunt.extra eo.tit. ex tuarum.Et idem dicit ver.ſi nunquid.

Queſtio.xviij.

Quid de ſacerdotibus qui cauſa doloꝛis promoti.aut altare veſtibus ſacris exuunt:aut qualibet alia lugubri veſte operiunt:aut conſueta Raymundꝰ

luminaria ſubtrahūt aut extīguūt. Rñ.ſm Ray. §.vj.Item quid de ſacerdotibus.ad hoc dico ꝙ ſi aliquod predictoꝝ fiat ꝓpter odium priuatū grauiſſime peccat qui facit:⁊ niſi legitima penitētia ſe purgauerit debet deponi. Si autem faciat hoc propter cauſam cōmunē:puta qꝛ metuit cōtaminationem ſacroꝝ oꝛdinum vel ſubuerſionē fidei vel hoſtilitatē ſuffert:vel obſidionē:vel diuinoꝝ iudicioꝝ ſententiā metuit non dicitur peccare:qꝛ in tali facto plus humilitas qua deus placatur qͣ interni liuoꝛis doloſitas declarat.hec omnia habes.xxvi.q.v.Quicūqꝫ addit Ray.hoc etiāꝫ tenet cōſuetudo eccleſie vnde ſolet cantare. Deus venerunt gentes:⁊ in ſignū triſtitie in die veneris ſancta altaria ſpoliare.

Queſtio.xix.

Quid de his qui altare vel crucifixū ſpinis circundāt. Reſpon.ſm Ray.ibidem de his poſuit eandem diſtinctionem quā ⁊ in precedēti

Gregorius decimus. queſtione. ¶ Sed Grego. decimus in concilio Lugdun. in titu. de offi. ordinarij. c. ſi canonici. ſic dicit. Ceterum deteſtabilem abuſum horrende indeuotionis illorum qui crucis beate virginis alio2ſve ſanctorum ymagines ſeu ſtatuas irreuerēti auſu tractantes eas in aggrauationem ceſſationis hmōi a diuinis proſternūt in terrā vrticis ſpiniſqʒ ſupponunt penitus reprobātes aliquid tale de cetero fieri diſtrictius ꝓhibemus. dicit etiā tales grauiter puniendos eſſe.

¶ Queſtio. xx.

Quid de illis qui pro viuis cantant ſcienter miſſaʒ defunctorum vel ſub nomine eorum quos odiunt feretrum cum obſequijs mortuorum in medio eccleſie ponunt vel alia ſimilia faciunt: vt illi citius moriantur. Reſpon. ſm Ray. ibidem. tales ſi fuerint detecti indiſtincte deponi debent. et ad agendam penitētiā tam ipſe ſacerdos ꝙ qui eum ad hoc incitauit. debent exilij perpetui ergaſtulo ſiue monaſterio relegari. hoc habes expreſſe in concilio tol. xxv. q. v. (Raymūd⁹.)

¶ Queſtio. xxi.

Quid de quibuſdā ſceleratis mulierib⁹ que credūt ſe ⁊ profitentur cum dyana dea paganorum nocturnis horis vel cum herodiade ⁊ innumera multitudine mulierū eqtare ſuper quaſdam beſtias ⁊ multarū terrarum ſpacia in tempeſte noctis ſilentio pertrāſire eiuſqʒ viſionibus obedire velut dn̄e ⁊ certis noctibus ad eius ſeruitium euocari. aſſerunt etiam ab illis aliquas creaturas poſſe in melius vel in deterius immutari: aut in aliam ſpeciē aut ſimilitudinē transformari. Rn̄. ſm Ray. §. vij. quid de quibuſdam. De his dicit conſiliū acquireñ. qȝ non a diuino ſpiritu ſed maligno talia fantaſmata mentibus fideliū irrogantur. dyabolus enim cū animā alicuius per talem credulitatem ſubiugauerit ſibi transfigurat ſe in angelū lucis ⁊ transformans ſe in diuerſarū perſonarū ſpecies atqʒ ſimilitudinē mentē quā captiuam tenet multipliciter deludit. nec debet aliqs vel aliqua in tantam venire ſtultitiā vt credat hec omnia: que in ſomnis ⁊ ſpiritu tm̄ ſiunt ⁊ in corpore accidere. Quicunqʒ ergo talia crediderit vel aſſeruerit procul dubio infidelis eſt ⁊ pagano deterior. xxvj. q. v. cpi. Multa dicuntur ibi de hac materia. qȝ autem dicitur hic. quicūqʒ talia crediderit. glo. pertinaciter.

¶ Queſtio. xxij.

Cum. ē. dictum ſit fidem non eſſe habendā in augurijs ſortibus ⁊ ceteris ſpeciebus diuinationis. Quomodo frequēter eueniunt ea que predicunt. quō etiā tales hoīes ſepe liberant egros ⁊ mutāt egritudines. Reſpō. ſm Ray. §. vlti. qui ſic dicit. Aug. mouet hanc qōnem ⁊ ſoluit dicens hoc fieri permiſſu dei vt illi qui hec audiūt ⁊ vidēt probentur in quali fide ſunt erga deū. Et ꝓbat hoc aut. Deutero. xiij. Si ſurrexerit in medio tui ꝓpheta aut qui ſomniū dicat ſe vidiſſe ⁊ predixerit ſignū atqʒ portentū ⁊ venerit. Qȝ locutus eſt ⁊ dixerit tibi. Eam⁹ ⁊ ſequamur deos alienos quos ignoras ⁊ ſeruiamus eis. non audies verba prophete aut ſomniatoris: quia tentat vos deus veſter vt palam fiat. vtrum diligatis eum an non. xxvj. q. v. nec mirum. circa finem. (Raymūd⁹.) ¶ Tho. etiā in ſumma arti. iij. ar. ij. dicit ꝙ hoc quod a principio hoīes in iſtis obſeruationib⁹ aliquid veri experti ſunt caſu accidit: ſed poſtmodum cum homines incipiunt huiuſmodi obſeruantijs animū implicare multa ſm huiuſmodi obſeruationes eueniunt per deceptionem demonū: vt his obſeruationibus hoīes implicati curioſiores fiant ⁊ ſe magis inſerant multiplicibus laqueis pernitioſi erroris: vt Augu. dicit in ſecūdo libro de doctrina chriſtiana. (Thomas.)

¶ Queſtio. xxiij.

Utrum liceat ab aliquo moriente requirere ꝙ reuelet ſtatū ſuū poſt mortē. Rn̄. ſm Tho. in quadā qōne de quolibet dicēdū ꝙ cum peccatū ſit contra naturā vt patet per Dam. in ſecūdo. ſed requirere impletionē naturalis deſiderij non eſt peccatū: niſi aliqua inordinatio adiungat ſicut pȝ in ſumptione cibi ⁊ potus. Homo aūt naturaliter ſcire deſiderat. j. Metaphiſi. vnde ſi requirat alicui⁹ rei notitiā nō eſt peccatū: niſi forte per accidens: hoc eſt per aliquā inordinationē adiūctam. puta ſi per ſtudiū alicuius ſciētie aliqs impediat ab his qbus tenetur intēdere: vt ſi predicator impediat ab officio debite predicationis ꝓpter ſtudium geometrie: aut ſi quis inqrat aliquid cognoſcere ſuperbe ⁊ preſumptuoſe de ſua facultate confidens: aut ſi qua alia hmōi inordinatio circa hoc cōtingat. Nulla aūt inordinatio in hac inqſitione videt. ſi aliqs requirat a moriēte cognoſcere ſtatū ei⁹ poſt mortē: ſubijciēdo tn̄ hoc diuino iudicio: vnde nulla ratio videt quare debeat dici hoc eſſe peccatum niſi forte ex dubitatione fidei de futuro ſtatu quaſi tentando inquirat. (De ſtatu morientis.)

¶ Queſtio. xxiiij.

Item ſine quero que ſit pena ſortilegiorū. Rn̄. ſm Hoſti. ea. rub. §. vlti. ꝙ pena. ⁊ li. v. rubr. v. de magi. §. iij. quā ſcientiā. ꝟ. ars etiā ⁊ ſequētib⁹. tales capite plecti debēt. ad limen etiam alterius accedere nō debēt: alʒ cōcremant ⁊ bona oia publicant ⁊ diuinator vltore gladio feriri debet. C. de malefi. null⁹. ⁊ l. nemo. ⁊ l. culpa. ſed ſm canones imponit penitētia. xl. dierū: vt extra eo. c. j. Si aūt peccatū notoriū eſt eucharīſtia denegat. de cōſecra. diſt. ij. pro dilectione. Itē eccleſiaſtica pena infligit: qȝ ſi clericus ſit deponēdus eſt ⁊ in monaſterio detrudēdus ſi laicus excōicandus qȝ intellige ſi predictā penā agere rēnuit. ⁊ ſi criminaliter accuſet. ſic intellige. xxvj. q. v. nō oportet ⁊ c. Si qs eps aut pſbyter. et c. aliquāti. et q. vij. admoneat. vt tn̄ qſi penitētiā ꝯtēnit agere ab excōicatione incipiendū ſcias. ſed creſcēte ꝯtumacia augmētari dȝ ⁊ pena etiā in laicos. Qui ſi ſerui ſunt verberib⁹ caſtigant. ſi liberi incarcerant. xxvj. q. v. cōtra idolorum. Eps etiā tales turpiter dehoneſtatos de parochia ſua eijcere dȝ: vt in. c. epi. qȝ decaluare eos poteſt. i. veſtes ⁊ capillos ante ⁊ retro incidere ſicut in qbuſdā locis de ꝯſuetudine obſeruat. De hoc xxxij. q. j. de benedicto. Tales etiam infames ſunt. ij. q. viij. quiſquis. ⁊ nō ſolū ipſi ſed etiā qui ad eos ꝯcurrūt ad accuſationē nō admittunt: vt ibi dicit. Multa etiā de his ponit Ray. §. iiij. pena. (Hoſtienſis.)

¶ Queſtio. xxv.

Quid de eo qui ſacrificat deo nūmorum ſcilicet māmone vt fiat diues vel ſimilia faciat: aut qui de ſacramētis eccleſie ſcʒ criſmate vel oleo benedicto: aut aqua baptiſmi facit ſortilegiū. vel baptizat ymagines. numqd incurrit irregularitatē. Rn̄. ſm glo. vvilliel. §. v. quid de ſacerdotibus. qui ſic dicit: Cū talia videant eſſe enormia. ꝓpter ydololatriā. aut ꝓpter enormē ſupſtitionē: lʒ ſint occulta generāt irregularitatē ſm quoſdā. ſm alios nō. vnde in hoc dubio ꝯſulendū eſt, talib⁹ qȝ petāt diſpēſationē. Non tn̄ preciſe dicendū eſt eis ꝙ alʒ nō ſit eis ſalus ⁊ abſoluēdi ſunt a peccato ſi peniteant. Si aūt hmōi peccata notoria ſint ſm oēs indigent diſpēſatione. Sed de hoc plenī⁹ dicet infra lib. iij. c. xxix. de lapſis ⁊ diſpēſationibus. B

De ferijs

De feriis et ieiuniis ſolennibus. Titulus.xij.

Dictum eſt.ſ. de ſortilegijs ⁊ diuinationib⁹ qui eã q̃ dei ſunt ꝯtũ in eis eſt vſurpare pſumũt ꝯſequẽter de ferijs ſolẽnib⁹ ſiue feſtis in q̃b⁹ honor ipſi deo debitus a pleriſq; ſubtrahitur videndũ eſt. vbi primo q̃ro.

Queſtio.j.

Quare dicant ferie. R̃n. ſm Ray.co.ti.in pn. dicũt ferie q̃ſi forerie eo ꝙ pſtant vacationẽ ab his que agi ꝯſueuerũt in foro vel dicũtur ferie quaſi feſtiue. Ray.

Queſtio.ij.

Qualr diſtinguant ferie. R̃n. ſm Ray.e.ti.§.ij. feriarũ alie ſunt tpanee vt q̃ dant pro fructibus colligendis ⁊ ſunt duorum menſium. alie repentine he ſunt vt dicit Hoſtien. libro.ij.rubri. ix.de ferijs.§.ij. qualiter. Quas imperator induxit vel propter victoriam: quia ſcilicet hoſtes ſubiugauit: vel quia vxorẽ duxit: vel ꝗ filius ei natus eſt. Et dicũt repẽtine q: nõ ſunt certe. imo repente ſeu ſubito indicunt. Nullus aũt p̄ter quã pĩceps has inducere põt qd ſi fecerit carebũt vĩ ꝓ ꝯſi effectu. C. de fer. an nullo. Duo aũt menſes pdicti dãtur ob neceſſitates hominũ. vn⁹ gr̃a meſſiũ: ali⁹ gr̃a vindemiar̃. Et he ferie ſm diuerſas q̃litates ſeu ꝯſuetudines regionũ nõ citi⁹ modo tardi⁹ indicũtur. Nã meſſes in calidis regionib⁹ in feſto ſancti Johãnis vel circa incidunt. In mõtanis circa feſtũ ſcti Michaelis. Et idõ he a pſidib⁹ indicunt: ſeu pconizãtur: vt.ff.e.ti.pſides. ⁊ de officio proconſulis. ſed in aliqua. in his nõ debet fieri proceſſus iudicialis niſi de conſenſu partiũ. extra eo. ti.c.conq̃ſtus. in fi. ⁊ ſm Hoſt. in glo. ſup idẽ.c. conqueſtus in omni terra dãde ſunt ferie ſiue inducie pro meſſibus ⁊ ſi nõ creſcit in annona ꝗ homines cõiter granum comedunt ⁊ habent neceſſe ſibi aliquo tempore prouidere. ſed prouidem⁹ nõ dabũtur niſi vbi ſunt vinee vel ſaltem vbi eſt vſus cõmunis vini. alie ſunt ferie ſolẽnes ſeu feſtiue de q̃bus ad preſens eſt intentio. ꝗ alie magis ſpectant ad for̃ ꝯtentioſum. Sunt ergo vt dicit hic Ray. ferie ſolẽnes ſeu feſtiue precipue feſtiuitates per circuitum anni videlicet. Natiuitas dñi ſancti Stephani: ſancti Johãnis euãgeliſte. Sanctor̃ Innocentium: ſancti Silueſtri. octaua dñi. epiphania dñi purificatio ſancte Marie. ſanctum Paſcha cum tota ebdomada. Rogatiões trib⁹ diebus. Aſcẽſio dñi. ſcti dies pẽthecoſtes. ſancti Johãnis baptiſte. Duodecim apoſtolor̃. ⁊ maxime ſanctor̃ Petri ⁊ Pauli qui mundũ ſua pdicatione illuſtrauerũt. ſcti Laurentij. aſſumptio ſcte Marie: ⁊ natiuitas eiuſdem. dedicatio ſancti Michaelis archangeli. Dedicatio cuiuſlibet oratorij. Et omniũ ſanctor̃ ⁊ ſancti Martini. Et ille feſtiuitates q̃s ſinguli ep̃i in ſuis epiſcopatibus cum populo collaudauerũt q̃ vicinis tm̃ ibi circũ morantibus indicende ſunt non gñaliter omnibus. Reliq̃ vero feſtiuitates p annũ nõ ſunt cogende ad feriãdum nec prohibẽde Hec omnia de verbo ad verbum expreſſa ſunt in concilio Lugdun. de conſecra. diſt.iij. pronunciandum. Quaſi eadem feſta ponuntur. extra eo.c. conq̃ſtus. Et feſta oĩa beate virginis. Et dies penthe. cum duobus ſequẽtib⁹. Quod autem dicit hic de feſtis q̃ ep̃i iſtituũt. Intellige de ſanctis canonizatis autoritate eccleſie Romane. ꝗ epiſcopus nõ poſſet p ſe aliquẽ ſanctũ canonizare. extra de reliquijs ⁊ venera. ſanct.c.j. Idem Hoſti. in glo. vbi.ſ. Item qd dicitur hic de tribus dieb⁹ rogationũ dicit glo. vvillẽ. Iſti tres dies non obſeruãtur a labore manuali de conſuetudine. Seq̃tur in Ray. in. Itẽ ſtatuit ⁊ pcepit Euſebius papa feſtũ inuẽtionis ſcẽ crucis. v. non. Maij. ſolenniter celebrari. de ꝯſe. di.iij. cr̃ ꝯs. Idẽ ſeruãdũ de exaltatione. ſʒ gl. hic. Et no. ſm Ray. ꝙ in predicto canone pronũciãdum non fit mẽtio. De ãnunciatione marie cuʒ tamen celebre feſtum ſit. Nec de conceptione eiuſdem ꝗ illud non dʒ celebrari eo ꝙ concepta fuit in peccatis ſicut ceteri ſancti. excepta vnica perſona Chriſti q̃ nõ ex virili ſemine ſed miſtico ſpiramine ꝯcepta eſt. Dicit glo hic ꝙ de annunciatione nõ fit mentio forte ꝗ tẽpore illius ꝯcilij nondũ fuit inſtituta illa ſolennitas. De conceptione ẽt beate virginis. Quidã dicunt. ꝙ feſtũ iſtud eſt potius de ſanctificatione eius in vtero. q̃ de carnali eius conceptione. No. etiã ꝙ dicit Alex.iij. de feſto trinitatis feſtiuitas inq̃t ſancte trinitatis ſm diuerſar̃ conſuetudines regionũ. a quibuſdã ꝯſueuit in octaua penthec. ab alijs in dñica pĩa añ aduentũ dñi celebrari. eccleſia ſiquidẽ romana in vſu nõ habet vt in aliquo tẽpore hmõi celebret ſpaliter feſtiuitatem cũ ſingulis dieb⁹. Gl̃a patri ⁊ fi. ⁊ ſpiri. ſan. Et ꝯſimilia dicãtur ad laudem ptinẽtia trinitatis extra eo. Quoniam.

Hoſt.

Hoſt.

Ferie ſolennes.

Ray.

Alexan.iij.

Queſtio.iij.

Quid de diebus dñicis. R̃n. ſm Ray.§.iij. de diebus dñicis. Certũ eſt inter ſummas ⁊ pcipuas feſtiuitates cõtineri. vnde in decalogo mandauit dñs. Exodi.xx. Memento vt diẽ ſabbati ſanctifices. Dñicã aũt colere debemus ppt honorẽ ⁊ gaudiũ reſurrectiõis dñice. de ꝯſe. di.iij.c. ſabbato. vbi dicit ſic diẽ dñicã ob venerabilẽ reſurrectionẽ dñi nr̃i Jeſu xp̃i non ſolum in paſcha celebramus verum etiã per ſingulas ebdomadas ipi⁹ diei imaginem frequẽtamus. Item ſanct⁹ apolonius die dñica nihil aliud agendum eſt. niſi deo vacãdum nulla opatio in illa ſancta die agat niſi tantum hymnis. ⁊ pſalmis ⁊ canticis ſpecialibus. Dies illa tranſigatur. de ꝯſe. di.iij. ieiunia Itẽ tãta eſt excellẽtia huius diei qd in nullo alio die põt ep̃s conſecrari di.lxxv ꝙ die dñico vbi etiã dicitur ꝙ hec dies tantis diuinarũ diſpẽſationũ miſterijs eſt conſecrata vt quicq̃d inſigne a deo eſt cõſtitutũ in terris in hmõi diei dignitate ſit geſtũ in hac mũdus ſumpſit exordium. in hac per reſurrectionem ⁊ mors interitum ⁊ vita accepit principiũ. hec leo papa ibidem.

Ray.

Dominice.

Queſtio.iiij.

Quãdo debeam⁹ feſtum incipere vel teriare quantũ ad feriationẽ. R̃n. ſʒ ray.§.v. De ieiunio autẽ regulariter dicitur ꝙ a veſpera in veſperam extra eo. oĩs. Tñ feſtor̃ initiũ: ⁊ finis iuxta eor̃ qualitatẽ ⁊ iuxta diuerſar̃ regionũ ꝯſuetudines ꝯſiderari debet ⁊ ſicut magnitudo dier̃ exigit celebrari. Sicut pꝰs incipere ⁊ tardius debere terminari q̃ua ratione vident extra eo. q̃ñ.

Queſtio.v.

Circa hanc materiã quero vtrum preceptum legis de ſanctificatione ſabbati fuerit morale vel cerimoniale vl̃ iudiciale. R̃n. ſm Tho. in ſum. q.cxxij. art.iiij. ar.i. dd. qd pceptũ de ſanctificatione ſabbati litteraliter intellectum ẽ ptim morale ꝗ etiã natura ad hoc inclinat vt hõ aliqd tp̃s vite ſue deputet ad vacandum diuinis ſicut ad refectionẽ corporis vt in cibo ⁊ ſomno ⁊ hmõi. ꝑtim etiam cerimoniale .ſ. inquãtuʒ determinatur aliqd determinatũ tp̃s in ſignum creationis mundi: vel inquãtum ſignificat ceſſationẽ a peccato. Et ẽt inquãtũ pfigurat q̃etẽ fruitionis dei que erit in patria. Cõcordat etiam cum his Tho. in ſcrip. ſuper

Tho.

e

iij.ſentē.di.xxxvij.Et pe.ɩ vlti.ſignificat etiā qetē
xpi in ſepulchro vt dicū in ſcrip.tho.ɩ pe.ɩ ray.h.
iudiciale aūt erat ſm tho.ɩ pe.in ſcrip.ɩ vlti.ꝗtū
ad modū vacatiōis.ſ.ab operib⁹ determinatis ɩ in
quātum ordinabaf ad qete laborantiū ꝙ pertine-
bat ad iuſtitiam dñatiuā q̄ eſt inter dñm ɩ ſeruū:

¶ Queſtio.vj.

Tho. Utrum obſeruatio diei dñice ſuccedat loco ſa
bati in veteri lege. R̄n.ſm Tho.in ſum.e.ar.
ar.iiij dō ꝙ ſic:nō q̄ ex vi pcepti.l.ſꝫ ex ꝯſtitutiōe
eccle ɩ ꝯſuetudīe ppli xpiani dicit.nec ē ita arta phi
bitio operādi ī die dñico ſicut ī die ſabbati fuit.ſꝫ
q̄dā opa ꝯceduntur in die dñico q̄ ī die ſabbati ꝓ-
hibebāf ſicut decoctio cibor ɩ alia hmōi.de ꝯſec.
di.iij.puenit.in fi. ɩ ēt in q̄buſdā operibus ꝓhibi-
tis facili⁹ diſpenſaf in noua.l.ꝗ in veteri .l. Nota
etiā ſm Ray ꝙ in ſabbato nō ē ſolēnizādū ad lit-
teram ne videamur iudayſare vnde apoſtolus ad
coſ.ij. Nemo vos iudicet in cibo vel in potu aut in
parte diei feſti :aut neomenie aut ſabbator q̄ ſunt
vmbra futuror.Corp⁹ aūt xpi veritas huiōi vmbre
eſt chriſt⁹ vñ de ꝯſe.di.iij.dicit Greg.romanis per
uenit ad me quoſdā pueri ſpiritus homines pra-
ua inter vos aliq̄ ɩ ſancte fidei aduerſa ſeminaſſe.
ita vt in die ſabbati aliq̄d operari ꝓhiberēt quos
q̄d aliud niſi ātixpi pdicatores dixerim⁹ q̄ veniēs
diez ſabbatū, atq3 dñicā ab omni faciet opere cu-
ſtodiri vñ ɩ ibidē l.c.pnūciādū.dicif pnūciādū ē
laycis vt ſciāt tempora feriādi p annuz.i.omnē diē
Hoſtiē. dñicū a veſpera vſq3 ad veſpera ne a iudaiſmo ca-
piāf Hoſti.extra.e.t.in glo.ſuper.c.lꝫ.dicit ꝙ ī ſab
bato magis ꝗ alio die operari debemus ne iudai
ſare videamur vt in.d.c.peruenit

¶ Queſtio.vij.

A Quibus operibus ceſſandū ſit in feſtis. R̄n
ſm Ray.§.iiij.in diebus feſtiuis.dō ꝙ hō ta
Ray. libus dieb⁹ debet intēdere reb⁹ diuinis puta hym
nis ɩ pſalmis ɩ canticis ſpiritualibus.de ꝯſe.d.iij
ieiunia.Itē pdicationibus ɩ ꝟtutib⁹ ɩ regularib⁹
diſciplinis magl quā in alijs dieb⁹ extra de vi.tho
ne.cle .cum decorē.extra de ſtatu mo. cū ad mona
Opera pro- ſteriū.§.ij.extra de ferijs lꝫ. Ut aūt iſtis meli⁹ poſ-
hibita ſint vacare debent abſtinere ab omni opere ſerui-
li.vt dicitur leuit.xxiij.non ſolū a peccato:qō ꝓpe
ſeruile dicitur eo ꝙ faciat hominē dyaboli ſeruū:
ſed ēt a mechanicis ɩ ab agricultura ɩ ab alijs ſe-
cularib⁹ videlicet vt mercatū nō fiat. Ne placituz
nec aliq̄d ad mortē vel ad penā iudicef nec ſacra iu
rentur niſi pro pace facienda.de ꝯſe.di.iij.rogatio
nes.extra eo.oīs.xv.q.iiij.c.i.ij.ɩ.iij.Item de his
mechanicis ɩ ſecularibus explicit dñs in mandato
exo.xx ſex diebus operaberis ɩ facies oīa opa tua.
Septima autē dies ſabbatū eſt dñi dei tui.non fa-
cies omne op⁹ tu ɩ filius tuus ɩ filia tua.Seru⁹ tu
us ɩ ancilla tua.iumētū tuū ɩ aduena q̄ eſt itra por
tas tuas.Quod dicif hic ɩ extra.e.t.oīs ꝙ ſacra
hmōi diebus preſtari non debēt niſi pro pace.dicit
Glo. Hoſti.in glo.ibidem ꝙ hoc ɩ ſi honeſtū ſit nō tamē
neceſſariū vñ generaliter nō ſeruaf.extra eo.t.c.cō
queſtus dicif ꝙ diebus his ſolēnib⁹ proceſſus iu
dicialis nō tenet etiam ſi fiat de ꝯſenſu partiū .niſi
neceſſitas vrgeat vel pietas ſuadeat. ¶ Puta ſi cā
eſſet debilium vel miſerabiliū pſonar :vt dicit ibi
Bern.ɩ Hoſti.§.iij.quid in eis .idē dicit hic gloſ.
vvii.de placitis ꝙ non debēt fieri his diebus niſi
hoc exigat neceſſitas vel ſuadeat pietas vt extra.e.
conq̄ſtus de placito dicunt Hoſtien. §. iiij.ꝙ non.
ɩ Goffre.ꝙ placitare quāuis ſit licitū.ſ. ſecunduz
Tho. ſe nō tñ expedit.xj.q.i.aliud ɩ iō tūc eſt magl abſti
nendū. ¶ Cōcordat etiā his tho.in.ſum.e.ar. arg.

iij.dicens ꝙ talibus dieb⁹ ceſſare debēt homines
a ſeruilib⁹ operib⁹ ſeu ſit opus ſeruile peccati. ſiu
ſeruile hominis.Opera aūt ſeruilia dei precipue
tunc exercēda ſunt vñ ɩ circūciſio ſiebat in ſabba-
to ɩ ſacrificia . ſicut ɩ hodie lꝫ docere verbo vel
ſcripto ɩ hmōi act⁹ ſpūales facere feſtiuis dieb⁹.
¶ Ulterius etiā qꝛ hō per op⁹ ſeruile peccati ma-
gis impedif a diuinis ꝗ per aliud op⁹ licitū quā-
uis ſit corporale ideo magl ꝯtra hoc preceptū agit
q̄ peccat in die feſto ꝗ q̄ aliud opus corporale lici-
tu facit.vt dicit beatus aug.in li.de.x.cord. ¶ Nec
tñ intelligendū eſt ꝙ peccanovenialiter die feſtiuo
contra hoc pceptuz faciat :qꝛ petm̄ veniale nō ex-
cludit ſanctitatē nec cultū dei. ¶ Item per hoc nō
ꝓhibef q̄s facere opera q̄ ptinēt ad prouidentiaz
neceſſarior tā ſibiꝗ proximis ſicut ſeruādo pſonā:
vel res vñ ɩ machabei pugnātes in ſabbato excu-
ſanf.Siſe ētiā de quocūq3 dāno rei exterioris im
minēte vitando:vñ dñs Mat xij.Quis erit ex vo
bis hō q̄ habuit vnā ouē ɩ ceciderit in foueā ſabba
to nōne tenebit ɩ leuabit eam. Hec tho.cōcordat
his pe.in ſcrip. ¶ Itē dicit tho.in ſum.q.xl.ar.iiij
ꝙ obſeruatio feſtor nō impedit ea que ordināf ad
hominū ſalutē etiā corpale:vñ dñs arguit iudeos
dicēs.Jo.vij.Mihi indignamini:qꝛ totū hominē
ſalutē feci in ſabbato.Et inde eſt ꝙ medici pñt lici
te medicare homīa in die feſto:multo magis autē
ꝯſeruāda eſt ſalus reipublice ꝗ vni⁹ hoīs:hoc aūt
fit p bellū:ɩ iō licite eſt bellare in dieb⁹ feſtiuis ſi
neceſſitas hoc expoſcat. Nā ꝓpter feſtū ceſſare in
neceſſitate eēt deū tentare. Sꝫ neceſſitate ceſſāte
nō eſt licitū bellare in dieb⁹ feſtiuis:qꝛ tūc debent
hoīes ſpūalib⁹ vacare ɩ diuinis.Cōcordat etiā cū
his Ray.§.vlti.dicēs.ꝙ ſi vrgeat neceſſitas vel ara Ray.
re vel fructus colligere in dieb⁹ dñicis vel alijs fe-
ſtis ꝓpter periculū hoſtiū q̄ alijs dieb⁹ caperēt vł
occiderēt eos:ſatis videf ꝙ tūc poſſit eccl̄ia indul
gere eis q̄ iuſtū hñt bellū ɩ q̄ tanta neceſſitate ar-
tanf opari in dieb⁹ dñicis ɩ alijs feſtis preter ꝗ in
maiorib⁹ anni ſolēnitatib⁹.Et tūc etiā ſi maior ap
paret neceſſitas ad victū ſuū ɩ ſuſtentationē neceſ
ſariā acquirendā:ita tūc vt de illis ſtudeāt ꝓ poſſe
largiores elemoſynas erogare.extra.e. licet.xxiij.
q.viij.Si nullā.ɩ qꝛ neceſſitas nō hꝫ legē. de cōſe.
di.iij.ſicut.Et ꝓpter talē neceſſitatē famis excuſa
tur etiā aliquis a furto:q̄nq3 a toto : q̄nq3 a tanto Glo.
prout maior vel minor ē fames.de ꝯſe.di.v.diſcipu
los.extra de fur.ſi q̄s p neceſſitatē. ¶ Dicit etiam
hic glo.ſup ꝟ.opari.ꝙ in bello iuſto pñt in dieb⁹
feſtiuis ꝯtra hoſtes ſe munire ɩ defendere facien-
do foſſata ɩ muros reparare ſi hoc exigat vitandi Ray.
periculū neceſſitas. ¶ Itē ſm Ray.§.iiij.in die-
bus.In dieb⁹ dñicis ɩ feſtiuis ɩ idē inter paſcha ɩ
penthecoſ.nō debem⁹ flectere genua niſi in duob⁹
caſib⁹.vnus cū celebraf epi ꝯſecratio vel ordinatio
clericor. Tūc eñ ꝯſecrās ɩ ꝯſecrat⁹ tm̄ genua fle-
ctere pñt ſm ꝙ modus ꝯſecratiōis requirit alius
cū q̄s ex deuotione in ſecreto vult flectere genua.
extra.eo.qm̄.in pte.pōt addi tertius caſus.ſ. cū ex Hoſti
deuotiōe q̄s flectit genua in eleuatione corporis
xpi qō etia obtinet de ꝯſuetudine. ¶ Nota etiam
ſm hoſti.§.iij.ɩ.iiij.Et gof.ꝙ ō diebus feſtiuis pñt
fieri que ſunt volūtarie iuriſdictiōis:ſicut adoptio
emācipatio:excōicatio:abſolutio:vbi nō requirit
cauſe cognitionē:puta in notorijs crībus. Et ma-
numiſſio ergo curatores ɩ tutores dabūf pupillis
ɩ miſerabilib⁹ pſonis ɩ āmouebūf ɩ hmōi. Item
quolibet tpe appellari.pōt:ſꝫ appellatiōis exerci
tiū denegaf:vt C.eo.ti.l.j.Et generalr q̄ſcūq3 ne-
ceſſitas vel pietas exigit nō ſunt feriandi hi dies

extra eo. conqſtus. vñ ꝛ papa idulget piſcari dieb⁹ dñicis ꝛ feſtiuis preter quã in maioribus anni ſolēnitatib⁹ qñ ꝯgruū tps eſt ad capiēdū allecia ita tamē ꝙ poſt factam capturã eccleſijs circūſitis ꝛ xpi pauperibus ꝯgruã faciant portionē vt extra. c. licet.

¶ Queſtio. viij.

Sed quis dabit licētiã operãdi qñ inſtat aliqua neceſſitas cũ hoc dicat Ray. ꝙ eccleſia poteſt indulgere. Rñ. ſm Glo. ibidē Eps loci ſi cōmode poſſit adiri alſ credo qđ ſufficit diſpenſatō ſimplicis ſacerdotis diſcreti tñ. Tanta etiã poſſet eſſe neceſſitas ꝛ cauſa notoria qđ autoritate ꝓpria poſſent talia facere.

Ray.

¶ Queſtio. ix.

Quero etiã circa hoc ꝓ quãta neceſſitate liceat operari in feſtis. Rñ. ſm gl. ibidē ſuper xbñ. neceſſitate hoc potius ad arbitriū boni viri limitandū eſt ꝙ ꝑ aliquã doctrinã gñalē credo aūt ꝙ ſi iacentibus ſegetibus in agris aut fenis l ꝑtis ſi immineat tempeſtas aut pluuia q̄ corrumpat aut deterioret multū talia ſic a ſolo ſeparata non ſunt ꝓhibēdi dñi rerū illarū ea remouere ꝛ indēnitati ſue precauere.

Glo.

Carnifices. ¶ Carnifices ēt ꝛ pincerne q̄ i diebus feſtis preparãt ea q̄ debent vēdere in craſtinū in mercato vel in ſtationib⁹ ſuis ꝛ ceteri q̄ ꝑparãt victualia i diebus feſtis ſi die precedēti nō poterãt cōmode ꝑparare aut preparata ſeruare ſine periculo: non credo ꝙ peccēt mortaliter. ¶ Illi autē q̄ a dñis ſuis cōpelluntˀ operari in dieb⁹ feſtis ſi iuſto metu inducti hoc faciunt. videtˀ per neceſſitatem poſſe excuſari. ¶ Qui vero cū debeant vecturã bladoꝝ dñis ſuis afferūt eã diebus feriandi vt reliq̄s diebus ꝓfeſtis poſſint liberius ꝯſuetis ꝛ proprijs vacare laboribus non ſunt excuſabiles in hoc niſi forte arta neceſſitas ad hoc eos cōpellat. ¶ Credo etiã ꝙ nō liceat ſcolarib⁹ aliqđ grande tranſcribere de qterno in quaternū in dieb⁹ hmōi lectiones tñ ſuas q̄s ſine ſcriptura non poſſunt memorie cōmendare vel ſermones quos ſtilo vel plumbo nouerunt ſcribere. Credo ꝙ poſſint ꝛ lectiones librorum quos audierunt corrigere: locare aūt aut ꝯducere operas ſuas vel alienas propter corrigendos libros diebus hmōi non debent. ¶ Aggrauat ēt h̄ glo. peccatū regulariū ꝛ ſacerdotū q̄ abſq̄ vrgente neceſſitate dieb⁹ dñicis q̄drigant ꝛ hmōi faciunt q: exēplo ſuo ceteros corrūpunt. ¶ Qui autē in vigilijs feſtiuitatum feriãdaꝝ mittunt q̄drigas aut equos ad afferēda neceſſaria in die feſto ſi ea q̄ afferunt ſunt neceſſaria ad ipſum diē. Ita ꝙ ſine illis nō poſſunt cōmode trãſigere diē illū nec añ poterãt ſuꝑ his afferendis ſibi ꝓuidere: excuſari poſſunt per neceſſitatem alſ nō. maxime ſi hoc faciãt die feſto vt vehicula. ſ. ꝛ iumēta libere habeant ad cotidiana opa ſua exercēda. ¶ Per hmōi ēt neceſſitatē excuſari. credo poſſe negociatores mercium ad nūdinas vl loca remota. Et vinoꝝ q̄ trãſportãtˀ ad loca remota cū ſine graui incōmodo nō pñt diebus feſtiuis vacare abeundo ꝛ q̄drigando. ¶ De bardarijs aut iumētoribus ꝛ vectorib⁹ peregrinorum in vehiculis ſuis aut iumētis ꝛ de ferratorib⁹ equoꝝ credo ꝙ poſſunt excuſari ſi in feſtis feriandis hoc faciãt. principaliter propter neceſſitatem eoꝝ qb⁹ hmōi operas impendunt. Si autem principaliter propter queſtū aut cupiditatē improbã lucrandi talia faciant nō video quomō debeãt excuſari. Illi vērq̄ faciūt radi barbas ſuas aut equos ferrari in hmōi feſtis cum non poterant añ cōmode ſuper his ſibi prouidere. Credo ꝙ ſunt excuſabiles.

Viatores.
Curſores.

¶ Viatores etiam ꝛ curſores ſiue hoc faciant pro pecunia ſiue non: nō audeo cōdemnare ſi hoc faciant in feſtis maxime cum etiam ſecundum legem conceſſum fuerit ire in ſabbato licet nō vltra mille paſſus quod appellabatur iter ſabbati act. primo.

¶ Queſtio. x.

Sed quid de molēdinis ad ventum vel aquã. Rñ. ſm glo. ibidem. Cum abſq̄ magna opera hominis officium hmōi molendinoꝝ poſſunt expleri. Credo ſeruandam eſſe cōſuetudinem regionis nō prohibitam a prelatis. circa feriationez a talibus in feſtis feriãdis de molendinis autem q̄ trahuntur per iumenta credo quod debent quieſcere diebus feriandis. cū ſecūdum. l. non ſolū homines ſed etiã iumēta vacare iuſſa ſint in ſabbato Exodi. xx.

Molendinary.

¶ Queſtio. xj.

Quid de illis q̄ diebus feſtiuis tantum ꝓ deo arant agros pauperum vel alias laborant ad opus eorum vel quadrigãdo vel alio modo. nūquid peccant. Rñ. ſm glo. viij. q̄. iiij. In diebus ſuper xbo. agricultura. Non credo ꝙ dñicis diebus vl precipue in maioribus ſolēnitatibus. ſ. feſtis xpi ꝛ beate marie virginis aut die paſſionis: aut apoſtoloꝝ petri ꝛ pauli talia liceant fieri. De ceteris aūt feſtiuitatibus ꝛ diebus feriarum paſche ꝛ pēthe. quo ad hoc credo ꝙ liceat ſequi ꝯſuetudinē regionis quam ſcit eps loci ꝛ non reprobat. Si autē dubitetˀ vtrum eps talia ſciat ꝛ ſuſtineat recurrere debet ſacerdos loci ad epiſcopum. vt ſuꝑ hoc certificetur ab eo ad hoc autē ꝙ talia licite ſuſtineantur aut ſiant licite oportet ꝙ ꝓ hmōi labore non reuocentˀ laborãtes ab audiēdis diuinis q̄ tenētˀ audire ꝛ qđ principalr̄ talia ſiant ꝓpter deū nō propter affectū carnalē aut ſpē remunerationis terrene ſiue in paſtu hoīm laborãtiū aut animaliū. ꝛ ꝙ neceſſi paupertatis illius cui ſiunt. hoc videatur exigere. ¶ In ꝑcipuis etiã feſtiuitatibus credo ꝙ ſi nō ſit prohibitum vel conſuetudini loci cōtrarium liceat aliq̄d operari circa edificationē eccleſiarū ꝛ ſacroꝝ locoꝝ ꝛ edificationē ad opus miniſtroꝝ eccleſie pauperū ꝑferti eoꝝ qui redditus nō habent vt ſi opporteat trahi currū ad ferendos lapides vl in quadrigis afferri ligna q̄ alias cōmode ferri nō pñt ꝛ ſimilia: vt ſi oporteat tranſferri lapides de loco ad locū. vel ſi oporteat mundari aliquē locuz ita tñ ꝙ labor hmōi nō ꝑueniat vſq̄ ad multã fatigationē ꝛ tediū ex diuturnitate laborandi. q: cum hmōi feſta repreſentēt quietē eterne patrie ꝛ delectationē non credo qđ debeant in eis laborare per totã diem. vel vſq̄ ad nimiam fatigationē vt dcm̄ eſt vel vt ꝓpē huc laborē dimittãt audire miſſam: q: non debent dimittere id ad qđ tenentˀ ꝓpter id ad quod nō tenentur.

¶ Queſtio. xij.

Quid de his q̄ vadunt ad mercata q̄ ſiunt die dñica vel alijs feſtis maxime ꝑcipuis. Nūquid peccãt mortaliter. Rñ. ſm glo. glo. ibidē ſuꝑ xbo. vt meratū. Si aliq̄s hoc facit pro neceſſitate aliq̄ ſi non cōſuetudinarie non credo ꝙ peccet mortaliter. Si autē hoc ducat in conſuetudinē aut hoc faciat ex improba cupiditate lucrandi ſicut faciunt mercatores. q̄ propter frequētãda mercata aut nūdinas vix aut nūquã intrãt eccleſias ſuas credo ꝙ peccent mortaliter. In locis autem illis vbi ſpāliter ꝓhibita ſunt ab epiſcopo huiuſmodi mercata aut nundine peccant q̄ contra hanc ꝓhibitionem faciūt. Et ſi eps excōmunicauit omnes q̄ veniūt ad huiuſmodi ꝓhibita mercata etiam ſi aliqui de aliena dyoceſi ſcienter venerunt. incident in illam excommunicationē cum ratione delicti efficiantur de iuriſditiōe illius epi. ¶ Mercata tñ q̄ ſiunt de victualibus neceſſarijs ad diem quãtumcūq̄ ſolē

Glo.

Victualia.

nem de pane: vino: carnibus. gallinis: anſeribus ꝛ
hm̄oi non credo eſſe illicita aut facile ꝓhibenda.
dū tñ ꝓpter hoc non ſe ſtrahāt a diuino officio.

¶ Queſtio .xiij.

Utrum poſt celebrationem diuinoꝝ liceat la
borare. Et qd̄ de modicis operibus vel labo
Gloſſa. ribus. Rñ. ſm glo. §. viij. ſupꝰ. operari. dicit ꝙ illi
qui volunt ſe excuſare de hoc qd̄ laborāt diebꝰ feri
andis poſt celebratiōez diuinoꝝ ꝑ hoc ꝙ audierūt
diuina excuſatiōes querūt in peccatis: cum ꝛ ante
ꝛ poſt debeant vacare a talibus. ¶ Non tñ ꝓpter
qdlibet modicū opus peccāt mortalr̄ vt ſi forte qs
tranſiens ꝑ vineam ſuā aut agrum purget l vinea
vel agro aliqd̄ modicū qd̄ remāſit purgandū per
vicarianı: aut reparet ſepē que in quadā ſui parte
rupta vel inclinata eſt. quātū tñ laboris aut opis
poſſit qs ſine peccato facere die feriando: nō ē ſi de
terminatū: ſ ad arbitriū boni viri recurrēdū eſt.

De ieiunio Rubricella.

Poſt hec aliqd dicendum eſt
de ſcd̄a parte tituli .ſ. de ieiu
nio vbi.

¶ Queſtio .xiiij.

Tho. Primo querit̄ qn̄ ieiuna
re vel abſtinere ſit lauda
bile ſiue bonū. Rñ. ſm Tho.
in ſcrip. ſup. iiij. ſen. di. xv. dō
ꝙ per ieiuniū ſubtrahere neceſſaria vite nō licet. ſi
cut nec ſe ipm interimere ſed hoc neceſſariū ē val
de modicū qꝛ natura modicis cōtenta eſt ſed neceſ
Ieiunium. ſarium qn̄qꝫ dicit̄ qd̄ pertinet ad conſeruandā ſva
litudinē corporis. Et hoc accipitur in duplici ſta
tu pmo ſcd̄m ſufficientiā habito reſpectu ad ea q̄
incūbūt ex officio vel ex ſocietate eoꝝ ad quos cō
uiuit neceſſario agēda. Et tale ēt neceſſariū ſubtra
hi nō debet hoc em̄ eſſet de rapina hoſtiaꝫ ieiunij
offerre. ſi aliqs ꝓpter ieiuniū impedirer̄ ab alijs
operibus ad q̄ alias obligat̄. vñ hiero. d̄ rapina ho
locauſtū offert q̄ vel cibo ꝛ nimia egeſtate vel mā
ducandi vel ſomni penuria immoderate corpus
affligit. ſi etiā ſit tanta abſtinētia ꝙ homo ab ope
ribus vtilioribus īpediatur ꝙuis ad ea ex neceſſi
tate nō teneatur indiſcretū eſt ieiunium etſi nō ſit
illicitū. vñ hiero. dicit rationalis hominis dignita
tem amittit q̄ ieiunium caritati vel vigilias ſenſꝰ
integritati ꝓfert. Scd̄o accipitur valitudo corporꝭ
ſecūdum optimā diſpoſitionē corporis. Et qꝛ caro
in ſuo robore ꝯſiſtens officijs ſpiritui ſubditur
ideo neceſſariū ad valitudinē ſic acceptā ꝛ ſi licite
accipi poſſit. tñ laudabiliter ſubtrahi pōt. Nec ꝑ
hoc mors accelerat̄. qꝛ ex abundantia plures mo
riuntur ꝙ ex defectu.

¶ Queſtio .xv.

Sub precepto. Utrum ieiuniū cadat ſub precepto. Rñ. ſcd̄ꝫ
Tho. in ſum. q. cxlvij. art. iij. dō ꝙ ieiunium
quātum ꝑtinet ad neceſſitatem cohibitionis pctī
vel ſatiſfactionis in penitentia vel ad eleuationem
mētis. ad ſpūalia ſicut in cōmuni cadit ſub precep
to. l. nature. Sed determinatio tēporis ꝛ modi ieiu
nādi cadit ſub ꝓcepto iuris poſitiui. quia ab eccle
ſia ē ſic ſtatutū. Nec tñ qlibet trāſgrediens peccat
mortaliter. ſed tñ q̄ tranſgredit̄ ex ꝯtemptu. vl̄ ſic
qd̄ impediat̄ finis quē intēdit legiſlator. Sed q̄ ex
cauſa rationabili frangit ieiuniū nō peccat morta
liter nec ē trāſgreſſor ꝓcepti. Idē ēt dicit in ſcript.
vide infra eo. ti. q. xxviij. vtrū peccando.

¶ Queſtio .xvj.

Hoſti. In quibus diebus teneat̄ qs ieiunare. Rñ. ſꝫ
Hoſti. li. iij. Rub. xlvj. de obſeruatione ieiu
nioꝝ. §. iij. quādo ieiunādum eſt. in vigilia natiui
tatis dñi ꝛ aſſumptionis beate marie: ꝛ apoſtoloꝝ
preter ꝙ philippi ꝛ iacobi: ꝛ ioannis euageliſte: ꝛ
niſi vbi de quorumdā apoſtoloꝝ vigilijs cōtraria
eſt conſuetudo cui puto in talibus ſtandū eſſe. licꝫ
qdam cōtradicant ꝛ hoc niſi ſacerdotes .ſ. epi dyo
ceſani cōtrarium precipiant. Nā ieiunia ab eis in
dicta nō ſunt aliqtenus ſoluenda niſi neceſſitate l
ſtante de conſecrati. di. v. ieiunia in eccleſia. ¶ Itē Quadrage
tota quadrageſima ſumma obſeruatiōe eſt obſer
uāda. Et adeo ſtricte ē ſeruādū illud ieiuniū vt q̄
vnam diem fregerit bis comedendo totā quadra
geſimā videt̄ violaſſe ſiue inhonoraſſe. de ꝯſe. diſt.
iiij. non liceat. ꝛ c. non oportet. Idem intelligendū
eſt de quatuor tpibus. lxxvj. di. ſtatimꝰ. ꝛ c. hmōi
Idem de vigilijs quorūdam alioꝝ ſanctoꝝ ꝛ maio
rum feſtoꝝ. Et idem de ieiunijs que epi in ſuis ci
uitatibus ꝛ diocesibꝰ. indicūt. Nam ꝛ hec ieiunia
ab oibus ſubditis ſunt ſeruanda. de ꝯſe. di. v. ieiu
nia i eccleſia. Et di. iij. c. j. vbi. dicitur. Indictū vo
ieiuniū qn̄ fuerit denunciatū ab oibus ꝯſeruetur.
¶ De aduentu dñi ſeruari pōt ꝯſuetudo regionis
conſiliū tñ eſt ieiunare. extra eo. conſiliū honeſtuꝫ
vero eſt ꝙ clerici ieiunent ꝛ maxime ſacerdotes. Aduentus.
In decretis inuenit̄ ꝙ non ſolū ſexta feria ſꝫ qrta
ꝛ ſabbato eſt ieiunandū. de ꝯſe. di. iij. ieiunia. ꝛ c.
ſabbato. Tñ ad numꝰ die ſabbati ſiqs ſe chriſtiane
religionis ꝑticipē eſſe deſiderat niſi infirmitas vl̄
feſtiuitas impediat eſt ab eſu carniū abſtinēdū. de Gallici.
con. di v. qꝛ dies. Et hoc tenēt gallici cōmedentes Prouincia
carnes feria. iiij. ꝓuinciales ū͛o contrariū ſeruant les.
ſed nō eſt vis. Nam ꝛ hmōi diuerſa conſuetudo te
nenda eſt ꝛ ſeruāda vt patet extra eo. ꝯſiliū. ¶ Si
dies natalis dñi venerit in ſexta feria carnes poſ
ſunt comedi niſi qs voto ſe aliter ſtrinxerit ad non
comedendum. extra. eo. c. vlt. ¶ Diebus aūt roga
tionū ieiunādum eſt vt de con. di. iij. rogationes ꝙ
ſm Hoſti. §. iiij. Et qn̄ nō. Intelligendū eſt. vbi ſut
de conſuetudine approbate alibi .n. conſiliū eſt ſꝫ
Hu. ¶ Quādo vigilia aliq̄ ieiunāda incidit l diē
dominicū ſabbato ꝓcedēti eſt ieiunādū. e. t. ¶ De
eo aūt quod ꝓmiſſum eſt .ſ. qd̄ aliq̄ decreta dicunt
ieiunādū eſſe quarta feria ꝛ ſabbato dicit hec gloſ.
vvilſi. §. iij. De diebus aūt. ſup. ū͛. ieiunia. qd̄ vel lo
cale eſt vel loqtur de conſilio vel honeſtate vel de
rogatū eſt eis per ꝯtrariā ꝯſuetudinē. ¶ De ieiu
nio autē ſexte ferie. credo qd̄ ſeruāda eſt conſuetu
do illoꝝ inter quos inuenit̄ cū videamus ciſtercië
ſes ꝛ pleroſqꝫ regulares nō ſempꝫ obſeruare illud
ieiuniū. Et ſatis cum hoc concordat Inno. in gl. e.
t. ꝛ Hoſtien. ibidē in glo. ¶ Nota etiā ꝙ auguſtio
interroganti pro matre ſua. Rñdit ambro. Cū ro
mam venio ieiuno ſabbato. Cum mediolani ſum
non ieiuno in ſabbato. ſic ꝛ tu. ad q̄mcūqꝫ forte ec
cleſiam veneris eius morē ſerua ſi cuiquā nō vis
eſſe ſcandalum nec quēquā tibi. iij. diſtin. xxij. c. illa
hoc tamen intellige de rationabili conſuetudine.
vt ibidem ſequenti. c. ſtatim ſequit̄. ¶ Hoſti. tñ in
glo ſup. c. conſilium ſuadet ad tenēdam opinionē
de vigilijs omnium apoſtoloꝝ ieiunādis preter ꝙ
philippi ꝛ iacobi ꝛ ioānis euangeliſte. ꝛ qd̄ contra
ria conſuetudo non excuſet: qꝛ ſunt de ſolennibꝰ ie
iunijs. in ieiunijs aūt non ſolennibus tenendam
dicit conſuetudinē niſi prelatus aliud iniungat.

¶ Queſtio .xvij.

In qua etate teneat̄ quis ad ieiunia eccleſie. Tho.
Rñ. ſm Tho. in ſum. ar. iiij. arg. ij. dicendū.
ꝙ pueri ꝙdiu ſunt in ſtatu augmēti propter qd̄ in
digent multo nutrimento non tenentur ad eccleſi
aſtica ieiunia obſeruāda. ¶ Status aūt augmenti

vt in pluribus eſt vſq; ad finē tertij ſeptennij anni
Etas ieiunij hoc ē viceſimi primi anni. Conueniens tñ eſt vt ēt in hoc tpe ſe ad ieiunandū exerceāt plus vel min9 ſm modū ſue etatis. Aliqñ tñ magna tribulatione imminente in ſignum penitentie artioris pueris ieiunia indicunt: ſicut ꝛ de iumentis legit. Jon.ij. hoīes ꝛ iumēta non guſtēt quicq̄ nec aquā bibant.
Jone.ij. Satis etiam cū hoc concordat hic glo. dicēs ꝙ tm̄ adulti. ſ. a .xx. annis ꝛ ſupra ad ieiunia eccl'ie cōpellendi ſunt. Nec tñ ſtatim poſt: q2 quidā ſunt .i. xxj. vel .xxij. anno debiliores q̄ alij .i. xviij. vñ in talib9 ad arbitriū boni viri recurrendum eſt.

¶ Queſtio .xviij.

Quid de laborantibus in vineis fullonijs aut in mineris metalloꝝ ꝛ ceteris talibus vbi opus eſt magno labore: nūqd tenent ad hmōi ieiunia eccl'ie. Rñ. ſm glo. vvilli. e. t. §. ij. feriar. ſup v. ab olbus. Si adeo pauperes ſunt ꝙ p ſeipſos op3
Glo. vvilli. colere vineas pprias ꝛ adeo debiles ſunt ꝙ nō pñt laborare niſi frangāt ieiuniū: aut ſi oportet eos locare opas ſuas vt puideāt ſibi ꝛ familie ſue: quia forte non inuenirēt qui conducerēt opas ſuas niſi frangerent ieiunium nec aliunde ſibi puidere pñt aut ſi ſerui ſūt vel ruſtici qui debēt opas dñis ſuis non credo ꝙ peccarēt mortalr̄ ſoluendo ieiunium hmōi. Credo eñi in talib9 neceſſitatē excuſare: q2
b Laborātes. dicit Greg. de ɔſe. di. v. quadrageſima. ꝙ ieiuniū quadrageſime nō eſt ſoluendū niſi neceſſitas infirmitatis cogat. Et de ɔſe. di. iiij. dicit. Jeiunia legitima non eſſe ſoluenda niſi grandis neceſſitas cogat. Credo etiā ꝙ nō tenent mendicare ppt hmōi ieiuniū ſeruandū ꝛ non ɔſueuerūt alias mēdicare. Satis cum his concordat tho. in ſum. art. iiij. ꝛ in ſcrip. in ſum. arti. iij. ſubiungit dicens. Videt tñ in talibus recurrendū eſſe ad ſuperioris diſpēſationem niſi forte vbi ita eſt ɔſuetū: q2 ex hoc ipſo ꝙ plati diſſimulant vident annuere. ¶ Dicit etiam
Tho. tho. in ſcripto. ꝙ illi qui nolūt cōducere operarios niſi frangant ieiuniū non ſunt immunes a peccato: niſi forte ſit cā neceſſaria que feſtinationē opis expoſcat. Jdem dicit tho. in ſcript. ꝙ ex pte operantis intentio maioris lucri non neceſſarij a peccato non excuſat: ſi ieiunium frangit.

¶ Queſtio .xix.

Utrum ppter peregrinationē vel viationem poſſit ſolui ieiuniū. Rñ. ſm glo. ibidē de pe-
Glo. regrinis ꝛ viatoribus: dic ꝙ ſi tenent peregrinari q2 cōpellunt exulare vel ire in exercitū vel ad preceptum eccl'ie ire vltra mare tpe paſſagij iniūcte excuſant a ieiunio ſi non pñt comode ieiunare: ſi aūt nō tenent ad hmōi viationē: ſ3 ſponte hmōi
Peregrini. peregrinationē accipiant peccant iter aggrediendo tempore ieiunioꝝ hmōi vel etiā ante ſi non credūt ꝙ poſſint ꝑficere hmōi ꝑegrinationē ante tempora ieiunioꝝ: ꝛ ſi credūt ꝙ ppter laborē oporteat eos ſoluere ieiuniū: ꝛ ſup hoc monendi ſunt ante quadrageſimā a ſacerdotibus. Et qui ſoluūt ieiunia hmōi ppter ſpontaneā viationē tenentur alio tpe recompenſare vel alias ſatiſfacere ad cōſilium eccl'ie: q2 nō dimittit pctm̄ niſi reſtituatur ablatum: ꝛ inſuper tenentur agere penitentiam de ſolutione ieiunij. Si autem aliquis aggrediatur viationem contra formam predictam licet peccet aggrediendo. ſi tamen dum eſt in via ex cauſa neceſſaria ſoluat ieiunium non peccat. licet ex culpa ſua veniunt in hāc neceſſitatē. ¶ Sed Tho. in ſum. art. iiij. argu. iij. Et expreſſius in ſcrip. de hac materia dicit ſic. ꝙ ſi peregrinatio commode differri poteſt. debet differri ne ſoluatur ieiuniū. Si autem non poteſt differri vel in via occupat hominem vel forte dies feſtus imminet ad quem ex deuotione homo pergere cupit vel mora in penitentia periculū habet ſpirituale vel corporale. tūc ſm diſpenſationem ſuperioris poteſt ſolui ieiunium: penſato labore vie ꝛ dietarū faciendar̄ quātitate. Nō eñi videt fuiſſe intentio eccl'ie ſtatuentis ieiunium: vt per hoc pias ꝛ alias magis neceſſarias cās ipediret. Et hoc ſemꝑ intellige qñ nō pñt ſimul cōſeruari ieiuniū ꝛ peregrinatio. ¶ Jn ſumma dicit ꝙ recurrendū eſt in his ad diſpēſationē ſuperioris niſi forte vbi conſuetum eſt qḋ ex hoc ipſo qḋ prelati diſſimulant videntur annuere.

Queſtio .xx.

Quid de curſorib9 dñorum quoꝝ vſus eſt neceſſarius. Rñ. ſm gl. ibidem credo ꝙ ſi nō pñt Glo.
currere ꝛ ieiunare excuſant ſi ſoluant ieiuniū. Cū vō morant cum dñis ſuis in aliquo loco aut cum vadunt modicū ieiunare debēt niſi forte immineat eis grandis viatio quā vt poſſint ꝑficere: ſoluunt ieiunium paucis diebus ante.

¶ Queſtio .xxj.

Quid de ſeruientibus nobiliū qui hñt ſuire ad menſas eoꝝ diutius ptrahendas ſi ex cā neceſſaria preueniant aliquātulū horā comedēdi comedēdo ex toto vel prelibāt modicū ne deficiāt in ſeruiendo. ꝛ hoc faciunt iam poſitis menſis vl parū ante. ita ꝙ ppter continuationē tpis totum Nobiliū ſa-
debeat reputari vna mēſa. Rñ. ſm glo. idem. Nō. mult.
credo ꝙ peccent: ſicut non peccant ſeruientes mediocrium ꝑſonaꝝ qui ſurgunt de menſa dominoꝝ ſuoꝝ vt vadant ad portandum vinū vel vt portent exennia ꝛ reuertentes iteꝝ comedūt. ¶ De hoc ēt dicit Jnn. in glo. e. ti. ſic ſeneſcalos aut ꝛ portātes exennia vel quoſcunq; alios ſeruientes ꝑguſtātes cibos ante dños timentes de toxico nō credimus ſoluere ieiunium. Et idem credimus de medicis preguſtātibus medicinas. Et in his caſibus credimus ꝙ monachis l3 preguſtare carnes: ꝛ hoc dicimus ppter gñalem ɔſuetudinem que ſic obtinet. Jdem hoſtien. in glo.

¶ Queſtio .xxij.

Quid de regularibus qui debēt legere ad mēſam in refectorio. rñ. ſm glo. ibidē credo ꝙ dictum eſt de ſeruientib9 nobilium quod de precedenti. dum tñ hoc faciant licentiam.

¶ Queſtio .xxiij.

Quid de nouitijs ꝛ iuuenibus. Rñ. ſm glo. ibidē credo ꝙ ſuper ſoluendo ieiunio vel nō ſoluendo tenent magis diſcretioni prelatoꝝ ſuoꝝ aut diſpenſationi q̄ pprio iudicio acquieſcere.

¶ Queſtio .xxiiij.

Quid de mulieribus pregnantibus ꝛ nutricibus. Rñ. ſm glo. ibidē dic ꝙ ſi timeat pbabiliter de periculo eaꝝ ſi ieiunauerint vel de fetu Glo
in vtero vel de puero ad vbera non ſolū poſſunt: ſ3 etiam tenentur ſoluere ieiunium.

¶ Queſtio .xxv.

Quid de infirmis ꝛ debilibus. Rñ. excuſant. Et dicit hic glo. pro quanta aūt infirmitate vel debilitate ſolui poſſit ieiunium ab infirmis ꝛ debilibus arbitrio boni viri potius limitandū eſt q̄ per aliquā doctrinam generalem. ¶ Jnnocen. in glo. huius tituli ait. Jdē n̄ dicimus in ſenibus ſicut in infirmis ꝛ debilibus.

¶ Queſtio .xxvj.

Quid de pauperibus mēdicantibus. Rñ. ſm Tho.
Tho. in ſum. art. iiij. Et in ſcrip. Si poſſint habere tātū ſimul qḋ ſufficit eis ad vnā comeſtionem non excuſantur propter paupertatē a ieiunijs eccleſie a quibus tñ excuſantur quādo fruſtatim

mendicant nec poſſunt habere tñ ſimul ꝙ ſuffici
at.vel etiã quando propter precedentem inediam
ita debilitati ſunt:ꝙ ieiuniũ ſufferre non poſſũt

℄ Queſtio.xxvij.

Utrum vxores propter prohibitionẽ viroꝝ de
beant dimittere indicta ieiunia ab eccleſia.
Rñ.ſm Inno.i gl.vbi.ſ.ꝙ nõ: ſʒ ꝓi mittere debeãt
vota volũtaria.xxxiij.q.vlti.Manifeſtuʒ:licet tñ
his forte propter ſcandalũ vitandum ꝓſſet ſacer
dos diſpẽſare etiã in indictis. Nam propter ſcãda
lum vitãdũ licita eſt diſpenſatio.l.di.q̃ cõſtitue
runt.extra de clerico excõ.mi. latores. Concordant
Hoſti.in glo.

℄ Queſtio.xxviij.

Glo. Utrum petẽda ſit diſpẽſatio ſup ſolutione ie
iunij q̃ñ hõ habet aliquod impedimentum.
Rñ.ſm glo.ꝟ.ſupra.dic q̃ ſi conſtat omnibus vi
cinis de cauſa propter quã ſoluendũ eſt ieiuniũ nõ
eſt neceſſarium vt petatur licẽtia aut diſpenſatio
Diſpẽſatio. preſerti vt dicit tho.conſuetudine interueniente.
℄ Si autem dubiuʒ ſit ex illis a q̃bus ſoluendum
eſt ieiunium ⁊ alijs vtrũ ſubſit cauſa neceſſaria pe
tenda eſt diſpenſatio ab epõ loci.ſi ꝯmode poſſit
haberi copia eius.aut non timeatur de periculo ſi
expectetur epiſcopus alias ſufficit licentia vel diſ
penſatio proprij ſacerdotis.autoritate .n.ſua non
debet q̃s ſoluere hmõi ieiunia. Si autem infirmo
conſtet de ſufficientia cauſe:ſed alijs non conſtat
ſi timet ꝓbabiliter ꝙ alij ſcandalizentur ſi ſoluat
ieiunium licẽtiam petere debet alias non tenetur
℄ Satis concordat his tho.in ſum.art.iij. Dicit
etiã ibi q̃ hoc obſeruãdum eſt in ieiunijs ab eccle
ſia inſtitutis ad que omnes cõmuniter obligãtur.
niſi in eis fuerit aliquod ſpẽale ĩpedimentũ.vt pa
Hoſti tet exemplũ ſm hoſti.in glo.in obſeſſis ĩ bello iu
ſto ⁊ ſimilibus neceſſitatibus q̃ etiã carnibus ve
ſci poſſent in quadrageſima ſi nõ haberent aliud ⁊
hoc eſt etiam iam vſu ieiunãtium approbatum.
℄ Idẽ et Hoſti.in glo.ſup.c.ꝯſilium ĩ ſi.dicit ꝙ in
diſpenſatiõe ſup ieiunio,nõ ſufficit licẽtia ſimpli
cis ſacerdotis et ex iuſta cã niſi ſumma neceſſitas
immineat ꝙ ad epm ſine periculo recurſus habe
ri nõ poſſit.⁊ eſt cã ſufficiens ad diſpenſandum vt
dicit infirmitas. Nature debilitas. ciboꝝ cariſtia
ſiue penuria.vel paupertas:peregrinatio:labor ⁊
protractio nimia menſe.vt patet in ſeruiẽtibꝰ mẽ
ſis nobilium ⁊ hmõi.hec Hoſti.in glo.

℄ Queſtio.xxix.

Inno. Utrum ieiunia indicta ab eccleſia poſſint re
dimi pecunia vel alio modo. Rñ.ſm Innoc.
eo.ti.in glo. Non credimus niſi cã vel neceſſitas ĩ
ieiunante ſubſit:voluntaria autẽ ieiunia etiã ſine
cauſa q̃ in ieiunãte ſubſit:dum mõ alias ſit vtile re
dimi poſſunt autoritate ſuperioris.lxxxij.di.c.ſi.et
idez eſt de ieiunijs q̃ in penitentia imponũt.ar.ex
tra de voto ⁊ voti red.c.i.⁊ di.lxxxij.preſbiter in ſi.
Concordat etiã hoſtiẽ.in glo.

℄ Queſtio.xxx.

Quero et vtrum licitũ ſit ieiunare die dñica
Rñ.ſm Tho.in ſum.art.v.arg.iij.⁊ in ſcrip.
dõ ꝙ die dominica ieiunare non conuenit:qꝛ dies
eſt leticie.vnde ſi quis tunc ieiunarʒ contra cõſue
tudinẽ populi chriſtiani q̃ ſecundũ Aug. pro lege
habenda eſt.vel etiam ex aliquo errore. ſicut ma
nichei ieiunant quaſi neceſſarium tale ieiuniũ ar
bitrantes. nec eſſet a peccato immunis.licet ieiu
nium ſm ſe ſit laudabile omni tempore ſm q̃ idẽ
dicit vtinã omni tpe ieiunare poſſemꝰ. lxxvj.diſt.
vtinã. Ray.hic.§.v.de ieiunio de hoc adducit hoc
verbum ideo predictũ. Et ꝙ vnaqueq; ꝓuincia in
ſuo ſenſu abundet.

℄ Queſtio.xxxi.

Quid de potu ⁊ imoderato cibo ⁊ de electua
rijs que ſumunt tpe ieiunij. Rñ.ſm tho. in
ſum.arti.vj.⁊ in ſcrip.dicendũ quod licet ieiunan
tes non ꝓhibeant pluries bibere:qꝛ potus magis
ſumit ad alteratiõe corporis ⁊ digeſtionẽ ciboꝝ
aſſumptoꝝ q̃ ad nutritionẽ lʒ aliquo mõ nutriat.
pñt tñ imoderate bibentes peccare ⁊ meritũ ieiu
nij ꝑdere. Sicut etiã ſi immoderate in vna come
ſtione cibũ aſſumant. ℄ Itẽ ꝑ electuaria nõ ſoluit
ieiunium ſicut nec per alias medicinas.niſi quis ĩ
fraudem electuaria ſumat in magna quantitate ꝑ
modum cibi. ℄ Alber.in ſum.de quatuor coeq̃uis
in tractatu de quatuor ꝟtutibus cardinalibus.di.
lxiij.dicit ꝙ ante prandium potus ſoluit ieiunium
ſed poſt prandium nõ:niſi fiat immoderate preter
neceſſitatem. De eſu autẽ ſpecierũ ⁊ electuarioruʒ
dicit ꝙ ſoluunt ieiuniũ niſi fiant cauſa neceſſitatis
℄ Inno.autẽ dicit ꝙ nõ credit ſolui ieiunium per
potũ.vel añ cibũ vel poſt ⁊ hoc ꝓpter cõſuetudinẽ.

℄ Queſtio.xxxij.

Que ſit hora competens ieiunantibus ad cõ
medendum. Rñ.ſm Tho.in ſum.art.vij.⁊ ĩ Tho.
ſcript.dõ ꝙ conueniens hora cõmedendi tempore
ieiunij eſt hora nona. Nec illaʒ oportet ſtricte con
ſiderare. Sed ſufficit groſſa eſtimatio.ſ.ꝙ ſit circa
horam illam. Nec multum nocet ſi ex aliqua cã
aliquantulum illa hora preueniatur vel ſi forte
propter infirmitatem vel etatem:vel aliquid hu
iuſmodi tali hora comedere cederet alicui in ma
gnum grauamẽ eſſet cum eo in ieiunio diſpenſan
dum vel vt aliquantulum illa hora preueniatur.
vel ſi forte propter infirmitatem vel aliquid huiuſ
modi tali hora comedere.cederet alicui in magnũ
grauamen eſſet cum eo in ieiunio diſpenſandum:
vel vt aliquãtulum preueniret horam.

℄ Queſtio.xxxiij.

A Quibus cibis debeant abſtinere ieiunãtes.
Rñ.ſm Tho.in ſum art.viij.⁊ in ſcrip.dõ ꝙ A quibus ci
licet in ieiunio quadrageſimali interdicãtur vni bis
uerſaliter oua ⁊ omnia lacticinia tñ circa hec co
medẽda vel dimittẽda in alijs ieiunijs diuerſe cõ
ſuetudines exiſtunt apud diuerſos quas quiſq; ob
ſeruare debet ſecundum morem coꝝ inter quos cõ
uerſatur.vñ iõ.dicit loquens de ieiunio vnaqueq;
prouincia abundet in ſuo ſenſu ⁊ precepta maioꝝ
leges apoſtolicas arbitrent.di.lxxvj.vtinaʒ. Eſus
aũt carniũ gñaliter prohibitus eſt ĩ omni ieiunio.
qꝛ gñaliter magis eſt delectabilis ⁊ ad humorẽ lu
xurie magis ceteris cooperat cũ his videt Innoc.
ꝯſentire. In glo.eiuſdẽ.ti.⁊ Hoſti.in glo.

℄ Queſtio.xxxiiij.

Utrum ieiuniũ factum in mortali pctõ proſit Albert.
Rñ.ſm Al.vbi.ſ.dõ ꝙ nõ ꝓdeſt ad vitã eter
nã ſed prodeſt ad alia. Et ſunt precipue tria ad que
valet.ſ.obligatio mãdati ad q̃ tenebat ſiue obli
gãte eccłia ſiue obligãte ꝯfeſſore q̃ penãʒ iniunxit
aliud ẽ q̃ diſpoſitiõez bonã ad caſtitatẽ ĩ corpore
relinq̃t. tertiũ eſt:ꝙ magis ꝯſinem facit grẽ dei.

℄ Queſtio.xxxv.

Utrum id quod per abſtinẽtiã reſeruatur te
neatur ieiunãs dare in elemoſinas. Rñ.ſm
albe.ibidẽ dõ ꝙ non:ſancti autem q̃videtur dicere
contrariuʒ vt gre.q̃ dicit in omelia.hoc q̃ tibi per
ieiunium ſubtrahis alteri largire: et vnde caro
tua affligitur inde indigentis proximi caro recree
tur ⁊ ſimilia. Intelligunt hoc de ieiunio q̃ non ꝑ
ſe accipitur:ſed cũ alijs partibꝰ penitẽtie. In diui
tibus.in pauperibus .n.locum non habet:qꝛ in ve
ritate

ritate: in caritate. non ieiunat qui videt fratrẽ ſuũ
neceſſitatẽ habere ⁊ claudit viſcera ſua ab eo. i. io.
iij. Uide etiã aliq̃ de ieiunio. infra li. iij. tit. xxxiiij.
de pen. ⁊ re. q. cviij. in quibus aſſiſtit.

De ſacrilegiis. Titu. xiii

Oſtq̃ dictũ eſt de criminib⁹ q̃ in deũ di
recte ac ꝑincipaliter cõmittunt̃ ꝯſequẽ
ter agẽdũ eſt de his q̃ indirecte cõmit-
tuntur in deũ. ⁊ primo de ſacrilegio vbi
quero.

¶ Queſtio. i.

Quid ſit ſacrilegiũ. Et vnde dicatur. Rñ. ſm
Ray. eo. tit. ſacrilegium eſt ſacre rei viola- Sacrilegiũ
tio vel eiuſdẽ vſurpatio. Dicitur aũt ſacrilegiũ qua
ſi ſacrilediũ. i. ſacrum ledẽs. vnde ſacrilegiuz dicit̃
ſacre rei leſio. Et ſatis his ꝯcordat Tho. in ſum. q.
xcix. ⁊ Ulri. li. vj. tracta. iij. c. xxj.

¶ Queſtio. ij.

Quibus modis cõmittitur ſacrilegium. Rñ.
ſm Ray. ibidẽ ꝙ ſacrilegium cõmitti̾ qñq̃
ratione ꝑſone qñq̃ ratione loci. qñq̃ rõne rei. Rõ
ne perſone vt cum q̃s ꝑcuſſerat clericum vel perſonã Ray.
religioſam. xvij. q. iiij quiſq̃s. rõne loci vt cum eccle
ſie vl̃ cimiterij emunitas violat̃. ratione rei vt cũ
res conſecrata vel ſacro vſui deputata vſurpat̃. vñ
circa hoc mẽbꝛũ diſtiguãtur ſic: ſacrilegiũ cõmit
titur auferendo ſacrũ de ſacro. vel non ſacrũ de ſa
cro vel ſacrum de nõ ſacro. xvij. q. iiij. q̃ſq̃s large tñ
dicitur committere ſacrilegium etiã tranſgreſſoꝛ
iuris publici. qd̃ cõſiſtit in ſacris ſacerdotib⁹ ⁊ ma
giſtratibus de quo habes. di. i. ius publicũ. Item
q̃ articulos fidei precepta vel pꝛohibitiones dei ⁊
negligendo vl̃ neſciẽdo violat ⁊ offendit. iſtud ſcḋz
Tho. in ſum. ar. ij. argu. i. Intelligendũ eſt qñ legẽ
dei impugnat ſicut hereticus ⁊ blaſphemus q̃dez
ex hoc qd̃ deo non credit incurrit iñdelitatis pctm̃
ex hoc vero qd̃ diuine legis verba peruertit ſacri-
legium icurrit. Itẽ vlri. §. ſpecialr. Gñaliter tamẽ
loquẽdo poteſt intelligi de oĩni pctõ ſm vl. Item q̃
diſputat de iudicio pꝛincipis vel iudicat ⁊ hoc niſi
euidenter conſtaret illud eſſe contra deũ. ¶ Itẽ q̃
publica officia cõmittit iudeis. Item q̃cumq̃ rem
datã eccleſie retinuerit vel acceperit contra ei⁹ vo
luntatem. xvij. q. iiij. §. qui autem ⁊ c. nemini. ⁊ c.
conſtituit. ⁊ xij. q. ij. nulli. Et concordat his predi-
ctis Tho. in ſum. art. i. ij. ⁊ iij. ⁊ Ulri. ¶ Quod au
tem hic dicit̃ de eo qui diſputat de iudicio pꝛinci-
pis intelligendum eſt ſm glo. vvil. ſi reuocat in du
bium. ſecus ſi pꝛopter diſcuſſionẽ aut pꝛopter ma
ioꝛẽ euidentiam iſtud faciat.

¶ Queſtio. iij.

Quantum ad diuerſas ſpecies ſacrilegij. que
ritur quando ſit grauius peccatum ⁊ qñ mi
nus graue. Rñ. ſm Tho. in ſum. art. iij. dd̃ ꝙ ſpeci Tho.
es ſacrilegij diſtinguunt̃ ſm diuerſam rationẽ ſan
ctitatis rerum ſacrarũ. quibus reuerentia exhibẽ
tur. Et tanto ſacrilegium eſt grauius quãto res ſa
cra in quã peccatur maioꝛẽ obtinet ſanctitatez. vñ
grauius eſt peccatũ in iniuria cõtra perſonã ſacrã
quam cõtra locum ſacrum: q2 ſanctitas loci oꝛdia
tur ad ſanctitatẽ hominis ¶ Item tanto hec ſunt
grauioꝛa quanto perſona vel locus ſunt ſanctioꝛa.
Item grauiſſimum peccatum eſt ſacrilegiũ quod
committitur contra ſacramentũ eucharıſtie quia
hoc continet ipſum chꝛiſtum. ¶ Deinde qd̃ cõmit
titur cõtra alia ſacramenta: poſt ſacramẽta autez
ſecundũ locum in ſanctitate tenent vaſa conſecra-
ta ad ſacroꝝ ſuſceptionem vt calix ⁊ huiuſmodi ⁊
ipſe ymagines ſacre ⁊ ſanctoꝝ reliquie in quib⁹
quodammodo ipſe perſone venerantur vel deho-
noꝛant̃. Deinde ea que ꝑtinẽt ad oꝛnatum eccleſie
⁊ miniſtroꝝ. Deinde ea que ſunt oꝛdinata ad ſuſtẽ
tationẽ miniſtroꝝ ſiue ſint mobilia ſiue imobilia
Quicũq̃ autez contra quodcũq̃ predictoꝝ peccat
crimen ſacrilegij incurrit.

¶ Queſtio. iiij.

Que pena ſacrilegij. Rñ. ſm Ray. Si ꝑſone
eccliaſtice atrox iniuria fiat pena eſt ſm le- Ray.
ges decapitatio. C. de epis ⁊ cleri. ſi quis i hoc. al's
iudicis arbitrio reſeruat̃ pro qualitate ꝑſone rei
tp̃is et loci diuerſitate moderãda. ff. ad. l. iul. pec.
l. lege. §. j. ⁊ l. ſacrilegij. ¶ Scḋm canones pena ſa
crilegij duplex eſt pena alia ſpũalis: alia pecunia-
ria. ſpũalis pena eſt excõicatio preter penitentiaz
cum diſtinctione: tñ q2 pro ſacrilegio in perſonam
eccliaſticam cõmiſſo eſt minoꝛ excõicatio. Exce-
ptis quibuſdam caſibus in quibus eſt maioꝛ ex-
cõmunicatio: vt cum quis incendit vel frangit ec-
cleſiam ꝙ plenius inuenies infra lib. iij. ti. xxxiij.
de ſenten. precep. diffe. ⁊ excommuni. q. xxxiij. in
quibus caſibus. ver. ſeptimus eſt. ⁊ ſequentibus.
Pecuniaria ꝟo qualis ⁊ quanta ſit ⁊ cui perſol-
uenda ſit tam pro ſacrilegio cõmiſſo in perſonam
q̃ cõmiſſo in rebus habet̃. xvij. q. iiij. ſi quis i atrio
Si q̃s contumax. Quiſq̃s inuentus eſt: ſi q̃s. dein-
ceps. Concordat his Tho. in ſum. arti. iiij. ⁊ vlri. i
fine capli. ¶ Nota ſm glo. hic ꝙ cum in capitulis
hic ſignatis ponant̃ diuerſe pene ⁊ diuerſi modi.
Nam in. c. ſi quis in atrio dicit̃ ꝙ pena fracte emu
nitatis eccl'ie ſoluenda eſt ipſi eccl'ie. in. c. ſi q̃s cõ-
tumax. dicit̃ ꝙ pena violate eccl'ie debet eẽ octua-
ginta ſolidoꝝ cum publica penitẽtia. in. c. quiſq̃s
inuent⁹. dicit̃ ꝙ pene debẽt eſſe. xxx. librarũ exami
nati argẽti ſoluenda epis vel abbatibus aut alijs
ꝑſonis quibus vel ad quas ſacrilegij querimonia
iuſte ꝑtinet illud. c. ſi quis deinceps. dicit ꝙ bona
illius qui ꝑcuſſit epm̃ in manus eccl'ie tradantur
ipſius epi: ⁊ ſi in preſbyteꝝ vel clericũ hoc ꝑſũpſe-
rit penitẽtie ⁊ depoſitiõi ſubiaceat: ⁊ ſi ꝯtumax fue
rit ei cõicetur: ad ſolutionẽ iſtius ꝯtrarietatis. dic
ꝙ diuerſe ſunt pene ſꝫ diuerſas ꝯſuetudines eccle
ſiarum. Et ideo dicit vlri. in fi. c. vel ꝙ arbitrio iu-
dicis punientur.

De emunitate eccleſiarum
⁊ cimiterioꝝ ⁊ reꝝ ad eas ꝑtinentium. titu. xiiij.

Primus de ſacrilegio: nunc videndũ
eſt de emunitate eccl'ie. Et ꝑmo q̃ro

¶ Queſtio. j.

Quid ſit emunitas ⁊ vñ dicat̃.
Rñ. ſm Ray. eo. t. Emunitas Ray.
eſt priuilegium eccliaſtice libertatis
vel ꝑſonaꝝ vel rerum ad eam ꝑtinentiũ. ¶ Dicit̃
emunitas quaſi extra munia. i. officia a quib⁹ ſũt
immunes: vt infra patebit.

¶ Queſtio. ij

Quam emunitatẽ habeat eccl'ia conſecrata.
Rñ. ſm Ray. eo. ti. circa ꝑn. ipſa eccliaſtica
ideſt ipſe locus ꝯſecrat⁹ hãc emunitatẽ hꝫ vt null⁹
inde ꝑſonam abſtrahat̃: niſi in caſibus videlꝫ ſi ille
qui ꝯfugit ad eccl'iam ſit publicus latro vel noctur
nus depopulatoꝛ agroꝝ. tales eñ poſſũt extrahi ab
eccl'ia etiã non preſtita ĩpunitate. xvij. q. iiij. ſicut.
extra. e. ti. inter. De talibus videt̃ intelligendum
qd̃ precepit dñs Exo. xxij. ſi quis de induſtria occi
derit primũ ſuum ⁊ ꝑ inſidias ab altari meo euel
les eum vt moꝛiat̃. ¶ Item ſi quis in ipſa eccl'ia cõ Exodi. xxij.
miſit homicidiũ vel aliud maleficiũ. tunc eñ non
debet defendi ab eccl'ia cum violauerit eam. argu.

xvij.q.ij.de viro.extra de appe.an ſit deferendum.
extra de vſur.q2 fruſtra legis auxilium inuocat q̄
cōmittit in legem.indignū eſt eis ab eccleſia ſubue
niri per quos cōſtat in eccleſia ſcandalum gn̄ari.
extra ne clerici vel mo.ſe.nego.ſe īmiſceāt.Sacer
dotibus.xvij.q.iiij.frater. Quidā tamen non ad
mittunt caſum iſtum propter illam decre. extra.e
inter que non excipit niſi duos caſus.ſ.publicū la
tronē ⁊ nocturnū populatorē agrorum.de hac opi Hugo.
nione fuit Hu.vt dicit hic glo.⁊ vt dicit nō eſt tenē
da eius opinio ī hac parte.Sed expreſſum eſt ho
die quantum ad illos qui in eccleſia vel cimiterio
committunt homicidiū vel mutilationē mēbrorū
q2 ſperāt ſe defendi ab eccleſia: alsꝰ nō commiſſuri
extra eo.immunitatem.¶ Quod dicitur hic quia
ſperant ſe defendi ab eccleſia. Glo.dicit ꝙ credo
ſemper eſſe preſumēdum niſi conſtet ꝯtrariū p cui
dencia indicia.¶ Item ſi ſit ſeruus q̄ preſtita a do
mino cautione de impunitate ſi nō vult de eccleſia
exire inuitus cōpellitur ⁊ redditur dn̄o.xvij.q.iiij.
Id ꝯſtituimus.extra.eo.inter.¶ Item ea q̄ ibidez
ſ.in eccleſia poſita ſunt nec per vim nec per furtuz
inde ſunt auferenda ⁊ q̄ abſtulerit vt ſacrilegꝰ iu
dicatur.xvij.q.iiij.ſicut quiſq3. ¶ Item qđ nullꝰ
mortuus infra ipſam eccleſiā ſepeliatur niſi epiſ
copi vel abbates.aut digni preſbiteri aut fideles
layci.xiij.q.ij. Nullus laicos.aut fideles intelli
gunt a fidei virtute.eo qđ faciant miracula.Alij de
quolibet laico fideli ita tn̄ qđ eius fides ⁊ bonitas
fuerit manifeſta.Et hoc quātum ex operibus exte
rioribus videri poteſt.vt dicit vlri.§.Tertia eſt.ho
ſti.li.iiij. Rub.xlix de emunitate eccleſiaruz.§.iiij.
in quātum dicit intelligendum eſſe de fideli ī mor
gnitate conſtituto.ſicut comite:rege etiam impe
ratore.Et ſic de facto ſeruatur.¶ Item emunitatē
habet eccleſia ꝙ in choro non moreantur laici cum
clericis.extra de vita ⁊ ho.cle.c.i.C.de ſacro ſanc.
ec.Nemo.¶ Itē qđ in ſeculare habitaculum de ce
tero nō conuertatur ſicut nec vaſa nec cortine nec
veſtimenta nec cetera ornamēta debent pollui nu
ptiarū ꝯuiuijs vel alijs ſecularium vſibus ne trāſ
gredientea ſentiant vltionē q̄ baltaſar regem per
cuſſit.Dani.v.de conſecra.di.i.ligna.⁊.v.c.ſeqn Dani.v.
tibus.extra de reli.do.c.ad hoc. Dicit tn̄ hic glo.
qđ ſi legatus apoſtolice ſedis vel epꝯ vel archiepꝯ
reciperet ab epiſcopo vel.capitulo alicuiꝰ eccl̄ie:
vel monaſterio dene.poſſet ornari domus eccleſia
ſtica in qua reciperet cortinis ⁊ ornamētis eccleſie
Item habet emunitatē eccleſia quod nō poſſit vē
di pp̄ter aliquā neceſſitatē autēt.de aliena.rēpli.
§.et quoniam.¶ Item in domibus pſonarum ec
cleſiaſticaruz.Et multo magis in eccleſia placita
ſecularia non ſunt facienda maxime de cauſa ſan
guinis.extra eo.c.i.⁊.c.eccleſie.Grego.decimꝰ in
ꝯſilio lug.e.t.c.decet domū plura ibi fieri prohibz
dicēs ꝙ ad eccleſias ſit deuotus ⁊ humilis ingreſ
ſus ſit ibi quieta conuerſatio.Et qn̄ nominat no
men domini ieſu precipue in miſſa flectant genua
cordis ſui ꝙ ſaltem capitis inclinatione teſtēt.nō
fiant in eccleſijs ſocietates vel publica parlamēta
ceſſent vana ⁊ pſana colloquia.Nec fiant in eccl̄a
nec in cymiterio negociationes.Et precipue nūdi
narum.Nec fori cuiuſcumq3 tumultus. Non fiat
ibi ſtrepitus iudiciorꝫ ſecularium ⁊ precipue cāe cri
minales.Nam proceſſus iudicuz ſecularium ⁊ ſen
tentie prolate in locis illis non valet ipſo iure.hec
Grego.¶ Itē ludi theatrales cū laruis ⁊ ſimilibꝰ
inhoneſtis ꝓhibēt fieri in eccleſia extra.de vi.⁊ ho
ne.cle.Cum decorē ſcđm vlri.bene dicit hic cū lar
uis:q2 aliqua ad deuotionē fieri non prohibentur

vt preſepe domini ⁊ ſepulchrū ⁊ reſurrectio vide de
hoc plenius.infra lib.iij.t.xxxiiij.de pe.⁊ re.q.cc
lxxix.ſed.quid de ludis.¶ Ad intellectū predictorꝫ Hoſti.
nota ſm glo.hic ⁊ Hoſti.ꝟ.ſin autem ⁊ ſequēti.ꝙ
nocturnus populator agrorꝫ eſt.qui de nocte agros
militū ſeu priuatorū depopulatur.i.vaſtat.aut cō
burit publicus aut latro eſt.qui itinera frequenta
ta.ſ.ſtratas publicas que quaſi loca ſacra habent
inſidijs ⁊ aggreſſionibus obſidet.Et talem poteſt
quilibet autoritate ſua de eccleſia extrahere ⁊ pu
nire ſicut notauit Hu.xvij.q.iiij.ſicut antiquitus
Et habetur.C.quando vnicuiq3 liceat ſine iudice
ſe vindicare.l.i.⁊.ij.hec tamen intelligenda ſunt:
vt dicit Hoſti.ibidem ſi nocturnus ſit latro nā di
urnus occidi non debet:niſi telo ſe defendat.ex
tra de homicidio.c.iij. Et talis non defenditur
alias autē quantumcunq3 enorme ſeu graue deli
ctum ꝯmiſerit debent rectores eccleſiarum ſalua
re ſibi vitam ⁊ membra:ydonea cautione recepta.
ſ.iuratoria tantum.xvij.q.iiij.id conſtituimus ſz
et fideiuſſoria ac penali ſi timeatur ꝙ is qui pe
tat eum non bene ſeruet iuramentum ſuum.ar.ex
tra de reſ.ſpo.ex tranſmiſſa ⁊.c.litteras.§.fi.Et idē
dicit Inno.in glo.ſuper.c.inter alia.ſuper hoc aūt
qđ iniq̄ fecit ⁊ alias legitime puniēdus.extra codē
inter alias.§.ſi liber.Secūdū hoc intellige.xvij.q.
iiij.reum.⁊.c.diffiniunt.Et ſequēti.l.di.inter libe
rum ⁊ ſeruum.¶ Nota etiam Hoſti.ibidem ꝙ q̄
diu eſt infra eccleſiam,non eſt inde per violentia
eyciendus.Nec detinendus.nec conſtringēdus.
nec requies nec veſtis.nec victualia deneganda.C.
eo.preſenti.R.i.§.i.quod ſi quis facere attēptaue
rit ſciat ſe maieſtatis crimine irretituz ⁊ ſic vltimo xxx.apſſus.
ſupplicio punietur.hanc autem libertatem habet
nedum intra eccleſiam:ſed extra.infra.xxx.paſſus
vt ad reqſite nature vſuz debitis exeat locis.xvij.q
iiij.diffiniunt.ſz hodie de facto ſit hec immunitas
in locis pluribus vſurpata.Si tamen maior eſt ec
cleſia.ſ.matrix,extendit.vſq3 ad.xl.paſſus.in capel
la.xxx.xvij.q.iiij.frater noſter.⁊.c.miror. Capelle
vero que ſunt infra ambitum murorum.ſcilicet
ciuitatis vel caſtri.vel ville non ponuntur in hac
xxx.paſſuum obſeruatione.xvij.q.iiij.quiſquis.ex
quo ergo aliq3 maleficus ſeu delinqns vel ad eccle
ſiam fugiens infra dictum ambitum ſe receperit
eccleſia ipſum ſaluare debet.xxiij.q.v.reos ¶ No
ta etiam ſecundū Goff.qđ quāuis a predicto pri
uilegio.ſ.defenſionis.lex plures perſonas excipi
at in aut.de mād itis principum.col.iiij.ſcz homi
cidas adulteros ⁊ raptores virginum:decre.tn̄ tā
tum duo genera hominū excipit.ſ.publicos latro
nes ⁊ nocturnos populatores agrorꝫ vt patuit ſup
vnde in hac parte legi derogatum eſt ⁊ ſtanduz eſt
decretali.

¶ Queſtio.iij.

Quid ſi quis commiſit homicidiuz vel mem
bri mutilationez in eccleſia vna. Nunquid
defendetur ab alia eccleſia ſi ad eam confugerit
Rn̄.ſecundum gloſſam hic ꝙ non.Quia cum vna
ſit eccleſia toto orbe terrarum.Iuxta ibidē.Canti. Glo.
i.vna ē columba mea.licz ſint multe particulares
eccl̄ie qui vni iniuriā facit.facit omnibus.licet for
te de conſuetudine.in aliquibus eccleſijs aliter ob
ſeruetur.quia forte videtur eis ꝙ ſicut minor vtit
priuilegio ſuo contra alium minorē ita vna eccle
ſia contra aliam

¶ Queſtio.iiij.

Quero etiam ſuz ſacrilegiū ſit crimē eccleſia
ſticū ꝙtūcūq3 ſit atrox ⁊ enorme ⁊ a iudice
eccleſiaſtico

eccleſiaſtico iudicandū vel puniendū. Quare ex-
ponetur hmōi ſacr.legiū.ſ.homicidiū vel mutila-
tionis facte in eccleſia iuſtitie ſeculari. ¶ Et qd ſi
furtum vel aliqđ tale maleficium cōmittitur in ec-
cleſia. Rñ ſecundū gloſ.hic ſuper v̄ſi. Defendi ab
eccleſia. Quādo ſacrilegiū adeo eſt enorme ꝙ nō
Gloſſa. ſufficiēter puniret pena quā ꝯſueuit īponere eccle
ſia que non conſueuit punire ad mortē vel ſangui-
nem: tacite renunciat iuri ſuo qđ habet ſuper tali
crimine puniendo: ⁊ dimittit iudici ſeculari pu-
niendum ad terrorē alioꝝ ⁊ in odium criminis.
¶ Ubi aūt leue eſſet ſacrilegiū ſicut eſt đ furto cō
miſſo in eccleſia vel de iniuria ibidem facta alicui
circa mutilationē aut mortem de quibus loquit
illa decre. Immunitatē. Non credo qđ eccleſia de-
beret exponere hmōi ſacrilegium iudici ſeculari.
ſed per ſeipſam deberet ei infligere penā eccleſia-
ſticam ꝙuis ea confidentia cōmiſiſſet ſacrilegiū
in eccleſia: qꝛ ſperaret ſe defendi ab eccleſia. vel ab
alia. vñ qđ dicit illa decre. Immunitatē: nō credo
eſſe extendendū ad minora ſacrilegia ꝙ ſint illa đ
quibus loquitur.ſ.mutilationē ⁊ mortē: ſed ⁊ ad
illa tm̄ ⁊ maiora. Concordant cū hoc Goff. ⁊ vlri.
§. Item ſi eccleſia. ſecundū Hoſti. v̄. Quid ſi com-
mittit. videtur ſentire oppoſitum: quia ſecundum
Augu. Nemo ad ſupplicandū admitti debet ibi.
vbi ſacrilegiū cōmiſit. xvij.q.iiij. frater ⁊ coepiſ.
Et fruſtra legis auxilium inuocat. ⁊c. extra de vſu
ris. fruſtra.

¶ Queſtio.

Quid de iudeo vel pagano vel excōicato ſi cō
fugerint ad eccleſiā. Nunquid defendent ab
eccleſia a mutilatione: Rñ. ſecundū glo. hic ſuper
v̄ſi. Duos caſus. De iudeo ⁊ pagano. ſatis credo
ꝙ ſic. et concordāt Inno. ⁊ Ber. in glo. ſup. c. Inter
Gloſſa. alia: per. l. C. de his. q ad eccleſiā confu. l. j. De ex-
cōmunicato aūt dubiū eſt qꝛ cū ſit extra eccleſiam
et numero ⁊ merito magis peccauit eodē genere
peccati. ꝙ paganus vel iudeus: qꝛ melius eſt viam
veritatis nō agnoſcere ꝙ poſt cognitā retroire.
vnde ſecundū quoſdā aliud eſt quo ad hoc de excō
municato ⁊ aliud de iudeo vel pagano. Ego autē
credo ꝙ idem debeat eſſe iudiciū de vtriſqꝫ de iure
Credo tñ cōſuetudinē regionis approbata quo ad
hoc eſſe tenendum. ¶ Secundū Hoſti. v̄. Aut iu-
Hoſtienſis deus. Si iudeus q obligat xp̄iano cōfugerit ad ec-
cleſiam non recipitur quouſqꝫ debita reddiderit
vniuerſa. C. de his qui ad eccleſiam cōfug. l. j.

¶ Queſtio. vj.

Quam emunitatē habeat cymiterium ipſi⁹
eccleſie. Rñ. ſecundū Ray. ibidē eandē emu
nitatem habet quam eccleſia vt ex eiſdē capitu-
lis ſup. q. ij. poſitis colligi poteſt niſi ī duobus ca-
ſibus. ibidē poſitis. ſ. ꝙ nullus mortuus ī eccleſia
Raymūdꝰ. ſepeliatur. Et ꝙ laici in choro non morentur. Idē
Hoſti. v̄. Immunitatē. Et vlri. vide infra li. iij. ti.
xxiij. de ſacramentis iterandis. vel non. q. clvij.
Quid de cimiterijs.

¶ Queſtio. vij.

Utrū eccleſie nō cōſecrate habeāt eandē emu
nitatem. Rñ. ſecundū Ray. qđ ſic. Et eſt ex-
preſſum. extra. e. eccleſie. hoc aūt intelligo. ſi auto-
ritate epiſcopoꝝ in ſuis dyoceſibus ſunt edificate.
arg. op. extra de religi. do. c. j. ad hoc. Idē Inno. in
glo. ſuper. c. Inter alia. Idē etiā dicit Hoſti. extra
de cenſi. in glo. ī. e. ſ. qđ ſole eccleſie in qbus ſolus
epiſcopus poſuit primariū lapidem que edificate
ſunt ad conſecrandū gaudēt emunitate ⁊ non pri
uata oratoria. ¶ Itē dicit Hoſti. extra de cōſe. ec-
cleſie in glo. ſup. c. Si eccleſia: qđ effractores eccleſie
etiam nō conſecrate in qua diuina celebrant ſunt
ipſo facto excōicati. ¶ Dicit Ber. in glo. ſup. idē
ca. Si eccleſia. Qđ violatores emunitatis eccleſie
non cōſecrate ſint ſacrilegi ſed Hoſti. in glo. ibidē
dicit ꝙ ꝙuis non ſint veri ſacrilegi ſunt tñ velut
ſacrilegi iudicandi.

¶ Queſtio. viij. Bernar.

Utrum eccleſia interdicta priuilegiū emmu
nitatis retineat. Rñ. ſecundū Hoſti. v̄ſi. Sed
nūqd dicendū qđ ſic. hec em̄ reuerentia deo debet
qui non deliquit nec eccleſia ſua vñ ⁊ ſi ſine culpa
ſua interdicit ⁊ nō eſt propter hoc violanda. Idē
Goffre.

¶ Queſtio. ix.

Utrum priuata oratoria que holes habēt in
domibus ſuis hoc priuilegiū habeāt. Rñ
ſecundū Hoſti. v̄. Quid de oratorijs. Puto ꝙ nō
Idē dicit Goff. idem Hoſti. ī gl. vbi. ſ. ⁊ addit qꝛ
hodie eſt oratoriū ⁊ cras pōt fieri camera.

¶ Queſtio. x. Hoſtienſis

Quid ſi quis dum fugit ad eccleſiā obuiauit
ſacerdoti corpus xp̄i deferēti ⁊ ei adhereat
Nunqd eccl̄ia talē ſeruabit. Rñ. ſecundū Hoſti.
v̄ſi. Quid ergo. dicendū ꝙ ſic: ꝙuis nō ſit expreſ-
ſum in iure tñ qlibet catholicus hoc fouere debet
Nam ⁊ mulier q tetigit fimbriā veſtimēti xp̄i ex
fide ſalua facta eſt. Math. ix. Sed ⁊ ſtatua prefecti
ſaluat hominē ſi ad eam confugerit.

¶ Queſtio. xj.

Quam emunitatē habeat palatiū ep̄i. Rñ. mathei. ix.
ſecundū Ray. ibidē. Eandē emunitatē hꝫ
de omnibus. ſ. p̄cedentibus quo ad confugiētes ad
ipſum vt ibi habeant defenſionē iuxta formā pre-
dictam. xvij. q. iiij. Id cōſtituimus qđ intelligunt Raymūdꝰ.
quidam ſimpliciter alij qñ palatiū eſt iuxta eccle
ſiam. ar. xij. di. Ep̄s. vbi dicitur ꝙ ep̄s hoſpitium
non longe ab eccl̄ia habeat. Ulri. dicit ꝙ hoc pri-
legium defenſionis habet vbicunqꝫ ſit. Sed In
nocen. vtrāqꝫ opinionē recitat in gloſ. ſup. c. Inter.

¶ Queſtio. xij.

Sed quis prouidebit interim in expenſis ei q
ad eccleſiam confugit. Rñ. ſecundum gloſ.
xvij. q. iiij. ſup. c. Diffinimus. eccleſia p̄uidebit. C.
de his qui ad eccleſiā cōfugi. l. preſenti. in fi. ſicut
rector carceris prouidebit captiuis. vt. C. de exhi
bendi. Iudices. Gloſſa.

¶ Queſtio. xiij

Quid ſi īminēte pſecutiōe hoſtili: ſeculares
cū ſuis familijs pecorib⁹ ⁊ alijs reb⁹ ſe reci-
piunt in eccleſijs vł clauſtris. ⁊ ibi comedūt ⁊ bibūt
⁊ dormiūt. Rñ. ſecundū Ray. §. vj. Quid ſi immi-
nente. ad hoc dicas ꝙ eccleſie cū oībus ornamētis
ſuis debent mūde teneri. Nec debēt ibi fieri conui
uia. vel holes iacere. vel ſua ſupellectila mittere
niſi ꝑpter hoſtiles incurſus aut incendia repen-
tina ſeu alias neceſſitates vrgētes ad eas oporteat
haberi refugiū: Sic tñ vt neceſſitate ceſſante. res
in loca priſtina reportent extra de cuſtodia eucha
riſtie ⁊ criſmatis ⁊ alioꝝ ſacramētoꝝ cōſtitutiōe
ca. Reliquie. ⁊ di. xlij. c. penult. ⁊ vlti.

¶ Queſtio. j.

Quid ſi parrochiani faciūt ibi ꝑpugnacula ⁊
inde pugnant contra hoſtes. Rñ. ſm Ray.
ibidē. Credo ſaluo meliori iudicio ꝙ nullo mō dꝫ
eccleſia īcaſtellari vel muniri vt inde fiat guerra.
vel vt ibi recipiant illi q guerrā faciāt ⁊ p̄cipue p̄-
dones. xlij. di. c. vlti. x. q. j. c. anpenulti. alias ꝑpter
metum paganorū ⁊ hereticoꝝ pirataꝝ ſeu p̄donū
licite pōt incaſtellari ⁊ muniri. Et poſſunt habere
ibi refugiū nō ſolum clerici: ſed ⁊ laici innocentes
Et precipue parrochiani. Et ſi neceſſe eſt poſſunt

et debēt defendere ipſam eccleſiā: ⁊ ea q̄ intus ſūt ſicut pōt videri apud magadanā ⁊ in multis alijs eccleſijs ꝑcertim maritimis. ar. de hoc in pallega- ta ꝯſtitu. ſ. q. ꝓcedenti. Reliqr. xxiij. q. vj. Si res hi qui. xxiij. queſtione. v. Reos. Concordat vlricus. §. Item violatur. Cum his etiā cōcordat Inno. i glo. ſup. c. cum eccl'ia. Cōcordat etiam ſatis Hoſtiē. §. itē eccl'ia. Dicit tñ ꝙ cum incumbit neceſſitas in caſtellari poteſt autoritate epiſcopi. Ita tamen ꝙ neceſſitate ceſſante ⁊ incaſtellatio ceſſet.

Queſtio. xv.

Pone ꝙ eccl'ia fundata eſt in alieno ſolo ignorante dño ſoli qui veniens petit ſolū vel ſaltē dari cenſum pro ſolo qd fiet. Rñ. ſm Ray. §. vij. Itē pone. ad hoc dico ꝙ eccl'ia remanebit ꝯſtructa nec efficietur cenſualis vel tributaria: ſȝ ille qui cōſtruxit dȝ dño ſoli ꝯſeruare indēnē: vel etiā epiſ ſi ponēdo primariū lapidē vel poſtea in ꝯſecratiōe fuit negligens in examinatōe dotis: vel manſi. de ꝯſe. di. j. nemo. xiij. q. vlti. cōperimus. di. lxx. ſctōꝝ. Et hoc ſi ſolum erat priuate pſone. Si eñ erat alterius eccl'ie: dȝ ei reſtitui hoc mō qd eccl'ia cōſtructa ſit ei ſubdita quo ad ius patronatus. xvj. q. ij. apoſtolicos. xvij. q. iiij. queſti. Cōcordat his hoſti. lib. iij. rubri. xlviij. de eccle. edifi. §. q. Cuius autoritate. in fi. addit tñ ꝙ ſi dñs ſoli laic⁹ erat ⁊ hoc ſciuit ⁊ non contradixit ſibi imputabit. arg. liiij. diſ. ſi ſeruus ſciente.

Queſtio. xvj.

Raymūd⁹. Que ſit emunitas ſeu libertas pſonaꝝ eccleſiaſticaꝝ puta: clericoꝝ canonicoꝝ puerſoꝝ Item ſeruoꝝ eccl'iaꝝ vel clericoꝝ. Rñ. ſm Ray. §. iij. eccl'iaꝝ pſone nō debēt fatigari angarijs. i. ſeruitutibus pſonaꝝ. Nec pangarijs. i. ſeruitutibus

Canones. pſonaꝝ ⁊ rerum. ſ. quas facit qs ſua pſona ⁊ ſūptu C. de epiſ ⁊ cleri. oēs presbyteros. xij. q. ij. eccl'iaꝝ. Dicit hmōi glo. ꝙ perāgaria dicit quaſi pfecta vl' magna angaria. ⁊ eſt angaria ſeruitiū impenſum per extorſionem ſuperioris. In fine tituli addit

Raymūd⁹. Ray. dicens. Itē ſi ciuitas ſit obſeſſa vel timeatur capi ab hoſtibus non dȝ pati eccl'ia ſuos ruſticos defendi aliquo puilegio a vigilijs ſiue alijs: imo dȝ eos ad hoc cōpellere ſi neceſſe eſt: vt cunctis vigilantib⁹ ciuitas melius cuſtodiat. extra. e. puenit.

Queſtio. xvij.

Que ſit emunitas ſiue libertas: aut qd priuilegium collegioꝝ ſiue clericoꝝ ſiue regularium: aut etiā eccl'iaꝝ parrochialiū. Rñ. ſȝ Ray. §. iij. eccl'iaꝝ. eis donari pōt etiā in infinitū abſq; inſinuatione. aut. de non alienan. ⁊ pmutan. reb⁹

Collegia. eccl'iaſticis. §. ſi minus. Glo. hoc exponit. eccl'ijs donari pōt in infinitū. i. quātūcūq; quis voluit donare ſiue ſit imperator ſiue ꝑlatus: q2 in donatiōe que ſit eccl'ie modus eſt nō ſeruare modū. Ceteris aūt pſonis ab imperatore non licet dare aut in donum recipere vltra. ccc. ſolidos ſm vetera iura: vl'

Gloſſa. quingentos ſm noua niſi ꝓcedat inſinuatio. i. notificatio ⁊ manifeſtatio facta iudici p donatorē de quātitate quā vult dare vltra q̄ngentos ſolidos: ⁊ de cā donandi: ⁊ de pſona tibi vult dare. Et tunc ſi approbauerit iudex: valebit donatio vltra ꝑdictā ſūmā alſ non niſi datū ſit eccl'ie: vt dictū eſt: vel in redēptionē captiuoꝝ ⁊ in quoſdā caſus ſpūales exceptos a iure in quibus pōt qs donare quātum voluerit abſq; vſus inſinuatione. Itē is qui in-

Diſſuetudo gredit monaſteriū ipſo ingreſſu intelligit ſe ⁊ ſua dedicaſſe deo. xix. q. iij. q2 ingredientibus. Qd dicitur hic dedicaſſe deo exponit. Glo. i. dediſſe ⁊ appropriaſſe. Et addit hoc tñ non obſeruat de ꝯſuetudine in multis locis in quib⁹ de ꝯſuetudine ſtatim ex quo quis igreſſus eſt monaſteriū heredes eius bona imobilia occupāt: niſi quatenus decidit de illis monaſterio ſm ꝯſuetudinē religionis illius. Idem etiā obſeruat alicubi circa mobilia. ⁊ credo cōſuetudinē approbatā ⁊ obtentā p quadraginta annos preiudicare huic iuri. Cōſuetudinē; aūt minoris tpis non credo preiudicare eccl'ie cōtra quā nō currit ꝑſcriptio niſi q̄ q̄dragenaria. Solennitaſ teſtamenti.

Itē relictum eccl'ie vel monaſterio vl' ad alias pias cauſas in teſtamento etiam minus ſolenni voluntate facto. tenet extra de teſtamentis. Cum eſſes relatum. Glo. exponit hoc. De ſolennitate teſtamenti eſt ſecūdū leges ꝙ ſint ibi ſeptem teſtes rogati ⁊ vocati ad hoc ſpecialiter: ſed ſine hmōi ſolennitate valet teſtamentum ſecundū canones vnde predicta decre. relatum dicit ꝙ ſufficiūt tres vel duo teſtes. Item trāſfertur dominiū rei in eccleſias ſolo pacto cum in alijs perſonis ſit neceſſaria corporalis traditio. C. de ſacroſanctis eccleſijs vt inter diuinum. Et ſic habent priuilegia multa in acquirēdo. ſm gloſſam hic. Sicut transfertur dñium rei in eccleſias ſolo pacto. Idem credo quando datur aliquid eccleſiaſtice perſone cōtemplatione eccleſie. ⁊ qd hic dicitur. Solo pacto Gloſſa.

Glo. ideſt ſola ⁊ nuda promiſſione: abſq; ſtipulationis ſolennitate ⁊ traditionis. Et hoc verum eſt de his que relicta ſunt vel legata vel commiſſa fidei vel donata vel vendita eccleſijs vel monaſterijs vel alijs pijs locis: ⁊ ſuper his poteſt eccleſia agere tam actione perſonali q̄ actione reali.

Item addit gloſ. hic ſuper ver. In acquirendo ſic habet etiā eccleſia hoc priuilegium qd q̄cquid emptum fuerit de pecunia ipſius eccleſie ad eam Gloſſa.

debet reuerti. xij. q. iij. ca. j. ⁊ q. v. fixum. Qd adeo verum eſt ꝙ ſi clericus habeat pecuniam de prebēda ſua vel eccleſia ⁊ inde emat predium licet illā pecuniam potuiſſet dare conſanguineis intuitu pietatis vel alijs perſonis non tamē prediū hmōi quia ſtatim cum fuit emptū acquiſitum eſt eccleſie: ſiue nomine eccleſie fuerit emptum ſiue noīe alieno. extra de peculio clerico. c. j. ⁊ c. inquirendū Et propter hoc nō poteſt hmōi clericus illud alienare autoritate propria: licet res mobiles quas habent clerici de beneficijs eccleſiaſticis ad vſus ſuos poſſint alienare autoritate propria. Qd autē dictū eſt de predio acq̄ſito de pecunijs eccl'ie ſic ſpeciale eſt in eccleſia: ſicut ſpeciale eſt quod ſi tutor pupilli vel curator minoris de pecunia eorū emit predium ſibi ⁊ nomine ſuo ⁊ non ad opus pupilli vel minoris poterit pupill⁹ ille vel minor vtiliter vendicare predium illud. ff. quando ex facto tutoris. l. ij. Idem de milite intelligo ſi de pecunia ſua alius emerit prediū ad opus propriū ipſius ēptoris: ⁊ nomine ſuo. C. de rei vēdi. l. Sicut proponit. Idē intelligo. Si quis ex pecunia eccleſie quā furatus eſſet vel rapuiſſet vel depoſitū habuiſſet poſſeſſionem emiſſet ad opus ſuū: quia eccleſia illā vendicare poſſet vt dictū eſt in primo caſu. Sicut etiam ſpeciale eſt de vxore ⁊ marito Qd ſi alter eorum aliquid emerit de pecunia quā reliquus ei donauit poterit ille cuius fuit pecunia illa illud vtiliter vendicare. ff. de donatio. inter virū et vxorem. l. vxor. marito. Sed ſi predicti caſus ſpeciales ſunt alias regulare eſt. ꝙ ſi qs de pecunia aliena aliquid emerit nomine ſuo emptori acquiritur nō ei cuius fuit pecunia. C. de rei vendi. Si ex ea hec omnia. Gloſ. Item habent eccleſie priuilegiū i retinendo: quia quo caſu contra alios currit preſcriptio. xxx. annoꝝ: vel breuior: ꝯtra eas. nō niſi. xl. annoꝝ

annorum extra de preſcrip. de quarta. xvj. q. iiij. c. Neq3 decenniq. De hoc requi repleníus infra li. ij. titu v. de raptoribus. q. xxxv. Que ſint ⁊ ſequentibus. ℂ Ite habent priuilegiū in anuttēdo: q2 non valet alienatio rei eccleſiaſtice in icertis caſibus ⁊ debita forma ſeruata. Caſus ſunt. vj. ſ. propter debitū vrgēs vt in illa. j. x. q. ij. hoc ius. Itē propter redemptionē captiuorū: ⁊ propter pauperes paſcendos tēpore famis. xij. q. ij. Aurū habet. ⁊ c. Gloria. Item propter eccleſiā edificandā. Et propter cymiteriū ampliandū. Itē propter vtilitatē pōt vendere min⁹ vtile vt emat magis vtile. xij. q. ij. Sine exceptione. ℂ Forma variat̃ iuxta varietatē eccleſiarum. ſ. epiſcopaliū monaſterioꝝ. ⁊ ꝑochialiū. Colligunt̃ aūt forme. x. q. ij. §. hoc ius: ⁊ c. Si quis epiſcop⁹. xij. q. ij. Placuit. Sine exceptiōe alienatiōes abbatibus. Gloſſa hoc ſpecificat dicēs. Epūs res ad menſam ſuam pertinētes: vel res cathedralis eccleſie nō pōt alienare ſine conſenſu capituli. Nec abbas res monaſterij ſine conſenſu epiſcopi et conuētus ſui. Nec preſbiter ꝑochialis res eccleſie ſue ſine cōſenſu epi ſui ſm qd dicūt capl̃a ſupi⁹ allegata. Que tñ oīa loquūtur de rebus imobilibus eccleſie. q2 in alienatiōe rerū mobiliū nō req̄ritur hec ſolemnitas. ℂ Nota etiam q̄ eccleſie pro alienis debitis obligari nō poſſunt. vñ ait G. ix. firmiter inhibem⁹ne quis ꝑſumat eccleſiā ſibi cōmiſſam ꝑ alienis grauare debitis aut litteras alicui ſeu ſigilla cōcedere q̄bus poſſent eccleſie obligari. Decernētes ſi ſecus fuerit attēptatū ad ſolutionē taliū debitoꝝ eccleſias nō teneri. Si q̄s aūt cōtra ꝑmiſſa de cetero venire ꝑſumſerit ab amminiſtratione ſpirtualiū ⁊ tēporaliū nouerit ſe ſuſpenſum. Hec oīa extra de ſolutionibus. c. ij. ℂ Ligat autē pena ſuſpēſionis ſm Hoſti. in glo. ibidē inferiores epis. vt extra de ſentē. excōi. in nouella. Innocen. Quia periculoſum. ℂ Poterit tñ hec ſnīa per epiſcopū propriū relaxari. vt dicunt Innocē. ⁊ Hoſtien. in glo. q2 papa hoc ſibi nō retinuit. extra de ſentē excōi. Nup. ſed nō debet̃ facere niſi prius indēnitati eccleſie cōſulat̃. ar. extra de ꝟbo. ſigni. Cum olim. ℂ Caueat aūt ſic ſuſpenſus ne añ relaxationem ingerat ſe diuinis alioquin irregularitatem incurret. vt dicit Hoſti. in gloſ. ibidē ſuper qua ꝑ ſolū papā poterit diſpēſari. Extra de ſentē. excōicationis. cum medicinalis.

Forma alienationis.

ℂ Queſtio. xviij.

Ta Raymūd⁹.

Quę ſit emunitas ꝑdiorū eccleſiaꝝ. Rñ. ſm Raymun. §. iiij. predia eccleſiaꝝ hoc priuilegio gaudent: nō debēt grauari ſordidis muneribus. i. calcis coquēde harene fodiende. cloace purgande ⁊ ſimilia q̄ vilia ſunt. xvj. q. j. placet. ⁊ §. Nonarum. Eſt aūt vt dicit hic glo. Munus: ſm leges onus cum neceſſitate īpoſitū. ad honeſta aūt munera tenēt̃: ſed cū diſtinctiōe q2 alia ſūt ordinaria alia extraordinaria. Ordinaria aūt ſunt tributa ⁊ ſupͥdicta. Ad tributa tenent̃ ꝑdia eccleſiaꝝ. xj. q. j. Si tributum. xxiij. q. vi. Tributū: fallit hoc in decimis oblationibus domibus atrijs ⁊ ortis iuxta eccleſiam poſitis ⁊ in manſo in quo eccleſia ſita eſt. vel ſecundum quoſdā de quo eſt dotata. De q̄bus nullum debet dari tributū. De alijs omnibus ſic niſi expreſſe fuerit remiſſum ab eo qui potuit remittere. ⁊ hoc ideo q2 res tranſit cum onere ſuo. xxiij. q. viii. ſ3 canonicā. extra de cēſibus: Sancimus xvj. q. j. Si q̄s laycꝰ ad ſuperidicta. i. ſuppoſita de nouo vt dicit gl. q̄. ſ. propter ſubuenientē libertatē preſtantur: non tenent̃. xvj. q. j. placet. ad extraordinaria. ideſt que ſubito inſurgunt non tenent̃ niſi reſpiciāt ad pias cauſas: puta q2 princeps mouet

Munus. i

exercitum contra ſarracenos vel hereticos vel q2 petitur aliquid ad cōſtructionē pontiū. vel aliam ſimilē cauſam. In talibus eñ ſi neceſſitas hoc expoſcat debēt ibi pricipes vel alij ſeclares nō autoritate propria accipere. ſed humiliter ab epiſcopo ⁊ clericis poſtulare. Et ſi ipſi viderint tantā neceſſitatem vel vtilitatē vbi laicoꝝ non ſuppetunt facultates arbitrio ſuo. poſſunt aliqua cōferre. extra. e. Non minus. extra de cēſibus. cū apl̃s: hodie nihil conferre debent in auxiliū principū niſi conſulto papa vt dicit̃ extra eo. ti. aduerſus. videtur tamen gloſ. hic innuere q̄ ſi poſſeſſio añq̄ perueniret ad eccleſiam tenebat̃ ad ſupͥdicta ⁊ ſic tranſlata eſt cū onere ſuo qd etiā nūc teneat̃. Sed ſupͥdicta diuerſimode exponūt̃ vt ptz in Hoſti. §. iij. Aq̄b⁹. ꝟ. Ad ordinaria. vide infra. q. xx. Quid ſi.

ℂ Queſtio. xix.

Utrum laici poſſunt albergū ſeu hoſpitium petere. ſeu exigere ab eccleſia. Rñ. ſecundum Hoſtien. vbi. ſ. ꝟ. Laici etiā hoſpitiū violentum tanq̄ ex debito non poſſunt exigere ab eccleſia. extra. e. c. j. xlij. di. Quieſcamus. Caritatiuū aūt denegandū nō eſt. ℂ Dicit tñ Inno. extra. e. ti. i glo. ſup. j. ca. Nō ſi aliquis vel eccleſiaſtica vel ſecularis pſona pro recognitione bñficioꝝ ſuoꝝ: reſeruaſſet ſibi aliqd hoſpitiū in aliqua eccleſia. Illud bñ debetur: xviij. d. vlti. Eleutherius. ⁊ poſtea addit dicens. S3 nobis videt̃ q̄ nulli laico vel etiā clerico licet violēter irrūpere domos eccleſie rōne alicuiꝰ iuris ſibi debiti cū oīa bona eccleſiaꝝ ſint ſancta ſanctorum: ⁊ in eis cōmittitur ſacrilegiū. xij. q. ij. Nulli. Idem eadē3 rōne nō poſſunt tollere neceſſaria hoſpitio: ⁊ violenter ingredi domū: q2 in predicto caſu nulla domus neq3 aliqua res d3 hāc ſeruitutem vel etiā ſunt ad hoc obligate: ſed tñ eccleſia obligata eſt ad hoc ⁊ pſonalis actio nō realis contra eccleſiam cōcepit. Secus tñ de epo vel alio habente iuriſditionē in aliqua eccleſia qui poſſet alium inique intrantē violenter expelleret domū irrumpere. Et idem de poſſeſſore alicuius eccleſie quaſi prelatus. Secus de abbate reſpectu domoꝝ capelle ſibi ſubiecte: quia capellam non poſſidet ſ3 in eius ſubiectiōis habeat. ar. ff. ad legē aquil. quēadmo. §. j. ⁊ ij. Nota ibi plura de hac materia ⁊ ſimilibus ⁊ omnia ſupradicta ſecundum Inno. ⁊ Hoſtien. ponit ibidem in gloſ. ⁊ concordat.

Hoſtienſis

Inno.

ℂ Queſtio. xx.

Quid ſi poſſeſſio aliqua peruenerit ad eccleſiā puta domus vel poſſeſſio alia q̄ tenebat̃ albergum facere certum ⁊ certo modo. Rñ. ſecundum Hoſti. ibidē3 puto q̄ eccleſia teneatur: quia hoc eſt certum ſeruitium. Omne eñ certū ſeruitiū poſſeſſionis aut eccleſia ſoluat aut alij vendat poſſeſſionem vt dicit Hoſtien. ꝟ. ad ordinaria. Concordat Inno. in gloſ. ſuper. ca. Non minus.

Idem.

ℂ Queſtio. xxj.

Quę pena violantium emunitatem eccleſiaſticam. Rñdeo ſecundū Goff. eo. titu. in ſi. Pena eorum eſt duplex excōmunicatio ſcilicet hominis ſiue iuris. Nam violator eſt excommunicādus. vt. xvij. queſti. iiij. Nullus. ⁊ capitu. Si quis deinceps. Et ſaluo. qd caſualiter ſacrilegus eſt excommunicatus ipſo iure vt incendiarius eccleſie. ⁊ effractor. vt. xj. q. iij. c. Canonica. xij. queſti. iiij. c. Omnes eccleſie. extra de raptoribus. In litteris extra de ſenten. excōica. Conqueſti. Alij autem ſacrilegij qui alio modo eccleſias violant ſeu perſonas vel res ab ipſis rapiunt violenter vel bona pſaruni vſurpant: ⁊ per hoc ſacrilegiū incurrūt.

Pena violantium emunitatē eccleſie.

non ſunt ipſo iure excommunicati.vt extra de fo-
ro cõpetenti.conq̃ſtus. In quibuſdã tñ caſibus
res perſonaꝝ eccleſiaſticaꝝ vſurpãtes: ſiue eos mo
leſtantes ipſo facto ſunt excõicati.nouo iure:vt pa
tebit ĩfra li.iij.ti.xxxiiij.ð ſentẽ.ꝓcep.diſ.⁊ ecõuerſo
queſtio.xxxiiij.In ꝗbuſq; caſibus.ver.Sextus eſt.
Et ſequẽtibus. ¶ Ray.§.v. pena.dicit ꝙ violator
Ray. emunitatis eccleſiaſtice non ſolũ pena ſpũali.ſ.ex
communicationis vt ꝑdictũ eſt. punit: ſed ⁊ pena
pecuniaria imponitur ei q̃nq; maior q̃nq; minor.
xvij.q.iiij.Quiſquis cõtumax.Credo tamẽ ꝙ ho-
die pena illa arbitrio iudicis relinquat. Et debet
dari illi perſone vel loco cui facta eſt iniuria:vel
cuius emunitas eſt violata extra de ſentẽ.excõ.pa
rochianos.⁊ ca.ſequẽti.extra de ſymonia.De hoc
Hoſtienſis. autem.q.xvij.q.iiij. Si quis in atrio. ¶ Iura tñ vt
exprimit Hoſtien.§.v. Que ſit pena.diuerſas pe
nas determinãt puta.xxx. libraꝝ examinati a re-
gentı:vt in illo.ca.Quiſq̃s inuentus ⁊ dãnum no-
uies cõponat vt ibidẽ ſequit.§.ſequẽti.Sed ⁊ ſi q̃s
ſeruum fugientẽ ad eccleſiã inde violẽter extraxit
nõgentos ſolidos cõponat.vt in.c.Si q̃s cõtumax
Qui vero epiſcopũ a ſede ſua expulerit vel cõpre-
henderit vel in eum manus violentas iecerit ex-
communicatus eſt.⁊ oĩa bona ſua cathedrali ec-
cleſie applicant.xvij.q.iiij. Si quis deinceps: ſed
et ſecundũ legẽ quicũq; fugientẽ ad eccleſiam ab-
ducit crimine leſe maieſtatis irretitur.C.de his q̃
ad haneccleſiam confu.l.ij.

De reliquijs et veneratiõe

sanctorũ, Rubricella. ¶ Queſtio.xxij.

Irca finem iſti⁹ materie. Quero
Quid iuris ſit de reliquijs ⁊ vene
ratione ſanctorum.Rñ.Nota de
Inno.iiij. hoc conſtitutionẽ Innocen.tercij
in concilio generali que talis eſt.
Reliquie. Cum ex eo qḋ quidã ſanctorũ reli
quias exponũt venales ⁊ eas paſ
ſim oſtendũt xp̃iane religioni detractũ ſit ſepius.
⁊ ne in poſterum detrahat preſenti decreto ſtatui
mus.vt antique reliquie animõ extra capſam nul
latenus oſtendant.nec exponant venales inuẽtas
aũt de nouo nemo publice venerari preſumat:niſi
prius autoritate romani pontificis fuerint appro
bate. Prelati vero non permittũt eos q̃ ad eorum
eccleſias cauſa venerationis accedũt:varijs figmẽ
tis aut falſis documentis decipi. ſicut in pleriſq;
locis occaſione queſtus fieri cõſueuit.extra de re-
liquijs ⁊ veneratione ſanctoꝝ.cum ex eo.itẽ in.ca.
Audiuimus.⁊ de conſe.di.j.placuit.vt altaria etiã
habetur aliquid de hoc de his quoq;.Ray.eo.ti. i
fine.Dicit etiã glo.hic.Credo ꝙ reliquias emere
vel vendere illicitũ eſt ⁊ ſymoniacũ. Idẽ Goffre.
Inno.iiij. ¶ Dicit tñ Inno.iiij.in glo.ſuper.ca.Audiuimus
ſic.Item non negamus quin cuilibet liceat alicui
defuncto quẽ credebat bonũ virũ porrigere ꝓces:
vt pro eo intercedat ad deum:q: deus fidem eorũ
attendit.Non tñ pro eis licet facere officiũ ſolẽne
vel ꝓces ſolennes.Idem Hoſti.etiã in glo.

¶ Queſtio.xxiij.

Q Uero etiam vtrũ ſanctorũ reliquie poſſint
furtiue ſubtrahi.vt honeſtiori loco reponã-
tur.Rñd.ſecundũ glo.Hic dicendũ ꝙ non immo
ſacrilegiũ eſt quotiens aufertur ſacrũ de ſacro.⁊c.
xvij.q.iiij.Quiſq̃s idem dicit viricus.

¶ Queſtio.xxiiij.

C Uius autoritate corpora ſanctorum de loco
Gloſſa. ad locum ſint transferenda. Rñ de ↄſe.di.j.
dicit conciliũ.Corpora ſanctorũ de loco ad locum
nullus transferre preſumat ſine concilio principis
vel epiſcopoꝝ ſancteq; ſynodi licentia.Glo.expo-
nit principis.ideſt pape.Et hoc credo veꝝ eſſe qḋ
dicit capſm.Si corpus ſancti traditũ eſt ꝑpetue
ſepulture.C.de reli.l.vi.niſi neceſſitas immineat tũc
ſufficit autoritas ꝑſidis puincie.C.e.l.j. Si autẽ
non eſt traditũ perpetue ſepulture poteſt transfer
ri ſine autoritate alicuius ad alium locum.

¶ Queſtio.xxv.

Q Ue attendẽda ſint in canonizatione alicui⁹ Goffre.
ſancti.Rñ. ſecundũ Goffre.li.iij.ti.xlv. de
reliquijs ⁊ vener.ſanct.ad canonizãdos ſanctos ⁊
ſanctorũ cathalogos ↄſcribẽdos:de quo legit.xix.
queſti.ij.quã taliter peruenit.Inquirendũ eſt an
illi de quo canonizando agit prior vita teſtimoniũ Canoniza-
perhibeat pro laboribus multis:vel iuſtis ꝓ mo- tio ſancti.
ribus caſtis:pro actibus ſtrẽnuis.vt lxj.di.Mira-
mur:oportet eñi preſenti teſtificatione ꝑdicari.et
bone fame ꝓconijs nõ taceri.vt.xij.q.ij.Quatuor:
⁊ maxime qri dꝫ de ſimplicitate ⁊ humilitate.vt
extra de ꝑſumptionibus et ſtudijs ſimplicib⁹ eñi
dat deus gratiã.Item queri ſolet an in vita paſſus
fuerit perſecutiones.vt.vij.q.j.Dis qui gemebat
et.c.ibi adunati.Et an fuerit paſſus ex charitate.
vt.j.q.j.vide q̃tũ bona eſt caritas.Querendum eſt
de miraculis i vita ⁊ poſt mortẽ.Eadẽ que ꝑdicta
ſunt etiã ponit Hoſti.e.Rubri.⁊ addit dicens.hoc
intelligas de cõfeſſorib⁹.De martiribus autẽ non
fit tanta examinatio:Sꝫ querit tñ de miraculis
et cauſa propter quã paſſi ſunt.ar.de conſe.di.iiij. Hoſtienſis.
cathecuminũ ⁊.ca.baptiſmi vicẽ. ¶ Ordinẽ ⁊ mo
dum quo cõſueuit curia romana procedere in ca-
nonizatione ſanctorũ perfecte ponit Hoſti.in glo.
ſuper.c.Audiuimus.

De decimis et primitijs et

oblationibus, Titulus.xv.

Uoniã detẽtores decimarũ ⁊ re-
lictorum pro ſepultura ſacrilegi
iudicãtur.xvij.q.iiij. ſacrilegium
Omnis.Ideo poſt tractatũ de ſa
crilegio de his agendũ eſt. Et pri
mo de decimis primitijs ⁊ obla- Decima.
tionibus. ¶ Queſtio.j.

C Irca decimas ergo quero primo quid ſit de-
cima.Rñdeo ſecundũ Ray.e.ti. In princi-
pio.Decima eſt omniũ bonoꝝ iuſte queſitoꝝ talis
pars.ſ.decima deo debita.extra eo.ti.tua.ij.Con-
cordat Hoſti.li.iij.Rubri.xxx.de decimis.§.j. Raymũd⁹.
¶ Queſtio.ij. Hoſtienſis.

Q Uot ſint ſpecies decimarũ.Rñ.ſm Hoſti.
§.ij.Quot ſint. due ſunt ſpecies q: quedã ꝑ
ſonales.quedã prediales.ꝑſonales ſunt vt q̃ debet Species de-
ex negotiatione vel artificio ſeu ſciẽtia vel militia cimarum.
ſeu venatione.Prediales aũt ſunt que proueniũt
ex ipſis predijs vt vinũ bladũ fructus arborum.vt
extra.e.ti. Ad apoſtolice.⁊.c.paſtoralis:⁊ extra de
parrochijs.c.vlti. ¶ Sꝫ de ꝗbuſdã dubiũ eſt vtrũ
ſint ꝑdiales vel ꝑſonales vt de agnis ⁊ fetib⁹ alioꝝ
alaliũ:q̃ i paſcuis gregatim paſcunt. Quidã hoc
q̃dã illud dicũt:ſꝫ dici põt qḋ ſunt mixte cũ partiꝫ
a ꝑdijs ꝓueniãt:q: inde viuũt alalia.ar.extra.eo.
cõmiſſum.⁊ hac ratiõe vident ꝑdiales.Nam ⁊ bo De alalib⁹
ues de eo fundo intelliguntur in quo laborãt non in
quo morant.ff.de fun.iſtr.l.cũ quidã.ſicut ⁊ arbor
illius ſoli cenſet in quo viuit.⁊ in quo radices hꝫ ⁊
non illius in quo vĩ cõſiſtere.ff.arbo.furtim ceſa.l.
ſi plures.§.Radicib⁹.parti etiã a ꝑſonis.i.a cuſto
dia ꝑſonaꝝ q̃ ſi deficiat lup⁹ inuadit.extra de regu.
iu.c.pe.⁊ hac rõne vident ꝑſonales.Goffre.vtraq;
opinionẽ

opinionem ponit ⁊ tamen magis videtur conſentire ꝙ ſint prediales ponit tñ argumēta ꝓ ⁊ cōtra. Similiter glo.xiij.q.j.§.j. Sup ꝟbo. Quis paſcit gregem. vtrāq; opinionē ponit nō determinans vide infra queſtione proxima.

¶ Queſtio.iij.

Cui danda ſit decima. Rñ. ſecundū Hoſtien. §.iiij. Cui danda perſonalis danda eſt eccleſie parrochiali ſeu baptiſmali de iure cōi.i.illi In qua dantes diuina audiunt ⁊ recipiūt ſacramēta. xvj.q.j. Queſti.xiij.q.j §.j. ꝑdialis ꝟo decima dāda eſt eccleſie infra cuius parrochiā ſitum eſt prediū extra de parrochijs.c.vlti.extra eo.qm̄.xvj.q.j. Si laicus.xiij.q.j.§.j. Et hoc niſi aliud obtineat de cōſuetudine: extra.e.c.j.⁊.ij.⁊.c.cōmiſſum: ⁊ plenius ī ca.ad apoſtolice: ⁊ pluribus alijs: vel niſi preſcripte ſint vt inferius patebit.e.t.q.vj. Cui ſoluēde. Concordat etiā his. Ray.§.ix. Itē aliquis habens. Idē etiā dicit Tho.in ſum.q.lxxxvij. art.iij. arg.ij. idē Inno.in gloſ.ſup.c.ad apoſtolice. ¶ De mixtis aūt de quibus ꝓmiſſum eſt q̄ſtione pxia ſ. de alalibus cui ſint dāde dicit Hoſti. Si apparet conſuetudo ſeruanda eſt. ſi nō apparet ⁊ paſcunt continue in ꝑdijs ꝓprie parrochie. ibi dāde ſunt alias videtur ꝙ diuidi debeāt inter eccleſiam vbi paſcunt ⁊ propriā. ar.ff.de leg.iij.l.q̄ ſaltū.extra de teſtamentis. Relatum.§.vlti. Si eñ decima precipue danda ſit propter ſacramentū.extra.e.ca.ij. et ca. Tua nobis.§.verum ad ſi.non debet ꝯqueri. eccleſia infra cuius parrochiā paſcunt ſi ratione ſacramentoꝝ q̄ preſtat paſtoribꝰ cū ipa corpa ſint vult habere medietatē: cum quedā ſocietas inter eccleſias cōtracta videat.vt.ſ. vna preſtet corpora et alie ra predia. ¶ Ray. vbi prius dicit ꝙ ſi aliqs paſcit pecora ī vna ꝑrochia: ſed hȝ caulā ſiue ouile in alia parrochia ꝙ de lacte: fetu ⁊ lana detur decima illi eccleſie ī cuius ꝑrochia paſcua ſunt ſita: q2 cum inde ſuſcipiāt totū nutrimentū. tales decime prediales cenſentur. ar.extra.e.cōmiſſum. Concordat in hoc Tho.in ſum.ar.iij.ar.ij. Sed ſecundum alanū vt dicit hic glo. Si continue iacēt in vna ꝑrochia ⁊ continue paſcunt in alia: decime diuidi debent. Et idem ſi pro medietate anni paſcunt in vna parrochia: ⁊ ꝑ aliam medietatē in alia parrochia. hec etiā in glo. Ber.extra.eo ad apoſtolice. Conſuetudo tñ in talibus eſt tenēda. ¶ Dicit etiā Ray.§.v. Reſtat ꝙ decimarū canonicā diuiſionē habes.xij.q.ij. Quattuor.⁊ extra ƌ teſtamētis. Requiſiſti. In quibus capitulis dicitur ꝙ vna quarta epiſcopo: alia clericis: alia fabrice: alia pauperibꝰ eſt applicanda. Et addit Ray. verū q2 illud in paucis eccleſijs obſeruat. Credo in talibus conſuetudini ſtandū eſſe. extra de ſepul. certificari. Eidem dicit Goff. ⁊ Hoſti.§.ix. Quomō. ¶ Hoſtien. vbi prius in ſi. concludit dicēs ex his patet qꝺ eccleſie parrochiali danda eſt decima.xvj.q.j. Statuimus ⁊ ca. Decimas. Nō ergo epo. iura aūt q̄ videt hoc dicere vel loquūt de cōſuetudine vł de ſua quarta vel aliquo ſpeciali iure. De clericis malis vide. infra.q.ix. in fine

Hoſtienſis
Cui def decima.
Ray.
Hoſtienſis

¶ Queſtio.iiij.

Innocentiꝰ. Sed cui ſoluent decimas decimas perſonales reges ⁊ principes. Rñ ſecundū Innocē. extra de maio. ⁊ obe. in glo.ſup.c. Dēs epo ſoluēt ī cuius dyoceſi habent principale domiciliū. Et ſi ī duabus dyoceſibꝰ principaliter habitant diuidēt inter ſe illi duo.

¶ Queſtio.v.

Quid de decima venationis ⁊ piſcationis et lignorum ⁊ paſcue ⁊ hmōi. Rñ ſm Innoc. extra eo.ti.in glo.ſuper ca. Non eſt in ꝑtāte. dicendum ꝙ decime de venatione vel piſcatione ꝑſonales ſunt: q2 opere hois ꝑueniūt lȝ in terra mari vel aqua nutriant. vñ dande ſunt eccleſie vbi ꝑ annū ꝑcipiunt ſacramēta. ⁊ hec itelligo vera vbi libere quiſq; piſcat nullo ꝑcio dato nec parte piſcatiōis Quia ſi inde daret preciū vł pars hñ videret ꝙ de illo precio vel parte dande eſſent decime eccleſie baptiſmali q2 nō ex miniſterio hois: ſed ex aqua ⁊ terra prouenit idē dico de venatione ⁊ hmōi. ¶ Item videtur ꝙ ſi aliquis capiat piſces ī mari et portet in ſtagnū ⁊ ibi viuant aliquot diebus. ꝙ decimas debet inde habere eccīa in cuius parrochia eſt ſtagnū. Idē videt de beſtijs recluſis arg. extra codē cū nō ab hole. alij aūt dicūt ꝙ ſint decime perſonales ⁊ ꝙ dande ſint eccleſie vbi ꝑcipiūt eccleſiaſtica ſacramēta. ¶ Itē ſi arborē exciſam de ſilua nō valentē librā q̄s portet ad portū vbi valet mille libras: nō debet ſoluere niſi decimā eius qꝺ valebat in ſilua: vel melius deductis expēſis quas fecerit inde ducēdo ſoluet decimā dū mō bona fide fecerit. ¶ Dicit etiā Inno. ī glo.ſup.c. Cōmiſſum. ꝙ ſi paſcua vendunt decima precij ſolui debet eccleſie ꝑrochiali. Si aūt dominus fundi patiat gratis beſtias paſci in fundo ſuo cū herba auulſa de terra a beſtia. ¶ Vel potius ab eo q̄ beſtias paſcit tranſeat cū onere ſuo. ſ. decime dñs beſtie decimā exiſtimatiōis totius herbe dȝ dare. ff. de vſufructu ſi vſufructuarius. vide. ƌ.q. proxima.

Innocentiꝰ

¶ Queſtio.vj.

Cui ſoluende ſint decime noualiū. Rñ. ſecundū in Ray.§.viij. Sed quid de militibus. ſolui debent eccleſie ꝑrochiali nō militibꝰ ſeu laicis qui tenent decimas in feud. q2 talia priuilegia arctanda ſunt nō ampliāda. extra.eo. Tua. Et infra ſecus dico de religioſis q̄ ex priuilegio decimas ꝑcipiunt: q2 illi percipiunt etiam decimas noualiū. extra eo. Ex parte tua.ij. Si autē monaſterū vel eccleſia aliqua decimas alicuius ꝑrochie ꝑſcripſit non habens ſup hoc priuilegiū ibi dico ꝙ decime noualiū debēt non obſtāte tali ꝑſcriptiōe ſolui eccleſie parrochiali adquā de iure ſpāli ſpectat perceptio decimaꝝ. extra eo. Cum cōtingat. Idē dicit Hoſtien. ti. de decimis.§.vj. a q̄bus. ver. hi aūt. Et Innoc. in glo.ſup.c. tua. ⁊ inde etiā dicit ibi Inno. qꝺ qui petit decimas in alia ꝑrochia ratione preſcriptoinis dȝ ꝓbare de ſingulis fundis ꝑ ſe: q2 decima collata ex vicinis fundis non probat in alijs deberi. ¶ Et qꝺ dicit predicta decre. Cū cōtingat ꝙ.ſ. ratione antiquaꝝ decimarum videlicet ex preſcriptiōe ī aliena ꝑrochia decime noualiū nō percipiunt niſi cauſa rationabilis ab his q̄ alias decimas ꝑcipiūt oñdatur: ꝑ quā ad eos appareat noualium decimas ꝑtinere. Exponit Inno. ibidē in gloſ. cauſa rationabilis puta priuilegiū vel trāſactio vel alia ſimilis vel ſpecialis ꝑſcriptio in ſingulis agris noualiū vt ꝓmiſſum eſt. ¶ Hoſti.§.x. Et vtrū ꝑſcribi ſub.§. duodecimo quero. Dicit ſic ſi decime noualiū ſint infra limites alicuius parrochie ⁊ de hoc non dubitet ad illā pertinēt ſalua canonica epi. In dubio ꝟo pōt eps gratificare cui voluerit. vel ſibi retinere. extra de decimis. qm̄. ibi vidētur hec expreſſa ſic etiā exponit Inno. ibidē in gloſ. ¶ Nota etiam ſecundum Innoc. in gloſ.ſup capi. Cum in tua. ꝙ iure cōmuni non poſſunt decime eiuſdē agri diuerſo iure cenſeri: ſed ſecus ſi diuerſi eſſent agri. q2 ſic bene preſcribit in vno ⁊ in altero nō: ſecus etiā de pacto ſpāli vt ptȝ extra eo. Ex multiplici: aliqui etiā dicūt ꝙ bene poſſet preſcribi ꝙ de certis fructibus non darentur decime

Ray.
Noualia.
Hoſtienſis
Innocencis

ex quo pacto poteſt induci. q̄ꝺ de certis fructibus
De certis fructibus. non detur decime. extra. e. Ex multiplici. vide in- fra queſtione proxima. z. q. viij. in fi.

¶ Queſtio. vij.

Cui debentur decime illarū rerū de q̄bus an- tiquitus non cōſueuerūt dari decime vt de
Ray. oliuis ⁊ ſimilib⁹ ⁊ a militibus recuperare. R̄ñd. dicit ibidē Ray. ſic videtur ꝙ decimas illarū rerū. que antiq̄tus nō cōſueuerūt decimari poſſint etiā milites petere q̄ alias decīas ꝑcipiūt eo q̄ꝺ eis ter ra illa ab antiquo fuerit decimalis. Et vna eadē q̃ res non debeat duplici iure cēſeri. extra. e. Cum in tua. Sꝫ illꝺ verū eſt in monaſterio vel eccl̄ia. ſecus forte poſſet dici in laico. ſ. q̄ꝺ non debeat recipere ſic nec decimas noualiū. Et op. ar. ff. de ꝯtra. emp. in lege. vbi dicit̄ ꝙ fundo vēdito exceptis lapidici- nis non videnṫ per illā exceptionē excepte. niſi la- pidicine q̄ tunc apparebāt. lꝫ plures alie eſſent in fundo q̄ nō apparebāt. Itē q: in ambiguo ſemꝑ tu tior via eſt eligēda. extra de homicidio ad audi. vñ tunc conſulendū eſt q̄ꝺ ſoluanṫ eccleſie ꝑrochiali. Idem Hoſti. ſub. §. tertio q̄ritur. ṽ. Sꝫ non debet. ¶ Idem ſentit vvil. h in glo. ⁊ addit eodem modo credo ꝙ ſi miles aliquis vl̄ alius laicus q̄ hacten⁹ nō ꝯſueuit decimas ꝑſoluere de terris ſuis rediēs ad cor velit eas ꝑſoluere. ſoluere debet eas parro- chiali eccleſie non illis q̄ ex ſola ꝑ̄ſcriptione deci-
Ray mas hactenus perceperūt. ¶ Addit poſtea Ray. ꝑ hoc nota pleroſq̄ꝫ ep̄os male facere. q̄ oēs deci- mas noualiu ſue dyoceſis ⁊ alias quaſcūq̄ꝫ poſſūt a militib⁹ recuperare ſibi vſurpant q̄ꝺ non licet de iure niſi cum illa noualia: vel alia non ſunt infra terminos alicuius ꝑrochie: vel niſi aliā cauſam ra tionabilē oſtendāt. vt in ꝑallegata decre. Cum in
Hoſtienſis tua. Et extra. e. Q̄m̄. ¶ De hoc dicit Hoſti. ſub. §. duodecimo ſic. Eſt igiṫ hec veritas. q̄ꝺ nec de noua libus. nec de recuperatis a laicis debet epiſcopus retinere niſi ſuam canonicā. hoc eſt quaten⁹ perci piebat de antiquis ⁊ de his ꝑcipiat. ar. extra de cē- ſibus. eccleſijs. ſunt eñ quaſi ꝑtionarij. Ideo ꝑ ra ta oīa cōicare debēt ep̄s ⁊ ſacerdos. Q̄ꝺ ſi nihil per cipiebat epiſcopus de antiq̄s ad minus ſua quar- ta fraudari non debet. extra eo. Q̄m̄.

¶ Queſtio. viij.

Quid ſi ſit conſuetudo in aliqua parrochia ꝙ vna eccleſia percipiat decimā de blado ⁊ alia de vino ⁊ aliqua terra q̄ cōſueuerat eſſe frugi fera ſeu bladalis ſit vinitoria vel ecōtra q̄ eccleſiarū percipiet decimā. R̄ñ. ſecundū Hoſti. ſub. §. Deci-
Idem. mo quero. Illa eccleſia q̄ ꝑcipiebat de blado per- cipiet ⁊ de vino: q: licet muteṫ qualitas terre non tamen ſubſtantia. hoc expreſſum eſt extra. e. com- miſſum. §. Et ſicut etiā de paſcuis. licet etiam con ſuetudo in vno predio preſcripta ſit ab aliqua ec- cleſia non extendeṫ hec cōſuetudo ad aliud prediū quod de nouo colitur. extra eo. Cū contingat. ff. de pactis. Si vnus. §. añ omnia. Idem Hoſti. in gloſ. ſuper ca. Cum in tua. Et addit ſic dicens. Si autē ab antiquo due eccleſie conſueuiſſent ſimul perci- pere in eodē predio diuerſas decimas annuatim; non video quare hoc ſtare non poſſit q̄muis hoc do mino noſtro. ſcꝫ Innocē. non placeat. Et patet exē plum in multis locis. vbi eodē anno in eodē agro eſt decima vini ⁊ arborum. vide. ſ. eo. titu. q. vj. Cui ſoluende in fi.

¶ Queſtio. ix.

Quid de clericis qui habentes ſufficiens pa trimonium vel alios redditus recipiūt de- cimas. R̄ñ ſecundū Ray. §. x. Quid de clericis. ad
Ray. hoc dicas ꝙ ſi tales clerici deſeruiāt eccleſie ſicut debent ⁊ has decimas non percipiūt vt eas in ma los vſus conſumāt. Sed vt inde pauperibus proui deant non peccant. alias cōmittūt ſacrilegium. vñ Hiero. qui bonis parentū ⁊ operibus ſuſtentari poſſunt ſi q̄ꝺ pauperum eſt accipiūt ſacrilegium profecto incurrunt ⁊ per abuſionē talium iudiciū ſibi manducāt ⁊ bibūt. xvj. q. j. q̄m̄ q̄cq̄d. De hoc et Proſper. j. q. ij. paſtor. Item ſi illo recipiente aliq̄ fame moriant̄. ipe eſt reus homicidij. xiij. q. v. in mol ans. in fi. ṽ. panis egentiū ⁊c. Concordāt his. Gof. addit tñ q̄ꝺ hoc verum eſt niſi ad ſuorū patri moniorū titulos ſint ꝑmoti q̄ꝺ fieri pōt: vt extra ꝺ
Hoſtienſis preben. ep̄s. ⁊. c. tuis. ¶ Hoſt. aūt ſub. §. quarto q̄- ritur abſente dicit ꝙ clericis decime debenṫ ⁊ lici te eas exigūt ⁊ alij eis ſoluere teneṫ quātūcū q̄ꝫ ma lis niſi notorij ſint: ſed ſi in malos vſus expendūt tunc licitis illicite abutunṫ. ¶ Innocen. etiā i glo. eo. ti. circa ꝑn. dicit ꝙ clericis dande ſunt decime quātūcū q̄ꝫ diuites ſint vel mali: extra. eo. tua nos. ¶ Hoſti. tñ. §. viij. ⁊ quare. in fi. dicit ꝙ ſi clericus non ſeruit eccl̄ie vt dꝫ vel notorius fornicator ſit laicus nō teneṫ ei dare decimā: ſed ꝑrimo ſuꝑiori ⁊ ꝙ ille debet in vtilitatē illius eccl̄ie cōuertere de cimam: ⁊ dicit ꝙ id q̄ꝺ dicit decre. tua nobis. ſ. q̄ꝺ nō obſtat clericorū nequitia intelligiṫ de occultis. Durum tñ eſt hoc nec alibi recolo me legiſſe. Tñ
Johannes lector. ⁊ in glo. ſua ponit hoc idem hoſti. ſuꝑ. c. tua nobis Uide etiā de hac materia infra li. ij. ti. v. de rapto- ribus. q. xvij. quid ſi clericus.

¶ Queſtio. x.

Utrum decime ꝑ̄ſcribi poſſint. R̄ñ. ſm̄ hoſt. §. x. Et vtrū dicendū ꝙ ab aliquib⁹ ſic: ab ali quibus nō. laici eñ decimas preſcribere non pñt. extra de preſcript. cām que. xvj. q. j. peruenit. Nec quominus ſatiſfaciaut aliqua ꝯſuetudine ſe tueri
Decimā ꝑ̄ſcribi. poſſunt. ¶ Clericus vero ſi parrochiam habeat ꝑ̄- ſcribere pōt ipſas: ⁊ ſic parrochia ꝯtra parrochiā preſcribit. extra de ꝑ̄ſcrip. de quarta. ¶ Religioſi autem non hn̄tes parrochiam ipſas preſcribere non poſſunt: q: nec poſſidere licet. xvj. q. j. placuit. immo teneṫ ſoluere niſi priuilegiati ſint. xvj. q. j. ꝑuenit. ⁊. c. generaliṫ. xij. q. j. duo ſunt. Idē Her. i glo. ſuper. c. nuper. ſꝫ rōne parrochiarū ipſas pre- ſcribunt. extra. eo. cum contingat. ⁊. c. cum in tua. Uerum quia timeṫ ne a laicis cām habuerint de- bent ꝑbare titulū ſic poteſt intelligi: extra. e. dile- cti. ⁊. c. dudum, ⁊ extra de preſcrip. ſi diligenti. Sꝫ parrochia ſecularis contra parrochiam ſecularē non habet neceſſe titulum oſtendere. ſic poteſt in- telligi. extra de ꝑ̄ſcrip. vigilāti. de quarta. ⁊. c. q̄m̄. ¶ Idem tamen Hoſti. ii. ij. rubrica. xxvj. de pre- ſcriptio. in rubrica de preſcriptione rerum immo bilium. §. iij. que exigantur ſub. §. quartum diffuſe de hac materia loquiṫ. ⁊ in ṽ. indiſtincte ſic dicit Indiſtincte ſuſtinere poteſt et probabiliter ꝙ in omni preſcriptione excepta illa cuius non extat memoria exigitur ſecundū canones ꝙ allegetur ti tulus ⁊ probetur alioquin poſſidens condemna-
Innocenti⁹. bitur. ¶ Dicit etiā Innocen. extra de preſcriptio- nibus. in glo. ſuper. c. ſi diligēti. in fi. q̄ꝺ in preſcri- ptione cuius nō extat memoria ſufficit tamen ma gnum tempus exprimere: ⁊ ſi queraṫ ab eo de titu lo ſufficit dicere neſcio quo titulo hec res ad ꝑ̄de ceſſores meos peruenit: ſed credo vel etiā credere debeo ꝙ iuſto titulo ex quo tm̄ ſine cōtradictione poſſederunt. argu. bonum. xj. diſtin. eccleſiaſticarū ⁊. c. palam. ⁊. c. quis neſciat. Nota in eadem gloſſa plura de hac materia ſcꝫ an allegans preſcriptōēꝫ habeat neceſſe probare titulum vel non. Uide de hoc. ſ. eo. titu. q. iiij. cui danda. Nota etiam ſcd̄m Innocen. extra. eo. ti. in glo. ſuper. c. cū ſint hoīes. q̄ꝺ vna eccl̄ia pōt ꝑ̄ſcribere decimas i alio ep̄atu.

ſi aūt

ſi autem poſſeſſio vñ decima colligit ſit in limite preſcribere nõ põt extra de ꝑrochijs ſuper eo. Concordat etiã Ber. ibidẽ i gl. ¶ Nota etiã ſm Inno. in glo. ſuper. ca. predictũ ſuper eo ꝙ ſicut epatuũ limites preſcribi non poſſunt: ita nec ꝑrochiarum particularium licet quidã aliter intellexerint. Cõcordat Ber. ẜ. prius.

¶ Queſtio. xi.

Hoſtienſis

Quid ſi qui epiſcopi vel religioſi de cõſuetudine ꝑcipiũt oẽs decimas alicuius ꝑrochie vtrum nõ obſtante tali conſuetudine poſſit pbr̃o qui nõ habet vñ viuat competẽs portio aſſignari Rñdeo ſecundũ Hoſti. §. x. Et verũ ſub. §. vndecio quero. Dicas ꝙ ſic: qꝛ hoc expreſſum eſt extra de ꝑbendis. extirpande. §. Cum igitur os bouis

Idem: Ray.

¶ Queſtio. xii.

Quis teneat decimas dare. Rñ. ſecũdũ Hoſtien. §. vj. a qbus ⁊ Ray. ſub. §. ij. dant decime a laicis. xvj. q. vij. Decimas quas. ⁊ breuiter a quolibet dande ſunt niſi ſpali priuilegio dñi pape exemptus ſit. extra. co. tua. ⁊ ca. a nobis priuilegiati aũt ſunt Cyſtercieñ. hoſpitalarij ne teneant dare decimas de poſſeſſionib⁹ ſuis qͣs proprijs manibus vel ſumptib⁹ excolũt: ⁊ hoc de poſſeſſionibus ante concilium generale lateranenſe acquiſitis. De his vero que poſt cõcilium eis collate ſunt gratis vel quas ipſi emerũt ꝓ monaſterijs de nouo fundãdis tenent dare decimas etiã ſi proprijs manibus vel ſumptib⁹ excolãt extra. c. Nuꝑ abbates. ¶ Addit Hoſti. alijs aũt religioſis hoc conceditur ne de noualibus q̃ proprijs manibus excolunt ortis ⁊ nutrimẽtis aialiũ ſoluere decimas teneantur. extra. c. Ex parte tua. j. ⁊ ſic hodie tenẽdum eſt de monachis nigris ⁊ canonicis regula. ⁊ alijs religioſis viuẽtib⁹ in cõmuni. idẽ dicit Ber. in glo. ſup. c. Ex parte. Et videt cõcordare Inno. in gloſ. ſup. c. ſup geſtũ. Et Gaufre. c. i. ⁊ in li. v. titu. xxxiij. de priuilegijs. Idẽ dicit. Et addit ibi ꝙ nutrimẽta aialiũ itelligũt ſer⁹ quos nutriũt aialia ẜ in. §. Sed qꝛ de cõibus. ¶ Itẽ qd̃ dictũ eſt de monachis intelligas ſm Ray. qñ monaſteria nõ habẽt populũ ſi em̃ haberẽt ppl̃m tũc poſſẽt recipere decimas tã ꝑſonales ꝙ̃ p̃diales. Intellige de p̃dijs infra limites illius ꝑrochie. extra. c. Dilecti. Suggeſtum. idẽ Inno. in glo. ſup. c. Suggeſtũ ¶ Oĩa predicta intelligas de iure cõi. Secus ſi ꝑ ſpalia priuilegia amplius ſunt priuilegiati. vel p̃ſcriptione muniti ſecundũ Inno. in glo. ſup. c. Suggeſtũ. ⁊ Ray. vel ex aliqb⁹ cauſis ceſſet priuilegiũ: vt patebit i queſtione ſequẽti. Itẽ ſecundũ Ray Leproſi tenẽt dare decimas niſi de ortis ⁊ nutrimẽtis aialiũ. extra de eccleſijs edific. c. ij. ſecundũ. glo. Vilh. ẜ intelligendũ eſt hoc priuilegiũ de illis leproſis qui viuũt in cõi. Si em̃ aliqs viuat ſolitari⁹ in domo mapie. ſi ſit diues nõ credo ꝙ gaudeat iſto priuilegio. ¶ Itẽ ſecundũ Hoſti. ẜ. Itẽ clerici ⁊ ſequẽti. Non debẽt clerici decimas dare de dote eccleſie. Secus de quaſi caſtrẽſi. extra. c. c. ij. in ꝑncipio. ⁊. §. primo. xvj. q. j. q̃ſti. ⁊. c. Si quis laycus. minores em̃ maiorib⁹ ⁊ ſic leuite ſacerdotibus. extra. c. c. j. q̃ſi i principio ⁊ mapie cleri. ꝯiugati. extra de clericis cõiugatis diuerſis. Et ſic etiã itelligũt quidã. xvj. q. j. Si qs laicus. Sic ⁊ clerici cõiter viuẽtes decimas nõ tenent ſoluere. xvj. q. j. Decimas ergo a cõtrario ſenſu alij tenent. Tenent ergo clerici. Non quidẽ equales eq̃lib⁹ cũ ab ipis nõ recipiãt ſacramenta eccleſiaſtica. nec eis ſubſint ſꝫ ſuperioribus qbus ſubſunt tenent ſoluere d̃ patrimonialib⁹ bonis ⁊ alijs ex euentu licite acq̃ſitis. Et ſic exponit

Goffre.

Hoſtienſis

Dos eccl'ie.

Hoſtien. decr. extra. eo. Nouũ. multa tñ ⁊ diuerſa de hac materia ſcripta ſunt. Itẽ ſecundũ Hoſti. ẜ. Tenet. Decimas p̃diales ſoluere tenet is ad quẽcunq; peruenerit ipm̃ p̃dium etiã ſi iudeus ſit: qꝛ res tranſit cum onere ſuo. extra. c. de terris: ⁊. c. cũ ſint ad ſi. Ergo ab emptore exigenda eſt. extra eo. paſtoralis.

¶ Queſtio. xiij.

Quero etiã ẜ in qbus caſib⁹ ceſſet priuilegiũ de nõ dãdis decimis Rñ. ſm hoſt. ẜ. Ceſſat ⁊ ſequẽtib⁹. vnus caſus eſt ſi enormẽ leſionẽ iducat iuri ꝑrochiali. extra. eo. Suggeſtũ. extra de verborũ ſignifi. Quid ꝑ nouale. alius propter pactionẽ vel amicabilẽ ꝯpoſitionẽ. extra. c. Ex multiplici. Tercius propter cõtrariũ actũ p̃ſcriptũ puta qꝛ priuilegiatus ſoluit. ꝑ. xxx. annos. extra de priuil. Si de terra multo fortius. ſi. xl. extra de priuil. accedẽtibus. ¶ De hoc etiã extra de cõſti. Cũ acceſſiſſet. Cum. m. ferrarieñ. hos tres caſus ponit etiã Ray. ¶ Poſtea addit hoſti. Quartũ ſi priuilegiatus p̃dium alienũ cõducat. extra. c. Dilecti. Quintus ſi prediũ priuilegiatũ alijs locet extra eo. lꝫ. Sextus ſi ſentẽtia ferat ꝯtra ipm a qua nõ appellauit ſiue priuilegiũ oſtẽdit ſiue nõ. extra de ſentẽtia ⁊ re iudicata. Inter monaſteriũ. ⁊. c. ſequẽti. Gof. ponit primos. v. caſus.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. xiiij.

Item quero circa hanc materiã quãto tẽpore vel quotiens qs faciens contra priuilegium amittat idẽ i poſterũ. Rñ. glo. ẜ ſup. ẜ. Renunciãt ponit circa hoc multoꝝ doctoꝝ diuerſas ſentẽtias Sed Hoſti. li. j. Rubri. ij. de cõſtitutionibus. §. vij. Qñ ꝯſtitutio. ſub. §. Licet aũt. ẜ. Cũ priuilegiũ. ⁊ ſequẽtibus ponit vnã perfectã diſtictiõeꝫ dicẽs cũ priuilegiũ ipetrat vel ius aliud cõpetit. aut circa iudicium aut circa factũ. Si circa iudiciũ aut ad agendũ aut ad excipiendũ. Si ad agendũ puta ad decimas quas nũq̃ exegeras repetẽdas. põt agi infra tp̃s qd̃ natura actiõis reqrit. etiã ſi ſuccedat tẽporalis in locũ ꝑpetue. vel ecõtra ar. ff. Si qs cautioni. ſi eum. §. q iniuriaꝝ. extra de voto ⁊ vo. re. magne. §. Cũ igit. ẜ. Ex hoc. Nec extẽdit vltra: qꝛ nõ eſt veriſimile pricipẽ q̃ itea tuet ⁊c. C. de l officio teſ. l. ſi qñ ext. d'electiõe. Eccl'ia. §. Denique actionũ. Si ad excipiẽdũ aut ẽ limitata aut nõ. Si eſt limitata puta ipetraui ne tenear vſq; ad quinquẽniũ meis creditoribus reſpõdere nõ excedit limitẽ. C. de precibus impa. off. l. quotiẽs. ⁊. l. reſcripta. idẽ eſt i exceptionibus feriatis ⁊ alijs tẽporalibus. Si nõ ſit limitata aut eſt qd̃ poſſit iputari excipiẽti aut nõ. ¶ Si ſit qd̃ poſſit imputari excipiẽti: puta potuit perpetuare exceptionem ⁊ hoc non fecit exceptionem, amittit. extra de reſcrip. Si aũt. ⁊. ca. ex parte S. ⁊ ca. plerumq;. Si non poteſt imputari. aut aliquis agit contra illũ cui cõpetit exceptio aut non. Si aliquis agit ⁊ non excipit ſit preiudicium quo ad illum actum tm̃. de quo querit. C. de epiſcopis ⁊ clericis. ca. Generaliter ⁊ in auten. preſbiteros extra de officio ordi. c. Dilect⁹ fili⁹. §. penult. ⁊ vl ti. ſaluo tm̃ eo qd̃ ſequit hic in e. q. ẜ. Si ad non faciendum. ¶ Qđ ſi is cui priuilegiũ competit excipiat ⁊ agatur de iure illius rei ſuper qua priuilegium eſt conceſſum ⁊ iudex pronunciet cõtra priuilegiũ videtur ipſum reprobaſſe. extra de ſententia ⁊ re. iudi. Suborta. §. ſi. Et ſit perpetuũ preiudicium niſi fuerit appellatum vt ibi innuit ⁊ ſic notauit Gofre. Si vero nullus agit perpetuo competit quia que temporalia ſunt ad agendũ. ⁊c. ff. d doli mali excep tio. pure. §. ſi. iſtituta de excep. §. ꝑpetue. ⁊. C. de exceptionib⁹. Si pactum.

Amiſſio priuilegij.

Diſtinctio.

Sed ſi priuilegiū ꝯſiſtit circa factū aut eſt ipetra-
tū ad faciēdū aut ad nō faciēdū ſi ad faciēdū ſpa
cio.x.annoꝝ tollit.ff.de nūdi.l.j.¶ Si ad nō faciē
dū aut papa ſibi vel alij aliqd retinuit aut nihil.
¶ Si ſibi vel alij papa aliqd retinuit veniēs ꝯtra
priuilegium pape vel alij non preiudicat:q̄tenus
ipſum familiariter tangit valet renunciare arg.
extra qđ metus cauſa.c.penulti.de arbitris.Cum
tempoꝛe.Et de inſtitu.c.cum veniſſent.⁊ de dona.
inter dilectos.⁊ de capel.monach.c.ij.¶ Sed con
tra ius pape ſpacio.c.annoꝝ p̄ſcribit.extra de p̄-
ſcriptionibus.ad audientiā.⁊.c.cum nobis.Nō ſi
papa ſibi vel alij nihil reſeruauit aut eſt cōceſſum
in fauoꝛē eccleſiaꝝ:aut ꝑſonarū.¶ Si in fauoꝛē ec
cleſiarū tūc delictū ꝑſone nō redūdat in eccleſiam
tn̄ negligētia obeſt.⁊ ideo eccleſia amittit priui-
legiū:ſi prelatus tāto tēpoꝛe ꝯtrauenerit qđ p̄ſcri-
ptio ſit cōpleta ſaltem.xxx.annoꝝ.extra de priui-
legijs.Si de terra.⁊.c.accedētibus.Sed cōtra ex-
tra de preſcri.c.illud.vbi dicit qđ cōtra eccleſiā nō
preſcribit niſi.xl. annis.Solutio dicit ꝙ priuile-
gium cum ꝯtra ius cōe concedat citius amittitur
q: de facili res reuertit ad id qđ natura ⁊ ius ſibi
conceſſerat.ff.de pactis.l.Si vnus.§.pactus.vſi.
Quod ſi nō.extra de officio del.ſup queſtionū.§.
Si vero ⁊ de cenſibus.Cum venerabilis ibi. Nec
intelligatur ⁊c.Tn̄ ⁊ circa ius diſtingue.vtrū vi-
delicet ſit publicū vel priuatū.Nā publico iuri.ſ.
diuino.⁊ eccleſijs ⁊ eccleſiaſticis ꝑſonis vniuerſa-
liter conceſſis ad honoꝛē dei vel vtilitatē cōmunē
renunciari non pōt.Secus de priuilegijs ſpālibꝰ
alicuius ꝑſone vel eccleſie.De hoc vide contra in
Hoſti.li.j.Rubri.ix.de renun.§.ij.Que poſſunt re
nunciari.Sed ſi ipetratū ſit priuilegiū fauoꝛe per
ſonarum.tūc cōtrario actu etiā inuito tollit extra
de conſti.Cum acceſſiſſent in fi.extra de p̄bendis
vel alioꝝ.C.de pactis.inter empt.⁊ vendi.l.Com
miſſoꝛie.extra de conſtitu.cū.M.§.verum.

¶ Queſtio.xv.

Gloſſa. Judei.
Utrum iudei teneant dare decimas ꝑſonales
Rn̄deo ſecundū glo.vvillel.hic.Decimas
perſonales non debet ab eis eccleſia exigere cū nō
recipiāt iudei ab ea eccl'iaſtica ſacramēta nec au-
diāt diuina.nec facile ſit exiſtimare ꝙtū i terſit ec
cleſie ꝑochialis iudeos habitare i illa ꝑochia ꝙtū
ad decimas ꝑſonales:que prouenīūt ex induſtria
hominis.videt cōcoꝛdare Hoſti.li.iij.rubri.xxix.
de parochijs.§.ij.Jn quibus.ver.in alijs aūt ⁊ ſe-
quēti.Monaldus etiā i ſumma ſua.ti.de decimis
dicit ꝙ iudei decimas ꝑſonales non ſoluūt.cū nō
ſint de coꝛpoꝛe eccleſie.ti.de cenſibus foꝛma.§. Si
vero quis.Et idē ſimpliciter dicit Jnno.in gloſſa
ſuper ca.de terris ⁊ Her.ibidē.vide etiā de hoc.ſ.
titu.iiij.de iudeis ⁊ ſar.q.xxij.Pone quō iudei.

¶ Queſtio.xvj.

Thomas.
Quero etiam vtrū clerici teneant pape da-
re decima cū eam reqrit.Rn̄ ſecūdū Tho.
ar.iij.ar.ij.dicēdū qđ i veteri lege p̄mitie debebā
tur ſacerdotibꝰ decime aūt leuitis:Et q: ſub ſacer
dotibus leuite erant dn̄s mādauit vt ipſi loco pri-
mitiaꝝ ſoluerēt ſummo pōtifici ſacerdoti;decimā
decime.vn̄ nūc eadē ratione tenent clerici ſummo
pontifici decimā dare ſi exegerit. Naturalis em̄
ratio dictat vt illi qui habet curā de cōmuni mul-
titudinis ſtatu prouideatur.vn̄ poſſit exequi ea q̄
pertinent ad cōmunem ſalutem.

¶ Queſtio.xvij.

Raymundꝰ
Quid ſi aliquis vendit aceruum ante ſolutio
nem decime quis tenet ad ſolutionē decime
Rn̄.ſm̄ Ray.§.xiij.item quis ſi.dico ꝙ vterqꝫ te-
netur:venditoꝛ ꝑpter dolum quē commiſit.Et q:
habet precium quod ſuccedit loco vendite rei.xij.
q.ij.monemus.ſtatuimus.⁊ duobꝰ.c.ſeq.ff.de pe-
ti.here.ſi ⁊ rem ⁊ precium.Emptoꝛ v̄o tenet quia
res tranſiuit ad eum cum onere decimaruꝫ.Exp̄ſ-
ſum eſt hoc.extra co.paſtoꝛalis.xij.q.ij.auguſtino.
Et ita poteſt eccleſia petere a quo maluerit.Cre-
do autem qđ ſi obtinuerit a venditoꝛe liberatus
eſt emptoꝛ ⁊ econuerſo.abſit enim ꝙ eccleſia ſuūꝫ
recipiat cum augmento.Jdem Tho.in ſum.arti. Thomas.
ij.arg.iiij.Jdem etiam Hoſt.ſub.§.tertiodecimo
queritur.Addit Ray.itē ſi emptoꝛ fuit bonefidei
⁊ ſoluit decimam tenetur ei venditoꝛ.Si fuit ma-
lefidei non tenetur niſi expꝛeſſe dictū fuerit ⁊ cau-
tum.ſed tamen vterqꝫ debet agere penitētiā de do
lo ⁊ quaſi de furto quia contrectauit decimam in-
uito domino.Jn foꝛo autem penitentiali tutum
eſt:quod ſi emptoꝛ perſoluit decimā venditoꝛ ſibi
reſtituat,niſi foꝛte in caſu.ſ.ſi emptoꝛ nō inuenitur
deceptus in re:q: bene valet adhuc ꝑciū.¶ Scd̄m Gloſſa.
glo.tamen hic.videtur quibuſdā ꝓbabiliter quo-
dam hoc caſu.ſ.ſi adhuc valet preciū datum ſolu-
ta decima.nihilominus in foꝛo penitētiali vendi-
toꝛ tenet emptoꝛi reſtituere id quod ſoluit eccleſie
dūtamen a ꝯtractu abfuerit fraus ⁊ dolus nec de-
ceptus fuerit vltra dimidiū iuſti precij.¶ Sed de
hoc habetur infra lib.ij.ti.viij.de negoc.ſecu.q.ix.
vtrum liceat.

¶ Queſtio.xviij.

Quid ſi aliquis furtiue vel violēter armata Raymundꝰ
manu rapuit totū aceruū vel partē de area
ruſtici ante ſolutionē decimaꝝ:nūqd tenet ruſticꝰ
eccleſie.Rn̄.ſm̄ Ray.§.xv.Jte qd ſi aliqd furtiue.
dn̄ium decime reſidet penes eccleſiā etiā ante ſe-
parationē.xvj.q.j.in decimatione decime.Jtē ſtatiꝫ
collectis fructibꝰ dꝫ dari.xvj.q.j.decime.extra co.
cū homines.ergo ſi nō ſoluant decime ſtatim cum cō
petenter ſolui pōſſit in moꝛa eſt ruſticus:ergo peri-
culū ſpectat ad ipſum quare tenet ipſi eccleſie.Si
v̄o adhuc nō erat in moꝛa ⁊ violenter ſibi ablatuꝫ
eſt ab extraneo cui nō potuit ꝓhibere nō tenet ſed
aget eccleſia cōtra raptoꝛē.ff.locati.ſi in lege.§.itē
vtiliter.Et hoc teneas per regulas ꝙ ſemꝑ poſte-
rioꝛ moꝛa nocet ei per quē ſit.ff.de pericu.⁊ cōmo.
rei vēdite.illud.ff.de viur.debitoꝛ.⁊ ſm̄ hoc dico
ꝙ ſi ruſticus erat in moꝛa tp̄e violētie tenet ad to-
talē decimā totius anni.Dabit tn̄ eccleſia ruſtico
ſuas actiones cōtra violentū.Si v̄o eccleſia erat
in moꝛa de reſiduo tn̄ recipiet decimā niſi in caſu
ſcꝫ ſi ꝑpter moꝛā eccleſie ſine cuius licētia nō au-
debat ruſticus tāgere fructꝰ nō repoſuerat fructꝰ
quos alīs repoſuiſſet in locuꝫ ſecurū:tunc quicqd
aſpoꝛtat cedit in periculū eccleſie ad minꝰ vſqꝫ ad
cōplementū decime.i.ſi plus vel tantū aſpoꝛtatū
eſt quātum valet decima.Eccleſia em̄ nō debet pe
tere lucrum cum dānis alioꝝ.xij.q.ij.fraternitas.
imo ſm̄ glo.hic ſi de cōſuetudine vel cōſtitutione Gloſſa.
aliqua nō licebat ruſtico tollere ⁊ reponere fructꝰ
ſuos niſi de licētia eccleſie ſi eccleſia fuit in moꝛa
dandi licentiā eccleſia tenebit ruſtico ad reſtitu-
tionem totius damni.

¶ Queſtio.xix.

De quibus rebus debeant dari decime.Rn̄. Raymundꝰ
ſm̄ Ray.§.ij.debent.Decime dari debent
de oībus fructibus terrarū pomis arboꝝ herbis
oꝛtoꝝ nutrimētis alalium lana lacte feno lignis
piſcationibꝰ venationibus fictis penſionibꝰ mo-
lendinis etiā ad ventū balneis fullonijs argenta-
rijs metallarijs lapidicinis.Jtem de negocijs et
artificijs ⁊ ceteris bonis etiā de tēpoꝛe.de conſe.
diſt.quinta.

diſt.v.quadrageſima.ar.xvj.q.j.decime ſunt tribu
ta.⁊.q.vij.Quicūq; recognouerit omnes decime.
extra eo.commiſſum nuncios.⁊.c.non eſt in pote-
ſtate.⁊ generaliter vt dicit Hoſt.§.v.de quibus.
de omni lucro licite acquiſito debet dari decima.
dicit hic gl.fictas pēſiones forte appellat firmas
ſm vulgare alicuius regionis.

¶Queſtio.xx.

Goffredus. Hoſtienſis. QUid ſi in eadem terra ⁊ in eodē anno diuer-
ſa ſemina ſpargūtur:nunquid de omnibus
fructibꝰ decima dari debet.Rń.ſm Gof.⁊ Hoſti.
ſub.§.nono queritur.dicendū ꝙ ſic.extra.e.ex par-
te canonicoꝝ quia non debet vna ⁊ eadem eccleſia
diuerſo iure cenſeri vt in quibuſdā ſit decimalis ⁊
in quibuſdam non.extra eo.cum in tua.argu.xij.
q.ij.cognouimus.

¶Queſtio.xxj.

SEd nūquid de rebus donatis vel legatis vel
iure ſucceſſionis acquiſitis debent dari deci
Gloſſa. me.Rń.ſm glo.vuil.hic Alanus no.extra de deci-
peruenit ꝙ non.Et qđ ex his tantum que natu-
raliter vel de operibus ſuis quis acquiſierit tene-
tur ſoluere decimam:de alijs autem non reperi-
Hugulinus tur:probabilꝰ videtur notaſſe Hugu.xvj.q.j.De-
cime ſunt tributa.ſ.quod legatarius ⁊ donatariꝰ
tenentur dare decimas:de re legata vel donata.lꝫ
decimata fuerit a legatore vel donatore:filius tñ
quia omnia bona patris pertinēt ad ipſum ⁊ eius
ſunt quodāmodo quo ad proprietatem ſi ſuccedat
patri non teneatur ea decimare ſi decimata ſunt a
patre:ſi heres extraneus tenetur ad hoc ſicut le-
gatarius ⁊ donatarius qui omne lucrum ⁊ emolu
mentum quod ad ipſos peruenit tenētur decima-
Innocētius. re.¶Inno.in glo.ſuper.c.non eſt in poteſtate.re-
citat predictas opi.nec videꝛ vnam multum alteri
preferre.¶Sequiꝛ in glo.vuil.hic.dicit etiā ibidē
Hugu.⁊.xvj.q.vij.quicunq;.ꝙ fur ⁊ raptor ⁊ vſu-
rarius ſi non velint male ablata in totū reſtituere
tenentur res hmōi decimare quod tamen intelli-
gitur vt credo.Si res ille non fuerūt a domino de-
cimate.vide de hoc plenius infra.q.proxi.

¶Queſtio.xxij.

UTrum de illicite acqſitis puta ex iniuſto bel
lo furto rapina ſymonia vſura.iniuſto peda
gio vel ludo.iniuſta tallia vel alia exactione.iniu-
ſta ſententia.⁊ que iudex per cōcuſſionē extorquet:
meretricio:hyſtrionatu:⁊ ſimilibꝰ.teneatur quis
Hoſtienſis. dare decimam.Rń.ſm Hoſt.§.x.⁊ vtrum ꝑſcribi.
ſub.§.queritur vtrum de illicite.ꝑdiales indiſtin-
cte ſolui debent a poſſidente predia non ſolū a iu-
ſto poſſeſſore ſed etiam violento vel clādeſtino nō
ſolū catholico:ſed etiā iudeo heretico vel pagano
extra eo.de terris.⁊.c.cum ſit.ad fi.Et hoc qꝛ danꝛ
ratione prediorum.Idem Ray.§.vj.queritur vtrū
Idem Gof.etiam ſi terra ſeminata fuiſſet ſemine
furto:vel rapto:aut hmōi nihilominꝰ decima re-
cipi poteſt:ratione prediorum ſm Ray.et Tho.
¶In perſonalibus vero diſtinguitur.vtrum te-
neatur quis ad reſtitutionē:vt in omnibus ſupra-
dictis excepto meretricio ⁊ hyſtrionatu:ſiue trāſ-
feratur dominium ſiue non. Et tunc non debet
dari decima nec recipi.vnde nec de iniuſto bello
datur de quo legitur.xxiij.q.j.militare.extra de iu
reiuran.ſicut.ſecus ſi iuſtū eſſet.xxiij.q.v.dicat.
¶Sed ⁊ ſi nō tenetur quis ad reſtitutionē.ex pec
cato tamen notorio queſtus ꝑuenit eccleſia non
debet recipere ne peccatum videatur approbare.
¶Secus putarem ſi occultū eſſet.Quis hoc ſci-
ret prelatus.arg.xxxij.q.v.chriſtiana.vj.q.j.ſi om-
⁊.q.ij.ſi tantum.⁊.c.placuit.¶Ubi vero non tene
tur ad reſtitutionem:nec queſtus ex peccato ꝑue-
nit ſed licite acquiſitum eſt indiſtincte dari dꝫ niſi
priuilegiū obſtet.Idem dicit Hoſti.§.v.de quibꝰ.
¶Cōcordat etiam ſatis Ray.vbi prius.Et Tho. Raymundꝰ
in ſum.arti.ij.⁊ Goffre.Addit tamen Ray.quod Thomas.
ſi meretrix vel alꝰ peccator ſimilis vt hyſtrio qui
cum peccato lucratur.Sed non cōpetit reſtitutio
poſt modum conuertitur.poteſt eccleſia etiam de
cimas preteritas recipere quia ſm Aug.nō debet
deſpici in eo ꝙ fuit.ſ.peccator.qꝛ iam incipit eſſe
quod nō fuit.di.l.ferrū.Idem dicit Tho.¶Inno. Innocētius.
in gl.ſuper.c.ex trāſmiſſa.dicit de meretrice ⁊ hy-
ſtrione ⁊ ſimilibus turpiter acquiſitis.tamen trāſ
fertur dominium ⁊ non competit repetitio:quod
tenetur ſoluere:ſed eccleſia non dꝫ recipere.Idem
dicit Hoſt.§ v.de quibus.Et addit couſulo ꝙ me-
retrix vel hyſtrio qui cum peccato lucraꝛ:ſed non
competit reſtitutio:poſtmodum conuertitur.pōt
eccleſia etiam decimas ꝑteritas recipere:quia ſm
Augu.non dꝫ deſpici in eo quod fuit.ſ.peccator:qꝛ
iam incipit eſſe ꝙ non fuit.di.l.ferruꝫ.Idem dicit
Tho.¶Inno.in glo.ſuper.c.ex trāſmiſſa.dicit de Innocētius.
meretrice ⁊ hyſtrione ⁊ ſimilibus turpiter acqui
ſitis.tamen transfertur dominiū ⁊ non competit
repetitio:quod tenetur ſoluere ſed eccleſia non dꝫ
recipere.Idem dicit Hoſt.§.v.de quibus.⁊ addit
conſulo quod meretrix vel hyſtrio inde faciant ele
moſynā:ex quo eccleſia non recipit vt ſic deus eos
citius extrahat a peccato.Sed Inno.ibidem dicit
idem quod Ray.ſ.quod poſt cōuerſionem poteſt
eccleſia recipere.

¶Queſtio.xxiij.

DEinde quero qualiter dande ſunt decime ⁊ Raymundꝰ
quando.Rń.ſm Ray.§.iiij.Dande ſunt de
cime non deductis expenſis:indiſtincte ſi ſunt ꝑe
diales.extra.e.cum homines.tua nobis vnde nec
ſemel deducendum eſt:vt dicit Gof.⁊ Hoſt.tit.de
decimis.§.x.⁊ vtrum.ſub.§.ſecundo queriꝛ.¶Si
vero ſunt perſonales.i.de negocio vel artificio vel
de alijs que non computantur in fructibus terre.
diſtinguitur vtrum ſurgant ex rebꝰ decimatis an
non.In primo caſu deducantur expenſe:in ſecūdo
non.extra eo.paſtoralis.Idem Gof.dicit etiā hic Deductis
glo.quod quis quidam dicant quod de lucro ad- expenſis.
uocationis deducende ſint expenſe alij quod non.
Ego credo ꝙ non ſunt deducēde:vbi cōſueuerunt
ſolui decime de aduocatione.ſicut qui locat ope-
ras ſuas:non deducit expenſas.¶Item debēt da-
ri prediales.ſtatim cum fructus percipiunꝛ ⁊ ante
ꝙ inde ſeparetur cenſus vel tributū vel ſimile.Si
tamen facta fuerit primo talis ſeparatio.ſicut ru-
ſticus tenetur decimare quod ſibi remanet.ita do
minus hoc quod de aceruo indecimato accepit.ex
tra eo.tua nobis.extra eo.cum non ſit in homine.
perſonales autem poſſunt dari in fine anni vt ſic
maior vtilitas ꝑueniat eccleſie ꝙ ſi per minutias
ſoluerentur.ar.extra de pigno.ex literis.¶Idem
Hoſtienſis. Hoſt.§.vij.⁊ qualiter.⁊ Gof.⁊ addit Hoſt.verum
ſi ante annum velit quis ſoluere non video ꝙ poſ
ſit refutari:quia hoc iure exꝑſſum non eſt.Et con-
Innocētius. cordat cum hoc Inn.in glo.ſuper.c.paſtoralis.cir-
ca fi.Agnos autem ⁊ pullos vitulos:⁊ hmōi nec
tenentur dare optimos nec deteriores ſed medio-
cres:vel ſicut tranſeunt ſub virga paſtoris:qđ de-
cimum fuerit ſanctificabitur domino:vt de Leui.
vlti.indignum enim eſt dare deo:quod dedignaꝛ
homo.di.xlix.c.vlt.xvj.q.vij.omnes decime.idem
Hoſtiē.⁊ Gof.⁊ Inno.vbi prius no.ibidem mul-
ta ponit Inno.de deci.perſonalibus.

¶Queſtio.xxiiij.

Utrum decima debeat colligi per decimariū in vinea vel alio pdio aut colon⁹ debeat deportare in horreū: vel in torcular: vl' domū eccleſie.
Hoſtienſis. R̄n. ſm Hoſt. ſub. §. ſextodecimo. Satis poteſt dici qđ in hoc debeat ſeruari ꝯſuetudo. ar. extra de ſepul. certificari. Expēſe etiā ꝓ colligēdis fructib⁹ non deducunt: q2 ſtatim collectis fructib⁹. Sūt ſoluēde decime extra eo. cum homines.

Queſtio. xxv.

Reſtat videre de militib⁹ ⁊ aliis laicis. qui recipiūt decimas fere vbiq3 terrarū: an poſſint eas recipere in aliquo caſu: ſine peccato mortali.
Raymund⁹ R̄n. ſm Ray. §. vij. Item qđ de militib⁹ ⁊ ſeq. circa hoc ſic opponit ⁊ ſoluit videtur ꝙ non. Dominus eñ pcepit in Leuit. c. vlti. eas dare leuitis dicēs.
Laici. Oēs decime terre veſtre ſiue de pomis ſiue de fructib⁹ dñi ſunt: ⁊ illi ſanctificant. ⁊ plura ſilia.
Gregorius. Itē Greg. laici qui ſiue ab epis vel regib⁹ vel quibuſlibet pſonis decimas acceperint niſi eccl'ie reddiderint ſciant ſe ſacrilegij crimē cōmittere ⁊ eterne dānationis crimē incurrere. xvi. q. vij. decimas. Itē Alex. iij. in ꝯcilio Lateñ. phibemus ne laici decimas cū alarū ſuarū periculo detinētes in alios laicos poſſint aliqñ trāſferre. Si q̄s ꝟo receperit ⁊ eccl'ie ſue nō reddiderit Xpiana ſepultura priuet extra. e. phibem⁹. Itē laici nō poſſunt decimas poſſidere nec pſcribere. extra de pſcrip. cauſam q̄.
Cōtrarium. Ecōtra videt qđ poſſint eas tenere in feudū ab eccl'ia q2 poſſunt etiā vēdi laico. ar. extra ne pla. vi. ſu. q̄relā. Itē expſſe videt hic dicere Inno. iij. extra de his que fi. a pla. ſine ꝯſen. ca. cū aplica. in fi. ver. hoc aūt. de his decimis intelligim⁹: q̄ ppetuo ſunt laicis in feudū ꝯceſſe. Itē hoc h3 ꝯſuetudo generalis que optima legū interpſ. extra de ꝯſue. cū dilectus. alias fere totus mundus eſſet in dānatione.
Solutio. Solutio ad hoc ſaluo meliori iudicio. dico cū Jo. ⁊ Lau. ⁊ Tho. ꝙ decime duplici rōne debent eccleſiis. ſ. intuitu diuini obſequij in eis pſtiti. xij. q. i. §. ſigno. xvi. q. i. ꝯqueſti. extra. e. nouū. Hoc iure cū ſit mere ſpūale non poſſunt a laico detineri q2 tale ius nō cadit in laicū. arg. x. q. i. hāc ꝯſuetudinē. extra de inſti. cū in eccleſia. Itē debent in ſignū vniuerſalis dñij. xvi. q. i. reuertimini. extra eo. tua nobis. ⁊ c. cum nō ſit. Et hoc iure cū ſit ciuile cadere poſſunt in laicū non tñ vniuerſaliter. i. non quo ad pprietatē: ſ3 quo ad fructuū pceptionē. Hodie
Concilium lateranēſe. tñ a tpe ꝯcilij Laterañ. celebrati ſub Alexādro nullo modo valet collatio decimarū facta eis cū talis alienatio vel infeudatio ibi fuerit plātis penitus interdicta. extra eo. phibem⁹. eo. ti. extra de cenſi. phibem⁹. extra de feu. c. i. Immo ⁊ deponēdi ſunt trāſgreſſores. extra eo. q̄uis. vnde ſi ius nō ſpūale: nec pprietatis ſed pcipiēdi fruct⁹ tpales fuit ꝯceſſum añ dictū ꝯciliū militi in feudū. Et ſi ipſe bene viuat ⁊ defendat eccleſiā ſicut fidelis vaſall⁹ pōt excuſari: alias ſi vnū iſtorū defuerit. i. ſi infeudatio nō eſt facta ante dictū ꝯciliū: vel non ſeruit eccleſie vt fidelis vaſall⁹ in periculo aīe ſue tenet. Uel dic qđ nullo tpe potuerūt dari ī feudū etiā quo ad ius tpale ſeu ciuile. ita qđ trāſirēt ad heredes eius ſicut ⁊ feudū. inutiliter eñ eſſet tūc ius ſpirituale apud eccleſiā: q2 ſicut ſine anima nō pōt viuere corpus ſic ſpūalia ſine tpalib⁹ nō poſſunt ꝯſiſtere. i. q. iij. ſi q̄s pbēdas. ⁊ videt expſſum. extra eo. ad hec. Si tñ milites habēt priuilegiū a ſede aplica de decimis recipiēdis ob aliquā cauſa3 fauorabilē. dico ſaluo meliori iudicio ꝙ poſſunt ipſi ⁊ heredes eorum. eas licite retinere vel ad tps vel imppetuū.
Goffredus. iuxta formā in priuilegio expſſam. diſt. xliij. adria
Hoſtienſis. nus. in ſynodo. Gof. ⁊ Hoſt. ſub. §. tertio quod. dicūt qđ ex priuilegio pape ex iuſta cauſa pōt laic⁹ decimas recipe vel detinere ad tps vel imppetuū.
Priuilegiū. Nec tale priuilegiū ab īferiore papa ꝯcedi pōt hodie. Alias laico ꝯcedi nō poſſunt etiā fruct⁹ niſi ad tps non imppetuū: ita. ſ. ꝙ nō trāſeat ad heredes. extra eo. ad hoc. idē dicit Hoſt. ver. qđ ſi laic⁹. ꝙ a tpe Urbani pape nō poterūt decime in feudū ꝯcedi ab epo vel ab abbate: vel a quolibet inferiore papa vt in ꝯſtitutione feudorū: epm vel abbatē. Et dicit ꝙ Ray. dicēs phibitū eſſe a tpe Alex. pape. forte nō viderat ꝯſtitutionē feudorū. Gof. tñ intellexit oēs antiq̄s decimas in feudū ꝯceſſas male ſ. ⁊ illicite ſiue priuilegio pape. Inn. extra de his q̄ fi. a pla. ſine ꝯſen. ca. in glo. ſup. c. cū aplica. recitat vtrāq3 opi. de antiq̄s decimis laicis in feudū ꝯceſſis. dicens ꝙ q̄dā dicūt ꝙ poſſunt eas ſine peccato tenere. alij qđ nō. Et neutrā pfert alteri. Itē etiā ponit in glo. ſup. c. phibem⁹. extra de deci. Dicit etiā qđ modo nō l3. extra de loca. ⁊ ꝯdu. noſtra. Et ꝙ ſine peccato laici poſſint habere decimas in caſu ſupdicto. magis etiā vr̄ ꝯcordare Tho. in ſum. art. iij. arg. iij.
Gloſſa. Glo. etiā Will'. hic ponit vtrāq3 opi. ſed dicit ꝙ illa prima opi. ſ. qđ antiquas decimas ſine peccato in feudū retinere poſſint laici ⁊ qđ ad heredes trāſeāt: benignior eſt ⁊ ideo magis āplectēda. dicit etiā qđ ſm hāc opi. nō ſolū ad heredes ſed etiā ex donatione vl' alio titulo trāſire poſſunt ad extraneos ſ3 ſilitudinē aliorū feudorū. ſ3 ſ3 alios nō. Et ſoluit ꝯtraria qđ cū oēs decime dñi ſint ex poſitū eſt ſupra q2 directū dominiū eſt eccl'ie l3 fructus noīe eccl'ie pcipiat laic⁹.
Gregorius. Itē qđ Greg. dicit ꝙ laici decimas accipiētes ſacrilegiū cōmittūt itelligit q̄ pcipiūt in ppetuū ſine iuſto titulo. Itē ꝙ dicit Alex. iij. phibem⁹ ne laici decimas cum aīarū ſuarum periculo detinētes. hoc periculum eſſet ſi noīe ſuo ⁊ autoritate ppria eos detinerēt. Sec⁹ ſi in feudū eas tenēt ab eccleſia mediate vl' īmediate
Solutio. dūtñ ſint ꝯceſſe ante ꝯciliū Lateñ. Et qđ dicit ꝙ in alios laicos non poſſunt trāſferre exponit. Immo nec etiā clericos vel eccleſias niſi aſſit ꝯſenſus epi vt. xvi. q. i. c. vlti. itē qđ poſtea inferi⁹ dr̄. ꝙ ſi feudū trāſiret ad heredes īutiliter eſſet ius ſpūale apud eccleſiā rn̄det. Gl. qđ hoc allegādo dicit Ray. q2 ex quo eccl'ia recipit ſeruitiū debitū a vaſallo remanet ius ſpūale penes eccl'ia3. Decre. aūt ad hoc vel forte loquit de decimis ī feudū ꝯceſſis poſt ꝯciliū vel de illis q̄ ſimpliciter ⁊ gratis date fuerūt iure hereditario ⁊ nō in feudū. Qđ aūt ad oppoſitū dr̄ in. c. cum aplica. Nō cogit q2 ibi recitat factū de
Innocētius. decimis in feudū ꝯceſſis ⁊ nō ꝯſtituit ius. Inn. etiā extra eo. in glo. ſup. c. ad hoc ſup ꝟbo p ſucceſſionē dicit ſic. Non ergo l3 ꝯcedere in feudū nec in emphiteoſim nec in locatione ad lōgū tps. Nullū eñ ꝯtractū ſup eis inire o3 eccl'ia p quā fiat vel feudum vel alienatio que ſit p pdictos ꝯtractus. ff. ſi age. ve. l. vlti. ar. extra de re. eccle. nō alie. nulli. ad firmā aūt ad certū tps ꝯcedi pōt. extra de lo. ⁊ con duc. c. ij. vide infra. q. pxi. ⁊ ſeq.

Queſtio. xxvi.

Utrum laicus tenēs aliquā decimā in feudū ab eccl'ia ab antiquo poſſit illā de ꝯſenſu epi
Bernard⁹. in aliū laicū trāſferre ſicut ipſe h3. rn̄. ſm gl. Ber. extra eo. ti. ſup. c. phibem⁹. Satis videt ꝙ ſic. Nec dr̄ eps tunc illas dare in feudū ſic extra de feu. c. ij. Si aūt alias de facto l3 decimas nec in laicos nec clericos transferre pōt. etiā de ꝯſenſu epi: vt extra de his q̄ fi. a pla. ſine ꝯſen. ca. cū aplica. in fi. Cōcordat etiā cū hoc. Glo. Will'. vt patuit. ſ. q. xxv. reſtat videre. circa fi. alia tñ opi. dicit contra vt patet ibi Cū Ber. ſatis videt ꝯcordare Hoſt. in glo. ibidē l3

dicat aliorum

dicat aliorum opinionem tutiorem eſſe.

¶ Queſtio.xxvij.

Utrum ep̄s nō poſſit aliquē infeudare de ali-
Gloſſa. qua decima. R̄n̄.ſm glo.vvil.hic ſup ver.in-
feudatio. De decima in cuius poſſeſſione eſt eccle
ſia ab antiquo ⁊ de qua nō erat infeudatus. laicus
non pōt vt patuit.q.xxv.reſtat videre. Nō dico q̄
ſi feudatari⁹ laicus deceſſerit forte poterit ep̄s he
redem eius vel extraneū ſi heredē nō habuerit de
illa decima īſeudare: aut ſi hmōi feudū a feudata
rio ſit alienatū ita qō per ep̄m facile recupari non
poſſit pōt forte ep̄s illud in feudū alicui laico ꝯce-
dere qui illud recuperet ⁊ in feudū ab eccleſia re-
cognoſcat.ar.extra de feu.ex parte. Et idē pōt cō-
cedi probabiliter de decimis illis que a tp̄e a quo
nō extat memoria tenent̄ a laicis nec eas recogno
ſcūt ſe tenere ab eccleſia poteſt.ſ.dici q̄ ep̄s poſſit
de eis laicos infeudare.arg.p̄dicte decre.ex parte.
Cum per hoc ipſum ꝓcuret̄ vtilitas eccleſie q̄ poſ
ſeſſio directi dn̄ij reſtituit̄ eccleſie per infeudatio-
nem huius.

¶ Queſtio.xxviij.

Quid ſi neſcit̄ de decima huiuſmodi quā tꝫ
laicus vtrū ſit de antiq̄s datis añ ꝯciliū: vel
Gloſſa. de datis de nouo in feudū poſt ꝯciliū. R̄n̄.ſm glo.
hic dic qō ſi a tp̄e ex quo nō extat memoria laicus
hmōi ⁊ anceſſores eius quiete ⁊ pacifice tenuerūt
eam recognoſcētes ſe eaꝫ tenere ab eccl̄ia mediate
vel immediate ⁊ reddētes indebitū obſequiū eidē
vel alij nomine ipſius p̄ſumēdū eſt benigna inter
p̄tatione qō ſit de antiq̄s.ar.xij.di.illa.alias nō eſt
p̄ſumēdū quod iuſte teneat ſm Hoſt.etiam ver.
quid ſi laicus. In tali caſu p̄ſumit̄ cōtra laicū ſi nō
habet priuilegiū ratione ſedis.

¶ Queſtio.xxix.

In quibus caſib⁹ laici a papa priuilegiati qō
poſſint recipe decimas illud priuilegiū amit
Raymund⁹ tant. R̄n̄.ſm Ray.§.viij.ſed quid de militibus.in
quatuor caſib⁹ primus eſt ſi poſtea ſunt abuſi pri-
uilegio.ſ.īpugnādo eccleſiā quā defendere tenebā
tur vel non iuuādo pro poſſe ad ampliādū contra
paganos cultū fidei Chriſtiane ꝓpter qō priuile-
Caſus. gium eſt ꝯceſſum. ¶ Scd̄s ſi fecerūt poſtea ſciēter
contra priuilegiū.⁊ hoc fit ſm Hoſti.ſub.§.tertio
querit̄.ver.hoc priuilegium.⁊ ſeq.cum ſuſtinet qō
eccleſia ad quā ſpectat per.xxx.annos decimā lai-
co ꝯceſſam ꝑcipiat.extra de p̄ui.ſi de terra. ¶ Ter
tius ſi ꝓpter illud priuilegiū grauat̄ enormiter ec
cleſia in cuius parochia ſita predia ſunt extra eo.
ſuggeſtū. ¶ Quartus ſi renūciauerūt illi priuile-
gio.xi.q.iij.priuilegiū meret̄ amittere qui ꝑmiſſa
ſibi abutit̄ p̄tāte.di.lxxiiij.§.verū.extra de ꝯſti.cūꝫ
acceſſiſſent.in fi.⁊.c.ſeq.⁊ ij.q.j.quā periculoſum.
¶ Adde quintū caſum ſi cōmiſerūt aliqō enorme
ſcelus ꝯtra eccleſiā a qua tenebāt feudū.videlꝫ oc-
cidēdo vel mutilādo auſu temerario per ſe vel per
alios rectorē vel aliū clericū eiuſdē eccleſie.xxv.q.
ij.tua nos.extra de pe.ad aures.⁊ ꝯſtit.in q̄buſdā.
¶ Hos caſus etiā ponit Hoſt.vbi primo. Et ad-
dit vnū caſum.ſ.ſi cum autoritate ep̄i ius ſuū ali-
cui eccleſie vel loco religioſo dederit.extra de his
qui fiunt a prela.ſine ꝯſen.ca.cum apoſtolica.

¶ Queſtio.xxx.

Circa hoc quero an generaliter verū ſit quod
laic⁹ quālibet decimā ſibi in feudū cōceſſam
poſſit de ꝯſenſu ep̄i in locū religioſum transferre:
Gloſſa. vt videt̄ dicere p̄dicta decre.cum apoſtolica. R̄n̄.
glo.vvillel.dicit hic qō cum decre.non diſtinguat
a quib⁹ ꝯceſſe ſunt ab eccleſia vel a laicis credo q̄
ſiue ab eccleſia ſiue a laicis ꝑpetuo ſint in feudum
conceſſe ſufficit ſolius ep̄i ꝯſenſus abſq̄ autorita-
te capituli ad hoc qō ꝯferant̄ alicui eccleſie vel reli
gioſo loco: qō tn̄ verū eſt: ſi a tp̄e quo non extat me
moria taliter ſint ꝯceſſe ⁊ ante cōcilium Lateraū.
¶ Sꝫ Inno.in glo.ſup eandē decre.dicit q̄ eſt hoc Innocētius.
no.dignū qō intelligit̄ hec reuocatio fieri ad eccle
ſiam non ſolum ſi ad eandē eccleſiā reuocetur. Et
ita ſm quoſdā pōt ep̄s decimas que tenent̄ ab vna
eccleſia ꝯferre alteri: q̄ modicū dānū ſit illi eccl̄ie
a qua tenent̄ in feudū ⁊ magnū eſt lucrū illius: cui
ꝯferunt̄.⁊ vna eſt eccleſia. Et videt̄ cum hoc ꝯcor-
dare Ber.ibidē in glo. ¶ Sed poſtea dicit Inno.
ibidē in glo.melius placet q̄ iſta decret.loquit̄ de
decimis que tenent̄ in feudū ab ep̄is. Nec mireris
q̄ dicit qō monēdus eſt feudatari⁹ q̄ reſtituat ec-
cleſie parochiali q̄ intelligēdū eſt ſi ep̄s a quo te-
netur in feudū ꝯceſſerit ſicut hic dicitur. Nec ſine
eius ꝯſenſu aufertur ab ep̄o feudū ſuū. Item non
mireris ſi dicit q̄ prius reſtituatur eccleſie paro-
chiali q̄̄ alij q̄ res facile redit ad naturam ſuam.
Creditur enim qñ ep̄s illam decimā ꝯceſſit in feu
dum q̄ fuit accepta ab eccleſia pro aliqua vtilitatē
ep̄atus: qō licet: ideo primo dꝫ ad eā redire.immo
ſi ep̄s nollet ꝯſentire ſupior deberet eū aliqñ coge
re.extra de iurepa.null⁹.alias ſi ab alia eccleſia te
neretur non ſufficeret ꝯſenſus ep̄i vt illa perderet
feudū ſuum niſi magna cauſa ſubeſſet.ar.extra de
re.eccle.non alie.c.j. No.ibi plura de hac materia
ſupradicta etiam Hoſt.ponit in glo.

¶ Queſtio.xxxj.

Cum laicus in p̄dicto caſu primo monendus
ſit vt decimam reſtituat eccleſie parochiali.
Quid ſi obmittat̄ p̄dicta ammonitio. Nunq̄d te-
nebit alienatio ſiue collatio facta alteri eccleſie.
R̄n̄.ſm glo.vvil.§.xj.quid ſi miles.ſuper ver.cum Gloſſa.
apoſtolica. Credo q̄ ſic: lꝫ male faciat ep̄s qui eam
p̄termittit. Sicut peccat regularis q̄ nō petita licē
tia facit ꝓfeſſionē in altiori religione: ⁊ tamē ꝓfeſ-
ſio taliter facta tenet: vt credo. Sed Hoſti.in glo.
dicit qō videt̄ poſſe irritari.arg.extra de reſcrip.
cum dilecta.in fi.ar.etiam ad hoc infra eo.ti.c.cū
ap̄lica.q̄d ſi forte induci nequerit ergo a cōtrario
ſenſu ſi potuit induci nō erit firma donatio q̄̄tu-
cūq̄ accedat dyoceſani ꝯſenſus.vide infra.q.xxi.

¶ Queſtio.xxxij.

Quid ſi laicus ꝯfert ep̄o decimā ꝯſentiēte ca-
Hoſtienſis. pitulo ſuo. R̄n̄.ſm Ho.ibidē ſub.§.duode-
cimo quero.ver.ſed quid ſi. Non puto qō valeat q̄
autoritas ep̄alis requirit̄. Nec ipſe pōt eſſe actor
in re ꝓpria. Recurrat̄ ergo ad ſuperiorem.ſ.archi
ep̄m ⁊ ille faciat ſm formā decre.extra de his q̄ fi.
a prela.ſine ꝯſen.ca.cum apoſtolica. Si hec forma
non ſeruet̄ non videt̄ valere quod agitur.

¶ Queſtio.xxxiij.

Quero etiam an ruſtici liberent̄: ⁊ excuſent̄ a
peccato ſoluēdo militib⁹ decimā. R̄n̄d. ſm
Raymund⁹ Ray.§.viij.ſed quid de militib⁹. Dico q̄ ſi ruſtici
ſciūt vel credūt milites licite vel autoritate eccle-
Ruſtici. ſie recipere excuſant̄.p̄ſertim cum eccleſia non pe
tat ab eis: nec ꝯtradixit militib⁹ quos ſcit ⁊ videt
recipere decimas: alias ſi ſcirēt eos illicite recipe-
re decimas non liberarent̄. Si tn̄ ꝑſoluerēt ꝓpter
metū excuſarent̄ a peccato non a toto: ſed a tanto.
xxiij.q.v.ita ne.extra qō me.ca.ſacris.ſed glo.hic
dicit credo ſine p̄iudicio qō vbi eccleſia non petit
a ruſticis decimas ſed ꝑmittit tolli a militib⁹ libe
rantur omnino ruſtici nec peccant taliter ſoluēdo
niſi placeret eis eccleſiam taliter ſoluendo defrau
dari a iure ſuo.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Quid ſi miles iniuſte detinet decimas: nec po
teſt eccleſia recuperare ab eo. Nunquid pote-
rit eas redimere ſine periculo ſymonie ad hoc oppo
nit. Ray. ꝫ. ꝛ ſoluit. §. xi. quod ſimiles. Non videt
qꝺ poſſint redimi q: ſicut nō poſſunt vendi ita nec
redimi. extra de ſymo. quem. lā. ꝛ expꝛeſſius. xvi. q. vij
decimas quas populus. i. q. iij. altare. Itē non poſ
ſunt ꝯmutari pro re tpali. extra de re. ꝯmu. ad qꝺ-
nes. pōt tñ dici ꝯtrariū. ſ. qꝺ poſſunt redimi. Dum
tamen fiat autoritate epi ad cuius diſpēſationem
ſpectāt decime. ꝛ q: autoritas iudicis multū excu-
ſat in talibus. extra de preb. ꝛ dig. niſi. extra de rer.
ꝯmu. quid ſi tñ. Idem omnino dicit Goſ. eo. titu.
Cōcordat etiam Hoſti. lib. v. rub. iij. de ſymo. §. iij.
Hoſtienſis. qualiter cōmittit. ver. illud videt. Iniuſte aūt deti-
Miles. nētem exponit glo. hic: q: forte non tenet eas ab ec
cleſia in feudū mediate vl' immediate aut ſi ꝫ eas
in feudū infeudatus eſt ab eccleſia poſt ꝯciliū Ale
xādri. et addit poſtea. Ego credo ꝙ ſi parochialis
eccleſia vellet redimere decimas hmōi ab iniuſto
detētore non eſt neceſſaria autoritas q: cuilibet li-
citū eſt redimere ius ſuū. Nec eſt aliqua ſymonia
ex parte redimētis quia non dat tēporale pro ſpi-
rituali: ſꝫ tñ tpale pro tpali pro fructib9. ſ. decime
detente iniuſte a milite ius ſpūale ꝑcipiendi de-
cimas remanet ſemꝑ penes eccleſiam: a quocūqꝫ
fruct9 iniuſte vſurpent. Sed nec hmōi miles licet
alias peccet cōmittit ſymoniā accipiēdo inde pe-
cuniā q: nihil ſpirituale vendit: pōt tñ eſſe ſymo-
niacus. Intētione ſola ꝛ volūtate non re ipſa: ſi ſcꝫ
intēdit vēdere aliqꝺ ſpirituale. ¶ Si autē alia ec-
cleſia ꝙ̄ parochialis. velit hmōi decimas redime-
re: neceſſaria eſt autoritas epiſcopi. Et credo qꝺ
ſufficiat autoritas eius ſine ꝯſenſu capituli. quan-
do redimētur decime laicis in feudum perpetuo
cōceſſe ſicut ſufficit in gratuita ꝯceſſione: vt extra
de his que fi. a p̄la. ſine ꝯſen. ca. cū apoſtolica. vbi
tñ fieret hmōi redēptio ab alia eccleſia ꝙ̄ a paro-
chiali: tutius eſſet qꝺ oia ponerent in manu epi. ꝛ
poſtea eps aliquid dari faceret laico ab illa eccle-
ſia. ar. extra de p̄ben. niſi in fi. Et de re. ꝯmu. ad qꝺ-
nes hic in glo. vide etiā de hac materia. ꝫ. tit. i. de
ſymo. q. lxviij. vtrum laicus.

¶ Queſtio. xxxv.

Raymund9 Utrum decimas iniuſte a laico detētas. poſſit
eccleſia in pignore recipe. Rñ. ſm Ray. ibi-
dem ꝙ ſic. Sicut ꝛ quālibet aliam poſſeſſionē quā
laicus ſimiliter detinet violēter ꝛ iniuſte nec tene
tur in talib9 fructus cōputare in ſortē. dum tñ non
ꝑtineāt hmōi decime ad alienas eccl'ias quas non
dꝫ recipere a laicis. extra eo. iterdicimus vbi ſic di
citur. Interdicim9 vniuerſis ꝑſonis eccleſiaſticis
vt decimas detentas a laicis. ad alienas eccleſias
pertinētes: in pignus recipere ab eiſdē laicis non
preſumant. Et ſic intelligo extra de vſur. c. i. ¶ Et
idem. ſ. qꝺ hmōi poſſint recipi in pignus: non cō-
putatis fructib9. intelligo de omnib9 poſſeſſioni-
bus emptis de illis fructib9 iniuſte ꝑceptis. ¶ In
hoc tñ differētia eſt q: non ꝯcederem illas de deci-
mis. ſ. qꝺ poſſent redimi: aut i pignus recipi: niſi
cum aliter non poſſent. Glo. commode aut de fa-
cili recuperari. extra de his que fi. a prela. ſi. ꝯſen.
ca. cum apoſtolica. idem Hoſt. ſub. §. ſexto quero.
Sed in aliqs poſſeſſionib9 nō requiro aliud. ſ. vt redi
mant: vel in pignus accipiant niſi qꝺ miles vel lai
Bernard9. cus iniuſte detineat. ¶ Cōcordat etiā his Ber. in
glo. extra de vſur. ſuper. i. c. ꝛ addit idem intelligo
de laico qꝺ hoc modo lꝫ ſibi redimere poſſeſſionē
de manu iniuſti detētoris: ſed nō alienā poſſeſſio-
nem q: fructus illi non ſunt ſui. ¶ Ratio eius qꝺ
predictū eſt de poſſeſſionib9 emptis de fructibus Gloſſa.
iniuſte perceptis eſt ſm glo. hic. Quia priuilegiū
eſt eccleſie quod res empte de pecunia eccleſie ac-
quirūtur eccleſie ſicut contingit in milite ꝛ mino
re: vt patuit. ꝫ. titu. ꝑxi. q. xvij. quid ſit emunitas.
Secus in aliqs quia res empta de vſura nō eſt vſu
raria ꝛ hmōi. ¶ Et qꝺ dr hic qꝺ eccleſia pōt p̄dic-
ta in pignore recipe. Exponit glo. eccleſia ad quā
de iure cōi ꝑtinēt decime vel de ſpeciali priuilegio
vel canonica donatione. alie aūt nō poſſunt. vnde
credo ꝙ nec eps nec cathedralis eccleſia hodie po
teſt recipere in pignus decimas eccleſiarum pa-
rochialiū: lꝫ etiam in eis ius habeant patronatus
nec aliqua alia eccleſia ꝙ̄ parochialis ſpectāt deci
me ex p̄uilegio ſpeciali. Nec pōt eps hodie in hac
parte p̄ſtare autoritatē. Sed anteꝗ̄ edita eſſet illa
decre. extra eo. ti. c. interdicimus. ꝑmittebat eps
p̄ſtare ſuper hoc autoritatē ꝙ̄tum ad decimas per
petuo infeudo laicis: vel detētas a tpe ex quo non
extat memoria nō tn̄ ꝙ̄tum ad alias que poſt cōci
lium Alex. Lateranū. vſurpate ſunt ab eis de nouo.
In quarū alienatiōe nō ſufficit ſola autoritas epi.
Rō aūt ꝓhibitiōis eſt q: ſemꝑ malū fuit ꝛ ad mi-
nus ſpecies mali ꝓpter vſurā vel ſpeciē vſure. cum Luce. xi.
creditor intēderet aliqꝺ non ſuū recipere vltra ſor
tem alꝭ mutuū non daturus. cōtra illud Luce. xi.
mutuū date: nihil inde ſperātes. Sed in perpetua
alienatione non eſt hoc malū vel ſpecies mali. ꝛ ꝓ
pter hoc pōt eps preſtare autoritatē ſuꝑ his perpe
tua alienatione ſed non in pignoratione.

¶ Queſtio. xxxvi.

Quid ergo de illis qui ante hanc ꝓhibitionē
recipiunt. hmōi decimas in pignus autori-
tate epi. Nunquid eas poſſunt retinere modo facta Gloſſa.
ꝓhibitione ita qꝺ non cōputent fructus in ſortē.
Rñ. ſm glo. hic credo ſine p̄iudicio ꝙ ſic. Cum cō-
ſtitutiones noue non extendant ad p̄terita: ſed ad
futura. ſi aūt ſine autoritate epi ante prohibitio-
nem p̄dictā aliqua ꝑſona eccleſiaſtica recepit hu-
iuſmodi decimas in pignora tenet fruct9 oēs quos
inde recepit reſtituere non laico qui nullum ius
ibi habuit. Sed eccleſie parochiali: vel cū ea bonā
fide cōponere. bonā fidē dico cum ille qui facit re-
ſtitutionē exponit ſe ad plenā reſtitutionē facien-
dam niſi quatenus ei fuerit remiſſuꝫ liberaliter ꝛ
ſpōtanee. Si aūt laic9 ille iuſte detinebat illas de-
cimas in feudū. Credo ꝙ creditor qui ſine autori-
tate epi illas recepit in pignus tenet fructus com
putare in ſortem. Et quod vltra ſortem recepit re-
ſtituere tenet laico predicto.

¶ Queſtio. xxxvij.

Quid ſi laicus de ꝯſenſu epi dedit ꝓprietatē
decime aliene eccleſie retēto ſibi vſufructu.
Nunquid illa eccleſia poterit recipere illum vſufru- Gloſſa.
ctū in pignus non cōputatis fructib9 in ſortem. rñ.
ſm glo. hic ex quo hmōi donatio facta eſt inter vi-
uos: ita ꝙ ꝓprietas iam eſt eccleſie acqſita tñ vſu-
fructus in ſortē debeat ſequi ꝓprietatē regulariter
ſi laic9 ille ꝓpria autoritate retinuit vſufructū pōt
eccleſia illa illū recipere in pignus fructib9 nō cō-
putatis in ſortē q: nihil recipit eccleſia niſi qꝺ ſuū
eſt. Si aūt autoritate epi vel eccleſie illius ꝯceſſus
eſt ei vſufruct9 cū eo ipſo illū iuſte poſſideat tenet
eccleſia fructus cōputare in ſortē ſi illū recipit in
pignus. ¶ Queſtio. xxxviij.

Utrum eccleſia poſſit in pignore recipere feu Raymund9
dum qꝺ laicus tenet ab ea. ita qꝺ nō cōputet
fructū in ſortē. Rñd. ſm Ray. ibidē ꝙ ſic dūmodo Feudum.
durante pignore non recipiat ab eo ſeruitiū feudi.
Nam ſi recipiat ſeruitiū tenet fructus cōputare in
ſortē. extra

ſoꝛtē.extra de feu.c.j.Et ſic intelligo extra de vſur.
conqueſtus.vbi ſimpliciter dicitur qđ fructus feu
di non teneť cōputare in ſoꝛtē.Quod etiā voluũt qđā
extēdere ad colonias ruſticoꝝ qđ non approbo im
mo dico qđ ſi eccleſia recipit coloniā coloni ſui in
pignoꝛe:dꝫ fructus in ſoꝛtē cōputare deducto iure
ſuo laboꝛibꝰ ⁊ expēſis qꝛ ſuꝑ hoc nullū priuilegiū
inuenio eccleſie ꝯceſſuꝫ.Hoſt.li.v.rub.xix.de vſu.
Hoſtienſis. §.vij.in aliquo caſu.ver.eſt ergo.⁊ ſequē.Cōcoꝛdat
cum predictis excepto vltimo verbo in quo innui
tur.quod ex priuilegio ſpeciali liceat eccleſie non
computare fructus feudi in ſoꝛtē quaſi priuilegiū
excuſet ab vſura.Quod Hoſt.negat.Sed potiꝰ dicit
hoc eſſe de natura feudi:qꝛ vaſallus nō eſt dñs feu
di.vnde ꝯcedit qđ multofoꝛtiꝰ hoc in feudis laicoꝝ
locū hꝫ.Et idē dicit ipſe Hoſt.in glo.extra de feu.
Gloſſa. ſuper.j.c.¶Sed glo.vuilĩ.hic dicit hoc eſſe ſpāle
priuilegiū eccleſie nō eſſe extēdēdū ad reges ⁊ prin
cipes ſeculares:ꝗtum ad feuda que teneñť ab eis.
Et dicit ꝙ eccleſia in hoc nō cōmittit vſurā.Sꝫ in
telligiť ſiue fingiť ſub tali onere vel ꝯditione ꝯceſ
ſiſſe feuda ſua qđ potuit facere qꝛ lꝫ cuilibet ab ini
tio īponere rei ſue onus qđ voluerit ꝯcoꝛdat huic
Innocētius. Hoſt.in glo.Inno.aũt extra de feu.in glo.ſuꝑ.c.j.
dicit ſic hic vocat feudatarios ruſticos qui tenent
aliq̃s poſſeſſiones quarū rōne debēt aliq̃ ſeruitia
exhibere:⁊ nō excederet multū fructꝰ valoꝛes ſer
uitij:alioqn eſſet ꝯtra mādatū dñi:vel dic hāc de
cretalē ⁊ ꝯſimiles loq̄ in eo caſu qñ illicite tenēt.ſ.
qꝛ in feudo date fuerūt in caſu illicito:ſicut ſi deci
me darenť in feudū.que tñ ſine ſcādalo recuperari
non pñt.⁊ hoc innuiť extra de vſu.c.j.Hanc ſniam
etiā ꝓfert.Idē Inno.in glo.eiuſdē decť.de vſur.vbi
expſſe dicit qđ ſi laicꝰ aliq̃s licite in feudo haberet
res eccleſie nūꝗ liceret fructꝰ retinere.Et cū Inn.
in hoc videtur ꝯcoꝛdare Gof.in titu.de vſur.Sed
nunquid ſm iura.

¶Queſtio.xxxix.

QUid ſi aliq̃s lōgo tp̄e recepit vel retinuit de
cimas:nūc venit ad ſatiſfactionē aſſerēs ſe
ignoꝛāter ac ſimpliciter peccaſſe:vel etiā ſcienter.
Et poſtulat ſibi remitti intuitu dei ⁊ elemoſyne:qđ
Raymundꝰ accepit vel retinuit in tp̄e ꝓterito:cum aliter opoꝛ
teret ipm cū ſua familia mēdicare.Rñ.ſm Ray.
§.xij.qđ ſi aliq̃s.ad hoc dico qđ eccleſia pōt petere
oēs decimas ꝓteriti tp̄is xvj.q.vij.q̃cūq̃ recogno
uerit.Sed ſi videat iſtū ꝯtritū ⁊ ꝓces ſuas niti ve
ritate.ſ.qđ opoꝛteret eū mēdicare.ſi totū reſtitue
ret.dꝫ ei tāꝗ pauperi dimittere vnde viuat cū hoc
idē eſſet ei datura poſtea.ar.xvj.q.j.qm̄.hoc tñ dꝫ
facere ep̄s ⁊ pōt etiā ſine ꝯſenſu capituli cū ſic de
cime ad eccleſiā reuertanť.extra de his q̃ ſi.a ꝓla.
Hoſtienſis. ſi.ꝯſen.ca.cū apl̄ica.¶Cōcoꝛdat his Hoſt.ſub.§.
Goffredus. octauo q̃riť.⁊ Gof.ſꝫ Gof.addit.imponeť etiā ei
vt in totū ſatiſfaciat.Si ad foꝛtunā deuenerit pin
guioꝛē:vt extra de ſolu.odoardus.ff.de ceſſ.bono.
l.iiij.Gl.vo hic dicit ſic.Credo etiā qđ ſi diues ſit
poſſit ei gratis dimittere vel in totū:vel in partē:
qđ male acceptū eſt.ex quo in poſterū vult ceſſare
a tali receptione ⁊ eccleſiam reſtituere iuri ſuo.Et
hoc quidē pōt ep̄s in hoc caſu.ſ.qđ dare:vel remit
tere fructꝰ ꝑceptos:ꝓpter vtilitatē eccleſie paro
chialis.Intelligit gl.ad ꝓdictā reſtitutionē teneri
illos ſolū q̄ iniuſte decimas tenēt.nō ab eccleſia in
feudis mediate vel īmediate:vt dictū eſt.8.q.xxv.
reſtat.⁊.xxxiij.qđ ſi miles.teneñť etiā tā pro ſe ꝗ
ſuis anteceſſoꝛibꝰ decimas mala fide receptas re
ſtituere vſq̃ ad eſtimationē totꝰ hereditatis quā
habet ab illis anteceſſoꝛibus.

¶Queſtio.xl.

POſt hoc quero in genere vtrum homines te
neantur dare decimas ex neceſſitate ꝓcepti.
Rñ.ſm Tho.in ſum.arti.j.dicendū qđ decime in Thomas.
veteri lege dabanť ad ſuſtētationē miniſtroꝝ dei.
Mal.iij.inferte oēm decimationē in hoꝛreū meū:
vt ſit cibus in domo mea.vnde ꝓceptum de ſolu Ex precepto
tione decimarū:partim q̄dem erat moꝛale inditū decime.
rōni naturali.Partim aũt iudiciale:ex diuina in
ſtitutione rōnali habens.Ratio enī naturalis di
ctat vt his qui diuino cultui miniſtrabāt ad ſalu
tem totiꝰ populi ipſe populꝰ neceſſaria miniſtra
ret.j.Coꝛ.ix.Quis militat ſuis ſtipēdijs vnꝗ ⁊c.
¶Determinatio autē certe partis eſt introducta Certa pars.
ex inſtitutione diuina qꝛ duodecima tribꝰ.ſ.leuitica
diuinis miniſterijs mācipata poſſeſſiones nō ha
bebat:vnde dñs mādauit eis decimā ꝓuētuū dari
vt honoꝛabiliꝰ viuerēt.Et ſic erat iudiciale qꝛ ꝑti
nebat ad equalitatē inter hoīes ab inuicē ꝯſeruan
dam:ſm ꝯditionē illiꝰ populi:lꝫ etiā ex ꝯſequenti
aliqđ figuraret ſicut etiā oīa facta eoꝝ ſm illud.j.
coꝛ.x.oīa in figura ꝯtigerūt illis.Et in hoc ꝯuenie
bant cum cerimonialibꝰ ꝓceptis.Denarius q̄ppe
eſt primus limes numeroꝝ.vñ aliqđ ꝑfectiōis hꝫ.
Qui ergo dat decimū nouē ſibi retentis ſignificat
imꝑfectionē ad ſe ꝑtinere ꝑfectionē vo futurā per
xp̄m expectādā a deo.Nō tñ erit cerimoniale:ſꝫ iu
diciale.¶Eſt aũt differētia inter cerimonialia et Ceremonia
iudicialia ꝓcepta:qꝛ cerimonialia illicitū eſt ob lia.
ſeruare tp̄e legis noue.Iudicialia vo.⁊ ſi nō obli Iudicialia.
gent tp̄e gratie.tñ poſſunt obſeruari abſq̃ pecca
to.⁊ ad eoꝝ obſeruātiā aliq̄ obliganť ſi ſtatuat au
toꝛitate eoꝝ quoꝝ eſt leges ꝯdere.Sicut ſi nec ali
q̄s princeps ſtatueret vt q̄ furatus fuerit ouē red
dat quatuoꝛ oues:vt legiť Exo.xxij.eiꝰ ſubditi te
nerenť obſeruare.Ita etiam determinatio decime
partis ſoluēde eſt autoꝛitate ecclie tp̄e noue legis
īſtituta ſm quādā humanitatē:vt.ſ.nō minꝰ ppl̄s
noue legꝭ miniſtrꝭ noui teſtamēti exhibeat ꝗ ppl̄s
veteris legꝭ miniſtris veterꝭ teſtamēti exhibebat.
cum tñ populꝰ noue legis ad maioꝛa obligeť ſm Matthei.v.
illud Matt.v.niſi abundauerit iuſtitia veſtra ⁊c.
Et etiā miniſtri noui teſtamēti maioꝛis ſint digni
tatis ꝗ miniſtri veteris teſtamēti vt ꝓbat apo.ij. ij.coꝛinť.iij.
Coꝛ.iij.Sic ergo patet qđ ad ſolutionē decimarū
hoīes teneñť partim q̄dē ex iure naturali partim
etiā ex inſtitutione eccleſie.Que tñ ꝓſatis opoꝛtu
nitatibꝰ tēpoꝝ ⁊ perſonarū:poſſet aliā partē denū
ciare ſoluēdā.¶No.etiā qđ iſtud ꝓceptū de ſolu
tione decimarū inꝗtū moꝛale eſt datū eſt in euāg.
vbi dicit dñs.Mat.x.dignus eſt operariꝰ mercede
ſua.Et etiā ab apoſtolo vt patet.j.coꝛ.ix.hec tho.
ibidem arti.ij.

¶Queſtio.xlj.

DEinde quero vtrū oēs decime ſint in ꝓcepto
vel ꝓdiales tm̄.Rñ.ſm Ray.§.xiij.lic̄ q̃riť. Raymundꝰ
Cū vix alicubi denť decime ꝓdiales.⁊ decime pſo
nales nō diuino ſꝫ ꝓcepto hoīs debeāť:qꝛ leui.iij.
tm̄ de ꝓdialibꝰ fit mentio.Et ꝯſuetudo ius poſiti
uum ſiue humanū tollat vel in totū ſi eſt gñalis.
di.iiij.§.leges.vel in partē.ſi eſt particularis.diſt.
xij.Cōſuetudo videť qđ ꝯſuetudo ꝯtraria a culpa
liberet nō ſoluētes.Maxime vo per ꝯſtitutionē.
Inn.iij.q̄ dicit ille q̄ppe decime neceſſario ſunt ſol
uēde q̄ debenť ex lege diuina vl̄ loci ꝯſuetudine ap
probata.extra co.in aliq̄bꝰ.hec multū mouēt me.
ad dicēdū.ſ.ꝙ in pſonalibꝰ decimis ꝯſuetudo ex
cuſet nō ſoluētes.Hoc tñ diffinire foꝛmido.audi
re magis cupiēs ꝗ audiri.Cōcoꝛdat his Gof.glo.
etiā dicit hic.qđ in pſonalibꝰ excuſare ꝯſuetudinē
credo verū eſſe maxime vbi eccleſia non conſueuit

huiuſmodi decimas exigere. Cōcordat etiā in hoc
Hoſtienſis. Hoſt. ſub. §. ſeptimo queritur. ver. perſonales vero.
Ray. tn̄ vbi prius in fi. dicit qđ ſanū ↄſiliū eſſet vt
ſolueret. vel ſaltē autoritate epī ⁊ eccleſiarū. qbus
eſſent ꝑſoluēde erogaret qlibet: vel ſimul: vel quo
tidianas elemoſinas in vſus pauperū. Itē etiā fa
ceret de decimis qs retinuit ꝑteritis tpībꝰ vel pe
teret ſaltē a ꝑdictis ꝑſonis ſibi remitti intuitu dei
⁊ elemoſine. glo. dicit. bene dicit ↄſiliū qꝛ nō eſt ne
ceſſariū hoc fieri cū ↄſuetudo reuera in hac parte
excuſet. ❡ No. etiā ſm Ray. §. iiij. deinde ſunt. qđ
qcūq; tenent ad decimas ꝑſoluēdas. ſi canonice ad
monitꝰ noluerit ꝑſoluere cōpellēdꝰ eſt per cēſurā
eccleſiaſticā. extra eo. cum non ſit. ⁊ c. tua nobis.

❡ Queſtio. xlij.

Vinea. Sed qđ de illis q etiā de qbuſdā ꝑdialibꝰ nō
ſoluūt decimas puta de vineis vel qbuſdam
• alijs ꝑdijs ſed viceſimā vel aliā aliquotā minoiē
decima. Itē qđ de illis q de oliuis vl' etiā de nucibꝰ
vel qbuſdā alijs terre fructibꝰ nihil ſoluūt eccleſie
Gloſſa. ꝓ decima. Nunqd excuſant ꝑ ↄſuetudinē. Rn̄. ſm
glo. hic. ſ. §. xiij. ſup ver. debent. Credo ꝙ ſola ↄſue
tudo nō excuſat in ꝑdictis caſibꝰ. Itē dicūt Inno. ⁊
Ber. in glo. ſup. c. in aliqbꝰ. Sequit̄ h̄ in glo. vvil.
Si tn̄ cōpoſitio autoritate epī ⁊ eccl'ie cuiꝰ itereſt
decimas hmōi ſolui facta eſt cū illis q debēt deci
mas: de minori pte ſoluēda ꝙ̄ decima vel ſi ita obtē
tū eſt a tpe cuiꝰ nō erat memoria excuſant q minꝰ
ſoluūt ꝙ̄ decima ſit. Nec poſſunt autoritate ꝓpa
illi q fecerūt cōpoſitionē aut ſine ↄtradictione ſu
ſtinuerūt hmōi ↄſuetudine vel ſucceſſores coꝝ ali
qđ plus ſolito exigere. Sed dn̄i ꝑdioꝝ vltra ſolitū
tenent aliqđ ſoluere. niſi eccleſia ad iopiā redigat
vl' niſi autoritate dn̄i pape hoc fiat ex certa ſciētia
reuocātis cōpoſitionē ꝑdictā vel ↄſuetudinē verū
eſt tn̄ ꝙ ſola ↄſuetudo nō liberat debitorē decima
rum in ꝑdictis caſibꝰ. ❡ Sed cōpoſitio vel remiſ
ſio ſiue qtatio facta ab eccleſia exꝑſſe vel tacite vel
ꝑſumpte: ex hoc ꝙ ꝑ tm̄ tps pacifice ſuſtinuit: qđ
aut nihil ꝓ decima ſoluerent: aut minus ꝙ̄ decima
Thomas. Tho. in ſum. arti. ij. arg. iij. dicit ꝙ ad minutas de
cimas nō tenent hoies niſi vbi eſt ↄſuetudo p̄rie.
Goffredus. Et ↄcordat cū hoc Gof. lʒ Hoſtiē. hoc non placeat
Hoſtienſis. ver. ꝑſonales. Hoſt. etiā ver. reſtat. ſic dicit breuit̄
dic cum dn̄o Hugone cardinali ꝙ decime ꝑdiales
ex ꝓcepto debent. Et cōtra illas: neq; in totū neq;
in partē vel diminutionē aliquā pōt valere ↄſuetu
do. Quo itelligat niſi forte ꝑ papā approbata eſſet
qui ſolꝰ in talibꝰ pōt priuilegiū ↄcedere vel niſi cō
ſuetudo illa approbata eſſet per ↄuētionē ſeu ami
cabilē cōpoſitionē autoritate ſuperioris: ſubſequē
Hoſtienſis. ter factā. Idē Hoſt. in glo. ſup. c. in aliqbꝰ. vide in
fra. q. xxi. ⁊ ſeq. in fi. No. etiā ſm Ber. in glo. ſup
c. cū in tua. ꝙ minute decime appellant. partꝰ aīa
liū ⁊ de pullis ⁊ ouis ⁊ ortis: vt extra. e. ex parte. de
qbꝰ etiā loquit extra eo. Ex multiplici idē Hoſt.
in glo. ibidē ⁊ in glo. ſuper. c. ex multiplici.

❡ Queſtio. xliij.

Quid de his q ex antiqua cōſuetudine nullā
Thomas. penitꝰ decimā ſoluerūt. Rn̄. ſm Tho. i ſum.
arti. j. ar. v. dicēdū ꝙ lʒ eccleſia poſſit requirere de
cimas tn̄ laudabiliter eccleſia nō reqrit eas vbi ſi
ne ſcādalo reqri nō poſſent ꝓpter diſſuetudinē vel
ꝓpter aliā cauſam. Nec tn̄ illi ſunt in ſtatu dāna
tionis qui nō ſoluūt in locis illis in qbꝰ eccleſia nō
petit. niſi forte ꝓpter obſtinationē animi. habētes
Cōſuetudo. volūtatē nō ſoluēdi. etiā ſi ab eis peterent. Glo. di
cit hic. pōt etiā dici ꝙ in caſibꝰ. ſ. qn̄ nulla decima.
vel pars decima ſoluit fingit a iure. ꝙ dn̄i ꝑdioꝝ
breui manu ſoluerint eccl'ie decimas. ⁊ eis rurſus
eccleſia redonauerit vel in totū. qn̄. ſ. eccleſia nihil
ↄſueuit recipere ꝓ decima: vel in partē. qn̄ ↄſueuit
recipere minus ꝙ̄ decimā. ❡ Inno. tn̄ qui de deci Innocētius.
mis tā ꝑſonalibꝰ ꝙ̄ ꝑdialibꝰ oādis ſatis durus eſt
vt patet extra eo. ti. in. j. glo. in fi. dicit in glo. ſup. c.
in aliqbꝰ. qđ in eo qđ nō ſoluant decime: vel minꝰ
plene ſoluant nulla ↄſuetudo vʒ. xvj. q. vij. qcūq;.
Et ꝙ nec cōpoſitio vel pactū circa hoc lʒ fieri: vt di
cit extra de ↄfir. vti. vel inti. i gl. ſup. c. venerabiles.

❡ Queſtio. xliiij.

Quero etiā qn̄ in decimis vel alijs ſpūalibꝰ
poſſit fieri amicabilis cōpoſitio. Et qn̄ du
ret. Rn̄. ſm Hoſt. lib. j. rub. xxxvij. de trāſac. §. iiij. Hoſtienſis.
in qbꝰ ceſſet. ver. itē ceſſat. Ceſſat in ſpūalibꝰ trāſ
actio. extra de trāſac. ↄſtitutꝰ. niſi forte cū alio ſpi
rituali fiat ꝑmutatio. extra de rer. ꝑmu. ad qōnes.
Sʒ tn̄ lʒ in ſpūalibꝰ reprobet trāſactio: q eſt de re
dubia ⁊ incerta nō gratuita pactio amicabilis cō
poſitio admittit. Que ſi fiat ſine autoritate iudi
cis ꝑſonalis eſt ⁊ ideo cū ꝑſonis extinguit. Si vero
autoritate iudicis. realis eſt niſi ꝑ iudicē aliud di
ctū ſit. Sic loquit extra de trāſact. ſtatuimꝰ. ⁊ c. de
cetero. ⁊ c. ſuper eo. ⁊ c. veniēs. ⁊ extra de ↄfir. vti.
venerabiles. extra de deci. ſuggeſtū. ⁊ c. nup. ⁊ c. ex
multiplici. Idē Ber. extra de deci. in glo. ſup. c. ex
multiplici. ⁊ extra de trāſa. in glo. ſup. c. ſtatuimꝰ.
❡ Ponit aūt trāſactio aliqn̄ ꝓ amicabili cōpoſi
tione. vnde exponēdū eſt. extra de trāſac. ex literis.
⁊ c. veniēs. ❡ Et no. ꝙ lʒ cōpoſitio autoritate ſupe
rioris facta. teneat mero iure tn̄ reſtituet eccl'a. Si
ex hoc grauiter ledat. ar. extra de reſti. in inte. c. j.
⁊ de re. ecc. nō alie. ad noſtrā. Inno. extra de trāſac. Innocētius
in glo. ſuper. c. ſtatuimus. dicit ſic. Quidā dicūt. ꝙ
in ſpiritualibꝰ pōt interuenire cōpoſitio ſʒ trāſa
ctio nūq̄ extra de trāſa. ſuper eo. nos dicimꝰ licitā
eſſe trāſactionē ⁊ ꝑmutationē in ſpūalibꝰ. dūmo
do ex vtraq; parte. tm̄ ſpūale ⁊ nihil tpale interue
niat: vt in. c. ſtatuimꝰ. ⁊ c. de cetero. ⁊ extra de deci.
ex multiplici. ⁊ c. ſuggeſtū. ⁊ extra de rer. ꝑmu. ad
qōnes. Et hoc idē dicimꝰ in beneficijs. Si petat iu
re ꝓprietatis puta: q: vna eccleſia petat ab alia pre
bēdā. quā dicit ad ſuā collationē ptinere. Sʒ ſi ali
qs clericꝰ petat bn̄ficiū. nō eſt licita trāſactio. Et ſi
vtrūq; det ſpiritualē. extra de trāſac. ↄſtitutꝰ. niſi
ſm modū qui ponit. extra de ꝑbē. niſi eſſent. Cōpo
ſitio aūt interuenire pōt. extra de trāſac. ſuper eo.
Talis. ſ. ꝙ ille clericꝰ qui ius nō hʒ vel habere cre
ditur. penitꝰ renūciet iuri ſuo ſine aliqua datione
vel qđ aliud ius habēs recipiat in canonicum ſine
datione. extra de trāſac. ſup eo. No. ibidē plura de
hac materia. Et in glo. ſup. c. ſup eo. ❡ Hoſt. etiā Hoſtienſis.
in glo. ſup ꝑdictū. c. ſtatuimus. plane dicit qđ com
poſitio inter aliquā ꝑſonā eccleſiaſticā ⁊ laicos ſu
ꝑ aliqua parte ſeu quota decime facta aſſenſu epī.
valet. Et hoc qn̄ eſt queſtio iter rectorē ⁊ parochia
nos eiuſdem dyoc. vel de ↄſenſu archiepī qn̄ eſt qđ
inter epm̄ ⁊ parochianos ſuos: vt extra de offi. oꝛ.
paſtoralis. reſpon. j. in fi.

❡ Queſtio. xlv.

Quę ſit remuneratio fideliter ſoluētis deci
mas. ⁊ que pena nō ſoluētis. Rn̄. ſm Ray. Raymundꝰ
§. xvj. in ſumma. No. ꝙ ille qui bene ⁊ fideliter dat
decimā quadrupliciter remunerat a deo. Prima
remuneratio eſt: abūdātia fructuū. Scđa ſanitas
corporis. Tertia indulgētia peccatoꝝ. Quarta ce
leſte regnū. De primis duabus Aug. ſi decimā de
deris: nō ſolū abūdātiā fructū recipies: ſed etiā ſa
nitatē corporis ↄſeqris. xvj. q. j. decime. Itē de dua
bus vltimis. Item Augu. ibidē. qui ꝑmiū cōparare
aut peccatoꝝ deſiderat indulgētiā ꝓmereri. red
dat decimam

dat decimam ⁊ de nouem partibus elemoſynã da
re ſtudeat pauperib⁹. ¶ Qui ṽo non dat punit̃ in
Malac.iii. ſupꝛapoſitis quatuoꝛ. vñ dñs per Malach.c.iii.
Quia mihi nõ reddidiſtis decimas ⁊ p̃ntias, id
circo in fame ⁊ penuria: maledicti eſtis. Itẽ Augu.
vbi.s. Cum decimas dãdo: ⁊ terrena ⁊ celeſtia poſ
ſis p̃mereri: p auaritia duplicẽ benedictionẽ frau
das.i. ſubtrahis tibi. Hec eſt dñi iuſtiſſima cõſue
tudo: vt ſi tu decimã illi non dederis, tu ad decimã
reuoceris. Glo.i. amittes nouẽ partes. Dabis im
Auguſtinus pio militi. q nõ vis dare ſacerdoti. Itẽ Augu. vbi
s. dñs deus non p̃miũ poſtulat ſed honorẽ. Deus
eñi noſter qui dignat̃ totũ dare. decimã a nobis di
gnatus eſt recipere non ſibi: ſed nobis ſine dubio
profuturũ. vñ ſicut ibidẽ ſubiũgit. Decime ex de
bito requirunt̃. ⁊ q eas dare noluerint res alienas
inuadũt. ⁊ quãti.i. quot pauperes in locis ſuis vbi
cũq ipſe habitat illo decimas non dãte fame moꝛ
tui fuerint. tãtoꝝ homicidioꝝ ante eterni iudicis
tribunal reus apparebit: q2 rem a dño pauperib⁹
delegatã. ſuis viu⁹ reſeruauit. Itẽ Aug. xvi.q.vii.
maioꝛes. Maioꝛes noſtri ideo copiis oĩb⁹ abũda
bant: q2 decimas deo dabãt. ⁊ Ceſari cẽſum redde
bant. modo aũt q2 diſceſſerit deuotio fidei acceſſit
indictio fiſci.i. extoꝛſio facta per fiſcum: volumus
cum deo partiri decimas hoc tollit fiſcus: qd non
accipit Chꝛiſtus.

De primitiis. Rubꝛicella.

Equitur de primitiis. vbi primo
quero.

¶ Queſtio.xlvi.

Raymund⁹ QUid ſit primitia. Rñd. ſm
Ray. eo.ti.§.xvii. ſequitur
de primitiis. primitia eſt prima
Hoſtienſis. pars frugis dño offerẽda. Hoſti.
ea. rubꝛica. circa fi. dicit q primitia eſt prima fru
ctuum obuẽtio: ſiue pars dño offerẽda.

¶ Queſtio.xlvii.

Raymund⁹ UTrum teneant̃ homines ad ſoluẽdas primi
tias. Rñ. ſm Ray. ibide primitie debent̃ ex
Primitia. p̃cepto dñi: vt patet Exo.xxii. Decimas ⁊ p̃mitias
non tardabis offerre. Itẽ in codẽ primitias frugũ
terre tue. deferes in domũ dei tui. Itẽ in canone de
Precipiẽtes ſtatuim⁹ vt decime ⁊ primitie ſeu ob
lationes viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ eccleſiis dei fideliter
reddant̃ a laicis: vt in diſpoſitiõe epoꝝ ſint: quas
qui retinuerint a ſancte eccleſie cõione ſeparetur.
Thomas. diſt.xxxii. preter hoc. Idẽ Hoſti. ⁊ Gof. ¶ Tho. in
ſum.q.lxxxvi. arti.iiii. dicit q p̃mitie ptinẽt ad ius
naturale vt homo ex reb⁹ ſibi datis a deo exhibeat
ad eius honorẽ. Sed q talib⁹ pſonis.ſ. ſacerdotib⁹
exhibeat̃: aut de primis fructib⁹: aut in tali quãti
tate hoc quidẽ fuit in veteri lege iure diuino deter
minatũ. In noua aũt lege diffinit̃ per determina
tionẽ eccleſie: ex qua hoĩes obligant̃: vt primitias
ſoluãt ſm ↄſuetudinẽ patrie ⁊ indigentiam mini
ſtroꝝum eccleſie.

¶ Queſtio.xlviii.

Raymund⁹ CUi dande ſint primitie. Rñ. ſm Ray. ibidẽ.
Danda eſt ſacerdoti parochiali.xvi.q.i. do
ctos. in moderamine. Idẽ dicit Hoſt. vbi.s. Sz Gof.
in. fi. titu. dicit q oblationes ⁊ primitie dei dande
ſunt ſicut decime: vt.xvi.q.ii. quatuoꝛ. ⁊.c. conceſſo.
vide.s.q. pꝛoxima.

¶ Queſtio.xlix.

Raymund⁹ QUanta debeat eſſe primitia. Rñ. ſm Ray.
§.xviii. quãta. hoc non inuenit̃ expꝛeſſum in
libꝛis Moyſi. Dicit tñ Hierony. Maioꝝ tradi
tione introductũ. qd qui plurimũ quadrageſimã
partem dabant ſacerdotib⁹. qui minimũ: ſexageſi
mam. Inter q̃drageſimã ⁊ q̃drageſimã licebat of
ferri qdcunq voluiſſent. Et hoc in aridis ⁊ liq̃dis.
extra eo.ti.c. decimã. in fetib⁹ aũt primogenitũ da
batur extra de voto. magne. §. cũ igit̃ in lege. Du
Huguiinus rum hoc viſum eſt Hugu. vnde dixit q de ducẽtis
vnũ ſit dãdũ ⁊ ſi tot capita nõ hz dabit̃ pportiona
liter eſtimatio. Io. ⁊ Lau. dicũt q cẽteſimũ dandũ
Quadrage erat. Eadẽ referũt Hoſt. ⁊ Gof. ¶ Ego credo ſtã
ſima pars. dũ eſſe ↄſuetudini vt q̃libet eccl̃ia ſeruet ↄſuetudi
nem ſuã. Si nõ hz recurrat ad cõſuetudinẽ vicina
rũ eccleſiarũ. Si inueniat diuerſas ↄſuetudines
illã ſequat̃ que magis tẽdit ad mediocritatẽ vel q̃
a plurib⁹ obſeruat̃. arg. extra de ſepul. certificari.
extra de ↄſue. cũ olim. in fi. Cõcoꝛdat his Gof. Et
addit: vt qd minimũ eſt det̃ vt extra de cẽſi. ex parte.
Thomas. latis etiã cũ p̃dictis. Cõcoꝛdat Tho. arti.iii. dicẽs
q viderent̃ inter q̃drageſimã ⁊ q̃drageſimã partẽ
primitie offerende ſm ↄſuetudinẽ patrie ⁊ indigẽ
tiam miniſtroꝝ eccleſie. Et addit. rõnabiliter tñ
primitiarũ quãtitas non fuit determinata lege q2
primitie dantur per modũ oblationis: de cui⁹ rõne
eſt q ſint volũtarie. Hoſt. verſi. vlti. dicit ſic poti⁹
videt̃ eſſe ſtãdũ dicto Hierony. tam in aridis q̃ in
liq̃dis. ⁊ generaliter in oĩb⁹. extra eo.ti.i. Inno. ex
tra eo.ti. in glo. ſuper.i.c. dicit q ex quo nõ inuenit̃
expꝛeſſum de quãtitate in optione relinq̃tur dantis
vt quãcũq velit det niſi ↄſuetudo regiõis aliud in
Raymund⁹ ducat. ¶ Addit poſtea Ray. ſic. Si tñ eccleſia eſſet
tenuis nec haberet vnde ſacerdos poſſet ſuſtẽtari.
Satis tñc dicerem illã ↄſuetudinem eligendã que
amplius ſoluit: vel ſaltem mediũ inter illas. ar.x.
q.ii.§. hoc ius. ¶ Glo. vvil. dicit hic. Credo etiã q
niſi ↄſuetudo eſt q nihil ſoluat̃ vel exigat̃ de hmõi
primitiis excuſant̃ a peccato nõ ſoluentes. ſi tñ hu
iuſmodi ↄſuetudo ſine ↄtradictione obtenta eſt a
tempoꝛe ex quo non extat memoꝛia. vide infra.q.
liiii. vtrum alique.

De oblationib⁹. Rubꝛicella.

Oſt hec videndum eſt de oblationi
bus. vbi primo quero.

¶ Queſtio.l.

Hoſtienſis. QUot ſint ſpecies oblationũ.
Rñ. ſm Hoſt. li.iii. rub.xxix.
de paro.§.ii. in quib⁹. ver. habitũ. Et
Raymund⁹ Ray. titu. de deci.§.xix. de oblationib⁹. dicendũ qd
oblationũ ſpecies ſunt tres. q̃tum ad p̃ſentẽ ma
teriã. vna eſt alicui⁹ rei donatio deo vel eccl̃ie. gra
tis facta inter viuos. Scd̃a eſt alicui⁹ rei dõatio deo
vel eccleſie facta cauſa moꝛtis. que hodie ad exem
plum ⁊ inſtar legatoꝝ redacta eſt: vt idez iuris ſit
in vtroq. inſti. de dona.§.ii. ſz Hug. hic nihil aliud
videt̃ q̃ moꝛtuariũ ſiue legat̃ relictũ pro aĩa. De
qb⁹ habet̃ extra de teſta. officii. ⁊.c. req̃ſiſti. ⁊ extra
de re. ecc. nõ alie.c.fi. Tertia eſt quotidiana ⁊ vſua
lis quã faciũt fideles ad altare vel manũ ſacerdo
tis. ¶ Dicit hic glo. vvil. q donatio cauſa moꝛtis
eſt cũ qs magis vult ſe habere. q̃ eũ cui donat ma
giſq eũ cui donat q̃ heredem ſuũ: vt.ff. de do. cau.
moꝛ.l.i. ⁊ inſti. de dona.§.ii. Nõ aũt dictũ eſt in pre
dicta diffinitione cũ qs magis vult ſe habere: q̃ eũ
cui donat ſubaudi tradẽdo rem donatã vel ſe obli
gando ne illa diffinitio ↄtineat legatũ. Item dicit
poſtea q differẽtia eſt inter legatũ ⁊ donationem
cauſa moꝛtis. in q̃buſdã q2 legatũ ab herede ſemp
tradit̃. donatio ṽo cauſa moꝛtis. q̃nq ab herede.
q̃nq a teſtatoꝛe traditur. Item in donatione cauſa
moꝛtis obligat̃ donãs ⁊ nõ in legato. Itẽ ſi qs accu
ſat teſtamentũ: vt falſum amittit legatũ ſz nõ do

nationē cauſa mortis: alias ſi ex aliqua cauſa reſcinditur teſtamētū ⁊ donatio cauſa mortis hec ⁊ quedā alia circa diſtātiā vel ꝯueniētiā legati vł donationis cauſa mortis notari ſolēt ⁊ per Azo. C. de dona. ca. mor. in ſum. ⁊ vide infra eo. ti. in rubricel. de dona. ⸿ Queſtio. lj.

Raymundꝰ

Cui dande ſint oblationes. Rñdeo ſm Ray. oblationes que fiūt eccleſijs parochialibus dāde ſunt ſacerdoti parochiali tm̄: qꝛ pro peccatis offerunt: ⁊ ille tenet ex officio orare ꝑ populo: vel ſi alij eccleſie offerunt. ꝓlato eiuſdē eccleſie dande ſunt. x. q. j. quia ſacerdotes. hāc ꝯſuetudīnē. xvj. q. j. doctos. Glo. dicit hic. ꝙ illud qđ dictū eſt de ꝓlato intelligit niſi cōſtiterit in donatione cauſa mortis donatorē aliud voluiſſe. ⸿ Hoſtiē. oīa predicta a Raymūdo quidē in generali de oblationibꝰ dicta appropriat ad oblatiōes quotidianas que fiūt ad manū ſacerdotis. ⸿ Queſtio. lij.

Thomas.

Utrū liceat monachis vel etiā alijs religioſis oblationes recipere. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. lxxxvj. arti. ij. ar. q. dicēdū ꝙ ſic. Et hoc tripliciter vno modo ſicut pauperes per diſpēſationē ſacerdotis vel ordinatione eccleſie. Alio mō ſi ſint miniſtri altaris ⁊ tūc pñt recipere oblationes ſpōte oblatas. Tertio modo ſi ſint parochie eoꝝ ⁊ tunc ex debito poſſunt recipere tanꝙ eccleſie rectores. ⸿ Queſtio. liij.

Hoſtienſis. Cathedralis.

Cum eps celebrat in cathedrali vel in alia eccleſia parochiali querit cuius erūt oblationes que ad manꝰ ipſius ꝑueniunt. Rñ. ſm Hoſti. qđ ergo. de iure cōi ſiue ſunt. qꝛ ſibi offerunt ⁊ a ꝓprio parochiano. Nā tota ſua dyoceſis: ſua parochia itelligit: vt pꝫ extra de rap. c. j. extra de paro. ſup eo. ſi tñ. de ꝯſuetudine ꝯtrariū eſt. Sequēda eſt ꝯſuetudo. dū tñ eps ſuā canonicā accipiat de oblꝰ. Item ſi eps nimia morā in vno loco ꝯtraheret ⁊ nimis frequēter celebraret: ſecꝰ eſſet. ar. extra de deci. c. ſuggeſtū. Jdē dico in archiepō ꝓuinciā viſitāte. extra de cenſi. romana. §. ſi. ⸿ Queſtio. liiij.

Thomas. Exodi. xxv.

Utrū alique oblationes ſint de neceſſitate precepti. Rñ. ſm Tho. in ſum. arti. j. dicendū qđ oblationes de ſui ratione habēt ꝙ volūtarie offerant ſm illud. Exo. xxv. ab omī qui offert vltroneꝰ accipietis eas: pōt tñ ꝯtingere ꝙ aliqs ad oblationes teneat quadruplici ratione. Primo quidē ex precedēti ꝯuētione. Sicut cum alicui ꝯcedit aliqs fundus eccleſie vt certis tꝑibꝰ certas oblatiōes faciat qđ tñ hꝫ rōnem cenſus. ⸿ Scđo ꝓpter ꝑcedētem deputationē vel ꝓmiſſionē. Sicut cum aliqs offert donationē inter viuos vel cum relinqt in teſtamēto eccleſie aliquā rem mobilē vel immobilē in poſterū ſoluēdā. ⸿ Tertio modo ꝓpter eccleſie neceſſitatē puta ſi miniſtri eccleſie non habeāt vn de ſuſtētent. ⸿ Quarto modo ꝓpter cōſuetudīnē Tenent eñ fideles in aliqbꝰ ſolēnitatibꝰ ad aliqs oblationes ꝯſuetas. Tñ in his diebus vltimis caſibus remanet oblatio quodammodo volūtaria. ſ. ꝗtum ad quātitatē vel ſpeciē rei oblate. ⸿ Con‐

Raymundꝰ

cordat his Ray. vbi. ſ. ⁊ Gof. eo. ti. de paro. Et dicūt tā Ray. quā Gof. ꝙ ſi de ꝯſuetudine ꝯſueuerūt parochiani in certis ⁊ ꝑcipuis aliqbꝰ feſtis offerre. poſſunt cogi ad tenēdā ꝯſuetudīnē piā nō qdē a ꝑſbytero: ſꝫ ab epō cuiꝰ officiū in talibꝰ eſt iplorādū. extra de ſymo. ad aplicā. Jdē etiā dicit Tho. arti. j. ar. iij. ⸿ Qđ aūt dicit illud. c. de ꝯſe. diſt. j. Ois xpianus ꝓcuret ad miſſarū ſolēnia aliqd deo offerre ⁊ deducere ad memoriā qđ deus ꝑ Moyſem dixit. Exo. xxxiij. Non apparebis in ꝯſpectu meo vacuus. ſꝫ Hug. de exteriori quotidiana oblatione intelligit. tñ Ray. ⁊ alij intelligūt de oblatione interiori vł bonoꝝ operū vel loqt de ꝯſilio. ⸿ Hoſt.

Hoſtienſis.

ver. tu dicas. dicit ꝙ in ꝑcipuis feſtiuitatibꝰ tenet qs offerre. ⁊ cogi pōt maxime cū ſit qſi generalis ꝯſuetudo hoc vbiqꝫ terrarū. ad hoc de ꝯſe. diſt. j. ſi qs etiā. ⸿ Qđ etiā dictū eſt de neceſſitate indigētie puta cū miniſtri ſunt paupes. Cōcordat Inn. extra de paro. in glo. in prin. titu. addit Hoſti. ver. qđ tñ. ꝙ hoc intelligit vbi ⁊ ipſi ſubditi ꝓpter paupertatem ſacerdoti ſubuenire nō poſſent. in quo caſu manibꝰ qrat victū. xcj. di. clericꝰ victū. idem dicit hic glo. vvillel. ⸿ Queſtio. lv.

Raymundꝰ

Quero etiā qui ſint illi. quoꝝ oblationē non recipit eccleſia. Rñ. ſm Ray. c. ii. §. vj. qrit vtrū in deteſtationē criminis in quo iacet reſpuit eccleſia hoꝝ oblationes. ſ. notorie diſſidētiū. Jtē q opprimūt paupes. di. xc. oblationes. Jtē raptoꝝ ⁊ vſurarioꝝ. extra de rapt. ſup eo. ⁊ de vſur. qꝛ loīoꝰ. Jtē meretricꝫ vel ꝓpter aliud crimē notoriū ⁊ horrendū. xvj. q. iiij. miror. Eoſdē caſus ponit Gof. ⁊ Hoſt. v. ſunt tñ. Et addūt. Si qs eccłie imunitatē violauerit nec emēdare velit. xvj. q. iiij. miror. addit Hoſt. Jdē de quolibet heretico publico vel excōicato publico. ⸿ Sꝫ ꝑſbyteri nr̄i tꝑis vix diſcernūt. Jte dicit glo. vvil. hic. qđ qñ iudei nꝫ ii habēt niſi de vſura. eccłia nō dꝫ accipe oblationes ne videat cōicare peccatis eoꝝ: ⁊ i hoc caſu loquit decr. de vſur. quato. vbi aūt habēt aliqd iuſto titulo pōt eccłia ab eis exigere oblatiōes debitas qꝛ ille ſunt qſi pdiales. Qđ intellige ſm hoſt. ver. in alijs. qñ poſſeſſiones ſunt obligate ad aliqs oblatiōes faciēdas ꝑ ſeptio tricēſimo anniuerſario vel hmōi.

De feudis. Rubricella.

Quia in titulo de decimis aliqua mētio lꝫ modica fit de feudis aliqua de hac materia hic annectēda iudicaui. ⸿ Queſtio. lvj.

Goffredus.

Quero ergo primo qd ſit feudū. Rñ. ſm Gof. li. iij. ti. xxx. de feu. feudū eſt ꝯceſſio rei ꝑ homagio facta ſm Hoſt. ea. rubri. §. j. qd ſit. feudū eſt

Hoſtienſis. Feudum.

illđ bñficiū qđ ex beniuolētia alicuiꝰ ita tradit alicui vt ꝓprietate eiꝰ rei q in feudū dat penes dātē remanēte vſufructu eiuſdē rei ita ad accipiētē trāſeat vt ad eū hedeſqꝫ ſuos. maſculos ⁊ feminas. ſi de eis nolatim dictū fuerit in ꝑpetuū ꝑtineat ad hoc vt ipſe ſiue eiꝰ hēdes. fideliter dño ſeruiāt ſiue illud ſeruitiū noīati dictū fuerit a dño qle eſſe debeat: ſiue indeterminate ſit ꝓmiſſum: vt in ꝯſtitutione Federici quibꝰ caſibꝰ feudū amittat circa prin. ⸿ Queſtio. lvij.

Hoſtienſis.

Cuiuſmodi ſeruitiū teneat facere vaſallꝰ. rñ. ſꝫ Ho. ibidē ſeruiet ſm ꝙ ꝯuētū eſt ac feudi na reqrit ſꝫ diuerſaꝝ regionū ꝯſuetudies. Et ipſis deficiētibꝰ innitat iuri ſcripto vñ i feudo añ oīa pacta ſūt ſuāda ipſis vō deficiētibꝰ ꝯſuetudo regiōis iſpiciēda eſt. ſꝫ ⁊ ꝯſuetudine deficiēte iure ſcripto vti poterit. ⸿ Queſtio. lviij.

Hoſtienſis.

Utrū feudū poſſit alienari. Rñ. ſꝫ Hoſt. §. v. qd hodie. feudi etiā in nulla pars ſine ꝯſenſu dñi alienari nō poteſt. ⁊ ſi fiat alienatio id qđ alienatū eſt libere ad dñm reuertit nulla ꝑſcriptione obſtāte: vt in ꝯſtitu. federici. de ꝓhi. feu. alie. l. iperialē dari aūt i feudū nō ꝓhibet. ⸿ Qō. lix.

Hoſtienſis.

Que ſit diuerſitas ſiue diſtinctio feudorum. Rñd. ſm Hoſt. §. vj. qualiter feudū. feudoꝝ aliud paternū. ſ. qđ a quocūqꝫ de maioribꝰ eſt acqſitū. aliud maternū ſiue femineū. qđ. ſ. per feminā

Diſtinctio feudi.

eſt acquiſitū. Jtē quoddā feudū reqrit iuramētū fidelitatis. Et hoc intelligit de omī feudo niſi per

pactum

pactũ remittaſ:nec ſine hoc inueſtiri dʒ.primo tñ dʒ fieri iueſtitura:ꝛ poſtea ſtatim fidelitas.quoddam aũt nõ reqͥrit:qꝛ ſcʒ per pactũ remiſſum eſt. Itẽ quoddã feudũ eſt ꝯditionale.ſ.qđ daſ ad certũ ſeruitiũ:vel ad certã ꝯditionẽ. Et ſi negauerit vaſallus feudi ꝯditionẽ ipm amittere dʒ. aliud autẽ eſt nõ ꝯditionale. Itẽ quoddã feudũ eſt ꝑpetuũ ſcʒ qđ trãſit ad heredes.quoddã nõ:qꝛ quedã feuda ad heredes nõ trãſeũt.Et tale nõ põt in dotẽ dari. extra de dona.inter vir.ꝛ vxo.nuper.Item feudoꝝ quoddã hʒ ꝓpriã naturã feudi.quoddã non:vt.g. Guardia Gaſtaldia ꝛc.

Hoſtienſis.

Feudi acquiſitio.

¶ Queſtio.lx.

QUaliter acqͥratur feudũ.Rñ.ſʒ Hoſt.§.vij. qͥliter feudũ ꝯſtituaſ.acqͥriſ per iueſtiturã: puta cũ aliqͥs tradit poſſeſſionẽ alicuiꝰ rei immobilis alicui noĩe feudi corporalr vel cũ haſta:vel aliud corporeũ ꝙ lʒ porrigiſ a dño dicẽte ſe inueſtiturã facere.acqͥriſ etiã eo qđ habeſ pro inueſtitura:puta cũ dñs dixit alicui corã curia.vade in poſſeſſionẽ illiꝰ fundi:ꝛ ipſum teneas pro feudo. Acqͥriſ etiã ꝑſcriptiõe:vel ſi.xxx.annis tenuit feudum ꝛ dño ſeruiuit.lʒ inueſtitꝰ nõ fuerit.acqͥritur etiã per ſucceſſionẽ:nõ qͥdem ex teſtõ ſed potiꝰ ab inteſtato. Nec eñ valet aliqua ordinatio defuncti in feudo facta:ſiue legatũ. Natura aũt ſucceſſiõis eſt talis ꝙ aſcẽdẽtesꝰ nõ ſuccedũt in feudo.puta pater filio.deſcẽdẽtes vͦo ſic. ꝛ p̲rio qͥdẽ filiꝰ pr̃i ꝛ nõ filia. Itẽ nepos ex filio ꝛ nõ neptis.ꝛ ſic vſqʒ in infinitũ. Poſtea vero ſuccedũt collaterales. De conſuetudine vͦo imperij nõ ſuccedit niſi filius deſcẽdens:imo reuertiſ feudũ ad imperatorẽ ꝛ ipſe cõfert cui vult. Et vidi hec qñ fui in Alamania per proceres iudicari.

Hoſtienſis.

Filia.

¶ Queſtio.lxj.

IN quibus caſibus mulier ſuccedat in feudũ. Rñ.ſm Hoſti.§.viij.in qͥbus. Regulariter filia nõ ſuccedit:nec ꝓles ex feminco ſexu deſcẽdẽs ad hmõi ſucceſſionẽ aſpirare põt.ex hoc intellige niſi pacto vel ꝯditione feudi ſecꝰ ſit. Si aũt feudũ ſit femineũ tũc ſm quoſdã ſuccedit filia pr̃i ꝛ mr̃i in feudo. Item ſuccedit filia patri in feudo ſi ipſa poſt mortẽ patris redemerit bñficium a dño vel ſi dñs inueſtierit eã de bñficio pr̃is ꝓpter ſeruitiũ ꝛ amorẽ patris:tunc eñ nõ poterit reuocari ab vllo ex parẽtibꝰ ſuis:vt in cõſti.Federici.quẽadmodũ feudũ ad filiam pertinet.c.j.

¶ Queſtio.lxij.

PEr quos poſſit fieri inueſtitura ꝛ per quos poteſt recipi. Rñ.ſm Hoſti.§.ix.per quos inueſtitura fieri poteſt:iam a femina ꝙ a maſculo etiã de nouo bñficio. De veteri etiã bñficio põt fieri a minore.xxv.annis.ſecꝰ de nouo niſi iurauerit minor ꝙ nõ ꝯtraueniat. Seruꝰ etiã inueſtiri põt niſi dñs ignorauerit eũ ſeruũ fuiſſe.põt etiã qͥs inueſtire ꝛ inueſtiri tã per ſe ꝙ per aliũ:qꝛ hoc negociũ ex vtraqʒ parte expediri põt per ꝓcuratorem.

Forma iurandi.

¶ Queſtio.lxiij.

QUe ſit forma iurandi cũ vaſallus iurat dño ſuo fidelitatẽ. Rñ.ſm Hoſti.§.x.quid ſit fidelitas.verſi.fieri.ꝛ ſeq.fieri dʒ fidelitas hoc modo. Iuro ego ad ſancta dei euãgelia ꝙ amodo inantea ero fidelis huic ſicut dʒ eſſe vaſallꝰ dño ſuo. nec id qđ mihi ſub noĩe fidelitatis cõmiſerit pãdã alij me ſciẽte.ad eius detrimẽtũ ꝛ hoc ſufficit in ſacro vaſalli. ¶ Si aũt domeſticus.i. familiaris eiꝰ ſit cui iurat:vel ſi ideo fidelitatẽ iurat nõ vt feudum habeat:ſʒ qꝛ eſt ſub iuriſditione eiꝰ cui iurat: tunc noĩatim vitã mẽbroꝝ ꝛ illiꝰ rectũ honorẽ iurabit.ſm qđ hec dicunſ in lib.feudoꝝ. qualr vaſallus iurare dʒ.c.j. ¶ Eſt etiã ſciendũ ꝙ ille qͥ dño ſuo fidelitatem iurat:iſta ſex ſemꝑ in memoria dʒ

Capitula iuramenti.

habere incolume:tutũ:honeſtũ:vtile:facile:poſſibile. ¶ Dʒ etiã alia duo dño ſuo ꝑſtare.ſ.ꝯſiliũ ꝛ auxiliũ:ſi bñficio vult videri dignꝰ:ꝛ fidelitate eſſe ſaluꝰ.vñ vſꝰ. Incolume:facile:tutũ:quoqʒ poſſib. honeſtũ. Utile ꝯſiliũ:fidꝰ:dabit auxiliũqʒ. ¶ Incolume:ne.ſ.ſit in dãnũ dño ſuo de corpore ſuo.ergo oẽ venenũ:oẽm infirmitatẽ:mortẽ:captionẽ:ꝛ oẽm corꝑis leſionẽ vitabit. ¶ Facile:ne.ſ.id qđ dñs facere itẽdit ꝛ de facili põt facere reddat ei difficile.ſicut multi faciũt hoc latẽter ꝓcurãdo. ¶ Tutũ quoqʒ:ne ſit ei in dãnũ de ſecreto ſuo.ne.ſ.alicui reuelet in dãnũ ſuũ hoc eſt alicui qͥ poſſet obeſſe:vel de munitionibꝰ ſuis.per quas tutꝰ põt eſſe:ne.ſ. ipſas prodendo reddat:ſed ſubueniat ꝛ defendat. ¶ Poſſib.i.poſſibile.ne ſ.id qđ dñs facere intendit ꝛ ei poſſibile eſt reddat impoſſibile vt dictũ eſt ante de facili. ¶ Honeſtũ ne ſit ei in dãnũ de ſua iuſtitia vel de alijs cauſis qͥ ad honeſtatẽ eiꝰ pertinent:ſicut ne vxorẽ vel filiã dehoneſtet:ne carmen famoſum vel aliud vͦbũ vel factũ per qđ fama dñi ſigillari põt cõponat.dicat vel faciat. nec audiẽdo vel diſſimulãdo ꝯſentiat. ¶ Utile:ne ſit ei in dãnũ de ſuis poſſeſſionibꝰ:qñimo ne in aliquo vtilitatẽ ipſiꝰ ipediat.ſʒ ipm bona fide ꝓcuret. Cõſiliũ quo ad vͦbũ. ¶ Fidꝰ dabit.i.fidelis vaſallꝰ. ¶ Auxiliũ qʒ.ſ.de ꝑſona ꝛ rebꝰ. Ergo corde:ore:ꝛ ope:dʒ vaſallus dño ſuo ſubuenire abſtinẽdo a malo ꝛ faciẽdo bonũ. Et qđ in iſtis obligatꝰ ſit vaſallꝰ dño.cõcordat Ray.li.ij.titu.v.de raptoribꝰ.§.xvj.ſed qͥd de qͥbuſdã.in fi.cũ glo.ibidẽ.ꝛ Ulricꝰ li.vj.tractatu.iij. c.xj.in fi. ¶ Addũt etiã tã Ulri.ꝙ Hoſti.ꝙ in his oibꝰ dñs fideli ſuo vicẽ reddere dʒ vt patebit infra q.lxv. Quã dñs ꝓbanſ hec oĩa in lib.feudoꝝ de forma fidelitatis.c.j.ꝛ.xxij.q.v.de forma in quo.c.ſatis expliſſe ꝓdicta ponunſ. Itẽ extra de iureiur.ego. ¶ Itẽ addit ibidẽ Hoſti.ꝙ lʒ ꝓ alijs extraneis nõ debeat qͥs eſſe in iudicio ꝯtra dñm.extra de poſtulãdo.c.fi. Tñ ꝓ ſe ꝛ ſuis holbꝰ põt petere ꝛ defendere ius ſuũ. vt ar.extra de iureiur.c.petitio. ergo ſupradicta extra iudiciũ itelliguntſ. ¶ Poſtea vͦo ego Sixtꝰ vel Titiꝰ põtifex romanꝰ. Hoſt.aliã formã nouã qͥ ꝯſueuit fidelitas iurari qͥ talis eſt. ego Titiꝰ iuro ſuꝑ ſancta dei euãgelia ꝙ ab hac hora inantea vſqʒ ad vltimũ diẽ vite mee. ero fidelis tibi Gaio dño meo cõtra oẽm hoĩem excepto imperatore:vel rege.vaſallꝰ eñ cõtra oẽm hoĩem dʒ dñm iuuare:ꝛ ꝯtra fratrẽ ꝛ filiũ in cauſa iuſta niſi cõtra aliũ dñm antiquiorẽ.vnde etiã in ſacro illũ antiquiorẽ dñm excipere deberet. Hoſt.etiã ꝛ hãc formam diffuſe exponit ibidem.

Ulricus.

Hoſtienſis.

Queſtio.lxiiij.

QUibus modis ſeu cauſis feudũ amittatur. Rñ.ſm Hoſtien.c.ij. Quibus modis amittit vaſallus feudũ ſi efficitur clericus vel religioſus.nec etiã tales in feudũ ſuccedũt. ¶ Item amittitur ꝓpter iniuriã ſeu negligentiã:puta ſi heres vaſalli ſtetit poſt mortẽ ipſius vaſalli per annum ꝛ diem ꝙ nõ petierit a dño inueſtiturã ꝛ fidelitatẽ niſi per pactũ fuerit remiſſa.vel etiã ſi ipſe vaſallus poſt mortẽ dñi eodẽ modo non petierit ab herede dñi:vt in lib.feu. In qͥbus cauſis feudũ amit. c.prima cauſa. Et hoc verũ eſt dũ tñ fuerit maior xiiij.annis. Secus aũt ſi eſſet impubes:qꝛ impubes non cogitur fidelitatẽ facere. Miles tñ ſtare poteſt per annũ ꝛ menſem ꝙ nõ petat inueſtiturã. Et intellige hec vera eſſe ſi doloſe ſteterit per dictũ tempus ꝛ nõ petijt. Nam ſi doloſe nõ ſtetiſſet tũc ſecus eſſet. Et intelligiſ abeſſe dolus ſi iuſta cauſa impediẽte ſteterit:vt in lib.feud.de ꝓhibi.feu.ali. per Lotha.l.qm̃ inter dñm. tunc aũt intelligitur

Hoſtienſis.

Feudũ amittitur.

iuſta cauſa impediri cũ ꝓpter mortẽ vel capitales inimicicias vel infantiã: vel etiã ꝓpter iuſtã abſentiã impedit. ¶ Propter culpã etiã amittitur vt cum vaſallus tribus vicibus corã paribus citatus fidelitatẽ iurare noluerit ꝗ̃uis dñs promittat inueſtiturã. ¶ Item amittit̃ ſi vaſallus infeudauerit feudũ alia lege ꝙ̃ quã ipſe habet: vel etiam in talẽ vaſallũ qui feudo ſeruire nõ poteſt. ¶ Item amittitur ꝓpter feloniam vt ſi vaſallus interficit fratrem ꝓpriũ vel filiũ fratris: vel aliud crimen cõmittit ꝙ parricidij appellatione cõtinetur ad hoc vt totã habeat hereditatẽ. ¶ Item amittitur ſi vaſallus reliquit dñm in prelio campeſtri non mortuũ nec ad mortem vulneratũ. Et ꝓpter alias multas ingratitudines que enumerant̃ in lib. feu. ꝗbus modis feudũ amit. c. j. et. c. ſeq. et de feudis ſine culpa nõ amit. c. j. ⁊. c. ij. ¶ Item amittit̃ ſi vaſallus ſcienter negauerit feudũ totum vel partem vel cõditionẽ eius. ſecus ſi ignorãter. Nõ ſi vaſallus nõ vult oſtendere feudũ poteſt cõpelli vt oſtẽdat ꝙ ſi nõ vult facere preſumet̃ ꝙ totũ teneat in feudum. ¶ Item amittitur ſi vaſallus partẽ alienauerit illã partem amittet. nec ꝓderit vaſallo ſi poſt alienationẽ iniuſte factã ipſum feudũ recuperauerit niſi ignoranter hoc feciſſet. ¶ Itẽ amittit̃ ſi vaſallus dñm accuſauerit vel teſtimoniũ cõtra eum in ciuili actione modica vel criminali tulerit lʒ ꝗdam dixerint qð in ciuili cauſa poſſit. ¶ Item amittit̃ ſi in expeditiõe publice indicta vaſallus a dño ſuo vocatus vt ſecũ vadat in expeditione ad ſuſcipiendũ rome coronã non venerit nec aliũ pro ſe dño acceptabilẽ miſerit: vel ſtipendia militie ei nõ dederit: puta dimidiũ reddit⁹ feudi vni⁹ anni. Nota etiã ꝙ qñ vaſallus ꝓpter culpã ſuã amittit feudũ tunc ⁊ filij ⁊ alij deſcendẽtes: immo etiam cognati ſimiliter amittunt. vide infra. q. lxxi.

Fellonia.

¶ Queſtio. lxv.

Quando dñs amittat ius quod hʒ in feudo. R̃n. ſm Hoſti. ibidẽ. ver. vlti. Sicut vaſallus amittit feudũ ꝓpter culpã ſeu feloniã: ita dñs amittit ꝓprietatẽ feudi ſi eam cõmittat: vt in lib. feudoꝝ. ſi de feu. cõtrouer. fue. c. dño amittente. Et hoc qꝛ dñs vicem dʒ ꝓſtare vaſallo in his q̃ vaſallus ei tenet̃: vt in lib. feudo. de forma fide. c. j. in fi. ⁊. xxij. q. v. de forma. In quo. c. etiã dicit̃ ꝙ ſi dñs vicem nõ rependerit: merito cẽſebit̃ male fidus. ſicut ille qui in eoꝝ preuaricatione vel faciendo vel cõſentiendo deprehẽſus fuerit perfidus ⁊ periurus. Et dicit ibidẽ glo. ꝙ eadẽ fide tenetur quis ſubdito ſuo: ſicut dño: vt. xcv. diſt. eſto ſubiect⁹. extra de iureiur. peruenit. Et ſi vicẽ non reddit dñs priuat̃ dñio qð hʒ in vaſallo: ⁊ tranſit in feudũ ad ſuperiorem. ¶ Nota etiã ꝙ ſicut innuitur extra de exceſſibus ꝓlatoꝝ. c. grauem. ⁊ in glo. Bar. ibidem. cum dicit̃ ꝙ ꝓpter fidelitatẽ non ſeruatã ad dñm amittit̃ feudũ intelliter ꝑ ſniam: nõ ſemper ipſo iure. ita ecõtrario ſi dñs aliter ſe hʒ circa ſubiectũ quã debeat videtur ꝙ ſubiect⁹ nõ per ſe ipſo iure ei denegare debeat obediẽtiã vt innuit̃ in glo. xcv. diſt. eſto ſubiectus. Et addit. ꝯſulo ergo ei vt agat per ſuperiorẽ. ar. xj. q. iij. ſi eps. ⁊. ix. q. iij. nunc nec. in ꝗbuſdã tñ caſibus ipſo iure perdit̃ vt ſi feudum alienatũ fuerit ſm Inno. in glo. extra eo. ti. de feu. c. ij. ¶ Hoſti. etiã ver. poſſet aũt. dicit videtur per ſententiã ⁊ nõ ipſo iure amittit vaſallus feudum: qꝛ culpa pro qua amittit debet eſſe certa ⁊ ꝯuicta per iudiciũ pariũ ſuoꝝ. ¶ Sed corã quo iudice agitari debeat queſtio feudi. nota plura de hoc in Hoſti. §. vlti. apud quem.

Hoſtienſis.

Dñs feudi.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. lxvi.

Quid iuris ſi vaſallus moriens plures relinquit filios. R̃n. ſm Hoſtiẽ. §. xiij. apud quẽ ver. iſtud autem. Oẽs filij eius debẽt facere fidelitatem: maxime ſi feudũ indiuiſum habent. Sed ſi ad vnũ ex diuiſione totum peruenerit tunc ille ſolus iurabit. ¶ Queſtio. lxvij.

Quid cum dñs moriens plures relinquit filios: nunquid vaſallus oĩbus iurabit fidelitatem. R̃n. ſm Hoſti. ibidem. ver. ſed nũquid tenebitur. Non puto qm̃ vaſallus nõ cogit̃ pro vno feudo plures dños habere: maxime in comitatibus ⁊ ducatibus ⁊ marchionatibus qui hodie diuidi nõ debent. Nec poteſt dñs ſine voluntate vaſalli feudum alienare: ideo in generali alienatione vaſalli non ꝯtinent̃ niſi hoc nominatim dictũ ſit. Aliqui tamen volunt dicere ꝙ equali vel maiori dño concedi poſſunt.

¶ Queſtio. lxviij.

Utrum vaſallus poſſit feudũ refutare quando vult. R̃n. ſm Hoſti. ver. eſt etiã. ꝙ ſic etiã ſine voluntate dñi: ⁊ poſtꝙ̃ refutauerit nõ tenebit̃ dño ſeruire: verũtamen nõ debet eum offendere.

¶ Queſtio. lxix.

Utrum filius poſſit retinere feudũ repudiata hereditate patris: ad hoc vt non teneatur ſoluere debitum paternũ. R̃n. ſm Hoſti. ibidem ver. hoc autem. in ſumma. dicit ꝙ non poteſt. Sed aut totum debet repudiare: aut totũ retinere: niſi dñs eum tanꝙ̃ de nouo beneficio inueſtiat agnatis cõſentiẽtibus: qm̃ tunc bene illud retinet ſine aliquo onere hereditario. Aliud aũt eſt in agnatis qñ ipſi poſſunt feudũ retinere repudiata hereditate ſine aliquo onere hereditario: vt in cõſti. Federici. an agnat⁹ vel filius defuncti poſſit retinere repudiata hereditate. c. ſi contingit. in vſibus feudorum.

¶ Queſtio. lxx.

Quid ſi diuerſe conſuetudines de feudis inueniuntur in diuerſis locis. R̃n. ſm Hoſti. ibidem. verſi. finaliter qui ſic dicit. in ſumma. per notandũ puto ꝙ ſaluis legibus imperialib⁹ que cõtinent̃ in ꝯſtitutionibus feudoꝝ natura ⁊ cauſa feudi ſm diuerſas regionũ ꝯſuetudines eſt diuerſimode timenda. Cõſuetudine autem deficiente in regione aliqua recurrẽdũ eſt ad aliarum regionũ cõſuetudines. Et ſi nec illa appareat cõſtitutione vel lege ſcripta ſine calumnia vti poſſunt.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. lxxi.

Utrum vaſallus poſſit feudũ legare pro aĩa ſua. R̃n. ſm Hoſti. lib. iij. rubri. xlix. De immunitate eccleſie. §. iiij. inꝙ̃tum ſub. §. ſed illa immunitas. Dicendũ ꝙ qualitas feudi inſpicienda eſt. Nam ſi ſit de camera dñi ad tempus datũ non poteſt legari. talia enim nec perpetua ſunt: nec heres ſuccedit. Idem ſi de natura feudi eſt ꝙ vaſallus in ꝓpria perſona ſeruiat. in tali enim nõ ſuccedit clericus: etiã ſi ſilius ſit. xxiij. q. viij. § j. Si vero ſit paternũ ⁊ reale ſiue perpetuũ ⁊ cõſueuit ſeruiri ꝑ alium tunc poteſt pro aĩa legari. Et intellige hic: nec ꝯſuetudo repugnet. ¶ Si tñ trãſlatio feudi in eccleſiã fiat fraude nõ valet: puta patitur ſe cõueniri aliꝗs vaſallus ab eccleſia corã eccleſiaſtico iudice ⁊ cõfitetur in fraudẽ ſe vel predeceſſores ſuos magna dãna dediſſe eccleſie cũ tñ falſum cõfiteatur. vnde in reſtaurationẽ dãnoꝝ dat ei ꝗcꝗd habet retento ſibi vſufructu ad vitam ſuam talis colluſio non valet.

Hoſtienſis.

Feudũ pro anima.

¶ Queſtio. lxxij.

Utrum eccleſia poſſit in pignore recipere feudum a vaſallo ſuo: ita ꝙ nõ computet fruct⁹ in ſortem.

in ſortem. Require. ſ.eo.titu. q̄one.xxxviij. vtrum eccleſia.

De donationib⁹. Rubricel.

Quia in titulo iſto de decimis primi.et obla.in rubricel.de oblationib⁹. circa prin. aliqua mentio facta eſt de donationib⁹ cauſa mortis. ideo hic aliqua ſubiungit de donationibus.

¶ Queſtio.lxxiij.

Hoſtienſis.

Quero ergo primo quid ſit donatio. Rñ. ſm Hoſti.lib.iij.rubri.xxiij. de donationibus. §.j. Donatio eſt rei licite nullo iure cogente mera liberalitate facta collatio.

¶ Queſtio.lxxiiij.

Donatio.

Quis poſſit donare: ⁊ cui. Rñ. ſm Hoſtien. §.iiij.⁊.v. donare poteſt paterfamilias. Nõ pupillus ſine autoritate tutoris. nõ monachus vel cõuerſus. Item compos mentis: nec furioſus vel prodigus. ſʒ nec poteſt donare is cui alienatio per legem interdicta eſt: vt q2 cõmiſit crimen leſe maieſtatis. vel hereticus eſt: nec cõdẽnatus de publico crimine lʒ ante ſnīam donare poſſet. ¶ Donari etiam poteſt cuilibet niſi per legem ꝓhibeatur: ſiue abſens ſit ſiue preſens. notus vel ignotus. Itẽ amico vel meretrici excipere militẽ qui meretrici dare nõ poteſt. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ſi ancillam. ergo multominus clerici ſuis focarijs dare poſſunt. Item donari poteſt patrifamilias ⁊ filiofamilias extraneo tamen. filio enim familias ſuo vel vxori proprie donatio facta nõ valet niſi morte cõfirmetur. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. donationes. vide de hac materia infra lib.ij. titu.v. de raptoribus. q.xxvj. quid ſi mulier.

¶ Queſtio.lxxv.

Hoſtienſis.

Deinde quero ſpecialiter q̄d ſit donatio cauſa mortis. Rñ. ſm Hoſti. ibidem in rubri. de donationibus cauſa mortis. §.ij. Quid ſit donatio cauſa mortis. eſt timore mortis imminẽtis vel future alicui⁹ rei prouide vel liberaliter facta collatio. Sed quãdo ſit donatio inter viuos vel cauſa mortis ex natura verboꝝ ex affectione ⁊ qualitate perſonarũ ⁊ ſtatus hoc exiſtimandũ erit. proinde dicitur q2 ſic donans magis vult ſe rem habere q̄ donatarium liberaliter. ideo additur: q2 ſi metu extorqueretur nõ valeret. vide etiã de his ſ.eo.ti. q̄one q̄nquageſima. quot ſint.

¶ Queſtio.lxxvj.

Hoſtienſis.

Quis ſit effectus hmõi donationis: ⁊ an poteſt reuocari. Rñ. ſm Hoſtiẽ. ibidem. §.vij. quis ſit effectus. Effectus eſt vt res retineatur ſi tradita fuerit vel vendicetur ſi non fuerit tradita. Et hec vera intelligas niſi donatio fuerit reuocata. puta ſi prius decedat donatarius q̄ donator. Item reuocat̃ ſi donatorẽ peniteat: vel ſi conualuerit de periculo in quo erat. vel ſi deficiat conditio: vel non adimpleatur cauſa ſub qua donatio facta eſt. Et hoc verũ eſt niſi ſic datum fuerit vt ſtatim tranſeat dominiũ: nec reuocari poſſit: q2 talis donatio inter viuos facta cẽſetur. Et talis ex quo facta eſt: nec cõditionem: nec modũ: nec penitentiã ſine cauſa admittit. Ex cauſa tñ reuocari poteſt: vt ꝓpter ſuperuenientẽ filioꝝ natiuitatẽ: vt.xvij. q.vlti. quicunqȝ. Item ꝓpter ingratitudinem ſm Goffre. extra de dona. c.vlti. Item pluribus alijs de cauſis.

¶ Queſtio.lxxvij.

Geneſis.ix.

An cõiuges ſibi mutuo donare poſſint. Rñ. ſm Goffre. lib.iij. titu.xx. de donationibus inter vir. ⁊ vxo. Donatio inter virum ⁊ vxorem cõſtante matrimonio. Ex qua alter ſit pauperior alter locupletior non valet niſi obitu donatoris confirmetur. Si enim mortuus eſt in eadem voluntate cõualeſcit donatio. extra eo. donatio. Si autem alter non ſit pauperior lʒ alter fiat ditior tenet donatio: vt ſi maritus negligat lucrũ vt vxor ditior fiat: puta ſi maritus heres ab aliquo inſtitut⁹ nõ adeat vt vxori ſubſtitute locum faciat. Item econtra valet: ſi mulier nõ ſit ditior lʒ marit⁹ fiat pauperior: puta ſi dedit ad vngenta emẽda. Hec etiã ponit Ber. in ſummula ſua. ⁊ addit ꝙ cõſuetudo aliquarũ terrarũ quedam ex his nõ admittit. Donatio tamen inter ſponſos ⁊ ſpõſas tenet: ſicut dicit Hoſtien. eadem rubrica ſub rubricella de donationibus ſimplicibus. §.j. quare ꝓhibite.

¶ Queſtio.lxxviij.

Quibus modis donatio inter virum ⁊ vxorẽ facta reuocetur. Rñ. ſm Goffre. ibidẽ. Tribus modis reuocatur. ſ. tacite: ⁊ expreſſe: ⁊ ſi premoriatur is qui donationẽ accepit. vt extra de do. inter vir. ⁊ vxo. donatio. Reuocatur tacite donatio ſi diuortiũ fiat: vt. ff. eo. titu. l. cum hic ſtatus. §. ſi diuortium. Et cũ ſocer nunciũ repudij mittit nurui cui donauerat: vt in eadẽ. l. cum hic ſtatus. §. ſi ſocer. Expreſſe reuocat̃ donatio per penitẽtiã quaȝ ſupremã accipere debemus: vt in predicta. l. §.j. Item ſi res donata alienetur: vt. C. eo. titu. l. ſi maritus tuus. — Goffredus. — Inter vxorẽ.

¶ Queſtio.lxxix.

Quid de donationibus inter patrem ⁊ filiũ. Rñ. ſm Hoſti. lib.iiij. rubri.xx. de dona. inter virum ⁊ vxo. ſub rubrica de donationibus ſimplicibus inter coniuges. §.v. qualiter mutiles. ſub §. ſecundũ ſit predicta. Sicut vir ⁊ vxor ſibi donare non poſſunt niſi ratificetur per mortẽ: ita nec pater ⁊ filius: q2 videnẽ de vna manu ponere in aliã. Nam pater ⁊ filius vna ſunt perſona fictione iuris: vt. C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. l. vlti. Et quicquid dicitur de donationib⁹ inter vir. ⁊ vxo. prohibitis. eadem pene intelligas de donationibus inter patres ⁊ filios. fallit tamẽ hoc in dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias. Item cum pater donat mobilia filiofamilias eunti in caſtra. Item valet remiſſio vſufructus in rebus aduentitijs. Item donatio facta in alimenta. — Hoſtienſis.

¶ Queſtio.lxxx.

Vtrum prelati eccleſiarum donare poſſint et quantũ. Rñ. ſm Gof. lib.iij. tit.x. de his que fiunt a prela. ſine con. ca. §. in ſumma. dicendũ ꝙ licȝ prelati gñaliter in eccleſiarũ negocijs reqrere debeãt cõſiliũ clericoꝝ: vt extra eo. ti. ſcȝ de his q̄ fiunt a ꝑla. quãto. Et maxime ſup illis q̄ clericos ipſos ꝯtingere dignoſcunt̃: vt extra eo. titu. c. vlti. poſſunt tñ quedã modica donare ſine cõſenſu vel ꝯſilio clericoꝝ: vt.xij. q.ij. terrulas. Cõſiderata tñ rei donate quãtitate ⁊ loci ꝯſuetudine: vt extra de donationib⁹. ceterũ. Itẽ q̄nquageſimã ⁊ cẽteſimã vt extra eo. ti. c. paſtoralis. Nullus eñ põt accuſare epm̃ ꝙ tẽpla dei edificat vel edificata ⁊ indigẽtia ampliat: vt.xij. q.ij. aurum. vnde nõ obſtãte iuramẽto de nõ alienãdo põt eccleſia de nouo ꝯſtrui vt extra de eccle. edifi. tua. ad hoc aũt dari permiſſum eſt q̄nquageſimã vel cẽteſimã ſcȝ ad nouã eccleſiã edificãdã vel edificatã ampliãdã: vt.xij. q.ij. bone rei. Nec reqrit̃ nou⁹ ꝯſenſus cũ ſemel a iure conceſſum ſit. Et ſi plures donationes facte excedant q̄nquageſimã vel cẽteſimã licȝ diuerſa circa hoc dicta ſint a diuerſis verius videt̃ vt excedens reuocet̃: ⁊ nõ oẽs. ¶ Hoſt. etiã ea. rubri. §. vlti. Et in q̄b⁹ dicit ꝙ in donationib⁹ vel vẽditionib⁹ ꝑla — Goffredus — Prelati.

toꝝ attēdēda eſt ꝯſuetudo terre ⁊ facultas eccleſie
Hoſtienſis. ⁊ rei date vel vēdite quātitas. ¶ Itē Hoſti.lib.iij.
rubri.xxiij.de donationibꝰ.§.vj.et quid .ver.viti.
dicit ꝙ cōſuetudo generalis tenet ꝙ prelati ſani ⁊
ſui compotes pecuniā:equos:fructus ⁊ res ſe mo
uentes ⁊ mobiles donāt pro libito volūtatis. poſ-
ſent tñ ſi nimis excederēt reprehēdi ꝙ totū cōmit-
tendū eſt arbitrio boni viri. arg.extra de donatio
nibus.apoſtolice.⁊.c.ceterū.et.c.fraternitatem.

De ſepulturis. Titu.xvj.

Onſequenter videndū eſt de ſepulturis
vbi conſiderandum eſt.

¶ Queſtio prima.

Goffredus. Quid ſit ſepultura. Rñ. ſm Goffre. lib.iij.
titu.xxviij.de ſepul.circa princi.Sepultura
multas hꝫ ſignificationes. Qñqꝫ dicit officiū qđ
impendiť ſepeliēdis:⁊ ſm hoc intelligiť qđ alʾs di
citur ꝙ ſepultura vendi nō pōt:vt extra de ſymo.
nō ſatis.Qñqꝫ ſepultura diciť ipſa terra.Et tūc ſi
eſt de cymiterio vēdi nō pōt: ſiue ſit ibi aliqs ſepul
Sepultura tus ſiue nō.Qñqꝫ tumba marmorea vel lapidea di
citur ſepultura.et hoc vendi pōt ſi ſit pura.i.ſi nul
lus ſit ibi ſepultꝰ. Si aūt ſit ibi aliqs ſepultꝰ iam
locꝰ factꝰ eſt religioſus:nec pōt vēdi.xiij.q.ij. queſ-
ſta.et.c.poſtq̄.Qñqꝫ dicitur ſepultura terra pura
deputāda ad vſum ſepulture.Cōcordat his Hoſt.
Hoſtienſis. eadē rubri.§.j. ¶ Satis ⁊ his ꝯcordat Inno. eo.ti.
Innocētius. in glo.ſuper.c.abolēde.Sꝫ dicit ꝙ ſi vas aliqđ la-
pideū vel ligneū pro aliquo ſepeliēdo eſt factū vē-
di poteſt niſi ſit factum ſacrū per pontificē vel ad
hoc ſpāliter deputatū. extra de religio.do.ad hec.
licet.ij.in aliquo loco ſit ſepultꝰ aliqs ſine pōtifice
nō credimꝰ locū ſacrū ſm canones.lꝫ ſecus ſit ſm
leges ff.de religio.l.iij.Si aūt loca p̄dicta ſint ſa-
cra vel ad hoc deputata per epm vēdere nō licet:
vt in.c.abolende.

¶ Queſtio.ij.

Raymundꝰ Quid ſit ius ſepulture.⁊ cui cōpetit. Rñ. ſm
Ray.eo.ti.circa prin. Ius ſepulture eſt ius
cōpetens eccleſie ad ſepeliēdos aliquos in cymite
rio ſuo. ꝓuenit aūt ex pōtificis aſſignatione. arg.
xiij.q.j.eccleſiaſticus. Cōpetit aūt eccleſijs paro-
chialibꝰ ⁊ alijs qbus a iure vel priuilegio eſt con-
ceſſum vt patebit in ſequētibꝰ. Capellis aūt priua
tis nullo modo cōpetit. Idē Inno.in glo.eo.ti. ſup
j.c.qui dicit ꝙ nō oīs eccleſia hꝫ cymiteriū:ſed ille
tm̄ que habēt ppl'ni vel que habent ex priuilegio.
Pacta aūt qñqꝫ impediūt hmōi electionē ſepul-
ture que ſunt aliqñ ꝙ nullū recipiāt ad ſepulturā
qñqꝫ de certa parochia. qñqꝫ certos hoīes non dꝫ
recipere.de cōſe.diſt.j.certū. ¶ Nota ſm Inno.in
Innocētius. glo.ſup.c.abolēde.ꝙ cymiteriū vel ſepulture ordi
nate debēt eſſe circa eccleſiā. xvij.q.iiij.ſicut anti-
quitꝰ.Sꝫ pōt eſſe remotū ſicut eſt in Frācia ꝓpter
fetorē. ¶ Tñ nō credimus qđ alicui loco etiā reli-
gioſo hoſpitali vel tēplo poſſit accedere de ſepul-
tura niſi habeat eccleſiā:q2 cum cymiteriū debeat
eſſe ꝯſecratū:vt in p̄allegato.c.ſicut loco nō cōſe-
crato accedere nō poteſt. ¶ Itē in vno cymiterio
multe eccleſie poſſunt habere ius ſepeliēdi paro-
chianos ſuos.hec Innocen.

¶ Queſtio.iij.

Raymundꝰ Qui ꝓhibenť in cymiterio ſepeliri. Rñd. ſm
Ray.§.ij.ꝓhibenť in cymiterio ſepeliri oēs
heretici ⁊ excōicati etiā minori excōicatione.extra
de hereticis. ſicut. xxiiij.q.ij. ſane. ꝙ ſup ricardo.
Sepeliri ꝓhibenť. Itē Hoſti.⁊ Gof.idem eſt de excōicato iniuſte ſm
Ber.in glo. extra de reſti.ſpo. ſ as. circa fi. Et qđ
diciť hic de minori excōicatione.Glo.hic dicit hoc
intelligo de illis q̄ ſic notorie ſunt excōicati. ¶ Itē
hi qui in torneamētis moriunť idest letale vulnus
acceperint vt exponit Hoſt.in rubri.de torneamē
tis lꝫ penitēāt ⁊ eucharistia nō deneget eis poſt pe
nitentiā:tñ carebūt eccleſiaſtica ſepultura ad ter-
rorem.extra de torneamētis.c.j. Hoc tñ intelligas
de illo q̄ venerat cauſa exercendi ſe in torneamēto
nō de alijs.extra de torneamē.c.ij. Glo.dicit hic ꝙ
hāc penā intelligit tā de militibꝰ q̄ de armigeris
coꝝ qui ibidē ſe in armis exercēt.Qui aūt illuc va
dunt cauſa curioſitatis ad videndū vel ꝓpter req̄ Caſus.
rendū debita vel vidēdū amicos ⁊ ſilia.de illis nō
intelligiť. ¶ Itē ꝓhibenť vſurarij manifeſti.extra Uſurarij.
de vſuris.c.quia.Qualʳ.aūt adʾ penitētiā ⁊ ad ſe-
pulturā talis ſit recipiēdus.vide infra li.ij.tit.vij.
de vſur. q.lxxij. qualʳ manifeſti. Itē ꝓhibenť oēs
qui in pctō mortali decedūt.⁊ hoc notoriū eſt.pu-
ta q̄ ſe ſuſpēderūt:vel p̄cipitauerūt:vel gladio ſe
ipſos ꝑemerūt:vel alio ſiłi modo.xxiij.q.ij.quꝰ pro
obeuntibus.xxiij.q.v. placuit. Hoc intelligas ſm
glo.hic.ſi peremerūt ſe ex deſperatiōe vel indigna
tione:vel iracundia. ſecus ſi ex furore vel a caſu.
¶ Ber.in glo.eo.ti.ſup.c.ex parte parētū.dicit ꝙ
ſi aliqs p̄cipitaret ſe in aquā ꝓpter fugā aliquam
vel ſiłi cauſa:q2 ꝓbabiliter credebat ſic poſſe eua
dere nō imputať etiā ſi ꝯtrariū eueniat.⁊ hoc eꝫ
pro bono ⁊ licito hoc facit. ar.xiij.diſt.nerui. xxiij.
q.v.de occidēdis. Cōcordāt etiā cū hoc Hoſti.ibi- Hoſtienſis.
dem.in glo.§.iiij.qbus īterdiciť. Addit his caſus
ſequētes dicēs ꝙ aliqñ interdiciť ſepultura oībꝰ
de eadē ciuitate:vt q2 eccleſia ſeu ciuitas tota ge-
nerali īterdicto ſuppoſita eſt qđ ſit ꝓpter delictū
ciuiū vel maioris pñi. extra de offi.deleg. ſane q2.
⁊ de inreiur.ex reſcripto. ¶ Itē paganus ibi ſepe-
liri nō dꝫ:nec iudeus.de ꝯſe.diſt.j.eccleſiā.et.c.ſeq.
Idē Gof.Itē generalʳ quicūqꝫ ab vnitate eccleſie
diſceſſerit.ergo nec fur.extra de furt.c.fures.Itē q̄
p̄bm̄ tutorē ī teſtō reliq̄rūt.lxxxviij.di. neqꝫ apō.
Glo.ſup idem.c.dicit ſic. Credo hoc ad terrorem
inſtī:nec modo locū habere. De hoc etiā habeť
xxj.q.iij.cyprianus. ¶ Itē qui poſt mortē ꝯuinciť
de hereſi.xxiiij.q.ij.ſane ꝓferť. ¶ Itē blaſphemus
dei nolēs penitere.extra de maledicis.rubri.in fi.
¶ Itē monachꝰ ꝓpriū habēs. extra de ſta.mona.
ſup quodā. ¶ Et gñaliter nullus notoriꝰ mortalis
peccator ſepeliēdus eſt.xiij.q.ij.nō exiſtimemus.⁊
c.que ſitū.⁊.c.qbus.⁊.c.pro obeūtibꝰ. xxiij.q.v.pla
cuit.⁊.q.vij.quicūqꝫ clericꝰ.idē Gof. ⁊ glo.vbilicet.
hic. ¶ Et ſi tales ſepulti ſunt exhumādi ſunt.ſi tñ
oſſa eoꝝ diſcerni poſſunt:alʾs nō.extra e.ti.ſacris.
idē Ray.⁊ Gof.Seqtur ⁊ eccleſia recōciliāda eſt Raymundꝰ
cū aqua ſolēniter bñdicta.extra de cōſecra. eccle.
vel alta. ꝯſuluiſti.hoc in notorijs.Occulti aūt pec
catores ſepeliēdi ſunt niſi forte eſſet hereticꝰ:q2 cū
quo cōicamꝰ viuo cōicare debemꝰ ⁊ mortuo.extra
eo.titu.ex parte.⁊.c.ſacris.in prin. ¶ Itē hec locū Recōciliati
habēt in nō recōciliatis.Nā ſi ꝯfiteanť ſicut corpꝰ
xp̄i eis cōcediť.ita ⁊ ſepultura.xiij.q.ij. queſitum.
xcv.diſt.illud.ergo ſi recōciliati eſſent vel certa ſi-
gna penitētie apparerēt ſepeliēdi eſſent. Sꝫ here-
des teneť pro ipſis ſatiſfacere. extra eo.ti. paro-
chiano.idem Gof.Cōcordat cū hoc Ray.q̄ poſt ea
que premiſi de ſua ſumma ſubiūgit. Hec aūt oīa
intelligas niſi in morte apparuerint manifeſta ſi-
gna penitētie:q2 clamauit p̄ſbyterū vel penitētiā
vel ſigna alia certa ſi forte amiſerat iam loq̄lā:tūc
enim etiā poſt mortē dꝫ abſolui ⁊ recipi ad oratio
nes ⁊ ad alia eccleſiaſtica ſuffragia.extra de ſentē.
excō.a nobis eſt.⁊ in hoc caſu ſufficeret vt dicūt fe
re oēs doc.vnꝰ teſtis ꝓbans hmōi ſigna.xxvj.q.vj.
qui recedūt.

qui receduſt.r.c.ſeq. ¶ Hoſti.in glo.ſuper.c.paro
chiano.dicit ꝙ ſm canones heres tenet ex delicto
defuncti:ſʒ ſec⁹ ſit ſm leges:qꝛ pro defuncto tenet
ſatiſfacere.ar.hic. ⁊ extra de raptorib⁹. in literis.
¶ Nota etiã duas regulas circa hãc materiã ꝗs
ponit Hoſti ibidẽ.in ſi.ver.in ſumma vna.vbi di
cit.Cui cõicauim⁹ viuo ⁊ mortuo cõicare debem⁹.
extra eo.ex parte.Hec vera eſt niſi poſt mortẽ ap
pareat quare ei cõicandũ nõ erat in vita:vt pʒ in
eo q̃ poſt mortem ↄuincit̃ de hereſi.xxiiij q.ij.ſane
ꝓfert.Excipe caſum de torneamento.Alia regula
eſt.Cui nõ cõicamus viuo nec mortuo cõicare de
bemus.extra eo.ſacris.Hec ſilr vera eſt niſi poſt
mortẽ appareat quaſi ei in vita cõicandũ fuiſſet.
extra de ſen.excõ.a nobis.extra eo.ti.parochiano.

¶ Queſtio.iiij.

Quid fiet ſi dubitet̃ de cadauere:an ſit xpia
ni vel pagani vel excõicati.Rñ.videt̃ in me
Johan.lec. liorẽ partẽ interꝑtandũ niſi aliq̃ ꝓbabilitas eſſet
de oppoſito.videnẽ ad hec iura.⁊ glo. ſe magis cõ
cordare.extra eo.ti.ſacris.xiij.q.ij. nõ exiſtimem⁹.
de cõſe.diſt.j.eccleſiam.

¶ Queſtio.v.

Hoſtienſis. Quid de ſuſpẽſis an ſepeliẽdi ſint vel nõ.Rñ.
ſm Hoſt.ibidẽ.ſepeliẽdi ſunt dũ tñ penitue
rint.xiij.q.ij.c.ſi.verũ tñ quo ad hoc vt de patibu
lo deponant̃ reqrit̃ licẽtia iudicis ſecularis:ne iu
ſticia ↄtẽni videat̃.Et ſic loqtur lex.ff.de cadaueri
bus punitoꝝ.l.j.⁊.ij.Sed ipſam licẽtiã iudex dene
gare non dʒ.¶ In ſupradicto canone ſcʒ.xiij.q.ij.
c.vlti.addit̃ etiã eucharistia talib⁹ dãda dũmodo
vere peniteant.

¶ Queſtio.vi.

Quid de raptore maniſeſto ſeu violatore ec
cleſie publico q̃ vſqʒ ad mortẽ in ſua perti
nacia perſeuerat.⁊ tunc in extremis nõ põt ꝓbere
ydoneã cautionẽ de ſatiſfaciẽdo:ꝗuis habeat vn
de ſatiſfieri põt.Rñ.dicit decre.extra de raptorib⁹
ſup eo.Qd lʒ tali penitẽtiã agẽti viaticũ nõ neget̃.
tñ nullus cleric⁹ eius ſepulture interſit: nec ei⁹ ele
Goffredus. moſinã ꝓſumat accipe.¶ Gof.li.v.ti.xvij.de rap
tori.ſic dicit ꝙ in hoc caſu ſi in morte ſatiſfacere
nõ põt cõtrito viaticũ ↄcedit̃.ſed ſepultura dene
gat̃.vt dicit decre.ſup eo.Si ỽo in morte ↄſtitut⁹
ſatiſfacere ꝓmittit ſi ↄualeſcat ⁊ ante ſatiſfactio
nem deceſſerit nõ negabit̃ ſepultura.Sʒ heredes
ad ſatiſfactionẽ cõpellent̃. extra de rapto.in lris.
Et qd in caſu ꝓdicto ſepultura negat̃ ꝗuis viaticũ
ↄcedat̃ ſit ad terrorẽ:vel ſit ad ↄfuſionẽ heredũ q̃
noluẽt ſatiſfacere:vt per hoc ad ſatiſfaciẽdũ indu
cant̃:vt dicũt Gof.hic ⁊ Ray.ti.de ſepul.Et addit
Raymũd⁹ Ray.vel dic ↄſtõnem hanc localẽ eſſe.vel qñ nõ pe
nituerãt videt̃ in iure nouo.ꝙ ſi aliqs eſſet etiam
ꝓ hmõi; criminib⁹ excõicat⁹ ⁊ dũ in extremis age
ret iuxta formã eccleſie eſſet abſolut⁹ nõ deberet
ei cymiteriũ ⁊ alia eccleſiaſtica ſuffragia denega
ri.ſed eius heredes ⁊ ꝓpinqui ad quos bona ꝑue
niunt ipſius vt pro eo ſatiſfaciãt ſunt cenſura eccle
Hoſtienſis. ſiaſtica cõpellendi.extra eo.ti. parochiano.Hoſt.
in rubri.de rapto.rubricella de penis raptoꝝ cor
poꝝ.ver.quid ſi in morte.Dicit ſimplr ꝙ ei ſepul
tura denegat̃:vt dicit decre.ſup eo.lʒ viaticũ cõce
dat̃ qd mai⁹ eſt.Et hoc ſit ad terrorẽ ⁊ ꝓpt̃ inobe
diẽtiã ⁊ cõtumaciã ſuã in qua lõgo tpe fuit.Si ỽo
ſup hoc nunq̃ fuit ammonit⁹ vel fuit ſed modico
tpe ↄtumax ſuit abſolut⁹ per ꝓpriũ ſacerdotẽ erit
ſepeliẽdus.Et heredes cõpellẽdi ſunt ſatiſfacere
iuxta facultates defuncti:vt extra de rapto.l lris.
Quaſi idem dicit ipſe idẽ Hoſti.in gl.ſup.c.ſuper
eo.Inno.ſup idẽ.c.in glo.dicit ꝙ tali imponit̃ pe
nitẽtia pro pctis ſed nõ ſolẽnis recõcilliatio in op
ꝓbrium heredum.

¶ Queſtio.vij.

Vtrum mulier pregnãs ſepeliri debeat in cy
miterio vel excidi debeat part⁹.Rñ.ſm Ho Mulier pre
ſtien.lib.iij.rubri.xl.de cõſecra.eccle.vel alta.§.v. gnans.
Et an ſit.ver.qd ſi mulier.Dicas ꝙ aut pro certo
cõſtat mortuũ eſſe partũ:⁊ tũc mulier cũ partu ſe
peliet̃ ⁊ nõ incidet̃.Si aũt certũ eſt qd part⁹ viuit
mortua matre:vel dubitat̃ tũc mulier ſtatim ſcindi
debet.Et ſi part⁹ viuit dʒ baptizari.Si mortuus
eſt extra cymiterium ſepeliatur.

¶ Queſtio.viij.

Apud quã eccleſiã defunct⁹ debeat ſepeliri. Raymũd⁹.
Rñ.ſm Ray.§.iij.nunc videndũ. qui ſic di
cit.De hac materia varie loquunt̃ iura.⁊ diuerſe
ſunt opiniones inter quas eligẽs meo iudicio ve
riorẽ.dico cũ Lau.Hug.Vince.Jo.⁊ multis alijs
qd q̃libet adult⁹ ⁊ diſcret⁹ viuens põt eligere ſepul
turã vbicũqʒ voluerit.extra eo. nos inſtituta. xiij.
q.ij.vltima.Etiã apud locũ min⁹ religioſum.extra
eo.in nſa.Et oĩa ↄtraria intelligo qñ vel eſt illect⁹
vel etiã ex ↄtẽptu:vl̃ etiã ex temeritate deſerit ſuã
eccleſiã:vel nõ vult ei relinq̃re legitimã portionẽ
Cauſa aũt ꝓbabilis ⁊ rõnabilis q̃re alibi eligat
ſepeliri ꝓcipua videt̃ ſm Ray.ſi ibi maior religio
eſt:vel erat ibi patron⁹:vel ibi erat ſepultura pa
trum ſuoꝝ:vel aliud ſile.Et ſicut dicit hic Glo qꝛ
in hoc caſu poti⁹ ꝓſumendũ eſt in bonũ.i.ꝙ quis
bona intẽtione eligat alibi ꝗ̃ in malũ:qꝛ nõ eſt ve
riſimile ꝙ aliqs ſit immemor ſue ſalutis.extra de
ꝓcuratorib⁹.in nſa.Concordat Gof.eo.ti.§.apud
quẽ.¶ Hoſti.§.v.Et apud quẽ.ſatis cõcordat pre
dictis quãtũ ad locũ magis religioſum.Idẽ Ber.
in glo.ſup.c.fraternitatem. Tancre.Hug.⁊ Ala.
¶ Locũ aũt magis religioſum intelligit Hoſti.
in quo frequẽti⁹ ⁊ honeſti⁹ pro viuis ⁊ defunctis ce
lebrat̃.extra eo.fraternitatẽ. In loco aũt min⁹ reli Hoſtienſis.
gioſo ſm Hoſti.Ber.⁊ ceteros nõ valet electio ſe
pulture niſi habeãt priuilegiũ qd poſſint ſepelire
eos q̃ apud eos elegerĩt ſepeliri.extra eo.ti.in nſa.
dic ꝙ hodie valet.extra de ſepul.c.ij.li.vj.¶ De lo
co ỽo equalr religioſo q̃dã dicũt ꝙ valet electio: Johan.lect.
alij ꝙ nõ.ſm Hoſti.¶ Qd pri⁹ dictũ eſt ſm Ray.
plani⁹ ⁊ cõmuni⁹ eſt. Cũ Ray.etiã videt̃ ↄcordare
Inno.in glo.eo.ti.ſup.j.c. Et addit ꝙ ꝓſumit̃ non
malicioſe elegiſſe ſepulturã ſi elegit in cathedrali
eccleſia vel monaſterio religioſo:vel in canonica:
vel in loco vbi bonũ facit decimas ſoluẽdo.ar.xiij.
q.ij.vbicũqʒ.vel vbi eſt patron⁹:vel niſi eligat in lo
co priuilegiato ſup ſepulturis. extra eo.ti. in nſa.
Et lʒ ſic ꝓſumat̃ ꝙ nõ malicioſe elegit alibi ſepeli
ri:tñ ſi ꝓbat̃ ↄtrariũ nõ tenebit.extra eo.ex parte.
⁊.c.in nſa.Sed hec oĩa diſcreto iudici cõmittunt̃.
¶ Nota etiã ſm Inno.extra eo.de exceſſib⁹ plato. Innocẽtius
In glo.ſup.c.nimis.in qua qd religioſi etiã ꝓfeſſi
qñ moriunt̃ extra ↄuẽt⁹ ſuos poſſunt eligere ſepul
turã:vt in.eo.titu.⁊ extra de priui.vt.c.priuilegia.
Idẽ Hoſti.in glo.ibidẽ.⁊ in glo.ſup.c.vt ꝓuilegia.

¶ Queſtio.ix.

Vtrum pr̃es poſſint filijs eligere ſepulturã.
Rñ.ſm Ray.ibidẽ.Pr̃es nõ pñt filijs īpube
rib⁹ eligere ſepulturã niſi hoc ſit ↄſuetudo.extra
eo.ti.de vxore.in nſa.¶ Hoſt.ver.ↄqueri͂t dicit ꝙ
poſſunt eis eligere ſepulturã niſi ↄſuetudo repu
gnet.qꝛ ⁊ ei teſtm̃ facere poſſunt.Lauren.vt dicit
hic.Glo.dixit ꝙ pr̃ filio īpuberi põt eligere ſepul
turam ſi tñ ſibi ipſi ibidẽ elegit ſepulturã.Et dicit
Ber.in glo.ſup.c.de vxore.ꝙ hoc ↄcedi põt:tñ cõ
ſuetudini loci relinquẽdũ eſt.ſʒ puberib⁹ nõ eliget

pater ſepulturā ſed ipſi per ſe eligant ſepulturā
ſm̄ Hoſti.⁊ Ray.

¶ Queſtio.x.

VBi ſepeliri debeat qui decedit nulla ſepul-
tura electa. R̄ñ. ſm̄ Ray. ibidē ſi eſt indige-
na.i.oriūdus de terra ſepeliri dꝫ in ſepulchro parē
tum exēplo p̄riarcharꝫ.xiij.q.ij. ebron. extra eo.ti.
nos inſtituta.⁊.c.fraternitatē. Idē dicit Inno.e.ti.
in glo.ſup.j.c.ſꝫ glo.dicit hic verꝰ. Credo ꝙ in pa
rochia ꝓpria ſepeliēdus ſit. ar.xiij.q.j.c.j. ſup hoc
Innocētius. tñ credo ꝯſuetudinē eſſe ſeruādā. idē de ꝯſuetudine
dicit Inno. ibidē in glo. Et idē de filiis in ſepul-
tura. ¶ Scḋm vero Ray. Si vero incola eſt.i.inqlinꝰ
alienigena tñ vel viator dꝫ ſepeliri apud eccleſiā
Hoſtienſis. parochialē: in cuiꝰ parochia mortuꝰ eſt. xiij.q.j.
eccliaſticus. ¶ Scḋm Hoſti. tñ ſi viator de facili
⁊ ſine fetore deportari poſſet cū ſuis parētibꝰ eſſet
tumulādus. ar. extra eo.ti.c.j. ⁊.c.fraternitatē. Et
hoc dico niſi ꝯſuetudo cōtraria appareret. Inno.
vbi.ſ. dicit ꝙ viator ſepeliēdꝰ eſt in eccleſia cathe-
drali.xvj.q.j.c.j. Et clerici in eccleſia vbi ſunt cleri
ci. hec tñ oīa diſcreto iudici cōmittuntur.

¶ Queſtio.xj.

Uxor. QUid de ſepultura vxoris. R̄ñ. vt dicit decre.
extra eo.titu. de vxore liberū eſt ei eligere ſe
pulturā ſicut viro. vnde ⁊ ſi vir premortuꝰ eſt vxor
poteſt alibi eligere ſepulturā ꝙ in ſepulchro viri.
Si tñ moriat̄ nō electa ſepultura dicit Ray. credo
ꝙ debeat ſepeliri cum viro. ar.xiij.q.ij. ebron. vna
queqꝫ mulier ſequat̄ virū ſuum in vita ſiue morte.
idē Hoſti.ver.licet. Et ſm̄ glo. vvillri. hic.⁊ Hug.
Si plures hꝫ maritos ſequatur ſepulturā vltimi
mariti ſm̄ ius cōmune. Tñ ꝯſuetudo in talibꝰ eſt
obſeruanda.

¶ Queſtio.xij.

QUid de eo qui recipit ad ſepulturā corpus
alienū in caſu nō ꝯceſſo. R̄ñ. ſm̄ Ray. ibidē
Raymundꝰ ſepultū cū oībꝰ que occaſione illiꝰ recepit cogitur
reddere. extra eo.ti. fraternitatē. i fi. Ex parte.j.cū
liberū. ibidē Ber. in glo. ſup.c. ex parte.j. ibidem
Hoſti.ver.qḋ ſi. Et addit vel amicabilr̄ ſup hm̄oi
cōponat̄ vt in illa ex parte. ¶ Inno. in glo ſup.c.in
p̄ſentia nr̄a. Dicit ꝙ ſm̄ quoſdā ſemꝑ reddēdū eſt
corpus ſi petit̄: ſed aliqñ nō petit̄ vt in illa. in nr̄a
p̄ſentia. Scḋm alios oēs obuētiones rōne ſepultu
re reddunt̄ ſed nō corpus niſi ꝓceſſerit appellatio
vt in illa ex parte.j. vel niſi ꝓceſſerit violētia. Ber.
ī glo.ſup.c.cū liber. dicit ꝙ nō ſolū reſtituunt̄ per
cepta ſꝫ etiā q̄ de iure ꝑcipere potuerūt ſicut cōtin
git in violēto poſſeſſore. extra de reſti.ſpo. grauis.

¶ Queſtio.xiij.

QUid ſi ꝓprius ſacerdos ipm̄ q̄ alibi elege-
rat ſepeliri violēter rapuerit: vel totꝰ ꝯuen-
Hoſtienſis. tus: vel maior pars. R̄ñ. ſm̄ Hoſti.ver.qḋ ſi ꝓpriꝰ.
dicendū ꝙ ius qḋ in mortalegio hꝫ amittit ⁊ oſſa
reſtituet. extra eo.ti.c.cū liberū. ſecꝰ crederē. Si mi-
nor pars de ꝯuentu vel ſolus ꝓlatꝰ deliquiſſet.

¶ Queſtio.xiiij.

QUando qs dicat̄ tranſtuliſſe domiciliū: ita
ꝙ factꝰ ſit de iuriſditione alterius. R̄ñ. ſm̄
Hoſti.lib.iij.rubri.xxix. de parochijs.§.penul. qs
intelligat̄. Puto ſm̄ ius canonicum qḋ ꝗcūq ad
aliā parochiā trāſit ⁊ hoſpitiū ꝯſtituit vel ꝯducit
⁊ explicādo ſarcinulas ſuas ſe in ipſo recipit alo
remanendi ſtatim ſit parochianus alterius. extra
eo.titu.c.vlti. extra de decimis. ad apoſtolice.

¶ Queſtio.xv.

Raymundꝰ DEinde quero quid iuris ſit de canonica por-
tione. R̄ñ. ſm̄ Ray.§.iiij.cū qs.⁊ glo.ibidē.
Qñ aliqs eligit ſibi alibi ſepulturā quā in eccleſia
ſua parochiali dꝫ parochialis eccleſia habere ca-
nonicā portionē. de relictis ab ipſo defuncto pro
aīa ſua illi eccleſie in qua elegit ſepulturā. Cano- Canonica portio.
nica vero portio eſt ſm̄ varias ꝯſuetudines. Nā ali-
cubi medietas: alicubi tertia: alicubi quarta dat̄.
⁊ ideo ꝯſuetudini eſt ſtandū: vt pꝫ extra eo.ti. cer-
tificari. idē Gof.⁊ Hoſti.ver. hm̄oi aūt canonica.
De relictis aūt alijs eccleſijs vel ꝯſanguineis ſuis
vel amicis: aut paupibꝰ nullā partē habebit eccle
ſia vt dicit Inno. in glo.e.ti.ſup.c.relatū. q2 ꝑſonis
ſingularibꝰ relinqtur. Et hec canonica portio locū
tm̄ hꝫ in eccleſijs vbi ſepelit̄ vel ad quā tranſit. vel
ſe ꝯuertendo: vel alio modo. vt in.c. relatū. Cōcor-
dat cum hoc etiā glo. hic. et Hoſti.§.xj.⁊ de qbꝰ. et
Ray. eo.ti.§.xiij. itē elegit. in fi. vbi hoc innuit̄ vt
Alanus. pꝫ in glo. ¶ Alanꝰ tñ ſup.c. relatū. videt̄ notaſſe ꝙ
de oībꝰ relict̄ qbuſcūqꝫ eccliijs alijs dꝫ hr̄e canoni-
cā portionē. ſꝫ nō de relict̄ paupibꝰ vl̄ ꝯſanguineis
vl̄ amic̄ ꝓ ſalute aīe ſue. extra.e.c.j. vide īfra.q.xix
de qbꝰ rebꝰ. Itē dicit Inno. ibidē in gl. ꝙ ab iſta ca
nonica portione dāda eccleſijs ꝑochialibꝰ nō ſunt
de iure cōi exēpta monaſteria: nec alia loca exēpta
extra eo.ti. in nr̄a p̄ſētia. extra de teſta. reqſiſti ⁊c.
officij. Nota etiā ſm̄ Inno. ibidē ꝙ lꝫ petitio cano
nice portionis cōpetat ſacerdoti parochiali: tñ ſi
ipſe eſt negligēs in petēdo. Ep̄s petet noīe eccleſie
q2 ꝓ eccleſijs ſibi ſubiectis pōt agere. extra de ſuc.
ab inteſta.c.fi. ¶ Idē dicit Inno. ibidē ꝙ ſi rex: dux:
vel alia magna ꝑſona morit̄ ⁊ ſepelitur alicubi ꝙ
ep̄s data pro ſepultura ſua dꝫ accipe ⁊ ſuā partem
dare eccleſie vbi ſepelit̄. et de reſiduo dꝫ partes fa
cere inter eccleſias vbi per circulū anni ꝑcipiebat
eccleſiaſtica ſacr̄a: q2 tales magnates nō morant̄
in vno loco. ar. extra de deci. qm̄. Idē dicit Inno. in
glo.ſup.c. de his. Credimus ꝙ eccleſia vbi qs ha-
buit eccleſiaſticā ⁊ paternā ſepulturā non debeat
habere aliquā portionē. Imo ipſa dꝫ parochialibꝰ
eccleſijs alijs. extra eo.ti.c.j.⁊.c.ij.lib.vj.

¶ Queſtio.xvj.

QUid ſi nō appareat ꝯſuetudo. R̄ñ. ſm̄ Gof. Goffredus.
dicit ꝙ tunc quarta debet̄ in hoc. n. iura ma-
gis ꝯcordare vident̄ extra eo.ti. in nr̄a. Hoſti.ver.
hm̄oi aūt. dicit ſpectādā eſſe ꝯſuetudinē metropo
litane eccleſie. Qḋ ſi nec illa apparet ſpectāda eſt
ꝯſuetudo vicinarū eccleſiarū. Qḋ ſi diuerſe ſint q̄-
dam dicūt minimā obſeruādā.i. quartā. alij maiorē
ideſt mediā partē. alij mediā.i. tertiam partē. Sꝫ
Quarta. poſtea.§.ix. Et quota. dicit ꝙ ſi ꝯſuetudo ſit ꝙ mi-
nus det̄ ꝙ quarta. de hoc nullo iure exp̄ſſum cauet̄
dūmodo ꝯſuetudo p̄ſcripta ſit. ar. extra de ſen.⁊ re
iudi. Qḋ ad ꝯſuetudinē.§. vlti.⁊ extra de teſta. offi
cij. vide infra eo.ti.q.xxij. quid ſi in ꝓpria eccl̄ia.

¶ Queſtio.xvij.

QUid ſi ſit ꝯſuetudo qḋ nihil percipiat. R̄ñ.
ſm̄ Ray.§.v. quid ſi ſit. Credo ꝙ nō valet cō- Raymūdꝰ.
ſuetudo: q2 eſt contra rationē ⁊ naturalē equitatē
qua dicit apoſtolꝰ. Socios paſſionū debere eſſe ſo
cios ꝯſolationū: vt extra eo.ti. nos. inſtituta. rela-
tum. Itē q2 aufert̄ p̄me eccleſie tota cōmoditas
rei ſue.i. parochiani. qḋ eſſe nō dꝫ. ar. extra eo.tit.
certificari.⁊ arg. opti.ff. cōia predi. vēditor fundi.
Ideo bona in fi. Concordat Gof. et Hoſti. ver. ſed
nunqd eadē ⁊ ſequen. Et tñ dicit ꝙ hec cōſuetudo
preſcribi poſſet. dūmodo titulus ꝓbaret̄. Ibidem
etiam plura ponit de hac materia.

¶ Queſtio.xviij.

QUid ſi aliqs in vita ſua percepit ſacramēta
in vna eccleſia ⁊ etiā in alia eccleſia elt ſua
canonica ſepultura vel qd̄ ſi in capella audiuit di-
uina ⁊ in baptiſmali eccleſia ꝑcepit ſacr̄a q̄ iſtarū
eccleſiarū habebit canonicā portionē ſi ſibi alibi
eligat

Gloſſa. eligat ſepulturã. R̃n.ſm glo. §.iiij. cũ q̃s.ſup v̾bo alteri eccleſie.que dicit q̃d Hug.notauit. xiij.q.ij. §.ſed aliud. Nõ ſi aliq̃s audit diuina in vna eccleſia ⁊ de iure h̃z ſepulturã in alia.ſi eligit ſibi ſepulturã in alio monaſterio.illa eccleſia ĩ qua debebat ſepeliri de iure habebit canonicã portionẽ.q: nulla iniuria fit eccleſie in qua audiuit diuina ꝓpter ſepulturã alibi electã. Si tñ illa eccleſia in qua audiuit diuina ſolebat aliq̃d ꝑcipere de iudicio ſiue teſtõ ſui parochiani :cum ſepeliebat̃ in illa eccl̃ia vbi de iure vel ↄſuetudine habebat ſepulturã. dicit idẽ Hug. q̃ꝺ pro rata eius ꝙ ſolet accipere nũc accipiet de canonica portione illa eccleſia in qua audiuit diuina. ¶ Alanus v̾o notauit extra eo.de his q̃ꝺ in vtroq̃ʒ caſuũ predictoꝝ in q̃õne ꝓpoſita diuidere debẽt illã canonicã portionẽ. Cui ↄſentit Tan.niſi cõſuetudo loci repugnet. ar.extra de parroch. ſignificauit.⁊ extra eo.ti. certificari de vxore. Idẽ etiã dicit Goſ.arg.extra de deci. ad aplice. idem Inno.in glo.ſup.c.de his.in fi. Et idem dicit Hoſti.§.vij.an licitũ.ver.q̃d ſi q̃s. Et addit q̃ꝺ idẽ dici d3 ſi in duob⁹ locis equal̃r morabat̃. ar.extra de parochijs.c.j.

Hugulin⁹. Alanus.

¶ Queſtio.xix.

De q̃bus reb⁹ erit hec canonica portio deducenda. R̃n.ſm Ray.§.vj. Itẽ de q̃bus.⁊ glo. hic. Non tñ de mortuarijs ſcʒ oblationib⁹ cereis ⁊ alijs que eccleſia in qua ſepelitur recipit in die funeris.ſʒ de alijs ſcʒ lectis ⁊ alijs olb⁹ que defunctus pro aĩa ſua in vltima diſpoſitione reliq̃t vt in illa decre.extra eo.tit.in nr̃a ꝑſentia. Cõcordat cũ his Hoſti.§.xj.⁊ de q̃bus.⁊.§.v.⁊ apud quẽ.ver.eſt aũt dãda. Et intellige vt dicit Hoſti.ibidẽ ſcʒ.§.xj. De his que relinquunt̃ ob deuotionẽ eccleſie vel pij loci.ſecus ſi obtẽtu ꝑſone ↄ̃nis eccl̃iaſtice. Dũ tñ in fraudẽ nõ fiat. Intelligas etiã hoc de mobilibus ⁊ imobilib⁹. vide.ſ.eo.tit. q.xv. Deinde q̃ro. Excipiunt̃ tñ ornamẽta vel pecunia pro eis data ſeu fabrica.luminarib⁹ anniuerſario ſeptimo.viceſimo. Triceſimo ſiue alijs ad ꝑpetuũ cultũ diuinum legãta eccleſijs vel reliquis pijs locis de q̃b⁹ canonica portio dũmodo in fraudem nõ fiat vt ea ep̃s ſeu parochialis eccl̃ia debeat defraudari deduci non d3.verba ſunt decre.extra de teſta. c.vlti. Nõ dicit̃ hic de ep̃o Glo.vvillel.dicit ſi de ↄſuetudine ſolet accipe canonicã portionẽ in iudicio defuncti. Multa etiã de canonica portione ep̃is dan da ponit Hoſt. Sʒ ↄſuetudo videt̃ ꝑualere. Et hoc etiã dicit Inno.eo.ti.in glo.ſup.c.relatũ. ¶ Multi tñ religioſi circa hoc in plurib⁹ ſunt priuilegiati vt hoſpitalarij ⁊ tẽplarij.vel nihil dãt de eq̃s ⁊ armis que eis legant̃ ad ſubſidiũ terre ſctẽ.extra eo.ti.in ꝑſentia. Et fratres ꝑdicatores ⁊ minores ſuper hoc larga habent priuilegia.

Raymund⁹

Johan.lect.

Unde canonica portio.

¶ Queſtio.xx.

Quid de q̃buſdã regionibus vbi eccleſia parochialis de oĩb⁹ mobilib⁹ que põt in teſtõ relinq̃re moriẽs exigit tertiã partẽ. Et morienti iniungit q̃ꝺ ſacerdoti reuelet oĩa mobilia ſua: vt inde poſſit ſuã tertiã habere. ſicut fit alicubi ſcʒ in britania in loco nũq̃d valere d3 h̃mõi ↄſuetudo. aut peccãt moriẽtes ſi ad mãdatũ ſacerdotũ nõ reuelant in morte oĩa mobilia ad eoꝝ diſpõnem ꝑtinẽtia. R̃n.ſm glo.vvillel. hic q̃ ſic dicit. Non credo ꝙ h̃mõi ↄſuetudo preiudicare debeat iuri cõi niſi pacifice ⁊ legitimo tp̃e fuerit ꝑſcripta.vel ex contradictorio iudicio obtenta vel autoritate ſedis apl̃ice firmata. Nec credo ↄſtõnẽ archiepoꝝ vel epoꝝ ill⁹ loci ad hoc ſufficere ꝑniſi aſſit volũtas et ↄſenſus ſubditoꝝ quos tangat h̃mõi ↄſtitutio. Et idẽ credo de ꝑcepto quo ꝑcipiũt ſacerdotes parochianis ſuis reuelare oĩa mobilia ſua: q: nõ tenentur moriẽtes in hoc caſu eis obedire niſi vt dictũ eſt.ꝑſcriptũ fuerit legitime. aut ex ↄtradictorio iudicio obtentũ vel ꝑ ſedẽ ap̃licam ↄfirmatũ.vel de volũtate parochianoꝝ introductum.

Gloſſa vvilhelmi.

¶ Queſtio.xxj.

Poſt q̃ꝺ reliquit eccleſie ſue.x.et alij eccleſie in qua elegit ſepulturã reliquit mille vel caſtrũ. Querit̃ an prima eccleſia debeat eſſe cõtenta illis.x.an poſſit petere integrã partẽ de relictis alij eccleſie: an etiã teneat̃ in illa portione cõputare.x. ſibi relicta. R̃n.ſm Ray.§.vij. Itẽ pone.ſi nõ recepit eccleſia parochialis illa.x.nec etiã approbauit hoc iudiciũ: vt dicit hic glo. petere põt canonicã portionẽ. Si aũt receperit.et defunct⁹ tali ↄditione legauerat ſibi illa.x.q̃ꝺ illis eſſet ↄtẽtus.⁊ ipſe ſciuit ↄditionẽ videt̃ renũciaſſe. ⁊ nõ poterit vlterius de ceteris petere aliquã portionẽ. Nõ ſi abſolute ſibi reliq̃rat illa.x.nõ apponẽdo ſcʒ dictã conditionẽ ⁊ ipſe abſolute recepit poterit ſibi de ceteris portionẽ nihilominus vẽdicare.extra de teſta. officij.vel ſaltẽ aget ad ſupplemẽtũ.cõputatis illis.x. Queadmodũ dicit lex in filio inſtituto in parte minori ſua legitima: q: põt agere tm̃ ad ſupplementũ legitime. C.de inoffi.teſt.ſi q̃n. §.illud. et.l. omnimodo.⁊ ar.extra eo.de empti.cũ dilecti. Concordat Goſ. ¶ Hoſti.etiã.§.vij. an licite. ver.alij dicunt. Cõſentit ꝙ põt agere ad ſupplemẽtũ niſi ſub cõditione ſit relictũ vt dictũ eſt.⁊ eccleſia acceptauerit. Et hoc niſi expꝛ̃ſſe appareat teſtatorẽ aliud voluiſſe.

Raymund⁹

Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxij.

Quid ſi in ꝓpria eccleſia elegit q̃s ſepulturã ⁊ nihil ibi reliquit alijs aũt eccleſijs multa legauit. R̃n.ſm Ray.§.vij. Itẽ elegit. Si eſt cõſuetudo regionis q̃ꝺ eligentes ſepulturã in ꝓpria eccleſia aliq̃d ſibi relinquãt poterit illud eccleſia petere ab heredib⁹. Non iure actionis: nec differẽdo ꝓpter hoc ſepulturã. Sed implorando officiũ ep̃i vel ſuperioris.extra de ſymo.ad apoſtolicã. Si v̾o nõ eſt ↄſuetudo nihil põt petere q: tenet̃ ex officio ſuo ipſm ſepelire.extra de ſymo.nõ ſatis. Cũ in eccleſia.poſſet tñ attẽtari vt in hoc caſu implorarent ꝓpria eccleſia officiũ iudicis aduerſus heredes ſi deꝑhẽdat̃ dolus teſtatoris.vel ipſoꝝ in hoc vel etiã aduerſus aliarũ eccleſiarũ ꝑlatos ſi etiã illoꝝ dolus deꝑhẽdat̃. Nã etiã circa talia dolus eſt puniẽdus.xx.q.iij.cõſtituit.extra eo.in nr̃a. ⁊ extra de teſta.officij. ¶ Dicit hic glo.vvilel.ꝙ iſtud vltimũ poſſet tñ ⁊c. Credit veri⁹ eſſe: q: dicit̃ extra eo.tit. c.j.ꝙ moriẽs tertiã partem iudicij ſui det eccleſie ſue ⁊ ſic eligat ſepulturã vbi voluerit. ¶ Dicit etiã glo.hic ꝙ dolus videt̃ prima facie preſumẽdus cũ alijs eccleſijs multa legauerit.⁊ nihil ꝓprie parochie reliquerit.

Raymũd⁹.

¶ Queſtio.xxiij.

Quid cũ populo excreſcẽte aliqua eccleſia de nouo ↄſtituit̃ quã portionẽ petet ſcʒ an medietatem vel tertiã vel quartã. R̃n.ſm Ray. §.ix. Eſto.ad hoc põt dici recurrẽdũ eſſe ad ↄſuetudinẽ metropolitane eccleſie.ar.diſt.xij. De his extra de cogna.ſpiri.ſup eo.vel forte vertiis ad cõſuetudinẽ vicinaꝝ eccleſiarũ.ar.extra de cẽſib⁹.eccleſijs.ꝙ ſi varie ſunt: ſeq̃tur illã q̃ a plurib⁹,⁊ ab his qui ſunt maioris autoritatis tenet̃.diſti.xxx.in canonicis. diſt.xvj. Iſido. Si aũt non inuenit̃ maior pars eligat mediã viã iuri magis conſonã.arg.x.q.j.§.hoc ius.ver.ſi tñ ea res mediocris. extra de fide inſtr. paſtoralis.vel accipiat tũc cõſuetudinẽ metropo-

litane eccleſie ꝗ ipſa eſt parochialis accipiat con-
ſuetudinē ſue epalis.diſt.xij.De his vide. ſ.eo.ti.
q.xv.Deinde quero.

¶ Queſtio.xxiiij.

Quid de his qui eligunt ſepulturā apud ali-
quam religionē.de hoc in additionibus in
pnn.titu.facto inde publico inſtrō iuramēto etiā
roborato.nūqd poterūt poſtea eligere ſibi ſepul
Raymund⁹ turā.Rñ.ſm Ray.§.x.Quid de his dicēdū:ꝫ fo-
te ſubtilitate iuris poſſet dici ꝙ ſemꝑ teneret vlti
ma electio:qꝛ ſm Grego.vltima volūtas defuncti
modis oībus obſeruāda eſt.xiij.q.ij.vltima.Et ad
Hebr.ix.Teſtm̄ in mortuis ꝯfirmatū eſt.Itē nul-
lus pōt in talib⁹ inducere legē vel pactū vt non li-
ceat ſibi recedere a priore volūtate.ff.de lega.iij.ſi
quis.in pnn.ff.pro ſocio.cū duob⁹.§.papinianus.
⁊.§.vlti.in fi.Credo tñ ſm deū ⁊ ſm canonicā equi
tatē ꝙ nō pōt mutare ꝑpt vim iuramēti niſi poſt-
ea emergeret aliquid de nouo de quo ille nō cogi-
taſſet:qꝛ forte īgrederet̄ religionē vel ſile.iuramē-
tum eñ hoc ſeruatū nō vergit in interitū ſalutis
eterne:ergo eſt ſeruādū.extra de iureiuran.ſi vo.
Glo.etiā dicit hic.qđ in hoc caſu nō pōt mutare
de iure.Si tñ mutat de facto tenet ſm quoſdā ſi-
cut matrimoniū tenet qđ ꝯtrahit̄ poſt votū ſimplex.
¶ Poſtea addit Ray.tñ nullo modo approbo ꝙ
iuramēta inde exigant̄ ꝑpter multa pīcula aīarū
que inde ſequunt̄.⁊ quotidie poſſum⁹ ī libro expe
riētie legere. ¶ Hoſti.ver.quid ſi qs.⁊ ſequētib⁹
ſatis ꝯcordat cū Ray.Et hoc qñ qs ⁊ ſimplr ⁊ ex
deuotione ꝑprio motu elegit ſic ſepulturā qđ tūc
dꝫ ſeruare iuramētū.Si aūt hoc fecit illect⁹ vel ex
ꝯtēptu:vel in ꝑiudiciū parochialis eccleſie:cui ca
nonica portio nō relinqtur tūc nō valet electio nec
iuramentū in ꝑiudiciū eccleſie factū.extra de iu-
reiurā.ſicut nris.Immo eſt periuriū vt ibi.Mul-
tomm⁹ valet ſi pactio ſymoniaca ſit.ſicut plerūqꝫ
accidit qđ aliqđ tpale ꝑmittit̄ vel dat̄.⁊ ex pacto
vt talis fiat electio qđ oīno reprobatur.j.q.ij.quā
pio extra de pac.c.fi.vel ſi velis dicere ꝙ valet ele
ctio quo ad ꝑſonā ſuā.i.corpus ⁊ oſſa.ad min⁹ oīa
tpalia reſtituēda ſunt.xx.q.iij.ꝯſtituit.Ex cauſa
aūt noua poſt iuramentū orta mutari pōt.puta.ſi
mutatus eſt ſtat⁹ ſuus:vt qꝛ fact⁹ eſt epūs vel reli-
gioſus.Idē ſi mutat⁹ eſt ſtatus loci:puta diſſipat⁹
eſt materialr vel ſpūaliter.ar.extra de relig.domi.
inter quatuor.Nam ⁊ iuramētū ꝯditiones habet
tacitas:vt ptꝫ.ſ.eo.lib.titu.ix.de iuramēto ⁊ per-
iurio.q.xviij.que conditiones.

¶ Queſtio.xxv.

Quid ſi aliqs in vita ſua intrat religionē illā
vbi elegerat ſepulturā.nunqd ⁊ tunc pote-
rit eccleſia parochialis petere canonicā portionē
Raymund⁹ Rñ.ſm Ray.§.vlti.ad hec dico ꝙ ſi in ſanitate
tranſit vel in īfirmitate de qua nō moritur nō pōt
aliqđ petere.ſecus ſi in infirmitate de qua morit̄.
extra eo.ti.de his.Cōcordat Hoſti.v.qđ ſi itrauit.

¶ Queſtio.xxvj.

Quid de leproſis qui intrant domos leproſo-
rum.nunqd ſacerdos parochialis pōt pete
Gloſſa vvil-lelmi. re canonicā portionē.Rñ.ſm glo.vvillielmi hic.
Credo ꝙ nō pōt de iure.qꝛ par iudiciū eſt ac ſi trā-
ſierint ſani ad religionē niſi forte moriunt̄ ex vio-
lentia lepre.Multi eñ moriunt̄ cū lepra ſed nō ex
lepra.In hac tñ ꝑte tenēda eſt ꝯſuetudo regionis.

¶ Queſtio.xxvij.

Quid ſi aſſumat̄ aliqs in ꝯfratrē alicui⁹ loci
religioſi bonis ſuis retētis nec oblatis ⁊ ibi
ſepeliat̄.Rñ.ſm Gof.eo.tit.circa fi.Non liberat̄
a canonica portione ſicut nec eximit̄ ab epali iu-
riſditione:vt extra de priuil.c.vt priuilegia.Idem
Hoſti.ver.quid ſi quis recipiatur.

¶ Queſtio.xxviij.

Quid ſi qs intrat religionē ꝑbationis cauſa
⁊ infra tps ꝑbationis decedat in religione.
Rñ.ſm Gof.ibidē puto nō deberi eccleſie paro- Goffredus.
chiali canonicā portionē:Quis eñ exire potuerit
nō tñ exiuit.Sed religioſus ⁊ in religione deceſ-
ſit:Quis nō monachus:qꝛ nō ꝑfeſſus.⁊ hoc ſuffi-
cit ad quarte retētionē.extra eo.ti.de his.et.c.in-
ter alia.Cōcordat Hoſti.ver.qđ ſi intrauit.

¶ Queſtio.xxix.

Quid ſi infirm⁹ in vna parochia facit ſe mu-
tari in aliā parochiā ⁊ moriat̄ de illa egritu
dine.Rñ.ſm Ray.vbi ꝑxime.ſ.idem credo ꝙ de Raymūd⁹.
intrātē religionē.ſ.dictū eſt.q.xxv.Quid ſi aliqs:
qꝛ prima eccleſia nō priuabit̄ ſua portiōe.ar.extra
eo.titu.de his.

¶ Queſtio.xxx.

Quid de ſymonijs que cōmittunt̄ in ſepultu
ris.vide de hoc.ſ.eo.lib.titu.j.q.xxx.quid ſi
exiguntur.⁊ pluribus ſequentibus.

¶ Queſtio.xxxi.

Quero etiā quis teneat̄ facere funeris expen
ſas.Rñ.ſm Hoſt.§.vj.quis teneatur.heres Hoſtienſis.
tenet̄ ⁊ ab ipſo peti poſſunt:qꝛ videt̄ quaſi contra-
ctum cū defuncto.⁊ ſi mulier dotē hꝫ de ipſa fune-
randa eſt:alſ ad ipm maritū ꝑtinet ne in iniuriā
ſuā vxor ſepulta relinqui videat̄:vt.ff.de relig.et
ſump.fune.l.j.⁊.l.ſi qs.per totū.funeris impēſa cō
tinet qđ cauſa vngentorꝝ ſeu pro loco in quo ſepul-
tus eſt defunct⁹ ſeu corporis cauſa qlitercūqꝫ mo-
derate tñ ꝯſumptū eſt.ff.de relig.⁊ ſump.fune.fu-
neris.⁊.l.ſi qs.§.hec actio.⁊ ſequētib⁹.vide de hoc
infra lib.ij.titu.v.de raptoribus.q.xciiij.quo ordi-
ne ſoluendum.in fi.

¶ Queſtio.xxxij.

Quid iuris de his q morientē moleſtant aut
funeri iniuriant̄.Rñ.ſm Azo.i ſumma ſua Azo.
ſuper.C.lib.ix.rubri.de ſepul.viola.Et ſm Hoſti.
§.vij.an licitū.vbi in ſumma.Qui domū morbū
di aſcendit ipſo aliqſve q eius ſunt moleſtatis:aut
reb⁹ eius nō ſeruato legali officio ſignacula impo
nit.Cadit ab actione poſt mortē illi⁹.⁊ alterū tm̄
exigat̄ ab heredib⁹ iniuriati:publicata tertia par
te bonorꝝ.Inſuꝑ notat̄ infamia.Eiſdē penis ſub-
iacet:q eo moriēte circa funus peccat eo ꝙ exeqas
ꝑhibeat.Itē religionis vel hūanitatis cauſa ſta-
tutū eſt:vt ante nouē dies ab obitu numerādo nul
la prorſus fiat moleſtia aduerſus quēlibet ex per-
ſona defuncti.Si qua eñ cautio ſi qđ ſimile fiat
inutile erit:vt.C.de ſepulcro violato.l.vlti.et aut.
Sed nec ante.ix.dies.⁊ ꝯcordat hoc cum decreta.
extra eo.ti.parochiano.nam ſumma ratio eſt que
pro defunctis facit.Decretalis tñ ꝑdicta dicit he-
redes cōpellēdos ad reſtōnem pro defuncto:qꝛ ius
canonicū magis curat de aīa ꝙ lex.Sepultura tñ
ꝑpter debita impediri nō dꝫ ex quo recōciliat⁹ eſt:
vt dicit decreta.parochiano vel ex quo certa ſigna
penitētie apparēt.extra de ſen.excō.a nobis.ij.nec
eſt in hoc admittēda appellatio creditorꝝ.ar.ff.de
appel.non recipi.l.fi.vide etiam de hoc.ſ.eo.titu.
q.iij.et.vj.

¶ Queſtio.xxxiij.

Quid ſi aliqs precipiat ſuū corpus nō ſepeli
ri.Rñ.ſm glo.xxj.di.nunc aūt hoc ꝑceptū Gloſſa vvil-lelmi.
nō eſt adimplēdū:vt.ff.de cōdi.inſti.quidā.Nota
caſum eiuſdem decreti.

¶ Explicit prima pars huius operis.

Incipit ſecūda pars huius operis.

De homicidio. Titulus.j.

Gloſſa wilhelmi. IN prima parte dictū eſt de quibuſdā criminibus que principaliter in deum cōmittunt̄ nūc in hac ſecūda parte de his que in proximum ſpecialiter committunt̄ agendum eſt. ⁊ primo de homicidio.

¶ Queſtio.j.

Raymund⁹ PRimo ergo quero quid ſit homicidium et vnde dicatur. Rn̄deo ſm Ray.eo.ti. circa princi. Homicidium eſt hominis occiſio ab homine facta. Si aūt ab aiali vel hmōi fit nō proprie dicit̄ homicidiū. Eſt aūt dictum homicidiū ab homine ⁊ cedo cedis: quaſi hominis cediū. Concordat his Hoſti.li.v.Rubri.xij.de homicidio volūtario vl̄ caſuali.§.j.Et Gof.eo.titu.

¶ Queſtio.ij.

QUot ſunt ſpecies homicidij. Rn̄.ſecundum Ray.§.ij.⁊.iij. Species homicidij ſunt plu-
Raymund⁹ res. Nam aliud ſpirituale: aliud temporale.
Homicidiū Spirituale eſt quo quis ſpūaliter ⁊ quadā iuris fi-
Idem. ctione occiditur. Quod fit quinqʒ modis.ſ.odien-
Species ho do: detrahendo: male conſulendo. Nocendo. victū
micidij. ſubtrahendo. De primo.i.Jo.iij. Omnis qui odit fratrem ſuū homicida eſt. Itē de primis quattuor habes de pe.di.j.homicidiorū. Omnis miqtas. Noli putare homicidiū. De quīto habes di.lxxxvj. Singulis quoqʒ: paſce fame morientē ⁊c. Goff. ⁊
Hoſtienſis. Hoſtien.§.ij.ponūt.viij.modos.qꝛ ſubdiuidūt nocumentum in iniquitatē: oppreſſionē ⁊ iniuſtitiam. Corporale ꝟo homicidiū eſt quo homo corporaliter occiditur. Et hoc cōmittit̄ dupliciter.ſ.lingua vel facto. Lingua tribus modis.ſ.pcepto. conſilio. de-
Thomas. fenſione.vt.l.di. Si quis viduā.de pe.di.j. pericu-
Brutal loſe. Idem Goff.ſecundū glo. hic pōt caſus poni
Peccatum de defenſione. vt cum aduocatus defendit reum
occidere. in cauſa criminali.vbi accuſator ſi nō pbauerit tenetur ad tallionē.vel aliter.vt infra.q.xxj. Que ſit pena. Facto fit ho.cidiū.quattuor modis.ſ. Iuſtitia. neceſſitate caſu. ⁊ voluntate. Iuſtitia.vt cū iudex vel miniſter reū iuſte condēnatum occidit. De alijs ſpeciebus habebitur infra.

¶ Queſtio.iij.

CIrca hanc materiā afi alia quero vtrum occidere aīalia bruta vel etiā plantas ſit pctm̄. Rn̄.ſm tho.in ſum.q.lxiiij.ar.j.dicendū qꝫ non: qꝛ vita eorū ſit a deo. Nullus enī peccat vtēdo re ſua. ad hoc ad qd̄ eſt ordinata. Ex ordinatiōe aūt diuina gn̄aliter plāte ſunt pꝑter aīalia ⁊ vtrūqʒ pꝑter hoiem. vſus aūt eorū in cibū maxime neceſſarius eſt: hoc aūt ſine occiſione fieri non poſſet: vn̄ vt dicit Aug.j.de ciui.dei. Iuſtiſſima ordinatiōe creatoris ⁊ vita ⁊ mors eorū noſtris vſibus ſubditur.

¶ Queſtio.iiij.

DEinde quero vtrū licitū ſit occidere hoies peccatores. Rn̄.ſm.tho.ibidem arti.q.dicēdū qꝫ ſicut licitū eſt occidere aīalia bruta inquātū naturalr̄ ordinant̄ ad vſū hoīs: ſicut ipfectū ordinat̄ ad pfectū. Sic cū ois ps ordinet̄ ad totū: ſicut impfectū ad pfectū. Ois enī ps naturalr̄ eſt pꝑt totum: vn̄ ⁊ pro ſalute totius corporis preciditur laudabilr̄ membrū putridū. Idcirco cū quelibet ſingularis pſona cōparet̄ ad totā cōitatē ſicut ps ad totū vnus hō periculoſus cōmunitati ⁊ corruptiu⁹ alioꝝ laudabilr̄ ⁊ ſalubriter occidit̄ vt bonū eccl̄ie pſeruet̄. modicū enī fermentū totā maſſam corrūpit. vt dicit̄.j.Cor.v. Hec tn̄ occiſio vt dicit j.Corin.v.
hic Ray. ſi fiat a iudice liuore vindicte vel ex delectatione fundendi humanū ſanguinē lʒ ille iuſte occidat̄. Iudex tn̄ peccat mortalr̄ pꝑt intentionē corruptā. Si ꝟo fit amore iuſtitie nō peccat iudex ipm condēnando ad mortē ⁊ precipiēdo miniſtro vt occidat eū. Nec miniſter ſi iuſſus a iudice occidat condēnatū: peccant tn̄ vtriqʒ mortalr̄ ſi facerent hoc iuris ordine non ſeruato. Probant̄ hec xiij. ⁊.xxiij.q.iiij.§.penulti.⁊.q̄ōne.v.miles. Cum miniſter officia lex eterna. qui peunt. Concordat his Goff.vide de hoc plenius infra.e.lib.ti.v. de
rapto.in rubricella.de iudici.q.cxxvij. Que pe- Goffredus.
na.⁊.cxlix.vtrū iudex i iudicando ꝑ ſequētu.

¶ Queſtio.v.

VTrum liceat priuate pſone malefactorē occi-
dere. Rn̄.ſm tho.ibidem.arti.iij.dicendum Thomas.
qꝫ non lʒ hoc pſone priuate: ſed illi tm̄ cui cōitatis cura cōmiſſa eſt ſicut principi habenti publicā auctoritatē: ſicut ad medicū ptinet pcidere membrū putridū qn̄ ei cōmiſſa fuerit cura ſalutis totius corporis. vn̄ Aug. dicit in princi.de ciui.dei. qui ſine aliqua publica adminiſtratiōe maleficū īterfecerit velut homicida iudicabit̄: ⁊ tanto amplius quāto ſibi ptātem a deo non conceſſam vſurpare nō timuit. Idē pe.in ſcripto ſup.iiij.ſen.di.xxxvij.

¶ Queſtio.vj.

CIrca homicidiū qd̄ fit conſilio quero qs ſit Gloſſa.
homicida ꝯſilio. Rn̄.ſm glo.vuill.hic ſuper ꝟ.ꝯſilio. intelligit̄ de ꝯſilio exhortationis vel approbatiōis: non de ꝯſilio ſimplicis opinionis ſiue opinationis. Si enī q̄renti alicui in gn̄e an liceret chriſtiano clerico vel laico paganū occidere. Non animo pſuadendi ſed exponēdi qꝫ i hoc caſu ſentiret hoc eſſe licitū rn̄det nō credo qꝫ fieret irregularis: lʒ ille cui talr̄ reſpondiſſet paganū poſtea interficeret ex ꝯfidentia illius reſponſionis. Et lʒ ēt
iſte erraſſet in reſpondendo. vide de hoc plenius infra.e.ti.q.liiij. quid ſi clericus. ¶ Innoc.in glo. Innocenti⁹.
ſup.c. ad audientiā dicit ſic. Intelligit̄ ꝯſilium vel mandatū dediſſe in mortē alicuius qn̄ ſuaſit illud vel rogauit vel mandauit: vel alias ꝯſuluit vtilitatem que ſequeret̄ ex homicidio oſtendendo.

SEd quid ſi non ꝯſuluit homicidiū ſed ꝯſuluit aliqd̄ vn̄ ꝯſequit̄ homicidiū. Rn̄.ſʒ Inn. ibidem. Talis ſit irregularis: vt ſi ſuaſit iactū machine: vel baliſte: vel qꝫ vadat ad capiendū caſtrū qd̄ nō pōt de facili capi ſine morte hoim. Nam ſi illi occidāt hoies i captiōe caſtri irregularis erit. Captioni enī caſtri ⁊ iactui machine nimis affine
eſt occidere hoiem. Secus tn̄ videt̄ qbuſdā ſi man- Opinio.
daret qꝫ proditionaliter caperet̄ vel furtim: quia tunc licet illi q̄ vadūt vt habeāt caſtrū aliquē occidant pꝑter hoc cōciliarius nō eſt irregularis. niſi eſſet veriſile qd̄ hoc fieri nō poſſet ſine morte hoīs Alij dicūt ⁊ forte meli⁹ qꝫ cū illicitū opus cōſulat irregularis erit etiā ſi caſu inde mors ſequat̄. arg. extra eo.ti. Continebat̄ idē ſi mādauit aliquē verberari qꝛ ſatis eſt credibile qꝫ ꝟberatus ſe defenderet: ſʒ ſi inſiſteret ꝯſilio liciti operis. vt qꝫ caperet̄ maleficus vel alter ꝯſimilis tunc nō ſit irregularis conſiliarius: etiā ſi capiēs maleficū eū occidat: qꝛ

hoc non conſuluit.ar.extra.e.ti.c.ſi. Tamen ſemꝑ
ſit irregularis.ſi directe in mortē alicuius cōſiliū
dedit.extra. Ne clerici vel mo.Sniaꝫ. Dia ſupra-
dicta etiā Hoſti.ponit i glo.ibidē.ꝛ addit ſic. Idē
ſi de voluntate ſua turbata proceſſit puta parētes
clerici verberati cōueniunt ꝛ dicūt ꝙ hoc volunt
vindicare nec clericus expreſſe cōtradicit.ar.extra
de ſymonia.Sicut nobis.§.j.ꝛ eſt expreſſum in.ca.
Petrus dū mō ex corde hoc faciat.alioquin in cō-
ſpectu dei cadit cū tacite conſentiat hoīcidio ꝛ ſic
lex promotionis nō ſemꝑ in ſolo facto ꝯſiſtit: ſꝫ in
facto ꝛ in alo probant.hec.xv.q.j.c.ſi.ꝛ.q.vj.c.j.aſi
Innocenti⁹ ſi.hec Hoſti.Sequit in glo.Inno. Itē nō intereſt
ſi ille cui conſulit hoīcidiuꝫ: ſtatim poſt conſiliuꝫ
faciat hoīcidiū vel poſt etiā longo interiecto tem
pore:niſi cōtrariuꝫ interim ſuaderet:ꝛ primū cō
ſiliū reuocaret.Immo ꝛ pl⁹ vr̄ neceſſe ꝙ etiā illi d
cui⁹ morte tractatū ē denūciet.qd ſibi caueat: niſi
firmiter ꝛ probabilit credat ꝙ poſt reuocatiōēꝫ cō
ſilij reuocet ille cui cōſultuꝫ eſt hoīcidiuꝫ a propo
ſito occidēdi.In eo aūt q̄ mādaſſet fieri hoīcidiū ꝑ
ſe.videt ſufficere ſi tm̄ cōtrariuꝫ mādaret.vl ſi pa
cem iniret cū occidēdo.vel parentelā vel aliā ami-
citiam cōtraheret ſciēte eo cui mandatū erat de oc
cidendo.ar.ff.de addi.l.j.Et eſt ratio diuerſitatis:
quia qñ mādato alterius ꝛ pro alio tm̄ fieri debeat
hoīcidiuꝫ vr̄ qꝛ ꝯtrario mādato vel ꝯtraria volū
tate oſtenſa dꝫ ab hoīcidio ceſſare.Sed vbi nō ſit
homicidiuꝫ pro alio ſed pro ſe ille q̄ cōſuluit ſemꝑ
debet cōtra ſuadere:ꝛ etiā plus facere ſi hec dictat
cōſciētia.caute tm̄ ne ꝑdat que꜓.Si aūt anq̄ reuo-
cet conſiliuꝫ ꝓcedat etiā poſt꜓ conſulēs iā peni-
tuerat.tūc videt ꝙ irregularis ſit.Si aūt aliq̄s cō
ſuleret alicui ꝙ proiceret ſe in mare vel ꝙ alias ſe
Gloſſa. occideret credo ꝙ eſſet irregularis.ar.l.di. Si q̄s
viduā:hec oīa Inno.ēt cōcordat Hoſti.i gl.ibidē.

¶ Queſtio.vij.

Quid ſi quis cōſulat alicui ꝙ occidat aliqueꝫ
et ipſe cui ꝯſultuꝫ eſt occidit ab illo quem
occidere debebat. Rñ ſm Inno.in glo.ibidē.dicūt
quidā ꝙ irregularis eſt:qꝛ conſilio illiciti operis
dat operā. Alij aūt dicūt cōtra:qꝛ nō dedit cōſiliū
in mortē ſuius:ſꝫ alterius niſi fraudulenter dediſ-
ſet vel niſi periculū eſſet mortis ſue in occidendo.
Magis tm̄ videt ſentire.Inno.cū primis propter
opus illicituꝫ.Eaſdeꝫ opiniones recitat Hoſti.in
gloſ.ibidem. ¶ Queſtio.viij.

Quid ſi ſuadet aliq̄s alij ꝙ exponat ſe pericu
lo pro patria ſua.vel ꝓ iure ſuo.Rñ.ſecun-
Io.lector. dum Inno.in glo.ibidē.Non eſt irregularis:etiaꝫ
ſi ibi moriat ille cui cōſulitur.xxiij.q.iij.pro mem-
bris:ꝛ.c.ſequēti.ꝛ.q.viij.Igit ꝛ.c.ſequēti.Sꝫ ſi ſci-
ret eum moriturū tūc videt ꝙ ſiat irregularis:quia
eſt ordinata caritas.ꝙ q̄ſq꜓ plus diligat corp⁹ ſuū
q̄ alterius.Idē Hoſti.in glo.

¶ Queſtio.ix.

Quid ſi ꝯſulat ei ꝙ ſe exponat idubitate mor
ti pro honore xp̄i vel fide vl ꝓ ſtatu eccl'ie.
Innocētius Rñ ſecundū Inno.in glo.ibidē.Nō ſit irregularis
etiā ſi ſequatur mors:qꝛ xp̄s mortē ſubijt ꝓ nobis
et ſancti martires pro eccleſia ſanguinē fuderunt.
Ideꝫ Hoſti.in glo.ibidē. ¶ Queſtio.x.

Pone aliq̄ cuſtodientes laborātē in extremis
de cōſilio alicui⁹ trāſtulerūt vl verterūt ipm
Gloſſa. ſuper aliud latus vt citius moreret. Nūq̄d ſunt ir
regulares. Rñ.ſm gl. Uvilli.vbi.ſ.in pn̄.ſi ex ta'i
tranſlatione vel trāſuerſiōe citius morit qꝛ forte ꝓ
cludit via anheliti⁹ vel rūpit apoſtema ex violen-
tia motus.ꝛ ſuffocat ſic cor ex ſanguine influēte vl
ex ꝯſimilib⁹ cauſis.irregularis eſt.Et q̄ cōſuluit ꝛ
q̄ facit nec diſpēſari pōt ꝑ eꝑm:ſꝫ de pctō poſſint
abſolui a prelatis ſuis:ſiue ſint religioſi ſiue ſecu-
lares:hoc ſaluo.ꝙ ſacerdotes ſimplices de talib⁹
abſoluere nō poſſunt.qñ talia retinent ab epis.
Si aūt nō citius morit ex hac cā nō incurrit irre-
gularitas.Sed ſufficit penitere de pctō ꝛ mala in
tentione.nec eſt pſumēdū ꝙ ſi hmōi trāſuerſiōes
fiant ſecundū ſortilegiū vetularꝫ.ſicut qñ faciūt ſe
curim apponi ad caput morientis vel aliq̄d aliud
friuolū fieri vt citius moriat virtutē hmōi habeāt
hec ſortilegia:agi tm̄ dꝫ penitentia de peccato.

¶ Queſtio.xj.

Quid de illo qui volēti fugere inimicos ꝓpter
timorē mortis cōſuluit ꝙ remaneret ꝛ ipſe
procuraret ei pacē cū illis q̄ q̄rebāt eū interficere.
ꝛ ille ſic remanēs iterfect⁹ eſt ab eis. Nūq̄d eſt irre-
gularis. Rñ ſm gl.ibidē ſi ille q̄ ꝯſuluit habuit ꝓ
babileꝫ cāꝫ credēdi ꝙ de hmōi cōſilio nō iminneret
periculū.puta qꝛ habebat pr̄iaꝫ vel dānatiuā po-
teſtateꝫ in illis q̄ q̄rebāt euꝫ iterficere.vel ita pro- Eadem.
pinqua amicitia ꝯſanguinitate vel affinitate aut
familiaritate ei coniuncti erāt.ꝙ merito potuit ꝑ-
ſumere.ꝙ eos poſſet ab iferēda illi iniuria cohibe
re nō incurrit irregularitatē alias icurrit ſi nō ha
buit ꝓbabilē credulitatē ſed fuit in culpa pſum-
ptionis temerarie ꝛ maxie ſi lata fuit culpa vel ne
gligentia q̄ prope dolū eſt. ¶ Queſtio.xij.

Quid de hoīcidio neceſſitatis an videlꝫ lici-
tum ſit hoīeꝫ occidere ſe defendēdo.ſ.ne ab
eo occidat. Rñ ſm Ray.§.iij.Corpale. Hic diſtin Raymūd⁹.
guit ꝙ aut illa neceſſitas fuit euitabilis poterat
eñi euadere abſq꜓ occiſione:ꝛ tūc eſt reus hoīcidij.
ꝛ tanq̄ pro mortali dꝫ agere penitentiā. Gloſ.di-
cit neceſſitateꝫ euitabilē.qñ potuit aliter euitare
periculū vel añ ea ꝑcauere.ne i illā neceſſitatē ici-
deret:aut fuit neceſſitas ieuitabilis qꝛ occidit ho- Diſtinctio.
mineꝫ ſine odij meditatiōe immo cū dolore al ſe ꝛ
ſua liberādo cū alias non poterat euadere. hic dr̄
nō peccare.nec aſtringit ad penitentiā niſi ad cau
telā ꝓpter ābiguū duplicitatis vt xxiij.q.v. Excō-
catorū.Et ſicut dicit hic gloſ. poteſt timeri ne in
aliquo exceſſerit.vel ne ex indignatione vel iracū-
dia vel ex libidine vindicte motus fuerit. non ex
ſola defendēdi ſe neceſſitate.¶ Interiorē tm̄ pniaꝫ
ſemꝑ debet habere ꝛ quaſi ſuis pctīs aſcribere. qꝛ
in tantā potuit venire neceſſitatē.bonarꝫ q̄ppe mē
tium eſt ibi culpas ſuas agnoſcere vbi culpa nō eſt
extra.e.t.Interfeciſti.Cōcordat cū Ray.oīno goſ.
ꝛ Hoſti.§.iiij.Qua pena.ꝟ.Quid ſi neceſſe. Tho.
in ſum.arti.vij.dicit ꝙ illicitū eſt ꝙ homo intēdat
hoīeꝫ occidere vt ſeipꝫ defēdat.niſi ei q̄ hꝫ publicā Goffredus
autoritatē qꝛ augu. dicit ad publicolā d hoīb⁹ occi Hoſtienſis
dēdis.ne ab eis q̄ſq̄ occidat nō michi placet ꝯſiliū
niſi forte ſit miles aut publica functiōe teneat.pōt
tamē vim vi repellere cū moderamie iculpate tu-
tele. Nec oportet ꝙ iſtum actum moderate tu-
tele ꝑtermittat ad euitandū occiſionē alteri⁹ quia
plus tenet homo ꝓuidere vite ſue q̄ vite alterius
ꝛ ita ſi preter intentionē defendētis ille occidit nō
peccat. ¶ Hugu.etiā.l.di.§. Si aūt. Notauit ꝙ Hugu.
mortaliter peccat tā clericus q̄ laicus:q̄ ob defen-
ſioneꝫ ſui vel rerū ſuarꝫ aliquē ꝓpria autoritate in
terficit.cū poti⁹ deberet mortē icurrere q̄ inferre.
hoīcidiuꝫ.ar.xxiij.q.v.Ita ne.Sed glo.vvilli.§.v.
Diſpēſat.dicit ꝙ hec opinio nimis eſt dura.vlri. Ulricus.
autē li.vj.trac.iiij.c.viij.§.vel eſt tēpus.ꝛ ſequētib⁹ Gloſſa.
dicit ꝙ ſi q̄s occidit aliū ne ab eo occidat nō pec-
cat niſi ſit intētio corrupta.ꝓ rebus aūt tꝑalib⁹ cō
ſeruandis ſi aliq̄s preter intentionē vulnerat vel
occidit nō eſt pctm̄.qꝛ cas⁹ fortuiti ꝑcaueri nō pñt
Sed

Sed hoc ex ꝓpoſito facere nō licet:qꝛ vita ꝓximi
preferenda eſt reb⁹ fortune:niſi ex taliuꝫ abſone:
aliqs poneret i extrema neceſſitate. Itē circa.iiij.
c.xix.§.ad intellectū aūt ⁊ ſequētib⁹ exponit hic
Ulri.ꝑ ſuperius dicēs:ꝙ lꝫ hō ſeipm perimere n̄
debeat:⁊ ideo neceſſe ad vite ꝯſeruationē teneat
ſibi pot⁹ exhibere ꝙ̄ alteri:ſi nō hꝫ ꝗ̄ plurib⁹ ſuf
ficiat:tn̄ exponere ſe neci ab altero inferende pro
.ij.Reg.xviij. liberatōe proximi eximie caritatꝭ eſt.ij.reg.xviij.
quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te ⁊c. Et ideo
ꝯſiliū pfectiōis eſt potius patienē ſuſtinere mor-
tem:ꝙ̄ ipſam repellendo:aliū occidere. ⁊ iō oppo
ſitū nō eſt ꝯſulēdū:tn̄ ex ſe eſt indifferēs:⁊ pōt bn̄
⁊ male fieri. ❡ Diſtinguimus ergo ꝙ ſeipm ꝯſer
uare ꝑ alterius occiſionē ꝗ̄druplici intentōe fieri
pōt:vel ex inſtinctu nature:ex quo nitit quelibet
res ad ſui ꝯſeruationē ſic eſt licitū:qꝛ omē qđ eſt
de iure naturali licitū:ſimplr̄. licitū eſt:vel eſt ex
inſtinctu nature informate ꝑ grām.ſ.qn̄ aliqs do
lens occidit aduerſariū deuitans hoc quātū pōt:
ſed tn̄ potius vult eū occidere cōpulſus ꝑ eius in-
ſtantiā ꝙ̄ ab eo occidi ne dicat in dimidio dierū
ſuoꝝ:vadā ad portas inferi ꝗ̄ aſſidue orat ⁊ dicit.
Ne reuoces me in dimidio dierū meoꝝ.⁊ in inꝑ-
fectiōe luminis grē ⁊ virtutū.⁊ hoc eſt magis lici
tum ꝙ̄ id qđ ꝑmiſſuꝫ eſt:vel eſt ex ſuꝑfluo amore
huius vite quo hoc potius ſe fruit ꝙ̄ vtit. ⁊ iō nō
attendit an ſit defendere ſe ſit licitū vel nō.ſꝫ ſiue
ſic ſiue ſic eēt:tn̄ ſe ſic defenderet:⁊ ſic eſt illicituꝫ:
qꝛ talis arbor mala nō pōt bonos fructus facere:
vel eſt ex odio qđ cōcepit ꝯtra eū ꝗ̄ ſe inuadit:per
qđ ita ꝯcitat:qđ etiā ſi poſſet euꝫ euadere ſine ei⁹
occiſione. Potius tn̄ vellet ſe de eo vindicare ipm
occidendo vel etiā ex ſuꝑbia ꝓpt quā verecunda-
retur fugere inuaſorē etiā ſi poſſet ſic eū effugere
vel ſi ſponte ſe ex cā illicita ponit in talē neceſſita
tem ſicut faciūt latrones ⁊ adulteri ⁊ his ſilēs:et
tunc eſt illicitū. Aug. aūt in ꝑdicta autoritate loq
tur ſm tertiū ꝑdictoꝝ mēbroꝝ. Pet. in ſcrip. ſuꝑ
Petrus. iij.ſen.di.xxxvij.recitat vtrāqꝫ opinionē dicens:ꝙ
quidā dicunt ꝙ licitum eſt aliꝗ qđ non licet ⁊ neu
tram prefert alteri. vide infra.q.proxi.

❡ Queſtio.xiiij.

Utrum liceat clericis aliquē occidere. Rn̄.
Thomas. ſm tho.ibidē arti.iiij.dicendū ꝙ non:⁊ hoc
duplici rōne. Primo ꝗdē qꝛ ſunt electi ad altaris
miniſteriū in quo repreſentat paſſio Xpi occiſi:ꝗ
cum ꝑcuteret nō ꝑcutiebat.vt dicit.j.pe.ij. Et iō
non cōpetit vt clerici ſint ꝑcuſſores aut occiſores:
debent em̄ miniſtri ſuum dn̄m imitari ſm illud
j.petri.ij. eccle.x.ſm iudicē ppl̄i ſic ⁊ miniſtri eius. ❡ Alia
rō eſt qꝛ clericis cōmittit myſteriuꝫ noue legis in
qua non determinat pena occiſionis vel mutila-
tionis corꝑalis. Et iō vt ſint idonei miniſtri noui
teſtamēti debēt a talib⁹ abſtinere.ſꝫ in caſu neceſ-
ſitatis ineuitabilis. Glo. hic dicit ſic ꝙ ſe ⁊ ſua li-
berando lꝫ ſine dubio laico occidere qui pōt pa-
triam vel res ſuas armis tueri vel preuenire in fe
riendo. Clerico aūt ꝓpt res ſuas tꝑales:non licet
aliquē occidere ſicut notauit Lau. extra đ homi.
ſuſcepimus. vbi dicit ꝙ lꝫ clericus latronē capere
poſſit vt res ſuas recuꝑet:nō tn̄ eū ligare ei lꝫ:aut
tenere eū res ſuas alias ſaluas habere poſſit. Et
ſi aliqs eū armis īpetat ⁊ ſpoliet:nō dꝫ ꝑꝑ res alſ
tꝑales trāſitorias armis ſe tueri ⁊ ſpoliatorē īter
ficere.ar.xxiij.q.viij.c.j.⁊.c.ꝯuenior. Et expreſſius
extra de homi. ſuſcepimus. vbi regularis iudicat
quidā qui captos a ſe ⁊ ſocio ſuo latrones ligauit
quos ſocius eius ligatos poſtmodū interfecit ti-
mens ne ab eis interficeretur. Idem eſt in gloſſa
ꝟ.ibidem.⁊ in glo. Hoſti.ibidem.

❡ Queſtio.xiiij.

Quare illicituꝫ ſit ſeipm occidere. Rn̄. ſecun- Seipm occidere.
dum Tho.ibideꝫ ar.v.dicendū.ꝙ hoc illici
tum eſt oīno ⁊ hoc triplici rōne. primo qꝛ naturalr
quelibꝫ res ſeipſaꝫ amat.vn̄ nitit ſe ſeruare ⁊ corrū
pentibus reſiſtere ꝙ̄tum poteſt. Occidere ergo ſe
eſt contra inclinationē naturalē.⁊ cōtra charitatē
qua qlibet ſeipſum debet diligere. vnde ſemper eſt
peccatū mortale. ❡ Itē ſcđo qꝛ iniuriā facit cōita-
ti vt ptꝫ ꝑ philoſophū.in.v.ethi.qlꝫ em̄ homo eſt
ꝑs cōitatis. Tertio qꝛ vita eſt quoddā donū diuini
tus hōi attributuꝫ ⁊ eius ptāti ſubiectuꝫ.ꝗ ſolus
occidit ⁊ viuere facit.vn̄ talis in deū peccat ſicut ꝗ
alienuꝫ ſeruū īterficit peccat ī dn̄m cuius eſt ſeru⁹
❡ Et lꝫ iudex poſſit alios malefactores occidere Iudex.
non tn̄ pōt homo iudex eſſe ſuꝑ ſeipm. quo ad vi-
tam ⁊ morteꝫ.nec eſt in hoc ſui arbitrij. Item nec
hoc licet vt miſerias ꝑſentis vite euadat qꝛ finis
omniuꝫ terribiliuꝫ eſt mors ſecunduꝫ philoſophū
in ethi. ❡ Item nec propter vindictā alicuius pec
cati cōmiſſi non ſolum ob hoc qꝛ malefactoreꝫ oc-
cidere tm̄ licet publice poteſtati:ſed etiam qꝛ ſibi
adimit neceſſarium penitentie tempus.

❡ Queſtio.xv.

Utrum liceat mulieri ſe occidere ne ab alio
corrumpat. Rn̄. ſecunduꝫ Tho.ibidē arti.v. Thomas.
argu.iij.dicendū ꝙ non:qꝛ non debet ī ſe cōmitte-
re crimē maximū qđ eſt ſui ipſius occiſio. vt vitet
minus crimen alienuꝫ. Non enim eſt crimen mu-
lieris per violentiā violare ſi conſenſus non adſit.
quia non coinquinat corpus niſi de conſenſu men
tis. vt lucia dixit fornicatio aūt vel adulteriū mi-
nus peccatum eſt quā hoīcidiuꝫ:ꝑcipue ſui ipſius
Eſt etiam periculoſiſſimū:quia non reſtat temp⁹
vt per penitentiā illud peccatum expietur.

❡ Queſtio xvj.

Utrum liceat alicui ſe occidere ob timorē ne
conſentiat in peccatuꝫ. Rn̄. ſecundum Tho.
eo.arti.ſcilicet tertio.dicenduꝫ qđ non.qꝛ nō ſunt
facienda mala vt eueniant bona. vel vitent mala
ꝑſertiꝫ minora.⁊ minus certa. Incertū eſt enim an
aliquis in futurum conſentiat in peccatū: potens
eſt enim deus hominē tēptatione quacūqꝫ ſuꝑue-
niente liberare a peccato.

❡ Queſtio.xvij.

Qualiter excuſentur quidā ꝗ in ſacra ſcriptu
ra legūt ſe ipſos occidiſſe. Rn̄deo ſm Tho.
Ibidē ar.iiij.excuſat ſanſon vt dicit augu.in ꝑmo
lib.de ci.dei. Sicut ⁊ quidaꝫ alij ſancti familiari
conſilio ſpūſſancti. Concordat his et ꝑdictis Pet.
in ſcrip.ſuper.iij.ſentē.diſtin.xxxvij.

❡ Queſtio.xviij.

Utrum grauius peccet qui occidit iuſtum ꝙ̄
qui occidit peccatoreꝫ. Rn̄. ſecunduꝫ Tho.
arti.vj.arg.ij.dicendū ꝙ ſic. Et hoc quadruplici
ratione. Primo quidē qꝛ nocet ei.quē populus dꝫ
diligere:⁊ ita magis agit contra caritateꝫ. Secūdo
qꝛ iniuriā infert ei ꝗ eſt minus dignus ⁊ ita magis
contra iuſtitiā agit. Tertio qꝛ priuat cōitatē maio
ri bono. Quarto qꝛ deū contēnit.ſm illud. Luce.x.
Qui vos ſpernit me ſpnit. ❡ Queſtio.xix.

Quid iuris de homicidio caſuali. Rn̄. ſecun-
dum Ray.§.iij. Corporale vero caſu fit ho- Raymund⁹
micidium.vt cuꝫ aliquis proicit lapideꝫ ad auem
vel alſ.⁊ alius tranſiens ex īſperato percutitur ⁊
moritur:vel incidit arborē.⁊ caſu arboris aliquis
opprimitur ⁊ ſimilia. hic diſtingue qꝛ aut dabat
operā illicite rei:aut licite. Si illicite vt puta picie
bat lapidē ꝟſus loca vbi ꝯſueuerūt hoīes trāſituꝫ

facere vl'dū furabak equū vl' bouē. aliqs ab equo vl'
boue pcuſſus eſt ⁊ ſimilia. hoc indiſticte iputatur
xv.q.j.Merito q̃ritur.⁊.§.Ex pmiſſis. itaq3 ibi dr
q2 cecus ſi credēs reddere debitū vxori alienā pol-
luit nō eſt reus adulterij. Si aūt ludo vel exercita-
Homicidium casuale. tione viriū vel venatiōe iaculuz mittēs aliū pimit
q2 hoc ab eo dz eſſe penit9 alienū. hoīcidij reus ha-
betur. Itē de hoc.l.di. Clerico iaciēte lapidez puer
dicitur interēptus. Si qs volūtate.⁊ extra de pre-
ſumptionib9.c.j. Si vero licite rei dabat operā vt
q2 magiſter cauſa diſcipline verberabat diſcipuluz
vel q2 deponebat aliqs fenū de curru. vl' arborez p
prias ſibi neceſſariā incidebat ⁊ ſimilia: h ſi adhi-
buit diligentiā quā potuit videlz reſpiciēdo ⁊ pro-
clamando nō nimis tarde vl' remiſſe. Sz tpe con-
gruo ⁊ alte ita q ſi aliqs erat ibi vel veniebat po-
terat fugere ⁊ ſibi cauere. vel magr nō excedendo
modū i verberādo diſcipl3 nō iputabit ei hoīcidiū
ſcilicet ſi caſu cōtingat: alr ſi dabat operam rei li-
cite ⁊ non adhibuit diligentiā debitā vt dictuz eſt i-
putabit ſibi. hec diſtictio probatur.l. Sepe ɔtingit
Si duo fratres. extra e.ti. Quidā vt aſſeris. Cōcor-
dat his Tho. i ſum. arti. viij.⁊ in ſcrip. ſup. iiij. ſen-
ten. di xxv. Cōcordat etiā Hoſti.§.iiij. Qua pena.
v̄ſi. Quid ſi caſu.⁊ v̄. Si vo facto. Et Goff. ¶ No-
ta etiaz qđ ſicut exponit Inno. i glo. c. exhibita. Si
Senten. aliqs ludēdo piceret lapidez poſt aliquē ⁊ ille vo-
Hoſtienſis lēs declinare lapidis pcuſſionē i aliū lapidē fugiē-
do icidit i pigeret ⁊ moreret irregularis eēt: q2 no-
xius ludus fuit picere lapidez. poſt aliuz. Item
Hoſti. in glo. ibidem. ¶ Queſtio. xx.

QUid de homicidio volūtario. Rñ. ſecundū
Kay. ibidē ptz ſine diſtinctiōe q hoīcidiuz
voluntariū ſemp mortale pctm̄ eſt ⁊ enorme. di.l.
Si quis voluntarie: ⁊ intellige hoc ſm Hoſti.§.ij.
Raymūd9. in fi. niſi fiat iuris pmiſſione. Sicut iudex occidit
malefactores: ⁊ ſicut excuſak q ſe ⁊ ſua defēdēdo oc-
cidit. Itē ſi in bello iuſto laicus aliquez interficiat
ſine pena eſt. xxiij.q.j. Quid culpatur.

¶ Queſtio. xxj.

QUe ſit pena hoīcid'j. Rñ. ſm. Kay.§.iiij.
Pena. hoīcidij ſpūalis. pena tollit pnia. vſ
circa penas corporalis homicidij inſiſtam9. pena
hoīcidij ɔmiſſi lingua. i. pcepto iniuſto ɔſilio. vel
defenſione. vt puta. ſi diſſuadet ⁊ ſic diſſuadēdo re-
trahit a bono pposito hoīez volentē aliū liberare
a morte. ⁊ ſic quodāmō idirecte fit hoīcida. Pena
inq eſt irregularitas q etiā poſt pactaz pniaz ipe-
dit pmouēdū. ⁊ deicit iā pmotū. de pe. di.j. piculo-
ſe. di.j. Si qs viduā. gl. de diſſuaſiōe liberationis a
morte qđ dictm̄ eſt dicit eſſe intelligendū qñ i cor-
rupta intentiōe fit. Nā ſi mater filiuz volentez li-
berare aliquē a piculo mortis retrahat vel diſſua-
deat q2 timet ne ibi filius interficiak vel par pec-
cat vel non peccat. ¶ Pena vero hoīcidij cōmiſſi
Ex facto. facto variatur. Naz p hoīcidio iuſtitie iuſta etiā
et recta intentiōe facto. nec iuenio. nec dico penā
aliquā iponendā. excepta ſola irregularitate quā
contrahūt q ipedit pmouenduz ⁊ deicit iā pmo-
tum. di.lj. aliquātos. Et hoc ſm baziamū etiā ſi añ
baptiſmū cōmiſiſſet tale hoīcidiū. q2 ſm eū. in ba-
ptiſmo delek oīs irregularitas. quā qs ppio pctō
Bazianus ɔtraxerat: ſz illa quā ſine pctō ɔtraxit nō: baptiſm9
enim nō tollit niſi pctā ⁊ ſeqlas pctōx. pro eo facit
di. xxvj. Demū.⁊.c. vna tm̄. Alij doctores oēs dicūt
q ſiue cuz pctō ſiue abſq3 pctō. ſi iudex vel officiak
nulle hoīes occidiſſet añ baptiſmū nō impedirek
poſt baptiſmū pro eis eſt. di.l. Si qs poſtrem9. di.
lj. aliqūtos. hāc vltimā opinionē approbo ⁊ ita tz
eccleſia. Concordat etiā Inno. extra.c.t. in glo. ſup

ca. Presbiter. hanc etiā opinionez dicit Goff. eſſe
veriorem: hāc quoq3 approbat hic glo. Et addit q
ſecus eſt de irregularitate hoīcidij. ⁊ bigamie: q2
irregularitas hoīcidij nō eſt ex defectu ſacramēti
ſicut irregularitas bigamie. Et iō q2 irregularitaſ
bigamie eſt ex defectu ſacramēti. nō tollik i baptiſ-
mo. ſz irregularitas hoīcidij tollit. Quidā etiā di-
xerūt q hoīcide nō pter irregularitatē: ſz pter
horrorez facti ab ordib9 repellank: q2 horribile eſt
fundere humanū ſanguinē. Sequit i Kay. Nota
ergo q qcūq3 poſt baptiſmū i cauſa ſanguinis fue-
rit. Iudex: aduocatus. ſiue pro actore: ſiue pro reo:
licet Bazianus cōtrariuz dixerit in aduocato rei.
Item aſſeſſor: officialis: teſtis: notarius ſniaz ſcri-
bens: vel proferēs: ⁊ idez credo in alijs actibus vt
puta ſi ſcribat atteſtationes vel legat in examina-
tione cauſe. Itē q ſcripſerit vel dictauerit lr̄as p
vindicta ſanguinis deſtinādas. Omnes tales effi-
ciunē irregulares vt dictū eſt ⁊ probak i palle gatis
ca. Si qs poſt aliqtos. extra. ne clerici vel. mo. ſe.
ne. ſe imiſceāt. Sniaz ſanguinis: Idez dicūt Goff.
⁊ Hoſti. v̄. Illud aūt. Et etiā in glo. ſup. c. ſnīam.
Goffredus Dicit tñ glo. hic q ſnia Bazi. q excepit aduocatū
Hoſtienſis rei teneri poſſet vbi de ɔſuetudine accuſator nō te-
netur ad penā tallionis ſi deficiat. vel ad penā ſan-
guinis. Sz hugu. cū pdictis ſentit cōtra bazi. Iura
eīm aptank ad ea q frequēti9 fiūt. Pro hoīcidio āt
neceſſitatis euitabilis i quo itelligo nō ſolū q tpe
Homicidium neceſſitatis occiſiōis poterat euitare ſz ēt illū q ſe culpa ſua l ta-
lē neceſſitatē igeſſit. Puta videt exercitū venientē
ad obſidendū caſtrū vel cū poſſet fugere incluſit
ſe in caſtrū qđ i nullo ptinebat ad ipm. Secus eīm
eēt vt dicit gl. ſi ibi habebat domiciliū vl' res ſuas
quas volebat ſeruare. Et poſtea ſecuta eſt neceſſi-
tas. vel ſimile tūc ſimiliter ɔtrahit irregularitas
que ipedit pmouendū ⁊ deicit iā pmotuz. Hoſti.
v̄. Si neceſſitas. dicit. ſi neceſſitas euitabilis erat
ad maiores ordies nō aſcēdat nec i ſuſcept iſ tolerak
niſi ex magna diſpēſatiōe. Cū hoc ɔcordat Ber.
Bernard9. in glo. ſup. c. Sicut dignū in fi. Et Hoſti. in gloſſa
ibidem. Alij dicunt q poſt pactā pniaz de iure cōi
pōt exeq ordinis officiuz iā ſuſcepti. hoc etiā dicit
Goffre. Sic diuerſimode itelligūt.l. di. de his cle-
ricis.j.⁊.ij. Si autem fuit neceſſitas prorſus ieui-
tabilis nec culpa ſua preceſſit. toleratur in ſuſce-
ptis: ſed non promouek ad maiores ordines. di.l.
De his clericis pro quibus. De his clericis qui
Goffredus in obſidionibus. extra.c. Interfeciſti. Concordat
Johannes. Goffr. ⁊ Johan. ⁊ Ber. vbi prius. Qđ aūt dicit h
qđ tolerak in ſuſceptis. glo. dicit ex diſpēſatiōe. ſm
quoſdā. Et ſufficit epi diſpenſatio. Scđm alios to-
lerak de iure cōi ſine diſpēſatiōe. Hoſti. dicit veri9
Credo q i nullo iputek. ei.l. di. q2 te. extra.c.c.ij.⁊
iij.⁊ c lator. Concordat etiā cuz hoc glo. di.l. ſuper
ca. de his clericis.i. Idez etiā dicit idē Hoſti. i glo.
Hoſtienſis ſuper.c. Sicut dignū.⁊ addit q etiā curia romana
hodie hāc opinionē tenet. Hunc caſum neceſſita-
tis ieuitabilis ponit Hoſti. in ſum. puta fugiendo
defendebat ſe timens mortez ſi caperek. Et alius
inſequebak eū iniuſte. Secus dicendū eſſet ſi iuſte
Item ſecus ſi timebat de rebus ⁊ ſecus ſi fugere
potuit hoc eīm facere tenek ſi pōt. Ber. ponit caſuz
de neceſſitate ieuitabili. ſic puta clericus habebat
gladiuz in manu ad defenſionē. paganus irruit in
eum. ita q clericus nullo mō potuit vitare ⁊ ille
paganus mortuus eſt cuz gladio quē clericus te-
Caſuali. nebat. preter propoſitū ipſius clerici. ¶ Pro hoī-
Raymūd9. cidio aūt caſuali ſi dabat occiſor operā rei illicite
vel etiā licite: ſz nō adhibuit diligētiā quā debuit
irregularitas cōtracta ipedit pmouendū: ⁊ deicit
iam pmotū

tam ꝓuocatū.Si vero dabat opam licite rei ⁊ adhi-
buit diligentiā debitā:lȝ oēs caſus fortuitos qui ꝓ
uideri nō pñt forſitan nō ꝓuiderit:in nullo tenet
⁊ pōt de iure.i.ſine aliq̄ diſpenſatiōe: nō ſolum in
ſuſceptis remanere:ſȝ etiā ad ſupiores ordines ꝓ
moueri:vt extra.e.lator.Idē Gof.⁊ Hoſti.ꝟ.ſi vero
Goffre. facto.Concordat etiā Inno.in glo.ſup.c.ꝑſbyterū.
⁊ ſup.c.ad audientiā.Et Ber.in glo.ſup.c.ſicut di
gnū.in ſi.Et addit niſi graue ſcandalū eēt vel tāta
laboraret infamia ꝙ purgatio eēt indicēda: extra
eo.ex lr̄is.Hoc idem dicit Hoſti.in glo. ibidem
vide de hoc.īfra.q.xlij.q̄d ꝺ his.l ſi. ¶ Prima ps
huius diſtinctionis ꝓbatur.diſt.l.clico.hi qui ar-
bores.extra.e.ti.preſbyter.Cōtinebat ſcd̄a ps pro-
bat extra.e.ti.dilectus.ex lr̄is.ſignificaſti ꝑmo.pe
trus.⁊.di.l.ſepe.ſi duo.Pena homicidij volūtarij
eſt in clico depoſito.di.l.ſi q̄s viduā.Si q̄s volun-
tarie.has penas oēs intelligas ꝑter pnīam. Item
preter penas legales.de pnīa dicit Gof.Si homi
cida voluntarius clicus eſt:deponit:vt.l.diſt.ſi q̄s
viduā.Si laicus fuerit ad ianuā eccle ſe impaceat
⁊ cōionem in exitu vite ſue recipiat:vt.l.di.ſi quis
voluntate.in exitu vite.intellige ſm glo.ſup idem
capl'm.j.Si morit ante tp̄s pnīe finitū.Nam poſt
tp̄s pnīe finitum licite cōicat.vt.xxvj.q.vj.ſi q̄s de
corpe.De pnīa etiā homicidij habet infra lib.iij.
ti.xxxiij.ꝺ pe.⁊ re.q.cxxv.Que pnīa.ꝟ.vndecimꝰ.
⁊ ſequen.ſm leges aūt vt dicit gof.laici honeſtior
loco poſiti deportari ſolent q̄ in ſcd̄o gradu ſūt.i.
humiliores capite puniunt:vt.ff.ad.l.cor.de ſic.l.
qui cedere.⁊.l.iij.§.legis.Inno.in glo.e.ti.ſuper.c.
ad audientiā.in prin.dicit ſic.Nota ꝙ ad hoc q̄ꝺ
aliq̄s īcurrat irregularitatē ⁊ pctm̄ ex homicidio
ſufficit ⁊ eſt neceſſe q̄ꝺ interuenerit vel ꝯſiliū vel
Bernar. preceptū vel factū vel defenſio occidentis.l.diſt.ſi
quis viduā.Et ꝯcordat Ber.in glo.ſup.c.ſicut di-
gnum.in ſi.⁊ ſup.c.tua nos.vbi addit ad hoc ar.di
cens.vnde ſcholaris de quo ibi ſit mētio lȝ inter ſi
gna latronis dederit:non cenſet irregularis: q̄
nullo ꝑdictoꝝ modoꝝ cōmiſit homicidium.

¶ Queſtio.xxij.

Glossa. SEd nunq̄d oēs q̄ interſunt vbi vindicta ſan
guinis exercet ſunt irregulares. Rn̄.ſȝ gl.
ſup ꝟ.inſlam ſanguinis.dicendū ꝙ ſi ex ſola curio
ſitate interſit ſuſpenſioni latronis:vel vbi q̄s in-
terficit in duello lȝ multū grauiter peccat:nō effi
citur irregularis ſi nec ꝯſiliū nec auxiliū nec au-
toritatem preſtiterit.Idē dicit Inno.in glo. extra
ne clici vel mo.ſup.c.inſlam ſanguinis.vide infra
eo.ti.q.quid ſi epiſcopus.

¶ Queſtio.xxiij.

Glossa. Officialis aduocatus. QUid de iudice vel officiali vel milite vel ad
uocato ⁊ alijs ꝑdictis q̄ ſuſceperūt hmōi of
ficia lȝ tn̄ nō ſunt ea executi:nunq̄d ſunt irregula
res.Rn̄.ſm glo.vvill'i.Dicit h ſm quoſdam ꝙ ſic
propter voluntatē ⁊ ꝓpoſitū exercendi q̄ꝺ habue-
rūt:q̄ in maleficijs voluntas ſpectat nō opus.hug.
tn̄ notauit ⁊ bn̄.lj.di.ſi q̄s.Q̄ꝺ hmōi pſone nō re-
pelluntur ab ordinibꝰ ſi non exequunt officia hmōi
que receperūt.De milite dicit hug.ꝙ ſi fuit in bel
lo ⁊ ꝑ eū nō ſtetit q̄n occideret: repellendꝰ videt ꝓ
pter duplicitatē quā ī tali facto habere potuit.Si
aūt nō ꝑcuſſit in bello:nec ad hoc opam dedit lȝ
ibi fuerit:nō repellit.Idē credo eſſe dicendum.de
iudice.ſ.ꝙ ſit irregularis q examinauit cām ſan-
guinis.Et de aduocato q̄ ſtetit in ea:⁊ de officiali
qui dedit operā ad effundēdū ſanguinē ex officio
lȝ non fuerit ſecutus effectus mortis vel ſanguis
effuſio:vbi tn̄ nō eſt ſecuta mors vel ſanguinis ef
fuſio credo ſimplicē epm̄ poſſe diſpenſare cū tali-
bus.Et cum illo ſilr̄ qui non ex officio ſed ex odio
vel rancore operam dedit ⁊ fecit q̄ꝺ potuit vt oc-
cideret aliquē.Si tn̄ nō occidit nec mutilauit:ſed
tamen tali diſpēſatione indiget.

¶ Queſtio.xxiiij.

QUid de illis clericis q̄ iuris ignari zelo fidei
et propter indulgentiā habendā q̄ dabatur
eis qui portarēt ligna ad cremandū hereticos dā-
natos portauerūt ligna.Nunq̄d ſunt irregulares.
Rn̄.ſecundū glo.ibidē.Si materia illa quā porta-
uerunt eſt operata vel cooperata ad cremationē ⁊
mortē irregulares ſunt nec diſpēſabit cū eis.niſi
per papā.Quia iuris ignari.Si aūt nō eſt coopera
ta vl' operata.q̄ forte iā mortui erāt anteq̄ mitterēt
materiā illā incēdio:aut ſi an mortē iiecerūt illā.
ſed anteq̄ materia illa incenderet mortui ſunt.non
efficiunt irregulares:aut ſi indigēt diſpenſatione
ſufficit epi diſpēſatio.Q̄ꝺ ſi neſcit vtrū ſic vel ſic
acciderit certi ſunt tn̄ ꝙ iiecerūt materiā.Tunc ſi
probabiliter dubitāt teneāt certuȝ ⁊ dimittāt: iecer
tum vt abſq̄ diſpēſatiōe pape nec miniſtrēt nec ꝓ
moueant q̄ nō in ſublimitate graduū:ſed in ampli
tudine caritatis acq̄rit regnū dei extra de tēpor.
ordina.ad aures.Et ſatius eſt in hac vita dn̄o ſub
inferiori gradu irreꝑhēſibiliter famulari:q̄ alta
indebite appetendo dānabiliter in profundū de-
mergi.l.diſt.de his.ſ.

¶ Queſtio.xxv.

QUid de clericis q̄ trahūt cū alijs ad magna
nellos ⁊ ex lapide proiecto aliq̄s interficit Glosse.
aut probabilr̄ credit īterfectus.Rn̄. ſecundū glo:
ibidē videt idē poſſe dici ꝙ in precedenti q̄ſtione.
Niſi forte dicat ꝙ ⁊ ſi illicitū ſit clerico pugnare ꝑ
ſonaliter cōtra hoſtē:lȝ tn̄ ei turrim vel murū īpe
tere vl' machinis īpugnare.aut ſuffodere:q̄ꝺ ſi vere
ſit ſi aliud nō intēdat.nō eſt ei īputandū homicidiū
ex hoc facto caſu contingens preter eius intentio-
nem ⁊ voluntatē.Q̄ꝺ tn̄ primo dictum eſt credo ve
rius eſſe.

¶ Queſtio.xxvj.

QUid de preſbitero q̄ miſit infantē ad ada- Hostiensis.
quandum equū.ſed caueret a flumine.⁊ in-
fans intrauit flumē ⁊ ſubmerſus eſt.Rn̄.ſecundū
Hoſti.ꝟ.Quid de preſbitero.procul dubio hunc
preſbiterum culpabilē iudico ⁊ ei imputat ſicut
imputatur dyacono qui non remouit falcem qua
accinctus erat cum ſciret ludi conſuetudinem. vt
extra.eo.titu. Continebatur:⁊ ſacerdoti qui non
remouit cutellum a corrigia cum qua verberabat
famulum.vt extra.eo.Ad audientiā.ita ꝙ nō aſcē
dit ad maiores nec vtitur iā ſuſceptis.vt vbi niſi
per papam cum eo diſpenſetur.vt in illa contine-
batur.⁊.l.di.Clerico iacente.

¶ Queſtio.xxvij.

QUid ſi aliquis impellit me in aliū vel aliū
in me:⁊ ille moritur nūq̄d teneor. Itē aliq̄s
vult me percutere ⁊ dum declino ictum percutit
alium ⁊ moritur.Item aliquis me īpellit ⁊ ex ſuo
impulſu retrocadit ⁊ moritur.Itē aliquis ferrat
vngulam equi ⁊ ille qui eſt in equo cadit ⁊ morit.
Nunquid in his caſibus incurrit irregularitatē
is preter cuius voluntatē homicidium accidit. Glossa.
Rn̄.ſecundū glo.§.x.Item quid ſuper.ꝟ.ſi Preter
noſtram voluntatem.Notauit hugu.di.l.Sepe ꝙ
non niſi fuerit in fraude.quantum ad predictos caſus
vel in culpa.quantum ad vltimum caſum.

¶ Queſtio.xxviij.

QUid ſi aliquis habet ceruum vel leonem q̄
aliquē occidit.Rn̄.ſecundū Inno. extra.e.
titu.ſuper ca.ad audientiā circa ſi.qui ſic dicit.
Non videtur ꝙ ſit irregularis dū mō malitiā vel

latam culpam non habeat in morte alicuius non
enim videt ꝙ leuis culpa vel negligentia debeat i-
putari huic cũ multũ remota cauſa ſit al al ab ho
micidio. Alij dicũt ꝙ ſi aliqd eſt qđ poſſit iputari
ei qui tenet ceruũ vel leonẽ ꝙ ſemꝑ eſt irregularis
Inno. ar.l.di.hi qui arborẽ.⁊.c.Sepe. Hoſti.in glo.ibidẽ
recitat idem. Et addit duas regulas gñales in fi.
ibidem. vna eſt ꝙ in dubio. nec magr̃ nec iudex dꝫ
aliq̃ ĩ iudicare irregularẽ.ar.de pe.di.j.§. Pene.
Secunda regula eſt ꝙ in dubio vnuſqſqꝫ dꝫ ſe irre
gularem reputare vt patet.e.t.c. Ad audientiã. In
foro ergo aĩe maxime vbi quis nõ eſt de hoc infa-
matus: eſt in talibus ſue conſciẽtie relinquendus
extra.eo. Ex litteris.

Queſtio.xxix.

Mulierem pregnantẽ. Quid ſi aliquis percutit mulierẽ pregnantem
vel dat ei venenum vel ipſa met accipit qđ ab
alio paratũ eſt. vel de conſiliũ eius vt faciat abortiuũ
vel vt non concipiat nunqđ talis iudicabit homi-
cida ⁊ irregularis. Rñ. ſecundũ Ray.§.vj. Quid
ſi aliquis. Si puerperiũ iam erat formatũ ſiue aĩa
Raymũdꝰ. tum. hoĩcidiũ eſt irregulare. Si aborſũ fecit mu
lier ex illa percuſſione vel potione qꝛ hoĩeꝫ interfe
cit. Si vero nondũ erat aĩatũ: non dicetur homi-
cida q̃tum ad irregularitatẽ: ſed vt homicida ha-
betur q̃tum ad penitentiã. Et idẽ dic de illo q̃ dat
vel accipit venenũ vel ſimile. ne fiat generatio vel
conceptio.xxxij.q.ij. Quõ non formatũ puerperiũ.
Moyſes. extra.eo.ti. Si aliquis. Sicut ex litterarũ
idem alb.ſuper.iiij.ſenten.di xxxj.⁊ Tho.⁊ Goff.
⁊ Inno.in glo.ſuper.ca. Sicut ex litterarum.

Queſtio.xxx.

Quid ſi dubitatur vtrũ ſit mortuus vel abor-
Gloſſa. tiuus factus ex illa percuſſione necne. vel
vtrum fuerit aĩatus necne. Rñ. ſecundũ glo. ibidẽ
Si probabiliter dubitat vel credit ille qui ꝑcuſſit
in hoc dubio a miniſterio vel a promotione ſe dꝫ
abſtinere ne periculo ſe cõmittat q̃diu fuerit in
hoc dubio. Si aũt leueꝫ vel ſtemerariaꝫ hꝫ opinio-
nem deponat eam ſi poteſt ⁊ ſic poterit miniſtrare
⁊ promoueri. alias non.

Queſtio.xxxj.

Quid ſi plures inter ſe rixati ſunt vel in con-
flictu fuerunt ⁊ aliquis eſt ibi interfectus.
nec apparet a quo vel ex cuius vulnere. Nũqd oẽs
iudicabũt hoĩcide ⁊ irregulares: vel nullus. Rñ.
Raymũdꝰ ſecundum Ray.§.vij. Quid ſi plures. Quantũ ad
peccatum dicunt oẽs hoĩcide qui percuſſerũt. Et
etiam oẽs qui voluntate occidendi venerũt: lꝫ nõ
percuſſerint. Item etiã illi qui nec occiderunt nec
voluntatem occidendi habuerunt. Si venerunt vt
preſtarent auxilium occiſoribus. ſi forte violentia
ipſorum repelleretur. Diſcretus tamen ſacerdos
mitiorem penã imponere debet ſecũdis q̃ primis
⁊ tertijs q̃ primis vel ſecundis. Illi etiã non ſunt
immunes a culpa. nec debent eſſe imunes a pena:
qui cum poſſent hoĩes nõ liberauerunt a morte.
xxiij.q.vlti. Si quattuor. extra.eo. Sicut dignum.
xxiij.q.iij. Non inferẽda.⁊.c.vlti.⁊ hec intelligas
de bello iniuſto. ideſt qñ ſciebat euꝫ iniuſte occidi.
Gloſſa. ſecundum glo. Nam tales qui. ſcilicet occidunt vel
percutiunt vel occidere volunt in bello iuſto non
reprobo.glo. Quo ad culpã: niſi ſit ibi corrupta i-
tentio vel talis perſona cũ armis: cui non liceat ar
ma deferre vt clericus vel religioſus. Concordãt
Hoſtienſis his Hoſtien.ꝟſi. Quid ergo ſi qs vide. infra li.iij.
titu.x. de clerico percuſſore.q.j. An liceat. Et infra
queſtione proxima q̃tum ad irregularitatẽ autẽ
omnes indiſtincte dico repellendos qui fuerint ex
parte illorum iniuriantiũ Et etiã illos q̃ fuerint
ex parte illorum quibus fiebat iniuria. Si clerici
erant ⁊ ibi mouerunt arma.di.lj.c. Si quis poſt ac
ceptum. extra de clerico percuſſore.c. ꝑſentiũ ⁊ cõ
tinẽtia.ar.ꝯtra. extra.eo. petitio. vbi non īpeditur
preſbiter quidã a miniſterio altaris: licet ĩ quodã Contrariũ.
conflictu in quo hinc inde aliq̃ ſunt occiſi. aliquos
percuſſiſſet dum tamen ipſum non remordeat con
ſcientia de interfectione cuiuſq̃. Sed illud quãdo
inuadebant grauiter ab infidelibus. Hoſti.ꝟ.
Illud autem dicit ꝙ illud certum eſt ꝙ ſi clericus
in tali caſu percuſſit. non letaliter nec aĩo occiden
di nec ad occidendũ venit nec alios prouocauit: ⁊
ictus ſuus diſcerni põt. tunc nec de occiſo tenetur
nec ordines recipere prohibetur: licet alij percuſſe
rint ⁊ occiderint vt extra.eo.ti. Significaſti.§. Quõ
ſi diſcerni. Idem Goff. Concordat ⁊ Inno. in gloſ.
ſuper idem.c. Significaſti ⁊ addit ꝙ ſi aĩo occiden
di fecit tunc q̃tũcunqꝫ leuiter percuteret tenet: qꝛ
auxilium morti prebet. Idem Ber. ibidẽ in gloſ.
Gloſ. etiã Uilli dicit hoc ſup.ꝟ. Si clerici erant
et ibi mouerunt arma: hoc intelligo quando erãt Bernar.
in culpa. Et hoc ſatis notat per hoc qđ dicitur ibi Gloſſa.
mouerũt arma quaſi voluntarie ⁊ ſine neceſſitate
Si enim defenderẽt ſe vel ſocios neceſſario. Licet
aliquis eſſet a defendẽtibus īterfectus ex alia par
te. reliqui q̃ nõ īterfeciſſent: nec īterfectores iuuiſ
ſent non eſſent irregulares. licet voluntatẽ interfi
ciendi habuiſſent: qꝛ lex promotionis factum req̃
rit non voluntatem. xv. queſti.i. Si quid nõ irãtꝰ.
Non obſtat.l.di. Si quis poſt: quia intelligitur in
milite qui ſepe interfuit bellis. vel officiali. Non
obſtat extra de cleri. percuſſ. ꝑſentiũ: qꝛ ad tẽpus Innocentiꝰ.
fuit ſuſpenſus propter ambiguũ duplicitatis. Cõ
cordat etiam his Inno. extra de reſti. ſpoli. in glo.
ſuper ca. Olim cauſam. in fi. Alia de hac materia
quere infra.c.lib. titu.v. de raptoribus.q.ly. Qui ⁊
quando ⁊ ſequenti.

Queſtio.xxxij.

Utrum quilibet teneatur proximũ liberare a
morte ſeu defendere cum poteſt. Rñ. ſecun- Raymũdꝰ.
dum Ray.§. vlti. in ſumma. ſicut queſtione pro- Proximus
xima dictum eſt. Non videtur liber a culpa homi
cidij qui potuit, ſed noluit alium liberare a morte.
extra eo. Sicut dignum.§. Illi autẽ. vbi dicit. Qui
potuit hominẽ liberare a morte ⁊ nõ liberauit euꝫ
occidit. Item ar. di. lxxxvj. facientis.⁊.xxiij.q. iij.
Non inferenda. vbi dicit ambro. Qui a ſocio ſuo
non repellit iniuriã cum poſſit. tam ipſe in vitio
eſt q̃ ille qui facit. Et.c.q̃ poteſt.⁊.q.v. Reos. Et
hoc intelligas ſi conſtabat illum occidi iniuſte.
Sicut conſtabat iudeis de xp̃o. Et anglicis de btõ
thoma cantuarienſi. De quibus anglicis loquit Anglici.
illa decre. extra.eo.ti.c. Sicut dignũ. Et de pe.di.j.
periculoſe.xxiij.q.iij ca. vlti. vbi dicit augu. Qui
deſinit obuiare cum poteſt: indubitanter conſen-
tit. Quidam tamen intelligunt hoc de iudice qui
habet iudiciariam poteſtatem. qđ ille ſolus ex pre
cepto teneat tales defendere. xxiij. queſti.v. Qui
malos.⁊. queſti.iiij. forte in fi. Idem videtur ſenti-
re Tho. in ſumma. queſti.lx.ar.vj. Hoſtien. verſi.
vlti. ponit. idem qđ Raymundꝰ.ſ. Et addit Ray.
Conſulo tamen ei oĩno agere penitentiã. etiam ſi
non ſit iudex propter ambiguum duplicitatis ad
cautelam. Et Hoſtien. dicit ꝙ ſanum eſt conſiliuꝫ
vel etiam quilibet priuatus idem faciat. ſi ſine pe
riculo ſui corporis hoc facere poteſt. Item Goffr. Goffredus
vlri. etiam lib.vj. tracta.iij.c.viij.§. Nec ſolum pri Ulricus.
ceps. Dicit ꝙ etiam quilibet ex debito caritatis
tenetur

tenetur repellere iniuriam a primo ſi pôt. ⁊ hoc probat autoritate Ambroſij ⁊ Augu. Gloſ. dicit hoc qui habet publicam poteſtatē tenet̃ defendere

Gloſſa. etiam cum armis ſi oporteat et ſe pro eis morti exponere: dum tamē ſperet ꝙ per ſe vł ꝑ alios quos pôt ſecum vocare: poſſit eos liberare. De ꝑſonis priuatis credo dicendū ꝙ ſi credunt aut dubitant qđ ſolo verbo poſſint hoīem liberare a morte iniuſta: tenent̃ verbo impedire. Credo etiā qđ ⁊ facto ſi hoc poſſunt ſine periculo ꝑſonaꝝ ſuarū: alioqn nō credo ꝙ teneant̃ exponere ſe corporali periculo in tali caſu. Glo. lxxxiij. diſt. §. j dicit qđ etiā videtur ex illo. c. Non eſt grandis. ꝙ debeā dare pecuniam ne alius occidat̃: tamen duas opiniones de hoc ponit: qꝛ quidam intelligunt hoc de ꝑlatis alij de quolibet hoīe. Item dicit ꝙ medicus potꝰ gratis debet curare ꝙ̄ ꝑmittat infirmū mori: non ſolum pauperē: ſꝫ etiam diuitem. vide de hac materia, infra. e. lib. ti. v. de rapto. q. iiij. verū qlibet.

Queſtio. xxxiij.

Sed nunquid iudex ſi non liberat hominem a morte cū pôt aut priuatus qui non paſcit fame morientē: cum pôt irregularis eſt cū ſequa-

Gloſſa. tur mors. R̃ñ. ſm glo. ibidē ſꝫ grauiſſime peccēt tales non ſunt irregulares: quia lex ꝓmotiōis factū requirit. vt. xv. q. j. ſi quis non iratus. eſt tñ ar. contra infra. e. ti. q. lx. Quid ſi pater filium ⁊c. Sꝫ ſecus eſt ibi: qꝛ factū ꝑcedit ibi homicidiū. ſ. illicita expoſitio ꝑſonaꝝ expreſſaꝝ ibidem.

Queſtio. xxxiiij.

Quid ſi quis vadat ad interficiendum aliquē ⁊ tu ipſum ſcienter aſſocias non tamen ipſū incitas ad perpetrandū homicidiū: nec cum ipſo ſuper hoc aliqua verba habuiſti nec ipſe tecum: vł habuit: ſed tu ex animo diſſuaſiſti ei: tamen cum nollet tibi acqeſcere tu timens de ipſo nihilominꝰ ipſum aſſocias vt ſi forte ille inſequeretur eum. Tu defendas. Et ſi per te aſſociatus occidit. R̃ñ.

Hoſtienſis. ſecundum Hoſtien. r̃ñ. Quid ſi quis. Homicida eſt extra eo. Sicut dignum. Nec poterit promoueri. ⁊ ſic intellige qđ defenſione committit homicidium extra de clericis pug. in duello. Henricus.

Queſtio. xxxv.

Quid de phiſicis ⁊ cyrurgicis. R̃ñdeo ſecundum Ray. §. viij. Quid de phiſicis. Dic ꝙ ſi

Raymūdꝰ. periti erāt in phiſica arte vel cyrurgia ⁊ nihil omiſerunt ⁊ ſecundum artē de contingentibꝰ ⁊ habent ſuper hoc probabilem ⁊ ſerenam conſcientiam poterūt promoueri. Aliter nō. extra de etate ⁊ quali. ⁊ ordi. pręſi. ad aures. ff. de varijs et extraord. co-

Phiſici. gnitionibus. Et ſi medicus. Idem Hoſtien. r̃ñ.

Cyrurgici. Ideo licet. ⁊ Goffre. ⁊ Innocē. in gloſ. ſuper capi. Tua nos. hoc etiā nota qđ operari de phiſica. nō licet clericis in ſacris ordinibus cōſtitutis vel etiā in minoribus dum tamen ſufficienter beneficiati ſint niſi gratis ꝓ miſerabilibꝰ perſonis vel ſuis cōſanguineis. Nec etiam tunc ſi poſſet ibi eſſe periculum qđ longe ſtrictius eſt in clauſtralibus obſeruandum. Officium autē cyrurgie quod ad uſtionem vel abſciſſionem inducit. eſt ſine omni exceptione talibus interdictum. extra ne cleri. vel mona. ſententiam ſanguinis. Et de homicidio tua nos. Et ar. extra de poſtulando. c. j. ⁊ extra. ne cler. vel mona. ſecularibus nego. ſe immi. multa. ⁊ etiā

Hoſtienſis. hoc ꝯſilium Goff. ⁊ Hoſtien. ꝙ promoti ⁊ maxime promouendi ab opere practiali ⁊ potiſſime cyrurgico qđ aduſtionem vel inciſionē requirit: abſtineant tamen in nullo vacillare debeat ꝯſcientia ꝓmouendi. xxxiij. diſt. laici. Innocen. e. tit. in glo. ſuper. c. tua nos. ſic dicit. Medicus in cyrurgijs ſuis faciendis ⁊ in alijs medicinis ꝯferendis ſic ꝓcedat vt illas faciat quas ſciat ſm artem proficere debere ita ꝙ omnia diligēter inſpiciat. peccat eñ etiam ſi vehementer credat medicinam ꝓfuturā ſi tamen cum hoc aliqđ dubitatiōis habet vel habere debet ne noceat: qꝛ ſemꝑ in tutiorē ꝑtē tenendum eſt. extra. e. petitio. Item ſecurius eſt hoīem relinquere in manu creatoris ſui ꝙ̄ medicine de q̃ dubitat quoquo modo. Item dicitur qđ ita peccat medicus obmittēdo debitas medicinas ſicut faciendo indebitas. Idem hoſti. in glo. ibidem.

Queſtio. xxxvj.

Quid ſi ꝓpter defectum ſeu corruptionē ſpecierum in medicina poſitarū: aut ſophiſticationē ⁊ hmōi infirmus periculū incurrit. R̃ñ. ſm Innocen. in glo. ibidem. Si medicus diligen- Gloſſa.
tiā quā debuit adhibuit in ſpeciebꝰ eligendis qcquid inde cōtigerit inculpabilis erit: qꝛ ꝓbabilis ignorantia immo ſollicita diligentia eum excuſat Idem hoſtien. in glo.

Queſtio. xxxvij.

Quid ſi aliquis incidendꝰ non habet cōſuetam diſpoſitionē membroꝝ vel venarū vel ſubitꝰ ⁊ inſolitus timor vel tremor irruit ſuꝑ eum R̃ñ. ſm Innocē. ibidem in glo. Si inciſor ī hmōi Innocentiꝰ
caſibus non errat ex imperitia vel diſſuetudine nec peccaret nec fieret irregularis: tñ qñ ī aliquo dubitat potius dimittat ꝙ̄ incidat. idem Hoſti. in glo. Idem.

Queſtio. xxxviij.

Quero etiam vtrum peccet infirmus ſi non obediat medico. R̃ñ. ſm Inno. in glo. ibidē videtur ꝙ non: qꝛ nec prelatus eſt nec aliter tenet̃ ſibi obedire tñ bonū eſt qđ ei tanꝙ̄ perito in arte credat. Item hoſti. in glo.

Queſtio. xxxix.

Quid ſi infirmus ſumat potum vel cibum infirmum ex certa ſcientia vel ex affectata vel improbabili ignorantia. R̃ñ. ſm Inno. in glo. ibidem videt̃ ꝙ peccet qꝛ facit ꝯtra caritatē qua tenetur corpus ſuum diligere vt deo ſeruiat. Item non debet ire poſt concupiſcentias ſuas nec in carnis deſiderijs ambulare. Item non debet manus ſibi injcere. poſſet tñ dici ꝙ ſi non crederet mortiferū potum vel quicqđ aliud. Sed bene crederet infirmitatem magis roborari ex illo potu: qđ hic non peccaret mortaliter: vel ad minus nō ita grauiter ſicut ſuperior. pôt eñ hic fieri cōparatio grauioris afflictionis qualis eſt afflictio febris de ſeruitoribus autem ⁊ miniſtris dicendū videtur ꝙ peccant ſi dant aliquod nociuum infirmo ex certa ſcientia vel probabili ignorantia. In ſanitate autem dicimus ꝙ non tenētur aliquis viuere medicinaliter: quia omia ſunt ſana ſanis. Sed ⁊ tunc ſi ſciēter accipiet ſine cauſa aliqđ nociuū vnde mors ei eueniret vel infirmitas que ſubtraheret eū a ſeruitio dei dicimus ꝙ peccaret. Omnia hec etiam Hoſtien. ponit in gloſ. ⁊ concordat.

Queſtio. xl.

Quid de illo q̃ aliquē phlebotomat aut ſecat et inde moritur. R̃ñ. ſecundū gloſ. hic ſuꝑ Gloſſa.
verſi. Promoueri. Si peritus eſt ⁊ adhibet omnē diligentiā quā debet nō tenet̃ in aliquo: qꝛ potius caſu vł culpa phlebotomati vł medicinati ſiue ſecti euenisse mors ꝓſumitur. ar. xxiij. q. v. De occidendis. vide. ſ. q. xxxv. Quid de phiſicis. circa ſi.

Queſtio. xlj.

Quid de illis qui poſt mortē illoꝝ quos cuſto- Conſciētia.
dierunt infirmātes ſcrupuloſā habent cōſcientiam de morte illoꝝ pro eo ꝙ ad petitionem eorum vocauerunt minutorem q̃ minueret eis vel

dederunt eis vinum aut carnes vel nimis coarta-
uerunt eos ad prouocandū ſudorē vel ſeruandum
vel cum deberēt ſeruare dimiſerūt eos. Et ſic bi-
berunt vinum vel diſcoperientes ſe vel exeuntes de
lecto cum eſſent frenetici precipitauerūt ſe i aquā
Gloſſa. et ita mortui ſunt. Rñ. ſecundū gloſ. ibidē. In tali-
bus vbi bona fide fiunt que circa egrotos fiunt nō
debet aliquis de facili ſcrupuloſaꝫ habere cōſciē-
tiam: licet in aliquo erratū fuerit ſi non ſit ibi lata
et euidens culpa aut negligētia diſſoluta ꝗ prope
dolum eſt. Et hmōi ſcrupuloſitatem ad conſiliuꝫ
boni viri ſi eam habeat debet deponere facile: vt ſi
in pricipio egritudinis qñ adhuc neſciebaꝝ cuius
morbi morbꝰ eſſet. vocauit minutorē. qđ ēt medici
quandoq̃ ſolent facere: vel nimis coartauit ad ꝓ-
uocandum ſudorem vel ſeruandū: aut ſi tunc dedit
ei aquam bibere aut etiā vinū limphatū: cum cro
nica eſſet egritudo. aut ſi cū grauatus vigilijs ob-
Culpa. dormiuit non propter ebrietatē aut crapulā exiliit
patiens ⁊ precipitans ſe mortuus eſt. Si aūt lata
fuerit culpa vel negligentia diſſoluta ⁊ certuꝫ eſt
ꝙ inde mors preuenerit: qꝛ patiens forte ſe precipi
tauit. credo ꝙ irregularitas cōtrahiꝝ vt ſi cuſtos
infirmi furioſi vel frenetici dimiſit eum vt iret lu-
dere in plateaꝫ: vel alias daret operam rei illicite
aut ex nimia ebrietate vel crapula vigilare nō po-
tuit maxime cum ſolus eſſet deputatus ad cuſto-
diam: ſi autē non eſſet certum ꝙ exinde mors per-
uenirct: aut probabiliter dubitatur ſecundū iudi-
cium medicorū aut non: in primo caſu abſtinendū
eſt ab officio ⁊ a promotione. In ſecundo depoſita
erronea conſciētia ſi pōt poterit miniſtrare ⁊ pro-
moueri aliter nō. vide etiā aliqua de hoc. ſ. eo. ti,
queſti. xxxix. Quid ſi inficmus in ſi.

¶ Queſtio. xlij.

Genitalia. Quid de his qui amputant ſibi genitalia vt
poſſint continenter viuere vel amputāt ſibi
digitum vel membrū aliqđ propter deformitatem
vel dolorem intolerabile quē ibi patiunꝝ. Et ge-
neraliter quero qđ iuris ſit de corpore vitiatis.
Raymūdꝰ. Rñ. ſecundū Ray. §. ix. Quid de his. Corpore vi-
tiati prohibenꝝ promoueri: propter deformitateꝫ
ex qua timeꝝ ſcandalū. Et propter debilitatem ex
qua timetur periculū. Inter eos tñ aliqui ſunt ꝗ
poſſunt ordinari: Naꝫ alij ſunt debilitati: alij mu
tilati. Debilitatū dico ꝗ habet membrū. ſꝫ ineffi-
cax velut oculuꝫ cecum: manū aridam: crus con-
tractuꝫ. Mutilatū qui aliquo mēbro caret ex debi
litate. Claudū admittit conſuetudo: niſi talis ſit
qui ſine baculo añ altare ſtare nō poſſit. ar. de con
ſec. di. j. Nullus. Et di xlv. Diſciplina cecuꝫ vel ha
bentem in oculo maculā ꝗ generet deformitatem
ſimiliter nō admittit ius vel conſuetudo. extra de
corpore vi. c. Cū de tua. Et idē credo in habēte ma-
num aridā. Gloſſa tñ dicit hic ꝙ hñtes maculam
in oculo facilius promouenꝝ in religiōe ꝙ̄ in ſclo.
Mutilati. ¶ Circa mutilatos diſtingue: qꝛ aut ſunt mutila-
ti ſponte: aut inuiti in mēbro occulto: aut manife-
ſto: paruo vel magno: ⁊ intelligas magnū decoreꝫ
vt oculum vel naſum vel quantitatē vt pedem vel
manum: Mutilati ergo ſponte: ſi ſine iuſta cauſa
vel etiā ex iuſta: videlicet egritudine magna: ſꝫ ex
indignatiōe puta propter ipatientiā vel ſuperbiā
indiſtincte in quocūq; mēbro ſiue a ſe ſiue ab alio
fuerint mutilati repellunꝝ a promotiōe: ⁊ deijciūꝝ
promoti: etiā ſi credebāt obſequiū ꝓſtare deo am-
putando forte virilia: vt poſſent viuere caſte extra
de corpore viti. Significauit nobis. qꝛ tales homi-
cide ſui iudicanꝝ. di. lv. Si quis abſciderit. Qui
partem. xxxiij. di. maritū. Qui vero nō ex indigna-
tione: ſꝫ ex iuſta cauſa: videlicet propter lepre peri
culum: fecerunt ſibi amputari vel ipſimet: qꝛ boni
cyrurgici erant amputauerūt ſibi virilia. vel aliqđ
membrū putridū ne reliqua ſana putreſcerēt. hij
ſi mēbrū erat occultū vel etiā manifeſtuꝫ ſꝫ paruū
videlicet vnus digitus: non tamē ad fractionē cru
ris neceſſarius vel ſimile nō repellunꝝ nec deiciū-
tur. Idem ſi taliter ſunt nati. Ideꝫ etiā inuiti. id eſt
a dominis vel ab hoſtibus capti: ſic mutilati ſunt.
Idem ſi caſu fortuito dū dabant operaꝫ rei licite.
adhibita diligētia debita tale quid ſibi acciderit
Tales nec repellunꝝ nec deiciuntur. Secus eſt ſi il
licite rei dabant operā. di. lv. Si quis abſciderit.
Qui partē. Si quis a medicis. eunuchus. Si qs ꝑ
egritudinem. latoꝛ. precepta. extra de corpore viti.
Significauit nobis. ⁊ ca. ex parte. M. Si vero ex
culpa ſua incidiſſet l modicā deformitatē ex miſe
ricordia toleraꝝ. In ſuſceptis. ſ. ex diſpenſatiōe epi
ſecundum Innocen. in glo. extra de corpore vi. ca. j.
et ſecundū Ber. in gloſ. vlti. ca. dicit etiaꝫ Innoc. Innocentiꝰ.
in gloſ. ſuper capi. Significauit ꝙ ad hoc vt ſit ir- Ber.
regularis qui ex indignatione ſe ſecat: oportet ꝙ
amiſerit aliqđ membrū. licet ſufficiat ꝗtumlibet
vile. xxxiij. di. Maritū. Idem eſt ⁊ ſi nō amiſit mē
brum totum ſed partē. Si tñ eſt talis pars ꝗ defor
mitatē generaret. vnde ſcandalū generareꝝ. extra
de corpore vi. ca. j. vel etiā inhabilē reddat ad offi-
cium exeqndū. extra de corpore vi. c. Thomas. vñ
licet indignans extraxerit ſibi dentem vel ꝙ i ma-
nu grauiter ſe ſecuerit niſi mēbꝛuꝫ amiſerit nō eſt
irregularis: vel potius corpore vitiatus. Alij dicūt Opinio.
ſufficere ad irregularitatē ſi nedū membrū ſꝫ etiā
ſi partem mēbri etiā ꝙ nō generet deformitatē ab-
ſcidat ex indignatiōe. lv. di. Qui partē: Sed illud i
telligo qđ ex quo notoriū eſt. ꝙ ex indignatiōe par
tem digiti ſibi amputauit: nō debet ꝓmoueri ſine
diſpenſatione: ſed aliꝰ ſecus. ſ. ſi amiſiſſet caſu vel
etiam ſi non eſſet notorium ꝙ ex indignatione fe-
ciſſet qꝛ tunc ex quo nō generaret deformitatē non
impedireꝝ promotio. Si eñ ſe ita ſecuerit ꝙ clau-
dicet repelleꝝ tñ. qꝛ corpore vitiatus. De eo vero
qui amputauit ſibi virilia credens ſe obſequiū ꝓ- Uirilia.
ſtare deo. dicit Ber. in gloſ. extra de corpore vitia. Bernardus.
capi. Significauit. Credo ꝙ pōt epiſcopus diſpen
ſare in alijs a miſſa. Si aūt membrū erat magnuꝫ
et manifeſtuꝫ ⁊ ſine culpa ſua amiſit: impediꝝ a ꝓ
motione ſua propter deformitatē ⁊ ſcandaluꝫ. Et
ſi promotus eſt dꝫ ceſſare a miſſa ⁊ alijs ſolemni-
bus officijs. propter eaſdeꝫ cauſas. a beneficio tñ
non remouebitur. qꝛ nō dꝫ addi afflictis afflictio.
di. lv. Si euangelica. vij. q. j. Dum perſecutio. Da-
bitur tñ ſibi coadiutor ſi tale bñficium eſt qđ non
poſſit per ſe deſeruire. extra de clerico egro. ca. ij.
Satis cum predictis cōcordat Goffr. li. j. ti. xx. de Goffredus
corpore vi. Et Hoſtien. e. rubri. ꝑij. rubri. de etate
et ordi. pfi. §. iij. ordo vbi Rubri. Raymundꝰ ⁊ ſe
quentibus. Nō etiā. ſ. exemplificatū eſt de paruo
membro in digito vno ipſi dicunt vt pote in parte
digiti. Item dicit ibidē Hoſtien. ſ. in rubri. de cor-
pore vi. ꝟ. vlti. Nō talia impedimēta inſpectioni
oculorum ſuperioris ſubijci debent: quia in hmōi Hoſtienſis
ſegnius irritant animū dimiſſa per aures ꝙ̄ que
ſunt oculis ſubdita fidelibus. extra de corpore vi.
ca. ij. Sicut cū agiꝝ finiū regundoꝝ ⁊ cū agiꝝ de eta
te alicuius. Et verū aliqua ſit virgo vel corrupta.
Idem dicit Goff. Innoc. etiā ſup. c. j. dicit ꝙ ſi du-
biteꝝ an ſcandalū generet. recurriꝝ ad arbitriū epi
vt patet. c. ij. Dicit etiam Hoſtien. ibidem. §. iij.
Nō qui amiſit magnum membrum et manife-
ſtum ſine culpa ſua. et in ſimilibus ſi ſacerdos eſt

licet a miſſa ⁊ ab alijs ſolẽnibus officijs ceſſare debeat tamen in alijs toleraf. ſ. in talibus quib⁹ potens eſt vt penitentias dare ⁊ talia ſic intelligitur extra de clerico egrotante preſbiterum. Addit raymũ. ibidem in fine dicens ꝙ aut per iura iſta antiqua videtur ſibi permitti ſeipſum mutilare propter cauſam iuſtam ⁊ non ex indignatione ſi ſit cyrurgicus. Non approbo per ea que dixi. ſ. vt patet eo. t. q. xxxv. quid de phiſicis. niſi forte ſummavrgeret neceſſitas nec poſſet alium habere. Item dicit Ray. §. vlt. in ſumma ſic. Nota ꝙ vbicunqꝫ ſcãdalum ſuſcitatur ex homicidio vel deformitate alicuius ſi talis etiã caſus eſſet in quo de iure poſſet ꝓmoueri vel miniſtrare in ſuſceptis. debet tamẽ ꝓpter ſcandalum ceſſare. extra eo. t. ſugeſtum. de ꝑcidentibus genitalia vel alia mẽbra. vide etiã infra. eo. t. q. vlt. ſ. lxvj. Item nota ꝙ dicit glo. ij. q. vij. ſup c. ipſi apoſtoli. in fi. qđ ille qui non põt bibere vinũ non debet promoueri. q: chriſtũ miniſtrantẽ oportet ꝯmunicare. vt patet de con. di. j. epiſcopus deo. ⁊ di. ij. peracta.

¶ Queſtio. xliij.

Glo. Q Uero etiã vtrum ſacerdos leproſus poſſit celebrare miſſam. Rñ. ſm glo. hic ſuper. ℣. propter lepre periculum. populo non debet celebrare propter ſcandalũ. Si autẽ velit celebrare priuatim celebret dum tñ nõ ſit nimis debilis aut deformis credo ꝙ non ſit prohibendus. q: ſicut notauit Hug. xlix. di. §. hinc etenim leproſi cũ expellantur a communi cohabitatione. multo fortius a ſacris ordinibus. Si tñ ſit preſbiter ⁊ fiat leproſus ceſſabit a miniſterio quo ad ſanos. Sed leproſis cantare ⁊ miniſtrare poterit diuina.

¶ Queſtio. xliiij.

Glo. Q Uid de gibboſis ⁊ de illis qui habẽt digitos coniunctos vel ſex digitos in manu. Rñ. ſm glo. ibidem propter talia ⁊ ſimilia corporis vitia. niſi nimiam inducant deformitatem aut debilitatem non repellunf ab ordinibus. In pede tamen ſi eſt deformitas corporis q: plures habent digitos ꝙ debent vel pauciores. talis deformitas nõ repellit ab ordinibus ſi veſte vel ſotularibus vitiũ huiuſmodi velari poteſt Hoſti. §. iiij. Et que. ⁊ Gof. dicunt ꝙ habẽs ſex digitos in manu ſm officium non impeditur. q: vt idẽ dicit defectus membri vel augmẽtũ non ꝯſiderat ſed vſus impedimẽtũ vt. ff. de edili. edi. l. item offilius.

Gibboſi.

¶ Queſtio. xlv.

Glo. Q Uid de furioſis lunaticis. v. l. demoniacis ⁊ caducis. Rñ. ſm glo. hic. Nullus talis debꝫ ꝓmoueri etiã poſtꝙ ex toto fuerit liberat⁹. Si aũt promotus fuerit et ex toto liberatus. Poteſt exeqꝫ officium ſuum etiam ſi fuerat demoniacus ſm hugo. Secundum alios demoniacus ex toto liberat⁹ miſſam celebrare non debet. Si autẽ hmõi perſone ex toto non ſunt liberate. Diſtingue q: demoniacus debet ceſſare a celebratione miſſe donec fuerit plene curatus. xxxiij. diſti. coniunct | vſqꝫ adeo. Furioſi vero lunatici ⁊ epilentici ſeu caduci. ſi frequẽter eis acciderit paſſiones omnino debẽt ceſſare ab officio miſſe. vij. q. ij. in litteris. idem ſi raro ⁊ cum ſpume iactione ⁊ vocis cõfuſe emiſſione. Si autem ſine ſpume iactatione ⁊ vocis confuſe emiſſione non prohiberetur ab officio miſſe. dũ tñ habeãt iuxta ſe aliquẽ ſacerdotẽ. q cepta officia ſuppleat ſi illi deficiant. vel ad terram collidantur vt vij. q. illud. Quanto autem tempore debeant ꝓbari hmõi perſone vtrũ ſint ex toto liberate ⁊ qualiter

Caduci.

colligitur ex illo. c. cõter ⁊. vij. q. ij. c. vlt. ⁊ poteſt dici ꝙ tempus probationis arbitrium eſt. Penſatis circumſtantijs perſone dignitatis ⁊ alijs.

¶ Queſtio. xlvj.

Q Uid ſi clericus deferat querimoniam de raptore vel fure coram iudice ſeculari ⁊ iudex Ray. veritate comperta illum mutilat vel ſuſpendit. nũquid quod de illo factum eſt iſti clerico eſt imputandũ. Rñ. ſm Ray §. x. itẽ quid ſi cleric⁹. poteſt clericus ciuilẽ querimoniam deponere contra furem vel raptorem nõ ad hoc vt ille corporaliter puniaf. Sed vt ipſe recuperet qđ amiſit. Et ſi iudex poſtea procedat ex officio ſuo vltra inſligendo penam corporalem non debet hoc imputari clerico. Augu. abſit vt ea q̃ propter bonũ ⁊ licitum facimus. Si quid ꝑ hoc preter noſtram volũtatẽ. cuiꝙ̃ mali acciderit nobis ĩputef. xxiij. q. v. de occidẽdis extra. eo. t. poſtulaſti. ⁊. c. tua nos. Debet tamẽ rogare iudicẽ ne talem penã inſligat. xxiij. q. v. vnum ſolum. Concordãt his Hoſti. Rubr. de homicidio §. iiij. ꝙ pena ℣. verum circa. hanc. ⁊ Ber. in glo. ſuper. c. poſtulaſti. Idẽ Go. e. t. ⁊ ſm Hoſti. hec vera ſunt. qñ non intendebat qđ moreretur. nec illud gerebat in animo ſed expreſſim inſtabat. vt fuſtigaretur citra effuſionẽ ſanguinis. extra de raptorib⁹ in archiepiſcopatu. vel poneretur in exiliũ extra de verbo. ſig. nouimus vel ꝙ detruderetur in ꝑpetuum carcerem. extra de hereticis excommunicamus. Et maxime hoc fieri poteſt ſi eſt leue crimen qđ nõ inducit mortem. tunc. n. etſi. iudex ex officio vel per imprudentiam penã mortis inſlixerit mihi imputandum non erit. extra. eo. poſtulaſti in fi. Et dicit infra ſi intentio noſtra erat vt ad mortem damnaretur irregulares ſumus quibuſcunqꝫ verbis fuerit itentio velata licet per eccleſiam non ꝓhibeamur niſi ei conſtet per confeſſionem vel probationem: vel quia nihil velabamus ſed apte hoc dicebamus ſic intellige contraria extra de exceſſibus prelato. ex litteris ⁊ ſimilia. In talibus ergo probatione deficiente ſue erit conſcientie relinquẽdus. Plura etiã de his ponit Goffre. Innocenti⁹ vero in glo. ſup. c. poſtulaſti dicit ſic. Satis dici poteſt ꝙ clericus nec criminaliter nec ciuiliter agere poteſt ſi vel de iure vel de conſuetudine in tali modo agendi. iudex conſueuit penam ſanguinis irrogare. Idẽ Hoſti in glo. ibidem concordat etiã glo. hic ſuper ℣. proponere dicens ꝙ clericus querimoniam criminalem ad ſanguinem vel mutilationẽ vel mortem proponere non poteſt. Et plus de hac q. ſequenti. Nota etiam ſm Innoc. in glo. ſuper. c. tua nos ꝙ clerico licet tradere iter ſigna latronis ſed teſtimonium ferre non licet. xj. q. j. teſtimoniũ Inno. vide. ſupra queſtione. xx. Que ſit pena in fi.

Clericus cõtra furem.

Gof

¶ Queſtio. xlvij.

S Ed nunquid clericus poteſt furem vel raptorem capere ⁊ iudici tradere. Rñ. ſecundum glo. vbi ſupra Si alias poteſt res ſuas recuperare Glo. non debet eum capere vel ligare vel iudici tradere argu. extra de homicidio Suſcepim⁹. Si autem teneat furem ne fugiat cum rebus ſuis quas alias recuperare nõ poteſt donec exhibeat eum iudici vel inuocet auxiliũ eius ad res illas recuperãdas credo qđ nõ efficif irregularis ſi talis fur poſtea corporaliter puniatur a iudice: dũ tamẽ non fuerit rupta intentio ipſius clerici. Nota etiam ꝙ dicit Hoſti. Hoſtienſis in Gloſſa. ſuper. c. ſententiam. Quid ſi aliquis clericus ſcribat quod aliquis capiatur ⁊ ex illa captione ſeqꝫ mors vel detrũcatio ipo tñ

factum ⁊ cũm penitus ignorante periculoſum eſt ei quia non ꝯſueuerunt pro nihilo capi homines vnde debuit hoc ſuſpicari poſſe euenire: ⁊ ideo debuit ſe ſubtrahere.

℄ Queſtio .xlviij.

Inno. Quid ſi clamat aliquis latrones vel capite latrones. R̃n̄. ſm Inno. extra. c. ti. in glo. ſup c. ſignificaſti. Siue hoc modo ſiue quocũq; alio mõ ſi potuit itelligere ex clamore ſuo vł alio ſuo actu poſſe ſequi homicidiũ irregularis eſt niſi faceret propter timorẽ corporis ſui: vt ſi timeret ꝙ aliquis vellet eũ occidere bene poſſet inuocare ⁊ clamare pro auxilio: q2 non intendit in eoꝝ vel alioꝝ mortẽ ſed in ſuam liberationẽ. Idem hoſt. ibide in glo. Secus aũt ſi ſic acclamaret pro ſolis reb⁹: vt ibidẽ dicit Hoſtien. in glo.

℄ Queſtio .xlix.

Nunquid epõ vel iudici eccleſiaſtico ob defẽſionem rerum eccłiaſticaꝝ vel fidei lꝫ inuocare vel hortari contra violentos brachiũ ſeculare, Ray. R̃n̄. ſm Ray. vbi ſupra. qd ſicvt ſupra de fure traditore: ⁊ etiã põt ſequi hortando eos: nõ vt occedãt vel vulnerent vel mutilent ipſos violentos hereticos vel paganos. Hoc eñ ita expreſſe dicere nõ debẽt: q2 h eſſet directo ad homicidiũ ꝓuocare: vt dicit glo. ſed vt eccleſiam: fidem: vel patriam liberẽt ⁊ defendant. Et terram ab infidelibus occupataꝫ redigant ad cultum fidei chriſtiane. Et ſup hoc facit eccleſia quotidie remiſſiones magnas. Et licet Brachium ſeculare hinc inde aliq occidant non eſt hoc prelato vel eccleſie iputãdũ Imo peccaret: niſi ſe opponeret cõtra tales. poſſet eñ dici mercenarius: ⁊ qui nõ eſt paſtor ⁊c. ⁊ eſſet merito deponendus vt. s. lib. j. ti. v. de hereti. q. xij. que pena. circa fi. ꝟ. archiepi. probanł hec per iura ſupradicta. ſ. eo. ti. q. xlvj. quid ſi clericus. ⁊. xxiij. q. iij. maximianus. ⁊. q. viij. Igitur Inno. ſcire omni hortatu: vt pridẽ. concordat etiam his Innocen. extra de reſtitu ſpolia. in glo. ſup. c. olim De illis aũt qui mouent arma ꝯtra tales propter obedientiam ⁊ iuſtitiam ⁊ zelum fidei certum eſt ꝙ merenł imo peccarent aliter ⁊ poſſent cogi principes per cenſuram eccłiaſticã ad purgãdas ſuas prouincias ab heretica prauitate. nec nõ ⁊ matrez ſuam eccłiam defendendã cum ꝓpter hoc ipſum contulerit eis dñs ꝑncipatus ⁊ regna. xxiij. q. v. principes. c. regnũ eſt ꝑpũ. ⁊. c. adminiſtratores. c. ſi audieris. ⁊. c. omniũ noſtrũ. ⁊ ca. q. j. c. qd culpatur in bello. Item Ambro. fortitudo que in bello tuetur Ambro. a barbaris patriam vel domi defendit infirmos: vel a latronibus ſocios plena iuſtitia eſt. Qd aũt mouent arma etiã ꝯtra tales nocendi cupiditate vlciſcendi crudelitate, impacato atq; implacabili aĩo rebellandi feritate dominandi libidine vel alia cauſa ꝯſimili peccant. xxiij. q. j. quid culpał. ⁊. q. v. Tho. cum homo ab homine occiditur. Concordat his Tho. in ſum. q. xl. arti. ij. Dicit etiam ibidẽ qd ad clericos pertinet diſponere ⁊ iducere alios ad bellandum bella iuſta. ⁊ lꝫ non debeãt exercere bella in perſonis proprijs in manu propria. tamen poſſunt intereſſe bellis. ſ. vt iuſte pugnantibus ſpiritualiter ſubueniant ſuis exhortationibus ⁊ abſolutionibus ⁊ alijs ſpiritualibus ſubuentionibus ſicut ⁊ in veteri lege mandabał. deuterono. xx. ꝙ ſacerdotes ſacri tubis in bellis clangerẽt his etiã Ulricus. omnibus concordat Ulri. Idem Hoſtien. rub. de Hoſt. homicidio. §. iiij. que pena. ꝟ. illud notãdũ. ⁊ ſeq. vide etiam de hac materia. s. lib. j. titu. v. de heret. q. iiij. qualiter hereticus. ⁊ pluribus ſequentib⁹.

℄ Queſtio .l.

Quero etiam vtrum clerici in ſuis perſonis poſſint arma ſumere qd videtur ꝓhibitum extra de vi. ⁊ ho. cle. c. clerici. R̃n̄. ſm Ho. in glo. extra de ſen. excõ. ſup nouella. Inno. dilecto filio. quã dicũt ꝙ licet clericis ſumere arma defenſionis tñ Bellum. vt clipeum loricã galeã ⁊ ſimilia. Sed non impugnationis vt enſem lanceã vel gladiuꝫ pungitiuũ ſeu peracutiſſimũ. Scdi dicunt qd licet ea aſſumere ſed nõ vti. niſi cauſa defenſionis ⁊ qñ aliter euadere nõ poſſunt extra de homicidio interfeciſti. et c. ſicut dignũ ⁊. c. ſuſcepimus. Tertij dicunt ꝙ auctoritate pape hec Hoſti. aſs nõ. Gratianus dicit ꝙ hoc nõ poſſunt per alios nõ in ꝓpa ꝑſona. xxiij. Joannes. q. vi. vt pridem. ℄ Joãnes dicit ꝙ hoc nõ licet niſi in quatuor caſibus. Primo pro defenſiõe ſui ⁊ vehementiſſima cogente neceſſitate vt dictũ eſt. s. c. q. ꝟ. Secundi. Extra de regu. iu. ꝙ non eſt licitum. Secũdo contra paganos iuſſu maioris vel vbi habent iudiciariam poteſtatem. Et ſm hoc intellige xxiij. q. viti. §. his ita reſpondetur ⁊ ſequenti cauſa Tertio pro defenſione iuſticie de cõſilio epiſcopi: de pe. di. v. falſas. Quarto pro feudo temporali qd tenent xxiij. viti. §. ecce alias nũquã licet. xxiij. q. vi. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. his a quib⁹. ℄ Tu dicas ꝙ clerici habẽtes temporalem iuriſditionẽ indiſticte poſſunt arma ſumere pro defenſiõe ſua ⁊ ſuoꝝ q2 hec omnia iura permittunt. ⁊ probatur. xxiij. q. j. noli. ⁊. q. viti. §. ij. his ita vſq; ad aliam. §. in regiſtro. ⁊. c. ſcire qd Ber. ſi iuriſditionem temporalem nõ habeant tenet qd notauit Joã. ⁊ alij ſupradicti. q2 talibus nõ licet in ꝓpa perſona arma ſumere niſi ad defenſionem vel niſi hortando. vt. xxiij. q. vlt. Ecce ꝙ hec Hoſti. Satis cum hoc vltimo dicto videtur ꝯcordare ber. in glo. ſup. c. clerici dicẽs ꝙ clerici ſine iuſta cauſa arma portare non debent. Nam tũc poſſunt portare arma ad terrorem latronũ. licet percutere nõ debeant. arg. xxiij. q. iij. maximianus. Concordat etiã cum hoc Hoſti. in glo. ibidem.

℄ Queſtio .lj.

Quid ſi ad belluꝫ baliſta ꝯcedał ⁊ inde aliquis occidił. R̃n̄. ſꝫ Inno. extra ne cle. vel mo. in Inno. glo. ſup. c. ſniani. Dicunt quidam qd ſi quis in bello iuſto. baliſtario adminiſtrat baliſtam vel ſagittas ad ſui defenſionẽ. nõ ad impugnationẽ. non efficił irregularis etiã ſi ille aliquẽ occidat dũmodo crediderit baliſtariũ intẽdere non ad occidendũ. ſed ſolum ad defendenduꝫ vel ad res ſuas recuperandũ. Si vero conceſſit in bello iniuſto etiã ad ſui defenſionẽ. dicũt ꝙ homicida eſt ⁊ irregularis. ar. extra de homicidio. Joãnes ⁊. c. vlti. ⁊ in multis cap. eiuſdẽ tit. Dicũt tñ alij ꝙ iſtis q quaſi directe ſunt viri ſanguinuꝫ. parare baliſtas vel huiuſmodi prohibitũ eſt hoc. c. etiã in bello iuſto ſicut ⁊ expꝛẽſſe eſt prohibitũ hoc. Sed enſem vel lanceam eis miniſtrare non eſt prohibitum. Nec inducit irregularitatem. Et cum hac ſententia magis ſentit Hoſtien. ibidem in gloſſa. vnde irregularis iudicandus eſt talis clericus etiaꝫ in primis caſibus quia cauſam propinquam prebet homicidio. ⁊ dat cauſam rei illicite.

℄ Queſtio .lij.

Quid ſi ad bellum euntes aliqui fauorem preſtent ſuis puta quia ſecurius ledunt inimicos ſiue terrorem incutiunt aduerſarijs quod ſcilicet fugiant. vel non audeant ſe defendere vel quod amici ſui terrefacti eos deſerant. R̃n̄. ſm inno. extra. c. ti. in glo. ſup. c. petitio tua. Si bellũ eſt iniuſtum. Iniuſtuꝫ videtur ꝙ irregulares ſint ſi ex his mors ſecuta fuerit ⁊ patet ex dictis i ꝓcedẽti qd ne. ſec⁹ ſi iret ad bellũ iniuſtũ cauſa pacificãdi vel

alias ex iuſta cauſa dummodo dolus abeſſet ⁊ la
Glo. ta negligētia.ar.a cōtrario ſenſu.l.di.quātū.extra
c.t.preſbiterum.idem Hoſti.in glo.ibidem.

Queſtio.liii.

Quid ſi epiſ in villa vel in caſtro iuriſditiōez
habeat temporalem qualiter illam exeque
Ray tur.R̄ſ.ſm Ray.§.xi.Item nota ꝙ debet ibi cōſti
tuere iudicē perſonam ſecularē q̄ cauſas audiat ⁊
terminet ſeculares ꝑcipue cāſ ſanguinis. cui po
teſt ⁊ debet precipere ꝙ firmiter teneat iuſtitiam
reddendo vnicuiqꝫ ius ſuū.Si tamen iudex taliter
conſtitutus.interrogetur eum quid agendum ſit ei d
aliquo crimine pro quo de iure eſſet pena ſangui
nis infligenda poteſt reſpondere hoc nō pertinet
ad me:cōſule iuris peritos.Et caueat ne ꝓpter ſu
am reſponſionē directā vel indirectam aliud intel
ligat ꝙ debeat eū tali pena.ſ.ſanguinis punire.di
Glo. cit glo.hic ſup ꝟſi.poteſt reſponderi ſic.Credo eti
am qđ poteſt ei precipere ꝙ puniat euz ſm qđ ius
dictauerit dum tñ non exprimat qđ puniat euz ad
ſanguinem vel ad mortem.ſicut notauit Hu.diſt.
iii.Omnis aute lex. addit poſtea Ray.nō debet ēt
preſentialiter intereſſe cauſe ſanguinis nec execu
tioni ſententie ſanguinis.Nā cito poſſet incidere
in cauſam depoſitionis extra de exceſſi.ꝑla.c.ex lit
teris.vbi agitur vt dicit h glo.de quodā epiſcopo
q̄ interfuit ſuſpenſioni cuiuſdaz furis ⁊ iudici q̄rē
ti ab eo cōſiliū Reſponderat malū eſt ſi ſic euadat
et mandat papa ꝙ cedat epiſcopatui: ꝑaut amo
ueatur dicit etiam hic glo qꝛ ob hoc nō debet inter
eſſe executioni ſñie in talibus quia videreť inter
eſſe tanꝙ ꝑſtans autoritatē.Alias autem vbi ali
quis priuatus ex ſola curioſitate intereſt talibus.
nō incurrit irregularitatem.vide.š.e.t.q.xxii.Sed
nunquid omnis.Seqtur in ray Si vero non appa
ret ibi caſus de facto ⁊ interrogat ipſum vel aliuz
clericū q̄ pena eſſet infligēda pro furto homicidio
⁊ ꝯſimilibus poſſet dicere talis vel talis ſꝫ leges.

Queſtio.liiii.

Clericus in cauſa criminali. Quid ſi clericus in cauſa criminali requiſit⁹
erat in reſpondendo.puta.Si reſpōdeat for
nicatores eſſe puniendos ad ſanguinem vel aliud
ſimile ⁊ iudex ſecutus hanc reſpōſionem tales pu
niat ad ſanguinē vel mortē nunquid eſt irregularꝫ
qui ſic reſpondit.R̄ſ.ſm glo.hic.Si reputatur iu
riſconſultus ⁊ cōſueuit ꝯſuli ſuper talibus. ⁊ reſ
pondere ꝯſultus diſtingue.Quia ſi errauit in api
cibus iuris.⁊ vbi varie ſunt opiniones peritorum
⁊ ipſe reſpondit ſuā opinionē in qua errant etiaz
aliqui periti nō credo ꝙ ꝯtrahat irregularitatem
dum tñ ꝯſulēti reſpōderit varias ſuper hoc eē opi
niones. Si aūt errauit laborans craſſa ignorātia:
⁊ ſupina vbi nullus iuris peritus ꝓbabiliter du
bitaret ſi ſequatur mors ex eius reſponſione con
trahit irregularitatem cum fuerit in culpa lata.
Si autem non reputatur iuris conſultus.Nec iu
dici interroganti reſpōdit vt iuriſcōſultus ſed ſim
pliciter dixit q̄d ſentiebat de talibus cum non ꝑſu
meret nō deberet preſumere ꝙ iudex ſequereť reſ
ponſionem ei⁹ nō credo qđ ꝯtrahat irregularita
tem ſi non reſpōdet in caſu de facto.Si autē reſpō
det in caſu de facto ſcienter vt pote ſi querat ab eo
iudex q̄d debeat facere de iſto deprehēſo in tali ca
ſu vel in tali crimine ſi ex eius reſpōſione ſequať
mors ꝯtrahitur irregularitas cum fuerit in culpa
ſic reſpondendo.

Queſtio.lv.

Quid de clerico q̄ cū latro q̄dam captus du
ceretur ad iudicē ꝑ locum ſuſpectū.dixit du
centibus.Claudite ei os ne clamet nunquid irre
Glo

gularis eſt ſi mors ſequatur R̄ſ. ſm Glo. Credo
ꝙ ſic.qꝛ iuuit ducētes ſi dando conſilium de ducēdo
caute.

Queſtio.lvi.

Quid de illo q̄ cū iudex vel officialis ſeqreť
furem vel homicidā fugientē:iudici vel offi
ciali querēti vtrum vidiſſet talē perſonam tranſi
re per locum illum vel aliū.reſpondit ꝙ ſi inquā
tū in eo fuit iſtruxerit q̄rētez nūq̄d eſt irregularis
ſi ſecutū eſt homicidiū.R̄ſ.ſm glo.hic ſi ſciuit vel
ſcire debuit ꝙ talis pſona q̄reretur ad penam ſan
guinis irregularis eſt.Si aūt hoc neſciuit.nec ſuſ
picat⁹ eſt qđ ad hoc quereret.ſed propter aliud cre
do ꝙ non eſt irregularis.ex quo nō eſt eius intētio
corrupta.

Queſtio.lvii.

Quid de parentib⁹ in quorum lectis interdū
paruuli filii inueniūtur ſuffocati.R̄ſ.ſm ray. Ray
§.xii.de parentibus ad hoc dic.ꝙ ſi pater vel mať
occidat filium ſcienter debet induci vt intret aliqđ
monaſterium eiuſdē epiſcopatus. vbi pctā ſua pe
nitentia deploret.Si tñ nō poterit ad hoc propter
carnis fragilitatē induci cōcedēda eſt ei licentia Pueri ſuffocati
cōtrahendi matrimoniū.ne pluribus abutať im
poſita graui penitētia ſibi in ſeculo remanēti.Si
militer nō debet īduci vt intret monaſteriū.i aliis
duobus caſibus.ſ.ſi habet ꝯiugē ſuā viuam vel fi
lios paruos.a quibus nō poteſt recedere nec debꝫ
niſi forte ꝯiunx ſimiliter vellet ingredi monaſteri
um.⁊ aliqs timēs deū ſine ſuſpitione filios educa
ret.Si aūt neſciēter qꝛ negligēter eū collocauerat
ſecū i lecto ⁊ in mane inuenit ipſum extinctū.debꝫ
agere penitentiā ſm quoſdā triū annoꝝ quoꝝ vn⁹
ſit in pane ⁊ aq̄.extra de his q̄ filios occi.c.i.ii.⁊.iii Hoſti.
⁊.ii.q.v.conſuluiſti.Satis concordat his Hoſt.li.
v.Rubri.x.de his qui filios oc.§.iii.Quando qua
lis.Sed perfectius ponit tam ipſe quaꝫ glo.Dicit
eīm glo.hic. Nota quando parentes filios ſponte
opprimunt maior eſt eis penitentia iniungēda.ꝙ̄ Glo
pro alio homicidio. Si autem caſu ⁊ graui culpa
precederet penitentia.v.vel.vii.ānoꝝ eſt imponen
da.arg.l.diſtin.Si qua femina.Si q̄ ſponte extra
de peni. ⁊ remiſſio.queſitum.Si autem leuis cul
pa preceſſerit penitentia' trium annorum indicen
da eſt.vt extra de his qui filios occiderūt.de infan
tibus.Si aūt nulla preceſſerit negligētia vel culpa
de iure nō ſunt puniendi ar.extra de homicidio ex
litteris.Tamen ad cautelā propter ambiguuz du
plicitatis eſt eis aliqua penitentia iniungēda. ar.
xxiii.q.v.excōicatorum ⁊.c.interfectoribus.xxxiii.
q.ii.in lectū.Concordat etiam his Hoſti.ibidē.Ad
dit etiam ibi Hoſti.ꝙ in hoc caſu ſi culpa ſit occul
ta ⁊ penitentia debet eſſe occulta.Si vero manife
ſta ⁊ penitentia debet eſſe manifeſta.Item dicit
Hoſtien.ꝙ maior penitentia iniungenda eſt ſi in Cautela.
lecto ſuffoceť ꝙ̄ ſi in cunis:⁊ maior ſacerdoti gre
co ꝙ̄ laico. extra de peni. ⁊ re. queſitum.Item di
cit ꝙ monendi ſunt parentes qđ pueros tenellos
ſecum in vno lecto nō collocent ne negligentia q̄li
bet interueniente opprimantur vel ſuffocentur vt
ii.q.v.conſuluiſti.

Queſtio.lviii.

Quero etiam que ſit pena parricide ſecundū
leges.R̄ſ.ſecundum.Hoſtien.lib.v.Rubri.
v.de his qui filios occiderunt.§.ii.que ſit pena ei⁹
eſt vt parricida virgis ſanguineis verberatur.In
culleo.ideſt in ſacco coꝛii cocti inſutus cum cane ⁊
gallo gallinatio.i.capone iuxta vulgare cū vipera
⁊ ſymia in ꝓfundū mare iacteť vł i ānē ꝓximū iux
ꝰ ſitū regiōis vt oim elemētoꝝ vſu viuus carere

incipiat ꝛ ei celum ſupſtiti: terra mortuo auferat ſe. dū mare vel amnis primis nō inuenit beſtijs ſubijcit: vt hoc pbat. C. eo. ti. l. j. ꝛ. ff. eo. l. penult.

Queſtio. lix.

Boſti. In quibus caſib⁹ pena legis pompeie de parricidijs locū habeat. Rñ. ſm hoſti. ibidē. §. j. i quibus. In aſcendentibus ꝛ deſcendentib⁹ locum hꝫ in infinitū hꝫ etiā locū in quibuſdā collateralibus ꝛ affinibus quibuſdā. ſ. vxore viro Nuru. genero: vitrico. puigno. ſocero. pſono. vt. ff. eo. l. j. Itē qui preſtiterūt operā eadē lege tenent. ꝛ etiā duri⁹ puniunt: vt. ff. e. l. ſi ſciente. Idē goſ. dicit etiā goff. ꝙ deci etales poſite ſub hac rubrica. ſ. de his qui ſi lios occidūt locū hñt cū pat vł mater occidit filiū.

Queſtio. lx.

Alimenta. Quid ſi pater filiū vel patron⁹ libertū vel dñs ſeruū infantem vel etiā adultū vel lāguidū exponit vel ei negat alimēta. Rñ. ſm. Ray. §. xiij. ꝗ ſi pr̄ hoc ipſo filius eſt a patria poteſtate liberatus ꝛ in ingenuitatē libert⁹ ꝛ ſeru⁹ in libertatē eripitur. Illi quoqꝫ ꝗ eos ſuſcipiunt non poſſunt propter hoc in eoꝝ perſonis ſibi ius aliquod vendicare extra de infantib⁹ ꝛ lan. expoſitis. Si a patre idē Boſti. li. v. rubri. xj. de infantibus ꝛ lan. expo. §. iiij quid iuris addit ray. Quicūqꝫ talia pſumit in foro penitentiali ē tāꝙ patricida ſeu homicida iudicādus pro eo ꝙ hominē preſertim cui tanta tenet neceſſitate periculo mortis exponit inſpectis tamē circūſtātijs. ꝛ vtrū ob hoc mors fuerit ſubſecuta vł nō erit penitētia moderāda. Dicit etiā glo. hic ad intellectū pmiſſoꝝ. ꝙ libertus eſt ꝗ ex ſeruo factus eſt liber per manumiſſionē. Manumiſſor aūt patronus eius dicit: libertus aūt in caſu pdicto i ingenuitatē eripitur. ita. ſ. vt in nullo iā tenetur obligatus ſuo patrono: ingenu⁹ dicitur eim ꝗ ex libero ventre natus nullas vnꝙ ex ſua ꝯditione operas pſtare tenet. Seqꝛ in ray. tales aūt. ſ. filios ſeu ſeruos libertos infantes vł lāguidos exponētes vel eis alimēta negātes. Si homicidiū eſt ſecutū ſunt irregulares ceterū ſꝫ diſtictione quā habes. ſ. e. t. q. xxj. ꝗ ſit pena circa fi. vbi diſtinguitur de homicidio caſuali. vtrū pceſſerit culpa vel negligētia necne. Nā ſicut dicit hic gl. ſi hmoi pſonas exponēdo vel alimenta negando. fuerint in culpa irregulares ſunt Si autē in nulla culpa fuiſſent qꝛ forte nec elemoſinas dando aut querēdo nec aliter eas alere poſſent nō eſſent irregulares nec peccarent dumtamē nihil obmitterent de ꝯtingētibus.

Queſtio. lxj.

Boſt. Quero ēt hic circa materiā iſtā apud quā filius morari debeat ꝛ nutriri facto diuortio. Rñ. ſm Boſt. §. j. apud quē. Si filius ſit minor trienio. regulariter verū eſt ꝙ penes matrē dꝫ manere Maior autē triēnio penes patrē. Sed ꝛ iudex extimare debet apō quē cōmodius moret vt tñ poſt trienniū apud matrē expēſis patris alat. vt. C. de lu. matri. l. j. Item filij locupletes tenentur nutrire parentes egentes. Et ſimiliter parētes locupletes tenent alere filios egētes. Et noie parentū ꝛ filioꝝ intellige oēs aſcendentes ꝛ deſcendentes vſqꝫ in infinitū. In aut. vt liceat matri ꝛ aue. §. illud quoqꝫ. coll. viij. Nota etiā aliq̄ de hoc. §. ſequēti. Ceſſat tñ hec obligatio alendi parentes vel filios vt dicit Boſti. §. iij. quibus exceptionib⁹ ſi illi p ſe poſſunt ſuſtentari. ſiue bonis pprijs ſiue artificio.

Queſtio. lxij.

Ray Circa finem quero que circa homicidam fiat diſpenſatio. Rñ. ſm Ray. §. v. diſpenſat. Circa homicidiū iuſtitie nō diſpenſat vt poſſit pmoueri. Sꝫ ſi iā erat pmot⁹ diſpēſandū eſt. ſcꝫ diſpēſatione pape. ſm glo. in nullis ordinibus tolerari pōt. ar. l. d. aliquātos. Circa homicidiū neceſſitatis Diſpēſatio euitabilis non facile diſpenſat etiā p papā ſꝫ glo. Sed in homicidio neceſſitatis ineuitabilis datur ꝯſiliuꝫ vt non miniſtret homicida etiā in ſuſceptis ordinibus: vt. l. di. de his clicis. Non tñ deponitur ſed in ſuo ordine tolerat de iure ꝛ abſqꝫ diſpēſatōe ſm Ran. cum quo ſentio: extra. e. ti. c. ij. Sꝫ hugu. dicit ꝙ non abſqꝫ diſpenſatiōe. Circa homicidiuꝫ caſuale qñ nulla culpa preceſſit non eſt neceſſaria diſpenſatio: vt dictū eſt. ſ. q. xxj. ꝙ ſit pena. circa fi. Sed circa homicidiū caſuale culpa precedente cōmiſſum ſit diſpenſatio magna maior ꝛ maxima Magna vt pmotus ad maiorē gradū: nō in ipſo: ſed in inferioribus toleret: extra eo. t. Cōtinebat. Maior. vt ēt in ipſo gradu toleret: vt di. l. clerico Maxima vt etiā ad vlteriores pmoueat: extra. eo. lector. Circa homicidiū voluntariū. nūꝙ inuenit cum aliquo diſpenſatū. Sed potius depoſitio cū aſpa pnia. di. l. miror. ꝛ. c. ſi ꝗs viduā. Et hoc veruꝫ eſt de voluntario: tā manu ꝙ lingua cōmiſſo vt. ſ. eo. ti. q. xxj. circa pn. Concordat cū pdictis Boſti. §. v. que diſpenſatio. Idē etiā Goſ. p ola dicit etiā Boſti. ꝙ cū homicida voluntario diſpenſari pōt in beneficio: extra de cleri. pug. in duello. henric⁹. in fi. Sed ꝗs poſſit diſpenſare in iſtis ꝗre infra lib. iij. ti. xxix. de lapſis ꝛ diſpenſationibus. q. iiij. poſt hoc quero. Circa pncipiū. Glo. etiā dicit hic Glo. qꝺ ſm quoſdā indiſtincte diſpenſat ſolus papa in homicidio: vt dicit Ray. pdicto ti. de lap. ꝛ diſ. §. ij. circa pdictas. Et in hoc cōcordat gñalis ꝯſuetudo eccle. alij hoc itelligūt de homicidio volūtario.

Queſtio. lxiij.

Quid de clerico ꝗ aio iterficiēdi aliquē vulnerauit. Rñ. ſm Boſt. ibidem. ſ. §. v. ꝗ diſpēſa Boſt. tio. ꝙuis vulneratus mortu⁹ nō ſit irregularis efficit pcutiens. Sic ꝛ ſi vindictā ſanguinis dictet: ſi tñ non puenīat ad detruncationē membroꝝ ꝙuis ſanguis effuſus ſit pōt diſpenſare eps. Ad hoc extra. eo. ti. petitio. Et de clico pug. in duello. l. j. ꝛ extra ne clici vel mo. ſm aū ſanguis. Si vo puenīat ad detruncationē membroꝝ ſine homicidio papa diſpenſare pōt ꝛ ipſe ſolus: extra de corpe viciatis. c. j. ꝛ de clico debili. in. preſbyter. Inno. etiā extra de clico pug. in duel. in glo. ſup. j. e. dicit ꝙ nō ſolū propt homicidiū ſed etiā ppt membroꝝ diminutionē aut detrūcationē. incidit quis in irregularitatem. Idem dicit Boſti. ibidē in glo. vide. ſ. e. ti. q. xlvj. quid ſi clericus. infra titu. proxi. q. iiij. quid de militibus ꝛ ſequentibus.

Queſtio. lxiiij.

Quid ſi quis in infantia homicidiū committat nunquid poterit cū tali diſpenſari. Rñ. ſecundum Boſti. ibidē vſi. viii. Credo quod poſſit ꝛ deceat papā in hoc caſu canonice diſpēſare. quia potius videtur caſualis quam voluntarius: ſed cū caſuali diſpenſari poteſt. vt patet ſupra e. ti. q. lxij. circa finem quero.

Queſtio. lxv.

Utrum mutilare aliquod membrum in aliquo caſu poſſit eſſe licitum. Rñ. ſecundum Tho. Tho. in ſum. q. lxv. articu. i. Dicendum ꝙ ſicut membrum eſt pars corporis humani. ſic vnus homo pars communitatis. vnde ſicut licet occidi vnum hominem nociuum pro vtilitate communitatis. Ita et vnum membrum pro vtilitate ipſius hominis vel etiam pro bono communitatis ad quod totus ille hō ordinatur. Precidere ergo mēbrū ſanū cuꝫ

hoc ſit

hoc ſit in detrimentum corporis non poteſt eē licitum niſi prout ordinaſ ad vtilitatē ɔmūitatis. ſcʒ pro culpa minori ſicut mors infligitur pro culpa maiori. Et ideo hoc non eſt licitū alicui pſone priuate etiā volēte illo cuiꝰ eſt mēbrū qꝛ ꝑ hoc ſit iniuria cōitati. Sed tn̄ licet hoc publice poteſtati cui cōmiſſa, eſt cura ɔmunitatis. Si ꝟo mēbrū ꝓpter putredinē ſit corruptū totius corporis tūc licitum eſt de volūtate eius cuiꝰ eſt mēbrū putridū: mēbrū ꝑcidere propter ſalutē totius corporis qꝛ vnicuiqꝫ ɔmiſſa eſt cura proprie ſalutis. Eadē rō eſt ſi fiat volūtate eius ad quē ꝑtinet curare de ſalute eiꝰ qui habet mēbrū corruptū aliter autē aliquē mēbro mutilare eſt omnino illicitum.

¶ Queſtio. xvj.

Vtrū aliqū liceat mēbrū alicuiꝰ corporis abſcidere ad vitādum aliqͦd periculū aīe. Rn̄. ſm tho. ibidem ar. iij. dō ꝙ tunc pro ſalute corporis totius licet mēbruʒ putriduʒ precidere qn̄ aliter toti ſubueniri nō pōt quā per mēbri ꝑciſionē qꝛ peccatū ſubiacet voluntati ꝛ ideo in nullo caſu licet mēbrum precidere propter quodcumqꝫ peccatuʒ vitandum. vn̄ criſo. exponens illud mathei. xix. Sūt eunuchi q̄ ſeipſos caſtrauerunt propter regnū celorum dicit non membrorꝫ abſciſione. ſed malaꝝ cogitationū interēptione. maledictiōi. n. eſt obnoxius q̄ membrum abſcidit. Etenī que homicidarꝫ ſunt. talis preſumit. Et poſtea ſubdit. Non concupiſcentia manſuetior ita fit. ſed moleſtior aliunde enim habet fontes. Sperma enim in vobis eſt: ꝛ precipue a propoſito incontinendi. ꝛ vite negligētie. Nec ita abſciſio membri comprimit tēptationes vt cogitationis frenum.

De torneamentis. titu. ij.

Primus ſupra de homicidio. Sed qꝛ ex torneamentis ſepe homicidium prouenit ideo de ipſis agamus ſubſequenter. vbi primo quero.

¶ Queſtio. j.

Goff. Que dicantur torneamenta. Rn̄. ſm Goſ. li. v. t. xiij. de torneamentis in pn̄. Torneamenta dicunſ q̄dam nundine vel ferie in q̄bus milites ex edicto conuenire ſolent ꝛ ad oſtentationem viriū ſuaꝝ ꝛ audacie temere congrediūſ vt extra. e. c. j. Concordat ray. e. ti. Glo. vvil. dicit hic ꝙ torneamenta dicunſ nundine vt patet. e. t. c. j. qꝛ ad ea conueniūtur a diuerſis partibꝰ ꝛ cauſa lucri ſicut ad nūdinas. dicuntur etiā ferie ibidem ꝛ hoc a feriando

Hoſti qꝛ tunc milites vacāt ab alijs operibus rei familiaris

¶ Queſtio. ij

Quare torneamenta ꝓhibeātur Rn̄. ſm ho. ea. Ru. §. ij. propter mortes hominum ꝛ animarum pericula q̄ inde ſepe proueniūt: vt dicitur extra eo. ti. c. j. Debent enim futura pericula preuideri ꝛ debet quilibet diſcretus ſibi proſpicere i futuruʒ qꝛ debet cogitare hoc euenire poſſe. vt extra de elec. licet. Dicit etiam Goſ. hic ꝙ ludus ille noxius eſt ꝛ ideo reprobatur. vt. ff. ad legem aquili.

Glo l. Nam ludus. quis aūt ludos appellet ex quibus crimina oriuntur vt in prohemio. ff. circa finem. Dicit glo. vvilli hic ꝙ cum torneamenta prohibeantur a canonibus vt patet extra eo. t. c. j. Conſtat qͦd mortaliter peccant torneatores cuʒ faciāt cōtra prohibitionem. Si autē non eſſent prohibita nō eſſet peccatum torneare dum tn̄ hoc fieret cauſa diſcendi vſum armorum ad impugnandum infideles ꝛ ob defenſionem patrie vel rei publice Raymūdꝰ.

¶ Queſtio. iij

Que ſit pena pugnantium in torneamentis. Rn̄. ſm Ray. §. ij. pena pugnantium ibi eſt. qͦd ſi aliquis talis exercens torneamentum aliquē occiderit etiam caſu reus eſt homicidij ꝛ irregularis erit. qꝛ ludus talis noxius eſt ꝛ illicitus. ꝛ ideo quicquid ex eo ſequitur imputādum eſt ei. arg. extra de preſumptionibus. c. j. dictum eſt etiā de hoc ſ. t. precedenti. q. xix. quid iuris ꝛ. q. xxj que ſit pena. Item hi qui ibi moriuntur prohibentur in cymiterio ſepeliri. vide de hoc li. j. tit. vlti. de ſepulturis. q. iij. q̄ prohibentur. Cōcordat his Hoſt. ꝛ goff.

¶ Queſtio. iiij.

Quid de militibus qui ad torneamenta. accedunt animo pugnandi non tamē occidunt nec percutiunt cum ab alijs aliqui ſunt occiſi Nū quid tales milites poterunt promoueri. Rn̄. ſecūdū Goſ. ꝙ non eo qͦd ad rem dānatā ꝛ prohibitā Gof acceſſerunt. Idem Hoſti. §. iij. que pena. v. quid de militibus, ꝛ plenius ibi.

¶ Queſtio. v.

Quid de his qui alijs bellis interſunt nec tn̄ occidunt nec mutilant. Rn̄. ſm Goſ. ibidē ꝛ Hoſti. ꝛ ray. dō ꝙ ſi quis interſit bello licito nec occidit nec mutilat nec cām mortis preſtat ſi alias ſit ydoneus poterit promoueri nihil enim intereſt qͣſ occidat vel cauſam mortis prebeat. vt. ff. ad. l. cor. de ſic. l. nihil. Nec indigent diſpēſatione vt dicit hic glo. vvil. Si vero in bello illicito ꝛ hoīes ſunt occiſi ibi. etiam ſi non per iſtos ei imputatur propter culpam precedentem ꝛ ita non poterit ꝓmoueri. xv. q. i. c. vlti. de peni. diſt. j. ſi quis cū telo. tar. a contrario ſenſu extra de clerico percuſſore preſētium ꝛ extra de homicidio. Continebatur. Et melius vt dicit Hoſtien. ibidem li. di. Si quis poſt acceptum ꝛ. c. precedenti. Addit Ray. videtur tamen ꝙ cum talibus epiſcopus poſſit diſpenſare. dummodo nec mors nec mutilatio fuerit ſubſecuta. ar. extra de clerico pugna. in duello. c. j. ꝛ. ij. Glo. dicit non fuerit ſubſecuta per illos. ſed licet fuerit ſubſecuta per alios. Uide de hac materia ſupra titulo proximo. q. xxxj. Quid ſi plures. et. q. lxiij. quid de clerico

¶ Queſtio. vj.

Quid de illis que milites vel alij lucrantur i torneamentis nūquid poſſunt retineri. Rn̄ ſm glo. vvil. hic contra legem torneamentoruʒ lucratur quis ibi aliquis qui non eſſet de coruʒ ſocietate aliquē fugiētium caperet tenetur reſtituere illud illi a quo habuit ſi ſcit a quo aut dare pauperibus pro eo ſi habet vnde poſſit. Si autem ſm legem torneamentorum non tenetur reddere illi a quo habuit ſed in foro penitentiali inducendꝰ eſt quod idem eroget in pios vſus. Si autē nolit hāc penitentiam ſuſcipere non credo ꝙ ſit compellendus ad eam ſuſcipiendam. Sed debet ei penitentia iniungi ꝛ abſolutio impendi. Nec ex hoc ſolo quod taliter acquiſitum non vult erogare: eſt in peccato mortali

De duello. Titul. iij.

Quia ex duello ſicut ex torneamento ſepe ꝓuenit homicidiū. Ideo de duello ſubijciendū eſt: vbi pmo q̄ro.

¶ Queſtio. j.

Quid ſit duellum ꝛ vnde dicatur. Rn̄. ſm Ray. hic ꝛ hoſti. Ray.

lib.v.rub.xiiij. de cleri.pug.in duello.§.j.⁊ Goff.
eo.tit. Duellū eſt ſingularis pugna inter aliquos
ad probationem veritatis.ita videlicet vt q̄ vice-
rit probaſſe intelligatur:⁊ ſi non vicerit defeciſſe
in probatione putetur. Et dicitur duellum quaſi
duorum bellum. Dicitur etiam monomachia q̄ſi
vnica vel ſingularis pugna. Monos enim vnum
machia pugna addit Ray. Dicit etiā vulgo in ple
riſq; partibus iudiciū eo ꝙ ibi dei iudicium expe
ctatur.

Queſtio.ij.

AN duellū ſit licitū vel nō. Rñ.ſm Ray.illici
tū eſt q: nō dꝫ fieri ēt īter laicos.lꝫ eñ dauid
duellū inierit cū Golia nō tñ illud eſt pro lege ſu-
mēduꝫ.vi.ij.q.v.monomachiā. Itē q: ꝑuilegia pau
coꝝ cōcꝫ.l.nō faciūt.vt ait Hiero.xxvj.q.ij. Nō exē
plo. Itē q: eſt ꝯtra illud ꝑceptū. Nō tēptabis dñm
deū tuū deutero.vj.⁊ math.iiij. Contra ꝙ nſſo nō
Gof. faciēdū eſt.xxij.q.ij. Querit cur patriarcha. Itē ex
Hoſti. preſſe prohibetur etiā in.l.ſeculari.C.de gladiato
rib⁹.l.vnica vbi dicit cruēta ſpectacula.idcirco iu-
re ciuili ⁊ domeſtico nō placēt.q̄propter olno gla-
diatores eſſe prohibēn⁹. Nec obſtat qd crimē leſe
maieſtatis crimē ꝑduellionis appellat.q: illud nō
fit ideo ꝙ in illo crimie ⁊ nō in alijs ſit admittēdū
duellū prout q̄dā male intellexerūt. Sed q: ꝑduel-
les dicunt hoſtes vult ergo dicere crimē ꝑduellio-
nis.i.crimē hoſtile.ff.de ver.ſigni.l.quos nos ho-
ſtes. Concordat et his Gof.⁊ Hoſti. Concordat ēt
Tho.in ſum.q.xcv.art.viij.vt patuit.ſ.li.j.ti.xj.de
ſortilegijs.q.ix.quid de iudicio ferri

Queſtio.iij.

Ray. VTrum in duello cōſuetudo generalis aliquē
excuſet a peccato mortali: Rñ.ſꝫ ray. Dicūt
quidā ꝙ ſic.nō approbo:cū ſit ꝯtra preceptum dñi
vt ꝑdictū eſt:alij diſtinguunt vtrum q̄s offerat an
ſuſcipiat duellum:⁊ ſi ſuſcipit aut ſuſcipiat ſpōte:
vel delatuꝫ a iudice. Dicūt eñ eum q̄ offert ⁊ eum
Cōſuetudo. q̄ ſponte ſuſcipit peccare mortaliter. Eum vo qui
ſuſcipit iudice cōpellēte non peccare q: non ſpōte
facit illud.ſed innuitur cum alter non poſſit eua-
dere periculū corporis.vel reꝝ ſuaruꝫ.qd enim q̄s
facit ad defenſionem ſuam vel rerum ſuarum lici
tuꝫ iudicat.extra de homi. Interfeciſti hec opi. to
lerabilior eſt. Sed nec illā admicto vñ dico cuꝫ ala
no ſine exceptione ꝙ nulla conſuetudo vel verius
corruptela poteſt aliqueꝫ excuſare.q: diuturnitas
temporis nō minuit pctā ſed auget extra de ſymo.
nō ſatis.⁊.c.cū in eccleſie.peccāt ergo omnes mor
taliter ſꝫ differēter.grauiter eñ peccat q̄ ſuſcipit
etiam propter quantumcunq; metum attenuat:
tamen peccatum eius eſt multum propter pericu
lum perſone vel reruꝫ.xxxij.q.v. Ita ne.extra ꝙ me
tus cauſa.ſacris. Ille autem qui ſponte ſuſcipit⁊ il
le qui offert. Item iudex q̄ defert vel preſtat auto-
ritate Item aſſeſſores ⁊ qui dant ex hoc conſilium
auxilium vel fauorē. Item ſacerdotes qui dant be-
Glo. nedictioneꝫ.ſicut alicubi cōſuetudo eſt ſm glo.iſti
omnes peccant longe grauius. Item ſi cōtingeret
aliquem ibi mori omnibus imputaretur homici-
dium ⁊ omnes fierent irregulares.xvij.q.iiij.oñs.
⁊ ſupra de homicidio.⁊.q.lxij.quid de homicidio.
⁊.q.xxj.que ſit pena.⁊.q.lxij.circa finem quero. Cū
hac vltima opinione concordant Gof.⁊ Hoſti.⁊ re
probauit tam primam opinionem quam ſecūdā
qui circa hoc diſtinguit. Idem etiam dicit idem
Hoſt.e.ti.in glo.ſup.j.c. Addit poſtea Ray. Si
ergo alicui clerico offeratur duellum.nullo modo
ſuſcipiat per ſe vel per aliuꝫ quē ponat loco ſui:q:
de iure deponi dꝫ extra.e.ti.c.j.⁊.ij.ſꝫ defendat eū
epiſcopus ⁊ eccleſia efficaciter q: de ſua iuriſdictio
ne eſt. Nec laic⁹ poteſt aliquid ſtatuere vel iudica
re de ipſo.extra de iudicijs.at ſi clerici.⁊ de foro cō
peten.c.j.⁊.ij.xj.q.j.c.i.⁊.ij.⁊ fere per totaꝫ queſtio
nem.vtrum autem eccl̄ia ꝓpter ſcandalum dimit
tere debeat quin ꝓcedat contra laicos taliter exce
dentes. Require infra lib.iij.titu.xxx.de ſcandalo
⁊ perplexe.q.viij. Quero etiā hic glo.tamen vvil.
hic contra predictos ſolennes doctores ſentit cum
ſecunda opinione. Et dicit ꝙ illa videt rōnabilis
⁊ maxime vbi innocēs accuſat de crimine ad mor
tem.ꝙ ſi duellum oblatū recuſauerit ſtatim ſuſpē
detur.durū eñ videt dicere ꝙ talis teneat potius
ſuſtinere ſe ſuſpendi q̄ ſe defendere in duello. Et Opinio
forte diſtinguendū eſt inter ſuſcipientē duellū ob
latum in cauſa criminali:⁊ ſuſcipientē in cā ciuili
de rebus tꝑalibus:vt dicat ꝙ in ꝑmo caſu licitum
ſit ſuſcipere duellum:non offerre in ſecundo caſu
nec offerre nec ſuſcipere licet:tñ in tꝑalib⁹ debeat
quis potius qd̄libet damnū pati q̄ ſic duellū ſuſci
pere. Sꝫ cū res ſuas liceat armis defendere: caſq;
defendendo raptorem occidere ſi aliter defendere
non pōt:quare non pōt eas defendere l duello niſi
ꝙ ipſe offerat. Sed ꝙ ei a iudice offert vel potius
infertur.ꝓpter hoc credo ꝙ hec opinio rōne nō ca
reat:⁊ ſic benignior potius ſit tenēda ne videamur
omnes illos damnare qui ſe defendunt in duellis
vel res ſuas. De ſacerdote aūt non credo ꝙ liceat
ei duellum ſuſcipere vel offerre:nec in cauſa cri- Contrariū.
minali nec in cauſa ciuili:nec conſulere ꝙ offerat
vel ſuſcipiatur. Hec omnia vvill's. Contra vvillm
ſufficiat qd duellum ꝓhibitum eſt vt patuit.ſ.q.
proxima.⁊ extra de purga.vulg.per totum.⁊.ij.q.
v.monomachiam. Super quo.c.dicit glo.ſic. Cuꝫ
ergo tales peccent mortaliter non eſt eis euchari-
ſtia danda.de conſecra.diſtinc.ij.⁊ ſi non. De hac
etiā materia vide.ſ.de homi.q.xij.quid de homi-
cidio neceſſitatis.⁊ ſequenti.vide quoq; de hoc in
fra lib.iij.titu.xxj de purgatione ⁊ inquiſitōe.q.ij.
quot ſint.⁊ ſequenti.

Queſtio.iiij.

QUid de illis clericis qui afferunt reliquias
pugilibus ad iurandum:nunquid fiunt ir-
regulares ſi ſequatur homicidium in illo duello.
Rñ.ſm glo.hoc videt magiſter hic innuere ꝙ ſic: Glo.
vt patet queſtione precedenti ꝓxima:quia vident
coadiuuare.ad hoc ꝙ duellum fiat ſicut ⁊ illi qui
dicunt benedictionē. Tamen durum videtur hoc
dicere de illis qui ſolūmodo afferūt reliquias ad
iurandum. Non eſt tamen ſecurū dicere ꝯtrariū.

Queſtio.v.

QUid de epiſcopis ⁊ capitulis ⁊ abbatibus q̄
in curia regum ſubire duellum cogunt aut
res eccleſiaſticas amittere. Item quid de clerico
ſeculari qui conuenitur vel conuenit alium in fo-
ro ſeculari de feudo. Quid etiā de epiſcopis ⁊ ab-
batibus habentibus regalia ⁊ iuriſdictionem tem
poralem ſicut principes ſeculares in quoꝝ curijs
iudicantur hec duella. Rñ.ſm glo.hic ſuper ꝟ.de
poni. In omnibus hmōi caſibus ſi epiſcopi vel ab
bates offerūt vel ſuſcipiūt duella per ſe vl ꝑ alios
de ſpeciali mandato eorum aut iudicant in curijs
ſuis inter ſubditos ſuos aut preſtant autoritatem
ſpecialem iudicantibus peccant mortaliter. Et ef
ficiuntur irregulares ſi ſequitur mors. Si aūt alia
fiāt per yconomos ſeculares vel ꝑ balliuos ⁊ ꝑpo-
ſitos hmōi epoꝝ vl capituloꝝ ⁊ abbatū ⁊ clericoꝝ
ſecularium

ſecularium adminiſtratores ſine ſpeciali mandato eorum licet hmõi epi capſa z abbates peccent mor taliter z grauiter ſicut credo talia fieri ſuſtinẽdo i curijs ſuis. ſeu ballinoꝝ ſuoꝝ z diſſimilando cũ ſci ant. Nõ tñ incurrũt irregularitatẽ ex quo nõ ꝓre ſtãt ſuper hoc ſpecialẽ autoritatẽ ſꝫ precipiãt bal liuis ſuis. qđ faciant iuſtitiam in tali vl̃ in tali cau ſa qꝛ in tali generali mãdato nõ intelligit aliquid mãdare de duellis iudicãdis offerendis: vel ſubeũ dis z in hmõi caſibus. Si rex vel alius princeps vel let perſonã eccleſiaſticam compellere ad duellum aut propter recuſatũ duellũ auferre ei bona eccle ſie ſue: vel ſua debẽt epi ſe inuicẽ viriliter iuuare. Credo etiã qđ omnia mala debẽt potius tolerare z feuda z terras dimittere ꝙ̃ tali malo male con ſentire. credo ẽt ꝙ i publicis ꝑdicationibꝰ põt hoc intimari laicis ſecularibꝰ ruſticis z plebibꝰ dũ tñ mature z modeſte z q̃ſi per modũ ꝯpaſſionis dica tur ꝙ q̃ hoc faciunt nõ ſunt in ſtatu ſaluandoꝝ. Et hoc pſertim in his locis niſi ſup hoc creduntur iu ris ignorãtia laborare q̃ ignorantia epis z abbati bꝰ z ceteris eccleſiaſticis perſonis nõ ẽ tolerabilis quicq̃d ſit de ſclaribus. Et q̃ dicta ſunt intelligas: ſimiliter de iudicio ferri candẽtis z aque feruẽtis z miſſionis ſup aquas z alijs publicis iudicijs

¶ Queſtio. vj.

Pena duelli. Quae ſit pena pugnãtiũ in duello. Rñ. ſꝫ ray. pena eoꝝ eſt depoſitio ſi erãt clici. Si tñ ex

Ray. inde nec mors nec mẽbroꝝ ſit diminutio ſubſecuta poterit erga eos ſuus eps diſpẽſare: ſi alſ neceſſi tas vel vtilitas hoc expoſcat. extra. eo. c. i. z. ij. ſi tñ ſacerdos vel alius clericus in duello ſpõte oblato vel ſuſcepto ab ipſo amiſiſſet partẽ digiti. ſed non tantã quin ſine ſcandalo poſſet celebrare ſolẽniter põt quãtũcũqꝫ ſit grauis exceſſus eps cũ tali poſt peractã penitentiã diſpẽſare extra. eo. c. j. Itẽ vt di cit decre. extra. eo. t. c. ij. talis ſi mors inde ſequat: homicida eſt ſiue per ſe pugnet ſiue per aliũ nec cum tali diſpẽſat in officio ſed in beneficio haben do poterit cũ eo miſericorditer diſpẽſari. hoc autẽ bñficiũ poterit habere vt titulũ ſm Gof. Secũdũ alios habebit ipm tñ vt ſtipẽdiũ. ſicut laicus. ex tra eccleſiam ſu. xxxij. d. q̃ vero. Dicit Hoſti. ꝙ cũ tali. ſ. qñ ſequat homicidiũ ad bñficiũ habẽs curã aiaꝝ nod diſpenſabit inferior papa.

De ſagittariſs z baliſtariſs

Titulus. iiij.

Supra dictũ eſt de homicidio in genere: ſed qꝛ ſagittarij z baliſtarij homicidia ſepe committunt ideo de ipis ſubicien dum eſt.

¶ Queſtio. j.

Quero ergo qñ ꝯceſſuꝫ ſit vel ꝓhibitũ exer cere hãc artẽ. Rñ. ſm Ray. poſſunt xpiani

Ray. exercere hoc offm ꝯtra paganos z nr̃e fidei pſecu tores ꝯtra xpianos aũt z catholicos nequãꝙ̃. vñ di cit Inno. extra. e. t. c. vnico artẽ illã mortiferã z odi bileꝫ baliſtarioꝝ z ſagittarioꝝ aduerſus xpianos z catholicos exerceri de cetero ſub anathemate ꝓ hibemꝰ. Dicũt tñ q̃dã ꝙ i bello iuſto poſſit hoc of

Baliſtaria. ficiũ exerceri z ꝯtra xpianos. qꝛ i tali bello vt dicit Aug. cũ qs iuſtũ bellũ ſuſceperit vtrũ a ꝑte pugnet aut ex inſidijs nihil ad iuſtitiã intereſt. Dñs etiaꝫ iuſſit ieſuꝫ naue vt pꝫ ioſue. viij. vt cõſtitueret ſibi retrorſuꝫ iſidias. i. inſidiãtes bellatores. xxiij. q. ij

Gof c. dñs. Itẽ dicit gre. ibidẽ. q. viij. z ꝑdẽ ꝯcordat his Gof. li. v. t. xv. de ſagittarijs. Et hoſti. ea. rub. z gl. hic z ber. i glo. qđ aũt bellũ dicatur iuſtum. vide. in fra. t. proximo. q. xlv. quod exiguntur.

¶ Queſtio. ij. Ray

Quae ſit pena exercẽtiũ hoc offm cõtra ea q̃ ſu periꝰ dicta ſunt. Rñ. ſm ray. Pena eoꝝ eſt anathema vt patet ex fine decre. preallegate. q. pre cedẽti. Et dñt q̃dã ꝙ eſt canon late ſnĩe vt ipo iure ſit excõicatꝰ q̃ ꝯtra fecerit. ꝙ dicũt vbicũqꝫ talis for ma exprimit ſub pena excõicationis vel ſiſis diſt. lxiij. ſalonitane. Joã. z multi alij dñt ꝙ hmõi ꝟba non habẽt vim ſnĩe tantũ ꝯminationis. vt. C. ꝯmi nationes epiſtolas. l. i. z hec opinio verior eſt. Nõ ſunt ergo excõicati ꝑdicti baliſtarij ſed a iudice ex cõmunicãdi. Cõcordant in hoc glo. h z Gof. z Ho. z Ber. in glo. ſup eadẽ decre. z Inno. extra de ſent. ex. in glo. ſup. i. c. Hoſti. ꝟo in glo. ſup idẽ. c. z Hu. dicũt ꝙ hmõi ꝟba qñ ſit ꝓhibitio. a lege. i. a cano ne ꝯminatio eſt. xxx. di. ꝑ totũ. Qñ ꝟo a iudice tũc eſt canon late ſnĩe dicat tñ iudex hec verba profe rẽs hoc intendat. Cõcordat cũ hoc glo. h z infra. li bro. iij. t. xxxiij. de ſen. ex. ꝗ. xxvij. Itẽ dicit dñe ſup ꝟbi. equipollẽtia. Et addit hoſti. dicẽs z puto ꝙ iu dici in hoc credẽdũ ſit qñ dicit ꝙ ſic vel ſic intẽderit Sed anteqꝫ hoc declarauerit puto excuſatũ illũ q̃ ſniam nõ ſeruauit cũ ꝓbabiliter credere poterit ꝙ

ꝯminatio tñ eſſet. vide gñalius de talibꝰ ſentẽtijs infra li. iij. ti. xxxiij. de ſen. excõ. q. lxix. quid ſi dicat iudex z ſequẽtibus. Hoſti

De raptoribus ꝑdonibꝰ incendiarijs.

Titu. v.

Poſtq̃ vidimus de homicidio. quo pec cat directe in pſonã ꝓximi. Cõſequẽter dõ eſt de q̃buſdã alijs q̃bꝰ lꝫ nõ ita ſtri cte tñ in proximũ delinquat. Et primo de raptoribus.

¶ Queſtio. j.

Primo ergo q̃ro qs dicat raptor. Rñ. ſm ra. co. t. circa prin. Raptor dicit duobus modis Ray

Eſt eñ raptor hominũ z ꝑcipue feminaꝝ: z raptor reꝝ. Et dicit ꝓꝑe rapina reꝝ raptus mulieꝝ Glo. maxime virginũ. Cõmittit aũt crimẽ rapine ꝓꝑe cũ per violẽtiã. ſ. vi apte qs rapit res alienas vndecũqꝫ excepto loco ſacro vel re eccleſiaſtica qꝛ tũc cõ mittur ſacrilegiũ vt patuit. ſ. t. de ſacrilegio. ꝯmit tit ẽt crimẽ raptꝰ dupliciť videlꝫ cũ ipa puella vio lẽt rapit. ſ. vt i ꝑpetuũ teneat. Itẽ cũ nõ ipa violẽt Raptus.

rapit ſꝫ vſꝰ exꝰ ea ꝓhibẽtes violẽt vſurpat. xxxvj. q. i ꝗ. ex ho. itẽ tũc demũ ꝯmittit raptus cũ ipe raptor nõ deſpõſauerat ꝑmo puellã. xxxvj. q. j. lex illa z. q. ij. de puellis. Si qs ꝟginẽ extra e. t. cũ caꝫ itẽ raptꝰ large ꝯmittit nõ ſolũ i ꝟginẽ. Sed ẽt in viduã z ſci monialẽ. xxxvj. q. ij. raptores Si qs nõ dicã. Con cordat his Tho. in ſum. q. cliij. ar. vij. z. x. ꝓſid. tñ videt accipere raptũ ꝓ quolibꝫ illicito coitu. xxxvj q. ij. raptus eſt illicitꝰ coitꝰ a corrũpẽdo dictꝰ. vñ vt planiꝰ itelligas differẽtiam iſtoꝝ crim nota ꝙ ali ud eſt fornicatio. aliud ſtuprũ. aliud adulteriũ. ali ud inceſtꝰ aliud raptꝰ. Fornicatio lꝫ videat eẽ genus cuiuſlibet illiciti coitꝰ q̃ ſit extra vxorẽ legimã. tñ ſpãliter itelligit i vſu viduaꝝ vl̃ meretricũ. vl̃ ꝯcu binaꝝ. Stuprũ aũt ẽ ꝓꝑe ꝟginũ illicita defloratio qñ videlicet non precedẽte ꝯiugali pactione vtri uſqꝫ voluntate ꝟgo corrũpit. ¶ Adulteriũ vero eſt alieni thori violatio. vñ adulteriũ dicit quaſi ad al Adulteriuꝫ.

terius thorũ acceſſio. ¶ Inceſtus eſt ꝯſanguineaꝝ vel affinium abuſus. vel etiã vt dicit glo. hic ſancti monialium. ¶ Raptus ꝯmittitur cũ puella violẽ ter a domo patris ducitur vt corrupta in vxorẽ ha beatur. ſiue puelle ſolũmõ ſiue parẽtibus tñ ſiue vtriſqꝫ vis illata ꝯſtiterit. hec omnia q̃ ponit h ra. ob illo. ꝟ. vñ vt planius habẽtur. xxxvj. q. i. ꝗ. cũ er go. ponit etiam h Gof. li. v. tit. xvij. de raptoribus.

Iteſtus. ¶ Quod autem dicitur hic de raptu: qđ ſit vt corrupta in vxorem habeatur. Glo. dicit hic vel in cõcubinã q̃ raptus cõmittitur. vbi nihil ante de nuptijs agitur extra. c. cum cauſam.

¶ Queſtio. ij.

Tho. OCcaſione enumerationis ⁊ diſtinctionis p̃dictorum criminũ quero q̃d ſit grauius vel min⁹ graue inter peccata luxurie. Rñ. ſm Tho. in ſum. art. xij. dđ q̃ grauiſſimum inter omnia genera peccatorũ luxurie eſt vicium contra naturã. Sicut augu. dicit in li. de adulterinis ↄiugijs q̃ tranſgreditur id qđ ſm naturã determinatũ eſt tãq̃ p̃cipiũ circa vſum venereum. poſt hoc. eſt inceſt⁹ q̃ eſt ↄtra naturalẽ reuerẽtiam quã debemus perſonis coniunctis: alie autem ſpecies ſunt cõtra rectã rationẽ ex ſuppoſitione tñ naturalium p̃ncipiorum. Magis aũt repugnat rationi qđ aliquis venereis vtatur. Non ſolũ ↄtra id qđ ↄuenit pli generãde: ſʒ ẽt cũ iniuria p̃ximi. Et ideo fornicatõ ſimplex eſt minima. inter ſpẽs luxurie. Adulterium aũt grauius eſt q̃ ſtuprũ q̃ maior iniuria fit in abuſu mulieris alterius poteſtati ſubiecte q̃tum ad vſum generationis q̃ ad ſolã cuſtodiã. vtrũq̃ aũt aggrauatur per violentiã. Et ideo raptus v̾ginis eſt grauior q̃ ſtuprũ. ⁊ raptus vxoris q̃ adulteriũ hec etiã omnia aggrauãtur ſm rationẽ ſacrilegij: q̃ſi. ſ. pſona deo conſecrata rapitur. Itẽ inter peccata cõtra naturã grauiſſimũ eſt pctm̃ beſtialitatis. ſ. vbi ñ ſeruat̃ debita ſpecies. ¶ Poſt hoc aũt vicium ſodomiticũ

Sodomiticum. vbi non ſeruat̃ debitus modus concubẽdi. Magis aũt ſi nõ ſit debitũ vas. q̃ ſi nõ ſit debit⁹ mod⁹. Minus autẽ inter pctã ↄtra naturã. eſt pctm̃ molliciei qđ ↄſiſtit in ſola obmiſſione concubitus ad alterũ

¶ Queſtio. iij.

QUe ſit pena raptoris rerum. Reſpõdeo ſm Raymum. §. ij. Pena raptoris. Pena eius ſecundum leges eſt quod infra annum punitur in

Ray quadruplũ: poſt annũ in ſimplũ. ff. vi bo. rap. l. j. in quadruplo autem ipſa res continet̃ vt ibidẽ dicit̃. Et hoc ſi agatur ciuiliter contra eum. i. ad penam pecuniariam. Si vero agitur criminaliter contra eum tunc propter vim p̃uatã id eſt ſine armis illatam re⁹ deponitur. ab ordine rerum. Glo. i. ab or-

Pena raptoris. dinatione rerũ ſuarum q̃ amittit factionẽ teſtamenti. propter vim aũt publicam. i. cũ armis illatam deportatur in inſulam. ff. de vi p̃ua. l. vlti. inſti. de publi. iud. §. item pena canonica eſt multiplex. p̃ma vt excõicetur non ſolũ a ſuo ep̃o. ſʒ etiã ab illo in cuius ep̃atu rapinam fecit. extra. eo. ti. j. ⁊ vj. q. iij. placuit. Item denegat̃ ei pñia niſi reddat ablata. vel plena ſecuritatẽ faciat de reddendo: ſi tñ hʒ vñ reddere poſſit Si v̾o cũ poſſet ſatiſfacere noluit: ſʒ ↄtumaciter diſtulit accipere pñiam vſq̃ ad mortis articulũ: cũ iam non habeat vñ ſatiſfaciat tunc ſi pñiam petat dabit̃ ei etiã viaticũ ⁊ ſepultura: ſi heredes vel alij p̃pinqui velint ſatiſfacere p eo. Immo vt dicit hic glo. cõpellendi ſunt ſatiſfacere: quatenus hñt de bonis eorum quib⁹ ſucceſſerũt ⁊ ſic intelligit̃ illa decre. extra. eo. ti. in l'ris. Si v̾o decedat impenitens priuat̃ vtroq̃. ſ. ſepultura et viatico. extra eo. ti. ſup eo. Cum predictis a p̃ncipio queſtionis cõcordat Goff. Si aũt non hʒ vñ. ſ. reddat nec heredes vel p̃pinqui volũt ſatiſfacere: nec tenent̃ de ſuo niſi velint. Ille tñ fuit hñs ↄtritus et fecit qđ potuit lʒ tarde. In hoc caſu videt̃ predicta decre. Sup eo dicere expreſſe qđ priuabit̃ ſepultura. Et ita ſentiũt fere oẽs doctores ⁊ ſic ad terrorẽ. Sed de hoc caſu require plenius. ſ. lib. j. tit. xvj. de ſepul. q. vj. quid de raptore. Preſbyteri aũt qui cõtra predicta fecerunt ſepeliendo ipm vel ſiſem ab officio et beneficio debent deponi: vt in illa' decre. ſup eo. No. etiam ſm glo. hic q̃ loquit̃ de notorijs raptoribus: nõ de occultis. circa quos maxime nõ debet rigor illius decre. obſeruari. Itẽ Inno. l glo. ſup eandẽ decre. ar. de hoc extra eo. in l'ris. ¶ Itẽ raptor talis in aliquibus caſibus nõ gaudet emunitate eccl'ie: vt patuit. ſ. lib. j. ti. xiiij. de emunita. eccl'ie. q. ij. quam emunitatem. circa princ. ⁊ extra de homicidio. c. j.

¶ Queſtio. iiij.

QUero etiã vtrum rapina grauius peccatũ ſit q̃ furtũ. Rñ. ſm tho. in ſum. q. lxvj. ar. ix. dicendũ q̃ ſic. Quia violentia magis eſt ↄtra volũtatem q̃ ignorantia. Itẽ q̃ per rapinã non ſolũ in- Tho.
fertur alicui damnũ in rebus: ſed etiã vergit i quãdã pſone iniuriã. Qđ aũt homines minus vereçũdant̃ de rapina q̃ de furto. ex hoc eſt: q̃ homines ſenſibilibus inherentes magis gl'iant̃ de virtute exteriori que magis manifeſtat̃ in rapina q̃ de virtute interiori que tollit̃ per pctm̃. ⁊ ideo minus vereçũdantur de rapina.

¶ Queſtio. v.

QUe ſit pena raptoris mulierum. Rñ. ſm Ray. §. iij. pena raptoris. Pena eius ſm leges eſt vt capite puniat̃ ⁊ eius ſubſtãtia rapte applicet̃ ſi ingenuã rapuit. Si v̾o ancillam vel liberã: ſubſtã- Pena raptaris mulorum.
tiam non amittit. ſed tñ decapitat̃. ar. xxxvj. q. j. đ raptoribus. In eo. c. ponunt̃ plura exempla de hac materia. Expreſſius dicitur de decapitatione. C. de raptu virgi. l. j. vt dicit hic Gloſſa. ſm canones raptor efficit̃ ſeruus rapte: niſi velit ſe redimere. xxxvj. q. j. De raptoribus. Itẽ dʒ excõicari cũ fautoribus ſuis. xxxvj. q. ij. c. j. ⁊ iiij. Si tñ rapta velit cõtrahere cũ raptore põt. extra. e. ti. accedẽs. qđ etiã dicit̃ hic q̃ raptor efficit̃ ſeruus rapte. dicit gloſ h̃ q̃ hec pena põt intelligi in foro iudicij. Non autẽ eſt infligenda in foro pñiali. ¶ No. etiã ſm goſ. q̃ pene predicte intelliguntur ſi rapuit mulierẽ honeſtam. Secus ſi rapuit meretricẽ: vt. C. de rapt. vir. Goffr.
l. vna. in p̃n. Nec diſtinguit̃ vtrũ volentẽ mulierẽ quis rapiat an inuitã: ſponſam p̃pam vel alienã coniugatã vel non coniugatã q̃uis acrius puniri oporteat pro adulterio. ¶ Sequit̃ in Ray. ⁊ nota q̃ ſi princeps cõmittat iudici eccl'iaſtico poteſtatẽ puniendi tales. ipſe citra mortem vel truncationẽ vel ſanguinis effuſionem enormẽ. ſ. poterit iubere raptorem incarcerari: vel flagellari: ita ſcilicet q̃ flagella in vindictã ſanguinis tranſire minime videant̃ vel pena pecuniaria mulctari. quos ſi tñ i uenerint adeo enormiter exceſſiſſe. q̃ membri detrũcationẽ: vel mortẽ debeant ſuſtinere: debet reſeruare puniendos regie poteſtati. hec oĩa habes extra. e. ti. in archiepiſcopatum.

Queſtio. vj.

QUid de eo qui deflorat virginem ſolutã. nũ- Glo
quid tenet̃ cã ducere vel maritare ſm q̃ videtur dicere decretalis. extra de adulte. titu. j. Rñ. ſm glo. hic ſup ver. contrahere poteſt. Si deflorat ipſam voluntariã. non tenetur eam ducere vl' maritare. Si autẽ inuitã: aut per dolũ inductam ad cõſenſum in foro penitentiali iniũgendũ eſt ei. quod ei ſatiſfaciat vel componat cũ ea: ad penã aũt predi. decre. non tenetur niſi in foro cauſarum. Et gloſſatores exponũt eam de raptore q̃ ſeducit. i. ſeorſum ducit a domo p̃ris ⁊ extrahit virginẽ per violẽtiã.

¶ Queſtio. vij.

DEinde quero quid ſit predo. Rñ. ſm ray. §. iiij. predo. Duobus modis dicit̃ predo. Nã predo eſt qui alios iniuſte predat̃. vt ſunt qui viatoribus auferunt ſua Eſt etiam predo. miles q̃ querit

vltra

vltra ſtipendium ſibi aſſignatū. vñ Augu. propter
ea quedam ꝓuidentia ſunt militantib⁹ ſtipendia
Gof. coſtituta ne dum ſumptus querit̄ predo graſſetur.
Hoſtienſis. xxiij. q. j. militare. ¶ Idem Gof. ꝛ Hoſti. §. ij. quis
predo. Et addunt. Itē predones dicuntur ꝑlati. q̄
vt ꝓcurationē aut ſeruitiū aliqđ i impēdāt legatoꝝ
alij plus extorquent a ſubditis. ꝙ ſoluant: ꝛ in eoꝝ
damnis lucra ſectantes querunt ꝑdā potius quaꝫ
ſubſidiū in ſubiectis vt extra de immunitate eccle
ſiarum q̄ plerique. ¶ Addit hic ſpāliter Hoſtiē. qđ
quarto dicitur ꝑdo iudex pecunijs ſeu p̄ſmonijs
inhyans qui alienum ac iurgiū reputat predam
ſuam. C. ad legem iuli. repe. omnes vide. infra qō
ne proxima.

¶ Queſtio. viij.

Ray Q Ue ſit predonis pena. Rñ. ſm Ray. ibideꝫ
eadē eſt pena ꝑdonis. ꝙ ꝛ raptoris cū vterque
raptor dici poſſit vt predo contineatur ſub raptore
tanꝙ ſpecies ſub genere edita quos par facinus co
ſquinat ꝛ equat. pena debet ſimilis comitari. als
commmari. xv. q. iij. ſane.

De icendiariis. Rubricella

Incēdiari⁹. S Equitur videre de incēdiarijs. vbi pri
mo quero.

¶ Queſtio. j.

Q Uis dicat̄ incendiarius. Rñ. ſm
Raymun. §. v. incendiarius. dici
tur qui incendit autoritate propria ciuitatem vel
villam. vel manſum vel ſegetem vel rem ſimilem
malo ſtudio. ſiue pro odio ſiue pro vindicta. xxiij. q.
vltima. peſſimā. ꝛ. xij. q. ij. cum deuotiſſimam. Si
aūt faceret iuſſu eius q̄ hꝫ ptātē indicendi belliū
non iudicarē eum incendiariū ſalua diſtinctiōe q̄
habebit̄ infra. e. ti. q. xlv. que exigūt. ꝛ. q. lxix. quid
de his q̄ emerūt. Exponit glo. hic. incendiarius di
citur qui incendit. Glo. aut incendi facit aut icen
diarius ꝯſiliū vel auxiliū ſcienter impendit auto
ritate ꝓpa. Glo. cum non habeat ius mouēdi bel
lum vel indicendi vel manſum. Glo. ibi maneriū
alienū tñ. Si eñi aliqs ꝓpam ſuā domū aut ſegetē
incenderet: lꝫ peccaret re ſua abutendo: nō tñ tene
tur pena incendiarij niſi dolo malo faceret. ſ. vt ꝑ
incendiū rei ſue aliena bona incēderent̄. Idē vlri.
Ulri. lib. vj. tract. iij. c. xj. §. ſicut aūt. Qđ aūt dicit malo
ſtudio. Exponit Ulri. q̄ ſi faceret hoc ex negligen
tia lꝫ peccaret ſi illa negligentia eēt culpabilis nō
Hoſtienſis. tñ incendiarius vocaret̄. Satis ꝯcordant ꝑdictis
Hoſti. in rubricella de incendia. §. j. ꝛ goff.

¶ Queſtio. x.

Ray Q Ue ſit pena incendiarij. Rñ. ſm Ray. pena
Goffredus incendiarij ſm legē eſt vt qui dolo ignē ap
Hoſti. poſuit igne cremet̄ ꝛ ipſe aut capite puniatur. ff.
de incendio ruina naufragio. qui edes. ꝛ. l. penult.
ꝛ vlti. ff. de penis capitaliū. §. incendiarius. ff. ad. l.
cor. de ſicca. ſi qs dolo. ſm canones. Multiplex eſt
pena. Nā ōis incendiarius eccliaꝝ vel locoꝝ reli
gioſoꝝ vel cymiterij vel ſpatij ꝑuilegiati in circui
tu ecclie eſt excōicat⁹ ipſo iure maiori excōicatiōe
Qui etiā poſtꝙ fuerit denunciatus nō poterit ab
ſolui niſi a papa: vt extra de ſen. excō. tua nos. ꝛ. c.
conqueſti. Et hoc niſi in mortis periculo. Idē gof.
ꝛ Hoſti. §. re. ꝛ qua pena. Tamen ꝟba coꝝ ſūt hec
Incendiarius eſt excōicatus ipſo iure ſi eccliaꝫ vel
Pena incē locū religioſum vel cymiteriū vel ea que ſūt i ſpa
diarij. tio ꝑuilegiato. vt. xxiij. q. iiij. ſicut antiquitus incen
Glo. derit vel fregerit ꝛc. Sed qualr̄ intelligenda ſit de
nunciatio de qua premiſſum eſt. Dicit h̄ glo. q̄ licꝫ
quoſdam intelligit̄ ſi fuerit denūciat⁹ noiatim. i.
expreſſo noie. Secus vt dicūt ſi i gñali vt qñ neſcit̄
quis cōmiſerit incendiū aut etiā qñ ſcit̄. ſed tñ non
fertur excōicatio: niſi in gñali ſub hac forma. Excō
municamus oēs illos qui hoc incendiū fecerunt.
In quo caſu dicūt talr̄ denunciatū in gñali poſſe
abſolui ab epo loci. ego credo q̄ ſiue i gñali ſiue in
ſpāli denūcieṫ. Incendiarius a ſolo papa eſt abſol
uendus preſertim cum dicat Hug. ꝛ iuriſperiti qđ
qñ fertur ſnia ſub hac forma. Nos excōicam⁹ oēs
illos qui hoc vel illud fecerūt. Oēs itelligunt̄ noia
tim excōicati: q̄ ꝛ ſi non ſit ibi expreſſio noīs exp
mit tñ pfecti circūſtantiā. Credo etiam q̄ pape re
ſeruanda eſt hec abſolutio a quocūqꝫ iudice eccle
ſiaſtico ſiue epo ſiue archidiacono fiat hec denun
ciatio: aut etiaꝫ a ſimplici ſacerdote ſi habeat de
ꝯſuetudine ptātem excōicandi ꝛ denūciandi i tali
caſu. Magiſter enī non diſtinguit h̄ a quo fiat iſta
excōicatio aut denunciatio. Nec decreta. extra de
ſen. excō. c. tua nos. Qđ aūt dictū eſt de incēdiarijs
intelligas. ꝛ de effractoribus eccliaꝝ qui ſilr̄ ipſo
iure excōicati ſunt: ꝛ a papa abſoluendi. Silr̄ cum
quis ꝑ violentiā multa enormia in ecclia cōmittit
diruendo altare: vel frangendo crucē: vel enormit̄
tractando corpus chriſti ꝛ ſilia. ipſo iure eſt excō
catus: lꝫ nō frangat eccliam: tñ abſolui pōt ab epo
ſm qđ innuit̄. infra ti. de ſen. excō. q. lxxxix. In qb⁹
caſibus reſeruat̄. ver. ſcđs caſus. ꝛ ver. tertius. quia
non dicit̄ ibi q̄ ſint mittendi ad papā: tales ſicut đ
incēdiarijs ꝛ effractoribus eccliaꝝ. Hec oīa in gl.
ab illo. ꝟ. ſed qlr̄. Et ꝯcordat cū hoc Ulri. ¶ Seqt̄
in Ray. Incendiarij ꝟo alioꝝ locoꝝ non ſunt ipſo Raymund⁹.
facto excōicati ſed excōicandi. xxiij. q. vlt. ſi qs mē
broꝝ peſſimā. ¶ Iſti etiā vt dicit h̄ glo. poſtꝙ fue
rint denunciati nihilomin⁹ poterūt abſolui a ſuis
epis. lꝫ quidā dixerint: qđ etiā iſti a ſolo papa ab
ſoluendi ſint: ſed doctores cōiter ꝯtradicūt. ¶ Ad
dit Ray. tñ oēs. ſ. etiā alioꝝ locoꝝ incendiarij ha
bent̄ excōicati in quibuſdā ptib⁹ vt in theuthonia
rōne ꝯſuetudinis quā papa ſcit ꝛ tolerat. Sꝫ verū
ſola ꝯſuetudo abſqꝫ ſnia vel ꝯſtōne poſſit facere q̄
aliqs reuera excōicat⁹ ſit. dicit Ray. qđ hoc diſpu
tationi relinqt. Gloſ. h̄ dicit q̄ reuera ſine ꝯſtōne Glo.
tacita vel expreſſa non pōt. Sed intelligendum eſt
ex quo papa ꝛ prelati ecclie tales reputāt excōica
tos ꝯſtōne ſuꝑ hoc editā eſſe: ꝛ ita lata eſt ꝯſtō vel
ſnia vera vel preſumpta. Ulri. etiā. §. incēdiarij. di
cit q̄ ſola ꝯſuetudo abſqꝫ ſnia vel ꝯſtōne non pōt
aliquem ſnia excōicationis irretire cum potius ex
ſimplicitate ꝛ ignorantia iuris ꝙ ex ratione proce
dat Hoſti. autem. §. vi. circa fi. dicit q̄ conſuetudo
approbata ipſos reddit excommunicatos. ipſo iu
re ſeu in eccleſijs ſeu in villis incendium commiſe
rint dolo malo quā conſuetudinē dicas ſeruandā
cum ſit optima legum interpretes. Sed vbi nō eſt
conſuetudo de iure ſcripto aliorum locorum: incen
diarij nō ſunt excommunicati. Sequitur in Ray.
Item incendiarius abſolui non debet. niſi damno
reſarcito vel reſtituto ꝛ preſtito iuramento quod
ignem vlterius non apponet. xxiij. q. vlti. peſſimā.
extra de verbo. ſigni. ex parte. in fi. ¶ Item debet
penitere per tres annos. vt in pcallegata decret.
ſi quis domum in illo. c. peſſimaꝫ dicitur q̄ detur
ei in penitētia. vt hieroſolimis vel i hiſpania ꝑ an
num itegrū i ſeruitio dei ꝑmaneat. Cōcorda peni
tentias vel dic arbitrarias. Cum hoc vltimo ſen
tit Ulricus et gloſſa dicit hic quod hoc verius et
facilius eſt. Poſſent tamen concordari peniten
tie vt dicit hic Gloſſa ſic quod vadat hieroſolimi
am vel in Hyſpaniam contra ſarracenos moratu
rus ibi per trienniū vel ille annus integer in quo
erat ibi erit ynus de illis tribus annis de quib⁹ lo

quitur decreta. ¶ Sequitur in Raymun. Item nõ
ſolũ incendiarij.i. qui ignem appoſuerunt ſed eti
am qui mandauerunt vel dederunt conſilium. au
xilium. vel conſenſum debẽt excommunicari. vſq
ad ſatiſfactionem condignã. xxiij.q.vlti. ſi quis mẽ
brorum peſſimam. ¶ Addit hic glo. qđ nec excuſat
in hoc metus aut coactio quecumq cõditionalis
quin incidat in canonẽ. qui incẽdit ſacra loca: ꝛ qn
ſit excommunicandus qui incendit priuatum etiã
vnicum. Quo ad peccatũ aũt mortale metus hu
iuſmodi excuſat non a toto ſed a tanto.

De rapina clericorum ſpecialiter ꝛ quibus ꝛ qualiter bona eccleſiaſtica iniuſte vſurpata vel extorta ſint reſtituẽda

¶ Queſtio .xi.

Poſt hec actur⁹ de rapina clericorum ꝛ modo reſtituendi.
Prius quero an liceat clericis habere propriũ. videturq
non. Hyeronim⁹ loquens de
clericis qui dñm poſſidet: ꝛ
cuꝫ propheta dicit pars mea
domin⁹ nihil extra dñm ha
bere põt. Quod ſi quippiaꝫ aliud preter dñm ha
buit pars eius nõ erit dominus. vbi ſ͠ra. Si aurũ
ſi argentum: ſi poſſeſſiones: ſi variam ſupellecti
Raymũd⁹ lem cũ iſtis partibus non dignatur dominus fieri
Clerici proprium. pars eius. xij.q.j. clericus. Rñ. ſm Ray. §. vij. item
videt. Dico q clerici poſſunt habere propriũ. xij.q
j. epiſcopi ſint manifeſte. Si qua ergo capitula di
cant q clericus non poſſit habere propriũ intel
ligitur ſecundum ſtatum primitiue eccleſie quan
do omnes credentes nihil proprium poſſidebant:
ſed erant omnia cõmunia vel loquuntur de conſi
lio vel de religioſis qui renunciauerunt proprijs
Tho. autẽ in ſum. q. clxxxv. arti. vj. arg. iij. ſic ſoluit
ad autoritatem p̃dictam .ſ. qđ omnis pars eſt mi
nor toto. Ille ergo cum deo alias partes habet cu
ius ſtudium diminuitur circa ea q̃ dei ſunt dum
intendit his que ſunt mundi. Sic aũt non debent
clerici proprium poſſidere .ſ. vt dũ curant propria
defectum faciant in his que pertinent ad cultum
diuinum.

¶ Queſtio .xij.

Utrum clerici poſſint facere teſtamẽtũ. vł do
nare inter viuos. Rñ. ſm Ray. Si clerici ha
bent aliqua de patrimonio vel que ſibi aduenerũt
Clerici teſtari. ex ſucceſſione propinquoꝝ per hereditatẽ vel ex do
natione facta ſibi non intuitu eccleſie ſed perſone
vel de ſcriptura vel alio artificio acquiſiuerint. vel
alio modo ſimili. poteſt de illis cleric⁹ ſecularis in
dubitãter facere teſtamentũ: ꝛ donare inter viuos
xij.q.iij.c.j.ꝛ.ij. extra de teſtamẽtis ad hoc preſenti
bus. q: nos. tenet tñ vel ſi ipſe fecerit heredes eius
tenentur ipſam eccleſiam de rebus illis conſerua
re indẽnem. Si forte aliqua de rebus eccleſie expẽ
dit in meliorationẽ proprij patrimonij: vel etiaꝫ ſi
propter incuriã diligentiã ꝓpriarum rerũ neglexit
res eccleſie: ꝛ ita diminute ſunt alique vel amiſſe
propter culpã ſuam. Et ecõuerſo ſi de reb⁹ ꝓprijs
expendit aliqua in vtilitatem eccleſie poteſt ipſe
vel heredes ſui cum hoc conſtiterit recuperare de
rebus eccleſie vt ꝛ ita hinc inde fiat debita cõpen
ſatio. ꝓbat hoc greg. ij.q. vij. lator in fi. Item con
cilium Bracarenſe ꝛ toletanum. xij.q.iij.c.j.ꝛ.ij.
Idem Hoſti. li. v. rubri. xxxviij. de pe. ꝛ re. §. xxiij. q̃
bus ꝛ qualiter circa prin. Et addit. hoc aũt intelli
gas qñ grauis eſt leſio vel etiã quo ad additionez
vel diminutionẽ rerum mobiliũ vel mãcipiorum
eccleſie. vel etiã redditũum ſuoꝝ. Nec. n. prohibet
prelatus quomin⁹ poſſit de fructibus ꝛ perceptis
redditibus quos ſuos facit aliq̃ erogare. hoc .n. te
net generalis conſuetudo. Si tamẽ in hoc excede
ret, poſſet reprehendi qđ totũ cõmittendum eſt ar
bitrio boni viri. Uide etiam de hoc ſupra. li. j. ti. xv
de decimis rubricella de donationibus. q. vlt. vtrũ
prelati. Quid aũt iuris ſit de reb⁹ ſerui eccleſie qui
ad hoc manumiſſus eſt vt ordinet habebit. īfra li
bro. iij. t. xvij. de ſeruis non ordi. q. j. circa fi. v̄. nota
etiam. ¶ De rebus aũt eccleſie mobilibus vel im De rebus eccleſie.
mobilibus certũ eſt q null⁹ poteſt facere teſtamẽ
tum. tñ de fructibus perceptis ꝛ ceteris mobilib⁹
poterit in egritudine cõſtitut⁹: duꝫ tñ compos ſit
mentis moderate: nõ rõne teſtamenti: ſed elemoſi
ne ac pietatis conferre pauperibus ꝛ locis religio
ſis illis q̃ ſibi viuenti honeſte ſeruierunt ſiue ſint
conſanguinei ſiue alij extra de teſtamẽtis. Ad hoc
preſentibus, relatum. q, dicit hic glo. q clerici non
poſſunt facere teſtamẽtum etiã de mobilibus de ri
gore iuris eſt. De cõſuetudine tñ clerici alicubi fa
ciunt teſtamentũ de rebus mobilibus de fructib⁹ Ulricus.
eccleſie acq̃ſitis. Et Ulri. li. vj. tractatu. iij. c. x. dicit
q de huiuſmodi rebus teſtari nõ eſſet illicitum ni
ſi q: in fauorem eccleſiaꝝ ꝓhibitum eſt vnde etiaꝫ
q: ratio ſuadet oppoſitum. credo niſi hoc conſue
tum eſt qđ de rebus eccleſie mobilibus poſſunt fa
cere teſtamentũ. Nota etiã q dicit glo. xix. q. iij. q:
qđ clericus in poteſtate cõſtitutus teſtari poteſt li
cet de alijs ſecus ſit. C. de epis aut. preſbiteros. Idẽ
Hoſti. li. iij. Rubri. xxvj. de teſtamẽtis. §. viij. qua
liter infirmetur. v̄. q̃d ſi is. vbi dicit q filiuſfamili
as clericus de aduenticio peculio teſtari poteſt.

¶ Queſtio .xiij.

Occaſione predictoꝝ quero. quis ꝛ in q̃b⁹ de
beat ſuccedere clerico morienti. Rñ. ſm qđ
determinat decre. extra de teſtamẽtis relatũ. ij. in
bonis acquiſitis ꝑ eccleſiam ſuccedit eccleſia. Ita
Succeſſio clerici. qđ ſi fuerit de aliqua congregatione ſuccedit colle
gium qđ reꝝ illarũ debet habere canonicã portio
nẽ diſtributionẽ ꝛ curã. vbi autẽ in locũ defuncti.
tñ vnus eſt ordinãdus. is ea bona ſicut ꝛ alia ip̃i⁹
eccleſie in dei timore diſpẽſet. Si aũt habet bona
aliunde acquiſita quã ꝑ eccleſiam. talis vt dicit h̃
Ray. ſi moritur nullo cõdito teſtamẽto ſuccedunt
in omnibus bonis illis ab inteſtato ꝯſanguinei ſꝫ
iuris ordinem. Quibus deficientibus ſuccedit ec
cleſia cuius erat clericus in omnibus. xij. q. v. c. vlt.
extra de ſucceſſi. ab inteſtato. c. j. cũ dilectus in fine
Dicit tñ glo. hic qđ hoc non tenet de conſuetudine
in aliquibus locis quantum ad bona patrimonia
lia imobilia maxime .ſ. q eccleſia ſuccedat i omni
Ray. bus. ¶ Sequit in Ray. Hec aũt vera ſunt vbi res
prelati vel clerici inueniuntur diſtincte a rebus ec
cleſie. Si autẽ nõ apparet vtrũ habuerit aliq̃s res
proprias. vel ſi apparet vel conſtat aliquas habuiſ
ſe ſed non apparet q̃ vel quante fuerint. quid hic
agenduꝫ ſit. varie ſunt opiniones. Ad hoc põt di
ci q preſumendum eſt omnia eſſe eccleſie i tali du
bio niſi probetur contrarium vel dic melius. Cum
dubitatur vtrũ habuerit aliqua ꝓſumitur indiſtin
cte pro eccleſia. vt dictũ eſt donec probet ꝯtrariuꝫ.
Si autẽ cõſtat eũ res aliquas habuiſſe ſed dubita
tur q̃ vel quãte ꝓſumitur pro eo q̃ eſt in poſſeſſiõe
rei de q̃ eſt qđ. vñ ſi eccleſia poſt mortẽ prelati inue
nitur in poſſeſſione. heredibus incũbet ꝓbatio. ſꝫ
ſi heredes ſunt in poſſeſſione probabit eccleſia ar.
xij. q. iij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. q. v. c. j. in fi. ¶ Si tñ aliquis ex
ſeruo factus ſit clericus ꝛ inter res ꝓprias ꝛ eccleſie

diſcerni non pōt debent fieri quatuor portiones: quarum vna danda eſt epō alia eccl'ie. tertia pauperib⁹: q̄rta parētib⁹. extra de ſucceſ. ab inteſt. c. ij.

℄ Queſtio. xiiij.

Quid de prelatis eccl'iaꝝ ꝛ alijs clericis q̄ bona eccl'iaſtica pauperibus debita ꝯſumūt in vſus illicitos: videlꝫ in meretricibus hyſtrionibus ꝯſanguineis potentibus diuitibus ꝛ ſilibus. Nunq̄d tales iudicādi ſunt raptores: videt̄ ꝙ ſic. Primo q2 ꝯtractant rem alienam inuito dn̄o. ait
Hieronim⁹. eīn Hieroni. q̄cq̄d hñt clerici pauperꝫ eſt. xvi. q. j. c. viſi. Item Aug. ſi p̄uatim que nobis ſufficiāt poſſidemus non ſunt illa nr̄a ſꝫ pauperꝫ quoꝝ ꝑcurationē quodāmodo gerimus. Nam ꝓpetatē nobis
Ray. vſurpatiōe dānabili vendicamus. Ad hāc q̄ōnem
hiſtrionib⁹. rn̄det Ray. §. viij. De meretricibus aūt ſic dicēs. Dico prelatos ꝛ clericos q̄ res eccl'ie. talib⁹ ꝛ ſilib⁹ turpibus ꝑſonis ꝯferūt: vel etiā ꝯſanguineis non propter naturā ſuſtentandā: ſꝫ vt faciāt eos diuites de patrimonio crucifixi. Item diuitib⁹ ꝛ potētibus non ꝓpt̄ aliquā cām licitā ꝛ honeſtā: ſꝫ ꝓpt̄ fauorem ꝛ pompam ſeculi tales inquā prelatos ꝛ clericos qui talibus ꝯferūt bona eccl'iaſtica pauperibus debita dico eſſe raptores: ꝛ ꝑ ꝯñs teneri ad reſtōnē oīm. Item eccl'iam defraudare: ſacrilegiū eſt: accepiſſe pauperib⁹ erogandū ꝛ eſurientibus plurimis ꝛ id reſeruare: vel incautū: vel timidū eſt: aut q̄ꝺ apertiſſimi ſceleris eſt ex inde aliquid ſubtrahere oīm predonū crudelitatē ſupat. xij. q. ij. c. gl'ia epi. Itē ꝯcil. toletan. Si illi q̄ nulla ex rebus ſuis paupibus chriſti diſtribuūt eterni iudicis voce condēnabunt̄ in futuro quāto magis hi qui auferūt pauperib⁹ q̄ꝺ nō dederūt. xij. q. ij. ꝛ ſi illi. Itē nedū clericis male ꝯſumēs vel q̄ꝺ nimius malū eſt ſeruans res eccl'iaſticas. Sed quilibet ēt laicus res ꝓpas ſeruans vltra ſumptus ſuos cum ſciat vel videat indigere paupes violentiā ꝛ rapinam dicit̄ cōmittere. Haꝝ th̄ ꝛ ſilium autoritatū intellectū colligere poteris ex his que dicēt̄ infra lib. iij. ti. viij. de hoſpitalitate ordinādi. q. iliij. vbi dare. ꝛ ſequēti. ℄ Nō aūt alique ꝑdictaꝝ autoritatum videnſ dicere ꝙ res clericoꝝ ſunt pauperum nō clericoꝝ. Notauit hug. xij. q. j. expedit ꝙ ꝓpetas rex eccl'iaꝝ eccl'ie eſt: vel dei: nō clericoꝝ ꝛ ꝙ clerici ꝑcipiendo fructus prebendaꝝ ſuaꝝ nō faciunt eos
Vlricus. ſuos quo ad ꝓpetatē ꝛ q̄ꝺ non licet eos expendere niſi in vſus domeſticos ꝛ cās pietatis. Sꝫ Vlri. §. ex his rōnibus aliter exponit. Nam vt ait cū dicitur res eccl'iaſtice pauperꝫ eſſe: hoc nō intelligitur quātum ad ꝓpetatē ꝛ dn̄ium: ſed quātū ad debitum. i. q2 eis res tales debent̄. aliter em̄ paupes non poſſent cōmittere furtū in reb⁹ eccl'iaꝝ ꝛ clericoꝝ. Nec clerici dando pauperibus elemoſynam
Raymund⁹ facerent ſed ſuū paupib⁹ redderēt q̄ꝺ conſtat eſſe falſum. ℄ Sequit̄ in Raymūdo. itē peccant mortaliter: nō ſolū q2 paupib⁹ ſubtrahūt: ſꝫ etiā q2 talibus turpib⁹ ꝑſonis ꝯferūt ꝛ indignis. Aug. Qui venatoribus donāt quare donāt. Qui donant hyſtrionibus: qui donāt meretricib⁹ quare donant. Non naturam ibi attendūt opis dei ſꝫ nequitiaꝫ opis humani. nō homini donāt ſꝫ arti neq̄ſſime. lxxxvj. di. qui venatorib⁹. ꝛ. c. donare. Itē q̄ taliter retinent bona eccl'ie vel ꝯſumūt tot homicidioꝝ rei ſunt: quot paupes in locis vbi habitant fame mortui ſunt: vt patuit. ſ. lib. j. ti. xv. de decimis. q. xlv. que ſit remuneratio. Q̄ꝺ aūt predictum eſt de pctō p̄latoꝝ ꝛ alioꝝ clericoꝝ qui dant ꝯſanguineis ſuis vt faciant eos diuites. Exponit glo. h. ſ. notabiliter diuites vltra ſtatum conditiōis gn̄is eoꝝ vel parentele: vt cū epi de humili gn̄e nati: ꝯſanguineas ſuas maritāt baronib⁹ ꝛ ſimilib⁹. ℄ Nota etiam ꝙ nō ſolū clericis. ſed generaliter omnibus prohibitum eſt meretricibus aliquid donare vn̄ peccant q̄ hoc faciunt patet. lxxxvj. di. q̄ venato Glo.
ribus ꝛ eſt. c. Augu. ꝛ in glo. ibidem.

℄ Queſtio. xv.

De quibus rebus tenētur prelati ꝛ alij clerici male expenſa reſtituere ꝛ cui. Rn̄ ſm gloſſ. hic. Cū quicquid ſupereſt eoꝝ vſibus de prouētib⁹ eccleſiarum debeatur pauperibus: non ſufficit facere reſtitutionē de talib⁹ fructibus eccleſie quos iā habēt vel habituri ſunt. ſi habeant bona patrimonialia vel aliunde q̄ ab eccleſia acquiſita. Niſi quaten⁹ ſubtraherent ſibi de neceſſarijs vel q̄ten⁹ expenderunt circa vtilitatem eccleſie de bonis patrimonialibus aut aliunde quā ꝑ eccleſiam acquiſitis. Cōcordat Hoſtien. ꝟ. quid de his. Idē dicit vl ri. §. tenētur ergo. Et addit q̄ꝺ hanc reſtitutionem debēt facere illis quib⁹ res eccleſie debētur. i. pauperibus eiuſdē loci. Hoſti. dicit ꝙ debēt reſtituere eccleſie. Hoſti.

℄ Queſtio. xvj.

Quero etiā vtrum epi ſemꝑ mortaliter peccent q̄ bona eccleſiaſtica q̄ procurant i alios vſus expendunt q̄ in ſubſidia pauperum. ꝛ eadē queſtio eſt ꝛ ſolutio de alijs prelatis eccleſiarum. Rn̄. ſm Tho. in ſum. q. clxxxv. art. vij. dō q̄ꝺ aliter eſt de proprijs bonis q̄ epi poſſidere poſſunt ꝛ de Tho.
bonis eccleſiaſticis. Nam propriorū bonorū verū dn̄ium habēt vn̄ ex ipſarū rerum cōditione nō obligant̄ vt eas alijs cōferant. Sed poſſunt vel ſibi Prelati.
retinere vel etiaꝫ alijs pro libito elargiri. ℄ Poſſunt tn̄ in eaꝝ diſpenſatione peccare vel ꝓpter inordinationem affectus per quā cōtingit q̄ꝺ vel ſibi plura conferant q̄ oporteat vel etiam alijs non ſubueniant ſm ꝙ requirit debitum caritatis. Nō tn̄ tenet̄ ad reſtitutionē q2 hmōi res ſunt ei⁹ dn̄io deputate. ℄ Sed eccleſiaſticorum bonorum ſunt diſpēſatores tantum vel procuratores. Dicit enim Augu. ad Bonifaciū. Si priuatim q̄ nobis ſufficiant poſſidemus non illa noſtra ſunt: ſed illoꝝ quorum ꝑcurationē gerimus. Nā proprietatē nobis vſurpatione dānabili vendicamus ad diſpenſatorem aūt requirit̄ bona fides ſm illud. j. Corinthi. iiij. Hoc iam q̄ritur inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniat̄. Sunt aūt bona eccleſiaſtica non ſolum in vſus pauperū. ſed etiam ad cultū diuinum ꝛ ad neceſſitates miniſtrorū expedenda. vn̄ dicit̄. xij. q. ij. de redditibus eccleſie vel oblatione fidelium ſoli epō. ex his vna portio emittatur. Due eccleſiaſticis fabricis ꝛ erogationem pauperum profuture a preſbitero ſub periculo ſui ordinis miniſtrentur vltima clericis pro ſinguloꝝ meritis diuidatur. Si ergo diſtincta ſunt bona q̄ debent in vſū eccleſie cedere ab his que ſunt pauperibus ꝛ miniſtris ꝛ cultui eccleſie eroganda ꝛ aliq̄d ſibi retinuerit epſ de his q̄ ſunt pauperibus eroganda vl etiam in vſum miniſtroꝝ aut in cultum diuinū expendenda nō eſt dubiū. quin ꝯtra fidem diſpēſationis agit ꝛ mortaliter peccat. Et ad reſtitutionē tenetur. De his autē q̄ ſunt ſpecialiter ſuo vſui deputata videtur eadē eſſe ratio q̄ eſt de proprijs bonis vt. ſ. propter immoderatū affectū ꝛ vſuꝫ peccet q̄dā ſi immoderata ſibi retineat. ꝛ alijs non ſubueniat ſicut requirit debitū caritatis. Si vero nō ſint predicta bona ſeparata aut diſtincta. eoꝝ diſtributio fidei eius cōmittit̄. vt ſi q̄dē in modico deficiat. vel ſuga bundet pōt hoc fieri abſq3 bone fidei detrimēto q2 non poteſt homo in talibus punctaliter accipere illud q̄ꝺ fieri oportet. Si ꝟo ſit nimius exceſſ⁹

non pōt latere.vñ videtur bone fidei repugnare.
Math.xxv. Et ideo nō eſt abſq; peccato mortali. Dicit̄ enī Ma
thei.xxv q̄ ſi dixerit malus ſeru⁹ in corde ſuo mo
rā facit dñs meus venire quod pertinet ad denini
iudiciū cōtemptū: ⁊ ceperit percutere conſeruos ſu
os qđ ptinet ad ſupbiā ⁊ crudelitatē.māducet aūt
⁊ bibat cū ebrioſis: qđ pertinet ad ſuperfluā ⁊ volu
ptuoſā cōmiſſa. Veniet dñs ſerui illius in die qua
non ſperat ⁊ diuidet eum.ſ.a ſocietate bonoꝝ ⁊ par
tem eius ponet cum ypocritis.ſ in inferno. Tho.I
quadā queſtione de quolibet dicit. Idem iudiciū
omnino eſſe de bonis alioꝝ clericorum Nota etiā
q̄ prelatus tenet̄ de bonis eccleſie amiſſis ⁊ dolo
Ber. ⁊ culpa lata ⁊ leui ſm Ber. ⁊ Ho.extra de officio
archi.in glo.ſup. c.ea que.

¶ Queſtio.xvij.

Quid ſi clericus habeat ſufficiens patrimo
nium nūquid ſuſtentationē poteſt recipere
ab eccleſia cui deſeruit. Rñ.ſm vlri.§.qđ enim di
cendū q̄ clericus etiā ſi habet patrimoniū ſuffici
Ulricus, Hoſt. ens: tñ ſi deſeruit eccleſie pōt ſuſtentari de ſtipen
dijs eccleſie cui deſeruit. Et idē dicit Hoſti.li.j. ru
bri.ij.de reſcrip.§.xiij.q̄ poſſunt obijci. Sed num
quid. ⁊ addit q̄ ſi ſeruitium non faciant ſed in ma
los vſus expendant multiplex peccā cōmittunt.vt
rapinā:ſacrilegiū. ⁊c.hmōi. ¶ Quod autem di
cit hiero.ad damaſum papā. Qui bonis parentū
ſuſtentari poſſunt ſi qđ eſt pauperum accipiūt ſa
crilegium incurrunt.xvj.q.j.c.vlt.hoc intelligēdū
eſt vt dicit vlri.cum extrema neceſſitas pauperuꝫ
hoc requirit,tunc eñ ⁊ ſua tenentur erogare. Ho.
dicit q̄ hoc ⁊ cōſimiles auctoritates ſicut intelli
gunt qđ de ſuperfluo debent largas elemoſinas fa
cere vide etiā de hac materia.ſ.li.j.t.xv.de decimis
q.ix.quid de clericis.

¶ Queſtio.xviij.

Quando illi q̄ male recipiunt bona eccleſie a
Raymūd⁹. perſonis eccleſiaſticis vt predictum eſt tene
antur ad reſtitutionem. Et quibus vel qualiter de
bent reſtituere. Rñ.ſecundum Raymū.§.ix. Sed
q̄ d̄ de focarijs. focarie ⁊ huiuſmodi turpes pſone
indiſtincte tenentur reſtituere ſi poſſunt niſi forte
fuerit eis datum cauſa elemoſine.cū eſſent in ſum
ma neceſſitate.qđ fieri debuit.lxxxvj.d.paſce fame
morientem.quos enim paſcēdo ſeruare poteris: ſi
nō paueris occidiſti. Idē Hoſti. Diuites vo ⁊ po
tentes credo qđ teneantur ſilr ad reſtitutionē ſi il
lud recipiebant per fraudes vel minas vel impor
tunitatem indebitam.vel aliter ſiue ſine iuſta cau
ſa. Clericus tñ vel prelatus excuſaret̄ in tali caſu ſi
dedit vt redimeret vexationē ſuaꝫ a qua nō potuit
alias liberari.extra de ſymonia.c.dilectus ſi.j. Et
Ad ephe.v. apoſto.ephe.v.redimētes tempus . qm̄ dies mali
ſunt. Si vero non ſunt data propter hec opera. Sꝫ
caſu fortuito ppter aliquam cauſam neceſſariam
vel honeſtā venerant. ⁊ impediti non poſſunt redi
re ad ppria. Nec ibi inueniunt aliquid ad emēduꝫ
vel non habent vt emāt hoc ſi procurentur tempe
rate cā hoſpitalitatis ⁊ elemoſine nō dico aliqueꝫ
Ulricus teneri ad reſtitutionem ar.xj.q.iij.quoniam mul
Hoſt.cuſis. tos.xlij.di.quieſcamus. Idem vlri.§.intelligenda.
⁊ ſatis videtur concordare Hoſtiē. Idē dico ſi erāt
bene meriti honeſti ⁊ ſpirituales viri preſertī quia
iam impēderant eccleſie ſuū ſeruitium vel defen
dendo eam cōtra predones ⁊ tyrannos vel preſtan
do ſibi patrocinium in cauſa vel dando ſibi de re
bus proprijs vel ſimilibus modis. Talibus enī te
netur eccleſia repēdere vicem.xij.q.ij.quicūq; ſuf
fragio eccleſiaſticis. Idem vlri.qđ aūt predictū eſt
de reſtitutione clericis faciēda in caſibus pdictis

dicit vlri.ſimpliciter verum eſſe ſm illos q̄ dicunt
res non eſſe clericorum ſed tantū diſpēſatores eſſe
Tunc ēt ipſe Ulri ſentit q̄ nō tenentur niſi ipſe cle
ricus per hmōi donationē factus ſit non ſoluēdo:
ſicut etiā eſt in vſura. Et hoc excepto eo q̄ extorſit
per fraudē vel per minas aut violētiam vel hmōi
hoc enī tenetur etiam ſi clericus ſit ſoluendo. Si
autem clericus non ſit ſoluēdo tenētur ad reſtitu
tionē oēs illi qui illicite acceperūt. Sꝫ cui fiet hec
reſtitutio. Dicit Ray. Credo q̄ autoritate iudicis
penitentialis debeat fieri eccleſie: cui ſic iniurio Ray.
ſe ablatum eſt. Ita qđ illi eidē q̄ dedit niſi cum tur
piter dedit. Tunc.n.non ſibi ſed ſucceſſori ſuo po
terit fieri vel ſuperiori.vt dicit hoſti.vł in vtilitatē
eccleſie cōuertetur vel etiā eiuſdē loci pauperib⁹
ſi hoc expedire videbitur erogetur.ar.xvij.q.iiij.ſi
quis in atrio hoc vltimū.ſ.q̄ detur pauperib⁹ di
cit glo.hic q̄ melius eſt.ſ.q̄ cum indigent paupe
res vel ſuperabundat eccleſia alioquin meli⁹ eſt
qđ in vtilitatem eccleſie paupis ꝯuertat̄. Idem vl
ri. Satis concordat etiā Tho.in ſum.q.lxij.arti.v.
arg.vlti.qđ autem dicit hic Ray.de autoritate iu
dicis penitentialis. Glo.dicit: ſi tñ ſuper talib⁹ diſ
ponendis habeat poteſtatem.

¶ Queſtio.xix.

Quero etiā gñaliter. Quid iuris ſit de his q̄
quis turpiter ſeu per aliqđ factum illicituꝫ
Thomas. acquirit. Et q̄ ſi poſſit retinere vł nō. Rñ.ſm Tho.
in ſum.q.lxij.art.v.arg.ij.circa illicitam dationē ⁊
acceptionem diſtinguēdum eſt. Aliqñ enim ipſa
datio eſt illicita ⁊ ꝯtra legē ſicut patet in eo qui ſy
moniace aliquid dedit.talis meretur amittere qđ
dedit vñ non debet ei reſtitutio fieri. Et q2 etiam
ille qui accepit.contra legem accepit non debet ſi
bi retinere. Sꝫ debet in pios vſus cōuertere. Alio
modo aliq̄s illicite dat.q2 propter rem illicitā dat
licet ipſa datio non ſit illicita ſicut cum quis dat
meretrici propter fornicationeꝫ: vñ ⁊ mulier pōt ſi
bi retinere qđ ei datum eſt ⁊ ſi ſuperflue aliquid p
fraudē vel dolum extorſiſſet tenet̄ eidē reſtituere.
Concordat hic glo. Sed tñ diſtinguit vlteri⁹ dicēs
q̄ vbi trāſlatum eſt dñium in accipientem ⁊ nō cō Glo.
petit repulſio illi cuius fuit res illa diſtingui pōt.
q2 q̄dā ſunt phibita q2 mala. Et hoꝝ q̄dā ſūt q̄ nō
puniunt̄ a iure ciuili in forma iudicij.niſi pena in
famie.vel hyſtrionatus exercitium eorum qui pu
gnāt in arena vel in duello vel opere meretricium
ſolutarum. ⁊ in talibus turpiter acquiſita res tene
ri poteſt ad vſum acquirentis. Quedaꝫ aūt ſunt q̄
puniunt̄ a iure per corporalē penam vel per extor
ſionem turpiuꝫ lucroꝝ. Et taliter acquiſita retine
ri non debet: niſi concedatur ei a penitētiario ſuo.
tanquā alij pauperi. Sed debent in alios pios vſ⁹
Lucra tur pia. erogari. Niſi forte reſtituta ſint iam illis a quib⁹
ſunt habita vel niſi ille qui habet reſtituere velit
eis a q̄bus habuit ad qđ tamē non tenetur ⁊ hmōi
reſtitutio in foro penitentiali indicēda eſt pro par
te ſatiſfactionis. Et ideo ibi late patet officium pe
nitentiarij. ⁊ ibi forte poteſt diſpēſare ſicut in limi
tando tēpore penitētie ⁊ mēſura ieiuniorū. In illis
autē q̄ ſunt mala q2 phibita ſunt. ſicut torneamen
ta ⁊ negociatio clericis ⁊ lucrū aduocationis vel me
dicine in caſib⁹ nō conceſſis. Emere bladū vel vinū
vt poſtea cari⁹ vēdat̄ facere ſerta de florib⁹ ad vē
dēdū quorū vſ⁹ ē frequētī⁹ ad laciuiā.facere decios:
ſimplices ⁊ ſilia ſi tñ talia ſūt phibita. Ex his cōis
Bladum acq̄ſita retineri poſſūt. Lꝫ aūt hec diſtinctio videat̄
eſſe probabilis.q2 tñ pene reſtrīgende ſunt nō am
pliande: ⁊ q̄ nimiū emungit ſanguinē elicit. veri⁹
credo q̄ licet in predictis caſibus bonū ſit. ⁊ ſalu

bre qđ

hoc: qđ penitens inducaẗ in foro pn̄iali ad erogan
dum in pios vſus taliť acquiſita non eſt tñ cōpel
lendus niſi velit. Nec iudicādus eſt non eſſe i ſta
tu ſaluandoꝝ. Si nō velit hmōi pn̄iam recipere:
niſi in caſibus a iure expreſſis: vt in ſymonia de q̄
expreſſum eſt: q2 pecunia ſymoniaca reſtituenda
eſt eccl'ie in cui⁹ ignominiā eſt accepta ſ3 ꝛ h̄ poſ
ſit intelligi qñ recepta eſt de bonis eccl'ie eiuſdē:
vel qñ de hoc agiẗ in foro cōtē. vide de hoc. ſ. eo. li.
de ſymonia. Simił cū qs aliq̄d accipit vt faciat dā
num vel iniuriam vel calūniam alijs: qr tūc nō ille
qui dedit repetit: ſed ille ɔtra quē datū eſt: vt. ff. ð
calū. l. gñalr. §. illud. qđ tñ intelligiẗ qñ agiẗ in fo
ma iudicij quā ſeueritatē nō oportet obſeruari in
Goffredus. foro pn̄iali. Hec oīa in glo. dicit tñ glo. infra eo. t.
§. xiij. circa pedagia ſup ꝟ. teneŋ ei. in ſi. qđ tuti⁹
eſt qđ pecunia ex pacto ſymoniaco acq̄ſita retine
re nō poſſit: etiā in foro pn̄iali: ſ3 ſec⁹ ſit ſi abſq3 pa
ctione fuerit recepta. argu. a cōtrario ſenſu. extra
de ſymo. mandato. Nota etiā ſm̄ Innoc. extra de
emunitate eccl'iaꝝ. in gloſ. ſup. c. q2 plerique. qđ ad
reſtōnē teneẗ qs vbicūq3 ſit furtū rapina. oppreſ
ſio dolus vel calūnia. xiiij. q. v. c. ſi. ex hoc cōprehē
do caſus oēs in quibus cōpetit repetitio: ſiue per
actiōes: vtputa qđ met⁹ cā: vł dolo: vel ɔdicos. ſiue
iudicis officio. Itē idem dicimus. ſ. qđ reſtituere
teneẗ ſiue iure naturali ꝛ ciuili ſit debitū: ſiue iure
naturali tñ: quale eſt qđ debeẗ ſeruo: ꝛ ideo inde
nō faciat elemoſynā ſ3 reſtituat. ſi aūt mathema
ticus. i. diuinator vel meretrix vel ſiſcus. dolo frau
de vel ſuaſionib⁹ induxerūt aliquē vt eis crederet
ꝛ pecuniā daret non cōpetit repetitio cū vtrobiq3
verſeẗ turpitudo: vñ peccator eſt cā poſſidentiſ. ff.
Thomas. de ɔdi. ob turp. cau. ꝟ. aūt. Et cū ſit hec iuſta pn̄ia
etiā in foro pn̄iali eſt ſeruāda. S3 Tho. circa p̄n.
qōnis videẗ dicere ɔtrariū: ſ3 ibi loquiẗ ð ſupfluo
❡ Si aūt ſit indebitū iure ciuili tm̄ vt ſi legatum
de quo potuit detrahere falcidiā. i. potuit diminue
re ſ3 illam legē integrū ſolui credens hereditatem
ſufficere ad oīa nō teneẗ legatari⁹ nihil reſtituere
Quidā tñ dicit ɔtrariū. Itē ɔdēnatus ad aliq̄d in
iuſte non teneẗ ſponte dare ſ3 ſuſe parere debeat.
Idem dicit q vbicūq3 aliq̄d mali quæriẗ vel ex ne
gociatōe vel extorſione: ex q̄ tñ reſtituere nō teneẗ
prudenter facit ſi oīa in elemoſynas dat. xiij. q. v.
qui habetis ꝛ. c. vl. Non tñ dānamus eos ſi here
dibus relinquāt. Si aūt illicitas negociatiōes fa
ciat vel alias iniuſte aliq̄d querat ſine calūnia ali
cui facta ſacerdos d3 ei iniungere: vt bonos vſus
expendat puta erogando pauperib⁹ vel eccl'ijs vł
alijs. ar. xiiij. q. iiij. ſi qs ob. extra de voto. ꝛ vo. re.
magne. qđ ſup his ħ oīa Inno. ❡ Habebiẗ etiam
de materia iſtius qōnis infra eo. ti. q. xxxix. q̄d ſi
accepit iudex. ꝛ infra. eo. li. ti. viij. de negocijs ſecu
laribus in rubricella de illicite acquiſitis p totū.
ꝛ infra lib. iij. titu. xxxiij. de pen. ꝛ remiſ. q. xxxvj.
Qđ ſit falſa. in ſi.

❡ Queſtio. xx.

Specialiter etiā quero q̄d fieri debeat de eo
qđ mulier recepit pro opere carnali. Rñ. ſ3
Glo. glo. hic. Si recepit ab aliquo de reb⁹ ꝓpijs non ec
cleſiaſticis non teneẗ reſtituere: etiā ſi eſt monial
cui datū eſt: ſed acquiriẗ monaſterio qđ accepit.
Meretrix pro opere carnali. Ray. honeſtius tñ eſt q monaſteriū non retineat ſ3 ero
get in pios vſus. Si aūt recepit a clīco ſeculari de
rebus eccl'ie facienda eſt reſtitutio eccl'ie. Sed qđ
dicit Ray. ſ. e. ti. q. xviij. qñ illi qui male recipiūt.
niſi eps velit diſpenſare cū illa que recepit qđ re
tineat illud ſi ſecularis eſt mulier: aut cū monaſte
rio ſi regularis eſt mulier. Si aūt accepit a pſona
regulari de rebus monaſterij qđ ꝓſumēdū eſt niſi
conſtet de cōtrario diſtigue aut recepit ab habēte
adminiſtrationē aut a ſimplici clauſtrali. In p̄mo
caſu facienda eſt reſtitutio monaſterio vel prioza
tui. vel adminiſtratiōi de cui⁹ bonis datū ē. Et pōt
fieri reſtitutio eidē pſone q̄ dedit ſi adhuc remanet
in adminiſtratione illa maxime ſi credaẗ correct⁹
alias ſecuri⁹ eſt vt ei non reddaẗ. ſed fiat qđ dictum
eſt. Si tñ tali nō correcto facta eſt reſtitutio libera
ta eſt que accepit. Si autem āmot⁹ ſit ab admini
ſtratione illa aut ſi clauſtralis eſt ſimplex. q̄ dedit
faciēda eſt reſtitutio monaſterio priozatui vel ad
miniſtrationi: nec liberabiẗ ſi ſoluerit illi q̄ dedit:
niſi tūc demū. cum ɔuerſuz fuerit in vtilitate mo
naſterij: priozatus vel adminiſtrationis nec pote
rit retineri a monaſterio regłaris mulieris hmōi
qđ accepit a regulari alterius loci niſi de conſenſu
abbatis ꝛ conuentus ſi magnum fuit donū aut ab
batis ſolius ſi puū fuit vel mediocre. Qđ aūt dixi
de rebus taliter datis a perſonis ſecularibus ꝛ lai
cis q̄ ſui iuris nō ſūt ſicut eſt ſeru⁹ ꝛ filiuſfamilias qñ
datum eſt ei aliquid taliter de rebus etiā peculia
ribus niſi aliarū reꝝ ita liberam habeant admini
ſtrationē qđ vt paterfamilias poſſit diſponere de
eiſdē. ❡ Itē qđ dictū eſt de moniali reſpectu regu
laris viri teneas ꝛ ecōuerſo qñ vir irregularis re
cipit aliquid a muliere regulari. ❡ Vir aūt ſecula
ris qđ accepit pro opere carnali a ɔiugata reſtitue
re debet marito ſi dedit illa de reb⁹ dotalib⁹ vel cō
munib⁹. Si autē dedit de reb⁹ parafernalib⁹. vbi ð
ɔſuetudine mulieres habēt pafernalia: aut ſi mu
lier ſoluta ſui iuris dedit amaſio aliq̄d de reb⁹ pro
prijs licet honeſtū ſit q illud expēdat in pias cās:
non tñ credo q teneaẗ niſi velit. Poterit reſtitue
re ei q̄ dedit qđ meli⁹ videtur ſi peniteat vł egeat.

❡ Queſtio. xxj.

Sed nunq̄d regularis pſona id qđ accepit pro
opere carnali vł aliō qđ habuit de furto vel Gloſſa.
rapina reſtituere poterit autoritate ꝓpria. Rñ. ſ3
glo. ibidē. ſi cuiq3 ɔpetit dicte rei repetitio diſtigue
q2 ſi extat adhuc res data penes illū cui data eſt ſ3
nō audet aut timet aut nō pōt impetrare qđ fiat re
ſtitutio p ꝑlatū collegij reſtituat autoritate ꝓpria
ſm̄ formā ſupdictā. q. ꝓcedēti ēt ɔtradicēte ꝑlato: Regularis
q2 pl⁹ eſt obediēdū deo q̄ hominī. Si aūt nō extat persona.
quia iam cōſumpta eſt: inanis eſt actio quam ex
cludit inopia debitoris. Si autem non eſt conſum
pta penitus. ſ3 cōuerſa eſt in vtilitatē monaſterij.
vel habet aliq̄d qđ cōparauerat ex re ſibi data. Si
nō pōt aut ſi nō audet vł timet īpetrare qđ fiat re
ſtitutio p ꝑlatū. gerat bona fide negociū monaſte
rij reſtituēdo cui debeẗ vt dictū eſt. vł ſi fuerit datū
de bonis eccl'ie ſclariſ īpetrādo diſpēſationē epi. vt
poſſit teneri a monaſterio vł erogari ī pios vſ⁹. Nō
tñ ɔtradicēte ꝑlato hoc faciat ꝓpt bonū obediētie
niſi ſit illa res ɔparata de pecunia eccleſie aut pſo
ne p̄uilegiate ī hoc qđ rē ēptā ð ſua pecunia poſſit
vēdicare ſicut eſt miles ꝛ pupill⁹ ī quo caſu ēt ɔtra
dicēte ꝑlato pōt eā reſtituere ſi eā hēat ſicut dictū
eſt de re adhuc exiſtēte penes eā pſonā q̄ accepit.

De hyſtrionibus.

Rubricella.

❡ Queſtio. xxij.

Queritur tam clerici q̄ layci ſepe mul
ta illicite hyſtrionib⁹ ɔferāt. que Hyſtriones
ro vtrum oēs hyſtriones ſint in
ſtatu dānādoꝝ. Et an peccent qui Thomas.
vtunẗ miniſterio eoꝝ vel aliquid
dant eis. Rñ. ſm̄ Tho. in ſum. q.
clxviij. ar. iij. ar. iij. dicēdū ꝙ lud⁹

eſt neceſſarius ad cõſeruationẽ humane vite: ſicut idẽ Tho. pbat ibidẽ art. ij. ad omnia q̃ ſunt vtilia ad ꝯſeruationẽ vite humane deputari poſſunt aliqua officia licita. Et ideo etiã officium hyſtrionũ qð ordinaẽ ad ſolatiũ holbus exhibẽdũ: non eſt ſcʒ ſe illicitum. nec ſunt in ſtatu pctĩ dũ mõ moderate vtantur. i. nõ vtendo aliqb⁹ illicitis verbis vel factis ad ludũ. ⁊ nõ adhibẽdo ludum negocijs ⁊ tẽporib⁹ indebitis ⁊ q̃uis in rebus humanis nõ vtãtur alio officio ꝑ comparationẽ ad alios hoies. tñ per ꝯparationẽ ad ſeipſos ⁊ ad deũ alias habent ſerioſas ⁊ virtuoſas operatiões puta dũ orãt ⁊ ſuas paſſiones ⁊ operationes ꝯponũt. Vñ illi q̃ moderate eis ſubueniũt nõ peccãt. Sed iuſte faciunt mercedem miniſterij eoꝝ eis tribuendo. Si q̃ aũt ſupfiue ſua in tales ꝯſumunt vel etiã ſuſtentãt illos hyſtriones q̃ illicitis ludis vtũtur. peccãt q̃ſi eos in pctĩs fouentes. Vñ augu. dicit ſup Jo. quod donare res ſuas hyſtrionibus vitiũ eſt immane.

Vlricus. Niſi forte aliqs hyſtrio eſſet in extrema neceſſitate. q2 tunc eſſet ei ſubueniendũ. His concordat per omnia Vlri. c. iij. §. Cum ante ⁊ ſequentibus. Addit quoq3 ꝙ ſi aliquis etiã malis hyſtrionib⁹ parce dat ad ꝯſeruandã famã ſuam ne a talibus vituperetur. non credo talẽ peccare mortaliter. ¶ Et ſubiungit. adulatorib⁹ autẽ dare nõ reputo eſſe mortale peccatum niſi vel nimius appetitus vane glorie hoc cauſet ſicut herodes delectabatur q̃ſi ſibi dabantur laudes non hoim. ſed dei. vel niſi intendat ⁊ cupiat illã adulationẽ de qua dicit in pſal. Quoniam laudaẽ peccator in deſiderijs anime ſue ⁊c. Et de q̃ dicit Eſay. popule meus q̃ beatũ te dicũt. ⁊c. hec eñ adulatio crimẽ eſt. Et tales largitores cõicant eis in crimine.

De filio concepto per adulteriũ ⁊ de partu ſuppoſito Rubricella.

¶ Queſtio. xxiij.

Eide quero. quid facere debeat mulier q̃ de adulterio ſuſcepit filiũ. vel ſuppoſuit alienũ partum ⁊ ita legitimi heredes priuãtur hereditate ꝑpter ſpuriũ vł ſuppoſitũ q̃ creditẽ filius ⁊ heres. Rñ. ſm Ray. §. xj. mulier

Raymũd⁹ Mulier que alterum hoꝝ fecit debet laborare quibuſcũq3 modis põt vt legitimi heredes nõ fraudẽtur de hereditate paterna: caute tñ: reuelare enim ſimpliciter marito vel ẽt ipi ſpurio vel ſuppoſito nõ expedit abſolute. ſ. ⁊ ſine diſtinctione. ſm gl. tũ q2 īde puenirẽt guerre homicidia. adulteria. Tũ q2 marit⁹ forte dimitteret eã ⁊ nõ valẽtes forſitã continere: vterq3 adulterareẽ ⁊ alia multa pericula poſſunt inde oriri. Tum q2 forte non crederent ſibi. Ex altera pte non videtur ꝙ poſſit agere penitẽtiam vel eſſe in ſtatu ſeruandorum durante tali deceptione q2 nõ dimittitur pctm̃ niſi reſtituaẽ ablatũ. xiiij. q. vi. ſi res. verum q2 ꝑpter hoc nõ eſt ei pẽnitẽtia denegãda. vt dicitur expſſe extra de penitẽ

Mulier q̃ ex alio cõcepit qualiter iudicabit. tijs officij. Jta procedat. Reuelet in penã factũ ſuo ſacerdoti prochiali. vel de licẽtia eius alij magis perito ⁊ poſtea cũ ipſo vel ſine ipſo ſi velit reuelet epõ ſuo in penitentia. Et tunc epõs vel ẽt ſacerdos ſi tante diſcretionis vel maturitatis ſit vł qð tuti⁹ eſt ambo ſimul inq̃rãt diligẽter ⁊ caute ſi ille ſpurius vel ſuppoſitus ſit homo ſpiritualis ⁊ timẽs deum. Quo inuẽto vocent eum ſecreto ⁊ corã muliere. Et ſi videbitur expedire recepto prius ſacramẽto ab ipſa qð nõ calũnioſe procedat. Et ẽt ab illo qð factũ ſecretũ teneat poterunt reuelare ſibi: ⁊ ipm conſulere qð ingrediaẽ religionẽ vel tranſferat ſe ad lõgiquã regionẽ: vt ſic nihil percipiat de bonis illius quẽ credebat eſſe patrẽ ſuũ. Jdem Vlri. c. xj. §. mulier vero. Et Hoſti. ꝟ. quid de muliere ⁊ ſequẽtib⁹. vbi etiã addit qð ⁊ ipſa mulier reuelare põt marito. ſi non timet periculũ ſicut ſunt alique mulieres q̃ dñantur viris. Et alique etiã ſciẽtibus viris adulteranẽ. Nec etiã viri earũ audẽt inde loqui aliq̃ñ etiam ſuſtinẽt qð ab alijs cognoſcunẽ q̃ñ ꝑ eos non poſſunt vxores impregnari ⁊ filios tñ ab alio ſuſceptos nutriũt tanq̃ ſuos. Jn tali caſu tute põt ſacerdos cõſulere qð reuelet marito: ⁊ ex quo cõſentiet abſoluta eſt mulier quo ad reſtitutionẽ q2 cõceſſum eſt marito de ſuo diſponere ſicut placet. C. de iudeis. l. nemo exterus. Qð aũt dicit hic Ray. de licẽtia dicit glo. ꝙ ſi vult confiteri epõ vel eius penitentiario: vel dño pape vel legato eius non credo ꝙ teneatur petere licẽtiã a ſuo ſacerdote licet honeſtũ ſit qð petat. Si vero illi ſpurio vel ſuppoſito non põt reuelari ſine periculo vł etiam facto ſibi reuelato ſm formã predictam nõ vult acquieſcere cõſilio. tunc iniungaẽ mulieri qð de ſponſalitio ſuo ⁊ alijs rebus quas habet vel in futurũ habere poterit ſatiſfaciat iuxta poſſe. dolens ſemꝑ de pctõ: ⁊ q2 non põt plene ſatiſfacere. ⁊ proponẽs firmiter in animo. qð ſatiſfaciat ꝙcito poterit hoc tamẽ. i. talis ſatiſfactio fiat per iudicẽ penitentialem vel per aliam perſonã religioſam: Secrete ⁊ caute. Et poteſt vti his verbis. Quedã perſona tenetur nobis in hoc accipite. Et ita erit in bono ſtatu. ar. xxij. q. v. Hoc videẽ. Et in preallegato decr. officij. Jdem per omnia Hoſtien. ⁊ Vlri. Jtem dicit Vlri. ꝙ ſpurius vel ſuppoſitus non tenetur ſoli mulieri credere. cum in ore duoꝝ vel trium teſtium ſtet omne verbũ. pcipue cũ multe ſint malicie ⁊ fallacie mulierum. Et ſi in ſana conſcientia perſeuerat. credo qð in toto excuſetur per inuincibilẽ ignorantiam facti de perceptis ⁊ percipiẽdis. Si vero honeſtas femine: ⁊ alie probabiles circũſtãtie faciunt ei probabilem conſcientiam de veritate facti ⁊ vult tutiorem viam tenere nihil vlterius percipiat. De perceptis autem ⁊ conſumptis quã diu bonam fidem habuit. Dat Ray. conſilium vt reſtituat vel componat vel remiſſionem petat. per aliquã interpoſitã perſonam tacitis ſemper perſonis ⁊ facto. Sed ſi ad hoc de facili induci nõ põt dicit eum non eſſe cogendum. Ar. legis q̃ dicit bone fidei poſſeſſorem non teneri de conſumptis. C. de rei ven. certum Vlri. aũt3 ſimpliciter. dicitq3 nõ teneẽ de ꝯſumptis q̃diu fuerit bone fidei nec reſtituere nec componere. Jdẽ dicit glo. hic. Jdeʒ dicit Hoſti. ⁊ addit qð mulier tenetur reſtituere ſi põt ſ. ꝯſumpta ⁊ ad valorẽ ptis filij putatiui. ¶ Satiſfaciet autẽ vt idẽ Hoſti. dicit heredibus ab inteſtato. vel etiaʒ in ſcriptis ſatiſfaciet etiã vt dicit Jnn. in glo. ſup ideʒ. c. officij illis quib⁹ veriſilr credit ꝙ ſua reliquiſſet vel ſi hoc neſcitur det pauperib⁹. ¶ Jdẽ dicit Jnn. ibidẽ in glo. qð ſi mulier nõ haberet. quid daret ⁊ haberet probationes per quas releuare poſſet ſucceſſores predictos a damno qð habent ſua occaſione qð debet eos adducere niſi inde graue malum eſſet proueniturum. Tunc. n. non debet facere q2 minus malum eſt damnum rerum. quã periculum corporum ⁊ animarum. Et ideʒ eſt in ſimilib⁹. Si vero non habet probationes: ſileat. ij. q. vij. plerique. Satis etiam cõcordat Hoſti. ꝟ. ſed conſiderare.

Vlricus. Hoſti. Raymũd⁹. Hoſtienſis. Vlricus. Jnno.

¶ Queſtio. xxiiij.

Sed cum in predicto caſu mulier vel ali⁹ quicumq3 debitor non põt ſatiſfacere. vel reſtituere nunquid. tenetur petere veniam vel dilationem

nem ab illis quos dampnificauit: vel quibus alias ſolueret. Glo. Rñ. ſm glo. hqñ qs dãnificat⁹ eſt ab aliquo quocũq; mõ indebito: ꝛ hoc ſcit qui dãnificatus eſt. Credo ꝙ teneat veniam petere p ſcriptũ ſi põt: aut ſi audet: aut p aliã pſonã ſi non audet: aut non põt p ſe. Qđ tñ pſona ſubticere dꝫ nomẽ ꝛ circũſtantias pſone p q̃ intercedit ſi in expſſiõe timeat periculũ ꝛ ſcandalũ. Qui eñ offendit aliquẽ cũ eo ipſo offenſus habeat aliqđ aduerſus euꝫ dꝫ ire et recõciliari fratri ſuo ſm qđ habet in euãge. Debet inquã ire p ſe vel p aliũ vt dictũ eſt. Si aũt q̄ dãnificatus eſt neſcit hec nec ſciuit. Credo qđ lꝫ tuti⁹ ſit petere veniam eo mõ quo dictũ eſt qñ ſatiſfacere non põt. non tñ tenet: qꝛ nõ eſt in mora in hoc caſu quo ad iudiciũ diuinũ. Si aũt ſatiſfacere pt: ſemp eſt in mora donec ſatiſfecerit: aut dilationẽ impetrauit. ¶ Hoc etiã obſeruandũ eſſe credo vbi aliquis debitor eſt alicui ex ꝯtractu vel q̃ſi ꝯtractu et ſilr diſtinguendũ eſt. Hoc etiã obſeruanduꝫ eſt in regularibus qui recolũt ſe eſſe debitores alicui ex eo qđ fecerunt in ſeculo.

¶ Queſtio.xxv.

Glo. Quid de filijs illius qui viuente vxore ſua duxit aliam tamen ipſo q̄ ſupducta ſciente impedimentũ de filijs inquã ſuſceptis de ſcđo matrimonio. Nunqđ pñt ſuccedere in hereditate pr̃is an totũ teneant reſtituere filijs primi matrimonij: an alijs veris heredibus: an ſufficit quod ipſi im reddant eis qđ teneant ſe pro pagatis: cũ pax ſufficiat eis eo qđ iam pauperes ſint ꝛ credãt ſe totum amiſiſſe. Rñ. ſm gl. h. Si pſcripſerũt cũ bona fide non tenent aliqđ reſtituere maxime ſi adhuc poſt cõpletam pſcriptionẽ reſtituent bonã fidẽ. Si aũt non eſt cõpleta legitima pſcriptio tenent totã hereditatẽ cũ fructibus mala fide ꝯſumptis reſtituere quãtũcũq; oporteat eos indigere vel mendicare: niſi quãtũ fuerit eis datũ vel remiſſum a veris heredibus. Et hoc qñ parati ſunt hmõi poſſeſſores ſine dolo ꝛ fraude eis totũ reſtituere ſi velint recipere. De hac materia habes infra eo. tit. q. lxxxvj. quid fiet. ꝛ ſequentibus.

¶ Queſtio.xxvj.

Quid ſi mulier habeat filios de adulterio occulto põt ne eos facere heredes ſaltẽ in ꝑtez hereditatis ſiue cũ legitimos filios nõ habeat: vel Eadem. ſi hꝫ nunqđ de ꝯſenſu eoꝝ pñt q̃ſi legitimi admitti ad portionẽ hereditatis. ¶ Itẽ quãtũ põt ipſa vel quicũq; alius de hereditate ſua alienare. Rñ. ſm glo. hic credo qđ ſm iura ſcripta põt quilibet ſiue extraneũ dum tñ non ſit turpis vel indigna pſona ſiue vnũ de filijs quẽ maluerit heredẽ ꝯſtituere vł in totum vel in ꝑtẽ ſeruata legitima liberis ſuis. De q̃ habebit infra. e. ti. q. xciij. itẽ quero. Sed ſm ꝯſuetudinẽ gallicani regni nõ põt teſtator dare vltra quintã ꝑtem ſue hereditatis in quibuſdã locis. In alijs vltra tertiã aliud etiam obſeruat de ꝯſuetudine alicubi in donationib⁹ inter viuos: ꝛ aliud in donationib⁹ cauſa mortis. In q̃õne ergo ꝓpoſita tenẽda eſt ꝯſuetudo regionis. ¶ Mater etiã de ꝯſenſu legitimoꝝ filioꝝ vel heredum aliorũ facere põt illegitimos filios ſuos coheredes legitimorum niſi repugnet loci ꝯſuetudo. Uide de hac materia ſupra lib. j. titu. xv. de decimis. in fi. in rubricella de donationibus.

De his qui ſpoliant naufragantes. rubricella.

¶ Queſtio.xxvij.

Quid de pncipibus vel alijs qui longa ꝯſuetudine ſpoliant naufragantes. Rñ. ſm Ray. §. xij. naufragis. Nihil eſt auferendũ: imo q̃cq̃d de Raymũd⁹. ipſo naufragio inuentum eſt ſiue illud ſit captum de ipſo naufragio ſiue de mari ſiue de litore reſtituendũ eſt. ff. de incẽd. rui. ꝛ naufra. l. ſi q̄s ex naufragio. Nec excuſat a pctõ mortali niſi ea intentiõe receperit vt reſti- Naufragiũ. tuat ei cuius eſt. Nec excuſat q̄s aliqua ꝯſuetudie ſtatuto vel pcepto. Hoc eñ eſt ꝯtra pceptum dñi leuit. xix. Diliges ꝓximũ tuum ſicut teipſm. Item Mathe.vij. matth. vij. Oia q̃cũq; vultis vt faciãt vobis hoies Thobie.v. ꝛ vos eadẽ facite illis. Itẽ Thob. v. Quecũq; odc ris tibi fieri alij ne feceris. Concordat omnino hoſti. ſub. § ſed q̄d de naufragio. Et addit idẽ dico de rebus peregrinoꝝ in hoſpitijs mortuoꝝ. De hoc plenius ꝛ pfectius dicit Hoſti. lib. v. rubri. de raptoribus. in rubricella de incendiarijs. §. vj. Contra Hoſt. quẽ ꝛ ſequẽtib⁹. ꝛ concordat his. Seq̄t in Ray. Itẽ eṗs vł quilꝫ plat⁹ vel cleric⁹. q̄ tanti criminis eſſet particeps vel conſentiẽs eſſet deponẽdus: extra de accuſati. cum dilecti. j. laycus vo niſi ammonitus ſatiſfecerit dꝫ anathematizari. vt extra de raptoribus excõicationi. ar. xxiiij. q. iij. ſi q̄s de potẽtib⁹. Illi qui ꝛ melius in. c. Si quis romipetas. ꝛ extra de treuga ꝛ pa. innouamus. Item ſm legẽ tenẽtur infra annũ in q̃druplũ: poſt annum vo in ſimpluꝫ ff. de incẽ. rui. ꝛ nau. li. j. ¶ Hoc aũt intelligas niſi ſint talia nauigia q̄ pyraticã prauitatẽ ꝛ tyrãnidez exerceant vel inimici ſunt nomini chriſtiano. vt in Pirrate. conſtit. federici ad decus ꝛ honorẽ imperij. §. Nauigia vbi expreſſe dicit vt etiã glo. hic ponit. Qđ ſi aliquo caſu cõtigẽte rupta fuerint nauigia. tã ipſa nauigia q̄ alia nauigantium bona. reſeruent illis ad quos ſpectabãt ante periculũ nauigij omni cõſuetudine cõtraria ceſſante. niſi illi pyraticã tyrãnidem exerceant aut chriſtiano nomini vel principi fuerint inimica. trãſgreſſores bonoꝝ publicatiõe mulctentur. Cõcordat etiam cũ predictis virt. Uirtus. §. eſt ꝛ alia.

¶ Queſtio.xxviij.

Quid de illis principibus q̄ cõueniunt cum nautis. qđ reddãt eis certam ſummam pro ſingulis nauibus per terminos eoꝝ currentibus p quitando hmõi abuſu. Rñ. ſm glo. hic credo ꝙ cũ gratis debent hoc q̃tare non poſſunt pro q̃tatione hmõi aliquid accipere. Sed tenẽtur ſic acceptum reddere. cum naute penſionem huiuſmodi non cõſtituerint ſimpliciter ꝛ abſolute ſpontanei. ſed ne deteriora ſuſtinerent.

De pedagijs et theloneis.

¶ Queſtio.xxix.

Deinde quero quid iuris ſit de pedagijs ꝛ theloneis. Rñ. ſꝫ Ray. §. xiij. Circa pedagia et thelones diſtingue. Quia aut ſunt antiqua aut noua. In primo caſu ſi ſint īpoſita ab his qui imponere potuerunt. videlicet principibus: vel regibus ꝛ pcesserūt autoritate eccleſie. ꝛ ex iuſta cauſa. vt p defenſione ſtrate publice contra predones in terra vel infra pyratas in aqua vel pro defenſione fidei. ꝛ patrie cõtra paganos vel hereticos vel pro alia ſimili cauſa ꝛ recipiens facit illud propter quod fuit impoſitum libere ꝛ ſine ſcrupulo conſcientie

poteſt recipere. Si aūt neſcit a quibus fuit inſtitutum. credit tamen quod ab illis qui poterāt ex predictis cauſis credo idem. ¶ Idem credo ſi iſte talis non laborat modo: nec facit expenſas q: nō eſt neceſſe cum terra ſit bene purgata. ꝛ in pace paratus eſt tamen ꝛ labores ꝛ expenſas impendere ſi eſſet neceſſe. Ita etiā ꝙ proponat imminēte neceſſitate non ſolum quod tunc accipit in illas expenſas ponere. Sed etiam vltra ſi eſſet neceſſe. vt q. fieret compenſatio annorum in quibus nihil vel parum expendit. ad illos in quibus oporteret eū multum expendere. Si hoc ita geſſerit pura ꝛ bona fide ſecure, poteſt recipere. ¶ In ſecundo vero caſu ſ. ſi ſit nouum pedagium vel theloneum nullo modo poteſt aliquis occaſione illius ab aduenientib⁹ vel tranſeuntibus aliquid recipere abſqꝫ periculo anime. ac rapine niſi certum ſit illud eſſe a principe vel rege ſtatutum. Et propter imminentem neceſſitatem aliqua de ſupradictis in principio queſtionis. Et exinde procedat per omnia vt ſupra. dictum eſt de antiquo hec omnia probantur. xxiij. q. iij. ſi qs romipetas. extra de treu. ꝛ pa. Innouam⁹ ſi. de publicanis ꝛ vectigalibus. extra de cenſibus c. peruenit. ꝟ. oportet ꝗppe ꝛc. ꝛ. c. cū apoſtol⁹. §. prohibemus. xij. q. ij. c. vobis. ij. circa fi. ꝟ. ſi quis forte. ꝛc. ff. locati. l. ex conducto. §. ſeruius. ¶ Sed ſi contra formam iſtam aliquid eſt acceptum. credo eſſe reſtituendum illi a quo iniurioſe acceptū eſt ſi ſciri poteſt. Sin autem cum conſilio eccleſie in pijs cauſis eſt expendendum. ¶ Mercatores vero ꝛ tranſeuntes. credo indiſtincte qꝺ debēt ſoluere antiquum ꝛ nouum dummodo recipiens faciat illud propter quod fuit inſtitutum iuxta formam predictam in vtroqꝫ. Quod ſi nō faceret iſti a quibus exigitur poſſent negare. vel deberent adire ſuper hoc iudicem qꝺ tutius eſt. Concordat vlr. cum his. §. vocantur: etiam Hoſti. ſentit ꝙ ſol⁹ rex romanorum ꝛ nō alius poſſit concedere pedagiū. vt patet. li. iij. Rubr. xxix. De cenſibus. §. vj. ex quibus cauſis ꝟ. Quid ſi moneta. ꝛ. ꝟ exactiones.

Rex frācie. De rege autem francie dic ꝙ eandem poteſtatē videtur habere per priuilegium in caſu cōſili. vt extra qui filij ſint legitimi. per venerabilem. §. inſuper. Et hoc intelligitur ſi populus ſibi eandē poteſtatem dederit q̄ īperatori data eſt. ff. de origine iuris. l. j. ꝛ. ij. Hoc in ꝟ. ꝛ nunquid Inno. extra de cēſibus in glo. ſuper. c. innouamus. ſimpliciter dicit ꝙ reges poſſint imponere noua pedagia peccant tamen ſi hoc faciunt ſine cauſa. Idem Bernard⁹. Item Bernar. extra de verborum ſigni. in glo. ſup c. Super quibuſdam dicit ſolus princeps pōt hoc ſtatuere ſed non ciuitas. C. noua vectigalia inſti. non poſ. l. j. ij. ꝛ. iij. ¶ Sequitur in Ray. vel dic qꝺ ceſſante in illo. ſ. accipiente theloneū cauſa ceſſet in omnibus obligatio vel illo non ſeruante fidem eis nec ipſi tenentur ei. l. xj. diſtin. §. his omnibus. extra de iur. iurando peruenit. ij. caueāt eñ ſemper

Hoſtienſis. mendacium. ¶ Hoſtien. ꝟ. breuiter. dicit ꝙ ſi dñs terre qui recipit pedagium non defendit ſoluentē in rebus ꝛ perſona propoſſe ſuo licet non teneatur ad reſtitutionem pedagij. niſi conſtaret qꝺ hac de cauſa inſtitutum eſſet tamen tenetur ad ſatiſfactione. n plenariam qꝺ plus eſt ſi inueniatur in defectum iuſtitie. xxiij. q. ij. dominus ꝛ. q. v. adminiſtratores. ¶ Sequitur in Raymun. Si autem ille recipiens faceret quod ſuum eſſet ꝛ iſti aliquid ſubtraherēt rapina vel furtum eſſet. vnde preciſe tenerentur ei ad reſtitutionem. Et agere inſuper penitentiam de furto ꝛ mendacio ſiue de alijs peccatis ibi commiſſis. Si vero iniuſte reciperet ꝛ iſti ſic. ſ. per mendacium furtiue ſubtraherēt peccarent ad minus venialiter in mendacio q: erat mendaciū pietatis. Ad reſtitutionem autem nō credo iſtos teneri.

¶ Queſtio. xxx.

Sed quid ſi illi qui tenentur ſoluere non ſoluunt. Nunquid tenētur ad emendam. Et iniungendum eſt eis in foro penitentie qꝺ eā ſoluāt

Gloſſa. Rā. ſm glo. hic. Credo ꝙ nec in hoc caſu nec in cōſimilibus tenetur quis ad ſoluendum emendam. niſi fuerit iudicatū contra ipſum in foro cauſarū. Quia talia non debentur niſi tunc demum cū qs condemnatus eſt per ſententiam in forma iudicij. vnde ſi quis furtim aſportauerit pedagium vel incīderit alienam ſiluam vel commiſerit furtū aut ſacrilegium vel ſimile. ſuper quibus ſtatuta eſt pena corporalis vel pecuniaria per legem vel canonē non eſt iniungendum penitenti in foro penitentiali qꝺ ſoluat hmōi penas niſi tunc demum. cū fuerit condemnatus ad illas. ſed ſufficit qꝺ ſoluat intereſſe vel ſatiſfaciat ad arbitrium boni viri. ſi iniuriam intulit idem Ulri. ꝛ Thom. vt patet infra eo. ti. q. lxv. Sed quid ſi principalis. Idem glo. xij. q. ij. ſuper. c. fraternitas. in fi.

¶ Queſtio. xxxj.

Quero etiam quid conſulendum ſit chriſtianis qui accedentes ad ciuitates paganorū ſubtrahunt paganis hmōi pedagium ꝛ theloneū

Ray. Rñ. ſm Ray. §. xiiij. Sed quid de chriſtianis. Ad hoc dico. Si vadunt illuc tēpore treuge ꝛ nō portāt merces ꝓhibitas a papa. De quibus habetur infra li. iij. c. xxxiij. de ſententia excōicationis. q. xxxiij. in quibus caſibus. ꝟ. vndecim⁹ caſus. Et ipſi ſarraceni tenent eis fidem defendēdo eos in ſuo territorio vel maritima a latronibus ꝛ pyratis debent ipſi chriſtiani fideliter eis perſoluere. ſm ſtatutū ꝛ pactum. alias tenētur eis ad reſtitutionē ſi poſſunt vel ſi non poſſunt erogent in vſus pauperum ad mandatum eccleſie. Nam fides etiam hoſti ſer

Ulricus. uanda eſt. xxij. q. iiij. Innocens. xxiij. q. j. ſoli. ibidē Ulri. glo. dicit hic qꝺ planū eſt hoc vbi interuenit pactū. Sꝫ quātū ad ſtatuta credo ꝙ ſtatuta illoꝝ q̄ per vim occupauerunt ꝛ tenent terram que aliqn fuit chriſtianorum cum tales ſint male fidei poſſeſſores non obligant fideles niſi conſenſerint aut ſponte ſe ſubiecerint huiuſmodi ſtatutis. Secus diceremꝰ de illis ſarracenis qui non ſunt violenti poſſeſſores terrarum quas tenēt: ibi etiam de quibus prius dictum eſt cum ſint in poſſeſſione ſtatuendi ꝛ ꝑmutandi non ſunt defraudandi nec ſpoliandi illa poſſeſſione autoritate alicuius priuate ꝑſone: vnde ab hmōi pedagijs defraudari nō debent per aliquē chriſtianum tranſeuntem per terram eoꝝ. Hoſtien. ꝟ. ſed nunquid chriſtiani dicit ſic. Non puto ꝙ chriſtiani teneāt ad ſolonem hanc. ſ. vt ſoluāt pedagia ſarracenis: q: chriſtiani non ſubſunt paganis: verum ſi volūt habere commoditatē terre ſarracenoꝝ oportet ꝙ ſoluant: q: nec alias ſarraceni ipſoꝝ tranſitū ſuſtinēt. ¶ Se

Raymūd⁹. ꝗtur in Ray. Si aūt in tempore guerre vel etiam in tpe treuge iuerunt: ſed cū mercibus ꝓhibitis non credo ꝙ teneant illis ad reſtitutionē. Sed q: peccauerūt quodāmodo ꝯtra chriſtianā religionem credo vt puniant in eo in quo deliquerūt qꝺ ſit eis iniungendū in penitentia: vt illud. ſ. pedagium dent in redemptionem captiuorum: vel in ſubſidium eorum qui pugnant pro fide chriſtiana vel ipſimet impendant in eodem ſubſidio. Si ad hoc ſunt ydonei corporaliter laborando

argumentum.xvij.q.iiij.Si quis in atrio.De hoc etiam extra de vo.et vo.red.magne.Nõ ſup his.addit tñ glo.hic q̃ licz bonuz ſit q̃d inducant ad ſuſcipienduz hãc pn̄iaz.Si tñ volunt eã recipere nõ credo q̃ ſint ꝑciſe ad hoc ↄpellẽdi.aut q̃ deneganda ſit eis abſolutio.duz tñ velint alias penitere

℄ Queſtio xxxij.

Item quero vtrum laicus poſſit ſine peccato exigere pedagiuz ſiue theloneũ a clerico cuz hoc ius habeat a pn̄cipe ſeculari. Rñ. ſecundum Hoſti.ꝟ.Sz nunq̃d laicus.dicas q̃ non põt.q: nullus laicus pñãtez hz in eccleſiaſtico etiã reb⁹ extra de conſtitutionibus.Nõ in eccl̃iaꝝ.et.c.eccl̃ia.Itez extra de rebus eccl̃ie alienã.vel non.c.ſi. Sz et alexan.iiij.in quadã decre publicata in curia q̃ icipit ad ꝑpetuã rei memoriã.et.c. Quia nõnulli.Sic decreuit.Nõ eccl̃ie et ꝑſone eccl̃iaſtice ad pedagia et guidagia penitus non tenent.Nec ad exhibenduz tallias pro rebus ſuis proprijs quas nõ cã negotiãdi deferunt ſeu deferri faciunt vel tanſmittunt.

Hoſtienſis. Pedagiuz a clerico.

℄ Queſtio.xxxiij.

Quid ſi quis facit deportari bladuz vel vinũ vel alias res ad vſuz ſuuz.i.vite ſue et familie ſue neceſſaria. Nunq̃d tenet dare pedagium ꝑ his rebus. Rñ.ſecundũ Hoſti.ꝟ.Quid ſi q̃d. Dic

Idem. q̃ non:etiã ſi ↄſuetudo ſit in ↄtrariuz q: irrationabilis eſt et non tenẽda. De his eñ reb⁹ de q̃bus q̃ſitum eſt nulluz dz pedagiũ exigi:q: non dat niſi de rebus q̃ cã negotiatiõis ſeu mercimonij vehũt.C.de vectigalibus et ↄmiſſis vniuerſi prouinciales.Satis etiã concordat Ber.in glo.extra de ꝟbo.ſigni. ſuper.c.Sup q̃buſdã.Addit Hoſti.ſic.dicit tñ lex antiqua q̃ preſes hoc ſignare dz publicano ꝑ lr̃az manu propria ſubſcriptã rex quãtitatez ↄtinentez Et ſi plus portet illud cõmittit.vt.ff.de publica.et vectigalib⁹.l.Si publican⁹.§.j.Nota etiã ſecundũ Ber.in glo.vbi ꝓximo q̃ pedagia dicunt q̃ dant a tranſeuntibus in locis conſtitutis a principe vt hic dicitur.℄ Guidagia dicunt q̃ dant ꝑ ducatu per terrã alicui⁹ vt ſecurius vadat. Salinaria di-

Guidagia. cuntur q̃ dant pro ſale.Oĩa iſta dicunt portatoria.

Salmaria. Et ſolus pñceps põt hec ſtatuere ſz nõ ciuitas.

De q̃ſtis et talliſs et hmõi exactionibus. Rubricella.

Queſtio.xxxiiij.

Raymũd⁹. Deinde quero quid iuris ſit de q̃ſtis tallijs et ſimilibus quas reges et principes necnon et ceteri milites inferiores faciunt in ſubiectos. Rñ.ſecunduz Ray.§.xv.De queſtis.dico q̃ regulariter nõ dz dñs a ſubditis petere niſi ea q̃ inter ipm vl̃ anceſſores ſuos. Et inter ipſos vel anteceſſores eoꝝ placuit:bona ſide ſine dolo et coactõe cõuenit:ſicut ſolet fieri cuz nũ ſi vel ville cocedunt de nouo colonis vl̃ aliqᵬ ꝑſonis:ſolent etiã inde fieri inſtrumẽta q̃ ↄtinent cenſum annuũ et alias ſeruitutes et pactioes huic inde.Oĩa ergo iuxta hũc modũ poſita ab initio: dum tñ non ſint turpia vel ↄtra deũ peti pñt et ſoluenda ſunt. Nã quilibet in traditõe rei ſue põt ponere legẽ quã vult.extra d̃ ↄdi.appo.c.vex.xviij.q.ij.eleutherius.Itẽ q: ſcienti et volenti nõ infertur dolus:vt.C.de tranſac.l.donatiõis. Itẽ pacta cuſtodiant:ait ↄcil.affri.extra de pac. antigon⁹. Et quicq̃d ſubditus de his abſq̃ dñi voluntate ſubtraheret ſicut fur teneret ad reſtõnẽ verũtñ ſi indefinite poſitũ eſt i iſtrõ aliqd̃ tale ꝟbũ:collecta: tallia:queſta:vel ſiſe intelligo q̃d dz ea moderate petere inſpectis onere et facultatib⁹ ſubditoꝝ .extra de cenſi.cũ apl̃s i ſi.x.q.iij.c.vlti.℄ Sup i'lo ꝟbo moderate petere.Dicit h̃ gl.ita credo q̃ cũ inſtrõ

Gloſſa. ↄtinet q̃ talis dñs põt facere talliam ad viſum vl̃ ad placitũ:aut talis eſt ↄſuetudo et ſine ſcripto:illud viſum aut placitũ moderandũ eſt ad arbitriũ boni viri inſpectis facultatib⁹ ſubditoꝝ. Seq̃t in Ray.Si aũt dñs vltra cõuenta vel ſtatuta inter ipſ et ſubditos aliqua ſponte oblata nulla fraude adhibita vel minis:vel coactiõe indirecta recipiat non tenet ad reſtõnem.Sed coacta a ſe vel a ſuis directe vel indirecte tenet reſtituere .diſt.xviij.de eulogijs.j.q.ij.placuit q̃ pio.Indirecte aũt cogit vt dicit h̃ glo.vt q̃ñ denegat eis iuſtitiã et non defendit eos vt dz vt ſic aliq̃d extorqueat vel inſinuari eis facit:q̃d vult aliq̃d habere ab eis.Cõcordat

Hoſtienſis Thomas. his Vlri.vbi.ſ.§.queſtoꝝ.et ſeq.De ſeruis tñ vere proprijs:vt idẽ Vlri.dicit ſecus eẽt:tũc eñ cũ illa res ſit dñi non tenet ad reſtõnez lz peccet ſi nimis grauat ſeruos ſuos.Cõcordat etiã cũ ſupra dictis de tallijs Hoſti.li.v.rub.xxxviij.d̃ pen.et re.§.xxiij quibus et q̃r.ꝟ.q̃d de queſtis.Et Tho.in quadam ep̃la ad ducиſſam lothoringie et brabãtie dicẽs q̃d principes terraꝝ a deo ſunt inſtituti: nõ quidẽ vt propria lucra querãt:ſed vt cõem vtilitatez ꝓpl̃is procurent.Et ideo inſtituti ſunt eis redditus : vt ex illis viuentes a ſpoliatiõe abſtineãt.vñ in Eze. xlv.dicit q̃ pñcipi erit poſſeſſio in iſrael et nõ depopulabunt vltra ꝓpl̃m meũ pñcipes.Contingit aũt aliq̃ñ q̃d pñceps nõ hz ſufficientes redditus ad cuſtodiendã terrã et ad alia q̃ imminẽt rõnabilr̃ principibus expedienda.Et in tali caſu iuſtuz eſt vt ſubditi exhibeãt vñ poſſit eoꝝ cõis vtilitas ꝓ-

Militare. curari.Et inde eſt q̃d in aliq̃bus terris ex antiqua ↄſuetudine dñi ſuis ſubditis talliã imponũt: que ſi nõ ſit inmoderata abſq̃ pctõ exigi põt ſm ap̃lm. Nullus tenet militare ſuis ſtipendijs.vnde princeps qui militat cõmunitati:debet etiam de communibus viuere et cõmunitatis negocia ꝓcurare vel per redditus deputatos : vel ſi hec deſint: vel ſufficientes non fuerint:per ea que a ſingulis colligunt.Et ſimilis ratio eſſe videt . Si aliquis caſus de nouo emergat in quo oporteat multa expendere pro vtilitate cõmuni:vel pro honeſto ſtatu principis ↄſeruando.ad quẽ nõ ſufficiunt redditus ꝓprij vel exactiones ↄſuete : puta ſi hoſtes terram inuadant vel aliquis ſimilis caſus emergat:tunc etiã preter ſolitam exactionem poſſunt licite principes terrarum a ſuis aliquid exigere pro vtilitate communi.

℄ Queſtio.xxv.

Quero ergo in ſpeciali in quibus caſib⁹ põt dominus aliquid exigere vltra conſuetum vel ſtatutum cõmune . Rñ.ſm Raymũ. ibidem. vna cauſa eſt pro defenſione patrie ſcilz cum iniuſte inuaditur ab hoſtibus.Et maxime pro defen-

Raymũd⁹ ſione ſue ciuitatis caſtri.vel ville.Ad hoc enim tenentur omnes:non ſolum res ſuas partiri ſz etiã corporaliter laborare munire ſe in caſtro vel in ciuitate et vigilare vt ſic ſeipſos et res ſuas ſaluent Philoſophus.Pugna ꝑ patria.xxiij.q.iij.fortitudo.extra de emunitate eccleſiaꝝ.ꝑuenit. ℄ Itẽ ſi dominus vult ire in exercitum indictum ab eccl̃ia

In guerra. vel principe contra hereticos vel paganos.Nec d̃ ſuo abſq̃ graui dãno poſſet facere expẽſas ſibi neceſſarias poteſt a ſubditis auxilium petere moderatum.℄ Item ſi in guerra vel bello iuſto ex parte ſua:ſic captus ab hoſtibus. Nec poteſt ſoluere redemptionem petitam ab eo abſq̃ graui damno. Item ſi vellet ire ad principem pro obtinendo priuilegio ſpecialis protectionis pro ſe et

pro eis. Nec poſſet de ſuo expenſas ad hoc vtiles ꝛ neceſſarias abſqȝ graui dāno facere. et ſi q̄ alia cā ſilis emergeret. dū tñ ſemꝑ moderate ꝛ nō ad grauamen eoꝝ: ꝛ cum caritate ꝛ non ex violentia exigeret. x. q. iij. vnio. circa mediū. extra de cenſi. c. cū apl's. §. prohibemus. etiā ne ſubditos ſuos tallijs ꝛ exactionibus epi grauare preſumāt. Suſtinemus aūt pro multis neceſſitatibus que aliquotiēs ſuꝑueniunt: vt ſi manifeſta ꝛ rōnabilis cā extiterit cū caritate moderatū ab eis valeāt auxilium poſtulare ꝛc. xxij. q. v. c. de forma fidelitatis. vñ ſi q̄ p̄latiue procuratione vel ſeruitiū aliqḋ impendant legato vel alij vt plus a ſubditis extorqueāt q̄ ſoluant: et ſic extorta debēt reſtituere ꝛ tm̄ idem paupib⁹ erogare. Superior etiam cui fuerit querela depoſita ſi negligens fuerit ꝛ hmōi executiōe ſtatuti canonice ſubiaceat vltioni: extra de emuni. eccle. quia plerıqȝ. Inno. etiam in gl. ſuꝑ. c. predictū. Cū apl's dicit q̄ ſubditi ꝑ epm cōpelli pñt ad preſtandum

Gloſſa,

auxilium in neceſſitate. ¶ Item ſuꝑ illo v̄bo. et ſi qua alia cā ſimilis. Dicit h̄ glo. q̄ ſunt etiā quedā cauſe vſitate ꝛ ꝓbate alicubi: preter illas que h̄ ponuntur. ſ. qñ dñs maritat filiam aut filiū ſuū facit militem: aut releuat feudum ſuū: aut auget nouū feudum cōparando. Et cū talia videant̄ reſpicere cōmodū ſubditoꝝ pro eo qḋ cū dñs maritat filiaȝ acquirit ſibi amicos ꝛ augendo feudū fit ditior et tunc plus pōt parcere ſubditis q̄ ante. Et cū facit filium militem potentior eſt ad defendendum terram. Non credo qḋ dānandi ſint qui talia recipiunt vbi ꝯſtitutū eſt vel ꝯſuetū: dū tñ non recipiāt vltra q̄ ſtatutum eſt vel ꝯſuetum. Si tñ aliqḋ conſuetum eſt. ꝛ ſi ad arbitriū exigi ꝯſueuit cum moderamine exigat̄. Concordat tā cum Ray. q̄ cum glo. In p̄dictis cauſis Ulri. §. ſi vo dñs. Concordat

Thomas.

etiam ſatis in gñe Tho. vt patet q̄ōne precedenti in fi. Concordat etiam Hoſtiē. lib. iij. rubrica. xlix.

Hoſtienſis

de emunitate eccle. §. iij. a quibus. circa pn̄. Et addit refectionem pontiū ꝛ viaꝝ. Et qñ iuſta cauſa depaupertatus eſt vel nimis obligatus: vel quia non h̄ȝ quid comedat in talibus ꝛ ſilibus tenent̄ ſubditi dñō ſubuenire. immo etiā vaſalli debēt ſe in talibus recognoſcere dñō obligatos. Et hoc q̄ſi vbiqȝ cōprobat ꝯſuetudo gñalis que cum cēſenda ſit rōnabilis merito ab oībus eſt ſeruāda. Sec⁹ tñ ſi exigeret ex cā iniuſta. De hoc infra. q. proxi.

¶ Queſtio. xxxvj.

Quid ſi dñi vel officiales eoꝝ aliquid contra formam preſcriptam extorquēt a ſubditis.

Raymund⁹

Rñ. vñ Ray. ibidem ſiue directe ſiue indirecte extorqueāt ab inuitis reſtituere tenent̄: vt patuit. ſ. eo. ti. q. xxxiiij. deinde quero. Itē ſi dñs vult ludere ad aleam: vel vltra vires ad vanitatē expendere in veſtibus hoſpitibus ꝛ ſilibus: nō dȝ ꝑpt tales cās aliqḋ exigere a ſubditis. qḋ ſi fecerit tenet̄ ad reſtitutionē. Item ſi captus in bello iniuſto exegit ab eis redemptionem totaȝ: vel ꝑtem quā ſoluit hoſtibus reſtituere tenet̄. Et vt dicit Tho. in epl'a p̄dicta. Si id qḋ ab officialibus iniuſte exactum eſt ad manus dñoꝝ ꝑuenit reſtituendū eſt vel certis ꝑſonis ſi ſciunt̄: alš in pias cās vel in vtilitatem cōem. Si aūt ad manus eoꝝ non peruenit debent nihilominus officiales ſuos cōpellere ad reſtōnē ſilem faciendā ne de ſua iniuſtitia lucrū reportēt. immo tales ſunt a dñis grauiter puniēdi vt ceteri a ſilibus abſtineāt in futuro: ſicut Salomon dixit peſtilente flagellato: ſtult⁹ ſapiētior erit. ¶ Uerū tñ vt dicit Ray. Si ex aliquibus circūſtantijs apparet ipſis dñis impoſſibilis vel multū difficilis reſtitutio. ſatis videt̄ q̄ poſſet hoc p̄ncipibus ꝯſulere q̄ in cōpenſatione: vel remittēt eis cōmuniter cum eoꝝdē cōſenſu vel libera voluntate aliquaȝ ſeruitutē ſeu annuā p̄ſtationē in perpetuū vel ad tempus: ita q̄ pleniſſime videret eis ſatiſfactum: vel etiā faceret in remiſſionē peccātoꝝ illoꝝ quibus tenentur aliquod hoſpitale vel opus ſimile pietatis cum cōſenſu tñ eoꝝdē ſi pōt requiri.

¶ Queſtio. xxxvij.

Sed quid de quibuſdā dñis qui nihil penit⁹ recipiunt a ſubditis niſi tallias vel queſtus. Rñ. ſecundū Ray. §. xvj. Sed qḋ. ad hoc diſtingue quia aut ab antiquo ſibi ꝛ anteceſſoribus eſt ſoluta tallia: aut de nouo eſt impoſita ſiue petita. in primo caſu ſi ſcit̄ vel credit̄ ꝓbabiliter q̄ ex iuſta cauſa ꝛ licita īpoſita fuerit ꝛ ſoluta pōt exigere. ita tñ q̄ ꝛ ipſe ꝯpleat: ſi qḋ ex illa cauſa vel inſtitutione ꝯplere debeat. ꝛ hoc ſ̄ȝ qḋ dictū eſt. ſ. e. t. q. xxxiiij. Deinde quero. In ſecūdo vero caſu. vel etiā in primo. cuȝ nec ſcit̄ nec credit̄ iuſta cauſa nō dȝ exigere. Et qḋ cū mala fide recepit dȝ reſtituere ſi pōt. xiiij. q. vj. Si res. Concordat Ulri. §. Queſtoꝝ. ¶ Sequit̄ ī Ray. poſito tñ q̄ vere dñs eſt ꝛ q̄ nihil penitus ꝑcipit: qḋ vix eſt credibile quum ad minus ibi recipiat iuſtitias. Et ſequat̄ eū in exercitu in bello iuſto: ſi tñ ita verū ſit q̄ nihil pceperit. Credo ſaluo meliori iudicio: q̄ debēt aliqḋ īter ſe ſtatuere q̄ det̄ ſibi in ſignū ſubiectionis: ne alias lutiliter videat̄ eſſe penes eū dominiū rei ſue. ar. optimū ad hoc. xviij. q. ij. Eleutheri⁹. ꝛ. j. q. iij. Si qs obiecerit. vide de ſimili. ſ. li. j. ti. xvj. de ſepul. q. xvij. Quid ſi ſit ꝯſuetudo. Si aūt dubitet̄ qḋ vel q̄tum illud debeat eſſe. Credo q̄ dȝ obſeruare qḋ in ceteris vicinis villis vel caſtris vel ꝓuincijs obſeruat̄. Ita tñ q̄ villa illa nō grauet̄: vt ſi diuerſe ſunt ꝯſuetudīes: ea q̄ minus ſoluit eligat̄ extra de ꝯſuetudine. Cū olim ī fi. ꝛ extra de cēſibus. c. ex. ꝑte. in fi. ꝛ. c. Suꝑ eo. qḋ dic ꝯtra morē. extra de p̄ſcr. ſi diligēti. Et h̄ totū Itelligo. niſi ipſe vel aliqs de anteceſſorib⁹ ſuis vēdiderit vel donauerit eis illud. qḋ ibi ſubiectiōis ſignū cōſueuit ꝑcipere. Tunc eñi nō pōt aliqḋ petere. Concordāt cū p̄dictis tā Ulr. §. Queſtoꝝ. q̄ etiā Hoſt.

Raymund⁹

Tallie.

Ulricus.
Hoſtienſis

v̄ſi. Quid de militibus. ꝛ addit Hoſt. ibidē q̄ hec vera ſunt niſi ſubditi cōtra dñū p̄ſcripſiſſent libertatem. vide etiā de hac materia. ſ. ḋ ſepulturis. q. xxiij. Quid cū pplo. ¶ Addit poſtea. Ray. in ol tñ caſu credo q̄ debeāt habere in memoria tanq̄ inſeparabiliter ānexa dñio. Illa ſex enumerata ī epl'a philiberti epi videlȝ icolume: tutū: honeſtū: vtile: facile ꝛ poſſibile. vt in illis ſint ei fideles. xxij. q. v. De forma fidelitatis. Idē. Ulri. §. et q̄ꝛ. de his ſex habitum eſt. ſ. lib. j. ti. xv. de decimis. q. lxij que ſit forma.

¶ Queſtio. xxxviij.

Quero etiā ad intellectū p̄dictoꝝ qualr̄ ſciri vel ꝓbabiliter credi poſſit q̄ aliq̄ tallia ab antiquo ſoluta ex iuſta cauſa īpoſita fuerit. Rñ. ſecundū glo. hic ſuꝑ. v̄. Si ſcit̄ vel credit̄. tenet̄ hoc

Gloſſa.

ſciri. ſi ſuꝑ hoc cōfectū eſt inſtrumentū. Si etiam ita ſeruatū eſt a tp̄e a quo non extat memoria p̄ſumēdū eſt ſ̄ȝ quoſdā q̄ ex iuſta cā fuerit īpoſita. ar. xij. di. illa. Nō ſatis credo niſi violēta ſit p̄ſūptio in cōtrariū p̄ſertiȝ cū dicat̄ q̄ in lōgiſſimis p̄ſcriptionibus nō oportet probare titulū ſ̄ȝ ex lapſu tēporis p̄ſumit̄ titulus interueniſſe q̄ allegatur.

¶ Queſtio. xxxix.

Quid de illis qui tali vtuntur conſuetudine ī hominibus ſuis qḋ de mobilibus eorum capiunt q̄tum ꝛ qñ volunt. Et cū ſuſpicant̄ eos velle tranſire ad aliū dñm. omnino expoliant eos. Nunqḋ excuſari poſſunt per conſuetudinem vt non teneātur ad reſtitutionē. Rñ. ſecūdū glo. ibidē. Si certū eſt q̄

eſt ꝙ ab initio fuerit impoſitū tale onus terre ſine malitia ꝛ fraude ꝙ dñs poſſit ab habitatoribus quantū ꝛ qñ vult capere. Et ꝙ poſſit retinere oīa mobilia ſi receſſerint cū ꝗlibꝫ poſſit imponere rei ſue onus qḋ voluerit: videt̃ tolerari poſſe: ꝙ intm̄ vtatur huiuſmodi cōſtitutione ꝙ non grauet eos vltra modū: aut manētes aut recedētes: Et ꝙ dñi non tenentur ad reſtitutionē taliter acceptorū. Si autem non eſt certū aut ſi credit̃ ꝙ non fuerit ab initio legitime inſtitutū. Credo ꝙ cū hmōi ſpoliationes ipſo genere facti male ſint: peccant qui hoc faciunt. Et tenent̃ ad reſtitutionē q̄ hoc faciunt. Idem dicit Ulri. §. Cum autē. ꝛ addit. Sed probabile non eſt hmōi conſuetudinē nimis ſeruilē inductam eſſe de voluntate ſubditorū ſed per actionem ꝛ violentiā ſuperiorū. ¶ Glo. vero hic addit In hoc tamen caſu ꝛ ſimilibus qui tolerant̃ ab eccleſia pro eo ꝙ aliqua ibi pōt eſſe dubitatio ḋ iure: an de facto. Non credo ſimpliciter eſſe denegādā abſolutionē. Sed facienda eſt: cum quadā tamen dubitatione ꝛ proteſtatione: ſic abſoluo te de hoc inquantū poſſum. Sed timeo vel credo ꝙ nō ſufficit tibi ad ſalutē niſi te aliter habueris ī hoc caſu.

Ulricus.

Glo.

¶ Queſtio. xl.

Quid de illis qui emūt ꝓpoſituras ſeculares vbi non ſunt iuſti redditus ſed ſole exactiones ꝛ ſeruitia ꝛ munera q̄ recipiunt hmōi ꝓpoſiti. Nunquid tenent̃ talia reſtituere. Aut ſi cōpellunt̃ a dominis exercere huiuſmodi officia. Nunqd tenentur potius oīa ſua dimittere ꝙ̄ in hoc obedire ¶ Et quid de dñis qui vendūt huiuſmodi ꝓpoſituras. R̄n̄ ſm glo. ibidem Si non poſſunt huiuſmodi officia exercere ſine peccato mortali potius debent oīa mala tolerare ꝙ̄ ſic peccare. ꝛ peccant mortaliter quotiens recipiunt munera propter faciendam gratiā alicui in preiudiciū alterius. aut ſi minis ꝛ terroribus aliqd extorqueāt. aut quoſdā grauent vt alij timentes eis ſeruiant ne talia patiantur ꝛ tenent̃ ad reſtitutionē omniū taliū: ſi poſſunt. Nec ſunt aliter abſoluēdi. Et peccāt in deum qui tales prepoſituras vendunt aut ad emendum eas aliquos compellūt: tamen gratis eas cōmittere deberent ex quo non ſunt ibi redditus ꝓuētus iuſti. Et tenentur ad intereſſe illis q̄ per huiuſmodi prepoſitos ſunt taliter ſpoliati. hoc autem intelligo de illis prepoſitis q̄ reddunt iuramenta: de illis autem minoribus quorum non officiū tm̄ et tale. Sed citare vel exequi iudicata vel mādata maiora: tenendū eſt qḋ dicitur infra. e. ti. q. xliij. Quid de officialibus. hec oīa in glo. ¶ Thomas in epiſtola ſupra dicta requiſitus a duciſſa vtrum liceret eis balliuis ꝛ officiatis ſuis officia vendere ſic r̄ndit apl̄s dicit. Multa licent ſed non omnia expediūt. Cū aūt balliuis veſtris ꝛ officiatis nihil cōmittatis niſi temporalis officij poteſtatē nō video quare nō liceat vobis hmōi officia vēdere dū modo talibus vendatis de ꝗbus pōt pſumi. ꝙ ſint vtiles ad huiuſmodi officia exercenda: ꝛ non tāto precio vendat̃ officiū vt recuperare nō poſſint ſine ſuorum grauamine ſubditoꝝ. Sed tamen talis vēditio oīno expediens nō videt̃. primo qꝛ frequēter contingit ꝙ illi q̄ eſſent magis ydonei ad hmōi officia exercenda ſunt pauperes. vt officiū emere nō poſſint. Et ſi etiā ſunt diuites illi q̄ meliores ſunt hmōi officiū non ambiūt nec inhiant ad lucra ex officio acquirēda. Sequit̃ ergo ꝙ vt plurimū illi officia in terra noſtra ſuſcipiant qui ſunt peiores: ambitioſi ꝛ pecunie amatores ꝛ ſubditos veſtros opprimētes. veſtra etiā cōmoda ita fideliter nō procurant. vnde magis expediens videt̃ vt bonos homines ꝛ ydoneos ad officia veſtra eligatis. quos etiam inuitos ſi neceſſe fuerit ad ſuſcipienda vr̄a officia compellatis. qꝛ per eorum bonitatem ꝛ induſtriam magis accreſceret vobis ꝛ ſubditis vr̄is ꝙ̄ de predicta officiorū venditione acquirere valeatis. Et hoc conſiliū dedit moyſi cognatus ſuus Prouidete inquit de omni plebe viros ſapientes et timentes deum in ꝗbus ſit veritas: ꝛ qui oderūt auaritiam ꝛ conſtituite eos tribunos ꝛ centuriones: quinquagenarios ꝛ decanos qui iudicent populum in omni tempore.

Eadem.

Prepoſiture ſeculares

Thomas.

Uendere officia.

¶ Queſtio. xli.

Item quero vtrum liceat ab hmōi officiatis mutuum recipere. donec tantum recipiant a ſubditis in officijs ſibi deputatis. R̄n̄. ſecundum Tho. in predicta epiſtola ad hoc videtur dicendū ꝙ ſi hoc pacto mutuum dant vt officiū accipiant abſqꝫ dubio pactum eſt vſurarium. quia pro mutuo accipiunt officij poteſtatē. vnde in hoc datur eis occaſio peccandi. Et ipſi etiam tenentur reſignare officio taliter acquiſito. Si tñ gratis officiū dederitis ꝛ poſtmodū mutuū receperitis ab eis. qḋ de officio poſſent recipere hoc abſqꝫ omni pctō poſſet fieri.

¶ Queſtio. xlij.

Quid de hominibus militis qui cum habeāt vſurarium in aliquo nemore ꝛ dñs ſuus abſtulit eis illud. Nunquid tenet̃ ad reſtitutionē. ¶ Aut ſi cum haberent vſurarium in alterius ſilua militis. ꝛ ille abſtulit eis vel alias dānificauit eos. Nunquid ſufficit ſi ille ſatiſfaciat de hoc dño illorū cū ille dñs vtatur hac conſuetudine ꝙ de bonis eorū accipit ꝗtū ꝛ qñ vult. R̄n̄. ſecundū gl. vbi ſupra. ſi tales hoīes ſunt veri dñōs ſerui q̄ nihil habent propriū. Et peculiū ſi qḋ habēt eſt in poteſtate dñi vt reuocet illud qñ voluerit: ſi vſurariū hꝫ ī nemore aliquo ꝓ peculio vel aliud aliqd. dñs pōt illud reuocare ꝛ de damnis eis illatis ab alio ſufficit ſatiſfieri dño. Si aūt ſunt ſerui de corpore ꝗles ſunt in francia quidā ſerui eccleſiarū ꝛ quorūdā nobiliū nō pōt dñs auferre eis vſurariū hmōi aut ſua de dānis illatis nō ſufficit ſatiſfieri dño ꝛ multo fortiꝰ verū eſt hoc ī illis q̄ nō alias ſunt ſerui niſi intm̄ ꝙ dñs eorū pōt de cōſuetudine quantū ꝛ qñ vult de bonis eorū capere. Et in talibus reſtringēda eſt hmōi abuſio ꝛ extorſio potius laxanda.

Uſurarium

Gloſſa.

Franci.

¶ Queſtio. xliij.

Quero etiam vtrū pſone eccleſiaſtice debeāt pſoluere exactiones vel tallias quas iterdū requirūt cōmunitates: vt̃ ſcabini rōne poſſeſſionū domorū ꝓdiorū vel rerū ipſis eccleſijs vel eccleſiaſticis pſonis legitime acꝗſitis. R̄n̄. ſm Alexā. iiij. in quadā decre. publicata in curia q̄ incipit. Quia non nulli hmōi nō lꝫ exigere a pſonis eccſiaſticis vel eccleſijs lꝫ eccleſie vel rēs hmōi ſint īfra illoꝝ diſtrictum vel territoriū conſtitute. Nec poſſunt eos artare vt diſtrahant res illas vel extra manū ſuam ponant.

Alexā. iiij.

De bellis. Rubricella. queſtio. xliiij.

Sequitur videre de bellis. ꝗro ergo. Quid iuris de principibus militibꝰ ꝛ alijs q̄ habētes guerras ad inuicē ſpoliant ſe mutuo ꝛ pauperes dānis ꝛ iniurijs multipl̄r affligūt. R̄n̄. lꝫ Ray. §. xvij. Circa pͥncipes. ꝛ §. xix. Ad queſtionē ergo ꝓpoſitā diſtingue qꝛ aut ille de quo queritur: habet iuſtam guerram ſiue bellum aut nō in pͥmo caſu. ſ. cum hꝫ iuſtū bellū ꝛ nō exercet illud niſi ꝯtra nocētes ꝛ nō hꝫ intētōēꝫ corruptā

Raymūdꝰ.

ſuum eſt quicquid capit ab hoſte vel auxiliatori-
bus eius ſiue ſubditis ſiue alijs quouſqꝫ iuxta con
ſcientiam ſuam ſit ſibi ſatiſſactum de omni dāno
dato ⁊ labore ⁊ operis tam ſuis ꝙ ſuorum homi-
num: vel donec ipſe hoſtis offerat ius ⁊ velit ſa-
tiſſacere ipſi. diſtin. j. ius gentium. xxiij. queſti. vij.
Gloſſa. Si de rebus. ¶ Et ſicut dicit hic in gloſſa. §. xxix.
recipere poteſt vſqꝫ ad plenariam ſatiſfactionē de
omni damno dato tam ſibi ꝙ ſuis iniuſte. ⁊ hoc tā
in predationibus ⁊ rapinis ꝙ incendijs ⁊ effractu
ris ⁊ vulneribus ⁊ cedibus ⁊ alijs quibuſcūqꝫ. Sꝫ
vltra hoc non debet recipere niſi ſit talis hoſtis ꝙ
aut propter infidelitatem aut propter hereticam
prauitatem aut propter aliud vitium meantū ex-
ceſſerit ꝙ bona eius publicari ⁊ ſuorū: ⁊ terra pri-
uari ⁊ capientiū ſeruus fieri ex edicto publico me
ruerit. In quo caſu poteſt oīno ſpoliari ⁊ de terra
exterminari. Concordat cum hoc etiaꝫ Ulri. li. vj.
Ulricus. tracta. iij. c. vij. Concordat etiaꝫ Hoſt. vbi. Hoc tū
Hoſtienſis. teneas cū predictis a principio queſtionis. ¶ Se-
quitur in Ray. ſubditos aūt illos qui deuꝫ pluſꝙ
Raymund⁹ homines timentes nolunt ſuo dño in bello illici-
to impendere conſilium ⁊ auxilium vel fauorem:
credo nullatenus eſſe ſpoliādos: vel in aliquo mō
puniendos. pena enim ſuos debet tenere auto-
res: nec eſt vlterius protrahenda quā delictum ſit
in excedente repertum. extra de his que fi. a maio.
par. ca. qui ſunt. j. q. iiij. c. j. addit. vlri. c. ix. §. tertia
conditio dicit ꝙ ſubditi non ſunt ledendi etiam ſi
dñs in bello iniuſto violenter rebus eorū ablatis
vtitur in ſubſidium belli ſui. Si autem timore hu
mano vel mundano: coacti iuuant dñm lꝫ iniuſtꝰ
faciant: tū rei ſunt: ⁊ ſpoliantes eos non tenentur
ad reſtitutionem. Concordat etiam predictis tam
cū Raymundo ꝙ cū Ulri. Hoſt. vbi. hoc tū teneas.

¶ Queſtio. xlv.

Idem. QUe exiguntᷣ ad bellū iuſtum. Rū. ſm Ray.
§. xvij. circa principes. Exiguntur ad hoc. v.
ſcꝫ perſona: res: cā: animus: ⁊ autoritas. Eadeꝫ. v.
ponit Goff. lib. v. titu. xij. de homici. ⁊ Ulric. li. vj.
tract. iij. c. ix. ¶ Perſona: vt ſit ſecularis cui licitū
eſt fundere ſanguinem. Non aūt eccleſiaſtica cui
eſt prohibituꝫ. xxiij. q. viij. clerici his. a quibꝰ. niſi
Requiſita in neceſſitate ineuitabili. De hoc habitum eſt. ſ.
belli gniſſi. li. e. titu. j. De homicidio. q. xij. quid de homicidio.
neceſſitatis ⁊ ſequēti. ¶ Res. ſ. vt ſit pro rebus re-
petendis vel pro defenſione patrie. xxiij. q. ij. c. j. et
q. iij. c. fortitudo. ⁊. q. viij. ſi nulla. ¶ Cauſa: ſi ꝑpt
neceſſitatem pugnetur vt per pugnam pax acqui-
ratᷣ. xxiij. q. j. noli. ¶ Animꝰ: vt nō fiat ꝑpter odiū
vel vltionem vel cupiditatem. Sed ꝑpt caritateꝫ
iuſtitiam ⁊ obedientiam. xxiij. q. j. quid culpatur.
⁊. c. militare non eſt delictum: ſed ꝑpter predam
militare peccatum eſt ⁊c. Uide de hoc. ſ. ti. de ho-
micidio. q. xlix. nunquid epiſcopo. ¶ Autoritas vt
fiat autoritate eccleſie preſertim cum pugnatᷣ pro
fide vel autoritate ꝑncipis: vt. xxiij. q. j. quid culpa
tur. ⁊. q. ij. c. j. Si aliquod iſtorum defuerit: bellum
dicitur iniuſtum. Hec. v. ſm Raymū. etiam ponit
Hoſtienſis. Hoſtien. ſub. §. quid de rapina. ¶ Tho. in ſumma
Thomas. q. xl. arti. j. dicit ꝙ tria requiruntur ad bellum iu-
ſtum. Primo. ſ. autoritas principis: quia priuata
perſona ius ſuū poteſt in iudicio proſequi. ¶ Se-
cundo requiritur iuſta cauſa: vt. ſ. illi ꝙ impugnan
tur ex aliqua culpa hoc meruerunt. vnde Aug. di-
cit in lib. queſtionum. Iuſta bella debent diffiniri
que vlciſcuntur iniurias. Si gens vel ciuitas ple-
ctenda eſt que vel iudicare neglexerit qḋ a ſuis im
probe factum eſt vel reddere qḋ per iniuriam ab-
latum eſt. ¶ Tertio requiritur vt ſit intentio bel-
lantium recta qua. ſ. intenditur: vel vt bonum pro
moueatur vel vt malum vitetur alia duo vel ſup-
ponit vel ſub his itelligit: vt patet intuēti. ¶ No
ta etiam per autoritatem Auguſtini predictā que
etiam ponitᷣ. xxiij. q. ij. dñs. Probatur vt dicit glo.
ſuper idem decretum qḋ iudex qui non facit iuſti-
tiam pōt conueniri: vt dicit hic. ⁊. iij. q. vij. qui ſine
Et per hoc decretum pilius obtinuit contra nun-
cios regis anglie. Dicit etiā Ulri. l. vj. §. quīta cō-
ditio. ꝙ hec autoritas principis requirenda eſt qñ
bellum eſt de iure gentium: vt dicit Iſido. li. xviij.
vnde talis autoritas non requiritᷣ in bello qḋ eſt ḋ
iure naturali. ſ. quando vim vi repellit. Idē Inno. Ulricus.
vbi. infra ꝑximo. ¶ Item dicit Ulri. qḋ cum princi
patus ſit totum poteſtatum qḋ ſm ſui ꝑfectionē
eſt in ſolo principe: tamen ſm partes diſtributum
eſt per gradus diuerſarum dignitatum. ſ. in pote-
ſtatem preſidis tribuni millenarij centurionis
quinquagenarij et decurionis. Et in poteſtatem
ducis. Marchionis ⁊ comitis. Ideo credo qḋ vbi
in iuſto bello accedit alicuius iſtorum autoritas
ad defenſionem ſibi commiſſorū hoc vocatur au-
toritas principis ⁊ ſufficit. ¶ Gloſ. dicit hic ꝙ pri Gloſſa.
ceps qui nullum habet ſuperiorem ſiue ſit rex ſiue
imperator: autoritate propria ſi iuſta cauſa ſubſit:
poteſt mouere bellum tam contra ſubditos ꝙ con
tra extraneos: poteſt etiam ſubditis ſuis dare au-
toritatem mouendi bellum: tam contra principeꝫ
extraneum ꝙ contra ſubditos ſuos: ſi cauſa ſubſit
et viderit expedire. Sed non contra ſubditos pro- Rex nō re-
prios ꝙdiu poteſt iniuriantes iuſtitiare: vel ꝙdiu cognoſcens
vult ſtare iuri coram eo vel coram iudice ſuo: ſi eſt imperatorē.
iudex medius: inter huiuſmodi principem ⁊ iniu-
riantem. Si autem non poteſt eum iuſtificare. aut
ſi ille non vult ſtare iuri: poteſt non ſoluꝫ princeps
huiuſmodi: ſed etiam ille princeps qui habet ſup
ſe ſuperiorem autoritate ſua mouere belluꝫ cōtra
huiuſmodi iniuriantē: ſi ſubeſt ei mediate vel im-
mediate: ⁊ dare licentiam iniuriam paſſo mouēdi
contra eum arma. Si autem iniurians non ſubeſt
mediate vel immediate principi habenti ſuper ſe
ſuperiorem: princeps ille non poteſt dare autori-
tatem ſubdito ſuo mouendi contra euꝫ arma. Sꝫ
autoritas ſuperioris principis eſt requirenda ma-
xime ſi ille iniurians pertinet mediate vel imme- Hoſtienſis.
diate ad iuriſditioneꝫ illius principis ſuperioris.
¶ Hoſti. lib. j. Rubri. xxxiiij. de treuga. ⁊ pa. §. iij.
Quid ſit iuſtum. Multa ponit de hac materia. In
vbi. autem. Eſt ergo iuſtum. dicit qḋ iuſtum bellū
eſt cum quis autoritate ſui iudicis ratione interue
niente accipit gladium ſiue iubentis ſiue conſen-
tientis. ¶ Item infra verſi. Sed vt aliquā doctri-
nam ⁊ ſequentibus dicit ꝙ inter fideles iuſtū pōt
dici belluꝫ ſi fiat autoritate iudicis legitimi: puta
quia hi contra quos dat autoritatem immediate
ſubſunt ei. ⁊ habet ius exercendi merum imperiū
Nec eſt actor in cauſa propria. Nec errat. ad hoc.
ff. ꝙ metu s cauſa. continet. Igitur contra non ſub
ditos non dabit actionem: nam actor ſequitur fo-
rum rei: niſi forte in defectu iudicis iniuriātis no
lentis ius reddere: vt. xxiij. queſti. ij. c. ij. quia vnus
iudex ſupplet defectum alterius. Et licet error iu-
dicis ex toto non excuſaret eſt tamen prima facie
pro autoritate iudiciaria preſumendum niſi aper
te appareret cōtrariū. ¶ Item iuſtum bellum eſt
quod fit autoritate iuris vbicunqꝫ. ſcilicet a iure
conceditur. Sicut qui aſſiſcinos receptat. diffida-
tus eſt a populo romano ⁊ poſſunt bona eius oc-
cupari. extra de homicidio pro humani. §. fina. cir Raymundꝰ
ca finē. ¶ Seqtur in Raymun. videtᷣ tū caſus glo.

⁊ reuera

et reuera ita eſt: ī quo ſine autoritate principis vel eccleſie poſſet moueri bellum videlicet pro rebus repetendis ⁊ pro defenſione patrie. Nam de iure naturali cuiq; licitum eſt vim vi repellere incontinenti ⁊ cum moderamine inculpate tutele. di. ſ. Ius naturale. extra de ſenten. excō. Si vero. Idem
Glossa. Ulri. idē Inno. extra de reſti. ſpol. in gloſ. ſup ca. Olim cauſaz. Dicit hic gloſ. ꝙ in hoc caſu pōt q̄s bellum mouere autoritate propria. tñ appellaſ h̄ bellū armis ad bellandū vti ad defendēdū non ad impugnandū Idē Inno. vbi. s. ¶ Itē qḋ dicit hic pro rebus repetēdis: Glo. dicit nomē rerū. Credo hoc large accipi vt nō ſolum ꝯprehendat res corporales: ſed etiam iurias. Sicut pro rebus mobilibus vel imobilibus ablatis pōt moueri bellū Item ⁊ ꝓ iniurijs illatis aliq̄d cōſequendū de eis ſatiſfactionē non libidine vindicte: ſꝫ zelo iuſtitie vel ꝙtum ad intereſſe. Moderamē aūt hoc inculpate tutele vt dicit hic glo. locuꝫ hꝫ qñ aliq̄s cauſa tuendi vel defendēdi ſe reſiſtit aduerſario: cū tāto moderamine ꝙ tutela illa vel defenſio eſt iculpata. i. ſine culpa: q2 nō excedit modū in defendendo plr ledendo aduerſariū ex ꝓpoſito: maxie ꝙ illata exigat violentia. vide de hac materia infra. e. t. q. lij. Qui ⁊ qñ ⁊ q̄r. ¶ Ut aūt ſupra dicta melius
Innocenti⁹. intelligant Nota ſm Inno. in glo. vbi. s. Nec colligi pōt hinc inde vt pꝫ ibidē circa fi. ꝙ bellū aliqñ dicitur proprie ⁊ ſic ſolus princeps q̄ ſuperiorē nō habet: belluꝫ idicere pōt. ⁊ cōtra eos ꝯtra quos nō cōpetit executio iuriſditionis. Vbi grā ꝯtra illos qui eſſent in poſſeſſione iuriſditiōis alterius principis. Itē pro defenſione legū pſnarū ⁊ hmōi. xxiij. q. viij. Scire. Et tūc pōt non tm̄ hoſtis ſꝫ etiā auxiliatoꝝ iniuſte iuuātiū res ⁊ pſonas capere. Et capientiuꝫ capti ſerui fiūt. Aliqñ vero bellū dr large Sicut q̄libꝫ plat9 ſi hꝫ iuriſditionē tpalē contra ſubditos inobediētes licite mouet arma. xv. q. vj. ca. Autoritate. ⁊ c. Nos ſctoꝝ. etiā ſi nō hꝫ ius indicendi bellū ſiceū habere credimus pro iure ipſius eccleſie: cui etiā intereſſe poteſt: lꝫ non debeat pſonaliter pugnare. vt s̄. de homicidio. q. xlix. Nunq̄d epiſcopo. Et etiā ſi non habet ius indicendi bellū dum mō iuriſditionē habeat. q2 in his caſibus nō proprie dicit fieri bellū ſꝫ melius executio iuriſditionis vel iuſtitie. ff. de rei vendi. l. Qui reſtituere. Item qñ aliq̄s vim vi repellit in cōtinenti. Nec in his caſibus capti fient ſerui. Et lꝫ quidā dicāt ꝙ ſi non eſt indictū bellū contra aliquē ſed aliquo predictorum modoꝝ procedebat: puta ratione ſue iuriſditionis volebat aliquē punire vel res eius deuaſtare vel ſniaꝫ executioni demādare. ī hoc caſu excepto ſi forte lederet de munitionibus eoꝝ non poſſit capere res vel pſonas auxiliatoꝝ eius: niſi primo ſentētiā pferat cōtra eos. q. q. j. Nos iq̄neq̄ Et ſi non eſt de ſua intentione ſed alterius. debet corā ſuo iudice de eo iuſtitiā petere. xxiij. q. ij. dñs. Si vero non habet iudicē coraꝫ quo poſſit ſuam iuſtitiam obtinere. tunc ſibi lꝫ autoritate propria ſua recuperare. C. ō iudeis. l. Iudei. ⁊ l. Nullus. tñ hoc certuꝫ eſt ꝙ ſi pſonas vel res eoꝝ capit ī bello dum ſuā iuriſditionē exercet: ꝙ poteſt pſonas punire ⁊ res tenere q2 ī ſuo territorio deliquerūt. C.
Innocenti⁹. vbi de crimie agi oportet auten. q̄ in ꝓuincia. Itēꝫ q2 ſuā iuriſditionē impediunt. Itēꝫ dicit Inno. in glo. ibidēꝫ ꝙ vbicunq; quia per aliuꝫ rem ſuam et ius ſuuꝫ proſequi non poteſt licitum eſt autoritate ſuperioris arma mouere ⁊ belluꝫ indicere ad recuperandū ſua: vel etiā furē accipere. xxiij. q. ij. c. ij. tñ ſi pricipē ſup ſe habet eius autoritate hoc faciat et non aliter. xxiij. q. ij. c. j. Item plus dicimus ꝙ ſi

furto vel violentia capta habere non poſſit: poteſt accipere equiualēs autoritate ſuperioris. Quādo autem ſua recipit furtiue teneat a ſcandalo ⁊ periculo alioꝝ: q2 tunc nō liceret. Eadēꝫ ponit Hoſti. in gloſ. ſuper idem. c. de ſupradictis etiā plura poſuit ibidem Innocen. extra de iureiur. in gloſ. ſuper capi. Sicut. ⁊ infra. ¶ Sed quando miles ad preceptum dñi iuſte ⁊ licite bellare poſſit ⁊ habetur infra. e. t. q. lxxv. Quid de emptoribus prede. vbi dicitur ꝙ tunc ſolum ei licet cum ſit bellum iuſtū vel probabiliter dubitat an iuſtum ſit vel iniuſtuꝫ vide ibi plene de hoc.

¶ Queſtio. xlvj.

Sed nunquid ſicut ſubiecti excuſanſ ī dubio ita ſimiliter excuſari poſſunt amici ⁊ cognati mouentis bellum qui non ſunt ei ſubditi. Et milites ⁊ ſeruientes ⁊ ſtipendiarij extranei. ſi credant iuſtum eſſe bellum. Rñ. ſecundū glo. §. xxiij. Subditi.
Circa illos. ſuper. vbi. Excuſatur. Credo ꝙ non: q2 Glossa.
non excuſat eos bonū obedientie ſicut ſubbditos nec debent ſe committere diſcrimini in dubio vt iuuent aliquē in preiudiciū alterius: q2 ſicut dicit ambro. Si nō poteſt alicui ſubueniri. quin grauet alter. cōmodius eſt. neutrū iuuari. ꝙ grauari alterum. xiiij. q. v. Deniq;. Nec eſt ſimile de aduocato quem excuſat bona fides. q̄diu credit iuſtam eſſe cauſam. quam fouet licet in veritate ſit iniuſta: q2 ibi eſt iudex ſuperior qui cauſam examinat ⁊ iudicat de allegatis. In bello vero ſiue in guerra viribus corporalibus negotium nititur non per rōnē diiudicatur. Concordat Ulri. §. de ſubditis vero.

¶ Queſtio. xlvij.

Utrum in bello liceat vti inſidijs. Rñ. ſecundū Tho. arti. iij. In bello iuſto licet vti inſidijs Thomas.
occultādo. ſcilicet ab eis ea per que volumus eos impugnare: quia propoſitum noſtrum eis non tenemur aperire. Sed non licet eos ſic decipere ꝙ dicatur eis falſuꝫ: vel non ſeruetur promiſſum.

¶ Queſtio. xlviij.

Utrum licitum ſit bellare in diebus feſtiuis. De hoc vide ſupra lib. j. ti. xij. de ferijs. q. vij. a quibus operibus. vbi dicitur ꝙ ſic.

Quid ſi contra barones ſubditi comitis vel ducis habent guerram contra eum aut comes contra regem ſuum vel econuerſo. Rñ. ſecundum gloſ. vbi ſupra. Cum vaſallus comitis habet guerram contra comitem regis eſt autoritas re- Glossa.
quirenda. Si autē comes contra regem ⁊ rex nollet ei ius exhibere per pares curie humiliter req̄ſitus credo ꝙ ſi ius ſuum defendat armis cum moderamine iculpate tu. nec peccat. Impugnare aūt regem autoritate propria non poterit: papa tamē facta denunciatione de exceſſu regis ſi rex nollet a peccatis deſiſtere poſſet regem excommunicare et creſcente contumacia dare autoritatem mouendi contra eum arma. Cum autē rex habet cauſam guerre contra imperatorēꝫ. vel econuerſo non credo ꝙ vterq; vel alteruter teneatur ius ſuum proſequi in forma iudicij cum neuter illorum habeat ſuper ſe ſuperiorem. peccaret tamen mouendo bellum paſſus iniuriam. ſi iniuriator offerret ei debitam ſatiſfactionem ad arbitrium bonoꝝ viroꝝ Hoſtinſis
de plano ⁊ ſine ſtrepitu iudiciorum. ¶ Hoſti. vbi ſupra proxima queſtione. in fine. §. dicit ſic. Qñ cū dominus qui immediate ſubeſt pricipi de vaſallo proprio cōquerit ⁊ velit tutiorē viā eligere quo ad aiam: cōſulo ꝙ nō dicat ſibi ius. Sꝫ vel autoritate principis gladiū aſſumat vl ad dyoceſanū vaſalli

recurrat: ad cuius monitionẽ ſi obedire noluerit excõicabit rõne ꝑdicti pcti. extra de iudic. nouit. Et ſi ꝑ annũ in excõicatione ſteterit: ⁊ tũc dyoceſanus ipʒ ⁊ res ei⁹ exponet. ar. xj. q. iij. rurſus. ⁊ c. quiſqꝫ. extra de hereti. excõicamus. §. j. ſic recurrere dʒ ad brachiũ ſeculare ad eccliaſticum. ſicut econuerſo ſit extra de iudicijs. cum non ab homine. §. vltimo.

ℭ Queſtio. xlix.

Glossa.

QUid ſi aliqua ꝑdictar. v. cõditionũ que ad bellum iuſtũ requirunt defuerit: numqd tenebit reſtituere quicqd adeptus eſt de hmõi bello ille qui mouit illud. Rñ. ſm gl. ſup. §. defuerit. qñ bellũ ſit iniuſtũ ex cã ex aio ⁊ ex ꝑſona ⁊ ex autoritate. Si tñ res ſubſit: qꝛ pro reb⁹ repetẽdis factũ eſt: non tenet qui mouit bellũ reſtituere qđ ibi cepit reddere niſi ceperit vel dãnificauerit aduerſariũ ſuum vltra quã habuerat ille de ſuo iniuſte aut dãnificauerit eũ. Et hoc dico ſʒ iudiciũ fori penitentialis vbi locum habet cõpenſatio et non liquidi ad liquidũ: que non hʒ locum in foro contentioſo: vñ ſi qs in foro pñiali ꝯfitet ſe ꝑ furtum habuiſſe. x. libras de reb⁹ illius q̇ manifeſte abſtulerat ei decẽ facere ꝯſueuit: ⁊ bñ iudex penitentialis cõpenſatiões: nec iniunget ei reſtõnez illorum decẽ niſi aduerſarius eius poſtmodũ reſtituerit ei decẽ ablata iniunget tñ ei pñiam de furto cõmiſſo. Cõcordat his Ulri. §. quarta eſt.

ℭ Queſtio. l.

Glossa.

QUid ſi clericus in guerra iuſta vadens cũ dño ſuo conſequit aliqd de illa guerra: nũquid tenet reſtituere. Rñ. ſm glo. ibidẽ. Si datũ eſt ei ab his quib⁹ licuit rapere põt illud retinere Si aũt ipm rapuit cũ rapiendo peccauerit inducendus eſt in foro pñiali: ſi põt qđ reſtituat illud illi cui abſtulit: ſi ſcit qs ille ſit. ſinaũt qđ det pauperibus. hmõi eñ clericus rem illã rapiendo nõ fecit ſuam: qꝛ ſicut dñs eius non potuit ei dare autoritatẽ bellandi: ita nec rapiendi. Credo tñ ꝙ rẽ taliter raptã de ꝯſenſu dñi ſui põt retinere dũtñ dñs ꝯſenſerit durante adhuc guerra: qꝛ perinde eſt in hoc caſu: ac ſi dñs ei rem illam dediſſet.

ℭ Queſtio. lj.

Thomas.

QUero etiam quare clericis bellare non lʒ. Rñ. ſm Tho. in ſum. ea. q. ar. ij. dicendũ ꝙ clericis non licet bellicas negotiatiões exercere duplici rõne. ℭ Primo gñali rõne qꝛ hmõi exercitia inquietudines hñt: ⁊ ideo multũ impediunt animũ a cõtẽplatiõe diuinorꝫ ⁊ a laude dei ⁊ oratione pro populo que ad officium pertinent clericorũ. ij. ad Thimotheũ. ij. Nemo militãs deo implicat ſe negocijs ſecularibus. ℭ Secundo ſpeciali ratione. oẽs eñ ordines clicorꝫ ordinant ad altaris miniſteriũ in quo ſub ſacro repreſentat paſſio chriſti. ſm illud. j. Corꝫ. xj. Quotieſcũqꝫ mãducabitis panẽ hunc ⁊ calicem bibetis: mortẽ dñi annunciabit donec veniat. Et ideo nõ cõpetit eis occidere vel effundere ſanguinẽ: ſed magis eẽ paratos ad ꝓpriꝫ ſanguinis effuſionẽ pro chriſto vt imitent opere qđ gerunt myſterio. Et ꝑpt hoc eſt inſtitutũ: vt effundentes ſanguinẽ ⁊ ſine peccato ſint irregulares.

Clericis bellare, inhibitum.

ℭ Queſtio. lij.

Raymũd⁹.

CUr ⁊ qñ ⁊ quãr liceat vim vi repellere. Rñ. ſm Ray. §. xviij. Nam de iure lʒ in gñe loquendo de iure naturali cuiqꝫ licitũ ſit vim vi repellere incõtinenti cũ moderamine incul. tutele: vt ſupra dictũ eſt. q. xlv. q̃ exigunt. Tñ circa hoc quidã diſtinguũt ſic dicentes qđ nulli ſine autoritate iudicis: lʒ vim vi repellere repercutiendo. ſʒ

Uim vi repellere.

tñ impediendo opponẽdo. ſ. brachiũ vel baculũ ne fiat leſio in capite vel i corpore. hec fuit opinio Hug. ℭ Alij dicũt ꝙ laicis lʒ repcutere clicis nõ. ℭ Tertij dicunt ꝙ non ſolum laicis ſed etiã clericis licet repercutere. diſtinguũt tñ: qꝛ aut vis infertur perſone aut rebus. Si perſone tunc eſt vis repellenda prius ꝙ ſit illata: lʒ quidã dixerint ꝙ nullus debet repellere vim niſi illatã. Immo dicit lex qđ licitũ eſt occidere inſidiantem ⁊ eum q̇ vult occidere. Qđ intelligo ſi aliter nõ põt quis manus inſidiantis euadere. ff. ad. l. aquiliã. l. iij. ⁊ v. vide de hoc. ſ. e. li. ti. j. De homicidio. q. xij. Quid de homicidio neceſſitatis. ℭ Si autẽ aliquis poſt vim illatã perſone repercutiat. ſi faciat hoc incõtinẽti. idest cum videt illum paratũ denuo ꝑcutere nõ tenet. alioquin ſi nolebat denuo percutere. ⁊ alter repercuſſit tenetur. Quia hoc nõ eſt repulſio iniurie ſʒ vindicta que prohibita eſt oibus ⁊ maxie clericis. di. xlvj. Seditionarios. requirit ergo ꝙ defendendo ſe repcutiat non vlciſcendo. xxiij. q. j. Quid culpatur. ff. ad. l. aquil. Scientiã. Idẽꝫ Inno. extra de reſti. ſpoli. in glo. ſuper. c. Olim cauſaꝫ. Et Goffr. lib. v. ti. xij. de homicidio. extra. ⁊ Ber. ibidẽꝫ in glo. ſuper capi. ſignificaſti. ℭ Item requiritur vt cum moderamine ſe defendat. extra de reſti. ſpo. Olim cauſam. in fine. Moderamen intelligo vt ſi vis inferatur cum armis repellatur: alˢ ſine armis ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. vim vi repelle. Circa hoc tamen conſidero qualitatẽ perſonarũ vt interdum paru⁹ vel debilis poſſit ſe defendere armis contra magnum vel fortem pugno eleuato venientem. ar. iij. queſtio. vij. §. Tria. verſi. ſi vero. in vno auditorio. Si quis tamen moderamen excedat ⁊ nõ excedat ex propoſito. non tenetur niſi ad cautelam. ff. ad. l. aquil. Si ex plag. §. Tabernarius. Si ex propoſito tenetur hanc vltimam opinionem approbo ⁊ fere ab omnibus tenetur. Concordat etiã Goffr. Glo. etiam dicit hic qđ horum opinio verior eſt. Idem etiam dicit Ulri. c. viij. §. vel eſt tempus ⁊ ſequentibus. ℭ Addit Ray. dicens in hoc tamen vltimo verbo quantũ ad ſententiã excõicationis concordat cum eis: vt ſi aliquis defendendo ſe contra clericum. ſ. ne iniuriã patiatur: exceſſerit modũ incidat in excõmunicationem ſi illud fecit ex propoſito alias non idem Ber. ℭ Sed quantum ad aliaꝫ ſatiſfactionem de exceſſu. vel etiam quantũ ad penitentiam ⁊ irregularitateꝫ ſi forte propter illam repercuſſionem mors ſecuta eſt. tutius credo ꝙ teneatur ille. ſ. qui exceſſit. habita tamen conſideratione ad ꝓpoſitũ ⁊ non ꝓpoſitũ. qꝛ ſm glo. ad maiorem penitentiam ⁊ ſatiſfactionẽ tenetur. quãdo fit ex propoſito. extra de ſenten. excõi. Cum non ab homine. ⁊ c. ꝑpendimus. extra de reſti. ſpo. Olim cauſam. extra de homicidio. Significaſti. §. vlti. ℭ Si autem vis inferatur rebus ⁊ illatam ⁊ inferendam licitum eſt repellere. Sed potius illatam dum tamen incontinenti ⁊ ꝯſcito ſcit vim illatam priuſꝙ diuertat ad contrarium actum vt in prealegata decre. Olim cauſam. ⁊ c. Significaſti. ff. de verbo. obliga. continuus. in prin. Idem Ber Et ſi forte dum iſte vult repellere ſic hoſtem de poſſeſſione ſua. quã iniuſte ⁊ male occupauerat aliqui vulnerentur vel occidantur. credo ꝙ teneatur ſecundum modum poſitum ſupra in defenſione perſone ⁊ per eadem iura. Idem Ulr. Satis etiã videt concordare Innocen. vbi. ſ. Immo etiam dicit ꝙ ſi perſona eccleſiaſtica violenter domũ occupans alicuius nõ vult exire ſine violentia eijciens eã nõ incidit in canonem qđ colligitur. extra eodem ca. olim cauſam. ⁊ extra de homicidio. ſignificaſti. Et

idem

Opinio.

Innocenti⁹. Bernard⁹. Goffre.

In cõtinẽti.

Cum moderamine tutele inculpate.

Ulri. circa res.

idem dicit Hoſti.in glo.ſup idē.c.ſ. Olim cauſaꝫ ¶ Raymundus addit hic in titulo de ꝑfectis. ꝑfectis enī nō licet repercutere qḋ oſtdit dñs dicēs Math.v. Si quis te ꝑcuſſit in vnā maxillā ⁊c. Ulricus aūt dicit ꝙ lꝫ ꝑfectis ſ.quātū ad defenſioneꝫ. Et glo.hic dicit ꝙ ad non repercutiendum nullus tenetur niſi ex voto vel ꝑcep to vel cōſtitutione ad hoc eſſet obligatus. Idē etiā dicit glo.vvilli ð.t.de homicidio.§.iiij.Corporale. ſup.xᵒ. Sꝫ ⁊ ſua liberā do.vñ qualr hec ꝑcepta patientie intelligēda ſint vide infra.q.lvj.Qñ maloꝝ iniurie. ¶ Itē dicit ħ Raymūdus ꝙ etiā ꝑfecti poſſunt īcrepare iniuriātem exēplo dñi.Io.xviij. Si male locutus ſuꝫ ⁊c. Item petere poſſunt ducatū exēplo apl'i.Act.xxiij. Item fugere poſſunt ꝑſecutionē Mat.x.

¶ Queſtio.liij.

AD intellectū ꝑcedentiuꝫ quero qualiter intelligendū ſit qḋ dicit̄ licere vim vi incōtinēti repellere. Rñ.ſecundū glo. hic. Iſta cōtinuatio non eſt eſtimāda omnino ſicut in ſtipulationibus vbi non ſufficit eadē die rñdere ad ſtipulationē: vt dr̄ in lege cōtinu⁹ quā Raymūdus allegauit ī q̄ſtiōe precedenti. Sed ſm̄ qualitatē negotij penſenda eſt prout exigit ad ꝑparationē vel maiorē vl' minoreꝫ tēporis tractuꝫ. vñ ſi aliquis nobilis collecto exercitu intrat terram alterius nobilis et occupat ibi caſtrum vel rapit pecuniā vel predā ⁊ ducit ad terrā propriā. Si alius nobilis hoc audito cū non ſtatim poſſit cōgregare exercitū ⁊ recuperare ꝑdā vel liberare caſtrū miſſis lr̄is vel nūcijs cōgreget exercitū lꝫ nō poſſit cōgregare vſq3 poſt vnā ſeptimanaꝫ aut duas aut etiā plus reputabit̄ tñ incōtinenti ſe defendere ⁊ caſtrū liberare ⁊ ꝑdaꝫ recuperare etiā ſi iā aduerſarius eius receperat in munitionib⁹ ſuis. Satis cū hoc ꝯcordare videt̄ ſibi vbi ſupra in ſi. Credo etiā ꝙ ſi dñs taliter ꝓſequoꝛ ꝑdā et tñ nō poſſit ad eā recuperandā ꝑtingere: qꝛ forte eſt in locis inexpugnabilibus recepta: ſi ceperit aliqua de bonis aduerſarij ſui aut eoꝝ q̄ eū iuuāt aut ipm̄ proſequentē rem ſuā īpediunt poterit de illis retinere ⁊ indēnitati ſue conſulere: quātū ſua intereſt ſicut q̄ proſeq̄t̄ furē aſportantē res ſuas: lꝫ ſibi conſulere vſq3 ad quātitateꝫ dāni ſibi illati a fure de rebus ipſius furis quas ſecū ducit aut portat ſi qua pōt apprehēdere dū ꝓſequit̄ fugientē. Et qḋ dictū eſt anq̄ diuertat ad cōtrariū actū exponit hic glo. ꝙ nō eſt ꝯtrari⁹ actus cū q̄s comedit et bibit aut dormit interim aut ſi ꝑparat ad repellendum aduerſariū ſuū de poſſeſſione male occupata aut recuperandā predā ab eo abductā lꝫ hec preparatio tēporis morā exigat vt dictum eſt. Sed ſi diſſimulabat iniuriā ac deponit animū rē ſuaꝫ proſequendi alijs occupationibus operam dando actus eſt cōtrarius. Ideꝫ videt̄ ſentire Ber. vbi vr̄ etiaꝫ cōcordare Hoſti.in glo.extra de ſentē. excōi. ſuper nouellā.Innocē.Dilecto filio. Et addit ꝙ qꝛ circa hec certa regula tradi nō pōt: ſicut nec ð mora de hoc arbitrabit̄ bonus iudex.

Gloſſa. (margin)

Bernard⁹. Hoſtienſis (margin)

¶ Queſtio.liiij.

UTrum quilibet teneat̄ ſociū vel aliū defendere ab iniuria inferenda. Rñ ſecundū gloſ.ij. queſtio.vij. Negligere. ſm̄ quoſdā quilibet ad hoc tenet̄.xxiij.q.iij. Non inferēda: ſecundū alios hoc tantuꝫ de prelatis intelligit̄ ⁊ iudicibus. Eaſdem opiniones recitat Inno.in glo.extra de ſententia excōicationis. Quā te. ⁊ Ber.ibidē in glo. Et Raymūdus li.j.ti.ix.de iuramēto ⁊ piurio.§.xiij. Quid de iudice vbi ēt dicit gl. ꝙ cū illo.c. Nō iterēda. dicatur ꝙ q̄ nō repellit iniuriā a ſocio ſi poteſt iam ipſe eſt in vitio ꝙ ille q̄ facit. credo ꝙ q̄ percuteret clericum cū moderamine īculpate tutele defendēdo ſociū ⁊ repellēdo vim nō libidine vindicte non incideret in canonē. Sed Ber. dicit ꝙ ꝑlati ⁊ iudices debent prohibere factis ſꝫ ſocij ⁊ alij debēt admonēdo verbis: ſꝫ nō factis. vt dicit hugu. vide plenius de hac materia.ð.e.li.ti.j.ð homicidio.q.xxxij. vtrum quilibet.

Raymūd⁹. (margin)

¶ Queſtio.lv.

UTrum vindicatio ſit licita. Rñ. ſm̄ Tho.in ſumma.q.xviij.arti j. dicendū ꝙ vindicatio ſit ꝑ aliquod malū penale inflictū peccanti. Eſt ergo conſiderāduꝫ ī vindicatione vindicātis aīm⁹. Quia ſi intentio vindicātis feratur principaliter in maluꝫ alterius de quo vindictā ſumit ⁊ ibi q̄ſcat: non eſt licita: qꝛ delectari in malū alteri⁹ pertinet ad odiuꝫ qḋ caritati repugnat qua oēs hoīes debemus diligere. Nec aliq̄s excuſat̄ ſi malū intēdat illius q̄ ſibi malū intulit iniuſte. Sicut nō excuſatur aliq̄s ꝙ odit ſe odientē. Nō enī dꝫ homo peccare in aliū ꝓpter hoc ꝙ ille peccauit prius ī ipm̄ hoc enim eſſet vinci a malo qḋ apl'us prohibet. Roma.xij. Noli vinci a malo ſꝫ vince in bono malum. Si vero intentio vindicātis ferat̄ ꝑncipaliter ad aliqḋ bonū ad qḋ ꝑuenit̄ ꝑ penā peccātis puta ad emendationē peccantis vel ſaltē ad cohibitionem eius ⁊ q̄etē alioꝝ ⁊ ad cōſeruationē iuſtitie ⁊ dei honorē. pōt vindicatio eſſe licita alijs debitis circumſtātijs ſeruatis. Ulri.§. Uindicta dicit ſic. ꝙ vindicta prohibita eſt: cū ſit ex paſſione iracundie Sed cū ſit ex zelo ꝓſequēdi iniuriā dei tunc licita eſt vt patet in fine. Numeri.xxv. ſꝫ hoc non eſt ſine ſpeciali īſpiratione diuina. Itē licita eſt cū ſit propter vtilitatē cōſequentē.ſ. ꝙ inuaſor cōprimat̄ a peccato ne vlteri⁹ ſimilia inferat. ⁊ ꝙ alij eius exēplo terreant̄. Et hoc lꝫ autoritate eius cui cōmiſſ⁹ eſt gladius ꝑtātis ſecularis: ſꝫ nō lꝫ propria autoritate niſi forte patria nō habeat aliquē ſuperiorem Nam credo ꝙ in hoc caſu.ſ. cū nō eſt aliquis ſuperior: cuius autoritas requiri poſſit. tunc pōt q̄libꝫ autoritate propria hoc facere: qꝛ hoc potius eſt repulſa violentie ꝙ vindicta. vide infra.q.xxima.

Thomas. (margin)

vindicatio. (margin)

Ro.xij. (margin)

Ulricus. (margin)

Nume.xxv. (margin)

¶ Queſtio.lvj.

QUando malorum iniurie a bonis ſuſtinēde ſint vel non. Rñ. ſecundū Tho. ibidē.ar. ij. ⁊.iij. dicendū ꝙ mali tolerādi ſunt a bonis: ī hoc ꝙ ab eis iniurias proprias patienter ſuſtinēt: ſm̄ ꝙ oportet. Nam ſup illud can.ij. Sicut liliū inter ſpinas. ſic dicit glo. Non fuit bonus q̄ malos tolerare non potuit. Non aūt tolerāt eos vt ſuſtineāt iniurias dei ⁊ proximoꝝ. Dicit enī criſo. ſup mat. In proprijs iniurijs eſſe quēpiā patientē laudabile eſt. Iniurias aūt dei diſſimulare nimis eſt impium. hoc tñ intelligendū eſt qñ iniuria illata perſone ad ſolam ꝑſonā ꝑtinet: tunc enī patienter ſuſtinendum eſt. Quādo aūt iniuria lata ꝑſone redūdat in iniuriā dei ⁊ eccl'ie tunc debet aliquis iniuriam propriā vlciſci. vt patet de helya q̄ fecit ignē deſcendere ſup eos ꝙ venerāt ad ipm̄ capiendum vt legit̄.iiij.regū.j. Similiter elyſeus maledixit pueris ipm̄ irridentibus.iiij.regū.ij. Et ſimiliter papa excōicauit eos q̄ ipm̄ in exiliuꝫ miſerunt. vt habetur.xxij.q.iiij.c. Guilliſarius. Hmōi enī precepta patiētie intelligēda ſunt ſm̄ ꝑparationē aī vt dicit augu.in li.de ſermone dñi in monte. ¶ Sꝫ vlri.li.vj.tractatu.iij.c.viij.§. Et ſiq̄deꝫ. et ſequentibus: Et circa repulſionē iniurie ſic diſtinguit: qꝛ aut eccleſia ledit̄ ⁊ tunc tenet̄ ꝑlatus ſe opponere ſi poteſt vt ſit paſtoꝛ nō mercenarius. Si nō pōt tenetur inuocare auxiliū brachij ſclaris: ſi ſperat ſe poſſe conſeq̄. hoc ꝓbat ibidē. De repulſa ꝟo ꝓprie

Thomas. (margin)

Criſo. (margin)

iiij.reg.ſ.ij. (margin)

Ulri. (margin)

iniurie diſtinguendũ eſt:q: preualet iniquitas il-
lata vel ita q non hʒ locũ iuſtitia ⁊ tunc ꝑatiētia
⁊ oꝛonib⁹ pugnādũ eſt tñ niſi forte ex zelo iuſtitie
ſolis verbis redarguat̃ violentoꝝ iniuria. hoc eñ
licitũ eſſe probat Aug. in ep̃la de puero centurio-
nis dicēs ſic. Precepta patiētie magis ſunt ad ꝓ-
parationē coꝛdis:q̃ ad opus qđ in agro fit vt te-
neat̃ in ſecreto animi patientia. In manifeſto aũt
id fiat qđ eis videt̃ pꝛodeſſe quibꝰ bene velle de-
bemus. vñ ⁊ dñs ſe percutientes reprehendit. Jo.
xviij. Et paul⁹ ꝑcuſſus ĩ faciē dixit. ꝑcutiet te de⁹
paries dealbate. act. xxiij. Si aũt non ꝓdeſt tunc
ꝑcutiēti vnā maxillā quātũ ad pꝛōptitudinē ani
mi exhibenda eſt altera. Nec reſiſtendũ eſt malo:
q: ꝑ patientiā ꝑſecutoꝛes lucrari pñt deo. Si aũt
tps ſit pacis eccl̃ie ⁊ iuſtitie: tunc ſecus eſt. Et iđ
tunc diſtinguendũ ſm diſtinctionē quā approbat
Ray. ſʒ tertiā opinionē: circa hoc qui cõis eſt vt
patuit. ſ. eo. ti. q. liij. qui ⁊ qñ ⁊ qualr̃.

QUid de vindicta in multitudinē cum eſt in
aliquo ſcelere. De hoc require infra li. iij.
ti. xxx. de ſcandalo ⁊ ꝑplexitate. q. viij. q̃ro etiā h.

¶ Queſtio. lvij.

ITem quero de eo qui hʒ iuſtũ bellũ ſi fecerit
incendia vel effracturas vel arboꝝ aut vinea
Gloſſa. rum extirpatiões in terra ꝓp̃a aduerſarij ſui vel
hoim ei⁹. Nunq̃d pro his tenebit̃ in aliq̃. Rñ. ſm
glo. §. xix. ad q̃onem ergo ſuꝑ ṽ. dato. De illis dā-
nis non tenebit̃ que bona fide intulit: aut a quib⁹
cõmode abſtinere non potuit ſm induſtriā ⁊ ꝯſue
tudinē bona fide pugnātiũ. Si aũt craſſandi aĩo
⁊ malicioſe ea intulit cũ alias poſſet ſibi cõmode
ꝯſulere tenebit̃ ⁊ cõpenſabunt̃ illa dāna: cũ dan-
nis ſibi datis ⁊ hoĩbus ſuis vſq ad concurrentes
quātitates. Et de eo qđ ſuperexcreuerit tenebit̃ ſa-
tiſfacere illis quos dānificauit. Idem Ulric. c. ix.
§. non ſolum. ¶ Queſtio. lviij.

QUero etiā qñ dñs bellās teneat̃ hoĩb⁹ ſuis
ſatiſfacere de dānis ſibi in bello illatis vel
De damnis non. Rñ. ſm glo. ibidem. Qui iniuſte mouet bel-
ꝑ dñm. lum tenet̃ de oĩbus dānis q̃ ipſe vel ſui intulerũt
aduerſario ⁊ hoĩbus ſuis. Tenet̃ etiā ⁊ hoĩbus ꝓ
prijs de dānis ab aduerſario illatis: dũm iuſte re-
bellat ipſe aduerſarius: niſi ⁊ ipſi mala fide iuue-
rint eum. In quo caſu non hñt ꝯtra eũ actionē cũ
nullus ex culpa ſua ꝯſequi debeat actionē. Hoc q̃
dem verum eſt ſm Ulri. in foro ꝯtentioſo. Si tñ
ipſi cooperati ſunt ei inducti ad hoc eius cõſilio
vel timoꝛe vel coactione: vel quocũq alio modo
aĩs non facturi: tenet̃ eis ad reſtitutionem in foro
penitentiali: q: qui occaſionem dāni dat: dānũ de-
diſſe videt̃. hec Ulri. Et idē dicit gl. j. poſt modicũ
Ulricus. ¶ Nobilis aũt ille q̃ iuſte pugnat nõ tenet̃ hoĩb⁹
ſuis de dānis que paſſi ſunt ab aduerſarijs: cũ ipſi
⁊ ſe ⁊ ſua pro dño ſuo teneant̃ exponere. Nõ tenet̃
tñ quam niſi fuerit in culpa negligenter defenden
do eos. Idē Ulri. §. cuius ṽo. ¶ De hac materia
dicit Inno. extra de iureiur. in glo. ſuꝑ. c. ſicut. ⁊ in
Innocentiꝰ fra q vocati ad bellũ iniuſtũ: nunquā hñt actiõeʒ
mandati vel aliā ꝯtra vocantē ad impendia vl̃ dā
na ꝯtingētia ſibi occaſione dicte vocatiõis vel mā-
dati: q: in re turpi obligatio nõ ꝯtrahit̃. inſt. mād.
§. illud quoq. ff. māda. l. ſi remunerādi. §. rei tur-
pis. ⁊ l. ſi madauero. §. qui edem. vocati aũt ad iu
ſtum bellũ actionē mādati hñt ꝯtra vocantē: niſi
ex debito teneant̃: vel niſi cā pietatis vel humani
tatis: vel parentele faciāt. xxiij. q. iij. nõ inferēda.
⁊ aliꝭ. c. ibideʒ. Nota etiā ſm glo. xxiij. q. v. ſuꝑ. c.
dicat q cũ aliqui militant ſub aliquo dño in bello
iuſto preda tota dñi eſt: ſed ipſe tenet̃ equaliter di-
uidere ſecundũ qualitates perſonaꝝ vt patet. di. ſ.
Ius militare. hoc etiā innuit̃. l. ipo. c. qđ eſt ambꝛo.

¶ Queſtio. lix.

QUid ſi duo nobiles qui belluʒ adinuicē ha-
buerunt cõponant ſuper guerra ſua. Nũq̃d
poſſunt cõponere vel tranſigere ſuꝑ dānis hoĩbus
ſuis datis nulla facta reſtitutione hoĩbus eorum
dānificatis. Rñd. ſecundũ glo. ibidē. Si cõpoſitio
fiat de conſenſu dānificatoꝝ ſtandũ eſt illi. Alias
credo q ille q̃ fuit in culpa iniuſte mouendo bellũ Gloſſa.
per ſuaʒ cõpoſitionē poſſit ꝑiudicare hoĩbus ſuis
quin ipſe de pꝛopꝛio teneat̃ ſatiſfacere de damnis
ſuis niſi in culpa fuerint pariter cũ eo vt dictuʒ eſt
queſtione precedenti. Qui aũt habuit iuſtũ bellũ
cõponere non debet cuʒ aduerſario ſuo in pꝛeiudi
cium hominũ ſuoꝝ. Sed vel ipſe debet eis reddere
dāna ſibi illata. vel ꝓcurare q ab aduerſario red-
dantur. hoc tñ intelligo de dānis illis que paſſi
ſunt in incendijs ⁊ rapinis rerum ſuarũ. De expē-
ſis autē quas fecerint veniendo ad exercitum vel
moꝛando ibi. Satis cõſueuerũt pꝛincipes ꝯponere
vel diſſimulare autoꝛitate pꝛopꝛia. Qđ ⁊ de p̃ſatis
damnis concedi põt ſi ex probabili cauſa viderint
pꝛincipes ea potius remittēda q̃ carere cõmodo
pacis vel incurrere belloꝝ ꝑicula. Et cũ ĩ hoc caſu
pꝛincipes vtiliter gerant negotiũ ſubditoꝝ talr̃ cõ
ponēdo tenent̃ ſubditi ratũ habere. Sʒ ⁊ ſi ab ini-
tio ꝯtradicāt ne fiat ꝯpoſitio niſi refuſis ſibi dānis
Si ex iuſta cauſa viderũt expedire poſſunt a bellā-
do deſiſtere q̃uis forte nõ poſſint illata dāna quit
tare: q: ſicut autoꝛitas mouēdi bellũ penes ſolos
pꝛincipes eſt: ita ⁊ autoꝛitas deſiſtendi ⁊ arma de-
ponendi. Concoꝛdat his vlricus. vbi. ſ. Satis etiā
cum totali acſolatio vr̃ cõcoꝛdare Hoſti. vbi. ſ. in Ulricus.
rubꝛi. de peni. ⁊ re. ſub. §. Sed q̃ foꝛma. ṽ. ſʒ pone.

¶ Queſtio. lx

QUid etiā circa hāc materiā vtrũ liceat noua
caſtra facere cũ iniuria vel emulatiõe alteri⁹
vel icaſtellare vetera ⁊ q̃ poſſunt contra hoc ſe op-
ponere. Rñ. ſm Inno. extra de reſti. ſpoli. in gloſ.
ſuꝑ. c. Pyſanis Nec noua facere lʒ cũ iniuria vl̃ emu
latione alterius nec icaſtellare vetera q̃ nõ ꝓbant̃ Innocentiꝰ
habitata. C. de edifi. pri. l. iij. Et ad hoc põt agere
epiſcopus vt deſtruant̃ inouata caſtra: vl̃ in pꝛiſti
nam foꝛmā reducant̃. Et hoc conditiõe ex diuerſis
legibus q̃ loquũt̃ de hoc: vel officio iudicis ar. ad
hoc extra de iudicijs. Cõſuluit Et nõ ſolũ poſſit ad
hoc agere epꝯ. ſʒ etiam q̃libet q̃ ibi redditus habe
ret. Nec eſt hec pluralis actio. Sed verius ꝓ vitā
da diminutiõe ſui pꝛioꝛij. q̃ſq agit ar. in ipo. ca.
Pyſanis. Idē hoſti. in glo. ibideʒ.

¶ Queſtio. lxj.

QUid de his q̃ rapiunt̃ in eccl̃is aut de bonis
clericoꝝ aut eccl̃iaꝝ q̃ ſunt ĩ terra illi⁹ cõtra
que iuſte gerit bellũ. Nunq̃d q̃ rapiũt ea tenēt̃ ad
reſtitutionē. Rñ. ſm glo. §. xxv. Circa illos. i ſi. ſuꝑ
ṽſi. Initio. Credo q ſic niſi autoꝛitate p̃lati eccl̃ia-
ſtici hoc fiat. Ideʒ vlri. §. Cuʒ autem. Gloſſa.

¶ Queſtio. lxij. Ulricus.

QUid de illis q̃ cõfugiunt ad eccleſias immi
nentibus hoſtib⁹ ⁊ ibi capiũt̃ ab eis. Nũq̃d
capientes debēt eos dimittere liberos. Rñ. ſecun
duʒ glo. ibidē. Credo q ſic niſi ĩ caſtellauerit eccl̃iā
aut ide ĩpugnauerit hoſtes. In hoc eñ caſu: q: ipi
violāt emunitatē eccl̃ie ide pugnādo nõ debēt gau
dere ꝺ emunitate eccl̃e. ¶ Itē credo ſi reponāt ibi
victualia ſua: de q̃b⁹ ſuſtētant̃ ĩ ĩpugnatiõe hoſtiũ
ſcilicet q ſi rapiant̃ ab aduerſarijs iuſte bellātib⁹
non tenent̃ ad reſtitutionē ⁊ forte etiā nec peccant
rapiendo. Idē etiā ſimpliciter dicit vlricus.

¶ Queſtio

¶ Queſtio.lxij.

Quid de illis qui incendūt eccleſias in bello
iuſto.numquid tenentur de dāno dato.Rñ.
Gloſſa. ſm glo.ibidem.Si non ſunt incaſtellate ⁊ incen-
dantur ex propoſito tenentur ad reſtitutionē.Si
autem ſunt incaſtellate:aut ſi non ex ꝓpoſito incē
dantur:ſed caſu dum ille iuſte bellantes preſtant
operam rei licite dum incēdunt machinas hoſtiū
aut caſtrū vel villā quam alias expugnare nō pñt
cōmode.credo ꝙ non tenent.Idē Ulri.ibidē.

De reſtitutionibus.

Rubricella.

Cum ſm beatum Auguſtinū non dimit-
tatur peccatum niſi reſtituat ablatum.
bella quoq; de quibus pmiſſū eſt mul-
te ſequunt rapine.aliqua ſunt hic de re-
ſtitutionibus in genere ſubiungenda.

¶ Queſtio.lxiiij.

Quero ergo quando vel ꝗtum reſtituere te-
neantur qui ſequūtur raptores ad predam
capiendam:vel qui inducūt ipſos tyrannos ad ra
piendū ⁊ hoc conſilio adulatione vel detractione
Raymūd⁹ aut ſimili ⁊ generaliter qui ſunt ad reſtitutionem
obligati.Rñd.ſm Ray.§.xx.qui ſequuntur.Si ſe
Reſtitutio occaſiōe ra-pine. quentes ſiue aſſociātes raptores ſciunt vel credūt
eos propter ipſorum ſequelam:ſiue corporale au-
xilium vel cōſilium vel adulationē vel aliā ſimilē
cauſam a ſe habitam rapinā feciſſe quā alias non
eſſent facturi tenetur quilibet talis inſolidū id eſt
de toto damno.Si vero ſciunt vel ꝓbabiliter cre-
dunt qđ propter ſuam ſequelam.cōſilium:adula-
tionem vel detractionē non plus fecerunt ipſi ra-
ptores ꝙ alias eſſent facturi tenentur de his que
inde habuerunt vel expēderint.⁊ etiam de omni
damno qđ ipſi vel aliqui de familia ſua fecerūt di
recte vel occaſionaliter.ar.ad hanc diſtinctionem.
extra de ſent.⁊ re iudi.c.cum.I.⁊.A.⁊ extra de eta.
Ulricus. ⁊ quali.⁊ ord.preſi.tuā.⁊ ſe.de ſent.exc.inter alia.
Thomas. xi.q.iij.qm̄ multos.Idem per omnia dicit Uolri.
li.vj.tracta.iij.c.v.§.inſuper.⁊ Tho.in ſum.q.lxij.
arti.vij.⁊ Hoſti.in rub.de peni.⁊ remiſ.vbi.ꝺ.ver.
ſed numquid hi.ver.⁊ addit ꝙ ſi credit qđ etiā ſine
ſuo adiutorio vel inſtigatione damnum feciſſet:ſꝫ
non tantum tenetur ad illud qđ ꝓbabiliter credit
eum plus feciſſe propter ſuam inſtigationem vel
Idem Raymundus. adiutoriū.His etiam ꝯcordat.Idem Hoſti.extra
de homi.in gl ſuper.c.ſicut dignū.¶ Addit Ray.
Et qđ dixi de his qui tenentur inſolidum in prima
parte diſtinctionis:intelligas dictum multofor-
tius de his qui defendūt ipſos in errore ſuo ⁊ reci
piunt eos in caſtris ſuis.Item ⁊ de illis quorū no-
mine fit rapina ſi ipſi primo mādauerūt vel noie
ſuo factum ratum habuerunt.xi.q.iij.qui ꝯſentit.
⁊ in.c.ſeq.extra de reſtitu.ſpo.cum ad ſedem.in fi.
Idem Tho.⁊ Ulri.⁊ glo.hic ⁊ generaliter vt dicūt
Tho.⁊ Ulri.quia non ſolum facientes malum ſed
etiam conſentientes facientibus digni ſunt morte
Romano.j. vt dicitur Roma.j.quod etiam coopatores furti
vel rapine peccant mortaliter.ad reſtitutionē aūt
tenetur ille qui aliquo modo dat cauſam damno
Item omnis qui dat cauſam totius damni ideſt
ſine quo non fieret illud damnum tenetur inſoli-
dum vt premiſſum eſt alias nō.¶ Et quia multis
modis quis cooperat rapine vel furto ⁊ directe ⁊
Verſus. indirecte aſſignātur.de ho.verſus.Iuſſio:cōſiliū:
Cōſortes rapine. conſenſus:palpo:recurſus:participās mut⁹:non
obſtans:non manifeſtās.hi verſus etiam ponunt
in glo.vvil.ti.ſeq.§.iiij.qualiter autem.ſuper ver.
⁊ coparātib⁹.¶ Iuſſio:hic principaliter ad reſti-
tutionem totius tenetur quia eſt principaliter mo
uens hanc iuſſionem intellige quando probabili-
ter credit ex ſua iuſſione ſequutam rei ablationē:
vel noie ſuo factaꝫ ratā habuerit alˀs nō.hec Tho.
⁊ Ray.⁊ Ulri.⁊ glo.hic.¶ Cōſiliū.intellige qñ ex
hoc ſequitur ablatio vel dānū vel ꝓbabiliter ſecu-
tum creditur.tunc tenetur inſolidū alias non te- Innocētius
netur hec all.Tho.Ulri.⁊ glo.⁊ idem Inn.in glo.
extra de homici.ſuper.c.ſicut dignum.vbi etiam
dicit ꝙ ſm conſilium anime videtur ꝙ ſi dānifica
tus haberet etiam actiones contra alios ſed eas
nollet exercere ſiue ex iuſta cauſa ſiue ex iniuſta.ꝙ
conſiliarius in hoc caſu ſatiſfacere debet.niſi ſpo-
liatus.liberaliter dimitteret raptori.Idem hoſt. Conſenſus.
in glo.ibidem.vide de hoc infra.q.proxi.¶ Con-
ſenſus intellige de conſenſu de quo loquuntur le-
ges humane ⁊ quem ordinant.Ideſt vbi affectus
in opere cooperationis oſtenditur.Talis ſi tantū
cooperatur quod ſine eo non poſſet damnū illud
fieri tenetur inſolidum.Si autem ſine eo fieret re
ſtituat ꝗtum nocuit:ſiue per ſe ſiue per familiam
ſuam vel per ſuos aut ꝗtum de rebus illis habue
rit vel expendit.hec dicunt Ray ⁊ Tho.⁊ Ulri.vt
patuit.ꝺ.in prin.huiuſmodi.q.idem etiam Inno.
⁊ hoſt.in glo.vbi.ꝺ.¶ Collige etiā ex hoc ꝙ ſi plu- Iohan.lect.
res damnum faciunt ſimul ⁊ tamē vnus ſine alio
vel plures ſine iſto feciſſent ꝙ tenetur ſoluere pro
rata ꝑ portione ſua.hoc eſt ꝗtum cōtingit eum de
damno vniuerſo ſi non poteſt diſtingui damnum
quod ipſe intulit ab eo ꝙ aliꝗ intulerūt.Huic con
cordat ray.§.xxi.ſed quid ſi principalis.⁊ glo.ibi.⁊ Hoſtienſis.
Ulri.c ix.§.qñq; autem.Concordat etiam Inno.⁊
Hoſt.in glo.vbi.ꝺ.⁊ addunt ꝙ in hoc tantum eſti-
matio habenda eſt vt qui ſtrennuor eſt ⁊ qui timo
rem incuſſit hoſtib⁹ in plus teneatur.¶ Si autem
vadit cū raptorib⁹ vel furibus ⁊ nō cooperatur eis
ad aliqđ damnum faciendū non videtur teneri in
aliquo ſi nihil recepit de rebus illis ablatis.Ca-
ueat tamen ꝯſcientie ſue in hoc ſi paratus erat de-
fendere:ſi forſan illi ſpoliandi res ſuas a predoni-
bus defendere voluiſſent:⁊ propter ſuam pñtiam
⁊ ſociorum eius non audebant reſiſtere ſpolianti-
bus vel domos ſuas incendētibus.Et ſi ſic non po
teſt eſſe liber a reſtitutione.¶ In hoc etiam expreſ
ſe conſentit Inn.in glo.vbi.ꝺ.Et Hoſt.ibidem Et
addunt ꝙ ſi aliꝗ etiā non animo ledēdi vel defen-
dendi ledentes vadūt cum aliꝗs.Immo ⁊ ſi animo
pacificandi vadunt non excuſantur niſi ſignificēt
hoc aduerſarys quia alias aduerſariꝗ timore eoꝝ
non audēt res ſuas defendere vnde idē eſt ac ſi iu-
uarent.Et palpo.i.adulator laudans.ſ.raptorem:
quaſi ſtrennuum.⁊ hmōi hic ſi ex hoc ſequutū eſt
damnum tenetur inſolidum alias non hoc alleg.
Tho.⁊ Ulri.⁊ glo.¶ Idem per oppoſitum intelli- Innocētius.
gas de detractore vel vituperatore:vt patet circa
prin.hmōi.q.¶ Recurſus:vel receptans.i.qñ ali-
quis eſt receptor latronum vel furum vel predonū
Et tuetur eos ne cogantur reſtituere vel dolo ma-
lo celat rem raptam vel furatam ita ꝙ ex hoc im-
peditur reſtitutio.Talis tenetur inſolidum.hec
Tho.Ulri.⁊ glo.¶ Participans.ſ.in crimine la-
trociniꝗ vel furti.i.qui malefactoribus hmōi ſe ſo-
ciat ad ſpoliādū hic non tenetur niſi ꝗtum ad eū
peruenit vel ꝗtum nocet cauſaliter vel occaſiona
liter Suppoſitis tamen his que predicta ſunt de
conſenſu.⁊ in prin.q.hec Tho.⁊ Ulr.in glo.ibidē.
¶ Uel participans in re accepta.Illud ſolum te-
netur reſtituere.Et hoc ſi ſcienter emit vel recepit
Secus ſi ignorāter.Circa hoc ergo diſtingue.ſ.qđ
habet infra eo.titu.q.lxxiij.quid de emptoribus.

¶Si autem ſine tali aſſociatione non fuiſſet rapi
na facta vel furtum tenetur inſolidum.Sicut aūt
Mutus. dictum eſt.¶Mutus.i.qui videt furtū fieri ⁊ do
loſe tacet cum ſine periculo ſuo ſolo verbo poſſet
impedire ⁊ non facit non tenetur reſtituere niſi ex
officio ad hoc teneať vt reclamet hec Tho.in ſum
ma ⁊ in ſcrip.⁊ Ulri.⁊ glo.ibidem.¶Non obſtās
i.qui facto poſſet reſiſtere ſine ſuo periculo ⁊ non
facit hic ſimiliter non tenetur niſi ex officio ſuo te
neatur obſtare ⁊ nō faciat ⁊ ex diſſimulatione ſua
latrones inualeſcant.Sicut ſunt principes qui ex
officio tenentur iuſtitiam conſeruare.Quia reddi
tus quos habent ſunt ſtipēdia ad hoc inſtituta vt
iuſtitiam conſeruent in terra:vnde tenentur reſti
Thomas. tuere hec Tho.⁊ Ulri.⁊ glo.ibidem.¶Non ma
nifeſtās.i.qui ſcit vbi res rapta vel furata eſt ⁊ nō
indicat etiam cum de hoc requiritur.hic ſimiliter
nō tenetur reſtituere.niſi ex officio ad hoc teneať.
hec Tho.Ulri.⁊ glo.ibidem.¶No.tñ ꝙ peccat q̄
furtum iudicari debet.vnde Inn.non fur ſolū ſed
ille etiam reus tenetur qui furti conſcius querēte
poſſeſſore.i.dño non indicat.extra de fur.qui cum
fure.

¶Queſtio.lxv.

Raymund⁹ SEd quid ſi ꝑncipalis vel etiā aliq̄s alius eo
rum qui tenentur inſolidum ſatis fecerit de
toto damno dato.Nunquid alij liberanť.Rñ.ſm
Ray.§.xxi.ſz quis principalis.vtiq̄z quo ad ipſum
damnum vel intereſſe omnes liberantur intelligo
quo ad dāmnificatum:quia bonafides non patitur
vt bis idem exigatur.ff.de reg.iur.bonafides.Idē
Hoſt.ver.ſed quid ſi vnus.Idē Tho.⁊ vt dicit hic.
glo.intereſſe hoc comprehēdit ⁊ expēſas ⁊ incōmo
da que incurrit quis occaſione damni ſibi illati.
¶Addit Ray.ille tamen cui ſatis fit credo ꝙ pōt
⁊ debet ꝯtum ad iudicium anime cedere actioni.
illi qui totum ſoluit non vt ab vno inſolidum ex
cepto principali:ſed pro partibus petat a ſingulis
Sed non tenetur quo ad iudicium ꝯtentioſum:q̄
qua fronte poteſt petere ceſſionē qui ex ꝯtumacia
ſua punitur.ff.de admi.tu.ſi plures.ij.⁊.ff.de tut.
⁊ ratio.diſtrah.l.j.§.nunc tractemus.Hoſt.verſi.
quod dicit.ſic ponit dicas ꝙ ſiue ceſſio facta ſit ſi
ue non.alij qui nihil ſoluerint ad releuandū illum
inſolidum ſatiſfecit pro ſuis partibus ſunt effica
citer inducendi.Nam ſoluens vtiliter geſſit ne
gocium eorum ergo tenentur habere ratum.qđ
fecit ⁊ ei ſatiſfacere.arg.ff.de nego.geſt.cum pecu
niam.⁊.l.ſoluendo.⁊.l.pōponius.in fi.Concordat
Hoſtienſis. etiam his Hoſti.in glo.ſuper.c.ſicut dignū.extra
de homici.Tho.in ſum.arti.vij.dicit ꝙ principa
liter tenetur reſtituere qui eſt principalis in facto
principaliter quidem precipiens.Scđario autem
exequens ⁊ ꝯſequenter alij per ordinem.Et ſi prin
cipalis ſoluit omnes ſunt liberati.ſ.qui fuerint ab
eo ad damnum faciendum inducti.Si alius reſti
tuit illi qui ſunt principales in facto ⁊ ad quos res
peruenit tenentur illi reſtituere videtur ſatis con
Innocētius. cordare.Inno.vt ſtatim patebit.Dicit Inn.in glo.
ſuper.c.ſicut dignum.vbi.ſ.quod ſi ſpoliatus libe
raliter dimitteret raptori tunc credo cōſiliatorem
liberari:quia liberatus eſt ille qui principaliter
tenebať ⁊ qui res habuerat.Sed ſi ꝯſiliarius abſo
lutus eſſet per ſpoliatum non crederem liberatos
alios ad quos res peruenerūt niſi expreſſe intelle
xerint eos liberare.Neq̄z etiam illum qui rapinā
fecit etiā ſi de rapina nihil habuerit.quia natura
liter ⁊ etiam de iure diuino ꝯueniens eſt ꝙ ſubla
to principali tollatur acceſſoriū:ſed non eſt econ
uerſo.extra de conſti.tranſlato.immo plus dici
mus ꝙ etiam ſi liberaliter libereť principalis ra
ptor non propter hoc liberatur ꝯſiliarius quin de
beat reſtituere ſi quid ad eū ꝑuenit de rapina niſi
alius pro eo ſatiſfeciſſet.Nam etiā in hoc caſu in
conſilio anime dicendum eſt conſiliario ꝙ ſatiſfa
ciat illi principali qui pro eo ſatiſfecit non autem
offenſo.quia ei iam ſatiſfactum eſt.Secus aūt ſie
ret in iudicio contentioſo.¶Poſt ſupradicta cir
ca principium.q.Addit Ray.hoc tamē non eſt ob
mittendum qđ lȝ ꝯtum ad deum de magna equi
tate dicam eos taliter liberari dūmodo de pecca
to aliter recte ꝯteantur ⁊ peniteant poteſt tñ ab
eis exigi pena quadrupli:vt dictum eſt.ſ.eo.ti.q.
lij.Que ſit pena rap.rerum.Et pena vnius non li
berat aliū.xij.q.ij.cum deuotiſſimā.vnde cōſulerē
qđ ad cautelam quilibet etiam poſt ſatiſfactionē
damni.peteret humiliter remiſſionē de pena ma
xime.Cum illa detur pro iniuria:vt in illo.c.cum
deuotiſſimam.Idem dicit Hoſt.ver.vbi.ſ.Sed vt
dicit hic glo.bonum conſilium ſed non tenetur.
Quia hmōi pene non debentur niſi tunc demum
cum fuerint adiudicate.¶Item dicit Ulri.tit.vj. Ulricus.
§.ſic etiam.⁊ Tho.arti.iij.¶Addit Ulri.⁊ glo.ad
petendum autem remiſſionē de illata iniuria etiā
poſt reſtitutionē damni tenetur fur ⁊ raptor per ſe
vel per interpoſitā perſonam ſuppreſſo vel expreſ
ſo nomine ꝑſone ſm ꝙ qualitas negocij expoſcit.

¶Queſtio.lxvj.

QUid ſi plures fuerūt raptores quaſi pares
quorum nullus induxit alium ad eundum.
Nec erat aliquis domin⁹ alterius ſed quilibet per Raymund⁹
ſe iuit.Rñ.ſm Ray.ibidē ad hoc.credo dicēdum
ꝙ ſi vadunt in ſimul quaſi ſit vnus exercitus:qui
libet tenetur inſolidum.Et eſt ratio quia in tali ca
ſu quilibet iuuat alios ⁊ facit eos fortiores.Et oēs
ſunt coopatores.facit ad hoc extra de homi.ſicut
dignū.Alias ſi non iuerunt ſimul:ſed q̄libet per ſe
ſeparatim faciebat damnū q̄libet tenetur pro eo
quod fecit.Concordat his omnino Hoſt.ver.quid Hoſtienſis.
ſi venter.¶Hoſt.aūt ꝙ hic dicitur qđ tenetur qui
libet inſolidum.Intellige ſm glo.hic ⁊ Ulri.quan
do vnus ſine alio non auderet vel non poſſet dam
num facere:alias quilibet tenetur tantum pro par
te damni quod intulit.

¶Queſtio.lxvij.

QUid de his qui nec adiuuant nec in aliquo
conſentiunt.Sed datur eis aliquid de rapi
na vel furto:vel accipiunt:aut comedunt inde aut
bibunt vel induunt aut in alios vſus ponunt:num
quid omnes tales reſtituere tenentur.Reſpon.
ſm Ray.ibidem.qui dono accipiunt.Precipue tenē Raymund⁹
tur ad reſtitutionē.Hoſt.dicit hoc verum niſi con
ſumpſiſſent anteq̄ intelligerent rei veritatē.C.de
rei vendi.l.certum eſt.¶Qui vero comedunt vel bi
bunt:aut induunt vel in alios vſus neceſſarios ex
pendunt:vt vxor ⁊ ceteri familiares tenenť de oīb⁹
que ſic expenderūt niſi in caſu cum agunt cauſam
ſpoliatorum monendo ⁊ inducendo pro poſſe ipm
raptorem ad reſtitutionem faciendam.tunc enim
non tenentur.Nam qui alterius negociū gerit vti
liter etiā ignorātis ⁊ abſētis licite recipit expēſas.
Et hoc ſiue ſecuta fuerit vtilitas ſiue non.vnde ſa
tis videtur per hoc qđ fratres predicatores.qui va
dunt ad raptores vt eos inducant ad penitentiam
⁊ reſtitutionem faciēdam.Cum hoc faciant in ge
nerali predicatione aut perſuaſione ſpeciali.ſicut
hic dicunt.glo.⁊ Ulri.excuſenť.ſi comedant apud Glo.vlric⁹.
illos maxime ſi commode nō poſſunt apud alios
inuenire:vt expreſſe hic dicitur.extra de ſen.excō.
cum voluntate probantur hec etiā extra de accu.
ex parte.xj.q.iij.quoniam multos.ff.de nego.geſt.
l.ij.⁊.l.

l.ij.ꝛ.l.pōponius.ꝛ.l.ſed an.Et hoc intelligas cū moderamine videlꝫ ſi habeatur ſpes ꝓbabilis de correctione illius.Item ſi propter eorum expēſas ipſi raptori non ſubtrahaſ facultas reſtituēdi vel in toto vel in magna parte.arg.ij.q.vj.anteriorū.

Hoſtienſis.

§.illud.Idem Hoſt.ver.quid de his.ꝛ ſeq.¶ Glo. dicit hic quod non tenetur in caſu predicto de his qui comederunt eo.ſ.tempore quo circa taliū correctionem laborauerint. Non enim credo ꝙ vxor ꝛ familia poſſunt viuere per totū annū.de rebus raptis pro vna ammonitione vel duabus. Tn̄ ſm Vlri.ꝙdiu continue inſtat horis oportunis pro reſtitutione facienda tam diu lꝫ vti rapina.

¶ Queſtio.lxviij.

Quid ergo faciet vxor vel familia raptoris ſi non habetur ſpes de correctione eius vel videt virū vergere ad inopiā ꝛ quaſi non ſit ſoluēdo.

Raymund⁹

Rn̄.ſm Ray.ibidē ad hoc dicit.Qꝺ ſi ibi ſint aliq̄ de iuſto de illis ſeꝑatim pōt expēdere ſi vo nō ſint ibi alia niſi de rapina. nullo modo comedat ſed aliūde ſibi victū q̄rat vel ab amicis ei⁹ ꝛ ꝯſanguineis ſuis vl' laborādo manib⁹ ſuis:vl' alio quocūq; modo:honeſto tn̄:puta q̄rēdo elemoſinas hoſtiatim:vt dicit glo.ꝛ Hoſt.idem dico.Si aliqua ſunt ibi de iuſto:ſed ita mixta ſunt ꝙ nō poſſunt diſcerni:vel lꝫ poſſint diſcerni.marit⁹ tn̄ iniq̄tate plen⁹ non ꝑmittit eā comedere niſi de rebus raptis.Si aūt nihil inuenit:nec ab amicis nec aliūde ne fame moriaſ.reſtat ei triplex auxiliū.vnū ſi pōt habere de dote:vel de ſpōſalitio.¶ Nam vt dicit hic glo. recuparc pōt dotē etiā ꝯſtāte mr̄imonio qn̄ vir vergit ad inopiam:vt.C.de iur.dot.l.vbi.de hoc infra li.iiij.ti.vlti.q.ij.que ſint.ꝛ.q.x.qꝺ ſi.ſpōſalitiū aūt

Vxor raptoris.

vel idem dici pōt ꝙ dos vel ſpōſalitiū appellat donationē ꝓpter nuptias.de hoc ergo viuat:ſi pōt. ¶ Scḋm remediū eſt vt denūciet talibus qui poſſunt ꝓdeſſe ꝛ nō obeſſe.Et ſi neceſſe eſt ꝛ ꝓbari poteſt etiā epō vt ipſe cōpellat eum paſcere vxorē de iuſto.ij.q.j.ſi peccauerit.xxij.q.v.hoc videtur.extra de iureiu.quēdamodū.vel tradat ei ſpōſalitiū vel partē vel cōmittat alicui ꝑſone honeſte que de honeſto lucro ꝓuideat ei.extra de pigno.ex literis.et de dona.ꝓpter nuptias.ꝛ de dote poſt diuor.reſti.

Remedia.

ꝑ noſtras.¶ Terciū auxiliū eſt ſi eſſet in arto poſita ꝙ nec inueniret que comederet etiā elemoſinas nec poſſet vlterius ſine ꝑiculo ſuſtinere neceſſitatem famis.Tūc enim ſi aliud nō haberet poſſet et de rapina ꝛ de alijs vn̄cūq; poſſet viuere: qꝛ neceſſitas non hꝫ legē.de ꝯſe.di.j.ſicut.de ꝯſe.di.v.diſcipulos.quicq̄d tn̄ ſic expēderit.doleat in aīo ꝛ ꝓponat firmiter quācito poterit quicq̄d inde expēderit reſtituere.Et vtaſ parcius vt pōt ad ſubleuādā ſolā neceſſitatē:vt dicit Vlr.in omni tn̄ caſu teneſ vxor viro debitum reddere ꝛ econuerſo:niſi ſubſit aliud impedimētū.xxxiij.q.v.ſi dicat.ꝛ.c.ſcḋꝫ.ꝛ.c.

Vlricus.

vna.¶ Cōcordat p̄dictis a prin.q.Vlr.§.pter aūt.

Hoſtienſis.

ꝛ Hoſt.ver.quid ergo p̄dicta in ſumma recitat ſꝫ Ray.Addit aūt qꝺ duo pria remedia mortua ſunt vel inania ſunt quādo tātus tyrānus eſt maritus. ¶ No.etiā ꝙ dicit gl.hic ꝙ q̄uis vxor de re rapta in ſpecie:vt de oue rapta vel boue aut fetu ei⁹ etiā nato vel ꝯcepto apud raptorē niſi ſit caſus vltime neceſſitatis comedere nullo modo debeat tn̄ ſi ſit res ēpta de re rapta poterit inde comedere.etiā ſine caſu vltime neceſſitatis tn̄ cū ꝓpoſito reſtituēdi.vel faciat ſm ꝙ dictū eſt.ā.ſ.eadē.q.vbi ponitur triplex auxiliū.¶ Sed Vlri.dicit plane ꝙ cū res furtiua vel rapta vēdita eſt tunc cum in precio vitium furti vel rapine purgatū ſit per hoc ꝙ emēs volūtarie dando trāſtulit dñiū illud preciū licite pōt q̄libet ab eo accipere nec teneſ reſtituere niſi ipſe ſit nō ſoluēdo.¶ Item ꝙ ſupradictū eſt ꝙ nō lꝫ vxori vti reb⁹ ꝑmixtis cum rapina dicit Vlri.ꝙ non ſolū vxor licite pōt vti hmōi reb⁹ ꝑmixtis.ſed etiā idē credit de alijs q̄buſcunq; hoīb⁹ quib⁹ vbi aliquid de ſuo daret niſi per hoc fieret nō ſoluēdo. Et idē dicit hic glo.dūtamē in mente habeat viuere de licite acq̄ſitis.Et addit ſi aūt non eſt ſoluēdo qꝛ quicq̄d hꝫ non ſufficeret ad ſatiſfactionē.Idem dicendū eſt ꝙ in p̄cedēti caſu qn̄.ſ.nihil eſt ibi niſi de rapina vide aliqua de hac materia infra eo.lib. titu.vij.de vſur.q.lvj.Sed quid de eo qui filiā.circa ſi.

¶ Queſtio.lxix.

Quid de his qui emerūt de rapina vel furto.

Raymund⁹

Rn̄.ſm Ray.§.xxij.circa illos.Diſtingue:qꝛ aut ſciebāt rapinam eſſe aut ꝓbabiliter credebāt aut credebāt de iuſto eſſe vel de hoc nihil cogitabant.ſ.vtrum eſſet rapina vel non vtrū de iuſto vel nō.Et qꝺ dico de rapina idē intellige de furto.In primis duob⁹ caſib⁹ ſubdiſtingue.Quia aut emit

Ementes de rapina.

quis mala fide.i.cupiditate acq̄rēdi ſibi.i.vt haberet aut bona fide.i.volūtate reſtituēdi quaſi gerēs vtiliter negociū illi⁹ cui fuerat ablata res quā ipſe videbat perire vel in talē caſum deuenire qꝺ non poſſet poſtea recuperari:vel ſi poſſet non ſine magna difficultate.In prio caſu.ſ.qn̄ mala fide emit: teneſ indiſtincte ad reſtitutionē.Nec liberaſ vendēdo vel alias alienādo rem alteri vel etiā ſi res pereat morte vel alio caſu ſimili vel ſi ſibi violenter auferatur vel furtiue ſubtrahaſ vel alio ſimili modo.Et etiā ideo:qꝛ furtū cōmittit ꝯtractādo rē alienā inuito dño.ff.de fur.l.j.Et fur ſemꝑ eſt i mora reſtituēdi:vt.ff.de ꝯdi.fur.l.ſi pro fure.§.condictio.ꝛ.l.pe.vnde nec precium qꝺ dedit pōt repetere ab illo cuius res eſt nec expēſas ſuas ſi quas ibi fecit.Et omnē vtilitatē quā ex illa re habuit teneſ reſtituere.Et ſi reſtituat etiā rem deteriorē quā ad ipſum ꝑuenit non liberaſ.Et ſi aliquo tp̄e medio fuit res melior q̄ fuerat tp̄e emptionis ſiue cum poſtea vēdidit alteri ei⁹ qꝺ plurimi fuit erit ꝛ eſtimatio faciēda.ff.de fur.l.in re furtiua.ff.de cōdi. fur.l.q̄ iumēta.ff.cōmo.ſi vt certo.§.ſꝫ interdū.C. de rei vēdi.certū.Qꝺ dixi de primo emptore.intelligo de ſcḋo ꝛ milleſimo ſi per tot manus trāſiret res talis cum mala fide vt dictū eſt de primo emptore.ff de mino.ſed vbi.Idem dicūt Hoſt. ſub.§. quid de preda.ꝛ Vlri.c.vj.§.in aliquib⁹.ꝛ ſequētibus. Idem dicit Vlri.ꝙ non ſolū reſtituere teneſ vtilitatē quā habuit ſed etiā quā habere potuiſſet ꝛ incōmoda que ſuſtinuit a tp̄e.ſ.emptionis.Et breuiter teneſ ad oīa ad que raptor vel fur tenebaſ niſi fur vel raptor reſtituēdo liberet eum.¶ Idē dicit

Vlricus.

Vlri.ꝙ ſi res reſtituitur ſufficit qꝺ ſit adeo bona: ſicut fuit qn̄ ablata fuit.Si aūt rem non habet facienda eſt eſtimatio ſm tp̄s in quo plus valuit.vide infra eo.tit.q.lxx.quid ſi res.No.etiā qꝺ dicit

Gloſſa.

glo.infra eo.li.ti.vij.de vſur.§.xvij.Item queritur vtrū.ſuper ver.fure vel raptore.Qꝺ dr̄ ꝙ fur ꝛ raptor nō deducūt expēſas nec operas ſuas hoc quidem intellige ſi agaſ in foro iudicij in foro aūt penitētiali non credo hūc rigorē eſſe ſeruādū iniquū enim eſſet aliquē locupletari cum dāno alterius poſtq̄ ei plene ſatiſfactū eſſet de dāno illato.

¶ Queſtio.lxx.

Quid ſi pricipalis ſeu primus raptor vel emptor reſtituit plene rei eſtimationē cum toto intereſſe.nunq̄d ceteri qui emerunt vel dono acceperunt liberanſ.Rn̄.ſm Ray.ibidem. Satis

Raymund⁹

credo ꝙ ſic q̄tum ad reſtitutionē faciēdā dño rei. Tn̄ credo dicēdū.de puro ꝛ ſano ꝯſilio qꝺ quicq̄d

inde ex lucro habuerūt ſiue totum ſi fuit ſibi res
gratis data: ſiue qđ ſupeſt deducto precio dato ꝑ
ea re ſi fuit res empta dꝫ cum ɔſilio eccleſie eroga
ri in vſus pauperū. ⁊ agat penitentiā quilibet ta-
lis de furto. xiiij. q. v. qui hereticis. aliquid de ma-
Gloſſa. lo facite inde bonū. ⁊ §. ſeq. Glo. dicit hic qđ id qđ
predictū eſt de erogatione in vſus pauperū ɔſiliū
eſt nō neceſſitas. qꝛ ſi plene ſatiſfactum eſt dño de
re ſua licite pōt res illa remanere penes poſſidētē
Nec intelligitur iam ex prima cauſa ſed ex volun-
tate dñi poſſidere. ar. ff. de euic. ſi ſeruus. §. duplex
ff. de precar. certe. §. iulianus ait. ⁊ idem dicit etiā
Hoſt. ver. quid ſi raptor. Cōcordat etiam Ulri. Si
autem aliquid deeſt prime reſtitutioni. reſtituēdū
eſt dānum paſſo: vt dicit Hoſt. Addit etiam Hoſt.
ibidem. vel dicit qđ etiam vbi plenarie ſatiſfactū
eſt talis penitētia iniūgēda eſt. ſ. qđ eroget paupe-
ribus vt puniatur in eo in quo deliquit.

¶ Queſtio. lxxi.

Contra venditorem. Sed nunquid emptor rapine vel furti ſatiſfa
ciens ſpoliato poterit ſibi ɔſulere de precio
Raymund⁹ ſoluto aduerſus venditorē? R̄ñ. ſm̄ Ray. ibidem.
qđ non niſi qñ emit expſſe fecerit ſibi caueri de euic
tione. obſtat enim ei turpitudo ſua. C. de rei ven.
ſi mancipiū. x. q. ij. §. hoc ius. in fi. C. de euic. ſi fun-
dum. Idem Hoſt. ver. ſed nunquid emptor. ¶ Qđ
etiam a domino rei emptor maleſidei non poſſit
precium exigere vt predictū eſt expreſſe dicit C. de
fur. Inciuilē inquit rē deſideratis vt agnitas res
furtiuas niſi prius ſoluat quam preciū ſolutū fue
rit a dñis curate ergo cautius negociari. ne nō tm̄
in damna hmōi ſed etiā in ſuſpitionē criminis in-
cidatis. Et addit Ulr. §. dixi autem. vnde cum hoc
ſit contra ius diuinum ⁊ humanū qđ aliquis rem
alienam ipſo inuito deteneat. ſciēter vel qđ in cau-
tela alienatio rei ſine culpa ſua ſit damnoſa patet
ꝙ nulla ɔſuetudine vel ſtatuto poteſt hoc licitū fie
ri. ſ. ꝙ non reſtituat aut qđ precium exigatur. Idē
dicit Ray. infra ti. ſe. de fur. §. vij. itē quid ſi aliqs.

¶ Queſtio. lxxij.

Raymund⁹ Quid de emptore boneſidei. R̄ñ. ſm̄ Ray. ibi
dem ſi aliquis a raptore vel ab alio rem de
rapina vel furto emit bona intentione. non vt ſibi
lucretur ſꝫ vt ſpoliato reſtitueret vt expoſitū eſt. ſ.
Boneſidei emptor. q. lxix. quid de his qui emerūt poteſt a ſpoliato pe
tere illud ꝙ dedit pro ipſa re bona fide. Et etiam
quicquid expēdit poſtea ad ɔſeruationē illius rei
niſi forte cum re illa lucratus eſſet aliqđ. vnde poſ
ſet facere dictas expenſas. Et breuiter quicqđ ſibi
adeſt ex illa re vt penſio merces. fructus vel ſimile
illa tenetur reſtituere. Et qcqđ ſibi adeſt vt preciū
⁊ moderate expēſe: pōt repetere vel cū eo ꝙ ex ipſa
re ſibi aduenit vſqꝫ ad concurrētē cōpēſare quātita
tem Ratio predictor eſt quia vtiliter geſſit nego-
cium illius abſentis ſpoliati: vt in ſimili. ſ. dictū
eſt. q. lxvij. quid de his qui nec. Cōcordāt his Ulri.
§. dixi aūt. ⁊ Hoſti. ver. quid ſi quis. ⁊ dicūt etiā qđ
oia pdicta poteſt petere etiā ſi res ſine culpa ſua
Hoſtienſis. pereat: vel amittatur. ¶ No. etiā ſm̄ Hoſt. ibidē.
Fructus. quod lꝫ in iudicio anime credatur tali emptori de
ɔſcientia ſua in iudicio tm̄ ɔtentioſo non crederet
ei niſi publice hoc ꝓteſtaretur. ar. ff. de neg. geſt. l.
nenſenius. ⁊ C. de fur. lib. ij. extra vt benefi. eccle.
Ulricus. c. vnico. ¶ Si autem iſte boneſidei emptor poſtꝙ
emerat ad reſtituēdū: vt dictū eſt. fecit inquirit dili
genter ⁊ nō potuit inuenire cui⁹ eſſet res illa dicit
Ray. ibidē. hic ɔſulo qđ quicqđ res illa valet vltra
id qđ iſti emptori debetur cum autoritate eccleſie
erogetur in pias cauſas pro anima illius cui⁹ res
fuit. Et ɔſulo qđ hoc publice fiat vt euitetur oīns
ſuſpitio. ⁊ ſic credo qđ erit liberatus quia etiā in
hoc geſſit vtiliter negociū illi⁹ ⁊ eſt ar. ad hoc. xij.
q. ij. quatuor. circa fi. Idem Hoſt. ⁊ Ulri. ¶ Et qđ
dicit hic Ray. Conſulo ꝙ erogetur ⁊c. dicit gl. hic
credo ꝙ non ſolum ſit cōſiliū: ſed neceſſitas. Et in
hoc ɔcordat Hoſt. qui dicit ꝙ fieri debent hic. Tñ
ſi pauper eſſet ſibi relinqui poſſet a ꝓlato ſicut alij
pauperi: vt dicunt Ulri. ⁊ Hoſt. de hoc infra.

¶ Queſtio. lxxiij.

Quid de emptorib⁹ prede vel rei furtiue qui
ſciebant vel credebant de iuſto eſſe qđ eme-
bant. ¶ Quid etiā de his qui ementes hmōi ha-
bebant animū indifferētē vel nihil ſuper hoc cogi Raymund⁹
tauerunt. R̄ñ. ſm̄ Ray. ibidē. Excuſant iſti: ſed di
uerſimode. Nam qui ſciebāt vel ꝓbabiliter crede
bant eſſe de iuſto: ſimpliciter non tenent in aliquo
durāte. ſ. bona fide ꝙtū ad illos q̇ credebant. Qui
ꝟo temere credebāt vel ignorabāt ignorātia craſſa
⁊ ſupina. vel ꝓpt fatuā ſimplicitatē nihil ſup hoc
cogitabāt tenētur ad reſtitutionē dicit hic glo. qđ
ignorātia craſſa ⁊ ſupina dr̄ per methaphorā hoīs
craſſi vel ſupini qui non videt etiam ea que ad pe-
des eius ſunt vel prope. ¶ Sequit in Ray. ad hoc
autē vt ſcias plenius hanc diuerſitatē diſcernere.
Diſtingue cum Augu. in radice. ſ. in ipſo raptore.
Diſtingue a quo iſti emerūt quia aut ille erat dñs
aut ſubditus. In primo caſu tene qđ dixi. ſ. eo. ti. q.
xliij. Sequitur videre de bellis. In ſecundo ꝟo ca
ſu diſtingue qꝛ cum ſubdit⁹ mouet bellū pro dño
ſibi mandante aut ſcit bellū iuſtū: aut ſcit iniuſtū:
aut dubitat. In primo caſu non tenetur ad reſtitu-
tionem illorum que accepit ab hoſtibus niſi iuxta
dñi edictū. nec peccat niſi habeat corruptā intētio
nem: vt habitū eſt. ſ. q. pxi. ꝓdicta. ſequitur videre. Bellum iniuſtum.
In ſcđo caſu tenetur ad reſtitutionē qꝛ plus debuit
timere deum ꝙ hominē. In tertio ꝟo caſu. ſ. cū du
bitat non tenetur excuſat enim ꝓpter bonum obe
dientie lꝫ forte peccet dñs contra deum male preci
piendo. xxiij. q. j. quid culpatur. vbi dicit Aug. ⁊ eſt
ſumptum de li. contra manicheū. vir iuſtus ſi forte
ſub rege ſacrilego militet. recte pōt illo iubēte mi
litare vel bellare ſm̄ qđ iubetur vel non eſſe cōtra
preceptū dei certum eſt: vel vtrum ſit certū non eſt
ita vt fortaſſe reum faciat regem iniqtas imperā-
di. Innocētē autem militē oſtendat ordo ſeruiēdi.
Idē Ulri. §. de ſubditis. ¶ Hoc intellige ſm̄ glo. Gloſſa.
hic qñ dubitat an aſſint ɔditiones que reqruntur
ad bellū iuſtū vel non. De his cōditionib⁹ habitū
eſt. ſ. q. xlv. qđ exigunt. ¶ Sequit in Ray. Sic er-
go procede circa emptorē: quia ſi ſcit venditorē iu-
ſte ⁊ ex iuſto bello habuiſſe licite pōt emere: nec te
netur ad reſtitutionē. Qui ꝟo neſciebat eſſe de bel
lo iuſto ſed credebat ꝓbabiliter. nam oēs vicini
ſui vel maior pars vel ad minus ſapiētes ita crede
bant prout ipſi emptori videbat ipſe non tenet re-
ſtituere durante hac bonafide. Sed ſi poſtea ſciat
rem eſſe de rapina dꝫ reſtituere. ⁊ ſi iudicialiter. i.
per ſñiam iudicis reſtituat poterit a vēditore etiā
inuito preciū repetere. xij. q. ij. vulterane. Si ꝟo re-
ſtituat ſimpliciter. i. ſine iudicio in foro penitētia-
li: tūc nihilominus in foro penitētiali tenebat ſibi
vēditor ad intereſſe. Sed in iudicio ɔtentioſo non Maior pars.
poteſt cogi ad hoc. ff. de euic. ſi rem. extra de emp.
⁊ vendi. c. ſi vēditori. Illi qui emerunt de rapina in
iudicio aīe dicūt ſe illud feciſſe ignoranter ignorā-
tia iuris que in tali caſu non excuſat. vel etiā igno
rantia facti. craſſa ⁊ ſupina. videlicet qꝛ omnes vi-
cinos vel pro maiori parte vel etiam paucioreſ: ſꝫ
ſapiētiores audiuerāt dicētes illud bellum eſt in-
iuſtum. ⁊ contra deum vel forte quia eccleſia ꝓhi-
bebat vel

bebat vel excōicabat publice autores ⁊ participes
illius belli tenentur ad reſtitutionē.xij.q.ij.qui et
humanis.extra de ord.ab epi.qui renū.epi.requiſi
uit.in ſi.xvj.q.j.ſi cupis.ver.non multum diſtat in
vitio decipere vel decipi poſſe xpianū.Hoſti.ver.
quod autem dictum eſt.⁊ ſeq.⁊ver.ſi aſcit.omnino
Miles. cōcordat cum predictis a prin.q.¶Quod autem
ſupradictum eſt qđ excuſatur miles.Si probabili
ter dubitat an bellum ſit iniuſtum vel non addit
Hoſtienſis. Hoſt.ver.quod ſi ꝓbabiliter.dicens hoc dicas ve
rum ſi inquiſiuit ꝗtuꝫ potuit ⁊ peritiores ꝯſuluit
⁊ ſuper dubius remanſit alioquin affectator igno
rantie ſicut non expers ſcientie punitur.extra de
clan.deſpō.cum inhibitio.§.ſi quis vō.Nec excu-
ſatur propter timorem amittēdi feudum vel incur
rendi dampnum aliud temporale.xxij.q.v.Ita ne.
Licet metus culpam attenuet quo ad penitētiam
iniūgendam circa ieiuna ⁊ orationes.extra quod
me.cau.ſacris.Cum ergo ad bellum requirat au-
toritas iuris ⁊ iudicis.dici poteſt.qđ ⁊ ſi iudex er-
rauerit:ad pugnantis tamen ꝯſciētiam recurrat.
Et in hoc caſu.ſ.de milite qui ſcit bellū iuſtū vel
iniuſtum aut dubitat.Secus autem in foro contē-
tioſo niſi error iudicis aperte detegeret.hec hoſt.
Raymundꝰ ¶Item no.ſm Ray.li.ij.ti.vj.de fur.§.vij.Itē qđ
ſi aliquis emit.Nō emptor bonefidei qui poſtea
comperit rem eſſe vitioſam.ſ.furtiuā vel rapinam
poteſt retinere expenſas quas exiſtēs bonefidei fe
cit circa rem conſeruandā vel meliorādam ⁊ non
tenetur de fructibus perceptis durante bonafide.
extra de reſti.in inte.requiſiuit.extra de re.ecc.ali.
vel non.ad noſtram.ff.de acqui.rer.do.bonefidei
emptor.Idem Hoſt.li.v.rub.xviij.de fur.in rubri-
cella.de condi.furti.§.iij.⁊ inꝗtum.Idem etiam
Gloſſa. Ulri.c.vij.¶Quod aūt predictum eſt qđ non te-
netur de fructibus ꝑceptis.Glo.hic addit ⁊ ꝯſum
ptis.Si enim extarent adhuc teneretur ad reſtitu
tionem eorum ex quo inciperet habere malam fi-
dem.Idem Ulri.Sequitur in Ray.Item ſi duran
te bona fide ipſius periit res nō tenetur.Idem cre
do ſi alienauit durante.ſ.bona fide in vtroqꝫ caſu
ꝓpter bonā fidem.In ꝑlo etiā qꝛ nō erat in mora.
In ſcđo autē quia non deſijt dolo poſſidere ⁊ quia
precium ex re furtiua redactum non eſt furtiuum.
ff.de fur.qui vas.§.vlti.extra de alie.iudi.mu.cau.
c.j.arg.ibi a ꝯtrario ſenſu.Idem Hoſt.ver.quid ſi
quis.in ſumma ergo nota qđ malefidei poſſeſſor
re perdita vel in alium tranſlata:tenetur ad veruꝫ
precium cum circunſtantijs ſupradictis.q.lxix.qđ
de his qui emerunt.⁊ infra.q.lxx.quid ſi res.ſed
bonefidei poſſeſſor tenetur reſtituere rem ſi habet
Sin autem tenetur tantum de lucro inꝗtum locu
pletior factus eſt.Et non plus quia non tenetur de
conſumptis:vt dicit glo.ff.de peti.here.Si poſſeſ-
ſor.§.reſtituere.⁊.l.ſi rem.⁊.l.vtrū.vide de hac ma
teria infra eo.ti.q.cxxxiiij.quod conſilium.

¶Queſtio.lxxiiij.

Raymundꝰ Cui ⁊ qualiter reſtituēda eſt res rapta vel fur
tiua.Rn̄.ſm Ray.li.ij.titu.vj.de fur.§.xiij.
qualiter autē.reſtituenda eſt ei cui res ſubtracta
eſt dummodo ſua interſit ex cauſa honeſta.rem nō
eſſe ſubreptam vt puta quia habebat in re ius pi-
gnoris vel vſum vel ſimile.ff.de furt.§.is cuius.ſi
enim ⁊ ipſe fur eſſet vel raptor non ſibi ſed dño eſ
ſet reſtituēda vel illi cui prius fur vel raptor ſubri-
puerat ſi ſua interat:vt dictū eſt ex cauſa honeſta
rem non ſubripi.¶Caute tñ hoc fiat:ita qđ non
perdatur perſona ⁊ fiat reſtitutio per mediū peni
tentialem vel aliam religioſam perſonam.Sup-
preſſo nomine furis vel raptoris ſi occultū eſt.idē

Ulr.c.vj.§.reſtitutio.vbi addit Ulr.ꝙ in hoc caſu Ulricus
cū.ſ.res alicuiꝰ cuius non intereſt ſubtracta ad ali
quem peruenit illam vō domino reſtituit tunc dꝫ
ei cui res ſubtracta eſt inſinuare per ſe vel per me-
diam perſonam ſine determinatione ſue perſone.
qđ ab illo debito liberatus ſit.aliter enim ei eſſet
cauſa damni ſi ꝯtingeret eum poſtea hoc reſtitue
cum alijs iniuſte poſſeſſis.¶Tamē ſi reſtituat cui
ſubtraxit lꝫ minus benefaciat cū ſcit ad quem res
de iure pertinet immo peccat grauiter eo qđ non
reddit ꝙ ſuum eſt ei qui ius habet in re tamen li-
beratur:ita qđ non tenetur ei reſtituere.cuius in-
tereſt eo ꝙ non tenetur ei reſtituere niſi:rōnē rei et
non ratione alicuius iniurie quam ſibi intulerit.⁊
ideo deobligatur quando rem transfert in ſtatum
priſtinum in quo eam reperit.Idem etiam dico de
eo qui ſubtraxit laico decimas quas iniuſte perce
pit vſurpando ius eccleſie qđ melius facit ſi reſti-
tuit eccleſie ⁊ hec ſm glo.§.ix.item quid ſi aliquis
ſuper ver.idem ſi non timeatur ſcandalū per peri
culum ſoluentis.Concordat etiam glo.ibidem cū
omnibus ꝑdictis.¶Addit ibidem Ulri.Idē etiā
credo in vſura quia licꝫ ibi transferatur dñium tñ
quia competit repetitio ⁊ ad hoc poteſt compelli. Ulricus.
Ideo plenius ius in hoc hꝫ verus dominus.ſ.qui
ſoluit vſuras ꝙ vſurarius.Glo.tamen ibidem di
cit quod quia in vſura transfertur dñium ſi ipſa
res vſuraria adhuc apud furem vel raptorē in ſpe Gloſſa.
cie remanet ipſam reddere debet iudeo vel vſura-
rio.Si autem conſumpta eſt fieri poteſt qđ dictuꝫ
eſt.Sed dictum Ulr.magis etiam in hoc placet ſi
cut in furto ⁊ rapina.De quibus etiam glo.conce
dit.Simile etiam quoddā ponit Ray.infra eo.li.
ti.vij.de vſur.§.xvj.Sed pone.qđ xpianus:vt pate
bit eo.tit.ſ.de vſur.q.lxix.ſed pone qđ xpianus:vi
de infra proxi.de modo etiā reſtituēdi.vide infra.

¶Queſtio.lxxv.

Quid ſi res rapta vel furtiua pereat caſu for
tuito.nunquid raptor vel fur poſtea tenebi
tur ad reſtitutionē.Rn̄d.ſm Raymun.§.vj.item
quid ſi res vtiqꝫ fuit in mora reſtituendi.Item nō
liberatur reddēdo rem deteriorē.Item tenetur re- Raymundꝰ
ſtituere rem cum omnibus fructibus.Et ſi melio-
rauit eam paſcendo fortem equum vel porcum fur
tiuum vel raptum vel ſimile non poteſt petere vel
retinere expenſas.Item cum reddit eſtimatio rei
quia forte res perijt:fiet eſtimatio ſm illud tēpus
in quo plurimi valoris fuit res.Probātur hec ex-
tra de reſti.ſpo.grauis.vbi dicitur ꝙ debeat reddi
res.cum fructibꝰ perceptis ⁊ quos percepiſſet ſpo
liatus ſi ipſe poſſediſſet.Sunt etiam hec expreſſa.
ff.de ꝯdi.furt.l.in re furtiua.Gñaliꝰ loquit alia
lex ꝙ tenetur talis ad omnia danma ⁊ lucra perce
pta ⁊ percipiēda.ff.de rei ven.ſi nauis.§.generali-
ter.idem vō.§.ſic etiam.¶Quod dictum eſt hic
qđ non poteſt petere vel retinere expēſas.etiam ſi
rem vitioſam meliorauit.dicit glo.hic qđ hoc ve-
rum eſt.Si agatur in forma iudicij.Si aūt in foro
penitētiali agatur iſte rigor non eſt obſeruandus.
Sed ex quo plene ſatiſfactū eſt damnum paſſo ini
quum eſſet illum locupletari cum detrimēto alie-
no.Idem Ulr.Et addit ꝙ ſi res eadem reſtituitur
ſufficit qđ ſit adeo bona ſicut fuit qñ ſubtrahebat
fere in omnibꝰ eſt idem de fure ſeu raptore quo ad
reſtitutionē ⁊ de emptore:vt habitum eſt.ſ.eo.tit.
q.lxix.quid de his qui emerūt.Sequitur in Ray.
Eſt tamen caſus in quo non tenetur fur de caſu for
tuito cum obtulit rem domino loco ⁊ tpe cōgruo.
⁊ dñs noluit accipere iam enim purgauit moram
vt in illa lege in re furtiua.Idem Ulri.§.tenetur.

¶ Queſtio.lxxvj.

Quid ſi aliquis furatur vel rapit rem ab vſurario vel auaro vt inde faciat elemoſynam.

Raymund⁹ Rñ. ſm Ray. §.ix. item quid ſi aliquid. dico furtū ſiue rapinam committi. Non enim facienda ſunt mala vt veniant bona quecūꝙ. xxx. q.j. noſce. Item de talib⁹ dicit Aug. xiiij. q.v. forte hmōi cogitatio dyaboli calliditate ſuggeritur. Nam ſi totum tribuat qđ abſtulerat. addit poti⁹ peccatū ꝙ minuat quia aufert ſibi copiam reſtituendi. Idem Augu. ibidem. q.v. Nec enim ſi agris inique aut perperam inuaſis ita quis vtatur: vt ex eorum fructib⁹ largas elemoſynas faciat. Ideo rapinā iuſtificat. Patet ergo ꝙ tenet̄ reſtituere. Idem Ulri. §. ſi vo. Idem Hoſt. ver. ſed nunquid.

¶ Queſtio.lxxvij.

Quero etiam qualiter vel ꝗtuȝ reſtituet qui impediuit aliquē a ꝓſecutione alicuius beneficij.

Thomas. Rñ. ſm Tho. in ſum. q.lxij. arti.ij. ar.iiij. dicendum ꝙ cum aliquis impedit aliquē a conſecutione alicuius beneficij: aut hoc fit iuſte puta ſiue tendens in honorē dei, vel vtilitatē eccleſie procuret quod detur alicui perſone digniori ⁊ tūc nullo modo tenetur ad reſtitutionē vel ad aliquā recompenſationē vel hoc fit iniuſte puta ſi intendat eius nocumentū quod impedit propter odium vel vindictam aut aliud hmōi: et tunc ſi impedit ne prebenda detur digno conſulens ꝙ non detur anteꝗ ſit firmatū qđ ei detur: tenetur quidem ad aliquā recompenſationē penſatis conditionib⁹ perſonarum ⁊ negocij: ſm arbitrium ſapientis. Non tñ tenetur ad equales. quia ille nōdum fuerat adeptus ⁊ poterat multipliciter impediri. Si vo iam firmatum ſit ꝙ alicui detur prebenda: ⁊ aliquis propter cauſam indebitā procuret ꝙ reuocetur. Idē eſt ac ſi iam habitam ei auferret. ⁊ ideo tenetur ad reſtitutionē equalis: tñ ſm ſuam facultatē. ¶ Et

Ulricus. dicit Ulri. li.vj. tracta.iij. c.v. §. ſimiliter. ille quod tenetur eum ꝓmouere ad idem vel equalēs beneficium ſi poteſt: vel ſaltem ad beneficiū quale pōt ei ꝓcurare. hoc enim ſufficit ratione dubij. cum impediuit eum ante beneficij ꝓſequutionē. ¶ Dicit etiam Ulri. ibidem ꝙ idem iudicium eſt in eo qui impedit aliquem a conſequutione cuiuſcunꝙ muneris: ꝙ honeſte reciperet ab alio. ¶ Concordant cum predictis a prin. q. Tho. ⁊ Pe. In ſcrip. ſuis ſuper. iiij. ſenten. diſt.xv.

¶ Queſtio.lxxviij.

Raymund⁹ Quid de eo qui aliquem ex odio eligit ad aliquam dignitatem. Rñ. ſm glo. di.lxxiiij. ſuper. c. honoratus tenetur ei ad om̄e dānum qđ inde ei accidit. C. ſi propter inimicitias, creatio facta ſit l. vna. lib.x. Idem innuitur ibi in textu decreti.

¶ Queſtio.lxxix.

Quid ſi aliquis fraudauit aliquē re ſua cum plus ſm cōmune forum valet ſiue ſit frumentū: ſiue vinū: ſiue aliud ⁊ vult ei reſtituere eandem numero vel ſpecie cum minus valet ſm commune forū.

Albertus. Rñ. ſm Alb. in ſcrip. ſuper. iiij. ſentent. di.xvj. patet ex his que dicentur infra eo. ti. ti. vlti. de nego. ſecu. q.j. que negocia ſint licita vel non: qđ non ſatiſfecit niſi lucrum temporis in quo plus valuit apponat quia non damnificauit eum in tantū: ſed in maiori precio: qđ tunc pro illa re haberi poterat ſm communem forum.

¶ Queſtio.lxxx.

Qualiter ſatiſfiet pro his que reſtitui nō poſſunt vt mutilatio membri ⁊ hmōi. Rñ. ſm

Ulricus. Ulri. ibidem. §. pe. in his que reſtitui non poſſunt ſicut ſunt mutilatio membri ſtuprum et ſimilia in quibus dānum nec in ſe nec in equiualenti reſtitui poteſt. ſatiſfiet per recōpenſationem faciendam ad arbitriū boni viri. Et idem dicit Tho. in ſum. ibidē arti.ij. ar.j. Idem etiam in ſcrip. vbi ſ. Tho. ⁊ Pe.

¶ Queſtio.lxxxj.

Qualiter reſtituet qui ſemina agri alienius effodit vel qui alteri infert damnū per hoc ꝙ non ſoluit debitum ſuo tempore. Rñ. ſm Ulri. Ulricus.
ibidem. §. vlti. predicti non tenentur ad reſtituendum damnū totum quia dubium eſt in his qualiter fructus agri profeciſſent. Et an fenerator dānū vel lucrum fructus agri in mercatione habuiſſet. Sed reſtituet tantum: ꝗti fructus agri in illo dubio vendi potuiſſent: vel pro ꝗto mercator in illo dubio lucrū ſuum vendidiſſet. Satis concordat cū

Thomas. his Tho. ibidē arti.iiij. ¶ Et dicit ibi Tho. generaliter quod quicunꝙ aufert alicui: illud qđ actu habebat tale damnū ſemper reſtituendū eſt ſm cōpenſationem rei equalis vt ſi deſtruxit domū alicuius reſtituat ꝗtum valuit domus. qui aūt damnificauit aliquē impediēdo ne adipiſcatur qđ erat in via habendi tale damnum non oportet recompenſare ex equo quia minus eſt aliquid in virtute: ꝗ habere in actu. qui aūt eſt in via habēdi aliqđ habet illud ſolum ſm virtutem vel potentiam. Et ideo ſi redderet̄ ei vt haberet hoc in actu reſtitueretur ei hoc quod eſt ablatū non ſimplum ſed multiplicatum: ⁊ hoc non eſt de neceſſitate reſtitutionis. Tenetur tamen aliquam recōpenſationē facere. ſm ꝯditionem perſonarum ⁊ negocioꝝ. Sic ille qui ſparſit ſemen. nondum in actu hȝ meſſem. Et qui habet pecūiā nondū in actu hȝ lucrum: ſȝ ſolū in virtute ⁊ vtrūꝙ poteſt multiplr̄ impediri.

¶ Queſtio.lxxxij.

Utrum ille qui tenetur aliquid reſtituere teneatur hoc ſtatim facere. vel poſſit differre.

Thomas. Rñ. ſm Tho. ibidem. arti.viij. dicendū ꝙ tenetur ſtatim reſtituere. Sicut enim accipere rem alienā eſt peccatum cōtra iuſtitiam ita etiam detinere eā quia per hoc qđ aliquis detinet rem alienā inuito dño impedit eum ab vſu rei ſue. ⁊ ſic ei facit iniuriam. Manifeſtum eſt autem qđ nec per modicū tp̄s licet in peccato morari: ſed ꝗlibet tenetur peccatum ſtatim deſerere ſm illud Eccl̄ia.xxj. quaſi a facie colubri fuge peccatum. Et ideo quilibet tenetur ſtatim reſtituere vel petere dilationē ab eo qui poteſt vſum rei ꝯcedere. Concordat ꝑdictis Ray. eo. ti. §. xliiij. forma reſtituendi. vide infra eo. titu. q.lxxxvj. Quid fiet cum debitor.

Eccleſiaſtici.xxj.

¶ Queſtio.lxxxiij.

Quid ſi ſciatur perſona cui eſt reſtitutio facienda ſed tamē eſt abſens in remotis partibus vel neſcitur in quo loco ſit.

Raymund⁹ Rñ. ſm Ray. lib. ij. tit. vij. de vſur. §. xvj. ſed pone ꝙ xp̄ianus. ad hoc dico ꝙ cum neſcitur vbi ſit. Nec etiā ſperatur qđ de facili poſſit ſciri: vt addit hic Glo. tunc detur pauperibus cum autoritate eccleſie. Cum aūt ſcit̄ mittatur ei: ſi aliquomodo fieri poteſt fideliter ⁊ ſecure. Sed ſi non poteſt. detur pauperib⁹ vt ſupra dictum eſt cum autoritate eccleſie. ar. ij. q. vj. anteriorum. Et melius. ar. extra de vſur. cum tu. Idem Tho. in ſum. q. lxxviij. arti.iiij. ar.ij. Et Hoſt. lib. v. rub. xix. de vſur. §. ix. que pena. ver. eſt aūt. ⁊ ſeq.

Gloſſa. ¶ Qđ autem hic dicitur mittatur ei. Gl. dicit hic ſemper faciēdū eſt cum commode fieri poteſt. penſande ſunt tamen circumſtātie. ſ. quātitas rei debite: ⁊ remotio loci: ⁊ expenſe que fierent pro mittendo ⁊ paupertas vel diuitie illius cui faciēda eſt reſtitutio: quia tam modica poſſet eſſe rei reſtituēde ſumma ⁊ tante expēſe que fierēt in mittēdo. ⁊ tam

diues ille

diues ille cui faciēda eſt reſtitutio ꝙ nullo modo
deberet velle ꝓ re tam modica primū tm̄ grauare
⁊ tunc non oportet ꝙ mittatur. Et in talib⁹ ad ar-
bitriū boni viri recurrēdū eſt. Satis ꝯcordāt cum
his Tho. ⁊ Ulri. c. vj. §. ſi ꝟo deeſt. ¶ Addit etiam
Tho. ꝙ ſi res eſſet magni valoris ⁊ nō poſſet com
mode illi tranſmitti. deberet deponi in aliquo lo-
co tuto ⁊ ꝺſio ſignificari. vide infra tit. vij. de vſur.
q. lxviij. deinde quero cui.

¶ Queſtio. lxxxiiij.

Generaliter quero. quis modus vel forma ſer-
Raymund⁹ uabitur circa reſtitutionē faciēdā in iudicio
anime. Rñ. ſm Ray. §. xliiij. forma reſtituēdi. Cir-
Forma reſti- ca reſtōnem faciēdā. tenēda eſt hec forma. Semꝑ
tutionum. faciēda eſt regulariter ſpoliatis vel eoꝝ heredib⁹
ſi ꝑſit inueniri prout dictū eſt. q. preced. iij. q. ſ. rein
tegrāda ſunt oīa ſpoliatis ⁊ fere per totā. q. ⁊ extra
de reſti. ſpo. fere per totū. fallit tñ hoc cum is qui
dedit pecuniā cōmiſit turpitudinē in dādo tūc eñ
non fiet reſtitutio vt dictū eſt. ſ. eo. ti. q. xviij. quan
do illi. Et ſeq. Itē dicet̄ de hoc infra eo. ti. q. cxxxix.
Thomas. quid ſi accepit. ⁊ in plurib⁹ alijs locis. Idez Tho.
Hoſtienſis. in ſum. q. lxij. arti. v. Idem etiam Hoſt. in rubri. de
pe. ⁊ re. ſub. §. ſed que forma. ⁊ addit. Intelligas ſa-
tiſfactū ex quo ex corde remiſerūt q̄litercūqȝ ſatiſ-
factū fuerit: et etiā ſi donauit is cui erat reſtitutio
facienda: lȝ aliqui dicāt ꝯtrariū cum tñ ſit ꝑſona:
que donare poſſit. Que donatio ex quo perfecta eſt
Gloſſa. poſtea ex penitētia non reuocatur. Nō autē hic de
de reſtitutione faciēda heredibus. dicit glo. hic ꝙ
hoc intelligendum eſt qñ ſpoliat⁹ fecit teſtamētū
⁊ certā ſn̄iam retinuit: quia voluit eſſe ꝯtentus. Si
aūt mādauit ī teſtō diſtribui ꝑ executores q̄cq̄d ad
ipm ſpectabat de mobilib⁹ debitis. tūc faciēda eſt
reſtitutio exequutorib⁹ ei⁹ ꝓ rata ⁊ liberis ei⁹ ꝓ ra
ta: ⁊ vxori ei⁹ ꝓ rata ſi vxorē habebat. ⁊ ſi vxor vel li
beri debebāt habere in reb⁹ illis aliquā portionē:
aut de iure: aut diſpoſitione teſtatoris. Si aūt con
tempſit facere teſtamētū faciēda eſt reſtitutio in-
ſolidum heredi vel illi qui alias dȝ ei ſuccedere ab
inteſtato ſiue de iure ſiue de ꝯſuetudine. Si autem
non potuit facere teſtamētū ꝓpter ꝑoccupationē
mortis. tunc ad ꝯſiliū eccleſie fiat reſtitutio paupe
ribus pro anima eius ſi eſt conſuetudo loci. quod
pro taliter decedente faciat eccleſia teſtm̄: alioq̄n
totum reſtituat̄ heredi. Et hec forma ſeruāda eſt
quotieſcūqȝ faciēda eſt reſtitutio defuncto. ¶ Se-
Raymund⁹ quitur in Ray. Si autem non inueniunt̄ ſpoliati
vel etiam ignorant̄. tunc cum ꝯſilio ⁊ autoritate ec
cleſie ſiue penitētialis diſtribuat̄ in pias cauſas.
⁊ maxime in elemoſynā pauperū vel redēptionez
captiuoꝝ. Et hoc in illa villa: vł ſi villa neſcit̄ ſaltē
in illa dioceſi vbi rapina facta eſt. cum ꝯſilio epī il
lius dyoc̄. vel capellani ville ſi diſcretus eſt. ar. di.
lxxxvij. diuine. di. lxxxviij. c. epſ. ⁊ c. gubernationē
xij. q. ij. conceſſo. c. quatuor. vj. q. iij. placuit. ⁊ op.
ar. extra de rap. c. j. ¶ Scd̄m glo. hic hmōi incerta
ſeu vaga reſtitutio fieri dȝ de conſilio epī qui eſt
procurator pauperū. ⁊ hoc ſi retinuit ſibi hmōi re
ſtitutionē vt fiat de ꝯſilio eius ⁊ ſi cōmode haberi
poſſit vel de ꝯſilio eius: cui hoc cōmiſit. Nec oȝ ꝙ
talis reſtitutio fiat in eadem villa niſi commode
fieri poſſit alias ſi multū remota ſit vel ex alia iu-
ſta cauſa. Credo ꝙ ſufficiat alibi hoc fieri.

¶ Queſtio. lxxxv.

Quero etiam qñ diſtributio vage ſiue incer-
te reſtitutionis reſeruāda ſit epō. Et qñ per
Gloſſa. cōfeſſorē fieri pōt. Rñ. ſm gl. li. iij. ti. xxxiij. de pe.
⁊ re. §. xix. Pone ſuper ver. iuramēta. Credo ꝙ vbi
pauperib⁹ faciēda eſt reſtitutio. pro eo quod neſci-
tur tibi factum eſt dānū ſi modica eſt ſumma pōt
penitēs ad arbitriū ꝯfeſſoris illud pauperib⁹ ero-
gare vbi aūt eſt magna ſumma. dȝ ad arbitriū epī
reſeruari qui pauperū eſt diſpēſator niſi alicui diſ
creto ſpecialiter ſuper hoc commiſerit vices ſuas.

¶ Queſtio. lxxxvi.

Quid fiet cum debitor non eſt ſoluēdo. Rñ.
ſm Ray. ibidē. ſ. §. forma. diſtingue aut ſim Raymund⁹
pliciter non pōt ſoluere aut pōt ſed non abſqȝ ma-
gno periculo ſuo ⁊ ſue familie. ¶ In p̄io caſu pōt Debito non
recte agere penitētiā: lȝ non reſtituat dūm̄ doleat ſoluendo.
⁊ ꝓponat reſtituere: q̄cito poterit. xiiij. q. vj. ſi res.
alī. C. de ceſ. bo. l. j. ¶ In ſecundo aūt caſu ſtudeat
penitētialis rectificare voluntatē eius hoc modo
dicens. Si aliud remediū nō poterit haberi. quid
eligitis de his duob⁹. ſ. vel vt reſtituatis bona que
habetis ⁊ ſic liberemini a peccato ⁊ dyaboli ſerui
tute ⁊ efficiamini filij dei per adoptionē ⁊ partici
pes regni celeſtis per ſpem: vel vt retineatis bona
⁊ ſic remaneatis in peccato ⁊ in dyaboli ſeruitute:
ac emorientes deſcēdatis in ꝓfundū inferni. Si rñ-
deat primū dicatur ei vt petat dilationē a ſpolia-
tis: vel aſſignet eis certam partē de redditib⁹ ſuis
amicabiliter de qua ſibi ſatiſfaciāt ſucceſſiue. Et
de hoc faciat eis bonā cautionē. Si ꝟo omnes de-
negent ſibi delationē. ⁊ poſtulent ꝙ ipſe cedat bo-
nis. tunc credo qđ tenetur abſqȝ dilatione ſatiſfa-
cere vel cedere q2 fur ⁊ raptor ſemper ſunt in mo-
ra ⁊ ideo ſemꝑ augent peccatū. ff. de ꝯdi. fur. in re
furtiua. ⁊ ar. extra de ſimo. cum in eccleſie. vide de
hoc. ſ. eo. ti. q. lxxxij. verſ. ille qui tenetur. ¶ Con-
cordat omnino predictis Hoſt. verſi. quid ſi is qui Hoſtienſis.
tenet̄. ⁊ ſeq. ¶ Idē etiā dicit Ray. eo. ti. §. xxiij. ſed Raymund⁹
quid ſi hmōi perſone. ſemper enim dȝ facere poſſe
ſuum. xiiij. q. vj. ſi res. glo. willel. dicit ibidē etiam
vſqȝ ad vēditionē hereditatis ⁊ oīm bonoꝝ etiam
ſi oporteat ipſum ⁊ familiā ſuaȝ mēdicare. ¶ Idē Ulricus.
etiā dicit Ulri. c. vj. in prin. vbi ait. Quod facultas
reſtituēdi ſemꝑ eſt quamdiu debitor hȝ per qđ ſa-
tiſfacere pōt vſqȝ ad mēdicā paupꝑtatē vel extremā
neceſſitatē in qua etiam ſine omni culpa accipit vi
te neceſſaria. Hoſti. ibidē dicit ꝙ omnino excuſat
nota paupertas. hoc aūt eſt qñ cedit bonis. Ideo-
qȝ ſacerdos tali dȝ ꝯſulere quod cedat bonis. Si de
paupꝑtate dubitat. Addit poſtea Ulri. dicēs. Qñ er
go ſic eſt facultas: dȝ ſaltē facere qđ pōt. ſ. ꝙ inſtet
pro remiſſione debiti apud euȝ cui intulit dānū. ſ.
per ſe. Si peccatū eſt manifeſtū ⁊ alie oportunita-
tes ſuffragant̄: vel per mediā ꝑſonā ſi eſt occultū.
Et ſiue ille remiſerit ſiue non deo obligatus eſt
debitor. quia qđ habuit hoc fecit. Si autem nō pōt
habere copiā eius a quo venia petēda eſt excuſat̄.
Concordat etiā his Tho. in ſum. arti. viij. vbi dicit
ꝙ ſi non pōt ſtatim ſoluere ab inſtāti reſtitutione
liberatus eſt per impotētiā. Sicut etiā totaliter a
reſtitutione eſt abſolutus ſi oīno eſt impotens: dȝ
tñ remiſſionē vel dilationē petere ab eo cui dȝ per
ſe: vel interpoſitā ꝑſonā. ¶ Cōcordat etiā ray. ver. Raymund⁹
ꝓxi. ⁊ addit. Et ſi iſti bene ꝯtrito ⁊ dolēti etiā illud
modicū quod hȝ reſtituere niſi aliter poſſit ꝯſule-
re anime ſue ſpoliatus intuitu dei ⁊ elemoſyne et
remittit totū vel partem liberat̄. Addit etiaȝ glo.
ibidē. Qđ cū ſic exhibet ſe veraciter ⁊ ſine ſimula
tione ⁊ fraude ad ſatiſfaciēdū ꝓpoſſe vel ad peten
dum remiſſionez ꝙ tunc dȝ exprimere quātitatez
dāni ſi ſcit illā. ¶ Item ray. §. forma. in fi. Idē di-
cit qđ. ſ. ſ. ꝙ ſi ſpoliati miſericorditer ⁊ grat̄ remi
ſerit totū vel partē bene ꝯtrito ⁊ ſine dolo ⁊ fraude
petenti poterit tanq̄ elemoſinā recipere ⁊ ſic erit
in ſtatu ſaluandoꝝ. vide de hoc aliqua infra li. iij.

titu.xxx.de ſcandalo ⁊ perplexitate.q.vj.vtrū tem
Hoſtienſis. poralia.circa fi.addit etiam Hoſti.ꝙ etiam ſi de-
bitor non poteſt ſatiſfacere omnino vel ſi cedat bo
nis aut ſi reſtituit nihilominus pro trāſgreſſione
diuini precepti in rapina vel furto eſt ſalutaris pe
nitentia iniūgēda.⁊ in hoc trāſgrediunt̄ ſepe plu-
rimi peccatores qui reputāt ſibi reſtitutionē ſuffi
cere ad ſalutē ⁊ tranſgreſſionē ſiue ipſum peccatū
non ꝯfitentur.De hac materia.⁊ q̄ntum ad forum
coutētioſum ſiue iudiciale.dicit idem Hoſt.li.iij.
rub.xxiij.de ſol.rubricel.de ceſſio.bono.qḋ ſi debi-
tor non hʒ vnde ſoluat ⁊ cedat bonis non detrudit̄
in carcerē:vt.C.qui bo.cede.poſ.l.j.nec excōican-
dus eſt.Et ſi excōicatus ſit abſoluat̄.recepta ydo-
nea cautione de ſoluēdo debito ſi ad pinguiorē for
tunam deuenerit.extra.de ſol.odoardus.Sed nec
tunc ꝯdēnatur niſi in q̄ntum facere poteſt habita.ſ.
ratione ne egeat.Nec enim fraudādus eſt alimen
tis quotidianis ſm̄ leges.Talis etiam non debet
aliqua pena mulctari:vt extra de vſuris.cum tu.
¶ Item infra eo.§.ſ.xliiij.forma reſtituendi.dicit
Raymund⁹ Ray.ſic.vbi aūt non poſſunt ſciri ꝑſone ſpoliatoꝝ
debet penitēs ſimpliciter abſq̄ pacto ⁊ cōditione
totum qḋ habet reſignare in manu epi:vel penitē
tialis diſcreti ⁊ tunc ipſe ſi viderit eum pauperē ⁊
egentem det ſibi partem vel etiam totum ſi tantā
viderit neceſſitatē ne aliter ipſe cum vxore ⁊ filijs
fame pereant.Et ſi quid reſiduū fuerit pauperib⁹
alijs diſtribuat.Et iſte faciat quicquid boni po-
terit orando ⁊ alijs modis pro his quorum fuerāt
res.Et ſi poſtea poterit aliqua lucrari iuxta poſſi-
bilitatē ſuam eroget in vſus pauperū pro anima-
bus eoꝝ.arg.ad hoc.xij.q.ij.gloria epi.aurum ha-
bet eccleſia.Et require de hoc in caſu ſimili.ſ.li.j.
Raymund⁹ ti.xv.de deci.q.xxxix.quid ſi aliquis.¶ Et idē etiā
dicit Ray.§.xxiij.ſed quid ſi hmōi ꝑſone.Et addit
ibi.glo.ꝙ in omni tali caſu paupertatis ſiue epus qui
diſpēſator eſt pauperū dilationem det vel partem
remittat vel etiam totum:prout viderit expedire
ſicut et alteri pauperi.ſemper tamen ita ꝙ q̄ntum
poteſt vtilius gerat negociū illius cui eſſet reſtitu
tio facienda ſi perſona eius nota eſſet ita.ſ.qḋ illa
reſtituēda expendatur in vſus tales qui magis ei
poſſent perficere quo ad eū.Et dicit gl.in.§.xliiij.
forma.Quod in hoc caſu.ſ.extreme neceſſitatis.lʒ
debitor ſit indignus ꝓponendus eſt tn̄ ſanctis ⁊ iu
ſtis perſonis non tam indigentib⁹:alīs ſi equaliter
indigerent deberet ꝓponere meliores vt ꝙ vtilius
Gloſſa. poſſet gereret negociū ſpoliatoꝝ.¶ No.etiam qḋ
dicit hic glo.qḋ nō eſt neceſſe ꝙ fiat hmōi reſigna
tio in manus penitentiarij.dum tn̄ alias paratus
ſit ad arbitrium eius vel alterius boni viri ſatiſfa
cere vel etiam epiſcopi.

¶ Queſtio.lxxxvij.

Quid ergo de illis qui reſignāt omnia bona
ſua in manus penitētiarij promittentes qḋ
tantum faciant dāmnificatis qḋ tenebūt ſe ꝓ paga-
tis quia putant ꝙ pro modico quitabunt eos:q꞉
totū credūt ſe amiſiſſe.¶ Quid de illis qui ſi vel-
lent dimittere ſupfluas expēſas poſſent rapta re-
ſtituere.¶ Quid etiaʒ de illis qui non reſignarēt
in manus penitētiarij niſi crederent qḋ penitētia-
rius reſtitueret eis pro toto vel pro parte qſi neſci-
tur cui faciēda eſt reſtitutio.Nunq̄d tales ſunt in
Gloſſa. ſtatu ſaluandoꝝ.Rn̄.ſm̄ glo.§.xxiij.ſed quid ſi hu
iuſmodi perſone.Credo ꝙ non.oportet enim ꝙ bo
na fide ⁊ ſine fraude faciat raptor quicquid pōt vt
damnificatis ſatiſfaciat ſi nouit eos:aut pauperi
bus eroget ſi non nouit eos alias:non eſt abſoluē-
dus a penitētiario ſi conſiſterit ei de eius impeni-
tentia vel praua intētione.Non eſt tamen neceſſe
vt reſignatio huiuſmodi fiat in manu penitētiarij
vt predictum eſt in fine.q.precedentis.

¶ Queſtio.lxxxviij.

Quid cū creditores vel ſpoliati ſunt plures:
⁊ cum petit qui non eſt ſoluēdo dilationem
inter ſe diſcrepant quia alij volunt dare dilatio-
nem quinquennij alij autem non:ſed petunt bono
rum ceſſionem.Rn̄deo ſm̄ Ray.§.xliiij.forma Raymund⁹
reſtituendi.in hoc caſu maiori parti ſtandū eſt.Et
intellige maiorem partem vbi eſt maius ⁊ fortius Creditores
debitū.vnde dicit hic glo.ſi vni creditori plus de- diſcrepātes.
beatur q̄ reliquis omnib⁹ qui forte ſunt.x.vel plu
res ſtabitur volūtati illius ſoli⁹ de dilatione quin-
quēnij dādavel de ceſſione petēda.Dilatio quippe
minor quinquēnio ſm̄ leges non poteſt dari inui-
to debitore.Debitor eīm dicit ſi voluerit.Cedo bo- Gloſſa.
nis vel date mihi quinquēniū hic in glo.¶ Si vo Cedere bo-
par ſit debitū hincinde.ſtandum eſt maiori nume nis.
ro creditorum.Si omnia ſunt paria eligenda eſt
clementior ſnīa.i.que dat dilationē.Hanc diſtin-
ctionem facit lex in pluribus creditoribus.C.qui
bo.ced.poſ.l.vlti.Cōcordat predictis Hoſt.vbi ſ.
ver.quid ſi plures.Sequit̄ in Ray.hoc aūt intelli
go vbi petentes ceſſionem vel ſibi ſtatim ſatiſfieri
non poſſunt induci ad dandam dilationē tunc eīm
ſatiſfaciendū eſt eis.Glo.ſm̄ iudiciū fori peniten
tialis.Pro parte ſubſtātie que eos ꝯtingit preſer-
tim ſi egeant ita ꝙ non poſſit ꝯcedere dilationem
abſq̄ periculo ſuo ⁊ familie ne inuenlēte paululū
mora inueniri non valeant quibus res dentur vel
qui redimant̄.di.v.baptizari.ſemper enim dʒ ita
ri mora vbi periculū timetur.xviij.di.de ſyracuſa-
ne.de conſe.di.iiij.ne qḋ abſit.Idem Hoſt.in rub.
de peni.⁊ re.vbi ſ.ver.quod ſi nullam.

¶ Queſtio.lxxxix.

Sed quid ſi non immineat tale periculū ⁊ is
qui tenetur reſtituere non pōt induci vt ſta-
tim reſtituat.Nec is cui dʒ fieri reſtitutio induci
poteſt ad dilationem aliquam concedendā.Rn̄d. Hoſtienſis.
ſm̄ Hoſt.ver.ſed quid ſi.puto qḋ diſcretus ſacer-
dos poteſt ſuā ꝯſcientiā informare.ex eo ꝙ intēdit
gerere vtiliter negociū creditoris.Nam ſi videt qḋ
aliter non pōt recuperare in ꝑpetuū:vel non ita ci
to:vel non ita commode poteſt recepto iuramēto
⁊ alia ſufficiēti cautione ſi haberi pōt dilationem
ꝯcedere.Et ſub hac ꝯditione ſi hoc impleuerit in-
fra diem talem peccatorē abſoluere:vt ſic creditor
qḋ ei debet̄ recuperet ⁊ peccator nō recedat a preſ-
bytero deſperatus.facit ad hoc qḋ dictum eſt.ſ.e.
ti.q.lxxij.quid de emptore.bone fidei.cōprobant̄.
ff.de nego.geſt.l.ſoluēdo.ff.de mino.ait pretor.§.j. Gloſſa.
ff.de ſolu.l.ſoluere.Glo.dicit hic vbi ſciri poſſunt
perſone ſpoliatoꝝ nō pōt ſacerdos dare dilationē
vel quitare ſine ꝯſenſu ſpoliatoꝝ vel creditoꝝ.

¶ Queſtio.xc.

Quid ſi debitor poteſt ⁊ vult partem ſoluere Debitor
cū totū nō poſſit ⁊ pluribꝰ tenet̄.Nunq̄d po partem.
teſt gratificare vni ſoluēdo inſolidū an tenet̄ ſin-
gulis ſoluere pro rata.¶ Et ſi teneat̄ ex cōtractu
⁊ ex maleficio:nunq̄d pri⁹ eſt ſoluendū in hāc cau
ſam q̄ in illā.¶ Itē nūq̄d anterioribꝰ creditoribꝰ
pri⁹ ſoluēdū eſt q̄ poſterioribꝰ.Et habentibꝰ pi-
gnora vel hypotecas priuſq̄ habētibꝰ tm̄ ꝑſonales
actiones.Et inter hypotecarios creditores q̄s cui Gloſſa.
ꝑferendus eſt.Rn̄.ſm̄ Glo.eo.§.ſup verbo nō eſt
ſoluendo.Si creditor vigilauit exigēdo debitū in
iudicio vel extra iudiciū pōt ei ſoluere debitor in-
ſolidū.Anteq̄ bona debitoris autoritate iudicis
incipiāt poſſideri:q꞉ poſtea iura paria facta ſunt

omnium

olim creditoꝝ q̄ nō habēt pignoꝛa vel hypotecas vel nō ſunt priuilegiate perſone. ¶ Item ſi vtroq; creditore inſtante debitoꝛ vni voluerit gratificare dz illis ambobus cōicari vel eadē poꝛtio ſingulis q̄ri.

Creditoꝛ vigilans.

¶ Itē ſi vnus creditoꝛ denūciat alteri ne accipiat vbi aūt nō vigilauit creditoꝛ exigēdo debitū nō videt ꝙ debitoꝛ teneat̄ ei gratificare: iure tñ poli et ſi nō iure foꝛi excuſaret̄ vt credo debitoꝛ ſi pietate motus gratificaret plurimū habeat indigēti creditoꝛ. Nec credo ꝙ aliud ꝓuilegiū habeāt illi q̄bus tenet̄ ex maleficio vel quaſi ꝙ illi q̄b⁹ tenet̄ ex cōtractu vel quaſi ceteris parib⁹. ¶ Itē creditores aūt potioꝛes ſunt illi qui acceperūt pignoꝛa his q̄ habēt ꝑſonales actiones tm̄: potioꝛes mꝙ vt ſoluatur eis quātū valet pignus. ¶ Item hypotecarios aūt creditores. qui prioꝛ tēpoꝛe potioꝛ eſt in iure. niſi in q̄buſdā caſib⁹ ſpecialib⁹ q̄ ſolēt notari. C. q̄ potiores in pignore.

Perſonales actiones.

¶ Inter eos aūt qui habent ꝑſonales actiones tm̄ eſtimant̄ priuilegia: non ex tpe ſed ex cauſa: videlz q2 fiſcus vel mulier in dote ꝓferēdi ſunt ceteris priuilegiū nō habētib⁹ Itē ex cauſa: q2 actio tutele ⁊ actio depoſiti ⁊ ſiles priuilegiate ſunt vt pri⁹ ſoluat̄ qđ debet̄ ꝙ quod ex eis debet̄ ex aliis actionib⁹ non priuilegiatis. ¶ Ubi aūt ſunt paria priuilegia: aut ꝑſonaꝝ aut actionū equaliter ꝯcurrent in ſatiſfactione faciēda: niſi de aliquo illoꝝ ꝓbet̄ ꝙ ſit alteri ꝓferēdus ſm legē. qđ aūt dixim⁹ notari ſolēt pleni⁹. C. de bonis auto. iudicis poſſidēdis. Sz hic cauſa breuitatis ſufficiāt hec omnia in glo.

¶ Queſtio. xci.

Raymund⁹
Hereā raptoꝛis.

POſt hec q̄ro qualr̄ hr̄des raptoꝛ vel alioꝛū quoꝛūcūq; reſtituere teneant̄. Rn̄. ſm Ray. §. xxiii. de heredib⁹. licz ſm legē aliter diſtinguat̄. dico iure canonico heredes raptoꝝ teneri ad oīa debita defunctoꝝ l quoꝝ locū ſuccedūt. ¶ Ut aūt circa heredes materia latioꝛ habeat̄. Nota ꝙ q̄libet heres ſiue fili⁹ ſiue extrane⁹ nō diſtinguo vtrū raptoꝛis vel alteri⁹ tenet̄ iure canonico ad oīa debita defuncti ꝑſoluēda: ſiue fuerint ex ꝯtractu vel quaſi: ſiue ex maleficio vel q̄ſi: ſiue ꝑuenit res illa pro qua debitū fuit ꝯtractū ad eū: ſiue nō. ſiue lis fuerit ꝯteſtata cū defuncto ſiue nō. xvi. q. vi. ſi ep̄s. extra de pig. ex preſentiū. ⁊ de ſolutionib⁹. c. i. ⁊ de vſuris. ma nos. ⁊ de raptorib⁹ in lr̄is. ⁊ de ſepultu. c. vlti. ⁊ de ſen. excō. a nobis. ii. in fi. ⁊ arg. ff. de ꝯdi. furti. ſi pro fure. §. cōditio. hanc opi. tenuerūt oēs doctores nr̄i: videlz Lau. Tancre. Jo. ⁊ alii ꝙplures. idē Ulri. c. x. idem ⁊ Hoſt. lib. iii. rubri. xxvi. de teſtamē. §. x. ad qđ ver. tenet̄ etiā.

Ulricus.
Hoſtienſis.
Gloſſa.

¶ Ad intellectū ꝓdictoꝝ nota ſm glo. hic ꝙ ſm leges heres nō tenetur de maleficio teſtatoꝛis niſi inq̄tū ad eū peruenit: aut niſi lis ꝯteſtata fuerit cū defuncto. Itez contract⁹ eſt vt emptio: vēditio: locatio: cōductio: mutuū ⁊ ſiſia. quaſi ꝯtract⁹ eſt vt tutela vel negocioꝛum alienoꝛum geſtio. Maleficium eſt, vt furtum rapina. Quaſi maleficium eſt cum iudex per imperitiā iudicat: vel cum de domo alicui⁹. aliq̄d eſt eiectū vl̄ effuſuz qđ nocuit trāſeūtib⁹. idē Ulri.

¶ Queſtio. xcii.

Raymund⁹

QUid ſi nō ſufficit hereditas ad tota debita perſoluēda. Rn̄. ſm Ray. ibidem videt̄ ꝙ ſi nō fecit inuētariū nihilomin⁹ teneat̄ ad oīa. Si vo fecit tunc nō teneat̄ niſi quātū hereditas ſufficit. C. de iure deli. l. ſancim⁹. Ego credo ꝙ in iudicio aīe nō tenet̄ niſi quātū ſufficit hereditas. Diſtinguo tñ inter debita tenet̄ ꝑſoluere abſq; detractione legitime ſi neceſſe eſt quātū pōt ſufficere hereditas. De legatis aūt pōt detrahere ſuā legitimā ſi tot ſunt. ꝙ illis ſolutis nō remaneret ſibi legitima. Nā in legitima pater nō potuit grauare filiū ibidē. §. q̄uis. ibidē etiā Hoſti.

Gloſſa.
Inuētariū.

¶ Ad intellectum predictoꝝ nota ſm glo. hic ꝙ inuentariū eſt ſcriptura quā dz heres incohare ſm leges infra. xxx. dies a moꝛte teſtatoꝛis: vel poſtꝙ ſcit ſe heredem eſſe inſtitutū: ⁊ deſcribere ibi oēs res defuncti ſub teſtibus. ⁊ dz illā perficere infra. xl. dies vel infra annū ſi remote ſunt res: ⁊ tunc nō tenet̄ creditoꝛibus vltra id qđ inuentū fuerit de hereditate aſs ſi nō fecerit inuētariū tenebit̄ inſolidū.

Legitima.

¶ Item dicit hic gl. qđ duplex eſt legiti a. vna que debet̄ liberis que appellatur debitum bonoꝛum ſubſidium quod eſt medietas vel triens: vt habebitur infra q̄ōne proxima. Eſt alia legitima que debetur per legem falcidiam etiaz extraneo heredi inſtituto. Et eſt quarta pacs quam ſibi deducit et ſibi retinet inſtitutus de legatis ⁊ quibuſdam aliis rebus quando ſupra dodrantem eſt aliquid relictum in legatis. et debetur iure inſtitutionis. Eſt etiam tertia legitima vel legatū que ſimiliter eſt quarta que poteſt appellari trebellianica. Et debetur ei qui heres inſtitutus rogatus eſt reſtituere alii heredi hereditatez. Quod ergo hic dicitur de detractione legitime intelligēdū eſt de qualibet iſtarum legitimarum. licet dixerint quidam quod tamen non credo eſſe verum ꝙ filius ſemper debet habere ſaluam ſuam legitimam: ⁊ ſine aliquo onere. Et ꝙ deducit eam etiam de debitis. arg. C. de inofficio. teſtamē. omni modo. C. de inoffi. donationibus. l. ſi totas. Raymun. etiam eſt contra vt patuit. ſ. in principio.

Raymund⁹

¶ Item dicit glo. ꝙ licz pater per legata vel fideicōmiſſa non poſſit grauare filium in. legitima que debetur ei iure nature. Grauatur tamen ⁊ excluditur a toto commodo hereditatis ſi non ſufficiat hereditas ad debita perſoluenda. vel ſi non remanet debitis perſolutis. idem Ulricus.

¶ Queſtio. xciii.

ITem quero que ſit legitima heredū. Rn̄. ſm Ray. ibidē. aut ſunt hr̄des filii aut extranei. Si filii ſunt quatuoꝛ vel pauciores legitima oīm eſt tertia pars hereditatis. Si vo ſunt quinq; vel plures legitima omniū erit medietas hereditat̄.

Cōputatio legitime.

Si aūt ſunt extranei ſiue pauci ſiue multi quarta pars hereditatis que ſcz debet̄ iure inſtitutionis erit legitima. ⁊ in quolibet iſtoꝝ caſuū iſta legitima erit inter ipſos oēs heredes vbi plures ſunt: equalr̄ diuidēda. Probat̄ hoc. C. de iu. delib. ſancimus. §. ⁊ ſi ꝓfatā. C. de inoffi. teſta. aut. nouiſſima. extra de teſtamē. raynutius. Et de legitima filioꝝ. nota v̄ſus. Quatuoꝛ aut infra dant natis iura triētem. Semiſſem vo dant natis q̄nq; vel vltra. Arbitriū ſeq̄tur ſubſtātia cetera patris. Quarta tibi ſatis eſt cū ſis extraneus heres.

Ulricus.

Idem dicit Ulricus §. qui aūt. ⁊ addit. Extraneos aūt voco oēs qui nō attinēt alicui ſm rectā lineā aſcēdentē: q2 ſm leges nō debet̄ legitima iure nature ꝯſanguineis ſm lineā trāſuerſalē etiā ſi ſint fratres. Sed q̄ nō hz liberos nec patrē nec matrē pōt totā hr̄ditatē dare cuicūq; voluerit ⁊ ipſum heredē inſtituere niſi perſona iſtituta ſit infamis vel turpis vel mali meriti. De aſcēdētib⁹ quippe ꝓcipit̄ in honoꝛa patrē ⁊ matrem. De deſcēdētib⁹ aūt. ii. Coꝛ. xii. dicit̄ ꝙ parentes debēt theſaurizare filiis. Cōcoꝛdat etiam his glo. hic. Cōcoꝛdat etiā Tho. i quadā q̄ōne de quolibet. ¶ Addit aūt glo. dicens. ſed ſecūdum cōſuetudinem Gallie. idem quo ad hec obſeruatur de collateralib⁹ parētib⁹ q̄ ab inteſtato debēt ſuccedere qđ obſeruat̄ de filiis.

Thomas.

¶ Addit etiā Tho. in eadem q̄ōne de quolibet. ꝙ ſi ꝓpinqui indigerēt illa here

ditate indigētia manifeſta: tūc tenet̄ eis dimittere
hereditatē illā niſi eſſent mali ⁊ hmōi bonis indi-
gni: tenet̄ nāꝙ ex debito honoris parētalis. qꝛ cui
ꝓcipit̄ honorare patrē ⁊ matrē ꝓcipit̄ etiā honora
re parētelā in his q̄ pertinēt ad parentelā. Si aūt
nō indigēt manifeſte pōt libere in alios refundere
dicēte ſaluatore. Da paupib⁹ ⁊ ſeq̄re me. ſec⁹ tn̄ eſt
in quibuſdā terris de iure ꝯſuetudinario ſiue hu-
mano. In q̄buſdā enim terris poſſeſſor heredita-
tis pōt ex iure patrie cuicūꝙ vult rē ſuam dare vel
vēdere. alicubi ſuccedit vn⁹ .ſ. ꝑmogenit⁹ alicubi vl
timogenit⁹ alicubi oēs per diuiſionē. Igit̄ ſi cōſue
tudo q̄ iuri equalet dat alicui licentiā liberā alte-
ri ꝯferēdi vel totā vel partē nō ꝑiudicat alicui fa-
ciēdo qđ pōt de iure. Et hoc tenendū eſt q̄tum ad
Cōſuetudo. obligationē legis humane. ¶ Nota tn̄ ꝙ ꝯſuetu-
dines irrationabiles circa hmōi merito reprobāt̄.
vn̄ Inno. iiij. in q̄buſdā lr̄is ad quoſdā ep̄os theu-
thonie directis reprobat ꝯſuetudinē vel ſtatutū ſu
per hoc ꝙ nullus poſſit in vltima volūtate legare
eccleſijs vel alijs pijs locis: aut quibuſcūꝙ ꝑſo-
nis pluſq̄ q̄nꝙ ſolidos vſualis monete ⁊ precipit
hmōi ſtatuta denūciare penit⁹ nō tenere: qꝛ diſcri
men ꝯtinēt aīarū. ⁊ ꝙ nullus decetero illa ſtatuta
obſeruet. Et ꝙ ꝯtradictores per cēſurā eccl̄iaſticā
appellatione poſtpoſita cōpeſcant̄. Scribit etiā
ibidē ꝙ hmōi ſtatuta ſunt cōtra diuinū bn̄placitū
⁊ cōtra canonicas ſanctiones in religionis odiū ⁊
Gloſſa. diſpēdiū ordinis clericalis. ¶ Ad intellectū etiā
ſupradictoꝝ nota qđ dicit hic glo. ſup ver. trientē.
Duodecim Hereditas diuidit̄ in .xij. vncias: quarū hec ſunt
vncie. noīa. Seſtuns qđ ꝯtinet vnciā ⁊ dimidiā. ⁊ ſcribit̄
Aſſis. per ſ ⁊ nō per x: quaſi ſemis vncia ⁊ vncia: hoc eſt
octaua pars. Sextās qđ eſt ſexta pars aſſis .i. due
vncie. Quadrans qđ eſt quarta pars .i. tres vncie.
Triens qđ eſt tertia pars .i. quatuor vncie. Et hec
quatuor noīa ſumūt īterp̄tationē ex eo ꝙ aliquotā
partē hereditatis deſignāt. alia v̄o ſequētia ex eo
certū vnciarū numerū ſignāt. Quincuns qđ nō eſt
quinta pars aſſis .i. totius ſed q̄nꝙ vncie. Semis
idest ſex vncie ſiue medietas totius. Et ſeptuns
idest ſeptē vncie. Et bes .i. octo vncie. Et dodrās .i.
nouē vncie. Et dextans .i. decem vncie. Et deuns .i.
vndecim vncie. Et as .i. duodecim vncie: ſiue tota
hereditas. Itē ponit Hoſti. §. ix. q̄s ſit effect⁹. ver.
appellatione aūt ⁊ ſeq. vbi etiā dicit ꝙ appellatio
Libra. aſſis ſiue libre ſeu pōderi .xij. vncie ꝯtinent: qꝛ iſta
Pondus. tria noīa ſynonima ſunt. ¶ Sequit̄ etiā in gl. hic
Nota tn̄ ꝙ lꝫ ſm leges talis debeat eſſe legitima
filioꝝ ſicut dictū eſt ſcꝫ tertia pars vel medietas.
Galli. tn̄ ſm ꝯſuetudinē Gallicani regni q̄ ibidē ꝑiudi-
cat iuri ſcripto. Alio modo limitat̄ hec legitima.
alicubi in eodē regno obtinet ꝙ pater vel mr̄ non
pōt dare extraneis vltra q̄ntā partē hr̄ditatis ſue
que ꝯſiſtit in mobilib⁹: nec in teſtō: nec cauſa mor
tis: nec īter viuos. alibi nō pōt vltra tertiā. Sꝫ ter-
tiam pōt dare ⁊ legare inter viuos ⁊ cauſa mortis.
de mobilib⁹ etiā diuerſe ſunt ꝯſuetudines in diuer
ſis locis eiuſdē regni q̄b⁹ ſtandū eſt cuilibet in ſuo
loco. ¶ Hoc intellige ſi nō ſunt irrationabiles: vt
premiſſum eſt .ſ.

¶ Queſtio .xciiij.

QUo ordine ſoluendū ſit creditoribus ⁊ lega
tarijs. Et q̄d ſi per primo petētes exhaurit̄
Raymund⁹ hereditas. R̄n̄. ſm Ray. §. xxv. Ex p̄miſſis dicit ꝙ
Legatarij ex premiſſis colligi pōt. ꝙ ſi creditores ⁊ legatarij
creditores. ſimul veniāt ad heredē p̄mo eſt creditorib⁹ ſatiſ-
faciēdū. Sed ſi venerint ſeparatim liberat̄ heres
ſoluēdo per ordinē cuilibet venienti: ſiue creditori:
ſiue legatario: dū tn̄ nihil faciat ī dolo vel in frau
de: verūtn̄ ſi legatarij preueniūt creditores. ⁊ acci-
piunt vel poſteriores creditores priores ⁊ potio-
res in iure preueniūt. Creditores poſtmodū venien-
tes nō debēt inq̄etare heredē niſi remanſerit ei de
hereditate vnde poſſit eis adhuc ſatiſfacere. Sed
habēt tn̄ potiores ius ſuū ſaluū ꝯtra legatarios
qui primo acceperāt. Silr̄ ⁊ anteriores cōtra poſte
riores q̄ primo acceperāt. ¶ Idē Vlri. §. multo for Vlricus
tius. Sed addit ꝙ ſi heres ſcit vel credit hr̄ditatē
nō extēdi vltra debita: ſiue ex ꝯtractu: ſiue ex ma-
leficio vel q̄ſi nihil dꝫ dare legatarijs. Si v̄o ne-
ſcit quātitatē debitoꝝ creditorib⁹ dꝫ p̄mo ſatiſfa-
cere etiā ſi legatarij prius vel ſil̄ cū creditoribus
petāt legata. Et creditorib⁹ potioribus dꝫ primo
ſoluere. Et ſi nihil de hereditate remanet ſolutis
debitis nō tenet̄ legatarijs. Si aūt heres hūc ordi
nem ſoluēdi mutauerit p̄mo .ſ. ſoluēdo legatarijs
vel ſecūdarijs creditorib⁹ priuſq̄ potiorib⁹ nō ab
ſoluit̄ heres in foro ꝯſciētie niſi hoc faciat ignorā-
ter putās .ſ. hr̄ditatē ad oīa ſoluēda ſufficere: vel
neſciēs hunc eſſe potiorē creditorē. Concordat his
Hoſt. ver. q̄d ſi nō ⁊ ſeq. Dicit etiā hic glo. ꝙ ſicut Gloſſa.
priores vel potiores creditores ab alijs preuēti vt
predictū eſt nō debēt inq̄etare heredē: ita nec illos
q̄ ab eo emerūt res quarū p̄cia in legata vel fidei-
cōmiſſa vel alios creditores ꝓceſſerunt: ſicut dꝛ in
l. infra allegata. ¶ Seq̄tur in Ray. hoc etiā nota Raymund⁹
ꝙ heres pōt deducere ante oīa oēs expēſas q̄s fe-
cit in neceſſarias cauſas hereditatis ſue: ſiue in fu
nere: ſiue in teſtamēti vel inuētarij ꝯfectione vel ſi
mili. Et breuiter ſicut debitis totā hr̄ditatē exhau
riētib⁹ a lucro dꝫ eſſe immunis: ita ⁊ a grauamine
ꝓbant̄ hec oīa. C. de iure delibe. ſcimus. §. ⁊ nō pre
ſatam. ⁊ v. §. ſequentib⁹. Illud idē Vlri. et Hoſti.
ver. ſed ⁊ primis. Item nota ꝙ lꝫ obligatio teſtato
ris trāſeat ad heredē nō tn̄ piculū periurij: vel etiā
qđlibet aliud qđ ex ſua vi vl' forma nō poſſet excede
re ſingularē perſonā vt fractio voti ⁊ hmōi. idem
Vlri. ⁊ Hoſti. ver. licet aūt. vide etiā de hac .ſ. li. j.
titu. ix. de iuramēto. q. xxxiij. pone ꝙ vniuerſitas.

¶ Queſtio .xcv.

QUid ſi plures ſunt heredes: nūquid q̄libet
tenet̄ creditorib⁹ inſolidū: an ſolum pro he Raymund⁹
reditaria portione. R̄n̄. ſm Ray. §. xxvj. item q̄d ſi
plures. Regulariter tenet̄ q̄libet heres pro here-
ditaria parte. C. de actio. hr̄ditarijs. l. j. ⁊ ij. Exci-
piunt̄ q̄nꝙ caſus. Primus ſi aliqđ indiuiduū eſt
in obligatione: tunc eīm q̄libet tenet̄ inſolidū. ff. de
verbo. obli. l. in executione. §. ſcđo. Glo. ponit hic
exēplū: vt ſi teſtator ꝓmiſit ſe aliqđ opus facturū
vel ꝓmiſit per ſe vel per heredē ſuū nō fieri quo-
min⁹ per fundū ſuū ibi ire liceat hmōi q̄libet he-
redū erit īſolidū obligat⁹. ¶ Scđs caſus eſt ſi res Caſus.
que dꝫ reſtitui ab vno inſolidū poſſideat̄. C. de iu-
re deliberan. l. ij. ⁊ ff. cōmodati. l. ſi mihi. §. heres.
¶ Tertius in alimētis legatis q̄ pro volūtate de-
functi iudicis vel ab vno inſolidū vel a pluribus
pro partib⁹ deſignatis petunt̄. ff. de alimen. lega.
l. iij. ¶ Quartus ſi teſtator ab vno heredū legauit
creditori hereditario compēſandi alo: tunc enim
heres ille vſꝙ ad quantitatē legati onus debiti il-
lius ſuſtinebit. ff. de lega. ij. l. cū ab vno. Quintus
in expenſa funeris vxoris que nō tm̄ aſtringit he-
redes pro hereditarijs portionib⁹ ſed etiā virum
pro portione que peruenit ad eū de dote vxoris ſue
vxputa ſi ad eū peruenerunt centū ⁊ in hereditate
ſunt .cc. ipſe vir tenet̄ pro tertia. ⁊ heredes pro dua
bus partib⁹. ff. de relig. ⁊ ſump. fune. l. veluti. hec
oīa etiā Hoſti. ponit. ver. quid ſi plures ⁊ ſequen.
Sed de vſuris ſpecialiter vide infra eo. lib. tit. vij.
de vſuris.

de vſuris.q.liiij.quid ſi heredum.

ℭ Queſtio.xcvi.

Quid ſi heres eſt pupillus: nunquid poteſt differri ſolutio debitorū pretextu pupillaris etatis. Rñ. ſm Ray. ibidem dico q̄ nō. C. de here. a qui. l. ſub pretextu etatis pupilli debitoris hereditarij creditorū actiones differri nō poſſe nimis euidens eſt. vnde cum te tutorē ꝓponis quemadmodum a pupillis creditoribus ſatiſfiat eniti debes. Idem Hoſti. ver. quid ſi heres.

Raymundus

ℭ Queſtio.xcvij.

Executores teſtamenti.

Pone q̄ heredes vel executores teſtamēti noluit ſoluere ea q̄ teſtator mādauit l vſus pios expēdi: nec ſatiſfacere creditoribus: iuxta eiuſdē teſtatoris mandatū. quid fiet. Rñd. ſm Ray. ibidē. Dic q̄ per locorū ep̄os vt vniuerſa hec ſm defuncti volūtatē ꝓcedant. ⁊ lz etiā a teſtatoribus id contingeret interdici: ſunt monitione premiſſa cogēdi. extra de teſtamen. tua nobis Johānes clericus. idem Hoſti. ver. quid ſi heredes. Nam ſicut exponit hic glo. etiā ſi defunctus ſiue teſtator ꝓhibuiſſet ne ep̄s vel alia perſona intromitteret ſe de teſtamento ſuo niſi ſoli executores ſui: talis ꝓhibitio non valeret.

ℭ Queſtio.xcviij.

Quid de his qui formā ſupradictā circa reſtitutionē: ſiue certa ſit reſtitutio: ſiue vaga et incerta noluit obſeruare. Rñ. ſm Hoſti. ver. ſi hāc formā. nec eſt etiā ſecuritas ꝓmittēda: q2 nō dimittitur peccatū niſi reſtituatur ablatū. Et Augu. dicit. Nihil vilius q̄ ꝓpter nummū nomen domini cōtēnere. idem Ray. ibidem in fi.

Hoſtienſis.

ℭ Queſtio.xcix.

Qualiter cōfeſſor ſe habere debeat circa raptores ⁊ alios debitis inuolutos. ⁊ qualiter iniuriātes placare debeant leſos. Rñ. ſm Ray. §. vlti. in ſumma. Nota q̄ ſm quod maior vel minor fuerit violētia vel fraus vel dolus: maior vel minor debet eſſe diſtinctio iudicātis. Item vbi maior cōtritio eſt ibi maior venia: q2 fere totus mūdus inuolutus eſt rapinis. ſic pro poſſe tuo curre per mediū. ne nimia ſeueritas vel remiſſio perire faciat quos diſcreta poterat equitas reuocare. ℭ Iniurians etiā vel ſpoliator vel cōplices eorū ſemꝑ debent humiliter poſtulare veniā ab his quos offenderūt ne illi remaneāt in rancore ſeu mala volūtate. ℭ Idem que dicta ſunt de raptoribus cū circūſtātijs ſuis. intelligas de incēdiarijs ꝑdonibus ⁊ pyratis. Concordat etiā predictis Hoſt. ver. hec aūt. in ſumma. ℭ Multa etiā de reſtitutionibus habētur in diuerſis titulis. ſed hic quedam generalia ſunt collocata.

Raymundus

Johan. lect.

De teſtamentis. Rubrica I.

Quia in ſuperioribus in hoc titulo facta eſt mentio de teſtamētis expediēs iudicaui de hac materia aliquid amplius et ſpecialius proſequendum.

ℭ Queſtio.c.

Quero ergo primo quis poteſt facere teſtm̄. Rñ. ſm Hoſti. lib. iij. rubri. xxvi. de teſtamētis. §. v. quis poſſit. Dicendū q̄ is pōt facere teſtm̄ qui pōt donare. poteſt ergo paterfamilias ſi maior eſt. xiiij. annis: ſed nō filiuſfamilias. Nō ſeruus nec ille qui ſimul naturaliter eſt ſurdus ⁊ mutus: vt. C. qui teſta. face. poſ. furioſum. ⁊ l. diſcretis. Itē nec is qui ꝓprijs renūciauit pōt facere teſtm̄. extra de teſta. q2 ingredientibus. poteſt aūt filiuſfamil. teſtamentū facere de caſtrēſi peculio. ⁊ quaſi. C. de teſta. l. vlti. ℭ Utrum clerici poſſint facere teſtm̄. Hec q̄ſtio poſita eſt. ſ. eo. titu. q. ſ. xij. vtrū clerici.

Hoſtienſis.
Teſtamenti factio.

ℭ Queſtio.ci.

Quid de teſtamētis eorū q̄ monaſteriū ingrediuntur. Rñ. ſm Hoſt. ibidē. Si filios habēs ingrediatur monaſteriū nullo cōdito teſtō ⁊ ꝑmittitur ei poſtea bona diuidere. xix. q. iij. ſi q̄ mulier. Idem puto ⁊ ſi filios nō habeat q̄cūq3 ante profeſſionē infra annū. cū3 ⁊ ad ſeculū reuerti poſſit. extra de regularibus. ſtatuimus.

Hoſtienſis.

ℭ Queſtio.cij.

Quid de heremitis. Rñ. ſm Hoſti. ibidem ſi nō renūciauerūt ꝓprijs: nec ſe alicui eccl'ie tradiderūt vitam mutando teſtari poſſunt. xix. q. iij. §. econtra paulus.

ℭ Queſtio.ciij.

Utrum religioſus in ep̄m ꝓmotus poſſit teſtamentum facere. Rñ. ſm Tho. in ſumma q. clxxxv. arti. viij. argu. iij. dicendū q̄ nullo modo poteſt teſtm̄ facere: q2 ſola diſpēſatio rerū eccleſiaſticarū ei cōmittitur que morte finitur ex qua teſtm̄ incipit valere: vt dicit ap̄ls ad Hebre. ix. Si tñ ex cōceſſione pape teſtm̄ faciat nō intelligitur ex ꝓprio facere teſtm̄. ſed ap̄lica autoritate intelligitur ampliata poteſtas ſue diſpenſationis vt eius diſpenſatio poſſit valere poſt mortem.

Thomas.

ℭ Queſtio.ciiij.

Qualiter cōficiatur teſtm̄. Rñ. ſm Hoſti. §. vi. qualiter cōficiatur ſ3 ſm leges requirantur ſeptē teſtes tñ ſi legatur eccleſijs vel ad pias cauſas ſufficiunt duo vel tres teſtes: vt extra de teſta. cū eſſes. et. c. relatū. ſ. Quidā tñ dicunt leges illas per canones reuocatas. Eadem ponit Gof. ℭ Itē Hoſti. ibidē. ver. Jo. tamen. Sic addit Jo. ſcripſit q̄ leges nimiā ſubtilitatē ſequētes in hac pte corriguntur q̄ ſm legē diuinā ⁊ canonicā in ore duorū vel triū teſtiū ſc3 honeſtorū ⁊ fide dignorū ſtat omē verbū: nō obſtāte lege vel ꝯſuetudine cōtraria: vt extra eo. ti. cum eſſes. et. c. relatū. Nā ex quo municipes poſſunt in hac parte auſteritatē legū ⁊ ſubtilitatē nimiā moderari: vt. C. eo. ſi quis. ⁊ l. ſi nō ſpeciali. multo fortius papa. Et hoc ſatis innuit lex. C. de fidei cōmiſſis. l. fi. vbi lex etenim ne q̄d falſitatis incurrat per duos forte teſtes cōpoſitū maiorē numerū poſtulat. Ad idē. C. eo. ti. iubemus. circa prin. ergo videtur loqui in ſuſpectis. Sed ex quo de veritate cōſtat d3 ceſſare ſubtilitas: vt ibi. ⁊ inſtitu. de fidei com. heredi. §. ſi. vide infra eo. tit. q. clxxvij. quero ergo. Raymundus etiā lib. iiij. ti. xxiij. de numero teſtiū in minimo ponit vtrāq3 opinionē. ſed Glo. ibidē dicit verius eſſe q̄ ſunt ille leges reuocate.

Hoſtienſis.

Johannes.

ℭ Queſtio.cv.

Quid ſi teſtator nō vult q̄ teſtes ſciant qualiter ſuū ordinauit teſtm̄. Rñ. ſm Hoſtiē. ibidē. ver. ſed ⁊ ſi. pōt tunc ⁊ chartā teſtamēti clauſam repreſentare teſtibus ⁊ dicere. hoc eſt teſtm̄ meū: rogo vt ſubſcribatis. Et ſi ipſe vel alius ꝓ eo cū ipſis ſubſcribētibus ſubſcripſit valebit. C. de teſta. l. hac ꝯſultiſſima. Nō ſi manu ꝓpria totū ſubſcripſerit ⁊ hoc poſuerit in ſcriptura qđ manu ſua confecit nō requiritur alia ſubſcriptio. C. de teſta. cum antiquitas. §. finali.

Hoſtienſis.

ℭ Queſtio.cvi.

Quibus verbis debeat fieri teſtm̄. Rñ. ſm Hoſtien. ibidem. ver. nō refert q̄tum ad perfectionem teſtamēti non refert vtrū dicam. petrum heredē inſtituo vel voluntatē meā eius diſpoſitioni cōmitto: q2 talis non videtur decedere inteſtatus. extra de teſta. cū tibi. nec etiā error nois nocet: cū de volūtate conſtat: nec etiam curandū de verbis teſtatorū: q2 plerūq3 abuſiue loquitur. C. de teſta. l. vlti.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio.cvij.

Bernard⁹. UTrum teſtator poſſit in teſtamēto penā adijcere. R̄ſ. ſm Ber. extra de teſta. in glo. ſup c. raymūd⁹. ꝙ ſic. pōt eīn heredib⁹ ſuis penā imponere ſi ſue nō paruerint voluntati. inſti. de lega. §. pene. dūtñ nō ſit turpe vel ihoneſtū qđ teſtator precipit. ff. de cōdi. inſti. quidam.

¶ Queſtio.cviij.

Gloſſa. UTrum in vltimo teſtō neceſſe ſit mentionem fieri de priori. R̄ſ. ſm glo. diſt. xviij. qm̄. dicēdum ꝙ nō: ſicut nec prioris iuris qñ aliud ſtatuit: q: teſtm̄ pro lege ſeruať. ⁊ hoc niſi in duob⁹ caſib⁹. vn⁹ eſt ſi ſit teſtm̄ factū inter liberos: vt. C. de teſta. hac ꝯſultiſſima. §. ex impfecto. alius ſi teſtator ipſe legē ſibi teſtādi poſuit: puta ſi in priori teſtō dixit. ſi fecero aliud teſtm̄ nō valeat: q: tūc faciēdo ſcōm opꝫ ꝙ faciat mētionem de primo: vt. ff. de lega. iij. ſi quis. in principio.

¶ Queſtio.cix.

Hoſtienſis. QUaliter confirmeť. ⁊ an poſſit mutari. R̄ſ. ſm Hoſt. §. vij. qualr ꝯfirmeť. Cōfirmatur per mortē teſtatoris niſi aliud interuenerit. ne mutetur. C. de pactis. pactum qđ dotali.

¶ Queſtio.cx.

Idem. QUid ſi qs rem alienā legauerit: nunqd tenetur heres ipſam pſtare. R̄ſ. ſm Hoſti. §. x.
Rē alienā. Ad qđ heres. ver. qđ ſi qs. ⁊ ſeq. Diſtingue vtrū teſtator ignoret ipſam rem alienā eſſe: ⁊ tunc nō tenetur heres niſi forte is cui relinquebat eſſet pſona coniūcta: puta vxor, vel alia cui erat de ſuo tantū relicturus: q: tunc tenet legatū. C. de legatis. Cū alienā rem vel res aliena eſſet heredis: q: tunc tenetur heres. vt. ff. de leg. ij. vnū ex familia. §. ſi rem tuā. ſed ſi ſciēter teneť eam heres emere ⁊ tradere. Si aūt in tali caſu is cuius res eſt nō vult ipſam vendere: vel vult ſed pro magno ⁊ pro graui pcio: tunc teneť heres officio iudicis pſtare iuſtā eſtimationē ſm legē niſi forte ſit res cui⁹ cōmerciū nō
Contrariū. habeť. ¶ No. tñ ꝙ ꝯtrariū hui⁹ videť dicere decr. extra de teſta. filius noſter. Sed certe nō obſtat: q: res ille erāt cuiuſdā eccľie in qb⁹ legatū nō tenuit. Et ꝯcordat cū hoc Inn. in gl. ſup idē. c. fili⁹ noſter.

¶ Queſtio.cxi.

Hoſtienſis. Heres. PEr quē cogeť heres volūtatē defuncti adimplere. R̄ſ. ſm Hoſti. §. xj. ⁊ per quē. per epm in pijs cauſis ⁊ infra annū a tpe monitionis numerādo. quo elapſo ipſemet eps exequať. extra de teſta. nos quidē. ⁊. c. ſi heredes. Non obſtāte etiā ſi teſtator h̄ iterdixerit: ne eps itromitteret ſe. extra eo. ti. tua. vide de hoc. ᷤ. c. ti. q. xcvij. pone ꝙ hēdes.

¶ Queſtio.cxij.

QUid ſi quis aliquē teſtari ꝓhibuerit. R̄ſ. ſm Hoſti. ibidē ver. vlti. ab eius erit hereditate repellēd⁹: vt. C. ſi qs aliquē teſtari ꝓhi. l. j. ⁊c.

¶ Queſtio.cxiij.

QUero etiā vtrū mortuus ſentiat aliqđ detrimentū ex hoc qđ elemoſyne quas mādauit
Thomas. dari retardanť. R̄ſ. ſm Tho. in quadam qōne de
Defunctus. quolibet dicendū qđ qͣtum ad meritū elemoſyne nullū detrimētū patiť defunctus ex pdicta tarditate: maxime ſi qͣtum in ipſo fuit curā adhibuit vt hmōi elemoſyne cito dareňť: q: meritū principaliter ex volūtate ⁊ intētione depēdet. ſed qͣtum ad effectū elemoſyne patiť detrimentū. Non qdē vᵉ pro hmōi tarditate puniať: ſed q: remedium ei non adhibeť dum ſuffragia differunť qbus plurimum iuuaretur.

Queſtio.cxiiij.

Executor. UTrum executor debeat tardare diſtributionem elemoſynaꝝ. ad hoc qđ res defuncti melius vendať. R̄ſ. ſm Tho. in quadā qōne de quolibet dicendū ꝙ in mora modici temporis nō videť eſſe magnū periculū. vnde ſi executor per modicū tps elemoſynas dare differat vt reb⁹ defuncti melius venditis ampliores elemoſynas dare poſſit laudabiliter hoc faciat. Si vͦo ecōuerſo per multū tps differat elemoſynas diſtribuere vt in modico ampliores elemoſynas faciat non videť eſſe abſqꝫ culpa: q: forte defunctus a purgatorio liberať in quo exiſtenti remediū ſuffragioꝝ maxime neceſſarium erat. hoc aūt relinqͧtur prudentis executoris examini: vt ſcꝫ ꝯſideratis dilatione tpis ⁊ ꝯditione perſone que citius vel tardius liberanda eſt: et etiā quātitate augmēti elemoſynarū faciat qđ videbitur expedire defuncto.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Rubricella.

REſtat videre aliqua de ſucceſſionib⁹ ab inteſtato.

¶ Queſtio.cxv.

QUero ergo primo quot modis dicať quis inteſtatus. R̄ſ. ſm Hoſti. lib. iij. §. xxvij. de Hoſtienſis.
ſucceſſionibus ab inteſtato. §. j. quot modis. quatuor ſcꝫ ſi nullum fecit teſtm̄ vel fecit ſed non iure: vel iure fecit ſed poſtea ruptū eſt: vel nō eſt ruptū: ſed heres noluit adire hereditatē. in aut. de ſucceſſionibus ab inteſta. in prin. colľ. ix. Idem Goffre.

¶ Queſtio.cxvj.

QUis ⁊ quo ordine ſuccedere debeat inteſtato. R̄ſ. ſm Hoſti. §. ij. qualiter. ⁊. §. iiij. ⁊ qr Idem.
Clerico morięti ſi non ſupſunt cognati vel agnati: nam hi potiores eſſent in ſucceſſione peculij: ſuccedit eccleſia. Iure aūt cognatiōis vel agnationis laico decedēti Primo ſuccedūt deſcēdētes. Scđo aſcēdētes: demū collaterales ꝓximiores. his oīb⁹ deficiētib⁹ ſuccedit vxor. Poſtremo fiſcus. Et hoc intellige niſi pactū vel cōſuetudo preiudicet.

¶ Queſtio.cxvij.

QUo ordine ſuccedāt deſcendentes. R̄ſ. ſm Hoſti. §. iiij. Et qualiter in ſucceſſiōe ab in Hoſtienſis.
teſtato potior eſt cauſa deſcēdētiū ſi ſupſunt. vnde ex libro aut. autenti. elicitur aut. poſitū. C. de ſuis ⁊ legi. libe. In quo ſic habeť in ſucceſſione mortui patriſfamił. ſeu filijfa. liberi eius ſi ſint oīb⁹ alijs prelati ſuccedūt. primi qdem gradus eq̄liter nepotes ⁊ vlteriores in ſtirpes. Non diſtinguo vel ſerū
vel iura ptātis ſꝫ naturali cauſa inſpecta. ¶ Suc Ordo ſucce-
cedūt ergo pmi liberi ſi ſunt ſiue maſcul⁹ ſiue mu cedentiū ab
lier equaliter. Nepotes aūt ſuccedūt in ſtirpē. i. in inteſtato.
eam partē quā parētes coꝝ habituri erant ſi viuerent. vnde ſi quis ex vno filio vnicū nepotē ſuſceperit. ex altero decē vel plures tm̄ accipiet. vn⁹ ex parte vna: quantū. x. ex parte altera. C. de ſuis ⁊ legiti. libe. l. ij. hoc de deſcēdentib⁹. ſecus de collateralibus qui ſuccedūt ⁊ in eq̄lib⁹ portionib⁹ niſi in caſu qñ ſcꝫ filij pmortuoꝝ fratrū ſuccedūt patruis ſuis: q: tunc pmortuoꝝ fratrū filij in ſtirpes ſuccedunt. vt. C. de legi. hered. aut. ceſſante: lꝫ aliq̄ dixerint ꝙ ſemꝑ in ſtirpes ſuccedūt. ¶ Ita etiā ſucce-
dit emācipat⁹ ſicut ſuus. i. qui eſt in poteſtate ſua. Emācipat⁹.
Et hoc ſm quoſdā: ſiue ſuccedūt ab inteſtato ſiue ex teſtamento. ſed dominus meus ſcꝫ Innocen. eſt contra qui dicit ꝙ tantū hoc locum habet ab inteſtato.

¶ Queſtio.cxviij.

QUaliter deficientibus deſcendētibus ſuccedant aſcendētes. R̄ſ. ſm Hoſti. ibidē ſub §. ſic vidiſti. Scđm legem aut. ⁊ codicis. ad tertul- Aſcendētes.
lianum.

lianū. Defuncto ſine liberis: parentes ſi ſoli ſunt ſuccedūt. ⁊ pfertur pater auo ſi ambo ſupſunt paterna quidē dimidia. materni vō dimidia delata: lʒ diſpar ſit eoꝝ numerus. i. ſi ex vna parte eſt tantum auus maternus: ⁊ ex altera auus ⁊ auia. Paterni quātū habebūt auus ⁊ auia paterni: licʒ duo ſint: tm̄ capiet auus maternus lʒ ſolꝰ ſit. ¶ Sʒ ſi cū parētibus fratres ſoꝛoꝛeſve vtrinqʒ. i. ex vtroqʒ parēte defuncto coniūcti ſuperſint vocanꝭ cum aſcēdentibꝰ in gradu pꝛimo. i. ſuccedūt equaliter cū patre ⁊ matre ⁊ auo ⁊ auia ⁊ alijs aſcēdentibꝰ. ¶ Idem etiā eſt de filijs fratrū ex vtroqʒ latere cōiunctoꝝ. ita etiā ſuccedit femina ſicut maſculus. nec refert vtrū ſit ſuus vel emancipatus.

¶ Queſtio. cxix.

Hoſtienſis. Qualiter ſuccedāt collaterales. Rñ. ſm Hoſtien. ibidē ſub. §. viſo ergo. ſm legem aut. ⁊ C. de legiti. heredi. aut. Ceſſante ſucceſſione linee deſcēdentis ⁊ eius que ſola ſit aſcēdentis. vocatur pꝛimo frater fratriſqʒ pꝛemoꝛtui filij in ſtirpē ſcʒ. Dico autem de fratre eiuſdēqʒ filijs fratris qui ex vtroqʒ parēte cōtingit eundē de cuius hereditate agiꝭ. Et ſi non ſint ibi parētes ſuperſtites nec alij aſcendētes neqʒ patrui tunc filij fratrū totū percipiunt. Et ſi aliqui ſunt aſcēdentes, cū ipſis vocanꝭ filij fratrū pmoꝛtuoꝝ. In hac ſucceſſiōe ceſſat oīs differētia ſexus ⁊ emancipationis. poſt fratres ex vtroqʒ parēte ⁊ eoꝝ filios admittunꝭ ex vno latere fratres ⁊ ſoꝛoꝛes: cuʒ qbus ⁊ filij eoꝝ ſi qs iam deceſſerit ex eis. Hic tñ hunc oꝛdinē ſerua: vt in rebꝰ maternis ſoli vterini vocenꝭ. In rebꝰ vō paternis ſoli ꝯſanguinei. in alijs vō cōmuniter vocabunꝭ. ¶ Poſt fratres fratrūqʒ filios vocanꝭ qcūqʒ gradu ſunt pꝓinqoꝛes vt pares gradu: pariter admittantur ſublata differentia maſculoꝝ ⁊ feminarū. Sola nāqʒ cognatio ſpectaꝭ in talibꝰ. Admittunꝭ cognati in infinitū ex quo gradus attinētie pbaꝭ. Pdicta intellige de fratribꝰ legitimis ⁊ naturalibus. ¶ Dicit etiā Hoſti. li. iiij. rubrica. xiiij. de cōſang. ⁊ affi. §. iiij. vſqʒ ad quotum ver. illud queri. ꝙ cognatio nō terminaꝭ in quinto gradu quo ad ſucceſſionē: ſicut terminaꝭ quo ad impedimentū matrimonij. ſed durat etiā vſqʒ ad. x. gradus. xxxv. q. v. ad ſedē. circa pꝛin. Concoꝛdat etiā glo. vvillel. lib. iiij. ti. vj. de impedimēto cognitionis carnalis. §. iiij. gradus. ſuper ver. ſaltem.

¶ Queſtio. cxx.

Azo. Naturales. Quid de ſucceſſiōe fratrū vel filioꝝ vel patrū naturaliū tm̄. Rñ. ſm Hoſti. ibidē videtur ſm legē aut. ꝙ fratres naturales tm̄. ſibi inuicem nō ſuccedāt. Azo tñ dixit ꝙ ſuccedunt. ¶ Naturales aūt filij vt dicit Hoſti. ſub. §. circa ſucceſſionē. ver. qđ de naturalibꝰ in totū ſuccedūt ſm legem. ſi alij nō ſuperſunt. ſpurij vō nunqͣ ſuccedūt. C. de naturalibꝰ lib. aūt. lʒ hec vera ſunt quo ad lineam paternā. ſecꝰ de ſucceſſione matris de qua diuerſa dicunꝭ. ¶ Itē dicit Hoſt. infra ver. qđ ſi pater. qđ pater naturalis tm̄ ſuccedit filio ab inteſtato. eadē ratione qua filius patri. ar. ff. de inoffi. teſta. nam ⁊ ſi parētibus. De pñte aūt ſpurio dixit Placen. ꝙ ſuccedit filijs. ſed Azo dixit ꝯtra. qꝛ nec talis pater vel filiꝰ nominādus eſt. ¶ Nota etiā qđ pdictis in multis locis ꝯſuetudo pꝛeiudicat. Scdm̄ canones aūt videꝭ ꝙ alijs deficiētibus etiā ſpurij ſuccedāt: qꝛ tales ſm canones a parētibꝰ paſci pꝛecipiunꝭ. vide infra lib. iiij. titu. xxiiij. qui filij ſint legi. q. iij. quid pꝛoſit. in fi.

¶ Queſtio. cxxi.

Quid ſi ſit de conſuetudine terre ꝙ moꝛtuo hoīe ſine filio dñs terre totū accipiat. Rñ. ſm Hoſti. lib. iiij. rubri. x. de natis ex libero vētre. ver. vlti. In locis quibuſdā cōſuetudo eſt. ꝙ ſi ruſticus decedit ſine filio vel alio deſcēdēte dñs totū occupat iure peculij. Et dico talē ꝯſuetudinē ſeruandā ſed pſcripta ſic. pōt eñ dñs allegare qđ ab initio hoc pacto fuerit ſic caſſati. Ad qđ pbandū inducet ꝯſuetudinē q̄ eſt optima legū ⁊ dubioꝝ interpꝛes. Sic extra de cōſue. cū dilectus. Ad hoc in Leuiti. c. xxv. vbi dicit. Terra quoqʒ non vendetur in perpetuum: quia mea eſt ⁊ vos aduene ⁊ coloni mei eſtis. — Hoſtienſis

¶ Queſtio. cxxij.

Quero etiā vtrū clerici poſſint habere ius in hrēditate paterna. Rñ. ſm Al. ſup. iiij. ſentē. diſt. xxiiij. Non eſt dubiū quin clerici ius habeāt in ſua hereditate q̄ patrimoniū eſt. Aliter eñ videtur in feudalibus qbuſdā. Quedā eñ feudalia ſunt ad pciuʒ annuū cū homagio alicui exhibita. Et quedā ſunt q̄ pꝛo ſtipēdijs militie tenenꝭ. Patrimoniū ergo videꝭ qđ habere poſſunt. ⁊ ſcio qđ etiā feudalia in multis locis habēt ⁊ pciū exhibēt. Et pcio vel pcibus inducūt aliū ad aliquē ſibi dandum in tpalibꝰ equalētē ⁊ eque dignū qui loco eoꝝ facit homagiū. Sed illa feudalia q̄ ſunt quaſi pꝛo ſtipēdijs militū videꝭ mihi ꝙ ſine iniuria dñi feudi habere nō poſſunt. — Albertus. Clerici.

De pſcriptiōibꝰ. Rubꝛica I.

Raymundꝰ. Videndū eſt deinceps de quibuſdā in qbꝰ frequēter iniqtas incidit ⁊ quaſi rapina de qbus etiā Ray. in ſumma ſua eodē titulo pſeqtur. Et pꝛimo de pſcriptione.

¶ Queſtio. cxxiij.

Quero ergo qđ ſit pſcriptio. quid vſucapio. ⁊ que eoꝝ differētia. Rñ. ſm Ray. eo. ti. ſ de raptoꝛibꝰ. §. xxvij. Circa pſcriptiones pꝛeſcriptio vel vſucapio eſt acqſitio dñij vtilis vel directi per ꝯtinuationē poſſeſſiōis tpis a lege diffiniti. i. per ſpaciū tēpoꝛis a lege diffinitū. ff. de vſucap. l. ij. ¶ Nota hic ſm glo. ꝙ directū dñiuʒ eſt ꝙ ille hʒ qui eſt verus ⁊ pncipalis dñs rei. vtile dñium eſt qñ in veritate nō eſt dñs ſed hʒ vtilitatē rei ac ſi eſſet dñs: vt eſt vaſallus ⁊ feudatariꝰ ⁊ ſiles. ¶ Seqtur in Ray. differūt tñ pſcriptio ⁊ vſucapio. qꝛ pſcriptio pꝓpꝛie in immobilibꝰ. vſucapio vō in mobilibus locū habet. Res etiam incoꝛpoꝛales vt ſeruitutes actiones ⁊ ſilia acquirunꝭ pſcriptione. extra de cauſa poſ. ⁊ pꝓpꝛieta. Cū eccleſia. xvj. q. iij. quas actiones. Itē vſucapio cōpleꝭ triēnio ſed pſcriptio nō: vt infra oſtendeꝭ. ¶ Cōcoꝛdat his Vlri. lib. vj. tracta. iij. c. xij. ⁊ §. vlti. Addit ꝙ ea que dicunꝭ de pſcriptione etiā de vſucapiōe intelligēda ſunt: qꝛ iſta duo nō differūt niſi in his duabus differētijs que pꝛemiſſe ſunt. — Pꝛeſcriptiō. Vſucapio.

¶ Queſtio. cxxiiij.

Que res pꝛeſcribi poſſint ⁊ que non. Rñ. ſm Ray. §. xxviij. poſſunt aūt. pꝛeſcribi poſſunt generalr oēs res: omne ius: oīs actio. extra de pꝛeſcrip. ad aures. C. de pſcrip. xxx. annoꝝ. ſicut in rē. ¶ Excipiunꝭ quedā que nullo tpe poſſunt pſcribi vt eccleſie in quibus nullo tpe pſcribiꝭ ſed potius ex tēpoꝛis diuturnitate augenꝭ. extra de ſynio. cū I eccleſie. xxxiij. q. v. qđ ideo. ¶ Itē nō pſcribiꝭ cōtra obedientiā: viſitationē ⁊ pcurationē que debetur ratione viſitationis. extra de pſcrip. cū nō liceat. ⁊ c. cū ex officij. extra de cēſibꝰ. cū inſtātia. dicit hic glo. ꝙ talia nō pſcribit ſubditꝰ qui ea dʒ ꝯtra pꝛelatū ſuū. Alius tñ pōt talia pſcribere. vnde abbas vel pꝛioꝛ aliqs: aut alia pſona eccliaſtica pōt talia pꝛeſcribere cōtra epm̄ circa ſubditos eiuſdē epi. — Raymundꝰ. Res pꝛeſcriptibilis.

Jmmo.etiã eo.ti.in glo.ſup.c.auditis.dicit φ in tali
caſu ſubdit⁹ nõ noie ſuo pſcribit ſed noie alterius
cui de ſubiectione reſpõdet:vt extra eo.ti.cũ ex of
ficij.Jtẽ dicit ſup.c.cũ olim.¶ Seqtur in Ray.itẽ
eccleſie ꝛc.ſacra vel religioſa loca:necnõ ꝛ decime
ꝛ primitie ꝛ oblationes nullo iure poſſunt a laicis
poſſideri vel pſcribi.q2 regulariter qð non poteſt
poſſideri nõ põt pſcribi.xvj.q.iij.§.poteſt.extra de
preſcrip.c.cauſam q̃.et.c.ſi diligẽti. vide de hoc.ſ.
li.j.rubri.xv.de decimis.q.xxv.reſtat videre ꝛ plu-
Limes. rib⁹ alijs.¶ Jtẽ nõ põt pſcribi limes:vel qð adhe-
ret limiti epatuũ:vel parochiar. xvj.q.iij.licz in-
ter.extra de parochijs.ſup eo.Rõ:ne termini pro-
uinciar:epatuũ:vel parochiarũ ɔfundant.limes
tñ prediox põt pſcribi. xvj.q.iiij.volum⁹. extra de
pſcrip.quia.Nec liber hõ poſſeſſus pro ſeruo põt
pſcribi.xvj.q.iij. §.põt. ¶ Jtẽ publice functiones
ideſt pẽſiones agrox nõ pſcribunt a colono.xvj.q.
iij.§.põt.C.de pſcrip.xxx.an.male agit Glo. tñ ex
Hoſtienſis. ponit hic publice functiões.i.tributa vel redhibi-
tiones.¶ Hoſti.li.ij.rubri.xxvj.de pſcriptionib⁹.
§.v.φ nõ.ſatis,cõcordat cũ pdictis. Addit etiã ibi
φ res furtiue vel vi poſſeſſe nõ vſucapiunt.inſti.de
vſucap.§.furtiue.Jtẽ eſt de natis ex eis vt in partu
ancille furtiue vitiũ aũt purgatũ intelligit qñ res
in ptãte dñi ſciẽtis nõ ignorãtis reuertit.Jdẽ ſi re-
cepit pciũ vel eſtimationẽ ei⁹ ſciẽter ꝛ hmõi.¶ Fa
uore etiã publici vſus ĩpedit vſucapio vt in cãpo
martio ꝛ theatro ꝛ arena ciuitatis veronẽſis vel
alteri⁹.ff.de vſucap.vſucapionẽ.¶ Jdẽ põt dici in
reb⁹ fiſcalib⁹ niſi in caſu.Jdẽ põt dici in reb⁹ cuiuſ
libet ciuitatis:lz nõ ſint in vſu publico.hec oia eñ
nõ vſucapiunt minori tpe q̃.xl.vel centũ annorũ.
C.de pſcrip.xxx.an.oẽs. ꝛ. C.de ſac.ſanc.eccle.l.fi.
Ea ꝟo q̃ ſunt in vſu publico nullo tpe vſucapiunt.
ff.de via publica.l.viã publicã.vñ nec aqueduct⁹
vſucapit.C.de aq̃duc.l.vj.diligent.rubri.xi.¶ Jtẽ
nec colon⁹ fundũ quẽ colit vſucapit.C.de pſcri.xxx.
Jn vſu publi annox.male agit.nec vaſallus feudũ.¶ Jtẽ gñalr
co. vbicũqz phibet alienatio ꝛ vſucapio vt in re mino
ris.xxv.annis ꝛ iure dotali.Ad hoc.ff.de fundo do
tali.l.ſi fundus.hec oia Hoſti.¶ Goffr.etiã dicit
eo.ti.q2 via publica nõ amittit nõ vtendo:vt.ff.de
via publi.l.viam.

¶ Queſtio.xxv.

Raymund⁹ Q Ue ſint ſpecies pſcriptionis.Rñ.ſm Ray.
§.xxix.ſpecies.v. ſcriptionũ ſpẽs obmiſſis
Species p- multis alijs.due ſunt.Alia eñ longi tpis vt.x.an-
ſcriptionũ. nox inter pſentes vel.xx.inter abſentes.Alia lõgiſ
ſimi tpis:vt.xxx.vel.xl.annox hoc intelligas con-
tra laycos vel priuatas pſonas.xvj.q.iij.§.põt. Cõ
tra eccl'ias ꝟo oẽs eſt neceſſaria pſcriptio.xl.ann.
ſiue puata pſona preſcribat ɔtra eccleſiã:ſiue vna
eccleſia cõtra aliã.xvj.q.iij.quas actiones.ꝛ.q.iij.
neqꝫ decẽnij.Excipit eccleſia romana cõtra quam
nõ pſcribit niſi ſpacio cẽtũ annox.xvj.q.iij.nemo.
Hoſtienſis. extra de pſcrip. cũ nobis. ¶ No.ſm Hoſtiẽ.eadẽ
rubrica in rubri.cel.de pſcrip.rerũ immo.§.iij.qui
exigit.ver.in hac etiã.Nã pſentes intelligunt qui
ſunt in eadẽ puincia etiã vbicũqꝫ res ſita ſit.Et cõ
cordat glo.hic.Et Ulri. ¶ Jtẽ addit Hoſti. ibidẽ
φ ſi pſcripſi rẽ tuã de pſenti per qnqꝫ annos.deinũ
te abſente per.v.annos nõ eſt cõpleta preſcriptio.
Sed ſicut duplicat decẽniũ vbi nullo tpe fuiſti pre
ſens.ſic dz quicqd de decẽnio te abſente cucurrerit
duplicari:vt in aut.vt ſpon.lar. §. de pſcriptione.

¶ Queſtio.xxvj.

Q Ue exigunt ad cõplendã pſcriptionẽ. Rñ.
Raymund⁹ ſm Ray.ibidẽ exigunt ad hoc.iiij.ſcꝫ conti
nuatio poſſeſſionis:bona fides:iuſtus titulus. Et
φ res nõ ſit vitioſa.Hoſtiẽ.ꝛ Gof. prima tria po-
nunt ſꝫ quartũ dicũt φ res ſit pſcriptibilis.¶ Cõ Cõtinuatio.
tinuatio poſſeſſionis vt toto tpe pſcriptionis ſine
interruptione ſit poſſeſſa:vt in preal!eg.§.poteſt.
xvj.q.iij.per ſingulas.¶ Bona fides cõtinua ſiſt Bona fide.
per totũ tps pſcriptionis. extra de pſcri. vigilãti.
xxxiij.q.ij.ſi virgo.Hic aũt eſt bona fides φ reci-
piẽs credat tradentẽ eſſe dñm vel habere ius alie
nandi.ff.de verb.ſig.l.bone fidei. Jdẽ Ulri. §.ſunt
autem.ꝛ.§.ſcdm ꝛ ſeq. Jdẽ Jnno. eo.ti. in glo.ſu-
c.ſi diligẽti.ꝛ addit φ bona fides ſemp pſumit ſcꝫ
in iudicio niſi pbet ɔtrariũ.¶ Addit Ray.Jtẽ nõ
videt ſufficere bona fides emptoris etiam ɔtinua
niſi ꝛ vẽditor ſit bone fidei ꝛ ver⁹ dñs ſciat rẽ ſibi
cõpetere:aut alienatã eſſe.ſꝫ ſm Gof. Hoſti.Ulri.
nõ nocet mala fides tradẽtis niſi ſic accipiẽs vellet
in pſcriptione vti tpe quo etiã tradẽs rẽ habuit.et
hoc ſi accipiẽs ignorabat tradentẽ malã fidẽ ha-
buiſſe.al's eñ raro poſſet cõſtare de pſcriptione le Goffredus.
gitima. ſed ar.ɔtra ſm Gof.C.de pſcrip.x.vel.xx.
annox.aut.hodie.reſpõdet hoc eſſe intelligendũ
de pſcriptione.x.vel.xx.annox. in pſcriptione ꝟo
xxx.annox nõ nocet Hoſt.ver.ſed hodie.ſic voluit
qð male fidei poſſeſſore alienãte ignorãte dño rei
ſpectat pſcriptio.xxx.annox.Jpſo aũt dño ſciẽte ſi
nõ fuerit ɔteſtat⁹. ſufficiũt.x.anni inter pñtes.xx.
inter abſentes.¶ Seqtur in Ray. Jtẽ iuris igno-
rantia nõ facit aliquem bone fidei poſſeſſorẽ.ff.de
vſucap.nũqd.Glo.vt ſi ego credo pupillũ vel illũ
qui curatorẽ hꝫ poſſe rẽ ſuã alienare:ſine autorita Titulus.
te tutoris aut curatoris.Jdẽ Ulri.¶ Tertio exigit
iuſtus titulus.Titulus aũt iuſt⁹ hic intelligit.ois
actus quo ſolet acqri dñium ſi ver⁹ dñs tradat rẽ,
vel ſi aliqs ab eo q̃ nõ eſt dñs rei accipiat ipſam rẽ
p ſoluto:pro emptore:pro trãſacto:pro herede : p
donato:pro derelicto:p legato:pro dote:p ſocio: Gloſſa.
pro ſuo. Exponit glo.i.qi ſoluit ei vt debitor.aut
emit:aut heres inſtitut⁹ eſt vel inter res heredita-
rias habuit:aut donatũ eſt ei:aut per trãſactionẽ
recepit:aut pro derelicto habitã occupauit:aut le
gatũ eſt ſibi:aut datũ eſt viro in dotẽ.ex parte vxo
ris:aut pro ſocio.i.qñ duo bonox ſocietate ſoluta.
diuidũt bona ꝛ facta diuiſiõe cedit in partẽ alteri⁹
aliqd eox que bona fide poſſidebãt.cũ tñ eſſet alie
num:aut pro ſuo:aut qs inter multa q̃ ſua ſunt:hꝫ
aliqð alienũ qð credit eſſe ſuũ.vel vt aliqui dicunt
quãdo dñs procuratori ſuo mandat:vt emat ſibi
equũ.ꝛ ille adducit ſibi equũ alienũ quẽ tamen nõ
emit.Jn quo caſu poterit eũ dñs vſucape p titulũ
pro ſuo cũ credat ipm eſſe ſuũ ex titulo emptiõis.
¶ Hoſti.in rubri.de pſcrip.§.que ſunt neceſſaria. Hoſtienſis.
Multa ponit de his ꝛ diffuſe.Jtem dicit ibi cir-
ca finẽ ver.itẽ titulus.φ iſte titulus pro ſuo nunq̃
dat cauſam preſcribẽdi niſi aliquis ſuperior pre-
tẽdat.ff.de vſucap.celſus.vel aliqua alia iuſta cau
ſa:puta acceſſionis ad aliquem titulũ vt ſi inueni
margaritã alienã in littore maris quã credebã in
nulli⁹ bonis eſſe accedit ad titulũ pro derelicto vel
occupationis:ꝛ ſic de ſimilibus.al's qlibet etiã male
fidei poſſeſſor ꝛ ſine titulo vſucaperet dicens ſic.
Ego credebã rem meã eſſe ꝛ ſic vſucepi p meo.qð
eſſet abſurdũ.ar.inſti.vi bo.rap.§.ſed nedũ talia.
ꝛ extra de reſcrip.nõnulli.ꝛ extra de accu.qualr.j.
¶ Seqtur in Ray.et φ titulus ſit neceſſari⁹ pro- Raymund⁹
batur eſſe.de pſcrip.ſi diligẽti.extra de pba.licet.
Si autem iſte poſſidẽs ignorat titulũ:vel dubitat
vtrũ ipſe vel anteceſſores ſui habuerint põt forma
re ſibi in conſciẽtia titulũ φ credat dño placere ex
quo videt ꝛ nõ ɔtradicit cũ poſſit.Glo.tñ dicit hic
φ hoc qð dicit ex quo videt nõ videt habere locũ

niſi qñ

niſi q̄ñ verus dñs rei p̄ſens eſt. ¶ Itē ſi ab anteceſſoꝛib⁹ ſuis incepit p̄ſcriptio p̄ſumere dʒ ⁊ credere ꝙ illi habent titulum: maxime ſi fuerint viri honeſti. Sufficit enim habere titulū verū vel p̄ſumptum. ⁊ ita ſoluunt̄ multa cōtraria. extra de p̄ſcri. de quarta. ⁊ extra de iure patronat⁹. cura paſtoralis. dicit Ulri. ꝙ p̄ſumptionē de iuſto titulo ſemꝑ habere poteſt ſecura ꝯſciētia q̄ñ nihil ꝓbabiliter

Res vitioſa

innoteſcit ei de ꝯtrario. ¶ Quartū qḋ req̄rit̄ ad p̄ſcriptionē ſm Ray. eſt ꝙ res non ſit vitioſa. Res aūt dicit̄ vitioſa ſi eſt furtiua vel vi poſſeſſa quam nō ſolū fur vel raptoꝛ ſed nec nullus ali⁹ q̄ uis ab eis emerit: vel al's bona fide acceperit p̄ſcribere vel vſucapere pōt. Et hoc vt dicit glo. niſi vitium purgatū fuerit. ꝓbant̄ hec inſtitu. de vſucap. §. furtiue. ⁊ §. qḋ autem. vide hoc. ī. eo. ti. q. cxxiij. que

Ulricus

res p̄ſcribi poſſint. ¶ Dicit Ulri. §. vlti. ꝙ ſi aliqua iſtarum cōditionū defuerit vſurpatio rei ſic p̄ſcripte. ſpecies eſt furti vel rapine. Et reſtitutio neceſſaria eſt ad ſalutē. vide de hac materia lib. j. titu. xv. de decimis. q. x. vtrū decime p̄ſcribi.

¶ Queſtio. cxxvij.

Deinde ſpecificādo quero de prima cōditione. qualr̄ interrumpat̄ p̄ſcriptio. Rñ. ſm

Raymund⁹ Interruptio.

Ray. §. xxx. interrumpit̄. Duobus modis interrūpit̄ ſcʒ ciuiliter ⁊ naturalr̄. Ciuiliter trib⁹ modis in iudicio ſcʒ per libellū principi oblatū. ⁊ hoc valet tm̄ in annalib⁹ actionibus que per hoc perpetuant̄. C. q̄ñ libellus prin. obla. litis ꝯteſtationem

Gloſſa

facit. l. j. ⁊. ij. Glo. dicit hic ꝙ annales actiões ſunt que vltra annū nō durāt vt actiones iniuriarū et alie pretoꝛie actiones ⁊ penales. inſti. de perpe. et tēpo. acti. circa prin. Elapſo eīm anno ab eodē tp̄e in quo inceperūt cōpetere nō poſſunt intētari niſi ꝯſi fuerit mote. ¶ Itē interrūpit̄ p̄ſcriptio ꝑ q̄relaʒ iudici factā ⁊ ſecutā rei ꝯuētionē. ⁊ hoc in oīb⁹ actionib⁹ valet. C. de p̄ſcrip. xxx. an. ſicut in rem.

Gloſſa.

Glo. dicit hic ꝙ hoc ſemꝑ valet ad min⁹ quo ad interrūpendā p̄ſcriptionē. Et ſi non forte quo ad perpetuādā actionē. ¶ Itē interrūpit̄ per litis cōteſtationē. ⁊ hoc in oīb⁹ actiōib⁹ valet. C. de p̄ſcri. xxx. an. l. vlti. idē per oīa eſt ⁊ quaſi litis ꝯteſtatiōe. Pone exemplū extra vt lite nō ꝯteſta. c. q̄m̄. vltra mediū. Glo. dicit hic. quaſi litis cōteſtatio eſt. q̄ñ aliq̄s ꝯuētus in iudicio ſuꝑ rebus inimobilib⁹ q̄s poſſidet nomine alieno. nominat dñm in iudicio repoꝛtatis inducijs. ¶ In q̄b⁹ denūciet dño vt veniat aut mittat. ipſo quoq̄ꝫ dño nihilomin⁹ legitimis edictis vocato a iudice nō cōparcat idem dñs tunc eīm eſt lis quaſi ꝯteſtata cōtra eū: ſine habet̄ pro ꝯteſtata qḋ idē eſt q̄tū ad interruptionē p̄ſcriptionis. ¶ Extra iudiciū ꝟo interrūpit̄ ciuilr̄

Uſura.

q̄nq̄ꝫ modis. vno modo per ſolutionē vſurarū. Nā vt dicit hic glo. ſolutio vſurarū debite pecunie interrūpit p̄ſcriptionē ſuper debito per quot annos ceſſet creditoꝛ a debiti repetitione. interrūpit̄ etiā per ſcḋam cautionē factā a debitoꝛe. C. de p̄ſcrip. xxx. an. cū notiſſimi. qꝛ vt dicit hic glo. Quotiens debitoꝛ renouat cautionē ſuꝑ debito interrumpit̄

Proteſtatio.

p̄ſcriptio. ¶ Itē per ꝓteſtationē tm̄ nō pōt ꝓcedere aliqua cauſa impedit⁹. extra de offi. oꝛdi. paſtoralis. extra de appella. ſi iuſtus. xvj. q. iij. §. pōt iſta ꝓteſtatio. ſm glo. hoc fieri pōt corā oꝛdinario iudice: vel corā publicis ⁊ honeſtis perſonis. Et qḋ

Gloſſa.

dicit̄ hic. cū nō pōt ꝓcedere. Exponit glo. ad recuperandā poſſeſſionē per iudicē delegatū expoſita corā eo. cautione de ſtando iuri cū aduerſari⁹ eius miſſus erat in poſſeſſionē cauſa rei ſeruāde ꝓpter eius ꝯtumaciā: vt in illa decre. paſtoralis. vl̄ cū q̄s ꝓpter iuſtū metū nō audet comparere corā iudice ad appellandū infra. x. dies: vt in illa decre. ſi iuſtus. ¶ Itē interrūpit̄ per denūciationē factā colono. extra vt lit. nō cōteſt. q̄m̄. C. vbi in rem actio. extra debeat. lib. ij. Glo. dicit hic ꝙ per denūciationē. i. citationē factā de parēdo iuri corā iudice ſuꝑ re quā poſſidet noīe alieno. ¶ Itē interrūpit̄ per ſynodalē ꝓclamationē. extra de p̄ſcrip. ſctōꝝ. Glo. dicit ſcʒ cū aliq̄s ſacerdos ꝓclamat i ſynodo ꝙ alius ſacerdos tenet rē ad eccleſiā ſuā ſpectātē. idē credo de ꝯſilio ꝓuinciali ⁊ generali. ¶ Natu-

Naturalis interruptio

ralr̄ aūt interrūpit̄ p̄ſcriptio ꝑ occupationē aque ⁊ ꝑ violētā deiectionē: vel etiā ſi res ſit furto ſublata. ff. de vſucap. naturalr̄. Itē ſi habuit animū deſerēdi poſſeſſionē vel aliquo alio modo amiſit. ff. de ſerui. vrba. ꝑdio. ſi edes. §. j. Glo. dicit hic ſolo aīo poteſt q̄s deſinere poſſidere: lʒ nō poſſit q̄s ſolo aīo acq̄rere poſſeſſionē cum Ray. in oīb⁹ predictis. A p̄ncipio q̄ōnis concoꝛdat Ulri. §. dicti ⁊ ſeq. Cōcoꝛdat etiā Inno. eo. ti. In gl. ſuꝑ. c. illud Hoſti. etiā multa de hac materia ponit que magis ſpectant ad foꝛū contentioſum.

¶ Queſtio. cxxviij.

In q̄bus caſibus nō currit p̄ſcriptio: nec etiā interrumpit̄ ſed quieſcit ſiue doꝛmit. Rñ. ſm

Raymund⁹ P̄ſcriptio non currit.

Ray. §. xxxi. Itē no. hoc ſit in. vij caſib⁹. Primus tp̄e p̄lati male alienātis ſcʒ q̄diu viuit ⁊ tenet eccleſiā: vt dicit glo. xvj. q. iij. ſi ſacerdotes. ¶ Scḋs tp̄e va atiōis eccleſie. ¶ Terti⁹ q̄diu p̄latus eſt heretic⁹. extra de p̄ſcrip. c. j. auditis. Intellige ſm glo. de p̄lato eccleſie cuius res ab alio poſſidebat̄. ¶ Quart⁹ tp̄e ſciſmatis. extra de p̄ſcri. cū nobis. ¶ Quint⁹ tp̄e excōicationis qḋ intelligo ſi nō ſit

Caſus.

negligēs in abſolutione petēda. extra de ꝯceſ. p̄bē. vel eccleſie nō vac. q̄m̄. cuius ratio eſt ſm glo. hic: qꝛ excōicat⁹ nō pōt agere ad interrūpēdā p̄ſcriptionem q̄ currebat cōtra ipſum. Idem Ulri. ¶ Sext⁹ tp̄e etatis pupillaris. C. in q̄b⁹ caſib⁹ nō eſt neceſ. in integ. reſti. l. vlti. ¶ Septim⁹ gn̄alis in tp̄e quo quis iuſta cauſa impeditus nō pōt agere. extra de appel. ex ratione. ff. q̄b⁹ ex cau. maioꝛes. xxv. an. in integrū reſtituunt̄. j. quod q̄dē. ⁊. l. nō eīm. xvj. q. iij poꝛro. extra de elec. ne ꝓ defectu. De his etiā Inn.

Innocētius

in glo. eo. tit. ſuꝑ. c. cx. trāſmiſſa. Specificat quoq̄ꝫ ipſe de tp̄e hoſtilitatis ⁊ captiuitatis: vt eo. c. quia dicit̄. ꝙ aliq̄s ꝓpria autoꝛitate pōt retinere qḋ de iure nō p̄ſtitit lʒ illud diu ſoluerit: vt. C. de agri. et cenſi. litib⁹. Tp̄s eīm nō induxit obligationē. extra de cenſi. peruenit. Nec in talibus currit p̄ſcriptio ſine cauſa. Et ſi aliq̄d lōgiſſimo tp̄e gratis p̄ſtitum ſit. in hoc nō currit p̄ſcriptio: vt. xvj. q. iij. clerici. et. c. ſi ep̄s.

¶ Queſtio. cxxix.

Quando incipit currere p̄ſcriptio. Rñ. ſm

Raymund⁹

Ray. ibidē in glo. P̄ſcriptio non incipit currere in actione reali vel ꝑſonali niſi ex quo q̄s agere pōt iure non impediēte. vnde filiofamilias nō currit p̄ſcriptio in rebus aduētitijs niſi ex quo q̄s liberat⁹ fuerit a patria p̄tāte. ¶ Actio realis

Actio realis

eſt ſm Glo. q̄ñ q̄s rem ſuā ꝓſeq̄tur apud quēcūq̄ꝫ detētoꝛē vt eſt rei vēdicatio. Actio ꝑſonalis eſt per quā cōtra perſonā agit̄ ex aliquo ꝯtractu vel quaſi vel maleficio vel quaſi vt eſt actio ex empto: actio tutele: actio furti: actio de eiectis ⁊ effuſis. ¶ Itē nec ꝯtra quē mulier currit in dote p̄ſcriptio niſi ſoluto matrimonio vel marito vergēte ad inopiā qꝛ enim extunc poteſt petere dotē ſi nō repetit curꝛit p̄ſcriptio cōtra eum. ¶ Itē nec creditoꝛi currit p̄ſcriptio niſi extante debiti conditione. vnde ſi promiſi creditoꝛi cētū ſi nauis mea venerit de aſia. nō currit cōtra eū p̄ſcriptio quouſq̄ꝫ venerit na-

nis:nec currit niſi aduenerit dies ſolutionis.vn-
de ſi credidiſti mihi centū vſq₃ ad.x.annos nō inci
pit currere preſcriptio ꝯtra te niſi cōpletis illis.x.
annis ꝓbant̄ p̄dicta.C.de anna.excep.l.j.§.vlti. et
de iure dotiū.l.in rebus.§.oīs.C.de preſcrip.xxx.
annoꝝ.l.cū notiſſimi.§.illud aūt.Concordat etiā
predictis Vlri.§.ſunt aūt.ꝛ Inno.vbi.ſ.

Queſtio.xxx.

Cum vt ex predictis p₃ ꝙ in p̄ſcriptione no-
ciua ſit bona fides continua.nunquid abro-
gate ſunt oēs leges que admittunt preſcriptionē
Bonafides xxx.annoꝝ cū mala fide.xvj.q.iij.§.preſcriptionū.
Rn̄.ſm Ray.§.xxxij.p₃ etiā reſponderi poteſt ꝙ
ſic.Nam expſſe dicit hec cōſtitutio Inno.tertij in
Raymund⁹ cōcilio generali.extra de preſcrip.qm̄ omne.Nec
mireris ꝙ eccleſia ꝛ iura ꝛ alia ſecularia pōt tra-
here indirecte ad forum ſuū ratione peccati cuius
iudicium ꝛ correctio ſm aīam ad ipſam pertinet.
extra de iudicijs.nouit.idē etiam dicit Hoſtiē.in
rubucella de p̄ſcriptionib⁹ rerū immobiliū.§.iij.
Hoſtienſis. que exigant̄.ſub.§.verū.quicqd idē ſentit glo.hec
dicens ꝙ etiā ipſa lex ciuilis noua concordat que
Gloſſa. dicit ꝙ ſacre leges nō dedignant̄ ſacros canones
imitari.Innocētī⁹ etiā quart⁹ ꝛ Ber.in glo.eiuſdē
decreta.qm̄ omne.ſimplr̄ dicit ꝙ obſeruatio illi⁹
legis ſine peccato mortali eſſe non pōt ꝛ ideo con
ſiliū voluit in hoc corrigere leges ꝓpter periculū
animarum.

Queſtio.xxxi.

Pone ꝙ eſt completa preſcriptio cū bona fi-
de cōtinua ꝛ iuſto titulo ꝛ alijs circūſtantijs
ſupra poſitis.poſtea incipit poſſeſſor habere con-
ſcientiā rei aliene.nunqd tenetur rem reſtituere.
Rn̄.ſm Ray.§.xxxiij.item pone.In hac qōne di-
uerſi diuerſa ſentiūt.Mihi videt̄ ſaluo meliori iu
Raymund⁹ dicio ſic diſtinguendū:q₃ aut iſte poſſeſſor poſt cō
pletā preſcriptionē habet ꝯſcientiā remordentē.ſ.
ꝙ nō poſſit rem p̄ſcriptā ſine peccato mortali reti
Conſcientia rei aliene. nere.Et tunc dicam ei preciſe ꝙ reſtituat:q₃ qui fa
cit ꝯtra ꝯſcientiā etiā erroneā edificat ad gehēnā.
xi.q.iij.cui eſt illata.extra de ſymo.c.ꝑ tuas.ij.aut
non habet ſuper hoc conſcientiā remordentē:ſed
credit ꝙ iuſte poſſideat iuris autoritate:vel etiā
ſi habuit aliqñ ſuper hoc ꝯſcientiā remordentem
poſt completā p̄ſcriptionē cū cōſilio peritoꝝ depo
ſuit omnē ſcrupuloſitatē ꝯſciētie.Tunc ꝯſulerē ei
vt reſtitueret ſaltē ꝓpter ambiguū duplicitatis.
glo.ſc₃ ne cupiditas excecauerit eū.Et q₃ vix pote
runt cōcurrere oīa que exigunt̄ ad p̄ſcriptionē.Et
ſi nollet nō audeo ſibi dare ſecuritatē ꝙ ſit in ſtatu
ſaluandoꝝ.Non audeo ꝛ preciſe diffinire eum te-
nere:vel eſſe ꝓpter hoc in ſtatu dānādoꝝ ꝓpter iu
ra que hoc cōcedunt:preſertim cū ſic videat̄ ſerua
ri per vniuerſum orbē quocunq₃ ſe diffundit eccle
ſia.Vlricus in princi.c.dicit quod ſi cōcurrunt
omnia que exigunt̄ ad legitimā preſcriptionē non
Vlricus. ſolum in foro iudicij:ſed etiam in foro conſcientie
licite poteſt retinere.Et probat hoc ibidem mul-
tipliciter.Item etiam dicunt Goffre.ꝛ Hoſtiē.
Goffredus. ver.ego tñ.ꝯcordat etiā Inno.in glo.co.ti.ſuper.c.
Hoſtienſis. qm̄ omne.et Ber.ibidē.Idem etiā dicit Monal-
dus in ſumma ſua.item Inno.extra de immuni.
eccle.in glo.ſuper.c.q₃ pleriq₃.Cōcordat etiā glo.
Gloſſa. hic que dicit ſic.hoc verius credo iure eīn huma-
no diſtincte ſunt poſſeſſiones rerum ꝛ res appro-
priate.viij.diſt.quo iure vnde cum ius poſſit face
re vt qḋ meū fuit tuū ſit per preſcriptionē debitā
dominiū rei trāſfert̄ de perſona ad perſonā.vnde
qui bona fide preſcripſit aliqḋ ſi cōpleta iam pre-
ſcriptione incipiat habere cōſcientiā qḋ illud fuit
alienū aliqñ nō debet iam habere ꝯſcientiā ꝙ mo
do ſit alienū:q₃ erronea eſſet talis ꝯſciētia.Et hoc
ꝓbat Vlri.per illud qḋ dicit Hierony.ſuper illud Hierony.
Prouer.iij.Ne innitaris prudentie tue.Prudētie Prouer. iij.
ſue inquit innitit̄ qui ea q̄ ſibi agēda vel dicēda vi
dentur patrū decretis preponit.Addit tñ glo.ꝙ ſi
hanc conſcientiā deponere non poteſt nō ſupereſt
aliud conſiliū niſi qḋ rem reſtituat illi cuius fuit.
Item dicit Hoſti.ver.ſed nunquid maius ꝛ ſe-
quentibus ꝙ imperator poteſt cōferre rem alienā.
viij.diſt.quo iure.Excipe rem eccleſie quā non po
teſt donare:vt extra de rebus eccle.nō alie.c.ij.nec
in preiudiciū ipſius cōſtitutionē facere.Sic dico
ꝛ in papa ꝙ poſſet mihi ꝯferre aliquā eccleſiā alie
ne ꝓuincie ſiue epiſcopatus ꝛ ego cum ſana con-
ſcientia ipſam reciperē ꝛ tenerē.ix.q.iij.cūcta per
mundū.Multa tñ de hac materia dicunt̄ ibidē.

Queſtio.xxxij.

Quid ſiet cum aliquis dubitat an res ſit ſua.
ꝛ habet iuſtā cauſa₃ dubitationis.Rn̄.ſm
Hoſti.ver.quid ſi qs.Dicendū ꝙ talis adhuc dici
tur habere bonā fidē ꝛ vtetur fructib⁹.ff.de vſuris. Hoſtienſis.
qui ſcit.§.bone fidei.Et ſic p̄ſcribit.d₃ tñ ab alijs
inquirere veritatē vt ſic ad eum perueniat.argu.
xxxvij.diſt.§.ſi.xxiij.q.vlti.occidit.idem Ber.in
glo.extra de preſcrip.c.quoniā omne.et Inno.in
glo.ibidem.

Queſtio.xxxiij.

Quid ſi prelatus habet cōſcientiā rei aliene
ſed eccleſia habet bonā fidē.Rn̄.ſm Hoſti. Bonafides
ver.quid ſi prelatus.Dicunt qdam ꝙ tenet̄ denū-
ciare ei quē credit dominū ꝛ ſic purgabit ꝯſciētiā.
ꝛ tñ tenetur defendere eccleſiā vt dicunt.nec ſua cō
feſſio ibi oberit eccleſie niſi vbi de facto ſuo aget̄.
Mihi videt̄ ꝙ caute faciat ſi habeat cōſiliū capli
ſui ꝛ alioꝝ ꝓboꝝ ſi qui ſunt:qui melius nouerunt
veritatē:q₃ ab illis querendū eſt.Et ſi habito cōſi
lio inuenerit ꝙ aliena ſit res ipſam reſtituat.Im-
putandū enim eſſet ei ſi ſuperuacuā litē exerceret.
ff.de admini.tu.l.quotiens.§.ſicut aūt.ꝛ ſicut per
ſe nō debet hoc facere.ita nec per aliū:nec contra
conſciētiam debet agere.Quid ſi prelatus con
ſcientiā leſam habuit capitulū vo nō bonam fidē
dicat prelatus.Defendatis vos prout meli⁹ pote-
ritis a ſanguine aūt hmōi cauſe volo ꝙ mūde ſint
manus mee.ſatis videtur cōcordare Inno.

Queſtio.xxxiiij.

Quod conſiliū dabit̄ ei qui ante cōpletā pre-
ſcriptionē percipit illū a quo emit nō fuiſſe
dn̄m:nec habuiſſe ius vendēdi.nunqd amittet et
rem ꝛ preciū.Rn̄.ſm Ray.§.xxxiiij.itē qḋ ꝯſiliū. Raymund⁹
Ad hoc dicas ꝙ vel denunciet domino vt petat ab
eo rem in iudicio vel ſupponat aliā perſonā que
petat noīe dn̄i.ꝛ ita per ſententiā euincat̄ res ab
eo.ff.de neg.geſt.at quinatur a.§.cum me abſente.
prius tñ ꝙ ſit cauſe excluſum.ita ſc₃ ꝙ nihil ſuper
eſt niſi ſentētia audiēda vt dicit glo.Denūciet hoc
venditori ſc₃ ꝙ res euincit̄ ab eo.ff.de euic.ſi rem.
§.vlti.Et poſtea ſiue ille qui emit a non dn̄o fuerit
abſens ꝯtumaciter tēpore ſnīe ꝓmulgate:ſiue per
iniuriā.i.cōtra ius ſnīa data fuerit poterit repete
re precium a venditore:alſ nō poſſet.ff.de euic.l.ſi
rem.§.j.extra de emp.ꝛ vendi.Si alſ creditori vē
ditori.nec obſtat qḋ dicit illa lex.Si rē.ꝙ d₃ ei pe-
tenti noīe dn̄i obicere exceptionē ꝓcuratoriā.dicē
dum ſc₃ ꝙ nō eſt ꝓcurator vel aliā ſimilē:q₃ bene
poteſt obmittere exceptionē dilatoriā iudicij qua
lis eſt iſta:l₃ nō dilatoriā ſolutionis.ff.mādati.l.ſi
fideiuſſor.§.quidā etiam.l.ſi mandauero.§.j.vide
ī.eo.titu.q.lxxiij.quid de emptoribus.

Queſtio

¶ Queſtio.cxxxv.

ITem in predicto caſu qualiter iurabit iſte de calumnia cum ſciat ſe mala fide poſſidere. Raymund⁹ R̄ñ.ſm Ray.ibidem poteſt dici quod ſub hac forma.Juro ꝙ veni ad litigandū cauſa iuris mei conſeruandi.ff.de bo.lib.ſi quis libertoꝝ.vel dico planius poteſt confiteri ſimpliciter qḋ res non eſt ſua nec preiudicabit ſibi contra venditorem:quia pudori ſuo tenetur parcere in hoc.ſ.ne ſciēs neget veritatem.ff.manda.quintus mucius.ff.de alie.iud.mu.cau.fa.item ſi reo.§.vlt.ibi dicitur.Non enim verecundia eius cogitatio vituperanda eſt qui litem execratur.

¶ Queſtio.cxxxvi.

QUid ſi aliquis tpe pſcriptionis habeat conſcientiam rei aliene ſed poſt pdicta aliquorum vel alijs indicijs deponit illā conſcientiā rei aliene. Innocētius. Nunquid per illam erroneam conſciētiam interrupta eſt preſcriptio.R̄ñ.ſm Inn.in glo.vbi ſ̄.dicendū ꝙ non ex quo depoſuit eam.extra de ſymo.per tuas.ij.⁊.xi.q.iij.cui eſt illata.Idem Ber.in glo.ibidem.ſed Hoſt.verſ.ſcdm exigitur.dicit contra.ſ.quod requirit bona fides cōtinua per totum tps.Nam petēs probabit ſe dñm patet quod conſcientia preſcribentis non erat erronea.Si autem non pbabit nō erit neceſſaria pbatio preſcri- Iohan.lect. ptionis.¶ Cōcorda ſic.Quod ſi in iudicio totaliter preſcribens impugnat non defendat ſe preſcriptione:quia dubitat de errore circa bonam fidez.Sed extra iudiciū in conſilio anime faciat vt dictū eſt.ſ̄.de dubio ⁊ paratus ſit reſtituere ſi doceri poterit ꝙ iniuſte teneat.⁊ hoc quouſqꝫ cōpleatur tempus continue bone fidei.

De iudicibus aſſeſſoꝛibus ⁊ alijs eoꝛum officialibus.

CUm per iniquos iudices ſepe hominib⁹ fiat iniuria ⁊ ſua per iniquā ſentētiā auferantur.Ideo de hac materia ſunt hic aliqua ſubijcienda. primo ergo quero.

¶ Queſtio.cxxxvij.

QUe ſit pena iudicum iniquam ſententiā fe- Raymund⁹ rentium.R̄ñ.ſm Ray.§.xxxv.iudices aliqñ iniquam ſñiam ferūt dolo malo aliquādo per im- Pena iudicum. prudentiam in primo caſu ſi timore ſiue cupiditate ſiue odio ſiue amore ſiue alia aliqua cauſa iniquā tulerunt ſñiam tenent preciſe ad omne intereſſe illi q̄ ex tali ſñia leſus eſt niſi forte poſſent inducere illum pro quo tulerunt ſñiam ad plenariā reſtitutionē faciēdā ei qui fuit leſus.C.de pe.iudi.qui ma.iu.l.vlti.xi.q.iij.quatuoꝛ.Et ſm leges multas alias penas debent ſuſtinere.Debet etiā preter reſtitutionem impone penitētia tanqꝫ pro grauiſſimo crimine.xi.q.iij.qcūqꝫ.Concoꝛdat pdictis Hoſtienſis. Hoſt.li.v.rub.de peni.⁊ re.§.xxiij.quibus ⁊ qualiter.ſub §.quid de officialibus.Idem etiam Ulri. Ulricus. li.vi.tract.iij.c.xiij.Dicit etiam Ulri.ibidē ꝙ hoc peccatum grauius eſt rapina ſimplici quia diuina autoritate abutēdo.preter iniuriā proximi deum inhonorant.¶ No.etiam quod in.c.predicto.quatuoꝛ inter cetera dicit ꝙ quatuoꝛ modis humanū peruertitur iudiciū.ſ.timore cupiditate odio ⁊ amore.vnde ver.quatuoꝛ iſta timoꝛ:odium:dilectio:cēſus.Sepe ſolent hoīm rectos peruertere ſenſus.Hi verſus etiam in glo.hic ponuntur.¶ Sequitur Raymund⁹ in Ray.in ſcdo vero caſu.ſ.cum per imprudētiam iniuſte iudicat tenetur ſm leges leſo inqꝫtum bonum ⁊ equum videbitur religioni iudicātis.ff.de var.⁊ extraoꝛ.cogni.l.vlti.in iudicio tamē a ſe.credo idem ꝙ in primo caſu.ſ.ꝙ teneat ad reſtitutionem in culpa enim fuit cum ſciuit vel ſcire debuit ſe inſufficietē ⁊ tñ iudicare talem cauſam preſumpſit.Et idem ſi erat ſufficiens quo ad ſcientiam ſi voluiſſet libros remouere ⁊ ſtudere.Sed quia fuit negligens ⁊ noluit ſtudere quem debuerit ꝯdēnare abſoluit vel econuerſo.Et pcedas hic ſm diſtinctionem quam poſui.ſ̄.eo.li.ti.j.de homici.q.xix.quid iuris.⁊.q.xxxv.quid de phiſicis.in illis.ij.q.diſtiguunt vtrum.ſ.omiſerit aliquid de ꝯtingētibus nec ne.Et vtrū intēderit operari licito nec ne.Mitius tamen eſt agendū cum iſto.ſ.negligēte qꝫ cum illo qui dolo fecit.¶ Concoꝛdat cum pdictis Ulricus. Ulr.§.cum aſit.Addit tñ ꝙ idem predicta de ignorante ꝙ debuit ſcire ſe inſufficientē ⁊c.non hꝫ locū niſi in iudice oꝛdinario qui dꝫ eſſe ſufficiēs ad officium ſuum.Delegatus autem ſepe ⁊ certa ſciētia delegātis eſt ignarus iuris dūmodo ſit bonus homo.Et ꝙ talis ad reſtitutionē teneret ſi neceſſitate obediētie iudicauit ⁊ bona fide de ꝯſilio peritorum tulit iniquā ſñiam irrationabile eſſet niſi in inquirēdo conſiliū fuiſſet negligēs aut culpabilis tunc enim ad reſtitutionē teneretur.Itez dicit hic glo.vnde ⁊ Ray.vt patebit infra.e.ti.q.cxliij.quid de officialib⁹.dicit ꝙ imperitus iudex excuſatur ſi tulit iniquā ſñiam deceptus per aſſeſſoꝛē talem.qui cōiter ſufficiēs putabatur.vnde ſm gl.hic magiſter Ray.facit vim in ver.hoc pſumpſit.Et ꝯcoꝛ- Hoſtienſis. dat Hoſti.ver.tenet.etiā vbi dicit ꝙ ſi imperitus iudex vel aſſeſſoꝛ de iudicio ſe intromittit tenetur. Innocētius. ¶ Item no.ꝙ dr̄ extra de ſen.⁊ re iu.in nouel.Inn.cū eterni.Qḋ ſi iudex eccleſiaſtic⁹ oꝛdinarius aut etiā delegat⁹ ꝯtra ꝯſciētiā ⁊ ꝯtra iuſtitiā in grauamen partis alteri⁹ in iudicio qcqꝫ fecerit per gratiam vel per ſoꝛdes.ab executione officij per annū nouerit ſe ſuſpēſum ſemper ad exiſtimationē litis parti quā leſerit nihilominus ꝯdēnādus.Et ſi durante ſuſpenſione ingerit ſe diuinis iregularis eſt ⁊ cū eo ſol⁹ papa diſpēſat saluis alijs penis iuris.

¶ Queſtio.cxxxviij.

QUantā ſcientiam habere debeat iudex.R̄ñ. Bernard⁹. ſm Bernardum in gloſ.extra de reſcrip.ſuper.c.ſciſcitatus es.vbi dicit ꝙ iudex debet eſſe Scientia iudicantis. peritus.Nec debet querere ab alijs quid eū loqui opoꝛteat.in aut.de iudi.in prin.col.vi.extra de conſan.⁊ affi.ex literis.in fi.Tñ ſi illiteratus ſit ⁊ habeat ꝯſuetudinem cauſarum ſiue peritiam iudicandi poteſt ei cauſa committi.C.de iudi.certi iur.vbi dicitur quod milites poſſunt eſſe iudices.Et ſicut dicit glo.xx.diſtinct.c.j.nullus.poteſt eſſe iudex eccleſiaſtic⁹ maxime niſi ſit peritus mediocri tamen ſcientia ſicutſm prelato.Ita ⁊ in iudice ſufficit:vt extra de elect.cum nobis olim.

¶ Queſtio.cxxxix.

QUid ſi accepit iudex pecuniā vt ferret ſentē- Raymund⁹ tiam vel vt non iudicaret.R̄ñd.ſm Ray.§.xxxvi.quid ſi accepit.Diſtingue aut accepit pe- Iudex coꝛruptus. cuniā vt iudicaret iniq̄:aut vt iudicaret bene:aut ſimpliciter vt iudicaret.in pmo caſu ſi tulit ſñiam inique tenetur vt dictum eſt in preced.q.ſ.cxxxvij.que pena.in eo qui dolo malo.Sed pecuniā male acceptam ſiue tulerit ſñiam iniquam ſiue iuſtam ſiue nullā tenetur indiſtincte reſtituere non ei qui dedit cum turpiter dederit.Sed ei in cuius iniuriam recepit.j.q.j.iubemus.⁊ ar.xvij.q.iiij.ſi quis in atrio.ff.de calū.⁊ generaliter.§.illud.in alijs autem duobus caſibus.ſ.quando accepit pecuniā vt iudicaret bene vel ſimplr̄ vt iudicaret ſimiliter tenetur reſtituere quia cum ex officio ſuo teneretur iudicare ⁊ bene iudicare ⁊ gratis turpiter accepit ⁊ crimen ꝯcuſſionis cōmiſit ⁊ idem dico ſi accepit

pecuniam vt non iudicaret cum non deberet iudi
care vel vt nō male iudicaret.j.q.j.iubem⁹ vel me
lius.j.q.j.c.lege iulia repetūdarū.tenetur ꝛc.Item
Auguſtinus extra de ſymo.nemo.Et Aug.xj.q.iij.non ʒ iudici
vendere iuſtū iudiciū ꝛ ſi liceat aduocato vendere
iuſtū patrociniū ꝛ iuriſcōſulto iuſtum cōſiliū.Idē
Ulricus. Ulri.§.cum aūt.ꝛ ſeq.vide infra.q.iij.No.etiā hic
Gloſſa. glo qḋ crimē ꝯcuſſionis eſt cum quis in officio cō
ſtitut⁹ extorquet aliquid per metū a ſubditis:aut
non vult facere ad qḋ tenet̄ niſi data ſibi pecunia:
aut cum aliq̄s officialis aut iudex aut miles vltra
ſibi ꝯſtituta ſtipēdia extorquet.vnde Iohānes ba
Cōcuſſionis crimen. ptiſta dixit militib⁹.Eſtote ꝯtēti ſtipēdijs veſtris
nemmē concutiētes vt cum accuſat vel cum ab ac
cuſatione deſiſtit.ꝓpter pecuniā:vt patebit infra
eo.ti.q.clxxxix.quid ſit accuſatio.idem Ulri.

¶ Queſtio.cxl.

SEd cui reſtituet̄ hoc qḋ iudex accepit vt iu
dicaret vel vt iuſte ꝛ nō male iudicaret.Rñ.
Raymund⁹ ſm Ray.ibidem ʒ quidam aliter dixerint.dico ꝙ
ille q̄ dedit ſi bona intētiōe dedit.ſ.vt ius ꝛ quietē
ſibi ꝯſeruaret.xiiij.q.v.non ſane vbi dicitur.Iſte tñ
ſolet ablatā ſibi pecuniā repetere q̄ iuſtū iudiciū
emit qm̄ venale eſſe nō debuit.Item ad hoc extra
de ſymo.dilectus.j.Si vō dedit vt animū iudicis
ſibi ſub ſpecie recti inclinaret ꝛ ita indirecte ac ta
cite mercedebat ipſum corrūpere non illi:ſed paupe
ribus vel illi in cuius iniuriā data fuit iuxta arbi
trium eccleſie reſtituenda eſt pecunia:vt in pali.c.
non ſane. Et vt dixi.ſ.duab⁹.q.pxi.Idem Ulri.§.
Gloſſa. amplius.Cōcordat etiam glo.ſuper.d.c.non ſane.
¶ Nō tñ hic dr̄ ꝙ reſtituēda eſt pecunia.Glo.hic
dicit ſi de hoc cōſtet in foro cauſarū.Si aūt in foro
penitētiali.forte magis eſt ꝯſiliū q̄ neceſſitas.ſm
Ulri.tñ dʒ de hoc fieri ſicut de alio turpi lucro de
hac materia.vide.ſ.eo.ti.q.xix.quero etiam.

¶ Queſtio.cxlj.

QUid ſi iudex nullo modo voluit ferre ſnīam
ꝛ propter hoc pauper aliq̄s vel alius amit
Raymund⁹ tit ius ſuum:Rñ.ſm Ray.ibidem dico ꝙ tenetur
iudex ꝛ facit litē ſuam.i.tʒ reſtituere litis eſtima
tionem ei qui ꝓpter eius negligētiā leſus eſt.xxiij.
q.ij.dñs.Et.q v.adminiſtratores.in aut.vt diffe.
iudi.§.pe.idem Ulri.§.ſciendū.

¶ Queſtio.cxlij.

UTrum iudices poſſint aliq̄d accipere a parti
Raymund⁹ bus.Rñ.ſm Ray.§.xxxvij.Item nunq̄d iudi
ces ad hoc dicit qḋ ordinarij iudices non debēt pe
tere etiam expēſas cum ꝓpter iuſtitiā tenēdā ſuas
habeāt dignitates ꝛ redditus aſſignatos ad iſtos
enim extēditur verbū illud Iohānis bapt. Lu.iij.
Neminē cōcutiatis nec calūniā faciatis ꝛ contēti
Auguſtinus eſtote ſtipēdijs veſtris.Dicit ibi glo.Amb.ꝛ Aug.
Ne dū ſumptus querit̄ predo craſſet.di.lxxxvij.nō
ſatis.xxiij.q.j.militare moderata tñ xēnia ſponte
oblata pōt recipere.di.xviij.de eulogijs.ff.de offi.
ꝓcon.l.ſolent.vbi dr̄ a nemine accipere ꝛ humanū
eſt ꝛ paſſim viliſſimū per oīa auariſſimū.Non tñ
credo ꝙ a litigatorib⁹ debeat recipere etiā ſponte
oblata ꝓpter ſuſpitionē vitādā niſi ꝯſideratis cir
cūſtantijs quas dixi.ſ.li.j.ti.j.de ſymo.q.x.vtrum
Delegatus expenſas. aliq̄b⁹.¶ Iudex vō delegatus pōt petere expēſas
moderatas nihil vltra Gl.dicit q̄ pauper eſt vel
Gloſſa. q̄ oportet eum lōge equitare p examinatione cau
ſe.extra de vi.ꝛ hone.cle.cum ab omni.xij.q.ij.ch a
ritatē.nemo rm̄ cogitur ſuis ſtipēdijs militare.j.
chor.ix.Satis etiā mihi videt̄ ꝙ ſi nō eſt ſufficiēs
pōt petere aliqua noīe aſſeſſor dūmtñ nullā par
tem inde recipiat nec faciat aliquid in fraudē ꝛ ſic
intelligo finē illius decret.cum ab omni.Idē etiā

dicit Inno.in glo.ibidē.idem Hoſt.vbi infra pxi.
vbi etiā ꝯſulit iudici qḋ habeat aſſeſſorē de ꝯſenſu
partiū cum predictis a princi.q.Cōcordat Ulri.§.
q̄uis.Et exēplificat de moderatis xēnijs:vt eſcu
lentū ꝛ poculentū ꝛ hmōi que ſtatim ꝯſumunt̄ vel
non extēdunt̄ ad munerū quātitatē.De hoc.ſ.de
ſymo.dictum eſt.¶ Hoſt.etiā li.iij.rubr.j.de vita Hoſtienſis.
ꝛ ho.cleri.§.ij.ꝛ in quibus.ver.itē ꝯſiſtit in hoc di
cit ꝙ ſi papa alicui ꝓlato cauſam delegauit nō vi
detur ꝙ etiam expēſas pōt petere:ſed tñ ſtipēdia
ſua ſibi ſufficiāt niſi forte ipſum extra domum exi
re oporteat:qꝛ tūc quatenus plus expēdit q̄ domi
faceret.puto ꝙ repetere poſſit.x.q.iij.cauendū.ſa
ne.ꝛ ſic ꝯcordari poſſunt iura que de hac materia
loquunt̄.Sed ſi pauperes ſunt litigātes nihil ha
bebit vt in aut.de man.prin.§.ſit tibi.col.iij.Nā ꝛ
ſi ordinarius dat delegatū ipe dʒ expēſas facere:vt
extra de offi.de.inter cetera Sed ſi equū vel aliud
occaſiōe hmōi cauſe amitteret qḋ domi nō amiſiſ
ſet credo ꝙ poſſit repetere.ar.ff.de inc.rui.nau.l.
j.§.ex incēdio.ꝛ ſic etiam eſt ꝯſuetudo.Modica tñ
xēnia.poſſunt accipere iudices vt predictū eſt.

¶ Queſtio.cxliij.

QUid de officialib⁹.ſ.aſſeſſorib⁹ citatorib⁹ et
executorib⁹.Rñ.ſm Ray.§.xxxviij.officia
les.indiſtincte omnes ſi dolo induxerūt aliquē iu
dicem ad male iudicādū tenent̄ ſm diſtinctionem Raymund⁹
que poſita eſt.ſ.eo.ti.q.lxiij.quero ergo q̄ vel q̄
tum.Si vō iudex per imprudētiā aſſeſſoris male
iudicauit erit excuſatus iudex ſi ſimplex erat ꝛ ha
buit bonam ꝯſciētiā nec fuit in culpa eligēdo talē
aſſeſſorē:qꝛ bonus ꝛ ſufficiens cōiter credebat̄.In
maiori em̄ culpa fuit hic aſſeſſor q̄ iudex qꝛ aſſeſ
ſor ꝑcipue eligit̄ ꝓpter ſcientiā.Sed non ſic in iu
dice.multi em̄ illiterati ꝛ ſimplices habēt iuriſdi
tionem ꝛ iuſte.Et ideo ꝑciſe tenebit̄ aſſeſſor ei qui
leſus eſt.ff.qḋ q̄ſq; iu.in alterū ſtatuit.l.ij.ꝯcordat
his Ulri.§.aſſeſſores.ꝛ Hoſti.vt.ſ.¶ Si aūt offi
ciales quicūq; ſunt habēt certos redditus ſibi aſſi
gnatos non ʒ eis aliquid a litigātib⁹ vel etiam ab
aliꝭ ſubditis extorquere:vt dictū eſt de iudice or
dinario.Sed ſi non habēt certū ſtipendiū vel red
ditus ſibi aſſignatos.Dicit Aug.ꝙ in ſuperiores
officiales ꝛ ſagi ſiue miſſi ꝛ ſimiles ſi extorquent
nō tñ per vim vel immoderatā improbitatē nō rep Auguſtinus
hēdunt̄.Si vō per immoderatā improbitatē modi
cum tñ extorquēt.ſ.obolū vel denariū ſm morē ter
re:vt dicit gl.rephēdunt̄ tñ tenent̄ ad reſtitutionē
ꝛ poterūt inde facere elemoſynā verba aūt Augu
ſtini ſunt hec.Sūt quedā ꝑſone inferioris loci que
ab vtraq; parte non inſolēter accipiūt.i.nō inſolit
te nec contra morē.ſm glo.ſicut officiales.Gloſſa
Bedelli qui non habēt iuriſditionē ſʒ tm̄ exequū
tur mādata iudicis.Ab his extorta per immode Gloſſa.
ratā improbitatē repeti ſolēt.glo.de facto nō de iu
re magiſq; rephēdimus qui talia inuſitata repe
tierūt quā q̄ ea de more ſumpſerūt.ꝛ ſubiūgit poſt
ea.Iſti facilius ea que modo hoc acquiſierūt tāq̄
ſua pauperib⁹ largiunt̄ q̄ eis a quib⁹ recepta ſunt
tāq̄ aliena reſtituāt.xiiij.q.v.nō ſane.¶ Dicit gl.
hic ꝙ ſagi ſiue miſſi.Nola ſunt officialiū appella
tiua ſm vulgare alicuius regionis.qꝛ nō recolo qḋ
ſagi ſit verbū iuris.Itē qḋ dictū eſt.ꝙ cū p modera
tā improbitatē modicū ext. 2quēt rephēdunt̄.Gl.
hic dicit ꝙ rephēdunt̄.Gl.hic dicit ꝙ rephēdunt̄
de improbitate nō de accepto ex quo non accipiūt
niſi modicū ꝛ qḋ ꝯſuetū eſt.ſi em̄ vel ꝯtra ꝯſuetudi
nem vel multū acciperēt eſſent i culpa de recepto.
Quid tamen modicum vel magnum iudicādum
ſit quo ad hoc arbitrio boni viri limitandū eſt hic
in glo.

Ulricus. Hoſtienſis. in glo. Et concordat omnino Ulri. his ⁊ etiā ſupradictis. Cōcordat etiam Hoſt. ⁊ addit ꝙ p̄dicta autoritas Auguſtini notat difficultatē que eſt in reſtituēdo ⁊ in vſurario ⁊ aliis. facilius enim induceret vſurarius ad dandos. x. ſol. pro deo ꝙ ad reſtituendum ei a quo extorſit.

¶ Queſtio. cxliiii.

Thomas. Utrum iudex poſſit aliquem iudicare etiam ſi non ſit alius excuſator. Rn̄deo ſm Tho. in ſum. q. lxvii. arti. iii. dicendū ꝙ iudex eſt interpres iuſtitie vnde philoſophus dicit in. v. eth. Ad iudicem confugiunt. ſicut ad quandam inſtitiam animatam. iuſtitia autem non eſt ad ſeipſum: ſed ad alterum. Et ideo oportet qḋ iudex inter aliquos duos diiudicet. qḋ quidem fit cum vnus eſt actor ⁊ alius eſt reus. Et ideo in criminib⁹ non poteſt aliquem iudicio condēnare niſi habeat accuſatorem ſm illud act. xxv. Nō eſt cōſuetudo romanis aliquē hominem dānare prius quam is qui accuſatur preſentes habeat accuſatores ⁊ locum defendēdi accipiat ad abluēda crimina que ei obiciunt. ¶ Nihilominus tamen interdū infamia hꝫ locum accuſatoris vnde ſuper illud Gen. iiii. vox ſanguinis fratris tui ⁊c. dicit glo. euidētia patrati ſceleris accuſatore non eget in denūciatione autem quia non intenditur punitio peccantis ſed emēdatio. Ideo nihil agitur contra eum cuius peccatum denunciatur: ſed pro eo ⁊ ideo non ibi neceſſarius accuſator. Gen. iiii.

¶ Queſtio. cxlvi.

Thomas. Utrū iudex licite poſſit penā relaxare. Rn̄. ſꝫ Tho. ibidē arti. iiii. dicendū ꝙ duo ſunt ꝙtū ad ꝓpoſitū pertinet circa iudicē cōſideranda quorum vnum eſt qḋ ipſe habet iudicare inter accuſatorē ⁊ reum aliud autem eſt ꝙ ipſe non fert iudicii ſentētiam quaſi ex propria ſed quaſi ex publica poteſtate. duplici igitur ratione impeditur iudex ne reuꝫ a pena abſoluere poſſit. primo quidem ex parte accuſatoris. Ad cuius ius quoqꝫ pertinet vt reus puniatur. puta propter aliquam iniuriam in ipſum commiſſam cuius relaxatio non eſt in arbitrio alicuius iudicis: quia quilibet iudex tenetur ius ſuuꝫ reddere vnicuiqꝫ. ¶ Alio modo impeditur ex parte rei publice cuius poteſtate fungit ad cuius bonum pertinet ꝙ malefactores puniantur. Sed tñ ꝙtum ad hoc. Differt inter inferiores iudices et ſuppremum iudicem ſ. principem cui eſt plenarie poteſtas publica commiſſa. Iudex eñ inferior nō habet poteſtatē abſoluendi reum a pena contra leges a ſuperiori ſibi impoſitas. vnde ſup illud Io. xix. non haberes aduerſum me poteſtatē vllam. dicit Aug. talem deus dedit Pylato poteſtatē vt eſſet ſub ceſaris poteſtate ne ei omnino liberū eſſet accuſatum abſoluere. Sed princeps qui habet plenam poteſtatem in re publica ſi ille qui paſſus eſt iniuriam velit remittere poterit reum licite abſoluere ſi hoc publice vtilitati viderit non eſſe nocumentum. Si autem inordinate penam remitteret ⁊ cōmunitati noceret. cui expedit maleficia puniri. Et nocent etiā perſone cui illata eſt iniuria que recōpenſationem accipit per quandā reſtitutionē honoris in pena iniuriantis.

¶ Queſtio. cxlvi.

Hoſtienſis. Utrum iudex poſſit penam diminuere vel augere. Rn̄. ſm Hoſtien. li. v. rubri. i. de accuſa. inq. ⁊c. §. quis ſit effect⁹ reo cōuicto. imponi dꝫ pena ordinaria ⁊ certa ſi in iure inueniatur alias arbitrio ſuo cōmittitur pena. C. de vi pub. vel priua. l. ſeruos qui. in fi. ⁊ extra de tranſa. c. vlti. in ſumma niorē tamen ſemper declinare debet ſniam vt ibi. ¶ Uerum etiam vbi in modum accuſationis agitur poteſt iudex penā legis mitigare ex cauſa puta quando non ex propoſito ſed caſu precedēte culpa fuit commiſſa ita quod delinquens dolo caret: vel quia non habuit effectum iniuria. Etati etiam parcit vt pena mitior imponatur. parcitur etiā ſenectuti. Sꝫ ⁊ aliter punitur nobilis aliter plebei⁹ aliter liber aliter ſeruus. ¶ Sed ⁊ ex cauſa augeri poteſt pena puta quando multis craſſantibus: opus eſt exemplo. ⁊ hoc in ordinariis criminibus: in extraordinariis autem tunc dicetur pena diminui vel augeri cum iudex non ſeruat id quod in talibus ſeruari conſueuit. ¶ Puto tamē de mente vtriuſqꝫ iuris quod vbi quis criminaliter accuſat ⁊ confitetur ſe commiſiſſe delictum quod tunc poſſit iudex ex cauſa penā diminuere. niſi forte timore probationum cōfiteretur vel niſi immineat periculum eccleſie vel anime vbi vero iudex ex officio ſuo procedit nec imminet periculum ex hoc eccleſie vel anime poteſt penam ex cauſa diminuere vel augere. ¶ Iudices tamen noſtri temporis non ex cauſa legitima penas augent vel minuūt ſed in animarum ſuarum periculum delinquentib⁹ parcunt ⁊ iuſtitiam pro pecunia vendunt. ¶ Idē etiā Hoſt. extra de rapto. in glo. ſuper. c. in archiepatu dicit ꝙ licet iudicib⁹ ex cauſa vnam penam in alteram commutare: quando ſcandalum non imminet. ⁊ vbi procedit ex officio. ff. de his qui no. infa. qd ergo. §. pena grauior. Secus quando cauſa non ſubeſt vel qñ ab alio accuſatur quia tunc tenet nec mollior nec durior infligi debet: vt. C. ne ſan. bapt. iteretur. l. ii. in fi. pleruſqꝫ tamen cōtrariū fit de facto. hec Hoſt. vide de hac materia plura infra in titulo de penis. Pena. Hoſtienſis.

¶ Queſtio. cxlvii.

Quid cum quis commiſit crimen propter qḋ merito decapitādus eſſet. ⁊ mutatur in pecuniariā penam. Rn̄. ſm Hoſt. ibidem verſi. vnde autem. Non poteſt conqueri etiā ſi iudex velit habere quicquid poſſidet temporale. Nam ſicut legitur Iob. ii. pellem pro pelle ⁊ cuncta qui hꝫ homo dabit pro anima ſua. Quinimmo talis debet dare quicquid fuerit poſtulat⁹. Exo. xxi. dñm illius occident ꝙ ſi precium ei impoſitum fuerit. dabit pro anima ſua. quicquid fuerit poſtulatus. Hoſtienſis.

¶ Queſtio. cxlviii.

Quid de iudice qui duplicem habet autoritatem. Rn̄. ſm Inno. extra de preſcrip. in glo. ſuper. c. cum ex officii. qui duabus autoritatib⁹ poteſt procedere non cogitur alteram eligere. Sed ſi eligat valet electio. ⁊ illa autoritate vtetur. argu. extra de offi. dele. ſignificantibus. Item poſſet eligere qḋ in vna parte cauſe vteretur ordinaria. In alia delegata. extra de arbi. innotuit. Et hec ſunt vera vbi quis habet duas autoritates. ¶ Sed vbi credit ſe habere duas ⁊ non habet niſi ordinariā: quia facile accidere poteſt. extra de offi. lega. licet. Tunc videtur aliquibus quod lꝫ eligeret ⁊ proteſtaretur qḋ tantum propria autoritate vellet procedere. tamē proceſſus habitus cum tali errore valet quia certum eſt quod procedere volebat lꝫ non ordinaria autoritate ⁊ ita qḋ pricipale eſt tenet. ſ. proceſſus. ar. opti. ff. de iniu. l. eum. §. ſi iniuriam. immo plus credūt ꝙ ſi diceret. Ego volo procedere autoritate ordinaria predicta ratione. Et etiam quia predicta proteſtatio ſua cōtraria eſt facto ſuo vnde factū debet preualere. Alii dicunt contra. in vtroqꝫ predictorum caſuum. ſ. de errāte quia quod voluit non potuit. ⁊ ꝙ potuit noluit. extra de offi. dele. cum ſuper. Nec obſtat lex predicta ⁊ ratio qꝛ principalē eſt autoritas ex qua volebat procedere Innocētius. Opinio.

qui cum deficiat deficit ⁊ pceſſus.ſecus ſi erraret
in ſenſu legum vel indulgentia vel priuilegio:aut
hmõi.hec Inno.Eadem etiam ponit Hoſti.ibidẽ
in glo.⁊ hanc vltimam opinionẽ magis approbat.

¶ Queſtio.cxlix.

Utrum iudex in iudicando poſſit ferre ſniam
licite ɔtra veritatẽ quã nouit ⁊ hoc pꝑter ea
Thomas. que ſibi pponuntur.Rñ.ſm Tho.in ſum.arti.ij.
Iudex ſm dicẽdũ ꝙ iudex in iudicãdo magis dꝫ ſequi legiti-
allegata. ma documẽta per inſtrumẽta ⁊ teſtes ⁊ alia hmõi
quam id qð ipſe nouit tanꝙ priuata pſona.Ex hac
tamẽ priuata cognitione iuuari põt vt diſtrictius
diſcutiat pbationes inductas vt poſſit earum de-
fectum inueſtigare.Quod ſi eas nõ põt de iure re-
pellere dꝫ eas in iudicãdo ſeq.Concordat his Pe.
Sentẽtiarũ. in ſcrip.ſuper.iij.ſententiarũ.diſt.xxxvij.¶ Dicit etiã
Thomas. Tho.in ſum.q.lxiiij.arti.vj.arg.iij.Quod ſi aliqs
quem ſcit iudex innocentẽ falſis teſtibus cõuincitur
vt occidatur ſi iudex non põt inuenire occaſionẽ li
berandi innoxium dꝫ eum ad ſuperiorẽ remittere
iudicãdũ.Si aũt nec hoc põt:nec peccat ſm alle-
gata ferens ſniam.qꝛ non ipſe occidit eum:ſed illi
qui eum aſſerũt nocentẽ.Cum his etiam cõcordat
Raymund9 Pe.vbi.ſ.predicta etiam recitat Ray.li.j.ti.ix.de
iura.⁊ periu.§.xiij.quid de iudice.⁊ dicit ꝙ põt iu-
dicare ſm allegata.⁊ infra in fi.dicit ꝙ ſi aliqd in
hoc caſu cuꝫ dolore animi iudicaret ꝙ nõ auderet
eum propter hoc ɔdẽnare,ſed tñ iniũgeret ei peni-
tẽtiam aliquã ad cautelã.ne forte aliqd obmiſiſſet
de ɔtingentib9.Magis tñ ɔſulit qð cauſam alteri
Ulricus. deleget vel remittat ad ſupiorẽ.¶ Ulri.aũt li.vj.
trac.iiij.c.xxij.§.dico ergo.dicit ſic ꝙ ex quo iudex
ſcit negocij veritatẽ cum ſuis circũſtãtijs impoſſi
bile iudicat qum aliquã viã iuris inueniat qua li-
beret innoxiũ.niſi ſit ex imprudẽtia vel negligẽtia
iudicis.Poſito aũt quod nullã viam inueniat per
quam liberare eum poſſit nec accuſatorem nec te
ſtes põt emollire qð deſiſtãt a cauſa debet ptеſta-
ri ſe non habere ɔſcientiã ɔdẽnandi eum:qꝛ ſcit eũ
innocentẽ.Et hoc certis indicijs oſtẽdat pbabile.
ita qð cõitas non ſcãdalizetur ⁊ ſic abſoluat eum a
ſuo iudicio poteſtatẽ relinquẽs eis vt deferãt cau-
ſam ad ſuperiorẽ ſi voluerint:ſiue agatur de rebus
Gloſſa. ſiue de perſona.¶ Cõcordat etiã cum Ulri. Glo.
vvillielmi hic qui dicit qð etiam talis ad ſuperio-
riorem mittatur non videtur tutũ.Nec credo hoc
faciẽdũ eſſe.Sed potius deberet oĩa mala tolera-
re ꝙ innocentẽ ſcienter ad mortẽ vel etiam ad mu
tilationẽ ɔdẽnare vel etiam exponere ɔdemnãdũ.
Et dicit etiam ꝙ iudicẽ in hoc caſu cõdemnãtem
Nota. non auderet a peccato mortali excuſare.¶ Itẽ di-
cit ibi glo.ſic etiã credo ꝙ iudex inferior qui ſcit ve
ritatem non dꝫ ɔdemnare innocentẽ.etiã ſi preci-
piatur ei a ſuperiori iudice.Nec eſt cõtra ſniam la
tam a delegato ad mandatũ eius ꝙuis idem ordi-
narius ſciat illam eſſe iniuſtã niſi poſſit obtinere
ab eodem delegato vt ab hoc onere abſoluatur:quia
loquitur ibi de ciuilib9 cauſis ⁊ eccleſiaſticis.vbi
nullus ɔdẽnatur ad mortẽ ⁊ ideo non eſt ibi tantum
periculũ ſicut in caſu propoſito.

¶ Queſtio.cl.

Quid de miniſtris iudicũ qui exequuntur ſen-
Thomas. tentias eorum etiã contra innocẽtes. Rñd.
ſm Tho.in ſum.q.lxiiij.in fi.dicẽdum ꝙ miniſtri
iudicis cõdemnãtis innocentẽ ſi ſnia intolerabilẽ
errorem ɔtinet non dꝫ obedire:alias excuſarentur
carnifices q martyres occiderũt.Si aũt non conti
neat manifeſtã iniuſtitiã non peccat pceptum exe
quendo.qꝛ ipſe non hꝫ diſcutere ſuperioris ſniam.
nec ipſe occidit innocentẽ ſed iudex cui miniſteriũ

adhibet.¶ Sed Ulr.vbi.ſ.§.idẽ etiã dicunt ɔtra- Ulricus.
dicit.Nam dicit ꝙ in tali caſu miniſter potius dꝫ
obedire deo ꝙ hominib9.vnde non dꝫ exequi tunc
mandatũ iudicis cum illum ſcit innocentẽ.Idem
etiam dicit Ray.vbi.ſ.qñ.ſ.pro certo ſcit innocẽtẽ
Secus eſt ſi dubitat tũc enim excuſatur.pꝑter bonũ
obediẽtie.xj.q.iij.quid ergo.xxiij.q.j.quid culpatur.
idem de officialibus ⁊ ceteris ſubditis.vide.ſ.q.
proxima.in fine.

De conſeruatoribus.

Rubricella.

Per conſeruatores ɔſueuit romana curia
religioſis ⁊ alijs perſonis miſerabilib9
prouidere circa quorũ defenſionẽ inter-
dum iudices ordinarij inueniuntur.negli-
gentes immo ⁊ ipſos frequẽtius infeſtãtes.vnde
circa hoc.

¶ Queſtio.clj.

Quero primo.quid iuris ſit de hmõi ɔſerua- Inno.iiij.
toribus.Rñd.ſm decretum.Inno.iiij.extra de
offi.dele.ſtatuimus.cuius verba ſunt hec.Statui-
mus vt ɔſeruatores quos pleruꝙ ɔcedimus a ma
nifeſtis violentijs in iniurijs defendere poſſint.
quos eis cõmittimus defendẽdos:nec ad alia que
iudicialem indaginẽ exigunt ſuam valeãt extende Innocẽtius.
re poteſtatẽ.¶ Et vt dicit idem Inno.in glo.ſuper Cõſeruator.
idem.c.ɔſeruatores.aliqñ dãtur vt defendãt alios
contra raptores ⁊ pdones aliqñ dantur cõtra eos
qui aliquorum priuilegia infringũt.Aliqñ generali9
dantur.ſ.vt defendãt alios ab oĩbus iniurijs ⁊ of-
fenſis.Et in nullo predictorum caſuũ habẽt aliquam
indaginẽ ɔſeruatores niſi in hoc vt vocent eos qui
moleſtatores ⁊ iniuriatores dicuntur.Et ſi vocati ve
nerint interrogabuntur an pdictas moleſtias ⁊ iniu
rias irrogarũt.Et ſi de eis ɔfeſſi fuerit quaſi ɔtra
malefactores ⁊ iniuriatores pcedãt:vt hic.c.ſi vo
negent.Et cum negatione facta ſit res dubia non
pcedent.Et ſi pceſſerint non valet tanꝙ excedens
fines mãdati.ar.extra de reſcri.c.cum dilecta.niſi
forte a deo de facto vel de iure eorũ eſſet maleficiũ
notoriũ quod inficiationi non eſſet locus qꝛ tũc va
leret pceſſus contra tales.extra de coha.cle.⁊ mu.
tua.⁊.c.noſtra.ſic.ij.q.j.manifeſta.immo ⁊ anteꝙ
limitaretur videtur illud debere fieri.lxxxviij.di.deſo-
latis libertos.De iuriſditione eorũ.vide plenius Innocẽtius.
infra eo.ti.q.clvij.vtrũ cõſeruatores.¶ Itẽ no.ſm
Inno.ibidem qð iſti ɔſeruatores ⁊ alij quibus iu-
riſditio datur in certas pſonas vt qñ mandatur qð
contradictores compeſcãt per cenſurã eccleſiaſti-
cam ⁊ in ɔſimilib9 ſemper vocare debent illos qui
videntur deliqſſe:alias non tenet qð ſit cõtra eos.ij.
q.j.c.j.⁊.q.vj.prolatã.Niſi eſſet ſnia excõicationis
que forte tenet etiã non ſeruato ordine ſed tãꝙ in-
iuſta eſſet abſꝙ difficultate relaxãda immo pla-
tor ipſius puniend9 eſt.extra de ſent.excõi.c.ſacro
Sed nec ɔtra hos malefactores valet ſnia niſi ſint
manifeſti:vt hic.Si autem vocati fuerint ɔtuma-
ces tunc ɔſeruatores ⁊ alij ɔſimiles pro ɔtumacia
poſſunt pcedere contra eos.Sed ſi ferrent aliquã
ſniam vel excõionis vel aliam pro violẽtia vel alio
delicto non tenet niſi eſſet manifeſta vt hic vel niſi
prius ſniaretur quod eſſet manifeſta iniuria quia
tunc etiaꝫ ſi non eſſet manifeſta.tñ teneret ſnia ſi Recuſatio.
non appellatur ab ea.¶ Iſti etiam ɔſeruatores:vt
dicit Inno.ibidem recuſari non poſſunt.arg.extra Bernard9.
de appel.peruenit.⁊.c.cum ſit id.ibidem Ber. in
glo.eiuſdem decre.¶ Item dicit Inno.ibidem qð
procedere poſſunt cõſeruatores parte abſente per
contumaciam.

¶ Queſtio

¶ Queſtio.clij.

Alexan.iiij.

ITem quero quis poſſit eſſe ꝯſeruatoꝛ.et quid ſi intromittit ſe de alijs ꝙ de notoꝛijs.Reſp. ſm Alex.iiij.in quadã decr.publicata in curia que incipit.quia de ꝯſeruatoꝛibꝰ vbi ſtatuit qꝺ nullus exiſtat ꝯſeruatoꝛ.niſi epũs abbas ⁊ canonici cathedralium eccleſiarum maxime ſi perſonatum habent in illis.¶ Item ſtatuit ꝙ diuerſi ſibi mutuo non poſſint eſſe ꝯſeruatores.Item ſtatuit ꝙ non ſi aliquis cõſeruatoꝛ ſcienter intromittit ſe de alijs ꝙ de manifeſtis violẽtijs ⁊ iniurijs exercendo aliquam in his poteſtatem eoipſo per vnum annum ab officio ſit ſuſpenſus.pars autem que id ꝓcurauerit expenſas alteri parti propter hoc factas reſtituere teneatur.¶ Item ſtatuit ꝙ nulla eccleſiaſtica ſecularis ve perſona exceptis regibus ⁊ reginis ꝗtuꝫ ad regna ꝯſeruatoꝛẽ habeat:qui ſub ſua iuriſditione vel ipſius dñio ⁊ diſtrictu eccleſiaſtico vel tempoꝛali conſiſtat.Nam tales nullam habent poteſtatem.

¶ Queſtio.cliij.

Bernardꝰ.

QUid ſi reo negante maleficiũ ab eo eſſe perpetratum actoꝛ velit probare maleficiũ etiã eſſe notoꝛium.Rñ.ſm Ber.in gl.ibidem videtur quod ipſi conſeruatores de hoc cognoſcere debent alias inutile eſſet eoꝛum officiũ:quia quilibet hoc negaret.Sicut iudex põt cognoſcere an ſua ſit iuriſditio.ff.de iudi.

Innocẽtius.

¶ Inno.autem in glo.ibidẽ dicit ꝙ maleficiũ male probabitur notoꝛium per teſtes ſed per qualitatem facti.extra de tranſla.epi.c.quãto.¶ Item infra circa fi.dicit Inno.Dicunt quidam quod teſtes qui inducũtur ſuper notoꝛio debet dicere factum eſſe notoꝛium.Et ſi queratur quomodo ſcit poteſt rñderi:quia ego fui preſens et vidi quando publice in platea multis preſentibus fecit illud.immo plus videtur ꝙ etiã ſi dicat. Ego non vidi quando non fecit maleficium ſed vidi quando ductus fuit coꝛam iudice ⁊ interrogatꝰ de maleficio non negauit vel cõfeſſus fuit.ſ.quod ſic publice fecerit.Quidam dicunt idem ⁊ ſi coꝛã multis confitetur.¶ Item ſi dicit ego non vidi qñ fecit maleficiũ ſed vidi eum fugientem vel etiã latitãtem propter hoc ⁊ nullo modo ſe excuſantẽ nec ſuberat cauſa quare ſe non excuſaret vel qꝛ de hoc cum aliquibus trãſegit.ff.ex qui.cau.ma.iro.l.athletas.§.fi.⁊.l.ſeq.Et ſic eſt multa talia inuenire.Alij tamen contradicunt.

¶ Queſtio.cliiij.

Innocẽtius.

QUid ſi ille qui fecit maleficium bene cõfitetur illud ſed dicat illud non eſſe notoꝛium. Rñ.ſm Inno.in glo.ibidem in hoc caſu põt bene procedere contra eum conſeruatoꝛ quia licet dicat quod illud maleficium non fuit notoꝛiũ euidẽtia facti:eſt tamen notoꝛium per ꝯfeſſionem ſuam qꝛ pluribus modis fit aliquid notoꝛium per confeſſionem ſuam:vt extra de coha.cle.⁊ mul.c.noſtra. Itẽ ſm Ber.hic in glo.ꝗ dicat manifeſta iniuria ⁊ violenta habes.extra de ver.ſigni.c.ex parte dilecte.⁊ ſeq.vbi dicitur.Offenſam illam eſſe manifeſtam que vel per confeſſionẽ vel per probationẽ legitime nota fuerit:aut euidẽtia rei ꝗ nulla poſſit tergiuerſatione celari.De notoꝛio vide infra.q.proxi.⁊ infra li.iij.titu.xxx.de ſcãda.⁊ perple.in fi. ſcꝫ in rubricella de notoꝛio.

¶ Queſtio.clv.

Innocẽtius.

QUid ſi aliquis confiteatur factũ maleficiũ: ſed dicat ſe illud iure feciſſe.Rñ.ſm Inno. ibidem in glo.non intromittet ſe vlterius ꝯſeruatoꝛ:hoc tamen vt infra dicit:non ſemper eſt verum vnde dicit idem Inno.in glo.extra de coha.cleri.⁊ mu.ſuper.c.tua.§.illud factum.vel potius maleficium dicitur notoꝛium vt homicidiũ ⁊ adulteriũ. quod pluribꝰ eſt notum etiam ſi circũſtantie non ſint note que excuſant vel aggrauant maleficium. Et ita nõ eſt neceſſe ad hoc vt proceſſus notoꝛij locum habeat ꝙ ſit notum partibus.ſed qꝺ in veritate ſit notoꝛium ſcꝫ alijs.Quod ſi vellet dicere ꝙ oportet omnes circũſtãtias excuſantes maleficiũ eſſe notas ſequeretur qꝺ nullum maleficium poſſet eſſe notoꝛium qꝛ nullum eſt qꝺ non poſſit habere aliquam circunſtantiã excuſantẽ que poſſit excuſare maleficiuꝫ.vnde cum dicitur ꝙ notoꝛiũ eſt qñ non eſt inficiationi locus intelligitur nõ quod ipſum maleficiũ non poſſit excuſari:ſed qꝺ ipſum factum quidem dicitur maleficiũ non poteſt celari quin ſit factum ⁊ ſi ſit notoꝛium factum hꝫ locũ proceſſus ſine oꝛdine iudiciario imputatur etiam accuſato qui habet legitimas cauſas inficiationi ſi citatus non venit ⁊ proceditur ad inquirendum etiam de circũſtantijs non notoꝛijs hec Inno.vide de hoc infra.q.proxi.in fi.¶ Item ad predictã.q. rñdet idem Inno.infra ſuper.c.ſtatuimus.qꝺ in hoc caſu recipiet ꝓbationes vtriuſqꝫ partis.vide infra.q.iij.ſequen.

Notoꝛium.

¶ Queſtio.clvj.

SEd pone quod fert ſententiam excõmunicationis qꝛ aliam ferre non poteſt contra contumacem. Et poſtea conſtat eum eſſe iniuriatoꝛẽ ſed non manifeſtum.Nunquid in veritate eſt excõmunicatus.Rñ.ſm Inno.ibidem in glo.dicunt quidam ꝙ ſic lꝫ iniuſte quia iuriſditio ei datur ſuper omnes iniuriatores qualis eſt iſte:licet occultus.Alij dicunt contra vt prius dictum eſt.nam iuriſditionẽ non habent niſi de manifeſtis.hec vera intelligo de ꝯſeruatoꝛibꝰ.nam iudices eccleſiaſtici oꝛdinarij bene cognoſcerent etiam de occultis violentijs.

Innocẽtius.

¶ Queſtio.clvij.

Gloſſa.

UTrum cõſeruatores aliquam iuriſditionem habeãt ⁊ in quibus.Rñ.ſm Inno. ibidem in glo.licet cõſeruatores in occultis non habeant indaginem iuris vnde dicit decre.ad alia.ſ.non manifeſta que indaginem iuris.vnde ⁊c.In notoꝛijs tamen bene habent indaginem.arg.hic.quia committitur conſeruatoꝛibus iuriſditio in eis.ſ.in notoꝛijs.Ergo ⁊ omnia ſine quibus illa iuriſditio nõ poteſt explicari.ff.de iuriſdi.om.iud.l.ij. Concoꝛdat his Ber.in gl.ibidem.vbi dicit ꝙ limitata eſt iuriſditio iſtoꝛum conſeruatoꝝ ad manifeſtas iniurias ⁊ violentias tantum.Et addit Ber.ꝙ ſi cõſeruatores iſti non poſſunt iniuriam vel violentiã repellere per ſententiam eccleſie.imploꝛare debẽt brachiũ ſeculare ſicut ⁊ alij iudices.extra de offi. oꝛd.c.j.⁊.c.quoniam in plerisqꝫ.in fi.cum ſuis concoꝛdantijs.ad qꝺ poteſtas ſecularis tenetur alias propter illum.ſ.poteſtatẽ poteſt excõicare cuꝫ hoc ſit acceſſoꝛium ad officium cõſeruatoꝛis.xxiij.q.v. adminiſtratores.¶ Sequitur in Inno.ſed conſeruatoꝛ non poteſt venire ad puniẽdum aliquos de notoꝛijs maleficijs niſi eos citet ⁊ niſi citatos ⁊ cõtumaces puniat in expenſis.⁊ aliter extra de offi. dele.de cauſis.ff.ſi quis ius dicen.non obtemp.l.j. ¶ Item ſi maleficium eſt notoꝛium alijs ⁊ non iudici oportet quod ſuper hoc requirat probationes etiam cogat aliquando teſtes quibus intereſſe debent partes.ij.q.j.in primis.extra de teſti.c.ij.Itẽ in notoꝛijs aliquis oꝛdo neceſſarius eſt.extra de iureiur.ad noſtram.Item ſi ille qui fecit illud quod dicitur maleficium dicit quod illud non fuit maleficium ſed illud faciendo vſus eſt iure ſuo.videt quod in hoc caſu admittet ꝓbationes vtriuſqꝫ qꝛ

Bernardꝰ.

Innocẽtius.

aliter non poteſt explere iuriſditionem ſibi commiſſam. Item quia reus non actor offenſus parat viam iudici cognoſcēdi de his dum proponit exceptionē talem quando non debet procedi cōtra eum ⁊ ſepe quis habet beneficio alterius quod ex ſe habere non poteſt. C. de temp. in inte. reſti. l. pe. tende. hic autem ſatis videtur ꝙ non poteſt cōſeruator inquirere de maleficio ex officio ſuo: q̄z non eſt iſte modus ꝓcedendi in notorio. Niſi forte procederet ad inquirēdū an factum ſit notoriū. ¶ Et etiam in hoc caſu .ſ. ſi maleficiū eſt notoriū ſed nō malefactor: ſed per teſtes ꝓbatur de aliquo qui fecit maleficiū: ſed non probatur ꝙ ſit notoriū non nocebit ſibi talis ꝓbatio. Et hoc ideo quia nō pōt ꝯſeruator ꝓcedere niſi cōtra notorios qualis non eſt iſte: quia lʒ de occultis circumſtātijs poſſit inquirere cōſeruator que ſunt acceſſoria notorio non tamen poteſt inquirere de occulto facto vel de occul

Ordinarius tis perſonis que ſunt p̄ncipalia. ¶ De ordinario ſūt iudice vtrum per has ꝓbationes poſſit ꝓcedere contra talem. Idem Inno. extra de elect. in glo. ſuper. c. bone memorie magiſ. dicit ſic. Nota ꝙ ſic ſeruat totus mundus. Quod ꝯtingente maleficio notorio ſtatim inquirit iudex generaliter non contra certam perſonā ⁊ facta inquiſitione. vocat nominatos in inq̄ſitione de maleficio vt ſe defendāt. Item ⁊ nunc cum maleficiū ſit notorie factum: ſed quis illud fecerit ſit incertum iudex nullo vocato procedet ad inq̄ſitionē illius maleficij .ſ. per quos ſit factum. Et idem ſi certum ſit de aliquibꝰ perſonis ⁊ de aliq̄bus incertum. Salua tamen remanet defenſio illi: de quo dictū eſt in inquiſitione. extra de offi. ordina. c. j. vide ibi plura de hac materia.

Innocētius. ¶ Itē dicit Inno. in glo. vbi .ſ. ſ. ſuper. c. ſtatuimꝰ. in fi. quod ex eo. etiam apparet ꝙ conſeruatoꝝ iuriſditio aliquam cognitionē habet: q̄z ſnīa excōicationis ferri non poteſt ſine cauſe cognitione. ij. q. j. nemo. Expone ergo literam huiuſmodi decretē. ſic quia non habebit iudicialem indagationē ſupple in non notorijs. Item non habet iudicialē indaginem cum effectu quia ſuper ea non iudicat ſed tm̄ ſe inſtruit: vtrum iuſte poſſit excōicare. Item non habet iudicialē indaginē ex vi litere. Sed ex ꝯſenſu partium quia cum inculpabilis dicit. Ego feci vtens iure meo ⁊ hoc paratus ſum probare: q̄z aliter cum factum ſit notoriū excōicabitur a ꝯſeruatore. Tunc autem inculpās cōſentiet qđ recipiant eius ꝓbationes ⁊ ſic cōi ꝯſenſuꝰ ꝓrogatur iuriſditio: aut non ꝯſentit ꝙ recipiant eius ꝓbationes ſuper hoc ⁊ ſic iudex nō excōicabit cauſa nō cognita. extra de ſen. exc. ſacro. ¶ Item ex quo iuriſditionē

Reuocare ſnīam. hʒ. videtur qđ vſqꝫ ad annū poſſit reuocare ſnīam ſuam. extra de offi. dele. querenti. Item p̄dicta ratione videtur ꝙ ſi notorius offenſor excōicatus veniat infra annum. Et dicat cognoſcite de quantitate damni quia volo ſatiſfacere qđ de hoc cognoſcere debet ꝯſeruator per teſtes ⁊ alio modo ad ſui inſtructionē partibus p̄ſentibꝰ. Et ſi nollet actor ꝙ de hoc cognoſceret ꝯſeruator eum abſoluet hec oīa Inno. ¶ Queſtio. clviij.

Alexander. Q Uero etiam vtrum religioſi ſua p̄uilegia quibus ſe dicunt exemptos tenentur epīs oſtēdere. Rñd. ſm Alex. in quadā decre. publicata in curia que incipit. cū perſone religioſe vbi ſic ſtatuit. Quod illi de quorum exemptione non cōſtat vel qui non longo tempore fuerunt in poſſeſſione exemptionis ſeu libertatis tenētur illa priuilegia epīs ſaltem quo ad illos articulos ſuper quibꝰ qđ vel ꝯtrouerſia fuerit oſtēdere aliquibꝰ prudentibꝰ non ſuſpectis ab ipſo epō ad hoc deputatis. Qđ ſi non fecerint ⁊ epī ſua iuriſditione vſi fuerint contra tales. tunc ꝯſeruatores eoꝝ idē non poſſunt grauare propter hoc ipſos epōs. Et proceſſus ſi de facto contra eos ꝓcederent nullum robur haberēt.

De priuilegijs. Rubricella.

Q Uia de priuilegijs mētio habita eſt ⁊ q̄z priuilegiatis frequēter contra tenorem ſuorum priuilegioꝝ ſit iniuria ꝓpter qđ cis ꝯſeruatores vt predictum eſt deputātur inimo ⁊ ipſi frequentius ſuis priuilegijs abutitur. Ideo expediens iudicaui aliqua de hac materia breuiter annectenda.

¶ Queſtio. clix.

Hoſtienſis. P Rimo ergo quero quid ſit priuilegiū ⁊ vnde dicatur. Rñ. ſm Hoſt. li. v. rub. xxxiij. de priui. ⁊ exceſ. priui. §. j. ⁊ ij. priuilegium eſt priuatum

Priuilegiū. ſiue ſingulare ius contra cōe indultum. Nec enim eſt priuilegiū niſi aliquid indulgeat ſpeciale. nam ſemper debet aliq̄d ſpecialiter operari. extra. c. ti. in his. extra de ver. ſig. abbate. §. contra qđ fuerat plerūqꝫ tn̄ id qđ de iure cōi competit indulgetur ⁊ tamen non fruſtra: vt patebit infra. q. proxi. Dicitur autem priuilegiū quia priuatā legem tribuit vnde Hiero. priuilegia ſinguloꝝ legem cōem facere non poſſunt: vt. xxvj. q. ij. non exēplo. vnde qđ Romana eccleſia alicui ꝯcedit per ſpeciale priuilegiū abſurdum eſt autoritate propria vſurpare. extra. e. ſane. idē Gof. ¶ Queſtio. clx.

Hoſtienſis. A D quid ergo prodeſt cum aliquid per priuilegium ꝯceditur quod cōpetit iure cōi. Rñ. ſm Hoſt. li. v. rub. xxxiij. de priui. ⁊ exceſ. priui. §. j. quid ſit. Talia interdum ꝯceduntur: vt extra de iureiu. ⁊ ſi xpīs. §. fi. extra de ꝑcu. quia in cauſis tunc exponi debet. Indulgemus. i. indultum eſſe oſtendimus vel operatur ad hoc: quia magis ꝯſueuit timeri qđ ſpecialiter cauetur quam qđ generaliter indulgetur. nam ⁊ per bullas magis terrētur homines: lʒ ius cōe ꝯtineant ꝙ per iura ad hoc. xj. di. quis neſciat. Item quia plerīqꝫ ſciunt priuilegia talia qui ignorāt iura. Itē quia iura male obſeruant ⁊ ideo per p̄uilegia innouant ad hoc extra de treu. ⁊ pa. c. ij. ¶ Queſtio. clxj.

Hoſtienſis. Q Uot ſint ſpecies priuilegioꝝ. Rñ. ſm Hoſt. in rub. de pri. §. iij. quot ſint. Priuilegioꝝ qđdam eſt generale: aliud ſpeciale. Generale eſt qđ

Goffredus. corpori vel eccleſie ꝯceditur ſm Gof. Tu dic quod generale eſt qđ ꝯtinet in ſe plures articulos vel qđ pluribꝰ perſonis vel ratione plurium perſonarū: vel rerum conceditur: vt extra co. cum ⁊ plantare: vel quando per ipſum generalis poteſtas conceditur: vt extra de offi. lega. quod trāſlationem. Sed ⁊ poteſt dici aliqđ priuilegium generale ⁊ ſpeciale diuerſis reſpectibus ſicut mons pōt dici magnus ⁊ paruus diuerſis reſpectibꝰ. ¶ Horum aūt .ſ. generalium ⁊ ſpecialiū aliud eſt reale. aliud ſingulariter perſonale aliud cōiter perſonale aliud ſingulariter ⁊ cōiter corporale. Aliud tm̄ cōiter corpo

Reale. rale. ¶ Reale eſt: ꝙ eccleſie: dignitati: ciuitati: vel alicui loco: vel alicui aut aliq̄bꝰ ꝑſonis: occaſione loci ſeu cuiuſcūqꝫ rei ꝯcedit extra. e. cum olim eſſe

Perſonale. nuus. ⁊ c. ſeq. Et tale priuilegiū perpetuū eſt ⁊ rei adheret ⁊ ſic ſemꝑ durat: niſi forte res pereat vel deſtruatur ſic intellige. xxv. q. ij. c. j. ij. ⁊ iij. ⁊ per totum. ff. de cenſi. etatem. vel niſi in partem detrahatur per aliud ſequēs priuilegiū. extra de offi. ordi. duo ſimul vel in totūʒ reuocetur ex cauſa. xxv. q. ij. ita nos vel amittat. extra de ſtat. mona. recolētes. §. j ¶ Singulariter ꝑſonale pōt dici qđ alicui vel

Singularit̄ aliquibus perſonis certis ⁊ proprijs nominibꝰ expreſſis

ꝯceſſis perſonaliter ꝯceditur.extra de offi.leg.vo-
lētes.Et talē ꝑſonā illius cui ꝯceſſum eſt non egre
ditur etiā ſi obtētu dignitatis ꝯcedat.extra de vſu
pallij.ad hoc.in quo etiā caſu ſi aliā dignitatē adi-
piſcat priuilegio ꝯceſſo nō vtit.extra de poſtu.ꝓla.
bone.ij.§.fi.Tale etiā priuilegiū ad ſucceſſorē non
trāſfert niſi hoc exprimat ſicut fit.extra vt li.pen.
c.j.Talia eciā ad alios nō extēdunt niſi in caſu ſpi-
rituali fauore legati aplice ſedis aliud dicat extra
de offi.dele.qm̄.§.pe.ꝛ fi.ꝓbant ſupdicta extra de
inſti.cū veniſſent.ff.de re.iur.priuilegia. ¶ Cōiter
ꝑſonale voco qḋ certis ꝑſonis cōiter certis ex cau-
ſis ꝛ in certis articulis ꝯcedit ꝓprijs noib⁹ nō exp̄ſ-
ſis vt pōt poni exēplū i minorib⁹.xxv.ānis q̄ gaudēt
ꝑuilegio reſtitutiōis in itegrū.ff.de mino.l.j.ꝛ per
totū.Itē in abſentib⁹ cauſa reipublice.Et i mulie-
rib⁹ que ꝑuilegiate ſunt quo ad fideiuſſores ex be
neficio velleyani.ff.ꝛ.C.ad velle.per totū.Et alia
multa ſimilia exēpla inuenire poteris in corpore
vtriuſq; iuris. ¶ Singulr autē ꝛ cōiter corporale
eſt illud qḋ alicui vniuerſitati corpori vel collegio:
ſic ꝯcedit qḋ ꝗlibet ſingularis de illa vniuerſitate
pōt de tali priuilegio ſe iuuare.ſic extra de ſen.exc.
ꝯtigit.extra de fo.cōp.ſi diligēti.Cōiter ꝟo tm̄ cor
porale dicas illud ꝙ ſic cōpetit vniuerſitati qḋ no
mine ipſius pōt allegari priuilegiū ꝛ quo ipſa vni
uerſitas pōt ꝛ nō vniuerſitatis ipſius ſinguli ſe iu
uare ſic.xij.q.ij.qui manumittit. ¶ Ergo corpora-
lia priuilegia hic appellant ea que ꝯceſſa ſunt vni
uerſitatib⁹ corporis collegijs:puta clericis. Item
ꝑdicatorib⁹ ꝛ minorib⁹:vt extra de exceſ.ꝓla. ni-
mis iniqua.ꝛ.c.nimis praua.ꝛ extra eo.c.iij.ꝛ plu
rib⁹ alijs.Tale priuilegiū cū collegio perit:vt ſu-
pradictū eſt.e.q.ver.reale.Nec ꝯcedi pōt quouſq;
collegiū fit.extra de eccle.edi.ad audientiā.ij.Itē ex
ꝑdictis pꝫ ꝙ priuilegiorꝫ.Aliud ꝑpetuū aliud tꝑa
le.qḋ ꝑpetuū eſt ad ſucceſſorem trāſit.C.de decu.ne
q; dorotheū lib.x. ¶ Itē priuilegiorꝫ aliud limita-
tum aliud indeterīatū. Limitatū terminos ſuos
non trāſgredit lineas aūt ex quatuor ꝯſiderat.ſ.ex
ꝑſona ex cauſa ex loco ſiue re ꝛ ex tꝑe.xxix. di.c.j.ꝛ
ij. ¶ Indeterminatū aūt ſemꝑ ꝛ vbiq; locū hꝫ niſi
aliq̄d detrahat.extra.c.dilecti.ꝛ.c.antiq̄.§.ꝓuice.
Et breuiter que ꝛ qualia dicatur ſpecies.ex lectiōe
priuilegij:nec aliter apparebit:vt extra eo.porro.
ꝛ in pluribus alijs locis.

Corporalia.

Determi-
natum.

¶ Queſtio.clxij.

QUis poſſit priuilegiū ꝯcedere ꝛ cui.Rñ.ſm
Hoſt.§.iiij.q̄d poſſit.ꝛ ſeq. papa ꝛ imꝑator,
qui ſup ius ſunt.Nec aſtrigunt legib⁹ vnus tm̄ in
ſpiritualib⁹ alius in tēporalib⁹.regulariter ꝙuis
ꝛ caſualiter papa quo ad tēporalia poſſit priuile-
giuꝫ ꝯcedere ſꝫ imꝑator nunq̄ quo ad ſpiritualia.
¶ Pōt etiā ep̄s priuilegiū ꝯcedere extra de relig.
do.ꝯſtitutus.extra de cēſi.cū venerabilis.xvi.q.ij.
vias.extra eo.ti.cū olim.ij.R.j.dūmō hec faciat
de ſui capituli volūtate.extra de iurepatro.paſto-
ralis.ſm Goffre.extra de exceſ.ꝓla.ſicut vnire.
¶ Multofortꝰ patriarcha:extra de cleri.nō reſi.
in ecc.cū ad hoc. ¶ Et breuiter intelligi pōt quod
quicūq; pōt ꝯſtitutionē facere ꝛ q̄tenus ꝛ in quib⁹
pōt.Et priuilegiū ꝛ indulgētias dare pōt. ¶ Sꝫ ꝛ
maioritas dignitas ꝛ ꝑoritas tꝑis dāt priuilegiū.
¶ Quinimmo ꝛ ꝯſuetudo ꝑuilegiatā ſeu priuatā
legē inducit. ¶ Cōcedit aūt regulr ſubdito tm̄.i.ei
quē ꝯſtitutio ꝯcedēs arctare pōt i caſu tñ.etiā alij
ꝯcedit ſicut imperator ꝯcedit priuilegia eccleſijs.
¶ Ro.etiā ſm Ber.extra de cenſi.in glo.ſup.c.cū
inſtātia.Qḋ eccleſia Romana non ꝯſueuit aliquē
cōtra ſe priuilegiare.ar.C.de ſacroſan.ecc.iubem⁹

Hoſtienſis.

Concedens
priuilegiū.

Cōſuetudo.

Bernard⁹.

nullā.ꝛ ar.extra de ꝑſcri.cū ex officij.Hoc eſt ꝯtra
eos q̄ dicūt vel pori⁹ fingūt ſe habere ꝑuilegiū.qḋ
poſſint iudicare de reſcri.pape.ꝛ ꝙ abſq; eorꝫ exa-
minatione ꝛ approbatione nō ſit ſm ea ꝓcedēdū.

¶ Queſtio.clxiij.

QUis poſſit ꝑuilegiū interꝑtari.ꝛ q̄liter ſit
interꝑtādū.Rñ.ſm Hoſt.§.vj.q̄d operet.ſi
obſcurū ſit non pōt illud interꝑtari inferior illo q̄
ꝯceſſit qꝛ ei⁹ eſt interꝑtari cuius eſt ꝯdere ſeu ꝯce-
dere.ergo quouſq; ille rñderit:negociū ſuſpendet:
extra de ſen.excō.inter alia.extra de iudi.cū veniſ-
ſent.Inno.in glo.ſup idem.c.ſcilꝫ cum veniſſent.
Dꝫ aūt diligēter ꝯſiderari tenor ꝑuilegij.extra.c.
porro.ꝛ.c.recepimus.Et potius eſt intētioni priui
legij inſiſtēdū quā verbis.j.q.j.marchion.xxxviij.
di.ſedulo.ꝛ.ff.de legi.l.ſcire.extra de ꝟ.ſig.c.itelli
gētia.ꝛ.c.in his.Et tñ ſi fieri pōt latiſſime interꝑe-
tādū eſt:extra de dona.cū dilect⁹.ad fi.ff.de ꝯſtitu.
prin.l.bñficia.niſi ꝑiudicet iuri alieno qꝛ tūc redu
citur ad ius cōe ſi fieri pōt.extra de ꝯſue.cū dilect⁹
§.pe.ꝛ fi.Dūtñ aliq̄d operet alias eñ nō eſſet ꝑui-
legiū:vt ꝑdictū eſt.ā.ea.rubrice.l.q.j. ¶ Item dicit
Hoſti.infra.§ vij.qualiter amittat.ꝟ.q̄d ſi priuile
giū.qḋ ſm Gof.dici pōt qḋ vbi verba āmbigua ſunt
null⁹ pōt de ambiguo iudicare niſi qui dedit priui
legiū vt dictū eſt.Tñ ſi verba clara ſunt ꝛ indubi-
tata.tūc pōt aliud cognoſcere abſoluēdo.ſ.vel con
dēnādo.extra eo.ti.c.recepim⁹.qꝛ in incertis non
in certis locus eſt ꝯiecturis.ff.de ver.obli.l.ꝯtinu⁹
Tñ poſtea papa pōt ius ſuū ꝓſequi.extra de ſen.ꝛ
re iud.ſuborta.ad fi.Cōcordat etiā in his tñ Goff.
Inno.vbi.ā.ꝛ Ber.ibidē in glo.

Hoſtienſis.

Interꝑtatio

Hoſtienſis.
Goffredus.

¶ Queſtio.clxiiij.

QUaliter amittat priuilegiū.Rñ.ſm Hoſt.
§.vij.q̄lr amittat.Aliq̄n amittit vnico actu:
aliq̄n ſpacio decēnij:aliq̄n ſpacio.xxx.annorꝫ vl.xl.
aliq̄n tꝑe limitationis elapſo:aliq̄n per ſnlam cō-
tra priuilegiū.De his.v.caſib⁹ habes pleniſſime.
ā.li.j.ti.xv.de deci.q.xliij.itē q̄ro. ¶ Itē ſexto tollit
primū priuilegiū per ſcḋm faciens mētionē exp̄ſſam
de priore.extra de ꝑſcrip.veniēs.ſm Gof.Idē mo-
naldus ipſe tñ Hoſti.li.j.rub.iij.de reſcri.§.vij.qḋ
cui ꝑiudicet.dicit ꝙ ſibi videt ꝙ priuilegiū ſpāle
deroget generali.puta ſi aliq̄s ex priuilegio ꝑcipit
oēs decimas alicui⁹ parochie ꝛ aliq̄s de parochia
impetrat imunitatē.ar.ꝙ valet.extra de deci.a no
bis.Multas tñ diſtictiones ponit ibi de hac mate
ria. ¶ Sequit in rub.de priui.§.vij.vbi per⁹.Septi
mo tollitur per ꝯcedētis reuocationē.ar.ff.de iud.
iudiciū ſoluit.Qḋ tñ facere nō decet ſine cā.Ex cau
ſa tñ pōt ꝛ dꝫ fieri reuocatio puta qñ enormē leſio
nem incipit inferre alij.vñ ſi religioſis ꝯcedat pri
uilegiū de nō dādis decimis.ꝓpter nimiā paupꝑta
tem q̄ laborabāt demū in tm̄ ditent poſſeſſionib⁹
qḋ enormiter ledant parochie ꝛ ipſi etiā ſi decias
dēt de ſuis redditib⁹ poſſunt alias cōmode ſuſtēta
ri ceſſabit priuilegiū:tum ꝓpter ſcādalū:tū ꝓpter
enormē leſionē iuris parochialis.tū qꝛ cauſa ꝑui-
legij ceſſat.Sic itellige extra de deci.ſuggeſtū.ꝛ.c.
nuꝑ itē.Si q̄s nō ſeruat priuilegia ſuperioris ꝯceſſa
ſubditis ſuis etiā ipſi⁹ nō ſeruātis priuilegiū me-
rito decurſat.i.reuocat.extra.c.dilecti.itē reuocat
ſi ecclia ſit ſeruitorib⁹ deſtituta.No.tñ ꝙ ſi ſupior
ex certa ſciētia ꝯfirmauit indulgētiā inferioris nō
puto ꝙ poſtea ſine ꝯſenſu ſuperioris poſſit ipſam in
ferior reuocare.Jō imꝑator vel rex ꝑuilegiū ꝯceſſū
eccl'ie.ꝛ ꝑ dñm papā quē ꝯſtat ſupiorē eſſe oīb⁹ ex
certa ſciētia cōfirmatū nō poterit reuocare.xxv.q.
ij.ꝑuilegia.j.ꝛ.ij.ꝛ.l.ſeq. ¶ Octauo tollit ꝑ renū-
ciationē ꝓpriā ꝛ exp̄ſſam.extra de deci.nuꝑ qḋ in-

Amiſſio pri
uilegij.

Caſus.

telligas q̄tū ad ius tāgēs renūciātē tm̄.ſec⁹ ſi pa-
pā vł aliū tāgat.vn̄ nec clic⁹ pōt renūciare cuilibʒ
ꝑuilegio ſuo etiā ſi iurauerit:vt pʒ extra de fo.cōp.
Bernard⁹. ſi diligēti.Et vt dicit Ber.in glo.extra de reli.do.
ſup.c.cū dilect⁹ fili⁹.Abbas ſine ꝯſenſu ꝯuēt⁹ pui-
legio renūciare nō pōt.extra de arbitris.c.cūtꝑe.
Abuſus. ¶ Ultio amittit̄ ꝑ abuſuʒ qđ exponi pōt ꝑ nō vſuʒ
vł ꝑ ꝯtrariū vſū.puta aliq̄s ꝑuilegiat⁹ ē ne decias
det quolibet āno petunt̄ ab eo quolibet āno dat vł
exēpt⁹ ꝯuenit̄ ſepe ⁊ ſepi⁹ corā ordiario ⁊ ip̄e rn̄det
nec allegat aliq̄d ꝯ ꝑuilegio exēptiōis vł allegat ⁊
nō oſtēdit.Certe huic merito dici pōt.Priuilegiū
meret̄ amittere q꞉ ꝑmiſſa tibi abuſus es ꝑtāte.xj.
q.iij.ꝑuilegiū.neceſſe eſt tn̄ qđ ꝑſcriptio.xxx.ānoꝝ
ꝯtra ꝑuilegiū ſit ꝯpleta.extra.e.ſi de terra.Immo
vł ꝑ.xl.ānoꝝ.extra.e.accedētib⁹.de hoc dic vt ꝑdi
cta.q.xiij.decimis.ver.ſi in fauorē eccleſiarū.

¶ Queſtio.clxv.

Sed q̄d cū aliq̄s allegat ꝑuilegiū ⁊ oſtēdit.ſʒ
is cui oſtēdit̄ nō acq̄eſcit q꞉ forte potētior eſt
Hoſtienſis. Rn̄.ſm̄ Hoſt.ibidē ꝟ.ſʒ q̄d ſi.Certe nō pōt nec dʒ
ei īputari violētia.ff.cōmo.ad eos.Non obſtāte ſi
dicat̄ ꝙ nō fuit vſus ⁊ qđ ꝯtrariū factū eſt.Quō ei
vtit̄ ꝑuilegio niſi allegādo ⁊ de ip̄o fidē faciēdo cer
te ꝯ cetero mihi īputādū nō erat.niſi forte ſn̄ia fer
ret̄ ꝯtra me:⁊ nō appellarē.extra de ſn̄ia ⁊ re iudi.
ſuborta.Sʒ tu qui ꝯtrauenis temeritate ꝓpria pu
niendus es:vt extra eo.dilecti.

¶ Queſtio.clxvj.

Hoſtienſis. Utrū exēpt⁹ ſi delinq̄t ab alio puniri poſſit q̄
a papa.Rn̄d.ſm̄ Hoſt.ibidē ver.ſi exēptus.
talr̄ dixit.quot exēpt⁹ ſi delīq̄t notorie puniri pōt ꝑ
ordiariū.ſi occulte a ſolo papa punit̄.¶ Johānes
dixit ꝙ ſi deliquāt circa rē ī q̄ ꝑuilegiat⁹ eſt nō pōt
puniri niſi ꝑ papā.puta ſi male ſe hʒ ī offō vel dila
pidat bona monaſterij.Sʒ ſi delīq̄t circa rē nō exē
ptā:alijs nō exēpt̄ ꝑiudiciū īferēdo tūc puniri pōt
Exemptus. ꝑ ordiariū.extra.e.tuaꝝ.Sʒ ꝯtra eſt eadē decreta.
tuaꝝ.§.verū.¶ Un̄ ꝑdictis reprobat̄ ibidē ſubiū
git ſibi dici pōt īdiſtīcte qđ exēpti puniri nō pn̄t.ꝑ
īferiorē papa.xvj.q.j.frater nr̄.Et expſſuʒ vr̄.extra
de ſup.neg.ꝓla.ſicut nobis.§.ſi.ibi mādām⁹ q̄ten⁹
niſi a iuriſditōe tua exēpte ſint eccl'ie ſuꝑdicte ꝑdi
ctos exceſſ⁹ ſtudeas rōnabilr̄ emēdare.Ergo a cō
trario ſi exēpte ſunt nō lʒ emēdare:ſʒ poti⁹ eſt hoc
ſūmo pōtifici nūciādū ſicut expſſū habet̄ extra de
ſtat.mo.in ſingulis.§.ordinet̄.⁊ c.ea q̄.§.hec eadē.
Contraria. ¶ Cōtraria aūt iura q̄ dicūt ꝙ ordiari⁹ punit eos
ſic itelligi pn̄t qđ hoc ſit autoritate ꝑncipis ⁊ ī cer
tis caſib⁹.Et ſm̄ hoc oēs alie opiniōes caſſant̄.Sʒ
ne videar tātoꝝ doctoꝝ ſn̄ias vno ꝟbo tollere velle.
diſtīgue ſic.aut in ꝑuilegio exēptōis hoc expſſe cō
tinet̄.qđ q̄tūcūq; delīq̄t a nemie citra ſedē aplicā
iudicet̄ vel puniat̄ vel alia q̄cūq; ſn̄ia ꝟba.Idē ex-
pſſe inuētia ⁊ tūc ſtādū eſt ꝑuilegio ſicut ſonat.ex-
tra.e.ti.c.porro.Aut ī ꝑuilegio h̄ nō ꝯtinet̄ expſſe ⁊
tūc puniri pōt niſi ſpecialis dignitas tueat̄ tales.
Diſtinctio Jo.lecto. ¶ Sʒ ⁊ hoc pōt diſtīgui q꞉ ⁊ ſi hoc ſpālr̄ ī ꝑuilegio
nō teneat̄ ſʒ ſimplr̄ eximit̄.puta q꞉ dr̄ in priuilegio
qđ cēſuʒ ꝑſtat ad iudiciū ꝑcepte libertat̄:vt extra
e.ti.c.recepim⁹.In caſu iſto aut delīq̄t ī re vł circa
rē ꝑuilegiatā nō ꝑiudicādo alij aut ꝑiudicādo.Itē
aut notorie aut occulte.¶ Si exēpt⁹ delīq̄t circa rē
ꝑuilegiatā ſine ꝑiudicio ꝑuato alteri⁹ referēdū eſt
pape.Et ſic loq̄t̄ extra de ſta.mo.ea q̄.§.hec eadē.⁊
ſi.ſta.¶ Si aūt alij ꝑiudicat ⁊ palā ſiue notorie de-
līq̄t corrigi pōt ꝙ male facit ꝑ cēſurā eccl'iaſticā:
vt extra.e.patētib⁹.⁊ c.tuaꝝ.§.verū.Ergo ꝑ excōi-
cationē ſuſpēſionē officij ⁊ bn̄ficij vt ibi dicit.⁊ pʒ
extra de ꝟb.ſig.q̄rēti.q̄d ꝑ cēſurā.Nō tn̄ ꝑ depoſi-
tionē vel bn̄ficij priuationē vt in dicta decre.ea q̄.
§.hec eadē.¶ Si ꝟo occulte delīq̄t ſiue manifeſte
nō tn̄ notorie hoc delictū citra ſedē aplicā nec exa-
minari poterit nec puniri.Et ſic intellige.xvj.q.j.
frater nr̄.niſi forte teneat capellas nō exēptas rōne
q̄rū teneat̄ ire ad ſynodū vel aliq̄d aliud facere q꞉
tūc puniri poſſet quo ad ipſas capellas ſi nō face-
ret qđ deberet.extra.e.ex ore.§.ſi.ſm̄ hāc diſtictio-
nem iura ſaluant̄ ⁊ diuerſe opiniōes ad ꝯcordiā re
ducunt̄.Et ꝯpꝓbāt̄ hec ī decre.dn̄i Innocētij q̄rti.
Innocētius. extra.e.ti.c.volētes.hec Ho.¶ Addit etiā Inno.in
eadē dec.ꝙ exēpti q̄ntacūq; gaudeāt libertate:ni
hilomin⁹ tn̄ rōne delicti ſiue ꝯtract⁹ aut rei de q̄ cō
tra ip̄os agit̄ rite pn̄t corā locoꝝ ordinarijs ꝯueni
ri ⁊ ſic illi quo ad hoc ſuā ī ipſos iuriſdictionē pn̄t
ꝓut ius exigit exercere.⁊ hoc niſi ī loco exēpto cō-
miſſuʒ ſit delictū vł ꝯtract⁹ init⁹ aut res litigioſa.
Nec vbi habēt domiciliū pn̄t ꝯueniri ſi alibi deli-
Bernard⁹. quāt vł ꝯtrahāt vł res ip̄a ꝯſiſtat.¶ Scḋʒ gl.Ber.
qđ dr̄ h̄ de loco exēpto itelligi dʒ tā de monaſterio
q̄ de cimiterio ⁊ domib⁹ monaſterij ⁊ ꝯ atrijs ⁊ de
ortj̄ ⁊ areis q̄ ſūt iuxta eccl'iā.ar.xvj.q.j.neceſſaria
Innocētius. ⁊ c.nulla.⁊.xvij.q.iiij.diffiniuit.¶ No.etiā qđ idē
Inno.iiij.⁊ plures alij ſūmi pōtifices ꝑ ſpālia ꝑui
legia ꝯceſſerūt q̄buſdā religioſis vt hec ꝯſtō volē-
tes ad eos nō extēdat̄ ī ꝑiudiciū alicui⁹ ꝯceſſe liber
Delegato. tatis:vt ꝑdicatorib⁹ minorib⁹ ⁊ ciſtercienſib⁹.Dele-
gato aūt aplice ſedis a latere miſſo dixit Johānes
ꝙ nō pōt iudicare de exēpt̄ q̄ imediate ſubſūt dn̄o
pape ⁊ ꝙ meli⁹ facit ſi abſtineat.Sʒ Ber.extra de
offi.le.ī gl.ſup.c.qđ trāſlationē.dicit ſic.ego credo
ꝙ pōt cognoſcere ꝯ cauſis q̄ ꝯtra ip̄os mouēt̄:q꞉ ꝑ
ꝑuilegia illa eximūt̄ ſolū a iuriſditōe epoꝝ:ſʒ nō
pape vel legatoꝝ ei⁹ ⁊ ſic vident̄ de facto ſuari q꞉
papa eoꝝ iudicia ſibi ſpālr̄ nō reſeruauit.Sec⁹ tn̄
eſt vt dicit idē Ber.e.ti.de offi.le.ī gl.ſup.c.de illis
legat̄ q̄ rōne eccl'iarū vł dignitatū ſuarū offm̄ hn̄t
legatiōis vt archiep̄s Cātuar̄.⁊ ſiles.¶ De ꝑuile
gijs etiā quorūdā religioſoꝝ habebit̄ īfra li.iij.ti.
xxxiij.de ſenten.excōi.in rubricel.de interdic.

De aduocatis. Rubricella.

Sequit̄ videre de aduocat̄.vbi p̄rio q̄ro.

¶ Queſtio.clxvij.

Raymund⁹ Quę ſint in aduocatis attēdēda.Et
ſpālr̄ q̄s poſſit eſſe aduocat⁹.Rn̄.
ſm̄ Ray.ī ti.de rapto.§.xxxix.circa aduocatos.In
Aduocatus. iudicio ale ſunt q̄tuor principalr̄ circa aduocatos
attēdēda.ſ.ꝑſona:cauſa:mod⁹ aduocādi:⁊ ſalariū.
¶ Perſona vt nō ſit heretic⁹ vel excōicat⁹ vł paga
nus.iij.q.j.c.j.extra de here.ver.gētis.de pe.diſt.j.
nemo vł ī foro.vbi etiā habes ꝙ peccat iudex ⁊ pu
niri dʒ q̄ ſciēter tales admittit.¶ Itē qđ nō ſit mo
nach⁹ vel regularis vł alia religioſa ꝑſona.Tales
eīn peccāt aduocādo:niſi ꝓ monaſterio de māda-
to ꝑlati ſui hic faciāt.xvj.q.j.monachi.ij.extra de
poſtu.ex parte.¶ Itē ꝙ nō ſit cleric⁹ in ſacris ordi
nibus ꝯſtitut⁹ vel etiā in minorib⁹ dumtn̄ ſit bene
ficiatus.Talib⁹ eīn ꝓhibita eſt aduocatio.corā iu
dice ſeculari niſi in cauſa ꝓpria vel ꝓ eccl'ia ſua vł
ꝓ ꝯiūctis aut miſerabilib⁹ ꝑſonis q̄ ꝓpas cāas ad-
miniſtrare nō pn̄t.extra de poſtu.clerici.⁊ c.cū ſa-
Clericus. cerdotis.¶ Sʒ an corā eccl'iaſtico iudice pn̄t clici
aduocare.Dicūt q̄dā ꝙ ſic.ar.a ꝯtrario ſenſu illi⁹
decre.clerici.vbi dicit̄ quod corā ſeculari iudice in
negocijs ſecularib⁹ aduocati fieri non ꝑſumāt.Et
ego ſat̄ admitto niſi de ꝯſilio vellit ceſſare.Except̄
ep̄is ⁊ etiam ſacerdotib⁹ quibus videtur ſimplici-
ter īterdictū

ter interdictū niſi in p̄dictis caſib⁹.ſ.in ꝓpria cauſa vel eccl'ie ſue vel ꝑ ꝯiūctis aut miſerabilib⁹ pſonis: vt.xv.q.v.deniq̄.lxxxvii diſt.perlatū. Et expſſi⁹ in illa decre. Cū ſacerdotis. intelligo etiā in caſib⁹ p̄dictis ꝯceſſis ꝙ per hoc diuinū officiū cui tenentur intereſſe nō īpediaſ.ar.diſt.xci.cleric⁹. ¶ Itē
Aſſeſſor. nō dꝫ eſſe iudex vel aſſeſſor in cauſa illa ī qua vult eſſe aduocat⁹:q2 duo officia in eadē cauſa ꝓhibit⁹ eſt exercere. iiii.q.iiii.c.i.⁊.ii. Lex vt dicit glo.hic reddit cauſam hmōi ſic.ne dū ad vtrūq̄ feſtinat: neutrū bene peragat. ⁊ infra. Nec enī credēdū eſt facile duab⁹ neceſſarijs reb⁹ vnū ſufficere. ¶ Sūt ⁊ alie pſone ꝓhibite q̄s heres.iii.q.vii.§.tria. Sed ille p̄notate ſpeciali⁹ ꝑtinent ad iudiciū aīe. Illas tñ pſonas ꝓhibitas explicat hic glo.ꝑ verſus dicēs.
Uerſus. Non cuicūq̄ daſ vt poſtulet imo vetaſ. Addictus pene:als ſeru⁹:ſurd⁹ puer actor harene. Luminibus caſſus mulier muliebria paſſus. Addict⁹ pene eſt q̄ capitali crimīe vel calūnia publici iudicij dānaſ:vt dꝛ in illo.§.tria. Puer ītellige vſq̄ ad.xvii. annos. Actor harene eſt q̄ ꝓ pecunia pugnat cū beſtia dentata. hec in glo. Itē cleric⁹ nō aſſumat cauſaꝫ ꝓ extraneis ꝯtra eccleſiā a qua obtinet bñficiū Cōtra quā ſi aduocat⁹ vel ꝓcurator eſſe p̄ſumit tāq̄ ingrat⁹ pōt:maxie ſi cleric⁹ ſit eiuſdē eccl'ie beneficio hmōi ſpoliari. extra de poſtulādo. cū ſacer
Hoſtienſis. dotis.§.cleric⁹. Satis cū ſup̄dictis ꝯcordat Hoſti.
Ulricus. li.i.rubꝛi.xxxvii.de poſtulādo. Cōcordat etiā Ulri. oībus p̄dictis Ulri.lib.vi.tracta.iii.c.xiii.§.ſi ſr et ſequentib⁹. Dicit etiā Inno.extra de poſtu.in glo. ſuꝑ vlti.c.ꝙ ſi q̄s als habeat bñficiū de eccleſia: ſꝫ nō ſit cleric⁹:vel ſi ſit laycus ꝙ dꝫ priuare bñficio ſi cōtra eccleſiā aduocet.

¶ Queſtio.clxviii.

Sed q̄ntum ad vltimū caſuꝫ:nūq̄d reputabiſ ep̄s extrane⁹ reſpectu capl'i aut capl'm reſpectu ep̄i:aut vn⁹ de canonicis reſpectu ep̄i vel capl'i
Gloſſa. R̄ñ.ſm glo.hic cū pene ſint reſtringēde ⁊ ampliāde.credo ꝙ nō. Ex hoc qñ nō litigaſ de iure ꝙ iſti vel illi habēt inq̄ntū ſunt canonici:vel ep̄s illi⁹ eccleſie. Sec⁹ forte ſi vnus de canonicis ageret cōtra capl'm vel ep̄m petēdo aliq̄d iure hr̄ditario.⁊ ali⁹ canonic⁹ eius eſſet ꝓcurator in cauſa illa vel aduocatus pro eo.

¶ Queſtio.clxix.

Quid ſi cleric⁹ bñficiatus eſt in diuerſis eccleſiis:nūq̄d pōt p̄ſtare patrociniū vni ꝯtra
Bernard⁹. aliā. R̄ñ.ſm Ber.extra de poſtulando.in glo.ſup c.vlti.vbi dicit ꝙ nō videſ ꝙ poſſit:ſed in hoc caſu neutrā iuuet vel offendat:vt ī hoc.c.⁊.xiii.q.v.deniq̄.ſꝫ Inn.ibidē in glo.dicit ꝯtra. ¶ Addit Ber. ꝙ ſi eſſet p̄lat⁹ in vna eccleſia videſ ꝙ rōne p̄lationis poſſet cōtra aliā p̄ſtare. Et idē dicit Innocen. ¶ Addit etiā Inn.ibidē ꝙ ſi neceſſario officio fungatur vt tutor patrociniū p̄ſtare pōt.ff.de poſtulā. pretor.⁊.l.vlti. Itē ⁊ pro p̄ori eccleſia pōt agere contra ſcḋam.argumē.extra de iureiuran.tua.⁊.c.intellecto.

¶ Queſtio.clxx.

Quādo iudex ex officio ſuo teneaſ aduocatū
Hoſtienſis. dare vel nō. R̄ñ.ſm Hoſti.ibidē dicendū ꝙ aliqñ poſtulat q̄s etiā inuitus.ait eñ p̄tor. Si non habēt aduocatū ego dabo.ff.de poſtul.l.i.§.ait pretor.qḋ ītelligiſ de his q̄ ipm habere nō pñt vl' ꝓpt paupertatē:vel ꝓpter potentiā aduerſe partis.ff.de offi.ꝓcōſu non q̄cunq̄.§.ſi. Si ergo iudex hoc alicui p̄cipiat ⁊ ſubiect⁹ ſine cauſa deneget ſuū patrociniū p̄ſtare caret foro.i.pōt ei ꝑ iudicē interdici: ita ꝙ in ꝑpetuū nō aduocabit.C.eo.ti.ꝓuidendū.
Azo. ¶ Dixit tñ Azo ꝙ obedire teneſ ita demum ſi ſibi cōpetēs ſalariū ꝯſtituaſ pro facūdia ſua. Nō cōcedo hoc tñ moderamīe adhibito circa clericos ſaltem ꝙ nō diues eſt is cui daſ.ſed ꝑ potētiā aduerſarij ipm habere nō pōt ꝯſtituaſ ei ſalariū tēporale. Si aūt pauꝑ eſt gratis aduocet ⁊ a deo expectet remunerationē. his aūt q̄ als poſſunt habere non puto aduocatū dandū ꝑ iudicē ſed ipſi ꝑ ſe ⁊ ſuam pecuniā ſi maluerint q̄rant. ff.de rebus eoꝝ q̄ ſub tu.ſunt.l.magis puto.§.in primis ergo.

¶ Queſtio.clxxi.

Cuiuſmodi cauſam poſſit ſibi aduocat⁹ aſſumere:⁊ q̄d ſi ſciēter aſſumit cauſam iniuſtā.
R̄ñ.ſm Ray.ibidē. aduocat⁹ nō aſſumat cauſam iniuſtā vel deſperatā.⁊ ſi ſuſceperit ab initio ignoranter:⁊ ſi in ꝓceſſu iudicij cognoſcit cauſam talē dꝫ eā relinq̄re.C.de iudi.rem nō nouā. Et idē ſtatuit Grego.decim⁹ in ꝯcilio Lugd̄.in ti.de poſtulādo.c.ꝓperādū. Dicit etiā Tho.in ſum.q.lxxi.arti. Raymund⁹
iii.ꝙ ſi aduocat⁹ ſcienter defendit cauſam iniuſtā abſq̄ dubio grauiter peccat:q2 illicitum eſt alicui cooperari ad malū faciēdū:ſiue ꝯſulēdo:ſiue adiuuando:ſiue qualitercūq̄ ꝯſentiēdo. Ro.i. Digni ſunt morte.nō ſolū q̄ faciūt ⁊c. ¶ Ad reſtitutionē etiā teneſ eꝛ⁹ dāni qḋ ꝯtra iuſtitiā ꝑ eius auxilium altera pars incurrit. Si aūt ignorāter iniuſtā cauſam defendit putās eſſe iuſtā excuſaſ ſm modum quo ignorātia excuſari poteſt. ¶ Si vo in p̄ncipio credit cauſaꝫ iuſtā eſſe ⁊ poſtea ī ꝓceſſu appareat eā eſſe iniuſtā nō dꝫ eā ꝓdere:vt ſcꝫ aliā partē iuuet vel ſecreta ſue cauſe alteri parti reuelet. Pōt tñ ⁊ dꝫ cauſam deſerere:vel eū cui⁹ cauſaꝫ agit ad cedendū inducere:ſiue ad cōponendū ſine aduerſarij dāno. Hec oīa Tho. ¶ Nota etiā qḋ Gregori⁹ decim⁹ vbi.ſ. inter alia hoc quoq̄ ſtatuit aduocātes in foro eccl'iaſtico debēt ſingulis annis iurare ꝙ nō foueāt niſi cauſam iuſtam. Et idem de procuratoribus. Gregori⁹.x. Thomas. Cauſa iuſta

¶ Queſtio.clxxii.

Qualis ſit debitus modus aduocādi. R̄ñ.ſm Ray.ibidē. Modus debit⁹ eſt vt nō ꝓducat falſa inſtr̄a:nec teſtes falſos vel corruptos:nec mētiatur:nec falſas leges:nec als iuris vel facti ꝓbationes inducat:nec dilationes non neceſſarias in grauamen partiū q̄rat. Itē ꝙ fideliter inq̄ntū iuſtitia ꝑmittit cauſam ſui cliētuli foueat nihil de contingētib⁹ obmittēdo.iii.q.vii.§.ſi q̄s aūt ex li.⁊ ar. extra de teſtib⁹.intimauit. C.de iudi.ꝓperādū.§. illo ꝓculdubio.iiii.q.iiii.c.i.⁊.ii. Itē non ꝓcaciter vel dicēdo ꝯuicia vel vociferādo aduocet:q2 ꝑ hoc impediſ ꝓceſſus iuſtitie.dicēte ꝓpheta Eſa.xxxii. Erit cultus iuſtitie ſilētiū. ⁊ Salomon ꝓuer.xxii. contra tales dicit. Ejice deriſorē. Et exibit cum eo iurgiū.v.q.iiii. in loco.iii.q.vii. Si q̄s adeo ꝓcax fuerit. Idē dicit Tho.in ſumma.arti.iii.argu.iii. Nō aduocato defendēti cauſaꝫ iuſtā licitū eſt prudenter occultare ea q̄bus impediri poſſet ꝓceſſus eius. Non aūt licet ei aliqua falſitate vti.vide.ſ. q.proxima. Modus aduocandi.

¶ Queſtio.clxxiii.

Quale ſalarium poſſit exigere vel recipere. R̄ñ.ſm Ray.ibidē.ſalariū moderatū petat ſiue ab initio cū facit pactū ſiue ex poſtfacto ſi ab initio nō fuerit determinatū q̄ntū eſſet. Attēdiſ aūt hic moderamē ſalarij circa quatuor. Primum eſt q̄ntitas cauſe. Scḋꝫ labor aduocationis. Tertiū ſcientia facūdia ⁊ honeſtas aduocantis. Quartū ꝯſuetudo regionis. iuxta hoꝝ q̄tuor ꝯſiderationē vel maius vel minus poteſt ⁊ dꝫ taxari.iii.q.vii.§. apud vrbē.⁊ ar.xii.q.ii.vulterane.⁊.c.ꝯceſſo.extra de p̄ben.de multa.ver.circa ſublimes ⁊ literatas Raymund⁹ Salariū aduocati.

pſonas ꝛc. Ille em̄ gradu ceteros antecedit quē la
boꝛ prolixioꝛ ꝛ ſtipendia lōgioꝛa fecerint anteire.
diſt. lxj. miramur. Et facit op. arg. ad hoc. ff. de va
rijs ꝛ extraoꝛ. cog. l. j. §. honoꝛaria. Concoꝛdat his
Thomas. Tho. arti. iiij. idem Ulri. ¶ Gregorius th̄ decim⁹
Ulricus. in. c. vbi. ſ. pcipit Ne aliq̄s aduocat⁹ in quacunq̄
cauſa vltra. xx. libꝛas turoñ. pcuratoꝛ vo vltra. xij.
libꝛas turoñ. recipere pſumāt noīe ſalarij vel etiā
ſub coloꝛe palmarij. i. victoꝛie. Et ſi q̄d vltra predi
ctam ſummā receperint nequaq̄ dñium illi⁹ acq̄
rēt ſʒ ad reſtitutionem tenent. nec eis aliq̄d de hoc
remitti pōt in fraudē hmōi ꝯſtitutionis. ꝛ nihilo
min⁹ aduocat⁹ huius ꝯſtōnis trāſgreſſoꝛ ab aduo
cationis officio triēnio ſuſpēdat. pcuratoꝛ vo ex
tunc ſibi ſciat cuiuſlibet pcurationis in iudicio li
Raymund⁹ cētiā denegatā. ¶ Seq̄tur in Ray. caueat aūt ante
oīa aduocat⁹ ne petat emolumētū ſiue ſalariū cū
graui dāno litigatoris. iij. q. vij. §. arcent. ¶ Itē ex
quo cauſa eſt incepta nullū faciat pactū cum liti
gatoꝛe quē in ꝓpriā recepit fidē: q2 poſſet occaſio
eſſe magni piculi. iij. q. vij. §. ppterea nō licet. Nā
Gloſſa. ſm glo. hic q̄ſi videret cauſam in periculo tunc co
geret clientulū ſuū inire pactū cū eo ꝛ dare ei ſala
rium ad debitū. Idē Ulri. ¶ Hoc etiā intrepide
teneas q̄ adhibitis circūſtātijs ſupdictis licite pōt
Aduocatus. ꝛ ſine peccato aduocat⁹ petere ſalariū. vñ Augu.
Nō licet iudici vēdere iuſtū iudiciū ꝛ ſi licet aduo
cato vēdere iuſtū iudicium ꝛ iuriſcōſulto rectum
cōſiliū. xj. q. iij. nō licet. Dign⁹ eſt operari⁹ merce
de ſua. Luce. x. Nec tenet aliq̄s ſuis ſtipēdijs mili
Hoſtienſis. tare. j. Coꝛinth. ix. idē Ulri. Tho. ꝛ Hoſti. vbi. ſ. qd̄
aūt dicit Augu. q̄ iuriſcōſulto licet vēdere rectum
ꝯſiliū. intellige q̄ñ laboꝛat in voluēdo libꝛos ꝛ ſtu
dendo: ꝛ reſpiciēdo acta: ꝛ diſputādo foꝛte cū alijs
peritis. alſ ſi ſine laboꝛe poſſet reſpōdere. credo q̄
nihil deberet recipere: imo q̄ gratis accepit a deo
gratis dare. Idē Ulri. ꝛ Hoſt. in rubꝛi. de peni. ꝛ re.
ſub. §. qd̄ de aduocatis. ver. ſed ꝛ pauperi. dicit hic
nō intelligo q̄ñ petēs ꝯſiliū diues eſt: q2 ꝛ ſi nō la
boꝛat mō: laboꝛauit tñ ſtudēdo ꝛ addiſcēdo: ergo
pōt exigere ſalariū cōpetēs: vt in. c. nō licet. ꝛ. xiiij.
q. v. nō ſane. ¶ Itē no. ſm Hoſt. in rubꝛi. de poſtu
lando. §. ij. q̄s poſtulare. ver. ꝛ illud qd̄ nō licet pa
ciſci cū aduocato de certa pte litis ſcʒ quota. puta
decima vel cēteſima: alſ interdicit ꝯ et foꝛis ꝛ etiā
remouend⁹ eſt a cōione alioꝝ patrocinatoꝝ. C. de
poſtul. l. ſi q̄ aduocatoꝝ. Sed de quota licet dū mo
do nō excedat ꝯſtitutā ſummā ſcʒ cētū aureos ſm
Centum au- leges: ſed ſm Grego. xiij. viginti libꝛas. ¶ Itē ad
reos. dit Hoſti. ibidē circa fi. Si incertū pactū eſt de ſa
lario pōt aduocat⁹ imploꝛare officiū iudicis vt pro
modo facūdie ꝛ ſciētie iuxta ꝯſuetudinē foꝛi ꝛ pro
quātitate negocij ſeu qualitate ſalariū reddat: dū
modo non excedat legitimū modū. ff. de var. ꝛ ex
traoꝛdi. cog. l. j. §. in honoꝛarijs.

¶ Queſtio. clxxiiij.

Utrū aduocat⁹ teneat pſtare patrocinium cau
Raymund⁹ ſe pauperū. R̄ñ. ſm Ray. ibidem dicit q̄ pro
miſerabilib⁹ pſonis que ꝓpter defectū aduocati
nō poſſunt ꝯducere amittūt cauſas ꝛ grauant in
iuſte: intelligo q̄ teneat aduocare ꝛ de ſua ſciētia
elemoſynā dare. xj. q. iij. paup. vbi ſic dr̄ paup dum
Patrocina- nō hʒ qd̄ offerat audiri ꝯtēnit ſed etiā cōtra veri
ri paupib⁹. tatē opprimit cito violat auro iuſtitia: nullāq̄ re⁹
ptimeſcit culpā quā redimere nūmis eſtimat. idē
Thomas. Ulri. ꝛ Hoſti. ¶ Sʒ Tho. in ſumma arti. j. pfecti⁹
hoc determiat dicēs qd̄ cū pſtare patrocinium cauſe
pauperū ad opus mīe ptineat. Idē eſt hic dicēdū
qd̄ ꝛ de alijs operib⁹ mīe dr̄. Null⁹ em̄ ſufficit oīb⁹
Auguſtinus indigētib⁹ mīe opē impēdere. Et ideo ſicut Aug.
dicit in pꝛimo de doctri. xpiana. Cū oīb⁹ pdeſſe nō
poſſis his potiſſime ꝯſulēdū eſt q̄ p locoꝝ ꝛ tēpoꝝ
vel quarūlibet reꝝ oppoꝛtunitatib⁹ ꝯſtricti⁹ tibi q̄ſi
quadā foꝛte iūgunt. Dicit aūt p locoꝝ oppoꝛtuni
tatib⁹: q2 nō tenet hō p mūdū q̄rere indigētes q̄b⁹
ſubueniat ſʒ ſufficit ſi eis q̄ ſibi occurrūt mīe op⁹
impēdit. vñ dr̄ Exo. xxiij. Si occurreris boui ini
mici tui aut aſino errāti reduc eū. Addit aūt ꝛ tē
poꝛū: q2 nō tenet hō future neceſſitati alteri⁹ pui
dere ſed ſufficit ſi in pſenti neceſſitate ſuccurrat.
vnde dr̄. j. Io. iij. Qui viderit fratrē ſuū neceſſitatē
patiētē ꝛ clauſerit viſcera ſua ab eo ꝛc. Subdit aūt
vel quarūlibet reꝝ: q2 hō ſibi ꝯiunctis quacūq̄
neceſſitudine: maxie dʒ curā impēdere. ſm illud
j. Thymo. v. Si q̄s ſuoꝝ ꝛ maxie domeſticoꝝ curā j. Thymo. v.
nō hʒ fidē negauit. ¶ Quib⁹ tñ ꝯcurrētib⁹ ꝯſiderā
dū reſtat vtrū aliq̄s tātā patiat neceſſitatē q̄ nō in
ꝓmptu appareat. q̄ñ ei poſſit aliter ſubueniri. et
in tali caſu tenet ei op⁹ mīe īpēdere. Si aūt appa
reat q̄ñ ei aliter ſubueniri poſſit vel p ſeipm vel
per aliā pſonā magis ꝯiūctā: aut maioꝛē facultatē
habentē nō tenet ex neceſſitate indigēti ſubuenire
ita q̄ nō faciēdo peccet q̄uis ſi ſubueniret in tali
neceſſitate laudabilr̄ faciat. vñ aduocat⁹ nō tenet
ſemp cauſe pauperū pꝛocinū pſtare ſʒ ſolis ꝯcur
rētib⁹ ꝯditionib⁹ pdictis. alioq̄n oporteret eū oīa
alia negocia pretermittere ꝛ ſolis cauſis pauperū
iuuādis intendere. ¶ Et idē dicendū eſt de medi
co q̄tum ad curationē pauperū. de quo etiā ſubiū
git hic Ray. q̄ tenet gratis de medicina ſua curā
ꝛ ꝯſiliū īpēdere pauperi lāguido. vñ Symach⁹ pa
pa nō eſt grādis dr̄a vtrū letū. i. moꝛtē iferas vel
admittas. i. iferri patiaris. Moꝛtē em̄ lāguentib⁹
pbat infligere q̄ hāc cū poſſit excludere nō exclu
dit. lxxxiij. di. in pn. Nota ibidem in glo. plura q̄ñ
ſcʒ medic⁹ etiam diuites teneat curare. ſed intelli
ge ſm Tho. vt. ſ. de aduocato.

¶ Queſtio. clxxv.

In q̄bus caſibus teneat aduocat⁹ ad reſtitu
tionē. R̄ñ. ſm Ray. ibidē ad reſtōnem tenet Raymund⁹
oīm que aliq̄ ꝯtra quos pſtabat patrocinū ꝓpter
ipſius pertinaciā iniuſte amiſerūt. tenet etiā illis
q̄bus pſtitit auxiliū ſi ꝓpter ſuā infidelitatem vel
negligētiā vel imprudentiā amiſerūt cauſam. idē
Hoſt. in rubꝛi. de peni. ꝛ remiſ. vbi. ſ. Glo. dicit de
imprudētia hoc intelligo q̄ñ iactabat ſe prudentē
alſ nō. ¶ Itē vt dicit Hoſti. ibidē. Si aduocat⁹ p Hoſtienſis.
cauillationē ſuā abſtulit aduerſario bonā cauſam Aduocatus.
vel ipſum grauauit in aliquo petēdo dilationē ſu
perfluā: vel allegādo falſo ꝯtra ꝯſcientiā: vel faciē
do ponere duplicē vel cauilloſam: vel per inſtru
ctionē falſi teſtis: vel q2 induxit clientulū ſuum ad
negādū veritatē tenet inſolidū quo ad verū inter
eſſe. ¶ Gregoꝛi⁹ etiā decim⁹ in ꝯſtitutione ſupra Gregoꝛi⁹. x.
dicta ſtatuit q̄ aduocat⁹ id qd̄ iniqua aduocatiōe
vel ꝯſilio recepit tenet duplū reſtituere. Et nihilo
minus de dānis tenet leſis ſatiſfacere. Et idē ſta
tuit de pcuratoꝛe. Seq̄tur in Ray. tenet etiā ſi ex
toꝛſit ſalariū, vnde nō debuit extoꝛq̄re: vel ſi vltra
quā debuit hēre extoꝛſit. alſ ſi abſq̄ fraude ꝛ dolo
ipſius aliqua eſſent ei ſpōte oblata a ſuo clientulo
ſi accipiat nō dico eū teneri ad reſtōnem. Et idem
dico de iuriſcōſulto. xiiij. q. v. non ſane. in fi. ꝛ. q. vj.
ſi res. Et pōt adduci ad hoc p ſilē q̄ habes. ſ. e. ti.
q. cxiij. vtrū iudices. Satis etiā ꝯcoꝛdat Hoſti. cū
predictis: vt patet. ſ. q̄ōne. clxxiij. quale ſalarium.
¶ Item dicit Hoſti. vbi. ſ. q̄ ſi aduocatus in cul
pa fuit pro tāto q̄ nō fuit idoneus ad aduocandū
vt religioſi in caſu nō cōceſſo vel in ſacris ꝯſtituti
tenet reſtituere. Et addit. tñ in hoc caſu non credo

ſi alſ

ſi alſ aduocat⁹ diligenter ſuū officiū exeqtur niſi in culpa ſit amiſſionis cauſe ꝙ debeat reſtitutio fieri illi a quo recepit. ſed alſ eſt ei iniungendū vt illud expendat ad pias cauſas.

℄ Queſtio.clxxvi.

QUero etiam quare nō eſt peccatū aduocato cōmittere ſe diſcrimini inuādo vnū in preiudiciū alteri⁹ qñ dubitat verū clientulus ſu⁹ dicat ei verū de meritis cauſe. cū dicat Ambro. ꝛ ſi non pōt alteri ſubueniri niſi alter ledaꝛ cōmodius eſt neutrū iuuari ꝙ grauari alterū. xiiij.q.v. denicꝫ. Cū etiā q̄ ſubdit⁹ nō ſcit illius de quo dubitat vtrū iuſtū moueat bellū nō debeat cōmittere ſe diſcrimini inuādo eū. R̄ñ. ſm glo. hic aliud eſt in bello aliud in foro cauſarū. In bello em̄ virib⁹ nituntur bellātes nō iure: ſed in cauſis iure nituntꝛ litigantes ꝛ ſub iudice qui cauſam examinat.

In dubijs cauſis.
Gloſſa.

De teſtibus. Rubꝛicella.

POſtꝙ dictū eſt de iudicib⁹ ꝛ aduocatis cōſequēs eſt vt etiam de teſtibus aliqua ſubijciantꝛ ad inſtructionē confeſſorum ꝗuis hec materia magis ſpectet ad forum contentioſum.

℄ Queſtio.clxxvij.

Goffredus.

QUero ergo primo q̄s poſſit eſſe teſtis. R̄ñ. ſm Gof.lib.ij.ti.xx. de teſtibus ꝛ atteſtationibus. Teſtes eſſe poſſunt q̄ nō ꝓhibentꝛ in teſtib⁹ autem.vij. potiſſime ꝯſiderāda occurrūt. vñ ꝟſus Conditio: ſexus: etas: diſcretio: fama. Et fortuna: fides: in teſtibus iſta requires. ℄ Conditio: qꝛ ſeru⁹ a teſtimonio repelliꝛ. ſeruata tñ diſtinctione. C.e. ti.l. ſi ꝟo dicaꝛ. Aliqñ tñ admittiꝛ vt deficiētibus alijs ꝓbationib⁹ ſed cū tormētis tunc admittitur vel ſi qraꝛ de facto ipſi⁹ ſerui: nō tñ pro dño nec cōtra dñm: vt.iiij.q.iij.§.in crimiali.ver.itē ſi ſeru⁹.

Teſtis.
Femina.

℄ Sexus: qꝛ femina nō admittiꝛ i cauſa crimiali: vt.xxxiij.q.v.mulierē. In ciuilib⁹ aūt admittiꝛ: vt xv.q.iij.§.ex eo. In crimialib⁹ ꝟo mulieres admittuntꝛ ad teſtimoniū cū ciuiliter agiꝛ de crimie etiā cōtra clericos: vt extra eo.ti.qm̄ tam literis. addit Hoſti.ea.rubri.§.ij.ver.ſexus. ꝙ ſm leges nō admittiꝛ mulier in teſtamētis: vt inſti.de teſtamētis §.teſtis. Inno. etiā extra de verbo.ſig.in glo. ſup.c. forus.dicit ꝙ femina in cauſis crimialib⁹ in teſtamētis teſtis eſſe nō pōt: vt in dicto.§.ꝛ.xxxiij.q.v. mulierē. Idem Ber.in glo. ibidē. Idem etiā dicit glo.xv.q.iij.ſup.§.ex eo. vide de hoc.ſ.e.ti.q.ciiij. qualiter ꝯficiaꝛ.

Hoſtienſis.
Etas.

℄ Etas: qꝛ minor.xiiij.annis nō admittiꝛ in ciuilib⁹: vt.iiij.q.iij.c.j. In criminalib⁹ aūt minor.xx. vt ibidē.§.item in criminali. ver.itē in teſtimoniū. Diſcretio: qꝛ non admittiꝛ furioſus ꝛ mentecaptus. Fama: vt extra eo.teſtimoniū. Nam ſi vita bona defuerit fide carebit. extra de ver.ſig.forus.in fi. ℄ Fortuna ſcꝫ vtrū ſit locuples vel egen⁹: vt.iiij.q.iij.§.item in criminali. in ver.ſi teſtes. ℄ Fides: qꝛ infidelis cōtra fidelē nō admittitur: vt.ij.q.vij.ſi heretic⁹.xxiiij.q.iiij.ipſa pietas. ℄ Ideo aūt dixi ſeptē potiſſime qꝛ ꝛ alia cōſiderāda ſunt ſcꝫ an ſit odioſus ex crimine vt in auꝛ.e.ti. §.ſi ꝟo odioſi. ℄ Itē nō admittiꝛ q̄s ad teſtimonium in cauſa ſua principalr vel ſcdario: vt.C.de teſtibus.l.olbus. vnde vēditor in cauſa rei vēdite nō admittiꝛ pro emptore: quia propria venditoris cauſa videtur. Necꝫ debitor in cauſa pignoris pro creditore: vt.ff.de appel.l.ab executore. §.alio cōdēnato. Fallit hoc in legatarijs ꝛ fideicōmiſſarijs qui ferūt teſtimoniū in cauſa teſtamēti cū agiꝛ de hereditate nō de legatis ꝛ fideicōmiſſis. ℄ Item fallit in collegijs ꝛ corporib⁹ quoꝝ aliq̄ in cauſis vniuerſitatū ferre teſtimoniū poſſunt.xiiij.q.ij.ſuper prudētia. extra eo.ti. inſup.ꝛ.c.cū nūci⁹. et hoc ideo: qꝛ cauſe vniuerſitatū nō ſunt ſinguloꝝ ꝛ ſi cōmode ꝯtingat ſingulos: vt.xij.q.ij. q̄s manumittiꝛ.

Fallencie.
Collegium.

℄ Itē obſcuri ꝛ ignoti nō admittuntꝛ vel admittūtur cū tormētis ſeu verberib⁹ inferēdis a iudice ſi adminiſtrator ſit: vt in auꝛ.eo.ti.§.ſancim⁹. Item executores negocioꝝ vt extra eo.ti. inſup. Itē non admittiꝛ q̄s in cauſa cōi: qꝛ cauſa cōis duoꝝ vtriuſꝙ eſt: vt arg.ff.de ritu nup.l.illud. Et idē dico in ſocio criminis ꝛ participe: vt.iiij.q.iij.§.itē in criminali.in verſi.itē liberi. extra eo.titu.veniēs. nec obſtat extra eo.ti.qm̄. Nā illud ſpāle eſt in cauſa denūciatiōis. vel ibi admittuntꝛ ſocij criminis ad ꝓſumptionē: vt extra de adulte.ſignificaſti. Nam ꝛ iudex recuſari poteſt in cauſa conſilii cū litigatore: vt extra de iudic.cauſam. Crediꝛ tñ ſociis criminū i exceptis: vt.lxxix.di.ſi q̄s pecunia.vi.q.j.ſi q̄s cū militib⁹.xv.q.iij.nemini. extra de ꝯfeſſis.c.j.

Ignoti.

℄ Itē generalr parētes ꝛ filij in infinitū cōtra ſe teſtimoniū nō ferūt: vt.C.eo.ti.l.parētes. Itē ꝛ pro ſe teſtimoniū nō ferūt. Gnaliter em̄ verū eſt ꝙ pr filio ꝛ fili⁹ patri ydoneus teſtis nō eſt: vt.iiij.q.iij. §.itē in criminali.in ver.itē teſtis. ff.eo.ti.l.teſtis. Idē etiā de matre. ℄ Cauſalr tñ admittūꝛ ad teſtimoniū pater ꝛ mater pro filio ſcꝫ cū queriꝛ de etate vl̄ de natiuitate. extra q̄ fil.ſint legi.c.trāſmiſſe. ꝛ.c.per tuas. Itē vbi agiꝛ de impedimēto matrimonij ratione ꝯſanguinitatis vel affinitatis: vt extra eo.titu.quotiēs. Ceterū ſi agaꝛ an matrimoniū ſit cōtractū vel nō tunc admittiꝛ: vt.ff.de teſta.l.q̄ teſtamēto.§.per cōtrariū. Itē pater ꝛ fili⁹. Item duo fratres i eodē teſtamēto teſtes eſſe poſſunt: vt.iiij. q.iij.§.itē in criminali.in ver.itē pater. ℄ Quedā tñ ꝑſone ſunt q̄ aduerſus ꝯiūctos ſuos teſtimoniū dicere non cogunꝛ: vt in eodē.§. in ver.item.l.iuꝛ.

Parentes.
Liberi.

℄ Itē de domo actoris vel accuſatoris teſtes produci nō debēt. Suſpectū eſt enim in ea re domeſticum teſtimoniū: vt.iij.q.v.per totum.iiij.q.iij.§. item in criminali. ver.item.ꝛ iure ciuili. ℄ Item omnes qui ſuſpecti ſunt in iudicando ſuſpecti ſunt ꝛ in teſtificando: qꝛ teſtes abſꝙ infamia ꝛ ſuſpitione eſſe debent: vt.ij.q.vij.teſtes. Hoſti.tñ dicit ꝯtra ſcꝫ ꝙ multa repellunt iudicē q̄ nō repellerēt teſtē. hi tñ oēs q̄ repelli poſſunt de iure admittendi ſunt: ſi is cōtra quē ꝓducunꝛ eoꝝ in teſtimonio i alio iudicio vſus fuerit: niſi inimicicias poſtmodū exortas docuerit: vel aliq̄d aliud legitimū poſt emergēs ſeu corruptionē: vt.iiij.q.iij.§.itē in criminali. in ver.item ſi q̄s teſtib⁹.ꝛ.C.eo.ti.l.ſi q̄s teſtib⁹. idē Hoſti.ver.eſt tñ notādū. ℄ Nota etiā ſm Ber.ꝛ Hoſt. extra de reb⁹ eccle.nō alie.in glo. ſup.c.ſi q̄s ꝑſbyteroꝝ. qꝺ teſtis q̄ ſubſcribit ſciēter noīe ꝓprio ſibi ꝑiudicat: nec pōt poſtea reclamare Sec⁹ ſi ſubſcribit noīe alieno: qꝛ per hoc nō intelligiꝛ cōſentire. De hoc etiā extra de his que fiunt a prela.ſine ꝯſen.cap.in glo.ſup.c.quāto. ℄ Ex hoc collige ꝙ nō fit ꝑiudiciū alicui ſi aliq̄d ſit eo ꝑſente ꝛ nō ꝯtradicēte niſi aliqꝺ ſignū det ꝯſenſus ſui. ℄ Addit Hoſti.§.vbi.ꝫ.repelluntꝛ ꝙ qui ꝓcurator fuit in principali vel aduocat⁹ nō pōt eſſe teſtis in cauſa appellatiōis: vt dicit Inno.qrt⁹ extra eo.ti. fraternita. R.j. Itē de domo iudicis nec teſtis nec accuſator ꝓduciꝛ.iiij.q.iiij.c.ſi. ℄ Item repelluntꝛ domeſtici generalr iure ciuili.iij.q.v.per totū. Dicuntur aūt domeſtici coloni aſcriptitij filij ſerui ꝛ mercēnarij ꝛ hi q̄ de familia ſunt alicui⁹. extra eo. titu.in lr̄is.ꝛ in glo. Ber.ibidē. ℄ De vxore etiā dicit Hoſt. ꝙ repellēda eſt qꝛ nemo de domo ꝓpria teſtē pōt ꝓducere. ff.eo.ti.l.penul. Alij tñ cōtra qꝛ

Bernard⁹.
Hoſtienſis.
Vxor.

ſpāliter nō habeť. ¶ Nota etiā φ ſicut per teſtes ꝛ
per inſtr̄a aliq̄ ꝓbanť: ita ꝛ ſcriptura librorꝫ anti-
quorꝫ faciat fidē: vt extra de ꝓbationib⁹. cū cauſaꝫ.
ꝛ ſm̄ Her. in glo. ibidē. ꝛ extra de ꝑſcrip. ad audiē-
tiam. Item ſi reperiať ſcriptura in aliqua colūna
vel lapide et ſtať. xxiiij. q. ij. ſane. ij. Hec ōia talia
faciūt plenā fidē. ſed illa tm̄ q̄ ſub cuſtodia publi-
ca remanēt ꝛ fideli. Alia aūt adminiculū ꝑſtant.

¶ Queſtio. clxxviij.

Quotus numer⁹ teſtiū reqrať. R̄ń. ſm̄ Hoſt.
ꝛ Gof. ibidē duo teſtes ad min⁹ ſunt neceſ-
ſarij: vt. ff. eo. ti. l. verius. ꝛ. iiij. q. ij. §. itē in crimi-
nali. in ver. item. ver. in plurib⁹ tm̄ cauſis reqritur
maior numer⁹ teſtiū. Nā in depoſitione cardina-
liū epōꝝ reqrunť. lxxij. teſtes. Si ꝑſbyter ſit. xliiij.
Si dyacon⁹ ſit. xxvj. Si ſubdyacon⁹ vel inferior ad
min⁹. vij. vt. ij. q. v. ꝑſul. ꝛ. c. nulla. Itē in teſtamētis
ſm̄ leges reqrunť. vij. teſtes rogati. que tm̄ leges
videnť correcte. extra de teſtamētis cū eſſet. ꝛ. c. re-
latū. Et hoc q̄dam intelligūt in foro eccleſiaſtico
ſec⁹ in ſeculari. Itē exigunť. v. teſtes in codicillis:
vt. C. de codicillis. l. vlti. in fi. Et ſilr̄. v. in donatiōe
cauſa mortis: vt. C. de dona. cau. mor. l. vlti. Itē. v.
reqrunť teſtes in ꝯfeſſione creditoris dicētis ſibi
pecuniā ſolutā ꝛ debēt eſſe rogati vt in teſtamētis
Unus teſtis vt C. e. auť. rogati. ¶ Unus aūt teſtis in cauſa nō
ſufficit: vt in. §. itē in criminali. in ver. vni⁹ ꝓo. vn⁹
Goffredus. tm̄ teſtis facit ꝑſumptionē. ¶ Itē ſm̄ Gof. crediť
vni⁹ teſtimonio in oīb⁹ his in q̄b⁹ alteri ꝑiudiciū
nō inferť: puta ſi dubiteť de baptiſmo alicui⁹: vel
an eccleſia ſit ꝯſecrata: vt de ꝯſecra. di. iiij. ꝑuulos.
et. c. cū itaq̄. Cōcordat ꝑdictis Ray. li. iij. ti. xxiij.
de numero teſtiū in numero. Idē Hoſti. §. quot⁹.
Hoſtienſis. ver. item in his. ¶ Addit Hoſti. ibidē φ ſtať etiā
teſtimonio vni⁹ vbi de ꝯſenſu partiū ita ꝯuenit: cū
ꝛ teſtimonio aduerſarij ſtari poſſit. C. de fideicō-
miſſis. l. vlti. Itē q̄ñ q̄riť vtrū aliq̄s ſit emēdat⁹ de
crimine ſtať teſtimonio ſacerdotis: vt extra eo. ti.
teſtimoniū. Cū cm̄ ſecreto ꝯfiteať aliter ꝓbari nō
pōt. Item prima denūciatio caritatiua eadē rōne
ꝓ vnū tm̄ ꝓbať: qꝛ nec aliť pōt: vt extra eo. ti. in ol.

¶ Queſtio. clxxix.

Testis quo-tiens. Quotiēs teſtes ꝓduci poſſint. R̄ń. ſm̄ Hoſt.
§. vij. ꝛ quotiens. ꝛ rubri. viij. de dilationib⁹.
Hoſtienſis. §. iiij. et q̄b⁹. ver. videť tm̄. tres ꝓductiones tm̄ fie-
ri poſſunt infra vnā dilationē in cauſis eccleſiaſti-
cis vel ciuilib⁹. ſꝫ quarta nō ꝯcediť niſi iuret φ nō
didicerit teſtificata. q̄nta nullo modo. extra eo. tit.
in cauſis. Et hoc intelligas ſi in prima ꝓductione
ſcḋa ꝛ tertia ꝓducit aliquē teſtē: vel ſi impeditus
fuiſſet in prima ſcḋa ꝛ tertia ꝓbato impedimento
ſine aliquo ſacro dabiť ſcḋa dilatio ſicut ꝛ cētesi-
ma vel milleſima ſm̄ dñꝫ meū ſcꝫ Innocētiū q̄rtū
ſic intellige extra eo. titu. vlti. ¶ Nota etiam ſm̄
Gof. φ quatuor ſunt q̄ tollūt copiā ꝓbādi per te-
ſtes ſcꝫ publicatio atteſtationū. Renūciatio teſtiū
ſeu concluſio. Quarta ꝓductio ꝛ numer⁹ teſtium
effrenatus.

¶ Queſtio. clxxx.

Quare cōtra quaſdā perſonas vt cōtra epōs
ꝛ maiores ꝑſonas vt ꝑdictū eſt reqriť maior
Thomas. numer⁹ teſtiū q̄ꝫ ꝯtra alios ſimplices hoīes. R̄ń.
ſm̄ Tho. in ſumma. arti. ij. arg. iij. dicendū φ ma-
gna multitudo teſtiū reqriť ſpālr̄ ꝯtra epōs ꝑſby-
teros dyacones ꝛ clericos rōne eccleſie ꝓpter eius
dignitatē. Et hoc triplici rōne. Primo qꝛ in ea ta-
les inſtitui debēt quorꝫ ſanctitati plus crediť q̄ꝫ in-
iuſtis teſtib⁹. Scḋo qꝛ hoīes q̄ habēt de alijs iudi-
care ſepe ꝓpt iuſtitiā multos aduerſarios habēt
vnde nō eſt paſſim credēdū teſtib⁹ contra eos niſi
magna multitudo ꝯueniat. Tertio qꝛ ex ꝯdēnatio-
ne alicui⁹ eorꝫ derogareť in opinione hoīm digni-
tati illi⁹ eccleſie ꝛ autoritati qḋ eſt periculoſi⁹ q̄ꝫ in
ea tolerare aliquē peccatorē niſi valde publicū et
manifeſtū de quo graue ſcādalū oriretur.

¶ Queſtio. clxxxj.

Quid iurare debeāt teſtes ꝛ qualr̄ ꝛ an remit-
ti poſſit iuramētū. R̄ń. ſm̄ Hoſti. in rubri. Hoſtienſis.
de teſtib⁹. §. iiij. quid debeat. Iurare debenť tactis Iuramentū
ſacroſanctis euāgelijs: niſi ſit epūs vel ſacerdos. hi teſtis.
eīm iurabūt ꝑpoſitis euāgelijs nō tactiſ. extra de iu-
ramēto calū. c. vlti. Alij dicūt hoc ſpeciale in epō.
¶ Itē remittiť iuramentū de ꝯſenſu partiū. extra
eo. ti. tuis. alr̄ quātecūq̄ religiōis ſit teſtis nō cre-
diť ei niſi iurauerit ſi aduerſari⁹ cōtradixerit etiā
fratri minori. extra eo. ti. nuper. niſi cū tractať de
ventre inſpiciēdo. ꝛ q̄ñ matrone inſpiciunt an ali-
qua ſit virgo: in cauſa tm̄ matrimoniali nō pōt re-
mitti iuramentū: qꝛ nec ꝯfeſſioni ꝯiugum ſtatur.
extra de eo q̄ cogno. ꝯſan. vxo. ſue. ſuper eo. ¶ Dꝫ
aūt iurare φ totā veritatē dicat quā nouit de cau-
ſa illa. iij. q. ix. hortamur. ꝛ ſolā veritatē ſcilꝫ φ nec
falſuꝫ admiſceať: nec de ſuo aliq̄d adiciat. iij. q. ix. Cōſuetudo.
pura. ¶ Itē addiť de cōſuetudine φ nulli pandat
teſtimoniū ꝛ bene: vt. iiij. q. iij. ver. itē q̄ falſo. extra
eo. ti. fraternitatis. ¶ De forma iuramēti in inq̄-
ſitione ꝛ teſtiū ſynodaliū habebitur infra. lib. iij.
ti. xxxj. de purgatione ꝛ acq̄ſitione. q. vj. qualr̄ ſit.

¶ Queſtio. clxxxij.

Qualiter teſtes deponere debeāt: ꝛ an liceat
eis aliq̄d recipere. R̄ń. ſm̄ Ray. §. xl. Teſtis Raymund⁹
dꝫ eſſe cōis ꝑſona ſicut ꝛ iudex. Et ꝓ vtraq̄ꝫ parte
dicere purā ꝛ merā veritatē quā ſcit de facto ſuper
quo inducitur: nec adiecta aliqua falſitate. iij. q. ix.
hortamur. iiij. q. iiij. null⁹. viij. q. v. non ſane. ¶ Itē
nihil dꝫ recipere pro teſtimonio ferendo. Nā ſicut
ſn̄ia nō dꝫ eſſe venalis: ita nec teſtimoniū. vn̄ Au- Auguſtinus
guſti. dicit. Cū iudicia ꝛ teſtimonia q̄ nec iuſta nec
vera vendēda ſunt iniqua ꝛ falſa venduntur. multo
ſcelerati⁹ vtiq̄ꝫ pecunia ſumiť: qꝛ ſcelerate ꝛ q̄uis
a volentib⁹ datur. xiiij. q. v. non ſane. Expenſas tm̄
pōt recipere ab aliquo q̄ eum ꝓducit. iiij. q. iij. ven-
turis. idem Ulri. lib. vj. tracta. iij. c. xiiij. §. nihil.
idem etiam Hoſti. in Rub. de peni. ꝛ remiſ. ſub. §.
quid de teſtibus.

¶ Queſtio. clxxxiij.

Quid de teſtibus cū teſtis ꝓduciť ſup re de q̄
non eſt oīno certus ſed dubitat vel putat ſe
certū cum tm̄ falſum ſit. R̄ń. ſm̄ Tho. in ſumma Thomas.
q. lxx. arti. iiij. arg. j. dicendū φ in teſtimonio ferē-
do nō dꝫ hō ꝓ certo aſſerere q̄ſi ſciēs illud. de quo
certus nō eſt. Sꝫ dubiū dꝫ ſub dubio ꝓferre. ꝛ hoc
de quō cert⁹ eſt pro certo aſſerere. ¶ Sed qꝛ cōtin-
git ex labilitate hūane memorie qḋ reputat ſe hō.
q̄ꝫq̄ꝫ certū eſſe de eo qḋ falſum eſt ſi aliq̄s cū debi-
ta ſollicitudine recogitans eſtimet ſe certū eſſe de
hoc qḋ falſum eſt: nec peccat mortaliter hoc aſſe-
rens: qꝛ nō dicit falſum teſtimoniū per ſe ꝛ ex intē-
tione ſed per accidens cōtra id quod intendit.

¶ Queſtio. clxxxiiij.

Utrum homo teneať ad teſtimoniū ferendū.
R̄ń. ſm̄ Tho. in ſumma ea. q. arti. j. dicendū Thomas.
φ in teſtimonio ferendo diſtinguēdū eſt: qꝛ aliq̄ñ Homo ad
reqriť teſtimoniū alicui⁹. aliq̄ñ nō reqriť. ſed req̄- teſtimoniū.
riť teſtimoniū alicui⁹ ſubditi autoritate ſuperio-
ris. cui in his que ad iuſtitiā ꝑtinēt obedire teneť:
nō eſt dubiū q̄n teneať teſtimoniū ferre in his in
q̄bus ſm̄ ordinē iuris teſtimoniū ab eo exigiť: pu-
ta in manifeſtis. ꝛ in his de q̄bus infamia ꝑceſſit.
Si aūt exigať ab eo teſtimoniū in alijs puta in oc-
cultis ꝛ

cultis: ⁊ de q̄bus infamia nõ preceſſit nõ tenet̃ ad teſtificandū. ¶ Si võ req̄rat̃ eius teſtimoniū non autoritate ſuperioris cui obedire tenet̃: tūc diſtinguendū eſt: q: ſi teſtimoniū req̄rat̃ ad liberandū hoīem vel ab iniuſta morte ſeu pena quacūq; vel a falſa infamia: vel etiā ab aliquo dāno tunc tenet̃ homo ad teſtificandū. Et ſi ei⁹ teſtimoniū nõ req̄rat̃ tenet̃ facere qḋ in ſe eſt vt veritatē denūciet alicui qui ad hoc poſſit ꝓdeſſe.

Pſalmiſta. ¶ Dicit̃ eñ in pſal. Eripite pauperē ⁊ egenū de manu peccatoris liberate. et

Prouerbioꝝ.xxiiij. Prouerbioꝝ.xxiiij. Erue eos q̄ ducunt̃ ad mortē. et Ro.j. Digni ſunt morte nõ ſolū q̄ faciūt ſed etiā q̄ ꝯſentiūt facientib⁹. vbi dicit glo. Cõſentire eſt tacere cū poſſis arguere. ¶ Sup his võ q̄ ꝑtinent ad ꝯdēnationē alicui⁹ nõ tenet̃ aliq̄s ferre teſtimoniū niſi cū a ſuperiore cõpellit̃ ſm ordinē iuris. q: circa hoc ſi veritas occultet̃ nulli ex hoc ſpūale dānū naſcit̃. Et ſi immineat ꝑiculū accuſatori nõ eſt curādū: q: ipſe ſe in hoc ꝑiculū ſpõte īgeſſit. Alia aūt rõ eſt de reo cui ꝑiculū iminet eo nolēte.

Raymund⁹ Auguſtinus ¶ Satis ꝯcordat his Ray. vbi. ſ. ⁊ adducit autoritatē Auguſtini dicentis. Si q̄s metu cuiuſlibet ꝑtātis veritatē occultat. iram dei ſup ſe ꝓuocat: q: magis timet hoīem q̄ deū. Et poſt pauca vterq; reus eſt ⁊ q̄ vitatē occultat. ⁊ q̄ ꝓfert mēdaciū: q: ille ꝓdeſſe nõ vult. ⁊ iſte nocere deſiderat. xj.q.iij. quiſq̄s. ¶ Et addit Ray. ibidem dicēs in tali etiā caſu. ſ. cū ꝓpt defectū ꝓbationū videt primū rem ſuā amittere etiā ꝑuilegiate ꝑſone: vt ſacerdotes cogēdi ſunt iurati teſtioniū dicere. xiiij.q.ij. quāq̄. Et hoc itelligas ſi talis eſt cauſa in qua liceat eis ferre teſtimoniū. Non eñ licet in cauſa ſanguinis vt patuit. ſ. in ti. de homicidio. idē Ulri. hec etiā glo. qḋ in odioſis exceptionib⁹ vel in criminib⁹ nõ ꝯſueuerūt teſtes cõpelli paſſim ſ; q̄nq; compellātur vt in inquiſitionibus.

¶ Queſtio.clxxxv.

Thomas. Utrū liceat hoī teſtimoniū ferre de his q̄ ei in ſecreto cõmiſſa ſunt. Rñ. ſ; Tho. eo. arti. argu.ij. Dicendū q̄ de illis q̄ hoī ſunt cõmiſſa in ſecreto per ꝯfeſſionē nullo mõ d; teſtimoniū ferre. q: hmõi nõ ſcit vt hõ ſed tāq̄ dei miniſter. ⁊ mai⁹ eſt vinculū ſacri quolibet hoīs ꝓcepto. ¶ Circa ea

In ſecreto. võ q̄ aliter hoī ſub ſecreto cõmittunt̃ diſtinguēdū eſt. Q̄nq; eñ ſunt talia q̄ ſtatī cū ad notitiā hoīs veniunt. hõ ea manifeſtare tenet̃: puta ſi ꝑtineret ad corruptionē multitudinis ſpūalem vel corporalē vel in graue dānū alicui⁹ ꝑſone. vel ſi q̄d aliud eſt hmõi q̄ q̄s ꝓpalare tenet̃: vel teſtificando vel denūciādo. Et cõtra hoc debitū obligari nõ poteſt per ſecreti cõmiſſum: q: in hoc frāgeret fidē quā alteri d;. Q̄nq; võ ſunt talia q̄ q̄s ꝓdere nõ tenet̃. vnde põt obligari ex hoc qḋ ſibi ſub ſecreto cõmittunt̃: ⁊ tunc nullo modo tenet̃ ea ꝓdere etiā ex precepto ſupioris: q: ſeruare eſt de iure naturali. Nihil aūt põt ꝓcipi hoī ꝯtra id qḋ ē de iure naturali.

¶ Queſtio.clxxxvj.

Ulricus. Q Ue diſcordia teſtiū infirmet teſtimoniū vel non. Rñ. ſm Ulri. vbi. ſ. §. cõcordare. teſtes

Uerſus. debent ꝯcordare in circūſtātijs que hoc verſu continent̃. Res: ꝑſona: loc⁹: grad⁹ hec ſunt, ꝯſona tps. Res: q: ſi vnus dicit de vna re vel de vno facto. et alius de alio teſtimonia ſunt ſingularia. extra de electione. cū dilect⁹. et de ꝓbationib⁹ licet. ꝑſona. Nam iterū ſunt ſingularia teſtimonia. ſi de diuerſis ꝑſonis teſtificant̃. extra de reſcrip. rodulphus. et c. ſignificāte. dicit Hoſti. in rubri. de teſti. §. vij. que diuerſitates. q̄ ſi ponerent̃ certe locutiões nõ obeſſet error nois. Loc⁹ etiā reddit teſtimoniū inefficax vt ptz in exēplo Danielis i cauſa Suſanne Daniel. xiij. grad⁹. q: in m̄rimonij q̄ſtione ſi teſtes deponāt diuerſos gradus cognationis vel affinitatis nõ valet teſtimoniū. extra eo. tit. ſeries. xxxv. q.vj. de parētela. Hec ſunt ꝯſona in teſtimonio eſt tempus niſi vnū dictū includat̃ in alio: vt ſi vnus dicat diē: ali⁹ horā eiuſdē diei: vel niſi ſit factū durabile. Sicut eñ euāgeliſte ꝯcordāt. quoꝝ vnus. ſ. Marcus dicit xp̄m crucifixū hora tertia. alter võ

Thomas. ſc; Lucas dicit hoc factū eſſe hora ſexta. ¶ Satis ꝯcordat his Tho. in ſum. arti. ij. arg. ij. Et addit q̄

Euāgeliſte. ſi ſit diſcordia teſtimonij in aliq̄b⁹ circūſtātijs nõ ꝑtinētib⁹ ad ſubſtātiā facti: puta ſi tps fuerit nubiloſum vel ſerenū: vel ſi dom⁹ fuerit picta aut nõ: vel aliq̄d hmõi. talis diſcordia nõ ꝑiudicat teſtimonio q: hoīes nõ ꝯſueuerūt circa talia multū occupari. vnde facile a memoria elabunt̃. q̄nimo aliqua diſcordia in talib⁹ facit teſtimoniū credibili⁹

Chriſoſto. vt Chriſoſtom⁹ dicit ſuper illud Matth. q: ſi in oībus ꝯcordarēt etiā in minimis viderent̃ ex condicto eūdē ſermonē ꝓferre qḋ tñ prudētie iudicis re

Ulricus. linq̄tur diſcernēdū. ¶ Subiūgit aūt Ulri. vbi. ſ. qḋ dicūt q̄dā variationē loci ⁊ tpis obſiſtere in facto irreiterabili vt eſt occiſio hominis: quia ibi dictum vni⁹ deſtruit teſtimoniū alteri⁹. Et vt dicit Hierony. nõ põt eſſe verū qḋ diſſonat. in facto võ iterabili vt eſt adulteriū etiā cū eadē ꝑſona dicūt diuerſitatē loci ⁊ tpis nõ nocere: q: l; nõ cõueniāt teſtes i facto eodē ſ; numerū tñ ꝯueniūt i eodē crimine ſm ſpeciē. alij aūt ꝯtradicūt ꝑ hoc q̄ Daniel ꝯuicit ꝑ diuerſitatē loci. ꝓſbyteros falſum teſtimonium dixiſſe de adulterio qḋ factum eſt iterabile. ¶ Inter hoc aūt ego dico q̄ l; i rõne teſtimonioꝝ hmõi aſſertiones nõ ſufficiāt ad ꝓbationē: q: ſunt ſingularia. Sufficiūt tñ in rõne ſignoꝝ: q: faciunt ꝓſumptionē violētā. Impoſſibile eñ eſt q̄ plures hoīes nõ ſuſpecti in aliquo ⁊ cõtra quos nihil põt excipi. ⁊ quoꝝ vn⁹ nihil ſcit de alteri⁹ dicto. potius de hoc hoīe ꝯcorditer crimen teſtificant̃ certitudinaliter nõ ex ſuſpitione q̄ de alio hoīe ⁊ ꝯueniant etiā in eadē ſpecie criminis: ⁊ q̄ ipſe innocens ſit: q: nec fingi põt rõ huius ꝯcordie niſi veritas eos cõcordās niſi pariter diuinarēt. ¶ Et hoc ꝓcipue verū eſt q̄ñ nõ agit̃ de crimine in foro ꝯtētioſo vbi adhibere fidē dictis vni⁹ partis eſt in ꝓiudicium

Mat. xviij. alteri⁹. Sed q̄ñ in foro ꝯſciētie ſm formā fraterne ⁊ caritatiue correctionis q̄ ponit̃ Mat. xviij. quia eñ ibi totū iudiciū ordinat̃ ad ſalutē rei ⁊ non ad aliqḋ remediū actoris vel teſtis. Sicut dñs dicit. ſi te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū facili⁹ habēdus eſt pro ꝯuicto q̄ ſi ageret̃ ad ei⁹ penā vel ad iniurie illate emendā. ſicut ſit cum criminaliter vel ciuiliter agit̃ de crimie in foro ꝯtētioſo. Nec obſtat huic dicto exemplū Danielis: q: illi ſenes teſtificati ſunt de vno facto cū vno adoleſcēte ⁊ in vno tpe ſc; cū ipſi ſoli deambularēt in pomerio. hoc eñ nõ potuit fieri i diuerſis locis. ¶ Et vt plene pateat ma

Diuerſitas teſtiū ad cõcordiā. teria hec de diuerſitate teſtiū: q: nõ ſolū in forenſi iudicio ſ; etiā in capſis religioſoꝝ neceſſaria eſt. ¶ Sciendū q̄ ſi teſtes diuerſi diuerſa dicūt erunt ſinguli in ſuis teſtimonijs ſingulares. Si võ vnus teſtis expreſſe cõtradicit ſibij pſi nõ valet teſtimonium eius. iij.q.ix. nihilomin⁹. extra de appel. ſollicitudinē. in ſi. niſi hoc faciat incõtinēti corrigendo ſe. extra de teſti. cogen. ꝓterea. Si etiā ex parte falſus teſtis inueniat̃ in nullo credit̃ et. ix. diſt. ſi ad ſacras. iiij.q.iij. in ver. item qui falſo. idē Hoſt.

Hoſtienſis. ver. item videt̃. Sed addit videt̃ tñ q̄ ſi in vno dicat verū in alio falſum: valet ſaltem q̄tum ad illā partem in qua verū dicit. j.q.j. dñs. in ſi. ⁊. xxxvij. diſt. turbat. ⁊. c. ſed q̄d. Si võ vn⁹ teſtis cõtradicit

pluribus nō obſtat talis cōtrarietas: q2 vnius teſtimoniū nec iuſtificat nec condēnat niſi cōtradicat pluribus cū q̄bus ipſe eſt ſcriptus in aliquo inſtrumento. Si aūt plures teſtes cōtradicūt pluribus ſi nō ſint oēs ꝓducti ex eadē parte ſiue ex oppoſitis partibus iudex cōcordabit ꝯtrarietatē illā ſi poteſt. ſicut Augu. ꝯcordat dicta euangeliſtarū. extra. e. ti. c. cū tu fili. Si nō pōt teſtimoniū pluriū preualebit niſi ex altera parte ſit tāta dignitas ꝙ merito debeat ꝑiudicare numero vl̄ niſi pauciores veriſimiliora ⁊ aptiora negocia vel per pauciores plura ꝓbent̄ ꝙ̄ per plures: vt ſi plures teſtes probant me poſſediſſe rem aliquā per. xl. annos. pauciores ꝟo ꝓbāt me poſſediſſe per. xl. annos. ⁊ inſuper ꝓbant titulū poſſidēdi. Tunc enim ꝑualet teſtimoniū pauciorꝫ. extra eo. in noſtra. et. c. ꝑterea. ⁊ extra de ꝓbationibus. c. licet. §. ex ꝑmiſſis. Sed ſi ad reprobāda dicta priorꝫ teſtium inducant̄ ſcdi teſtes. oportet iſtos ſecūdos plures eſſe ⁊ lōge meliores fama ꝙ̄ primi: q2 poſt publicationē atteſtationū magis ꝑſumit̄ de ſubornatiōe teſtiū ꝙ̄ ante.

Subornatio. extra de ꝓbationib⁹. licet. §. vlti. Si ꝟo teſtes ſint pares ex omni parte ſcꝫ numero in dignitate tunc fertur ſnīa pro reo. extra de ꝓbationib⁹ ex literis. ⁊ extra de fide inſtru. inter dilectos. Unde ꝟſus. Stat teſtamētū libertas coniugiūqꝫ. Si ſint equales qui ꝓducunt̄ vtriqꝫ. Si ꝟo neuter poſſidet rē ⁊ vterqꝫ petit eā ab aliquo extraneo ⁊ teſtes iam dicto modo ſint pares diuidat̄ res ſi pōt ſicut fuit iudiciū ſolomonis inter meretrices. iij. Regū. iij.

iij. Reg. iij. extra de ꝑſumptionib⁹. afferte. Si non pōt diuidi pōt iudex gratificare ⁊ dare cui vult. arg. extra de parochijs. c. j. Si autem teſtes ꝯtradicunt inſtrumento ſemper teſtes preualent inſtrumento: niſi in his melius que ꝓbant̄ per inſtrm̄ ꝙ̄ per teſtes vt ſnīa lata ⁊ arbitriū ⁊ cōmiſſio facta iudicibus. Et niſi in inuētario publice cōfecto cōtra illud nō admittunt̄ teſtes. Et niſi in inſtrumēto in quo mulier nō ꝯfitet̄ ſe recepiſſe pecuniā pro interceſſione fideiuſſionis: tūc eñ oīno credēdū eſt inſtr̄o vt dicit̄. C. ad ſenatuſcōſultū velleianū. l. antique. Opꝫ autem ꝙ ad min⁹ per. iiij. teſtes reprobet̄ inſtrm̄: q2 inſtrm̄ obtinet vicē duorꝫ teſtiū ⁊ tabellio equipollet: vel eſt maior vno teſte. ¶ Multa de predictis ponit etiā Hoſti. a quo ⁊ iuris ꝯcordātie predicte ſumpte ſunt: q2 Ulri. nō cōſueuit iura in ſuo libro allegare niſi raro.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. clxxxvij.

Raymund⁹ QUid de teſte falſo. Rn̄. ſm̄ Ray. tenet̄ ad reſtitutionē oīm q̄ per ſuū falſū teſtimoniū primus ei⁹ amiſit. xiiij. q. v. non ſane. Et ſi res aliena. ⁊. ij. q. j. notum. idem Hoſti. in rubri. de peni. et remiſ. ſub. §. quid de teſtibus.

¶ Queſtio. clxxxviij.

Teſtis. Raymund⁹ SEd quid ſi teſtis accepit pecuniā pro teſtimonio ferēdo. Rn̄. ſm̄ Ray. idē turpiter accepit. Et credo eū teneri ad reſtitutionē. Reſtituet aūt eodē modo quo dictū eſt de iudicib⁹. ſ̄. eo. tit. q. clxxxvij. qua pena iudiciū. ⁊ duab⁹ ſequētib⁹. Dicit Ulri. ꝙ reſtituet ei a quo accepit niſi ille dederit ad corrūpendū teſtē. tūc eñ dꝫ dare pauperib⁹ vel ei in cuius iniuriā accepit: vt. ſ̄. dictū eſt de iudice. Hoſti. dicit ꝙ ſi accepit pecuniā vt teſtimonium verū ferret dꝫ hoc pauperibus erogare.

De accuſatione ⁊ accuſato ſiue reo. Rubricella.

SUbijciēda ſunt hic aliqua de accuſatione ⁊ accuſato ſiue reo vbi primo quero.

¶ Queſtio. clxxxix.

QUid ſit accuſatio ⁊ qualr̄ fiat. Rn̄. ſm̄ Gof. lib. v. ti. j. Accuſatio eſt alicuius de crimine delatio. Raymūdus. §. xlj. accuſatores. Dicit ꝙ accuſatores dicunt̄ large nō ſolū q̄ accuſant aliū de crimine ad penā canonicā vel legalē ſed etiā q̄ denunciāt crimē alteri⁹ ad pnīam agendā. Itē large dicunt̄ accuſatores detractores ⁊ ſiſci. ¶ Debet aūt vt dicit Gof. accuſatio fieri cū inſcriptione. i. accuſator dꝫ ſe ad penā tallionis obligare. i. ad talē penā qualē accuſando inferri intēdebat vt. ij. q. vlti. quiſquis. ⁊. q. iij. calūniator. ⁊. c. qui nō ꝓbat. ¶ Quidā excipiūt quoſdā caſus ſcꝫ cū q̄s accuſat de leui crimine. Item cū mulier accuſat. Itē in crimine apoſtaſie. Itē cū mari⁹ accuſat vxorē de adulterio ⁊ ſilibus plurib⁹. Sed ſciendū ꝙ ⁊ ſi accuſator nō inſcribat ex natura tñ accuſationis pena calūnie venit: vt. C. eo. ti. l. vlti. ¶ Itē ſciēdū ꝙ in accuſationib⁹ nō ſemꝑ neceſſaria eſt libelli ꝯceptio vt in leui crimine. Itē in notorio. in notorijs eñ ſi accuſator reqrit̄ nec ordo iudiciari⁹ obſeruat̄. extra eo. ti. euidētia. ſec⁹ in manifeſtis ⁊ nō notorijs. vt. xj. q. iij. corꝫ. de his vide plени⁹ in ſumma Gof. ⁊ Hoſti. ¶ Itē no. ſm̄ Ray. ꝙ accuſatores ⁊ denūciatores debēt ꝓcedere ex caritate ſcꝫ vt accuſati corrigant̄ ⁊ ceteri terreant̄: q2 ſiue plectendo ſiue ignoſcēdo hoc ſolū bene agit̄ vt vita hoim̄ corrigat̄. xxiij. q. v. ꝓdeſt. Et tales qui ſic ꝓcedūt nō debent ſe iudicare maliuolos ſꝫ beniuolos ⁊ amicos ij. q. ij. c. nō vos iudicet̄ eſſe maliuolos ⁊c. et duobus caplis ſequētib⁹. ¶ Itē vtriqꝫ caueāt ne publicent crimen niſi ꝓbationes paratas habeant: alſ eñ nō eſſent correctores ſed ꝓditores. ij. q. j. c. ſi peccauerit. v. q. j. ti. ij. Secretorꝫ eñ ſolus de⁹ eſt iudex ⁊ cognitor. xxxij. diſt. erubeſcant. Et ꝑter penitētiā eſt grauis pena inſtituta cōtra tales. diſt. xlvj. accuſatores fratrū. Nā tales excōicandi ſunt vt ibidem dicit̄. ¶ Poſſunt tñ dicere ſi eſt occultū talibus ꝑſonis in ſecreto q̄ poſſunt ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe

Raymund⁹ Goffredus. Accuſatio. Libellus. Denūciatio

Glosa. Exemplificat hic glo. vt pr̄i vel matri vel amico vel alicui bono viro q̄ oret pro eo: vel moneat eum de correctione. Et ſi poſſunt ꝓbare debēt ammonitionē caritatiuā ꝑmittere. iuxta illud. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Alioqn vt dicit hic glo. non audiat̄ in cauſa denūciationis. ¶ Itē ſi accuſator aliqs acceperit pecuniā ob accuſandū vel nō accuſandū crimē ꝯcuſſionis cōmiſit. Et tenet̄ ad reſtitutionē faciendā ei qui dedit ſi nō turpiter dedit alias ei: in cui⁹ iniuriā data fuit. j. q. j. iubemus. Et reqre per ſile. ſ̄. eo. ti. q. clxxxvij. que pena iudicum ⁊ tribus ſequentibus.

¶ Queſtio. cxc.

Thomas. UTrum homo teneat̄ accuſare. Rn̄. ſm̄ Tho. in ſumma. q. lxviij. arti. i. Dicendū ꝙ differentia eſt inter denūciationē ⁊ accuſationem: q2 in denūciatione attēdit̄ emēdatio fratris. In accuſatione aūt attēdit̄ punitio criminis. Pene aūt preſentis vite nō per ſe expetunt̄ q2 nō eſt hoc vltimū retributionis tp̄s. Sꝫ inq̄ntū ſunt medicinales cōferētes: vel ad emēdationē ꝑſone peccātis: vel ad bonū reipublice cuius quies ꝓcurat̄ per punitionem peccantiū. Quorꝫ primū intēdit̄ in denūciatione vt dictū eſt. Sināūt ꝓprie ꝑtinet ad accuſationē. Et ideo ſi crimē fuit tale qđ vergat in detrimentū reipublice tenet̄ hō ad accuſationē dū modo ſufficiēter poſſit ꝓbare qđ ꝑtinet ad officiū accuſatoris. puta cū pctm̄ alicui⁹ vergit i multitudis corruptelā corꝑalē ſiue ſpūalē. ſi aūt nō fuerit tale pctm̄ qđ i multitudinē redūdet. vel etiā ſi ſufficiētē ꝓbationē adhibere nō poſſit nō tenet̄ ad accuſandū: q2 ad hoc null⁹ tenet̄ qđ nō pōt debito mō ꝑficere. ¶ Si aūt obijcis ꝙ nō licet reuelare accuſando

ea que in

Thomas.

ea que in ſecreto recepit: quia hoc eſſet infideliter agere. Rñ. ſm Tho. ibidē arti.iij. ꝙ reuelare ſecreta in malū perſone: cōtra fidelitatē eſt. Non autem ſi reuelet ꝓpter bonū cōmune ꝙ ſemper preferendū eſt bono priuato. et ideo cōtra bonum cōmune nullum ſecretū licet recipere. nec tñ eſt oīno ſecretum qḋ per ſufficiētes teſtes poteſt ꝓbari.

℄ Queſtio.cxci.

Accuſatio vitioſa. Thomas.

QUomodo accuſatio reddať vitioſa. Rñ. ſm Tho. ibidē arti.iij. dicēdū ꝙ accuſatio redditur vitioſa trib⁹ modis. vt dicit̃.ij.q.iij. qui aut calūniant̃ accuſatores aut preuaricant̃: aut tergiuerſant̃. Accuſatio enim ordinať ad bonū cōe qḋ intēditur per cognitionē criminis. Nullus aūt dȝ alicui nocere iniuſte vt bonū cōe ꝓmoueat. Et ideo in accuſatione duplici ratione cōtingit eſſe pctm̄. Uno modo ex eo qḋ iniuſte agit cōtra eū qui accuſatur falſa crimina imponēdo. ⁊ hoc eſt calūniari.

Calūnia.

Alio modo ex parte reipublice cuius bonū principaliter intēdit̃ in accuſatione dū aliq̄s impedit maliciose punitionē pctī. qḋ iterū dupl̄r ↄtīgit. Uno modo fraudē in accuſatiōe adhibēdo: ⁊ hoc ꝑtinet ad preuaricationē. Nam ꝑuaricator dr̃ quaſi varicator qui ſcȝ aduerſam partē adiuuat ꝓdita cauſa ſua. Preuaricari eñ eſt crimina vera abſcōdere vt dicit̃ ea.q. Et hoc itellige cū fraudulēter abſcōdit ea que de q̄b⁹ accuſationē ꝓpoſuit: colludēs cū reo ꝓprias ꝓbationes diſſimulādo ⁊ falſas excuſationes admittēdo qḋ eſt tergiuerſari. Et hoc itellige cū fit inordinate abſq̄ vitio dupl̄r. Uno modo ſi in ipſo accuſationis ꝓceſſu cognouerit falſuȝ eſſe id de quo accuſabat. ⁊ ſic pari ↄſenſu ſe abſoluūt accuſator ⁊ re⁹. Alio modo ſi princeps ad quē ꝑtinet cura boni cōis qḋ per accuſationē intēdit̃ accuſationē aboleuerit. ℄ Itē ↄtum ad primū mēbrū.ſ. calūniā. Nota ꝙ hō nō dȝ ad accuſationē ꝓcedere niſi de re oīno ſibi certa. nec tñ q̄ falſum crimē imponit alicui ſemꝑ calūniat̃: ſed ſolū q̄ ex malicia in falſam accuſationē prorūpit. Cōtingit eñ q̄ꝗ ex animi leuitate ad accuſationē ꝓcedē: q̄r.ſ. aliq̄s nimis facil̄r credit qḋ audiuit. ⁊ hoc temeritatis eſt. aliq̄ñ aūt ex iuſto errore mouet̃ aliq̄s ad accuſandū: que oīa ſm prudētiā iudicis debēt diſcerni vt nō ꝓnūciet eū calūniatū fuiſſe qui vel ex leuitate animi vel ex iuſto errore in falſaȝ accuſationē ꝓrumpit. Tunc eñ iudex penā tallionis nō iponit. ſicut dicit Tho. ibidē arti.iiij. arg.i. Et extra de calūniatorib⁹. cū dilect⁹. ℄ Item no. ſm Ray. lib.iij. titu.xxxij. de penis. in ſi. Qḋ de his criminib⁹ de q̄bus abſolut⁹ eſt accuſat⁹ nō dȝ accuſatio replicari. extra de accuſa. de his qui. xxiij.q.iiij. ſi illic.

℄ Queſtio.cxcij.

Thomas.

UTrū falſo accuſat⁹ poſſit accuſanti iniuriā illā remittere. Rñ. ſm Tho. ibideȝ arti.iiij. arg.ij. dicēdū ꝙ falſo accuſans ſpecial̄r facit iniuriam perſone accuſati. Et ideo accuſat⁹ ſi innocēs fuerit pōt ei iniuriā ſuā remittere: maxime ſi non calūnioſe accuſauerit ſed ex animi leuitate. Si vero ab accuſatione īpetētis deſiſtat ꝓpter aliquā colluſionē cum aduerſario facit iniuriā reipublice ⁊ hoc nō pōt ei remitti ab eo qui accuſat̃: ſȝ pōt ei remitti per principē q̄ curā reipublice gerit.

℄ Queſtio.cxciij.

Thomas.

UTrum accuſatus peccet mortal̄r negādo vel celādo in iudicio veritatē per quā ↄdēnaret̃. Rñ. ſm Tho. in ſumma. q.lxix. arti.i. dicendū ꝙ quicūq̄ facit cōtra debitum iuſtitie qḋ aliq̄s obediat ſuo ſuperiori in his ad que ius prelationis ſe extendit. Superior aūt eſt iudex reſpectu eius qui iudicat̃. Et ideo ex debito tenetur accuſat⁹ iudici veritatē exponere quā ab eo ſȝ formā iuris exigit. Et ideo ſi cōfiteri noluerit veritatē quā dicere tenetur vel ſi eam mendaciter negauerit mortaliter peccat. ℄ Si vero iudex hoc exquirat quod nō põt ſm ordinē iuris non tenetur ei accuſatus reſpōdere: ſed poteſt vel per appellationē vel aliter licite ſubterfugere mendaciū tñ dicere non licet.

℄ Queſtio.cxciiij.

UTrum liceat alicui accuſato calūnioſe ſe defendere. Rñ. ſm Tho. ibidē. arti.ij. dicendū ꝙ non: q̄r etiam in cauſa criminali iuramentū de calūnia preſtandū eſt: vt habetur extra de iuramē. calū. inherētes. Nota ergo ꝙ aliud eſt veritatem tacere: aliud falſitatem ꝓponere. Quorū primū in aliquo caſu licet. Non enim teneret̃ quis omniū veritatem ↄfiteri. Sed illam ſolū quā ab eo poteſt ⁊ debet req̄rere iudex ſm ordinem iuris. puta cuȝ preceſſit infamia ſuper aliquo crimine vel aliqua indicia apparuerūt: vel etiam cū preceſſit probatio ſemiplena. falſitatē autem ꝓponere in nullo caſu licet alicui. ad id aūt qḋ licitum eſt poteſt aliquis ꝓcedere vel per vias licitas ⁊ fini intēto accōmodatis qḋ pertinet ad prudētiā vel per aliquas vias illicitas ⁊ propoſito fini incōgruas qḋ pertinet ad aſtutiam que exercetur per fraudem et dolum: vt patebit infra lib.iij. titu.xxxiiij. de peni. et remiſ. q.ccxxxij. vtrum aſtutia. Et primū quidē horum eſt laudabile ſcḋm vero vitioſum. Sicut igit̃ reo q̄ accuſatur licet ſe defendere veritatē occultādo quā ↄfiteri nō tenetur per aliquos cōuenientes modos: puta ꝙ non reſpōdeat ad que reſpondere nō tenetur. hoc aūt non eſt calūnioſe ſe defendere ſed magis prudēter euadere. Non aūt licet ei vel falſitatem dicere: aut veritatem tacere quā confiteri tenetur. Neq̄ etiam aliquā fraudē vel dolum adhibere: q̄r fraus ⁊ dolus vim mendacij habent ⁊ hoc eſt calūnioſe ſe defendere. — Thomas.

℄ Queſtio.cxcv.

UTrum liceat iudiciū declinare per appellationem. Rñ. ſm Tho. ibidem arti.iij. dicendum ꝙ ſic, quādo fit ex cōfidentia iuſte cauſe: q̄r videlicet iniuſte a iudice grauať. Sed cum quis appellat cauſa afferende more ne contra eum iuſta ſententia ꝓferatur hoc eſt calūnioſe defendere. et ideo illicitū eſt. facit eñ talis iniuriā ⁊ iudici cui⁹ officiū impedit ⁊ aduerſario ſuo cuius iuſtitiam inq̄ntum poteſt perturbat. Et ideo ſicut dicitur ij.q.vi. omnino puniēdus eſt cuius iniuſta appellatio pronunciatur. — Idem.

℄ Queſtio.cxcvi.

UTrum liceat alicui condēnato ad mortē defendere ſe per violentiā vel fugam ſi aſſit facultas. Rñ. ſm Tho. ibidē. arti.iiij. dicendū ꝙ aliquis dānať ad mortē dupliciter. vno modo iuſte: ⁊ ſic nō licet dānato ſe defendere. licitū eſt eñ iudici eum reſiſtentem impugnare. vnde relinq̄tur ꝙ ex parte eius bellū fit iniuſtū. vnde indubitāter peccant. ꝓpter qḋ apl̄s dicit Rom.xiij. qui poteſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit: ⁊ ipſe ſibi dānationem acquirit. Alio modo condēnať aliq̄s iniuſte ⁊ tale iudiciū ſiće eſt violētie latronū. Et ideo ſicut lȝ reſiſtere latronib⁹: ita licet reſiſtere principib⁹ malis in tali caſu: niſi forte ꝓpter ſcandalū vitandū cuȝ ex hoc aliqua grauis turbatio timeret̃. fugere tñ licitū eſt. lȝ eñ reſiſtere nō debeat īferēti mortē tñ non tenet̃ facere id vnde mors ſequať qḋ eſt manere in loco vnde ducať ad mortē. Sicut etiā ſi aliquis ſit dānatus ſic ꝙ fame moriať nō peccat ſi cibum occulte ſibi miniſtratū ſumat: q̄r non ſumere eſſet ſeipſum occidere. — Thomas. Condēnat⁹ ad mortē. Rom.xiij.

De detractione ⁊ capitulis famoſis. Rubricella.

Q Via aūt premiſſum eſt detractores large ſumēdo dicunt̄ accuſatores. ſubiicienda ſunt hic aliqua de detractione que fit tam ſcriptis ꝙ̄ verbis ⁊ aliis ſignis vbi.

¶ Queſtio. cxcvii.

Detractio. P Rimo quero quid ſit detractio ⁊ qui dicant̄ detractores ⁊ in quo detractio differat a contumelia. Raymundus. Rn̄. ſm Ray. §. xlii. tertiū aūt. Detractores ⁊ inf matores dicūt̄ q̄ vitā nitunt̄ ⁊ bonos mores priuiorū et prelatorū corrumpere vel minuere. quod faciūt interdū cōfingēdo ⁊ publicādo crimē aliqđ contra aliū vel etiā occultū crimen alterius ꝓdendo ⁊ manifeſtando. fit etiā hoc q̄ꝫ verbis ſiue planis ſiue artificioſis ſiue cantilenis. q̄ꝫ nutibus ⁊ ſignis. q̄ꝫ etiā ſcriptis que appellantur libelli famoſi: vt cum aliquis ſcribit cartam in Libelli famoſi. iniuriā vel infamiā alterius ⁊ proiicit eam occulte in eccleſiā vel in plateā vel domū vt illa inuenta ⁊ lecta. alius infamet̄. Idem Vlri. lib. vi. trac. iii. Vlricus. Thomas. c. xviii. §. et hoc ⁊ ſequētibus. ¶ Tho. in ſumma q. lxxiii. arti. i. ſic dicit ꝙ ſicut facto aliquis alteri nocet dupliciter manifeſte quidē ſicut in rapina vel quacūꝫ violētia illata. Occulte aūt ſicut in furto ⁊ doloſa percuſſione: ita etiā verbo aliquis dupliciter ledit aliquē. vno modo in manifeſto. ⁊ hoc fit per contumeliā. Alio modo occulte ⁊ hoc fit per detractionē. Ex hoc aūt ꝙ aliquis manifeſte ꝯtra aliquē verba ꝓfert. videtur eū paruipēdere. vnde ex hoc ipſo exhonoratur. ⁊ ideo contumelia detrimentū affert honori eius in quē ꝓfertur. Sed qui verba cōtra aliquē ꝓfert in occulto videt̄ eum vereri magis ꝙ̄ paruipēdere. vnde nō directe detrimentū infert honori ſed fame inq̄tum hmōi verba occulte ꝓferens q̄tum in ipſo eſt eos qui audiunt facit malā opinionē habere de eo ꝯtra quē loquitur hoc enī intēdere videt̄. ⁊ ad hoc conatur detrahēs vt eius verbis credat̄. ¶ Vnde pꝫ ꝙ detractio differt a ꝯtumelia dupl̄r. vno modo q̄tum ad modū ꝓponēdi verba: q: ſcꝫ cōtumelioſus manifeſte cōtra aliquē loquitur. detractor aūt occulte. Alio modo q̄tum ad finē intentū ſiue q̄tum ad nocumētū illatū: q: ſcꝫ cōtumelioſus derogat honori. detractor fame. ¶ Dicunt̄ aūt verba detractiōis occulta non ſimpl̄r ſed per cōparationē ad eum de quo dicunt̄: q: eo abſente ⁊ ignorāte dicunt̄ etiā ſi corā multis aliis dicant̄. Contumelioſus aūt in faciem cōtra hōiem loquitur etiā ſi ſolus ſit ꝑſens. hec Tho.

Cōtumelia.

Occulta.

¶ Queſtio. cxcviii.

Q Vibus ⁊ quot modis detractor diminuit famam alicuius. Rn̄. ſm Tho. ibidē arti. ii. Thomas. dicendū ꝙ detractor diminuit famā alicuius. q̄ꝫ quidē directe: q̄ꝫ aūt indirecte. Directe quidem quadrupl̄r. Vno modo q̄n falſum imponit alteri. Scdo q̄n peccatū adauget ſuis verbis. Tertio modo quādo occultū reuelat. Quarto quādo id qđ eſt bonū dicit mala intētione factū. Indirecte autem vel negādo bonū alterius vel malicioſe reticēdo. Satis ꝯcordat Ray. vt patuit. ſ. q. ꝓxi. circa prin.

¶ Queſtio. cxcix.

V Trum detractio ſit peccatum mortale. Rn̄. Idem. ſm Tho. ibidē arti. ii. dicendū peccata verborū maxime ſunt ex intētione dicētis diiudicāda. Detractio aūt ſm ſuam rationē ordinatur ad denigrandā famā alicuius: vnde ille per ſe loquēdo detrahit qui ad hoc de aliquo obloquitur eo abſente vt eius famā denigret. Auferre aūt alicui famā valde graue eſt: q: inter res tēporales videt̄ fama eſſe precioſior. per cuius defectū hō impeditur a multis bene agēdis ꝓpter qđ dicit̄ eccle. xli. Curam habe de bono nōie. hoc enī magis permanebit tibi ꝙ̄ mille theſauri magni ⁊ p̄cioſi. Et ideo detractio ꝑ ſe loquēdo eſt pct̄m mortale. idē Ray. Raymundus. ⁊ ad Ro. i. Suſurrones ⁊ detractores deo odibiles. ⁊ vi. q. i. deteriores. ⁊ c. ſumma iniq̄tas. ¶ Addit Tho. cōtingit tñ q̄ꝫ ꝙ aliquis dicit aliq̄ verba Ad roma. i. per que diminuit̄ fama alicuius nō hoc intēdēs: ſed aliqđ aliud hoc aūt nō eſt detrahere ꝑ ſe ⁊ formaliter loquēdo: ſed ſolū materialiter ⁊ quaſi per accidens. Et ſi quedā verba per que fama alterius diminuit̄ ꝓferat aliquis ꝓpter aliqđ bonū vel neceſſariū debitis circūſtātiis obſeruatis nō eſt peccatū: nec poteſt dici detractio vt pꝫ in denūciatione ⁊ accuſatione. Si aūt ꝓferat ex animi leuitate: vel ꝓpter aliqđ nō nocumētū nō eſt pct̄m mortale niſi forte verbū qđ dicit̄ ſit adeo graue qđ notabiliter famā eius ledat. ⁊ precipue in his que pertinēt ad honeſtatē vite: q: hoc ex ipſo genere verborū hꝫ rationē peccati mortalis. Et tenet̄ aliquis ad reſtitutionē fame ſicut ad reſtitutionē cuiuſlibet rei ſubtracte.

¶ Queſtio. cc.

Q Ve ſit pena libellū famoſū ꝯficiētis vel publicantis. Rn̄. ſm Hoſti. li. v. rubri. xxxvi. de Hoſtienſis. iniuriis ⁊ dāno dato. §. iii. quot modis fiat. De famoſo Pena conficienti libellos famoſos. libello agi pōt criminal̄r ſm. l. ad penā capitis tam cōtra illū q̄ fecit ꝙ̄ cōtra illū q̄ inuenit niſi ipſum corruperit vel cōbuſſerit vel inuentū nulli reuelauerit. C. de famoſo libel. l. vnica. v. q. i. ſi quis famoſum. Et pōt in hoc caſu q̄libet de ꝑpſo accuſare. Et accuſatori ꝯſtituit̄ p̄ciū ꝓ modo ſubſtātie accuſate ꝑſone. vel ſi erat ſeruus ꝑducit̄ in libertatem. ff. de iniuriis. l. lex. §. fi. ⁊ C. de famoſis libel. l. vnica. ¶ Pōt ⁊ ciuil̄r agi actione iniuriarū que nō publici iudicii ſed ꝑuati cōtinet q̄relā. C. de iniuriis. iniuriarū. vbi ⁊ de oī iniuria q̄tūcūꝫ atroci agi pōt. ff. de iniuriis. pretor edixit. §. poſſe hodie. ¶ Sed ſm canones q̄ famoſum libellū ꝯficit flagellat̄ ⁊ excōicat̄. v. q. i. qui in alterius. ⁊ c. hi q̄ Sed ⁊ ſi certū ſit ꝙ quis ꝯfecerit pōt accuſari ⁊ deponi cū ſit graue crimen ⁊ accuſatione ⁊ dānatione digniſſimū. xxv. diſt. §. nūc aūt. ¶ Aliq̄ de ꝑdictis tangit Ray. ſed breuiter ⁊ addit. In penitētia aūt dico ꝙ tenent̄ tam iſti ꝙ̄ alii detractores ad reſtitutionē. iuxta diſtinctionē poſitā ſ. eo. ti. q. lxiiii. q̄ro ergo q̄n vel quantū: q: diſtinguit̄ vtrū alis abſq̄ hmōi detractione incurriſſet illud dānū: nec ne. Tenet̄ nihilominus ad reſtitutionem fame ſi forte alius eſt ꝓpter hoc infamatus. Idē Vlri. ⁊ Tho. vide infra. q. ꝓxi.

¶ Queſtio. cci.

S Ed qualiter reſtituet quis famā ei qui ex verbis ſuis vel ſcriptis in ea leſus eſt. Rn̄. ſcdm Tho. in ſumma. q. lxii. arti. ii. arg. ii. dicendū ꝙ aliquis pōt alicui famā tripliciter auferre. Vno modo Reſtitutio fame. Thomas. verū dicēdo ⁊ iuſte: puta cū aliquis crimen alicuius ꝓdit ordine debito ſeruato ⁊ tunc nō tenet̄ ad reſtitutionē fame. Alio modo falſum dicēdo ⁊ iniuſte ⁊ tūc tenet̄ famā reſtituere ꝯfitēdo ſe falſum iniuſte dixiſſe. Tertio mō verū dicēdo ſed iniuſte puta cū aliquis ꝓdit crimen alterius cōtra ordinē debitū: ⁊ tunc tenet̄ ad reſtitutionē quantū pōt ſine mēdacio tñ vtpote ꝙ dicat ſe male dixiſſe: vel ꝙ iniuſte eum diffamauerit. vel ſi nō poſſit famā reſtituere dꝫ ei aliter recōpēſare ſicut ⁊ in aliis iniuriis. ¶ Eundē modū reſtituēdi famā ponit Vlri. §. ſed ſm forū. Idē etiā dicūt Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. ſuper iiii. ſenten. diſt. xv. ¶ Concordat etiā Ray. dicens ꝙ reſtitutio fiet hoc modo vt vbi publice dixit verbum vel cantilenā per ſe vel per aliū: vel etiā vbi Raymundus.

proiecit

proiecit libellum famoſum. Nec non ⁊ in alijs lo-
cis vbi intelligeret illum ɔtra quem hec acta ſunt
infamatū occaſione ſui dicti facti vel ſigni publice
ſimpliciter recognoſcat errorem ſuum ⁊ culpam ⁊
pro poſſe remoueat vel ſaltē alleuiet ſic infamiā.
ar. extra de pur. ca. inter ſollicitudines. §. ꝑcipias.
Hoſtienſis. ¶ Idem Hoſti. in rub. de pe. ⁊ re. §. xxiij. quibus ⁊
qualiter. ſub. §. ⁊ quid de accuſatoribꝰ. Ubi dicit ibi
ꝙ hec publica recognitio faciēda eſt niſi ex tali pu-
blica recognitione ille infamatꝰ amplius infamia-
retur. Et vt dicit hic glo. intelligenda ſunt hec. ſ. ſi
audet hoc facere ꝓpter potentiā aduerſarij vel cru-
delitatem. ¶ Addit Ray. Tenetur etiam cōpone-
re ſecum de iniuria ⁊ humiliter nihilominꝰ veniā
poſtulare. Idem Hoſt. ⁊ ſm glo. hic in ꝓpria perſo-
na dȝ veniam poſtulare ſi audet ſi nō audet ſaltem
per interpoſitā perſonam poſtulet tacito nomine
probantur predicta. xiiij. q. vj. ſi res. v. q. j. quidam.
item Mat. v. ¶ Si offers munus tuum ante alta-
Ulricus. re ⁊c. Concordat etiam predictis Ulri. ⁊ Tho. vide
Thomas. ſ. q. proxi. circa fi.

¶ Queſtio. ccij.

Utrum peccet aliquis audiendo detractionē.
Rñ. ſm Tho. in ſum. q. lxxiij. arti. iiij. dicēdū.
Roma. j. Qȝ ſicut ait apoſtolus. Ro. j. digni ſunt morte nō
ſolum qui peccata faciūt: ſed etiam qui facientibꝰ
conſentiunt. Qȝ quidem contingit dupliciter. vno
modo directe quando quis inducit aliquē ad pec-
catum vel ei placet alio modo indirecte quādo. ſ.
non reſiſtit cum reſiſtere poſſit. Et hoc qñqȝ ɔtin-
git non quia peccatum placeat ſed propter aliquē
humanum timorē. dicendum eſt ergo qȝ ſi aliqs
detractiones audiat abſqȝ reſiſtētia. videtur detra-
ctori ɔſentire vnde fit particeps peccati eius. Et ſi
quidem inducat eum ad detrahendū vel ſaltē pla-
ceat ei detractio ꝓpter odium eius cui detrahitur
non minus peccat ꝙ detrahens. ⁊ qñqȝ magis. vñ
Bernardꝰ. beatus Ber. dicit. Detrahere aut detrahētē audi-
re quid horum dānabilius ſit: non facile dixerim.
Si vo ei peccatū nō placet: ſed ex timore vel negli-
gentia vel etiā verecūdia quadā obmittit repelle-
re detrahentē quem quidē debet verbis redargue-
re vel ſaltē oſtēdere ꝙ ei detractio diſpliceat ꝑ tri-
Prouer. xxv ſtitiam faciei quia vt dr̄ prouer. xxv. ventus aquilo
diſſipat pluuias ⁊ facies triſtis linguam detrahē-
tem. tunc peccat quidem ſed multominus quā de-
trahēs ⁊ plerūqȝ venialiter. Qñqȝ etiā hoc pōt eſſe
peccatū mortale vel ꝓpter hoc qȝ alicui ex officio
incūbit detrahētem corrigere vel propter aliquod
periculum ɔſequens vel propter radicē qua timor
humanus qñqȝ poteſt eſſe peccatū mortale.

De legibus ⁊ cōſuetudine.

Rubricella.

Reſtat videre aliqua de legibꝰ. Et primo
quero. ¶ Queſtio. cciij.

Quid ſit lex. ⁊ quis poſſit legē face-
re. ⁊ quando incipit arctare. Rñ.
Thomas. ſm Tho. in ſum. in prima parte ſcđe. q. xc. arti. iij.
dicendū ꝙ lex primo ⁊ principaliter reſpicit ordi-
nem ad bonum cōe ordinare autem aliquid ad bo-
num cōe eſt vel totius multitudinis vel alicuiꝰ ge-
rentis vicē totius multitudinis. Et ideo ɔdere le-
gem vel pertinet ad totam multitudinē vel ꝑtinet
ad perſonam publicā que totius multitudinis cu-
ram habet. vnde yſido. dicit in lib. Eth. ⁊ habetur
in decretis di. ij. lex eſt ɔſtitutio populi in qua ma-
iores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerūt.
Lex. ¶ Non tamen habet lex vim artandi vel ligandi
niſi cum ꝓmulgatur: vt dicit Tho. ibidē arti. iiij.
vnde ⁊ in decre. di. iiij. §. leges dicitur. Quod leges
inſtituunt̄ cum ꝓmulgantur. Et ſic diffinitio legis
talis colligi poteſt ꝙ lex eſt quedam rationis ordi-
natio ad bonum cōe ab eo qui curam cōitatis ha-
bet ꝓmulgata. ¶ Itē ſm Hoſti. li. j. rub. ij. de ɔſti. Hoſtienſis.
§. iij. quis poſſit. Nota ꝙ ɔſtitutionem generalem
facere poteſt papa in ſpiritualibus ⁊ eccleſiaſticis
omnibus. extra de conſtitu. c. fi. ¶ Poteſt ⁊ lega-
tus in ꝓuincia. ſ. ſibi commiſſa. extra de offi. lega.
c. fi. ⁊ de loca. ⁊ cond. ex reſcripto. ¶ Item ſynodꝰ
ꝓuincialis. xvj. di. qȝ dicitis. ¶ Itē ſynodꝰ eꝑalis
xviij. di. c. j. ⁊ c. fi. ¶ Item eps poteſt conſtitutionē Legatus.
facere extra de ma. ⁊ obe. ſi quis. ⁊ de loca. ⁊ ɔduc.
veſtra nobis. ¶ Item capl'm extra de conſti. cum
acceſſiſſent. Item vniuerſitates clericorū ſeu ma-
giſtrorum. extra de conſti. ex literis. ¶ Item impe- Imperator.
rator in temporalibus. C. de legi. l. ij. ⁊ l. fi. Non tñ
in ſpiritualibꝰ ſeu eccleſiaſticis. ¶ Item prefectꝰ
ꝑtorio. Et quibus imperator hoc mādat. ¶ Item
populus Romanus. Itē ſenatus. Itē ciuitas ſiue
vniuerſitas. inſti. de iu. nat. §. j. ⁊ ij. ¶ Idem credo
de quolibet collegio approbato. extra de cōſti. que
in eccleſiarum. ⁊ c. ex literis. ¶ Sed Inn. extra de Innocētius.
loca. ⁊ cond. in glo. ſuper. c. vr̄a nobis. ſic dicit ꝙ lȝ
eps cū capitulo ſuo poſſit ſtatutū facere: vt extra
de his que fi. a ma. par. ca. c. vlti. ⁊ extra de maio. ⁊
obed. c. ij. Tu videas ꝙ ſuper iuriſditione ſua pōt
eps cum capitulo ſuo ſtatuta ſua facere. Sed ſi ſu-
per alijs velit facere ſtatuta nō poteſt niſi hi quo-
rum intereſt conſentiant vel ad minus ſint preſen-
tes. de conſe. di. iiij. c. j. extra de his que fi. a ꝑla. ſine
ɔſen. capi. c. pe. ⁊ c. fi. No. etiam ſm Hoſt. §. vij. qñ Hoſtienſis.
conſtitutio. Qȝ ɔſtitutio incipit artare poſt duos
menſes cōputandos a tēpore inſinuationis ſeu pu-
blicationis. in aut. vt facte no. ɔſtitutio. in ipſa ru-
brica. ⁊ rub. j. col. v. extra ne cleri. vel mo. c. fi. extra
de ſen. exc. nouit. Elapſo hoc tempore nō pōt quis
allegare ignorātiam quia non eſt ſingulorꝝ auribꝰ
inculcāda. xvj. di. qȝ dicitis. xij. q. ij. que ⁊ humanis
infra hoc tp̄s excuſata eſt ignorantia ſic intellige.
lxxiij. diſt. propoſuiſti. in fi. xxxij. q. iiij. dixit ſarra
extra de conſti. cognoſcētes. idem Goſ. ſed hoc in- Goffredus.
tellige de ɔſtitutione principis vt bene probant iu-
ra inducta. Nā talis ɔſtitutio generalis eſt. ⁊ oīs
conſtringit. extra de conſti. c. fi. vnde infra hoc tp̄s
toleratur in hac ignorātia. inferiorꝝ autem ɔſtitu-
tio vt capitulorꝝ ⁊ vniuerſitatū ⁊ hmōi cum non ſit
generalis ſed tantum ſubditos aſtringat in ɔtinē-
ti ligat facta ꝓmulgatiōe niſi forte abſentes ⁊ qui-
bus nec tantū tp̄s dabo nec ipſum limitabo quia
iuriſditio eorum plus ⁊ minus protendit̄ ſed bo-
ni iudicis arbitrio hec committo. ar. ad hoc extra
qui ma. acc. poſ. c. fi. ¶ Extēditur etiam cōſtitutio
ad futura non ꝑterita. extra de conſti. c. vlti. poſte-
rior etiam conſtitutio priorē tollit etiam ſi nullā
mentionē faciat de priori. extra de cog. ſpi. c. j. lȝ ſe-
cus ſit in reſcriptis. extra de reſcri. ceterum. ⁊ c. ex
parte. ¶ Queſtio. cciiij.

Utrum leges humane imponant hmōi neceſ-
ſitatem ꝙtum ad forum conſcientie ſiue ſint
iuſte ſiue iniuſte. Rñ. ſm Tho. in ſum. in pꝛla par- Thomas.
te ſecunde. q. xcvj. arti. iiij. dicēdū quod leges poſi-
te humanitus vel ſunt iuſte vel iniuſte. Si quidem
iuſte ſint. habent vim obligandi in foro ɔſcientie a
lege eterna a qua deriuantur ſm illud prouer. viij.
per me reges regnant ⁊ legum conditores iuſta de-
cernunt. ¶ Dicūtur autem leges iuſte ⁊ ex fine qñ Iuſte.
ſcȝ ordinantur ad bonum cōe. Et ex autoritate. qñ
ſcȝ lex lata non excedit poteſtatē ferētis. Et ex for-
ma quando. ſ. ſm equalitatem ꝓportionis impo-

nuntur ſubditis onera ad bonum cõe. Cum enim
vnus homo ſit pars multitudinis ſicut ꝛ quelibet
pars id qȝ eſt eſt totius: vnde ꝛ natura aliqȝ detri
mentum infert parti vt ſaluet totũ. Et ſm hoc le-
ges hmȯi onera ꝑportionaliter ferenda imponẽ-
tes. iuſte ſunt ꝛ obligãt in foro ꝯſcientie. Et ſunt le
ges legales. ¶ Iniuſte autẽ ſunt leges legales du-
pliciter vno modo per ꝯtrarietatẽ ad bonũ huma
num econtrario predictis. ſ. vel ex fine. Sicut cum
aliquis ꝑſidens: leges imponit oneroſas ſubditis
non ꝑtinẽtes ad vtilitatẽ cõem ſed magis ad pro-
priam cupiditatẽ aut gloriã vel etiã ex autoritate.
Sicut cum aliquis legem fert vltra cõmiſſam ſibi
poteſtatẽ vel etiam ex forma puta cum inequaliter
onera multitudinis diſpẽſant etiam ſi ordinentur
ad bonũ cõe. Et hmȯi magis ſunt violẽte ꝙ leges:
Auguſtinus — qr ſicut Augu. dicit in libro de libero arbitrio. lex
eſſe non videtur que iuſta non fuerit. vnde tales le
ges non obligãt in foro ꝯſcientie niſi forte ꝑpter vi
tandum ſcandalũ vel turbationẽ ꝑpter qȝ etiam
homo iuri ſuo cedere debet. ſm illud Mat. v. qui
te angariauerit mille paſſus. vade cum eo et alia
Hoſtienſis. — duo. ꝛ qui abſtulerit tibi tunicã da ei ꝛ palliũ. Con
cordat etiam his Hoſt. §. vij. qñ ꝯſtitutio. ſub. §. ar
ctat autem. vbi dicit ꝙ ꝯſtitutio ita demum arctat
ſi cõis ſit ꝛ cõem ſtatũ nõ offendit. Jȯ ſi claudicet:
non aſtringit. extra de ꝯſti. cum oẽs. ¶ Alio modo
leges poſſunt eſſe iniuſte per ꝯtrariatem ad bonũ
diuinũ ſicut leges tyrãnoꝝ inducẽtes ad ydolola-
triaȝ vel ad qȯlibet aliud qȝ eſt ꝯtra legẽ diuinã ꝛ
Act. iiij. — tales leges nullo mȯ lȝ obſeruare qr ſicut dicit act.
iiij. Obedire oportet deo magis quam hominibꝰ.

¶ Queſtio. ccv.

Raymundꝰ — SEd quid de condentibꝰ leges iniquas ꝛ que
eſt pena eorum. Rñdeo ſm Ray. §. xliij. qui
cõdunt. De his ſic dicit. qui ꝯdunt leges iniquas
vel ſtatuta contra legem dei vel contra libertatẽ ec
cleſiaſticã: vt ſolent facere pleriqȝ principes ꝛ cõi-
tates circa vſuras ſoluẽdas vel non repetẽdas corã
iudice eccleſiaſtico ꝛ multa alia eqpollẽtia ipſo iu
re nõ valent leges ſue: quia nulla lex poteſt valere
contra deum. di. viij. qȝ contra. xxxij. q. vij. flagitia
Pena ꝯden-tiũ leges in-iuſtas. — extra de ꝯſti. que in eccleſiaꝝ. Minor enim non hȝ
imperiũ in maiorẽ. xxi. di. inferior. ¶ Facientes igit
ꝛ ꝯſentiẽtes peccãt mortaliter ꝛ heredes eorum ni
ſi deſtruãt nulla conſuetudine obſtãte. extra de ſy-
mo. cum in eccleſie corpore. ꝛ c. non ſatis. Immo vi
detur ꝙ niſi ammoniti tales leges vel ſtatuta ob-
miſerint ipſo iure ſunt excõicati. Sed decre. extra
de ſen. exc. nouerit non facit mentionẽ de admoni-
tione. de hoc caſu vide plenius infra li. iij. ti. xxxiij.
de ſent. exc. q. xxxiij. In quibus caſibꝰ. ver. ſexus. ꝛ
ſeq. ¶ Item ſi aliqui dãnificati ſunt occaſione ta-
lis legis vel ſtatuti tenẽtur ꝯditores. ꝛ heredes eo
rum ad reſtõnẽ ſicut dictuȝ eſt de pedagijs ꝛ q̃ſtis
ſ. e. ti. q. xxix. deinde q̃ro q̃d iuris ſit de pedagijs. ꝛ
q. xxxiiij. deinde q̃ro q̃d iuris ſit de q̃ſtis ꝛ ſicut iu-
dex de iniq̃ ſnia vt dictũ eſt. ſ. q. c. xxxvij. q̃ pena iu-
dicum. Tenẽtur etiã in ſolidũ qui induxerũt prin-
cipem ad cõdendum tales leges. Item oĩs obſer-
uantes peccãt mortaliter ꝛ tenenṫ ad reſtitutionẽ
omniũ eorum que talium legum occaſione lucrati
ſunt require per ſimile. ſ. eo. tit. q. lxiiij. quero ergo
quando vel ꝙtum. Item cõtra iſtos inuehitur dñs
Yſaie. x. — per Yſa. c. x. ve qui ꝯdunt leges iniquas ꝛ ſcriben
tes iniuſtitias ſcripſerũt vt opprimerẽt in iudicio
pauperẽ ꝛ vim facerẽt cauſe humiliũ populi mei:
vt eſſent vidue prede eorum ꝛ pupillos diriperent
Quid facietis in die viſitationis ꝛ calamitatis de
longe venientis ad cuius confugietis auxiliũ ꝛ vbi
derelinquetis gloriã veſtrã. Ne incuruemini ſub
vinculo ꝛ cum interfectis cadatis. Concordat etiã
ſupradictis Hoſt. in rub. de peni. ꝛ re. ſub. §. q̃d de
condentibus leges.

¶ Queſtio. ccvi.

QUero etiã vtrum cõſuetudo obtineat vim le
gis. Rñ. ſm Tho. in ſum. in p̃la parte ſcḋe. — Thomas.
q. xcvij. arti. iij. dicendũ ꝙ oĩs lex ꝑcedit a ratione
ꝛ volũtate legiſlatoris. Lex quidem diuina ꝛ natu
ralis a rationabili dei volũtate. Lex aũt humana
a volũtate hoĩs. ratiȯe certa ꝛ regulata. Sicut aũt — Cõſuetudo.
ratio ꝛ volũtas hoĩs. manifeſtanṫ verbo in rebus
agẽdis ita etiã manifeſtanṫ facto hoc eñ vnuſqſqȝ
eligere videṫ vt bonũ ꝙ opere implet. Manifeſtũ
eſt aũt ꝙ verbo humano pȯt immutari lex ꝛ etiam
exponi. Inq̃tum manifeſtat interiorẽ motũ ꝛ con
ceptum rationis humane vnde etiam ꝛ per actus
maxime multiplicatos qui ꝯſuetudinem efficiũt.
mutari pȯt lex ꝛ exponi. Et etiã aliquid cauſari ꝙ
legis virtutẽ obtineat. cum enim aliq̃d multotiẽs
fit videtur ex deliberato rationis iudicio ꝑcedere
ꝛ ſm hoc cõſuetudo ꝛ hȝ vim legis ꝛ legem abolet
ꝛ eſt legum interꝑtatrix. Nulla tñ cõſuetudo vim
obtinere poteſt contra legem diuinã vel cõtra legẽ
naturalẽ: vt extra de cõſue. c. vlti. ꝛ. xxxij. q. vij. fla-
gitia quia iſte leges a volũtate diuina ꝑcedunt. ꝛ
non a voluntate humana ſicut leges poſitiue. Re-
ctores tñ multitudinis diſpẽſare poſſunt in legibꝰ
humanis in aliquibꝰ caſibꝰ vt dicit Tho. eo. q. art.
iiij. Ita tñ vt diſpẽſatio non cedat in nocumẽtũ bo
ni cõis ſed potius: vt ad idem ꝑficiat. ¶ No. etiã — Grego. ix.
qȝ dicit Grego. ix. extra de ꝯſue. c. vlti. licet longe-
ue cõſuetudinis non ſit vilis autoritas non tamen
eſt adeo valitura: vt vel iuri poſitiuo ꝑiudiciũ de-
beat generare niſi fuerit ratiõabilis. ꝛ legitime ſit
ꝑſcripta. Hoſti. li. j. rub. ea. §. j. ſic dicit. Generaliṫ — Hoſtienſis.
tibi trado qȝ vbicũqȝ ius deficit ſemꝑ tenenda eſt
cõſuetudo. dũmodo non ſit iniqua vel alias a iure
reprobata. vtrũ aũt ſit rationabilis vel non relin-
quo iudici cuȝ nec certa regula poſſit tradi. ar. ex-
tra de offi. dele. de cauſis. extra de trãſa. c. ſi. rõna-
nabilis tñ eſt oĩs cõſuetudo que a iure approbaṫ.
ꝛ quã romana eccleſia ſeruat ꝛ precipit obſeruari
irrationabilis aũt ꝯſuetudo vł iniqua. non preſcri
bitur qualis eſt illa. extra eo. ti. c. j. ad audientiã. et
ſiſſes. ¶ Inno. in glo. ſuper eandẽ decre. Gregorij — Innocẽtius.
dicit ꝙ rõnabilis dr oĩs ꝯſuetudo que non obuiat
canonicis inſtitutis vel etiã quam ius ſuſtinet etiã
cõtra canonũ inſtituta. irrõnabilis eſt q̃ a iure im
probatur. extra eo. ti. c. cum venerabilis. Idẽ Ber.
ibidẽ in gl. plura de hac materia ponit Inn. in gl.
ſuper principiũ hmȯi tituli.

¶ Queſtio. ccvij.

QUanto tp̃e ꝯſuetudo firmeṫ ſiue preſcribaṫ
Rñ. ſm Hoſt. §. ij. obtentus. ꝛ ſeq. Cõpetẽs — Hoſtienſis.
tp̃s ſm canones erit. xl. annoꝝ. extra de preſcri. au
ditis. ꝛ c. vigilãti. Oẽs eñ canoniſte dicũt ſpectan
dum tempus. xl. annoꝝ ſic intellige. extra de elect.
cum ana. ꝛ ſiſſa. Et hoc expꝛ̃ſſim comprobaṫ. extra
de cenſi. olim. vbi non profuit tp̃s. xxxvj. annorum.
¶ Scḋm leges tñ eſt diuerſitas qr ſm illas ſuffi-
ciunt. x. anni inter preſentes vel. xx. inter abſentes.
Sed ſm alios ſpectãdũ eſt tp̃s longiſſimũ. ſ. ꝙ nõ
extet memoria. ¶ Item binus actus inducit ꝯſue- — Binꝰ actꝰ.
tudinẽ. xxv. q. ij. ita nos. multa de hac materia in-
uenies ibi ꝛ alibi a doctoribꝰ ſcripta. No. etiã ibi
§. iiij. qȝ multis modis probatur ꝯſuetudo. Inno.
extra eo. ti. in glo. ſuper. c. cum dilectꝰ. dicit ꝙ in ec
cleſia neceſſaria eſt ꝑſcriptio. xl. ann. Sed in alijs
ſufficit ꝑſcriptio. x. vel. xx. annoꝝ. Et hec vera ſunt

ſi quod

ſi qḋ preſcribiẗ ⁊ ↄſueſciẗ hȝ ↄtinuā cauſam. Item credim⁹ qḋ ſi ↄſuetudo nō eſt ſpecialr̄ ↄtra aliquā eccleſiā: ſed generalr̄ ↄtra oēs tā eccleſias ꝙ alios ſufficit p̄ſcriptio.x. annoꝝ ↄtra oīs alij diſtinguūt inter eccleſias ⁊ priuatos alioq̄n ſi non hȝ ↄtinuā cauſam neceſſaria eſt p̄ſcriptio cuius nō extat memoria. Et no. ꝙ nō ſemꝑ dȝ allegare titulū ſed tm̄ dȝ ꝓbare tp̄s. ff. de vſu. cum de iure. ¶ Sed hec cōtentioſis relinquātur.

¶ Queſtio.cclij.

Hoſtienſis. Q Uero etiā que ſit differētia inter p̄ſcriptionē ⁊ ↄſuetudinē. R̄ſ. ſm̄ Hoſt. ibidē. §. viij. ⁊ de virtute. ſub. §. extra ſummā. Sex pñt differētie aſſignari. Prima qꝛ p̄ſcriptio locū hȝ in reb⁹ mobilib⁹ ⁊ imobilib⁹ corꝑalib⁹ ⁊ incorporalib⁹. extra de p̄ſcrip. c. auditis. ⁊. c. ſeq. ↄſuetudo ỽo in corꝑoralibus tm̄ vt in ſeruitutib⁹ ⁊ iuriſdictionib⁹ electionib⁹: ⁊ ſilib⁹. ¶ Scḋa differētia eſt qꝛ p̄ſcriptio acquiriẗ ſingulari ⁊ priuato. Sȝ ↄſuetudo nō acq̄riẗ magis iſti ꝙ illi. ¶ Tertia eſt qꝛ in p̄ſcriptiōe exigiẗ titul⁹ ⁊ bonafides. extra de p̄ſcri. ſi diligēti. Sȝ in ↄſuetudine nō reqriẗ titul⁹ ꝓ eo eīn nō req̄ro niſi vſuȝ ⁊ tp̄s cōpletū: vt dictū eſt. ſ. q. pxi. habeẗ ergo

Priuilegiū. vſus loco tituli. ¶ Quarta eſt qꝛ p̄ſcriptio ⁊ priuilegiū aliquotiēs nō ↄcurrūt. extra de fi. inſtr. inter dilectos. §. ceterū. ⁊ extra de p̄ſcri. veniēs. Sȝ ↄſuetudo ⁊ priuilegiū bene ↄcurrūt. extra de ↄſue. cū dilectus. extra de ver. ſig. abbate. ¶ Uidetur etiam q̄nta differētia poſſe notari: qꝛ p̄ſcriptio de natura ſui eſt actionis ſiue iuris petēdi excluſio. arg. C. de anna. excep. l. vlt. in fi. Sed ↄſuetudo de natura ſui eſt actionis ſiue iuris acq̄ſitio vt apparet extra de elect. ↄſtitutis. ⁊. c. in geneſi. in fi. p̄ſcriptio eīn ꝓprie non vſum reſpicit. Ideo eīn p̄ſcribitur cōtra aliquē qꝛ nō agit vel non vtiẗ iure ſuo. Cōſuetudo ỽo reſpicit vſuȝ ⁊ ideo allegaẗ qꝛ cōiter ita actum eſt vel vſum. nihilominus tm̄ ⁊ ↄſuetudo negatiuā reſpicere pōt vbicūq̄ ꝓbari pōt. ſ. qḋ tale quid vel tale fieri nō debeat. ar. extra de cle. cū eccleſia vulterana. ad finē ſecus ſi nullo modo poſſet probari. ¶ Eſt ⁊ ſexta qꝛ ↄſuetudo erronea non iuuat ſecus in preſcriptione qꝛ titulus putatiuus ⁊ ſi verus nō ſit dumtn̄ ꝓbabilis error excuſet dat iuſtā cauſam vſ. capiēdi. Si indiges. vide ibidē plenius de his.

De furtis. Titulus.vj.

S Upradictū eſt de rapinis ſed qꝛ domin⁹ in lege ſub eadē ꝓhibitione ⁊ rapinā et furtū ꝓhibuit: vt. xiiij. q. v. penale. Ideo conſequēter de furtis eſt agēdum.

¶ Queſtio.j.

Raymund⁹ Q Uero ergo primo q̄d ſit furtū ⁊ vnde dicaẗ. R̄ſ. ſm̄ Ray. eo. ti. circa prin. furtū eſt contrectatio rei aliene: mobilis corꝑalis: frauduloſā:

Furtum. inuito dño. ſ. lucriſaciēdi gratia vel ipſius rei vel etiā vſus eius poſſeſſioniſve: vt. ff. eo. l. j. ¶ Cōtrectatio: apponiẗ in diffinitiōe qꝛ ſine ea nō eſt furtū ꝓprie. Licet interueniat volūtas verbū vel ſcriptura alias ſi ↄcupiſcat rem alienā illicite ac ſine ↄtrectatione eſt trāſgreſſor alterius p̄cepti. ſ. non ↄcupiſces rem p̄ximi tui. ¶ Rei aliene: ideo apponiẗ qꝛ nō cōmittiẗ furtū in re pleniſſime ꝓpria: pleniſſime dico qꝛ ſi ali⁹ haberet in re illa ius: puta creditor cui res eſt pignori obligata vel cōmodatari⁹. ſ. ille cui eſt aliquid cōmodatū vel ſocius vel ſimilis ꝑſona alia etiam dñs furtiue ſubripiēs alicui tali ꝑſone furtū cōmitteret. ff. e. l. ſi res. §. j. ⁊. l. ſi is q̄ rē in priul. ⁊. l. ſi locū. Idē Tho. in ſum. q. lxvj. arti. v. ¶ Mobilis corporalis: qꝛ in reb⁹ immobilib⁹ vel incorporalib⁹ vt ſunt actiones ⁊ ſeruitutes non cōmittitur furtū qꝛ talia nō poſſunt ↄtrectari ꝓpter ſui immēſitatē vel incorporeitatē. ¶ Fraudulosa: qꝛ ſi aliq̄s credebat rē eſſe ſuā vel etiā ſciebat eſſe ſuā ⁊ credebat ſibi licere rē ſuā ſubripere nō cōmittit furtū: ſȝ alias teneatur. inſti. vi bo. rap. §. qꝛ tn̄. ⁊. §. ſeq. Et idē eſt ſi credebat ſe facere dño volente non facit furtū qꝛ nō facit dolū. ¶ Inuito dño: qꝛ ſi credit dñm ꝑmiſſurū ⁊ ſubeſt iuſta cauſa credēdi nō teneẗ: ſi ỽo non ſubeſt cauſa quare debeat credere ad hoc bene teneẗ. ff. eo. l. ſi is qui rem. Hoſti. li. v. rub. xviij. de furt. §. j. ver. ſȝ ⁊ dicit ꝙ ⁊ dñs de inuitus. etiā ſi videat eā auferri q̄uis nō ↄtradicat: Hoſtienſis.

vt. ff. e. l. pe. ¶ Sequiẗ in Ray. Si aūt putat facere inuito dño ⁊ tn̄ dñs vult furtū q̄dē facit q̄tū ad intētionē ⁊ mortaliter peccat. Sȝ nō teneẗ ad reſtitutionē. Nec dñs pōt petere obſtāte ſibi ſua volūtate. ff. e. inter oēs. §. pe. ¶ Lucriſaciēdi gratia: qꝛ ſi q̄s alienā ancillā meretricē rapuerit vel celauerit non cauſa lucriſaciēdi: ſed libidinis exercēde nō cōmittit furtū ſȝ alias grauiter peccet. ff. e. verū. ¶ Ipſi⁹ rei vel vſus eius poſſeſſioniſve. hoc addiẗ: qꝛ nō ſolum cōmittit furtū qui rei dñiū vult lucriſacere ſic furtiue: ſed etiā qui vſum vel poſſeſſionē rei. di. l. q̄ ſaccū. ff. eo. qui iumēta ſibi cōmodata. Concordat ſupradictis a prin. Ulr. li. vj. tract. iij. c. v. Et Hoſt. Raymund⁹

¶ Dicitur aūt furtū ⁊ ait labeo a furuo. i. nigro vel obſcuro eo qḋ clā ⁊ obſcure fiat. ff. e. l. j. ¶ Tho. in ſum. arti. iij. dicit ꝙ ad rationē furti tria ↄcurrūt. Quoꝝ primū ↄuenit ſibi inq̄ū ↄtrariaẗ iuſtitie qꝛ vſurpat alienū. Scḋm ꝑtinet ad rationē furti. ꝑ que diſtinguiẗ a peccatis qꝛ cōmittunẗ i pſonā ſicut ab homicidio ⁊ adulterio. Et ſm̄ hoc cōpetit furto qḋ ſit circa rem poſſeſſaȝ. Si q̄s eīn accipiat id qḋ eſt alteri⁹ nō q̄ſi poſſeſſio: ſȝ q̄ſi pars ſicut ſi amputat mēbrū vel ſicut eſt ꝑſona ↄiuncta vt ſi auferrat filiā vel vxorē nō hȝ ꝓprie rationē furti. Tertia differētia eſt que cōplet rationē furti. ſ. vt occulte vſurpeẗ alienū. Et ſm̄ hoc ꝓpria ratio furti eſt vt ſit occulta acceptio rei aliene. ¶ Item addit Tho. ꝙ ſicut furtū cōmittiẗ in occulta acceptione rei aliene. ita ⁊ in occulta detentione iniuſta. Thomas.

¶ Queſtio.ij.

Q Uot ⁊ que ſunt ſpecies furti. R̄ſ. ſm̄ Ray. §. ij. ſunt autem. Due ſunt ſpecies furtoꝝ qꝛ aliud eſt manifeſtū. ſ. cū quo fur dep̄hendiẗ. prius ꝙ veniat ad locū deſtinatū. aliud nō manifeſtū cū quo fur nō dep̄hendiẗ. ff. eo. l. ij. ⁊. iij. ¶ Itē furtoꝝ quedā remanēt in noīe generali. q̄dā cadūt in noīe ſpāli veluti ſacrile. qḋ dr̄ furtū rei ſacre. peculatus qḋ dr̄ furtuȝ de re publica. xxiij. q. iiij. c. q̄d ergo. ſic etiā abigeatus ꝙ dr̄ furtū gregis. Sic ⁊ plagiū qḋ dr̄ furtū hoīs cū q̄s liberū hoīem ſciēter vendit vel emit vel accipit vel ꝑmutat. ff. ad. l. fauiā de plag. l. j. ⁊. iij. Idē ſi ancillā vel ſeruū alienū ſollicitauerit vel exportauerit. ſ. ad aliā regionē furtiue duxerit. C. eo. l. j. Raymundus

¶ Queſtio.iij.

Q Ue ſit pena furti. R̄ſd. ſm̄ Ray. §. iij. pena furti. variaẗ vel qḋ varie de ipſo agiẗ. Nam q̄nq̄ agiẗ criminaliter. ſ. ad penā corporis infligēdam. q̄nq̄ ciuiliter. ſ. ad penā pecuniariā. in p̄io caſu nō eſt fur ſuſpēdēd⁹ aut demēbrād⁹ aut exoculādus. Sed aliter arbitrio iudicis puniēd⁹. videlȝ vt fuſtigeẗ vel exulet vel alio modo put iudici congruum videbiẗ. Et hoc in ſimplici fure. Si eīn pl⁹ ſit ꝙ fur. ſ. qꝛ armis aggrediẗ in domib⁹ vel ſepib⁹ vl' i itinere vl' de mari: vt pyrate. ſ. latrones marini tūc acrius ꝓcediẗ ↄtra eum. ff. de pe. l. capitaliū. §. graſſatores ⁊. §. famoſos. extra de homi. ſi ꝑſodices. Idē Ulri. c. vj. §. ex p̄dictis. De hmōi penis meli⁹ habeẗ. inſti. de obli. q̄ ex delic. §. pena furti. ¶ Dicit Raymund⁹ Pena furti.

hic glo. ꝙ lʒ fur ſm iura ſcripta nō ſit ſuſpēdēd⁹ tñ contrariū obſeruaſ in multis locis de ꝯſuetudine.
Operate. Et dicit Ulri. ꝙ hāc ꝯſuetudinē rōnabilē facit neceſſitas pacis cōis ⁊ frequēs incorrigibilitas ⁊ exꝑta hmōi malitie hoim ⁊ ideo iuſte credo hoc fieri in tali caſu. Sequit in Ray. cū ꝟo agiſ ſimiliter pena furti manifeſti eſt in q̄druplū non manifeſti eſt i duplū. Et hec pena cōpetit ⁊ peti pōt etiā poſt annū. inſti. de ꝑpe. ⁊ tpa. ac. §. furti. Et hoc ſm glo. q̄uis ſit ꝑtotra actio. ſicut ꝟ in eadē lect. Itē ſi egit aliq̄s criminaliſr poterit iterū agere ciuiliter ⁊ ecōuerſo. C. q̄ñ ciui. ac. pre. cri. l. vnica. ⁊ ff. de furtis. l. viii. ℭ Qđ aūt ꝑdictū eſt: de pena in q̄druplū vel duplum intellige in foro ꝯtētioſo ſʒ in foro ꝯſciētie ſufficit ſimplū reſtituere ſm Tho. ⁊ Ulri. §. q̄uis.

Qualiter ꝓcedēdū ſit in foro penitētiali circa reſtitutionē faciēdā ab ipſo fure vel a cooperātib⁹ vel ꝯſentiētib⁹. Et q̄ teneanſ inſolidū ⁊ q̄ in partē ⁊ cui ſit reſtitutio faciēda ⁊ qualr ⁊ plura alia de hac materia. vide. ſ. ti. ꝑxi. in rubricella de reſti. q. i. ⁊ pluribus alijs.

ℭ Queſtio. iiii.

Raymund⁹ Quid ſi aliq̄s accipit equū vel aliā rē accōmodatā vſq ad certū locū ⁊ ipſe vltra locū illū ꝓcedat cū illa re. Rñ. ſm Ray. §. v. ex ꝑmiſſis furtū cōmittit niſi in caſu. ſ. q̄ñ credebat dñm nō fore inuitū ſi ſciret: vt patuit. ſ. e. ti. q. i. ver. inuito dño. idē Ulri.

ℭ Queſtio. v.

Raymund⁹ Quid ſi aliq̄s rem ſibi ad vtēdū cōceſſam aliʒ cōmodauit. Rñ. ſm Ray. ibidē furtū vtiq cōmittit qꝛ nō erat ei ꝯceſſa ad vſum iſtū. Itē qꝛ vſ facere grā ſui lucri. Spēs eñ lucri eſt ex alieno largiri ⁊ bñficio debitorē ſibi acq̄rere. ff. e. ſi pignore. Idem Hoſt. ver. quid ſi aliquis.

ℭ Queſtio. vi.

Raymund⁹ Utrū creditor cōmittat furtū ſi pignore ſibi obligato vtaſ. Rñ. ſm Ray. ibidē dicēdū qđ ſic. ff. e. ti. ſi pignore creditor vtaſ furti teneſ ⁊c. Et breuiter vbicūq inueneris contrectationē aliene rei factā ꝯtra volūtatē dñi intellige furtū cōmiſſum. ⁊ circa hoc inhereas ꝟbis diffinitionis. In hoc aūt caſu ⁊ ſilib⁹. ſ. cū furtū cōmittiſ inuſu rei teneſ fur ad eſtimationē vſus rei etiā ipſa re dño reſtituta vt dicūt Hoſt. ⁊ Ray. §. ſeq. in fi. idē Ulri.

ℭ Queſtio. vii.

Utrū peccet qui rem ſuā apud aliū depoſitā vl etiā iniuſte detētā furtiue accipit. Rñ. ſm
Thomas. Tho. in ſum. arti. v. ar. iii. dicēdū ꝙ ille qui furtim accipit reʒ apud aliū depoſitā grauat depoſitariū qꝛ ille teneſ ad reſtituēdū vel ad oſtēdendū ſe innoxium. vnde manifeſtū eſt ꝙ peccat. ⁊ teneſ ad releuandū grauamē depoſitarij. Qui ꝟo furtim accipit reʒ ſuā apud aliū iniuſte detentā peccat quidē non qꝛ grauet eū q̄ detinet ⁊ idō nō teneſ ad reſtituēdū aliq̄d vel ad recōpēſandū. Sʒ peccat ꝯtra cōem iuſtitiā dū ipſe ſibi vſurpat ſue rei iudiciū iuris ordine ꝑtermiſſo. Et ideo teneſ deo ſatiſfacere. et dare operā vt ſcādalū ꝓximoꝝ ſi inde ortū, eſt ſedeſ. vide de hac materia. ſ. titu. ꝑxi. q. xlv. que exiguntur ad bellum iuſtum. circa fi.

ℭ Queſtio. viii.

Raymund⁹ Quid ſi aliq̄s furatur cibū aut potū vel veſtimentū ꝓpter neceſſitatē famis vel ſitis vel frigoris. Rñ. ſm Ray. §. x. itē q̄d ſi. ad hoc dicas ꝙ ſi patiſ magnā neceſſitatē famis vel ſitis aut frigoris ita ꝙ niſi fureſ credat ſe nō poſſe euadere mortem nō cōmittit furtū nec peccat dūm ꝓpter hanc neceſſitatē faciat. vnde Apollon⁹ de ꝯſe. di. v. diſcipulos. cū ꝑ ſegetes trāſeūdo euellerēt ſpicas vt ederent ipſius xpi vox innocētes vocat qꝛ coacti fame hoc fecerūt. Item ꝓpter neceſſitatē famis comedit
Eſculenta. David panes ꝓpoſitionis. i. Reg. c. xxi. Et hmōi. rō eſt qꝛ in neceſſitate oīa debēt eſſe cōia. diſt. xlvii. ſicut hi. Et in tali caſu ſicut dicunt Tho. arti. vii. ⁊ Ulri. vtiſ iure ſuo. vñ ⁊ pōt tūc occulte ſubtrahere nō tm̄ ꝑ ſe: ſʒ etiā ꝑ alio exiſtēte in extrema neceſſitate etiā ſi dño diſpliceat. ℭ Seq̄ſ i Ray. ſi aūt nō patiſ ita magnā neceſſitatē peccat q̄dē. attenuaſ tñ peccatū ꝓpt neceſſitatē. Et i tali caſu intelligiſ decre. extra de fur. ſi q̄s ꝑ neceſſitatē famis aut nuditatis furat⁹ fuerit cybaria vel veſtē vel pec⁹ tribus ebdomadis peniteat. Si reddiderit nō cogaſ ieiunare. Dicerē tñ ei ſemp: qꝛ tuti⁹ eſt qđ reſtitueret ſi poſſet. xiiii. q. vi. ſi res. Itē aliquātulā penitētiā imponerē ſibi ad cautelā. req̄re per ſiſe. ſ. eo. li. ti. i. de homici. q. xii. quid de homicidio neceſſitatis.

ℭ Queſtio. ix.

Raymund⁹ Quid ſi aliq̄s furaſ xpianos a paganis captiuos detētos vt eos reſtituat libertati. Rñd. ſm Ray. §. xi. idē ſi q̄d ſi. Et Hoſt. li. v. rub. xxxviii. de peni. ⁊ re. §. xxiii. q̄b⁹ ⁊ qualr. ſub. §. q̄d de furib⁹ credo ꝙ nūq̄ teneſ ad reſtitutionē hoīs ⁊ maxime ille⁹ quē iniurioſe circūciderāt ipſi pagani i ꝯtēptū fidei xpiane. ar. xxiii. q. ii. dñs. ⁊ q. viii. vt ꝑdidē. Et hoc intelligas q̄ñ nō eſt tp̄s treuge. Naʒ in ꝑdicto ca. dñs Augu. dicit qđ cū quis iuſtū bellū ſuſcipit vtrū aperte pugnet. an ex inſidijs nihil ad iuſtitiā intereſt. Si aūt ſit tp̄s treuge teneſ reſtituere ipſi ſarraceno nō hoiem ꝓpter piculū aīe ſʒ exiſtimationē hoīs vl alteri⁹ rei ſublate ⁊ oīs dāni dati. ar. xxiii. q. i. noli. Et hoc intelligo ait Ray. ſi nō cōpulerunt illū captiuū ad circūciſionē vel ydololatriā vel aliqđ mortale peccatū. Tūc eñ crederē ipm furatū penit⁹ liberatū ⁊ in libertatē ereptū. ar. diſt. liiii. nulla. Itē credo ipʒ furātē nullo modo peccaſ ſe q̄tū ad hoīeʒ quē furat⁹ eſt ſi rectā habuerit intētionē. Immo potr⁹ meruiſſe. dūmodo alias ſatiſfaciat: vt dictū eſt. Cōcordat etiā his Ulri.

ℭ Queſtio. x.

Quid ſi pagani i bello captiuauerit xpianos. Nunq̄d tp̄e treuge poſtea iuſte licebit xpianis eos furari. Rñ. ſm glo. ibidē. ſi treuga inita eſt
Gloſſa. ita generalr ꝙ nō liceat alterutris nec per violētiā nec alio mō ſibi inuicē auferre: aut ſubripe aliq̄d tūc peccatū eſt tp̄e treuge furari hmōi xpianos. ſi aūt ꝯuenit de ſola violētia nō inferēda. credo ꝙ licite pñt furari nō tm̄modo hmōi xpianos ſed etiā munitiōes ⁊ caſtra que occupauerūt de terra xpianoꝝ poſſunt latēter inuadere ⁊ ſine moleſtia occupare impugnādo poſſunt ſe defendere ⁊ per violētiam eos repellere. idem Ulri. §. querunt.

ℭ Queſtio. xi.

Utrū liceat furari paruulos paganorū ⁊ eos baptizare. Ray. li. i. ti. iiii. de iudeis ⁊ paga. q. iiii. vtrum pueri.

ℭ Queſtio. xii.

Quid ſi xpian⁹ captiu⁹ fureſ aliq̄d ſarraceno
Hoſtienſis. q̄ eū captiuū detinet. Rñ. ſm Hoſt. ꝟ. q̄d ſi xpian⁹. Si fuit cape⁹ dū erat treuga quā frāgebat ⁊ ſic erat i culpa: vt. xxiii. q. i. noli. ⁊ nō iminebat famis neceſſitas teneſ ad reſtitutionē. Si aūt. ſ. cūʒ iniuſte detinebaſ vel tp̄e belli capt⁹ fuit vel neceſſitas famis imminebat cū talē teneaſ ſarracenus paſcere nō teneſ ad reſtōnē. idem Ray. ℭ Et dicit ibi glo. vvill. qđ tūc ſit cōpēſatio rei ſic ſubrepte cū iniuria iniuſte detētionis hmōi xpiani. Preterea cum hmōi ſarracen⁹ ſit hoſtis nō refert an a parte aut ꝑ īſidias noceaſ eidē. ar. legis q̄ dicit nō ſolū barbaris auxiū minime tribuaſ: ſʒ etiā ſi apud eos luētum fuerit ſubtili auferaſ ingenio. C. de commer. ⁊ mercato.

τ mercato. l. ij.

QUid de vxore que furat viro suo pecuniā vel alia vt inde faciat elemosynā. De hoc rñde infra. e. li. ti. viij. de ne. secu. q. xxviij. s3 q̄d de vxore.

ℭ Questio. xij.

QUid de illa muliere que fecit furtū ante matrimoniū vel etiā post per se vel cū marito. ℭ Et quid si vir solus furatus aliq̄d τ vxor participauit ꝯsentiēdo vel comedēdo volūtaria vel īuita. nunq̄d licebit vxori de reb⁹ cōib⁹ sibi τ viro satisfa-
Glossa. cere eo inuito dānificatis. Rñ. ſm glo. vvill. in si. hui⁹ titu. ver. de ꝯsuetudine regionis vir τ vxor cōicant sibi credita τ debita ex ꝯtractu vel ex maleficio si res furtiua quā mulier subripuit ante matrimoniū vł post sola vel cū viro vel quā vir sol⁹ subripuit ante matrimoniū vel post extat adhuc in eoꝝ ptāte. credo ꝙ vxor pōt illā restituere ꝟo dn̄o etiā ꝯtradicēte marito. Si aūt ꝯsumpta est vł si vir sol⁹ furat⁹ est τ mulier participauit ꝯsentiēdo vł comedēdo spōtanea vel inuita pōt vxor si vir nō ꝯtradicat negociū mariti gerendo se ipsam liberādo estimationē rei ꝯsumpte restituere ꝟo dn̄o latēter de cōib⁹ bonis si alit nō pōt. Nec erit res furtiua: q2 nō est fraudulenta ꝯtrectatio nec aīo lucrifaciēdi. ꝓhibēte aūt viro nō credo ꝙ debeat facere hmōi restitutionē cum ipsa non habeat certā rerū administrationē sed mariti⁹. Si tñ in hoc casu faceret restitutionē de reb⁹ cōib⁹ bonafide. latēter nō credo ꝙ esset ei penitētia iniūgēda quasi ꝑ mortali: aut ꝙ peccaret mortaliter hec glo.

ℭ Questio. xiij.

Raymund⁹ UTrū3 in re parua ita cōmittat furtū sicut in re magna. Rñ. ſm Ray. in si. titu. ꝙ sic vnde Hiero. furtū nō solū in maiorib⁹: s3 etiā in minoribus iudicat. Nō eñ qđ furto ablatū est s3 mens fu-
Hostiensis. rātis attēdit. xiiij. q. vj. c. vniuersale. Itē Host. rub. de fur. ver. rei. ℭ Hoc tñ intelligendū est ſm Ulr. §. vt aūt qñ volūtas talis est qđ etiā maiora subtraheret si posset: qđ p3 hic ex verbis Hier. ꝓmissis vel intelligitur qñ illa res parua tante tñ magnitudinis est ꝙ ex eius ablatione molestat dn̄s: als eñ non ꝯtrectat inuito dn̄o. Cōcordat Tho. vt p3 infra. q. xvi.

ℭ Questio. xiiij.

Thomas. UTrū furtū semꝑ sit peccatū mortale. Rñ. ſm Tho. in sum. arti. vj. dicēdū ꝙ furtū est peccm̄ mortale: q2 est ꝯtra dilectionē ꝓximi cui infert nocumentū. si tñ aliq̄s furtiue res minimas accipiat cum hmōi minima res quasi nihil accipiat: q2 homo nō reputat sibi ꝑ hoc nocumētū inferri: τ ille q̄ accipit pōt ꝓsumere hoc nō esse ꝯtra volūtatē eius
Ulricus. cuius res est ꝓpter hoc reus pōt excusari a peccato mortali. idē etiā dicit Ulri. c. iiij. §. furtū. Addit aūt Tho. ꝙ si habeat animū furādi τ inferēdi nocumētū ꝓximo etiā in talib⁹: minimis pōt esse peccatū mortale sicut τ in solo cogitatu per ꝯsensum. Idem etiā Ulri. c. vj. vide. s. q. pxi.

ℭ Questio. xv.

Hostiensis. COntra quē det actio furti. Rñ. ſm Ho. §. iiij. contra quē. dat cōtra furē etiā si impubes sit dummodo sit doli capax: vt. ff. eo. tit. l. impuberē. ℭ Agit τ cōtra filiū suū si peculiū castrēse habeat alias nō esset iudiciū inter eos: vt. ff. eo. ne cū filio. Idem si pr̄ alio aliq̄d subripiat de peculio castrēsi. ℭ Itē vir ꝯtra vxorē vel ecōuerso nō agit actiōe furti in mr̄imonio ꝯstāte s3 dat actio in factū. τ q̄ opē tulerūt furti tenent vt. ff. e. ti. si q vxori. τ. C. re. amo. l. ij. ℭ Itē seru⁹ pōt verbib⁹ castigari: 3 nō in iudicio ꝯueniri nisi rez ꝯtractauerit post manumissio-
Seruiētes. nem: vt. C. an ser. ex suo fac. l. vlti. ℭ Seruiētes aūt siue mercēnarij furtū q̄dē cōmittere pñt: sed ipsos actione furti ꝯuenire nō possumus si res viles fuerint. Nec sunt talia furta publice vindicāda: vt. ff. eo. si libert⁹. ℭ Itē dat ꝯtra eū qui tulit opē vel ꝯsilium dedit furi. dolo malo τ hoc si furtū sequitū sit: vt. ff. e. si is qui. §. si tu. ℭ De restitutione furti quere titu. ꝓced. in rub. de resti. per totum.

De reb⁹ inuētis. Rubricel.

ℭ Questio. xvi.

QUeritur etiā q̄d iuris sit de thesauris vł
aliis reb⁹ inuētis. Rñ. ſm Tho. in sum. Thomas.
q. lxvj. art. v. arg. ij. distinguēdū est circa res inuētas. quedā eñ sunt res que nūq̄ fuerūt in bonis alicui⁹ sicut lapilli τ gēme q̄ inue-
niunt in littore maris. Et talia occupāti ꝯcedunt. Res inuēte.
τ eadē ratio est de thesauris antiquo tpe sub terra occultatis quoꝝ nō est aliq̄s possessor nisi ꝙ ſm leges ciuiles tenet medietatē dare dn̄o agri si in alieno agro inuenerit ꝓpter qđ in parabola euāgelij matt. xiij. vt de inuētiōe thesauri abscōditi in agro ꝙ emit agrū q̄si vt haberet ius possidēdi totū thesaurū. ℭ Quedā ꝟo res inuēte fuerūt de ꝓpinquo in alicui⁹ bonis τ tūc si q̄s eas accipiat nō aīo retinēdi: sed aīo restituēdi dn̄o q̄ eas ꝑ derelictis non h3 non cōmittit furtū. Alias aūt cōmittit peccatū furti. vñ τ Aug. dicit in q̄dā homel. τ habet in decre. xiiij. q. v. c. si q̄d inuenisti τ nō reddidisti rapui-
sti. Itē dicit Ray. §. ix. itē q̄d si aliq̄s. l si. τ addit au Raymund⁹
toritatē Hieronimi q̄ etiā habet ea. q. qui sic dicit. multi sine peccato putāt esse si alienū qđ inuenerūt teneāt τ dicūt deus mihi dedit cui debeo reddere. Discāt ergo hoc peccatū simile esse rapine. si q̄ in-
uēta nō reddāt. ℭ Sed Host. li. ij. rub. xij. de causa Hostiensis.
posses. τ ꝓprie. sub rubricel. de cau. ꝓprie. §. j. q̄d sit. ver. itē ꝑ inuētionē. dicit sic. qđ si thesaurū i ꝓprio fundo inuenero meus sit. Idem si in alieno data opa. S3 si nō data opa medietatē debeo dare dn̄o fundi. insti. de re. diui. §. itē eo. Res aūt ꝑ derelicto habita occupāti ꝯcedit. s. si sit mobilis τ abijciat. Idē si imobilis τ etiā de fūdo hac mēte vt ꝑ derelicto habeā. ff. ꝑ dereli. l. j. S3 si i mari iactauerim res meas causa nauis leuādē nō habeo ꝑ derelicto q2 nō hac mēte abijcio. vnde si librū dn̄i inuolutū iactauerim nō habeo ꝑ derelicto. Sec⁹ si apertū tūc eñ ex q̄litate facti ꝓsumit qđ ꝑ derelicto habeo. insti. de re. diui. §. vlti. idē Ulri. §. tenere.

ℭ Questio. xvij.

SEd quali restituet res inuēta. Rñ. ſm Ray. Raymund⁹
ibidē. si pōt inuenire illū qui amisit restituet ei. τ faciat hoc publice dici ꝑ ꝓconē vel ꝑ ecclias i loco vbi rē inuenit. Si ꝟo nō inuenit cū ꝯsilio τ autoritate sui penitētialis retineat si paup τ egēs est oret ꝑ illo cuius res fuit alias eroget pauperib⁹. ℭ Qđ aūt dictū est de autoritate pntalis. glo. addit hic nisi supior retinuerit sibi dispēsationē de talib⁹. Idē Ulri. vide de hoc ifra ti. pxi. i. rub. e resti. ℭ Cōcordat etiā ꝓdictis Host. i rub. de peni. τ re. Et addit ꝙ anteq̄ res inuēta dn̄o restituat si dubiū est cuius sit certificari d3 inuētor. per circūstātias rei alie. multi non dn̄i forte peterēt.

De cōmodato. Rubricella.

QUia in vsu rei accommodate in debito frequēter furtum cōmittit. Ideo his aliqua de commodato subijcio.

ℭ Questio. xviij.

QUero ergo primo q̄d sit cōmodatū. Rñ. ſm
Host. li. iij. rub. xv. de cōmo. §. j. q̄d sit. Com- Hostiensis.
modatū est alicui⁹ rei ad aliquē spālem vsum gratuita facta ꝯcessio. Nā si merces interuenerit trāsit

in locationē vel aliud ꝯtractū innouatū.idē Gof.

¶ Queſtio.xix.

Quid ſi cōmodaui tibi rem aliquā ad certū vſum tu vteris ea ad aliū vſū. R̄ñ.ſm Ho. ibidē.i fi. Teneberis ad reſtitutionē puta cōmodaui tibi equū vt ad villā duceres:duxiſti ad bellū ⁊ amiſiſti teneberis mihi.ff.c.ſi vt certo.⁊ idē in ſiſilibus.idem dicit Gof.

Hoſtienſis. Cōmodatū.

¶ Queſtio.xx.

Quis poſſit cōmodare ⁊ cui. R̄ñ.ſm Hoſt.§.iij.qs poſſit cōmodare qui pōt donare. Et cui pōt donari de hoc vide.ſ.li.j.in rubricel.de dona. Jtem is cui obligationē ꝯtrahere pōt. Jtem nō ſolū ꝓlatus ſed etiā yconomus. Nam ⁊ talis ꝯtrahere pōt.x.q.ij.hoc ius. ¶ Sz ſi pupillo cōmodet non tenet:lz aliū ſibi obliget.ff.de act.emp.⁊ ven. iulianꝰ.§.aſipe.tenet tñ pupillꝰ inq̄ntū locupletior factꝰ eſt. Sic ⁊ ſi pſone nō eccleſie cōmodatum fuerit tenet eccl'ia inq̄ntū.ſ.in vtilitatē eiꝰ verſum eſt.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxi.

In qbus caſibꝰ cōmodatarius tenet.ſi res perit vel deterioratur. R̄ñ.ſm Ho.§.vlti. Et inq̄ntū.ver.tenet ſane.⁊ ſeq. Cōmodatariꝰ tenetur qñ de dolo tm̄ ⁊ lata culpa vt ſi cōmodet gratia cōmodātis tm̄:vt.ff.co.ſi mei.puta vxori mee cōmodaui clamidē vt honeſtius iret ad eccleſiā vel mihi adduceret aliqñ ꝟo tenet de lata culpa ⁊ leui vt ſi gratia vtriuſqꝫ fiat cōmodatū:puta cōmodaui tibi cyphos argēteos cū amicos cōes inuitaſſes vt.ff. co.ti.l.in rebꝰ.aliqñ tenet de dolo ⁊ lata culpa ⁊ leui ⁊ leuiſſima vt ſi gratia cōmodatarij tm̄ fiat cōmodatū:vt extra de cōmo.c.j.ſz ſi nihil tibi imputari pōt nō teneris.inde eſt q̄ ſi equū eſt tibi cōmodatū vt ad bellū ducas:i bello amittis nō teneris Et ſi ſeruū tibi cōmodauero vt domū tuā coopiat vel tectū reficiat ⁊ cadēs de machina moriat nō teneris niſi in leuiſſima culpa deꝑhendaris.ſ.q2 machina diligēter ligata nō fuit:vt.ff.co.ti.l.ſi vt certo.milites ꝟo ⁊ multi alij aliter obſeruāt de curialitate ſua. Jn hoc aūt caſu cura diligētiſſima adhibēda eſt maior etiā quā i ꝓprijs rebꝰ:vt.ff.c.i rebꝰ. Concordat his Gof. ¶ De caſu aūt fortuito non tenet ſicut hic dicit decre.niſi acciderit culpa ſua vel interuenerit pactū,vel in mora fuiſſet. Exēplū ponit Hoſti.ibidē vt ſi cōmodatū remiſit per minus ydoneum nuncium.

Hoſtienſis. Cōmodatarius tenet. Goffredus. Caſus fortuitus.

¶ Queſtio.xxij.

Sed qd eſt dolꝰ.qd lata culpa vel leuis vel leuiſſima. R̄ñ.ſm Hoſt. Sz qd eſt dolꝰ.⁊ ſeq. dolꝰ eſt inuidioſa machinatio:vt ſi cōmodatarius ſubripi fecit rem ſibi commodatam.ff.de dolo.l.j. ¶ Lata culpa eſt nō intelligere q̄ oēs intelligūt vel neſcire q̄ oēs ſciūt.ff.de ꝟ.ſig.l.late.vt ſi cōmodatariꝰ dimiſit rem cōmodatā in platea ⁊ aufert eam aliqs ſi dicat q̄ non credebat qd inde amouetur in lata culpa eſt nō eū bñ abſcōderat. ¶ Leuis culpa eſt deſidia ſeu negligētia:vt inſti.quibꝰ mo.ꝯtra.obli.§.ꝑterea.vt ſi cōmodatariꝰ repoſuit rem cōmodatā in camera ſua ⁊ receſſit.hoſtio relicto apto. ¶ Leuiſſima culpa eſt que aliquo modo pōt ꝓuideri.ff.ad.l.aquil.Si putator.j.di.hi q̄ arbore:vt ſi cōmodatariꝰ rem cōmodatā repoſuit in archā ſz nō firmauit eā claue q̄ ſi feciſſet fur forte rē nō ſubripuiſſet. Si ergo firmauit archā.⁊ adhibuit oēm diligētiā quā potuit ſecurus eſt nec ei caſus fortuitꝰ poterit imputari. Caſus eñ fortuitus eſt qui nullatenꝰ pōt ꝓuideri ſicut incendiū ruina naufragiū:rapina:vt.C.co.l.j.

Hoſtienſis. Culpa.

De depoſito. Rubricella:

Deinde aliqua etiā de depoſito ſubijciantur. Quero ergo primo.

¶ Queſtio.xxiij.

Que ſit natura depoſiti. R̄ñ.ſm Hoſt.li.iij. rub.xvj.de depo.§.v.cui detur actio. De natura eius eſt vt ipſa res depoſita reſtituat ſicut et in cōmodato fallit hoc i quatuor caſibꝰ. Primꝰ cū qs gladiū deponit demū furioſus factꝰ ipſuz repetit.xxij.q.ij.ne qs. Scōs ſi deponēs fuerit deportatus. Nam bona eiꝰ in publicū deferunt.ff.e.bona fides. Tertius qñ fur deponēs ⁊ dñs rei depoſite ꝯcurrūt in petitione q2 tūc potior eſt cauſa dñi vt in ꝑdicta lege.⁊.xij.q.ij.cū deuotiſſimā. Quartꝰ cū fur rem furtiuā deponit apud illū cui ſubripuit vl' apud ꝓprietariū:vt ꝓbat ꝑ eadē iura. ¶ No.etiā vt dr̄ extra eo.ti.c.bona fides.qd depoſitori lz ꝓ volūtate ſua debitū reuocare. Glo. Jnno.ibidē addit etiā ꝯtra pactū appoſitū.ff.eo.l.j. ¶ Jtem in eadē decre.dr̄ q̄ circa depoſitū cōpēſationi.ſ.in totū vel deductiōi.ſ.ꝑ parte locus nō eſt vt ꝯtractꝰ q̄ ex bona fide orit ad ꝑfidiā minie referat lz cōpēſatio admittat in alijs ſi cauſa ex qua poſtulat ſit liq̄da.ita q̄ facilē exitū habere credat. No.ibidē Gloſus.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxiiij.

Quando depoſitariꝰ teneat ſatiſfacere deponēti.ſi res apud eum pereat vel nō. R̄ñ.ſm Hoſt.§.viij.⁊ inq̄ntū. Tenet ⁊ dolo ⁊ de lata culpa. Exēpla pone ſicut.ſ.q.xxi.de cōmo. Jtē exēplū de lata culpa ſi deponis apud me ſeruuz vinctū ⁊ ego eū ſoluo miſericordia ductꝰ:teneor.ff.eo.ſi hoiem. ¶ Jtē qñ res ſuas ſaluas lz ꝓſumit ꝯtra ipſz.extra de depoſi.bona fides.exēplū Si res ſuas ponat in archa ⁊ depoſitas dimittat extra in domo vl' in bācha. ¶ Sz de leuiſſima culpa ⁊ multo fortiꝰ de caſu fortuito nō tenet niſi ſit in mora vel niſi obtulerit ſe depoſito vel niſi aliq̄d recepit ꝑ cuſtodia vel niſi gr̄a depoſitarij fiat depoſitū:vt extra de depo. bona fides. ¶ Si aūt pactū vl' culpa vl' mora ꝑceſſit tūc etiā caſus fortuitꝰ iputat:vt ibidē dr̄. Cōcordat his Gof. Et qd dictū eſt de leuiſſima culpa.idē dicit Gof.de leui culpa. ¶ No.etiā ſm Hoſt.§.vj. ⁊ ꝯtra quē.in fi.q2 eccl'ia nūq̄ tenet de depoſito niſi qñ depoſitū ſit ꝓlato ⁊ ꝯuentu ſiue capitulo preſentibꝰ ⁊ recipientibꝰ niſi inquantum locupletior eſſet:vt extra eo c.j.

Hoſtienſis. Culpa.

¶ Queſtio.xxv.

Utrū depoſitario liceat vti re depoſita apud eū. R̄ñ.ſm Hoſt.ibidē.ſ.§.viij.ver.depoſitarius.vtēdo re depoſita obligat.ff.de ꝯdi.fur.q̄ furtū.hoc itellige vbi expſſe ꝓhibitū eſt ne vtat:alias nō cōmittit dūm putaret dñm ꝑmiſſurū etiā ſi minus ꝓbabiliter hoc putaret:vt.ff.de fur.l.q̄ rē. Eſt tñ ar.ꝯtra.ff.eo.qd ſeruꝰ. ¶ Jtē no.q̄ dicit Hoſt.e.ru.§.j.q̄ rei depoſite ſicut cōmodate.⁊ poſſeſſionē ⁊ dñiū retinemꝰ.ff.eo.lz.niſi deponā qd ꝯtinet numero pōdere vl' mēſura nō obſignatū vl' clauſū hic el excedūt notiſſimi fines depoſiti ⁊ trāſfert dñiū. Si aūt obſignatū vl' clauſū deponerē videret ꝓhibuiſſe ne depoſitariꝰ vteret niſi in cōtrariū ageret expſſe:vt.ff.c.lz.§.rex.⁊.l.lucꝰ.⁊.l.dic.§.q̄ pecuniā ⁊.l.q̄ntꝰ. Jdē ꝑ oia dicit Gof.⁊ Monaldꝰ.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxvj.

Quid ſi res deterior reddit. R̄ñ.ſz hoſt.vbi ſ. §.viij.reddita nō videt.ff.c.l.j.§.ſi res.

¶ Queſtio.xxvij.

Quid de herede depoſitarij. R̄ñd.ſm Hoſt. ibidem heres tenet etiā de precio rei ignorauter vēdite. Et ſi non ſit heres nihilominus ab eo lucrum extorquet:vt.ff.eo.l.j.§.vlti.⁊.l.ij.⁊.iij.

Hoſtienſis.

De vſuris.

De vſuris. Titulus.vij.

Dictum eſt.ſ.de rapinis ⁊ furtis:ſed quia
paruum aut nihil intereſt quantum ad reſti
tutionis legem inter furtum rapinam ⁊
vſuram:vt.xiiij.q.iiij.ſi quis vſuram.Ideo
de ea conſequēter eſt agendū:vbi primo quero.

Queſtio.j.

Quid ſit vſura ⁊ vtrum ſola ſpes lucrifaciat
Raymundꝰ vſurariū.Rñ.ſm Ray.eo.ti.circa prin.vſu
ra eſt ex mutuo lucrum pacto debitum vel exactū.
Uſura. Non enim puto vſurā cōmitti ſi gratis oblatū gra
tis accipiť.ar.xiiij.q.iiij.vſura.di.xviij.de eulogijs.
nulla eñ oblatio ſuſcipienti culpe maculā ingerit
que non ex ambigētis petitione pceſſit.j.q.ij.ſicut.
Concordat Ulri.li.vj.tract.iiij.c.iiij. Et addit ꝙ hec li
beralis donatio eſt cū non datur a debitore nec re
cipiť a creditore intuitu mutui.Et ex neutra parte
eſt corrupta intentio.Et hoc ꝓcipue conſtat qñ ſoluto
Goffredus. mutuo aliqd datur.vnde ⁊ Gof.li.v.ti.xix.de vſu.
ſic dicit vſura eſt quicqd ſorti accedit intētione ꝑce
dente vel pacto.Sola eñ ſpe vel expectatiōe vitiū
cōtrahiť vſurariū:vt extra.e.ti.c.j.⁊ c.conſuluit.xiiij.
q.iij.ſi feneraueris.qđ intelligo verū eſſe cū cauſa
mutuādi.principaliter poniť in ſpe vel in expecta
tione lucri vel emolumēti alias ſi nō principaliter
ſuper hoc moueať mutuator ad mutuādū.ſed ob
charitatē ⁊ dilectionē.Secūdario aūt ſperat de aliq
retributione non puto hoc vitioſum.argu.ad hoc.
lxxvij.di.in ſingulis.lix.di.ſi officia ſecularia.lxj.
di.quid ꝓderit.cum enim quis mutuū dat libera
liter ſcit vel ſcire dꝫ debitorē ſibi naturaliter obli
gari ad antidota.extra de teſta.cuꝫ in officijs.ff.
Hoſtienſis. de peti.here.ſed etiā ſi lege.§.conſuluit. Cōcordat
etiā cum hoc Hoſt.ea.rub.§.j.ver.pactione.dicēs
ꝙ ſi mutuo ſub ſpe lucri alias nō mutuaturꝰ in fo
ro penitētiali inducēdus ſum ad reſtituendū id qđ
vltra ſortē recepi.extra eo.ti.conſuluit.Si aūt alias
eſſem mutuaturꝰ ſed ſecūdario ſpero qđ ⁊ mihi ſub
uenias vel me remuneres in nullo vel in modico
pecco.ar.vt.ſ.in Gof.concordāt etiā cum hoc Inno.
⁊ Ber.⁊ Ala.eo.ti.in glo.ſup.c.conſuluit.ſ.ꝙ nō pec
cat qui ſecūdario vel ex amicitia ſperat aliqd.concor
dat etiā Ulri.§.vſura.Cōcordare etiā videť Tho.
vt patebit infra.q.xxi.Hoſti.quoqꝫ dicit ꝙ vſura
Raymundꝰ eſt ſi ex poſtfacto aliqd exigit. Ray.etiā.§.iiij.
ſed in inqd.dicit ꝙ ſola ſpes vel intētio facit hōiem
vſurariū vnde qui ſub tali ſpe mutuauit pecuniā.
Glo.alias nō mutuaturus quicqd poſtea etiā gra
tis.i.ſine ſua exactione oblatū vltra ſortē accepe
rit vſura eſt ſiue illud ſit pecunia numerata aut
frumētū ſiue vinū ſiue oleū ſiue carnes ſiue fructꝰ
vt poma ⁊ ſimilia ſiue ſpecies ⁊ breuiter quicqd ex
cogitari poſſit ⁊ dici lucrū ſiue illud conſiſtat in dan
do ſiue in faciēdo. Leuit.xxv.pecuniā tuā non da
bis ad vſurā ⁊ oēm frugū ſupabūdātiā nō exiges.
Itē nec vſurā eſcarum accipies nec oīm rerū.xiiij.
Gloſſa. q.iiij.pleriqꝫ.⁊ multa ſimilia.Item Luc.vj.mutuū
date nihil inde ſperātes.glo.ibidē.ideſt nō in ho
mine ſpem mercedis figentes:qui ſiue reddat qđ
accōmodaſtis reddet ⁊ deꝰ quo iubēte feciſtis ſiue
nō reddat hereditas veſtra in eternū erit.hoc etiā
pbāt Aug.Hiero.⁊ Ambro.xiiij.q.iiij.c.j.ij.⁊.iij.et
eſt expſſum.extra eo.ti.conſuluit.hec Ray.

Queſtio.ij.

Utrū poſſit homo pro pecunia mutuata ali
quam cōmoditatē recipere.Rñ.ſm Tho.in
Thomas. ſum.q.lxxviij.art.ij.dicēdū ꝙ ſm phm.in.iiij.eth.
omne illud pro pecunia habeť cuius ꝑciū pōt pe
cunia mēſurari.⁊ ideo ſicut ſi aliqs ꝑ pecunia mu
tuata vel quacūqꝫ alia re que ex ipſo vſu conſumi
tur pecuniā accipit ex pacto tacito vel expſſo pec
cat contra iuſtitiā:vt diceť infra.q.xxi. Ita etiam
quicūqꝫ ex pacto tacito vel expſſo quodcūqꝫ aliud ac
ceperit cuiꝰ ꝑciū pecunia mēſurari poſſit ſiīe peccatū
incurrit.Si vero accipiat aliqd hmōi nō qſi exigēs:
nec qſi ex aliq obligatione tacita vel expſſa ſꝫ ſicut
gratuitū donū nō peccat qꝛ etiā añqꝫ pecuniā mu
tuaſſet licite poterat aliqđ donum gratis recipere
nec peioris conditionis efficiť per hoc qđ mutuauit
recōpēſationē vero eoꝝ que pecunia nō mēſuranť lꝫ
ꝓ mutuo exigere puta beniuolētiā ⁊ amorē eius q
mutuauit vel aliqd hmōi.vide.ſ.q.ꝑced.

Queſtio.iij.

Sed quare peccatū eſt accipere vſurā pro pe
cunia mutuata. Reſpō.ſm Tho.in ſumma Thomas.
arti.j.dicendū quod accipere vſuram pro pecunia
mutuata eſt ſecūdum ſe iniuſtum quia vendit illud
qđ non eſt,per qđ manifeſte inequalitas inſtituiť
que iuſtitie contrariať. Ad cuius euidētiā ſciendū Uſus.
eſt qđ quedā res ſunt quarū vſus eſt ipſarū rerum
conſumptio vt vinū ⁊ panis ⁊ hmōi in talibꝰ non dꝫ
ſeorſum cōputari vſus rei a re ipſa.Sꝫ cuicūqꝫ cō
ceditur vſus rei ex hoc ipſo conceditť ei res.Et ꝓpter
hoc in talibꝰ per mutuū trāſferť dñiū.Si qs ergo
ſeorſuꝫ vellet vēdere vinū ⁊ ſeorſum vſuꝫ vini vēde
ret eādē rē bis:vel vēderet id qđ nō eſt ꝓpter qđ ma
nifeſte ꝑ iniuſtitiā peccaret.⁊ ſiīi rōne iniuſtitiā cō
mittit q mutuās vinū vel triticū petit ſibi duas recō
pēſationes vnā qdē reſtitutionē eqlis rei.Aliā vero
preciū vſus qđ vſura dr:quedā vero res ſunt quarū
vſus non eſt ipſa rei conſumptio ſicut vſus domꝰ eſt
inhabitatio non autē diſſipatio.Et ideo in talibꝰ
ſeorſum pōt vtrūqꝫ concedi.puta cum aliqs tradit al
teri dñium domus retēto ſibi vſu ad aliqđ tps vel
ecōuerſo cum quis concedit alicui vſum domus retē
to ſibi eius dñio.Et ꝓpter hoc licite pōt homo ac
cipere preciū pro vſu domus.pecunia aūt ſm phm
in.v.eth.⁊ in primo politice principaliter eſt inuē
ta ad cōmutationes faciēdas ⁊ ita ꝓprius ⁊ princi
palis vſus pecunie eſt ipſius conſumptio ſiue diſtra
ctio ſm qđ in cōmutationes expēdiť.⁊ ꝓpter hoc
ſm ſe eſt illicitū pro vſu pecunie mutuate accipere
preciū qđ dr vſura.ſufficit ei recipere equalē ei ꝙ
mutuauit ⁊ ſi inſup pro vſu aliqd recipit iniquū eſt
⁊ teneť reſtituere. Qđ aūt lex conceſſit iudeis vſu
ras accipere a gētibꝰ ꝑmiſſio fuit ad vitādū maius
malū.ſ.ne a iudeis deum colētibꝰ vſuras acciperēt Thomas.
ꝓpter auaritiā cui dediti erāt:vt dicit Tho.ibidē
arti.ij. Sꝫ Ulri.§.rñſio.dicit ꝙ illa aceptio vſu
re a gētibꝰ inter quas habitabāt iudei:potius erat
rei ſue recuperatio ꝙ vſura qꝛ tota illa terra iudeis
data fuit a dño etiā miſtice poſſidebať a gētibus.

Queſtio.iiij.

Utrū concedere pecuniā ſignatā ad oſtētationē
vel ad ponēdū loco pignoris pro aliquo ꝑcio Thomas.
ſit vſura.Rñ.ſm Tho.ibidē.arti.vj.dicēdū ꝙ talē
vſum pecunie licite homo vēdere poſſet ſicut ho
mo licite vēdit vſuꝫ vaſoꝝ argēteoꝝ:qꝛ retinet ſibi
dñium.idē dicit Hoſt.§.vij.an aliquo.ver.decimo
⁊ habetur.ff.cōmo.l.iij.§.pe.⁊.l.ſeq.cōcordat etiā
Ber.in glo.ſuper.c.conqueſtus. Bernardꝰ.

Queſtio.v.

Quid ſi pro pecunia mutuata exigať munus
a lingua vel ab obſequio.Rñ.ſm Tho.ibi Thomas.
dem arti.ij.arg.iij.dicēdū qđ ſicut munus a manu
nō lꝫ expectari vel exigi pacto tacito vel expſſo ꝑ
mutuata pecunia ita nec munꝰ a lingua vel ab ob
ſequio.qꝛ vtrūqꝫ pecunia eſtimari pōt vt patet in his
qui locāt opas ſuas quas manu vel lingua exercēt.

Si ꝓ⁊o munus ab obſeq̄o vel a lingua non quaſi ex obligatione rei exhibeatꝰ ſed ex beniuolētia q̄ ſub eſtimatione pecunie non cadit tunc lʒ hoc accipere ⁊ exigere ⁊ expectare.

¶ Queſtio.vj.

Cum creditoꝛ mutuat alicui pecuniā gratis debitoꝛ tenetꝰ ei ad antidota vt extra de teſta. cū in officiis. quare ergo hāc naturalē obligationem non pōt creditoꝛ deducere in pactū expſſum vel saltē ſperare effectū ipſiꝰ obligationis naturalis cū etiā talia pacta interueniāt in ſpiritualibꝰ ad que alias q̄s tenetꝰ vt q̄n datur ꝑbenda ea ꝯditione vt canonicꝰ ſingulis diebꝰ celebret de beata virgine q̄ñ.ſ.tale onus eſt annexū illi ꝑbende vt ex

Raymundꝰ

tra de ꝑben. ſignificatū. R̄n̄. ſm̄ Ray. §.iiij. ſed nūquid. Ad hoc dico ſaluo melioꝛi iudicio cum Ala. ⁊ Tācre. ꝙ creditoꝛ nullo modo dʒ pactū apponere: nec principaliter ſpem vel intētionē in tali retributione habere: ſed ꝓpter deū ⁊ ex charitate principaliter dʒ mutuare primo indigēti. Et tunc ſi forte ſcdario ſperet ꝙ ille debitoꝛ ſibi remutuet vel aliq̄d ſimile rependat ſi opus fuerit forte nō eſt reprobādū. ar. di.lxj. q̄d ꝓderit cum ſuis ꝯcoꝛdantijs. ꝯcoꝛdāt his Ulri. Hoſt. ⁊ Gof. vt patuit. ē.co. ti.q.j. q̄d ſit vſura. Glo. dicit hic ꝙ principalr̄ inmutuabitꝰ ꝓpt̄ deū q̄n etiā ſi nulla haberetꝰ ſpes de re

Solutio.

tributione tpali nihilominꝰ mutuaret. ¶ Ad obiectionē tn̄ ſupradictā ꝑfectius r̄ndet Tho. in ſum. arti.ij.arg.ij. dicēs: ꝙ recōpēſatio alicuius beneficij dupliciter fieri pōt vno modo ex debito iuſtitie ⁊ ad hoc aliq̄s ex certo pacto obligari pōt etiā hoc debitū attēditꝰ ſm̄ quātitatē beneficij q̄ð q̄s accepit ⁊ ideo ille qui accepit mutuū pecunie vꝉ cuiuſcūq̄ rei ſilis cuius vſus eſt cōſumptio nō tenetꝰ ad plus recōpēſandū q̄ mutuo accepit: vnde cōtra iuſtitiā eſt ſi ad plus reddēdū obligatꝰ. alio modo tenetꝰ aliquis ad recōpēſandū beneficiū ex debito amicitie in quo magis ꝯſideratꝰ effectus ex quo aliq̄s beneficiū ꝯtulit q̄ eius quantitas q̄ð fecit ⁊ tali debito nō cōpetit ciuilis obligatio per quā inducitꝰ quedā neceſſitas vt non ſpōtanea recōpēſatio fiat.

¶ Queſtio.vij.

Usura.

Quid de his qui coꝛrupta intētione mutuāt. R̄n̄. vſura eſt q̄ð recipit vltra ſortē ⁊ tenetꝰ reſtituere: vt patuit. ē.co.ti.q.j. quid ſit vſura ⁊ dicit

Gloſſa.

glo. hic. §.iij. lʒ aūt. in ſi. ſup ver. Intētio coꝛrupta ꝙ ſi ſit intētio coꝛrupta ita ꝙ creditoꝛ nō mutuaſſet pecuniā niſi ꝓpter ſpē lucri tenetꝰ totū reſtituere. etiā quacūq̄ intētione dederit ei debitoꝛ ſiue ex dilectione exoꝛta forte ꝓpter mutuū ſibi datū aut propter mutuum recipiendum vſq̄ ad plurioꝛem terminum vbi tn̄ debitoꝛ ex ſola dilectione dat aliquid creditoꝛi non poteſt repetere nec per retētionem ſibi conſulere ſi forte habeat alias de bonis creditoꝛis aliquid.

¶ Queſtio.viij.

Quid ſi nō ſit coꝛrupta intētio creditoꝛis debitoꝛ tn̄ ꝓpter mutuū acceptū vel vlteriꝰ retinēdū dat ei aliquid nunq̄d creditoꝛ tenetꝰ ei reſti

Gloſſa.

tuere illud. R̄n̄. ſm̄ glo. ibidē. Credo ꝙ nō tenetꝰ de bona fide ꝯſumptis. nec etiā de extātibꝰ q̄diu probabiliter credit ꝙ ex ſola dilectiōe gratis ei ſeruierit. Si aūt credit vel ꝓbabiliter dubitat q̄ð ꝓpter mutuū receptū vel vlteriꝰ retinēdū ei ſeruierit reſtituere tenetꝰ. q̄n aūt debitoꝛ nō gratis dat lʒ creditoꝛ gratis dat mutuū debitoꝛ ſi habeat alias aliq̄d de bonis creditoꝛis ⁊ ſibi ꝯſulat p retētionē de vſura quā deditꝰ nō credo ipm̄ cōpellēdū in foꝛo penitētiali ad reſtitutionē vn̄ etiā ſi quis mutuaturꝰ erat alias.ſ. ꝓpter deū. ⁊ tn̄ dū mutuauit habuit ſpē recipiēdi aliq̄d vltra ſortē. ſi credit ꝙ ſit oblatū vltra ſortē nō ex dilectione ſʒ ꝓpter mutuū datū eſt ei reſtituere tenetꝰ alias nō vt ꝑdictum eſt in ꝑcedenti caſu. Goffr. tn̄ dicit ꝙ nō eſt hoc vitioſum. vide. ē. co. titu.q.j. quid ſit vſura.

¶ Queſtio.ix.

Queritꝰ etiam cum in mētali ſymonia non ſit neceſſaria reſtitutio: vt extra de ſymo. mandato. quare eſt neceſſaria in mētali vſura. R̄n̄. ſm̄ glo. §.iiij. ſed nūquid voluntas. ſup ver. in faciendo. In ſymonia eſt turpitudo vtriuſq̄ partis.ſ. dantis ⁊ accipiētis: ſed in vſura non eſt turpitudo dātis ⁊ ideo iure diuino ⁊ naturali equitate faciēda eſt reſtitutio nec poſſet etiā in hoc caſu papa diſpēſare. Sed ex ſolo iure humano pecunia ſymoniace accepta reſtituēda eſt. nō illi qui dedit turpiter ſʒ eccleſie. vn̄ nec Heliſeus ꝑcepit Giezi reſtituere pecuniā quā acceperat a Naamā. ⁊ papa q̄ð vult pōt ſtatuere in hoc caſu. poſſet etiā diſpēſare ꝙ nō ſolū in mētali ſymonia: ſʒ etiā in illa que pacto erat expſſa retineri poſſet q̄ð eſſet ſymoniace acquiſitū.

Gloſſa. Symonia mētalis.

¶ Queſtio.x.

Quid de dn̄is molēdinoꝝ qui credūt pecuniā piſtoꝛibꝰ vt molant in molēdinis eoꝝ. R̄n̄.

Gloſſa.

ſm̄ glo. ibidē vſurarij ſunt. accipiūt eīn vltra ſortē in faciēdo vt tactū eſt. ē.co.ti.q.j. circa ſi. ⁊ auferūt libertatē debitoꝛibus molendi vbi voluerint. ſi tn̄ debitoꝛes ꝓpter hoc nō ſunt dānificati nō tenentꝰ creditoꝛes ad reſtitutionē aliquā eis faciendā niſi quatenus eſtimari dʒ libertas molendi vbi volebant. pēſatis etiā circumſtātijs de maioꝛi ⁊ minoꝛi remotiōe molēdinoꝝ ⁊ facilitate molēdi ⁊ q̄litate.

¶ Queſtio.xj.

Quid de illis qui veniēte termino ſolutionis nolūt dare termini ꝓꝛogationē debitoꝛi qui eſt iuramēto aſtrictꝰ ſoluere niſi data eis pecunia vel aliquo equipollēti lʒ expſſe nō exigāt. R̄n̄. ſm̄ decre. extra eo. ti. ꝯſuluit tenentꝰ iſti. ⁊ idē etiā dicit Ray. in ſi. d. §.iiij. ſed nunquid.

¶ Queſtio.xij.

Raymundꝰ

Quero etiā vnde dicatꝰ vſura ⁊ in quibꝰ rebꝰ ſeu ꝯtractibꝰ cōmittatꝰ. R̄n̄. ſm̄ Ray. dꝛ vſura quaſi vſu era.i. vſus eris.i. pecunie. lʒ tn̄ noīe pe

Uſura.

cunie. quicq̄d habent hoīes ꝯtinetꝰ. j.q.iij.c. totū. idem Gof. ⁊ item non dꝛ cōmitti vſura niſi in his rebꝰ tantū circa quas ꝯſiſtit mutuū.ſ. que ꝯſiſtunt in numero pōdere vꝉ mēſura. numero vt q̄libʒ moneta q̄ ꝓpꝛie dꝛ pecunia numerata pōdere vt ere: argēto: auro ⁊c. que appēduntꝰ. mēſura veluti frumēto vino oleo ⁊ ſimilibꝰ. inſti. qui. mo. ꝯtra. obli. circa ꝑin. ⁊ ꝙ in his omnibꝰ rebꝰ cōmittatꝰ vſura, ꝓbatꝰ. xiiij.q.iij. vſura. ⁊ q.iiij. nullus. ſʒ ſm̄ Hoſt. §.j. q̄ð hic dicit. Ray. ſic itelligēdū eſt ꝙ in ꝯtractu mutui ſolū regulariter hʒ locū vſura. Mutuū aūt locū hʒ in his rebꝰ que ꝯſiſtūt in numero pōdere ⁊ mēſura. Si tn̄ aliq̄d tibi mutuo ⁊ tu ꝓ illo mutuo ꝑmittas mihi veſtez vel equū vel ꝑdiū vel aliq̄d aliud quod nec in numero: menſura: vel pondere conſiſtat vſura eſt: vt. xiiij.q.iij. plerīq̄. et.c. vſura. Secus ſi res eſſet locata non mutuata. idem Gof.

¶ Queſtio.xiij.

Sed nūquid eſt mutuū ſi quis dedit. x. vlnas ſtāphoꝛti vel aliā ſpeciem panni pro alijs. x. reddendis ad certum terminum cum talia videantur conſiſtere in menſura. Reſpōdeo ſm̄ gloſſam

Gloſſa.

hic verius eſt contractus iſte ꝑmutationis quam mutui. Et nomen menſure reſtringitur hec ad modios ⁊ lagenas ⁊ alia vaſoꝛum genera quibus menſurari ſolent liquida ⁊ grana. poteſt tamen huiuſmodi contractus fieri in fraudem vſurarum.

¶ Queſtio

¶ Queſtio.xiiij.

Quot ſpēs vſure. Q Uot ſunt ſpecies vſure. Reſpon. iuriſte cō-
muniter dicunt φ due ſunt ſpecies:q₃ alia
Mat.xxv. ſpiritualis ⁊ equa. de qua in euangelio Mat.xxv.
Nonne oportebat te pecuniā dare nūmularijs et
ego veniens cum vſuris exegiſſem eā. alia vo cor-
poralis ⁊ iniqua de qua hic agitur. ſed Ulri. §.cōis.
hanc diſtinctionē reprobat ⁊ dicit φ iſti ppriā vo-
cem non intelligunt: quia figuratiue ⁊ parabolice
tm̄ lucrū bonorū operū dicitur vſura ſicut fatuū eſſet
dicere φ due eſſent ſpecies vitis ſcilꝫ corporalis et
Raymund⁹ ſpūalis:q₃ xp̄s dicit. Ego ſum vitis vera. ¶ Uſu-
ra tn̄ corporalis ⁊ iniqua ſm Ray. §.ij. Species. ſub-
diuiditur:q₃ alia eſt ſortis: alia vſurarū. hec vltima
appellatur improbū fenus. Et eam exercens fit in-
famis ipſo iure. etiā ſm leges.iij q.vij.§.tria.in fi.
ſm iura tn̄ canonica: vt dicit Hoſt.§.iij.qd ſint.in
vtroqꝫ peccatū mortale cōmittitur ⁊ infamia irroga-
Cētēſima. tur.vi.q.i.infames.idem Gof. ¶ Item vſura alio
appellatur cētēſima.i. que equatur ſorti per annum
Empolia. alio ſextupla.a ſexi qd eſt totum ⁊ plica qd eſt pars
medietas que etiam alio modo dicitur empolia.ab
emi qd eſt mediū ⁊ olon qd eſt totū. De his habes
xlvij.diſt.quā.ſed vt dicit hic glo.legiſte aliter con-
ſueuerūt diſtinguere per.l.codicis. de vſuris.eos.
vnde verſus. Diſcant illuſtres ſtipulari poſſe trien-
tes. Et mercatores ſibi poſſe requirere beſſes. Quer-
rere ſemiſſes poſſunt communiter oēs. vbi gratia.
ſors ſi ſit.xxx.hmōi triens eſt.x. ſemis.xv. bes ſm
quoſdā.xx.ſm alios bes eſt octaua pars.

¶ Queſtio.xv.

Ulricus. U Trum in vſura transferatur dn̄ium. Reſpon.
ſm Ulri.§.quia vo. dicendū φ cū oīs volun-
taria donatio faciat trāſferri dn̄iū:ideo in vſura
transfertur dn̄ium:q₃ vſure dantur volūtate cōditiona-
ta ſcꝫ φ potius vult vltra ſortē dare φ̄ mutuo care-
re:q₃ volūtas cōditionata eſt volūtas vt dicūt Phs
⁊ Augu. vnde dona ⁊ elemoſyne licite accipiuntur ab
vſurarijs niſi per hoc efficiantur nō ſoluendo. Tunc
enī ab ipſo recipiēs tenetur vel ei reſtituere:vel illis
a quibus ipſe accepit. Glo. etiā. xiiij.q.iiij. ſuper
c.ſi quis vſuram concedit qd in vſura transfertur
dominium.

¶ Queſtio.xvi.

In qbus caſibus vſura permiſſa. Raymund⁹ I Tem quero in qbus caſib⁹ vſura ſit permiſſa.
Rn̄. ſm Ray.§.iij.ꝫ autem . permiſſa eſt vſu-
ra in his caſibus. ¶ Primꝰ vbi poſſeſſio eccleſie
eſt aſſignata clerico in beneficiū:⁊ laicus tenet eā
iniuſte ⁊ violenter. tunc poteſt cleric⁹ fruct⁹ ipſius
beneficij percipere vltra ſortē.extra eo.c.j. et.c.cō-
queſtus. Sed hoc non fit cauſa lucri:ſed vt res eo
modo de manu laici redimatur in eadem decre.
idem Ho.§.vij.an aliquo.ver.ſecūdo fallit. Requi-
re de his.ſ.lib.j.ti.xv.de decimis.q.xxxv.vtrum deci-
mas iniuſte dicit Ulri.§.contra illud. φ non ſolū
cleric⁹ vel eccleſia recuperare poteſt rem ſuā hoc
modo ſcꝫ per vſurā:immo credit idē poſſe facere
quālibet priuatā perſonā vt ſcꝫ rem ſuam ab alio
iniuſte detentā ⁊ violenter in pignore accipiat et
fructus non cōputet in ſortem ⁊ ſic recuperet rem
ſuam. Idem etiā dicit.ſ.in glo.ſuper.c.j.eo.ti. Idē
eſt qn̄ eccleſia accipit in pignore a vaſallo ſuo feu-
dum qd ab eadem tenet vt tamen interim non re-
cipiat ſeruitiū vaſalli:vt extra eo.titu.cōqueſtus.
De hoc vide.ſ.in titu.de decimis.q.xxxviij.vtrum
Intereſſe. eccleſia. ¶ Scd̄s vbi vſure veniunt quaſi intereſſe.
verbi gr̄a. Si fideiuſſor ſoluit vſuras creditori.po-
teſt eas a debitore repetere pro quo fideiuſſerat:
q₃ non ſunt vſure φ̄tum ad ipſum fideiuſſorē:ſed
potius intereſſe.i.non eſt lucrum ſed vitatio dāni.
idem Hoſt.ver.quinto.extra eo.ti.in glo.ſup.j.c.
¶ Tertius caſus ponitur extra eo titu.ſuper.c.ſa-
lubriter.vbi ſic dicitur. Sane generum ad fructus
poſſeſſionum que ſibi ſunt a ſocero pro numerata
dote⁹ pignori obligate computādos in ſortem nō
credimus cōpellendū cū frequenter dotis fructus
non ſufficiant ad matrimonij onera ſupportanda
hoc autem intelligas φ maritus ſuſtineret onera
matrimonij:alias non:vt arguitur in fine litere pre-
cedentis decre. Et probatur.ff.de doli excep.l.pa-
ter. Et concordat cum hoc Ulri.§.tertius.⁊ Inno.
in glo.ſuper idē.c.ſalubriter. ¶ Quartus ratione
more:vt ſi debeas mihi centū ad certum terminū
noluiſti perſoluere in termino:⁊ ideo oportuit
me recipere pecuniam ſub vſuris propter negocia
mea tractāda tu teneris mihi reſtituere illas vſu-
ras ſi ſolui:vel ſi nō ſolui liberare me ab ipſa obli-
gatione probantur.hec extra de fideiuſ.peruenit.
et.c.conſtitutus. Idem Hoſtiē.ver.idem poteſt. et
dicit φ tunc petūtur vſure quaſi intereſſe. hoc enī
ſcꝫ intereſſe ſm canones petitur. patet.xiiij.q.iiij.
quoniā.ibi. Ad queſtū ⁊c. Idem etiam dicit glo.ſu-
per idem decretum. Item.xij.q.ij.ſi quis de cleri-
cis. Idem etiam Goffre.⁊ dicit φ tunc vſura peti-
tur cauſa damni vitandi non cauſa lucri captan-
di.idem Innocen. Item ratione dubij. Nam ſi quis
dat decem ſol.puta in paſcha vt in alio tempore:
puta circa autūnum. totidem ſibi grani:vini:vel
olei menſure reddantur que licet tunc plus valeāt
verum plus vel minus ſcilꝫ φ̄ decem ſol. tempore
ſolutionis fuerint valiture.veriſimiliter dubitatur
non debet ex hoc vſurarius reputari. extra eo.na-
Innocētius. Gloſſa vuilielmi. uiganti.idem Innocen.vbi dicit hic glo.vuiliel.φ
ſi aliquis daret decem ſol.in autūno quando par-
ui precij eſt bladū:vinum:vel oleum vt ad paſcha
totidem ſibi grani:vini:vel olei menſure redderē-
tur quando huiuſmodi merces ſm cōmunem cur-
ſum cōſueuerunt eſſe cariores vſura eſſet:quia nō
veriſimiliter dubitatur:immo probabiliter credi-
tur φ plus valebunt ille menſure tempore ſolutio-
nis φ̄ valuerūt tempore cōtractus. Idem dicit Ho-
ſtien.ver.quid ergo. Sequitur in eadem decre.ſcꝫ
nauiganti.⁊ etiam hic in Raymun.ratione dubij.
hmōi etiam excuſatur qui pannos:granum:vinū:
oleum:vel alias merces vendit vt ampli⁹ φ̄ tunc
valeant in certo termino recipiat pro eiſdem. Si
tamen ea tempore contractus non fuerat venditu-
rus:vt dicitur extra eo.c.in ciuitate. Satis conſul-
te agerent homines ſi a tali cōtractu ceſſarent cū
cogitationes hominū omnipotenti deo nequeant
Hoſtienſis. occultari. Idem eſt conſilium Hoſti.⁊ Ray. Gof.
⁊ in hoc caſu dicit caueat ſibi quilibet ne magis
declinet in eſtimatione lucri φ̄ damni ex dilectio-
Idem. ne.deus enim intuetur cor. ¶ Hoſti.in ver.hoc non
licet.dicit ſpāliter φ hoc non licet clericis.eis enī
vilius emere ⁊ carius vēdere turpe lucrum eſt:vt
xiiij.q.iiij.quicunqꝫ.⁊ extra ne cleri.vel mona. ſm
inſtituta. ¶ Item conſuluit Hoſti.ibidē,φ holes
notent mentem horum verborū ſcꝫ φ nō erant ven-
dituri tempore contractus. Deus enī intuetur cor.
Gloſſa. ¶ Glo.etiam dicit hic φ hec cōditio attendenda
eſt,non ſolū in hoc caſu ſed etiā vbi datur ſpecies
pro ſpecie:aut pecunia pro pecunia ſicut dicetur
infra eo.ti.q.xix.nunqͣ poteſt cōmitti. Seqtur in
Ray. Si tn̄ venderēt ad terminū lōge maiori pre-
cio φ̄ modo valeat vſura eſſet. extra eo.conſuluit.
quia vt dicit gloſ. Tunc non veriſiter dubitatur verū
plus vel minus ſint valiture ſed preſumitur φ longe

minori ¶Dicit glo.in ſumma arti.ij. arg.vij.ꝙ
ſi quis carius velit vendere res ſuas ꝙ̃ ſit iuſtum
precium vt de pecunia ſoluenda emptorē expectet
manifeſte vſura cōmittit: qꝛ hmōi expectatio pre-
cij ſoluendi habet rationē mutui. vnde quicq̃d vl-
tra iuſtū preciū pro hmōi expectatione exigit eſt
quaſi preciū mutui qđ pertinet ad rationē vſure.
ſilr etiā ſi quis emptor velit rem emere vilꝰ ꝙ̃ ſit
iuſtū preciū eo qđ pecuniā ante ſoluit ꝙ̃ poſſit ei
res tradi eſt peccatū vſure: qꝛ etiā iſta anticipatio
ſolutiōis pecunie hꝫ rationē mutui cuius quoddā
preciū eſt qđ minuit de iuſto precio rei empte. hec
Tho. ¶Item gratis oblatū ꝛ acceptū nō inducit
vſurā dū tñ non ſit intentio corrupta: vt dictū eſt
ſ.eo.ti.q.j.ꝛ.q.vj. cum creditor ꝛ ſequēti. Omēs ca-
ſus hos quos hꝫ Ray. tangit ꝛ Goſ. ponit.

¶Queſtio.xvij.

CIrca caſus predictos aliqua queruntur primo
quid iuris ſit ſi gener poſſeſſionē ſibi pigna-
ta dote obligatā cum iure qđ ibi hꝫ concedat alij
recepta ab eo ſumma que promiſſa fuerat ei pro
dote: nunq̃d poterit ille lucrifacere fructꝰ perce-
ptos vſqꝫ dum ſoluta fuerit ei pecunia ſicut pote-
rat gener. R̃ñ. hic ſm glo. hic ꝙ ſi gener alio donā-
di trāſfert ius totum qđ habebat in pignore. non
Gloſſa. ꝓpter contractū pecunie quā accepit ab eo: ſed qꝛ
ꝯſanguineus eius eſt vel alia ratione ꝯiunctꝰ ami
cus. ꝛ ille nō ꝓpter fructꝰ lucrifaciēdos mutuat
ei pecuniā ſed ꝓpter dilectionē aut gratiā. credo
qđ abſqꝫ periculo vſure poteſt fructꝰ lucrifacere.
Nec eſt iſte ꝯtractus veri nois mutuū niſi ductus
ſit in pactū ꝙ gener teneat mutuanti reddere pe-
cuniam ſi ille voluerit repetere. In quo caſu vſura
eſſet ſi ille vellet lucrifacere fructus.

¶Queſtio.xviij.

QUid ſi ſoluto matrimonio heredes mariti
obligant mulieri poſſeſſionē aliquā ꝓ dote
ſua: qꝛ nō habēt vnde ſoluāt. nūq̃d fructus compu
tabunt in ſortē. R̃ñ. ſm Hoſti. ver. q̃d in cōuerſo.
dicas ꝙ ſic vt. ff. de ſolutionibꝰ. titia. Idem etiā di
Hoſtienſis. cit Inno. in glo. ſup. c. ſalubriter. ſcꝫ qđ mulier poſt
mortē mariti dꝫ fructꝰ cōputare in ſortem. ¶Idē
etiā Hoſti. in glo. ibidē in fi. Et addit dicens. Sic
ergo diſcreta mulier nō recipiat rem obligatā ſed
potiꝰ faciat ipſam diſtrahi vel recipiat inſolutū.
ff. de re iudi. a diuo pio. alioquin fructus extenua-
bunt ſortem.

¶Queſtio.xix.

NUnquid poteſt cōmitti vſura vbi creditur pre-
ciſe pecunia pro pecunia marca argenti pro
alia marca ad certū terminū perſoluēda: aut cum
dat ꝑciſe ſpēs pro ſpecie: vt granū pro grano: vinū
pro vino: oleū pro oleo ad eandē menſurā. R̃ñ. ſm
glo. hic ſup verbo veriſimile dubitat. Si veriſile
Gloſſa. eſt ꝙ pecunia numerata auri vel argenti ex tpe nō
fiant ꝓcioſiora tpe ſolutiōis ꝙ̃ fuerāt tpe ꝯtractꝰ.
aut veriſilr dubitat vtrū ꝓcioſiora ſint futura nec
ne nō eſt vſura. ſi aūt veriſimile ſit ꝙ ꝓcioſiora ſint
futura tpe ſolutiōis: vt ſi q̃s det. xx. lib. ſterlingoꝝ
in hyeme pro aliqs totidē in eſtate ſoluendis q̃ñ ſo
let hmōi moneta requiri a viatoribꝰ: aut. xx. marce
auri vel argenti. pro aliqs totidē ſoluēdis ad paſſa
Marca. gium cruce ſignatoꝝ diſtingue: qꝛ ſi creditor non
erat ſeruaturus illā pecuniā vſqꝫ ad illud tpꝯ: ſed
interim ꝯſumpturus vſura eſt. Si aūt erat ſerua-
turus vt ſibi ſeruādo vſqꝫ ad ꝑdictū tpꝯ lucraret.
diſtingue: qꝛ ſi creditor aufert debitori libertatē li
berandi ſe interim ꝛ debitū ſoluendi vſura eſt: qꝛ
ꝓſumit ꝙ ideo crediderit pecuniā ꝙ debitorē one

raret periculo ꝛ ſe exoneraret. Sꝫ ſi nō aufert imo
concedit ei qđ reddat pecuniam q̃ñcunqꝫ voluerit
infra terminū meretur ſi ex mia faciat hoc vt re-
leuet debitoris inopiā. ſi aūt corrupta intentione
hoc faciat vt ſe exoneret a periculo ſeruandi pec-
cat. Non credo tñ eum compellendū ad reſtituen
dum lucrū lꝫ hoc eſſet ei conſulendū in penitētia:
vel ꝙ daret pauperibꝰ eodē modo diſtinguendū
eſt ꝛ iudicandū q̃ñ datur ſpecies pro ſpecie ad ter
minū: vt vinum pro vino: oleum pro oleo: granū
pro grano. hec oīa in glo. Concordat Ulri. §. ſilr.

¶Queſtio.xx.

QUid ſi quis pecuniā mutuet recepturus ad
certū terminū alterius generis monetā vel
aurum vel argentū vel aliā ſpeciē. R̃ñ. ſm Hoſti.
ver. quid ſi quis pecuniam. Si hoc ideo facit vt in
extimatione lucret vſurarius eſt ſm Goſ. ſicut
hi qui de nundinis mutuant quā vſurā execrabilē Goffredus.
oībus iudico ꝙ̃tūcunqꝫ ſub ſpecie venditionis vel
permutationis vel alterius contractus pallient cū
excedat cētēſimā. Quodcūqꝫ ergo ei nomen impo
nit: ex quo fraudulēter vel mala intētione. ꝛ aliq̃d
ſorti accedit vſura eſt. extra eo. cōſuluit. xiiij. q. iij.
plerīqꝫ. xiiij. q. iiij. ſi q̃s clericus. plane dicit ꝙ qui
mutuat pecuniā vt recipiat ſtatuto tpe vinum vel
frumentū debet recipere quantū valet tpe ſolutio
nis. ꝛ nihil vltra.

¶Queſtio.xxj.

QUid ſi aliq̃s vendat res aliquas pro precio
qđ in inſtanti currit. Sed ſi plus valet vſqꝫ
ad paſcha vltra qđ ſibi illud detur. ſi ṽo minus va
let nō vult qđ preciū minuat. R̃ñ. ſm Hoſti. ver.
qđ ſi vendat. Proculdubio ipſum iudico vſurariū Hoſtienſis.
cum ipſum in pactis videā claudicare: vt ar. C. de
ſolutionibꝰ. l. penul. Concordat etiā glo. hic vt pꝫ Gloſſa.
in queſtione precedenti prima.

¶Queſtio.xxij.

UTrum ſcholares vel alij qui dant mutuā pe-
cuniā campſoribꝰ vel alijs ſecularibꝰ eo pa- Scholares.
cto vel intentione principali: vt illi remutuēt eis
q̃ñ indigebunt. R̃ñ. ſm glo. §. iiij. ſed nunq̃d. circa
finem. ſup verbo retributione. Credo ꝙ vſurā cō-
mittūt. idem Goſ. ꝛ Ulri. qꝛ remutuatio aliqđ cō-
modum eſt. Concordat etiā Hoſti. §. ix. que pena.
ver. q̃d ſi tibi. Tho. in ſumma arti. ij. arg. iiij. dicit
qđ qꝛ pro pecunia mutuata nihil exigēdū vel expe- Thomas.
ctandū eſt niſi beniuolentie affectus: qui ſub eſti-
matione pecunie non cadit. ex illo aūt poteſt pro-
cedere ſpontanea mutuatio. repugnat aūt ei obli
gatio ad mutuū faciendū in poſterū: qꝛ etiam ta-
lis obligatio pecunia eſtimari poſſet: iō licet mu-
tuanti vnum ſimul aliud mutuare. Non aūt licet
eum obligare ad mutuū in poſterū faciendū. Idē
dicit glo. xiiij. q. iij. ſuper. c. ſi feneraueris. in fi.

¶Queſtio.xxiij.

QUid ſi pena eſt appoſita in ꝯtractu mutui.
nunq̃d ſaltē pena illa poterit peti abſqꝫ pe-
riculo vſure. R̃ñ. ſm Ray. §. v. Item q̃d ſi pena.
Ad hoc dico ꝙ ſi pena eſt iudicialis. i. a iudice im- Raymundꝰ
poſita ꝛ ſtatuta ꝓpter puniendā ꝯtumaciā debito Pena in cō
ris qui cū poſſit cōtēnit in termino ſtatuto ſolue- tractu mu-
re pecuniā creditori nō eſt vſura. arg. xxiij. diſtinc. tui.
quāꝙ̃. ff. de re iudi. qui autoritate. ſi ṽo pena ſit cō
uentionalis. i. de cōi cōſenſu partiū in ipſo contra
ctu appoſita vt ſaltem metu pene debitū certa die
ſoluat vſura nō cōmittitur dū tñ ſemꝑ ſit intentio
recta: vt in ꝑcedētibꝰ dictū eſt. ar. xxiij. diſt. quāꝙ̃.
ꝛ extra de arbi. dilecti. Si aūt ille q̃ talem penam
appoſuit cōſueuit eſſe vſurariꝰ. ꝓſumit qđ in frau

deu vſurarū

dem vſurarꝫ adiecerit penā.ff.de act.emp.l.putat.
§.j.in quibuſdā libꝛis.incipit Julianus. ⁊ ar. ff.de
Gloſſa. vſuris.qui ſemiſſeꝫ.Melius tñ vt dicit hic glo.ha
betur hoc.ff.de pig.act. l.vniuerſorꝫ.Itē eſſet pre-
ſumptio ſm Ray.ꝙ eſſet vſura ſi per ſingulos mē
ſes vel annos dicatꝫ cōmitti. ar.C.eo.aut. ad hoc.
Et idem in ſiſibus que ab vſurarijs ſolent ſpecia-
liter exerceri.Talia eñ inducunt ſemꝑ ꝓſumptio
nem prima facie ꝙ ſit vſura.In iudicio tñ aīe ſtarē
ꝯfeſſioni ſue.ſed ꝓpter ꝓſumptiones cōtrarias di
ligentiꝰ examinare ꝯſciētiā ſuā per oīa in ꝑdictis
Hoſtienſis. cū Ray.cōcordat Hoſti.ver.vndecimo.ſed multo
pleniꝰ in rubri.de peni.⁊ remiſ.§.xxiiij.quibꝰ ⁊ qua
Ulricus. liter.ſub.§.quid de vſurarijs.Cōcordat etiā Ulri.
§.ꝓpter qd.Glo.dicit hic.ego credo ꝙ vbi in frau
de eſt pena appoſita poteſt exigi tota:qꝛ publice
rei intereſt pacta ſeruari ⁊ creditores a debitoribꝰ
nō fraudari.Item qd hic dicitꝫ:per ſingulos men-
ſes vel annos.dicit glo.ꝙ eſt arg.cōtra lōbardos ⁊
romanos mercatores qui apponi faciunt pactuꝫ
de pena ſoluenda ad ſingulas nundinas ſibi ſuc-
cedentes.

¶ Queſtio.xxiiij.

Raymundꝰ. Quid de eo qui mutuans occaſione mutui la
borem ſubijt.Rñ.ſm Hoſti. ver.tertiodeci
mo.In compenſatione laboris fructꝰ pignoris re-
ceptos ſuos facit:vt extra de rebus eccle.non alie.
c.ad audientiam.

¶ Queſtio.xxv.

Quid ſi vendidi prediū tali conditione adie-
cta vt qñcunqꝫ ſoluatꝫ preciū a me vel ab he
rede meo rehabeā prediū:ego vel heres meus vel
ꝙ vſqꝫ ad tot vel tot annos poſſim rehabere ſolu-
to precio.nunqd eſt vſurarius cōtractus. Rñ.ſm
Ray.§.vj.item qd ſi.Ad hoc dico ꝙ nō eſt mutuū
⁊ emptor facit fructus ſuos ſine periculo vſure lꝫ
venditor iuxta venditionis formā poſtea recupe-
ret prediū.Et hoc intelligas niſi in fraudē vſurarꝫ
ſit facta talis venditio vel cōditio. Qui ꝓſumitꝫ ex
his coniecturis.ſ.ex eo ꝙ modicū eſt preciū reſpectu
valoris rei:vt extra de emp.⁊ vendi.ad noſtrā. Itē
ex eo qd aliqd perſoluitꝫ vltra ſummā receptā:pu-
ta fuit vēdita pro centū:⁊ eſt in pacto qd tñ reſcin
datꝫ venditio reddantꝫ.cxx.extra de pig.illo vos.
Item ex eo ꝙ emptor cōſueuit exercere vſuras vt
in ꝑdicta decre.ad noſtram. idē Hoſti.ver.nono.
Gloſſa. et Ber.in glo.ſuper.c.conqueſtus.

¶ Queſtio.xxvj.

Quid de illis qui de agro ſeminato emūt fru
ctus inde percipiēdos illo anno:nunqd eſt
ibi aliqua vſura. Rñ.ſm glo.hic ſuper verbo con-
ſueuit.non eſt vſura ex forma cōtractus.poteſt tñ
fieri in fraudē vſurarū vt ſi tantus ſit ager ⁊ talis
ꝙ veriſimile ſit ꝙ fructus inde colligēdi valeāt in
autūno pluſqꝫ emptor dedit.vbi grā.ſex ſolidos ⁊
veriſile eſt ꝙ valebunt vndecim vel duodecim ſol.
maxime ſi talis eſt perſona que cōtractꝰ hmōi cō-
ſueuit exercere.Et reſtitutio in foro penitētiali eſt
ei indicenda.Si aūt ꝓbabiliter dubitatꝫ verū fru-
Fructus. ctus illi plꝰ vel minꝰ debeant valere ꝙ qd emptor
dedit nō eſt vſura.idem Ulri.§.ſimiliter. ideꝫ etiā
Hoſti.ver.duodecimo.⁊ ver.que tamen.

¶ Queſtio.xxvij.

Quid de eo qui fructus alicuiꝰ poſſeſſionis
emit ad certū tpꝰ:puta ad quadrienniū vel
quinquenniū pro certa pecunie quātitate. Rñ.ſm
glo.ibidē.Eodē modo credo iudicādū:lꝫ enim iſte
cōtractus nō ſit vſurarius ex forma:poteſt tñ fieri
in fraudē vſurarū.Et recurrēdū eſt in foro cauſarꝫ
ad ꝓſumptiones ſuprapoſitas.eo.tit.ſcꝫ.q.xxv.qd
ſi vendidi.In foro aūt penitētiali ſtabitꝫ eius con-
feſſioni.ſicut dicit Ray. vt patuit.ſ. eo.ti.q.xxiij.
que ſit pena.circa ſi.Et multū ꝓſumendū eſt con-
tra talem creditorē.Et indicenda eſt ei reſtitutio
in foro penitentiali:ſi fructus illius terre veriſilr
credebantꝫ plꝰ longe valere ꝙ iſte dederit ſi inſtus
emptor inueniretꝫ. vide infra.q.xxxj. quid de illis
qui emunt.

¶ Queſtio.xxviij.

Quid de eo qui mutuat nauiganti vel eūti Nauiganti.
ad nundinas certā pecunie quantitatē rece
pturus aliqd vltra ſortē pro eo qd ſuſcepit in ſe pe
riculum:id eſt ſi pecuniā vel merces inde emptas
portauerit ſaluas:alſ nō teneatꝫ ſibi etiā de ſorte.
¶ Item aliqs mutuat in tali loco mille ſol.vt in
alio loco reddantꝫ ſibi centū aurei ⁊ ſcit vel creditꝫ
dictos aureos ibi plus valere.recipit aūt in ſe pe-
riculū vt etiā premiſſ.nunqd in his ⁊ ſiſibus com-
mittitꝫ vſura. Rñ.ſm Ray.§.vij. Item ſi aliqs mu Raymundꝰ
tuat.Quis qdam dicant ꝙ nō eo qd nō videtꝫ incon
gruum vt in compēſationē periculi qd in ſe ſuſce-
pit aliqd recipiat.Alij tñ notauerūt ꝯtrariū ⁊ ve-
rius ſcꝫ ꝙ ſit vſura.Et eſt expꝛeſſa decre.extra eo.ti.
c.vlti.rubri.ſ.Ponit etiā hic Ray.tres differētias
inter mutuū ⁊ locatū.Prima qꝛ i mutuo transferꝫ
periculū in accipientē.ſecus in locato. ſcda qꝛ pe-
cunia nō deterioratꝫ per vſum. ſecus in domo vel
equo vel alia re locata.tertia qꝛ vſus pecunie nul-
lum fructuꝫ vel vtilitatē parit vtenti.ſecus in vſu
agri vel domus vel equi vel alteriꝰ rei locate. licꝫ
ergo in ꝑdicto caſu ceſſet prima ratio differentie
non tñ ceſſant due vltime. Tales etiā ſemꝑ faciūt
tale mutuum ꝓpter ſpem lucri pecuniarij: qꝛ nō
licet vt.ſ.dictū eſt. ¶ Cōcordat etiā Hoſt.ver.ſed Hoſtienſis.
nunqd rō aūt quā ponit eſt hec:qꝛ aut recipiens
nō iuuat ſe de pecunia illa ⁊ ſic iniquū eſt ꝙ credi
tor ab eo lucrū exigat qd nō habuit aut iuuat ſe.et
ſic ꝯſumptione efficitur alterius ⁊ res empta effi
citꝫ debitoris lꝫ de aliena pecunia empta ſit.quare
patꝫ ꝙ nō debet ab eo lucrū exigere.qꝛ re ſua vtitur
iſte ⁊ ea lucratꝫ.Qd aūt ille in ſe periculū ſuſcepit
ſibi imputet.nec illud periculū in aliquo eum re-
leuat:partem tñ lucri ſtipulari potuit:vt extra de
dona.inter vir.⁊ vxo.c.per veſtras. ¶ Seqtur in
Ray.poſſet tñ hoc excogitari caſus in quo nō eſſet Raymundꝰ
vſura vltra ſortē accipere:puta.dum ego emerem
vel eſſem paratꝰ emere certas merces de pecunia
⁊ tu ꝓpter nimiā inſtantiā feciſti me ceſſare a tali
emptione.ideo vt tibi mutuarē.⁊ ego dico volo ꝙ
reddas mihi ibi tantū quātum eſſem ibi habiturus
de iſtis mercibus ſi eas illuc deferrē.recipio tñ in
me periculū vt ſupradictū eſt.ſ.eo.ti.q.xvj. Item
quero in qbus caſibus.Concordat his Hoſtien.in
rubri.de peni.⁊ remiſ. ver.qd ſi paratꝰ.Idem etiā
Ulri.§.ſimiliter.dicit hic glo.ꝙ receptio hmōi pe
riculi excuſat hoc potiſſimū ab vſura i vitio caſu.

¶ Queſtio.xxix.

Quid de illis qui a cōmunitatibus ciuitatū
vel a monaſterijs emūt certos annuos red-
ditus vel certos modios annuos ad vitā ſuā:nun
quid eſt vſura. Rñ.ſm glo.ibidē ſuper ver.paratꝰ Gloſſa.
emere nō eſt vſura ex forma cōtractus.cū tñ hmōi Emere.
redditus annuus ꝑſonalis ſit ſiue burſalis nō pre
dialis:credo lꝫ qdam legiſte dicant cōtrariū:ꝙ il-
licitus eſt cōtractus:tum qꝛ venditor facile poſſit
deſiderare mortē emptoris vt ſic liberatꝰ eſſet:tum
qꝛ nullū eſt emptoris periculū de ſterilitate terre
aut tempeſtatibꝰ que ſolent fructus terre iam pa-
ratos ad meſſem.aliqñ deſtruere qd periculū em-
ptores ꝑdictorꝫ ſuſtinent aliqñ intantū ꝙ etiam

expenſas laboris aliqb⁹ annis amittunt.vide īfra
q.xxxi.quid de illis.circa fi.

¶ Queſtio.xxx.

Quid ſi aliquis cū vellet emere vſq ad certū
tps terrā valentem ſingulis annis.x.libras
redditū ad inſtantiā alterius dedit ei preciū qđ
volebat dare pro illa terra eo pacto ꝙ ipſe vel he-
redes eius ſoluant ei tm̄ de redditibus vſq ad il-
Gloſſa. lud tps:numqđ eſſet vſura. Rn̄.ſm glo.ibidē ſup
verbo ceſſare. Si licitus fuit cōtractus quo vole-
bat emere terrā:vel verius fructus illius. credo ꝙ
⁊ ſecūdus licitus fuit.alr̄ nō videtur etiam cōcor-
dare Hoſti.⁊ Ray.vt pꝫ in fi.ſ.eo.titu.q.xxviij.
quid de eo.in fi.

¶ Queſtio.xxxi.

Quid de illis qui emunt vel dono forte occa
ſione alicuius ſeruitij precedētis accipiunt
vel in perpetuū:vel etiā ad tps vſufructū alicuius
caſtri vel ville quē ꝯtractū indifferenter exerceret.
Raymund⁹ precipue cū eccleſijs ⁊ monaſterijs. Rn̄.ſm.Ray,
Aduocatus. §.viij.item q̄ de illis.Credo ꝙ ſi aliquis aduocat⁹
gratis ſeruiuit monaſterio vel eccleſie de aduoca-
tione ⁊ cōſilio ſuo.vel etiā diues gratis ⁊ pura in-
tentione ſeruierit ei mutuādo pecuniā licite poſ-
ſunt recipere hmōi vſufructū.vel aliud donū gra
tis datū.xij.q.ij.quicūq eccleſiaſticis dari tenet.
De hoc.ſ.eo.ti.q.vij.quid de his q̄ corrupta ⁊ ſeq.
¶ Item dico ſi nullo adhuc impēſo ſeruitio rece-
perūt donū a monaſterio:dum tm̄ ſemp ſit intētio
recta:⁊ ſtudeāt fideliter reſpōdere in ſeruitio cō-
petenti:ne alr̄ bona pauperū cōſumere videant in
bonis enim hmōi ſcilꝫ eccleſiarū que pauperibus
ſunt debita ſtrictius iudicantur:vt dicit hic glo.
q̄uis gratis receptis q̄ de rebus priuatoꝝ.Idem
dico de illis qui emunt niſi facta ſit talis venditio
in fraudē vſurarum quod p̄ſumitur ex circūſtātijs
poſitis.ſ.eo.ti.q.xxv.quid ſi vendi prediū. Et etiā
colligit p̄ſumptio etate ⁊ ſanitate.ex q̄bus poteſt
haberi p̄ſumptio vtrū multū vel parū debeat vi-
uere.q2 ſm hoc vt dicit hic glo.maius vel minus
dꝫ eſſe preciū empte.Tn̄ de his circūſtantijs in iu
dicio aīe.ſerua qđ dixi.ſ.eo.tit.xxiij.quid ſi pena.
circa fi.Caute tn̄ ⁊ diſcrete age ne decipiaris pro
poſſe.ſi tn̄ in tali vēditione monaſteriū eſſet enor-
miter vel manifeſte deceptū etiā citra meditatē
Gloſſa. iuſti precij:vt dicit hic glo lꝫ fuerit pura venditio
⁊ recta intentio:neq dolus fuit adhibitus:⁊ ideo
excuſat ab vſura:tn̄ debet remouere deceptionem
vel ſupplēdo iuſtū preciū:vel reſtituēdo rem p̄cio
qđ numerauit ſibi reddito.extra de emp.⁊ vendi.
cū dilecti. Et eſt in optione emptoris vt faciat qđ
horum duoꝝ voluerit vt ibidē dicitur.fiet aūt eſti
matio deceptionis nō ſm tps preſens in quo forte
res multū meliorata eſt:ſed ſm tps in quo vēditio
facta fuit:vt extra de emp.cum cauſa. Item nō te-
netur fructus quos percepit medio tpe computa-
re in p̄cio.excuſat enim ꝓpter bonā fidē ⁊ iuſtū ti
tulum ⁊ laborē ⁊ ſimilia. extra de reſti.in integ.re
Vlricus. quiſiuit.Concordat his Vlri.§.interdū.Dicit hic
gloſ.ſuper verbo qui emunt.quod ibi emunt aliq̄
ꝓuentus vel redditus ad vitā venditoris ſeruatis
circumſtātijs de q̄bus loq̄tur hic magiſter.tolera-
bilior eſt hmōi emptio:q2 non eſt periculū ꝙ alter
deſideret mortē alterius.ſed vbi emitur ad vitam
ementis nō eſt tutū ne venditor deſideret mortem
emptoris.ideo eī inhibita eſt ꝓmiſſio p̄bēde vel
beneficij non vacantis ⁊ pactum de futura ſucceſ-
ſione in hereditate teſtatoris pactū dico factum
dū adhuc viuit.Non tamē p̄ciſe dico mortale eſſe
peccatū vel emere ad vitā ementis:q2 nō inuenio
hoc inhibitū dūmodo ſeruent debite circūſtātie.
¶ Vlri.aūt ſimplr̄ dicit ꝙ credit licitū eſſe cum Vlricus.
emit q̄s redditus aliquos ad tps vite ſue ab eccle-
ſia:vel etiā a priuata perſona.⁊ hoc ꝓpter dubiū
dūmodo inſpectis oībus circūſtantijs ſeruetur in
tali cōtractu eq̄litas iuſtitie cōmutatiue.vel ſaltē
nō ſit tanta ineq̄litas ꝙ eccleſia ſit enormiter leſa
vel manifeſte decepta. Nam ſi ſic ſupplebit p̄ciuꝫ
vt.ſ.dixit Ray.⁊ etiā glo.Et cōcordat in hoc cum
Vlri.Hoſti.ver.certe ſalua.Et addit ꝙ ſi prauam Hoſtienſis.
habet intentionē purgēt ꝯſcientiā.videt quocūq
cū hoc ſatis ꝯcordare etiā q̄tum ad priuatas pſo-
nas.Inno.eo.ti.in glo.ſuper.c.in ciuitate.dicēs ꝙ
ex illa decre.ſatis innuit ꝙ ſi aliquis pro certa pe-
cunie quātitate emeret aliquē redditū grani vel
vini vel ſimile perpetuo vel ad tempus certū vel
ad tps vite vel alicuius alteri⁹ ꝙ licitus eſt hmōi
ꝯtractus ex forma dūmodo iuſto precio ſm cōem
eſtimationē p̄cipue ſi redditus cōſtitutus ſit ante
contractū:ſiue cōſtitutus fuerat redditus in re:pu
ta in domo vel poſſeſſione vel alijs hmōi ſiue in
perſona:puta ſerui vel liberti vel ruſtici. Itē ſiue
ſit certus redditus:puta q2 reddit.x.ſiue incertus:
puta q2 reddit quartā fructuū q̄ percipiunt:ſiue
ſint in pecunia ſiue in alijs.Idē etiam dicunt aliq̄
ꝙ licitus eſt cōtractus ſi de nouo aliq̄s reddit⁹ cō
ſtituat in rebus vel in perſonis ſed hic non adeo
dicit conſulendū eſſe vt primū hec lꝫ ſparſa ibidē
ex glo.illa colligi poſſunt. Cōcordat his Hoſti. in
glo.ibidē dicens ꝙ hmōi contractus liciti ſunt et
cōceſſi dūmodo neuter decipiat alterū niſi aliq̄d
fiat in fraudem vſurarū.vide etiam de his infra
q.prox.⁊ ſ.q.xxvij.quid de eo q̄ fruct⁹.Addit etiā Gloſſa.
glo.ibidē ſcꝫ ſuper verbo debet remouere.dicens
hoc idem etiā credo in priuata perſona ſeruandū
⁊ ſi non iure fori tn̄ iure poli ſcꝫ cum q̄s manifeſte
vel enormiter decepit aliquē maxime ſimplicē lꝫ
citra medietatē iuſti precij decipiat.ſi tn̄ nollet re
ſtituere aliq̄d taliter decepto nō eſſet ꝓpter hoc
deneganda ei abſolutio cū iura ciuilia ſuſtineāt
ꝙ ſeſe inuicem re ipſa decipiant ꝯtrahētes dū ta-
men hoc non dolo ⁊ fraude faciāt. Cōcordat cum
hac glo.Vlri.§.idem etiā. ſed Tho.videt cōtradi Vlricus.
cere dicens ꝙ ſm iudiciū dei.q̄cunq eſt nomina
bilis inequalitas tenet ille qui plus hꝫ recompen
ſare.de hoc habet infra.c.proxi.q.lx. vtrum liceat
aliquid vendere.

¶ Queſtio.xxxij.

Quero etiā hic generaliter quid iuris ſit de
precaria. Rn̄.ſm Hoſti.li.iij.rubri.xiiij. de Hoſtienſis.
precarijs.§.iij.in prin.Cōtractus qui vocatur pre-
caria.eſt quedā perſonalis ſeu tēporalis preſtatio
vſufructus que cōceditur ab eccleſia homini vſq Precaria.
ad mortem ſuam. Et nota ꝙ hec precaria ita con-
ceditur ſm leges. Si laicus habet vineā valentē
decem libras ⁊ vult dare eccleſie ad precariā.eccle
ſia dabit ſibi duas vineas equalentes ⁊ hoc ſi trāſ
fert poſſeſſionē ⁊ dñium ⁊ vſufructū penes eccle-
ſiam incōtinenti. Nam ſi velit vſufructū ſue vinee
retinere in vita ſua dabit eccleſia vnam vineā equi
ualentē tm̄:⁊ ſic laicus dicit habere has duas vi-
neas ad precariā. C.de ſacroſan.eccle. l.iubemus.
§.vlti. Sed ſm canones benigni⁹ agitur reſpectu
cōtrahentiū ⁊ aſperius reſpectu eccleſie. q2 in quo
caſu dixi.ſ.duas vineas dandas cōcedūt canones
tres.Et in quo caſu vnam vineā cōcedūt canones
duas:vt pꝫ.x.q.ij.precarie. ¶ Et tn̄ eſt facienda
precaria vacante eccleſia.xij.q.ij.p̄carie. Et ſi pre-
caria irrationabiliter fiat poteſt reuocari per ſuc
ceſſorē nō obſtante pena appoſita per p̄latū.extra
de precarijs.

de precarijs.c.ij. ¶ Quos aūt canones dicunt de tribus vineis dādis vt predixi. forte loquunt qn̄ perſona eſt ſenex vel debilis vel pauper: q2 tali dꝫ eccleſia etiā de ſuo ꝓprio ſubuenire. Gof. tn̄ ſimplr ponit formā precarie que habet in predicto canone.x.q.ij.precarie.

¶ Queſtio.xxxiij.

Glosa.

Quid de his qui emūt boues vel oues a pauperibus quos forte non habent. R̄ñ. ſm gl. vbi.ſ. ſuper verbo qui emunt. vbi emit quis a paupere vel etiā a diuite hmōi aīalia que ſcit vel credit ipſum nō habere ꝛ quaſi iam tradidiſſet ei locat ei pro certa annua pēſione vſura eſt. vel ad minus preſumēdū eſt in fraudē vſurarū fieri. ¶ Idē credo de illis qui ſciēter emunt fruct⁹ terrarū ab illis qui eos non habent. Si autem ſine fraude et bona fide fiat hmōi emptio nō credo emptorem peccare ꝙdiu durat bona fides.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Gloſſa.

Quid de illis qui emunt certos equos reddētes a venditore vel debitore in certis nundinis emunt inꝗ minori precio ꝙ valeant tempore cōtractus. R̄ñ. ſm glo. ibidem vſura eſt niſi veriſimiliter dubitetur equos illos tempore ſolutionis pl⁹ minuſue valituros ſicut dictū eſt.ſ.in qbuſdā caſibus: vel niſi ſciatur vel ꝓbabiliter credatur ꝙ totidem valituri ſint vel minus.

¶ Queſtio.xxxv.

Boues.

Quid de illis qui tradunt boues ad medietionem ſiue morſum vulgariter pro certis ſextarijs bladi eo pacto ꝙ ſi moriant vel deteriorentur conductor ſubeat medietatem periculi. Si autem melioren habeat medietatē cōmodi. R̄ñ. ſm gloſ. ibidem. Reuera licet locare boues ſicut equos vel ad diē vel ad annū dūtamen conductor non grauetur immoderate in mercede.

Pactum.

¶ Pactū autem de cōmunicando dāno vel commodo rei locate iniquū eſt ex parte locatoris niſi ꝓbabiliter dubitet vtrū locatoris vel conductoris melior aut deterior ſit conditio. vel niſi credat ꝙ conductoris nō ſit deterior. In pacto tn̄ ꝓpoſito videtur cōductoris deterior cōditio: q2 vix aut nunꝗ pōt tn̄ habere cōmodū de melioratione bouis quantū pōt habere dānum de morte. Si tn̄ locator timens ne cōductor grauaret bouē ſi nō timeret de periculo hmōi pactū apponat firmiter ꝓponens ꝙ ſi bos ſine culpa conductoris periret de illo periculo nihil exigeret ab eodem non credo qꝺ peccaret niſi ꝓpter ſcandalū eorū qui ignorarent eius intentionem. Illud tn̄ verū eſt ꝙ conductor rei poteſt in ſe ſuſcipere periculū rei conducte. ꝛ caſus fortuitos ꝙtum eſt de natura cōtractus: ſed in ꝓpoſito caſu non tn̄ eſt locatio ꝛ conductio. Sed ſocietas in periculo ꝛ melioratione bouis.

¶ Queſtio.xxxvi.

Gloſſa.

Societas.

Quid de ouibus vel alijs aīalibus que tradūtur ad crementū ſiue ad crois gallice. R̄ñ. ſm glo. ibidē ſup verbo qꝺ dixi. In hmōi traditione poteſt interuenire cōtractus ſocietatis tn̄ vel locationis ꝛ cōductionis tn̄. Poſſunt etiam concurrere cōtractus mutui ꝛ ſocietatis. Contractus ſocietatis tantum vt quando quis habens viginti capita ouium inuit ſocietatē cum alio habēte totidē ꝛ cōmunicant adinuicē ipſas oues ꝛ periculū ꝛ emolumentū et expenſas circa cuſtodiā ꝛ paſtū earum. In quo caſu ſi cōueniant inter eos ꝙ de fetibus recuperent capita demortua aut de velleribus ꝛ pellibus emantur alia ad augendū gregem: aut ſi ineant aliud pactū licitū ꝛ honeſtū non peccant. dūmtamen ſeruet equalitas inter eos: ita ꝙ ex hmōi pacto nō videatur eſſe deterior vel melior conditio vnius ꝙ alterius. Item locatio pōt eſſe ꝛ cōductio tn̄: vt ſi qs habēs.xx.capita tradat ea alicui cuſtodiēda ꝛ paſcēda ſub certa mercede pecunie vel participatiōe ꝓuētuū gregis. In quo caſu ſi dn̄s retinet ſibi periculū illoꝝ capitum: nec alſs in pactis ꝛ ꝯductionibus conductorē grauet licit⁹ eſt cōtractus. Item poſſunt concurrere cōtractus mutui ꝛ ſocietatis vt cū quis habēs.xx.capita tradit ea eſtimata alicui: puta pro.xx.ſolidis ita qꝺ teneatur ei reddere medietatē ſortis ſcꝫ.x.ſolidos quicqͩ cōtingat poſtmodū de qb⁹ ꝛ tūc ꝓuidendū eſt. Ac ſi creditor dediſſet ei mutuo.x.ſol. ex qbus cū pactis.x.capitibus cōtraxiſſet ſocietatē cū creditore habente.x.alia capita: ita ꝙ ſint cōmunia ꝛ ipſi ſocij ſint in periculo ꝛ ꝓuentibus. In quo caſu ſi cū moderatione mutui grauet creditor debitorē in ꝯtractu ſocietatis vſura eſt. Et ī hoc caſu ꝓcedēdum eſt ſicut dictū eſt in primo caſu. de contracta ſocietate. Illud aūt valde iniquū eſt cuꝫ quis certa capita ouium tradit eſtimata certo precio ꝛ ſub eo pacto cōtrahit ſocietatē ꝙ totam de ꝓuētibus ſortem recipiat anteꝙ alius aliquid inde percipiat. vel ſi paciſcat ꝙ de fetibus reparent capita caſu demortua anteꝙ aliud aliqͩ de ꝓuentibus percipiat. hoc em̄ eſt quaſi tradere oues īmortales. Et generalr verū eſt qꝺ vbi ꝓbabiliter dubitat vtruꝫ illius vel iſtius deterior ſit cōditio in forma cōuentionis ſiue pacti adhibiti in cōtracta ſocietate nō eſt peccatū. vbi aūt ad arbitriū boni viri grauat alteri⁹ conditio peccatū eſt ex parte grauantis ſi ſcienter hoc faciat. Et tenet ad reſtitutionē. Non poteſt tn̄ dari doctrina generalis ſuper hmōi traditionib⁹ ouium ꝓpter varietatē traditionū ꝛ dolos qui ſuper talibus excogitant a quibuſdā. hec omnia in glo.

¶ Queſtio.xxxvij.

Queritur etiā de ſocietatibus primo in genere vtrū videlꝫ ſocietas inter mercatores de lucro ꝛ dāno ſint licite. R̄ñ. ſm Hoſt. in rubri. de vſuris.§.vij.an aliquo. verſicu. vſura igit. vſura reprobatur ſocietas admittit ꝛ honeſtū lucrum eſt dū tamen diebus cōceſſis mercimoniū exerceat: alſs illicitum eſt: vt extra de ferijs.c.j. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxxviij.

Quid ſi ꝯtrahitur ſocietas ſic ꝙ vnus ponat pecuniā ꝛ alius operā. R̄ñ. ſm Hoſti. ibidē licitum eſt dum tn̄ lucrum ꝛ dānū cōiter ſentiant. ¶ Satis cōcordant Gof. qui ſic dicit vis dare pecuniā tuā nauiganti vel eunti ad nūdinas ſeu alij mercatori ſine peccato. pone tu pecuniam ꝛ alius operā perſonalē ꝛ pecuniā tantā vel minorē plerūq3 em̄ ꝙ pecunie deeſt opera ſupplet: vt. ff. pro ſoc. l.v.§.j. ꝛ cōmunicetis pericula lucra ꝛ dāna. Idem Gof. dictū approbādo. recitat Hoſti. poſtea. ver. ideoq3. Cōcordat etiā Glo. xiiij.q.iij. ſuper.c. plerique. dicens ꝙ ſi ſocietas cōtrahit inter aliquos periculū ſpectat ad vtrūq3. vnde licitū eſt ꝙ vn⁹ ſocius det pecuniā ꝛ alter ſuppleat per laborē qꝺ deeſt in pecunia: vt in.l.ꝑdicta. ſcꝫ. ff. pro ſocio. l.v. ¶ De hmōi ſocietatib⁹ dicit Tho. in ſum. artī.ij. arg.v. Goffredus.

Dō q2 ille qui cōmittit pecuniā ſuā mercatori vel artifici per modū ſocietatis cuiuſdā nō transfert dñium pecunie ſue in illū: ſicut in mutuo: ſed remanet eius: ita ꝙ cū periculo ipſi⁹ mercator de ea negociat vl artifex operatur ſollicite poteſt partē lucri inde ꝓuenientis expetere tanꝙ de re ſua. Thomas.

¶ Queſtio.xxxix.

Quid de his qui oues vendūt vel donant vel tradunt monaſterijs ſub hoc pacto ꝙ pro

qualibet oue recipiant in anno duos eñ ſolidos
Oues ad certos ſolidos. cum fruct⁹ cuiuſlibet ouis valeat q̃nq ſolidos vel
q̃tuoz. Sed q̃uis oẽs oues moriant̃ nihilomin⁹
remaneat ex pacto monaſteriũ obligatũ ac ſi viue
rent: ſed poſt traditionẽ pertinẽt oẽs ad monaſte
rium. etiã ſi numerus centuplicatus foret. R̃n. ſm
Hoſtienſis. Hoſti. ibidẽ. ver. quid de his. Ex vi pacti dico hoc
licitum: nec poteſt eccleſia reſtitutionẽ petere ex
quo in traditione leſa nõ fuit q̃uis euent⁹ mortali
tatis ſeq̃tur. Et hoc verũ intelligas niſi oues infe
cte eſſent ⁊ ad mortẽ parate: ⁊ nõ ꝓſperit monaſte
rium mortalitatẽ euiniri poſſe: vt. ff. de nimo. ve
Lector. rum. §. ſi locupletior. Conſulo tñ tradẽti q̃ ſi talis
caſus euenit inſpecto lucro qð fecit monaſteriũ in
ouibus quas forte longo tp̃e habuerat inſolidum
exigat vel remittat vel partial ⁊ ſentiat partem
dãni: nec vnq̃ cũ iactura monaſterij velit locuple
tari: vt. ff. de cõdi. inde. l. nam hoc natu. Itẽ caueat
ſibi tradens nã niſi totus ↄuentus ↄſentiat nõ te
nef monaſteriũ de ouib⁹ abbati vel celerario ſub
pacto ꝓcedenti vel cõſimili traditis vel donatis:
vt extra de depoſito. c. j.

¶ Queſtio. xl.

Annonam. Quid de quibuſdã qui tẽpore meſſis vel vin
demie emũt annonã vel vinũ vili⁹ vt poſtea
Raymund⁹ vendant carius. R̃n. ſm Ray. §. ix. De q̃buſdã aũt
dicit hic q̃ hoc nimis durũ eſt ſi ſine diſtinctione
intelligat̃. vnde ⁊ canon. xiiij. q. iiij. dicit ſic. Qui
cunq; tp̃e meſſis vel vindemie non neceſſitate ſed
ꝓpt̃ cupiditatẽ cõparat annonã vel vinũ. vbi gr̃a.
de duobus denarijs cõparat modiũ vini ⁊ ſeruat
vſq; dum vendat̃ denarijs. iiij. vel. vj. aut ampli⁹
hoc turpe lucrũ dicim⁹. ꝓpt̃ qð ⁊ ipſe Raymũdus
Vlricus. poſtea diſtinguit. ¶ Sed Vlri. plenius ⁊ planius
§. eſt etiã turpe. diſtinguit dicens. q: vel talis ẽptio
fit ꝓpter cõe bonũ: ſicut Joſeph emit frumẽta vt
haberet vnde ꝓuideret ꝓplis tp̃e famis. ⁊ hoc me
ritoriũ eſt. idem Ray. Vel fit ꝓpter priuatũ com
modũ. ⁊ hoc tripl̃r. Q: vel fit ex ꝓuidẽtia: ſicut ſi
aliq̃s emat hmõi timens q̃ poſtea oporteat eum
carius emere ſi indiguerit. Et nihilomin⁹ tñ poſt
modũ carius vendit ſicut in foro vendit̃ q: nõ indi
guit ſicut credebat. ⁊ hoc etiã licitũ eſt. idẽ Ray. et
Gloſſa. glõ. hic. idẽ ⁊ Inno. dicit. extra ne cleri. vel mona.
in glo. ſuper. c. j. ¶ Et multo fortius licitũ eſt hoc
ſi nõ emit vltra ſuã neceſſitatẽ. vel emit ex pietate
vt ex lucro vẽditionis habeat vnde ꝓuideat pau
perib⁹ dũmodo ita moderate hoc faciat q̃ per ca
riſtiam cõmunitas non ledat̃. ¶ Vel fit ſm iuſti
tiam cõmutatiuã vt faciũt mercatores: ⁊ illi licite
poſſunt pro opera ſua recipere lucrũ vnde ſuſten
Cariſtia. tent̃ dũmodo nõ intẽdãt cariſtiã inducere. ¶ Idẽ
dicit hic glo. ⁊ addit. ⁊ maxime cũ aliud genus ne
gociationis nõ nouit: nec alĩs h; vnde viuat vel ſu
ſtentetur. ¶ Vel fit ex auaricia: ita q̃ vnus tñ de
Nota contra mercatores de bruges. hmõi cõgregat q̃ cõpellunt̃ hoĩes ab ipſo emere
ad libitũ ſuũ ⁊ ideo vẽdit adeo care ſicut vult. Et
pȝ q̃ iſti enormiter peccãt: nõ ſolũ cõtra ꝓximũ
ſed etiã cõtra cõmunitatẽ ꝓximoꝝ. Tales etiã nec
non ⁊ eos qui emũt aureos vel alias monetas vel
res venales: ⁊ ꝓcipue victualia vt cariſtiã inducãt
Belue. vocat etiã h̃ Ray. nephãdas beluas. ¶ Glo. etiã
Gloſſa. dicit q̃ q̃ñ hec fiunt ex cupiditate: ſiue a clericis:
ſiue a laicis mortale peccatũ eſt. Q̃ñ aũt laicus nõ
ex cupiditate ſed vt ꝓuideat ſibi ⁊ ſuis emit aliq̃d
vt poſtea carius vẽdat: ſiue annonã ſiue aliud non
Innocẽtius. audeo dicere mortale. ¶ Innocẽ. quoq; vbi. ſ. dicit
q̃ etiã licitũ eſt q̃ aliquis emat hmõi victualia vt
tp̃e famis vendat eo ꝓcio quo tunc vendet̃: dũmo
do hoc faciat: q: hoĩes ꝓpter abũdantiã ad gẽtes

alias trãſportabãt: vel q: debitã curã circa victua
lia nõ habebãt diſſipabant̃. ¶ Si aũt emant vt ca
rius vendant nulla vtilitate penſata peccant oẽs.
idem dicit Hoſti. in glo. ¶ Addit etiã hic Ray. q̃ Raymundus.
in hoc peccato graui⁹ peccant clerici q̃ laici. neu
tros tñ dico hic ad reſtitutionẽ faciẽdã certe per
ſone teneri debet erogari tale lucrũ vt vſus pau
perum. Sed glo. dicit hic: hoc intelligo de cõſilio
non de neceſſitate.

¶ Queſtio. xlj.

Quid ſi clericus rem aliquã emat vt eam per
Clericus. ſuã induſtriã melioratã vel mutata forma
vendat carius q̃ emerit vt ſi pullũ emat equinũ ⁊
nutriat. vel tabulã emat ⁊ inde faciat ymaginẽ et
Gloſſa. ſilia. R̃n. ſm glo. hoc licitum eſt: q: ſicut dicit glo.
xiiij. q. iiij. ſup. c. canonũ. In talib⁹ nõ eſt negocia
tio ſed artificiũ. Idem etiã dicit Ray. infra ti. pri.
§. ij. Caſus tñ ſunt. ꝓbatur etiam de cõſue. diſt. v.
nunq̃. extra ne cleri. vel mona. c. j. ⁊ argu. diſtin.
xxj. cleros.

¶ Queſtio. xlij.

Quid de his qui annonã veterem mutuant
Raymundus. vt recuperẽt nouam. R̃n. Ray. dicit ibidem
q̃ vſurã cõmittũt: q: meliorẽ rem recuperare vo
Hoſtienſis. lunt: vt. ſ. eo. ti. q. j. quid ſit vſura. ¶ Hoſti. ver. q̃d
ſi q̃s mutuat. dicit ibidẽ q̃ñ ſcȝ ꝓpter hoc facit vt
meliorẽ recipiat. extra eo. cõſuluit. ⁊. c. in ciuitate.
Si autẽ hoc facit ne ſua ſibi pereant: vel forte vt
accipiẽti gratiã faciat nõ cõmittit vſurã. Idẽ per
ola dicit Goffre. ¶ Glo. etiam hic dicit q̃ nõ au
det iſtos ↄdẽnare ſi ad hoc mutuẽt vt primo ſubue
niant dũmodo nõ auferãt ei libertatẽ liberandi ſe
interim ſoluẽdo veterẽ: vel ſi ꝓbabiliter dubitet̃
vtrũ plus vel minus valitura ſint tempore ſolu
tionis: alĩs verum eſt qð dicit hic magiſter ſcilicet
Raymũdus.

¶ Queſtio. xliij.

Leges ciuiles. Quid de legibus que ꝑmittunt vſuras exigi:
nunq̃d tenent̃. R̃n. ſm Ray. §. x. Quid de le
gibus. Dico breuiter q̃ nõ tenent̃: immo ſunt oẽs
abrogate: q: imperator terre nõ potuit cõdere legẽ
cõtra imperatorẽ celi iure ciuili. Nam dicit impe
rator q̃ ſacre leges nõ dedignant̃ ſacros canones
imitari. Spãliter in matrimonijs ⁊ vſuris. autẽ.
vt clerici apud ꝓprios ep̃os ↄue. coll. vj. ⁊. ij. q. iij.
§. hinc colligit̃. extra de nouo oper. nun. Intellexi
mus ſed ſm canones nõ poſſunt exigi ergo nec ſm
leges. Ille tñ leges que permittũt vſuras exigi ra
tione intereſſe. vel ratione more bone ſunt ⁊ ap
probande ſi ſane intelligant̃: vt. ſ. eo. ti. q. xvj. Itẽ
Vlricus. quero in q̃bus caſibus. ¶ Dicit Vlri. §. dubitant.
q̃ nõ credit illas leges abrogatas. legis eñ lator
multa ꝑmittit ne cõe bonũ impediat̃: ⁊ vt maius
malũ euitet̃. que tñ cõtra deũ ſunt. Et ideo iure ca
nonico ꝓhibent̃ ⁊ puniunt̃. ⁊ illa lex iuſte ꝑmittit
q̃uis iniuſte talia fiant. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. nam
ꝓpter auariciã hoĩm pauperes ſepe cogerent̃ de
ficere niſi permitteret̃ qð aliqui eis mutuarent ad
vſuram. Concordat cũ his Tho. arti. j. arg. iiij. con
cordat etiã Hoſti. §. vj. qualiter. in fi. dicens q̃ pro
Imperator. pter mũdi neceſſitates nõ potuit imꝑator ex toto
caſſare obligationẽ vſurarũ ſed tamẽ minuit lege
autem dei oẽs vſure ꝓhibite ſunt ⁊ execrate: nec
ſeruus abolere poteſt legem dñi ſui.

¶ Queſtio. xliiij.

Quero etiã vtrũ ſit peccatũ accipere mutuo
Thomas. pecuniã ſub vſura. R̃n. ſm Tho. in ſumma
arti. iiij. dicendũ q̃ inducere hoĩem ad peccandũ
nullo modo licet vti tñ peccato alteri⁹ ad bonũ li
citũ eſt: q: ⁊ deus vtitur oĩb⁹ pctis ad aliqð bonũ

ex quolibet

ex quolibet eſt malo elicit aliqḋ bonū: vt dicit Au guſti. in enchyri. vnde ⁊ publicole querēti vtrū li ceret vti iuramēto eius qui per falſos deos iurat i quo manifeſte peccat eis reuerentiā diuinā exhi bens. Rñdit ꝙ ꝗ vtit̄ fide illius ꝗ per falſos deos iurat nō ad malū ſed ad bonū nō peccato illius ſe ſociat quo ꝑ demonia iurauit: ſed pacto bono ei⁹ quo fidē ſeruauit. Si tñ induceret eū ad iurādū ꝑ falſos deos peccaret. ¶ Ita etiā in ꝓpoſito dicēdū eſt ꝙ nullo modo licet inducere aliquē ad mutuā dum pecuniā ſub vſuris ꝫ tñ ab eo qui parat⁹ eſt hoc facere ⁊ vſuras exercet mutuū accipe ſub vſu ris ꝓpter aliqḋ bonū qḋ eſt ſubuētio ſue neceſſita tis vel alterius. Sicut etiā licet ei qui incidit in la trones manifeſtare bona que hꝫ qui latrones diri piēdo peccāt ad hoc ꝙ nō occidat̄ exēplo.x. viroꝝ qui dixerūt ad Iſmael. Noli occidere nos: q2 habe

Vlricus. mus theſaurū in agro: vt dr̄ Hiere.xlj. ¶ Eandē ſnīam tenet Vlri.§.dicunt etiā. Et addit ꝙ nō ſolū in neceſſitate ſed etiā pro vtilitate quā aliqs ꝯſeqt̄ agendo negocia ſua licitū credit arripe mutuū ad vſurā. Ceſſante aūt hac rōne.i.qñ nō eſt coactio ꝑ vtilitatē iuſti lucri: ſicut cū ꝓpter ludum alre vel aliud ſi ſe vſura dat̄: tūc iudicat peccatū eſſe morta le accipere mutuū ad vſuram.

¶ Queſtio.xlv.

Hoſtienſis. Quid de notariis qui ſuper vſuris ſcienter cō ficiunt inſtrumēta. Rñ. ſm Hoſti.§.vij. an aliquo. circa fi. periuri ſunt: q2 qñ creant̄ iurant ꝙ hoc nō faciāt. ergo decetero nec teſtificari poterūt nec publica ꝯficere inſtra. Ex hoc etiā ſunt infa mes qbus ſunt actus legitimi interdicti. extra de teſtibus licet ex quadā.§.j.ad finem.

¶ Queſtio.xlvj.

Hoſtienſis. Quid de ꝑlatis ſubſcribētib⁹ ⁊ ſigillātibus. Rñ. ſm Hoſti.ibidē. Si ꝑlatus nō legit te norē vel legit ſed vſura velata eſt: q2 forte apponit̄ maior quātitas ꝙ in veritate mutuata ſit. nec dili genter ſcrutat̄. ⁊ ideo nō intelligit fatue agit: ſꝫ in veritate nō ꝯſentit. Si vero legit ⁊ veritatē inuenit particeps eſt vſurarū ⁊ ſi nō cōmodi. Nā ſubſcri ptio in multis iuris articulis ꝯſenſum ⁊ approba tionē inducit. extra de ſen. ⁊ re iudi. cū inter nos. Talib⁹ ꝑlatis dici pōt illud laqueus iuuenū oēs vos.ij.q.vij. Paulus. Idē per oīa dicit Goſ.

¶ Queſtio.xlvij.

Raymund⁹ Qualiter vſurarij compellant̄ ad reſtitutio nem faciendā. Rñ. ſm Ray.§.xj. Cōpellun

Reſtitutio. tur reſtituere vſuras a iure ⁊ a iudice. A iure: q2 ſi ſunt publici vſurarij ipſo iure ſunt excōicati ꝗtū ad tria. ſcꝫ ꝙ nō debent recipi ad cōmunionē alta ris. nec debent recipi eoꝝ oblationes: nec debent recipi ad chriſtianam ſepulturam. ſi in hoc pctō deceſſerint. extra eo. q2 i oīb⁹. A iudice: q2 pōt quē libet vſurariū cogere ad reſtituēdas vſuras ſi ne ceſſe fuerit: etiā per maiorē excōicationē cū appel latione remota. extra.e. qm̄ nō ſolū. Item cōpellit̄ tertio modo q2 ſi vſurari⁹ repetat ab aliquo vſuras repellit̄ per exceptionē donec ipſe reſtituerit vſu ras ꝗs ab aliis male accepit vel ſaltē fecerit poſſe ſuū. extra eo. q2 fruſtra. iſtis eiſdē modis cōpellunt̄ hēdes vſurarioꝝ: ſiue ſint filij ſiue extranei. extra eo. tua. ⁊.c. Michael. ¶ In foro aūt penitētiali in dubitāter tenent̄ tam vſurarij ꝗ heredes ad ſoli dam reſtitutionē oīm vſurarū quas illicite recepe runt: vel ſaltē faciāt poſſe ſuū ⁊ doleāt de peccato. ⁊ q2 nō poſſunt plene reſtituere ⁊ ꝓponāt in aīo re ſtituere ſi ꝑuenerint ad pinguiorē fortunā ⁊ ſemꝑ pro poſſe nitant̄ ad hoc. Cōcordat oīb⁹ ſupradictis

Raymund⁹ Goſ. ⁊ Hoſti.§.ix. que pena. ¶ Addit hic Ray. di

cens poſſunt etiā tales cōtriti ⁊ ſatiſfacere nō va lētes poſtulare dilationē vel cauſa elemoſyne ſibi remiſſionē fieri ab eo cui tenentur reſtituere ⁊ ſic erunt in ſtatu ſaluādoꝝ: alr̄ nō. xiiij.q.vj. ſi res. ¶ Qualiter aūt in ꝗtum teneant̄ heredes tam in hoc ꝙ in aliis caſib⁹. vide.ī. eo. li.ti.v. de raptori bus. in rubri. de reſtitutionibus.

¶ Queſtio.xlviij.

Sed qualiter intelligit̄ vſurari⁹ manifeſtus fore. Rñ. ſm Hoſti. ibidē. ver. ſed qños mani **Hoſtienſis.**
feſtos voco notorios. Et hoc vel euidētia facti: pu ta q2 vſurari⁹ menſam tenet paratā ad mutuandū pecuniā cuilibet ſub vſuris. arg. extra de cohabi. cleri. tua. et.c.ſi. ⁊ in hoc caſu ipſo iure patit̄ penā canonis ꝑtaratā. vel notorio iuris: puta q2 ſunt ꝑ epm̄ in eccleſia publicati. ſec⁹ ſi ab eccleſia adhuc tollerent̄: vt ar. extra de cohabi. cleri. ⁊ mulie. nſa. Nā ſi manifeſti ſint per famā tñ nō notorij nō pa tiunt̄ hanc penā ipſo iure ſed per publicationē ſic **Notorium.**
intellige extra eo. cū tu. R.j. ¶ Sufficit aūt ad pu blicationē faciendā ꝙ vocati ꝯfiteant̄ vel negātes per teſtes ꝯuincant̄: vt extra de cohabi. cleri. tua. Sufficiunt etiā certa argumēta cū fama: vt extra eo. cū tu. Quius aūt nullus appareat accuſator ſuꝑ hoc ꝓcedet nihilominus epūs ex officio ſuo vt ibidē. Quārto aūt ſatiſfaciūt hec pena ceſſat.c.j. vt cū tu ex officio ⁊ ſuo puto vel ad denūciationē alicu ius pōt epūs cōpellere vſurariū ad reſtitutionē fa ciendā. extra eo. cū in dyoceſi. extra de iureiurā. ad noſtram. vide de hoc infra eodē titu.q.liij. quid ſi quis iurauit.

¶ Queſtio.xlix.

Quid ſi quis repetat vſuras ⁊ excipiat̄ ꝯtra eū qḋ ipſe repetere nō pōt niſi ipſe reſtituat vſuras quas extorſit ipſe vel is cui ſucceſſit: vt ex tra eo. ti.c. michael. Ipſe aūt replicet parat⁹ ſum reſtituere ſi ſit ꝗ petat. Quid faciet iudex eccleſia ſticus. Rñ. ſm Goſ. faciet ꝑconizari qḋ ꝗcūꝗ tali **Goffredus.**
ſoluit vſuras veniat ⁊ ꝓbet ⁊ rehabebit ⁊ ꝯſile ſit alibi. v.q.j. ꝗdā maligni ſpūs. ⁊ extra de clandeſti. deſpon. cum in tua. Et ſi illi negligāt aut ꝯtēnant venire vel accuſationes ſuas remittāt ꝓcedet iſti⁹ petitio ſine impedimēto illius exceptiōis. Sed ſi veniāt ⁊ ꝓbent ſe ſoluiſſe vſuras fiet ei reſtitutio: nec in hoc caſu ſufficit pignora dari vel cautiōes: vt extra de ſen. ⁊ re iudi. cū aliqb⁹. ⁊ ff. de pig. act. l. qḋ ſi nō ſolueret niſi magna cauſa interueniat: vt dicunt Hoſti. ⁊ Inno. ſup.c. q2 fruſtra.

¶ Queſtio.l.

Sed quid ſi is a quo exactū eſt vel ei⁹ heres nō ſit ſuꝑſtes: nunqd impedit̄ actoris petitio **Idem.**
in ꝓcedet. Rñ. ſm Goſ. mādabit iudex eccleſiaſti cus pecuniā funebrē pauꝑib⁹ erogari. vt extra eo. cum tu. Et cū hoc factū fuerit petitio ꝓcedet: alr̄ nō. Et idē puto ſi viuat ſed neſciat̄. vbi ſit vel ſcit̄. ſed ad eū mitti nō pōt tūc ſiſr detur pauꝑib⁹ extra de iudeis. cū ſit. Ceterū ſi de illi⁹ aduentu ſperetur tunc pecunia deponet̄ ⁊ ꝯſignabit̄: ⁊ tunc ꝓcedet̄ in petitione actoris alioqn repellet̄. Cōcordat pre dictis Hoſti. ver. quid ſi notoriū ſit. hoc enim in telligit de vſurario notorio.

¶ Queſtio.lj.

Quid ſi clericus ſit vſurarius vel heres vſu rarij. Rñ. ſm Ray. vbi.ſ. ſi clericus eſt vſu **Raymund⁹**
rarius vel heres vſurarij ⁊ nō vult ſatiſfacere ab officio ſuſpēdat̄. ⁊ ſi emēdare noluerit deponatur. **Cleric⁹ vſu**
extra eo. tit. preterea. diſt. xlvij. cōs ſi ꝗs clericoꝝ. **rarius.**
Exinde ſi fuerit incorrigibilis ad mādatum epi ſi alr̄ nō pōt corrigi cohercebit̄ per potentiā laicalē. extra de iudiciis. cū nō ab homi. diſt. xvij. nō licuit.

In foro aūt penitētiali ꝓcedetur vt dictū eſt.ꝫ.e.ti. q.xlvij.qualr vſurarij. Ita tñ ꝙ nō de rebꝰ eccleſie ſue que ſunt paupibꝰ deputate:ſꝫ de ſuis hoc faciāt fideliter iuxta poſſe:niſi quatenꝰ de pecunia illa vel alia qualibet ſua expēderit in vtilitatē eccleſie.require per ſilr.ꝫ.c.li.ti.v.de rapto.q.xij.vtrū clerici poſſint. Glo.tñ hoc intelligit hic qñ clericꝰ hꝫ alia bona ꝙ̄ de eccleſia. Si aūt non habeat alia bona credo ꝙ de bonis eccleſie.i.de fructibꝰ quos legitime percipit de eccleſia ſua pōt ſe liberare de hmōi debitis etiā ex maleficio.

¶ Queſtio.lij.

Quid ſi ſacerdos de facto cum de iure nō debeat oblationē recipiat vſurarij manifeſti cui eſt reſtituēda. Rñ. ſm Hoſti.ver.ſed cui. Quidam vt Alanꝰ dicūt ꝙ dabit epo loci:⁊ an illi qui obtulit in opprobriū ſui.arg.extra de homicidio. ſicut dignū.§.eos. Ber.in glo.ſup.c.q̄ in olbꝰ. dicit ſic potiꝰ credo reſtituendā illi qui dedit vt ipſe poſtea reſtituat ei a quo accepit.ſed Hoſtien. in glo. Idem ſentit cum opinione alani ſꝫ vt detur epo:ita ꝙ ſm eius ꝓuidentiā reſtituatur ei a quo extortū eſt ſi inueniť alioquin paupibꝰ erogeť. arg.xx.q.iij.conſtituit.

Marginal notes: Hoſtienſis. Oblationeꝫ vſurarij.

¶ Queſtio.liij.

Quid ſi quis iurauit ſe ſoluturū vſuras vel nō repetiturum:vel forte nō audet repetere ꝓpter potentiā vſurarij manifeſti. Rñ. ſm Ray. §.xiiij.patet ex pmiſſis.dic ꝙ poteſt ſi vult debitor denūciare eccleſie monitione ſꝫ pmiſſa vt cōpellat ipm vſurariū per cēſurā eccleſiaſticā ad relaxādum iuramētū. Si p hāc viam nō vult ꝓcedere dꝫ ſoluere vt ſatiſfaciat deo de iuramēto ⁊ poſtea poterit repetere qñ tm̄ iurauit ſe ſoluturum.extra de iureiur.ex adminiſtrationis debitores. Si aūt iurauit ꝙ ſolueret vſuras ⁊ nō repeteret.dico ꝙ nō repetet directe ꝓpter vim iuramēti:ſed indirecte bene repetet ſꝫ denūciādo eccleſie crimen illiꝰ vt ſic cōpellať ad pecuniā ꝙ̄tum pōt agere niſi reſtituat. Si aūt iurauit etiā ꝙ nō denūciaret nō tenet in hac parte iuramētū cū ſit illicitū:vtputa cōtra ſalutē ꝓximi ⁊ per ꝯñs cōtra pceptū de primo diligēdo.vnde obſtāte iuramēto pōt ꝓcedere in hūc modū denūciationis:⁊ ita occurreť fraudibꝰ vſurarioꝝ.extra eo.tuas.⁊ de iureiuran.quēadmodū. Require.ꝫ.eo.li.j.ti.ix.de iuramento ⁊ periu.q.xxe. q̄d de eo q̄ cōpulſus. Cōcordāt his ⁊ Gof.⁊ Hoſti. ver.q̄d ſi debitor.vbi etiā addit Hoſti.ꝙ ſi debitor iurauit nō repetere:nec etiā recipere vſuras nihilominꝰ vſurariꝰ cogi dꝫ ad reſtituēdū.⁊ in hoc caſu erit pecunia pauperibus eroganda.

Marginal notes: Raymundꝰ. Goffredus. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.liiij.

Quid ſi heredum vſurarij alter factus ſit non ſoluēdo:nūq̄d alius teneť inſolidū. Rñ. ſm Hoſti.ver.q̄d ſi alter. Dic ꝙ inſolidū teneť ꝙ̄tum ad ipſum ſaltē de hereditate ꝑuenit. Nā ⁊ res hereditaria obligari videť.extra eo.cū tu.§.fi. Idem dicit Ber.in glo.ſup.c.tua nos.⁊ eſt verum. Eſt tñ ar.ꝯtra.ff.de fideiuſ.inter eos.§.cū iter. ¶ Hoſti. ño in glo.ſup idē.c.tua nos.ſic dicit ꝙ pdicta opinio in conſpectu multoꝝ fauorabilis eſt ꝙ̄tum ad aīas ⁊ ſatis equa ac ab oībus approbata:ideo nō audeo cōtradicere. Cōſiderata tñ veritate ⁊ ſubtilitate iuris cum certū ſit multos poſſidere aliqua que notū eſt fuiſſe vſurarioꝝ q̄ nunꝙ̄ de vſuris ſatiſfecerūt durū eſt ſentire ꝙ oēs tales poſſeſſores ad reſtitutionē eoꝝ que poſſident taliter teneanť: maxime cū forſan.xl.anni vel plures elapſi ſint ꝙ vſurarij mortui fuerūt. Et grauiꝰ eſt tot aīas ꝯdēnare:ideo videť diſtinguendū inter heredē ⁊ non heredē. Heres em̄ inſolidū aſtringiť ſi nō fecit inuentariū:alioqn cōtra.C.de iure delibe.ſancimꝰ. §.ij.⁊.iij.⁊ ſeq. Sicut etiā inſolidū acq̄rit actiones extra eo. Michael. Is aūt q̄ heres nō eſt ad quem alīs ꝑuenit nō videť teneri:etiā ſi ex cauſa lucratiua ad ipm ꝑueniſſet res defuncti:vt ptꝫ.C.de donationibus.l.eris alieni.⁊.l.ſi patri tuo. niſi eſſet ſaltē ex pecunia fenebri empta. De quo etiam ſunt opiniones:vt ptꝫ infra.q.ꝓxima. Itē nullo iure cauetur ꝙ poſſeſſor nō heres de aliqua re teneať.vide infra.q.proxima.

Marginal notes: Hoſtienſis. Heres vſurarij.

¶ Queſtio.lv.

Pone ꝙ vſurariꝰ emit equū vel prediū de pecunia vſuraria ⁊ donat reꝫ illā alteri.poſtea efficiť nō ſoluēdo.queriť vtrū ille q̄ ſoluit vſuras poſſit cū effectu petere rē emptā de vſuris ab ipſo poſſeſſore. Et vtrū in foro penitentiali ille teneať reſtituere.videť ꝙ non:q: preciū etiā ex re furtiua redactū nō eſt furtiuū. ff.de fur.l.qui vas. Ergo a ſimili res empta de pecunia vſuraria nō eſt vitio vſure ſubiecta. Rñ.ſꝫ Ray.§.xij. ¶ Pone ꝙ vſurariꝰ dicit ſic. Ego cū Alano credo ꝯtrariū ſꝫ ꝙ pōt petere ⁊ ille teneť reſtituere. Expſſe em̄ dicit hec decretalis extra eo.cū tu. Succedit em̄ hec res loco precij ſicut ecōuerſo preciū ſuccedit loco rei. ff.de peti.here.l.ſi rem ⁊ pciū. ¶ Glo.dicit hic hoc credo verū eſſe qñ habuit ex cauſa lucratiua reꝫ talē. vnde ⁊ Ray.hic caſum ponit de eo q̄ donat rē illā alteri ſꝫ gratis.ſecꝰ ſi emiſſet vel ex alia cauſa nō lucratiua adeptꝰ eſſet eā bona fide ab vſurario:nō credēs eum forte vſurariū:aut credēs rem illā nō eſſe emptā de pecunia vſuraria:aut ipm vſurariū habere alias vnde poſſet reddere vſuras. ¶ Cum glo.concordat Gof.⁊ Hoſti.in glo.vt ptꝫ.ꝫ.q.pri. Et addit Gof.ꝙ ſi res talis ex cauſa lucratiua perueniat ad eū q̄ ſoluit vſuras liberabiť ille ad quē priꝰ ꝑuenerat ex ſili cauſa.eadē res vt cōtra eū agi nō poſſit: vt.ff.de act.⁊ oblig l.oēs debitores. Idē dicit Hoſti.ver.ſed q̄d ſi talis. ⁊ addit. Uſurarius tñ vel heres eius minime liberať:vt.ff.de verbo. obli.inter ſtipulātē.§.ſi rē quā ex cauſa ⁊ ſequenti. ¶ Circa hāc materiā ſꝫ an ſoluturꝰ vſuras poſſit agere actione reali ad rem emptā cū pecunia vſuraria:vt dixit Alanꝰ:an ſolū actione pſonali ꝯtra vſurariū vel heredē eius ad pecuniā:vt dicit Gof. ⁊ iudex ex officio ſuo cōpellet vſurariū ſoluere vſuras ſi habeat vnde ſoluat.alioqn cōpellet vēdi poſſeſſiones illas ⁊ ſatiſfacere creditori:vt extra eo.c. cū tu.§.poſſeſſiōes. Hoſt.ver.nedum ⁊ ſequētibꝰ. vtrāqꝫ opinionē recitat. ¶ Itē q̄ð dictū eſt de pdio empto cū pecunia vſuraria.idē eſt dicēdū ſi illud prediū vendiť ⁊ preciū eius in aliud prediū cōuertatur:vt dicunt Gof.⁊ Hoſti.

Marginal notes: Raymundꝰ. Gloſſa. Goffredus. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.lvj.

Sed quid de eo qui filiā vſurarij vel raptoris ducit in vxorē:nūq̄d pōt accipere dotē de rebus illiꝰ cū quicq̄d habet nō ſufficit ad reſtitutionem faciendā. Rñ.ſm glo.hic ſup ver.teneť reſtituere.lꝫ dos nō ꝑueniat ex cauſa lucratiua:ſed recipiať ꝓpter onera matrimonij ſupportanda: tñ ſi maritꝰ ſciēs veritatē:aut craſſa ignorātia ductꝰ cōtraxit cū hmōi filia nō dꝫ recipere dotē de rebꝰ hmōi de eq̄tate canonica:lꝫ de ſubtilitate iuris ciuilis aliter forte poſſet dici. Si aūt ꝓbabili ignorantia ductꝰ eſt q: credebat ſocerū nō eſſe vſurariū vel alīs eſſe ſoluendo:pōt dotē inſolidū recipere:lꝫ poſtmodū ſciat veritatē. ¶ In creditore aūt q̄ recipit q̄ð ſibi debeť a raptore vel ab vſurario nō diſtinguo niſi q̄ð bona fide credidit ei pecuniā:vtputa ludēti in alea vel daturo meretrici aut hyſtrioni:

Marginal note: Gloſſa.

vel alīs

vel alias dilapidanti bona ſua non debet huiuſmodi debitum accipere vt ex illa cōmodum ſuum faceret: ⁊ lucrando forte ex ea ſe liberaret. ¶ Nec eſt ſimile de marito q̄tum ad dotem: vt dictum eſt quia ſocer dādo dotem genero efficitur pauperior niſi quatinus releuet ab onere alende filie ſed debitor non fit pauperior recipiēdo mutuum a creditore vel emptor aut venditor recipiēdo rem vel precium rei vendite. Creditor autē qui mala fide credidit pecuniā puta ludenti in alea vel daturo meretrici aut hyſtrioni vel alias dilapidanti bona ſua non debet huiuſmodi debitum recipere ex rebus predictis. Ceteri autem omnes quibus debetur ex cōtractu vel quaſi aut ex maleficio vel quaſi poſſunt recipere de rebus huiuſmodi qḋ ſibi debetur dumtamen rem furtiuam vel raptam in ſpecie non recipiant. Et idem de re vſuraria maxime ſm illos etiam qui dicunt contrariū credo ꝙ ipſa res vſuraria in ſpecie non debet recipi in ſolutū quia debitor qui eam dedit pro vſura poteſt eam condicere. i. euincere a creditore ſi extat. nec poſſet creditor pro ea aliam rem ei ſoluere ipſo inuito hec omnia in glo. vide etiam de hoc. ſ. q. proxi. ⁊ ſ. eo. lib. ti. v. in rubricel. de reſti. q. lxvij. quid de his qui nec adiuuant. ⁊ ſeq. — Gloſſa.

¶ Queſtio.lvij.

Quid de cōmunitatibus quarundam ciuitatum que dant pecunias ad vſuram maxime in Lombardia. nūquid omnes ciues ſunt vſurarij propter hoc ⁊ per conſequens in ſtatu dānandorum. Rñ. ſm Ray. §. xv. quid de cōmunitatibus. dico ꝙ ſic omnes. ſ. quorum autoritate vel conſenſu fit. et idem ſi collegium vel capitulum aliquod accepit pignus in caſu non conceſſo. extra eo. conqueſtus. ⁊ arg. vij. q. j. ſicut vir. ⁊ xxiij. q. iij. ſi heres. ⁊ ff. qḋ me. cau. metum. §. aladuertendū. idem dicit Hoſt. in rub. de peni. ⁊ re. §. xxiij. quibus ⁊ qualiter. ver. quid de ciuitatibus. Et addit quod idem eſt de his qui prohibere poſſent ⁊ non faciunt. extra de ſent. excommu. quante. — Raymund⁹ — Cōitates.

¶ Queſtio.lviij.

Quid de regibus ⁊ principibus qui compellunt ad reddendum vſuras. Rñ. ſm glo. ibidem ſuper ver. autoritate vel conſenſu. dico ꝙ tenētur etiam ſi nihil ad eos inde peruenit.

¶ Queſtio.lix.

Quid de ſeruientibus vſurariorum. Rñ. ſm glo. ibidem. credo ꝙ poſſunt accipere mercedem ſuam de rebus hmōi ſi ſeruiant eis in licitis ⁊ honeſtis aut neceſſarijs quia vtilitas quā conſequuntur vſurarij ex hmōi opere ſeruientiū compenſantur cum mercede quā dant ſeruientibus illa. nec poſſunt dici pauperiores propter mercedē datam cum loco mercedis habuit commodum operarum. Si aūt in inhoneſtis aut illicitis non credo quod debeant recipere mercedem de rebus hmōi idem etiam iudicandū eſt de cultoribus prediorum vſurariorum ⁊ de alijs mercēnarijs eorundē. — Gloſſa. — Seruientes vſurarij.

¶ Queſtio.lx.

Cum collegium accipit vſuram. nunquid ſinguli de collegio tenentur illam vſuram reſtituere inſolidū. Rñ. ſm glo. ibidem ſuper ver. collegium. licet vſurarij ſint vt dicit hic magiſter Ray. illi quorum autoritate vel conſenſu fiunt talia non credo tamen quod teneantur ad reſtitutionem niſi q̄tum ad eos peruenerit de vſura vel q̄tum releuati ſunt ab expenſis quas feciſſent de ſuo in ſuſtinendis oneribus cōmunitatis niſi forte preſtiterint autoritatem cōpellendo aut precipiendo cōitati taliter fenerari que alias nō eſſet hoc factura in quo caſu credo eos teneri inſolidū. vide plenius de hoc. ſ. in rubricel. de reſti. — Collegium. — Gloſſa. — Raymund⁹

¶ Queſtio.lxj.

Quid de illo qui ꝯſuluit alicui qḋ feneretur. item quid de illo qui dat amico ſuo vel conſanguineo ſuo pecuniam vel commodat gratis: vt ex ea feneretur. ¶ Item quid de eo qui ꝯtrahit ſocietatem cum aliquo ad fenus exercendum. Item quid de eo qui dat vſurario mutuam pecuniam ad participationem lucri vſurarum. nunquid in his caſibus omnibus tenentur inſolidum qui hoc faciunt: aut tantū de eo qḋ ad ipſos peruenit de vſura. Rñ. ſm glo. ibidem. quidā dicunt tales qui inducunt ad alios fenerandū alias non feneraturos teneri inſolidū. ſi autē alias erant feneraturi non tenentur niſi inq̄tum ad eos ꝑuenerit. ¶ Ego credo ſine preiudicio qḋ in neutro caſu tenentur niſi quātum ad eos peruenerit hi qui taliter inducunt alios ad fenerandum ⁊ melior eſt ꝯditio talium in hoc caſu q̄ in rapina vel furto vbi qui preſtant autoritatem tenentur ad reſtitutionē etiam cum nihil ad eos peruenerit de maleficio. Et hoc ideo quia rapina vel furtum contra voluntatem dn̄i fit qui patitur damnum. ſed vſura de voluntate dn̄i peruenit ad creditorem. nec inuenio iura dare actionē debitori contra hmōi inductores. ad repetendum vſuras ab eis quas ipſi debitores ſoluerunt taliter inductis per alios cum tamen ad inducētes nihil peruenerit de vſura ſicut iura dant actionem ꝯtra illos quorum opere vel cōſilio vel miniſterio fiūt furta vel rapine: lꝫ nihil ad eos ꝑuenerit. ¶ Tho. in ſum. arti. iiij. ar. iij. dicit ꝙ ſi quis pecuniam ſuā committeret vſurario non habenti alias vnde vſuras exerceret vel hac intentione concederet vt inde copioſius per vſuram lucraret̄ eſſet particeps culpe quia daret materiam peccandi. ſecus de eo qui dat tali ſolum pro cuſtodia qui tamen alias habet vnde feneretur quia vtitur homine peccatore ad bonum. De reſtitutione autem non fit ibi mentio. — Gloſſa. — Genus — Lector. — Thomas.

¶ Queſtio.lxij.

Quid de eo qui accipit vſuras nomine alieno vt tutor: curator: vel ꝓcurator. Rñ. ſm Ray. §. viii. in ſumma vbi dicit. No. ꝙ ſicut prohibetur aliquis accipere vſuras nomine ſuo ita ⁊ alieno. di. xlvj. ſicut nō ſuo. ⁊ ſi accipit alieno nomine ſiue ſit tutor: ſiue curator: vel quicūq; alius tenetur ad reſtitutionem ſi ille cuius nomine accepit non eſt ſoluendo vel non vult reſtituere. nam facientes et conſentientes par pena conſtringit. ij. q. j. notum. in fi. ¶ Gof. dicit ꝙ iſti reſtituere tenētur ſi is pro quo exactum eſt ſit non ſoluendo. ¶ Hoſti. vbi. ſ. in fi. §. videtur concordare cum Ray. addit autem dicens fateor tamen quod is in cuius vtilitatē verſum eſt. primo et principaliter tenetur. ⁊ alius in ſubſidium. ff. de eo per quem factum eſt. l. ex hoc edicto. ¶ Glo. tamen hic concedit hoc quod dicit Ray. de tutore ⁊ curatore pro eo quod preſtant autoritatem talibus contractibus ⁊ illi quorum tutelam vel curam gerunt per ſe non eſſent talia facturi. ſecus de his qui nudum prebent miniſterium: vt patebit infra. q. prox. item ſi ſoluit ille cuius nomine accepte ſunt vſure liberatur tutor vel curator. — Raymund⁹ — Curator. — Hoſtienſis.

¶ Queſtio.lxiij.

Quid de ſeruiētibus vſurariorum qui numerant pecuniam pro dominis ſuis ad vſurā. ⁊ vſuram recipiunt ad opus eorum ⁊ de mandato eorum. nunquid tenentur ad reſtitutionē cum nihil ad eos inde peruenerit. Rñ. ſm glo. ibidem. ſuper ver. ⁊ alieno. non credo quod teneantur preſertim ſi idē vſurarij per ſeipſos vel per aliquos mi- — Gloſſa.

niſtros hmői vſurã exercerẽt ꝙ̃uis non per iſtos.

Queſtio.lxiiij.

QUid de illo qui ſine mandato gerendo nego
ciũ alienum feneratur ad opus illius cu-
ius negocium gerit. ¶ Item quid de illo qui cum
vellem dare mutuam pecuniã alicui gratis indu-
xit me quod darem eam illi ſub vſura. nunquid te
neatur iſti ad reddendas hmői vſuras ꝫ nihil ad
Gloſſa. eos peruenerit. R̃n̄. ſm glo. ſuper ver. non eſt ſol-
uendo. dicendum ꝙ ſic. primus enim tenetur quia
totaliter fuit autoꝛ ⁊ miniſter contractus vſurarij.
ſecundus tenetur quia indebite impediuit vtilita
tem primi ꝓcurando ne ei gratis mutuũ daretur.

Queſtio.lxv.

QUero etiam vtrum vſurarius teneatur re-
ſtituere non ſolum pecuniam vſurariã: ſed
Raymund⁹ etiã quicquid cũ ipſa lucratus eſt ⁊ fructus perce-
ptos ex re empta de pecunia fenebri. R̃n̄. ſm Ray.
§. xvij. item queritur. ad hoc dicunt quidã ꝙ tenet
omnia reſtituere. que enim ex radice coꝛrupta ꝓce
dunt coꝛrupta ſunt. xiiij. q. v. neqꝫ. ⁊ quia vſura que
dam rapina eſt: veruꝫ qꝛ qui nimis emungit elicit
ſanguinem. dicamus cum alijs qꝺ teneatur vſura
rius reſtituere quicquid vltra ſoꝛtem accepit a de-
bitoꝛe occaſione ſoꝛtis. pacto ꝓcedente vel inten
Gloſſa. tione coꝛrupta: vt. ſ. e. ti. q. j. ¶ Glo. dicit hic qꝺ te
netur etiam reſtituere quicquid habuerit de re de
bitoꝛis habita per vſuraꝫ vnde ſi habuit de vſura
terram vel pecus quicquid de naturalibus fructi-
bus illius terre vel pecudis habuit ⁊ penſionẽ ter-
re ⁊ mercedeꝫ pecudis ſi eam locauerit reſtituere
tenetur. Credo etiam qꝺ ei reſtituere teneatur dã-
na que propter ſolutionem hmői vſure paſſus eſt
vt ſi domum ſuam vel predium opoꝛtuit propter
hoc diſtrahere viliori precio ꝙ̃ valeret ⁊ aliam do
mum cõducere ad vſum ſuum aut ſi opoꝛtuit eum
accipere ad vſuram ab alio vſurario propter vſu-
ras predictas ſoluendas. ſi autem ex pecunia vſu-
raria negociatus ſit ⁊ lucratus vel inde emit pre-
dium ⁊ fructus percepit: nec lucrum: nec fructus
hmői tenetur reſtituere. Idem etiã credo de lucro
habito de re furtiua vel rapta per negociationem
aut per comparationẽ redditus vel predij factam
Gloſſa. de re hmői furtiua aut rapta. ¶ Concoꝛdant cum
Thomas. hoc glo. ⁊ Tho. in ſum. arti. iij. ⁊ Vlri. ⁊ aſſignãt ra
tionem quia quod de hmői pecunia acquiſituꝫ eſt
non eſt fructus hmői rei ſꝫ humane induſtrie. Itẽ
ſi poſſeſſio empta eſt cum tali pecunia hec eſt res
ementis ⁊ non eius a quo eſt accepta vſura: ſꝫ ta-
lis poſſeſſio obligata ſit ei a quo vſure accepte ſunt
ſicut ⁊ alia bona vſurarij. ¶ Videtur etiam cum
hac glo. ꝯcoꝛdare Hoſti. in rub. de peni. ⁊ re. ver. ſꝫ
pone ꝙ vſu ⁊ ſeq. vbi in fi. dicit. ¶ Sed nec video
quare debitoꝛ vltra intereſſe ſuũ poſſit petere lu-
crum totũ. hoc enĩ eſſet ſuuꝫ repetere cum vſuris.
¶ Sequit̃ hic in Ray. expenſas tamen poteſt iſte
ſcꝫ vſurarius deducere ⁊ foꝛte operas ſuas mode-
ratas vt in his etiam agatur cum eo mitius ꝙ̃ cũ
fure vel raptoꝛe. glo. dicit hic quia fur ⁊ raptoꝛ nõ
deducunt expenſas nec operas ſuas. quod ſic̃ intel
ligo ſi agatur in foꝛo iudicij in foꝛo autem peniten
ciali non credo hunc rigoꝛem eſſe ſeruandum. ini-
quum enim eſſet aliquem locupletari cuꝫ damno
alterius poſtꝙ̃ ei plene ſatiſfactum eſſet de dãno
illato. hec in glo.

Queſtio.lxvj.

ITem quero vtrum iudeus poſſit exigere vſu
Raymund⁹ ras a xp̃ianis. R̃n̄. ſm Ray. §. xv. quid de cõi-
tatibus. dico ꝙ peccat iudeus moꝛtaliter ⁊ ad rele
uandas vſuras xp̃ianis poteſt compelli ab eccleſia
indirecte. ſ. per ſubtractionẽ cõionis xp̃ianoꝝ
extra eo. poſt miſerabilẽ. vel ſaltem compellend
ſunt a pꝛincipibus xp̃ianis ⁊ ab ep̃is ⁊ ab eccleſia
predicto modo vt nõ exigãt immoderatas vſuras.
extra eo quanto.

Queſtio.lxvij.

VTrum xp̃iani a iudeis vel paganis aut eter-
nis hoſtibus fidei xp̃iane poſſint vſuras exi Ambꝛoſius.
gere. R̃n̄. videtur Ambꝛo. ſentire ꝙ ſic. qui ſic dicit
ab illo exigere vſuras cui merito nocere deſideras
cui iure inferuntur arma huic legitime auferũtur
vſure quem in bello vincere non potes ab hoc vſu
ram exige queꝫ non ſit crimen occidere. ſine ferro
dimicat qui vſuras flagitat. Ergo vbi ius belli ibi
ius vſure. xiiij. q. iiij. ab illo. Super iſta autoꝛitate
diuerſe ſunt opi. ⁊ varie expoſitiones q̃s etiam reci
tat hic Ray. vbi. ſ. Jo. intellexit de hoſtibus rei pu
blice ſicut lr̃a plane ſenat alioꝝ opi. vt dicit Ray.
cõioꝛ eſt quia a nullo homine xp̃iano: iudeo: paga
no vel alio: ſꝫ exigere vſuras ⁊ exponũt lr̃am hanc
Ambꝛ. negatiue ſic ab illo exige vſuras tu quicũqꝫ
ſis cui merito nocere deſideras ſꝫ nulli merito de-
bes nocere ergo a nullo debes vſuras exigere hãc
expoſitionẽ etiã Ho. põit. §. vij. an aliquo. ꝟ. octa- Vlricus.
uo. ¶ Vlri. cõtra illud videt̃ melius exponere di-
cens ꝙ illud verbum Ambꝛo. eſt intelligendũ non
ſm rationem vſure pꝛopꝛie dicte. ſed quod illud ꝙ
ſupꝛa ſoꝛteꝫ ſumitur magis ſit recuperatio rei ſue
quam lucrum rei aliene.

Queſtio.lxviij.

DEinde quero cui reſtituere debeat vſurari⁹
vſuras q̃s extoꝛſit ⁊ qualiter. R̃n̄. ſm Hoſt. Hoſtienſis.
§. ix. que pena. ver. eſt autem. ⁊ ſeq. reddẽda eſt ei a
quo extoꝛſit vel heredi ſuo. ⁊ ſi talis nõ inueniatur
eſt pauperibus eroganda: vt extra eo. cum tu. §. ſu-
per his. Sed ſi abſens eſt aut hoc ideo vel quia vſu
rarius ſe trãſtulit ad locum alium ꝙ̃ vbi exercuit
vſuras tunc pꝛopꝛijs ſumptibus tenetur ei vſuras
mittere vel ideo quia dans vſuras vel heres eius
tranſtulit ſe alibi ⁊ tunc mittet ei ſumptib⁹ illius
niſi expenſe itineris ſummam vſurarũ excederẽt.
Tunc enim debent pauperibus erogari vt. ij. q. vj.
anterioꝛum. extra de iudeis. cum ſit. Sed ſi de pro
ximo eius aduentus ſperatur tunc pecunia depo-
netur ⁊ cõſignabitur. C. de vſur. acceptam. vide. ſ.
in rub. de reſti. q. lxxxiij. quid ſi ſciatur ꝑ. ⁊ ſequen.
¶ Item dicit Ray. §. xvij. item queritur. vtrum in
fi. conſulo autem vt ſatiſfacto de vſur. petatur ex
parte vſurarij venia a debitoꝛe qꝛ foꝛte preter vſu-
ras eſſet ei aliquid reſtituendũ. ſ. pro aliquo inter-
eſſe vel damno vt dicit glo.

Queſtio.lxix.

SEd pone quod xp̃ianus accepit vſuras a iu- Raymund⁹.
deo. cui reſtituet. R̃n̄. ſm Ray. §. xvj. ſed po
ne videtur quod iudeo per ea que dicta ſunt. ſ. e. ti.
q. xlvij. qualiter vſurarij compellantur. ita tamen
ſi ipſe reſtituat omnes vſuras quas accepit. qꝺ niſi
velit facere ſatius cõſulo xp̃iano qꝺ cum autoꝛita-
te eccleſie reſtituat noĩe iudei illis xp̃ianis a qui-
bus ipſe iudeus exegerat vſuras ⁊ notificet hoc iu
deo vt ſciat ſe liberatum ab illis xp̃ianis per ipſi⁹
ſolutionẽ. Et hoc vt dicit hic glo. poteſt notificare
per ſe vel per alium tacito vel expꝛeſſo nomine ſm
quod videbitur expedire. ¶ Nec poterit iudeus
ab eo repetere cum vtiliter geſſerit negociũ ipſius
iudei ⁊ ideo velit nolit tenetur habere ratũ. Con-
coꝛdat etiam his Inno. extra eo. ti. in glo. ſuper. c.
quia fruſtra. reqre. ſ. eo. li. ti. v. de rapt. q. lxvij. quid
de his qui nec adiuuãt. ⁊ ſatis credo ꝙ idem ſit in
xp̃iano verumtamen in vtroqꝫ caſu liberatur iſte
xp̃ianus

xpianus reſtituendo vſuras illi a quo ipſe accepit ſiue ille ſit xpianus ſiue iudeus. Salubꝛius tamen eſt pꝛimo dictum vt.ſ.ſoluat illis quibus iſte tenet vel deponat pecuniam in ede ſacra vel alio loco tuto cum auctoritate eccleſie vt cum ipſe ſatiſfecerit recipiat eam.

Gloſſa.

¶ Dicit hic glo.ſuper ver.ſalubꝛius quādo factum eſt occultum ꝛ non timetur ſcādalū nec periculū taliter ſoluētis alias ſufficit ꝙ fiat reſtitutio illi a quo ſunt accepte vſure.

Ulricus. Hoſtienſis.

¶ Concoꝛdat cum Ray.in ſupꝛadictis a pꝛin.q.Ulri.c.vj.§. pꝛedictam ꝟo ꝛc. Satis etiam ꝯcoꝛdat Hoſt.in rub. de pe.ꝛ re.ver.quid ergo ſi a iudeo.vide de hac materia.ſ.in rubꝛicel.de reſti.q.lxxiij. cui ꝛ qualiter.

¶ Queſtio.lxx.

Raymund⁹ Familia vſurarij. Gloſſa.

Quid de vxoꝛe ꝛ familia vſurarij. Rñdeo ſm Ray.§.vlti.in ſumma debent ꝓcedere ſicut vxoꝛ ꝛ familia raptoꝛis de quib⁹ habes.ſ.in rubꝛicella de reſti.q.lxvij.quid de his qui nec.idē Hoſt. vt patet ibidem.glo.dicit hic ꝙ id qꝺ dr̄ hic de familia. Intelligēdū eſt de non mercēnaria de mercēnarijs enim locantib⁹ operas ſuas tene qꝺ dictū eſt.ſ.eo.ti.q.lix.quid de ſeruiētibus illud poſſunt enim accipere quod ſibi debetur de reb⁹ vſurarijs.

¶ Queſtio.lxxj.

Gregori⁹.x. Pena.

Que pena coꝝ qui publicos vſurarios in terris ſuis recipiūt vel eis domos locant. Rñ. ſm Greg.x.in ꝯcilio Lugd.ti.de vſur.c.vſurarū.ſtatuit.qꝺ nec collegiū nec alia vniuerſitas vel ſingularis perſona cuiuſcūqꝫ ſit dignitatis ꝯditionis aut ſtatus alienigenas ꝛ alios non oꝛiundos de terris ipſoꝝ publice pecuniā fenebꝛē exercētes aut exercere volētes ad hoc domos in terris ſuis cōducere vel ꝯductas habere aut alias habitare ꝑmittant. Sꝫ hmōi vſurarios manifeſtos oēs infra tres mēſes de terris ſuis expellāt nūqꝫ aliquos tales decetero admiſſuri.nemo illis ad fen⁹ exercēdū domos locet vel ſub alio titulo quocūqꝫ ꝯcedat.ꝗ ꝟo ꝯtrarium fecerint.ſi perſone fuerint eccleſiaſtice pꝛiarche:archiepi:epi:ſuſpenſionis: minoꝛes ꝟo pſone ſingulares excōicationis. collegiū autem ſeu alia vniuerſitas interdicti ſniam.ipſo facto ſe nouerit incurſuros quā ſi per menſem animo ſuſtinuerint indurato terre ipſoꝛum ꝙdiu in eis idem vſurarij commoꝛant extunc eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto. ¶ Ceterum ſi layci fuerint per ſuos oꝛdinarios ab hmōi exceſſu omni pꝛiuilegio ceſſante per cenſuram eccleſiaſticam compeſcantur.

¶ Queſtio.lxxij.

Ad penitētiam. Gregori⁹.x.

Qualiter manifeſti vſurarij ad penitētiā ſunt recipiēdi ꝛ qualiter debeāt ſatiſfacere. Rñ. ſm Greg.x.in eo.ꝯci.ꝛ eo.ti.c.ꝙꝙ.licet vſurarius manifeſtus mādet ſatiſfieri de vſuris non tñ eſt ſepeliēdus in cymiterio donec de vſuris ſit plenarie ſatiſfactū. Si tamen ſuppetunt facultates vel illis quibus facienda eſt reſtitutio ſi preſentes ſunt vel eis abſentib⁹ epo vel ſacerdoti ſuo parochiali ꝯ coꝛam fide dignis.ſufficiēs cautio preſtetur de reſtitutione ꝛ exprimat quātitas reſtituēdoꝛum ꝙtum poſſibile eſt: alias nō recipiātur ad ſepulturā.alīs etiam niſi ſic ſatiſfecerint.nullus eos ad ꝯfeſſionē ſeu abſolutionē admittat nec teſtamentis coꝝ interſit.ꝛ teſtamenta facta aliter nihil valent.

De pignoꝛib⁹. Rubꝛicella.

Poſt hec addenda ſunt hic aliqua de pignoꝛibus.in quoꝛum vſu frequenter vſura exercetur.

¶ Queſtio.lxxiij.

Hoſtienſis. Pignus.

Quero ergo pꝛimo quid ſit pignus. Rñd. ſm Hoſt.li.iij.rub.xxj.de pigno.§.j.quid ſit.pignus eſt obligatio rei licite pro debito inita ſit autem ad maioꝛem ſecuritatē creditoꝛis quia tutius eſt pignoꝛi incūbere ꝙ agere in pſonā.inſti.de obli. que ex delic.naſ.§.furti.ꝛ tutius eſt non ſoluere ꝙ ſolutū repetere:vt.ff.de cōpen.l.ideo compēſatio.ꝛ in ſcdo.§.ꝛ vnde dicatur.dicit:qꝺ pignus eſt cuꝫ tamen tranſit.ſ.in poteſtatē creditoꝛis. ſed hypoteca cum non tranſit:ſed ꝙtum ad actionē non differunt.idem Goſ.eo.ti.

¶ Queſtio.lxxiiij.

Hoſtienſis. Tacita hypoteca.

Que intelligunt pignoꝛi tacite obligata. Rñ. ſm Hoſt.§.iij.qualiter ꝯtrahatur ſub.§.cōuentionaliū.ſi quis tibi dotem ꝓmiſerit oīa bona ſua pro illa ꝓmiſſione tacite obligant.ſic et bona mariti omnia pro reſtituēda dote vxoꝛi tacite obligantur etiam ſi extraneus.i.is qui mulierem non hꝫ in poteſtate cōfert dotem.ꝛ niſi ipſe extraneus ipſam dotē ſibi ſpecialiter ſtipuletur ipſa mulier tacite ſtipulata videt:vt.C.de rei vxo.act.l.vna.§.ꝛ vt pleni⁹ nec pro delicto viri dꝫ amittere vxoꝛ dotem ſuam vt extra eo.ti.ex literis.etiam ſi crimē leſe maieſtatis commiſerit.C.ad.l.iul.maie.quiſqꝫ §.vxoꝛes.

Que res inquilini.

Item omnia bona ꝯductoꝛis inuecta ꝛ illata in ruſtico pꝛedio dño ſciente niſi ad tps inferātur dño tacite obligant pro penſione:vt.C.in qui. cau.pig.ta.ꝯtra.l.ꝙuis.in vꝛbano autem nō diſtinguo vtrū dñs ſciat vel neſciat.item bona curatoꝝ ꝛ tutoꝝ tacite obligātur filijs pro reb⁹ aduentitijs: C.de admi.tu.pro officio.ſed ꝛ bona patris tacite obligant filijs.ꝓ reb⁹ aduētitijs ꝛ precijs caſtꝛēſ. ¶ Item bona matris ꝯuolātis ad ſcdas nuptias ſunt filijs pꝛioꝛis mřimonij tacite obligata vt eis reſtituat que a pꝛioꝛe marito lucrata fuit.C.de ſe. nup.hac edictali.§.pe. ¶ Item tacite obligant bona defuncti pro legatis ꝛ fideicōmiſſis:vt.C.cōia de le.l.j.no.plura ꝗ de hac materia ponit ibi Hoſt.

¶ Queſtio.lxxv.

Hoſtienſis.

Que res obligari pñt vel non. Rñ. ſm Hoſt. §.vj.que res obligari pñt. res tam pñtes ꝙ future vt fructus pēdētes partus ancille fruct⁹ pecoꝛum ꝛ ea que naſcent.ff.e.ꝛ que nondū. Item res coꝛpoꝛalis ꝛ incoꝛpoꝛalis vt cautiones ꝛ noīa debitoꝛum.ff.e.cum ꝯuenit.

Que res obligantur.

Item poſſunt pignoꝛi obligari pſonales ſeruitutes vt vſus ꝛ vſufructus.ff.e. ſi is.§.vlt. Itē pꝛediales ſeruitutes ruſtice vt ꝙdiu pecunia ſoluta non ſit nec liceat vti ſeruitutib⁹ ꝛ ſi infra certū diem non fuerit reddita liceat vēdere. ff.eo.ſed an me. Urbane aūt ſeruitutes nō poſſunt ſic pignoꝛi obligari.ff.e.ſi is.§.vlti.ratio diuerſitatis eſt ne ex varietate vſus ꝛ vtentium edificia deſtruant ꝛ inutilia fiāt. dici tñ poſſet ꝙ cōmoditas ſeruitutum pꝛedioꝝ vꝛbanoꝝ obligari pōt.ſicut in ruſtico hoc ꝯtingit vt.ſ.liceat ire ꝛ agere creditoꝛi. ff.e.ſed an me.ſm Goſ.ꝓhibent obligari res ſacre vt eccleſie.in aut.de non alie.emphite.§.ꝛ quam.

Uaſa. Sacra.

¶ Itē vaſa ſacra vel veſtimēta vl oꝛnamēta eccliaſtica:vt.C.de ſa.ſan.ec.ſancim⁹.nemini.et hoc niſi neceſſitate vꝛgēte:vt extra.e.ti.c.j. Hāc neceſſitatē intellige in caſib⁹ in quib⁹ etiā alienari pñt res eccleſie vt.xij.q.ij.aurū. Itē liberi hoīs obligatio nulla eſt:qꝛ in his tm̄ ꝯſiſtit obligatio pignoꝛis que de bonis noſtris facim⁹ obnoxia.fallit hoc in libero hoīe ſupꝛadicto ꝛ malemerito vel in ꝓpꝛio debito niſi debitoꝛ cedat bonis.extra de ſol.odoardus.vl ſi tanta neceſſitas ducat patrē ꝙ filiū obliget quē vēdere poſſet.

Fallentie.

Iteꝫ fallit in redēpto ab hoſtib⁹ qui per ꝗnquenniū ſeruire iubetur niſi preciū reddere poſſet:vt.C.de cap.ꝛ poſtli.re.l.vlti. Itē in raptoꝛe virginis ꝗ ſi fugerit ad eccleſiā reſeruat ei vita:ſꝫ ad ſeruiendū ſubijcit niſi ſe redimat:vt.xxxvj.q.j.

de rapt.th̃ ſm̃.l.decapitat̃ talis.Itẽ fallit ſi ꝗs iu-
rauit tenere obſtagia:vt extra de iureiur.ex reſcri-
pto.vl̃ etiã fidẽ dedit de hoc.ſi ꝗs aũt res ſuas ob-
ligauerit de p̄ſtibꝰ ⁊ futuris ſenſiſſe p̄ſumit̃ ꝗuis
hoc nõ exprimat̃:vt.C.q̃ res pi.ob poſ.l.vlt.Sꝫ.vl̃
exceptũ oẽ id qḋ ſpãlr obligaturꝰ nõ erat vtputa
veſtis ſupellectilis mancipia que inuſu habebat ⁊
filia.C.q̃ res pig.ob.poſ.l.j.⁊.ff.e.ti.l.obligatiõe.⁊
l.deniqꝫ.Sꝫ ⁊ ſeruꝰ obligãdo oĩa bona dñi ipo dño
ſciẽte obligatꝰ vl̃.ff.e.ti.l.paulꝰ.Et q̃ obligat iſtã
⁊ de agris q̃ ibi ꝯtinent̃ ſenſiſſe vl̃.C.q̃ res pi.obli.
Pignoratitia. poſ.l.ij.¶ Pignoratitia ꝛ͂o nõ naſcit̃ niſi demũ re
tradita creditori.inſti.qui.mo.re ꝯtrahi.ob.§.vlt.
¶ No.etiam quod ꝗdiu vnus denarius remanet
ad ſoluẽdũ pignus nihilominus remanet obliga-
tum.ff.eo.qui plures.

¶ Queſtio.lxxvj.

Utrũ eccliaſtici redditꝰ vel ſtipẽdia p̄ſſt obli-
Innocẽtius. gari.Rñ.ſm Inno.extra de fideiuſ.in gl.ſuꝑ
Redditus. c.ꝑuenit.Nõ p̄ſſt obligari ſpãli ꝯuẽtione ſꝫ a iudi-
ce ꝓ debito canonici ⁊ ex cauſa iudicati p̄ſſt obli-
gari.ar.C.de excep.rei iud.ſtipẽdia.⁊.ff.de re iud.
cõmodis p̄mior.idẽ etiã dicitin glo.Ber.ibidẽ.

¶ Queſtio.lxxvij.

Utrũ ſemꝑ ſit vſura vti pignore ſibi ꝓ debito
Thomas. obligato.Rñ.ſꝫ Tho.i ſum.q.lxxviij.art.ij.
ar.vj.dicẽdũ ꝙ ſi ꝗs pecunia ſibi mutuata obliget
rẽ aliquã cuiꝰ vſus ꝓcio eſtimari põt dꝫ ille q̃ mu-
tuauit cõputare vſũ illiꝰ rei in eſtimationẽ eiꝰ qḋ
mutuauit alioq̃n idẽ eſt ac ſi pecuniã acciperet ꝓ
mutuo qḋ eſt vſurariũ.niſi forte eſſet talis res cuiꝰ
vſus ſine ꝓcio ſoleat cõcedi inter amicos ſicut p̃ꝫ
de libro accommodato.

¶ Queſtio.lxxviij.

Quid ſi creditor vult oẽs fructꝰ pignoris ꝑce-
ptos bona fide deductis expẽſis ꝯputare in
Raymundꝰ ſortẽ ſꝫ de reſiduo poſtulat debitorẽ cõpelli ad ſolu
tionẽ.q̃d ꝯſulẽdũ eſt creditori.Rñ.ſm Ray.in ti.
de vſu.§.xiij.circa pignora.Ad hoc credo plura au
xilia ſibi eſſe parata.põt ei pecuniã mutuã ꝑ actio
nem ꝑſonalẽ petere corã iudice.C.de pig.l.ꝗuis
Fructus. ꝑſonali.⁊.l.diſtractis.¶ Itẽ põt aliũ pignꝰ ſibi ob
ligatũ in pignore dare.C.ſi pignꝰ pignori datũ ſit.
l.j.⁊.ij.¶ Itẽ põt pignꝰ vẽdere etiã iuito ⁊ ꝯtradi
cente debitore niſi debitũ offerat.C.debitorẽ vẽdi
tionẽ pignor̃ ĩpedire nõ poſſe.l.j.⁊.ij.circa vẽditio
nẽ th̃ eſt adhibẽda diſtictio q: aut certa pacta fue
rũt inter creditorẽ ⁊ debitorẽ firmata ſuꝑ vẽditiõe
pignoris i certo termio vel loco vel certe ꝑſone vel
ſiſi mõ faciẽda aut nullo mõ faciẽda:aut nihil ſuꝑ
hoc ꝯuenit iter eos.In p̄mo caſu tenet̃ creditor p̄rꝰ
notificare debitori ⁊ poſtea poterit vẽdere ſm̃ for
mã ꝯuẽtãſe nõ aliter.In ſcḋo caſu vꝫ cũ pactũ fuit
appoſitũ ne vẽderet etiã tũc põt vẽdere.ſed dꝫ p̄rꝰ
ter denunciare debitori vt ſoluat ⁊ ſi ceſſauerit po
terit poſtea vendere alias ſi aũ trinã denũciationẽ
vẽderet furti teneret̃.In tertio ꝛ͂o caſu.ſ.cũ nihil
ꝯuenit ſufficit denũciatio ⁊ poſtea elapſo biennio
poterit fieri vẽditio.ꝓbant̃ hec.ff.de pig.act.l.ſi cõ
uenit de diſtrahẽdo.C.de iu.do.impe.l.vlti.¶ Ad
ſatiſfaciẽdũ etiam creditori ſupradictis modis.ſ.
ꝑ ſolutionẽ debiti vel ꝑ vẽditionẽ pignoris põt de-
bitor cogi ꝑ eccleſiã ſi eſt de foro ſuo vel etiã ꝗcũqꝫ
ſit etiã nõ de foro eccl̃ie ꝑ modũ denũciationis rõ-
ne peccati.extra de iudi.nouit.vl̃ in modũ reꝯuẽ
tionis.iij.q.viij.cuiꝰ in agẽdo.extra de mu.peti.c.j.
⁊.ij.⁊ ſi forte poſt inceptã cauſam vellet debitor de
ſiſtere a cauſa mota ꝯtra creditorẽ vl̃ ꝙ ad petitio
nem creditoris poſſet eũ cogere iudex eccliaſticꝰ
vt rñderet ei corã eo vel ſatiſfaceret.ar.extra de or.
cog.cũ dilectꝰ.ſepe eĩ iudex põt ⁊ dꝫ iudicare indi
recte ⁊ occaſiõe alteriꝰ q̃õnis mote corã eo.de re de
q̃ alias nõ poſſet.extra de do.inter vi.⁊ vxo.de pru-
dentia.C.de iudi.l.iij.

¶ Queſtio.lxxix.

Quid de impẽſis factis i pignore ⁊ creditore.
Rñ.ſm Ray.ibidẽ.Creditor põt exigere vl̃ Raymundꝰ
cõpẽſare nõ ſolũ expẽſas q̃s fecit colligẽdo fructꝰ.
ſꝫ etiã q̃s fecit bona fide circa reꝫ pignoratã.puta
colẽdo fundũ pignoratũ vl̃ paſcẽdo iumẽtũ pigno
ratum.⁊ hoc ſm̃ Goſ.niſi fuerint immoderate vt
ff.de pigno.acti.l.ſi ſuos.

¶ Queſtio.lxxx.

Quid ſi pignus perit vel deteriorat̃.Rñ.ſm Raymundꝰ
Ray.ibidem.Si caſu fortuito vel ſine culpa
ſua res perijt vel deteriorata eſt nõ tenet̃ creditor.
ſed ſi dolo vel culpa ſua tenet̃.C.de pig.acti.l.ij.iij.
iiij.v.immo ſicut dicit Goſ.ſi pignꝰ perit ſine cul-
pa creditoris nihilominꝰ tenet̃ ſoluere debitũ q̃ pi
gnus dedit niſi actũ ſit ꝙ amiſſio pignoris libe-
ret debitorẽ:vt.C.de pig.act.l.que fortuitis.

¶ Queſtio.lxxxj.

Quid ſi vẽdito pignore bona fide.creditor mi Raymundꝰ
nus accepit ꝗ erat in ſorte.Rñ.ſm Ray.ibi
dem põt agere ad reſiduũ.Si ꝛ͂o plus tenet̃ reſti-
tuere debitori.C.de iu.do.impe.l.vlti.

¶ Queſtio.lxxxij.

Cui ⁊ ꝯtra quẽ detur actio pignoratitia.Rñ.
ſm Ray.ibidẽ.Sicut põt agere debitor ꝯtra Raymundꝰ
creditorẽ vel ꝯtra heredẽ eius vl̃ ecõuerſo.Ita etiã
heres debitoris ꝯtra creditorẽ vl̃ ꝯtra heredẽ eiꝰ vl̃
ecõuerſo.¶ Et ſi forte creditor vl̃ heres eiꝰ rẽ ſibi
obligatã alteri ipignorauit vl̃ alio mõ in aliũ trãſ
tulit tenet̃ poſſeſſor ꝯputare in ſortẽ nõ ſolũ fructꝰ
quos ipſe ꝑcepit.ſed etiã oẽs quos anteriores ꝑce-
perat a tp̃e p̄mi ꝯtractus.extra de pig.cũ ꝯtra.G.
ciuẽ.ipſa eĩ fructuũ ꝑceptio ipſo facto attenuat
Hoſtienſis. ſortẽ:vt i.pall̃.decre.Itẽ ſm Hoſt.§.vij.q̃ actio dat̃
hec actio ꝯtra quẽlibet poſſeſſorẽ pignoris cũ ipſa
ſit in rem.vñ ⁊ ꝯtra ẽptorẽ dat̃.ff.e.pignoris.C.eo.
pignoris.⁊.l.debitorẽ.⁊ ſi poſſeſſor hꝫ titulũ lucra
tiuũ tũc creditor hꝫ electionẽ vtrũ agat ꝑſonalr cõ
tra debitorẽ vel hypotecarie ꝯtra poſſidẽtẽ.C.e.ti.
l.diſtractis.⁊.l.ꝑſecutionẽ.Idẽ ſi hꝫ titulũ onero
ſum ſed fuit fraudis ꝯſcius.ſ.q: ſciebat rẽ aliĵ obli
gatã.Si aũt hꝫ titulũ oneroſuꝫ ⁊ hꝫ bonã fidẽ tũc
obſtat creditori exceptio qḋ nõ põt ꝯtra eũ agere:
quouſqꝫ egerit ꝯtra debitorẽ ⁊ fideiuſſores ⁊ mãda
tores.Sed poſtea agi põt ꝯtra pignor̃ poſſeſſores
nec diſtinguo vtrũ lite ꝯteſtata alienauerit debitor
recitant̃ th̃ ibi᷑ alior̃ opiniones circa hoc.

¶ Queſtio.lxxxiij.

Quid iuris de pignorationibꝰ que vocantur Repreſalie.
vulgariter repſalie.in quibꝰ.ſ.cum aliquis
oriũdus de vna terra ꝯtrahit cum alio oriundo de
alia terra ⁊ debitor non ſatiſfacit creditori datur
repreſalia.i.poteſtas impignorandi ꝯtra quẽlibet
de terra de qua erat debitor ⁊ ita grauatur vnus Gregoriꝰ.x.
pro alio.Rñdeo ſm Greg.x.in concilio Lugduñ.
titu.de iniurijs ⁊ dãno dato.c.⁊ ſi pignorationes.
Iniquũ eſt ⁊ etiam legibus prohibitum tanq̃ na-
turali equitati cõtrarium inſuper iſta conſtitutio
Grego.prohibet iſta repreſalia concedi vel exten-
di ad perſonas eccleſiaſticas vel bona ipſorũ pre-
textu etiam cuiuſcunqꝫ conſuetudinis que potius
eſt corruptela.⁊ qui confecerint niſi reuocauerint
infra menſem numerandum a tempore conceſſio-
nis vel executionis ſi perſone ſingulares ſint ſentẽ
tiam excõicationis incurrũt.Si vniuerſitas eccle-
ſiaſtico ſubiaceat interdicto.

De negocijs

De negocijs ſecularibus.

Titulus.viij.

Oſt tractatus precedentes ⁊ ſpeci-
liter de vſuris cōſequenter tractatū
de negocijs ſecularib⁹ breuiter qua-
ſi ſub quodā epylogo ſubijciamus:
vbi primo quero.

¶ Queſtio.j.

Raymund⁹

QUe negocia ſint licita vel nō. R̄n̄.ſm Ray.
eo.ti.circa p̄n. Circa hoc no. ꝙ negocia alia
inhoneſta ſunt ſui natura: alia nō: īhoneſta ſui na
tura ſunt oīa que ſine peccato exerceri nō poſſunt
vt ꝯtractus vſurarū ſymonie ⁊ ſimiles.iſta omni-
bus ſunt ꝓhibita indiſtincte tam clericis ꝙ laicis
cuiuſcūq; ſint ꝯditionis vel etatis.dummodo ſint
doli capaces.xiiij.q.iiij.nec hoc quoq;.j.q.j.repe-
ritur.in fi.di.lxxxviij.fornicari.vltra mediū.ver.

Negocia licita.

quedam enim ꝓhibentur q: per ſe mala ſunt:alia
plura ſunt que non ſunt inhoneſta ſui natura.ſed
ex cauſa:vel ex tempore:vel ex perſona:vel ex loco:
vt emptio:venditio:locatio:conductio:⁊ ꝯſimiles
cōtractus.ſimiliter ⁊ quaſi ꝯtractus vt tutela cura
negociorū geſtorum iudicium ⁊ ſimilia ⁊ breuiter
in hoc cōcluditur omne exercitium artium meca-

Gloſſa.

nichanicarum vt artis textorie:ſutorie:⁊ ſimiliū
que neceſſarie ſunt vſui humano. ¶ Dicit hic glo.
quod ꝯtractus eſt vltro citroq; obligatio ex volun
tate ⁊ pacto partium ſurgens vt emptio:venditio:
locatio.quaſi ꝯtractus eſt obligatio qua quis obli
gatur alij ex aliquo officio vel facto licito ⁊ hone-
ſto:lȝ nō interueniat expreſſa volūtas vtriuſq; par
tis vt tutela cura negociorū geſtorum. Quis enim
pupillus habēs tutorem aut minor.xxv.annis vel
furioſus habēs curatorē:vl ille cuius ignorātis ge
rit quis negociū expreſſe non ꝯſentiat:nihilomin⁹
tutor curator ⁊ negociorum geſtor ex ſua admini-
ſtratione obligantur hmōi perſone quaſi ſi cōtra-
xiſſent cum eis.ſequitur in Ray.ex cauſa quando
fiunt intentione corrupta videlȝ propter cupidita
tem.que eſt vt dicit hic glo.improba voluntas ha
bendi diuitias tp̄ales non ad vſum neceſſariū vel
vtilitatem ſed ad curioſitatē vel propter alium fi-
nem malum ⁊ ſm hoc ꝓhibita ſunt omnibus in-
differēter.primo in decalogo.Exo.xx.non concu-
piſces rem proximi tui.⁊ diſt.xlvij.omnes.virum.
ſicut hi.ex cauſa ſunt hec honeſta quādo fiunt cū
recta intētione:vtȝ vt ipſi poſſint de ſuo labore ſibi
⁊ ſue familie in neceſſarijs ꝓuidere item vt poſſint
hoſpitalitatē tenere ⁊ cetera miſericordie opera
exercere.di.lxxxvj.non ſatis.xj.q.j.ſicut enī.de con
ſe.di.j.ſicut.xxiij.q.viij.ſi nulla.ex tēpore ſunt hec
inhoneſta ſi fiant in tēpore feſtiuo ⁊ feriato quia
tunc non eſt vacandū niſi orationibus ⁊ diuinis of
ficijs ⁊ alijs operibus ſpiritualib⁹:⁊ ab omni ſer-
uili opere eſt ceſſandū.de hoc require.ē.li.j.ti.xij.
de fer.q.vij.a quibus operib⁹. Item ex tp̄e poſſunt
dici inhoneſta preſertim iudicia ſi exerceātur in te
nebris quia qui male agit odit lucem.Jo.iij. extra
de off.dele.ꝯſuluit.ff.de ori.iu.l.ij.§.⁊ q: magīſtratus.
Ex perſona ſunt inhoneſta hec.quia ſi clerici ſunt
vel religioſe perſone que exercēt.talibus enī regu

ij.thimo.ij.

lariter ſunt prohibita hec negocia apl's.ij.Th.ij.
nemo militās deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹.
Ps.quoniam nō cognoui negociationes introibo
in potentias dn̄i.alia litera habet literaturā dicit
ibi glo.ſuper eundem locum Ps.auidus acquirē
di pro damno blaſphemat pro precijs ſuis menti-
tur ⁊ peierat.ſed hec vitia ſunt hominis non artis
que ſine his vitijs agi poteſt.ars enim vitiū neſcit

hec etiam hic in glo.vvil. ¶ Item Hiero.lxxxviij.
di.negociatorē clericum vel ex inope diuitem et ex
ignobili glorioſum quaſi quandam peſtem fuge.⁊
de hoc habes.extra eo.ti. per totū.vide aliqua de
hac materia.ē.li.j.ti.vij. de apoſta.laycis ⁊ō ſunt
iſta conceſſa.di.lxxxvj.peruenit.⁊ Aug.lxxxviij.di.
fornicari hominibus ſemper non lȝ negociari vero
aliqñ lȝ aliqñ nō.anteq̄ enim eccleſiaſticus ſit ali-
quis lȝ ei negociari facto iam nō licet. Intellige ſi
velit retinere priuilegium clericale. ¶ Et ita plu- Raymund⁹
ribus interpoſitis.addit Ray. Ex loco dicitur in
honeſta quia in lupanari vel alio loco vili vel in-
honeſto talia inhoneſte tractantur.⁊ maxime ſi iu Jllicita.
dicia in talibus locis tractētur.item quia locus eſt
ſolitarius vel aliter ſuſpectus.in talibus enim la-
tibulis ſolent committi adulteria ⁊ doceri hereti
ce prauitates ⁊ ſimilia.probantur hec.ff.de arbi-
tris.ſi cum dies.§.ſi arbiter.xxvij.q.j.ſi quis ſa-
cro.xxxv.q.vj.ab iſto.item diſt.lxxxj.in omnibus.
vbi dr̄ in oībus obſeruari conuenit vt certus quis.
⁊ certo loco ⁊ certo tēpore ⁊ certis perſonis vel ap
parere clericus vel loqui debeat mulierib⁹ vt ex-
cludatur omnis nephāda ſuſpitio.certe ſolum ad
ſolam accedere nulla religionis ratio permittit.
¶ Sed contra predicta videtur eſſe quod ait Am- Ambroſius.
broſius lupanaria non infamant caſtitatem ſed
caſtitas etiam loci abolet infamiam.xxxij.q.v.
c.tolerabilius. Sed illud et ſimilia intelligas de
infamia iuris quia ſcilȝ iura non dicūt caſtos eſſe
infames propter loca in quib⁹ ſunt:vt dicit hic gl.
ſecus eſt de infamia ſiue ſuſpitione facti que etiā
apud homines generat ſcandalū ⁊ occaſionē rui- Jnhoneſta.
ne ⁊ ideo vitanda eſt vt dictum eſt. ¶ Item quedā
negocia dicūtur inhoneſta ex loco ꝓpter ipſius lo
ci excellentiā puta quia in eccleſia talia fiūt que te
ſte veritate nō debet eſſe domus negociationis ſed
orationis vnde ⁊ ipſe dominus eiecit inde venden Matt.xxj.
tes ⁊ emētes.Mat.xxj.⁊ Jo.ij.quod habes diligen Johan.ij.
ter expoſitū ab Origene.xvj.q.vij. Et hoc dixim⁹
require etiam de hoc.ē.li.j.ti.xxiij.de immu.eccle.
circa prin.ꝯcordat cum Ray.in ſupradictis a prin. Hoſtienſis.
Hoſti.li.v.rub.xxxviij.de pe.⁊ re.§.xxiij.quibus et Albertus.
qualiter.ſub.§.qd de negociatorib⁹.⁊ ſeq. ¶ Albe. Locus.
in ſcripto ſuper.iiij.ſenten.diſ.xvj.de hac materia
ſic dicit.quod negociatio de ſe licita pluribus mo-
dis fit illicita ſed modernis temporibus videntur
tria eſſe precipua que faciunt illicitam negociatio
nem.ſ.perſona tempus ⁊ modus. ¶ Perſona vt ſi Perſona.
ſit perſona eccleſiaſtica.ſ.clericus vel monachus.
Jſti tamen fructus ſuos vel res vendere pñt. Nec
tamen credo ꝙ illas malo modo vendere debeant
ſicut vinū venditur in taberna vbi alias ſimul ven
di non poſſit. Et hmōi ratio eſt q: in tabernis con
ſiliabula fiunt malorum ⁊ immoderata ſumptio
vini cuius patrocinium preſtat tabernari⁹.⁊ ideo
non lȝ mihi videtur religioſo vel clerico hmōi of-
ficia exercere.ſatis videtur huic cōcordare.glo.di.
lxxxviij.ſuper.c.negociatorem.vide etiam de hoc
infra li.iij.ti.iiij.de ſobrie.or.q.vlt.qualibus cibis.
¶ Tp̄s autem facit illicitam negociationē dupl'r Tempus.
ſ.ratione ferie que ferianda eſt.⁊ in caſu qñ nego-
ciatio cariſtiā inducere ꝓbabiliter poteſt.ſicut ſi
nimium frumentū eijciatur in nouo vel nimium
vinum in vindemia:vt quādo apud alios nō habe
tur:iſte vendat quō voluerit. ¶ Modus autem fa Modus.
cit illicitum ſicut ſi vitioſus eſt ꝯtractus.ſ.cum de
ceptione vel fraude precij.iuſtum autem precium
eſt ꝙ ſm eſtimationem fori iſtius temporis poteſt
valere res vēdita. ¶ Idem dicit etiam Hoſt.li.iij. Hoſtienſis.
rubri.xvij.de ꝯtra.empt.§.vij.qualiter reſcindant.

ver. iuſtum. ſ. quod iuſtum preciũ ↄſideratur reſpectu temporis contractus non autem attẽditur quod pluris emptum ſit ⁊ minori venditũ vel ecõuerſo vel quod plus offeratur.

¶ Queſtio. ij.

Raymũd⁹

In quibus caſibus poſſunt clerici tractare aliqua de ſupradictis negocijs. R̃ñ. ſm Ray. §. ij. caſus tamẽ ſunt. Quatuor ſunt caſus in quibus clerici poſſunt hmõi negocia tractare. Primus ſi habent adminiſtrationẽ vt prelati ⁊ alij habentes iuriſditionẽ in ſubditis poſſunt ventilare cauſas ⁊ iudicare inter ſubditos ↄſertim inter clericos. xj. q. j. c. ij. ⁊. c. experientie. extra de fo. comp. per totũ. ⁊ inter ruſticos ſuos. di. lxxxix. iudicatum. extra de fo. compe. quod clericis. ⁊ ar. extra de app. ſi oneribus. in fi. quidã tamẽ non admittunt hoc qđ inter laycos poſſit cognoſcere iudex eccleſiaſticus. Sed male vt dicit hic glo. dicunt enim qđ hmõi cauſas debẽt laicis cõmittere nõ per ſeipſos cognoſcere.

Clerici negocia ſecularia.

Secundus.

¶ Scđs caſus eſt cum iudex ſecularis negligit facere iuſtitiam de ſubditis ſuis tunc enim primum glo. non ante poteſt iudex eccleſiaſticus cõpellere illum per ſn̄iam excõicationis ad tenendam iuſtitiam vel ſupplere poteſt defectũ eius cognoſcẽdo ſ. de cauſa. xxiij. q. v. adminiſtratores. extra de foro comp. lz. ⁊. c. ex tenore. hoc tamẽ non intelligas de cauſis ſanguinis qz ille ſunt clericis penitus interdicte: vt patuit ſ. c. li. ti. j. de homi. q. xxi. que ſit pena. ⁊ extra ne clerici. vel mo. ſn̄iam. ¶ Tertius caſus eſt quod clerici vel monachi ⁊ alie eccleſiaſtice perſone tenent̃ ſuſcipere tutelã miſerabiliũ. perſonarũ. lxxxvj. di. peruenit. di. lxxxviij. c. j. epũs gubernationem. di. lxxxvij. per tot. Dicit hic glo. ꝙ hanc tutelam tenentur ſuſcipere ad mandatum prelatorum ſuoꝝ alás non. ⁊ durat hec tutela vſqz ad. xiiij. annum pupilli. ⁊ inde incipit cura durans vſqz ad xxv. annũ. hec gl. Sequitur in Ray. ⁊ in hoc eſt priuilegium clericorũ quod poſſunt alicui ſuccedere ab inteſtato cuius tutelã vel curam ſuſcipere non tenẽtur. di. lxxxvj. peruenit. In laicis autem ſecus eſt nam illi ad hoc tenentur. inſti. de legi. patro. tute. ſed epi vel monachi videtur ꝙ non poſſint etiaz ſi velint ſuſcipere legitimam tutelam. in aut. de ſan. epi. §. deo amabiles. coll. ix. dic ꝙ illi autẽtico derogatur per canonẽ illum peruenit ſuperius allegatum hoc adiecto ꝙ monachi poſſunt de licentia abbatis hmõi tutelas ſuſcipere. ſ. miſerabiliũ perſonarum vel etiam legitimas quãdo volunt vt dicit glo. alias non. xvj. q. j. monachi. xij. q. j. nõ dicatis tutelam tamen teſtamentariã vel datiuam nullo modo poſſunt recipere ⁊ ita poſſunt intelligi iura contraria. di. lxxxviij. c. vlti. xvj. q. j. generaliter. xxi. q. iij. cyprianus. quod autez dixi de monachis. intelligo ⁊ de canonicis regularibus ⁊ alijs perſonis religioſis ꝑ decre. extra de poſtu. ex parte. ⁊ ad intellectum predictoꝝ no. ſm glo. hic. quod triplex eſt tutela. ſ. teſtamẽtaria quando pater dat tutorẽ filio ſuo in teſtamẽto. Item legitima que defertur a lege ſm quã cum nullus datus eſt tutor in teſtamento filio qui primo loco deberet ei ſuccedere ab inteſtato tenetur ſuſcipere tutelã huius. Item datiuã que datur a iudice quando nullo tutore dato in teſtamento ⁊ nullis extantib⁹ ↄſanguineis ydoneis ad tutelam iudex de officio ſuo dat tutorem.

Tertius.

Tutela.

Raymund⁹

Gloſſa.

Tutela.

Quartus.

¶ Quartus caſus eſt ſi cleric⁹ idigeat tũc enĩ põt recipe poſſeſſiões excolẽdas ad firmã. ſ. quartã vel quintã partem vel hmõi ſm glo. vel cõducere. glo. ad ſuſtentationẽ ſuam ⁊ ſuorum. ar. di. lxxxvj. peruenit auaritie cauſa. diſt. xcj. clericus ↄcordat cum Ray. in ſupradictis a prin. q. Hoſt. vbi. ſ. ſunt tamen caſus ⁊ ſeq. ¶ Sequitur in Ray. poteſt etiam talis clericus artificio ſuo honeſto ſibi acquirere victum dũtamen occaſione talis artificij non deſit diuinis obſequijs. di. xci. per to. de conſe. di. v. nũꝗ extra ne clerici vel mo. c. j. dicit glo. hic ſuper ver. non deſit diuinis. ob. ar. qđ clerici tenentur ad audiendum diuinum officiũ. Sed an liceat clericis aliquid mutata formã vel emẽdatũ ⁊ hmõi carius vendere. vide. ſ. ti. proxi. q. xlj. quid ſi clericus rem aliquam.

Raymund⁹

¶ Queſtio. liij.

Glosſa.

Oues ad cremẽtum.

Vtrũ clerici poſſunt oues tradere ad cremen tum. R̃ñ. ſm glo. hic ſuper ver. pullũ emere. Si habeant eas de decimis ſuis vel ſucceſſione parentum vel aliunde ſibi datas poſſunt. dum in illo cõtractu ſiue ſit ſocietatis ſiue locationis vel cõductionis caueant a conditionibus ⁊ pactis illicitis. Si etiam habeãt multa paſcua ⁊ emant pecora vt paſcant ibi ⁊ hoc faciant ad neceſſariam ſuſtentationem ſuam ⁊ ſuorum ⁊ alimẽtum pauperum non credo ꝙ peccent. Si autem hmõi pecora emãt ad hoc vt tradant ad cremẽtũ vel vt aliqđ agant in fraudem negociationis illicitum eſt.

¶ Queſtio. liiij.

Gloſſa.

Tabellionatus.

Quid ſit tabellio ⁊ an officiũ tabellionatus poſſit habere clericus. R̃ñ. ſm gl. hic tabellio eſt publica perſona habens officium ſcribendi inſtrumẽta confecta ſuper cõtractibus aut alijs rebus ad faciendam fidem ſuper eiſdem. eſt autem hoc officium: vt dicit hic Ray. clericis in ſacris ordinibus conſtitutis penitus interdictum. ⁊ ad illud dimittẽdum ſi habeant ſunt per ſubtractionẽ beneficij appellatione poſtpoſita cõpellẽdi. extra eo. ſicut. ⁊ idem credo ſi ſunt in minorib⁹ ordinib⁹ ⁊ habent ſufficiẽtia beneficia. arg. extra de poſtu. clerici. Inno. in glo ſuper. e. decre. ſicut dicit ꝙ ſecus eſt e his qui non ſunt in ſacris ſi tamen ⁊ illi ſcz qui ſunt in ſacris inſtrumenta ↄficerent anteꝗ eis interdiceretur tenerent alás non. ¶ Hoſt. li. iij. rubri. vltima. ne cleri. vel mo. §. que ſunt permiſſa clericis. ver. clericis. etiam intelligit hoc in ſecularib⁹ negocijs vt docet. rub. hec ſub qua collocatur hec decre. ſicut te. ⁊ infra ver. quid igitur. dicit puto ꝙ in eccleſiaſticis poteſt epũs ↄſtituere tabellionem per totam ſuam dyoceſim. cui cura omnium commiſſa eſt. x. q. j. regenda. xij. q. j. epũs. ⁊. c. precipimus. ⁊ ſi ſic fecerit vocabit̃ ad ſcribẽda acta eccleſiaſtici fori. alias due perſone honeſte ſubrogabũtur. vbi tabellio non habetur. extra de proba. qm̃ contra falſam ⁊ ſic intelligo ꝙ clerici poſſunt eſſe notarij dñi pape. v. q. j. quidam. ſed ↄſtitutus a papa conficiet inſtrumenta cuncta per mundum. põt etiam clericus eſſe notari⁹ archiepi vel epi: vt ar. in. o. c. qm̃ contra falſam. ⁊. lxxxvij. diſt. monachus. ſed talis non habet poteſtatem extra dyoce. illius qui ipſum conſtituit. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. fi. in tantum ergo executio notarij ſiue tabellionis vel ſcriniarij extendi põt inꝗtum conſtituentis conſtitutio. ¶ Sed etiam dici poteſt qđ ex quo quis ſimpliciter cõſtitutus eſt tabellio ab illo qui hz hanc poteſtatem vbiqz poteſt conficere inſtrumẽta ſicut preſbyter ſemel ordinatus vbiqz celebrat ſaltem de licentia illius ad cuius iuriſditionem declinat. ¶ Item non debet tabellio eccleſiaſticus inſtrumentum conficere in ſecularibus. nec ſecularis in eccleſiaſticis quia conuerſatio iſtorũ ſecreta ⁊ diſcreta debet eſſe. ij. q. vij. laicos. Conſulimus ergo ꝙ quilibet epũs faciat tabellionem ſuum. nec de poteſtate dubitamus. Item ꝗuis clerici in foro eccleſiaſtico poſſunt eſſe tabelliones in curijs tñ principum

Hoſtienſis.

cipum pꝛohibētur ne etiam ſcriptoꝛes fiant.extra co.ſententiam.§.nec quiſq̄.

℃ Queſtio.v.

Raymund⁹ QUe ſit pena illoꝛum qui contra formā predicatam ſecularib⁹ negocijs ſe imiſcēt.R̄ñ. ſm̄ Ray.§.que pena illoꝝ pena eſt depoſitio ſi fuerint clerici ⁊ incoꝛrigibiles.diſt.xcj.clericus.extra ne cleri.vel mo.ſed nec.Item ſi fuerint tibi ammoniti ab ep̄o ⁊ non ceſſauerint priuantur priuilegio clericali.⁊ ſic poteſt intelligi.extra ne cler.vel mo.c.ij.ita tamen ꝙ religioſi in talibus diſtrictius ꝙ̄ clerici puniātur.extra co.ſed nec.℃ In foꝛo autem penitentiali.debet eis iniungi vt quicquid contra formam predicantes lucrati ſunt ſtudeant expēdere in vſus pauperum.xiiij.q.v.qui hereticis.quod tñ hic dicitur de dando pauperibus.glo.dicit hoc de conſilio credo verū eſſe non de neceſſitate maxime ſi hm̄ōi perſone indigeant aut grauētur hm̄ōi erogatione.vide etiam aliqua de hac materia.ſ.lib.j.ti.vij.de apo.q.iij.que apoſtatarum pena.

℃ Queſtio.vj.

Albertus. UTrum exercere militiam ſit peccatum.R̄ñ. ſm̄ Alb.vbi.ſ.dicēdum ꝙ militia ſm̄ ſe non eſt illicita ſed abuſus.qui lʒ multipliciter fiat tamen in tribus precipue eſt.ſ.in concuſſione innocentum:⁊ in exactione ſalarij amplioꝛis ꝙ̄ deſeruire poſſit militando:⁊ in exercitijs ad oſtētationem virium cum nocumento hoim et rerum,ſicut inuenta ſunt toꝛneamenta ⁊ ictus lācearū ⁊ hm̄ōi.

Bohemi. Sunt tamen quedam exercitia militie neceſſaria ſicut curſitationes ⁊ verſiones dextrarioꝝ quarū verſionum bohemi ſunt expertiſſimi inter oēs nationes militum.⁊ ars percutiendi ⁊ defendendi et proijciendi tela que non pꝛohibentur ⁊ hoc accipitur ex.ij.Reg.j.vbi Dauid precepit vt docerent filios Iſrael arcum.i.artem ſagittandi.

De emptione ⁊ vēditione.

Rubricella.

DEinde ſpecialiter videndum eſt de emptione ⁊ venditione.vbi pꝛimo quero.

℃ Queſtio.vij.

Hoſtienſis. QUe ſit natura venditionis.R̄ñ.ſm̄ Hoſt.li.iij.rub.xvij.de ꝯtrah.emp.§.iiij.que ſit.vere cum venditio.Cum pure ſit vēditio ⁊ ſine ſcriptis ſpeciei certe que deguſtationē non exigit omne periculum ſpectat ad emptorem excepto caſu publicationis niſi pactum vel moꝛa vel culpa vel calliditas interuenerit idem etiam eſt de emolumento.nota ibi plura de hoc.

℃ Queſtio.viij.

Goffredus. QUid ſi dolus dat cauſam cōtractui.R̄ñ.ſm̄ Gof.co.ti.cum dolus dat cauſam ꝯtractui.puta dolo te induxi vt venderes qđ alias vēditur⁹ non eras non tenet contractus.ff.de dolo.l.elegantur.xij.q.ij.quiſquis ep̄s.in fi.Hoſt.§.vlt.qualiter reſcindatur.ponit exemplū.Tu vis ꝙ vēdam tibi

Dolus. decretales meas.R̄ñdeo me nullo modo hoc facere.⁊ tu replicas.ſi ſcires aliam compilationē venturam ſicut ⁊ ego ſcio,libēter venderes.ego credēs hoc verum vendo tibi.ſi vero dolus incidit in ꝯtractum vt quia eras venditurus ſed per circumuentionē te induxi vt minoꝛi precio venderes tenet quidem contractus ſed purgandus eſt dolus:vt.ff.de act.emp.⁊ vendi.l.iulianus.tamen bonefidei emptoꝛ non tenetur de dolo mediatoꝛis ſm̄ Hoſt.ſed ipſe mediatoꝛ tenetur:vt.ff.de dolo.elegāter.⁊.ff.de proſeneticis.l.ij.⁊.iij.in ſubſidium tñ ⁊ ipſum emptoꝛem teneri dico:vt in.d.l.elegāter.℃ Idem quod dictū eſt quando dolus dat cauſam ꝯtractui vel incidit in contractum.etiam glo.vvillel.ponit

Gloſſa. ſ.l.j ti viij.de voto.§.vij.itē impuberes.in fi.⁊ addit ꝙ in monachatione ⁊ in cōtractu mr̄imoniali etiam ſi dolus det cauſam cōtractui nihilominus tenet matrimonium ſic contractuʒ.⁊ monachatio ſimiliter.

℃ Queſtio.ix.

Thomas. UTrum liceat aliquid vendere plus ꝙ̄ valeat. R̄ñ.ſm̄ Tho.in ſum.q.lxxvij.arti.j.dicendū ꝙ fraudem adhibere ad hoc qđ aliquid plus iuſto precio vendatur omnino peccatū eſt inq̄tum aliquis decipit pꝛoximum in damnum ipſius vnde et Tullius dicit in li.de officijs.Tollēdum eſt de rebus contrahendis omne mendacium non licitatorem.i.appꝛeciatoꝛē venditoꝛ enim qui cōtra ſe licetur.i.appꝛeciatur emptoꝛ apponet.ſi autem fraus deficit tunc de emptione ⁊ vēditione.dupl'r loqui poſſum⁹.vno mō ſm̄ ſe.⁊ ſm̄ hoc emptio ⁊ vēditio videtur eſſe introducta pꝛo cōi vtilitate vtriuſq̄ dū ſ.vnus indiget re alterius ⁊ econuerſo ſicut patet

Philoſophus. per philoſophum in pꝛimo politice.quod autem pꝛo communi vtilitate eſt introductuʒ non debet eſſe magis in grauamen vnius ꝙ̄ alterius.et ideo debet ſed equalitatem rei inter eos contractus inſtitui.quātitas autem rerū que in vſum hominis veniunt menſuratur ſm̄ precium datum ad qđ eſt inuentum numiſma:vt dicitur in.v.Eth.Et ideo ſi vel precium excedat quantitatem valoꝛis rei vel econuerſo res excedat preciū tolletur iuſtitie equalitas.⁊ ideo carius vendere aut vilius emere rem quam valeat eſt ſm̄ ſe iniuſtum ⁊ illicitū.Alio modo poſſumus loqui de emptione ⁊ venditione.ſm̄ quod per accidens cedit in vtilitatem vnius ⁊ detrimentum alterius puta cum aliquis multum indiget habere rem aliquam ⁊ alius leditur ſi ea careat ⁊ in tali caſu iuſtum precium erit vt nō ſolum reſpiciatur ad rem que venditur ſed etiam ad dānum quod venditoꝛ incurrit ex venditione ⁊ ſic licite poterit aliquid vendi plus ꝙ̄ valeat ſm̄ ſe ꝙ̄uis non vendatur plus ꝙ̄ valeat habenti.Si vero aliquis multū iuuetur ex re alterius quā accepit.ille vero qui vendidit non damnificatur carendo re illa non debet eam ſupervendere quia vtilitas que alteri accreſcit non eſt ex vendente ſed ex ꝯditione ementis.nullus autem debet vendere alteri qđ nō eſt ſuum licet enim poſſit vendere damnum qđ patitur.ille tamen qui ex re alterius accepta multuʒ iuuatur poteſt pꝛopꝛia ſpōte aliquid vendenti ſupererogare qđ pertinet ad eius honeſtatē.qđ aūt lex humana hanc inequalitatē totaliter non pꝛohibet hm̄ōi cauſa eſt quia non datur ſolum virtuoſis ſed populo.in quo ſunt multi deficientes a virtute vnde pꝛohibet tantum ea que deſtruūt humanum cōuictum.alia autem permittit.i.non punit vnde tantum punit cum eſt magnus exceſſus.puta ſi aliquis ſit deceptus vltra dimidium iuſti precij.tunc enim cogit ad reſtitutionem.lex autem diuina nihil impunitum relinquit qđ ſit virtuti ꝯtrarium.vnde ſm̄ diuinam legem illicitū reputatur ſi in emptione ⁊ venditione non ſit equalitas iuſtitie obſeruata.⁊ tenetur ille qui plus habet recompenſare ei qui dānificatus eſt ſi ſit notabile dānū. Quod ideo dico ꝙ iuſtum precium rerum q̄nq̄ nō eſt pūctaliter determinatū ſed magis in quadam eſtimatione conſiſtit ita ꝙ modica additio vel minutio non videtur tollere equalitatem iuſtitie.

℃ Dicit etiam glo.x.q.ij.ſuper.c.hoc ius.ver.quo ſubſecuto.ꝙ ſi in venditione plus offeratur ꝙ̄ res valeat eccleſia non dʒ recipere ſed tantum iuſtum

precium licet lex dicat quod contrahentes ſe poſſunt ad inuicem fallere ſed eccleſia in ſuis contractibus non dꝫ dolū facere extra de dona. per tuas.

℄ Queſtio .x.

Hoſtienſis.

Q Uid ſi venditor nimis charc vult vendere. R̄ñ. ſm Hoſt. vbi. ſ. §. j. quando. ver. imnio dicēdum quod ⁊ ſi ab initio nimius diſtrahere vel emere nemo cogatur ſi tamen rem exponas venalem ⁊ preccium quo vēdere vis ſit iniuſtū potes cogi per iudicem vt tēperes. extra eo. tit. c. j ff. de offi. prefec. vrb. l. j. ſed ꝙ ſit iuſtum precium rerum vide ſ. eo. ti. q. j. que negocia. in fi. Ho. etiam ꝙ tranſeūtibus non licet carius vendere quam in mercato cōiter venditur alias ad hoc per epm̄ cōpellentur vt extra de empt. ⁊ vendi. c. j.

℄ Queſtio .xj.

Thomas.

U Trum venditio reddaẜ iniuſta ⁊ illicita propter defectum rei vendite vel propter latentē bonitatē. R̄ñ. ſm Tho. vbi. ſ. arti. ij. dicendū ꝙ circa rem que venditur. duplex defectus conſiderari poteſt vnus quidem ſm ſpeciem rei. Et hunc quidem defectū ſi venditor cognoſcat in re quā vendit fraudem committit in venditione vnde vēditio illicita redditur. Et hoc eſt quod dicitur cōtra quoſdam. Yſa. j. argentum tuum verſum eſt in ſcoriam vinum tuum mixtum eſt aqua. qd̄ enim permixtū eſt patitur defectum ꝗtum ad ſpeciem alius autē defectus eſt ſm quantitatē que per menſuram cognoſcitur. ⁊ ideo ſi quis ſcienter vtatur deficienti menſura in vendendo fraudem committit ⁊ eſt illicita venditio. vnde dicitur deuẜ. xxv. nō habebis in ſacculo diuerſa pōdera maius ⁊ minus nec erit in domo tua modius maior ⁊ minor ⁊ poſtea ſubditur. abhominatur enim dñs eum qui facit hoc ⁊ aduerſatur omnē iniuſtitiā. ℄ Tertius defect⁹

Defectus.

eſt ex parte qualitatis puta ſi aliqd̄ alias infirmū vendatur quaſi ſanum. quod ſi quis ſciēter fecerit fraudem committit in venditione vnde eſt illicita venditio. ⁊ in omnibus talibus non ſoluꝫ aliquis peccat iniuſtam venditionem faciendo: ſed etiam ad reſtitutionem tenetur. Si vero eo ignorante aliquis predictorum defectuum in re vendita fuerit. venditor quidē non peccat: quia facit iniuſtum materialiter non tamen eius operatio eſt iniuſta. tenetur tamen cum ad eius noticiam peruenerit dānum recompēſare emptori. ℄ Et quod dictum eſt de venditore etiam intelligendum eſt ex parte emptoris. contingit enim quandoqꝫ venditorem credere rem ſuam minus precioſam eſſe ꝗtum ad ſpeciem. ſicut ſi aliquis vendat aurum loco auricalci emptor ſi id cognoſcat iniuſte emit ⁊ ad reſtitutionem tenetur. ⁊ eadem ratio eſt de defectu quali

Alchimia.

tatis ⁊ quātitatis. ℄ Ex his patet quod illicitum eſt vendere aurū vel argētum ab alchimicis facta pro vero auro ⁊ argento quia non eſt adeo purum vel verum aurum. nec habet omnino eaſdem proprietates ſicut proprietatem letificandi ⁊ ꝙ valet aurum verum contra lepram ⁊ ꝯtra quaſdam infirmitates ⁊ quod frequētius poteſt poni in opere ⁊ hmōi. Si autem per alchimiam fieret verum aurum non eſſet illicitum vendere pro bono quia nihil prohibet artem vti aliquibus naturalibus cauſis ad producendum naturales ⁊ veros effectus ſicut Aug. dicit in tertio libro de trini. de his que arte demonum fiunt.

℄ Queſtio .xij.

Thomas.

Q Uid de diuerſitate menſurarum. R̄ñd. ſm Tho. ibidem arti. ij. menſuras rerum venalium neceſſe eſt in diuerſis locis eſſe diuerſas propter diuerſitatē copie ⁊ inopie rerum quia vbi res magis abundant conſueuerunt eſſe maiores menſure i vnoquoqꝫ tñ loco ad rectores ciuitatis pertinet determinare que ſunt iuſte menſure rerum venalium penſatis conditionibus locorum ⁊ rerum ⁊ ideo has menſuras publica autoritate vel cōſuetudine inſtitutas preterire non licet.

Menſura.

℄ Queſtio .xiij.

U Trū vēditor teneaẜ dicere vitiū rei vendite. R̄ñ. ſm Tho. ibidem art. iij. dicendū ꝙ dare alicui occaſionē periculi vel damni ſemper eſt illicitum ꝗuis non ſit neceſſariuꝫ quod homo alteri ſemp det auxilium vel ꝯſilium pertinens ad eius qualēcunqꝫ promotionem. Sed ſolum eſt neceſſarium in aliquo caſu determinato puta cum alius eius cure ſubditur: vel cum non poteſt ei per aliuꝫ ſubueniri. venditor autem qui rem vendēdam proponit ex hoc ipſo dat emptori damni vel periculi occaſionem quod rem vitioſam ei offert ſi ex eius vitio damnum vel periculū incurrere poſſit. damnum quidem ſi propter hmōi vitium res que vendenda proponitur minoris ſit precij. ipſe vero propter hmōi vitium nihil de precio ſubtrahat. periculum autem. puta ſi propter hmōi vicium vſus rei reddatur impeditus vel noxius puta ſi aliquis alicui vendat equum claudicantem pro veloci vel domum ruinoſam pro firma vel cibum corruptū ſiue venenoſum. pro bono vñ ſi hmōi vitia ſint occulta ⁊ ipſe non detegat erit doloſa ⁊ illicita venditio. et teneẜ venditor ad dāni recōpēſationē. Si vero vitiū ſit manifeſtū puta cū equus eſt monoculus vel cū vſus rei: ⁊ ſi nō cōpetat vēditori pōt tñ eſſe ꝯueniēs alijs ⁊ ſi ipſe propter hmōi vitiū ſubtrahat ꝗtum opꝫ de ꝓcio non teneẜ ad manifeſtādū vitiū rei: qꝛ forte ꝓpter hmōi vitiū emptor vellet plus ſubtrahere de ꝓcio quā eſſet ſubtrahēdū vñ pōt licite venditor indēnitati ſue ꝯſulere vitium ei reticendo.

Thomas.

Vitium.

℄ Queſtio .xiiij.

Q Uid ſi aliquis portans annonā vel merces alias ad locū vnū ſciat multos ſe ſequi cum ſimilib⁹ mercib⁹: ꝙ ſi diceret nō poſſet adeo chare vendere ea que portauit. R̄ñ. ſm Tho. ibidē arti. iiij. vēditor qui vendit rem ſm precium quod conuenit non videẜ ꝯtra iuſtitiā facere ſi qd̄ futurū eſt nō exponat: ſi tñ exponeret vel de ꝓcio ſubtraheret abūdātioris eſſet virtutis ꝗuis ad hoc non videatur teneri ex iuſtitie debito.

Thomas.

℄ Queſtio .xv.

U Trū negociādo liceat aliqd̄ carius vēdere ꝙ̄ emptū ſit. R̄ñ. ſm Tho. ibidē art iiij. dicēdū ꝙ ad negociatores ꝑtinet cōmutationib⁹ rerū inſiſtere. Sꝫ vt phs dicit in ꝑncipio politi. Duplex eſt rerū cōmutatio vna qdē qſi naturalis ⁊ neceſſaria per quā. ſ. fit cōmutatio rei ad rem vel rerū ⁊ denariorū ꝓpter neceſſitatē vite ⁊ talis cōmutatio non ꝓprie ꝑtinet ad negociatores ſed magis ad yconomicos vel politicos qui habēt ꝓuidere domui vel ciuitati de reb⁹ neceſſarijs ad vitā. Alia vero cōmutationis ſpēs eſt vel denariorꝫ ad denarios vel quarūcūqꝫ rerū ad denarios nō ꝓpter res neceſſarias vite ſꝫ ꝓpter lucrū qrēdū. ⁊ hec qdē negociatio ꝓprie vr̄ ꝑtinere ad negociatores ſm phm aūt prīa cōmutatio laudabilis eſt qꝛ deſeruit naturali neceſſitati. Si aūt iuſte vituperaẜ qꝛ ꝗtū eſt de ſe deſeruit cupiditati lucri q terminū neſcit ſꝫ in infinitum tēdit. ⁊ ideo negociatio ſm ſe ꝯſiderata quādā turpitudinē hꝫ inqꝗtū nō importat de ſui rōne finē honeſtū vel neceſſariū. ℄ Lucrū tñ qd̄ eſt negociationis ⁊ ſi in ſui rōne non importet aliqd̄ honeſtū vel neceſſariū nihil tñ importat in ſui rōne vitioſum vel virtuti ꝯtrariū vñ nihil ꝓhibet lucrū ordi

Thomas.

Charius vēdere.

Lucrum.

nari ad aliquē finē neceſſariū vel etiam honeſtū ⁊ ſic negociatio licita reddet̄ ſicut cū aliq̄s lucret̄ moderatū qđ negociādo q̄rit ordinat ad dom⁹ ſue ſuſtētationē vel etiā ad ſubueniēdū idigētib⁹ vel etiā cum aliq̄s negociationi intēdit ꝓpter publicā vtilitatē ne.ſ. res neceſſarie ad vitā patrie deſint ⁊ lucrū expetit nō quaſi finē ſed quaſi ſtipēdiū laboris

Thomas. Addit etiā Tho.ibidē arti.ij.qđ pōt q̄s licite cari⁹ vēdere q̄ emit vel q: p̄ciū rei eſt mutatū ſm̄ diuerſitatē loci vel tp̄is vel ꝓpter piculū cui ſe expoſuit trāſferēdo rem de loco ad locū vel eā fieri faciēdo ⁊ ſm̄ hoc equalitas que fuit in emptione nō repugnat equalitati in vēditione lꝫ nunc carius vendatur.qđ aūt ſancti vident̄ deteſtari negociationē vt Chriſoſto.ſuper Mat.dicēs.quicūq̄ rem comparat vt integrā ⁊ immutatā vendendo lucretur:ille eſt mercator qui de templo dei eijcitur.Et idē di-

Caſſiodorus cit Caſſiodorus ſuper illud pſal. Quī nō cognoui negociationē ⁊c. Intelligendū eſt ſm̄ Tho.ibidē argu.j.de negociatione ſm̄ qđ vltimū finem in lucro conſtituit qđ precipue videtur quando aliq̄s rem non immutatam carius vendit.Si enim rem immutatam carius vendit videtur premiū ſui laboris accipere q̄uis ⁊ ipſum lucrum licite poſſit intendi.non ſicut vltimus finis ſed ꝓpter aliū finem neceſſarium vel honeſtum:vt dictum eſt.

¶ Queſtio.xvj.

Quid de mercatoribus qui inter ſe cōueniūt vel pactum faciunt vt in vno precio vendāt vel vt vnus ſolus tales merces vendat. R̄nd.ſm̄ Hoſti.lib.j.rubri.xxxix.de ſindico.§.iiij.quid ſocietas.ver.corpus autem monopolarū.dicendum q̄ corpus ſiue, ſocietas monopolarū illicitum eſt. et q̄ſi pactum ſit inter aliquos mercatores vt vno precio vendant:vel vt vni ſoli vēdere liceat vel docere.Et dicitur monopola:a monos qđ eſt vnus.⁊ pola qđ eſt venditor:quaſi vnus venditor.vel a polis qđ eſt ciuitas quaſi vnus in ciuitate vendens talia.vnde monopola đr qui impetrat vt ſibi ſoli liceat vendere certas ſpecies vel res. Si quis autē hmōi officium exerceat bonis proprijs ſpoliatus perpetuo exilio dānatur.primates pfunctionū.l. librarum auri pena afficiuntur.princeps terre ſi diſſimulauerit penam patitur.xl.librarum.C.de monopolijs.l.vna.

¶ Queſtio.xvij.

Hoſtienſis. Queritur etiam vtrū liber homo vendi poſſit. R̄ñ.ſm̄ Hoſtien.in rubri.de cōtrahen.emptio.⁊ vendi.§.ij.et de quibus. Scđm leges nō poteſt vendi.poteſt tamen pater filiū vendere neceſſitate famis ingruente:vt tamen precio preſtito vel a filio vēdito vel ab alio quocūq̄ emptori quātūcūq̄ reſtituto in ingenuitatē perueniat.In caſu autem alterius neceſſitatis vendi non poteſt: nec mater vēdere pōt filiū etiā neceſſitate famis.

¶ Queſtio.xviij.

Sed quid faciet iudex penitentialis de mercatoribus pelliparijs ⁊ ſimilibus qui de longa non dico conſuetudine ſed corruptela:nec emere ſciunt nec vendere abſq̄ mendacijs ⁊ iuramentis incautis:necnon interdum periurijs.Et breuiter mentiuntur ſimplicibus rem vilem ⁊ corruptā precioſam eſſe.Et in hunc modū exercent pro magna parte quicquid doli vel fraudis excogitari poteſt.

Raymund⁹ R̄ñ.ſm̄ Ray.§.v.ſed quid faciet Ad hoc dico

Mercatores. q̄ quotiens ſcienter ⁊ cauſa decipiendi proximū peierat vel mentitur peccat mortaliter.et tenetur ad reſtitutionem inq̄ntum decepit proximū.Glo. nō diſtinguit:vtrum decepit in modico vel in magno.Et eſt hec reſtitutio facienda eidem decepto ſi ſcit eum vel ſi fieri poteſt vel heredi eius vel ſi neſcit perſonā vel non poteſt cōmode fieri procedat vt dixi.ĩ.eo.lib.titu.v.de raptoribus.in rubri. de reſtitutionibus.q.lxxxiiij.quero generaliter q̄bus modis.Si autē ignoranter dicit falſum credens dicere verum.vel etiam ſcienter ſed intendit vel ſcit per mendacium illud ſibi prodeſſe.⁊ ſic ſe ſeruet indēnem ⁊ proximo ſuo non obeſſe:q: non decipit eum in re.vnam pro alia vendendo:nec in valore rei:quia non vendit ei vltra debitum valorē tale mendaciū poteſt dici forte veniale. ¶ Hoſti.

in rubrica de peni.⁊ remiſ. ver.quando.quis mentitur ⁊ ſeq.dicit q̄ licꝫ Ray.ex equitate ⁊ benignitate tale mendaciū veniale dicat tamen ex quo aſſidue ⁊ de conſuetudine mentitur mortale videt̄ ſicut ⁊ ebrietas.ſi aſſidua ſit mortalis eſt.xxv.diſt. §.aſ.Cum alijs tamen p̄dictis a principio queſtionis concordat cum Ray.vt patet ibidem. vide de hac materia.ĩ.lib.j.titu.x.de mēdacio.q.iiij.vtrū omne mendaciū ⁊ precedenti. Sequitur in Ray. Raymund⁹

ſi v̄o iurat vel peiorat dicas eum peccare mortaliter vel venialiter ſm̄ diſtinctionē poſitam.ĩ.lib.j. titu.ix.de iuramēto ⁊ periurio.q.xx. Deinde quero quid ſit periurium ⁊ duabus ſequen. Item debent iſti tales etiam preter reſtitutionē induci ad largas elemoſynas faciendas pro animabus illorum de quoꝝ rebus lꝫ ignoranter forte aliqua habuerūt.Quedā enim ſunt que vix poſſint fieri ſine aliquo peccato.Et gratia exempli poſſunt notari.v.talia videlicet cura rei familiaris:militia: mercatio:procuratio:adminiſtratio.Leo papa dicit.Difficile eſt inter ementis vendentiſq̄ cōmertium non interuenire peccatum.de peni.diſtinc.v. qualitas.Et de his tractat beat⁹ Grego.de peni. diſtin.v.falſas.et.c.negociū.dixi.xxv.diſt.qualr.⁊ diſt.lxxxviij.eijciens.Hos.v.etiam Hoſtiē.ponit ver.ſunt enim quinq̄ ⁊ ſeq.Et addit dicens.adde ſextum.q̄ quaſi periculoſius eſt omnibus ſcꝫ aduocatio.ſed ſeptimum non obmittas ſcꝫ epiſcopatus officium quo nihil miſerius:triſtius:dānabilius:⁊ periculoſius.ſi perfunctorie res agatur.xl. diſtin.ante omnia.lꝫ hec duo ſub procuratione et adminiſtratione in genere valeant comprehendi. ¶ Sequitur in Ray.item debet penitentialis dirigere caute ac diligenter intētiones talium vt recto ſine laborent ⁊ exerceant officia ſua. ¶ Dicit Gloſſa.

hec glo.ſuper verbo recto ſine ſic.lꝫ autem negociatio ſine peccato vix poſſit eſſe tamen mercatores moderatum lucrum recipere.poſſunt de mercibus ſuis ad ſuſtentationem ſuam ⁊ ſuorū:quia cum laborēt pro omnibus ⁊ quaſi cōmune gerant negocium merces portando ⁊ reportando ad nundinas:nec teneātur ſuis ſtipendijs militare. poſſunt de eiſdem mercibus moderatū lucrum accipere qđ ad arbitrium boni viri limitandū eſt.q: non eſt determinatū quantū in ſingulis ſolidis aut libris aut marcis accipere liceat de lucro.Concordat cum hoc Tho.in ſumma vt patuit.ĩ.eo.titu. q.xv.vtrum negociando. ¶ Hoſti.autem ver.verum ſacerdos.ſic dicit q̄ ad hoc vt mercatores ſi- Hoſtienſis.

ne omni fraude officia ſua exerceant bona fide cōſulerē talibus q̄ de licentia ep̄i ſui ſcirent quantū poſſent lucrari in menſura bladi ⁊ vini ⁊ ſimilib⁹ vel q̄tum pro libra poſſent vltra q̄ emerunt vendere in recompenſationē laboris ⁊ expenſarū.Et ſi ſic venderent ſine mendacio ipſos crederem eſſe in tuto quo ad peccatū negociationis. ar.extra.de emp.⁊ vendi.c.j.Ubi autem qui faciunt:ſine periculo vix euadunt.

¶ Queſtio.xix.

Quid de illis qui faciũt vel vendũt gladios:
cultellos: ſagittas: baliſtas: ꝛ ſilia qbus ho
mines occidunt. Item qd de his qui faciũt vel ven
dunt venenũ vel toxicũ. Item qd de his q faciunt
ſotulares pictos ꝛ aurifrigia ꝛ ſilia que nõ deferũ
tur ad neceſſitatẽ vel vſum: ſed ad vanã gloriã et
Raymund9 abuſum. Rñ. ſm Ray. §.vj. ſed qd de illis. in his ſi
milib9 ſemp eſt intẽtio reqrẽda: q2 corrupta inten
tio: puta ſi ꝓpter hoc facerẽt vel vẽderẽt vt hoies
haberẽt talia ad vſum. vel ſi ſciẽter donẽt vel ven
dant alicui quẽ ſciant vel credãt talib9 abuſuros
talis iniq intentio eſt mortale pctm̃ ꝛ grauiſſimũ.
Et oia peccata que poſtea occaſione rerũ illarum ab
alijs ꝑpetrant ſibi imputant ꝛ ſunt rei apud deũ
omniũ aiarum que ꝓpter hoc pereũt. xj.q.iij. pre
cipue. xxvij.q.ij. ſi tu abſtines. Itẽ iſti cooperato
res ſunt oim ſcelerũ ꝑdictorum. ꝛ ideo debẽt penam
pro oib9 ſuſtinere. ij.q.j.c. notũ. in fi. Si aũt dicat
ſe habuiſſe bonã intẽtionẽ q2 credebat aliũ emere
ꝓpter aliquẽ licitũ vſum: vel habẽs animũ indif
ferentẽ nihil ſup hoc cogitabat vel ignorabat qd
eſſet illicitũ talia facere vel vẽdere in oib9 iſtis ca
ſibus diſtinguo: q2 aut ille res tales ſunt que ad hu
manũ vſum poſſunt eſſe vtiles ſicut arma in bello
iuſto. cutellus ad incidẽdũ panẽ. vel aurifrigiũ ad
ornamẽta eccleſiaſtica. vel etiã quedã venena q a
medicis apponunt in quibuſdã ꝯfectionib9 ad ſa
nandũ egrotos. aut tales que ad nullũ vſum ſunt
vtiles niſi ad peccandũ ſicut quedã venena morti
fera. Et ad nullũ bonũ vſum vtilia vt ſuiture ſuper
flue ac ſumptuoſe camiſiarum quas precipue faciũt
Bohemi. hyſpani vel bohemi dãtes pro ſutura vnius cami
ſie plus in triplũ: vel quadruplũ ꝙ valeat tota ca
miſia in tela vel ſilia. In primo caſu nõ dico ipſum
peccare dũ tñ nõ habeat intẽtionẽ corruptã vt di
ctum eſt. niſi forte ex qualitate ꝑſone vel tpis co
gnoſceret vel ꝓbabiliter dictaret ſibi ꝯſcientia ꝙ
ille nõ querit rem niſi ad malũ perpetrandũ tunc
eiũ non debet ſibi vendere cõtra talem cõſcientiã.
xxiij.q.v. de occidẽdis. v.q.v. non oĩs. De hoc etiã
Thomas. dicit Tho. in ſumma.q.clxix. arti.ij. arg.iiij. qd q2
mulieres licite ſe poſſunt ornare: vel vt cõſeruent
Ornat9 mulierum. decentiã ſui ſtatus. vel etiã aliqd ſuperaddere vt
placeãt viris ꝓprijs. conſequẽs eſt ꝙ artifices ta
liũ ornamentorum nõ peccant in vſu talis artis: niſi
forte inueniẽdo aliq ſupflua ꝛ curioſa. vnde Chry
ſoſtomus dicit ſuper Mat. qd etiam ab arte cal
ciorum ꝛ textorum multa abſcindere oportet. etenĩ ad
luxuriã deduxerũt neceſſitatẽ eius corrumpentes
Raymund9 artem mali arti cõmiſcentes. Seqtur in Ray. In
ſcdo ꝰo caſu pctm̃ faciẽdo: tenẽdo: vẽdẽdo vl alie
nãdo alias res tales. xxj.q.j.c.j. de ꝯſe. di.v. fucare.
ar. de libello famoſo quẽ nõ debet aliquis oſtende
re ſed deſtruere alias peccat grauiter. v.q.j. per to
tum. Et eſt optima lex ad hoc. ff. de ꝯtrahen. emp.
qd ſepe. §. venenali. vbi ponitur diſtinctio ſupra
dicta de veneno. Et addit regula talis. qd flagitio
ſe rei. i. que nullo modo per adiectionẽ alteri9 ma
terie poteſt eſſe vtilis vſui humano: nec emptio:
nec mandatũ: nec ſocietas valere poteſt. ꝛ breuiter
oĩa mala que inde ſequunt poſſunt iſti imputari.
Et de talibus poteſt intelligi illud generale. Qui
occaſionẽ dãni dat dãnũ dediſſe videtur. extra de
iniurijs ꝛ dãno dato. c. ſi culpa. Cõcordãt cũ Ray.
In ſupradictis a principio qſtionis Tho. in ſum
ma vbi. ṡ. et Hoſtien. ſub. §. quid de his qui fa
ciunt. et Innocen. extra ne cleri. vel mo. in glo. ſu
per. j. capitulo.

¶ Queſtio.xx.

Quid de factorib9 taxillorum ſcacorum ꝛ alearum Factores taxillorum.
ꝛ de facientibus ſerta de floribus: ꝛ maxime
in diebus feſtiuis: nunquid oẽs tales ſunt in ſtatu
dãnandorum cum talia non videant vtilia ad aliquẽ
bonum vſum ſed tm̃ incentiua ad peccandũ. Rñ.
ſm Glo. hic ſup ver. in ſecundo ꝰo caſu. Cũ Hug. Gloſſa.
vocauerit. xxxv. diſt. cp̃s. qd ludere ad taxillos et
ad ſcacos mortale peccatũ ſit etiã laycis: lʒ hoc durum
videat ſi indiſtincte intelligat non videt eſſe
ſecurũ de talib9 artificijs viuere quorum vſus vt fre
quentius eſt ad malũ: lʒ aliqñ ludat ad aleam ad
recreationẽ ꝛ remediũ triſtitie: vel noxiarũ cogi
tationẽ. In talibus ergo ad intentionẽ recurrẽdũ
eſt vt ex hac radice iudicetur de fructu. i. de artifi
cio ꝛ vſu. illos autem qui faciunt ſerta de floribus
diebus dñicis ꝛ feſtiuis nõ credo eſſe excuſabiles:
q2 preter periculũ qd de facili poteſt cõtingere ex
abuſu hmõi ſertorũ que ſunt incitamenta luxurie
ꝛ laſciuie ſigna. licʒ ad confortationem nature ta
lia quandoqꝫ valeant: violatur obſeruantia diei
ſacre.

De illicite acquiſitis. an de eis poſſit fieri elemoſyna ꝛ ſpãliter de ludo alearum.

¶ Queſtio.xxj.

Trum de illicite acqſitis poſſit aliquo
modo fieri elemoſyna. Reſpõ. ſm Ray.
§.vij. item q̃rit. et Tho. in ſum. q. xxxij. Thomas.
arti.vij. dicendũ ꝙ qͣuis qdam generaliter
dixerit ꝙ nõ: q2 dicitur Thob. iiij. ex tua ſubſtãtia
fac elemoſynã. ꝛ Prouerb. iij. Honora dñm de tua
ſubſtãtia. Tñ circa hoc diſtinguendũ eſt ꝙ triplex
põt aliqd eſſe illicite acqſitũ. Uno modo ꝙ illicite
acqritur debet ei a quo eſt acqſitũ. ꝛ hoc ſiue non
transferat dñium vt in rapina ꝛ furto: ſiue etiam
transferat vt in vſura. Et de talib9 cum teneat ad
reſtõnem fieri elemoſyna non põt. idẽ Inno. extra Elemoſyna.
de decimis. l glo. ſup. c. ex trãſmiſſa. ¶ Alio modo
eſt aliqd illicite acqſitũ: q2 ille quidẽ qui acqſiuit
nõ põt retinere: nec tñ debet ei a quo acqſiuit: q2. ſ.
ꝯtra iuſtitiã accepit ꝛ ille ꝯtra iuſtitiã dedit: vt in
ſymonia vbi vterqꝫ ꝯtra legẽ dei agit. Et ideo hoc
dʒ in pias cauſas erogari: vt patuit. ṡ. lib. j. ti. j. de
ſymo. q. xxiij. verũ reſumenda. Et eadẽ ratio eſt in
ꝯſimilib9 in qbus ſcʒ datio ꝛ acceptio ſunt ꝯtra le
gem. ¶ Tertio modo eſt aliqd illicite acqſitũ. nõ
quidẽ: q2 ipſa acqſitio ſit illicita. ſʒ q2 illud ex quo Illicite acquiſitum.
acquirit eſt illicitũ. in his qdem transfert dñium
nec cõpetit repetitio: ſicut ptʒ de eo qd mulier acq
rit per meretriciũ. ꝛ hoc ꝓprie vocat turpe lucrũ.
Qd enĩ mulier meretriciũ exerceat turpiter agit
ꝛ cõtra legẽ dei. ſed in eo qd accipit nõ iniuſte agit
nec cõtra legẽ. vnde qd ſic illicite acquiſitũ eſt reti
neri põt: ꝛ etiam elemoſyna de eo fieri põt ſed nõ
oblatio publica ad altare vel ſacrificium. ꝛ ſic in
telligit illud Deutero. xxiij. Non offeres mercedẽ
proſtibuli ꝛc. Hãc etiã diſtinctionẽ approbat Aug.
xiiij. q.v. non ſane. in fi. ſic ꝛ de his q hyſtrionatu
acqrunt. vel ex improbitate officialis que interdũ
extorquet a ſubditis aliq elemoſyna fieri põt. xiiij.
q.v. non ſane. Cõcordat etiã his idẽ Tho. in ſcrip.
ſup. iiij. ſenten. diſt. xv. ꝛ Pe. ꝛ Alber. ibidem. vide
plura de hac materia. ṡ. eo. lib. tit. v. de rap. q. xix.
quero etiã generaliter. ꝛ infra lib. iij. tit. xxxiiij. de
peni. ꝛ remiſ. q. cxxvj. quid ſit falſa. in fi.

¶ Queſtio.xxij.

Sed qd ſi nõ iſti a quo datũ eſt cõpetit repeti
tio: q2 turpiter dedit ſʒ fiſco: nunqd põt fieri

de his elemoſyna ab illo qui recepit aut reſtituere
dꝫ fiſco. R͞n. ſm glo. hic i talib⁹ vbi trāſfert dn̄iuꝫ
in accipiētē ſi agat i forma iudicij faciēda ē reſtō
fiſco vel alij: ſi alij cōpetit. vn̄ qn̄ aliq̄s dat alij pe-
cuniā ꝓpter mouēdā calūniā. tertio cōpetit repeti
tio illi in cuiꝰ ꝑiudiciū data eſt. in foro aūt pn̄iali
credo ꝙ talia turpiter habita dari pn̄t paupibus.
Talia em̄ q̄ extorquent a turpiter accipiētibꝰ per
fiſcū: vel ꝑ alias ꝑuatas ꝑſonas i penā taliter acci
piētiū nō debent illis. Nec illi q̄ acceperūt tenent
ſoluere niſi cū agit ꝯtra eos in forma iudicij. vn̄ q̄
furtū fecit aut aliq̄d rapuit nō cōpellit in foro pe-
nitētiali ſoluere duplū vel q̄druplū. qđ ſtatutū eſt
pro pena: ſed tm̄ ſimplū. Si aūt caſus eſſet in quo
nō trāſferret dn̄iuꝫ in accipiētē ſꝫ ipſo iure acq̄re-
ret dn̄ium fiſco vel alij illi facienda eſſet reſtō etiā
in foro pn̄iali. Et idē qn̄ expſſuꝫ eſt ꝙ in foro peni
tētiali faciēda eſt reſtō alicui certe ꝑſone vel eccle
ſie ſicut cautū eſt de pecunia ſymoniace acq̄ſita. de
hoc etiā habetur in q̄ſtione ꝑdicta de raptoribus.
Quero etiam.

Queſtio. xxiij.

Alea.

Deinde quero ſpāliter de ludo alee: q̄d ſit. et
an ſit peccatū: ꝛ quātū pctm̄ eſt: ꝛ de pena i
alea ludentiū. R͞n. ſm glo. ē. xj. de ludo alee. Ludꝰ
alee eſt ois ludꝰ q̄ viribꝰ fortune nitit. Et ois talis
ꝓhibitꝰ ſm leges ne fiat in pecunia ꝑter ꝙ ſi quis
certet haſta: vel pila iaciēdo: vel currēdo: ſaliēdo:
luctādo: pugnādo. ſit em̄ cauſa virtutis. i. fortitu-
dinis corporis: vt in aut. vt oēs obed. prin. pro eo etiā
qđ ponat in ꝯuiuio veſcendi cauſa ꝑmittit ludere
familie: vt ſic aliq̄ poſſint ludere inter ſe cauſa cō-
meſtiōis faciēde: vt. ff. de aleato. q̄ in ꝯuiuio. Sat
Hoſtienſis.
etiā his ꝯcordat Hoſti. li. v. rubri. xxxj. de exceſſibꝰ
ꝑla. §. j. qualr excedāt. ſub. §. licet tn̄ ludere in caſi-
bus ſm leges. Ray. ſic dicit. Illi q̄ ludūt ad aleam
vel taxillos: vel qui ludo interſunt vel ſunt parti
cipes vel inſpectores ludi peccant. ꝛ maxie ſi ſunt
clerici. ff. de aleatoribꝰ ꝑ totū. in aut. de ſctiſſimis
epis. §. iterdicimꝰ. col. ix. extra de vita ꝛ ho. cleri.
c. clerici. vbi dꝛ ꝙ clerici ad aleas vel taxillos nō lu
dant niſi huiōi ludis iterſint. ꝛ ſm quoſdā vt dicit
hic glo. eſt ꝑceptū ſm alios monitio. Sequitur i
Raymundꝰ
Ray. q̄ magnū peccatū ſit ptꝫ inter alia ex nouē q̄
in talibꝰ attendunt. Primū eſt deſideriū lucrādi.
j. Thymo. v.
ecce cupiditas q̄ radix ē oīū maloꝝ: vt dꝛ. j. Thy. v.
Noue mendacia.
Scḋꝫ eſt voluntas ſpoliādi ꝓximū. ecce rapina. Ter
tiū eſt vſura maxia ſcꝫ. xj. pro. xij. Nō ſolū in anno
vel mēſe ſꝫ i eadē die. extra de exceſ. ꝑla. Inter dile
ctos. Quartū eſt multiplicia mēdacia ꝛ vba ocioſa
ꝛ vana. Quītū eſt blaſphemia. ecce hereſis. Sextū
eſt corruptio multiplex ꝓximoꝝ q̄ ad ludū inſpiciē-
dū de ꝯſuetudie praua ꝯueniūt. Septimū eſt ſcan
dalū bonoꝝ. Octauū eſt ꝯtēptꝰ ꝓhibitiōis ſctē ma
tris eccleſie. Gl. dicit ar. ꝙ ſm magrm huiōi ludi
ſunt ꝓhibiti nō tm̄ diſſuaſi. qđ ſecurius eſt dicere.
Nonū eſt amiſſio tpis. i. bonoꝝ q̄ i illo tpe tenent
facere. Hec. ix. mala ponit etiā Hoſti. ibidē ſcꝫ
§. j. qualr excedāt. ver. notant aūt in ſūma ꝛ ſequē
tibꝰ. ꝛ addit. vij. pctā alia q̄ ſunt furtū: qꝛ luſores
frequēter inopia cogēte diſcūt furari. Itē violē
tia aliq̄notiēs em̄ ad hoc vt aliq̄s ludat violenter
detinet. ff. de aleato. Solēt eſſe ſeruitꝰ iniuſta. Itē
crimē falſi qđ cōmittit i falſis taxillis faciēdis et
ex certa ſciētia cōmodādis ſiue locādis. Itē homi
cidiū: qꝛ de ludo veniūt ad vba: ex his adverbera:
deīde advulnera. Tādē ad homicidia ecce iniuria.
ecce homicidia q̄bꝰ iudex ex offō ſuo occurrere dꝫ
Fraus.
vt. ff. de vſufr. eq̄ſſimū. Itē fraus ꝛ deceptio: qꝛ q̄
meliꝰ ſcit decipere: meliꝰ credit ludere. ſꝫ eccleſia
neminē dꝫ decipere: vt extra de dona. ꝑ inas. Item
adulatio. vn̄ dicūt hoīes pulcher ꝛ bonꝰ luſor eſt
dn̄s meꝰ. Itē turpis ꝛ ihoneſta vita. Sequitur in
Ray. Itē de pena ꝯtra tales legit i canonibꝰ apłoꝝ. Raymundꝰ
xxxv. di. c. j. eps aūt pbr aut dyaconꝰ alee. aut ebrie
tati deſuiēs: aut deſinat aut certe dānet. Subdya-
conꝰ aūt aut lector aut cantor ſilia faciēs: aut deſi
nat aut cōione priuetur. ſilr etiā laicꝰ. Nota q̄tuor
verba poſita in ꝑdicto canone. ſ. deſeruiēs deſinat
dānet cōione priuet. Ex pmo colligit ꝙ ſi nō duxit i
ꝯſuetudinē nō ſuſtinebit penā ꝑdictā. Glo. hic. lꝫ Gloſſa.
mortalr peccauerit ludēdo. Ex ſcḋo vbo ſcꝫ deſinat
colligit ꝙ etiā ſi duxit i ꝯſuetudinē dꝫ admoneri.
Et ſi admonitꝰ vult ceſſare euitabit penā ꝑdictā.
dꝫ tn̄ in vtroq̄ꝫ caſu agere pn̄iaꝫ de pctō. Ex duobꝰ
vltimis colligit ꝙ tale pctm̄ ſit mortale ꝛ graue.
Glo. hic ſcꝫ ꝯducit in ꝯſuetudinē: alr nō: cū tales
pene nō ſunt imponēde ꝑ leui crimine. xj. q. iij. ne-
mo epoꝝ. et. c. nullus. Hoſti. in rubri. de peni. et
remiſ. ſub. §. q̄d de luſoribꝰ. ꝯcordat cū ꝑdictis. ad-
dit etiā ibi qđ hodie videt in ſubdyacono idē qđ et
in dyacono. ar. extra de ſeruis nō ordi. miramur.

Queſtio. xxiiij.

Sed nūq̄d pōt repeti qđ in alea ꝑdit. R͞n. ſm
Ray. ibidē. §. xij. ſed nūq̄d. dicūt q̄dā ꝙ nō: ſꝫ Raymundꝰ
pauperibꝰ eſt erogāda talis pecunia. ar. xiiij. q. v.
nō ſane. Gl. in hac opi. fuit Placētinꝰ ꝛ Hug. cum
em̄ turpitudo vtit ex parte vtriuſq̄ꝫ melior eſt cō-
ditio poſſidē tis. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. l. tertio ꝛ q̄r-
to. Glo. de hoc ſic dicit hic ſm Azo. forte locū hꝫ in
ꝯdictione ob turpē cauſam cū dederit vt q̄d turpe Perdita in alea.
faceret. ſꝫ ſi dedi ꝯtrahēdo vbi lex ꝯtractū ꝓhibet
ꝯtrariū eſt vt. C. de agri. ꝛ cēſi. l. quēadmodū. li. xj.
Itē recitat Hoſti. ſ. Alij dicūt ꝛ fere oēs docto.
ꝙ pōt repeti. ꝛ hoc ꝑ. l. ff. de aleatoribꝰ. l. fi. i fi. Et
dicit greca ꝯſtitutio q̄ habet. C. de reli. ꝛ ſum. fu. l.
aleaꝝ ludus. q̄vſq̄ꝫ ad q̄nq̄ ginta annos pōt repeti
Hoſt. etiā dicit ꝙ hodie fere oēs doctores ſic tenēt
ꝓpter illas leges. In hac etiā ſnīa videt fuiſſe Azo.
vt dicit hic glo ꝛ cū hoc etiā glo. hic magis ſentit. Opinio.
Sequitur in Ray. mihi videt ſaluo meliori iudicio
diſtinguēdū verū aliq̄s volūtariꝰ ꝛ ex cupiditate
luſit ꝛ tūc ſi amiſit nō pōt repetere. Si lucratꝰ eſt
tenet ad reſtōnem ſaltē in iudicio aie: an inuitꝰ et
attractꝰ ꝑ vim vel nimiā alteriꝰ iportunitatē: ꝛ tūc
ſi amiſit pōt repetere. Si lucratꝰ eſt nō tenet reſti
tuere: ſꝫ pōt ꝛ dꝫ paupibꝰ erogare. Idē credo de il-
lo q̄ infirmꝰ vel debilis cauſa recreatiōis modicū
luſit dūmodo aliū ad ludū nō cōpulit: vt. ſ. Et ſm
hoc pn̄t ꝯcordari opiniones ꝛ iura. Eſt aūt arg. ad
hāc diſtinc. xiiij. q. v. nō ſane. extra de ſymo. c. dile-
ctus. j. ff. ſi q̄dru. pau. fecis. dica. l. j. §. cū arietes. C.
ad. l. iul. de vi. publi. vel pri. l. qm̄ multa. nec obſtat
ſi dicat luſor. lꝫ ego ex cupiditate luſerim tn̄ nō fe-
ci iniuriā ꝓximo: qꝛ ipſe idē fecit mihi ꝛ volūtariꝰ
acceſſit rōio. inuitꝰ tn̄ ꝛ dolens amiſit. Item cū lu-
dus iſte ſit turpis ꝛ reprobatꝰ ſm legē. Glo. vn̄ et Gloſſa.
ſpōſio facto in huiōi ludo nō tenet ſm leges: vtpu
ta qꝛ eſt ꝯtra deū ꝛ oia iura ꝑ talē ludū nullus pōt
aliq̄d acq̄rere: nec titulū nec bonā fidē hře. Iniu-
ſtus em̄ titulꝰ ꝑ nō titulo eſt habēdꝰ. ff. de peti. he-
re. l. nec nulla. ꝛ malefidei poſſeſſor dꝛ qꝛ ꝯtra legū
interdicta mercat. C. de agri. ꝛ cenſi. quēadmodū.
Hec oia etiā Hoſti. recitat ver. Ray. vo ꝛ ſeq. Raymundꝰ
Et infert ibi in fi. ꝙ ſemꝑ reſtituendū ſit: qꝛ ſaltē
in iudicio ꝯtētioſo nō credā ei quin ex cupiditate
luſerit: qꝛ ſemꝑ pro maiori parte ſic ꝯſueuit fieri
alioquin ſi dicat q̄s qđ bona intētione vel cauſa re
creationis hoc faciat. ludat ad aleas ſine denarijs
aut accipiat vnū de ludis approbatis. Glo. tn̄ hic

ſuper ver.cauſa recreatiõis.dicit ſic ꝙ ludus alee
Alee ludus. nõ eſt generalr ꝓhibit⁹.τ ꝗ põt ludi bono ſine.et
Scacaria. ideo taxilli τ alee τ ſcacaria poſſunt fieri bono ſi-
ne.Inno.etiã extra de immũitate eccle.in glo.ſup
c.qꝛ plerıqꝫ.dicit ꝙ attractus nõ tenet reſtituere ſꝫ
Thomas. qui aliũ attraxit tenet qꝛ doloſe fit.Siſr q̃ cauſa re
creationis modicũ luſit nõ tenet reſtituere.Tho.
in ſumma.q .xxxv.arti.vij.arg.ij.videt ſatis cõcor-
dare cũ Ray.dicit eñ ſic ꝙ circa ea q̃ per aleas ac
quirunt videt eſſe aliqd illicitũ ex iure diuino ſꝫ
ꝙ aliqs lucret ab his q̃ rẽ ſuã alienare nõ poſſunt
ſicut ſunt minores τ furioſi τ hmõi.de q̃bus infra
q.xxi.Et ꝙ aliqs trahat aliũ ex cupiditate lucrã-
di ad ludũ.τ qđ fraudulẽter lucret.Et i his caſib⁹
tenet ad reſtõnem:τ ſic de eo nõ põt facere elemo-
ſynã.¶ Aliqd aũt videt vlteri⁹ illicitũ ex iure po-
ſitiuo ciuili.qđ ꝓhibet vniuerſalr tale lucrũ.ſed qꝛ
ius ciuile nõ obligat oẽs ſꝫ eos ſolos q̃ ſunt his le
gibus ſubiecti.Et iterũ per diſſuetudinẽ abrogari
poteſt.ideo apud illos q̃ ſunt hmõi legib⁹ aſtricti
tenent vniuerſalr ad reſtõnem q̃ lucrant niſi forte
cõtraria ↄſuetudo ꝑualeat:aut niſi qs lucrat⁹ ſit
ab eo q̃ traxit eũ ad ludũ in quo caſu nõ tenet reſti
tuere:qꝛ ille q̃ amiſit nõ eſt dign⁹ recipere.nec põt
licite retinere tali iure poſitiuo durante.vñ debet
de hoc elemoſynã facere in hoc caſu. Cõcordat cũ
hoc idem Tho.in ſcrip.

¶ Queſtio.xxv.

Quę ſunt pſone q̃b⁹ indiſtincte reſtituẽdũ eſt
quicqd ab eis lucrat⁹ eſt aliqs in ludo alee.
Raymund⁹ Rñ.ſm Ray.ibidẽ hę ſunt furioſi ꝓdigi minores
xxv.annis:τ maxime pupilli.Itẽ mẽtecapti:ſurdi:
muti:ceci.et q̃ morbo ꝑpetuo labolãt:qꝛ tales re-
bus ſuis ſupeſſe.i.puidere nõ poſſunt ꝓpt qđ etiã
dandi ſunt eis tutores vel curatores.inſti.de cura
torib⁹.§.furioſi.τ.§.ſed τ mẽtecapti.Idẽ videt di-
cẽdũ de ſeruis. De monachis τ de cũctis clauſtra
Filiusfamil. lib⁹:τ de filijſfamilias q̃ nõ habẽt peculiũ caſtrẽſe
vel q̃ſi. τ de vxore q̃ nõ hꝫ res paraſernales.τ etiã
de adminiſtratore rerũ eccleſiaſticarũ q̃ pauperũ
ſunt τ ſilib⁹.Nam cũ talis pecunie adminiſtratio
multipliciter rõne pſonarũ τ rõne facti ſit culpabi-
lis τ vitioſa reſtituẽda eſt.Nõ dico illi q̃ amiſit eã
in ludo ſed tutori curatori dño monaſterio patri
marito τ eccleſie.niſi forte vt dicit hic glo.Corre-
ctus eſſet τ crederet in debitos vſus expẽſurus qđ
ſibi ex hac cauſa reſtitueret. Cõcordat his Hoſti.
ver.ſed τ ſunt pſone.et Tho.vt pꝫ.q.ꝑcedẽti.Di-
cit etiã glo.hic ſup ver.põt repeti.ꝙ ſi filiusfa.vel
ſeruus luſerit cũ ſeruo alteri⁹ vel filio τ amiſerit
ſine dubio dat repetitio patri vel dño cõtra patrẽ
vel dñm eius q̃ lucrat⁹ eſt mꝯtum locupletat⁹ eſt
per peculiũ filij vel ſerui. ¶ Ex ꝑdictis collige ꝙ
q̃ lucrat⁹ eſt aliqd ludẽdo i alea aut lucrat⁹ eſt ab
eo qui nõ hꝫ poteſtatẽ alienãdi res ſuas vel dñiũ
rerũ.τ hoc ſimplr eſt reſtituẽdũ ſm oẽs doctores
vt pꝫ hic.aut ab alijs pſonis q̃ ſui iuris ſunt.aut
ergo lucrat i terris illis τ ab eis q̃ legib⁹ ſunt aſtri
cti.τ vbi de ↄſuetudine ſeruant τ ibi ſimplr reſti-
tuendũ eſt ſm Tho.aut alibi vbi ↄtraria eſt ↄſue-
tudo reſtituẽdi.τ tunc lucrat fraudulẽter.τ hoc re
Innocẽtius. ſtituendũ eſt ſm Tho.τ ſm alios oẽs. idẽ Inno.
vel ab eo quẽ inuitum attraxit ad ludũ.τ hoc ſiſr
eſt reſtituendũ ſm Ray.τ Hoſt.τ Inno.aut ab eo
qui ipſum inuitũ attraxit ad ludũ hoc nõ tenet re
ſtituere ſed dꝫ pauperib⁹ erogare ſm Ray.Tho.τ
Inno.aut cũ ĩfirm⁹ vel debilis cauſa recreationis
modicũ luſit cũ volũtario hoc ſemꝑ nõ opꝫ reſti-
Raymund⁹ tuere illi ſano:ſed dꝫ pauperib⁹ erogari ſm Ray.
τ Inno.aut tali infirmo vel debili.τ hoc reſtituen-
dum eſt ſm Ray.vt exponit hic glo.ſec⁹ ſm Tho.
ꝓpter ↄtrariã ↄſuetudinẽ:aut a quocũqꝫ cupidita
te lucrãdi hoc eſt reſtituẽdũ ſm Ray.ſaltẽ in iudi
cio ſaltẽ.ſed ſm Tho. videt ↄſuetudo excuſare ne
reſtituat illi ſed det pauperib⁹. ¶ Fateor dictũ fra
tris Tho.cũ ex rõne ꝓcedat mihi magis placere.
No.etiã ꝙ in quocũqꝫ ꝑdictoꝝ caſuũ ſi offert ei q̃
perdiderat recipere poteſt.

Sequit videre de quibuſdã perſonis ꝑdictis
ſpecialr que ꝗuis ꝑ ludi amiſſionẽ res ſuas
etiã acquirẽtẽ nõ traſferãt ſed reſtituere oporteat
indiſtincte:vt predictũ eſt:vtrũ tales pſone ſaltẽ
aliquã elemoſynã facere poſſint.

¶ Queſtio.xxvj.

Quero ergo vtrum monachus vel alia reli-
gioſa perſona poſſit facere elemoſynam.
Reſpõdeo ſm Raymundum.§.viij.ſed queritur. Raymund⁹
videtur ꝙ non:quia nihil hꝫ:nec etiã volũtatem:
diſt.liiij.abbati.xij.q.j.nõ dicatis.nec papa poſſet
facere ꝙ monach⁹ haberet ꝓpriũ.extra de ſta.mo.
cũ ad monaſteriũ.in fi. ¶ Diſtingue tñ qꝛ aut hꝫ
adminiſtrationẽ aut nõ.in primo caſu põt τ dꝫ fa-
cere elemoſynã.imo quicqd ſupeſt neceſſitatib⁹ in
cauſis pijs eſt erogandũ:dño τ magro dicẽte olb⁹
Lu.xi.Qđ ſupeſt date elemoſynã τ oĩa mũda ſunt
vobis.Glo.hic.i.ex habitis nullã immũditiã con
trahetis.xij.q.j.qꝛ tua.in fi.diſt.lxxxvj.nõ ſatis vel
vltra mediũ.hoc tñ etiã ſm gl.hoc itelligit niſi ſit
talis adminiſtratio de qua ſtatutũ ſit quicqd ſupeſt
neceſſitatib⁹ illi⁹ refundat in vſus cões.vel in ali-
quẽ vſum ſpãlem vt in q̃buſdã prioratib⁹. In ſcđo
vero caſu ſcꝫ cũ nõ hꝫ adminiſtrationẽ.credo ſaluo
meliori iudicio ꝙ nõ põt niſi de mãdato ꝑlati.mo
nach⁹ eñ nõ põt tractare etiã vtilitatẽ monaſterij
ſui niſi de ꝑcepto abbatiſ.xvj.q.j.monachi.de ↄſe.
diſt.v.Nõ opꝫ ſcđo.niſi videret hoĩeꝫ indigere ad
mortẽ.tunc eñ ſi nõ habeat ꝑlatũ ꝑſentẽ a quo pe
tat licentiã.credo ꝙ debeat dare:qꝛ in tali caſu oĩa
ſunt cõia.diſt.xlvij.Sicut.imo vt dicũt tam Ray.
hic ꝗ̃ Hoſt.in rub.de peni.τ re.ſub.§.q̃d de faciẽ- Hoſtienſis.
tib⁹ elemoſynã.dꝫ hoc facere etiã nõ obſtãte ↄtra-
dictione abbatiſ.in hoc caſu qꝛ magis deo obedire
dꝫ ꝗ̃ hoĩ:qꝛ preceptum dei eſt.ſecus in alijs bonis
que nõ ſunt in ꝑcepto:qꝛ vt dicit Greg.ꝓpter obe
dientiã malũ fieri nũꝗ̃ dꝫ.aliqñ aũt dꝫ ꝓpter obe
dientiã bonũ qđ agit intermitti.xj.q.iij.q̃d ergo.
Et ita loqtur decre.extra de tẽp.ordi.ad aures.ſm
Ray.cũ ſupradictis. Et a ꝑncipio ↄcordat Hoſt.
ibidẽ.ſatis etiã ↄcordat Tho.in ſumma.arti.viij.
τ in ſcrip.τ al. ¶ Addit tñ Tho. in ſcrip.ꝙ citra
extremã neceſſitatẽ poſſet monach⁹ aliqd modicũ
dare abſente abbate ſub ſpe ratihabitionis.

¶ Queſtio.xxvij.

Quid ſi monachus de ꝑcepto abbatis vadit
romam:vel eſt in ſcholis.nunqd ibi poteſt
facere elemoſynã non habita diſtinctione:vtrum
egeat pauper ad mortẽ vel non. Rñ.ſm Ray.ibi- Raymund⁹
dem credo ꝙ ſic.nam eo ipſo qđ prelat⁹ dederit ei
licentiã ſtandi in ſcholis vel eundi romam intelli
gitur ei conceſſiſſe licentiã faciendi ea que honeſti
ſcholares τ romipete ſiue itinerãtes ſolent facere.
arg.extra de offi.dele. ꝑterea.ff.de iuriſdi.om.iu.
l.ij.ff.de iudi.ſi lõgius.ita ꝙ moderate hoc faciat.
argu.ff.ad macedo.item filius.§.quod dicit.Item
debet ſe conformare illis inter quos viuit.diſt.xij.
illa.diſt.xlj.c.j.τ.iiij.idem Hoſt.vbi concordat.τ
etiam Tho.in ſcrip.τ al.

¶ Queſtio.xxviij.

Sed quid de vxore:nũqd poteſt facere elemo
ſynam ſine mandato vel licentia viri.Videt
ꝙ non:

Lector.
ꝙ non: q expreſſe dicit canon ꝙ cum ſcandalo viri
nõ debet facere. xxxiij. q. v. qđ deo. vbi dicit Augu.
cuidã coniugate. nihil de tua veſte nihil de auro et
argẽto vel quacũq; pecunia vel rebꝰ vllis terrenis
tuis ſine arbitrio viri tui facere debuiſti. Item di
cit q nec votum aliqđ cõtinẽtie vel etiam abſtinẽ
tie poteſt emittere ſine cõſenſu viri. xxxiij. q. v. vna
manifeſtũ voluit. Et hoc ideo: q vxor eſt pene fa-
mula viri ⁊ vir eſt dñs ⁊ caput eius. xxxiij. q. v. hec
ymago. cum caput mulierem. Hec allegat obijciẽ
Raymundꝰ
do Ray. §. ix. Item qđ de vxore. Et poſtea ſoluit ſic
ſubiungẽs. ad hoc dico ꝙ ſi vxor habet res parafer
nales. i. ꝓprias preter dotem ſic dictas. a para qđ
eſt iuxta ⁊ ferna qđ eſt dos quaſi iuxta dotẽ. poteſt
de illis ſcꝫ parafernalibus etiã inuito viro facere
Gloſſa.
elemoſynã. C. de pac. ꝯuen. hac lege. Dicit hic glo.
hoc intelligas tenendũ eſſe in illis regionibus in
quibus hmõi parafernalia de cõſuetudine locum
habẽt. in qbuſdã enim locis locũ non habent: ſed
eoipſo qđ vir duxit vxorẽ oĩa que habet vxor acce-
pit in dotem. Et lꝫ forte oĩa mobilia que habet in
ſpecta ꝯitate ſint cõia. quicqđ ſit de fictione iuris
vir tñ habet oĩm adminiſtrationẽ ſolus niſi quan
tum de cõſuetudine aut expreſſa vel tacita volun-
tate viri cõcedit vxori. vnde illa ſi tempore ꝯtracti
matrimonij vel poſtmodũ clam vel mala fide ali
quid retinet de bonis que ante habuerat: vel poſt
modũ lucrata eſt cũ viro peccat niſi de expreſſa vo
luntate viri hoc faciat. qui ꝙtum ad hoc ſibi po-
teſt preiudicare ⁊ iuri conſuetudinario renũciare.
Raymundꝰ
Sequitur in Ray. de rebus aũt viri vt de pane vino
⁊ alijs q̃ de bono ⁊ approbato more ſolẽt ad diſpẽ-
ſationẽ vxoris pertinere poteſt ⁊ debet facere ele-
moſynas moderate tñ ⁊ ſm facultates viri ⁊ ſm
maiorẽ vel minorẽ multitudinẽ ⁊ neceſſitatẽ pau-
perũ. ⁊ debet ſemper ſibi formare cõſcientiã qđ nõ
diſpliceat marito in corde: lꝫ forte aliqñ ꝓhibue-
rit ore. ſolent enim mariti facere talem ꝓhibitio-
nem vxoribus abſolute vt ſic temperent eas non a
toto ſed ab exceſſu quẽ ſuſpicant. Poteſt etiaꝫ ſibi
formare ꝯſcientiã ex qualitate ⁊ miſeria pauperis
cogitans ꝙ ſi maritus illũ videret oĩbus modis
placeret ei qđ ſibi fieret elemoſyna. Si aũt oĩno ⁊
preciſe dictat iſti vxori ꝯſcientia ꝙ viro diſplicet ⁊
ſcandalizat inde deponat ꝯſcientiã illam ſi poteſt
fieri. Si aũt non poteſt deponere non det ſcꝫ cum
ſcandalo mariti: aut contra eius expſſam ꝓhibi-
Gloſſa.
tionem: vt dicit glo. Et doleat q non poteſt dare.
Et ſic intelligo qđ dicit. xxxiij. q. v. qđ deo. Hoc au
tem vltimũ dico niſi videret pauperem indigere
ad mortem. tunc enim deberet dare intrepide: alſ
peccaret: vt. ſ. dictum eſt in ſimili de monacho. et
quod dixi de rebus viri intelligas etiam de rebus
dotalibus. Nam illarũ dñiuꝫ penes virum eſt. C.
de rei vendi. dote ancillã. C. de iure dot. in rebus.
Caueant tñ mendaciũ ne cũ dederint mentiantur
ſe nõ dediſſe ꝓpter metũ viroꝝ ne forte eterna re-
muneratio quã meruerant pro elemoſyna cõmu-
tetur in temporalẽ ꝓpter mendaciũ: ſicut legitur
de obſtetricibꝰ egyptijs. Exodi. j. ⁊. xxij. q. ij. ſi que-
libet. cum Ray. a principio queſtionis. concordat
Hoſti. ver. qđ de vxore ⁊ ſeq. Concordat etiã Tho.
in ſumma. arti. viij. ⁊ in ſcrip. ⁊ al. ¶ Addit tamẽ
Albertus.
Albertꝰ ꝙ ſi vxor nõ habet res parafernales: ſi tñ
eſt lucroſa laboribꝰ ſuis ſcꝫ vel tm̃ vel plus ꝙ̃ ma-
ritus ad hoc poteſt elemoſinas dare. Si auteꝫ nec
res parafernales habet nec eſt lucroſa. dicendum
videt ꝙ nõ debet dare ſine ꝯſenſu viri niſi forte pa
nem ⁊ vinũ ⁊c. que in cotidiano vſu domus ſunt. et
hoc moderate ne m̃rimoniũ uinus onerosum fa-
ciat marito ſua datione. Dicit etiã glo. hic ꝙ ſi mu
lier etiã latẽter moderatas det elemoſynas pro ſe
⁊ pro viro ſuo vtiliter gerendo cõmune negocium
nõ peccat: ꝙuis credat ꝙ viro diſpliceret ſi ſciret.
⁊ ſufficit in hoc caſu ꝙ nõ veniat cõtra ꝓhibitio-
nem mariti ⁊ ꝙ eum nõ ſcandalizet ex huiuſmodi
erogationibus.

¶ Queſtio. xxix.

Quid de vxore que habet legitimos filios de
alio viro: nunqđ poteſt eis ꝓuidere de rebꝰ
cõmunibꝰ ſibi ⁊ marito ſcđo cum ipſe de eiſdẽ bo-
nis cõibus ꝓuideat filijs quos habet de alia vxo-
re. Rñ. ſm glo. ibidem ſi illi filij haberent actionẽ Gloſſa.
ꝯtra matrẽ pro alimẽtis ſibi ꝑſtandis. vel q tenet
eos alere eo qđ impuberes ſunt: vel q ipſa ⁊ mari
tus ſuus habẽt bona coꝝ: vel ex alia iuſta cauſa te
netur maritus eos alere: q mater cũ ſuis oneribꝰ
ad maritũ tranſiuit ſm ꝯſuetudinẽ gallicanã: ſed
q maritus habet adminiſtrationẽ bonoꝝ ⁊ non
vxor non debet illa cõtra ꝓhibitionem mariti eos
alere niſi in extrema ⁊ vltima neceſſitate: poteſt tñ
ꝓcurare qđ compellat maritus per iudiceꝫ alere
eos. ſi aũt filij nullam habẽt actionem cõtra ma-
trem nõ tenetur maritus: nec illa debet cõtra ꝓhi
bitionem eius aliquid dare. formare tñ poteſt in
dubio ſibi largam conſcientiam.

¶ Queſtio. xxx.

Quid de muliere que habens virũ ꝓdigum
celat aliquid de rebus cõibus cõtra ꝓhibi-
tionem mariti: nunqđ peccat. Rñ. ſm glo. ibidem Gloſſa.
ſi bona fide hoc faciat vt de rebus illis ſibi ⁊ viro
loco ⁊ tempore ꝓuideat qui eas male cõſumeret
ſi eas haberet non credo ꝙ peccet: nec tenetur obe
dire viro ꝙ omnia ei tradat cũ tradendo eum ad
peccatum iuuaret dando quaſi gladium in manu
furioſi.

¶ Queſtio. xxxj.

Quid de filiofamilias: nunquid ⁊ ipſe poteſt
facere elemoſynã. Rñ. ſm Ray. §. ij. Iteꝫ qđ Raymundꝰ
de filiofamil. Dicas ꝙ poteſt de peculio caſtrenſi
vel quaſi. nam ꝙtum ad illud paterfamil. cenſet.
ff. ad maced. l. j. §. vlti. ⁊. l. ij. ⁊. C. de inof. teſt. l. vlti.
de peculio ꝟo ꝓfectitio ⁊ aduẽtitio poteſt ita de-
mum. ſi credat hmõi patrẽ permiſſurũ ⁊ alijs mo
dis: vt dixi. ſ. de vxore. Et hoc ideo q ꝓfectitium.
⁊ quicqđ ex eo acqritur patris eſt. aduentitiũ ꝟo
patris eſt quo ad vſumfructũ. inſti. per quas per-
ſonas nobis acq. §. j. cum ſuis ꝯcordãtijs. ſi tamen
eſſet in ſcholis de licẽtia patris: vel in peregrina-
tione: vel in itinere. tunc poſſet etiã de peculio ad-
uẽtitio ⁊ ꝓfectitio dare elemoſynã. arg. ff. de iudi.
ſi longius. ff. ad macedo. item ſi filius. §. qđ dicit.
ſicut etiã dixi de monacho. ſ. eo. tit. q. xxvij. quid ſi
monachus. Concordat his Tho. in ſum. arti. viij.
arg. iij. ibidẽ etiam Hoſti. ſub. §. qđ de filiofamil.
¶ Albertus etiam in ſcrip. dicit ꝙ nõ poteſt dare Albertus.
ſine cõſenſu parentũ: vt ꝑmiſſum eſt niſi forte pa-
nem ⁊ hmõi q̃ nõ inferũt ſenſibile damnũ. ¶ No
ta etiam qđ dicit glo. hic ſuper verbo vt dixi. ſ. de Gloſſa.
vxore. Credo tamen ꝙ vxor pinguius ius habet in
rebus cõibus ſibi ⁊ viro vt in partibus gallicanis
ꝙ̃ filiuſfamil. in hmõi peculio ſcꝫ ꝓfectitio ⁊ ad-
uentitio. Et id teneas de vxore quod dictum eſt. ſ.
eo. tit. q. xxviij. ſed quid de vxore. in fi. in ver. dicit
etiam glo. hic ꝙ ſi mulier. Item no. ſm glo. hic ꝙ
peculiũ caſtrẽſe eſt qđ filiofami. a parentibus vel
cognatis in militia degenti donatũ eſt. vel ipſe ſcꝫ
in militia acqſiuit qđ niſi militaret acqſiturꝰ non
erat. Quaſi caſtrenſe eſt qđ filiuſfa. ex aduocatio-
ne percipit de publico. vel qđ iudex ꝑcipit ſalarij

cauſa:vel qđ obuenit preſbyteris ⁊ clericis omni-
bus de clericatu ſuo.⁊ in hmõi peculio pater nihil
iuris habet. Profectitiũ autem eſt qđ ex rebus pa
tris vel earũ occaſione obuenit vt fructus rei ⁊ in
hmõi peculio nihil iuris hꝫ filius:q2 pater plenã
habet ꝓprietatẽ. Aduentitiũ eſt qđ ex quacũqꝫ cau
ſa alia filio obuenit ſiue a matre aut linea mater-
na vel extranea libere vel laborib9 ſuis.non tñ ex
caſtrenſi peculio:⁊ in hmõi peculio ſolũvſufructũ
habet pater regulariter. Hec omnia glo.

¶ Queſtio.xxxij.

Utrum ſeruus vel ancilla poſſint elemoſynã
facere de rebus dñoꝝ ſuoꝝ. R̃n.ſm Tho.in
Thomas. ſcrip.vbi.ſ.dicendũ ꝙ ſicut de filiofa.ita ſilr dicẽ-
duꝫ eſt de ſeruis ⁊ ancillis ⁊ etiã de famulis quis
ſint libere cõditionis ſcꝫ ꝙ nõ poſſint elemoſynas
dare de rebus dñoꝝ ſuoꝝ ſine eoꝝ conſenſu niſi pa
nem ⁊ hmõi que nõ inferũt ſenſibile nocumentũ.
Quid etiam ſi ſit diſpenſator rerum non tñ ponit
diſpẽſator quaſi poteſtatẽ aliquam in re domi ha-
bens ſꝫ quaſi tractans ad vtilitatẽ domini.de pre-
cio autem ſeruitij ſui conſtat ꝙ poteſt elemoſynã
dare quando vult ⁊ quantum vult.

De locato ⁊ conducto.

Rubricella.

Addenda hic eſſe aliqua iudicaui de lo-
cato ⁊ cõducto.de qua materia ſepe mo-
uentur cõfeſſoribus queſtiones.

¶ Queſtio.xxxiij.

Uero ergo primo quis ſit locator vel condu
Goffredus. ctor. R̃n.ſm Goſ.lib.iij.ti.xviij.de locato ⁊
cõducto. Locator dicitur qui re ſua alium vti per-
mittit mercede ſibi conuenta vt cum loco tibi do-
mum meam ad inhabitandũ ego locator dicor et
tu conductor. Idem dicit Hoſti.in eadẽ rubrica.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Uo tempore merces ⁊ penſio rei conducte
Goffredus. ſolui debeat locatori. R̃n.ſm Goſ.ibidẽ le-
ges de hoc diuerſimode loqui videnẗ:q2 quedam
qđ in principio.quedã qđ in medio.quedam qđ in
fine. Ego puto ſeruandũ qđ actum eſt.ꝙ ſi id non
appareat ſeruabo morẽ regionis. Et ſi inquilinus
de penſione nõ ſatiſfaciat poterit dom9 impugne
ipſum expellere:maximo elapſo tempore penſio-
nis.vnde ſi locator ꝓmiſerit penam ſi expelleret
conductorẽ intellligitur hec conditio ſi conductor
ſoluat penſionẽ:vt.ff.eo.ti.l.quero.§.itẽ locatorẽ.

¶ Queſtio.xxxv.

In qbus caſibus poſſit domin9 inquilinũ ex-
Inqlinus. pellere. R̃n.ſm Goſ.ibidẽ in quatuor caſib9
Caſus. hoc poteſt. Primus ſi domus locata neceſſaria ſit
ſue habitationi. qđ intelligo cum aliã domũ ha-
buit locator tempore locationis:⁊ illa caſu perijt.
Nam ſi tunc nullam habuit niſi illam quã loca-
uit etiam illam ad ſuam habitationẽ recuperare
nõ poteſt.hoc enim a principio proſpicere debuit:
vt.ff.co.ti.l.ſi quis domũ. vel ſm Hoſtiẽ.§.vij.qđ
actiones.ver.item poteſt. Intelligendũ eſt hoc qñ
tempore cõtractus ſiue locationis nõ imminebat
neceſſitas:puta q2 poſtea duxit vxorem.et tunc eſt
remittẽda penſio pro rata temporis. ¶ Secũdus
caſus eſt ſi domus indiget reparatione. qđ intelli
go cum illa neceſſitas reficiendi poſt locationem
eſt ſuborta. et etiam debet fieri remiſſio cenſus.
¶ Tertius eſt ſi cõductor peruerſe moretur in do-
mo. Exemplũ ſm Hoſti.vt ſi tenet porcos in ſola-
rio.in hoc caſu ſm Azo.non ſit remiſſio cẽſus pro
rata temporis. alij cõtra. ¶ Quartus caſus eſt cũ
inquilinus canonem ſiue cenſum per bienniũ nõ
ſoluit.hoc intellige ſm Hoſt.cum ad quinquẽniũ
ꝯduxit.hos quatuor caſus.habes etiã extra eo.ti. Nota etiam
in decre.propter. addit Hoſti.ibidem ver.condu- hic de ꝓdijs
ctor.alios caſus ſpecificando dicens ꝙ conductor conductis.
etiam improbe verſari intelligiẗ ſi non ſeruet legẽ
cõductionis. Et ſi opera ruſtica ſuo tempore non
exercet ne intempeſtiua cultura fundũ deteriorem
reddat. Item ſi ꝓpter inimicicias culpa coloni di
tas damnũ detur vt ſi inimicus eius arborẽ exci-
derit. Item improbe verſari dicitur ſi ſecũ teneat
publicas meretrices vel alios publicos peccato-
res:vt arg.in auten.de lenonibus.§.ſancimus.

¶ Queſtio.xxxvj.

Uando conductor de damno aliquo incidẽ
te teneatur locatori vel econuerſo. R̃n.ſm
Hoſti.ibidem.ver.item ſi cõductor. Si conductor
colũnam trãſferendã conduxit vel dolia vel tigna Conductor.
aut ſimilia ſi fracta fuerint culpa ſua:vel illorum
quoꝝ opera vtitur tenetur.ſed ſi adhibet diligẽtiã
quã adhibuiſſet diligens paterfa.ſecurus erit:vt
ff.eo.ſi merces.§.qđ colũnam.⁊ in hoc cõtractu ve
nit culpa leuis cũ gratia vtriuſqꝫ celebretur:quis
quidam contradixerint.inſti.qbus mo.re ꝯtrahi.
obli.§.viti. Et ſꝫ de damno ab alio dato non tenea
tur:vt.ff.eo.ſed de dãno.tenetur tñ de cuſtodia:vt
ff eo.qui mercedẽ. Unde nota ꝙ qui mercedẽ acci
pit pro cuſtodia tenetur etiaꝫ de leuiſſima culpa.
idem Io.⁊ Azo.extra de depoſito bona fides.ſed
caſus fortuitus non venit niſi per ſpeciale pactũ.
vide de hic.ſ.eo.li.ti.vj.de furtis. in rubricella de
depoſito. ¶ Item culpe cõductoris ſeuitia annu-
meratur vt ſi magiſter ſcholari oculũ effoderit ſe
uerius eum calce percutiendo:q2 leuis tñ ei caſti
gatio permiſſa eſt:vt.ff.eo. item cũ querit. ⁊ extra
de homicidio.ad audientiã. Item imputatur ei ſi
pallium meũ per errorẽ dedit alij q2 non toleratur
error in facto proprio. Item ſi veſtimẽta pollienda
acceperit ⁊ mures roſerint de culpa tenetur vt.ff.
eo.ti.l.item querit.§.ſi fullo. ⁊.§.item ſi pallium.
Item ſi vitulos paſcendos vel aliquid ſarciendum
vel polliendũ vel gemmã ſculpendã vel includen-
dam cõduxit tenetur.excepto ſi vitio materie fran
gant.nam tunc nõ tenetur niſi per ſpeciale pactũ.
ff.e.l.ſi quis fundũ.§.ſi quis vitulos.⁊.l.item que-
ritur.§.ſi gemma. ¶ Item ſi ciſiario.i.carrucario Carrucari9.
ſiue aurige nimiũ contẽdendo dũ ceteros tranſire
non permittit currũ euertit ⁊ ſeruũ vel bouẽ occi-
derit tenetur ex locato,.debuit enim temperare
ciſium ſeu currum ad volũtatẽ ſuam:vt.ff.eo.ti.l.
item querit.rubri.j. Item ſi tñ poſſet reſiſtere exer
citui: vel potuit dño nunciare neutrum fecit nec
aufugit de damno ab exercitu dato tenetur : vt.ff.
eo.tit.l.item querit.§.exercitu. Item ſi me inuito
ponat rem meam in alia naui ꝙ in ea quam cõdu
xeram.ff eo.item querit.§.j. Tenetur etiam cõdu
ctor rem reſtituere impleto tempore cõductionis:
alſ ad intereſſe ꝯdẽnabitur . ff.eo.ti. ſed de locato
⁊ cõducto videamus.§.qui vitiũ. Nota etiam ſm
Ber.⁊ Inno.extra de regu.iur.in glo.ſup.c.quis.
ꝙ paſtor tenetur de cuſtodia. ff.locati.qui merce-
dem.xxij.q.iij.tres perſonas. Et ſi dicatur ꝙ do-
lo eius perijt ⁊ ipſe neget ipſi incumbit probatio
cum ipſe ratione officij debeat cuſtodiaꝫ habere.
Et ſi dicis amiſſam ouem ꝓbet ille abfuiſſe dolũ.
Sicut argentarius probare dꝫ amiſiſſe rationem
cum ruina vel incendio.ff.de edendo. ſi quis ex ar
gentarijs.§.j.idem in cuſtode carceris. ff. de cuſto
dia ⁊ exhibitione reoꝝ.l.viti. cum alſ qui dolum
allegat dolum ꝓbare debeat. ff.de ꝓbationibus.
l.quotiens.§.qui dolum. Idem Hoſti.in glo.

¶ Queſtio.

¶ Queſtio.xxxvij.

Goffredus.

IN quibus caſibus fiat remiſſio cenſus ſiue precij rei locate. R. ſm Goſ. ibidem fit remiſſio propter ſterilitatem. Item excuſat vis maior cum reſiſti non poteſt. Idem ꝙ preter conſuetudinem euenerit: vt. ff. eo. tit. l. ex conducto. §. j. ⁊ ij. ſterilitas autem ⁊ vbertas intelliguntur ſm vulgi opinionem. lꝫ quidam dixerint ſterilitatem quando ſemen non percipitur. Similiter propter vbertatem: ſi caſu fortuito contingat augmentanda eſt penſio. Non autem ſi hoc fiat diligentia poſſeſſoris. Compēſatio etiam fit vbertatis ⁊ ſterilitatis precedentiū annoꝝ ad ſubſequentes. de his habet heres extra eo. tit. propter ſterilitatē. ¶ Item hec

Remiſſio penſionis.

que dicta ſunt de penſione minuēda vel augenda. intellige ſm Goſ. in eo colono qui nummis colit. nam partiarius quaſi iure ſocietatis ⁊ lucrum et damnū cum dn̄o fundi partitur: vt. ff. eo. ti. l. ſi merces.

Hoſtienſis.

¶ Nota etiam ſm Hoſt. vbi. ſ. ſub. §. propter ſterilitatem. ver. ⁊ ſic caſus. ⁊ Inno. extra eo. ti. In gloſ. ſuper. c. propter ſterilitatē. ꝙ lꝫ caſus fortuitus noceat locatori corporis in mercede vt nō habeat niſi pro rata. ſecus tamen in eo qui locat operas ſuas tm̄: vel locat rem ⁊ operā: vel accipit ſpeciem ex innolato contractu vt aliquid faciat. nam ſi totam mercedem recipit etiam ſi caſu fortuito impeditus fuerit niſi mora vel culpa ſibi imputari poſſit: puta ſi operatus fuit alij eo tempore quo mihi potuit commode operari a quo mercedem habuit etiam ſi caſu fortuito impeditus fuerit. ff. de var ⁊ extraordi. cog. l. j. §. penul. ⁊ de ſtatu liber. cum heres. §. penul. vel antepenul.

¶ Queſtio.xxxviij.

Hoſtienſis.

QUid ſi conductor fundi aliqd neceſſario vel vtiliter expenderit augendo vel edificando vel inſtituendo. R. ſm Hoſti. vbi. ſ. ſub. §. ppter. ver. ſi conductor aget contra locatorem vt ea recipiat ꝙuis non conueniſſet ⁊ per doli exceptionē ſumptus poterit retinere: vt. ff. eo. dominus.

De iure emphiteoſis.

Rubricella.

SPecialiter cōſideranda ſunt hic aliqua de iure emphiteoſis.

¶ Queſtio.xxx.

Emphiteoſis.

ET primo quero quid ſit emphiteoſis ⁊ qualiter contrahatur. R. ſm eandē rubricam ſcꝫ de locato ⁊ conducto. §. ix. qui ſit. et. §. xj. qualiter. Emphiteoſis grece latine dicitur melioratio. ab initio enim vtilia tm̄ per hunc contractum concedebantur: ſed poſtea permiſſum eſt de fertilibus ⁊ fructuoſiſſimis emphiteoticari poſſe. et cōſiſtit in rebus ſoli tm̄. ¶ Contrahitur autem ſcriptura interueniente non aliter: vt. C. eo. l. j. Item conſenſu vtriuſqꝫ. i. dn̄i ⁊ emphiteote adhibito in hoc ſcꝫ vt ſtatim dn̄s aliquid pro re accipiat ſcꝫ qđ inter eos conuenit: vel pecuniam vel aliam rem. Item vt decetero ſingulis annis duos raymundinos turonenſes vel ſimilem ſoluat: puta redditus in ſpecie: vt inſti. eo. §. a deo. ¶ Contrahitur aliquando ad tempus. i. vſqꝫ ad decem vel. xx. annos in quo ſuccedit heres. Aliquando in perpetuū ⁊ tunc non aufertur emphiteote vel eius heredibus ꝙdiu ſoluerint penſionem emphiteoſis nominatur in theutonico. Erbelchen.

¶ Queſtio.xl.

Hoſtienſis.

QUid ſit de natura hmōi cōtractus. R. ſm Hoſti. §. xij. quid ſit. de natura hmōi cōtractus eſt vt ſi cōtrahētes aliqd pacti ſunt obſeruet. ⁊ ſi nihil paciſcuntur de natura penſio ſolui debet niſi res ex toto perierit. Quidam intelligūt etiam ſi. vij. partes perierint. Alij intelligūt ſi medietas remanet qđ equius eſt. arg. ff. ſi vſufru. pe. l. etiam partis. ¶ Item de natura hmōi cōtractus eſt vt liceat dn̄o ſuum emphiteotā repellere ſi per trienium in ſecularibus vel per bienniū in eccleſiaſticis non ſoluerit penſionem. x. q. ij. hoc ius. ver. quirem. nec tenetur dn̄s cenſum requirere: quia dies ſtatuta pro dn̄o interpellat. C. eo. l. ij. §. ſin autem nihil. Repellet autem ſm quoſdā. propria autoritate ſm alios qđ verius eſt per iudicē. idem Inno. ſuper. c. potuit. et hoc niſi celeriter ſatiſfaciat ſm

Innocētius.

qđ dicit decre. extra eo. ti. propter. in fi. i. anteꝙ patiatur ſe trahi ad iudiciū. alij tamen aliter exponunt illam celerem ſatiſfactionē. De hoc etiam Inno. ſuper. c. potuit. diuerſa poſuit. Item poteſt emphiteota ius ſuum alteri vendere. dn̄o tamen primitus requiſito coram teſtibus ⁊ predicto quātū re vera inuenire poteſt. Dn̄s eīn cuilibet emptori preferendus eſt ſi comparare velit. ſed ſi licentiā det vel non reſpondet lapſis a tempore denunciationis duobus menſibus vendi poteſt: etiam ſine conſenſu dn̄i. dum tamen caueat a perſonis prohibitis emere vt ſunt perſone duriores ⁊ potentiores. vel que non ſunt ſoluendo. arg. ff. qui ſatiſda. cog. l. ij. Et illum cui ſic vēditur tenetur dn̄s ſuſcipere. Emphiteota ſi ſecus fuerit ius ſuum amittit. de oībus his tangitur extra eo. ti. c. vlti. potuit.

¶ Queſtio.xlj.

UTrum emphiteota poſſit donare ius ſuum ſine conſenſu dn̄i. R. ſm Hoſtiē. ver. hoc ſi velit. dicendum ꝙ poteſt donare domino requiſito. C. de fundis patrimonij. l. j. inſti. eo. tit. §. a deo forte ⁊ pignori dare. Idem etiam dicit Inno. extra eo. ti. in glo. ſuper. c. potuit. Idē etiam dn̄s Hoſti. ⁊ Ber. in glo. ibidem.

¶ Queſtio.xlij.

QUid ſi emphiteota poteſt pbare per duos annos proxime preteritos in eccleſiaſticis: vel per tres in ſecularibus ſoluiſſe canonem lꝫ antea ceſſauerit a ſolutione per decē annos vel per plures. R. ſm Hoſt. ver. hic autem notandū. dicendum ꝙ tutus eſt: nec expelli poteſt; vt ſcilꝫ de ſponſa. l. penul.

¶ Explicit ſecunda pars huius operis.

Incipit tertia pars hu-ius operis.

De qualitate ordinando-rum. Titulus primus.

Expeditis per dei gratiam duab⁹ particulis reſtat vt de tertia proſequamur inquirẽtes in primis.

Queſtio.j.

Qvales debeant eſſe plati qb⁹ tã in penitẽtijs iniũgendis q̃ĩ doctrina talijs cõmiſſum eſt iudiciũ
Raymund⁹ ⁊ regimẽ animarũ. Rñ. ſm Ray. e. ti. in principio hoc oſtendit Apls. j. Thimo. iij. dicens. Oportet epm irreprehenſibilẽ eſſe vnius vxoris virum ſobrium: prudentẽ: pudicum: ornatum: hoſpitalem doctorem nõ vinolentũ: non percuſſorẽ ſed modeſtum: non litigioſum: non cupidũ ſue domui bene ppoſitum. ⁊c. Hanc eandẽ regulã tradit in epla ad Thitũ. c. j. lȝ varietur ibi aliqua verba vbi ait. Oportet epm ſine crimine eſſe ſicut dei diſpenſatorem. Non ſuperbũ: non iracundũ: nõ vinolẽtũ: non percuſſorem: non turpis lucri cupidum: ſed hoſpitalem: benignũ: ſobriũ: iuſtum: ſanctum. Cõtinentẽ: amplectentẽ eum qui ſm doctrinam eſt fidelem ſermonẽ ⁊c. Continentur etiam hec omnia in his ꝟſibus. Primũ precipitur q̃ ſit ſine crimine preſul. Monogamus: ſobrius: prudens: ornat⁹ ⁊ hoſpes. Caſta: doctus: non percuſſor: nõ litigioſus. Nõ cupidus: bene diſpoſit⁹. nõ neophitusve. Talis apoſtolica q̃ preſit regula iuſſit. Licet autem apoſtolus videatur regulã in epiſcopis poſuiſſe. tamen vt ait Auguſt. ⁊ Ambro. inducens ad pbandam autoritatẽ niceni concilij extendẽda eſt. ad alios ordinandos. diſt. lxxxj. Apls. diſt. xxxiiij. Cognoſcamus. eadẽ que. ſ. dicta ſunt. ponit Hoſtien. lib. j. rubri. xj. de temporibus ordinationum. ꝟ. iiij. et cui. Idem etiam Goſ. Seq̃tur in Ray. Nota etiam q̃ de ſingulis capitulis ſupradictis apoſtolice regule multa eſſent dicenda: verũtamẽ volens plixitatem vitare de ſingulis per ordinẽ dicam aliqua vt ſaltem ſimplices habeant ſuper his aliqualẽ notitiã ⁊ materiam cogitandi. Glo. vvillel. dicit hic q̃ hec capitula apoſtolice regule ſunt. xiij. eo addito qḋ continetur in predictis verſibus: ſcȝ non neophitus ve.

Quod ordinandus ſit ſine crimine. Titulus. ij.

Raymund⁹ Qvaliter intelligendũ ſit primum capl'm apoſtolice regule ſcilȝ q̃ ordinandus ſit ſine crimine. Rñ. ſm Ray. eo. ti. hoc nõ intelligitur de quolibet crimine. ſi enim hoc diceret. nullus poſſet ordinari: q2 nemo ſine crimine viuit. vnde Inno. exponens hunc locum ait. Oportet ordinandũ in epm eſſe irreprehenſibilem: vel ſine crimine. i. non obnoxium reprehenſioni. Nam res pene contra naturã eſt vt ſine peccato aliquis ſit: ſed talis eligatur cuius comparatione ceteri grex dicantur ſuper verbo nõ obnoxium reprehenſioni. dicit glo. i. accuſationi ⁊ damnationi: quia crimen appellaꝛ peccatũ accuſatione ⁊ dãnatione digniſſimũ. Idem etiam dicitur in decreto: vbi ⁊ multa alia de hac materia inuenies diſt. xxv. ꝟ. nunc autem. Et require de hoc plenius infra eo. li. ti. xxix. de lapſis ⁊ diſpenſationib⁹.

De bigamis. Titulus. iij.

Queſtio prima.

Demde queiro de eo qḋ ſequitur in regula apoſtolica vnius vxoris virũ qualiter ſit intelligendũ. Rñ. ſm Ray. eo. ti. Raymund⁹
in prin. intelligendũ eſt negatiue. i. non plurium. diſt. lxxxij. pposuiſti. ver. ſed fortaſſe. ſicut exponiꝛ illud in ore duoꝝ vel trium ſtet omne verbum. i. nõ paucioꝝ. extra de teſtibus ⁊ atteſta. licet. niſi ſic exponeres ſequereꝛ q̃ virgines ⁊ qui nullaȝ vxorem habuiſſent nõ poſſent pmoueri qḋ eſſet abſurdũ. Idem dicit Ulri. lib. vj. tracta. iiij. Ulricus.
c. xxiiij. ꝟ. ⁊ q2. idem Hoſti. lib. j. rubri. xj. de tempo Hoſtienſis.
rib⁹ ordinationũ. ꝟ. iiij. et cui ſub. ꝟ. ſcḋa regula.

Queſtio. ij.

Sed que ſint cauſe quare bigamus nõ debet Raymund⁹
promoueri. Rñ. ſm Ray. ꝟ. ij. ſunt autem. Tres ſunt cauſe. Una ppter irregularitatem ſiue defectũ ſacramẽti: q2 nõ eſt ibi ſacrm̃ vnitatꝭ cũ nõ ſit vir vnus vni⁹ ex quo diuiſit carnẽ ſuã in duas. xxvj. diſt acuti⁹. extra eo. ti. debitũ. eadẽ rõneȝ aſſignat Tho. in ſcrip. ſup. iiij. ſentẽ. diſt. xxvij. q. iij. et Senten.
dicit q̃ hec prima cauſa eſt realior. Cõcordat etiã Pe. Alia cauſa eſt ppter ꝑrogatiuã. i. dignitatẽ ordinũ. xxvj. diſt. vna. ⁊. c. vlti. Tertia ppter ſignũ incõtinẽtie. diſt. lxxxij. pposuiſti. ver. ſed fortaſſe. Bigamus
Itẽ Ambro. Quõ erit hortator viduitatꝭ q̃ ipſa cõ nõ pmoueꝛ.
iugia frequẽtauit: vt aũt plenius intelligas de pma. ſ. de defectu ſacri. Nota q̃ in matrimonio attẽdiꝛ duplex ſacrȝ ppter duplicẽ ꝯiũctionẽ q̃ in ipſo eſt ſaltẽ in mr̃imonio ꝑ carnalẽ copulã ꝯſummato. prima eſt ꝯiũctio aĩoꝝ. ſcḋa corpoꝝ. pma ſignat cõiũctionẽ fidelis aĩe ad deũ. hec diſſoluiꝛ ꝑ ſequens peccatũ ſicut ⁊ illa ante carnalẽ copulã ꝑ religionis ingreſſum. extra de cõuer. ꝯiug. c. verũ. ſcḋa ſcȝ ꝯiũctio corpoꝝ ſignat ꝯiũctionẽ xp̃i ⁊ eccleſie hoc mr̃imoniũ fuit initiatũ in pphetꝭ ⁊ in pr̃iarchis. Ratũ in tpe gr̃e. ſ. natiuitate xp̃i qñ ipſe lapis angularis cepit edificare eccleſiã vnũ de iudeis. alterum de gẽtib⁹ parietẽ erigẽs. Cõſummatũ eſt ĩ cruce vel ratũ fuit ĩ cruce. ꝯſummabiꝛ ĩ patria. Aug. ſuꝑ illũ locũ pſal. Nũq̄d q̃ dormit nõ adijciet vt reſurgat. ait. Nota qḋ dicit dormit: q2 ſicut de latere dormiẽtis ade q̃ erat forma futuri. aſſumpta eſt coſta de q̃ formata eſt eua. ita dormiuit xp̃s ſomno mortis vt de latere dormiẽtis de quo pfluxerũt ſanguis ⁊ aqua q̃ ſunt nr̃e redẽptiõis ſacr̃a formareꝛ ſibi ſpõſa eccleſia. ad idẽ extra de baptiſmo ⁊ eius effectu. maiores. ⁊ extra de cele. miſ. c. cũ marthe. ꝟ. q̃ſiſti. et. c. in q̃dã. Itẽ in hac eadẽ ſcḋa ꝯiũctione ſignaꝛ vnio diuinitatis ⁊ hũanitatꝭ facta in vtero virginali. xxvj. di. acuti⁹. de ꝯſe. diſt. ij. in xp̃o pr̃e. extra de biga. debitũ. Cũ ergo tam ꝯiũctio xp̃i ⁊ eccleſie q̃ vnio diuinitatis ⁊ hũanitatꝭ vnica ſit ⁊ irreiterabilis merito ſignificaꝛ in pm̃i mr̃imonij cõiũctione carnali. ſed cũ q̃s trãſit ad ſcḋam vxorẽ recedit ab vnitate tẽdẽs ad pluralitatẽ: ⁊ iõ decetero nõ poterit ſignificare dictã vnicã ⁊ irreiterabilẽ cõiũctionẽ. vbi em̃ ſignatũ eſt vnicũ ⁊ ſignãs vnicũ dȝ eſſe. hãc rõnem ponit Augu. lȝ obſcure diſt. xxvj. c. acuti⁹. in fi. ⁊ ita ꝯtrabiꝛ irregularitas bigamie. hec Ray. ꝑdictas tres cauſas ponit. ⁊ Hoſt. vbi. ſ.

Queſtio. iij.

Qvare nõ eſt defect⁹ ſacramẽti in eo q̃ nullã habuit vxorẽ cũ nõ poſſit ſignare ꝯiunctionem xp̃i ad eccleſiã vel humane nature ad diuinã. Rñ. ſm glo.

Gloſſa. Vuilli.

Rñ. ideo ſecundū gloſ. Vuilli. in principio hmōi titu li. defectus ſacramēti hic appellat̄ impoſſibilitas ſignādi illas ſacras piūctiōes: q̄ īpoſſibilitas non eſt in eo q̄ nullā habuit vxorē: q2 ꝛ ſi nō habuit habere tñ poteſt vel potuit ſed q̄ bigamus ſemel eſt non pōt non fuiſſe bygamus. Inno. in glo. extra eo. ti. ſup. c. Debitū. dicit ꝙ nō requirit̄ in ordinib9 hoc ſacramentū ſed prohibet̄ defectus ſacramēti qui non eſt in eo q̄ non contraxit. vñ exponit̄ vnius vxoris virū. ideſt non plurium.

℄ Queſtio.iiij.

Sed quare ad perfectionē ſacramenti nō ita requirit̄ virginitas in viro ſicut in muliere.

Thomas.

Rñ. ſecundū Tho. in ſcrip. q2 defectus ī ipſo ſacramento cauſat irregularitatē. Corruptio aūt extra mrimoniū ꝯtingēs. ſ. q̄ pceſſit mrimoniū nullū pfectum facit in ſacramēto ex parte illius ī quo eſt corruptio ſ3 facit defectū ex parte alterius q2 act9 contrahētis matrimoniū nō cadit ſup ſeipm ſed ſupra alterū ꝛ iō ex tertio ſpecificat̄ q2 etiā eſt reſpectu illius actus quaſi materia ſacramēti. vñ ſi mulier eſſet ordinis ſuſceptiua ſicut vir efficit̄ irregularis ex hoc qḋ ducit corruptā nō aūt ex hoc qḋ corruptus contrahit: ita fieret mulier irregularis ſi cōtraheret cū corrupto nō aūt ſi ꝯtraheret corruptā niſi in alio matrimonio prius corrupta fuiſſet Iuriſte tñ diuerſas rationes alias aſſignauerūt q̄ ſtare non poſſunt. vide infra. e. t. q. xiij. primo ergo quero in fine.

℄ Queſtio.v.

Raymund9

Quid ſi aliquis virginem defloràuit fornicarie ꝛ poſtea duxit illaz in vxorē. Nunqḋ poterit promoueri. Rñ. ſecundū Ray. §. v. Itē quid ſi Dicunt quidā ꝙ ſic: q2 nō diuiſit carnē ſuā in duas nec illa ī duos ꝛ ita eſt vnica vnici. ꝛ ecōuerſo. Nō videt̄ ſufficere extra de bigamis. Debitū. di. xxvj. acutius. ꝛ ar. extra q̄ filij ſint legitimi. Tanta. Cuz hac opinione cōcordat Tho. ī ſcrip. ꝛ Pe. ꝛ Goff.

Vlrici ꝛ. Duinoi.

et Vlri. §. Secūdo mō. ꝛ horū opinio vt dicit Ray. celebrior eſt ꝛ iuſtior. vt dicit glo. q2 lex promotiōis factum requirit. ℄ Alij dicunt cōtra. ſ. ꝙ virgo d3 eſſe tpe quo attrahitur matrimoniū ad hoc vt ipſe non fiat irregularis. ar. di. xxxij. Nemo. ꝛ expreſſū videtur. xxx. q. v. Qualis. vñ. virgo caſta deſponſata in virginitate ꝛc. hāc opinionē tenet Hoſti. li. j. Rubri. xxj. De bygamis. §. v. Quare bygamus ſub §. Circa hoc. ṽ. Sexto q̄rit̄. ℄ Primi tñ exponunt illud decretū. vbi dicitur. virgo caſta. i. nō ab alio cognita. Et dicit Vlri. ad hoc ꝙ cū oia pcedentia legitiment̄ per ſequens matrimoniū ſumit̄ virgo in hoc caſu quaſi in virginitate eſſet deſponſata.

℄ Queſtio.vj.

Raymūd9.

Quid ſi credit aliquis contrahere cū virgine ꝛ īuenit eā corruptā. Rñ. ſecundū Ray. Nō debet pmoueri cū ſit maritus corrupte. di. lj. Qui in aliquo. nā in tali caſu non excuſat error nec violentia. xxxij. q. v. Ille aūt. lex eñ pmotionis factū requirit. non voluntatē. xv. q. j. c. vlti. Idez Tho. in ſcrip. ꝛ Pe. ꝛ Hoſti. ṽ. Septimo q̄ritur. ꝛ Vlri.

℄ Queſtio.vij.

Quid ſi aliquis habuit vnā vxorē quā nō cognouit ꝛ illa mortua ducit aliā ṽginē ꝛ cognoſcit. vel econuerſo. primā cognouit ſcḋaz nō Nunqḋ repellit̄. Rñ. ſecundū Ray. Dico ꝙ nō. q2

Idem.

non diuiſit carnē ſuā in duas. ꝛ ita non deficit in eo ſacramentū. extra de bygamis. Debitū. Idē dicas ꝛ pter eandē rationē. Si aliqs ducat ī vxorē mulierē ab alio deſponſatā ꝛ traductā nō tñ cognitaz q2 pm9 morte preuēt9 ē. xxxiij. di. c. vlt. Idē tho. ꝛ pe. ꝛ hoſt. ṽ. Octauo q̄rit̄. ꝛ vlri. §. ad pleniorez.

℄ Queſtio.viij.

Pone ꝙ aliquis contraxit cuz virgine ꝛ cognouit eaz. Illa poſtea cognoſcitur ab alio. Deinde maritus ignorās hoc: cognoſcit illā. Nunqḋ efficitur irregularis. Rñ. ſecunduz Ray. §. vj. Itez

Raymūd9.

pone vtiqȝ. Nec poterit promoueri. xxxiij. di. Si cuius vxorez. ꝛ c. ſequēti. Idez Tho. ꝛ Pe. ꝛ Hoſti. lib. j. de byga. §. iij. Quot ſint ſpecies. ṽ. Quinto ꝛ Vlri. §. Secundo modo.

℄ Queſtio.ix.

Quid ſi maritus accuſat vxorez de adulterio ꝛ pendente accuſatione illa petit debitum ꝛ ipſe reddit etiam ad preceptuz eccl'ie. Nunquid iſti ſit p hoc piudiciuz vt per hoc poſtea nō poſſit promoueri. Rñ. ſecunduz Ray. ꝙ ſic. Nam irregularitas ſepe ꝯtrahit̄ ſolo facto abſqȝ pctō ꝛ abſqȝ voluntate ꝛ concordāt cuz hoc Tho. ꝛ Hoſti. vbi.

Idem.

Nono querit̄. Et glo. hic. Et addit Hoſti. ibidē ꝙ in hoc caſu non peccat debituz non reddēs cū vult promoueri q2 vxorē repellit p exceptionē ortaz ex adulterio ſed Ray. videt̄ innuere cōtra. ſ. ꝙ tenet̄ reddere: cū non debeat eā ſpoliare poſſeſſione ſui corporis vſqȝ ad ſententiā. xj. q. j. q2 res. viij. q. iiij. Nonne precipue cuz hoc ſibi pcipitur ab eccl'ia.

Hoſtienſis

Quidā tñ dicunt ꝯtrariū. ſ. ꝙ ī hoc caſu cognoſcēs vxorem adulteraz non fiat irregularis cuz nō agat ſed potius patiatur. ꝙ. ſ. cōpellitur a iudice.

℄ Queſtio.x.

Deinde quero in ſumma quot modis cōtrahitur bygamia. Rñ. ſecunduz Pe. in ſcrip. et Hoſti. §. iij. Quot ſint ſpēs. ꝛ Vlri. §. ad pleniorē et ſequētibus ꝛ Goff. Contrahit̄ bygamia in. vij.

Raymūd9.

caſibus ſecundū iura q̄ in ſpāli diſtingui poſſunt licet aliq̄ doctores de pdictis ꝛ alij vnū caſum ſub alio cōprehēdāt. ℄ Primus modus eſt q̄ ꝛ pprie dictus eſt. ſ. cuz quis ſucceſſiue ꝛ diuerſis tēporib9

Primus.

duas ṽ vxores h3 legitimas ꝛ ābas cognoſcit. xxxj. q. j. aperiāt. Idez Ray. §. vñ in ſumma. ℄ Secūd9

Secundus.

modus eſt qñ diuerſis tēporibus h3 plures vnā de iure ꝛ alterā de facto ꝛ ambas cognoſcit. extra. e. nuper. hic quidē bigamus reputat̄ non pter ſa-

Bygamia.

cramenti defectū cuz in veritate bygamus non exiſtat: ſed pter intentionis affectū cū opere ſubſe-

Tertius.

cuto. vt ibi dicit̄ in fine. Idē Ber. ibidē in glo. Idez Ray. ℄ Tertius quando eodem tempore h3 plures vnam de iure alteram de facto. ꝛ cognoſcit ambas vel etiam ambas de facto ſimul. ſm Goff. ꝛ Hoſtie. ꝛ vlri. Idē Ray. cuz glo. ꝛ Inno. in gl. ſup ca. Nup. ꝛ ſup. c. q2 circa. vel corruptā de facto ṽm

Innocenti9

Hoſti. xxxiij. di. xpiano. xxxj. q. j. Quomō extra de diuortijs. Gaudem9. ꝛ extra. e. t. Nup. ꝛ c. a nobis.

Quartus.

℄ Quartus qñ contrahit cuz vidua ab altero marito cognita. xxxij. di. Seriatim. xxxiij. di. maritu3. Secus aūt ſi relicta fuiſſet ṽgo q2 mō cōiter tenēt doctores ꝙ nō eſſet tunc bygamus vt patuit. ſ. e. t.

Quintus.

q. vij. Quid ſi aliqs. Idē Ray. ℄ Quintus qñ contrahit cuz corrupta a quocūqȝ alio ſciēter vel ignorāter. xxxiij. di. Curādū. ꝛ c. Precipim9. Idē Ray.

Sextus.

℄ Sextus qñ ppriā vxorē cognoſcit ſciēter vl' ignoranter poſtq̄ cognita eſt ab alio. De hac mate-

Septimus.

ria. ſ. e. t. q. viij. Pone ꝙ aliquis. ℄ Septimus qñ in ordine ſacro conſtitutus vel alias poſt votū ſolenne cōtinentie. ſ. poſt pfeſſionē ī religione aliqs de facto contrahit l3 non poſſit de iure. extra. e. t. a nobis. ꝛ. xxvij. q. j. Quotquot. Idē Inno. ꝛ Ray.

Innocenti9

in fine. ℄ De modis etiā bygamie ponunt̄ hi verſus ī glo. Si ducas viduā vel quā corruperat alter vnā poſt aliaz binaſue ſimul tua cōiunx. Cognita

Hoſtienſis

ſi fuerit bygamie lege teneris. Et ſi pollicitā violaſti ṽginitatē. ℄ Itē nota ſecundū Hoſt. ꝙ ſolus

primus modus bygamie eſt verus ⁊ proprius: alie autem interpꝛetatione eccleſie ⁊ vt Tho. dicit ſꝫ ī quibuſdā modis bygamie matrimoniū: qḋ de ſctō contrahitur nō ſit ſacramentū eſt tñ quedā ſacramēti ſimilitudo. ¶ Nota etiā hic circa ſm modū.ſ. cuꝫ qs diuerſis tpibus hꝫ duas vnā de iure alterā de facto ꝙ glo. hic dicit inte.ꝑtatiōe benigna hoc intelligi poſſe d illo ſolo q̄ ſciēs īpedimētū taliter contrahit de facto: qꝛ ſecus ſi ignorans hoc faciat bona fide. Nec ꝯtradicit. extra.e. Nup.⁊.c. A nobis qꝛ loqꝛ de illo q̄ añ ſacrū ordinē ꝯtraxit cū vna et poſt ſacruꝫ ordinē cuꝫ alia ſicut ptꝫ in integra.⁊ ita ſcienter peccauit ꝯtrahendo ⁊ forte ꝑpter hoc bygamus reputatur: vñ forte ſecus eſt de illo q̄ non peccauit ꝯtrahendo excuſatꝰ ꝑpter ꝓbabilē ignorantiā facti cū pene potius reſtringēde ſint q̄ ampliande.

Gloſſa.

Thomas.

¶ Ideꝫ nota ſecundū Tho. in ſcrip. Qḋ cum qs ducit aliquā ꝑ verba de p̄ſenti ⁊ illa viuēte vel mortua ducit aliā de facto nō efficitur irregularis. ſi aūt ꝑ eccleſiā ꝯpellitur redire ad primā ſtatī cui reddit debitum irregularis efficitur.

¶ Queſtio.xi.

QUid de eo q̄ habuit duas vxores añ baptiſmum vł vnā añ baptiſmū ⁊ aliā poſt baptiſmum. Rñ. ſecundū Ray. irregularis eſt vt probāt Augu. Ambro. ⁊ Inno. vt ptꝫ di. xxxiiij. Si qs viduaꝫ.⁊ di. xxi. ꝑ totū ⁊ ita ſentiūt oēs doctores ſine exceptione: ſꝫ Hiero. aliud iudicauerit cuius opinio ī hoc non tenetur niſi forte vt Tho. dicit velimꝰ cuꝫ exponere qḋ loqꝛ ad faciliorem diſpenſationē.

¶ Queſtio.xij.

SEquitur videre an poſſit cuꝫ bygamus diſpēſari ⁊ ꝑ queꝫ. Rñ. ſecundū Vlri.§. Cuꝫ vere dicenduꝫ ꝙ cuꝫ vere bygamis non pōt diſpenſari etiā ꝑ papā qꝛ ipſe non pōt tollere obſtaculū qḋ eſt defectus ſacramēti: ⁊ iō ſemꝑ manet hoc illicituꝫ ꝙ talis ordinetur. Qḋ verū eſt q̄tuꝫ ad illos ordines qui autoritate xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ ſacri fuerint ⁊ ſunt qui etiā dyaconatus ⁊ ſacerdotiū. vñ qꝛ ſubdyaconatus tñ iure poſitiuo a gregorio cōnumeratꝰ eſt inter ſacros ordines in illo pōt papa diſpenſare vt dicitur. xxxiiij. di. c. Lector. Hoſti. etiā.§. vlti. dicit ꝙ cum ſubdyacono poſſet papa diſpenſare: ſꝫ de facili hoc nō faceret. Ideꝫ etiā dicit Ray.§. iiij. Item numqd.⁊ Inno. in glo. ſup. c. ſup. eo. ¶ Poſtea ſubiungit Vlri. Qḋ ſi obicit ꝙ lucius papa diſpēſauit cum panormitano ep̄o q̄ fuit bygamꝰ. Rñdemus ꝙ nō querimus qd factum fuit. ſed qd faciendum ſit vel forte dū talis ſi ordinatur recipiat caracterem eo ꝙ dis baptiſatus eſt potēs ex caractere baptiſmali ad receptionē diui ſacramentoꝝ. papa cū eo diſpenſauit in executione ordinū hoc credo eū poſſe. qꝛ defectus ſacramēti nō obſtat vſui ſacri ordinis niſi inq̄tū obſtat ſuſceptioni ordinis ⁊ iō cuꝫ ꝑ diſpenſationē abolet delictū ꝯmiſſuꝫ in ſuſceptione ordinis ſordinata pōt ordinatꝰ licite exercere actꝰ quos priꝰ exercere potuit q̄uis illicite ex potētia caracteris ordinis. eandē opinionē recitat Hoſti. ¶ Huic ſnie tñ quidā ꝯtradicūt dicētes qḋ ſꝫ ep̄i non poſſint diſpēſare eo ꝙ ſicut dicūt. Luciꝰ papa et Inno. eis cōtra apl'm diſpenſare nō licet qꝛ apl's maior eis fuit: tñ papa pōt: qꝛ vt dicit Ambro. Petrꝰ ⁊ paulꝰ pares fuerūt merito ⁊ ꝯſecratione ⁊ ordine ſicut ⁊ oēs ep̄i etiā ipi pape ī hoc pares ſūt tñ petrus cuiꝰ autoritatē hꝫ papa maior fuit ī adminiſtratione: ⁊ iō vt dicūt pōt papa diſpenſare cum criminoſis vt promoueantur qḋ apl's paulus prohibuit ¶ Sꝫ hoc nō niſi ſtulte dicitur qꝛ cū in veteri ⁊ nouo teſtamēto non ꝯtineatur niſi veritas doctrine

Vlricus.

Hoſtienſis

Vlricus:

Bygami.

Lucius.
Innocentiꝰ

fidei ⁊ moꝝ ſm legē nature ⁊ grē ꝯtra q̄ papa diſpenſare nō pōt: ptꝫ ꝙ nō ſoluꝫ cōtra paulū ſed nec cōtra quācūq̄ doctrinā cuiuſcūq̄ libri canonis pōt diſpenſare papa. Et nec xp̄s venit ſoluere legē ⁊ ꝓphetas ſꝫ adiplere. Mat. v. Cū penitētibꝰ aūt nō prohibuit apl's diſpēſari q̄ ⁊ ipſe mlaꝫ fuerat conſequutus: ſꝫ actu exiſtētes in crimine prohibuit ordinari. ¶ Tho. in ſcrip. vbi. ſ. q. vlti. dicit ſic. Qḋ bygamie nō eſt adiūcta irregularitas de iure naturali ſꝫ de iure poſitiuo nec eſt de eſſentialibꝰ ordis ꝙ aliquis nō ſit bygamꝰ qḋ ptꝫ ex hoc qḋ ſi aliqs bygamus accedat ad ordies caracterē recipit ⁊ iō papa pōt diſpenſare ī tali irregularitate totaliter ſꝫ epiſcopꝰ q̄tū ad minores ordines. ¶ Et quidā dicunt ꝙ etiā q̄tū ad maiores in illis q̄ voluūt deo in religione ſeruire ⁊ hoc ꝑpter vitādos diſcurſus religioſoꝝ. ¶ Petrus dicit ſimplr ꝙ papa pōt diſpenſare ſꝫ aliq ꝯtradicūt in ordinibus q̄ erāt ſacri tempore apl'oꝝ.ſ. dyaconatu ⁊ preſbiteratu. ¶ Albertus in ſcrip. ſup. iiij. ſenten. e. di. q. vlti. dicit ſic. Cum bygamo poterit diſpēſari ⁊ ſine p̄iudicio dico ꝙ ꝑ ep̄m poterit diſpēſari ad minores ordines ſi neceſſe fuerit hoc eſt vſq̄ ad ſubdyaconatū ⁊ ꝙ miniſtret in ſuſceptis ⁊ ſic intelligitur illud decre. xxxiiij. di. Lector. vel ſi bygamꝰ intrat religionē ꝓpter fauorē religiōis ⁊ laudē ꝯuerſatiōis ⁊ diſcurſum vitandū poteſt etiā ep̄s diſpēſare ad maiores ordines ſuſcipiendos ⁊ ī tali caſu loquūtur due decr. extra. Qui clerici vł vo. matrimoniū ꝯtrahere poſſunt. c. j. ⁊ c. ex lfaꝝ. Si aūt in ſclo maneat ad maiores ordines ſuſcipiendos: non pōt diſpēſare niſi ſolus papa. Ray. ſic ait. Alij dicūt ⁊ forte veriꝰ ꝙ hodie nō ſꝫ ep̄is cū bygamis diſpēſare qꝛ ius expſſuꝫ eſt qḋ ꝓhibet eis diſpenſationē extra de bygamis Nuper. ⁊ c. ſup eo. ⁊ di. l. ſi qs viduā ſꝫ hoc nō tenet illud. c. Lector. Niſi forte quo ad minores ordines. In q̄bus credo ꝙ pōt ep̄s diſpenſare ꝑpter neceſſitateꝫ. ar. d. xxxiiij. Si ſubdyaconꝰ. ⁊ in. c. Lector. ⁊ di. l. placuit. in p̄ncipio. Idē Hoſti. ⁊ Inno. in glo. ſup. c. ſup eo. ⁊ ſup. c. Nup. in fi. Sequitur in Ray. ſi tñ clericus in ſacris ordinibꝰ ꝯſtitutus. glo. etiā ſacerdotali q̄ nullā habuit añ ſuſceptionē ſacri ordinis vxorē ꝯtraheret de facto matrimoniū ⁊ poſtea trāſiret ad religionē in qua honeſte ꝯuerſaretur: poſſet ep̄s ſuus cū eo etiā vt ad maiores ꝓmoueretur ordines ſi nō obſtaret aliud diſpēſare. vt extra. Qui clerici vł vo. c. j. ⁊ ij. ¶ Glo. intelligit hoc qñ contrahit cuꝫ virgine: ſecus ſi cōtraheret cū vidua vel corrupta extra de bygamis a nobis. Idē dicit glo. ꝙ ſi ēt talis ī ſeculo remaneret poſſet cū eo ep̄s diſpēſare. vt extra. Qui clerici vł vo. c. j. ſꝫ ī ſcdo. c. de hoc fiat mentio ⁊ forte loquitur illud. c. ij. de eo de cuius correctione ⁊ penitentia nō p̄ſumitur ſi remanet in ſeculo. Albertus tñ dicit ꝙ tunc non pōt epiſcopus diſpenſare. vt patuit. ſ. e. q. ⁊ Inno. etiā in glo. ſup eiſdē duobus. c. ſatis videtur. cū hac gloſ. Vvilli. concordare. vñ etiā id qḋ in ſcdo. c. dicitur ꝙ non ꝑmittatur aſcendere ad ſupiores ordines niſi intret religionē dicit ꝙ loquitur de ꝯſilio: qꝛ diſpenſare pōt: vt pꝫ. t. j. ſatis etiā videtur Hoſti. ꝯcordare cū hoc eadē rubrica. ſ. q̄ clici vel vouentes.§. j.

Thomas.

Petrus.
Alber.

Raymūdꝰ.

Gloſſa.

¶ Queſtio.xiij.

VTrum bigamus poſſit gaudere p̄uilegio clericali. Rñ. ſm ſtatutū Gregorij decimi in cō cilio Lugd. t. de bigamis. c. altercatiōis. Bigami nudati ſunt ol p̄uilegio clicali ſubiecti ſunt iudicibus ſecularibus ſicut alij laici nō obſtante aliqua contraria cōſuetudine ⁊ ſub anathemate ꝓhibiti ſunt portare tonſuram vel habitum clericalem.

Gregorius

De conſe.

De cõſecratione et velatione virginũ ⁊ q̃bus modis virginitas amittat̃.

Quia in titulo de bigamis in ſumma Ray. ordinẽ proſequoꝛ ⁊ i gl. ibidẽ mentio fit de ↄſecratõe ꝟginum. de hoc materia dixi ſub ſpeciali rubricella ſubijciẽda.

℄ Queſtio. xiiij.

Sententie. Thomas.

PRimo ergo quero quare ſolus ep̃s virgines ↄſecrãdo velat ⁊ quare ſole virgines ⁊ nõ vidue ↄſecrant̃. Rñ. ſm̃ Tho. in ſcrip. ſup iiij. ſentẽ. di. xxviij. dicendũ q̃ ſicut ꝑ matrimoniũ carnale repreſentat̃ matrimoniũ ſpũale inter xp̃m ⁊ eccleſiam quãtũ ad fecunditatẽ ita ꝑ velationẽ ꝟginũ repreſentat̃ idem matrimoniũ ſpũale quãtum ad eius integritatẽ: vt pʒ ꝑ oia que ibi ꝓferunt̃ ⁊ geruntur: ⁊ ꝓpt̃ hoc ſolus ep̃s cui cura eccl̃ie cõmittit̃ virgines velando deſpõſat nõ ſibi ſʒ xp̃o q̃ſi ſponſo paranimphus ⁊ amicus. ⁊ q2 integritatis ſignatio plene põt eſſe in ↄtinentia ꝟginali ſʒ in cõtinentia viduali eſt ſemiplena ꝓpt̃ hoc viduis dat̃ aliq̃ velũ ſed nõ cũ illa ſolẽnitate q̃ ꝟginibus datur

Uirginũ velatio.

Opinionẽ aũt Hug. qui dixit q̃ ep̃s vel clericus ordinandus ſignificet eccl̃iam q̃ ſepe adulterata eſt recedendo in aliq̃ ſui ꝑte a fide xp̃i: ⁊ q̃ vxoꝛ ſignificet xp̃m qui ſemꝑ virgo fuit: ⁊ nunq̃ eccl̃iam dimiſit. reprobat Tho. in ſcrip. ſup. iiij. ſen. di. xxvij. q2 expreſſe eſt ↄtra ap̃lm ep̃h. v. Uiri diligite vxores veſtras ſicut xp̃s eccl̃iam ex quo apparet q̃ vxoꝛ ſignificat eccl̃iam ⁊ ſponſus xp̃m. Jtẽ vir caput eſt mulieris ſicut xp̃s eccl̃ie. Uide etiã de hoc ſ. eo. ti. q. iiij. ſed quare ad perfectionem.

℄ Queſtio. xv.

Hoſtienſ. ſ.

QUo tp̃e poſſit fieri ꝟginũ ↄſecratio. Rñ. ſʒ Hoſti. lib. j. rubri. xj. de tp̃ibus ordinationũ §. iij. ad. io tp̃e fieri poteſt in die epyphanie ⁊ i albis paſcalib⁹. i. i tota ſeptimana paſcali ⁊ i apl̃oꝝ natalibus ⁊ in diebus dñicis ſʒ ⁊ neceſſitate igruẽte puta lãguoꝛe detẽte poſſunt quolʒ tp̃e ↄſecrari. xx. q. j. õ votis extra õ tẽpoꝛib⁹ ordi. c. j. idẽ Goff. e. t.

℄ Queſtio. xvj.

Thomas.

UTrum in conſecratione virginũ detur gr̃a. Rñ. ſecundũ Tho. ibidẽ dicendũ q̃ in conſecratione virginũ ſicut ⁊ in vnctione regum ⁊ aliis hmõi bñdictionib⁹ gr̃a datur niſi ſit ĩpedimentũ ex parte ſuſcipiẽtis ſʒ tñ ſacramenta nõ dicunt̃: q2 non ſunt iſtituta ad curationẽ moꝛbi peccati ſicut alia ſacramenta.

℄ Queſtio. xvij.

Jdem.

QUid de virginibus occulte coꝛruptis ſi ſine ſcandalo eaꝝ ↄſecratio intermitti non põt. Rñ. ſm̃ Tho. in ſcrip. idem dicendum q̃ ille que occulte coꝛrupte ſunt ſiue a viris ſiue alio mõ quocũq; nullatenus velande ſunt: q2 ꝓpter vitandum ſcandalũ nõ debẽt eccl̃ie ſacra vel ſacramẽtalia variari: ſed ſicut quidã dicunt q̃ h̃ Al. dicit põt aliq̃ cautela adhiberi ad vitandũ ſcandalũ. vt. l. illa q̃ non ſunt de ſubſtantia virginalis veli: vt accenſio candelaꝝ ⁊ alia hmõi fiant mutatis occulte his q̃ ſunt de ſubſtantia virginalis veli: puta ꝟba q̃ dñr in veli impoſitiõe ⁊ q̃ nomẽ virginitatis in caſtitatem variet̃ ⁊ hmõi. Cũ his concoꝛdat Albertus

Albertus.

in ſũma de quattuoꝛ coequeuis: in tractatu de virtutibus cardinalib⁹. di. lviij. ⁊ q̃ſi eadẽ verba ſunt Thome ⁊ Alberti: q2 Tho. ſumpſit de Alberto q̃ doctoꝛ eius fuerat i ſtudio Colonienſi. Satis etiã videt̃ cũ hoc ↄcoꝛdare Hoſti. ⁊ Goff. vbi ſup̃ pri- mo. ⁊ hoc ꝑ illud exemplũ q̃ habet̃ extra q̃ met.

can. c. j. Jtẽ dicit Alber. ibidẽ q̃ carne coꝛrupte ex diſpenſatiõe ep̃i vel eius cui ſup hoc vices ſuas cõmiſit: pñt ſuſcipe modũ veli virginalis. Nec hoc ip̃m lʒ ſine diſpenſatiõe: ſʒ velũ virginũ nullo mõ lʒ ſuſcipe. Caue ergo tibi a gloſ. h̃ que aliud dicit. Dicit etiã glo. h̃ q̃ occulte coꝛrupte oñ ↄſecratione vel poſt vbi conſuetudo eſt in monaſterio q̃ ſole virgines ↄſecrate faciãt vel dicãt aliq̃ offm̃ debẽt humiliter abſtinere ab hmõi officijs donec cũ eis fuerit ſup hoc ꝑ ep̃m diſpenſatum. tñ hmõi virgines ↄſecrate non hñt aliquẽ oꝛdinem.

Johannes.

℄ Queſtio. xviij.

Albertus.

AD pleniorẽ intelligẽtiã p̃miſſoꝝ quero hic per quid vel quib⁹ modis virginitas coꝛrũpatur vel amittat̃. Rñ. ſm̃ Alber. in ſum. predicta di. lviij. dicendũ q̃ p̃mo opoꝛtet ↄſiderare q̃d ſubſtantialiter faciat virginitatẽ: ⁊ tũc ex illo ſcietur quid coꝛrumpat eã. Dicit Ambro. v. lib. de ꝟginitate. Quid eſt caſtitas virginalis niſi expꝰ ↄtagionis integritas. Jtem Augu. in lib. de nuptijs ⁊ concupiſcẽtia. virginitas eſt in carne coꝛruptibili incoꝛruptionis ꝑpetua meditatio ex q̃bus diffinitionibus pʒ q̃ virginitas eſt integritas carnis atteſtans icoꝛruptionẽ mentis. ℄ Non aũt dicit̃ hoc integritas carnis icoꝛruptio a vulnere. ſi eñ gladio vel fuſte in loco pudoꝛis ↄfigat̃ non plus leſa eſt in illo mẽbro q̃ ſi manus vel pes ledat̃. Dicit̃ aũt incoꝛruptio ab actuali ⁊ cõpleta delectatione cõcupiſcentie ex volũtate operãte vel ↄſentiente vel nõ diſſẽtiẽte. vl̃ nõ inq̃tũ põt renitente. ℄ Dico aũt completã delectationẽ q̃ eſt operis i tãta voluptate quãta eſt coitus ⁊ dico Concupiſcẽtie ad differentiã purgatiõis nature ſicut eñ natura purgat ſuperfluũ ꝑ alios poꝛos manifeſtos ⁊ occultos. ita etiã purgat ꝑ illũ: tã in feia q̃ i viro. ℄ Et dico ex voluptate. q2 q̃ñq; cogitat̃ de coitu ⁊ de mẽbris pudibũdis ⁊ alijs ad ↄcupiſcentiã facientib⁹ cũ intẽtione ⁊ ſtudio ↄcitãdi eſtũ ↄcupiſcẽtie ⁊ delectãdi in illo ⁊ talez cogitationez ſequit̃ coꝛruptio ad diſtillationez fedi humoꝛis ⁊ ꝑfectã coitus delectationez coꝛpus coꝛrũpentẽ. Dicit̃ eñ in violatione virginitatis coꝛrũpi coꝛpus coꝛruptione vitij non paſſionis ⁊ hoc ex laxatione venaꝝ ⁊ viaꝝ ꝑ quas expletur voluptas coitus. ℄ Operãs eſt aũt volũtas in his q̃ digito vel manu vel ligno: vel quouis alio adiũcto tangũt vel coꝛrũpunt neruos interiores in mẽbris genitalibus quaten⁹ ſua ſenſualitate ꝑfectã coitus delectationẽ ↄſequãtur. Cõſentiẽs aũt eſt ſiue ad ſimilẽ ſex⁹ vt in ſodomia ſiue ad diuerſuz ſexũ euiſdez ſpẽi vt i naturali coitu ſiue ad diuerſaz ſpeciẽ i coitu iumẽtoꝝ. ℄ Non diſſentiẽs aũt eſt in nõ declinantib⁹ ſiue in diſſimulãtib⁹ nõ renitens aũt eſt in eis q̃ non ſemꝑ ecõtrario coꝛde et coꝛpoꝛe renitunt̃ vt ſi etiã non poſſunt defendere coꝛpus ſaltẽ a ↄcupiſcentia ⁊ a cõſenſu delectationis ĩpediãt. ℄ Quãdo ergo violẽtiã paſſe nec virtutez virginitatis nec virginitatẽ amiſerũt: ⁊ i eis diuiſio coꝛpoꝛis vulnus paſſionis ⁊ nõ reatus idignitatis. vñ ⁊ lucia dixit q̃ q̃ i vita coꝛrũpit̃ duplicatur ei caſtitas ad coꝛonã. Jdez in glo. hic. §. iiij. Queritur ↄſecratio. ℄ Nõ aũt tales nõ cõſecrant̃ inter virgines ratio eſt: q2 in tali actu difficile eſt reniti ꝑ plenũ conatuz ne voluptas alliciat aliquẽ conſenſuz. vñ cũ de pleno diſſenſu ↄſtare nõ poſſit eccl̃ie. Jdeo ſtatutũ eſt vt tales hũiliter a cõſecratione abſtineãt. xxxij. q. v. Si q̃s nõ iratus. Concoꝛdat his Tho. in ſcrip. ſup. iiij. ſenten. di. xxxiij. ⁊ ẽt in ſum. q. clij. arti. j.

Amb roſius Auguſtin⁹.

Nota Augu la verba.

Coꝛruptio virginitatis

Uiolentus.

Lucia. Glo ſs

Thomas. Senten.

℄ Queſtio. xix.

UTrum ſola mente aliqua poſſit amittere virginitatẽ. Rñ. ſm̃ Albe. ibidẽ dicendũ q̃ ſola

mente nulla corrũpitur ad amiſſionez virginita
tis in corpe: ſed tñ qꝛ ſicut dicũt naturales corpus
natuz eſt obedire ad oẽm formã delectabilis q̃ ↄci
pitur in mente. Jdeo icẽſtus mentis qñq; redũdat
in pollutionez corpis. ⁊ hoc duobus modis. ſ. vel
ex tẽptatione ſola ⁊ tũc eſt exercitiũ ꝟtutis ⁊ ipoſ
ſibile eſt terminari ad ſuffocãtem delectationez ex-
Sola mẽte. cellens delectatio nõ põt eſſe vbi mens remittit: ſꝫ
opꝫ ꝙ mẽs ad eã volũtarie iclinet. alio mõ fit cũ ꝓ
poſito ⁊ deliberatione delectãdi turpiter ⁊ tũc de-
lectatio nõ eſt in corpore niſi ex ꝓcuratiõe mentis
ad cuius iperiuz ↄmouet tũc ↄcupiſcentia ⁊ fanta
ſia ⁊ extendũtur ſpũs ad mẽbra genitalia in actũ
delectationis ⁊ incipit delectari ↄplete ⁊ polluit ad
ymaginẽ ſicut ad rez ⁊ iõ tũc dico cũ ſctis prib⁹ ꝙ
tũc corrũpit virginitas corpoꝛalis corruptiõis cin
vna ⁊ ſola cã eſt volũtaria ⁊ procurata delectatio
corpis ↄpleta i actu pollutiõis. ¶ Diuiſio eñ cor
Nota. poris nõ eſt magis corruptio in genitalib⁹ q̃ i ma
nu vel pede niſi ꝑ accidens. ſ. inq̃tũ ꝑ cõtactũ ner-
uorũ excitat hãc ſedã de qua dictum eſt delectatio
nem cuius ꝓbatio eſt. qꝛ eorũ quorũ eſt vna ratio
virginitatis i merito ⁊ ꝓmio eſt etiã vnus modus
corruptionis: ſꝫ maſculi ⁊ feie eſt vna ratio virgini
tatis in merito ⁊ ꝓmio ergo ⁊ corruptionis. Cũ igit
non poſſit aſſignari qualiter ꝑ diuiſionẽ aliquã cor-
rũpat maſculus diuiſio etiã corporis nõ eſt ſub
Thomas. ſtãtialiter corrũpẽs ꝟginitatẽ i feia. Cõcordat his
Tho. in ſcriptis in ſum. Dicit etiã ibidẽ. Nõ in-
uiolatio ſignaculi virginalis ꝑ accidẽs ſe hꝫ ad vir
ginitatẽ ſꝫ reſolutio ſeis cauſans ſenſibilẽ delecta
tionez materialr ſe hꝫ. ipm aũt ꝓpoſitũ volũtatis
abſtinendi a tali delectatione ꝑpetuo hoc eſt for-
male ⁊ cõpletiuũ in virginitate. Satis etiã cũ pre-
Vlri. dictis tam in hac q̃ſtione q̃ in proxima ꝑcedente.
concordat Vlri. li. vi. tracta. q. c. viij. preter hoc ꝙ.
iij. §. Jtez in eodẽ dicit ꝙ ꝟginitas amittit nõ ſolũ
per quẽcũq; actũ ꝑ quẽ pollutio volũtaria ꝓcurat
ſed etiã qñ ſine ea delectatio coitus ꝑficitur. ſicut
alij faciũt q̃ añ etatẽ vel tpꝛ ſeminis ꝑ ſui ipoꝝ tur
pem tactũ hmõi delectationẽ i ſe ꝑficiũt vł ab alijs
in eis hoc fieri ꝑmittũt. hoc idez dicebat hugu. vt
dicitur hic i glo. ¶ Alij tñ dicunt contra. vt patuit
ſupra. ¶ Jte qñ aliqua dicit inuolũtaria cognoſci
in voluntariũ. hoc loco. ſicut dicit Vlri. nõ eſt iudi
candũ in ipa delectatione vbi ratio abſorbet: ſꝫ añ
et poſt. hoc tñ videt eſſe cõtra alb. vt patuit. ſ. e. q.
in pricipio ⁊ i ſi. ꝑcedentis. q. vide infra. q. ꝓxima.

¶ Queſtio. xx.

Albertus. Quid de pueris q̃ in annis puerilib⁹ añq̃ pu
beſcere incipiãt hmõi turpia agunt. Rñ de
his dicit Alb. ibidẽ ꝙ nõ dicunt corrupte eo qꝺ in
talibus non ſit magni ↄſilij deliberatio. Nec etas
patitur talez ipetuz delectationis. eo ꝙ ꝑ diſtilla-
tionez ſedi humoris nõ adhuc nerui genitaliũ titi
lentur. ¶ Jtẽ in talibus añ annos diſcretionis cũ
nec oium ſciunt bonũ vel malũ in hoc eſſe nec pol-
lutio nec delectatio coitus eſſe põt vt dicit Vlri.
§. Ex his patet.

¶ Queſtio. xxi.

Quid de feminis fluxũ patientibus. Rñ ſm
Alb. ibidẽ per hoc nõ ꝑditur ꝟginitas. que-
Jdem. dam eñ ad ſimplicẽ aſpectũ viri vel alloquutionẽ
vel ↄfabulatiõe. in ẽt cũ ſũt i ſancto ꝓpoſito nõ volẽ
tes peccare diſtillationẽ hũoris ſentiũt ⁊ tales nõ
corrũpunt eo ꝙ nõ fit ex propoſito. nec cũ volupta
te cõpleta: ſed tñ ſuadendũ eſt eis qꝺ tẽperẽt ſe ab
aſpectu viroꝝ ⁊ a confabulatione. Concordat his
Tho. in ſcrip. ⁊ in ſum.

¶ Queſtio. xxij.

Utrum ꝑ pollutionez in ſomnis amittat vir
ginitas. ¶ Et q̃d de mulieribus q̃ in ebrieta
te vł dormiẽtes a viris cognoſcunt. Rñ ſꝫ Alb. vbi
ſupra. dicendũ ꝙ in pollutione nocturna nemo ꝑ- Albertus.
dit virginitatẽ eo ꝙ volũtas ⁊ deliberatio delecta Virginitas
tionis nõ imediate voluptati coitus cõiungantur.
¶ Dicit ẽt Tho. i ſcrip. qꝺ ſicut ꝑ pollutionẽ i ſõ- Thomas.
nis nõ amittit ꝟginitas ita ſimilis eſt ratio de mu
lieribus q̃ in ebrietate vel dormientes a viris co-
gnoſcunt: niſi forte hac intentiõe ſe rit dormitũ vt
a viro cognoſceret. Jdẽ dicit Vlri. de dormiente ⁊
ebria. in ſi. capituli. Et addit in ebrietate vero tũc
eſt aliq̃d inuoluntariũ cũ q̃s nõ voluntarie iebriat
Si ignorãs virtutez vini vel aliq̃d aliud hmõi. De
pollutione aũt nocturna. Dicit Vlri. §. Si ꝟo. Nõ
ſi placeat delectatio pollutionis nocturne añ vel
poſt. Credo ꝙ virginitas eſt amiſſa. Jdẽ credo de
eo q̃ cãm huic pollutioni dat i vigilia ꝑ ↄſenſuz in
turpem delectationẽ vł actũ. Quia tũc hec duo cõ
iungunt in ratione vnius pcti ⁊ iõ ſicut pollutio ↄſe
quens ꝓmiſſoꝝ alterũ in vigilia corrũperet virgini
tatez ſic eſt ⁊ hꝰ: ſꝫ ſi ꝑ venialez negligentiã circa de
lectationes carnales vel repletionẽ nõ credo ꝟgi-
nitatẽ tunc amitti. ¶ Et addit Vlri. dicens pollu
tionẽ aũt appellam⁹ eam ſolã q̃ eſt ꝑ emiſſionẽ ſe-
minis. hoc aũt ideo dixi qꝛ triplex humor de inem Vlricus.
bris genitalib⁹ fluit. ſ. ſemen: vrina ⁊ humor ſilis ſe Pollutio.
mini q̃ eſt medius inter ſemen ⁊ vrinã ⁊ diſtillat i-
terdũ ꝓpẽ ſolũ tactũ femine vel ꝓpẽ auditum ali
quoꝝ turpiũ: ſꝫ ꝑ ſolã ſeminis reſolutionẽ amittit
virginitas: qꝛ ipſa ſola ſupplet locũ coitus: vel cõ-
plet eius delectationẽ. ¶ Jſtum triplicez humorẽ
etiã Albertus diſtinguit in lib. de aialibus.

¶ Queſtio. xxiij.

Quid de his q̃ a demonib⁹ incubis cognoſcũ Thomas.
tur. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. ſicut violent cor-
rupte nõ amittũt ꝟginitatẽ: ita nec ille q̃ a demo-
ne incubo cognoſcunt: ſi tñ mẽte renitant quãtuz
pñt.

¶ Queſtio. xxiiij.

Quando virginitas amiſſa recupari põt per
pniam ⁊ qñ nõ. Rñ. ſm Alber. Tho. ⁊ Vlri.
dicendũ ꝙ ꝑ ſolũ ↄſenſum in actũ carnalẽ ꝑdit vir
ginitas ⁊ cũ in mẽte ↄſiſtat. ſꝫ tñ recupari põt vt pꝫ Vlricus.
in Johãne euãgeliſta quẽ de nuptijs volẽtẽ nubere
vocauit dñs vt dicit Hiero. Cui⁹ rõ eſt. qꝛ materia
ſiue obiectuz huius virtutis manet. ſ. incorruptio
carnis ⁊ iõ cũ voluntas redit ad ipm redit virgini
tas. Jdẽ hic in glo. Jn oĩbus aũt caſibus ꝑdictis. i. Gloſſa.
cum q̃s quocũq; modo voluntarie ꝑfectã ꝓcurat
pollutionez ꝑditur irrecupabiliter qꝛ cũ ſemel cor
rupta eſt nõ põt eſſe ꝑpetue corruptionis medita-
tio. amos. v. Non adijciet vt reſurgat virgo iſrael.
Hiero. Cũ deus oĩa poſſit nõ põt de corrupta vir
ginez facere. ⁊ hoc iõ qꝛ non põt facere nõ fuiſſe qꝺ
preterijt. Et addit Vlri. §. aliq̃ tñ: dicens. aliqui tñ Vlricus.
dicunt virginitatẽ recuperabilẽ qñ cõplet delecta
tio ſine pollutione propter defectũ etatis. qꝺ ego
non credo qꝛ corruptio non eſt ex pollutione niſi ra
tione coniuncte ſibi delectationis a qua oĩmodã
immunitatẽ dicit virginitas. vide de hoc. ſ. e. titu.
queſti. xix. vtrum ſola mente.

De ſobrietate ordinãdorũ

Titulus. quartus.

Sequit in regula apoſtolica ſobrius
Et poſtea non vinolentũ debent eiñ
clerici vitare intẽperantiã potus et
cibi.

¶ Queſtio. i.

Circa hoc primo quero quare
intẽperantia potus ſpaliter i-
pedit

dit ordinandos. R. ſm Ray.eo.ti. phibent clerici
Raymūd⁹. a ſuꝑfluitate vini: non ꝙ vinū malū ſit imo bonū
et creatura dei: ſ; qꝛ ex eo frequēter ſequit ebrietas
extra de iureiur. et ſi xp̄s. Ebrietas aūt eſt fomes et
nutrix oim vitioꝝ. di.xxv.c.ante oia clericis vetet
Ulricus. ebrietas: qꝛ oim vitioꝝ fomes et nutrix eſt. ¶ Itē ſ;
vlr.li.vj.trac.iiij.c.xxiiij.cū aūt. due ſunt cāe hmōi
prohibitiōis: vna qꝛ vinolentia incitatiua eſt libi-
dinis. Hiero.xxxv.di.§.j. venter mero eſtuans cito
deſpumat in libidinē. vbi ebrietas ibi libido dñat
Ebrietas. et furor. Scda qꝛ impedit deuotionē ad eū; et diſcre
tionē. prouer.xx. luxurioſa res eſt vinū et tumultuo
ſa ebrietas. Quicūqꝫ his delectat non erit ſapiens
Hec aūt duo maxime neceſſaria ſūt miniſtro dei:
qꝛ ambulans in via imaculata hic mihi miniſtra-
bat et acceptus eſt regi miniſter intelligens.

¶ Queſtio.ij.

Q Uando ebrietas ſit petm̄ mortale vel non.
Thomas. R. ſm Tho.in ſum.q.cl.ar.ij. dicendū; qꝺ
culpa ebrietatis ꝯſiſtit i imoderata et iordinata cō
cupiſcentia et vſu vini. hoc aūt ꝯtingit tripl̄r vno
mō ſic ꝙ neſciat potū eſſe imoderatū et inebriare
potentē vt qñ neſcit vini fortitudinē et hmōi: et ſic
ebrietas pt eſſe ſine petō. ſic Noe credit inebriat⁹
fuiſſe. ¶ Alio mō ſic qꝺ aliqs pcipiat potū eē imo
deratū: non tñ eſtimet potū ee potentē inebriare:
et ſic ebrietas pōt eē cū petō veniali. ¶ Tertio mō
pōt ꝯtingere ꝙ aliqs bñ aduertat potū eē imode-
ratū et inebriantē. et tñ magis vult ebrietatē incur-
rere ꝙ a potu abſtinere. et talis ꝓpꝛie dicit ebrius:
qꝛ moralia recipiūt ſpēm nō ab his que ꝑ accidēs
eueniūt preter intentionē: ſ; ab eo qꝺ eſt ꝑ ſe inten
tum. et ſic ebrietas eſt petm̄ mortale: qꝛ ſm hoc hō
volens et ſciens ꝑuat ſe vſu rōnis qꝺ ſm virtutem
Ambro. opat et petā declinat: et ſic peccat mortalr̄ periculo
peccandi ſe cōmittens. Dicit eñ Ambro.in lib.de
patriarchis. Uitandā dicim⁹ ebrietatē ꝑ quā crīa
vitare nō poſſum⁹. ¶ Nam q ſobrij cauemus per
Auguſtin⁹ ebrietatē ignorantes cōmittim⁹. Et ideo ebrietas
per ſe loquēdo eſt petm̄ mortale. Qꝺ Aug. aūt di-
cit ebrietatē eſſe petm̄ mortale ſi ſit aſſidua dicen
dū qꝺ aſſiduitas facit ebrietatē eſſe petm̄ mortale
non ꝓpt ſolā intentionē; actus: qꝛ multiplicatio
actuū venialiū non auget in infinitū: ſ; qꝛ nō pōt
eſſe ꝙ hō aſſidue inebrietur: qn ſciēs et volēs ebrie
tatē incurrat dū multoties experit fortitudinem
vini et ſuā habilitatē ad ebrietatē. Satis etiā his
ꝯcordat Ray. ¶ Queſtio.iij.

Q Uid cū alicui infirmo dat imoderatus po-
tus vel cib⁹ ſm ꝯſiliū medicine ad ꝓuocan
dū vomitū. R. ſm tho.ibidē ar.ij. ar.iij. dicēdū
ꝙ in hoc caſu nō eſt petm̄ qꝛ l; talis cib⁹ vel potus
ſano eſt ſuꝑfluitas non tñ infirmo: ſ; tñ ꝓpt hanc
cauſam non debet potus dari vſqꝫ ad ebrietatem
quia tunc non excuſaretur a peccato.

¶ Queſtio.iiij.

Raymūd⁹. Q Ue pena eius qui ebrietati deſeruit. R. ſ;
Ray.§.ij. Pena eius eſt vt ſi admonitus nō
deſinat ſi eſt ep̄s preſbiter vel dyaconus deponat.
ſi eſt ſubdyaconus vel īferior: vel etiā laic⁹ cōione
priuetur vel verberet. xxxv.di.ep̄s aū oia. extra de
vita et ho.cle.a crapula.in fi. et ita eſt h caſus i quo
peccatū; mortale non inducit depoſitionē niſi ad-
monitus nō deſiſtat. Idē ponit Hoſti.li.j. Rubri.
xj.de temporibus ordinationū;.§.iiij. et cui.ſub.§.
Tertia cum noua.

¶ Queſtio.v.

Q Uare ſobrietas in cibo requirit i ordinādo
Idem. R. ſecundū Ray.§.iij. Intēperātia; Quia
ſicut ebrietas ita et voracitas prohibita eſt ab ap̄lo
Ro.xiij. vbi ait. Non in cōmeſſationibus et ebrieta Ro.xiij.
tibus ita ꝙ ventris igluuies ad luxuriā prouocat
et omne bonū opus diſſoluit. Hier.xliiij.di.§.j.vē
ter et genitalia ſibimet vicinia ſunt. vt ex vicinita-
te mēbroꝝ itelligat ꝯfederatio vitioꝝ. vñ et nabuſar
dā pricēps chaldeoꝝ deſtruxit muros hirſe;. iiij.
Reg.xv. Ite; crapula ſm hier. generat morbos va
rios ſed tēperātia procurat ſoſpitatē et hylaritatē. iiij.reg.xv.
de conſe.di.v. Nichil. ¶ Itē qꝛ pinguis venter vt
ait Hier. craſſum ſenſum generat cū ecōtra ſacer-
dotalis ſenſus vigil debeat eſſe et tenuis. de ꝯſe.di.
v. Ne tales. multe etiā alie cāe poſſent aſſignari.

¶ Queſtio.vj.

Q Uero hic vtrum gula ſit peccatū mortale.
R. ſecundū; Tho.in ſum.q.cxlviij.arti.ij.
dicendū; ꝙ vitiū gule proprie ꝯſiſtit in ꝯcupiſcētia Thomas.
iordinata. Ordo autē rōnis ordinātis ꝯcupiſcentiā
dupliciter tolli pōt. vno mō ꝙtum ad ea q ſunt ad
finem ꝑut. ſ. non ſunt ita cōmenſurata vt ſint ꝓpor
tionata fini. Alio modo ꝙtū ad ipm fine;. prout. ſ.
concupiſcētia hoie; auertit a fine debito ſi ergo i-
ordinatio ꝯcupiſcentie accipiat in gula ſm auer- Gula.
ſionem a fine vltimo ſit gula erit peccatū mortale
Qꝺ quidē contingit qñ delectationi gule inheret
homo tanqꝫ fini ꝓpter quem deū ꝯtēnit paratus.
ſ. contra ꝑcepta dei agere vt delectatiōes hmōi aſ
ſequatur. Si vero in vitio gule intelligat inordina
tio ꝯcupiſcentie tm̄ ſm ea q ſunt ad finē vt pote qꝛ
nimis ꝯcupiſcit delectationes ciboꝝ: non tñ ita ꝙ
propter hoc aliqd faceret contra legem dei eſt pec
catum veniale.

¶ Queſtio.vij.

Q Uot ſunt ſpecies gule. R. ſecundum Tho. Thomas.
ibidem arti.iiij. Gregorius.xxx.li.moraliū;
ponit.v.ſpecies q notantur hoc verſu. Prepropere
laute nimis ardēter ſtudioſe. harū eñ diſtictio ſic
accipitur. Quia cum gula ſit inordinata ꝯcupiſcē
tia edendi. Hec iordinatio ꝯtingere pōt vel ꝙtum
ad ipm cibum q ſumit ſic quantū ad ſubſtantiā vl Uerſus.
ſpecie; cibi qrit alias cibos lautos. Quantum ad
qualitatem qrit aliqs cibos nimis accurate ꝓcura
tos qꝺ eſt ſtudioſe. Quantū ad quātitatē excedit i
nimis edendo. Alio modo oſtdit inordinatio ꝯcu-
piſcentie ꝙtum ad ipa; ſumptione; cibi: vel qꝛ ꝑe-
uenit tp̄s debitū comedendi qꝺ eſt ꝑpropere vel qꝛ
non ſeruat modū; debitū; in edendo qꝺ eſt arden
ter. in oibus iſtis quinqꝫ ſunt diuerſa motiua et iō
aſſignātur diuerſe ſpecies ex diuerſis eñ motiuis
aſſignant; in moralibus diuerſe ſpecies. In eo eñ
qui querit lautos cibos excitatur ꝯcupiſcentia ex
ipſa ſpecie cibi. in eo vero q ꝑoccupat deordinatur
ipſa concupiſcentia propter impatientiā more. Et
idem patet in alijs.

¶ Queſtio.viij.

Q Uando in his qnqꝫ conditionibus vel gule
ſpeciebus ſeu cibi ſit peccatū; vel non. et qñ
peccatum mortale vel veniale. R. ſecundū Ulri.
lib.vj.tracta.ij.ti.ix §.in ſpeciebus aūt et ſequenti-
bus. dicendū ꝙ in ſpēb⁹ gule caute ſentire oportet Ulricus.
Nam ꝑma. ſ. ꝑpropere non eſt gula niſi voluptas
cibi hmōi ſit cā. Nā ſi ſit ex aliq neceſſitate infirmi
tatis vl itineris vel alicui⁹ hmōi nullū eſt petm̄. et
etiā qñ voluptas eſt i cā. Adhuc nō eſt petm̄ morta
le niſi ille cibi appetitus ſit a deo etia; imoderat⁹
ꝙ homo ipm ſequeret etiā ſi eſſet contra preceptū
diuinū; vel ſi induceret ad ſoluendū; ieiuniū ſub
precepto ab eccl̄ia inſtitutū;. vel ſi propter hoc fa-
ceret aliquā fraudē ꝑcepto ſicut faciūt illi q mane
incipientes protrahūt menſam vſqꝫ ad veſperātē
pore ieiunij. ¶ Lauta etiā ꝓcuratio ſi ſit ex neceſſi

tate infirmitatis vel priſtine conſuetudinis nõ eſt peccatũ cũ hoc etiã in monaſterio ꝯcedat fieri regula auguſtini alias pctm̃ eſſet ꝓpter exceſſum cupiditatis ſed nõ eſt mortale pctm̃ niſi vel nimis ſit effrenata cupiditas que ſubuertat rõnis iudiciũ vel niſi quis veſcat̃ tempore ieiunij cibis illicitis ſine neceſſitate ⁊ diſpẽſatiõe ſicut q̃ comederet carnes in quadrageſima. ¶ Nimietas aũt cibi ⁊ potus ſumit̃ ſm ꝓportionẽ ſumentis cibũ: q2 qð vni eſſet paruũ hoc alteri eſſet multũ vt dicit philoſophus ẽ meth. vñ tẽperãtia nõ hʒ mediũ rei ſʒ mediũ proportionis. Tunc ergo eſt nimis qñ qs excedit menſurã ſue valitudini ꝓportionatã. ⁊ ſicut predictum eſt ꝙ ebrietas q̃ ꝓcedit ex tali electione q̃ quis delectationẽ potus ꝑponit bono rõnis ⁊ bono diuino eſt pctm̃ mortale. Ita dico idẽ de exceſſu tanto in cibo qð ipe ſimilis eſt ebrietati ⁊ ab apło

Ro. xiij.

vocatur ꝯmeſſatio cũ dicit. Ro. xiij. Non in ꝯmeſſationibus ⁊ ebrietatibus. Ardor aũt nõ ſignificat q̃lʒ auiditatẽ ⁊ delectationẽ in cibo q̃ vel nullũ pctm̃ eſt ſi eſt ex ſola natura vel eſt veniale pctm̃ ſi tali delectationi rõ pluſq̃ oʒ inheret. Sed ſignificat igneã auiditatẽ qua qs oĩbus ꝑponit hmõi delectationẽ vt eſau q̃ ꝓpter vnã eſcã vẽdidit ꝑmogenita. vñ ⁊ a bñdictione reprobat' eſt. heb. xij. ptʒ ergo eſſe mortale pctm̃. Studioſitas aũt q̃ eſt mortale pctm̃ eſt ſtudioſitas diuitis epulonis q̃ epulabatur cotidie ſplendide qñ. ſ. anim' totus iplicat̃ cure circa apparatũ cibor ⁊ potuũ: q2 ſtudium eſt vehemens applicatio aĩ ad aliq̃d vt dicit Tullius in rethorica. Circa hoc vero eſt veniale pctm̃ vł ẽt nullum pctm̃ cũ hoc reqrit ĩfirmitas vel cõſuetudo vel honeſtas alicuius. põt eñi rex in apparatu ciborum ſicut ⁊ in alijs excellere ruſticũ ſine pctõ.

¶ Queſtio. ix.

Quid ſi in modo ſumendi cibum ſit exceſſus nimius. R̃n ſm Ulri. li. vj. tract. iiij. c. xxiiij. §. Modus aũt. dicendũ ꝙ ſicut in modo ſumendi cibum exceſſus eſt in plus q2 tunc ſm Hiero. ſunt exquiſite delitie vel nimis ardens ſumptio, ita ẽt

Gratianus

exceſſus eſt nimi'. Et hec ſunt affectate ſordes. vñ Hiero. in decret. di. xlj. c. j. Nec affectate ſordes nec exq̃ſite delitie laudẽ pariũt. ¶ Addit ibi gratianus ꝙ hoc tã de veſtib' q̃ de cibo intelligendũ eſt. ⁊ hoc probat' ꝑ augu. ¶ Et iõ ꝙ de ſctis q̃buſdã legitur ꝙ pro repreſſione delectatiõis cibi cineres cibo miſcuerunt laudabile eſt q̃tum ad opus operans. i. q̃tum ad deuotionẽ ipſor qui in ſolo deo et non in ſenſibilibus rebus delectari voluerunt ſed op' operatũ ſʒ predictã autoritatẽ. Hiero nõ nõ fuit laudabile. Qui ãt medio mõ ſe hʒ ſcit abũdare ⁊ penuriã pati phili. iiij.

¶ Queſtio. x.

Qualibus cibis liceat hoĩbus vti ſm diuerſos eorum ſtatus ⁊ conditiones. Et q̃ in con

Ulricus.

uiuio ſacerdotali vel clericali ſunt regulariter obſeruanda. R̃n ſecundũ Ulri. ibidẽ. §. Cauſa vero. dicendum ꝙ generaliter in cibis tenet̃ ſe homo cõformare moribus hoĩm cum q̃bus cõuerſat̃. ſicut dicit augu. ⁊ habet̃ in decre. di. xlj. c. Quiſq̃s. Item dicit augu. in ſer. de verbis. dñi ⁊ eſt in decre. di. xlj. Non coguntur diuites pauperum cibis veſci. vtã

Auguſtin'.

tur conſuetudine infirmitatis ſue ſed doleãt aliter ſe ſuſtentari non poſſe ſi conſuetudinẽ mutãt egrotant vtantur ſuperfluis ⁊ precioſis. dent operibus neceſſaria ⁊ vilia. ¶ De hac materia ſicut dicit Ray. e. t. §. vlti. in ſumma. Nota ꝙ I cõuiuio ſacer

Raymũd'.

Pena ſacerdotalis.

dotali vel clericali ſunt iſta ſex regulariter obſeruanda. videlʒ vt vita abſentium non mordeatur: vt preſentes non irrideant̃: vt inanes fabule ſeculariũ negotiorum ibi non recitẽtur: vt verba ſacre lectionis ibi legantur ⁊ audiantur: vt non ſumat̃ cibus niſi ad nature ſuſtentationẽ: vt in principio ⁊ in fine ſemꝑ ſeruitiũ. i. laudes ⁊ gratias deo referãt. di. xliiij. Conuiuia. pro reuerentia. nõ liceat de ꝯſe. di. j. Solent. ſuper verbo vt vita abſentiũ non mordeatur. Ponit hic glo. ꝟ. ꝙ dicitur augu. ſcripſiſſe in conſpectu menſe ſue. Quiſquis amat dictis ab Detractio.

ſentum rodere vel carpere vitã hanc menſam indignam nouerit eſſe ſibi. Et addit Ray. ſunt etiã cauenda illa. v. ſuperius enumerata. ſ. opipere. laute. ⁊c. vbi etiã nota ꝙ non reprehendit̃ quantitas cibi cum quis multũ ſumit vel rõne cõplexionis vel etatis vel laboris vł regionis dũmõ nõ ſtudio vel auiditate vel ardore ſumat. di. xlj. Qð dñs ait. Et etiã augu. Item non reprehendit̃ precioſitas moderata ciborũ preſertim in diuite qui talibus Auguſtin'.

ſolet vti dum tñ ſumendi qualitas non ſit arguenda. ⁊ conformet ſe q̃lʒ illis inter quos viuit niſi cã euidens ⁊ honeſta ſibi obſtet forte q2 frater predicator eſt vel monachus eſt. ⁊ non audet carnes comedere propter votum. de cõſe. di. v. Carnẽ. extra de ſtatu monachoꝝ. Cũ ad monaſteriũ vel etiã q2 aliq̃ illicite comedũt ⁊ inhoneſte. xlj. di. c. j. q. ⁊. iiij. Additur etiã in Ray. ꝙ non debent clerici miniſtrare in taberna nec comedere ibi nec bibere niſi forte cauſa neceſſitatis. ſ. in peregrinatione. xliiij. Raymũd'.

di. Non opʒ primo. Nulli clerici. Addunt etiam Taberna.

quidã ꝙ clerici non debent habere tabernas. qð ſatis approbo propter vilia ⁊ turpia que ibi exercentur. Super. verſi. Qð clerici nõ debent habere tabernas. Glo. dicit. ſ. in quibus ipſi perſonaliter miniſtrent aut vbi exerceant̃ inhoneſta. Qð eſt cõtra quoſdã etiã epõs qui dum faciũt vendi vina ſua extendi faciunt papiliones. ⁊ alia delicata preparari ad prouocandũ pctõres ⁊ ribaldos ad bibendum. ¶ Sequit̃ I Ray. Itẽ nõ debet clerici vł Raymũd'.

laici celebrare cõuiuiũ ex ſymbolis ſeu ex cõſertis que ſm glo. alio noie vocant̃ cõmiſſalia. xliiij. di. Non oportet. ſcdo. Non liceat niſi forte cauſa procurandi pauperes. xlij. di. Si qs deſpicit. Itẽ non debent etiã agape. ideſt cõuiuia pauperũ fieri in eccleſia niſi cauſa neceſſitatis q2 etiã tunc. ſ. in neceſſitate poſſent ibi fieri alia honeſta cõuiuia. Gl. Agape.

ad opus hoſpitũ tranſeuntiũ. xlij. di. ſcilicet. penulti. ⁊ vlti. Item non debent ſe inuitare ad potus Gloſſa.

equales vt extra de vita ⁊ ho. cleri. a crapula. Nec precari in honore aliquorũ ſanctoꝝ vel aliarũ bibere vel ſe ingurgitare vel publicis cõuiuijs. q̃bus interſint ioculatores intereſſe. de ꝯſe. di. v. Nullus ⁊. c. ſequenti in quo dicit̃ ꝙ clerici ſpectaculis que in nuptijs aut in cenis exhibent̃ intereſſe nõ debẽt ſed ſurgere de conuiuio ꝑ abire anq̃ ingrediãtur themelici. ideſt ioculatores. De tabernis clericoꝝ vide aliqua ſupra. lib. ij. titu. viij. de negotijs. ſe. q. j. circa finem. Itẽ nota plura de ſobrietate que Ulricus.

ponit. Ulri. li. vj. tracta. iiij. c. xxiiij. §. Sub hoc ornatu ⁊ ſequentibus q̃ hic cã breuitatis ponere nolui. ¶ Item multa nobilia habes de hoc in decre. di. xlj. ꝑ totum.

De prudentia ordinãdorũ

Titulus. v. ¶ Queſtio. j.

Oportet ẽt ordinãdũ eẽ prudẽtẽ. Uero ergo cuius modi prudẽtiã habere debeat ordinand'. Et in Raymũd'.

quibus libris vel ſcientijs liceat clericis ſtudere. R̃n. ſm Ray. e. t. in principio debet habere tripli-

xxxvj. di.

cem peritiã. videlicet ſacre ſcripture. xxxvj. diſt. per totum. Item ſeculariũ literarum. xxxvij diſt. legimus. §. ſed ⁊ ecõtra. ⁊. c. ſeq. Itẽ ſeculariũ negotiorũ. xxxix. di. ꝑ totũ. Idem dicit Ulri. lib. vj. tract. iiij. c. xxiiij. §. cũ aũt docere. ⁊ ſequẽtibus. ⁊ ꝓbat h̄ multipſr.

Seculares ſcientie.

¶ Sanctã ãt ſcripturã ⁊ eccſiſticã diſciplinã dꝫ ſcire ad ſubditorũ aĩas informãdas. xxxvj di. c. ij. ⁊. §. ecce. ⁊. c. ſi qs vult. ⁊ ꝓpt̃ hoc ſtatutũ eſt vt i eccſijs metropolitanis teneãt doctores theologie: ⁊ qꝺ clici exeuntes ꝓuinciã ad audiendam theologiã ꝑcipiant integra ſtipendia. Inimo ſi nõ ſufficiũt eis ſua ⁊ illi honeſti ſint ⁊ bñ addiſcant dꝫ eis eccſia neceſſaria miniſtrare. extra de magi. qꝛ nonnullis. ſup ſpecu. ¶ Seculares ſcias debet ſcire ad eruditionẽ vt poſſit diſcernere verũ a falſo ⁊ per eas hr̃e aditũ ad ſcias pietatis. Non aũt ad voluptatẽ ⁊ delectationẽ. xxxvij. di. §. cur ergo. Et ſm hoc ſoluit̃ ꝯtrarietas multorũ capſorũ in eadẽ diſt. Ideo etiã ſtatutũ eſt vt teneant̃ magr̃i liberalium artium. Uide de hac materia ſup̃ lib. j. ti. iij. de magr̃is. q. j. ꝑ totum. hoc tñ qꝺ dictũ eſt de magiſtris liberaliũ artiũ tenendũ: nõ itelligas de oĩbus liberalibus artibus. ſed de triuialibus tñ: ſcꝫ grãmatica: dyaletica: ⁊ rethorica: qꝛ ille ſpãlr erudiunt hoĩes ad ſcias pietatis. Secus in q̃driuialibꝫ. ſ. ariſmetica: geometria. muſica: ⁊ aſtronomia qꝛ ille lꝫ in ſe ꝯtineant veritatẽ: nõ tñ ducũt ad pietatẽ: vt ait Hier̃. di. xxxvij. ſi qs grãmaticã. vt etiã dicit Inno. ꝙ ſcia pietatis eſt: noſſe legere ſcripturas ⁊ itelligere ꝓphias. euãgelio cedere apſos nõ ignorare. Concordat Ulri. ⁊ q̃uis ſcie quadriuiales nõ ſint ita neceſſarie vel vtiles ad pietatẽ ſicut alie: tñ vt dicit Ulri. §. q̃uis autẽ: nõ ſolũ licite ſꝫ etiam meritorie diſcuntur cum quis eas diſcat vt acutius intelligat diuina: qꝛ ꝑ hoc magis ꝑfectus erit hoĩs intellectus. ¶ Unde ⁊ Ray. h̄ ſubiũgit.

Triuialis. quadriuiales. Innocentiꝰ. Raymũdꝰ.

Item autores gentiliũ ⁊ hmõi libelli pñt legi ꝓpt̃ eandem cauſam ꝓpter quã et triuialis ſcia: ⁊ ſi qd boni inueniat̃ in eis illud tanq̃ ꝓpꝛium ſumat lector: ⁊ ad bonos vſus cõuertat. Nõ qꝛ illi ita dixerint: ſꝫ qꝛ in ſe bonum eſt. xxxvij. diſt. turbat. vbi ẽt addit Beda. Turbat acumen legentiũ ⁊ deficere cogit qui eos a legendis ſecularibus libris oĩbus modis exiſtimat ꝓhibendos. Item in. c. ſi qd veri ⁊. c. relatum. in fi. ⁊ in. c. qui de menſa. Sic enim et paulus vtiliter aſſumpſit in epiſtola ad Titum. c. j. Illud epygmenidis Cretenſis male beſtie ventris pigri. ¶ Itẽ. j. cor. xv. Illud therẽcij. Sepe bonos mores corrumpunt colloquia praua. Hiero. etiã vſus eſt verſibus virgilij: vt patet de cõſecra. di. v. Nunq̃ ⁊ autoritate Galieni ⁊ Hypocratis. de cõſecra. diſt. v. Ne tales. Item Aug. verſibus Lucani xxvj. q. v. Nec mirum. circa ꝓncipium. Nota ꝙ in capſo ſupra allegato. ſ. qui de menſa. ¶ Dicit Iſidorus ſi quiſpiam aduerſus mathematicos velit ſcribere imperitus: mateſeos riſui patet et aduerſus philoſophos diſputans ſi ignorat dogmata philoſophorum. Sed leges vel phiſicam clerici audire poſſunt: verũtamen non cauſa cupiditatis vel voluptatis. argu. xxxvij. diſtin. c. j. ⁊. c. legimus. j. ⁊. ij. ⁊. c. ideo. ⁊ hoc niſi ſint monachi vel regulares vel ſacerdotes vel habentes perſonatus: vel plebanatus. tales enim ſi audierunt ipſo iure ſunt excommunicati. Sed de hoc vide plenius infra eo. lib. tit. xxxiij. de ſententia excõmu. q. xxxiiij. In quibus caſibus incidit quis ipſo facto excommunicationem v̾ſi. xiij. eſt ⁊ ſequentibus. ¶ Nota ꝙ in. c. legimus vbi dicit Ambroſius legimꝰ aliqua ne negligantur: legimus ne ignoremus: legimus aliqua non vt teneamus: ſed vt repudiemus.

Beda. j. Co. xv. Gentilium libros. Poete.

Item in. c. Ideo dicit Iſidorus. Ideo prohibet̃ chriſtianis legere figmenta poetarũ: quia per oblectamenta fabularum mentem excitant ad incentiua libidinum. Non eñ ſolum thura offerendo demonibus immolant: ſed etiam illorum dicta libentius capiendo ⁊ vt dicit hic glo. Uiliſ. eſt arg. contra autoriſtas qui legunt vel qui audiunt amatorios libros ouidij. ¶ Debet etiam ordinandus habere peritiam ſecularium negotiorũ quia non ſolum ſpiritualia ſed etiam tẽporalia debet ſubditis ⁊ neceſſitatem patientibus miniſtrare. xxxix. di. per totũ extra de renun. Niſi cũ pridẽ. lxxxvj. di. fratrem. Collige etiam ex predictis ſecundum Ulri. §. Ad hec omnia. ꝙ diſcentes ſcientias ſeculares interdũ reprehendunt̃ a ſanctis: non quia ipſe ſcientie vel vſus earum malus ſit. Cum ſit perfectio intellectus. Sed abuſus vituperat̃ qui multiplex eſt. ſcilicet vel cũ aliquis turpibus ſcriptis amatorijs ⁊ huiuſmodi inficitur vt cum aliqs dicit hoc tanq̃ in eis propter ſe delectatus ⁊ non ordinans eas ad veram ſapientiaam ita etiam ꝙ ex earũ delectatione deſipit ei ſacra ſcriptura intm̃ ꝙ ipſius ſtudiũ negligit deditus ſtudio ſeculariũ ſcientiarum. hic eſt. n. filius prodigus qui relictis paternis dapibusquerit ventrẽ ſuum replere ſiliquis porcorũ vt dicit Rabanus. propter qꝺ ⁊ Hiero. flagellatum ſe dicit. di. xxxvij. legimus. j. vel cũ aliquis non ſolum eas diſcit ſed etiã docet ⁊ per hoc derogat eccleſiaſtice dignitati in ſeipſo. vnde Grego. reprehendit quẽdam epiſcopum qꝺ eſt cõtra epiſcopale officiũ q̃ pro lectione euangelij populo grammaticã exponebat. Cõcordat in his cũ Ulri. Tho. in ſumma. q. clxvij. arti. j.

Gloſſa. Filius prodigus.

¶ Queſtio. ij.

AD pleniorem etiam intellectum premiſſorũ quero generaliter quantã ſcientiã vel etiã experientiam debeat habere quelꝫ perſona eccleſiaſtica ſecundũ ſtatum ⁊ officium ſuum. Rñ. ſm Ulri. ibidem. §. Tertium. Et. §. Notandũ. dicendũ ꝙ prelatus debet habere non ſolum miniſterium ſpiritualiũ. ſed etiã temporaliũ. quia ſicut verbo et exemplo ita etiam tẽporali ſubſidio reficere dꝫ gregem chriſti ad hoc aũt requirit̃ induſtria circa tẽpalia. vnde dicit Grego. xxxix. di. petrus. hoc tempore talis in regiminis arte debet conſtitui qui nõ ſolum de ſalute animarũ verum etiam de extrinſeca vtilitate ⁊ cautela ſciat eſſe ſollicitus ⁊ ideo petrum clericũ electũ pro ſua ſimplicitate repulit vt ibidem dicitur. ¶ Notandũ tamen ꝙ lꝫ propter prefatam ſimplicitatẽ repellatur quis ab obtinendo bñficio non tñ deijcit̃ ab obtento beneficio: ſed datur ei coadiutor vt dicit̃. vij. q. j. c. j. Quia frater. et extra de elec. Cum in cunctis. Secus autẽ eſt in illiteratura quia ſi non habeat ſaltẽ cõpetentem litteraturã ⁊ ſi non eminentẽ poteſt epiſcopus remoueri. vt patet extra de etate ⁊ qualitate ⁊ ordie pref. c. q̃uis multa: ſm illud Oſee. ij. quia tu ſcientiam repuliſti. ⁊c. ⁊ extra de renũciatione niſi. ſufficit tamen habere ſcientiã cõpetentẽ. extra de elec. Cum nobis olim. Concordat his Hoſti. li. j. Rub. xj. De tẽporibꝰ ordi. §. iiij. Et cui ſub. §. Quarta regula. v̾. in ſumma. Satis etiã videt̃ Ray. cõcordare. §. viii. in ſumma. ¶ Scientia aũt competẽs vocatur q̃ neceſſaria eſt ad executionẽ ordinis cuiuſcunq; ſicut ſacerdos inquantũ deputatus eſt ad celebrandum officiũ diuinũ tenetur ſcire tm̃ de grãmatica qꝺ ſciat congrue verba proferre ⁊ accẽtuare ⁊ ꝙ intelligat ſaltẽ litteraliter q̃ legit inquantũ vero eſt miniſter ſacramentorũ tenet̃ ſcire q̃ ſit debita materia ⁊ q̃ ſit debita forma cuiuſlꝫ ſacramẽ

Ulricus. Hoſtienſis. Raymũdꝰ. Scientia.

ti ⁊ modū rite diſpēſandi ipa ſacramēta. Jnquātū
vero eſt doctor tenetur ſcire ſaltē rudimenta fidei
que conſiſtūt in articulis fidei ꝑ dilectionē operā
tia. Jnquantū vero eſt iudex in foro ꝯſcientie ſic te
netur ſcire diſtinguere inter leprā ⁊ nō leprā ⁊ inter
lepram ⁊ leprā ſaltē in his peccatis q̄ oībus nota ſunt
¶ Ex quo patʒ ꝙ q̄ nō ordinatur niſi pro deuotiōe vt
miſſas celebret ſicut religioſus nō tenetur ſcire niſi
Eminens. primū illoꝝ que ꝑdiximus. Et ſimile ꝓiudiciū eſt
de inferioribus ordinibus. ¶ Eminēs aūt ſcientia
eſt que in duplici ſapientia conſiſtit. ſ. hūana ⁊ di
uina. Cum his q̄ dicta ſunt cōcordat Tho. in ſum.
ſup. iiij. ſenten. di. xxiiij ⁊ Pe. ⁊ Alb. dicētes ꝙ q̄lʒ
ordinandus tenetur ſcire q̄ ꝑtinent ad officiū ad qḋ
ordinatur ſicut expoſitū eſt. vñ dicit Tho. ꝙ ad ep̄os
pertinet ſcire etiā ea q̄ difficultatē in lege dei face
re poſſunt ⁊ tāto magis ꝙto in maiori gradu collo
cantur ad ſimplices aūt rectores eccl̄iaꝝ ꝑochia
lium non ꝑtinet de neceſſitate ſcire oēs difficiles
Albertus. queſtiones. ¶ Addit aūt Alb. ꝙ in ꝑplexis q̄ſtioni
bus tenetur ſacerdos ꝑochialis eſſe tā diſcretꝰ vt ta
lia difficilia eſſe ſciat nec ꝓcedendū in eis eſſe ſine
ſuperioꝝ ꝯſilio vel autoritate canonū ⁊ hoc puto
ſufficere. ¶ Dicit etiā Alb. in ſcrip. ſup. iiij. ſentē.
di. xvij. Qḋ ſacerdos nō tenetur ſcire diſcernere niſi
in cōi. ſ. q̄ ſint capitalia. Et q̄ venialia ex genere et
ſciēs hec ſufficiēs reputatur ꝓ ipis hmōi neceſſitate
ad confeſſiones audiendas: ſed hū puto ꝙ hec ne
ſciens peccat mortaliter audiendo ⁊ eū inſtituens
peccat adhuc pluſꝙ ipſe. ⁊ ꝑmittens inſtitutū mi
niſtrare mortaliter peccat ſi ſua intereſt tales pro
hibere. ¶ Dicit etiā Alb. ibidē ꝙ tria ſunt de eſſe
confeſſoris ſine q̄bus ſine pctō non pōt q̄s confeſ
ſor eſſe q̄ ſunt ſcientia diſcernēdi inter peccata vt
predictum eſt. Et cauta inq̄ſitio de peccatis ⁊ di
ſcreta penitentie ſiue ſatiſfactionis iniunctio.

¶ Queſtio. iij.

Raymūdꝰ. SEd nunq̄d laicus qui oīno ignorat litteras re
cipit caracterē ſi ordinatur. Rñ. ſm Ray. §. ij.
Sʒ nunq̄d. dicūt quidā ꝙ nō q꞉ ſubſtātia ſumini ſa
cerdotis ſunt eloquia diuinitꝰ ſibi tradita. xxxviij.
di. omnes alij dicūt qḋ verius credo ꝙ hū recipiet
caracterē. ſi ordinetur q꞉ ex quo baptiſatus eſt ſuſce
ptibilis eſt cuiuſlʒ ſacramēti cū baptiſmus ſit ia
nua omniū ſacramētoꝝ. xxxij. di. §. verū. Circa fi. ⁊
faciat ad hoc. j. q. j. ventū. ꝟ. fi. videtur eſſe contra in
predicto capitulo oēs referendū eſt ad executionē
ordinis q̄ ſine litteris nō pōt fieri. idem oīno dicit
Hoſti. ꝟ. Sed nunq̄d. vide infra. e. li. ti. xxij. de eta
te ordi. q. xl. Sed nunquid. ¶ Queſtio. iiij.

VTrum aliquis teneatur dimittere ſtudiū theo
logie etiā ſi ſit aptus ad docendum alios ad
hoc ꝙ intendat ſaluti aīaꝝ. Rñ. ſecundū Tho. in
Thomas. quadā queſtione de quolʒ. dicendū ꝙ hec duo ad
inuicem operari poſſunt dupliciter. ſ. ſimpliciter
et in aliquo caſu. eſt ergo cōſiderandū ꝙ in quolʒ
artificio ſimpl'r melior eſt q̄ diſpoſuit de artificio
et dicitur architector ꝙ aliq̄s manualis qui opere
exequitur ſm ꝙ ei ab alio diſponitur. vñ in edificijs cō
ſtruendis maiori mercede cōducitur qui de edificio
diſponit lʒ nihil manibus operetur ꝙ manuales ar
tifices qui dolant ligna ⁊ incidunt lapides in edifi
cio aūt ſpirituali ſunt quaſi manuales operarij q̄
particulariter inſiſtunt cure aīaꝝ puta ſacramēta
miniſtrando vel aliq̄d hmōi particulariter agen
do ſed quaſi principales artifices ſunt ep̄i qui im
Theologi. perāt ⁊ diſponūt qualiter ꝑdicti ſuū officiū exeq̄
debeant propter qḋ ⁊ ep̄i. i. ſuperintēdētes dicunt
⁊ ſimiliter theologie doctores ſunt quaſi principa
les artifices q̄ inq̄rūt ⁊ docent qualiter alij debeāt
ſalutem aīaꝝ ꝓcurare: ſimpl'r igitur melius eſt do
cere ſacrā ſcriptura ⁊ magis meritoriū ſi bona in
tentione agatur ꝙ impendere ꝑticularē curā ſaluti
huius ⁊ illius. vñ apl's de ſe dicit. j. cor. j. Non eñ
miſit me xp̄s baptiſare ſed euāgelizare. ꝙuis ba j. Cor. j.
ptiſare ſit opus maxime cōferens ſaluti aīaꝝ. Et
in epiſtola. ij. thymo. ij. dicit apoſtolus hec commen
da fidelibus hoībus q̄ ydonei erūt ⁊ alios docere
Jpſa eñ ratio demonſtrat ꝙ melius eſt erudire d̄
pertinentibus ad ſalutē eos q̄ in ſe ⁊ in alijs ꝓfice
re poſſunt ꝙ ſimplices q̄ in ſe tm̄ proficere poſſunt ij. Thi. ij.
Jn aliquo tñ caſu neceſſitate imminente. debēt etiā
epiſcopi ⁊ doctores nulli nullo proprio officio par
ticulariter intendere ſaluti animarum.

¶ Queſtio. v.

VTrum licitum ſit ꝙ aliquis per ſe petat licē
tiam docendi in theologia. Rñ ſecundū
Tho. in quadā queſtione de quolʒ dicendū ꝙ ſic.
Nullam eñ petit excellentiā poteſtatis qḋ quidē Thomas.
turpe eſſet. Sed talis petit ſola opportunitatē cō
icandi id qḋ hʒ. vñ petere hmōi licentiā ꝙtū in ſe
eſt ad nullā videtur turpitudinē ꝑtinere: q꞉ cōicare
alijs ſcientiā qua q̄s hʒ laudabile eſt ⁊ ad caritatē
pertinēs. ꝑm illud ſap. vij. quā ſine fictione didici
et ſine inuidia cōico. ⁊. j. Pe. iiij. Vnuſq̄ſq; ſicut ac
cepit gratiā in alterutrū illā adminiſtrantes. pōt tñ j. petri. iiij.
turpitudine continere rōne ꝑſumptionis q̄ eſſet ſi
ille q̄ nō nō eſt ydoneus ad docendū peteret docen
di officium.

De pudicitia ordinandorū

Titulus Sextus.

PUdicus debet eſſe ordinandus vt
moribus ⁊ verbis pudorē indeſinē
ter oſtendat. vn can. j. gene ſponſe
i. ꝑdicatoris turturi ꝯparant ang.
ſ. caſte. Nā ſm Hiero. verecundia
ingenuos ꝓdit natales. lxxxvj.
di. Non ſatis. ꝟ. Conſiderāda eſt.
ibi tñ. c. j. Jntitulatur ambro.

¶ Queſtio. j.

CJrca hanc materiā quero in quibus vel circa
que ꝯſiſtat pudicitia ⁊ in quo differat a caſti
tate. Rñ. ſm Tho. in ſum. queſti. cli. art. iiij. dicen Thomas.
dum ꝙ nomē pudicitie a pudore ſumitur. in quo ve
recūdia ſignatur. ⁊ iō opʒ ꝙ pudicitia ꝓprie ſit circa
illa de q̄bus hoīes magis verecūdantur maxie āt ve
recundantur hoīes de actibus venereis vt dicit aug.
xiiij. li. de ci. dei. vſi nec actus ꝯiugalis verecundia
caret. Et hoc iō q꞉ motꝰ illoꝝ mēbroꝝ ſuperioꝛ rōnis
nō ſubditur. verecūdatur aūt hō nō ſolū de illa mixtio Pudicitia.
ne venerea ſʒ etiā de q̄buſcūq; ſignis eius vt dicit
philoſophus in ſcdo rethorice. ⁊ iō pudicitia atten
ditur ꝓprie circa venerea ⁊ ꝑcipue circa ſigna ve
nereoꝝ ſicut ſunt aſpectꝰ ipudici oſcula ⁊ tactꝰ. Et
q꞉ hec magis ſolēt deꝑhendi iō pudicitia magis ſi
gna reſpicit hmōi exteriora. caſtitas aūt magis re
ſpicit ipaʒ venereā ꝯmixtionē. Jnterdū tñ vnū pro
alio ponitur. Satis cōcordat his viri. li. vj. tract. iiij.
ca. xxiiij. §. Jnnocentie.

De ornatu ordinandorum

Titulus. vij.

SEquitur in regula apl'ica Ornatū. Circa
hoc quero. ¶ Queſtio.

QUibus ornamētis ornatus eſſe de
beat clericꝰ. Rñ. ſm Ray. e. t. Dʒ
ordinandus eſſe ornatus duplici ornamēto. ſ. inte Raymūdꝰ.
riori ⁊ ⁊ exteriori interius ornamentū conſiſtit in
virtutibus q̄bus debēt eſſe ornati clerici ⁊ ꝑcipue
ſacerdotes

ſacerdotes ⁊ prelati ne alias male ſedentes in ca-
thedra iniuriam faciant cathedre.xl.di.multi.
¶ Exterius ornamentum conſiſtit in quattuor in
inceſſu habitu cibo ⁊ potu. In inceſſu vt non currāt
ſed raro ⁊ moderato ⁊ equali greſſu incedat vt ma
turitate ⁊ equalitate itineris maturitatem ⁊ eq̄li
tatē indicēt inētis Aug. In cōpoſitio corporis me-
qualitatem indicat mentis.xlj.di.§.vlt.in habitu
vt non deferant veſtes inciſas.i.ligulatas, ad mo
dum ioculatorū nec varij coloris. Nec rubeas: nec
virides Item nec nimis longas: nec nimis breues
Item nec de ſerico: nec de lana nimis p̄cioſa: nec
nimis vili vt ait hiero. Nec affectate ſordes: Nec
inquiſite delitie laudem pariunt.xlj.di.§.j item in
habitu poteſt comprehendi etiā tonſura.q2 comā
⁊ barbā debet deponere.extra de vi.⁊ ho.cle.ſi q̄s
clericus.xij.q.j.duo ⁊ breuiter oculos linguā ⁊ oīa
membra debet ſub freno caſtitatis ⁊ modeſtie co-
hercere.vj.q.j.ex merito.in quo decreto etiaʒ dici
tur ne quid in cuiuſquā domo agatur alia domus
vnquam per eos nouerit ⁊ loquit̄ de clericis. Itē
de hoc.xxxij.q.v.nec ſolo. ¶ Plura bona ⁊ ſatis
complete de hac materia legere potes extra de vi.
⁊ hone.cleri.in.c.clerici. ¶ Quando clericus coro
nam poſſit dimittere vel non vide li.j.c.vij.de apo
ſtatis.q.vij.quid ſi aliquis.de ornatu in cibo ⁊ po-
tu vide ſupra in titu.de ſobrietate ordinandorum.
Item in habitu debent clerici ſe conformare illis
inter quos viuunt quātum poſſunt.ſeruando tā ī
omnibus honeſtatem.ar.di.iiij.erit.di.xxx.ſi quis
virorum.

¶ Queſtio.ij.

Kay. Circa hanc materiam quero.vtrum liceat ali
quando clericis vel etiā monachis habitum
transformare. R̄ñ. ſm Ray.ex cauſa peregrinatio
nis vel ſimili honeſta.licet clerico habitū trāſfor-
mare ⁊ accipere habitum clericalem vel peniten-
tialē vel ſimilē.xxj.q.iiij.Epi.extra de vi.⁊ ho.cler.
de monachis aūt dicit Hoſt.li.iij.Ru.xxxv.de ſta-
Hoſtienſis. tu monachorū.§.q.verū populū v.In omni autē
caſu.q̄ȯ monachus in omni caſu habitū debet de-
ferre.Etiā ſi epūs factus ſit vt extra de vi.⁊ ho.cle.
c.clerici ad fi.niſi forte ſcandalum generaret vel lo
ca minꝰ tuta trāſeat.tunc ſuperius pōt mutare ha
bitū ⁊ ſe alijs conformare.ſʒ tā ipm circa carnem
nō derelinquat.Nā ſub ſuperiori ipm tenet̄ deferre
in quantum cōmode fieri poteſt ⁊ ſic intelige ex-
tra de vi.⁊ ho.cle.c.clerici v.⁊ tabernas.⁊.c.deus.
dicit etiā glo.vult.hic in fine.t.q monachis ⁊ re-
gularibus in ſcolis exiſtentibus non licet habi-
tū deponere nec abbas in hoc pōt cum eis diſpen-
ſare imo tales hodie ipſo facto ſunt excōicati per
cōſtit.Innocētij quarti extra ne cleri.vel mo.ḡuis.

¶ Queſtio.iij.

Item q̄ro quare clerici vel monachi radūt̄ in mo
dū corone ſupra in capite ⁊ inſup capilli pre-
Thomas. ciduntur inferius.ſed conuerſis.ſ.laycis capilli tan-
tū inferius preciduntur. R̄ñ ſm Tho.in ſcrip.ſup
iiij.ſen.di.xxiiij dō q eis q̄ ad dīna miſteria appli
cāt̄ cōpetit raſura ⁊ tōſura in modū corone ⁊ hoc
rōne figure q2 corona eſt ſignū regni ⁊ rōne perfe-
ctionis q2 eſt circularis illi aūt q̄ diuinis miniſte-
rijs applicant̄ adipiſcentur regiā dignitatē ⁊ pfe-
cti in virtute eſſe debent.Cōpetit etiā eis rōne ſub
Tonſura. tractionis capillorū ⁊ ex pte ſuperiori per raſuraʒ
Corona. ne mens eorū tp̄alibꝰ occupationibꝰ a contēplatio
ne diuinorū retardet̄ ⁊ ex inferiori pte p tonſurā ne
eorū ſenſus tp̄alibꝰ obuoluāt̄ vñ etiā ꝯuerſi tōdēt̄
pp renunciationē tp̄aliū ſed nō radūt̄ q2 nō occu-
pantur diuinis miniſterijs in quibus diuina opor

teat eos mente contemplari

De hoſpitalitate ordinandorum. Titu.vij.

Circa hoſpitalitatē.q̄ro. Quare
ordinādus ſpecialr̄ debeat eē hoſ
pitalis. R̄ñ.ſm Ray.ordināduꝰ de Raymun.
bet eſſe hoſpitalis q2 vt ait hiero.
domꝰ clericorū oībꝰ debent eſſe cō
munes.xvj.q.j.qm̄.Itē q2 hoſpita
litatis hortator eſſe non poterit q̄ Hierony.
domū propriam hoſpitibus clauſerit.xlij.di.§.j.
item q2 pietas hoſpitalitatis remunerat̄ tempo-
raliter ⁊ eternaliter apo.j.thi.iiij.exerce teipm ad
pietatem.Nā corporalis quidē exercitatio ad mo
dicū eſt vtilis.pietas autē vtilis eſt ad oīa; habēs
promiſſionem vite que nūc eſt pariter ⁊ eterne Itē
q2 abrahā ⁊ loth erant hoſpitales angelos recipe-
re meruerunt ¶ Queſtio.ij.

Et quia hic ꝯſueuerūt notari ea q̄ ad elemo-
ſinam pertinēt ante alia quero de elemoſina
rum diſtinctione ⁊ diuerſitate. R̄ñ.ſm Tho in ſū. Tho.
q.xxxij.art.ij.dō q quedam elemoſine ſunt corpo-
rales.ſ.ſeptem opera miſericordie.videlʒ paſcere Septē ope
eſurientē: potare ſitiētē: veſtire nudum: recollige ra miſericor
re hoſpitem: viſitare infirmū. Redimere captiuū die
⁊ ſepelire mortuum. Vñ verſus Viſito poto cibo
redimo: tego: colligo: condo. ¶ Sunt ⁊ alie ſeptē
elemoſine ſpirituales.ſ.docere ignorātem. conſu-
lere dubitanti.conſolari triſtem. corrigere peccan
tem remittere offendenti. portare onerosos ⁊ gra
ues ⁊ pro omnibus orare. Unde verſus. Cōſule ca
ſtiga: ſolare: remitte: fer: ora: Ita tā q̄ȯ ſub eodē in
telligatur conſilium ⁊ doctrina.

¶ Queſtio.iij.

Utrū elemoſine ſpirituales potiores ſint quā
corporales. R̄ñ ſm Tho.ibidē art.iij.dicedū Tho
q elemoſine ſpūales ſimpliciter ⁊ abſolute ſunt
meliores q̄ corporales Primo q2 id q̄ȯ exhibet̄ no
bilius eſt.ſ.donum ſpirituale q2 preeminet corpo
rali ſm illud Prouerb.iiij. Donū bonū tribuā vo Prouer.iiij
bis legē meā ne derelīqtis. Sc̄do rōne eius cui ſub
uenitur q2 ſp̄s nobilior eſt corpore q2 ſicut dicit au.
Maiꝰ eſt dānū in amiſſione vnius anime quā mil
le corporum.xxiiij.q.iij.ſi heres. Tertio quantum
ad ipſos actus quibus ſubuenitur proximo q2 ſpi
rituales actus ſunt nobiliores corporalibus. Con
cordat his etiam Ray.c.ti.§.iij.ſit etiam. Tamen
cōparando has elemoſinas ſm aliquē particula-
rem caſum poteſt cōtingere q corporalis elemoſi
na preferatur ſpiritua i.puta magis eſſe paſcendū
fame morientē quā docendum.ſicut ⁊ indigenti ſʒ
philoſophum melius eſt ditari q̄ philoſophari
quamuis hoc ſit ſimpliciter melius.

¶ Queſtio.iiij.

Utrū dare elemoſinā ſit in precepto. R̄ñ ſm
Tho.ibidē art.v.dō q ſic obmittens.n.hoc
eternaliter puniet̄ vt pʒ Mat.xxv.eſuriui.n.⁊ non
dediſti mihi manducare ⁊c. Ratio aūt hmōi eſt cū Tho.
proximi dilectio ſit in precepto neceſſe eſt oīa illa
cadere ſub precepto ſine quibus dilectio ꝓximi nō
conſeruat̄: ad dilectionem aūt proximi pertinet vt
ei nō ſolum velimus bonū: ſed etiā operemur ſm
illud.j.Jo.iij. Nō diligamꝰ verbo nec lingua ſʒ ope
re ⁊ veritate ad hoc aūt q̄ȯ velimꝰ ⁊ operemur bo
nū alicui reqrit̄ q eiꝰ neceſſitati ſubueniamꝰ vñ.j.
io.iij.q̄ viderit fratrē ſuū neceſſitatē habere ⁊ clau
ſerit viſcera ſua ab eo quomodo caritas dei ma-
net in illo: ⁊ ideo elemoſinarum largitio eſt in
precepto. ¶ Sed quia precepta dantur de actibus

vitutū neceſſe eſt qꝺ hoc modo donū elemoſine ca
dat ſub precepto ſm qꝺ actus eſt de neceſſitate vir
tutis.ſ.ſm qꝺ recta rō requirit.ſm quā eſt aliquid
conſiderandū ex parte dātis ꝛ aliqd ex parte eius
cui eſt elemoſina danda. ¶ Ex parte quidē dātis
conſiderandū eſt vt id qꝺ eſt in elemoſinas erogā-
dum ſit ei ſuperfluum non ſolum reſpectu ſui ipi
us qꝺ eſt ſupra illud qꝺ eſt neceſſarium nature ſiue
vite ꝓprie ſed etiam reſpectu aliorum quoꝝ cura
ſibi incumbit. quia prius oportet ꝙ vnuſqſqꝫ ſibi
prouideat. ꝛ his quorum cura ei incumbit ꝛ poſtea
de reſiduo aliorum neceſſitatibus ſubueniat rōne
quorum dicitur neceſſarium perſone. ſcdm quod
perſona dignitatē importat: ſicut ꝛ natura. primo
accipit ſibi ad ſuſtentationē ꝓprij corporis qꝺ eſt
neceſſarium miniſterio virtutis nutritiue. ſuper-
fluum aūt erogat ad gñationē alterius ꝑ virtutē
gñatiuam. Ex pte aūt recipientis requirit ꝙ neceſ-
ſitatem habeat alioqn non eēt cō quare ei elemo-
ſyna daret. Sed cū non poſſit ab aliquo vno oīb⁹
neceſſitatē hñtibus ſubueniri non oīs neceſſitas
obligat ad ꝓceptū: ſed illa ſola cum, is qui neceſſi-
tatem patit ſuſtentari nō pōt. In illo eñ caſu locū
habet qꝺ Ambro. dicit. paſce fame morientē. ſi nō
pauiſti occidiſti. ſic igit dare elemoſynā ꝺ ſupfluo
eſt in precepto. Et ſimiliter dare elemoſynam ei q
eſt in extrema neceſſitate. alias autē elemoſynas
dare eſt in conſilio: ſicut ꝛ de quolibet meliori bo-
Superflua. no dantur conſilia. ¶ Et dico ꝙ ſuperflua de ne-
ceſſitate precepti ſunt erogāda: quia lꝫ iſtius ſint
quantū ad ꝓprietatem: tamen etiam aliorum ſunt
illa bona quo ad vſum.ſ. qui ex eis ſuſtentari pñt.
Unde Baſilius ſi fateris ea tibi diuinitus prouc-
niſſe.ſ. temporalia bona an iniuſtus eſt deus ineq
liter nobis res diſtribuens. Cur tu abundas ille
ꝟo mendicat: niſi vt tu bone diſpenſationis meri-
ta conſequaris. Ille ꝟo patientie brauijs decoret.
eſt famelici panis quē tu tenes: nudi tunica quā
in conclaui conſeruas diſcalciati calceus q penes
te marceſcit indigentis argentū quod pollides in
hi ma ā quocirca tot iniurias quot dare valeres ꝛ
hoc idem dicit Ambro. In decre. di. xlvij. c. ſicut hi
Ambro. Et qꝺ predictum eſt de neceſſario nature ita ꝛ ꝑ-
ſone hoc iudicandū eſt ſm quot probabiliter eſti-
mari poteſt: nec oportet ꝙ conſideret ad oēs ca-
ſus qui poſſent cōtingere in futurum. hoc eñ eſſet
de craſtino cogitare: qꝺ dñs prohibet. Matt. vj. ſꝫ
debet iudicari ſuperfluum ꝛ neceſſarium ſm ea q
probabiliter ꝓt vt in pluribus occurrunt. Concor-
Thomas. dat his Tho. in ſcrip. ſuper. iiij. diſt. xv. ꝛ addit qꝺ
tunc intelligendus eſt caſus extreme neceſſitatis
quando apparent ſigna probabilia extreme neceſ
ſitatis. future niſi ei ſubueniatur: vt cum aliquis
videt alios impotentes vel pigros ad ſubuenien-
dum ꝛ pauperem indigentem cibo ꝛ potu ꝛ alijs
vite neceſſarijs nec ſibi poſſe ſatiſfacere. Non eñ
expectanda eſt vltima neceſſitas: qꝛ tunc forte non
poſſet iuuari nam iam fame vel ſiti ꝯſumpta. Di-
Chriſo. cit eñ Criſoſtomus ſup Hiero. Non oportet pau
perem vlulantem deceptorem vocare quid dicis
o homo propter vnum panem deceptionem quis
complicat vtiqꝫ dicis. Quo circa miſericordiā cō-
ſequatur ex hac maxima neceſſitate eripiat.

¶ Queſtio. v.

Thomas. Utrum de neceſſario nature ꝛ ꝑſone debeat
elemoſyna dari. Rñ. ſm Tho. in ſum. art. vj.
dicendum qꝺ neceſſarium dicitur dupliciter vno
modo ſine quo aliqd eſſe non pōt ꝛ de tali neceſſa
rio elemoſyna dari non debet: puta ſi aliquis i ar-
ticulo neceſſitatis ꝯſtitutus haberet ſolum vnde
poſſet ſuſtentari ꝛ filij ſui ꝛ alij ad eum ꝑtinentes.
¶ De hoc enim elemoſynam dare eſſet ſibi ꝛ ſuis
vitam ſubtrahere. Sꝫ hoc dico ſi forte talis caſus
imminerent vbi ſubtrahendo ſibi daret alicui ma-
gne perſone per quā eccleſia vel res publica ſuſtē-
taret pro talis perſone liberatiōe ſeipſum ꝛ ſuos
laudabiliter periculo mortis exponeret cū bonū
cōmune ſit proprio preferendum. ¶ Alio modo di
citur aliquid eſſe neceſſarium ſine quo non poteſt
conuenienter vita tranſigi ſm ſtatum vel cōditio-
nes perſone proprie ꝛ aliarum perſonaꝝ quarum
cura ei incumbit huiuſmodi neceſſarij terminus nō
eſt in diuiſibili conſtitutus: ſed multis additis nō
pōt diiudicari eſſe vltra tale neceſſarium. Et mul
tis ſubtractis adhuc remanet vnde poſſit tranſire
ſui proprium ſtatum. De hoc ergo elemoſynā da-
re eſt bonum: ꝛ non cadit ſub precepto ſed ſub con
ſilio. Inordinatum eſſet autē ſi aliquis tm̄ ſibi de
bonis proprijs ſubtraheret ꝛ vt alijs largiret ꝙ de
reſiduo non poſſet vitam tranſigere conuenienter
ſecundum ſtatum proprium ꝛ negotia occurentia
Illum enim inconuenienter minuere non decet.
¶ Sed ab hoc tria ſunt excipienda. quorum ꝑmū
eſt quando aliquis ſtatum mutat. puta per religi-
onis ingreſſum: tunc enim omnia ſua largiēs pro
pter Chriſtum opus perfectionis facit ſe in alio
ſtatu ponendo. ¶ Secundo qñ ea que ſibi ſubtra-
hit ꝛ ſi ſint neceſſaria ad conuenientiam vite. ta-
men de facili reſarciri poſſunt vt non ſequatur ma
ximū inconueniens. ¶ Tertio quando occurreret
extrema neceſſitas. In hiſcenim caſibus laudabili
ter aliquis pretermitteret ꝙ ad decentiam ſui ſta
tus pertinere videretur vt maiori neceſſitati ſubue
niret. Concordat etiam in his Thomas ꝛ Petr⁹ Thomas.
in ſcrip.

Utrum de illicite acqſitis poteſt fieri elemo-
ſina tam monachus, vxor filiuſfamilias aut
ſeruus poſſint facere elemoſinam ꝛ de acquiſitis
in ludo alee. De his quere ſupra lib. ij. titu. viij. de
negotijs ſecularibus. q. xxj. verū de illicite ꝛ ſequē
tibus.

¶ Queſtio. vj.

Qualibus danda ſit elemoſina ꝛ quibus poti⁹
danda. Reſpondeo ſecundum Raymundū
eodem titu. qui dicit ſic ꝙ circa hoſpitalitatē mo Raymūd⁹.
dus ꝛ diſcretio habenda eſt. Eorum namqꝫ qui pe
tunt elemoſinā alij petūt quaſi ex debito vt preto-
res ꝛ prelati. Alij ſimpliciter pro corporis ſuſtenta
tione In primo caſu diſtingue quia aut ſunt noti:
aut non. ſi ſunt noti ꝛ cōſtat eos inutiles vel inſtitu-
tos ad predicādū vel ad prelaturā recipiendi ſunt
Si vero ſunt incogniti vel dubitatur an tale officiū
ſit eis cōceſſum primo debēt examinari. an ita ſit qꝛ
circa maiora periculū vertit. Nō eñ tm̄ teporalia
eis das ſꝫ accipis ab eis ſpiritualia in quib⁹ vertit
magnū periculū. xlij. di. qeſcamus. ¶ In ſcdo caſu
ſ. cū petunt pro ſuſtētatione corporis ſimiliter ſub Elemoſine.
diſtingue qꝛ aut potes abundare omnibus aut nō
¶ In primo caſu debes indiſtincte dare omnibus
indigentibus: inuitant nos ad hoc exempla Loth
et Abrahe qui quoniam omnes indifferenter
recipiebant inter alios etiam angelos recipere
meruerūt. Si enim non omnes recepiſſent forſan
ꝛ angelos inter alios repuliſſent. In hoc enim ca
ſu ait Jo. Criſo. Quieſcamus ab hac ſurda ac dya- Chriſoſto.
bolica ꝛ peremptoria curioſitate. ſ. diſcernendi in-
ter pauperem ꝛ pauperem. Non enim ex vita eo-
rum quos recipit mercedem tibi tributurus eſt
deus: ſed ex voluntate ꝛ honorificentia multa ex

miſericordia

miſericordia ⁊ bonitate.xlij.di.qeſcam⁹ in pri.⁊ fi.
Grego. Item Grego.xj.q.iij.Quõ in fi.vbi habes ꝙ etiã ex
cõicato danda eſt elemoſina ⁊ hoc intellige tã de
excommunicato ꝙ de quolibet manifeſte peccan
te niſi ex ſecuritate ſibi negligerent iuſtitiã. Nam
in tali caſu dicit Aug.vtilius panis eſurienti tolli
tur:ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat:quã eſuri
enti panis frangatur vt iniuſtitie ſeductus acqeſ
cat.v.q.v.Non omnis.ſed ⁊ de iſtis cum exceptiõe
intelligatvidelicet niſi eſuriant ad mortem.tũc.n.
quantũcunq; negligerent iuſtitiam deberent pa
ſci.lxxxvj.di.paſce.¶ In ſcdo caſu.ſ.cum nõ potes
omnibus ſufficere.¶ Dicit Ambro.ix.eſſe cõſide
Ambro. randa.ſ.fidẽ:cauſam: locum.tempus: modũ:ne
ceſſitudinem: ſiue ſanguinis propinquitatem:eta
tem:debilitatem conditionẽ.ſeu nobilitatẽ. ¶ Fi
dem q2 fidelis preferendus eſt infideli. Tñ q2 illi q̃
tenentur capti ab hoſtibus ſunt alijs preferendi.
Locum vt ſi captus propter debitum aliquis iuſt⁹
excrucietur in carcere aut in penis aut ſupplicijs.
Nam ſi omnibus debetur miſericordia iuſto am
plius. Tẽpus. Nam ſi tempore afflictionis ſue nl
hil a te impetrat:ſi tẽpore ⁊ periculi quo capitur
iniuſte ad mortẽ plus apud te pecunia tua valeat.
quam vita morituri. Non leue eſt peccatum. Mo
dum vt non totum vni nec ſimul effundãtur opes
iiij.regũ.xx. ſed diſcrete diſpenſentur. Niſi forte aliquis ex to
to vellet relinquere ſeculũ ſicut elyſeus.iij. Reg.
xix. De quo ponit Ambro.ibidem exemplũ ꝙ bo
ues ſuos dedit ad eſum pauperũ vt nulla cura tene
retur domeſtica ſed relictis omnibus daret ſe in
propheticam diſciplinam. Neceſſitudinem:vt pro
pinq̃ ſanguinis extraneis preferãtur. Ita tñ q2 cau
ſam preſtet natura nõ gratia .i.non ditentur prop
ter carnalem amorem ſed paſcantur propter car
nis ſuſtẽtationẽ.etatẽ q2 ſenes ſunt iuuenib⁹ pre
ferendi. Debilitatẽ:q2 claudi,ceci.valitudinarij.
⁊ ſimiles debent preferri ſanis. Nobilitatem.i.ve
recundiam q̃ ingenuinos prodit natales qd preſer
tim attẽditur in his q̃ ex diuitijs ſiue ſinc vitio ceci
derunt in egeſtatem: Hec exponuntur plene. lxx
Hoſti. vj.di.non ſatis. Hec etiam nouẽ conſideranda eſ
Ulricus. ſe dicit Ulri.lt.tract.iiij.c.xvij.§.⁊ vt hic ⁊ ſequen
tibus. Item concordat cum predictis a principio
queſtionis. Hoſtien.li.j. Rubrica.xj.de tẽporibus
ordi.§.iiij. Et cui ſub.§. Septima regula. Ad p̃miſ
ſam autem queſtionem.ſ.quibus ſit elemoſina dã
da. Reſpondet Tho.in ſumma vbi.ſ.arti.ix. ſicut
qd ſicut Auguſti.dicit in principio li. de doctrina
chriſtiana illi qui ſunt nobis magis cõiuncti quã
qui in quadam ſorte nobis obueniũt eis magis p
uidere debemus. Eſt tamẽ circa hec diſcretionis
ratio adhibenda ſm differentiam coniunctionis:
⁊ ſanctitatis ⁊ vtilitatis. Nã multo ſanctiori ma
gis indigentiam patienti ⁊ magis vtili ad cõmu
ne bonum eſſet magis elemoſina danda.quã per
ſone propinquiori.maxime ſi non ſit multum con
iuncta cuius cura ſpecialis nobis imminent ⁊ ſi
magnam neceſſitatem non patiatur. ¶ De hac
materia etiam dicit Tho. in ſumma.q. xxxj.arti.
Thomas. iij.ꝙ exhibitio caritatis ⁊ beneficiorum ad magis
propinquos vel attinentes magis eſt extendenda
ſed propinquitas vnius hominis ad alterum põt
attendi ſecundum diuerſa in quibus ſibi adinui
cem homines communicant vt ſanguinei natura
li communicatione. Conciues in ciuili fideles in
ſpirituali ⁊ ſic de alijs ⁊ ſecundum diuerſas opini
ones ſunt diuerſa beneficia diſpenſanda. Nã vni
cuiq; eſt magis exhibẽdum beneficium pertinens
ad illam rem ſecundum quam eſt magis nobis cõ
iunctus ſimpliciter loquendo. Tamen hoc poteſt
variari ſecundum diuerſitatem locorum ⁊ tempo
rum ⁊ negotiorum. Nam in aliquo caſu eſt magis
ſubueniendum extraneo.puta ſi ſit in extrema ne
ceſſitate quam etiam patri non tantam neceſſita
tem patienti. Si autem duorum vnus ſit magis
coniunctus ⁊ alter magis indigens non põt vniuer
ſaliter in regula determinari cui ſit magis ſubueniẽdũ
quia ſunt diuerſi gradus ⁊ indigentie ⁊ propinqui
tatis ſed hoc requirit prudentis iudicium ⁊ idem
eſt in alijs ſimilibus. Concordat his Pet. in ſcri.
ſuper quarto ſententi.di.xxix.vide infra. q. proxi
ma. Item nota ꝙ vt dicitur.lxxxij.diſtin.§.j. Gene
raliter dãda eſt elemoſina pauperib⁹ ⁊ his q̃ ſuis ma
nibus laborare non poſſunt. Nã qui laborare põ
teſt ſi ſe inmiſcet elemoſina imperatoris redigit
in ſeruitutẽ.vt.C.de mendicãtibus validis.l.j.lib.
xj. Idem in gloſſa ibidem Item addit ibi Gloſ.
Ex quadam alia Gloſſa.ſuper Matth. dicens ꝙ
iuſtius fecerit ſi iniuſte petentem correxeris quã ſi
ei dederis.

¶ Queſtio.vij.

Pone ꝙ frater tuus infidelis ⁊ extroneus fide
lis indigeant. Nec potes ſubuenire vtriq;. ſz Ray.
alteri tantũ quem preferes. R. ſi.ſecundum. Ray.
eodẽ.titu.§.ij. Pone. ¶ Opinio celebris eſt prepo
nendum eſſe patrem extraneo in exhibitiõe nutri
menti. Extraneus vero preponẽdus q̃ patri in dile
ctione arg.xix.di.c.j.quia preceptũ eſt dei. Exod.
xx. Honora patrem ⁊ matrem. Hoc intellige ſi eq̃
liter indigẽt. Secus ſi extraneus indigeret ad mor Exodi.xx.
tem ⁊ non pater. Idem Goffredus ⁊ Hoſtienſis q̃
miratur qd hoc etiam in queſtione prima.ꝓ Mi
roi. Concordat etiam Thomas vbi ſupra.proximo
Articu.iij.dicens ꝙ quia nullius benefactionis be
neficium eſt tantum ſicut parentum. Ideo paren
tes in recompenſandis beneficijs ſunt omnibus
alijs preferendi:niſi neceſſitas ex alia parte pre
ponderet vel aliqua alia conditio. Puta commu
nis vtilitas eccleſie vel rei publice. Unde etiam in
extrema neceſſitate magis eſſent filij deſerendi ꝙ
parentes vt dicit Tho.ibidem art.iiij. Concordat
etiam Pe. in ſcrip.vbi prius.

¶ Queſtio. viij.

Utrum hominibus malis ſit elemoſina dan
da. Reſpondeo ſecundum Thomam in ſcri.
ſuper.iiij.ſententiarum diſtinctio. xv. Dicendum
ꝙ ſecundum Auguſtinum. Sic diligendi ſunt ho Auguſti.
mines vt eorum non diligantur errores. Et quia
exhibitio beneficij dilectioni correſpondet ideo
peccatori ad ſuſtẽtationẽ nature debet elemoſina
dari ſi indigeat cum precipiatur nobis beneface
re etiam inimicis. Sed ad fouendum eorum ma
litiam non debemus eis aliquid dare. Unde ſi cõ
ſtaret qd eo quod eis datur in peccatum abuteren
tur non deberent eis dari niſi neceſſitas extrema
expoſceret ſic intelligitur illud eccle. Benefac hu
mili ⁊ nõ des impio vide etiam de hoc ſupra eo .e.
q.vj. Quibus danda ſit.in primo caſu.

¶ Queſtio.ix

Utrum elemoſina ſit abundanter danda. Re
ſpondeo ſecundm Thomam in ſumma q ue
ſtione.xxxij.art.x. Dicendũ ꝙ abũdãtia elemoſine
põt conſiderari ⁊ ex pte dãtis ⁊ ex parte recipiẽtis

Ex parte q̄dē dantis.ſ.cū aliquis dat qđ eſt multū
ſʒ ꝓportionē proprie facultatis ⁊ ſic laudabile eſt
abundanter dare. Thob.iiij.ſi multum tibi fuerit
abundanter tribue ⁊c. Unde ⁊ dominus Luce.xxj.
Luce.xxj. Laudauit viduā que ex eo quod dederat illi oēm
victū quē habuit miſit obſeruatis tñ his q̄ ſupdi-
cta ſunt de elemoſina faciēda: de neceſſarijs ex pte
r̄o eius cui datus eſt abundans elemoſyna dupl'r
vno mō qđ ſuppleat ſufficienē eius indigētiā ⁊ ſic
laudabile eſt abūdanter elemoſynā tribuere: alio
mō vt ſemp abūdet ad ſupfluitatē: ⁊ hoc nō eſt lau
j.chori. xiij. dabile. Sʒ melius eſt pluribꝰ indigentibꝰ elargiri
vñ ⁊ apl's.j.cor.xiij. Si diſtribuero in cibos pau-
perū ⁊c. vbi glo. dicit ꝑ hoc cautela elemoſyne do-
cet vt pluribꝰ ꝓſit. ¶ Itē in hoc ꝯſiderandū eſt qđ
q̄dā egentes magis delicate nutriti ſunt ⁊ delica-
tioribꝰ cibis ac veſtibꝰ idigebāt. ħ tho. ibidē. ar. iij.

¶ Queſtio.x.

Raymūdꝰ. QUe ſint in elemoſyne datione ꝯſideranda.
R̄ñ. ſm Ray.ħ.vlti. itē nota. Tria ſunt ꝯſi-
deranda in elemoſyna.ſ. iuſtū: ordo ⁊ intentio. Iu-
ſtū vt de iuſto fiat nō de illicite acquiſito. De hoc
quere ſup̄ li.ij.ti.viij. de negocijs ſecularibꝰ.q.xxj.
vtrū de illicite ⁊ ſequētibꝰ. Ordo vt pmo ſibi poſt
Matth. vij ea primo Mat.vij. ⁊ Luc.vj. hypocrita' eijce pri-
mū trabē de oculo tuo ⁊ tūc videbis eijcere feſtu-
cam' de oculo fratris tui. Itē Eccle.xxx. Miſere-
re aīe tue placens deo. Intentio recta: vt ꝓpt deū
fiat: non ad vanā gl'iam ne ſicut ait Greg. vñ celū
promereri poterat. Inde laudem tranſitorij ſer-
monis querat.

De doctrina ordinandorū.

Titulus .ix.

SEquitur in regula apl'ica doctorem dʒ
eē ordinandus eſſe doctor: vñ quero.

¶ Queſtio.j.

Raymūdꝰ. IN quo hec doctrina ꝯſiſtat ⁊ de
mō corrigendi ⁊ ꝓdicandi. R̄ñ. ſʒ
Ray.eo.ti.in pn. Doctrina ordinandi dʒ ꝯſiſtere
in duobꝰ videlʒ in diſciplina correctiōis ⁊ ſermōe
predicationis. ¶ In diſciplina vt corrigat: non ex
odio ſʒ ex caritate ⁊ cū diſcreta leuitate. lxxxvj. di.
c.j.ij.⁊.iij. Nā vt ait Aug. ſiue plectendo ſiue igno
Correctio. ſcendo. hoc ſolū bñ agit: vt vita hoim corrigatur.
xxiij.q.v. ꝓdeſt. Si aūt prelatꝰ negligat corrigere
Auguſtinus ſubditos grauiter peccat. ⁊ eſt grauiter puniendꝰ
de culpa eius dicit Augu. Epſ q̄ crīa non corrigit
canis impudicus magis eſt dicendꝰ q̄ epſ. lxxxiij.
di. nemo Item anacletus papa nihil illo paſtore
miſerius quā qui luporū laudibus delectat. ⁊ ifra
perdit.n. memoriā laborū mens terrenis obligata
carceribus ea.di. nihil. Item Inno. ibidē error cui
non reſiſtit approbat ⁊ veritas cum minime deffē
Inno. ſat Opprimit negligere quippe cū poſſis pertur-
bare ꝑuerſos nihil eſt aliud quā fouere. Nec caret
ſcrupulo ſocietatis occulte qui manifeſto facino-
ri deſinit obuiare. pena taliū ē depoſitio. lxxxj. di.
dictum in pn. Item. lxxxiij. di. c.j. ⁊.xj.q.iij. Teugu
aldum Magnitudo etiā tam culpe quā pene. pa-
tenter oſtenditur exēplo hely ſacerdotis. j.reg.ij.
j.regū. iij. ⁊ iiij. ⁊.iiij. ¶ Debet inſuper prelatus cauere ne excedat
modū in corrigendo. ſi tñ contingat eū modū exce
dere dūmodo corrigat ex caritate nō cogitur a ſub
ditis veniam poſtulare niſi velit ex humilitate ne
dum nimium ſeruatur humilitas. regendi frāga-
tur autoritas lxxxvj. di quando. ¶ Sepe enim ex
conuerſatione pari naſcitur contemptus dignita-
tis. ff. de officio preſidis obſeruādum Debet ergo
prelatus augere ſuo ingenio dignitatem ne contē-
tibilis habeatur. ff. de officio proconſulis. l. Nec
quicq̄. ħ. circa. Si aūt ex odio exceſſerit modū de
bet veniam poſtulare. q2 tenetur iniuriarum mat.
v. ſi offers munus tuum ante altare ⁊c. ⁊. ff. ad legē
aquiliam. Quemadmodum. ħ. Municipales. ma
giſtratus parcitur tamē in hoc caſu ꝑlatis facilꝰ
quā priuatis qi in cura rei familiaris: vix pōt cu- Doctrina ꝑdicationis.
tari peccatum. xxv. di. Qualis. ¶ Circa doctrinā
autem ꝑdicationis conſideranda ſunt tria. ſcili-
cet vt primo ſit interius caritas ardens alias ſm
illud Apo. j. cor. xiij. Si linguis hominū loquar ⁊
angelorum caritatem autem non habeam. factus
ſum velut es ſonans. aut cymbalum tinniens. Se Grego.
cundo vt ſit exterius vita lucēs. Gre. cuius vita de ij.thi.iiij.
ſpicitur reſtat vt eius predicatio contemnat. Ta-
lis ⁊ ſi bene predicat aliꝭ ⁊ male viuit deū inſtruit
quomō debeat ipſum condemnare. xl. di. Multi.
Greg. Scire debent prelati q̄ ſi peruerſa nūq̄ per
petrant tot mortibus digni ſunt quot ad ſubditos
perditionis exempla tranſmittūt. xj. q. iij. ꝑcipue.
⁊ optime inuehit ꝯtra iſtos Hiero. xxxv. di. eccle-
ſie principes. vbi dicitur. An non confuſio ⁊ igno-
minia eſt Ieſum crucifixum. pauperem ⁊ eſurientē
farsis ꝑdicare corporibꝰ ⁊ ieiuniorū doctrinā ru-
bentes buccas tumentiaq3 ora proferre. Tertium
eſt actus predicationis in quo quattuor ſunt attē-
denda: tempus: locus: qualitas audientium: mo-
modus ⁊ qualitas dicendorū. Tēpus: q2 debet pre
dicator non ſemper loqui ſed temporibus oportu
nis. Si eni ſemper plueret nunquā terra germina
ret. vñ grego. ſup illud verbum apoſtoli. ij. thi. iiij.
predica verbum inſta oportune. importune; ait di
cturus iportune premiſit oportune quia apud au- Contra predicatores.
ditorum mentes ipſe ſua nimietate ſe deſtruit. Si
habere oportunitatem importunitas neſcit. xliij.
diſtin. ſit rector in fine. ¶ Locus eſt attendendus:
quia debet fieri predicatio in eccleſia vel in alio lo
co publico ⁊ honeſto. Non autem in priuatis do-
mibus. ne naſcatur ex hoc ſuſpitio hereſis. xxx. di.
Si quis extra eccleſiam. Prouerbiorum. xv. in pla
teis aquas tuas diuide. Matthei. x. Quod in au- Prouer. xv.
re auditis. predicate ſuper tecta. Non tamen nego
quin aliqua bona verba poſſint a predicatore di-
ci in alijs locis. in modū ſimplicis exhortationis.
Sed non in modum predicationis. Extra de here
ticis. Cum ex iniuncto circa principium. Item q̄li
tas audientiū ⁊ modus ac qualitas dicendorū eſt
ꝯſiderāda. ſapientibꝰ enim ⁊ doctis alta ⁊ ꝓfunda
poteſt ꝑdicator predicare. Simplicibꝰ vero ⁊ nō ca
pacibus. Pauca plana ⁊ vtilia. j. cor. ij. Sapiētiā
loquimur inter perfectos ⁊. j. chori. iij. Lac vobis
potum dedi non eſcam. Hoc etiam docuit domi- j.Cor. iiij.
nus cum in plano turbis. ⁊ in monte diſcipulis
loquebatur Matthei. v. predicator etiam non de-
bet in ſua predicatione grammaticam aut fabu-
las iouis aut ſilca exponere populo. Hoc enim tā-
quam graue nefandum ⁊ irreligioſum prohibuit
expreſſe Grego. lxxxvj. diſtin. cum multa. Item he
reticis ſecretiora fidei non ſunt pandenda niſi for
te ſigna apparerent expiſſa. quod vellent corrigi. ⁊
tunc cum magna cautela. xliij. diſtin. In manda-
tis. De hoc require ſupra libro. j. titu. v. de hereticis
q. xviij. vtrum heretici. Et plenius infra libro. iij.
titu. xxxiij. de penit. ⁊ remiſ. q. ccvj. vtrum cum in
fidelibus. ¶ Si contra formam iſtam quis predi-
cat videtur facere vel propter loquacitatem incau
tā vel ꝑ adulationē. vt. ſ. eis placeat qđ ſecreta re
uelat. vel ꝑpter oſtētationē ſiue iactantiam vt plꝰ
ſcire videatur. xliij. di. ħ. pariter. Si vero ſecundum
hanc docuerit. ⁊ ſubditi nolunt emendari mun-

de erunt

de erunt corã deo manus eius a ſanguine ſubdito
Actuum.xx. rum.apoſto.actuũ.xx.Mundꝫ ſunt manus mee a ſanguine om vestrũ.Non.n.ſubterfugi.quominꝰ annunciauerim nobis omne ↄſiliuꝫ dei.Et Augu. xlvij.diſt.quãtũlibꝫ vigilet diſciplina domꝰ mee ⁊c. vide ð hoc plenꝰ infra eo.li.ti.xij.qð ordinãdꝰ ſit domui ſue bene prepoſitus .q.j.circa hanc materiam primo quero q̃liter paterfamilias.Item de cõditionibus ꝓlatoꝝ habetur.ſ.in ti.de hereticis. q.vi.℄ Item quẽ modum prelati habere debeant in corrigendo.vide infra.t. proximo.q.vltima cuius modi moderamen.

℄ Queſtio.ij.

Raymũdꝰ. AN quo debeant prelati diſcere.Rñ.ſm Ray ꝭ vlt.in ſum.prelatus ⁊ eps debent addiſcere. ⁊ exẽplum boni aſſumere.non ſolum a maiori vel pari ſed etiaꝫ a paruulo.⁊ minimo erudito.Unde Clemens.xxxvij.di.nullus eps propter opprobriũ ſenectutis.vel nobilitatem generis a paruulis erudiri ⁊ minimis.Si quis forte eſt vtilitatis aut ſalutis inquirere nec ligat. Qui eñ rebelliter viuit ⁊ diſcere atqꝫ agere bona recuſat magis dyaboli mẽbrum ꝙ chriſti eſſe oſtẽdit.⁊ potius infidelis ꝙ fide
Auguſtinus lis eſſe mõſtrat. Itẽ Augu.xxiij.q.iij.ſi.heres.Ego ſenex a iuuene ⁊ eps tot annorũ.a collega. necdum anniculo paratus ſum edoceri.

℄ Queſtio.iij.

QUia.ſ.de correctione prelatoꝝ mentio habita eſt quero etiã generaliter vtrum fraterna
Fr̃na correctio. correctio ſit in precepto.Rñ.ſm Thom.in ſum.q. xxxiij.art.ij.dð ꝙ ſicut dicit augu.i li.de verb. dñi.ſi neglexeris corrigere.peior eo factus es qui peccauit ſed tamẽ qꝛ preceptum affirmatiuum eſt non obligat ad ſemper.ſed ꝓ loco ⁊ tẽpore ſm concurrẽtes debitas circũſtantias.Iſte aũt circũſtantie ↄuenientes accipiuntur reſpectu finis.Finis autẽ fraterne correctionis eſt emẽdatio fratris.Et ideo hoc modo cadit ſub precepto ſm qð eſt neceſſaria ad iſtũ finẽ.non aũt ita.ꝙ a quolꝫ loco vel tẽpore frater delinquens corrigatur.Nec defectꝰ cuiuſlibꝫ circũſtãtie tollit bonũ virtutis ſm philoſophũ.iii.q.ethi. qꝛ ſi parũ diſcedit a medio nõ eſt ↄtra virtutẽ ſed ſi multũ diſceditur corrũpit virtus in actu ſuo ⁊ tũc ſolum eſt obmiſſio precepti q̃ dãpabilis eſt.℄ Obmiſſio.n.correctionis fraterne tripliciter ſit. vno.
Augu quidẽ modo meritorie.Dicit eñ Auguſti.in li.de ci.dei.Si propterea quiſqꝫ obiurgans ⁊ corripiẽs male agentibus parcit.qꝛ opportunius tps inquiritur vel ipſis eiſdem metuit ne deteriores ex hoc efficiantur vel ad bonam vitam ⁊ piã erudiẽdos impediant alios infirmos ⁊ premãt atqꝫ auertãt a fide non videtur eſſe cupiditatis occaſio ſed conſilium caritatꝭ.Alio modo pretermittit fraterna correctio cum peccato mortali.ſ.cum formidatur . vt ibi dicit.Iudicium vulgi ⁊ carnis cruciatio vel ꝑdicio dũ eñ hec ita dñentur i alo ꝙ frne caritati preponantur ⁊ hec videntur contingere qñ aliqs preſumit de aliquo delinquente probabiliter ꝙ poſſet eum a pctõ retrahere ⁊ tñ propter timorẽ vel cupiditatem pretermittit.℄ Tertio modo huiõi obmiſſio eſt peccatũ veniale.ſ.qñ timor ⁊ cupiditas tardiorem faciũt hominẽ ad corrigendum delicta fratris nõ tñ ita qð ſi ei cõſtaret.qð fratrem poſſet a peccato retrahere propter timorẽ vel cupiditatẽ dimitteret quẽ in aio ſuo preponit caritatẽ fraternã.Et hoc modo viri ſancti etiã interdũ hoc negligunt vñ dicit Augu.in li.j.de ci.dei.qð non ſolũ inferiores.verũetiã hi q̃ ſuperiorem gradũ vite tenẽt ab aliorũ reprehenſione ſe abſtinent propter q̃daꝫ cupiditatis vincula nõ ꝓpter officia caritatis.

℄ Queſtio quarta.

QUaliter hoc preceptũ impleri debeat. Rñ. ſm Tho.ibidẽ ar.iiij.dð ꝙ ſicut ille q̃ debet Tho.
pecuniã creditori debet eũ reqrere cum tps fuerit vt ei debitum reddat ita q̃ habet ſpecialiter curaꝫ alicuiꝰ debet eũ q̃rere ad hoc qð eũ corrigat de peccato.℄ Sed illa bñficia q̃ nõ debentur certe perſone ſed cõiter omnibus ꝓximis ſiue ſint tpalia ſiue ſpũalia non oportet nos querere q̃bus impẽdamus.Sed ſufficit qð impendamus eis q̃ nobis occurrũt hoc eñ pro q̃daã ſorte habendum eſt vt dicit Augu.in.j.li.de doctrina chriſtiana ⁊ propter hoc dicit in li.de vb.dñi qð ãmonet nos dñs noſter nõ ſolũ negligere inuicem pctã nr̃a non querendo qd reprehẽdas ſed vidẽdo qd corrigas.Alioquin effi ceremur exploratores vite aliene ↄtra illud qð dicit ꝓuer.xxiiij.Ne q̃ras impietatẽ in domo iuſti ⁊ nõ vaſtes reqẽm eius.vñ pꝫ qð nec religioſos oportet exire clauſtrum ad corrigendum delinquentes

℄ Queſtio.v.

UTrũ hoc preceptũ extẽdat ſe ad omnes vel ad ſolos ꝑlatos.Rñ.ſm Tho.ibideꝫ art.iij . dð ꝙ duplex eſt correctio.Una q̃dem eſt actus carita Thomas.
tis q̃ ſpecialiter tendit ad emendationẽ fratris delinquentis ⁊ ſimplicem ammonitioneꝫ ⁊ talis correctio pertinet ad quẽlibet caritatem habentem ſiue ſit ſubditꝰ ſiue ꝑlatꝰ.eſt aũt alia correctio que eſt actus iuſtitie ꝑ quã intenditur bonuꝫ cõmune: qð nõ ſolũ ꝓcurat ꝑ ãmonitioneꝫ fratris ſed etiaꝫ interdum per punitionem vt alij timentes a pctõ deſiſtãt ⁊ talis correctio pertinet ad ſolos ꝑlatos q̃ nõ ſolum habent amouere ſed etiã corrigere puniendo.℄ Prelatus quoqꝫ tenetur de delicto ſubditi ſi eum nõ correxerit vt pꝫ extra de regularibus.c.vlt.⁊ in glo.Ber.⁊ Hoſti. ibidem.

℄ Queſtio.vj.

UTrum ſubditi teneãt ex hoc precepto prelatos corrigere.Rñ.ſm Tho.ibidem art.iiij.dicendum ꝙ ſic ſcilicet correctione illa que eſt caritatis:⁊ hoc ſi eſt in eo aliqd corrigibile ſꝫ non correctione que eſt actus iuſtitie per cohertionem pene.℄ Debet autem correctioni illi q̃ ſubditi ꝑlatos corrigunt modus congruus adhiberi:vt ſcꝫ. non cũ protervia ⁊ duricia:ſed cum manſuetudine ⁊ reuerẽtia corrigant.vñ dicit apoſtolus.j.thi.iiij.
℄ Seniorem ne increpaueris ſed obſecra vt prẽꝫ j. thim.iiij.
⁊ ideo Dionyſius redarguit demophilum monachum:quia ſacerdotẽ irreuerenter correxerat euꝫ percutiens ⁊ de eccleſia eyciens.℄ Sciendũ tamẽ eſt ꝙ vbi imineret periculum fidei etiam publice eſſent prelati a ſubditis arguendi:vnde paulus q̃ erat ſubditus petro propter imminens periculuꝫ ſcandali circa fidem petrum publice arguit:vt pꝫ Gal.ij.In faciem ei reſtiti.⁊c.

℄ Queſtio.vij.

UTrum peccator poſſit aliquẽ corrigere. Rñ. ſm Tho.ibidem arti.v.dicẽdum ꝙ correctio Thomas.
delinquentis pertinet ad aliquem inquantum in eo viget rectum iudicium rationis.peccatum aũt vt ſupra dictum eſt non tollit totum bonũ nature qn remaneat in peccante aliquid de recto iudicio rationis:⁊ ſm hoc poteſt ſibi competere in ſubditis delictum arguere:ſed tamẽ per peccatum precedens impedimentum quoddam huic correctiõi affertur propter tria.℄ Primo quidem quia ex peccato precedenti indignus redditur vt aliũ corrigat ⁊ precipue ſi maius peccatum cõmiſit nõ eſt dignus vt corrigat alium de minori peccato:vnde ſup illð Matth.vij. Quid vides feſtucã ⁊c.Dicit Iero.de his loquit qui cũ mortali crie detinẽtur

obnoxij minora pctā fratribus nō ꝯcedūt. ¶ Sc̄do
redditur indebita correctio propter ſcādalū qḋ ſe
quit ex correctione. Si peccatū corripientis ſit ma
nifeſtū q: videt ꝙ ille qui corrigit non corrigat ex
caritate ſed magis ad oſtentationem. Unde ſuper
illḋ Mathe. vij. Quomodo dicis fratri tuo ⁊c. Ex
ponit criſoſto. in quo propoſito puta ex caritate vt
ſalues primum tuū nō qi te ipſum ante ſaluares
vis ergo non alios ſaluare ſed per bonā doctrinaꝫ
malos actus zelare ⁊ ſciētie laudē ab hominibus
querere. Tertio mō propter ſuperbiaꝫ corripiētis
Auguſtinus inquātū. ſ. aliquis propria pctā ꝑpendēs ſeipſuꝫ
prio ꝓfert in corde ſuo pctā eius iuſta ſeueritate
diiudicans ac ſi ipſe eſſet iuſt⁹. vn̄ Aug. dicit in lib.
de ſermone dn̄i in mōte. Accuſare vitia officiū eſt
bonū qḋ cū mali faciunt alienas partes agūt. ⁊ iḋ
ſicut Aug. dicit in eodē. Cogitemus cū aliqueꝫ re
prehendere nos neceſſitas coegerit. vtrū tale ſit vi
tiū. qḋ nūꝗ habuim⁹ ⁊ tūc cogitem⁹ nos hoīes eſ
ſe ⁊ habere potuiſſe vel tale qḋ habuim⁹ ⁊ iam nō
habem⁹ ⁊ tūc tāgat memoriā cōis fragilitas vt il
lam correctionē non odium ſed miſericordia pre
cedat. Si aute inuenerimus nos in eodē vitio eſſe
non obiurgemus. ſed congemiſcamus ⁊ ad equa
liter penitendū inuitemus. Ex his patet ꝙ pecca
tor ſi cum humilitate corripiat delinquēteꝫ nō pec
cat nec ſibi nouā ꝯdēnationem acqrit licet per hoc
vel in conſcientia fratris vel ſaltem ſua pro pecca
to preterito condēnabilem ſe eſſe oſtendat. ¶ Sic
Roman. ij. intelligitur illud Ro. ij. in quo alium iudicas teip
ſum condemnas eadem enim agis que iudicas.

¶ Queſtio .viij.

Utrum aliquis debeat ceſſare a correctione
propter timorem ne ille fiat deterior. Rn̄. Sm
Thomas. Tho. ibidē art. vj. dḋ ꝙ correctio ptinēs ad ꝑlatos
que ordinatur ad bonū ꝯmune ⁊ habet vim coerc
tiuā non eſt dimittenda propter turbationē eius
qui corripitur tū q: ⁊ ſi ppria ſpōte emendari non
velit corrigendus eſt per penas vt peccare deſiſtat
Tū q: ⁊ ſi incorrigibilis ſit per hoc prouidetur bo
no cōi dū ſeruatur ordo iuſtitie: ⁊ vnius exemplo
alij deterrerētur vn̄ iudex non ꝑtermittit ferre ſen
tentiam condemnationis in peccātem ꝓpter timo
rem turbationis ip̄i⁹ vel etiā amicorum eius. Alia
vero eſt correctio fraterna cuius finis eſt emenda
tio delinquentis non hn̄s citationē ſed ſimpliceꝫ
ammonitionē. ⁊ ideo vbi ꝓbabilr̄ eſtimat ꝙ pec
cator āmonitionē nō recipiat ſed ad peiora labit ē
a correctiōe deſiſtendū: q: ea q̄ ſunt ad finē debent
regulari ſm qḋ exigit ratio finis.

¶ Queſtio .ix.

De ordine fraterne correctionis. Nota ſm
Tho. ibidē ar. vij. ⁊ arti. viij. ꝙ pctā publica
ſunt publice arguenda ſm illud apl̄i. j. thi. v. Pec
cantē coram oībus argue vt ⁊ ceteri timorē hēant
Hoc eīn vt dicit Augu. intelligit de peccati publi
Auguſtin⁹. cis In talib⁹ eīn nō eſt tm̄ remediū adhibendū ei
q̄ peccauit vt melior fiat ſꝫ etiā alijs i quoꝝ noticiā
deuenit vt nō ſcandalizent. In peccatis vo occulti
locū hꝫ qḋ dn̄s dicit. Si peccauerit in te frater tu⁹
q: eīn te offendit publice corā alijs iam nō ſolum
in te peccat: ſed etiā in alios quos turbat. ¶ Sed
q: etiā in occultis peccatis pōt parari ꝓxīoꝝ offen
ſa. ideo adhuc diſtinguēdū videt. Quedā eīn ſunt
occulta peccata q̄ ſunt in nocumentū ꝓximoꝝ vel
Peccata oc corporale vel ſpūale: puta ſi aliqs occulte tractet.
culta. Quo ciuitas tradat hoſtib⁹: vel ſi hereticus pri
uatim a fide hoīes auertat qui licet occulte peccēt
q: tn̄ nō ſolū in ſe ſed etiā in alios peccant dꝫ ſtati
ad denunciationē ꝓcedere vt hmōi nocumentum
īpediat niſi forte aliqs firmiter eſtimaret ꝙ ſtati
ad āmonitionē ſecretā poſſet hmōi mala īpedire.
Quedā vo ſunt pctā que ſunt ſolū in malum pec
cantis ⁊ cui in que peccatur: vel q: ledit ꝑ eo vel
ſaltem ex ſola noticia. ⁊ tūc ad hoc ſolū tendendū
eſt vt fratri peccanti ſubueniat: ⁊ ſicut medic⁹ cor
poralis ſi pōt ſanitatē ꝯferre ſine alicuius membri
abſciſione. Si aūt non pōt abſcidit membrū min⁹
neceſſariū: vt vita totius ꝯſeruet. Ita etiā qui ſtu
det emendationi fratris dꝫ ſi pōt ſic emēdare frēꝫ
quātū ad ꝯſciām vt fama eius ꝯſeruet: que quideꝫ
eſt vtilis non ſolū quo ad hoīes: ſꝫ etiā ſpūalr̄: quia
pre timore infamie multi a pctō retrahūt: vn̄ qū
ſe infamatos vident irrefrenate peccāt. vn̄ Hiero.
Hierony. dicit. Corripiēdus eſt ſeorſuꝫ frater: ne ſi ſemel pu
dorē aut verecundiā amiſerit ꝑmaneat in peccato
Item ꝯſeruari dꝫ fama fratris peccantis: tū quia
vno infamato alij infamant: ſm illud Aug. ad ple
bem hiponēſem. Cū de aliquibus q̄ ſctm̄ nomē ꝓ
fitent aliqd criminis vel falſi ſonuerit vel veri pa
tuerit inſtant ſatagūt ambiūt vt de oībus hoc cre
datur. tū etiā q: ex pctō vnius publicato: alij ꝓuo
cant ad peccandū. Sed q: ꝯſcia preferēda eſt tame
voluit dn̄s vt ſaltē cū diſpēdio fame fratris ꝯſcie
per publicā denunciationē a peccato liberaretur.
vn̄ pꝫ de neceſſitate precepti eſſe qḋ ſecreta āmoni
tio, pcedat vel ſemel vel pluries fieri ⁊ quādiu ſpes
probabilr̄ habetur de correctione per hoc. ¶ Cuꝫ
autē iam probabiliter cognoſcere poſſumus. qḋ ſe
creta āmonitio non valet procedendum eſt vlteri
us quātumcūꝗ pctm̄ ſit occultum ad teſtiū indu
ctionem. niſi forte probabiliter extimaret qḋ hoc
ad emēdationē fratris non proficeret ſꝫ ex inde de
terior fieret q: ꝓpter hoc eſt totaliter a correctione
ceſſandū. vt. ſ. dictū eſt. Iſti aūt teſtes ꝑnt adduci
propter tria. vno mō ad oſtendēduꝫ qḋ hoc ſit pec
catū de quo aliqs arguit vt dicit hier. Sc̄do ad ꝯui
cendū de actu ſi actus iteretur vt dicit Aug. in ra.
Tertio ad teſtificādū qḋ frater admonēs fecit qḋ
Chriſoſto. in ſe fuit. vt dicit chriſoſto. Tū ſm aug. anteꝗ teſtes
Auguſtinus adducant pri⁹ oſtēdat prelato vt eſt ſingularis ꝑſo
na q̄ iſi pōt magis prodeſſe quā alij ſi premiſſis nō
corrigitur in publico conuincendus eſt. ¶ Et ſi ꝓ
latus preciperet aliquid contra hunc ordinē corre
ctionis non eſſet ei obediendum q: obedire opor
tet magis deo q̄ hominibus. vnde quando prela
tus precipit vt ſibi dicatur qḋ quid ſciuerit ad cor
rigendum. intelligendum eſt illud preceptuꝫ ſane
ſaluo. ſ. ordine correctionis fraterne ſiue ꝑceptum
fiat communiter ad omnes ſiue ad aliquem ſpeci
aliter. Unde ſi prelatus preciperet manifeſtari ali
quid omnino occultum non eſſet ei obediendum
in hoc. et ipſe precipiendo peccaret q: prelatus nō
eſt iudex occultorum ſed ſolus deus vnde non ha
bet poteſtatem ꝑcipiēdi aliquid ſuper occultis:
niſi inquantum per aliquem iudicia manifeſtan
tur puta per infamiam vel aliquas ſuſpitiones in
quib⁹ caſib⁹ poteſt prelat⁹ precipere eodem modo
ſicut ⁊ iudex ſecularis vel eccleſiaſtic⁹ pōt exigere
iuramentū de veritate dicenda. Item nota ꝙ pre
dictam ſolennitatem, ⁊ ordinem non oportet ob
ſeruari niſi in criminibus ⁊ magnis peccatis quia
leuia non derogant fame. Unde ⁊ religioſi condie
in capitulis ſe inuicem proclamant premiſſo ordine
non ſeruato ſi tamē aliqua eſſent talia de quibus
frater infamaretur contra preceptum domini age
ret qui per hunc modum peccatum fratris publi
caret hec omnia dicit tho. in ſum. cū omnib⁹ ꝑdi
ctis de correctiōe fraterna ſatis plene cōcordat pet.
Petrus. in ſcrip ſug. iiij. ſentē. di. xix niſi i hoc qḋ tn̄ q̄rit ꝓd

qḋ peccatum

qđ peccatū teſtes ſint inducendi. Rñdet ꝙ dici po
teſt qđ intelligatur de occulto qđ tñ ex ſui iteratio
Thomas. ne habet diſpoſitionē vt fiat manifeſtū. Tho. autē
dicit ꝙ quātumcūq; occultū ſit ſi non valet ſecreta
āmonitio ⁊ ſperat̃ correctio adhibitis teſtib⁹ tūc
adhibendi. ſūt. eo mō. qđ dictū eſt. in omnib⁹ etiā
ꝑdictis ſatis videt̃ cū Thoma. ꝯcordare Ulri. lib.
Ulricus. vj. tractatu. iij. c. xvij. per totū. ❡ Itē dicit idē Ulr.
§. correctio aūt ⁊ ſequētib⁹. ꝙ correctio fraterna cū
ſit amicabilis āmonitio non debet eſſe cū increpa
tione ſicut correctio ꝓlatorum ꝗbus dicit̃. j. thim.
iiij. argue. obſecra: increpa. Hely. n. punit⁹ eſt. q2 nō
ſatis aſpere increpauit filios ſuos. ſed debꝫ eſſe cū
benignitate ⁊ rōnabili perſuaſione vt ſeruet̃ mo-
deramē ſumptū ex quattuoꝛ. ſ. ex quātitate culpe.
Aliter eñ in leuibus pctis. Alit̃ in grauib⁹ debet
ſe correctoꝛ habere. Itē ex ſpe correctionis q2 forte
opoꝛtunum tꝑs expectat. Itē ex ſtatu ꝑſone ꝗ cor-
rigenda quia prelati ſunt cum reuerentia admo-
Zelus nendi. ⁊ idem dico etiam de alijs nobilibus et ma
gnis ꝑſonis q2 aliter ad impatientiam ꝓuocati in
dociles efficerentur. Itē ex zelo mouente corripiē-
tem ſi enim ille eſt zelus amar⁹ inuidie vel ranco-
ris no debet corripere. q2 alium purgando ſeipm
pollueret. qui. n. ex ſola tali radic: denūciaret ⁊ ac
cuſaret fratrē de peccato habēte infamiā ſibi ꝓiun
ctā peccaret moꝛtaliter exercēdo odium. Nul⁹ eñ
abſolute cupit vel īfert alicui malū niſi quē odit ſi
nis. n. ſemper debet eſſe vt lucremur fratrē. ❡ Itē
dicit. §. cum autem hoc preceptuꝫ. Nō cum hoc pre
ceptū ſit affirmatiuū. Ideo licet obliget ſemꝑ nō
tñ ad ſemꝑ. vñ ſi non ſit neceſſaria correctio hmōi
eo ꝙ ſunt alij ꝗ tenentur magis ad hoc ⁊ meli⁹ ſci
unt ⁊ efficacius poſſunt hoc facere ſaltem publice
Ulricus. in cōi hmōi vitia obiurgādo. ⁊ tūc nō obligat hoc
preceptum. ❡ Item Ulri. §. hoc autē oꝛdine ⁊. §. ſe
quentibus explanat oꝛdinē correctionis hoc mo-
do ⁊ ibidē per multas autoꝛitates hoc ꝓbat ſi pec
catū ſcitur etiā ab alijs vel etiā eſt in via innoteſcē
di alijs debet pretermiſſa ſingulari āmonitiōe ſta
tim denunciari prelato vt vel ſcandalum factū ꝑ
culpā tollatur ꝑ penā vel futuro ſcandalo occurra
tur. ❡ Si vero ſit omnino occultum ⁊ ſperat̃ eius
correctio probabiliter per occultā ammonitioneꝫ
eo ꝙ videtur peccaſſe ex fragilitate vel aliqua occa
ſione ⁊ non ex malicia tunc corripe eum inter te ⁊
ipſum ſolū ſed ſi nō ſperatur eius correctio ⁊ alijs
rōibus expedit publice fratrē argui pōt hoc fieri
āmonitione ſecreta non premiſſa exēplo chriſti ꝗ
dixit de iuda. Qui intīgit manū mecū ⁊c. vtile eñ
hoc fuit ne diſcipli crederēt chriſtū ignoꝛātē a iuda
circūuētū ⁊ hoc ꝑcipue ſi pctm̄ illi⁹ cuius deſpera
tur correctio eſt infectiuū alioꝝ. vt hereſis. vł foꝛni
Inno. catio. tūc. n. nō ſufficit occulte āmonere. ſꝫ dꝫ denū
ciari prelato vt gregi ſuo caueat q2 bonū ꝯmune ꝓ
ferendū eſt fame hmōi ꝑſone vñ dicit Inn. ꝗ miſeri
coꝛdia eſt parcere vni ⁊ m̄tos ī diſcrimē adducere
Similiter pōt hoc fieri ſi illđ pctm̄ ſit alij vel alijs
nociuū in tēpoꝛalib⁹ vt in furto vel ſimilib⁹. ❡ Itē
licet primū iſtud. ſ. amonitio locū habeat ēt in pre
lato nō habēte ſuperioꝛē tñ ſequētia non habēt ibi
locū q2 ſuperioꝛē nō habet cui ipſe denūciet̃. vel co
rā quo ꝯuincat̃. ⁊ ideo ſi ꝑ āmonitionē nō corrigi
tur nō reſtat niſi oꝛare pro eo vt vel emēdet̃ vł ſub-
trahat̃ ð medio ne eccleſiā ſuo exēplo ꝑdat. ❡ Se
quit̃ ſi te audierit humiliter etiā cognoſcēdo cłpā
⁊ ſigna pnīe preferēdo ⁊ pollicēdo emēdā lucratus
eris fratrē tuū ⁊ tunc nō debet vltra procedi vt ſal
ua ſit tā fama ꝙ̃ ꝯſcientia fratris. ❡ Si te non au
dierit qđ cognoſcitur ex hoc. ꝙ ammonitionē im-
patiēter ⁊ ꝯtētibiliter accipit vel q2 ſigna ꝯtritio
nis nō apparēt in eo ſed poti⁹ culpā excuſat vł mē
daciter negat vł ꝓcaciter defendit vel q2 occaſiōes
eiuſdē vel ꝯſilium pctōꝝ non cauet vł q2 poſt āmo
nitionē pctm̄ iterat. Adhibe tecū ⁊c. Augu. tñ in re Auguſtin⁹.
gula premittit ſed añquā alijs demōſtret̃ ꝑ qđ con
uincēd⁹ eſt ſi negauerit prius ꝓpoſito debet oſtēdi
ſi āmonit⁹ neglexerit corrigi. ſed nō eſt oſtēdenduꝫ
ei vt iudici. ſed vt patri ꝗ etiā occulte moueat ⁊ ēt
efficaci⁹ ⁊ hoc ſm̄ Augu. ne forte poſſit ſecretius
correct⁹ nō innoteſcere ceteris ⁊ tūc ſi corrigit̃ ſiſtē-
dū eſt. Ideo ⁊ dn̄s hoc ſub priuata correctione ꝯp-
hendit ⁊ dictū au. eſt potius expoſitio quā additio
❡ Si vero corā ꝓlato reus negaret culpā ſuā. debꝫ
amonitio prelati eſſe cū paterna autoꝛitate vt ſcꝫ
per ꝓceptū vel etiā per cēſurā eccleſiaſticā ꝯpellat
euꝫ veritatē dicere in priuato ⁊ tūc adhibeat ei cau
telā ⁊ medelā ⁊ hoc dico niſi forte ꝓbabiliter time
ret̃ qđ potius adderet culpā inobediētie ſuꝑ prio- Occultum.
rē culpam ꝙ̃ ipſam fateret̃. tunc. n. credo eſſe diſſi-
mulādū. hoc tñ nō eſt de facili de aliquo preſumē
dū niſi alias in hmōi malicia ſit deprehēſus. Cum
ergo neutrā haꝝ amonitionū audierit. ſ. nec frater
nam nec paternā faciendū eſt qđ ſubijcit̃. Adhibe
tecū ⁊c. Reuelanduꝫ ꝗppe eſt peccatuꝫ occultū vni
vel duobus qui illud neſciunt q2 ſi ſcirēt iam vitiū fraterna
pluribus notū publice deberet corrigi. Nec tamen correctio.
hoc eſt ꝓditio criminis q2 illi debēt eſſe tales qui
poſſint ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe. Et ſi fieri pōt. dꝫ re⁹ in-
duci vt corā illis fateat̃ peccatū ſuuꝫ. Nō ſi fecerit
debēt illi adhibiti caritatiue euꝫ admonere de cor
rectione. Et ſi corā iſtis pluribus plus verecunda
tur ꝙ̃ corā vno audierit eos. i. ſe correxerit ibi ſiſtē
dū eſt nec debet procedi ad iudiciū. Si ꝟo in crimi
ne ꝑtinaciter ꝑſiſtit tūc in iudicio ꝯuincendus eſt
per eos corā ꝗbus culpā ſpōte ꝯfeſſus eſt. Si vero
non pōt induci vt corā eis aliquid ꝯfitea̅t. Tūc oēs
iſti qui predicti ſunt. ſ. qui primo ſciuit ⁊ p̄clamus ⁊
teſtes adducti diligēter debēt ſtudere ſi poſſunt eū
deprehendere in iteratione actus hmōi pcti vt tūc
corā iudice eum ꝯuincāt. Nec tñ propter hoc dan
da eſt ei occaſio vel opoꝛtunitas iterandi pctm̄: q2
nō ſunt facienda mala vt veniāt bona: ſꝫ maioꝝ dili
gentia obſeruādū eſt quā ſi nō eēt ſuſpectus. ⁊ ſic
nec ſua ꝯfeſſione nec iterati actus deprehenſione
pōt pluribus ꝯſtare ð crīe nō dꝫ in iudicio accuſare:
q2 nō hꝫ teſtimoniū niſi vnius qđ nō ſufficit. Imo
accuſans eſſet puniendus: ſꝫ oꝛandum eſt ꝓ eo et
prelatus dꝫ ei ſubtrahere oēm opoꝛtunitatē peccā
di ⁊ dꝫ eū ſub diligenti cuſtodia ſeruare donec ho
neſtate ꝯuerſatiōis: ꝓbet ſe vitā in melius cōmu-
taſſe. ❡ Nō ſi nō audierit eos ⁊ ſupple ipi ita ſci-
ant ꝙ poſſint teſtificari ⁊ ꝓbare crimen. dic eccl̃ie
Chriſoſtomus. i. his ꝗ eccl̃ie preſunt. vel iudici ſi
eccl̃iam nō audierint. i. ad ꝓlati publicā ꝑ penam
correctionem peccatum nō omiſerit ſit tibi ſicut
ethnicus ⁊ publicanus.

❡ Queſtio. x.

Quid ſi aliquē ſciam percuſſiſſe aliū ad moꝛ
tem ⁊ percuſſoꝛem illo moꝛtuo video cele-
brare in officio ſacerdotali ignoꝛantem tamen ſe
illum occidiſſe: nunquid teneoꝛ ei dicere veritatem.
❡ Item queritur ſi ſcio aliquem miniſtrare quē
tamen ſcio non eſſe oꝛdinatum in foꝛma eccleſie:
vel a tali qui non potuit oꝛdinare vel ſcio ipſuꝫ oꝛ
dinatum non eſſe baptizatum in foꝛma eccleſie.
❡ Item ſi ſcio aliquem excommunicatum igno-
ranter oꝛdinatum. ❡ Aut aliquem tenere rem
pluꝛium: aut comedere ſuper pallas altaris:

vel facere immũdiciam corporalem in loco ſacro.
vł habere vxorem quam de iure habere nõ põtaut
eccleſiam vel prebendã. per ſymoniã alienã de q̃
nullam habet conſcientiã. Rñ. ad hec oĩa ſm glo.
Glo. vvilh. vvilł. infra. e. li. ti. xxxj. de purgatione ⁊ inquiſitiõe
in ſi. ſuper. ℣. qualiter dicẽdũ ꝙ tales laborãt craſ
ſa ignorantia ⁊ ſupina. cum talis ignorantia nõ ex
cuſet eos in hac parte teneor eis dicere per me vel
per alium ſi cõmode poſſum maxime ſi credo eos
eſſe corrigibiles. ſi autẽ laborãt probabili ignorã-
tia credo nihilominus ꝙ teneor eis dicere verita-
tẽ non propter hoc quod peccent taliter ignorãtes
ſed propter periculũ vel dannum alienum ⁊ iniu
riam ſacrorum aut rerum ſacrarum q͛ non ordina
tus celebrans de facto decipit illos q̃ audiunt miſ
ſam eius. aut ab eo communicãtur ⁊ qui tenet rez
proximi damnificat eũ ⁊ excõicatus aut irregula-
ris miniſtrãdo iniuriã facit ſacro. Et qui re ſacra
vtitur quaſi re nõ ſacra iniuriam ei facit. ⁊ qui ha
bet conſanguineaz pro vxore iniuriatur matrimo
nio. Et quando quis habet prebendam vel eccleſi
am per ſymoniam alienam habet eam in preiudi
cium ipſius eccleſie. Hoc tamen ita dico ꝙ quan-
do talis taliter ignorans eſt perſona practicabilis
ſpiritualis ⁊ timẽs deum. Si autem nõ ſit talis. ſꝫ
timetur potiꝰ de eius ſcãdalo nõ teneor ei dicere. ſꝫ
ſufficit qꝺ dicam eius prelato. Non tamen denũci
ando cum euz non monuerim nec accuſando cum
probare non poſſim.

Gloſſa. ¶ Queſtio. xj.

SEd quid ſi probare poſſum nunquid teneor
probare in aliquo caſuum p̃dictorũ. Rñdeo
ſm glo. ibidẽ ſm quoſdã q̃ dicũt q͛ omnes tenenẽ
ad illud preceptum. Si peccauerit ⁊c. teneor pro-
bare in modum denunciationis. Secũdum alios
vero quorum eſt eorum opinio nõ teneor. vide me
lius de hoc. ſ. e. t. q. iij. q͛. ſ. ⁊ duabus ſequentibus
¶ Tamen in eo. caſu vbi quis non eſt ordinatꝰ mi
niſtraret ſiue ſcienter ſiue ignoranter in ordine ſa
cerdotali maxime officiando eccleſiam credo qꝺ
tenear denunciare. ſi poſſum probare non propter
peccatum illius qui miniſtrat. ſed propter pericu-
lum illorum quibus de facto miniſtrat hec glo.

De clerico p̃cuſſore. Ti. x.

SEquitur in regula apoſtolica dõ percuſ-
ſorem vbi primo quero.

¶ Queſtio. j.

Raymũdꝰ. AN liceat ⁊ cui liceat aliquẽ verbe
rare. Rñ. ſm Ray. e. t. ſuper hoc
nota ꝙ duplex eſt percuſſio. ſ. ſpiritualis ⁊ corpo-
ralis. Spiritualis q̃ ſit vel malo vel inutili ſermo-
ne Cuz. ſ. indiſcretus prelatus ſermone inutili cor
da percutit infirmorũ. hoc ſemper prohibetur q͛a
ſemꝑ eſt mala. di. xlv. c. vlt. De hac quere ſupra. ti.
p̃cedẽti. q. j. In quo hoc. circa ſi. ℣. item qualitas. ⁊
ſupra li. ij. t. v. de raptoribus. q. cxcvij. Primo q̃ro
quid ſit detractio. ¶ Corporalis vero eſt que ſit cor
poraliter manu. ſ. flagello vel ſimili verberando.
hoc ſit aliquando ex malicia vel odio. velvt verbe-
rans magis timeatur aliquando ex caritate vel cã
correctionis. in primo caſu prohibetur tãquã mor-
tale peccatũ ⁊ graue ⁊ inducit depoſitionẽ. xlv. c. j.
⁊ c. ep̃m. In ſecundo caſu omnibꝰ habẽtibus p̃tatẽ
licita eſt in ſuos ſubditos. xxxv. di. añ omnia. xlv.
di. cum beatus. fallit hoc in ep̃o qui neminẽ debet
ſuis manibꝰ ꝟberare. di. lxxxvj. Non liceat põt tñ
peccantẽ ſubijcere verberibus per aliũ. v. q. v. illi q̃
non tamen per laycũ ſed ꝑ clericũ. Si iſte verberã
dus eſt clericus. Si. n. per laicum ꝟberaret clericũ
ambo. ſ. ep̃s ⁊ laycus inciderẽt in canonẽ late ſentẽ
tie. extra de ſen. excõ. vniuerſitatis. ⁊ hoc. ſ. de cleri
co non verberãdo per laycũ. Intellige niſi eſſet cle
ricus penitus incorrigibilis. tunc enim poſſet eſſe
etiam per laycũ. di. xlvij. Nõ licuit ⁊ melius. extra
de ſenten. excõi. vt fame. Caueat tñ laycus ne am-
plius ſua violẽtia ſe extendat ꝙ deſenſio vel rebel-
lio exigit clericorum vt in eadẽ decre. in ſi. ꝙ qualr̃ Gloſſa.
ſit intelligendum. Rñde. ſ. li. ij. t. v. de raptou. q. lij
cui ⁊ q̃ñ. ¶ Nota etiã ſm glo. h̃ ⁊c ⁊ ſatis exprimiẽ
in ea. decre. vt fame. ꝙ layci clericos. etiam in ma-
gnis ſceleribus deprehenſos non debẽt capere nec
ad iudicium trahere niſi de mãdato prelatoꝝ quo
rum iuriſdictiõe illi ſubiecti ſunt ⁊ quorum eſt cor-
rigere criminoſos. ¶ Sequiẽ in Ray. Item circa Raymũdꝰ.
ſubditos ⁊ circa crimina eſt talis diſtinctio adhi
benda. Nam pueri ẽt in minoribus ordinibus con
ſtituti licite verberantur ⁊ pro minoribus culpis.
Maiores vero ⁊ poſiti ĩ maiorĩbꝰ nõ debẽt verbera
ri niſi pro maiorĩbꝰ criminibus di. xlv. §. ſalomon.
xxxv di. añ omnia. xlv. di. cum beatꝰ. ſunt tamẽ ca-
ſus ĩ q̃bꝰ licite p̃cutiẽ clericꝰ a quocũq; layco vł cle
rico vide de hac materia infra in ti. de ſen. excõica.
q. xxxv. Poſt hoc tñ due. Et. ſ. li. j. titu. iiij. de iude.
⁊ ſarra. q. vj. que ſit pena. circa ſi. predicta diſtictio
locum habet in clericis ſecularibus tantum. Re-
gulares enim ſm regulas ſuas ſubijciuntur verbe
ribus etiam pro leuibus culpis ar. extra de appel.
Reprehenſibilis in ſi. extra de ſymonia. per tuas.
in ſi. extra de accu. qualiter in fine. ¶ Hoc tamen
vigilanter caueant prelati regulares qꝺ ex carita-
te ⁊ cauſa regularis diſcipline ſubditos verberent
fratres vel conuerſos ⁊ hoc per ſemetipſos vel ali
os regulares vel clericos. Nam ſi per laycũ niſi in
caſu ſupra notato ſcꝫ cum penitus eſt incorrigibi-
lis: vel etiam per clericum vel regularem: ſed non
ex caritate vel correctionis cauſa ⁊ mandans ⁊ ver
berans incideret in canonem late ſententie etiam
ſi cauſa verberãdi ſubſit: vt extra de ſenten. excõ.
vniuerſitatis ⁊ ſunt per ſedem apoſtolicam abſol
uendi vt ibidem dicitur. Glo. dicit hic qꝺ non eſt Gloſſa.
tutum qꝺ abbas faciat hoc per laicos conuerſos:
quia decreta. predicta dicit qꝺ poteſt facere per ſe
vel per clericũ vel monachũ: vnde ⁊ per clericos
etiam ſeculares fieri poteſt: cum decreta. h̃ nõ di-
ſtinguat cum ſupradictis a p̃ncipio queſtionis. et Hoſti.
concordat Hoſtien. lib. j. rub. xj. de temporibꝰ ord.
§. xiij. ⁊ cui. ſub. §. decima regula. ⁊ lib. v. rub. xxv.
de clerico percuſſore. per totum. Satis etiam con-
cordat Ulri. lib. vj. tract. iiij. c. xxiiij. §. ex litibus et
ſequenti.

¶ Queſtio. ij.

QUare aliquiꝰ licet verberare. Rñ. ſm tho.
in ſum. q. lxv. arti. ij. dicendum qꝺ nocumen
tum alicui inferre non licet per moduz pene ꝓpẽ
iuſtitiaz nullus aũt iuſte punit aliquẽ niſi ſit eius
iuriſditioni ſubiectus. ⁊ ideo verberare aliquem
non licet niſi habenti poteſtatem aliquã ſuꝑ illuz
qui verberatẽ: ⁊ quia filius ſubditur poteſtati p̃ris
⁊ ſeruꝰ poteſtati dñi licite. poteſt verberare pater
filium ⁊ dñs ſeruũ cauſa correctiõis ⁊ diſcipline.

¶ Queſtio. iij.

UTrum liceat aliquẽ incarcerare vel violẽter
detinere. Rñ. ſm Tho. ibidem arti. iij. dicen
dum qꝺ in bonis corporis tria per ordinem conſi-
derantur. Primo quidem integritas corporalis
ſubſtantie cui detrimentum affert per occiſionez
vel mutilationẽ. Scꝺo delectatio vel quies ſenſus
cui opponiẽ verberatio vel quodlibet ſenſum do-
lore afficiens. Tertio motus ⁊ vſus membrorum
qui impe-

qui impedit per ligationē vel incarcerationē ſeu quācūq3 detentionē: τ ideo incarcerare aliquē vel qualitercūq3 detinere eſt illicitū niſi fiat ſm ordinem iuſtitie: aut in penā aut ad cautelā3 alicuius mali vitandi. ℂ Nota etiā ſm Tho. ibide3 ar. iij. qᵭ detinere hoīem ad horā ab aliquo ope illicito ſtatim perpetrando cuilibet lʒ. Sicut cū aliq̄s detinet aliquē ne ſe precipitet vel ne alium feriat ſed ſimplr alium includere vel ligare ad eum ſolū ptinet qui hʒ vniuerſalr diſponere de actibus τ vita alterius: quia per hoc impeditur non ſolum a malis ſed etiam a bonis agendis.

ℂ Queſtio. iiij.

Thomas.

VTrum pctm̄ hmōi iniuriarum aggrauet ex hoc qᵭ cōmittit in pſonā coniūctā alijs. Rn̄. ſm Tho. ibidē ar. iiij. dicendū quāto aliqua iniuria in plures redundat ceteris paribus tanto grauius eſt pctm̄. Et inde eſt qᵭ grauiꝰ eſt pctm̄: ſi aliquis pcutiat pncipem q̄ priuatā pſonā: q2 redundat in iniuriā totius multitudinis. Cū aūt infert iniuria in aliquā pſonam coniunctā alteri qualitercūq3 iniuria illa pertinet ad duas pſonas. τ idō ceteris paribus ex hoc ipſo aggrauatur pctm̄.

ℂ Queſtio. v.

Raymun.

QUid ſi clericus vel regularis verberat aliquē τ poſtea volens ei ſatiſfacere de offenſa in compenſationē iniurie ſponte ſup ipſo iniuriā paſſo ſubijcit ſe verberandū. nunq̄d verberās eſt excōicatus. Rn̄. ſm Ray. §. ij. q̄d ſi. dic qᵭ ille qui ita ſubijcit ſe verberādū dʒ excōicari τ ipſe verberās eſt excōicatus ex ipſo iure. Talis em̄ iniectio et ſi non ſit violenta eſt tn̄ iniurioſa. ſ. quātū ad ordinē clericalem: τ temeraria. cū ille canon non tā in fauorem clerici ordinati q̄ in fauorē ordinis clicalis fuerit pmulgatus. extra de ſen. excom. cōtingit. j. τ ita ſentiūt fere oēs doctores. Idē etiā dicit glo. B τ Inno. in glo. ſup eandē decre. contingit.

ℂ Queſtio. vj.

Ray.

CUius modi moderamen prelati hre debeāt in corrigendo. Rn̄. ſm Ray. §. iij. in ſumma Nota q̄ prelatus nō dʒ eſſe remiſſus circa iuſtitiā τ correctionē. Nā vt ait Ambro. Dum vni parcit īdigno breui lacrimula. vel etiā vberiorībꝰ fletibꝰ ad prolapſionis cōtagiū pvocat vniuerſos: facilitas em̄ venie incentiuū tribuit delinquendi. xxiij. q. iiij. Eſt iniuſta miſericordia. τ c. ſequēti. ℂ Ite3 non dʒ eſſe crudelis vel ſeuerus. xlv. di. lʒ. j. τ. ij. Itē prouer. xxx. qui nimis emungit ſanguinem elicit.

Moderam̄

ℂ Ex remiſſione aūt τ ſeueritate dʒ cōflare quoddam mediū tēperamētū qᵭ recte pōt dici iuſtitia. Greg. diſciplina vel miſericordia multū deſtituit ſi vna ſine altera teneat. ℂ Idem oīs qui iuſte iudicat ſtateram in manu geſtans in vtroq3 penſo iuſtitiam τ miſericordiā portat. Ide3 vera iuſtitia cōpaſſionē habet falſa vo dedignationem τ q̄uis iuſti recte ſoleant peccatoribus indignari habent

Grego.

he autoritates Greg. xlv. di. ℂ Item nō dʒ prelatus facilis eſſe ad vindictā ſumendā: ſed cā cognita τ pſultis eccl̄ie ſenioribus: τ alijs ſapientibꝰ dʒ procedere. lxxxvj. di. ſi q̄s vō. vbi etiā dicit Grego. q̄ prelatus ſi qᵭ malū de ſubditis audierit non facile credat. Item de hoc ibidem in. c. tanta. Ite3 ſi contingat ipſu3 in altero excedere: melius eſt ſibi de nimia miſericordia q̄ de nimia ſeueritate reddere rōnem. diſt. l. ponderet. In ſi. xxvj. q. vlti. alligant. Et phs quidā ait. Leuiter caſtigatus reuerentiam exhibet caſtigāti: aſperitatis autē nimie increpatio nec increpatiōe3 recipit nec ſalutē. hoc

Seneca.

habet. xlv. diſt. cū beatus. Et Seneca. Generoſus eſt animꝰ hoīs facilius ducit q̄ trahat: vbi tamē non prodeſt leuitas ſuccedere debet aſperitas qᵭ oſtendit apl's. ij. thi. iiij. argue: obſecra: increpa in omni patientia τ doctrina. Et hoc niſi ſcādalū timeatur. vide de hoc infra co. li. ti. xxx. de ſcandalo τ perplex. q. v. vtrum bona τ ſequēti. τ. q. viij. quero etiam.

De litigioſis non ordinandis. Titu. xj.

SEquit in regula nō litigioſu3.

ℂ Queſtio. j.

HIc primo quero quid ſit litigium. Rn̄. ſm tho. in ſum. q. cxvj. art. j. dicēdū q̄ ppē litigiū in v̄bis pſiſtit cū. ſ. vnꝰ verbis alterius ptradicit. in q̄ quidē cōtradictiōe duo poſſūt attendi. Qñq3 em̄ cōtingit cōtradictio ppter pſonam dicentis cui cōtradicens pſentire recuſat ppter defectū amoris. animos viuentis. Et hoc videtur ad diſcordia3 pertinere caritati cōtrariā. qñq3 vero contradictio oritur ratione perſone quā aliquis contriſtare non veret τ ſic. qᵭ amicitie vl' affabilitati. opponit ad quā pertinet delectabilr alijs conuiuere vn̄ philoſophus dicit in. iiij ethi. q̄ illi qui ad omnia contrariantur cauſa eius qᵭ eſt contriſtare neq3 quodcunq3 curantes diſcoli τ litigioſi vocantur.

Philoſophus.

ℂ Queſtio. ij.

Thomas.

VTrum litigioſus plus peccet vel adulator. Rn̄. ſm Tho. ibidem art. ij. dō q̄ vnumq̄dq3 vitium tanto grauius eſt quanto magis repugnat virtuti oppoſite. virtus aūt amicitie principalius tendit ad delectandum. ideo litigioſus qui ſuperabundat in contriſtando grauius peccat q̄ placidus ſiue adulator qui ſuperabundat in delectando per accidens tn̄ poſſet eſſe econuerſo puta ſi in aliquo particulari adulator magis intenderet per deceptionem nocere vel huiuſmodi.

Adulator Litigioſus.

ℂ Queſtio. iij.

Raymun.

DEinde ſpecialiter q̄ro. quare litigioſus prohibet ordinari. Rn̄. ſm Ray. e. ti. hmōi prohibitionis triplex eſt cauſa prima eſt vitium qᵭ cōſiſtit in doctrina predicationis q2 cū ſit ſuperbus. τ arrogans neſcit humiliter docere. vn̄ hiero. xlvj. di. §. j. nihil eſt impudentius arrogātia ruſticoru3 q̄ garrulitatē: autoritatem putāt τ parati ad lites in ſubiectos tumide intonant talibus dicit dn̄s p Eze. xxxiiij. vos cum auſteritate īperabitis eis τ cū potentia τc. ℂ Scd'a cā eſt vitiū qᵭ attendit circa conuerſationē. q2 litigioſus ſolet eſſe proditor detractor maledicꝰ. adulator: ioculator: inuidꝰ: ſcurrilis τ ad iniuriā vlciſcēdā facilis. xlvj. di. §. ecce. τ. c. ſequētibus. ℂ Tertia cā eſt q2 cū ipe ſit litigioſꝰ τ p cōſeq̄ns pvocat alios ad diſcordiā non pōt diſcordantes ad concordiā attrahere. qᵭ tn̄ tenet ex officio facere di. xc. §. j. τ p totā diſtinctionē hāc tertiā cauſam etiam aſſignat Ulr. li. vj. tract. iiij. c. xxiiij. §. ſuperius etiam.

De cupidis non ordinādis Titu. xij.

SEquitur non in cupidum probibetur enim cupidus ordinari et eligi di. xlvij. §. j. xlij. di. §. j. lxxxv. di. ſlorentinum.

ℂ Queſtio. j.

CIrca hanc materiam primo q̄ro vtrum auaritia ſiue cupiditas ſit peccatum. Rn̄. ſm tho. l ſum. q. cxviij. art. j. dō q̄ ſic in omnibus. n. q̄ ſunt propter aliquē fine3

bonum illorū cōſiſtit in quadā mēſura. Nam ea q̄ ſunt ad finē neceſſe eſt cōmenſurari fini. Sicut medicina ſanitati vt ꝑ3 ꝑ philoſophū l.j. politice: bona aūt exteriora habent rōnē vtiliū3 ad finē. vñ neceſſe eſt ꝙ bonum hoīs circa ea cōſiſtat in quadā3 mēſura dū.ſ. homo ſm aliquā menſurā querit habere exteriores diuitias prout ſunt neceſſarie ad vitā eius ſm ſua3 cōditionē. Et ideo in exceſſu huius mēſure conſiſtit pctm̄ dum.ſ. aliqs ſupra debitum modū vult ea vel acqrere vel retinere qđ pertinet ad rationē auaritie q̄ diffinit̃ eſſe immoderatus amor habendi vñ patet ꝙ auaritia eſt pctm̄.

¶ Queſtio.ij.

Auaritia, Idem. Utrū3 auaritia ſit pctm̄ mortale. Rñ. ſ3 tho. ibidē. art.iiij. dō ꝙ auaritia dupliciter dicit̃. Uno modo ſm qđ opponitur iuſtitie ⁊ hoc modo ex genere ſuo eſt pctm̄ mortale. Sic em̄ ad auaritiam pertinet qđ aliqs iniuſte accipiat vel retineat res alienas qđ pertinet ad rapinā vel furtum que ſunt mortalia. Cōtingit tñ in hoc genere auaritie aliquid eſſe peccatū veniale ꝓpter imperfectionē actus ſicut de furto. ſ. dictum eſt.li.q.t.vj. de furtis q.xiiij. vtru3 furtū. Alio modo pōt accipi auaritia ſm qđ opponitur liberalitati ⁊ ſm hoc importat inordinatum amorē diuitiarū. ſi ergo in tm̄ amor diuitiarum creſcat qđ preferatur caritati vt.ſ. ꝓpt amorē diuitiarum aliquis non vereat̃ facere cōtra amorē dei ⁊ proximi ſic auaritia erit pctm̄ mortale: ſi aūt inordinatio animi infra hoc ſiſtat vt.ſ. hō quamuis ſuperflue diuitias amet. non tñ prefert amorē earum amori diuino vt.ſ. propter diuitias non velit aliquis facere cōtra deum ⁊ proximū ſic auaritia eſt pctm̄ veniale Cōcordat his Ulri. lib. vj. tracta.ij.c.x.§. huic autem virtuti ⁊ tract. iiij. c.
Ulricus. xxj.§. ex premiſſa.

¶ Queſtio.iij.

Deinde quero ſpecialiter quare cupid⁹ ꝓhibetur ordinari ⁊ eligi. Rñ. ſm Ray.e.t. ratio
Ray huius prohibitionis eſt duplex. Prima q2 cupiditas eſt radix omnium malorū3.j.thi.vj. ⁊ auaritia eſt ydolorum ſeruitus. Ephe.v. ⁊ extra de cōſtit. nā cōcupiſcentia.xlvj.di. virum bonorū. Secūda rō ē q2 mens eius cupiditate excecata non videt qđ expediat ſed ſemꝑ videt aurū: redditus computat: gratius intuetur aurum q̄ ſolē.xlvij.di. ſicut hi.iij q.v. accuſatores vel teſtes ſuſpecti. ¶ Sed q2 ꝓpt cupiditatem clerici monachi ⁊ regulares ſepe efficiuntur negotiatores vtrum clericis vel alijs pſonis eccleſiaſticis liceat negotiationes exercere. de hoc vide.ſ.li.ij.t.viii. de filio monachi negotijs ſecularibus de negotijs ſecularibus. circa prin.

Quod ordināđ⁹ ſit domui ſue bene prepoſitus

Titu.xiij.

D ſi ꝑ prepoſitus Sequitur domui ſue bene ꝑpoſitum id eſt familie ſue. Dicitur aūt bñ prepoſit⁹ familie ſue qñ regit eā honeſte a vitijs ad virtutes verbis ⁊ exēplo trahēdo.xlvij.di.§. neceſſe.

¶ Queſtio.j.

Circa hanc materiam primo q̄ro qualiter paterfamilias debeat regere domum ſuam ⁊ familiā corrigere. Rñ. ſ3 Ulri. lib.vj. tracta.iiij.c.xxiiij.§. cū.n.
Ulricus. ⁊ ſequentib⁹. vbi dicit ꝙ cum ex natura pater teneatur filijs in diſciplina morū ſicut in educatione corporali ꝑ3 ꝙ quilib3 homo nō ſeruans etiā fidelitatem naturalē deſerit̃ eſt deterior eis q̄ i3 nō ſint ſub lege grē tñ ſeruāt inſtinctum legis nature. Jō
j.thi.v. dicitur ſi quis aūt ſuorum ⁊ maxime domeſticorum curā nō habet fidem negauit ⁊ eſt infideli deterior. Ex hoc autē qđ dicit apo. ſuorum ⁊ maxime domeſticorū patet ꝙ paterfamilias non ſolum tenet̃ curā regiminis habere circa domeſticos id eſt circa filios vt exponit augu. ſ3 etiam circa omnes ſuos per quos intelligunt̃ ſerui qui de familia ſūt j.thimo.v.
¶ Hec aūt cura correctionis non ſolū3 debet eſſe verborū ſed etiā exempli boni ⁊ verborū q2 hec eſt ſpecies elemoſine vt dicit aug. vñ ſicut ad elemoſinā corporalē tenet̃ qs tpē neceſſitatis ita ad hāc elemoſinā etiam quilibet tenet̃ tempore neceſſitatis ſpiritualis. Si vero non ſic corriguntur tenetur eos abijcere a ſe ſi credit ꝓbabilr̃ per hoc eos corrigi ⁊ ſine hoc in malitia pertinaciter perſeuerare ne ſit patronus criminis. Sicut patet l vxore fornicaria. qđ ſi probabiliter credit per hoc eos licētius peccare ꝑ ſuā aūt curā ꝑ ſuū timorem videt eos a multis ⁊ ſi non ab omnibus malis ſe temperare ei non imputat̃ puerſitas ſuorū vñ dicit hiero. ⁊ hẽ di.xlvij.§. neceſſe eſt. Nō em̄ iuſtus polluit̃ ex vitio filiorū qui non timet propter vitia filiorū extraneos reprehēdere. Qđ tūc fiet ſi non erit ꝙ ſibi Augus
imputetur. vñ ⁊ augu. dicit ad Uincētium donatiſtam ⁊ eſt ibidem di.xlvij.c. quantūlib3 vigilet diſciplina dom⁹ mee homo ſū. ⁊ inter homines viuo. Nec mihi arrogare audeo. ꝙ domus mea melior ſit quā archa noe. vbi tamē inter octo hoīes vnus reprobus inuentus. eſt aut melior ſit quā domus abrahe cui dictum eſt. Eijce ancillā ⁊ filium eius aut melior ſit q̄ dom⁹ yſaac cui de duobus geminis dictum eſt Jacob dilexi. Eſau aūt odio habui. ¶ Qđ autē teneatur facere qđ in ſe eſt probatur non ſolū per penam hely qua punitus fuit in ſe ⁊ in filijs. ſed etiam per dd. qui q2 circa filios pietatem ⁊ nō ſeueritatem diſcipline exercuit: eorum iuuentutē experimēto didicit eſſe pernitioſa3. quorū p̄lam vaga luxa permiſit eſſe voluptuoſa nimirū quippe eorum.ſ. amon. ſororem ſuam ſtupro corrumpens ab Abſalone Inter epulas obtruncatus eſt. Abſalon vero a regno patrem expulit ⁊ concubinas eius polluit ⁊ ideo ſuſpēſus in quercu a ioab occiſus eſt hec exempla habes. di.xlvij.§. Neceſſe. Hie

¶ Queſtio.ij.

Sed qualiter ſpecialiter in ordinando requiritur vt bene preſit domui ſue.i. familie. Rñ ſ3 Ray.e t. ratio hmōi duplex eſt vna q2 nō h3 frōtem reprehendendi homines alios q̄ ſuos corrigere neglexerit. di.xlvij.§. neceſſe eſt. Alia q2 preſumitur vehemēter contra eū de crimine negligētie qđ adeo magnū eſt vt etia3 depoſitionē inducat.lxxxj di. dicti3 ſi tñ ſine culpa ſua familia mala eſſet q2 correxiſſet eā quantū ad ſe ſufficienter non imputaret̃ ei nec repelleret̃ propter hoc a promotione: vl̃ alijs legitimis actib⁹.xlvij.di. Nō.n. quātūlibet Quo ad nos preſumitur tñ prima facie contra eū: qđ per eū ſteterit donec probet contrariū. lxxxiiij. di. peruenit vide de his plen⁹. q. precedēti. ¶ Itē poſtq̄ ꝓmotus fuerit ad epiſcopatum debet eſſe bene prepoſitus domui ſue.i. eccleſie ſue. q2 nō debet plura eccleſiaſtica beneficia ⁊ maxime q̄ cura3 habent animarum annexā: vni quātumlibet exercitate perſone vno tempore cōmittere ſed ſingula ſingulis.lxxxix.di. ſingula.vij.q.j. in apibus. Raymun.

¶ Queſtio iij.

Quid ſi epiſcopus de facto vni perſone duas dignitates vel eccleſias parrochiales duas vel plures conferat. Rñ. ſm Inno.iij. in cōſilio generali Inno.

nerali q̃ ſic dicit ſtatuim⁹ vt quicũqꝫ receperit ali-
quod beneficium curam habẽs animarũ annexã.
ſi prius tale beneficium habeat eo ſit ipſo iure pri-
uatus ⁊ ſi forte illud retinere contenderit etiã alio
ſpolietur. ¶ Is quoqꝫ ad quẽ prioris ſpectat dona-
tio illud poſt receptionẽ alterius libere conferat
cui merito viderit conferendum. ⁊ ſi vltra ſex men-
ſes conferre diſtulerit non ſolũ ad alios ſm̃ Late-
ran. concilij. ſtatutum eius collatio deuoluatur, ve-
rũetiam tñ de ſuis cogatur prouentibus mutilita-
tem eccleſie cuius illud eſt beneficiũ aſſignare quã-
tum a tp̃e vacationis ipſius cõſtiterit eẽ perceptum.
Gloſſa. extra de pb̃ẽ. ⁊ dig. c. de multa. ¶ Glo. ber. dicit h̃
benedicit de ſuis. i. proprijs ſi ꝓpriũ hꝫ. extra de ap-
pella. reprehenſibilis. alioqñ delictũ pſone nõ dꝫ
redundare in eccl'iam alſ ſi ꝓprium non hꝫ puniat
alia pena ad arbitriũ iudici. xvj. q. vj. illud. ⁊ xiiij.
q. vj. ſi res. vel repetat ab eo qui percepit illud tanq̃
indebitũ: qꝛ tanq̃ inuaſor poſſidebat cũ vacauerit
ipſo iure poſt receptionẽ ſecũdi ⁊ mala fide. vnde
oẽs fructus ab eo ip̃e reſtituere dꝫ. C. de rei vendi.
certum. Itẽ ar. ad hoc extra de preben. dilectus fil.
p. in fi. ⁊ extra de iure pa. dilectus. Idẽ poſita cum
Ber. recitat' Hoſti. lib. j. rub. vj. de electi. §. xv. quã
Hoſtienſis. penam. circa prĩci. Sed addit h̃ de plano concedo
quo ad ſucceſſorẽ illius qui cõferre debuit bñficiuꝫ
ſcꝫ qḋ reſtituat de ꝓpo. ar. C. ex delic. defũ. l. vnica
Si vero cõſcius delicti viuat: non quero ꝓprietatẽ pa-
trimonij. ſed ꝓuẽtuũ eccl'iaſticoꝝ quos ſuos facit
in vita ſua. extra de pecul'. clerico. c. fi. Inno. etiam
iiij. in glo. ſup eandẽ decre. ⁊ multa. dicit q̃ talis
furtum committit in rebus prioris eccl'ie. extra de
elec. dudũ rotho. eccl'ia. ¶ Seq̃t in decre. de multa
hoc idem in pſonatib⁹ eſſe decreuimus, obſeruãdũ
addentes: vt in eadẽ eccl'ia nullus plures dignita-
tes aut pſonatus hr̃e preſumat etiã ſi cãm non ha-
beant alaꝝ. Circa ſublimes tñ ⁊ lr̃atas pſonas q̃
maioribus ſunt beneficijs honorande cũ rõ poſtu-
lauerit p ſedem apl'icã poterit diſpenſari. De intel-
Grego. lectu huiõi decretalis vide ſup plura. lib. j. tit. j. de
ſymo. q. vlti. ¶ Addit etiã Grego. x. in cõcil'. Lugd.
ſic in cõferendis pſonatib⁹ ⁊ alijs bñficijs curã ha-
bentibus alaꝝ annexam ordinarij diligentiã illaꝫ
obſeruent vt pſonatũ dignitatẽ vel aliqḋ bñficiuꝫ
ſilem curam hñs alicui plura ſil'ia obtinenti non
ante cõferre preſumãt q̃ eis ſup obtentis diſpenſa-
tio euidenter ſufficiẽs oſtendat. Qua etiã oſtenſa
ita demũ ad collationẽ ꝓcedi volumus ſi apparet
per eandẽ qḋ cui eſt collatio facienda huiõi pſona-
tum dignitatẽ vel beneficiũ retinere licite valeat
cũ obtentis: vel ſi ea que obtinet ſic libere ⁊ ſpon-
te reſignet. Aliter aũt de pſonatib⁹ dignitatibus ⁊
beneficijs talib⁹ facta collatio nulli⁹ penit⁹ ſit mo-
menti. extra de offi. ordi. in. c. ordinarij. Item nota
Inno. ſm̃ Inno. in glo. ſup. c. de multa. qḋ large ſumit h̃
cura alaꝝ ſiue in foro pniali habeat curã ſiue alſ
ſicut iuriſditionẽ aliquã ſpãleꝫ ſup aliquos. extra
de elect. dudũ rotho. eccl'ia. Itẽ nõ eſt vis ſit eccl'ia
baptiſmalis ſiue capella tm̃ dum mõ curam hẽat
aliquoꝝ parrochianoꝝ. Itẽ nõ eſt vis ſiue habeat
parrochianos de facto ſiue non dum mõ ius par-
rochiale habeat. hec Innoc. ſatis etiã cũ hoc con-
Goffre. cordat Goff. lib. j. ti. xvij. de filijs pſbyteroꝝ. in fi.
tituli. ⁊ Hoſti. ea. rubrica. in fi. v̾. itẽ querit. Item
vt habet extra de elec. in. c. dudũ Rothomageñ.
eccl'ia. ſi aliqs ſine diſpenſatione hñs duo bñficia
curam alaꝝ hñtia eligit debet electio tanq̃ de per-
ſona ineligibili facta caſſari.

¶ Queſtio. iiij.

In quibus caſibus de iure cõi põt vna pſona
duas vel plures eccl'ias vel pbendas habere
⁊ q̃d iuris ſit de cõmendatiõe eccl'ie parrochialis.
Rñ. ſm̃ Ray. eo. ti. in. v. caſibus põt qs duas vel
plures eccl'ias hr̃e. ¶ Prim⁹ qñ eccl'ie tenues ſũt Ray.
qḋ neutrũ per ſe ſufficeret ad ſuſtentandã pſonã. Caſus.
x. q. iij. vnio. extra d' relig. do. qꝛ. ¶ Scd̃s caſus eſt
ſi vna pendet ex altera. extra de eta. ⁊ quali. ordi.
c. eam te. ¶ Tertius ꝓpt̃ raritatẽ cl'icoꝝ. xxj q. j.
clericus. in fi. Et hoc locum hꝫ extra ciuitates vbi
non inuenirẽt ita facile quib⁹ venderẽt artificiola
ſua: ⁊ ꝓpter multas alias circũſtantias q̃ poſſent Duaspreb:
cogitari. Glo. dicit hic credo tñ idẽ eſſe obſeruan- das.
dum hodie in ciuitatib⁹. ¶ Quartus eſt ſi eccl'ia
annexa eſt prebende vel dignitati. In quo caſu cũ
ipſe teneat in maiori eccl'ia pſonalr̃ deſeruire in
ipſa parrochiali eccl'ia idoneuꝫ ⁊ ꝑpetuũ habeat
vicarium canonice inſtitutũ q̃ congruentẽ habeat
de ipſius eccleſie prouentibus portioneꝫ. extra de
prebendis. extirpande. vbi etiã notabiliter inter-
dicit. Ne quis in fraudẽ de prouentibus eccleſie q̃ Commẽda.
curam habere debet proprij ſacerdotis penſioneꝫ
alij quaſi pro beneficio cõferre preſumat. ¶ Quin-
tus ſi habet vnã intitulatã ⁊ aliã cõmendatã. xxj.
q. j. q̃ duas hoc intelligo ſi ſubeſt iuſta cauſa quare
fieri debeat cõmẽdatio vt qꝛ non inuenitur platus
ydoneus vel aliqua ſimilis. alias. n. epiſcopi poſ-
ſent multas fraudes cõmittere. ¶ De hac tñ com-
mẽdatione ſic ſtatuit Grego. x. in cõci. Lugd. in ti.
de electione. c. nemo deinceps. Nemo deinceps par-
rochialẽ eccl'iaꝫ alicui nõ cõſtituto i etate legitĩa. ſ.
in. xxv. anno. vt patet infra eo. ti. q. xij. Quid iuris
⁊ q̃. et ſacerdotio commendare preſumat. nec ta-
li etiam niſi vnam ⁊ euidenti neceſſitate vel vtili-
tate ipſius eccleſie ſuadẽte: huiõi autem cõmenda-
tionem vt premittitur rite factam declaram⁹ vltra
ſemeſtris temporis. i. ſex menſiũ ſpaciũ non dura-
re. Statuẽtes quicq̃d ſecus de cõmendatione eccle-
ſiarum parrochialium actũ fuerit eſſe irritum ip-
ſo iure. In ſupradictis quinqꝫ caſibus Gof. li. j. ti.
xiij. de eta. ⁊ qua. ⁊ ordi. preterea circa. fi. ⁊ Hoſti.
li. iij. Rubri. vij. de inſtitutionibus. §. iiij. Quis in-
ſtitui. ſub. §. idem inſtituend⁹. ⁊ Ber. extra de elec.
in glo. ſup. c. dudũ Rothomagñ Eccleſia. ſup v̾bo Gloſſa.
vtroqꝫ concordat cum Ray. ¶ Glo. vvil. dicit. hic
q̃ id qḋ dictũ eſt eſt de pluralitate eccleſiarũ. ſ. qñ
licet plures eccleſias habere idẽ credo de preben-
dis ⁊ concordat cũ hoc Ber. v̾. proximo. ⁊ in fi. ſu-
per verbo retinere. Et in glo. extra de prebẽdis. ſu-
per eo. ſuper inordinata. Nam de iure cõmuni nõ
licet plures prebendas habere vt titulũ niſi in ca-
ſibus predictis vt patebit infra eo. ti. q. vij. verum
circa pluralitatem. Et concordant cum hoc Gof. Goffre.
li. iij. ti. v. de preben. ⁊ Hoſtien. ea. Rubri. §. vlt. ſub Hoſti.
§. ſed illud. v̾. ſed breuiter. Multa tamẽ de hoc di-
ſputando ponit idem hoſti. e. ſub. §. ⁊. §. iij. cui ſub
§. ſed nunquid prius. Diſtinguit multa genera be-
neficiorum. ¶ Innocẽtius vero eo. ti. c. de preben.
in glo. ſuper. c. cũ iam dudum. de pluribus prebẽ-
dis licite habẽdis ita qḋ ſit in pluribus eccleſijs
⁊ canonicus ⁊ prebendarius. allegat conſuetudi-
nem maxime ſi non requirunt reſidentiam. ⁊ hoc
cum non attendit propriam vtilitatem ſed dei nec
honorem propriũ ſed onus. ar. viij. q. j. in ſcrip. ⁊. c.
Qui epiſcopatum qḋ verum eſſe dicit idem Inn.
ibidem v̾. perſona bona eſt et induſtris ⁊ literata
¶ Sed tñ ſm̃ plures doctores tene certũ. dimitte
incertũ. ſ. vt non fiat ſine diſpenſatione. Et idẽ di-
cit Hoſti. extra de conceſſione prebẽ. vel ec. nõ va. i
glo. ſuper. c. litteras.

¶ Queſtio.v.

CIrca hanc materiam.quero vtrū recepta ſe-
cunda prebenda prima vacet ipſo iure.Rñ.
ſm Goff.vlti.ē.ſ.li.iij.t.v.de prebē.qui dicit ſic.Jd
qd ſtatutum eſt de beneficijs curam animarū habē
tibus.vt extra co.ti.de multa.Et in perſonatibus
de quibus eſt idem iudiciū habēdum etiam ſi cu-
ram non habeāt alarū.Jdē intelligo in prebēdis
extra de conceſſione prebēde.vel eccleſie non vac.
Litteras intelligo tñ hoc cū ſecunda prebenda re
cipitur vt titulus non vt ſimplex beneficiū.vel vt
Tancredus ſtipendium.Tancredus tñ ⁊ ꝗdā alij doctores nō
compatientes ; auperibus ſed diuitibus blandiē
Hoſt. tes dixerunt hoc locū tm̄ habere in beneficijs cu-
ram alarum habentibus ⁊ dignitatibus.Denim⁹
Hoſti.e.rubri.ſ.de prebendis.§.vlti.ſub.§.ſed etſi,
Goff.recitat opinionē.Goffr.nec eam improbat,
vide.q.precedenti.

¶ Queſtio.vj.

VTrum is ꝗ habet duas prebendas vel plu-
Gof. ra beneficia curaꝫ animarū habentia vl' per
ſonatus poſſit qd voluerit retinere.Rñ.ſm Gof.
ibidem ꝙ non q꞉ recepto ſcdo primum vacat ipſo
iure vt dictum eſt nec eſt cōtra extra de prebendis
referente q꞉ loquitur de gratia vel ſm tempus ſu
um Nā hodie contrariū eſt vt in illa de multa idē
recitat Hoſti.ibidem.

¶ Queſtio.vij.

VTrum circa pluralitatem beneficiorū poſſit
Jdem, epſ diſpenſare.Rñ.ſm Gof.ibidē.licet Jo,
ſcripſit qd ſic in eodē epiſcopatu ſed non in diuer
ſis ⁊ hoc propt iuris īpoſſibilitatem q꞉ teneretur
vtriqꝫ obedire ⁊ ab vtroqꝫ ordines recipere qd eſſe
nō poſſet ſi contraria mādarentur.ſed hanc pple-
xitatem ſolus papa tollere pōt ꝗ diſpenſando vide
tur ei concedere qd eligat cui voluerit obedire vel
a quo ordines recipere.veri⁹ tñ puto qd ſiue i eodē
epiſcopatu ſiue in diuerſis nullus diſpenſare pōt
niſi papa ⁊ ſic curia tenet quaſi idem recitat Hoſ,
Gloſſa, ſed glo.vnl.dicit hic credo ꝙ epi.poſſunt diſpen-
ſare ꝙ quis plures prebēdas aut plura bñficia ſi-
ne cura animarū.⁊ ſine perſonatu habeat,hoc tñ
poſſunt non de iure ſcrip.ſed de cōſuetudine ; ſola
quam papa ſcit ⁊ non reprobat ⁊ ideo preſumitur
eam approbare vñ credo hodie derogatū eſſe per
contrariam conſuetudinem illi.c.lxx.di.ſanctorū
vbi prohibetur qd nullus ſit canonicus prebenda
rius niſi vnius eccleſie in qua conſcript⁹ eſt.i.inti
tulatus licet ex diſpenſatione epiſcopi vnus diuer
ſis poſſet preeſſe eccleſijs.Jdem Vlri.li.vj.tracta.
Bernar, iij.c.x.§.diſpenſationē.Jdē Ber.in glo.vbi.ē.ꝯcor
dat etiā cum hoc glo.Bartholomei Brix.ſuper.
dictum.c.ſanctorum.ſ.qd licet nec in eodem epiſ-
copatu nec in diuerſis liceat habere plures eccleſi
as vel prebendas:niſi in caſibus ſupra poſitis tam
de pluralitate prebēdarum ſeu beneficiorum ſim-
plicium non eſt eis prohibitum diſpenſare vt pa-
tet extra de prebēdis de multa.Dicit vlri.ꝙ ſicut
poteſt epiſcopus diſpenſare in pluribus beneficijs
ſimplicibus vl' prebendis ita poteſt diſpenſare qd
quis habeat beneficiū ſimplex.i.ſine cura ⁊ pſona
tu cuꝫ alio qd habet curam animarum .Hoſti.ex-
tra de cōce.pre.vel ec.non va.in glo.ſup.c.litteras.
premiſſis multis de hac materia ſubiungit qd ſi
ſi epiſcopi non poſſint diſpenſare in pluralitate
huiōi prebendarum quo ad titulum dici tamē po
teſt qd poſſunt diſpenſare ob prerogatiuā merito
rū qd primā vel ſecundā teneat tanꝗ bñficiū ⁊ po-
nat vicariū ꝗ bñ deſeruiat ⁊ ꝯpetentē portionē ha
beatqꝫ de prebēda extra de preben.expoſuiſti.⁊ de cle
ri.nō.reſi.cū ad hoc maxime qñ in eccleſia talis ē
cōſuetudo vel ſtatutū ex cauſa factū.extra de ꝯſti.
cū omnes addit h̄ glo.dicēs in huiōi tñ diſpēſatio
nib⁹ ſiue fiāt per papā ſiue per epm ꝯſiderāda ē di
ſpenſationis cā ꝗ dū nō ſit iuſta ⁊ rōnabilis nō eſt
diſpenſatio vt dicit beat⁹ Ber.ſed diſſipatio.nec
excuſat illū cū quo de facto taliter diſpenſaſ quo
ad deū ſed tm̄ quo ad eccleſiā militantē. Jtē ēt di- Vlricus.
cit Vlri.§.cū aūt.ſ.qd licet irrationabilis diſpēſa
tio excuſet quātū ad id qd eſt de iure poſitiuo.ſ.ꝙ
non ꝯmittitur furtū pcipiēdo fructus illoꝝ benefi
cioꝝ.tñ ꝗntū ad id qd eſt hic de iure diuino ⁊ natu
rali nihil valet nec a dānatiōe excuſat :ſed potius
diſpenſans in eandē dānationē inuoluitur cuꝫ eo
cum quo diſpenſat.

¶ Queſtio.viij.

SEd ꝗd cum alicui habēti prebendam in vna
eccīia cathedrali datur ab alio epo prebēda
in alia eccleſia cathedrali cuius epi ſm hoſtiū opi-
nionē ſ.ꝗ ꝯcedunt epos poſſe diſpēſare neceſſaria Gloſſa.
eſt diſpenſatio.ſ.primi an ſecundi.Rñ.ſm Glo.h̄
pōt dici ꝙ vtriuſqꝫ neceſſaria eſt diſpenſatio ⁊ ſe-
cundus eo ipſo videſ diſpenſare in prebenda quā
confert ꝙ eā ſcienter confert aliam habenti.prim⁹
aūt eo ipſo videtur diſpenſare ꝙ ſciens ipm rece-
piſſe aliam prebēdā pmittit eum retinere primaꝫ
ꝗ poſſet eum de iure priuare ſi nō vellet cū eo diſ-
ſimulādo taliter diſpenſare verius credo qd epi ſe
cundi tm̄ neceſſaria ſit diſpenſatio ⁊ cum ille cui
cōfertur ſecunda prebēda diſpenſatiue non peccet
eam recipiendo non pōt epſ ꝗ primā contulit pua
re illum ea:propter hoc Ber.in glo.vbi.ē. dicit ꝙ
in hoc caſu neceſſaria eſt vtriuſqꝫ epi diſpenſatio.

¶ Queſtio.ix.

VTrum peccet clericus recipiendo ſm benefi
cium tāqꝫ titulū.Rñ.ſm Hoſti.⁊ Gof.ibidē
qd ſic ⁊ maxime in diuerſis epiſcopatibus.Nā ſi Hoſtienſis.
ſciat ſcdo recepto vacare primū peccat tñ pingui-
us appetendo.vij.q.j.ſi quis epſ ſue ⁊.c.ſi ꝗs de or
dine.Jtem peccat non petendo lnīam ſui ſuperioris
extra de regula.licet.et ideo ab eo repeti pōt extra
de renū.admonet vide etiā de hoc.ē.e.i.q.iiij.in ꝗ
bus caſibus circa.ſi.⁊.q.proxima.ſed quid.

¶ Queſtio.x.

VTrum peccet prelatus ꝯferendo ſcienter bñ-
ficium ei qui alias beneficiatus eſt. Rñ.ſm
Goff.ibidē ꝙ ſic.ſi ſine permiſſu pmi prelati hoc Goffre.
facit.ſi.n.nō eſſet ꝯferens non eſſet recipiens ⁊ ſic
cōmune eſt vitium vtriuſqꝫ.Jdē dicit Hoſti.⁊ ad-
dit ꝙ non eſt immunis primus plātus qui ipſum
cū poſſit repetere negligit quāuis ⁊ ſcdꝫ nō ſit du
biū delīqre q꞉ ſcienter venit cōtra iura.lxxj.di.pri
mat⁹ extra de cle.nō reſi.fraternitati.⁊ extra de re
nū.admonet.vide.ē.e.t.q.iij.⁊.iiij.in ſi.⁊.viij.

¶ Queſtio.xj.

VTrū bñficiū non vacās alicui pmitti poſſit.
Rñ.ſm Go.li.iij.ti.viij.de ꝯceſſi.pbē.vl' ecc. Jdem.
nō va.dd.ꝙ nō ſolū in ſpecie vel numero de nō va-
cāte eīn concedere ſolius pape eſt extra.e.ti.ppo-
ſuit.poteſt tñ prelat⁹ ꝗlibet pmittere ſe puiſuruꝫ
cū primū poterit ſiue quācūꝗ obtulerit ſe facultas.
vt extra.e.ti.accedēs.ratio aſſignatur in eadē dec.
q꞉ multi caſus accidere poſſunt etiā ſine morte al
terius puta bona poſſunt excreſcere.Jdē Ho.e.ru
bri.§.ij.⁊ vtrum.

¶ Queſtio.xij.

QUid iuris de hiis ꝗ inſtituūſ in eccleſijs pa-
rochialibus ⁊ quo ad etatē.⁊ quo ad ordines:⁊

quoad re-

Grego. quo ad reſidentiam. Rñdet grego.x.in con.lugd.in
ti.de elec.c.licet canon. ſic ſtatuit decreuimus col-
latiões de parrochialib⁹ eccl'ijs his q̃ nõ attigerit.
xxv.annũ de cetero faciendas viribus oĩo carere.
Is etiã q̃ ad hmõi regimẽ aſſumet' i ipſa ſua eccl'ia
parochiali reſidere pſonalr' teneat'.ꝛ infra annũ
a ſibi cõmiſſi regiminis tpe numerandũ ſe faciat
Reſidentia perſonalis. ad ſacerdotiũ pmoueri.qd ſi infra idẽ tps pmot⁹
non fuerit eccl'ia ſibi cõmiſſa nulla etiam pmiſſa
Garſias. ãmonitiõe ſit pñtis pſtitutiõis autoritate priuatus
ſup reſidentia ſvo põt eps ex cauſa rationabili diſ
penſare ad tps. Itẽ nota q Garſias in glo.ſua ſup
dictũ.c.lʒ canon.dicit qd credit illud bñficiũ ſic p-
Alexander. iij. uato elapſo anno nõ poſſe iterato pferri de iure q̃
ſe reddidit q̃ſi inhabilẽ.ꝛ p hoc qi aut' pmittitur
ibidẽ ex pſtõne Alex.iij.q̃ habet' extra de elec.cum
in cunctis.de q̃ ꝛ h ſit mentio q alij pferat.q.d.nõ
iſti q̃ fieret fraus pſtõni qd fieri nõ dʒ. Et addit q
Hoſti.idẽ notat in ſili.q.extra de do.ꝛ ptu.c.j.

Queſtio.xiij.

Innocen. Q Uero etiã quib⁹ clericis debeat eccl'ia ſiue or
dinator puidere. Rñ.ſm Inno.extra de p-
ben.in glo.ſup.c.nõ liceat.ibi dicit h colligi' qd ẽt
clicis in minorib⁹ ordinib⁹ pſtitutis dʒ puidere or-
dinator.ar.xxviij.di.de his.ſed romana eccl'ia nõ
pſueuit cogere ad puidẽ.iũ niſi pſtitutis in ſacris
ordinib⁹.extra.e.c.cũ ſm apl'm.ꝛ.c.eps. Idem dicit
Bernar. Ber.ibidẽ in glo. Itẽ dicit Inno.infra ſup.c.eps.
Nota nõ cogi ordinatorẽ puidere ordinato ſi de
pñmonio ſuſtẽtari valet.ar.j.q.ij.paſtor clericos
Credimus aũt neceſſariũ ad hoc qd ordinator et
ordinatus expſſe pſentiat q de patrimonialib⁹ vi
uat alioqn petere poterit ab ordinatore bñficium.
ar.q.n altari ſeruit viuere dʒ de altari.extra.e.c.cũ
ſm apl'm. Circa hãc materiã ſic cõpendioſe diſtin
guit Pe.in ſcrip.ſup.iiij.ſen.di.xxiiij.qd cl'ic⁹ aut
eſt pmotus ad ſacros ordines aut nõ: ſi ſic aut hʒ
aliunde vñ ſufficienter viuere poſſit: ꝛ tunc eccl'ia
non tenet' ei: q̃ nõ indiget aut nõ hʒ: ꝛ tũc tenet' q̃
eccl'ie obligatus eſt nõ valẽs redire ad actus ſcl'i ꝛ
q̃ indiget: ſi aũt nõ eſt pmotus ad ſacros ordines
tunc aũt deſeruit eccl'ie nec hʒ alias vñ ſuſtentet': ꝛ
tũc eccl'ia tenet' ei q̃diu deſeruit aut nõ ꝛ tũc eccle
ſia non tenet' niſi ex honeſtate pluſq̃ alteri paupi
iura ſvo que de hac materia loquunt' ſic ſunt intel
ligenda. Hec Pe.ſatis concor.cum eo Tho.

Queſtio.xiiij.

U Trum ordinat⁹ ad titulũ patrimonij ſui poſ
ſit idẽ vẽdere vel donare. Rñ ſm Ber.extra
de pben.in glo.ſup.c.tuis.lʒ Vinc.dixerit q nõ tñ
ſm tacre.veri⁹ credo qd poſſit illud vẽdere ꝛ ẽt do
nare. Illam etiam beneficio eccl'iaſtico renũciare
poſſet.

Queſtio.xv.

U Trũ talis cl'ic⁹ ad titulũ pñmonij ſui pmo
tus poſſit trãſire ad aliã eccl'iaʒ ſine lnĩa epi
Rñ.ſm Ber.ibidẽ dicẽs q nõ.lxxj.di. pmatus.

Queſtio.xvj.

Q Uid ſi papa mandat alicui pferre pbendaʒ
vacantẽ vel vacaturã poſtea eps vel canoni
Goffre. ci ad quos ſpectat collatio pferũt alteri i eluſionẽ
aplici mãdati. Rñ.ſm Goff.e.ti.in ſi. puto qd id
pro quo ſcriptũ eſt ius hʒ in pbenda illa: vt extra
de pben.inter cetera.ꝛ.c.dilect⁹ fili⁹.G.ꝛ extra de
reſcrip.pſtitutus.ſed ad maiorẽ penam ſtatutũ eſt
vt ꝛ collatio facta valeat ꝛ ei pro quo ſcriptũ eſt d
redditibus eccl'ie ſingulis annis puideãt pferẽtes
donec ei fuerit in beneficio prebendali puiſum:
vt extra in.c.dilectus filius.G.

Queſtio.xvij.

A D pleniorem etiã intellectũ premiſſorũ q̃ro.
quid ſit prebẽda.quid canonia.ꝛ quid digni
tas vel perſonat⁹. Rñ.ſm Hoſti.ea.rubri.ſ.j.ꝛ.ij. Hoſtien
prebẽda iſto titulo ſpecialiter dicit' ius percipiẽdi
prouentus in eccleſia cõpetẽs p. recipienti tanquã
vni ex collegio ꝛ naſcitur ex canonia: ſicut filia ex
matre q̃ ex quo quis habet canoniã per cõſequẽs
ꝛ prebendã habere debet vt extra.c.ꝛ.relatum. pre
benda igit' ſpecialiter ꝛ proprie conſiſtit in fructu
um perceptione: canonia aũt in iure q̃ eſt ius qd- Prebẽda canonica.
dã qd ex electione ſeu collatione vl' iſtitutione ꝛ re
ceptione alicuius in canonicũ ꝛ in fratrem oritur
ſiue ad quẽ.ad ius ergo illud ptinet pbẽda ꝛ ſtall⁹
in choro ꝛ locus ſeu vox in capitulo.vt in dicto c.
relatũ Dignitas aũt eſt q̃dam preeminẽtia in gra
du que aliqñ vocatur pſonatus vel cuſtodia vl' mi Dignitas.
niſterium archidiaconat⁹ decanat⁹ pmiceriat⁹. In Perſonat⁹.
no.de prebẽ.in glo.ſup.c.de multa.circa ſi.dicit qd
fere ſemp pro eodẽ ſumitur pſonatus ꝛ dignitas ꝛ
intelligimus dignitatẽ vel perſonatus ſm inſtitu
tionem ꝛ ſm conſuetudinẽ eccleſie nã poſſet eſſe q
aliquis in aliqua eccleſia exerceret officiũ archy-
diaconi cognoſcendo de cauſis clericorũ ꝛ de alijs
officijs vel dignitatib⁹ nõ tñ reputo eũ cadere ſub
hac pſtitutione. De multa.ſ.niſi vocet' hoc nõie vl'
alio qd in dignitatẽ ſonat ſed ſi vocet' aliquo nõie
dignitatis q pſonal dignitate pſtituta reputet' licʒ
nullũ miſteriũ dignitatis faceret reputo eũ hac cõ
ſtitutione teneri.sec⁹ ſi nõ reputaret' dignitas itẽ
nunq̃ reputamus aliquẽ hac conſtitutione teneri
niſi ppetuam habeat dignitatẽ extra de ſtatu mo-
nachorũ.c.ij.ſ.ſi.hec Inno.

Queſtio.xviij.

I Tem q̃ro cuiuſmodi officiatos debeãt epi cõ
ſtituere. Rñ.ſm Ray.eo.ti.in ſi.epi non debẽt
laycos in eccleſia ſua pſtituere yconomos q.ſ.reb⁹ Raymun'.
pſunt eccleſie vel vicedños qui.ſ.reb⁹ pſunt epi.ſʒ
clericos probatos eiuſdẽ eccleſie.lxxxix.d.volum⁹
q̃ indicat' Itẽ non debẽt diſpenſationẽ rerũ eccle-
ſie cõmittere propinquis vel fauore humano ꝛ in-
honeſte ſibi coniunctis qd ſi fecerint peccant. ꝛ de- Yconimus
bent excõicationi annue ſubiacere.lxxxix.di.decen Vicedomi-
ter.x.q.ij.ſ.hoc ius.in ſi.xij.q.j.eps eccleſiaſticar.ꝛ nus.
q.ij.q̃ſquis.q̃dã tñ itelligũt hoc de malis ppinq̃s.
Na ſi boni ſunt videntur etiam alijs preferendi vt
d.x.viij.de hoſpitalitate ordi.q.vj q̃bus danda. il-
lud tñ dicitur de ſuſtentatione nature.

Queſtio.xix.

U Ltimo quero q̃ ſit pena plati q̃ in viſitatione
accipit procurationẽ in pecunia vel qui mu-
nera accipit. Rñdet Inno.iiij.in con.lugdn.ti decẽ
tibus.c.romana ſtatuit q prelati qui viſitationis
officium exercent accipiant procurationẽ in victu
alibus ꝛ non in pecunia ꝛ qd ipſi vel eorum famili
ares non recipiant munera qd ſi contrafecerint in
currant maledictionem a qua non liberentur niſi
duplum reſtituant. Sed Grego.x.in concil'.lugd. Grego'.
eo.ti.c.exigit contra non obſeruantes illam cõſti-
tutionẽ addit penaʒ.ſ.q duplum reſtituat eius qd
recepit eccleſie a qua recepit.infra mẽſeʒ alioquin
ex tunc patriarche archiepi epiſcopi ꝛ ingreſſum
eccleſie ſibi nouerint interdictuʒ. Inferiores vero
prelati qui contrafecerint ab officio et beneficio
ſunt ſuſpenſi donec de hoc duplo plene ſatiſfaciat
eccleſie grauate ꝛ nulla remiſſio poſſit fieri de hoc
duplo aliqua gratia vel liberalitate.

Queſtio.xx.

C Um in precedentibus plures caſ⁹ poſiti ſint
in quibus beneficia ipſo iure vacãt que tñ ali
quando contra iuſtitiam ſolum de facto retinent'

de huiuſmodi caſibus. ſcilicet cum aliquis intruſus eſt in aliquam dignitatem vel aliter ipſam mala fide poſſidet an ſubditi requiſiti ab eo teneant ei obedientiam ⁊ reuerentiam exhibere. ⁊ an debitores dignitatis teneantur ei de debitis reſpondere.
Inno. ⁊ Hoſtienſis. Reſ. ſm Inno. ⁊ Ho. extra de reſtitutione ſpoli. in glo ſuper. c. in litteris. Illi tenentur q iam fecerint ei obedientiam ⁊ debitores cenſuales qui iam ſoluerunt ei ſaltem anno aliquo penſiones. ar. extra de electione. querelā. Alij vero q nunquā ſibi obedientiā preſtiterūt nec ipſaʒ preſtare nec exhibere tenēt. nec debitores cēſuales ſoluere debita tenēt. qui nihil vnquā ei ſoluerunt. Nec alij non cenſuales ſoluere debita tenētur. nec propter hoc qd hoc denegant poteſt dicere malefidei poſſeſſor qd ipm ſpoliauerint q2 nunquam habuerit poſſeſſionem iſtorū iuriū, ⁊ ſi poſſideat dignitatem cui hec debentur q2 hec violenta ſeu malefidei poſſeſſio nō extenditur niſi ad ea de quibus in poſſeſſione fuit ar. ad hoc. C. de peti. hered. l. fi. ❡ Electo aūt etiā violento poſſeſſore ſed a ſuperiore cōfirmato. propter vim confirmationis ⁊ autoritateʒ iudicialem quouſqʒ per ſententiam ſit remotus omnes reſpōdere tenēt extra de electione tranſmiſſam ⁊ ar. ff. de acqui. poſ. l. iuſte poſſidet. ff. qd cum fal. tuto. l. j. alij vero dicunt ꝙ ſubditi ⁊ debitores dignitatis tenentur reſpondere poſſeſſori ipſius etiam ſi malefidei ſit poſſeſſor non obſtante exceptione poſſeſſionis inique ar. extra de inſtitutionibus cum venuiſſent. ❡ Omnia predicta ponunt tā Inno. ꝙ Ho. in glo. ⁊ ſubiungit Hoſti. tu diſtinguas. vtrum malefidei poſſeſſor agat nomine proprio ⁊ tunc nō eſt ei reſpondendum: aut nomine dignitatis ⁊ tunc ei reſpondendum eſt donec de mala fide vel violētia in iudicio ſit conuictus ⁊ hoc veruʒ eſt ſi debitores in iudicio ſint conuenti. Nam ⁊ ſi conſcientiam habeant ꝙ poſſeſſor dignitatis ipſa male poſſideat poteſt tñ ⁊ debet eorum cōſcientiam autoritas iudicialis excuſare. ar. ff. de mino. l. ait. pretor. ſi. §. q̄d ſi ſi pretor. Addit Innocē. ꝙ quidam dicunt ꝙ debitores dignitatis nūquā debent ſoluere malefidei poſſeſſori. ne ſibi cauſam peccādi preſtent nec ſoluens per talem ſolutionē liberatur cum nō ei ſed dignitati ſit obligatus ar. extra de iure iurā. eā te. vñ debitor potiꝰ debet excōicationem tolerare ꝙ contra conſcientiaʒ ſoluere. ar. extra d. ſen. ex. inquiſitionem niſi forte eſſet debitor q cū ipſo malefidei poſſeſſore contraxiſſet. talis enim ex cōtractu cū eodem habito ſoluere tenetur ff. de cōdi. in debiti ſi vrbana hec Inno. ſed Hoſti. in glo. ibideʒ
Hoſti. hac opinione recitata ſubiungit tu dicas hanc opinionem locum habere extra iudicium. ex quo em̄ debitor in iudicio conuictus eſſet ⁊ condēnatus neceſſe haberet parere ſnīe niſi eſſet appellatione ſuſpēſa. alioquin quicumqʒ condemnaret poſſet cuilibet ſententie ↄtra ſe late, illudere. dicēs. Ego libē ter parerē ſententie: ſed habeo conſcientiam reluctātem Eſt autem figmentis talibus obuiandum quicquid ergo ſit extra iudicium in iudicio tamē oportet ꝙ tali poſſeſſori reſpondeat. poteſt tamen excipi contra eum. hec Hoſtienſis vide multa ibidem de hac materia in Gloſſa Hoſtien. ⁊ Innocē. de his etiam quaſi in ſimili. vide. ſ. li. j. ti. xv. de decimis. q. xxxij. quero etiam.

De neophitis non ordinaris. Titu. xiiij.

SEquitur non neophitum. Circa hanc materiam.

❡ Queſtio. j.

PRimo qrendū eſt qui dicunt neophiti. Reſ. ſʒ Ray. Ray. c. t. neophiti dicunt nouelli in fide a neo ꝙ eſt nouuʒ ⁊ phitos ꝙ eſt fides. xlviij. di. qm̄. Item neophiti dicūt nouelli in religione di. xlviij. ſicut olim idem Hoſti. li. j. rubri. xj. de tēporibus ordi. §. iiij. ⁊ cū ſub. §. xiiij. regula.

❡ Queſtio. ij.

QUare neophiti prohibentur ordinari. Reſ. Raynū. ſm Ray. cauſa prohibitiōis eſt duplex. vna ne incidant in ſuperbiā putantes qd fides chriſtiana ſiue religio multū eis indigeat. xlviij. di. §. prohibentur. ⁊ c. qm̄ alia cauſa eſt q2 nō ſunt ex parte ſtatutum eccleſie vel religionis ⁊ ideo neſciret eſſe graues ⁊ ſe contēperare pro diuerſitate perſonaꝝ ſibi ſubditarū. xlviij. di. ſicut olim. idem Hoſti.

❡ Queſtio. iij.

SEd nunquid cauſis iſtis ceſſantibus poſſet neophitus ordinari vl' in epiſcopū aut in abbatem eligi. Reſ. ſm Ray. Ad hoc dico ꝙ clericus. ſ. ſecularis quantumcūqʒ ſit habilis ⁊ inſtructus in regula monachali vel alia nō pōt eligi in abbatem vel rectorē eccleſie regularis niſi ſit profeſſus ⁊ expertus aſperitatem regule nō eñ ſufficit ſcire Neophiti ſed neceſſe eſt experiri probare ⁊ probari. extra de electione cū tamē officij. xix. q. iij monaſterijs. immo ſi aliqui non profeſſi ordinem regularem ſint iam in abbates aſſumpti debent ſublato appellationis obſtaculo remoueri. extra de electiōe tamē in magiſtrum aſſumi non debeat qui formam diſcipuli non aſſumpſit etc. Monachus tamen poteſt eligi in epiſcopum. lxj. di. bene ⁊ laycus dum tamē litteratus poteſt in epiſcopū poſtulari. lxj. di. oſiꝰ Hoſtienſ. Idem Hoſtien. ⁊ Goff. Item Neophitus poteſt Goffre. vt dicunt quidam recipere minores ordines. ſed non ſacros. xlviij. diſtin. quoniā ſicut olim alij contra quod nēc etiam minores ordines poteſt recipere donec ſit probatus. ar. xix. q. iij. monaſterijs ⁊ hoc credo verius. Concordat cum hoc etiam go. ⁊ Ulri. li. vj. tract. iiij. c. xiiij. ⁊ probat per hoc ꝙ in dicto. c. monaſterijs prohibetur tonſura. ergo magis ordo q2 tonſura eſt prima in ordinibus. Cōcor Tonſura. dat etiam glo. hic ⁊ addit de religioſis th̄ credo ꝙ ex quo recepti ſunt ad profeſſionem legitime vl' habiti ſunt pro profeſſis cum eo ipſo habeantur pro probatis ordines poſſunt recipere de iure videtur cū hoc concordare Hoſti. v. Dico in fi. vide de hoc plenius infra. c. li. t. xxij. de etate. ordi. q. xij. quid iuris Nec obſtat his q dicta ſunt ꝙ legitur de beata Nicholao. Glo. q ex laycis electus eſt in epiſcopū Gloſſa. ⁊ de beato ſeuerino. Glo. q ex beneficio electus eſt in archiepiſcopum ⁊ Ambroſio qui neophiti fuerint electi. lxj. di. §. his omnibus. ⁊ c. neophitus. Illud. n. factum eſt inſpiratione diuina. de beato. em̄ Nicolao fuit reuelatū cuidā epo vt dicitur in legēda eius Seuero inſedit columba ſuper caput ambroſio aſſurrexit terra pro cathedra ⁊ ideo nō ſunt trahenda hec ad ↄſequentiā alias exemplo ambroſij poſſet aliquis eligi etiam ante baptiſmum qd eſſet abſurdum dicere. ❡ Addit iſta ad hec Hoſti. qd licet clericus ſecularis niſi profeſſus ſit ⁊ expertus in regula non poſſit eligi in prelatum regularem tamen ſi fiat poſtulatio de eo ⁊ vrgente neceſſitate monaſterij admittenda eſt poſtulatio. extra de electione cum monaſterium. Cum nobis olim ad fi. ⁊ c. in cauſis ad fin. ſed poſtulatio de tali ſine

cauſa

ca uſa pſata non valet vbi vero extra de elec.in glo
ſa ſuper.c.officij tui.dicit laycus quantūcunqꝫ
peritus in regula monachali ⁊ expertus ſit ⁊ pro-
batus in ea nunꝙ poteſt eligi vel etiam poſtulari
in abbatem.

De ſolēniter penitētibus.

Titulus.xv.

Expeditis.xiij.capitulis apoſtolice
regule reſtat inquirere de.ix.alijs
impedimentis q̄ ſimiliter reqͥrun
tur in ordinando vel eligendo vi-
delꝫ non ſit ſolenniter penitēs
non curialis nō ſeruus non corpo
re vitiatus.Non de preſbitero vł
alias illegitime natus non adultus in egritudine
baptiſatus non peregrinus vel ignotus non mino
ris etatis.Non femina de ſingulis horū per ordi-
Verſus. nem videamus ponit etiam glo hic ver. in quibꝰ
ponuntur plura in ordinandum cōſideranda.Cor
poris integritas vitioſum ſexus ⁊ etas.Litera li-
bertas baptiſmus vita voluntas.Forma fides titu
lus:intētio.fama poteſtas.Tempus in ordinibus
faciendis iſta requiras.

Queſtio.j.

Solēni pe-na. PRimo ergo quero quare ſolenniter penitens
non poteſt promoueri vt.di.l.ex penitentibꝰ
⁊.xxxvj.di.illiteratos.R̄n.ſm Ray.e.t.Ratio hu
ius prohibitionis eſt quadruplex.Prima eſt ordi
nis excellentia q: non ſunt digni recipere vaſa.gl.
i.ordines ſacrorum qui dudum fuerunt vaſa vitio
rum di.l.illud licet enim petm̄ deletum ſit per pe
nitentiam remanet tn̄ aliqua cicatrix ſiue irregu-
laritas q̄ ipſum impedit.j.q.ventum.Scda cā eſt
timor labēdi ex conſuetudine priſtina ſurgēs.lxj.
di.in ſacerdotibus.in fi.ꝟ.preferens memorandi
criminis labem non hꝫ ſacerdotij lucidā dignita-
tem.Tertia eſt ſcandalū populi.cū eīn talis pnīa
non imponaᷓ niſi pro publico crimine ⁊ vulgatiſ-
ſimo qd totā cōmouerit vrbem.xxvj.q.vj.c.vlt.nō
poſſet talis ſine magno ſcandalo miniſtrare.diſ.l.
de his ꝟo.Quarta cā eſt q: non haberet frōtē rep
hendendi alios cum ipſe ſibi tacitus rideret ſe cō
miſiſſe illa eadē que corriperet vel maiora.xxv.diſt.
primū.xvj.di.§.j.Idem Tho.in ſcrip.li.iiij.xiiij.

Queſtio.ij.

Raymun. VTrum cum ſolēniter penitentibꝰ diſpenſari
poſſit vt pmoueāᷓ.R̄n.ſm Ray.Ibidē ſic
in minoribus ordinibus ꝑpt neceſſitatē vel vtili-
tatem eccle.di.l.placuit.Pōt aūt ep̄s hāc diſpen
ſationē facere ex quo nō eſt ei ſpālr ꝓhibita.extra
de ſen.ex.nup.⁊ require.infra eo.li.ti.xxix.de lap.
⁊.diſ.q.iiij.poſt hec quero.Non obſtat di.l.ex peni
tentibus.vbi diciᷓ ep̄s ordinans talez ſcient dꝫ
priuari poteſtate ordinandi:q: illud intelligiᷓ cuꝫ
ordinat abſqꝫ diſpenſatiōe:vel cū indiſcrete diſpē
ſat ſiſe.diſt.lj.qui in aliquo.

De curialibus non ordinā dis.

Titulus.xvj.

Queſtio.j.

Idem. DEinde videndum eſt de curialibus vbi
prio q̄ro q̄ dicanᷓ curiales.R̄n.ſꝫ ray.
eo.ti.large dicunᷓ curiales omnes qui
quacūqꝫ ꝯditiōe obligati ſunt curie ali
cuiꝰ publice ptāti ſiue ſint milites ſiue
aduocati:ſiue iudices:ſiue officiales:ſiue etiā hy-
ſtriones ⁊ breuiter quodcūqꝫ hñtes offm̄ honeſtū
vel inhoneſtū.di.lj.c.j.glo.dicit illud qd hic dici
tur de militibus nō eſt intelligendū de oibus mili
tibus.ſꝫ de his ſolus qui ſpālr obligati ſunt curie
alicuius publice ptātis quales ſunt aliqui in ale-
mania.qñqꝫ ſtricte dicunᷓ curiales qui ꝓcurāt ho
neſta curie officia:vt decuriones iudices ⁊ ſimiles
qñqꝫ ſtrictius dicunᷓ curiales qui in cā ſanguinis
ſunt officiales:⁊ dicūtur iſti curiales quaſi a cruo
re vel a cruce.Alij dicuntur curiales a curia pre-
dicta etiā ponit Vlri.li.vj.circa.iij.c.xxv.§.curia-
les ꝟo.

Queſtio.ij.

QUi curiales ꝓhibenᷓ ordinari.R̄n.ſꝫ Ray. Raymun.
ibidem ꝓhibenᷓ indiſtincte oīes ordinari
niſi pmo ſint abſoluti a curia.diſtin.lj.c.j.ij.⁊.iij.
Poſtꝙ ꝟo abſoluti fuerint a curia:admittunᷓ tn̄
cum diſtinctiōe:q: aut exercuerūt ſeua:turpia vel
inhoneſta aut honeſta.In pmo caſu vel ſi exercue
runt ſeua vt officiales aut milites qui dum ptāti-
bus obedirēt ſanguinē humanū fuderunt vel tur-
pia ⁊ inhoneſta:vt hyſtriones non pſſt pmoueri.
di.lj.c.j.⁊.iij.⁊.xlvj.di.clericus.ꝟ.clericū vel ſcur-
rilem.⁊ verbis turpibꝰ ioculatorē ab officio trahē
dum pcipimꝰ.Itē de hoc de ꝯſe.di.ij.ꝑ dilectiōe.
In ſcdo caſu ſm cum honeſta officia executi ſunt
vt iudices aduocati tabelliones ſubdiſtingue: q:
aut exercuerūt offm̄ ſuū in cā ciuili ſiue pecunia-
ria aut in cā ſanguinis.In pmo caſu admittunᷓ.
di.lxj.Oſius.In ſcdo repelluntᷓ.vide de hoc ſupra
lib.ij.ti.j.de homicidio.q.xxj.q̄ ſit pena.Idē Vlri.

Queſtio.iij.

QUare ꝓhibentur curiales ordinari.R̄n.ſm Idem.
Ray.multe ſunt cauſe quare tales ꝓhibenᷓ
ordinari inter quas tres ſunt efficaciores:pma q:
quidā eorꝫ ſunt viles perſone ⁊ frequēter ꝯtrahūt
irregularitates ex officio ſuo.Scda q: multū mo-
leſtaᷓ eccl'ia ⁊ incōmoda patiᷓ ꝑpt tales qñ repe-
riuntur.Tertia rō eſt q: preſumiᷓ ꝯtra eos qd non
tranſeāt ad clericatū.voto religionis ſꝫ vt fugiant
ratiocinia dñoꝝ ſuoꝝ.di.lj.c.j.ij.iij.⁊ di.liij.legem
Idem Goff.lib.j.ti.xix.de obligatis ad ratiocinia
in fi.⁊ Hoſti.§.vlti.

De obligatis ad ratiocinia ordi.vel non.

Rubricella.

SEquitur vt videamus de obliga
tis ad ratiocinia.puta tutori-
bus ⁊ ꝓcuratoribus.

Queſtio.iiij.

DE his quero quādo poſ
ſunt promoueri vel nō
R̄n.ſm Ray.eo.t.§.iiij.ſequi
tur circa iſtos diſtingue q: aut Idem.
pſeuerāt in officio ad hoc aut non.in prio.caſu ſub
diſtingue.q: aut perſeuerant in officio perſone ſe
cularis non miſerabilis ⁊ tunc nō poſſunt promo
ueri.xxj.q.iij.c.j.⁊.ij.extra ne clerici vel mo.c.j.⁊.ij
aut in officio perſone eccleſiaſtice vel etiam ſecu-
laris ſed miſerabilis.⁊ tunc poſſunt promoueri.
ſi aliud non impediat.di.lxxxix.iudicatū.di.lxxxvj
peruenit.xvj.q.j.monachi.miſerabiles perſone
ſunt vt dicit dñs Hoſti.li.j.ru.xix.de obligatis ad Hoſtienſis.
ratiocinia.§.v.quis obligatur ꝟ.ſi vero.puta cecꝰ
pauper pupillus vel vidua.In ſecundo aūt caſu.ſ.
qñ non perſeuerant in officio.remanēt tn̄ ad hoc
obligati ex adminiſtratiōe vel diſtingue quia aut
ſicut obligati rei publice aut perſone priuate ſi rei
publice non debent promoueri ante reddita ratio
cinia.di.lj.preterea.C.de epiſcopis ⁊ clericis offi
ciales obligati.n.reipublice ex adminiſtratiōe ar
cētur ab honoribus.Secus ſi alias ſint debitores
ex cauſa mutui vel ſimili.ff.de muneri.⁊ hono.re
ſcripto.§.debitores.C.de epiſcop.⁊ cleri.l.quiſqꝫ

emenſis. ſi autem remanent obligati priuate per-
ſone ſubdiſtingue. q2 aut in ipſa promotione mo-
uetur ſibi queſtio vel eſt mota aut nō. In primo ca
ſu iterū ſubdiſtingue: q2 aut mouet q̄ſtio de perfi
dia ꝛ dolo aut de culpa tantum ſi de dolo vel perfi
dia non debet promoueri ante deciſam litez. lxxxi.
di. tantis. xxiij. di. illud extra de obliga. ad ratioci-
nia. c. j. tamen debet taxari tempus infra qd̄ que-
ſtio decidatur. ar. extra q̄ filij ſint legitimi. lator ꝛ
q̄ matrimoniū acc. poſ. ad hoc. C. de ingenuis ma.
diffamari. ſi vero ſibi moueatur queſtio vel prius
ſit mota de culpa tantum poteſt promoueri non
obſtante creditoris reclamatione. cum lis poſtea
procedere poſſet vt prius ꝛ etiam ab eodem iudi-
ce. ff. de iudicijs. vbi ſemel acceptū eſt iudiciū in fi
nem accipere debet ꝛ. ff. de iuriſdi. omniū iudi. l.
iij. cum quedam. ſi autez nō moueatur ſibi queſtio
aliqua neceſſaria nec mota eſt poteſt promoueri.
nō obſtāte obligatiōe niſi māifeſtū eſſet ipz teneri
de dolo tūc eni poſſet ꝛ dz ep̄s eū ex officio ſuo re-
pellere ſicut quēlibet crioſū vl̄ īfamē. ij. q. vij. alie-
ni. vj. q. j. infames. ff. de poſtul. l. quos prohibet pre
tor poſtulare omnino prohibet etiā ſi aduerſarius
eos poſtulare patitur. Idem vlri. Innocē. extra de
oblig. ad ratiocinia in glo. ſup. c. vnico dicit. Nota
ꝙ hmōi. ſ. q̄ prohibent ordinari nominantur tuto
res hmōi nam ſi tutelā vel curā legitimā vel neceſ
ſariā ſibi a legibus impoſitā aliquis gerat non cre
do qd̄ impediatur eius ꝓmotio etiā promot⁹ poſ-
ſit eam ſuſcipere. lxxxvj. di. peruenit. ſed ſi aliarum
perſonarū miſerabiliū procurationes ꝛ ādminiſtra
tiones ſuſcepit autoritate tn̄ ep̄i nō impedit pro-
motio. q2 etiā ſuſcipit promotus vt in dicto. c. pue-
nit. Addit idē inno. ibidē in fi. vel dic ꝙ vbicūqȝ in-
uenitur ꝙ clerici non poſſunt eſſe procuratores vl̄
hmōi officia exercere intelligēdū eſt gn̄aliter. Nā
vnū negocium clericorū vel laycorū procurare vl̄
adminiſtrare non prohibetur.

¶ Queſtio. v.

Pone qd̄ mihi aliquis ſit obligatus iuramen
to in cētū libris ad certū terminum ſoluēdū
vel ad ſcribēdū librū vel ſeruiendū in propria per
ſona ad tempus vel ad aliqd̄ ſimile nunqd̄ iſte po
Raymun. teſt intrare monaſteriū vel recipere ordinē. Rn̄. ſz
Ray. §. pone. Ad hoc dicas ꝙ poteſt intrare religi
onem non obſtante ſibi tali obligatione vel iura-
mento dūmodo non ex leuitate vel voluntate ſub
trahendi debitū hoc faciat ſed ex caritatis feruo-
re ꝛ ſpiritusſancti inſpiratione nec facit iſte iniuri
am creditori. excuſatur. n. ſpiritusſancti autoritate
cui nemo reſiſtere poteſt. xix. q. ij. duc. extra de re-
gula. ꝛ tranſe. ad religionem licet. monaſteriū aūt
tenet ſatiſfacere de his q̄ ipſe cōtulit monaſterio.
xix. q. iij. ſi qua mulier. C. de epiſcopis ꝛ clericis.
deo nobis. §. j. vbi dicitur quod parentes non poſ-
ſunt filios ſuos ingreſſos religionez legitima frau
dare portione. Glo. dicit hic ꝙ per conſuetudinez
contrariā derogatum eſt huic legi ꝛ maxime in frā
cia. Si vero. nihil contulit monaſterio qi nihil ha
bebat. nam inanis eſt actio quā excludit inopia de
bitoris. xiiij. q. vj. ſi res. ff. de dolo malo. Nā is. ſi tn̄
poſt ingreſſuz religiōis occaſione eius monaſteriū
acquireret aliqua: Puta per ſucceſſionem here-
ditariā. Glo. vbi eſt cōſuetudo ꝙ ingreſſi monaſte
riū ſuccedant parentibus morientibus vel alio mō
Gloſſa. ſcilicet ex donatione inter viuos facta vel
Hoſtien. ex teſtamento tenetur monaſterium inquantum il
lud eſſet. argu. xix. q. iij. ſi qua mulier. In ſupradi-
ctis cum Ray. concordat Hoſtien. §. v. quis obliga
tus ꝟ. quid ſi talis ꝛ Inno. co. titu. in prima gloſ.
ꝛ Goſ. co. titu. ad Vlricum. §. ſi autem aliquis Sa
tis autem concordat Tho. in ſum. q. vlti. ar. vj. ar.
iij. Sequitur in Raymundo. poterit etiam exiſtēs
in monaſterio ſcribere librum vel aliud honeſtum
opus facere ad liberandum ſe dummodo non ne-
gligat propter hoc diuinum officium. xxj. q. j. cleri
cis ꝛ deducantur expenſe ne ſit onerolus mona-
ſterio. xvj. q. vj. de lapſis. Cōcordat Hoſt. ꝛ Goſr. ꝛ
Inno. q̄ etiā addit ꝙ aliq̄ dicunt non deducedas ex
pēſas q2 q̄ altario ſeruit de altari viue dz. xij. q. j. ſz
vlri. dicit ꝙ nō putat eū ad talē ſolutionē teneri ſz
omni tēpore actib⁹ religionis debet intendere vn̄ Hoſtien.
ēt Hoſti. ꝛ goſ. dicūt ꝙ per hoc nō dz ipediri ab ob
ſeruātia regl̄ari alioquin ꝯtra. C. de epi. ꝛ cler. oēs
ꝛ. l. gn̄aliter ꝛ addūt vel ſaltē ꝑficiat ꝑ aliū qd̄ iura
uit ꝛ hoc ſm̄ hoſti. niſi man⁹ ꝑſone ſcribētis electa
eſſet q2 ſi iurauit ſcribere in ꝓpria ꝑſona nō licebit
ei ſubdelegare niſi de licētia illius cui iurauit. ar. C.
de cadu. tol. l. j. §. ne aūt extra de officio dele. c. ſi. ſe
quit in ray. credo ēt ꝙ pōt fieri cleric⁹ q2 pōt cede-
re bonis remanet tn̄ obligat⁹ poſtea ſicut ꝛ ante
ꝛ pōt ſcribere ꝛ alia honeſta facere dū tn̄ non negli
gat officiū eccl'ie vt. ſ. dictū eſt de monacho nō ob
ſtat. di. liij. legē. ꝛ. di. liiij q̄cūqȝ q2 illa intelligūt de
ꝑpetuo obligatis puta de ſeruis curialibus ꝛ ſimi
lib⁹ ꝯcordat his hoſti. goſ. ꝛ vlri. addit hoc glo. di-
cens. Si aūt obligat⁹ erat ad inhoneſta vt ad mini
ſtrandū in balneis tabernis vel cloacis purgādū
nō debet ordinari in clericatum donec perſolue-
rit vel aliū eque ydoneū ſuppoſuerit ad talia exe-
quēda ſed in tranſeunte ad monaſteriū hoc nō re-
quiritur. ¶ Queſtio. vj.

Quid de poteſtate vel cōſule alicuius ciuita-
tis qui iurauit regere ciuitatem per annuz
nunquid poteſt intrare religionem Rn̄. ſm Ray. Raymun.
co. titu. in fine. Dico per ea que predicta ſunt ꝙ po
teſt licet quidam ſentiant contra. Concordat cum
Ray. Vlri. ꝛ Inno. ꝛ Goſ. eo. titu. in fin. ꝛ addit ꝙ
idem eſt in magiſtro qui iurauit regimen ſcolarū
per annum ꝛ de capellano qui ſeruire iurauit in of
ficio capellanie. Non enim iuramētum violat qui
illud in melius commutat extra de iureiuran. per
uenit. Hoſti. etiam ꝟ. nunqd ergo recitat idez ſed
addit puto ꝙ in his omnibus ſe poteſt obligare.
ſed ꝯſulo ꝙ prius ſeruet ꝛ impleat qd̄ promiſit q2 hoc
tutius eſt ei q̄ ſi ad religionem tranſiret religio-
ne iuramenti contēpta niſi ab illo cui iuramentuz
preſtitit licētiam poſſit obtinere extra de iureiur.
debitores. Simile conſilium eſt extra de ſponſa. cō
miſſuz vbi dicitur de quodā qui iurauit ꝙ contra
heret cum quadam per verba de preſenti infra biē
nium. Sed modo volebat intrare religionez qd̄ tu
tius eſt ei religione iuramenti ſeruata prius con-
trahere ꝛ poſtea ſi voluerit ante carnalem copulā
ad religionem tranſire. Sed ad hoc reſpōderi po-
teſt vt dicit gloſſa ꝙ nullo modo per illum contra
ctum retardabatur ingreſſus religionis.

De ſeruis non ordinandis Titulus. xviij.

POſtquā vidim⁹ de tēporaliter
obligatis ſubijciam⁹ de obli-
gatis perpetuo videlicz de ſer
uis ordinandis ꝛ eorum ma-
numiſſione.

¶ Queſtio. j.

PRimo ergo q̄ro quali-
ter ſerui poſſunt ordina
ri: ꝛ

ꝛ in q̄bus manumiſſi oꝛdinati remaneant patro-
nis obligati. Rñ.ſecundū. Ray.e.t. circa p̄ncipiū
Nullus ſeruꝰ ſiue priuati ſiue eccleſie dꝫ oꝛdinari
Raymũdꝰ. niſi prius manumittaẜ. di.liiij.c.j.ij.ꝛ.iij. Ratio
hm̄ōi pꝛohibitionis eſt duplex.ſ.ſeruilis vilitas ꝛ
clericalis dignitas.di.liiij. Admittūẜ.extra de ſer
uis non oꝛdinandis.de ſeruoꝝ in ſi.circa manumiſ
ſos diſtingue q꞉ aut ſunt liberti eccl̄ie aut priuati
in primo caſu poſſunt oꝛdinari etiā retēto iure pa
tronatus quo ad hoc vt nō iniurienẜ eccl̄ie nec ac-
cuſent illā nec teſtificenẜ cōtra illā.alſ reuocenẜ in
ſeruitutē.d.liiij. Qui ex famulis.xij.q.ij. dyaconi.
viij.extra.e.t.c.de famulis l mo etiā tenenẜ ad hoc
q̄uis pleno iure vel ſimpliciter ſint manumiſſi
xij.q.ij.dyaconi. Epiſcopus q̄ mancipiū liberti di-
cunt etiam quidam ꝙ ad alias honeſtas operas
tenenẜ lꝫ non ſint impoſite noīatim.xij.q.ij. dyaco
ni non tñ tenenẜ ſeruire ꝑpetuo in eccleſia in offi-
cio clericali niſi expſſe i ipa ſit dictū manumiſſiōe
ꝛ oꝛdinatione.extra.e.eo libentius ꝛ poſito.qḋ fue
rit hoc expꝛeſſuꝫ non tñ reuocabiẜ in ſeruituteꝫ ſi
non vult in eccleſia illa ſeruire in diuinis officijs
niſi q̄ſi admonitus ꝑduraret in ↄtumacia. extra.e.
tit. Nullus clericus in ſecundo caſu.ſ.cū eſt liber
tus priuati nō dꝫ pꝛomoueri niſi prius fuerit cōſe-
cutus a dño plenā libertatē ita ꝙ non teneatur ꝓ-
ſtare patrono operas fabriles que conſiſtūt in fa-
ciendo.nec obſequiales que conſiſtunt in non fa-
Raymũdꝰ. ciendo.di.liiij.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c. Quicūq꞉.ꝛ.c.vlti. Ideꝫ ꝑ
omnia Vlri.li.vj.tracta.iiij.c.xxv.§. libertas ꝛ ſe-
quentibus. Nota etiaꝫ ſecundū Ray.e.t.§.viij. In
ſumma ꝙ liberti eccl̄ie pꝛopter hoc manumiſſi vt
oꝛdinentur non poſſunt aliq̄d de acq̄ſitis quocūq꞉
modo ad alios tranſmittere ſed poſt eoꝝ obitum
omnia ad eccleſiā ꝑtinebūt.extra.e.t. de famulis.
verius tñ credo cū tancr.illā decretalē itelligendā
quando hoc dictū fuerat in manumiſſione alſ poſ
ſet cōdere teſtamentuꝫ de his q̄ intuitu ꝑſone ſue
acquireret.ar.extra.e.t.eo libentius.xxij.q.iij.c.j.ꝛ
ij.ꝛ in hoc concoꝛdāt Vvil.ꝟſi. Dixi aūt.ꝛ hoc etiā
ꝑpꝛobat dñs Hoſti.li.j. Rubri.xviij.de ſeruis nō
oꝛdinādis.§.vj. Qualr ſeruꝰ.ꝟ. Multa differētia.

Queſtio.ij.

Sed nunq̄d poteſt patronus in liberto quem
petit oꝛdinari retinere ſaltē operas ſpūales
puta vt in ſua capella miniſtret et diuina vel ſimi-
Raymũdꝰ. les. Rñ.ſecundū Ray. Ad hoc dicit alanus ꝙ ſi cō
Alanus. conſenſu epiſcopi alias non ꝛ ſic intelligiẜ.liiij.di.
Frequens in fine.extra.e.t. Nullus.ꝛ hoc dicit pre-
cipue per illud.c.di.liiij. Quicūq꞉. ita etiam dicit
Joan.mihi videẜ pꝛobabile. Idem etiā dicit Vlri.
§.Si vero.videẜ tamē ſentire tancr.ꝙ pōt ſimpl̄r
tales operas retinere non diſtincto vtrum conſen
tiat epiſcopus vel non.arg.extra.e.t.eo libentius.
ſed illa loquitur de ſeruis eccleſie. Hoſti.vbi.ſ.ꝟ.
Sed nunq̄d hoc recitat de hoc opiniones ꝑdictas
et addit vel vt vites oē contrarium dicas ꝙ ante
oꝛdinationem eſt in ipſa manumiſſione hoc onus
imponendum ꝛ ſic poteſt in ipſa oꝛdinatione ſine
ſuſpitione alicuius ſymonie onus iā impoſitū de
clarari.extra de electiōe ſignificaſti.ad finē.extra
de pꝛebendis. Significatum.ꝛ hoc modo necdū ec
cleſia ſed ꝛ priuatus manumittere poteſt ꝛ ſi tali-
ter oꝛdinatus in ſuperbiaꝫ elatus non ſeruierit po
terit degradari.liiij.di. Frequens.ꝛ capi. Quicūq꞉
et extra eo.ti. Nullus. Non tamen ſeruus fiet dñi
ſui.ſi factus fuerit pꝛeſbiter. Idem Goffre.eo.tit.
Concoꝛdat etiam Innocen.extra.eo.titu.in gloſſa
ſuper capitu. Nullus ꝛ ſuper.capi. Eo libentius.
videndum infra.q.pꝛoximа

Queſtio.iij.

Quid iuris ſi ſeruus fuerit oꝛdinatus nō ade Raymũdꝰ.
pta libertate. Rñ.ſecundum Ray.§.iij. Si
ſeruus dicendum ꝙ ſi ſeruus fuerit oꝛdinatus. nō
adepta libertate aut eſt oꝛdinatus ſciēte dño aut
ignoꝛante in primo caſu ſubdiſtingue quia aut cō-
tradicente aut non.ſi ſciente ꝛ contradicente reuo-
catur ad petitionē domini in ſeruitutē in quocūq꞉
gradu fuerit oꝛdinatus. Gloſ.etiam ſacerdotali.
di.liiij. Quis autem leges.quidaꝫ tamen excipiūt
vnum caſum.ſcilicet cum eſt oꝛdinatus in ſacerdo
tem.arg.di.liiij. Frequens. ex antiquis hoc dicit
Innocen. foꝛte eſſet melius dictum.extra.eo.titu.
in gloſ.ſuper.ca.de ſeruoꝝ. Si autem ſciente ꝛ nō
contradicente eo ipſo ingenuus fit.di.liiij. Si ſer
uus ſciente. Idem Innocen.ꝛ hoc verum eſt ſecun- Goffredus
dum Hoſti.ꝟſi.cum ſeruus. ad quoſcūq꞉ oꝛdines
ipſe fuerit oꝛdinatus. Idem Goffre.ꝛ Vlricus.§.
Diximus autem decretum innuit.ſi vero ignoꝛan
te domino fuerit oꝛdinatus ſimiliter ſubdiſtingui
tur꞉quia aut oꝛdinatoꝛe vel pꝛeſentatoꝛe ſciente cō
ditionem oꝛdinandi aut non in primo caſu oꝛdina
tus remanebit in oꝛdine꞉ſed oꝛdinatoꝛ vel pꝛeſen-
tatoꝛ debet condēnari domino in duplum.di.liiij.
Sed ſeruus abſente dño in hoc ſi alter tm̄ ſciuit,
Si vero ambo ſciuerint dabit vnum pꝛeſentatoꝛ ꝛ
alium oꝛdinatoꝛ ſed ſi neuter habet vñ ſoluat po-
terit dominꝰ ſibi poſtulare illū reſtitui.ar.d.liiij.
Ex antiquis.in ſecundo caſu.ſcilicet cū oꝛdinatoꝛe
vel pꝛeſentatoꝛe ignoꝛante conditioneꝫ eius.oꝛdi-
natus eſt tunc ſi eſt oꝛdinatus in ſacerdotē rema-
nebit in eodem oꝛdine pꝛopter pꝛerogatiuā illius
oꝛdinis.peculio tamen ſi qḋ habeat domino reſti- Senten.
tuto. Idem Pet.in ſcrip.ſuper.iiij. ſenten. di.xxv.
in fine.ꝛ Hoſti.ꝟſi.ꝙ ſi in pꝛeſbiterū.ꝛ Goffr. vbi
etiam addunt ꝙ ſi non habet peculiū.tunc ſi non
eſt ei qui eum redimat debet dño ſuo reddi ad ſer-
uiendum ei in officijs honeſtis que oꝛdinem ſuuꝫ Goffredus
deceāt.ſcilicet l horis canonicis.liiij.di. Frequēs.
ſed ſi cōtumax hoc renuat deponi poteſt extra eo.
titu. Nullus.in fine.ſatis concoꝛdat Innocen. Si
vero talis oꝛdinatus eſt in dyaconum dabit pꝛo ſe
vicarium vnum.ideſt alium ſeruum domino ꝛ ipſe
remanebit in oꝛdine alias reuocabitur in ſeruitu-
tem.di.liiij. Ex antiquis. Subdyaconus aūt olim
reuocabatur in ſeruituteꝫ꞉ſed hodie oꝛdo ſubdya
conatus cum dyaconali gradu priuilegio gaudet
eodem.extra eo.titu. Miramur.qḋ dictum eſt hꝫ
de reuocatione in ſeruitutē intellige ſecundū Pe.
niſi aliquis eum velit redimere.

Queſtio.iiij.

Sed q̄d in dicto caſu ſi ſeruus.ſcilicet cōtra vo
luntatem domini oꝛdinatus ꝛ non habens
peculium quo oꝛdinatur redditus domino libēter Hoſtienſis
vult ei ſeruire in diuinis vt debet ſed dominus nō
vult eum honeſte pꝛocurare. Rñ. ſecundū Hoſti.
ꝟſi.ꝙ ſi paratus dicas ꝙ bonus iudex hoc arbi-
trabitur conſiderata qualitate perſonarū ꝛ patri
monij modo꞉nec enim poſſet pſallere niſi haberet
vite ſuſtentationem.j.q.iij. Si quis pꝛebendas.ab
illo autem debet habere cui ſeruit.extra de pꝛebē.
extirpande extra de ſymo.cum ſit romana.

Queſtio.v.

Quid ſi dominus nihil habet. vel habet ſed
ſibi non ſufficit. Rñdeo. ſecundum Hoſti.
ibidem ꝙ epiſcopus pꝛouidere debet quia ipſum
minus caute oꝛdinauit.ar.xciij.di. Dyaconi.

Queſtio.vj.

Raymũd⁹. I
Nfra qđ tempus poſſit dñs ſeruũ ordinatum
reuocare. R̃n̄. ſm Ray. dicendũ ꝙ dñs in caſi
bus in quib⁹ habet ius reuocandi ſeruũ ordinatũ
vt patuit ſupra reuocare poterit illum infra annũ
tm̄ ꝛ non vltra. di. liiij. ſi ſeruus, ſciente. ꝛ compu-
tatur ille annus ſm Laur. cui conſentio a tpe ſcie
dñi. ar. xvij. q. ij. ſi qui incognitus. Idē dicũt Gof.
ꝛ Hoſti. eo. quid ſi neuter. ꝛ Pe. ꝛ vvil. qui etiam
addit ſilem ſicut de reuocatiōe monachi infra tri-
ennium. Hug. vero dicit ꝙ cõputat̃ a tpe ordinatio
nis ꝛ hoc in fauorem ordinis. Inno. in glo. vbi ſup
aſſignat diuerſitatis rõnem. ſ. quare clericus etiã
ignorante dño ꝑmotus in clericũ vltra annũ repe
ti non poteſt. ſed monachus infra triennium: quia
clericus publice manet monachus ſecrete non tñ
licebit dño manus iniicere in hũc clericũ. xvij. q.
iiij. ſi quis ſuadente. Nec põt ꝯtrahere matrimo-
nium ꝑpt̃ votum qđ fingit̃ feciſſe in ſuſceptiõe or-
dinis ſacri. extra de conuer. cõiug. quidã. lxxxiiij.
di. tñ in preterito ꝛ cogendus erit per epm. ar. xcvj
di. ſi imperator. alijs aũt puilegijs non gaudebit.
extra de clerico coniug. Iohãnes. ꝛ c. ſequẽti. Idē
dicimus in originarijs ꝛ aſcriptitijs ꝛ in oib⁹ qui
conditiõe ſeruili vel in ratiocinio vel in tirocinio
ſunt obligati. liiij. di. frequens. Idem ꝛ in libertis
ſi aliquod obſequiũ ſibi patron⁹ retinuit. liiij. diſ.
quicũqꝫ. Idem ꝛ in obligatis functionibus. lj. diſ.
preterea. hec Innocen.

❡ Queſtio. vij.

Raymũd⁹. S
Ed quare ſeruus alicuius ꝯſecrat⁹ dño red-
ditur ꝙ nõ alia res ꝯſecrata: vt. xiiij. q. vlt. cõ-
perimus. R̃n̄. ſm Ray. §. iiij. ſed q̃rit̃. q: in reb⁹ in
aiatis non ꝑpendit̃ dolus ſed in hoie ſolo. Idez q:
in rebus inanimatis cõſecratio eſt in ſupficie: ꝛ iõ
non debet a manu ꝓphani tractari: ſed in hoie eſt
aia que tangi non põt. xxxij. q. vij. licite. concordat
his Vlri. ꝛ Pe. ꝛ Goff. ꝛ Hoſti. eo. queri cõſueuit.

❡ Queſtio. viij.

Petrus. Q
Uero hic cui⁹ parẽtis cõditionē debeat par
tus ſequi. R̃n̄. ſm Pe. in ſcrip. ſup. iiij. ſen.
di. xxxvj. dicendũ ꝙ in gñatione pater ſe hꝫ vt ṗn-
cipium actiuũ formale. ꝛ ideo honorabili⁹: mater
vero vt ṗncipiũ materiale: ꝛ ideo ſub alijs q̃propt̃
cum vnũquodqꝫ pncipiatũ ſequat̃ naturam prin
cipij predominantis: ꝛ ideo fetus in ꝯditionibus
actiuis ſicut in honorib⁹ ꝛ patrimonioꝝ acq̃ſitõi-
bus ſequit̃ magis patrē: in ꝯditionib⁹ vo paſſiuis
ſicut in ſeruitutib⁹ ꝛ hmõi: ſequit̃ mag' mrē; hinc
eſt ꝙ de iure cõi ſm leges quãtũ ad ꝯditione ſerui
tutis vel libertatis ptus ſeqtur matrē: ſꝫ de ꝯſue-
tudine ſpali aliquaꝝ terraꝝ ſecus eſt. ſequit̃ enim
ſemꝑ part⁹ eos ꝯditionē deteriorē. ꝛ ſi ſunt diuerſi
dñi ſit diuiſio liberoꝝ genitorũ vel ſm numerum
vel ſecundũ eſtimationē p̃cij vt in aliq̃bus ptibus
francie. Idē dicit Tho. in ſcrip. ibidē: ſed addit ꝙ
hec cõſuetudo aliquaꝝ terrarum non eſt ita ratio
nabilis ſicut id qđ lege cõi ſtatutum eſt.

❡ Queſtio.

Q
Uid iuris de ſeruis q̃ igrediũt̃ monaſteriũ
vide. ſ. li. j. t. viij. de voto. q. lxiiij. Dein q̃ro
et ſequẽtibus. Quid iuris de ſeruis iud. ꝛ paga
norum. vide. ſ. lij. t. iiij. de iudeis ꝛ paganis. q. xvj.
Deinde quero quis ꝛ ſequentibus.

De manumiſſione. Rubricella: Queſtio. ix.

S
Equitur videre de ſecunda pte rubrice
ſcꝫ de manumiſſiõe. Et ṗmo quero qd
ſit manumiſſio: ꝛ vnde habuit origmē
tam manumiſſio ꝙ̃ ſeruitus. R̃ndeo
ſecundum Ray. eo. ti. §. x. Nũc videndũ manumiſ
ſio eſt datio libertatis vera ꝙ̃diu q̃s in ſeruitute Raymũd⁹.
eſt manui ꝛ ptãti ſuppoſitus ꝛ manumiſſus eſt li-
berat⁹ a manu ꝛ poteſtate dñi. inſtitu. de liberti. I
prin. Habuit aũt originē manumiſſio ſm quoſdã
a iure gentiũ a quo etiã dicũt ſeruitutez habuiſſe
originē ꝛ cũ antea vno cõi noīe oēs hoīes appel-
larent̃ iſto iure tria gñа hoīm eē ceperũt. ſ. liberi
ꝛ his contrarij ſerui. ꝛ tertiũ genus liberti qui de
ſierant eſſe ſerui. di. j. ius aũt naturale ius gentiũ
xij. q. ij. cum redēptor. Alij dicunt ꝙ ſumpſit initiũ
ſeruitus ab ebrietate Noe. ꝛ ita videt̃ ꝙ a iure na-
turali. xxxv. di. ſexto die. Non eſſet hodie ſeruitus
ſi ebrietas non fuiſſet: ſed nõ eſt in hoc magna vis
Vlri. vero. §. ſed ego: dicit ſic. ego credo ꝙ originem
habuit ſeruitus a natura. ſi eñ ille q̃ natura ē ſer-
uus ꝑ conatũ ſuũ ꝛ laborem ſuũ acquirit virtutes Liberti.
heroicas tũc amplius nõ dꝫ eſſe ſeruus ſꝫ heros
ꝛ liber: ſed a iure gentiũ cepit: q: ꝛ ſtatuto nõ ſolũ Vlricus.
diuino ſed etiã humano iſte ordo ex natura ꝓfect⁹
firmatus eſt vt vn⁹ alteri ṗncipet̃ inſuꝑ ſm qđ eſt
officiũ pietatis ſic cepit a iure diuino qđ ı̄ ſcriptu
ra ſacra cõtinet̃. exo. xxj. ſi emeris ſeruũ hebreũ. vj.
annis ſuiet tibi in ſeptimo egrediet̃ liber gratis.

❡ Queſtio. x.

Q
Uis põt manumittere. R̃n̄. ſecundũ Ray.
manumittere põt q̃ habet adminiſtrationē Raymũd⁹.
ſuarũ rerũ etiã. xx. annis nõ põt intervivos dare li
bertatē. C. qui. ma. nõ poſ. l. Si minor. ı̄ vltima vero
voluntate ex quo teſtari põt. ſ. in quartodecimo
anno põt manumittere. ij. q. vj. §. diffinita. vſi. Itē
ſi ſentẽtia cõtra ius. C. qui ma. non poſſunt. auten.
ſed iure nouo. Itē eps põt manumittere ſeruos ec
cleſie bñmeritos. xij. q. ij. Si quos de ſeruis. põt ēt
alios nõ bñmeritos dũ tñ det eccleſie in cõpenſa-
tione pro vno duos eiuſdē meriti ꝛ peculij. Glo. ꝺ
proprio. ꝛ patrimonialib⁹ bonis nõ de reb⁹ eccſie.
xij. q. ij. Epiſcopus q̃ mãcipiũ itē cã miſerationis.
xij. q. ij. Cum redēptor. vel intelligi põt illud de bñ
meritis. Item abbas põt manumittere ſeruũ mo
naſterij ſed nõ pleno iure q: nihil habet qđ det ı̄ re
cõpenſationē di. liiij. abbati. ꝛ §. habet autoritate.
hoc tamen intelligas de cõſenſu epi ꝛ monachoꝝ
niſi ſit ꝯſuetudo ꝯtraria. xij. q. ij. Abbatibus. extra
de his que ſiunt a prelatis ſine conſenſu capitu. ea
noſcitur. Gloſ. dicit hic ꝙ ſi antiqua ꝛ approbata
ſit conſuetudo. abbas in inſtitutionib⁹ quas facit Gloſſa.
aut in collatiõibus eccſiarũ vel bñficioꝝ ꝯuet⁹ nõ
requirat aſſenſum. hmõi cõſuetudo ṗiudicat iuri
in hac parte ſicut innuit illa decre. ea noſcit̃. Itez
ſeruus cõis pluriuz poteſt manumitti ab vno ſed
debet manumiſſor alios ſeruare indemnes. C. de
communi. ſeruo manumiſſo. l. j. Concordat Vlri.
§. poteſt autez. ꝛ §. Et quia ſeruitus. Cũ omnibus
predictis a principio queſtionis concordat etiam
omnibus ſupradictis Hoſtien. §. ix. Quis poſſet.
et addit ꝙ non valet manumiſſio in fraude credi-
torum facta. C. qui ad liberta. procla. non poſſunt.
l. j. inſtituta ex quibus cauſis manu. nõ poſ. §. j.

❡ Queſtio. xj.

Q
Ualiter fieri debeat manumiſſio. R̃ndeo.
ſecundum Ray. §. vij. manumiſſio fit mul- Raymũd⁹.
tis modis. aliquando in eccleſia ſub aſpectu epi- Manutio.
ſcopi ꝛ plebis: ꝛ debet de hac manumiſſione fieri
ſcriptura ad cautelam futuri temporis: ne ſcilicet
poſſit impediri libertas. C. de his qui in eccleſia
ma. l. j. extra de ſeruis nõ ordinãdis. c. j. Itē fit corã
iudice ꝛ hec dr̃ manumiſſio vindicte. Nã vindicta
appellabat̃ virga p̃toris qua tãgebant̃ a p̃tore illi q̃
manumittebant.

manumittebanſ vt.dicit hic gl. ⁊ ſi ſit manumiſſio
ad hoc vt manumiſſus ordineſ dꝫ potius fieri corā
eccleſiaſtico iudice ꝙ corā ſeculari.ar.extra de ſer-
uis non ordi.c.j.Item pōt fieri in ſecreto vt dicat
dominus eſto liber vt inter amicos vel ꝑ epiſtolaꝫ
vel per teſtamentū vel qualꝫ aliā vltimā volunta-
tem.Iteꝫ pōt fieri ſemꝑ.i.tā diebus feriatis ꝙ non
feriatis tā de die ꝙ de nocte etiā a procedēte ꝑ viā
et hoc totuꝫ legitur inſtitu.de libertinis.§.multis
autē modis ꝑcedit manumiſſio ⁊ hec rō eſt qꝛ ma
numiſſio ꝑtinet ad voluntariā iuriſditionē.contē-
tioſa eni iuriſditio nō pōt expediri a iudice proce-
dente nec in diebus feriatis nec de nocte.iij.q.iij.c.
ſpatiuꝫ ꝯ̃ſi a iudice procedēte.vide de hoc.s̃.li.ij.
ti.vlti.de negot.ſ.q.j.Que negotia.vbi ex tꝑe cum

Hoſtienſis predictis cocordat Uvil .§.⁊ qꝛ ſeruitus.eoſdē etiā
caſus ponit Hoſti.§.iiij. Qualiter ſeruus.⁊.§.ix.
qualiter fiat.⁊ addit alios caſus.ſ.ſi non curauit
egrotum.Iteꝫ ſi vendit ancillā ne ꝓſtituaſ ⁊ fiat cō
tra.Itē ſi pulleatꝰ lcedat aſi cadauer dñi dū deferſ
ad eccleſiaꝫ.Itē ſi lata eſt ſentētia cōtra illū q̄ ſer-
uus dicebaſ ⁊ dñs poſtea ꝑciū ꝑ ipſo ſeruo recipiat
Item ſi ancillā in matrimoniū collocauit cōſcri-

Dediticij. bens pro ea dotem ꝙ non ꝯſueuit fieri niſi pro libe
ris.Itē ſi ſeruū filiū ſuuꝫ appellauit actis interue-
nientibus quaſi in figura iudicij. Itē ſi dedit ſer-
uo inſtrumentū ꝑ qđ ipſius ſeruitus ꝓbabaſ ⁊ in
alijs caſibus quos habes.C.pro qbus caſibꝰ ſerui
pro ꝑmio liberta.per totum.Iteꝫ ſi iudeus xp̄ianū
mācipiū emerit:extra de iudeis.c.vlt. ❡Itē nota
ſecundū Ray.Hoſt.⁊ G.ꝙ hodie ſublata eſt diffe
rentia deditíciorꝫ qui toto tēpore vite ſue erant

Raymūdꝰ. ſerui ⁊ poſt mortē liberi ⁊ latinorꝫ q̄ ecōtra in vita
ſua erant liberi.⁊ in morte ſerui.omēs eni liberti ſ
manumiſſione ꝑpetuā libertatē ꝯſequunſ inſti. de
libertinis.§.libertinorꝫ.⁊.§.vlti.C.de latina liber.
tol.l.vna.

❡Queſtio.xij.

Qualiter liber ſeruus fiat. Rñ.ſm Hoſti.§.
v.qualiter liberi.ſerui aūt naſcunſ de ancil
la.aut fiunt iure gentiū puta qꝛ iuſto bello capiūſ
aut iure ciuili ⁊ hoc cū maior.xx.annis ad preciuꝫ
participandū paſſus eſt ſe venūdari inſt.de iure ꝑ

Serui ſonarum.§.ſerui aūt in quo tñ.vj.requirunſ.ꝑmū
ꝙ ſit maior.xx annis.C.đ liberali cā ſi in miniſteriū.
ſcđm vt eius animi ſit ꝙ ꝑciuꝫ ꝑcipet .C.de libera
li cauſa.nō iō.tertiū ꝙ in veritate ꝑcipet. ff.qbꝰ
ad liber.procla.nō lꝫ.l.j.Quartū ꝙ emptor credat
ipſum ſeruū.ff.đ liberali cā.liberis.§.ſi qs ſciens.
Quintū vt is qui vendiſ ſciat cōditionē ſuā.ff.qbꝰ
ad liber.procla.nō li.l qui ſe.Sextū ꝙ vēditor ſciat
ipm eē liberū.ff.qbus ad liber.procla.nō li.l.iiij.ſi
aliquod iſtorꝫ deficiat iure cōi in igenuitatē prouo
cat alias nō eē ſi manumittat.ff.de ſtatu ho.l.lib.
et hoc niſi reddat preciū qđ tñ dñs inuitus nō rece
piet lꝫ aliqui cōtradicāt.ff. ſi quis ingenuū ſe eſſe
dixerit.l.ij.Rñ.j.C.qñ lꝫ ab empt.diſ.l.j.

❡Queſtio.xiij.

PRopter quas cauſas reuocatur libertus in
ſeruitutē.Rñ.ſecundū Ray.§.viij. in ſum.li
bertus qlꝫ in ſeruitutē reuocatur propter oēs cās
ingratitudinis ꝑpter quas reuocaſ donatio:auſ.
vt liberti de cetero col.vj.§.illud.Idem Hoſti.§.v.
qualiter liberi.in ſi.dicit hic glo.ꝙ ingratitudo eſt

Hoſtienſis cum donatarius in donatorē manꝰ iniecit aut atro
cem iniuriā ſeu graue dānū rerū ſuaruꝫ aut vite pe
riculū inferre ꝓſumit.extra de donat.c.j.Idē Uvil.

❡Queſtio.xiiij.

QUe ſit differentia inter libertos eccſie ⁊ pri-
uatorū.Rñ.ſecunduꝫ Ray.ibidem in liber

Raymūdꝰ.

to eccleſie tria nota ſpecialia.primū qꝛ reuocatur
in ſeruitutem propter operas nō preſtitas.xij.q.ij.
Dyaconi ſicut in liberto priuati.C.de liberali cā.
Solo.Inno.extra.e.t.in glo.ſuper.c.de famulis in
fine.intelligit hoc de obſequijs impoſitis ⁊ non de
alijs:ſecundū ꝙ filij libertorū eccſie etiā nati poſt
manumiſſioneꝫ ſunt obnoxij eccleſie.xij. queſti.ij.
de libertis liberti.ſecundo ſecus in alijs. C.de li-
bertis ⁊ eorum liberis.l.j.⁊.ij.Tertium quia liber
ti tenentur ſeruire eccleſie etiā ſi nulla opera fue-
rit impoſita.xij.q.ij.Dyaconi.in ſi.liberti.eaſdem
etiam differentias ponit Hoſtien.§.vj. Qualiter
ſeruus.ꝯ̃ſi.libertus enim ⁊ ſequentibus. ⁊ addit
duas differentias que poſite ſunt ſupra eo.tit.q.j.
vna.ſcilicet ꝙ libertus etiam eccleſie ordinatus ſi
iniuriatur ei vel accuſat eaꝫ ⁊c. reuocatur in ſer-
uitutē. Alia ꝙ liberti eccleſie ordinati nō poſſunt
transferre bona ſua in alios.

❡Queſtio.xv.

QUid iuris de aſcripticijs ⁊ originarijs. Rñ.
ſecundum Ray.ſicut dictum eſt de ſeruis vſ Raymūd
libertis priuatorū non ordinandis niſi pleniſſime
fuerint abſoluti ab illis qui aliquid in eis ſibi ven
dicant poteſtatis .ita etiam intelligas de aſcripti
cijs originarijs ⁊ alijs qui aliqua obnoxitate ſunt
aſtricti.di.liiij. Si quis generaliter admittitur.
hoc autem intelligas niſi ſint de libera matre nati
quia tunc cum matris conditionē ſequi debeant ſ
pediri non debent.extra.e.tit.Dilectus filius.G.
ſed de hoc ſupra.vide eo.titu.q.viij. Quero etiam
hic.Dicuntur autē aſcripticij qui per.xxx.annos
fuerunt in manſo ſiue in poſſeſſione vel q̄ ꝑ pro-
priam ſcripturaꝫ vel ꝓſcriptionē ſunt aſtricti ſolo
colendo.C.de agri.⁊ cen. Cum ſatis.§.cum auteꝫ.
li.xj.⁊.l.Scimus.j.Rñſio Originarij dicuntur qui
ex aſcripticijs nati ſunt in ipſo ſolo.C.de agri. et
cen.l. Colonos. nec ſine gleba vendi poſſunt .C.
de agri.⁊ cen.l.quēadmodū. Preterea.⁊ licet iſti
liberti ſint non multum videntur diſtare a ſeruis.
C.de agri.⁊ cen.l.nō diutius.nec tenet finis illius
legis.Item.di.liiij.Si ſeruus ſciente domino.vbi Uvilelmus
dicitur ꝙ multis dominis poſſunt tales promoue
ri.Idem Uvil.§.Idem etiam.Iterū nota ꝙ epiſco
palis dignitas vel etiaꝫ ſacerdotalis liberat a for-
tuna ſeruili vel aſcripticia.di.liiij.Si ſeruus ſcien
te.⁊ ſecundū canones etiam a curiali fortuna ſine
vinculo qđ probatur ex eo ꝙ liberat a ſeruili que
fortior eſt.di.liiij.frequens ex antiquis.vnde ꝙtū
ad hoc non tenet lex illa ſi ſeruus ſciente: veruntñ
curialis non debet promoueri niſi ſecundū diſtin-
ctionem poſitam.s̃.titu. proximo .queſtio.ij.Qui
curiales.

De corpore vitiatis non or-
dinandis. Titulus.xviij.

SEquitur vt de corpore vitiatis tra
ctatum ſubiciamus: ſed quia .s̃.
lib.ij.titu.j.de homicidio.q.xlij.
Quid de his ⁊ tribus ſequētibꝰ
plura de hoc dicta ſūt:hic obmit
tuntur. ❡Nota tamen ꝙ preter Titia.
vitia ibi numerata ſunt alia vitia
corporis que in veteri teſtamento repellebant or- Leuiti.xxj.
dinandos.vt patet leuitici.xxj. Putas ſi aliquis
habebat grandem vel paruum vel tortum naſuꝫ ſi
gibbum vel lippitudineꝫ ſi iugem ſcabiem. ſi im-
petiginem habeat in corpore vel ſi ſit ponderoſus.
ſed iſta hodie non repellunt. vij.queſtione prima
Qualiter in fine.ꝟſicu.In textu.eptatiet ⁊ cetera.

Sed ſpeci aliter intellecta repellunt indiſtincte etiã in hodie.diſti.xliii.Hinc ⁊ enim ⁊c.Hic etciã dicit Grego.⁊ glo.hoc ponit ꝙ ꝑ cecum ignorãs ꝑ claudum diſtoꝛtus per grandem paruum vel toꝛtum naſum habens intemperatus ⁊ indiſcretus per gibboſum cupidus deſignaꝛ.⁊ ſic de alijs in c.ſacerdotes.Dicit Innocẽ.ꝙ cecum aiãl offert q̃ oꝛdinat indoctũ loco docti:claudũ qui terrena q̃rentẽ ⁊ ita indignũ eſt dare deo quod deſignaꝛ hõ ⁊ hoc etiã in glo.hic.Item ad intellectũ ꝑmiſſoꝛ. ¶ No.ſm glo.hic ꝙ impetigo eſt ſcabies ſicca q̃
Gloſſa. multum impedit bolem.Itẽ ponderoſus eſt herſioſus ſiue ruptus cui.ſ. inteſtina ſeu humores in
Eptatici. veſiccã deſcendũt.Et eptatici appellanꝛ:q̃nq̃ libri moyſi cũ duobus libris ſequẽtibus.ſ.Joſue ⁊ Judicũ:⁊ dicitꝛ ab epta qđ eſt ſeptẽ.Sequiꝛ in Ray. colligit breuiter tenoꝛẽ oĩm ſupradictoꝝ in vna regula.quicũq; culpa ſua eſt viciatus in coꝛpoꝛe repellitur:qui vero ſine culpa ſua non repellitur niſi ſcandalũ timeaꝛ ex nimia deformitate vel periculum ex nimia debilitate quaſi omnia ꝑdicta etiã vult.ponit.§.ꝑma barũ ⁊ ſequentibus.

De filiꝭs pꝛeſbite. et aliꝭs illegitime natis. Titulus.xix.

E filijs pꝛeſbyteroꝝ ⁊ alijs illegitime natis.Nunc videndum eſt circa hoc pꝛimo

¶ Queſtio.j.

Quero quare tales ꝓhibentur oꝛdinari ⁊ qui. Rñ.ſm Ray. eo.ti.in ꝑn.Cauſa hmõi ꝓhibitiõis eſt lex diuina
Raymũd⁹. per quam ſpurij ⁊ manſeres pꝛohibentur intrare eccliam vſq; ad decimã gñatiõnẽ.extra de elec.innotuit.extra qui filij ſint legitimi ꝑ venerabilem. in ſi.Exponit hꝰ glo.⁊ ſumit de hyſtoꝛia ſcolaſtica ꝙ manſer eſt ꝓpꝛie de ſcoꝛto natus.⁊ idẽ notatur ybꝛida ſpurius dicitꝛ natus de cõcubina ꝓ ſpurcicia incontinentie. Nothus eſt q̃ de adultera nat⁹ eſt.videꝛ eñ filius eſſe de matrimonio cum nõ ſit ſicut ⁊ nothas febꝛes dicim⁹ q̃ vere quartane aut hmõi videnꝛ ⁊ non ſunt.Cauſa aũt quare lex diuina ꝓhibuit triplex eſt.ſ.dignitas clericalis que vilibus ⁊ inſamibus ꝑſonis cõmitti non debet.extra de exceſſibus ꝑlatoꝝ.inter. Itẽ deteſtatio paterni criminis.Itẽ q2 tales filij ſolẽt eſſe imitatores paterni ſceleris.vj.q.j.Si quis cum militibus.⁊ diſt. lvj.Si gens Angloꝝ alias incipit.c. diuulgatũ. vbi dicitꝛ ꝙ de cõmixtione meretricũ eſtimandum eſt degeneres ꝑpꝛos ignobiles ⁊ furẽtes ⁊ effrenata libidine pereati ⁊ gentem nec bello foꝛtem nec fide ſtabilem nec hoĩbus honoꝛabilẽ nec deo amabilem eẽ venturã. Has tres cãs aſſignat etiã Ho. ho j.rubꝛi.xvij.e.c.de filijs pꝛeſbyteroꝝ oꝛd.vel nõ §.iij.q̃ cã.⁊ Goff.eo.ti. In ſecularib⁹ tñ dignitatibus tales non ꝓhibenꝛ ſm Goff.⁊ Innoc.in gloſ. extra. e.titu.ſuper.j.c.⁊.ff.de decu.l.ſpurij.⁊.l.ij.§. nullum.

¶ Queſtio.

Quid ſi illegitimi per ignoꝛantiã ꝓmoti fuerunt.Rñ.ſm Hoſti.extra eo.ti.in glo.ſuper
Hoſtienſis j.c.in hoc caſu habeꝛ apud omnes ꝓbabilis ignorantia excuſata.argu.C.de teſta.l.j.ff.de offic.pꝛo. l.ij.ipſe vero ſi veritatẽ nouerit,in ꝯſpectu dei cecidit quãtũcũq; occultum ſit:vt patet extra de tẽpo. oꝛdi.c.ſi.ſi nihil ſcit omnino eſt excuſatus.

¶ Queſtio.

Sed numquid filius ſuper hoc credere debet verbis matris cum filius ſit ille quẽ nuptie demonſtrant.Rñ.ſm Hoſti.in glo. ibidem vtiq; pꝛimis facie eſt credendũ.argu.extra de ꝓbationibus.per tuas.extra đ pꝛeſump.afferte.⁊.c. literas §.j.⁊ quia in dubio tutius eſt abſtinere.extra de tẽpoꝛibus oꝛdi.ad aures.§.penult.⁊ fina. verũtamẽ non cogitur credere.ar.C.de teſtamentis.l.neq; profeſſio Conſulimus tamen tali ꝙ ſi haberet cõſcientiam ipſam ſeruet ⁊ ad ſedem apoſtolicã accedat pꝛo diſpenſatione obtinenda quia ipſam in hoc caſu debet de facili obtinere.

¶ Queſtio.ij.

Que circa illegitime natos ſiat diſpenſatio. Rñdeo ſm Ray.§.ij.circa iſtos diſtingue Raymũd⁹.
circa illegitime natos.quia aut intrant monaſterium ⁊ ibi canonice conuerſantur aut remanẽt in ſeculo.in pꝛimo caſu de iure communi pꝛomouenꝛ ad omnes oꝛdines.Si alias ſint ydonei.di.lvj.c.j. extra eo.titu.capi.j.religionis enim ingreſſus tollit irregularitatis ingratitudinem xix. queſtio. iij.Non liceat.⁊ monachatus omnẽ maculaꝫ abſtergit.autentica de monach.in pꝛincipio.Quidã tamen dicunt contrariuꝫ.ſcilicet ꝙ non poſſint tales pꝛomoueri de iure ſꝫ pꝛodeſt eis religio ad diſpenſationem facilius obtinendaꝫ.ar.di.l.Si ille. di.lv.pꝛiſcis.ſed pꝛius dictũ teneas.hic etiã Goff. dicit verius eſſe.Concoꝛdat etiam Innocen.vbi.ſ. Innocent
et Hoſtien.§.v.Quis poſſit.ver.magis.in ſi.⁊ Ber. in gloſ.ſuper.c.Nimis.hoc tamen verum eſt ꝙ ad pꝛelationem non poſſunt pꝛomoueri abſq; diſpenſatione.extra eo.titu.capi.j.Gloſ.hoc exponit.pꝛelationem.ſcilicet vt pꝛomoueanꝛ in epiſcopos aut Gloſſa.
in abbates ⁊ ſm Innocen.vt ſupꝛa nec alibi habebit pꝛelationem nec eccleſiam ſecularem.xvj.q.j. Legi.cum Hoſti.tamen.verſi.ſed ⁊ ſi.⁊ verſi. Maioꝛ dicit ꝙ ſi talis tranſit ad religionẽ ⁊ neceſſitas exigit credo ꝙ epiſcopus poſſit diſpẽſare vt ad eccle- Hoſtienſis
ſiam parrochialem pꝛomoueatur:ſed alij contradicunt vt ibidem dicit: ſed numquid ad pꝛioꝛatus maxime in cõuentualibus eccleſijs que non habẽt abbates ſed pꝛioꝛes poſſunt pꝛomoueri ſine diſpẽſatione.Reſpondet hic Uuilel.in gloſ. ſine pꝛeiudicio dico ꝙ non ⁊ dicunt quidaꝫ ꝙ neceſſaria eſt diſpenſatio pape in hac parte cum hodie legitime nati abſq; diſpenſatione ſedis apoſtolice. nec ad dignitates aut perſonatus aut alia beneficia curam animarũ habentia debeant pꝛomoueri.vt extra eo.titu.Nimis.ſed illud poteſt intelligi de remanentibus in ſeculo.vnde dicunt alij ꝙ cuꝫ talibus religionem ingreſſis poſſunt epiſcopi diſpenſare vt pꝛomoueanꝛ in abbates non tamen in epiſcopos.⁊ hoc videtur velle.titu.qui ꝓnotauit.extra de electione.Innotuit.ꝙ metropolitanus circa illegitime natos poteſt diſpenſare non tamen cum illis qui in epiſcopos pꝛomouẽdi ſunt.ar. extra de tranſlatione epiſcopi inter coꝛpoꝛalia:q2 epiſcopoꝛum ⁊ maioꝛum iudicia ſoli pape reſeruãda ſunt inuenitur ⁊ decr.xvij.di.Multis.in fine. ſequiꝛ in Ray.in ſecundo vero caſu.ſcilicet cum remanent in ſeculo non poſſunt pꝛomoueri ad oꝛdinem nec ad pꝛelaturam de iure.di.lvj.capi.j. extra eo. titu. capi.j.Sed circa eos.Si boni ſunt alias adhibeꝛ triplex diſpẽſatio.magna maioꝛ maxia. Magna vt oꝛdinenꝛ ⁊ inſtituant i eccleſijs alijs a pꝛĩa ſi fuerint filij pꝛeſbiteroꝝ vel in quibuſcũq; eccleſijs. Si alias fuerint illegitimi.ar.a contrario ſenſu. extra eod.pꝛeſentium. Maioꝛ.vt etiã in paterna. aliquo tamen medio.extra eo.titu.ex tranſmiſſa. Max.ma.vt i paterna nullo medio.extra.e.ex tua vide infra.e.ti.q.iiij.Quis poteſt.

¶ Queſtio.iij.

SEd nunquid filius poteſt habere vicariã in eccleſia in qua pater immediate habuerit ꝑſonatũ. R̃n. ſecundũ Ray. e. t. ꝙ nõ extra. e. t. Michael. Nota etiã ſcdm Goff. §. ſũt igit. ⁊. §. ꝑ hominem ꝙ in hoc tractatu ſiue titulo ꝓhibitiones ſunt due. vna eſt de filijs preſbiteroꝝ nõ promouẽdis. alia ꝙ filij non aſſumant ad illa bñficia q̃ patres eoꝝ imediate habuerũt ⁊ hec extẽdit etiã ad filios legitimos clericoꝝ vt patebit infra. e. t. q. vj. Quid de filijs. ⁊ hoc: qꝛ iura ſucceſſionẽ hereditariã I eccleſia dei deteſtãt. extra. e. Ex trãſmiſſa. Intellige aũt hoc qd eã non habeat immediate ſecus ſi interceſſerit media ꝑſona. extra. e. ex tranſmiſſa.

Raymũdꝰ. Vicaria.

Queſtio. iiij.

QUis põt diſpẽſare cũ illegitime natis. R̃n. ſecundũ Ray. §. iij. põt cũ talibus in ſclo remanentibus põt eps in ordinibus diſpẽſare etiã i maioribus. extra. e. veniens. Ex trãſmiſſa. ex tua. ſolus tñ papa diſpẽſare põt cũ eis in epatu. extra de electione innotuit. ⁊ in hoc caſu loquũt capla. di. lvj. aplica. cenomanẽſe⁊. Quia inmo nec ad dignitatem nec ad ꝑſonatũ nec ad bñficia curã habentia aiaꝝ põt cũ talibus. glo. remanẽtibus in ſeculo niſi per ſedẽ aplicã diſpẽſari. extra. e. dilectus. ⁊. c. nimis. Cõcordat ꝓdictis Goff. §. circa pmũ. ⁊ vlti. ⁊ Ber. in glo. ſup. c. Nimis. ⁊ ſup. c. ad abolendã. ſatis etiã cõcordat Hoſti. §. vſi. Quis poſſit in pn. ⁊ vſi. vnũ tñ. diſpenſant ergo epi cũ talibus in ordinibus ⁊ in bñficijs ſimplicibꝰ: ſm Hoſti. ⁊ Gof. et Ber. qꝛ nõ eſt prohibitũ. ar. extra de ſen. ex. nup. ⁊ ar. extra. e. t. Cum decore ad hoc. l. di. c. ſi. Hoſti. tamen in gloſ. ſup. c. Nimis. circa ſi. dicit ſic breuit quicq̃d dixerimus quicq̃d notauerimus hoc tenet curia ꝙ nullus poſſet cũ illegitimo ſcſari ad minꝰ quo ad curam et ſacros ordines excepto romano pontifice diſpenſare.

Idem. Goffredus Hoſtienſis

Queſtio. v.

SEd quis diſpenſare poteſt vt filij imediate habere poſſint bñficia que patres eoꝝ habuerunt. R̃n. ſecundũ Ray. ſcripſit ꝙ epi ⁊ archiepi diſpenſare poſſunt ꝑ illã decre. extra. e. ex tua. et. c. veniens. ⁊ qꝛ nõ inuenit eis prohibitũ Hoſti. etiã vſi. ſecunda vero. ⁊ ſequẽtibus dicit opinionẽ Ray. ſaluari poſſe ⁊ eã ſatis approbat. vñ in ſi. dicit ſic ſatis puto ꝙ ex neceſſitate poſſit i tali caſu epiſcopus diſpẽſare. põt igit ex cauſa ipm admittere ſi vult alioquin repellere. extra. e. ex trãſmiſſa. ſed Goff. reprobat hoc ⁊ dicit ꝙ i decre. ex tua. nõ agitur de diſpẽſatione facienda vel nõ faciẽda. ſ⁊ an facta debeat reuocari ⁊ dicit ꝙ non ⁊ iuſte na⁊ beneficiũ de⁊ eſſe manſurũ. inimo nec legato in hoc caſu l⁊ diſpenſare. extra. e. dilectus. ⁊ dicit ꝙ talis diſpenſatio eſſet contra aplm. viij. q. j. aplica. cum Goff. cõcordat Ber. in glo. ſuper eandẽ decre. Ex tua. videt aũt Ray. loqui de filijs legitimis ſacerdotum. ſed Goff. ⁊ alij de illegitimis. vnde ⁊ ſecũdum Hoſti. decre. ex tua. intelligitur de legitimis: ſecundũ ꝙ eam exponit ſm opinionẽ Ray. decre. autem dilectus. in qua dicitur ꝙ nec legati diſpenſatio valuit: intelligit de illegitimis. vnde Hoſti. dicit Vergiliũ de quo fit mentio illegitimũ fuiſſe videtur etiam ide⁊ ſentire Ber. in glo. e. t. ſuper. c. ad abolendam.

Raymũdꝰ. Johannes lector. Bernardꝰ.

Queſtio. vj.

QUid de filijs legitimis ſacerdotum ⁊ alioꝝ clericoꝝ quos ſuſceperũt de legitima vxore ante ſacrum ordinem. R̃n. ſecundũ Ray. §. iiij. Quid de legitimis dicat ꝙ tales de iure cõi poſſunt promoueri ad omnes ordines ⁊ dignitates ſi alias ſint ydonei ⁊ in eade⁊ eccleſia in qua patres eoꝝ vel fuerũt prelati vel canonici poſſunt illi canonicari ⁊ promoueri dũmõ non ad illas dignitates vel prebẽdas quas patres eoꝝ tenuerint extra eo. ad hoc. extra. e. ad extirpandas ⁊ de talibꝰ põt intelligi di. lvj. §. Sed hoc idem Inno. extra. e. t. in gloſ. ſuper. c. ad abolendam. ⁊ Hoſti. §. ij. Qui filij in principio. ⁊ Ber. ſi vere cõſideraueris. concordat etiam Goff. §. circa aliud in ſi. ⁊. §. per hominẽ addens ſic. Nota ꝙ cum pater habuit perſonatũ filius immediate ipſum habere non põt. extra. e. t. quoniã ⁊ ſi pater habuit vicariã filius imediate eã habere non põt. ar. extra. e. c. Ad extirpãdas. Item ſi pater habuit perſonatũ filius habere vicariam non poteſt. vt extra. e. t. Michael. vel ecõuerſo. Si pater habuit perpetuã vicaria⁊ filius immediate perſonatum non poteſt habere vt extra. e. t. Conſtitutus. ⁊ eſt ratio qꝛ ꝑpetuus vicarius curam h⁊ eccleſie cuius vicarius exiſtit. extra de officio vicarij. Ex parte tua. vñ habẽs vicariã ꝑpetuã aliã habere non poteſt. vt extra de officijs vicari. ꝓuideas extra reſcriptis poſtulaſti. vñ quaſi ius habẽs i eccleſia. vt extra de fide inſtru. ꝑpetuꝰ. amoueri ſine cauſa non poteſt vt extra de officio vicarij. ad hoc ſicut ⁊ emphiteota ⁊ q̃ ad non modicũ tempus cõducit. Jus habet in re. vt. ff. ſi ager. vec. l. j. ⁊ vlti. C. de ſuperficiebus. l. j. §. Qd aũt. hic Goff. idem recitat per omnia Hoſti. vſi. quinimo. ⁊ addit illud tamen non nocet ſi nomine filij vel tanq̃ cõductitius in eccleſia miniſtrauit. extra. e. Conſtitutus. vide infra. q. proxima.

Idem.

Queſtio. vij.

SEd quid de illegitimis vtrum poſſint habere beneficia in eccleſijs in quibus patres ſunt vel fuerunt beneficiati. R̃n. ſecundũ. Ray. ibidem illegitimus filius nec prelatus nec canonicus põt eſſe de iure in eccleſia in qua pater ſuus eſt canonicus vel prelatus ⁊ qui tales canonicauerint a ſuis beneficijs ſuſpendant ⁊ ſic intelligit decre. extra. e. t. c. Cum decore ad abolendã ⁊ in illa ad abolendã vbi inhibet ne filij canonicoꝝ maxime ſpurij canonici ſiãt in ſecularibus eccleſijs in quibus ſunt inſtituti patres eorum ⁊ ſi contra preſumptũ fuerit non valet. Exponit Ray. maxime. i. tantũ. vt ita cõcordet cum illa de hoc concordat ſatis Hoſti. vſi. proximo. ⁊ addit ex hoc patet ꝙ patribꝰ mortuis ibidem poterunt filij promoueri quo ad canonicas que ſimplices ſunt ⁊ ideo capitula allegata. cũ decore. ⁊ ad abolendã. que loquunt de illegitimis ſcilicet naturalibus ⁊ maxime ſpurijs ideſt in ſacerdotio genitis non dixerunt in quibus fuerint canonici patres: ſed in quibus ſunt. capitulũ vero ad hoc dicit in quibus ſunt vel fuerunt: qꝛ loquit de filio legitimo. Gof. etiã non placet qd Ray. expoſuit maxime ſpurij. i. tñ. qꝛ ſpurij nedũ in eccleſijs paternis ſ⁊ nec in alijs de iure canonicari poſſunt. ideo dicit Goff. ꝙ in illa eccleſia in qua ꝑeſt pater legitimus vel ꝑfuit non põt filius niſi ſimplex beneficium obtinere. extra. e. ad hoc canonicatum aũt habere nõ poſſunt etiã ſi legitimus ſit ſed ſpurius maxime. extra. e. ad abolendã. ⁊ ſic maxime impoſitum tenetur comparatiue ſm Hoſti. autem etiam ponitur ibi maxime comparatiue ſ⁊ inter illegitimos. ideſt in ſtatu laicali vel extra ſacerdotium genitos ⁊ ſpurios. i. in ſacerdotio genitos vt predictum eſt.

Raymũdꝰ. Goffredus

Queſtio. viij.

NUnq̃d hec ꝓhibitio. ſ. ꝙ filij taliũ aſſumi nõ debeãt ad bñficia eccleſiaſtica patrũ extẽdit ad nepotes. R̃n. ſ⁊ Ray. ꝙ nõ. qꝛ pene interꝑtatiõe

Raymũdꝰ.

legū artādē ſunt de pe.di.j.penecirca principiū.ff.
de liberis ⁊ poſthu.cum quidem.tollitur enim vi-
tium per ſucceſſionem.diſt.lvj.dicens Ieſus.vnde
licet ſenator non poſſet ducere in vxorē illaȝ cuius
pater vel mater ludicrā artem exercuit: pōt tñ il-
lam ducere cuius auus vel auia ludicrā artē fecit.
ff.de rit.nup.l.j.§.j.Idem Goffre.§.ita.de hac ſe-
cunda ⁊ Hoſti.ꝟ.ſed nunqd.aliam tñ ſolutionem
ponit ibi.

ℭ Queſtio.ix.

Idem. Quid ſi fili⁹ diſpenſatiue ſuccedit pr̄i vel de
facto nunqd frater ſuus imediate poſt ipm
pōt hr̄e eandē eccliam.Rñ.ſm Ray.ſm Hoſtiē.
ibidem ꝟ.qd ſi filius.ſi diſpēſatiue fili⁹ habuit vi-
detur ꝙ frater ei ſuccedere poſſit:ſi autē de facto
ſolū habuit non videt de mente iuris ꝙ talis pſo-
na intermedia purget vitiū imo potius videt com
probare ꝙ ſucceſſio in ecclia dei locuȝ hȝ:vt extra
de electione.venerabilem.§.penult.Uide.ȝ.co.ti.
q.v.ſi quis diſpenſare.

ℭ Queſtio.x.

Quid ſi quis nat⁹ eſt de dānato coitu poſtea
pater ducit matrē eius in vxorem nunqd d̄
Idem. iure cōi iſte poterit pmoueri tanꝗ legitim⁹.Rñ.
ſm Ray.§.v.item qd ſi qs.dicas ꝙ ſi pater potuit
eam legitime hr̄e vxorem tpe ↄceptōis:qꝛ.ſ.nullū
erat impedimentū.⁊ ſi poſtea duxit eam in vxorē
legitimatus eſt filius añ genitus p ſequēs matri
moniū.⁊ ita ſuccedit in hereditatē tanꝗ legitim⁹
⁊ ad oēs actus legitimos admittet:hoc credo verꝝ
etiam ſi poſt natiuitatē filij vel cōceptiōeȝ mater
nupſit alij quo mortuo ↄtraxit cum iſto vel econ-
uerſo.pater duxit aliam qua mortua duxit iſtā qd
dico in fauorem prolis per iura infra poſita.ſecus
ſi ppter aliqd impedimentū non poterat eſſe ma-
trimoniū inter ipſos parentes tpe ↄceptiōis quia
tunc,lȝ ſublato impedimēto poſtea ducat illam in
vxorem non legitimabit ples:extra qui fil.ſunt le
gitimi.tanta in aut.quibus mod.natu.effi.legiti.
coll.vj.circa pn̄.idem Goff.§.qd ſi qs.⁊ Hoſti.ꝟ.
quid ſi qs.Sequit in Ray.qd tñ dixi i pmo caſu le
Raymūd⁹. gitimatū talem quo ad oēs actus legitimos videt
quod fallat in epatu ad quē non poterit talis pro-
moueri abſqȝ diſpenſatione pape:vt pbat ſuā
lecturā.extra de electio.innotuit.circa pn̄.Idē re-
citant Goff.⁊ Hoſti.ſed tñ magis approbant qd
talis diſpēſatiōe nō idigeat.etiā in hoc caſu ⁊ hoc
in fauorem plis.ar.extra.qui fil.ſunt legitimi.ex
tenore ⁊ q matrimoniū.accu.poſ.videt.in fi.

ℭ Queſtio.xj.

Pone ꝙ aliqs ſacerdos gñat filium de vxore
legitima cum qua.ſ.ↄtraxerat laycus vel in
minoribus ordinibus ↄſtitutus nunqd erit legiti-
mus filius.Rñ.ſ.Ray.§.vj.Pone credo ꝙ ſic ma
Idem. xime ſi vxore ↄtradicente vel ignorante vbi ad ſa-
cros ordines eſt pmotus.qd dico in fauorē plis:qꝛ
culpa parentū non debet nocere hmōi filijs de le-
gitimo matrimonio pcreatis.ar.xxviij.di.oꝛaco-
ni.xxvij.q.ij.multoꝝ.extra.e.ti.lr̄as.Sed Goff.§.
item quid cōtradicit.Dñs Hoſt.§.v.qd poſſit.ꝟ.
Hoſtienſis quid ſi ſacerdos.⁊ ſequēti.Hos duos doctores cō
cordans ſic.Dōſnia Ray.vera eſt ſi ignorante vel
inuita vxore vbi pmotus eſt.xxvij.di.ſi vir.extra
de conuer.coniug.quidā.⁊.c.placet.Sed ſi ipſa cō
ſentiente vera eſt ſnia Goff.extra.e.ti.lr̄as.lxxvij
di.epōs.xxxij.di.ſeriatim.in fi.Idem videt ſi ea ſci-
ente ⁊ non ↄtradicente.ar.liij.di.ſi ſeruus ſciente
xxvij.q.ij.agathoſa.De voto aūt ⁊ conſenſu cōiu
gatoꝝ in votis ⁊ ordinibus.vide plura li.j.ti.viij.
de voto.q.lix.qd ſi maritus ⁊ pluribus alijs ibidē.

ℭ Glo.vltī.hic ſup verbo credo ꝙ ſic.Dicit qd
verꝝ eſt quo ad ſucceſſionē hreditariam nō quo ad
ordines vel eccliaſtica beneficia ſm quoſdaȝ ⁊ bñ
ſicut credo.ℭ Inno.etiam ⁊ Ber.in glo.ſup.c.lite
ras ſentiūt.cū Gof.ſ.ꝙ diſpēſatiōe idiget.Addit Goffredus
Goffr.fateor tñ ꝙ cū iſto talr nato benignius agē
dum eſt ⁊ facilius diſpēſandū ꝗ cū alio male nato.

ℭ Queſtio.xij.

Quid ſi diſpenſet cū aliquo illegitimo vel in
clericū vel ad ordines valeat pmoueri.Rñ.
ſecundū Ray.§.vij.Itē pone.Alanus ⁊ quidā alij Raymūd⁹.
dixerūt ꝙ ex tali diſpēſatiōe poterit recipere mi-
nores ordines tm̄.Goff.etiā ⁊ Hoſti.ver.Quid ſi
videntur cōſentire cū eo qꝛ dicūt ꝙ hoc puilegiuȝ
cum odioſum ſit reſtringendū eſt.ar.ff.de liberis
⁊ poſthu.cū quidā.ℭ Idē etiam Hoſt.⁊ Goff.di- Hoſtienſis.
cunt qd ſi diſpenſat vt ad oēs ordines pmoueat.
nō videt diſpenſatū ad dignitates ⁊ platuras eadē
ſ.rōne q dicta eſt.ℭ Addit autē Ray.ſic vel dicas
melius vbi ex diſpēſatione nullū vel modicuȝ alij
parat ꝑiudiciū latiſſima eſt interꝑtatio facienda
extra de reſcrip.olim.⁊ extra de donationib⁹.cum
dilecti.in fi.vbi dicit in ↄtractibus plena.In teſta-
mentis plenior.In bñficijs pleniſſima interꝑtatio
facienda eſt.Sic tñ itellige ꝙ interꝑtatio faciēda
non excedat metas ptātis illius q diſpēſauit.Sed
vbi fieret p eā.alij enormie ꝑiudiciū ſtrictiſſime eſ-
ſent interptāda.ꝟba ibi poſita.extra de p ui.porro.
et.c.Recep imus.ℭ Eandē.ſ.opinionē ſeu diſtin-
ctionem recitāt tā Goff.ꝗ Hoſti.nec eā iprobat.

ℭ Queſtio.xiij.

Quid ſi diſpenſat cū illegitimo ad ordines ⁊
beneficium eccliaſticū.Rñ.ſm Ray.§.viij.
Item qd ſi videt mihi ſaluo melioꝛi iudicio ꝙ ex Raymūd⁹.
quo legitime.i.nō per ſubreptionē circūuentionē
vel fraudē diſpenſatū eſt ſimplr ad ordines ⁊ bñfi
cium ſi ab epō facta eſt diſpēſatio nō extēdit ad ec
cleſiam pꝛochialē pſonatū vel dignitatē.qꝛ etiā ex-
preſſe non poſſet ꝗtum ad illa diſpenſare vt patet
ſupra.e.t.q.iiij.Quis pōt.Si vo a papa vl ab alio
de ipſius mandato facta eſt hmōi diſpenſatio pōt
promoueri ad parochialem eccleſiā.non tñ ad di-
gnitatem vel perſonatū vel rectoꝛiā ad quā per cle
ricos eccleſie electio fieri cōſueuit.vt pȝ extra de
prebend.c.vlti.Satis cōcordāt his Goff.⁊ Hoſti.
ꝟſi.Quid ſi cum tali.

ℭ Queſtio.xiiij.

Quid ſi diſpenſatū eſt ad ordines ⁊ dignitatē
maxime ſi adiecta fuerit hec clauſula.Ita
tñ ꝙ ſi eū ad epiſcopatū vocari cōtigerit non reci-
piat abſqȝ licentia ſedis aplice ſpeciali.Rñ.ſecun
dum Ray.Credo.ꝙ ſi a papa facta eſt diſpēſatio: Idem.
vl ab alio de ipſius mādato pōt ad oēs dignitates
infra epiſcopatum promoueri.Tum quia benefi-
cia principis latiſſime ſunt interpretāda.extra de
donati.cum dilecti.Tum quia alias illa clauſula.
Ita tamen inutiliter poneretur.

ℭ Queſtio.xv.

Pone ꝙ aliquis eſt legitimatus quo ad actus
eccleſiaſticos ⁊ ſpirituales.Nunquid per
hoc erit legitimatus etiaȝ quo ad actus ſeculares
Rñdeo ſecundum Ray.§.ix.Item pone.ſupra al-
legato.videtur ꝙ non:qꝛ ſicut imperatoꝛ indiget Idem.
auxilio pontificis in ſpiritualib⁹ ita et econtrario
pontifex indiget auxilio imperatoꝛis in ſeculari-
bus.di.x.Quoniam.Et addit verius dicas ꝙ ta-
lis intelligitur legitimatus indirecte per quandā
conſequentiā etiā ad actus ſeculares.Monſtruo-
ſum enim videretur vt qui legitimatus ad ſpiri-
tuales actiones fieret circa ſeculares actus illegi-
timus

tim⁹ iꝫ remaneret. Extra qui filij ſint legi. Per venerabilem. Multa enim poſſumus indirecte q̄ non poſſum⁹ directe. C. de iudi. Quonēs. Extra de donat. ꝑpter nup. ⁊ de dote poſt di. reſt. de prudentia. dicunt tñ laur. vincē. ⁊ fere oēs doctores decretorum ꝙ nō erit legitimatus quo ad ſucceſſionē. ſꝫ quo ad actus legitimos alias ſit legitimatus ⁊ eis aſſentio. hec Ray. Idem Ulri. §. Notandū quoqꝫ.

Hoſtienſis ¶ Sed dñs Hoſti. li. iiij. Rubri. xvij. Qui filij ſint legi. §. vj. Qualr ⁊ a quo. ꝑ totū. Multa de hac materia ꝯtrouerſa ponit ſm diuerſorū ſnīas diuerſas doctorū. Tandē. §. Salua ⁊ ſequētibus dicit ſalua reuerentia aliorꝫ mihi videt dominū papā habere poteſtatē legitimādi. quo ad ſpūalia ⁊ tpalia ⁊ ipſꝫ ſolum vt innuit extra. Qui filij ſint legi. ꝑ venerabilem. Rubri. j. ibi ꝑſertim ⁊c. Et hoc idō q꞉ cā matrimonialis ſolū ad eccliā ꝑtinet adeo ꝙ iudex ſclaris de ipſa cognoſcere nō pōt etiā ſi ſciderit. Ergo nec de legitima filiatione. extra Qui filij ſint legi. Lator. ⁊ c. cām.

Imperator legitimat. ¶ Imperator tñ legitimat. i. tanq̄ legitimū etiā ſpuriū ad hereditatē ſuam admittere poteſt. Et etiā in hoc pōt cū filio ꝓprio nō tanq̄ cū filio ſed tanq̄ ſubdito diſpēſare. ar. extra. Qui filij ſint legi. ꝑ venerabilem. §. j. in fi. ⁊ ff. de adopti. Si conſul. Sꝫ papa ꝟe legitimat ⁊ illegitimat qꝛ facit perſonas legitimas ⁊ illegitimas ad matrimoniū in quibus nō ꝓhibet lex diuina. ſ. vſqꝫ ad ſecundū gradū. vt i matre nouerca ſorore nepte amicamatertera vxore patrui vxore fratris filia ⁊ ꝑuigna. vt pꝫ leuiti. xviij. vbi ergo diſpēſare pōt i matrimonio vt ſit legitimū ibi etiā pōt facere filios legitimos. vt in. iij. ⁊ iiij. gradu. Nō ergo cū adulterino filio vel in primo aut ſecundo gradu cōtracto matrimonio. Nihilomin⁹ tñ cū talibus diſpēſare pōt et ſic legitimare. i. ipſos ac ſi legitimi eſſent ad honores ſpūales admittere vt ꝑdictū eſt de imꝑatore.

¶ Quāuis aūt hec facere poſſint principes. i. imperator ⁊ papa. nō tñ eis conuenit ꝙ priuilegiū hoc concedāt in ꝑiudiciū illorꝫ ad quos hereditas deuoluēda eſſet ſi diſpenſatio nō fieret. ar. C. de emācipatis. nec auus. extra de offi. dele. ſup. eo. ⁊ de ſtatu mo. in ſingulis. §. porro.

T. epo. ¶ Poteſt in diſpenſare ſeu legitimare papa ſi vult quo ad eccliaſtica ⁊ ſecularia vbi hꝫ tpalē iuriſdictionē ⁊ in q̄buſdam alijs caſibus. Nō intelligas ſic ne fiat ꝑiudiciū illi ad quē iā deuoluta eſt hereditas verū ſi eo q̄ ius hꝫ conſentiēte ꝓderit legitimatio quo ad oīa. ar. C. de pactis. l. fi. alias nō ꝓderit niſi quo ad ſpūalia ⁊ honores ſclares ⁊ actus legitimos in q̄bus nō ꝟtitur priuatū intereſſe. Secus ſi adhuc nō eſt deuoluta hereditas ſꝫ deuoluēda. vt extra de ꝯſang. q꞉ circa. Idem dico gñaliter de imperatore. ¶ Imꝑator tñ poteſt auferre etiā ius acq̄ſitum: ſed forte non ſine peccato niſi ex magna cauſa fieret. vel niſi donādi animū habeat. Sed papa nō poteſt niſi caſualiter

Hoſtienſis Hec omia Hoſti. ⁊ plura alia ponit ibi de hac materia. ¶ Inno. extra. e. t. Qui filij ſint legi. in gloſ. ſuper decre. ꝑ venerabilē inter cetera dicit ſic. Nota ꝙ legitimatus ⁊ reſtitutus fame ⁊ cū quo diſpēſatū eſt in quocūqꝫ foro: ſiue eccliaſtico ſiue ciuili: omnia facere poterit ſuper quibus habuit poteſtatem qui legitimauit vel fame reſtituit vel dſpēſauit poterit eñ in omni iudicio teſtimoniū reddere ⁊ ad ciuiles honores vocari niſi ſint talia que ſint in alterius preiudiciū. ꝟbi grā. Nam legitimatus ab vno prīnate principe vel ciuitate nō obtinebit ab inteſtato bona hereditaria in terra que non ſit ſubdita legitimāti: q꞉ ſic auferunt bona cōſanguineis defuncti. vel fiſco q̄ dꝫ ſuccedere ab inteſtato. ¶ Item legitimatus a iudice ſeculari nō intelligitur ad ordines legitimatus. q꞉ promoueri ad ordines non eſt de iuriſdictione laici iudicis.

¶ Sed ſi vnus epūs legitimet aliquem etiā in alia dyoceſi poterit promoueri quia diſpenſare in ordinibus cum illegitimo de iuriſditione eſt cuiuſqꝫ epiſcopi ⁊ ꝙ illegitimus ꝓmoueat in nullius preiudicium eſt. ¶ In alijs aūt in q̄bus non eſt neceſſaria legitimatio fame reſtitutio vel diſpenſatio. vt ſi ſeruus donet libertati vel obligatus nexibus curie abſoluat etiā ſi laicus hoc faciat: tñ ad ordines apt⁹ reddit⁹. liiij. di. c. j. q. iij. ⁊ iiij. Ratio diuerſitatis eſt q꞉ in his nō eſt delictū vel defectus. Nec eſt in predictis neceſſaria aliqua diſpenſatio Hec omnia Inno. Aliorꝫ tñ etiā ibidē opiniones ponit. Ber. quoqꝫ in glo. ſuper eadem decre. ꝑ venerabilē. diuerſorꝫ opiniones ponit. magis tñ cōſentit ꝙ papa nō poſſit legitimare niſi quo ad act⁹ ſpirituales. Bernard⁹

¶ Queſtio. xvj.

Utrum malitia parentis noceat filio vel ecōtrario. Rñ ſecundū Ray. e. ti. in fi. qui ſic dicit. Nota ꝙ nec malitia parentū nocet bono filio quo ad deum. Sed nocet interdū quo ad penā tēporalem. Nec bonitas filij excuſat malitiā parentum. di. vj. Nunq̄ naſci. vj. q. j. Quiſq̄s alis. Si q̄s. vide de hoc infra. e. li. t. xxxij. de penis. q. viij. vtrūꝫ vnus homo. ¶ Item malicia parentū inducit ꝑſumptionem contra filiūꝫ. di. lvj. Si gens anglorꝫ ⁊ econtrario filij malicia contra patrē. vj. q. j. Qui crimen. xxxvij. di. legatum. Raymūd⁹.

De illo qui diſtulit baptiſmum vſqꝫ ad mortē. Titulus. xx.

Sequitur videre de eo qui adult⁹ baptiſari diſtulit vſqꝫ ad mortē.

¶ Queſtio. j.

Quero ergo quid iuris ſit d̄ tali. Rñ. ſecundum Ray. eo. titu. Si quis adultus dum ſanus eſſet diſtulit baptiſari ⁊ poſtea timore mortis conſtitutus in egritudine fecit ſe baptiſari non pōt promoueri. di. lvij. Si q̄s. ¶ Cauſa huius ꝓhibitionis eſt q꞉ ꝑſumitur nō vere penitēs cum nō ex volūtate ſꝫ ex neceſſitate videt recepiſſe baptiſmum ⁊ ita preſumit q̄d nō ſint ei peccata dimiſſa. vt in. e. c. Si quis. ⁊ de pe. di. vij. Nullus. ¶ Eadē ponit Ulri. vbi. ſ. §. baptiſm⁹. Et addit ego credo rationē hmōi ſtatuti fuiſſe. vt per hanc penam homines ꝯpellerent nō negligere ſalutē ſuā. Ulri. ¶ Seq̄t in Ray. Sunt tñ duo caſus in q̄bus pōt talis promoueri. vnus ſi poſt baptiſmū fides eius ⁊ vita ꝓbabilis apparuerit. ali⁹ ſi raritas clericorꝫ hoc exegerit. vt in. e. ca. Si quis in fine.

¶ Queſtio. ij.

Queritur cum baptiſmus tollat omne peccatum ⁊ ſequelam peccati vt di. xxvj. deinde. ⁊ capi vna. Quare. hoc non tollit irregularitatem iſtam que prouenit ex baptiſmo ſic dilato. Rñ. ſm Ray. Quia baptiſmus ita dilatus inducit eā. vñ non poteſt eam tollere: quia vna eademqꝫ res non poteſt contrarios operari effectus. ar. extra de baptiſmo ⁊ eius effectu. Maiores. vltra medium ꝟſi. Sed hec tanq̄ impoſſibilia. ⁊ xvj. di. deinde. Sic ⁊ eadem cauſa non poteſt parere obligationem ⁊ liberationem. ff. de ſolutio. Qui hominem. §. vlti. vbi dicitur. Qui perpetua exceptione ſe tueri pōt. ſolutum repetit ⁊ ideo nō liberatur. Raymūd⁹.

¶ Queſtio. iij.

QUid ſi aliquis diſtulit euchariſtiã recipere vſq3 ad egritudinẽ. R̄ñ. ſm Ray. ppter hoc non repellit̃ ab ordine. diſt. l. his ꝟo. ſm vnã lecturam. Et eſt rõ diuerſitatis q2 baptiſmus vel vir: vl̃ nunq̃ põt differri ſine culpa ꝛ periculo. Sz euchariſtie pceptio q̃ſq3 differt̃ ſine culpa ꝛ periculo ſi ex deuotiõe ꝛ reuerẽtia. de pe. di. v. ad eius. caueat de conſe. diſtin. ij. quotidie vt quid paras. Cõcordat Ulri. vbi ſupra.

De peregrinis et ignotis.

Titulus. xxi.

UIdeamus conſequenter de peregrinis ꝛ ignotis vbi primo quero.

❡ Queſtio. j.

Idem.

QUi dicantur hic peregrini ꝛ ignoti. R̄ñ. ſm Ray. c. ii. peregrini põt large appellari oẽs q̃ non ſunt de ep̃atu ordinãtis ſiue ſint cl̃ici ſiue etiã ſint laici: q2 nulli taliũ debent recipi ab aliquo ep̃o ad dignitates vl̃ ordines vel alia eccl̃iaſtica ſacra. di. lxxi. p totũ. ꝛ ſpãl̃r in. c. primat⁹. ꝛ extra de parro. c. ij. ꝛ. iij. Et ꝙ oẽs tales dicant̃ pegrini vl̃ extranei

Peregrini.

eſt ar. iij. q. vj. pegrina. vj. q. iij. c. j. ꝛ. ij. Glo. dicit h̃ qḋ huic iuri derogatũ eſt hodie p ↄtrariã ↄſuetudinem cum quotidie clerici vnius dyoce. bñficientur ab ep̃is aliaꝝ dyoceſum ſine lr̃is ſui ep̃i dimiſſorijs. Idẽ Ulri. §. pegrini aũt ꝛc. ❡ Ignoti dicũt̃ quoꝝ origo vita ꝛ regularitas eſt ignota ep̃o non diſtincto vtrũ ſint de eodẽ ep̃atu vel de alio. xxiiij. di. q̃ñ ep̃s. xlij. di. quieſcamus. ꝟ. ſi em̃ in clero ꝛc. ꝛ ar. ij. q. vij. querendũ. ꝟ. quoꝝ vita ꝛ libertas neſcitur non pmittit̃ maiores natu accuſare. Hoſti. lib. j. rub. xxij. de cleric peregrinis. §. j. ꝛ Ulri. vbi

Hoſtienſis.

ſupra concordant in ſupradictis cum Ray.

❡ Queſtio. ij.

QUare peregrini ꝛ ignoti repellunt̃ a pmotione. R̄ñ. ſm Ray. duabus de cauſis vna: q2 non lz ep̃o ponere falcem ſue iuriſditõis in meſ-

Raymũd⁹.

ſem alienam ſubditũ alterius iudicando vel ordinando. Glo. niſi p̃us cum beneficiando: q2 bñficiando facit eum ſuũ clericũ. lxxi. di. p totũ. vj. q. ij. per totũ. ix. q. ij. per totum. Idem cum Ray. ꝛ glo. Ulri. ꝛ Inno. eo. ti. in glo. in pn̄. ti. ❡ Alia cã eſt q2

Innocẽtius

tales ſolent eſſe p magna pte criminoſi infames ꝛ excõicati: vel alias irregulares. Itẽ q2 ſepe mentiuntur ſe habere ordines cũ nõ habeant: vel hr̃e maiores q̃ habeant. di. xcviij. affros. xix. q. ij. due. Idẽ cũ Ray. p totũ. Hoſti. §. ij. ꝛ Ulri. §. lr̃a quoq3.

❡ Queſtio. iij.

QUando tales admittant̃. R̄ñ. ſm Ray. admittunt̃ iſti clerici pegrini cũ q̃nq3 ſigillis

Idem.

ep̃oꝝ. xcviij. di. c. j. ij. ꝛ extra eo. ti. c. j. Et hoc ſi ſigilla non ignota alias ſufficeret ſigillũ ep̃i ſui tñ ſi eſſet notũ. lxxi. di. primat⁹. xix. q. ij. due. Itẽ h̃ intelligas q̃ñ hmõi clerici volunt publice pplõ celebrare alias ſi vellẽt in ſecreto ex deuotione celebrare ſuſtineri poſſent. extra. e. tue frñitati. ❡ Idẽ Ho.

Hoſtienſis.

§. iij. q̃ñ. ꝛ Ulr. §. dimittunt̃. Qui etiã aſſignat rõnẽ hmõi dicens: q2 in publica celebratiõe poſſet eum mouere gl̃ia humana vel lucrũ aliqḋ ad celebrandum. in ſecreto aũt nihil põt eũ mouere niſi deuotio. Item in publico cõmune malũ poſſet incidere ſcz ſi non ordinat̃ preſumeret celebrare. In ſecreto aũt in ſolius celebrantis vertit̃ periculũ. ❡ Addit his Hoſti. ꝙ ſi q̃s habet lr̃as dñi pape cõmendaticias ſeu teſtimoniales vbiq3 recipiendus eſt in ordine ſuo. extra de clericis non reſiden. fraternitati. Uide infra titul. proximo. q. xxxv. quid iuris de ordinatis.

❡ Queſtio. iiij.

SEd quare recipiunt̃ tales cum quinq3 ſigil-

Raymũd⁹.

lis ignotis cum nõ plus fidei preſtent mille ſigilla ignota. q̃ vnuz ignotũ. R̄ñ. ſecundũ Ray. q̃ dicit Nõ ad hoc rñdet lauren. q2 non ita de facili poſſet cõmitti falſitas in quinq3 ſigillis ſicut i vno ❡ Johannes dicit ꝙ nõ habeat aliqualis notitia de ſigillis ꝛ de illis eccl̃ijs q̃rum ſigilla dicunt ſe

Johannes.

habere non eis eſt credendũ etiã ſi mille eſſent talia ſigilla. ar. extra de fide inſtrumẽtoꝝ qḋ ſup his Hec Ray. idez Ulri. ꝛ Hoſti. q̃ ꝛ addit. Sed forte vnus teſtis cũ ſigillis ſufficeret ꝛ hoc videt̃ verius vel vt Hoſti. dicit in glo. ſup. c. Tua. Nõ ſaltez habeatur notitia vnius de illis. v. ſigillis. ❡ Inno. in glo. ſuper. c. tua nos. dicit ꝙ ſi ex receptione taliuz aliquãtulũ magnuz p̃iudiciũ alicui fieret. nec collectioni. v. ſigilloꝝ hmõi crederet̃ niſi alias legitime probaret̃. Idẽ Hoſti. in glo. Addit etiã Inno. ꝙ viatorẽ tranſeuntẽ nõ oportet ita ſubtiliter examinare. xlij. di. Quieſcamus. lz in ſecreto põt celebrare extra. c. Tue. Idẽ dicit Inno. in glo. ſup. c. Inter. ꝙ tñ talis clericus nõ q̃rat alterius patrimoniũ ꝛ in ſpũalibus ſufficiat credere ꝛ alias ſit bone vite ꝛ habeat. v. ſigilla ep̃oꝝ lz ignota ſint ſigilla ſi aliq̃ notitia habeat̃ p famã vel alio mõ vel de ep̃is vel de terris eoꝝ lz alias nõ ſit ſufficiens pbatio. tñ in p̃ſenti caſu tales credere poſſe admitti. Idẽ hoſti. in gl. Et addit. Quid em̃ ſi ab ordinatione alicui⁹ lapſi ſunt. xl. anni: nec exiſtũt teſtes nec iſtrumẽta alia de ordinatione cõſtat tñ p illos inter quos cõuerſatus eſt. ꝙ ſup ſe geſſit vt preſbiter ſic celebrauit ſic cõuerſatus fuit vtiq3 ſufficit. ff. ad macedo. l. iij. ꝛ extra de preſbitero non bapt. c. ij. ꝛ. iij. hec Hoſti. in glo.

❡ Queſtio. v.

QUid ſi amiſit litteras. Nunq̃d eſt recipiẽd⁹. Si probet p teſtes vel pprio iuramẽto. R̄ñ. ſecundũ Ray. Dic ꝙ ſi probet p duos teſtes de or-

Raymũd⁹.

dinatione ꝛ ↄuerſatione honeſta poſt ordinationẽ ꝛ de abſolutiõe pprij ep̃i qḋ totũ debuit in litteris contineri recipiet̃ alias nõ: etiã ſi pprio iuramẽto firmaret. extra eo. ti. inter. tue fraternitati. aut. de fide inſtru. §. ſi vero. collat. vj. C. de fide inſtru. in exercendis. Idez Ulri. ꝛ Hoſti. ꝟ. Sed non refert. vide. ſ. q. proxima in fine.

❡ Queſtio. vj.

POne ꝙ aliqui abbates archidyaconi vel alij inferiores p̃lati habẽt ius inſtituẽdi in aliq̃bus eccl̃ijs ſi inſtituerũt clericos alterius ep̃atus. nunq̃d valet hmõi iſtitutio. R̄ñd. ſm Ray. Dicas

Idem.

ꝙ non immo ep̃s dyoceſis põt remouere taliť iſtitutos. niſi aliquos in eiſdẽ eccl̃ijs ex diſpenſatiõe duxerit dimittẽdos. extra eo. ti. c. vlti. ❡ Itẽ Hoſt. ꝟ. ſi. Non licet. ❡ Glo. dicit hic ſup. ꝟ. ex diſpenſatione ꝙ in hoc caſu diſpenſare poſſunt ep̃i. Non abbates archidyaconi vel inferiores p̃lati.

❡ Queſtio. vij.

QUales debẽt eſſe littere que dantur clericis peregrinis vel clericis ordinandis. R̄ñ. ſm Hoſti. vbi. ſ. in ſi. ꝟ. Et nota. ꝛ ſequenti dicendũ ꝙ littere que dantur clericis peregrinis debent con-

Hoſtienſis.

tinere hanc clauſulã vel ſimilez quẽ gradatim ad talem ordinez pmouimus vt probat̃ in decreto qḋ docet qualiter littera cõmendaticia ſeu dimiſſoria formari debeat. lxxiij. di. In noĩe patris. ꝛ. c. ſequenti. He littere cõmendaticie vocantur ſeu teſtimoniales. extra. e. c. tue. ❡ Sed hec nõ ſufficiũt

Littere commendatiue.

vt ordines recipere poſſit. Immo neceſſe eſt ꝙ habeat dimiſſorias. ſcilicet ꝙ epiſcopus cum a poteſtate ꝛ iuriſditione ſua dimiſerit. ꝛ licentiam dederit

derit ſe vbicūqʒ voluerit transferendi. lxxij. di. per
totum. vel deprecatorias. extra de tempo. or. quod
translationem. nec ſufficiunt in hoc caſu litere ar
chydiaconi. extra de offi. arch. ſignificaſti. alias lʒ
reciperet caracterem executionem tamen forſitan
non haberet: vt in. c. quod translationem. ¶ Con-
Innocentius. cordat his Inno. in glo. vbi. s. ſ. in prin. titu. ⁊ addit
commēdatitie litere dicuntur per quas commen
datur de vita ⁊ moribus ⁊ exprimuntur etiā ibi ordi
nes quos hʒ. ar. lxxij. di. c. pe. ⁊ vlt. ⁊ has credo poſ
ſe ꝯcedere quoſlibet bonos prelatos. arg. extra eo.
ti. inter. nam ibi innuitur quod non ſolum per lite
ras epi: ſed etiam per alia argumenta poteſt con-
ſtare de eius ordinibus vt licite poſſit promoueri
⁊ celebrare. ⁊ hoc etiam non dicitur ꝙ nullus iſto-
rum. v. ordinauerit eum. quidam tamen dicunt ꝙ
quo ad ordines. ſ. vt recipiatur in ordine ſuo ad ce-
lebrandum ſolus eps qui ordinat poteſt cōcedere
commendatitias. ar. lxxiij. di. c. vlti. ſecus de reci-
Exempti. piendis ordinibus: vt. s. ¶ De abbatibus autem
exemptis dicit Inno. ibidem ꝙ ſi ita exempti ſunt
quod dyoceſani non habent in clericos eorum or-
dinationem quod rariſſime cōceditur alicui tunc
dimiſſorias literas ꝯcedere poſſunt. nam tunc cū
in omnibus ⁊ quo ad ordines ⁊ quo ad iuriſdictio-
nem pertineant ad exemptos per conſequens ⁊ li-
teras dimiſſorias concedent. item in glo. ſuper. c.
Innocentius. te nobis. dicit Inno. quod vbi loca exēptorum ha-
bent populum non licet etiam exemptis aliquem
clericū peregrinū recipere ſine licentia dyoce. epi
ſed ſi ipſe malicioſe differret ſuum dare aſſenſum
ageretur per ſuperiorem. ar. extra de iurepatro. c.
paſtoralis. Et pōt dici ꝙ non eſt neceſſe epm pre-
ſtare aſſenſum ſed tantum cognoſcere de literis di
miſſorijs poſtꝙ autem pronunciauerit eum plene
dimiſſum licitum eſt exemptis eum accipere. hec
Hoſtienſis. Inno. cōcordat etiam Hoſt. in glo. ibidem. ⁊ addit
ꝙ in his diligenter inſpiciēdus eſt tenor priuilegij
exemptorum vtrum. ſ. exempti ſint cum membris
ſuis omnibus vel non. ⁊ an familiares eorum ſint
exempti vel non ⁊ an populi eccleſiarum ſint ex-
empti vel non. ſi enim ſic plenarie ſunt exempti
licebit eis talem admittere et inſtituere. extra de
ſupp. negli. prela. c. ij. §. ſi. ſi vero ipſi ſoli exempti
ſunt cum capellis ſuis ⁊ ſine populis tunc eodem
modo licebit hoc in capellis que populū non ha-
bent. non tamen in his que populum habēt: vt ex-
tra in nouella. Inno. de ver. ſig. ad perpetuam. hec
Hoſt. in glo. in fine.

De etate ordinandorum ⁊ temporibus ordinationum. Titu. xxij.

IN hoc titulo circa ordines ordinantes ⁊
ordinatos magis ſpecialia exequens. pri
mo quero.

¶ Queſtio. j.

QUid ſit ordo. Rñdeo vt dicit Hug. de ſancto
Uict. ordo eſt. Signaculū quoddam in quo
ſpūalis ptās. tradit ordinato ⁊ officiū. ⁊ ſm Pe.
Senten. in ſcrip. ſup. iiij. ſent. di. xxiiij. dr ibi actus exterior
ſignaculū ſed executio illius ptātis dr officiū.

¶ Queſtio. ij.

UTrum prima tonſura ſit ordo. Rñd. ſm Pe.
Petrus. ibidem dicendū ꝙ non: ſed ſolum eſt diſpo-
ſitio ad ordines. Item non preexigitur ad eſſe ordi
nis ſed ad bene eſſe. eſt enim diſpoſitio congruita-
tis non neceſſitatis. idem dicunt Tho. ⁊ Alber.

¶ Queſtio. iij.

UTrum pſalmiſtatus ſit ordo. Rñd. ſm Pe.
Petrus. ibidem dicēdum ꝙ ordo accipitur multipli-
citer. nam aliquando eſt nomen dignitatis vt cum
epatus dicitur ordo. aliquando nomē officij: vt cū Ordo.
pſalmiſtatus dicitur ordo. aliquando nomen ſpi-
ritualis poteſtatis vt cum dyaconatus dicit ordo.
hoc vltimo modo accipitur quando ordo dicit ſa-
cramētum. ⁊ hoc modo pſalmiſtatus non eſt ordo
ſed officium quoddam annexum ordini lectoris.
nam lector legendo excitat intellectum ſed cantan
do deuotionem affectus. Idem dicit Tho.

¶ Queſtio. iiij.

QUot ſint ordines. Rñd. lʒ quidā dixerint. ix.
eſſe ordines. ſ. v. minores. videlʒ pſalmiſta-
tum: hoſtiariatum: lectoratum: exorciſtatum: ⁊ ac-
colitatum ⁊ quatuor maiores. ſ. ſubdyaconatum:
dyaconatū: preſbyteratū: ⁊ epatum. Tñ oēs theo-
logi communiter dicunt tantum. vij. eſſe ordines. Septem ordines.
quia pſalmiſtatus ⁊ epatus non ſunt ordo proprie
vnde iura que hoc videntur dicere: vt. xxiij. diſtin.
pſalmiſta. xxxij. di. ſeriatim. lxxvij. di. c. j. ⁊. xxj. diſ.
cleros. intelligenda ſunt ſm ꝙ ordo ſonat in digni
gnitatem vel in officium: vt patet. s. q. proxi. Opi.
has etiam Ray. recitat hic eo. ti. §. xiij. item nota.

¶ Queſtio. v.

UTrum ordo ſit vnum ſacramentum. Rñ. ſm
Pe. ibidem. vnum ſacramētum dicitur non Petrus.
vnitate indiuiſibilitatis ſicut punctus. nec ꝯtinui
tate ſicut linea. nec vnitate perfectionis vnius for-
me ſicut corpus animatum dr vnum. Sed vnum
dicitur perfectione vnius finis quia conſtituit ex
diuerſis ordinibus ſpecialibus qui omnes ordinā
tur ad vnum actum conſecrationis eucharistie. ſic
etiam domus dicitur vna.

¶ Queſtio. vj.

UTrum in quolibet ordine imprimat ſpecia-
lis caracter. ⁊ an caracter vnius ordinis pre-
ſupponat caracterē alterius ordinis. Rñ. ſm Pe. Petrus.
⁊ omnes theologos communiter dicendum quod
in quolibet ordine imprimitur ſpecialis caracter
⁊ confertur ſpecialis poteſtas. ⁊ qꝺ caracter vnius
ordinis non preſupponit caracterem alterius or-
dinis quia ſuſcepto poſteriori ordine ⁊ primo pre-
termiſſo non reordinatur quis in eodem ordine: vt
extra de cleri. per ſaltum promoto. c. vnico.

¶ Queſtio. vij.

UTrum ante caracterem ordinis preexigatur
caracter baptiſmi vel etiam cōfirmationis.
Rñ. ſm Pe. ibidem dicendum ꝙ caracter baptiſ- Petrus.
mi preexigitur de neceſſitate quia eſt fundamentū
omnium ſacramentorum: vt extra de preſby. non
bapti. c. j. ⁊. c. veniens. ſed caracter confirmationis
non preexigitur de neceſſitate qūm recipiat quis
caracterem ordinis etiam ſine caractere cōfirma-
tionis de congruo tamen preexigitur. idem Tho.

¶ Queſtio. viij.

QUid ſi aliquis non baptizatus promouetur
in epm ⁊ poſtmodum celebrat ⁊ multos or-
dinat. Rñd. ſm Tho. in ſcrip. qui dicit ꝙ licet non Thomas.
baptizatus nullum ordinem recipere poſſit vnde
nec conficere: nec abſoluere in foro penitētiali: nec
etiam ordinare alios poſſet ſi in epm de facto pro-
moueretur. tamen pie credi poteſt quod ꝗtum ad
vltimos effectus ſacramentoꝝ ſummus ſacerdos
ſuppleret defectum ⁊ ꝙ non permitteret hoc ita la
tere ꝙ periculū eccleſie imminere poſſet. ¶ Alb. Albertus.
autem dicit quod putat talem conficere non in po
teſtate ſua: ſed in poteſtate eccleſie. deſcendit enim
tunc a virtute ſpiritusſancti vegetantis eccleſiam
poteſtas in illum ne eccleſia decipiat ⁊ iſtum excu
ſat ignorantia inuincibilis.

¶ Queſtio. ix.

Utrum in ordine conferatur gratia. R͞ñ. ſm
Tho. ⁊ Pe. ⁊ theologos communiter dicen-
dumq̧ in ordine conferturgratia gratum faciens
que quidem neceſſaria eſt non ſolum ad digne ſu-
ſcipiendum ſacramentum: ſed etiam ad digne mi
niſtrandum.

¶ Queſtio. x.

Petrus. In quo actu ordinationis caracter imprimat.
R͞ñ. ſm Pe. ibidem in collatione ordinis per
aliqua que ibi fiunt ſuſcipiens preparatur ⁊ diſpo
nitur vt per benedictionē vnctionem manuum im
poſitionem et veſtium conceſſionem per vnicum
vero actum caracter imprimitur. ſ. per inſtrumen
ti traditionez. caracter enim in ordine res ⁊ ſignū
eſt. oportet ergo q̧ habeat aliquid pro ſigno exte-
rius in quo conferatur. illud autem potiſſime vi-
detur eſſe hoc quod magis cum illo habet ſimilitu
dinem. illud autē eſt traditio inſtrumenti apti ad
officiū ordinis in quo fit poteſtatis ordinis ſignifi
catio ⁊ expreſſio verborum. in qua fit officij ipſius
determinatio primum quidem eſt loco materie. ſe
cundum loco forme. ideo in illo actu putatur fieri
caracteris impreſſio non in alijs. ¶ Quia vero in di
uerſis ordinibus diuerſe ſunt poteſtates ⁊ diuerſi
caracteres. ideo in diuerſis actibus fit caracteris
impreſſio. nam in duobus ſupremis fit. in impoſi-
tione manuum que eſt organum organoꝝ ⁊ orga-
num conſecrationis ⁊ miniſtrationis ſacramentoꝝ.
¶ Sed Tho. dicit q̧ caracter ſacerdotalis impri-
mitur in exhibitione calicis. ſ. cum vino ⁊ hoſtia:
quia ibi ſignatur principalis actus eius. caracter
aūt dyaconatus in exhibitione libri. Et cum Tho.
concordant in hoc etiam Ulri. in lectionib⁹ ſuis.
Thomas. ¶ Subdyacono vero imprimitur caracter in cali-
cis conſecrati traditione: vt dicunt Petr. ⁊ Alber.
¶ Accolito autem imprimit caracter in cerei ſeu
candelabri traditione ſm Pe. ſed Tho. di. xxv. di-
cit q̧ accolit⁹ accipit caracterē ex verbis epiſcopi
in hoc quod accipit vrceolum cādelabrum ⁊ hmōi
ab archydiacono ⁊ magis in acceptione vrceoli q̄
candelabri. ⁊ ideo etiam non ſequitur q̧ archydia
conus ordinem cōferat. ſm alb. magis videtur im
primi caracter cum datur candelabrum q̄ in da-
tione vrceoli vnde in hoc concordat cum Petro.
¶ Exorciſte autem ſm Pe. di. xxiiij. imprimitur
caracter in libri exorciſmorum: lectori in libri in
quo lecturus eſt: hoſtiario in clauis traditione. et
hec cum ſingulis verborum formis. ¶ Addit etiaz
Petrus. Pe. q̧ quia non eſt determinatum expreſſe in quo
actu fiat caracteris impreſſio. ideo nihil ſemel ri-
te collatum debet in ordinibus repeti ſed quod ob
miſſum eſt ſuppleri: vt extra de ſa. non rei te. c. vlti.
Sed de hoc vide plenius infra. e. ti. q. xxxiiij. quid
ſi aliqua obmittatur. ¶ Item no. ſm Pe. q̧ ſolus
ordinator manū imponit ad ordinationē faciēdā.
Alij vero preſbyteri aſſiſtētes ad cōionem eccleſie ⁊
concordiā ſignificādā. ¶ Itē dicit Pe. q̧ in traditiōe
inſtrumenti quā facit ordinator fit caracteris im-
preſſio in traditione autem quam facit archidyaco
nus fit poteſtatis collate expreſſio.

¶ Queſtio. xj.

Utrum neceſſe ſit inſtrumentū in ordinatio-
Thomas. ne exhibitum corporaliter tangi. R͞ñ. dico ſm
Tho. di. xxiiij. in queſtione de materia hmōi ſacra
menti. arti. vlti. refert quod quidam dicunt. conta
ctum predictorum inſtrumentorum materialium
ab eo qui ſuſcipit ſacramentum non eſſe de neceſ-
ſitate ſacramenti ſed ſolum porrectionē. nec oīno
reprobat eam vt patet in rñſione eiuſdem argumē
ti. ⁊ hanc opi. videtur ſequi alb. addit tamen Tho.
q̄ ipſa verba forme. videntur oſtendere q̄ tactus
materie ſit de eſſentia ſacramenti quia dicitur ac-
cipe hoc vel illud. ¶ Multū deuiat ab his Hoſti. Hoſtienſis.
vt patet li. j. rub. xv. de ſacra vnct. §. iij. a quo. verſi.
hoc ſi probabiliter.

¶ Queſtio. xij.

Quid iuris de etate ordinandi. R͞ñ. ſm Ray. Raymund⁹.
eo. ti. circa prin. qui ſic dicit circa etatem or-
dinādi diſtingue q: aut ab infantia traditur quis
militie clericali: aut eſt grandeuus qui petit ordi-
nari. In primo caſu a ſeptimo anno vſq; ad. xij. an- Etas.
num poteſt recipere omnes minores ordines vſq;
ad accolitatū a. xij. anno vero vſq; ad. xxj. annū acco
litatū ⁊ ſubdyaconatū. Ita q̧ in. xxj. anno recipiat
ſubdyaconatū. in. xxvj. anno: dyaconatū. i. xxxj. pſ-
byteratū. Poſtea ſi meruerit 'epatum. di. lxxvij. in
ſingulis. quicūq;. In ſcdo caſu. ſ. cum eſt grādeuus
qui petit ordinari per. vij. annos pōt recipere oēs
ordines hoc modo. In duobus primis annis reci-
piat. iiij. minores in reliquis. v. annis oēs alios.
di. lxxvij. quicūq;. diſpenſatiue tamen propter ne-
ceſſitatem eccleſie poſſet laicus grandeuus recipe
re omnes ordines per annum ⁊ dimidiū. Mona-
chus vero per annum. di. lxxvij. ⁊ monachus ſupra
dicta omnia etiam Hoſt. ponit li. j. rub. xj. de tem-
poribus ordinationum. §. iiij. ⁊ cui. ſub. §. ⁊ preter.
¶ Licet autem huiuſmodi etates ac temporū in-
terſtitia taliter eſſent ſeruāda plerīq; tamen epoꝝ
in turba clericoꝝ pluſq̄ in ſanctitate forſitā gloriā
tes. pueros promouere ad ſacros ordines nō verent.
¶ Glo. etiam dicit ſic. No. q̄ ea que hic dicuntur Gloſſa.
de tpibus ordinādoꝝ hodie de cōſuetudine non ſer
uant pter quā circa epos qui debēt eſſe. xxx. anno.
¶ Dicit Pe. in ſcrip. quod ex ydoneitate perſone Petrus.
⁊ neceſſitate eccleſie poteſt tempus ordinum ali-
qualr diſpenſatione epi anticipari. ¶ Dicit Tho. Senten.
in ſcrip. di. xxv. q̧ ſi neceſſitas exigit ⁊ ſpes profe-
ctus poſſunt aliqui promoueri ad minores ordines
ante diſcretionis annos ⁊ ſine peccato ⁊ ſuſcipiūt
ordinem qui q̄uis tunc non ſint ydonei ad officia
que eis committuntur tamen per aſſuefactionem
ydonei reddentur. ſed ad maiores ordines requiri
tur rōnis vſus ⁊ de honeſtate ⁊ de neceſſitate prece
pti propter votum cōtinentie quod habent annexū.
¶ Item dicit Tho. e. di. in fi. quod ⁊ in maioribus
ordinibus abbreuiatum eſt tempus pluſq̄ ſm an-
tiqua iura quia ſubdyaconatuz poteſt recipere qū
peruenerit ad annos diſcretionis vt poſſit cogno-
ſcere votum continētie. ⁊ dyaconus fieri circa. xxj.
annum ⁊ precipue in religioſis. cōcordat etiā Albe.
ea. di. in fi. dicens q̧ iſta tempora ſiue etates in re-
ligioſis obſeruari non oportet quia morum graui
tas ⁊ diſciplina ſupplet etatem. ¶ De preſbytero Uigiſtiquinq;
⁊ in. xxv. anno ordinando ⁊ epo poſt. xxx. annū com annorum.
pletum patet extra de elec. cum in cūctis. eſt etiam
de preſbytero expreſſum. in nouella Gregorij. x. de
elect. lz canon. ¶ Ray. etiam infra. §. ij. pena eius. Raymund⁹
addit q̧ recipiens ordinem ante legitimam etatez
debet ſuſpendi ab executione illius vſq; ad etatem
legitimam in iniuriam ordinantis. glo. i. in cōtume
liam ⁊ deteſtationem ⁊ ordinans debet ſuſpendi a
collatione ordinum ⁊ compelli prouidere taliter.
ordinato in eccleſiaſtico beneficio competenti. ex-
tra de tempo. ordi. vel non eſt.

¶ Queſtio. xiij.

Quid ſi plures ordines eodem die conferant. Raymund⁹.
R͞ñ. ſm Ray. qui ſic dicit. eſt etiam firmiter
tenendum q̧ in vna die non conferātur omnes mi
nores ordines niſi hoc obtineat de cōſuetudine ec
cleſie. ¶ Item vnus ordo ſacer cum minoribus vel

duo ſacri

duo ſacri nullo modo conferantur eodem die vni perſone. di. lxxvij. in ſingulis. quicunqꝫ. extra de eo qui fur. oꝛdi. ſuſ. cum. H. lato2. extra de temp. oꝛd. literas. ꝛ. c. dilectus. ꝛ qui furtiue recipit oꝛdinem infra foꝛmā predictam vel extra ſtatuta tpa pena eius eſt depoſitio. di. lxxvij. ſubdyaconus. extra de eo qui fur. oꝛdi. ſuſce. innotuit. ¶ Si vero receptis iuxta cōſuetudinem patrie ſimul quatuoꝛ minoꝛibus oꝛdinibus ſubdyaconatum eadem die aliquis furtiue recepit poterit permitti miſericoꝛditer in minoꝛibus tantū oꝛdinibus miniſtrare. ꝛ ſi intrauerit religionem ꝛ vita moꝛeſqꝫ eius exegerint. ab bas ſi voluerit in alijs poterit oꝛdinibus diſpenſare. extra de eo qui fur. oꝛd. ſuſc. cum. H. lato2. idem. ſm Hoſt. ſi duos ſacros oꝛdines ſimul recepit. vide infra. q. proxi. ꝛ ſeq.

¶ Queſtio. xiiij.

Raymundꝰ

QUid iuris de eo qui alias oꝛdinem ſacrū vel non ſacrū furtiue recepit. R̄ñ. ſm Ray. §. ij. pena eius diſtingue qꝛ aut fuit pꝛohibitus ab epo ſeu alio pꝛelato ſub intermi natione anathematis aut non. in pꝛimo caſu poterit cōdigna ſatiſfactione pꝛemiſſa cum eo vt in ſuſceptis miniſtret oꝛdinibus epus diſpenſare. ꝛ ſi intrauerit religionē etiā in ſuſcipiendis poſtꝙ aliquanto tempoꝛe in ea fuerit laudabiliter ꝯſeruatus. ¶ In ſecundo caſu poterit cum tali etiam in ſeculo remanente poſt condignam ſatiſfactionē tam in ſuſceptis ꝙ in ſuſcipiendis oꝛdinibus diſpenſare. extra de eo qui fur. oꝛd. ſuſce. . j. addit Hoſt. in gl. ſuper idem. c. dicēs. quicquid tamē dicatur hic. cum furtiue oꝛdinato etiam ſi nō ſit excōicatus niſi aliquā religionē ingrediaꝛ etiā Romana eccleſia de facili nō diſpenſat. ¶ Si autem aliquis contra pꝛohibitionē epi factam ſub pena excōicationis clandeſtine recepit duos oꝛdines ſimul non poterit cū eo in executione oꝛdinum etiam ſi religionē intrauerit vel quod aliquis minoꝛes oꝛdines ꝛ ſubdyaconatū vel duos ſacros ſimul recipiat niſi de licentia ſummi pontificis diſpenſari. extra de eo qui fur. oꝛd. ſuſce. innotuit. ꝛ de temp. oꝛdi. dilectus. vide de hoc infra eo.

Hoſtienſis.

li. ti. xxxiij. de ſent. excō. q. xlj. quid de his. ¶ Hoſt. li. v. rub xxx. de eo qui fur. oꝛ. ſuſ. §. iij. a quo. ꝛ Gof. eo. tit. abſolute dicunt ꝙ qui poſt interminationē anathematis: ꝛ poſt latam excōicationem oꝛdinatur non poteſt cum eo diſpenſare niſi per papam: ſed Inno. iiij. extra de eo qui fur. oꝛd. ſuſc. in glo. ſuper. j. c. dicem. qꝺ ille de quo ibi fit mentio non erat excōicatus ꝛ tamen pꝛopter interminationē excōicationis ſolus papa diſpenſat. Sed Ber. ꝛ Hoſt. in glo. exponunt intranſitiue. ſ. ſi fuit excōicatus. concedit tamen Hoſt. in glo. ſuper. c. ij. cum. H. et in ſumma. vbi. ſ. quod epus diſpenſat in hoc caſu in minoꝛibus oꝛdinibus tantum: vt innuit eo. ti. c. j. a contrario ſenſu.

¶ Queſtio. xv.

Hoſtienſis.

SEd qualiter dicitur quis furtiue oꝛdinem ſuſcipere. R̄ñ. ſm Hoſti. ibidem. §. ij. qualiter. ꝛ certe cum quis ſine ꝯſcientia epi pꝛopꝛij ſine examinatione pꝛomouetur: vt. lxiiij. di. extra conſcientiam. ꝛ. xxiiij. di. quando epus. in quo caſu non pſunt litere archydiaconi: vt extra de offi. archidy. ſignificaſti. ¶ Item oꝛdinatur furtiue cum vno et eodem die cum minoꝛibus oꝛdinibus recipit ſubdyaconatū: vt extra de eo qui fur. oꝛd. ſuſc. cum. H. vel cum duos ſacros ſimul recipit vt ibidem in. c. innotuit. vel cum gradu obmiſſo ſaltū facit: vt extra de cleri. per ſaltum pꝛo. c. vnico. in quibus caſibus nec ſuo ſuperioꝛi obediens excuſatur: vt extra de tem. oꝛd. cum dilectꝰ. ꝛ tū ſupioꝛ plus delinqꝫ.

furtiue.

¶ Queſtio. xvi.

QUe pena eius ꝙ minoꝛes oꝛdines ꝛ ſubdyaconatum vel duos oꝛdines ſacros ſimul vel alias contra canonicam oꝛdinationem cōtulit oꝛdines. R̄ñ. ſm Ray. §. iij. pena vero. Pena eius eſt depoſitio ſi fecit ex certa ſcientia niſi foꝛte cum diſpenſabat in caſu ſibi conceſſo. lj. di. qui in aliquo. di. lxxxj. tantis. di. lxxxij. c. vlti. ſi vō negligenter qꝛ non examinauit vt debuit debet pꝛiuari poteſtate conferendi talem oꝛdinē. diſt. xxxvj. qui in eccleſiaſticis. j. q. j. ſi qui epi. extra de tempo. oꝛdi. literas. ꝛ. c. dilectus.

Raymundꝰ

¶ Queſtio. xvij.

QUero etiam hic. quid iuris ſit de ſcrutinio in oꝛdine faciēdo. R̄ñ. de hoc ſm Hoſt. li. j. rub. xij. de ſcruti. in oꝛdi. faciēdo. §. ij. quot modis. Notandum ꝙ circa oꝛdinationem duplex eſt ſcrutinium vnum quod fit ante oꝛdinationē qꝺ diligēter faciēdum eſt: extra de elec. nihil eſt. §. epiſcopi. aliud qꝺ fit in ipſa oꝛdinatione. ſ. cum oꝛdinati pꝛeſentantur epo ante altare. de pꝛimo ſcrutinio ſciendum: vt dicit idem Hoſt. ibidem. §. iij. quādo fieri. qꝺ dꝫ fieri feria. iiij. pꝛima ante ſabbatū in quo oꝛdines celebrantur foꝛma hmōi eſt: vt dicit ibidē. §. v. que ſit foꝛma. in pꝛin. ꝛ. §. pced. vt incipiat a. iiij. feria ꝛ per triduum vſqꝫ ad ſabbatū per archydiaconum de iure cōmuni vꝫ diligenter inquiratur de vita oꝛdinandi de genere: de patria: de etate. de inſtitutione. i. titulo ad quem oꝛdinatur de loco in quo ꝯuerſatur de ſcientia in fide. ꝛ de alijs que continentur in regula apoſtolica: vt predictum eſt. ſ. a pꝛinc. lib. huius. ꝛ ſic in ſabbato qui pꝛobati ſunt epo pꝛeſententur. xxiiij. di. quando. ¶ No. etiā ſm Gof. in ti. de tempo. oꝛdi. quod licet epus quondam elegerit ſm antiqua iura hmōi ſcrutatoꝛes ſiue examinatoꝛes: vt. xxiiij. di. quādo epus. hodie tamen videtur ad officiū archydiaconi ſpectare: vt extra de offi. archi. ad hoc. ꝛ. c. vt noſtrum. ¶ De ſecūdo ſcrutinio qꝺ fit ante altare ſ. cum archydiaconꝰ dicit. poſtulat ſancta mater eccleſia hunc ſubdyaconum: vel dyaconū ad onus dyaconatus vel pꝛeſbyteratus aſſumi: ꝛ oꝛdinatoꝛe interrogāte. ſcis eum eſſe dignum. R̄ñdet ꝙnum humana fragilitas ꝛc. dicit Hoſti. vt. ſ. ver. foꝛma vō. ꝙ pſentatoꝛ in illa rñſione non peccat dummodo contra cōſcientiam non loquatur: vt extra eo. titu. c. j. alioquin contra. xxviij. q. j. §. j. ꝛ extra de pꝛeſcri. quoniam. qꝛ quem neſcit indignum dꝫ pꝛeſumere foꝛe dignum. extra de pꝛeſumpt. dudum.

Hoſtienſis.

Feria ꝗrta.

Scrutiniū.

Goffredus.

¶ Queſtio. xviij.

QUid ſi archidyaconū remoꝛdeat conſciētia. R̄ñ. ſm Ho. ibidem. ver. qd ſi. ſtudeat tunc hoc oꝛdinatoꝛi ſecreto anteꝙ ad hoc veniat ſcrutinium nunciare: vt extra eo. ti. c. j. ꝛ addit Inno. ibidem in glo. quod in tali caſu ſi oꝛdinatoꝛ nollet deſiſtere debet ſe abſentare ſi poſſet bono modo. Si autem nec hoc poteſt ſine ſcandalo dꝫ dicere verba illa vt miniſter eccleſie que nō iudicat de occultis quia nullo modo crimen fratris debet publicare. idem Hoſt. in glo. ibidem.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. xix.

QUid iuris ſi aliquis ſine examinatione fuerit oꝛdinatus vel ſi in ſcrutinio defectū ſuū non pdidit. R̄ñ. ſm Hoſt. §. vj. quid iuris. circa pꝛimum articulum diſtinguēdum eſt quia ſi ſit ignotus ꝙuis alias dignus tamē deponēdus eſt. xxiiij. di. c. vlti. ſi vō vt indignus ꝛ ignotus: multofoꝛtiꝰ deponendus eſt. l. di. ex penitentibꝰ. Si autem notus ꝛ dignus. tunc in nullo peccatur: quia nō ſunt examinādi. ar. xxiiij. di. nullus. fallit hoc in conſe

Hoſtienſis.

erando qui ꝙuis notus tamen examinatur.xxiij.
Goffredus. di.qui epõs.ſm Goſ.ſed ſi notus ſit ⁊ indignus de-
poni debet:quia crimen ſuum non prodidit.extra
de corpo.vitia.expoſuiſti.quod intelligas de gra-
ui crimine.ſecus de leui.lxviij.di.c.j.idem Goſ.in
titu.de tempo.ordi.§.reſtat.de ſecundo vero arti-
Hoſtienſis. culo.No.ſm Hoſt.extra de cor.vitia.in glo.ſuper
c.expoſuiſti.quod ordinandus ſiue promouendus
ad aliquam dignitatem tenetur confiteri crimina
notoria iuris vel facti niſi fuerit diſpẽſatum cum
eo.l.di.ex penitentibus.Item tenetur prodere gra
uia ſiue enormia.f.que etiam poſt penitentiã exe-
cutionem impediũt vt homicidium ⁊ ſymonia in
ordine alia autem non tenetur manifeſtare q2 nec
impediunt:nec deijciunt.extra de tempo.ordi.c.fi.
ſi autem fraudulenter defectum ſubticet non ha-
bebit executionẽ miniſterij ſic ſuſcepti.ſicut nec or
dinis ſic accepti.extra de renun.niſi cum pridem.
Innocẽtius. §.perſone.concordat etiam his Inno.in glo.ibidẽ.
⁊ addit.ſi autem confitetur ⁊ diſpẽſetur cum eo ſe
curus erit vt vlterius non accuſetur:alſo autem ſe
cus.xxxiiij.di.c.vlti. concordat etiam ſupradictis
Goſ.ti.xj.de tem.ord.in ſi.no.plura de hac mate-
ria infra ti.xxix.de lap.⁊ diſp.q.iij.deinde quero.

¶ Queſtio.xx.

Quid ſi ordinandus proprium impedimentũ
prodidit ⁊ ordinator non intendens diſpen-
Hoſtienſis. ſare cum nihilominus ordinauit.Rñd.ſm Hoſt.
vt.ſ.in ſumma dicendum ꝙ poſtmodum impedi-
mẽto detecto nõ recipiẽ ordinatꝰ.hic eſt caſus illiꝰ
decreti.lxxxj.di.ſi qui ſine examinatione.idẽ Goſ.

¶ Queſtio.xxj.

Quid de ſentẽtijs excõicationis quas epi ali-
qui ferunt ante ordinationẽ.Rñ.de hoc cõ-
ſulit Hoſt.§.vij.quid ſi ꝓmouendus.ver.vlt.quod
non excõicent ſicut multi faciunt ſi laqueos parẽt.
immo potius abſoluant ad cautelam ordinandos
publice in eccleſia ab omni excõicationis vinculo
⁊ cum eiſdem ſuper omni irregularitate diſpẽſent
in quibus poſſunt ⁊ debent ſm deum et canones.
hec enim abſolutio ⁊ diſpenſatio etiam miſſis ab
extraneo prelato proderit quia omnia ille videtur
eſſe cõmiſſa ſine quibꝰ ordinatio expediri non põt
arg.extra de offi.dele.preterea.

¶ Queſtio.xxij.

De dignis admittendis. et quid ſi aliquis in
peccato mortali exiſtens recipit ordines.
Rñ.de primo articulo inter cetera.no.ſm Hoſti.
Hoſtienſis. li.j.rub.xiij.de eta.⁊ quali.⁊ or.pñ.§.iij.ordo.ver.
vlti.quod qui reputatur dignus ad vnum ordinez
vel honorem non debet indignus ad alium repu-
tari.extra eodem.accepimus.lxxiij.diſtin.geſta.
¶ Item Goſ.eod.ti.§.vlti.addit tamen ꝙ hoc in-
telligendum putat quando ordinator aliquem ad
ſacrum ordinẽ ordinauit quem per ſe examinauit
niſi forte poſtꝙ ordinatus reddiderit ſe indignum
vt in decre.accepimus.¶ Secus aũt ſi per alium
examinauit puta per archydiaconum.¶ De ſcdo
articulo.No.ſm Ray.eo.li.ti.xxix.de lap.⁊ diſpẽ.
Raymundꝰ §.vij.in ſumma quod exiſtens in peccato mortali:
ſiue manifeſto ſiue occulto peccat mortaliter reci-
piendo ordines ſicut recipiendo alia ſacramenta.
di.xl.multi.xcv.di.illud.xj.q.iij.audi idem dicunt
Tho.⁊ Pe.in ſcrip.ſuper.iiij.ſent.diſt.xxiiij.vide
de hac materia infra eo.ti.ſ.de lap.⁊ diſpen.q.iij.
deinde quero.⁊ infra eo.li.ti.xxiiij.de ſacra.reiter.
vel non.q.v.quero etiam.

¶ Queſtio.xxiij.

Utrum epõs ſcienter ordinans indignum pec
Thomas. cat mortaliter.Rñ.ſm Tho.in ſcrip.dicẽdũ
ꝙ ſic:quia infidelis eſt domino ſuo indigno com-
mittens eius miniſterium ⁊ precipue cum hoc ver
gat in detrimentum eccleſie⁊ honoris diuini qui
per bonos miniſtros promouetur.⁊ addit ꝙ ſi non
poſſent tot boni inueniri miniſtri quot modo ſunt
melius eſſet paucos habere miniſtros bonos quã
multos malos:vt dicit beatus Clemens.¶ Idem
per omnia concordat Alb.dicẽs ꝙ mortaliter pec Albertus.
cat abſqꝫ omni dubio quicunqꝫ indignum ſcienter
promouet ad ſacros ordines vel ad curam paſtora
lem vel ad aliquod eccleſiaſticum beneficium.eſt Indignus.
autem indignus dupliciter.ſ.cõtrarie ⁊ priuatiue.
contrarie indignus eſt qui cõtrarium habet digni
tati ⁊ ille nullo modo eſt promouendus.priuatiue
autem indignus eſt qui priuatur dignitate. tamẽ
non habens contrarium ⁊ in talibꝰ propter neceſ-
ſitatem eccleſiarum aliquarum que indigent lite-
ratis ⁊ defenſoribus poſſet diſpenſari vt a commu
ni haberet de eccleſia donec addiſceret ſꝫ puto qꝺ
ſine peccato mortali non poſſet eis ꝯferri cura vel
prebenda.Sed expenſe pro eis poſſent fieri de ec-
cleſia vel de beneficio eccleſie quod alteri interim
committereẽ.¶ Hec tamen commiſſio ꝙtum ad
parochialem eccleſiam modo non durat vltra.vj. Joh an.lect.
menſes:vt patet in conſtit.Greg.x.extra de elec.c.
vlti.nemo.nec poteſt niſi ſacerdoti vt patet ibidẽ.
¶ Item dicit Alber.qꝺ nec nobilitas excuſare põt Albertus.
vt malus promoueatur quia ꝙto nobilior eſt tãto
nociuior.ſi malus eſt.nec puto ſufficere qꝺ nõ ſcit
eum eſſe malum.ſꝫ puto ꝙ neceſſarium eſt quo ad
vitandum peccatum ſcire eſſe bonum per talẽ ra-
tionem qualez poſſibile eſt haberi de homine.⁊ ſi
dicitur ꝙ alius nõ eſſet ita vtilis or. inmo nihil eſt
quia omnis vtilitas temporalis ſpirituali eſt poſt
ponenda.¶ Nec excuſat in hoc paucitas bono-
rum quia melius eſt habere paucos bonos mini-
ſtros ꝙ multos malos.preterea ꝙ malis conferũ-
tur huiõi beneficia ⁊ ordines facit eos eſſe malos
quia ſciũt tales habere locum in eccleſija ⁊ bonos
expelli.⁊ ideo efficiunẽ mali vt citius ꝓmoueanẽ.

¶ Queſtio.xxiiij.

Utrum aliquis in peccato exiſtens poſſit ſine Thomas.
peccato ordine ſuſcepto vti. Rñd.ſm Tho.
ibidem dicendũ ꝙ non quia facit contra illud pre-
ceptum iuſte qꝺ iuſtuz eſt exequeris.indigne enim
ſacrum officiũ pertractat.nec in hoc aliquis poſ-
ſet diſpenſare q2 eſt de iure naturali vt homo ſan-
cta ſancte pertractet.concordat Ray.vbi proximo Albertus.
¶ Idem Alb.⁊ addit ꝙ ſi prelatus diſpenſat cum
malis ⁊ indignis ipſe peccat mortaliter.ſi autem
patiẽ neceſſitate mali cõpulſus ne eueniat peius
tunc non peccat mortaliter.tunc eõ non diſpenſat
ſed diſſimulat ad tempus donec corrigi poſſit.nec
diſpẽſatio cum indigno excuſat eum a peccato ad-
miniſtrationis ꝙdiu eſt indignus.dñs enim papa
ſicut ipſemet in quadam decretali ꝓteſtatur vnũ-
quenqꝫ proprie conſcientie quo ad deum relinquit
¶ Dicit etiam Tho.ꝙ ꝙuis ſubditus teneatur re
cipere ſacramẽta a miniſtro eccleſie etiam in pec-
cato mortali exiſtente ꝙdiu ab eccleſia toleratur
quia ad hoc eſt ei obligatus.tamẽ preter neceſſita-
tis articulũ non eſſet tutum quod talem miniſtrũ
induceret ad aliquid ſui ordinis exequendum du-
rante tali conſcientia quod ille in peccato mortali
eſſet:quam tamen deponere poſſet quia in inſtanti
homo a diuina gratia emẽdaẽ.¶ Item no.ꝙ dicit Thomas.
Tho.in ſcrip.ſuper.iiij.ſent.di.xiij.ꝙ a notorio cõ
cubinario non eſt recipienda communio euchari
ſtie quia ſiue ſit notorium per ſententiã.ſ.q2 conui
ctus eſt ſiue per cõfeſſionẽ in iure factam ſiue per
euidentiam

euidentiam facti ſcilicet quod ita manifeſtum eſt
q̄ð nulla poteſt tergiuerſatione celari ab alijs aūtē
occultis ↄcubinarijs vel peccatoribꝰ poteſt recipi.

℄ Queſtio. xxv.

[Thomas.] Utrum in actu cuiuſlibet ordinis ⁊ in quoli-
bet actu peccet mortaliter. Rñ. ſm Tho. ibi-
dem. dicendum ꝙ in peccato mortali exiſtens quā-
docunq; exhibet ſe in aliquo actu vt miniſter eccle-
ſie mortaliter peccat quotiens huiuſmodi actum
facit quia vt dicit dyoniſius. j. c. eccleſiaſtice ierar-
chie. immūdis nec ſymbola. i. ſacramētalia ſigna:
tangere fas eſt. vnde quando tangunt res ſacras
quaſi ſuo officio vtentes peccant mortaliter. ſecus
autem eſſet ſi in aliqua neceſſitate aliquod ſacruꝫ
contingeret vel exeq̄retur in illo caſu in quo etiam
laicis liceret ſicut ſi baptizaret in articulo neceſſi-
tatis vel ſi corpus Chriſti in terram proiectum col
[Albertus.] ligeret. ℄ Cum his per omnia concordat Alber. ⁊
addit ꝙ ſi dicitur ꝙ hoc eſſet graue valde. Rñdeo
ꝙ via lata eſt que vadit ad infernum ⁊ multi ſunt
qui vadunt per eam: vt dicitur Matt. v.

℄ Queſtio. xxvj.

A Quo poſſint et debeant ordines conferri et
quid iuris de ordinatis ab epiſcopo qui re-
nunciauit epiſcopatui vel reſignauit epiſcopatui:
Rñ. ſm Ray. §. iiij. preſbyteri dicendum ꝙ preſby-
teri ⁊ omnes inferiores poſſunt ⁊ debent a ſuo epi
ſcopo ſolo etiam ſine alijs epīs ordinari. cōſenſus
tamen ſuorum clericorū debet adeſſe. diſt. lxvij. c. j.
[Hoſtienſis.] di. xxiiij. epiſcopus. idem dicit Hoſt. lib. j. rubr. xj.
[Gloſſa.] de tempo. ordi. §. iij. ⁊ a quo. Glo. dicit hic: ꝙ cleri-
ci conſentire preſumuntur eo ipſo quod non con-
tradicunt: alioquin hoc hodie non obſeruatur de
conſuetudine. Item minores ordines poſſunt con
ferri de licentia ſcilicet dyoceſani ab epiſcopis qui
renunciauerunt loco ⁊ dignitati. Si autem renun
ciauerunt loco tātum poterunt conferre etiam ſa
cros ſi fuerint inuitati ſi nō ſunt prohibiti a papa
vel eius legato extra de ordi. ab epiſco. qui renun.
epiſcopa. c. j. vbi ponitur hec diſtinctio. qui tamen
a talibus qui ſcilicet renunciauerunt loco ⁊ digni
tati receperunt abſq; licentia epiſcoporuꝫ ſuorum
minores ordines diſpenſatiue poſſunt in ipſis or-
dinibus deſeruire. nam de iure communi deberēt
deponi cum non a ſuo epiſcopo ſe fecerint ordina-
ri. vij. q. j. epiſcopus in dyoc. ⁊ ix. q. ij. epiſcopū cir-
ca illum vero. qui recepit a tali ſacros ordines di-
ſtinguitur. vtrum ſcienter vel ignorāter. ſi ſcienter
quia indignum ſe fecit executionem officij non ha
bebit. ſi ignoranter niſi craſſa ⁊ ſupina fuerit igno
rantia poterit diſcretus pontifex diſpenſare vt ex-
[Hoſtienſis.] tra de ord. ab epiſco. qui re. epi. c. j. ℄ Idem Hoſt.
lib. j. rub. xiij. de ordi. ab epi. qui re. epiſ. §. j. ⁊ addit
ꝙ probabilis ignorantia eſt vt ſi renunciauit in cu
ria ⁊ veniens. dicit ꝙ non renunciauerit dignitati:
vel etiam oīno tacuit renūciationē quam fecerat.
[Gloſſa.] ℄ Item abbates ⁊ corepiſcopi. glo. qui hodie non
ſunt in vſu poſſunt conferre tres minores ordines:
ſcilicet pſalmiſtatum: hoſtiariatum: ⁊ lectoratuꝫ.
di. lxix. c. j. ⁊ ij. ℄ Addit glo. hic quod hos ordines
poteſt abbas conferre monachis ſuis ⁊ alijs pleno
iure ſibi ſubiectis ⁊ hoc in ſuo monaſterio alijs au
tem aut in alio loco non debent abbates huiuſmo
di ordines conferre. ar. lxix. di. c. j. ſi tamen contule
rint conferunt caracterem. ⁊ hoc eſt intelligēdum
de abbatibus qui ſunt preſbyteri ⁊ quibus impoſi
ta eius manus ab epiſcopo ſm morem preficien-
dorum abbatū: vt dicitur in eo. c. glo. tamen ſuper
idem decretum dicit q̄ð etiam monachos alterius
monaſterij poteſt ordinare ſi inuitatus fuerit. ix.
q. ij. lugdun. ℄ Inno. extra de ſupp. negli. prela. in [Innocētius.]
glo. ſuper. j. c. dicit ꝙ abbas exorciſtatum ⁊ acolita
tum cōferre non pōt niſi hoc habeat ex priuilegio.
℄ Item preſbyter poteſt conferre pſalmiſtatum.
di. xxiij. pſalmiſta. ſed ſm theologos pſalmiſtatus
non eſt ordo proprie: vt dictum eſt. ſ. eo. titu. q. iij.
vtrum pſalmiſtatus.

℄ Queſtio. xxvij.

A Quibus conſecrandus ſit epiſcopus. Rñd. [Johan. lect.]
ſm Ray. §. v. epiſcopus. Conſecrari dꝫ epūs [Raymundꝰ]
ab omnibus epiſcopis qui ſunt in illa prouincia ⁊
autoritate metropolitani vel ſi non oēs poſſent cō
uenire ad minus a tribus iuſſu archyepiſcopi con
ſecretur epiſcopus omnibus alijs per literas ſuas
conſentientibꝰ. diſ. lxiiij. per totum. credo etiam lꝫ
quidam contradixerint q̄ð metropolitanus cum
duobus epiſcopis poterit conſecrare epm̄. ar. con
tra extra de temp. ordi. nec epiſcopi. dic quod hec
dictio ſine ponitur ibi incluſiue cum dicit. nec me
tropolitanus ſine tribus epiſcopis puincialibus
preſumat epiſcopum ordinare. idem dicit Ber. in
glo. ibidem ⁊ addit quod propter hoc in noua com
pilatione additum eſt ſine tribus vel duobus epi
ſcopis licet in antiqua compilatione non fuerit
hoc. c. vel duobus. ⁊ vt dicit hic glo. vuilſ. abſurdū
eſſet ꝙ tres epiſcopi ſimplices poſſent conſecrare
epiſcopum ⁊ duo epiſcopi cum archiepiſcopo non
poſſent. ℄ Item dicit hic glo. ⁊ Ber. in glo. vbi. ſ.
[Gloſſa.] quod numerus iſte epiſcoporum eſt de ſubſtantia
conſecrationis epiſcopi. vnde ſi de facto conſecra-
retur a paucioribus nihil ageretur. ⁊ idem nota.
Hugu. lxvj. di. porro. qui etiam notauit ibidem vt
dicit hic glo. ꝙ ſi non eſſet modo niſi vnus epūs vel
duo non poſſet conſecrari epiſcopus donec aliud
ↄſtitueretur a papa vel mortuo papa. generalis ec
cleſia poſſet mutare hanc formam licet ab apo-
ſtolis inſtitutam ⁊ ſtatuere q̄ð vnus epiſcopus ſo-
lus vel duo conſecrarent epiſcopum vel ſi nullus
eſſent epiſcopus quod preſbyteri ↄſecrarent eum.
ſi autem nec epiſcopus nec preſbiter eſſet dicit tūc
diuinum implorādum eſſe iudicium quid fieri de-
beat. ℄ Item dicit hic glo. quod cum tres epiſco-
pi conſecrent epiſcopum poteſt concedi quod qui
bet illorum conſecret ſed non ſolus ideſt cum alio
ſacrat ⁊ ꝙ ſunt ibi tres actiones ſed vna ſola paſ-
ſio ſm Hug. in conſecrato ſicut in tribus homini-
bus ferentibꝰ lapidem tres ſunt actiones in feren
[Hoſtienſis.] tibus ſed vna paſſio in lapide. ℄ Sed Hoſt. lib. j.
rub. xv. de ſa. vnct. §. iij. a quo. dicit ꝙ vnus horum
trium epiſcoporum eſt principaliter conſecrans ⁊
duo coadiutores ⁊ conſecrantes. Item oportet q̄ð
vnus totam conſecrationem perficiat. naꝫ ſi vnus
partem vnam faciat ⁊ alius partem alteram nihil
agitur vel ſi vnus epiſcopus manū imponat ⁊ ſim
plex preſbyter vel etiam alter epiſcopus benedi-
ctionem infundat. Item lꝫ vnus principaliter con
ſecrare dicatur tamen omnes pronunciare debent
quia omnes conſecrant. ſatis etiam cōcordat cum
hoc Goffre. in titu. de eta. ⁊ quali. ⁊ ordi. preficien.
§. ⁊ eſt ſciendum.

℄ Queſtio. xxviij.

A Quo conſecrandi ſint primates ⁊ metropo
[Raymundꝰ] litani. Rñ. ſm Ray. §. vj. primates. Cōſecra
[Conſecratio] ri debent a tribus epiſcopis ſuffraganeis omnibꝰ
[Metropolitani.] alijs ſuffraganeis perſonaliter venientibus ad con
ſecrationem niſi eſſent neceſſitate grauiſſima im-
pediti ⁊ tunc ↄſentirent per literas. lxiiij. di. quia.
lxvj. di. archyepiſcopus. porro. extra de temp. ord.
ſi archyepūs. diſt. lj. qui in aliquo. in fi. ⁊ lꝫ ita ſit de
mero iure hodie tamen obtinet de cōſuetudine q̄ð

nullus archyepiſ patriarcha vel primas conſecra
tur niſi a papa vel ab alijs de mandato ipſius.xx.
xxiij.q.i.pudenda.ſed gloſ.dicit hic q non credit
quod hmoi conſuetudo ſit generalis.ſed q in pre
dicto.c.porro.dicit q Jacobus frater dñi a beato
Petro Jacobo et Johanne eſt Hieroſolimitanorũ
epiſcopus ſiue archyepiſ ordinatus multipliciter
exponitur hoc in glo. et idem etiam ponitur in glo.
ſuper idem decretum.Sed non videtur multum ad
propoſitum pertinere noſtre intentionis.

¶ Queſtio.xxix.

Raymund⁹ A Quo conſecrandus ſit papa. Rñ.ſm Ray.
ibidem ↄſecrari debet ab epiſ cardinalibus
qui quo ad hoc funguntur vice metropolitani.di.
xxiij.in nomine dñi.ver.quia ſedes apoſtolica ꝛc.
Goſ.in tit.de eta. et quali.ordi.§.hos omnes.dicit
q papa conſecratur ab epiſcopo. Hoſt.qui in hoc
vicem metropolitani obtinet et in ſua eccleſia ſi hoc
fieri poteſt alias in quacũq etiã extra vrbẽ:vt in.c.
in nomine domini.

¶ Queſtio.xxx.

Raymund⁹ ITem quero quibus temporibus debeãt ordi
nes conferri. Rñ.ſm Ray.§.vij.ordo.ſacerdo
talis ordo et omnes inferiores ordines poſſunt con
ferri tantum in.vj.temporibus anni.ſ.in ſabbatis
ieiuniorum.iiij.temporum. et in ſabbato mediane
quadrageſime qua cantatur.ſitientes que.ſ.prece
dit dominicam in paſſione. et in ſabbato ſancto pa
Caſus. ſche.di.lxxv.c.vlti.extra de temp.ordi.de eo. ¶ Fal
lit hoc in duobus caſibus vnus eſt:quia papa põt
conferre etiam ordinem ſubdiaconatus in diebus
dominicis et in alijs precipuis feſtiuitatibus.alius
eſt quia quilibet epiſ poteſt conferre minores ordi
nes vnum videlicet aut duos ordinãdo diebus dñi
cis et alijs precipuis feſtis:ſed ordinem ſubdyaco
nalem nunq licet eis conferre niſi in.vj. tempori
bus predictis.extra de tempor.ordina.c.i.ij. et.iij.
Hoſtienſis. ¶ Hoſt.li.i.ea.rub.ſ.de tempo.ordi.§.ij.quo tem
pore.dicit q epiſ diebus dominicis et feſtiuis po
teſt ordinare non tñ vnum vel duos vt dicit decre
talis de eo:ſed etiam plures dũmodo videatur ge
neralem ordinationem facere. et idem dicũt Ber.
et Jnno.in glo.ſuper idem.c.de eo. ¶ Hic tamẽ no
ta veterem querelam Hugonis et aliorum. Dixit
enim Hugo.quod omnes ordines.ſ.ſacri conferẽ
di ſunt die dominica. et dicit q veſpera diei ſabba
ti trahiꝭ ad mane diei dominice vt ſiue in veſpera
diei ſabbati ſiue in mane dominice ordines confe
rantur ſemp in dominica dicãtur conferri. ¶ Alij
Johan.lect. dicunt quibus aſſentio omnes ordines in ſabbato
conferendos. et etiam mane diei dominice ſequen
tis continuato ieiunio:tam ab ordinatore q ordi
nando:vt.lxxv.diſtin.q a patribus. et ſm iſtos ma
ne diei dominice ſequentis trahitur ad veſperam
ſabbati precedentis ſiue in mane diei dominice ſe
quentis ſemper fictione canonica in ſabbato con
feruntur hanc vltimam opinionem videntur ap
probare oĩa iura et conſuetudo eccleſie generalis.
et dominus Jnno.extra de temp.ordi.literas.facit
etiam pro iſta opi.qd̃ dr̃ de continuatione ieiunij.
Hoſtienſis. ¶ Eandem etiam opi.tenet Hoſtiẽ.lib.i.rubri.xi.
de tempo.ordi.§.vlti. et qualiter.verſi.tu teneas. et
Goſ. et aſſignant rationem quia ſabbatum ſigni
ficat requiem et qui tranſit ad clericatum irreuo
cabiliter quod fit in aſſumptione ſacrorum ordi
num de labore ſecularium negociorum tranſit ad
requiem ſcematis ſiue ordinis clericalis.lxxxviij.
di.fornicari.vnde apoſtolus.nemo militãs deo im
plicat ſe negocijs ſecularibus. ¶ Cõcordat etiam
Jnnocẽtius. cum eadem opi.Jnno.iiij.in glo.ſuper predictũ.c.

literas. et Vlri.de continuatione ieiunij vſq ad diẽ Vlricus.
dominicam dicit hic glo.q nihil debet comedere:
aut bibere die illo.ſ.ſabbati et nocte ſequenti. et ſic
celebrãs die ſabbati nihil ſumat niſi corpus et ſan
guinem:vt dicit Jnnocen.in gloſ. ſuper.c.literas.
¶ Addit etiam q non expedit ſic continuare ieiu
nium in die dominico ordinem conferre niſi neceſ
ſitas aſſit forte quia ſabbato eum inuaſit infirmi
tas vel tarde venit ita q ſabbato non potuit ordi
nes conferre. ¶ Dicit etiã ibidẽ Jnno.q in nocte
paſcali poſſunt ordinationes fieri non aũt in alijs
noctibus quia nec miſſa celebrari poſſet illis no
ctibus.vide infra eo.ti.q.xxxvj.que pena.

¶ Queſtio.xxxi.

SEd quid de ordine ſiue conſecratione epali.
Rñ.ſm Ray.§.viij.ordo vero. Epalis ordo
Raymund⁹ ſm omnes poteſt et debet cõferri in die dñica et ho
ra tertia.diſt.lxxv.ordinationes primo. et.c.qd̃ die
Conſecratio dominico.nec eſt neceſſe continuatio ieiunij cum
epiſcopalis. tantum die dominica conſecretur et in mane.i.an
te prãdium quilibet intelligatur ieiunus. et idem
in alijs ordinibus exceptis ſupra in duobus caſib⁹
ſcz cum epiſcopus die dominico confert minores
ordines: et cum papa ordinat aliquẽ die dominico.
Vlricus. concordat ſupradictis Hoſt.vbi.ſ.in.§. et qualiter.
Thomas. idem Vlr. et Tho. ¶ Jtem poteſt electus in epm in
die ſabbati ordinari in preſbyterum et ſequenti die
dominica conſecrari in epiſcopum lz hoc non poſ
ſit fieri in alijs ordinib⁹.nam qui recipit vnum or
dinem in ſabbato non poteſt alium recipere in do
minica et ſequenti quia intelligerenꝭ collati eſſe in
vna die qd̃ omnino ꝓhibitũ eſt:vt extra de tempo.
ordi.literas.ſecus aũt in caſu premiſſo in quo non
vnus ſed duo dies intelliguntur ſabbatum et domi
nica.glo.dicit hic q continuato ieiunio poſſet ali
quis die dñica in mane in preſbyterum ordinari et
hora tertia in epiſcopum conſecrari ſicut factum
fuit ab Alexandro.iij.in die paſche de quodam ar
chyepiſcopo Piſano:vt no. Hugu.lxxv.diſt.quod
a patribus. ¶ Jtem debet peti hec conſecratio in
fra tres menſes a tempore electionis.di.l.poſtq.
di.lxxv.quoniã.glo.dicit hic immo a tempore con
firmationis ſm Hug.ſicut notauit.c.di.quoniam
et niſi fecerit cõmunione priuatus expectabitur ad
huc per duos menſes intra quos ſi nõ purgauerit
moram cedet metropolitani iudicio nec ibi nec ali
bi poſtea conſecrabitur et hoc niſi fuerit impedi
mento legitimo impeditus.di.c. quoniam.diſtin.
lxxv.quoniam.

¶ Queſtio.xxxij.

IN quo loco epiſcopi et ſuperiores ſint conſe
crandi. et vbi ſint ordines conferendi. Rñ.ſm
Raymund⁹ Ray.§.ix.papa patriarcha primas et metropolita
nus debent conſecrari quilibet in eccleſia ſua niſi
neceſſitas glo.aut cõſuetudo approbata.aliud in
ducat.xxij.di.In nomine domini.di.lj.c.vl.xxiiij.q.
i.pudenda.extra de temp.ordi.ſi archiepſ. ¶ Epi
autem debent conſecrari vbi elegerit metropolita
nus.di.lj.c.vlti.in fi. et ſi in alia eccleſia fuerit con
ſecratus q in metropolitana et ſine metropolita
ni preſentia debet ſe ꝓſentare metropolitano ſuo
infra tres menſes a tempore ↄſecrationis.di.lxxiij
cum longe.glo.hic ſuper ver. vbi elegerit metro
politanus dici: niſi aliud obſeruandum ſit de con
ſuetudine aprobata.ſicut fit Andegauis vbi conſe
cratur epiſ illius loci de conſuetudine a Turonen
Raymund⁹ ſe archyepo. ¶ Sequitur in Ray.alij ordines ſa
cri debent conferri in eccleſia epali.ar.di.lxvij.c.i.
minores vero ordines poteſt epiſ conferre in qua
cunq eccleſia ſui epatus.di.lxv.in palea quando et
arguitur.

arguitur. extra de tempo. ordi. ſi archyepiſcopus.
glo. dicit hic ꝙ hoc eſt de iure regulari hodie tamē
de ꝯſuetudine epiſcopi ordines etiā ſacros confe-
runt vbi volunt. ꝛ idē dicit Hoſt. vbi ſunt etiā con-
ferendi. addens ꝫ hoc ſine cauſa facere non debēt.

¶ Queſtio. xxxij.

Raymund⁹ QUe ſit forma conſecrationis epoꝝ ꝛ infe-
riorum ordinuꝫ. R̄ſ. ſm Ray. §. x. de forma.
dicit ꝙ hoc non proſequitur quia has formas ha-
bent epi ſcriptas in ordinarijs ſuis. ꝛ addit de con
ſecratione epi potes inuenire. xxiij. di. qui eps. di.
lxxv. c. j. extra de ſa. vnct. cum veniſſet. de inferiori-
bus ordinibus require. xxiij. di. preſbyter: dyaco-
nus: accolitus: exorciſta: lector: hoſtiarius: pſalmi
ſta: ſed de hac materia plenius. ſ. habes eo. ti. q. x.
in quo actu.

¶ Queſtio. xxxiij.

Raymund⁹ QUid ſi aliqua obmittātur de forma ſtatuta
in canonib⁹. nunquid tenet ordinatio. R̄ſ.
ſm Ray. §. xj. quid ſi aliqua. qui ſic dicit ad hoc va
rie ſunt opi. ſed inter alias hāc intelligo tutiorem
vnde regulariter teneas ꝙ in hmōi de quibus non
conſtat que ſint de ſubſtantia vel que nō inuenitur
tamen in iure qḋ debet fieri intelligas omnia eſſe
de ſubſtantia niſi inuenias expreſſum in iure ꝙ nō
ſint de ſubſtantia. vnde ſi aliquod tale de quo dubi
tatur an ſit de ſubſtantia fuerit omiſſum pōt ordi-
natio iterari. glo. ex toto quaſi nihil factum ſit. idē
Inno. non enim intelligiẗ iteratuꝫ qḋ neſcitur eſſe
factum. di. lxviij. preſbyteri. de conſe. di. j. ſolēnita-
tes. aliqui libri habent. c. de eccleſiarum. Si auteꝫ
fuerit omiſſum id de quo expreſſum eſt ꝙ non eſt
de ſubſtantia non debet ordinatio iterari. Sed qḋ
omiſſum eſt debet caute ſuppleri ꝛ ſtatuto tempo
re ad hmōi ordines conferendos extra de ſacra.
Innocētius. ite. vel non. preſbyter. ꝛ c. j. concordat his Inno. in
glo. ſuper predictum. c. preſbyter. eſt autem expreſ
ſum in iure quedam non eſſe de ſubſtantia. ſ. tps
extra de tempo. ordi. ſane. item etatem. diſt. lxxvij.
ſubdyaconus in veteri. item vnctionem extra de ſa
cra vnctione. c. j. circa finem. ꝛ de ſacramentis non
iteran. c. j. item quod ordinandus in preſbyterum
vel dyaconum recipiat impoſitionem manus epi
tactu corporali: licet debeat fieri non eſt tamen de
ſubſtantia: vt extra de ſacra. non ite. c. vlti. item ꝙ
a proprio epo recipiat ordines vel quod recipiat
ſingulos ordines ſeruatis debitis interſticijs ꝛ nō
ſimul. hec vero ſunt de ſubſtantia. extra de tempo.
ordi. quod tranſlationem literas. ix. q. ij. lugduñ.
Hoſtienſis. ¶ Concordat his Hoſt. in rubri. de ſa. vnct. §. iij. a
quo. ꝛ addit. in conſecratione epi de ſubſtantia eſt
liber qui ponitur ſuper ceruicem ꝯſecrandi. xxiij.
di. epiſcopus. ſm Goſ. item numerus ꝯſecrantiuꝫ
ſcilicet ꝙ ad minus ſint tres epi. de hoc dictū eſt. ſ.
Raymund⁹ ¶ Addit Ray. dicens ſunt autem alia de quibus
neſcitur vtrum ſint de ſubſtantia vel non: vt miſſa
ꝛ quod ſint ieiuni tam ordinans ꝙ̄ ordinandus et
ſimilia que omnia intelliguntur de ſubſtantia niſi
expreſſum inueniretur contrarium vt ſupra dictū
eſt. Hug. tamen vt dicit hic glo. notauit. lxxv. di. or
dinationes. i. quod nec miſſa nec ieiunium ſint de
ſubſtantia ꝛ cōſentire videtur hic glo. Hoſt. ꝛ ver.
ſed nunquid ieiunium. ꝛ ſeq. cōſentit ꝙ ieiunium
non ſit de ſubſtantia. ſed de miſſa relinquit in du-
bio. dat etiam ibidem idem conſilium ꝙ Ray. ſ. ꝙ
in hmōi de quibus dubium eſt ꝛ nullum ius eſt ex
preſſum ꝙ ſuppleri debeant quod tutius eſt preſu
matur ꝛ iudicetur nihil actū fuiſſe ſed totum ite-
randum eſt. idem dicit etiam ꝛ conſulit. Goſ. in ti.
de etate ꝛ qualitate ꝛ ord. preſi. §. vnctione autem.

¶ Inno. extra de ſacra. ite. vel non. in glo. ſuper. c. Innocētius.
preſbyter. dicit ꝙ cum in ordinatione alicuius in
dyaconum vel ſacerdotem omiſſa eſt manus im-
poſitio ꝛ poſtea ſuppletur etiam omnes oratio-
nes dicuntur que precipiuntur dici quando ſit ma
nus impoſitio quia ipſe manus imponi adherent
ꝛ de manus impoſitione ſit mentio in ordinibus.
¶ Item addit ibidem ꝙ non eſt iterandū ſed ſup-
plendum vbi diuiſi ꝛ diuerſi ſunt actus ſicut eſt in
ordinatione ſacerdotis vbi alius actus eſt tenere
manus ſuper caput aliud ei dare calicem ꝛ patenā
aliud vngere. quorum ſi aliquod fuerit legitime fa
ctum non erit poſtea iterādum: vt hic dicitur. qui-
dam tamen dicunt quod hec duo ſcilicet de pate-
na et calice non ſunt ſupplenda quia non ſunt de
ſubſtantia: tamen ſecurius eſt ſupplere. Item ſi
pars orationis alicuius omiſſa eſſet: a capite in-
choanda eſt: tamen in ordinibus multe orationes
poſſunt eſſe que non ſunt de ſubſtantia ordinis vn
de ſi alias ordo legitime collatus eſſet propter hoc
non iteraretur. Item ſi tātum vna manus inuncta
eſt. poſtea ſolum alterius manus inunctio ſupplē-
da eſt quia iam conſtat vnam manum inunctam.
ꝛ vbi in orationibus dicitur manus in plurali: di-
cetur manus in ſingulari. Et ſi facta eſſet inunctio
in aliquo ꝛ non dicta oratio vel econuerſo repeten
dum erit vtrūqꝫ quia actus non ſunt diuiſi cum in
orationibus mentio fiat de vnctione. Item quod
omiſſum eſt ſuppleri debet per eum qui ordinauit
quod ſi fieri non poteſt: per alium ſuppleri poteſt.
¶ Item ſi eps in ordinādo ex infirmitate deficiat
per eum poſtea vel per alium. inchoabitur vbi ipſe
dimiſerat niſi ſint aliqua coherentia vt vnctio et
oratio: vt dictum eſt vel niſi ſit vnus actus: vt pa-
tet in forma conſecrationis eucharitie et in for-
ma baptiſmi cuius parte iam dicta ſi deficit mini
ſter per alium reincipitur forma in baptiſmo ꝛ in
miſſa ab illo loco. qui pridie ꝛc. hec Inno. concor-
dat etiam Hoſt. in glo. ibidem. vide de hoc vltimo Hoſtienſis.
c. de defectu in miſſa plenius infra eo. lib. ti. xxiiij.
de ſacra. iterā. vel non. q. ix. de diuerſis defectibus.
¶ Quod ſupradictum eſt omiſſum debēre caute
ſuppleri. exponit Hoſtiē. in glo. ſuper. c. preſbyter.
quod. ſ. fiat ſuppletio tempore ordinationū. ꝛ ve-
niat patiēs defectum quaſi miniſtrās epo nec erit
intentio epiſcopi nec ipſius quod orationes ſuper
ipſum iterentur. ꝛ cum venerit epiſcopus ad id qḋ
omiſſum eſt suppleat ꝛ pōt fieri vltimo. poſt alios
eiuſdem ordinis vt magis celetur poteſt eps etiaꝫ
ei dicere. vade porta mihi librum vel aliam rem
quaſi credant circunſtantes quod propter manda
tum ſibi iniunctum manum impoſuit vel etiam in
capella ſua paucis ꝛ bonis ſecretarijs vocatis pri
uatim poterit ordines celebrare. quouſqꝫ autē hoc
ſupplementum receperit executionem non ſerua-
ta hac forma ſuſcepti ordinis non habebit. lj. diſt.
ſollicitudo. ꝛ extra. e. ti. c. j. idem Ber. in glo. ſuper Bernard⁹.
illud. c. j. in omnibus tamen palliationibus men-
dacium euitetur. hec Hoſt. in glo.

¶ Queſtio. xxxv.

QUid iuris de ordinatis ab alieno epiſcopo
ſine licentia proprij epiſcopi. R̄ſ. ſm Ray. Raymund⁹
§. xij. in ſumma talis de iure debet deponi niſi mul
titudo vel alia cauſa inducat diſpenſationem vel
tolerantiam. immo non recipiunt executionem.
extra de tem. ordi. quod tranſlationem. vide. ſ. eo.
ti. q. xxvj. a quo poſſunt. Item ſi eps ordinans non
ſuum ſubditum ordinat poterit proprius eps con
firmare quod factum eſt per ſuam ratihabitioneꝫ
alſ non. ix. q. ij. lugduñ. ff. de ſolu. ſi quis offerenti.

Innocẽtius. ¶ Ro. ſm Inno. extra de eo qui fur. ord. ſu. in glo.
ſuper. c. innotuit. qꝺ de quolibet viro noto ⁊ bone
fame qui vbi conuerſatur habetur pro noto ⁊ ordi
nato ⁊ ſic lõgo tem ore hactenus vt ordinatus ha-
bitus eſt credere debeo eum bene ordinatum. nec
cogitur alias probare hec eñ ſunt ſufficientia ar-
gumenta ſue ordinationis. arg. extra de cleri. pere.
inter. ⁊ c. ſe. ix. q. ij. lugꝺ. vide. ſ. ti. proxi. q. iiij. in fi.

¶ Queſtio. xxxvj.

Raymundꝰ Q Ue pena eorum qui extra ſtatuta tpa ſacruꝫ
ordinem receperunt. Rñ. ſm Ray. ibidem.
tales deponi debent. extra de tempo. ord. ſane. põt
tamen ſuus eps cum talibus primo eis impoſita
penitentia competenti vt in ſuſceptis miniſtrẽt or
dinibus diſpenſare. extra de tempo. ordi. conſulta-
tionem. ⁊ licet quidam ꝯtradicant tamen Inno. et
Ber. in glo. ſuper idem. c. magis cum hoc concor-
dant. ſ. quod eps poſſit in ſuſceptis ordinibus diſ
penſare. concordat etiam glo. hic ſecus autẽ de or-
dinibus ſuſcipiendis.

¶ Queſtio. xxxvij.

Raymundꝰ Q Uid iuris ſi quis ordinatur ab epo excõica-
to. Rñ. ſm Ray. ibidem ſi ignoranter a tali
recepit ordines põt cum taliter ordinato ſuus eps
diſpenſare extra de ordina. ab epi. qui re. epiſ. c. ij.
glo. dicit hic poteſt diſpenſare tam in ſuſceptis ꝙ
in ſuſcipiẽdis: qꝛ decretalis inducta nõ diſtinguit.

¶ Queſtio. xxxviij.

Hoſtienſis. Q Uero etiam generaliter quis cum minus ri
te ordinatis poſſit diſpẽſare. Rñ. ſm Hoſt.
in rub. de temp. or. §. v. ⁊ qualiter. ver. per prelatuꝫ
dicendum ꝙ per prelatum proprium diſpenſatur
in caſibus illis in quibus ordinatus recepiſſet exe
cutionem ſi mandatum ſuum ab initio interueniſ
ſet puta quando ordinatur ab extraneo ſine mãda
to extra. c. quod tranſlatione. ix. q. ij. lugꝺ. Item qñ
iuſta ignorantia excuſat. extra de or. ab epi. qui re-
num. epi. c. ij. in alijs vo per ſolum papam. ar. extra
de tem. ord. dilectus. extra de eo qui fur. ord. ſuſ. c. ſ.
ij. ⁊ iij. vel dic. cum epo delinquente diſpẽſari non
poteſt niſi per papam. ar. extra de temp. ordi. dile-
ctus. ſed cum ordinato poteſt: vt in. c. ꝯſultationẽ.
vel intellige ꝙ in omnibus caſibus ex poſtfacto ne
ceſſitate vel vtilitate eccleſie vrgente poteſt eps
diſpenſare niſi papa ſibi ſpecialiter retinuerit: vel
ſniam per ſe vel per alium tulerit. tunc eñ ſpeciale
mandatum requiritur. ar. extra de iudi. cum veniſ
ſet. ⁊ de appel. nouit. vide. ſ. e. ti. q. xiiij. quid iuris.

¶ Queſtio. xxxix.

Q Ue pena epi ordinantis aliquem extraneuꝫ
ſine licentia ſuperioris ipſius ordinandi.
Gregoriꝰ. x. Rñ. de hoc ſic ſtatuit Grego. x. in conci. Lugdun.
quod qui hoc facit ſcienter aut affectata ignorãtia
vel quocũqꝫ alio figmento queſito per annũ a col-
latione ordinum eſt ſuſpenſus ⁊ poſtꝙ eius ſuſpẽ-
ſio fuerit manifeſta clerici ſibi ſubiecti abſqꝫ ſua li
centia poſſunt interim ab alijs vicinis epis ordi-
nari hoc in titu. de tempo. ordi. c. eos qui clericos.

Clemẽs. iiij. ¶ Dominus autem Clemens. iiij. in quadã decre.
publicata in curia que incipit. ſepe accidiſſe. Sta-
tuit vt nullus eporum Italie vlterius aliquem cle
ricum de partibus vltramõtanis ordinare preſu-
mat niſi a papa licentiam habeat vel ab epo de
cuius dyoceſi ordinandus originem traxerit: vel
cuius dyoceſi beneficiatus exiſtat per patentes li-
teras cauſam rationabilem continentes quare il-
lum ordinare non velit vel non valet requiſitus.
Ordinati autem contra huiuſmodi prohibitio-
nem ſine ſpe alicuius diſpenſationis obtinẽde ſu-
per hoc a ſede apoſtolica ſuſpenſi ſunt. nec penitẽ-
tiarij domini pape ſine ſua ſpeciali licentia poſ
ſunt cum talibus diſpenſare. ¶ De hac aũt decre-
tali. Clementis etiam apparatus ſuper predicto. c.
eos qui clericos. mentionem facit.

¶ Queſtio. xl.

Q Uid iuris de clerico per ſaltum promoto.
Reſpondeo ſm Ray. §. xiiij. Item nota ordi
nes recipi debent per ordinem ſecundum quod nu Raymundꝰ
merati ſunt. ſ. eo. titu. q. iiij. quod ſint. vt patet di.
lix. ſi officia. ⁊ di lxxvij. c. j. ſi tamen per ſaltum ali
quis promoueatur ideſt vno vel pluribus preter-
miſſis ordinibus cuius aliquem ſuperiorem reci-
piat ſicut quidam interdum faciunt volentes ad
ſacerdotiũ ꝑpropere feſtinare recipit caracterẽ
niſi aliud impediat tamen debet deponi. glo. de ri
gore iuris etiam ſi non malicia ſed negligentia or
dinem aliquem pretermiſit. Sed ex diſpenſatione Gradatim.
epiſcopi impoſita ei penitentia pro eo quod ſic
ignoranter vel negligenter medium ordinem pre-
termiſit ad ordinem omiſſum poteſt promoueri
interim a ſuperioris ordinis executione ſuſpen-
ſus Grego. diſtin. xlviij. ſicut olim. ver. ordinate ad
ordines aſcendendum eſt. nam caſum appetit qui
ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per
abrupta querit aſcenſum. ⁊ diſtinct. lij. ſollicitudo.
extra de clerico per ſaltum promoto. cap. vnico.
¶ Dicit hic glo. ex hoc quod dicit. non malicia. vi Gloſſa.
detur qꝺ ſi hoc feciſſet ex malicia non poſſet epi-
ſcopus cum eis diſpenſare. Idem Hoſtien. in glo.
item ſuper hoc quod dicit hic ad ordinem omiſ-
ſum poteſt promoueri. dicit glo. credo quod etiam
ad ſuperiores cum hoc non inueniatur inhibitum
Hoſt. lib. v. rub. xxx. de clerico per ſaltum promo. Hoſtienſis.
§. vlti. ſic dicit quod ſi quis ſcienter promoueatur
per ſaltum non tamen miniſtret iniungetur peni-
tentia ⁊ ſupplebitur caute qꝺ incaute omiſſum eſt
et ſic per epiſcopum diſpenſabitur. argumentum
lij. diſtin. ſollicitudo. et extra de ſacramentis non
iterandis. c. j. idem ſi miniſtrauit ſed credebat ſe
promotum fore gradatim: licet vicini contrarium
aſſerant: quia forte in minore etate promotus fuit
aſſentit ergo vicinis ⁊ ſic ſupplebitur gradus ob-
miſſus et diſcreta penitentia iniungetur ⁊c. vt. ſ.
proximo. ſi tamen ſcienter per ſaltum promotus
in ordine vero gradatim recepto miniſtrauerit nõ
poteſt cum eo niſi per ſedem apoſtolicam diſpen-
ſari in hoc. ſ. vt vlterius promoueatur. Sed in ordi
ne ſuſcepto. puto qꝺ poteſt epiſcopus diſpenſare.
ſicut ⁊ cum non ordinato miniſtrante. de quo vide
infra eo. titu. q. xliiij. quid iuris. Hoſtien. in glo. di
cit ſimpliciter quod cum promoto ſcienter per ſal
tum ſolus papa diſpenſat.

¶ Queſtio. xlj.

S Ed nunquid laicus qui nullum habet ordi-
nem poſſet recipere ordinem ſacerdotalem
omnibus alijs pretermiſſis. Reſpondeo ſecũdum Raymundꝰ
Raymundum. §. xiiij. ſed nunquid dicit Huguli-
nus quod non niſi habeat ad minus primam ton-
ſuram. Alij dicunt contrarium dummodo ſit ba-
ptizatus. Idem etiam dicũt theologi: vt Thomas
⁊ Pet. ⁊ ceteri. Idem Hoſti. in glo. vbi. ſ. q. proxi.
vide. ſ. eo. li. titu. v. de prudentia ordinandi. q. iij.
ſed nunquid.

¶ Queſtio. xlij.

Q Uid ſi clericus pretermiſſo ſacerdotali con Raymundꝰ
ſecratur in epiſcopum. Rñdeo ſm Ray. ad
hoc dicunt fere omnes doctores quod nullo modo
poteſt eſſe epiſcopus niſi ſit ſacerdos. quod etiam
videtur ſentire Inno. iiij. extra de exceſ. prela. ex li-
teris. in fi. ⁊ ſm hoc caſus iſte ſpecialis eſt qꝛ ordo

ſacerdotalis

ſacerdotalis eſt quaſi ſubſtantiale fundamentum ordinis epiſcopalis. concordat cum hoc ⁊ Goffre. Hoſt. tamen videtur ſentire contra. ſ. quod epiſcopatus conferatur ſed non executio. vnde nihil confert talis epiſcopus niſi in ſacerdotio ꝓmotus ſit.

¶ Queſtio. xliij.

SEd quid ſi aliquis promouetur in epm̄ pretermiſſo aliquo ordine alio a ſacerdotali et ordinet aliquos: nunq̇d confert ordines. R̄ñ. ſm̄ Ray. poteſt dici ꝙ ſic. ⁊ ita ſentiunt fere oēs doct. (Reymund⁹) excepto illo ordine quē non accepit quē q̄ non habet dare non poteſt. j. q. j. gratis. ⁊ q. vij. daibertū. idem recitat Hoſti. vbi vnicus ſo. In glo. tamen dicit Hoſti. in ſi. ꝙ epſ per ſaltum ꝓmotus executionem non habet etiam quo ad illum ordinē quē ſuſcepit.

¶ Queſtio. xliiij.

QUid iuris de his qui nullū ordinē habētes exercent diuinū officiū vel aliquē habētes ordinē exercent officiū alterius ordinis quē nō habent. R̄ñ. ſm̄ Ray. primi ſi fuerint contumaces. (Reymund⁹) Glo. ita ꝙ nōvelint ceſſare debent excōmunicari. Scdi ſunt deponendi vel perpetuo ſuſpendēdi ab eccleſiaſtico ordine quē habebāt niſi poſtq̄ iuxta ꝓmiſſionem epi biennio vel triennio ſuſpenſi fuerint miſericorditer tolerent. Nunq̄ tn̄ poterunt vlterius ꝓmoueri. ꝓbātur hec extra de clerico nō ord. mini. c. j. ij. ⁊ iij. ar. xj. q. iij. priuilegiū. xxv. q. ij. ſic decet fidem ſanctoꝝ patrum in eccleſia ſeruari catholica vt qđ habuit amittat qui in ꝓbabili temeritate qđ non accepit. Glo. de iure aſſumpſit. Glo. de facto. de beneficio aūt ſimplici ꝙ curā nō habet animarū miſericorditer agatur cum eo qui iam eſt in ſacris ordinibus cōſtitutus. Glo. maxime. nam idem credo de conſtituto in minoribus (Gloſſa.) ne ſuſtentatione priuatus ad ſeculi negocia reuertat. qđ vt ſecurius poſſit fieri de agenda penitētia diligēs circa eum eſt adhibēda cautela. Salubri⁹ tamen ſibi ꝓuideret ſi ſe ad regularē vitam transferret. habētur hec extra de cleri. non ordi. mi. c. ij. ¶ Qđ talis non poſſit ad ſuperiores ordines accedere niſi ex diſpenſatione pape. Cum Ray. concordat Hoſti. lib. v. rubri. xxviij. de clerico nō ordi. (Hoſtienſis.) mi. §. viti. ⁊ Gof. Glo. dicit hic ꝙ iſtud intelligit (Gloſſa.) de rigore iuris ⁊ diſpēſatione ſimplicis epi. ⁊ maxime ad ordinē illum cuius officiū vſurpauit. Et hoc videtur velle extra de cleri. non ordi. mi. ex literis. Quidam tamen volunt ꝙ in hoc caſu poſſit epſ diſpenſare. Cum nō expreſſe ꝓhibeatur ⁊ huic opinioni cōſentit Ber. in glo. ſuper idem. c. ex literis. ſed Hoſtiē. etiam in glo. contra glo. hic ſuper (Bernard⁹.) ver. ſuſpendendi. dicit predictū rigorem intelligo de illis qui mētiuntur ſe promotos ad ordines ad quos reuera ꝓmoti non ſunt: vel qui tanq̄ ſciſmatici ingerunt ſe officio ordinis quē non habent. ſicut rex Ozias vſurpauit ſibi officium ſacerdotis. nec credo iſtum rigorem extendendū eſſe ad clericos minoꝝ ordinum vel qui in miſſis nouis miniſtrent in officio ſubdyaconat⁹ cauſa cuiuſdā gaudij ⁊ ſolēnitatis faciende. non mentiētes de ordinibus ſuis cum fere omnes aſſiſtētes ſciant veritatem. Tales tamen grauiter peccant hmōi etiā ſine malicia acceptando. ¶ Hoſti. etiā lib. v. rub. (Hoſtienſis.) xxviij. de cleri. non ordi. mi. ver. viti. dicit ꝙ quando hmōi ſiūt cauſa ioci. certe ludus noxius in culpa eſt. Non tamen credo ꝙ hanc penam patiatur niſi ſeruaret ſolēnitatē: lȝ alſ debeat peniterc. xv. q. j. illud. in ſi. Et quia voluntas ⁊ ꝓpoſitū diſtinguunt maleficia. extra de ſenten. excōmunica. cum voluntate.

¶ Queſtio. xlv.

SEd quid de illis clericis ſacerdotū in minoribus ordinibus conſtitutis qui in miſſa legunt epiſtolā: nunquid fiunt irregulares aut peccant. R̄ñ. ſm̄ glo. ibidem. Credo ꝙ nō ex quo ſine (Gloſſa.) ſolēnitate hoc faciunt cum ꝯceſſum ſit presbyteris parochialibus habere ſecum clericos qui cū eis cantēt ⁊ legant lectiones ⁊ epiſtolas. extra de vita ⁊ honeſt. cleri. vt quiſq̄ qđ intelligitur de clericis in minoribus ordinibus ꝯſtitutis. Inno. etiā dicit ibidem in glo. ſic. Nota in minoribus ordinibus cōſtitutos legere epiſtolā. ⁊ hoc credo verū quando nō eſt ibi ſubdyaconus: nec debet cantare cum ſolēnitate cum qua cantat ſubdyaconus ⁊ cum ornamentis ſubdyaconi. xxiij. diſt. ſubdyaco. lxxiiij. diſtin. ſi qui clerici. hec Innocen. concordāt etiam Ber. ibidem ⁊ Hoſti. in glo. ¶ Hoſti. etiam. §. ij. dicit quod excuſatur talis ſi dicat epiſtolas tanq̄ (Hoſtienſis.) clericus tempore neceſſitatis ſcȝ qꝛ alius preſens non eſt qui ſit ſubdyaconus: nec tenet manipulū in manu: vt in dicto. c. vt quiſq̄. ¶ Seq̄tur hic in glo. ꝙ ſi accolitus in tali caſu ſcȝ abſente ſubdyacono legat epiſtolam bona intentione ⁊ abſq̄ preſumptione ſuperbie aut modicū aut in nullo peccabit: maxime vbi eſt talis cōſuetudo ⁊ ius ignorat. concordat Hoſti. in glo. (Gloſſa.)

¶ Queſtio. xlvj.

ITem quero vtrum non ordinati poſſint licite minoꝝ ordinum officia exercere. R̄ñ. ſm̄ Tho. dicēdum ꝙ omnia officia minorū ordinum (Thomas.) ꝑnt licite facere non ordinati. Quia illi ad hoc nō habeant officium ſicut etiam in domo non conſecrata dici poteſt miſſa. Quia conſecratio eccleſie ad hoc ordinetur vt in ea miſſa dicatur.

¶ Queſtio. xlvij.

CUius ordinis officium ſit explicare corporale. R̄ñ. ſm̄ Alb. qui ſic dicit ꝙ Yſidorus ait (Yſidorus.) qđ ad dyaconū pertinet componere mēſam dn̄i. i. altare intelligit aptatio corporalis in altari. Hoc enim non debet facere niſi dyaconus. eadem autoritas yſido. habetur etiam in litera Sententiarū diſtinc. xxiiij.

¶ Queſtio. xlviij.

DEinde circa materiā de ordinib⁹ quero vtrū epſ poſſit compellere clericos ad ſuſcipiēdum ordines. R̄ñ. ſm̄ Ray. §. xv. item nūq̇d. quicquid ſuper hoc notatū ſit a diuerſis. hec diſtinctio (Reymund⁹) eſt diligenter tenēda: qꝛ aliq̄ ſi vult epſ cogere clericum ad recipiēdū ordinem annexū beneficio vel dignitati quā habet aliq̄ſ ad recipiendū ordinem aliū. in primo caſu videlȝ cum electū in archidiaconum vult cogere vt fiat diaconus ⁊ electū in decanum vel archipreſbyterū abbatem prepoſitū vt fiat preſbyter. poteſt per ſubtractionē illius beneficij vel dignitatis ⁊ appellatōe remo. di. lx. innouamus. extra de elec. cū in cūctis. extra de etate ⁊ quali. c. j. ſ allit tn̄ hoc in vno caſu ſcȝ cū ſine culpa ſua. poſt electionē ⁊ cōfirmationē ſed tn̄ ante ordinationē factus eſt irregularis vt ſi perderet manū vel oculū ſine culpa ſua. argu. extra de elec. cum in cūctis. ver. ſi canones nō obſtat. vnde decre. extra de eta. ⁊ quali. c. j. intelligit cum q̄s culpa ſua contraxit impedimentū. in ſcđo caſu ſcȝ cū vult eum cogere ad ſuſcipiendū ordinē nō annexū beneficio vel dignitati. ſubdiſtingue qꝛ aut vtilitas aut neceſſitas eccleſie exigit aliquos ꝓmoueri ad ordinē illum aut nō. In primo caſu iterū ſubdiſtingue: qꝛ aut ille clericus excuſat ſe ratione criminis qđ ſe dicit cōmiſiſſe aut ratione alteri⁹ impedimēti qđ ſe dicit incurriſſe: aut ſola volūtate. Si quidem excu

ſat ſe ratione criminis qđ dicit ſe cōmiſiſſe dʒ epūs
ꝓmouere inferiores idoneos ad ordinē illū ⁊ ipſiuʒ
contradicentē remouere a beneficio qđ obtinet in
eccleſia niſi alʼs ſit valde vtilis ⁊ neceſſariꝰ eccleſie
extra de eta. ⁊ quali queris. ⁊ ita poteſt intelligi. c.
diſt. lxxiiij. cōſuluit. Si vero excuſet ſe clericꝰ ratio-
ne alteriꝰ impedimēti. puta ꝓpter infirmitatē: vel
ꝓpter aliqđ aliud impedimentū tēporale vel per-
petuū nō ꝓueniens ex delicto ſuo nō eſt cogēdus:
⁊ ſi cogeretur eſſet eius appellatio admittēda. ſicut
dicitur in tutore cuius excuſatio nō admittitur. ff. quā-
do appellandū ſit. l. j. §. ſi quis tutor. vbi dicitur ꝙ ſi
quis datur tutor in teſtamēto ab illo qui ius dādi
habet excuſare ſe poteſt ſi cauſam habeat. ⁊ ſi non
admittatur eius excuſatio appellare poteſt. ſi autem
ſola volūtate ſe excuſet nullā aliā cauſam pretē-
dens niſi qꝛ non vult ordinari debet cōpelli ap. re.
per ſubtractionē officij ⁊ beneficij. di. lxxiiij. c. iij.
et. iiij. extra de eta. ⁊ quali. ordi. queris. vbi vero non
exigit neceſſitas vel vtilitas eccleſie nō debet eos
cogere inuitos. ⁊ ſi faciat puniēdus eſt. di. lxxiiij.
c. j. ⁊. ij. ⁊. c. vbi iſta. Videtur aūt exigere vtilitas ec-
cleſie qñ eccleſia indiget aliqbus miniſtris. ⁊ ſunt
alij idonei in eccleſia preter iſtū quē vult epūs com-
pellere. neceſſitas aūt qñ eccleſia idiget miniſtris
⁊ nullus alius eſt idoneus in eccleſia preter iſtum
quē vult epūs compellere. Concordāt cū oībus pre-
Hoſtienſis. dictis. Hoſt. lib. j. rubr. xiiij. de etate ⁊ quali. §. iij.
ordo. ⁊ Gof. §. ſecūda diſcordia. ⁊ Vlri. §. poteſt ta-
men. Quidam tamen aliter diſtinguūt. ſed teneas
quod dixi.

¶ Queſtio. xlix.

Item quero vtrū recipiat caracterē qui coa-
Raymundꝰ ctus ordinatur. Rñ. ſm Ray. §. xvj. circa hāc.
Ad hoc dicas ꝙ ſic ſi coactio ſit cōditionalis. arg.
di. lxxiiij. vbi iſta. xlv. di. de iude. j. q. j. qđ qdā. Nā
tali caſu eſt ibi volūtas ſaltē idirecta. de qua dicit
Aug. voluit facere: qꝛ voluit viuere. xv. q. j. merito.
ſed ſi fuit abſoluta coactio nullū recipit ordinem.
ſicut nec in tali caſu reciperet baptiſmū. extra de
bap. ⁊ eius effec. maiores. circa fi. ⁊. lj diſt. preſby-
teros. Concordant his Hoſti. ver. queritur etiam
Goffre. ⁊ Vlri. §. voluntas autem. Glo. dicit hic
ꝙ coactio conditionalis eſt vt fiat cōmmatio mor-
tis vel cruciatꝰ niſi ſe patiatur ordinari. abſoluta au-
tem coactio eſt vt ſi omnino inuitus violenter te-
neatur ſub manibus ordinatoris.

¶ Queſtio. l.

Sed nunqđ tenetur continere qui recipit ſa-
crum ordinē cōditionali coactione. Rñ. cir-
ca hoc Ray. ſic allegat videtur ꝙ ſic. ne ordo. i. reli-
Raymundꝰ gio ꝯtēnatur. diſt. xlv. de iudeis. in fi. Itē qđ coacta
volūtas volūtas eſt. xv. q. j. merito. ⁊ videtur hoc
maxime ſm illos qui dicunt ꝙ votum eſt annexū
ordini ſacro. ar. xxviij. diſt. dyaconi. diſt. lxxxiiij. cū
in preterito. Ad hoc dicunt quidā ꝙ talis tenetur
cōtinere. Nam lʒ non debuerit cogi ad ordinē ſu-
ſcipiendū. ſuſceptum tamen per coactionem tenetur
etiam ſeruare per illud. C. de iudeis. vbi dicitur de
iudeis qui per coactionē baptizati erant ꝙ fidem
quā taliter ſuſcipiūt vilis ac contēptibilis habea-
tur. Johannes vero dicit ipſum non teneri ſi metus
vel coactio talis fuit que poſſet cadere in conſtātē
virum: alʼs ſic. extra qđ metus cau. perlatū. cum di-
lectus filiꝰ. Item qꝛ integritas corporis res eſt vo-
ti non precepti. xxxij. q. j. integritas. Itē continētia
nō debetur niſi volūtaria. di. xxxj. aū triēniū. xx. q. iij.
preſens. Eadē que hic dicuntur recitant Hoſti. ver.
Goffredus. ſed nunqđ. ⁊ Goffre. Glo. ſentit hic cum Johāne:
maxime ſi proteſtatus eſt ſaltem in ſecreto ſe nolle
cōtinere. arg. illius decre. perlatū. Item dicit glo.
hic ꝙ votū caſtitatis nō eſt annexū ordini ſacro vt
patet in grecis qui nō tenentur ad continentiā. nec
illi qui apud nos ordinantur inuitis vxoribus. Sed
ex cōſtitutione eccleſie talis tenetur ad caſtitatē. ⁊
ꝓpter honeſtatem ſacri ordinis cōſeruandā. ſicut
notauit Hugu. xxviij. diſt. in prin. Concordat etiā
cum hoc Tho. vt pʒ. ī. li. j. ti. viij. de voto. q. lxxij.
quero ſpecialiter. vide infra.

¶ Queſtio. lj.

Pone ergo ꝙ non tenetur cōtinere: qꝛ talis fuit
metus qui potuit cadere in conſtantē virum
nunquid vtetur priuilegio clericali. Rñ. de hoc ſic
dicit Ray. videtur ꝙ ſic ſi alʼs vult viuere clericali- Raymundꝰ
ter. ar. xxxij. diſt. ſi qui vero ſunt clerici. Et hoc verū
credo niſi penitus tranſiret ad contrariū actum.
diſt. lxxxiiij. quiſquis al. ſi quis. vel aliter dicas ꝙ
ſi priꝰ habebat vxorē legitimā poterit illa vti ſine
peccato. ⁊ ita intelligas ſolutionē precedētis que-
ſtionis. Si vero ipſa vellet cōtinere ⁊ ipſe nollet nō
haberet priuilegiū clericale: alʼs ſi ipſa nollet ⁊ ipſe
vellet: ꝗtum in ſe eſſet priuilegiū haberet ſi alʼs vi-
ueret clericaliter vt dictum eſt. arg. xxvij. q. ij. mul-
torum. Si vero ante non habebat vxorē legitimā te-
netur preciſe cōtinere. ar. illius. c. de iudeis. eadē a
principio per oīa ponunt tam Goffr. ꝗ Hoſtien.
¶ Glo. dicit hic ꝙ prima ſolutio potior et beni- Gloſſa.
gnior eſt. ⁊ ideo tenenda. ⁊ addit qđ Hug. notauit
xxvij. diſt. in prin. ꝙ qui apud nos ordinantur inuiti
nō tenentur ad continentiā. qđ ſi intelligeret de coa-
ctis abſolute nihil deberet: quia illi non recipiunt
ordinem.

¶ Queſtio. lij.

Quid ſi clericus vult ꝓmoueri ⁊ prelatꝰ eius
nō vult: qꝛ forte ſcit illū in ſecreto cōmiſiſſe
magnū peccatū vel ꝓpter aliam ſimilē cauſam.
Rñ. ſm Ray. §. xvij. quid ſi dicas ꝙ ſi eſt clericus Raymundꝰ
ſecularis admoneri poteſt in ſecreto vt abſtineat
alias ſi ille inſtiterit debet eum epūs ordinare. arg.
de cōſecra. diſt. ij. non ꝓhibeat. ⁊ eſt expſſum. extra
de tēpo. ordi. ex tenore literarū tuarū. Hoſtiē. ver.
quid ſi clericus. dicit qđ predictū eſt intelligendū
de crimine occulto nō enormi. Et addit ꝙ ſi ſit cri-
men enorme ꝓhiberi poteſt: qꝛ eq̄paratur medio-
cri manifeſto. idem intelligas ſi prelatꝰ ſcit clericū
impeditū ob defectū natalium. arg. extra de electio.
c. innotuit. vel ob irregularitatē: puta bigamiā vel
aliam. In his enim caſibꝰ nō ordinabit nec faciet
ordinari. Et cōcordat cum Hoſti. Gof. alij tamen
vt infra addit Hoſti. dicunt contrariū ſcʒ qđ idem
eſt de quocūqʒ occulto: ⁊ ꝙ epūs cum ſciat peccatū
tanꝗ deus nō dʒ facere cōtra ꝯſciētiā ſi eum tanꝗ
epūs ꝓmoueat: qꝛ tanꝗ alius ſcit ⁊ tanꝗ alius or-
dinat. arg. extra. de elec. cum inter vniuerſas. ad fi.
¶ Sequitur in Ray. ſi eſt regularis nō debet ordi-
nari contra voluntatē prelati ſui. nō enim in ſubli-
mitate graduū ſed in amplitudine charitatis acq̄-
ritur regnū dei. extra de tēpo. ordi. ad aures. Ra-
tio diuerſitatis eſt: qꝛ regulares fortius ſunt aſtri-
cti ſuis prelatis ꝗ ſeculares. xij. q. j. non dicatis.
idem Gof. ⁊ Hoſti. vel aliter ſi habet clericus ius
petendi ordinē forte ratione beneficij cui eſt ordo
annexus non poteſt epūs eum ꝓhibere ꝗuis ſciat
illum cōmiſiſſe peccatū occultū: ⁊ ita poteſt intel-
ligi illa decre. ex tenore. ſi vero non habet ius petēdi
non tenetur eum epūs ordinare. ⁊ ita intelligas illam
ad aures. idē Goffre. ⁊ Hoſti. ver. ad ſcdm. Glo.
etiā dicit hic ꝙ hec vltima diſtinctio ſcʒ vel aliter
eſt melior ⁊ plenior. ⁊ hāc etiam magis approbat
Ber. in glo. ſuper. c. ex tenore. vide de hac materia
infra

infra eodem lib.titu.xxix.de lapſis ⁊ diſpen. q.iij.
deinde quero.

¶ Queſtio.liij.

Pone ꝙ vtilitas eccleſie exigit vt aliqs ordi-
netur epis:tñ non ex hac cauſa ſed ex odij fo-
mite:modo ad compellendū iſtum vt ſuſcipiat or-
dines nunqd tenetur obedire vt ordines recipiat.
Raymund⁹ Rñ.ſm Ray.§.vlti. Non videt̄ q2 epiſ non poteſt
taliter precipere ſibi ſcʒ ꝓpter odium vel aliā cau
ſam inhoneſtā. ⁊ ſi compelleret eum videt̄ ꝙ de-
beret deponi lʒ vtile eſſet illū ordinari.ar.diſt.xlv.
c.j. et.c.epm.extra de etate ⁊ qualitate ordi. tuam.
credo tamen contra:q2 lʒ epiſ peccet ſic precipien-
do.Iſte tamen debet obedire ex quo nō eſt malum
qḋ precipitur:immo iuſtū ⁊ vtile eccleſie. argu.xj.
q.iij.quid ergo.xxiij.q.j.quid culpatur.in ſi.xxxix.
q.v.manifeſtū.idem dicunt Hoſti.⁊ Gof.

¶ Queſtio.liiij.

Quid ſi ſciam epm meum hereticū vel ſciſ-
maticū occultū per ſniam non preſciſum cō
pellit me ad ordines. Rñ.ſm Gof.lib.j.titu.xj.de
Goffredus. tempo.ordi.§.ſed quid ſi ſciam. dicendū ꝙ non de
beo obedire ſed potius permittā me excōmunica
ri:vt extra de ſen.excum.inquiſitioni. Tales enim
cōferre non poſſunt executionē ordinum quā non
habent:vt.j.q.vij.daibertū. ⁊ idem dico in prelato
quē ſcio ſuſpēſum vel interdictū de ſimili. vide.ſ.
lib.j.titu.j.de ſymo.q.xlvij.quid de eo.

De impedimēto. Tit.xxiiſ.

Poſtq̄ circa tractatus ordinū aliquā feci
mus digreſſionē ad ꝓpoſitum redeūtes
de impedimēto ſexus pauca ſubijciam⁹.

¶ Queſtio prima.

Et quero hic an femina poſſit caracterē ordi
Femina. nis clericalis recipere vel actum alicuius or
dinis clericalis ex errore amboꝝ ſuper illum locū
j.Thy.iij. apli.j.Thi.iij. Mulieres ſimiliter pudicas eſſe
ait occaſione iſtoꝝ verboꝝ cathafrige dicunt dya-
coniſſam ordinari debere qḋ eſt cōtrariū veritati:
q2 mulieres caracterē non recipiunt impediente
ſexu ⁊ cōſtitutione eccleſie.vnde nec poſſunt predi
care etiam abbatiſſe:nec benedicere:nec excōmu-
nicare:nec abſoluere:nec penitentias dare:nec iu
dicare:nec officiū aliquoꝝ ordinū exercere quan-
tūcūq; ſint ſancte vel docte vel religioſe.diſt.xxiij.
mulier.ſacratas.xxxiij.q.v.mulierē.extra de ſentē.
Maria. excō. de monialib⁹.lʒ enim beatiſſima virgo ma-
ria dignior ⁊ excellētior fuerit apoſtolis vniuerſis
non tamen illi ſed iſtis dominus claues regni celo
rum cōmiſit.extra de peni.⁊ remiſ.noua.Idē dicit
Hoſtienſis. Hoſti.extra de maio.⁊ obe.in glo.ſuper.c.dilecta.
¶ Quod hic dicit̄ ꝙ femine non poſſunt predica-
Gloſſa. re.Glo.addit publica.ſcʒ predicatione poſſunt tñ
in capitulis ſuis ⁊ clauſtris ſorores ſuas exhortari
ad bonū ⁊ docere ſed nō in eccleſia in publico aut
in ſynodo.Augu.Mulier ſemel docuit ⁊ totū mū-
dum ſubuertit. ¶ Itē qḋ hic dicit ꝙ non poſſunt
excōicare.Glo.addit.Credo tñ ꝙ poſſunt precipe
re preſbyteris ſuis de ſua cōgregatione ꝙ excōmu
cent vel abſoluant moniales delinquētes ⁊ illi te-
nentur obedire ſi tñ illi pſbyteri habent ex cōceſ-
ſione generali vel ſpāli epi loci vel pape ſi exempte
ſunt:aut habēt hoc de conſuetudine antiqua ⁊ ap-
probata.Idem dicit glo.qḋ videt̄ ꝙ poſſint ſuſpē-
dere:maxime vbi eſt talis cōſuetudo ꝙ mulieres
etiā laice habent iuriſditionē de cōſuetudine ali-
cubi. extra de arbi. dilecti.⁊ videtur expreſſum ꝙ
poſſint ſuſpēdere ab officio ⁊ beneficio ſicut ⁊ pre
ſentare. extra de maio.⁊ obe dilecta. Notauerunt
etiam ibi quidā ꝙ clericos ſibi ſubiectos poſſunt
ſuſpēdere ab officio ſicut ⁊ preſentare ad eccleſias
vacantes.habēt enim hmōi abbatiſſe vt dicūt iu-
riſditionē talē qualē. Hec glo.Inno.extra de ma-
iori.⁊ obe. in glo.ſuper.c.dilecta. Concordat cum Innocētius.
hoc dicens ꝙ vbi hoc haberet ex ꝯſuetudine poteſt
ſuſpēdere clericos ab officio ⁊ beneficio lʒ excom-
municare nō poſſint nec abſoluere.Itē nec interdi
ctum ex conſuetudine de iure ponere poteſt:ſicut
nec excōicare.hec Inno.ſed Hoſtiē.ibidem in glo.
dicit ſic. Quicqd dicant alij tu dicas ꝙ ad minus
ab officio ſuſpēdere nō poteſt:q2 hoc quaſi clauiū
eſt:⁊ noīe cenſure eccleſiaſtice ꝯtinetur quā abba
tiſſa exercere non poteſt. ¶ Nota ſm Ber.in glo.
ibidē que poteſt abbatiſſa facere ſtatim poſt con- Bernard⁹.
firmationē:q2 poteſt cōferre eccleſias ⁊ beneficia
⁊ inſtituere clericos in eccleſijs ſui monaſterij.ſi-
cut faciunt alij cōfirmati.extra de elec. noſti. ⁊ ſi-
cut abbates.extra de his que fi.a prela. ſine ꝯſen.
capi.cã noſcitur.idem Hoſti.in glo.vbi.ſ.Item di
cit hic gloſ.ꝙ lʒ mulier de ſpiritualib⁹ cauſis iu-
dicare non poſſint.de temporalib⁹ tñ vbi eſt cōſue
tudo.credo ꝙ poſſunt iudicare ſicut nobiles dñe Nobiles do
de francia:vt extra de arbi. dilecti. ¶ In ſupradi- mine de frā
cto etiam.c. ſacratas.dicit̄ ꝙ ſacrate deo femine cia.
ſacra vaſa ⁊ pallas ſacratas cōtingere non debent
vel incenſum circa altare deferre. ¶ Sequitur in
Ray.quidam tñ mentiunt̄ ad hoc cū cathafrigis Raymund⁹
feminā recipere caracterem etiam dyaconalē vel
preſbyteralē.⁊ inducunt pro ſe.xxvij.q.j.dyaconiſ-
ſam.et.c.ſi quis rapuerit.in ſi. In illis videtur ex-
preſſe probari de ordine dyaconali.de ordine preſ-
byterali ꝓbant per diſt.xxxij. c.pſbyter. Sed pri-
ma capitula dyaconiſſam vocant illam ſuper quā
fundebat̄ aliqua benedictio ratione cuius conſe-
quebatur aliquod ſpeciale officiū forte legēdi ho
meliam in matutinis:vel aliquid aliud qḋ nō lice
bat alijs monialibus.idem Tho.⁊ Pe. Glo.dicit
hic ꝙ hodie oēs moniales conſecrate hoc faciunt
ꝓpter defectum clericoꝝ ſeruientiū. Dyaconiſſe
autem de qbus loqtur illud.c.dyaconiſſam nō in- Monialis.
ueniuntur ſicut ibi notauit Hugu.quarum ordi-
natio vocabatur inſtitutio ad predicta officia non
collatio alicuius caracteris aut ordinis eccliaſtici.
Idem theologi dicūt. ¶ In illo autem.c.preſbyter
appellat̄ preſbytera que erat preſbyteri vxor vel
⁊ vidua vel matricuria.i.de bonis eccleſie curam
habens ad inſtar matriſfamilias.⁊ ita exponit cō
cilium laodicenſe in ſequenti.c.eiuſdē diſtin. con-
cordant theologi.

¶ Queſtio.ij.

Sed quid de hermofrodito:nū quid ordinari Hermofro-
poteſt. Rñ.ſm glo.hic ſuper verbo mentiū- ditus.
tur.dicendū ꝙ ſi magis vergit in ſexum virilem q̄ Gloſſa.
in femineū poteſt recipere caracterem. Si ecōuer-
ſo non poteſt.iij.q.iij. item hermofroditus ordi-
nari tñ non debet ſiue ſic:ſiue ſic habeat propter
deformitatē ⁊ monſtruoſitatē.ar.xxxvj.diſt.illite-
ratos.xlix.diſt.c.vlti. Si autem equaliter inuale-
ſcat in eo ſexus virilis ⁊ femineus caracterē reci-
pere nō poteſt.q2 non poteſt dici aliqs vel aliqua.

De ſacramētis iterandis vel non. Titulus.xxiiij.

Quoniā ſacramētoꝝ quorūdā iteratio ir-
regularitatē inducit:merito poſt predi-
cta impedimēta.de hoc aliqua ſunt tan
genda.⁊ q2 de aliqb⁹ ſacramētis in hoc

ſumma: ſicut nec in ſumma fratris Ray. ſpeciales titulū nō ponunt. puta de baptiſmo: ꝯfirmatione: euchariſtia: ⁊ extrema vnctione. quarū notitia nō modice eſt vtilitatis. de his in hoc titulo aliquātulum latius proſequamur maxime ſm theologos a quibus hec materia perfectius determinatur.

¶ Queſtio prima.

Senten.
Sacramētū

PRimo ergo quero quid ſit ſacramentū. R̄n. ſm Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſenten. diſt. j. ſacramentū quatuor modis inuenit diffinitū. Una eſt diffinitio magiſtri ſententiarū quā ponit ibidem. Sacramentū eſt ſacre rei ſignū. altera Auguſti. in lib. de doctrina xp̄iana. Sacramentū eſt inuiſibilis gratie: viſibilis forma. ⁊ magiſter ſententiarū addit explanādo ita vt eius ſimilitudinē gerat. et

Auguſtinus

cauſa exiſtat. Tertia eſt eiuſdē Augu. Sacramētū eſt illud in quo ſub tegumēto rerum viſibiliū diuina virt⁹ ſecretius operat ſalutē. Quarta eſt Hugonis de ſancto Victore in lib. de ſacramētis. Sacramentū eſt eſt materiale elemētū: extrinſec⁹ oculis ſuppoſitū ex inſtitutione ſignificās ex ſimilitudine repſentā n ex ſanctificatiōe inuiſibilē gratiā

Ornamētū.

conferens. ¶ Ad intellectū horum nota ꝙ ſicut ornamentū dicitur ab ornando actiue ⁊ non paſſiue ita ſacramentū a ſacrando actiue nō paſſiue. hoc aūt poteſt fieri tripliciter. aut ſanctitatē efficiēdo tm̄. aut ſanctitatē ſignificādo tm̄: aut ſimul efficiēdo ⁊ ſignificādo. Sicut medicina dr̄ ſana efficiēdo tm̄. vrina iudicādo tm̄ crecitatio iudicādo ⁊ efficiēdo vt ſudor vl̄ ali⁹ mod⁹ ꝗcūqꝫ crecitatōis. Primo modo ſacramētū dicit ſacrū ſignatū vt paſſio xp̄i ⁊ hmōi. ¶ Scḋo modo ſignū ſacre rei. Tertio modo ſignū ⁊ cauſa rerū ſacrarū. Primo modo ratio ſacramēti ꝯuenit rebus ſignificatis ſacris tam veteris ꝙ noue legis. Secundo modo ſignis veteris legis. Tertio modo ſignis noue legis. Primo modo accipit ſacramentū large. Scḋo modo minus large. Tertio modo ſtricte ⁊ ꝓprie. De rōne vero ſacramenti ſtricte ⁊ ꝓprie accepti tria ſunt que tangit expſſe Hug. de ſancto vic. primū eſt naturalis ſimilitudo ex qua habet aptitudinē ſignandi. ſecundū eſt actualis inſtitutio vel expreſſa vel occulta ex ꝗ hꝫ ordinationē determinatā reſpectu hmōi ſignificati. ¶ Tertiū eſt ſpūalis ſanctificatio ex qua habet virtutē efficiēdi illud ſignificatū. Nota etiā ſm Tho. ⁊ Pe. ibidē ꝙ in ſacramētis eſt tria reperire. Unū qḋ eſt ſacramentū tm̄ vt in baptiſmo exterior ablutio ſub forma verbor. Aliud qḋ eſt ſacramentū ⁊ res vt in baptiſmo character. Tertiū qḋ eſt res ⁊ non ſacramentū vt gratia ſiue effectus vltimus ſacramenti.

¶ Queſtio. ij.

Aqua benedicta.
Petrus.

UTrum aqua benedicta ſiue aſperſio aque benedicte ſit ſacramentū. R̄n. ſm Pe. ibidē. dicendum ꝙ remiſſio peccator venialiū que ſit per aſperſionē aque benedicte nō ſit per modū ſacramenti ſed per modū meriti. idē Alber. dicit vnde

Thomas.

etiam ſacramentū non eſt. ¶ Tho. autem dicit ꝙ aqua benedicta nō ordinat directe ad remedium preſtandū ſed ad remouendū ꝓhibens. vnde dat cōtra demonū nequitias ⁊ venialia ⁊ omne qḋ effectū ſacramentor impedire poſſet vnde non eſt ſacramentū ſed ſacramētale quaſi diſpoſitio quedam ad ſacramenta.

¶ Queſtio. iij.

Thomas.

QUid cum aqua nō benedicta apponat aque benedicte. de hoc nota qḋ Tho. diſt. xj. arti. ij. q. vj. arg. ij. cōſentit ꝙ cum apponit aqua nō benedicta ad benedictā totū eſt benedictū. virtus enī que acquiſita eſt aque ex bn̄dictiōe ꝯuenit ad aquam additā. ⁊ idem dicit Pet. ſimile etiā eſt de oleo nō ꝯſecrato qḋ pōt apponi ꝯſecrato: vt extra de cōſecra. eccle. vel alta. qḋ in dubijs.

¶ Queſtio. iiij.

Raymund⁹

QUot ſint ſpecies ſacramētor. R̄n. ſm Ray. eo. ti. §. ij. ſpecies ſacramentor ſunt due: q: quedā ſacramenta ſunt neceſſitatis. videlꝫ quinqꝫ ſcꝫ baptiſmus: cōfirmatio: euchariſtia: penitētia: ⁊ extrema vnctio. Quedā aūt ſunt volūtatis ſcilꝫ reliqua duo. i. ordo ⁊ matrimoniū. Dicunt autem

Gloſſa.

vt dicit hic glo. quinqꝫ prima predicta eſſe neceſſitatis: q: ſunt in precepto: ⁊ tenetur quilibet ad ea ſuſcipiēda pro loco ⁊ tempore. De his tn̄ plenius habebit cum de quolibet hor ſpāliter tractabit.

¶ Queſtio. v.

QUero etiam in genere quis ſit effect⁹ ſacramentor. R̄n. ſm Ray. §. iij. effectus ſacramētor eſt vt talis ſint cuilibet qualis ipſe accedit

Raymund⁹

id eſt bonis bona ⁊ malis ac fictis mala occaſionabiliter vt expreſſe dicit. j. q. j. deus declarauit. de ꝯſecra. diſt. ij. vnde ⁊ ſancta malis obeſſe poſſunt. j. Corin. xj. Qui manducat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi manducat ⁊ bibit. ⁊ ideo dicit canon ꝙ ſacramenta non debent conferri niſi penitentib⁹. xxv. diſt. illud. Hoc autem intelligas de peccatis manifeſtis. Nam ꝓpter occulta peccata non poſſent alicui ſacramenta negari niſi per admonitionem ſecretam vel publice in genere factā. de conſecra. diſt. ij. non prohibeat. vide tamen de hoc. s. eo. lib. ti. xxij. de etate ⁊ qualitate. q. lij. quid ſi clericus. et infra eo. ti. q. lxxviij. vtrum ſacerdos ⁊ ſequētib⁹.

¶ Queſtio. vj.

QUid iuris de iteratione ſacramentor. R̄n. ſm Ray. §. iiij. circa iterationē baptiſmus:

Raymund⁹

ordo: ⁊ ꝯfirmatio nunꝙ debēt iterari: vt pleni⁹ habet infra eo. ti. q. lj. vtrū iterari. Reliqua vero ſacra

Iteratur.

dicūt ꝗdam ꝙ poſſunt iterari. Nā de pnīa: matrimonio: ⁊ euchariſtia indubitāter videt cū videamus ea quotidie iterari ſine aliq̄ qōne. De extrema vnctione videt ſilr ꝙ poſſit intrepide iterari quotiēs aliqs infirmat. de quo dic vt habet infra eo. ti. q. cxlvij. vtrū i eadē. Alij dicūt ꝙ nullū ſacrm̄ eſt iterandū: q: Aug. dicit ꝙ nulli ſacro faciēda eſt iniuria. j. q. j. ſacra. de ꝯſe. diſt. iiij. oſtēdit. vñ dicūt ꝙ lꝫ ꝓdicta ꝗtuor ſacra quodā reſpectu iterari dicant ſcꝫ q: ſepius ab aliquo ſumunt tn̄ nō iterum benedicit eadē hoſtia: vel idē oleū. ⁊ ideo nō iteratur ſacrm̄ cū iniuria. In ꝯiugio quoqꝫ ſemel bn̄dicit ꝗs nō ſepi⁹: vt extra de ſcḋis nuptijs. c. vir autē.

Bigamia.

vbi dicit vir vel mulier ad bigamiā trāſiēs nō debent a pſbytero bn̄dici q: cū alia vice bn̄dicti ſunt cor bn̄dictio iterari nō dꝫ: et pſbyter ꝗ bn̄dictionē cū ſcḋa celebrauerit ab officio ⁊ bn̄ficio ſuſpēſus mittat ad curiā vt ibidē dicit in. c. capellani. ⁊ hoc intellige niſi de ꝯſuetudine alicui⁹ eccleſie aliter obtinet. tūc eīn poſſet ſine piculo iterari. de peni. diſt. iij. §. ex pſona. Glo. etiā dicit hic ꝙ hec pena intelligi pōt ſm ꝯſuetudinē illarū eccleſiarū in ꝗbus nō adhibet bn̄dictio ſcḋis nuptijs. ⁊ cōcordat

Goffredus.

Gof. ꝗ dicit ꝙ talis bn̄dictio iterari pōt. ⁊ ꝙ tale ſtatutū forte factū eſt ad exhortationem ꝯtinētie. Tho. in ſcrip. ſup. iiij. ſentē. diſt. xlij. in fi. dicit ꝙ id qḋ dicit de ſcḋis nuptijs nō bn̄dicendis intelligit qñ tam ex parte viri ꝙ ex parte mulieris ſunt ſcḋe vel ſaltē ex parte mulieris ſunt ſcḋe. Si aūt virgo cōtrahit cū illo ꝗ habuit aliā vxorē nihilominus nuptie bn̄dicant. ſaluat eīn aliquo modo ſignificatio. Et ꝯcordat cū hoc. her. i gl. ſup. c. vir aūt. ⁊ addit vbi

dit vbi.ſ.talis eſt ↄſuetudo quã ſcit papa ⁊ tolerat Hoſtienſis. alã nõ. Hoſt.e adẽ rubrica ſcʒ de ſcdis nuptijs.§.ij. an licitũ.ver in aliqb⁹.dicit ꝙ ſiue vir ſiue mulier in alio matrimonio eſt benedictus nõ dʒ benedictio iterari.Imo oĩno dimitti:qꝛ vnus ſine altero benedici nõ dʒ.Dicit etiã ꝙ duo bigami ↄtrahentes ſcdo q̃ nũq̃ fuerũt benedicti benedici poſſunt. ¶ Penitẽtia etiã ſolẽnis ſm iura nõ dʒ iterari:vt patebit infra eo.lib.in titu.de peni.⁊ remiſ.niſi ſit cõtraria ↄſuetudo vt dicit hic glo. ⁊ de peni.di.iij. §.ex perſona.

¶ Queſtio.vij.

Raymund⁹ Q Ue ſit pena iterãtis baptiſmũ vel ↄfirmationẽ vel ordinẽ. Rñ.ſm Ray.§.v.pena ex⁹. Pena ſm leges videt̃ eſſe decapitatio. C.ne ſctm̃ bap.itere.l.j.Sm canones ꝟo qui ſpõte vel coacti ↄditionalr̃ fuerit rebaptizati nõ poſſunt ꝓmoueri ⁊ idẽ itelligo ſi ignorãter ⁊ poſtea cũ ſciuerũt ratũ habuerũt.Itẽ ſi ab hereticis ſciẽter ⁊ abſq; neceſſitate baptizati ſunt.diſt.l.ↄfirmatũ eſt.j.q.j.ventũ. in fi.⁊.q.vij.qui in q̃libet.Cõuenietib⁹ ĩ habitu tñ clericali.Debẽt iſti viuere ⁊ ſic retinebũt ꝓuilegiũ clericale.diſt.lxxxj. dictũ. de ↄſe.diſt.v. dictũ.Qui aũt ignorãter rebaptizati ſunt ſicut interdum ſ.t. De ĩfantib⁹ vel coacti abſolute poſſunt ꝓmoueri ſm quoſdã de iure.Scdʒ alios qđ tuti⁹ eſt de diſpẽſatione epi.j.q.j.placuit. De vtriſq; habet̃ de cõſe. diſt.iiij.eos quos.¶ Cõtradicit his vehemẽter de cõſe.diſt.iiij.q̃ his ignorãter.vbi dic.t̃ ꝙ ſi ignorãter eſt aliqs rebaptizat⁹ nõ indiget penitere.et tñ ſm canones ordinari nõ põt niſi magna neceſſitas cogat.Sʒ illud dictũ fuit olim in odiũ rebaptizãtium vel de magno rigore vel de ignorãtia iuris q̃ nõ excuſat in talib⁹. ¶ Item qđ dictũ eſt de rebaptizato intelligas de reordinato ⁊ de recõfirmato. ar.diſt.lxviij.c.j.⁊ de ↄſe.diſt.v.dictũ.diſt.l.pbſos.

Goffredus. cũ oĩbus ꝓdictis a ꝓncipio q̃onis ↄcordat Goſ.in ti.de ſacra.nõ iterãdis.in fi.⁊ ponit quaſi eadẽ verba que hic.

Hoſtienſis. ¶ Itẽ ſm Hoſti.li.v. rubri.ix. de apoſtatis ⁊ iterãtib⁹ baptiſmũ. §.viij. q̃ ſit pena. Iterãtes baptiſmũ clerici ſm canones deponẽdi ſunt arg.de ↄſe.diſt. iiij.eos quos ⁊c. qui bis. Laici ꝟo excõicandi ⁊ pena plectẽdi grauiori vt ibi.nec poſſunt ordinari vt dictũ eſt.vn nec accolit⁹ q̃ miniſteriũ ꝓbuit capellano rebaptizãti fratrẽ ſuũ in ſano ſortilegaũ in alterũ ↄſilio vt ab ĩfirmitate gra ui liberaret ſi publicũ ſit põt ad altiores ordines ꝓmoueri niſi intret religionẽ cui⁹ fauore cum eo diſpẽſet̃.ſʒ ſi occultũ ſit ⁊ agere pniãs ⁊ ꝓmoueri poterit.nec releuat̃ .n totũ ꝓtextu etatis tenere vel fraterne ſalutis:vt extra eo.tit.ſcʒ de apoſtatis.ex litterarũ.eps ſilĩr deponat̃.extra de iudi.at ſi clerici.Hec oĩa ĩtelligẽda ſunt qñ certũ eſt aliquẽ fuiſſe baptizatũ.ſec⁹ ſi dubitat̃.ſec⁹ etiã ſi imꝑfecte fuit baptizat⁹ vt in cathecumino vel cathezizato. hec Hoſtienſis.

¶ Queſtio.viij.

Raymund⁹ Q Uibus miniſtris ſunt ſacramẽta ↄferenda. Rñ. ſm Ray. §.vij. item ſolus. Solus eps poteſt conferre. de ↄſe.diſt.v. manꝰ.nouiſſime vt etiam ſolus ⁊ regulariter ordinat clericos ſaltem ad ſacros ordines ⁊ ſolus imponit ſolẽnẽ pniam niſi neceſſitas aliud inducat:vt diſt.l. in capite.et xxvj.q.vj.c.vlti.alia ſacrã poſſunt ↄferri a ſacerdotibus.Item q̃tum ad veritatẽ ſacroꝝ non refert a quo ↄficiant̃.ſcʒ iuſto vel peccatore catholico vel heretico aut excõicato vel ſuſpẽſo ſeu degradato

Gloſſa. ſm glo.dũmodo in forma eccleſie cõficiant̃ ⁊ cõferant.peccant tñ qui indigne cõficiũt vel celebrant Peccãt etiã qui accipiũt ab hereticis vel ſciſmaticis aliquod ſacrm̃ ꝓter baptiſmũ in articulo mortis:ſi catholicus non inuenitur a quo recipiat̃.et idem credo in excõicato ꝙ ab eo nullũ ſacramẽtũ debet recipi niſi baptiſmus in neceſſitate vt dictũ eſt de heretico. de toleratis ab eccleſia ſunt duo genera hominũ.videlʒ ſymoniaci in ordine:⁊ notorij fornicatores a q̃bus non debent recipi ſacramenta niſi forte morte interueniẽte.baptiſmus et cõmunio.diſt.xxxij.§.verum.j.q.j.ſacramẽta ſicut ficti.de cõmunione cõtradicit Tho.in ſcrip.ſuper iiij.ſenten.diſt.xiij.vide de hoc.ſ.lib.j.ti.v.de hereticis.q.xvj.quid iuris de ordinatis. ⁊.ſ.eo.lib.tit. xxij.de etate ordinandoꝝ.q.xxiiij.vtrum aliqs.

De baptiſmo. Rubricella.

¶ Queſtio.ix.

D Einde quero ſpecialiter de baptiſmo.et primo quid ſit baptiſmus. Rñ.ſm magiſtrũ in ſenten. lib.iiij. diſti.iij.baptiſmus eſt intinctio.i.ablutio corporis exterior: facta ſub forma verboꝝ preſcripta. Sententi. huic concordat diffinitio angel.qui ait. Baptiſmus eſt intinctio in aqua verbo vite ſanctificata. ¶ Itẽ no. qđ vt dicit Pe.de ſubſtantia baptiſmi ⁊ cuiuſlibet ſacramẽti noue leg̃ ſunt tria ſcʒ materia elemẽti: forma verbi:⁊ intentio miniſtri copulãs formam materie.vnde ⁊ Augu.dicit.Accedit verbũ ad elementũ ⁊ fit ſacramentum.

¶ Queſtio.x.

Q Ue ſit forma baptiſmi. Rñ. ſm Pe. forma Forma baptiſmi. latinoꝝ hec eſt quã ponit Alex.papa.iij. extra de baptiſmo.c.j. ego te baptizo in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti.amen.Sed tamen hoc pronomen ego ⁊ amen nõ ſunt de ſubſtãtia ſed de euidentia. Alber.dicit ſic.puto ꝙ ꝓnomen ego dimitti poteſt ſi aliquis vult ſine magna culpa.ſed dico ꝙ tuti⁹ eſt apponere.Tho.in vltima parte ſumme q.lxvj.arti.v.cõcordat Pe. ¶ Nota ſm Hoſtien. Hoſtienſis. lib.j.rubri.xv.de ſacra vnctione.§.iij.a quo. ver.ſʒ que dicunt̃. Quid ſi in baptiſmo vnus immergat puerũ ⁊ alter verba dicat.vel ſi vnus partẽ verborum dicit ⁊ alius aliã partem nihil agitur. Sacramenta enim eccleſiaſtica ſunt ſacramẽta vnitatis ⁊ diuidi nõ debent. de cõſe.diſt ij. quia paſſus. ſimile.ſ.eo.lib.ti.xxij.de etate ordi.q.xxxiiij.quid ſi aliqua.circa ſi.de hoc etiã infra eo.titu.q.xxxviij. vtrum baptiſmus.

¶ Queſtio.xj.

Q Uid cũ aliqđ imutat̃ de forma iſta ⁊ q̃ mutatio ĩpediat baptiſmũ ⁊ q̃ nõ. Rñ.ſm Pe. Petrus. dicẽdũ ꝙ mutatio circa formã baptiſmi dicit poteſt fieri.ſcʒ aut circa formã intelligibilẽ.i.circa ſignificationẽ ſeu modũ ſignificationis: aut circa formã ſenſibilẽ tñ.i.circa voces. Prima forma eſt oĩno determĩata.ideo ei⁹ mutatio deſtruit formã Non enĩ data eſt vis niſi nobis ꝑſonas ipſas ſignificantib⁹.vñ ſi diceret̃.Ego baptizo te in noĩe Mutatio. genitoris ⁊ geniti ⁊ flamĩs almi nõ eſſet baptiſm⁹ qꝛ genitor ⁊ genit⁹ nõ ſignificãt ꝑſonas modo ꝓncipali ſʒ act⁹ notionales pot⁹. Scđa ſcʒ vocalis forma nõ ita determĩata eſt qꝛ in diuerſis linguis baptizari poteſt. Hec aũt mutari põt tripl̃r.aut ſm ſubſtantiã aut ſm quãtitatẽ aut ſm ordinẽ. Scdʒ ſubſtãtiã dupl̃r aut ſm totã ſubſtãtiã ſcʒ variãdo aut ſm partẽ ſcʒ corrũpẽdo. ¶ Si ſit mutatio ſm totã ſubſtãtiã:qꝛ ponit̃ oĩno alia forma ꝟboꝝ.aut ergo manet eadẽ ſignificatio ⁊ mod⁹ ſignificãdi.⁊ talis mutatio ñ obeſt:qꝛ baptizat⁹ in q̃libet lĩgua aut nõ manet.⁊ talis mutatio obeſt qꝛ mutat̃ forma intelligibilis.ideo nõ eſt baptiſm⁹.ſi dicat̃ in

erando qui ꝙuis notus tamen examinatur.xxiij.
Goffredus. di.qui eps.ſm Goſ.ſed ſi notus ſit ⁊ indignus de-
poni debet:quia crimen ſuum non prodidit.extra
de corpo.vitia.expoſuiſti.quod intelligas de gra-
ui crimine.ſecus de leui.lxvij.di.c.j.idem Goſ.in
titu.de tempo.ordi.§.reſtat.de ſecundo vero arti-
Hoſtienſis. culo.No.ſm Hoſt.extra de cor.vitia.in glo.ſuper
c.expoſuiſti.quod ordinandus ſiue promouendus
ad aliquam dignitatem tenetur confiteri crimina
notoria iuris vel facti niſi fuerit diſpēſatum cum
eo.l.di.ex penitentibus.Jtem tenetur prodere gra
uia ſiue enormia.i.que etiam poſt penitentiā exe-
cutionem impediūt vt homicidium ⁊ ſymonia in
ordine alia autem non tenetur manifeſtare q2 nec
impediunt:nec deijciunt.extra de tempo.ordi.c.ſi.
ſi autem fraudulenter defectum ſubticet non ha-
bebit executionē miniſterij ſic ſuſcepti.ſicut nec or
dinis ſic accepti.extra de renun.niſi cum pridem.
Jnnocētius. §.perſone.concordat etiam his Jnno.in glo.ibidē.
⁊ addit.ſi autem confitetur ⁊ diſpēſetur cum eo ſe
curus erit vt vlterius non accuſetur:alias autem ſe
cus.xxxiij.di.c.vlti. concordat etiam ſupradictis
Goſ.ti.xj.de tem.ord.in fi.no.plura de hac mate-
ria infra ti.xxix.de lap.⁊ diſp.q.iij.deinde quero.

¶ Queſtio.xx.

Quid ſi ordinandus proprium impedimentū
prodidit ⁊ ordinator non intendens diſpen-
Hoſtienſis. ſare eum nihilominus ordinauit.Rñd.ſm Hoſt.
vt.ſ.in ſumma dicendum ꝙ poſtmodum impedi-
mēto detecto nō recipit ordinat⁹.hic eſt caſus illi⁹
decreti.lxxj.di.ſi qui ſine examinatione.idē Goſ.

¶ Queſtio.xxj.

Quid de ſentētijs excōicationis quas epi ali-
qui ferunt ante ordinationē.Rñ.de hoc cō-
ſulit Hoſt.§.vij.quid ſi pmouendus.ver.vlt.quod
non excōicent ſicut multi faciunt ſi laqueos parēt.
immo potius abſoluant ad cautelam ordinandos
publice in eccleſia ab omni excōicationis vinculo
⁊ cum eiſdem ſuper omni irregularitate diſpēſent
in quibus poſſunt ⁊ debent ſm deum et canones.
hec enim abſolutio ⁊ diſpenſatio etiam miſſis ab
extraneo prelato proderit quia omnia illa vidētur
eſſe cōmiſſa ſine quib⁹ ordinatio expediri non pōt
arg.extra de offi.dele.preterea.

¶ Queſtio.xxij.

De dignis admittendis. et quid ſi aliquis in
peccato mortali exiſtens recipit ordines.
Rñ.de primo articulo inter cetera.no.ſm Hoſti.
Hoſtienſis. li.j.rub.xiiij.de eta.⁊ quali.⁊ or.pfi.§.iij.ordo.ver.
vlti.quod qui reputatur dignus ad vnum ordinē
vel honorem non debet indignus ad alium repu-
tari.extra eodem.accepimus.lxxiij.diſtin.geſta.
¶ Jtem Goſ.eod.ti.§.vlti.addit tamen ꝙ hoc in-
telligendum putat quando ordinator aliquem ad
ſacrum ordinē ordinauit quem per ſe examinauit
niſi forte poſtꝙ ordinatus reddiderit ſe indignum
vt in decre.accepimus.¶ Secus aūt ſi per alium
examinauit puta per archydiaconum.¶ De ſcdo
articulo.No.ſm Ray.eo.li.ti.xxix.de lap.⁊ diſpē.
Raymund⁹ §.vij.in ſumma quod exiſtens in peccato mortali:
ſiue manifeſto ſiue occulto peccat mortaliter reci-
piendo ordines ſicut recipiendo alia ſacramenta.
di.xl.multi.xcv.di.illud.xj.q.iij.audi idem dicunt
Tho.⁊ Pe.in ſcrip.ſuper.iiij.ſent.diſt.xxiiij.vide
de hac materia infra eo.tit.ſ.de lap.⁊ diſpen.q.iij.
deinde quero.⁊ infra eo.li.ti.xxiij.de ſacra.reiter.
vel non.q.v.quero etiam.

¶ Queſtio.xxiij.

Utrum eps ſcienter ordinans indignum pec
Thomas. cat mortaliter.Rñ.ſm Tho.in ſcrip.dicēdū
ꝙ ſic:quia infidelis eſt domino ſuo indigno com-
mittens eius miniſterium ⁊ precipue cum hoc ver
gat in detrimentum eccleſie ⁊ honoris diuini qui
per bonos miniſtros promouetur.⁊ addit ꝙ ſi non
poſſent tot boni inueniri miniſtri quot modo ſunt
melius eſſet paucos habere miniſtros bonos quā
multos malos:vt dicit beatus Clemens.¶ Jdem
per omnia concordat Alb.dicēs ꝙ mortaliter pec Albertus.
cat abſq3 omni dubio quicunq3 indignum ſcienter
promouet ad ſacros ordines vel ad curam paſtora
lem vel ad aliquod eccleſiaſticum beneficium.eſt Jndignus.
autem indignus dupliciter.ſ.cōtrarie ⁊ priuatiue.
contrarie indignus eſt qui cōtrarium habet digni
tati ⁊ ille nullo modo eſt promouendus.priuatiue
autem indignus eſt qui priuatur dignitate. tamē
non habens contrarium ⁊ in talib⁹ propter neceſ-
ſitatem eccleſiarum aliquarum que indigent lite-
ratis ⁊ defenſoribus poſſet diſpenſari vt a commu
ni haberet de eccleſia donec addiſceret ſ3 puto qđ
ſine peccato mortali non poſſet eis ꝯferri cura vel
prebenda.Sed expenſe pro eis poſſent fieri de ec-
cleſia vel de beneficio eccleſie quod alteri interim
committeret.¶ Hec tamen commiſſio ꝙtum ad
parochialem eccleſiam modo non durat vltra.vj. Joh an.lect.
menſes:vt patet in conſtit.Greg.x.extra de elec.c.
vlti.nemo.nec poteſt niſi ſacerdoti vt patet ibidē.
¶ Jtem dicit Alber.qđ nec nobilitas excuſare pōt Albertus.
vt malus promoueatur quia ꝙto nobilior eſt tāto
nociuior.ſi malus eſt.nec puto ſufficere qđ nō ſcie
cum eſſe malum.ſ3 puto ꝙ neceſſarium eſt quo ad
vitandum peccatum ſcire eſſe bonum per talē ra-
tionem qualē3 poſſibile eſt haberi de homine.⁊ ſi
dicitur ꝙ alius nō eſſet ita vtilis ei. nino nihil eſt
quia omnis vtilitas temporalis ſpirituali eſt poſt
ponenda.¶ Nec excuſat in hoc paucitas bono-
rum quia melius eſt habere paucos bonos mini-
ſtros ꝙ multos malos.preterea ꝙ malis conferū-
tur hmōi beneficia ⁊ ordines facit eos eſſe malos
quia ſciūt tales habere locum in eccleſijs ⁊ bonos
expelli.⁊ ideo efficiunt mali vt citius pmoueant.

¶ Queſtio.xxiiij.

Utrum aliquis in peccato exiſtens poſſit ſine
peccato ordine ſuſcepto vti. Rñd.ſm Tho. Thomas.
ibidem dicendū ꝙ non quia facit contra illud pre-
ceptum iuſte qđ iuſtū eſt exequeris.indigne enim
ſacrum officiū pertractat.nec in hoc aliquis poſ-
ſet diſpenſare q2 eſt de iure naturali vt homo ſan-
cta ſancte pertractet.concordat Ray.vbi proximo
¶ Jdem Alb.⁊ addit ꝙ ſi prelatus diſpenſat cum Albertus.
malis ⁊ indignis ipſe peccat mortaliter.ſi autem
patit neceſſitate mali cōpulſus ne eueniat peius
tunc non peccat mortaliter.tunc ho non diſpenſat
ſed diſſimulat ad tempus donec corrigi poſſit.nec
diſpēſatio cum indigno excuſat eum a peccato ad-
miniſtrationis ꝙdiu eſt indignus.dñs enim papa
ſicut ipſemet in quadam decretali pteſtatur vnū-
quenq3 proprie conſcientie quo ad deum relinquit
¶ Dicit etiam Tho.ꝙ ꝙuis ſubditus teneatur re
cipere ſacramēta a miniſtro eccleſie etiam in pec-
cato mortali exiſtente ꝙdiu ab eccleſia toleratur
quia ad hoc eſt ei obligatus.tamē preter neceſſita-
tis articulū non eſſet tutum quod talem miniſtrū
induceret ad aliquid ſui ordinis exequendum du-
rante tali conſcientia quod ille in peccato mortali
eſſet:quam tamen deponere poſſet quia in inſtanti
homo a diuina gratia emēdat.¶ Jtem no.ꝙ dicit Thomas.
Tho.in ſcrip.ſuper.iiij.ſent.di.xij.ꝙ a notorio cō
cubinario non eſt recipienda communio euchari
ſtie quia ſiue ſit notorium per ſententiā.ſ.qr conuic
tus eſt ſiue per cōfeſſionē in iure factam ſiue per

euidentiam facti ſcilicet quod ita manifeſtum eſt qꝫ nulla poteſt tergiuerſatione celari ab alijs autē occultis ꝯcubinarijs vel peccatoribus poteſt recipi.

¶ Queſtio. xxv.

Thomas. Utrum in actu cuiuſlibet ordinis ⁊ in quolibet actu peccet mortaliter. R̄ñ. ſm Tho. ibidem. dicendum ꝙ in peccato mortali exiſtens quādocunqꝫ exhibet ſe in aliquo actu vt miniſter eccleſie mortaliter peccat quotiens huiuſmodi actum facit quia vt dicit dyoniſius. j. c. eccleſiaſtice ierarchie. immūdis nec ſymbola. i. ſacramētalia ſigna: tangere fas eſt. vnde quando tangunt res ſacras quaſi ſuo officio vtentes peccant mortaliter. ſecus autem eſſet ſi in aliqua neceſſitate aliquod ſacrū contingeret vel exeqretur in illo caſu in quo etiam laicis liceret ſicut ſi baptizaret in articulo neceſſitatis vel ſi corpus Chriſti in terram proiectum colligeret. Albertus. ¶ Cum his per omnia concordat Alber. ⁊ addit ꝙ ſi dicitur ꝙ hoc eſſet graue valde. R̄ñdeo ꝙ via lata eſt que vadit ad infernum ⁊ multi ſunt qui vadunt per eam: vt dicitur Matt. v.

¶ Queſtio. xxvj.

A quo poſſint et debeant ordines conferri et quid iuris de ordinatis ab epiſcopo qui renunciauit epiſcopatui vel reſignauit epiſcopatui. R̄ñ. ſm Ray. §. iiij. preſbyteri dicendum ꝙ preſbyteri ⁊ omnes inferiores poſſunt ⁊ debent a ſuo epiſcopo ſolo etiam ſine alijs ep̄is ordinari. cōſenſus tamen ſuorum clericorū debet adeſſe. diſt. lxvij. c. j. Hoſtienſis. di. xxiiij. epiſcopus. idem dicit Hoſt. lib. j. rubr. xj. Gloſſa. de tempo. ordi. §. iij. ⁊ a quo. Glo. dicit hic: ꝙ clerici conſentire preſumuntur eo ipſo quod non contradicunt: alioquin hoc hodie non obſeruatur de conſuetudine. Item minores ordines poſſunt conferri de licentia ſcilicet dyoceſani ab epiſcopis qui renunciauerunt loco ⁊ dignitati. Si autem renunciauerunt loco tātum poterunt conferre etiam ſacros ſi fuerint inuitati ſi nō ſunt prohibiti a papa vel eius legato extra de ordi. ab epiſco. qui renun. epiſcopa. c. j. vbi ponitur hec diſtinctio. qui tamen a talibus qui ſcilicet renunciauerunt loco ⁊ dignitati receperunt abſqꝫ licentia epiſcoporū ſuorum minores ordines diſpenſatiue poſſunt in ipſis ordinibus deſeruire. nam de iure communi deberēt deponi cum non a ſuo epiſcopo ſe fecerint ordinari. vij. q. j. epiſcopus in dyoc. ⁊ ix. q. ij. epiſcopū circa illum vero. qui recepit a tali ſacros ordines diſtinguitur. vtrum ſcienter vel ignorāter. ſi ſcienter quia indignum ſe fecit executionem officij non habebit. ſi ignoranter niſi craſſa ⁊ ſupina fuerit ignorantia poterit diſcretus pontifex diſpenſare vt extra de ord. ab epiſco. qui re. epi. c. j. Hoſtienſis. ¶ Idem Hoſt. lib. j. rub. xiij. de ordi. ab epi. qui re. epiſ. §. j. ⁊ addit ꝙ probabilis ignorantia eſt vt ſi renunciauit in curia ⁊ veniens. dicit ꝙ non renunciauerit dignitati: vel etiam oīno tacuit renūciationē quam fecerat. Gloſſa. ¶ Item abbates ⁊ corepiſcopi. glo. qui hodie non ſunt in vſu poſſunt conferre tres minores ordines: ſcilicet pſalmiſtatum: hoſtiariatum: ⁊ lectoratū. di. lxix. c. j. ⁊ ij. ¶ Addit glo. hic quod hos ordines poteſt abbas conferre monachis ſuis ⁊ alijs pleno iure ſibi ſubiectis ⁊ hoc in ſuo monaſterio alijs autem aut in alio loco non debent abbates huiuſmodi ordines conferre. ar. lxix. di. c. j. ſi tamen contulerint conferunt caracterem. ⁊ hoc eſt intelligēdum de abbatibus qui ſunt preſbyteri ⁊ quibus impoſita eius manus ab epiſcopo ſm morem perficiendorum abbatū: vt dicitur in eo. c. glo. tamen ſuper idem decretum dicit qꝫ etiam monachos alterius monaſterij poteſt ordinare ſi inuitatus fuerit. ix. q. ij. lugduñ. ¶ Inno. extra de ſupp. negli. prela. in Innocētius. glo. ſuper. j. c. dicit ꝙ abbas exorciſtatum ⁊ acolitatum cōferre non pōt niſi hoc habeat ex priuilegio. ¶ Item preſbyter poteſt conferre pſalmiſtatum. di. xxiij. pſalmiſta. ſed ſm theologos pſalmiſtatus non eſt ordo proprie: vt dictum eſt. ſ. eo. titu. q. iij. vtrum pſalmiſtatus.

¶ Queſtio. xxvij.

A quibus conſecrandus ſit epiſcopus. R̄ñd. Johan. lect. ſm Ray. §. v. epiſcopus. Conſecrari dꝫ ep̄s Raymund⁹ ab omnibus epiſcopis qui ſunt in illa prouincia ⁊ autoritate metropolitani vel ſi non oēs poſſent cōuenire ad minus a tribus iuſſu archyepiſcopi conſecretur epiſcopus omnibus alijs per literas ſuas conſentientib⁹. diſ. lxiiij. per totum. credo etiam lꝫ quidam contradixerint qꝫ metropolitanus cum duobus epiſcopis poterit conſecrare ep̄m. ar. contra extra de temp. ordi. nec epiſcopi. dic quod hec dictio ſine ponitur ibi incluſiue cum dicit. nec metropolitanus ſine tribus epiſcopis ꝓuincialibus preſumat epiſcopum ordinare. idem dicit Ber. in glo. ibidem ⁊ addit quod propter hoc in noua compilatione additum eſt ſine tribus vel duobus epiſcopis licet in antiqua compilatione non fuerit hoc. c. vel duobus. ⁊ vt dicit hic glo. vnlſ. abſurdū eſſet ꝙ tres epiſcopi ſimplices poſſent conſecrare epiſcopum ⁊ duo epiſcopi cum archiepiſcopo non poſſent. ¶ Item dicit hic glo. ⁊ Ber. in glo. vbi. ſ. Gloſſa. quod numerus iſte epiſcoporum eſt de ſubſtantia conſecrationis epiſcopi. vnde ſi de facto conſecraretur a paucioribus nihil ageretur. ⁊ idem nota. Hugu. lxvj. di. porro. qui etiam notauit ibidem vt dicit hic glo. ꝙ ſi non eſſet modo niſi vnus ep̄s vel duo non poſſet conſecrari epiſcopus donec aliud ꝯſtitueretur a papa vel mortuo papa. generalis eccleſia poſſet mutare hanc formam licet ab apoſtolis inſtitutam ⁊ ſtatuere qꝫ vnus epiſcopus ſolus vel duo conſecrarent epiſcopum vel ſi nullus eſſent epiſcopus quod preſbyteri ꝯſecrarent eum. ſi autem nec epiſcopus nec preſbiter eſſet dicit ſic diuinum implorādum eſſe iudicium quid fieri debeat. ¶ Item dicit hic glo. quod cum tres epiſcopi conſecrent epiſcopum poteſt concedi quod quilibet illorum conſecret ſed non ſolus idest cum alio facrat ⁊ ꝙ ſunt ibi tres actiones ſed vna ſola paſſio ſm Hug. in conſecrato ſicut in tribus hominibus ferentib⁹ lapidem tres ſunt actiones in ferentibus ſed vna paſſio in lapide. ¶ Sed Hoſt. lib. j. Hoſtienſis. rub. xv. de ſa. vnct. §. iij. a quo. dicit ꝙ vnus horum trium epiſcoporum eſt principaliter conſecrans ⁊ duo coadiutores ⁊ conſecrantes. Item oportet qꝫ vnus totam conſecrationem perficiat. nā ſi vnus partem vnam faciat ⁊ alius partem alteram nihil agitur vel ſi vnus epiſcopus manū imponat ⁊ ſimplex preſbyter vel etiam alter epiſcopus benedictionem infundat. Item lꝫ vnus principaliter conſecrare dicatur tamen omnes pronunciare debent quia omnes conſecrant. ſatis etiam cōcordat cum hoc Goffre. in titu. de eta. ⁊ quali. ⁊ ordi. preficien. §. ⁊ eſt ſciendum.

¶ Queſtio. xxviij.

A quo conſecrandi ſint primates ⁊ metropolitani. R̄ñ. ſm Ray. §. vj. primates. Cōſecrari debent a tribus epiſcopis ſuffraganeis omnib⁹ alijs ſuffraganeis perſonaliter veniētibus ad conſecrationem niſi eſſent neceſſitate grauiſſima impediti ⁊ tunc ꝯſentirent per literas. lxiiij. di. quia. lxvj. di. archyepiſcopus. porro. extra de temp. ord. ſi archyep̄s. diſt. lj. qm̄ in aliquo. in fi. ⁊ lꝫ ita ſit de mero iure hodie tamen obtinet de cōſuetudine qꝫ

Raymund⁹ Conſecratio Metropolitani.

arguitur. extra de tempo. ordi. ſi archyepiſcopus. glo. dicit hic ꝙ hoc eſt de iure regulari hodie tamē de ↄſuetudine epiſcopi ordines etiā ſacros conferunt vbi volunt. ⁊ idē dicit Hoſt. vbi ſunt etiā conferendi. addens lꝫ hoc ſine cauſa facere non debēt.

¶ Queſtio. xxxij.

Raymund⁹ QUe ſit forma conſecrationis epoꝝ ⁊ inferiorum ordinuꝫ. R̄ſ. ſm̄ Ray. §. x. de forma. dicit ꝙ hoc non proſequitur quia has formas habent epi ſcriptas in ordinarijs ſuis. ⁊ addit de conſecratione epi potes inuenire. xxiij. di. qui eps. di. lxxv. c. j. extra de ſa. vnct. cum veniſſet. de inferioribus ordinibus require. xxiij. di. preſbyter: dyaconus: accolitus: exorciſta: lector: hoſtiarius: pſalmiſta: ſed de hac materia plenius. ſ. habes eo. ti. q. x. in quo actu.

¶ Queſtio. xxxiij.

Raymund⁹ QUid ſi aliqua obmittātur de forma ſtatuta in canonib⁹. nunquid tenet ordinatio. R̄ſ. ſm̄ Ray. §. xi. quid ſi aliqua. qui ſic dicit ad hoc varie ſunt opi. ſed inter alias hāc intelligo tutiorem vnde regulariter teneas ꝙ in hmōi de quibus non conſtat que ſint de ſubſtantia vel que nō inuenitur tamen in iure qḋ debet fieri intelligas omnia eſſe de ſubſtantia niſi inuenias expreſſum in iure ꝙ nō ſint de ſubſtantia. vnde ſi aliquod tale de quo dubitatur an ſit de ſubſtantia fuerit omiſſum pōt ordinatio iterari. glo. ex toto quaſi nihil factum ſit. idē Inno. non enim intelligit̄ iteratuꝫ qḋ neſcitur eſſe factum. di. lxviij. preſbyteri. de conſe. di. j. ſolēnitates. aliqui libri habent. c. de eccleſiarum. Si autēꝫ fuerit omiſſum id de quo expreſſum eſt ꝙ non eſt de ſubſtantia non debet ordinatio iterari. Sed qḋ omiſſum eſt debet caute ſuppleri ⁊ ſtatuto tempore ad hmōi ordines conferendos extra de ſacra.

Innocētius. ite. vel non. preſbyter. ⁊ c. j. concordat his Inno. in glo. ſuper predictum. c. preſbyter. eſt autem expreſſum in iure quedam non eſſe de ſubſtantia. ſ. tps extra de tempo. ordi. ſane. item etatem. diſt. lxxvij. ſubdyaconus in veteri. item vnctionem extra de ſacra vnctione. c. j. circa finem. ⁊ de ſacramentis non iteran. c. j. item quod ordinandus in preſbyterum vel dyaconum recipiat impoſitionem manus epi tactu corporali: licet debeat fieri non eſt tamen de ſubſtantia: vt extra de ſacra. non ite. c. vlti. item ꝙ a proprio epo recipiat ordines vel quod recipiat ſingulos ordines ſeruatis debitis interſticijs ⁊ nō ſimul. hec vero ſunt de ſubſtantia. extra de tempo. ordi. quod tranſlationem literas. ix. q. ij. lugduñ.

Hoſtienſis. ¶ Concordat his Hoſt. in rubri. de ſa. vnct. §. ij. a quo. ⁊ addit. in conſecratione epi de ſubſtantia eſt liber qui ponitur ſuper ceruicem ↄſecrandi. xxiij. di. epiſcopus. ſm̄ Goſ. item numerus ↄſecrantiuꝫ ſcilicet ꝙ ad minus ſint tres epi. de hoc dictū eſt. ſ.

Raymund⁹ ¶ Addit Ray. dicens ſunt autem alia de quibus neſcitur vtrum ſint de ſubſtantia vel non: vt miſſa ⁊ quod ſint ieiuni tam ordinans ꝗ ordinandus et ſimilia que omnia intelliguntur de ſubſtantia niſi expreſſum inueniretur contrarium vt ſupra dictū eſt. Hug. tamen vt dicit hic glo. notauit. lxxv. di. ordinationes. i. quod nec miſſa nec ieiunium ſint de ſubſtantia ⁊ cōſentire videtur hic glo. Hoſt. ⁊ ver. ſed nunquid ieiunium. ⁊ ſeq. cōſentit ꝙ ieiunium non ſit de ſubſtantia. ſed de miſſa relinquit in dubio. dat etiam ibidem idem conſilium ꝙ Ray. ſ. ꝙ in hmōi de quibus dubium eſt ⁊ nullum ius eſt expreſſum ꝙ ſuppleri debeant quod tutius eſt preſumatur ⁊ iudicetur nihil actū fuiſſe ſed totum iterandum eſt. idem dicit etiam ⁊ conſulit. Goſ. in ti. de etate ⁊ qualitate ⁊ ord. preſi. §. vnctione autem.

Innocētius. ¶ Inno. extra de ſacra. ite. vel non. in glo. ſuper. c. preſbyter. dicit ꝙ cum in ordinatione alicuius in dyaconum vel ſacerdotem omiſſa eſt manus impoſitio ⁊ poſtea ſuppletur etiam omnes orationes dicuntur que precipiuntur dici quando fit manus impoſitio quia ipſe manus impoſi adherent ⁊ de manus impoſitione fit mentio in ordinibus. ¶ Item addit ibidem ꝙ non eſt iterandū ſed ſupplendum vbi diuiſi ⁊ diuerſi ſunt actus ſicut eſt in ordinatione ſacerdotis vbi alius actus eſt tenere manus ſuper caput aliud ei dare calicem ⁊ patenā aliud vngere. quorum ſi aliquod fuerit legitime factum non erit poſtea iterādum: vt hic dicitur. quidam tamen dicunt quod hec duo ſcilicet de patena et calice non ſunt ſupplenda quia non ſunt de ſubſtantia: tamen ſecurius eſt ſupplere. Item ſi pars orationis alicuius omiſſa eſſet: a capite inchoanda eſt: tamen in ordinibus multe orationes poſſunt eſſe que non ſunt de ſubſtantia ordinis vnde ſi alias ordo legitime collatus eſſet propter hoc non iteraretur. Item ſi tātum vna manus inuncta eſt. poſtea ſolum alterius manus inunctio ſupplēda eſt quia iam conſtat vnam manum inunctam. ⁊ vbi in orationibus dicitur manus in plurali: dicetur manus in ſingulari. Et ſi facta eſſet inunctio in aliquo ⁊ non dicta oratio vel econuerſo repetendum erit vtrūqꝫ quia actus non ſunt diuiſi cum in orationibus mentio fiat de vnctione. Item quod omiſſum eſt ſuppleri debet per eum qui ordinauit quod ſi fieri non poteſt: per alium ſuppleri poteſt. ¶ Item ſi eps in ordinādo ex infirmitate deficiat per eum poſtea vel per alium. inchoabitur vbi ipſe dimiſerat niſi ſint aliqua coherentia vt vnctio et oratio: vt dictum eſt vel niſi ſit vnus actus: vt patet in forma conſecrationis euchariſtie et in forma baptiſmi cuius parte iam dicta ſi deficit miniſter per alium reincipitur forma in baptiſmo ⁊ in miſſa ab illo loco. qui pridie ⁊c. hec Inno. concor-

Hoſtienſis. dat etiam Hoſt. in glo. ibidem. vide de hoc vltimo c. de defectu in miſſa plenius infra eo. lib. ti. xxiij. de ſacra. iterā. vel non. q. ix. de diuerſis defectibus. ¶ Quod ſupradictum eſt omiſſum debere caute ſuppleri. exponit Hoſtiē. in glo. ſuper. c. preſbyter. quod. ſ. fiat ſuppletio tempore ordinationū. ⁊ vitat patiēs defectum quaſi miniſtrās epo nec erit intentio epiſcopi nec ipſius quod orationes ſuper ipſum iterentur. ⁊ cum venerit epiſcopus ad id qḋ omiſſum eſt ſuppleat ⁊ pōt fieri vltimo. poſt alios eiuſdem ordinis vt magis celetur poteſt eps etiaꝫ ei dicere. vade porta mihi librum vel aliam rem quaſi credant circumſtantes quod propter mandatum ſibi iniūctum manum impoſuit vel etiam in capella ſua paucis ⁊ bonis ſecretarijs vocatis priuatim poterit ordines celebrare. quouſqꝫ autē hoc ſupplementum receperit executionem non ſeruata hac forma ſuſcepti ordinis non habebit. lij. diſt.

Bernard⁹. ſollicitudo. ⁊ extra. e. ti. c. j. idem Ber. in glo. ſuper illud. c. j. in omnibus tamen palliationibus mendacium euitetur. hec Hoſt. in glo.

¶ Queſtio. xxxv.

Raymund⁹ QUid iuris de ordinatis ab alieno epiſcopo ſine licentia proprij epiſcopi. R̄ſ. ſm̄ Ray. §. xij. in ſumma talis de iure debet deponi niſi multitudo vel alia cauſa inducat diſpenſationem vel tolerantiam. immo non recipiunt executionem. extra de tem. ordi. quod tranſlationem. vide. ſ. eo. ti. q. xxvj. a quo poſſint. Item ſi eps ordinans non ſuum ſubditum ordinat poterit proprius eps confirmare quod factum eſt per ſuam ratihabitioneꝫ alſ non. ix. q. ij. lugduñ. ff. de ſolu. ſi quis offerentis.

Innocẽtius. ¶ No. ſm Inno. extra de eo qui fur. ord. ſu. in glo. ſuper. c. innotuit. qđ de quolibet viro noto ⁊ bone fame qui vbi conuerſatur habetur pro noto ⁊ ordinato ⁊ ſic lõgo tem ore hactenus vt ordinatus habitus eſt credere debeo eum bene ordinatum. nec cogitur alias probare hec em̃ ſunt ſufficientia argumenta ſue ordinationis. arg. extra de cleri. pere. inter. ⁊ c. ſe. ix. q. ij. lugđ. vide. ſ. ti. proxi. q. iiij. in fi.

¶ Queſtio. xxxvj.

Raymund⁹ Quę pena eorum qui extra ſtatuta tp̃a ſacrũ ordinem receperunt. Rñ. ſm Ray. ibidem. tales deponi debent. extra de tempo. ord. ſane. põt tamen ſuus ep̃s cum talibus primo eis impoſita penitentia competenti vt in ſuſceptis miniſtrẽt ordinibus diſpenſare. extra de tempo. ordi. conſultationem. ⁊ licet quidam ↄtradicant tamen Inno. et Ber. in glo. ſuper idem. c. magis cum hoc concordant. ſ. quod ep̃s poſſit in ſuſceptis ordinibus diſpenſare. concordat etiam glo. hec ſecus autẽ de ordinibus ſuſcipiendis.

¶ Queſtio. xxxvij.

Raymund⁹ Quid iuris ſi quis ordinatur ab ep̃o excõicato. Rñ. ſm Ray. ibidem ſi ignoranter a tali recepit ordines põt cum taliter ordinato ſuus ep̃s diſpenſare extra de ordina. ab epi. qui re. epiſ. c. ij. glo. dicit hic poteſt diſpenſare tam in ſuſceptis ꝙ in ſuſcipiẽdis: qꝛ decretalis inducta nõ diſtinguit.

¶ Queſtio. xxxviij.

Hoſtienſis. Quero etiam generaliter quis cum minus rite ordinatis poſſit diſpẽſare. Rñ. ſm Hoſt. in rub. de temp. or. §. v. ⁊ qualiter. ver. per prelatus dicendum ꝙ per prelatum proprium diſpenſatur in caſibus illis in quibus ordinatus recepiſſet executionem ſi mandatum ſuum ab initio interueniſſet puta quando ordinatur ab extraneo ſine mãdato extra. e. quod tranſlatione. ix. q. ij. lugđ. Item qñ iuſta ignorantia excuſat. extra de or. ab epi. qui renun. epi. c. ij. in alijs ṽo per ſolum papam. ar. extra de tem. ord. dilectus. extra de eo qui fur. ord. ſuſ. c. j. ij. ⁊ iij. vel dic. cum ep̃o delinquente diſpẽſari non poteſt niſi per papam. ar. extra de temp. ordi. dilectus. ſed cum ordinato poteſt: vt in. c. ↄſultationẽ. vel intellige ꝙ in omnibus caſibus ex poſtfacto neceſſitate vel vtilitate eccleſie vigente poteſt ep̃s diſpenſare niſi papa ſibi ſpecialiter retinuerit: vel ſniam per ſe vel per alium tulerit. tunc em̃ ſpeciale mandatum requiritur. ar. extra de iudi. cum veniſſet. ⁊ de appel. nouit. vide. ſ. c. ti. q. xiij. quid iuris.

¶ Queſtio. xxxix.

Quę pena ep̃i ordinantis aliquem extraneũ ſine licentia ſuperioris ipſius ordinandi.

Gregori⁹. x. Rñ. de hoc ſic ſtatuit Grego. x. in conci. Lugduñ. quod qui hoc facit ſcienter aut affectata ignorãtia vel quocũq; alio figmento queſito per annũ a collatione ordinum eſt ſuſpenſus ⁊ poſtꝗ eius ſuſpẽſio fuerit manifeſta clerici ſibi ſubiecti abſq; ſua licentia poſſunt interim ab alijs vicinis ep̃is ordinari hoc in titu. de tempo. ordi. c. eos qui clericos.

Clemẽs. iiij. ¶ Dominus autem Clemens. iiij. in quadã decre. publicata in curia que incipit. ſepe accidiſſe. Statuit vt nullus ep̃orum Italie vlterius aliquem clericum de partibus vltramõtanis ordinare preſumat niſi a papa licentiam habeat vel ab ep̃o de cuius dyoceſi ordinandus originem traxerit: vel cuius dyoceſi beneficiatus exiſtat per patentes litteras cauſam rationabilem continentes quare illum ordinare non velit vel non valet requiſitus. Ordinati autem contra huiuſmodi prohibitionem ſine ſpe alicuius diſpenſationis obtinẽde ſuper hoc a ſede apoſtolica ſuſpenſi ſunt. nec penitẽtiarij domini pape ſine ſua ſpeciali licentia poſſunt cum talibus diſpenſare. ¶ De hac aũt decretali. Clementis etiam apparatus ſuper predicto. c. eos qui clericos. mentionem facit.

¶ Queſtio. xl.

Quid iuris de clerico per ſaltum promoto. Reſpondeo ſm Ray. §. xiij. Item nota ordines recipi debent per ordinem ſecundum quod numerati ſunt. ſ. eo. titu. q. iiij. quod ſunt. vt patet di. lix. ſi officia. ⁊ di lxxvij. c. j. ſi tamen per ſaltum aliquis promoueatur ideſt vno vel pluribus pretermiſſis ordinibus cuius aliquem ſuperiorem recipiat ſicut quidam interdum faciunt volentes ad ſacerdotiũ ꝑpꝛopere feſtinare recipit caracterẽ niſi aliud impediat tamen debet deponi. glo. de rigore iuris etiam ſi non malicia ſed negligentia ordinem aliquem pretermiſit. Sed ex diſpenſatione epiſcopi impoſita ei penitentia pro eo quod ſic ignoranter vel negligenter medii in ordinem pretermiſit ad ordinem omiſſum poteſt promoueri interim a ſuperioris ordinis executione ſuſpenſus Grego. diſtin. xlviij. ſicut olim. ver. ordinate ad ordines aſcendendum eſt. nam caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta querit aſcenſum. ⁊ diſtinct. lij. ſollicitudo. extra de clerico per ſaltum promoto. cap. vnico. Raymund⁹ Gradatim.

¶ Dicit hic glo. ex hoc quod dicit. non malicia. videtur qđ ſi hoc feciſſet ex malicia non poſſet epiſcopus cum eis diſpenſare. Idem Hoſtien. in glo. item ſuper hoc quod dicit hic ad ordinem omiſſum poteſt promoueri. dicit glo. credo quod etiam ad ſuperiores cum hoc non inueniatur inhibitum Hoſt. lib. v. rub. xix. de clerico per ſaltum promo. §. vlti. ſic dicit quod ſi quis ſcienter promoueatur per ſaltum non tamen miniſtret iniungetur penitentia ⁊ ſupplebitur caute qđ incaute omiſſum eſt et ſic per epiſcopum diſpenſabitur. argumentum lij. diſtin. ſollicitudo. et extra de ſacramentis non iterandis. c. j. idem ſi miniſtrauit ſed credebat ſe promotum fore gradatim: licet vicini contrarium aſſerant: quia forte in minore etate promotus fuit aſſentit ergo vicinis ⁊ ſic ſupplebitur gradus obmiſſus et diſcreta penitentia iniungetur ⁊c. vt. ſ. proximo. ſi tamen ſcienter per ſaltum promotus in ordine vero gradatim recepto miniſtrauerit nõ poteſt cum eo niſi per ſedem apoſtolicam diſpenſari in hoc. ſ. vt vlterius promoueatur. Sed in ordine ſuſcepto. puto qđ poteſt epiſcopus diſpenſare. ſicut ⁊ cum non ordinato miniſtrante. de quo vide infra eo. titu. q. xliij. quid iuris. Hoſtien. in glo. dicat ſimpliciter quod cum promoto ſcienter per ſaltum ſolus papa diſpenſat. Gloſſa. Hoſtienſis.

¶ Queſtio. xlj.

Sed nunquid laicus qui nullum habet ordinem poſſet recipere ordinem ſacerdotalem omnibus alijs pretermiſſis. Reſpondeo ſecũdum Raymundum. §. xiiij. ſed nunquid dixit Huguinus quod non niſi habeat ad minus primam tonſuram. Alij dicunt contrarium dummodo ſit baptizatus. Idem etiam dicũt theologi: vt Thomas ⁊ Pet. ⁊ ceteri. Idem Hoſti. in glo. vbi. ſ. q. proxi. vide. ſ. eo. li. titu. v. de prudentia ordinandi. q. iij. ſed nunquid. Raymund⁹

¶ Queſtio. xlij.

Quid ſi clericus pretermiſſo ſacerdotali conſecratur in epiſcopum. Rñdeo ſm Ray. ad hoc dicunt fere omnes doctores quod nullo modo poteſt eſſe epiſcopus niſi ſit ſacerdos. quod etiam videtur ſentire Inno. iiij. extra de exceſ. prela. ex litteris. in fi. ⁊ ſm hoc caſus iſte ſpecialis eſt qꝛ ordo Raymund⁹

ſacerdotalis

ſacerdotalis eſt quaſi ſubſtantiale fundamentum
ordinis epiſcopalis. concordat cum hoc ⁊ Goffre.
Hoſt. tamen videtur ſentire contra. ſ. quod epiſco
patus conferatur ſed non executio. vnde nihil con
fert talis epiſcopus niſi in ſacerdotio ꝓmotus ſit.

¶ Queſtio. xliij.

SEd quid ſi aliquis promouetur in epm̄ pre-
termiſſo aliquo ordine alio a ſacerdotali et
ordinet aliquos: nunqd confert ordines. Rn̄. ſm
Raymund⁹ — Ray. poteſt dici ꝙ ſic. ⁊ ita ſentiunt fere oẽs doct.
excepto illo ordine quē non accepit quē ꝗ non ha-
bet dare non poteſt. j. q. j. gratia. ⁊ q. vij. daibertū.
idem recitat Hoſti. vbi vnicus ꝗo. In glo. tamen
dicit Hoſti. in fi. ꝙ epũs per ſaltum ꝓmotus execu
tionem non habet etiam quo ad illum ordinē quē
ſuſcepit.

¶ Queſtio. xliiij.

QUid iuris de his qui nullū ordinē habētes
exercent diuinū officiū vel aliquē habētes
ordinē exercent officiū alterius ordinis quē nō ha
Raymund⁹ — bent. Rn̄. ſm Ray. primi ſi fuerint contumaces.
Glo. ita ꝙ nōvelint ceſſare debent excōmunicari.
Scdi ſunt deponendi vel perpetuo ſuſpendēdi ab
eccleſiaſtico ordine quē habebāt niſi poſtꝗ̄ iuxta
ꝓmiſſionem epi biennio vel triennio ſuſpenſi fue
rint miſericorditer tolerent. Nunꝗ̄ tn̄ poterunt
vlterius ꝓmoueri. ꝓbātur hec extra de clerico nō
ord. mini. c. j. ij. ⁊ iij. ar. xj. q. iij. priuilegiū. xxv. q. ij.
ſic decet fidem ſanctoꝝ patrum in eccleſia ſeruari
catholica vt qḋ habuit amittat qui in ꝓbabili te-
meritate qḋ non accepit. Glo. de iure aſſumpſit.
Glo. de facto. de beneficio aūt ſimplici ꝙ curā nō
habet animarū miſericorditer agatur cum eo qui
Gloſſa. — iam eſt in ſacris ordinibus cōſtitutus. Glo. maxi-
me. nam idem credo de conſtitutis in minoribus
ne ſuſtentatione priuatus ad ſeculi negocia reuer
tat. qḋ vt ſecurius poſſit fieri de agenda penitētia
diligēs circa eum eſt adhibēda cautela. Salubri⁹
tamen ſibi ꝓuideret ſi ſe ad regularē vitam tranſ
ferret. habētur hec extra de cleri. non ordi. mi. c. ij.
¶ Qḋ talis non poſſit ad ſuperiores ordines ac-
cedere niſi ex diſpenſatione pape. Cum Ray. con-
Hoſtienſis. — cordat Hoſti. lib. v. rubri. xxviij. de clerico nō ordi.
Gloſſa. — mi. §. vlti. ⁊ Gof. Glo. dicit hic ꝙ iſtud intelligit
de rigore iuris ⁊ diſpēſatione ſimplicis epi. ⁊ ma-
xime ad ordinē illum cuius officiū vſurpauit. Et
hoc videtur velle extra de cleri. non ordi. mi. ex li-
teris. Quidam tamen volunt ꝙ in hoc caſu poſſit
epũs diſpenſare. Cum nō expreſſe ꝓhibeatur ⁊ huic
Bernard⁹. — opinioni cōſentit Ber. in glo. ſuper idem. c. ex lite
ris. ſed Hoſtiē. etiam in glo. contra glo. hic ſuper
ver. ſuſpendendi. dicit predictū rigorem intelligo
de illis qui mētiuntur ſe promotos ad ordines ad
quos reuera ꝓmoti non ſunt: vel qui tanꝗ̄ ſciſma
tici ingerunt ſe officio ordinis quē non habent. ſi-
cut rex Ozias vſurpauit ſibi officium ſacerdotis.
nec credo iſtum rigorem extendendū eſſe ad cleri-
cos minoꝝ ordinum vel qui in miſſis nouis mini-
ſtrent in officio ſubdyaconat⁹ cauſa cuiuſdā gau-
dij ⁊ ſolēnitatis faciende. non mentiētes de ordi-
nibus ſuis cum fere omnes aſſiſtētes ſciant veri-
tatem. Tales tamen grauiter peccant hmōi etiā
Hoſtienſis. — ſine malicia acceptando. ¶ Hoſti. etiā lib. v. rub.
xxviij. de cleri. non ordi. mi. ver. vlti. dicit ꝙ quan-
do hmōi ſibt cauſa ioci. certe ludus noxius in cul
pa eſt. Non tamen credo ꝙ hanc penam patiatur
niſi ſeruaret ſolēnitatē: ſꝫ alſs debeat penitere. xv.
q. j. illud. in fi. Et quia voluntas ⁊ ꝓpoſitū diſtin-
guunt maleficia. extra de ſenten. excōmunica. cum
voluntate.

¶ Queſtio. xlv.

SEd quid de illis clericis ſacerdotū in mino-
ribus ordinibus conſtitutis qui in miſſa le-
gunt epiſtolā: nunquid fiunt irregulares aut pec-
cant. Rn̄. ſm glo. ibidem. Credo ꝙ nō ex quo ſine — Gloſſa.
ſolēnitate hoc faciunt cum ꝯceſſum ſit preſbyteris
parochialibus habere ſecum clericos qui cū eis
cantēt ⁊ legant lectiones ⁊ epiſtolas. extra de vita
⁊ honeſt. cleri. vt quiſꝗ qḋ intelligitur de clericis
in minoribus ordinibus ꝯſtitutis. Inno. etiā dicit
ibidem in glo. ſic. Nota in minoribus ordinibus
cōſtitutos legere epiſtolā. ⁊ hoc credo verū quan-
do nō eſt ibi ſubdyaconus: nec debet cantare cum
ſolēnitate cum qua cantat ſubdyaconus ⁊ cum or-
namentis ſubdyaconi. xxiij. diſt. ſubdyaco. lxxiij.
diſtin. ſi qui clerici. hec Innocen. concordāt etiam
Ber. ibidem ⁊ Hoſti. in glo. ¶ Hoſti. etiam. §. ij. — Hoſtienſis.
dicit quod excuſatur talis ſi dicat epiſtolā tanꝗ̄
clericus tempore neceſſitatis ſcꝫ qꝛ alius preſens
non eſt qui ſit ſubdyaconus: nec tenet manipulū
in manu: vt in dicto. c. vt quiſꝗ. ¶ Seqtur hic in
glo. ꝙ ſi accolitus in tali caſu ſcꝫ abſente ſubdya- — Gloſſa.
cono legat epiſtolam bona intentione ⁊ abſꝗ pre-
ſumptione ſuperbie aut modicū aut in nullo pec-
cabit: maxime vbi eſt talis cōſuetudo ⁊ ius igno-
rat. concordat Hoſti. in glo.

¶ Queſtio. xlvj.

ITem quero vtrum non ordinati poſſint lici-
te minoꝝ ordinum officia exercere. Rn̄. ſm
Tho. dicēdum ꝙ omnia officia minorū ordinum — Thomas.
poſſūt licite facere non ordinati. Quis illi ad hoc nō
habeant officium ſicut etiam in domo non conſe
crata dici poteſt miſſa quis conſecratio eccleſie
ad hoc ordinetur vt in ea miſſa dicatur.

¶ Queſtio. xlvij.

CUius ordinis officium ſit explicare corpora
le. Rn̄. ſm Alb. qui ſic dicit ꝙ Yſidorus ait
qḋ ad dyaconū pertinet componere mēſam dñi. i. — Yſidorus.
altare intelligit aptatio corporalis in altari. Hoc
enim non debet facere niſi dyaconus. eadem auto
ritas yſido. habetur etiam in litera Sententiarū
diſtinc. xxiiij.

¶ Queſtio. xlviij.

DEinde circa materiā de ordinib⁹ quero vtrū
epũs poſſit compellere clericos ad ſuſcipiē-
dum ordines. Rn̄. ſm Ray. §. xv. item nūqd. quic- — Raymund⁹
quid ſuper hoc notatū ſit a diuerſis. hec diſtinctio
eſt diligenter tenēda: qꝛ aliqñ vult epũs cogere cle-
ricum ad recipiēdū ordinem annexū beneficio vel
dignitati quā habet aliqñ ad recipiendū ordinem
aliū. in primo caſu videlꝫ cum electū in archidia-
conum vult cogere vt fiat diaconus ⁊ electū in de
canum vel archipreſbyterū abbatem prepoſitū vt
fiat preſbyter. poteſt per ſubtractionē illius bene
ficij vel dignitatis ⁊ appellatiōe remo. di. lx. inno-
uamus. extra de elec. cū in cūctis. extra de etate ⁊
quali. c. j. fallit tn̄ hoc in vno caſu ſcꝫ cū ſine culpa
ſua. poſt electionē ⁊ cōfirmationē ſed tn̄ ante ordi
nationē factus eſt irregularis vt ſi perderet manū
vel oculū ſine culpa ſua. argu. extra de elec. cum in
cūctis. ver. ſi canones nō obſtat. vnde decre. extra
de eta. ⁊ quali. c. j. intelligit cum ꝗs culpa ſua con-
traxit impedimentū. in ſcdo caſu ſcꝫ cū vult eum
cogere ad ſuſcipiendū ordinē nō annexū beneficio
vel dignitati. ſubdiſtingue qꝛ aut vtilitas aut ne-
ceſſitas eccleſie exigit aliquos ꝓmoueri ad ordinē
illum aut nō. In primo caſu iterū ſubdiſtingue: qꝛ
aut ille clericus excuſat ſe ratione criminis qḋ ſe
dicit cōmiſiſſe aut ratione alteri⁹ impedimēti qḋ
ſe dicit incurriſſe: aut ſola volūtate. Si quidem excu

ſat ſe ratione criminis qđ dicit ſe cōmiſiſſe dꝫ ep̄s
ꝓmouere inferiores idoneos ad ordinē illū ⁊ ipſuꝫ
contradicentē remouere a beneficio qđ obtinet in
eccleſia niſi aliꝰ ſit valde vtilis ⁊ neceſſariꝰ eccleſie
extra de eta. ⁊ quali querelis. ⁊ ita poteſt intelligi. c.
diſt. lxxiiij. cōſuluit. Si vero excuſet ſe clericꝰ ratio-
ne alteriꝰ impedimēti. puta ꝓpter infirmitatē: vel
ꝓpter aliqđ aliud impedimentū tēporale vel per-
petuū nō ꝓueniens ex delicto ſuo nō eſt cogēdus:
⁊ ſi cogeret̃ eſſet eius appellatio admittēda. ſicut
dicit̃ in tutore cuius excuſatio nō admittit̃. ff. quā-
do appellandū ſit. l. j. §. ſi quis tutor. vbi dicit̃ ꝙ qñ
quis datur tutor in teſtamēto ab illo qui ius dādi
habet excuſare ſe poteſt ſi cauſam habeat. ⁊ ſi non
admittat̃ eius excuſatio appellare poteſt. ſi autēꝫ
ſola volūtate ſe excuſet nullā aliā cauſam preten-
dens niſi qꝛ non vult ordinari debet cōpelli ap. re.
per ſubtractionē officij ⁊ beneficij. di. lxxiiij. c. iij.
et. liij. extra de eta. ⁊ quali. ordi. queris. vbi vero non
exigit neceſſitas vel vtilitas eccleſie nō debet eos
cogere inuitos. ⁊ ſi faciat puniēdus eſt. di. lxxiiij.
c. j. ⁊. ij. ⁊. c. vbi iſta. Videt̃ autē exigere vtilitas ec-
cleſie qñ eccleſia indiget aliqbus miniſtris. ⁊ ſunt
alij idonei in eccleſia preter iſtū quē vult ep̄s com
pellere. neceſſitas autē qñ eccleſia idiget miniſtris
⁊ nullus alius eſt idoneus in eccleſia preter iſtum
quē vult ep̄s compellere. Concordāt cū oībus pre-
Hoſtienſis. dictis. Hoſt. lib. j. rubri. xiiij. de etate ⁊ quali. §. iij.
ordo. ⁊ Gof. §. ſecūda diſcordia. ⁊ Vlri. §. poteſt ta-
men. Quidam tamen aliter diſtinguūt. ſed teneas
quod dixi.

¶ Queſtio. xlix.

Raymundꝰ ITem quero vtrū recipiat caracterē qui coa-
ctus ordinatur. R. ſ. ſm Ray. §. xvj. circa hāc.
Ad hoc dicas ꝙ ſic ſi coactio ſit cōditionalis. arg.
di. lxxiiij. vbi iſta. xlv. di. de iude. j. q. j. qđ qdā. Nā i
tali caſu eſt ibi volūtas ſaltē idirecta. de qua dicit
Aug. voluit facere: qꝛ voluit viuere. xv. q. j. merito.
ſed ſi fuit abſoluta coactio nullū recipit ordinem.
ſicut nec in tali caſu reciperet baptiſmū. extra de
bap. ⁊ eius effec. maiores. circa fi. ⁊. lj diſt. preſby-
teros. Concordant his Hoſti. ver. queritur etiam
Goffre. ⁊ Vlri. §. voluntas autem. Glo. dicit hic
ꝙ coactio conditionalis eſt vt fiat cōmmatio mor
tis vel cruciatꝰ niſi ſe patiat̃ ordinari. abſoluta au
tem coactio eſt vt ſi omnino inuitus violenter te-
neatur ſub manibus ordinatoris.

¶ Queſtio. l.

SEd nunqd tenetur continere qui recipit ſa-
crum ordinē cōditionali coactione. R. ſ. cir-
ca hoc Ray. ſic allegat videt̃ ꝙ ſic. ne ordo. ⁊. reli-
Raymundꝰ gio ꝯtēnat̃. diſt. xlv. de iudeis. in fi. Itē qđ coacta
volūtas volūtas eſt. xv. q. j. merito. ⁊ videtur hoc
maxime ſm illos qui dicunt ꝙ votum eſt annexū
ordini ſacro. ar. xxviij. diſt. dyaconi. diſt. lxxxiiij. cū
in preterito. Ad hoc dicunt quidā ꝙ talis tenetur
cōtinere. Nam licꝫ non debuerit cogi ad ordinē ſu-
ſcipiendū. ſuſceptum tamen per coactionē tenet̃
etiam ſeruare per illud. C. de iudeis. vbi dicit̃ de
iudeis qui per coactionē baptizati erant ꝙ fidem
quā taliter ſuſcipiūt vilis ac contēptibilis habea
tur. Johannes vero dicit ipſum non teneri ſi metus
vel coactio talis fuit que poſſet cadere in conſtātē
virum: aliꝰ ſic. extra qđ metus cau. perlatū. cum di
lectus filiꝰ. Item qꝛ integritas corporis res eſt vo-
ti non precepti. xxxij. q. j. integritas. Itē continētia
nō debet̃ niſi volūtaria. di. xxxj. aū triēniū. xx. q. iij.
preſens. Eadē que hic dicunt̃ recitant Hoſti. ver.
Goffredus. ſed nunqd. ⁊ Goffre. Glo. ſentit hic cum Johāne:
maxime ſi ꝓteſtatus eſt ſaltem in ſecreto ſe nolle
cōtinere. arg. illius decre. perlatū. Item dicit glo.
hic ꝙ votū caſtitatis nō eſt annexū ordini ſacro vt
patet in grecis qui nō tenent̃ ad continentiā. nec
illi qui apud nos ordinant̃ inuitis vxoribus. Sed
ex cōſtitutione eccleſie talis tenetur ad caſtitatē. ⁊
ꝓpter honeſtatem ſacri ordinis cōſeruandā. ſicut
notauit Hugu. xxviij. diſt. in prin. Concordat etiā
cum hoc Tho. vt ptꝫ. ſ. li. j. ti. viij. de voto. q. lxxij.
quero ſpecialiter. vide infra.

¶ Queſtio. lj.

POne ergo ꝙ non tenet̃ cōtinere: qꝛ talis fuit
metus qui potuit cadere in conſtantē virum
nunquid vtetur priuilegio clericali. R. ſ. de hoc ſic
dicit Ray. videt̃ ꝙ ſic ſi aliꝰ vult viuere clericali- Raymundꝰ
ter. ar. xxxij. diſt. ſi qui vero ſunt clerici. Et hoc verū
credo niſi penitus tranſiret ad contrariū actum.
diſt. lxxxiij. quiſquis ar. ſi quis. vel aliter dicas ꝙ
ſi priꝰ habebat vxorē legitimā poterit illa vti ſine
peccato. ⁊ ita intelligas ſolutionē precedētis que-
ſtionis. Si vero ipſa vellet cōtinere ⁊ ipſe nollet nō
haberet ꝓuilegiū clericale: aliꝰ ſi ipſa nollet ⁊ ipſe
vellet: ꝯtum in ſe eſſet priuilegiū haberet ſi aliꝰ vi
ueret clericaliter vt dictum eſt. arg. xxvij. q. ij. mul
torum. Si vero ante non habebat vxorē legitimā te
netur preciſe cōtinere. ar. illius. c. de iudeis. eadē a
principio per oīa ponunt tam Goffr. ꝙ Hoſtien.
¶ Glo. dicit hic ꝙ prima ſolutio potior et beni- Gloſſa.
gnior eſt. ⁊ ideo tenenda. ⁊ addit qđ Hug. notauit
xxviij. diſt. in prin. ꝙ qui apud nos ordinant̃ inuiti
nō tenent̃ ad continentiā. qđ ſi intelligeret de coa-
ctis abſolute nihil deberet: quia illi non recipiunt
ordinem.

¶ Queſtio. lij.

QUid ſi clericus vult ꝓmoueri ⁊ prelatꝰ eius
nō vult: qꝛ forte ſcit illū in ſecreto cōmiſiſſe
magnū peccatū vel ꝓpter aliam ſimilē cauſam.
R. ſ. ſm Ray. §. xvij. quid ſi dicas ꝙ ſi eſt clericus Raymundꝰ
ſecularis admoneri poteſt in ſecreto vt abſtineat
alias ſi ille inſtiterit debet eum ep̄s ordinare. arg.
de cōſecra. diſt. ij. non ꝓhibeat. ⁊ eſt expꝛeſſum. extra
de tēpo. ordi. ex tenore literarū tuarū. Hoſtiē. ver.
quid ſi clericus. dicit qđ predictū eſt intelligendū
de crimine occulto nō enormi. Et addit ꝙ ſi ſit cri
men enorme ꝓhiberi poteſt: qꝛ equiparatur medio-
cri manifeſto. idem intelligas ſi prelatꝰ ſcit clericū
impeditū ob defectū natalium. arg. extra de electio.
c. innotuit. vel ob irregularitatē: puta bigamiā vel
aliam. In his enim caſibꝰ nō ordinabit nec faciet
ordinari. Et cōcordat cum Hoſti. Gof. alij tamen
vt infra addit Hoſti. dicunt contrariū ſcꝫ qđ idem
eſt de quocūqꝫ occulto: ⁊ ꝙ ep̄s cum ſciat peccatū
tanꝙ deus nō dꝫ facere cōtra ꝯſciētiā ſi eum tanꝙ
ep̄s ꝓmoueat: qꝛ tanꝙ alius ſcit ⁊ tanꝙ alius or-
dinat. arg. extra de elec. cum inter vniuerſas. ad fi.
¶ Sequitur in Ray. ſi eſt regularis nō debet ordi
nari contra voluntatē prelati ſui. nō enim in ſubli
mitate graduū ſed in amplitudine charitatis acq
ritur regnū dei. extra de tēpo. ordi. ad aures. Ra-
tio diuerſitatis eſt: qꝛ regulares fortius ſunt aſtri
cti ſuis prelatis ꝙ ſeculares. xij. q. j. non dicatis.
idem Gof. ⁊ Hoſti. vel aliter ſi habet clericus ius
petendi ordinē forte ratione beneficij cui eſt ordo
annexus non poteſt ep̄s eum ꝓhibere ꝯuis ſciat
illum cōmiſiſſe peccatū occultū: ⁊ ita poteſt intel-
ligi illa decre. ex tenore. ſi vero non habet ius petēdi
non tenet̃ eum ep̄s ordinare. ⁊ ita intelligas illam
ad aures. idē Goffre. ⁊ Hoſti. ver. ad ſcdm. Glo.
etiā dicit hic ꝙ hec vltima diſtinctio ſcꝫ vel aliter
eſt melior ⁊ plenior. ⁊ hāc etiam magis approbat
Ber. in glo. ſuper. c. ex tenore. vide de hac materia
infra

infra eodem lib.titu.xxix.de lapſis ꝛ diſpen.q.iij. deinde quero.

¶ Queſtio.liij.

POne ꝙ vtilitas eccleſie exigit vt aliqͦs ordinetur ep̄s:tn̄ non ex hac cauſa ſed ex odij fomite:modo ad compellendū iſtum vt ſuſcipiat ordines nunqͦd tenetur obedire vt ordines recipiat. Raymund⁹ R̄n̄.ſm Ray.§.viti. Non videt̄ qꝛ ep̄s non poteſt taliter precipere ſibi ſcȝ ꝓpter odium vel aliā cauſam inhoneſtā. ꝛ ſi compelleret eum videt̄ ꝙ deberet deponi lȝ vtile eſſet illū ordinari.ar.diſt.xlv. c.j. et.c.ep̄m.extra de etate ꝛ qualitate ordi. tuam. credo tamen contra:qꝛ lȝ ep̄s peccet ſic precipiendo.Iſte tamen debet obedire ex quo nō eſt malum qͦd precipitur:immo iuſtū ꝛ vtile eccleſie. argu.xj. q.iij.quid ergo.xxiij.q.j.quid culpatur.in fi.xxxiij. q.v.manifeſtū.idem dicunt Hoſti.ꝛ Gof.

¶ Queſtio.liiij.

QUid ſi ſciam ep̄m meum hereticū vel ſciſmaticū occultū per ſn̄iam non preſciſum cōpellit me ad ordines.R̄n̄.ſm Gof.lib.j.titu.xj.de Goffredus. tempo.ordi.§.ſed quid ſi ſciam. dicendū ꝙ non debeo obedire ſed potius permittā me excōmunicari:vt extra de ſen.excom.inquiſitioni.Tales enim cōferre non poſſunt executionē ordinum quā non habent:vt.j.q.vij.daibertū.ꝛ idem dico in prelato quē ſcio ſuſpēſum vel interdictū de ſimili. vide.ſ. lib.j.titu.j.de ſymo.q.xlvij.quid de eo.

De impedimēto. Tit.xxiij.

POſtqͦ circa tractatus ordinū aliquā fecimus digreſſionē ad ꝓpoſitum redeūtes de impedimēto ſexus pauca ſubijciam⁹.

¶ Queſtio prima.

ET quero hic an femina poſſit caracterē ordi- Femina. nis clericalis recipere vel actum alicuius ordinis clericalis ex errore amboꝝ ſuper illum locū j.Thy.iij. apl̄i. j. Thi. iij. Mulieres ſimiliter pudicas eſſe oꝫ occaſione iſtoꝝ verboꝝ cathafrige dicunt dyaconiſſam ordinari debere qͦd eſt cōtrariū veritati: qꝛ mulieres caracterē non recipiunt impediente ſexu ꝛ cōſtitutione eccleſie.vnde nec poſſunt predicare etiam abbatiſſe:nec benedicere:nec excōmunicare:nec abſoluere:nec penitentias dare:nec iudicare:nec officiū aliquoꝝ ordinū exercere quantūcūqꝫ ſint ſancte vel docte vel religioſe.diſt.xxiij. mulier.ſacratas.xxxiij.q.v.mulierē.extra de ſentē. Maria. excō. de monialib⁹.lȝ enim beatiſſima virgo maria dignior ꝛ excellētior fuerit apoſtolis vniuerſis non tamen illi ſed iſtis dominus claues regni celorum cōmiſit.extra de peni.ꝛ remiſ.noua.Idē dicit Hoſtienſis. Hoſti.extra de maio.ꝛ obe.in glo.ſuper.c.dilecta. ¶ Quod hic dicit̄ ꝙ femine non poſſunt predica- Gloſſa. re.Glo.addit publica.ſcȝ predicatione poſſunt tn̄ in capitulis ſuis ꝛ clauſtris ſorores ſuas exhortari ad bonū ꝛ docere ſed nō in eccleſia in publico aut in ſynodo.Augu.Mulier ſemel docuit ꝛ totū mūdum ſubuertit. ¶ Itē qͦd hic dicit ꝙ non poſſunt excōdicare.Glo.addit.Credo tn̄ ꝙ poſſunt precipere preſbyteris ſuis de ſua cōgregatione ꝙ excōmunicent vel abſoluant moniales delinquētes ꝛ illi tenentur obedire ſi tn̄ illi p̄ſbyteri habent ex cōceſſione generali vel ſpāli ep̄i loci vel pape ſi exempte ſunt:aut habēt hoc de conſuetudine antiqua ꝛ approbata.Idem dicit glo.qͦd videt̄ ꝙ poſſint ſuſpēdere:maxime vbi eſt talis cōſuetudo ꝙ mulieres etiā laice habent iuriſditionē de cōſuetudine alicubi. extra de arbi. dilecti.ꝛ videtur expreſſum ꝙ poſſint ſuſpēdere ab officio ꝛ beneficio ſicut ꝛ preſentare. extra de maio.ꝛ obe dilecta. Notauerunt etiam ibi quidā ꝙ clericos ſibi ſubiectos poſſunt ſuſpēdere ab officio ſicut ꝛ preſentare ad eccleſias vacantes.habēt enim hmōi abbatiſſe vt dicūt iuriſditionē talē qualē. Hec glo.Inno.extra de maiori.ꝛ obe. in glo.ſuper.c.dilecta. Concordat cum Innocētius. hoc dicens ꝙ vbi hoc haberet ex ꝯſuetudine poteſt ſuſpēdere clericos ab officio ꝛ beneficio lȝ excommunicare nō poſſint nec abſoluere.Itē nec interdictum ex conſuetudine de iure ponere poteſt:ſicut nec excōdicare.hec Inno.ſed Hoſtiē.ibidem in glo. dicit ſic. Quicqͦd dicant alij tu dicas ꝙ ad minus ab officio ſuſpēdere nō poteſt:qꝛ hoc quaſi clauiū eſt:ꝛ noīe cenſure eccleſiaſtice ꝯtinetur quā abbatiſſa exercere non poteſt. ¶ Nota ſm Ber.in glo. ibidē que poteſt abbatiſſa facere ſtatim poſt con- Bernard⁹. firmationē:qꝛ poteſt cōferre eccleſias ꝛ beneficia ꝛ inſtituere clericos in eccleſijs ſui monaſterij.ſicut faciunt alij cōfirmati.extra de elec. noſti. ꝛ ſicut abbates.extra de his que fi.a prela. ſine ꝯſen. capi.ea noſcitur.idem Hoſti.in glo.vbi.ſ.Item dicit hic gloſ.ꝙ lȝ mulier de ſpiritualib⁹ cauſis iudicare non poſſint.de temporalib⁹ tn̄ vbi eſt cōſuetudo.credo ꝙ poſſunt iudicare ſicut nobiles dn̄e Nobiles domine de frācia. de francia:vt extra de arbi. dilecti. ¶ In ſupradicto etiam.c. ſacratas.dicit̄ ꝙ ſacrate deo femine ſacra vaſa ꝛ pallas ſacratas cōtingere non debent vel incenſum circa altare deferre. ¶ Sequitur in Raymund⁹ Ray.quidam tn̄ mentiunt̄ ad hoc cū cathafrigis feminā recipere caracterem etiam dyaconalē vel preſbyteralē.ꝛ inducunt pro ſe.xxvij.q.j.dyaconiſſam.et.c.ſi quis rapuerit.in fi. In alijs videtur expreſſe probari de ordine dyaconali.de ordine preſbyterali ꝓbant per diſt.xxxij. c.p̄ſbyter. Sed prima capitula dyaconiſſam vocant illam ſuper quā fundebat̄ aliqua benedictio ratione cuius conſequebatur aliquod ſpeciale officiū forte legēdi homeliam in matutinis:vel aliquid aliud qͦd nō licebat alijs monialibus.idem Tho.ꝛ Pe. Glo.dicit hic ꝙ hodie oēs moniales conſecrate hoc faciunt ꝓpter defectum clericoꝝ ſeruientiū. Dyaconiſſe autem de qͦbus loqͦtur illud.c.dyaconiſſam nō in- Monialis. ueniuntur ſicut ibi notauit Hugu.quarum ordinatio vocabatur inſtitutio ad predicta officia non collatio alicui⁹ caracteris aut ordinis eccl̄iaſtici. idem theologi dicūt. ¶ In illo autem.c.preſbyter appellat̄ preſbytera que erat preſbyteri vxor vel ꝛ vidua vel matricuria.i.de bonis eccleſie curam habens ad inſtar matriſfamilias.ꝛ ita exponit cōcilium laodicenſe in ſequenti.c.eiuſdē diſtin. concordant theologi.

¶ Queſtio.ij.

SEd quid de hermofrodito:nūquid ordinari Hermofroditus. poteſt.R̄n̄.ſm glo.hic ſuper verbo mentiūtur.dicendū ꝙ ſi magis vergit in ſexum virilem ꝙ Gloſſa. in femineū poteſt recipere caracterem.Si econuerſo non poteſt.iiij.q.iij. item hermofroditus ordinari tn̄ non debet ſiue ſic:ſiue ſic habeat propter deformitatē ꝛ monſtruoſitatē.ar.xxxvj.diſt.illiteratos.xlix.diſt.c.vlti. Si autem equaliter inualeſcat in eo ſexus virilis ꝛ femineus caracterē recipere nō poteſt.qꝛ non poteſt dici aliqͦs vel aliqua.

De ſacramētis iterandis vel non. Titulus.xxiiij.

QUoniā ſacramētoꝝ quorūdā iteratio irregularitatē inducit:merito poſt predicta impedimēta.de hoc aliqua ſunt tangenda.ꝛ qꝛ de aliqͦb⁹ ſacramētis in hoc

ſumimus: ſicut nec in ſumma fratris Ray. ſpeciales
tituli nõ ponunt. puta de baptiſmo: ↄfirmatione:
eucharistia: ⁊ extrema vnctione. quarũ notitia nõ
modice eſt vtilitatis. de his in hoc titulo aliquãtu
lum latius proſequamur maxime ſm theologos
a quibus hec materia perfectius determinatur.

¶ Queſtio prima.

Sacramẽtũ. Sententiarum. PRimo ergo quero quid ſit ſacramentũ. Rñ.
ſm Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſenten. diſt. j. ſacra
mentũ quatuor modis inuenit diffinitũ. Una eſt
diffinitio magiſtri ſententiarũ quã ponit ibidem.
Sacramentũ eſt ſacre rei ſignũ. altera Auguſti. in
lib. de doctrina xpiana. Sacramentũ eſt inuiſibi-
lis gratie: viſibilis forma. ⁊ magiſter ſententiarũ
addit explanãdo ita vt eius ſimilitudinẽ gerat. et
Auguſtinus cauſa exiſtat. Tertia eſt eiuſdẽ Augu. Sacramẽtũ
eſt illud in quo ſub tegumẽto rerum viſibiliũ di-
uina virtꝰ ſecretius operat ſalutẽ. Quarta eſt Hu
gonis de ſancto Victore in lib. de ſacramẽtis. Sa-
cramentũ eſt eſt materiale elemẽtũ: extrinſecꝰ ocu
lis ſuppoſitũ ex inſtitutione ſignificãs ex ſimilitu
dine repſentãs ex ſanctificatiõe inuiſibilẽ gratiã
Ornamẽtũ. conferens. ¶ Ad intellectũ horum nota ꝙ ſicut or
namentũ dicitur ab ornando actiue ⁊ non paſſiue
ita ſacramentũ a ſacrando actiue nõ paſſiue. hoc
aũt poteſt fieri tripliciter. aut ſanctitatẽ efficiẽdo
tñ. aut ſanctitatẽ ſignificãdo tñ: aut ſimul efficiẽ
do ⁊ ſignificãdo. Sicut medicina dr̃ ſana efficiẽdo
tñ. vrina indicãdo tñ exercitatio indicãdo ⁊ efficiẽ
do vt ſudor vł aliꝰ modꝰ quicũqȝ exercitatõis. Primo
modo ſacramẽtũ dicit ſacrũ ſignatũ vt paſſio xpi
⁊ hmõi. ¶ Scđo modo ſignũ ſacre rei. Tertio mo
do ſignũ ⁊ cauſa rerũ ſacrarũ. Primo modo ratio
ſacramẽti ↄuenit rebus ſignificatis ſacris tam ve
teris ꝙ noue legis. Secundo modo ſignis veteris
legis. Tertio modo ſignis noue legis. Primo mo
do accipit ſacramentũ large. Scđo modo minus
large. Tertio modo ſtricte ⁊ ꝓprie. De rõne vero ſa
cramenti ſtricte ⁊ ꝓprie accepti tria ſunt que tan-
git expſſe Hug. de ſancto vic. pzimũ eſt naturalis
ſimilitudo ex qua habet aptitudinẽ ſignandi. ſe-
cundũ eſt actualis inſtitutio vel expreſſa vel occul
ta ex q̃ hȝ ordinationẽ determinatã reſpectu hmõi
ſignificati. ¶ Tertiũ eſt ſpũalis ſanctificatio ex
qua habet virtutẽ efficiẽdi illud ſignificatũ. Nota
etiã ſm Tho. ⁊ Pe. ibidẽ ꝙ in ſacramẽtis eſt tria
reperire. Unũ qđ eſt ſacramentũ tñ vt in baptiſmo
exterior ablutio ſub forma verboꝝ. Aliud qđ eſt ſa
cramentũ ⁊ res vt in baptiſmo character. Tertiũ
qđ eſt res ⁊ non ſacramentũ vt gratia ſiue effectus
vltimus ſacramenti.

¶ Queſtio. ij.

Aqua benedicta. UTrum aqua benedicta ſiue aſperſio aque be
nedicte ſit ſacramentũ. Rñ. ſm Pe. ibidẽ. di
Petrus. cendum ꝙ remiſſio peccatoꝝ venialiũ que fit per
aſperſionẽ aque benedicte nõ fit per modũ ſacra-
menti ſed per modũ meriti. idẽ Alber. dicit vnde
Thomas. etiam ſacramentũ non eſt. ¶ Tho. autem dicit ꝙ
aqua benedicta nõ ordinat directe ad remedium
preſtandũ ſed ad remouendũ ꝓhibens. vnde dat
cõtra demonũ nequitias ⁊ venialia ⁊ omne qđ ef-
fectũ ſacramentoꝝ impedire poſſet vnde non eſt
ſacramentũ ſed ſacramẽtale quaſi diſpoſitio que-
dam ad ſacramenta.

¶ Queſtio. iij.

Thomas. QUid cum aqua nõ benedicta apponat aque
benedicte. de hoc nota qđ Tho. diſt. xij. ar-
ti. ij. q. vj. arg. ij. cõſentit ꝙ cum apponit aqua nõ
benedicta ad benedictã totũ eſt benedictũ. virtus
eñ que acquiſita eſt aque ex bñdictiõe ↄuenit ad
aquam additã. ⁊ idem dicit Pet. ſimile etiã eſt de
oleo nõ ↄſecrato qđ põt apponi ↄſecrato: vt extra
de cõſecra. eccle. vel alta. qđ in ordijs.

¶ Queſtio. iiij.

QUot ſint ſpecies ſacramẽtoꝝ. Rñ. ſm Ray. Raymundꝰ
co. ti. §. ij. ſpecies ſacramentoꝝ ſunt due: q2
quedã ſacramenta ſunt neceſſitatis. videlȝ quinqȝ
ſcȝ baptiſmus: cõfirmatio: eucharistia: penitẽtia:
⁊ extrema vnctio. Quedã aũt ſunt volũtatis ſcilȝ
reliqua duo. i. ordo ⁊ matrimoniũ. Dicunt autem
vt dicit hic glo. quinqȝ prima predicta eſſe neceſſi Gloſſa.
tatis: q2 ſunt in precepto: ⁊ tenetur quilibet ad ea
ſuſcipiẽda pro loco ⁊ tempore. De his tñ plenius
habebit cum de quolibet hoꝝ ſpãliter tractabit.

¶ Queſtio. v.

QUero etiam in genere quis ſit effectꝰ ſacra-
mentoꝝ. Rñ. ſm Ray. §. iij. effectus ſacra-
mẽtoꝝ eſt vt talia ſint cuilibet qualis ipſe accedit Raymundꝰ
ideſt bonis bona ⁊ malis ac fictis mala occaſiona
biliter vt expreſſe dicit. j. q. j. deus declarauit. de
ↄſecra. diſt. ij. vnde ⁊ ſancta malis obeſſe poſſunt.
j. Corin. xj. Qui manducat ⁊ bibit indigne iudiciũ
ſibi manducat ⁊ bibit. ⁊ ideo dicit canon ꝙ ſacra-
menta non debent conferri niſi penitentibꝰ. xcv.
diſt. illud. Hoc autem intelligas de peccatis ma-
nifeſtis. Nam ꝓpter occulta peccata non poſſent
alicui ſacramenta negari niſi per admonitionem
ſecretam vel publice in genere factã. de conſecra.
diſt. ij. non prohibeat. vide tamen de hoc. s. eo. lib.
ti. xxij. de etate ⁊ qualitate. q. liij. quid ſi clericus. et
infra eo. ti. q. lxxviij. vtrum ſacerdos ⁊ ſequẽtibꝰ.

¶ Queſtio. vj.

QUid iuris de iteratione ſacramentoꝝ. Rñ.
ſm Ray. §. iiij. circa iterationẽ baptiſmus:
ordo: ⁊ ↄfirmatio nunq̃ debẽt iterari: vt pleniꝰ ha Raymundꝰ
bet infra eo. ti. q. lj. vtrũ iterari. Reliqua vero ſacra
dicũt q̃dam ꝙ poſſunt iterari. Nã de pnĩa: matri- Iteratur.
monio: ⁊ eucharistia indubitãter videt cũ videa-
mus ea quotidie iterari ſine aliq̃ qõne. De extre-
ma vnctione videt ſilr ꝙ poſſit intrepide iterari
quotiẽs aliqs infirmat. de quo dic vt habet infra
eo. ti. q. cxlvij. vtrũ i eadẽ. Alij dicũt ꝙ nullũ ſacrm
eſt iterandũ: q2 Aug. dicit ꝙ nulli ſacro faciẽda eſt
iniuria. j. q. j. ſacra. de ↄſe. diſt. iiij. oſtẽdit. vñ dicũt
ꝙ lȝ ꝑdicta q̃tuor ſacra quodã reſpectu iterari di-
cant ſcȝ q2 ſepius ab aliquo ſumunt tñ nõ iterum
benedicit eadẽ hoſtia: vel idẽ oleũ. ⁊ ideo nõ itera
tur ſacrm cũ iniuria. In ↄiugio quoqȝ ſemel bñdi-
cit q̃s nõ ſepiꝰ: vt extra de ſcđis nuptijs. c. vir autẽ.
vbi dicit vir vel mulier ad bigamiã trãſiẽs nõ de- Bigamia.
bent a ꝑſbytero bñdici q2 cũ alia vice bñdicti ſint
eoꝝ bñdictio iterari nõ dȝ: et ꝑſbyter q̃ bñdictionẽ
cũ ſcđa celebrauerit ab officio ⁊ bñficio ſuſpẽſus
mittat ad curiã vt ibidẽ dicit in. c. capellani. ⁊ hoc
intellige niſi de ↄſuetudine alicuꝰ eccleſie aliter
obtineãt. tũc eñ poſſet ſine ꝑiculo iterari. de peni.
diſt. iij. §. ex ꝑſona. Glo. etiã dicit hic ꝙ hec pena
intelligi põt ſm ↄſuetudinẽ illarũ eccleſiarũ in q̃-
bus nõ adhibet bñdictio ſcđis nuptijs. ⁊ cõcordat
Goffredus. Goſ. q̃ dicit ꝙ talis bñdictio iterari põt. ⁊ ꝙ tale
ſtatutũ forte factũ eſt ad exhortationem ↄtinẽtie.
Tho. in ſcrip. ſup. iiij. ſentẽ. diſt. xlij. in fi. dicit ꝙ id
qđ dicit de ſcđis nuptijs nõ bñdicendis intelligit
qñ tam ex parte viri ꝙ ex parte mulieris ſunt ſcđe
vel ſaltẽ ex parte mulieris ſunt ſcđe. Si aũt virgo
cõtrahit cũ illo q̃ habuit aliã vxorẽ nihilominꝰ nu
ptie bñdicant. ſaluat eñ aliquo modo ſignifica-
tio. Et ↄcordat cũ hoc. her. i gl. ſup. c. vir aũt. ⁊ ad-
dit vbi

dit vbi.ſ.talis eſt ↄſuetudo quā ſcit papa ꝛ tolerat

Hoſtienſis.

aliſ nō. Hoſt. e adē rubrica ſcꝫ de ſcḋis nuptijs.§.ij. an licitū.ver in aliqb⁹.dicit ꝙ ſiue vir ſiue mulier in alio matrimonio eſt benedictus nō dꝫ benedictio iterari.luis oīno dimittꝛ:qꝛ vnus ſine altero benedici nō dꝫ. Dicit etiā ꝙ duo bigami ↄtrahentes ſcḋo q̄ nūq̄ fuerūt benedicti benedici poſſunt. ¶ Penitētia etiā ſolēnis ſm iura nō dꝫ iterari:vt patebit infra eo.lib.in titu.de peni.ꝛ remiſ.niſi ſit cōtraria ↄſuetudo vt dicit hic glo. ꝛ de peni.di.iij. §.ex perſona.

¶ Queſtio.vij.

Raymund⁹

Que ſit pena iterātis baptiſmū vel ↄfirmatione vel ordinē. Rñ. ſm Ray.§.v.pena ei⁹. Pena ſm leges videt eſſe decapitatio. C.ne ſctm̄ bap.itere.l.j. ſm canones vo qui ſpōte vel coacti ↄditionalr fuerit rebaptizati nō poſſunt pmoueri ꝛ idē itelligo ſi ignorāter ꝛ poſtea cū ſciuerūt ratū habuerūt. Itē ſi ab hereticis ſciēter ꝛ abſq; neceſſitate baptizati ſunt.diſt.l.ↄfirmatū eſt.j.q.j.ventū. in fi.ꝛ.q.vij.qui in q̄libet. Cōuenientib⁹ i habitu tn̄ clericali. Debēt iſti viuere ꝛ ſic retinebūt puilegiū clericale.diſt.lxxxj. dictū. de ↄſe.diſt.v. dictū. Qui aūt ignorāter rebaptizati ſunt ſicut interdum ſ.t. De īfantib⁹ vel coacti abſolute poſſunt pmoueri ſm quoſdā de iure. Scḋꝫ alios qḋ tuti⁹ eſt de diſpēſatione epi.j.q.j.placuit. De vtriſq; habet de cōſe. diſt.iiij.eos quos. ¶ Cōtradicit his vehemēter de cōſe.diſt.iiij.q̄ bis ignorāter. vbi dic.ſ ꝙ ſi ignorāter eſt aliqs rebaptizat⁹ nō indiget penitere.et tn̄ ſm canones ordiari nō pōt niſi magna neceſſitas cogat. Sꝫ illud dictū fuit olim in odiū rebaptizātium vel de magno rigore vel de ignorātia iuris q̄ nō excuſat in talib⁹. ¶ Item qḋ dictū eſt de rebaptizato intelligas de rcordinato ꝛ de recōfirmato. ar.diſt.lxviij.c.j.ꝛ de ↄſe.diſt.v.dictū.diſt.l.pbros.

Goffredus.

cū oībus pdictis a pricipio q̄ōnis ↄcordat Gof.in ti.de ſacra.nō iterādis.in fi.ꝛ ponit quaſi eadē verba que hic.

Hoſtienſis.

¶ Itē ſm Hoſti.li.v.rubri.ix. de apoſtatis ꝛ iterātib⁹ baptiſmū.§.viii. q̄ ſit pena. Iterātes baptiſmū clerici ſm canones deponēdi ſunt arg.de ↄſe.diſt.iiij.eos quos ꝛc. qui bis. Laici vo excōicandi ꝛ pena plectedi grauiori vt ibi.nec poſſunt ordinari vt dictū eſt.vn̄ nec accolit⁹ q̄ miniſteriū p̄ebuit capellano rebaptizāti fratrē ſuū in ſa no ſortilegaru inalicrū ↄſilio vt ad īfirmitate grāin liberaret ſi publicū ſit pōt ad altiores ordines pmoueri niſi intret religionē cui⁹ fauore cum eo diſpēſet.ſꝫ ſi occultū ſit ꝛ agere pnias ꝛ pmoueri poteſt.nec releuat in totū piectu etatis tenere vel fraterne ſalutis:vt extra eo.tit.ſcꝫ de apoſtatis.ex literarū.epus illr deponat.extra de inai.at ſi clerici.hec oīa itelligēda ſunt qñ certū eſt aliquē fuiſſe baptizatū.ſec⁹ ſi dubitat.ſec⁹ etiā ſi impfecte fuit baptizat⁹ vt in cathecuminio vel cathezizato. hec Hoſtienſis.

¶ Queſtio.viij.

Raymund⁹

Quibus miniſtris hec ſacramēta ↄferenda. Rñ. ſm Ray.§.vij. item ſolus. Solus epus poteſt conferre. de ↄſe.diſt.v. manu⁹.nouiſſime vt ieiuni ſolus ꝛ regulariter ordinat clericos ſaltem ad ſacros ordines ꝛ ſolus imponit ſolēnē pniam niſi neceſſitas aliud inducat:vt diſt.l. in capite. et xxvj.q.vj.c.viij.alia ſacra poſſunt ↄferri a ſacerdotibus. Item q̄uum ad veritatē ſacroꝝ non refert a quo ↄficiant.ſcꝫ iuſto vel peccatore catholico vel heretico aut excōicato vel ſuſpēſo ſeu degradato

Gloſſa.

ſm glo.dūmodo in forma eccleſie cōficiant ꝛ cōferant.peccant tn̄ qui indigne cōficiūt vel celebrant Peccāt etiā qui accipiūt ab hereticis vel ſciſmaticis aliquod ſacrm̄ pter baptiſmū in articulo mortis:tn̄ catholicus non inuenitur a quo recipiat.et idem credo in excōicato ꝙ ab eo nullū ſacramētū debet recipi niſi baptiſmus in neceſſitate vt dictū eſt de heretico. de toleratis ab eccleſia ſunt duo genera hominū.videlꝫ ſymoniaci in ordine:ꝛ notorij fornicatores a q̄bus non debent recipi ſacramenta niſi forte morte interueniēte.baptiſmus et cōmunio.diſt.xxxij.§.verum.j.q.j.ſacramēta ſicut ficti.de cōmunione cōtradicit Tho.in ſcrip.ſuper iiij.ſenten.diſt.xiij.vide de hoc.ſ.lib.j.ti.v.de hereticis.q.xvj.quid iuris de ordinatis. ꝛ.ſ.eo.lib.tit. xxij.de etate ordinandoꝝ.q.xxiiij.vtrum aliqs.

De baptiſmo. Rubricella.

¶ Queſtio.ix.

Deinde quero ſpecialiter de baptiſmo.et primo quid ſit baptiſmus. Rñ. ſm magiſtrū in ſenten. lib.iiij. diſt.iii.baptiſ

Senten.

mus eſt intinctio.i.ablutio corporis exterior:facta ſub forma verboꝝ preſcripta.huic concordat diffinitio angel.qui ait. Baptiſmus eſt intinctio in aqua verbo vite ſanctificata. ¶ Itē no. qḋ vt dicit Pe.de ſubſtantia baptiſmi ꝛ cuiuſlibet ſacramēti noue legꝭ ſunt tria ſcꝫ materia elemēti: forma verbi:ꝛ intentio miniſtri copulās formam materie.vnde ꝛ Augu.dicit. Accedit verbū ad elementū ꝛ fit ſacramentum.

¶ Queſtio.x.

Forma baptiſmi.

Que ſit forma baptiſmi. Rñ. ſm Pe. forma latinoꝝ hec eſt quā ponit Alex.papa.iij. extra de baptiſmo.c.j. ego te baptizo in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.amen. Sed tamen hoc pronomen ego ꝛ amen nō ſunt de ſubſtātia ſed de euidentia. Alber.dicit ſic.puto ꝙ pnomen ego dimitti poteſt ſi aliquis vult ſine magna culpa.ſed dico ꝙ tuti⁹ eſt apponere. Tho.in vltima parte ſumme q.lxvj.arti.v.cōcordat Pe. ¶ Nota ſm Hoſtien.

Hoſtienſis.

lib.j.rubri.xv.de ſacra vnctione.§.iij.a quo. ver.ſꝫ que dicunt. Quid ſi in baptiſmo vnus immergat puerū ꝛ alter verba dicat.vel ſi vnus partē verborum dicit ꝛ alius aliā partem nihil agitur. Sacramenta enim eccleſiaſtica ſunt ſacramēta vnitatis ꝛ diuidi nō debent. de cōſe.diſt ij. quia paſſus. ſimile.ſ.eo.lib.ti.xxij.de etate ordi.q.xxiiij.quid ſi aliqua.circa ſi.de hoc etiā infra eo.titu.q.xxviij. vtrum baptiſmus.

¶ Queſtio.xj.

Petrus.

Quid cū aliqd imutat de forma iſta ꝛ q̄ mutatio īpediat baptiſmū ꝛ q̄ nō. Rñ. ſm Pe. dicēdū ꝙ mutatio circa formā baptiſmi dicit poteſt fieri,ſcꝫ aut circa formā intelligibilē.i.circa ſignificationē ſeu modū ſignificationis: aut circa formā ſenſibilē tm̄.i.circa voces. Prima forma eſt oīno determiata.ideo ei⁹ mutatio deſtruit formā Non eni data eſt vis niſi noībus pſonas ipſas ſignificantib⁹. vn̄ ſi diceret. Ego baptizo te in noīe

Mutatio.

genitoris ꝛ geniti ꝛ flamis almi nō eſſet baptiſmi⁹ qꝛ genitor ꝛ genit⁹ nō ſignificāt pſonas modo principali ſꝫ act⁹ notionales poti⁹. Scḋa ſcꝫ vocalis forma nō ita determiata eſt qꝛ in diuerſis linguis baptizari poteſt. Hec aūt mutari pōt tripl̄r.aut ſm ſubſtantiā aut ſm quātitatē aut ſm ordinē. Scḋꝫ ſubſtātiā dupl̄r aut ſm totā ſubſtātiā ſcꝫ variādo aut ſm partē ſcꝫ corrūpēdo. ¶ Si ſit mutatio ſm totā ſubſtātiā:qꝛ ponit oīno alia forma verboꝝ.aut ergo manet eadē ſignificatio ꝛ mod⁹ ſignificādi.ꝛ talis mutatio ſi obeſt:qꝛ baptizat⁹ in q̄libet lingua aut nō manet.ꝛ talis mutatio obeſt qꝛ mutat forma intelligibilis.ideo nō eſt baptiſm⁹.ſi dicat in

noīe genitoris ⁊ geniti ⁊ flaminis almi. idem Alb. ¶ Si aūt fit mutatio ſm partē: aut ergo tanta eſt mutatio ꝙ nō manet eadē ſignificatio: nō ſolū ſm inſtitutionē prime impoſitionis noīs: ſed nec ſm accōmodationē vſus: ⁊ tūc nō vꝫ baptiſm⁹. aut nō tāta qn̄ maneat ſm accōmodationē vſus lꝫ nō ſm reglarē formationē ꝑtis ſtōnis ⁊ tūc eſt baptiſm⁹ ſi fiat ex ſimplicitate nō ex peruerſitate: ſiue fiat a parte ante ſiue a parte poſt. Dicit aūt Tho. ꝙ hoc

Thomas.

ꝑcipue accidit ꝙ ſenſus locutiōis remanet qn̄ corruptio eſt a parte finis: ſꝫ mutatio ex ꝑte ꝑncipij variat ſignificationē. vn̄ corruptio talis marle ſi eſt magna oīno ſenſum locutiōis auferret. cū hoc

Albertus. Zacharias papa.

etiā dicto Thome ꝯcordat Alber. poſtea ſubiūgit Pe. vnde ⁊ zacharias papa reputat baptizatū eū q quodā ſacerdote ignaro latini eloquij baptizat⁹ fuit. In noīe patria ⁊ filia ⁊ ſpūs ſctā. vt habet de ꝯſe. diſt. iiij. c. retulerūt. ¶ Scđm quātitatē fit duplex mutatio. ſ. aut addēdo aut diminuēdo. ſi fiat addēdo: aut ergo intētiōe introducēdi errorē ⁊ mutādi formā vt faciebat Arri⁹ q dicebat. In noīe patris maioris ⁊ filij minoris. aut ex deuotiōe ſeu ſimplicitate. ꝑma additio īpedit baptiſmū. ⁊ idē eſt ſm Tho. qn̄cūqꝫ addit aliqd qđ de ſe ē corruptiuū forme. ſcđa nō. idē Alb. ¶ Si aūt fiat diminuēdo hoc pōt fieri dupl̄r. aut ex volūtate: aut ex neceſſitate. In ꝑmo caſu diminutio īpedit baptiſmū. in ſcđo pie creditꝫ ꝙ ſummus ſacerdos ſuppleat: vt ſi puer moreret antꝙ baptizans ꝟba forme ꝑficeret. vn̄ talis ſi moriat i cymiterio ſepeliēd⁹ eſt. idē Al. Si ꝟo ſupuixerit credo ꝙ rōne dubij ſub ꝯditione rebaptizādus eſt. ¶ Scđm ordinē ꝟbor̄ mutatio ꝟbor̄ dupl̄r pōt fieri. aut trāſponendo ꝑ qđ tollit ordinis rectitudo: aut interponēdo aliqd ꝑ qđ tollit ordinis īmediatio ſi fiat trāſponēdo: aut ergo ex ſimplicitate: ⁊ tūc nō nocet: aut ex malicia ⁊ tūc nocet: qꝛ nō intēdit ſeruare formā eccleſie. idē Alb. Si fiat interponēdo aut ergo modica eſt interpoſitio: ita ꝙ ſm vſuꝫ cōem nō videt actū diſcōtinuare ⁊ tūc nō nocet vt ſi īteruentat ſilentiū vel tuſſis vel aliqd hmōi. aut magna eſt interpoſitio: ita qđ actū euidēter diſcōtinuat: ⁊ tūc nocet cū olb⁹ ꝑdictis de mutatiōe forme baptiſmi. Cōcordat Tho.

Thomas.

dicit etiā Tho. qđ q dicit. Ego intēdo te baptizare non eſt baptizatum.

¶ Queſtio. xij.

Utrum ſit baptiſm⁹ ſi dicat. Ego baptizo te In noīe trinitatꝭ. vel ī noīe xpi. Rn̄. ſm Tho. ⁊ Pe. dicēdū ꝙ ſi dicat in noīe trinitatis nō valet

Petrus.

baptiſm⁹. ¶ Itē dicūt Tho. ⁊ Pe. ꝙ lꝫ in ꝑmitiua eccleſia baptizarent in noīe xpi hoc nō licuit ſine familiari ꝯſilio ſpūſſcti ſcꝫ vt nomen xpi amabile redderet. Et hoc etiā nūc eccl'ia poſſet ſi ſpāle preceptū a ſpū ſctō haberet. Nō aūt ꝑpria autoritate vnde nūc nō valeret talis baptiſm⁹ vt cōiter dicūt theologi. Quis qdam ꝯtrariū dicant. Satis cōcordat Alber. cum Tho.

¶ Queſtio. xiij.

In pura aq.

Utrū baptiſm⁹ poſſit fieri tm̄ in pura aqua vel etiā in permixta. Rn̄. ſm Tho. dicēdū ꝙ ꝑmixtio pōt eſſe duplex. vna q tollit ſpēꝫ. ſicut qn̄ per alterationē trāſit ī aliā ſpēm ſicut ꝑ putrefactionē aliquā vel digeſtionē trāſit in vinū: aut etiā per additionē tātā alteri⁹ liquoris qđ ſoluat ſpēs aque. ſicut ſi parū aque mlto vino admiſceat. alia ꝑmixtio eſt q nō tollit ſpēm aque: ſicut qn̄ alterat aqua ſm aliqđ accidēs ⁊ manet ſpēs: vt pꝫ ī aqua calefacta. vel qn̄ addit aliqd aq. ꝙ vel nō cōmiſcet ſicut ſi aliq ſolida ponunt in aq. vel ſi ſit cōmiſcibile ſicut aliqđ humidū cū eſt tā parue quātitatis ꝙ mixtionē nō faciat ſed ī aquā penit⁹ ꝯuertat. In aq ergo ꝑmo modo ꝑmixta nō pōt fieri baptiſm⁹ qꝛ iā nō eſt aq. In aqua aūt ſcđo modo ꝑmixta pōt fieri. Qn̄ aūt mutata ſit ſpēs vel non cognoſci pōt ex claritate ⁊ dēſitate. vel qn̄ humor aliqs nō rarefieret calido: vel nō ꝯſtringeret frigore ſicut aq ſed aliter vt pꝫ ī vino: oleo: lacte ⁊ hmōi. vn̄ in aq marīs pōt fieri baptiſm⁹. Cū his ꝯcordāt Pe. ⁊ Al. ⁊ alij theologi. ¶ Itē dicit Tho. ꝙ ī lixiuio ⁊ in aqs

Thomas.

ſulphureis ⁊ in alijs aqs q ex terra ꝑ quā trāſeūt īmutant pōt fieri baptiſm⁹. Silr̄ ſi aq paludis eſſet in tantū degroſſata ꝙ recederet a vera raritate aque non eſſet baptiſmus: ſicut ſi eſſet lutum: aīs eſſet baptiſmus. quia adhuc manet ſpecies aque.

Albertus.

¶ Dicit Alb. ꝙ ī tali aq ſicut eſt brodiū pingue vel hmōi q ifrigidata ꝯgelant ⁊ ꝯſtant ⁊ ſeruiſia ⁊ vrina ⁊ lixiuia qdā q multā hꝫ cōmixtionē acutor̄ corpor̄. Et ſilr̄ in aqs qs faciunt alchimiſte ad mutāda metalla non pōt fieri baptiſm⁹ qꝛ mutat ſpēs aq. Dicit etiā ꝙ in aqa ſulphureia ſiue termis pōt fieri baptiſm⁹. Itē dicit ꝙ meli⁹ eſſet ꝙ ſacerdos faceret fieri aquā calidā: qꝛ ꝑuuli qꝛqꝫ ita penetrant frigore aque qđ cōtrahūt mortales infirmitates ⁊ moriuntur.

¶ Queſtio. xiiij.

Utrū īmerſio ſit đ neceſſitate baptiſmi an ſufficiat aſꝑſio ⁊ quā partē corꝑis oꝫ īmergi vel

Thomas.

aſpergi. Rn̄. ſm Tho. Baptiſm⁹ ablutionē īportat. Ablutio aūt per aquā pōt fieri nō tm̄ ꝑ modū immerſiōis ſꝫ etiā ꝑ modū aſꝑſionis vel effuſiōis: ⁊ iđ vtroqꝫ mō pōt fieri baptiſm⁹. Et vꝫ ꝙ apli hoc mō baptizarēt cū legat ꝙ ſil' vna die ꝯuerſi ſunt qnqꝫ milia ⁊ alia tria milia. Act. ij. ⁊ iiij. Et iđ qn̄ ꝯſuetudo eccleſie patit: vel qn̄ neceſſitas incūbit ꝑpter defectū aq: ſiue ꝑpter ꝑiculū pueri de cui⁹ morte timet. vel etiā ꝑpter imbecillitatē ſacerdotis nō potētis ſuſtētare inſantē pōt ſine īmerſione baptiſmus celebrari. Et ſufficit ꝙ caput aſpergat vel immergat: qꝛ ſic totū corpus reputat aſperſum ſcꝫ a parte ꝑncipaliori. idē dicit Al. ſec⁹ aūt eſſet ī alijs partib⁹. Cū his ꝯcordat Pe. ¶ Alber. aūt dicit ꝙ lꝫ aſꝑſione fieri poſſet baptiſm⁹ nō tn̄ mihi videt laudabilis ꝯſuetudo ſꝫ īmergēdi ꝯſuetudo laudabilior eſt. Et idē dicit Tho. in vltima parte ſumme. q. lxvj. arti. vij.

¶ Queſtio. xv.

Petrus.

Utrū debeat fieri trina īmerſio. Rn̄. ſm Pe. dicēdū ꝙ ꝯtūs ſm ꝯſuetudinē diuerſarū eccleſiarū vel ſemel tm̄ vel ter ſit īmergēdū: tn̄ ꝑbabilior eſt ꝯſuetudo que ter ſimergit q ſignat fidē trinitatis ⁊ triduū ſepulture xpi. hoc tn̄ ſignato non eſt de ſubſtātia ſacri. idē dicūt Tho. ⁊ Alber. ⁊ addit Tho. ꝙ grauiter peccaret qui ꝯtra ꝯſuetudinē eccleſie tm̄ ſemel immergeret lꝫ non ſit de ſubſtantia ſacramenti.

¶ Queſtio. xvj.

Effectus.

Qūis ſit effect⁹ baptiſmi. Rn̄. ſm Pe. di. iiij. dicēdū ꝙ paruuli in baptiſmo iuſtificant. i. mundant ab originali peccato. ⁊ hoc per paſſionē xpi ⁊ fidē eccle. ⁊ per ſacrm̄. Et dant eis virtutes vt cōmuniter dicit ⁊ verius in munere ſiue in habitu perfecto ſed nō in vſu. ad vſum eni reqrit non tm̄ perfectio habit⁹ ſed etiā potētie. In idem ꝯcordat magiſter ſniarum. Idē etiā dicunt Tho. ⁊ Alber. Adultis aūt ſit remiſſio olm peccator̄ ſcꝫ nō ſolū originalis peccati ſed etiā olm actualiū mortaliū ⁊ venialiū ⁊ etiā toti⁹ pene que peccatis debet: qꝛ vt dicit Ambro. Gratia dei in baptiſmo nō reqrit gemitū neqꝫ planctum ſed oīa gratis cōdonat. nec reqrit īnſeo aliqua pnīa vetꝫ de neceſſitate ſꝫ ſufficit attritio

ſicit attritio que tollit indiſpoſitionē ſcꝫ ꝓpoſitū
peccandi ⁊ qđ malū ei diſplicet. Idem Tho.

¶ Queſtio.xvij.

Petrus. Utrū fictio impediat effectū baptiſmi. R̄n̄d.
ſm̄ Pe. ꝗ̄ fictꝰ eſt in hoc ſcꝫ ꝙ ſimulat ſe vel-
le ꝯferre vel ſuſcipere baptiſmū ⁊ nō intēdit hoc
impedit. ſed ꝗ̄ ſimulat ſe diſpoſitū interiꝰ cū non
ſit. vel q2 non credit. vel q2 indeuotus. i. cum ꝓpo-
ſito peccandi accedit: vel q2 ꝯtēnit ſacramētū. i. nō
tenet ille nō ſuſcipit rem ſacři. i. gratiam: cara-
cterem tn̄ ſuſcipit. Concordat Tho. ⁊ Alber.

¶ Queſtio.xviij.

Utrum fictione recedēte baptiſmꝰ habeat ef-
fectum. R̄n̄. ſm̄ Pe. dicendum ꝙ ſic. vnde et
Augu. dicit ꝙ tunc baptiſmꝰ valere incipit quan-
do fictio vera a ꝯfeſſione receſſerit. habet eñ im-
mediatā diſpōnem ad grām. ſ. carecterē. Sꝫ pccā
cōmiſſa poſt baptiſmū delet tm̄ quo ad culpam ⁊
hoc per accidēs ⁊ magis virtute penitētie. Sꝫ pec
cata cōmiſſa ante baptiſmū delet quo ad culpā et
quo ad penam. idem Tho. ⁊ Alber.

¶ Queſtio.xix.

Petrus. Utrum iam iuſtificati teneant̄ ad baptiſmū.
R̄n̄. ſm̄ Pe. dicendū ꝙ ſic ꝓpter obligatio-
nem ꝑcepti. ꝓdeſt etiā eis: q2 eſt ſignū remiſſionis
preterite: et cauſa augmenti gratie ⁊ tollit omnē
penā quā non abſtulit contritio ſiue penitētia ſiue
gratia. idem Tho.

¶ Queſtio.xx.

Utrum baptiſmꝰ aque poſſit in aliquo ſup-
pleri. R̄n̄. ſm̄ Pe. dicendū ꝙ ſm̄ legē cōem
nō poteſt ſuppleri in paruulis cum nō poſſint ha
bere vſum liberi arbitrij per baptiſmū aūt ſangui
nis vt ſi pro xp̄o occiderent̄ pie creditur ꝙ ſalua-
rent̄ ſine baptiſmo. In adultis aūt ſuppleri poteſt
⁊ per baptiſmū flaminis. i. pn̄ie. ⁊ etiā per baptiſ-
mum ſanguinis. Ex hoc intellige ſm̄ Augu. quan
do ſacřm excludit articulos neceſſitatis nō contē-
ptus religionis. Idem dicit Tho.

¶ Queſtio.xxi.

Utrum effectus baptiſmi equalis ſit in olbꝰ.
R̄n̄. ſm̄ Pe. ꝙ ſic ꝗ̄tum ad caracteris impſ-
ſionē ⁊ peccatoꝝ ⁊ penaꝝ dimiſſionē ſi adulti ſunt
⁊ nō ficti. Sed ꝗ̄tuꝫ ad repſſionē fomitis ⁊ gratie
infuſionē. ſic inequalis eſt effectꝰ: q2 inequalis pōt
eſſe diſpoſitio volūtatis ⁊ deuotionis in paruulis
autem q2 equalis eſt volūtatis diſpoſitio ⁊ effectꝰ
ſm̄ legē cōem eſt equalis. diſpoſitio eñ nō attēdit̄
ſm̄ naturalia ſꝫ ſm̄ conatū volūtatis. Ex ꝑuilegio
tn̄ ſpeciali plus pōt dare vni ꝗ̄ alteri. Cōcordāt cū
Albertus. his Tho. ⁊ Al. ſed de ꝑuilegio aliquoꝝ pueroꝝ nō
faciūt mētionem in ſcrip. Tho. tn̄ in vltima parte
q. lxix. arti. viij. dicit ꝙ per ꝑuilegiū ſpeciale aliqꝺ
vni plus cōfertur ꝗ̄ alteri.

¶ Queſtio.xxij.

Circa miniſtros baptiſmi ꝗ̄rit̄ an baptiſmus
poſſit tradi a malis miniſtris. R̄n̄. ſm̄ Pe.
diſt. v. ꝙ ſic: q2 bonitas miniſtri nō eſt de neceſſita
te baptiſmi ſed de ꝯgruētia. vnde ⁊ Augu. dicit ꝙ
per ebrioſum homicidā ⁊ quēcūqꝫ malū dat̄ ba-
ptiſmus: ⁊ tunc ipſiꝰ baptiſmatis etiā totꝰ effectꝰ
baptiſmi cōfert̄. idem Tho. ⁊ Alber.

¶ Queſtio.xxiij.

Utrum qui ſuſcipit ſciēter baptiſmū a malo
miniſtro ſiue excōicato heretico vel ſuſpēſo
peccet mortalr̄. R̄n̄. ſm̄ Pe. dicendū ꝙ malꝰ mini
ſter: aut eſt ꝑciſus ab eccleſia vel ſimplr̄ vel ad tp̄s
vel nō. ſi ſic peccat ſuſcipiens ſciēter ſacřm ab illo
niſi in articulo neceſſitatis in quo recipere poſſet
etiā a quocūqꝫ heretico. vnde ſine neceſſitate nec
ab heretico nec ab excōicato nec a ſuſpēſo ꝑ ſnīam
recipiēdus eſt baptiſmꝰ. Si aūt malꝰ miniſter nō
eſt preciſus ab eccleſia nō peccat ſuſcipiēdo ab eo
niſi forte ꝑ accidēs cōmunicādo eiꝰ peccato vel cō
ſentiēdo ſi hoc ipſo faueat ei: vel foueat eū in pec-
cato. Idem Tho.

¶ Queſtio.xxiiij.

Quid de ſacerdote ꝗ̄ non vult baptizare niſi Petrus.
dato ſibi aliquo ꝑcio. R̄n̄. ſm̄ Pe. ⁊ Tho. a
tali licet aquā emere ꝓ baptiſmo faciendo etiā ſi
aqua ꝯſecrata eſt. ſed nō licet dare pecuniā pro ba
ptiſmo faciēdo: nec pro ſe: q2 in tali caſu ſufficit ba
ptiſmꝰ flaminis. nec ꝓ alio: q2 nō ſunt faciēda ma Roma.iij.
la vt eueniāt bona. Ro. iij. ¶ Alber. aūt dicit ꝙ in
tali caſu ſcꝫ tp̄e neceſſitatis pōt redimere vexatio-
nem ſui mris ⁊ ꝓ ſe ſi baptizādꝰ eſt. Et ꝓ paruulo
quem velit baptizare. ſed Tho. dicit ꝙ primū me-
lius videtur.

¶ Queſtio.xxv.

Utrum malus miniſter peccet mortaliter ba
ptizādo. R̄n̄. ſm̄ Pe. dicendū ꝙ malus mini
ſter aut baptizat cū ſolēnitate vt miniſter eccleſie:
⁊ tunc peccat mortalr̄ ſi pctm̄ ſuū recolit: nec peni
tet aut baptizat ſimpliciter ł articulo neceſſitatis
ſicut vetula baptizaret ſic non peccat. Idem per
omnia dicit Tho.

¶ Queſtio.xxvj.

Quis ſit debitꝰ miniſter baptiſmi. R̄n̄. dicē-
dum ſm̄ ſctōs ⁊ Tho. ⁊ Al. ⁊ Pe ⁊ oēs theo Thomas.
logos: q2 ꝓpriꝰ miniſter baptiſmi eſt ſacerdos: et
peccaret aliꝰ nō ſacerdos baptizās preter articulū
neceſſitatis. Sꝫ in neceſſitate ſufficit ols hō: q2 et
vir ⁊ mulier ordinatꝰ ⁊ nō ordinatꝰ fidelis baptiza
re poteſt dūmodo habeat intētionē baptizādi. et
ſm̄ formā eccleſie. vñ etiā ſi nō credit ſacřm baptiſ
mi: nec aliqđ ibi fieri ſpūale dūmodo in genere in
tendat facere qđ facit eccleſia baptizatū eſt. Cōcor
dat his Rap. ꝗ̄. vij. itē ſolus. ⁊ ꝓbant̄ hec de conſe.
diſt. iiij. mulier in neceſſitate. romanꝰ a quodā iu-
deo. ⁊ xxx. q. iij. ſuꝑ qbꝰ. ¶ Itē dicit Tho. in vltima
parte ſumme. q. lxvij. arti. iiij. ꝙ licꝫ pbr̄ baptizare
poſſit ꝑſente ep̄o: q2 de officio ſuo eſt. tn̄ ꝑſente pſ
bytero cleticꝰ baptizare nō dꝫ nec laicꝰ ꝑſente cle
rico: nec mulier ꝑſente viro.

¶ Queſtio.xxvij.

Utrum melior ſit baptiſmꝰ ꝗ̄ ꝯfert̄ a bono ꝗ̄ Petrus.
a malo. R̄n̄. ſm̄ Pe. ⁊ Tho. dicendū ꝙ equa
liter eſt ab vtroqꝫ ꝗ̄tum ad ſubſtātiales effectꝰ: ſꝫ
cū effectu ꝑncipali pōt aliqđ plꝰ ꝯferri ex merito
baptizātis ꝗ̄ melior eſt. ſed hoc ꝓprie nō vocat̄ effe
ctus baptiſmi ſed eſt effectꝰ accidētalis.

¶ Queſtio.xxviij.

Utrum bonꝰ angelꝰ poſſit baptizare. R̄n̄. ſm̄
Pe. dicēdū ꝙ angelo bono nō cōpetit bapti
zare: nec etiā eccleſiā ꝯſecrare vel hmōi ex officio
poteſt tn̄ ex ſpeciali mādato dei ei cōpetere. ⁊ quia
nūꝗ̄ vſurpat ſibi alienū officiū niſi haberet ſpāle
mandatū: ideo ſi ſciat̄ eſſe bonꝰ angelꝰ nō eſt poſt
eum rebaptizandus: nec eccleſia recōſecrāda. Idē
dicit Tho. ⁊ ponit exemplū de ꝯſecratione templi
beati michaelis.

¶ Queſtio.xxix.

Utrum dyabolus in ſpecie hoīs poſſit bapti Petrus.
zare. R̄n̄. ſm̄ Pe. ⁊ Tho. dicendū ꝙ dyabolo
poteſtas baptizādi nō pōt cōpetere ex officio: nec
ex ſpeciali mādato. Non eñ pōt eſſe miniſter offi
cioꝝ ſalutis ſed punitionis ⁊ ſemꝑ ꝓſumēdū eſſet
ꝙ nō faceret hoc intētione baptizādi ſed decipiē-
di: ideo nullo modo poteſt baptizare: ⁊ ſi baptiza-
ret nihilominus eſſet rebaptizandus.

¶ Queſtio.xxx.

Petrus. Utrum plures ſimul poſſent vnū baptizare vel vnus plures. Rñ. ſm Pe. dicendū ꝙ ſic. dūmodo qñ plures baptizant vnū quilibet intendat totū facere. Et qñ vnus plures baptizat intendat baptizare oēs. pluralitas enim miniſtroꝝ aut ſuſcipientiū nō pertinet ad neceſſitatē ſacramēti. tamen ꝓpter maiorē diſtinctionē iſtud fieri nō dꝫ ſine neceſſitate magna: alia peccaret. ¶ Cum his cōcordat Tho. diſt. iij. arti. ij. Sed qbꝰ verbia tunc vti debeāt. dicit Tho. ꝙ cū plures baptizant ſi dicant. nos baptizamus. nō eſt baptizatū. ſed ſi quilibet dicit. Ego te baptizo. baptizatū eſt. hoc idem etiā dicit idē Tho. in vltima parte ſumme. q. lxvij. arti. vj. Et videt Tho. in ſcrip. innuere. ꝙ ſi etiam vnus baptizatis dicat. Nos baptizamus nihil facit. Quiautē dicit baptizo vos cum plures ſimul baptizaret baptizatū eſt: ſꝫ peccaret niſi eſſet magna neceſſitas. ſed Pe. dicit ſic. puto tñ verius ꝙ baptizatū ſit ſcꝫ ſi dicat. Nos baptizamus qꝛ modus exprimēdi actū non eſt de ſubſtantia forme. et ideo etiā cum dicitur Baptizo vos ſeruat ſufficiēter forma eccleſie.

¶ Queſtio.xxxi.

In vtero. Utrum puer in materno vtero exiſtēs poſſit baptizari. Rñ. ſm Pe. ⁊ Tho. di. vj. dicendū ꝙ non quia tunc ſoli deo notus eſt non eccleſie nec ſubijci poteſt operationi miniſtroꝝ eccleſie. vnde ⁊ Augu. dicit. Sicut qui nō vixerit nō poteſt mori. ita qui natus nō fuerit nō poteſt renaſci. poteſt tñ per priuilegiū ſpeciale a deo ſanctificari in vtero. Et tales etiā in vtero ſctificati nihilominꝰ debent poſtea baptizari: qꝛ eis per baptiſmū caracter imprimit ⁊ augmentū gratie ꝯfertur ⁊ nihilominus qꝛ adhuc precepto generali ſunt aſtricti.

¶ Queſtio.xxxij.

Quid agēdū cū appareat caput alicuiꝰ pueri vel aliud mēbrū ⁊ nō eſt plene natꝰ. Rñ. ſm Thomas. Tho. dicendū ꝙ expectanda eſt totalis egreſſio ex vtero niſi periculū mortis timeat. tunc aūt in tali ſcꝫ periculo egreſſa parte principali ſcꝫ capite in quo operationes aīe magis manifeſtant vt qdaꝫ dicunt baptizari dꝫ. ſecus aūt eſt de alijs partibus vt de manu ⁊ pede. Quis non noceat etiam ſi tunc aſpergātur ille partes baptiſmali aqua: qꝛ diuina miſericordia nō eſt arctanda. Si tñ poſtea plenarie naſcant nō eſt baptizandus ſm quoſdā. ¶ Sꝫ nihil piculi accidit ſi ad maiorē cautelā baptizetur ſub hac forma. Si non es baptizatus ego te baptizo ⁊c.

¶ Queſtio.xxxiij.

Monſtrū. Quid fiet cū baptizandus eſt monſtrū natū cum duobꝰ capitibꝰ an ſcꝫ baptizari debeat vt vnus homo vel vt duo. Rñ. ſm Tho. in quadā qōne de quolibet. dicendū ꝙ qñ monſtrū naſcitur aut certū eſt duas eſſe alas rōnales: aut nō certū. Certū aūt eſt ſi ſint duo capita ⁊ duo colla: ⁊ duo pectora ꝙ erunt per ꝯñs duo corda. In tali caſu baptizandi ſunt vt duo. et quis preſumat ꝙ plures poſſint ſimul baptizari dicēdo. Ego baptizo vos ⁊c. Tutius tñ eſt eos baptizare ſigilatim amplius ſi eſt dubiū. verbi gratia. Si non ſint duo capita bene diſtincta: vel due ceruices fundate in eadem nucha: tunc primo baptizandus eſt vnus. et deinde illo baptizato poteſt alter dubie baptizari. dicendo. Si non es baptizatꝰ ego baptizo te ⁊c.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Utrū mater debeat ſcindi vt poſſit baptizari. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. dicendū ꝙ non: qꝛ ſm

Roma. iij. apl'm Ro. iij. Non ſunt facienda mala vt veniant bona. ⁊ ideo hō potiꝰ dꝫ dimittere perire infantē ꝙ ipſe pereat: homicidij crimē cōmittēs in matrē.

¶ Queſtio.xxxv.

Utrum in baptizante reqrat intētio ⁊ an ſufficiat habitualis intētio. Rñ. ſm Tho. dicēdum ꝙ ſicut reqrit materia ⁊ forma. ita ⁊ intētio miniſtri applicās formā ad materiā. Intentio. Et quis miniſter ſacri debeat niti ad cuſtodiēdū coꝛ ſuū quātum poteſt vt maxime in vbis ſacralis forme habeat intētionē actualē: qꝛ tñ cogitatio eſt valde labilis etiā ſi tunc nō aſſit actualis intentio qñ verba ꝓfert. dum modo prius intēderit ⁊ ꝯtraria intentio nō interuenerit ſacrm non impedit qꝛ opat tūc in vi ṗncipalis intētionis. nō eñ opꝫ ꝙ in ope ſemp intētio ꝯſiḡat in actu ſed ſufficit ꝙ opus ab intētione procedat. ¶ Patet ex his ꝙ furioſus ⁊ ebriꝰ ſi oīno vſu rōnis carēt baptizare nō poſſunt: qꝛ nō poſſunt habere intētionē baptizandi.

¶ Queſtio.xxxvi.

Utrū in baptizādo reqrat intētio ⁊ volūtas. Rñ. ſm Pe. dicēdū ꝙ ſuſcipiētiū baptiſmū tres ſunt differētie. qdā eñ nunq̄ habuerūt vſum rōnis vt paruuli ⁊ ꝑpetuo furioſi ⁊ naturalr ſtulti ⁊ in his volūtas nō reqrit. Quidā aliqñ habuerūt ſꝫ tunc nō habeāt. ⁊ in his volūtas antecedēs ſꝫ nō ꝯcomittās reqrit. qdam habēt tunc cū baptizant ⁊ in his aliqua volūtas reqrit: aliqua nō. Cum eñ ꝯditio coꝝ meliorēt ⁊ nō deteriorēt ſufficit voluntas ꝯditionata: nec reqrit abſoluta. Cū ergo qs ad baptiſmū cogit: aut eſt coactio oīmoda ꝑ vim ſ. qꝛ violēter attrahit: ⁊ tunc nō recipit ſacrm nec rem aut ꝯditionata: qꝛ per metū inducit ⁊ tunc recipit ſacrm ſed nō rem. Cū his ꝯcordat Tho. ⁊ Al. et addit Tho. ꝙ amentes ⁊ dormiētes ſi ante furiā vel dormitionē habeāt ꝯtrariā volūtatē non recipiūt ſacrm: quia adhuc remanet illa volūtas habitualiter. Si aūt habuerūt ꝓpoſitū recipiēdi baptiſmum: ⁊ hoc ꝑ aliqua ſigna innotuit: tūc in articulo neceſſitatis dꝫ eis ꝯferri baptiſmꝰ ⁊ ſuſcipiunt ſacrm ⁊ rem ſacri etiā ſi furioſus tūc ꝯtradicat: qꝛ iſta ꝯtradictio nō ꝓcedit a volūtate rōnis ſm quā eſt capax baptiſmalis gr̄e. Si aūt neceſſitas non ſit dꝫ in furioſis expectari lucidū interuallū ⁊ in dormiētibꝰ vigilia. Tñ ſi baptizet qs in ſtatu illo ſacramentū ſuſcipit quis peccet baptizās. In idē concordat Alber.

Thomas. Albertus.

¶ Queſtio.xxxvij.

Petrus. Utrum in baptizādo requirat fides. Rñ. ſm Pe. dicēdū ꝙ in paruulis ⁊ ſilr in naturalr ſtultis ⁊ hmōi q̄ per ſe nō poſſunt credere nō reqritur fides ꝓpria ſed ſufficit aliena. in adultis vo reqrit fides ꝓpria. nō qdeꝫ ad ſuſceptionē ſacri. i. caracteris: ſꝫ ad ſuſceptionē rei ſacri. i. gratie. hic eſt eñ duplex finis baptiſmi. Idē dicūt Tho. ⁊ Al.

¶ Queſtio.xxxviij.

Petrus. Utrum baptiſmꝰ debeat iterari. Rñ. ſm Pe. dicendū ꝙ nō vt ptꝫ ꝑ Augu. j. q. j. qō qdam. ⁊ hoc duplici rōne: tum qꝛ caracter q̄ ibi imprimit indelebilis eſt. ſicut ⁊ in ꝯfirmatiōe ⁊ ordine. tum qꝛ originale peccatū ꝯtra qō ṗncipalr datur nō iteratur. tuꝫ qꝛ per baptiſmū morti xp̄i aſſimilamur que tñ ſemel facta eſt. tum qꝛ per baptiſmū ſit vniuerſalis purgatio que ſi iterari poſſet daret holbꝰ incētiuū peccādi. has quatuoꝛ rōnes etiā aſſignat Tho. ¶ Et addit qō aūt neſcit factū nō iterat. vnde ſi inuenit pro certo aliqd omiſſuꝫ coꝝ que ſunt de eſſentia ſacri vt circa formā vel materiā vel intentionē dꝫ abſolute iterari. Si aūt dubitat circa hoc dꝫ baptizari ſub ꝯditione ſic. Si baptizatꝰ es nō te rebaptizo. ſed ſi nō es baptizatus ego te baptizo. In

ptizo:in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti ⁊c.
Raymund⁹ extra de bap. ⁊ eius effe.c.ij. ¶ Cōcordat his Ray. §.vi.in ſumma ⁊ eodem modo faciendum eſt ⁊ eadem forma ſeruanda quādo dubitat probabiliter de collatione etiam aliorum ſacramentorum.puta quando dubitat an ſit confirmatus vel ordinatus:aut hmōi quia vt dictum eſt nō intelligitur iteratum quod neſcitur eſſe factum.de cōſe.di.j.ſolēnitates.vbi de eccleſiarum.de conſe.diſt.iiij.ſi nulla.extra de preſby.non baptiza.miniſtrante veniens. ¶ Addit etiam poſtea Tho.ꝙ nō erit baptiſmus.ſi vnus ſit mancus et alius mutus vno proferente verba ⁊ alio immergente quia ipſa verba formare oſtendit:quia ab eodem debeat fieri immerſio et verborum pronūciatio.idem dicit Hoſt.vt patuit ſ.eo.titu.q.x.que ſit forma.

¶ Queſtio.xxxix.

Thomas. Utrum ſit conueniens aliquod tempus ad baptiſmum determinari. Rñ.ſm Tho.dicēdum in baptiſmo duo conſiderantur.ſ.ſubſtantia ſacramēti ⁊ ꝙtum ad hoc non eſt aliquod tempus determinatum ad baptiſmū.immo quolibet die ⁊ qualibet hora baptiſmus celebrari poteſt aliud eſt ſolēnitas ⁊ ſic ꝙtum ad ſolemnem celebrationē baptiſmi in eccleſia habet duplex tempus determinatum.ſ.ſabbatum paſche ⁊ ſabbatum penthecoſtes.cuius ratio eſt quia baptiſmus habet efficaciam ex duobus.ſ.ex virtute ſpiritus.ſ.⁊ ideo in vigilia penthecoſtes ſolemniter celebratur baptiſmus.Item ex paſſione chriſti cuius morti aliquid configuratur per baptiſmum quaſi conſepultus xpo in mortem:vt dicitur Ro.vj.⁊ ideo celebratur ſolemniter in die ſepulture Xpi.ſ.in vigilia paſce.
Johan.lect. ¶ Nota etiam quod vt habetur de conſe.diſt.iiij.ſi quis de alio prohibitum eſt ne fiat baptiſmus:niſi de criſmate nouo.ſ.illius anni niſi in neceſſitate mortis ⁊ alias ſacerdos punitur:vt ibidē dr.

¶ Queſtio.xl.

Thomas. Utrum bonum ſit baptiſmum differri. Rñd.ſm Tho.di.iiij.dicendum ꝙ magis laudabile eſt quod puer ꝙcitius commode poteſt baptizetur et non expectetur perfecta etas.et hoc propter tres rationes.Primo propter imbecillitatez nature quia de facili mori poſſent ⁊ damnarentur. Secundo propter infeſtationes demonuz qui non habent tantam poteſtatem in pueris baptizatis ⁊ ab originali mundatis ꝙtum in non baptizatis et hoc neqꝫ ꝙtum ad nocumēta ſpiritualia neqꝫ ꝙtū ad nocumenta corporalia. Tertio quia in pueritia facilius homo inducitur ⁊ aſſueſcit in his que ſunt xpiane religionis ⁊ fortius inheret.vnde ⁊ philoſophus dicit in Eth.non parū differt ex iuuene confeſtim aſſueſieri ſed multum:magis autem cauſe in hanc etiam rationem aſſignat dyo.in fine eccleſiaſtice ierarchie.idem Pe.di.vj. ¶ Adultis autē
Thomas. ſicut dicit Tho.in vltima parte ſum.q.lxviij.art.iij.non ſtatim cum conuertuntur eſt ſacramētum baptiſmi cōferendum ſed oportet differre vſqꝫ ad aliquod certum tempus.Primo quidem propter cautelam eccleſie ne decipiatur ficte accedētibus conferens ſacramentum.Secundo vt ante baptiſmum de fide plene inſtruantur.Tertio propter reuerentiam ſacramenti dum.ſ.in ſolēnitatibus precipuis ſcilicet paſche ⁊ penthecoſtes homines ad baptiſmum admittūtur.ſi tamen plene eſſent inſtructi vel infirmitas vel aliqđ ad mortis periculū immineret ſtatim ſine dilatiōe eſſent baptizādi.

¶ Queſtio.xlj.

Cum iudeus vel paganus petit baptizari an ſtatim ad baptiſmum admitti debeat. Rñ.ſm Hoſt.li.iij.rub.xlij.de baptiſ.⁊ eius effe.§.iiij.que ſit eius forma.ver.ſine periculo.dicendum qđ
Hoſtienſis. aut mora eſt in periculo puta quia baptizandus timet ne alij iudei vel pagani ipſum interficiant ſi hoc perpendant tunc citius baptizandus eſt ⁊ hoc habui de facto ⁊ quia perpendi quod verum dicebat ſtatim ei expoſui fidem catholicam quanto diligentius potui ⁊ baptizaui.de conſe.di.iiij.ne qđ abſit.Aut nullum periculum imminet tūc vel per octo menſes vel arbitrarie ſunt huiuſmodi inter cathecuminos retinendi.⁊ ſic intellige de conſecr.diſt.iiij.iudei.⁊.c.ſeq.

De cathecismo ⁊ exorciſmo.

¶ Queſtio.xlij.

Deinde circa cathecismum.quero primo vtrum cathecismus cōuenienter debeat
Petrus. ꝑcedere baptiſmum. Rñ.ſm Pe.di.vj.dicendum ꝙ ſic:quia cum baptiſmi ſalus per virtutem fidei ſit merito requiruntur a baptizādo ea que ſunt de neceſſitate fidei.⁊ hec ſunt tria.ſ.fidei ſuſceptio:fidei profeſſio:⁊ fidei obſeruatio.⁊ ideo propter hec tria cathecismus inuentus eſt in quo fit inſtructio de articulis communibus diſtincta ad fidei ſuſceptionez.fit etiam rñſio ad fidei profeſſionē.fit etiam ſponſio ad fidei obſeruationem. ¶ Quia vero adultus pecca'ū pro-
Cathecism⁹ prium habet ⁊ per ſe credere poteſt requiruntur hec ab eo de neceſſitate ⁊ per ſeipſum.Quia vō paruulus nec peccatum actuale habet nec per ſe credere poteſt requiruntur hec ab eo de congruitate ⁊ per vicarium.ſ.per patrinuz quia patrinus non reſpondet in proppria perſona ſed in perſona paruuli.⁊ eſt ſenſus ſm Aug.cum dicit credo.i.preſto ſum ſacramentū fidei accipere vel intelligitur ſm Dyo.de obſeruatione fidei in futuro.⁊ ſic vt dicit
Thomas. Tho.duplex poteſt eſſe ſenſus.credo.i.quando ad perfectam etatem veniam fidei ꝯſentiam.vel credo.i.operam dabo ad hoc quod credat ⁊ in hoc et ipſe puer obligatur ⁊ patrinus:qꝛ de illis ad que oēs tenētur non eſt incōueniens ſi vnus alium obliget.ſecus autem in his ad que non omnes tenentur.⁊ ſi dicis ꝙ ſi ſic patrinus obligatur ad inſtruēdum puerū in his que fidei ſunt tūc videt valde periculoſum puerum de ſacro fonte leuari. Reſpondet Tho.ꝙ non eſt in magnum periculum ꝙtum ad modernū tempus quia parētes pueri ſunt xpiani:et ſatis probabiliter poteſt eſtimari quod eum in fide nutrient.⁊ etiam ab alijs quibus conuiuet fidem addiſcet.ſecus autem erat in primitiua eccleſia vbi pueri cum inſidelibus conuerſabantur.⁊ ideo diligentior cura adhibenda erat a patrino.⁊ ſimiliter etiam nunc ſi parentes pueri eſſent ſuſpecti de inſidelitate vel ſi puer inter inſideles cōuerſaturus eſſet diligētior eſſet cura a patrino adhibenda.⁊ idem dicit Alb.idem etiam dicit Tho.
Albertus. in vltima parte ſum.q.lxvij.arti.viij.

¶ Queſtio.xliij.

Circa exorciſmum quero ad quid proſit. Rñ.ſm Pe.⁊ Tho.di.vj.quod licet plures circa hec fuerint opiniones tamen melius dicēdum eſt ꝙ habet effectum in corpore ⁊ in anima qꝛ minuit poteſtatem demonis ne tantum poſſit in homine ſicut ante ne baptiſmum ⁊ alia bona in ipſo impediat.ſed predicta poteſtas totaliter in baptiſmo tollitur.ſicut etiam Pharao prius flagellatus eſt populo nondum de Egypto egreſſo ⁊ poſtea totaliter in mari rubro quod eſt figura baptiſmi ſubmerſus eſt.

¶ Queſtio.xliiij.

Petrus. QUid ſignificent illa ſacramētalia que fiunt in baptiſmo. Rñ. ſm Pe. notandum ꝙ ſacramentaliū que fiunt in baptiſmo .iiij. fiunt ante baptiſmum que ſignificant .iiij. ſpecialiter fienda in baptiſmo. nā exſufflatio ſignificat ſpiritus maligni expulſionem ⁊ boni introductionē. ſalis limtio: gratiam ⁊ ſapientiam ⁊ a futurorum peccatorum putredine conſeruationem. ſaliue contactus circa aures ⁊ nares ſenſuum ſpecialium apertionē vnctio olei in pectore ⁊ inter ſcapulas legis dei amorem ⁊ deuotam ſubiectionem. Alia vero tria fiunt poſt baptiſmū. ſ. criſmatio in vertice que ſignat Chriſti gratiam in mente ⁊ conformitatem. cerei impoſitio que ſignat fidei ⁊ morum claritatem veſtis candida que ſignificat innocentie reſtitutionem. ¶ Item no. quod licet pannum quo
Johan. lect. ligantur frontes confirmatorum ſeu veſtem que ponitur in capite baptizati iterato ſumere ad idem officium: vt patet de conſe. di. iiij. ſi quis voluerit. in textu.

De ſacramento confirmationis. Rubricella.

¶ Queſtio. xlv.

Petrus. POſt baptiſmum videndū eſt de confirmatione. Circa ſacramētum ergo cōfirmationis quero primo. vtrum ſit ſacramentum neceſſitatis. Rñd. ſm Pe. di. vij. dicendū ꝙ duplex eſt neceſſitas ſalutis quedam pertinēs ad eſſe quedam ad bene eſſe. Primo modo dicitur alimentum neceſſarium ad ſalutem corporis. Secundo modo medicina. Primo modo baptiſmus ⁊ penitentia ſunt neceſſaria ad ſalutē baptiſmus quidem habentibꝰ originale: penitentia autem habentibus actuale mortale. Secundo modo confirmatio eſt neceſſaria. nam ſine ea poteſt homo ſaluari tamen neceſſaria eſt pugna ad quam iuuatur per confirmationem. ⁊ licet non ſit ſacramentum neceſſitatis tamen contemptus eius damnabilis eſt. concordat cum his Tho. ⁊ Alber.

¶ Queſtio. xlvj.

QUe ſint de ſubſtantia hmōi ſacramēti. Rñ. ſm Pe. Quinq̃ dicuntur eſſe de ſubſtantia
Petrus. hmōi ſacramenti. duo ex parte ſacramenti in ſe. ſ.
Cōfirmatio materia criſmatis. i. oleum cum balſamo ab epo ſanctificata. ⁊ forma verborum duo etiam ex parte miniſtri. ſ. dignitas pontificalis ⁊ intentio debita. Quintum autem ex parte ſuſcipientis. ſ. locus: debitus ſuſcipientis: videlicet frons: vnctio enim fit ad ſignificandum id quod confertur in ſacramento vnde quia in confirmatione confertur audacia confeſſionis cuius oppoſitum eſt in timore vel erubeſcentia primo ⁊ euidentius in fronte manifeſtatur: ideo fit vnctio in fronte his omnibus concordant Thomas ⁊ Albertus. ⁊ quod ſolus epiſcopus confirmare poſſit. expreſſe dicitur de conſec. diſt. v. manus. nouiſſime. ⁊ in c. vt ieiuni.

¶ Queſtio. xlvij.

VTrum papa poſſit ſimplici ſacerdoti committere poteſtatem cōfirmandi. Rñ. lꝫ mul
Thomas. te de hoc ſint opiniones tamen Tho. ⁊ Pe. conſentiunt quod probabilius dicitur quod hoc poſſit cōmittere ſacerdoti: ſed non inferiori. xcv. di. peruenit. ꝯcordat etiam glo. ibidem ⁊ hoc. ſ. §. vj. in ſum.

¶ Queſtio. xlv.

QUe ſit forma hmōi ſacramēti. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. ⁊ Alb. forma eſt hec. conſigno te ſigno crucis ꝯfirmo te criſmate ſalutis. in nōie pr̄is ⁊ fi
Albertus. lij ⁊ ſpūſſancti. ¶ Item no. ſm Alb. ꝙ omnia illa que dicta ſunt de mutatione forme baptiſmi: vt. ſ. eo. ii. q. xi. quid cum aliquid eodem modo intelligenda ſunt de forma confirmationis.

¶ Queſtio. xlix.

VTrum in hoc ſacramēto conferatur gratia. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. dicēdum ꝙ in hoc ſacramento confertur gratia non ſolum cōiter ſicut in quolibet ſacramento confertur gratia emendās a peccato vel a reliquijs peccati. ſed etiam ſpecialiter aliqua gratia per quam quis deputatur ad officium ſanctitatis ⁊ ydoneus efficitur ad chriſtū confitendum. vnde de grato facit magis gratum.

¶ Queſtio. l.

QUibus debeat hoc ſacramentum conferri. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. dicendum ꝙ omnibus Petrus.
hominibus xp̄ianis. tam pueris: quod quidē conuenienter fit: quia minus habēt fictionis: ꝙ etiam ſenibus. ⁊ etiā mulieribꝰ quibus cuꝫ viris cōis eſt pugna ſpiritualis. Item mutis quia licet non verbo tamen ſigno poſſunt cōfiteri. Item mouentibꝰ quia licet ſubtrahantur pugne tamen pergunt ad premium militantium. ideo ꝯuenienter accipiunt militie Chriſtiane ſignum.

¶ Queſtio. lj.

VTrum iterari debeat. Rñ. ſm Augu. Tho. et Auguſtinus
Pe. ⁊ omnes theologos ꝙ hoc ſacramētum Thomas.
iterari non debet quia imprimit effectum indelebilem. ⁊ idem eſt de ſacramento baptiſmi ⁊ ordinis. idem Ray. §. iiij. circa iterationem. ⁊ addit de baptiſmo ⁊ ordine per Aug. j. q. j. quod quidam de confirmatione hō eſt expreſſum. de conſe. di. v. dictum. ⁊ c. de homini. nulli enim ſacramento faciēda eſt iniuria. dicitur autem ſacramento fieri iniuria quando non iterandū iteratur quaſi prima collatio non valeat. j. q. j. ſacramenta. de conſe. di. iiij. oſtenditur. in collatione enim cuiuſlibet hoꝝ triū imprimitur caracter anime: qui etiā in morte non poteſt ſeparari ab ea. vnde ſi aliquis reſuſcitaret non eſſet rebaptizandus aut reordinandus vel reconfirmandus. ſecus in alijs. iiij. ſacramentis probatur hec diuerſitas ab Aug. xxxij. q. vij. licite. ⁊ j. q. j. quod quidam. vnde ⁊ Hug. vt dicit hic. glo. notauit ſuper dictū. c. licite. ꝙ Lazarus poſt reſuſcitationem ſuam non poſſet repetere vxorem ſuam vel econuerſo. ⁊ ꝙ ſi vellet eam iterum habere vxorem oporteret cum ea contrahere de nouo. tamen non eſſet bigamus quia non diuideret carnem ſuā propter hoc in duas. concordat etiā cum hoc Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſent. di. xxvij. problemate. tertio in fine vltime queſtionis.

¶ Queſtio. lij.

VTrum hoc ſacramentum a ieiunis ꝯferri debeat. Rñ. ſm Alb. dicendū ꝙ lꝫ hoc ſacramē- Albertus.
tum a ieiunis ⁊ ieiunis conferri debeat propter reuerentiam ſacramenti: vt patet de conſe. diſt. v. vt epi. ⁊ c. vt ieiunij ſi tamen aliter fit propter carentiam epoꝝ non nocet. melius eſt enim cōfirmari poſt prandium cum poteſt haberi epo quam recedente epiſcopo non poſſit confirmari.

¶ Queſtio. liij.

QUid de tenentibus ad cōfirmationem. Rñ. ſm Tho. dicendum quod quia in ſacramen- Thomas.
to confirmationis datur ſpiritusſanctus ad robur ⁊ propter hoc aliquis ad confirmationem accedit quia ſe habere robur ſtandi non preſumit. ideo ſtatutum fuit vt ab altero teneretur ad ſignificandū quod per ſe ſtare non poſſet. nec differt vtrum vir mulierem vel mulier virum teneat ꝙuis quidam contrarium dicant. ſ. quod mulier virū tenere non poteſt. cum Tho. concordat Alb. Idem etiam dicit

in vltima

in vltima parte ſumme.q.lxxij.arti.xj. ¶ Item no. ſm Tho. ꝙ locus inunctionis debet ligari panno quouſq deſiccetur ⁊ poſtmodum etiam ſm Hug. debet homo eſſe ſub quadam diſciplina cuſtodiendi criſmate.ſ.caput lauet vſq ad.vij.dies propter
Albertus. vij.dona ſpūſſancti ⁊ ſicut etiam eccleſia.vij.diebꝰ aduētū ſpūſſancti in diſcipulos celebrat. ¶ Item no. ſm Alb. ꝙ nō ꝯfirmatꝰ nullū dꝫ pn̄tare q̄ꝛ iſtū eſt de rōne ꝯueniētie ſacramētalis.⁊ ſi pſumpſerit nō eſt q̄dē irritū ſacramētū: ſed tn̄ ipſe peccat ⁊ corripiēdus eſt.hec patet de ꝯſe.di.iiij.c.in baptiſmate. ¶ Et qꝛ ꝯtrahit ibi affinitas ⁊ cognatio ſpūalis. ideo mulier nō dꝫ tenere maritū nec ecōuerſo neq homo filiū: vel ſororē: vel fratrē qꝛ ſufficit ad amicitiā ꝯſeruādā inter tales vīculū carnale. Tho. etiā in vltima parte ſum.q.lxxij.arti.xj.dicit ꝙ nō ꝯfirmatus nullū dꝫ tenere ad ꝯfirmationē.

De ſacramēto euchariſtie.

Rubricella.

¶ Queſtio.liiij.

Videndū eſt poſt hec de euchariſtie ſacramēto.⁊ p̄mo q̄ro.vtrū euchariſtia ſit ſacramētū.⁊ an ſit vnū ſacramētū. Rn̄.ſm Pe.diſt.viij.dicēdum ꝙ eſt ſacramētū ⁊ modo cōi cū alijs ſacramētis.ſ.ſignificādo ſanctitatē.⁊ modo ſpāli.ſ.ꝯtinēdo totiꝰ ſanctitatis autorem.ꝓpter qḋ excellentiſſimū eſt oīm alioꝝ ſacramētoꝝ. ¶ Eſt etiā vnū ſacramētū: vt dicūt Tho. et Pe. vnitate ꝑfectionis qꝛ ad eius integritatē plu-
Euchariſtia ra reqrunt ſicut domꝰ dr̄ vna ſed nō eſt vnū vnitate īdiuiſibilitatis vel ꝯtinuitatis vn̄ qn̄ dr̄ ꝑficiāt i nobis q̄ſumꝰ dn̄e tua ſacra q̄ ꝯtinēt ⁊ hmōi intelligit illa pluralitas materialiter.

¶ Queſtio.lv.

Que ſit forma hmōi ſacramēti. Rn̄d.ſm ſanctos ⁊ Tho.⁊ Pe.⁊ Alb.⁊ alios docto.dicēdum ꝙ hec eſt forma conſecrationis panis hoc eſt enī̄ corpꝰ meū.ꝯiūctio aūt nō eſt de ſubſtātia forme tn̄ apponi dꝫ ſm vſuꝫ romane eccl̄ie vt dicūt Tho. ⁊ Alb.in ſcrip.qui vſus a beato Petro initiū ſumpſit.qḋ aūt ꝑmittit accipite ⁊ mādUcate ex hoc oēs illud ꝑtinet ad vſum ſacramēti ⁊ nō eſt de ſub-
Forma ꝯſecrationis. ſtātia forme. ¶ Forma aūt ꝯſecrationis ſanguinis eſt hec: hic eſt enī̄ calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſtamēti miſteriū fidei qui ꝓ vobis ⁊ pro multis effundet i remiſſionē peccatoꝝ. ¶ Et ſentit pe. ꝙ tm̄ illud ſit de ſubſtātia forme hic eſt calix ſanguinis mei ⁊ idem dicit Alb. in lib.de miſſa. Tho. aūt dicit ꝙ qꝛ cōditiones appoſite ad ſubiectū vel predicatum ſunt de integritate locutionis alicuiꝰ ideo alij ꝓbabiliꝰ dicūt ꝙ totū qḋ ſequit eſt de forma ⁊ totū hoc qḋ additur non ſit locutio per ſe ſed ſit determinatio predicati.

¶ Queſtio.lvj.

Albertus. Quid ſi mutentur iſte forme. Rn̄.ſm Alb. in li.de miſſa.dicendū ꝙ in nullo debēt mutari qꝛ ſi mutarent in alia verba pro certo nō ꝯficeret etiā ſi illa verba eūdē ſenſum habere viderent. ſimiliter videt dicēdū de diminutiōe qꝛ ſi ita dicat hoc eſt meū.remanet indeterminatū qd meū ſit.⁊ ſi dicat hoc eſt corpꝰ nō ſignat ꝓpriū xp̄i corpus. ¶ De additione aūt dicēdū videt ꝙ ſi addat.qḋ ſignificationē nō mutat: nec errorē inducit ꝙ tūc nihilominꝰ ſit ꝯſecratio vt ſi dicat hoc eſt corpꝰ meū dilectum: vel ſanctū vel aliqd hmōi tn̄ nō eſt faciendū ⁊ qui facit valde eſt increpādus.

¶ Queſtio.lvij.

Vtrū iſte due forme expectēt ſe in operando.
Petrus. Rn̄.ſm Pe.⁊ Tho.⁊ Alb. in li.de miſſa ⁊ in ſcripto.dicēdū qḋ q̄libet forma ꝑ ſe ꝓpriā hꝫ virtutē ꝓpriā ⁊ cōpletā ſignificationē ⁊ ꝓpriā materiā materiā determinatā vſi ⁊ ꝓpriā opationē ꝑ ſe. Et ideo q̄libet forma ꝑ ſe cōplet ꝓpriā ſuā operationē nec ſe mutuo expectāt.nihilominus tn̄ ſub vtraq ſpecie eſt totꝰ xp̄s qꝛ ſemꝑ corpꝰ cū ſanguine ⁊ hoc ex naturali ꝯcomitātia ſed non vi ſacramēti.

¶ Queſtio.lviij.

Vtrū ꝑ ſolas formas ſine alijs verbis q̄ dicuntur in canone poſſit fieri ꝯſecratio. Rn̄d.ſm Pe.dicēdū ꝙ ſic lꝫ q faceret grauiter peccaret mutādo eccleſie inſtitutionē. Idē dicit Tho.

¶ Queſtio.lix.

Vtrum vno ſacerdote deficiēte ab alio debeat ſuppleri. Rn̄.ſꝫ Tho.⁊ Pe.dicēdū ꝙ ſm ſtatutuꝫ ꝯcilij Toletani.vij.q.j.in.c.nihil.ſi ſacerdos impedit vt ceptū officiū miſſaꝝ.explere nō poſſit alius ſacerdos debet explere ꝙ ille īchoauit ita qḋ incipiat ſequēs ſacerdos.vbi primꝰ dimiſit ſi ſciat ſi aūt neſcit dꝫ a capite incipere. Tn̄ ſm Inno.iij. ꝯſultiꝰ eſt vt illa hoſtia iam ꝯſecrata ſeorſum poſita ſuꝑ aliā hoſtiā.deinceps.totū officiū iteretur.

¶ Queſtio.lx.

De diuerſis defectibꝰ ⁊ negligētijs que cōmit-
Albertus. tunt in miſſa. No.ſm Al. in li.de miſſa.circa ſi.vbi hāc materiā latiꝰ determinat.dicēs ꝙ ad
Defectus in miſſa. hmōi dicēdū videt ꝙ ſi ſacerdos aū canonē in miſſa deficiat aliquo caſu tunc ꝓ certo alius ſacerdos miſſaꝫ dꝫ reincipe ⁊ totū rite ꝑagere qꝛ ea que ante canonē in miſſa ſiūt nō ſunt de ſacramēti ꝯfectione ſed potiꝰ de ꝑp̄li inſtructione.ſi aūt in canone deficiat factis iam aliqbꝰ ſignis ſuꝑ hoſtias oblatas aū tn̄ tranſubſtātiationē vr̄ mihi qḋ aliꝰ ſacerdos nō ab initio dꝫ miſſam reincipere: ſꝫ potiꝰ vbi iſte dimiſit: dꝫ ſupplere quod omiſſuꝫ eſt.⁊ hoc ꝓpter duplices cauſas quarum vna eſt ex parte ſacramēti ⁊ alia ex parte aſtantis populi.ex parte ſacramēti q̄dē quia quis ex illis ſignis ſubſtātia panis ⁊ vini nō trāſubſtātiet tamē ipſa materia ex verbis ⁊ ſignis recipit ſanctitatē.ex qua efficit magis ydonea qḋ in corpꝰ xp̄i trāſubſtātiet ⁊ hoc nō eſt repetēdum ſuꝑ illā hoſtiā ne iniuria fiat virtuti verboꝝ q̄ tn̄ nihil habet qn̄ iterū verba ſuꝑ eādē hoſtiaꝫ iterant tn̄ priora verba ſuper eādē hoſtiā iterant a priori ſacerdote dicta nullā virtutē habuiſſet cauſa aūt ex parte ꝑp̄li eſt: qꝛ ꝑp̄ls ex hoc minus verba ⁊ ſigna canonis appciaret ſi videret ea tam facile repeti quaſi prius dicta viderent annullata. ſigna enī̄ illa lꝫ nō trāſubſtātiēt. tn̄ paſſionē xp̄i in miſterio repn̄tāt ⁊ paſſio xp̄i nunq̄ irrita dꝫ reputari. ¶ Si aūt ſacerdos in ipſa ꝓlationē verboꝝ q̄ ſunt forma ſacramēti deficiat verbis iam in parte pronūciatis ſaluo iudicio ſanie maioꝝ ꝯſulere ꝙ illa ho-
Innocētius. ſtia ꝓ reliquijs in altari reſeruaret ⁊ miſſa alia ſuper aliā hoſtiā ab alio ſacerdote celebraret. Sꝫ Inno.extra de ſa.ite.vel nō.in glo.ſuꝑ.c.p̄sbiter.dicit ꝙ in hoc caſu aliꝰ ſacerdos dꝫ incipere ibi.q̄ pridie quā pateret ⁊c.ſeqtur in al.ſi aūt deficit qn̄ corpꝰ iam ꝯſecratū eſt ⁊ nō calix.vel etiā vſq in finē miſſe de ꝑparādo calice cū vino obliꝰ fuit vel aliq̄ de cauſa neglexit iam ab antiquo ꝯſiliū doctorum eſt quod hoſtia corporis ſi ſumpta nō eſt in corporalibus mūde reponat ⁊ calix rite ꝑparet ⁊ ab illo loco.ſimili modo poſtea q̄ cenatū eſt ⁊c.canō ſuꝑ calicem peragat qꝛ tūc nō iterat eo ꝙ nihil anterioꝝ dictū eſt ſuꝑ calicē ⁊ tūc in fine miſſe corpus ⁊ ſanguis accipiantur.ſi aūt ſacerdos ꝓnūciādo verba forme calicis deficiat ante ꝯfectionē tūc ad hoc dicēdū videt ſicut de hoſtia corporis qḋ.ſ.in vaſe mūdo reponat cum reliquijs ⁊ cū alio vino calix rite

pꝛeparetur ⁊ ab illo loco.ſimili modo poſtea ꝙ ce
natum eſt ⁊ ab alio ſacerdote. ſacramẽtum ſangui
Thomas. nis cum miſſa ꝑficiatur.¶ Tho.etiam in vltima
parte ſumme.q.lxxxiij.arti.vj.arg.iiij.ſic dicit ꝙ ſi
ſacerdos ante ꝯſecrationem ſanguinis etiam poſt
conſecrationem corpoꝛis percipiat aut vinum aut
aquam non eſſe in calice debet ſtatim apponere et
conſecrare.ſi vero poſt ꝯſecrationis verba hoc per
ceperit quod aqua deſit debet nihilominus proce
dere q: appoſitio aque non eſt de neceſſitate ſacri.
debet tñ puniri ille ex cuius negligẽtia hoc contin
git.nullo autem modo debet aqua vino iam conſe
crato miſceri:quia ſequeretur coꝛruptio ſacramẽ
ti pro aliqua parte.ſ.vbi aqua partes ſacramenti
ſanguinis contingeret.¶ Si vero percipit poſt ver
ba conſecrationis quod vinum nõ fuerit poſitum
in calice ſi quidem hoc percipiat ante ſumptionez
corpoꝛis debet depoſita aqua ſi fuerit ibi impone
re vinum cum aqua ⁊ reſumere a verbis conſecra
tionis ſanguinis ſi vero hoc ꝑcipit poſt ſumptionẽ
corpoꝛis debet apponere aliam hoſtiam iterum ſi
mul conſecrandam cuz ſanguine.qđ ideo dico q: ſi
diceret ſola verba ꝯſecrationis ſanguinis non ſer
uaretur debitus oꝛdo conſecrandi ſicut dicitur in
decre.vij.q.j.c.nihil perfecta iudei non poſſunt ſa
crificia niſi perfecto oꝛdine compleantur. Si vero
inciperet a cõſecratione ſanguinis ⁊ repeteret oĩa
verba conſequentia non cõpeteret niſi adeſſet ho
ſtia conſecrata cum in verbis illis concurrunt que
dam dicenda ⁊ fienda non ſolum circa ſanguinẽ ſꝫ
etiam circa coꝛpus.⁊ debet in fine ſumere hoſtiã.
iterum conſecratam ⁊ ſanguinẽ.non obſtante etiã
ſi prius ſumpſerit aquam que erat in calice:q: pre
ceptũ de perfectione ſacramẽti maioꝛis eſt ponde
ris ꝙ preceptum quod hoc ſacramẽtum a ieiunis
ſumatur.vide infra eo.ti.q.lxij.quid ſi ſacerdos.

¶ Queſtio.lxj.

Quid ſi ſacerdos non recolit ſe dixiſſe verba
Thomas. conſecrationis vel etiam alia que in conſe
cratione hmõi ſacramenti dicuntur quid faciet.
Rñ.ſm Tho.in vltima parte ſum.q.lxxxiij.art.vj.
ar.v.dicendum qđ lz ſacerdos non recolat ſe dixiſ
ſe aliqua eoꝛum que dicere debuit non debet tñ ex
hoc mẽte perturbari.non enim qui multa dicit re
colit omnium que dixit niſi foꝛte in dicendo aliqđ
apphẽderit ſub ratione iam dicti.ſic enim aliquid
efficitur memoꝛabile vnde ſi aliquis attente cogi
tet illud qđ dicit non tñ cogitet ſe dicere illud non
multum recolit poſtea ſe dixiſſe.ſic enim fit aliqđ
obiectum memoꝛie inꝙtum accipitur ſub ratione
preteriti ſicut dicitur in li.de memoꝛia ⁊ re.ſi tñ ſa
cerdoti ꝓbabiliter conſtet ſe aliqua omiſiſſe ſiqui
dem non ſunt de neceſſitate ſacramenti non eſti
mo quod propter hoc debeat reſumere immutan
do oꝛdinem ſacrificij.Sed debet vlterius ꝓcedere.
ſi vero certificetur ſe obmiſiſſe aliquid eoꝛum que
ſunt de neceſſitate ſacramenti.ſ.foꝛmam conſecra
tionis cuz foꝛma ſit de neceſſitate ſacramenti ſicut
⁊ materia.idem videtur faciendũ qđ dictum eſt in
defectum materie.ſ.vt reſumatur a foꝛma ꝯſecra
tionis ⁊ cetera per oꝛdinem reiterẽtur ne mutetur
oꝛdo ſacrificij.

¶ Queſtio.lxij.

Quid ſi ꝓpter frigus qđ ſacerdos patitur in
manibus vel alias ex negligẽtia hoſtia dila
bitur in calicem ſiue ante fractionẽ ſiue poſt.Rñ.
ſm Tho.ibidem ar.vj.dicendum ꝙ fractio hoſtie
conſecrate ⁊ quod pars vna ſola mittatur in calicẽ
reſpicit coꝛpus miſticuz ſicut ⁊ admixtio aque ſi
gnat populum ⁊ ideo hoꝛum pretermiſſio non fa
cit imperfectionem ſacrificij vt propter hoc ſit ne
ceſſe aliquid reiterare circa celebrationem hmõi
ſacramenti.

¶ Queſtio.lxiij.

Utrum hoc ſacramentum tantum a ieiunis
ſumi debeat.Rñ.ſm Tho.⁊ Pe.in ſcrip.di Petrus.
cendum quod generaliter coꝛpus xp̄i debeat ſumi
tãtum a ieiunis.Caſualiter tñ neceſſitate moꝛtis
imminente poteſt etiam poſt alios cibos ſumi.ra
tio vero ſumẽdi ante cibum vna eſt a parte cibi:ſcꝫ
eius reuerentia vt ante alios cibos os Chriſtiani
hic cibus ingrediatur.alia a parte cibati.ſ.digna
preparatio:quia ieiuni magis cõſueuerunt eſſe ſo
brij ⁊ deuoti.

¶ Queſtio.lxiiij.

A Quibus debẽt eſſe ieiuni ſumpturi hoc ſa
cramentũ.⁊ an quelibet cibi vel potus ſum Ieiuni.
ptio impediat.Rñ.ſm Pe.dicẽdum ꝙ hoc ſacra
mentum ſumi debet a ieiunis tam ob reuerẽtiam
ſacramenti ꝙ propter ſobꝛietatem ſumentis vnde
ab omnibus debent eſſe ieiuni que impediunt non
tantum ſobꝛietatem ſed etiam reuerẽtiam.eſt au
tem duplex ieiunium.ſ.ieiunium nature a priua
tione.ſ.cuiuſlibet alimenti quo quis ieiun⁹ dr.vſqꝫ
quo comederit etiam ſi pluries poſtea in die co
meſturus ſit.quoddam ieiuniuz eccleſie quo quis
ieiunare dr etiam poſtꝙ ſemel in die comederit.
De primo ergo ieiunio intelligitur cuz dr quod dꝫ
ſumi a ieiunis ⁊ non de ſecundo.Nam ⁊ in dieb⁹
ieiunij ⁊ in alijs miſſa celebratur.Idem dicit Tho.
debet ergo ſumi ante omnem cibum:vt dicit Aug.
de conſe.di.ij.liquido.item.vij.q.j.nihil.dicit con
cilium Toletanũ nullus poſt cibum potum quẽli
bet minimum ſumptum miſſas facere preſumat.
⁊ iđ dicunt Tho.⁊ Pe.⁊ Alb.in ſcrip.ꝙ poſt potũ Thomas et
aque vel ſumptionem electuarij ſiue medicine que albertus.
conſiſtit in cibo vel potu non licet ſumere euchari
ſtiam vel celebꝛare:quia hec ſoluunt ieiunium na
ture.Idem dicit Tho.ꝙ q: ieiunium nature dr per
priuationem actus comeſtionis ſm quod come
ſtio etiam potationem includit. comeſtio autem
principaliter dicitur a ſumptiõe exterioꝛis cibi ꝙ
uis terminetur ad traiectionem cibi in ventrẽ ⁊ vl
terius ad nutritionem ⁊ ideo ea que interius ge
rũtur ſine exterioꝛis cibi ſumptione non videntur
ſoluere ieiunium nature nec impedire perceptio
nem eucharſtie ſicut deglutitio ſaliue.⁊ ſimiliter
videtur de his que infra dentes remanent ⁊ etiam
de eructuationibus.tamen propter reuerentiã ni
ſi neceſſitas incumbat põt ſine periculo abſtineri. Thomas.
¶ Tho.in vltima parte ſum.q.lxxx.ar.viij.ar.iiij.
dicit ſic ꝙ licet a perceptiõe eucharſtie impediat
quicquid per modum cibi vel potus ſumitur reli
quie tamẽ cibi remanẽtes in oꝛe ſi caſualiter trãſ
gluti᷑ nõ impediũt ſumptionẽ hmõi ſacramẽti
q: non traiciunt᷑ per modũ cibi ſꝫ per modũ ſaliue
⁊ eadem ratio eſt de reliquijs aque vel vini quibus
os abluitur dum modo traiciantur non in magna
quantitate ſed permixtione ſaliue quia vitari non
põt.cõcoꝛdat cum hoc vltimo Hoſt.li.iij.rubꝛi.xl. Hoſtienſis.
de conſecra.eccle.§.vij.⁊ qualiter.verſi.ſed quid ſi
ſacerdos.

¶ Queſtio.lxv.

Utrum qui poſt mediam noctem comedit vel
qui per totam noctem ⁊ non doꝛmit poſſit in
mane celebꝛare vel communicare.Rñ.ſm Tho.in Thomas.
vltima parte ſum.q.lxxx.arti.viij.art.v.dicendum
licet principium diei ſm diuerſos diuerſimode ſu
matur eccleſia tamẽ dicit a media nocte incipit.⁊
ideo ſi poſt mediam noctem aliquis ſumpſit ali

quis per

quid per modum cibi vel potus non poteſt eadem die hoc ſumere ſacramentum poteſt ꝟo ſi ante me dium noctem. Nec refert vtrum poſt cibum vel potum dormierit aut etiam digeſtus ſit q̃tum ad rationem precepti. refert autem q̃tum ad perturbationem mentis quã patiuntur boies ꝓpter inſomnietatem vel indigeſtionem ex quib⁹ ſi mens multum perturbetur homo redditur ineptus ad ſuſceptionem huiuſmodi ſacramenti.

¶ Queſtio.lxvj.

Petrus. Utrum poſt ſuſceptionem eucbariſtie liceat ſtatim comedere. R̃n. ſm Tho. ⁊ pe. in ſcrip. dicendum ꝙ poſt ſuſceptionem eucbariſtie conuenit quidem a cibo aliq̃diu abſtinere ſed non oportet multum diu quia cito ſit illarum ſpecierũ conſumptio ⁊ alteratio. decretum autem quoddaꝫ qđ dicit diu abſtinendum: vt de conſe. diſt. ij. tribus loquitur ſm antiqua tempora quando raro celebrabantur miſſe. ¶ Magis etiam requiritur preparatio per abſtinentiam ⁊ deuotionem ante ſuſceptionem eucbariſtie quam poſt: quia ſacramentũ habet effectum in ipſa ſumptione. ideo tũc dꝫ eſſe deuotio actualis poſtea ꝟo ſufficit deuotio habitualis quia non poteſt homo diu cõtinuare actualem deuotionem.

¶ Queſtio.lxvij.

Senten. De modis manducandi. R̃n. ſm magiſtrum ſententiarum. diſt. ix. in prin. dicendũ ꝙ hoc ſacramentum duobus modis mãducatur .ſ. ſacramẽtabiliter ⁊ ſic boni ⁊ mali edunt. ⁊ ſpiritualiter ⁊ ſic ſoli boni manducant. ⁊ hos duos modos etiã Aug. aſſignat ⁊ patet ibidẽ. ⁊ addit Aug. ſpiritualiter manducat qui in vnitate Chriſti ⁊ eccleſie quã ſacramentum ſignificat manet. dicit autem Pet. ꝙ ſpũaliter manducare eſt Chriſto et eccleſie incorporari. ⁊ hoc dupliciter eſt vel ſcilꝫ per modum meriti credendo ⁊ ſic accipitur ſpiritualiter manducare communius. ⁊ poteſt iſte modus manducãdi prouenire alicui ſine ſacramento. alio modo ſit hec incorporatio per modum ſacramẽti. credendo ⁊ percipiendo ⁊ ſic accipitur magis ꝓprie. ⁊ ſic ſpiritualis manducatio non eſt ſine ſacramento.

¶ Queſtio.lxviij.

Thomas. Utrum ſacramentalis manducatio corporis chriſti ſit de neceſſitate ſalutis. R̃n. ſm Tho. dicendum ꝙ q̃tum eſt de ſe non eſt de neceſſitate ſalutis. quia hoc ſacramentum gratiam preſupponit quia preſupponit baptiſmum in quo gratia datur ſed de ordinatione eccleſie homines obligant ſm ſtatutum eccleſie corpus chriſti ſemel in anno ſumere niſi de conſilio confeſſoris differat quis.

¶ Queſtio.lxix.

Petrus. Utrum qui accedit ad hoc ſacramẽtum cum peccato mortali peccet mortaliter. R̃nd. ſm Pe. accedens ad ſacramentum altaris aut habet conſciẽtiam peccati mortalis aut non ſi habet aut ergo illa conſcientia ſurgit ex certitudine ſufficiẽti: vt quia ſcit ſe fornicatum vel ſimile aut probabili aut quia moroſe delectatus eſt ⁊ timet fuiſſe mortalem conſenſum aut ex leui vt homo ſcrupuloſus q̃ timet de leui delectatione ne fuerit mortale peccatum. In primo caſu peccat mortaliter. Silr in ſcđo. ſed non in tertio. nam in primo contẽnit in ſecundo diſcrimini ſe exponit. In tertio non. ſi autem non habet conſcientiam peccati mortalis aut hoc eſt quia preparauit ſe ⁊ diſcuſſit preparatione ſufficienti diligentiſſime conſcientiam ſuam examinãdo ⁊ peritos conſulendo: aut probabili conſciẽtiã ſuam .ſ. probabiliter examinando ⁊ confitẽdo aut negligenti in primo caſu non peccat. ſed remiſſionem peccatorum etiam ſi qua latent accipit ⁊ meretur. In ſecundo non peccat quidem ſed tamẽ remiſſionem peccatorum non accipit nec meretur. In tertio ꝟo peccat mortaliter ⁊ demeretur maxime ſi negligẽtia ſit magna. ⁊ ſi dicis quod quilibet xpianus tenetur in paſca cõmunicare. ergo ⁊ peccator reſpondet Pe. talis ⁊ communicando ⁊ obmittendo peccat ſed tamen magis cõmunicando: quia communicare in peccato malum eſt de ſe. ſed omittere cõmunionem malum eſt ex precepto eccleſie. vnde etiam potius deberet excõicationẽ ſuſtinere q̃ in peccato cõmunicare. nec tamen ideo perplexus eſt quia poteſt penitere. ¶ Et ſi dicis ꝙ nemo ſcit ſe eſſe ſine peccato. R̃n. Tho. ⁊ Pe. ꝙ lꝫ Thomas. non poſſit de hoc haberi certitudo ſcientie tamen de hoc haberi poteſt ꝓbabilis ꝯiectura ⁊ hoc precipue per quatuor ſigna que ponit Ber. Primo cũ quis deuote verba dei audit: quia qui eſt ex deo verba dei audit. Jo. viij. Secundo cum quis ſe promptum ad bene operandum inuenit quia probatio dilectionis exhibitio eſt operis: vt dicit Gregori⁹. Tertio cum quis a peccatis abſtinendi in futurũ propoſitum habet. Quarto cum de preteritis dolet quia in his vera penitentia conſiſtit ſm Greg. vnde ſi aliquis per hmõi ſigna facta diligenti diſcuſſione ſue conſcientie q̃uis forte non ſufficienti ad corpus xpi deuote accedat aliquo peccato mortali in ipſo remanente ꝙ eius cognitionẽ preterfugiat non peccat immo magis ex vi ſacramenti peccati remiſſionem conſequitur. vnde Augu. dicit in quodam ſermone ꝙ quando corpus Chriſti manducatur viuificat mortuos. Item ſicut dicit Ulri. tale peccatum in contritione generali dimiſſum eſt lꝫ non ita plene ſicut ea q̃ in ſpecie ꝯfeſſus eſt.

¶ Queſtio.lxx.

Utrum peccet qui accedit ꝯtritus ſed non confeſſus. R̃n. ſm Pe. dicendum ꝙ peccator cõ- Petrus. tritus ante confeſſionem quando vult communi- Contritus. care: aut habet copiam confeſſoris qui eum poſſit abſoluere. ⁊ tunc peccat ſine cõfeſſione communicando. quia ad ſacramentũ eccleſie req̃ritur recõciliatio etiã ſm iudiciũ eccleſie: aut nõ hꝫ: aut ergo imminet aliqua neceſſitas cõicandi vel celebrandi: vt ꝙ timetur ſcandalum populi vel iam incepit miſteriũ ſacramenti vel amiſit loquelam ⁊ tunc non peccat cum propoſito confitendi quando poterit aut non ⁊ tunc peccat. ꝯcordat his Alb. di. xvj.

¶ Queſtio.lxxj.

Utrum peccator videndo corpus chriſti peccet. R̃n. ſm Tho. ⁊ Pe. dicendũ ꝙ non peccat. Thomas. dicit etiam Tho. ꝙ ſi peccator interdũ propter humilitatem abſtinet a videndo laudandus eſt. Idem dicit Tho. ꝙ infideles ab aſpectu corporis chriſti arcendi ſunt. dicit Alb. in ſcrip. di. xj. ꝙ peccator videre põt ⁊ debet ſed non multo aſpectu ꝓpter humilitatẽ. immo potius viſo corpore percutere pectus in penitentis quod non ſit dignus vt in conſpectu ⁊ viſu frequenti remaneat tãte ſanctitatis.

¶ Queſtio.lxxij.

Utrum peccet peccator tangẽdo corpus xpi. R̃n. ſm Pe. dicendũ ꝙ ſi tangit cũ timore ⁊ Petrus. reuerẽtia ꝓpter aliquã neceſſitatẽ vt ꝙ erigit hoſtiam iacentẽ in terra non peccat aliās peccat. idem Inno. extra de peni. ⁊ re. in glo. ſuper .c. quod in te. ⁊ addit quod idem eſt ſi ſacerdos peccator alicui in neceſſitate conſtituto eucbariſtiam tribuit.

¶ Queſtio.lxxiij.

Utrum aliquid aliud q̃ peccatum ⁊ precipue an nocturna pollutio impediat a perceptiõe eucbariſtie ſiue a celebratiõe miſſe. R̃n. ſm Tho. Thomas.

Nocturna pollutio.

dicendum ꝙ ad hoc vt homo digne ad ſacramētū eucharistie accedat tria requirūtur. Primo mundicia ↄſcientie que non niſi per peccatum tollitur. Secundum eleuatio mentis ad deum per actualē deuotionem. ⁊ hoc per mentis hebetudinē vel occupationem aut euagationem interdum ſine peccato amittitur. Tertio etiaʒ mundicia corporalis vnde ⁊ celebrantes vel etiam tractaturi aliquod ſacramentum propter reuerentiam manus lauant. vnde primo ⁊ principaliter peccatum impedit. Secundo indeuotio ſeu hebetudo mentis. Tertio corporalis immūdicia. ⁊ hec tria quādoqʒ ↄcurrūt in aliqua pollutione nocturna: qñqʒ duo ex his: qñqʒ vnum tm̄. ⁊ ſm hoc homo magis vel minus impeditur. ⁊ ideo diſtinguendum eſt de pollutionibus. nam pollutio ↄtingit aliquando ex illuſione dyabolica aliquando ex ſuperfluitate vel ex debilitate nature aliquando ex cogitationibus precedentibus aliquando ex crapula. omnibꝰ predictis pollutionibus communis eſt corporalis immundicia. Sed mentis hebetudo non eſt niſi in illis pollutionibus que accidunt cum ymaginatione quia in illis que ſine ymaginatione accidunt anima nihil percipere videtur. nulla autem dictarū in ſe eſt peccatum: qꝛ in ſomnis cū ligatus ſit vſus rationis nemo peccare poteſt: aliquꝰ tm̄ poteſt eſſe ſignum vel effectus peccati. conſiderādum ergo eſt vtrum in cauſa pollutionis poſſit inueniri peccatum precedens vt cogitatio turpium. quandoqʒ enim cogitatio hmōi turpium eſt ſine peccato ſicut cū in cogitatione tm̄ manet vt cum quis diſputans de talibus oportet quod loquens cogitet aliquando autē cum peccato veniali quando. ſ. ad affectionem cogitatio pertingens in ſola delectatione finit. ſ. ſine conſenſu deliberatiuo. quandoqʒ autem mortale eſt quando ſcilicet conſenſus adiungitur: et quia cogitationi tali de propinquo adeſt delectatio et delectationi conſenſus. ideo in dubium verti poteſt vtrum ſequēs pollutio ex peccato acciderit vel non ⁊ an veniali vel mortali. quando ergo ſic dubitat de ↄſenſu cum recurrit ad cauſam pollutionis omnino abſtinere debet. ſi autē expreſſe inueniat ↄſenſum non preceſſiſſe ⁊ neceſſitas vigeat aut aliqua cauſa potior reformet pactuʒ poteſt accedere aut etiam celebrare. ſi autē non incumbat aliqua neceſſitas melius eſt abſtinere propter reuerentiā ſacramēti. ſi tamen celebrat non peccat mortaliter ſed venialiter. quādo autem acciderit ex illuſione ſi illuſionis cauſa in nobis preceſſit. idem eſt iudicium quod de cogitatione precedente. ſi aūt in nobis cauſa non preceſſit. imo potius ↄtraria cauſa ⁊ hoc frequenter accidit ⁊ precipue in diebus in quibus quis cōicare debet ſignum eſt ꝙ dyabolus homini fructum eucharistie percipiende auferre conatur vnde in tali caſu conſultum fuit cuidam monacho vt in collationibꝰ patrum legitur qđ cōicaret ⁊ ſic dyabolus videns ſe non poſſe ↄſequi intentum ab illuſione ceſſauit. ſi autem ex cibo precedenti aut potu acciderit. idem eſt iudiciū quod de pollutione que ex turpi cogitatione ꝓceſſit niſi in tantum. ꝙ non ita de facili contingit peccare mortaliter in ſuſceptione cibi ſicut in cogitatiōe turpi ⁊ quod aliquando hec pollutio ↄtingit ſine ymaginatione turpi illa vero nunqʒ. illa autem que ex nature diſpoſitione accidit. ſ. ex debilitate vel ſuperfluitate non eſt ſignum alicuius peccati. ſed poteſt hebetationem mentis inducere. ſi cum ymaginatione contingat. immundiciam autem corporalem habet ⁊ ideo ſi neceſſitas immineat vel deuotio expoſcat talis non impeditur ⁊ precipue quādo ſine ymaginatione accidit tamen ſi propter reuerentiā abſtineat laudādus eſt quando infirmitas non eſt perpetua. ⁊ quia non ita de facili poteſt percipi ex qua cauſa cōtingat ideo tutius eſt ſemper abſtinere niſi neceſſitas incumbat. debet autem abſtinere vt dicitur vſqʒ ad. xxiiij. horas. ⁊ idem dicit Alb. in ſcrip. quia in tali ſpacio natura deordinata per corporalem immunditiam ⁊ mentis hebetudineʒ reordinatur. ſed Pe. de hac materia breuius ſe expedit dicēs ꝙ vbi dubium eſt vtrum pollutio ortū habeat ex peccato mortali dʒ homo a cōmunione abſtinere de neceſſitate vbi vero non hʒ ortum ex peccato mortali abſtinenduʒ eſt ex honeſtate non tamen peccat mortaliter qui communicat vbi ho ex peccato non ſurgit in arbitrio hominis eſt abſtinere vel non abſtinere. Item dicit Tho. qđ pollutus dummodo non ſit talis pollutio que de neceſſitate impediat vt que hʒ ortuʒ ex peccato mortali deberet celebrare pro alio qui eſſet in peccato mortali ne ille celebrādo peccaret mortaliter. ¶ Item dicit Pe. ꝙ interdictus ⁊ ſuſpenſus ⁊ excommunicatus etiam iniuſte cōicare non debent quia in talibus eſt defectus rei ſignificate ſcilicet vnitatis corporis miſtici.

Ad. xxiiij. horas.

Petrus.

Nota.

¶ Queſtio. lxxiiij.

Thomas.

Utrum illa pollutio que in ſomnis incipit ⁊ in vigilia terminatur ſit peccatum. Rñ. ſm Tho. dicendū ꝙ pollutio ↄ̄trum ad rationem meriti vel demeriti magis iudicatur ſm principium qđ eſt in dormiendo quam ſm finem qui eſt in vigilando: quia corporales motus non ꝑtinent ad meritum vel demeritum niſi ſm ꝙ a volūtate cauſantur. ex quo enim excitatus eſt motus carnis in dormiendo non ſubiacet voluntati vigilātis vlterius motus ille nec reputatur euigilaſſe quouſqʒ perfecte vſum liberi arbitrij recuperauit. ¶ Poteſt tamen contingere ꝙ in ipſa euigilatione peccatum oriatur ſi quidem pollutio placeat ꝓpter delectationem quod quidem erit veniale peccatū. ſi ſit talis placentia ex ſubreptione. mortale aūt ſi ſit cum deliberato cōſenſu ⁊ precipue cum appetitu futuri. iſta autem poſt placentia non facit preteritam pollutionem peccatum quia ipſius cauſa non eſt. ſed ipſa in ſe peccatū eſt. ſi autem placeat vt nature exhonoratio vel alleuiatio peccatum nō credit.

¶ Queſtio. lxxv.

Albertus.

Utrum actus naturalis impediat a ꝑceptione eucharistie. Rñ. ſm Alb. in ſcrip. di. xiij. concilium Elibertinum dicit omnis homo ante ſacram cōionem a propria dʒ abſtinere vxore tribus aut. iiij. aut. vij. diebus. de conſe. di. ij. omnis homo ⁊ bene puto ꝙ ſic ſit faciendum. ſi tamen alter coniugum inueniatur debitum reddere coactus ⁊ non expetere ⁊ hoc frequenter facere eo ꝙ alter etiam illo tempore non vult abſtinere ego cōicare concederem illi qui reddit inuitus ⁊ alteri nō qui extorquet debitum quādo non eſt extorquendum: quia conſtat quod etiaʒ illo tempore reddere tenetur ſi probabiliter timet de incōtinētia alterius ¶ Concordat cum his Tho. in vlti. parte ſum. q. lxxx. art. vij. ar. ij. vbi dicit ꝙ coitus cōiugalis ſi ſit ſine peccato. puta ſi fiat cauſa prolis generande vel cauſa reddendi debitum non alia ratione impedit ſumptionem ſacramenti niſi ſicut dictum eſt de pollutione nocturna que accidit ſine peccato. ſ. propter immundiciā corporalem ⁊ mentis diſtractionem. in tali ergo caſu vt dicit Grego. ſuo ſunt iudicio relinquendi ſed qui voluptate dominante coniugi miſcetur prohiberi debet ne accedat ad hoc ſacramentū: vt idem Greg. dicit. xxxij. q. iiij. vij. cū propria.

pria.concordat etiam his dictis Thome Alber.ſuper.iiij.di.xxxij.⁊ addit ibi ꝙ exigens infirmitate ductus licz moneri debeat ne accedat ſi tñ omnibus modis ex deuotione ſe ingerat non eſt ꝓhibēdus. ¶ Glo.etiam ſuper.d.c.omnis homo.dicit qđ hoc qđ ibi dicitur de abſtinenda abvxore ante cōionem conſilium eſt non preceptum vt patet in.c.vir cum propria.no.in eo.c.plurca.de hac materia.

¶ Queſtio.lxxvj.

Albertus. Utrum poſt ſumptionem eucbariſtie eodem die liceat exigere vel reddere debitum. Rñd. ſm Alb.ſuper.iiij.di.xxxij.circa ſi.dicendum ꝙ illo die non eſt poſcendum debitum nec etiam reddendum niſi aliter coniux multum inſtet ſi tamen fiat non credo ꝙ ſit peccatum mortale.

¶ Queſtio.lxxvij.

Thomas. Utrū immūditie pure corporales ſicut lepra fluxꝰ ſanguinis vł ſeminis vel mēſtrui impediāt a ſumptiōe eucbariſtie. Rñ.ſm Tho. dicēdū ꝙ cum iſte cibus non ſit corporis ſed mentis cibus magis in eius ſumptione conſideranda eſt diſpoſitio mentis quam corporis.⁊ ideo diſtinguēdum eſt in immunditia corporali tantum.qꝛ aut eſt perpetua ſicut lepra aut diuturna vel eſt temporalis ⁊ cito purgabilis.ſi quidem ſit perpetua vel diuturna tunc nullo modo propter hoc quis abſtinere dꝫ ne propter immundiciam corporis perdatur fructus mentis ſicut accidit in leproſis ⁊ patientibus fluxum ſanguinis vel ſeminis.ſi autem ſit tēpalis ⁊ facile expurgabilis tunc ſi aliquis ſit in mente bene diſpoſitus ſumere non prohibetur Quis etiam poſſit ad tempus laudabiliter abſtinere ꝓpter reuerentiam tanti ſacramēti.idem dicit Greg.di.v. c.ad eius vero.leproſus vero licet ꝓhiberi non debeat tñ in occulto non in publico celebrare poteſt ex deuotione niſi adeo ſit corruptus qđ miſterium ſine periculo explere nō poſſit.vide de hoc.ſ.li.ij. ti.j.de homi.q.xlij.quid de his.Alber.in ſcrip.ſimpliciter dicit ſine preiudicio mihi dicendum videł qđ nunꝗ̄ prohibenda eſt mulier a cōione propter menſtruum:ſicut dicit Greg.eo ꝙ ſit iudiciū ſuperfluitatis vel infirmitatis ⁊ non culpe.

¶ Queſtio.lxxviij.

Thomas. Utrum ſacerdos poſſit dare corpus chriſti ei quem ſcit in mortali peccato. Rñ. ſm Tho. dicendum ꝙ ſi ſacerdos ſciat peccatū alicuius qui eucbariſtiam petit per confeſſionē vel alio quolibet modo diſtinguēdum eſt.quia aut peccatum eſt occultum aut manifeſtum.ſi eſt occultum aut exigit in occulto aut in manifeſto.Si in occulto dꝫ ei denegare ⁊ monere eum ne in publico petat.ſi aūt in manifeſto petat debet ei dare:vt patet de conſe. diſt.ij.non prohibeat.⁊ hoc propter.iiij.rationes. Primo quia pro peccato occulto penam publicaꝫ inferens eſt reuelator confeſſionis aut proditor criminis.Secundo quia quilibet chriſtianus hꝫ ius in perceptione eucbariſtie niſi illud per peccatum mortale amittat vnde cum in facie eccleſie non cōſtet iſtum amiſiſſe ius ſuum non dꝫ ei in facie eccleſie denegari alias daretur facultas malis ſacerdotibus pro ſuo libito punire maxima pena quā vellent. Tertio propter incertitudinem ſtatus ſumentis quia ſpiritus vbi vult ſpirat vnde ſubito poteſt eſſe compūctus ⁊ a peccato mūdatus ⁊ diuina inſpiratione ad ſacramentum accedere. Quarto qꝛ eſſet ſcandalum ſi denegaretur.idem dicit Alb.in li.de miſſa.in ſi.ſi vero peccatum eſt manifeſtū dꝫ ei denegare.ſiue in occulto ſiue in manifeſto petat. cum predictis concordat Pe.⁊ etiam Alb.in ſcrip. diſtin.xij.

¶ Queſtio.lxxix.

Utrum in aliquo caſu debeat dari hoſtia non conſecrata pro ꝯſecrata. Rñ.ſm Tho.⁊ Pe. ⁊ alios theologos ⁊ iuriſtas.dicendum qđ nullo modo danda eſt hoſtia non conſecrata pro ꝯſecrata.tum quia in ſacramēto veritatis non debet eſſe in aliquo fictio.tum quia cum manducans adoret quod manducat:vt dicit Aug.daret ſacerdos ei occaſionē ydololatrādi vnde ⁊ decretalis dicit in caſu conſimili qđ falſa ſunt abijcienda remedia que ſunt veris periculis grauiora.extra de celeb.miſ.c. de homine.

¶ Queſtio.lxxx.

Utrum debeat dari ſuſpectis de crimine. Rñ. ſm Tho.⁊ Pe.dicendum ꝙ triplex eſt ſuſpitio.quedam violenta que pro facto reputatur vt ſi inueniatur ſuſpectus cum ſuſpecta nudus cum nuda ⁊ ſolus in eodem lecto ꝓpter hanc ſicut ꝓpter peccatum neganda eſt cōio.quedam probabilis vt ſi inueniatur ſolus cum ſola loquens tpe et loco ſuſpecto ⁊ frequenter propter hanc non dꝫ negari: quia pena non infligitur vbi culpa ignoratur.quedam leuis vt ſi appareant aliquis ſigna non tamen omnino certa ꝓpter hanc etiam non debet negari. ꝗ̄ſicūq; ergo ſuſpitio eſt violēta ꝓcedēs ex publica fama nō dꝫ dari neq; in occulto neq; in manifeſto ſi autem ſit ſuſpitio talis non ex publica fama ſed ſolius ſacerdotis ſic debet dare in publico ſed non in occulto ſicut ante dictum eſt quādo crimen ſcit. Petrus. Suſpitio.

¶ Queſtio.lxxxj.

Utrum corpus xp̄i debeat dari ad ſumendum aliquod experimentum. Rñ.ſm Tho.dicendum ꝙ corpus xp̄i nullo modo dꝫ dari ad ſumendum aliquod experimentum vel propter aliquam expurgationem licz videatur hoc quoddam decretum innuere:quia illud decretum eſt abrogatum vt dicit idem Tho.in vltima parte ſumme.

¶ Queſtio.lxxxij.

Utrum debeat dari hyſtrionibꝰ. Rñ.ſm Pe. Cyprianus loquēs de his ſoluit puto inquit qđ nec diuine maieſtati nec eccleſiaſtice diſcipline conueniat vt decus ⁊ honor eccleſie perſonis talibus conferatur.de conſe.diſ.ij.pro dilectione vide ibi totum capitulum ne videatur eſſe contra id qđ dictū eſt.ſ.li.ij.ti.v.de rap.q.xxij.cum tam clerici.

¶ Queſtio.lxxxiij.

Utrum debeat dari furioſis vel amentibus. Rñ.ſm Pe.dicendum ꝙ furioſus aut hꝫ lucida interualla ⁊ tunc poteſt cōmunicare aut non aut ergo fuit perpetuo furioſus.ſ.a natiuitate ⁊ talis non debet cōicari aut ad tēpus ex aliqua infirmitate incidit in freneſim.et tunc ſi ꝓſi petierat et ꝓſumił poſſe accipere ſine periculo deciſionis vel vomitus vel hmōi debet dari aliter non. ¶ Cum his concordat Tho.⁊ adducit decretum.xxvj q.vj. is qui in infirmitate penitentiam petit ⁊ dum ſacerdos inuitatus ad eum venit vertitur in freneſim accepit in teſtimonio ab aſtantibus qui petitionem audierunt ⁊ reconciliet ⁊ eucbariſtia eius ori infundał.dicit etiam Tho.ꝙ illi amentes ſiue ſtolidi qui debilem mentem habent ⁊ tamen ſunt aliquo modo docibiles eorum que ad fidei deuotionem pertinēt ſacramenti talibꝰ non oportet corpus xp̄i denegari.idem dicit Tho.ꝙ demoniacis non eſt deneganda cōio niſi forte certum ſit ꝙ pro aliquo crimine a dyabolo torqueantur.

¶ Queſtio.lxxxiiij.

Utrū debeat dari pueris ⁊ in qua etate. Rñd. ſm Tho.dicendum ꝙ pueris carentibus vſu rationis qui non poſſunt diſtinguere inter cibum Thomas.

corpoꝛalem ⁊ ſpiritualē non debet eucbariſtia da-
Pueris. ri ꝗuis quidam greci contrarium teneant.irratio
nabiliter autē qꝛ ad eucbariſtie ſumptionē exigiť
actualis deuotio quā tales pueri habere non poſ-
ſunt.pueris aūt iam incipientibus habere diſcre-
tionem etiam ante perfectaꝫ etatem.puta cū ſunt
x.vel.xi.anno.aut circa hoc poteſt dari ſi in eis ſi-
gna diſcretionis appareant ⁊ deuotionis.idem di
cit Pet.⁊ idem dicit Tho.in ſum.in vltima parte
q.lxxx.arti.ix.in fine.

℄ Queſtio.lxxxv.

Qⲩeritur etiam qualiter xp̄s ſit in hoc ſacra
mēto.Rň.ſm Tho.⁊ Pe.dicendum ꝙ xp̄s
non in figura ſiue vt ſignatum tantum vt quidam
heretici dixerunt:ſed ſm veritatem idem xp̄s qui
de virgine natus ⁊ pro nobis paſſus eſt in hoc ſa-
cramento continetur vt catholica fides tenet.⁊ ſi-
cut eſt ibi vere xp̄s ita etiam eſt ibi ſub ſua quanti
tate occupando locum ſicut ⁊ non vtitur claritate
ſua illuminando aerem. ℄ Poteſt etiam in pluri
bus locis ſimul eſſe inq̄tū plura indiuidua.i.plu-
res panes in ipſum tranſubſtantianť.eſt etiam to
tus xp̄s in qualibet parte hoſtie vň plures hoies
diuerſis partibus vnius hoſtie communicari poſ-
ſunt quia etiam in minima parte.ſ.ꝗdiu apparet
ſpecies panis ſemper eſt totus xp̄s.ſed ſi fieret di-
Albertus. uiſio.in partes tam minimas ꝙ non ſufficerēt ad
ſpeciem panis tunc deſineret ibi eſſe corpus xp̄i.⁊
idem eſt de ſanguine.⁊ vt dicit Al.in lib.de miſſa
idem iudicandum eſt ꝙ in ſtomacho ⁊ in vomitu.
⁊ hmōi tam diu eſt corpus xp̄i ꝗ diu diſcerni poſ-
ſunt forme ſacramētales.i.ſpecies panis ⁊ vini qñ
aūt liquefacte ſunt forme amplius non eſt ibi cor-
pus xp̄i. ℄ Et lꝫ ex virtute ſacramenti ſiue trāſub-
ſtātiationis tantum corpus ſit ſub ſpecie panis et
tantum ſanguis ſub ſpecie vini tamen per quādā
concomitantiā naturalem eſt ſub vtraqꝫ ſpecie to-
tus xp̄s ſm corpus ⁊ ſm animam ⁊ ſm diuinitatē
quia hec tria ab inuicem ſeparata non ſunt.

℄ Queſtio.lxxxvi.

Utrum xp̄s in hoc ſacramēto aliqñ in ſpecie
ſua videatur oculo corpoꝛali.Rň.ſm Tho.⁊
Pe.dicenduꝫ ꝙ licet multa circa hec dicta ſint tñ
probabilius dicitur ꝙ in ſpecie propria nūꝗ vide-
tur ibi.ſed in figura illa latet ſpēs ſacramenti ſub
qua ꝯtineť corpus xp̄i ⁊ ipſa ſpecies circumfundiť
quibuſdam accidētibus carnis vel pueri que non
ſunt propria accidētia vel lineamēta corpoꝛis xp̄i.
vnde ꝗuis ibi expreſſiori ſigno videatur non tñ vi
detur in ſpecie propria.

℄ Queſtio.lxxxvii.

Thomas. Qⲩid agendum ſit qñ apparet in alia ſpecie
ꝗ in ſpecie panis.Rň.ſm Tho.dicendū ꝙ
cum vſus hmōi ſacramenti ſit per manducationē
ideo qñ apparet in ſpecie pueri vel carnis cruenta
te vel ſimili cum non habeat rationem cibi non dꝫ
aſſumi ab eo cui ſic apparet ſed ab alio cui in ſpe-
cie panis apparet.ſi autē omnibus ſub ſpecie car-
nis appareret tunc deberet cū reliquijs poni.ideꝫ
Albertus. dicit Alb.in ſcrip.⁊ ſic appareret ſacerdoti in alta
re in miſſa dicunt quidam quod deberet iterū cele
brare.⁊ corpus xp̄i ſumere ꝙ ſm canones qui con-
ſecrat etiam ſumere debet vt patet de conſe.diſt.ij.
relatum.⁊ ſi ſecundo hoc accideret deberet tertio
celebrare ⁊ ſumere.quidam autem dicūt ꝙ in tali
caſu ſufficit ſpiritualis mādu catio.nec ꝓpter hoc
efficitur tranſgreſſoꝛ ꝯſtitutionis eccleſie qꝛ ad ea
que frequentius accidunt leges aptantur.vide in-
fra eo.titu.q.cxxij.vtrum ſacerdos.

℄ Queſtio.lxxxviij.

Deinde quero que ſit conueniens materia
hmōi ſacramenti.Rň.ſm Tho.⁊ Pe.di.xi.
dicendum ꝙ materia cōpetens eſt panis triticeus
⁊ vinum vitis:quia hec duo precipue in cibū ⁊ po-
tum veniunt vnde conuenientius per hoc in cibuꝫ
⁊ potum ſpiritualē manuducimus:precipua tamē
cauſa eſt inſtitutio diuina.

℄ Queſtio.lxxxix.

Utrum poſſit confici de pane cōfecto de ſpel-
ta vel de farre.Rň.ſm Pe.dicendum ꝙ ſm Petrus.
cōem ſententiam doctoꝛum non poteſt confici niſi
de pane triticeo. tum quia dominus compara-
uit ſe grano tritici.Joh.xij.tum quia creditur ce-
lebraſſe in pane triticeo ⁊ inſtituiſſe vt ſic celebre-
tur.tum quia vſus eccleſie ab apoſtolis qui pre-
ſentes fuerunt traditus habet vt celebretur in hoc Panis.
ſolo grano. ℄ De pane autem confecto de ſpelta
vel de farre dicunt quidam ꝙ confici pōt qꝛ eiuſdē
ſpeciei ſunt hec grana cum tritico lꝫ differant qui
buſdā differentijs accidētalibus.ſed tamen vide-
tur magis oppoſitum quia generatio eſt ſimiliuꝫ
in ſpecie:ſꝫ ſeminato tritico nūꝗ generatur ſpel-
ta vel far nec ecōuerſo:vnde non videtur eſſe eiuſ-
dem ſpeciei.Tho.in ſumma ſua ſcilicet in vltima
parte.q.lxxiiij.arti.iij.dicit de plano quod ex tali-
bus frumentis que nullo modo poſſunt ex ſemine
grani generari non poteſt confici panis qui ſit de-
bita materia huiuſmodi ſacramenti. ℄ Addit ta-
men Pe.quod nec iſtud ſcilicet ꝙ generatio eſt ſi-
milium in ſpecie eſt ſufficiens ratio quia quedam
ſunt accidētia inſeparabilia concomitantia gene-
rationem:vt ingredo coruum. ℄ Alber.autem in
ſcrip.dicit ſic abſqꝫ dubio frumentum genus eſt et
non ſpecies grani ⁊ habet ſub ſe triticum ⁊ ſpeltaꝫ
vnde ſpelta frumentum eſt ⁊ de ipſa confici poteſt
corpus domini ſicut de tritico ⁊ hoc nulli dubium
eſt conſideranti granum cum grano ⁊ paneꝫ cum
pane.ſunt ergo triticum ⁊ ſpelta nō vnius ſpeciei:
ſed vnius generis proximi quod eſt frumentum et
ſunt vicine valde ſpecies ⁊ ideo parum diſtant in
ſpicarū formatione.ſed quaſi nihil diſtant in foꝛ-
ma granoꝛum ⁊ coloꝛe ⁊ ſapoꝛe panis.

℄ Queſtio.xc.

Qⲩid ſi grana alterius generis admixta ſint
tritico ita qđ panis non ſit de puro tritico.
Rň.ſm Pe.dicendum ꝙ aut tanta eſt permixtio Petrus.
ꝙ trahitur mixtum ad ſpeciem alienam vt quādo
appoſitum eſt predominans vel etiam ad ſpeciem Triticum.
mediam vt quando equalis eſt virtus mixtvtroꝗ
miſcibilium.⁊ tunc non poteſt confici quia muta-
ta eſt ſpecies panis triticei aut non eſt tanta addi
tio quin maneat ſpecies panis triticei vt qñ virtus
tritici ꝓponderat.⁊ tunc poteſt confici.qñ autem
mutata ſic ſit ſpecies vel non cognoſci poteſt ex ac
cidentibus vt ex coloꝛe ⁊ precipue ex ſapoꝛe accidē
tia enim magnam partem conferunt ad cognoſcē
dum qđ quid eſt ſm philoſophū.j.de anima.idem
dicunt Tho.⁊ Alb.in ſcrip.

℄ Queſtio.xci.

Qⲩid cum hoſtia cum qua celebrandū eſt tā
diu conſeruatur qđ incipit corrumpi.Rňd.
ſm Tho.ꝙ ſi ſit tanta corruptio quod ſpecies pa- Thomas.
nis non maneat tunc nō poteſt ex eo confici.ſi aūt
ſpecie manente ſit ibi aliqua diſpoſitio ad corru-
ptionem poteſt exinde confici ꝗuis grauiter pec-
cet conficiens ex tali ſcienter propter reuerentiam
ſacramēti.⁊ quod ſpecies maneat poteſt cognoſci
ex hoc ꝙ continuitas non eſt ſoluta nec alia acci-
dentia omnino ablata.Idem per omnia dicit Alb.
in ſcripto.

℄ Queſtio

¶ Queſtio.xcij.

Quid ſi ſacerdos infra miſſaꝫ aduertit ſe habere hoſtiã non triticeã vel corruptã. Rñ. Petrus. ſm Pe.dicendũ ꝙ ſacerdos.aut ante ↄſecrationẽ aduertit ꝙ hoſtia indebita ſit:aut poſt cõſecrationem anteꝙ̃ ſumpſerit:aut poſtꝙ̃ iam ſumpſit. In primo caſu illa hoſtia remota aliam hoſtiã ponat ⁊ a canone reincipiet ⁊ celebrabit. In ſecũdo caſu ſimiliter faciet. Sed illã hoſtiã poſt aliã vel ipſe ſumat:vel alijs clericis ſumendã tradat.vel reuerẽter reſeruabit. In tertio caſu nõ celebrabit iterũ qꝛ ieiunus nõ eſt. Concordat cum hoc glo.wilhel. Gloſſa wilhelmi. infra eo.lib.titu.xxx.de ſcãdalo. §.vj. Pone ſuper ver.de hole.in fi.ſed Tho.in vltima parte ſumme dicit ꝙ debet ponere aliã hoſtiã ⁊ ↄſecrare ⁊ ſumere:qꝛ preceptũ de perfectione ſacramẽti maioris ponderis eſt ꝙ̃ preceptũ qḋ a ieiunis ſumatur.vide de hoc.ſ.eo.titu.q.lx.de diuerſis defectibus.

¶ Queſtio.xciij.

Quid ſi ſacerdos infra miſſam aduertit ſe ſolum aquã per errorẽ pro vino poſuiſſe. Rñ. Thomas. ſm Tho.in fi.dicendũ ꝙ ſi ante cõſecrationẽ vini percipiat debet aquã effundere ⁊ vinũ ponere. Si aũt poſt debet incipere ↄſecrationẽ vini alio vino ſuperinfuſo ↄtritione de negligẽtia prehabita vel etiam a capite canonẽ incohare ſuper aliã hoſtiã. Hoſtia prius ↄſecrata poſita ſeorſum: vt Inno.dicit.ſed Al.in li.de miſſa ↄcordat cum primo dicto. ſed qḋ cũ poſt ↄſecrationẽ percipit debet incipere ab illo loco.ſimili modo poſtea ꝙ̃ cenatum eſt ⁊c. vide.ſ. in queſtione preallega.ſcilicet de diuerſis defectibus.

¶ Queſtio.xciiij.

Fermẽtatũ. Utrũ ↄfici poſſit in fermẽtato. Rñ.ſm Tho. ⁊ Pe.⁊ Al.in li.de miſſa.⁊ in ſcrip.dicendum ꝙ in vtroqꝫ cõfici poteſt ſcꝫ azimo ⁊ fermẽtato.tñ confici non dꝫ niſi in azimo ⁊ qui ↄtra faceret grauiter peccaret agens cõtra ſtatutũ ⁊ cõſuetudinẽ eccleſie.dicit tñ Tho.i vltima parte ſum.q.lxxiiij. arti.iiij.ꝙ ꝗuis cõſuetudo cõficiẽdi in azimo rationabilior ſit tñ peccaret grecus cõficiens in azimo quaſi peruertens ſue eccleſie ritum.

¶ Queſtio.xcv.

De quo vino poſſit confici xp̃i ſanguis. Rñ. ſm Tho.⁊ Pe.dicendũ ꝙ tm̃ de vino vitis in quo ⁊ xp̃s cõfecit.⁊ qꝛ hoc ſolum ꝓprie vinũ eſt ⁊ communius in potum ſumitur ſicut etiam panis tritici in cibum.

¶ Queſtio.xcvj.

Acetum. Utrum poſſit cõfici de aceto. Rñ.ſm Tho.dicendũ ꝙ ſi vinũ oĩno factum eſt acetũ de eo nõ poteſt cõfici:qꝛ differũt vinũ ⁊ acetũ ſicut viuũ ⁊ mortuũ.ſm Phm.viij.meth.vnde nõ ſunt eiuſdem ſpeciei qḋ pꝫ ex cõtrarijs ꝓprietatibus:quia vinũ eſt calidũ:acetũ autem frigidũ. Sed ſi vinũ ſit acidum quaſi in via aceſcẽdi idem eſt iudicium qḋ de pane qui eſt in via ad corruptionẽ.vnde ſicut de pane qui eſt in via ad corruptionẽ poteſt cõfici: peccat tamen ↄficiens ꝓpter irreuerẽtiã.ita eſt hic Concordant Petrus et Albertus.in lib.de miſſa. Et addit Albe.ibidem ꝙ ſi vinum ſit putridũ per fecta putrefactione que ad vini complexionẽ redire nõ poſſit:tunc nullo modo de tali vino cõfectio poteſt fieri:qꝛ non eſt vinũ. Si autem ſit pendulũ in via quidẽ corruptionis exiſtens ⁊ non corruptũ tunc aſſumpto tali vino in ſacramento ſit quidẽ confectio:qꝛ illud eſt vinũ ⁊ adhuc ſuã ꝗuis egrã retineat vinoſitatẽ ſed tñ propter ſacramenti reuerentiã non eſt aſſumendũ.ſi aliud de facili haberi poteſt. Si autem in vino cum ſapore vinoſo eſt ſapor aromaticus vel põticus vel ſtipticus vel ſapor acris ex minus perfecta digeſtione vini poteſt fieri confectio:qꝛ remanet ſpecies vini. ¶ Nota etiã ſm Tho.⁊ Pe.ꝙ ſi hoſtia conſecrata tandiu ſeruaretꝰ ꝙ corrumperetꝰ ſpecies panis non eſſet ibi amplius corpus xp̃i.ita ſimiliter de ſanguine ſi ita diu ſeruarẽtur ꝙ ſpecies ille verterẽtur in acetum.ſecus autem eſſet quãdo ad hoc eſſent in via ad corruptionem.

¶ Queſtio.xcvij.

Utrum de agreſta poſſit cõfici. Rñ.ſm Tho. ⁊ Pe.⁊ Al.in ſcrip.dicendũ ꝙ non:qꝛ ad hoc eſt in via generationis ad vinum.vnde adhuc non habet ſpeciem vini.

¶ Queſtio.xcviij.

Utrum poſſit cõfici de muſto. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe.dicendũ ꝙ ſic.qꝛ completã habet ſpeciem vini:tñ non debet fieri propter impuritatem Petrus. ipſiꝰ quoadusqꝫ ſit defecatũ.⁊ hoc niſi neceſſitas aliqua eſſet.

¶ Queſtio.xcix.

Utrum aqua debeat apponi ad vinum.⁊ in Thomas. qua quantitate. Rñ.ſm Tho.⁊ Pet.⁊ Al.in Albertus. ſcrip.dicendũ ꝙ aqua apponitur:non tanꝙ̃ de neceſſitate ſacramenti:qꝛ etiam ſine aqua conficeretꝰ ſanguis ſed tanꝙ̃ de bene eſſe ſcꝫ ꝓpter ſignificationem vnionis populi tanꝙ̃ membroꝝ ad caput ſcꝫ xp̃m.aque enim multe populi multi vt dicitur Apoca.xvij. Grauiter tamen peccaret qui ſcienter obmitteret aque appoſitionẽ:vt patebit infra.q. prima.qꝛ ageret cõtra ↄſtitutionẽ eccleſie:quia ⁊ dñs appoſuiſſe creditur. ¶ Debet autem apponi de aqua parum vt in vinum de facili ⁊ totaliter cõuertatur. ¶ Item dicit Al.in li.de miſſa. Et addit Alber.ibidem ꝙ ſi tm̃ apponeretur de aqua ꝙ tolleret a vino vinoſitatẽ tunc non fieret ſacramenti confectio:quia tunc non eſſet vinum ſed aqua aliquantulũ vinata.vnde ⁊ de vapa non poteſt fieri confectio ſacramenti.vapa enim eſt aqua fuſa ſuper acinos vuarũ poſtꝙ̃ expreſſum eſt vinum.que aqua aliquantulũ habet de vini acumine.⁊ bibitꝰ a pauperibus:⁊ tamen non eſt vinum.

¶ Queſtio.c.

Quantum peccet qui dimittit appoſitionem aque. Rñ.ſm Alber.in ſcrip. Si dimittitur Albertus. ex prauitate heretica vel ex contẽptu peccatũ mortale eſt. Si autem ex negligentia:aut illa negligentia cauſatur ex occupatione circa vana ⁊ tunc non peccat mortaliter:ſed corripiẽdus eſt grauiter ne decetero negligens inueniatur : aut cauſatur ex occupatione circa illicita.⁊ ſic iterum eſt mortale aut ex occupatione circa vana temporalia ⁊ tunc grauiter peccat ⁊ ſi mihi contingeret facerẽ emendam tanꝙ̃ pro mortali peccato:aut ex ſubreptione ⁊ tunc orandũ eſt pro ipſo:qꝛ non peccauit mortaliter ſed indiget adiutorio cõtra temptatorem.

¶ Queſtio.cj.

Utrum ſufficiat ad hoc aqua roſacea vel aliqua aqua artificialis. Rñ.ſm Tho.⁊ Pet. Petrus. non debet apponi niſi aqua naturalis non artificialis. Si tamen apponitur confectũ eſt ſicut etiã ſi totaliter obmittatur cõuertitur enim in vinum ſicut ⁊ naturalis aqua.

¶ Queſtio.cij.

Quid ſi fieret panis de aqua roſacea:vtrum in tali pane poſſet confici. Rñ.ſm Pe.quidam Petrus. dicunt ꝙ ſic:quia aqua in pane nõ remanet. Alij ꝙ nõ:qꝛ partes principales panis qui eſt materia huiuſmõi ſacramenti ſunt aqua naturalis ⁊ farina.hanc opinionẽ dicit Tho.eſſe ꝓbabiliorem.

¶ Queſtio.ciij.

Quid ſi apponeretur aqua qñ adhuc vinum eſſet in dolio nũqd ſufficeret. Rñ. ſʒ Tho. dicendũ ꝙ non ſufficeret: qꝛ hoc non ſignificaret aliquid. Sed oportet vt imminente oblatione apponatur ad ſacramentũ perficiendum.

¶ Queſtio.ciiij.

Utrum poſſit cõfici de aqua rubea in qua lauatus eſt pannus vino rubeo intinctus. ꝛ ad

Thomas. terras vbi non eſt vinũ portatus. Rñ. ſm Tho. dicendũ ꝙ nõ: qꝛ illud eſt magis aqua rubea ꝙ vinũ vnde ꝛ illa cõſuetudo dãnatur in canone. de conſe. diſt. ij. cum omne.

¶ Queſtio.cv.

Quid ergo fiet in illis terris in qͥbus vinum nullo modo haberi poteſt: nunqd conficiet

Albertus. corpus ſine ſanguine. Rñ. ſm Alb. in lib. de miſſa circa finẽ. dicendũ videtur ꝙ de hoc cõſultatio ad curiam haberi debeat: quid ſit agendũ. tamẽ propter intolerabile damnũ animaꝝ qḋ incurritur ex ſacramẽti defectu. videtur mihi eſſe cum talibus diſpenſandũ vt corpus xpi ſine calice haberent et cõficerent ſacramentũ: qꝛ ſicut pʒ per antedicta. corpus non eſt ſine ſanguine ꝛ aïa ꝛ deitate: ꝙuis ibi non ſit ſanguis ex virtute ꝯſecrationis ꝛ ſacti.

¶ Queſtio.cvj.

Quid ſi ſacerdos infra miſſam recordatur ſe aliquod peccatũ mortale cõmiſiſſe vel aliquid comediſſe vel bibiſſe vel vinculo excõicatio-

Thomas. nis ſe ſubiacere: quid faciet. Rñ. ſm Tho. in vltima parte ſum. q. lxxxiij. arti. vj. argu. ij. dicendũ ꝙ vbi difficultas occurrit ſemper accipiendũ eſt illud qḋ habet minus de periculo. maxime aũt periculoſum eſt qḋ eſt cõtra perfectionẽ ipſius ſacramenti: qꝛ hoc eſt immane ſacrilegiũ. minus autẽ eſt illud qḋ pertinet ad qualitatẽ ſumentis. ꝛ ideo ſi ſacerdos poſt conſecrationẽ inceptã recordet̃ ſe aliquid comediſſe vel bibiſſe. nihilominus debet perficere ſacrificiũ ꝛ ſumere ſacramentũ. Silr ſi recordetur ſe peccatũ aliqḋ cõmiſiſſe. debet penitere cum ꝓpoſito cõfitendi ꝛ ſatiſfaciendi ꝛ ſic nõ indigne ſed fructuoſe ſumere ſacramentũ. ꝛ eadẽ ratio eſt ſi ſe meminerit excõicationi cuicunqꝫ ſubiacere. debet enim aſſumere ꝓpoſitũ abſolutionẽ petendi: ꝛ ſic per inuiſibilem pontificẽ ieſum xpm abſolutionẽ ꝯſequitur: quantũ ad hunc actum qḋ peragat diuina miſteria. Si ṽo ante conſecrationem alicuius dictoꝝ ſit memor tutius reputarem maxime in caſu mãducationis ꝛ excõicationis qḋ miſſam inceptam deſereret niſi graue ſcandalum timeretur.

¶ Queſtio.cvij.

Aranea in calice. Quid ſi muſca vel aranea in calicem ceciderit vel etiam venenũ in calicẽ miſſum deprehenderit. Rñ. ſm Tho. ibidẽ. arti. iiij. dicendũ ꝙ ſi muſca vel aranea in calicem ante ꝯſecrationẽ ceciderit. aut etiã venenũ deprehẽderit eſſe immiſſũ debet effundi ꝛ abluto calice denuo aliud vinum poni ꝯſecrandũ. ſi ṽo aliqḋ hoꝝ poſt cõſecrationẽ acciderit debet aïal caute capi ꝛ diligenter lauari

Uenenum. ꝛ comburi ꝛ ablutio ſimul cum cineribus in ſacrarium mitti. ¶ Si ṽo venenũ ibi eſſe deprehẽderit immiſſum nullo modo debet ſumere nec alij dare ne calix vite vertatur in mortẽ. ſed debet diligẽter in aliquo vaſculo ad hoc apto cum reliquijs cõſeruari. Et ne ſacramentũ maneat imperfectũ debet vinũ apponere in calice ꝛ denuo reſumere a cõſecratione ſanguinis ꝛ ſacrificiũ ꝑficere. ꝛ qḋ nihil abhominabile ſumi debeat occaſione hmõi ſacramenti eſt. arg. de cõſe. diſt. ij. ſi per negligentiã. Et idem dicit glo. ibidem.

¶ Queſtio.cviij.

Utrum virtute verboꝝ poſſit ſacerdos quãtãcũqꝫ materiã ꝯſecrare. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. Thomas.
dicendũ ꝙ poteſt tãtũ cõſecrare de pane ꝛ de vino ꝙtum eſt ſumibile ab hoĩbus. ꝛ qꝛ nõ eſt determinata ad hoc aliqua quãtitas precipue cũ vnus homo poſſit ſumere in magna quãtitate ꝛ in parua. ideo quantitas parua vel magna ad hoc nihil facit. ¶ Non tñ dico ꝙ poſſet ꝯſecrare totũ panẽ qui eſt in foro qꝛ ipſa forma pronoie demõſtratiuo vtens oſtendit ꝙ materia cõſecranda debet eſſe coram ſacerdote. vnde ſacerdos exiſtẽs in domo ſua non poſſet cõſecrare panẽ qui eſt in altari qḋ etiã nõ poteſt de toto pane qui eſt in foro. neqꝫ de toto vino qḋ eſt in cellario. ſed quantacũqꝫ ſit quãtitas panis ꝛ vini que coram ſacerdote ponunt̃. credo ꝙ poſſet cõſecrari ab ipſo. ¶ Dicit etiã Tho. ꝙ ſi ſacerdos intẽderet cõſecrare nõ ad ſumendũ ſed vt ſacramẽto vteret̃ in veneficijs: vel ꝓpter irriſionẽ nihilominus cõſecratũ eſſet. Et idẽ dicit Tho. in vlti. parte ſum. q. lxxiij. ar. ij. ſed Pe. diſt. vlt. dicit ꝙ ſacerdos poteſt ꝯſecrare quãtãcũqꝫ materiã. dũmodo intendat cõſecrare ad vſum ꝛ alimentũ fidelium. Sed dimittendo hanc intentionẽ nõ põt: qꝛ deeſt intentio faciẽdi qḋ facit eccleſia. dicit eñ Hug. de ſanc. vic ſacramentũ irritũ putatur ſi cõtra inſtitutionẽ celebratur.

¶ Queſtio.cix.

Quid ſi alique hoſtie ex obliuione remanent in altari dum ſacerdos cõficit vtrũ etiã ille ſint conſecrate. Et quid ſi gutta vel plures gutte vini adherent pedi calicis dum ſacerdos conficit.
Rñ. ſm Alb. in lib. de miſſa. dicẽdũ videtur ꝙ nec Albertus.
ille gutte ꝯſecrant̃: qꝛ de eis nihil intendit̃. Augu. enim dicit ꝙ intentio reqͥritur ad omne ſacramentum ꝛ ſine intentione faciendi nihil fit in ſacro.

¶ Queſtio.cx.

Utrũ debeat populo dari ſub vtraqꝫ ſpecie.
Rñ. ſm Pe. dicẽdũ ꝙ in ſacramẽto eſt ratio Petrus.
ſigni ꝛ ratio cauſe ſignatio pertinet ad ſapientiã ſed cauſalitas ad gratiã. qꝛ ergo gratia cõiter oĩbus neceſſaria eſt ſed nõ ſic ſapiẽtia. Efficacia ṽo equalis eſt ſub vtraqꝫ ſpecie ſed nõ ſignificantia: ideo oĩbus tradit̃ ſub altera ſpecie in qua poteſt tradi cũ reuerẽtia ꝛ cautela maiori. a maioribꝰ ṽo tñ. i. pſbyteris ꝛ miniſtris ſumit̃ ſub vtraqꝫ ſpecie. Et iſ greci benefaciant ſumẽdo ſub vtraqꝫ ſpecie tñ latini melius faciunt ratione predicta.

¶ Queſtio.cxj.

Quid de accidẽtibus huius ſacramẽti. Rñ. ſm Tho. ꝛ Pe. diſt. xij. ꝛ theologos cõiter
dicendũ ꝙ cum ſubſtãtia panis ꝛ vini poſt conſe- Petrus.
crationẽ nõ maneat ſed cõuerſa ſit in corpus ꝛ ſanguinẽ xpi accidẽtia que ibi apparent poſt cõſecrationẽ ſicut ante virtute diuina per miraculũ ſubſiſtunt ſine ſubſtãtia. ſic enim immediatius ducunt in corpus xpi quod ſub eis cõtinetur. ¶ Retinent etiam omnẽ modũ agendi ꝛ patiendi quem prius habebant exiſtentia in ſubſtantia panis ꝛ vini. vnde ꝛ fractio ꝛ diuiſio fit tñ in ſpeciebus ꝛ non in corpore chriſti.

¶ Queſtio.cxij.

Quid ſignificent ille diuiſiones que fiunt in hoſtia. Rñ. ſm Tho. ſignant diuiſionẽ que Thomas.
fuit facta in corpore Chriſti in paſſione ꝛ diſtributionẽ virtutis redẽptionis xpi per diuerſa mẽbra eccleſie. ¶ Item quo ad corpus xpi miſticũ ſignatur quedã pars fidelium eſſe in tribulationibus huius mundi. vnde viui ſignãtur per partem

comeſtã

comeſtã. defuncti aũt qui iam ſunt in celo corpore ⁊ anima vt caput noſtrũ xp̃s ⁊ beata virgo. hi ſignificant per partez immiſſam in calicẽ: q2 hi iam inebriãtur ab vbertate domus dei. ſed illi qui vel ſola aĩa ſunt in celo adhuc expectantes ſtolã corporis ⁊ etiã illi q̃ ſunt in purgatorio ſignantur per partem tertiã. que ſm̃ cõſuetudinẽ primitiue eccleſie ſeruabaẽ vſq3 ad finem miſſe. ſed modo hoc in eccleſia nõ ſeruatur: remanet tamen eadem ſignificatio partium.

Queſtio.cxiij.

Utrum ſpeciebꝰ vini in hoc ſacramẽto poſſit aliquis liquor permiſceri. ⁊ quid tunc cũ aliquis liquor apponitur. R̃n. ſm̃ Pe. dicendũ ꝙ cũ
Petrus. ſpecies retineant modũ ſui ſubiecti: ſicut poterat fieri addito vino ibidẽ exiſtenti. ita poteſt fieri ſpeciei vini. aut ergo additur res eiuſdẽ generis aut alterius. Si alterius aut qđ addiẽ eſt equale aut maius aut minꝰ. Si maius aut tñ quãtitate ſed virtute tranſmutat naturã ſpeciei in ſe. Si equale tranſmutaẽ vtrũq3 in naturã tertiã ⁊ ſic vtroq3 modo deſinit ibi eſſe ſpecies vini ⁊ per cõſequens ſanguis xp̃i. Si ṽo minus eſt trãſmutaẽ in naturam
Liquor. ſpeciei verũtamẽ ſub partibꝰ illis ad quas liquor additur penetrat cum non ſint ibi accidentia ſine ſubiecto deſinit eſſe ſanguis xp̃i. Si ṽo liquor additus eſt eiuſdẽ generis: aut ergo eſt equalis aut maior aut minor. Si maior tunc ad oẽs diuiſiones ſpeciei peruenit ⁊ eius cõtinuitatem totaliter ſoluit. ⁊ ſic iam aliꝰ liquor numero quo ad accidẽtia eſſe incipit ⁊ ſanguis xp̃i ibi eſſe deſinit. Si equalis ſimiliter cõtingit. ſi minor, tunc vſq3 ad omnes dimẽſiones ſpeciei non peruenit. ſub partibꝰ ergo illis ad quas peruenit vinum additur deſinit eſſe ſanguis cum iam accidẽtia nõ ſint ſine ſubiecto ⁊ ꝯtinuitas ſpeciei que erat ſine ſubiecto ſoluta ſit. Sub partibꝰ ṽo illis ad quas nõ peruenit manet xp̃i ſanguis. Concordat cum his Tho. addit autẽ Pet. dicens. puto tñ ꝙ ſi non eſt nimis notabiliter excellens qđ additur ꝑpter dubiũ toto liquore ipſo tanꝗ ſacramento vtendum ſit.

Queſtio.cxiiij.

Effectus ſacramenti. Qualis ſit effectus principalis hm̃õi ſacramẽti in ſuſcipiente. R̃n. ſm̃ Pe. dicẽdũ ꝙ effectus principalis alicuius ſacramẽti debet ſumi ex ſimilitudine ad materiam eius. vnde cum tranſit alimentũ effectꝰ eius eſt ſimilis effectui alimẽti. Sicut ergo per alimentuz corporale fit reparatio ſubſtãtie deꝑdite nutriendo ⁊ additio quãtitatis augendo ſic virtute hm̃õi ſpũalis alimenti fit reparatio ſpiritualiũ defectuũ vt venialiũ ⁊ hm̃õi ⁊ augmentũ virtutũ: vt dicit magiſter ſentẽtiarũ in litera. Et ſatis concordat cum his Al. in lib. de
Thomas. miſſa. Tho. autem dicit ꝙ cibus corporalis primo in cibatum cõuertitur. ⁊ ex tali cõuerſione deperdita reſtaurat ⁊ quantitatẽ auget. Sed ſpiritualis cibus nõ cõuertitur in manducantẽ ſed eũ ad ſe conuertit. vnde ꝓprius effectus hm̃õi ſacramenti eſt cõuerſio hoĩs in xp̃m vt dicat cum apoſtolo. Viuo ego iam non ego viuit vero in me xp̃s. Gal. ij. Et ad hoc ſequũtur duo effectus augmẽtũ ſcz ſpiritualis quantitatis in augmentum virtutũ ⁊ reſtauratio deperditoꝝ in remiſſione venialium vel reparatione cuiuſq3 defectus precedentis.

Queſtio.cxv.

Venialis. Utrum per peccata venialis poſſit effectus hm̃õi ſacramenti impediri. R̃n. ſm̃ Tho. et Pe. dicendũ ꝙ omnis perfectio acquirẽda impeditur per remotionẽ proprie diſpoſitionis. Effectus autem hm̃õi ſacramenti eſt vnio ad xp̃m ſiue refectio ſpiritualis. vnde ſicut per defectum naturalis maſticationis impeditur effectus alimenti corporalis: ita per defectum deuotionis actualis impeditur effectus hm̃õi alimẽti ſpiritualis. Ad hoc ergo vt ſacramentũ hoc plene effectũ ſuũ habeat in ſumẽte oportet ꝙ aſſit actualis deuotio: et q2 interdũ abſq3 mortali peccato ⁊ actualis deuotio impediri poteſt cũ3 diſtractiones varie ipſam impediant. ⁊ peccata venialia: virtutũ augmentũ tollãt abſq3 mortali peccato poteſt effectus hm̃õi ſacramenti impediri: ita ꝙ aliquis augmẽtũ gratie non conſequetur. nec tamẽ reatum peccati mortalis incurret. ſed forte reatum venialis peccati ex hoc qđ imparatꝰ accedit. Non tamen omne veniale peccatũ impedit effectum hm̃õi ſacramenti ſed ſolum illud qđ tollit actualẽ deuotionem que requiritur in hoc ſacramento.

Queſtio.cxvj.

Utrum per hoc ſacramentũ deleantur peccata venialia. R̃n. ſm̃ Tho. dicendũ ꝙ virtute Thomas. hm̃õi ſacramenti fit quedam tranſformatio hoĩs ad xp̃m per amorẽ. ⁊ hoc eſt ꝓprius effectus. Et q2 ex feruore charitatis venialia peccata dimittuntur: q2 dicto feruori ꝯtrariantur. ideo ex cõſequẽti virtute hm̃õi ſacramenti venialia delentur. ſed ſm̃ mẽſurã deuotionis. Poſſet tamen tantus eſſe feruor deuotionis ꝙ omnia peccata venialia deleret. idem dicit Pe.

Queſtio.cxvij.

Utrum deleat hoc ſacramentũ peccata mortalia. R̃n. ſm̃ Pe. dicendum ꝙ ſicut alimen Petrus. tum naturale habet ſe ad vitam naturalẽ: ſic ſpirituale ad ſpiritualẽ. Alimentũ ṽo naturale prodeſt viuenti non mortuo ſimiliter alimentũ hm̃õi ſpirituale. vnde dico ꝙ non delet peccata mortalia niſi forte oblita. idem Tho. Et qđ Gregoriꝰ dicit in collecta ſit abolitio ſcelerum ⁊ ſimilia. intelligitur ſm̃ Pe. abolitio a ſequela non a macula ſicut alimentũ corporale non ſanat vulnus ſed tollit debilitatem conſequentẽ ſm̃ Tho. dupliciter intelligi poteſt ſcz vt ſicut Inno. dicit hm̃õi locutiones ſunt improprie: q2 dicitur crimina abluere vel tollere inꝗtum ea impedit. vel ſic q2 in aliquo poteſt peccatum mortale eſſe que eius conſciẽtiam non habet. ⁊ talis ſi deuote accedit veniam conſequitur: vt. ſ. dictum eſt.

Queſtio.cxviij.

Utrum homo debeat frequẽter recipere hoc ſacramentũ. R̃n. ſm̃ Tho. dicendũ ꝙ ea que Thomas. in hoc ſacramento geruntur habent ſimilitudinẽ cum his que accidunt in corporali nutrimento: q2 enim fit quaſi continua deperditio naturalis humoris per actionẽ caloris naturalis ⁊ exercitium laboris. ideo oportet frequenter corporalem cibũ aſſumere ad reſtaurationem deperditi: ne deperditio continua mortem inducat. Similiter autez ex concupiſcẽtia innata ⁊ occupatione circa exteriora fit deperditio deuotionis ⁊ feruoris. ſm̃ que homo in deum colligitur. vnde oportet ꝙ pluries deperdita reſtaurentur ne homo totaliter alienetur a deo.

Queſtio.cxix.

Utrum qualibet die vel ſepius ſit cõicandũ. R̃n. ſm̃ Tho. dicendũ ꝙ ad hoc ſacramentũ Thomas. duo requiruntur ex parte recipiẽtis ſcz deſideriũ coniunctionis ad xp̃m qđ facit amor ⁊ reuerentia ſacramẽti que ad donum timoris pertinet. primũ autem incitat ad frequentationẽ hm̃õi ſacramẽti cotidianã: ſed ſcdm̃ retrahit. vnde ſi aliquis experimẽtaliter cognoſceret ex cotidiana ſumptione

feruorem amoris augeri:⁊ reuerentiā non minui talis debet cotidie cōmunicare. Si autem ſentiret per quotidianā freqn̄tationē reuerentiā minui ⁊ non multum augeri. ⁊ talis deberet interdū abſtinere vt cum maiori reuerentia ⁊ deuotione poſtmodum accederet. vnde ꝙtum ad hoc vnuſquiſq
Auguſtinus relinquēdus eſt iudicio ſuo. Et hoc eſt quod Auguſti. dixit quiſpiā non cotidie accipiendā eſſe euchariſtiam. alius affirmat quotidie ſumendā faciat vnuſquiſq ꝗ̄ ſm fidem ſuam pie credit eſſe faciendū. ⁊ ꝓbat Augu. per exemplū zachei ⁊ centurionis quoꝝ vnus recepit dominū gaudens. alius dixit. Non ſum dignus vt intres ſub tectum meū.
Nota. ⁊ vterq miſericordiā ꝯſecutus eſt. Et ꝗuis homo poſſit pluries in anno cōmunicare non tamen tenetur ex ſtatuto eccleſie niſi tm̄ ſemel in anno ſcilꝫ in feſto paſche cōmunicare. Nam etiā ad hoc multi idonei nō inueniunt. In primitiua autem eccleſia cotidie cōmunicabant:q2 vigebat tunc deuotio maior ex ꝓpinquitate paſſionis xp̄i. ⁊ erat maior impugnatio ab infidelibus. ⁊ hec menſa aduerſus tribulationē eccleſie preparatur. Poſtmodū autē ſtatutum fuit ꝙ ter in anno ſcꝫ in paſcha ⁊ penthecoſte ⁊ natali dn̄i. ſed vt dictum eſt nunc ſtatutum eſt ꝙ ſaltem ſemel in anno. ¶ Pe. breuiter dicit ꝙ exiſtens in cōtinua puritate ⁊ deuotione bene facit ſepe cōmunicando. Sed cum quis ſentit hoc ex
Albertus. frequētatione decreſcere expedit abſtinere. ¶ Al. autem in lib. de miſſa. in fi. dicit ꝙ mediū tenere eſt beatū ſcꝫ aliquando celebrando ⁊ aliqn̄ dimittendo niſi officiū exigat vt omni die celebret. De his autem qui mulieres omni die cōmunicant videtur mihi ꝙ acriter reprehēdendi ſunt:q2 nimio vſu faciunt vileſcere ſacramentū. ⁊ potius ex leuitate mulierū putatur eſſe deſideriū ꝙ̄ ex deuotione cauſatum. ¶ In ſcripto aūt diſtin. xij. dicit Al. ſic preparantes ſe ad cōmunionē per abſtinentiā a coitu ⁊ vidue ſiue in caſtitate viuentes nō debēt prohiberi a cōmunione frequēti precipue de menſe in menſem ſm ſolēnitates maiores:q2 iniuſte arcent qui digni ſunt ⁊ impie agitur cum eis quādo ſubtrahit eis cibus ſalutaris qui datus augeret eis gratiam quam acceperunt.

¶ Queſtio. xx.

Thomas. Utrum aliquis pluries vna die debeat cōmunicare. Rn̄. ſm Tho. dicendū ꝙ non tantum ſemel vt ſaltem ꝙtum ad vnam diem repreſentet vnitas dn̄ice paſſionis:⁊ vt ꝙtum ad aliquid reuerentia ſacramenti exhibeat tantū ſemel ſumēdo. Sacerdos tn̄ q2 nō pro ſe ſed pro alijs celebrat. cū ſit perſona publica. ideo neceſſitate cogēte poteſt pluries celebrare in die. In ꝗbus autem caſibus hoc fieri poſſit patebit infra.

¶ Queſtio. xxj.

Thomas. Utrum liceat omnino a cōmunione ceſſare. Rn̄. ſm Tho. dicendū ꝙ nulli licet a cōmunione ceſſare:q2 eccleſia ſtatuit tempus in quo fideles cōmunicare debeant ſcꝫ ſaltē ſemel in anno in paſcha. vnde qui omnino deſiſtunt efficiunt rei trāſgreſſionis precepti. Inſtitutio aūt eccleſie fuit neceſſaria:q2 enim in cotidiana pugna ſumus vita ſpiritualis in nobis euaneſceret niſi aliquādo cibum vite ſumeremus.

¶ Queſtio. xxij.

Thomas. Utrum ſacerdos cōſecrās ſemper debeat corpus ⁊ ſanguinē ſumere. Rn̄. ſm Tho. dicēdū ꝙ ſic. vt habet de ꝯſe. diſt. ij. c. relatū. Totiens etiā ſumat quotiens celebrat. ⁊ hoc intellige niſi impediatur vel per violentiā vel per mortē vel per infirmitatē. aut aliqd̄ hmōi:q2 ipſum ſacramētū in ſumptione complemētum ſue ſignificationis accipit. In vltima autem celebratione ſm Hoſti. ſi plures miſſas celebrat poteſt recipere perfuſionē ⁊ non in prima:q2 tunc non eſſet ieiunus nec aliā miſſam poſſet celebrare. extra de cele. miſ. ex parte. Si autem contingeret ꝙ infra miſſam aliquis infirmaretur ad mortē:nec haberet ſacerdos aliā hoſtiā ꝙ̄ eam quam in illa miſſa conſecrauit non deberet propter hoc ſacerdos a ſumptione abſtinere ſed diuiſa hoſtia. vnam partem ipſe ſumeret aliam infirmo daret. Si etiam aliquod peccatū infra miſſam recoleret deberet conteri ⁊ ſic ſumere cum propoſito confitendi.

¶ Queſtio. xxiij.

Thomas. Queritur etiam quis poſſit conficere hoc ſacramentū. Rn̄. ſm Tho. diſt. xiij. dicēdū ꝙ ſolus ſacerdos cōficere poteſt. vnde ſi laycus celebraret quantūcunq ſanctus nō cōficeret. Item hereticus ſciſmaticus ⁊ excōmunicatus lꝫ celebrare non debeant tn̄ ſi celebrant cōficiunt ꝗuis ad ſuā pernitiem dūmodo ſeruetur debita forma ⁊ materia ⁊ intentio. Sacerdotalis enim ordo aliquo modo amitti non poteſt. ſicut nec baptiſmus:vt Augu. dicit ad permenianū. poteſtas autem conſecrandi ordinem ſacerdotalē cōſequitur. ¶ Et propter eandem rationē etiam degradatus lꝫ ius cōſecrandi ei ablatū ſit. tamen ſi conſecrat conſecratum eſt lꝫ peccet. idem dicit Hoſti. extra de clerico excō. mi. In glo. ſuper. c. ſi quis preſbyter. ⁊ aſſerit hoc tenendū. Cum omnibus predictis concordat Pet. ⁊ Alber. lib. de miſſa ⁊ in ſcrip. ⁊ theologi communiter.

¶ Queſtio. xxiiij.

Thomas. Utrū melior ſit miſſa boni ſacerdotis ꝙ̄ mali. Rn̄. ſm Tho. dicendum ꝙ de miſſa poſſumus loqui dupliciter. aut ꝙtum ad id ꝙ̄ eſt eſſentiale in ea corpus ſcꝫ xp̄i. ⁊ ſic a quocūq dicatur equaliter bona eſt:q2 opus operatū equaliter bonum eſt ⁊ virtuoſuꝫ. vel ꝙtum ad id ꝙ̄ eſt annexū ſacramento ⁊ quaſi ſecundariū. ⁊ ſic miſſa boni ſacerdotis melior eſt:q2 non ſolum habet efficaciā ex opere operato ſed etiam ex opere operante. i. ex deuotione ⁊ merito celebrātis. Et ideo ceteris paribus melius eſt audire miſſam boni ſacerdotis ꝙ̄ mali. idem dicunt Pet. ⁊ Alber. in ſcrip. Et addit Alber. ideo dicitur ꝙ ceteris paribus melius eſt audire bonū qn̄ obediētia poſſet cogere audire malum:bonū autem nō. ⁊ tunc melius eſt audire malum ꝙ̄ bonū:q2 obediētia melior eſt ꝙ̄ victime ⁊ ꝙ̄ bonum perſonale.

¶ Queſtio. xxv.

Thomas. Utrum liceat ſacerdoti omnino a celebratione abſtinere. Rn̄. ſm Tho. licꝫ ꝗdam dicant ꝙ non peccet qui dimittit celebrationē niſi populum habeat ſibi cōmiſſum vel ex obediētia teneat celebrare. Tamē quia Grego. dicit cū creſcunt do-
Gregorius. na rationes creſcunt donorum. ideo cum ſacerdoti ſit data poteſtas nobiliſſima reus negligentie erit niſi illa vtatur ad honorem dei ⁊ ſalutem ſuā: ⁊ aliorum viuoꝝ et mortuoꝝ ſm illud. j. Pet. iiij. vnuſquiſq ſicut accepit gratiam in alterutrum illam adminiſtrantes. ⁊c. niſi forte aliquis ex familiari ſpūſſancti inſtinctu dimitteret ſicut legimus de quodam ſancto patre. in vitis patrum. qui ordinatus nunꝙ̄ poſtea celebrauit. ſecus autem eſt de alijs actibus ordinum qui pertinent ad corpus miſticū vt ligare ⁊ ſoluere docere ⁊ baptizare. Nā qui non tenetur alijs vel ſubiectione vel prelatione. poteſt ab illis actibus ſine peccato ceſſare. Celebrare autem tenetur vt deo ſacrificium reddat

etiam ſi

étiam ſi nulli hominũ teneatur. Sacerdotibꝰ eñi
preceptum eſt hoc facite in meam cõmemoratio-
nem. ¶ Idem dicit Tho. in vltima parte ſumme
q.i.xxxij.ar.x. Et addit ꝙ ſaltem videtur ꝙ celebra
re teneatur in precipuis feſtis ⁊ maxime in illis die
bus in quibus fideles cõmunicare cõſueuerunt.

¶ Queſtio.xxvi.

In quibus caſibus poſſit ſacerdos vna die plu-
res miſſas celebrare. ⁊ de quo debeat miſſa ce
Raymundꝰ lebrari. R̃ñ. ſm̃ Ray. ẟ.xiij. Item nõ dꝫ cãtare. Nõ
debet cantare preſbyter de die niſi vnam miſſam.
Nam valde felix eſt qui vnã digne celebrat. extra
de celebra. miſ. te referente. et. c. cõſuluiſti. ⁊ de con
ſecra. diſtin. j. ſufficit. videntur tñ excipi ſex caſus.
vnus in die natiuitatis dñi in quo poteſt cantare
tres miſſas. In alijs vo diebꝰ poteſt cantare duas
miſſas in caſibus ſequẽtibus. Unã pro defunctis.
Aliã de die ſi neceſſe fuerit. Dicit hic glo. ꝙ quedã
eccleſie aſtringunt hoc ad caſum quãdo funus pre
ſens eſt. Sed cum canon non diſtinguat in hac par
te: vt in dicto. c. ſufficit. Nec ego diſtinguo vtrum
hoc faciat pro corpore pñti vel pro anniuerſario
aut deuotione dũ tamen nõ ſit corrupta intentio.
nec ↄtra ↄſuetudiñez loci approbatã: vel ↄſtitutionẽ
ſynodalẽ fiat. Seq̃tur in Ray. Item ꝓpter neceſ-
Raymundꝰ ſitatem peregrinoꝝ. hoſpitũ cõmeantiũ. Et infir-
moꝝ. Et forte ꝓpter neceſſitatẽ nuptiarũ vbi tps
laberet. ita tñ ꝙ nunꝗ celebret vltra duas ꝓpter
aliquã neceſſitatẽ ꝓbantur hec in predictis capi-
tulis. In. c. etiã ſufficit dicit ꝙ q̃ pro pecunijs aut
adulationibus ſecularium vna die ꝑſumunt plures
facere miſſas nõ eſtimo euadere dãnationẽ. ¶ Cõ
Hoſtienſis. cordat his Hoſti. li. iij. rubri. xl. de cele. miſ. ẟ. vij.
et qualiter. Et addit caſum quãdo ſcꝫ ꝓpter rari-
tatem clericoꝝ: vel ꝓpter paupertatẽ eccleſiarũ
due eccleſie cõmendãtur vni. ¶ Nota etiã ꝙ pro-
pter miſſam peculiarẽ. i. ſpecialẽ de aliquo ſancto
aut defunctis: aut de alijs. nõ debet quis dimitte-
re quin audiat miſſam de die. extra de cele. miſſa.
Gloſſa. c. ij. ¶ Dicit hic glo. ſuper ver. de die. hoc intelli-
go qñ dies habet ꝓpriam miſſam ⁊ de illis qui eo
die tenenẽ audire miſſam. ar. hic cõtra illos qbꝰ in
diebꝰ feſtiuis ſufficit audire introitũ de feſto. poſt
q̃ celebrauerũt de beata virgine vel pro mortuis.
Tales nõ audiunt miſſam de die: q2 miſſa appella
Conciliũ tri- tur officiũ cũ canone. ¶ Sunt aũt hec ṽba illius
buriẽſe. decretalis ex cõcilio triburieñ. Quidã laicoꝝ ha-
bent in cõſuetudine per ſingulos dies: vt audiant
euangeliũ. In principio erat verbũ. ⁊ miſſas pecu
liares hoc eſt de ſancta trinitate. ⁊ de ſancto mi-
chaele. ⁊ ideo ſtatutũ in eodem cõcilio vt vlterius
hoc nõ fiat. niſi ſuo tempore. Et niſi aliquis velit
ꝓpter reuerentiã ſancte trinitatis nõ pro alia de-
uotione audire. Sed ſi voluerint vt miſſe ſibi can-
tentur de eodẽ die miſſas audiãt pro ſalute viuoꝝ
Raymundꝰ ⁊ etiam defunctoꝝ. ¶ Seq̃tur in Ray. in diebus
ꝓfeſtis cũ cantaẽ miſſa de beata virgine vel de ſpi
ritu ſancto vel ſimiles. nõ debet hymnꝰ angelicꝰ. i.
gloria in excelſis: vel ſymbolũ: ſcilꝫ credo in vnum
decantari licꝫ in miſſa ꝓpria prefatio decantaẽ vt
inter cõmemorationẽ ⁊ ſolẽnitatẽ differẽtia oſten
datur. extra de cele. miſ. conſiliũ. vbi etiã addiẽ in
fi. ꝙ te deum laudamꝰ regularꝰ dimittiẽ ꝗ dicaẽ
in laudibus matutinis. Glo. dicit hic: q2 huic iuri
in multis locis hodie derogatũ eſt per cõtrariam
cõſuetudinẽ. ⁊ Hoſti. ẟ. vij. ⁊ quãdo. dicit ꝙ in ta-
libus deuotã cõſuetudinẽ reprobamus.

¶ Queſtio.xxvij.

Utrum plures ſimul poſſint eandẽ hoſtiã cõ
Thomas. ſecrare. R̃ñ. ſm̃ Tho. in ſcrip. dicendũ ꝙ ſm̃
morẽ q̃rũdã eccleſiarũ plures ſacerdotes epõ cen
celebrant quãdo ordinanẽ ad repreſentandũ ꝙ qñ
dñs hoc ſacramentũ inſtituit ⁊ poteſtatẽ cõſecran
di diſcipulis dedit eis concenauit: ſicut eps ſimul
cum ordinatis preſbyteris celebrat. et tunc ſicut
Inno. dicit omnes celebrantes debent intentionẽ
referre ad illud inſtans in quo eps verba profert
⁊ ſic omnes habent vnam intentionẽ conſecrandi
⁊ eſt ibi tñ vna conſecratio. ¶ Sed Alber. in li. de Albertus.
miſſa circa finem dicit ꝙ ſine preiudicio ſententie
melioris dicẽdũ videẽ ꝙ plures ſacerdotes ſimul
nec debent nec poſſunt ſimul vnam conficere ho-
ſtiam: q2 pro certo ſm̃ Augu. iniuria fit ſacramen
to. adhuc autem vanũ eſt pluribus facere ꝙ meliꝰ
vno poteſt fieri. vanum autem non eſt in operibꝰ
nature multo minus in operibus gratie. Et ꝙ ali-
quando plures ſacerdotes aſſiſtunt pape. hoc fit
propter obſequiũ non propter conſecrationẽ que
a pluribus fieri debeat. Et ſi obijcitur ꝙ illi aſſi-
ſtentes faciunt ſigna ⁊ dicũt verba. dicendũ ꝙ hoc
modo in iudicio fieri nõ debet: nec etiam fit: q2 in-
iuria fieret ſacramento. Et ſi obijcitur de ſacerdo
tibus de nouo ordinatis ꝙ illi aſſiſtunt ⁊ concele-
brant epo dicendũ ꝙ illi verba non pronunciant
ſed aſſiſtunt propter reuerentiã ſacramenti. et pro
pter doctrinam. et ideo ſigna faciunt ad imitatio-
nem epi vt addiſcãt ſignare. ⁊ ſint in exercitio of-
ficij qð ſuſceperint.

¶ Queſtio.xxviij.

Quare cotidie miſſa ĩ eccleſia celebraẽ. R̃ñ.
ſm̃ Tho. dicendũ ꝙ ſm̃ Inno. quinq3 de cau- Thomas.
ſis Primo q2 opꝫ ſemper paratã eſſe medicinã cõ
tra cotidiana peccata. Secũdo vt lignũ vite ſemꝑ
ſit in medio paradiſi. Tertio vt nobis cotidie xps
vniaẽ ſacramentaliter ⁊ nos ei ſpũaliter. Quarto
vt ſit apud nos iugis memoria paſſionis. Quin-
to vt vero agno loco tipici cotidie vtamur ad ve-
ſperam quem iudei ad veſperam cõuertendi eſu-
rient. ſcðm illud Pſalmi. Conuertentur ad ve-
ſperam ⁊c.

¶ Queſtio.xxix.

Utrum tñ in die ⁊ qua hora diei debeat miſ-
ſa celebrari. R̃ñ. ſm̃ Tho. dicendũ ꝙ cõiter
loquẽdo debet miſſa dici in die ⁊ nõ in nocte. quia Miſſe cele-
hoc ſacramentũ ad xps gratie pertinet qð per diẽ bratio.
ſignatur ſm̃ illud Ro. xiij. Nox preceſſit dies au-
tem appropinquauit. Dies aũt iudicatur. non ſo-
lum ab ortu ſolis. Sꝫ ex quo incipiũt oriturũ ſolis
Signa manifeſtari per aliquã aeris illuſtrationẽ.
tamẽ in duabus noctibus miſſa decantaẽ propter
priuilegiũ illarũ noctium ſcꝫ in nocte natiuitatis
qñ xps natꝰ eſt. ⁊ in nocte reſurrectionis circa prin
cipium: vt patet ex oratione. Deus qui hanc ſacra
tiſſimã noctẽ ⁊c. Quis hoc nõ ſemper oporteat ob-
ſeruari. ¶ Solẽnis aũt miſſe celebratio tribus ho
ris inſtituta eſt fieri ſcilꝫ in tertia diebus feſtis. de
cõſe. diſt. j. nocte. In ſexta diebus ꝓfeſtis. In nona
diebus ieiunioꝝ. de conſe. diſt. j. ſolent. q2 in miſſa
recoliẽ mors xpi qui q̃dem hora tertia crucifixus
eſt linguis iudeoꝝ. hora ſexta manibus militũ. ho
ra nona expirauit. Sed qñ ſiũt ordines poteſt miſ
ſa cãtari ſm̃ canones etiam poſt nonam: vel etiã
vt diligentior fiat preparatio. differtur quantũ diſ
ferri poteſt ante prandiũ. ⁊ ideo qñ non eſt dies ie
iunij celebraẽ iter tertiã ⁊ ſextã in q̃ hora comediẽ
cõiter. Sꝫ ĩ diebꝰ ieiunij ĩ nona. priuate aũt miſſe di
ci poſſunt a mane vſq3 ad tertiã vel etiã vſq3 ad no
nam in diebus ieiunioꝝ. de cõſe. diſt. j. neceſſe eſt.
¶ Nota etiã qð dicit glo. vvillel. hic ſcꝫ. ẟ. xiij. itẽ Gloſſa.
nõ debet. ſup ver. pro defunctis. Credo ꝙ q̃ ſcienter

ante diem celebrat cum ſit cõtra conſtitutionẽ eccleſie generalẽ mortaliter peccat niſi ſup hoc per epm vel ſuperiorẽ diſpẽſetur in caſu vt ſi aliquem vel aliquos ɔtingeret infirmari ad mortẽ:nec poſſet haberi eucbariſtia niſi ante diẽ cõficeretur.

¶ Queſtio.cxxx.

Gloſſa. QUid de his qui nondũ dictis matutinis celebrãt. Rñ.ſm glo.ibidẽ. Idem dicendũ eſt qđ in precedenti caſu ſcʒ ꝙ peccãt mortaliter cum hoc ſit cõtra generalẽ conſuetudinẽ ꝛ approbatã. Cõcordat cũ hoc Hoſti.ver.debet aũt. ¶ Qui autem celebrat anteꝙ dicat primã nõ peccat mortaliter niſi ſit contra conſuetudinẽ loci:aut cõtra ſtatutum ſynodale aut ꝓuinciale. ¶ Qui aũt per negligentiã pretermiſſa prima.dicit tertiã.credo ꝙ ſufficit qđ caute ſuppleat qđ dimiſſum eſt ꝛ agat penitentiã de negligẽtia. ¶ Nota etiã ſm Hoſti. §.viij.ꝛ quãdo qđ die dñico tenetur qlibet audire miſſam ꝛ totã quouſqꝫ compleat.ita ſcʒ qđ in fine accipiat ſacerdotis benedictionẽ:vt de ɔſe.di.j. miſſas.et.c.ſequenti. ¶ Item in ſequẽti.c.dicit ꝙ qui die ſolẽni pretermiſſo eccleſie cõuentu ad ſpectacula vadit excõmunicetur. ¶ Item no.qđ dicit extra de parochijs.c.ij.ſi qđ interrogandũ eſt diebus dñicis ꝛ feſtiuis ſi parochianus alteri⁹ ibi ſit qui proprio cõtẽpto ꝑbytero ibi miſſam audire velit: ꝛ ſi inuẽtus fuerit ſtatim ab eccleſia eijciat.

¶ Queſtio.cxxxj.

Raymund⁹ UBi ſiue in quo loco liceat miſſaʒ celebrare. Rñ.ſm Ray.§.xij. item nõ dʒ cantari miſſa niſi in eccleſia cõſecrata ſi fieri poteſt:vel ſaltẽ in altari cõſecrato:vel ſi hoc nõ habet ad min⁹ ſemꝑ habeat parua tabula conſecrata.Glo.dicit hic ꝙ hec tabula dʒ eſſe lapidea nec ɔſecrari dʒ niſi habeat capſulã.De capſula aũt illa cui cõpaginatur tabula nõ refert vtrũ ſit lignea vel lapidea:vel de alia materia ſolida. ¶ Seqtur in Ray. In neceſſitate etiã põt miſſa celebrari ſub diuo vel etiã in tentorijs. In itinere videlʒ vel in exercitu honeſto vel ſimili dũtamen habeat ibi ſemper parua tabula vt dictũ eſt ꝛ cetera ornamẽta neceſſaria.de conſe. diſt.j.c.j.circa finẽ. ꝛ.c.cõcedimus.ꝛ.c.miſſarũ. in quo.c.dicit ꝙ non dʒ miſſa celebrari niſi in loco cõſecrato.vel vbi eps permiſerit.vide infra eo.titu. Predicatoribus. q.cxlviij.quis poteſt eccleſiã. ¶ Predicatorib⁹ tñ ꝛ minorib⁹ vbicũqꝫ fuerint cõceſſum eſt ꝙ ſine preiudicio parochialis eccleſie poſſunt in altari viatico celebrare:vt extra de ꝓuilegijs.l bis. ¶ Glo. vuiel.hic ſuper ver. in itinere.dicit.i.ſuper ſolidã terrã.non in naui que in mari vel in fluminib⁹ fluctuat ne ea ruitãte fiat ſanguinis effuſio vel corporis indebita cõmotio. Introitus tamen miſſe poteſt ibi dici.

¶ Queſtio.cxxxij.

Raymund⁹ DE qua materia debeat eſſe altare vel calix aut corporale. Rñ.ſm Ray.§.xj. Iteʒ nota. ver.item nõ debet hodie. Non dʒ hodie fieri altare ligneũ vel terreũ ſed lapideũ.de cõſe.diſt.j. altaria. Nec calix dʒ fieri de ligno:vitro:ere:vel auricalco.ſed de auro:argento:vel ſtanno. de ɔſe.di.j. vaſa aut calix. Nec corporale dʒ fieri de ſerico vel pano tincto.ſed de puro ꝛ cãdido lino.de ɔſe.di.j. conſulto oĩu. Concordat etiam his Tho.in ſcrip. ſuper quarto ſenten.diſt.xiij. Et addit ꝙ calix etiã fieri non debet de criſtallo ꝓpter fragilitatẽ:neqꝫ de lapide ꝓpter ineptitudinem. de conſe.diſtin.j. vt calix.

¶ Queſtio.cxxxiij.

Hoſtienſis. UTrum vno ſolo preſente poſſit miſſa celebrari. Rñ.ſm Hoſti.lib.iij. rubri.xl.de cõſecra. eccle.vel alta.§.viij. et qñ. ver.nullus. duo debent eſſe ꝑſentes qui ſacerdoti reſpõdeant.de cõſe.di.j. hoc quoqꝫ ſtatutũ. Sed credo ꝙ vnus ſufficiat.ar. extra de verbo.ſig.que ſunt.reſponſo ꝑmo.

¶ Queſtio.cxxxiiij.

UTrum ſine lumine liceat miſſam celebrare. Rñ.ſm Hoſti.ibidẽ.ver.nec eſt.qđ nõ.extra de cele.miſ.c.viij.

¶ Queſtio.cxxxv.

QUid ſi obmittat aliq'd de his que ad ritum hmõi ſacramẽti pertinent. Rñ.ſm Tho.et Alb.ꝛ oẽs theologos cõmuniter ꝙ lʒ obmittẽs ea que ad ritum huius ſacramẽti pertinẽt ſicut tpꝰ debitũ:altare veſtes ꝛ hmõi grauiter peccet:qꝛ facit cõtra ſtatutũ eccleſie:tñ ſi obmittat nihilominus cõſecratũ eſt dũmodo cõſecrans ſit ordinatus ꝛ aſſit intentio ꝛ materia ꝛ forma debita. Idem dicit hic glo.vuilelmi. Thomas. Albertus.

¶ Queſtio.cxxxvj.

QUis miniſter poſſit hoc ſacramentũ diſpẽſare. Rñ.ſm Tho.dicẽdũ ꝙ ſolus ſacerdos eſt proprius diſpẽſator.vnde laicus nõ dʒ etiam in neceſſitate aliquẽ cõicare:qꝛ non eſt ſacꝛm neceſſitatis. Dyaconus aũt lʒ poſſit ſanguinẽ in calice diſpẽſare ſicut adhuc in qbuſdã eccleſijs dyacon⁹ diſpẽſat miniſtris ſanguinẽ tñ nõ dʒ corpus diſpẽſare:qꝛ non habet manus ɔſecratas ad tangẽdũ. Et hoc itellige niſi de mãdato ꝑbyteri vel epi vel ꝑbytero longe poſito in caſu neceſſitatis.

¶ Queſtio.cxxxvij.

UTrum debeat miſſa celebrari pro paruulis baptizatis ſi moriunt. Rñ.ſm Tho.diſt.xij. dicendũ ꝙ pro pueris baptizatis miſſarũ ſolẽnia celebrant:nõ qꝛ eis iuuentur ad remiſſionẽ alicui⁹ culpe vel ad augmentũ glorie.ſed ꝓpter alias rationes. Tum ꝓpter ſolatiũ viuoꝝ.tũ ad oſtendendum paruulos ad vnitatẽ corporis miſtici pertinere.dum idẽ modus exequiarũ ſeruat in ipſis et in alijs.tum ad cõmẽdandũ redẽptionis miſteriũ qꝛ in hoc ſacramẽto cõmemorat per quod paruuli ſine ꝓprio merito ſalutẽ ɔſequunt eternam. Thomas.

¶ Queſtio.cxxxviij.

ITem quero qđ inter hec quatuor ſacramẽta ſcʒ baptiſmũ:confirmationẽ:eucbariſtiam ꝛ matrimoniũ ſit excellẽti⁹. Rñ.ſm Ray.§.vij. Itẽ ſolus.ꝛ glo.ibidẽ habent ſe vt excedẽtia ꝛ exceſſa. nam baptiſmus excedit alia ratione efficacie.de cõſe.diſt.iiij.per baptiſmũ ſine penitẽtia. Nam ex virtute ei⁹ dimittunt penitẽti oĩa peccata quo ad culpã ꝛ quo ad penã:nec eſt neceſſaria exterior penitẽtia. Eucbariſtia aũt excellit ratione dignitatis ꝛ ſanctitatis.de cõſe. diſt.ij.nihil videt.dicit nihil in ſacrificijs maius eſſe poteſt ꝙ corpus chriſti. Confirmatio autem excellit ratione ɔferentia:qꝛ ſcʒ a ſolo epo cõfertur. de cõſecra.diſt.j.ver.man⁹. Matrimoniũ vo excellit ratione ſignificationis qꝛ ſignificat ɔiunctionẽ xpi ad eccleſiã per vnionẽ diuine ꝛ humane nature. de bigamis.debitũ. Nota vſus de hoc. Maior in effectu baptiſmus corpus meſſe. Coniugium ſigno maiori chriſma miniſtro. Cõcordat his Thomas in ſcrip.diſtinctione.vij. Raymund⁹

De extrema vnctione.

Rubricella. ¶ Queſtio.cxxxix.

DEinde circa extremã vnctionẽ. Primo quero vtrum ſit vnũ ſacramẽtũ. Rñ.ſm Pe.in ſcrip.ſuper quarto ſñiarum.diſt. xxiij.dicẽdũ ꝙ lʒ in hoc ſacramẽto plures ſint vnctiones tamen vnum ſacramentum eſt Petrus.

propter

propter vnitatē a parte finis. plura enim que ſunt in hoc ſacramēto ordinant ad vnū aliquid ſignificandū ⁊ cauſandū. ⁊ ideo vnū dicit vnitate perfectionis que eſt per finē. idem dicunt Tho. ⁊ Al.

Queſtio. cxl.

QUid faciendū ſi ſacerdos infra vnctionē deficit vnctis iam aliquibus partibus. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. ⁊ Al. dicendū ꝙ id qđ factum eſt nō dꝫ iterari. ſed vnctiones que reſtant per alium ſacerdotem compleantur.

Queſtio. cxlj.

Forma vnctionis.

QUe ſit materia ⁊ que forma hmōi ſacramēti. Rñ. ſm Tho. et Pe. dicendū ꝙ materia hmōi eſt oleum oliue ab epō ꝯſecratū. ⁊ tale oleū ⁊ eius cōſecratio ſunt de neceſſitate ſacramēti. forma aūt que eſt de neceſſitate ſacramēti eſt deprecatiua. quā inſtituit Grego. hic ſcꝫ per iſtā vnctionē ⁊ ſuā piiſſimā miam indulgeat tibi dñs quicquid deliquiſti per viſum vel per tactū ⁊ cetera hmōi.

Ambroſius.

Alia aūt forma quā dicit Ambro. inſtituiſſe que indicatiua eſt ſcꝫ vngo iſtos oculos oleo ſanctificato. In noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Hec eſt de bene eſſe: nō de neceſſitate ſacramēti. vñ nec vſus eius eſt generalis ſed tñ apud quaſdā eccleſias ⁊ ſm morē illarū eccleſiarū premittit ante formā deprecatiuā. Cum predictis cōcordat Alber.

Queſtio. cxlij.

Thomas.

QUis ſit effectus huius ſacramenti. Rñ. ſm Tho. dicendū ꝙ effect⁹ eius principalis eſt quedā ſpūalis ſanatio que dat contra quandā debilitatē vel ineptitudinē que in nobis relinquitur ex peccato actuali vel originali cōtra quā debilitatē homo roborat per hoc ſacramentū. ⁊ quia hic roboratur gratia facit que ſecū nō patit peccatū. ideo ex ꝯſequēti ſi inuenit peccatū aliquod vel mortale vel veniale quo ad culpā tollit ipſum dūmodo nō ponat obex ex parte recipiētis. ſecūdari⁹ aūt effectus ſm Tho. ⁊ Pe. eſt etiam ſanitas corporalis. hanc tñ nō inducit niſi ſm ꝙ expedit ad finē principalē ſcꝫ ſanationē ſpūalē ⁊ tunc ſemper eam inducit dūmodo nō ſit impedimentū ex parte recipientis. Et lꝫ multe fiant ibi inunctiones: vltima tñ eſt formalis reſpectu oīm precedentiū ⁊ agit in virtute earū: ⁊ ideo in vltima vnctione gratia infundit que effectū ſacramēti prebet. idē dicit Alb. caracterē aūt nō imprimit hoc ſacrm̄ quia per ipſum nō deputat homo vt dicit Tho. ad aliqđ ſacramētum agendū vel ſuſcipiendum.

Queſtio. cxliij.

Thomas.

A Quibus debeat cōferri hoc ſacramentum. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. dicendū ꝙ a ſolis ſacerdotib⁹ cōferri dꝫ: nec alius poteſt inungere etiā in articulo neceſſitatis. No. etiā qđ vt dicit extra de verb. ſig. in. c. queſiuit ſacerdos vnc preſente clerico ⁊ etiā ſolus poteſt infirmū inungere. qđ intelligit Ber. in glo. ibidē in neceſſitate: quia Ja. vltimo dicit in plurali inducat pſbyteros. ſed ſm Hoſti. in glo. ibidē. hic pluralis numer⁹ pſbyteros reſolui poteſt in ſingularē. ſufficit ergo cum ſacerdote vnus clericus vel etiā laycus literatus. ſed et ſi nō poſſit haberi niſi vn⁹ ſacerdos ſolus ipſemet poteſt totū explere ⁊ ſibi reſpōdere: quia neceſſitas non habet legem. hec Hoſtien.

Queſtio. cxliiij.

Petrus.

QUibus conferendū ſit. Rñ. ſm Pe. dicēdū ꝙ duplex eſt effect⁹ huius ſacramenti. vnus eſt ſanitas ſpiritualis. alter eſt ſanitas corporalis que etiā ſignat ſpiritualē. quia vero non quelibet ſpiritualis ſanctitas eſt effectus huius ſacramēti ſed vltima ⁊ perfecta que diſponit immediate ad actum glorie: nec in quolibet neceſſitate corporali ſubuenit virtus diuina: ſed in extrema deficiēte auxilio humano: ideo ſacramentū hoc ꝓpter vtrūq; effectum nō debet dari niſi adultis infirmis in periculo mortis ꝯſtitutis. Non ergo dꝫ dari ſanis. nec in qualibet infirmitate ſed vbi timet periculū mortis. nec tñ in quolibet periculo mortis: quia non dat euntibus ad bellū vel nauigātibus nec mox occidendis: quia talis mors nō imminet ex defectu nature ſed ex euentu fortune. Senib⁹ etiā datur qui moriunt etiā ſine aliqua actuali infirmitate. quia defectus nature reputat in eis pro actuali infirmitate. Pueris etiam nō datur: quia nō habēt infirmitatem ſpūalem ꝯtractā ex peccato actuali. nec diſpoſitionē habere poteſt ad hoc ſacramentū ſcꝫ deuotionem. vnde ſicut euchariſtia non debet dari pueris: ita nec hoc ſacramentū cum oībus predictis concordat Tho.

Queſtio. cxlv.

VTrum debeat dari freneticis ⁊ amentibus. Rñ. ſm Pe. dicendū ꝙ tales aut petiuerunt in ſana mente cōſtituti: aut non. In primo caſu dꝫ eis dari. In ſecūdo non: quia ad hoc qđ proſit requirit quedā deuotio interior quā furioſis habere non poteſt.

Albertus.

Tho. ⁊ Al. dicunt ꝙ furioſis ⁊ amentibus illis precipue dari non dꝫ qui poſſent ſacramento irreuerentiā per aliquā immūdiciā facere niſi haberent lucida interualla in qͥbus ſacramentū recognoſcerent: quia tunc eis in aliquo ſtatu conferri poſſet.

Queſtio. cxlvj.

Petrus.

QUe partes corporis inungi debeāt. Rñ. ſm Pe. dicendū ꝙ eadē in nobis ſunt principia peccandi que agendi: quia peccatū in actu conſiſtit principia hmōi aūt tria ſunt in nobis. primū dirigens ſcꝫ vis cogitatiua. ſcđm vis appetitiua. tertium exequēs ſcꝫ vis motiua. Cū ergo oīs noſtra cognitio incipiat a ſenſu: ideo ſenſus ſunt in nobis. Prima principia peccandi. ideo in hoc ſacramēto inſtrumēta quinq; ſenſuū tanꝗ prime radices peccandi inunguntur oculi ꝓpter viſum. aures ꝓpter auditum. nares ꝓpter odoratum. labia ꝓpter guſtum. ⁊ manus ꝓpter tactum. qui maxime viget in pulpis digitorū. pedes aūt ꝓpter motiuam. renes etiam a quibuſdā inunguntur ꝓpter appetitiuam. In mutilatis aut cecis debent inungi loca magis ꝓpinqua. Cum predictis cōcordat Tho.

Queſtio. cxlvij.

Thomas. Iteratio.

VTrum in eadē infirmitate hoc ſacramentū debeat iterari. Rñ. ſm Tho. dicendū ꝙ hoc ſacramentū non reſpicit tm̄ infirmitatē ſed etiam infirmitatis ſtatum: quia non dꝫ dari niſi infirmis qui ſm humanā eſtimationē videtur morti appropinquare. Quedā ergo infirmitates nō ſunt diuturne. vnde ſi in eis datur hoc ſacramentū tunc eſt homo ad ſtatum illum peruenit qđ eſt in periculo mortis non recedit a ſtatu illo niſi infirmitate curata ⁊ i'a iterum nō debet inungi. Sed ſi reſiduū patiat erit alia infirmitas: ⁊ poterit fieri alia inunctio. Quedam aūt ſunt egritudines diuturne vt ethica ⁊ ydropeſis ⁊ hmōi. ⁊ in talibus nō debet fieri inunctio niſi quando videntur perducere ad periculū mortis. ⁊ ſi homo illud periculū euadat eadē infirmitate durante ⁊ iterū ad ſimilē ſtatum per illam infirmitatē reducatur poteſt iterū inungi: quia iam eſt alius caſus infirmitatis ꝗuis nō ſit alia infirmitas ſimpliciter. Iteratur autē hoc ſacramentū: quia imprimit effectū non perpetuū ſed debilem. Cum ꝑdictis ꝯcordat Pe.

Albertus.

Alber. dicit ſic ſine preiudicio. puto dicendū ꝙ ſi vltra annū re

manet moꝛbus poſt acceptã vnctionẽ iterari poteſt vnctio. ⁊ cauſa hmõi eſt:qꝛ non iudicatur idẽ moꝛbus numero qui eſt ſm perfectã mutationẽ ſuperioꝛum. Si tñ ab aliquo ſincero pře vel a dño papa aliud in hac queſtione determinatũ inuenitur magis iudicarẽ illi ſententie ſtandum ꝙ mee.

De cõſecratione eccleſie vel altaris.

POſt predicta de ſacramẽtis ꝓpꝛie dictis reſtat aliqua tangere de cõſecratione eccleſie vel altaris. Nam ⁊ ipſa eccleſie cõſecratio ſacramentũ dicit. ⁊ ei⁹ iteratio eſt ꝓhibita. Circa materiã ergo hanc ꝓmo quero.

ℭ Queſtio.cxlviij.

QUis poteſt eccleſiã cõſecrare quãdo ⁊ qualiter ⁊ cuius autoꝛitate ſunt edificande ecclesie vel altaria erigenda. Rñ. ſm Hoſti. lib.iij. rubꝛi.xl.de cõſe.eccle vel alta.circa pꝛinci. ⁊ eo.lib. rubꝛi.xlviij.de eccle.edificã.§.ij. cuius autoꝛitate. ⁊ ſm Ray.vbi.ſ.§.viij. poſt predicta. et.§.x. Item poſſunt.dicendũ ꝙ a ſolo epo cõſecrari poteſt eccleſia.de ꝯſe.diſt.j.nemo. Nec poteſt hoc alteri delegare niſi epo:nec etiam recõciliationẽ.extra eo. aqua.qꝛ ea que oꝛdinis ſiue dignitatis ſunt alteri inferioꝛi delegare nõ poteſt. Conſecrari aũt poteſt eccleſia tam dieb⁹ dñicis ꝙ priuatis. extra eo.tit. tua.qualiter aũt fieri debeat inuenit in oꝛdinario epoꝝ. verũtamen ſine miſſa non dꝫ ꝯſecrari.de cõſe.diſt.j.c.ij. ⁊ .c.de fabꝛica.in fi. Et dixit Ray.ꝙ miſſa eſſet de ſubſtãtia cõſecrationis. Hug.vero dicit contra. Nam ſm ipſum ſi epꝰ conſecret ⁊ preſbyter dicat miſſam eccleſia cõſecrata erit. Itẽ nullus ꝓpter ſomnia vel manes reuelatiões vel quãlibet aliã cauſam dꝫ edificare eccleſiã niſi de cõſenſu ⁊ autoꝛitate dyoceſani epi.qꝛ debet ponere pꝛimariũ lapidẽ:crucẽ figere, ⁊ cum oꝛationib⁹ deſignare atriũ pro cymiterio ⁊ poꝛticu. Et petat dotem ſufficiẽtẽ aſſignari eccleſie ſine qua nõ debet cõſecrari.de cõſe.diſt.j.nemo. ⁊.c.placuit. ⁊ debet dos tanta eſſe qꝺ ſufficiat ad luminaria ⁊ ad vitã miniſtroꝝ.xvj.q.vij.c.pie mentis. ⁊ qꝺ ſufficiat ad hoſpitalitatẽ ⁊ ad iura epalia perſoluẽda:vt extra de ꝓbendis.de monachis. ⁊ extra de ſupplen.neg. pꝛela.c.ij. numerus aũt miniſtroꝝ dꝫ ad min⁹ eſſe duoꝝ.ar.extra de vita ⁊ honeſta.cleri.vt vnuſqſqꝫ. ⁊ extra de fil.pꝛeſby.ꝓpoſuit.vel triũ.de cõſe.diſt.j. c.hoc quoqꝫ. ⁊ extra de elec.c.j.qꝺ ſi epꝰ nõ petiuit dotem quãdo pꝛimariũ lapidẽ poſuit in cõſecratione ſupplcat:qꝛ ad hoc tenetur fabꝛicatoꝛ ⁊ heres eius.extra de cõſe.eccle.cũ ſicut.j.q.ij. placuit. qꝺ ſi vtrũqꝫ obmiſſum fuerit lꝫ aliqui dixerint qꝺ danda eſt actio cõtra epm:tñ ſm Gof.melius dicitur ꝙ fundatoꝛes tenent ſi ſunt ſoluendo. ℭ Idẽ etiam Gof.eo.ti.ſcꝫ de cõſe.eccle.dicit ꝙ qui inceperit edificare eccleſiã tenet cõſummare vſqꝫ ad quinqꝫ annos ſi eſt oꝛatoꝛiũ. Si aũt eſt thoꝛũ ſcꝫ hoſpitale vel xenodochiũ infra annũ:vt in aut.de eccleſiaſt.ti.§.ſi qs edificationẽ. Intellige hoc ſm Hoſti.vbi.ſ.de hoſpitali qꝺ debet gaudere eccleſiaſtica libertate. ℭ Qꝺ tñ.ſ.dictum eſt de quantitate dotis. dicit Hoſti.in glo.ſuper.c.cum ſicut. ꝙ illa quãtitas nimis difficilis eſſet fundatoꝛib⁹ hodie dicas ergo ꝙ cõiter vnus manſus ſufficit. arg.extra de cenſibus.c.j.nec talis tenetur ad hoſpitalitatẽ ſeruandã vel iura epalia perſoluenda niſi foꝛſan aliqd noĩe cathedraticai:qꝛ non poteſt. vnde nec talis eccleſia epm ꝓcurabit.x.q.iij.cauẽdum quouſqꝫ perueniat ad pinguioꝛẽ foꝛtunã. ar. extra de cõſue.c.cum dilectus. ℭ Item non debet eccleſia fieri niſi in loco vtili ⁊ honeſto.de ꝯſe.di.j. c.eccleſias per congrua. Itẽ permittitur cuilibet fideli habere oꝛatoꝛium priuatũ in domo ſua ⁊ ibi oꝛare:ſed non dꝫ ibi miſſa celebꝛari niſi de cõſenſu epi ⁊ ꝓpter neceſſitatẽ. Et ꝙ per hoc nõ fiat preiudiciũ ſaltem enoꝛme eccl'ie parochiali. Clericus vero qui ſine autoꝛitate epi in tali loco vel oꝛatoꝛio celebꝛauerit dꝫ deponi.de cõſe.diſt.j.c.vnicuiqꝫ. et c.clericos miſſarũ.hoc ergo.et.c.ſi quis.eadẽ diſt. in quo.c.etiã dicitur.ꝙ non dꝫ ibi celebꝛari in feſtiuitatibus precipuis ſed tm̃ aliqs diebus. ℭ Addit

Raymund⁹

his ſpecialiter Ray. hic.vel dicit glo. ⁊ melius.qꝺ nec oꝛatoꝛium aliqꝺ licet habere in foꝛma eccleſie abſqꝫ autoꝛitate epi. Glo.exponit hoc de autoꝛitate ipſi⁹ generali vel ſpeciali. ⁊ hoc dicit ꝓpter monaſteria in qͥbus eo ipſo qꝺ fundata ſunt de ꝯſenſu epi videt eſſe cõceſſum erigere capellas ad opus infirmoꝝ vel ad pceſſiones ſuas faciẽdas infra ſepta ſua.hec glo. Hoſpitale tñ ſine oꝛatoꝛio ad recipiendũ pauperes poteſt qlibet facere autoꝛitate ꝓpꝛia.ſed talis locus nõ gaudet libertate eccleſiaſtica:⁊ emi ⁊ vendi poteſt. ℭ Nota etiam ſm glo.

Johan.lect.

diſtin.lxviij.c.quis.ꝙ licet pꝛeſbyteris inſtituere altaria ante cõſecrationẽ eccleſie:ſed in eccleſia cõſecrata nõ licet niſi de cõſenſu epi.arg.eo.c. ⁊ de cõſecra.diſt.j.nullus pꝛeſbyter.eadem ratione ſine cõſenſu epi non ſunt altaria deſtruenda.ar.de conſe. diſt.j.eccleſie placuit.

QUid ſi eccleſia conſtructa ſit in alieno ſolo ⁊ conſecrata. Require.ſ.li.j.tit.xiiij.de immunitate eccleſiarum.q.xv. Pone ꝙ eccleſia.

ℭ Queſtio.cxlix.

UTrum ſine reliquijs poſſint altaria cõſecrari. Rñ. ſm Hoſti.in rubꝛi. de conſecra.eccle. §.iij. ⁊ qualiter.canones dicũt ꝙ non.de ꝯſe.diſt.j. placuit vt altaria. ⁊.c.nõ opoꝛtet clericos.qꝺ intelligi poteſt de altaribus inſixis in eccleſijs:vt bene innuũt dicta capl'a.ſecus in tabula. de ꝯſecra.di.j. concedimus.ſicut ⁊ multi metropolitani tenẽt de ꝯſuetudine que a ſuis ſuffraganeis eſt ſeruãda.de cõſe.diſt.j.altaria. Alij dicunt idem eſſe in tabula. ſed pꝛimũ verius videtur. Dicunt etiã aliqui doctoꝛes ſufficere coꝛpus xp̃i loco reliquiarũ:ſed dñs Innocẽtius decim⁹ a me ꝯſultus Lugd.ſuper hoc reſpõdit ꝯtrariũ. ℭ Nota etiã vt dicit extra eo.ti. c.vniuerſis.ꝙ epꝰ poteſt ſimul in vna eccleſia plura altaria cõſecrare. ⁊ archiepꝰ poteſt plures epiſcopos ſimul conſecrare.

ℭ Queſtio.cl.

IN qͥbus caſibus ſint eccleſie vel altaria recõſecranda. Rñ. ſm Hoſti.§.v.et an ſit. ⁊ Ray.

Raymund⁹

dicendũ ꝙ ex quo eccleſia ſemel fuerit ꝯſecrata in foꝛma debita non debet poſtea cõſecrari.de conſe. diſt.j.eccleſijs ſemel. Fallit tamen hic in qͥbuſdã caſibus. Antiqui ergo ſuper hoc aſſignabãt ſex caſus.vnde verſus. Ignis,adulteriũ,deſtructio,menſa remota. Mors dubium faciunt iterato templa ſecrari.de conſe.diſt.j.c. ſolẽnitates. ⁊.c.eccleſie vel altaria. ⁊.c.ſi motũ eccleſijs ſemel. ⁊.c.de fabꝛica. Eoſdẽ verſus etiã ponit hic Ray. Et dicit hic glo. qꝺ cum dicitur in verſibus iterato templa ſecrari. ꝙ ſi hoc verbum ſecrari accipiatur cõmuniter pro recõſecratione vel recõciliatione verum eſt qꝺ dicunt verſus:alr̃ non eſt verum generaliter. ℭ Super hoc ita tenendum eſt ſm Hoſti.ꝙ ſi ſolũmodo tectũ vel aliqua pars eius combuſta eſt, ⁊ remanent parietes integri nõ eſt recõſecrãda eccleſia,vel altare niſi mota ſit tabula altaris ſcꝫ ſupioꝛ q̃ appellat menſa. Et hic mota.i.mutata vel deſtructa enoꝛmit.nec eñ obſtaret,ſi in exterioꝛi parte ſuã modicam

Marginal notes (left column): Hoſtienſis. — Quis. — Conſecratio eccleſie. Quando Qualiter — Huguin⁹. — Goffredus. — Hoſtienſis.

Marginal notes (right column): Hoſtienſis. — Verſus. — Hoſtienſis.

modicam fracturam paſſa eēt:extra eo.ti. ligneis
Eſt ergo neceſſe ꝙ appareat deformitas quā puto
ad arbitriū epi redigendā. Concordat his Inno.
extra.e.ti.in glo.in pn.Et Ber.in gl.ſup.c.propo⸗
ſuiſti.¶Sed ⁊ ſigillū altaris.i.lapidis cum quo
ſigillant reliquie qđ ꝯſueuit apponi in medio ta⸗
bule aliqñ ponit retro altare,fractum ſit vel dimi⸗
nutū:altare reconſecrandū eſt.non tñ eccl̄ia:extra
eo.ti.c.j.⁊.c.qđ in dubijs.de ꝯſe.diſ.j.ſi motū.Idez
Inno.in glo.ſup.c.ad hoc.Et Hoſti.in glo.ſup idē
c.vbi etiam addit ꝙ hoc ſigillū qñqȝ ponit ſub ta⸗
bula ⁊ claudit ipſa tabula altaris.In aliquib⁹ lo⸗
cis ponit retro altare:vel ante vel a dextro latere
altaris,⁊ claudit tm̄ paruo lapide:⁊ nō magno la⸗
pide.In quo caſu ſi ille paruus lapis remoueat:
ipm altare reconſecrandū eſt.⁊ ſic loquit in.c.ad
hoc.In hoc etiā caſu ſi tabula ſuperior moueat vł
rumpat:eodē modo altare recōſecrari dȝ.extra.e.
qđ in dubijs.Hec Hoſti.in glo.concordat Innoc.
Innocenti⁹. in glo.Alia eſt ergo conſecratio eccl̄ie,alia altaris
⁊ ideo vna ſine alia fieri pōt:vt ibi:vt extra.eo.c.j.
ſi vo ita combuſta ſit eccl̄ia ꝙ parietes combuſti
ſint vel dirupti omnes vel maior pars:debet iterū
conſecrari.de ꝯſe.diſ.j.eccl̄ijs.Idem eſt ſm Hug.
ſi eccl̄ia tota vel maior pars ſimul deſtructa eſt vł
dirupta:⁊ in eo caſu oīs ſolēnitas adhiberi debet.
¶Si aūt parietes ſucceſſiue ſunt reparati, eadē
eccl̄ia intelligit.⁊ ideo ſufficit reconſiliatio aque
exorcizate cum ſolēnitate miſſe.de ꝯſe.diſt.j.de fa⸗
brica.Idem Inno.in glo.in pn.c.⁊ Ber.vbi ſupra.
¶Sed idem Hoſtiē.in glo.ſup.c.ꝓpoſuiſti.dicit
ꝙ de reconciliatiōe in hoc caſu ius non eſt expreſ⸗
Raymūd⁹. ſum.Tutius tñ ⁊ deuoti⁹ eſt qđ fiat.¶Cōcordat
etiam his oībus cum Hoſti.in ſum.Ray.vbi ſup̄
⁊.§.ix.item q̄d.Qđ aūt dictū eſt,ꝙ menſa mota re
conſecrandū eſt altare,intelligit Ray.non ſolū cū
penitus deſtruit:vel enormiter ledit vt dictū eſt:
ſed etiam cū mota fuerit iunctura q̄ adheret ſti⸗
piti.Nam in illa preſertim coniunctiōe intelligit
eſſe ꝯſecratio altaris:vñ ſi aliqͥs de lapidibus ſti⸗
pitis tangens menſam illam eēt mot⁹:eēt altare
reconſecrandū:extra de ꝯſe.eccle.c.ad hoc qđ i du
bijs.Et idem dicit Inno.in glo.vbi ſup̄.⁊ Ber. in
Innocenti⁹. glo.ſup.c.ad hoc.Secus ſm glo.ħ de lapidib⁹ pa⸗
rietis:vel de ipſo pariete cui lateralr compagina
tum eſt altare in quibuſdā eccleſijs,qꝛ propter mo
tionem illius parietis,aut lapidū:non cōſecrabit
altare ſi maneat immotū.¶Qđ etiā dicit ħ Ray.
Raymūd⁹. de lapidibus ſtipitis hic tangētibus menſaȝ.intel
ligit ſm glo.ħ de pͥncipalib⁹ lapidibus vtpote qñ
ſuper quattuor columnas fundata eſt menſa alta⸗
ris ⁊ vna illarum mouetur menſa nihilominus re
manente immota.¶Dicit etiam hic glo.ꝙ mēſa
intelligitur enormiter fracta maxime ſi in angulo
vel in angulis ſiue cornibus cōfracta fuerit cuȝ in
angulis ſoleat precipue altaris conſecratio fieri ſi
autem aliqͩ additum fuerit ad longitudinem vel
Gloſſa. ad latitudinē altaris non credo ꝙ propter hoc de
beat recōſecrari.¶Item dicit hic glo.ꝙ ſi menſa
tota cum ſibi adherentibus moueatur nō oportet
iterari conſecrationeȝ qđ appareti altari portati
li qđ ſi portetur de loco ad locum non propter hoc
reconſecratur.dum tñ lapis ſuperior non ſeparet
a b eo cui compāginat.videtur etiā concordare In
nocen.in gloſ.ſuper ca.ad hoc.¶Addit hic Ray.
dicens ꝙ omnes doctores hoc ſentiūt ꝙ vbi fieret
altari augmentū tm̄ ꝙ amitteret formā,recōſecrā⸗
dum eſſet quia forma rei eſt eſſe rei.ar.x.q.vij §.
hoc ius.Idem dicit Innocen.in glo. in principio.
¶Item circa hoc qđ.ſ.dictū eſt de eccl̄ia cōbuſta
vel deſtructa alia littera in Ray.§.viij.Poſt predi
cta.habet decruſtata vt dicit hic glo.Innocen.etiā
in glo.ponit decruſtata.Et addit glo. hic qꝛ conſe
cratio eccleſie potiſſimū conſiſtat in ſuperficie tā
interiori ꝙ exteriori vbi fit aſperſio aque ⁊ pingūt
cruces ⁊ fiunt vnctiones decruſtata ſuperficie enor
miter per exuſtioneȝ vel alio modo forte reconſe⸗
crāda eſt eccleſia.Si vero ſuperficies tm̄ fuit exu⸗
ſta nec altare fuit crematum.vel locus ille in quo
ſunt cruces ⁊ reliquie poſite non eſt reconſecrāda
eccleſia.Cum hoc videtur cōcordare Ray.ibidem
dicens ꝙ ſi funditus eſſet deſtructa eccl̄ia ⁊ de no⸗
uo reparata.ſiue ex eiſdē lapidibus ſiue alijs recō
ſecranda eſt.de conſe.di.j.de ſabrica.Sicut ⁊ cum
per aduſtionē deſtructa ſiue decruſtata eſt ⁊ eſt rō
in his duobus caſibus quia cōſecratio eccleſie ma
xime conſiſtit in vnctione exteriori ⁊ in cōiunctiōe
et diſpoſitione lapidū.ar.de conſe.di.j.Eccleſiam
in qua.vbi dicitur ꝙ ſi eccl̄ia in qua mortuorū cor
pora ſunt ſepulta videtur reconſecranda,cuiuſſis
inde corporibus ⁊ raſis parietibus ⁊ tignis eius
reedificetur.i.reparet per dealbationē ⁊ cruces ibi
apponantur.Ideȝ per oīa Inno.in glo.¶Iteȝ re⸗ Recōſecra⸗
conſecratur eccleſia qñ dubitat an fuerit ꝯſecrata. tio.
Idē eſt de altari hoc dubiū pōt eſſe ſecundū Ray.
quia non apparet aliqua ſcriptura de hoc inſtru⸗
mento dotationis vel in libro eccleſie vel in colū⸗
na vel tabula marmorea nec apparet etiam vnus
teſtis de viſu vel auditu. Caſus iſte probatur. de
conſe.di.j.eccleſie.Solemnitates de eccleſiaȝ ꝙ q̄⸗
libet predictarū probationū ſufficiat probatur in
preallegato.ca.Solemnitates.⁊.xxiiij.q.ij.c.Sane
profertur.vbi in ſacris dicticijs ſcripſerunt.gloſ.ħ
dicticijs ſunt colūne eccleſie.Iteȝ.xxij.q.v. hoc vi⸗
detur ⁊ intelligas tales ſemiplenas probationes
ſufficere vbi nō eſſet de hoc cōtentio per quā tolle
retur iſta probatio.vel appareret ꝙ non poſſet ad
hiberi fides tali probationi quin alteri fieret pre⸗ Innocenti⁹.
iudicium hec Ray.Idem per oīa Innocen.in glo.
propter homicidium aūt vel adulteriū non debet
reconſecrari eccleſia ſed recōciliari tantū.vt dicit
Ray.⁊ hoc per aquam cum vino ⁊ cinere benedi⸗
ctam.extra de conſe.eccle.ꝓpoſuiſti.extra de adul
terijs.Significaſti.Dicit hic gl ſuper.vbi.propter
homicidium.Idem intelligas de ſanguinis effu⸗ Gloſſa.
ſione facta per contentionē qđ tñ itelligo de enor⸗
mi ſanguinis effuſione non de modica vel leui vt
ſi quis forte dum contendit cum aliquo in eccleſia
impetu in eum facto:offendat in nares eius vł cuȝ
vngue aliquantulum excoriet eum:⁊ inde aliquā⸗
tulum ſanguinis effluat,maxime vel ille qui hoc
facit non habet propoſitum effundendi ſanguinē.
Collige ex predictis qđ tm̄ in tribus caſibus pro⸗ Raymūd⁹.
prie loquendo recōſecranda eſt eccleſia ſm Ray.
⁊ Innocen.⁊ Ber.⁊ Hoſtien.ſcȝ propter dubium,
⁊ ſi per incendium ſit decruſtata in toto vel in ma
iori parte ſimul.Secus ſi per partes recōciliatur
aut ſolum propter ſanguinis effuſionem vel ſemi
nis pollutionem.Et etiam ſm Hoſtien.in glo.ſu
per.ca.conſuluiſti.ſi excōicatus fuit ſepultus in
eccleſia.tunc enim vt dicit nō ſolum exumulan⸗
dus eſt ſed ⁊ parietes radendi.de cōſecra.diſtin.j.
eccleſiam.Item quartus caſus vt dictū eſt. Si ec⸗
cleſia vł cimiterium vel aliud quodcūqȝ ſacrū ab
epiſcopo publice excommunicato conſecretur vel
benedicatur proculdubio talia recōciliatione in⸗
digent anteꝙ fideles vtantur talibus tanꝙ ſacris
Nam ſi corpus excommunicati mortui:eccleſiam
vel cymiterium execrat mu lto fortius vbi ipſa cō⸗
ſecratio tranſit ⁊ perficiatur per os ⁊ manus excō⸗

municati. Secus tamen in ſacramētis que intrinſecus operantur hec Hoſtien in gloſſa.

¶ Queſtio.cli.

Quid ſi de lapide vel ligno cadente de eccleſia aliquis occidatur. aut ſi aliquis furioſus ſe ibi precipitauerit. aut ictu proprio occiſus fuerit.
Gloſſa. Rñ. ſecundū glo. ibidem videtur hugo notaſſe. de conſe. di. i. c. Eccleſiis. ꝙ in his caſibus nō ſit recōciliāda eccleſia ex quo per cōtentionē nō eſt ſanguis effuſus tamen loquitur ibi de conſecratione non de reconciliatione niſi noīe conſecrationis intelligas reconciliationē. Sed Hoſti. in gloſ. ſuper capi. Si eccleſia. dicit ſimpliciter ꝙ in hmōi caſibus fortuitis ꝛ vbi non eſt mala voluntas hoīs ad aliquam violentiā non eſt neceſſaria recōciliatio.

¶ Queſtio.clii.

Quid ſi in eccleſia aliquis vulneretur letalit̄ et poſtea moriatur in domo ſua vel ecōuerſo.
Eadem. Rñ ſecundū gloſ. ibidem hugo. dicit ibidē vbi. ꝙ ibi dicetur mortuus vbi mortis cauſam acceperit vnde ꝛ ſi quis extra eccleſiā vulneretur letaliter et fugiens ad eccleſiā ibi moriatur. non reputabitur violata homicidio. Sicut ſi aliquis letaliter vulnerauerit ſeruū lʒ tēpore mortis factus ſit liber. non punietur occiſor tanꝙ de libero occiſo. ſed tanꝙ de ſeruo.

¶ Queſtio cliii.

Quid ſi in eccleſia martyr occidatur ſicut factum fuit de ſancto thoma cantuarienſi. Rñ. ſecundū glo. ibidē. Dicunt quidā ꝙ propter hoc nō eſt recōciliāda eccl'ia qꝛ hmōi ſanguinis effuſio eccleſiam non polluit ſed conſecrat.

¶ Queſtio.cliiii.

Quando pro ſeminis effuſione eccleſia reconciliāda ſit vel non. Rñ. ſecundū glo. ibidē.
Eadem. pro adulterio debet eccleſia recōciliari. Similiter pro fornicatione ibi cōmiſſa qꝛ nec illud. c. de cōſe. di. i. eccleſiis. Nec illud. extra de conſe. eccle. c. vlti. diſtinguit de pollutione ſeminis vtrū facta ſit fornicando vel adulterādo propter pollutionē autē in ſomnis factam non oportet eccleſiā recōciliari. Si vir autē ibi reddat debitū vxori ſue vl' ecōuerſo. aut cauſa prolis ibi coierint videtur hugo ſentire ꝙ non ſit recōciliāda eccleſia: ſed tñ vt ſupra dictū eſt loquitur ibi de conſecratione. Ego credo ꝙ in hoc caſu indigeat recōciliatione. Et concordat cū
Hoſtienſis hoc Hoſti. v. pro ſanguinis. ¶ Idem Hoſti. in gl. ſuper. c. Si eccleſia. dicit circa hoc ꝙ ſi occultū eſt ſatis videtur ꝙ non egeat recōciliatione. ſed qꝛ nō eſt determinatū papa conſulatur. ¶ Item pro vitio ſodomitico ibi perpetrato reconciliāda eſt. Non tamen credo huiuſmodi reconciliationē neceſſariam eſſe propter occultā fornicationem aut adulterium ſed tñ propter manifeſtā. vel quando publica fama eſt de hoc ꝛ vterq; delinquentiū vel alter eorum publice de crimine confitetur ꝛ ſic intelligitur extra de adulteriis. capi. Significaſti. Difficile eñ videtur ꝛ abſonū ꝙ propter occultas huiuſmodi pollutiones de quibus nullum eſt ſcādalum aut fama fieret ſolennis reconciliatio eccleſie per epiſcopū cum cotidie oporteret epiſcopos diſcurrere ad reconciliationes huiuſmodi faciendas cum eas demādare non poſſint ſimplicibus ſacerdotibus. Hec gloſ. Hoſti. v. ſi. Et hoc ꝙ premiſſum recitat eandē opinionē ſed addit dicens. Tutius tamen videtur etiā ſi non ſit publicū. Et hoc ideo vt is q̄ ibi peccauit cōteratur ꝛ confundatur et alii hoc videntes terreantur. ꝛ vt eccleſia magis in reuerentia habeatur. Sed hoc ita caute fiat ne etiā ſigno penitens denudetur. Dicit etiam Hoſti. l. v. Rubri. xxxviii. de pen. ꝛ re. §. xv. In quo tenentur. v.
Quid ſi quis tibi. Nō ſi ſacerdos per confeſſionē ſcit eccleſiam pollutam in occulto tutꝰ eſt vt hoc reuelet epiſcopo in genere ſic dicendo. talis eccl'ia eget reconciliatione. nō queratis a me vltra ibidē tamen etiam primā opinionē dicit poſſe teneri. et addit ꝙ preſbiter qui hoc ſcit tanꝙ deus poteſt ibi ſalua conſcientia celebrare. ar. extra de ſenten. excōmuni. ca. Cum nō ab homine. Sed idē Hoſti. in gloſ. ſuper. ca. Si eccleſia. ſatis ſuſtinet primā opinionem ꝛ confirmat per rationem. Notabile.

¶ Queſtio.clv.

Sed quis poteſt eccleſiam reconciliare. Rñ. ſecundū Ray. poteſt dyoceſanus epiſcopus Raymūdꝰ.
reconciliare eccleſiam per ſe vel per alium epiſcopum. Non diſtincto vtrum ipſe benedicat aquam alius recōciliet eccleſiā aut alius benedicat aquā et ipſe reconciliet eccleſiam per ſacerdotes ſimplices nō poteſt recōciliari. etiā ſi contrariū obtineat conſuetudo ab antiquo: quia licet eps valeat committere que iuriſditionis exiſtunt que ordinis tñ epiſcopalis ſunt non poteſt clericis inferioris gradus demādare. vt expreſſe hec habentur. extra. e. t. aqua ſuper quo. ca. dicit Innoc. in glo. ſic vidimus ante ꝙ papa pluribus epiſcopis induſit ꝙ p ſimplices ſacerdotes poſſint recōciliare eccl'ias aqua tamen prius per epiſcopum benedicta.

¶ Queſtio.clvi.

Quid fiet ſi eccleſia non conſecrata cuiuſcunq; fuerit ſeminis aut ſanguinis effuſione pol Grego.ix.
luta. Rñ. ſecundū Gregoriū. ix. extra. e. ti. Si eccleſia. Debet protinus aqua exorcizata lauari ne diuine laudis organa ſuſpendantur. Eſt tamen ꝙ citius fieri poterit cōſecranda. Ide Ray. h. ¶ Dicit Hoſti. in gloſ. ſuper idem. c. ꝙ eccleſia interdū eſt interdicta. Caueat igitur celebrans ne penam incurrat de qua legitur extra de clerico excōicato. capi. latores. ꝛ. c. clerici. ꝛ. c. poſtulaſtis. ſed Innoc. extra de exceſſibus prela. in glo. ſuper. c. Tanta. in fine contradicit. Dicit eñ ꝙ lʒ in eccleſia in tali caſu organa ſint ſuſpenſa, non eſt tamen interdicta. Nec ſit tñ irregularis q̄ ibi celebrat. Et eſt ad hoc ar. extra de priuilegiis. Tuā. v. Eos vero. Dicit h
glo. Credo ꝙ et aqua hec confici poteſt per ſimplices ſacerdotes. ꝛ talis eccleſia per eos lauari ſine mandato epiſcopi ſpeciali. ar. in dicto. ca. qō dicit ꝙ debet protinus lauari qō non fieret, ſʒ oporteret mandatum epiſcopi expectari. Et concordat Gloſſa.
cum hoc Ber. ibidem in glo. lʒ ſit ar. contra extra Bernardꝰ.
de emunitate. ꝛ. ca. penulti. Alii tamen dicunt ꝙ autoritas epiſcopi eſt neceſſaria in hoc caſu: quia ſicut neceſſaria eſt autoritas epiſcopi ad hoc ꝙ eccleſia edificetur ꝛ ꝙ ibi celebretur diuina a principio. ita dicunt ꝙ neceſſaria eſt autoritas epiſcopi quo ad reconciliationē eius. poſtꝙ taliter eſt polluta.

¶ Queſtio.clvii.

Quid de cymiteriis que ſanguinis effuſione vel alicuius ſemine ſunt polluta. Rñ. ſecūdum Hoſti. v. ſi. In omnibus autē. Et Ber. in gloſ. Hoſtienſis.
ſuper capi. Conſuluiſti. ꝛ plenius ſuper. ca. Si eccleſia ſicut eccleſia reconciliatur. ita ꝛ cymiterium cū ſit conſecratum ꝛ eadem gaudet emunitate ꝛ priuilegio quo eccleſia. vt. xvii. queſti. iiii. ſi quis contumax. ꝛ ca. ſequenti. ꝛ extra. eo. tit. Conſuluiſti. ꝛ extra de emunitate eccle. Cum eccleſia. ꝛ. ca. vlti. Hoſtien. in glo. ſuper. c. Ad hoc. ſic dicit ꝙ ſi caſu fortuito qui non eſt imputādus indigeat reconciliatione eccleſia vel cymiterium alia erit reconciliatio eccleſie ꝛ alia cymiterii vt dictū eſt de conſecratione

cratione eccleſie vel al.Secus ſi ꝑ violentiã.Tunc enim in quacũqꝫ parte eccl'ie vel cymiterij accidat violatio ſiue per violentiã ſiue per pollutionẽ credimus reconciliandã eccl'iam ꝛ cymiteriũ anteꝗ̃ ibi celebret vel ſepeliat aliquis.Licet em̃ conſecrationes eccl'ie altaris ꝛ cymiterij ſint diuerſe. eadẽ tamen eſt immunitas oĩm.intellige hoc ſi cymiteriũ eſt coniunctũ eccl'ie.Secus ſi ſeparatũ.ar. ad predicta.extra de ſen.exco.Cum pro cauſa.§.j. ❡ Alij tamen aliter ſentiũt dicentes ꝙ per violentiam vtrobiqꝫ intelligit aliũ violatũ.ar.extra de ſen.ꝛ re iudi.c.penulti.cum ſuis concord.ſꝫ ipſe Hoſti.dicit primũ tenendum.

❡ Queſtio.clviij.

QUid de mortuorũ corporibus qui a ſciſmaticis ſunt ſepulti.Et de indumentis ſacerdotalibus cum quibus. Necnõ de altaribus.In quibus degradati preſbiteri celebrauerũt. R̃n. ſecundum Ray.§.ix.Item q̇d dic ꝙ propter hoc nec ſe- Raymũd⁹.
pulti hmõi debent exhumari.Nec indumẽta iterũ benedici.Nec altaria iterũ conſecrari.extra de ſacramẽtis iterandis vel nõ a nobis.vbi.hec dicunt.

❡ Queſtio.clix.

QUid de cymiterijs in quibus corpora paganorum ſepulta ſunt vel hereticorũ. R̃n. ſm̃ Hoſti.ꝟ.Item cymiteria.non debẽt conſecrari.de
Hoſtienſis conſe.di.iij.eccl'iam. Idẽ eſt intelligendũ de excõmunicatis.Et ſi ibi corpora excõicatorum ſepulta ſunt,reconciliari debent.extra.e.ti. Conſuluiſti.et oſſa procul pellenda ſiue eijcienda ſunt ſi diſcerni poſſunt vt aperte probatur.extra de ſtatu mona. Super quedã.Et extra de ſepulturis.ca. Sacris. corpora autẽ ſanctorũ nemo preſumat transferre ſine autoritate ſeu licentia principis vel epi.de pſe. di.j.Corpora.idem videtur ꝛ de oſſibus fideliũ.ff. de religio.ꝛ ſumptibus fu.l.Oſſa.❡ Nota ꝙ in eccleſia in qua excõmunicatus ſepultus eſt,non licet celebrare.ſi diſcerni põt.de conſe.di.j.eccl'iam.j. et.ij.ꝛ in gloſ.ibidem.ꝛ idem dicit Ber.in gloſſa ſuper capi.Si eccleſia.vide ſupra.q.clvij.Quid de cymiterijs que.

❡ Queſtio.clx.

ITem quero quid iuris ſit de eccleſijs vel domibus dei iam edificatis ꝛ de veſtibus pallis ꝛ alijs pertinentibus ad eccleſias. R̃n. ſecundum Ray.§.xi.Item nota.Nota ꝙ ex quo monaſteriũ vel
Raymũd⁹. eccleſia vel etiã hoſpitale autoritate epiſcopi fundatum eſt vel edificatũ nullo modo debet poſtea reuerti ad ſeculare habitaculum vel ad alios prophanos vſus.extra de religioſis domi.ca.Ad hec. xviij.q.iij.capi.Que ſemel.capi.Quoniã.ꝛ.xvij.q. vltima. capi. Queſti. Similiter ligna cathedre palle altaris vel a ſeu cortine eccleſie veſtimẽta miniſtrorum Sacra vaſa peluis in qua etiam dyaconus ad officium cuius ſpectat cum miniſtris humilibus abluit corporalia intra ſctũarium ꝛ velamina non debent conuerti ad vſus laycos vel etiam prophanos.ſed ſi aliqua ſunt vetuſtate cõſumpta debent comburi ꝛ cineres recondi infra eccleſiam ſub baptiſterio vel in pariete vel in aliquo tuto loco ꝛ honeſto ne ab introeũtibus pedibus cõculcẽtur.Ligna tñ eccl'ie deſtructe poſſunt poni in alia eccleſia vel etiã in alio honeſto loco vel vſu fratrũ puta.capitulo.dormitorio vel ſimili.idem in gloſ. de conſe.di.j.ſuper capi.Ligna.ꝛ addit ꝙ non debet poni in coquina vel in vineis paſtinandis aut huiuſmodi.❡ Poſſent etiã vaſa propter neceſſitatem vendi alij eccleſie etiam in eadem forma vel conflata cuilibet.probantur hec omnia. de conſe. di.j. Ligna altaris. Nemo ꝑ ignorantiam. In ſctã veſtimenta ad nuptiarum.Dicit hic gloſſa ſuper ꝟſi palle.al.ꝙ palla dicitur q̃ſiqꝫ veſtis qua altare cooperitur.Item dicitur palla corporale vbi corpus dñicum inuoluitur.velum autem ꝛ cortinam poſſumus nominare pannum qui ſuper altare de- Palla.
pendet vel qui in quadrageſima extenditur ante altare vel ea que dependent ad parietes eccleſie. ❡ Item dicit hic gloſ.ſuper ꝟſic.Corporalia ꝙ ex hoc patet,ꝙ corporalia non ſunt abluenda per laycos aut mulieres aut etiam moniales de iure. licꝫ de conſuetudine fiat contrarium.

❡ Queſtio.clxi.

QUero etiam quis teneatur eccleſiam reparare cũ indiget reparatione. R̃n. ſecundũ
Hoſti.li.iij.Rubri.xlviij.de eccleſijs edificandis. Hoſtienſis.
§.j.a quibus Si fabrica portionem ſuam habeat deputatam,ab illo qui percipit reparari debet.x. queſti.iij.vino.ꝛ.q.j.decernimus.Et ſi non ſufficit tunc rector ꝛ beneficiati ſm̃ ꝙ percipiunt ibi conferre debent extra.e.capi.j.ꝛ ca.de his .xvj.q.j.ca. Si monachus.In quo caſu ſtatur diſpoſitioni epiſcopi ꝛ maioris partis capituli.extra de his q̃ fi.a ma.parte.capi.ca.ſi.Idem dicit Goffr.Addit aũt Hoſti.ꝙ etiaꝫ in quibuſcũqꝫ regionibus layci hoc faciunt expenſis ſuis de conſuetudine que iuuat viribus.Nam et ipſorũ intereſt cum ibi ꝑcipiant ſacramenta eccleſiaſtica ꝛ miſſas audiant,maxie vbi male dant decimas hoc erit obſeruanduꝫ.xvj. queſtio.vij.capi.Quicunqꝫ.ꝛ capi.Et hec diximus ꝛ capi.filijs ac nepotibus.Et ar.ꝙ cõpellendi ſunt talem conſuetudinẽ ſeruare extra de ſymo.ca. ad apoſtolicam ſi talis conſuetudo non reperiatur. puta ꝙ quarta fabrice quondam a ſanctis patrib⁹ deputata.ad hoc tenetur quicunqꝫ ſit qui eam ꝑcipiat nulla obſtante preſcriptione vel cõſuetudine Sed ex quo eccleſia reparata erit redibit,ad illum qui ipſam ꝑcipere conſueuit. Sic itelligo.xij.q.ij. ab illo.ca.de rebus vſqꝫ ad.c.Statuimus.

❡ Queſtio.clxij.

QUid de veſtibus ſacris cum corrumpuntur nunq̇d refici poſſunt.ita ꝙ non ſit opus eas
denuo conſecrari. R̃n.ſecundum Ber.extra de cõ- Bernard⁹.
ſecra.ec.in Gloſ.ſuper.capi.Qđ in dubijs. dicendum ſic:quia filum non ſacratum vel pannus non ſacratus poteſt imponi,non eſt opus noua conſecratione.ar.eiuſdem.ca.Idem Jo.dicit etiam dominus alb.egregius doctor ad hanc queſtioneꝫ re- Johannes
ſpondiſſe ꝙ quãdiu remanet forma ſacre veſtis,eã lector.
iterato conſecrari non oportet lꝫ per partes plu-
ries reficiatur.Secus ſi forma ſoluatur ſeu mutet et eſt ar.ad hoc in reparatione eccle ſie vt ſupra dictum eſt.Satis videtur concordare gloſ. eiuſdem capi.Qđ in dubijs.

De infamibus. Tit.XXV.

POſt tractatum omnium impedimentorum ſubiungitur quoddam impedimentũ q̃ſi concluſio ꝛ ſigillum videlicet quia ordinandus ſit bone fame:Ne aliter infirmoruꝫ corda percutiantur ꝛ vituperet
miniſterium noſtrũ.j.cor.vj. j.Cor.vj.

❡ Queſtio.j.

QUero ergo q̇d iuris ſit de infamibus quãtũ
ad ordines. R̃n.Ray.e.ti. Generalit ꝛ ſine Raymũd⁹.
exceptione tenenduꝫ eſt ꝙ omnis infamis tam de iure ꝙ̃ de facto repellitur a ꝓmotione quia porte dignitatum vel ordinuꝫ infamibus ꝛ ſuſpectis ꝑ-

ſonis parere non debent.di.lxxxi.dictum.extra de iureiur.Querelã.⁊ extra de exceſſibus pla.inter.di.li.Qui in aliquo.dicit hic gloſ.ſuper.vſi.de facto.q infamis eſt de facto cuius apud bonos et graues grauata eſt opinio ſuper aliquo crimine. Infamis de iure eſt quẽ ius dicit eſſe infamẽ vt qui infamatus eſt de furto ⁊ qui pugnat in arena pro lucro ⁊ ſimilia. Sequitur in Ray.ad omnia ſupradicta impedimenta ſignantur contraria.extra de electio.Cum in cunctis.Cuz nobis olim.Ibi enĩ colliguntur tria tñ eſſe in ordinando cequirenda et maxime in illo qui promouetur ad dignitatem. ſcilicet etatem legitimã morum honeſtatem ⁊ litteraturam ſufficientẽ.ſed dic ſub illis tribus oia predicta comprehendi.

De electione et poſtulatiõe cõfirmatiõe:renũciatiõe ⁊ vſu pallii. Ti.xxvi.

Poſſent hic multa poni de electione prelatorum poſtulationibus confirmationibus ⁊ renunciationibus eorum que li propter ſui prolixitatẽ ⁊ quia multa ex his ad ſubtilitatem iuris pertinent totaliter non proſequar.De ſingulis tamẽ propter vtilitatem quã continent aliqua dicam.

De electione.Rubricella.

¶ Queſtio.i.

Circa electionem ergo primo quero quid ſit electio.Rñ.ſecundum Goffre.li.i.ti.vi.de electione circa principiũ electio eſt alicuius perſone ad dignitatem vocatio.Quãuis alias verbuz eligere ad multa ſe habeat. Naz dicitr quis eligi in canonicuz.extra.e.Cuz eccla vulter.extra de prebendis.dilecto.Dicitur etiam eligi arbiter. extra.eo.in cauſis.In his ⁊ ſimilibus dicitur fieri electio.laxato vocabulo ſicut ⁊ poma dicunt eligi i caniſtro.hic aũt ſtricte ſumit verbũ eligere. Idez recitat Hoſti.eadẽ rubri.§.i.⁊ addit q cũ hec deſcriptio conueniat noiationẽ ⁊ poſtulationẽ ſic deſcribe.electio eſt alicuius perſone ydonee ad dignitatem vel fraternaz ſocietatem ſeruata forma canonice facta vocatio.colligunt hec.extra.e.titu. Cuz in cũctis.Cũ eccleſia vulterana ⁊.c. q2.pp̄ter. extra de arbitris.Cum olim.

¶ Queſtio.ii.

Monaldus. Quis poſſit eligere.Rñ.ſecundũ Monaldũ qui breuius ceteris ſe de hac materia expedit.dicenduz q electio de iure ſpectat ad collegiũ etiaz ſi duo vel tres in collegio fuerint.vt ptz.extra eo.ti.c.i.⁊ extra de conſuetudine.c. Cum dilectus. ⁊.lxiii.di.c.Adrianus.⁊.c.noſce.⁊.§.ex his. Sed ſi clerici non ſunt in eccla vt collegiũ vel vt corpus. ſed ſunt vt ſingulares perſone.tunc ſuperior prouidebit vel per ſe vel ad preſentationẽ patroni ſi eccleſia tamẽ habet patronũ.extra de iure patronatus.c.Paſtoralis.hoc igitur regulare eſt qđ ad collegium cuiuſcũq eccleſie ſpectat electio.licet pleruniq de cõſuetudine vel priuilegio alijni vocent extra.e.ti.Cumana eccla.vocant aliq etiã religioſi ex honeſtate non ex debito.xxiii.di c.In noie dñi.lxxix.di.c.i.¶ Predicta oĩa.ponit etiã Goff.

Goffredus Et addit vocatur ⁊ populus.nõ ad eligendũ ſed ad conſentiendũ.vt.lxiii.di.§.econtra ⁊ ſequentibus. vocantur ⁊ principes vt ab impreſſionibus defendant.vt.lxiii.di.§.principibus.¶ Itẽ electio deuoluitur ad pauciores tñ in electione maior pars capituli delinquit.Extra de poſtul.ca.ii.vbi de hoc in gloſ.que incipit hic ptz.Item deuoluitur etiaz ad vnũ propter vniuerſitatis delictũ.lxx.di.Si forte. et extra de electione.bone.i.⁊ extra de poſtulatione in gloſ.ſuper.c.gratum.⁊ Hoſti.in gloſ.ibidem vt detur etiam concordare Innocen.extra de electiõe in gloſ.ſuper.c.Cum nobis olim.Aliqui tamẽ dixerunt contra q2 collegiũ non põt eſſe in vno.¶ Itez dicit Hoſti.in ſumma.e.rubri.§.vlti.ſub.§.Ex premiſſis.q ſi omnes canonici delinquãt deuoluit poteſtas eligendi ad proximũ ſuperiorez.vt extra de poſtula.prela.bone.ii.§.Intelleximus.qui qñq2 de gratia remittit ius eligendi.vt.e.c.rubri.i.⁊.extra eo.ti.ſ.de electiõe.c. Innotuit.§.pcentes. Et aliqñ etiam hoc fit quando multitudo peccantiuz eſt in cauſa extra de fili.preſ.c ſi.ar.extra de temporibus ordi.c.ii.¶ Item addit ibi Hoſti.q cum parte capituli delinquẽte ⁊ aliam partem non delinquẽtez poteſtas eligendi deuoluitur ſi illa pars iterũ deliquerit ⁊ deuoluitur ad aliaz partem.ſed hic circulus vltra tres menſes non extendit.l.di.c poſtq̄ ergo.quia infra tres menſes non deuoluitur ptãs ad ſuperiorem niſi pariter.ideſt ſimul ⁊ codẽ tempore omnes delinquerẽt ſm laur qui ſic intellexit. extra.e.c.Bone me.magũ.§.vlti. ibi pariter.⁊.c. Tancre. Cum vnitoſi.Tamen dic cum Tanc.q ſiue ſimul ſiue ſeparatiz delinquat ſemp defert poteſtas ad ſuperiorem dum tamen oẽs deliquerint.extra.e. capi.Cum in cunctis.§.ſi.⁊ in hoc etiam magis cõcordat Goffre.vide infra.q.proxima.Item eligere poteſt archieps in quẽ cũ promittitur ⁊ hoc ratione compromiſſionis et eum quem elegerit põt confirmare inq̄tum eſt prelatus ipſius ad quem ſpectat confirmatio eius.extra de electione. Cum inter canonicos.vbi notatur de hoc ⁊ in hoc conſentit Ber.in gloſ.ibidem ⁊ Hoſti.in glo.ibidem ⁊.lxiii.di.in ſynodo.Si tamen tẽpore conſecrationis aliqua probarent contra perſonã taliter electi bene poſſet hmõi archieps electionẽ caſſare.ar.ii. queſtio.vii.§.tria.⁊.extra de electione. Cum inter vniuerſas. Bernardus. Item dicunt Ber.⁊ Hoſti. in gloſ.vbi ſupra.Item electores poſſunt cõpromittere in epiſcopum vel aliam perſonã etiam ſi non ſit de collegio ſuo extra de electione. cauſam que. Idem dicunt Ber.⁊ Hoſti.in gloſ.ſuper idem.c.¶ Hanc autem commiſſionẽ vt dicit Hoſti.in gloſ.ibidem reuocare poſſunt re integra.Secus ſi iam receſſiſſet in partem ⁊ cepiſſ:t tractare de prouidendo. Hoſtienſis

¶ Nota etiam ſecundum Hoſti.in gloſ.ibidez q quãtuncũq generaliter committam me alicuius boni viri arbitrio nõ valet niſi qđ cõmiſſuz eſt legitime fiat etiam ſi iuramentũ interueniat.extra de iureiur.quintaualli.⁊.ca. veniens. Qđ intellige de arbitratore cuius dictum ad arbitriũ boni viri redigitur.Sed arbitrio cõpromiſſarii.ſiue liquo ſtandum eſt niſi contra ius ſcriptum latum ſit.ii. queſtio.vi.§.diffinitiua.¶ Item nota ſm Hoſtiẽ. in glo.ibidem q qñ conuentus aliquis de prelato eligendo in epiſcopum vel alium compromittit potius eſt commiſſio q̄ compromiſſio: quia conuentus vices ſuas committit.vnde perſonaz ab eo electam recipere tenentur ſicut ſi ipſimet elegiſſent.extra.e.tit.cap.Cum inter canonicos. ⁊ capi. In cauſis. Nota etiam q papa eligitur a cardinalibus in qua electione ſi non conſentiãt due partes cardinalium nõ valet electio extra de electione li. Item nota q electio facta ab illo q̄ eſt in quaſi poſſeſſione eligendi tenet etiam ſi poſtea poſſeſſionẽ amittat

amittat.extra de iure patronatus.c. Conſultatio-
nibus.z.c.cū ꝓpt.z extra de elec.querelam. Nota
etiam ſm Hoſti.in ſum.§.iiij.quis poſſit eligere.
Quod ſi aliquis qui non eſt de collegio dicat ſe debe
re intereſſe electioni ꝓbet pactum priuilegiū vel
ꝯſuetudinē.Caute tamen facit collegium ſi ipſū
admittat ſub protectione conuentionali vt ita de
mum numeret vox ſua ſi pōt ꝓbare ꝙ ibi habeat
ius: qꝛ niſi hoc ꝓbet ſuccumbet.extra eo.ti.cuma-
na als appellare pōt ne alij ꝓcedant eo excluſo cū
ſit in quaſi poſſeſſione eligendi.extra eo.in geneſi
z argu.extra eo.auditis.ſed laycus nec ꝯſuetudi-
nem nec preſcriptionem allegare poteſt.

¶ Queſto.iij.

Goffredus Q Uero etiam qui non poſſint eligere.Rñ.ſꝫ
Goff.eligere non pōt excōmunicatus ma-
iori excōmunicatione.extra de appel. conſtitutis.
Secus in minori.extra de clerico excom.miniſt.c.
vlti.Item nec ſuſpenſus.extra de ꝯſuetudine.dile-
ctus.talis nec eligere pt nec eligi:nec ei beneficia
ꝯferri poſſunt.extra de etate z quali.z ordi.pfici.
cum bone me.Nec ipſi alij valent ꝯferre: vt extra
de conceſ.preben.vel eccle.non va.qm̄ diuerſitate.
¶ Item nec interdicti extra.e.titu. cum inter.R.
Item nec illi quibus eſt interdictū eligere abſqꝫ
ſuperioris licentia:extra eo.ti.c.vlti.Item nec illi
qui in eadē nominatiōe in eligēdo peccauerūt eli-
gendo ſcienter indignum.extra eo.ti.c.cū in cunctiſ.
z.c.innotuit.In quo caſu ſunt ipſo iure eligēdi po
teſtate priuati.Et idem ius eſt ſi peccauerit in po
ſtulando:vt extra eo.ti.c.ſcriptū.exponit h̄ Greg.
Grego.x. x.in concil.Lugd.eo.ti.c.perpetue.qm̄ ex nomina-
tionibus eoꝝ qui indignum nominauerint ſequit̄
electio quia tunc nō ſunt priuati poteſtate eligen
di vel poſtulandi.Item ſi peccatum eſt in forma z
propterea eligentes per ſententiā ſunt priuati po
teſtate eligendi.extra eo.tit.quia ꝓpter diuerſas.
Eoſdē caſus omnes ponit Monaldus.Addit his
Hoſti.ea.rubrica.§.iiij.quis poſſit eligere. vꝫ. hoc
intelligas.z ſe ꝯuentibus.Quod prohibent eligere q̄
negligentes fuerunt in eligendo.extra eo.tit. ne p
defectu.¶ Item qui per laicalē abuſum elegerūt
lata tamen ſententia cōtra eos quouſqꝫ fuerūt re-
ſtituti ſic intellige extra eo.titu.quiſquis.¶ Item
impeditur is qui abſens eſt z venire renuit. Nec
enim poteſt quis per ꝓcuratorem conſentire niſi
Caſus.j. quatuor caſibus.Primus eſt ſi ſit preſens: extra d
appel.conſtitutus in preſentia noſtra archidiaco.
Secundus. claremontenſis.Scd̄s in ſpeciali pacto. extra eo.
Tertius. titu.ſcriptum.§.ij.Tertius quando is qui abſens
eſt timet ſibi violentiam inferri.Subaudi nec pōt
ei aliqua cautione mederi.argu.extra vt lite non
conteſt.accedens.§.in h̄ caſu.alios ad ſe vocat vt
in loco tuto conueniatur z tunc communiter eli-
gant:hoc etiam hi qui aduocantur poterunt per
procuratorem conſtitutum de ipſo collegio cōſen-
tire.Sic poteſt intelligi extra eo.ti.bone memorie
Maguntineñ.rubri.j.Alij dicunt ꝙ corrigit̄.extra
Quartus. eo.titu.quia propter.§.illud qd̄ non puto. Quar-
tus eſt quando iuſto impedimento detinentur.ita
tamen ꝙ de hoc per iuramentum ſi opus fuerit
fidem faciat z cōmittat vni de collegio vicem ſuā:
vt expreſſe dicitur extra eo.titu.quia propter.§.il-
lud intelligo autē qd̄ epiſcopus ſic exigatur. Ta-
lis autem procurator tot voces habebit quot ſunt
numero abſentes quorum vices gerit:extra codeꝫ
Hoſtienſis ſcriptum.§.j.z.c.congregato.Rñ.j. hec Hoſtien.
¶ Idem etiam Hoſtien.§.viii.vꝫ.ſi vꝯ.Dicit ꝙ ſi
in ſimplicibus beneficijs ꝯferendis prelatus vel
alius deliquerit.Non ipſo iure punitur: ſed poſt

trinam admonitionē ſuſpendit̄ in prouinciali cō
cilio ſubſtituta ei perſona que defectum ſuppleat
in beneficijs conferendis.excipitur tamen archi-
epiſcopus. ſic loquitur.extra.de prebend.graue. z
accedit extra de priuil.antiqua.Excipe canonicoꝝ
filios illegitimos.i.naturales z maxime ſpurios.
quos ſi q̄ cū eoꝝdē patrib9 i eadē eccl'ia canonica
re pſumpſerint a ſuis beneficijs ſuſpendunt̄. extra
de filijs preſbiteroꝝ.cum decorē.z.c.abolendā.

¶ Queſtio.iiij.

S Ed nunquid pōt abſens ſignificare capitulo
voluntatē ſuam per litteras in caſu quarto
ſupradicto. ſcilicet cum iuſto impedimento deti-
netur. Rñ.ſecundū Hoſtien. ver. Et nunq̄d puto Idem.
ꝙ ſic arg.extra de prebendis. Accedens.z extra de
conuer.coniug.Ex parte tua.Rubri.j.ibi median-
tibus internūcijs z erit illa voluntas per tres ſcru
tatores cum alijs vocibus publicanda.Et ꝯſulo ꝙ
littera clauſa ſit in hoc caſu.

¶ Queſtio.v.

Q Uis debeat aut poſſit eligi. Rñ. ſecundum. Monald9.
Monaldū eligi debet z poteſt qui doctior
z ſcientior eſt.Et cuius comparatione ceteri grex
dicantur.viij.queſtio.j.Licet ergo.dum modo ſit
de legitimo thoro natus z etatis legitime.vt extra
eo.titu.c.Cum in cunctis.vbi etiam dicitur ꝙ eps
debet eſſe.xxx.annorum complete .inferiores pre-
lati vt decani archidiaconi z alij qui dicuntur cu-
ram habere animarum requiritur ꝙ attigerint.
xxv.annum.Clerici vero ſi contra formam iſtam
quēquam elegerint z eligendi tunc poteſtate pri-
uatos.z ab eccleſiaſticis beneficijs triennio ſe no-
uerint eſſe ſuſpenſos .Epiſcopus autem ſi contra
hoc fecerit aut conſenſerit fieri in conferendis pre
dictis officijs poteſtatem amittat per capitulum
aut metropolitanū ſi capitulum cōcordare nequi
uerit ordinetur.hec omnia in dicto capi. ¶ Nota Hoſtienſis
ſecundum Hoſti.in glo.eo.ti.ſuper.ca.Innotuit.z
ſuper .c. Cumana. in ſi.ꝙ qui peccat contra hunc
canonē.ſcilicet.Cum in cunctis.perſonā indignā
eligendo ipſo iure incidit in penam.Secus q̄ pec-
cat contra formam concilij generalis.extra.e. tit.
Quia propter.qd̄ ſit multis modis etiam ſi perſo-
na ydonea ſit.nam talis per ſententiam priuari dꝫ
vt patet infra.e.titu.queſti.vij.capi. Qualiter fa-
ciendo.¶ Item ſubdyaconus in epiſcopum eligi
pōt q̄ eodē priuilegio z quo dyaconus gaudet.extra
de etate z qualitate z ord.pref.a multis.Similiter
eligi poteſt diſpenſatiue tñ ad regimen parrochia
lis eccleſie clericus in minoribus ordinibus conſti
tutus dum tamen talis ſit qui infra breue tempus
poſſit in preſbiterū ordinari.extra de etate z qua-
litate z ordi.pref.capi. Preterea. ¶ Item qui ad
vnam dignitatem reputatur dignus ſi poſtea eli-
gitur ad aliam:dignus etiā debet reputari.lxxiij.
di.Geſta.fallit hoc in caſu.extra.e.ti. ſcriptum in
fine.z Hoſti.in glo. ibidē: quia lꝫ toleretur quis
in officio minori propter hoc tamē in maiori tole-
rari non debet indignus.xij.di.nos conſuetudinē.
¶ Item eligi non poteſt minori excōicatione liga-
tus.extra de clerico excō.mi. Si celebrat. Itē nec
ſuſpenſus nec interdictus nec qui interdictū non
ſeruat.extra de poſtulatio.ca.j.z.ca.cum dilectis.
Item ſecundum Ray.e.ti.perſona eligēda eſt cui
nihil obſtitit de impedimentis que in pluribus p̄
cedentibus titulis dicta ſunt circa ordinādos eſſe
attendenda.Item nota ꝙ electus inter eligentes
numerari non debet:quia nullus poteſt ſeipſum
eligere.extra.e.titu.Cumana.z ca.qꝛ propter.fallit
tamen hic aliqñ ratione cōpromiſſi.extra.eo.titu.

Cum in iure. vbi notatur de hoc in glo. Dicũt q̃dã
Bernardꝰ. ꝙ hodie talis electio nullo mõ teneret. extra de ſor
tilegiis. ca. vlti. vbi de hoc in glo. Ber. que incipit.
Simile habes. Naz ſi i forma ↄpromiſſi hoc expri
mitꝛ. planũ ẽ: ſꝫ i ſimplici ↄpromiſſo nõ poſſũt vnũ
de ſe eligere. ſꝫ Ber. ibidẽ idez ĩ hac materia hẽs.
extra. e. ti. Cumana. ⁊ c. qꝛ propter. Item caſſan-
da eſt electio illius q̃ requiſitus anq̃ eſſet electus
conſenſit electioni de ſe faciende: quia preſumitur
ambitioſus. extra. e. ti. Cum poſt petitam. Et idez
dicit Ber. in gloſ. ibidez ⁊ addit ꝙ ſola requiſitio
conſenſus non ſufficit ad caſſationẽ niſi adſit con
ſenſus. Item de hoc. extra. e. ti. in. c. officij. ⁊ ca. Cũ
ad noſtram. Item nota ſecundũ Hoſti. in ſumma.
Goffredus §. v. Quis eligi ſub. §. Nedum. ⁊ Goffre. ꝙ nõ ſolũ
criminoſus ineligibilis eſt ſed etiã is qui propter
vitium perſone ſemel reprobatꝰ fuit: talis enĩ nec i
illa vacatione nec in illa eccleſia nec in alia eligi
poteſt. extra. e. Super eo qꝛ fama electi in nullo
vacillare debet. xxxiij. diſti. Laici. ſed ſi alicuius
electio caſſatur ſolum propter vitioſuꝫ proceſſum
et vnus tantũ in diſſenſione electus eſt non impe-
ditur eius promotio in eadẽ eccleſia etiam prima
vice. extra. e. ſuper eo. ⁊ ca. Innotuit. vbi vero duo
electi fuerint ⁊ vtriuſq; vitioſa eſt electio. neuter
eligendus eſt prima vice. extra. e. Conſideramꝰ.
Et hoc vt diſcordia vitetur. Si tamen alter iſtoruꝫ
cõmuniter eligatur deficit ratio ⁊ ideo ↄfirmatur
extra. e. Cum inter. R. ſeniorẽ. Nec vnus vel plu-
res qui ſe indignos reddiderũt contradicere poſ-
ſunt extra. e. ca. Bone. j. §. vlti. Niſi ſymonia inter
uenerit. extra. e. ti. c. ſuper. eo. ¶ Nota etiam ſm
Hoſtien. ibidem. ꝟſi. Item ſciendũ. Q̃ vbi q̃ritur
vtrum perſona eligi potuerit ⁊ an electio tenuerit
initiũ ſpectatur. Naz ſi reſpectu initij nulla eſt ex
poſtfacto nõ cõualeſcit. extra. e. t. Dudũ. j. §. Nos
igitur. ⁊ §. ij. ⁊ vlti. Et eſt ratio qꝛ ex iuſta inſtitu-
tione acquirunt̃ beneficia ⁊ non preſcribunt̃. j. q. j.
Principatus. Et tunc iniuſte inſtitutus ad reſtitu
tionez perceptorũ. extra de prebẽdis dilecto. in fi.

¶ Queſtio. vj.

In quo loco debeat fieri electio. Rñ ſecundũ
Hoſtienſis Hoſtien. §. iij. vbi planũ eſt ꝙ ibi debet fieri
vbi conſuetũ eſt. extra. e. ti. Cum terra. Nec de hoc
facio vim. dũmodo locus clericorũ ſit ⁊ honeſtus
poteſt ergo fieri in capitulo vel in eccleſia vl' alibi
niſi forte de conſuetudine in vno loco tñ fieri con-
ueniſſet qꝛ tunc dicerem cõſuetudinez illã ſeruan-
dam. extra. e. ti. In cauſis. Niſi ex aliq̃ cauſa alibi
fieret. Secundũ Goff. tñ ſi fieri põt electiones epi
ſcoporum maxime in eccleſia fieri debent. vt extra
eo. titu. ca. Q̃ ſicut alioquin. necdũ extra eccliaz.
immo etiam extra ciuitatez fieri poſſunt. vt. xxiij.
di. in nomine domini. hec Goffre.

¶ Queſtio. vij.

Qualiter faciẽda ſit electio. Rñ. Electio ali-
Qualit̃ fiat electio. quando fit per ſcrutiniũ aliquãdo per com
promiſſionem. aliqñ: ſꝫ raro: per cõmunẽ inſpira-
tionem vt pꝫ per Inno. in concilio generali. extra
eo. ti. qꝛ ꝓpter. vbi ſic dicit. Statuimꝰ vt cũ electio
fuerit celebranda preſentibus oĩbus qui debent ⁊
volunt ⁊ poſſũt cõmode intereſſe. aſſumãtur tres
de collegio fide digni qui ſecrete ⁊ ſigillatim vota
cunctoruꝫ diligenter exquirãt ⁊ in ſcriptis redacta
mox publicent in cõi: nullo proſus appellationis
Innocentiꝰ obſtaculo interiecto vt is collatione habita eliga
tur in quẽ oẽs vel maior ⁊ ſanior pars capituli con
ſentit vel ſaltem eligendi ptãs aliq̃bus viris ydo-
neis cõmittat: q̃ vice oĩm eccľie viduate prouideãt
de paſtore. aliter electio facta nõ valeat. Niſi forte
cõmuniter eſſet ab oĩbus quaſi per inſpirationez
abſq; vitio celebrata. Qui vero contra ꝑſcriptas
formas eligere attẽptauerint eligendi ea vice po-
teſtate priuentur. Illud aũt penitus interdicimus
ne quis in electionis negotio procuratorẽ ↄſtituat
niſi ſit abſens in eo loco de quo debeat aduocari
iuſtoq; impedimento detentus venire non poſſit
ſuper quo ſi opus fuerit fidem faciat iuramento. ⁊
tũc ſi voluerit vni ↄmittat de ipſo collegio vicẽ ſuã
¶ Electiones clãdeſtinas reprobamus ſtatuẽtes
vt q̃cito electio fuerit celebrata ſolemniter publi-
cetur hec ſunt ꝟba ꝑdicti cõcilij: ¶ Circa has for
mas: ſꝫ multa valde ⁊ varia ſcripta ⁊ gloſſata ſint
a diuerſis ad intellectũ hmõi decretalis. quedam
magis notabilia hic poſui. ſecundũ Hoſti. in glo.
eiuſdem. c. Primo ergo nota ꝙ hec decretalis locũ
ſibi vendicat in oĩbus beneficijs quoꝝ collectio ad
collegiuꝫ aliquod pertinet dũ modo tot ſint in col
legio ꝙ ſeruari poſſit. ar. ad hoc. extra. e. t. Statui-
mus. §. hoc autem idem dicit in ſum. §. ij. Electio ꝑ
lati celebranda eſt poſtq̃ corpus mortui ꝑlati fue-
rit traditũ ſepulture. extra. e. ti. Bone me. Cremo
neñ. ſꝫ quondam differretur vſq; ad. iij. diem poſt
mortem. di. lxxix. Nullus. ij. etiam ſi fieret modo
poſt mortem ante ſepulturam valeret. vt idẽ dicit
Hoſti. in glo. ſuper. c. bone me. Cre. ¶ Preſentibꝰ
omnibus. ſi tñ aliq̃s contẽptus fuiſſet ille poſtea
ratificare poſſet pro bono pacis alias irritabitur.
extra. e. ti. Q̃ ſicut. idem. Rñ. in gloſ. ſuper. ꝟſi.
Maior ⁊ ſanior. Omnibus qui debent intereſſe de
iure vel conſuetudine vel priuilegio niſi eſſent ex-
communicati vel ſuſpenſi vt ſupra dictũ eſt etiam
de alijs qui non poſſunt eligere. Et volunt quia nõ
coguntur preciſe. extra. e. t. Eccleſia enĩ. Nã quilꝫ
iuri ſuo renunciare poteſt. vnde ⁊ ſine illo qui non
vult venire vocatus procedere poſſunt. ſm Ber.
h in gloſ. extra. e. Q̃ ſicut. Et poſſunt cõmode in-
tereſſe hoc dico arbitriuꝫ: quia plerũq; nec tẽpus Bernardꝰ.
nec locus plenius patitur deliberandi conſilium.
Illud etiam ſolum poſſumus q̃d commode poſſu
mus. ar. extra de tranſact. c. vlti. hoc autem intelli
go potius de commoditate eccleſie q̃ perſone. Aſ-
ſumantur ſubaudi a ſimul congregatis in capitu
lo hoc enĩ eſt de ſubſtãtia ſecundũ dominũ noſtrũ
ſecundum Innocen. iiij. in gloſ. vt cõgregentur in
vnum vt extra. eo. titu. ca. Cum terra. hic credo ꝙ
incipit ſubſtantia forme. Aſſumãtur. ⁊c. vt ab iſto
loco in antea niſi ordinatim obſeruetur totum ir-
ritandum ſit. Sed alij dicunt ꝙ incipit ibi. Qui ſe
creta vota. ⁊c. Et hoc tenet curia ⁊ idez dicit Ber.
in gloſ. ſuper. ꝟ. Maior ⁊ ſanior. tres de collegio ꝙ
ſi tñ tres ſunt electores non põt ſeruari forma. In
ſimul ergo eligant ⁊ duo ſcrutabuntur tertium
vel ſi ſunt duo tñ vnus aliuꝫ ꝙ ſi ſolus ſit in quẽ re
cidit ius eligendi ille ſolus vocatis teſtibus expri-
met votum ſuum ⁊ poſtea eliget ⁊ electionẽ publi
cabit ſecundũ Innoc. in gloſ. dicit Ber. in gloſ. ꝙ
tantum tres ſint non credit eſſe de ſubſtãtia nec ꝙ
ſint de collegio. Sed Hoſtien ⁊ Goffre. cõtra fide
digni. ideſt fideles ⁊ honeſti ⁊ maturi. Et puto ꝙ
iſti debent ſe ipſos primo examinare alias in ec-
cleſijs vbi pauci ſunt canonici poſſent dare electio
nem cui vellent. Et ſi in eccleſia nõ reperiret̃ aliq̃s
fide dignus amitteret priuilegium eligendi. arg.
extra de verbo. ſig. ca. Abbate. ⁊ c. vlti. Innocen. tñ
in gloſ. dicit ꝙ hoc ꝙ ſint fide digni non eſt de ſub
ſtãtia forme. Itẽ dicit infra. ꝟ. Quid ſi ſcrutatores.
ꝙ ſi iſtos electos ſcrutatores cõtigerit infirmari vel
alś ĩpediri. alij ſubrogent̃ a capitulo. Idez Inno.
in gloſ. Qui ſecreto ⁊ ſigillatim. Non in cõmuni.
ſm Goff.

ſm Goff. vel in preſentia alterius qui habeat ius
eligendi. Et hoc vt liberius dicat qd ſibi videtur.
Jdeo ſi epiſcopus vel alius de collegio cuiusvult
terribilis eſſet aſſumeret inter tres appellari poſ
ſet hac cauſa adiecta maxime ſi intenderet etiam
alijs multis aliquē promouere: et de hoc ſe iactaſſet
quia omnis ſuſpitionis et coactionis materia re-
mouenda eſt. argu. extra de procura. c. accedens. Et
nota q ſi vota in cōmuni ſcrutentur nō ſeruat for-
ma q̄uis omnes pſentiant. extra eo. in geneſi. No-
Nota. ta. i. nominationum deſideria et motum et cauſam
deſiderij. Cunctorum ergo etiam ſi: i ipſe c. ſ. trium et
ex hoc vbo nota q ſcrutatores nominatim debēt
ſingulos vocare ad ſcrutinium. nec ſufficit gnalis
vocatio: vt ſi dicant: venite ad ſcrutinium. vos qui
ſcrutandi remanſiſtis. Jdem Jnnocen. in glo. Jtē
vocandi ſunt non tm̄ preſentes in capitulo: ſz etiā
ſi ſciunt eſſe circa capſm: q2 ſi aliter fieret eſſet ma
litia que omnino in electionibus eſt vitanda ſm
Rector. Jnnocen. in glo. ¶ Conſulo quoq qd vocent etiā
ſi ſint in ortis ciuitatis. argu. ff. de procura. l. v. Niſi
forſan antiqua conſuetudo excuſet vel certam for
mam det: puta per campanā. Qd in tali loco vbi
conſuetudo eſt ſufficit quantū ad eos qui ſunt in
Hoſtienſis ciuitate: vt dicit idem Hoſtien. eo. ti. in glo. ſuper
c. in cauſis. ſuper vbo. campanam. et ſuper. c. cū inter
vniuerſas ſuper vbo tam remoti. al. vocādus eſt ſpe
cialiter et ſi exierit reuocandus vt extra. e. eccleſia.
extra ciuitatem aūt exiſtentes vocabunt per lras
vel per nuncios. arg. extra de offi. deleg. prudētiā.
¶ Addit etiam in glo. ibidē ſuper vbo. tam remoti.
Gloſſa. Qd videt ibi conſuetudo q extra prouinciam non
vocentur. argu. extra eo. titu. coram. nam tales ab
ſentes intelliguntur. Sed infra prouinciam preſen-
tes intelligunt: vt. C. de preſcrip. longi tempo. l. fi.
¶ Jtem dicit ibidem in glo. q legitimis impedi-
mentis detenti etiā ſi in ciuitate ſint excuſati ſunt
et valet qd ab alijs fit et impeditus poteſt cōmitte
re vices ſuas. vt extra. eo. capi. q2 propter. §. illud.
Jtem extra prouinciam citantur mediolaneſ. ca-
nonici Janue cōmorantes: vt. lxiij. diſt. c. quanto.
Jtem de toto regno francie. vt extra eo. tit. c. in ge-
neſi. in fi. puto ergo conſuetudinem conſeruandā
niſi in mora vertatur periculum: vt predictum eſt
ſupra vbo. et poſſunt cōmode. Hec quo ad electionē.
¶ Jn alijs autem negocijs nō vocātur abſentes ſz
ſufficit qd maior pars preſentium. facit. x. q. ij. hoc
ius porrectum: dum modo due partes aſſint. Hec
Hoſtien. in glo. ſuper vbo. tam remoti. Sed infra in
glo. hmōi. c. quia pper. vbo. quid de infirmis. Dicit
q ſcrutatores debent ire ad infirmos qui ſunt in
ciuitate et inquirere vota eorum ſicut aliorum pre-
ſentium. Nam et preſens eſt qui in ortis eſt. ff. de pro
curato. l. v. Nec erit neceſſe ipſos in collatione vel
in alijs que ſequitur requirere: ſed ſufficit conſen
ſus in ſcrutinio habitus: poſſunt etiam iſti vni de
collegio vices ſuas cōmittere: quia ſunt impediti.
vt eo. titu. §. illud. ſed prius dictum. ſ. q ad eos va-
dant videtur expeditius. Jdem dicit Jnno. in glo.
Gof. etiam. §. ſed queritur. Dicit q ſi abſentes qui
Goffredus vocari debuerunt vocati non veniant etiam ſi re-
ſponderint ſe venturos. puto ſi vocati ad compe-
tentem terminum eis a vocantibus prefinitū non
veniant: vlterius expectandi non ſunt: vt extra. e.
tit. c. cum inter. et c. cum nobis olim. quia durum
eſſet vſq ad finem termini expectare ſcz ad finem
trium menſium cum mora in electiōibus ſit damp
noſa. extra eo. tit. cum inter vniuerſas. Jdē tancre.
et Ber. ¶ Hoſtien. in ſum §. vj. qualiter. vbo. puto.
Hoſtienſis Dicit q in hoc caſu ſi due partes preſentes ſint et

cauſa coartationis aſſignetur tunc putatur hanc
ſententiam veram: quia tunc debet abſens ſaltem
vni de collegio cōmittere vices ſuas. extra eo. tit.
capi. Q2 propter. Si vero due partes abſentes ſunt
vel non aſſignetur cauſa. puto veram ſententiam
Johannis q dixit expectandos eſſe vſq circa finē
trium menſium. Si vero vocati ſunt qui vocari nō
debuerunt. puto cum Johanne q non ſunt expectā
di. ſz Tancr. dixerit contra quando non imminet
periculum. Talia enī re integra reuocantur. extra
eo. tit. capi. Jn cauſis. Vrbanus tamen facient. ſi
expectabunt vbi non vertitur periculum ad expē-
ſas etiam condemnabuntur vocantes. Sequit hic Gloſſa.
in gloſ. ſecundum ordinem. Diligenter exquirant
ſcilicet de zelo et meritis nominandorū et noiatorum.
Et in ſcriptis redacta. aliter non ſeruatur forma.
ſed per quē ſcribetur videtur aliquibus q per tabel-
lionem laicum. Et in hoc concordat Jnnoc. in glo.
Sed Hoſtien. in gloſ. dicit contra. Et addit q etiā
per tabellionem in ſacris per epiſcopum conſtitu
tum ſcribi poteſt. Tutius tamē eſt q ipſi tres ſcri
bant alias diſſenſio poſſet fieri inter quattuor: ſed
ſi aliquis vel aliqui de electoribus contradicerent
ſcripture. videtur ſtandum ſcripture. ar. extra de
teſtibus cogē. capi. Preterea. §. ſi. mor. ideſt nullo
actu contrario interueniēte publicent in communi
Nec eſt vis vtrum omnes ſcrutatores vel pars eorum
vel ipſum capitulum hanc faciant publicationē
quia non eſt de forma per quem fiat ſm Jnnocē. in
gloſ. ſz tutius eſt vt ſecundū tertiū cōſiliū fiat pſcruta
tores. Nullo pſus appellatiōis. ob. ſcrupulo. mul
ta hic latent non ſecreta celeſtia. vt is. i. quādo is.
Collatione habita que triplex eſt numeri ad nu-
merum zeli ad zelum meriti ad meritū. vt extra. e. Collatio.
titu. Jn Geneſi. Et ſi obicit facto ſcrutinio q aliq
requiſiti non habuerint vocem in electione. et ideo
non ſunt computandi. Dico q ſi in capitulo plene
facta fuit collatio et veritas diſcuſſa et determina-
ta bene eſt. alioquin et quando ante electionē hoc
obijcitur adhuc eſt plenius collatio facienda. Si
vero nihil obicitur non eſt de neceſſitate iuris q
adhuc collatio plene fiat et ſic intelligo. extra. e. ti.
Jn Geneſi. ¶ Eligatur antequā diuertant ad alia.
extra. e. titu. capi. Cum poſt. et publicent ſolemniter
electionem in capitulo. Et fiat electio cōmuniter.
ideſt ab vno vice omnium: ſecundum Jnnocen. in Jnnocentius.
gloſ. ſm Goffre. fiat per predictos tres nec refert Goffredus
vtrum dicant eligimus. vel vos qui conueniſtis ſ
talem eligiſtis eum et ipſi reſpondent. ſic ſm Ja. ar.
extra. eo. titu. Dñus in fi. hoc mihi non placet niſi
qn ipſi ſcrutatores electi fuerint data fuerit eis
poteſtas. Et conſulo q detur eis hec poteſtas in-
quirendi et ſcribendi et publicādi vota: quia ſuper-
flua non viciant. extra. eo. titu. capi. Bone me. ma
guntien. Jtem detur poteſtas collationem facien
di et vt omnes vel vnus de voluntate duorum vel
alterius poſſit pronunciare de quo ſibi videbi-
tur ſeruis electio facienda et eligendi ipſum vice
omnium et ſi inique pronūcietur puto q poſſet ap
pellari alias non puto q iſti tres eligere poſſent.
Ergo niſi aliud dictum ſit totum capitulum eli-
get. et hoc periculoſum eſt. extra. eod. Jn geneſi. Jn
quem omnes. Ergo ſi etiam omnes in vnam perſo Senior ps.
nam conueniant nihilominus facienda eſt colla-
tio non dico de numero ſed de electoribus. vtrum
ſcilicet aliquis ſit contemptus. vel aliquis affue-
rit cuius vox non ſit computanda et huiuſmodi. et
de meritis et conditionibus perſone nominate et
huiuſmodi. Et ſi hac collatiōe facta de plano nul-
lum occurrit dubium ad electionem procedatur.

Si occurrit diſcutiatur plenius anteq̄ ad electio-
nem procedatur.extra eo.titu.capi. Cum terra in
fine. Nec propter hoc interuallum vitiabitur ele-
ctio:quia preparatoria eſt ad electionez que aliās
non valeret.extra eo.titu.capi.Cumana.§.fi. Alij
dicunt q̄ vbi omnes in vnam perſonaz conueniūt
valet electio etiam ſi collatio ſit obmiſſa.vbi vero
plures a pluribus nominantur planum eſt q̄ col-
latio eſt plenius facienda.vnde ⁊ ſequitur vel ma-
ior et ſanior pars capituli. Nota ergo q̄ non ſuffi-
cit q̄ ſit ſanior pars niſi ſitt maior ⁊ debet eſſe ma-
ior pars totius capituli.ideſt vltra medietatē oīm
eligentium.extra eo.titu. Eccleſia veſtra. ¶ Nota
Due electio etiam q̄ ſi ſiunt due electiones ⁊ vna habet duplo
maiorem numerum alia pars nihil poteſt oppo-
nere de zelo vel autoritate eligentiuz vt dicit Gre.
x.in nouella.eo.titu.capi. Si quando. Item nota
q̄ ſi nominatus ab omnibus alijs criminoſus vel
ſolum minoris excōmunicationis vinculo ligatus
ſit q̄ talis eligi non poteſt lz poſſit eligere. extra d̄
clerico excōicato mini.capi. Si celebrat. Nomina
to vero alio nihil obſit de canonicis iſtitutis talis
vtiq̄ etiā ab vno nominatus obtinere debet. extra
eo.capi.Cōgregato.⁊ ſi nō eſſet electus ſubueniret
ei.capi.publicato.eo.titu. ¶ Conſentit.i.conſentit
Nam poſt publicationem de nouo nemo poteſt
variare.vt extra eo. titu.capi.publicato. Item ex
conſenſibus poſt ſcrutinium non creſcit numerus
vel conſurgit electio.extra eo.titu. Auditis. §.j. et
capitu.Eccleſia veſtra.§. Pars vero.⁊ficu.fina.
Goffredus tamen dicit q̄ publicato ſcrutinio ſi
vota capituli in diuerſa diuidūtur illi qui ſunt ex
parte ſaniori et maiori reſilire non poſſunt.alij q̄
ſunt ex parte altera poſſunt immo debent. Nam
is eligendus eſt in quem maior.⁊c. Et poſt addit
Goffre. Qd̄ facta publicatione ⁊ collatione cum
Goffredus iam appareat quis ſit eligendus.is.ſcilicet in quē
maior ⁊ ſanior pars capituli conſentit illi qui ſunt
de minori parte reſilire ſeu variare poſſunt ⁊ ad-
herere illis qui ſunt de maiori parte.⁊ vna cum il-
lis eligere et tunc maior pars dicet minori. Cum
maior et ſanior pars in talem conſentiat ipſe eſt
eligendus.vnde ſi placet ipſum communiter eli-
gamus.⁊ ſi acquieuerunt tunc is qui maiorem vo-
cem habet in capitulo.ſurgēs dicat. Ego pro toto
capitulo eligo talem ⁊ omnes acceptabuntur. Si
autem nō acquieuerint tunc is qui maiorē vocem
habet inter eos qui maiorem ⁊ ſaniorem partem
conſtituerūt dicet. Ego pro me ⁊ p̄ illis qui mecuz
conſentiunt eligo talem.⁊ illi dicent placet nobis.
hec Goffre. Hoſtien tamen vult q̄ hoc committa
tur ſpecialiter vt predictum eſt. Nota etiam q̄ in
electione per ſcrutinium ordo predictorum arti-
culorum ſeruandus eſt:nec debet tráſponi. extra.
eo. Cumana.§.ſi.vel ſaltem.q.d.prima forma ordi
naria eſt.alie ſubſidiarie ſiue extraordinarie. Eligē
di poteſtas aliquibus viris.qd̄ poteſt fieri etiam in
numero pari.extra .eo.titu. Cum in veteri.vel cō-
petentibus in numero impari.vt extra eo.in cauſis
et capitu.Cum dilectus.⁊ capitu.Cum in iure ve-
rum ⁊ vni committi poteſt etiam non epiſcopo vt
extra de renunciatione.capitu. Poſt tranſlationē.
Rā.j.aliqui tamen dicunt contra quia vnus non
eligit .immo ⁊ melius eſt.q̄ vni committatur vt
vitetur diſcordia.extra de arbi.capitu.j.⁊ extra eo.
titu. Inter canonicos. Reſolue ergo hic pluralem
numerum.ſcilicet aliquibus viris in ſingularem
ſic extra de p̄uile.vt p̄uilegia.§. Ergo. ⁊ vni ⁊ plu
ribus committi poteſt ydoneis. Hoc ſemp̄ p̄ſu
mitur.extra de ſcru.in ordine.faci.capitu. Unico.

Nec requiritur q̄ iſti ſint de collegio dūmodo col
legium eis committat.extra eo. Cauſam.que ⁊ di
cunt aliqui q̄ iſti poſſunt vbiq̄ prouidere.ar.lxiij.
diſtin.capitu. Lectis.⁊ capitu. Reatina. Alij cōtra
quia non poſſunt canonici in eos plus iuris tranſ
ferre q̄ ipſi habuerint:ſed ipſi in eccleſia deberent
eligere.vt extra eo.titu. Qd̄ ſicut.⁊.xxiij. diſtin. In
nomine domini.⁊ hoc tutius ⁊ verius eſt. Idē etiā
dicit Innocen.in gloſ. Qui vice omnium.⁊c. ergo
ſi vnus diſſentiat non ſeruatur hec forma.ar.extra
eo. Cum dilectus. ibi vnanimiter. Nec enim coga-
tur quis iuri ſuo renūciare inuitus. Ad hoc extra
q̄ metus cauſa.capi. Abbas ad audientiam ⁊ ſic
tenet curia vt dicit Goffred⁹. Alij dicunt q̄ maior
pars capitu.pōt ſeq̄ hanc formam alijs inuitis vt Goffredus
diſcordia vitetur qd̄ mihi nō placet. Tamē Goff.
quantum ad rigorem iuris magis ſentit q̄ maior
pars capituli deberet in hoc preualere. ¶ Item
nota q̄ re integra talis poteſtas reuocari poteſt.
extra eo. In cauſis.§.fina. Aliter.ideſt preter duas
formas predictas:electio facta non valeat ſed ir-
ritetur.ſed Innocen.intelligit ipſo iure. qd̄ mihi
non placet. Niſi forte communiter eſſet ab omni-
bus.⁊c. Hec eſt tertia forma vel potius inſpiratio
dici debet. Communiter ergo ſi vnus diſſentit re-
currat ad ſecundam formam. Sed ⁊ ſi ibi vnus diſ Inſpiratio.
ſentiat recurratur ad primam abſq̄ vitio. ſcilicet
ſymonie ambitionis vel coniurationis.extra.eod.
capitu. Cum ad noſtram.⁊ capitu. Officij.hoc er-
go vitioſum erit ſi extra capitulum adinuicem cō
cordauerint ante electionem.ſecus in tractatu ha-
bito in communi.extra eo. Cum terra. Item ſecus
ſi extra capitulum conſentiat quis electioni iam
facte.extra eo.titu.capitu.q̄ ſicut.§.Si aūt. Quia
vero contra ⁊c. Ea vice ea vacatione poteſtate p̄i
uentur.per ſententiam non ipſo iure. Idem Ber-
nardus in gloſſa ibidem ad hoc extra eodem titu Bernard⁹.
lo.cumana eccl̄ia.in fine. ¶ Sic electio contra
formam iuris facta irritanda eſt non irrita: niſi
aliud dicatur:vt extra eodem titulo.c.cum in cun
ctis.§.clerici. Sed qd̄ contra formam hominis at
tentatur irritum eſt:vt extra de reſcriptis.c. cum
dilecta.§.vltimo. Alij dicunt q̄ quando electio fit
ex interuallo neceſſaria eſt priuatio per ſententiā
Secus ſi incontinenti extra eodem.c. Cumana.et
c.congregato. Item nota q̄ ſi aliqui peccant in eli
gendo contra formam in non delinquentes et ſi
ſint minor pars cadit ius eligendi etiam ſi vnus
ſolus ſit ⁊ hoc vel per ſententiam ſuperioris ſcd̄m
quoſdam:vel ſm̄ alios ipſo iure. Alij tn̄ dicunt
aliter:ſed prima opinio magis eſt approbanda.
Si vero electus a delinquentibus non conſentit
vel moritur. Et ſic delinquentes iterato eligunt: vera opinio
an talis ſecunda electio valeat:videtur aliquibus
q̄ non. Innocentius vero ⁊ quidam alij dicunt q̄
ſic dum modo non fiat in fraudē legis nec in frau-
dem non delinquentium que ſuſpitio vix habebi-
tur. Tu dicas q̄ electione ſemel emiſſa contra for
mam non eſt locus penitentie aliquo cuius inter-
ſit contradicente ⁊ appellante. Secus ſi nullus cō
tradicat vel appellet ſic intelligitur ſententia In-
nocentij in gloſſa. Illud autem penitus ⁊c. Nota
hic ſecundum Innocentium in gloſſa q̄ contem-
ptus poteſt facere ceſſare electionē. extra eodem
titulo.c.eccleſia veſtra. Capitulum tamen non te-
netur citare abſentem ſi diſtet vltra duas dietas.
extra eodez titulo.capi̇o receptis. Non nulli niſi
conſuetudo cōtraria ſit que in his preualet. extra
eodem. in geneſi ad finem. Tu dic. vt.ſ.ea.q. ſu-
per ñ.cunctorum eſt aūt citandus p̄ſentialiter ſi

ſcitur

ſcitur vbi ſit alioquin ꝑ publicū edictū ad domū vel domicilium miſſum. extra de clericis nō reſi. ex tue. ¶ Item nota ꝙ procuratores detenti iuſto impedimento. debēt habere ſpeciale mandatum ad iurandum in anima dn̄i ſui. ip̄ꝫ dn̄m credere ꝙ tempore electionis erit in loco vnde vocandus eſt ⁊ qḋ iuſto impedimento detinetur quare intereſſe non poteſt ⁊ qḋ eodem impedimento tenebitur eo tempore quo fiet electio. Et debet procurator locū ⁊ impedimentū exprimere ⁊ ſi procurator non habeat hanc poteſtatem iurandi repellendus eſt ⁊ ideo eligant. Si tamen ſine iuramento eum admittūt poſtea non poſſunt de hoc excipere. Nota ibi plura de hac materia. Item nota ꝙ reprobandus eſt conſenſus quando dicitur conſentio in illum in quem talis conſentit. vel ſi petruꝫ habere non potero: conſentio in Ioannem ⁊ ſimilia. vt patet in nouella. Inno. extra eo. t. in electionibus vbi reprobantur vota incerta. Idem Ber. in glo. ibidem. itē nota ꝙ procurator in hoc caſu datur ſi ſimpliciter conſtituitur cōpromittere poteſt. Secus ſi ſub certa forma ſcrutinij q: tunc non licet mandatū tranſgredi. vel ſi eſſet conſtitutus ad certam perſonam nominandam. ¶ De collegio non aliꝗ vicem ſuaꝫ talis ergo procurator habebit, vocem duplicē vel triplicem aut vult vt extra eo. ſcriptum. §. ⁊ ſi pares. licet ſit argu. contra. extra de clericis coniugatis diuerſis. Et poterit nomine ſuo in vnum cōſentire ⁊ nomine illius cuius vices gerit in aliū: in. dū modo vterqꝫ ydoneus ſit. ¶ Electiones clandeſtinas reprobamus. i. que in caneis per occulta cōuēticula concordantur. lxxix. diſtinc. c. ij. ⁊ c. ſi. tranſitus. hic autem vtrum vocare clandeſtinas etiam illas quas canonici inter ſe ſecretas tenēt. Solēniter id eſt congregatis canonicis ſurgat vnus ⁊ annunciet populo conuocato ad electionem ſanctaꝫ vt moris eſt ⁊ iuris. viij. q. j. licet. Si tamen iſta publicatio obmittatur dicit Innocentius in glo. ꝙ ꝓpter hoc electio non eſt caſſanda. Alij tamen aliter dicunt hic ex gloſſa Hoſtien. ¶ Collige etiam ex gloſſa Innocentij ſuper idem. c. quia propter ꝙ de ſubſtantia forme eſt qḋ electores congregentur

Forma electioni. Itē ꝙ aliqui ſcrutatores aſſumantur ſed ſecunduꝫ Hoſtien. neceſſe eſt qḋ ſint de collegio. Item qḋ in ſecreto exquirāt vota ⁊ ſigillatim quamuis nō obſit ſi aliqui in capitulo exiſtentes non reſpondeāt vel captioſe reſpondeāt. Nec obeſt electioni ſi aliqui de capitulo non requiruntur dummodo ſuuꝫ contemptum non proſequatur. Iteꝫ de ſubſtantia eſt qḋ vota in ſcriptis redigantur. Item qḋ vota ſcripta mox publicentur in communi. ſ. in capitulo. Nec obeſt ſi i capitulo ſint aliqui extranei puta religioſi vel etiam alij. lxiij. di. obeuntibus. Item qḋ collatio habeatur de qua habetur in. c. in Geneſi. Iteꝫ qḋ ſequatur electio cōmunis in capitulo ſecus de publicatione que poſtea ſit ad populum. Item qḋ eligatur in quem maior ⁊ ſanior pars cōſenſerit. Hec Innocentius. vide. ſ. e. q. ℣. aſſumantur. Nota etiam de votis incertis ſtatutum Innocentij quarti. qḋ tale eſt in electionibus ac ſcrutinijs ſic publicatis. ex quibus ius oritur eligēdi vota conditionalia alternatiua ⁊ incerta penitus reprobamus ſtatuentes vt huiuſmodi votis pro non adiectis habitis ex puris conſenſibus celebretur electio voce illorum qui non pure conſenſerint ea vice in alios recedente aliam: littera reſidente.

¶ Queſtio. viij.

Hoſtien. Quid ſi due electiones ſiunt in diſcordia. Rñ ſecundum Hoſtien. l. j. eadē. rubrica. ſ. ſexto de electione. li. vj. qualiter circa finem. ℣. quid ſi due cum due electiones fiunt aut hoc ſit ſimul aut ex interuallo ſi ſimul ſiūt puta quādo ēt in ſcrutinio diuiſa ſunt vota ⁊ ſecunda electio ſit incontinenti poſt primam antequam eligentes diuertant ad cōtrarium actum tunc illa valet que melioribus et maioribꝰ meritis adiuuatur extra. c. licet in ſi. dudum. §. coram. ⁊. c. eccleſia veſtra. Si vero ex interuallo tunc aut prima eſt annullanda aut ipſo iure nulla. Si annullanda eſt ſecūda ſemꝑ caſſanda eſt extra c. bone. me. cre. Niſi gratia fiat. ſicut ſm̄ vnā lecturaꝫ intelligi poteſt. extra. c. bone me. magiſt. §. fina. Si nulla. aut eſt occultum aut notorium. ſi occultum puta q: appellatū eſt ⁊ neſcitur an ꝑ ſuperiorem admittatur appellatio vel non. vel ritaꝫ ex alia cā tunc ſimilr̄ ſcḋa electio caſſanda eſt. extra eo. ti. c. conſiderauimꝰ ⁊. c. audita. Si notoriuꝫ valere pōt ſecunda extra de ſuppl. negl. prelato. c. ſin. extra. c. venerabilem. §. ſi. Nota etiam ꝙ ſola nominatio non preſtat impedimentum ſequenti electioni. vt patet extra eo. qḋ ſicut in principio. q: per ſimplicem nominationem nullum ius acquiritur nominato. Secus tamen ſm̄ Bernar. ibidē in glo. de nominatione in ſcrutinio poſt publicationem. q: tunc nec variare poteſt; vt extra eodeꝫ publicato.

¶ Queſtio. ix.

Quo tempore debeat fieri electio. Rñ. ſm̄ Hoſtien. §. vij. quo tempore. Si agatur de electione cathedralis eccleſie. ſ. epiſcopi debet fieri electio infra tres menſes computandos a tempore vocationis. ſ. l. diſtin. poſtquam. lxiij. diſtin. obeuntibus Idem in regulari eccleſia extra. eo. t. ne pro defectu. Et mentem huius. c. extendo ad omnes exēptas eccleſias prelato qui caput eſt mortuo. Et etiā ad prepoſituras vel decanatꝰ: ⁊ abbatias conuētualium eccleſiarum regularium vel ſecularium licet non exemptarum non cathedralium. Sed ⁊ cathedralium vbi prepoſitus: vel decanus eſt adminiſtrator capituli ⁊ bona inter epiſcopum ⁊ capitulum ſunt diuiſa. Hic enim ſatis intelligo eccleſiam viduatam. In alijs vero omnibus dico ſex menſes ſpectandos. extra de conceſſi. preben. nulla infra quos ſex menſes tenentur hi ad quos ſpectat nedum eligere ſed ⁊ repreſentare. Idem dicit Hoſtien. in glo. ſuper idem. c. Nouum tamen ſtatutum Grego. x. extra. eo. titu. qḋ ſic dicit qḋ electores tenentur electionem preſentare electo quam citius commode poterunt ⁊ petere conſenſum ipſiꝰ Electus vero tenetur ꝯſenſum adhibere infra mēſem a tempore preſentationis alioquin cadit a iure ſuo. Niſi forte eſſet talis conditio perſone electe qḋ electioni de ſe facte conſentire nō poſſet ſine ſuperioris licentia tunc enim ampliatur tempus ſꝫ plus minus. Electus etiam poſt conſenſum infra tres menſes tenetur petere confirmatione alioqn iuſto impedimento ceſſante cadit a iure ſuo ipſo facto. ¶ Alij ſtant verbis predicte decret. ſ. ne ꝓ defectu videlicet qḋ non vendicat ſibi locum niſi in cathedralibus ⁊ regularibus eccleſijs. Et hec etiā conſuetudo hucuſqꝫ tenuit. Concordat etiam cum hoc Innocentius in gloſſa. ⁊ Bernar. Idem etiaꝫ Ray. eodem. ti. §. vlti. in ſumma. Ideꝫ eſt ſi capitulum transfert poteſtatem in alium ⁊ ille negligēs eſt quia ſi non prouidet infra tres menſes priuati ſunt poteſtate eligendi. vt dicit Hoſtien. ibidem. §. vltimo. ℣. quid ſi capitulum. argumentuꝫ extra de officio archidia. ea que. Quid ſi indignum eligit. hic de electoribus. non nocet. Sed illi tantum qui non dignum eligit et ille recipere tenuit.

Grego.

non videtur functus officio ſuo: q2 verba intelligē da ſunt cum effectu. Sicut ergo capitulum in tali caſu eligere poſſet: ita et iſte qui vicem capituli gerit. ar. xc. di. c. vlti. Hec oia Hoſtiē. §. vlti. Nota etiam ſm Hoſti. ibidem. ꝟ. ſi nautē. ꝙ ſi capitulū infra tres menſes non eligit: nec archiepiſcopus puidet infra alios tres menſes ſequentes intelligit ptās deuoluta ad papam: ita ꝙ ſi poſt ſex menſes prouideat puiſio non valebit. arg. extra de ſup. neglu. prela. c. penult. licet. ¶ Item ꝯſecratio epoꝝ ꝛ ſuperioꝝ vltra alios tres menſes poſt ꝯfirmationē differri non dꝫ niſi ex cā. lxxv. diſt. §. j. ꝛ c. j. multe cauſe ponunt ibi ꝓpter quas vltra differt. Qđ dictum eſt de tribus menſibus ſpectandis in epo reſpectu metropolitani. Idem puto in metropolitano reſpectu ſuoꝝ ſuperioꝝ: vt dicit Gof. §. hoc tpe. ¶ Item nota ſm Hoſti. in glo. eo. ti. ſup. c. vlti. qđ quibus interdicit. ſ. a papa vel aliis qui forte hoc habēt: vel ex ꝯſuetudine vel ꝓuilegio qđ ſine ipoꝝ conſilio vel licentia non eligant tps ſtatutum a canone. ſ. trium menſium currit ſi fuerint in mora hmōi licentiam poſtulandi. Secus ſi non ſunt in mora: extra eo. titu. eis quibus.

¶ Queſtio. x.

Utrum electores variare ſiue mutare poſſint voces ſuas ſeu vota ſua. R̄ſ. de hoc ſic dicit decre. extra. eo. ti. publicato ſcrutinio variare nequeunt electores cum ſit facienda collatio ꝛ electio celebranda ad quē per ſuperiorē ſi oportuerit compellant: ſed qñ ante publicationē variare poſſint vel nō multa ꝛ diuerſa ſcripta ſunt a diuerſis. q2 variatio ſemꝑ ſuſpecta eſt. De his in Hoſtiē. §. viij. vtrum mutari. vbi etiā addit. ꝟ. ſed nūquid. ꝛ ſequētī. qđ poſtulantes variare poſſunt reintegra idest q̄diu eſt in ptāte eoꝝ hoc eſt quouſqꝫ miſerint pro ꝯfirmatione petenda. aliqui tñ dicūt contra: ſicut ꝛ de electione multo minus electores ab electione facta reſilire poſſunt electo conſentiente vel conſentire volente ſm Goff. vt extra eo. ti. cū inter canonicos.

¶ Queſtio. xj.

Hoſtien. Sed quid ſi omnes in ſcrutinio in vnum conſenſerunt. ꝛ publicatione facta. eum ineptū omnino inueniant. R̄ſ. ſm Hoſt. ibidē ꝟ. ſꝫ qđ qđ ſi iam repreſentata eſt electio ſuperiori reſilire nō poſſunt extra de poſt. prela. bone. ij. §. nec obſtabat ꝛ extra. e. ti. innotuit alioquin añ repreſentationē reſilire poterunt. ꝛ ad nouū redire ſcrutinium nec intelliguntur variare q2 hoc faciunt autoritate iuris. ar. ff. de colla. bo. nunqꝫ. Sed hoc totum ſine captione intelligas: qñ. ſ. vitiū qđ detegit in aperto eſt. tunc eñ penitere licet nec obſtat. c. publico vbi dicitur qđ cogendi ſunt eligere. q2 hoc intelligitur ſi ſit ydoneus. is in quem conſenſum fuerat. Idem per omnia dicit Gof.

¶ Queſtio. xij.

Hoſti. Quid operatur electio. R̄ſ. ſm Hoſti. ibidē ꝟ. electio. Electio rite facta nullo mō tollitur. niſi per diſſenſum electi tacitum vel expreſſū

Electio. extra e. t. cum inter canonicos. extra de tranſlatione inter corporalia. §. j. ꝛ ij. ¶ Item infra. §. ix. qđ operetur addit qđ electus ſi conſenſerit eccleſie viduate ſpiritualiter coniungitur. Item electio gignit confirmationem. Confirmatio autem concedit adminiſtrationem extra. e. t. tranſmiſſa. ꝛ c. nihil. Sed ſi electus ante confirmationem adminiſtrat remouendus eſt. extra. e. t. c. qualiter. Sed9 in ſummo pontifice eligendo confirmatur. di. xxiij. in nomine dñi. Non confirmat9 ergo adminiſtrans remouet. niſi ꝑcatur ei. extra. e. Noſtri. niſi ſit valde remotus a ſede apoſtolica. vt theuthonici prouinciales. Gallici. ꝛ Burgundiones. Si. n. tales in concordia electi fuerint adminiſtrare poſſunt añ confirmationem vt tamē nihil penitus alienent ꝛ loquitur de exemptis. extra. c. nihil. Idem Raym. §. iij. confirmationē. Electus etiam non confirmatus poteſt ſine pena adminiſtrare qđ licentia prelati tanquam cuſtos. extra de ſymonia. ſicut nobis ꝛ extra de dolo ꝛ contu. c. cum olim. §. ſuper hoc. ſꝫ antiqua iura ſed ſm Grego. x. in concilio Lugdu. e. t. in. c. auaricie. Quicūqꝫ de cetero adminiſtrationem dignitatis ad quam electus eſt ante confirmationem ſub yconomatus. vel procurationis nomine aut alio colore in ſpiritualibus vel temporalibus per ſe vel per alium pro parte. vel in totum, gerere vel recipere aut illi ſe immiſcere preſumit, ipſo facto cadit a iure ſibi acquiſito. Raymun.

De poſtulatione prelatorū

Rubricella.

¶ Queſtio. xiij.

Deinde ſpecialiter circa poſtulationem quero qđ ſit poſtulatio ꝛ q̄s ſit poſtulād9. R̄ſ. ſm hoſti. li. j. Ru. v. de poſtulatione. ꝑla. circa principiū. ſꝫ gof. dicit ꝙ poſtulatio eſt gr̄e petitio. ar. extra. eo. ti. ſ. de poſtul. bone. j. Tu dic ꝙ poſtulatio ē alicuius perſone que eligi prohibetur. nō propter vitium ſed propter defectum qui tñ poſtulatur nō omnino inhabilem reddit ad prouidendū eccleſie concors. Et certa capituli facta petitio. In hoc ergo qđ dixi non propter vitium patet quis ſit poſtulandus. ſ. habilis ad promouendum. ergo nō criminoſus puta periurus homicida inobediens. tales. n. nec eligi nec poſtulari poſſunt. extra de poſt. c. j. ꝛ ij. Item nō profeſſus non poſtulatur in regularem prelatum extra de elec. c. cum cauſam. ꝛ c. cū ad noſtram. Niſi forte neceſſitate inſtāte tūc. n. pōt hoc fieri dū mō in regula fuerit competēter inſtruct9. Sic pōt intelligi extra de elec. c. cum monaſterii de pellicia. ꝛ c. officij. §. vlti. Itē talis ad ſecularē prelaturā vocari pōt. extra de voto ꝛ vo. redem. c. per tuas. ¶ Nec poſtulatur epilētic9 ſicut nec eligitur. extra de elec. cum inter canonicos niſi forte curatus ſit ita qđ per annū ad minus ſteterit liberat9. xxxiij. di. cōiter. Itē nec poſtulat mēbro mutilat9 q2 talis omnino inhabilis eſt. extra de corpore vicia. c. expoſuiſti. de hoc tñ dic vt. ſ. li. ij. tit. j. de homicidio. q. xlij. qđ de his. Sed nec poſtulat bigamus vel irregularis vel alium ꝯſimilē defectū habēs: q2 talia ꝛ ſimilia omnino inhabilē reddūt poſtulatū ideo dixi in deſcriptiōe. Sꝫ ꝓp defectū. ꝛc. Nā qñ talis defect9 eſt q̄ poſtulatū nō oino inhabilē reddit admittitur poſtulatio. ergo poſtulari pōt ſi defectus ſit in etate. extra de elec. c. cū nobis olim. §. penul. ꝛ vlti. Uel in ordinibus extra de elec. dudū. j. §. ſi. extra. de eta. ꝛ q̄lita miſtis vel in natalib9. extra. de. ele. innotuit vl in ꝯſenſu. puta legatus habet alias ſicut q̄ eſt alteri eccleſie alligat9 vel huiuſmōi vñ nō pōt libere cōſentire. In his ꝛ ſilibus defectib9 poſtulari ꝑmittit ſꝫ eligi prohibet vt pꝫ. extra de. poſtu. ꝑla. c. vlti. ꝛ extra de ele. innotuit. §. habito ergo. Addit idē hoſti in glo. e. t. ſup. c. vlt. ꝙ ad oēs dignitates hñtes curā poſtulād9 eſt q̄ nō eſt in ſacris ordinibus ꝯſtitut9. extra de ele. dudū. j. poſtulatur etiam clericus aliene dyoceſis vel laycus vndecūqꝫ. lxxj. diſtinctione primatus. Laycus tamen a papa poſtulādus eſt. cum ſit ineligibilis lxj. di.

Hoſtien.

Poſtulatio

lxj.di.per totū.Et ideꝫ intelligas de clerico in mi-
noribus ordinibus cōſtituto.ſi debeat eligi in epm
Clericus vero in ſacris cōſtitut⁹ a ſuo prelato.lxiij.
di.litteras.lxxvj.di.dilectionis.Ideo vero talis di
citur poſtulari qꝛ quādiu in eadē eccleſia ydoneus
reperitur non debet eligi aliunde.lxj.di.nec emeri
tis.ꝛ.c.nullus inuitis.Huic tamen iuri in fauoreꝫ
collegij introducto.poteſt renunciare idē collegiū
totum vel maior pars ꝛ aſſumere aliunde.extra
de electiōe.cum inter canonicos.ꝛ.c.cum vniuoni
eſt.ſm Goſ.alij dicunt ꝙ clericus alterius dioce-
Joannes. ſis indiſtincte poſtulādus eſt.℄ Et licet circa hāc
Uincētius: materiam Joan.ꝛ Uincē.aliter ſcripſerunt.Tanc.
Tancredus tñ dixit ꝙ electio facta a maiori ꝛ ſaniori parte ca
pituli ſiue de proprio ſiue de alieno.preualet.niſi ali
ud impediat.extra de ele.c.licet.ꝛ.c.ſi.ꝛ.c.cuꝫ inter
canonicos.ꝛ.c.in cauſis.Et hec opinio generaliter
tenet ꝛ cōprobatur a conſuetudine ꝙ eſt optima le
gum interpres.extra de cōſuetudine.c.cū dilect⁹.
§.dictus.ad ſi.Inno.ꝛ Hoſti.in glo.e.ti.ſup.j.c.di-
cūt ꝙ poteſt eligi alterius eccleſie ſubdit⁹ tñ req
ritur prelati ſui conſenſus.lxiij.di.c.litteras. Sed
non poteſt eligi alij eccleſie obligatus vel irregu-
laris.lxj.di.§.ſed aliud Hoſti.etiam extra de renū
ciatione in glo.ſuper.c.admonet.plura de hac ma
teria dicit ꝛ conſentit.vt hic.ſ.qđ clericus alterius
eccleſie eligi poteſt.licet Uin.dixerit eum poſtulā
dum.Idem etiam dicit Ber.in glo.ſup idē.c.ſiue
clericus ſit de eodē epatu ſiue de alio ꝛ tenet electō
ꝛ licet imploranda ſit licētia ſui epi tñ ſi eā neget cō-
pelletur per ſuperiorē ſi malitioſe hoc fecerit. hec
ber.de religioſo aūt an debeat eligi vel poſtulari
dicunt quidā qđ eligi poteſt alij contra qꝛ non ha-
bet velle.magiſter Jaco.dicebat ꝙ ipſum eligeret
in poſtulandum de cōſuetudine tñ ſimpliciter eli
gitur tota die.Et hoc videtur approbare Greg.x.
in nouella vt patet.ſ.e.t.q.ix.quo tpe ꝟ.nomini tñ
℄ Sequitur in deſcriptione ad prouidendū eccle-
ſie.hoc ideo dixi qꝛ trib⁹ modis prouidet eccleſijs
ſ.per electionem canonicā.Et per poſtulationem
concordē.ꝛ per nominationē ſolēnē. Et de his
tribus habes.extra de poſtul.prela.bone.me.j.in
ſi.Et dicitur nominatio ſolēnis cum duo vel tres
excellētiores ſunt in eccleſia quorū nomina in ſcri
ptis ſolēniter rediguntur ꝛ ſupplicat pape qđ digne
tur de altero prouidere.lxxv.di. archidiaconum.
Ideo dixi in deſcriptione certa ꝛ alicuius perſone
vt inter poſtulationem ꝛ nominationem differen
tiam notarem qꝛ in poſtulatione vnica perſona ꝛ
certa nominatur niſi capitulū diuidatur.extra de poſt.
c.bone.j.ꝛ.ij.Sed in noīatione plures exprimuntur.
Goffre. ꝛ ſic incerta eſt petitio.Tñ ſm Goſ.per talē noīa-
tionē acqrit ius ar.a cōtrario ſenſu.ij.q.vj.diffini-
tiua ꝟ.nominationis ꝛ ipſa pēdente non eligitur
alius ne papa illudatur.extra de poſtula.bone.ij.
§.nec obſtabat.Secus auteꝫ ſi noīatio ſit ſimplex.
non ſolennis dicitur ſimplex illa que ſit in tracta
tu qū dicitur petrus eſt bonus:vel guillelmus vel
talis vel talis.Idē videtur de nominatione in ſcru
tinio facta quouſqꝫ fuerit publicata.extra de elec.
c.publicato.ſm Goſ.Et de hac ſimplici loquitur
de electione.c.qđ ſicut.ꝛ.c.ſequenti.vel poteſt dici.
qđ nominationem ſolēnē vocat prouiſionem gnū
factā que nec proprie electio dici pōt.vt patet ſup
e.t.q.vij.qualiter facienda vbi vel ſaltē vide multa
de hoc.qui ſint poſtulandi.propter varios defect⁹
qui ſpecificantur in glo.tam Inno.ꝙ Hoſti. ſuper
vltimo.c.e.t.

℄ Queſtio.xiiij.

A Quo ſit aliquis poſtulandus.Rñ.ſm Hoſt.
§.iij.Et a quo.Patet ex pmiſſis quod qū propter
defectum voluntatis eligi non pōt.a proprio pre-
lato poſtulandus eſt.qui ſi conſentire noluerit po
ſtulationi vel electioni.ad ſuperiorē recurſus ha-
beatur qui compellet eum.extra de iure patrona-
tus.Null⁹.vij.q.j.omnis qui gemebat.ix.q.iij.nūc
vero.Idem Goſ.vbi vero propter defectum ordi-
num vel natalium vel etatis aliquis eligi prohi-
betur.Poſtulandus eſt ab illo qui diſpenſare pōt
Nam ꝛ in minoribus beneficijs quinimmo etiam
ſi abbatia ſit a dioceſano poſtulandus videtur.extra
de electione.c.cum monaſteriū.de appel. aliquoti
ens etiam poſtulatur quis a ſeipſo.Nam ſi ſit lay
cus eiuſdem dyoceſis a ſeipſo poſtulatur. his ver-
bis petimus vt facias te promoueri:qꝛ volumus
te eligere.Sed ſi ſit de alia dyoceſi tunc poſtulan-
dus eſt poſtea a ſeipſo qđ ſi dicat.Nolo tonſurari
niſi de electione certificer nullum pactum interpo
nendum eſt.Et ſi fiat qđ ex eo vel ob id ſequatur non
valebit.Sic intelliguntur.lix.di.c.hoc ad nos.ꝛ p
totum.xvj.q.vij.c.per laycos.Dicit h̄ glo.vnlū.§. Gloſſa.
ij.Item de poſtulatione ſup ꝟ.bñ notauit qđ talis
ſymoniacus ꝛ ſi ex pacto ordinatur vel tōſuratur vel
corrupta intentione.Secus ſi pia ſit eius intentio
nec pactum precedat.Item dicit ray.ibidem ꝙ cu
rialis poſtulatur ab imperatore vel ab alio princi
pe cui⁹ nexib⁹ ē aſtrict⁹ di.lxj.offi⁹.di.lxj.principali.
itē cōiugat⁹ debet poſtulari ab vxore.di.xxxviij.de
his in fine.Epiſcopus vel electus confirmatus vel
Abbas exemptus debent poſtulari a papa. extra
de tranſlationibus inter extra de conſuetudine cū
venerabilis.Uide etiam aliqua de hac materia.ſ.
q.proxima.

℄ Queſtio.xv.

QUis poteſt poſtulare.Rñ.ſm Hoſtie.§.iiij. Hoſtien.
ꝛ qs poteſt. Poſtulare qs ꝛ eligere poteſt
extra de poſtulati.bone.ij.§.ceterum.ꝛ per totū ex
tra de electione innotuit.vide de hoc.ſ.quis elige
re poſſit vel non poſſit.

℄ Queſtio.xvj

QUaliter debe fieri poſtulatio.Rñ.ſm hoſt. Hoſtien.
§.v.qualiter dic ꝙ nō requiritur forma niſi h̄
qđ concorditer ꝛ cōiter cōſentiant poſtulantes.Cum
enī gſa requiratur concorditer:ꝛ cōiter peti ds.extra ð
poſtul.c.bone.j.ꝛ.ij.§.ceterum.ꝛ ſequē.ti.alias ro-
mana eccleſia non conſueuit poſtulationē recipe-
re poſſet tamen ſi vellet poſtulationē factā a ma-
iori ꝛ ſaniori parte capituli.admittere minori pte
minime eligente ſine cuiuſqꝫ iniuria:quia genera
liter obtinet vt credatur maiori ꝛ ſaniori parti.lxv.
diſtin.c.j.ij.ꝛ.iij.x.q.ij.c.hoc ius porrectū. extra ð
his que ſi.a maio.parte.capituli.c.j.Sed ſi minor
pars eligat tunc ad hoc vt preualeat poſtulatio re
quiritur duarum partium.extra de electione ſcri-
ptum ſm Goff.Magiſter Ja.dixit ꝙ ꝛ decretum
requiritur qđ eſt de ſubſtantia poſtulatōis ſic in-
tellexit extra de poſtu.bone.ij.§.nec obſtabat. No
ta etiam ſm Hoſtien.in rubrica de electiōe.§.viij.
Utrum mutari.ꝟ.ego dico qđ poſtulatio dicitur cō-
cors ſi due partes conſentiant.non alias. extra de
electione.ſcriptum.§.vlti.Et ſi due partes concor
dant.Idem eſt ac ſi omnes concordarent.Dicit ēt
ibidem ꝙ in poſtulatione nō requiritur forma cō
ſilij.extra de electione.c.quia propter.℄ Item no
ta ſm Innocentium.eo.titu.in gloſ.ſuper.j.c.ꝙ ſi
quis eligat.poſtulandum caſſanda eſt electio.ex-
tra.eo.titu.c.vlti.ꝛ extra de electione. innotuit.§.
habito ergo. Sed ſi eligendus poſtuletur di-
ſtingue: quia aut hoc ſit minus ſolenniter: puta

querit a ſuo ſuperiori an velit eū cōcedere. hoc nō eſt malum ſed tñ neceſſe eſt qđ poſtea ſequaꝛ ſolennis electio aut poſtulaꝛ ſolenniter ⁊ tunc nihil agitur q: poſtulans non conſentit in eū tāquā in ſpōſum. Secus quādo poſtulandus poſtulaꝛ qđ certū eſt de cōſenſu. q: aliud tunc nō pōt. iſte autē poterat eligere. Alij ſimpliciter dicunt ꝙ ſi eligibilis ē et ſolenniter poſtuletur. Idem eſt ac ſi eſſet elect⁹ dū modo ſuperior ipſum concedat Et hoc ſatis conſonat equitati. niſi appareret de contraria voluntate poſtulantiū. Sed ſi vis ſecure procedere. dic eligimus ⁊ poſtulamus. talem ſm qđ de iure melius valere poteſt. Hoc intellige. q̄ñ dubitatur de perſona an eligenda vel poſtulanda hec omnia etiaꝫ Hoſti. ponit ibidem in glo.

¶ Queſtio. xvij.

Hoſtien. QUis ſit effectus poſtulationis. Rń. ſm Hoſtien. §. vj. quia ſit. Et Goff. Effectus ei⁹ eſt vt poſtulatione admiſſa: habilitatus ſit eligi poſtulatus. extra de elec. innotuit. in fi. hūc tñ ordinē ⁊ ſi a iure ꝓcedat: non ſeruat romana curia. Nam ſi ab ea aliquis poſtulaꝛ poſtulatōe admiſſa nō ſequiꝛ electio: ſed approbatio poſtulatiōis ⁊ poſtulati pro electione ⁊ ꝯfirmatōe habetur: vt extra de elec. cum inter canonicos. Et hoc facit curia vt euitet circuitus. ¶ Addit poſtea Hoſti. ſic videtur tñ ꝙ ꝯfirmari debeat extra de elec. cū monaſterium.

¶ Queſtio. xviij.

UTrum ꝑ poſtulationē aliqđ ius acquiratur poſtulato. Rń. Hoſti. §. vij. ⁊ vtrū Pa. dixit
Guillerm⁹ naſo. ꝙ non: q: gřē innitiꝛ poſtulatio. extra de poſtu. bone. j. ¶ Guilł. nazo dixit ꝙ ſic. vt extra de electio. ſcriptū. Si eñ non haberet ius poſtulatus nō admittereꝛ ad appellandū. extra de elec. cū inter. R. ſeniorē. §. fi. qđ tñ fit vt extra de elec. bone me. mag. ⁊ c. in cauſis. Goff. cū taſr dicit ꝙ poſtulato non acquiriꝛ ius ꝑ qđ agere poſſit cū ex gřa pendeat. Tñ ſi poſtulatio fiat in concordia ⁊ de digno ex debito incūbit ſupiori ipſam admittere. Qđ ſi nō fecerit iniuriam facit poſtulantib⁹ ⁊ poſtulato: ſed gřam ſi admittat. Tñ de tali iniuria agere nō pōt Sic ⁊ diſpenſatio ex gřa petiꝛ. ⁊ tñ ad ipſam ex cā concedendā ſupior teneꝛ vt. l. diſt. c. ponderet. ⁊ c. dño ſerō. ⁊ c. ſi qs diaconus. ſic ⁊ paupi elemoſynā petenti non daꝛ actio: ⁊ tñ diues teneꝛ ipām dare. iuxta illud oī petenti te tribue. Ego vo quo ad iura ⁊ opiniones ſaluandas quicqđ alij cantauerint ſic diſtinguo: aut due poſtulanꝛ: aut duo eliguntꝛ: aut vnus poſtulaꝛ ⁊ alius eligiꝛ. Si duo poſtulanꝛ aut in alterū conueniūt due partes capłi: ⁊ poſtulatio fit ex cā: puta ꝓpt vrgentē neceſſitatē vel euidentē vtilitatē eccłie aut alterū iſtoꝝ deficit. In primo caſu acquiriꝛ ius poſtulantib⁹ adeo qđ etiam ꝯfirmatio peti pōt. ar. extra de elec. c. cū monaſteriū ⁊ c. in cauſis. §. fi. etiā ſi non ꝓfeſſus in prelatum regulariū poſtuleꝛ. Dū tñ in regula ſit cōpetenter inſtructus: vt extra de elect. cum monaſteriū. ⁊ c. officij. §. fi. ⁊ ſic pōt intelligi ſnīa vvilł Naſonis ⁊ iura ſua: ſed non acquiriꝛ ius poſtulato: ⁊ ſic intellige ſnīam Pa. ⁊ iura ſua: niſi fuerit ſupiori pñtata: alioqn ius acquiriꝛ ſicut dixit Goffre. nō tñ aget poſtulatus ne de ſe nimis pſumēdo ſe ingerere videaꝛ. ar. extra de elec. c. qualr verū in modū denunciatiōis forte admittereꝛ ob vtilitatē eccłie ar. extra de elect. c. publicato. ¶ Multo fortius h locū hꝫ ſi vnanimis ⁊ concors ſit poſtulatio. Qđ ſi neuter duoꝝ poſtulatoꝝ habeat duas ptes vel hꝫ ſed non ſit ex cauſa nō iuri ſed gřē innititur. Et ſic intelligi pōt ſnīa. pa. ⁊ iura ſua. ar. extra de elec, c. lꝫ. j. ⁊ ij. vbi vo duo eliguntꝛ ibi ſemꝑ maiori ⁊ ſaniori parti eligentiū ſtandū erit. Nec reqriꝛ cauſa ſicut in poſtulatione. extra de elec. c. licet. §. finali. ¶ Si autem vnus eligiꝛ ⁊ alius poſtulaꝛ ⁊ in poſtulatū due partes conueniunt ⁊ ex cauſa ſit prefertur poſtulatio ⁊ vincit electionē: ergo in hoc caſu fortior eſt ꝙ electio. ⁊ ſic intelligi pōt ſententia Guilł naſo. extra de elec. c. ſcriptū §. qđ ſi vn⁹ de duabus partibus deficiat: vel cauſa non ſubeſt electus obtinet: vt i dicto c. ſcriptū. §. qđ ſi ad faciendum hec vera intelligas dūmodo pſone idonee ſint alioquin ſi pſone nō ſunt idonee: perſona electa idonea ꝯtra pſonā poſtulatā minus idoneaꝫ ꝙuis duas ptes obtinebit: extra de elec. dudū. j. §. fi. ⁊ c. ſcriptum. §. ſi vo.

¶ Queſtio. xix. Hoſtien.

UTrum poſtulātes variare poſſint. vide. ſ. e. titu. q. x. verum electorē addit tñ ad ea que ibi dicunꝛ idē Hoſt. in glo. e. t. ſup. c. bone. me. j. circa fi. ⁊ Inno. in glo. ibidem ꝙ ſi poſtulans ⁊ ſuperior a quo poſtulatur concordarēt bene poſſent ideꝫ poſtulās nō obſtāte ꝯtradictione aliqua poſtulati reſilire cum nec poſtulatio ſit ius aliqđ acquiſitū.

¶ Queſtio. xx.

QUid de eo qui non rite ſeu canonice conſeqtur aliquam dignitatem ſeu aliqđ beneficium eccleſiaſticū. Rń. ſm Ray. e. t. circa principiū Ray. Talis non per hoſtium. ſed aliunde videbitur introiſſe. Et ideo tanquā fur ⁊ latro tenebit cum periculo anime dignitatem vñ non eſt ſibi via ſalutꝫ niſi vt reſignet vel ſi factū eſt diſpenſabile. petat diſpēſationem ab eo q̄ diſpenſare pōt ⁊ in vtroqꝫ caſu agat condignaꝫ penitentiam de cōmiſſo.

De cōfirmatiōe. Rubꝛicel.

DEinde videndum eſt de cōfirmatione: vbi primo quero.

¶ Queſtio. xxj.

A quo cōfirmāda ſit electio. Rń. ſm hoſti. in ru. de electione. §. x. a quo pro chriſto ſuperiore. Nam ⁊ epiſcopus habet confirmationem ſubiectorum. Hoſtien. extra. e. cū monaſterium niſi aliquis ſit exēpt⁹ extra de ꝯſuetudine cū venerabilis. Itē archiepꝯs epꝫ confirmat. extra. e. t. cū dilectus. lxiij. di. illud archiepm cōfirmat primas vel patriarcha. niſi ſit exempt⁹. extra e. c. bone. ⁊ c. nihil papa vero patriarchā. extra. e. t. c. ſcriptū. ſic ergo gradatim aſcendit ſicut ⁊ appellatio. Electionis cōfirmatio. Ideo papa etiā imperatorē ꝯfirmat q: regulariter obſeruatur vt ad eū pertineat confirmatio ⁊ perſone examinatio ad quē ſpectat manus īpoſitio. extra. c. venerabilē. §. j. ⁊ debet fieri examinatio etiaꝫ ſi nihil opponaꝛ vt ibi ⁊ extra e. cū nobis olim. §. vlt. ⁊ c. qualiter plura ⁊ de ꝑdictis ponit Ray. §. iiij. de confirmatione.

¶ Queſtio. xxij. Hoſtien.

QUaliter fieri dꝫ ꝯfirmatio. Rńd. ſm Hoſti. §. xj. ⁊ q̄ſr debet fieri ꝑmiſſa diligēti examinatiōe tā pſonaꝝ eligentiū ꝙ pſone electi vt in ſuperioribus de his patet qō. i. eligere vel etiā eligi poſſit. Cōſulo etiam ꝙ ipſū electū ad partē trahat ⁊ de omnibus q̄ ipſū impedire poſſent diligenter inqrat. Et ſi inuenerit aliqđ īpedimētū nō ipſū publicet vel infamet. Sꝫ ipꝫ ad renunciādū inducat. extra eo. dudū. ij. in fi. extra de ſymo. c. ꝑ tuas in fi. Et ſi ſit talis caſus cātuꝫ ꝯpellat nō preciſe. ſicut intelligo. extra. e. t. cū inter. R. ſeniorē alioquin ſententiam iuſte proferat. extra de tranſactio. c. fina. ſꝫ ſi in occulto ſit impedimentum ⁊ ille inſtat pro firmatione in manifeſto caueat quātum poteſt ne faciat contra conſcientiam vide de ſimili materia

ſ. libro

ð.ii.ij.t.v.de raptoribus.q.cxlix.vtrū iudex. Nota
etiam ꝙ vt ſtatuit Gre.x.extra eo.t.ſi forte.cum in
ter cetera q̄ obijciunt electo vel poſtulato ſeu alijs
promouendo ad aliquā dignitatem etiam defect⁹
notabilis ſciuntur vel pſonr alias opponatur ð ar
ticulus ante alios examinari dꝫ q̄ falſus imponit
opponentes excluſi ſunt a proſecutione cauſe: nec
in alijs audiuntur.

De renūciatiōe. Rubricella

SEquitur videre de renūciatiōe circa quā primo quero.

℄ Queſtio.xxiij.

Renuncia-tio. Diffinitio. QUid ſit renūciatio. Rñ
ſm Hoſti.li.j.Rubri.ix
de renūciatiōe.§.j.renūciatio
eſt iuris proprij ſpontanea re
futatio. Nā iuri alieno renun
ciare nō poſſum.Jtē ſi eoa cta
rilet renūciatio nō obeſſet repetere volēti extra.e.
t.de renun.ſuper hoc ꝙ ſciſcitaris.

℄ Queſtio.xxiiij.

Hoſtien. QUe poſſunt renūciari. Rñ.ſm Hoſti ibidē.
§.ij.iura ſcripta ⁊ non ſcripta circa bñficia:
vel res temporales.corporales vel incorporales cō
petentia: vt hanc materiam plenius intelligas.
Nota ꝙ ius publicum dicitur vno modo large.ſcl
licet publicum autoritate.ſicut qōlibet ius in ſcri
ptis redactum qꝛ a publicis perſonis introductū
puta principibus vel ſanctis concilijs.Sic etiā di
ri poteſt ius publicum quelibet conſtitutio muni-
Jus publi-cum. cipalis vel epiſcopalis.de hoc.ð.ii.ij.ti.v.de rapto
rib⁹.q.rcij.qd ſit lex.Jtē qōlibet ius vtilitate pu
blicum. Nam publice vtilitati expedit ne quis re
ſua male vtatur.⁊ qō iura obſeruentur ſeu qō iu-
dices ea tueantur.Alio modo ſpecialiter ⁊ proprie
dicitur ius publicum illud qō conſiſtit in ſacris ⁊
ſacerdotibus.ff.de iuſtitia ⁊ iure.l.j.⁊ di.j.c.ius pu
blicum.qō etiam ſpecialiter diuinum dicitur.ex-
Diuinum. tra de iureiu.nimis diuino.Si ergo vis ſcire cui iu
ri renunciari poſſit.ſic diſtingue ius publicum ali
ud diuinum aliud humanum. ℄ Jus publicum di
uinum ſubdiuiditur qꝛ aliud reale:ſiue temporale
Aliud ſpirituale.aliud collegiatum. aliud perſo-
nale.aliud publicum ſtatū reſpiciens. Jus publi
cum diuinū reale aliud conceſſum eccleſijs.ne ip
ſarū res alienētur.niſi in caſu conceſſo ⁊ modo de
bito ⁊ huic renunciari non poteſt etiam per ſacra-
mentum.extra de iuſiur.Sicut noſtris.xxxv.q.ix.
ꝙ quis cōmiſit aliud cōſiſtit in hoc vt immunitas
eccleſie ſeruetur nec huic renunciari poteſt etiam
per epm.extra de imu.eccle.nō minus.⁊.c.aduer
ſus.xvij.q.iiij.quaſi per totum.aliud in hoc vt debi
tus ſtatus eccleſie gñalis nō immutet nec huic re
nunciari pōt.xxv.q.ij.c.j.⁊.ij.⁊ ſequentibus.Jus ve
ro publicum diuinū ſpūale aut conſiſtit in diuino
cultu.puta ferijs inductis ob honorē dei.⁊ huic re
nūciari nō pōt.ff.de arbitris.l.ſi feriatis.extra de
ferijs.c.vlt.⁊ ne de relictis ad pias cauſas aliqd de
ducatur.extra de teſta.c.vlt.aut in diuinis pceptis
⁊ huic etiā cōſuetudo nō obſtat.extra de conſuetu
di.c.vlt.nec aliq̄ conſtitutio.extra de pſcr.c.ſi.aut
in conſilijs gñalibus vel prouincialibus vel prece
ptis ſeu prohibitionibus periculū animarum tan
gentibus.Et huic non renunciat.xxv.q.j.ſunt qui
dam.Jus vero publicū diuinū collegiatū aliō cō
mune.i.vniuerſo collegio clericali generalis eccle
ſie indultū ⁊ huic etiā pro iuramento renūciari nō
pōt expreſſum extra de foro cōpe.c.ſi diligenti.⁊ ex
tra de ſenten.excom.c.cōtingit.§.licet per contrari
um actū.aliqñ conſortio clericali ⁊ priuilegio pri
uet ſe clericus.extra de priuil.ex parte.⁊ de ſentē.
excom.perpēdimus.⁊.c.contingit.ij.licet etiā epiſ
copus in preiudicium perſone qō contra collegiū
⁊ in preiudicium collegij egit poſſit ratificare: vt
in quo deliquit puniat extra e.t.c.qō in dubijs. ſic
intelligo.extra de foro compe.ſi diligenti aliud ſin
gulare vt ſingulari eccleſie vel collegio conceſſū:
⁊ huic aliquando expreſſim aliqñ per contrarium
actum.aliqñ ſpatio.x.annorum.aliqñ.xxx. annorū
renunciatur vt patet.ð.ii.j.t.xv.de decimis.q.xiij
Jtem quero.Jus vero diuinum publicū perſonale
aliud ob honorē vel vtilitatem dignitatis.Cui a p
ſona dignitatem tenente quatenus perſonā tāgit
renunciari poteſt.Sed ſuperior vel ad querelā il-
lorū quorum alias intereſt vel ex officio reſtituit.
extra de inſtitutionibus cum veniſſent ad fin. Et
extra de arbitris.c.cū tempore.aliud ad ſingula-
res perſonas ⁊ huic indiſtincte renūciat.extra de
reſcrip.c.nonnulli.⁊ extra de fo.compe.c.cum di-
lecti.⁊ ti.de regularibus.c.ad noſtrā.⁊.c.ſtatuim⁹
⁊ de crimine fal.c.ſi.⁊ de electiōe.c.qō ſicut.§.finau
tē.⁊.c.ne pro defectu.§.vlt.Aliud ob perſonam ſin
gularem cui pſonaliter indulgetur: ⁊ huic multo
fortius renunciari poteſt.qꝛ nec perſonam egredit
extra de conceſſione prebende.c.conſtitut⁹.⁊.vij.
q.j.c.petiſti. ℄ Jus autem publicum diuinum ſta
tum publicū reſpiciens eſt qō perſona ydonea eli
gatur ⁊ qō forma ſeruetur ⁊ qō epiſcopi teſtamen
ta exequantur.Et ſimilia quibus renunciari non
poteſt vt patet extra de electione.cum in cunctis.
⁊.c.ne pro defectu.Rñ.j.⁊.r.qꝛ ppter.⁊ extra de te
ſtamentis tua.Jus vero humanum publicū aliud
publicum autoritate ⁊ vtilitate vt fiſcale. Et huic
non renunciatur.ff.de pactis.i.ius publicum.Jdē
in omnibus his in quibus iudex ex officio proprio
motu procedit.extra de ſentē.excom. vt fame hoc
ſaluo qꝛ inquātum tangit priuatam vtilitatem re
nunciari poteſt.ff.de pactis iuris gentium.§.ſi pa
ciſcar.Jdeo paciſci poſſū ne furti iam commiſſi
agā.Non tñ futuri.ff.de pactis.i.Jtē ſi vnius.§.pa-
cta.extra de iuſiur.quēadmodū.§.illud aūt.Jtē vt
ordo iudiciari⁹ obſeruetur ſicut qō libell⁹ offerat.
lis cōteſtet: vt ſnia in ſcriptis feratur: ⁊ vt ius red-
dat.⁊ vt leges publicū ſtatū reſpicientes ſeruēt.ff.
de leg.j.Jtem.extra de teſtamētis requiſiti.⁊.c.tua
ergo lite non conte.non pōt dari diffinitiua ſnia.
quātūcūqꝫ renūciet licet poſſit dari mādatū vel cō
poſitio fieri aliud publicū autoritate.ſed vtilitate
priuatum.Et hoc aut eſt inductum ob communē
vtilitatem. Et huic renunciari non poteſt expreſ-
ſim. Licet tacite poſſit.C.de iuramento calum-
nie.l.ij.§.Sed quia veremur.Hoc enim iuramen-
tum tacite videtur remitti.Cum poſt litem conte-
ſtatam immediate ⁊ antequam reſponſiones fiāt
non exigitur.Jn hoc etiam iure tenet renunciatio
ſi iuramento firmetur.extra de iureiurando.c.cū
contingat.Aut propter priuatam.Et tunc ſi fauo
rabile eſt et proprium renunciari poteſt.Sed ſi fa
uorabile et commune: quatenus tangit renuncian
tem tenet.Quatenus tangit alium non tenet.ff.de
ſeruitu.ruſticorum prediorum.l.per fundum.Jgi-
tur ſi vaſallus renunciat foro domini certe non
preiudicat domino. Argumentum extra de arbi-
tris cum tempore ⁊ de officio delegati ſignificanti
bus aut odioſum ſicut macedonianum ⁊ huic re-
nunciari non poteſt.vt tractatur digeſtis de con-
dictiōe indebiti q̄ exceptionē ⁊ ad macedonianū.
ſed etſi pater.§.poteſt.fallit hoc i tutelari munere

ꝙ publicū eſt autoritate ⁊ vtilitate priuatū ⁊ tamē huic renunciari non poteſt q2 inuitus datur tutor cum ſit munus publicum. C. de decurioni. l. nullus lib. x. Et inuito datur. ff. de tutel. l. ij. Et hoc quod non poſſit renunciari fragilitas etatis facit. ff. de minoribus. l. j.

¶ Queſtio. xxv.

Quid ſi clericus de facto renūciat priuilegio ſuo de foro reſpondens coram iudice ſeculari. R͞n. ſm Hoſti. ibidem ꝟ huic qđ dixi. Dic ꝙ ſi clericus rn̄deat corā layco. ⁊ cauſa ciuilis ſit ꝓ conuicto habetur etiam pro eo ſententia feratur. q2 cadit a cauſa alioquin locum ſuum amittit vt patet extra. e. ti. c. ſi diligenti. ⁊ ſi non habet locum forte poterit excōicari. ar. extra. vt li. nō ꝯte. c. tue. In clericali ꝟo cauſa locū ſuū amittit. vt in. d. c. ſi diligēti. Et ſi non habet locum puto ꝙ poſſit alr̄s extraordinarie puniri. Et ſic patet qđ poteſt tacite renūciare quantum ad dānum ſuū. xj. q. j. placuit. Sed certe multomagis puniendus eſt ſi expreſſim conſenſerit ⁊ poſtea reſpondeat. Si vero inuitus ad hoc tractus ſit ſententia contra eum lata non valebit ſic intellige extra de iudicijs. c. at ſi clerici. ⁊ c. cum nō ab homine. Sed ⁊ qui eum vocauit et cogi fecit cām amittere debet. Intelligas ꝑ ſnīa3 ⁊ excōicari debet. Et iudex ab officio iudicādi priuādus eſt. xj. q. j. nolu3. Idē etiam patet ex conſtitutione noua frederici q̄ ſic dicit. Nullus eccleſiaſticam perſonam in criminali vel ciuili cauſa ad iudicem ſecularem trahere preſumat. alias actor a ſuo iure cadat nec teneat iudicatum. Iudex ab officio iudicandi priuetur. Si q̄ autem eccleſiaſticis ꝑſonis iuſtitiam denegare preſumpſerint. tertio requiſiti iuriſditionem amittant. Hec in conſtitutione frederici. Addit his Hoſti. puto ꝙ ſola vocatione ex quo ego clericus tractus ero hanc penam aduerſarius patietur. xj. q. j. placuit. extra de exceſſibus prelatorum grauem. Iudex vero non patietur dictam penam niſi iudicauerit. ſed forte iure citandi priuari poteſt vt puniatur in eo in quo deliquit vel forte citra litis conteſtationem locus erit penitentie. Alij dicunt ꝙ vſq3 ad ſententiam. ¶ Nota etiā ſm decret. extra eo. t. ſignificaſti qđ priuati. i. layci alium iuriſditionē habētē poſſunt ſuū iudicem cōſtituere. ſed clerici in iudicē non ſuū niſi ſit perſona eccleſiaſtica: ⁊ epi dyoceſani voluntas accedat conſentire non poſſunt.

Hoſtien.

Pena cleri renūciātis.

¶ Queſtio. xxvj.

Hoſtienſis. Quero etiam ſpālr̄ vtrū habēs ius in electione alicuius prelati ille iuri ſiue voci ſue voluntarie renunciare poſſit. R͞n. ſm Hoſt. extra e. t. In gl. ſup. c. nihil dicēdū eſt ꝙ ſic q2 tunc intelligitur alijs concedere qđ ſine eo eligant. Et ſi quid ſit tali abſente non poteſt poſtea per illū irritari. preterea contemptus ſi tn̄ talis poſtea inuenit electionem nondū factam admittendus eſt. immo in omnibus q̄ circa adhuc reſtant facienda admittitur vt expreſſe probatur extra de electione. c. eccleſia noſtra. ru. j.

¶ Queſtio. xxvij.

Quid de pacto qđ creditores interdū faciunt ſpecialiter. ſ. qđ debitor nō poſſit ꝓbare ſolutionē niſi ꝑ ſcripturā. Nūquid per tale pactū poteſt renunciari probationi teſtiū. R͞n. ſm Hoſtiē. ibidē ꝟ quid de pacto. Licet Azo. dixerit ꝙ hn̄ valet renunciatio. Tn̄ nō videt hoc verū eſſe: q2 hoc ius qđ ꝑ teſtes probet propter vtilitatē cōmunē inductum eſt. q2 vſus teſtium frequēs eſt ⁊ neceſſari9 ff. de teſtib9. l. j. R͞n. j. ergo tali iuri renunciari non pōt. ar. ff. de poſtulando qđ pretor.

Idem.

¶ Queſtio. xxviij.

Utrum renūciatio iuris poſſit fieri in futurū. R͞n. ſm Hoſt. ꝟ. vnum aūt. dđ ꝙ ſic dūmodo lex preſens ſit ⁊ contractus extra de reſcrip. c. non nulli. alias eñ qđ non eſt renūciari nō poteſt. ff. de pact. l. tres fratres. Nemo eñ videtur excipere id qđ neſcit vel id qđ non ſcit. ff. de contrahen. empt. in. lege.

¶ Queſtio. xxix.

Quid ergo ſi quis renūciat omnī iuri competenti ⁊ cōpetituro litteris impetratis ⁊ impetrandis. R͞n. ſm hoſti. ver. quid ergo ⁊ quidem quo ad futurum tempus non videtur valere. ar. predictorum iurium. ſ. in precedenti queſtione ⁊ extra de conſtitutionibus. Cum acceſſiſſent. ſed dic ꝙ ſi generalis ſit renunciatio nō valet. Secus ſi ſpecificatis quibuſdā iuribus ſequatur generalis renunciationis concluſio. C. q̄n mulier tutē. offi. fungiť l. ſi. circa mediū. ⁊ in autentica. ibidem poſita matri ⁊ auie.

Hoſtienſi

¶ Queſtio. xxx.

Quid de iuribus non ſcriptis. R͞n. ſm Hoſt. ver. poſſunt. renunciari poſſunt iura nō ſcripta circa incorporalia puta ſeruientes competētia Et ſi hec etiam annalia ſint in futurum renunciari poſſunt. extra de ſepulturis. c. in preſentia. extra de decimis. c. ex multiplici. ¶ Item ſi ſint competentia circa beneficia ꝙ renunciari poſſunt beneficia maiora maxima ⁊ minima vt patebit infra. Itē ſi ſint circa temporalia inſtrumēta eñ renunciari poſſunt. extra de pactis. c. cū pridem. C. de fide inſtrumētorū. l. iij. Licet aūt clericus q̄ impetrauit bn̄ficium miſericordie canonicorū ſe ſubijciat nō propter hoc renunciaſſe videť. extra. e. t. c. veniens. niſi litteras reddat. Sed ⁊ tunc officio iudicis reſtituitur. ſi immiſericordes ſint. extra e. t. c. ſane. deceptis eñ ⁊ non decipientibus iura ſubueniunt. extra de rerū pemuť. c cum vniuerſorū. Sed ⁊ vendē do litteras ipſas renunciaſſe videtur. extra de reſcrip. c. ad audientiam.

Idem.

¶ Queſtio. xxxj.

Quis pōt renunciare. R͞n. ſm Hoſti. §. iij. qđ de renunciante. Is poteſt ad quem pertinz id qđ renunciať extra de regularib9. c. ad apoſtolicam. ⁊ c. ſtatuimus renuntiantib9 aūt actiōes ſuas non eſt regreſſus pandus. ff. de edili. edict. qualem §. ſi venditor. Si tamen quis inſtat pro ſuperiore vt in manibus ſuis cedat penitere poteſt re integra. extra eo. t. c. lecte. Secus ſi res non eſt integra extra de electiōe. c. in cauſis. §. vlti. non poteſt autē penitere is cui conceſſa eſt ceſſio abſolute. extra. e. t. c. quidā ⁊ hoc ideo ne videatur ſuperiori illudi. qui ceſſionem admiſit. Si vero ſub conditione admittitur ceſſio. ſ. ſi expediat eccleſie ⁊ perſonis tūc ipſa conditio ſeu forma exacta diligentia ſeruetur ita ꝙ ſemꝑ eccleſie ⁊ perſonarū cōmunis vtilitas preferatur. extra. e. c. j. Non poteſt ergo indiſtincte renunciare habēs alas ligatas. Nec furioſus pōt renunciare niſi forte habeat lucida interualla. vij. q. j. quamuis triſte. nec is qui non poteſt ſe obligare deficiēte etate vt patet in pueris religioni traditis expectet ergo. Nota etiam ꝙ renunciare poteſt quis per ſe: poteſt ⁊ per alium habentē ſpeciale mandatum. argu. extra de officio delega. c. cu3 olim Abbas. §. quia vero. Idem videtur ſi habeat generalem adminiſtrationem. ff. de procurato. l. cui libera. Secus ſi generalis tantum eſſet. extra de prebend. c. dilecto. R͞n. j. extra de religioſis domibus. c. penulti.

¶ Queſtio. xxxij.

¶ Qualiter.

QUaliter debet fieri renunciatio. R. ſm hoſti. §. iiij. qualiter volūtarie debet fieri. Nā inuit⁹ nō cōpellit̃ q̄s renūciare. vij. q. j. c. quāuis ⁊ extra. q̄ð met⁹ cā. c. ad audiētiā. Itē ſi ſit bñficiū de bet omnino pure ⁊ abſolute fieri. extra de officio delegati. c. ex parte. j. alioquin ſimoniaca eſſet re nunciatio q̄ð .n. remittit̃ dari intelligit̃. viij. q. iij. c. talia. Si vero circa hoc non fiat pactum. ſed in mē te gerat tā renunciās quā recipiēs φ detur ⁊ reci piatur aliquod temporale. licet nō exprimat̃ ſymo nia mētalis eſt. q2 de⁹ cordiū ſcrutator eſt. Sola tñ pnia aboletur extra de ſymonia. c. mandato. vide de hoc. s. li. j. t. j. de ſymonia. q. xix. vtrum reſignare. ſit etiā renunciato epoꝝ in ſcriptis. vij. q. j. eccet. c. qualiter. Renūciatio vero iuris ſcripti ex certa ſci entia facienda eſt. Ideoq3 renuncians ius ignorās de effectu iuris cui renunciat certificādus eſt. ar. In auc. quomō oportet epiſcopos. §. igit̃ ordinā dus eſt eps. coll̃ j. nec enī pōt quis renūciare ei q̄ð ignorat. ff. de inoffi. teſta. mater decedens nec renū ciare ei q̄ð nō habetur nec haberi poteſt. ff. de reg. iuris. l. eius ⁊ l. qui poteſt ⁊ hoc niſi autoritas iudi cialis interueniat vide de hoc. s. e. t. q. xxviij. vtrum renunciatio. Renunciat etiam q̄s expreſſe. vt ſi di cat quietū clamo ius tale extra de decimis. ex mul tiplici. ¶ Renunciat ēt tacite cōpoſitionem facien do ⁊ inuitus cauſatiue non preciſe ergo intellige. extra de electione. c. cum inter. R. ſeniorem tacite enim renunciat exhibendo honorē illi. cui⁹ electio ni contradixerit. extra de his q̄ fiūt a ma. parte ca. ex ore. vel recipiendo aliquid ex teſtamēto q̄ð im pugnabat. ff. de inoff. teſta. ſi pponas. extra de ſen ten. ⁊ re iudicata. c. q̄ð ad cōſultationē. vel recipiē do beneficium vel aduocādo pro eo. extra de tranſ actio. c. ex litteris. ff. de inoffi. teſta. l. penult. ⁊ vlti. Item facienda eſt renūciatio autoritate illoꝝ quo rū intereſt extra de officio arch. c. ad hoc. §. ſi. Ideo clericus nō pōt renūciare foro ſuo ſine cōſenſu epi qr ex hoc preiudicaret̃ epo extra de foro cōpet. c. ſi gnificaſti. alioquin quilibet clericus de vno epiſ copatu poſſet ſibi cōſtituere iudicē in alio epiſco patu. ff. de iudicijs. l. j. Eadē rōne nō poteſt renun ciare cleric⁹ priuilegio q̄ð habet̃. xvij. q. iiij. c. ſi q̄s ſuadente. Nā ⁊ ſi accuſationē iniuriarum propriā remittere poſſit. xxiij. q. iiij. c. ſi is q̄ iniuriam. tñ ec cleſie ſiue collegio in perſona ſua illatam remitte re non poteſt extra de ſentē. exō. c. cum deſideres. §. finali.

¶ Queſtio. xxxiij.

Hoſti.

QUi faciēda ſit reſignatio. R. ſm Hoſti. §. v. cui ſi renunciat̃ iuri facienda eſt aduerſario vel ſeruo publico recipienti nomine aduerſarij. ff. rem pupilli. ſal. fore. l. ij. vel alij nomine; eiuſdē. q2 cum actio ⁊ beneficiū per liberā perſonā acquirat̃ multo fortius exceptio. ff. de ſuperficiebus. l. j. §. q̄ð ait pretor. in fin. Si vero renuncietur bñficio di cit Ray. §. iiij. circa renunciationē φ regulariter debet fieri renunciatio in manu illi⁹ de cui⁹ manu habetur inſtitutio vel ꝯfirmatio extra e. t. c. admo net. xvj. q. vlti. c. vlt. vñ abbas immediate ptinens ad romanā eccleſiā non poteſt cedere ſine licētia ſedis apoſtolice ſpāli. extra e. t. c. vl. Si alr̃ fiat te net in preiudiciū renūciantis ſed nō in preiudiciū eccleſie vel prelati in cuius manu debuit renuncia re. vij. q. j. nō oportet. extra. eo. ti. c. q̄ð in dubijs itē q̄ð dixi renunciationem debere fieri in manu illi⁹ a quo habetur inſtitutio. fallit in epiſcopo qui nō poteſt renunciare niſi in manu pape a quo poſtq̄ petierit ⁊ obtinuerit cedendi licentiam ne apoſto lice ſedi videat̃ illuſum etiā ſi noluerit ad cedēdū eſt cōpellēdus. extra. e. t. quidā ꝯcordat his hoſtiē. vbi epi aūt ⁊ ꝟ. aut minoribus. Et addit fuerunt ⁊ qui dixerunt q̄ſi minima beneficia. ſ. vt prebende vel ſimplicia bñficia renūciari poſſent. ſine licētia cuiuſquam. cū de ipſis expreſſim non videatur pro hibitum. Raymun. etiam hic dicit φ beneficio ſim plici poteſt quis renunciare ſicut vult. gloſ. dicit h̄ φ hoc poteſt ad minus de conſuetudine ſed prius dictum eſt magis regulare. ſc3 q̄ð fiat in manu ei⁹ cuius eſt inſtituere. Item nota ſm Hoſti. extra de renun. in Glo. ſuper. c. niſi cum pridē. q̄ð licet epiſ pus pro nullo crimine cedere poſſit ſine licētia pa pe etiam ſi titulum non habeat verum puta ſymo niacus ⁊ intruſus ⁊ conſimiles in morte tamen in ſtante periculo huiuſmodi criminoſi qui conſcien tiam habent remordentem renunciare poſſunt in manu etiam ſimplicis ſacerdotis. Si autem epiſ copus abſens eſt vel ēt in mente ſua ſi alius defici at omnino renunciet ſub hac tamen conditione. ſi pape placuerit: ipſum q2 ſi conualuerit quamcito poterit adeat ⁊ demum eidem pareat humiliter ⁊ deuote. argu. ad hoc extra de ſententia excommu ni. c. non dubium. ⁊ c. ea noſcitur. §. ſi. cum ſuis cō cordantijs. ⁊ xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ſed ⁊ in vi ta caueat ne moroſus exiſtat. Et q̄ð etiam fructus ſuos non faciat ſed fideliter cuſtodiat. vel in vtili tatem eccleſie omnino conuertat. arg. extra de of. ordi. c. cū vos. q2 ad reſtitutionē tenet̃. extra de pre bendis. c. dilecto. §. fin. puto tamē φ de licentia pro prij cōfeſſoris quem ſibi poteſt eligere extra de pe ni. ⁊ remi. c. ne pro dilatione poteritvite neceſſaria conſtricta: ita ſolum q̄ð non egeat percipere ⁊ ha bere. ar. lxxxvj. diſtin. c. nō ſatis ⁊ c. paſce. Et vtinam hoc toto corde aduerterent hi q̄ precibus indignis vel precio. vel alias minus canonice beneficia ali qua ſunt adepti. Nam in talibus initium eſt ſpe ctandum. extra de electione. c. dudum. j. ⁊ ij. Hec Hoſtien. Innocen. etiam in glo. ibidem dicit φ ta lis etſi titulum non habeat poſſeſſionem tamen facti habet non debet dimittere ſine licentia pape ſed a rebus eccleſie abſtinere debet .i. a fructibus extra de renūciatione. c. poſt tranſlationē. §. j. ꝟſic. rurſus: ⁊ idem in omnibus ſuſpenſis ſiue ab homi ne ſiue a iure dici poteſt. Hec Inno.

Simplicia beneficia.

¶ Queſtio. xxxiiij

Ray.

EX quibus cauſis petenda vel etiam admittē da ſit ceſſio ſeu beneficiorum renunciatio. Reſpondeo ſecundum Raymund. ibidem multe ſunt cauſe pro quibus quis appetit ⁊ vult renūcia re prelature. ſunt enim due cauſe pbabiles. ſex; ve re ⁊ quinq3 falſe quas omnes ponit Innocentius tertius. extra eodem titulo. c. niſi. Duas autē cau ſas probabiles intelligas ⁊ non ſufficientes quan tum ad epiſcopos. ſed forte quantum ad alios pre latos qui non ſunt epiſcopi ſufficientes ſunt ma xime propter frugem melioris vite. i. regularis ſi ue religiōnis que eſt altera illarum cauſarum vt in eadem decretali. Niſi. q̄ð autem dixi de ſex veris ⁊ quinq3 falſis. Intelligo in qualibet prelatura in cuius renunciatione fieret alijs preiudiciū ſc3 quo rum curam gerebat ſecundum gloſſā. ar. di. xiij. c. Merui. ¶ Cauſe autem probabiles ſunt iſte due. ſ. humilitas ⁊ melior vita. Sex ꝟe ac ſufficiētes Cō ſcientia criminis talis propter q̄ð ipſius officij executio etiam poſt peractam penitentiam impe ditur. Item debilitas corporis. Defectus ſcien tie. Malicia plebis. Graue ſcandalum. et irregu laritas perſone. ¶ Sunt etiam preter iſtas quinq3 cauſe falſe que olim continebantur in eā dē decretali Niſi cū pridē. licet modo preciſa ſit per

Cauſe beneficiorum renūciatiōis

illis hoc impellunt aliq̄ ad reſignandum non tñ ſūt ſufficientes. Sūt aūt iſte puſillanimitas. ſ. vt laborem deponat vel perſecutionē effugiat vanitas vt liberius poſſit vacare ocijs ⁊ voluptatibus captatio humane gratie vt. ſ. dicāt homines iſte magis vult abiectus eſſe in domo dñi quā habitare in tabernaculis pctōꝝ. Timor amiſſiōis eiuſdē. ſ. vane glorie quā per ypocriſim acquiſiuit qui modo incipit reuelari vel quia feruor quē prius habuit nunc ex aliqua cauſa tepeſcit iſtis adiungitur ſexta cauſa. ſ. q2 nō valeat epiſcopale officium abſq3 crimine exercere. ¶ Sex cauſas veras predictas ponit hoſtiē. vo. ē. ſ. iij. §. cui ⁊ eas exponit. Hoſtien.

¶ Queſtio. xxxv.

Quis ſit effectus renūciationis. Rñ. ſm ho. §. vj. quis ſit. effectus eſt vt q̄ renunciauit de cetero ad id qḋ renunciauit regreſſum nō habeat niſi autoritate maioris ex nouo iure cōceſſo ex antiquo reſtituto. extra eo. c. cum inter. ⁊ c. ex tranſmiſſa c. ſane. ⁊ c. in preſentia ⁊ qui ſemel renūciauerit epiſcopatui propter conſcientiam criminis a modo eligi non poterit nec etiam poſtulari. Secus ſi propter plebis malitiam, extra eodem c. poſt tranſlationem. ¶ In ſumma notandum ꝙ renunciāti eſt cōpetens prouiſio facienda ne in miniſterij noſtri vituperium defectū in rebus temporalibus patiatur. extra eo. t. c. ad ſupplicationē extra de clericis cōiugatis. c. diuerſis. In cuius prouiſionis aſſignatione dignitatis nobilitatis ⁊ ſciētie ratio eſt habenda extra de prebendis. c. de multa ad finem. Sed etiam quantitas redditūum bñficij cui reſignat. conſideranda eſt ar. extra de vi. et ho. cleri. c. qm̄. ⁊ de prebē. c. niſi eſſet. xij. q. ij. bone rei extra de dona. c. apoſtolice. §. pe. ⁊ vlti.

De vſu pallij.

Poſtremo addēda ſunt h̄ aliq̄ de vſu pallij.

¶ Queſtio. xxxvj

Quero ergo q̄d iuris. ſit de vſu pallij. Rñ. ſm Ray. e. ti. §. v. de pallio. Nota ꝙ papa pōt eo vti ſemper ⁊ vbiq3 in ſignū plenitudinis poteſtatis. archiepi vero ⁊ primates nō in diebus ſolennibus ⁊ infra miſſarum ſolennia non autem in proceſſione. Item infra quālibet eccleſiam ſue prouincie. c. di. c. pallium ⁊ c. ꝯtra morem. de ꝯſecra. di. j. c. porro. extra eo. c. j. ⁊ c. ad honorem. Nec poteſt palliū ſuū metropolitanus alij cōmodare nec illo extra ſuam prouinciā vti. etiā3 de licentia metropolitani alterius niſi ſuper hoc habeat a ſede aplica indulgētiā ſpecialē. extra de vſu pallij. ad hoc. ⁊ c. ex tuarū. ¶ Nota ꝙ in dicto c. ad hoc. dicitur ꝙ palliū perſonā nō trāſit: ſed dꝫ archiepus cū eo ſepeliri. Nec dꝫ alij cōmodare. idē ponit h̄ glo. ¶ Itē elect9 in metropolitanū vel primatē dꝫ petere palliū īfra tres mēſes a tpe ꝯſecrationis cōputādo vel a tpe ꝯfirmatōis: ſi forte iam erat ꝯſecrat9: ⁊ niſi petiuū fuerit legitimo impedimēto ceſſante: pōt de hoc accuſari ⁊ a dignitate remoueri. Itē obtēto pallio etiā nō añ ſortit nomē archiepi vel pimatis. Nec pōt antea facere ordines cōuocare ꝯſiliū ⁊ alia maiora q̄ ptinēt ad ordinē3 epalem. Glo. Quis ſit iam ꝯſecratus etiā ſi antea ferat archiepus alterius ciuitatis. De his autē q̄ ſūt ordinis epalis reqre infra ti. xxi. q. vij. que ſit pīās. ⁊ pbant h̄ extra. e. ti. c. niſi. ⁊ di. c. c. qm̄. extra de elec. c. ſignificaſti. ⁊ c. qḋ ſicut ex hiis. ¶ Idē3 dꝫ peti cū inſtantia ⁊ cū eo debet dari nouum priuilegium vel antiquū ꝯfirmari. Debet etiā metropolitan9 qū recipit ꝓſtare ſacrm̄ fidelitatis ⁊ obediētie eccle romane. di. c. c. priſca. c. rationis. c. palliū vobis. c. ſcriptoꝝ. ⁊ extra de elec. c. ſignificaſti.

Raymun. Uſus pallij

De differentijs officij.

Titulus. xxvij.

Dictum eſt ſup̄ de qualitate ordinandoꝝ ⁊ de diuerſitate miniſtroꝝ: verū q2 ſicut in vno corpore multa mēbra habem9: vt dicit apls. j. cor. xij. Oīa aūt mēbra non hñt eunde3 actū: ita ⁊ in vno corpe ſpūali qḋ eſt eccleſia multa mēbra ſunt quoꝝ officia ppt̄ ꝯfuſionē vitādā debēt eſſe diſtincta vtilis tractatus h̄ ſubijcietur de differentijs dignitatū ſeu officioꝝ in quo patet que ſint ꝓpa ſinguloꝝ: vt ergo ab altiori ſumam9 exordiū. Nota ꝙ papa eſt ſumm9 inter oēs. Ipſe enī plenitudinē habet poteſtatis: alij ptē ſollicitudinis. ij. q. vj. decreto qui ſe ſcit. Item l3 alijs aplis dixerit oñs vt laxarēt retia. ſoli tñ petro dixit. duc in altū luc. v. Et ei ſoli dixit vt piſcaretur hamo. mathei. xvij. per que ꝓeminēs iuriſdictio interdicto ſignificatur. xxiiij. q. j. c. nō turbatur ⁊ c. eſt aliud. Ite3 q2 ipſe ſpecialiter eſt vicarius ieſu chriſti ⁊ quodāmō maior homine minor deo extra de trāſlationibus c. inter. ⁊ ei ſoli dictū eſt. Tu es petrus ⁊c. xxj. di. c. quāuis. Et vt melius intelligas ꝑeminētiā eius j. corin. xij.

¶ Queſtio. j.

Quero qui ſunt caſus q̄ ſpālr ad papā ptinēt. Rñ. ſ3 Ray. Et circa pn. nota qḋ q̄dā adeo adherent pape ⁊ ſedi aplice qḋ nō poſſunt p alios pediri: nec tranſeūt etiā ꝯtra gñali mandato niſi ſpālr demādentur. di. xvij. c. huic ſedi. extra de tranſla. c. licet. ⁊ de offi. legati. c. qḋ tranſlationē. c. ſunt autem hec prout colligere potui. xxxiiij. videlicet. Raymū.

¶ Queſtio fidei. xxiiij. q. j. c. quotiēs. di. xij. c. preceptis. Caſus papales.

¶ Trāſlatio epi vel electi ꝯfirmatio. vij. q. j. .j.

mutatiōes extra d̄ trāſla. inter. ⁊ de of. le. c. ij. ⁊ iij. .ij.

¶ Depoſitio epi. iij. q. vj. c. Quis oudū. ¶ Renū iij.

ciatio epi vel electi ꝯfirmati. vj. q. iij. denique. extra iiij.

de trāſla. itē. ⁊ extra de regu. l3. ¶ Exemptio epoꝝ .v. vj.

xvj. q. j. firmit. ¶ Reſtitutio depoſitoꝝ ab ordine ij. q. vj. ideo. j. ⁊ ij Et idē de remoto als ab officio in caſu ſpāli putā ſm glo. h̄ cū aliqs clericus quibuſdam hereticis tradidit eccliſtica ſacra ⁊ tradidit ſepulture. aut recipit oblationes eoꝝ: vel elemoſynas: de quo caſu habitū eſt ſup̄ lib. j. ti. v. de hereticis vij.

q. xij. que pena credētiū. ¶ Iudicialis diffinitio vel interpretatio ſuoꝝ ꝑuilegioꝝ. extra de iudi. cū veniſſent. Hoſti. lib. j. rub. xxx. de offi. lega. §. iij. qḋ ptinet: ꝟ. reſcriptū. dicit qḋ idem eſt ſi dubitetur de reſcripto aplico. ſ. ꝯtentioſo: ⁊ hoc qñ ab alio ſolui nō pōt ſicut in caſu quē habes extra d̄ offi. dele. cui. Hoſtien. viij.

¶ Mutatio ſedis epalis. vij. q. j. tpis. ¶ Coſtrue ix.

re de nouo ſedē epalem vbi nō ſolet eſſe. xvj. q. j. fe .x.

lix. ⁊ eſt ar. de ꝯſe. di. j. de lectoꝝ. ¶ Subijcere vnū xj.

epatum alteri epatui. ¶ Diuidere vnū epatu3 in xij.

duos. ¶ Unire duos epatus in vnū. de his tribus caſibus. xvj. q. j. tpis. extra de exceſ. pla. ſicut vnire xiij.

⁊ de offi. lega. qḋ trāſla. ¶ Cōmutatio voti Jeroſolimitani. extra de votis. ex multa. ¶ Solus pōt xiiij.

concedere vt quis veniat ꝯtra votum licitū vel de quo dubitatur an ſit licitū vel illicitū primum pbatur extra de reſcrip. cām que. extra de iureiur. veniēs. ſcḋm pbatur extra de elec. venerabilē. Uide de hoc ſup̄ lib. j. ti. viij. de voto. q. lx. vtrum in votis ⁊ pleni lib. titu. ix. de iuramento. ⁊ periu. q. xxvj. vtrum in iuramentis. ¶ Solus pōt diſpenſare regulr in criminibus. Glo. notorijs maioribus adulterio. extra de iudi. at ſi clerici. fallit tñ hoc in caſibus:

vt dicit

vt dicit Ho.ꝟ.maius vide de hoc infra e.t.xxix.de
xvi. lap.ꝛ diſpē.q.iiij.poſt hec quero ꝛ ſequēti. ¶ Sol⁹
pōt ꝯſuetudinē circa religioſoꝝ amouere. Puta de
carnib⁹ nō comedēdis.ꝛ hmōi.extra de regularib⁹
xvii. expoſuiſti. ¶ Solus pōt generale conciliū cele-
xviii. brare di.xvij.per totum ij.q.vj.ideo. ¶ Solus pōt
condere legē in generalē ꝛ neceſſariam ꝛ in ſcriptis
xix. redigendam.xxv.q.j.§.ſi ergo circa med.C.de legi
bus.l.j. ¶ Solus poteſt perſonam eccleſiaſticam
iure ſuo priuare.ix.q.iij.per principalem di.xix.in
xx. memoriam.extra de conceſ.preben.qm̄. ¶ Solus
poteſt concedere prebendam vel eccleſiam non va
cantem.extra de conce.preben.nulla.extra de reſc.
eam te.ꝛ licet hic legatus a latere miſſus non poſ
ſit:poteſt tñ ſibi retinere primo vacantē eccleſiam
vt dicit Hoſti.ꝟ.viuentiſqꝫ ꝛ hoc ſi eccleſia illa pa
tronum habeat eccleſiaſticū.Secus ſi ſecularis eſ
ſet extra de iure patrona. Cū dilect⁹.extra de offi-
ci.legati.dilectus. ¶ Solus poteſt excōicatū a ſe
xxi. abſoluere.extra de electione venerabilem. ꝛ forte
idem de eo.qui recipit ſcienter ꝛ ſpōte in diuinis
officijs excommunicatum a papa.extra de ſenten.
excōi.Significauit.Idem dicit. Hoſt.ꝟ.nequā per
ticipans.Et addit qð aliqui nō recipiūt caſuz iſtū
Glo.dicit hic qð ideo dicit forte qꝛ dictā decretalē
ſignificauit.Dicunt quidaz intelligendā de illis q̄
communicabant in eodem crimine cum excōicat
a papa.Et in hoc etiam magis concordat Ber.in
glo.ibidem vel excōicati erant cū participantib⁹
eis Innocentius etiam in gloſ.ibidem ponit vtrā-
qꝫ expoſitionē:vnde hunc non admittunt. ¶ So-
xxii. lus pōt excōicatum a ſuo legato qui volebat obe-
dire diffinitiue ſnīe abſoluere ſi ſteterit in excom
xxiii. municatiōe p annum.extra de offi.deleg. querētis.
¶ Addit Hoſti.ꝟ.vel legati.qð idem eſt de excō-
municato a legato vel delegato cuius interdictio
expirauit:ꝛ cui nullus ſucceſſit.extra de offi. dele.
querenti.extra de offi.ordi.paſtoralis.vñ nec lega
tus pōt ſnīam delegati dñi pape reuocare vel rela
xare vel īpedire qꝫuis ipſam poſſit ꝯfirmare.i.ap
probare.extra de treuga ꝛ pa.c. vnico.§.j. ꝛ extra.
extra de offi.lega.ſtuduiſti.ꝛ eſt rō qꝛ par in parē
non habet imperium.extra de elect. innotuit.§.j.
¶ Idem ſm Hoſti.ꝟ.vel lex.De interpretatione
legati cuius interdictio facta eſt:nec aliqs ei ſuc-
ceſſit.Et idem de diſpenſationib⁹ in caſibus qui
per eadem ſtatuta pape ſunt reſeruati. Hec ſunt.
Ray. ¶ Sequit̄ in Ray.ſolus cognoſcit ſimplr appel-
lationē remota.ix.q.iij.cuncta alioꝝ:quia vt dicit
Hoſti.ꝟ.appellare.nec ab ipſo appellare poteſt ꝛ
ipſe ſolus ſic cauſas cōmittit appellatōe remota.
¶ Solus cognoſcit de cauſis ad eum delatis ap-
xxiiii. pellationem vel relationē.extra de offi.lega. licet
glo.dicit h̄ relatio eſt cum iudex cām inſtructam
mittit ad papam vt eam diffiniat ſi voluerit pen-
xxv. dente aūt hmōi relatiōe non valet pceſſus iudicis
qui retulit vt in illa decre.licet. ¶ Solus ordinat
xxvi. dyaconū quē ipſemet ordiauit ſubdyaconū:extra
xxvii. de tempo.ordi.cum in diſtribuendis. ¶ Solus cō
cedit pallium.ea.diſt.pallium.glo.vel alij qui cō-
cedendi hñt priuilegiū. ¶ Solus diſpenſat cum
xxviii. bigamo.xxxiiij.diſt.lector.extra de bigamo nuper
Vide de hoc.ſ.in ti.de bigamis. ¶ Solus diſpen
ſat cum illegitime nato vel defectum etatis hñte
vt pmoueat̄ ad dignitatem eccliaſticam pſonatū
vel curam aiaꝝ.Vide de hoc.ſ.eo.lib.ti.xix.de fil.
preſbyte.q.iiij.quis pōt.Hoſti.ꝟ. pmouet̄ addit
adeo qui non eſt in ſacris:vt in epm̄ pmoueat̄.ar.
extra de elec.dudum.j.§.viti.Idem pōt etiam dici
in his defectibus quātum ad pmouendos. Nam

ſacrilegij inſtar eſt.vtrum dignus ſit quē princeps
elegerit dubitare.C.de crimine ſacrilegij diſputare
¶ Solus diſpenſat vt aliqs habeat plura benefi- xxix.
cia curā aiaꝝ habentia vel plures dignitates ſeu
perſonatus in eadem eccleſia licet curam non ha-
beant aiaꝝ.extra de preben.de multa de hac mate
ria.Vide plura.ſ.eo.lib.ti.xiij.qð ordinandus ſit
do.ſue.hñ prepoſit⁹. ¶ Solus vtitur pallio ſemꝑ
ꝛ vbiqꝫ.extra de vſu pal.ad honorem. ¶ Solus pt xxx.
ꝯferre ordinem ſubdiaconalem die dominico et xxxi.
alijs precipuis feſtis.Vide de hoc.ſ.eo.lib.ti.xxij.
de etate ordinan.q.xxx.Item quero quibus tꝑibus
¶ Solus abſoluit excōmunicatum ſcienter com- xxxii
municando ei ſi per hoc intendat eum abſoluere.
extra de ſenten.excom.cum deſideres.ꝛ.in.c. ſi ali
quando.In hoc caplo dicit̄ qꝙ ſi papa ſalutat ali-
quem excōmunicatum cum litteris non ꝓpē hoc
habendus eſt pro abſoluto:quia hmōi lr̄e aliquā xxxiii.
do impetrant̄ per ſurreptionem. ¶ Ad eū ſolum
appellat̄ omiſſis medijs iudicibus.ij.q.vj.c.ij.iij.
iiij.ꝛ.v.ꝛ.c.de cetero.ꝛ.q.vij.metropolitanū.xj.q.
j.peruenit.Hoſtien.ꝟ.appellatur.Addit qꝙ legat⁹
videtur habere idem priuilegium vt extra de offi. xxxiiii
lega.ti.j.qð obtinet de conſuetudine quicquid alij
ſcribant. ¶ Item maiora negocia ad eum ſunt re-
ferenda.ij.q.vj.omnis oppreſſus.Et iſte caſus plu
res ſub ſe continet.ſ.diſpenſationē in ſymonia et
homicidio voluntario.l.diſt.miror.ꝛ cum illo qui
excōmunicatus celebrauerit vel recipit ordines.
xj.q.iij.ſi quis eps. extra de eo qui fur.ordi.rece.
veniens.extra de ſenten.excom. cum illorum. Et
alios forte ſiles. ¶ Hos.xxxiiij.caſus ponit Ray
mun.quorum quidam continentur his verſibus.
Reſtituit papa ſolus deponit et ipſe.Diuidit ac
vnit.eximit atqꝫ probat in ius conſtituit generale.
per qð ſit probatio.in ſcolis ꝛ iudicijs vt dicit glo.
Articulus ſoluit ſynodum facit ꝛ generalem trāſ-
fert atqꝫ mutat.appellat nullus ab illo. ¶ Hoſti.
autem.§.predicto.ſ.que pertinet.Eoſdez caſus po Hoſtien.
nit ꝛ addit alios pña qꝛ nō iudicat̄ papa.ab aliquo
niſi de hereſi.xl.di.ſi papa.Et hoc eſt verum. niſi
ſubmittat ſe iuriſdictioni alterius.ij.q.vij. Nos ſi
incompetenter ipſemet etiam ſe deponit:vt. xxi.
di. Nunc aūt.vide de hoc ibi in glo. ¶ Item probat
bet fieri profeſſionem in religione infra.xviij. anū
extra de regularibus qꝛ in inſulis.Qð tñ ibi ſpeci xxxvi.
ale eſt propter loci aſperitatem.ſed ſecus eſt alibi
vt dicunt Inno.ꝛ Ber.in Glo.ibidem qð profite-
ri poſſunt poſt tempus pubertatis tam maſculi q̄
femine.xx.q.j.c.j.ꝛ.q.ij.Si in qualibet ꝛ.c. puella.
Et qꝙ intrans pōt libere exire infra annum. extra
de regularib⁹.ſtatuimus.Et ſi interim ſit profeſ
ſio.nōvalet vt in nouella.Inno.extra de regulis.nō
ſolum vide de hoc.ſ.li.j.ti.viij.de voto.q.xj.qd p-
feſſio.ꝛ.q.xxx.quid iuris. ¶ Item ſupplet defectū xxxvii.
regis vacante regno.extra de electione cum inter
vniuerſa.in ſi.ꝛ defectum impatoris vacāte impe
rio extra de foro compe.licet.§.j. ¶ Item abſolu-
tionem ꝛ diſpēſationē cum eis qui incidunt in ca- xxxviii
nonem in quibus pape reſeruata eſt autoritas.Et
hos caſus vide infra.in titu.de ſentē.excommuni.
¶ Item ad papam ſolum pertinet diſpenſatio cū xxxix.
irregularibus De hoc etiam quere infra. ¶ Item
pronūciat electionem que nondum fac'a eſt ſi con xl.
tingat fieri irritam ꝛ inanem.vt extra de electione
innotuit. ¶ Item approbat electum imperatoreꝫ.
Et confirmat electionem vel infirmat. Deponit xli.
imperatorem ꝛ conſecrat eū imperatorē.Hec.l.iij.
probantur.extra de electione venerabilem. ¶ Iteꝫ xlii
aſcribit facit canonizatos cathalogo ſanctorū. qꝫ

xliij. tra de reliquijs ⁊ vener ſanctorum.c.j.¶ Item qđ
valet.facit non valere ⁊ econuerſo.extra de exceſ-
ſibus prelatorum tanta eſt.extra de conce.preb. cõ
lxiiij ſtitutus.¶ Itẽ nulli legi ſubiacet. Decet tamẽ eã
iura ſeruare.extra de ſupplenda negli.prelato. lʒ.
xlv. xj.q.j.peruenit.¶ Sententia eius facit ius . extra
xlvj. de ſenten.⁊ re iudica.in cauſis. ¶ Poteſt mona-
chum contra voluntatem tam ſuam ꝙ abbatis de
monaſterio extrahere ⁊ alicui epiſcopo vel princi
pi in ſocium aſſignare vel ſecum tenere.ix.q.iij .c.
vlti.di.viij.que contra mores.xj.q.iij.Qui reſiſtit.
xlvij ¶ In matrimonio quo ad multos caſus diſpẽſa-
xlviij. re poteſt.⁊ põt artare ⁊ laxare impedimẽta.extra
de cõſanguinitate,non debet.¶ Itẽ ordinat eodeʒ
xlix. die quo conſecratur.extra.de electione ꝙ ſicut.§.ꝓ
terea.¶ Item inſignia epiſcopalia concedere põt
abbatibus ⁊ etiam inferiorib⁹ puta mitrã. annu-
luʒ. baculum paſtoralem.ſandalia ⁊ ſimilia.ar.C.
de veſti.deauratis ⁊ coloratis.l.nemo.et extra de ꝓ
uilegijs ſane.¶ Item layco concedit ſpiritualia:
ſicut ius eligendi.extra de iure patrona.nobis fuit
l. ¶ Concedit ſm quoſdam preſbiteros vt poſſit in
lj. fantes criſmare in fronte.xcv.di peruenit. ¶ Sũ-
lij. mum locum in eccleſia tenet.¶ Et eſt plenus vi-
liij. carius chriſti.¶ Plures etiã caſus includuntur
Gloſſa. in ſupradictis.¶ Nota etiam ſm glo. hic qđ licet
Hug.xcv.di.peruenit.not auerit ꝙ papa poteſt cõ
cedere ſimplici ſacerdoti qđ confirmet ⁊ qđ criſma
conficiat.⁊ omnes ordines conferat preter epiſco-
palem quẽ non habet ⁊ virgines cõſecret ⁊ qđ poſ
ſet etiam concedere dyacono qđ cõferret diacona
tum ⁊ minores ordines.Et cuilibet habenti ordi-
nem poſſet concedere qđ conferret illũ ordinem.
poſſet ẽt vt dicit ꝯcedere dyacono vel inferiori cle-
ricoꝝ layco qđ conſecraret virgines.Si tñ talis cõ
ſecratio poſſet fieri ſine miſſa alias non.Et eandẽ
Raymun. opinionem in Ray.ponit infra eo.ti.t.xxxij.de pe-
nis.§.iij.iudex autem verũtamen tutius eſt dicere
qꝫ ea que ſunt ordinis non poteſt alijs demanda-
re q̃ non habent ordinẽ q̃ exigitur ad exeq̃ndũ id
qđ demãdatur:ſʒ ea q̃ ſũt iuriſdictiõis poſſunt. Tho
mas in ſcrip.ſuper.iiij.ſenten.di.vij.dicit qđ ꝓba-
Thomas. bilius dicitur ꝙ papa põt cõmittere ſacerdoti qđ
confirmet ſʒ nõ alteri q̃ hoc pertinet ad perfectio
nem corporis miſtici ſuper qđ papa habet pleni-
tudinem poteſtatis.Sed non poſſet ſimplici ſacer
doti cõmittere qđ aliquẽ ordinaret in ſacerdotẽ.
quia ſacerdotiũ pertinet ad corpus chriſti verum
reſpectu cuius nõ eſt maior poteſtas epiſcopi quã
ſacerdotis poſſet autem cõmittere ſimplici ſacer-
doti conferre minores ordines.idẽ pe.

¶ Queſtio.ij.

DEinde quero de patriarchis ſeu primatib⁹
que dignitas ⁊ que ſunt priuilegia eorum.
Rñ.ſm Ray.§.ij patriarche.⁊.§.iij.item nota pa
triarche.ſiue primates ſunt minores papa. Maio
Patriarcha res autem metropolitanis.¶ Hec autem nomia
Primas. patriarcha ⁊ primas ſupponunt pro eodem. Naʒ
inter patriarcham ⁊ primatem non eſt realis dif-
ferẽtia ſed vocalis.xcix.di.prouincie vel proprie di
cuntur patriarche quattuor principales.ſ.conſtã-
tinopolitanus.alexandrinus. Anthiochenus.iero
ſolimitanus. Glo.dicit hic qđ ſm ordinem hic po
ſitum eſt maioritas dignitatis inter iſtos quattu-
Quattuor or.extra de priuilegijs antiqua.¶ Alij vero dicun
primates. tur proprie primates ſicut aquilen. Grandenſis.
Cantuarienſis. Bituricenſis ⁊ ſimiles.licet ⁊ iſti
quandoqꝫ ſe nominent patriarchas.Item predicti
quattuor principales habent duo priuilegia ſpeci
alia.vnum qđ conferunt palliũ ſuffraganeis ſuis

poſtꝙ ipſi receperũt a ſede apoſtolica . Glo.addit
qđ etiam recipiunt iuramentum fidelitatis ⁊ obe-
dientie.a metropolitanis ſibi ſubditis pro ſe ⁊ ꝓ
romana eccleſia.Et in omnib⁹ prouincijs ſibi ſub
iectis.vt in dicto.c.antiq̃.Aliud priuilegiũ eſt qđ
faciunt ante ſe deferri vexillum crucis. Niſi vbi fu
erit papa aut eius legat⁹ vtẽs inſignijs papalib⁹.
⁊ niſi in vrbe romana vt in eodẽ.c.antiqua. ¶ Itẽ
eccleſia conſtantinopolitana habet duo ꝓuilegia Cõſtantino
ſimilia eccleſie romane .q: deponit epiſcopos ſu- politana.
os vt dicunt quidam ſicut ⁊ romana.Et eſt ar. iij.
q.v.quia ſuſpectos.Itẽ q: appellatur ad papã ob-
miſſis medijs ſicut ad romanam.xj.q.j.ſi clericus
⁊ hoc vult canon ille.xxij.di renouãtes.Inno.tñ in
glo.ſuper.c.antiq̃ dicit ꝙ ad omnes quattuor im-
mediate appellatur ⁊ concordat cum hoc Glo.hic
item videtur qđ eccleſia alexandrina habeat hec
duo priuilegia.lxv.di.mos antiquus Ibi tamẽ hu.
notauit vt dicit hic Glo.qđ Alexandrinus epiſco-
pus non poteſt deponere epos inconſulto papa ni-
ſi ſuper hoc habeat priuilegium ſpeciale.

¶ Queſtio.iij.

QUe ſit poteſtas patriarche ſeu primatis in
ſuffraganeos metropolitanorum ſuorum. Raymun.
Rñ.ſm Ray.§.ij.patriarche non habent iuriſdi-
ctionem in ſuffraganeos metropolitanorum.ſuoꝝ
niſi in.viij caſibus.¶ Primus cum cauſa defertur Primus ca
per appellationem ad primatem.di.xcix.prouicie. ſus.
¶ Secundus cum vacat eccleſia metropolitana ⁊ Secundus.
poſtulatur vt primas ipſe diſponat de reb⁹ ad me Tertius.
tropolitanum pertinentibus.¶ Tertius cum de-
cõſuetudine vel priuilegio aliquid obtinet de his Quartus.
duobus caſibus habet.ix.q.iij.ꝯqueſtus.¶ Quar
tus cum ſuper arduo negocio dubitatur nec po-
teſt in prouinciali.conſilio diffiniri.ipſe primas ẽ
conſulendus.ſ.per metropolitanum.di.xviij.de cõ
cilijs.¶ Quintus cuʒ metropolitan⁹ eſt negligẽs Quintus.
vel remiſſus ipſe poteſt ſupplere defectum ei⁹. ix.
q.iij.cum ſumus. ¶ Sextus Si aliquis conquere- Sextus.
retur de archiepiſcopo primas eſſet iudex.xj.q.j.ſi
clericus.¶ Septimus ſi ſubditus metropolita- Septimus.
ni ꝯquerẽs primati de iniuſta excõicatiõe facta a me
tropolitano remiſſus a primate ipſi metropolita
no.ſm formam eccleſie abſoluendus nõ poſſit ab
eo obtinere abſolutionem poterit abſolui a prima
te ⁊ precipiat ei vt metropolitano ſatiſfaciat com-
petenter.Quod ſi facere contempſerit reducet eũ
poſtea ipſe primas in excõicationẽ.extra de offi-
cio ordinarij. ad reprimenda. ¶ Octauus cum Octauus.
notorium eſt mandatum archiepiſcopi fuiſſe illi-
citum vel iniuſtum.poteſt declarare ſubditũ a ta
li mandato licite appellaſſe.etiam ſi appellauerit
ad papam.extra de ap.ſollicitudinem vide infra.q
proxima.

¶ Queſtio.iiij.

QUam iuriſditionem habeant metropolita-
ni:ſiue archiepiſcopi in ſubitos ſuffragane Metropoli
orum ſuorum. Rñ.ſm Ray.§.iiij. metropolitani. tanus
Archiepiſcopi.⁊ metropolitani idem ſunt nec ha-
bent iuriſditionem in ſubditos ſuffraganeorũ ſuo
rũ niſi in quibuſdã caſib⁹ a iure expreſſis . vt extra
de officio.ordi.paſtoralis in quo.c.dicit qđ archie
piſcopus poteſt copellere ſubditum ſui ſuffraga-
nei inuitũ ad ſuſcipiendas commiſſiones eius in
cauſis cum nullam habeat in eodem ſubdito po-
teſtatem exceptis quibuſdam articulis.¶ Hoſt.
tamen in glo.ſuper idem.c.paſtoralis dicit qđ cuʒ
epiſcopus ſubſit archiepiſcopo q: pinguius ius ha-
bet in eũ quam in ſubditũ.Et ſi infra certum tem
pus ſibi aſſignant hoc facere neglexerit.nec aliqđ
iuſtum

iuſtū pretenderit. demum poterit cogere vtrūqꝫ ar. extra de offi. ordinis quanto in fi. ⁊ c. irrefragabili. §. exceſſus. Concordat etiam cum hoc Ber. in glo. ibidēꝫ etiam ſi ab epiſcopo appellatum eſſet. ¶ Qui autem ſint illi articuli in quibus archiepiſcopus habet poteſtatem in ſubditos ſuffraganeorum vide. ſ. q. proxima. Et ita ſicut primas pōt iudicare ⁊ punire metropolitanum. Non tñ ſuffraganeos ſuos niſi in caſibus. ita metropolitan' potest iudicare ⁊ punire ſuffraganeos ſuos non tñ eorum ſubditos niſi in caſibus. vnde in vtroqꝫ ſcilꝫ patriarcha ⁊ metropolitano habet inſtantiam illa regula ſi vinco vincentē te multo fortius vincote. quam regulam habet. ff. de diuerſis ⁊ tem pori. preſcrip. de acceſſionibus. ¶ Licet Ray remittat ad. viij. caſus predictos: vt dictum eſt. Tñ Gof. li. j. ti. xxxj de offi. ordi. §. item queritur. Ita ſpecificat hos. viij. caſus.

Primus. ¶ Primus eſt cum per appellationem defertur ad archiepm̄ aliquod negocium

Secundus. extra de offi. ordi. paſtoralis. in prin. ¶ Secūdus

Tertius. tamen per conſultationem: vt. xvij. diſ. de multis. ¶ Tertius eſt per negligentiam epiſcopi: vt. ix. q. iij. cum ſimus. extra de offi. ordi. ad reprimendam

Quartus. extra de ſen. excom. per tuas. extra de offi. delega. prudentiam. §. ſexto ¶ Quartus ꝓpter diſcrepationem in diuinis officiīs ab ipſa eccl'ia metropolitana: vt. xij. caſum qꝺ hoc verum eſt niſi contraria

Quintus ꝯſuetudo ⁊ rationabilis obuiet ex aduerſo. xij. diſ. illud breuiter. ¶ Quintus tñ per queſtionē inter ep̄m ⁊ ſubiectum ipſius. extra de offi. delega. cum contingat. extra de offi. ordi. ad reprimēdā. Addit tamen hic Hoſti. in glo. ꝙ ſi ep̄s conqueraꝶ de ſubdito: ciuiliter eſt ad arbitros recurrendum. xj. q. j. clericus aduerſum clericum. alias incipit ſi cleric'.

Sextus ¶ Sextus per ep̄alis eccl'ie vacationem: vt. xij. q.

Septimus. ij. non liceat alicui. ix. q. iij. c. cōſtitutus. ¶ Septimus per contentioſam electionē: vt. lxiij. di. c. j. ⁊ vlt.

Octauus. ¶ Octauus eſt generalis. ſ. priſca cōſuetudo plus ei contulerit ab antiquo: vt. ix. q. iij. c. cōqueſt'. extra

Hoſtien. de offi. ordi. c. duo. ⁊ in nouella Innoc. romana. §. non ſic autem. ¶ Hoſti. in glo. vbi ſup̄. addit aliquos caſus puta qñ inter ep̄m ⁊ clericuꝫ criminalis queſtio agitaꝶ. vj. q. ij. c. j. ¶ Itē ratione delicti cōmiſſi in ſua dyoceſi. qui tamen caſus omnibus cōmunis eſt. iij. q. vj. c. j. ⁊ ij. vj. q. iij. placuit. ¶ Itē quando precipit ſubdito epiſcopi quē reperit manifeſte excōmunicatum qꝺ ſatiſfaciat epiſcopo ⁊ ipſe hoc facere contēnit. extra de offi. ordina. ad reprimendam. in fi. Item ratione rei ſite in ſua dyoceſi hoc etiam commune eſt. extra de foro compe. ſane ⁊ c. fi. Item in his que tangunt cōmuniter totam prouinciam. ix. q. iij. archiepiſcopus. extra de reſcriptis ad audientiam. Item quo ad congregationem conſiliī ſacri prouincialis ⁊ ea que ibi aguntꝶ ⁊ ſtatuuntur. extra de accuſatio. ſicut olim. extra ꝺ preben. grauē. Item in iniuriīs notoriīs ſibi vel fa

Innocētius milie ſue vel ſuis nunciīs irrogatis. extra de pen. in nouella. Innocen. Romana. ⁊ arg. extra de offi. deleg. ex litteris. ¶ Item quando canonici in contemptum epiſcopi abſtinent a diuinis. extra de officio ordi. irrefragabili. §. ceterum. Item quando notorium eſt ſententiam ſuffraganei non tenere. extra de appellatio. ſollicitudinem. §. notorium. ¶ Item ratione viſitationis annue. extra de preſcript. cum ex officiī. extra de cenſibus. ſopite. ⁊ c. cum nuper. ⁊ in nouella Innocen. romana. ¶ Poteſt etiam per totam prouinciam indulgentiā facere. extra de pen. ⁊ remiſ. c. penulti. hac cū occaſione non poteſt citare ſubditos nec ad dandum aliquid cogere. extra de pen. ⁊ remiſ. in nouella. Innocen. romana. ¶ Item ratione priuilegiī ſibi a romana ſede conceſſi. extra de offi. ordi. duo. Itē ſi inter epiſcopum ⁊ capitulum ſuum fiat permutatio ſuper rebus immobilibus cū nec epiſcopus poſſet eiſe actor in re propria. argu. ff. de auto. tu. l. j. Ad hoc extra de rebus ec. non ali. c. j. xij q ij. ſine exceptione. Et idem videtur ſi inter aliquā eccl'iaꝫ ⁊ parrochianos fiat compoſitio decimarum. De hoc vide ſupra in titulo de decimis. q. xliiij. quero etiam. in fi. ¶ Item quando epiſcopus vel quia recuſatur tanꝗ ſuſpectus vel alia de cauſa mittit ei partes ⁊ refert totam cauſam. arg. extra de appel. cum ſpeciali. §. cauſa. extra de officio legati. licet. ¶ Hec Hoſtien. in glo. ⁊ Ber. in glo. ibidem etiā multa de hoc ponit: ⁊ quaſi omnes caſus ꝑdictos ponit Hoſti. in ſumma ſua libro. j. Ru. xxxj. de officio ordinariī. §. iiij. qꝺ pertinet ſub. §. ſunt autem. ¶ Nota etiam ibi verſi. ſed quid ſi qꝺ ſi epiſcop' ſit excommunicatus non propter hoc deuoluitur poteſtas ad metropolitanum vt in nouella Inno. extra de ſupplenda negligen. prelatorum Romana. Sed deuoluitur vel ad capitulum vel ad papam.

¶ Queſtio. v

Sed numquid idem iuris eſt de ſubditis ſubditorum epiſcopi. ſ. prelatorum inferiorum Hoſtien. vt. ſcilicet de eis iudicare non poſſit niſi gradatim ad eum deferantur cauſe. Reſpondeo ſecundū Hoſti. ver. quid de ſubditis. licet diuerſa ſuper hoc notata ſint a diuerſis pro ⁊ contra dico conſuetudinē cuiuſlibet eccleſie ſeruandam. que iuriſditionē tribuit. idem Gof.

¶ Queſtio. vj.

Utrum metropolitanus poſſit celebrare conſilium prouinciale irrequiſito ⁊ abſente primate. Rñ. ſecundum Raymun. qꝺ ſic. diſtinctione xcij. ſi quis epiſcopus vacans in fine. ⁊. ix. q. iij. c. ij. Raymun. poſſent tamen intelligi illa de prouinciīs que non habent primatem ſed primum credo verius eſſe. ar. di. xviij. de conſiliīs.

¶ Queſtio. vij.

Quę ſit poteſtas epiſcoporum. Rñ. ſm̄ Ray. §. v. epiſcopi. ſubſunt ep̄i metropolitani ⁊ nihil poſſunt ſtatuere vel diſponere de his que ſpectant ad communem ſtatum prouincie abſqꝫ metropolitano ſicut nec econuerſo metropolitanus abſqꝫ conſilio epiſcoporum. Idem ¶ Sed ſpecialia que pertinent ad ſuos epiſcopatus ſicut archiepiſcopi in ſua dyoceſi ſine conſilio epiſcoporum. Ita ⁊ ipſi licite poſſunt facere in ſuis epiſcopatibus ſinguli ſine conſenſu metropolitani. di. xviij. propter primo ⁊ ſecundo in fine. ix. q. iij. c. ij. archiepiſcopus. §. Si autem nullus. Sūt autem iſta cōſecrare virgines ⁊ eccleſias: ordinare clericos. erigere altaria in eccleſia conſecrata. Nam vt dicit hic Glo. anteꝗ cōſecretur poteſt ſacerdos qꝺ voluerit altaria erigere. ¶ Item ſignare baptiſatos in fronte cum criſmate conficere criſma. Reconſiliare ſolenniter penitentes. litteras dimiſſorias dare. lxviij. di. quamuis vbi ponuntur hec Item de conſe. diſtin. j. nullus. preſbiter. de conſecratione diſtinctione. v. non oportet. lxxj. di. extraneo. ¶ Iteꝫ inter ſubditos iudicare. ix. q. ij. per ſingulos. ij. ⁊ xj. q. j. de perſona. ¶ Item anathematizare cū ſolennitate que habetur. xj. q. iij. debent. qꝛ debent aſſiſtere. xij. ſacerdotes cuꝫ candelis accenſis vt ibi dicitur. ¶ Item diuidere vnam eccleſiam in duas. Duas vnire vnuꝫ ſubiicere aliī ⁊ nouas eccleſias erigere. Ex cauſa tamen poteſt hoc facere non aliter. ſ. ſine cauſa: et nihilominus requiſito conſenſu illorum quorum

intereſt ⁊ ſi forte non obtento. extra de exceſſibus prelatorum. Sicut extra de eccleſijs edifi. ad audi entiã. x. q. ij. c. vlti. xij. q. ij. placuit. Glo. dicit hic de conſenſu. ſcz illorũ quorum intereſt videlicet ſacer dotum ⁊ priorum ⁊ illorum quorum ius ledi poteſt in hoc. ¶ Item epiſcopalem ſynodum celebrare. xxxviij. di. c. quando. ¶ Item reuertentes ab here ſi reconciliare. extra de hereticis. c. ad abolendam Intellige ſm glo. hic quo ad deprehenſos in here ſi q2 occultos hereticos credo abſolui poſſe p ſim plices ſacerdotes niſi epiſcopus loci retinuerit ſi bi talium abſolutiones. ¶ Item canonem late ſen tentie condere quo ad ſuos ſubditos. ij. q. iij. c. Nullus. Multa etiam alia que difficile eſſet enu merare cum ipſe precordinator ſit in cunctis. xxv. d. c. perlectis hoc preſumi non debet ab inferioribus epiſcopis. Et ita in aperto eſt differẽtia inter epiſ copum ⁊ inferiores prelatos. licet vt dicit hic gloſ. ſm quoſdam olim idem eſſet preſbiter qui ⁊ epiſ copus. Sed verius eſt ⁊ ſemper fuit differẽtia rea lis ⁊ idem dicunt theologi. vnde ⁊ in primitiua ec cleſia ſoli apoſtoli confirmabant act. viij. ſed quo ad appellationem quandoqꝫ non fuit differentia: q2 tam illi quã iſti dicebantur preſbiteri ⁊ epiſco pi. ¶ De caſibus epiſcopalibus vide etiam infra eod. li. titu. xxxiiij. de peni. ⁊ remiſſi. q. l. verum ſa cerdos.

Canon late ſententie

¶ Queſtio. viij.

Raymun'. QUid de officio archidiaconi prepoſiti. deca ni. ⁊ aliorum. Rñ. De his dicit Ray. §. vj. de officio. De his non proſequor quia circa eorũ po teſtates ⁊ officia fere quot ſunt eccleſie tot conſue tudinum varietates. extra de conſuetudine. c. cũ olim in fine extra de exceſſibus prelatorum. c. Ad hoc. Si tñ vis ſcire quid iura dicant de talibus le ge. xxj. diſtinctione. c. clericos. xxv. diſtinctione. c. p lectis Petrus et in epiſtola clementis audire ⁊ extra in titulis ſpecialibus per totum.

¶ Queſtio. ix.

Idem QUid de corepiſcopis. Reſpondeo ſecundũ Raymundum ibidem qui ſic ſubiungit. de his etiam non dico q2 hodie remoti ſunt ab eccleſia prophetorũ inſolẽtiã. lxviij. diſtinctione. §. hi vero. ⁊ eodem ſequenti in principio tñ eiuſdem diſtinctio nis ponitur inter eos ⁊ epiſcopos triplex differen tia. Quia illi conſtitui poſſunt in villis vel caſtris Epiſcopi vero non niſi in ciuitatibus. Item non poſſunt dare formatas ſicut epiſcopi. Nec confe runt ſacros ſed tãtum minores ordines hec triplex differentia ponitur etiam hic in glo.

¶ Queſtio. x.

Idem. QUid de officio ⁊ ptãte preſbiterorum. Rñ. ſecundum Raymun. ibidem poſſunt bapti ſare: penitẽtias dare: populo quoqꝫ dare ſimplicẽ benedictionem preſente etiaz epiſcopo. diſtin. xcv. c. ecce. ſimplicem dico quia cũ illa ſolennitate Sit nomẽ domini. vel humiliate vos ad benedictionẽ. vt dicit glo. non debet. Gloſſa addit niſi teneant ca licem aut corporalia: aut patenam: aut cruceʒ: aut aliquid tale et ita poſſunt intelligi contraria. xxj. diſtin. c. deniqꝫ. ⁊. xxvj. d. c. miniſtrare. Vel dic ꝙ cũ preſbiter celebrat preſente epiſcopo. Debet ſibi in nuere an ipſe velit benedicere. qđ ſi velit non bene dicat preſbiter. Et ſic loquitur. xxj. diſtin. c. deniqꝫ. vbi dicitur Nullus ſacerdos maiore ſuo non innu ente ſacerdote ideſt epiſcopo cuiuſlibet rei da re benedictionem nitatur. Si autem non velit be nedicere benedicet preſbiter predicta ſimplici be nedictione ⁊ ita loquitur illud. c. xcv. diſtin. ecce. ⁊ eſt argu. de conſe. diſtin. j. c. cum ad celebrãdas vbi dicitur quod ſi ibi epiſcopus non fuerit benedi ctionem accipiat populus a ſacerdote poſt miſſaʒ ⁊ qđ ante finem miſſe populus non diſcedat. Nec erit etiam in preſentia epiſcopi. Alia licentia expꝛeſ ſa epiſcopi neceſſe q2 hoc ſolo qđ permittit eũ miſ ſam celebrare intelligitur per conſequens omnia permittere que ad miſſam ſpectant. argu. extra de officio delega. preterea. vbi dicitur qđ cauſa com miſſa committuntur omnia que ad cauſaʒ expedi enda ſpectant. Item preſbiter conferre poteſt in firmis extremam vnctionem oleo benedicto. diſt. xcv. §. ſed ⁊ illud. vnde ⁊ Jacobi. c. vl. infirmaſ quis in vobis ⁊c. ¶ Item poteſt reconciliare in neceſſi tate ſolenniter penitẽtem abſente epiſcopo. alias non. xxvj. q. vj. c. vlti. ⁊. c. j. ⁊. c. Aurelius. ¶ Itẽ preſ biter poteſt conferre pſalmiſtatum. Sed de hoc vi de ſupra. eodem li. titulo. xxij. de etate ordi. xxvj. q. A quo in fine.

Jacobi vlti.

¶ Queſtio. xj

SEd nunquid licet dyacono corpus dñi defer re ad infirmum ⁊ eum cõmunicare. Rñ. ſm Glo. hic qđ non poteſt niſi in extrema neceſſitate abſentibus epiſcopis ⁊ preſbiteris vt di. xciij. dya cones propriam. ¶ Dicitur etiam ea. di. c. dyaco ni quod preſente preſbitero dyaconus euchariſtiã populo: ſi neceſſitas cogat iuſſus eroget. Neceſſi tas eſt quando preſbiter eſt feſſus vel alias impo tens hoc facere ſicut notauit Hug. ibi. Et ſi tanta ſit neceſſitas qđ iuſſus preſbiteri expectari nõ poſ ſit non eſt expectanda. Et ſi preſbiter in neceſſitate hoc prohibeat ⁊ ex cauſa expreſſa. q2 forte vſurari9 eſt vel impenitens qui petit communionem obedi endum eſt ei. alias non vt ibi notat Hug. laic9 aũt in nulla neceſſitate nec ſeipſum nec infirmum cõ municare debet. hoc in glo. hic. Et cõcordat bñ ſã tus Tho. in ſcrip. ſuper. ſen. di. xiij.

Gloſſa.

De trãſitu clericorum Titulus. xxviij.

DIctum eſt ſupra de promiſſio ne tam ad ordines quam ad di gnitates. Sed q2 clerici frequẽ ter tranſeũt de vna eccleſia ad aliã. ideo ſubijciendũ eſt aliqd de hac materia. ¶ Queſtio. j.

PRimo ergo quero quib9 de cauſis clerici tranſeãt de vna eccleſia ad aliam ⁊ quando clericus dicaſ tranſlatus. Rñ. ſm Ray. eo. ti. circa princi. Cauſe mutationis ſeu tranſitus. Sunt quinqꝫ. ſ. Neceſſi tas: vtilitas: humilitas: cupiditas: ⁊ leuitas. Cum tranſit cauſa neceſſitatis. puta hoſtilitatis. capti uitatis ſiue ſimili ceſſante neceſſitate. debet recu perare eccleſiaʒ. vt. vij. q. j. paſtoralis. ſm Hoſt. li. j. Rubri. vij. de tranſlatione. §. v. q̃ ſit cauſa. ℣. hoc tñ Si in hoc caſu quis etiã propria autoritate trãſ eat non punitur cum cauſam habeat. ¶ Cã vtilita tis qñ videlicet magis vtilis poteſt eſſe in alia ec cleſia põt tranſire ad illam eccleſiã autoritate ſu perioris. vij. q. j. mutatiões. ſcias. omnis. epiſcop9 ¶ Cauſa humilitatis. puta cum tranſit ad reli gionem. ⁊ tunc non poteſt repetere primum locum nec redire ad ſeculum. vij. q. j. hoc nequaquam. De hoc vide. ſ. li. j. ti. viij. de voto. ¶ Quando tranſit cauſa cupiditatis ſiue ãbitionis debet carere vtra qꝫ habita. ſ. ⁊ ambita. Prima q2 eam cõtẽpſit ſup be. Secunda q2 eam concupiuit auare. vij. q. j. ſi qs epiſcopus. extra de tranſla. quanto in ſi. Sed tñ ec cleſia

Raymun.

cleſia pōt eum repetere.vij.q.j.non oportet.l.coge
tur redire ad petitionē eccl'ie.vij.q.j.ſi q̄ ſo.¶ Si
ſo tranſit cauſa leuitatis. dicit Hug. idem iuris
eſſe qd̄ dictum eſt .ſ. in cauſa cupiditatis: ſed in
hoc caſu varie loquunt iura ⁊ multe ſunt opinio.
Require de hoc extra: vt lite non cōteſta. qm̄ fre-
quenter.⁊ extra de clericis nō reſiden.ex tue.⁊.vij.
Hoſtien. q.j.§.ambitiōis.¶ Omnes p̄dictas cās ponit Ho
ſtien.vbi ſup.⁊ Goff.dicit etiam Goff. ⁊ Hoſtiē.
ſ.vbi ſo.Idem recitat φ in vltimo caſu.ſ.quādo
cauſa leuitatis trāſit ſm̄ Hug.opinionē: ſi alteri
eccl'ie adhereat vel p̄mā habeat pro derelicta: pu-
ta vxorem duxit: vel miles fuit: vel cum q̄s defuit:
per tres ſeptimanas a ſua eccl'ia: vel p duos men-
ſes ſine iuſta cauſa ⁊ abſq; licentia ſui epi. etiam ſi
in ſtudio vel peregrinatiōe fuit. In his oībus ⁊ ſi-
milibus caſibus dixit φ pōt ſine monitiōe p̄uari:
lz honeſtum ⁊ curiale ſit: vt āmoneat.vij.q.j.ſi q̄s ſ
clerico.⁊.c.ſi quis presbyter. verius th' puto: φ in
his caſibus ⁊ cōſimilibus admonēdus ſit abſens
vt extra de appel.peruenit.⁊ de cleri.non reſiden.
ex parte. Nec em̄ facile preſumendū eſt φ eccl'iaz
pro derelicto habeat forte multis laboribus acq̄ſi
tam: vt extra de renun.ſuper hoc maxime cū iuſtū
impedimentū habere poſſit.ſed ſi requiſitus non
inueniat: tūc p̄cedat ſm̄ illā decreta.extra de cle-
ricis non reſiden.ex tue.ſed cum q̄s ex ſuperioris
licentia ſe abſentat: ⁊ ſi vltra moret quā ſuperiori
placeat āmonendus eſt: nō th̄ ſine cā remouēdus.
vij.q.j.preſentiū. Multa th̄ de hac materia ponit
Raymun. Hoſti.lib.iij.rubrica.iij.de cleri.non reſidē.§.vlt.
¶ Item no. ſm̄ Ray.eo.ti.§.viij.in ſum.φ q̄ trāſit
de vna eccl'ia ad aliam debet trāſire de minori ad
maiorem.xciij.di.legimus in Iſaia in ſi.⁊ extra de
tranſla.c.j.Item debet tranſire cauſa neceſſitatis
vel vtilitatis vel humilitatis tm̄: vt p̄dictum eſt: ⁊
patet.xvj.q.j.monachi vagantes.Cum p vtilitate
⁊ extra de regularibus licet.vbi dicit. Ne q̄s ex te-
meritate vel leuitate in iacturam vel iniuriam ſui
ordinis ſub pretextu maioris religionis.ad alium
ordinez tranſeat.¶ Item nota qd̄ dicit clericꝰ iſte
tranſlatus cum eſt ꝯfirmatus in alia eccleſia ⁊ ob
tinuit corporalem poſſeſſionem.xxj.q.ij.ſi q̄s iam
tranſlatus.⁊ tunc debet habere cōmune cū priori
eccl'ia: vt ibe dicit. Secus ſi non habet corporalem
poſſeſſionem.xcij.diſ.ſi qui epi. Item de hoc extra
de electione.cum in cunctis.

¶ Queſtio.ij.

Idem. Qualiter de vna eccl'ia ad aliam ſit tranſeun
dum: ⁊ an monachus poſſet p̄ſici ad regen
Diſtinctio. dum pp̄lm in eccl'ia ſeculari. R̄ſ. ſm̄ Ray. Nota
circa hoc vtilem diſtinctionē trāſit aliqñ aliq̄s de
ſeculari eccl'ia ad ſecularē aliqñ de ſeculari ad re-
gularē.aliqñ de regulari ad regularē: aliqñ de re-
gulari ad ſecularem. In p̄mo caſu ſi eſt ep̄s nō pōt
tranſire ſine expreſſa licentia pape.vij q.j.muta-
tiones.⁊ hoc ſiue ſit ꝯſecratus ſiue electus ꝯfirma-
tus.extra de tranſla.inter. Si ſo inferior eſt epo:
ſiue tranſit ad eccl'iam aliā eiuſdē ep̄atus aut alte
rius. In p̄mo caſu ſufficit tacitus ꝯſenſus epi. ar.
xxxiij.q.v.qui vxorem. Item non videtur ip̄m alie
nare cum adhuc remaneat de ſua iuriſditione. Si
th̄ ſubeſt alij inferiori prelato ⁊ tranſit ad eccl'iam
ſubditam illi ꝯſenſus expreſſus eſt requirendus.
di.lviij.c.ij.vbi dicitur φ ſi quis de alterius mona
ſterij conuentu aliquem in ſuo monaſterio conſti
tuere velit ſine licentia monachoꝝ: non fiat. Item
ad hoc.ix.q.iij.c.conqueſtus. Cum ſo trāſit ad ec
cleſiā alterius epiſcopatꝰ: neceſſarius eſt expſſus
cōſenſus epiſcopi ⁊ etiam alterius ſi habet aliquem

ſuper ſe preter epiſcopum.lxxj.diſtin. per totum.
⁊ lxxxv.di.c.florentinum.vij.q.j.c.epiſcopus de lo
co.extra de regula.c.admonet.C.de emancipatio
nibus liberoꝝ.l.iij. Glo.dicit hic φ hoc qd̄ dictuz
eſt de tranſitu de ſeculari ad ſecularē eccleſiaz ho Gloſſa.
die non ſeruatur de conſuetudine quo ad petendū
conſenſum ſuperiorum.¶ Si autem tranſit de ſe-
culari ad regularem poteſt: petita th̄ licentia ſui
epiſcopi ⁊ alterius prelati.ſi habeat ⁊ ſi non obten
ta niſi ſit epiſcopus qui non poteſt niſi petita ⁊ ob
tenta licentia dn̄i pape vt predictum eſt.xix.q.ij.
due.extra de regula.c.licet vbi dicitur qd̄ licentia
tranſeūdi ad arctiorem religionem negari non po
teſt etiam ſi priuilegium habeat locus ille qd̄ nul-
lus inde tranſeat poſt profeſſionem ibi factam. cō
cordat his Tho.in ſum.q.vlti.arti.vij. Qd̄ tamen
hic dicitur .petita. Glo.dicit hic qd̄ hoc hodie nō
obſeruatur de conſuetudine. multa de hac mate-
ria ponunt tam Innocētius quā Hoſti.in glo.ſup
c.licet.¶ Si autem tranſit de regulari ad regula-
rem ſubdiſtingue q2 aut ad arctiorez aut ad parez
aut ad laxiorem. In primo caſu idem qd̄.ſ. in pro-
ximo.ſ.cum de ſeculari ad regularez ⁊ per eadem
iura hoc addito qd̄ abbas qui immediate ſubeſt.
domino pape non poteſt tranſire niſi de licētia do
mini pape.extra de conſuetudine.c.cum venerabi-
lem.Idem Tho.art.viij.nec tenent capitula contra
ria.xix.q.iij.nullus mandamus.vbi dicitur qd̄ ca-
nonici regulares non poſſunt tranſire ad regulas
monachoꝝ niſi velis intelligere de trāſeūtibꝰ cau-
ſa leuitatis prout dicitur extra de regu.c.licet. ali-
ter th̄ hoc exponit tho.vt patebit infra. vide ergo
de hac materia plenius infra eo.t.q.xv.vtrum li-
ceat.⁊ ſeq.ſcilꝫ cum vult tranſire ad parem. Idem
eſt quod in membro primo poſito.ſ.cum de ſecula
ri ad ſecularem ⁊ per eadem iura. ⁊.xix.q.iij.c.ſta-
tuimus. In tertio caſu.ſ.cuz vult tranſire ad laxio
rem religionem poteſt tranſire niſi in duobus ca-
ſibus.vnus eſt q2 ingrediens monaſterium fuit p
teſtatus qd̄ volebat eſſe in probatione. De qua ma
teria habetur ſatis.ſ.in ti.de voto. Alius eſt propt
defectum paris ordinis vel arctioris. Nam tūc poſ
ſet eſſe non ſolum cum laxioribꝰ.ſed etiam ſi nulli
religioſi inuenirentur cum ſecularibus cōuerſan-
do tamen inter eos.regulariter ⁊ honeſte.arg.xix.
q.iij.c.nullus.ſicut ⁊ propter talem defectum mo-
naſterium poſſet conuerti in eccleſiam ſecularem
extra de religioſis domibus inter.vide de hac ma
teria infra.e.t.q.xv.vtrum liceat.¶ Dicit hic glo. Gloſſa:
φ ex hoc qd̄ dicit hic Ray. Cum ſecularibus patet
qualiter cōſulendum ſit regularibus eiectis ⁊ fu-
gitiuis qui non poſſunt impetrare recōciliationē
ſm̄ formam decre.⁊ extra de regula.c.vlti. Nec in-
ueniunt alriorem religionem in qua recipiantur.ſ
qd̄ cum ſecularibus conuerſentur regulariter ⁊ ho
neſte.vide de hoc.ſ.lib.j.ti.vij.de apoſtatis.q.xvj.
quid de his que.¶ Si vero de regulari ad ſecula-
rem non poteſt niſi ſit electus ad aliquam prelatu
ram cui ſit annexum officiuz predicationis qd̄ pri
uilegiatum eſt q2 tunc poteſt cum licentia tamen
epiſcopi ⁊ abbatis.lviij.di.c.j.⁊.ij.⁊.xvj.q.j.c.cū p
vtilitate.⁊ extra de ſtatu mona.c.quod dei timore.
in fine.vbi ſit mentio de antiquis canonibus. Ho- Hoſtien.
ſtienſis.tamen lib.iij.Rubrica.xxxv.de ſtatu mo.
§.q.vtrum populum de hoc articulo .ſ. an mona-
chus poſſit regere populum. Plures recitat opi-
niones. Nam quidam dicunt qd̄ hoc olim poterat
fieri ex diſpenſatione.lv.diſtin.priſcis. poſtea fuit
conceſſum qd̄ vtilitate eccleſie exigente poſſet fie-
ri ſine diſpēſatione.xvj.q.j.in p̄rochia.⁊.c.cum pro

vtilitate.¶ Alij dicunt quod nec hodie etiam vti
litatis cā hoc fieri poteſt ſine diſpenſatione. argu.
extra de capel.mona.c.j.¶ Tertij ſcripſerūt ſicut
primi ſed hoc addunt ꝙ preſici poſſunt in eccleſijs
tantum.in quibus poſſunt plures monachi cōmo
rari.Solus autem non poſſet preſici monachus.
qꝛ nec debet ſolitarius manere ſine ſocio euiſdem
religionis.extra de ſtatu monachorū.c.monachi.
Rñ.j.Hanc opinionem etiā Jo.de deo teutonicꝰ.
tenet in tractatu ſuo de diſpenſationibus prelato-
rum.Secus aūt de canonico regulari extra de ſta-
tu mo.qd dei timorem.¶ Tu dic cum Hug.ꝛ ma
giſtro Bernardo.ꝛ Gof.qd monachus poteſt ab
epō preſici in eccleſia ſeculari cum conſenſu abba-
tis.lviij.di.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.xvj.q.j. Sic viue.ꝛ.c.ſequen-
ti.Et hoc intelligas dictū de eccleſijs que ad mo
nachos pleno iure non pertinent.In illis eñ ſine
autoritate epī non poſſunt monachi curam com-
mittere.nec poſſunt monachi pſentare inuito epō.
ꝛſic intellige.xvj.q.j.per totū vſq₃ ad.§.ecce in hoc.
et extra de capel.mona.c.j.vnde qd ibi dicit popu-
lus per monachum non regatur ſubaudi ſub obe-
dientia abbatis vel epiſcopo inuito.Sed eius vo-
luntate concurrente hoc fieri poteſt.ꝛ ſic intellige
pmiſſa iura ꝛ omnia.c.xvj.q.j.ab illo.§.ecce l hoc
vſq₃ ad.§.his omnibus.¶ In illis autē eccleſijs q̄
ad ipſos monachos pertinent pleno iure ſufficit
ſola autoritas abbatis ꝛ conuentus.xvj.q.ij.viſis
hec omnia Hoſti. Goff.dicit ſufficere autoritate
Hoſtien. abbatis.Ponit etiam Goff.ea que predicta ſunt.
ſm Hoſti.¶ Idem dicit Hoſti.ꝟſi.Tu dic ꝛ ꝟſi.
ſed nunquid ꝛ ſequentibus qd cum ab epiſcopo p-
ficiendus eſt populo.monachus non debet in hoc
conſentire epiſcopus abbate retinēte in monacho
obedientie iugum qꝛ ſi delinqueret ſtatim fugeret
ad abbatem.nec poſſet corrigi vt doceret.De cete-
ro ergo epiſcopus abbas ſuus erit cuius imperio
ſubijcitur.xvj.q.j.ſic viue.ꝛ.c.cunctis. Et hoc in-
telligas quando eccleſia in qua monachus pficit
ſpectat ad epiſcopum quo ad omnia.xvj.q.j.in par
rochia.vel ſaltem quo ad inſtitutionem ſicut vbi-
q₃.eſt de iure cōmuni.Si tñ monachi habēt ibi tē-
poralia ſubiectus eis remanebit quo ad ea ꝛ epō
quo ad ſpiritualia.xvj.q.ij.c.ſane.ꝛ extra de capel.
mona.c.j:extra de preben.in lateranenſi.Et in his
caſibus non reget eccleſiam ſm officiū monacha
le Sed ſeruabit conſuetudinem eccleſie ad quā
tranſit.De hoc vide.ſ.li.j.ti.vij.de apoſtatis.q.xx-
ij.Queritur cum monachus ꝛ ſequenti.Si ꝟo ple
no iure pertinet eccleſia ad monachos.Tunc ple-
no iure remanet ſubiectus abbati.Nota etiam qd
ad regendum eccleſias parrochiales nō debet ab-
bas mittere monachos ſolitarios.vt extra de cap.
mona.c.penul.ꝛ vlti.¶ De hac tamē materia idē
Idem Hoſti.ꝟ.ſciendum ſic dicit.Sciendum eſt igit̄ qd
cura ꝛ regimen animarum poteſt committi mo-
nacho ꝛ etiam debet hoc fieri.Ex cauſa.puta quā
do clerici ſeculares ydonei non inueniunt̄.qꝛ nul-
li ſunt in ſcientia peſſimi quo ad vitam.ar.xxj.q.j.
c.j.in fi.extra de electione nihil eſt ꝛ.c.in cauſis.in
fi.Ideoq₃ ſecure dicas qd officium predicationis
in hoc priuilegiatum eſt vt monachus etiam ſolꝰ
ponat̄ in prochia ſine ſocio eiuſdē ordinis q̄ forte
haberi non poteſt.Et ſic loquit̄ manifeſte.extra de
ſtatu mo.c.qd dei timorem.vnde ꝛ.§.proximo in fi
ne dicit idem Hoſti.qd idē iuris ſit in hoc de mo
nacho qd de canonico regulari. licet facilius hoc
concedatur canonico regulari.qꝛ laxioris regule ē
Sed Inno.extra de ſtatu mo.in glo.ſup.c.qd dei ti
morē ſimpliciter dicit ꝙ monachus nullo mō pōt
eſſe ſine ſocio.ꝛ qd hoc qd ſine ſocio aliqñ eſſe poſ-
ſit ſpāle eſt in canonico regulari.vt eo.c.Ber.ꝟo
extra de cap.mo.in glo.ſuper vlti.c.magis ſentit.
qd nec monachi nec regulares poſſunt eſſe ſoli in
eccleſijs.In glo.etiā ſup predictū.c.qd dei timorē
dicit ꝙ hoc tutius eſt.Idē notat Hoſti.ꝟ.Tu dic
in fi.qd ſi abbates de aliquibus monachis gratiā
faciant vt preficiantur hmōi eccleſijs.Debēt tñ ca
uere ne ipſe ordo recipiat fidelitates.iuſticiarias.
tributarias villas.vel altaria habeat contra inſti-
tutiones ordinis pmitiuas.alioq̄n cū alijs ſimilē
ſentient in legibus diſciplinam.vt extra de ſtatu
mona.recolentes.

¶ Queſtio.iij. Hoſtien.

SEd nunquid monachus eccleſie ſeculari pre
fectus tenet̄ ſeruare ſtatuta ſui ordinis.Rñ.
ſm Hoſti.ꝟ ſed nunquid.ꝛ ſequenti atribꝰ ſubſtā
tialibus non abſoluitur ſimpliciter.Nā continen
tiam ſeruare tenet̄.Temporalia diſpenſabit rōne
cōmiſſe adminiſtrationis a iugo aūt obedientie.ꝛ
iuriſdictiōe abbatis abſoluit̄:ſed imperio epī ſubij
citur qui de cetero erit abbas ſuus ꝛ hoc qñ eccliā
illa cui preficitur ad epm ſpectat.vt dictum eſt.q.
pcedēti.Et ſi habet ſocium nō excuſatur ab eſu car
nium qꝛ tunc tenetur regulam obſeruare.extra de
ſtatu mona.qd dei timorem in fi.niſi ſit infirmus.
de cōſe.di.v.carnem.vel niſi imperante epiſcopo q̄
abbas ſuus factus eſt.¶ Qd ſi ſocium non habet
pōt ſe cū alijs quibus viuit cōformare.xli.di.quiſ-
quis.extra de ſtatu mo.recolentes.§.j. ¶ Si vero
eccleſia illa pleno iure pertinet ad monachos re-
manet monachꝰ ſubiectꝰ abbati ꝛ ſeruabit omnia
ſicut prius.preter tria.ſ.ieiunium.ſilentiū.ꝛ vigili
as.q̄ cōmode ſeruari non poſſent in eccleſia ſecula
ri.ar.xliiij.di.ſit rector.ꝛ.xvj.q.j.nemo poteſt.¶ In
omni tñ caſu habitum deferre debet.etiam ſi factꝰ
ſit epiſcopus.vt patet infra.q.proxima.niſi forte ſcā
dalum generaret.vel loca minus tuta tranſiret. vt
dictum eſt.ſ.e.li.ti.vij.de ornatu ordinandorū.q.ij.
Circa hanc materiā concordat quaſi cum omnibꝰ
ſupradictis gl.xvj.q.j.ſuper.c.de mona.vide infra
q.proxima.

¶ Queſtio.iiij.

QUid ergo de religioſis q̄ promouent̄ in epōs.
Nunquid tenentur ad obſeruātias regula-
Thomas. res.Rñ.ſm Tho.in ſum.q.clxxxv.art.viij.dicēdū
qd ſtatus religionis ad profeſſionem pertinet q̄ſi
quedam via tendendi in perfectionē.Status aūt
epiſcopalis ad perfectionem pertinet tanquā qd-
dam perfectionis magiſterium vñ id quod perfe-
ctioni congruit per epiſcopatū magis confirmat̄
Secundum hoc ergo dicendū ꝙ ſi qua ſunt in re-
gularibus ꝛ obſeruantijs q̄ non impediant ponti-
ficale officium ſed magis valeant ad perfectionis
cuſtodiam ſicut eſt continentia paupertas ꝛ alia
hmōi ad hoc remanet religioſus etiam factus epō
obligatus ꝛ per conſequens ad portandū habitū
ſue religionis que eſt hmōi obligatiōis ſignum.vt
patet extra de vi.ꝛ ho.clericorum.c.clerici ad fi. ſi
qua ꝟo ſunt in obſeruātijs.regularibus q̄ officio
pōtificali repugnent ſicut eſt ſolitudo ſilentiū: ꝛ
alique abſtinentie vel vigilie graues ex qbꝰ impo-
tens corpore redderetur ad exequēdū pōtificale of
ficiū ad hmōi ſeruanda nō tenet̄.In alijs tñ poteſt
diſpenſatione vti ſm qd requirit neceſſitas pſone:
vel officij ꝛ conditio hominum cum quibus viuit
per modum quo etiam prelati religionum: in tali
bus ſecū diſpenſant.¶ Satis etiā videt̄ his cōcor
dare Hoſti.ꝟ.ꝛ grauis. Et dicit ꝙ hoc approbat
cōſuetudo epōꝝ religioſoꝝ.Idem dicit ꝙ iſ abſol-
natura

uatur a correctione abbatis: nõ tñ quo ad correctionẽ metropolitani ſui. extra de offi. ordi. paſtoral.

¶ Queſtio. v.

Thomas. QUis mẽtio habita eſt de religioſis ⁊ de trãſitu ad religionẽ. Aliq̃ de hac materia ſunt latius inquirenda. Quero ergo vtrum illi qui nõ ſũt exercitati in obſeruãtia p̃ceptorum debeant ingredi religionem. R̃ñ. ſm Tho. in ſum. q. clxxxix. arti. j. dicendum qđ ſic. q2 ⁊ dñs matheum publicanũ qui in obſeruantia preceptorum exercitat' nõ erat vocauit ad conſiliorum obſeruantiam vt patet Luce. v. ingredi. n. religionem non ſolum expedit his qui ſunt exercitati in preceptis. vt ad maiorem perfectionem perueniant. ſed his etiam qui non ſunt exercitati. vt facilius pctã vitent. vt patet. q2 per ieiunium vigilias ⁊ obedientiam tollunt occaſiões peccatorum. vt luxurie gule ⁊ hmõi.

¶ Queſtio. vj.

UTrum liceat aliquos voto obligare ad religionis ingreſſum. R̃ñ. ſm. Tho. arti. ij. dicẽduz q̃ ſicut ſupra dictum eſt cum de voto ageret vnuz ⁊ idem opus ex voto factuz eſt laudabilius quã ſi ſine voto fiat: tũ q2 vouere eſt actus latrie q̃ habet quãdam excellentiam inter virtutes. Tum q2 per votum firmat voluntas hominis ad bonum faciendum: ⁊ ſicut peccatum eſt grauius ex hoc qđ p̃cedit ex voluntate obſtinata in malum: ita bonuz opus eſt laudabilius ex hoc qđ p̃cedit ex voluntate ↄfirmata in bonum per votum. ⁊ ideo obligari voto ad ingreſſum religionis eſt ſm ſe laudabile.

¶ Queſtio. vij.

UTrum illi qui obligati ſunt voto ad religionis ingreſſum teneant intrare. R̃ñ. ſm tho.
Thomas. ar. iij. dicendum q̃ ſicut ſupra dictũ eſt cum de voto ageret votum eſt p̃miſſio deo facta. de his que ad deũ ptinent: vt ait grego. in epla ad bonifaciuz. Si inter homies ſolent bone fidei contractus nulla ratiõe diſſolui: quãto magis iſta pollicitatio quã
Uotum religionis. cum deo pepigit: ſolui ſine vindicta non poterit. ⁊ ideo ad implendum id qđ homo vouit ex neceſſitate tenet. Unde glo. ſuper illo verbo p̃s. vouete ⁊ reddite dicit vouere voluntati ↄſulit: ſed poſt voti p̃miſſionẽ redditio neceſſario exigit. Tenet ergo ex neceſſitate implere votum dum modo ſit aliquid qđ ad deum pertinet. Manifeſtũ autez eſt q̃ ingreſſus religionis maxime ad deuz pertinet: q2 per hoc homo totaliter ſe mancipat diuinis obſequijs: vnde relinquit q̃ ille qui ſe obligat ad religionis ingreſſum tenet religionem ingredi. ſm q̃ ſe voto obligare intendit. ita. ſ. qđ ſi ſe intendit abſolute obligare tenet q̃ citius poterit ingredi legitimo impedimento ceſſante. Si aũt ad certũ tẽpus vel ſub certa conditione: tenet religionem ingredi tempore adueniente ⁊ conditiõe exiſtente.

SEd quid ſi illi ad quos vouit intrare nolunt eum recipere. De hoc quere. ſ. li. j. ti. viij. de voto. q. v. quid ſi aliquis.

¶ Queſtio. viij.

UTrum per religionis ingreſſum cõſequatur quis remiſſionẽ omnium pctõꝝ. R̃ñ. de hoc dicit ſic tho. vbi ſupra. ſ. arti. iij. ar. iij. Qđ rõnabilr dici põt q̃ p ingreſſum religionis aliqs cõſequat remiſſionẽ omniũ pctõꝝ: ſicut p aſſumptionẽ crucis. Si enĩ aliquibus elemoſynis factis hõ põt ſtatim ſatiſfacere de peccatis ſuis. ſm illud Dañ. v.
Danielis. v. Peccata tua elemoſynis redime. multo magis in ſatiſfactione pro oĩbus peccatis: ſufficit qđ aliqs totalr ſe diuinis obſequijs mancipet p religionis ingreſſum q̃ excedit oĩe genus ſatiſfactiõis etiã publice pnĩe: vt habet i decre. xxxiij. q. ij. admouere. Sicut ⁊ holocauſtũ excedit ſacrificiuz: vt Grego. dicit. vnde in vitas patrũ legit q̃ candẽ grãm ↄſequunt religionẽ igredientes quã ↄſequunt baptiſati.

¶ Si tñ per ingreſſum non abſoluerent ab omni reatu pene: nihilominus ingreſſus religionis vtilior eſſet q̃ peregrinatio terre ſancte quãtum ad p̃motionẽ in bonũ qđ p̃põderat abſolutiõi a pena. Remiſſio.

¶ Queſtio. ix.

UTrũ ille q̃ vouit religionẽ ingredi teneat ibi ppetuo remanere. R̃ñ. ſm Tho. arti. iiij. dđ q̃ obligatio voti ex voluntate p̃cedit. Naz vouere voluntatis eſt. vt Augu. dicit. inteñ ergo fert obligatio voti inquantũ ſe extendit voluntas ⁊ intentio vouentis. Si ergo vouens intendit ſe obligare non ſolũ ad ingreſſum religionis ſed ad perpetuo remanẽdũ tenet ppetuo remanere. Si aũt ſe intendit obligare ad ingreſſum religionis. cã experiẽdi cũ libertate remanendi. vel nõ remanẽdi manifeſtũ eſt qđ remanere nõ tenetur. Si aũt in vouẽdo ſimpliciter de ingreſſu religionis cogitauit abſq3 hoc qđ cogitaret de libertate exitus. vel de ppetuitate remanẽdi. videt obligari ad ingreſſum ſm formã iuris cõis. que eſt vt ingredientib' detur annus p̃batiõis. vñ nõ tenet ppetuo in religiõe remanere. Si aũt poſt votũ tale penitens de voto intraret tali intẽtione vt ſtatim exiret nõ videret ſatiſfacere voto ſuo q2 ipſe in vouẽdo hoc nõ itẽdebat. ⁊ iđ tenet mutare propoſitum. vt ſaltem velit experiri an ei expediat in religione remanere. non autem tenet ad ppetuo remanẽdum. Berner. ¶ Concordat ſatis cũ predictis Ber. extra de ſtatu mona. in glo. ſuper. c. qđ dei timorem. in ſi. vbi dicit. qđ per ſolem promiſſionem obligatur qs ad obſeruantiaz regularẽ hoc etiam innuit ibi decre. ⁊ dicit ibi Inn. in glo. qđ ad implẽdũ promiſſionẽ cogend' eſt. ¶ Itez nota ibidem ſm Inno. q̃ cũ qs in vouẽdo nõ diſtinguit cui regule ſe deuoueat intelligitur illi ſe vouere in cuius manibus facit promiſſionẽ. ar. eiuſdẽ decre. Raymun.

¶ Queſtio. x.

QUid iuris de eo qui nõ metu ſed dolo inductus intrauit religionẽ. R̃ñ. ſm Ray. in ti. viij. de voto. §. vij. item impuberes in ſi. dđ q̃ nõ poteſt allegare deceptionem nec exire. Nã deceptuz ſe eſſe dicere non põt cuius conditio melior facta eſt Nec alterius dolo ſed ſue fatuitati potius aſcribat. extra q̃ metus cã cum dilectus. Et de cõuerſi. coniuga. c. ex parte. c. tua. c. veniens. Alias obtinet contrariũ regulariter. q2 dolo dante cãm ↄtractui non tenet contractus. xv. q. vj. c. j. ¶ Itẽ etiaz dicit Hoſti. li. iij. Rubri. xxxij. de conuer. coniu. §. iiij. Et vtrum. ⁊ addit qđ idem eſt ſi ex falſa cauſa quis intrauit. extra de conuer. coniu. Ex parte. ij. vide etiã de hoc. ſ. li. ij. t. viij. de ne. ſecu. q. viij. quid ſi dolus.

¶ Queſtio. xj. Thomas.

UTrũ pueri ſint recipiẽdi in religione ⁊ an ſe voto poſſint obligare. R̃ñ. ſm Tho. art. v. dđ q̃ duplex eſt religionis votũ. Unũ ſimplex qđ cõſiſtit in ſola p̃miſſione deo facta q̃ ex interiori mentis deliberatione procedit ⁊ hoc votũ habet efficaciã ex iure diuino. Que tñ dupliciter tolli põt. vno mõ p defectũ deliberatiõis. vt pʒ in furioſis quoꝝ vota nõ ſunt obligatoria. vt habet extra de regularib'. c. ſicut tenor. Et eadẽ eſt rõ de pueris qui nõdũ habẽt vſuz debitũ rõnis p quẽ ſint doli capaces quẽ qdẽ pueri habent vt frequẽti'. circa. xiiij. annũ. Puelle vero circa. xij. q̃ dicunt anni pubertatis in quibus tñ anticipat. ⁊ in quibuſdã retardat ſʒ diuerſam diſpoſitionẽ nature alio mõ ipeditur efficacia ſimplicis voti. ſi aliqs deo voueat q̃ nõ eſt p̃prie p̃tãtis. puta ſi ſeru' etiã vſuz rõis habẽs voue-

at ſe religionē intrare aut etiā ordinē ignorante
dño.pôt.n. hũc dñs reuocare vt habet in decre.di.
liiij.c.ſi ſeruus.Et q2 puer vel puella infra puber-
tatis annos naturaliter ſunt in ptāte patris quan
tũ ad diſpoſitionē ſue vite.poterit pater votũ eox
Duplex votum reuocare.vel acceptare ſi ſibi placuerit vt expreſſe
dicitur de muliere Numeri.xxx.¶ Sic igiť ſi pu-
er ante annos pubertatis ſimplex votũ emittit an
teq̃ habeat plenũ vſum rõnis nõ obligatur ex vo-
to.Si aũt habeat vſum rõnis ante annos puberta
tis.obligatur quidē quantũ in ſe eſt ex ſuo voto.ſed
tñ pôt obligatio reuocari per autoritatem patris.
in cuiꝰ autoritate adhuc exiſtit.q2 ordinatio legis
qua vnus homo ſubdit᷑ alteri.Reſpicit id qđ in
pluribus accidit.Si vero annos pubertatis exce-
dat nõ pôt reuocari autoritate parentũ.Si tñ nõ-
dum haberet plenũ vſum rõnis non obligareť quo
ad deũ.¶ Aliud aũt eſt votũ ſolenne qđ facit mo-
nachũ vel religioſum qđ q̇dē ſubditur ordinatiõi
eccleſie.propter ſolennitatē quā habet annexā. Et
q2 eccleſia reſpicit id qđ in pluribꝰ eſt profeſſio añ
tempus pubertatis facta quantũcũq̃ aliquis ha-
beat vſum rõnis plenũ vel ſit doli capax nõ habet
ſuũ effectum.vt faciat profitentē eſſe iam religio-
ſum.Et tñ licet ante annos pubertatis ꝓfiteri nõ
poſſint:poſſunt tñ cum voluntate parentum in re
ligione recipi vt nutriantᷣ ibidem.Sicut de Joan-
Grego: ne baptiſta legitur.luce.j.Qđ puer creſcebat ꝛ cõ-
fortabatur ſpiritu.ꝛ erat in deſertis.vñ ſicut Gre.
dicit l ſcđo dyalogi bťõ bñdicto.Romani nobiles
filios ſuos omnipotenti deo nutriendos dare cepe
runt.qđ eſt valde expediens ſm illud Trenoꝝ. iij.
Bonum eſt viro cũ portauerit iugum ab adoleſcē
tia ſua.vñ ex comuni conſuetudine pueri applicāť
vel officijs vel artibus.in quibus ſunt vitā acturi.
vide de hac materia plura.s̄.lib.j.ti.octauo de vo
to.q.xxx.quid iuris ꝛ ſequentibus.

¶ Queſtio.xij.

Utrum propter obſequia parentum debeant
aliqui retrahi ab ingreſſu religionis. Rñ.
Thomas. ſm Tho.Art.vj.dđ qđ parentes habent rationem
principij inquantũ hñdi.Et ideo ꝑſe eis conuenit
vt filiorũ curā habeant.ꝛ propter hoc non liceret
alicui filios habenti religionem ingredi.omnino
pretermiſſa cura filiorũ.i.non ꝓuiſo qualiter edu-
cari poſſint.Dicit.n.j.Thi.v.qđ ſi quis curā ſuorũ
non habet fidē negauit ꝛ eſt infideli deterior.ꝑ ac-
cidēs tñ parentibus cõuenit:vt a filijs adiuuētur
inquātũ.ſ.ſunt in aliqua neceſſitate conſtituti.Et
ideo dđ qđ parentibus in neceſſitate exiſtentibus
ita qđ eis cõmode aliter quā per obſequiũ filiorũ
ſubueniri non poſſit.nõ licet filijs.pretermiſſo pa
rentũ obſeq̃o religionē intrare.Si ꝟo nõ ſint in ta
li neceſſitate vt filiorum obſequio multũ indigeāt
poſſunt ꝑtermiſſo parētũ obſeq̃o filij religionē in
trare etiā contra preceptũ:q2 poſt annos puberta
tis quilibet ingenuꝰ libertatē habet quātũ ad ea
que pertinent ad diſpoſitionem ſui ſtatus preferri
in his q̃ ſunt diuini obſequij.Et magis eſt obtēpe
Matth.viij. randũ patri ſpiritũ vt viuamꝰ:quā parentibꝰ car
Luce.ix. nis.vt Apo.dicit Hebre.xij.vñ dñs vt legiť Mat.
viij.ꝛ lu.ix.reprehendit diſcipulum q̃ nolebat eũ
ſtatī ſeq̃ intuitu paterne ſepulture.Erāt.n.alij ꝑ
quos illud opus impleri poterat.vt Criſoſtomus
dicit.

¶ Queſtio.xiij.

Thomas. Utrũ epi vel archidiaconi vel ꝑſbiteri cura
ti poſſint licite religionē īgredi .Rñ.ſz tho
mā arti.vij.dđ qđ obligatio voti perpetui ꝑfertur
omni alij obligationi.obligari aũt voto ꝑpetuo ꝛ
ſolenni ad vacandũ diuinis obſequijs cõpetit pro
prie epiſcopis ꝛ religioſis .preſbiteri aũt curati ꝛ
archidiaconi non obligantur voto ꝑpetuo ꝛ ſolen
ni ad curam animarũ retinendā.ſicut ad hoc obli
ganť epi.vñ epi preſulatũ non poſſunt deſerere.q̃
cũq̃ occaſione abſq̃ autoritate romani pontificis
vt extra de regularibꝰ.c. licet .archidiaconi aũt ēt
preſbiteri curati poſſunt libere abrenunciare epo
curā eis cõmiſſā abſq̃ licentia pape qui ſolus pôt
in votis ꝑpetuis diſpenſare vnde manifeſtum eſt
qđ archidiaconis ꝛ preſbiteris curatis.licet ad re
ligionem tranſire.vñ in decre.xix.q ij.c.Due ſunt
leges.dicitur. Si quis clericorum in eccleſia ſua
ſub epo populum retinet ꝛ ſeculariter viuit:ſi af-
flatus ſpiritu ſancto in aliquo monaſterio vel re-
gulari canonia ſaluari ſe voluerit.etiā epo cõtra-
dicente eat liber noſtra autoritate.

¶ Queſtio.xiiij.

Utrum clericis beneficiatis religionē ingre
dientibus ſua beneficia reſeruanda ſint ꝑ an
Inno. num probationis.Rñ.ſm Innocen.extra li.iij.ti.
xxxj.de regularibꝰ in glo.ſuper.c. poſtulaſti.dđ.q
ſic ſiue de licētia epiſcopi intrauerit:ſiue ſine eius
licentia.ar.extra de electione.Cum in cunctis.ꝛ ex
tra de regularibus ſtatuimus De hoc etiam habe
tur.xvij.q.ij.conſaldus.ꝛ.xxvij.q.ij.deſponſatā in
gloſſa.

¶ Queſtio.xv.

Thomas. Utrum liceat tranſire de vna religione ad aliā
Rñ.ſecundum Tho.articulo.viij.dicendum
qđ tranſire de religione ad religionem niſi propť
magnam vtilitatem vel neceſſitatem non eſt lau-
dabile.Tum quia ex hoc plerumq̃ ſcandalizantur
illi q̃ relinquuntur.Tum etiam quia facilius pro-
ficit aliquis in religione quam conſueuit.quam in
illa quam non conſueuit ceteris paribus. ¶ Un-
de in collationibus patrum abbas neſtorius dicit vni
cuiq̃ vtile vt ſecundum propoſitum qđ elegit ſum
mo ſtudio ac diligentia ad operis incepti perfecti
onem peruenire feſtinet:ꝛ nequaquam a ſua quā
ſemel elegit profeſſione diſcedat ꝛ poſtea rationē
aſſignans.ſubdit.Impoſſibile namq̃ eſt vnum eũ
demq̃ hominem ſimul vniuerſis fulciri virtutibꝰ
quas, ſi quis voluerit ſimul attentare in id eum
incidere neceſſe eſt.vt dum omnem ſequitur nul-
Triplici ꝯcā ad aliam religionē tranſitur lam integre conſequatur.Diuerſe eniꝫ religiones
preeminent ſecundum diuerſa virtutum opera.
¶ Poteſt tamen aliquis laudabiliter de vna reli
gione tranſire ad aliam triplici ex cauſa.Primo q̇
dem ex zelo perfectioris religionis. Que quidem
excellentia vt patebit in alia queſtione infra nõ at
tendiť ſm ſolam artitudinem ſed principaliter ſe
cundum id ad qđ religio ordinatur.Scđario vero
ſecundum diſtinctionem obſeruantiarum fini pro
portionatarum. ¶ Secundo propter declinatiõeꝫ
religionis a debita perfectione.Puta ſi in aliqua
religione altiori incipiant religioſi remiſſius vi-
uere laudabiliter tranſit aliquis ad religionem ē
minorem ſi melius obſeruetur ſicut in collationi-
bus patrum.Dicit abbas Joānes de ſeipſo quod
a vita ſolitaria in qua perfectus fuerat tranſit ad
minorem.ſcilicet eorum qui viuunt in ſocietate.ꝓ
pter hoc quod vita heremitica ceperat decli-
nare.ꝛ laxius obſeruari. ¶ Tertio propter infir-
mitatem vel debilitatem ex quo interdum proue-
nit quod non poteſt aliquis arctioris religionis
ſtatuta ſeruare.Poſſet autem obſeruare ſtatuta
religionis laxioris. ¶ Sed in his tribus caſibus
eſt differentia. ¶ Nam in primo caſu debet qui
dem propter humilitatē petere licentiā q̃ tñ ei ne

gari

gari non poteſt. dummō conſtet religionē illam
arctiorem eſſe. Si vero de hoc probabiliter dubite-
tur eſt in hoc ſuperioris iudiciū requirendū. vt ha
betur extra de regularibus ⁊ tranſ. ad reli. capi. licet.
Similiter requirit ſuperioris iudiciū in ſecundo
caſu. In tertio ꝟo caſu eſt etiā diſpenſatio neceſſa
ria. ¶ Secūdū caſum etiā ſpāliter Inno. ponit. extra
de regularibus. in glo. ſup capi. Sane. Dicit etiam
ꝯo. ti. in glo. ſuper. ca. licet quibuſdā. Quod ſi quis vult
tranſire ad aliā religionem etiā ſi conſtat eam eſſe
artiorē tamē non poterit tranſire ſi ex ſuo tranſitu
iacturam grauē vel infamiā prior eccleſia ſuſtine-
ret. ar. in. eo. ca. licet ⁊ xi. q. iij. Si quis vero. Itē quia
non debet eſſe cū ſcandalo. extra de renuncia. Niſi
cum pridē. Itē qꝛ cōmunē vtilitatē ꝗ eſt vt nō fiat
iniuria huic clerico dꝫ ꝑferre priuate que eſt vt ſit
in artiore religione. vide de hac materia ſecundū
Ray. ī. eo. ti. q. ij. Qualiter de vna.

¶ Queſtio. xvj.

Utrum monachus poſſit tranſire ad ſtatum
canonicorū regulariū vel ecōuerſo. profeſſio
quippe monachoꝝ eſt artior ꝙ ꝓfeſſio canonicoꝝ
regularium. vt habet extra de ſtatu mo. Quod dei ti-
morem. Et tamē dicit in decre. xix. q. iij. Mandamus
et vniuerſaliter interdicim⁹ ne qs regulariter ꝓfeſ-
ſus niſi quod abſit publice lapſus fuerit monachus
Thomas. efficiat. ⁊ ſic ꝑ conſequēs videt ꝙ nec ad aliā etiā
maiorē religionē trāſire licet. Rn. ſecundū tho. arti.
viij. ar. ij. dicēdū ꝙ vtraqꝫ religio. ſ. monachoꝝ ⁊ ca
nonicoꝝ regulariū ordinat ad opera vite contēpla
tiue. inter que ꝑcipua ſunt ea ꝗ agūtur in diuinis
miſterijs ad que ordinat directe ordo canonicorum
regulariū qbus ꝑ ſe cōpetit vt ſint clerici religioſi.
Sed religioni monachoꝝ nō ꝑ ſe cōpetit ꝙ ſint cle
rici. vt habet in decre. xvi. q. j. Et iō q̄uis ordo mo-
nachorum ſit artioris obſeruātie ſi monachi eſſent
Hieronim⁹ laici liceret trāſire ab ordine monachoꝝ ad ordinē
canonicoꝝ regulariū. ſm illud Hiero. ad ruſticum
monachū. Sic viue in monaſterio vt clericus eſſe
merearis. Nō autē ecōuerſo. vt habet in decre. xix.
q. iij. In decreto. ⁊ c. Inducto. ſꝫ ſi monachi ſint cle
rici ſacris miſterijs obſequētes. hñt id quod eſt cano
nicorū regulariū. cū maiori artitudine. ⁊ iō trāſire
licitum erit de ordine canonicoꝝ regulariū ad or-
dinem monachoꝝ: petita tamē licentia ſuperioris vt
habetur. xix. q. iij. Statuimus.

¶ Queſtio. xvij.

Utrum ille qui iam profeſſus eſt in minore re
ligione teneat implere votum ſimplex quod emi
ſit de intrādo maiorē religionē. Rn. ſecūdum Tho.
Idem. ibidē arti. iij. dicendū ꝙ non: qꝛ votū ſolenne quo
obligatus eſt ꝑ profeſſionē in minori religione for
tius eſt ꝙ votum ſimplex quo aſtrictus fuit maiori
religioni.

¶ Queſtio. xviij.

Utrum aliquis debeat alios inducere ad reli
gionis ingreſſum. ⁊ an liceat ꝑ munera aliquē
inducere ad fidē vel ad religionē allicere. Rn. ſecū
Idem. dum Tho. arti. ix. dicendū ꝙ inducentes alios ad
religionē nō ſolum nō peccant ſed magnū ꝑmium
merentur. Dicit. ij. Ia. vlti. Qui cōuerti fecerit pec
catorem ab errore vie ſue liberabit animam eius a
Danie. xij. morte ⁊ operit multitudinē peccatoꝝ. Dicit etiam
Danie. xij. Qui ad iuſtitiā erudiūt multos quaſi
ſtelle in ꝑpetuas equitates. ¶ Poſſet tamē continge
re circa hmōi inductionē triplex inordinatio. primo
quidē ſi violēter aliquis aliū ad religionē cogeret.
quod prohibet. xx. q. iij. Secundo ſi aliquis ſymo-
niace aliū ad religionē trahat muneribus datis quod
prohibetur. j. q. ij. ca. Quā pio. Nec tamē ad hoc perti-
net ſi aliqs alicui pauperi neceſſaria miniſtrat
in ſeculo nutriens eum ad religionē: vel ſi ſine pa-
cto aliquis munuſcula tribuat ad familiaritatē ca
ptandam. Tertio ſi mēdacijs eū alliciat. Imminet
enim ſic inducto periculū ne cū ſe deceptū inuene
rit retrocedat ⁊ ſic fiant nouiſſima hois illius pe-
iora prioribus. ¶ Nota circa hāc materiā ꝙ Ray.
lib. j. ti. iiij. de iudeis ⁊ pa. §. iij. circa eos dicit ꝙ in Raymūd⁹.
fideles ad fidē trahi poſſūt ꝑmiſſionibus ⁊ mune
ribus. ar. xxiij. q. iiij. Debet homo. ⁊. q. vij. quod autē. ⁊
xlv. di. Quā ſincera ⁊ etiā ꝑ grauiorē exactionē pē-
ſionū faciendā in principio locationis. Non ex
poſt facto nō liceret vt dicit gl. Vuilel. ibidē. xxiij.
q. vj. Iam vero. Arguit tamē glo. Vuil. cōtra: qꝛ diſci- Gloſſa.
puli dñi nullū muneribus ad fidē attrahebant. vt
dicit. j. q. ij. Quā pio. ⁊ rñdet. Nec ad fidē nec ad re
ligionem credo aliquē eſſe trahendū ꝑ munera dā
da ꝑpter fidē recipiendā vel propter ingreſſum re
ligionis ex pacto. Sed ſi qs infidelis vellet bapti-
ſari niſi timeret paupertatē inter xpianos vel ſi qs
deſiderans intrare religionē. Si eſſet ſolut⁹ a debi
tis aut ſi ſtuduiſſet per aliquos annos vt capacior
eſſet ad intelligendū ꝗ legerent in religione ab ali-
quo ſciēte eius ꝓpoſitū reciperet pecuniā vel red-
ditus. q̄tum ad primū caſum vel liberaret a debi-
tis aut reciperet expēſas in ſcolis. q̄tū ad ſecundū
caſum licitū eſſet. dū tamē nō pro precio rei ſpecialis
ſed ad amminiculū tollendi īpedimēti daret illō
vel reciperet hec in glo. Vuilel. Satis etiā concor-
dat glo. ſuper. c. Quā pio. De hoc etiā videt. xxiij.
queſtio. iiij. in glo. ſup. c. Debet homo. vbi addit ꝙ
etiā ſub tali cōditione poſſum aliquā ducere vxo
rem vt fiat xpiana. vt. xxviij. q. j. Caue.

¶ Queſtio. xix.

Utrum ille qui vouit vel iurauit intrare ali-
quam religionem determinate licite induci
poſſit ꝙ intret aliam religionē. Rndeo ſm Tho. Thomas
vbi ſupra. arti. iij. dicendū ꝙ quia in maiori intelli
gitur minus. ideo ille qui obligatus eſt voto vel iu
ramento ad ingreſſum minoris religionis poteſt
licite induci ad hoc ꝙ ad maiorem religionem trāſ
eat niſi ſit aliud ſpeciale quod impediat. puta in-
firmitas vel ſpes maioris profectus in maiori reli
gione. Ille vero qui obligatur voto vel iuramento
ad ingreſſum maioris religionis non poteſt licite
induci ad minorem religionem niſi ex aliqua ſpe-
ciali cauſa euidenti ⁊ hoc cum diſpenſatione ſupe
rioris. Concordat his gloſ. Vuilel. lib. j. tit. viij. de
voto. §. x. Queritur. in fi. ſuper capi. Tutior.

¶ Queſtio. xx.

Utrum habenda ſit magna deliberatio cum
conſanguineis ⁊ amicis ante religionis in-
greſſum. Rndeo ſecundum Tho. articulo. x. dicen Idem.
dum ꝙ diuturna deliberatio ⁊ multorum concilia
requiruntur in magnis et dubijs vt philoſophus Philoſo-
dicit in. iij. ethi. In his autem que ſunt certa ⁊ de- phus.
terminata non requiritur concilium. Circa ingreſ
ſum autem religionis tria poſſunt conſiderari.
Primo quidem ipſius religionis ingreſſus ſm ſe:
et ſic certum eſt ꝙ ingreſſus religionis eſt melius
bonū ⁊ qui de hoc dubitat quantum in ſe eſt derogat
chriſto qui hoc conſilium dedit. vnde Augu. dicit
in lib. de verbis domini. Vocat te oriēs i. chriſtus
et tu attendis occidentē. id eſt ad hominē mortalē
et errare potentem. ¶ Alio modo poteſt conſide-
rari religionis ingreſſus per comparationem ad Ingreſſus
vires eius qui eſt religionem ingreſſurus. Et ſic religionis.
etiam non eſt locus dubitationis de ingreſſu re-
ligionis: quia illi qui religionem ingrediuntur

non confidunt ſua virtute ſe poſſeſubſiſtere ſed
auxilio virtutis diuine. ſecundum illud Iſa.xl.
Qui ſperant in dño mutabunt fortitudinem.aſſu
Iſaie.xl. mimt pennas ſuas ſicut aquile current ⁊ nõ labo-
rabunt:ambulabunt ⁊ non deficient. Si tñ ſit ali-
quod ſpãle impedimentũ:puta infirmitas corpo-
ralis vel onera debitoꝝ:vel aliqua hmõi in his re
quiritur deliberatio ⁊ ↄſilium cum his.de quibus
ſperat ꝙ ꝓſint ⁊ non īpediant vnde dicit eccleſia-
ſtici.xxxvij.Cum viro irreligioſo: tracta de ſancti
tate:⁊ cum iniuſto de iuſtitia.q.d.non.vnde ſequit
Eccl.xxxvij. Non attendas his in omni ↄſilio ſʒ cum viro ſctõ
aſſiduus eſto.In quibus tñ non eſt diuturna deli-
Hiero. beratio habenda.vnde Hie.dicit in epiſtola ad
paulinum.feſtina queſo te ⁊ habenti in ſalo naui
culeſ funem magis precide ꝙ ſolue. ¶ Tertio aũt
põt ↄſiderari modus religionẽ intrandi:⁊ quã re-
ligionem aliquis ingredi debeat.⁊ de talibus etiã
põt haberi ↄſilium cum his qui non impediant.

¶ Queſtio.xxi.

Q Uero etiam de cõparatione religionũ q̄ re
ligio ſit perfectioꝛ alia.vtruʒ.ſ.ea que vacat
Thomas. vite ↄtemplatiue vel que intendit opationibus vite
actiue.Rñ.ſm Tho.in ſu.ii.q.clxxxviij.arti.vi.di
cendum ꝙ differentia religionis vnius ad aliam
principaliter quidẽ attendit ex parte finis ſicut ſi
vna religio ordinet ad peregrinos hoſpitio recipi
endos.⁊ alia ad viſitandos vel redimendos capti
Ex parte fi-nis. uos.ſecundario aũt ex pte exercitij:q2 diuerſi mo-
di exercitij ſunt in diuerſis religionibus:puta ꝙ in
vna religione caſtigatur corpus ꝑ abſtinentias ci-
boꝝ:in alia per exercitiũ opeꝝ manualiũ:vel ꝑ
nuditatẽ:vel ꝑ aliqđ aliud hmõi:⁊ q2 non põt ali
quid dici altero potius:niſi ſm id in quo ab eo dif
fert.Ideo excellentia vnius religionis ſuꝑ aliã ꝑn
cipaliter quidẽ attendit ſm religionis finẽ.Secũ-
dario aũt ſm exercitiũ. Diuerſimode tñ ſʒ vtrũq3
comparatio attendit. Nam cõparatio que eſt ſm
finem:eſt abſoluta eo qđ finis ꝓpter ſe querit. Cõ
paratio aũt que eſt ſm exercitiũ eſt reſpectiua: q2
exercitium non querit ꝓpter ſe ſed ꝓpter finẽ. Et
ideo illa religio alteri prefert que ordinat ad finẽ
abſolute potioꝛem:vel quia eſt maius bonum vel
q2 ad plura bona ordinat. Si vo ſit finis idem ſe-
cundario attendit preeminẽtia religionis nõ ſm
quãtitatem exercitij.ſed ſm ꝓportionẽ eius ad fi-
nem intentum.vñ ⁊ in collationibus patrũ.Intro
ducitur ſnia beati antonij qui pretulit diſcretio-
nem:ꝑ quã alij omnia moderat ⁊ ieiunijs ⁊ vi-
Uita actiua gilijs ⁊ oĩbus hmõi obſeruantijs. ¶ Sic ergo di-
cendum ꝙ opus vite actiue eſt duplex vnũ quidẽ
quod ex plenitudine ↄtemplationis deriuat ſicut
doctrina ⁊ ꝑdicatio.vnde ĝreg.dicit in.v.omelia
ſuper Eze.ꝙ de ꝑfectis virũ poſt ↄtemplationẽ re
deuntes dicit memoriam ſuauitatis eructabũt.et
hoc ꝑfert ſimplici ↄtemplationi.Sicut enĩ maius
eſt illuminare ꝙ lucere ſolum.ita maius eſt con-
templata alijs tradere ꝙ ſolum ↄtemplari. Aliud
autem eſt opus vite actiue qđ totaliter conſiſtit in
occupatiõe exterioꝛi:ſicut elemoſynas dare hoſpi
tes recipere:⁊ alia hmõi que ſunt minora operibus
ↄtemplatiõis niſi forte in caſu neceſſitatis. ¶ Sic
ergo ſummũ gradũ in religionibus tenẽt qui ordi-
nantur ad docendũ ⁊ predicandũ:que ⁊ ꝓpinquiſ-
ſime ſunt perfectioni epoꝝ:ſicut ⁊ in alijs rebus fi
nes pꝛimoꝝ coniungunt principijs ſecundoꝝ: vt
Dionyſius dicit.vij.ca.de diui nomi. Scđm autẽ
gradum tenent illi qui ordinantur ad contempla
tionem . Tertium autem qui occupantur circa
exterioꝛes actiones. ¶ In ſingulis autem boꝝum
gradum poteſt attendi preeminentia.ſm ꝙ vna
religio ordinatur ad altioꝛem actum eodem ge- Perfectioꝛ religio.
nere.Sicut inter opera vite actiue.potius eſt redi
mere captiuos:ꝙ recipere hoſpites ⁊ in operibus
contẽplatiue potioꝛ eſt oratio ꝙ lectio.põt etiã at-
tendi ꝑeminentia ſi vna earuʒ ad plura bonũ ordi-
natur ꝙ alia.vel ſi cõuenientioꝛa ſtatuta habeat ad
finem propoſitum conſequendum.

¶ Queſtio.xxij.

U Trum perfectioꝛ ſit religio in ſocietate viuen
tium vel agentium ſolitariam vitaʒ.Rñ.ſe-
cundum Tho.arti.viij.dicendũ ꝙ vita ſocialis ne
ceſſaria eſt ad exercitiũ perfectionis q2 mutuo ſe
inſtruũt ⁊ verbo ⁊ exẽplo ⁊ correctione ad ꝑfectuʒ Solitudo.
perducunt.Solitudo autẽ cõpetit iam perfectis.
qui ſcilicet iam ſibi ſufficiunt.nec alioꝝ regimine
indigent ſed ſolo ſpiritu dei agunt.Sicut igit illõ
quod iam perfectũ eſt ꝑeminet ei qđ ad perfectio-
nem exercetur.ita vita ſolitarioꝝ ſi debite aſſumia
tur ꝑeminet vite ſociali.vñ Augu.in libro de ope-
ribus monachoꝝ dicit illos ſuperioꝛes eſſe qui a
conſpectu hoĩm ſeparati nullis ad ſe prebẽt acceſ-
ſum.viuentes in magna intẽtione orationũ:ſi aũt
abſq3 precedenti exercitio talis vita aſſumatur eſt
periculoſiſſima niſi per diuinam gratiã ſuppleat
quod in alijs per exercitium acquirit. ſicut patet
in beatis anthonio ⁊ benedicto.

¶ Queſtio.xxiij.

U Trum periculum ſit clauſtralibus mona-
chis ſi cura eccleſiarum ſpectantiũ ad clau
ſtrum negligatur a monachis officialibus.Rñ.ſe
cundum Tho.in quadã queſtione de quolʒ.dicen-
Thomas. dum ꝙ nullus poteſt exigere aut recipere carna-
lia alioꝝ maxime precia pctõꝝ niſi ſeminet ſpi-
ritualia ꝑdicando vel orando vel ſalutẽ alioꝝ a
quibus recipit pro viribus procurãdo dico ergo ꝙ
totum clauſtrum ſicut recipit ſic tenet refundere.
Si ergo conſtet eis ꝙ cura negligat debent ſuppli
care abbati ⁊ debẽt mouere verbũ in capitulo. Et
ſi videant ꝙ remediũ non apponatur debẽt appel
lare contra abbatẽ ſicut contra aduerſariũ verita
tis.⁊ ſi eſſet mihi notum aliqđ tale monaſteriũ nõ
audere in conſulere ꝙ aliquis in tali collegio eli-
geret monachatum.

¶ Queſtio.xxiiij.

Q Uid de ruſticis qui faciunt hoſpitalia mu-
tant habitum ⁊ accipiunt ſignũ certuʒ ⁊ ali
quam hoſpitalitatẽ exercent.habent tamẽ vxoꝛes
et pꝛopꝛium. Nunqđ tales vere cenſent religioſi.
Hoſtienſis. Et nunquid eccleſia debet eos defendere ſicut per
ſonas eccleſiaſticas. Rñ.ſecundũ Hoſti.li.iij. ru-
brica.xxxi.de regularibus ⁊ tranſe.ad relig.§.i. ꝗs
ſit.vñ. Quid de ruſticis.dicendũ ꝙ aut hoc facit
ruſticus ſine autoꝛitate epiſcopi ⁊ ſic non debet de
fendi nec eſt religioſus nec tunc etiam obſtaret cõ
ſuetudo contraria quia omnino irrationabilis eſſet
xciij.di.c.nulla ratione.extra de cõſuetudine.ca.ſi.
aut autoꝛitate epiſcopi.⁊ ſic debet defendi ⁊ tam
locus ꝙ perſone religioſi intelliguntur.vt extra đ
reliʒ.domi.c.iij.⁊.iiij. Nec obſtat ꝙ vxoꝛem habet.
Nam ⁊ talis intelligit caſte viuere.xxxi.di. Nice-
na.ſed ea moꝛtua non dʒ aliaʒ ducere. Nec obſtat
ꝙ pꝛopꝛiũ habet.q2 illud põt habere rõne admini
ſtrationis.Si quis ergo in manu epiſcopi promi-
ſerit caſte viuere cum vxoꝛe ⁊ ea moꝛtua aliam nõ
ducere ⁊ pꝛopꝛio renunciauerit ⁊ obedientiã pro-
miſerit vel in manibus rectoꝛis qui forte hoc ha-
bet de conſuetudine vbi plures ſunt fratres in ho
ſpitali.talis religioſus cenſetur tamen non poteſt
ſpiritualiũ adminiſtrationem habere ſi eſt laicus:

nec

nec in hoc videtur excuſare epiſcopi autoritas. ¶ Conſulimus etiã epiſcopis vt talibus quo ad omnes de vna dyoceſi vniformẽ habitũ ⁊ regulã certam tradant. Conſulimus etiam ꝙ eis graue non erit ſicut credimus ꝙ librã piperis vel cere vl̃ alium certũ cenſuʒ in fundatione vl̃ approbatione etiã in ſignũ ſubiectionis ſibi retineãt ⁊ vt eoꝝ protectio euidentius eluceſcat.

¶ Queſtio.xxv.

Idem.

ITem queritur.vtruʒ ille qui relinquit conſortium ſpirituale ſiue religionem ſiue eccleſiã ſecularem recuperet bona que ibidem ſecum attulerat. R̃ñ.ſecundum Hoſtien.li.iij.rubri.iij.de clericis coniugatis.§.ij.Et in quo dicendum ꝙ is de quo queritur aut eſt ſecularis aut regularis.Si regularis ſit ⁊ exit de licentia vel etiam ſine licentia ſuperioris ante profeſſioneʒ.cum rebus ſuis põt exire libere ⁊ ad priorem ſtatum redire.extra de regularibus.Statuimus.Nec de cetero audietur ſi velit penitere ⁊ iterum monaſterium de quo exierat intrare.ar.extra de renunciationib⁹.Ex tranſmiſſa.Sin autem poſt profeſſionem ⁊ ſine licentia ꝗuis aliud monaſteriũ intret:res ſue primo monaſterio remanent.⁊ imputet ſibi ꝗ ipſum recipit ſecundo ſine licentia.Si cũ licentia exiuit vel etiã inuitus ex cauſa vſufructus rerum quas contulit debent ſecundo monaſterio ad quod trãſit aſſignari ꝗdiu vixerit ne ei exiſtat oneroſus: ſic intellige xvj.q.vj.Cognouimus.xxvij.q.j.Si quis rapuerit. Si vero ſit ſecularis indiſtincte põt dici ꝙ bona ſua recuperat vt aperte innuitur.extra de cleri.cõiug. ꝙ a te in fine.vel dic ad ſoluendas opiniones maiorum ꝙ ſi bona ipſum tacite ſecuta fuerunt tunc ſi exeat ⁊ ipſum tacite ſequentur.Si autẽ expreſſe contulit ſe ⁊ ſua ⁊ eſt pauper ꝗ non habet vñ viuat tũc ſimilr̃ d benignitate canonica ſine ꝯtradictiõe cuiuſꝗ recuperat.ar.lxxxvj.diſt.non ſatis.xvij.q.iiij.Quicũꝗ.Sed ſi alias ſuſtentari poteſt non recuperat ſicut nec ſi dediſſet ſine ſe.xvij.q.iiij.Sunt qui opes.⁊ hoc niſi gratia fiat.Et hec v̾a ſunt niſi aliqua conditio appoſita fuiſſet.extra de conditione appo.verbũ.Nec illa ſufficeret niſi expreſſa eſſet poſſunt hec intelligi qñ aliquis ingreditur eccliaʒ ſecularem tanꝗ conuerſus.Nam ſi tanꝗ canonicus non ſequerentur ipſum bona tacite.⁊ ſic etiaʒ tenet conſuetudo.

Ex contractu monachi

¶ Queſtio.xxvj.

QUero etiam circa hanc materiã vtrũ ex contractu monachi obligetur abbas vel monaſterium.R̃ñ.ſecundũ Innocẽ.extra de priuilegijs in gloſ.ſuper.ca.Cum olim.ij.⁊ ſecundũ Hoſti.in. gloſ.ibidẽ.dicũt aliꝗ ꝙ ex oĩbus cõtractibus obligantur.Sed non in plus ꝗ extẽdat ſe adminiſtratio ſibi cõmiſſa.ar.extra de fideiuſſoribus.Nõ quibuſdaʒ.Si vero nõ habet adminiſtrationẽ adhuc obligatur.ſed non cogitur ſoluere cum nõ habeat vñ ſoluat.extra de ſolutionibus.odoardus.vide infra.q.proxima.

Hoſtienſis

¶ Queſtio.xxvij.

SEd ꝗd de maleficijs ꝑ abbatẽ vel monachuʒ cõmiſſis.R̃ñ.ſecundũ Inno.⁊ Hoſti.ibideʒ non tenetur monaſteriũ:qꝛ delictũ perſone.⁊c. et hoc niſi inquantũ ad monaſteriũ ꝑueniſſet l eius vtilitatem verſum eſſet.ar.x.q.ij.hoc ius.

Innocenti⁹.

¶ Queſtio.xxviij.

SEd quid de obligationib⁹ factis monaſterio vel abbati ꝑ monachũ.R̃ñ.ſecundũ Hoſti. et Inno.ibidẽ.alij obligant̃ monaſterio ex oĩbus contractibus initis cum monacho.lʒ enim poſſit monachus monaſterio actionem acquirere.nõ tñ poteſt ipſum alij obligare.ar. Inſtituta.de auct. tut.rubri.j.Quãuis igitur abbas ex cõtractu monachi poſſit agere non tamen tenet̃ rñdere niſi de eo qđ ad ipſum peruenit.¶ Et licet oĩs cõtractus prohibitus ſit monacho a iure niſi abbate imperãte.vt.xij.q.j.Non dicatis.⁊.xvj.q.j.Sicut nõnulli et capi.de preſentium.hoc tamen intelligit̃ de monaſterij obligatiõe.ſ. paſſiua. Nihilomin⁹ monaſterio acquirere poteſt.Nam ⁊ poſſeſſio acquirit̃ etiam per monachũ fugitiuũ dño ignoranti.dum modo iuſta ſit.ff.de acquiren.poſſeſ.l.j.§.ꝑ ſeruũ. Secus ſi eſſet iniuſta niſi dñs hoc notuʒ haberet. ff.de vi.⁊ vj.ar.l.Idem.§. Cum procurator.poſſeſſionẽ etiã ſerui ſi turbata fuerit poterit petere ⁊ dominus ⁊ ſeruum in melius reformari. C.ſi ꝑ vim vel alio modo.l.j.¶ Nota etiam ꝙ ſeruus omnia que detinet preſumitur poſſidere.niſi contrarium probetur.ar.xviij.q.j.capi.j.

¶ Queſtio.xxix.

QUid de rebus ablatis monacho. R̃ñ.ſecũdum Hoſtien.⁊ Innocen.ibidẽ.Si res erãt monaſterij vel etiã alterius.ſʒ tñ monaſteriũ ad reſtitutionẽ ipſarũ obligatũ erat tunc agit monaſterium.Si vero nec monaſterij erant nec ad reſtitutionem earũ tenebatur tunc aget ille qui domin⁹ erat rerum.Si autem abbas videt res apud monachum depoſitas rapi vel ſubtrahi vel aĩs perire et facile eſſet abbati eas liberare dicit Innocen. ibidem ꝙ ſatis credit teneatur depoſiti inſoliduʒ propter dolum. Sed ſi monachus eas rapuiſſet. tunc ſecus eſſet:quia abbas non eſſet obligatus ex eius maleficio. Hoſtien.tamen de priori caſu dicit ꝙ licet abbas videndo res auferri ⁊ non prohibendo peccet.non tamen credo ꝙ propter hoc ipſe vel monaſterium obligentur.ex quo fuerint tantum penes perſonam monachi ⁊ non penes monaſterium cõmendate.extra de depoſito.ca.j.

Hoſtienſis.

De lapſis et diſpẽſatiõibus

Titulus.xxix.

QUeſitum eſt ſupra de qualitate promouendoꝝ.ſʒ qm̃ natura hũana quodãmõ labit̃ ad delicta ⁊ vt ait conſiliũ Toletanũ.xx.q.iij.procliu⁹ eſt cueſus ad voluptatẽ ⁊ imitatrix natura vitioꝝ. Ideo expedit ſupponere ſaltẽ in genere tractatum de lapſis ⁊ diſpenſationibus eoꝛũdem.

¶ Queſtio.j.

PRimo ergo circa hãc materiã ad intellectuʒ ſequentiũ.Quero ꝗd ſit rigor:ꝗd ius:ꝗd equitas ⁊ ꝗd diſpẽſatio.R̃ñ.ſm̃ Ray.c.i.§. viti. Item nota ⁊ ſm̃ Hoſti.li.v.rubri.xxxviij.de pe.⁊ re. ſub rubri.de diſpẽſationibus.§.j.Quid ſit.rigor eſt exceſſus ſiue auſteritas iu is ſcripta aliquotiẽs ad terrorẽ.Scdm̃ hũc rigorẽ dicit canõ ꝙ nõ eſt dãda cõmunio etiã in fine vite his ꝗ defecerunt l accuſatione clericoꝝ.ij.q.iij.Si qs epm̃.Itẽ ⁊ ꝙ nõ oret̃ ꝑ illo ꝗ preſbiterũ notauit tutorẽ in teſtamento filio ſuo.di.lxxxviij.Neꝗ.Sed iſte rigor nõ eſt ſeruãd⁹ niſi vbi timet̃ exẽplũ mali.di.xlv.Sed illud.Nũꝗ tñ rigor idẽ eſt ꝙ ſubtilitas iuris ſic ponit̃ extra d reſtitutiõe ſpoli.l litteris.⁊.c.ſepe cõtingit.¶ Ius ſecundũ Hoſti.eſt ars boni ⁊ eq cuius merito nos quis ſacerdotes appellat.i.ſacroꝛum ꝑceptoꝛum miniſtros.ff.de iuſtitia ⁊ iure l.j.§.Ius.¶ Eq̃tas vero ſʒ Hoſti.media eſt inter rigorẽ ⁊ diſpẽſatiõeʒ. ſiue mĩaʒ.C.de iudicijs.placuit.hec a cypriano ſic deſcribit̃.equitas eſt iuſtitia dulcoꝛe mĩe tẽpata. vel dic ꝙ equitas eſt motus rationabilis regens

Raymũd⁹.

Rigor.

Ius.

Equitas.

Hoſtienſis

miſam ⁊ rigorē. hec eſt em̄ equitas. quā iudex qui miniſter iuris eſt ſemper habere p̄ oculis. ff. de eo qđ certo loco da. oportet. l. quid ſi epheſi. in fi. vt. ſ. ſciat bonos remunerare: malos punire. via regia incedens nec declinās ad dexteram nec ad ſiniſtrā. xlv. di. diſciplina. vbi dicit̄. diſciplina vl̄ miſericordia multum deſtituit̄. ſi vna ſine altera teneatur. Item de hoc in. c. qui emendat. Item diſt. l. ponderet. in fi. vbi dicit̄ ꝙ ſententia que miſericordiam vetat non eſt ſolum non tenenda. ſed nec audiēda. ⁊. c. dn̄o ſancto. in fi. Item. xxvi. q. vij. alligant. vbi dicitur melius eſt de miſericordia ꝙ de ſeueritate reddere rōnem. Et hoc intellige ſm̄ Ray. niſi ex iuſta cauſa ſeruet rigorem vel faciat diſpenſatōez ea que predicta ſunt de equitate: Raymundus attribuit iuri de quo dicit ꝙ incedit via regia ⁊ ſemper debet haberi pre oculis ⁊c. que predicta ſunt.

Diſpenſatio. ¶ Diſpēſatio autem ſm̄ Ray. eſt iuris relaxatio. vnde canon. vocat eam vulnus: quia vulnerat ius. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. circa finē. Hoſtien. dicit ꝙ diſpenſatio eſt rigoris iuris per eum ad quē ſpectat miſericors canonice facta relaxatio: vt colligitur j. q. vij. §. niſi rigor. ⁊. c. ſequentibus.

¶ Queſtio. ij.

Raymūd⁹. SEd nunqđ diſpenſatio eſt ius. Rn̄. ſm̄ Ray. ibidem. Quidam dicunt ꝙ ſic. quidam contra. Tu dicas ꝙ diſpenſatio actio. i. ſm̄ qđ eſt in diſpēſatione nō eſt ius ſ3 eſt poteſtas data a iure. Gloſ. idest actus poteſtatis a iure conceſſus. Diſpenſatio autem paſſio idest ſm̄ qđ eſt in eo cum quo diſpēſatum eſt ius priuatum eſt. Glo. i. licentia vel permiſſio quedam alicui ſpāliter facta contra rigorē iuris. Sed non eſt ius cōmune. ſicut etiam de priuilegijs pōt dici. ſ. ꝙ ſint iura priuata. arg. ad hoc xxxiij. q. ij. interfectores. ⁊. c. in adoleſcentia. Concordat cum hoc etiam Hoſti. vbi ſupra ⁊ addit. ſ3 ⁊ diſpenſatio eſt rigoris ⁊c. vt predictū eſt. ſ. q. prima. in fi. ¶ Nota etiam qđ dicit hic gloſ. in fi. ſup ver. diſpenſationem. qđ valde eſt neceſſaria diſpenGloſſa. ſatio etiā in occultis non propter diſpenſatiōez vitandā: q2 occulta pctā vindictā nō habent: ſed q2 de eo ſuper quo diſpenſatum eſt accuſari non pōt quis. ar. extra de filijs preſbytero. ex tua. alioquin etiam poſt peractam penitentiam accuſari poſſet arg. xxxiij. q. ij. amouere. xv. q. v. preſbyter. Uide tn̄ de hoc infra. q. prima. ver. vt ergo.

¶ Queſtio. iij.

DEinde quero quid iuris ſit de promouendis vel etiā iam promotis qui in aliqđ crimē ſeu peccatum mortale ſunt prolapſi. Rn̄. ſm̄ Ray. eo. ti. circa prin. Nota primo circa lapſos tres reguRaymūd⁹. Lapſi. las ius cōmune continentes. Prima eſt qui peccauit mortaliter poſt baptiſmum non pōt promoueri xxv. diſt. primum. xlviij. di. qm̄. l. diſ. illud. j. q. vij. ſi quos olm. Scđa eſt promot⁹ qui mortale crimē cōmiſit deijcit̄. di. l. qui ſemel. ⁊. c. ſi ep̄s. ⁊. c. ſi poſt ordinationem. diſt. lxxxj. Si dyaconus. Tertia eſt qui ab ordine deponit̄ nō pōt reſtitui. di. l. c. j. ij. ⁊. c. peruenit. ⁊. c. poſtq̄. Iſte etiam tres regule colligunt̄. di. l. vt conſtitueret̄. in prin. vbicūqꝫ nitius agitur diſpenſatio eſt. Has tres regulas etiam Hoſtiē. ponit vbi ſupra. ¶ Circa intellectum aūt iſtarū reTres opiniones. gularū: tres fuerūt ab antiquo opiniones ſolēnes Prima opinio dicit ꝙ omne pctm̄ mortale repellit promouendū. ⁊ deijcit iam promotū. Et qđ peccat mortalr̄ qui poſt baptiſmū peccauit ſi ſe promoueri permittit: vel ſi permanet in ordine iam ſuſcepto quātācūqꝫ egerit pn̄iam niſi ſit cum eo diſpenſatum. Hec opinio intelligit regulas prout ſonat ipſa verba ⁊ eſt nimis rigida: cum ſm̄ eam nullus poſſet promoueri. Nam res pene contra naturam eſt: vt ait hierony. vt ſine pctō aliquis ſit di. xxv. §. Nūc autē et ideo non eſt tenēda. Secunda opinio intelligit p̄dictas regulas de magnis peccatis quia minora poſt penitentiam non repellunt nec deiciūt. ar. di. xlvj. Clericus. diſtin. lxxxj. apl̄s. v. q. iiij. In loco. interpretat̄ illa peccata magna de quibus expreſſū eſt in iure ꝙ debeant repellere vel deicere. hec opinio non diſtinguit inter peccata occulta ⁊ manifeſta. ⁊ ideo non eſt tenenda. di. l. de his vero. ¶ Tertia opinio intelligit predictas regulas de manifeſtis. Occulta em̄ poſt penitentiam non repellunt nec deiciunt immo de iure cōi poſſunt qui talia cōmiſerunt promoueri ⁊ ſi promoti ſunt in ſuſceptis ordinibus miniſtrare. diſtin. l. De his vero. Sacerdotes. diſtin. xlviij. Quoniā. hec opinio non diſtinguit inter enormia peccata ⁊ alia. Et ideo non eſt tenenda. extra de accuſationibus. ca. Inquiſitiōis. vt ergo ſine calūnia ⁊ contrarietate procedas. Diſtingue. Cum quis egit penitentiā de peccatis aut illa fuerunt enormia: aut mediocria. aut minora. Si enormia. puta homicidiū voluntariū. Symonia ſiue ſit occulta ſiue manifeſta repellunt proLector diſtiguit. mouendum. glo. i. indignū faciunt vt promoueat̄ etiam poſt quātamcūqꝫ penitētiā. ⁊ deijciūt iā promotum. glo. i. indignum faciunt ad officiū ſuſcepti ordinis exequēdi. etiam poſt penitētiā. Ita aūt expono: quia propter occulta non deponitur quis ſiue deicitur. diſtin. l. Miror. j. q. j. Erga. ⁊ capi. Si Gloſſa. quis neqꝫ. extra de accuſa. ca. Inquiſitiōis. De hac materia require ſupra in titu. de ſymonia. q. xxiij. Que diſpenſatio. ⁊ ſequētibus. ⁊. li. ij. titu. j. de homicidio. q. xxij. Que ſit pena. Dicit hic glo. ſuper ver. Si enormia. ꝙ id qđ hic dicitur de enormibus reſtringendum eſt ſicut magiſter. ſcilicet Ray. exēpliſicando videtur innuere ſolum modo ad homicidium ⁊ ſymoniā in ordine. ⁊ ſi qua ſunt alia ita Raymūd⁹. enormia ꝙ etiam poſt peractā penitentiam executionem ordinis ſuſcepti impediunt. Secus eſt de alijs enormib⁹ qualia ſunt hereſis vel ydololatria. Sodomiticū vitiū. Inceſtus. hugo em̄ inceſtū dicit enorme crimē. diſtin. l. in principio. Bernar. Nota. Bernard⁹. Hoſtienſis etiam notauit extra de temporibus ordinationū. capitu. Ex tenore. ꝙ adulterium periurium falſū teſtimonium ⁊ homicidiū de quibus agitur. extra eod. titu. ſcilicet de temporibus ordinationū. capi. Queſitum. enormia ſunt talia enormia occulta. Poſt penitentiam veram non deiciunt promotū nec impediunt promouendū. vt dicitur in illa decre. Queſitum. preter homicidiū. Her. etiā. extra de accuſat. in gloſ. ſuper capitu. Inquiſitionis. circa principium dicit ꝙ hodie in nullo occulto crimine impeditur executio poſt peractam penitentiam preterquā in homicidio ⁊ ſymonia. Et concordat cum hoc Hoſtien. lib. j. rubri. xi. de temporibus ordinan. §. iiij. Et cui. ver. Enorme. ⁊ ſequentibus. ⁊ Goffre. ibidem: ſed addunt ꝙ idem eſt de hereſi in qua poſt vulnus ſanatū cicatrix remanet j. queſtio. j. Uentum. Sequit̄ in Ray. Si vero ſunt mediocria ſubdiſtingue. quia aut ſunt manifeſta Crimina mediocria. aut occulta. In primo caſu repellunt promouendū et deiciunt iam promotum. diſtin. l. de his vero excepto crimine ſimplicis fornicationis: quia licet mediocre ſit ⁊ manifeſtum non inducit depoſitionem. niſi admonitus nollet ſe corrigere. di. xxxiiij. fraternitatis. ⁊ diſtin. l. quia. extra de coha. clericorum ⁊ mulierum. capi. Sicut. vbi dicitur ꝙ clerici focarias publice hn̄tes in domibus ſuis in ſacris ordibus cōſtituti. ſi moniti eas nō remouerīt vſqꝫ ad ſatiſfactionē ſuſpendant̄ a beneficijs. Qđ ſi ſuſ

penſi

penſi eas retinuerint perpetuo remoueantur ab
eiſdem beneficijs. Quaſi eadem pena ſtatuit etiã
de alijs clericis ibidem in capi. Si autem clerici.
intelligas autem hec quando ſunt manifeſta per
ſententiam vel conuictionẽ: vel ꝑ cõfeſſionẽ metu
ꝓbationis factã. xxxiij. diſt. cap. vi. Si autem per
confeſſionem factã etiam in iure ſponte ⁊ nõ metu
probationum non deponeret ita preciſe ſed fieret
qđ legitur. xv. q. viij. Qui admiſerunt. Si q̇s preſ-
biter vbi innuitur ꝙ talis ſi eſt ſacerdos non cãtet
miſſam nec dyaconus euãgeliũ. alios autẽ ordines
poterit exeqVi. Hec tamen nota ꝙ ſi clericus con-
fiteatur publice etiam extra ius ſe cõmiſiſſe crimẽ
tale qđ vergit in alterius infamiã ⁊ preiudiciũ. vt
pote ſi confiteatur aliquem tunc coniugatam ſe ꝑ
mitus defloraſſe vel ſe cum illa adulteratũ eſſe. vel
ſimile ſicut q̇dã fatui ſolẽt interdũ l talibus vel cũ
malefecerint gloriari ⁊ lz iura dicant confeſſionẽ
extra ius factam regulariter non parare preiudi-
cium confitenti iſte tamen debet ſuſpendi ab offi-
cio ⁊ beneficio. extra de exceſſibus p̄ela. Quã ſit
graue. ¶ Si vero ſunt manifeſta per famam defi-
ciente accuſatore ⁊ probatione legitima indicetur
purgatio. Qua preſtita abſoluet. Si in ea defece-
rit deponet. extra đ adulterio. Significaſti. ⁊ extra
de purga. ca. ex tuarũ. vide de hoc infra ti. xxxi. de
purgatione ⁊ inquiſi. q. iiij. vt ſequentis. In ſecun-
do caſu. ſcilicet cum ſunt mediocria ⁊ occulta poſ-
ſunt remanere in ſuſceptis ordinibus ⁊ promoue-
ri ad ſuperiores ordines extra de tẽporibus ordi.
ex tenore. Queſitum. vbi dicitur ꝙ ſi ſacerdotum
aut aliorum clericorũ adulterium homicidiũ vel
falſum teſtimoniũ notoriũ non fuerit nec in iure
probatum preter reos homicidij poſt veram pe-
nitentiam in iam ſuſceptis vel ſuſcipendis ordi-
nibus impediri non debent. Si autem non peni-
tuerint monendi ſunt ⁊ ſub iteratione diuini iudi-
cij obteſtandi. vt etiam in teſtimoniũ dãnationis
ſue in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.
Idem Hoſti. vbi ſupra. ¶ Vocantur autẽ crimi-
na mediocria quantum ad preſentem numerum
adulterium fornicatio. furtum. fraus. cui ineſt do-
lus. Glo. non eñ in omni fraude eſt dolus. vt cum
quis aliquem decipit re ipſa non intentione aut
voluntate fallendi. hec gloſ. Item ſacrilegium pĩu
rium et alia multa. Glo. non omnia. q: ibi fit men
tio etiam de homicidio. De his que enumerantur
diſtin. lxxxi Apoſtolus. ⁊ capi. preſbiter aut dyaco
nus. diſtin. l. De his vero. ⁊ capi. Si epiſcopus. di.
lj. qui in aliquo. diſtin. xxv. §. Criminis. Idẽ Hoſti.
v̄ſi. Quidautẽ vocetur. Non obſtat qđ dicitur. l.
diſtin. De his vero in fine v̄ſi. Spes venie de miſe-
dei permittenda eſt quia illud intelligitur de mi-
ſericordia habita quo ad peccatum vel de miſe-
ricordia iuris. ſm quod dicit vniuerſe vie domini
miſericordia ⁊ veritas. Glo. hic exponit miſericor
diam iuris. ſ. diuini vel miſericordiã iuris appel-
lat magiſter equitatẽ nõ rigorem cui rigori ſemꝑ
preponenda eſt equitas. hec gloſ. ¶ Si autẽ ſunt
minora nec repellunt nec deijciunt. Dicuntur aũt
Minora crimina. minora crimen venationis in clerico ⁊ etiã in lai-
co niſi faceret ob neceſſitatem pellium vel carniũ
vel victus ſui quia pauper eſſet ⁊ non in quadra-
geſima vel alio tempore ſpecialiter deputato ad
orationem ⁊ peccatorũ purgationem. De qb⁹ ha-
bes ſupra in titu. de ferijs. diſtin. xxxiiij. Quorũdã.
et diſtin. lxxxvi. ca. Eſau venator. vide de hoc ple-
nius infra. eo. titu. in rubricella de venatione. Itẽ
minora cõputantur. Alea ⁊ ebrietates. di. xxxv. c. j.
Itẽ facere ſtrepitũ in ſynodo. v. q. iiij. c. In loco. ⁊
ſimilia. hoc tamen intelligas niſi ante moniti nol
lent corrigi. Tunc eñ fierent crimina grauiora ꝓ-
pter cõtumaciam. vt eiſdem capitulis colligitur.
Idem Hoſti. v̄ſi. Leue. ⁊ ſequentibus. etiam addit
quedam minora peccata vt exceſſum in cibo ⁊ po- Hoſtienſis.
tu. ⁊ huiuſmodi. ¶ Addit hic gloſ. ſuper v̄ſi. ⁊ ſi- Gloſſa.
milia. qđ videt. hugo. diſtin. lxxxi. §. qlibet. Inter
minora crimina computare. Si quis infra. vj. mẽ
ſes ſtatuta concilij notificare aut ad ſynodũ veni-
re noluerint aut plures eccleſias vni dederit aut,
die veneris aut alijs diebus prohibitis carnes co-
mederit aut confectã a ſe euchariſtiã cotidie nõ ac
ceperit. Et dicit ꝙ hec omnia ſunt peccata morta-
lia ſed leuia ita ꝙ penã depoſitionis nõ iducũt. ar.
xviij. diſtin. capi. placuit. Et. ca. Si quis. ⁊ ca. De-
creuimus. x. q. iij. Vnio. ⁊ de ꝯſe. di. iij. c. de Eſau.
et diſtin. ij. capi. Relatum. ¶ Nota etiam ſecun-
dum Hoſti. v̄. hodie. ⁊ Goffre. ⁊ Ray. §. ij. vt ergo
in fine ꝙ hodie in hac materia ſtandum videtur
decretali extra de tẽporibus. ordi. ca. vlti. vcz queſi
tũ cuius tenor poſitus eſt ſupra. e. q. v̄. In ſecundo
caſu. ⁊ concordat cuz diſtinctione Ray. ꝑdicta. Ho
ſtien. etiam v̄ſi. Cum queritur. ⁊ precedentibus. ⁊
ſecundum eandẽ decretalẽ ponit hanc diſtinctio
nem. Cum queritur vtrũ peccator celebrare poſſit
Rñ. ſi eſt peccatuz enorme vt predictuz eſt. ſcilicet
ſymoniacus in ordine vel in beneficio ipſo. ſcilicet
retento non poteſt. Sed ſi eſt mediocre ⁊ notorium
ſimilr non poteſt etiam ſi penitentiam egerit niſi
diſpenſetur cũ eo. ſcilicet per epiſcopũ. ſm Innoc.
in gloſ. ſuper ca. ex tenore. l. di. ca. de his vero. poſt
penitentiam vero vel parte penitentie peracta põt
ex quo per ſuperiorẽ diſpenſatũ erit. ſic loquitur
extra de bygamis. ca. q: circa. ⁊ de clericis coniug.
capi. Sane. ij. Si vero occultum eſt ⁊ non egit pe-
nitentiam monendus eſt vt abſtineat. non tamen
cogendus. immo relinquitur conſcientie ſue. Nec
prohiberi poteſt ab ordinibus qñ occultuz eſt niſi
eſſet religioſus vel non haberet aliquod beneficiũ
quod requireret certũ ordinem. extra de tẽporibus
ordi. ca. Ad aures Sed ſi egit penitentiam monen
dus eſt vt abſtineat a ſuperioribus ⁊ vtitur licite
ſuſceptis. non tamen eſt cogendus. vt in capi. Ex
tenore. Sic ergo non indiget diſpenſatione quãdo
crimẽ occultũ eſt: prodeſt tñ etiã tali diſpẽſatio. ne
poſtea accuſetur. vt predictũ eſt. ṡ. q. proxima. Con
cordat etiam cũ hac diſtinctione Ber. i glo. ſup. c. Innocenti⁹
ex tenore. Inno. etiã in gloſ. ſuper idẽ ca. Ex teno-
re. dicit ꝙ in occultis peccatis ſufficit abſolutio ſa
cerdotis autoritate clauium. argumentũ. vj. q. j.
illi qui. Nec credo ꝙ ſit neceſſaria diſpenſatio or-
dinarij ⁊ promoueri põt ſine peccato q̄uis meri-
toria ſit humilitas ſi abſtineat. ar. ad hoc in. c. que-
ſitum. ⁊ extra de apoſtatis. ca. ij. in fine. Itẽ dici-
mus ꝙ non peccat ſtatim facta cõfeſſione celebrã-
do. lz bonũ ſit cõſiliũ ꝙ ꝓ parte ſatiſfaciat. Et hec
ſunt vera niſi ſit tale crimen qđ impediat executio
nem officij etiam poſt penitentiam. hec Inno. Et
concordat cum eo Hoſtien. gloſ. ſuper. c. queſituz Raymũd⁹.
Et licet Ray. §. vij. in ſumma dicat ꝙ exiſtens in
peccato mortali non debet exequi ordinem niſi ege
rit penitentiam ⁊ obtinuerit diſpenſationem. q:
ſuſpenſus eſt quo ad ſe. vt. xj. queſtio. iij. Audi. ⁊ ꝙ
hoc fallit in caſu ſcilicet quãdo eſt mortale leue: q:
tunc poſt penitentiam non indiget alia diſpenſa-
tione. tamen gloſ. ibidem concordat cum Innocen
tio ⁊ Hoſtien. dicens. ego non credo ꝙ indigeat
diſpenſatione poſt penitentiam ſi ſit occultuz. ar.
extra de temporibus ordinan. Queſituz. Et addit Gloſſa.
gloſ. poſito etiã ꝙ ꝑ peccatũ i quo ſciẽter ordinatus

eſt generaret irregularitatē.nō credo ꝙ celebrans
nouam irregularitatem cōtraheret.Sicut nō cre-
derem ꝙ ſi aliqͥs irregularis celebraret ꝙ ꝓpt hoc
aliam irregularitatem contraheret. alioquin to-
tiens irregularitatem contraheret quotiens ce-
lebraret.⁊ qḋ exiſtens in pctō mortali dicit̃ ſuſpen
ſus quo ad ſe intelligitur ſuſpenſio large non per
modum ſententie.ſed per modū ſimplicis prohi-
bitionis contra quā ꝓhibitionem qui celebrat nō
incurrit irregularitatē ſicut incurrit qui celebrat
Irregularitas. ſuſpenſus per ſniaȝ.Si tamen dicerem talem eſſe
irregularem:dicerē poſſe illum diſpenſare in hoc
caſu qui poſſet diſpenſare in illo pctō in quo cele-
Iohā.lector brat̃ vel ordo recipit̃.hec in gl.¶ Irregularitas
impedit ordinis licitam executionē ſiue ꝯtingat
ex peccato ſiue non:⁊ hoc anteꝙ̄ diſpenſet̃. de qui
bus plura habes in diuerſis titulis.Uide etiā plu
Hoſtienſis ra de hoc infra.q.xxi.¶ Hoſti.extra de bigamis
Primus. in glo.ſuper.c.quia circa.dicit tria valde eſſe nota
bilia circa hanc materiā.¶ Primum eſt ꝙ regu-
lariter occultus peccator quantūcūꝙ delinquat ꝑ
ſolam penitentiam ſtatim priſtino reſtituit̃. quod
de mediocribus peccatis eſt intelligendum.extra
Secundus. de tempor.ordi.c.ſi.¶ Scḋm eſt ꝙ idem quātū-
cūꝙ notorius per pniam ⁊ diſpenſationē ſiue indi
cis eidem ſtatui reſtituit̃ dum modo abſtinuerit a
diuinis.Et intelligas ſuū iudicē epm:in his que
non ſpectant ad papam:alꝰ ſolum papam:vel cui
Tertius. hoc cōmittit.¶ Tertium eſt ꝙ ſi notoriꝰ ſic ſtans
diuina celebrauerit.cum eo citra ſedē apoſtolicā
nemo poterit diſpenſare.ad hoc extra de cohabi.
clerico.⁊ mulier.c.noſtra.¶ Multa de hac mate-
ria ponit idem Hoſtiē.in glo.ſuper.c.ex tenore.et
Innoc.in glo.ibidem.Item in glo.ſuper.c.queſitū
⁊ extra de renun.in glo.ſuper.c.niſi cum pridem.

¶ Queſtio.iiij.

Poſt hoc quero generaliter qs contra tres ꝑ
dictas regulas valeat diſpēſare.Rn̄.ſȝ Ray.
Raymūdꝰ. ſ.iij.cōtra tres predictas regulas pōt papa diſpē-
ſare ex plenitudine poteſtatis in omni caſu licet
plures caſus ſint in quibus nullo modo diſpenſat
vt in homicidio voluntario.diſt.l.miror. Item in
quattuor caſibꝰ quos require ſ̄.lib.j.ti.j.de ſymo.
q.xiiij.que diſpēſatio.Hoſti.ſub rubrica de diſpē-
Hoſtienſis ſationibus.ſ.iij.quis poſſit.Dicit ꝙ papa poteſt
diſpenſare in omni caſu ⁊ impedimēto a iure hu-
mano ſiue poſitiuo īducto.¶ Sȝ circa epiſcopos
inferiores eſt duplex ſolennis opinio vna dicit ꝙ
epiſcopus pōt diſpenſare contra duas primas re-
gulas in adulterio ⁊ in minoribus criminibus.In
maioribus vͦo adulterio nequaꝙ̄ niſi in caſibus a
iure expreſſis.qḋ poſſit diſpenſare.extra de iudic.
c.at ſi clerici.vbi dicitur ꝙ in adulterio ⁊ alijs cri-
minibus que minora ſunt. epiſcopus poteſt poſt
peractam penitentiam diſpenſare. Nam hoc ipſo
ꝙ de quibuſdam conceditur de alijs tacite prohi-
betur.di.xxv.qualis.extra de trāſla.inter cͦ.necnō
de ceſſione vltra mediū.C. de procuratoribꝰ.l.ma
ritus.argu.ad idem extra de temporibus ordinā.
dilectus.vbi dicitur.cum illi huiuſmodi diſpenſa
tio a canone minime ſit permiſſa exprimitur aūt
in iure de quibuſdam criminibus maioribꝰ adul-
terio in quibus permittitur epiſcopis diſpenſare
vt in hereſi ⁊ ſacrilegio.diſt.l.Si quis preſbyter.
Item eadem diſt.c.preſbyteros.vbi agitur.de preſ
byteris ⁊ dyaconibus qui ydolis immolauerunt
coacti ⁊ poſtea penituerunt.dicitur ꝙ penes epi-
ſcopos eorum erit poteſtas aliquid eis tribuendi
Opinio. vel adhibendi.¶ Poteſt etiaȝ vt dicit in glo.diſ-
penſare . In capitalibus criminibus occultis.l.
diſt.de his vͦo.Item cum aliquo ſymoniaco qñꝙ
in beneficio.quandoꝙ in ordine.j.queſti.v.capi.j.
et vltimo.extra de electione. Si alicuius.vide in
titu.de ſymonia.queſtio.xxv. Utrum cum ſymo-
niacis.Item cum ſciſmatico.l.diſtin.vt conſtitue-
retur circa finem.hec in gloſſa. ¶ Alia opinio di-
cit ꝙ poteſt epiſcopus diſpēſare in omni crimine.
contra duas regulas primas niſi expreſſe ſibi pro-
hibeatur a iure.hoc probatur.diſtin.lxxxij. Preſ-
biter.⁊ optime.de pe.diſtin.vj.capi.j.in fine vͤſic.
Itaꝙ pontifex iuſtus atꝙ diſcretus nō cogit̃ ſuos
ſacerdotes ſemper abijcere ſed nec mox reſtituere.
niſi ſtatutum fuerit a romano pontifice. extra de
ſenten.excōica.Nuper.circa finem.vͤſi. Quia con-
ditor canonis eius abſolutionem ſpecialiter non
retinuit ſibi eo tempore conceſſiſſe videtur facul-
tatem alijs relaxandi.facit ad idem.ff. quibus ex
cauſis maiores. Necnon.ſ.ꝙ eis. Hanc opinionē
tenent Laur.vin.Iohā.⁊ Tancr.vt patet.l.diſtin.
Si quis preſbiter.⁊ eis conſentio.Ber.etiaȝ extra
de iudicijs in gloſſ.ſuper capitu.At ſi clerici. dicit Bernardꝰ.
ꝙ hec opinio eſt magis communis.¶ Gloſ.etiaȝ Gloſſa.
Uilel.dicit hic ꝙ hec opinio celebrior eſt ⁊ beni-
gnior ⁊ addit ego credo vtranꝙ opinionem eſſe ve
ram dum tamen prima intelligatur de peccatis
manifeſtis per facti euidentiam vel per confeſſio
nem in iure ſponte factam non metu probationis
et credo ꝙ in adulterijs ⁊ minoribus criminibus
licet taliter ſint manifeſta poteſt epiſcopus diſpē-
ſare in maioribus autē criminibus adulterio ma
nifeſtis diſpenſare non poteſt niſi in caſibus ſibi i
iure conceſſis.Secundam autem opinionē credo
veram eſſe de omnibus criminibus occultis quā-
tacunꝙ ſint ⁊ quātūcunꝙ enormia ſi tamen exi-
gant diſpenſationem.quia non credo ꝙ omnia cri
mina etiam enormia indigeant diſpenſatione qñ
occulta ſunt.ꝙ poteſt extra de temporibus ordin.
Queſitum.vbi agitur de periurio ⁊ falſis teſtibus
vnde ſine preiudicio credo ꝙ nullum peccatū oc-
cultum quantūcunꝙ ſit indiget diſpēſatione poſt
penitentiam:niſi expreſſum ſit in iure ꝙ indigeat.
Concordat cum his dictis Uilel. Bernar. extra
de temporibus ordinan.in gloſſa ſuper capitu. Ex
tenore.⁊ Innocē.in glo.ibidem.vide ſupra.queſtio-
ne proxima. ¶ Duas opiniones predictas ⁊ fere
eadem que ponit Raymū.⁊ Hoſtien.recitat.ſ.iij.
Quis poſſit.in gloſſa vero extra de tranſla. ſuper
capitu.Inter corporalia.dicit ꝙ ſi conſtitutio ali-
qua ꝓmulgata fuerit affirmatiue omnia illa que
continet ⁊ ex eis ſequentia videntur eſſe conceſſa:
niſi reperiantur prohibita.puta conceſſum eſt cui
libet contrahere matrimonium ⁊ in ſolo proprio
edificare.Ergo ſemper licet ⁊ cuilibet niſi prohi-
beatur.Si autem cōſtitutio promulgata eſt nega-
tiue ſiue prohibitorie omnia que continet ⁊ ex eis
ſequentia intelliguntur prohibita.niſi reperiātur
conceſſa.ſic intelligas de omnibus ſedi apoſto-
lice reſeruatis.In his autem que non reperiuntur
expreſſe prohibita vel conceſſa recurrendū eſt ad
legem nature in qua omnia conceſſa ſunt. hoc ex-
cepto ꝙ nemo debet eſſe inobediens ſuo ſuperiori.
Nec aliquis debet facere alteri qḋ nollet ſibi fieri
hoc Hoſtien.in gloſſa.Innocen.extra de tempori- Hoſtienſis.
bus ordinandis in gloſſa ſuper capitu. Dilectus. Innocentiꝰ.
filius ſic dicit ꝙ poteſt dici epiſcopo non licere diſ
penſare in his que pertinent ad generalem ſta-
tum eccleſie niſi vbi inuenitur expreſſum.In cri-
minibus autem licet ſemp epō diſpēſare niſi ꝓhi
beat̃ ⁊ ſic loquūt̃ iura ꝯtra vͦ dic nō licere epō diſ-
penſare

penſare ſuper faciendo.ſ.vt aliqd fiat contra cano
nes.niſi vbi permittit a iure.vt eo.capi.Dilectus.
extra de conſti.capi.j.niſi contraria cõſuetudin ē
ꝛ pſcripta eſſet eis derogatum.extra de conſuetu-
dine.c.vlti.Sup eo aũt,qḋ factũ eſt ſemp diſpẽſare
poteſt vt tolleret niſi prohibeat.vt in contrario ar.
ad hoc.xxij.q.v.hic videtur.Dic ꝛ forte melius ꝙ
vbi ius concedit diſpenſationē ſimpliciter epiſco-
pus diſpẽſare põt.ꝛ ſic loquit decre.extra de ſentē.
excõica.Nuper.extra de cleri.excõi.mi.ca.Poſtu-
laſtis.Si autem diſpenſatio non conceditur a cano-
ne nunq̃ eps poteſt diſpenſare.vt in hoc ca.Dile-
ctus.etiaꝫ ſi in canone inueniat q: papa diſpenſat
extra de conſan.ꝛ affi.Nõ dilecto.xxxv.q.iij.Qḋ
ſcripſi.ar.ad hoc q: cũ epi debeant ſeruare cano-
nes non debent contra facere niſi expreſſe cõcedat
xxv.q.ij.ca.j.ij.iij.ꝛ.iiij.ꝛ ſequentibus.hec Innoc.

Raymũd⁹. ❡Item nota ſecundũ Ray.§.vj.Contra tertiam
et ſecundũ Hoſti.ſub.§.Contra tertiam.ꝙ contra
tertiam regulã ſuprapoſitã.ſ.ꝙ nõ poteſt reſtitui
depoſitus nullus poteſt diſpẽſare niſi ſolus papa
di.l.ca.j.ꝛ.ij.ꝛ.ij.queſtio.vj.ca.Ideo.primo ꝛ ſecun
do.Nam nec preſes prouintie poteſt illũ reſtitue-
re quem dãnauit.ff.de queſtionibus.l.j.in fi.Qḋ
intelligas de ſolenniter degradato.aliq tñ dicunt
et male ꝙ epiſcopus põt reſtituere depoſitũ ſiue
degradatum pro eis eſt.xj.q.iij.epiſcopus.ꝛ.capi.
preſbiter aut dyacon⁹.vbi dicit ꝙ iniuſte deiect⁹ nõ
poteſt eſſe qḋ fuerat niſi gradus amiſſos recipiat.
de manu epiſcoporũ corã altari.Sed illud intelli-
gitur qñ conſtabat degradationē nullã eſſe.puta
quia nõ affuit legitim⁹ numerus epoꝝ.vel alś nõ
fuit ordo iudiciarius obſeruatus.Item pro eis eſt
xlvj.di.clericus maledicus.ſed ibi exponi debet
degradetur.i.ſuſpendatur.

❡Queſtio.v.

Quantum ad ſecundã ergo opinionē q̃ com-
munior eſt quero in quibus caſibus prohi-
Hoſtienſis bita ſit epis diſpenſatio.Rñ.ſecundũ Hoſtien.
§.iij.Quis poſſit ꝺñ.Sunt aũt caſus ꝛ ſequẽtib⁹
Caſus. bi caſus expreſſi ſunt in iure.❡Primo in homi-
cidio.l.di.Miror de hoc.dic vt ſup.li.ij.ti.j.de ho-
Epiſcopi· micidio.q.lxij.Circa finem quero.❡Secundo in
Secundus ſymoniaco.de hoc dic vt ſupra li.j.ti.j.de ſymonia
bon diſpen- queſtio.xxiiij.Qḋ diſpenſatio.ꝛ ſequenti.❡Ter-
ſant. tio in illo qui celebrauit vel alias officiauit in or-
Tertius. dine ſuo excõicatus maiori excõicatione vel ſuſpē
ſus aut īterdictus ab hoīe.vij.q.j.Si qs pbr̃.xj.q.
iij.ſi qs eps.j.ꝛ.ij.ꝛ eſt expſſuꝫ.extra de ſentē.excõi.
Cum illoruꝫ.lꝫ aliqui dicãt contra.ar.ij.q.Que de
cauſa.vide ꝺ hoc infra.e.li.ti.xxxiij.de ſentē.excõi.
Quartus. queſtio.xlj.Quid de his ꝛ ſequenti.❡Quarto in
clerico.gloſ.excõicato in concilio qui accedit ad iu
dicium principis contẽpto iudice eccľiaſtico.xxj.
Quintus. queſtio.v.Si qs epś.❡Quinto in bygamo.extra
de bygamis.Nuper.ꝛ.c.fi.vide de hoc.ꝫ.e.li.t.iij.
de bygamis.q.xij.Sequit.videre pdictos.v.caſus
Raymũd⁹. etiam Ray.ponit.§.iiij.videnduꝫ eſt.❡Sexto in
Sextus. clerico nõ ordinato miniſtrãte.De hoc vide.ꝫ.e.li.
ti.xxij.de etate ordi.q̃ſtio.xliiij.Quid iuris ꝺ his.
Septimus. ❡Septimo in clerico per ſaltũ promoto.vide de
hoc ibidē.ſ.titulo.vbi proximo.q.xl.Quid iuris ꝺ
Octauus. clerico.ꝛ tribus ſequẽtibus.❡Octauo in illo qui
furtiue ordines ſuſcepit.de hoc etiã vide ibidē.q.
xlij.Quid ſi plures.ꝛ tribus ſequentibus.❡No-
Nonus. no ſi qs bis ad eundũ gradum fuerit ordinatus.j.
queſtio.vij.Saluberrimũ.❡Decimo ſi ſymonia
Decimus. ce quis a ſymoniaco fuerit ordinatus.ix.queſti.j.
Vndecim⁹. Ab excõicatis.❡Vndecimo ſi quis bis ſcienter
ſe permiſerit baptiſari.de conſe.diſtin.iiij.eos.ꝛ
capi.Qui bis.Idem eſt de cõfirmatione.vt patuit
ſupra.eo.li.ti.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel
non.q.vij.Que pena.❡Duodecimo ſi qs ad ſub- duodecim⁹
uerſionem fidei ſe fecerit ab hereticis ordinari.j.
queſtio.vij.Conuenientibus.De his quattuor ca-
ſibus etiam dictum eſt ſupra in titu.de ſymonia.
queſtio.xxliij.Que diſpenſatio.❡Tertiodecimo
in ordinato extra tempora vel alias illicite ꝛ ante Tertiuſde-
diſpenſationem obtentam miniſtrante ſecunduꝫ
quoſdam.ar.extra de ſacramentis non iteran.c.j.
et.iij.di.capi.Sollicitudo.Sed certe non probant
ꝙ in tali caſu aliqua irregularitas contrahatur.
quamuis talis grauiter peccet.Nec eſt tali in-
terdicta ipſo iure executio:ſed potius interdi-
cenda.extra de temporibus ordi.capi.Qḋ tranſla
tione.Dicas igitur ꝙ dyoceſanus cuꝫ tali,poterit
diſpenſare.vt.ix.queſtio.ij.Lugdunẽſis.ꝛ extra ꝺ
temporibus ordi.Conſultationi.niſi interdicta ſibi
eſſet ab homine executio et poſtea celebraret.vt
dixi aũ in tertio caſu vel niſi papa vľ alius ꝺ ſpecia
li mandato ſuo tales ſuſpẽdat.vt extra de tempo-
ribus ordi.Cum quidã.ꝛ capi.literas.ꝛ.capi.Di
lectus.in fine.In hoc enĩ caſu cum nullus ſit ſupe
rior vt extra de electione.lꝫ in fine reſtat ꝙ inferior
ↄtra ſupioris ſententiã nõ poterit diſpẽſare nec ipaꝫ
relaxare.xxv.diſtin.capi.Inferior.vide ſupra in ti.
de etate ordinan.queſtio.xxxvj.Que pena.iſte ca-
ſus multos alios habet ſub ſe vt ſi quis ordinetur
ſine examinatione precedente.Si nõ gradatim ſꝫ
per ſaltum.ſi furtiue.Si minores ordines cum ſa-
cro ſimul recepit.vel duos ſacros ſimul.Si ab ex-
traneo epiſcopo ſine licentia propria epiſcopi vel
excõicato vel ab eo qui renunciauit epiſcopatui or
dinatus eſt:vel ſi patit ordinatus aliquē defectuꝫ
vel vitiũ vide de his ſupra eo.lib.tit.xxij.de etate
ordi.queſtio.xiiij.Quid iuris de eo.Item queſtio.
xix.Quid iuris ſi aliquis.ꝛ duabus ſequentibus.
Itē q̃ſtione.xiij.ꝛ ſequẽtib⁹.Itē.xxxv.Quid iuris ꝺ
ordinatis ꝛ tribus ſequentibus.❡Quartodeci- Quartuſde
mo in ſuſpenſo a canone a diuinis officijs.vt pꝫ
in nouella Innocentij.extra de ſenten.ꝛ re iudi.c.
Cum eterni.ꝛ de ſenten.excõica.Cum medicinalis
Ideoq; notorius fornicator celebrans irregularis
fit.Nam ꝛ talis ſuſpenſus eſt a diuinis.extra de co
habi.cleri.ꝛ mulie.capi.Veſtra.Iteꝫ ſymoniacus
celebrans.extra de ſymonia.capi.Tanta.Concor-
dat cum hoc Ber.in glo.ſuper capi.Cũ medicina
lis circa finem.ꝛ Innocentius in gloſſa ibidem:lꝫ
Vvilel.qui preceſſit tempora Innocentij quarti et
eius ſtatuta Aliud hic in gloſſa ſentiat. Innocenti⁹.

❡Queſtio.

Quid ſi quis ſuſpenſus eſt a pontificalibus.
Rñdeo ſecundum Hoſti.ibidem non eſt ir
regularis ſi celebrat in pontificalibus:quia pon-
tificalia non ſunt de ſubſtantia.nec debemus iudi
care aliquem irregularem niſi vbi hoc inuenitur
expreſſum.ar.de pe.diſtin.j.Pene.ꝛ.ff.de penis.l.
Si preſes.Idem Innocen.in gloſſa ſuper capitu.
Cum medicinalis.Et Vvilel.durandi in ſpeculo
ſuo iudiciali.rubri.de diſpenſationibus.

❡Queſtio.

Quid ſi quis ſuſpendatur ab ingreſſu eccľie
tantum.Rñdeo ſecundum Hoſti.ibidem.
non eſt irregularis ſi intrat ꝛ celebrat:q: ꝛ extra
eccleſiam celebratur.idem Innocen.in gloſſa vbi
ſupra.Et Vvilel.durandi.

❡Queſtio.

Quid ſi ſuſpendit a participatione ſacramē
torum.Rñ.ſm Hoſti.ꝛ Inno.in glo.ſup.c.
Cũ medicinal.nõ eſt irregularis.extra ꝺ cle.excõi. Hoſtienſis.

Si celebrat. Talia enim non ſunt oꝛdinis qꝛ ⁊ lai-
ci participant ſacramentis. ¶ Similiter dicūt ꝙ
non eſt irregularis ſi ſit ſuſpenſus a collatione ſa-
cramētoꝝ: qꝛ ⁊ laici aliqñ conferunt ſacramentuꝫ.
videlꝫ in baptiſmo. ⁊ qꝛ ſine ſolennitate alicuius of
ficij conferunt ſepius ſacramenta. Secus vt dicit
Innocen. ibidem. Si ſuſpenſus a diuinis vel ab of
ficio ſiue ab exequutione officij ſeu celebratione
miſſe ſiue a quolꝫ alio hmōi. ꝙ .ſ. ꝓprie eſt actus
oꝛdinis qꝛ tunc irregularis eſt ſi contra interdictū
faciat. vt hic. ⁊ extra de ſenten. ⁊ re iudi. Cum eter-
ni. xi. q. iii. Si quis epʒ dāp. Hoſtiē. etiam in gloſ.
ibidem dicit ꝙ ſuſpenſus a diuinis de quo ſit ibi
mentio qualitercūqꝫ officiet eccleſiā vl ſacramēta
conferat officiādo ſicut p̄ri⁹ irregularis eſt. ¶ Ad
dit etiam vvilel. durandi. Qꝫ ſolum etiā ſcandalū
Vvilelmus irregularitatē inducit. vt extra de homicidio. ex
litteris. i. ¶ Nota aliqua de ſuſpēſione infra. e. li.
titu. xxxiij. de ſenten. excōi. q. lxxxi. Poſt hec. in ſi.
Pſi. De materia etiā. ¶ Quintodecimo in illo q
Quintus. excōmunicatus oꝛdines ſuſcepit. extra de ſenten.
excōi. Cum illoꝝ. Rñ. i. ¶ Sextodecimo in illo q
Sextus. ſulam ſanguinis dictat vel ſcribit vel artē cirur-
gicam exercet: vel purgationi vulgari ⁊ vindicte
ſanguinis autoꝛitatem vel benedictionē ſuam pre
bet: ⁊ preſentiā ſui exhibet: vt extra. ne clerici vel
mona. c. ſniam. extra de homicidio. tua. rubꝛi. i. ex
tra de exceſſibus prela. ex lris. ⁋. ſi. Sed in his vlti
mis caſib⁹ qui ſub ſextodecimo ꝯtinent dum mō
homicidiū vl mēbꝛi diminutio nō ſequat: videt ꝙ
epʒ valeat diſpenſare. arg. extra de clerico pug. in
duello. c. i. Vide hoc. ſ. lib. ij. ti. i. de homici. q. xi.
q ſit pena. ⁊ ſequētibus pluribus. Itē. q. xxxv. qd
Septimus. de phicis. Itē. ſ. lib. ij. ti. iij. de duello. q. iij. vtrū in
duello. ⁊ q. vlti. ¶ Decimoſeptimo vbi quis im-
pedimentū hñs ſine diſpenſatione oꝛdinat⁹ fuerit
di. lxxxi. ſi qs ſine examinatione. Vide de hoc. ſ. e.
lib. ti. xxij. de etate oꝛdi. q. xiiij. qd iuris. ⁊ ſequenti
⁊ q. xxxviij. quero etiā. ¶ Decimooctauo in reli-
Octauus. gioſo leges vel phicam audiente vt innuit: extra
ne clerici vel mo. non magnopere. in ſi. ⁊ c. ſup ſpe
Nonus. cula. rñ. i. ¶ Decimonono in religioſo in apoſta-
ſia ꝑmoto. extra de apoſtatis. c. vlti. Vide de hoc
ſ. li. i. ti. vij. de apoſtatis. q. iij. que apoſtataꝝ pena
Sed etiam preter irregularitates ꝑdictas: ſūt aliȷ
caſus in quibus epi non diſpenſant. Nec enī pōt
epʒ diſpenſare vt vni ecclie duo ꝑlati equalr ꝑſint
xxi. q. q. c. penult. hoc enī monſtrū eſſet. nec in plu-
ralitate beneficioꝝ. extra de ꝑben. de multa. Sed
vide de hoc. ſ. eo. lib. ti. xiij. qō oꝛdinandus ſit do-
mui ſue bene prepoſit⁹. q. iij. qd ſi epʒ. ⁊ ſequētib⁹
pluribus. ¶ Item epʒ diſpenſare non pōt cum fi-
lijs preſbyteroꝝ. De hoc vide. ſ. eo. lib. ti. xx. de fi-
lijs preſbyteroꝝ ⁊ alijs illegitime natis. per totū.
¶ Item non pōt diſpenſare in defectu etatis etſi
in etate. xxx. annoꝝ in epis. De dignitatibus autē
inferioꝛibus ⁊ eccleſijs ꝓchialibus quis poſſit
diſpenſare in etate a iure preſcripta ponit Hoſti.
plura. lib. i. rubꝛi. xiiij. de etate ⁊ qlitate ⁊ oꝛdi. ꝑfi.
⁋. i. etas. vbi tñ dicit ꝙ ex neceſſitate vl vtilitate ec
cleſie poſſit in hoc epiſcopus diſpenſare ⁊ cōſentit
in hoc cū Johanne. lꝫ Tancre. cōtradicat dicensqꝫ
ſolus papa in etate diſpenſat de etate oꝛdinandoꝝ
ſeu preficiendoꝝ. vide. ſ. e. li. ti. xxij. de etate oꝛdi-
nandorum. q. xij. quid iuris de etate ⁊ ꝙ epiſcopus
poſſit diſpenſare in dignitate cū eo qui eſt. xiiij. an
noꝛum. Non infra. ar. extra de etate oꝛdi. c. Indeco
rum. Et concoꝛdat cum hoc idem Hoſtien. in glo.
ſuper eodē. c. ⁊ Inno. in glo. ¶ Item epiſcopus nō
diſpenſat cum ſuſpenſo in cōcilio propter miuſtā

collationem beneficioꝝ. In quo caſu nullus diſpē
ſat niſi ſolus papa ⁊ quattuoꝛ principales patriar
che. extra de prebendis. graue in ſi. Itē non diſpē
ſat in alijs caſibus ſpecialiter ſummo pontifici re
ſeruatis q ꝙplures ſunt. De illis caſibus vide. ſ.
eo. li. titu. xxvij. de differentijs officioꝝ. q. i. Quero
qui ſunt. ¶ Item nota ſecundū Ray. ⁊ Hoſtien. ꝙ
capitulum qñqꝫ diſpenſat. vt extra de prebendis.
Cum nō ignores. Nam eccleſia cōparatur ſenatui Raymūd⁹.
xvi. q. i. Eccſia ⁊ ſenatus reſtituit aliquē fame ſue.
ff. de poſtulando. l. i. ⁋. de qua.

¶ Queſtio. vi.

Circa tercium ⁊ quartūdecimū caſus premiſ
ſos. ſcilicet quo ad excōicatos vel ſuſpenſos
in diuinis miniſtrantes vel officiantes quero qd
iuris. Si talis aliquis non in eccleſia ſed extra di-
cat hoꝛas. Rñ. ſecundū glo. hic ſuper. ꝟ. Si qs epʒ
Si hoc faciat officiando populū in exercitu vel in Gloſſa.
naui vel alicubi contrahit irregularitatē. Si autē
dicat eas cuꝫ vno ſolo vel duobus vel pluribus nō
tamen officiando eccſiam lꝫ moꝛtaliter peccet cō-
municando ſic cum alijs nō credo ꝙ contrahat ir
regularitatem. credo tñ ꝙ debet illa ſupprimere
verba que a ſolo ſacerdote cōſueuerūt dici. vt dñs
vobiſcum. Minus tamen malū faceret ſi aliū in-
choare faceret officium: lꝫ non eſſet ſacerdos. Idē
Vvilel. durandi in ſpeculo ſuo. in Ru. de diſpenſa
tionibus.

¶ Queſtio. vij.

Sed nunqd clericus in minoꝛibus oꝛdinibus
conſtitutus excōicatus ſi legat epiſtolā ſine
ſolennitate in miſſa priuata fiat irregularis. Rñ. Gloſſa.
ſecundum glo. ibidem ſuper. ꝟ. Tu tñ. credo ꝙ nō.
ex quo ſine ſolēnitate hoc facit cū eā a laicis aliqñ
legantur epiſtole ⁊ lectiones in miſſa de conſuetu
dine. Et cum in illis capitulis. xi. q. iij. Si quis epʒ
ꝓmo ⁊ ſcdo nō fiat mentio niſi de epiſcopo preſ-
bitero ⁊ dyacono. ſi etiā ſacerdos aut dyaconus ta
liter abſqꝫ ſolennitate legeret epiſtolā non crederē
ipſum incurrere irregularitatē cum pene non ſint
extendende ſed reſtringende. ¶ Quādo tamen in
predictis capitulis dicitur de epiſcopo preſbitero
et dyacono credo eſſe extendendū ad ſubdyaconū
cum hodie ſubdyacono pariſicet in multis. extra
de etate ⁊ qualita. ⁊ oꝛdi. c. a multis.

¶ Queſtio. viij.

Quid de conſtitutis in minoꝛibus oꝛdinibus
qui in excōicatione miniſtrant cum ſolenni
tate in ſuo officio. Rñ. ſecundū gloſ ibidēꝫ. credo
ꝙ non incurrunt irregularitatē cuꝫ duo capitula Gloſſa
predicta in proxima. q. non loquātur de his ſed de
dyacono ⁊ ꝑ conſequēs de ſubdyacono. Cum pene
non ſint extendende. vt predictū eſt. aut ſi incurrūt
irregularitatē tales credo ꝙ epiſcopus poſſet diſ-
penſare cum hoc non inueniatur ei prohibitum.
Nec eſt contra. extra de clerico excōicato. mi. cap.
Apoſtolice qꝛ loquitur ibi de illis qui vel celebra-
uerunt miſſam vel miniſtrauerūt cum ſolennita-
te in ſacro oꝛdine. pro hac opinione bene allegat
Hoſtien. extra de clerico excōi. in gloſ. ſuper capi.
Si quis preſbiter. Sed poſtea magis conſentit ꝙ
talis ſit irregularis. per decre. Cum medicinalis.
in fine. Vvilel. durandi vtranqꝫ opinionem recitat
vbi ſupra. ¶ In recipiente autem oꝛdinem in excō
municatione nō diſtinguo inter ſacrum ⁊ non ſa-
crum ꝙtum ad irregularitatē contrahendā ⁊ diſ-
penſationem ſedis apoſtolice impetrandā cuꝫ de-
cretal. extra de ſenten. excōica. Cum illoꝛuꝫ non di
ſtinguat. Eadē etiā ponunt in gloſ. infra. e. titu. In
ti. de ſentē. excōi. ⁋. xv. Si aūt tales. ſup. ꝟ. oꝛdiati.

¶ Queſtio

ℭ Queſtio.ix.

Gloſſa. SEd quid de recipiente ordines in minori excōicatione. nunquid eſt irregularis. R̄n.ſm glo.ibidē.⁊ etiam infra eo.li.ti.xxxiij.extra de ſen.excō.§.lviij.ceterum minori.ſuper ver.ſcienter.ar. ꝙ ſic.extra de cler.exc.miniſtran.ſi celebrat poteſt dici ꝙ ꝓpter hoc non eſt irregularis cum hoc non ſit expreſſum.credo ꝙ ſiue ſit irregularis ſiue non epūs poteſt cum eo diſpenſare cum non inueniatur ei prohibitum.

ℭ Queſtio.x.

Raymund⁹ ITem quero quot ſint ſpecies diſpēſationum. R̄nd.ſm Ray.§.viij.item nota.Diſpenſatio alia eſt debita:alia ꝓhibita:alia permiſſa debita eſt cum multorum ſcandalum timetur.di.l.vt conſtitueretur.caue tamen ne decipiaris in ſcandalo: vide infra ti.proxi.de ſcāda.quaſi per totum.Item Diſpēſatio. debita eſt ratione temporis vel perſone vel pietatis vel neceſſitatis eccleſie vel vtilitatis eccleſie vel euentus rei.de ſingulis ponuntur exempla.i.q.vij.§.niſi rigor ⁊ in capitulis.⁊.§.ſequē.vſqꝫ ad.§.ecce, vnde ⁊ glo.hic exēplificat ratione tēporis vt quādo propter raritatem clericorum conceſſum eſt ex laicis vel monachis clericos fieri:vt ibidē in.c.neceſſe.ratione perſone vt pro ſenectute:vt in.c.tanta.ratione pietatis vt de corpore vitiatis ⁊ illiteratis:vt ea.q.c.ſi qui.ratione neceſſitatis eccleſie puta propter ſcandalum:vt ea.q.c.quoniam ꝗ̄ꝗ̄.⁊.c.quotiens.ratione vtilitatis eccleſie vt de filijs monialium raptarum propter vtilitatem vel neceſſitatem ordinandorum:vt.e.q.c.talis.ratione euentus vt de laicis promotis in epōs de facto:vt ea.q. Raymund⁹ c.exigunt.ℭ Sequitur in Ray.⁊ breuiter vbicūqꝫ ſubeſt iuſta cauſa eſt debita diſpenſatio.diſt.l.domino ſancto.ver.ꝑcipiunt.⁊ ver.vt neceſſe.⁊.c.conſiderandum.ℭ Licet autem debita ſit diſpēſatio ex cauſis predictis ⁊ peccet prelatus non diſpēſando.ar.ij.q.v.c.qm̄.in fi.tamen ſubditi non poſſunt petere niſi forte ſupplicando ſicut ēpatus debetur meliori de eccleſia.viij.q.i.licet.ille tamen non poteſt eum petere:vt ea.q.c.in ſcripturis.melius exēplum eſt ſm Hoſt.in poſtulato.ℭ Prohibita aūt eſt diſpenſatio vbicūqꝫ non poteſt fieri ſine manifeſta decoloratione eccleſie.Item vbicūqꝫ non eſt iuſta cauſa diſpēſandi.i.q.vij.c.tali.⁊.c.ſi illa.⁊ extra de elec.innotuit.§.multa.⁊.§.fi.ℭ Permiſſa ⁊ aliqñ videtur diſpenſatio in caſu:vt.d.l.ſi quis ꝑſbyter.quod forte poteſt intelligi quando aliquis ad accuſationē alterius conuictus eſt ſubripuiſſe vaſa eccleſie vel aliam rem eccleſiaſticam tunc ſi ſubeſt alia cauſa diſpenſandi permittitur epō diſpenſare ⁊ forte ſi accuſator contradiceret.Hoſtien.§.ij.quot ſpecies.ponit omnia que predicta ſunt ſm Raymundum.

ℭ Queſtio.xi.

Raymund⁹ QUid ſi epiſcopus ſine iuſta cauſa diſpenſat. Reſpondeo ſm Raymundum.eodem.§.in fine.circa hoc notabiliter teneas quod talis puniendus eſt propter indiſcretam diſpenſationem pena depoſitionis ſi de hoc fuerit accuſatus.diſtinctione.lj.c.j.in fine.⁊.c.qui in aliquo.in fine.peccat enim grauiſſime promouens indignum.diſtin Hoſtienſis. ctione.xlix.c.ſacerdotes.ℭ Quod autem dicitur hic de pena depoſitionis.dicit Hoſtienſis.§.iiij. qualiter facienda.quod hoc forte locum habet ſi tertio vel ſecundo monitus incorrigibilis ſit et propter hoc ſuſpenſus adhuc in ſua contumacia perſeuerat violans ſententiam ſuſpenſionis.argumentum extra de prebendis.graue.§.tolentes.

De venatione. Rubricella.

QUia.ſ.eo.titu.q.iij.deinde quero.verſi.ſi autem ſunt minora mentio facta eſt ⁊ de venatione.

ℭ Queſtio.xij.

QUero vtrum venatio ſit licita ⁊ que ⁊ quib⁹. R̄n.ſm Hoſt.li.v.rub.xxiij.de clerico venatore.§.ij.que ⁊ quibus.ver.ergo dico.⁊ ſeq.venatio eſt omnibus interdicta ſi ſiat eo tempore quo homines debent eſſe in eccleſiis ⁊ orare ſiue ſint clerici ſiue laici.lxxxvi.di.c.an putatis.de conſe.di.iij.c.irreligioſa.⁊ di.v.c.ieiunium.⁊ hoc intellige niſi neceſſitas famis vrgeret vel ſi apri:vel vrſi:vel alie beſtie venirēt vaſtare ſegetes ⁊ vineas.ar.C.de fe,l.ij.alijs autem diebus licita eſt laicis pro carnib⁹ ⁊ pellibus habendis:aliter non.ſm Ray.⁊ Goff. ℭ Clericis ꝟo illicita eſt ſi nimis apponant mentem in venatione ita ꝙ eccleſia in ſpiritualib⁹ vel temporalibus exinde detrimentum patiatur vel aliud onus inde habeat vt probatur extra eo.ti.c.i.⁊.ij.⁊ extra ne cle.vel mo.c.i.ergo neceſſitate eccleſie exigente licita eſt ⁊ clericis ⁊ monachis in talibus vt predictum eſt.ℭ Item cauſa vtilitatis ſeu recreationis videt̄ quod aliquotiens poſſint venari venatione.ſ.quieta ⁊ recreatiua que.ſ.priuatim non cum multitudine exercetur.ita tamen ꝙ non ſiat cauſa voluptatis ſed recreationis vt ad incitādum forſitan appetitū vel ad excitandum calorem naturalē. ar.extra de homi.c.dilectus filius.ij.capellanus ⁊ videtur ꝙ ſic etiam epī venari poſſint vel alij vt tamen non proficiſcantur cū canibus ⁊ auibus quando debent viſitare:vt extra de cenſi.c.cum apoſtolus.§.archydiaconus.Aliqui tamē dicunt ꝙ venatio epīs omni tempore eſt prohibita.xxxiiij.diſt.c.i.ℭ Et licet venatio ſaltuoſa que.ſ.fit cum canibus ⁊ clamore clericis ⁊ religioſis ſit prohibita tamen piſcatio ꝯceditur.⁊ idem dicit Goſ. ℭ Satis etiam videtur Ray.§.ij.vt ergo.in fi.concordare cum predictis ⁊ addit.Sunt alia duo genera venationū que grauiſſima peccata ſunt vna eſt oppreſſiua qua homines opprimuntur et ſuperbe ſubiugantur.de hac Gen.x.Cepit Nembroth eſſe robuſtus venator coram dn̄o alia arenaria cum beſtia dentata ⁊ cauſa cupiditatis.ſecus enim ſi cauſa liberāde patrie.de hac di.lxxxvi.qui venatorib⁹.⁊.c.vident homines.ℭ Item no.quod dicit de venatoribus Amb.lxxxvi.diſt.c.qui venatoribus.⁊.c.ſeq.quid prodeſt ieiunare viſceribus ⁊ luxuriari venatibus abſtinere a cibis ⁊ errare in peccatis.Et arguit Ambro.ibi ieiunium illius qui primo diluculo ſurgens non ad eccleſiam vadit nec ad martyrū ſancta loca.ſed ꝯgregat ſeruulos forte ad eccleſiā magis feſtināteꝭ:diſponit retia:canes ꝑducit:ſalt⁹ ſiluaſqꝫ ꝑluſtrat:⁊ arguit eū,tā de ſua ꝙ de ſuoꝝ ꝑditione.hoc etiā ponit glo.hic ſup ver.ſeq.

Raymund⁹ (margin, beside "Satis etiam videtur Ray.") · Ambroſius. (margin, beside "natoribus Amb.") · Hoſtienſis. · Venatio. (margin notes)

ℭ Queſtio.xiij.

Gloſſa. SEd nonne tenētur ſerui obedire dominis in hmōi. R̄n.ſm glo.ibidem tenentur quidem in licitis ⁊ non in illicitis quale eſt hoc.q2 eſt ꝯtra illud primū querite regnū dei.i.eccleſiā qđ ſemꝑ faciendū eſt in mane:vt ibi notauit Hug.ſi autem ad licitam venationem cōpellantur a dn̄is nec peccant mortaliter niſi placere incipiat eis et verti in voluptatē.ℭ Sed intellige voluptatē tantam qđ etiā nollet dimittere ſi ꝯtra preceptū dei eſſet.

De ſcandalo ⁊ perplexitate ⁊ notorio:⁊ cohabitationem clericorum ⁊ mulierum ⁊ continentia eorundem. Titulus.xxx.

Supra titulo proxi.q.x.item quero.facta eſt mentio de ſcandalo ⁊ in pluribus locis alijs:vnde de hoc expedit aliquid latius proſequendum.

¶ Queſtio.j.

Thomas. Primo ergo quero quid ſit ſcandalum. R̄ñd. ſm Tho.in ſum.q.xliij.art.j.dicendū ꝙ ſicut Hiero.ſuper illud.Matt.xv.ſcis q: phariſei au-
Scādalum. dito hoc verbo ⁊c.dicit ꝙ grece ſcandalon dicitur nos offenſionem vel ruinam ⁊ in pactionē pedis poſſumus dicere.Contingit eñ qñq; ꝙ aliqs obex ponitur alicui in via corporali cui impingēs diſponatur ad ruinam.⁊ talis obex dicitur ſcandalum ⁊ ſimiliter in proceſſu vie ſpiritualis contingat aliqua diſponi ad ruinā ſpūalē ꝑ dictū vel factū alterius inq̄ꝫtum.ſ.aliquis ſua ammonitione vel inductione aut exemplo alterū trahit ad peccādum et hoc proprie dicitur ſcandalum .nihil autem ſecundum propriam rationem diſponit ad ſpiritualem ruinam niſi ꝙ habet aliquem defectum rectitudinis:quia id quod eſt pfecte rectum magis munit hominē contra caſum ꝙ̄ ad ruinam inducat, ⁊ ideo conuenienter dicitur quod ſcādalum eſt dictum vel factum minus rectum prebens occaſio-
Mat.xviij. nem ruine.hec diffinitio ſumit ex glo.Mat.xviij. item concordat his idem Tho.in ſcript.ſuper.iiij.
Senten. ſent.di.xxxviij.⁊ Pe.ſatis etiam concordat Ray. e.ti.circa prin.¶ Item no.ſm Tho.in ſum.arti.ij. ꝙ ſcandalum aliquando accipitur large pro quolibet impedimēto vt Mat.xvj.ſcandalum mihi es.

¶ Queſtio.ij.

Thomas. Utrum ſcandalum ſit peccatū. R̄ñ.ſm Tho. ibidem in ſum.e.arti.ij.duplex eſt ſcandalū ſcilicet paſſiuum ⁊ eſt in eo qui ſcandalizatur:⁊ actiuū in eo qui ſcandalizat dans occaſionem ruine:ſcandalum paſſiuum ſemꝑ eſt peccatum in eo qui ſcādalizatur non enim ſcandalizatur niſi inq̄ꝫtum.aliqualiter ruit ſpirituali ruina que eſt peccatū.poteſt tamen eſſe ſcādalum paſſiuū ſine peccato eius ex cuius facto aliquis ſcādalizatur ſicut cum aliquis ſcādalizatur de his que alius benefacit.ſimiliter ⁊ ſcandalum actiuum ſemper eſt peccatum in eo qui ſcandalizat.quia vel opus qḋ facit eſt peccatum vel etiam ſi ſaltem habeat ſpeciē peccati ſiue ſpeciem mali dimittendum eſt ſemꝑ propter proximi charitatē ex qua vnuſquiſq; conatur ſaluti proximi puidere ⁊ ſic qui non dimittit contra charitatem agit.poteſt tamen eſſe ſcandalum actiuum ſine peccato alterius qui ſcādalizetur puta cum aliquis inducit verbo vel facto aliū ad peccādum ⁊ ille non ꝯſentit.idem Tho.in ſcrip.vbi.ſ.

¶ Queſtio.iij.

Utrum ſcandalum ſit ſpeciale peccatū. R̄ñd. ſm Tho.arti.iij.dicendum ꝙ ſcādalum paſſiuum nō poteſt eſſe ſpeciale peccatum:quia ex dicto vel facto alterius aliquem ruere contingit ſm quodcunq; genus pecca ti.nec ſumptio occaſionis dat ſpecialem rationem peccati.ſcādalum autem actiuū poteſt ſumi dupliciter ꝑ ſe.ſ.⁊ per accidēs: per accidens quidem quando eſt preter intentionem agentis:vt puta cum aliquis ſuo facto vel verbo inordinato non intēdit alteri dare occaſionem ruine ſed ſolum ſue ſatiſfacere voluntati ⁊ ſic ſcandalum non eſt peccatū ſpeciale:quia qḋ eſt per accidens non conſtituit ſpeciem.ſed eſt circūſtantia aggrauās.ſ.ꝙ in publico ſit per ſe autē eſt actiuū ſcandalum quādo aliquis ſuo inordinato dicto vel facto intendit alium trahere ad peccatum ⁊ ſic ex intētione ſpālis finis ſortit rōnē ſpālis peccati.ſinis eñ dat ſpeciē in moralib⁹.idem Tho.in ſcrip.

¶ Queſtio.iiij.

Utrum ſcandalum ſit peccatū mortale. R̄ñd. ſm Tho.ibidem arti.iiij.dicēdum ꝙ ſcandalum paſſiuum poteſt eſſe veniale ⁊ mortale ſm qḋ quis vel ſolum impingit vt in peccato veniali vel impingit ⁊ ruit ex inordinato dicto vel facto alterius vt cum pducitur vſq; ad actum mortalis peccati.ſcandalū autem actiuum ſi ſit quidem per accidens poteſt eſſe qñq; quidem peccatum veniale. puta cum aliquis vel actum venialis peccati committit vel actum qui non eſt ſm ſe peccatum ſꝫ hꝫ aliquam ſpeciē mali cum aliqua leui indiſcretione.qñq; vero eſt peccatum mortale ſiue q: committit actum peccati mortalis ſiue quia contēnit ſalutē proximi vt cum pro ea conſeruanda non pretermittit aliquis facere qḋ ſibi libuerit.ſi vero ſcandalum actiuum ſit per ſe puta cum intendit ducere alium ad peccandum.ſi quidem intēdat ducere ad peccandum mortaliter eſt peccatum mortale.⁊ ſimiliter ſi intendat inducere ad peccandum venialiter per actum peccati venialis eſt peccatū veniale.idem Tho.in ſcrip.

¶ Queſtio.v.

Utrum bona ſpiritualia ſint propter ſcandalum dimittenda.⁊ generaliter que dimittenda ſint propter ſcandalum. R̄ñ.ſm Tho.arti.vij. hec queſtio locum habet.de ſcandalo paſſiuo non actiuo.conſiderandum ergo quid ſit dimittendū ne alius ſcādalizaretur.eſt autem in ſpiritualibus bonis diſtinguēdum.nam quedam horum ſunt de neceſſitate ſalutis que pretermitti nō poſſunt ſine peccato mortali. manifeſtū eſt autem ꝙ nullus dꝫ peccare mortaliter vt alterius peccatum impediat quia quilibet plus tenetur ſibi quam alteri ⁊ ideo ea que ſunt de neceſſitate ſalutis pretermitti non debent propter ſcandalum vitandum. In his autē ſpiritualibus bonis que non ſunt de neceſſitate ſalutis videtur diſtinguendum quia ſcādalum qḋ ex eis aliquando oritur quādoq; ex malitia procedit. cum.ſ.aliqui volunt impedire hmōi bona ſpiritualia ſcandalum concitando ⁊ hoc eſt ſcandalū phariſeorum qui de doctrina dei ſcandalizabantur qḋ eſſe contemnendum xp̄s docet Matt.xv.qñq; vero ſcandalum procedit ex infirmitate vel ignorantia ⁊ hmōi ſcandalum eſt puſillorum propter qḋ ſunt ſpiritualia opera vel occultāda vel etiam interdum differenda vbi periculum non imminet quouſq; reddita ratione hmōi ſcandalum ceſſet.ſi autem poſt redditam rationem hmōi ſcandalum duret.iam dicitur ex malitia eſſe ⁊ ſic ꝓpter ipſm non ſunt hmōi ſpiritualia opera dimittenda.concordat idem Tho.in ſcrip.⁊ Pe.¶ Item not.ſm Tho.in ſum.arti.iiij.dicēdum ꝙ ꝯſilia non ſunt ſimpliciter pretermittenda nec etiam opera miſericordie propter ſcandalum ſed ſunt interdum occultanda vel differenda propter ſcandalum puſillorum:vt dictum eſt.quandoq; tamen conſiliorū obſeruatio ⁊ ipletio operū miſericordie ſunt de neceſſitate ſalutis quod patet in his qui iam vouerunt conſilia ⁊ in his quib⁹ ex debito imminet defectibus aliorum ſubuenire vel in temporalib⁹ puta paſcendo eſurientem vel in ſpiritualibus puta ignorantem ſiue hmōi ſiant debita propter iniunctum officium vt patet in prelatis ſiue propter neceſſitatem indigentis.⁊ eadem ratio eſt de hmōi ſicut de alijs que ſunt de neceſſitate ſalutis. ¶ Peccatum autem veniale propter ſcandalum vitandū nunq̄ eſt committendū:ſꝫ aliquis actus qui alias eſſet peccatum veniale vt verbum ocioſum fieri poſſit propter vtilitatem alterius ⁊ tunc non erit

Thomas.

Docendo.

peccatum

peccatum.cõcordat cum ſupradictis ꝓe.in ſcrip.
ſatis etiam concordat Ray. §.ij. vtrum autem.et
Gloſſa. addit ibi glo.ſuper verſi.que ſine dicens.credo ta-
men ꝙ non debet quis eſſe facilis ad credendum.
quod alij ſcandalizẽtur de bono opere qđ facit nec
facile propter metum ſcãdali debet ceſſare a bono
cum debeat preſumere de alijs potius ꝙ ſint boni
quam quod mali ſint.durante tamen conſcientia
hmõi.ſ.ꝙ alij ſcandalizentur ex illo bono debet il-
lud dimittere ex quo ſine eo poteſt eſſe ſaluus ne ſa
ciens contra ſcientiam edificet ad gehennã.¶De
uitandum etiam propter ſcãdalum vel non.ponit
Ray.verſus.ſcandala pro vita doctrina iuſtitiaqꝫ.
tu non effugies ſunt in reliquis fugienda.⁊ expo-
nit pro vita quia pro nullo ſcandalo dꝫ quis pecca
re mortaliter.doctrina quia doctor vel predicator
non debet falſum docere vel predicare pro aliquo
ſcandalo.tacere non poteſt ⁊ debet ſi omnes obſti-
nati ſunt ita ꝙ deteriores efficiũtur.xi.q.iij.quan-
do iuſtitia.quia nec iudex falſam ſniam nec teſtis
falſum teſtimonium debet proferre pro aliquo ſcã
dalo ⁊ in iſtis caſibus locum habet decre.extra de
reg.iur.qui ſcandalizauerit.ver.vtilius ſcãdalum
Verſus. naſci permittitur ꝙ veritas deſeratur.veritas.ſ.vi
te doctrine ⁊ iuſtitie.¶Glo.etiam ponit hũc ver-
ſum.ſcandala non vitant doctor iudex bene viuẽs.
⁊ addit aliud velle videntur hi verſus.eſt verbum
vite doctrine iudiciiqꝫ.primũ ſemꝑ habe duo pro-
pter ſcandala linque.Non ſunt tamen hi verſus
contrarij precedentibus ſi bene intelligantur hec
in glo.⁊ hec intelligi poſſunt ex predictis.

¶Queſtio.vj.

Utrum tp̃alia ſint dimittenda propter ſcãda
lum aut etiaꝫ noſtra dare teneamur propter
Thomas. ſcandalum euitandum.Rñ.ſm Tho.arti.vij.di-
cendum ꝙ circa temporalia bona eſt diſtinguẽdũ
Tẽporalia bona. aut enim ſunt noſtra aut ſunt nobis ad conſeruan
dum pre alijs commiſſa ſicut bona eccleſie cõmit-
tuntur prelatis ⁊ bona cõmunia reipublice recto-
ribus ⁊ talium conſeruatio ſicut ⁊ depoſitorũ im-
minet his quibus ſunt commiſſa ex neceſſitate et
ideo non ſunt propter ſcandalum dimittẽda ſicut
nec alia que ſunt de neceſſitate ſalutis.vnde ⁊ bea
tus Tho.cantuar.repetijt res eccleſie cum ſcanda
lo regis.¶Temporalia ꝟo quorꝫ nos ſumus do-
mini dimittere ea tribuendo ſi penes nos habea-
mus vel non repetendo ſi apud alios ſunt propter
ſcandalum qñqꝫ quidem debemus qñqꝫ autẽ non.
ſi enim ſcandalum ex hoc oriatur propter ignoran
tiam vel infirmitatẽ aliorum quod.ſ.diximus eſſe
ſcandalum puſillorum tunc vel totaliter dimitten
da ſunt temporalia vel aliter ſcandalum ſedandũ
ſcilꝫ per aliquam ammonitionem vnde Aug.dicit
in li.de ſer.do.in mon.dandũ eſt quod nec tibi nec
alteri noceat ꝙtum ab homine credi poteſt.⁊ ſi ne
gaueris qđ petit indicanda eſt ei iuſtitia ⁊ melius
ei aliquid dabis cum petentem iniuſte correxeris
aliquando vero ſcandalum naſcitur ex malitia qđ
eſt ſcandalum phariſeorum ⁊ propter eos qui ſic
ſcandala concitant non ſunt temporalia dimitten
da quia hoc ⁊ noceret bono cõmuni quia daretur
malis rapiendi occaſio ⁊ noceret ipſis rapientibꝰ
qui retinendo aliena in peccato remanerent.vnde
Greg.dicit in moralibus.quidam dum tẽporalia
nobis rapiunt ſolũmodo ſunt tolerandi.quidã ꝟo
ſeruata equitate prohibendi ſunt non ſola cura ne
noſtra ſubtrahantur ſed ne rapientes non ſua ſe-
metipſos perdant.concordant cum his ⁊ Tho.in
Status. ſcrip.⁊ ꝓe.¶De hac materia ſic dicit glo.vbi.ſ.
ſi ſtatus meus vel familie mee nõ eſt in tuto ſi ca-
ream re mea puta ꝙ pauper ſum ⁊ indigens cum
familia mea ⁊ ero in periculo incidendi in impa-
tientiam aut murmurationẽ contra deum non te-
neor rem meam dare aut a repetitione ceſſare cuꝫ
debeam me plus diligere ⁊ meos ꝙ extraneũ pro-
pter hoc enim excuſatur qui indigens ab alio acci
pit ad vſuram ⁊ ille qui ab infideli accipit iuramẽ
tum per ydola vt ſit ſecurus ab illo.ſi autẽ in tuto
ſit ſtatus meꝰ ⁊ familie mee licet hmõi re careo
ita ꝙ ex hoc nullũ mihi ⁊ familie mee imminet pe
riculum credo ꝙ debeo dare rem petitam propter
hmõi ſcandalum vitanduꝫ.ſi tamen credo eum re
illa bene vſuruꝫ alias non quia in hoc caſu dare ei
rem illam eſſet dare gladium in manu furioſi.cir-
ca illum autem qui abſtulit res meas ſi non eſt ſol
uendo ⁊ penitet de peccato paratꝰ ſatiſfacere ſi ha
beret credo ꝙ propter vitandum eius ſcandalum
debeo ceſſare a repetitione cum ſine periculo poſ-
ſim re illa carere.ſi autem eſt ſoluendo ⁊ non peni
tet non credo ꝙ teneat ceſſare a repetitione ꝓpter
eius ſcandalum ꝙ in hoc caſu non ſcãdalizo eum
licet ille ſcandalizetur ſicut iudei ſcãdalizati ſunt
a xp̃o ipſe tamen non ſcandalizauit eos.

¶Queſtio.vij.

Pone ꝙ aliqꝫ religioſus vel alius iuſtus ha-
beat puram ⁊ iuſtam ꝯſcientiam apud deũ.
multi tamen ſuſpicantur malum de ipſo ⁊ ſic ſcan
dalizantur.quid fiet.videtur ꝙ ſufficiat ei conſciẽ
tia.ij.corĩ.j.gloria noſtra hec eſt teſtimonium con ij. Chorin.j.
ſcientie noſtre.item Job.xvj.ecce in celo teſtis meꝰ
item Augu.ad ſecundinũ.xj.q.iij.Sentit de Augu.
quicqđ libet ſola me in oculis dei conſcientia non Raymundꝰ
accuſet.hec aũ.Ray.§.iij.pone.⁊ addit ad hoc tñ
dicas ꝙ ꝙtum in ſe eſt debet niti ſatiſfacere inten
tionem ſuam eis oſtendendo ⁊ cauſam remouẽdo
⁊ ſpẽm mali.nobis enim neceſſaria eſt vita noſtra
alijs fama noſtra.xj.q.iij.non ſunt audiẽdi.vbi vt
dicit hic.glo.arguuntur illi qui contenti de ꝯſcien
tia ſua non curant.quid de eis eſtiment hões cum
tamen famam contẽnentes occidant animas alio
rum blaſphemantium nomen domini.hec in glo.ex
predicto decreto.⁊ vt ſuper hoc nobis daret exem-
plum dominus voluit tributum ſoluere dicẽs pe- Mat.xvij.
tro.Mat.xvij.ne forte ſcãdalizemus eos vade ad Ad Ro.xij.
mare ⁊c.⁊ apoſtolus ad Romã.xij.ſi fieri poteſt qđ
ex vobis eſt cum omnibus hominibus pacem ha-
bentes.¶Si autem nolunt recipere ſatiſfactionẽ
ſed parati ſunt reprehendere ⁊ non imitari tunc de-
bent dolere quia illi peccant ⁊ ſufficiet eis conſciẽ
tia bona hec plene ⁊ plane dicuntur.xj.q.iij.inter
verba.vnde cum dominus dixiſſet Mat.xv.nõ qđ
intrat in os ſed quod procedit de ore coinquinat ho-
minem dixerunt diſcipuli ad dominuꝫ.Scis quia
phariſei audito hoc verbo ſcandalizati ſunt.⁊ rñ-
dit dñs.ſinite illos quia ceci ſunt ⁊ duces cecorum.
concordant his que predicta ſunt.ſm Tho.ſ.eo.ti.
q.v.vtrum bona ſpiritualia.

¶Queſtio.viij.

Queritur etiam hic qualiter procedendum ſit
cum multitudo aliqua eſt in ſcelere vt corri Thomas.
gatur vel puniatur.Rñ.ſm Tho.in ſum.q.cviij.art.
j.argumen.vlti.dicendum ꝙ quando tota multi-
tudo peccat eſt de ea vindicta ſumenda vel ꝙtum
ad totam multitudinẽ ſicut egyptij ſubmerſi ſunt
in mari rubro perſequentes filios Iſrael:vt habe-
tur Exo.xiiij.⁊ ſicut ſodomite vniuerſaliter perie-
runt vel ꝙtum ad magnam multitudinis partem
ſicut patet Exo.xxij.in pena eorum qui vitulũ ado
rauerunt.qñqꝫ ꝟo.ſi ſperetur multorum correctio
debet ſeueritas vindicte exerceri in aliquos pau-

cos principaliores quibus punitis ceteri terreantur ſicut dominus. Num. xxv. mandauit ſuſpendi principes populi pro peccato multitudinis. ¶ Si autem non tota multitudo peccauit: ſed pro parte tunc ſi poſſunt mali diſcerni a bonis debet in eos vindicta exerceri. ſi tamen hoc fieri poſſit ſine ſcandalo aliorum alioquin parcendum eſt multitudini ⁊ detrahendum ſeueritati. ¶ Et eadem ratio eſt de principe quē ſequitur multitudo. tolerandū enim eſt peccatū eius ſi ſine ſcandalo multitudinis puniri non poſſet. niſi forte eſſet tale peccatum principis qđ magis noceret multitudini vel ſpūaliter vel temporaliter quam ſcādalum quod inde timeretur. Ulricus. ¶ Ulri. autem lib. vj. tract. iiij. c. viij. §. ad qđ reſpondemus. Aſſignat quatuor cauſas diſſimulationis circa peccata iniquorum propter quas nō poteſt vel non expedit zizania euelli. Quatuor cauſe. ¶ Una eſt cū mali ſunt occulti nec pñt diſcerni a bonis alia cauſa eſt ſi multitudo tanta eſt in cauſa ꝙ non poſſit extirpari ſine ſciſmate eccleſie in quo etiam boni inuoluerentur. ⁊ ſic eradicaretur ⁊ triticum. vnde Aug. nos ad doctrinam ſacram pertinere arbitramur vt etiam canes in eccleſia ꝓpter pacem eccleſie toleremus vt ſi etiam vnus ſolus eſt vel pauci ſunt: ſed non poteſt hoc fieri ſine ſcandalo bonorū eo quod eos latet crimē nocētis ſicut dominus nocentem Judam vſqꝫ ad dignum exitium tolerauit. quando tamen multitudo eſt in culpa poſſunt aliqui magis rei ex eis puniri ad terrorem multitudinis vel turba iniquorꝫ cum facultas eſt in populis promendi ſermonem generali obiurgatione eſt ferienda: vt dicit Augu. contra permenianū. ¶ Tertia cauſa eſt quando probabiliter preſumit̃ de eorꝫ correctione eo qđ peccant ex infirmitate vel ignorantia ⁊ non obſtinata malitia. ſi enim tales exterminarentur ſepe eradicaret̃ triticum. i. ipſi ꝙ poſt modum conuerſi fiunt triticū ſicut patet in Paulo. vnde beatus Dñicus ſpiritu prophetico inter hereticos igni tradēdos vnum fecit reſeruari qui poſt multos annos conuerſus fuit. ¶ Quarta cauſa eſt ſi exercitando bonos pſunt eccleſie ⁊ non obſunt. tunc enim tolerari poſſunt: ne boni otio torpeant in charitate ⁊ ſic eradicetur triticum. Ps. deus oſtendit mihi ſuper inimicos meos ne occidas eos. ⁊ Judicū. ij. non delebo gentes quas dimiſit Joſue vt in ipſis experiar Iſrael ⁊c. Raymund' ¶ Satis cū ſupradictis videtur Ray. cōcordare. §. iiij. item qđ fieret. ⁊ probant̃ omnia per iura: vt patet di. xliiij. commeſſationes. ⁊ diſt. l. vt conſtitueret̃. ⁊ xxiij. q. iiij. ipſa pietas. ⁊ c. cum quiſqꝫ. ⁊ addit Ray. qđ ſi peccatum quod faciunt autoritate defendūt quaſi non ſit peccatum tunc non debet contra tales dormire ſeueritas diſcipline. nam tales etiam heretici poſſunt dici. de pe. diſt. vj. c. j. in fi. ⁊ di. l. domino ſancto. ⁊ di. lxxxij. plurimos. Gloſſa. ¶ Item no. ſm gl. hic ꝙ idem videtur ſeruandum circa publicā contra delinquentem multitudinem vel principem predicationem qđ dictum eſt de correctione vel excōicatione facienda vel diſſimulanda.

De perplexitate. Rubrica.

Reſtat aliqua videre de perplexitate. Et primo quero quid dicatur perplexitas: ⁊ quot modis fiat. ⁊ an aliquis ſm veritatem poſſit inter duo peccata eſſe perplexus. Raymund' Rñ. ſm Ray. eo. tit. §. v. circa perplexitatem. alia eſt perplexitas iuris alia facti. Perplexitas. perplexitas iuris eſt cū aliquis circa illud qđ ſibi occurrit faciēdum inuenit diuerſas autoritates ſibi adinuicem oppugnantes. hec ꝑplexitas per ꝯtrariorum concordiam eſt ſoluenda. nam in iure nulla eſt contrarietas realis. glo. niſi vbi ſit abrogatum: ſed ſuperficialis tantum. Gloſſa. ꝑplexitas facti eſt cum dyabolus ſuggeſtione ſua mala: vt ait Greg. pleroſqꝫ ita peccare facit quatenus ſi peccatum fortaſſe fugere appetant hoc ſine aliquo peccati laqueo non euadat xiiij. di. neruii. ⁊ dant ibidem ꝯſilium ꝙ tunc minus malum eligatur. i. ꝙ alias ſm ſe conſideratū eſſet minus peccatum. nam veritate inſpecta nihil eſt perplexitas. nec poteſt eſſe aliquis perplexus inter duo mala. i. neceſſitate aſtrictus ad aliqđ malum perpetrandum. glo. niſi propter errorem conſcientie aut propter prauā voluntatē quā non vult deponere. vnde Aug. vaſis ire nunqꝫ deus redderet interitum ſi non ſpontaneum inueniret̃ homo habere peccatum. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſor. idem Aug. vſqꝫ adeo peccatum voluntarium malum eſt vt nullo modo ſit malum ſi non ſit volūtarium. xv. q. j. §. j. circa ſi. concordant his opi. theologi: vt patet in ſcrip. Tho. ſuper. iiij. ſent̃. diſt. xxxix. in qōne an erronea obliget ⁊ Pe. ibidem. vide infra eo. li. ti. xxxiij. de pe. q. xix. vtrum conſcientia erronea.

¶ Queſtio. x.

Quid ſi ſacerdos indutus ad miſſam ⁊ celebrans infra canonem recolit aliquod peccatum mortale. Raymund' Rñ. ſm Ray. §. vj. pone. credo precipuam ⁊ tutiorem viam vt peniteat et conteratur. doleat etiam ꝙ ita tarde penitet ⁊ proponat confiteri ꝙ cito habuerit oportunitatem ⁊ ſic conficiat ⁊ ſumat nec ſumat hoſtiam non conſecratam pro conſecrata. idem Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſent̃. di. ix. ⁊ Tho. di. xij. ⁊ ſeq. ⁊ vide. ſ. eo. li. ti. xxiiij. de ſacra. iſc. vel non. q. lxx. vtrum peccet. ⁊ q. lxxix. vtrum in aliquo caſu. ¶ Multi caſus poſſent hic poni de perplexitate ſed diligens indagator poterit ſatis ſibi conſulere ex his que poſita ſunt hic ⁊ ſ. in diuerſis titulis ſpecialibus.

De cohabitatione clericorum ⁊ mulierum. Rubrica.

Quia ex cohabitatione ⁊ incōtinentia clericorum ⁊ mulierum frequenter oritur ſcandalum ſubijcitur hic tractatus de hac materia.

¶ Queſtio. xj.

Quero ergo primo an liceat clericis cohabitare cum mulieribus ⁊ cum quibus. Rñ. ſꝫ Ray. §. viij. vnde nota. Raymund' Clerici non debent cohabitare cum mulieribus: vt patet di. xxxij. hoſpitiolū tuum aut raro: aut nunqꝫ mulierum pedes terant ⁊ ita feminam quā bene videris conuerſantē mente dilige non frequentia corporali. ⁊ infra. femina conſcientiā pariter ſecum habitantis exurit. Itē lxxxj. di. legitur. vbi dicitur quod beatus Auguſti. cum ſorore ſua non conſenſit habitare. dicens que cum ſorore mea ſunt: ſorores mee non ſunt. docti ergo viri cautela magna nobis dꝫ eſſe inſtructio. nam cohabitatio ſepe intercipit adulterium ideſt occaſio eſt incurrendi adulterium. xviij. q. ij. diffinimus. Perſone nō ſuſpecte. ¶ Excipiūtur tamē quedam perſone cum quibus licite clerici poſſunt cohabitare: videlicet mater: ſoror: amita: matertera: auia: filia fratris: vel ſororis: vxor filij: ⁊ regulariter omnes ꝯſanguinee per lineam tranſuerſalem vſqꝫ ad ſecundū gradum incluſiue. ar. diſt. lxxxj. cum omnibus. conſanguinee vero per lineam aſcendentem ⁊ deſcendentem vſqꝫ ad quartum gradum. ar. extra de conſan. ⁊ affi. c. non debet. di. xxxij. interdixit. ⁊ di. lxxxj. c. volumus feminas. et eſt ratio in iſtis quia fedus naturale nihil ſeui criminis cum talib' eſtimari

permittit:

permittit:vt dicitur extra de cohabi.clerico.⁊ mu
lie.a nobis.⁊ extra de preſumptio.c.cum in iuuen-
tute.⁊ hoc intelligas ſi conſanguinea non habeat
ſecum domicellas pediſſequas vel alias mulieres
ſuſpectas.nam de talibus intelligitur predictum
verbum Auguſti.que cum ſorore mea ſunt ⁊c.⁊ in
hoc caſu poteſt intelligi.extra de cohabi.clerico.⁊
mulie.c.j.ſic etiam intelligit Goffr.lib.iij.titu.ij.
Goffredus. de cohabita.cleri.⁊ mulie.dicit etiam ꝙ illi primo
c.derogatum eſt per poſteriorem decretalē extra
eo.tit.a nobis.ſed Hoſtien.in glo.ſuper eo.c.dicit
primam expoſitionem eſſe veriorem.Ber.etiam
in glo.ſuper.j.c.ſatis ꝯcordat cum Ray.in omni-
bus ſupradictis.¶ Item licet dixerim ꝙ fedus na
turale non permittit cum talibus oriri ſuſpitionē
ſcilicet cum filia:ſorore ⁊ ſimilibus tamen nō de-
bet clericus ⁊ maxime eps immoderatā habere cū
ea familiaritatem oſculando.ſ.eam coram homi-
nibus vel caput ſuum in gremio illius ponendo
vel ſimile ne ex hoc vilis ac contemptibilis habea
tur.⁊ ſi ammonitus forte nollet deſiſtere depona-
Secundo gradum. tur.di.xxxiiij.c.quorūdam.¶ Ultra ſcḋm gradū
linee trāſuerſalis diſtingue quia aut ſunt ſuſpecte
quia iuuenes aut non.In primo caſu non poſſunt
habitare in ſecundo poſſunt.⁊ eadem diſtinctio fa-
cienda in ancillis.⁊ ſic intelligo.diſt.lxxxj.c.femi-
nas.⁊ diſt.xxxij.interdixit.in fi.¶ Eadem diſtin-
Uxor. ctio facienda eſt in vxore propria.quia ſi ſubdyaco
nus vel ſupra habet vxorem legitimā cum qua con
traxerat ante ſubdyaconatum ſi vetula eſt poteſt
eam tenere in domo ⁊ eam caſte regere.diſt.lxxxj.
c.volumus.ſi vero eſt iuuenis non debet ſecum ma
nere:ſed ſequeſtrato manſionis cubiculo.Gloſſa
⁊ continentia tam a viro ꝙ ab vxore promiſſa.diſt.
lxxvij.epiſcopus argumen.extra de conuer.coniu
ga.vxoratus ſane.⁊.c.coniugatus.in quibus.c.di-
citur quod coniugatus non ꝓmoueatur ad ſacros
ordines niſi ab vxore continentiam promittente
fuerit abſolutus.vxor vero promouendi in epiſco-
pum prius debet profiteri continentiam ⁊ ſacrum
velamen ⁊ religioſam veſtem aſſumere.vide plu-
ra de hac materia.ſ.li.j.ti.viij.de voto.⁊ ſpeciali-
ter.q.lix.quod ſi maritus.⁊ ſeq.¶ Quidam tamē
Falleñ. a predicta diſtinctione excipiunt epiſcopos ⁊ mo-
nachos qui indiſtincte non poſſunt etiam cum ali
qua conſanguinea habitare.ar.di.xxxiiij.c.quorū
dam.⁊ extra de conuer.coniuga.ſane ſi coniugati.
his etiam ſentit Goffr.⁊ Hoſt.§.j.in fi.⁊ hoc pro-
bant per aut.de ſanctiſſi.epiſcop.§.epiſcopum.
colla.ix.⁊ de monachis.§.cogitandum.collatio.j.
Reymundꝰ ¶ Sequitur in Ray.ſed licet hoc tutum et hone-
ſtum eſſet tamen non obſtant eis illa iura ſcilicet
canones quia illud.c.quorundam loquitur quan-
do immoderatam familiaritatem.epiſcopus ha-
bebat cum filia cuius occaſione vilis ac cōtempti
bilis a ſubditis habebatur.illa,aūt decretalis ſa-
ne.loquitur de vxore epiſcopi que omnino debet
intrare religionem.

¶ Queſtio.xij.

Deinde quero que ſit pena clerici continen-
tiam non ſeruantis.Reſpondeo ſm Ray.
Reymundꝰ §.ix.de pena.circa hoc ita teneas quod ſi talis cle-
ricus accuſatus eſt ⁊ cōuictus debet deponi.lxxxj.
diſtin.ſi quis clericus.⁊.c.preſbyter.⁊.c.ſi quis epi
ſcopus.gloſſa dicit hoc ſm vetera iura que hic al-
legantur.¶ Item aut eſt notorium eum habere
concubinam aut non.In primo caſu.ſi eſt notoriū
iuris.puta qꝛ eſt damnatus de illo crimine vel eſt
confeſſus ſponte in iure vel conuictus canonice de

bent ſubditi vitare ipſum in ſacramentis quia ex
tunc ipſo iure ſuſpenſus eſt.xv.q.v.preſbyter. ex-
tra de cobabitatio.clerico.⁊ mulier.c.veſtra.vltra
medium.¶ Item credo ſcilicet qḋ ſuſpenſi ſunt
ipſo iure licet quidam aliter dixerint ſi eſt notoriū
facti.puta quia mulierem ſuſpectam publice te-
net in domo.gloſ.idem intelligo ſi alibi.Et etiam
forte ſunt animalia ſuper terram gradientia quia
cum ſit publicum non ex fama ſed ex euidētia.ita
ꝙ non poſſit aliqua tergiuerſatione celari:nec te-
ſtis neceſſarius eſt nec etiam accuſator.extra de co
habitatio.clerico.⁊ mulie.tua.Debet etiam talis
ſcilicet notorius fornicator amoueri ab epiſcopo
vt ſe corrigat.⁊ ſi noluerit ſe corrigere debet ſuſpē-
di a beneficio eccleſiaſtico vſqꝫ ad ſatiſfactionem
congruam.⁊ ſi adhuc perſeuerauerit debet in per-
petuum remoueri.extra de cohabit.clerico.⁊ mu-
lierum.ſicut ad extirpandas ⁊ ſm hoc intelligitur
videlicet de illis qui iacēt in notoria fornicatione.
diſtin.xxxij.nullus.⁊.c.propter hoc.⁊.lxxxj.diſtin.
ſi qui ſunt preſbyteri.extra de cohabita.clerico.et
mulie.veſtra in fine.⁊.c.tua.⁊ extra de verborum
ſignificatione.cum olim.hec opinio confirmatur
per nouam conſtitutionem.extra de cohabita.cle-
rico.⁊ mulie.queſitum.vbi dicitur ꝙ quis morta-
liter peccans quo ad ſe ſit ſuſpenſus.Non tamen
debet in officijs euitari quia non eſt ſuſpēſus quo
ad alios niſi ſit peccatum fornicationis quod ſit
notorium per ſniam vel per ꝯfeſſionē factā in iure
aut per rei euidentiā que nulla poſſit tranſgiuer-
ſatione celari.¶ De hoc autem qḋ premiſſum eſt
quod notorius fornicator amonendus eſt ab epi-
ſcopo.Dicit hic gloſ.quod admonitio inferioris Gloſſa.
prelati non ſufficeret quo ad hoc quod poſſet infer
re penam hic poſitam.niſi talis eſſet qui haberet
iuriſditionem epiſcopalē plenarie in talibus con-
cubinarijs ⁊ in eorum beneficijs.¶ Item dicit gl.
ſuper ver.debet ſuſpendi quod hoc ordine quo ſci-
licet premiſſum eſt hic procedendū eſt contra con
cubinarios ſm ius cōmune.Sed in regno Francie
tenet cōſtitutio Gale qui fuit legatus in Francia
que talis eſt.excommunicamus omnes illos ſacer
dotes ⁊ clericos quoſcūqꝫ qui poſt legitimam ad-
monitionē focarias vel alias mulieres de quibus
mala ſuſpitio poſſit oboriri in domibus proprijs
vel alibi vnde populus vel eccleſia ſcādalizetur du
xerint retinēdas:niſi ſint clerici qui in minoribus
ordinibus conſtituti legitime contraxiſſe proben-
tur.qui tamen cum vxoribus eccleſiaſtica benefi-
cia retinere non debent.¶ De illa autem admoni Opinio.
tione duplex eſt opinio.quidam dicunt quod non
ſufficit niſi fiat ſpecialiter ad perſonā ſuper hoc
diffamatam.Alij dicunt quod ſufficit generalis
admonitio facta in ſynodo non per modum ſim-
plicis exhortationis ⁊ predicationis quam faciūt
predicantes ſed per modum prelationis ⁊ iuriſdi-
tionis vt ſit via ad incurrendam penam illius con
ſtitutionis.⁊ licet hec admonitio fiat ad multitu-
dinem.⁊ ſit ſynodalis id eſt facta in ſynodo nihilo
minus eſt perſonalis cum fiat ad preſentes.et ſm
hanc opinionem huiuſmodi generalis admoni-
tio ad illos ſolos extenditur qui preſentes ſunt.
ad alios non ſiue teneantur intereſſe ſynodo ſiue
non.licet ab his qui interfuerunt audiant poſtmo
dum admonitionem huiuſmodi factam eſſe.Et
quando epiſcopus intendit facere admonitionem
trinam non ſufficit vnam audiuiſſe vel duas:niſi
etiam tertia audiatur a preſente monitore.Item
non extenditur hec admonitio niſi ad illos ſolos

qui a tempore monitionis illius huiuſmodi focarias cum ſcãdalo detinent. Item oportet quod ſit trina vel vna pro omnibus facta ex cauſa alſa non eſſet legitima. et quãuis non exprimatur cauſa propter quam ſit vna pro omnibus. ſi tamen ſubeſt illa cauſa. nihilominus incurretur ſententia illius. prima opinio benignior et communior eſt. clericus autem qui cum ſcãdalo paſſim et publice cum pluribus fornicatur: licet grauius peccet quam ille qui publice vnam fornicariam tenet. tamen non incurrit ſententiam predictam vt credo: quia conſtitutio illa non videtur loqui niſi de tenentibus cum ſcandalo fornicarias aut alias mulieres cum pene ſint potius reſtringende quam extendende. ¶ De illis autem qui tenent mulieres in ſuſpectis locis et cum ſcandalo ſed tamen non peccant cum eis nec peccare proponunt: poteſt dici benigna interpretatione quod non incidunt in illam ſententiam. et quod illa conſtitutio intelligitur de illis qui eas detinent in concubinatu. Aliis tamen videtur quod ex quo poſt legitimam admonitionem cum ſcandalo tenent mulieres huiuſmodi ſiue peccent cum illis carnaliter ſiue non incidunt in illam ſententiam poſt admonitionem legitimam. Et quod dixi duxerint retinendas intelligo retinendas ideſt habendas quo ad vſum carnis. licet enim non teneant eas in expenſis ſuis aut tãquam proprias ſuas concubinas. Ex quo vtuntur eis ad peccatum carnis cum ſcandalo et poſt admonitionem legitimam incurrunt ſententiam. vnde ſi clericus adulteretur cum vxore alicuius remanente in domo mariti et cohabitante cum marito. et hoc cum ſcandalo et poſt admonitionem incurrit ſententiam predictam licet non exhibeat eam ille clericus aut aliter illam teneat. ¶ Ab illa autem ſententia cum conditor canonis non retinuerit ſibi abſolutionem poſſunt epiſcopi abſoluere ſubditos ſuos. inferiores autem prelati non conſueuerunt de hoc abſoluere.

¶ Queſtio.

Quid ſi aliquis de hoc abſolutus reuertatur ad vomitum cum eadem concubina. Reſpondeo ſecundum gloſſam ibidem. ſi adhuc durat ſcandalum recidit in excommunicationem quãuis non fiat noua admonitio. ſi autem non durat ſed creditur publice quod ſit correctus non incidit in illam ſententiam donec iterum ortum ſit ſuper hoc ſcandalum. quo exorto non credo quod ſit neceſſaria admonitio noua. ¶ Credo autem quod peccant epiſcopi et inferiores prelati ad quos pertinet huiuſmodi admonitionem facere. Inferiores enim poſſunt eam facere etiam ſi ſint ſimplices ſacerdotes curati tamen cum conſtitutio illa non ſpecificet quod ab epiſcopo ſit facienda ſi per negligentiam aut alias corrupta intentione dimittant eam facere. ſi autem ex iuſta cauſa dimittant quia forte vident ibi multorum ſtrages latere vel aliquid ſimile non peccant. de huiuſmodi autem concubinariis clericis. Credo quod non oportet eos vitari tanquam excommunicatos ex illo canone: niſi conſtet eos tenere focarias cum ſcandalo. et ſuper hoc eos eſſe legitime admonitos. et ſi de vtroque iſtorum conſtentur in ſecreto vitandi ſunt in ſecreto. ¶ Licet autem epiſcopi poſſint de huiuſmodi ſententiis abſoluere non tamen poſſunt diſpenſare ſuper irregularitate contracta. ſi in huiuſmodi excommunicatione celebrauerunt aut miniſtrauerunt aut ordines receperunt. ¶ Licet autem idem Gala. multa alia conſtituerit vel innouauerit ad honeſtatem clericalem ſpectantia tam circa habitum quam circa negociationem et vſuras et alia quedam dicens ſe talia prohibere ſub eadem diſtrictione ſub qua prohibuit vſum focariarum non tamen clerici qui faciunt contra illas prohibitiones etiam poſt admonitionem legitimam ipſo facto excommunicationem incurrunt: quia quantum ad illas prohibitiones non facit promulgationem late ſententie ſed poſt comminationem ferende. et ita habet conſuetudo que eſt optima legum interpres. hec omnia ab illo verſicu. de hoc autem. ſunt hec in gloſ.

Gloſſa. (margin, beside "ſpondeo ſecundum gloſſam ibidem")

Lector. (margin, beside "epiſcopi et inferiores prelati")

Gales. (margin, beside "ordines receperunt")

Sequitur in Raymun. ſi autem non eſt notorium clericum habere concubinam ſed eſt publicum ex fama tantum. ſi non appareat accuſator, et de his habetur ſuſpitio erit ei purgatio indicẽda. in qua ſi defecerit vel ſe purgare noluerit deponetur. extra de cohabitatione clericorum et mulierum. tuas nos. Et iſte non debet a ſubditis euitari in ſacramentis quãdiu ab eccleſia toleratur. de talibus legitur. diſtinctione. xxviii. conſulendum. xv. queſtione vltima. c. vltimo. ¶ Quod autem hic dicitur deponetur. Gloſſa dicit hoc intelligendum ſecundum rigorem iuris veteris. illud enim. c. tua nos. non loquitur de depoſitione. ſed de canonica animaduerſione. Hoſtienſis vero in gloſſa ſuper eodem. c. tua nos. in fine dicit quod canonica animaduerſio eſt vt ſi in purgatione deficiat puniatur vt conuictus. ſi autem ſe purgare non vult pro contumacia excommunicabitur. in qua excommunicatione ſi ſteterit per annum punietur vt conuictus de crimine. Raymund.

¶ Queſtio. xiii.

Quid de pena clerici in ſacro ordine conſtituti qui matrimonialiter aliquam ducit in vxorem. Reſpondeo ſecundum Raymundum. §. x. preter has. Talis clericus debet priuari ordine et beneficio eccleſiaſtico poteſt tamen cum eo diſpenſari ſecundum illud quod dixi. ſ. eodem libro titu. iii. de bigamis. q. xii. ſequitur videre. verſi. ſequitur in Raymun. ſi tamen. mulier vero ſi erat libera debet redigi in ſeruitutem eccleſie. diſtinct. xxxii. eos qui. ſi ancilla debet vendi. diſtinct. lxxxi. quidam clerici. filii inde nati rediguntur in ſeruitutem eccleſie. xv. q. vlti. cum multe. in matre tamen dicunt quidam quod ſi filii ſui adhuc paruuli ſunt non vendetur. ſed retrudetur in monaſterium ne propter eius abſentiam filii pereant. diſtinct. xxxiiii. c. fraternitatis. vel intellige illud. c. quod quando non contraxit cum ea matrimonialiter. ¶ Item nota quod clericus in ſacro ordine conſtitutus quando ſeparatur ab illa quam de facto duxit vxorem debet eam abiurare ſecũdum formam iſtam quod de cetero nullo modo accedet ad eam nec cum illa ad vnam menſam mãducabit vel bibet nec ſub vno tecto manebit, niſi in eccleſia vel in alio loco publico vbi nulla mala ſuſpitio poſſit eſſe. Nec etiã ibi loquatur cum ea. niſi coram ydoneis teſtibus pro certa neceſſitate. xxxv. q. vi. ab iſto dic. vbi hec forma continetur. ¶ Et eſt forma hec ſeruãda etiam quando ſeparantur propter conſanguinitatem vel aliquid legitimum impedimentum. et eſt expreſſa decre. in hoc caſu. extra qui cleri. vel vo. ex literarum. ſed contradicit decre. extra de cohab. clerico. et mulier. clericos. vbi expreſſe dicitur quod a talibus non debet exigi iuramentum ne inſtinctu dyaboli in idem crimen redeant et inſuper reatum periurii incurrant. ſed illa loquitur quando clericus habetur ſuſpectus quod non ſeruabit iuramentum: quia tunc vere nõ debet exigi ſed per ſuſpenſio-

nis et

nis ⁊ interdicti ſententiam vel aliis modis: vt ibidem colligitur eſt cogendus mulieres ita a ſe remouere ne poſſit haberi ſiniſtra ſuſpitio contra eum vel illa decre. clericos. intelligitur cū ſeparatur a concubina iſta ex literarum quando ab vxore vtraq̄ etiam expoſitionem ponit Hoſtien. in glo. ſuper. c. clericos. ⁊ prefert primam eaſdem etiam

Bernard⁹. ponit Bernar. in glo. ibidem. nota etiam ſm glo. hic ſuper ver. reatū periurij. quod ex hoc videtur quod malefaciunt ſacerdotes ⁊ alij prelati qui laicos abſolutos faciunt abiurare concubinas. ⁊ ſm Hoſtienſem ibidem in gloſ. eſt hic argumentum quod non eſt aliquid alicui iniungendum per iuramentum de cuius tranſgreſſione veriſimiliter timetur. ſimile. xxij. q. v. ſi quis periurauerit ⁊ tribus. c. ſequentibus.

¶ Queſtio. xiiij.

Raymund⁹ Ex quibus ſignis vel indicijs preſumatur clericus incontinens. Rn̄. ſm Ray. ibidem. preſumitur clericus incontinens ſi ſepe loquatur vel diſputet de formis mulierum quod Hierony. prohibet vel ſi mulieres ſepe veniant ad domum ſuā vel ſi ipſe frequentet hoſpitia illarum vel ſi ſolus in loco ſuſpecto inueniatur loqui cum eis vel ſi inſpiciat forte eas oculo inſatiabili. diſt. lxxxi. clericus ſolus. vbi dicitur quod ad tabernacula femine non accedat clericus ſolus nec ſolus preſbyter cum ſola fabulas miſceat nec domos matronarū frequenter intret archidyaconus pretextu humilitatis vel officij: aut aliquid ſecreto per clericos aut domeſticos mandet. de hoc etiam eadem diſt. c. in omnibus. Item. xxxij. q. v. nec ſolo. vbi dicitur quod etiam ipſo aſpectu appetitur ⁊ appetit concupiſcentia mulierum. de hoc etiam extra de preſumptioni. tertio preſumitur etiam incontinens ⁊ repellitur a promotione qui duxit in vxorem vilē mulierem. puta ancillam vel ioculatricem. licet virginem. diſtin. xxxiiij. ſi quis vidua. gloſ. vel aliqua ex his que publicis ſpectaculis mācipantur: vt in eodem. c. ſi quis viduam.

De notorio. Rubricella.

Licet ex p̄dictis ſatis poſſet intelligi quid ſit notorium q2 tñ de notorio ſepe loquimur ⁊ ad plenum quid ſit notoriū ignoramus. quero igitur hic.

¶ Queſtio. xv.

Raymund⁹ Quid ſm iura dicatur notorium. Reſpondeo ſm Raymundum. §. xi. Item licet omiſſis multis et

Notorium. varijs de notorio ſcriptis: hoc in ſumma teneas q̄ eſt notorium aliud iuris: aliud facti. notorium iuris eſt dum quis canonice eſt condemnatus vel in iure confeſſus vel per probationes legitimas conuictus. xv. q. v. preſbyter. ⁊. q. vlti. c. ſi quis preſbyter. ⁊. c. ſciſcitātibus. extra de cohabitatione clericorum ⁊ mulierum. veſtra. et. c. queſitum. ⁊. ij. q. vj. ſunt etiam quorum. ¶ Notorium facti eſt cum teſtis populus eſt ⁊ diſſimulationi non eſt locus. lxi. diſtin. in ſacerdotibus. in fi. extra de cohabitatio. cleri. ⁊ mulie. tua. ⁊. ff. de ritu nuptiarum. l. palam. in princip. ⁊ intelligitur populus eſſe teſtis ſiue ſit crimen notum omnibus qui ſunt in illo loco vel maiori parti. ij. q. j. de manifeſta. ſuper predicto verbo ſcilicet omnibus qui ſunt in illo loco. dicit hic gloſſa. i. villa parochia. quia decem homines po-

Decem homines. pulum faciunt. x. q. iij. vnio. de ſcandalo autem populi vel eccleſie de quo fit mentio in conſtitutione. Gale. ē. eodem titulo. q. xi. quero ergo. credo q̄ ſi parochia habeat mille parochianos. ſi tamen decem tantum ſcandalizentur ex illis de focaria ſacerdotis qui ſunt graues ⁊ honeſte perſone poteſt fieri interpretatio quod populus ſcādalizetur maxime cum decem homines populum faciant: vt dictum eſt. ſicut duo faciunt congregationem. extra de electione. c. j. ⁊ tres faciunt collegium. ff. de verborum ſignificatio. l. neratius. tamen retinetur in vno. ff. quod cuiuſq̄ nomi. vniuer. l. municipium. duodecim autem aut viginti faciunt turbam. ff. vi bonorum raptorum. l. vltima. §. j. quatuor vel quinq̄ porci vel decem oues faciunt gregem. ff. de abigeis. l. oues. hec in glo. ¶ Sequitur in Raymun. Raymund⁹ item in notorio iuris exigitur quandoq̄ probatio contra negantem. extra de ſententia ⁊ re iudicata. ſicut. in notorio vero facti non requiritur ordo iuris qui eſt alias regulariter obſeruandus. extra de iureiurando. ad noſtram. ij. euidentia enim patrati ſceleris clamore non indiget accuſatoris. extra de accuſationi. c. euidentia. ⁊ ſi forte iudex velit taliter delinquentem ſecundum quod ius poſtulat corrigere vel punire ⁊ iſte appellat non eſt appellationi huiuſmodi deferendum. extra de appella. preterea. j. vbi dicitur. quod qui poſt appellationem grauia committūt pretextu appellationis ſe defendentes dum ſuper his conueniuntur non debz illis proficere hmōi appellatio quo minus eorum exceſſus canonice puniatur. Item de hoc in. c. propoſuit. eo. ti. ¶ Item notorium facti ſubdiuiditur quia aliud eſt notorium facti manētis actu vt cum quis publice tenet adulteram in domo vel concubinam. Aliud notorium facti tranſeuntis actu vt ſi aliquis in publico interfecit hominem vel fecit ſortilegium vel ſimile. aliud notoriū facti preſumpti vt ſi aliquis publice habitus eſt pro filio vel ꝓſanguineo vel affine alicuius. de notorio vide plura. ē. li. ij. ti. v. de rapt. in rubricel. de conſerua. per totum. de hoc etiam plene determinat et diffuſe et qualiter in quolibet notorio ſit ꝓcedendū. Hoſti. extra de cohabita. clerico. ⁊ mulie. in gloſ. ſuper. c. tua nos. ⁊ in ſumma ea. rub. ſcz de coha. cler. ⁊ mu. §. vlti. que cauſa breuitatis tranſeo: q2 magis ſpectant ad forum contentioſum.

De purgationibus ⁊ inquiſitionibus. Titulus. xxxi.

Dictum eſt. ē. de diſpenſationib⁹ que purgant ab irregularitatibus ⁊ infamia iuris. nunc de purgatione canonica que purgat ab infamia facti videndum eſt. eſt aūt infamia iuris ſm glo. hic. que ſcilicet contrahitur per ſentētiam latam in actione famoſa contra aliquem ſicut eſt actio furti et iniuriarum ⁊ de dolo depoſiti. vel etiam ex aliquo turpi actu ſicut eſt in pugnando in arena propter queſtum vel ex accipiēdo vſuras vſurarum ⁊ ſimilia. Infamia vero facti eſt diffamatio aliqua alicuius ſuper crimine vel criminibus. hec in glo.

¶ Queſtio. j.

Circa hanc materiam primo quero quid ſit purgatio. Rn̄. ſm Ray. eo. ti. in prin. purgatio eſt de obiecto crimine innocentie oſtenſio idē Goſ. lib. v. titu. xxxiiij. de purga. canoni. glo. addit hic Inno. oſtenſio. ſ. per iuramentum vel alio debito modo: vt patebit infra. q. proxi. Raymund⁹. Purgatio.

¶ Queſtio. ij.

Quot ſint purgationis ſpecies. Reſpon. ſm Ray. due ſunt. ſ. canonica ⁊ vulgaris. Canonica eſt que ſit per iuramentum. Glo. ipſius diffa-

mati ⁊ quandoqȝ ſufficit vel per teſtes.glo.i.iuramento teſtium compurgantiū.Iſta purgatio permittitur ⁊ approbatur tanꝙ bona vtilis ⁊ honeſta in eccleſia dei.ij.q.v.fere per totum vulgaris purgatio eſt que a vulgo eſt inuenta vt ferri candentis et aque feruentis vel frigide:panis vel caſei.monomachie.i.duelli ⁊ cetere huiuſmodi.ſed iſta hodie in totū reprobata eſt ⁊ maledicta tum quia inuenta eſt dyabolo fabricante:vt.ij.q.v.mennam tum quia generaliter a ſacris canonibus prohibetur:vt in eo.titu.mennam.⁊ in ea.q.c.conſuluiſti.⁊.c.monomachia. Itē q: eſt ꝯtra illud ꝑceptū dñi.
Deut.vij. Deuto.vi.⁊ Matt.⁊ Luc.iiij. Non tēptabis dñm
Luce.iiij. tuum:vt in illo.c.monomachia. in fine.⁊.xxij.q.ij.querit cur patriarcha. ¶ Queſtio.iij.

Quid ergo de epiſcopis ⁊ abbatibus ⁊ militibus qui huiuſmodi iudicia faciunt aut per-
Gloſſa. mittunt fieri in curijs ſuis. Rñ.ſm Glo.hic ſuper ver.queritur que ſic dicit.non audeo tales a mortali excuſare cum talia ſcdm vetera iura ⁊ noua ſint prohibita vt preallegatum eſt ⁊ patet extra ne clerici.vel monachi.c.ſententiam.in fi.maxime autem epiſcopi et abbates et illi quibus huiuſmodi ius ignorare non licet.in hoc enim grauiter peccant quia potius deberent omnia mala tolerare quam tali modo conſentire.¶ Credo etiam quod in publicis predicationibꝰ ꝓſit hec inſinuari modeſte tamen ⁊ quaſi per modum compaſſionis in illis maxime locis vbi ſunt aliq̄ q̄ in hac parte ius ignorāt ſaluo tñ eo qđ dictū eſt de ſcādalo.ſ.ti.xxi.q.viij.quero etiā hic.vide quoqȝ de hac materia.ſ.lib.ij.ti.iij.de duello.per to. ¶ Queſtio.iiij.

Ut ſequētia que de inquiſitione ⁊ purgatione dicenda ſunt melius intelligātur quero quot modis proceditur cōtra aliquem de crimine. Reſpondeo ſm Ray.§.circa proceſſum.vt tibi plane
Raymundꝰ liqueat ꝓceſſus in hac materia ſummoqȝ vtilis ⁊ neceſſarius. Nota quod vt de notorijs exceſſibus taceatur tribus modis poteſt ꝓcedi contra aliquē de crimine ſcȝ per accuſationē denūciationē ⁊ inquiſitionem.⁊ in quolibet modo diligens adhibēda eſt cautela vt accuſationē precedat legitima inſcriptio.in qua.ſ.accuſator obliget ſe ad penam talionis:denunciationem charitatiua admonitio.⁊ inquiſitionem clamoſa inſinuatio.in accuſatione
Denūciatio agitur ad degradationem que ſit ab epiſcopo per ſolennem inſignium clericalium retentionem. Et ideo accuſator debet ſe obligare ad talionem. In denunciatione agitur ad penitentiam. In inquiſitione ad remotionem ab adminiſtratione:vt dicetur infra.¶ Eſt etiam quartus modus circa proceſſum huiuſmodi cū de alicuius crimine agitur attendēdus ſcilicet cum non directe ad penam infligēndam proponitur crimen alicuius ſed ad defenſionem vel repulſionē.quod fit cum obijcitur in modum exceptionis accuſatori vel teſti vt ab accuſatione vel teſtificatione repellantur. Item cum obijcitur electo vt a promotione officij vel beneficij excludatur.⁊ in hoc caſu diſtingue.vtrum ante confirmationem opponatur.vel poſt in confectatione. In primo caſu non eſt inſcriptio neceſſaria: ſed poſt confirmationē excipiens ſe debet obligare ad penam extraordinariam ſecundum arbitriū diſcreti iudicis ſi defecerit in probando:citra vinculum tamen inſcriptionis eo qđ crimine ſic probato perdit quod per electionem et confirmationem ei fuerat acquiſitum. Sed ob hoc prius habita non amittit.probantur hec extra de accu.ſuper his.⁊.c.qualr ⁊ qñ.in fi.penā extraordinariā expoſuit glo.vt eſt amiſſio prebēde vel alterꝰ beneficij.

¶ Queſtio.v.

Poſt hec deſcendendo ſpecialiter ad materiā inquiſitionis.quero quando et a quibus ad inquiſitionem ſit procedendum. Reſpon.ſm Ray
Raymundꝰ mun.§.iiij.circa inquiſitionem. Dico quod primū ſcilicet quando ſit ad inquiſitionem procedēdum colligitur euidenter ex autoritatibus noui ⁊ veteris teſtamenti ex quibus poſtea proceſſerunt canonice ſanctiones.legitur enim.Luc.xvi.quod vil-
Luce.xvj. licus ille qui diffamatus erat apud dominum ſuū quaſi diſſipaſſet bona illius audiuit ab illo.quid hoc audio de te redde rōnē villicationis tue.iam enim amplius non poteris villicare.et in Geneſi
Gene.xviij. c.xviij.dominus ait de ſodomitis. Deſcēdā ⁊ videbo vtrum clamorem qui venit ad me opere compleuerunt.ex his autoritatibꝰ manifeſte probatur ꝙ non ſolum cum ſubditus verum etiam cum prelatus excedit:.vt patet in villici exemplo ſi per clamorem ⁊ famam ad aures ſuperiores peruenerit non quidem a malignoſis ⁊ maledicis ſed a prouidis ⁊ honeſtis.ad eum deferentibꝰ.nec ſemel tantum:ſed ſepe quod clamor innuit vt in ſodomitis ⁊ diffamatio manifeſtat vt in villico debet coram ſenioribus eccleſie veritatem diligentius perſcrutari:vt ſi rei popoſcerit qualitas canonica diſcretio feriat delinquentis culpam.non tanꝙ idem ſit actor ⁊ iudex.ſed quaſi denunciāte fama vel deferente clamore officium ſuum debitum exequa-
Innocētius. tur.hec Inno.iij.in concilio generali.extra de accu.c.qualiter ⁊ quando.⁊ ſunt quaſi ipſa verba concilij.¶ Quod autem dixi a prouidis ⁊ honeſtis intelligo indiſtincte ſiue a maliuolis ſiue a prouidis ⁊ honeſtis infamia ortum habuit.ſufficit enim qđ apud bonos ⁊ graues ſit diffamatus nō diſtincto a quibus ortū habuit infamia.quia infamia ab in-
Bernardꝰ. certo autore procedit.de conſe.diſt.iiij.c.ſanctum eſt.idem Bernar.in glo.ſuper.eodē.c.qualiter ⁊ quando.⁊ Hoſtien.in glo.ibidem.⁊ addunt quod tunc eſt purgatio indicenda ſaltem propter ſcandalum.argu.extra de purga.canonica.c.accedens.addit Hoſtien.ſi tamen omnino conſtaret quod a maliuolis infamia orta eſſet nec ſcandalum immineret nec multum ſparſa eſſet infamia non eſſet
Ulricus. de neceſſitate purgatio indicenda.extra de purga.canoni.cum in iuuentute.¶ Ulricus lib.vj.ti act.iij.c.xvj.dicit quod ad inquiſitionē proceditur ex quatuor cauſis.ſ.ex clamoſa inſinuatione:vt iam dictum eſt. Item propter ſcandali timorem qđ poteſt turbare eccleſiam:ſiue ſit vnus adeo potens ꝙ ipſe ſcandalizatus poteſt eccleſie ſcandalum ſuſcitare ſiue ſint plures.ad remotionē enim talis ſcandali interdicitur purgatio.⁊ illa ſequitur inquiſitionem.item poteſt fieri inquiſitio cōtra eum qui ſuſpectus eſt ſuo prelato vel principi terre vel alijs bonis viris etiam ſi non ſit alias infamatus quia ex hoc indicitur purgatio. Item ſit inquiſitio propter periculum etiam ſine infamia ſicut ſit in he-
Hoſtienſis. reſi ⁊ in alijs criminibus que ſerpene in occulto.¶ No.etiam ſm Hoſt.li.v.rubrica.j.de accuſa.in rubricella de inquiſit.§.v.⁊ qualiter.quod epiſcopus ex officio ſuo viſitat quolibet anno quamlibet eccleſiam etiam ſi nulla infamia precedat:et tunc inquirere debet ex officio puto tam de clericis ꝙ de laicis.¶ Item lib.j.rub.xxiij.de offi.arch.§.iij.quod ſit.ver.ego puto.dicit ſic idem Hoſti.viſitat ergo archipreſbyter:ſi de ꝯſuetudine hoc habeat.deinde archidyaconus ſi de conſuetudine hoc habeat:poſt ea epūs de iure cōi:poſtremo archyepūs de iure cōi.et legatus ab apoſtolica ſede miſſus.et contra hoc non currit preſcriptio.extra de preſcri.c.cum non

c. cum non liceat quia niſi viſitaretur anima peri-
clitaretur. ſecus tñ de priuilegiatis vide ibi plura
de hac materia. ⁊ ſicut idẽ dicit in rubri. eo. de inq.
§. ij. q̄s poſſit inq̄rere. poteſt is q̄ poteſt corrigere
⁊ punire. extra de offi. or. c. j. extra de accu. c. qualr.

¶ Queſtio. vj.

Qualiter fit in inquiſitione procedẽdũ. R̄n.
Goffredus. ſm Go. li. v. titu. j. de accu. §. videamus. de
Ulricus. ſecunda parte. ⁊ Ulri. vbi. ſ. Circa hoc primo no-
tanda eſt differentia inter inquiſitionẽ que fit con
tra ſingularem perſonam ⁊ illam que fit de ſtatu
eccleſie tam in capite q̄ in mẽbris. In prima qui-
dem debet ordo ſeruari qui in predicto cõſilio po
ſitus eſt: vt extra de accuſa. qualiter ⁊ quando. ij.
Nam debet preſens eſſe cõtra quem inquiſitio fa-
cienda eſt niſi ſe per contumaciam abſentauerit.
Et debet fieri coram eccleſie ſenioribꝰ. Item expo-
nenda ſunt ei illa capitula de quibus fuerit inqui
rendum: vt facultatẽ habeat defendendi ſeipſum.
⁊ non ſolum dicta ſed etiam ipſa nomina teſtium
ſunt ei dicenda: vt quid ⁊ a quo ſit dictum appa-
Hoſtienſis. reat. Dicit hic Hoſti. in glo. q̄ cauti iudices con-
ſueuerunt tradere depoſitiones ſine nominibus ⁊
nomina ſine depoſitionibus propter odia teſtium
euitanda. Item admittende ſunt ei exceptiones ⁊
replicationes legitime. fiunt autẽ hec ne per ſup
preſſionem nominum infamandi per exceptio-
num vero excluſionem deponendi falſum audacia
Innocen. iij. prebeatur. hec Innocen. tertius. In ſecunda vero in-
quiſitione debet procedi de plano ⁊ ſine ſtrepitu
iudiciorum: vt extra de accu. c. olim. Non ita q̄ or
dinem iudiciorũ non teneat: ſed vt compeſcat par
tes ⁊ aduocatos a ſuperfluis ⁊ inutilibus proba-
tionibus ⁊ allegationibꝰ cum talibus non deceat
ſeruos dei inuolui. vt dicit Grego. ix. in eo. c. olim.
¶ Item in tali inquiſitione recipientur teſtes ta-
les quales in eccleſia inueniuntur. Et eſt ratio: q̄
ea que domi fiunt per domeſticos probari oportet
vt. C. de repudijs. l. cõſenſu. extra de teſtibus. c. ve-
niens. vbi vero contra ſingularem perſonam inqui
rũtur teſtes legitimi ſunt adhibendi: vt extra de
Raymundꝰ ſenten. ⁊ re iudi. cum. I. et. A. Idem Ray. §. nota.
Item multe ſunt differentie inter inquiſitionem
ad quam iudex procedit ex officio ſuo ad clamo-
rem fame ⁊ eam ad quam procedit alio procuran
te. Nam in prima inquiſitor faciet iurare illum
contra quem inquirit q̄ reſpondeat ad interroga
ta. ſuper eo de quo inquirit: vel etiam omnes de
capitulo ſi de ſtatu eccleſie agitur: vt dicit Ray.
§. ix. item quandoq̧. et extra de accuſa. c. cum dile-
ctus. In ſecũda vero non eſt cogẽdus iurare ne per
hoc poſſit inſtrui aduerſarius: ſed procurator in-
quiſitionis tenetur probare ſuam intentionẽ: ſcꝫ
illud ſuper quo litere ſunt obtente ſi ex delegatio-
ne inquirit: vel coram ordinario: ſi ordinarius in-
quirit. Et ſi non probauerit punietur promotor vel
adiutor inq̄ſitionis ſuſpenſione ab officio ⁊ benefi
cio donec ſe purgauerit q̄ non animo calũniandi
crimina propoſuerit: vt extra de calũniatoribus.
Idem. cum dilectus. idem Ray. ⁊ addit. Sententie tamẽ
excõmunicationis ſi quas abbas vel alius prelatꝰ
pendẽte inquiſitione tam in capite q̄ in membris
⁊ multomagis ſi in capite tñ tulit in eos qui pro-
mouerunt inquiſitionem. iuramenta etiam extor
ta de veritate tacenda debẽt anteq̄ procedatur in
negocio relaxari ⁊ reſtitui quos ipſe prelatus pen
dente hmõi negocio contra iuſtitiam ſpoliauit.
extra de accuſa. c. olim. hec Ray. Ideo autem vt di
cit hic glo. relaxantur ſententie hmõi excommu-
nicationis vt poſſint tales eſſe teſtes in cauſa in-
quiſitionis iuramenta vero talia ſunt illicita. Item
et aliam differentiam notabis. q̄ cum inquiſitor
ex officio ſuo procedit publicatis atteſtationibus
denuo ab alijs teſtibus inquiret: vt. ij. q. j. notum.
⁊. q. v. c. habet hoc proprium. ⁊ c. nenniã. Cum au-
tem aliquo adiuuante inquiſitionẽ tunc non fit:
quia timetur de ſubornatione: debet autem inqui
ſitio fieri in loco in quo conuerſatur perſona de qua
eſt inquirendũ. xxiiij. q. j. paratus. extra de electio.
poſtq̄. et extra de preſump. quoſdam. Citabitur
autem is contra quem inquirendum eſt ⁊ ſignifi-
cabuntur ei crimina de quibus eſt inquirendũ vt
predictum eſt. ⁊. v. q. ij. c. ſi primates. ⁊ poteſt op-
ponere contra inquiſitorem de ſuſpecto: vel q̄d ſit
criminoſus ⁊ contra teſtes ⁊ contra dicta teſtium
⁊ contra denunciantẽ: vel literas ad inquirendũ
impetratas: vt extra de accuſa. cum oporteat. et. c.
cum dilectus. ij. ⁊ poterit proponere excuſationes
ſuas: vt extra de accuſa. cum dilectus. j. Item inq̄-
ſitor faciet iurare illos qui denũciauerũt: vt extra
de ſymo. in. c. licet heli. ſecus eſt cum agit̃ per mo-
dum accuſationis: quia ſi ſemel apparuit inter ac
cuſatores teſtis eſſe non poteſt: vt extra de accuſa.
cum. P. ¶ Forma autem iuramẽti teſtium in cau Forma iura
ſa inquiſitionis diuerſa eſt a forma illa que in cau menti.
ſis alijs obſeruatur: q̄ in inquiſitione contra per-
ſonam illam ſingularem iurat teſtis q̄ ſuper cri-
mine dicet plenam veritatem: vt in. c. licet heli. In
inquiſitione vero ſuper ſtatu eccleſie forma iuramẽ
ti teſtium duplex eſt. quia vel iurat dicere veritatẽ
de his que ſcit vel credit in eccleſia reformãda ex-
ceptis occultis: vt extra de accuſa. c. clerici. vel q̄d
reſpondeat ad interrogata: vt in. c. cum dilectus.
¶ Addit hic ſpecialiter Ulri. Occulta autem hic Ulricus.
vocamus non ſolũ ſecretum cõfeſſionis ſed omne
crimen de quo quis non eſt infamatus. Sciendũ
tamen q̄ ſi fiat inquiſitio ſuper certis capitulis
tũc in iuramẽto non apponeretur hec clauſula in-
quiſitionis exceptis occultis ſed cũ infamia pre-
ceſſerit ſpecialiter de hoc crimine determinato ſm
numerũ. dicent teſtes quicquid de hoc ſciunt vel
credunt ⁊ ſi ſit occultum dũmodo non ſit occultũ
per confeſſionẽ vt ſi aliquis infamatus ſit de for-
nicatione cũ hac muliere ⁊ ſup hoc crimine fit inq̄
ſitio. dꝫ teſtis dicere etiã ſecretas circũſtãtias q̄s
nouit etiã ſi iurauit tenere ſecretũ. dixit aũt deter
minatio ſm numerũ: q̄ ſi ſolũ de ſpecie criminis
eſt infamatꝰ tũc nõ dꝫ teſtis reuelare occulta. Qñ
aũt fit generalis inq̄ſitio tunc ſi de occultis de q̄bꝰ
nõ preceſſit infamia aliq̄d dixerint teſtes nõ valebit
dictũ eorꝫ: nec erit ille propter hoc puniẽdꝰ: vt extra
de accu. c. inq̄ſitionis. Et eſt rõ differẽtie: q̄ cũ ſup
certis articulis inq̄rit̃ vel cõmittit̃ inq̄ſitio ſcitur
preceſſiſſe infamia. ⁊ hoc nõ patꝫ in gñali inq̄ſitione.
Itẽ nota ſm Ray. q̄ illis q̄ proſequunt̃ negociũ vel
quos idoneos iudices ad ipm proſequẽdũ duxerint
aſſumẽdos debẽt cũ propriũ nõ habeãt expẽſe de bo
nis monaſterij miniſtrari. proviſo q̄ pẽdẽte negotio
oẽs in licitis ⁊ honeſtis ſuo prelato obediãt. ita tñ q̄
per hoc proſecutio negocij non debeat impediri: vt
extra de accuſa. ex parte. ⁊ ſunt expreſſa in. c. olim.

¶ Queſtio. vij.

Quis ſit effectus inq̄ſitionis. R̄n. ſm Gof. ⁊ Goffredus.
Ulr. vbi. ſ. is cõtra quẽ inq̄rit̃: aut conuincitur
de crimine: aut de ſola fama probat̃ contra eũ. vel oẽs
teſtes dicũt eum innocentẽ. Si inq̄rat̃ contra pre-
latum adminiſtrationẽ habentẽ ⁊ conuincit̃ de cri-
mine certa eſt pena eius ſcꝫ remotio ab admi-

Si celebrat. Talia enim non ſunt ordinis qꝛ ⁊ lai-
ci participant ſacramentis. ¶ Similiter dicūt ꝙ
non eſt irregularis ſi ſit ſuſpenſus a collatione ſa-
cramētorū.qꝛ ⁊ laici aliqñ conferunt ſacramentuꝫ.
vtpꝫ in baptiſmo.⁊ qꝛ ſine ſolennitate alicuius of-
ficij conferunt ſepius ſacramenta. Secus vt dicit
Innocen. ibidem. Si ſuſpenſus a diuinis vel ab of-
ficio ſiue ab executione officij ſeu celebratione
miſſe ſiue a quoꝫ alio hmōi.ꝙ.ſ.proprie eſt actus
ordinis qꝛ tunc irregularis eſt ſi contra interdictū
faciat.vt hic.⁊ extra de ſenten.⁊ re iudi. Cum etei-
ni.xi.q.iij. Si quis eps dāp. Hoſtiē.etiam in gloſ.
ibidem dicit ꝙ ſuſpenſus a diuinis de quo ſit ibi
mentio qualitercūqꝫ officiet eccleſiā vel ſacramēta
conferat officiādo ſicut pri⁹ irregularis eſt. ¶ Ad-
dit etiam vvilel.durandi. Qꝫ ſolum etiā ſcandalū
Vvilelmus irregularitateꝫ inducit.vt extra de homicidio.ex
litteris.j. ¶ Nota aliqua de ſuſpēſione infra.e.li.
titu.xxxiij.de ſenten.excōi.q.lxxxj. Poſt hec.in ſi.
⁊ ſi. De materia etiā. ¶ Quintodecimo in illo q̄
Quintus. excōmunicatus ordines ſuſcepit. extra de ſenten.
excōi. Cum illorū. Rñ.j. ¶ Sextodecimo in illo q̄
Sextus. ſuiam ſanguinis dictat vel ſcribit vel arteꝫ ciru-
gicam exercet: vel purgationi vulgari ⁊ vindicte
ſanguinis autoritatem vel benedictionē ſuam pre-
bet:⁊ preſentiā ſui exhibet:vt extra. ne clerici vel
mona.c.ſniam.extra de homicidio.tua.rubri.ſ.ex-
tra de exceſſibus prela.ex lris.§.ſi. Sed in his vlti-
mis caſib⁹ qui ſub ſextodecimo ↄtinent dum mō
homicidiū vel mēbri diminutio nō ſequat:videt ꝙ
eps valeat diſpenſare.arg.extra de clerico pug.in
duello.c.j. Vide hoc.ſ.lib.ij.ti.j.de homici.q.xxi.
q̄ ſit pena.⁊ ſequētibus pluribus. Iteꝫ.q.xxxv.qd
Septimus. de phicis. Itē.ſ.lib.ij.ti.iij.de duello.q.iij.vtrū in
duello.⁊.q.vlti. ¶ Decimoſeptimo vbi quis im-
pedimentū hñs ſine diſpenſatione ordinat⁹ fuerit
di.lxxxi.ſi qs ſine examinatione. Vide de hoc.ſ.e.
lib.ti.xxij.de etate ordi.q.xiiij.qd iuris.⁊ ſequenti
⁊.q.xxxviij.quero etiā. ¶ Decimooctauo in reli-
Octauus. gioſo leges vel phicam audiente vt innuit: extra
ne clerici vel mo.non magnopere.in ſi.⁊.c.ſup ſpe-
Nonus. cula.rñ.j. ¶ Decimonono in religioſo in apoſta-
ſia pmoto.extra de apoſtatis.c.vlti. Vide de hoc
ſ.li.j.ti.vij.de apoſtatis.q.iij.que apoſtataꝝ pena
Sed etiam preter irregularitates pdictas:ſūt alij
caſus in quibus epi non diſpenſant. Nec eñ pōt
eps diſpenſare vt vni eccle duo plati equalr pſint
xxi.q.ij.c.penult.hoc eñ monſtrū eſſet.nec in plu-
ralitate beneficioꝝ.extra de pben.de multa. Sed
vide de hoc.ſ.eo.lib.ti.xiij.qō ordinandus ſit do-
mui ſue bene prepoſit⁹.q.iij.qd ſi eps.⁊ ſequētib⁹
pluribus. ¶ Item eps diſpenſare non pōt cum fi-
lijs preſbyteroꝝ. De hoc vide.ſ.eo.lib.ti.xix.de fi-
lijs preſbyteroꝝ ⁊ alijs illegitime natis.per totū.
¶ Item non pōt diſpenſare in defectu etatis et hꝫ
in etate.xxx.annoꝝ in epis. De dignitatibus autē
inferioribus ⁊ eccleſijs pochialibus quis poſſit
diſpenſare in etate a iure preſcripta ponit Hoſti.
plura.lib.j.rubri.xiiij.de etate ⁊ qlitate ⁊ ordi.pfi.
§.j.etas.vbi tñ dicit ꝙ ex neceſſitate vel vtilitate ec-
cleſie poſſit in hoc epiſcopus diſpenſare ⁊ cōſentit
in hoc cū Johanne.lꝫ Tancre.cōtradicat dicenſqꝫ
ſolus papa in etate diſpenſat de etate ordinandoꝝ
ſeu preficiendorū. vide.ſ.e.li.ti.xxij.de etate ordi-
nandorum.q.xij.quid iuris de etate ⁊ ꝙ epiſcopus
poſſit diſpenſare in dignitate cū eo qui eſt.xiiij.an-
norum. Non infra.ar.extra de etate ordi.c.Indeco-
rum. Et concordat cum hoc idem Hoſtien.in glo.
ſuper eodē.c.⁊ Inno.in glo. ¶ Item epiſcopus nō
diſpenſat cum ſuſpenſo in cōcilio propter iniuſtā

collationem beneficioꝝ. In quo caſu nullus diſpē-
ſat niſi ſolus papa ⁊ quattuor principales patriar-
che.extra de prebendis.graue in ſi. Iteꝫ non diſpē-
ſat in alijs caſibus ſpecialiter ſummo pontifici re-
ſeruatis q̄ ꝙplures ſunt. De illis caſibus vide.ſ.
eo.li.titu.xxvij. de differentijs officioꝝ.q.j. Quero
qui ſunt. ¶ Item nota ſecundū Ray.⁊ Hoſtien.ꝙ
capitulum qñqꝫ diſpenſat.vt extra de prebendis.
Cum nō ignores. Nam eccleſia cōparatur ſenatui Raymūd⁹.
xvj.q.j. Eccla ⁊ ſenatus reſtituit aliquē fame ſue.
ff.de poſtulando.l.j.§.de qua.

¶ Queſtio.vj.

Circa tercium ⁊ quartūdecimū caſus premiſ-
ſos.ſcilicet quo ad excōicatos vel ſuſpenſos
in diuinis miniſtrantes vel officiantes quero qd
iuris. Si talis aliquis non in eccleſia ſed extra di-
cat horas. Rñ.ſecundū glo.hic ſuper.ꝟ. Si qs eps
Si hoc faciat officiando populū in exercitu vel in Gloſſa.
naui vel alicubi contrahit irregularitatē. Si autē
dicat eas cuꝫ vno ſolo vel duobus vel pluribus nō
tamen officiando eccliam lꝫ mortaliter peccet cō-
municando ſic cum alijs nō credo ꝙ contrahat ir-
regularitatem.credo tñ ꝙ debet illa ſupprimere
verba que a ſolo ſacerdote cōſueuerūt dici.vt dñs
vobiſcūm. Minus tamen malū faceret ſi aliū in-
choare faceret officium: lꝫ non eſſet ſacerdos. Idē
Vvilel.durandi in ſpeculo ſuo.in Ru.de diſpenſa-
tionibus.

¶ Queſtio.vij.

Sed numqd clericus in minoribus ordinibus
conſtitutus excōicatus ſi legat epiſtolā ſine
ſolennitate in miſſa priuata fiat irregularis. Rñ. Gloſſa.
ſecundum glo.ibidem ſuper.ꝟ. Tu tñ.credo ꝙ nō.
ex quo ſine ſolēnitate hoc facit cū etā a laicis aliqñ
legantur epiſtole ⁊ lectiones in miſſa de conſuetu-
dine. Et cum in illis capitulis.xj.q.iij. Si quis eps
primo ⁊ ſcdo nō fiat mentio niſi de epiſcopo preſ-
bitero ⁊ dyacono.ſi etiā ſacerdos aut dyaconus ta-
liter abſqꝫ ſolennitate legeret epiſtolā non crederē
ipſum incurrere irregularitatē cum pene non ſint
extendende ſed reſtringende. ¶ Quādo tamen in
predictis capitulis dicitur de epiſcopo preſbitero
et dyacono credo eſſe extendendū ad ſubdyaconū
cum hodie ſubdyacono parificet in multis. extra
de etate ⁊ qualita.⁊ ordi.c.a multis.

¶ Queſtio.viij.

Quid de conſtitutis in minoribus ordinibus
qui in excōicatione miniſtrant cum ſolenni-
tate in ſuo officio. Rñ.ſecundū gloſ.ibideꝫ.credo
ꝙ non incurrunt irregularitatē cuꝫ duo capitula Gloſſa
predicta in proxima.q.non loquātur de his ſed de
dyacono ⁊ ꝑ conſequēs de ſubdyacono. Cum pene
non ſint extendende.vt predictū eſt.aut ſi incurrūt
irregularitatē tales credo ꝙ epiſcopus poſſet diſ-
penſare cum hoc non inueniatur ei prohibitum.
Nec eſt contra.extra de clerico excōicato.mi.cap.
Apoſtolice qꝛ loquitur ibi de illis qui vel celebra-
uerunt miſſam vel miniſtrauerūt cum ſolennita-
te in ſacro ordine. pro hac opinione bene allegat
Hoſtien.extra de clerico excōi.in gloſ.ſuper capi.
Si quis preſbiter. Sed poſtea magis conſentit ꝙ
talis ſit irregularis.per decre. Cum medicinalis.
in ſine. Vvilel.durandi vtramqꝫ opinionem recitat
vbi ſupra. ¶ In recipiente autem ordinem in excō-
municatione nō diſtinguo inter ſacrum ⁊ non ſa-
crum ꝙtum ad irregularitatē contrahendā ⁊ diſ-
penſationem ſedis apoſtolice impetrandā cuꝫ de-
cretal.extra de ſenten.excōica. Cum illorū non di-
ſtinguat. Eadē etiā ponunt in gloſ.infra.e.titu. In-
ti.de ſentē.excōi.§.xv. Si aūt tales.ſup.ꝟ.ordiati.

¶ Queſtio.ix.

Gloſſa.

SEd quid de recipiente ordines in minori excõicatione. nunquid eſt irregularis. Rñ. ſm glo. ibidẽ. ⁊ etiam infra eo. li. ti. xxxiij. extra de ſen. excõ. §. liij. ceterum in minori. ſuper ver. ſcienter. ar. ꝙ ſic. extra de cler. exc. miniſtran. ſi celebrat poteſt dici ꝙ ꝓpter hoc non eſt irregularis cum hoc non ſit expreſſum. credo ꝙ ſiue ſit irregularis ſiue non epus poteſt cum eo diſpenſare cum non inueniatur ei prohibitum.

¶ Queſtio.x.

Raymund⁹

ITem quero quot ſint ſpecies diſpẽſationum. Rñd. ſm Ray. §. viij. item nota. Diſpenſatio alia eſt debita: alia ꝓhibita: alia permiſſa debita eſt cum multorum ſcandalum timetur. di. l. vt conſtitueretur. caue tamen ne decipiaris in ſcandalo: vide infra ti. proxi. de ſcãda. quaſi per totum. Item

Diſpẽſatio.

debita eſt ratione temporis vel perſone vel pietatis vel neceſſitatis eccleſie vel vtilitatis eccleſie vel euentus rei. de ſingulis ponuntur exempla. j. q. vij. §. niſi rigor ⁊ in capitulis. ⁊. §. ſequẽ. vſqꝫ ad. §. ecce. vnde ⁊ glo. hic exẽplificat ratione tẽporis vt quando propter raritatem clericorum conceſſum eſt ex laicis vel monachis clericos fieri: vt ibidẽ in. c. neceſſe. ratione perſone vt pro ſenectute: vt in. c. tanta. ratione pietatis vt de corpore vitiatis ⁊ illiteratis: vt ea. q. c. ſi qui. ratione neceſſitatis eccleſie puta propter ſcandalum: vt ea. q. c. quoniam ꝗꝗ. ⁊. c. quotiens. ratione vtilitatis eccleſie vt de filijs monialium raptarum propter vtilitatem vel neceſſitatem ordinandorum: vt. c. q. c. talis. ratione euen

Raymund⁹

tus vt de laicis promotis in epos de facto: vt ea. q. c. exigunt. ¶ Sequitur in Ray. ⁊ breuiter vbicūqꝫ ſubeſt iuſta cauſa eſt debita diſpenſatio. diſt. l. domino ſancto. ver. ꝑcipiunt. ⁊ ver. vt neceſſe. ⁊. c. conſiderandum. ¶ Licet autem debita ſit diſpẽſatio ex cauſis predictis ⁊ peccet prelatus non diſpẽſando. ar. ij. q. v. c. qñ. in fi. tamen ſubditi non poſſunt petere niſi forte ſupplicando ſicut epatus debetur meliori de eccleſia. viij. q. j. licet. ille tamen non poteſt eum petere: vt ea. q. c. in ſcripturis. melius exẽplum eſt ſm Hoſt. in poſtulato. ¶ Prohibita aũt eſt diſpenſatio vbicūqꝫ non poteſt fieri ſine manifeſta decoloratione eccleſie. Item vbicūqꝫ non eſt iuſta cauſa diſpẽſandi. j. q. vij. c. tali. ⁊. c. ſi illa. ⁊ extra de elec. innotuit. §. multa. ⁊. §. fi. ¶ Permiſſa ⁊ aliqñ videtur diſpenſatio in caſu: vt. d. l. ſi quis pſbyter. quod forte poteſt intelligi quando aliquis ad accuſationẽ alterius conuictus eſt ſubripuiſſe vaſa eccleſie vel aliam rem eccleſiaſticam tunc ſi ſubeſt alia cauſa diſpenſandi permittitur epo diſpenſare ⁊ forte ſi accuſator contradiceret. Hoſtien. §. ij. quot ſpecies. ponit omnia que predicta ſunt ſm Raymundum.

¶ Queſtio.xi.

Raymund⁹

QUid ſi epiſcopus ſine iuſta cauſa diſpenſat. Reſpondeo ſm Raymundum. eodem. §. in fine. circa hoc notabiliter teneas quod talis puniendus eſt propter indiſcretam diſpenſationem pena depoſitionis ſi de hoc fuerit accuſatus. diſtinctione. lj. c. j. in fine. ⁊. c. qui in aliquo. in fine. peccat enim grauiſſime promouens indignum. diſtin

Hoſtienſis.

ctione. xlix. c. ſacerdotes. ¶ Quod autem dicitur hic de pena depoſitionis. dicit Hoſtienſis. §. iiij. qualiter facienda. quod hoc forte locum habet ſi tertio vel ſecundo monitus incorrigibilis ſit et propter hoc ſuſpenſus adhuc in ſua contumacia perſeuerat violans ſententiam ſuſpenſionis. argumentum extra de prebendis. graue. §. volentes.

De venatione. Rubricella.

QUia. ſ. eo. titu. q. iij. deinde quero. verſi. ſi autem ſunt minora mentio facta eſt ⁊ de venatione.

¶ Queſtio.xij.

Hoſtienſis.

QUero vtrum venatio ſit licita ⁊ que ⁊ quib⁹. Rñ. ſm Hoſt. li. v. rub. xxiij. de clerico venatore. §. ij. que ⁊ quibus. ver. ergo dico. ⁊ ſeq. venatio

Venatio.

eſt omnibus interdicta ſi fiat eo tempore quo homines debent eſſe in eccleſia ⁊ orare ſiue ſint clerici ſiue laici. lxxxvj. di. c. an putaris. de conſe. di. iij. c. irreligioſa. ⁊ di. v. c. ieiunium. ⁊ hoc intellige niſi neceſſitas famis vrgeret vel ſi apri: vel vrſi: vel alie beſtie venirẽt vaſtare ſegetes ⁊ vineas. ar. C. de fe. l. ij. aliqs autem diebus licita eſt laicis pro carnib⁹ ⁊ pellibus habendis: aliter non. ſm Ray. ⁊ Goff. ¶ Clericis vero illicita eſt ſi nimis apponant mentem in venatione ita ꝙ eccleſia in ſpiritualib⁹ vel temporalibus exinde detrimentum patiatur vel aliud onus inde habeat vt probatur extra eo. ti. c. ſ. ⁊. ij. ⁊ extra ne cle. vel mo. c. j. ergo neceſſitate eccleſie exigente licita eſt ⁊ clericis ⁊ monachis in talibus vt predictum eſt. ¶ Item cauſa vtilitatis ſeu recreationis videt quod aliquotiens poſſint venari venatione. ſ. quieta ⁊ recreatiua que. ſ. priuatim non cum multitudine exercetur. ita tamen ꝙ non fiat cauſa voluptatis ſed recreationis vt ad incitandum forſitan appetitũ vel ad excitandam calorem naturalẽ. ar. extra de homi. c. dilectus filius. ii. capellanus ⁊ videtur ꝙ ſic etiam epi venari poſſint vel alij vt tamen non proficiſcantur cũ canibus ⁊ auibus quando debent viſitare: vt extra de cenſi. c. cum apoſtolus. §. archydiaconus. Aliqui tamẽ dicunt ꝙ venatio epis omni tempore eſt prohibita. xxxiiij. diſt. c. j. ¶ Et licet venatio ſaltuoſa que. ſ. fit cum canibus ⁊ clamore clericis ⁊ religioſis ſit prohibita tamen piſcatio ꝯceditur. ⁊ idem dicit Gof.

Raymund⁹

¶ Satis etiam videtur Ray. §. ij. vt ergo. in fi. concordare cum predictis ⁊ addit. Sunt alia duo genera venationũ que grauiſſima peccata ſunt vna eſt oppreſſiua qua homines opprimuntur et ſuperbe ſubiugantur. de hac Geñ. x. Cepit Nembroth eſſe robuſtus venator coram dño alia arenaria cum beſtia dentata ⁊ cauſa cupiditatis. ſecus enim ſi cauſa liberãde patrie. de hac di. xxxvj. qui venatorib⁹. ⁊. c. vident homines. ¶ Item no. quod dicit de ve

Ambroſius.

natoribus Amb. lxxxvj. diſt. c. qui venatoribus. ⁊. c. ſeq. quid prodeſt ieiunare viſceribus ⁊ luxuriari venatibus abſtinere a cibis ⁊ errare in peccatis. Et arguit Ambro. ibi ieiunium illius qui primo diluculo ſurgens non ad eccleſiam vadit nec ad martyrũ ſancta loca. ſed ꝯgregat ſeruulos forte ad eccleſiã magis feſtinãtes: diſponit retia: canes ꝑducit: ſalt⁹ ſiluaſqꝫ ꝑluſtrat: ⁊ arguit eũ tã de ſua ꝙ de ſuoꝝ ꝑditione. hoc etiã ponit glo. hic ſuꝑ ver. ſeq.

¶ Queſtio.xiij.

Gloſſe.

SEd nonne tenẽtur ſerui obedire dominis in hmõi. Rñ. ſm glo. ibidem tenentur quidem in licitis ⁊ non in illicitis quale eſt hoc. qr eſt ꝯtra illud primũ querite regnũ dei. i. eccleſiã qđ ſemꝑ faciendũ eſt in mane: vt ibi notauit Hug. ſi autem ad licitam venationem cõpellantur a dñis nec peccant mortaliter niſi placere incipiat eis et verti in voluptatẽ. ¶ Sed intellige voluptatẽ tantam qđ etiã nollet dimittere ſi ꝯtra preceptũ dei eſſet.

De ſcandalo ⁊ perplexitate ⁊ notorio: ⁊ cohabitationem clericorum ⁊ mulierum ⁊ continentia eorundem. Titulus. xxx.

peccatum.cõcordat cum ſupradictis Pe.in ſcrip.
ſatis etiam concordat Ray.§.ij.vtrum autem.et
Gloſſa. addit ibi glo.ſuper verſi.que ſine dicens.credo ta-
men ꝙ non debet quia eſſe facilis ad credendum.
quod alij ſcandalizētur de bono opere qđ facit nec
facile propter metum ſcãdali debet ceſſare a bono
cum debeat preſumere de alijs potius ꝙ ſint boni
quam quod mali ſint.durante tamen conſcientia
hmõi.ſ.ꝙ alij ſcandalizentur ex illo bono debet il-
lud dimittere ex quo ſine eo poteſt eſſe ſaluus ne fa
ciens contra ſcientiam edificet ad gehennã.¶ De
vitandum etiam propter ſcãdalum vel non.ponit
Ray.verſus.ſcandala pro vita doctrina iuſtitiaqȝ.
tu non effugies ſunt in reliquis fugienda.et expo-
nit pro vita quia pro nullo ſcandalo dȝ quis pecca
re mortaliter.doctrina quia doctor vel predicator
non debet falſum docere vel predicare pro aliquo
ſcandalo.tacere non poteſt et debet ſi omnes obſti-
nati ſunt ita ꝙ deteriores efficiũtur.xi.q.iij.quan-
do iuſtitia.quia nec iudex falſam ſñiam nec teſtis
falſum teſtimonium debet proferre pro aliquo ſcã
dalo et in iſtis caſibus locum habet decre.extra de
reg.iur.qui ſcandalizauerit.ver.vtilius ſcãdalum
Verſus. naſci permittitur ꝙ veritas deſeratur.veritas.ſ.vi
te doctrine et iuſtitie.¶ Glo.etiam ponit hũc ver-
ſum.ſcandala non vitant doctor iudex bene viuẽs.
et addit aliud velle videntur hi verſus.eſt verbum
vite doctrine iudicijqȝ.primũ ſemp habe duo pro-
pter ſcandala linque.Non ſunt tamen hi verſus
contrarij precedentibus ſi bene intelligantur hec
in glo.et hec intelligi poſſunt ex predictis.

¶ Queſtio.vj.

Vtrum tpalia ſint dimittenda propter ſcãda
lum aut etiaȝ noſtra dare teneamur propter
Thomas. ſcandalum euitandum.Rñ.ſm Tho.arti.vij.di-
cendum ꝙ circa temporalia bona eſt diſtinguẽdũ
Tẽporalia bona. aut enim ſunt noſtra aut ſunt nobis ad conſeruan
dum pre alijs commiſſa ſicut bona eccleſie cõmit-
tuntur prelatis et bona cõmunia reipublice recto-
ribus et talium conſeruatio ſicut et depoſitorũ im-
minet his quibus ſunt commiſſa ex neceſſitate et
ideo non ſunt propter ſcandalum dimittẽda ſicut
nec alia que ſunt de neceſſitate ſalutis.vnde et bea
tus Tho.cantuar.repetijt res eccleſie cum ſcanda
lo regis.¶ Temporalia vero quorum nos ſumus do-
mini dimittere ea tribuendo ſi penes nos habea-
mus vel non repetendo ſi apud alios ſunt propter
ſcandalum qñqȝ quidem debemus qñqȝ autẽ non.
ſi enim ſcandalum ex hoc oriatur propter ignoran
tiam vel infirmitatẽ aliorum quod.ſ.diximus eſſe
ſcandalum puſillorum tunc vel totaliter dimitten
da ſunt temporalia vel aliter ſcandalum ſedandũ
ſciliȝ per aliquam ammonitionem vnde Aug.dicit
in li.de ſer.do.in mon.dandũ eſt quod nec tibi nec
alteri noceat ꝙtum ab homine credi poteſt.et ſi ne
gaueris qđ petit indicanda eſt ei iuſtitia et melius
ei aliquid dabis cum petentem iniuſte correxeris
aliquando vero ſcandalum naſcitur ex malitia qđ
eſt ſcandalum phariſeorum et propter eos qui ſic
ſcandala concitant non ſunt temporalia dimitten
da quia hoc et noceret bono cõmuni quia daretur
malis rapiendi occaſio et noceret ipſis rapientibꝰ
qui retinendo aliena in peccato remanerent.vnde
Greg.dicit in moralibus.quidam dum tẽporalia
nobis rapiunt ſolũmodo ſunt tolerandi.quidã vero
ſeruata equitate prohibendi ſunt non ſola cura ne
noſtra ſubtrahantur ſed ne rapientes non ſua ſe-
metipſos perdant.concordant cum his et Tho.in
Status. ſcrip.et Pe.¶ De hac materia ſic dicit glo.vbi.ſ.
ſi ſtatus meus vel familie mee nõ eſt in tuto ſi ca-
ream re mea puta qȝ pauper ſum et indigens cum
familia mea et ero in periculo incidendi in impa-
tientiam aut murmurationẽ contra deum non te-
neor rem meam dare aut a repetitione ceſſare cuȝ
debeam me plus diligere et meos ꝙ extraneũ pro-
pter hoc enim excuſatur qui indigens ab alio acci
pit ad vſuram et ille qui ab infideli accipit iuramẽ
tum per ydola vt ſit ſecurus ab illo.ſi autẽ in tuto
ſit ſtatus meꝰ et familie mee licet hmõi re carſero
ita ꝙ ex hoc nullũ mihi et familie mee imminet pe
riculum credo ꝙ debeo dare rem petitam propter
hmõi ſcandalum vitanduȝ.ſi tamen credo eum re
illa bene vſuruȝ alias non quia in hoc caſu dare ei
rem illam eſſet dare gladium in manu furioſi.cir-
ca illum autem qui abſtulit res meas ſi non eſt ſol
uendo et penitet de peccato paratꝰ ſatiſfacere ſi ha
beret credo ꝙ propter vitandum eius ſcandalum
debeo ceſſare a repetitione cum ſine periculo poſ-
ſim re illa carere.ſi autem eſt ſoluendo et non peni
tet non credo ꝙ tenear ceſſare a repetitione ꝓpter
eius ſcandalum qȝ in hoc caſu non ſcãdalizo eum
licet ille ſcandalizetur ſicut iudei ſcãdalizati ſunt
a xp̃o ipſe tamen non ſcandalizauit eos.

¶ Queſtio.vij.

Pone ꝙ aliqs religioſus vel alius iuſtus ha-
beat puram et iuſtam ↄſcientiam apud deũ.
multi tamen ſuſpicantur malum de ipſo et ſic ſcan
dalizantur.quid ſiet.videtur ꝙ ſufficiat ei conſciẽ
tia.ij.corĩ.j.gloria noſtra hec eſt teſtimonium con ij. Chorin.j.
ſcientie noſtre.item Iob.xvj.ecce in celo teſtis meꝰ
item Augu.ad ſecundinũ.xj.q.iij.Sentiat de Augu.
quicqđ libet ſola me in oculis dei conſcientia non Raymundꝰ
accuſet.hec ali.Ray.§.iij.pone.et addit ad hoc tñ
dicas ꝙ ꝙtum in ſe eſt debet niti ſatiſfacere inten
tionem ſuam eis oſtendendo et cauſam removẽdo
et ſpẽm mali.nobis enim neceſſaria eſt vita noſtra
alijs fama noſtra.xj.q.iij.non ſunt audiẽdi.vbi vt
dicit hic.glo.arguuntur illi qui contenti de ↄſcien
tia ſua non curant.quid de eis eſtiment hoīes cum
tamen famam contemnentes occidant animas alio
rum blaſphemantium viam domini.hec in glo.ex
predicto decreto.et vt ſuper hoc nobis daret exem-
plum dominus voluit tributum ſoluere dicẽs pe- Mat.xvij.
tro.Mat.xvij.ne forte ſcãdalizemus eos vade ad Ad Ro.xij.
mare etc.et apoſtolus ad Rom.xij.ſi fieri poteſt qđ
ex vobis eſt cum omnibus hominibus pacem ha-
bentes.¶ Si autem nolunt recipere ſatiſfactionẽ
ſed parati ſunt reprehendere et non imitari tunc de-
bent dolere quia illi peccant et ſufficiet eis conſciẽ
tia bona hec plene et plane dicuntur.xj.q.iij.inter
verba.vnde cum dominus dixiſſet Mat.xv.nõ qđ
intrat in os ſed quod procedit de ore coinquinat ho-
minem dixerunt diſcipuli ad dominuȝ.Scis quia
phariſei audito hoc verbo ſcandalizati ſunt.et reſ-
dit dñs.ſinite illos quia ceci ſunt et duces cecorum.
concordant his que predicta ſunt.ſm Tho.ſ.eo.ti.
q.v.vtrum bona ſpiritualia.

¶ Queſtio.viij.

Quero etiam hic qualiter procedendum ſit
cum multitudo aliqua eſt in ſcelere vt corri Thomas.
gatur vel puniatur.Rñ.ſm Tho.in ſum.q.cviij.art.
j.argumen.vlti.dicendum ꝙ quando tota multi-
tudo peccat eſt de ea vindicta ſumenda vel ꝙtum
ad totam multitudinẽ ſicut egyptij ſubmerſi ſunt
in mari rubro perſequentes filios Iſrael:vt habe-
tur Exo.xiiij.et ſicut ſodomite vniuerſaliter perie-
runt vel ꝙtum ad magnam multitudinis partem
ſicut patet Exo.xxij.in pena eorum qui vitulũ ado
rauerunt.qñqȝ vero.ſi ſperetur multorum correctio
debet ſeueritas vindicte exerceri in aliquos pau-

cos principaliores quibus punitis ceteri terrean-
tur ſicut dominus. Num. xxv. mandauit ſuſpendi
principes populi pro peccato multitudinis. ¶ Si
autem non tota multitudo peccauit: ſed pro parte
tunc ſi poſſunt mali diſcerni a bonis debet in eos
vindicta exerceri. ſi tamen hoc fieri poſſit ſine ſcā-
dalo aliorum alioquin parcendum eſt multitudi-
ni ⁊ detrahēdum ſeueritati. ¶ Et eadem ratio eſt
de principe quē ſequitur multitudo. tolerāduꝫ cū
eſt peccatū eius ſi ſine ſcandalo multitudinis pu-
niri non poſſet niſi forte eſſet tale peccatum prin-
cipis qđ magis noceret multitudini vel ſpūaliter
vel temporaliter quam ſcādalum quod inde time-

Ulricus.

retur. ¶ Ulri. autem lib. vj. tract. iiij. c. viij. §. ad qđ
reſpondemus. Aſſignat quatuor cauſas diſſimu-
lationis circa peccata iniquorum propter quas nō

Quatuor cauſe.

poteſt vel non expedit zizania euelli. ¶ Una eſt cū
mali ſunt occulti nec pñt diſcerni a bonis alia cau-
ſa eſt ſi multitudo tanta eſt in cauſa ꝙ non poſſit
extirpari ſine ſciſmate eccleſie in quo etiam boni
inuoluerentur. ⁊ ſic eradicaretur ⁊ triticum. vnde
Aug. nos ad doctrinam ſacram pertinere arbitra-
mur vt etiam canes in eccleſia ꝓpter pacem eccle-
ſie toleremus vt ſi etiam vnus ſolus eſt vel pauci
ſunt: ſed non poteſt hoc fieri ſine ſcandalo bonorū
eo quod eos latet crimē nocētis ſicut dominus no-
centem Judam vſq; ad dignum exitum tolerauit.
quando tamen multitudo eſt in culpa poſſunt ali-
qui magis rei ex eis puniri ad terrorem multitudi-
nis vel turba iniquorum cum facultas eſt in populis
promendi ſermonem generali obiurgatione eſt fe-
rienda: vt dicit Augu. contra permenianū. ¶ Ter-
tia cauſa eſt quando probabiliter preſumit̄ de eorum
correctione eo qđ peccant ex infirmitate vel igno-
rantia ⁊ non obſtinata malitia. ſi enim tales exter-
minarentur ſepe eradicaret̄ triticum. i. ipſi q̄ poſt-
modum conuerſi fiunt triticū ſicut patet in Pau-
lo. vnde beatus Dñicus ſpiritu prophetico inter
hereticos igni tradēdos vnum fecit reſeruari qui
poſt multos annos conuerſus fuit. ¶ Quarta cau-
ſa eſt ſi exercitando bonos ꝓſunt eccleſie ⁊ non ob-
ſunt. tunc enim tolerari poſſunt: ne boni otio tor-
peant in charitate ⁊ ſic eradicetur triticum. Ps.
deus oſtendit mihi ſuper inimicos meos ne occi-
das eos. ⁊ Judicū. ij. non delebo gentes quas dimi-

Raymundꝰ

ſit Joſue vt in ipſis experiar Iſrael ⁊c. ¶ Satis cū
ſupradictis videtur Ray. cōcordare. §. iiij. item q̄d
fieret. ⁊ probant̄ omnia per iura: vt patet di. xliiij.
commeſſationes. ⁊ diſt. l. vt conſtitueret̄. ⁊ xxiij. q.
iiij. ipſa pietas. ⁊ c. cum quiſq̄. ⁊ addit Ray. qđ ſi
peccatum quod faciunt autoritate defendūt quaſi
non ſit peccatum tunc non debet contra tales dor-
mire ſeueritas diſcipline. nam tales etiam hereti-
ci poſſunt dici. de pe. diſt. vj. c. j. in fi. ⁊ di. l. domino

Gloſſa.

ſancto. ⁊ di. lxxxij. plurimos. ¶ Item no. ſm gl. hic
ꝙ idem videtur ſeruandum circa publicaꝫ contra
delinquentem multitudinem vel principem predi-
cationem qđ dictum eſt de correctione vel excōica-
tione facienda vel diſſimulanda.

De perplexitate. Rubrica.

R Eſtat aliqua videre de perplexitate. Et
primo quero quid dicatur perplexitas:
⁊ quot modis fiat. ⁊ an aliquis ſm veritatem
poſſit inter duo peccata eſſe perple-

Raymundꝰ

xus. R̄ñ. ſm Ray. eo. tit. §. v. circa perplexitatem.
alia eſt perplexitas iuris alia facti. perplexitas iu-

Perplexitas.

ris eſt cū aliquis circa illud qđ ſibi occurrit faciē-
dum inuenit diuerſas autoritates ſibi adinuicem
oppugnantes. hec ꝑplexitas per ꝯtrariorum con-

cordiam eſt ſoluenda. nam in iure nulla eſt contra-

Gloſſa.

rietas realis. glo. in ſi vbi ſit abrogatum: ſed super-
ficialis tantum. ꝑplexitas facti eſt cum dyabolus
ſuggeſtione ſua mala: vt ait Greg. pleroſq; ita pec-
care facit quatenus ſi peccatum fortaſſe fugere ap-
petant hoc ſine aliquo pecc. iti laqueo non euadāt
xiij. di. neruu. ⁊ dant ibidem ꝯſilium ꝙ tunc minus
malum eligatur. i. ꝙ alias ſm ſe conſideratū eſſet
minus peccatum. nam veritate inſpecta nihil eſt
perplexitas. nec poteſt eſſe aliquis perplexus in-
ter duo mala. i. neceſſitate aſtrictus ad aliqđ ma-
lum perpetrandum. glo. niſi propter errorem con-
ſcientie aut propter prauā voluntatē quā non vult
deponere. vnde Aug. vaſis ire nunq̄ deus redderet
interitum ſi non ſpontaneum inueniret̄ homo ha-
bere peccatum. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſor. idem
Aug. vſq; adeo peccatum voluntarium malum eſt
vt nullo modo ſit malum ſi non ſit voluntarium. xv.
q. j. §. j. circa fi. concordant his opi. theologi: vt pa-
tet in ſcrip. Tho. ſuper. iiij. ſent. diſt. xxxix. in q̄one
an erronea obliget ⁊ Pe. ibidem. vide infra eo. li.
ti. xxxij. de pe. q. xix. vtrum conſcientia erronea.

¶ Queſtio. x.

Q Uid ſi ſacerdos indutus ad miſſam ⁊ cele-
brans infra canonem recolit aliquod pecca-

Raymundꝰ

tum mortale. R̄ñ. ſm Ray. §. vj. pone. credo preci-
puam ⁊ tutiorem viam vt peniteat et conteratur.
doleat etiam ꝙ ita tarde penitet ⁊ proponat confi-
teri q̄cito habuerit oportunitatem ⁊ ſic conficiat
⁊ ſumat nec ſumat hoſtiam non conſecratam pro
conſecrata. idem Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſent. di. ix.
⁊ Tho. di. xij. ⁊ ſeq. ⁊ vide. ſ. eo. li. ti. xxiiij. de ſacra.
ſſe. vel non. q. lxx. vtrum peccet. ⁊ q. lxxix. vtrum in
aliquo caſu. ¶ Multi caſus poſſent hic poni de
perplexitate ſed diligens indagator poterit ſatis
ſibi conſulere ex his que poſita ſunt hic ⁊ ſ. in di-
uerſis titulis ſpecialibus.

De cohabitatione clericorum ⁊ mulierum. Rubrica.

Q Uia ex cohabitatione ⁊ incōtinentia cle-
ricorum ⁊ mulierum frequenter oritur
ſcandalum ſubijcitur hic tractatus de
hac materia.

¶ Queſtio. xj.

Q Uero ergo primo an liceat clericis cohabi-
tare cum mulieribus ⁊ cum quibus. R̄ñ. ſꝫ

Raymundꝰ

Ray. §. viij. vnde nota. Clerici non debent cohabi-
tare cum mulieribus: vt patet di. xxxij. hoſpitiolū
tuum aut raro: aut nunq̄ mulierum pedes terant
⁊ ita feminam quā bene videris conuerſantē men-
te dilige non frequentia corporali. ⁊ infra. Femina
conſcientiā pariter ſecum habitantis exurit. Iteꝫ
lxxxi. di. legitur. vbi dicitur quod beatus Auguſti.
cum ſorore ſua non conſenſit habitare. dicens que
cum ſorore mea ſunt: ſorores mee non ſunt. docti
ergo viri cautela magna nobis dꝫ eſſe inſtructio.
nam cohabitatio ſepe intercipit adulterium ideſt
occaſio eſt incurrendi adulterium. xviij. q. ij. diffi-

Perſone nō ſuſpecte.

nimus. ¶ Excipiūtur tamē quedam perſone cum
quibus licite clerici poſſunt cohabitare: videlicet
mater: ſoror: amita: matertera: auia: filia fratris:
vel ſororis: vxor filij: ⁊ regulariter omnes ꝯſangui-
nee per lineam tranſuerſalem vſq; ad ſecundū gra-
dum incluſiue. ar. diſt. lxxxi. cum omnibus. conſan-
guinee vero per lineam aſcendentem ⁊ deſcenden-
tem vſq; ad quartum gradum. ar. extra de conſan.
⁊ affi. c. non debet. diſ. xxxij. interdicit. ⁊ di. lxxxi. c.
volumus feminas. et eſt ratio in iſtis quia fedus
naturale nihil ſeui criminis cum talibꝰ eſtimari

permittit:

permittit:vt dicitur extra de cohabi.clerico.⁊ mulie.a nobis.⁊ extra de preſumptio.c.cum in iuuentute.⁊ hoc intelligas ſi conſanguinea non habeat ſecum domicellas pediſſequas vel alias mulieres ſuſpectas.nam de talibus intelligitur predictum verbum Auguſti.que cum ſorore mea ſunt ⁊c.⁊ in hoc caſu poteſt intelligi.extra de cohabi.clerico.⁊ mulie.c.j.ſic etiam intelligit Goffr.lib.iij.titu.ij.

Goffredus. de cohabita.cleri.⁊ mulie.dicit etiam ꝙ illi primo c.derogatum eſt per poſteriorem decretalē extra eo.ti.a nobis.ſed Hoſtien.in glo.ſuper eo.c.dicit primam expoſitionem eſſe veriorem.Ber.etiam in glo.ſuper.j.c.ſatis ꝯcordat cum Ray.in omnibus ſupradictis.¶Item licet dixerim ꝙ fedus naturale non permittit cum talibus oriri ſuſpitionē ſcilicet cum filia:ſorore ⁊ ſimilibus tamen nō debet clericus ⁊ maxime epiſcopus immoderatā habere cū ea familiaritatem oſculando.ſ.eam coram hominibus vel caput ſuum in gremio illius ponendo vel ſimile ne ex hoc vilis ac contemptibilis habeatur.⁊ ſi ammonitus forte nollet deſiſtere deponatur.di.xxxiiij.c.quorūdam.

Secundo gradum. ¶Ultra ſcdm gradū linee trāſuerſalis diſtingue quia aut ſunt ſuſpecte quia iuuenes aut non.In primo caſu non poſſunt habitare in ſecundo poſſunt.⁊ eadem diſtinctio facienda in ancillis.⁊ ſic intelligo.diſt.lxxxj.c.feminas.⁊ diſt.xxxij.interdixit.in fi.

Uxor. ¶Eadem diſtinctio facienda eſt in vxore propria.quia ſi ſubdyaconus vel ſupra habet vxorem legitimā cum qua contraxerat ante ſubdyaconatum ſi vetula eſt poteſt eam tenere in domo ⁊ eam caſte regere.diſt.lxxxj.c.volumus.ſi vero eſt iuuenis non debet ſecum manere:ſed ſequeſtrato manſionis cubiculo.Gloſſa ⁊ continentia tam a viro ꝙ ab vxore promiſſa.diſt.lxxvij.epiſcopus argumen.extra de conuer.coniuga.vxoratus ſane.⁊.c.coniugatus.in quibus.c.dicitur quod coniugatus non ꝓmoueatur ad ſacros ordines niſi ab vxore continentiam promittente fuerit abſolutus.vxor vero promouendi in epiſcopum prius debet profiteri continentiam ⁊ ſacrum velamen ⁊ religioſam veſtem aſſumere.vide plura de hac materia.ſ.li.j.ti.viij.de voto.⁊ ſpecialiter.q.lix.quod ſi maritus.⁊ ſeq.

Falleſt. ¶Quidam tamē a predicta diſtinctione excipiunt epiſcopos ⁊ monachos qui indiſtincte non poſſunt etiam cum aliqua conſanguinea habitare.ar.di.xxxiiij.c.quorūdam.⁊ extra de conuer.coniuga.ſane ſi coniugati.hic etiam ſentit Goffr.⁊ Hoſt.§.j.in fi.⁊ hoc probant per aut.de ſanctiſſi.epiſcop.§.epiſcopum.colla.ix.⁊ de monachis.§.cogitandum.collatio.j.

Raymund⁹ ¶Sequitur in Ray.ſed licet hoc tutum et honeſtum eſſet tamen non obſtant eis illa iura ſcilicet canones quia illud.c.quorundam loquitur quando immoderatam familiaritatem.epiſcopus habebat cum filia cuius occaſione vilis ac cōtemptibilis a ſubditis habebatur.illa.aūt decretalis ſane.loquitur de vxore epiſcopi que omnino debet intrare religionem.

¶Queſtio.xij.

Deinde quero que ſit pena clerici continentiam non ſeruantis.Reſpondeo ſm Ray.

Raymund⁹ §.ix.de pena.circa hoc ita teneas quod ſi talis clericus accuſatus eſt ⁊ cōuictus debet deponi.lxxxj.diſtin.ſi quis clericus.⁊.c.preſbyter.⁊.c.ſi quis epiſcopus.gloſſa dicit hoc ſm vetera iura que hic allegantur.¶Item aut eſt notorium eum habere concubinam aut non.In primo caſu.ſi eſt notoriū iuris.puta q2 eſt damnatus de illo crimine vel eſt confeſſus ſponte in iure vel conuictus canonice debent ſubditi vitare ipſum in ſacramentis quia ex tunc ipſo iure ſuſpenſus eſt.xv.q.v.preſbyter.extra de cohabitatio.clerico.⁊ mulier.c.veſtra.vltra medium.¶Item credo ſcilicet qđ ſuſpenſi ſunt ipſo iure licet quidam aliter dixerint ſi eſt notoriū facti.puta quia mulierem ſuſpectam publice tenet in domo.gloſ.idem intelligo ſi alibi.Et etiam forte ſunt animalia ſuper terram gradientia quia cum ſit publicum non ex fama ſed ex euidētia.ita ꝙ non poſſit aliqua tergiuerſatione celari:nec teſtis neceſſarius eſt nec etiam accuſator.extra de cohabitatio.clerico.⁊ mulie.tua.Debet etiam talis ſcilicet notorius fornicator amoueri ab epiſcopo vt ſe corrigat.⁊ ſi noluerit ſe corrigere debet ſuſpēdi a beneficio eccleſiaſtico vſqꝫ ad ſatiſfactionem congruam.⁊ ſi adhuc perſeuerauerit debet in perpetuum remoueri.extra de cohabit.clerico.⁊ mulierum.ſicut ad extirpandas ⁊ ſm hoc intelligitur videlicet de illis qui iacēt in notoria fornicatione.diſtin.xxxij.nullus.⁊.c.propter hoc.⁊.lxxxj.diſtin.ſi qui ſunt preſbyteri.extra de cohabita.clerico.et mulie.veſtra in fine.⁊.c.tua.⁊ extra de verborum ſignificatione.cum olim.hec opinio confirmatur per nouam conſtitutionem.extra de cohabita.clerico.⁊ mulie.queſitum.vbi dicitur ꝙ quis mortaliter peccans quo ad ſe ſit ſuſpenſus.Non tamen debet in officijs euitari quia non eſt ſuſpēſus quo ad alios niſi ſit peccatum fornicationis quod ſit notorium per ſniam vel per ꝯfeſſionē factā in iure aut per rei euidentiā que nulla poſſit tranſgiuerſatione celari.¶De hoc autem qđ premiſſum eſt quod notorius fornicator amonendus eſt ab epiſcopo.Dicit hic gloſ.quod admonitio inferioris **Gloſſa.** prelati non ſufficeret quo ad hoc quod poſſet inferre penam hic poſitam.niſi talis eſſet qui haberet iuriſditionem epiſcopalē plenarie in talibus concubinarijs ⁊ in eorum beneficijs.¶Item dicit gl.ſuper ver.debet ſuſpendi quod hoc ordine quo ſcilicet premiſſum eſt hic procedendū eſt contra concubinarios ſm ius cōmune.Sed in regno francie tenet cōſtitutio Gale qui fuit legatus in francia que talis eſt.excommunicamus omnes illos ſacerdotes ⁊ clericos quoſcūqꝫ qui poſt legitimam admonitionē focarias vel alias mulieres de quibus mala ſuſpitio poſſit ſuboriri in domibus proprijs vel alibi vnde populus vel eccleſia ſcādalizetur duxerint retinēdas:niſi ſint clerici qui in minoribus ordinibus conſtituti legitime contraxiſſe probentur.qui tamen cum vxoribus eccleſiaſtica beneficia retinere non debent.¶De illa autem admoni **Opinio.** tione duplex eſt opinio.quidam dicunt quod non ſufficit niſi fiat ſpecialiter ad perſonā ſuper hoc diffamatam.Alij dicunt quod ſufficit generalis admonitio facta in ſynodo non per modum ſimplicis exhortationis ⁊ predicationis quam faciūt predicantes ſed per modum prelationis ⁊ iuriſditionis vt ſit via ad incurrendam penam illius conſtitutionis.⁊ licet hec admonitio fiat ad multitudinem.⁊ ſit ſynodalis id eſt facta in ſynodo nihilominus eſt perſonalis cum fiat ad preſentes.et ſm hanc opinionem huiuſmodi generalis admonitio ad illos ſolos extenditur qui preſentes ſunt.ad alios non ſiue teneantur intereſſe ſynodo ſiue non.licet ab his qui interfuerunt audiant poſtmodum admonitionem huiuſmodi factam eſſe.Et quando epiſcopus intendit facere admonitionem trinam non ſufficit vnam audiuiſſe vel duas:niſi etiam tertia audiatur a preſente monitore.Item non extenditur hec admonitio niſi ad illos ſolos

qui a tempore monitionis illius huiuſmodi foca-
rias cum ſcãdalo detinent. Item oportet quod ſit
trina vel vna pro omnibus facta ex cauſa alias non
eſſet legitima. et quamuis non exprimatur cauſa pro-
pter quam ſit vna pro omnibus. ſi tamen ſubeſt il
la cauſa. nihilominus incurretur ſententia illius.
prima opinio benignior et communior eſt. clericus
autem qui cum ſcãdalo paſſim et publice cum plu
ribus fornicatur: licet grauius peccet quam ille
qui publice vnam fornicariam tenet. tamen non
incurrit ſententiam predictam vt credo: quia con-
ſtitutio illa non videtur loqui niſi de tenentibus
cum ſcandalo fornicarias aut alias mulieres cum
pene ſint potius reſtringende quam extendende.
¶ De illis autem qui tenent mulieres in ſuſpe-
ctis locis et cum ſcandalo ſed tamen non peccant
cum eis nec peccare proponunt: poteſt dici beni-
gna interpretatione quod non incidunt in illam
ſententiam. et quod illa conſtitutio intelligitur de
illis qui eas detinent in concubinatu. Aliis tamen
videtur quod ex quo poſt legitimam admonitio-
nem cum ſcandalo tenent mulieres huiuſmodi
ſiue peccent cum illis carnaliter ſiue non incidunt
in illam ſententiam poſt admonitionem legiti-
mam. Et quod dixi duxerint retinendas intelligo
retinendas id eſt habendas quo ad vſum carnis.
licet enim non teneant eas in expenſis ſuis aut tã-
quam proprias ſuas concubinas. Ex quo vtuntur
eis ad peccatum carnis cum ſcandalo et poſt ad-
monitionem legitimam incurrunt ſententiam.
vnde ſi clericus adulteretur cum vxore alicuius
remanente in domo mariti et cohabitante cum
marito. et hoc cum ſcandalo et poſt admonitionem
incurrit ſententiam predictam licet non exhibeat
eam ille clericus aut aliter illam teneat. ¶ Ab illa
autem ſententia cum conditor canonis non reti-
nuerit ſibi abſolutionem poſſunt epiſcopi abſolue
re ſubditos ſuos. inferiores autem prelati non
conſueuerunt de hoc abſoluere.

¶ Queſtio.

Quid ſi aliquis de hoc abſolutus reuertatur
ad vomitum cum eadem concubina. Re-
Gloſſa. ſpondeo ſecundum gloſſam ibidem. ſi adhuc durat ſcan-
dalum recidit in excommunicationem quamuis non
fiat noua admonitio. ſi autem non durat ſed credi
tur publice quod ſit correctus non incidit in illam
ſententiam donec iterum ortum ſit ſuper hoc ſcan
dalum. quo exorto non credo quod ſit neceſſaria
admonitio noua. ¶ Credo autem quod peccant
Lector. epiſcopi et inferiores prelati ad quos pertinet hu-
iuſmodi admonitionem facere. Inferiores enim
poſſunt eam facere etiam ſi ſint ſimplices ſacerdo
tes curati tamen cum conſtitutio illa non ſpecifi-
cet quod ab epiſcopo ſit facienda ſi per negligen-
tiam aut alias corrupta intentione dimittant eam
facere. ſi autem ex iuſta cauſa dimittant quia forte
vident ibi multorum ſtrages latere vel aliquid ſi-
mile non peccant. de huiuſmodi autem concubi-
nariis clericis. Credo quod non oportet eos vitari
tanquam excommunicatos ex illo canone: niſi conſtet
eos tenere focarias cum ſcandalo. et ſuper hoc eos
eſſe legitime admonitos. et ſi de vtroque iſtorum con
ſtentur in ſecreto vitandi ſunt in ſecreto. ¶ Licet
autem epiſcopi poſſint de huiuſmodi ſententiis
abſoluere non tamen poſſunt diſpenſare ſuper ir-
regularitate contracta. ſi in huiuſmodi excommu
nicatione celebrauerunt aut miniſtrauerunt aut
Gales. ordines receperunt. ¶ Licet autem idem Gala.
multa alia conſtituerit vel innouauerit ad hone-
ſtatem clericalem ſpectantia tam circa habitum
quam circa negociationem et vſuras et alia quedam di
cens ſe talia prohibere ſub eadem diſtrictione ſub
qua prohibuit vſum focariarum non tamen cleri-
ci qui faciunt contra illas prohibitiones etiam poſt
admonitionem legitimam ipſo facto excommuni
cationem incurrunt: quia quantum ad illas prohibi-
tiones non facit promulgationem late ſententie
ſed poſt comminationem ferende. et ita habet con
ſuetudo que eſt optima legum interpres. hec om-
nia ab illo verſicu. de hoc autem. ſunt hec in gloſ.
Sequitur in Raymun. ſi autem non eſt notorium Raymund.
clericum habere concubinam ſed eſt publicum ex
fama tantum. ſi non appareat accuſator. et de his
habetur ſuſpitio erit ei purgatio indicẽda. in qua
ſi defecerit vel ſe purgare noluerit deponetur. ex-
tra de cohabitatione clericorum et mulierum. tua
nos. Et iſte non debet a ſubditis euitari in ſacra-
mentis quamdiu ab eccleſia toleratur. de talibus legi
tur. diſtinctione. xxviii. conſulendum. xv. queſtione
vltima. c. vltimo. ¶ Quod autem hic dicitur depo
netur. Gloſſa dicit hoc intelligendum ſecundum
rigorem iuris veteris. illud enim. c. tua nos. non
loquitur de depoſitione. ſed de canonica animad-
uerſione. Hoſtienſis vero in gloſſa ſuper eodem. c.
tua nos. in fine dicit quod canonica animaduerſio
eſt vt ſi in purgatione deficiat puniatur vt conui-
ctus. ſi autem ſe purgare non vult pro contumacia
excommunicabitur. in qua excommunicatione ſi
ſteterit per annum punietur vt conuictus de cri-
mine.

¶ Queſtio. xiii.

Quae pena clerici in ſacro ordine conſtituti
qui matrimonialiter aliquam ducit in vxo Raymund.
rem. Reſpondeo ſecundum Raymundum. §. x.
preter has. Talis clericus debet priuari ordine et
beneficio eccleſiaſtico poteſt tamen cum eo diſ-
penſari ſecundum illud quod dixi. s. eodem libro titu. iii.
de bigamis. q. xii. ſequitur videre. verſi. ſequitur in
Raymun. ſi tamen. mulier vero ſi erat libera de-
bet redigi in ſeruitutem eccleſie. diſtinct. xxxii. cos
qui. ſi ancilla debet vendi. diſtinct. lxxxi. quidam
clerici. filii inde nati rediguntur in ſeruitutem ec-
cleſie. xv. q. vlti. cum multe. in matre tamen dicunt
quidam quod ſi filii ſui adhuc paruuli ſunt non
vendetur. ſed retrudetur in monaſterium ne pro-
pter eius abſentiam filii pereant. diſtinct. xxxiiii.
c. fraternitatis. vel intellige illud. c. quod quando
non contraxit cum ea matrimonialiter. ¶ Item
nota quod clericus in ſacro ordine conſtitutus quan-
do ſeparatur ab illa quam de facto duxit vxorem
debet eam abiurare ſecũdum formam iſtam quod
decetero nullo modo accedet ad eam nec cum illa
ad vnam menſam mãducabit vel bibet nec ſub vno
tecto manebit: niſi in eccleſia vel in alio loco publi
co vbi nulla mala ſuſpitio poſſit eſſe. Nec etiã ibi
loquatur cum ea. niſi coram ydoneis teſtibus pro
certa neceſſitate. xxxv. q. vi. ab iſto die. vbi hec for-
ma continetur. ¶ Et eſt forma hec ſeruãda etiam
quando ſeparantur propter conſanguinitatem vel
aliquid legitimum impedimentum. et eſt expreſſa
decre. in hoc caſu. extra qui cleri. vel vo. ex litera-
rum. ſed contradicit decre. extra de cohab. clerico.
et mulier. clericos. vbi expreſſe dicitur quod a tali-
bus non debet exigi iuramentum ne inſtinctu dya
boli in idem crimen redeant et inſuper reatum
periurii incurrant. ſed illa loquitur quando cleri-
cus habetur ſuſpectus quod non ſeruabit iuramen-
tum: quia tunc vere nõ debet exigi ſed per ſuſpenſio-
nis et

nis ⁊ interdicti ſententiam vel aliis modis: vt ibi-
dem colligitur eſt cogendus mulieres ita a ſe re-
mouere ne poſſit haberi ſiniſtra ſuſpitio contra
eum vel illa decre. clericos. intelligitur cũ ſepare-
tur a concubina iſta ex literarum quando ab vxore
vtrãqꝫ etiam expoſitionem ponit Hoſtien. in glo.
ſuper. c. clericos. ⁊ prefert primam eaſdem etiam
Bernardꝰ. ponit Bernar. in glo. ibidem. nota etiam ſm glo.
hic ſuper ver. reatuꝫ periurii. quod ex hoc videtur
quod malefaciunt ſacerdotes ⁊ alii prelati qui lai-
cos abſolutos faciunt abiurare concubinas. ⁊ ſm
Hoſtienſem ibidem in gloſ. eſt hic argumentum
quod non eſt aliquid alicui iniungendum per iu-
ramentum de cuius tranſgreſſione veriſimiliter
timetur. ſimile. xxii. q. v. ſi quis periurauerit ⁊ tri-
bus. c. ſequentibus.

¶ Queſtio. xiiii.

Raymundꝰ Ex quibus ſignis vel indiciis preſumatur cle-
ricus incontinens. Rñ. ſm Ray. ibidem. pre-
ſumitur clericus incontinens ſi ſepe loquatur vel
diſputet de formis mulierum quod Hierony. pro-
hibet vel ſi mulieres ſepe veniant ad domum ſuaꝫ
vel ſi ipſe frequentet hoſpitia illarum vel ſi ſolus
in loco ſuſpecto inueniatur loqui cum eis vel ſi in-
ſpiciat forte eas oculo inſatiabili. diſt. lxxxi. cleri-
cus ſolus. vbi dicitur quod ad tabernacula femi-
ne non accedat clericus ſolus nec ſolus preſbyter
cum ſola fabulas miſceat nec domos matronaruꝫ
frequenter intret archidyaconus pretextu humili-
tatis vel officii: aut aliquid ſecreto per clericos
aut domeſticos mandet. de hoc etiam eadem diſt.
c. in omnibus. Item. xxxii. q. v. nec ſolo. vbi dicitur
quod etiam ipſo aſpectu appetitur ⁊ appetit con-
cupiſcentia mulierum. de hoc etiam extra de pre-
ſumptioni. tertio preſumitur etiam incontinens ⁊
repellitur a promotione qui duxit in vxorem vileꝫ
mulierem. puta ancillam vel ioculatricem. licet
virginem. diſtin. xxxiiii. ſi quis vidua. gloſ. vel ali-
qua ex his que publicis ſpectaculis mãcipantur:
vt in eodem. c. ſi quis viduam.

De notorio. Rubricella.

Licet ex p̄dictis ſatis poſſet in-
telligi quid ſit notorium qꝛ tñ
de notorio ſepe loquimur ⁊ ad
plenum quid ſit notoriũ igno-
ramus. quero igitur hic.

¶ Queſtio. xv.

Raymundꝰ Quid ſm iura dicatur no-
torium. Reſpondeo ſm
Raymundum. §. xi. Item licet obmiſſis multis et
Notorium. variis de notorio ſcriptis: hoc in ſumma teneas qꝙ
eſt notorium aliud iuris: aliud facti. notorium iu-
ris eſt dum quis canonice eſt condemnatus vel in
iure confeſſus vel per probationes legitimas con-
uictus. xv. q. v. preſbyter. ⁊ q. vlti. c. ſi quis preſby-
ter. ⁊ c. ſciſcitãtibus. extra de cohabitatione cleri-
corum ⁊ mulierum. veſtra. et. c. queſitum. ⁊. ii. q. vi.
ſunt etiam quorum. ¶ Notorium facti eſt cum te-
ſtis populus eſt ⁊ diſſimulationi non eſt locus. lxi.
diſtin. in ſacerdotibus. in ſi. extra de cohabitatio.
cleri. ⁊ mulie. tua. ⁊. ff. de ritu nuptiarum. l. palam.
in princip. ⁊ intelligitur populus eſſe teſtis ſiue ſit
crimen notum omnibus qui ſunt in illo loco vel
maiori parti. ii. q. i. de manifeſta. ſuper predicto ver-
bo ſcilicet omnibus qui ſunt in illo loco. dicit hic
gloſſa. i. villa parochia. quia decem homines po-
Decem homines. pulum faciunt. x. q. iii. vnio. de ſcandalo autem po-
puli vel eccleſie de quo ſit mentio in conſtitutione.
Gale. ã. eodem titulo. q. xi. quero ergo. credo qꝙ ſi
parochia habeat mille parochianos. ſi tamen de-
cem tantum ſcandalizentur ex illis de focaria ſa-
cerdotis qui ſunt graues ⁊ honeſte perſone poteſt
fieri interpretatio quod populus ſcãdalizetur ma-
xime cum decem homines populum faciant: vt di-
ctum eſt. ſicut duo faciunt congregationem. extra
de electione. c. i. ⁊ tres faciunt collegium. ff. de ver-
borum ſignificatio. l. neratius. tamen retinetur in
vno. ff. quod cuiuſqꝫ nomi. vniuer. l. municipium.
duodecim autem aut viginti faciunt turbam. ff. vi
bonorum raptorum. l. vltima. §. i. quatuor vel quin-
qꝫ porci vel decem oues faciunt gregem. ff. de abi-
geis. l. oues. hec in glo. ¶ Sequitur in Raymun. Raymundꝰ
item in notorio iuris exigitur quandoqꝫ probatio
contra negantem. extra de ſententia ⁊ re iudicata.
ſicut. in notorio vero facti non requiritur ordo iu-
ris qui eſt alias regulariter obſeruandus. extra de
iureiurando. ad noſtram. ii. euidentia enim patra-
ti ſceleris clamore non indiget accuſatoris. extra
de accuſationi. c. euidentia. ⁊ ſi forte iudex velit ta-
liter delinquentem ſecundum quod ius poſtulat
corrigere vel punire ⁊ iſte appellat non eſt appel-
lationi huiuſmodi deferendum. extra de appella.
preterea. i. vbi dicitur. quod qui poſt appellatio-
nem grauia committũt pretextu appellationis ſe
defendentes dum ſuper his conueniuntur non de-
illis proficere hmõi appellatio quo minus eorum
exceſſus canonice puniatur. Item de hoc in. c. pro-
poſuit. eo. ti. ¶ Item notorium facti ſubdiuiditur
quia aliud eſt notorium facti manẽtis actu vt cum
quis publice tenet adulteram in domo vel concu-
binam. Aliud notorium facti tranſeuntis actu vt
ſi aliquis in publico interfecit hominem vel fecit
ſortilegium vel ſimile. aliud notoriũ facti preſum-
pti vt ſi aliquis publice habitus eſt pro filio vel ꝯ-
ſanguineo vel affine alicuius. de notorio vide plu-
ra. ã. li. ii. ti. v. de rapt. in rubricel. de conſerua. per
totum. de hoc etiam plene determinat et diffuſe et
qualiter in quolibet notorio ſit ꝓcedendũ. Hoſti.
extra de cohabita. clerico. ⁊ mulie. in gloſ. ſuper. c.
tuas nos. ⁊ in ſumma ea. rub. ſcꝫ de coha. cler. ⁊ mu.
§. vlti. que cauſa breuitatis tranſeo: qꝛ magis ſpe-
ctant ad forum contentioſum.

De purgationibus ⁊ inquiſitionibus. Titulus. xxxi.

Dictum eſt. ã. de diſpenſationibꝰ que
purgant ab irregularitatibus ⁊ in-
famia iuris. nunc de purgatione ca-
nonica que purgat ab infamia facti
videndum eſt. eſt aũt infamia iuris
ſm glo. hic. que ſcilicet contrahitur
per ſentẽtiam latam in actione famoſa contra ali-
quem ſicut eſt actio furti et iniuriarum ⁊ de dolo
depoſiti. vel etiam ex aliquo turpi actu ſicut eſt in
pugnando in arena propter queſtum vel ex accipiẽ-
do vſuras vſurarum ⁊ ſimilia. Infamia vero facti
eſt diffamatio aliqua alicuius ſuper crimine vel
criminibus. hec in glo.

¶ Queſtio. i.

Circa hanc materiam primo quero quid ſit
purgatio. Rñ. ſm Ray. eo. ti. in prin. purga- Raymundꝰ
tio eſt de obiecto crimine innocentie oſtenſio ideꝫ
Goſ. lib. v. titu. xxxiiii. de purga. canoni. glo. addit Purgatio.
hic Inno. oſtenſio. ſ. per iuramentum vel alio debi-
to modo: vt patebit infra. q. proxi.

¶ Queſtio. ii.

Quot ſint purgationis ſpecies. Reſpon. ſm
Ray. due ſunt. ſ. canonica ⁊ vulgaris. Cano-
nica eſt que ſit per iuramentum. Glo. ipſius diffa-

mati ⁊ quandoq̧ ſufficit vel per teſtes.glo.i.iura-
mento teſtium compurgantiū.Jſta purgatio per-
mittitur ⁊ approbatur tanꝗ bona vtilis ⁊ honeſta
in eccleſia dei.ij.q.v.fere per totum vulgaris pur-
gatio eſt que a vulgo eſt inuenta vt.ferri canden-
tis et aque feruentis vel frigide:panis vel caſei.
mononiachie.i.duelli ⁊ cetere huiuſmodi.ſed iſta
hodie in totū reprobata eſt ⁊ maledicta tum quia
inuenta eſt dyabolo fabricante:vt.ij.q.v.mennam
tum quia generaliter a ſacris canonibus prohibe-
tur:vt in eo.titu.mennam.⁊ in ea.q.c.conſuluiſti.
⁊.c.monomachia.Jtē q̄r eſt ꝯtra illud p̄ceptū dñi.
Deut.vij. Deuto.vi.⁊ Matt.⁊ Luc.iiij.Non tēptabis dñm
Luce.iiij. tuum:vt in illo.c.monomachia.in fine.⁊.xxij.q.ij.
querit cur patriarcha. ¶ Queſtio.iij.

QUid ergo de epiſcopis ⁊ abbatibus ⁊ militi-
bus qui huiuſmodi iudicia faciunt aut per
Gloſſa. mittunt fieri in curijs ſuis.Rñ.ſm Glo.hic ſuper
ver.queritur que ſic dicit.non audeo tales a morta-
li excuſare cum talia ſcdm vetera iura ⁊ noua ſint
prohibita vt preallegatum eſt ⁊ patet extra ne cle-
ri.vel monachi.c.ſententiam.in fi.maxime autem
epiſcopi et abbates et illi quibus huiuſmodi ius
ignorare non licet.in hoc enim grauiter peccant
quia potius deberent omnia mala tolerare quam
tali modo conſentire.¶ Credo etiam quod in pu-
blicis predicationib⁹ poſſit hec inſinuari modeſte ta-
men ⁊ quaſi per modum compaſſionis in illis ma-
xime locis vbi ſunt aliq̄ q̄ in hac parte ius ignorāt
ſaluo tñ,eo q̄d dictū eſt de ſcādalo.ſ.ti.pri.q.viij.
quero etiā hic.vide quoq̧ de hac materia.ſ.lib.ij.
ti.iij.de duello.per to. ¶ Queſtio.iiij.

UT ſequētia que de inquiſitione ⁊ purgatione
dicenda ſunt melius intelligātur quero quot
modis proceditur cōtra aliquem de crimine.Re-
Raymund⁹ ſpondeo ſm Ray.§.circa proceſſum.vt tibi plane
liqueat ꝓceſſus in hac materia ſummope vtilis ⁊
neceſſarius.Nota quod vt de notorijs exceſſibus
taceatur tribus modis poteſt ꝓcedi contra aliquē
de crimine vez per accuſationē denūciationē ⁊ in-
quiſitionem.⁊ in quolibet modo diligens adhibē-
da eſt cautela vt accuſationē precedat legitima in-
ſcriptio.in qua.ſ.accuſator obliget ſe ad penam ta-
lionis:denunciationem charitatiua admonitio.⁊
Denūciatio inquiſitionem clamoſa inſinuatio.in accuſatione
agitur ad degradationem que fit ab epiſcopo per
ſolennem inſignium clericalium retentionem.Et
ideo accuſator debet ſe obligare ad talionem.Jn
denunciatione agitur ad penitentiam.Jn inquiſi-
tione ad remotionem ab adminiſtratione:vt dice-
tur infra.¶ Eſt etiam quartus modus circa pro-
ceſſum huiuſmodi cuz de alicuius crimine agitur
attendēdus ſcilicet cum non directe ad penam in-
fligendam proponitur crimen alicuius ſed ad de-
fenſionem vel repulſionez.quod fit cum obijcitur
in modum exceptionis accuſatori vel teſti vt ab ac-
cuſatione vel teſtificatione repellantur.Jtem cum
obijcitur electo vt a promotione officij vel benefi-
cij excludatur.⁊ in hoc caſu diſtingue.vtrum ante
confirmationem opponatur.vel poſt in conſecra-
tione.Jn primo caſu non eſt inſcriptio neceſſaria:
ſed poſt confirmationē excipiens ſe debet obliga-
re ad penam extraordinariam ſecundum arbitriū
diſcreti iudicis ſi defecerit in probando:citra vin-
culum tamen inſcriptionis eo q̄d crimine ſic pro-
bato perdit quod per electionem et confirmatio-
nem ei fuerat acquiſitum.Sed ob hoc prius habi-
ta non amittit.probantur hec extra de accu.ſuper
his.⁊.c.qualr ⁊ qñ.in fi.penā extraordinariā expo-
nit glo.vt eſt amiſſio prebēde vel alteri⁹ beneficij.

¶ Queſtio.v.

POſt hec deſcendendo ſpecialiter ad materiā
inquiſitionis.quero quando et a quibus ad
inquiſitionem ſit procedendum.Reſpon.ſm Ray- Raymund⁹
mun.§.iiij.circa inquiſitionem.Dico quod primū
ſcilicet quando ſit ad inquiſitionem procedēdum
colligitur euidenter ex autoritatibus noui ⁊ vete-
ris teſtamenti ex quibus poſtea proceſſerunt ca-
nonice ſanctiones.legitur enim.Luc.xvi.quod vil- Luce.xvi.
licus ille qui diffamatus erat apud dominum ſuū
quaſi diſſipaſſet bona illius audiuit ab illo.quid
hoc audio de te redde rōnē villicationis tue.iam
enim amplius non poteris villicare.et in Geneſi Gñe.xviij.
c.xviij.dominus ait de ſodomitis.Deſcēdā ⁊ vide-
bo verum clamorem qui venit ad me opere com-
pleuerunt.ex his autoritatib⁹ manifeſte probatur
ꝙ non ſolum cum ſubditus verum etiam cum pre-
latus excedit:vt patet in villici exemplo ſi per
clamorem ⁊ famam ad aures ſuperiores peruene-
nerit non quidem a malignoſis ⁊ maledicis ſed a
prouidis ⁊ honeſtis.ad eum deferentib⁹.nec ſemel
tantum:ſed ſepe quod clamor innuit vt in ſodomi-
tis ⁊ diffamatio manifeſtat vt in villico debet co-
ram ſenioribus eccleſie veritatem diligentius per-
ſcrutari:vt ſi rei popoſcerit qualitas canonica diſ-
cretio feriat delinquentis culpam.non tanꝗ idem
ſit actor ⁊ iudex.ſed quaſi denunciāte fama vel de-
ferente clamore officium ſuum debitum exequa-
tur.hec Jnno.iij.in concilio generali.extra de accu. Jnnocētius.
c.qualiter ⁊ quando.⁊ ſunt quaſi ipſa verba conci-
lij.¶ Quod autem dixi a prouidis ⁊ honeſtis in-
telligo indiſtincte ſiue a maliuolis ſiue a prouidis
⁊ honeſtis infamia ortum habuit.ſufficit enim q̄d
apud bonos ⁊ graues ſit diffamatus nō diſtincto a
quibus ortuz habuit infamia.quia infamia ab in-
certo autore procedit.de conſe.diſt.iiij.c.ſanctum Bernard⁹.
eſt.idem Bernar.in glo.ſuper.eodez.c.qualiter ⁊
quando.⁊ Hoſtien.in glo.ibidem.⁊ addunt quod
tunc eſt purgatio indicenda ſaltem propter ſcan-
dalum.argu.extra de purga.canonica.c.accedens.
addit Hoſtien.ſi tamen omnino conſtaret quod a
maliuolis infamia orta eſſet nec ſcandalum immi-
neret nec multum ſparſa eſſet infamia non eſſet
de neceſſitate purgatio indicenda.extra de purga. Ulricus.
canoni.cum in iuuentute.¶ Ulricus lib.vi.tract.
iij.c.xvi.dicit quod ad inquiſitionez proceditur ex
quatuor cauſis.ſ.ex clamoſa inſinuatione:vt iam
dictum eſt.Jtem propter ſcandali timorem q̄d po-
teſt turbare eccleſiam:ſiue ſit vnus adeo potens ꝙ
ipſe ſcandalizatus poteſt eccleſie ſcandalum ſuſci-
tare ſiue ſint plures.ad remotionē enim talis ſcan-
dali interdicitur purgatio.⁊ illa ſequitur inquiſi-
tionem.item poteſt fieri inquiſitio cōtra eum qui
ſuſpectus eſt ſuo prelato vel principi terre vel alijs
bonis viris etiam ſi non ſit alias infamatus quia
ex hoc indicitur purgatio.Jtem fit inquiſitio pro-
pter periculum etiam ſine infamia ſicut fit in he-
reſi ⁊ in alijs criminibus que ſerpent in occulto. Hoſtienſis.
¶ No.etiam ſm Hoſt.li.v.rubrica.j.de accuſa.in
rubricella de inquiſit.§.v.⁊ qualiter.quod epiſco-
pus ex officio ſuo viſitat quolibet anno quamlibet
eccleſiam etiam ſi nulla infamia precedat:et tunc
inquirere debet ex officio puro tam de clericis ꝙ
de laicis.¶ Jtem lib.j.rub.xxiij.de offi.arch.§.iij.
quod ſit.ver.ego puto.dicit ſic idem Hoſt.viſitat
ergo archipreſbyter:ſi de ꝯſuetudine hoc habeat.
deinde archidyaconus ſi de conſuetudine hoc ha-
beat:poſt ea epiſ de iure cōi:poſtremo archiepiſ
de iure cōi.et legatus ab apoſtolica ſede miſſus.et
contra hoc non currit preſcriptio.extra de preſcri.

c.cum non

c. cum non liceat quia niſi viſitaretur anima periclitaretur. ſecus tñ de priuilegiatis vide ibi plura de hac materia. ⁊ ſicut idẽ dicit in rubricel. de inq. §. ij. quis poſſit inquirere. poteſt is q̄ poteſt corrigere ⁊ punire. extra de offi. or. c. j. extra de accu. c. qualr.

℄ Queſtio. vj.

Goffredus.
Ulricus.

Qualiter ſit in inquiſitione procedẽdũ. R̃ñ. ſm Gof. li. v. titu. j. de accu. §. videamus. de ſecunda parte. ⁊ Ulri. vbi. ſ. Circa hoc primo notanda eſt differentia inter inquiſitionẽ que fit contra ſingularem perſonam ⁊ illam que fit de ſtatu eccleſie tam in capite q̄ in mẽbris. In prima quidem debet ordo ſeruari qui in predicto cõſilio poſitus eſt: vt extra de accuſa. qualiter ⁊ quando. ij. Nam debet preſens eſſe cõtra quem inquiſitio facienda eſt niſi ſe per contumaciam abſentauerit. Et debet fieri coram eccleſie ſenioribꝰ. Item exponenda ſunt ei illa capitula de quibus fuerit inquirendum: vt facultatẽ habeat defendendi ſeipſum. ⁊ non ſolum dicta ſed etiam ipſa nomina teſtium ſunt ei dicenda: vt quid ⁊ a quo ſit dictum appareat.

Hoſtienſis.

Dicit hic Hoſti. in glo. q̄ cauti iudices conſueuerunt tradere depoſitiones ſine nominibus ⁊ nomina ſine depoſitionibus propter odia teſtium euitanda. Item admittende ſunt ei exceptiones ⁊ replicationes legitime. ſiunt autez hec ne per ſuppreſſionem nominum infamandi per exceptionum vero excluſionem deponendi falſum audacia

Innocen. iij.

prebeatur. hec Innocen. tertius. In ſecunda vero inquiſitione debet procedi de plano ⁊ ſine ſtrepitu iudiciorum: vt extra de accu. c. olim. Non ita q̄ ordinem iudiciorũ non teneat: ſed vt compeſcat partes ⁊ aduocatos a ſuperfluis ⁊ inutilibus probationibus ⁊ allegationibꝰ cum talibus non deceat ſeruos dei inuolui. vt dicit Grego. ix. in eo. c. olim. ℄ Item in tali inquiſitione recipientur teſtes tales quales in eccleſia inueniuntur. Et eſt ratio: q2 ea que domi fiunt per domeſticos probari oportet vt. C. de repudijs. l. cõſenſu. extra de teſtibus. c. veniens. vbi vero contra ſingularem perſonam inquirũtur teſtes legitimi ſunt adhibendi: vt extra de

Raymundꝰ

ſenten. ⁊ re iudi. cum. J. et. A. Idem Ray. §. nota. Item multe ſunt differentie inter inquiſitionem ad quam iudex procedit ex officio ſuo ad clamorem fame ⁊ eam ad quam procedit alio procurante. Nam in prima inquiſitor faciet iurare illum contra quem inquirit q̄ reſpondeat ad interrogata. ſuper eo de quo inquirit: vel etiam omnes de capitulo ſi de ſtatu eccleſie agitur: vt dicit Ray. §. ix. item quandoq3. et extra de accuſa. c. cum dilectus. In ſecũda vero non eſt cogẽdus iurare ne per hoc poſſit inſtrui aduerſarius: ſed procurator inquiſitionis tenetur probare ſuam intentionẽ: ſez illud ſuper quo litere ſunt obtente ſi ex delegatione inquirit: vel coram ordinario: ſi ordinarius inquirit. Et ſi non probauerit punietur promotor vel adiutor inq̄ſitionis ſuſpenſione ab officio ⁊ beneficio donec ſe purgauerit q̄ non animo calũniandi crimina propoſuerit: vt extra de calũniatoribus.

Idem.

cum dilectus. idem Ray. ⁊ addit. Sententie tamẽ excõmunicationis ſi quas abbas vel alius prelatꝰ pendẽte inquiſitione tam in capite q̄ in membris ⁊ multomagis ſi in capite tm̃ tulit in eos qui promouerunt inquiſitionem. iuramenta etiam extorta de veritate tacenda debẽt anteq̄ procedatur in negocio relaxari ⁊ reſtitui quos ipſe prelatus pendente hmõi negocio contra iuſtitiam ſpoliauit. extra de accuſa. c. olim. hec Ray. Ideo autem vt dicit hic glo. relaxantur ſententie hmõi excommunicationis vt poſſint tales eſſe teſtes in cauſa inquiſitionis iuramenta vero talia ſunt illicita. Item et aliam differentiam notabis. q̄ cum inquiſitor ex officio ſuo procedit publicatis atteſtationibus denuo ab alijs teſtibus inquiret: vt. ij. q. j. notum. ⁊. q. v. c. habet hoc proprium. ⁊ c. nemo. Cum autem aliquo adiuuante inquiſitionẽ tunc non ſit: quia timetur de ſubornatione: debet autem inquiſitio fieri in loco in quo puerſatur perſona de qua eſt inquirendũ. xxiij. q. j. paratus. extra de electio. poſtq̄. et extra de preſump. quoſdam. Citabitur autem is contra quem inquirendum eſt ⁊ ſignificabuntur ei crimina de quibus eſt inquirendũ vt predictum eſt. ⁊. v. q. ij. c. ſi primates. ⁊ poteſt opponere contra inquiſitorem de ſuſpecto: vel q̄ ſit criminoſus ⁊ contra teſtes ⁊ contra dicta teſtium ⁊ contra denunciantẽ: vel literas ad inquirendū impetratas: vt extra de accuſa. cum oporteat. et. c. cum dilectus. ij. ⁊ poterit proponere excuſationes ſuas: vt extra de accuſa. cum dilectus. j. Item inquiſitor faciet iurare illos qui denũciauerũt: vt extra de ſymo. in. c. licet hely. ſecus eſt cum agit per modum accuſationis: quia ſi ſemel apparuit inter accuſatores teſtis eſſe non poteſt: vt extra de accuſa. cum. P.

Forma iuramenti.

℄ Forma autem iuramẽti teſtium in cauſa inquiſitionis diuerſa eſt a forma illa que in cauſis alijs obſeruatur: q2 in inquiſitione contra perſonam illam ſingularem iurat teſtis q̄ ſuper crimine dicet plenam veritatem: vt in. c. licet hely. in inquiſitione vero ſuper ſtatu eccleſie forma iuramẽti teſtium duplex eſt. quia vel iurat dicere veritatẽ de his que ſcit vel credit in eccleſia reformãda exceptis occultis: vt extra de accuſa. c. clerici. vel q̄ reſpondeat ad interrogata: vt in. c. cum dilectus.

Ulricus.

℄ Addit hic ſpecialiter Ulri. Occulta autem hic vocamus non ſolũ ſecretum cõfeſſionis ſed omne crimen de quo quis non eſt infamatus. Sciendũ tamen q̄ ſi fiat inquiſitio ſuper certis capitulis tũc in iuramẽto non apponeretur hec clauſula inquiſitionis exceptis occultis ſed cũ infamia preceſſerit ſpecialiter de hoc crimine determinato ſm numerũ. dicent teſtes quicquid de hoc ſciunt vel credunt: ⁊ ſi ſit occultum dũmodo non ſit occultũ per confeſſionẽ vt ſi aliquis infamatus ſit de fornicatione cũ hac muliere ⁊ ſup hoc crimine ſit inq̄ſitio. d3 teſtis dicere etiã ſecretas circũſtãtias q̄s nouit etiã ſi iurauit tenere ſecretũ. dixit aũt determinatio ſm numerũ: q2 ſi ſolũ de ſpecie criminis eſt infamatꝰ tũc nõ d3 teſtis reuelare occulta. Qñ aũt ſit generalis inq̄ſitio tunc ſi de occultis de q̄bꝰ nõ preceſſit infamia aliq̄d dixerint teſtes nõ valebit dictũ eo⁊: nec erit ille ꝓpter hoc puniẽdꝰ: vt extra de accu. c. inq̄ſitionis. Et eſt rõ differẽtie: q2 cũ ſup certis articulis inq̄rit vel cõmittit inq̄ſitio ſcitur preceſſiſſe infamia. ⁊ hoc nõ p3 in gñali inq̄ſitione. Itẽ nota ſm Ray. q̄ illis q̄ ꝓſequunt negociũ vel quos idoneos iudices ad ipm ꝓſequẽdũ duxerint aſſumẽdos debẽt cũ ꝓpriũ nõ habeãt expẽſe de bonis monaſterij miniſtrari. puiſo q̄ pẽdẽte negotio oẽs in licitis ⁊ honeſtis ſuo p̄lato obediãt. ita tñ q̄ per hoc ꝓſecutio negocij non debeat impediri: vt extra de accuſa. ex parte. ⁊ ſunt expſſa in. c. olim.

℄ Queſtio. vij.

Goffredus.

Quis ſit effectus inq̄ſitionis. R̃ñ. ſm Gof. ⁊ Ulr. vbi. ſ. is cõtra quẽ inq̄rit: aut puincitur de crimine: aut de ſola fama ꝓbat ꝯtra eũ. vel oẽs teſtes dicũt eum innocentẽ. Si inq̄rat contra prelatum adminiſtrationẽ habentẽ ⁊ puincit de crimine certa eſt pena eius ſcil3 remotio ab admi-

niſtratione. exemplo villici qui diffamatus fuit
apud dominū ſuum quaſi diſſipaſſet bona ipſius
⁊ dixit ei dominus. Jam non poteris amplius vil
Luce.xvj. licare. Luce.xvj. ⁊ extra de accuſa. qualiter ⁊ quan
do. Tunc ergo non erit pena arbitraria. nam facti
quedaꝫ queſtio eſt in arbitrio iudicantis. pene ꝟo
proſecutio non eius voluntate mādatur. ſed legis
arbitrio reſeruat: vt. ij. queſtione. iij. §. notandū. et
ff. de verborum ſig. l. ſi qua pena. Si ꝟo is contra
quem inquiritur ſit priuata perſona non habens
adminiſtrationem tunc pena eſt arbitraria quaꝫ
ſm merita perſone ⁊ qualitatem exceſſus poterit
iudicantis diſcretio moderari: vt extra de accuſa.
Caſus. c. inquiſitionis. in fi. j. reſpon. Sed hec fallunt in
criminibꝰ enormibus que ordinis ſuſcepti execu-
tionem aut retentionem beneficij etiam poſt per
actam penitentiam impediunt: vt eſt videre in ho
micidio ⁊ ſymonia in ordine ⁊ beneficio: vt extra
de accuſa. inquiſitionis. In his enim ⁊ conſimili-
bus ſic eſſet ſicut in accuſationis iudicio ꝓceden-
Crimina enormia. dum: vt in eo. c. dicitur. ¶ Dicuntur aūt crimina
enormia in ſacra ſcriptura que ſunt extra omnem
normā non ſolum gratie ⁊ rationis: ſed etiā ipſius
nature. Sed ſm canones patrum. enormia crimi-
mina dicuntur dupliciter ſcilꝫ vel illa que ad nor-
mam penitentie plene reduci nō poſſunt. ſed ſem-
per remanet aliquid de pena ſcilicet id quod dixi-
mus: id eſt qđ impedit ordinis executionem ⁊ be-
neficij retentionem. Talia ſunt tria ſcilicet homi
cidium: vt quinquageſima diſtinc. miror. j. q. vij.
ſi quis omnem. et de conſecra. diſt. j. c. j. Item here
ſis in qua poſt vulnus ſanatum remanet cicatrix:
vt. j. queſtione. j. ventum. Item ſymonia in ordine
vt extra de accuſa. inquiſitionis. ¶ Alia dicuntur
enormia: quia normam diſpenſationis non reci-
piunt vt ſymonia in beneficio: vt. j. queſtione. j. er
ga. ⁊ queſtione vltima patet. Sic etiā enormia di-
cunt omnia delicta que ipſo facto inducunt infa-
miam ciuilem: vt. iij. queſtione. vij. c. porro. ⁊ infa-
mia deſcendens ex delicto declarato per ſenten-
tiam. ij. queſtione. iij. §. hec colligitur. ſed ſi aduer-
ſus eum contra quem inquiritur nihil probatum
ſit niſi de ſola fama. Si crimen de quo inquiſitum
eſt perſeuerantiā habet facti: amoueat eum ordi-
Gloſſa. narius. primo ſeorſum. poſtea corā teſtibus. Glo.
ſm quoſdam hec amonitio non eſt neceſſitatis in
hoc caſu. ſed ſtatim poteſt indici purgatio: ſi ta-
men ſit iudex ordinarius: ⁊ ſi infamia perduret
ſuſpendat eum vſqꝫ ad ſatiſfactionem condignā:
vt extra de purga. cano. c. ſi quis preſbyter. Et in
eo caſu intelligo ꝙ preſbyter infamatus debet ſu-
ſpendi. Non enim dico ꝙ ſtatim propter infamiā
debeat ſuſpendi niſi enormitas delicti vel ſcanda
lum hoc expoſcat: vt extra de purg. cano. inter ſol-
licitudines. idem Ray. §. v. Item inquiſitor. ⁊ expo
nit ibi ſatiſfactionem condignam: id eſt purgatio
nem: vt patebit infra. q. proxima. ¶ In tertio ꝟo
caſu ſcilicet ſi omnes teſtes eum dicant innocen-
tem non ſuſpendetur nec onerabitur purgatione
niſi ex abundanti hoc fiat ad tollendam infamiā
facti: vt. ij. queſtione. v. c. habet. et. c. mennā. iterū
nota ſm Ray. §. vij. pena. ꝙ regulares prelati etiā
pro modicis cauſis poſſunt ab adminiſtrationibꝰ
remoueri. extra de ſymo. per tuas. in fi.

¶ Queſtio. viij.

Raymundꝰ SEd qualiter purgabit ſe infamatus qui con
uinci non poteſt de crimine. Rn. ſm Ray.
vbi. s. ſcilicet. §. v. et. §. ſequenti. qui ſic dicit. Eſt au
tem digna ſatiſfactio vt purget ſe legitimo nume-
ro collegarum ſibi adiuncto ſi ſit epiſcopus cum
duodecim epiſcopis. ſi preſbyter cum ſeptem preſ
byteris. diaconus cum tribꝰ diaconis. ij. qōne. iij.
c. omnibus. et. c. ſi legitimi. et. c. preſbyter. vel me-
lius. numerus compurgatorum taxabitur ad arbi
trium boni iudicis. Quandoqꝫ enim maior. quan
doqꝫ minor numerus poteſt taxari ſm ꝙ infamia
ſcandalum vel crimen ſunt magis aut minus gra
uia vel enormia. ij. qōne. v. c. preſbyter. et. c. omni-
bus. in fi. vnde Inno. indixit cuidam decano pur-
gationem. xiiij. manus ſui ordinis. extra eo. inter.
Et cuidam epiſcopo indixit purgationē cum duo
bus abbatibus: vt extra eo. titu. cum in iuuētute.
Item ſi non poſſet habere aliquos eiuſdem ordi-
nis: quia omnes inimici ſui eſſent ſola manu ſua
cum alijs inferioris ordinis: vel etiam cū laicis
poſſet ſe purgare qđ eſt valde notabile. ij. qōne. v.
ſi legitimi. et. c. omnibus. in fine. ⁊ extra eo. ti. cum
in iuuētute. diſtinc. lxxxj. clerici. immo etiam cum
mulieribus religioſis vel alijs honeſtis. xviij. q. ij.
in decima. in fine. Nec mirum qꝛ repellitur a di-
gnitate obtinenda qđ malus eſt ob teſtimoniū mu
lierum. extra de teſtibus ⁊ atteſtationibus. in lite-
ris. Item ſi eſt infamatus apud populum. debet ſe
purgare in publico. Si apud clerum coram clero
in vtroqꝫ caſu coram iudice. diſtin. xxiij. illud. ij. q.
iiij. omnibus. xv. qōne. v. c. de crimine. ¶ Concor-
dat cum predictis Goffre. titu. de purga. cano. di Goffredus
cens ꝙ hodie numerus cōpurgatorū arbitrarius
eſt inſpecta perſone qualitate ⁊ infamie quātitate
vt extra eo. titu. cum in iuuentute. extra de accuſa.
cum. p. vnde cum de predictis ſint verſus antiqui
pontificē parium manus excuſet duodena. ſepti-
ma ſacerdotē leuitam. tertia purgat quem plebs
infamat purgabitur in manifeſto quē chorus an-
te chorum ſua ſit purgatio preſto. vbi enim cōtin-
git malum ibi moriatur. vt. ij. q. j. ſi peccauerit. ta-
men hodie adduntur alij verſus. hoc hodie reſtat
iudicis arbitrio. maior maiori. minor imponenda
minori. predicti etiam verſus hic ponūtur in glo.
Hoſti. etiam eandem rubricā. §. v. quotus. concor Hoſtienſis.
dat predictis. Et dicit ꝙ hodie tenēt omnes ꝙ nu
merus ſit arbitrarius ſcilꝫ ad arbitrium iudicis.
Adducit quoqꝫ hic glo. notabile de predicto. c. in
decima. vbi dicitur ꝙ clerici non debent loqui fre
quenter cum ea ſola que preeſt. ſed ſub teſtimonio
duarum vel trium ſororum. ſed rara ſit acceſſio et
breuis omnis locutio. ¶ Item compurgatores de
bent eſſe vicini ⁊ honeſti qui conuerſationē ſuam
non tam moderno tempore nouerint ꝙ tranſacto
extra de purga. cano. c. inter. ⁊. c. ſequenti. ij. q. iiij.
ſi mala fama. et. c. omnibus. Non tamen debēt ni
mis ſubtiliter examinari compurgatores. extra eo.
ꝯſtitutus. vbi dicitur ꝙ ſufficit ꝙ purgatores tole
rent in eccleſia ab epo. ⁊ ſint bone fame in ſuis or
dinibꝰ miniſtrātes: nec in iudicio de crimine ꝯdē-
nati. ¶ Forma autem iuramēti ipſius principalis Forma.
perſone talis erit. Ego iuro ꝙ nō feci illud de quo
ſum infamatus per me vel per ſubmiſſam perſo-
nam cui mandauerim. nec conſilium dedi: nec au-
toritatem. diſtinc. quinquageſima. ſi quis viduam.
ij. qōne. v. auditum. extra de purgatio. cano. c. quo-
tiens. poteſt addi nec ratum habui quod meo no-
mine factum fuit. extra de reſtitutione ſpoliatoꝝ.
c. cum ad ſedem. et. ff. de vi ⁊ vi armata. l. iij. §. cum
procurator. Quidam etiam volunt addere nec vo
lui. argumen. j. queſtione. iij. quia preſulatus. ſed
hoc non admitto niſi de voluntate que prodiſſet
in actum: que dicitur cooperatio ſiue conſenſus

cooperationis

cooperationis.argu.xxiij.queſtione vltima.c.vlti.
vbi dicitur φ qui nec conſilio nec auxilio coopera
tores fuerunt.ſed tantũ rixe affuerunt extra norã
ſunt.Et ſm hoc dicet.nec cooperatus fui.argu.ij.
queſtione.j.notum.in fi. Quidam etiam addunt
nec ſciui vel ſciui:ſed prohibere non potui. Com-
purgatores vero iurabunt ſic.Nos credimus φ ipſe
iurauit verum vel verum eſſe quod iurauit.extra
Goffredus. eodem titu.c.quotiens. Goffre.eodem titu.ſcilꝫ
de purgatione cano.dicit ſimpliciter φ infama-
tus iurabit ſe immunem eſſe a crimine quo infa-
matur.Compurgatores iurabũt ſe credere illum
verum iuraſſe:vt in.c.quotiens.⁊.c.vltimo. Aliter
autem deponere nõ debet ne ſubiret ancepe per-
iurium. Si vero defecerit in purgatione punietur
tanꝙ conuictus vel confeſſus.extra de accuſatio.
Raymund⁹ c.cum petrus.et extra de ſymo.c.de hoc infinua-
tum.Nota etiam ſm Ray.§.x.Item nota φ pur-
gatio minus iuſte facta:vel quia fit coram illo iu-
dice coram quo non debet fieri.vel quia eſt vulga-
ris etiam ſi fiat coram idoneo iudice ⁊ ſit ſenten-
tialiter abſolutus fidem non facit quare in vtroqꝫ
Raymund⁹ caſu debet iterum canonice ſe purgare.extra eod.
ex tuarũ.et.c.cum dilectus. ¶ Addit etiam Ray.
ibidem.qđ duo ſunt caſus in quibus non debet re
cipi purgatio quãtũcunqꝫ accuſatus offerat eam.
Unus quando eſt notorium crimen eius. Secun-
dus quando accuſator offert probationes.extra.e.
titu.cum dilectus. Sequitur poſtea in Ray.§.xj.
hoc etiam.Poſtꝙ autem fuerit iuxta formã pre-
dictam purgatus:iudex debet ſuſpenſionem ſi fa-
cta fuerat ſine mora ⁊ difficultate relaxare et eum
teſtimonij boni annuncians ab infamia criminis
obiecti abſoluere. extra eo. ex tuarum. hec omnia
vera ſunt.Si aliquis publice eſt infamatus:ita φ
clamoſa inſinuatio peruenit ad aures iudicis.

¶ Queſtio.ix.

Sed quid ſi aliquis tantũ modo iudici ſit ſu
Raymund⁹ ſpectus . nunquid poterit indicere purga-
tionem. Reſpon. ſm Raymundũ ibidem.ad hoc
dicas φ non niſi in hoc caſu cum ſcilicet quis co-
ram eo accuſatus ⁊ accuſatore non valente proba-
re reus manet ſuſpectus ⁊ incredibilis ſuo epiſco
po tunc poterit ſibi purgationẽ indicere.q.q.iij.
omnibus.⁊ argumentum extra de accuſationib⁹.
c.veniens.de hac materia.ſi iſta forte aliquãdo nõ
ſufficerent. require in textu et in glo.ij.qõne.iiij.
per totum.extra de accuſationib⁹.qualiter.j.⁊.ij.
et.c.inquiſitionis.⁊ in ſumma domini Hoſtienſis
in rubrica.de accuſatio.rubricella de inquiſitioni
bus.⁊ in rubrica de purgatione canonica.

De penis. Titulus.xxxij.

Dictum eſt ſupra de criminibus mul
tipliciter:ſed quoniam crimina pu
nienda ſunt reſtat vt de penis agen
dum ſit.

¶ Queſtio prima.

Primo ergo quero que ⁊ quot ſint ſpecies pe
Raymund⁹ narum. Reſpon. ſm Raymundum eodem
titu.penarum ſpecies due ſunt. Alia eniꝫ pena eſt
eterna : alia temporalis. Temporalis ſubdiuidi-
tur.quoniam alia canonica:alia legalis. Canoni-
ca iterum ſubdiuiditur. quia, alia eſt ſpiritualis:
alia corporalis:alia pecuniaria. De pena eterna
non proſequor. De alijs videamus per ordinem.
Pena ſpiritualis eſt quintuplex. nam alia incre-
pationis.diſtinctio.lxxxiij.peruenit.alia interdi-
cti vel ſuſpenſionis. alia excõmunicationis.extra
de verbo.ſignifi. querenti. De his habetur infra
titu.proximo.alia infamie:de qua dictum eſt.ſ.eo
dem lib.titu.xxv.de infami.alia depoſitionis.di.
l.ſi epiſcopus.¶ Corporalis pena ſimiliter quin- Pena cor-poralis.
tuplex inuenitur.vna ieiunij ſiue abſtinentie que
ſolet infligi incarceratis pro contumacia et alijs
ſceleribus ſuis.De hac poteſt intelligi diſtinc.xc.
ſi quis contriſtatus.ibi : acerrimis maceretur in-
edijs. Et ad idem.xxvij.q.j ſi homo eſſes. alia ver-
berationis.xxiij.queſtione.v. circũcelliones. Que
qualiter ⁊ a quibus ſit inferenda.dixi.ſ.eodem li.
titu.x.de clerico percuſſore.queſtione.j. an liceat.
alia autem ſeruitutis de qua vide.ſ.libro ſecũdo.
titu.v.de raptoribus.queſtione.v.que ſit pena. et
ſ.eodem lib.titu.xxx.de ſcandalo.⁊ perplex.q.xiij.
que pena clerici . alia publicationis omnium bo-
norum.diſtinc.lxiij.adrianus.in fine. vide de hoc
ſ.lib.j.titu.v. de hereticis.queſtione.iiij. qualiter
hereticus.alia exilij. diſtinc.lxiij. in ſynodo. in fi.
Et hoc exilium triplex eſt.aliud in loco certo:vt
cum quis detruditur in monaſteriũ.extra de adul
terijs.c.peruenit.aliud a loco determinato vt cuiꝫ
prohibetur alicui eſſe in aliquo loco.Sed ſit alibi
pro velle ſuo.ij.queſtione.j.in primis. ver.ad ma-
lachitanam eccleſiam nunꝙ reuerſurus.aliud ab
omni loco vt cum interdicitur publice penitenti-
bus non morari in vno loco vltra vnum vel duos
dies.⁊ ſic peregrinãtur per orbem ad tempus vel
etiam in perpetuum.de peni.diſtinc.vj.ſacerdos.
¶ Pena pecuniaria infertur aliquando pro iniu Pena pecu-niaria.
ria illata perſone vel loco.vide.ſ.libro.j.titu.xiij.
de immunitate eccleſie. queſtione.xxj. que pena.
Aliquando pro illati damni ſatiſfactione:vel pro
furto:vel rapina:vel ſimili. vide.ſ.libro.ij. titu.v.
de raptoribus.queſtione.iij.que ſit pena.⁊ titu.vj.
de furtis.queſtione.iij.que ſit pena furti. Pena le
galis eſt multiplex. Nam alia eſt mortis corpora-
lis:vel verberum:vel detruncationis membrorũ.
alia deportatio.alia proſcriptio.alia relegatio.alia
exilium.⁊ alie multe quas non proſequor. De qui- Verſus.
bus legitur.ff.eodem titu.ſi quis forte.§.vltimo.⁊
tribus legibus ſequentibus. Glo. hic. ſuper ver.
deportatio.ponit hos verſus qui notant differen-
tiam inter iſta.Exul abit ſine ſpe patrie reditus
qꝫ reiqꝫ. Inſcriptus manet in patria ſed re ſpolia-
tur. Amittit proſcriptus opes nec poſſe reuerti.
Quiſqꝫ relegatus ſua cũ remeabit habebit. Eoſ- Goffredus.
dem etiam verſus ponit Goffre.lib.v.titu.xxxvij.
de penis.

¶ Queſtio.ij.

Quero hic vtrum pena cõuentionalis de cõ-
muni conſenſu partium appoſita poſſit in
totum recipi ſine peccato an tantũmodo vſqꝫ ad
intereſſe. Reſpon.ſm glo. hic ſuper verſi. ſatiſfa- Gloſſa.
ctione.Si pena apponitur loco intereſſe peti po-
teſt quanti intereſt cui promiſſa eſt. ff.de actioni-
bus emp.⁊ vendi.predia. Si vero apponatur pro
contumacia poteſt peti in totum. ff.de collatione
bonorum.l.j.§.ſi cum duobus. ff.de tabulis exhi-
bendis.locum.ſi autem apponatur in fraudẽ vſu-
rarum non poteſt peti:vt extra de emptione ⁊ ven
di.c.ad noſtram.ff.de actionibus empti ⁊ venditi.
iulianus §.idẽ põponianus.Cõcordat cum his.ſ.
extra de arbitr.in gloſ.ſuper.c.dilecti . Et ibidem
expreſſe dicit Inno.extra de penis. in glo.ſuper.c.
ſuam. Et addit. Item credimus φ etiam ſi pena

intereſſe excedat ꝙ licite tota pena petitur. Satis
etiam videtur Hoſtien. in glo. ibidem concordare
ſpecialiter de pena iudiciali. ⁊ addit ꝙ ſi aliqua
Gloſſa. partium de adimplendo dicto arbitri fecit qđ po
tuit: ſed tamen paupertate vel impotentia preſſa
totum implere non potuit: lꝫ mero iure commit-
tatur pena inſolidum: tamen de benignitate cano
nica non eſt vltra ꝙ intereſt exigendum. Sic intel
ligas extra de penis. ſuam. Cōuentionalis autem
extra iudiciū facta poteſt peti. quatenus intereſt
niſi apponat ⁊ in fraudem vſurarum: vt dictū eſt.
Item in predictis non ita licet clericis emungere
crudeliter: ſicut faciunt laici. ¶ Idē etiam Hoſti.
in ſumma lib. j. rubri. vlti. de arbitriis. §. iiij. quali-
ter conſtituatur. ſub. §. ſed metis. verſiculo ſed num
quid religioſi et ſequentibus. dicit quod etiam
religioſi poſſunt petere penam ab eo qui non ſer-
uat arbitrium: ſiue in pecunia cōſiſtat ſiue in alio
vt. j. q. vij. quotiens. Pena etiam a iure permiſſa
peti poteſt. xij. q̄ōne. ij. epiſcopus qui mancipium.
Item iudicialem petere poſſunt. Conuentionalis
poteſt peti ſi ſuccedit loco intereſſe. ſed non cauſa
auaricie in detrimentū alterius partis. arg. extra
de prebendis. c. auaricie. Goffre. etiam in titu. de
Goffredus. penis. ſimpliciter dicit ꝙ pſone eccleſiaſtice poſ-
ſunt exigere penas tam a iure inductas ꝙ conuen
tionales. Multas tamen diſtinctiones ponit de
hac materia Hoſti. tam in ſumma ꝙ in glo. Item
de hoc Ber. in glo. extra de penis. ſuper. c. ſuam.
Bernard⁹. vide. ſ. lib. ij. titu. de raptoribus. q. xxx. ſed quid.
Item titu. vij. de vſuris. q. xxiij. quid ſit pena.

¶ Queſtio. iij.

Sed numquid pena ſoluta ſtabit contractus
ſiue ſententia arbitrij. Reſpon. ſm Hoſtie.
Hoſtienſis. in ſumma vbi. ſ. verſi. ⁊ numquid pena. dicendum
ꝙ non niſi in cōpromiſſo expreſſe dictum ſit ꝙ pe-
na ſoluta rata maneat ſententia. C. de tranſactio.
cū pponas. Idē Ber. in glo. ſuper. c. dilecti. extra
de arbitriis. Idem etiam dicit glo. vvillel. hic. Et
Gloſſa vvil addit. vel diſtingue vtrum apponaſ pena pro con
lelmi. tumacia: vt tunc poſſit peti pena ⁊ res: aut loco
intereſſe: vt tunc tantū agatur ad intereſſe: aut in
fraudem vſurarum ⁊ tunc non poteſt peti pena vt
ſ. dictum eſt. q. prima. ⁊ per eadem iura.

¶ Queſtio. iiij.

Deinde quero quis penam poſſit infligere.
Rn̄. ſm Ray. §. ij. nunc videndum. dicendū
ꝙ generaliter iudices poſſunt punire ſubditos
Raymund⁹ ſuos iuxta qualitatem culparum. ⁊ nullus alius.
xvj. q. vj. c. j. xxxiij. q. ij. §. in hmōi. c. Nam iuriſdi-
ctio ſine modica coertio nulla eſt. extra de officio
deleg. paſtoralis. ex literis. hoc tamen ſcias ꝙ pe-
nas maiores vt decapitare quantum ad forum ſe-
culare vel deponere quo ad forum eccleſiaſticum
nō poſſunt iudices niſi maiores infligere qui etiā
dicuntur habere merum imperium vt epiſcopus
in eccleſiaſticis ad ipſum enim pertinet oīa maio
ra negocia. diſt. xxv. perlectis. Glo. vt eccleſiarum
⁊ altarium conſecratio: chriſmatis confectio: ⁊ vir
ginum cōſecratio: vt in dicto. c. perlectis. Item di-
cit hic glo. ꝙ de apicibus iuris eſt que pertineant
ad merum imperium ⁊ que non. Et videntur quo-
dam dicere iura ꝙ talia demandari non poſſunt.
a preſidibus prouinciarum.

¶ Queſtio. v.

Queritur ergo vtrum iudex ordinarius poſſit
vices ſuas alij delegare. Reſpon. ſm Ray.
Raymund⁹ ibidem. poſſunt epiſcopi ea que pertineant ad ordi-
nem epiſcopalē ſi forte ipſi fuerint ex aliqua cau-
ſa legitima impediti delegare alijs epiſcopis. pu-
ta conſecrationem vel recōciliationem eccleſiarū
vel virginum. ordinationem clericorum ⁊ ſimilia.
extra de electio. c. ſuffraganeis. vbi dicitur ꝙ me-
tropolitanus poſt confirmationē ſuam ante pal-
lij receptionem poteſt demandare ſuffraganeum
ſuum conſecrari. Item extra de officio ordi. quod
ſedem. extra de conſecra. eccle. vel alta. c. aqua. Itē
criminales cauſas clericorum in quibus agitur
ad penam depoſitionis non poteſt alicui delega-
re niſi forte in caſu ſcilꝫ ſi inciperet abeſſe propter Que cauſe
eccleſie ſue neceſſitatem: vel aliam ſimilē cauſam delegātur.
magnam ⁊ arduam cui non poſſet deeſſe: ⁊ tunc
committeret non diffinitionē cauſe ſed cognitio-
nem tantū. arg. ff. de officio eius cui manda. eſt iu
riſdictio. l. j. C. de peda. iudi. l. ij. Glo. hic ſuper ver.
ſed cognitionem tantū dicit niſi cōmittat cauſam
alij epiſcopo qđ poteſt facere ſm quoſdā cum non
ſit ei inhibitum. ¶ Sunt etiam quedam alie cau-
ſe quas propter ſuam excellentiam lꝫ non ſint cri-
minales non debent delegari niſi forte cauſa iuſta
⁊ neceſſaria impediti ⁊ tunc non ydiotis vel leui-
bus ſed literatis ⁊ grauib⁹ perſonis committāt vt
eſt cauſa matrimonialis ⁊ ſimiles. extra de ꝯſan.
⁊ affi. ex literis. in fine. ¶ Credo etiam ſaluo me- Johan. lect.
liori iudicio ꝙ non debet epiſcopus alij commit-
tere poteſtatem diſpenſandi cum irregularibus:
nec poteſtatem abſoluendi illos qui manus vio-
lentas iniecerunt in clericos ⁊ alia ſimilia ⁊ permi-
legiata de quibus habes. ſ. eodem lib. titu. xxvij.
de differentijs offi. q. vij. que ſit poteſtas. De tali-
bus etiam dicit lex. ff. de officio procōſulis. l. nec
quicꝙ. §. j. qđ ea que cauſe cognitionē deſiderant per
libellum in cauſe cognitionem que ſolet fieri per
literas expediri non poſſunt. Glo. hic ſuper ver.
diſpenſandi. dicit ſic. Credo ꝙ poteſt committere
dum tamen diſcretis ⁊ honeſtis viris hanc pote-
ſtatem committat: cum non ſit ei prohibitum. Raymundꝰ
¶ Sequitur in Ray. abſolutionem tamen excom
municatorum pro violenta manuū iniectione in
clericū poterit alij committere in caſibus conceſ-
ſis a iure: vt de pueris ⁊ mulieribus ⁊ ſimilibus
cum viderit expedire. extra de officio ordi. c. eis.
alias quoqꝫ cauſas minores ⁊ ſpirituales: vt de deci
mis. de iure patro. ⁊ ſimiles. ſatis credo ꝙ poſſit
delegare non tamen laicis ſed clericis tantum. ex-
tra de iudicijs. decernimus. et. c. quanto ⁊ pecu-
niarias poteſt. immo forte debet indiſtincte dele-
gare. arg. xj. q̄ōne. j. te quidem. vbi dicitur ꝙ iudi-
cium negociorum ſibi exhibeant vacantes laici
et te nemo occupet ab iſtis ſtudijs per que ſa-
lus hominibus datur. Et ſunt verba beati petri
ad clementem.

¶ Queſtio. vj.

Item quero vtrum iudex delegatus cauſam Delegatus.
ſibi delegatam poſſit alteri delegare. Reſpō.
ſm Ray. §. iij. iudex autem regulariter nō poteſt Raymund⁹
niſi in duobus caſibus. Unus eſt ſi lis eſt coram eo
conteſtata. ſic intelligitur. extra de ſentē. ⁊ re iudi.
cum bertoldus. ⁊ arg. C. de procura. neqꝫ tutores.
Alius caſus eſt quando vniuerſitas cauſarum ali-
cuius ville vel caſtri vel eccleſie eſt alicui delega-
ta. Tunc enim poteſt vnam cauſaꝫ delegare. ff. de
iudi. cū pretor. Fallit hec regula in delegato a pa-
pa vel a principe. Ille enim poteſt totam cauſam
indiſtincte: vel partem eius alteri delegare. extra
de offi. deleg. quis. ſuper queſtionum. paſtoralis.

¶ Ille

Caſus. ¶ Ille tamen cui papa committit inquiſitionem
vel prouiſiones eccleſiꝫ de prelatis aut miniſtris
aliis faciendam: quia in huiuſmodi caſibus indu
ſtria ꝛ fides perſone cui talia committuntur eligi
videntur. ita cui committit predicare crucem excō
municare vel abſoluere aliquos diſpenſare cum
irregularibus: vel iniungere penitentias. non po
teſt ſalua delegatorum apoſtolice ſedis autorita
te. alii demandare: quia non ſibi iuriſditio ſed cer
tum miniſterium potius committitur in hac parte.
extra de offi. deleg. quoniam apoſtolica. §. ii. et. iii.
Dicit hic glo. ſuper ver. iniungere penitentias. ſic
arg. ꝙ generalis penitentiarius epiſcopi non po
teſt penitentie iniunctionem alicui delegare. Itē
fallunt omnes ſupradicte diſtinctiones in papa:
qui ex plenitudine poteſtatis poteſt delegare cau
ſas criminales ꝛ ciuiles: immo etiam ſm̄ quoſdā
inter quos ſunt. Ho. et Rau. poteſt delegare cuili
bet poteſtatem dandi omnia ſacramenta que ipſe
accepit. vide de hoc. ſ. eo. lib. titu. xxvii. de differen
tiis officiorum. q. i. quero qui ſunt. circa ſi.

¶ Queſtio. vii.

POſt hoc quero que ſunt illa que in toto excu
ſant a pena ꝛ que aggrauant vel alleuiant.
Raymund⁹ Reſpō. ſm̄ Ray. §. iiii. ſunt autem ꝛ ſequētia. Mul
ta ſunt que excuſant a pena videlicet mentis alie
natio. Talia enim que mente alienata fiunt impu
Alienate mentis. nita ſunt. Dicitur autem homo alienate mentis
tripliciter ſcꝫ per ſtuporem ſeu per mentis turba
tionem. hoc modo videtur Augu. excuſare Loth
de eo qđ filias ſuas voluit proſtituere vt viros ho
ſpites. i. angelos in ſpecie virorum liberaret. diſt.
xiiii. quod ait ſodomitis Loth. Item per furorem
xv. q. i. aliquos. Illa cauenda. et. iii. q. ix. indicas.
vbi dicitur ꝙ furoris infirmitas ad penam pecca
ti magis pertinet ꝙ̄ ad ipm̄ peccatum. Item per
ebrietatem. xv. q. i. inebriauerunt Loth filie eius.
Et hoc intelligas ſi ex toto ſint alienate mentis.
ita ꝙ in nullo ſint compotes ſui ꝛ nihil intelligāt:
alias non excuſarentur a toto ſed a tanto. Quidam
tn̄ diſtinguunt hic vtrum quis inciderit in furo
rem ex culpa ſua vel ſine culpa ſua: vt patebit in
fra eo. titu. q. xvii. vtrum ignorantia. Item excuſat
a culpa ꝛ a pena coactio: a toto ſi fuerit abſoluta:
a tanto ſi fuerit conditionalis. diſt. l. preſbyteros.
¶ Item excuſat deceptio ſi forte aliquis deceptus
per fraudem vel dolum alterius per errorem fa
cti probabilem fecit non faciendū: vel obmiſit fa
ciendum. xv. q. vi ſi ſacerdotibus. ff. de eo per quē
factum eſt. l. i. §. ii. vbi excuſatur qui propter triſte
aliquod qđ audiuit propter qđ neceſſe habuit ad
iudicium non venire non venit. Item. xxxiii. q. ii.
in lectum. ff. de iureiurā. ſi cum. Fallit tamen hoc
in his que ſunt contra fidei articulū precepta vel
prohibitiones diuinas ſine quorum obſeruantia
non eſt ſalus. In illis enim nequaꝙ̄ excuſaretur
quis per alterius fraudem vel dolum vel etiam
per ignorantiam iuris. xxii. q. ii. in ipſarum. ꝛ. xvi.
q. i. ſi cupis. vbi dicitur ꝙ non multum diſtat in vi
cio: aut decipere: aut decipi poſſe xpianum. et de
tali ignorantia dicitur. i. Cor. xiiii. Si quis igno
rat ignorabitur. vide de hoc infra eo. titu. q. xviii.
Multitudo vtrum auditores. ¶ Item multitudo non excuſat
aliquem in delictis: ſicut nec conſuetudo: nec ali
qua diuturnitas temporis. extra de ſymo. c. non
ſatis. Releuat tamen multitudo a pena tempora
li in duobus caſibus ſcꝫ cum multitudo eſt in cul
pa. vel cum delinquens habet ſociam multitudi
nem. vide. ſ. eo. li. titu. xx. de ſcandalo. q. vii. que
ro etiam hic. ¶ Dicit Inno. extra de tempo. ordi.
in glo. ſuper. c. ſane. ꝙ conſuetudo aliquando excu Innocētius.
ſat a pena temporali: vt ibi. ſed non excuſat a cul
pa vel a pena eterna. idem Bernar. in glo. ibidē.
Et addit. vel dic ꝙ conſuetudo contra ius ſcriptū
excuſat. dummodo ſit rationabilis ꝛ preſcripta:
vt extra de conſuetudi. c. vlti. in fi. ſed non contra
ius naturale vel diuinum: vt ibidem. ¶ Item ex
cuſat quandoꝙ etas vel a toto ſi eſt infans: nō do Etas.
li capax. xv. q. i. illud. et. c. relatum. et. c. per equū. ꝛ
eſt lex canonizata. ꝛ dicitur ibi ꝙ furioſus ꝛ impu
bes qui doli capax non eſt iniuriā facere non poſ
ſunt: ſiue pulſent ſiue vitium dicant. iniuriā enim
pati ſolent non facere: vel excuſat non a toto ſed a
tanto ſi eſt doli capax: vt extra de delictis pue. c. i.
vbi dicitur ꝙ etas puerilis plena eſt mendaciis:
furtis: ꝛ periuriis que tamen non puniſtur in eis
ſicut in maioribus. Alie vero etates aliquando at
tenuant ipſa peccata ꝛ penas debitas pro pecca
tis ſm̄ varietatem ipſarum etatum ꝛ eorum que
geruntur. arg. diſtinc. lxxxvi. tanta. vide. ſ. eo. lib.
titu. x. de clerico percuſſore. q. i. an liceat. Item ex
cuſat caſus: ſed diſtinctionē quam habes. ſ. lib. ii.
titu. i. de homicidio. q. xix. quid iuris. Excuſat etiā
iocandi, vel certandi facilitas. xv. q. i. illud relatū.
c. per equum. vide infra de ſenten. excōmu. q. xxxv.
poſt hoc. ver. octauo. ¶ Ut autem preter ea que di
cta ſunt ſcias in ſumma que ſunt conſideranda in
aggrauatione vel attenuatione pene ꝛ etiā in ali
quibus omnimodam excuſationem. Nota legem
canonizatam de peni. diſt. i. c. aut facta. que etiam
habetur. ff. de penis. vbi dicit̄ aut facta puniunt̄
vt furta. cedes aut dicta vt conuitia ꝛ in fide. i. infi
deles aduocationes aut ſcripta vt falſi ꝛ famoſi li
belli. Aut cōſilia ſcꝫ fraudulēta vt coniurationes:
aut conſcientia vt latronum qđ eſt cum quis ſciēs
recepit eos in domum ſuam quoſcunꝙ idest alios
ſuadendo monuiſſe ſceleris eſt inſtar. ¶ Sed hec
quatuor genera ſcꝫ facta: dicta: conſcripta: conſi Quatuor ge
lia conſideranda ſunt. vii. modis videlicet cauſa: nera delicti.
perſona: loco: tempore: qualitate: quātitate: euen
tu. Cauſa vt in verberibus que impunita ſunt a
magiſtro vel parente illata. quoniam emendatio
nis animo non iniurie gratia videntur adhiberi
puniuntur cum quis per iram ab extraneo pulſa
tur. Perſona dupliciter ſpectatur ꝛ eius qui fecit
ꝛ eius qui paſſus eſt. aliter enim puniſtur ex eiſ
dem facinoribus ſerui quam liberi: ꝛ aliter qui in
dominū parentemve auſus eſt ꝙ̄ qui in extraneū
ꝛ qui in magiſtratum ꝙ̄ qui in priuatum. In hu
iuſmodi rei conſideratione etatis quoꝙ ratio ha
betur. Locus facit vt idem ꝛ furtum vel ſacrile
gium ſit ꝛc. Et item tempus diſcernit emanſorem
ꝛ fugitiuū ab effractore vel furē diurnū a noctur
no qualitate: quia factum vel atrocius vel leuius
eſt vt furta manifeſta. Glo. que in quadruplū pu
niuntur a non manifeſtis. Glo. que in duplum di Gloſſa.
ſcerni ſolent rixa a craſſaturis expilationes a fur
tis. petulantia a violentia. quantitas diſcernit fu
rem ab abigeo. Nam qui ſuem vnam ſurripuerit:
vt fur coercebit̄. ꝛ qui gregē vt abigeus. Glo. gre
gem faciunt. x. oues vel quinꝙ vel quatuor porci.
ff. de abige. l. vlti. Euentus ſpectatur vt a dementiſ
tiſſimo quoꝙ facta. Eadem etiam ponit Hoſtien.
in rubri. de penis. §. iii. qđ quibus. Glo. hic exponit
quedam noia in ꝑdicta lege poſita dicens. emāſor
eſt qui propria voluntate diu euagatus. poſtea ad Emanſor.
caſtra reuertitur. Fugitiuus eſt qui recedit alio re
uertendi. ff. de re mili. l. deſertorem. §. emanſor.

Effractor. Effractor eſt qui carceres effringit vel aliqua loca vt inde euadat vel aliquid inde ſubripiat. ⁊ attrocior reputatur nocturnus ꝙ diurnus. ff. de effrac. l.j. ⁊ vltima. Et fures nocturni ꝙ diurni. ff. ad. l. aquil. itaqꝫ. §. lex duodecim tabularū. Rixa eſt cōflictus inter altercantes ⁊ proprie eſt inter duos fit etiam inter plures. Craſſatura vo eſt a latronibus in nemoribus illata violentia. Expilatio eſt ſubtractio rerum hereditatis iacētis anteꝙ adeatur ab herede: nec eſt ibi furtū cum hereditas nondum hꝫ dominum. ⁊ furtum fit contrectatio rei aliene inuito domino. ff. de crimine expilate hereditatis. l. ſi hereditate. Petulātia eſt cōpulſio facta per laſciuiam. ⁊ aliter punitur que fit per laſciuiam quam que fit per violentiam. Abigeus dicitur a grege abigendo ſeorſum.

¶ Queſtio. viij.

Utrum vnus homo puniri poſſit pro peccato alterius. et an aliquis puniri debeat ſine culpa ſua. Reſpon'. ſm Tho. in ſumma. q. cviij.
Thomas. arti. iiij. dicendum ꝙ pena poteſt dupliciter conſiderari. Uno modo ſm rationem pene. et ſm hoc pena non debetur niſi peccato: quia per penam reparatur equalitas iuſtitie inꝙtum ille qui peccando nimis ſecutus eſt ſuam voluntatē patitur. vnde cum omne peccatum ſit voluntarium etiam originale: quia primus parens voluntarie peccauit. conſequens eſt ꝙ nullus punit hoc modo niſi pro eo qḋ volūtarie factum eſt. Alio modo poteſt conſiderari pena inꝙtum eſt medicina non ſolū ſanatiua peccati preteriti. ſed etiam preſeruatiua a peccato futuro ⁊ promotiua in aliquod bonum. Et ſm hoc interduꝫ aliquis punit ſine culpa ſua non tamen ſine cauſa. Sed ſciendū ꝙ ſicut in medicina corporali nunꝙ ſubtrahitur maius bonum propter promotionē minoris boni. ſed econuerſo: ita ⁊ in medicina ſpirituali. Et quia bona ſpiritualia ſunt maxima bona. Bona autem temporalia ſunt minima. ideo quandoqꝫ punitur aliquis in temporalibus bonis abſqꝫ culpa ſciliꝫ propter humiliationem vel probationeꝫ. Sed in ſpiritualibus bonis nunꝙ punitur aliquis ſine propria culpa: neqꝫ in preſenti neqꝫ in futuro: quia ibi pene non ſunt medicine ſed conſequuntur ſpiritualem damnationem. ¶ Item nota ſm Thomam
Thomas. ibidem. arti. j. ꝙ quia pena ſpirituali nunꝙ puniatur quis pro peccato alterius: quia pena ſpiritualis pertinet ad animam ſm quam quilibet eſt liber ſui. Pena tamen temporali vt predictum eſt quandoqꝫ vnus punitur pro peccato alterius triplici ratione. Primo ꝗdem quia vnus homo tripliciter eſt res alterius: ⁊ ita in penam eius ⁊ ipſe punitur ſicut filij ſunt ſm corpus quedam res patris: ⁊ ſerui ſunt quedam res dominoꝝ. Alio modo inꝙtum peccatum vnius deriuatur in alterū. Et hoc vel per imitationem ſicut filij imitantur peccata parentum. ⁊ ſerui peccata dominorum vt audacius peccēt: vel ꝑ modum meriti ſicut peccata ſubditorum merentur peccatorē prelatum. ſm
Job. xxxiiij. illud Job. xxxiiij. qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. vnde ⁊ pro peccato dauid populum numerantis populus iſrael pu
ij. Reg. vlti. nitus eſt. vt habetur. ij. Regū vltimo. Siue etiam per aliqualem conſenſum ſeu diſſimulationem. Sic etiam interdum boni ſimul puniuntur cum malis: quia eorum peccata non redarguerunt. vt
Auguſtinus Augu. dicit in primo lib. de ciuitate dei. ¶ Tertio ad commendandū vnitatem humane ſocietatis ex qua vnus homo debet pro alio ſollicitus eſſe ne peccet. Et ad deteſtationem peccati dum ſcilicet pena vnius redundat in omnes quaſi omnes ſint vnum corpus: vt Auguſti. dicit de peccato Achor. Item nota ſm Tho. ibidem. art. ij. ꝙ ſm humanū iudicium nunꝙ debet aliquis puniri ſine culpa ſua pena flagelli: vt occidatur: vel mutiletur: vel verberetur. Pena autem damni punitur aliquis etiam ſm humanū iudicium ſine culpa ſua ſed nō ſine cauſa. Et hoc tripliciter. Uno modo ex hoc: qḋ aliquis ineptus redditur ſine culpa ſua ad aliquod bonum habendum vel conſequendum: ſicut propter vitium lepre aliquis amouetur ab adminiſtratione eccleſie. Et propter bigamiam vel iudicium ſanguinis aliquis impeditur a ſacris ordinibus. Secundo quia bonum in quo damnificat non eſt proprium bonum: ſed cōmune ſicut qḋ aliqua eccleſia habeat epiſcopatū pertinet ad bonuꝫ totius ciuitatis. non autem ad bonum clericoruꝫ tantū. Tertio quia bonum vnius dependet ex bono alterius ſicut in crimine leſe maieſtatis. ſilius amittit hereditatem pro peccato parentis. et punitur etiam pena infamie vt. vj. q. j. Si quis cum
militibus. Hic concordat Ulri. li. vj. tractatu. iiij. Ulricus.
c. xix. §. et licꝫ pena ⁊ duobus ſequentibus. ¶ Ad-
dit hic Ray. §. vj. ſequitur vtrum. dicens pena au- Raymund⁹
tem ſpirituali ſciliꝫ excommunicationis: nunquid debet puniri vnus pro alio. xxiiij. qōne. iij. ſi heres. Quidam tamen dicunt ꝙ propter enormitatem delicti poſſet excōmunicari etiam maiori excommunicatione. familia pro peccato domini vel ciuitas aut caſtrum. arg. predicti. c. ſi heres. verſi. niſi
grauiſſime cōmoueret. vbi dicit Augu. ꝙ non au- Auguſtinus
deret pro peccato vnius excommunicare. alterum niſi grauiſſime cōmoueretur. Sed dic ꝙ modus eſt loquendi ſicut ſolent homines dicere. Non facerem ego tale quid niſi eſſem extra meipſuꝫ. Sic etiam exponit Hoſtien. extra de penis. in glo. ſuper. c. in quibuſdam. Uel qḋ ibi innuit Augu. non qḋ fieri debeat ſed quia de facto aliquando fit. cū homines ſunt turbati. vnde idem Auguſti. ſolent quippe homines recētioribus factis turbulētius excitari. xxiiij. qſtione. v. c. ij. Pena vero ſpirituali que dicitur interdictum ſepe punitur familia ciuitas vel etiam tota prouincia pro peccato domini. ⁊ hoc propter magnitudinē peccati. ⁊ quia aliter non poteſt compelli ad ſatiſfactionem. extra de ſponſalibus. c. non eſt nobis. Aliquando etiam remouetur familia ab oblationibus altaris pro peccato domini. xvij. qſtione. iiij. miror. vide infra queſtione proxima.

¶ Queſtio. ix.

Item quero ex ꝗbus cauſis aliquis puniatur
in hac vita. Rn̄. ſm Ray. §. vij. qd ergo. Quā- Raymund⁹
tum ad rationalia deus ꝗnqꝫ cauſis punit aliquos in hac vita. Et notant iſte cauſe in iſtis verſibus. Eſt qui torquetur ne faſtus ei dominetur. Ut paulus cui datus eſt angelus ſathane ne magnitudo reuelationū eum extolleret. ij. Cor. xij. eſt qui torquetur vt purius inde ꝓbetur. vel ſic. vt ei meritū cumuletur: vt Job ⁊ Thobias ⁊ multi alij. Eſt qui torquetur deus vt ſic glorificetur: vt cecus natus. de quo dn̄s ait. Neqꝫ hic peccauit neqꝫ parētes ei⁹
ſed vt manifeſtent opera dei in illo. Jo. ix. Eſt qui Johan. ix.
torquetur vt perpetuo crucietur: vt herodes. Act.
xij. Et ſodomite. Geñ. xix. Dathan ⁊ Abiron. Nu- Geñ. xix.
meri. xvj. ⁊ ſimiles. Eſt qui torquet vt crimine pu-
rificet: vt maria ſoror moyſi. Numeri. xij. Et filij Nume. xij.
iſrael ⁊ cotidie multi xp̄iani quos deus flagellat vt cōuertantur. Qḋ aūt paruuli aliquando puniūtur tēporaliter cum parētibus: vt patet in paruulis ſodomitarum. hoc ideo fit vt dicit Tho. vbi. ſ. arti. iij.

Thomas. ar.iij.q: ſunt res parentū.ꝛ ideo in eis puniuntur
ꝛ inſuper hoc in eoꝝ bonum cedit.ne ſi ſeruarent
eſſent imitatores paterne malicie.ꝛ ſic grauiores
penas mererent.Jtē qḋ animalia bruta ꝛ queq; ir-
rationabilia morte per vindictam perduntur vel
anathematizant: vt alalia amalechitarum iuſſa
j.Reg.xvj. ſunt interfici.j.Reg.xvj.Et theſauri iericho ana-
Joſue.vij. thematizati ſunt.Joſue.vij.hoc vt dicit Tho.ibi-
dem.factum eſt in deteſtationē peccati.ꝛ per hec
Raymund⁹ illi puniti ſunt quoꝝ res fuerunt.Jdē Ray.addit
etiam ibi cauſam miſticam. Similiter ꝛ pecunia
ſymonis dānata eſt in deteſtationē peccati.dicen-
te Petro.pecunia tua tecum ſit in perditionem.
Actuū.vij. Act.vij.hec omnia ſatis plene tractant.j.q.iiij.per
totum.ꝛ precipue in.§.contra dñs ad moyſen.vſq;
in fi.q̄ſtionis.Nota etiam hic ꝑpter cōtinuationē
materie ſex caſus ſm Ray.§.viij. not.etiam. Jn
quibus aliquis punitur cotidie iuſte ac licite ſine
Verſus. culpa ſed non ſine cauſa. vnde v̄ſus. Paupertas:
odium:fauor: ꝛ vitiū:ſcelus:ordo. Perſonas ſpo-
liant ꝛ loca iure ſuo. ¶ Nam propter paupertatē
eccleſia que ꝯſueuit habere epm̄ perdit ipſū.3.xvj.
q.j.c.ꝛ temporis.¶ Propter odiū vel crimen con
tractum ex eo qḋ occiderit duos epos ꝑprios ſuc-
ceſſiue:vel forte ex alia ſimili cauſa ita enormi per
dit ipſa eccleſia epm̄.xxv.q.ij.ita nos.Jtem ꝑpter
Cōſtantino- fauorem conſtantinopolitane ciuitatis quam con
polis. ſtantinus cōſtituit quaſi nouam romā transferēs
ſe ad illam fuit datus eccleſie cōſtantinopolitane
primus locus poſt romā.ꝛ amiſit eū alexādrina.
diſt.xxij. renouantes. Jtem propter vitium lepre
remouetur prelatus ab adminiſtratione eccleſie.
extra de clerico egrotan.c.tua nos. debent tamen
iuxta facultates eccleſie ſibi neceſſaria q̄diu vixe
rit miniſtrari vt ibidē dicit. Jtē ꝑpter ſcel⁹ patris
vel domini familia ſpoliat cōmunione vt dictum
eſt q̄one precedenti. Et pro peccato monachi vel
monache pro quo retruditur in aliud cautius mo
naſteriū perdit primū monaſteriū res quas illius
perſone occaſione fuerat cōſecutū ſaltem ad tem-
pus vite iſtius.vide de hoc.ſ.lib.j.titu.vij.de apo
ſtatis.q.iiij.qualiter redeuntes.ꝛ.q.xv.ſed quid ſi
fine.¶ Propter ſacerdotij ordinem ſeruus aufert
domino.vide de hoc.ſ.eo.li.tit.xvij.de ſeruis non
ordinandis.q.ij.quid iuris. Rationes horum ca-
ſuum melius habes q̄one precedenti. ¶ Ex predi
ctis etiam patent cauſe quare dñs aliq̄ puniuit ꝛ
punit hodie etiam creaturas aliquas tam ratio-
nabiles q̄ irrationabiles lȝ non peccauerint.vel ſi
vis q: iudicia dei abyſſus multa in talib⁹ que du-
bia tibi ſunt obſcura.dic cum apoſtolo.O altitu
Roma.xj. do diuitiarū ſapientie ꝛ ſcientie dei ꝛc.Ro.xj. Jtē
cum Augu. Si ratione facti profunditatē iudicij
dei penetrare nō poſſumus manifeſtiſſime tamē
ſcimus veruȝ eſſe qḋ dixit ꝛ iuſtum eſt quod fecit.
xxiij.q.iiij.de tyrijs.

¶ Queſtio.x.

Quam intentionem iudex habere debeat in
puniendo.ꝛ an poſſit penam augere vel mi
Raymund⁹ nuere. Rñ.ſm Ray.§.ix.in ſum. dicendum q̄ ſiue
iudex puniat ſiue abſoluat ſemꝑ debet facere pro-
pter correctionem. Augu.ꝛ plectendo ꝛ ignoſcen-
do hoc ſoluȝ bene agitur vt vita hominū corriga-
tur. xxiij.q.v.prodeſt. Et vt dicit Hoſtiē. in rubri.
de penis.§.iij.quot ſint.ver.ſed nunq̄d perſonalis
hoc verbum Augu.generaliter verum eſt.quantū
pertinet ad correctionem hominū:ideo quādoq;
augmentatur pena ex cauſa.ꝛ quādoq; diminuit.
vide infra eo.titu.q.xiij.Quero ꝛc.

¶ Queſtio.xj.

Quid ſi aliquis ſemel punitus eſt pro aliquo
crimine. Rñ.ſm Ray.ibidem. Qui ſufficiē
ter punitus eſt pro aliquo crimine nō debet ei pro
eodem alia pena infligi:q: nō iudicabit deus bis
in idipſum:vt dicitur Naum.ij.Et nemo debet du Naum.ij.
plici cōtritione conteri.extra de iudi.at ſi. Multa
tamen cōtraria poſſent hic aſſignari.in q̄bus pro
eadem culpa imponitur duplex vel multiplex pe-
na:vt.v.q.vj.c.quia iuxta.ibi ſubdyacon⁹ deficiēs
in accuſatione dyaconi caret officio ad ſacerdotiū
non aſcendit infamis ſit verberibus caſtigatur.et
extra de falſarijs.c.ad falſariorum. vbi dicitur q̄
falſarius degradatus curie traditur.ꝛ omni bene
ficio priuatur ꝛ alia q̄plura.Sed omnia illa in-
tellige q̄ſi vna pena per ſe non erat ſufficiēs.

¶ Queſtio.xij.

Qualis ordo tenendus ſit in penis imponen-
dis.ꝛ quam penam iudex potius impone-
re debeat. Rñ.ſm Ray.ibidem cum clericus pu- Raymund⁹
nitur pro contumacia debet pena incipere ab excō
municatione minori. Deinde creſcente contuma-
cia debet anathematizari.deinde deponi. vbi v̄o
punitur pro crimine ꝛ crimen exigit.debet primo
deponi ꝛ non vltra ſi eſt corrigibilis. Si v̄o eſt in-
corrigibilis poſt depoſitionē debet excōmunicari
minori excōmunicatione.deinde creſcente contu-
macia anathematizari.ſi hoc non prodeſt. exinde
per ſecularem compellēdus eſt poteſtatem. ita q̄
ei deputetur exilium vel alia pena legitima infe-
ratur. Jſte eſt ordinarius proceſſus niſi vbi crimē
eſſet adeo enorme qḋ non ſufficeret vna pena:tunc
enim imponerentur ſimul due vel plures. vt.ſ.q.
proxima.ꝓbatur iſte proceſſus.xxiij.q.iiij.forte. ꝛ
extra de iudicijs.c.cum non ab homine. Jtem ſem
per ab initio vbi plures pene taxate ſunt:vel ar-
bitrio iudicis pena relicta eſt:debet iudex illā pe-
nam imponere que magis timeri debeat.ad alte-
ram nihilominus proceſſurus. Si hoc ꝓteruitas
exegerit cōtumacis.extra vt lite non cōteſtata.q̄m
frequenter.in fi. Jtem de his de quibus abſolutus
eſt accuſatus non debet accuſatio replicari. extra
de accuſa.de his.xxiij.q.iiij. ſi illic. De hoc etiam
Hoſtien.plura dicit in ſumma.lib.v.rubri.j.de ac Hoſtienſis.
cuſa.§.v.quis ſit effectus.ſub.§.ſed numquid peni-
tentia. Et rubri.xxxiiij.de purga.cano.c.penul.

¶ Queſtio.xiij.

Quero hic circa penas an milites ꝛ alij dñi
vel iudices poſſint retinere emendas quas
leuant ſm conſuetudinem ſuam vel aſſiſias terre
ab illis inter quos iudicant Et ab illis qui in fore
ſtis ſuis ꝛ defenſis delinquūt cum pena multo ſit
maior q̄ damnū illatū. Rñ.ſm glo.hic ſuper ver. Gloſſa.
illam penam.tam milites q̄ eccleſiaſtice perſone
emendas quas leuant ſm ꝯſuetudines legitimas
ꝛ ſm iudicia regionis retinere poſſunt.etiam in
vſus ſuos expendere. nec peccant quando in hac
parte ſubeſt cauſa:ꝛ ſeruat iuris ordo.nec eſt cor-
rupta intētio vt propter zelum iuſtitie hoc faciāt
niſi propter cupiditatē.alſ peccant. Non obſtat
q̄ pena quādoq; excedit damnū in magna quanti
tate:q: pene huiōi nō ſolum propter intereſſe ſed
etiam propter crimina coercenda ſtatute ſunt.tñ
temperande ſunt penſatis circunſtātijs negocioꝝ
ꝛ perſonarū:q: culpa eſt totam proſequi culpam.
ꝛ iudicium ſine miſericordia fiet illi qui non fecit
miſericordiā. Jaco.ij. vnde non ſunt laxande habe Jacobi.ij.
ne:maxime militibus in hac parte in conſilio ani
marum:q: freno indigent quo ad hoc. Securius
tamen eſſet huius emendas in pios vſus erogare.
vide infra q̄one proxima.

¶ Queſtio .xiiij.

Goffredus. Q Uero etiam vtrũ pena perſonalis cõmuta-
ri poſſit in pecuniariã. R̃n. ſm Gof. lib. v.
titu. xxxvij. de penis. circa prin. dicendũ ꝙ non. q2
nõ ſunt puniẽde res pro delictis: vt in aut. de man.
prin. §. oportet. coll. iij. extra eo. c. licet. xvj. q. vj. il-
lud. Caſualiter tñ pena in perſonã inferẽda cõuer
titur in penã pecuniariã: vt extra de raptoribꝰ. in
Hoſtienſis. archiepatu. extra de iudeis. poſtulaſti. ſed Hoſti.
lib. j. rubri. xxxj. de offi. ordi. §. iiij. q̃d pertinet. ver.
ſolutio ⁊ ſeq. ſic diſtinguit. Si quis accuſatꝰ ſit cõ-
uictus ⁊ certa pena reperitur in iure. illa infligen
da eſt nõ mollior vel durior. alioqñ iudex infamis
fit. C. de vi. publi. ſeu priuata. l. ſeruos qui. in fi. qđ
intelligo niſi cauſa ſubſit. alioqñ ↄtra. ff. de penis.
Bernardꝰ. l. reſpiciendũ. Dicunt tñ Ber. ⁊ Inno. extra de pe-
Innocẽtius. nis. in glo. ſuper. c. licet. ꝙ pena ſcripta ſeu ſtatu-
ta ſup aliquo crimine in aliã cõmutari nõ poteſt:
niſi ab eo qui ſup crimine illo poteſt diſpẽſare. ex-
tra de offi. delega. c. de cauſis. vbi vero certa pena
ſtatuta non eſt vel ex officio mero ⁊ puro inq̃ritur
iudex ꝓcedere debet eq̃tate ſeruata. Semp in hu-
maniorẽ partẽ declinãdo ſm ꝙ perſonas cauſas
loca ⁊ ipſa tp̃a viderit poſtulare. extra de tranſac.
ex parte. Non tñ debet leuare pecuniã ex auaricie
fomite. qđ intelligo fieri qñ ſibi retinet: niſi forte
vt ſtatutũ eſt. Si q̃s tale q̃d cõmiſerit tm̃ ſoluat.
tunc enim poteſt leuare ⁊ ſibi retinere. ſic loq̃tur
ſm quoſdã. extra de offi. ordi. dilectꝰ. ⁊ extra de de
licto pueroꝝ. Referẽte. hec Hoſti. ⁊ concordat cũ
eo Ber. ¶ Verũtamen tale ſtatutũ nõ videtur ra-
tionabile: q2 ſicut idem Hoſti. dicit li. j. rubri. iiij.
de cõſuetudine. §. iiij. qualiter ꝓbari. ver. vlti. per
talia ſtatuta inducunt̃ holes ad homicidia ⁊ alia
crimina cõmittẽda. Talis em̃ nõ timet penã pecu
nie qui ſuſpẽdio terreret̃. Ad hoc inſti. vi bo. rap.
§. ſed ne dũ talia. ¶ In q̃buſdã ciuitatibus ⁊ oppi
dis theutonie rationabiliter cõmiſſum eſt hoc cõ
ſulibus vel certis perſonis: vt ſm quantitatẽ ⁊ cõ
ditionẽ exceſſuũ ⁊ perſonarũ ſaluis penis antiq̃s
⁊ inſtitutis ac ſentẽtijs iudicũ pena pecuniaria vel
alia puniant delinquẽtes. ⁊ ꝑcipue violentias aut
iniurias verboꝝ ⁊ hmõi. Tales enim iniurie pro-
pter nimiã diuerſitatẽ ad vnã penã certam reto2
queri nõ poſſunt. Et ideo pene diuerſitas coꝝ ar-
bitrio eſt cõmiſſa. vide. ſ. eo. ti. q. x. qđ intentionẽ.

¶ Queſtio .xv.

Hoſtienſis. V Trum pena pecuniaria cõmutari poſſit in
perſonalẽ. R̃n. ſm Hoſti. in rubri. de penis.
§. iij. qđ ſint. ver. vlti. dicendũ ꝙ ſic. ſ. q̃ñcunq3 dã-
nati inopes inueniuntur. Hoc enim regulare eſt.
xij. q. ij. fraternitas. xiiij. q. vj. ſi res aliena. Idem
dicit Goffre.

De ignorantia. Rubricella.

Q Uia ignorantia vt premiſſum eſt penã
vel annihilat vel attenuat: ideo cõſequẽ
ter hic dixi aliqua de ignorãtia perfe-
ctius declaranda.

¶ Queſtio .xvj.

Thomas. E T primo quero vtrum ignorãtia ſit peccatũ.
R̃n. ſm Tho. in ſumma in prima parte. ij. q.
lxxvj. arti. ij. dicendũ ꝙ ignorãtia differt a neſcien
tia: q2 neſciẽtia dicit ſimplicem ſciẽtie negationẽ.
vnde cuicunq3 deeſt aliqua rerũ ſcientia poteſt dici
Dionyſius. neſcire illa ſm quẽ modũ Diony. in angelis neſciẽ
tiam ponit. vj. c. eccleſiaſtice hierarchie. Ignorãtia
vero importat ſciẽtie ꝓuationẽ dum ſc3 alicui deeſt
ſcientia eoꝝ que aptus natus eſt ſcire. hoꝝ autem
quedã aliquis tenet̃ ſcire ſc3 illa. ſine quoꝝ ſciẽtia
non poteſt debitũ actum recte exercere. vnde oẽs
tenẽtur ſcire cõiter ea que ſunt fidei ⁊ vniuerſalia
iuris precepta. Singuli aũt ea que ad ſtatum eoꝝ
vel officiũ ſpectant tenẽtur ſcire. Que aũt ſint illa
vide. ſ. eo. lib. titu. v. de prudentia ordinãdi. q. ij. ad
pleniorẽ. Quedã vero ſunt que ⁊ ſi aliquis natus eſt
ſcire nõ tñ tenetur ea ſcire. ſicut theoremata geo-
metrie: ⁊ cõtingentia ſingularia niſi in caſu. Ma
nifeſtũ eſt autem ꝙ quicunq3 negligit habere vel fa
cere qđ tenet̃ habere vel facere peccat peccato ob-
miſſionis. vnde ꝓpter negligentiã ignorãtia eoꝝ
que quis ſcire tenetur eſt peccatũ. Non autem im-
putatur homini ad negligentiã. ſi neſciat ea que
ſcire nõ poteſt. vnde hoꝝ ignorãtia inuincibilis di
citur que ſc3 ſtudio ſuperari nõ poteſt. ⁊ ꝓpter hoc
talis ignorantia cum nõ ſit volũtaria eo qđ nõ eſt
in poteſtate noſtra eam repellere nõ eſt peccatũ.
Ex quo p3 ꝙ nulla ignorantia inuincibilis pecca
tum eſt. ignorãtia autem vincibilis eſt peccatũ3 ſi
ſit eoꝝ que quis ſcire non tenetur. ¶ Et ſi dicis ſi
ignorantia eſt peccatũ: ergo q̃ñdiu manet ignoran
tia ſemp peccat. R̃n. ſm Tho. ibidem. arti. v. Cũ3
ignorãtia pertineat ad peccatũ obmiſſionis. igno
rans non continue actu peccat. Sed ſolũ quando
eſt tempus acquirendi ſcientiã quã habere tenet̃.

¶ Queſtio .xvij.

V Trum ignorãtia excuſet a peccato ⁊ quãdo
excuſet a toto ⁊ qñ non. R̃n. ſm Vlri. ſicut le Vlricus.
gitur ſuper ſcđo ſniarum. diſti. xxij. Et concordat
cum hoc ſatis in lib. ſuo. vj. trac. ij. c. iij. dicendũ ꝙ
duplex eſt ignorãtia. q2 quedã vincibilis. quedam
inuincibilis. Item eſt quedã ignorãtia iuris. que- Ignorantia
dam facti. hoc eſt ꝙ philoſophi diſtinguũt igno- iuris.
rantiã vniuerſalẽ ⁊ particularẽ. Ignorantia vniuer
ſalis ſiue iuris eſt vt ſi aliquis neſciret furtum eſſe
peccatũ vel aliquid hmõi. Hec ergo aut eſt oĩno
inuincibilis. i. inuoluntaria: q2 ſcire non poteſt: vt
patet in pueris ⁊ ſtultis a natiuitate. et tunc excu-
ſat a toto. Similiter etiã ſi quis de aliquo agendo
dubio. magis peritos conſulit de quo nullã habet
auctoritatẽ expreſſam. vtrũ ita ſit vel non. dũmodo
formet ſibi bonã cõſcientiã poſtq̃ magis peritos
ↄſuluerit. etiam ſi res aliter ſe habet q̃ ipſe ſentit
excuſatur. fecit enim qđ potuit. Deus autem nihil
requirit impoſſibile ab hoie. ſi autem homo inci-
dit in hanc ignorãtiã inuincibilẽ hoc erit. aut per
opus licitum: vt ſi per vigilias ⁊ abſtinẽtias ⁊ hu-
iuſmodi aliquis inſanus factus eſt: ⁊ tunc excuſat̃
a toto. etiã ſi furoris exceſſus peccatũ veniale fuit
aut incidit ex culpa ſua: ⁊ tunc dicunt quidã ꝙ pec
catum ſequẽs excuſatur a toto. ſi nullũ habet vſu3
rationis. ⁊ hoc eſt ꝓbabilius ⁊ verius. Et cõſentit
cum hoc Ray. §. iiij. ſunt autem multa. ⁊ Augu. et
Ambro. cum hoc concordare videntur. xv. q. j. ali-
quos. Illa cauẽda. Alij autem dicunt ꝙ excuſatur
a tanto non a toto. ar. pro his. d. l. ſepe. xv. q. j. §. ſed
hoc. ¶ Scđm canones tamen oĩbus talibꝰ. Si li-
berati fuerint eſt penitẽtia imponenda. S3 leuior
q̃ ſi ſani tale quid cõmiſiſſent. xv. q. j. ſi quis in-
ſaniens. fit autem hoc ad cautelã. ⁊ ne diſciplina
eccleſie deſerat̃. Simile habes. xxxiij. qõne. ij. in
lectũ. vbi imponitur penitẽtia ad cautelam cuidã
qui ſororem vxoris ſue cognouit ignorans. Item
xxiij. q. v. excõmunicatoꝝ. hec Ray. ⁊ Vlri. Nota Vlricus.
etiam quod dicit hic glo. ſuper ver. inuincibilis.
ꝙ in habẽtibus vſum rationis quo ad ea ſine qui-
bus non eſt ſalus nulla ignorãtia eſt inuincibilis
ſimpliciter ⁊ omnino: q2 ⁊ ſi non inueniret hoiem
a quo doceretur vnctio doceret eu3 niſi ſtaret per
ipſum. ¶ Si autem hec ignorantia iuris eſt oĩno

volũtaria

voluntaria hec in nullo excuſat: immo eſt ſpeciale pctm̄. Si aūt non ſit ignorantia affectata ſed ſimplex: puta quia negligit diſcere: hec excuſat a tāto non a toto. ¶ Si vo ſit ignorantia facti ſiue ꝑticularis vt ſi neſcit hanc rem quā tollit eſſe alienam vel neſcit hanc mulierē ſuā non eſſe: ⁊ ſimilia. hoc pōt eſſe dupl'r: q: vel ignorantia eſt cauſa facti vt ſi ſciret hāc circunſtantiā trahentē pctm̄ nō faceret actum. Cuius ſignum eſt ꝙ poſt ea dolet qñ intelligit pctm̄. Hec excuſat a toto ſi pmiſſa debita eſt diligētia. Exemplū de iacob qui cognouit Lyam putans eſſe Rachel. Si aūt non eſt adhibita debita diligentia: excuſat a tanto non a toto: vñ factū Lamech qui occidit Caym putans ſe feram occidere: vel ignorantia eſt concomitans factum. ſ. qñ ignorās facit tñ ſi ſciret circūſtātiā pctī nihilominus faceret. Cuius ſignum eſt: ſi poſtea ſciens circunſtantiam pctī non dolet. hec ſilr non excuſat. Satis cum oībus ſupradictis concordant Pe. in ſcrip. ſup. ij. ſenten. diſt. xxij. Et Tho. in ſcrip. ⁊ in ſumma. in pma pte. ij. q. lxxvi.

Ignorantia facti.

Jacob.

¶ Queſtio. xviij.

Utrum auditores diuerſorum magiſtroꝝ tenentium diuerſas opiniones excuſent a peccato erroris: ſi opiniōes magroꝝ ſuoꝝ tenēt. Rñ. ſm Tho. in quadam qōne de quolibet dicendū ꝙ diuerſe opiniōes doctoꝝ ſacre ſcripture ſiquidem non ptineant ad fidem ⁊ bonos mores abſqꝫ periculo auditores vtrāqꝫ opinionez ſequi pñt. hoc nō habet locū qd̄ apls dicit. Ro. xiiij. Unuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abundet. In his vo que ptinent ad fidez ⁊ bonos mores nullus excuſat: ſi ſequat erroneaz opinionē alicuius magri. In talibus em̄ ignorātia non excuſat alioqn īmunes a pctō fuiſſent q ſecuti ſunt opinionē arrij: neſtorij: ⁊ alioꝝ hereſiarchaꝝ. Nec pñt excuſationē habere ꝓpter ſimplicitatez ſi in talibus opinionē erroneam ſequant. In reb⁹ em̄ dubijs nō eſt de facili preſtandus aſſenſus. Sz vt dicit Augu. in. iij. lib. de doctrina chriſtiana conſulere debet qs regulam fidei quā de ſcripturarū planioribus locis ⁊ eccłie autoritate ꝑcepit. Qui ergo aſſentit opinioni alicuius magri ꝯtra manifeſtum ſcripture teſtimoniū ſiue etiam ꝯtra illud qd̄ publice tenet ſm eccłie autoritatē: non pōt ab erroris vitio excuſari. Nota etiā ꝙ monaldus in ꝓlogo ſumme ſue dicit ꝙ non gñatur aliquod preiudicium erga veritatis ſniam cū inter diuerſas opiniones a magris ⁊ approbatis doctoribus ſcriptꝭ autenticis annotatas illā opinionē quis amplectitur que ſibi magis videt ꝯſona rōni. Cōcordat etiā cum his glo. vvil. vt patebit infra titu. xxi. q. lxxxvi. ſed querit. Et Ulricus vt ſatis colligit. ē. q. proxi. ṽ. ignorantia vlrs. Hoſti. etiam extra de cogna. ſpiri. in glo. ſuper. c. ſi vir. dicit. qd̄ vbi diuerſe opiniones ⁊ diuerſa iura ſemꝑ humanior eſt preferenda. i. rōnabilior: imo ⁊ equior. extra de trāſac. c. ſi. vbi vo vtraqꝫ humana eſt parti maiori ſtandū eſt ⁊ ſanior. Uide ēt de hoc. ē. c. ti. vij. poſt h q̄ro.

Thomas.

Ro. xiiij.

Auguſtin⁹.

Monaldus

Gloſſa.

¶ Queſtio. xix.

Utrum ꝯſcientia erronea obliget hominem ad faciendū vel omittendum id qd̄ cōſcientia dictat. Rñ. ſm Pe. ſuper. ij. ſenten. diſtin. xxxix. dicendum ꝙ ſic. Quia credens ſe ad aliquid teneri ⁊ non faciens incurrit contēptum. Idem patet ad Ro. xiiij. Omne qd̄ nō eſt ex fide peccatū eſt. Glo. omne qd̄ fit contra cōſcientiam edificat ad gehennam. Item Luc. xi. Si oculus tuus neq̄ fuerit: totum corpus tuum tenebroſum erit. Manēte ergo conſcientia erronea homo perplexus eſt. Non tñ ſimpliciter perplexus: q: poteſt ⁊ debet deponere talem conſcientiam vel per ſe vel per alterius conſilium. Concordat his Tho. in ſumma in prima parte ſecunde. queſtione. xix. arti. quinto ⁊ ſexto.

Petrus.

De ſententia precepti diffinitionis [illegible] excōicationis.

Titulus. xx[illegible]

Dictum eſt [illegible]a multipliciter de crimini[illegible] circūſtantijs eorūdē. Sed quia hec per ſententiam terminātur Ideo generalis eſt titulus de ſententijs ſupponendus. Et quātum ad preſentem ſpectat materiam triplex eſt ſentētia. videlicet precepti diffinitionis ⁊ excōicationis. Et d̄ ſingulis harum aliqua ſunt videnda.

¶ Queſtio. j.

Primo ergo quero quid ſit ſententia precepti et que in eo ſunt cōſideranda. Rñdeo ſecundum Ray. eo. titu. circa principiū. Sententia precepti. dicitur cum maior aliquid precipit minori. Circa quod tria ſunt conſideranda. primū in qbus attenditur maioritas. Secunduz in quibus conſiſtat obedientia. Tertium de virtute ſiue de neceſſitate precepti.

Raymūd⁹.

¶ Queſtio. ij.

In quibus conſideratur maioritas. Rñdeo ſecundum Ray. ibidem. Maioritas attendit in prerogatiua ordinis conſecrationis diſpenſationis. ideſt adminiſtrationis ⁊ antiqtatis. extra de electione. capitu. Dudum. prerogatiua ordinis preſbiter eſt maior dyacono. diſtin. xciij. Legimus in fine. extra de maio. ⁊ obedientia. capi. Statuimus. prerogatiua cōſecrationis. epiſcopus eſt maior preſbitero. diſtin. xcv. Olim. ⁊ capi. Epiſcopus in eccleſia vbi dicitur ꝙ in conſeſſu preſbiterorū ſublimior ſedeat epiſcopus infra domum vero collegam eorum ſe eſſe cognoſcat: prerogatiua diſpēſationis archidyacon⁹ eſt maior archipreſbitero. diſtin. xxv. cap. Perlectis. vbi dicitur ꝙ archipreſbiter ſubeſt archidyacono ⁊ eius preceptis obedire debet. prerogatiua antiqtatis maior eſt q prius fuit ordinatus vel alios precedit tempore vel etate. diſtinc. lxxv. capi. Ordinationes. ⁊ extra de maiori. ⁊ obedientia capi. j. ⁊ in preallagata decreta. Dudum. Concordat etiam his Hoſtien. lib. j. rubri. xxiij. de officio archidyaco. §. j. Quis dicat. Et rubri. xxxiij. de maio. ⁊ obedien. §. j. In quibus conſiſtat. Et ibi addit quintum modum qui attendit in prerogatiua ordinātis. quia ordinatus a ſuperiore inter alios eiuſdem ordinis magis eſt honorandus. vt extra de ma. ⁊ obedi. capi. Per tuas.

Idem.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. iij.

In quibus conſiſtat obedientia. Rñdeo ſecundum Ray. ibidem obedientia conſiſtit in tribus. ſcilicet in reuerentia. iudicio ⁊ precepto. Reuerentia debetur ei qui precedit ordine vel antiquitate. Inferior enim in talibus debet ſeniori reuerentiam. ſcilicet vt aſſurgat ei. cedat ei. dando primum locum in choro. In menſa in ſedendo. In eundo. ⁊ huiuſmodi niſi maior diſpenſatio ſit cōmiſſa minori ordine vel antiquitate vt archidyaconatus archidyaconis. Tunc enim nō tantū preſbiteri ſed etiam archipreſbiteri debent reuerentiā archidyacono. diſtin. xxv. Perlectis. Obedientia iudicij ⁊ precepti debentur tantum ei qui preeſt cōſecratione vel diſpenſatione. glo. epiſcopus preeſt

Raymūd⁹.

conſecratione ceteris inferioribus. archidyacon⁹
preeſt archipreſbitero diſpēſatione. Sententia em̄
a non ſuo iudice lata nulla eſt. extra de iudicijs. ac
ſi clerici. ⁊ idē in precepto. vij. q. j. Quia frater. Idē
Hoſtien. in rubri. de maio. ⁊ obedi. §. ij. In quibus
obedientia. Nota que ſint illa per que plena ſub-
iectio declaratur. extra de ſenten. ⁊ re iud. Cum in-
ter. et extra de officio ordi. Conquerēte tā in textu
ꝙ in gloſſis.

℄ Queſtio. iiij.

Anteq̄ ſpecialiter ad obedientiam prelato-
rum deſcendam. primo quero vtrum homo
voluntatem ſuam ſemper teneatur diuine volun-
Petrus. tati conformare in volito. Rñdeo ſecundū Pet.
in ſcriptis ſuper primū ſententiarū. diſtin. xlviij.
dicendum ꝙ ſenſualitati non tenemur conforma-
ri nec voluntati naturali quia determinata eſt ad
vnum. voluntas autem deliberatiua duplex eſt.
Quia quedam cōditionata hac non tenemur con-
formari. Nec enim volendo contrariū conditio-
naliter diſcordamus quia hoc non eſt velle ſimplr.
Sed voluntate abſoluta tenemur conformari ī vo-
lito. Sed non in quocūq;. aut em̄ ignotū eſt nobis
et tunc non tenemur illud velle. aut eſt nobis notū.
Et tunc diſtinguendū eſt: quia aut deus non vult
illud abſolute ⁊ ſimpliciter vt ſententiam commi-
nationis quam aliqñ mutat quando merita mutā-
tur. ⁊ hoc nō tenemur velle: aut deus vult illud ab-
ſolute. Et hoc aut congruit nobis velle aut nō. Ali-
quando etiam ſecundū Augu. aliqd vult deus qd
non congruit nos velle: vt patrem mori: ⁊ aliqñ
congruit vni velle aliqd quod non congruit alteri
Illud ergo quod deus vult ⁊ congruit nobis bonū
eſt in ſe ⁊ bonū eſt nobis. vnde deus vult nos illud
velle ⁊ ideo tenemur velle illd. illud vō qd non cō-
gruit nobis q̄uis ſit bonum in ſe non tamen quo
ad nos. ideo nō vult deus illud nos velle. vnde nō
tenemur illud velle. vnde ſuper illud pſal. Rectos
decet collaudatio. gloſſa dicit. Congruit vt quod
deus vult te velle tu velis. Satis concordat his
Tho. in ſumma in prima parte ſecunde. q̄ſtio. xix.
arti. x. quia dicit ꝙ tenemur conformari formalr.
ſcilicet ꝙ homo velit in communi iuſtitiam dei ⁊
ordinem nature ſeruari. Sed materialiter confor-
mari non tenemur. vt in morte patris. vel hmōi.

℄ Queſtio. v.

Deinde quantum ad virtutem ſeu neceſſita-
tem precepti. quero vtrum ſubditi teneān-
tur prelatis ſuis in omnibus obedire. Rñdeo. ſe-
Thomas. cundum Tho. in ſumma. q. ciij. arti. v. dicendum
Subditi. ꝙ obediens mouetur ad imperium precipientis
quadam neceſſitate iuſtitie. poteſt autem contin-
gere ex duobus ꝙ ſubditus nō teneatur ſuperiori
ſuo in omnibus obedire. vno modo propter prece-
ptum maioris poteſtatis vt dicitur Ro. xiij. ſuper
Roma. xiij. illud. Qui reſiſtunt ipſi ſibi damnationē acqui-
runt. dicit gloſ. Augu. Si quid iuſſerit curator: nun-
quid faciendum eſt. Si contra proconſulē iubeat.
rurſum ſi quid ipſe proconſul iubeat ⁊ aliud im-
perator: nunquid dubitatur illo contēpto illi eſſe
ſeruiendum. ergo ſi aliud imperator aliud deus iu-
beat: contempto illo obtemperandū eſt deo. Hec
Tho. ⁊ xj. q. iij. qui reſiſtit. ⁊ diſtin. viij. Qui cōtra
mores Item actu. iiij. Si iuſtum eſt vos potius
audire ꝙ deum iudicate. Super illo quoq; capi.
xj. queſtio. iij. Non ſuper. dicit gloſſa ꝙ inferior
non ſolum obedire non debet cum preceptum ſu-
perioris eſt iniuſtum. ſed etiā cum eſt inhoneſtū.
Concordat etiam Ray. §. ij. Virtus. ⁊ addit ſi tamē
dubitat ſubditus vtrum id quod precipitur ſit cō-
tra deum vel non debet obedire niſi eſſet tale quid
in quo nullo modo eſſet excuſabilis ignorātia. pu-
ta contra articulū fidei preceptavel prohibitiones
vel generale ſtatutum eccleſie. Gloſ. quale eſt illd
xvij. q. iiij. Si quis ſuadente. ⁊ multa alia. Alias
bonum ſine quo poteſt eſſe ſalus debet dimittere
interdum propter bonum obedientie. vt expreſſe
dicitur. xj. q. iij. Quid ergo. Idem Tho. ⁊ Goffre.
vide de his ſupra capi. proximo. queſtio. xviij. vtrū Goffredus
auditores. Innocen. etiā extra de appella. in gloſ.
ſuper capitu. ad hoc dicit ꝙ in ſpiritualibus in
dubijs ſemper eſt obediendum ⁊ in tutiorem par-
tem declinandum. extra de temporibus ordinan.
capi. Ad aures. ſecus autem dicerem ſi interdice-
retur quis ab ingreſſu alicuius poſſeſſionis vel ſi
ſuſpenderetur quis a beneficio eccleſiaſtico tantū
quaſi a temporalibus: quia in talibus ſi appellet
etiam poſt ſuſpenſionem non abſtinebit ab eis.
Alij tamen dicunt contra. ſcilicet ꝙ in omni eccle-
ſiaſtico interdicto ⁊ ſuſpenſione non ſuſpenditur
interdictum per appellationem ſequentem: quia
hec decretalia non diſtinguit. hec Innocen. cum
primo dicto etiam Hoſtien. ibidem in gloſ. conſen-
tit. ſcilicet quantum ad temporalia beneficia. Se-
cus de ſpiritualibus. Alio modo non tenetur infe-
rior ſuo ſuperiori obedire ſi ei aliquid precipiat in Seneca.
quo ei non ſubditur. Dicit enim Seneca in tertio
libro de beneficijs. Errat ſi quis eſtimat ſeruitutē
in totum hominem deſcendere. pars eius melior
excepta eſt corpora obnoxia ſunt ⁊ aſcripta dñis.
mens quidem eſt ſui iuris. Et ideo in his que per-
tinent ad interiorem motum voluntatis homo nō
tenetur homini obedire. Sed in his que exterius
per corpus ſunt agenda in quibuſdā tamen ſed ea
que ad naturam corporis pertinent homo homi-
ni obedire non tenetur ſed ſoli deo. qui omnes ho-
mines natura ſunt pares. puta in his que pertinēt
ad corporis ſuſtentationem ⁊ prolis generationē
vnde non tenentur nec ſerui dominis nec filij pa-
rentibus obedire de matrimonio contrahēdo. vel
virginitate ſeruanda. aut aliquo alio huiuſmodi.
Sed in his que pertinent ad diſpenſationē actuū
et rerum humanarum tenetur ſubditus ſuo ſupe-
riori obedire ſecundum rationem ſuperioritatis.
ſicut miles duci exercitus in his que pertinent ad
bellum. Seruus domino in his que pertinent ad
ſeruilia opera exequenda. Filius patri in his que
pertinent ad diſciplinam vite ⁊ curam domeſticā
et ſic de alijs. ℄ Concordat cum his Vlric⁹ lib. vj. Vlricus.
tracta. iiij. capi. xv. in. §. quoq;. vſ. Siue ſint prela-
ti. dicit ꝙ laici non tenentur prelatis eccleſiaſticis
obedire niſi in his ad quorum obſeruantiam ſe in
baptiſmo obligauerunt. ſcilicet vt teneant veram
fidem cum operibus quibus abrenunciant dyabo-
lo ⁊ omnibus pompis eius. ℄ Clerici autem tenē-
tur eis obedire in his que pertinent ad officiū cle-
ricale. Religioſi autē eo modo qui infra dicetur.
℄ Concordat etiam cum his Petrus in ſcrip. ſup
ſecundo ſenten. di. xliiij. Et addit ꝙ ſi ſit poteſtas
vſurpata que non preſtat autoritatē huic non te- Senten.
nemur obedire niſi propter ſcandalum vel maius
malum vitandum. obediendo tamen in licitis nō
peccamus.

℄ Queſtio. vj.

Quid ſi epiſcopus mādet alicui ſacerdoti vt
excōmunicet illum quem ipſi nouit aut re-
putat innocentem ⁊ hoc ipſum reputat multitu-
do parrochie ſacerdotis. Nunquid in hoc tenetur
obedire ſacerdos. Rñ. ſecundum Tho. in q̄ſtione
quadam de quolibet. dicendum ꝙ aut mandat ſa-

cerdoti ſola denunciatio excommunicationis.aut
ipſa excōmunicatio.Si denunciatio tenetur denū
ciare ex parte epiſcopi. Si autem precipiat ei ꝙ
eum excōmunicet aut eſt notorium illuꝫ eſſe inno-
centem aut dubium aut certum ſed occultum.Si
eſt notorium debet per teſtes probare coram epi-
ſcopo ⁊ illius innocentiam allegare.Et ſi deficiat
in probando debet obedire q̄tumcūq; ſciat eius in
nocentiam in ſecreto.Si vero legitime probet in-
tentionem ſuam non debet obedire ſed recurrere
ſi oporteat ad ſuperiorem poteſtatem. Si autē ſit
dubium obedire tenetur.⁊ hoc patet.xxiij.q.j.ca.
Quid culpatur.vnde ⁊ ſanctus Bernardus.dicit
Bernard⁹. in quadam epiſtola ad adam monachum.Quedā
ſunt pura bona quedam pura mala.Et in his nul
la debetur hominibus obedientia.Sed inter hec
ſunt media que mala poſſunt eſſe ⁊ bona ⁊ in his
fas non eſt ſenſum noſtrum ſententie preferre ma
giſtrorum.hec ber.nec obſtat ſcandalum aliorum
aliud eſtimantiuꝫ q2 maius eſſet ſcandalum:ſi vi-
derent prelatos eccleſie inuicem diſſidere.vide tñ
aliqua de ſimili materia ſupra libr.ij.titu.v.de ra-
ptoribus.q.cxlix.vtrum iudex.vbi ſm Vlri.videt
aliud dicendum quando ſcit innocentem.

Queſtio.vij.

Thomas. VTrum ſaltē religioſi teneanť prelatis ſuis in
omnibus obedire.Rñ.ſ3 Tho.I.e.ar.v.ar.iij.di
cendum ꝙ religioſi profitentur obedientiam quā
tum ad regularem conuerſationem.ſm quā prela
tis ſuis ſubduntur:⁊ ideo quantū ad illa ſola obe
dire tenentur que poſſunt ad regularem conuerſa
tionem pertinere.⁊ hec eſt obedientia ſufficiēs ad
Obediētia. ſalarium.Si autem etiam in alijs obedire volue-
rint:hoc pertinebit ad cumulum perfectionis.dū
tamen illa non ſint contra deum aut contra pfeſ-
ſionem regule:quia talis obedientia eſſet illicita.
Sic ergo poteſt triplex obedientia diſtingui: vna
ſufficiens ad ſalarium que.ſ.obedit in his ad que
obligatur.Alia perfecta que obedit in omnibus li
citis.Alia indiſcreta:que etiam in illicitis obedit
Concordat cum his Pe.in ſcrip.vbi ſupra in viti.
qōne.Et dicit ꝙ obedientia neceſſaria ſe extendit
ſolum ad promiſſa:⁊ ad ea que in illis implicite
continentur ſicut ſunt illa ſine quibus religionis
profeſſio non̄ ſeruaretur vt mutua obſequia ⁊ offi
cia et hmōi.Et in his prelato ſuo obedire neceſ-
ſitatis eſt.vnde beatus Bernar.dicit in lib.de pre
cep.⁊ diſpen.Subditus nec citra promiſſum eſt
inhibendus.nec vltra promiſſuꝫ cogendus per le-
gem obedientie.concordat etiam cum his Vlri.
vbi ſupra.§.Religioſi quoq;.⁊ ſequentibus vide
infra.q.proxima.

Queſtio.viij.

VTrum religioſus teneatur obedire prelato
ſuo precipienti ſibi aliquid contra regulam
Petrus. Rñ.ſm Pe.in quadam queſtione de quolibet di
cendū ꝙ eorꝫ que religioſo a prelato ſuo iniungun
tur.a.iqua ſunt ſm regulam:vt que in regula con
tinentur:⁊ ea que ad illorum debitam obſeruan-
tiam expediunt vel requiruntur aliqua preter
regulam:vt que nec ibi continentur nec ad illa ex-
pediunt vel requiruntur. Aliqua preter regulam
vt que nec ibi continentur:nec ad illa expediūt vel
ordinantur:vt leuare feſtucam.Aliqua contra re-
gulam vt quorum oppoſita ibi precipiunť vel in-
hibentur.In primis non eſt dubium quin abbati
precipienti teneatur monachus obedire niſi excu
Opinio. ſetur rationabili impedimēto.In ſecundis du-
plex eſt opinio:quia quidam dicunt ꝙ non teneť
obedire in maioribus q̄ ſint ea que in regula con-
tinentur.In alijs autem tenetur:quia quaſi conti
nentur in regula pari ratione.Alij autem dicunt
cōmunius ⁊ verius ꝙ nec in grauioribus nec in le-
uioribus que omo preter regulam ſūt teneť obedire
quia non tenetur niſi quatenus ſe obligauit ſua p
feſſione perfecta tamen obedientia eſt etiam in
his obedire.In tertijs diſtinguendum videtur: q2
quedam ſunt in quibus prelatus poteſt diſpenſa-
re.Quedam in quibus non poteſt eo qḋ regula vľ
conſtitutio prohibet:aut ergo certum eſt religio-
ſo qḋ prelatus in tali caſu in quo precipit non pōt
diſpenſare:⁊ tunc non debet obedire: aut certum
eſt ꝙ poteſt:⁊ tunc debet obedire:aut dubium eſt
an poſſit:⁊ tunc ratione dubij dico ꝙ ſimiliter te-
netur obedire.Item de dubio dicit Aug.xxiij.q.j.
quid culpatur.

Queſtio.ix.

VTrum obedientia in his ad que voluntas p
ſe inclinatur ſit meritoria. Rñ.ſm Tho.art. Thomas.
ij.argu.iij.⁊etiam in reſponſo principali:dicendū
ꝙ obedientia ſicut quelibet virtus debet habere
promptam voluntateꝫ in ſuum proprium obiectū
Non autem in id qḋ repugnās eſt ei pprium autē
obiectum obedientie eſt preceptum ꝙ ex alterius
voluntate procedit:preceptum dico tacitum vľ ex
preſſum.volūtas enim ſuperioris quocūq; modo
innoteſcat eſt quoddam tacitū preceptum.Et tan
to videtur obedientia promptior quanto prece-
ptum expreſſum obediendo preuenit voluntate ſu
perioris intellecta.Obedientia ergo reddit prom
ptam hominis voluntatem ad implendam volū-
tatem alterius.ſ.precipientis. Si autem id qḋ
ei precipitur ſit propter ſe ei volitum:etiam abſq;
ratione precepti ſicut accidit in proſperis iam ex
propria voluntate tendit in illud.etiam non videť
implere propter preceptum.Sed propter propriā
voluntatem.Sed quando illud quod precipit nul
lo modo eſt ſecundū ſe volitum.ſed eſt ſecundum
ſe conſideratū proprie voluntati repugnans.ſicut
accidit in aſperis tunc omnino manifeſtum eſt ꝙ
non impletur niſi propter preceptum.⁊ iō Grego.
in lib.mora.dicit ꝙ obedientia que habet aliud ď
ſuo in proſperis.nulla eſt vel minor: quia ſcilicet
voluntas propria non videtur principaliter tende
re ad implendū preceptum.ſed ad aſſequēdū pro-
prium volitum.In aduerſis autē vel difficilibus
eſt maior.quia propria voluntas in nihil aliud ten
dit q̄ in preceptum.Sed hoc intelligendum eſt ſe
cundum illud quod exterius apparet. ſecundum
tamen dei iudicium qui corda rimatur poteſt con
tingere qḋ etiam in proſperis obedientia aliqḋ de
ſuo habens non propter hoc ſit minus laudabi-
lis. Si ſcilicet propria voluntas obedientis non
minus deuote tendat ad impletioneꝫ precepti.Se
tis concordat his Vlri.§.Et quia.vt prediximus.

Queſtio.x.

VTrum monach⁹ teneatur obedire abbati p- Vlricus.
cipienti ſibi ꝙ ſtet in ſcolis. Rñdeo ſecundū
Tho.in quadam queſtione.de quolꝫ.dicendum ꝙ
in ſacris lr̄is intendere non eſt ɔtra vacationē mo Thomas.
naſticam.⁊ ideo abbati precipienti litteris ſacris
intendere obedire tenetur.Tamen ad hoc ꝙ poſ-
ſit monachus in ſtudio publico litteris ſacris intē
dere duo precipue exiguntur.primum vt obedien-
tia cogatur.quia ex hoc debet ſemper velle in clau
ſtro manere.Secundo vt intentio eius non ſit ad
gloriam.ſed ad ſapientiā aſpirare.vñ dicit Hie.
Monachus non doctoris ſed plangentis habet of
ficium qui vel ſe vel munduꝫ lugeat.xvj.queſtio.j.
Monachus.

¶ Queſtio.xi.

Utrum chriſtiani teneantur ſecularibus po-
teſtatibus obedire. Rñdeo ſecundum Tho.
Idem. in ſumma vbi ſupra.arti.vlti.dicendũ ꝙ ſic.ꝑ fidẽ
enim chriſti nõ tollitur ordo iuſtitie:ſed magis fir
matur. Ordo autem iuſtitie requirit vt inferiores
ſuis ſuperioribus obediant. Aliter enim non poſ-
ſet humanarũ rerũ ſtatus conſeruari hanc tamen
obedientiam intellige inquantũ ordo iuſtitie req-
rit. Et ideo ſi non habeant iuſtum principatũ:ſed
vſurpatum vel ſi iniuſta precipiant non tenentur
eis ſubditi obedire niſi forte per accidẽs ꝓpter vi-
tandum ſcandalum vel periculum. Cum his per
omnia concordat Pe.in ſcrip.ſuper ſecundũ ſen-
tentiarum.diſtin.xliiii.circa finem.

¶ Queſtio.xij.

Quid ſi epiſcopus precipiat clerico vt eat ro
mam propter negocia eccleſie.ille autez ex-
cuſat ſe:q2 alij ſunt ibi magis ydonei. Rñ.ſecun-
Raymũd⁹. dum Ray.§.ij. Sed qd ſi dicas ꝙ non poteſt ſe ꝑ
hoc excuſare quia in legationibus ordo non eſt ſer
uãd⁹.ff.de legatis.l.ſciẽdũ.§.penul. Idẽ oĩno dicat
Hoſtienſis Hoſtien.lib.v.rubri.xxxix. de ſenten. excõica.§.v.
Quibus ex cauſis.v̾ſi.Sed quid ſi. vide de hoc ꝑ
ſimile ſupra.eo.li.ti.xxij.de etate ꝛ qualitate ordi.
queſtio.xlviij. Deinde circa.

¶ Queſtio.xiij.

Sed nunquid talis excuſatur propter curam
rei familiaris. Rñ ſecundũ Hoſti. ibidem
dicendum ꝙ non quia cõmunis vtilitas preferen-
da eſt priuate.extra de poſtula.prela. bone.ij. Non
tamen tenetur obedire vt promoueat negotia con
tra ſeipſum.ff.de legationibus.l.ſciendũ.§.Si ac
cuſatio.ꝛ ar.extra de iureiur.capi.petitio.

¶ Queſtio.xiiij.

Pone ꝙ epiſcopus ꝓcipiat canonico vel alij
clerico vt det libros proprios nepoti ipſius
epiſcopi vel vt renũciet eccleſie vel beneficio quia
vult alteri cõferre vł ſimile. Nunquid tenetur obe
Raymũd⁹. dire. Rñ.ſecundũ Ray.ibidem ꝛ Hoſti.v̾ſi. Quid
ſi epiſcopus.dico ꝙ non pertinet hoc ad officium
ſuũ.ar.vij.q.j. Quia frater. ¶ Addit Hoſti.ibidẽ
Ideo dixit cancellarius pariſieñ.q2 non tenemur
ad obedientiam burſalem ſiue argenteam. neq3
mulinam neq3 equinam. Intelligas ſine cauſa in-
dictam.ar.extra de cenſibus.Cum apoſtolus.§.In
hibemus.xvj.q.j.Predicator. ¶ Item addit ibidẽ
ꝙ ſi iſte clericus habens libros dure ceruicis ſit.ꝛ
epiſcopus precipit vt cõmodet clerico bone indo-
lis vt in ſtudio theologie ad quod mittit ipſũ ꝓ-
ficiat.tunc videtur ꝙ ei ſit obediendum quia non
mouet ipſum carnalitas ſed vtilitas eccleſiaſtica
et communis.ar.in dicto.ca.vij.q.j.quia ſup.extra
de magiſtris.Super ſpecula.Et hoc intelligas ſi
de bonis eccleſiaſticis vel occaſione eccleſie libros
acquiſierat.alias contra.extra de teſtamentis.ca.
requiſiſti.ꝛ de iure patronatus. Cum dilectus.§.
Nos igitur.

¶ Queſtio.xv.

Pone ꝙ aliquis habet plures iudices.vnus
precipit ſibi aliquid alius ꝓcipit aliud.cui
obediet. Rñ.ſecũdũ Ray.§.ij.Item pone.Sic di-
Raymũd⁹. cit Augu.videtur tradere pro regula ꝙ in tali caſu
Auguſt⁹ni. ſemper obediendũ ſit maiori.xj.q.iij. Qui reſiſtit
vbi dicitur ꝙ ſi curator contra proconſulez iubeat
proconſuli obediendũ eſt nec debet iraſci minor ſi
maior prelatus eſt. Itez de hoc diſtin.viij. Que cõ-
tra mores.Sed contradicũt multa iura. Nam ſub
diti epiſcopi potius tenentur obedire epiſcopo ꝙ̄
metropolitano niſi in quibuſdã forte caſibus.vide
ſupra.e.li.tit.xxvij.de differentijs officiorũ. q.iiij.
Quã iuriſditionẽ.ꝛ monachi potius ſunt a ſtricti
obedire abbati ꝙ̄ epiſcopo.di.lviij.c.j.ꝛ.ij. Ad hoc
dicas ꝙ regula Augu.habet locum quando appel
latũ eſt ad ſuperiorẽ poteſt etiã intelligi qñ vnus
iudex habet iuriſditionem ab alio vt officialis ab
epiſcopo.ff.de iudic.l.iudicium. C. de officio re-
ctoris prouincie.l.Poſtorum.alias tene quod di-
ctum eſt.idẽ Hoſti.li.j.rubri.xxxiij.de maio.ꝛ obe Hoſtienſis
dientia.§.vj.Et ad quid.v̾ſi.Quid ſi duo.

¶ Queſtio.xvj.

Sed quid ſi ſint duo domini equales quorum
vtriq3 tenetur aliquis obedire ꝛ precipiant
diuerſa.puta duobus epiſcopis fecit quis obediẽ-
tiam. Cui obediet. Rñ.ſecundũ Hoſtiẽ.ibidẽ.v̾ſi.
Quid ſi domini.ꝛ ſequẽtibus.dicendũ ꝙ ſi vtriq3 Hoſtienſis
poteſt obedire ad hoc tenetur.ff.de operis liberto
rum. Duorũ libertus.alias obediat ei cui primo
iurauit quia primũ iuramentũ licitum ſeruandũ
eſt preſertim cum non poſſit habere niſi vnum ti-
tulum niſi forte rõne maioris beneficij tranſlatus
intelligatur. Si autez ex ſufficienti diſpenſatione
intitulatus ſit in duobus locis ꝛ ſub diuerſis pre-
latis tunc obediat ei a quo maius beneficium ha-
bet ꝛ qui vtilius precipit.ar.extra de teſtamentis.
Cum in officijs.ꝛ capi. Relatũ.ij.in fi.extra de po
ſtulando.ca.fi. Qđ ſi oĩa equalia ſint locus eſt gra
tificationi.ff.ad ſill.ſe.con. Si quis in graui.§. Si
cum omnes. Et idem iuris puto ſi ſit aliquis cano
nicus metropolitani ꝛ ſuffraganei ſui niſi intẽ ꝙ
metropolitan⁹ l ſuffraganeũ ſuũ ei aduertere põt
arg.extra de officio ordi.paſtoralis. Hec oĩa locũ
habent in ordinarijs iudicibus. Ceteꝝ ſi duo ſunt
delegati contraria alicui mandãtes. Tunc locũ hꝫ
decretã.extra de reſcriptis. Cum contingat.vbi di
citur ꝙ aut is cui mandatur aliquid a talibus ne-
ſcit inter iudices aliquã eſſe cõtrouerſiaz ꝛ tũc exe
quatur mandatum illius qui primo mandat.niſi
ante executionem innoteſcat ei de diſceptatione
inter ſe.receptis autem contrarijs mandatis a di
uerſis poſtulet copiam litterarum ad vtroſq3 iu-
dices directarũ quas papa precipit exhiberi ꝛ di-
ligenter aduertat an ſecunde littere reuocent pri-
mas vel non.ſi prime reuocantur ꝑ ſecundas.obe-
diat ſecundis. Sin autem obediat primis.ſed ſi de
his clare ſibi per litterarum inſcriptionẽ conſta-
re non poteſt.non oportet exequi mãdatũ huius
vel illius donec per arbitros inter eos huiuſmodi
concertatio ſopiatur.caueat tamẽ ne fingat ſe cer-
tum vbi certus non eſt aut dubitare vbi dubitan-
dum non eſt. Ex hoc etiã licet detur doctrina qua-
liter is cui mandatur ſe habere debeat nulla tamẽ
ei tribuitur poteſtas vt inter delegatos aut partes
de iuriſditione debeat iudicare. Item tã in ordina
rijs ꝙ̄ in delegatis iudicibus locum habet decre.
extra de ſenten.ꝛ re iudica.c.fi.

¶ Queſtio.xvij.

Utrum abbas poſſit prohibere monacho ne
confiteatur epiſcopo vel penitentiario eius.
Rñdeo ſecundum glo. Uvil.ſuper.v̾.Et monachi
Credo ꝙ non cum epiſcopus ſit ordinarius ſingu-
lorum qui ſunt in ſua dyoceſi.niſi forte hoc expreſ- Gloſ. vvil
ſum ſit in conſtitutionibus monachoꝝ que confir lelmi.
mate ſunt a papa.vł ꝑ priuilegiũ ſpale quibuſdaz Iohã.lector
religioſis puta predicatoribus prohibet a papa
ne peccata ſua alicui confiteri pſumant niſi ſuis ꝓ-
latis aut alteri fratri de prelatorũ licentia. Addit
autem hic gloſ.ꝙ nihilominus monachus tenet Gloſſa.
abbati ſuo vel de mandato eius confiteri ſi hoc ei
precipiat etiã poſtꝙ̄ confeſſus fuerit epiſcopo vel
penitẽtiario

penitentiario. Sed in hoc cõtradicũt theologi cõmuniter: quia ↄfeſſionem ſemel bona fide factam ei qui potuit abſoluere: nunq̃ tenetur homo iterare niſi velit. Immo etiam dicit Tho. in quadã que
Thomas. ſtione de quolibet q̃d non põt aliquis autoritate cuiuſcũq; hominis compelli ad ↄfitendum pctm̃ q̃d alteri ↄfeſſus eſt qui abſoluere potuit: q2 cõfeſſio peccatoꝝ eſt quoddã ſacramẽtale diuino imperio ſubiacens non humano. Sunt tamen caſus in quibus tenetur homo ↄfeſſionem non rite factam iterare quos habes infra ti. xxi.

¶ Queſtio. xviij.

Quid de vxore que obedit viro frangendo vo
Raymũd⁹. tum q̃d fecit deo. Rñd. ſm Ray. ibidem ad hoc dic q̄ vxor in talibus obediendo viro obedit etiã deo: q2 deus vult ipſam ita facere: dum tamẽ
Hoſtienſis doleat in animo q̃d votum non põt implere. xxxiij
Goffredus q. v. noluit. Idem Hoſtien. ꝟ. quid de vxore. Idem etiam Goffred.

¶ Queſtio. xix.

Quid ſi epiſcopus velit monachum inſtituere prelatum in eccleſia ſeculari: abbas autẽ noluit: cui magis eſt obediendum. Rñ. ſm Hoſt. ꝟ. quid ſi epũs debet obedire abbati. xvj. q. j. cũ pro vtilitate. ⁊ c. monachi: lviij. diſ. c. j. ⁊ ij. fateor tñ q̄ ſi exigit hec vtilitas eccleſie cogẽdus eſt abbas cõ
Hoſtienſis ſentire ⁊ monachum licentiare: vt in c. cum ꝓ vtilitate. ⁊ hec cõpulſio fiet per ſuperiorem. idẽ gof.

¶ Queſtio. xx.

Utrum epiſcopus poſſit vocare ad ſe monachum ad miniſteriuz cubicularatus inuito abbate. Rñ. ſm Hoſti. ꝟ. item quid ſi epũs. puto q̄ nõ: q2 hoc eſt priuilegium ſolius pape quẽlibet ad ſe vocare clericum vel monachum. ix. q. iij. ꝑ principalem. Nam pape plus eſt obediendũ q̃ abbati viij. diſtin. que contra mores. ⁊ xj. q. iij. qui reſiſtit. Idem Goffred.

¶ Queſtio. xxj.

Quid ſi prelatus vocet ad ſe aliquem religioſum ad ſuum comitatum vbi religioſus ſta
Hoſtienſis. tuta generalia ſui ordinis ſeruare non põt. Rñd. ſm Hoſti. ꝟ. item quid ſi prelatus. certe cõſulo vt ad clauſtrum proprium reuertatur: nec ſuũ periculum exponat cõmodis alienis. xl. diſt. ſicut. ⁊ c. nõ nos. verum ſi de precepto pape vel ſuperioris ſut deputatus ſit ⁊ nequeat miſericordiam inuenire: neceſſe eſt obedire. ar. extra de off. dele. ſi quando
Raymũd⁹. Concordat Goff. Item nota ſm Ray §. v. in ſumma. q̄ monachi ⁊ canonici regulares longe magꝭ ſunt aſtricti prelatis ſuis obedire: vtpote qui renunciauerunt omnibus ⁊ ꝓprie voluntati q̃ clerici ſeculares ſuo epõ. xij. q. j. non dicatis. extra de of
Hoſtienſis ficio ordi. quanto. Item clerici ſunt magis aſtricti obedire epõ q̃ laici. ar. di. lxxj. ꝓmat⁹. Idẽ Hoſti.

¶ Queſtio. xxij.

Utrum religioſi teneantur petere licentiam ab epĩs dyoceſanis ſi voluerint ab alijs epĩs
Gloſſa. ordinari. Rñ. ſm gl. h ſuper ꝟ. regulares. credo q̄ ſic: ⁊ de omnibus niſi ſint ſuper hoc priuilegiati ⁊ ſi abſentes ſint dyoceſani debent petere licentiam ab his quos loco ſui dimiſerunt: vel vacante eccleſia a capitulo cathedralis eccleſie. Et tam ſuper his q̃ ſuper alijs in quib⁹ neceſſaria eſt autoritas epiſcopi debent religioſi ad eos habere recurſum abſente epiſcopo vel mortuo. Nec approbo q̄ faciunt quidam qui de conuentu ad conuentũ mittunt alterius dyoceſis fratres modicũ ibi moraturos vt ſic recipiant ordines ab epiſcopo loci vel alia que regulariter non niſi ab epiſcopo loci ſunt recipiẽda. Nota tamen q̄ hodie ſuper his fratres predicatores ⁊ minores ⁊ multi alij ſũt ꝓuilegiati.

¶ Queſtio. xxiij.

Sed nunquid tenentur religioſi obedire epiſcopis ſuis ⁊ in omnibus que non ſunt con
Gloſſa. tra deum vel ordinem eorum. Rñ. ſm glo. ibidem. Credo q̄ non tenentur obedire niſi ſaluis priuilegijs ⁊ indulgentijs ⁊ ↄſtitutionib⁹ eorum. extra de ſymon. Ne dei. vnde ſi precipiant prelato eorum vel fratri q̄ vadant ad papam vel regem pro ipſis aut pro alijs aut q̄ recipiant commiſſiones eoruz in cauſis vel executiones teſtamentoꝝ aut cõſimilia non credo q̄ teneantur obedire. Licet talia poſſint epiſcopi ſubditis ſuis ſecularibus iniungere: et ad ea exequenda compellere. expreſſa tamen priuilegia aliquibus religioſis ſunt cõceſſa q̄ ad huiuſmodi compelli non poſſunt.

¶ Queſtio. xxiiij.

Poſt hec quero vtrum inobedientia ſit pec
Thomas. catum mortale. Rñdeo ſecundum Tho. in
Ad Ro. c. j. ſumma queſtio. cv. arti. j. dicendum q̄ ſic. quia ad
⁊ ij. roma. j. ⁊ ij. ⁊ ad thi. ſecunda. ca. iij. inter alia pec
Ad thi. ſecũ cata mortalia computantur non obediẽtes. ⁊ hoc
da. ca. iij. inſuper ratione patet. quia inobedientia caritati dei contrariatur que exigit vt eius mandatis obe
Ad Ro. xiij. diatur in preceptis aũt diuinis continetur q̄ etiã ſuperioribus obediatur. vnde ad Roma. xiij. Qui poteſtati reſiſtit dei ordinationi deſiſtit. Item contrariatur dilectioni proximi inquantuz ſuperiori proximo ſubtrahit obedientiam quã ei debet. Si tamen prelatus aliquis tot precepta ingerat q̄ ſubditus ea implere non poſſit excuſatur a peccato. Et ideo prelati abſtinere debent a multitudine ꝓceptorum. Ulri. li. vj. tractatu. iiij. ca. xv. §. Inobe
Ulricus. dientia. dicit ſic q̄ inobedientia exhibita prelato non eſt ſecundum ſe mortale peccatum niſi ſit contra eius preceptũ. quia ipſe prelatus ideo mandatum temperat: quia non vult ſubditum pro qualibet leui cauſa exponere diſcrimen mortalis peccati. diximus autem ſecundum ſe. quia ex animo nõ obedientis ſimplici mãdato poteſt hoc fieri mortale peccatum. ſcilicet cum hoc facit ex tali contẽptu autoritatis prelati q̄ intendit ei non obedire etiam ſi preciperet id quod mandat.

¶ Queſtio. xxv.

Utrum religioſus ſemper peccet mortaliter tranſgrediendo ea que ſunt in regula. Rñ. ſe
Thomas. cundum Tho. in ſumma queſtio. clxxxvj. art. ix. dicunduz q̄ in regula aliq̃d continet dupliciter. vno modo ſicut finis regule. puta ea que pertinent ad actus virtutum ⁊ horum tranſgreſſio q̃tum ad ea que cadunt cõiter ſub precepto obligat ad mortale. Quantũ vero ad ea que excedunt cõmuniter neceſſitatem precepti non obligat ad mortale niſi ꝓpter contẽptum. quia religioſus non tenetur eſſe perfectus. ſed ad perfectionem tendere. cui contrariatur perfectionis contẽptus. Alio modo continetur aliquid in regula pertinens ad exterius exercitium ſicut ſunt oẽs exteriores obſeruantie inter quas ſunt quedam ad quas obligatur religioſus ex voto profeſſionis. votum autem profeſſionis reſpicit principaliter tria ſcilicet paupertatez. cõtinentiam ⁊ obedientiã. Alia vero omnia ad hoc ordinantur. Et ideo tranſgreſſio horum triuz obligat ad mortale. Aliorũ autem trãſgreſſio non obligat ad mortale. niſi vel propter contẽptum regule quia hec directe contrariaret profeſſioni per quã aliquis vouit regularem vitam vel propter preceptum ſiue a prelato oretenus factum ſiue in regula expreſſuz. quia hoc eſſet facere contra obedientie votum. Et ſi obicis. Nonne ille qui profitet vouet

ſeruare oīa que ſunt in regula. Rñdet Tho. ibidē (Thomas.) arti.i. ꝙ non ſed vouet regularem vitam que eſſentialiter conſiſtit in tribus p̄dictis. vnde ⁊ in quibuſdam religionibus cautius aliqui profitentur non quidem regulam ſed viuere ſecundū regulam id eſt tendere ad hoc qḋ aliquis mores ſuos informet ſecundū regulā ſicut ſecundū quoddā exēplar et hoc tollitur per contēptum. In quibuſdā autem religionibus adhuc cautius profitentur obedientiam ſecundū regulam ita ꝙ profeſſioni non contrariatur niſi id quod eſt contra p̄ceptū regule. Tranſgreſſio vero vel obmiſſio alioꝛum obligat ſolum ad peccatum veniale: quia ſicut dictum eſt huiuſmodi ſunt diſpoſitiones ad pꝛincipalia vota peccatum autem veniale eſt diſpoſitio ad moꝛtale inquantū impedit ea quibus aliquid diſponitur ad conſeruanda pꝛincipalia p̄cepta legis chꝛiſti que ſunt p̄cepta caritatis in aliqua tamen religione ſcilicet fratrum p̄dicatoꝝ talis tranſgreſſio vel obmiſſio conſtitutionū ipſoꝛum ex ſuo genere non obligat ad culpam neq̄ moꝛtalem neq̄ venialem: ſed ſolum ad penam taxatam ſuſtinendum: quia per hunc modum ad talia obſeruanda obligantur. qui tamen poſſent venialiter vel moꝛtaliter peccare ex negligentia vel libidine ſeu contēptu. Satis concoꝛdat cum his Ulri. vbi ſupra. §. (Ulricus.) Cum autem dominus. ⁊ ſequentibus. Et addit ſic dicens ꝙ aliqua ſtatuta ſunt ſub p̄cepto ſiue hec per verba exprimātur ſiue conſtet per hec ꝙ tanq̄ pꝛincipalia fundamenta oꝛdinem illum in ſpeciē religionis contrahentia ſint ſtatuta ⁊ inuiolabiliter obſeruantur ⁊ in illis tranſgreſſio ponderanda eſt. ſicut ⁊ in p̄ceptis diuinis quia ſi fit contra p̄ceptum eſt moꝛtale peccatum. recipere autem paruum quid ſine licentia non tamē animo occultandi preter non contra p̄ceptum eſt. ⁊ eſt veniale peccatū. Sed tranſgreſſio eoꝝ que ſimpliciter tantum ſtatuta ſunt ſine p̄cepto veniale peccatū eſt. ſicut frangere ſilentium vel aliud ſimile.

¶ Queſtio.xxv.

Utrum religioſus eodem genere peccati grauius peccet q̄ ſecularis. Rñdeo ſecundum (Thomas.) Tho. ibidem arti.x. dicendū ꝙ peccatum qḋ a religioſis committitur poteſt eſſe grauius peccato ſecularium eiuſdem ſpeciei tripliciter. vno modo ſi fit contra votum religionis. puta ſi religioſus foꝛnicetur vel furetur. quia foꝛnicando facit contra votum continentie. ⁊ furando facit contra votum paupertatis ⁊ non ſolum contra p̄ceptū diuine legis. Secundo modo ſi ex contēptu peccet quia ex hoc videt̄ eſſe magis ingratus diuinis beneficiis quibus eſt ſublimatus ad ſtatū pfectionis. Sicut (Hebreoꝝ.x.) apoſtolus dicit. hebꝛe.x. ꝙ ſidelis grauioꝛa meret̄ ſupplicia ex hoc ꝙ peccando filium dei conculcat per contēptum. vnde ⁊ dominus conquerit̄. Hie. (Hiere.xi.) xi. Quid eſt ꝙ dilectus meus in domo mea facit ſcelera multa? Tertio modo peccatū religioſi pōt eſſe grauius propter ſcandalum. quia ad vitā eius plures reſpiciunt. Si vero religioſus non ex contēptu ſed ex infirmitate vel ignoꝛatia aliquod peccatum quod non eſt cōtra votum ſue profeſſionis committit abſq̄ ſcandalo. puta in occulto leuius peccat eodē genere peccati q̄ ſecularis. Quia peccatum eius ſi ſit leue quaſi abſoꝛbetur ex multis bonis operibus que facit ⁊ ſi ſit moꝛtale facilius ab eo reſurgit. Pꝛimo quidem propter intentionē quam habet erectam ad deum que ⁊ ſi ad horam intercipiatur de facili ad priſtina reparatur. Itē (Eccle.iiij.) ſcit delicta coꝛrigere. Iuuatur etiā a ſociis ad coꝛrigendum ſecundum illud eccleſiaſtes.iiij. Si vnus ceciderit ab altero fulcietur. ve ſoli quia ſi ceciderit non habet ſubleuantem.

De ſententia diffinitionis

Rubꝛicella.

Sequitur videre de ſentētia diffinitionis. que duplex eſt. Nā alia eſt interlocutoꝛia alia diffinitiua. De q̄bus aliqua pauca tamen ſunt hic conſideranda. q̄a materia hec magis ſpectat ad foꝛum contentioſum.

¶ Queſtio.xxvij.

Pꝛimo ergo quero que ſit ſententia interlocutoꝛia. Rñdeo ſecundum Ray. §.vi. Sententia diffinitionis. Interlocutoꝛia ſententia eſt que (Raymūd⁹.) non ſup pꝛincipali. ſed ſup aliis queſtionibus profertur. ſed inter pꝛincipium cauſe ⁊ finem emergētibus. vt eſt de teſte repellendo ſiue de dilatione danda vel non ⁊ ſimiles. vel foꝛte dicitur interlocutoꝛia. quia inter partes loquendo profertur ſine ſcripture ſolennitate. Addit hic gloſ. ꝙ non eſt cōtra. extra de pꝛobationibus. Quoniam. vbi dicitur (Gloſſa.) ꝙ omnia acta iudicij ſcribi debent. Quia ⁊ ſi interlocutiones et cetera acta iudicij ſcribi debeāt. non tamen ibi dicitur ꝙ in ſcriptis omnia proferri debeant.

¶ Queſtio.xxviij.

Qualiter dicatur ſententia diffinitiua ⁊ qualiter ferri debeat. Rñdeo ſecundum Ray. ibidē diffinitiua ſententia eſt quando pꝛincipalis queſtio diffinitur. ff. de re iudi. l.i. ⁊ debet pferri ſemp ab ipſo iudice ⁊ non ab alio. vt extra de conſuetudine. capi. Ad noſtram. Item proferri debet in ſcriptis. ij. queſtio.i. In pꝛimis. ⁊ capi. Statutis. fallit hoc vltimū in duobus caſibus videlicet in epiſcopo q̄ inter clericos ſuos pōt iudicare ſine ſcriptura in cauſis pecuniariis. Et in quolibet iudice in cauſis modicis. xi. queſtio.i. Si quis cum clerico. ⁊ in autē. de mand. pꝛin. §. ſit tibi quoq̄ colla. iij. Dicuntur autem cauſe modice hodie trecētoꝝ aureoꝛum in autē. de defen. ciuit. §. Audiant igitur C. de peda. iudi. l. vlti. Secundū glo. hic aureus p ſolido ponitur. vel dic cauſam modicam que extēditur vſq̄ ad. l. ſol. C. de defen. ciui. l.i. Item debet ſententia ferri ſedendo ⁊ in loco publico ⁊ honeſto non in coquina vel lupanari vel taberna vel ſimili. iij. q. iij. §. ſpatium. ⁊ ff. iudice procedente. ff. de arbitris. ſicut dies. §. ſi arbiter. Item debet ferri de die ⁊ nullo modo in tenebris: nec in diebus feriatis ⁊ maxime ſolennibus ⁊ feſtiuis. Uide de hoc ſupra. lib.i. tit. xij. de feriis. q. vij. a quibus operibus. ⁊ lib. ij. tit. vltimo. ḋ negociis ſecula. q.i. Que negocia. ⁊. ex tempoꝛe. ¶ Item non debet ferri per venalitatem. ij. q. vi. §. diffinitiua. Hec ⁊ multa alia requiruntur in ſententia. que ſi omiſſa fuerint omnia vel eoꝛum aliq̄d ſentētia ipſo iure nō valebit. Item nota ſm Bernardū extra de conſuetudine. (Bernard⁹.) in glo ſuper. c. ad noſtram. qḋ licet ſententia a non ſuo iudice lata nulla ſit. vt ibi. ⁊ extra ḋ iudiciis. c. ac ſi clerici. Secus tamē eſt in cauſa reconuentionis: vt. iij. q. viij. §. cuius in agendo. ⁊ extra de mutuis petition. c.i. ⁊ ij. Itē tenet ſentētia cū quis laicus ex certa ſcientia conſentit in iudicem nō ſuū. ff. de iuriſdi. om. iudi. ſi per erroꝛem. ⁊ extra de foꝛo compe. ſignificaſti. ⁊ hoc non habet locum in clericis q̄ non poſſunt in alium iudicem conſentire: niſi ſit perſona eccleſiaſtica que iuriſditionem oꝛdinariam

dinariam habeat ⁊ de epiſcopi voluntate: vt ibidem dicitur.ſ.in.c.ſignificaſti. Conuenitur etiam clericus coram iudice ſeculari: ſed ciuiliter nõ criminaliter. Uide de his in ſumma Hoſtien.li.j.rubrica.xxix.de officio deleg.§.vij.quibus modis.circa principium.⁊ rubrica de mutuis peti.⁊ in glo. extra de iudi.ſuper.c.at ſi clerici. *Hoſtienſis*

¶ Queſtio.xxix.

Raymũd⁹. QUid ſi duo iudices proferunt diuerſas ſententias. Reſpõdeo ſecundum Raymundum §.vij.Quid ſi duo.Dic ꝙ ſi iuriſditione ordinaria proceſſerunt tenet pro reo non pro actore ſententia.niſi in cauſa fauorabili puta matrimonio dote vel libertate ſiue proteſtatio ſi pro ipſo fuerit promulgata.Si vero ex poteſtate delegata vtraqꝫ lata eſt pendet ſententia ex arbitrio delegantis. Quod ſi ex cõpromiſſo neuter dꝫ habere vigorẽ.extra de ſententia ⁊ re iudi.capi.Duobus.⁊ Hoſti in ſum.lib. ij.rubri.xxvij.de ſentẽtia ⁊ re iudi.§.iiij. Quis dꝫ. verſi.Quid ſi duo.⁊ ſequentibus.ponit in ea que ꝓdicta ſunt. *Hoſtienſis*

¶ Queſtio.xxx.

Raymũd⁹. QUis ſit effectus ſententie.Reſpõdeo ſecundũ Ray.§.iiij.Effectus ſententie.effectus multiplex eſt.primus eſt.quia ſententia pro veritate accipitur ⁊ quantum ad forum contentioſum preiudicat etiam veritati quantum ad illos inter quos lata eſt.ff.de regul.iur.l.res iudicata.alijs autem non preiudicat niſi in quibuſdam caſibus.regulare enim eſt ꝙ res inter alios acta alij non preiudicat.extra de fide inſtru.capi. Inter dilectos. vltra medium.ſpecificat autem hoc glo.Caſus in quibus hoc fallit vt quando aliquis preſens fuit et ſciebat cauſam agi.ff.de re iudi.l.ſepe.Itẽ in querela inofficioſi teſtamẽti.ff.de inofficioſo teſtamẽto.l.Quod papinianus.§. Meminiſſe. Item in cauſa libertatis .ff. de ſtatu. ho.l. ingenuum. Item in cauſa filiationis.ff.de agnoſ. libe.l.Si parens. ⁊.l.vltima.Item de re cõmuni cum fiſco.C.de cõmuni rerum alie.l.ij.Quidam addunt alium caſum ſcilicet cũ cauſe ſunt cõnexe.lxxxj.diſt.ca.Si tantis.⁊ ij.queſtio.vj.hoc quippe. Sepe autem contingit ꝙ res inter alios acta alijs prodeſt.vt patet in rebus communibus.ij.queſtio.vj.§.Sunt etiã quorũ verſi.quandoqꝫ vnam.⁊.ff. Si ſeruitus. ven.l. loci. §.Competit.⁊ in re communi cum pupillo.ff.quẽadmodũ ſerui.amitt.l. Si communẽ. Et ratione conuexitatis:quia victoria viri de adulterio accuſati prodeſt mulieri.Sed eo damnato nõ obeſt.ff. de adulterijs.l.denunciaſſe.§.vltimo.Sicut notauit iohannes.extra de fide inſtrumen.ca.Inter dilectos.vbi ponũtur hec verba res inter alios acta ⁊ cetera hec in glo.Sequitur in Ray.Item de effectu ſententie eſt ꝙ mandetur executioni poſt quattuor menſes in perſonalibus actionibus.extra de officio delega.c.querenti.⁊ de ſenten.⁊ re iudica.c. quod ad conſultationem.Cauſa tamen cognita ⁊ artari ⁊ prorogari poteſt tempus illud:vt in preallegato decreto.Et ad conſultatione.⁊.ff.eo.tit.de re iudi. l.ij.Addit h Hoſtien.ſub rubrica de re iudicata.§. vltimo.ſub.§. poſt ꝙ tempus: quod licet prorogatio fieri poſſet.artatio tamen perraro facienda eſt:puta ſi alimenta conſtituantur:vel ſi minori.xxv. annis ſubueniatur:vt.ff.eo.titu.l.ij.⁊ in ſimilibus.in reali vero actione.i.cũ res certa petita eſt vt biblia: codex.equus.ager.domus.aut huiuſmodi.⁊ debet *Gloſſa. Raymũd⁹. Hoſtienſis*

mandari executioni ſtatim poſt decem dies q̃ ſũt ſtatuti ad appellandum.Et hoc ſi res eſt in preſentia inſtituta.de officio iudi.in princi. ⁊ idem fieri debet in actione criminali.nec enim in talibus eſt executio differenda.ij.q.j.c.ſicut.Fallit tamen hoc in quattuor caſibus.ſ.cum princeps ex vindicta ſeuerius fert ſententiam:quia tunc differtur executio ad minus per.xxx.dies vt locus poſſit eſſe miſericordie:vel ſi res exegerit etiam penitentie.xj.q. iij.c.cum apud theſſolonicã.in fi.⁊.C.de penis.l.ſi vindicari.Item cum ſententia lata eſt in mulierẽ pregnantem ⁊ differtur vſqꝫ ad tempus partus.ff. eo.titu.pregnantis.Item ſi eſt lata in ſeruum capite.ſ.damnatum differtur executio quouſqꝫ reddiderit ratiocinia adminiſtrationis quã geſſit.C.de bonis proſcrip.l.j.Item cum quis eſt confeſſus de crimine confeſſus in iure retrudatur in carcerem et poſtmodum reductus apud acta audiatur.ſ.vt cõfeſſionẽ iteret.Et forte in alijs ſimilibus vbi ratio humanitatis hoc expoſceret ex aliqua cauſa quaꝫ interdum facilius edit natura quam excogitare valeat mẽs humana.Sunt ⁊ alij plure effectus iſtius ſententie quos non proſequor propter materie diffuſionem ⁊ quia vt plurimũ ad forum contentioſum magis ſpectat. *Caſus.*

¶ Queſtio.xxxj.

QUero tamen quibus auxilijs ſententie ſubleuantur. Reſpõdeo ſecundum Raymundum ibidem quattuor auxilijs ſubleuãtur enĩ quãdoqꝫ per appellationem que fieri debet infra.x.dies a tempore late ſententie.ij.queſtio.vj.capi.j.⁊ capi. anteriorum.Quandoqꝫ etiam per ſupplicationẽ. vt cum eſt lata vel a principe vel ab alio a quo non licet appellare.xxxv.queſtio.ix.Ueniaꝫ.⁊ capitu. Sententiam.Item per querelam falſi vt ſi dicatur lata per falſos teſtes vel alias falſas probationes iudice circumuento.extra de teſtibus. capi. Sicut nobis.vbi dicit ꝙ ſi corruptio teſtiũ poſſit probari per teſtes.ſententia retractanda eſt.Et extra de procur.capi. In noſtra.⁊ de probationibus.capi. Licet.⁊.C.de fal.l.Querelam. Itẽ per in integrũ reſtitutionem.extra de reſtitu.in integrum per totum.¶ Dicit hic gloſſa ſuper.verſic. Circumuento. ꝙ querela falſi locum habet vſqꝫ ad.xx.annos vt in dicta.l.Querelam.Sed exiguntur tria ſecundum quoſdam ſcilicet corruptio in teſtibus. falſitas in atteſtationibus ⁊ ꝙ iudex ſecutus fuerit in ſententia falſitatem atteſtationũ.Iohannes tamen notauit.extra de probatio.Licet cauſam.ꝙ ſicut ſufficit probare inſtrumentum eſſe falſum.vt.C. Si ex falſis inſtru.l.penulti.⁊ vltima.ita ⁊ teſtes cum par ſit fides teſtiũ ⁊ inſtrumentorum. *Raymũd⁹. Gloſſa.*

De ſentẽtia excõicationis.

Rubricella.

NUnc videre reſtat de ſententia excõicationis.Et hec materia valde vtilis eſt et neceſſaria et operoſius eſt inquirenda ⁊ diligentius memorie commendãda.

¶ Queſtio.xxxij.

PRimo ergo quero quid ſit excommunicatio Reſpõdeo ſecundum Raymun.eod.titu.§.ix. Sequor.Excõmunicatio eſt a qualibet licita com- *Raymũd⁹.*

muniõe vel legitimo actu ſeparato. vt de adam
Geneſis.ij. dicitur excommunicatus ab eſu ligni vite dicente
Hoſtienſis. domino. Gene.ij. Videte ne forte ſumatis de li-
gno vite.xj.queſtio.iij.§.euidenter. Idem Hoſtiē
lib.v.rubri.xxxix.de ſentē.excõicationis.§.j Quid
ſit.ꝛ Goffredus.

❡ Queſtio.xxxiij.

Quot ſint ſpecies excommunicationum. Rñ.
ſecūdum Raymun. Species excommunica
tionis quaſi infinite ſunt. Quot enim ſunt ſpecies
communionis tot ſunt vel eſſe poſſunt ſpecies ex-
communicationis ſed de duabus ſpeciebus fre-
quenter tractat eccleſia de quibus principaliter h
agendum eſt. vna eſt que ſeparat a ſacramētis ab
ingreſſu eccleſie ꝛ a fidelium communione ꝛ hec
dicitur maior excõmunicatio vel anathema. alia
eſt que ſeparat a ſacramentis tantum .ꝛ hec dicit
minor excommunicatio. De vtraqꝫ ſcilicet maiori
Hoſtienſis et minori habetur.iij.queſtio.iiij.capi. En ſeldru-
dam. extra.eo.titu. Si quem. idē Hoſti.§.ij. Quot
Thomas. ſunt. Et Goffre. idem etiam Tho. in ſcript. ſuper
iiij.ſenten.diſtin.xviij. Nota etiã ꝙ in ſupradicto
capi. Si quem. dicitur ꝙ cum iudex dicit. Excom-
munico illum vel ſimilia intelligitur de maiori ex
communicatione que ſeparat non ſolum a partici
patione ſacramentorum. Sed etiam a communio
ne fidelium. idem Ray.§.lx. Item ſi iudex.

❡ Queſtio.xxxiiij.

In quibus caſibus incidit quis ipſo facto ex
iure in ſententiam excommunicationis ma-
Raymūd⁹. ioris. Rñdeo ſecundum Raymun.§.x. vtraqꝫ excõ
municatio tã maior ꝙ̃ minor infligit qñqꝫ a iure:
qñqꝫ a iudice. A iure enim infligitur excõicatio in
multis caſibus. Primus eſt. qñ quis incidit in here-
ſim iam damnatam vt arrij. Neſtorij. Manichei.
Caſus. vel ſimiles.xxiiij.queſtio.j. capitu.j.ij.ꝛ.iij. Idem
Hoſtien.§.iiij. Quis poſſit. Secundus eſt cum quis
confingit nouam hereſim. extra de hereticis. capi.
Ad abolendam. vbi dicitur ꝙ qui de ſacramentis
eccleſie aliter ſentit ꝙ̃ romana eccleſia predicat et
obſeruat perpetuo eum anathemate innodamus.
Addit hic Hoſtien.ꝛ generaliter quicunqꝫ per ro
manam eccleſiam vel ſingulos epiſcopos in ſuis
ciuitatibus vel dyoceſibus tanꝙ̃ heretici ſunt dã
nati: excommucati ſunt quocunqꝫ nomine cenſean
tur. vt in dicto capi. Ad abolendam ꝛ capi. excom-
municamus.j.ꝛ.ij. ❡ Tertius eſt cum quis eſt cre
dens receptator defenſator vel fautor hereticorū.
extra de hereticis. capi. Sicut ait. Idem Hoſtien.
Gloſ. dicit hic ꝙ fautor eſt qui eis fauet quocūqꝫ
Gloſſa. modo in errore eos iuuando. vide de his ſupra li.j.
titu.v. de hereticis. queſtio.xij. Que pena creden-
tium. ❡ Quartus eſt cum quis aſſerendo dicit ro
manam eccleſiam non eſſe caput nec ei tanꝙ̃ capi
ti obediendum. diſtin.xix. Nulli fas. Idem Hoſti.
et Goffre. ❡ Quintus cũ quis verberat vel alias
manus iniicit violētas vl' temerarias in clericum
vel conuerſum vel monachum vel monialem vel
aliam religioſam perſonam.xvij.queſtio.iiij. Si
quis ſuadente.ꝛ extra eo.tit.capi. Parrochianos
et capitu. non dubium. Idem Hoſtien. Addit hic
gloſſa qꝺ hoc ꝙ dicit conuerſum reſtringendũ eſt
ad regulares qui proprijs renunciauerunt vel reli
gionem ingreſſi ſunt habitu nouiciorum ſuſcepto.
Non ad condonatos templi vt hoſpitalis vel alia
rum religionum qui adhuc propria retinent licet
tonſuram vel aliud ſignum huiuſmodi conuerſio
nis ferant.

❡ Queſtio.xxxv.

Sed quid de conuerſis ſecularium eccleſiarum.
Rñdeo ſecundum Hoſti.§.vj. Qualiter pro
feratur. ſub.§. Scd̃m autē.ꝟſi. Quid de conuerſis. Hoſtienſis.
ſi ſe ꝛ ſua diuino iuri ꝛ obſequio tradiderunt ꝛ to-
taliter tranſlati ſunt interpretãtur doctores tales
eſſe de foro eccleſiaſtico ſiue eccleſia regularis ſit
ſiue ſecularis ꝛ gaudere debent tales eccleſiaſtica
libertate.xvij.queſtio.iiij. Quiſquis.ꝛ ꝙ tales cen
ſeantur religioſi approbat conſuetudo generalis.
cui ſtandum eſt.xj.diſtin. Eccleſiaſticarũ. Secus
ſi eſſet conuerſus remanēs in domo ꝓpria ꝛ tanꝙ̃
laicus viuens. vt dicit idem Hoſtien. in gloſſa ſup
capitu. Non dubium.ꝛ comprobatur hec ſolutio
ex ꝑ̄eſſe. extra de priuile. vt capi. priuilegia.§.j.ꝟſi.
hec autem. vide de hoc ſupra eo. lib. titu.xxviij. de
tranſitu clericorum. queſtio.xxiij. Quid de ruſti-
cis. Sequitur in Raymun.ꝛ hec pena ſcilicet ex-
communicationis videt̃ extendi ad conſentientes. Raymūd⁹.
ſcilicet quando clericus vel religioſus ledit̃. extra
eo.titu.capi. Quante preſumptionis.ꝟſi. Ne autē
ſolos violētie huiuſmodi autores aliquos credat
preſumptio puniendos facientes vel conſentiētes
pari pena plectendos catholica condemnat auto-
ritas eos etiam delinquētibus fauere interpretãs
qui cum poſſint manifeſto facinori deſinūt obuia-
re. Idem auguſti.lxxxvj. diſtin. facientis ꝛ ita videt̃
expreſſum per iſtam conſtitutionẽ ꝙ quilibet te-
netur defendere clericum. Ratio videt̃ eſſe quia ta
lis defenſio ad ius publicum ſpectat. diſtin.j. Ius
publicum vel reſtringens ad poteſtatem officij.
Dicit hic gloſ. ꝙ hec opinio benignior ꝛ verior eſt
vt de illis ſolis non defendentibus clericos intelli Gloſſa.
gatur ad quorum pertinet officium eos defende-
re. arg.xxiij.queſtio.v. adminiſtratores.xxiij.q.iij.
Forte.ꝛ capi. Dño iſta nomina. Concordat cũ hac
opinione Bernar. in gloſſa ſuper eandem decre.
Quante. vnde dicit ibi. Si ego qui non habeo po-
teſtatem aliquam video ꝙ aliquis vult verberare
clericum ſine meo conſilio vel auxilio nõ credo ꝙ
ſim excommunicatus ſi non prohibeo illũ. lꝫ alias
forte peccem quia ipſum non defendo cum poſſim
et licet tenear iniuriam propulſare etiam a ſocio.
xxiij.queſtio.iij.capi. Non inferenda.ꝛ capi. vlti.
quia ſaltem verbis tales amonendi ſunt ꝛ ſi in fa-
cie vt dicit hugo.lxxxiij.diſtin. Error. non tamen
propter hoc ꝙ non propulſo ſum excõicatus. Nã
nullus eſt excommunicatus ex facto alterius niſi
participando vel in locutione vel oratione. aut in
crimine. extra eo. capitu. Nuper. Sed hoc nullo
tali modo participat. de prima opinione fuit iohã
nes. Innocen. in gloſſa. ibidem recitat vtrãqꝫ opi-
nionem. ❡ Item dicit iohannes in gloſ. ibidē ꝙ ſi
aliquis verberaret̃ noie meo ꝛ ex negligētia nõ ꝓ-
hiberē ſine dolo nõ inciderē. l canonē cũ neceſſarie
ſit dolus vt quis incidat. Secus ergo ſi ex propoſi-
to nõ prohibeo. ❡ Hoſti. tñ in ſum. ꝟſi. Quintus.
dicit hoc eſſe itelligendũ generalr̃ de quocūqꝫ etiã
Hoſtienſis ſi non teneret̃ ad hoc ex officio dūmõ nudo verbo
tantũ prohibere poſſit vt ſi diceret illi q̄ vellet in-
iuriari caueas tibi vel nõ facias ex tūc ille abſtine
ret. ar. ad hoc extra in nouella. Inno. eo. ti. ca. Di-
lecto.§.ꝛ quidã. vnde ꝛ idem Hoſti. in gloſ. ſuper
decre. Quante. recitat idē qꝺ ſecundũ Ber. ſuprã
poſitum eſt ꝛ addit ꝙ quicquid dicant alij per hãc
decre. ſentiendum eſt ꝙ quilibet non prohibens
incidat dummodo doloſe hoc dimittat: alias
ſine dolo non incidit. ❡ De hoc caſu plura di-
centur infra. ❡ Sextus eſt cum conſules ciuita
tis rectores

tis rectores ne non ꝛ alij qui poteſtatem habere
videntur faciant collectas: et exactiones inde
bitas in clericos ꝛ eccleſias iuriſditionem prelato
rum euacuantes ꝛ amoniti nolunt deſiſtere. Nec
debent abſolui donec ſatiſſaciant competenter.ex
tra de immunitate eccleſiarum.c.Non minus.et
ſecundum Hoſtienſem in Gloſſa ibidem ſufficit
vna monitio die competenti ſibi ad ſatiſfaciendū
ſiue ad deſiſtendum aſſignato. puta infra menſez
Infra quem deſiſtant.vt in.c.aduerſus.§.finali.
¶ Ligat etiam canon iſte tam rectores quaz fau
tores eorum vt dicitur in.c.Non min⁹.vide de hac
materia.ſupra.libro.i.titulo.xiij.de immunitate
eccleſiarum quaſi per totum.Item infra.ea.queſti
one.verſi.Item adde.¶ Septimus eſt cum quis
incēdit eccleſias.Extra de ſenten.excommunica
tionis.c.tua.Idez Hoſtienſis in gloſſa ſuper idem
ca. Quidā tamen non admittunt hunc caſum.Sz
dicunt talem incidere in minorem excommunica
tionem vide de hoc ſupra libro.ij.titulo.v.de rap
toribus.queſtione.x.q ſit pena incendiarij. ¶ Oc
tauus eſt cum quis frangit eccleſiam vel intus cō
mittit aliquid multum enorme vt rapiendo forte
corpus chriſti de altari.deſtruendo altare.frangen
do crucem vel ſimile.extra de ſententia excommu
nicatio.c.conqueſti.xvij.queſtione.iiij.c.omnes ec
cleſie.¶ Hoſtienſis in ſumma.verſi.Quintuſdeci
mus.ꝛ Goffredus dicunt tñ de incendiariis ꝛ vio
latoribus eccleſiarum nec faciunt mētionē de his
que ibi committuntur.ꝛ addunt.Alij autez qui ali
ter offendunt eccleſias vel bona ipſarum diripiūt
non ſunt ipſo iure excommunicati.ſed excommu
nicandi.extra de foro competenti.c.conqueſtus.ꝛ
hoc intellige niſi in quibuſdam caſibus vt patebit
infra.eadem queſtione.verſiculo Sunt ꝛ alij ꝛ ſe
quentibus.

¶ Queſtio.

Sed quid ſi aliquis venit animo frangendi ꝛ
tamen non frangit.¶ Et quid ſi fractam ab
alijs inuenit ꝛ intrat ꝛ aufert inde aliquid. ¶ Uel
quid de fure qui fracto foramine in pariete aut fra
cta feneſtra vitrea aut ferratura aut vectibus ho
ſtij intrat ꝛ aliquid exportat. Numquid ille incidit
in canonem.Reſpondeo ſecundum Glo.libro.i.ti
tulo.xiij.de ſacrilegijs.§.iij.Pena.ſuper.verſi.vel
frangit.dicendum qd ſiue aliquis veniat cum pro
poſito frangendi eccleſiam.ſiue non: nō incidit in
canonem.niſi frangat eam corporaliter licet aliqd
aſportet.vnde ſi predones veniant animo frangen
di eccleſiam.non tamen frangunt quia inueniunt
eam apertam.ꝛ nullum inueniūt reſiſtētem quia
propter timorem eorum omnes fugerūt cuſtodes
non incidunt in canonem. Licet intrent ꝛ aliquid
aſportent parati vim inferre ſi aliqui reſiſterent.
ꝛ credo qd effractor eccleſie iudicādus eſt qui dolo
malo aut ꝑ iniuriaz violenter parietem fodit: aut
ſuffodit: aut vitrum fregerit.aut ferraturam. aut
hoſtia aut cardines aut vectes qui tenent hoſtia
firmata aut ipſum tectū eccleſie. ¶ De fure autē
predicto licet poſſet dici qd non incidit in hanc pe
nam cum decreta.Extra de ſententia excommuni
cationis.c.Conqueſti.non videatur loqui.niſi de
illis qui publice frangunt eccleſiam.quia cum lex
diſtinguēs inter fractores diurnos attrociores di
cit eſſe nocturnis.vt.ff.de effractoribus.l.i.ꝛ vltj
ma.poteſt dici probabiliter in fauorem eccleſie.qꝫ
talis incidit in canonem ſicut publicus effractor.ꝛ

qd a ſolo papa eſt abſoluendus: poſtquam fuerit
per eccleſiam denunciatus. Hec omnia in gloſſa
vide ſupra in predicta queſtione. Que ſit pena in
cendiarij.¶ Nonus eſt cuz quis electus in papam
a minore parte cardinalium quam duabus gerit
ſe pro apoſtolico.extra de electione.c.licet.¶ De
cimus eſt cum quis per ſe: vel per alium falſificat
litteras domini pape cum fautoribus ꝛ defenſori
bus ſuis vel cum quis ſcienter vtitur litteris apo
ſtolicis ꝛ ab alio falſatis.extra de crimine falſi.c. ad
falſariorum.Dicitur etiam eodem titulo in.c.du
ra.quod ſi quis falſas litteras ſe habere cognoſcit
infra viginti dies litteras illas aut deſtruat aut re
ſignet.Si penam excōmunicationis voluerit eua
dere.Et hoc ſecundum Hoſtienſem ibidez in glo.
intelligitur quando litiere falſe aliquo caſu ad ali
quem peruenerunt.Quid ſi aliquis ſimplex vtitur
talibus litteris ignoranter. Reſpondeo ſecunduz
Hoſtienſem in glo.ibidem non excuſatur quia ꝑ
alios hoc inquirere debuit ar.xxxvij.d.§.vlt.idem
Bernar. in gloſſa ibidem

¶ Queſtio.

Quid ſi falſitas erat ita latens qd de facili nō
poterat percipi in aperto.Rñ.ſm Hoſti.in
glo.ibidem cum quedam ſint patentia quedam oc
cultata.ſi per ſe ꝛ alios adhibuit diligentiā quam
potuit ꝛ nihil percipit excuſatus eſt.alioquin non
extra de homicidio.c.Joannes.ꝛ.c.vlti.ꝛ.ff de edi
litio edicto.l.i.§.Cauſa.Idem Bern.in glo.ibidē Hoſtienſis.
Circa hanc materiam nota qd dicit Hoſti.li.v.ru
brica.xx.de crimine falſi.§.qualiter ſub.§.Porro.
verſi.ſed hodie.qui ſic ait.Hodie preceptuz eſt qd
in litteris domini pape nec in magno nec in modi
co audeat quis manum apponere.etiam litteram
vnicam vel punctum vnicū corrigendo exceptis of
ficialibus quibus hoc eſt cōmiſſum.Alioquin ma
nuz apponēs ex canone lato in curia ipſo facto ſen
tentiam excommunicationis incurrit que non po
teſt per aliquem citra ſedem apoſtolicam relaxa
ri.Idem Goffre.§.eſt aūt ſciendum.¶ Undecim⁹
caſus eſt cum quis defert arma ferrum ligamina
galeas.naues vel alias merces prohibitas ſarrace
nis.ꝛ hoc omni tempore indiſtincte.¶ Item cum
exercet regimen in eorum nauibus ſeu galeis. vel
aliqua conſilia: vel ſubſidia eis impendit per ſe:
vel per alios vel alio quocumqꝫ ſimili modo.vel in
genio ꝛ maxime tempore guerre in diſpendiū ter
re ſancte ꝛ chriſtianorū.extra de iudeis. c.ita quo
rundam.c.ſignificauit.c.quod olim.ꝛ.c.ad liberā
dam.ꝛ omnes res taliuz poſſunt licite occupari a
principibus catholicis ꝛ conſulibus ciuitatum.et
ipſi ſi capti fuerint in hoc debēt ſerui capientiuz
fieri vt in preall.decre.Ita quorumdam.ꝛ.c.ꝛ ad li
berandam.¶ Hoſtien.lib.v.rubrica.vi.de iudeis
ꝛ ſarracenis.ſub rubrica de ſarracenis.§.iij.quali
ter erga verſi.illud tamen dicit qd videtur qd tem
pore treuge poſſunt xpiani cū cōmercio adire ale
xandriam.dummodo caueāt a mercibus prohibi
tis.vt extra eo.titu.ſcz de iudeis.ꝛ ſarracenis ſigni
ficauit.§.i.¶ Duodecimus eſt.Cuz quis magiſter
vel ſcolaris tractat cum aliquo ciue bononienſe de
conductione hoſpitij irrequiſitis inquilinis.extra
de locato.c.ex reſcripto. Niſi tempus conductio
nis fuerit elapſum.vt in eodem.c.Ex reſcripto. di Gloſſa.
cit hic Gloſſa qd hoc non eſt extendendum ad ſco
lares aliorum ciuitatum.¶ Hoſtienſis libro ter
tio.Rubrica.xviij.de locato ꝛ conducto.§.ſeptimo

Que actiones ſub.§.propter ſterilitatem verſicu. Si quis autem ſcolaris. Et ſequentibus. Dicit cõ videtur extendenda ad omnes illos qui ſunt de iuriſditione domini pape. ppñta clericos. Secus de alijs in quibus papa iuriſditionem non habet. vnde ⁊ Lauren. ipſam decreta. intellexit extendi. Ad omnes qui gratia ſcholarium ſunt ibidem excepta meretricibus quas vilitas vite non facit dignas obſeruatione legum. C. de adul. l. que adulterium. Idem etiam Hoſtien. in glo. ſuper p̃ca. l. decreta. ex reſcripto. dicit ꝙ hec conſtitutio generalis eſt. ¶ Sed ſm Inno. in glo. ibidem hec conſtitutio localis eſt nec comprehenduntur alij inquilini nec alij conductores niſi ſcholares: vel qui priuilegio ſcholarium gaudēt vt ſcriptores vel cõſimiles. vñ ſm Ber. ibidē in glo. nõ extenditur ad ſcriptores vxoratos. ¶ Decimuſtertius eſt cū monachi canonici regulares archidiaconi decani prepoſiti plebani: cantores ⁊ alij clerici perſonatꝰ habentes. Nec non ⁊ preſbyteri leges vel phiſicā audiunt niſi infra ſpatium duorum menſium deſtiterint. extra ne clerici vel monac. c. nõ magno. ⁊ c. ſuper ſpecula. ¶ Hoſtien. in glo. ſuper. c. ſup ſpecula. dicit regulares ipſo facto. ſ. quando leges vel phiſicam audire incipiunt eſſe excommunicatos ſꝫ alios premiſſos. ſ. ſeculares poſt duos mēſes ſi non deſiſtūt. Et addit ꝙ abſolui poſſunt a ſuo epõ dyoceſano vel ſub quo ſtudent. ¶ Innocen. autem in glo. ibidem. ⁊ Gof. dicunt idem. ſ. quo ad duos

Gloſſa. menſes de religioſis ⁊ de ſecularibꝰ. ¶ Dicit glo. vvilli hic. ⁊ S co. lib. titu. v. de prudentia ordinandi ſuper verbo perſonatus. qđ ſub nomine plebanorum non continentur habentes ſimplicem curam animarum in parrochialibus eccleſijs. Nec tales ſubiacent huic pene ſi leges audierint vł phiſicam niſi ſint ſacerdotes: licet Ber. notauit contrariū in glo. ſuper. d. c. ſuper ſpecula. Plebani ſꝫ non habent ſimplicem curam animarum in eccleſijs parrochialibus: ſed habent etiam iuriſditionem in clericos eccleſiarum ſuaꝝ ⁊ in parrochianos. Hec in glo. ¶ Sed ſm Innocen. in glo. ibidē ⁊ Ber. ⁊ Hoſtien. omnes habentes curā animaꝝ huic pene ſubiacent. Idem etiam ſm Hoſti. in gl. ibidem ſi aliquis ſit vicarius perpetuus. ſecus ſi temporalis. ¶ Alij perſonatus habentes ſunt: vt dicit Hoſti. in ſumma li. iij. rubrica vlti. §. vlti. Sicut p̃micerius theſaurarius: cancellarius: precentor ⁊ ſuccentor. magiſter ſcholarum. Cuſtos: ſacriſta: archipreſbyter. Et idem intelligas de alijs pſonatibus: qui ſm diuerſas eccleſiarum conſuetudines perſonatus habēt. ¶ Decimuſquartus cuꝫ quis communicat ſeu participat in crimine crimi noſo. ⁊ propter crimē excommunicato. Et hoc impendendo ei conſilium. auxilium vel fauorem. extra de ſenten. excommunica. nuper. ⁊ eſt expreſſuꝫ extra eodem titulo. c. ſi concubine. Ubi dicitur qđ ſi concubine publice clericorum excommunicate ſunt. Idem clerici maiorem excommunicationem incurrunt qui poſt latam ſententiam communicant in eodem crimine criminoſis. ⁊ in nouella Innocentij quarti. extra eodem Statuimus. Ideꝫ Gloſſa hic ⁊ Bernardus. In gloſſa ſuper. c. Statuimus. Et Hoſtienſis verſicu. viceſimuſquintus ¶ Quidam tamen intellexerunt hoc tantuꝫ de excommunicatis nominatim non de generali excõmunicatione. vel a iure vel a iudice vt hic Gloſſa recitat. ¶ Addūt quidam vnum caſum de exercentibus artem baliſtariorum. vel ſagittariorum contra chriſtianos. extra de ſagittarijs. c. primo. Sed

non ſunt ipſo facto tales excommunicati. Sed excommunicandi. ¶ De hac materia vide ſupra li. ſecundo titulo quarto de ſagittarijs. queſtione ſecunda que ſit pena. ¶ Item adde caſum. ſcilicet de his qui ſeruari faciunt ſtatuta ⁊ conſuetudines vel potius abuſiones introductas contra eccleſie libertatem. ¶ Item ſtatutarij ⁊ ſcriptores ipſorum ſtatutorum. necnon et poteſtates. rectores conſules. ⁊ conciliarij locorum. vbi huiuſmodi ſtatuta ⁊ conſuetudines edita fuerint vel ſeruata. nec non ⁊ illi qui ſecundum ea preſumpſerint iudicare vel in publicam formam ſcribere iudicata ſicut habes hoc de verbo ad verbum. extra eo. ti. c. nouerit. Dicit hic gloſſa ſuper ver. Eccleſie. Quod layci heremite ⁊ recluſi hic ſub nomine eccleſie non comprehenduntur niſi ſe ſubiecerint alicui probate religioni. Supra etiam libro ſecundo titulo. v. De raptoribus. §. xliij. Qui condunt. Dicit gloſſa libertatem eccleſiaſticam intelligendam que indulta eſt a principibus ⁊ a iure canonico approbata. ¶ Et addit ſic dicens. Nec credo penas huiuſmodi extendendas ad illos qui contra particulares conſuetudines aliquarum eccleſiarum aliq̄d attemptare conantur. Sicut ⁊ conſuetudo illa aliquarum eccleſiarum ſecundum quā volunt cognoſcere per ione eccleſiaſtice de omnibus contractibus fidei. vel iuramenti interpoſitione vallatis. ⁊ ſimilia. ¶ Concordant cum his Innocentius ⁊ Hoſtienſis in gloſſa ſuper decretalem predictam. Nouerit. ⁊ vlricus libro ſexto tractatu tertio. c. xviij. Hoſtien. Ulricus ¶ Item tam Hoſtienſis quā Innocentius ⁊ Ulricus dicunt qđ intelligitur de priuilegijs ⁊ libertatibus tam a deo quam a principibus ſeu papa conceſſis vniuerſaliter eccleſie ſiue ſint data locis ſiue collegijs ⁊ perſonis ſiue congregationi fideliuꝫ ¶ A deo conceſſa ſunt multa. vt eſt illud. Quodcunqꝫ ligaueris ſuper terram ⁊c. Et hoc quantuꝫ ad perſonam pape extenditur ad interpretationem omnium dubiorum. Extra qui filij ſint legitimi. c. per venerabilem. §. Rationibus. ¶ Item qđ decime ⁊ primitie ⁊ oblationes ad clericos ſpectāt xvi. queſtione prima Reuertimini. ¶ Item qđ eccleſia ſola res eccleſiaſticas adminiſtrat. xcvi. diſtinctione. ſi imperator. Et quod de ſpiritualibus ius condere et iudicare poteſt ⁊ multa alia priuilegia que continentur in nouo ⁊ veteri teſtamento. A papa priuilegia conceſſa ſunt. Ut qui in perſonam eccleſiaſticam manus inijcit eſt excommunicatus. xvij. queſtione quarta. Si quis ſuadente. ¶ Item quod in legatis ad pias cauſas ſufficiant duo teſtes. extra de teſtamentis. c. Relatum. Et multa ſimilia in iure canonico inueniuntur ab Imperatoribus Multa priuilegia in temporalibus conceſſa ſunt eccleſie que in iure ciuili ſparſa ſunt. Et in omnibus predictis locum habet hec conſtitutio. Nec extenditur ad priuilegia data non vniuerſaliter Sed ſpecialiter vel ſingulariter aliquibus eccleſijs ſiue ſint talia ſpecialia data a papa ſiue ab imperatoribus ſiue ab alijs regibus ſiue principibus in ſuis terris. ¶ Ligat etiā modo hec conſtitutio omnes vt dicit Hoſtienſis in Gloſſa ibidem. Quia iam dudum fluxerunt illi duo menſes de quibus ſit mentio in eodem capitulo. Nouerit Infra quos talia iniqua ſtatuta debēt deleri de capitularijs. ideſt cartulis ſiue libris in quibus ⁊ huiuſmodi ſtatuta ſcribi conſueuerint. ¶ Addit autem quod alij ponunt duos menſes ſcilicet poſt publicationem. ideſt poſtq̄ in ſingulis locis fuit publicata. et dicunt qđ hec conſtitutio frequenter

publicanda

publicanda eſt ne quis poſſit ignorantiam allega
re. ¶ Item dicunt qḋ qui ignorat ſtatutum huiuſ-
modi non incidit in excommunicationem que
non niſi pro magnis criminibus eſt infligenda Et
que non cadit niſi in cõtumacem. Undecimaque
ſtione tertia. Nemo epiſcoporũ. Et hoc benignius
eſt. ¶ Item addit ibidem Hoſtienſis in Gloſ-
ſa. Quod ſtatutarij et ſcriptores ſtatutorum ſta-
tim ligantur nec excuſationem habere poſſunt in
toto licet quãq; excuſentur a tanto. Poteſtates aũt
conſules ⁊ rectores poſſunt habere quãq; excuſatio
nem quantum ad obſeruationem ſiue delectio-
nem ſtatutorum predictorũ que ignorare poſſunt
Ex quo vero certificati ſunt ⁊ obedire negligũt cõ-
ſtitutio eos ligat. qḋ ad arbitriũ boni viri referẽ
dũ eſt. q.ſ. ſcire potuerũt vel nõ. aut quando ipedi
re negligunt. aut quando impediũt ne ſeruẽtur. cõ
ciliarij autem ita demum ligantur ſi conſentiãt in
delicto ſm Inno. ⁊ Hoſti. in glo. dicti. c. th ſm ber.
in glo. ſuper. c. grauem. poteſtates conſules ⁊ recto
res ac conciliarij. videntur monendi. ⁊ ſi infra du-
os menſes emendare nolunt excommunicationẽ
incurrunt. vel dic qḋ hoc. ſ. c. grauẽ loquit̃ de alijs
conſiliarijs ⁊ officialibus qui poſtea ſucceſſerũt. ⁊
non de illis quorum cõſilio ⁊ autoritate ſtatuta illa
edita fuerunt ⁊ tales non ſunt excõicati niſi ea ſer-
uare facerent: ⁊ infra duos menſes non delerent. h
ber. ¶ Hoſti. vero. ꝟ. viceſimusſextus. ⁊ ſequenti
Hoſtienſis. bus addit alios caſus. quorũ vnus eſt contra illos
principes. prelatos ſeu quaſuis alias eccleſiaſti-
cas ſeculareſue perſonas que quempiã chriſtiano
rum per aſſiſſinos interfici fecerint vel etiam mã-
dauerint ꝙꝙ in eos forſan nõ ſequat̃. Necuñ cõtra
illos qui dictos aſſiſſinos receptauerint vel deffẽ-
derint ſeu occultauerint tales. n. hodie nõ ſolũ ex-
communicationis ⁊ depoſitionis ipſo facto incur
runt ſententias ſed ſunt etiam cũ omnibus bonis
ſuis omnibus chriſtianis expoſiti. ⁊ perpetuo diffi
dati. ita qḋ ex quo de predictis vel aliquo ipſorum
probabilibus conſtiterit documentis qḋ aliqui ſce
lus tam execrabile cõmiſerint nullatenus alia ex-
cõmunicationis vel depoſitionis ſeu diffidatiõis
aduerſus tales ſentẽtia requiratur. ſed ⁊ beneficia
talium per illos ad quos pertinet collatio libere
conferantur. vt in nouella Innocentij. Extra de
homicidio. c. pro humani redemptione generis.
¶ Alius caſus eſt in clerico qui ſponte ⁊ ſcienter p
ticipat excommunicato a papa in diuinis officijs
vt extra de ſententia excommunicationis. c. ſigni
ficauit. ⁊ hoc intelligendum eſt de diuinis officijs
omnibus. ſcilicet tam de his que infra eccleſiaẽ di-
cuntur quam extra. ſcilicet de horis canonicis. idẽ
Goffre. ⁊ qḋ dicit ſponte intelligas excludi . non
vim conditionalem. ſed abſolutam. Extra qḋ me-
tus, cauſa factis. Idem Goffredus. Qui autẽ alijs
a canone excommunicatis. Communicat in diui-
nis eandem ſententiam non incurrit. Innocenti⁹
vero in Gloſſa ⁊ Bernardus dicunt decretalem
Significauit poſſe intelligi quando illi erant excõ
municati cum omnibus eis participantibus vl̃ q
loquitur de participantibus in crimine. extra eo.
c. nuper. Sed Hoſtien. in glo. ibidem contradicit
aſſerens idẽ qḋ in ſumma vt predictũ eſt. ¶ Ter-
tius caſus eſt contra illos qui romanos aut alios
chriſtianos pro negotiatiõe. vel alijs honeſtis cau
ſis nauigio vectos. capere aut rebus ſuis ſpo-
liare preſumant aut naufragium paſſos ſpoli-
ant rebus ſuis niſi moniti ſatiſfaciant. vt extra de
raptoribus. c. excommunicationem. vnde qḋ ibi di

citur excommunicationi ſubdantur. Exponit ipſe
Hoſtienſis. i. ſubditus ſit ipſo iure. Idẽ approbat
ipſe Hoſtienſis in gloſſa ibidem putat canonem
ſententie ferende. Addit Hoſtienſis in Gloſſa qui
vero mercatores ſeu peregrinos non nauigantes.
ſed alias itinerantes depredantur non eſt excom-
municatus ipſo iure. ſed excommunicãdus. xxiiij.
queſtione. iij. ſi quis romipetas. ⁊ c. paternarum.
Addit etiam Hoſtienſis ibidem in fine. qḋ pyrate
excommunicantur ſolenniter ab oẽ ſummi ponti
ficis ter in anno. ¶ Quartus contra illos qui inni
tunt̃ ordinationibus vl̃ alienationibus a ſciſmati-
cis factis. extra de ſciſmaticis. c. j. ¶ Quintus cõ-
tra religioſos non deferentes habitum extra mo-
naſterium qualem eſſent intra monaſterium geſ-
taturi. vt in nouella Innocen. extra Ne clerici vel
monachi. c. grauis. ſed ⁊ ſi quis ab vſurario pu-
blico obligationem receperit vel ipſum admiſerit
ad eccleſiaſticam ſepulturaẽ ⁊ quod acceperit red
dat ⁊ donec ad arbitrium epiſcopi ſui ſatiſfecerit:
ab officij ſui maneat executione ſuſpenſus. Extra
de vſuris. c. qꝛ in omnibus in fine. Caueat ergo ne
interim celebret Alias irregularis fiet. Sed idem
Hoſtienſis in Gloſſa ſuper. c. Qꝛ in omnibus. be
nignius ſentit dicens qḋ ſtatutum iſtud, de ſepul-
tura vſurarij ⁊ de ſuſpenſione recipientis eius ob
lationes intelligitur ex quo eſt per ſententiaẽ pu-
blicatus. vel per eccleſiam cum pena huiuſmo-
di irrogata. ⁊ qḋ canon iſte non eſt late ſententie ſꝫ
ferende. Alij tamen intelligunt qḋ ſit canõ late ſen
tentie. Hec Hoſtienſis in Gloſſa ſunt ⁊ alij caſus
qui colliguntur ex conſtitutionibus Gregorij de-
cimi in concilio lugdunẽſi. vnus quicunq; in cle-
ricos vel quaſlꝫ alias perſonas eccleſiaſticas ad
quos in aliquibus eccleſijs monaſterijs. aut alijs
pijs locis ſpectat electio pro eo qḋ rogati ſeu aliaſ
inducti eum pro quo rogabantur ſiue inducebã-
tur eligere noluerunt: vel etiam in conſanguine-
os eorum: aut ipſas eccleſias monaſteria ſeu loca
cetera beneficijs ſiue alijs bonis ſuis ſpoliando p
ſe vel per alios ſeu alias iniuſte perſequẽdo gra-
uare preſumpſerint ipſo facto ſunt excommunica
ti. vt in titu. de electione. capl̃o Sciant. Alius ca-
ſus eſt qḋ quicũq; quantecunq; dignitatis ſint qui
de nouo vſurpare preſumunt in eccleſijs monaſte
rijs ſeu alijs pijs locis, regalia vel cuſtodiam ad-
uocationis vel defenſionis titulum. Item clerici
ipſorum locorum ⁊ monachi monaſteriorũ ⁊ alie
perſone locorum eorũdem qui hoc fieri procurant
ipſo facto incidunt in excommunicationem. Cle-
rici etiam qui non opponunt ſe talibus ſicut de-
bent nihil debent percipere de prouentibus ipſo-
rum locorum ſeu eccleſiarum quãdiu ſe oppone-
re diſſimulant. vt eodem titulo. c. generali cõſtitu
tione. ¶ Tertius. Quicunq; vi vel metu extorſe-
rint beneficium abſolutionis a ſententia excom-
municationis. vel reuocationem interdicti vel
ſuſpenſionis. Ipſa abſolutio vel reuocatio nihil
valet. Et nihilominus ipſi extorquentes ipſo fa-
cto ſunt excommunicati. vt in titulo de his que vi
metuſue cauſa fiunt. c. abſolutionis. ¶ Quar-
tus quia cum prohibeatur prelatis eccleſie ne ec-
cleſias vel bona ipſarum inmobilia ſeu iura ſub-
mittant laycis abſq; conſenſu capituli ⁊ licentia
pape. Nec alienent. Nec laycos in aduocatos aſſu
mant. Et ſi ſecus factum fuerit non valet. Et
nihilominus prelati qui ſecus egerint ipſo fa-
cto ab officio ⁊ adminiſtratione. et clerici illius
eccleſie qui neglexerint denunciare ſuperiori

dictos contractus a perceptione beneficiꝫ q̄ð habent in eccleſia ſic grauata triennio ſunt ſuſpenſi Laici qui compulerint prelatos ad h̄mōi ſubmiſſionem niſi moniti competenter ipſas eccleſias et bona in ſua libertate dimittāt:vel ſi compulerint eos ad hoc in futurum ſunt ipſo facto excōmunicati:etiam cuiuſcūq; ſint conditionis:aut ſtatus: vt in titu.de rebus eccleſie non alie.c.h̄ conſultiſſimo.℄ Quintus de his qui māifeſtos vſurarios in terris ſuis recipiunt:vel eis domos locant.quē caſum require.s̄.lib.ij.titu.vij. de vſuris.q.lxxj. d̄ pena eorum.℄ Sextus quicūq; dederit licentiam occidendi capiendi ſeu grauandi aut alias in perſonis vel rebus ſuis:vel ſuorum illos qui tulerūt ſententiam excommunicationis vel interdicti ſeu ſuſpenſionis in reges principes:barones balíuos vel quoſcūq; miniſtros eorum:vel quoſlibet alios ſeu ipſas ſententias obſeruantes ſeu illos quorū occaſione late ſunt ſeu predictis excōmunicat. volentes participare niſi ipſam licentiam offendendi:reuocauerint re integra vel ſi occaſione huius licentie iam capta fuerint bona predictorum niſi ipſa bona reſtituta fuerint infra ſeptem dies: aut ſatiſfactum de bonis ablatis dantes huiuſmodi licentiam ſunt ipſo facto excōmunicati. Item excommunicati ſunt illi qui tali licentia vtunt̄. Illi etiam excommunicati ſunt quicūq; talia abſq; licentia proprio motu cōmiſerunt.Et ſi permanſerint in tali excommunicatione ſpatio duor̄ menſium:ex tunc non poſſunt abſolui:niſi per ſedem apoſtolicam.vt in titu.de ſenten.excō.c.quicūq;.

℄ Queſtio.

Sed quid ſi ſubditus vel amicus principia vel alterius excommunicati ſine licentia ⁊ nutu eius aliq̄ð horum fecerit occaſione tamen excōmunicationis vel interdicti.Reſpondet apparatus ibidem q̄ non credit q̄ in hoc caſu princeps incideret niſi ratum haberet ⁊ ſuo nomine factū Hec conſtitutio Alexandri non eſt in ſexto. Item
Papa Alexan.iiij. addevnum caſum quē ponit Alexan.iiij.in quadā conſtitutione publicata in curia:que incipit: cum illam generalem.ſ.cum quis impetrator alicuius reſcripti in quo ponitur illa clauſula. quidā aliī ratione cuius tm̄ tres vel quattuor trahi poſſunt ad iudicium:quorum nomina in ſingulis primis citatorijs exprimi debent etiam ſi tm̄ vnus citat̄. Et ſi ſcienter plures ad iudicium vocari fecerit vel ſi iudex in hoc culpabilis fuerit:vel ſi poſt citationem factam in cauſe proceſſu id ſciuerit: ⁊ infra octo dies non deſtiterint ab incepto: ⁊ idem nō reuocauerint:ipſi citato vel reo infra vnum menſē. vtriq;.xl.ſol.vſualis monete exhibere ac ſoluere tenetur.Q̄ð ſi infra hoc tempus nō ſoluerint.ipſo facto ſunt excommunicati:nec ab illo vinculo liberantur:niſi prius perſoluerint.et nihilominus proceſſus contra illos nullus eſt.

℄ Queſtio.xxxv.

Poſt hoc cum due regule dentur circa iniectionem manuū in clericos vel monachos q̄
Regule. accipiuntur ex illo canone.xvij.q.iiij. ſi quis ſuadente.Quarum prima eſt:quicūq; verberat clericum vel aliam eccleſiaſticam perſonam excōmunicatus eſt.Secūda eſt q̄ excommunicatus ꝓpter hanc cauſam non poteſt abſolui niſi a papa. Primo quero in quibus caſibus iniiciens manus vio
Hoſtienſis lentas in clericum vel religioſum non ſit excōmunicatus. R̄ſ. ſm̄ Hoſtien.§.iij.quis poſſit.vſi.ſup illo autem.⁊ ſequentibus. Licet canon ſit generalis q̄ iniiciens manus temere violentas in clericū vel religioſam perſonam ſit ipſo iure excommunicatus:vt ſupra dictum eſt queſtione proxima.§. Quintus cum quis.Fallit tamen hoc in quibuſdam caſibus.℄ Primo in apoſtata percuſſo qui a percuſſore clericus ignorabatur.puta quia comā nutriebat Extra eodem.titu.Si vero.ij.⁊ ſi de hoc dubitetur poteſt ſe purgare proprio iuramento vt ibidem dicitur. Idem Raymundus.§.xj.Item circa illum.Vide tamen circa hanc diſtinctionē que ponitur infra eodem titu.queſtione.cxij.Quid de illo.℄ Secundo in clerico militaria arma ferente ex quo tertio amonitus ab epiſcopo ſe noluerit corrigere.Extra eodem titu ti in audientia Idem raymundus.℄ Tertio in clerico qui nec in modo tonſure nec in veſtimentorum forma.nec in qualitate negotiorum de clerico quicquā oſtendit ſi tertio ammonitus ab epiſcopo ſuo ſe non correxerit. extra.e.t.contingit ſecundo.

℄ Queſtio.

Quid ergo de goliardis. R̄ſ. ſecundum Hoſtienſem ibidem equidem ſi publicus ⁊ notorius ſit nec eſt ſpes de correctione non videtur q̄ð hoc priuilegio gaudeat. Argum.extra de ſtatu monacho.c. recolentes.§.j.⁊ extra. Ne clerici vel monachi.c.ij.Si autem denouo talia incipiat: ⁊ ſpes ſit de correctiōe eſt dyoceſani epi monitio requirēda extra eodem titu.in audientia.⁊.c.contingit.ij.Et breuiter quouſq; habeat rei euidentiam ⁊ ab eccleſia toleratur videtur hoc priuilegium retinere.extra de cohabi.clerico.⁊ muli.c.veſtra.Idem etiam Idem. Hoſtien.in gloſſa.eo.titu. ſuper.c. perpendimus. dicit q̄ð ſi notorij ſunt puta nudi incedunt in furnis iacent tabernas.⁊ ludos ⁊ meretrices frequentant ⁊ in hoc errore iam inueterati ſunt.ita q̄ð nec ſpes correctionis eſt tunc reatus eius omne priuilegium excludit.Secus ſi de nouo incipiāt vt predictum eſt quando autem dicantur inueterati hoc arbitrabitur bonus iudex cum non ſit iure cautū. Tutius tamen eſſet ſi papa iſtud determinaret. ⁊ tempus hoc limitaret.⁊ videretur annus ſufficere. Hec Hoſtien.in glo.℄ Quarto in clerico exercente negotia ſecularia.Si tertio ammonitus per dyoceſanum ſe non correxerit.extra de vita ⁊ honeſtate clericorum.c.finali.℄ Quinto in relinquētibus tonſuram ⁊ publice contrahentibus in fraudem iurium domini ſecularis quod intelligas etiam ſi tonſuram hac intentione ſola deferunt puta quia non habent ſpem redeundi ad clericatū nec epiſcopus tales retinuit ſub foro ſuo nec beneficium conceſſit diſpenſatiue vt extra de clericis coniugatis.c.ex parte tua.⁊.c.Joannca.⁊.c.diuerſis. ⁊ eodem modo intelligas.extra de priuilegijs.c. Ex parte que eſt pars precedentis.c.Ex parte.Sed et aliter intel.igi poteſt vt ſtatim ſequitur. ℄ Sexto in illis qui habitu clericali contempto Tyrannide ⁊ crudelitati ſe inuerecunde immiſcent:vel ſeditionē ⁊ guerram inducant vel publice attrociter delinquūt. extra .e.c.cum non ab homine.§.in articulo.⁊.c.perpendimus.Et tunc ſecundum raymundum non preexigitur ammonitio facienda ab epiſcopo. Quidam tamen dicunt indiſtincte quod trina ammonitio ab epiſcopo eſt premittenda. Gloſſa etiam dicit hic quod prima opinio Gloſſa. ſcilicet Raymundi potius eſt tenenda.Et concordat cum hoc Bernar.in gloſſa ſuper.c.cum nō ab homine.in quo.c.dicitur q̄ occiſores clericor̄ qui relicto habitu clericali Tyrannide ⁊ enormitatibus ſe immiſcent non incidunt in canonem.Concordant etiam Innocentius.In Gloſſa ſuper.capitlo.Non dubium. ℄ Septimo in illis qui contra

probibitionem

prohibitionē dyoceſani publice factam recipiūt adminiſtrationes ſecularium perſonarum. extra ne cleri.vel mona.c.ij.

¶ Queſtio

Quid ſi abbas vel alius prelat⁹ inferior epiſcopo ſup predictis monuerit clericū immediate ſibi ſubiectum ⁊ clericus incorrigibilis eſt. Nūquid amittit hoc priuilegium. Reſpondeo ſecundū hoſtienſem ibidem. Quidam dicunt qḋ non. qꝛ videt hoc priuilegium epiſcoporum ſpeciale. Unde non debet ab alijs vſurpari. extra de priuilegijs.c.ſanc eſt tamen argumen. contra extra eo.titulo ex tenore.⁊.c.vt fame.§.j. Et dic hoc expreſſum de prelatis in genere. extra eo.titu.c.in audiētia. ¶ Octauo in illis qui non ex odio vel inuidia vel indignatione: ſed iocoſa leuitate ſe percutiunt. extra e.c.j. ¶ Nono in magiſtro qui hoc facit leuiter. extra e.cuꝫ voluntate.§.ſi.⁊ cum hoc facit cā correctionis ⁊ diſciplīne. extra eo.c.j.

Gloſſa. ¶ Queſtio.

Sed quid ſi magiſter cum ira percutiat ⁊ ex ira. Reſpondeo ſecundum glo. vult ſi hic nō propter hoc incidit in canonem. ex quo cauſa correctionis hoc facit ſi moueatur ira p̄ zelum.

¶ Queſtio.

Quid ſi principalis magiſter prohibeat ſub magiſtro vel alij cui committit aliquos pueros docendos. ne percutiat eos ⁊ taliter prohibitus eos percutiat. Nunquid incidit in canonem. Reſpō. ſecundum glo. ibidē. Credo qḋ non. qꝛ nō poteſt magiſter per prohibitionem huiuſmodi auferre ei beneficiū iuris per qḋ conceditur docentibus corrigere. quos docent. ¶ Decimo in illo qui vi⁊ temperate repellit. Extra eo.titu. Si vero alicuius.§.ſi vero clericum. De hac materia vide. ſupra. libro.ij.titu.v.de Raptoribus.q.lij. Cui ⁊ quādo ⁊ ſequentibus. ⁊ infra eodem titu q.cc.q̄d de illo qui a clerico. ⁊ ſequentibus.

¶ Queſtio.

Sed quid ſi non ob ſui tuitionem clericuꝫ ledat ſeu verberet: ſed ob tuitionem patris vel matris vel vxoris vel filij vel familie ſue. vel etiam extraneorum. Rñ. ſm Inno. extra eodem t. in glo. ſuper.c.ſi vero alicuius. Dicunt quidam quib⁹ magis aſſentio qḋ talis non incidit in canonem. arg. ff. qḋ metus cauſa. iſti quidem.§.ſi. Nam ⁊ ſocij iniuria propulſanda eſt. xxiij.q.iij. fortitudo.⁊.c.nō inferenda. Alij tamen dicunt qḋ hoc verum eſt de defenſione illarum perſonarum tm̄ per quas intelligitur nobis fieri iniuria. ſicut ſunt vxor filij ⁊ ſeruī. vt inſtituta de iniurijs.§. patit. ¶ Undecimo in illo qui inuenit clericum cum vxore. matre. ſorore. vel filia propria turpiter agentē. has vero perſonas hoc priuilegium non excedit. extra eo.ti. Si vero alicuius.§.neqꝫ ille. Idem Ray. Et addit glo. h̄ non ſoluꝫ ad coitū credo eſſe reſtringendum. Sed etiam ad amplexus. ⁊ deoſculationes. ⁊ qñ aliquis preparat ſe ad opus carnis. Si tamen non in loco ſuſpecto. ſed in publico talia faceret ſicut fit qñ qꝫ in ludo aliud eſſet qḋ verberans incideret in canonem. Cum autem conſtat per aperta ſigna qḋ clericus iam expleuit factum. credo ꝙ ſi talia ſunt ſigna ⁊ tam propinqua negotio qḋ conſtet turpitudinem coitus ibidem expletam. non eſt excōmunicatu. Statim verberans talem ſi ſint de prefatis pſonis. Si aūt non ſunt probab lia ſigna: nec incōtinenti verberat poſt factum. Sed poſtq̄ iam clericus ad alia diuertit: ⁊ a loco diſceſſerit verberās incidit in canonem.

¶ Queſtio.

Sed quid ſi mutilet clericū aut, interficiat ſic turpiter agentē. Rñ. ſm gloſſ. ibidem. Et ſi poſſit dici qḋ tali partitur quo ad excōmmunicationem. quaſi tam iuſtum dolorem compeſcere non poſſit. C. ad legem iul. de adulterijs. l. graccus ⁊ cū non diſtinguat in hoc caſu. Decre inter atrocem iniuriam ⁊ non atrocem pene ſint reſtringende. qꝛ tñ dec. extra eodem. titu. Si vero.§. non videtur excuſare niſi illos qui ſimpliciter manus iniciūt violentas in tales ⁊ diſtinguit inter hoſtiarios qui clericos vulnerant ⁊ eos qui ſine vulneribus eos ledunt. Videtur tutius dicendum qḋ eos taliter mutilantes vel occidentes incidunt in canonem. Hoſt. etiam in gloſſa. ſuper.c. Si vero alicuius. dicit qḋ ſecundum canones non licet eum perimere. ſi aliud fieri poteſt. Extra de penis.c.ij. vide. infra. ea.q.xv. Hoſti. Hoſtien.

¶ Queſtio.

Quid de illo qui procurat qḋ cleric⁹ vocetur ab vxore ſua ad turpem actum. ⁊ taliter vocatum verberet. Rñ. ſm glo. ibidem. credo qḋ tam talis ꝙ vxor incidant in canonem qꝛ non poteſt aliquid imputare clerico cum procurauit qḋ p̄uocaretur ad turpitudinem.

¶ Queſtio.

Quid de muliere que cum ticione ardenti. vel aliquo alio percutit in capite ſacerdotē impetentem eam pro coitu. Nunquid incidit in canonem. Rñ. ſm glo. ibidem Si ſolis verbis eam impetat credo qḋ incidit. Si autem tangat eam inuitam turpiter aut vim inferat corporalem ſi illa cū moderamine inculpate tutele ſe defendendo eum percutiat ex zelo caſtitatis ⁊ iuſta indignatiōe mota. non credo qḋ incidat in canonem. ſicut nec ille q̄ in clericū cum vxore. matre. ſorore vel filia ſua turpiter inuentum manus iniēcit violentas. Securi⁹ tñ eſt qḋ huiuſmōi mulier ſup hoc ſe faciat ad cautelā abſolui per epiſcopum. Hoſti. li.iiij. rubri. xix. De diuortijs.§.iij. quot modis ꝟ. caueat autē. dicit qḋ in tali caſu.ſ. cum inuenit clericum turpiter agentem cum vxore poteſt maritus vtrumqꝫ tenere inuitum.ſ. clericum ⁊ vxorem ſine excōmunicatione vt vocet teſtes per quos poſſit probare adulterium vt. ff. de adulterijs. l. capite. ⁊ extra de ſenten. excōmuni.c.ſi vero alicuius.§.vlt. ⁊ idem dicitur in glo. ſuper idem.c. Si vero. ¶ Item nota ſecundū bernardum ⁊ Hoſtienſem in gloſſa ſuper eodem.c. Si vero. qḋ nomine vxoris intelligitur hic etiam ſpōſa de preſenti. ¶ Nota etiam ſecundum Innocen. Inno.
in glo. ibidem qḋ nomine matris intelligunt omnes aſcendentes. Nomine filie omnes deſcendentes in collateralibus autem non affinibus dicit ꝙ non audet extendere. Alij autem dicunt ꝙ ſimpliciter perſonas nominatas hoc priuilegium nō excedit. Et hoc dicit Hoſtien. in glo. ibidem tutius eſſe. Et ſecundum Hoſtienſem in glo. eiuſdē.c. intelligitur de matre filia vel ſorore. tam legitima. ꝙ etiam naturali. Sed non de adoptiua. ¶ Duodecimo in illo qui hoc facit de mandato prelati proprij. Extra eodem.c. ex tenore. Quamuis enim nō debeat verberari etiam cauſa correctionis per laycum. Alioquin ⁊ preceptor ⁊ verberator in excommunicationem incidunt. Extra eodem.c. vniuerſitatis. attamen de mandato prelatorū capi poſſunt clerici ⁊ ad iudiciū trahi etiam violenter dūmodo non amplius capientium et laycorū violētia ſe extendat quam defenſio vel rebellio exigit clericorū. Extra. eo. titu.c. vt fame tue.§.ſi. Nota circa hanc materiam ſecundum Innocentium in Gloſſa ſuper.c. vt fame. quod poſſet dici. Cum timeretur

de fuga alicuius clerici qđ tunc prelati poſſent da re licentiam capiendi ⁊ in carcere detinendi quouſq; preſentaret ſuo iudici. Item dicit ibidē ꝙ ſatis videtur ꝙ quilibet iudex eccleſiaſticus ſiue ordinarius ſiue delegatus clericū ex iuſta cauſa pōt capere ⁊ detinere. Uide ibi plura de captiuatione ⁊ detentione clericoꝝ. Et in Hoſtien. in glo. ibidē qui ſtrictior eſt in hac parte. ❡ Terciodecimo in turbante diuina officia que preſbyter vel alius ad quem ſpectat poteſt eijcere de eccleſia. extra eo. c. veniens. ⁊ extra. eo. titu. c. Cum voluntate. §. ſi vero. ❡ Quartodecimo in eo qui ratione officij qđ in eccleſia obtinet clericum percutit. ❡ Quintodecimo in ſeniore eccleſie qui cauſa deuotionis hoc facit. ❡ Sextodecimo in eo q̄ prelatus eſt ⁊ leuit̄ corrigit. ❡ Decimoſeptimo in domino familiā corrigente. ❡ Decimooctauo in propinquo ſiue parente ſicut hi quinq; caſus probant̄ extra. e. ti. cum voluntate. §. ſi. ❡ Hos tamen quattuor caſus. ſ. de officiato in eccleſia: ⁊ de ſeniore ⁊ propinquo: vel ſi ſit de familia intellige ſm Hoſti. lib. j. rubrica. xj. de temporibus ordinationū. §. iiij. ⁊ eius ſub. § decima regula quando ſunt in minoribus ordinibus. alias eñ ſi ſunt in maioribus predicti excōicatōez incurrunt: vt a contrario ſenſu pbatur in dicto. c. cum voluntate. §. ſi qui vo. rñ. j. Et hoc idem dicūt Ber. ⁊ Hoſti. in glo. ſuper idem. c.

❡ Queſtio.

Sed quid ſi predicte perſone. ſ. officiatus in eccleſia: ſenior prelatus: magiſter dñs dom⁹ vel conſanguinei excedant modum in corrigendo. Nunquid incidūt in canonem. Rñ. ſm Hoſtiē. in glo. ibidem niſi irato animo hoc faciant ⁊ ex ppoſito non credo ꝙ incidant in canonem qui ſolummodo dolum pſequit̄ qđ colligitur ex vbis canonis. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ibi violentas manus iniecerint. ⁊ extra. eo. ti. c. j. violentia eñ non cōmittitur ſine dolo. Sed hmōi manus predictaꝝ perſonarum non ſunt doloſe ſed caritatiue: licet forſan fortuito caſu quandoq; excedant modum diſcipline. Hoc etiam innuit principiū huius. c. cum voluntate. Idem Ber. in glo. Concordat etiā glo. vvilh. §. xlv. i. em circa illos ſuper vo. exceſſus. dicens. Non credo ꝙ ſi perſone hmōi excedūt aliquantulum modum in corrigendo propter hoc incidant in canonem niſi hoc faciant ex malicia vel ex propoſito. Glo. vvilh.

❡ Queſtio.

Quid ſi exiſtens in ſacris ordinib⁹ percutiat̄ leuiter non in contēptum canonis. Rñ. ſm Hoſt. in ſum. vbi ſupra. ſ. in rubrica de temporib⁹ ordinationum. Si cauſa correctionis percutiatur leuiter a prelato ſuo vel a magiſtro nō incurritur ſententia. vt extra de ſenten. excom. c. cum voluntate. §. ſi qui vo. vſi. ⁊ bi qui obtentu prelationis. vbi loquitur indiſtincte ⁊ indeterminate: ſed in precedenti vſi. ibi aut etiam aliq ⁊ ſequēti loquit̄ determināte de his qui ſunt in minoribus ordinib⁹ argu. ad idem. extra de regularibus. c. ſi. ⁊ extra de ſtatu mona. c. ea que. Si autem hoc facit prelatus ex impetuoſa malitia ſententiam non euadet. de materia horum caſuum. ſ. quartidecimi ⁊ ſequentium multa dicentur infra eo. titu. q. cxcv. circa illos. ⁊ ſequentib⁹. ❡ Decimuſnonus in clerico depoſito ⁊ tradito curie ſeculari. extra de iudic. c. cū non ab homine. Secus ſi non ſit traditus q̄uis ſit degradatus. Nam talis priuilegium retinet. lxxxj diſt. dictum. ⁊ hec in memoria preteriti officij. Hoſtien.

❡ Uiceſimo ſm Hoſtien. Ray. ⁊ Innocen. in glo. ſuper. c. non dubium in clerico ad actum prorſus contrarium clericatui tranſeunte. vt quia factus ē miles nec tonſuram defert. quia nec ad hoc eſt cogendus. extra de clericis coniugatis capitulo vt cōſultationem. vel factus eſt bigamus. vel ſimile. lxxxiiij. diſtinctione Quiſquis. Uide ſupra in titulo de apoſtatis. Fere omnes caſus predictos etiam Raymun. explicite vel implicite ponit.

❡ Queſtio. xxxvj

Deinde quero in quibus caſibus iniJciēs manus violentas in clericum vel religioſum citra ſedē apoſtolicam abſolui poſſit. Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem in Rubrica de excommunicatione. §. iij. Quis poſſit. Sub. §. Secunda regula. Et fere omnes eoſdem caſus etiam Raymundus ponit. §. duodecimo. alia regula. ❡ Primus eſt quando excommunicatus eſt in mortis articulo cōſtitutus. Hec enim quecunq; fuerit leſio abſolui poteſt. xvij. queſtione. iiij. capitulo. Si quis ſuadente. ⁊ extra eodem titulo. capitulo non dubium. ⁊ c. Ea noſcitur. §. finali. Eſt tamen tali iniungendū vt ſi euaſerit debeat ſe ſedi apoſtolice. ſcilicet ſi enormis fuerit leſio vel eius legato ſi nō eſt enormis vel ſi ſuper hoc ſcilicet enormi ſpeciale habeat mandatum preſentare mandatum eius ſup hoc recepturus. Sic intelligas. extra eodem titulo. ea noſcitur. §. finali. Et vt dicit Hoſtienſis In Gloſſa ſuper. c. de cetero. Idem eſt in alijs. excommunicationibus quia iniūgentur ei qđ recepta ſanitate excōicatoris conſpectui ſe preſentet mandata ipſius recepturus. Argumentum extra eodem titulo. capi. a nobis. ij. §. vt autem. niſi rationabiliter fuerit appellatum. quia tunc ſtabit mandatis illius qui de appellatione cognoſcet. Innocentius in Gloſſa ſuper. c. Quod de his. dicit qđ intelligitur non ſolum de periculo mortis propter infirmitatem. Sed etiam ſi ſit in periculo quocunq; vicino morti. Puta. Si timeat hoſtem vel predonem vel crudelitatem hominis potentis aut odium ſpeciale alicuius vel ſi nauigaturus ſit periculoſe vel per loca inſidioſa tranſiturus. digeſtis de donationib⁹ cauſa mortis. l. iij. ⁊ iiij. Idem ponit Hoſtienſis in Gloſſa ibidem ⁊ addit Hoſtienſis quod idem eſt ſi ſit obſeſſus vel obſideatur in loco vbi frequenter machine iaciunt ⁊ baliſte. Satis etiam concordare videtur cum his Bernardus extra de penitentia ⁊ remiſſione. In Gloſſa ſuper. c. Quod in te. Addit poſtea Hoſtienſis dicens. Caueat tamen abſoluens quod non nimis laxet habenas in hoc caſu. alioquin ſub hoc pretextu poſſent quaſi omnes abſolui. Et ſic eluderetur edicto ⁊ daretur via figmentis. Item nota ſecundum Raymūdum ⁊ Hoſtienſem ⁊ Goffredum. §. ix. ⁊ qualiter ſub. §. quartum verſiculo ſed et quando quod ſimiliter in omni caſu excepto puero quando epiſcopus abſoluit aliquem iniectorem manuum habētem temporale impedimentum propter quod nō poteſt tunc ire ad papam. Tunc iniungendum eſt abſoluto ſuo debito iuramento quod preſentet ſe pape. vel eius legato quamcito impedimentum ceſſauerit mandata ipſius recepturus vt extra eodem titulo. de cetero. in fine. ⁊ c. Ea noſcitur. in fine. et. c. Quod de his. ⁊ c. Quamuis incidens. Exēplificat Innocentius in Gloſſa ſuper. c. primo. vt in eo qui habet inimicitias in paupere ⁊ in infirmo. ❡ Secundus eſt quando quis habet inimicitias capitales. vel alias iuſtas excuſationes quare non poteſt ſe ſedi Apoſtolice preſentare. extra eodem titu. c. de cetero. Dicit Gloſſa vvillelmi ꝙ qđ iuſta excuſatio vl canonicū impedimētū aliud

Raymun.

Hoſtienſis.

Raymun. Gof.

aliud ab his que expreſſa ſunt arbitrio boni viri li mitandum eſt.ar.ff.de verbo.obli.l.continuꝰ.§.cuꝫ ita ꝛ extra de voto.c.qꝺ ſuper his. Tertius in hoſti ario qui pretextu officij clericum non tñ grauiter leſit.extra eo.ti.Si vero alicuius.Rñ.j.Quartus i officiali qui accēdo turbā non ex ꝓpoſito.ſed caſu fortuito qui tñ potuit ꝓuideri.ita qꝺ in aliqua ne gligentia deprehendatur clericuꝫ percuſſit.Si au tem in nulla culpa eſſet non crederem ipſum aſtri ctum.ex quo non poſſet ei caſus aliquatenꝰ impu tari.Sic intellige extra.eo.ti.Si vero alicuius.§. officialis.ꝛ arg.extra de homicidio.c.Joannes.ꝛ c.fi.Idem dicit hic glo.ſuper ꝟ. malignatur. Ad dit ibi Ray.qꝺ ſi hoſtiarius non caſu fortuito ſed ex deliberatione percuſſiſſet aliquem grauiter de beret abſolui a papa vt extra e.ti.ſi ꝟo.j.

¶ Queſtio.

Quid ſi clericus venit loricatus in bello.vel inſultum facit ꝛ is contra quem venit ipſuꝫ capit vel ledit.nunquid eſt excommunicatus. Rñ
Innocen. vt dicit Innocētius in Glo.ſuper.c.ſi vero alicuꝰ. qꝺ ſic ſi ſcienter hoc facit.Sed ad papam inde mit titur.Hoſti.vero in glo.ibideꝫ dicit qꝺ ſi hoc fit ad defenſionem non eſt excommunicatus dumtamē ceſſante cauſa defenſionis ipſum liberum abire ꝑ mittat.

¶ Queſtio.

Hoſtien. Quid ſi officialis talem capiat ꝛ liget autori tate propria cum periculum inſtet nec aliē poſſit compeſci ab iniuria alterius.Rñ.ſm Hoſ. ꝛ Inno.in glo.ibidem non eſt excōmunicatus im mo meretur.xxiij.q.iij.fortitudo.ꝛ.c.ſequentibus ꝛ hoc ſi prelatus ſuus non eſt ibi qui hoc faciat: ꝛ eum quācito poteſt prelato reſtituat.alioquin con tra.extra e.ti.c.vt fame.§.layci.¶ Quintus in mu lieribꝰ.extra.e.ti.c.mulieres.Dicit hic gl.vvilli.q non diſtinguitur hic vtrum mulier ſit fortis vel de bilis.qꝛ nec decretalis diſtinguit:ꝛ beneficia prin cipum latiſſime ſunt interpretanda. Et idem di cit Hoſti.in glo.ſuꝑ idem.c.

¶ Queſtio.

Gloſſa. Sed quid ſi mutilauerit vel occiderit cleri cuꝫ.Rñ.ſm glo.vvilli hic in ptāte eſt epiſco pi mittere vel non mittere ad curiam hmōi mulie rem abſoluendā qꝛ nō diſtinguitur circa eas inter atrocem vel nō atrocem iniuriam ſicut diſtin guitur de illis qui poſt ingreſſum ꝛ de illis qui añ ingreſſum religionis inciderunt in canone.vt ex tra.e.t.cū illoꝝ.Credo tamen qꝺ expedit in hoc ca ſu mulierē hmōi mitti ad curiam quando fortis ē ꝛ magna eſt atrocitas facti niſi fiat alicui preiudi cium ex hmōi miſſione.

¶ Queſtio.

Quid de muliere incendiaria ſacri loci.vel q̄ falſat litteras dñi pape nūquid abſolui pōt ab epiſcopo ſicut de iniectione manuū.Rñ ſm gl. ibidem ſuꝑ ꝟ.mulieres.Credo qꝺ mittenda eſt ad curiam:qꝛ non inueniuntur iura parcere mulieri bus in hac parte.Et hoc forte ideo qꝛ hmōi crimi na nō committuntur niſi per excogitatam maliti am ꝛ dolū.Sed manus iniectio multociēs fit ex le uitate ꝛ ex impetu.Sextus in ſenibus ꝛ valitudi narijs.Septimꝰ in mēbris ſuis deſtitutꝭ.Intelligas ita qꝺ ad ſedem aplicā accedere non poſſunt.ſicut hi tres caſus probant extra eo.c.mulieres.ꝛ.c ea noſcitur.ꝛ.c.quamuis.¶ Octauꝰ in infirmo qꝺ in telligas qñ non eſt ſpes de conualeſcentia.extra e. ti.qꝺ de his.Glo.etiam vvilli hic dicit qꝺ intelli gitur de infirmo qui ꝑpetuum habet infirmitatis impedimentum vel etiam in temporali in quo ti metur probabiliter de morte feſtinata.vt in acutiꝭ febribus.In quinātia apoplexia ꝛ hmōi.ſ.ꝓ quā ta autem debilitate quis excuſet qꝺ non mittatur ad curiam arbitrio boni viri limitandū eſt.vt cre do.hec in Glo.¶ Nonꝰ in paupere qꝺ intelligas quando tanta eſt paupertas qꝺ non poteſt ad ſedē apoſtolicam accedere.ꝛ eſt ei verecundum hoſtia tim mendicare.vt ſic intelligas extra eo.c.de his. alioqñ ſi non eſſet ei verecundū mittendus eſſet. Sicut probatur extra eo.Ea noſcitur.Rñ.j.ꝛ.§.j. Satis concordat his glo.vvilli hic ſuꝑ ꝟ infirmꝰ. dicens ꝙ circa pauperes diſtinguendum eſt.qꝛ illi qui non poſſunt habere expenſas nec de bonis mo bilibꝰ nec imobilibꝰ habet q̄ diſtrahere poſſunt nō ſunt mittēdi ad curiā.alias mittēdi ſunt.quāte tamē expenſe debeant ad iter ſufficere ex varijs cir cumſtantijs perſone ꝛ loci limitandum eſt Nec cre do qꝺ teneantur mendicare vt vadant ad curiam: niſi forte talis ſit qui ſemꝑ alias conſueuit mendi care ꝛ robuſtus ſit corpore ad eundum.Et concor dat his ꝑ ēne Hoſti.in glo.ſuꝑ.c.quod de his. Se quitur in glo.vvilli hic.licet aūt quilibet regularꝭ pauper ſit tamen hoc pretextu non excuſatur quin mittatur ad curiam.Si percutiat clericum ſecula rem qꝛ etiam ſi pauper ſit.tamen eius monaſteriū abundat.Et idem credo de filiofamilias q̄ ꝛ ſi ni hil habeat.Habet tamen patrem abundantem. ¶ Decimus.Si monachus verberat monachum vel regularis regularem.vt extra e.t.c.monachi.ꝛ c.cum illorum.Secus ſi percuſſerit ſecularem.vt patebit infra.q.xxxix.poſt hec quero. Intelligitur et hoc tam de eo qui eſt in probatione quā de ꝓfeſ ſo vt dicunt Hoſti.ꝛ Inno.in glo.ſuper. c.mona chi Licet aliqui contradicant.¶ Undecimus. In his q̄ ſui iuris nō ſunt ſicut filijfamī.ꝛ ſui.extra e. ti.mulieres.Quod tamen intelligendum eſt vbi fi lius vel ſeruus hoc fecit in ſcandem ſeruitij patri vel domino preſtandi vel vbi pater vel dominus qui in culpa non eſt graue detrimentum pateret propter filij vel ſerui ſui abſentiam.Debet tñ eis in recompenſationem laboris itineris alia ſatiſfa
ctio iniungi.vt extra e.t.Relatum. hec ſatiſfactio Hoſtienſis
ſm Hoſti.in gloſſa non intelligitur in pecunia vł elemoſina cum proprio careant.Sed qꝺ orent vel ieiunent.vel recipiant penitentiam.vł diſciplinas Addit Ray qꝺ hec intelligēda ſunt niſi eſſet tā gra uis ꝛ enormis exceſſus qꝺ propter vitandum ſcan dalū ꝛ tollendum exemplū eſſent ad ſedē apoſtoli cā mittendi.vt in c.t.c.relatū.Addit etiā glo.hic ꝛ Hoſti.in glo.eo.c.qꝺ iſtud intelligenduꝫ eſt de ſer uis.i.qui ſunt ſeruilis cōditionis.hoc n.de ſeruiē tibꝰ ſiue famulis nō eſt intelligendū.Inno.ꝛ Ber. in glo.ſuꝑ.c.mulieres dicunt qꝺ filijfamī.licet ſint in patria ptāte mitti debēt ad curiā niſi ſint infra annos pubertatis.Quia ſui iuris ſunt ad eunduꝫ quo volunt.Idem etiam notauit Laurentius vt di cit hic gloſſa.Sed Hoſtienſis in glo ſuper eodē.c. dicit.qꝺ eadē rō eſt in filiofamī q̄ in ſeruo.¶ Duo decimus in his qui nobiles ꝛ magne potentie ſunt Et ita delicati quod laborem eundi ad ſedem apo ſtolicam nequeunt ſuſtinere.Prius tamen eſt ſu per hoc Romanus pontifex conſulendus.ꝛ addit Hoſtienſis quod iſtum caſum non notaſſet. Niſi ipſum in ſumma Goffredi inueniſſet.Quia tunc potius abſolutio fit iure delegationis. Extra eo dem titulo.Mulieres. ¶ Eundem etiam caſum ponit Raymundus paragrapho.xlvj. Item quid de pueris.ꝛ dicit in glo.ſuper.ꝟ.nequeunt.ſ.de fa cili qꝺ ad arbitrium boni viri referendum eſt. Si aūt oīno non poſſunt ēt papa nō reqſito poſſūt ab

Alanus

ſolui. Sicut notat alanus in .c. mulieres. Hec in glo. Tertiuſdecimus in pupillo ſiue impubere. extra e. ti. c. j. Et hoc ſiue ante pubertatem ſiue poſt poſtulet ſe abſolui. vt extra .e. c. ſi. dicit hic glo. ſup ver. infirmus qđ pueri ſi non ſunt doli capaces nõ incidũt in canonẽ de iniectione. ſi vero ſunt doli capaces incidunt ſi animo iniuriãdi aut libidine vindicte clericos percuſſerũt ſi tñ peruenerũt ad .xv. vel .xvj. an. aut et vltra ſi adhuc tales ſunt qđ ſine periculo ad curiam ire nõ poſſint propter imbecillitatẽ corporis. aut defectum diſcretionis. Credo qđ ab epiſcopo ſuo poterunt abſolui recepto tñ iuramento: qđ ſublato hmõi impedimẽto curie ſe preſentabũt. ¶ Decimuſquartus. In his q̃ cõiter viuũt ſub vno tecto dormiunt et in eadẽ domo veſcuntur etiam ſi ſeculares ſint. extra de vi. et ho. cleri. c. qm̃ vt ait ad fin. Idem Goff. Ber. tñ in glo. ſup idem .c. qm̃. dicit q̄ hoc .c. qm̃ videtur loqui de regularibus qui ſimul viuunt et dormiunt. ſm Hoſti. etiam in glo. ibidem affirmat et pbat qđ etiam de ſecularibus intelligatur. Et videtur cum hoc concordare inno. in gl. ibidem.

Gloſſa.

Glo. vvilĥ dicit hic Sic hoc videtur intelligi tñ de clericis cõiter viuentibus in aliquo collegio. vnde non videt extendendũ ad alios cõiter viuentes qui ſunt ſeculares ſiue ſcholares. ¶ Decimuſquintus in monialibus extra. e. ti. de monialibus. ¶ Decimuſſextus in hoſpitalarijs ſancti iohannis hieroſolymitani extra eo. ti. c. canonica. ¶ Decimuſſeptimus in his que clericis nõ enormem ſed modicã et leuem iniuriam irrogarunt. hec enim epor arbitrio relinquit. extra eo. titu. c. peruenit.

Alanus et Innocentius.

Quidam tñ vt Alanus et Inno. in glo. ſup eandem decre. peruenit dicũt q̄ illa decretalis non ptinet ius cõmune ſed indulgentiã ſpãlem. Nã ſicut ibidem dr. De his vero abſoluẽdis qui clericis nõ enormem ſed modicam et leuem iniuriam irrogarunt tue fraternitatis arbitrio duximus cõmittendum. Alij tñ cum Ber. in glo. ibidem cõmunius dicunt q̄ ptinet ius cõmune. Et cũ hoc concor. glo. vvilĥ hic. et Goff. et Hoſti. in dicto .c. Et hoc quãtum ad iniuriam quã ipſe nolat leuiſſimam. Innoc. extra eo. ti. in glo. ſuper .j. c. in fi. Enumeratis multis de predictis caſibus ſubiungit dicens qđ quicumq; in pſona vel alio canonico impedimẽto corporis vt predictũ eſt detinet abſolui põt circa ſedẽ apoſtolicam. et põt abſolui: primo requiſito epo. Qui ſi non põt haberi a quolibet ſacerdote põt abſolui. extra eo. nup. in fi. Idem etiam dicit in glo. ſup idem .c. nup in fi. vel dic q̄ tunc tm̃ ſacerdos abſoluet qñ difficile aliqđ emergit: quare non ad excõicatorem: vel ad epm̃ mitti põt. ar. extra. e. ti. Quis. hec Inno. ¶ Idem etiam in glo. ſup. c. de cetero dicit q̄ quidam dicunt et forte non male: qđ in hmõi caſibus põt etiã ſacerdos abſoluere ſed ad mãdatum epi. ſꝫ plus placet qđ in neceſſitate poſſit abſoluere ſua ppria autoritate. extra de rapt. in lris. Idem Hoſt. in glo. ibidem.

¶ Queſtio .xxxvij.

Quia vero hec cõis opinio. Quero qñ debeat dici modica ſiue leuis iniuria que ſit clerico in quo caſu poſſit eps abſoluere ab excõicatione tali. Rñd. ſm quãdam decretalem que dicitur in curia publicata. Et a quibuſdam attribuitur.

Idem.

Innocẽ. iiij. que incipit perlectis lris que ſic dicit Illam intelligimus modicam vel leuem iniuriam que modica pcuſſione aut impulſione pugni palme: vel manus pedis digiti: aut etiam baculi vel lapidis eſt cõmiſſa vel contracta. Ad leuem vero mutilationem membri fractio dentis depilatio capillorum modica, vel vbi effuſio ſanguinis non procedit. ¶ Nec tamen ſi leuiſſima aus art virge percuſſione ſanguis exierit tranſire in atrocem iniuriam profitemur: vt ppter hoc ſit ab abſolutione talium abſtinendum. Cum non ſolum ipſum factum: verũ etiã facti qualitas vel percutiendi: vel iniuriandi modus circa hoc diligentius attendatur: et ex ipſis facti circũſtantijs loci videlicet et perſone que ſit leuis vel modica grauis et enormis iniuria manifeſtius cognoſcat.

Modica leſio.

Loci quidem vt ſi in theatro vel foro coram iudice vel prelato in eccleſia corã multis: vel alio loco publico alicui iniuria inferatur. Et pſone quidẽ: veluti ſi magiſter iudex aut magiſtratus: dñs aut prelatus: pr etiam aut patronus ab inferiori vel humili ptra normã iuris patiatur iniuriã. Et hoc quidem que graues videant iniurie. Et que ſunt leues aut modice ex ipſo facto cognoſcit ſane: qꝛ negocij natura nõ patitur vt ad plenum oia referant iudiciũ taliũ que ſit modica aut enormis iniuria noſtro duxim9 arbitrio cõmittẽdũ. ſic tñ poteſtatẽ veſtrã cũ ad hoc proceſſerit temperet: vt intra metas hmõi poti9 q̃ vltra pcedatis ne de abſolutione pñti de facili ſi atroces prumpant iniurias vel pcuſſiones et ſententiam canonum iam periculoſius ptẽnentes in excõmunicationẽ citius plabant. Tolerabilius tñ eſt aliquos qui per vos poſſent abſolui ſuperiori abſoluendos relinquere quam contra ſtatuta canonum quemq; relinquere innodatum. Cũ vmbra quedam videatur in opere veritas autem non ſubſit in effectu. Hoſti. in glo. ſuper .c. peruenit. Concordat cum hac conſtitutione ſiue declaratione: et etiam eam allegat. Et cum predicta diſcretione dicit totum arbitrio epiſcopi committendum. Et addit qđ ſic hodie ſeruatur de facto. Epiſcopus tamẽ caueat de abitrio temperato. Concordat etiam in predictis gloſſa vvillelmi hic ſuper ver. ſi. leuis iniuria Dicit etiam qđ leuis iniuria arbitrio boni viri iudicanda eſt ex varijs circumſtantijs perſonarũ locorum et temporum. vt premiſſum eſt. addit glo. ibidem.

Gloſſa.

Credo etiam qđ iuramentum accipiendũ eſt ab illo qui abſoluitur de tali iniuria leui: niſi forte ſit puer. Sed an leuis iniuria reputari debeat que infertur clerico a layco dubium eſt.

Hoſtien.

Hoſtien. aliquando ſenſit qđ non. iudicans omnem iniuriam talem grauem etiam ſi leuiſſima ſit vt patet in ſumma ſua. §. quis poſſit ver. quid ergo. ſi laycus. Sed hoc correxit poſtea in glo. ſuper .c. peruenit aſſerens hoc periculoſum eſſe etiam ipſis clericis qꝛ ſi layci etiam pro modicis iniurijs ire ad papam compellerẽtur theutonici ita grauius interdũ verberarent clericos ne ſine cauſa ſufficienti papã adire viderent. ſicut de facto aliquãdo accidit.

¶ Queſtio .xxxviij.

Quid cum aliquis habens temporale impedimentum abſoluitur iniuncto ei qđ ceſſante impedimento ſtatim ſuperiori vel excommunicatori ſe preſentet et ille poſtmodum hoc non facit ceſſante impedimento.

Raymun.

Reſpondeo ſecundum raymundum. Licet aliqui dixerint qđ tunc excõmunicatio reuiuiſcit. Tamen cõmunis opinio eſt in contrarium. Et hanc opinionem amplector. ſcilicet q̄ non reuiuiſcat. Uerumtamen ſi nollet adimplere mandatum impedimento ceſſante deberet excommunicari a qua excommunicatione non deberet abſolui donec ſatiſfactum eſſet mandato. Concordant his Goffredus et Hoſtienſis. §. ix. Et qualit ſub. §. Quantum. ver. ſi. Tu dicas et ſequẽ ti. Et addit Hoſtienſis ibidem verſi. Quid ergo ſiet dicens q̄ talis ab eo qui eum abſoluit vel ab alio iudice ſuo puniri debet pro periurio et contumelia. Argumẽ.

extra de

extra de iudi.c.nouit.§.j.ꝛ fi.ſed ab eo qui ipſum
abſoluit eſt in eandem ſententiam reducendus a
qua decetero nõ abſoluetur ſine ſatiſfactione con-
grua.arg.extra de reſcript.c.ceterum.§.fi.ꝛ.c.fi.in
fi.et extra de ſenten.excommu.c.ſacro.§.verum ſi
contra.in fine.

¶ Queſtio.xxxix.

POſt hec quero ſpecialiter quis poſſit abſol-
uere regulares ſi propter huiuſmodi violen-
tam iniectionem manuũ in alios regulares ſunt
Raymundꝰ excommunicati. Rñdeo ſm Ray.§.xiij.ſed quis
põt.ad hoc diſtingue:quia aut regularis verbera-
uit regularem aut alium clericum ſecularẽ in pri-
mo caſu.ſi verberauit regularem alium eiuſdem
clauſtri abbas proprius poteſt eum abſoluere.di-
Alexander ꝛ cunt enim Alex.ꝛ Inno.iij.quod monachi vel ca-
Innocẽtius nonici regulares quocũqꝫ modo in clauſtro ſe per
tertius. cuſſerint non ſunt ad ſedem apoſtolicam mittẽdi:
ſed ſm prouidentiã ſui abbatis diſcipline ſubdan
tur.ꝛ ſi abbatis diſcretio ad correctionem talium
non ſufficit prouidentia dyoceſani epiſcopi eſt ad
hibenda.Si vero verberauit regularem alterius
clauſtri per abbatem proprium ꝛ eius qui paſſus
eſt iniuriam debet abſolui.ꝛ hoc intelligas niſi ex
ceſſus eorum extiterit difficilis ꝛ enormis vtpote.
ſi ad mutilationem membri vel effuſionem ſangui
nis eſt proceſſum aut in epiſcopũ vel abbatem ſit
violenta manus iniecta.cum exceſſus tales ꝛ ſimi
les nequeant ſine ſcandalo preteriri. In ſecundo
caſu ſcilicet cum regularis verberat clericum ſecu
larem ſubdiſtingue: quia aut verberat eum ante
ingreſſum religionis aut poſt ingreſſum. ſi ante
ꝛ ſi poſt ingreſſum inter cetera peccata confitetur
hic dicit Alex.ꝙ non poteſt abſolui niſi a domino
papa.ſed Inno.in fauorem religionis ꝛ vt euagan
di materia ſubtrahatur abbatibus talium abſolu
tionem indulſit.extra eo.titu.c.cum illorum.niſi
exceſſus eorum eſſet difficilis ꝛ enormis:vt.ſ.in ca
ſu proximo eſt diſtinctum.ſi vero factus iam regu
laris verberat clericum ſecularẽ non niſi per apo-
ſtolicam ſedem vt ſcandalum euitetur abſolutio-
nis gratiam poterit promereri probanſ hec extra
eod.titu.monachi.ꝛ.c.cum illorum abſolutio.§.ſi
Hoſtienſis. vero.idem ponit Hoſt.§.viij.quis poſſit.ſub.§.ſed
quis abſoluet.circa prin.ꝛ plenius in ver.ſi igitur.
quod predictum eſt de monacho percutiente mo-
nachum ſiue regularem alterius clauſtri quod ab-
ſolui debet ab abbate proprio ꝛ eius qui paſſus eſt
Gloſſa. iniuriam.dicit hoc Glo.credo tamen quod ſi hu-
iuſmodi monachi ſunt in ſcholis ꝛ ſe inuicem ibi
percutiunt debent gaudere priuilegio ſcholarium
quantum ad huiuſmodi abſolutionem ab epiſco-
po loci obtinendam etiam ſi in clericos ſeculares
manus iniecerint dumtamen ſcãdalum non ſit ex
hoc ortum.Item in.§.preced.ſuper ver.infirmus.
dicit glo.generaliter ſic de regularibus credo ꝙ ſi
leuem iniuriaꝫ intulerunt clerico ſeculari de qua
non ſit ſcandalũ poterunt abſolui ab epiſcopo ſuo
non ab abbate ſm illos qui dicunt quod illa decr.
peruenit.continet ius commune.concordat etiam
his Hoſtien.verſi.ſi autem.ꝛ ver.quid ſi religio-
ſus.dicens quod religioſum percutientem clericũ
vel etiam preſbyterum ſecularem ſocium menſe
non grauiter abſoluere poteſt epiſcopus ꝛ ideꝫ in
alijs caſibus in quibus etiam laici abſolui poſſent
ab epiſcopis.Item quod dictum eſt exceſſum eſſe
enormem quando ſit effuſio ſanguinis.dicit Glo.
hic ſuper ver.effuſionem ſic.non credo hoc eſſe in-
telligendum de qualibet ſanguinis effuſione licet
enim aliquis dum clericum percutit offendat in

nares eius aut cum vngue aliquantulum cutem
excoriet.ita quod aliquantulum ſanguinis exeat.
non credo enormem eſſe exceſſum.ſed tunc demũ
cum vulnus illatum eſt quod deſiderat remediũ
cyrurgie vel emplaſtrorum vel aliorum medicina-
lium.concordat cum hoc Inno.in glo.ibidem ꝛ ad Innocẽtius.
dit quod quando ſit hmõi grauis leſio ſiue enor-
mis diſcreto iudici committitur.idem Hoſtiẽ. in
glo.ꝛ Ber.item no.ſm Hoſtiẽ.ſub.§.ſed quis ab- Hoſtienſis.
ſoluet.quod id quod predictum eſt de monachis ꝛ
abbatibus ſiue quo ad iniuriam ſiue quo ad auto-
ritatem abſoluendi.idem generaliter intelligen-
dum eſt de omnibus religioſis et eorum prelatis.
vt innuitur in.c.cum illorum.idem etiam dicit hic
glo.ſuper ver.in abbatem.ꝛ Inno.in gloſ.ſuper.c.
cum illorum.idem eſt ſm Hoſtien.in gloſ.ibidem
quandocũqꝫ inferior ꝛ ſubditus inferiorem ſuum
manus inijcit violentas.arg.hic.nam ꝛ ſm leges
tale delictum capite eſt luendum.ff.de re milita.l.
omne delictum.R.j.¶ Item no.ſm Hoſtien.ver.
ſi ſit clauſtralis ꝙ ſi religioſus alium religioſum
grauiter ledit ꝛ enormiter vt premiſſum eſt.ſ.e.q.
in prin.vel cum ſit enormis effuſio ſanguinis tunc
mittendum eſt ad papam.Ray.§.xiiij.quid ſi mo-
nachi.dicit quod religioſi in monaſterio ſe inuicẽ
percutientes poſſunt abſolui de iure communi ſcꝫ
a prelatis ſuis maxime de leui ꝛ inconſiderata ef-
fuſione ſanguinis ꝛ hoc dico non pro eo quod ma-
nifeſtus eſſet exceſſus vel alias enormis ſcandalũ
aliquod vel quod ab alijs traheretur in exemplũ
probabiliter timeretur.argu.in.e.c.cum illorum.
ver.quod ſi clericum percuſſit ſecularem.ſolent ta
men huiuſmodi de conſuetudine mitti ad curiam
abſoluendi vel peti a domino papa licentia ſpecia
lis ad tollendum omnem ſcrupulum ambiguita-
tis preſertim ſi extra monaſterium tale quid con-
tigiſſet.hec Ray.Hoſt.vo.ver.quid ſi religioſus.
dicit ꝙ ſi religioſus etiam ſocium ſuum vel alium
religioſum extra clauſtrum exiſtens percuſſerit re
currat ad dyoceſanum pro abſolutione quia tunc
abbatis priuilegium locum non habet.arg.extra
eo.ti.monachi.ꝛ.c.cum illorum.Idem etiam Ma
giſter approbat.idem Hoſt.in glo.ſuper.c.cum il-
lorum.ꝛ ſuper.c.canonica.Sed addit ibi quod di-
citur in clauſtro. Idem ſi infra ſepta vbi come-
dunt ꝛ dormiunt ſimul ꝛ cohabitãt vbi etiam clau
ſtrum non habent et ita accipitur clauſtrum pro
clauſura.Item addit ibidem quod quidam intelli
gunt religioſum ab abbate vel abbatibꝰ poſſe ab-
ſolui etiam vbicunqꝫ ſocium ſuum percuſſerit vel
alium quia indiſtincte loquitur in.c.cum illorum.
ver.ſi vero clauſtralis.ſed dicit quod primum ve-
rius eſt.Item qđ dictum eſt recurrendum ad dyo-
ceſanum intelligendum dicit ſi percuſſus ſit eiuſ-
dem dyoce.cum percutiẽte alioquin ad amborum
dyoceſanorum arbitrium recurratur ſicut de ab-
Innocẽtius. batibus dictum eſt.idem Inno.in glo.ſuper.c.de
monialibus.etiam ſi monialis ſit.¶ In ſum.ad-
dit Hoſt.dicens.ꝛ caueat dyoceſanus quod in hoc
caſu.ſ.cum percutientem extra clauſtrum abſoluit
quod non abſoluat religioſum talem niſi in caſu
in quo etiam abſolueret clericum ſecularem quia
cum hoc priuilegium cõcedatur fauore clauſtri vt
ibidem libentius commorentur reſtat quod priui
legium meretur amittere ꝛc.Item nota ſm Hoſt.
in glo.ſuper.c.monachi.quod ſi religioſus prelato
ſacerdote caueat in caſu in quo poſſet a plato pro-
prio abſolui ſi eum haberet eſt ad dyoceſanum epi
ſcopum recurrẽdum ſicut ꝛ de monialibus.Idem
dicit Inno.in glo.ibidem.ꝛ idem eſt vt dicit de his

munione vel legitimo actu ſeparato. vt de adam
Geneſis. ij. dicitur excommunicatus ab eſu ligni vite dicente
Hoſtienſis. domino. Gene. ij. Videte ne forte ſumatis de li-
gno vite. xj. queſtio. iij. §. euidenter. Idem Hoſtiē
lib. v. rubri. xxxix. de ſentē. excōicationis. §. j Quid
ſit. ⁊ Goffredus.

Queſtio. xxxiij.

Q Ve ſint ſpecies excommunicationum. Rñ.
ſecūdum Raymun. Species excommunica
tionis quaſi infinite ſunt. Quot enim ſunt ſpecies
communionis tot ſunt vel eſſe poſſunt ſpecies ex-
communicationis ſed de duabus ſpeciebus fre-
quenter tractat eccleſia de quibus principaliter h
agendum eſt. vna eſt que ſeparat a ſacramētis ab
ingreſſu eccleſie ⁊ a fidelium communione ⁊ hec
dicitur maior excōmunicatio vel anathema. alia
eſt que ſeparat a ſacramentis tantum. ⁊ hec dicit
minor excommunicatio. De vtraqꝫ ſcilicet maiori
Hoſtienſis et minori habetur. iij. queſtio. iiij. capi. En ʒeldru-
Thomas. dam. extra. eo. titu. Si quem. idē Hoſti. §. ij. Quot
ſunt. Et Goffre. idem etiam Tho. in ſcript. ſuper
iiij. ſenten. diſtin. xviij. Nota etiam ꝙ in ſupradicto
capi. Si quem. dicitur ꝙ cum iudex dicit. Excom-
munico illum vel ſimilia intelligitur de maiori ex-
communicatione que ſeparat non ſolum a partici
patione ſacramentorum. Sed etiam a communio
ne fidelium. idem Ray. §. lx. Item ſi iudex.

Queſtio. xxxiiij.

I N quibus caſibus incidit quis ipſo facto ex
iure in ſententiam excommunicationis ma-
Raymūd⁹. ioris. Rñdeo ſecundum Raymun. §. x. vtraqꝫ excō
municatio tam maior ꝙ minor infligit quādoqꝫ a iure
quādoqꝫ a iudice. A iure enim infligitur excōicatio in
multis caſibus. Primus eſt. qn̄ quis incidit in here-
ſim iam damnatam vt arrij. Neſtorij. Manichei.
Caſus. vel ſimiles. xxiiij. queſtio. j. capitu. j. ij. ⁊. iij. Idem
Hoſtien. §. iij. Quis poſſit. Secundus eſt cum quis
confingit nouam hereſim. extra de hereticis. capi.
Ad abolendam. vbi dicitur ꝙ qui de ſacramentis
eccleſie aliter ſentit ꝙ romana eccleſia predicat et
obſeruat perpetuo eum anathemate innodamus.
Addit hic Hoſtien. ⁊ generaliter quicunqꝫ per ro
manam eccleſiam vel ſingulos epiſcopos in ſuis
ciuitatibus vel dyoceſibus tanꝙ heretici ſunt dā
nati: excommucati ſunt quocunqꝫ nomine cenſean
tur. vt in dicto capi. Ad abolendam ⁊ capi. excom-
municamus. j. ⁊. ij. Tertius eſt cum quis eſt cre
dens receptator defenſator vel fautor hereticorū.
extra de hereticis. capi. Sicut ait. Idem Hoſtien.
Gloſ. dicit hic ꝙ fautor eſt qui eis fauet quocūqꝫ
Gloſſa. modo in errore eos iuuando. vide de his ſupra li. j.
titu. v. de hereticis. queſtio. xij. Que pena creden-
tium. Quartus eſt cum quis aſſerendo dicit ro
manam eccleſiam non eſſe caput nec ei tanꝙ capi
ti obediendum. diſtin. xix. Nulli fas. Idem Hoſti.
et Goffre. Quintus cum quis verberat vel alias
manus iniicit violētas vel temerarias in clericum
vel conuerſum vel monachum vel monialem vel
aliam religioſam perſonam. xvij. queſtio. iiij. Si
quis ſuadente. ⁊ extra eo. tit. capi. Parrochianos
et capitu. non dubium. Idem Hoſtien. Addit hic
gloſſa qđ hoc ꝙ dicit conuerſum reſtringendum eſt
ad regulares qui proprijs renunciauerunt vel reli
gionem ingreſſi ſunt habitu nouitiorum ſuſcepto.
Non ad condonatos templi vt hoſpitalis vel alia
rum religionum qui adhuc propria retinent licet
tonſuram vel aliud ſignum huiuſmodi conuerſio
nis ferant.

Queſtio. xxxv.

S Ed quid de conuerſis ſecularium eccleſiar.
Rñdeo ſecundum Hoſti. §. vj. Qualiter pro
feratur. ſub. §. Scđm autē. vſi. Quid de conuerſis. Hoſtienſis.
ſi ſe ⁊ ſua diuino iuri ⁊ obſequio tradiderunt ⁊ to-
taliter tranſlati ſunt interpretātur doctores tales
eſſe de foro eccleſiaſtico ſiue eccleſia regularis ſit
ſiue ſecularis ⁊ gaudere debent tales eccleſiaſtica
libertate. xvij. queſtio. iiij. Quiſquis. ⁊ ꝙ tales cen
ſeantur religioſi approbat conſuetudo generalis.
cui ſtandum eſt. xj. diſtin. Eccleſiaſticarum. Secus
ſi eſſet conuerſus remanēs in domo ppria ⁊ tanꝙ
laicus viuens. vt dicit idem Hoſtien. in gloſſa ſup
capitu. Non dubium. ⁊ comprobatur hec ſolutio
expreſſe. extra de priuile. vt capi. priuilegia. §. j. vſi.
hec autem. vide de hoc ſupra eo. lib. titu. xxviij. de
tranſitu clericorum. queſtio. xxiiij. Quid de ruſti-
cis. Sequitur in Raymun. ⁊ hec pena ſcilicet ex- Raymūd⁹.
communicationis videt extendi ad conſentientes.
ſcilicet quando clericus vel religioſus ledit. extra
eo. titu. capi. Quante preſumptionis. vſi. Ne autē
ſolorum violētie huiuſmodi autores aliquorum credat
preſumptio puniendos facientes vel conſentiētes
pari pena plectendos catholica condemnat auto-
ritas eos etiam delinquētibus fauere interpretās
qui cum poſſint manifeſto facinori deſinūt obuia-
re. Idem auguſti. lxxxvj. diſtin. facientis ⁊ ita videt
expreſſum per iſtam conſtitutionem ꝙ quilibet te-
neatur defendere clericum. Ratio videt eſſe quia ta
lis defenſio ad ius publicum ſpectat. diſtin. j. Ius
publicum vel reſtringens ad poteſtatem officij.
Dicit hic gloſ. ꝙ hec opinio benignior ⁊ verior eſt
vt de illis ſolis non defendentibus clericos intelli Gloſſa.
gatur ad quorum pertinet officium eos defende-
re. arg. xxiij. queſtio. v. adminiſtratores. xxiij. q. iiij.
Forte. ⁊ capi. Duo iſta nomina. Concordat cum hac
opinione Bernar. in gloſſa ſuper eandem decre.
Quante. vnde dicit ibi. Si ego qui non habeo po-
teſtatem aliquam video ꝙ aliquis vult verberare
clericum ſine meo conſilio vel auxilio nō credo ꝙ
ſim excommunicatus ſi non prohibeo illū. licet alias
forte peccem quia ipſum non defendo cum poſſim
et licet tenear iniuriam propulſare etiam a ſocio.
xxiij. queſtio. iij. capi. Non inferenda. ⁊ capi. vlti.
quia ſaltem verbis tales amonendi ſunt ⁊ ſi in fa-
ctis vt dicit hugo. lxxxiij. diſtin. Error. non tamen
propter hoc ꝙ non propulſo ſum excōicatus. Nam
nullus eſt excommunicatus ex facto alterius niſi
participando vel in locutione vel oratione. aut in
crimine. extra eo. capitu. Nuper. Sed hoc nullo
tali modo participat. de prima opinione fuit iohā
nes. Innocen. in gloſſa. ibidem recitat vtrāqꝫ opi-
nionem. Item dicit iohannes in gloſ. ibidē ꝙ ſi
aliquis verberaret noīe meo ⁊ ex negligētia nō p-
hiberē ſine dolo nō inciderē. ſ canonē cū neceſſari⁹
ſit dolus vt quis incidat. Secus ergo ſi ex propoſi-
to nō prohibeo. Hoſti. tñ in ſum. vſi. Quintus.
dicit hoc eſſe itelligendū generalr de quocūqꝫ etiā
Hoſtienſis ſi non teneret ad hoc ex officio dūmō nudo verbo
tantū prohibere poſſit vt ſi diceret illi q̄ vellet in-
iuriari caueas tibi vel nō facias ex tūc ille abſtine
ret. ar. ad hoc extra in nouella. Inno. eo. ti. ca. Di-
lecto. §. ⁊ quidā. vnde ⁊ idem Hoſti. in gloſ. ſuper
decre. Quante. recitat idē qđ ſecundū Ber. ſuprā
poſitum eſt ⁊ addit ꝙ quicquid dicant alij per hāc
decre. ſentiendum eſt ꝙ quilibet non prohibens
incidat dummodo doloſe hoc dimittat: alias
ſine dolo non incidit. De hoc caſu plura di-
centur infra. Sextus eſt cum conſules ciuita
tis rectores

tis rectores ne non et alij qui poteſtatem habere
videntur faciunt collectas: et exactiones inde
bitas in clericos et eccleſias iuriſditionem prelato
rum euacuantes et amoniti nolunt deſiſtere. Nec
debent abſolui donec ſatiſfaciant competenter.ex
tra de immunitate eccleſiarum .c. Non minus . et
ſecundum Hoſtienſem in Gloſſa ibidem ſufficit
vna monitio die competenti ſibi ad ſatiſfaciendū
ſiue ad deſiſtendum aſſignato. puta infra menſez
Infra quem deſiſtant.vt in.c.aduerſus.§.finali.
¶ Ligat etiam canon iſte tam rectores quaz fau
tores eorum vt dicitur in.c.Non minꝰ.vide de hac
materia.ſupra.libro.j.titulo . xliij.de immunitate
eccleſiarum quaſi per totum.Item infra.ea.queſti
one.verſi.Item adde.¶ Septimus eſt cum quis
incēdit eccleſias.Extra de ſenten . excommunica
tionis.c.tua.Idez Hoſtienſis in gloſſa ſuper idem
ca. Quidā tamen non admittunt hunc caſum.Sz
dicunt talem incidere in minorem excommunica
tionem vide de hoc ſupra libro.ij.titulo.v . de rap
toribus.queſtione.x . q ſit pena incendiarij. ¶ Oc
tauus eſt cum quis frangit eccleſiam vel intus cō
mittit aliquid multum enorme vt rapiendo forte
corpus chriſti de altari.deſtruendo altare.frangen
do crucem vel ſimile.extra de ſententia excommu
nicatio.c.conqueſti.xvij.queſtione.iiij.c.omnes ec
cleſie.¶ Hoſtienſis in' ſumma.verſi.Quintuſdeci
mus.et Goffredus dicunt tm̄ de incendiarijs et vio
latoribus eccleſiarum' nec faciunt mētionē de his
que ibi committuntur.et addunt.Alij autez qui ali
ter offendunt eccleſias vel bona ipſarum diripiūt
non ſunt ipſo iure excommunicati.ſed excommu
nicandi.extra de foro competenti.c.conqueſtus . et
hoc intellige niſi in quibuſdam caſibus vt patebit
infra.eadem queſtione.verſiculo Sunt et alij et ſe
quentibus .

¶ Queſtio.

Sed quid ſi aliquis venit animo frangendi et
tamen non frangit.¶ Et quid ſi fractam ab
alijs inuenit et intrat et aufert inde aliquid. ¶ Vel
quid de fure qui fracto foramine in pariete aut fra
cta feneſtra vitrea aut ferratura aut vectibus ho
ſtij intrat et aliquid exportat. Numquid ille'incidit
in canonem. Reſpondeo ſecundum Glo.libro.j.ti
tulo.xiij.de ſacrilegijs.§.iij. Pena.ſuper.verſi. vel
frangit.dicendum qd ſiue aliquis veniat cum pro
poſito frangendi eccleſiam.ſiue non: nō incidit in
canonem.niſi frangat eam corporaliter li : et aliqd
aſportet.vnde ſi predones veniant animo frangen
di eccleſiam.non tamen frangunt quia inueniunt
eam apertam . et nullum inueniūt reſiſtētem quia
propter timorem eorum omnes fugerūt cuſtodes
non incidunt in canonem. Licet intrent et aliquid
aſportent parati vim inferre ſi aliqui reſiſterent.
et credo qd effractor eccleſie iudicādus eſt qui dolo
malo aut p iniuriaz violenter parietem fodit : aut
ſuffodit: aut vitrum fregerit. aut ferraturam . aut
hoſtia aut cardines aut vectes dum tenent hoſtia
firmata aut ipſum tectū eccleſie. ¶ De fure autē
predicto licet poſſet dici qd non incidit in hanc pe
nam cum decreta. Extra de ſententia excommuni
cationis.c.Conqueſti.non videatur loqui .niſi de
illis qui publice frangunt eccleſiam.quia cum lex
diſtinguēs inter fractores diurnos attrociores di
cit eſſe nocturnis.vt.ff.de effractoribus. l.j. et vltj
ma.poteſt dici probabiliter in fauorem eccleſie.qz
talis incidit in canonem ſicut publicus effractor.et

qd a ſolo papa eſt abſoluendus : poſtquam fuerit
per eccleſiam denunciatus. Hec omnia in gloſſa
vide ſupra in predicta queſtione. Que ſit pena in
cendiarij.¶ Nonus eſt cuz quis electus in papam
a minore parte cardinalium quam duabus gerit
ſe pro apoſtolico.extra de electione.c.licet.¶ De
cimus eſt cum quis per ſe : vel per alium falſificat
litteras domini pape cum fautoribus et defenſori
bus ſuis vel cum quis ſcienter vtitur litteris apo
ſtolicis et ab alio falſatis.extra de crimine falſi.c. ad
falſariorum. Dicitur etiam eodem titulo in.c.du
ra.quod ſi quis falſas litteras ſe habere cognoſcit
infra viginti dies litteras illas aut deſtruat aut re
ſignet. Si penam excōmunicationis voluerit eua
dere. Et hoc ſecundum Hoſtienſem ibidez in glo.
intelligitur quando littere falſe aliquo caſu ad ali
quem peruenerunt. Quid ſi aliquis ſimplex vtitur
talibus litteris ignoranter. Reſpondeo ſecunduz
Hoſtienſem in glo.ibidem non excuſatur quia p
alios hoc'inquirere debuit ar.xxxvij.d .§.vlt.idem
Bernar . in gloſſa ibidem

¶ Queſtio.

Quid ſi falſitas erat ita latens qd de facili nō
poterat percipi in aperto. Rn̄. ſm Hoſti. in
glo.ibidem cum quedam ſint patentia quedam oc
cultata.ſi per ſe et alios adhibuit diligentiā quam
potuit et nihil percipit excuſatus eſt.alioquin non
extra de homicidio.c.Ioannes .et.c.vlti.et.ff de edi
litio edicto. l. j.§.Cauſa.Idem Bern.in glo.ibidē Hoſtienſis.
Circa hanc materiam nota qd dicit Hoſti.li.v. ru
brica.xx.de crimine falſi.§.qualiter ſub .§. Porro.
verſi.ſed hodie.qui ſic ait. Hodie preceptuz eſt qd
in litteris domini pape nec in magno nec in modi
co audeat quis manum apponere.etiam litteram
vnicam vel punctum vnicū corrigendo exceptis of
ficialibus quibus hoc eſt cōmiſſum. Alioquin ma
nuz apponēs ex canone lato in curia ipſo facto ſen
tentiam excommunicationis incurrit que non po
teſt per aliquem citra ſedem apoſtolicam relaxa
ri. Idem Goffre.§.eſt aūt ſciendum. ¶ Undecimꝰ
caſus eſt cum quis defert arma ferrum ligamina
galeas.naues vel alias merces prohibitas ſarrace
nis.et hoc omni tempore indiſtincte. ¶ Item cum
exercet regimen in eorum nauibus ſeu galeis . vel
aliqua conſilia : vel ſubſidia eis impendit per ſe:
vel per alios vel alio quocumqz ſimili modo.vel in
genio et maxime tempore guerre in diſpendiū ter
re ſancte et chriſtianorū.extra de iudeis. c.ita quo
rumdam.c.ſignificauit.c.quod olim .et.c.ad liberā
dam. et omnes res taliuz poſſunt licite occupari a
principibus catholicis et conſulibus ciuitatum.et
ipſi ſi capti fuerint in hoc debēt ſerui capientiuz
fieri vt in preall'.decre. Ita quorumdam.et.c.et ad li
berandam. ¶ Hoſtien.lib.v.rubrica.vj.de iudeis
et ſarracenis.ſub rubrica de ſarracenis.§.iij.quali
ter erga verſi. illud tamen dicit qd videtur qd tem
pore treuge poſſint xpiani cū cōmercio adire ale
xandriam.dummodo caueāt a mercibus prohibi
tis.vt extra.eo.titu.ſcz de iudeis.et ſarracenis ſigni
ficauit.§.j. ¶ Duodecimus eſt. Cuz quis magiſter
vel ſcolaris tractat cum aliquo ciue bononienſe de
conductione hoſpitij irrequiſitis inquilinis.extra
de locato.c.ex reſcripto. Niſi tempus conductio
nis fuerit elapſum.vt in eodem.c.Ex reſcripto. di Gloſſa.
cit hic Gloſſa qd hoc non eſt extendendum ad ſco
lares aliarum ciuitatum. ¶ Hoſtienſis libro ter
tio. Rubrica.xviij.de locato et conducto.§.ſeptimo

publicanda eſt ne quis poſſit ignorantiam allega
re. ¶ Item dicunt q̄d qui ignorat ſtatutum huiuſ-
modi non incidit in excommunicationem que
non niſi pro magnis criminibus eſt infligenda Et
que non cadit niſi in cõtumacem. Undecima que
ſtione tertia. Nemo epiſcopoꝝ. Et hoc benignius
eſt. ¶ Item addit ibidem Hoſtienſis in Gloſ-
ſa. Quod ſtatutarij et ſcriptores ſtatutorum ſta-
tim ligentur nec excuſationem habere poſſunt in
toto licet q̄ſ excuſentur a tanto. Poteſtates aũt
conſules ⁊ rectores poſſunt habere q̄ſ excuſatio
nem quantum ad obſeruationem ſiue delectio-
nem ſtatutorum predictorum que ignorare poſſunt
Ex quo vero certificati ſunt ⁊ obedire negligũt cõ-
ſtitutio eos ligat. q̄d ad arbitrium boni viri referẽ
dũ eſt. q̄ſ. ſ. ſcire potuerũt vel nõ. aut quando ĩpedi
re negligunt. aut quando impediũt ne ſeruẽtur. cõ
ciliarij autem ita demum ligantur ſi conſentiãt in
delicto ſm Inno. ⁊ Hoſti. in glo. dicti. c. tñ ſm ber.
in glo. ſuper. c. grauem. poteſtates conſules ⁊ recto
res ac conciliarij. videntur monendi. ⁊ ſi infra du-
os menſes emendare nolunt excommunicationem
incurrunt. vel dic q̄d hoc. ſ. c. grauem loquit̃ de alijs
conſiliarijs ⁊ officialibus qui poſtea ſucceſſerũt. ⁊
non de illis quorum cõſilio ⁊ auctoritate ſtatuta illa
edita fuerunt ⁊ tales non ſunt excõicati niſi ea ſer-
uare facerent: ⁊ infra duos menſes non delerent. H
ber. ¶ Hoſti. vero. ẜ. viceſimus ſextus. ⁊ ſequenti
Hoſtienſis. bus addit alios caſus. quoꝝ vnus eſt contra illos
principes. prelatos ſeu quaſuis alias eccleſiaſti-
cas ſeculares ſiue perſonas que quempiã chriſtiano
rum per aſſiſſinos interfici fecerint vel etiam mã-
dauerint q̄q̄ in eos forſan nõ ſequat̃. Necnõ cõtra
illos qui dictos aſſiſſinos receptauerint vel defẽ-
derint ſeu occultauerint tales. n. hodie nõ ſolũ ex-
communicationis ⁊ depoſitionis ipſo facto incur
runt ſententias ſed ſunt etiam cũ omnibus bonis
ſuis omnibus chriſtianis expoſiti. ⁊ perpetuo diffi
dati. ita q̄d ex quo de predictis vel aliquo ipſorum
probabilibus conſtiterit documentis q̄d aliqui ſce
lus tam execrabile cõmiſerint nullatenus alia ex-
cõmunicationis vel depoſitionis ſeu diffidatiõis
aduerſus tales ſententia requiratur. ſed ⁊ beneficia
talium per illos ad quos pertinet collatio libere
conferantur. vt in nouella Innocentij. Extra de
homicidio. c. pro humani redemptione generis.
¶ Alius caſus eſt in clerico qui ſponte ⁊ ſcienter p-
ticipat excommunicato a papa in diuinis officijs
vt extra de ſententia excommunicationis. c. ſigni
ficauit. ⁊ hoc intelligendum eſt de diuinis officijs
omnibus. ſcilicet tam de his que infra eccleſias di-
cuntur quam extra. ſcilicet de horis canonicis. idẽ
Goffre. ⁊ q̄d dicit ſponte intelligas excludi . non
vim conditionalem. ſed abſolutam. Extra q̄d me-
tus cauſa factis. Idem Goffredus. Qui autẽ aliq̄s
a canone excommunicatus. Communicat in diui-
nis eandem ſententiam non incurrit. Innocenti9
vero in Gloſſa ⁊ Bernardus dicunt decretalem
Significauit poſſe intelligi quando illi erant excõ
municati cum omnibus eis participantibus vl' q
loquitur de participantibus in crimine. extra eo.
c. nuper. Sed Hoſtien. in glo. ibidem contradicit
aſſerens idem q̄d in ſumma vt predictũ eſt. ¶ Ter-
tius caſus eſt contra illos qui romanos aut alios
chriſtianos pro negotiatiõe. vel alijs honeſtis cau
ſis nauigio vectos. capere aut rebus ſuis ſpo-
liare preſumant aut naufragium paſſos ſpoli-
ant rebus ſuis niſi moniti ſatiſfaciant. vt extra de
raptoribus. c. excommunicationem. vnde q̄d ibi di
citur excommunicationi ſubdantur. Exponit ipſe
Hoſtienſis. i. ſubditus ſit ipſo iure. Idem approbat
ipſe Hoſtienſis in gloſſa ibidem putat canonem
ſententie ferende. Addit Hoſtienſis in Gloſſa qui
vero mercatores ſeu peregrinos non nauigantes.
ſed alias itinerantes depredantur non eſt excom-
municatus ipſo iure. ſed excommunicãdus. xxiiij.
queſtione. iij. ſi quis romipetas. ⁊ c. paternarum.
Addit etiam Hoſtienſis ibidem in fine. q̄d pyrate
excommunicantur ſolemniter ab ore ſummi ponti
ficis ter in anno. ¶ Quartus contra illos qui intu
tunt̃ ordinationibus vl' alienationibus a ſciſmati-
cis factis. extra de ſciſmaticis. c. j. ¶ Quintus cõ-
tra religioſos non deferentes habitum extra mo-
naſterium qualem eſſent intra monaſterium geſ-
taturi. vt in nouella Innocen. extra Ne clerici vel
monachi. c. grauis. ſed ⁊ ſi quis ab vſurario pu-
blico oblationem receperit vel ipſum admiſerit
ad eccleſiaſticam ſepulturam ⁊ quod acceperit red
dat ⁊ donec ad arbitrium epiſcopi ſui ſatiſfecerit:
ab officij ſui maneat executione ſuſpenſus. Extra
de vſuris. c. q2 in omnibus in fine. Caueat ergo ne
interim celebret Alias irregularis fiet. Sed idem
Hoſtienſis in Gloſſa ſuper. c. Q2 in omnibus. be
nignius ſentit dicens q̄d ſtatutum iſtud de ſepul-
tura vſurarij ⁊ de ſuſpenſione recipientis eius ob
lationes intelligitur ex quo eſt per ſententiam pu-
blicatus. vel per eccleſiam cum pena huiuſmo-
di irrogata. ⁊ q̄d canon iſte non eſt late ſententie ſ3
ferende. Alij tamen intelligunt q̄d ſit canõ late ſen
tentie. Hec Hoſtienſis in Gloſſa ſunt ⁊ alij caſus
qui colliguntur ex conſtitutionibus Gregorij de-
cimi in concilio lugdunẽſi. vnus quicumq; in cle-
ricos vel quaſcumq alias perſonas eccleſiaſticas ad
quos in aliquibus eccleſijs monaſterijs. aut alijs
pijs locis ſpectat electio pro eo q̄d rogati ſeu aliaſ
inducti eum pro quo rogabantur ſiue inducebã-
tur eligere noluerunt: vel etiam in conſanguine-
os eorum: aut ipſas eccleſias monaſteria ſeu loca
cetera beneficijs ſiue alijs bonis ſuis ſpoliando p
ſe vel per alios ſeu alias iniuſte perſequẽdo gra-
uare preſumpſerint ipſo facto ſunt excommunica
ti. vt in titu. de electione. cap. ſo Sciant. Alius ca-
ſus eſt q̄d quicunq; quantecunq; dignitatis ſint qui
de nouo vſurpare preſumunt in eccleſijs monaſte
rijs ſeu alijs pijs locis regalia vel cuſtodiam ad-
uocationis vel defenſionis titulum. Item clerici
ipſorum locorum ⁊ monachi monaſteriorũ ⁊ alie
perſone locorum eorũdem qui hoc fieri procurant
ipſo facto incidunt in excommunicationem. Cle-
rici etiam qui non opponunt ſe talibus ſicut de-
bent nihil debent percipere de prouentibus ipſo-
rum locorum ſeu eccleſiarum quãdiu ſe oppone-
re diſſimulant. vt eodem titulo. c. generali cõſtitu
tione. ¶ Tertius. Quicunq; vi vel metu extorſe-
rint beneficium abſolutionis a ſententia excom-
municationis. vel reuocationem interdicti vel
ſuſpenſionis. Ipſa abſolutio vel reuocatio nihil
valet. Et nihilominus ipſi extorquentes ipſo fa-
cto ſunt excommunicati. vt in titulo de his que vi
metuſue cauſa fiunt. c. abſolutionis. ¶ Quar-
tus quia cum prohibeatur prelatis eccleſie ne ec-
cleſias vel bona ipſarum immobilia ſeu iura ſub-
mittant laycis abſq; conſenſu capituli ⁊ licentia
pape. Nec alienent. Nec laycos in aduocatos aſſu
mant. Et ſi ſecus factum fuerit non valet. Et
nihilominus prelati qui ſecus egerint ipſo fa-
cto ab officio ⁊ adminiſtratione. et clerici illius
eccleſie qui neglexerint denunciare ſuperiori

de fuga alicuius clerici qđ tunc prelati poſſent da
re licentiam capiendi ⁊ in carcere detinendi quo
uſqꝫ preſentaret ſuo iudici. Item dicit ibidē ꝙ ſa
tis videtur ꝙ quilibet iudex eccleſiaſticus ſiue or
dinarius ſiue delegatus clericū ex iuſta cauſa pōt
capere ⁊ detinere. Uide ibi plura de captiuatione
⁊ detentione clericoꝝ. Et in Hoſtien. in glo. ibidē
qui ſtrictior eſt in hac parte. ¶ Tertiodecimo in
turbante diuina officia que preſbyter vel alius ad
quem ſpectat poteſt eijcere de eccleſia. extra eo. c.
veniens. ⁊ extra. eo. titu. c. Cum voluntate. §. ſi vo.
¶ Quartodecimo in eo qui ratione officij qđ in
eccleſia obtinet clericum percutit. ¶ Quintodeci
mo in ſeniore eccleſie qui cauſa deuotionis hoc fa
cit. ¶ Sextodecimo in eo q̄ prelatus eſt ⁊ leuit cor
rigit. ¶ Decimoſeptimo in domino familiā corri
gente. ¶ Decimooctauo in propinquo ſiue pa
rente ſicut hi quinqꝫ caſus probant extra. e. ti. cum
voluntate. §. ſi. ¶ Hos tamen quattuor caſus. ſ. de
officiato in eccleſia: ⁊ de ſeniore ⁊ propinquo: vel ſi
ſit de familia intellige ſm Hoſti. lib. j. rubrica. xi.
de temporibus ordinationū. §. iiij. ⁊ cui ſub. § deci
ma regula quando ſunt in minoribus ordinibus.
alias eīm ſi ſunt in maioribus predicti excōicatōez
incurrunt: vt a contrario ſenſu ꝓbatur in dicto. c.
cum voluntate. §. ſi qui vo. rñ. j. Et hoc idem dicūt
Ber. ⁊ Hoſti. in glo. ſuper idem. c.

¶ Queſtio.

Sed quid ſi predicte perſone. ſ. officiatus in
eccleſia: ſenior prelatus: magiſter dñs dom⁹
vel conſanguinei excedant modum in corrigendo.
Nunquid incidūt in canonem. Rñ. ſm Hoſtiē. in
glo. ibidem niſi irato animo hoc faciant ⁊ ex ꝓpo
ſito non credo ꝙ incidant in canonem qui ſolum
modo dolum ꝓſequit qđ colligitur ex vbis cano
nis. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ibi violentas ma
nus iniecerint. ⁊ extra. eo. ti. c. j. violentia eīm non
cōmittitur ſine dolo. Sed hmōi manus predictaꝝ
perſonarum non ſunt doloſe ſed caritatiue: licet
forſan fortuito caſu quandoqꝫ excedant modum
Glo. vvilh. diſcipline. Hoc etiam innuit principiū huius. c.
cum voluntate. Idem Ber. in glo. Concordat etiā
glo. vvilh. §. xlv. ⁊ eīm circa illos ſuper vo. exceſſus.
dicens. Non credo ꝙ ſi perſone hmōi excedāt ali
quantulum modum in corrigendo propter hoc in
cidant in canonem niſi hoc faciant ex malicia vel
ex propoſito.

¶ Queſtio.

Quid ſi exiſtens in ſacris ordinib⁹ percutiat
Hoſtien. leuiter non in contēptum canonis. Rñ. ſm
Hoſt. in ſum. vbi ſupra. ſ. in rubrica de temporib⁹
ordinationum. Si cauſa correctionis percutiatur
leuiter a prelato ſuo vel a magiſtro nō incurritur
ſententia. vt extra de ſenten. excom. c. cum volun
tate. §. ſi qui vo. vſi. ⁊ hi qui obtentu prelationis.
vbi loquitur indiſtincte ⁊ indeterminate: ſed in pre
cedenti vſi. ibi aut etiam alij ⁊ ſequēti loquit de
terminate de his qui ſunt in minoribus ordinib⁹
argu. ad idem. extra de regularibus. c. ſi. ⁊ extra de
ſtatu mona. c. ea que. Si autem hoc facit prela tus
ex impetuoſa malitia ſententiam non euadet. de
materia horum caſuum. ſ. quartidecimi ⁊ ſequen
tium multa dicentur infra eo. titu. q. cxcv. circa il
los. ⁊ ſequentib⁹. ¶ Decimuſnonus in clerico de
poſito ⁊ tradito curie ſeculari. extra de iudic. c. cū
non ab homine. Secus ſi non ſit traditus ꝗuis ſit
degradatus. Nam talis priuilegium retinet. lxxxj
diſt. dictum. ⁊ hec in memoria preteriti officij.
¶ Uiceſimo ſm Hoſtien. Ray. ⁊ Innocen. in glo.
ſuper. c. non dubium in clerico ad actum prorſus

contrarium clericatui tranſeunte. vt quia factus ē
miles nec tonſuram defert. quia nec ad hoc eſt co
gendus. extra de clericis coniugatis capitulo vt cō
ſultationem. vel factus eſt bigamus. vel ſimile.
lxxxiiij. diſtinctione Quiſquis. Uide ſupra in titu
lo de apoſtatis. Fere omnes caſus predictos etiam
Raymun. explicite vel implicite ponit.

¶ Queſtio. xxxv j

Deinde quero in quibus caſibus iniji̇ciēs ma
nus violentas in clericum vel religioſum ci
tra ſedē apoſtolicam abſolui poſſit. Reſpondeo
ſecundum Hoſtienſem in Rubrica de excommu
nicatione. §. iij. Quis poſſit. Sub. §. Secunda regu Raymun.
la. Et fere omnes eoſdem caſus etiam Raymun
dus ponit. §. duodecimo. alia regula. ¶ Primus
eſt quando excommunicatus eſt in mortis articu
lo conſtitutus. Hec enim quecunqꝫ fuerit leſio ab
ſolui poteſt. xvij. queſtione. iiij. capitulo. Si quis
ſuadente. ⁊ extra eodem titulo. capitulo non dubi
um. ⁊ c. Ea noſcitur. §. finali. Eſt tamen tali iniun
gendum vt ſi euaſerit debeat ſe ſedi apoſtolice. ſci
licet ſi enormis fuerit leſio vel eius legato ſi nō eſt
enormis vel ſi ſuper hoc ſcilicꝫ enormi ſpeciale ha
beat mandatum preſentare mandatum eius ſup
hoc recepturus. Sic intelligas. extra eodem titu Hoſtienſis.
lo. c. a noſcitur. §. finali. Et vt dicit Hoſtienſis In
Gloſſa ſuper. c. de cetero. Idem eſt in alijs. excom
municationibus quia iniūgentur ei qđ recepta ſa
nitate excōicatoris conſpectui ſe preſentet manda
ta ipſius recepturus. Argumentum extra eodem
titulo. capi. a nobis. ij. §. vt autem. niſi rationa
biliter fuerit appellatum. quia tunc ſtabit manda
tis illius qui de appellatione cognoſcet. Innocen
tius in Gloſſa ſuper. c. Quod de his. dicit qđ intel
ligitur non ſolum de periculo mortis propter infir
mitatem. Sed etiam ſi ſit in periculo quocunqꝫ
vicino morti. Puta. Si timeat hoſtem vel predo
nem vel crudelitatem hominis potentis aut odi
um ſpeciale alicuius vel ſi nauigaturus ſit pericu
loſe vel per loca inſidioſa tranſiturus. digeſtis de
donationib⁹ cauſa mortis. l. iij. ⁊ iiij. Idem ponit
Hoſtienſis in Gloſſa ibidem ⁊ addit Hoſtienſis
quod idem eſt ſi ſit obſeſſus vel obſideatur in loco
vbi frequenter machine iaciunt ⁊ baliſte. Satis
etiam concordare videtur cum his Bernardus ex
tra de penitentia ⁊ remiſſione. In Gloſſa ſuper. c.
Quod in te. Addit poſtea Hoſtienſis dicens. Ca
ueat tamen abſoluens quod non nimis laxet habe Raymun.
nas in hoc caſu. alioquin ſub hoc pretextu poſſent Gof.
quaſi omnes abſolui. Et ſic eluderetur edicto ⁊ da
retur via figmentis. Item nota ſecundum Raymū
dum ⁊ Hoſtienſem ⁊ Goffredum. §. ix. ⁊ qualiter
ſub. §. quartum verſiculo ſed et quando quod ſimi
liter in omni caſu excepto puero quando epiſco
pus abſoluit aliquem iniectorem manuum habē
tem temporale impedimentum propter quod nō
poteſt tunc ire ad papam. Tunc iniungendum eſt
abſoluto ſuo debito iuramenti quod preſentet ſe
pape. vel eius legato quamcito impedimentum
ceſſauerit mandata ipſius recepturus vt extra eo
dem titulo. de cetero. in fine. ⁊ c. Ea noſcitur. in fi
ne. et. c. Quod de his. ⁊ c. Quamuis incidens. Exē
plificat Innocentius in Gloſſa ſuper. c. primo. vt
in eo qui habet inimicitias in paupere ⁊ in infir
mo. ¶ Secundus eſt quando quis habet ini
micitias capitales. vel alias iuſtas excuſationes
quare non poteſt, ſe ſedi Apoſtolice preſentare.
extra eodem titu. c. de cetero. Dicit Gloſſa vvillel
mi ħ qđ iuſta excuſatio vł canonicū impedimētū

aliud

aliud ab his que expreſſa ſunt arbitrio boni viri li
mitandum eſt.ar.ff.de verbo.obli.l.continu9.§.cuz
ita ⁊ extra de voto.c.qđ ſuper his. Tertius in hoſti
ario qui pretextu officij clericum non tñ grauiter
leſit.extra eo.ti.Si vero alicuius.Rñ.j.Quartus i
officiali qui arcēdo turbā non ex ꝓpoſito.ſed caſu
fortuito qui tñ potuit ꝓuideri.ita qđ in aliqua ne-
gligentia deprehendatur clericuz percuſſit.Si au
tem in nulla culpa eſſet non crederem ipſum aſtri
ctum.ex quo non poſſet ei caſus aliquaten9 impu-
tari.Sic intellige extra.eo.ti.Si vero alicuius.§.
officialis.⁊ arg.extra de homicidio.c.Joannes.⁊.
c.ſi.Idem dicit hic glo.ſuper ꝟ.malignatur. Ad-
dit ibi Ray.qđ ſi hoſtiarius non caſu fortuito ſed
ex deliberatione percuſſiſſet aliquem grauiter de-
beret abſolui a papa vt extra c.ti.ſi ꝟo.j.

℄ Queſtio.

Quid ſi clericus venit loricatus in bello.vel
in inſultum facit ⁊ is contra quem venit ipſuz
capit vel ledit.numquid eſt excommunicatus.Rñ
Innocen. vt dicit Innocētius in Glo.ſuper.c.ſi vero alicui9.
qđ ſic ſi ſcienter hoc facit.Sed ad papam inde mit
titur.Hoſti.vero in glo.ibidez dicit qđ ſi hoc fit ad
defenſionem non eſt excommunicatus dumtamē
ceſſante cauſa defenſionis ipſum liberum abire ꝑ
mittat.

℄ Queſtio.

Hoſtien. Quid ſi officialis talem capiat ⁊ liget autori
tate propria cum periculum inſtet nec aliē
poſſit compeſci ab iniuria alterius.Rñ.ſm Hoſ.
⁊ Inno.in glo.ibidem non eſt excōmunicatus im-
mo meretur.xxiij.q.iij.fortitudo.⁊.c.ſequentibus
⁊ hoc ſi prelatus ſuus non eſt ibi qui hoc faciat: ⁊
eum quacito poteſt prelato reſtituat.alioquin con
tra.extra e.ti.c.vt fame.§.layci. ℄ Quintus in mu
lierib9.extra.e.ti.c.mulieres.Dicit hic gl.vvilli.ꝙ
non diſtinguitur hic vtrum mulier ſit fortis vel de
bilis.qꝛ nec decretalis diſtinguit:⁊ beneficia prin-
cipum latiſſime ſunt interpretanda. Et idem di-
cit Hoſti.in glo.ſup idem.c.

℄ Queſtio.

Gloſſa. Sed quid ſi mutilauerit vel occiderit cleri-
cuz.Rñ.ſm glo.vvilli hic in pꝛāte eſt epiſco
pi mittere vel non mittere ad curiam hmōi mulie
rem abſoluendā qꝛ nō diſtinguitur circa eas inter
attrocem vel nō attrocem iniuriam ſicut diſtin-
guitur de illis qui poſt ingreſſum ⁊ de illis qui añ
ingreſſum religionis inciderunt in canonē.vt ex-
tra.e.t.c.cū illoꝝ.Credo tamen qđ expedit in hoc ca
ſu mulierē hmōi mitti ad curiam quando fortis ē
⁊ magna eſt attrocitas facti niſi fiat alicui preiudi
cium ex hmōi miſſione.

℄ Queſtio.

Quid de muliere incendiaria ſacri loci.vel ꝙ̄
falſat litteras dñi pape nūquid abſolui pōt
ab epiſcopo ſicut de iniectione manuū.Rñ ſm gl.
ibidem ſup.ꝟ.mulieres.Credo qđ mittenda eſt ad
curiam:qꝛ non inueniuntur iura parcere mulieri-
bus in hac parte.Et hoc forte ideo qꝛ hmōi crimi-
na nō committuntur niſi per excogitatam maliti-
am ⁊ dolū.Sed manus iniectio multociēs fit ex le
uitate ⁊ ex impetu.Sextus in ſenibus ⁊ valitudi-
narijs.Septim9 in mēbris ſuis deſtitutiſ.Intelligas
itaqđ ad ſedem apl'icā accedere non poſſunt.ſicut
hi tres caſus probant extra eo.c.mulieres.⁊.c ea
noſcitur.⁊.c.quamuis. ℄ Octau9 in infirmo qđ in
telligas qñ non eſt ſpes de conualeſcentia.extra c.
ti.qđ de his.Glo.etiam vvilli hic dicit qđ intelli-
gitur de infirmo qui ꝑpetuum habet infirmitatis
impedimentum vel etiam in temporali in quo ti-
metur probabiliter de morte feſtinata.vt in acutiſ
febribus.In quinātia apoplexia ⁊ hmōi.ſ.pro quā
ta autem debilitate quis excuſet qđ non mittatur
ad curiam arbitrio boni viri limitandū eſt.vt cre
do.hec in Glo. ℄ Non9 in paupere qđ intelligas
quando tanta eſt paupertas qđ non poteſt ad ſedē
apoſtolicam accedere.⁊ eſt ei verecundum hoſtia-
tim mendicare.vt ſic intelligas extra eo.ꝙ de his.
alioqñ ſi non eſſet ei verecundū mittendus eſſet.
Sicut probatur extra eo.Ea noſcitur.Rñ.j.⁊.§.j.
Satis concordat his glo.vvilli hic ſup ꝟ infirm9.
dicens ꝙ circa pauperes diſtinguendum eſt.qꝛ illi
qui non poſſunt habere expenſas nec de bonis mo
bilib9 nec imobilib9 habēt ꝙ̄ diſtrahere poſſunt
nō ſunt mittēdi ad curiā.alias mittēdi ſunt.quāte
tamē expenſe debeant ad iter ſufficere ex varijs cir
cunſtantijs perſone ⁊ loci limitandum eſt Nec cre
do qđ teneantur mendicare vt vadant ad curiam:
niſi forte talis ſit qui ſemꝑ alias conſueuit mendi
care ⁊ robuſtus ſit corpore ad eundum.Et concor-
dat his p ente Hoſti.in glo.ſup.c.quod de his. Se
quitur in glo.vvilli hic.licet aūt quilibet regulariſ
pauper ſit tamen hoc pretextu non excuſatur quin
mittatur ad curiam.Si percutiat clericum ſecula
rem qꝛ etiam ſi pauper ſit.tamen eius monaſteriū
abundat.Et idem credo de filiofamilias ꝙ̄ ⁊ ſi ni
hil habeat.Habet tamen patrem abundantem.
℄ Decimus.Si monachus verberat monachum
vel regularis regularem.vt extra e.t.c.monachi.⁊
c.cum illorum.Secus ſi percuſſerit ſecularem.vt
patebit infra.q.xxix.poſt hec quero. Intelligitur
et hoc tam de eo qui eſt in probatione quā de ꝓfeſ-
ſo vt dicunt Hoſti.⁊ Inno.in glo.ſuper. c.mona-
chi Licet aliqui contradicant. ℄ Undecimus. In
his ꝙ̄ ſui iuris nō ſunt ſicut filijfamiā.⁊ſui.extra c.
ti.mulieres.Quod tamen intelligendum eſt vbi fi
lius vel ſeruus hoc fecit in fraudem ſeruitij patri
vel domino preſtandi vel vbi pater vel dominus
qui in culpa non eſt graue detrimentum pateret
propter filij vel ſerui ſui abſentiam.Debet tñ eis
in recompenſationem laboris itineris alia ſatiſfa
ctio iniungi.vt extra e.t.Relatum. hec ſatiſfactio Hoſtienſis
ſm Hoſti.in gloſſa non intelligitur in pecunia vel
elemoſina cum proprio careant.Sed qđ orent vel
ieiunent.vel recipiant penitentiam.vel diſciplinas
Addit Ray qđ hec intelligēda ſunt niſi eſſet tā gra
uis ⁊ enormis exceſſus qđ propter vitandum ſcan
dalū ⁊ tollendum exemplū eſſent ad ſedē apoſtoli
cā mittendi.vt in e.t.c.relatū.Addit etiā glo.hic ⁊
Hoſti.in glo.eo.c.qđ iſtud intelligendum eſt de ſer
uis.i.qui ſunt ſeruilis cōditionis.hoc n.de ſeruiē-
tib9 ſiue famulis nō eſt intelligendū.Inno.⁊ Ber.
in glo.ſup.c.mulieres dicunt qđ filijfam.licet ſint
in patria pꝛāte mitti debēt ad curiā niſi ſint infra
an nos pubertatis.Quia ſui iuris ſunt ad eunduz
quo volunt.Idem etiam notauit Laurentius vt di
cit hic gloſſa.Sed Hoſtienſis in glo.ſuper eodē.c.
dicit.qđ eadē rō eſt in filiofamī ꝙ̄ in ſeruo. ℄ Duo-
decimus in his qui nobiles ⁊ magne potentie ſunt
Et ita delicati quod laborem eundi ad ſedem apo
ſtolicam nequeunt ſuſtinere.Prius tamen eſt ſu-
per hoc Romanus pontifex conſulendus.⁊ addit
Hoſtienſis quod iſtum caſum non notaſſet. Niſi
ipſum in ſumma Goffredi inueniſſet.Quia tunc
potius abſolutio ſit iure delegationis. Extra eo-
dem titulo.Mulieres. ℄ Eundem etiam caſum
ponit Raymundus paragrapho.xlvj. Item quid
de pueris.⁊ dicit in glo.ſuper.ꝟ.nequeunt.ſ.de fa
cili qđ ad arbitrium boni viri referendum eſt. Si
aūt oino non poſſunt ēt papa nō reqſito poſſit ab

Alanus

ſolui. Sicut notat ⁊ alanus in.c.mulieres. Hec in glo. Tertiuſdecim⁹ i pupillo ſiue ipubere.extra e. ti.c.j. Et hoc ſiue añ pubertatē ſiue poſt poſtulet ſe abſolui.vt extra.e.c.ſi.dicit hic glo.ſup ꝟ. infirmus qꝺ pueri ſi non ſunt doli capaces nõ incidũt in canonẽ de iniectione. ſi ꝟo ſunt doli capaces incidunt ſi animo iniuriãdi aut libidine vindicte clericos pcutiũt ſi tñ puenerũt ad.xv.vł.xvj.an.aut ēt vltra ſi adhuc tales ſunt qꝺ ſine periculo ad curiaꝫ ire nõ poſſunt propter imbecillitatẽ corporis.aut defectum diſcretionis. Credo qꝺ ab epiſcopo ſuo poterunt abſolui recepto tñ iuramento :qꝺ ſublato hmõi impedimẽto curie ſe pñtabũt. ¶ Decimusquartus. In his q̇ cõiter viuũt ſub vno tecto dormiunt ⁊ in eadẽ domo veſcuntur etiam ſi ſeculares ſint.extra de vi.⁊ ho.cleri.c.qm̃ vt ait ad fin. Idem Goff. Ber.tñ in glo.ſup idem.c.qm̃.dicit ꝙ hoc.c.qm̃ videtur loqui de regularibus qui ſimul viuunt ⁊ dormiunt. Sm̃ Hoſti.etiam in glo.ibideꝫ affirmat ⁊ ꝓbat qꝺ etiam de ſecularibus intelligatur. Et videtur cum hoc concordare inno.in gl.

Gloſſa.

ibidem. Glo.wilh̃ dicit hic Sic hoc videtur intelligi tm̃ de clericis cõiter viuentibus in aliquo collegio.vnde non videł extendendũ ad alios cõiter viuentes qui ſunt ſeculares ſiue ſcholares. ¶ Decimusquintus in monialibus extra.e.ti.de monialibus. ¶ Decimusſextus in hoſpitalarijs ſancti iohannis hieroſolymitani extra eo.ti.c.canonica. ¶ Decimuſſeptimus in his que clericis nõ enormem ſed modicã ⁊ leuem iniuriaꝫ irrogarunt. hec em̃ epoꝝ arbitrio relinquił.extra eo.titu.c.puenit

Alanus ⁊ Innocentius.

Quidam tñ vt Alanus ⁊ Inno.in glo.ſup eandem decre.peruenit dicũt ꝙ illa decretalis non ꝯtinet ius cõmune ſed indulgentiã ſpẽalem. Nã ſicut ibidem dr̃. De his ꝟo abſoluẽdis qui clericis nõ enormem ſed modicam ⁊ leuem iniuriam irrogarunt tue fraternitatis arbitrio duximus cõmittenduꝫ. Alij tñ cum Ber.in glo.ibidem cõmunius dicunt ꝙ ꝯtinet ius cõmune. Et cũ hoc concor. glo.wilh̃ hic.⁊ Goff.⁊ Hoſti.in dicto.c. Et hoc quãtum ad iniuriam quã ipſe nolat leuiſſimam. Innoc.extra eo.ti.in glo.ſuper.j.c.in fi. Enumeratis multis de predictis caſibus ſubiungit dicens qꝺ quicunq; in pſona vel alio canonico impedimẽto corporis vt predictũ eſt detineł abſolui põt circa ſedẽ apoſtolicam.⁊ põt abſolui:primo requiſito epo. Qui ſi non põt haberi a quolibet ſacerdote põt abſolui.extra eo.nup.in fi. Idem etiam dicit in glo. ſup idem.c.nup in fi.vel dic ꝙ tunc tm̃ ſacerdos abſoluet qñ difficile aliqͩ emergit:quare non ad excõicatorem:vel ad epm̃ mitti põt.ar.extra.e.ti. Quis hec Inno. ¶ Idem etiam in glo.ſup.c.de cetero dicit ꝙ quidam dicunt ⁊ forte non male:qꝺ in hmõi caſibus põt etiã ſacerdos abſoluere ſed ad mãdatum epi.ſꝫ plus placet qꝺ in neceſſitate poſſit abſoluere ſua ꝓpria autoritate.extra de rapt.in ſi̇̃.o. Idem Hoſt.in glo.ibidem.

¶ Queſtio.xxxvij.

Quia ꝟo hec cõis opinio. Quero qñ debeat dici modica ſiue leuis iniuria que fit clerico in quo caſu poſſit eps abſoluere ab excõicatione tali. Rñd. ſm quãdam decretalem que dicitur in curia publicata. Et a quibuſdam attribuitur.

Idem.

Innocẽ.iiij.que incipit perlectis lr̃is que ſic dicit Illam intelligimus modicam vel leuem iniuriaꝫ que modica pcuſſione aut impulſione pugni palme:vel manus pedis digiti:aut etiam baculi vel lapidis eſt cõtenta vel contracta. Ad leueꝫ ꝟo mutilationem membri fractio dentis depilatio capillorum modica,vel vbi effuſio ſanguinis non procedit. ¶ Nec tamen ſi leniſſima aus art virge percuſſione ſanguis exierit tranſire in attrocem iniuriam profitemur:vt ꝓpter hoc ſit ab abſolutione talium abſtinendum. Cum non ſolum ipſuꝫ factum:verũ etiã facti qualitas vel percutiendi: vel iniuriandi modus circa hoc diligenti⁹ attendatur:⁊ ex ipſis facti circũſtantijs loci videlicet ⁊ perſone que ſit leuis vel modica grauis ⁊ enormis iniuria manifeſtius cognoſcał. Loci quidem vt ſi in theatro vel foro coram iudice vel prelato in eccleſia corã multis:vel alio loco publico alicui iniuria inferatur. Et pſone quidẽ:veluti ſi magiſter

Modica leſio.

iudex aut magiſtratus:dñs aut prelatus:pr̃ etiaꝫ aut patronus ab inferiori vel humili ꝯtra normã iuris patiatur iniuriã. Et hoc quideꝫ que graues videanł iniurie. Et que ſunt leues aut modice ex ipſo facto cognoſcił ſane:qꝛ negocij natura nõ patitur vt ad plenum oĩa referanł iudiciũ taliũ que ſit modica aut enormis iniuria noſtro duxim⁹ arbitrio cõmittẽdũ.ſic tñ poteſtatẽ veſtrã cũ ad hoc proceſſerit temperet̃:vt intra metas hmõi poti⁹ ꝙ vltra ꝓcedatis ne de abſolutione ꝯfiſi de facili atroces ꝓrumpant iniurias vel pcuſſiones ⁊ ſententiam canonum iam periculoſius ꝯtẽnentes in excõmunicationẽ citius ꝓlabanł. Tolerabilius tñ eſt aliquos qui per vos poſſent abſolui ſuperiori abſoluendos relinquere quam contra ſtatuta canonum quemq; relinquere innodatum. Cũ vmbra quedam videatur in opere veritas autem non ſubſit in effectu. Hoſti. in glo.ſuper.c.peruenit. Concordat cum hac conſtitutione ſiue declaratione: ⁊ etiam eam allegat. Et cum predicta diſcretione dicit totum arbitrio epiſcopi committenduꝫ. Et addit qꝺ ſic hodie ſeruatur de facto. Epiſcopus tamẽ caueat de abitrio temperato. Concordat etiam in predictis gloſſa wilhelmi hic ſuper ꝟſi.leuis iniuria Dicit etiam qꝺ leuis iniuria arbitrio boni viri iudicanda eſt ex varijs circumſtantijs perſonarũ

Gloſſa.

locorum ⁊ temporum.vt premiſſum eſt.addit glo. ibidem. Credo etiam qꝺ iuramentum accipiendũ eſt ab illo qui abſoluitur de tali iniuria leui : niſi forte ſit puer. Sed an leuis iniuria reputari debeat que infertur clerico a layco dubium eſt. Hoſti-

Hoſtien.

en. aliquando ſenſit qꝺ non . iudicans omnem iniuriam talem grauem etiam ſi leuiſſima ſit vt patet in ſumma ſua.§.quis poſſit ꝟ.quid ergo.ſi laycus. Sed hoc correxit poſtea in glo .ſuper.c. peruenit aſſerens hoc periculoſum eſſe etiam ipſis clericis qꝛ ſi layci etiam pro modicis iniurijs ire ad papam compellerẽtur theutonici ita graui⁹ interdũ verberarent clericos ne ſine cauſa ſufficienti papã adire viderenł.ſicut de facto aliquãdo accidit.

¶ Queſtio.xxxviij.

Quid cum aliquis habens temporale impedimentum abſoluitur iniuncto ei qꝺ ceſſante impedimento ſtatim ſuperiori vel excommuni-

Raymun.

catori ſe pñtet ⁊ ille poſtmodum hoc non facit ceſſante impedimento. Reſpondeo ſecundum raymundum. Licet aliqui dixerint qꝺ tunc excõmunicatio reuiuiſcit. Tamen cõmunis opinio eſt in contrarium. Et hanc opinionem amplector.ſcilicet ꝙ non reuiuiſcat. Verumtamen ſi nollet adimplere mandatum impedimento ceſſante deberet excommunicari a qua excommunicatione non deberet abſolui donec ſatiſfactum eſſet mandato. Concordant his Goffredus ⁊ Hoſtienſis.§.ix. Et qualiter ſub.§.Quantum.ꝟſi. Tu dicas ⁊ ſequ n. Et addit Hoſtienſis ibidem verſi. Quid ergo ſiet dicens ꝙ talis ab eo qui eum abſoluit vel ab alio iudice ſuo puniri debet pro periurio ⁊ contumelia. Argumẽ.

extra de

extra de iudi. c. nouit. §. j. et fi. ſed ab eo qui ipſum abſoluit eſt in eandem ſententiam reducendus a qua decetero nõ abſoluetur ſine ſatiſfactione congrua. arg. extra de reſcript. c. ceterum. §. fi. et c. fi. in fi. et extra de ſenten. excommu. c. ſacro. §. verum ſi contra. in fine.

Queſtio. xxxix.

Raymund⁹ — POſt hec quero ſpecialiter quis poſſit abſoluere regulares ſi propter huiuſmodi violentam iniectionem manuũ in alios regulares ſunt excommunicati. Rñdeo ſm Ray. §. xiij. ſed quis põt. ad hoc diſtingue: quia aut regularis verberauit regularem aut alium clericum ſecularẽ in primo caſu. ſi verberauit regularem alium eiuſdem clauſtri abbas proprius poteſt eum abſoluere. dicunt enim Alex. et Inno. iij. quod monachi vel canonici regulares quocũq; modo in clauſtro ſe percuſſerint non ſunt ad ſedem apoſtolicam mittẽdi: ſed ſm prouidentiã ſui abbatis diſciplĩne ſubdantur. et ſi abbatis diſcretio ad correctionem talium non ſufficit prouidentia dyoceſani epiſcopi eſt adhibenda. Si vero verberauit regularem alterius clauſtri per abbatem proprium et eius qui paſſus eſt iniuriam debet abſolui. et hoc intelligas niſi exceſſus eorum extiterit difficilis et enormis vtpote. ſi ad mutilationem membri vel effuſionem ſanguinis eſt proceſſum aut in epiſcopũ vel abbatem ſit violenta manus iniecta. cum exceſſus tales et ſimiles nequeant ſine ſcandalo preteriri. In ſecundo caſu ſcilicet cum regularis verberat clericum ſecularem ſubdiſtingue: quia aut verberat eum ante ingreſſum religionis aut poſt ingreſſum. ſi ante et ſi poſt ingreſſum inter cetera peccata confitetur hic dicit Alex. ꝙ non poteſt abſolui niſi a domino papa. ſed Inno. in fauorem religionis et vt euagandi materia ſubtrahatur abbatibus talium abſolutionem indulſit. extra eo. titu. c. cum illorum. niſi exceſſus eorum eſſet difficilis et enormis: vt. ſ. in caſu proximo eſt diſtinctum. ſi vero factus iam regularis verberat clericum ſecularẽ non niſi per apoſtolicam ſedem vt ſcandalum euitetur abſolutionis gratiam poterit promereri probant hec extra eod. titu. monachi. et c. cum illorum abſolutio. §. ſi vero. idem ponit Hoſt. §. viij. quis poſſit. ſub. §. ſed quis abſoluet. circa prin. et plenius in ver. ſi igitur. quod predictum eſt de monacho percutiente monachum ſiue regularem alterius clauſtri quod abſolui debet ab abbate proprio et eius qui paſſus eſt iniuriam. dicit hoc Glo. credo tamen quod ſi huiuſmodi monachi ſunt in ſcholis et ſe inuicem ibi percutiunt debent gaudere priuilegio ſcholarium quantum ad huiuſmodi abſolutionem ab epiſcopo loci obtinendam etiam ſi in clericos ſeculares manus iniecerint dumtamen ſcãdalum non ſit ex hoc ortum. Item in. §. preced. ſuper ver. infirmus. dicit glo. generaliter ſic de regularibus credo ꝙ ſi leuem iniuriaꝫ intulerunt clerico ſeculari de qua non ſit ſcandalũ poterunt abſolui ab epiſcopo ſuo non ab abbate ſm illos qui dicunt quod illa decr. peruenit. continet ius commune. concordat etiam his Hoſtien. verſi. ſin autem. et ver. quid ſi religioſus. dicens quod religioſum percutientem clericũ vel etiam preſbyterum ſecularem ſocium menſe non grauiter abſoluere poteſt epiſcopus et ideꝫ in aliis caſibus in quibus etiam laici abſolui poſſent ab epiſcopis. Item quod dictum eſt exceſſum eſſe enormem quando fit effuſio ſanguinis. dicit Glo. hic ſuper ver. effuſionem ſic. non credo hoc eſſe intelligendum de qualibet ſanguinis effuſione licet enim aliquis dum clericum percutit offendat in nares eius aut cum vngue aliquantulum cutem excoriet. ita quod aliquantulum ſanguinis exeat. non credo enormem eſſe exceſſum. ſed tunc demuꝫ cum vulnus illatum eſt quod deſiderat remediuꝫ cyrurgie vel emplaſtrorum vel aliorum medicinalium. concordat cum hoc Inno. in glo. ibidem et ad- — Innocētius.
dit quod quando ſit hmõi grauis leſio ſiue enormis diſcreto iudici committitur. idem Hoſtiẽ. in glo. et Ber. item no. ſm Hoſtiẽ. ſub. §. ſed quis ab- — Hoſtienſis.
ſoluet. quod id quod predictum eſt de monachis et abbatibus ſiue quo ad iniuriam ſiue quo ad autoritatem abſoluendi. idem generaliter intelligendum eſt de omnibus religioſis et eorum prelatis. vt innuitur in. c. cum illorum. idem etiam dicit hic glo. ſuper ver. in abbatem. et Inno. in gloſ. ſuper. c. cum illorum. idem eſt ſm Hoſtien. in gloſ. ibidem quandocũq; inferior et ſubditus inferiorem ſuum manus iniicit violentas. arg. hic. nam et ſm leges tale delictum capite eſt luendum. ff. de re milita. l. omne delictum. R. j. ¶ Item no. ſm Hoſtien. ver. ſi ſit clauſtralis ꝙ ſi religioſus alium religioſum grauiter ledit et enormiter vt premiſſum eſt. ſ. e. q. in prin. vel cum ſit enormis effuſio ſanguinis tunc mittendum eſt ad papam. Ray. §. xiiij. quid ſi monachi. dicit quod religioſi in monaſterio ſe inuicẽ percutientes poſſunt abſolui de iure communi ſcꝫ a prelatis ſuis maxime de leui et inconſiderata effuſione ſanguinis et hoc dico non pro eo quod manifeſtus eſſet exceſſus vel alias enormis ſcandalũ aliquod vel quod ab aliis traheretur in exempluꝫ probabiliter timeretur. argu. in. d. c. cum illorum. ver. quod ſi clericum percuſſit ſecularem. ſolent tamen huiuſmodi de conſuetudine mitti ad curiam abſoluendi vel peti a domino papa licentia ſpecialis ad tollendum omnem ſcrupulum ambiguitatis preſertim ſi extra monaſterium tale quid contigiſſet. hec Ray. Hoſt. ho. ver. quid ſi religioſus. dicit ꝙ ſi religioſus etiam ſocium ſuum vel alium religioſum extra clauſtrum exiſtens percuſſerit recurrat ad dyoceſanum pro abſolutione quia tunc abbatis priuilegium locum non habet. arg. extra eo. ti. monachi. et c. cum illorum. Idem etiam Magiſter approbat. idem Hoſt. in glo. ſuper. c. cum illorum. et ſuper. c. canonica. Sed addit ibi quod dicitur in clauſtro. Idem ſi infra ſepta vbi comedunt et dormiunt ſimul et cohabitãt vbi etiam clauſtrum non habent et ita accipitur clauſtrum pro clauſura. Item addit ibidem quod quidam intelligunt religioſum ab abbate vel abbatib⁹ poſſe abſolui etiam vbicunq; ſocium ſuum percuſſerit vel alium quia indiſtincte loquitur in. c. cum illorum. ver. ſi vero clauſtralis. ſed dicit quod primum verius eſt. Item qđ dictum eſt recurrendum ad dyoceſanum intelligendum dicit ſi percuſſus ſit eiuſdem dyoce. cum percutiẽte alioquin ad amborum dyoceſanorum arbitrium recurratur ſicut de abbatibus dictum eſt. idem Inno. in glo. ſuper. c. de — Innocētius.
monialibus. etiam ſi moniālis ſit. ¶ In ſum. addit Hoſt. dicens. et caueat dyoceſanus quod in hoc caſu. ſ. cum percutientem extra clauſtrum abſoluit quod non abſoluat religioſum talem niſi in caſu in quo etiam abſolueret clericum ſecularem quia cum hoc priuilegium cõcedatur fauore clauſtri vt ibidem libentius commorentur reſtat quod priuilegium meretur amittere &c. Item nota ſm Hoſt. in glo. ſuper. c. monachi. quod ſi religioſus prelato ſacerdote caueat in caſu in quo poſſet a plato proprio abſolui ſi eum haberet eſt ad dyoceſanum epiſcopum recurrẽdum ſicut et de monialibus. Idem dicit Inno. in glo. ibidem. et idem eſt vt dicit de his

Alexander et Innocētius tertius. (margin)

Hoſtienſis. (margin)

Gloſſa. (margin)

qui ſunt in probatione licet alij contradicant.vide
infra eo.titu.q.xlv.ſed nunquid tempore.Hoſtie.
quoqꝫ in gloſſa ſuper.c.cum illorum.dicit quod ſi
prelatus ſit mortuus vel excommunicatus vel qua
litercunqꝫ deficit ſemper eſt ad dyoceſanum recur
rēdum qui tunc poteſt hoc quod prelatus ⁊ ſic pri-
uilegium religioſorum ne eos euagari oporteat re
manet ſemper ſaluum.

Queſtio.xl.

SEd qualiter duo abbates abſoluent vnum
monachum cum monachus vnius clauſtri
iniicit manus violentas in monachum alterius
Hoſtienſis. clauſtri.Rñdeo ſm Hoſtien.in gloſ.ſuper.c.cum
illorum.abbas percutientis recipiet iuramentum
vt ſeruetur forma debita.abbas vero percuſſi ſiue
leſi ipſum percuſſorem egregie verberabit ⁊ verbe
ra huiuſ ſuccedunt etiam loco ſatiſfactionis quia
non habet monachus alias vnde ſatiſfaciat ⁊ ab-
bas proprius abſoluet.congruentius tamen fit ita
quod vnus alteri committat totum.extra de offi.
ordina.c.finali.

Queſtio.xli.

QUid de his qui huiuſmodi excommunica-
tione ligati recipiunt ordines.Reſpondeo
Raymund⁹ ſm Ray.§.xv.ſi autem tales.diſtingue ꝙ aut ſunt
ſeculares aut regulares.In primo caſu ſi ſcientes
ſe excōmunicatos fecerunt ſe ordinari a ſuſceptis
ordinibus ſunt imperpetuum deponendi.Glo.de
rigore iuris.⁊ ſi agatur contra eos in forma iudi-
cij.ſi vero non recolentes factum pro quo in cano-
nem late ſententie inciderunt vel factum quidem
ſcientes:ſed iuris ignari neſciebant ſe inde teneri.
glo.vvillielmi.ſ.eo.lib.ti.xix.de lap.⁊ diſpē.§.iiij.
videndum autem eſt.ver.probabilis.illud intelli-
gendum eſt de iu.ignorā. in hac parte non excuſat
ab irregularitate ⁊ poterunt epiſcopi vel archye-
piſcopi cum talibus diſpenſare de mandato ſedis
apoſtolice ſpeciali alias non cum non eos poſſint
abſoluere a vinculo excommunicationis quod mi
nus eſt poterunt tamen huiuſmodi Romani pon
Gloſſa. tificis auribus intimari vt ab eo ſm rigorem vel
equitatem reſponſum prodeat prout ſua diſcretio
viderit faciendum.In ſecundo caſu.ſ.ſi ſint regula
res ⁊ ſcienter ſunt ordinati debēt ab executione ſu
ſcepti ordinis ⁊ officij manere ſuſpenſi glo.de ri-
gore iuris.Si vero ignorant puta facti memoriam
vel iuriſperitiam non habentes monaſteriorum
vtilitate penſata poſt iniunctam ⁊ peractam pe-
nitentiam regularem. Abbates eorum poterunt
diſpenſare niſi graue fuerit ⁊ notabile factum aut
ſi is qui fecit adultus fuerit ⁊ diſcretus vt violen-
ter ⁊ valide contra obliuionem vel ignorantiā pre-
ſumatur.dicit hic glo.hoc intellige quando agitur
contra eum in forma iudicij.ſi enim in ſecreto con
fiteatur in forma penitentiali cum cuilibet de fa-
cto ſuo in confeſſione credatur poterit abbas diſ-
penſare.ſi tamen talis eſt confitens ꝙ non ſit ſuſ-
pitio contra eum quod in confeſſione mentiatur.
Hoſtienſis. Idem dicit Hoſti.in glo.ſuper.c.cum illorū. in fi.
Raymund⁹ extra eod.titu.ſequitur in Ray.precipitur autem
abbatibus vt formam iſtam diligenter obſeruent
ne priuilegium mereantur amittere:ſi permiſſa
ſibi abuſi fuerint poteſtate.Colligitur iſta diſtin-
ctio ex.c.cum illorum abſolutio.quod predictum
eſt quod abbates poſſunt cum ignorantibus diſpē
ſare.dicit glo.hic tam cum illis qui ante ingreſſuꝫ
religionis inciderunt in canonem ꝙ cum illis qui
poſt:quia nec hic nec in.c.cum illorū.diſtinguitur
inter hos ⁊ illos.Ercū abbates poſſint abſoluere
⁊ diſpenſare cum illis qui ante ingreſſum incide-
runt in canonē quod maius eſt:poſſunt abſoluere
⁊ diſpenſare cum illis qui poſt.quod minus eſt qđ
patet per illud quod dicit Alex.de abſolutione il- Alexander.
lorum qui ante ingreſſum inciderunt in canonem
quam non conceſſit abbatibus licet conceſſerit de
illis qui poſt ingreſſum.⁊ idem conſtanter appro-
bat Hoſti.in glo.ſuper.c.cum illorum.circa fi.ſu-
per ver.abbates.licet Inno.in gloſ.ibidem magis Innocētius.
ſentiat pro his qui dicunt intelligendum tantum
de his qui ante ingreſſum ordinis inciderunt.Se-
quitur in glo.vvill.hic.quod ante dictum eſt de ir- Gloſſa.
regularitate excommunicati recipientis ordinem
vel miniſtrantis in excommunicatione intelligas
et de ſuſpenſo recipiente ordinem et miniſtrante
in ſuo ordine tempore ſuſpenſionis.ſi tamen ſim
pliciter ſuſpenſus eſt ab executione ordinum.Si
autem ſpecialiter ſuſpenſus ſit ab executione ordi
nis ſacerdotalis non contrahit irregularitatē mi-
niſtrando in ceteris ordinibus a ſacerdotio.et qui
ſuſpenſus eſt ab ordine dyaconali tātum non con-
trahit irregularitatem in ceteris inferioribus mi
niſtrando.Item no.ꝙ id quod predictum eſt de ir-
regularitate celebrantis ſeu miniſtrantis in excō-
micatione ſeu ſuſpenſione intelligitur:vt dicit de-
cre.extra de clerico excommu.depoſito vel interd.
miniſtran.c.apoſtolice.niſi eum redderet ignoran
tia probabilis excuſatū.ſed ſi ſit ignorātia craſſa ⁊
ſupina aut erronea nullus diſpenſat niſi papa.et
vt dicit etiam Glo.vvill.ſ.eo.lib.titu.xxix.de lap.
⁊ diſpen.§.iiij.videndum eſt autem ſuper ver.pro- Gloſſa.
babilis.Iſtud intelligitur de ignorantia probabili
ſcilicet facti vt ſi aliquis miſit procuratorem ſuf
ficienter inſtructum pro ſe ad cauſam:⁊ quia pro-
curator impeditus non cōparuit ad diem aſſigna-
tam excommunicatus fuit tanꝙ contumax ipſe
tamen hoc neſciens interim celebrauit.in hoc ca-
ſu non indiget diſpenſatione.Secus quando eſſet
craſſa ignorantia . craſſa autem eſſet ignorantia ſi
citatus ad diem peremptorium non iret nec pro ſe
mitteret ⁊ ſic excommunicatus celebraret.licet ne
ſciens de illa ſententia. idem intelligitur quando
quis probabiliter dubitans de ſua excommunica-
tione maxime cum conſcius eſt de culpa propter
quam potuit iuſte excommunicari celebrat in ex-
communicatione committens ſe diſcrimini . hec
in gloſſa.

Queſtio.xlij.

SEd numquid qui baptizat excommunicatus
a iudice vel ſuſpenſus irregularis eſt.Rñd.
ſm glo.ibidem non expedit quod huiuſmodi irre
gularitas extēdatur ad hunc caſum preſertim vbi
neceſſitas eſt.nec obſtat.xi.q.iij.ſi quis epiſcopus
pmo.vbi irregulares eſſe innuuntur qui excōmu-
nicati aliquid de ſacro miſterio attingunt quia po
teſt dici quod ad ſacrum miſteriuꝫ ibi reſtringitur
ad officium eccleſiaſticum ⁊ ſacramētum altaris.
hec in glo.nota tamen ſm Hoſt.lib.v.rubri.xxvij. Hoſtienſis.
de cleri.excommu.vel depo.vel interdi. mini.§.ij.
qualiter.in prin.quod in huiuſmodi ſemper debet
abſtinere in dubijs vt expreſſe dicitur extra eo.tit.
ſcilicet de cleri.excommu.miniſt.c.illud.§.licet au
tem etiam ſi per ſolam famam intellexerit de ſen-
tentia vt ibidem dicitur ⁊ vvillelmus durandi in
ſpeculo ſuo. rubrica de diſpēſationib⁹ dicit.quod Vvillielmi
ſi excommunicatus vel ſuſpenſus baptizat dicunt durandi.
quidam quod non eſt irregularis:quia hoc non eſt
certo ordini deputatum vel dic quod ſi quis para-
tus veſtibus ſacerdotalibus vel dyaconalibus ſo-
lenniter baptizat irregularis eſt ſecus ſi aliter hoc
facit.hec vvillielmus.

Queſtio

¶ Queſtio.xliij.

Q Uero etiam de religioſis qui non habēt ab-
batem ſed priorem aut prelatum alio quo-
cunq; nomine deſignatum. nunquid idem poteſt
in abſoluendo quod ſupradictum eſt de abbate.
Raymund⁹ Reſpō. ſm Ray.§.xvj.qd ſi irregularis debet eſſe.
ꝙ ſic.licet quidam aliter dixerint.argu.eo.ti.cum
illorū.z.c.canonica.z idem dicunt Hoſt.in ſum.z
in glo.ibidem.z Inno.in gl.c.cum illorum.vide.ſ.
eo.titu.q.xxxix.poſt hec quero.ver.item nota ſm
Hoſti.ſub.§.ſed quis.

¶ Queſtio.xliiij.

Q Uid ſi aliquis veniens ad monaſteriū profi-
tetur ſe excommunicatum propter violentā
manuum iniectionē in clericū vel ꝓpter aliam cau-
ſam z petit vt recipiatur.nunquid poterit recipi.
Raymund⁹ Reſpon.ſm Ray.§.xvij.item quid ſi aliquis.mi-
hi videtur ſaluo meliori iudicio ꝙ non debēt eum
recipere quia non debent ei communicare.ſi tamē
ignoranter receperunt eum poterunt poſtea erga
ipſum procedere iuxta formam poſitam.ſ.eo.titu.
q.xxxix.poſt hec quero.z eſt argu.ad hoc extra eo.
ti.c.cum illorum.ibi poſtmodum confeſſi ſunt zc.
concordat etiam cum hoc Hoſt.in glo.ſuper idem
c.cum illorum z in ſum.ver.quid ſi quis fugiens.
Gloſſa. addit hic glo.ſuper ver.ſi tamen ignoranter.Idem
credo ſi ſcienter quia z ſi forte non debuerūt eum
recipere tenet tamē receptio ſicut qui vouit ſimpli-
Hoſtienſis. citer continentiam tamen ſi contraxerit matrimo-
nium tenet contractus.concordat his Hoſtienſis.
Gloſſa. in glo.ſuper.c.cum illorum.item no.hic ſm glo.ꝙ
quidam dicunt ꝙ recipi poteſt qꝛ receptio via eſt
ad abſolutionem obtinendam z idem dicūt de re-
ceptione ad profeſſionem.videtur tamen ſenten-
tia magiſtri tutior quia cum excommunicato non
licet orare licet hoc pertineat quodammodo ad ſa-
lutem anime ſue.Inno.etiam in glo. ſuper.c.cum
illorum.dicit quod tenet quidem excommunicati
receptio.ſed melius facit qui ſcit z non recipit.

¶ Queſtio.xlv.

S Ed nūquid tempore probationis poterit ta-
lem ſcilicet excommunicatum prelatus ab-
Raymund⁹ ſoluere.Reſpon.ſm Ray.ad hoc volunt quidam
dicere indiſtincte quod poteſt eum abſoluere pre-
latus.ſed ſub conditione ſcilicet ſi non rediret ad
ſeculum vel ſi remanſerit in ordine alias ipſo rece-
dēte rediret excommunicatio.ſed hoc non placet.
vnde licet forte ſtricto iure poſſet dici quod non
poſſet eum abſoluere ante profeſſionem.credo ta-
men quod ſi non poteſt redire ad ſeculum poteſt
eum abſoluere: quia iam aſtrictus eſt religioni.
ſaltē in genere.Sortitur ergo forum ratione dubij
dubij iſtius prelati vbi inuenitur ſicut z vagabun-
dus qui certum domicilium nō habet debet illum
habere iudicem apud quem inuenitur.ar.ff.de iu-
di.l.heres abſens.§.proinde.qꝛ nō poſſet eū prela-
tus recipere ad profeſſionem ſi ſciret eum eſſe ex-
communicatum conſulerem tamen tali ad caute-
lam quod poſt profeſſionem faceret ſe iterum ab-
ſolui ad omnem ambiguitatem tollēdam. Et hec
maxime intelligo vera eſſe vbi de longa conſuetu-
dine obtentum eſſet ita in religionibus ſciente pa-
pa z non contradicente.nam ſepe conſuetudo dat
iuriſditionem . ix. q. iij.conqueſtus.hec Ray. que
etiam fere omnia recitat Hoſti.in ſumma ver.ſed
nunquid prelatus.z ſubiungit Hoſtiē.ſic.tu dicas
indiſtincte qꝛ talis prelatus talem poteſt abſolue-
re pure z ſine aliqua cōtradictione ꝗuis poſſit di-
ci quod cōditio inſit ipſo iure.hec.ſ.ſi in eadem re-
ligione perſeuerauerit poteſt ergo abſoluere niſi
ſi exceſſus grauis ſit z enormis:vt ſatis colligitur
extra eo.cum illorum.§.quid ſi clauſtrales.Et con- Gloſſa.
cordat cum eo.glo.hic ſuper ver.poſſet dici dicens
Credo idem de ſuſcipientibus habitum nouitiorū
quod de profeſſis immo etiam de illis qui proteſ-
tantur de reuertendo ad ſeculum.ſi voluerint qꝛ Innocētius.
ſi prelatus tales ſi deliquerint poteſt excommuni-
care quare non poterit abſoluere.Inno.tñ in glo.
ſuper.c.cum illorum.dicit quod prelatus exiſtentē
in probatione abſoluere non poteſt. ſed Hoſtiē.in
glo.ibidem hoc reprobat ex mente ipſius decre.vt
patet conſideranti.

¶ Queſtio.xlvj. Hoſtienſis.

S Ed quid ſi exit infra annum.Reſpōdeo ſm
Hoſt.§.ix.z qualiter.ſub.§.quartum.verſic.
quid igiť ſi quis.retrudendus eſt in eandem ſen-
tentiam z ab eo qui ipſum abſoluit:vt idem dicit
Hoſti.ibidem.verſi.antecedenti.quid ergo fiet in
his tamen omnibus caſibus videtur:vt dicit Ho-
ſtien.ibidem.ver.in his tamen quod is qui in ean-
dem ſententiam ipſum reducere debet:poſſet ei aſ-
ſignare terminum videlꝫ.xl.dierū vel alias ad ar-
bitrium z dicere ſibi niſi infra tale tempus te re-
preſentaueris pape vel eius legato vel ſaltem iter
arripias continuando poſtea iter tuum.In eandē
ſententiam te reduco a qua ſentētia nullatenus po-
teris appellari.argu.extra de appella.c.perſonas. Gloſſa.
§.ſi autem.z.c.ad hec.z infra.z vide.ſ.eod.titu.q.
xxxviij.quid cum aliquis. Glo.dicit hic quod ab-
ſoluens debet iuramentum a tali recipere ꝙ ſi re-
uertatur ad ſeculum preſentabit ſe pape vel eius
legato ſicut dicitur de illo qui propter periculum
mortis abſoluitur.

¶ Queſtio.xlvij.

D Einde quero vtrum regulares poſſint ab-
ſolui a prelatis ſuis a canone late ſententie
in falſarios literarum domini pape aut ab alijs
canonibus in quibus papa retinet ſibi abſolutio- Gloſſa.
nem ſicut poſſunt abſolui a canone de iniectione.
Reſpondeo ſm gloſ.ſuper ver.vel propter aliam.
credo ꝙ non.licet enim illa decre.cum illorum fa-
ciat mentionem generaliter de illis qui ipſo actu
excommunicationis ſententiam incurrunt.In ra-
tione tamen non fit mentio niſi de illis qui incide-
runt in canonem de iniectione.vnde nec ad falſa-
rios nec ad ſimiles extenditur beneficium illius
decretalis nec ad ſententias latas ab homine ſiue
in generali ſiue expreſſo nomine.

¶ Queſtio.xlviij. Raymund⁹

Q Uis poteſt abſoluere templarios hoſpita-
larios z alios religioſos non habentes pre-
latum ſacerdotem.Rñ.ſm Ray.§.xviij.item nun-
quid templarij.Credo ꝙ non poſſint abſolui a ta-
libus prelatis cum non habeant ordinem clerica-
lem niſi forte haberēt hoc de ſpeciali priuilegio ſe-
dis apoſtolice.ſimiliter nec moniales ab abbatiſ-
ſa ſed tales ſcilꝫ qui non habent prelatum regula-
rem ſacerdotem abſolui debent ab epiſcopis in
quorum epiſcopatibus ſunt monaſteria.quod in-
telligo dicit hic glo.tam de exemptis ꝙ̄ non exem-
ptis ſiue huiuſmodi monaſteria exempta ſint mo-
nialium ſiue virorum non habentiū vt dictum eſt Gloſſa.
prelatum regularem ſacerdotem.vel poteſt etiam
hoc fieri ab alijs ſm tenorem priuilegiorum ſuorū.
extra eo.titu.de moniali.Inno.etiam in glo.ibidē.
intelligit hoc tam de exemptis ꝙ̄ non exemptis.ſ.
quod abſoluuntur ab epiſcopis. concordat etiam
ſupradictis Hoſti.verſi. quid de religioſis. hodie
tamen expreſſum eſt de fratribus hoſpitalis hiero-
ſolimitani quod poſſint a ſuis prioribus qui preſ-

byteri debent etiã abſolui ſicut ⁊ regulares alij a ſuis prelatis.extra eo.tit.canonica.addit hic gloſ. ibidẽ.credo de prioribus cõuentualib⁹ ordinis fratrum predicatorũ ⁊ gardianis fratrum minorum ⁊ omnibus prioribus conuentualibus cuiuſcumq; ordinis ſint qui non habent ſuper ſe maiorẽ in eodem conuentu.ſecus credo de prioribus triuni vel quatuor regularium qui pro voluntate ſui ſuperioris preficiuntur ⁊ amouẽtur. addit etiam hic glo. ꝙ ſi templarius vel monachus vnius dyoce.percutiat templarium vel monachũ alterius dyoce.vel etiam monialem vel clericũ alterius epiſcopatus tunc epiſcopi illarum dyoceſum debent conuenire ad impendẽdam abſolutionem hmõi vel alter delegет alteri vices ſuas.arg.extra eo.cum illorum.§. ſi vero clauſtralis. ⁊ Hoſti.in glo.ſuper idẽ.c.huc modum.ſ.quod vnus committat alteri abſolutionem.dicit eſſe magis congruentem.extra de reſcr.
Hoſtienſis. c.paſtoralis.§.j.cõcordant ſatis his,Hoſt. ⁊ Inno. vide.ſ.eo.titu.q.xxxix.poſt hec quero.circa ſi.

Queſtio.xlix.

Circa minorem excommunicationem quero. quando ꝗs in eam incidat ipſo facto.Reſp.
Raymund⁹ ſm Ray.§.xix.minor autem.⁊ ſm Hoſtien.§.viii.
Hoſtienſis. quid poſſit.in prin.dicendum ꝙ minor excommunicatio ſiue ſuſpenſio infligitur ipſo iure ſiue ipſo actu quandoq; quo ad deum tantum ⁊ aliquando quo ad deum ⁊ eccleſiã quo ad deũ tantũ infligit̃ ꝗcito peccatum mortale committitur etiam ſola
Sapiẽtie.j. cogitatione.Sap.j.peruerſe cogitationes ſeparãt a deo.Item ſpũſſanctus diſcipline effugiet fictum ⁊ auferet ſe a cogitationibus que ſunt ſine intellectu ⁊c.⁊ ad idem.xj.q.iij.c.audi. talis euchariſtiã ⁊ cetera ſacramenta eccleſie recipit ad damnationem ſuam ⁊ non ad ſalutem.extra de cohabi.cleri. ⁊ mulie.c.ſi.dicit hic glo.quod talis dicitur excõicatus large qui non arcetur a ſacramẽtis per modum ſententie.ſed per modum ſimplicis prohibitionis vel diſſuaſionis verum quo ad deum ⁊ quo ad eccleſiã infligitur minor excõicatio ipſo iure in
Caſus. multis caſibus.Primo cum quis cõicat excõicato de quo vide infra eodẽ titu.q.lxxij.poſt premiſſa. Secundo cum quis ſacrilegiũ committit.xvij.q. iiij.miror.de quo dic vt.ſ.li.j.ti.xiij.de ſacri.q.iiij. que pena.Tertio cum quis eſt notorius fornicator extra de coha.cle.⁊ mu.veſtra.vide de hoc.ſ.eo.li. ti.xxx.de ſcanda.⁊ perplex.q.xij.deinde quero que ſit pena.Quarto cum quis eſt ſymoniachus.extra de ſymo.c.tanta.vide de hoc.ſ.li.j.ti.j.de ſymo.q. xxj.que ſit pena.Quinto cum quis recipit eccleſiã de manu laici ſine conſenſu epiſcopi ita quod per hoc ideſt per ſolam receptionẽ a laico intendit ibi etiam prelatus eſſe.xvj.q.vij.ſi quis deinceps.vbi dicitur de tali gratiam beati petri ⁊ introitum eccleſie interdicimus ei quouſq; locum reſipiſcendo deſeruerit.⁊ argu.ad idem extra de elect.quiſquis alias is qui.vbi dicitur ꝙ qui conſenſit electionẽ de ſe facte per ſecularem poteſtatem contra canonicam libertatẽ electionis commodo careat ⁊ ineligibilis fiat neq; abſq; diſpenſatione ad aliquã valeat dignitatem eligi. gloſ.tamen dicit hic.nota ꝙ huic iuri derogatur in multis locis per contrariam ꝯſuetudinem.Reges enim ⁊ principes in aliquibus eccleſijs dant decanatus ⁊ alios perſonat⁹ ⁊ prebendas ⁊ illi quibus dant non inſtituũtur per epiſcopum.hec in glo. quidam tamen non admittunt hunc caſum quintum ſcilicet per decre. extra de iure pa.c.preterea.j.vbi dicitur excõicationi ſubdantur.ſed idem intelligendum eſt de maiori excõicatione.Sexto quando quis exercet in bello ſcz iniuſto artem baliſtariorum vel ſagittarioꝝ contra chriſtianos.licet alij intelligant hoc de maiori excommunicatione.vide de hoc.ſ.lib.ij.tit.iiij.de ſagit.q.ij.que ſit pena.Septimo in diſſidentibus in pauperum oppreſſoribus manifeſtis raptorib⁹ publicis vſurarijs ⁊ meretricibus.de his caſibus dictum eſt.ſ.li.j.ti.xv.de decimis.q.lv.quero etiã. dicuntur autem iſti excommunicati large ſcilicet quia non recipiuntur ad altare oblationes eoꝝ. Octauo in illis quib⁹ negatur eccleſiaſtica ſepultura vt patet in eo qui moritur in torneamento qr non ſepelitur in cymiterio etiam ſi penituerit tamen euchariſtia tali non negatur vnde improprie
dicitur excõmunicatus:vt dicit hic glo.vide.ſ.lib. ij.titu.ij.de torneamen.Nono in quolibet notorio peccatore.nam ⁊ viuus ⁊ mortuus repellitur a ſacramẽtis eccleſie niſi penituerit.diſt.lxxxviij.neq;. ⁊ di.xcv.illud.xiij.q.ij.pro obeũtibus.de conſe.di. ij.pro dilectione.oẽs predictos caſus ponit etiam Inno.extra eo.ti.in glo.ſuper.j.c.in omnibus predictis caſibus abſolui poteſt quilibet a proprio ſacerdote.idem etiam dicit Ray.infra.§.xxiij.regulariter.⁊ glo.ibidem. Gloſſa.

Queſtio.l.

Sequitur videre quis prelatus poſſit excõicare maiori excommunicatione.Rñ.ſm Ray. Raymund⁹
§.xx.infligitur.etiam ſm Hoſt.§.iij.qui poſſit excommunicare.ſub.§.nedum autem.nõ ſolum ius Hoſtienſis.
ſed ⁊ iudex miniſter iuris excommunicare poteſt ⁊ dicunt quidam ꝙ ſolus epiſcopus excõmunicare poteſt non inferior prelatus.nam excommunicatio eſt mucro epiſcopalis.xvj.q.ij.viſis.in ſi.vbi dicit.felici mucrone epiſcopi ſacerdotum piacula reſecentur.⁊.xxiij.q.iij.corripiantur.vbi dicit Au-
gu.ipſa que damnatio nominatur quam facit epale iudicium qua pena nulla maior in eccleſia reperitur.Alij dicunt.glo.⁊ bene ꝙ non ſolum epi ſed ⁊ inferiores prelati qui preſunt collegijs vt abbates etiam non benedicti.dũtamen fuerint confirmati ⁊ ſimiles poſſunt excõmunicare etiam maiori excommunicatione.extra de ſymo.c.ſicut tuis.extra de offi.ordi.cum ab eccleſiarum.Tertij dicũt.glo. ⁊ male.quod quilibet ſacerdos habẽs curam ſiue eccleſiam parochialem poteſt hoc facere.ij.q.j.nemo.xv.q.iiij.c.j.⁊ extra de offi.ordi.ſi ſacerdos.vbi dicitur ꝙ ſi ille cui damnum illatũ eſt petierit iuſtitiam poteſt ſacerdos autorem damni excommunicare:licet etiam ei confeſſus ſit.ſed non nominatim põteſt eum remouere a cõmunione licet ſciat eum eſſe reum:quia non vt iudex ſcit ſed vt deus: ſed debet eum amonere ne ſe ingerat:quia nec xp̃s iudam ab communione remouit. hec in dicto.c.j. Et archydiaconus videtur ꝙ poſſit excõmunicare lʒ non ſit preſbyter.ar.diſt.xxv.perlectis.⁊ melius extra de offi.archi.c.j.⁊ extra de app.reprehenſibilis.vbi arguuntur archydiaconi ꝙ monitione nõ premiſſa excommunicant.Solutio dicas qʒ ſolus eps põt excõicare excõicatione ſolenni que dr̃ anathema.de qua habet.in.c.debẽt.xj.q.iij.Debẽt enĩ xij.ſacerdotes epm circũſtare ⁊ lucernas ardẽtes manibus tenere quas in cõcluſione anathematis vel excommunicationis proycere debent in terrã ⁊ conculcare eas pedibus ſuis.deinde epiſtola.i.litera excõicationis per parochias mittatur continens excommunicatorum nomina ⁊ cauſam excommunicationis .hec in.c.debẽt.⁊ in hoc caſu intelligas ſententiam primorum veram.Idem dicit Gof.alij autem prelati inferiores omnes qui preſunt eccleſijs collegiatis ⁊ habent iuriſditionẽ ſuper ſubditos ſuos de conſuetudine vel de iure cõi.

puta

puta quando per electionem creantur vt abbates.
archypreſbiteri vel ſimiles nec contraria cõſuetu-
do repugnat excõmunicare poſſunt etiam maiori
excõicatione: ſed non cum predicta ſolennitate.
idem Goſ. inferiores vo ſacerdotes parochialiū
eccleſiarum que non habent iuriſditionem in ſub-
ditos vt poſſint inter eos cognoſcere ⁊ iuriſditio-
ne ordinaria iudicare non poſſunt excõmunicare
maiori excõicatione: vt dicit Raymū. niſi vbi obti-
nent hoc de conſuetudine. nam in talibus conſue-
Goffredus. tudo dat iuriſditionem. ix.q.iij. conqueſtus. Con-
cordat etiam hoc Goffre. qui dicit in ceteris pre-
latis qui non aſſumuntur per electionẽ ⁊ in preſ-
byteris ⁊ parochialibus conſuetudinem ſeruã in
d.c. conqueſtus. ⁊ extra de offi.or. duo ſimul. Hoſt.
vo.ver. tu dicas. dicit ꝙ ſacerdos ex quo curam hꝫ
in notorijs habet poteſtatem excõmunicandi pre-
miſſa admonitione ⁊ in omnibus his que ſine libel
li oblatione expedire poſſunt. extra de clande. de-
ſpon.c. cum inhibitio. ⁊ ſic intellige quod dicũt ter
tij.⁊.c. que de hac materia loquũtur. ⁊ hoc niſi con
traria forte conſuetudo vel ſuperioris ſcꝫ epiſcopi
inhibitio hoc impediat in occultis vero vel que re
quirunt iudicialem indaginem non poſſunt excõi
care niſi contraria conſuetudo vel ſpecialis delega
tio ſiue conceſſio eis plus indulgeat. nam ⁊ capitu
lum de conſuetudine vel indulgentis excommuni
cat ⁊ interdicit. extra de reſcrip.c. ex parte decani.
⁊ extra de conſue. cum inter nos. Et ſic dicit intelli
gendam ſententiam Ray. ſi autem aliquis habet
curaꝫ alicuius parochie nec ſacerdos eſt talis nec
excommunicare nec abſoluere poteſt quo ad pote
ſtatem clauium quam non habet. ſimpliciter ergo
videntur doctores in hoc cõcordare quod in hmõi
excõicationibus conſuetudo ſit tenenda. ⁊ hoc idẽ
dicit glo. Bartho. brixi. ij.q.j. ſuper.c. nemo vnde.
Gloſſa. ⁊ glo. hic ſuper ver. non poſſunt excõicare mouet
queſtionem dicens.

¶ Queſtio.

Quid ergo de excõicationibus quas diebus
dominicis alicubi proferunt quidam ſacer-
dotes ſic. excommunicamus vſurarios ſortiarios.
turbantes aratra: ⁊ ſimilia nunquid ligant. et rñ-
dent. ſi ſcientibus epiſcopis ⁊ non contradicenti-
bus huiuſmodi ſententie proferãtur ⁊ epiſcopi ta
les reputant excommunicatos ⁊ tanꝗ excommu-
nicatos abſoluunt per huiuſmodi epiſcoporũ ap-
probationeꝫ bene ligant hmõi ſententie. ſimiliter
⁊ ſententie quas ferunt ſacerdotes pro dãnis quo
rum ignorantur actores de conſuetudine tenent et
ligant per tacitam approbationem epiſcoporum.
Nota. Hec in glo. ꝯcordat quoqꝫ ſupradictus Pe. in ſcri.
Petrus. ſuper. iiij. diſt. xviij. dicens ꝙ poſſunt excommuni-
care in hmõi caſibus qui eis cõceſſi ſunt a iure vel
ab homine vel a conſuetudine alſs non. Idem quo-
qꝫ Tho. ⁊ Alb. no. etiam ſm Hoſti. in glo. extra de
offi. ordi. ſuper.c. ſi ſacerdos. ꝙ cum ſacerdos pa-
rochialis excommunicat excõicare debet in ſcri-
ptis: vt extra de ſenten. excom. in nouel Inno. cum
medicinalis. §. quiſquis igitur excõmunicat. addit
etiam in ſum. e. §. circa ſi. ꝙ excõmunicatus excõi-
Hoſtienſis. care non poteſt. xxiiij.q.j. audiuimus de archydia
cono autem an poſſit excommunicare. dicit Hoſt.
lib.j. rub. xxiij. de offi. arch. §. iiij. qḋ ſit eius officiũ.
ver. item excõmunicare ⁊ ſequẽtibus. quod in hoc
conſuetudo preſcripta attendenda eſt vel priuile-
gium ſpeciale.

¶ Queſtio. ij.

Utrum ille qui non eſt preſbyter poſſit excõi-
care vel abſoluere. Rñd. ſm Pe. in ſcrip. ab-
ſoluere ⁊ ligare in foro cõtentioſo actus eſt poteſta
tis in foro iuriſditionis. ⁊ ideo omni habenti iuriſ
ditionem ordinariam vel delegatam poteſt conue
nire. ſed in foro penitentie actus eſt poteſtatis ordi
nis in parte. et ideo non poteſt hoc niſi ſacerdos.
concordat cum his Tho. vide infra eo. titu. q. xcvij. **Thomas.**
in quibus caſibus fallit. ſed an laico committi poſ
ſit vt excommunicet dicit Bartho. brix. xxxij. diſt. **Bartholomeus brixienſis.**
in gloſ. ſuper. §. verum. quod papa qui habet ple-
nitudinem poteſtatis hoc committere poſſet. Iteꝫ
xcvj. diſt. in glo. ſuper.c. bene dicitur. ꝙ epiſcopus
non poſſit hoc laico committere quaſi idem. ⁊ ple
nius dicit glo. vnſ. quere infra tit. proxi. q. xxxvj.
quer it hic. ⁊ ſequenti.

¶ Queſtio. iij.

Utrum excõmunicatio lata ab alieno epiſco-
po poſſit rata haberi a ſuo epiſcopo. Rñ. ſm
Bartho. in glo. ix.q.ij. ſuper.j.c. dicas ꝙ ſententiã
que nulla eſt non poteſt ratihabitio cõfirmare q2
ſnia plus habet iuris quam facti ⁊ videtur his con
cordare. Ber. extra de app. in glo. ſuper.c. paſtora-
lis. circa ſi. ſuper ver. trahat.

¶ Queſtio. iiij.

Utrum epiſcopus vel alius iudex ordinarius
poſſit ſubditum ſuum excõmunicare vel ab-
ſoluere exiſtẽs extra diocefim vel territoriũ ſuum
Reſpondeo ſm Hoſtien. extra de offi. lega. in glo. **Hoſtienſis.**
ſuper.c. nouit. non poteſt ea que ſunt iuriſditionis
contentioſe ſcilicet que requirunt cauſe cognitio-
nem. vnde videtur ꝙ poſſit abſoluere cum abſolu-
tio ſit de voluntaria iuriſditione. argu. ff. de offi.
procon. l. ij. quod verum eſt. ſi poſſit fieri ſine cau-
ſe cognitione que ceſſionem tribunalis non requi
rat. alioquin contra vnde nec excommunicare po-
terit quia nec eſt excommunicandus quis ſine cau
ſe cognitione. xj.q.iij. nemo ⁊ per conſequẽs locus
requiritur in quo poſſit pro tribunali ſedere vnde
etiam Inno. in glo. ibidem dicit ꝙ ſi ſuum errorem
recognoſcit iudex ſine cauſe cognitione abſoluit
ꝓpter periculum excommunicationis. ar. extra de
ſenten. excom. ſacro. §. ſi vero iudex. epiſcopus au-
teꝫ exiſtens in aliena dyoceſi non poteſt ſedere pro
tribunali nec aliqͥd diſponere. ix.q.iij. epiſcopo. ni-
ſi de conſenſu illius ad cuius territorium ſe tranſ-
fert. nam de conſenſu illius poterit ibi ſedere pro
tribunali: vt in. d.c. epiſcopo. ⁊ ſeq. ⁊ cum hoc con-
cordat. Inno. in glo. ibidem. nec mirum quia mihi
poteſt concedere quod etiaꝫ ſubditos ſuos in mea
dyoc. iudicem de quo nemini eſt dubium. qualiter
ergo mihi non poſſet concedere ꝙ in meos ſubdi-
tos in ſua dyoc. iudicarẽ. non poteſt ergo extra exi
ſtẽs abſoluere generaliter quia ſi poſſet abſoluere
poſſet etiam excõicare. xxj. diſtin. denique. quidam
vero dicunt ꝙ extra ſuã dyoce. exiſtens epiſcopus
poteſt excommunicare. ar. xj.q.iij. ſi epiſcopus for
te. ſicut Paulus excommunicauit corinthum: licꝫ
abſentem. xj.q.iij. audi. ⁊ extra de app. cum ſit Ro **Paulus.**
mana. in ſi. quod poteſt cõcedi in notorijs quia nec
illa requirunt cauſe examinationem. ad hoc. ix.
q.iij. §. ſi. Item extra dyoce. poteſt conferre benefi-
cia. extra de preben. poſt electionem. in parte deci-
ſa. idem etiam dicit Inno. in glo. arg. extra de app.
qua fronte. Item nota ꝙ ſi legatus excõmunicauit
aliquem dum erat in prouincia non poteſt ipſum
abſoluere poſtꝗ exiuit prouinciam. intellige ſi re-
uocatus eſt ſecus ſi exiuit reuerſurus quia tunc po
teſt ſm quod predictum eſt de alijs ordinarijs. iteꝫ
ſi quis excommunicatus eſt a canone talem poteſt
abſoluere: vt extra de offi. leg.c. excommunicatis.
ſecus ſi a iudice. Item excõmunicatum denuncia-

re poteſt extra exiſtens quia per hoc amplius non
ligatur.no.etiam ex predicto.c.nouit.ꝙ ſi quis eſt
legatus in pluribus prouincijs factavnius prouin
Hoſtienſis. cie poteſt in alia exercere.idē Hoſt.⁊ Inno.in glo.
ibidem.vide ibi plura de hac materia in glo.

¶ Queſtio.liiij.

Quid ſi prelatus aliquis iuriſditionem tem-
poralem tantū in aliquos homines habeat
⁊ quid ſi tam ſpecialem quā temporalem habeat.
Hoſtienſis. Rñd.ſm Hoſt.in rub.de excom.§.vbi ſupra verſi.
quid ſi aliquis habens tantum iuriſditionem tem
poralem niſi aſſit aliqua iuriſditio ſpiritualis de
iure vel ↄſuetudine vel priuilegio ſpeciali talis nō
poteſt excommunicare.ſed alias procedat ſicut iu
dex faceret temporalis.arg.extra de offi.ord.dile-
ctus.ſi autem prelatus vtrāqꝫ iuriſditionem in ali
quo loco obtineat vtroqꝫ gladio vti poteſt.ar.extra
qui fi.ſint legi.per venerabilem.dumtamen ab ef-
fuſione ſanguinis abſtineat:vt ſupradictum eſt in
titu.de homicidio.

¶ Queſtio.lv.

Raymundꝰ Quis poſſit excōmunicare minori excōicatio
ne.Rñ ſm Ray.§.xxj.minor autem.dicen-
dum ꝙ minor excommunicatio non ſolum a iure
infligitur:vt ſupradictum eſt.ſed etiam ab epiſco-
pis ⁊ alijs eccleſiarum prelatis inferioribus infli-
gi poteſt ſm omnes extra de offi.ordi.c.cum ab ec
cleſiarum.Item minor excommunicatio quādoqꝫ
infligitur alicui non a prelato.ſed a ſe ipſo ſaltem
quo ad ſpeciem facti ⁊ hoc quādoqꝫ male qñqꝫ be-
ne:male:vt cum qs volūtarie abſtinet a ſacrato al
taris ⁊ credit ſibi hoc poſſe ſufficere ad penitentiā
de hac dicitur de penitentia.di.j.ſunt qui arbitrā-
tur.bene autem fit cum hoc facit cauſa reuerentie
de ↄſe.di.ij.quotidie.⁊ de peni.di.j.facilius.⁊ di.ij.
Hoſtienſis. qui ſcelerate.eadem ponit Hoſt.ſub.§.minor aūt.
⁊ addit in vltimo caſu quādo.ſ.abſtinet a ſacramē
to cauſa reuerentie.dicens ꝙ melius eſt quod hoc
faciat autoritate ſacerdotis.de pe.di.j.in actione.
nūm ⁊ hodie ad minus ſemel in anno neceſſe ha-
bet quilibet adultus ſiue diſcretus eucharistiam
ſumere niſi de licētia abſtineat proprij ſacerdotis.
extra de peni.⁊ re.omnis.vide aliqua de hac mate
ria.ſ.e.li.ti.xx.de illo qui diſtulit baptiſmum vſqꝫ
ad mortem queſtione vltima.

¶ Queſtio.lvj.

Hoſtienſis. Quero etiam quis excōmunicari poſſit.Rñ.
ſm Hoſt.§.iiij.quis valeat excommunicari
poteſt tantum ſubditus et inferior reſpectu pro-
ferentis vel canonis ab eo lati.extra.c.ti.a nobis.
⁊.c.ſeq.⁊ hoc intelligas de ſubdito xpiano quia iu
deus ⁊ paganus excommunicari nō poſſunt quid
ad nos de his qui foris ſunt.extra de diuor.gaude
mus.ij.q.j.multi.Item hoc verū eſt niſi priuilegiū
obſtet.ſuperior ergo nō pōt excōicari ab īferiori niſi
ſm quoſdā in caſu quando.ſ.ſuperior imperio in-
ferioris ſe ſubijcit.xj.q.j.peruenit.ſed certe in quo
Raymundꝰ ſe ſubmiſit ⁊ ſuppoſitio tenuit iam nō eſt ſuperior
ſed inferior qui ſe ſubmiſit quod tamen hodie de
facili in clerico non obtinet.vide de hoc.ſ.eo.titu.
v.q.xxviij.que dicatur ſententia diffinitiua.in fi.
item ſm Raymun.§.xxij.poteſt iſtam intelligas
Thomas. ſubditū non ſolum qui moratur infra terminum
Gloſſa. ſue dyoce.vel parochie.ſed etiam quēlibet alium
Hoſtienſis. qui committit crimen in ſua parochia.iij.q.vj.c.j.
⁊ extra de raptori.c.j.⁊ concordant cum hoc Tho.
⁊ Pe.⁊ glo.hec ⁊ Goſ.ſed ſm Hoſt.ver.non ſub-
ditus ſiue extraneus non ignorat ſententiam latā
vel tanto tempore ibi manſit quod ſcire preſumit.
arg.extra eo.ſignificauit.⁊.c.cum deſideres.Nec
extraneus tenetur ſcrutari archana alterius regni
C.de commer.⁊ merca.l.mercatores.ſi vero ſcit vel
ratione more ſcire potuit iam incipit eſſe ſubditus
ratione delicti ⁊ ſententie late.Ber.autem in glo.
ſuper.c.a nobis.j.dicit ꝙ non excuſatur per igno-
rantiam quia incidit in factum damnatum ⁊ cum
rem illicitam ⁊ prohibitam faciat ſtatim eſt in cul
pa.nihilominus Hoſt.in glo.ibidem magis ſentit
vt in ſumma.exempti autem in quibꝰ caſibus ab
ordinarijs cenſura eccleſiaſtica percelli ſeu arceri
valeant.vide infra.e.ti.q.cclxviij.ſꝫ qd ſi religioſi.

¶ Queſtio.lvij.

Quid ſi epiſcopus excōmunicet omnes qui
interpellāt de turpitudine moniales quas
conſecrat in ſua dyoceſi.quid etiam cum excōicat
aliquem ſubditum ſuum cum omnibus participā-
tibus ei.in loquendo comedendo ⁊ ſimilibus.num
quid quicūqꝫ ⁊ vbicūqꝫ venerint aliqui contra hu
iuſmodi ſententiam erūt excommunicati.⁊ a quo Gloſſa.
debent abſolui.Rñ.ſm glo.hic ſuper ver.in paro-
chia ſua.dicendum ꝙ in vtroqꝫ caſuum predictorꝫ
parochiam illius epiſcopi vbicunqꝫ fuerint ⁊ fe-
cerint contra hmōi ſententias ſiue in dyoceſi ex-
communicantis ſiue alibi excōmunicationis ſen-
tentiam incurrent alieni autem parochiani in iſtā
ſententiam non incident niſi talia fecerint in dyo-
ceſi excommunicātis quia cum in alterius epiſco-
pi dyoce.hoc faciunt non ſunt ſubditi excommuni
catoris vel ratione dyoc.vel ratione loci.in quo ta Lector.
lia committunt.Credo autem quod qui huiuſmo
di ſentētiam incidunt ab epiſcopo excōicatore ab-
ſoluendi ſunt qꝛ huiuſmodi ſententie late ſunt ab
homine non a iure.licet quidam dixerint ꝙ a iure
late ſunt cum non pro preterito peccato.ſed pro fu
turo ſint late preterea ſnia lata ⁊ huiuſmodi par-
ticipantes cum excōmunicato acceſſoria eſt princi
pali ſententie late in principalem perſonam vnde
ab eodem tollenda eſt.concordat his d̾tum ad pri Raymundꝰ
mum caſum Ray.§.l.quid ſi epiſcopus.dicens ꝙ
ſi epiſcopus ita ferat ſententiam excōico omnes
qui furtum fecerint.ſi intendebat excommunicare
omnes in ſuo epiſcopatu delinquentes vndecunqꝫ
eſſent omnes incident in excommunicationem.et
idem videtur tenēdum in dubio cum ſcilicet nihil
ſcitur de intētione ipſius.quia omnes tales ratio-
ne delicti fiunt eius ſubditi ⁊ ſic exponit̾ extra.eo.
titu.a nobis.j.vide.ſ.q.proxima ⁊ infra.q.proxi- Hoſtienſis.
ma ⁊ ſequenti.No.etiam ſm Hoſt.verſi.hodie qd
talis ſententia excōmunicationis hodie ferri non
debet nec generaliter:nec ſpecialiter ꝓ culpis pre
teritis vel preſentibus abſqꝫ competenti monitio-
ne premiſſa.nec pro culpis futuris vt ſi tale quid fe
cerit.nec pro iam commiſſis ſub hac forma ſi de il
lis infra tale tempus nō ſatiſfecerint.niſi mora in
exhibenda ſatiſfactione.puta qd ad diem iam ela-
pſum non ſoluit vel ſatiſfecit.talis enim ſic excom
municari poteſt excommunico talem niſi vſqꝫ ad
diem talem ſatiſfecerit cum ſatiſfacere neglexerit
in tali termino iam elapſo vel culpa ideſt delictū
notorium.in quo caſu poteſt ſic excōmunicari niſi
vſqꝫ ad tale tempus hoc reuelauerit vel ſatiſfecerit
excōmunicatus ſit.ſeu offenſa.ſ.notoria contra ec-
cleſiam vel hominem cōmiſſa.preceſſerit aut alia
rationabilis d̾ in ipſis ſententijs exprimāt cauſa Innocētius.
ſubſit:vt patent hec in nouella Inno.extra eo.ro-
mana eccleſia.

¶ Queſtio.lviij.

Cum huiuſmodi ſententia fertur in oēs qui
tale vel tale crimen commiſerunt.nūquid ſi
aliquis ſubditorꝫ incideret in factum taliter dani-
natum

narum ſtatim incidet in excommunicationē. Rn.
Gloſſa. ſm glo.§.xlj.quid ſi aliquis.ſuperver.ſi ſcienter.in
fi.ſi feratur huiuſmodi ſententia excōmunicatio-
nis in illos qui commiſerint tale crimen vel tale.
Non credo ꝙ qui commiſerint incidant in illam
excōicationem:donec ſciant illam ſententiam la-
tam eſſe vel niſi ſuper hoc laborarent ignorantia
craſſa ⁊ ſupina. Ber.tamen contra dicit:vt patet
in ſi.q.preced.quero etiam.ſi autem lata eſt hmōi
ſententia in illos qui ante latam ſententiam talia
commiſerant tunc illi qui hec commiſerant ligā-
tur per huiuſmodi ſententiam ⁊ indigent abſolu-
tione licet prelatus peccauerit taliter ſententiādo
ſi hoc fecit monitione non premiſſa huiuſmodi ta-
men excommunicati non peccant.ſi non gerunt ſe
pro excōmunicatis aut ſi celebrant aut miniſtrant
in ſuis officijs ꝙdiu probabiliter ignorant hmōi
ſententiam latam eſſe.

¶ Queſtio.lix.

Quid ſi metropolitanus veniat contra talem
canonem a ſuffraganeo latam ⁊ in dyoc. ſuf
fraganei vel etiam ipſe qui talem canonem edidit
Hoſtienſis. Rn.ſm Hoſt.ver.quid ergo.⁊ ſeq.⁊ ſm glo.hic.ſ.
Gloſſa. §.l.Hug.iij.q.vj.c.ibi enim ſemper cauſa agatur.
not.ꝙ archieps in hoc caſu delinquens incidit in
excōmunicationeȝ.non tamen ligabitur ſententia
epiſcopi ſed ſententia iuris:quia incidit in factuȝ
iam dānatū.arg.xxiiij.q.j.c.j.ij.⁊ iij.⁊ concordat
cum eo Glo.Bartho.ibidem. Laur.vero dixit ꝙ
non ligatur qꝛ eſt ordinarius totius prouincie ſue.
ix.q.iij.c.ij.⁊ conſentit cum eo Joannes.quicquid
tamen dicatur de ſuperioribus vel paribus digni
tate puta archieps vel epiſcopis extraneis quibꝰ
ſcilicet non ſubeſt epiſcopus qui dictum canonem
promulgauit ⁊ etiam de exemptis in quibus dici po
teſt ꝙ predicte ſententie locum habeant: vt dicit
Hoſti.tamen certo certius habeat quod ſicut ſen-
tentia vel canon proferentem non ligat ſic nec pro-
ferentis ſuperiorem. puta metropolitanum pro-
prium ſicut canon pape omnes aſtringit: ſed non
ipſum.inferior quippe ſuperiorē nec ligare poteſt
nec ſoluere:vt extra de maio.⁊ obed.cum inferior.
ꝯcordat his gl.⁊ Tho.in ſcri.⁊ extra.e.c.a nobis.j.

¶ Queſtio.lx.

Quid ſi is qui taleȝ ſniam ꝓmulgauit moriẗ
vel transfertur vel deponitur nunquid eſt ex
communicatus qui poſtea contra fecit. Reſpond.
Hoſtienſis. ſm Hoſti.ver.quid ſi is.⁊ ſeq.dicendum eſt ꝙ non
niſi tale aliquid ſtatuerit diffiniēdo.ff.de offi.pre-
fec.vrb.l.ij.§.ſi.vel niſi expſſe a ſucceſſore cōfirmet
extra.de loca.⁊ ꝯdu.c.j.quod enim ibi dicit ꝙ ſuc-
ceſſor confirmauit intelligi debet quo ad excōmu-
nicationis ſententiam que alias nō valet nō quo
ad conſtitutioneȝ que perpetua erat.extra de offi.
leg.c.j.idem dicit Ber.in glo.ſuper.c.a nobis.j.

¶ Queſtio.lxj.

Quid de excōmunicationibus que pro dam-
nis vel furtis occultis proferuntur ſic ex-
communicamus omnes illos qui hoc furtum vel
damnum fecerunt ⁊ oēs qui de hoc aliqd ſciuerint
niſi idem reuelauerint. Nunquid ille qui hoc ſcit
quocunqȝ modo tenetur reuelare damnum paſſo:
quia hmōi ſententia intelligenda eſt de reuelatio-
ne facienda prelato eccleſie.ſed nec illi reuelare vȝ
publice ſi ſolus ſcit ſicut no.Hug.de teſtibus ſyno
dalibꝰ.xxxv.q.vj.epiſcopus in ſynodo.vide de hoc
ſ.li.j.ti.ix.de iura.⁊ periu.q.xxxj.quid de domino.
Lector. In hoc tamen caſu credo ꝙ tenetur reuelare occul
te prelato vt ipſe corrigat ⁊ occulte non publice.

¶ Queſtio.lxij.

Quid ſi poteſt probare. nunquid tenetur ex-
penſis ſuis producere teſtes ⁊ trahere reum
ad iudicium. Rn.ſm gloſ.ibidem.Credo ꝙ non:
ſed ſufficit quod publice reuelet prelato qđ ſcit de
facto illo ⁊ perſonas exprimat per quas factū ideȝ
probari poteſt ⁊ tunc prelatus moneat malefacto-
rem quod ſatiſfaciat ſi poteſt.quod ſi nolit ſatiſfa
cere ⁊ ille qui paſſus eſt damnum velit cauere eiſ-
dem quod ſuper illo damno nō trahet malefacto-
rem coram iudice ſeculari nec machinabiẗ ei ma-
lum ꝓpter hoc ꝙdiu ille malefactor ſuper hoc ſta-
re voluerit coram iudice eccleſiaſtico poterit pre-
latus eidem damnum paſſo reuelare veritatem vt
et ipſe ſi voluerit monitione premiſſa in modū de-
nunciationis agat contra illum.Si autem cauere
noluerit maxime ſi timetur ꝙ damnū paſſus agat
contra malefactorem ad ſanguinem vel mortē co-
ram iudice ſeculari aut etiam autoritate propria
velit ſe vlciſci non credo ꝙ prelatus teneatur pu-
blicare hoc quod audiuit de facto nec cōpellere il-
lum qui ei reuelauit ꝙ publice reuelet: ſi aūt pro-
babiliter timeatur quod malefactor interficiat vel
alias enormiter damnificet reuelatoreȝ hmōi non
credo ꝙ teneatur publice reuelare ſed ſufficiet qđ
in ſecreto reuelet prelato ⁊ perſonam malefacto-
ris ⁊ perſonas teſtiū per quas ꝯſtare pōt de facto.

¶ Queſtio.lxiij.

Item quero vtrum vniuerſitas excōmunicari
poſſit. Rn.ſm decre.Inno.iiij.extra eo.roma Inno.iiij.
na eccleſia.vbi ſic dicit in vniuerſitatem vel colle-
gium proferri excommunicationis ſententiam pe
nitus prohibemus volentes animarū vitare peri-
culum qđ exinde ſequi poſſet cum nonnunꝙ̄ cōtin
geret innoxios etiam hmōi ſententia irretiri: ſed
in illos dūtaxat de collegio vel vniuerſitate quos
culpabiles eſſe conſtiterit promulgetur. Hoſti.in
glo.ibidē ſuperverſi.penitus prohibemus dicit ꝙ
ſi de facto feratur ſententia nulla erit.poteſt auteȝ
ſic ferri excōico oēs de vniuerſitate q̄ fuerūt rebel-
les mādato meo:ſnia ṫo interdicti in vniuerſita-
tem ferri pōt aīȝ ⁊ pro delicto alterius ferri poſſit.
xj.q.iij.felix.extra de ſpō.nō eſt nobis.ſecus in ex-
communicatione que non debet ferri niſi in delin
quentem.xxiiij.q.iij.ſi heres. Tho.⁊ Pe.dicūt ꝙ
eccleſia prouide hoc ſtatuit ne cōmunitas aliqua Thomas.
excōicetur:qꝛ impoſſibile eſt eam totam in maluȝ Petrus.
peccati mortalis cōſentire pro quo ſolo infligenda
eſt excōicatio quin aliqui ſint diſſentiētes.⁊ in hoc
imitatur eccleſia iudicium dei qui nō damnat iu-
ſtum cum impio.Geñ.xix.alias frequenter cōtin-
geret cum zizania ⁊ triticum eradicari.

¶ Queſtio.lxiiij.

Poſt hec quero ex quibus cauſis excōicatio-
nis ſententia ſit ferenda. Rn.ſm.Ray.§.xxiiij. Raymundꝰ.
maior.⁊ Hoſti.§.v.quibus ex cauſis. dicendum ꝙ
maior excommunicatio infligi non debet niſi pro
contumacia.xj.q.iij.epiſcopi.nemo certū. hec au-
tem contumacia inuenitur triplex nam alia eſt in
non veniendo ad iudicium ſiue quia peremptoria
citatione recepta venire contemnit.ſiue quia ma-
licioſe ſe ipſum occultat.ſiue quia impedit ne poſ
ſit ad eum citatio peruenire.hec tria habentur ex-
tra vt li.non conte.quoniam frequenter.Item alia
eſt quando citatus ad iudicium venit ſed non vult
ſtare iuri. Glo.af.ſi paratus eſt emendare non eſt
excommunicandus vel ante finitam cauſe exami-
nationem contumaciter ⁊ illicentiatus recedit.xj.
q.iij.certum.Item alia eſt quando offenſa eius eſt
manifeſta ⁊ iuſſus a iudice non vult emēdare.ex-
tra de verbo.ſig.ex parte.iij.Idem Gof.Vnicuiqȝ Goffredus

ergo aliquis fuerit vocatus vel admonitus tribus
edictis vel vno peremptorio pro omnibus poteſt
ſi contumax fuerit excōicari non diſtincto vtrum
pro modica vel pro magna cauſa fiebat vocatio vel
admonitio quia ſemꝑ eſt ibi ꝯtumacia que eſt ma
Roma.xv. ximum crimē ⁊ genus ydololatrie.j.Ro.xv.ſequit
Raymundꝰ in Ray.quidam tamen dixerunt ꝙ ꝓ magnis cri-
minibus poſſit aliquis excōicari etiā ſine citatiōe
vel admonitione.arg.extra de verbo.ſigni.ex par-
te.ſed iſtorum dictum nō approbo.et littera illa re
cte intellecta facit pro prima opinione. Concordat
Hoſtienſis. cum hoc Hoſti.⁊ addit.ſed ⁊ in diuerſis caſibus a
iure ſiue a canone īfligitur excōicatio:vt patuit.ſ.
ſed nec hoc ſine cōtumacia eſt.nam ⁊ qui venit con
tra ius contumax dici poteſt:⁊ etiam furioſus.ex-
tra de temp.ordi.vel non eſt compos. Item no.ſm
Hoſti.ſub.§.quod autem.quod illud quod predi-
ctum eſt quelibet.ſ.poſſe excōmunicari pro contu-
macia generaliter intelligēdum eſt vbicūq̇.ſ.ſub-
ditus iuſtis preceptis iudicis renuit obedire. vi-
de infra.q.proxi.minor autem excōmunicatio po-
teſt imponi pro cōtumacia:vt.v.q.ij.c.preſenti.vbi
dicitur de vocato ad ſynodum ⁊ venire cōtemnēti.
quod primo interdicat ei ingreſſus eccleſie poſtea
ſuſpendatur a cōmunione ſancte eccleſie poſt ana-
thematizetur.Item.xj.q.iij.audi poteſt etiam im-
poni pro alijs culpis ⁊ hoc duobus modis.ſ. nomi
ne pene in iudicio a iudice infligende ad tempus:
vt.lxxxvj.di.tanta.vbi dicitur eos quorum concilio
hoc egiſti duobus menſibus excōicandos eſſe de-
cernimus.⁊ nomine pene a ſacerdote infligende:vt
de pe.di.j.in accuſatione vbi dicitur ꝙ propter ma
gna peccata debet ſe q̇s autoritate antiſtitis abal
tario remouere ad agendam penitentiam ⁊ eadē
autoritate reconciliari.Idem omnino dicit Hoſt.
quandoq̇ etiam ſine culpa propria lȝ non ſine cau-
ſa infligitur.vide de hoc.ſ.eo.li.ti.xxxij. de penis.
q.xiij.vtrum vnus homo.Item de minori excōica-
tione.vide in glo.Ber.eo.ti.ſcȝ de excom. ſuper.c.
ſi quem.

Queſtio.lxv.

Q Uero etiam vtrum aliquis debeat excōicari
pro aliquo damno temporali.Rū. ſm Tho.
in ſcrip.ſuper.iiij.ſententiarū.di.xviij.dicendū ꝙ
Thomas. per excōicationem iudex eccleſiaſticus excōicatos
excludit a regno quodammodo vnde cum non de-
beat excludere niſi indignos nec aliquis reddatur
indignus niſi per peccatum mortale per quod cha
ritatem amiſit que eſt via ducens ad regnum.Ideo
nullus excommunicari debet niſi pro peccato mor
tali.⁊ quia in damnificando aliquem corporaliter
ſiue in rebus corporalibus aliquis mortaliter peccat
⁊ contra charitatem facit.Ideo pro damno tempo
rali illato eccleſia aliquem excōmunicare poteſt.
ſed quia excommunicatio eſt grauiſſima penarū
Philoſo-phus. pene autem medicine ſunt ſm philoſophum. ſa-
pientis autem medici eſt a leuioribus medicinis
incipere ⁊ minus periculoſis.ideo excommunica
tio infligi non debet etiam pro peccato mortali ni-
ſi contumax fuerit vel non veniendo ad iudicium
vel ante terminationē iudicij ſine licentia receden
do vel determinationi iudicis non parendo. Tunc
enim poſtq̄ monitus fuerit ſi obedire contempſe-
rit contumax reputatur ⁊ excōicari debet a iudice
iam non habente quid cōtra eum amplius faciat.
Petrus. Idem Petrus.

Queſtio.lxvj.

R Eſtat videre de modo excōmunicandi.quero
ergo qualiter excōicationis ſententia ſit fe-
Hoſtienſis. renda. Rū. ſm Hoſti.§.vj.qualiter proferatur.⁊
§.ſeq.ſub.§.hi ſunt.hic diſtingue: quia aut queris
de ſententia iudicis vel canonis.ſi de ſententia ca-
nonis hec profertur eo ipſo quod aliquis in factū
damnatum per canonem incidit.ſi de ſententia iu
dicis hec ferenda eſt iuſte.ita q̇d non peccet is qui
pronunciat neq̇ quo ad animum neq̇ quo ad ordi
nem.nam ſententia excōmunicationis tribus mo-
dis dicitur iniuſta.ſ.aut ex cauſa ⁊ hoc vel q̇a nul-
la pretenditur in ſententia:vt in nouella Innocen.
extra de ſenten.excom.cū medicinalis.vel quia et
ſi pretenditur in ſententia vera non eſt vel quia ⁊ ſi
vera ſit non tamen eſt ſufficiens ⁊ rationabilis: vt
extra eo.ſacro.§.j.⁊ argu.extra de appella. vt debi
tus.Item ex animo dicitur iniuſta quando ⁊ ſi cau
ſa exprimatur vera et rationabilis tamen non ex
zelo iuſtitie.ſȝ indignationis ⁊ inuidie vel odij fo-
mite ab excommunicatore promulgatur.xj q.iij.il
la ira.⁊ in.d.c.cum medicinalis.ideo tutum conci
lium eſt ꝙ ſi quis offenditur nō per ſe ſed per aliū
qui charitatiue moneatur ſententiam promulget
vel ſi per ſe hec facere vult ad minus nō faciat hoc
dum monetur ſed permittat motum forte coleri-
cum aliquantulum reſidere.Ex ordine autem dici
tur iniuſta quando et ſi vera cauſa et rationabilis
pretendatur ⁊ proferens charitatiue moneatur at
tamen non preceſſit admonitio competens vel nō
fuit facta coram perſonis ydoneis.extra eo.titu.ſa
cro.admonitionem competētem intelligas ad ar-
bitrium iudicis ſiue trinam ſiue vnam pro omni-
bus maxime in notorijs.xxiiij.q.iij.c.de illicite.cō-
Raymundꝰ. cordant ſupradictis Thomas ⁊ Petrus et Ray-
mundus .§.xxxiij.item pone. Hodie etiam talis
ordo traditur vt cauſa exprimatur ⁊ in ſcriptis fe-
ratur:⁊ excommunicator exemplum ſcripture hu-
iuſmodi teneatur excommunicato tradere in-
fra menſem: ſi ſuper hoc fuerit requiſitus ſuaq̇
requiſitione facta ſi forte negaretur vt conuinci fa
cilius poſſit requiſitus fiat publicum inſtrumen-
tum vel litere teſtimoniales inde cum ſigillo au-
tentico habeantur:vt in nouella Innocentij extra
Innocētius eodem cum medicinalis Idem Hoſtienſis extra
Hoſtienſis de exceſſibus prelatorum.in gloſſa ſuper.j. capitu.
in fine dicit ꝙ vt iuſte quis excommunicetur tan-
tum quattuor requiruntur.Primum eſt quod cau
ſa vera et rationabilis ſubſit. Secundū quod mo
nitio competens precedat. Tertium quod profe-
rens non ex odij fomite:ſed ex charitate correctio-
nis procedat. Quartum quod proferatur in ſcri-
ptis.Colliguntur hec ex capi. cum medicinalis.ſi
hec non fuerint obſeruata licet ſententia teneat tñ
excommunicans punitur vt infra queſtione pro-
xima.

Queſtio.lxvij.

Q Uid ſi hec non fuerint in excommunican-
do obſeruata:et que pena eius qui aliquem
iniuſte vel minus rite excommunicat. Reſpon-
Hoſtienſis deo ſecundū Hoſtienſem.§.vij.quis ſit eius effe-
ctus.ſub.§.hi ſunt.verſi.ſi quis autem.⁊ ſequenti-
bus.Si quis defectus ſuper predictis in proxima
queſtione notari valeat:ſententia dicetur iniuſta.
ſicut de tribus primis modis antedictis plene pro
batur.xj.q.iij.§.ſi ergo.⁊.§.j.ergo.⁊ capi. ſi epiſco-
pus forte iracundus.cuius iniuſte ſentētie effectus
eſt:vt proferens multipliciter puniatur. Primo
punitur ꝙ tenetur excōicato actione iniuriarum.
xj.q.iij.illud.⁊.c.temerarium. Secundo eſt tanq̄
ſacrilegus puniendus.xxiiij.q.iij.non in perpetuū
Et he due pene forte ſpecialiter locum habent qñ
ſententia ex animo eſt iniuſta.Tertio quia carere
debet cōmunione hominū ⁊ arceri ab ingreſſu ec-
cleſie

clefie inquantum ſuperiori viſum fuerit equum.
xxiij.q.iij.de illicita. Et hoc forte quando iniuſta
eſt ex cauſa ſpecialiter locum habet. Quarto ſi fe=
ratur non ſeruato ordine illius decre.ſacro.ſcilꝫ ſi
non premiſit amonitionē canonicam ⁊ coram ydo
neis teſtibus interdicitur ei per menſem vnum.
Ingreſſus eccleſie ipſo iure etiā ſi alſ iuſta ſit ſen=
tentia: vt idem dicitur.rubri.j.⁊ illo elapſo reſtitu
tus eſt ipſo iure.arg.lxxxj.diſt.ſi qui ſunt. Quinto
ſi ſententia iniuſta appareat,ad intereſſe condem
natur excommunicato: alſ nihilominus. ſi culpe
qualitas poſtulauerit ſuperioris arbitrio punien=
dus: vt in eod.c.§.cunqꝫ aduerſus excommunicato
rem. Sexto hodie non ſolum ab ingreſſu eccleſie
ſed etiam a diuinis officijs per menſem vnum no
uerit ſe ſuſpenſum: ideoqꝫ ſi interim celebrat irre=
gularitatem incurrit ſuper qua citra ſedem apo=
ſtolicam non poterit diſpenſari: vt extra eod.vt in
Johan.lect. nouella Inno.cum medicinalis.hanc autem penā
incurrit temerarius violator illius conſtitutionis
cuius tenorē in parte videlꝫ quātum ad ea ex quorū
tranſgreſſione incurritur ſuſpenſio predicta. vide
ſ.q.proxi.ver.vlti. Item addit hec conſtitutio ſcilꝫ
cum medicinalis ꝙ talis ad expenſas condēnetur
Item addit ꝙ idem ordo ⁊ eadem pena interdicti
et ſuſpenſionis ſententijs obſeruetur. ¶ Nota tū
ꝙ epi ⁊ ſuperiores hodie nullam ſuſpenſionis vel
interdicti incurrūt ipſo iure ſententiā niſi de ipſis
Innocētius. ſpecialiter caueatur: vt extra eo. in nouella. Inno.
quia periculoſum ab eis autem omnibus excuſat
cauſa probabilis proferentē: maxime ſi laudabilis
opinionis exiſtat.extra eo. ſacro.§. cum aduerſus
⁊ ſequenti. Et ſequitur ibidem.verum ſi ab excom
municato cōquerente nihil fuerit rationabile con
tra ſententiam excōmunicationis probatum com
pellendus eſt ſimiliter ſoluere intereſſe vel ad aliā
penam ſm ſuperioris arbitrium excōmunicatori
quē indebite fatigauit niſi forſan ⁊ ipſum probabi
lis error excuſet. Hec omnia in illa decreta.ſacro.
Johan. lect. ¶ Nota etiā ſm Innocen.⁊ Hoſtien.in glo. ſuper
idem.c.ſacro.qđ ſic ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie
non debet audire diuina in eccleſia nec orare ibi:
nec eſt ſi moriē i eccleſia vel cymitero ſepeliendus.

¶ Queſtio.lxviij.

Quero etiam quibus verbis excōmunicans
vti debeat. Reſpon.ſic conſueuit ferri ſentē=
tia excommunicationis propter talem vel talem
cauſam te vel talem excōmunico vel excōmunica=
mus. In his ſcriptis hmōi ergo verbis vel equipol
lentibus vti debet excōmunicans.et ſatis colligiē
extra eo.cum medicinalis.arg.etiam ad hoc.ij.q.
vj.§.diffinitiua quoqꝫ ſententia que abſolutionem
vel condēnationē non continet pro nulla habetur.
Raymund⁹ vnde ⁊ Ray.dicit.§.xxvij.item debet dicere. Non
approbo conſuetudinē quorūdam ſimplicium ſa=
cerdotum dicentium. Denūciamus talem excom=
municatū: ⁊ tamen nunq̄ excōmunicauerūt eum
prius.nec illa verba ſunt apta ad excōmunicatio=
nem. Glo.etiam hic dicit ꝙ reuera non ſunt apta
Gloſſa. hmōi verba ad excōmunicandū quādo pferuntur
de tertia perſona dicendo talem denūciamus excō
municatū. Et lꝫ talis euitādus ſit ab illis quibus
ſit denūciatio. quia non eſt ipſorum iudicare
vtrum ſit excōmunicatus necne. Tamen ſi de hoc
agatur in forma iudicij nō reputabitur excōicatus
per huiuſmodi verba: niſi alſ probetur excōmuni=
catus. ¶ Nota etiā ꝙ iudex dicit.excōmunico vel
ſimile ſemper intelligitur de maiori excōmunica=
tione.extra eod.ſi quē.ſub hac.de hoc.ſ.circa prin.

¶ Queſtio.lxix.

Quid ſi dicat iudex vel prelatus habeo te pro
excōmunicato. Reſpō.ſm gloſ. ſuper verbo Gloſſa
equipollentia.ſi intendat proferens excōmunica=
re per hec verba tenet excōmunicatio: quia verba
intentioni deſeruiunt non econtra ⁊ ſermo rei non
ſermoni res eſt ſubiecta: vt extra de verborum ſi=
gnifi.intelligentia:et.c.in his. Non enim in tali=
bus quibus verba exigantur eſt preſcripta certa for=
ma verborum ſicut in ſacramento baptiſmi ⁊ eu=
chariſtie. Concordat his Hoſti §.vj.qualiter pro= Hoſtien.
feratur.ver.ſed nunquid.⁊ ver.tu tamen.vnde ait.
Non facio vim: vtrum dicat iudex.excōmunico te
vel ſcias te excōmunicatum: vel te excōmunicatū
cognoſcas.vel habeas te pro excōmunicato: vel re
putes te excommunicatum: vel alia quecunqꝫ vis.
dum tamen voluntatē ⁊ conſenſum iudicis de pre=
ſenti exprimant.ſicut ⁊ alſ ſimile dicitur.extra de
ſpon.c.ſi inter virum.⁊ de ſponſa duorū.c.j. ⁊ volū
tas iudicis ſpiritualis omnino pro lege ſeruanda
eſt.xj.q.iij.c.audi.quamuis iniuſta.vt dicetur infra.
Idem ſcdm gloſ.hic ſuper verſi.denunciamus. Si
dicat denuncio te excommunicatum: vel precipio
vel prohibeo ſub pena excōmunicationis dūmo=
do intendat excōmunicare. Sed de hoc vide ple=
nius.ſ.lib.ij.titu.iij.de ſagittarijs.q.vlti. Addit.
hic glo.ꝙ ſi de hmōi excommunicatione per talia
verba agatur in foro iudicij non reputabitur excō=
municatus: vel niſi alſ probetur excōmunicatus
niſi alſ conſtiterit de intentione ⁊ animo excom=
municantis: vel quia ſemper ſolitus eſt ita dicere
quando excōmunicat: vel alio modo. in foro autē
penitētiali eligenda eſt in dubio tutior via: vt ſcilꝫ
talis reputeē excōmunicatus vt ſic impetret abſo= Hoſtienſis.
lutionem.⁊ idem conſulit Hoſtien.ver. ideoqꝫ cō=
ſulo in his ⁊ ſimilibus quando dubitatur de excō Goffredus.
municatione. Goſ.tū cōtradicit predictis dicens
ꝙ huiuſmodi verba vt premiſſum eſt nō putat ſuf=
ficere ad excommunicandū: quia verba illa magis
habent vim denūciandi q̄ ligandi: ſed denuncia=
tio non ligat: vt extra de appella. paſtoralis.in fi.
Item nota ſm gloſ.hic ꝙ quicquid predictum eſt Gloſſa.
de verbis diuerſimode prolatis cum ſententia ex=
communicationis profertur. Idem intelligendū
eſt ſi ſub eiſdem verbis quis ab excōmunicatione
abſoluatur.idem Hoſt.§.ix.⁊ qualiter ſunt: ſub.§.
tertium.ver.nec eſt approbanda.

¶ Queſtio. lxx.

Quid ſi dicat iudex excommunico vel inter=
dico vnum de iſtis duobus. nunquid valet
hec ſententia. Reſpon.ſm.glo.ibidem. Credo ſine
preiudicio ꝙ ille eſt excōmunicatus de quo iudex
intellexit. Si tamen non poteſt ſciri de quo intel=
lexit neutrum vitari oportet. Si autem vaga fuit
intentio iudicis non magis ſe referens ad vnum
q̄ ad aliū.⁊ non intenderit vtrūqꝫ ligare. ſed alte=
rum tantum.neuter ligatur: nec valet huiuſmodi
ſententia.

¶ Queſtio.lxxj.

Quid ſi dicat iudex excommunico te ⁊ abſol=
uo te. Reſpon.ſcdm glo.ibidem ſi voluit iu=
dex ſimul excommunicare ⁊ abſoluere non potuit
⁊ nihil egit. Si autem primo voluit excommuni=
care ⁊ poſt abſoluere vtrūqꝫ valet. primo excom=
municatio ⁊ poſtea abſolutio.

¶ Queſtio.lxxij.

Quid de duobus iudicibus quibus mandatum
eſt vt alter eorū excōmunicet aliquem ⁊ corā
vterqꝫ eodē momēto dicit.excōmunico te ſi ille te

non excõmunicat.nſiquid eſt excõmunicatus. R̄n.
ſm glo.ibidem. Queſtio videtur eſſe inſolubilis:
quia qua ratione vnus iſtoꝝ iudicum excõmuni-
cat eadem ratione ⁊ alius.ergo vterqꝫ excõmuni-
cat:vel neuter:quorũ vtrũqꝫ videtur impoſſibile.
Non enim vterqꝫ excõmunicare poteſt cũ vterqꝫ
ſub eadem conditione excõicet ſi alter nõ excom-
municat.Item non poteſt eſſe ꝙ neuter excõmuni-
Hug. cet propter eandẽ conditionẽ.Hug.notauit.xj.q.
iij.§.tunc ergo.qꝺ vterqꝫ illoꝝ iudicũ excõmunicat
qꝛ intentio mandantis et intentio iſtorum iudicũ
eſt ꝙ iſte excõmunicetur.⁊ eſt ſenſus. Excõmuni-
co te ⁊c.quaſi neſcio vtrum ille excõmunicet te vel
non.⁊ ideo excõmunico te vt ſic non euadas penaꝫ
excõmunicationis.quaſi dicat ꝙuis ille non excõ-
municet te.ego excõmunico te.

¶ Queſtio.lxxlij.

Raymund⁹ SEd quid de excõicatione iniuſta ⁊ quid con-
ſulendum ſit iniuſte excõmunicato. R̄n.ſm
Ray.§.xxxiiij.item pone.Circa ſententiã excõmu-
nicationis teneas indubitanter ꝙ ſiue ſit iniuſta
ex animo ſiue ex cauſa ſiue ex ordine: ſiue ex ani-
mo ⁊ cauſa ⁊ ex ordine ſimul.tenet ⁊ ligat ꝙtuꝫ ad
eccleſiã militantẽ:dum tamen ſit lata ab illo iudi-
ce qui habebat ſuper hoc canonicã iuriſditioneꝫ.
quod dico propter excõicatos:hereticos:ſciſmati-
cos:⁊ apoſtatas a fide qui omnes cum ſint excom
municati non poſſunt alios excõmunicare.xxiiij.
q.j.c.audiuimus.⁊.§.ſi autem.in fi. Item propter
intruſos ⁊ ſuſpenſos ⁊ a iuriſditione alienos qui
ſimiliter non poſſunt excõicare.xij.q.ij.alienatio-
nes precarie.⁊ extra de conceſ.preben.c.quoniã. ꝙ
intruſi dicunt̃ qui nõ fuerunt electi niſi a quattuor
vel quinqꝫ alijs cõtradicentibus. Si tamẽ crimen
taliũ occultũ eſſet:toleranda eſſet eoꝝ ſententia:lꝫ
nulla.⁊ hoc ꝙdiu crimen eſſet occultum ⁊ illi tole
rarent̃ ab eccleſia.arg.viij.q.iiij.nonne.iij.q.vij.§.
tria.vbi dicitur ꝙ ſi ſeruus dũ putatur liber ex de
legatione ſententiã direxit ⁊ poſtea in ſeruitutem
depulſus ſit ſententia dicta ab eo valeat. Item ad
hoc extra de iure patro.c.cõſultationib⁹.vbi dicit̃
ꝙ preſentatio clerici facta ab eo qui habebat̃ pro
Hoſtienſis. patrono tenet. Concordat cum predictis Hoſtiẽ.
§.vij.quis ſit effectus.ſub.§.quantũcunqꝫ ⁊ Goff.
Thomas. item Tho.⁊ Pe.in ſcrip. Addit autem Tho.de ſuſ
penſo dicens.ꝙ ſi ſuſpenſus eſt a iuriſditione non
poteſt excõicare.Si autem ſuſpenſus eſt ab ordi-
ne tñ tunc nõ poteſt ea que ſunt ordinis ſed poteſt
ea que ſunt iuriſditionis ⁊ econuerſo.ſi ſit ſuſpen-
ſus a iuriſditione ⁊ nõ ab ordine.Si autẽ ab vtroqꝫ
neutrum poteſt.ſequitur in Ray.qꝺ autẽ dixi ſen-
tentiam latam ſic iniuſte a iudice habente canoni
Raymund⁹ cam iuriſditionem tenere ꝓbatur aperte.xj.q.iij.
ſi epẽ forte.fallit hoc in duobus caſibus.Unus qñ
Caſus. eſt lata poſt appellationẽ legitimã.Alius quando
continet intolerabilem erroreꝫ in quibus caſibus
ad probationẽ eorum etiam ſi abſolutionẽ nõ pe-
tant debent admitti.Sed donec de ipſis conſtite-
rit in alijs euitari.quãꝙ tales apoſtolica ſedes cõ
ſueuerit abſoluere ad cautelã: verum in alijs niſi
gratiã abſolutionis implorent non debent audiri
ne ſententiã eccleſiaſticã contẽnere videant̃. extra
de ſenten.excõ.per tuas.⁊ de offi.deleg.cum cõtin
Hoſtienſis. gat. Hoſti.ĩbo.li.v.rubri xxvij.de cleri.excõ. mini.
§.ij.qualiter excuſentur.Diſtinguit ſeptẽ caſus in
quibus excõicationis ſentẽtia nec tenẽda eſt nec ti
Caſus. menda.Primus ſi ferat̃ ſententia a nõ ſuo iudice.
xj.q.iij.ſentẽtia. Secũdus ſi a ſuo iudice:ſed excõ-
municato.xxiiij.q.j.audiuimus. Tertius ſi quis.

excõmunicetur a delegato contra intentionẽ dele-
gãtis:vt extra de preben.c. ſi. Quartus ſi ſenten-
tia contineat intolerabilẽ errorẽ.Quintus ſi lata
ſit poſt legitimã appellationem vt pretactum eſt.
Sextus ſi feratur ab intruſo:vel a iuriſditione ſu-
ſpenſo:vt premiſſum eſt. Septimus ſi ferat̃ a vio
lante interdictũ hominis:vt videtur poſſe proba-
ri.extra de excel.prela.c.ſi.alſ autẽ quantũcunqꝫ
iniuſta ſit ſentẽtia.dũmodo non ſit nulla vt predi-
ctum eſt.tenenda eſt ⁊ timenda.Octauũ caſum po
nit idem Hoſtiẽ. in glo.ſuper nouella Inno. extra
eo.titu.c.ſolet.⁊.c.ſtatuimus.ſcꝫ quando fertur in
participãtes nulla premiſſa monitione. ⁊ expreſ-
ſus eſt iſte caſus in eodẽ.c.ſtatuimus.in fine. Pet. Petrus.
in ſcrip.ponit tantũ tres caſus ſcꝫ cum excõicans
non habet autoritatẽ excõmunicandi : vel cum ſit
poſt appellationẽ legitimã. Aut cum manifeſtus
error exprimitur in ſententia.Sequit̃ in Ray. Er- Raymund⁹
rorem tamen intolerabilẽ intelligo cum ſic dicit.
Excõmunico te:qꝛ credis in deum: quia non fura-
ris:qꝛ non fornicaris:qꝛ es obediens mihi et alijs
prelatis tuis ⁊ ſimilia.idem Pet. quidam tamen
vt Hug.dicunt tunc demũ eſſe intolerabilẽ erro-
rem cum eſt contra ſubſtantiaꝫ excõmunicationis
ſcꝫ excõmunico te:quia es obediens:⁊ quia non es
cõtumax.ſed prima opinio vera eſt ⁊ illam teneas.
idem Goffre.⁊ ꝓbatur aperte.xj.qõne.iij. ſi is qui
preeſt.⁊ duobus capitulis ſequẽtibus. Hanc etiaꝫ Goffredus.
confirmat apl̃s.Nam ſicut dicitur in dicto.c.ſi is.
ſi prelatus iuſſerit facere qꝺ a deo prohibitum eſt.
aut preterire qꝺ a deo preceptũ eſt. Dicendum eſt
contra eum illud apoſtoli.Gal.j.Si nos aut ange
lus de celo euangelizauerit vobis preterꝙ qꝺ vo- Gal.j.
bis euangelizauimus anathema ſit. Et vt dicunt
Hoſti.§.ix.⁊ qualiter.ſub.§.ſin autẽ.ver.⁊ poteſt.
⁊ Goffre.eo.titu.in ſi.Intolerabilis error dici po-
teſt quodlibet peccatũ mortale.Item cum expreſſe
contra ius pronũciatur:vt.ij.q.vj.§. diffinitiua.l.j.
ver.ſi ſentẽtia.⁊.ff.que ſententie.ſine appel. reſcin.
§.ij. Talis enim error ſententiam reddit nullam
ſicut ⁊ exheredationẽ nullam reddit. ff. de liberis
⁊ poſthu.l.poſthumus.§.ſi .et.l. ſequen. ſubiungit Hoſtienſis.
Hoſti.Adde tertium caſum.ſ.quandocũqꝫ conſtat
notorie ſententiã nõ tenere in quo caſu poteſt me-
tropolitanus declarare ſubditum epi ſui iniuſte
fuiſſe legatum etiam ſi ad ſedem apoſtolicã fuerit
appellatũ.extra de appel.ſollicitudinem. §. ſi ĩbo.
notoriũ:puta excõmunicat epẽ ſubditũ ſuuꝫ: quia
non ſoluit in quibus fuerat die ſeruato ſententiali
ter condẽnatus.extra de ferijs.c.ſi.Sed tamen hic
potius dici debet eſſe error intolerabilis.Unde po
ne exemplũ vt ſi epẽ precipiat alicui clerico ſuo ꝙ
libros ſuos det nepoti ſuo : vel ꝙ eccleſie renun-
ciet vt alij conferat.idem tamen Hoſti.⁊ Inno.in
glo.ſuper.c.inquiſitionem.dicũt ꝙ tale mandatuꝫ
et ſi grauamen contineat ſententia tamen ligat.Et
addunt ꝙ ille qui conſulit in tali caſu non obedire
et ei in hoc aſſiſtit in iudicio non eſt excõmunica-
tus maiori excõmunicatione: quia non participat
in aliquo crimine.et ſm Hoſti. forte nec in mino-
rem incidit.dũmodo alſ non excedat. de hoc vide
ſ.eodem.titu.queſtione.xiiij.pone ꝙ epiſcopus.et
idem eſt vbicunqꝫ de iniuſto mandato epiſcopi no-
torie liquet vt in dicto.§. ſi vero notorium. Hodie
generaliter vbicunqꝫ excõmunicatus aſſerit ſen-
tentiam nullam ſemper audiendus eſt: etiam an-
teꝙ abſoluatur qꝺ etiam in ſeptem caſibus cõtin-
git vt premiſſum eſt.lꝫ Ray.tantũ duos ponat: vt
ante dictũ eſt.idem ĩbo Hoſti.in glo. ſuper. ca. per
tuas.ver.

tuas. ver. dicunt etiam ⁊ ſequentibus recitat opi-
nionem ſupradictā ſcʒ quando ſententia ꝓnuncia
tur ꝯtra ius. Et addit qḋ nihilominꝰ tenet niſi ille
error in ſententia exprimatur: vel niſi fuerit appel
latione ſuſpenſa. extra de ſenten. ⁊ re iudi. cum in-
ter nos. Sed ſi error eſt in facto: vt cum dicit. Excō
munico te: q: expoliaſti talem cum tamen manife
ſte ſit falſum tutius eſt dicere ꝙ teneat ſententia.
vide infra. q. prima. Excōmunicato autē iniuſte
Raymundꝰ vt dicit Ray. §. xxxvj. excōicato hmōi ꝯſulendū eſt
vt ſuſtineat excōmunicationē patienter humiliter
ac deuote. ⁊ ꝙ preſentet ſe excōmunicatori offerēs
canonicā ſatiſfactionē: ſi in aliquo offendit. et ſic
inſtanter petat abſolutionē. ſi ita fecerit erit ei ad
meritū: alˀs ſi cōtēneret peccaret mortaliter. extra
eo. per tuas. Idem dicit Tho. in ſcrip. ⁊ Hoſtien.
§. vij. quis ſit eius. ver. ſed cum eccleſia. vide infra
eo. titu. qōne. lxxxj. poſt hec quero ⁊ ſequen. Item
poteſt proponere querimoniā contra excōmuni-
catorem coram ſuperiore de iniuſta excōmunica-
tione. procedit enim pena multipliciter contra eū
qui iniuſte tulit ſententiam. de qua vide. ſ. eo. titu.
q. lxvij. qḋ ſi hic. vide de ſupradictis infra eo. titu.
q. cxiiij. qḋ de excōicationibus. ⁊ quatuor ſequen.

¶ Queſtio. lxxiiij.

Quid ſi dicat eps excōmunico te quia furtū
feciſti cum tamē non fecerit. nunquid tenet
Gloſſa. hmōi excōicatio. Rñ. ſm glo. §. xxxiiij. item pone.
ſuper ver. ⁊ ſimilia. lʒ quidam dixerint ꝙ non te-
net. tamen tutius eſt dicere ꝙ teneat: vt. xj. q. iij. c. j.
et. c. ſi eps. quia non eſt error intolerabilis expreſ-
ſus. item Goffre. ꝯcordat etiam his Hoſti. in glo.
ſuper. c. per tuas. vt patuit. ſ. q. proxi. Nam talis
cauſa ⁊ ſi falſa ſit. eſt tamen poſſibilis: nec cōtinet
errorem. Et conſulo ꝙ abſoluatur quo ad eccleſiā
vel ſaltem ad cautelam: ſed quo ad deum nō eſt li-
gatus niſi contēneret. Concordat etiam his Inno.
extra de offi. ordi. in glo. ſuper. c. ex parte. ⁊ Hoſti.
Innocētius. et Ber. in glo. ibidē. recitant tamen tam Inno. ꝙ
Hoſti. etiam aliam opinionem. Abſolutio tamen
ex falſa cauſa non tenet: vt dicit ibidem: quia non
intendit abſoluere.

¶ Queſtio. lxxv.

Utrum ſententia excōmunicationis ſub con-
ditione lata liget anteꝙ conditio extet. Rñ.
Hoſtienſis. ſm Hoſti. lib. ij. rubri. xxvij. de ſen. ⁊ re iud. rubri-
cella de ſententia. §. iiij. qualiter debeat eſſe. ſub. §.
pura. ver. ſic ⁊ ſentētia. dicendum eſt ꝙ non ligat.
extra de appel. ꝑterea. ij. extra de ſen. excō. a nobis.
ibi ideoqʒ ſi pendente cōditione appelletur tenet
appellatio ⁊ impedit effectū ſententie: conditione
etiam poſtmodū adueniēte ⁊ exiſtente: vt dicit de-
creta. predicta. preterea. ſed ſi pure. i. ſine cōditio-
ne ferretur ſentētia nō releuaretur per appella-
tionem. extra de appel. paſtoralis. trāſferret tamē
in ſuperiorē cauſe cognitionē. extra de ſenten. ex-
cōmu. per tuas.

¶ Queſtio. lxxvj.

Quid ſi aliquis in iudicio paſſus ſit aliquod
debitū vel ad ipſum cōdēnatus ⁊ iudex pre-
cipit ei ſatiſfacere infra certū terminū. alioquin
ſit excōmunicatus. nunquid ſi is cui tenetur ter-
minū prorogauerit erit excōicatus ſi non ſoluerit
Innocētius. in termino quē iudex ſtatuit. Rñ. ſm Inno. extra
de appel. in glo. ſuper. c. preterea. q. non incidit in
excōmunicationē latam: q: non eſt contumax. xj.
q. iij. certum. Sed ſi adueniente termino proroga-
tionis non ſoluerit erit excōmunicatus. arg. ff. de
precario. ſed ſi manēte. q: terminus videtur proro-
gatus cum ſuis acceſſorijs. Et videtur partes poſſe
prorogare terminū in fauorem ſuum aſſignatū a
iudice. arg. ff. ſi quis cau. l. ij. Alij dicunt contrariū
quia partes non poſſunt prorogare terminū niſi ⁊
iudex qui tulit ſententiā huic conſentiat proroga-
tioni. Et hoc dicit Hoſtiē. in glo. ibidē. tutius eſſe
ꝙtum ad ſententiā excōmunicationis. ⁊ ſic tenen-
dum eſſe. huic quoqʒ magis vr̄ conſentire Inn. ad-
dit etiam Inno. ibidem. ſi tamen pars in termino
reputat ſibi ſatiſfactū: tunc nō eſt excōmunicatus:
quia ſatiſfacere eſt quēadmodū voluit creditor. ff.
de pigno. ſi rem.

¶ Queſtio. lxxvij.

Quid ſi in ſubditum meū feram ſententiam
excōmunicationis ſub cōditione. ſed ante-
ꝙ conditio exiſtat deſinat meus eſſe ſubditꝰ. Rñ.
ſm Hoſti. ibidē. ver. quid ſi in ſubditum. dicas ꝙ
tenet ſentētia niſi pendente conditione appellet.
extra de foro compe. c. penul. extra de offi. delega.
gratum. et. c. relatū. ⁊ de offi. leg. c. ſi. idem Inno. ⁊
Hoſti. ⁊ Bernar. extra de appella. in glo. ſuper. c.
preterea. ij.

¶ Queſtio. lxxviij.

Quid ſi excōmunico te ſi habes res furtiuas
nunquid per appellationē ſuſpendetur effe
ctus hmōi ſentētie. Rñ. ſm Hoſti. ibidem. ver. qḋ Hoſtienſis.
ſi excōmunico. dicendū ꝙ non ſuſpenditur. immo
tenet excommunicatio ſi habes res illas ſi tū eſt
occultum in eccleſia te nō vitabit: quia non iudicat
de occultis ſm veritatem tamen ⁊ apud deum es
ligatus.

¶ Queſtio. lxxix.

Quid ſi excōico te ſi appellas vel ſi te prepa-
raueris ad appellandū Rñ. ſm Hoſti. ibi-
dem. ver. quid ergo. In omnibus iſtis queſtionibꝰ
⁊ ſimilibus videtur quādo ſentētia nō teneat cum
quilibet oppreſſus appellare poſſit. vnde videtur
talis ſententia errorem intolerabilem continere.
Goffre. tamen dicit contra.

¶ Queſtio. lxxx.

Item quero vtrum excōicatꝰ poſſit amplius
vel pluries excōmunicari pro eadē vel alijs
cauſis ab eodem iudice vel diuerſis. Rñ. ſm Ray. Raymundꝰ
§. xxxij. item queritur. lʒ melēdus dixerit ꝙ ſemel
excōmunicatus nō poteſt amplius excōmunicari
quia nihil ad nos de his qui foris ſunt ⁊ qui mor
tuus eſt interfici nō poteſt. tamen alij doctores pu
ta Lauren. Vin. Jo. Tancre. ⁊ fere omnes dicunt
contra. ⁊ cum eis ſentio. Dicas ergo ꝙ excōmuni-
cari. pōt quis pluries ⁊ ſemper magis excōmuni-
cabitur ⁊ nouum vinculū apponetur: ſiue pro ea-
cauſa ſiue pro diuerſis: ſiue ab eodem iudice ſiue
a diuerſis. ⁊ eſt expreſſum. iij. q. iiij. engeltrudam.
xj. q. iij. excellentiſſimus. xij. q. ij. de viro ad ratio-
nes quas melius inducit pro ſe. dicas excōicatio
habet duos effectus. vnum eijciendi extra eccle-
ſiam. ⁊ ille eſt effectus prime excōicationis. Aliuꝫ
elongandi ab eccleſia vel detinendi extra. iſte eſt
effectus ſecūde excōmunicationis. Cōcordant his
Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. idem Hoſti. §. vij. quis ſit. ſub Thomas.
§. illud etiam. ⁊ Goffre. ⁊ Inno. in glo. eo. titu. ſu-
per. c. officij.

¶ Queſtio. lxxxj.

Poſt hec quero quis ſit effectus excōmunica-
tionis. ⁊ que pena excōmunicati vel ſuſpēſi.
Rñ. ſm Hoſtien. §. vij. quis ſit effectus. ſ. eo. titu. Hoſtienſis.
q. xxxiij. que ſint ſpecies. tactuꝫ eſt de hoc. effectus
namqʒ minoris excōicationis eſt vt excōicatus nō
participet ſacramētis eccleſie ⁊ vt eligi nō poſſit.
extra de cleri. excō. mi. ſi celebrat. dicit etiaꝫ Ray.
§. lviij. ceterum. ꝙ excōmunicatus minori excōmu

nicatione eligere nõ ꝓhibetur:nec exercere ea que
Gloſſa. ratione iuriſditionis ſibi competũt. Glo.ergo po
teſt excõmunicare ⁊ abſoluere. Si tamen ſcienter
talis electus fuerit eius eſt electio irritanda.extra
de cleri.excõ.mi.ſi celebrat.Glo ſuper ver.ſciẽtec.
dicit.ſecus eſt ſi ignorãter.Quod bene credo.ſi pro-
babilis eſt ignorantia. Si autem craſſa ⁊ confertur
tali beneficiũ indiget diſpenſatione ad hoc vt il-
lud poſſit retinere.Idẽ credo de interdicto ab in-
greſſu eccleſie vel ab officio diuino.De irregulari
tamen qui eccipit beneficiũ dum eſt irregularis
credo ꝙ impetrata diſpẽſatione ſuper irregulari
tate non indiget diſpenſatione alia.nec eſt ſimile
de excõmunicato vel ſuſpenſo quia excommunica
tio vel ſuſpenſio ſentẽtie ſunt:vel iuris:vel homi-
nis.irregularitas vero non eſt niſi quoddam im-
pedimentũ defectus ſacramenti vel canonica con
ſtitutione ꝓueniens .hec in gl.Dicit tamen Bec.
in glo.ibidem ꝙ non valet electio talis:q: ignorã-
tia eligentiũ non facit illum habilem.⁊ ſi ſcienter
talem eligerent priuarent iure eligendi.arg.extra
de elec.cum in cunctis.⁊.c.ſcriptum.in ſi. Item di
citur in eadem decre.ſcʒ ſi celebrat ꝙ minori excõ
municatione ligatus ſi celebrat lʒ grauiter peccet
nullus tamen propter hec notam irregularitatis
incurrit. Effectus autẽ maioris excõicationis eſt
vt nullus xpianus in tali participet:vt patebit in
fra ea.q.⁊ infra eo.titu.q.cxxij. poſt premiſſa.⁊ ſe-
quẽtibus.Item ꝙ non poſſit eligere vel eligi:vt in
dicto.c.ſi celebrat.Item ꝙ nullum beneficiũ eccle
ſiaſticum acquirere poſſit.extra de cleri.excõ.mi.
poſtulaſtis.extra de eta.⁊ quali.cum bone.in ſine.
neqʒ conferre. extra de exceſ.prela.tanta. Item vt
ꝙdiu quis excõmunicatus eſt de beneficiorum ſuorũ
prouentibus nihil participat. extra de appel. pa-
ſtoralis.in ſi.Et idem eſt in ſuſpenſo a beneficijs
ſuis:vt extra de elec.cum in cũctis. §.clerici ſane.
⁊ ſm Inno.in glo.ſuper.c.paſtoralis.in ſi. Idẽ eſt
Hoſtienſis. de ſuſpenſo ab officio tñ.ſed Hoſt.hoc intelligit
quando ex graui cauſa ſuſpenſus eſt.extra de pur
gatione canonica.inter ſollicitudines.ſecꝰ ſi ex le-
ui cauſa.puta ꝓpter ſcandalũ populi vel infamiã
ſolam:nec diu ſtetit cõtumax. idem Goffr.hoc tñ
Goffredus. quod predictũ eſt ꝙ excõmunicatus fructus bene
ficiorum non percipit. intelligit Ray.§.lvij.Item
excõicatus.quãdo eſt in mora abſolutionis peten
de:alias non . extra de conceſ.preben.vel ec.nõ va.c.
quia diuerſitatẽ.Item non poteſt cõſtitui procura
tor.extra de ꝓba. poſt ceſſionem.nec conſtituere:
quinimo.Si inter cõſtituentes fuerit vt poteſtas
vel iuratus alicuius ciuitatis ita ꝙ in literis pro-
curationis eſſet expreſſus:vel alias eius autoritate
ꝓcuratoris eius inſtitutio facta fuiſſet:aut cõmu-
nitas ſcienter cum tali procuratorẽ cõſtituiſſet nõ
teneret ꝓcuratoris conſtitutio vt hec expreſſe di-
cuntur.extra de procur.c.ſi. Addit his Ray.qđ cõ
Raymundꝰ ſtitutiones vel etiam ſententie que fiunt ab huiuſ
excõmunicatis:vel de ipſorum mandato irrite ſunt
ipſo iure ⁊ in nullo vnqꝫ tempore valiture:nec pro
deſt alicui ſuſtinere infra tempus regiminis ſui
anathema pro his que commiſit in ſuo regimine
quaſi depoſito regimine nõ ſit ad ſatiſfactionẽ de-
bitam compellẽdus.Nam ⁊ ipſum qui ſatiſfacere
recuſauit ⁊ ſucceſſorẽ ipſius niſi ſatiſfaciat infra
menſem .dicit expreſſe decre.a cõmunione exclu-
dendum donec eccleſie ſatiſfaciat cum ſuccedat in
onere qui ſubſtituitur in honore.extra de immunitate
Gloſſa. eccle. aduerſus conſules. Dicit glo.ſuper ver.vel
ſentẽtie:ſic ergo non valet ſentẽtia lata tempore
excõmunicationis. extra de hereticis.excõmuni-

camus. Et ſi decernit excõmunicatio alicuius poſt
ſententiã reuocatur ſententia.extra de ſen.⁊ re iudi.
ad probandũ huic iuri derogatur per contrariã con
ſuetudinẽ ꝙtum ad principes ⁊ magiſtratus ⁊ ba-
liuos eorum excommunicatos qui faciunt obſeruari
ſententias latas ab ipſis tempore excõmunicatio-
nis qđ tamen fieri non debent.hec in glo. Sequitur
in Hoſt.Et breuiter excõmunicato maiori excõ-
municatione eſt quilibet actus legitimus interdi Hoſtienſis.
ctus:vt extra in nouella.Inno.eo.ti.ſolet a nõnul-
lis.§.ſi.Et quelibet participatio aliquo etiam pri
uilegio nõ obſtante. extra eo.nulli. Et hec omnis
intelligas etiam ſi ſentẽtia iniuſta ſit. xj.q.iij.ſen-
tentia lʒ ea mereatur apud deum vt ſupradictũ eſt
ſi quis tamẽ eam contẽpſerit nec ſeruauerit effectꝰ
eſt vt ſentẽtia que prius forte iniuſta erat efficiatur
iuſta propter conteptum ⁊ quo ad contemnentẽ.
xj.q.iij.§.cum ergo.⁊.§.hic.Et qui ſententiam nõ
ſeruat.tardius abſoluetur.xj.q.iij.qui iubente et
morte quãdoqʒ citius preuenitur. xj.q.iij. epiſco-
pi.idem etiam Ray.§.xxviij.pena. Dicit ibi glo.
ſuper ver.facit iuſtam.i.talem ſe fecit qđ iuſte po-
teſt excommunicari. Non tamen propter hoc ſen-
tentia lata eſt iuſta. Dicitur autem quis nõ ſerua-
re ſententiã vel eam contẽnere quando ingerit ſe
cõmunioni hominũ:ideo talibus conſulendũ eſt
qđ ⁊ ſi ſciant iniuſtam ſententiã ipſam tamen dili
genter obſeruẽt.ſecus vero dico ſi ſentẽtia nulla ſit
ipſo iure:q: tunc nec tenenda eſt nec timenda.qđ
in. vij. vel.viij. caſibus contingit vt. ſ. dictum eſt
q.lxxiij.Sed quid de excõmunicatione. vt hic infra
q.proxima. Item effectus eius eſt vt ſecum trahat
executionẽ:nec appellari poſſit ab ea.extra de ap.
paſtoralis.Cuius rationes aſſignat Ray.§.lvj. itẽ
nota dicens.Nota ꝙ ſententia excõmunicationis
nõ ſuſpẽditur per appellationẽ ſequentẽ.Et eſt tri
plex ratio.Prima:q: xps ligat.a quo nõ poteſt ap
pellari.Secũda q: nemo excõmunicatur niſi pro cõ-
tumacia vt dictũ eſt.ſ.e.ti.q.lxxiij.poſt hec quero.
ſed cõtumax nõ auditur appellãs.ij.q.vj.§.eſt au-
tem.quãdo Tertia:q: ſecum trahit executionẽ:vt
dictum eſt.⁊ habetur in.c.paſtoralis. Eaſdem ra-
tiones aſſignat Hoſti.vbi.ſ.ſecus tamen ſi fertur
excõmunicatio ſub cõditione futura ⁊ medio tem
pore appellatur vt dictũ eſt.ſ.eo.ti. q.lxxv. vtrum
ſentẽtia ſupradicta omnis vera ſunt niſi ꝓbabilis
ignorantia excõicatum excuſet.extra de cleri.ex-
cõmu.mi.apoſtolice. Item no. ſm Inno.extra de
dolo ⁊ cõtu.in glo.ſuper.c.veritatis.ꝙ in iudicijs
poteſt excõicatus quãdo reus eſt.vel alias ad defen
ſionem ſuam procuratorẽ cõſtituere:quia hoc ex-
peritur in iure permiſſum.extra de iudicijs.intel-
leximus.ſecus in agendo vel recõueniendo.extra
de proba.poſt ceſſionẽ.In ſpiritualibꝰ autem non Opinio.
valet qđ ſit excõmunicato. extra de appel. conſti-
tutis.j.niſi in his ſpiritualibus que facti ſunt tñ.
argu.extra de preben. c.pro illorum. ⁊ de reſcrip.
capitulum.Dicunt tamen aliqui ⁊ forte non male
ꝙ ſi aliqui prelati ſunt excõmunicati ⁊ ratione of-
ficij ſui facerent aliquod ſpeciale.puta prouide-
rent alicui eccleſie de prelatura vel canonicatu:vel
cõfirmarent alicuius electionem qđ bene valet qđ
ſit ab eis ꝙdiu tolerantur.argu.viij.q.iiij.nonne.vj.
q.iiij.c.j.⁊.ij.niſi forte eſſet notoriũ.vel alias ꝓbari
poſſet quod eſſent publice excõicati:quia tunc nec
iſta ſpiritualia nec alia ab eis deberẽt recipi.ſed
vel per appellationẽ vel aliũ modũ eſt ad ſuperiorẽ
recurrẽdũ.arg.ff.de mino.ait pretor. §.permittitur.
⁊ extra de iure pa. nullus.hec Inno. Itẽ dicit Ho-
ſti.vbi.ſ.ſic.Nota etiã ꝙ ea que excõicatio intulit
abſolutio

abſolutio reddit.i.remouet impedimentum quod
ligatio intulerat.xv.q.vj.nos ſanctoꝝ.ꝛ.c.iuratos.
Hoſtienſis. De materia huius queſtiōis nota qꝺ dicit Hoſti.
lib.v.rubri.xj.de verbo.ſig.§.vlti.et quādo.ver.in
fine.nota ſic.Nota ꝙ quicunqꝫ eſt excōicatus ꝛ ab
officio ꝛ beneficio eſt ſuſpenſus:vt patet extra de
appella.paſtoralis.§.fi.ſed nō cōuertit.Item qui-
cunqꝫ ſuſpenſus eſt ab officio videtur ſuſpenſus ꝛ
a beneficio.arg.extra de cleri.coniuga.c.diuerſis
fallacijs.et.c.qꝺ a te.ſed nō cōuertitur.Item qui-
cunqꝫ ſuſpēſus eſt a ſubdyaconali ordine ſuſpēſus
intelligitur a dyaconali ꝛ ſacerdotali ſed nō con-
uertitur.argu.extra de corpo.vitia.ſignificauit.
Et ſuſpenſus a ſacerdotalibus ſuſpēſus eſt a pon
tificalibus.ſed nō cōuertitur:ꝯuis etiam ſuſpen-
ſus a collatione ordinū ſimpliciter ſuſpenſus in-
telligatur a collatione dyaconi ꝛ preſbyteri.a col-
latione tñ ſubdiaconij ꝛ aliorū inferioꝝ ordinum
non videt ſuſpēſus vt innuitur.extra de tēpo.ordi.
c.dilectus filius.in fi.et.c.literis.ad fi.Sicut cui
interdicit ingreſſus eccleſie interdicit officiū in-
tra eccleſiā non extra:ergo ſuſpēſus ab officio ſuo
poteſt eccleſiā intrare ꝛ diuinū officiū audire dū
tamen caueat qꝺ non officiet.ſecus dicerez ſi eſſet
ſuſpenſus ſimpliciter a diuinis:qꝛ tunc nec offi-
ciare poſſet:nec cum alijs audire.hec Hoſti.vide
etiam aliqua de ſuſpenſione.infra eo.li.titu.xxix.
de lapſis et diſpenſa.q.v.quantum ad ſecundam.
ver.quartodecimo.

¶ Queſtio.lxxxij.

AD pleniorem tamen intellectū eoꝝ que pre-
tacta ſunt:quero ſpecialiter qualiter intelli
gatur ſentētia excōmunicationis contēni.Rñ.ſm
Casus. Hoſti.in glo.extra eo.titu.ſuper nouellā Innocē.
dilecto filio.multis modis apparet de contēptu
ſententie excōicationis.Primo qꝛ excōicatus cul-
pam culpe nitit cumulare:vt in eo.c.Scdo quādo
intrat eccleſiā etiam ſi non dicant ibi diuina.j.q.j.
non liceat.xxiiij.q.iij.clericꝰ.niſi forſan cauſa pre-
dicationis qua audita ſtatim exeat.extra eo.titu.
j.reſpōſo.Tertio ꝛ ſi eccleſiā nō intrat tñ de foris
ad valuas eccleſie ſtat dum dicunt diuina ꝛ audit
qꝺ eſt contra iura.extra de peni.ꝛ remiſ.qꝺ in te.
§.j.extra de priuile.qꝺ nōnullis.ꝛ ſi hoc ſciant cle-
rici intus celebrantes ꝛ nō abſtineant puniri de-
bent.arg.ad hoc extra eo.tit.ſignificauit.Quarto
qꝛ cōmunioni alioꝝ ſe ingerūt cū in poteſtate ſua
ſit euitare.extra eo.de cleri.excō.mi.illud.§.illud.
Quinto qꝛ nimis dormit in ſentētia ſic ligatꝰ per
quod preſumit ꝙ euanuerint medicina cum nihil
ſit operata ſuper quo tñ eſt vſqꝫ ad annū regulari
ter expectādus.xj.q.iij.rurſus.et.c.quiſquis.extra
de hereticis.excōicamus.§.ſi vo dñs temporalis.
lꝫ hoc tempus aliqñ prorogēt vel ex negligentia:
vt extra de eta.ꝛ quali.ord.cum bone.vel ex cauſa.
vt extra de penis.c.fi.ſed ex cauſa artatus poterit.
quaſi idem ponit idē Hoſt.extra de exceſ.prela.in
glo.ſuper.c.tanta.circa prin.Et idez intelligas de
contēptu ſententie interdicti.

¶ Queſtio.lxxxiij.

UTrum abſolutus ab excōicatione poſſit re-
cuperare fructus medij temporis ſibi ſubla-
Hoſtienſis. tos.Rñ.ſm Hoſti.in ſum.vbi.ā.ſcꝫ.§.vij.vbi hoc
etiam notabis.ꝛ hoc in glo.extra de appel.ſuper
c.paſtoralis.in fi.dicendū ꝙ ſi iniuſte fuit excōmu
nicatus recuperare poteſt.ij.q.v.ſuper cauſas.idē
Ray.ꝛ Goſ.Si vo iuſte non poteſt vt.C.de re mi
litari.l.cum allegatis.idem Ray.arg.ad hanc di
ſtinctionē.extra de ſen.excom.ſacro.pene enim nō
ſolent repeti.ff.de cōdi.indebi.pene.poſſent tamē
reſtitui de gratia:vt dicit Hoſti.vt.C de re mili.
.ſtipendia.qꝺ tamen de facili fieri nō debet:ne cō
tēnatur vigor eccleſiaſtice diſcipline.fructus autē
tempore excōicationis aſſignari debent alicui qui
celebret pro eo donec ipſe eſt excōicatus:vt extra
de appel.peruenit.ſm Bar.in glo.xcj.diſtinc.ſu-
per.c.clericus.j.

¶ Queſtio.lxxxiiij.

UTrum excōmunicatus obliget ſibi aliquem
ꝯtrahēdo.Rñ.ſm Hoſt.lib.v.rubri.xxxviij.
de peni.ꝛ remiſ.§.xxiij.quibus ꝛ qualiter ſub.§.
qd de his qui excōmunicati.ver.ſed numquid.Nō
videtur ad minus ſimiliter:qꝛ ſibi ſunt cuz effectu
oēs actꝰ legitimi interdicti vnde ꝛ alienatio ab eo
facta irrita eſt.extra de dolo ꝛ cōtuma.veritatis.
ad fi.Poteſt tamē ſe alij obligare cōditionē ſuam
faciendo deteriorem ſed non meliorē.Cōtra dicit Innocētius.
tamen his Inno.in glo.ſuper preallegatū.c.veri-
tatis.dicēs ꝙ excōicatus etiam aliū ſibi obligat
vnde ait.Generaliter dicimus ꝙ ꝯtractus initi cum
excōmunicato non ſolū ignorāter ſed etiam ſcien-
ter ꝛ durante excōicatione tenent ꝛ ex eis agit con
tra excōmunicatū:ſi cōueniat etiam durāte excō-
municatione.In hoc concordat Hoſtiē.ſed addit
Ipſe autem excōmunicatus lꝫ agere non poſſit du
rante excōmunicatione:tñ poſt abſolutionē pote-
rit agere de cōtractu inito etiam dum erat excom-
municatus.obligat enim alijs ꝛ obligat ſibi alios
dum ſunt excōmunicati.xj.q.iij.quoniā multos. Gloſſa wil
in fi.extra de ſenten.excō.ſi vere.In hoc cōtradi- lelmi.
cit Hoſti.cum Inno.vo concordant glo.wilel.vt
patet infra eo.titu.q.cxxxiij.quid de eo q̄ ſcienter.

¶ Queſtio.lxxxv.

POſt hec quero quis poſſit a ſententia excom Raymundꝰ
municationis abſoluere.Reſpon.ſm Ray.
§.xxiiij.regulariter.ꝙ ſic dicit regulariter teneas
ꝙ ab omni excōicatione ſiue a maiori ſiue a mino
ri lata a iure poteſt excōicatus abſolui a ſuo epō
vel a proprio ſacerdote niſi cōditor canonis ſibi re
ſeruauerit ſpecialiter abſolutionē:vt extra eo.ti.
nuper.§.in ſecundo.Idem dicit Hoſti.§.viij.quis
poſſit ab hac.glo.dicit hic ſuper ver.vel a proprio Gloſſa.
ſacerdote qꝺ quidam non recipiunt hoc ꝯtum ad
abſolutionem maioris excōicationis qꝺ ſacerdos
ſimplex in hoc caſu poſſit eā impēdere.ſed Inno.
in glo.ſuper.c.nuper.dicit ꝙ hoc verum eſt tam in
minori ꝙ̄ in maiori excōicatione qꝺ abſolui poteſt
ab epō vel ſacerdo e proprio niſi conditor ſibi ab-
ſolutionē retinuerit.Hoſti.vo in glo.ibidem ad-
dit ſic vt tamen ſemꝑ maiora epiſcopis reſeruent.
extra de offi.archipreſby.c.fi.§.fi.ſecus etiam ſi
conditor canonis abſolutionem alij reſeruauit:vt
extra de pben.graue.§.fi.vnde ꝛ glo.hic ſuper ver.
reſeruauerit dicit ſic.Idē credo de canone late ſen
tentie a legato ſedis apoſtolice ſm ꝙ quando non
retinet ſibi vel ſedi apoſtolice abſolutionem alijs
cōcedere videtur.Et addit hic etiam poteſt exten-
di ad canonē late ſententie ab epō vel archiepō in
ſua dyoceſi vel cōſilio prouinciali in ꝓuincia cum
fauores ſint extendēdi ꝛ pene reſtringende.Nota Raymundꝰ
etiam ſm Ray.§.lx.ꝙ in articulo mortis poteſt
abſolui excōicatus:quacunqꝫ excōicatione tenea-
tur a ſimplici ſacerdote.ar.de peni.diſt.j.quā pe-
nitet.extra eo.non dubiū.Si tamen nō fuerit ab-
ſolutus ꝛ ita morit:ſi apparuerint in eo ſigna com
tritionis poterit abſolui poſt mortez:ſed non ſibi
ab eo qui eundē viuū ꝛ ſanum poterat abſoluere.
extra eodem.a nobis.ij.Ualet autem talis abſo-
lutio poſt mortem:vt dicit gloſſa ibidem ad hoc
vt ſepeliatur in loco ſacro:et oretur ſpecialiter

⁊ celebraretur miſſa pro eo. ⁊ fiant ſpecialia ſuffragia pro eodem. vide infra eo. titu. q. cxxj. qualiter abſoluetur.

¶ Queſtio. lxxxvj.

AD intellectū autem premiſſorum quero quid ſit ſententiā ferri a iure vel a iudice ſiue ab
Gloſſa.
homine. Reſpō. ſm glo. hic ſuper ver. lata a iure. Dixerunt quidam q̄ ſententia dicit̄ eſſe lata a iure cum fertur in futurū generaliter ſic. Excōicamus omnes illos qui hoc vel illud fecerint ab homine vel a iudice cum fertur pro cōtumacia vel offenſa preterita ſiue gn̄aliter ſiue particulariter: vt excōmunicamus oēs illos qui hoc fecerunt: vel illud: vel qui hoc fecit. Ego ſine preiudicio credo duob⁹
Lector.
modis ſententiā latā eſſe a iure. Uno modo quando ius aliquod ſtatutū eſt per qd̄ adequat̄ in pena aliqui criminoſi aliis quale eſt illud. Conſentientes ⁊ faciētes par pena cōſtringit ex quo ſequit̄ qd̄ qui cum excōicato propter crimen aliqd̄ cōmunicat in crimine illo. ⁊ eadem ſententia inuoluit̄: vt extra eo. nuper. ſi concubine. Alio modo dicit̄ ſententia ferri a iure cum ab eo qui poteſt cōſtitutionem facere vel canonē generalē: vt papa. vel particularem: vt legatus in prouincia legationis ſue: vel archiepūs: vel epūs in ſua dyoceſi: vel conſiliū prouinciale in prouincia animo iuris ſtatuendi conſtituitur aliqd̄ in perpetuū ⁊ generaliter in omnes ſubditos ſuos ⁊ ſtatutū illud coborat per ſententiā excōmunicationis: vel aliam in futuros trāſgreſſores illius ſtatuti prolatam. Sic excōicamus oēs hereticos. vel qui exercebūt vſuras vel taleſauit tale quid commiſerint. Si autem dicatur. excōmunicamus oēs illos qui vſqʒ ad hoc vel illud tempus ibunt vltra mare vel torneabunt: vel guerrā faciēt ita q̄ non ſit ſtatutū perpetuū. vel ſi dicatur. excōmunicamus oēs illos qui interpellabūt iſtas vel illas moniales de turpitudine. vel eos qui participabunt cum iſto vel illo excōicato ⁊ ſimilia. ita q̄ in fauorem vel odium alicuius ſingularis vel ſingulariū perſonarū profertur hmōi ſentētia dicenda eſt hoīs eſſe ⁊ non iuris. Sentētia ergo dicitur eſſe iudicis vel hominis que profertur pro cōtumacia vel offenſa preterita vel etiam futura. non tū intentione conſtitutionis faciende generalis aut perpetue. ſed vt alicui particulari pſone vel perſonis ad vitam eorum. vel vt alicui negocio conſulatur ad tempus. Et ab hmōi ſententijs latis ab homine nō poſſunt abſoluere niſi excōmunicatores vel ſuperiores eorum qui tamen ſunt ordinarij eorū qui abſoluendi ſunt: vel illi quī ab ipſis excōmunicatoribus ſuper abſolutione preſtanda habent mandatū generale vel ſpeciale: generale: vt quando hmōi excōmunicati vadūt ad ſcholas vel in peregrinationē: aut longam viationē: vel transferūt domiciliū. ⁊ ab eiſdem excōmunicatoribus impetrant abſqʒ fraude ⁊ dolo qd̄ poſſint abſolui in locis ad que ſe transferunt fraudem ⁊ dolum intelligo abeſſe quādo eo tempore quo hoc impetrāt nō recolunt ſe hmōi ſentētias incurriſſe: aut ſi recolunt hoc exprimūt ſuis excōmunicatoribus. Spirituale autem quando hmōi excōmunicatores committunt prelatis extraneis vel etiā ſuis ſubditis proprijs abſolutionē excōmunicatorum huiuſmodi ſpecialiter.

¶ Queſtio. lxxxvij.

DEinde quero cū quis in huiuſmodi ſententiam canonis incidit nec promulgans canonem ſibi vel alteri ſpecialiter abſolutionē reſeruauit an tunc ſoli prelati inferiores ſubditi ſcʒ conditoris illius canonis abſoluere poſſunt. aut etiam alij prelati illorum incidentium qui nō ſunt ſubditi condentis canonē illum. Rn̄. ſm glo. ibidem. ē. ſuper ver. reſeruauerit. dicēdū qd̄ cum decre. nuper. vbi dicitur qd̄ videtur alijs facultatē abſoluendi conceſſiſſe nō diſtinguat inter ſubditos ⁊ non ſubditos poteſt benigna interpretatione intelligi q̄ oēs tam ſubditi q̄ non ſubditi hoc poſſunt qui tamen habeant curam illius qui abſoluēdus eſt. videtur his concordare Hoſt. in glo. ſuper. c. nuper. ſuper Hoſtienſis.
verbo alijs. id eſt proprijs ordinarijs: vt dicit.

¶ Queſtio. lxxxviij.

QUid de clerico vel alia perſona que in partibus ſuis incidit in canonē late ſententie: de iniectione vel alium canonē late ſententie a iure de quo potuit abſolui ab epō ſuo nunquid iſte clericus ſi tranſtulerit ſe ad ſcholas in aliam dioceſim: aut illa perſona tranſtulerit domicilium in aliam epiſcopatum poterit abſolui ab epō illius loci ad quem ſe tranſtulerit. Rn̄. ſm gloſ. ibidem. Gloſſa.
credo q̄ ille epūs vel qui gerit vices ei⁹ ſicut poteſt abſoluere taliter ſe transferentē de peccato mortali cōmiſſo in dioceſi de qua ſe tranſtulit: ita poteſt abſoluere ab hmōi canone.

¶ Queſtio. lxxxix.

IN quibus caſibus reſeruat ſibi papa excommunicatorum abſolutionē. Rn̄. ſm Ray. vbi. ē. Raymund⁹
⁊ ſm gloſ. ibidem. reſeruat ſibi papa excōicatorū abſolutionem in ſex caſibus. Unus eſt de illo qui verberat clericū quē nullus poteſt abſoluere niſi papa. Exceptis caſibus nominatis ſupra eo. titu. q. lxxxvj. Deinde quero in qbus hodie tamen tales poſſunt abſoluere legati a latere dn̄i pape miſſi. extra eo. ti. ad eminentiā. extra de offi. leg. qd̄ trāſlationem. Legati vō qui nō mittunt̄ de latere dn̄i pape dum ſunt extra prouinciā legationis neminē: ſed exiſtentes in ea non aliunde accedētes ſed eos qui ſunt de prouincia poſſunt abſoluere. extra de offi. lega. excōmunicatis. Legati autem de late- Legati de latere.
re dn̄i pape ex quo ſunt in via veniēdi tales abſoluere poſſunt extra prouinciam legationis vel etiam ibidem: lʒ aliunde veniant hmōi excōmunicati: vt in eo. c. excōmunicatis. alij vero legati locales qui ex priuilegio habent legationem vt archiepūs cantuarieñ. ⁊ ſimiles non poſſunt abſoluere niſi hoc ſit priuilegio legationis expſſum. extra de priuile. porro. Et in ſ alleg. c. excōicatis. Idē ponit Hoſti. §. viij. quis poſſit. ſub. §. in ſupradictis ver. ſed eiā inter. ¶ Ad intellectum premiſſorum nota hic ſm glo. q̄ ad hoc vt quis ſit clericus: ita q̄ eum verbe- Gloſſa.
rans ſit excōmunicatus nō ſufficit q̄ ſit litteratus. niſi habeat ordinē clericalē collatum ſibi ab epō vel alio qui poſſit de iure vel de conſuetudine pri- Caſus.
mam tonſurā vel aliquos de minorib⁹ ordinibus conferre. Nota etiam ſm glo. hic q̄ legati a latere miſſi ſunt cardinales: ſiue ſint epī ſiue ſacerdotes ſiue diaconi qui aſſiſtunt lateri pape in conſilijs ⁊ iudicijs. ⁊ tales ſine ſpeciali mandato pape poſſunt hmōi excōicatos abſoluere: vt in. c. ad euidentiam. ⁊. c. qd̄ tranſlationē. Secūdus caſus quē ſibi papa reſeruat in abſoluēdo eſt de illo qui incendit eccleſiā. ⁊ eſt denunciatus ab epō. Glo. idem intelligo de inferiori prelato qui habet excōicare. nam ante denūciationē ab epō poſſet abſolui. Tertius caſus eſt de illo qui frangit eccleſiā ⁊ ſimiliter eſt denunciatus excōmunicatus ab epō. De his duobus caſibus vide. ē. li. ij. titu. v. de raptoribus. q. x. que ſit pena incendiarij. Quartus caſus eſt de illo qui ſciēter ⁊ ſponte participat excōmunicatis a papa ⁊ eos recipit in diuinis officijs. vide de hoc ē. eo. lib. titu. xxvij. de differētijs officiorum. q. j. quero qui

ro qui ſunt in caſu.xxſ.ver. ſolus poteſt excõmuni-
care. Et.ḋ.c.xi.q.xxxiij.in q̇bus caſib⁹ incidit ver.
Alius caſus eſt in clerico. Quintus caſus eſt de il-
lo qui falſat literas ſedis apoſtolice. extra de fal-
ſarijs.dura. Sextus caſus eſt de eo qui cõmunicat
excõmunicato in crimine propter qḋ excõmunica-
tus eſt ille cui participat. Talis enim quia ratio-
ne criminis dãnati videt̃ in eum delinquere qui
dãnauit ab ipſo excõmunicatore vel eius ſuperio-
re:lʒ non ſit aſs ſubditus eius:merito delicti eſt
abſolutio requirenda:q̄ facientes ⁊ cõſentientes
par pena cõſtringit.verum ſi difficile ſit ex aliqua
cauſa iuſta qḋ ad ipſum excõicatorẽ abſoluendus
accedat.cõcedit̃ indulgẽtia iuris vt preſtita iuxta
formã eccleſie iuratoria cautione ꝙ excõmunica-
toris mandato parebit a ſuo abſoluatur ep̃o:vel a
proprio ſacerdote:vt hec plane dicunt̃. extra eodẽ
Hoſtienſis. nuper. Eoſdẽ caſus ponit Hoſti. in ſumma ſub.§.
in ſupradictis.⁊ in glo.ſuper.c.nuper. Eoſdẽ etiã
ponit Inno.in glo.ibidem preter quartã. Eoſdem
Thomas. quoqꝫ ponit Tho.in ſcripto.in ſumma.addit Ho
ſtien.caſum de capellano benedicẽte ſcḋo nubẽtes
qui ⁊ ſi excõicatus non ſit mittẽdus eſt tamen ad
ſedem apoſtolicã officio beneficioqꝫ ſuſpenſus:vt
extra de ſecun.nuptijs.c.ſ.

¶ Queſtio.xc.

Sed nunquid beneficium illius decre.nuper
extendendum eſt ad illos qui excommuni-
cati ſunt maiori excommunicatione propter aliã
participationẽ quã in crimine:vt qñ aliquis excõ
municatus eſt cum cõmunicatoribus ſuis ſicut ſo
Gloſſa. let fieri cum aggrauat̃ ſentẽtia. Rñ.ſm glo.hic ſu
per ver.proprio ſacerdote. Credo ꝙ non.nec eſt ſi-
mile:quia lʒ magis peccet qui participat in crimi
ne ꝙ̃ qui in loquẽdo:tamen primus nõ eſt ligatus
niſi per ſententiã iuris. Secũdus autem per ſen-
tentiã hominis.preterea hmõi ſentẽtia acceſſoria
eſt principali:⁊ ideo ab eodem eſt relaxãda a quo
et principalis.

¶ Queſtio.xcſ.

Utrum a minori excõicatione quam quis in-
cidit ꝓpter participationem locutionis aut
orationis ⁊ ſimiliũ poſſit quilibet ſacerdos abſol
Gloſſa. uere. Rñ.ſm glo.ibidẽ.lʒ quidam dixerint qḋ ſic:
tñ ſentẽtia verior:eſt qḋ ab alieno ſacerdote abſol-
ui non poſſit:q̄ expreſſum eſt.extra eo.nuper.ꝙ ta-
lis abſoluendus eſt ab ep̃o vel proprio ſacerdote.
Eandem etiam ſententiã tenet Hoſt.in glo.ſuper
Thomas. idẽ.c.⁊ Pe.in ſcrip. Tho.in ſcrip. dicit ꝙ a mino-
ri excõmunicatione quilibet poteſt abſoluere pec
cato participationis. Et idem notauit Hug.xi.q.
iij.ſi inimicus.ſcʒ ꝙ talis abſoluit̃ a ſimplici ſacer
dote qui imponit penitentiã.vnde de proprio ſa-
cerdote ⁊ illi intelligere videntur.

¶ Queſtio.xcij.

Raymund⁹ Demde quero quis poſſit abſoluere a ſenten
tia iudicis ſiue hoĩs. Rñ.ſm Ray.§.xxv.a
ſententia.dicendũ ꝙ a tali ſentẽtia non poteſt ab-
ſolui excõicat⁹ excepto mortis articulo niſi a ſuo
excõicatore:vel etiam ab eius ſuperiore.ſi ad illũ
fuerit appellatũ:vt ſi excõmunicator negligenter
vel malicioſe differat abſolutionẽ. Et in alijs caſi-
bus in quibus archiep̃s poteſt iudicare de ſubdi-
tis ſuffraganeorꝫ ſuorꝫ quos vide.ṡ.eo.lib.ti.xxvij.
de differẽtijs offi.q.iij.que ſit poteſtas ⁊ ſequenti.
Concordat Inno.in glo.ſuper.c.q̃uis.in quibuſdã
tamen caſibus ipſe excõicator nõ poteſt abſoluere
vt patebit infra eo.ti.q.xcvij.in q̇bus caſibus fal-
lit. Nota etiam ſm Ray.§.xxxiij.ſed nunq̇d erunt
qḋ excõmunicatus ab aliquo iudice vel prelato ab

eius ſucceſſore abſolui poteſt.xi.q.iij.ſi ep̃s. Idem
dicit glo.ibidem ſuper ver.ſucceſſore.⁊ addit. Si
etiam ſacerdos firmarius alius eccleſie excõmu-
nicauit aliquẽ pro furto vel pro alio ſimili.ſacer-
dos alius firmarius eo amoto ſubſtitutus poterit
illum excõicatuʒ ſatiſfacere volentẽ abſoluere ni-
ſi perſona eccleſie ſibi retinuerit abſolutionem.
Hec in glo.

¶ Queſtio.xciij.

Sed quid ſi archiep̃s abſoluat de facto excõ-
municatos ab ep̃o in caſu non conceſſo.nun
quid tenet abſolutio. Rñ.ſm Ray.vbi.ṡ. ſcilicet
§.xxv.videtur ꝙ ſic ſm opi.illorũ qui dicunt ꝙ ar-
chiep̃s eſt iudex ordinari⁹ omniũ de ꝓuincia ſua
lʒ iuriſditio eius ſit limitata preter ꝙ̃ in caſib⁹ ſpe
cialibus.argu.extra.ix.q.iij.per ſingulas. Alij di-
cunt glo. ⁊ bene ꝙ non habet iuriſditionẽ niſi in
caſibus ſubditis ſuffraganeorꝫ ſuorꝫ.⁊ ſm illos nõ
valet abſolutio tanꝙ̃ a nõ ſuo iudice lata.hec opi.
eſt cõmunior.⁊ ꝓbatur extra de offi.ordi:paſtora-
lis. Et hanc vltimã opinionẽ teneas. Idem etiam
dicit Hoſti.ſub.§.eſt ⁊ alia regula. ver. ſed querit̃
an ep̃s. Idem etiam Goffre.

¶ Queſtio.xciiij.

Utrum ep̃s poſſit relaxare ſententiã a ſuo ar
chidiacono ſeu plebano vel alio ſub eo iuriſ
ditionẽ habente latã ſine cõſcientia illius qui tu-
lit ⁊ ſine cõgrua ſatiſfactione. Rñ.ſm Hoſti.ibi- Hoſtienſis.
dem.non debet hoc facere.extra de offi.ordi.cum
ab eccleſiarũ.vbi hec dicunt̃. et.c.ad reprimendã.
ſi tamẽ abſoluerit illo irrequiſito tenet abſolutio
ſua.arg.xi.q.ſ.de perſona. Et eſt ratio:q̄ ep̃s eſt iu
dex ordinarius tam clericorꝫ ꝙ̃ laicorꝫ qui ſunt in
epiſcopatu ſuo.argu.etiam ad hoc. aut̃. de defen.
ciuita.in princi. Idem dicunt Gof.⁊ Inno. in glo.
ſuper.c.cum ab eccleſiarũ.⁊ Ray.vbi.ṡ.⁊ cõnume
rat ibi Ray.plebanũ.cum ſacerdote parochiali. ſʒ
glo.ibidem ſuper ver.tenet abſolutio.dicit ſic.licʒ
autem hic magiſter parificet ſimplicẽ ſacerdotẽ
cum plebano.tamen aliud credo eſſe de preſbyte-
ro parochiali qui nõ habet contentioſam iuriſdi-
tionem ⁊ qui nõ cõſueuit excõicare niſi pro dãnis
quorum ignorant̃ actores.⁊ credo ꝙ ep̃s vel ille q̇
ſuper hoc gerit vices eius ipſo irrequiſito facta ſa
tiſfactione ante:ſi fieri poterit poteſt taliter excõ
municatũ abſoluere.vide etiam de hac materia
infra eo.ti.q.cclxix.circa ſi.

¶ Queſtio.xcv.

Quid ſi ſuſpectus ſit abſoluẽdus ꝙ nõ ſatiſ-
fecerit. Rñ.ſm glo.ibidem.credo ꝙ ſine cõ-
ditione abſoluendus eſt.et qḋ nunquã faciẽda eſt
abſolutio ſub conditione futuri euentus:q̄ tali-
ter abſolutus non eſſet ſimpliciter abſolutus:nec
deberet ſe ingerere cõmunioni fideliũ cum hmõi
abſolutio pendeat de futuro.

¶ Queſtio.xcvj.

Quid ſi ep̃s vel ſacerdos dat mihi licentiã ab
ſoluendi de oĩbus excõicationibus quas
tulit in ſua dyoceſi vel parochia in generali.nun-
quid potero abſoluere excõicatum ab eo cui⁹ abſo
lutionẽ cõmiſiſſet mihi in ſpeciali:q̄ excõicatus
erat ꝓpter dãnũ illatũ eidem ep̃o vel ſacerdoti. Rector.
Rñ.ſi intellexit ep̃s vel ſacerdos dare mihi licen-
tiam de oĩbus ⁊ de hoc cõſtat.credo ꝙ taliter poſ-
ſum abſoluere.in dubio etiam cum qui oĩa dixit
nihil excepit preſumerẽ ipſum intellexiſſe de oĩ-
bus tamen ſi poſſet ſatiſfacere de damno nõ debe-
rem ipſuʒ abſoluere niſi ſatiſfactione ꝓmiſſa per
ſe vel per perſonã intermediã ſi ꝓbabiliter eũ ſu-
ſpectũ haberẽ ꝙ poſt abſolutionẽ nõ ſatiſfaceret.

¶ Queſtio. xcvij.

IN quibus caſibꝰ fallit illa regula generalis: qđ qui excõmunicare poteſt ſiue ligare ⁊ ab-
Hoſtienſis. ſoluere poteſt: vt. xxj. diſt. inferior. R. ſm Hoſti. ſub. §. ſi vero ſententia. fallit hoc. Primo in delegato pape qui nõ parentẽ ſue diffinitiue ſentẽtie excõicare poteſt: ſed elapſo anno nõ poteſt ipſum abſol
Caſus. uere. extra de offi. dele. querenti. Secũdo fallit in excõicato maiori excõmunicatione qui q̃diu excõmunicatus eſt nec alium excõicare poteſt: nec illũ quẽ excõicauerat abſoluere. xxiiij. q. j. audiuimus. ſecus tamen eſt in minori excõmunicatione. extra eo. titu. duobus. Tertio fallit in incendario quem ordinarius poteſt excõicare. Sed poſt denunciationez ſolus papa eum abſoluere poteſt. extra. eo. tua. Intellige hoc a ſentẽtia ſcilz canonis. ſed eps a ſua ſententia eum abſoluere poteſt. Quarto fallit in clericis exhibentibus hereticis eccleſiaſtica ſacramẽta quos ordinarios ſuo poteſt priuare officio ſed reſtituere non poteſt abſq3 indulto ſedis apoſtolice ſpeciali. extra de hereticis. excõmunicamus. j. §. ſane clerici. Quinto in ſuſpenſo per cõſilium a beneficijs cõferendis pro eo qđ indignis ſcienter poteſt ſecundã admonitionẽ nõ correctus contulerũt eccleſiaſtica beneficia. hanc enim ſententiam nullus excepto ſummo pontifice. vel vno ex quatuor principalibus patriarchis poterit relaxare. extra de preben. c. graue. Sexto in degradato qui ⁊ ſi degradet̃ ab epis ipſum tamen ſolus papa reſtituere poteſt. extra de clericis nõ reſiden. ex tue. Septimo in excõmunicato maiori vel minori excõmunicatione. in caſu. Nam q̃uis nõ ſacerdos poſſit excõicare ⁊ etiam abſoluere a ſententia iudiciali. debet tamen dicere abſoluto vt oſtendat ſacerdoti qui ratione clauis qui ipſum abſoluere debet q̃tum ad ſolennẽ recõciliationẽ ⁊ eccleſie ſatiſfactionẽ: q2 hec in abſolutione excõmunicati requiruntur. extra de vita ⁊ hone. cleri. quoniam. in fine. Si enim minoris excõicationis abſolutio requirit epm vel proprium ſacerdotem: vt extra eo. nuper. multo magis requirẽdũ eſt in hoc maiori.

¶ Queſtio. xcviij.

QUid ſi papa mandat alicui q̃ aliquẽ excõmunicet: numq̃d tales poſſit abſoluere. R. ſm Hoſti. ſub. §. eſt etiam alia. ver. ſed quid ſi papa. Si papa cõmittit oẽm cognitionẽ tunc poteſt abſoluere. arg. xxj. diſt. inferior. Nam excõicatio ⁊ abſolutio pari iure cenſentur. de peni. diſt. j. c. verbum. Si vero papa iam diffiniuit negociũ ⁊ mãdet excõmunicatori rebellẽ vel notoriũ peccatorez talis poteſt excõicare ſolum ⁊ non abſoluere: q2 non iuriſditio: ſed purum tantũ miniſteriũ delegatur.
extra de offi. deleg. quoniam. idem Goffre. Goffredus.

¶ Queſtio. xcix.

NUnquid metropolitanus cum ſuper ſententia excõicationis a ſuffraganeo lata cauſa ad eum defert̃. ſiue per appellationẽ ſiue per querelam neceſſe habet remittere abſoluendũ ad epiſcopum qui excõicauit. aut per ſe poteſt abſoluere. R. ſm Hoſti. ver. ſed numq̃d metropolitanꝰ. ſi per appellationẽ defert̃ nõ habet neceſſe remittere ad epm. Sed tamen poteſt deferre ei ſi vult: vt extra eo. per tuas. Si vero ad eum defertur per querelam tunc habet neceſſe remittere. extra de offi. ordi. ad reprimendã. extra de ſenten. excom. ſacro. §. caueat. niſi periculum ſit in mora vt ibi. ⁊ poteſt eſſe ratio huiꝰ: q2 fortius eximitur ſubiectus a iuriſditiõe ſuffraganei per appellationẽ q̃ per querelam. Nam q̃cito appellat quo ad illam cauſam in qua appellat exemptus eſt a ſua iuriſditione. extra de appel. directe. et. c. paſtoralis. Sed nõ ſic in illo qui conqueritur: q2 quouſq3 litẽ fuerit conteſtatus nõ dicitur agere ſed agere velle: vt. ff. rem ratam hab. l. amplius. ⁊ l. quo enim tutiore. hanc etiam opinionẽ Goffre. recitat. ſed addit. verius tamen puto q̃ ſiue per appellationẽ ſiue per querelam transferatur cauſa excõicationis ab epo ad metropolitanũ differre poſſit ſuo epo excõicatuz ad eum remittere abſoluẽdũ. Sed in neutro caſu tenetur ⁊ iura que de hoc loquunt̃. dicit Goff. loqui de honeſtate non de neceſſitate. Idem recitat Hoſti. Nota multa de hac materia in glo. Ber. ⁊
Hoſti. extra eo. titu. per tuas. ⁊ extra de offi. ordi. Hoſtienſis.
ad reprimendã. ⁊ in nouel. Innocẽ. extra de appel. romana ⁊ de ſentẽtia excõicationis. ſolet.

¶ Queſtio. c.

QUid ſi ſentẽtia excõicationis lata fuerit ab ordinario vel delegato ⁊ a ſummo pontifice cõfirmata: numq̃d ille qui tulit poteſt ab ea ab-
ſoluere. R. dicit Gof. lib. ij. titu. vlti. de cõfirma- Goffredus.
tione vtili vel inutili. qđ verius eſt q̃ ille qui tulit poſſit ab ea abſoluere. extra de inſtitutionibus ex frequen. ſed Hoſti. eadem rubri. §. vltimo circa fi. dicit q̃ ſicut ſententiã latam a papa nullus inferior eo retractare poteſt ſine ſpeciali mãdato ſuo ſic nec ab eo ⁊ certa ſentẽtia cõfirmata. extra de inſti. ex frequẽtibꝰ. niſi de ſpeciali mãdato ſuo vt ibidem in fi. Et hoc niſi liquido cõſtet ipſam per ſurreptionem obtentã. extra de cõfir. vtili vel inuti. c. ij.
⁊ idem dicit Glo. vvillel. §. xxxiij. ſed numq̃d erunt. Gloſſa.
ſuper ver. tunc ſufficit. ſecus ſi ſimpliciter confirmauit ſine cauſe cognitione: q2 tunc principaliter excõmunicans abſoluet: vt dicit ibidem.

¶ Queſtio. cj.

REſtat videre de modo abſoluẽdi. quero ergo primo qualiter debeat fieri: abſolutio a mi-
nori excõmunicatione ⁊ a quo. R. ſm Hoſti. §. ix. Hoſtienſis.
⁊ qualiter exiſtẽs in minori excõicatione cõfiteat̃ hoc proprio ſacerdoti. ⁊ dicat excõmunicatus ſum. Confiteor. ⁊ exprimat ſpecialiter cauſam propter quam ipſam ſententiã incurrit ⁊ ſic faciat ſe abſolui: vt ſatis colligitur extra eo. nuper. §. in ſecundo. ⁊ ver. qui vero. ⁊ c. duobus. Debet tamen ſacerdos
hec verba vel eq̃pollentia dicere ſm Ray. §. xxvij. Raymundꝰ
item debet dicere. Autoritate qua fungor abſoluo te ab omni vinculo excõicationis vel ſpecialius ab excõicatione qua ligatus es pro tali facto vel a tali iudice. arg. ij. q. vj. §. diffinitiua quoq3. Hoſti. vero vbi. ſ. dicit q̃ debet dicere hec verba vel equipollentia abſoluimus te a vinculo excõicationis huiõi quã es cõfeſſus. Et ab alia ſi teneris inq̃tũ poſſumus ⁊ debemus ⁊ reſtituimꝰ te eccleſiaſticis
ſacramẽtis. Sed theologis placet qđ dicatur po- Theologi.
tius in ſingulari abſoluo quam in plurali. abſoluimus. Sicut dicitur baptizo ⁊ cõfirmo. Item nota ſm Hoſti. ibidem q̃ prius ſacerdos in hoc caſu intelligitur parochialis ſacerdos vel dioceſanꝰ: vel ille qui de licentia ipſoꝝ electus eſt. Et hoc quando quis ligatꝰ eſt a canone. Nam ſi ab homine ab illo qui tulit ſententiã vel a ſuo ſuperiore erit abſolutio impendẽda. ⁊ hoc verum eſt ſi ſententia lata eſt in aliquẽ ſpecialiter nominatũ. ſin autem in genere autoritate canonis hois vel ſtatuti: tunc ſi proferens velit alijs abſolutionẽ ſubtrahere. debet dicere. abſolutionẽ autem taliũ nobis ſpecialiter reſeruamus. arg. extra eo. nuper. Vide etiã aliqua de hac materia. ſ. eo. titu. q. lxxxv. Poſt hec quero quis poſſit. ⁊ infra. q. proxima. Item nota ſm Ray. §. xxvj. in abſolutione. in fi. q̃ excõmunicati minori excõmunicatione abſolui poſſunt ⁊ reconciliari

abſq3

abſq3 iuratoria cautione vt extra eodem nuper circa finem.

¶ Queſtio .cij.

Sed nunquid excõicatus minori excõicatiõe poteſt alium ligare vel ab excommunicatione abſoluere. R̃n̄. ſ3 Ray. ibidẽ dicit decre. extra. e.ti.c.duob⁹. qđ duob⁹ collata poteſtas. vt a minori excõicatiõe ſi in ipſam inciderũt inuicẽ ſe abſoluant vtroq3 ligato vinculo excõicationis hmõi nõ expirat hec ptãs. extra eo.ti.duob⁹. Glo. vvilſi exponit hic ptãtem collatã a ſuperiore.ſ.de iure cõi ſoli illi qui hñt curam aiaꝝ ipſoꝝ excõicatoꝝ. totaliter poſſunt illos abſoluere ab hmõi excõicatione. Curam dico ordinariam vel delegatã. hec in glo. Item dicit hic glo. ſuper ꝟ. non expirat. ꝙ quidam male hoc notauerũt dicentes ꝙ non expirat ſed dormitat donec alter illoꝝ ſit abſolutus a tali qui non ſit ligatus. Sed ſm hoc nihil ſpãle debe-retur de minori excõicatione cu3 idẽ ſit in maiori. Preterea ↄtra eſt extra de cle.exc.mi.c.ſi celebrat. vbi dicitur qđ taliter excõicatus non ꝓhibet exercere ea que ſunt iuriſditiõis. Conſtat aũt ꝙ excõicare ⁊ abſoluere iuriſditionis eſt. Et credo ꝙ excõmunicatus minori excõicatione põt excõicare ſubditũ ſuũ maiori excõicatiõe ⁊ abſoluere de eadẽ.

Gloſſa.

¶ Queſtio .ciij.

Hoſtienſis. Qualiter fieri debeat abſolutio a maiori excõicatione. R̃n̄. ſm Hoſti. ibidem. ꝟ. in maiori aũt. ⁊ ſub. ꝑ. ſequẽtibus dicendum ꝙ in maiori excõicatione a quocũq3 illata ſit ſiue a canone ſiue ab hoie q̃tuor ſunt penſanda. Primũ vt excõicat⁹ in oĩ caſu anteq̃ abſoluaꝭ iuret ſtare mandatis eccleſie. extra eo.c.ex tenore. Et hoc iuramentum ſm Hoſti. eſt de forma ⁊ de ſubſtantia ita ꝙ abſolutio facta ſine hoc nõ valet. Et ſi omittiꝭ dicit ꝙ poſtea debet iurare ⁊ iteꝝ abſolui. S3 Goffre. ↄtra dicit per decre. extra eo.cum deſideres. Et cõcordat cũ eo Ber. in glo. ibidem. ⁊ vvilſa in glo. vt patet.q. ſequenti infra etiã. ꝑ. xxxvij. quid ſi excõicatus dicit gl. ſup ꝟ. ſi inimic⁹. qđ iuramẽtũ non eſt de ſubſtantia abſolutiõis: vnde ſi omiſſum fuit qđ tñ fieri non debet: non ꝓpter hoc tñ minus tenet abſolutio ſiue abſoluaꝭ quis de mirtione in periculo mortis: ſiue mãdat papa vel delegati: a aliquẽ abſolui in forma eccſie. Nec eñ mãdaꝭ ſic abſolutio ſub conditiõe: vt ſic deniũ habeat ptãtem abſoluẽdi: ſi ſeruauerit formã. Sed duo mandanꝭ.ſ. ꝙ abſoluat ⁊ ꝙ formam eccſie ſeruet: ⁊ q̃uis iuramentum omittat ſiue ſcienter ſiue ignoranter tenet abſolutio dum modo dicat. Abſoluo te ab iſta excõicatione: vel equipollentia ꝟba ſine quib⁹ nõ datur abſolutio niſi a papa. qui etiam ſalutando põt excõicatum abſoluere ſicut ⁊ ꝑnceps ſola voluntate põt manumittere. C. de manumiſ. l. cũ apud. Hec in glo. Nota etiam ſm glo. hic. ſ. ꝑ. xxvj. In abſolutione ſup ꝟ. mandato eccſie. ꝙ l3 quidam dicãt ꝙ debeat iurare qđ parebit iuri. Alij qđ parebit mãdato prelati ſuſcipientis facẽ ni: vt extra eo. ex tenore. Credo tñ non referre qđ iſtoꝝ detur ſicut notauit Alanus extra eo.ti.cum deſideres. Et cõcordat cum hoc Hoſtien. ꝟ. tu teneas. Dicit eñ qđ in vtroq3 idem ſenſus eſt. vnde etiam dicit ibi ꝙ qui iurat ſtare mandatis epĩ vel iudicis: ⁊ iudicis nõ aſtringiꝭ pſone ſed dignitati vel officio: vnde ipſo depoſito nõ remaneo ei obligat⁹. ar. extra de elec. c. ꝑ inquiſitionẽ. ⁊ c. venerabilẽ. ꝑ. ſi. Succeſſori aũt aſtrictus remaneo. extra de iureiur. veritatis. ſec⁹ ſi iurem ſtare mandatis epĩ vel iudicis: vt eſt hic pſona: q2 h pſonã hanc nõ egrediꝭ. ar. extra de vſu pallij. Ad hoc extra de iureiu. veniens. recta tñ forma iuramenti ipſius abſoluendi eſt: vt dicit Tan. ꝙ ſtabit mandatis eccſie. Idem glo. hic. ſed Goſ. magis approbat ꝙ iuret ſtare mandatis plati vel iudicis qđ idem dicit eſſe ꝙ eccſie ſm vt ſi excõicatus eſt ꝓ notoria offenſa non abſoluaꝭ niſi prius ſufficiens emenda preſteꝭ pro ↄtumacia: aut etiã pro offenſa dubia ſufficit iuratoria cautio. extra de ꝟbo. ſig. ex pte. in ſi. ⁊ c. cum olim. Satis concordat his Ray. dicto. ꝑ. in abſolutiõe. Sed tñ in caſu qñ offenſa eſt dubia ponit Ray. circa decre. ex pte. in fine.ſ. qđ tunc ad relaxandam ſententiam ſufficit ſi parẽdi mandato cõpetens ſatiſfactio prebeaꝭ. ſm Hoſti. in glo. ſuper. c. ex parte. in abſoluendo excõmunicatũ pro contumacia credimus ſufficere cautionem iuratoriã vñ nulle expenſe petuntur. Sufficiens tñ cautio eſt. datis pignoribus vel fideiuſſoribus ſm Ber. in glo. ibidem requiritur. competens ſatiſfactio.ſ. pignora vel fideiuſſores ⁊ hoc ratione offenſe licet dubie. vt ſi forſan probetur verius ad ſatiſfaciendum facilius diſtinguatur. vt extra eo. t. Sacro. ꝑ. penult. Sequitur in ſumma. Si tñ aliquis excommunicatus fuit propter cõtumaciã ⁊ poſtea abſolutus. Sed noluit expectare mãdatum vel expectauit. ſed noluit obedire. Immo apparuit cõtumax ſicut prius ⁊ ideo fuit ſcđo excõmunicatus hic non abſoluitur quouſq3 mandatum ſuſcepit ⁊ propoſſe adimpleuerit vel implere inceperit. Cuius ratio eſt q2 prima cotumacia iam facta eſt offenſe notoria. Sic intellige extra de officio ordi. ſignificauit eſt expreſſum. extra de appꝭ. c. queſtioni. Sed vbi aliquis excõicatur pro contumacia non debet abſolui. niſi primitus ſatiſfaciat de expenſis. videꝭ ad hoc facere. extra de verbo. ſignifi. c. ex parte. ⁊ extra de iudicijs .c.j. plura tñ de hoc dicit Hoſti. li.j. rub. xxix. de offi. deꝭ. ꝑ. vj. q̃ iuriſditio. ꝟ. vlti. ſed etſi offenſa notoria ſit: ⁊ contra deum tãtũ cõmiſſa abſolui poteſt ⁊ debet anteq̃ ſatiſfactio penitẽtie adimpleta fuerit. Alioquin pleriq3 nimis diu ſtaret excõicatus. Secus in offenſa ↄtra hoiẽ3. papa tñ ꝑdicta i abſoluẽdo nõ ſuat qui incendiarios talios excommunicatos cotidie remittit abſolutos nulla premiſſa ſatiſfactiõe. mãdat tamen qđ niſi ſatiſfecerint in eandẽ ſententiã3 retrudãꝭ. hoc vero facit papa propter diſtantiam ⁊ q2 periculum eſt in mora. ¶ Tertium eſt de forma vt poſtq̃ iurauit ⁊ ſatiſfecit abſoluatur per eum q̃ tulit ſententiã vel per ſuperiorẽ ſuũ vel ab alio auctoritate ſua. ⁊ per ſacerdotem reconcilietur. vt dictũ eſt. ſ. eo. t. q. xxvij. In q̃bus caſibus. vbi vult honeſtũ ⁊ conſuetum. ⁊ tutũ eſt qđ fiat hoc modo ſpoliabitur excõicatus veſtibus ⁊ ponat ſe ante ianuas eccleſie proſtratus vel flexis genibus corã illo q̃ ipſum abſoluere debet. qui abſoluens tenebit virgas vel corrigias in manibus ⁊ dicendo. ps. Miſerere mei deus. Uerberabit eu3 percutiendo ſemel in quolibet verſu. vel magis. vel minus. vel leuius vel acrius. ſm quantitatem contumacie. Et poſt pſalmũ. dicat Gloria patri ⁊c. Kyrieꝭ. xpeꝭ. Kyrieꝭ Pater noſter. Et ne nos ⁊c. Saluum fac ſeruum tuum vel ancillam tua3. vel ſeruos tuos vel ancillas tuas. Si plures ſunt: dñe. Nihil proficiat inimic⁹ in eo. vel in ea vel in eis. Eſto ei vel eis dñe turris fortitudinis. A facie inimici. Dñe exaudi orationem meam. Dñs vobiſcum. Oremus. Deus cui ꝓpriũ eſt miſereri ſemꝑ ⁊ parcere ſuſcipe deꝑcationẽ noſtram. ⁊ hunc famulũ tuum quem excõicationis cathena conſtringit miſeratio tue pietatis abſoluat. Per. ¶ Satis etiam concordat his Ray. ꝑ. xxvj. Item debet dicere. in ſi. ⁊ glo. ibidem. poſtea dicat auctoritate dei omnipotentis ⁊ beatorũ apoſ

Gloſſa.

Alanus

Goſ.

Bernar.

Forma abſolutionis.

ſtolorum petri ꝛ pauli ꝛ eccleſie ſue ſancte ꝛ noſtra
abſoluimus te a tali ſententia ꝛ reſtituimus te cō
munioni ꝛ participationi eccleſie ꝛ omnium fide-
lium ꝛ eccleſiaſticis ſacris.extra eo.ti.c.a nobis .ij
ſic dicitur.Abſolutionis aūt forma ſcriptum vt fiat
cū penitentiali pſalmo.ꝛ cū orōne dñica ꝙ alia cō-
ſueta.Gloſſa vvilli dicit hic pſalmo.Miſerere.vel
ſaltem cum alio penitentiali pſalmo. ¶ Quartuꝫ
eſt vt poſt abſolutionem abſoluens faciat abſolu-
to mandata iuſta ꝛ rationabilia.Naꝫ ſi irrationa-
bilia iniūgeret poſſet appellare.extra de pactis.c.
Hoſtien. ſi.ꝛ de appella.vt debitus.Nota tñ ſm Hoſtien ꝟ.
ſed nec dñis qꝺ non omnia ſupradicta ſunt de ſub
ſtātia.Immo ad bñ eſſe ꝛ ad iſtructiōeꝫ ſimpliciū
ſacerdotū.hec ſcripta ſūt i forma aūt abſolonis il
lius qui ſolēniter anathematizatus eſt ab epiſco-
po hec multo fortius ſunt obſeruanda ꝛ plura alia
vt patet.xi.q.iij.Cū aliquis. vbi dicitur qꝺ talis ſi
penitentia ductus veniam poſtulat ꝛ emendatio-
Forma. nē promittit.vel alias ſatiſfecit vt debet.tūc epiſco
pus qui eum excommunicauit ante ianuas eccle-
ſie venire debet.ꝛ duodecim preſbiteri cū eo q̄ euꝫ
hincinde circunſtare debent ꝛ ſi ille terre proſtra-
tus veniā poſtulat ꝛ de futuris ſibi cautelam ſpō-
det epiſcopus apprehenſa manu eius dextra in ec
cleſiam eum introducat.cōmunionē ei chriſtianaꝫ
reddat ꝛ.vij.pſalmos penitentiales decantet. Cū
iſtis pcibus. Kyriel.xpel Kyriel. Pater noſter.ꝟ.
Saluum fac ſeruum tuū.ꝛc. Preſta queſumꝰ dñe
huic famulo tuo dignum penitentie fructum vt ec
cleſie tue ſancte a cuiꝰ integritate deuiauerat pec-
cando.cōmiſſorum ſuorum veniam conſequendo
reddatur innoxius.Per xp̄m dñm nr̄m.Siue ora
tionibus premiſſis quas facit ſacerdos antequam
excōicatum abſoluat.non intelligitur ei participa
re in oratione contra iura etiam ſi ipſe excommu-
nicatus reſpondeat quia non fiunt hec in fauorem
carnalem vel temporalem excōicati. Sed potius
propter ſalutem anime vt recōcilietur eccleſie.vñ
talis ſacerdos in hoc non peccat ar.extra.e.t.cum
voluntate.ꝛ.xxiij.q.iiij.qui peccat.

¶ Queſtio.ciiij.

Sed nunquid pueri cum abſoluuntur debent
Gloſſa. iurare.Rñ.ſm glo.§.xij Alia regula eſt ſup
ꝟſi.infirmus.ar.qꝺ non.xxij.q.v.pueri. Sed ibi lo
quitur de iuramēto teſtis.Tñ tu dicas qꝺ arbitrio
epiſcopi cōmittitur vtrum ſint tales qui iurare de
beant vel non .q: iuramentum hmōi non pertinet
ad abſolutionem ſed ad ſolemnitatem.vt extra eo.
cum deſideres.ꝛ ſic notauit Tancre.extra eo. titu.
peruenit.De mulieribus autem certum eſt qꝺ iu-
rare debent cum abſoluūtur.

¶ Queſtio. cv.

Cui applicabitur ſatiſfactio pecuniaria que
debet fieri propter violentam manuū inie-
Goffre. ctionem Rñ.ſm Goff.ſi manus iniecta fuit ī mo-
nachum vel conuerſum.ſatiſfactio applicabiꝉ mo
naſterio.argumentum.xij.q.j.non dicatur ꝛ meliꝰ
extra de ſtatu monachorum. Cum ad monaſteri-
um.Rñſo.j.ad.ſi.ſicut ꝛ ſatiſfactio iniurie ſerui ap
plicatur dño inſtitu.de iniurijs.§.ſeruus autē.Si
autem in clericum ſecularem ſatiſfactio eideꝫ cle
rico reddi debet.niſi in contumeliā eccleſie ſit pul
ſatus.Nam tunc etiam eccleſia agere poteſt actio
ne iniuriarū arg.inſti.de iniurijs.§.qꝺ ſi vſufructꝰ
Idē recitat Hoſti.§ ꝛ q̄ſt ſub.§.ſꝫ etiā.ꝟ.ſed cui
ꝛ addit poteſt dici ꝙ in clerico ſeculari duplex ſcꝫ
iniuria intelligitur facta fuiſſe vna eccleſie cuius
eſt clericus ꝛ altera clerico ꝛ quibus poteſt ſuam
remittere ſine alicuiꝰ pīudicio vt patet extra e .cuꝫ
deſideres. §. ſi.

¶ Queſtio.cvj.

Quid ſi laycus qui fecit violentiam vel iniu-
riam clerico petit abſolutionem ſciente cle
rico ꝛ non contradicente nec aliquid petēte ſibi ab
ſoluitur. Et poſtea clericus deponit querelam co- Hoſtienſis.
ram iudice eccleſiaſtico vel ſeculari.Rñ.ſm Ho.
ꝟ.ſed quid ſi layco.Non videtur qꝺ hoc facere poſ
ſit quia ſi contra dixiſſet non abſolueretur ſine ſa-
tiſfactiōe.ꝛ ſic hoc ipō qꝺ tacuit videꝉ iniuriā remi
ſiſſe.ar.extra de ſenten.ꝛ re iudi.quamuis regula-
riter patet etiam per hoc qꝺ ſatiſfactio non eſt de
ſubſtantia forme abſolutionis licet ſit de forma iu
ris ꝛ iuſtitie.

¶ Queſtio .cvij.

Pone qꝺ excōicatus offert ſe ad iuſtitiam ſm
iuris formā.aduerſarius appellat ne abſol-
uatur.Nunquid differtur abſolutio.Rñ.ſm Ra.
§.xxxj.pone.dicendum quod non.extra de appel.
qua fronte.

¶ Queſtio.cviij.

Ponamus qꝺ aliquis tenetur preſtare emen-
dam ante abſolutioneꝫ pura excōiatus eſt ꝓ
offenſa notoria ꝛ non pōt: paratus eſt preſtare cau
tionem.Rñ.ſm Ray.ibidem videtur qꝺ debet ab
ſolui recepta cautione.ar.ff.de re iudi.l.ſi ſe.§. ait
pretor.hec eñ cautio erit ſꝫ Ber.in glo.extra de ꝟ
borum ſigni.ſuper.c.ex parte: qꝺ ſatiſfaciet cuꝫ ad
pinguiorem fortunā peruenerit.extra de ſolutioni
bus.odoardus.Glo.vvil.ꝛ ponit hic cautionem.
ſ.fideiuſſoriam vel pignoratitiaꝫ.Hmōi eñ cautio
nes appellantur ydonee.alias nomine cautionis.
ſimpliciter poſita intelligiꝉ nuda promiſſio .quā
quilibet quantumcūqꝫ ſit pauper preſtare poteſt:
ſicut ꝛ iuratoriam q̄ non ſufficit in hoc caſu Hec
in gloſſa vide infra.q.proxima.

¶ Queſtio.cix. Gloſſa.

Quid ſi etiam cautionem pdictā preſtare nō
poteſt.Rñ.ſm Ray.ꝛ Ber.in glo.ibidem ꝛ
Ray. Tunc iuret ꝛ abſoluetur. Nam ſatiſfacere vi
detur qui facit qꝺ poteſt.xiiij.q.vi.Si res.ꝛ arg.eſt
de epiſ.ꝛ cle.aut generaliter.Nam etſi quandoqꝫ ꝓ
pter delictum alicuius differtur abſolutio.vt.xi.q
iij.qui iubente.Nulli tamen finaliter eſt denegan
da.xxvi.q.vj.Si preſbyter ꝛ.c.ſequenti. Concordat
etiam his glo.hic ſuper ꝟſi.qui iubente dicens Re
vera.Si non poteſt preſtare emendā ſufficit ſi dat
pignora.vel fideiuſſores de ſatiſfactione qꝺ ſi non
poſſit iuret qꝺ ſatiſfaciet quando poterit ꝛ ſic ab-
ſoluatur.ne interueniente paululum mora nō poſ
ſit inueniri qui abſoluat. vt.v.di.baptizari.De cō
ſe.di.iiij.Nec abſit.Addit tamen Hoſti.ꝟſi.Sed
ponamus.qꝺ qui dicit ſe non ſoluēdo debet tamē
tantum iuratoriam cautionem facere.Sed bonis
cedere.Gloſſa tñ vvillelmi.§.xxvi .In abſolutione
ſuper ꝟſiculo preſtari.dicit qꝺ talis qui non eſt ſol
uendo poterit corporaliter puniri.ſecundum quā
titatem offenſe vel exceſſus .

¶ Queſtio. cx.

Utrum aliquis nudo verbo poſſit abſolui. Hoſtienſis.
Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem ꝟſiculo
ſed nunquid nudo.ꝛ ſequenti ꝛ ſub §.Sin autem.
ꝟſicu.quid ſi excommunicator .A ſententia iuſta
nullus abſolui poteſt niſi forma eccleſie ſeruetur.
poteſt tamen dici quod vbi conſtat qꝺ iniuſte lata
eſt ſententia. Tunc nudo verbo poteſt relaxari.vel
reuocari vt innuitur extra eodem ſacro.§. Caueat
Sed vbi certum eſt qꝺ tenet ſententia.vel dubitaꝉ
ibi neceſſaria eſt abſolutio ſolennis.vt patet.eo.c.
ſacro.§.fina.ibi excommunicatum abſoluat.ꝛ ex-
tra .c.innouella inno.ſolet a nōnullis vide aliq̄ de

Raymun. hac materia.ſ.e.ti.q.lxix.qd ſi dicat in ſi.de hac eo
materia.Ray.§.xxxv.De abſolutione ſic dicit de
abſolutione:aūt fere omnes doctores dicunt qḋ ſi
ue ſit iuſta ſiue iniuſta:ſemper tenet quo ad eccle-
ſiam militantem.ar.extra de regu.iur. omnis res
per quaſcūq; cauſas ↄtrahiť per eaſdem diſſoluiť
Item q: iura ſunt proniora ad ſoluendū ꝙ̄ ad con
dēnandū.di.l.ponderet.extra de ꝓba.ex lris.

℄ Queſtio.cxj.

Quid ſi abſoluo aliquē de facto ab excōmu-
nicatione de qua non poſſum eum abſolue-
Gloſſa. re cum poſtea id aduertať q̄d faciam.Rň.ſm glo.
ibidē ſuper ṽ.ſemper tenet. Si poſſum debeo eū
certificare de errore meo ꝛ ↄſulere ꝙ impetret ab-
ſolutionem ab eo qui habet poteſtatem abſoluen
di ꝛ debeo me habere ad illū ꝗ̄ſi nō abſoluiſſē eū.

℄ Queſtio.cxij.

Quid de ſacerdote qui furem quē excōicauit
ſiue in gn̄ali ſiue in ſpāli abſoluit ſine ſatiſ-
factione abſentem ꝛ ignorantem:nunq̄d valet hu
iuſmodi abſolutio.Rň.ſm glo.ibidem. Taliť ab
ſoluens:eſt abſolutus.ſed debet ſe gerere ꝓ excom
municato donec ſit certus de abſolutione : peccat
tamen ſacerdos qui taliter abſoluit.cū niſi petēti
ꝛ facta ſatiſfactione vel promiſſa:non ſit excōmu-
nicato abſolutio impendenda.

℄ Queſtio.cxiij.

Thomas. Utrum aliquis poſſit inuitus abſolui a vin-
culo excōicationis.Rň.ſm Tho.in ſcrip.di-
cendum ꝙ ſic pctm̄ quidem ſicut ſola volūtate cō-
mitti pōt:ita non:niſi voluntate accedēte tolli pōt
Excōicatio aūt ſicut in aliquē inuitum ferri pōt
ita etiam inuitus ab ea abſolui pōt. Et q̄ſiq; ma-
nente ↄtumacia pōt aliquis diſcrete excōmunica-
tionem iuſte latam remittere.Si videat ſaluti il-
lius expedire in cuius medicinam excōicatio lata
eſt.Concordat his Al.diſt.xix.

Raymun. ℄ Queſtio.cxiiij.

Quid de excōicationib⁹ dubijs.Rň.ſꝫ Ray.
§.lx.item ſi iudex.In dubio ſemꝑ in iudicio
anime debet eligi tutior via.vt.ſ. preſumať excom
municatus.ꝛ ita petat abſolutionem ad cautelā.
Melius eſt eīm vt non excōicatus faciat ſe abſolui
quā ſi decederet excōicatus non petita abſolutiōe
xiij.q.ij.non eſtimemus.vbi diciť.melius ſuperſūt
iſta his quibus nō obſunt nec ꝓſunt ꝙ̄ eis deerūt
quibus ꝓſunt. Poſt mortem tn̄ preſumerē cōtra-
rium. ꝛ ita orarem pro tali.ar.extra de preſby.non
bapti.inīni.c.ij.Dicit etiā hic gl. ſup.ṽ.preſumať
ꝙ illi qui timent ſe excōmunicatos eſſe ꝛ tamē nō
ſunt certi de hoc.Si ſuꝑ hoc habent conſcientiam
ſcrupuloſam nimis ꝛ leuem ꝛ temerariam opinio
nem deponent eam:ad conſilium alicuius boni vi
ri quā ſi non poſſunt vel nolunt deponere vel ſi ha
beant de hoc probabilem opinionem faciat ſe ab-
ſolui:vt hic dicitur ad cautelam:ab illo qui ſuper
hoc pōt eos abſoluere.ar.extra.e.inquiſitioni.

℄ Queſtio.cxv.

Hoſtienſis. Poſt hec quero cuiuſmodi mandata fieri de-
beant abſoluto a vinculo excommunicatio-
nis.Rň.ſm Hoſtien.ſub.§.quartum.ꝛ ſub.§. ſin
autem.ꝛ Ray.§.xxvj.in abſolutione.Si erat liga-
tus a canone iniungendū eſt ei inter cetera:vt con
tra illum canonem nunq̄ magis veniat niſi forte
in caſibus conceſſis a iure:vnde incendiario iniū-
gendum eſt:vt de cetero ignem non apponat.xxiij
q.viii.peſſimam.qḋ intelligi debet niſi forte rōne
iuſti belli.Iuris enim beneficium nulli auferēdū
eſt.propter hmōi iuramentum.extra eo.titu. ex te
nore.xxviij.di.de his.vnde ꝛ percuſſori clerici pre-
cipitur in virtute iuramenti:qḋ de cetero in cleri-
cum monachum vel alicuius religionis ↄuerſum
manus non inīciat violētas niſi defendendo aut
de mandato ſuorum faciat prelatorum vel niſi ſu-
per eum prelationis miſterium habeat aut cū ip
ſo ſocius fuerit in eadem eccleſia.extra eodem tit.
c.ex tenore.ꝛ idem eſt de alijs caſibus a iure conceſ
ſis in quibus non incurrit quis excommunicatio-
nem .De quibus habes ſuꝑa eodem titu. queſtio
ne.xxxv.poſt hoc cum due.℄ Nota ꝙ dicit hic glo
ſa ſuper verſicu.niſi ſe defendendo incontinenti. id-
eſt antequam diuertat ad contrarium actum.ꝛ eſt
contrarius actus quo ad hoc:per quem merito po
teſt videri qḋ de violentia ille velit diſſimulare ad
preſens.aut a repellendo ceſſare.De hac materia
vide ſupra libro.ij.titulo.v.de raptoribus.queſtiōe
lij.Cui ꝛ quando ꝛ ſequentibus. Nota etiam ſecū-
dum Raymundum qḋ per hoc qḋ hic dicit decre- Raymun.
talis in fine.aut cum ipſo ſocius fuerit in eadē ec
cleſia innuitur qḋ non dꝫ iniungi alicui ſub debito
iuramenti qḋ preſumitur non ſeruare. Aliquando
etiam requiritur cautio de futuro .i. qḋ de cetero
talia non fiant.extra eodē.grauem.Sed ꝛ quando
epiſcopus abſoluit aliquem iniectorem manuum
temporale impedimentum habentem quare non
poteſt ad ſedem apoſtolicam accedere. iniungen-
dum eſt abſoluto.vt quamcito impedimentū ceſ
ſauerit debeat ſe preſentare pape vel eius legato.
mandatum ipſius recepturus ꝛ impleturus.extra
eodem titulo de cetero in fine.ꝛ c.ea noſcitur.in fi-
ne.ꝛ.c.quod de his.ꝛ.c.Quamuis incidens excipe
re puerum.vt ibidem qui quamuis poſtea adult⁹
petat abſolutionem non tamen mittitur ad papā
Si autem hec mandata non ſeruat in eandem ſen
tentiam retrudendus eſt. Uide ſupra eodem titulo
queſtione.xxxviij.quid ſi aliquis.℄ Item nota ſe-
cundum Goffredum.§. in ſumma.quod qui ma- Goffredus
num iniecit in clericum violentam duos offen-
dit.ſcilicet illum quem leſit ꝛ eccleſiam. Leſo ſa-
tiſfieri debet per humiliationem ꝛ deiectionem vel
per emende preſtationem. Si damnum interue-
nit extra eodem ea noſcitur.ꝛ.c.Quamuis incidēs
eccleſie aūt ſatiſfit cum iuratur de parendo ipſius
mandato ꝛ mandatū ſuſcipitur. Illud de quo ha
bes.extra eodem titulo ex tenore. Hec Goffredus
℄ Sequitur in Hoſtienſi.Si autem a iudice lata Hoſtienſis.
fuit excommunicationis ſententia ꝛ conſtat quod
offenſa notoria eſt:non debet abſolui.ſine premiſ-
ſa ſatiſfactione .vt dictum eſt ſupra eodem titulo.
queſtione ciij.Qualiter fieri.Si vero dubia eſt ab-
ſoluendus eſt talis.Non obſtante cuiuſꝙ̄ conditi-
one.ꝛ poſt abſolutionē ſunt cauſe merita a parti-
bus audienda.Et ſi apparuerit iuſte fuiſſe ligat⁹:
remittetur ad excommunicatorem abſolutus .Ut
eius ſententie ſeu mandatis pareat. Qḋ ſi facere
renuerit in eandem ſententiam reducetur.vſq; ad
ſatiſfactionem condignam inuiolabiliter cōſeruā
dam.Sed ſi apparuerit ſententia iniuſta.nullum
mandatum fiet abſoluto.Sic intellige. extra eo-
dem titulo.ſacro.§.caueat.ꝛ ſequenti.ꝛ. c. venera-
bili. Uide tamen plura de offenſa dubia queſtio-
ne predicta.Qualiter fieri. ꝛ in queſtione ſequen-
ti.Quando vero conquerens ſe iniuſte excommu-
nicatum audiendus ſit vel non. Uide ſupra eodem
titulo queſtione.lxxiij.ſed quid de excommunica-
tione iniuſta ver.fallit hic ꝛ ſequenti.ꝛ queſtionib⁹
ꝛ ſequentibus hic proxime.

℄ Queſtio.cxvj

QUid ſi excommunicatus dicat cauſam dubiam vel nullam vel falſam. Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem ſub.§.Sin autem verſi.quid ſi excommunicatus in caſu iſto ſi petit abſolutionem abſoluitur ad cautelam cum iuratoria cautione niſi excommunicator vel is pro quo excommunicatio lata eſt.infra octo dies probauerit qđ cauſa manifeſta exiſtit.qđ ſi fecerit non eſt: niſi prius ſufficiens preſtetur emenda: ſententia relaxanda vt in nouella Innocentij.Extra eodem titulo capitulo Solet a nõnullis.in principio.ꝛ paragrapho in primo.

¶ Queſtio.cxvij.

QUid ſi dicat ſententiam nullaꝫ.quia lata eſt poſt appellationẽ vel quia continet erroreꝫ vel alijs modis vt expreſſum eſt.ſupra eodem titulo queſtione.lxxiij.ſed quid ꝟ.Hoſtienſis vero ꝛ ſequentibus. Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem ꝟſiculo quid ſi dicat ꝛ ſequentibus. Tunc antequaꝫ abſoluatur ſemper vtriuſqꝫ partis probationes admittuntur per quas apparet verum abſolutione indigeat conquerens vel denunciandus ſit potius non ligatus.extra de officio delegati cum contingat.§.primo ꝛ ſecundo.pendente autem probationum articulo.ſi de appellatione conſtat vitandus eſt tanquam excommunicatus in his que ad iudicium pertinent excepto hoc articulo de quo agiꝉ. extra iudicium vero in officijs.ſcilicet diuinis poſtulationibus.electionibus.necnon ꝛ alijs omnibꝰ legitimis actibus admittendus.vt in nouella Innocentij.extra eodẽ titulo.c.ſolet a nonnullis.ad finem.Rubrica.j.ꝛ.§.In ſecunda vero. queſtiõe hec etiam Hoſtienſis tangit in vltimo verſiculo huiuſmodi rubrice.

¶ Queſtio.cxviij.

QUid ſi excommunicator recognoſcens errorem ſuum vult ipſum reuocare ꝛ corrigere. Sed alter appellat ne hoc fiat. Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem verſiculo ſed quid ſi excommunicator.Si certus eſt de errore debet ipſum corrigere non obſtante appellatione aduerſarij. Et idẽ eſt vbicumqꝫ aliquis ſe offert paratum ſtare iuri ꝛ petit abſolui.Nec eſt offenſa notoria extra de appellationibus.c.quã frõte.§.j.ꝛ extra de officio delegati.c.cuꝫ contingat.§.finali.Si autem iudex dubitat de errore poteſt ipſum abſoluere recepta ſufficienti cautione qđ iuri pareat coram illo.ad quẽ appellatur: vel delegato ſuo.Et ſi ſic errorem ſuum correxerit omneꝫ penam vitabit ſed caueat iudex ne errorem fingat in preiudicium alterius partis Quia talis grauiter puniretur.extra eodem titulo ſacro.§.fin.

¶ Queſtio.cxix.

QUid ſi aliquis pro pluribus cauſis ſiue exceſſibus vna ſententia eſt ligatus ꝛ facit ſe abſolui vna cauſa ſiue exceſſu tacito nunquid prodeſt ei abſolutio. Reſpondeo ſecundum Hoſtienſem verſiculo ſed pone.non prodeſt .extra de offi. ordina.ex parte ꝛ hoc intellige quando malitioſe ꝛ ex certa ſcientia. hoc tacuit ſed ſi ex ignorantia vel negligẽtia tacuit tenet abſolutio.ſed ad ſatiſfaciendum de cauſa quã tacuit monitione premiſſa eſt per cenſuram eccleſiaſticam compellendus cõtra obligationem tamen vel ignorantiam in adulto.et diſcreto preſumitur violenter.extra de reſcriptis ab excommunicato,ꝛ extra de ſententia excõmunicationis cum illorum ad finem. Concordat Goffredus Bernar.extra eodem titu.in gloſſa ſuper.c.cum pro cauſa.De hac materia multas recitat opiniones et in fine dicit ſic ego credo qđ qualitercumqꝫ ſit aliquis excommunicatus ſiue vna ſententia ſiue pluribus ſententijs ex pluribus ꝛ diuerſis cauſis qui vere vult abſolui oẽs cauſaꝫ pro qua vel pro quibus fuit excommunicatus debet exprimere in abſolutione ſua.qꝛ pro vnaquaqꝫ ſola fuit excõmunicatus ꝛ ſicut vna ſententia ſufficit ad excommunicationem ſic vna ſententia abſolutionis ſufficit ad plures excommunicationes dummodo exprimãꝉ oẽs cauſe prioris excõmunicationis alias nõ tenet abſolutio per ſurreptionẽ obtenta vt bene colligiꝉ .extra eo.ti.officij. Innocẽtius in glo. ibidem dicit ꝙ ſi aliquis vna ſententia tantum ſit ligatus licꝫ ex pluribus cauſis ita qđ ex nulla per ſe intendit proferens ligare tunc tenet abſolutio.niſi talis ſit cauſa.qua expreſſa abſolutionem non obtinuiſſet.extra de officio ordina.ex parte. Si vero pluribus excommunicationibus ſit ligatus neceſſe eſt ab omnibus abſolui.vt hic ꝛ in.c.officij ꝛ idẽ dicimus ſi vna ſententia ligatꝰ eſt.Sed ex pluribus cauſis ita qđ proferens intendit pro vnaquaqꝫ ligare Quia tunc etiam neceſſe erit ab omnibus abſolui . Uide plenius de hoc infra queſtione proxima.

¶ Queſtio.cxx.

CUm quis pluribus ſententijs excommunicationis eſt ligatus. Nunquid tot abſolutiones neceſſarie erunt quot fuerint excõmunicationes an poterit vna abſolutio tollere omnes excommunicationes. Rñ ſecundum Ray.§.xxxiij.ſꝫ nũquid erunt. Diſtinguo aut excõmunicatur ꝙs plures ab eodem iudice aut a diuerſis. In primo caſu ſiue pro vna cauſa ſiue pro diuerſis fuerit excõmunicatus.Si ab eodem vel a diuerſis vel eiꝰ ſucceſſore abſoluitur.Una abſolutio tollit omnes excommunicationes precedentes niſi ſpecialiter dictum ſit in contrarium vel niſi de vna cauſa excõmunicationis tantummodo agatur in eo caſu cum pluribus de cauſis erat pluries excommunicatus.xj.q.iij.ſi epiſcopus.arg.ff.de acceptilati. pluribus ꝛ.ff.de tranſacti.l.qui cũ.§.j.In ſecundo caſu abſolutio vnius non tollit aliorum excommunicationes qꝛ non habet imperium par in parem. xxj.di.inferior.extra de elect.innotuit.Sed vltima abſolutio confirmat precedentes ꝛ earum effectus clarificat.argu.ff.de ſerui.ruſti.predi.p fundũ. vbi dicitur qđ nouiſſima ceſſione omnes ceſſiones cõfirmantur.Idem Gof.Sed contra.extra eo. ti.officij.ꝟ.conſultationem.vbi.ð.hoc facto reſpondeꝉ qđ ſupprimenti veritatem glo.hec.ſ.qđ nollet ſatiſfacere vel querere abſolutionem de alia excõicatione vel ſm glo.Inno.ſcꝫ ſe eſſe excõicatũ ab alio vel ab alia cauſa abſolutio ſubrepta non prodeſt. ꝛ veritatem intelligens hmõi abſolutionem exhibere non debet.Sed tu expone non prodeſt.ſ.quãtum ad ingreſſum eccleſie.remanet.n.ligatus pro alijs.ſi tñ fiat talis abſolutio tenet quo ad illã ſententiã.Idem dicit Inno.in glo.ibidem.in duobus aũt caſibus vna abſolutione tollentur a pluribus late excõicationes.Unus eſt cum quis excõicat et ad petitionem illius alij infirmãt.Nam tunc ſufficit abſolutio illius qui principaliter excõicauit argu.extra de treuga ꝛ pace.c.j.glo.dicit ħ qđ hoc verum eſt quando confirmantes non habent iuriſditionem in excõicato ꝛ tunc exponitur confirmãt idest denunciant per ſuaꝫ dyoceſim hunc eſſe excõmunicatũ.ꝛ in hoc caſu pares ſunt excõmunicãs ꝛ confirmans.Si autem confirmãs eſt ſuperior excommunicante tunc ſi confirmat ſimpliciter ſine cauſe cognitione non põt inferiorꝫ ꝙ excõicauit abſoluere vide de hoc ſupra eo.t.q.c.quid ſi ſententias

Margin notes: Hoſtienſis. — Gof. — Raymun.

Hoſtien.

Alius caſus eſt ſi omnes excommunicatores delegāt vni vices ſuas. Addit Hoſtiē. ver. vlti. qđ hoc fieri poteſt ex quo officiū cōpetit ⁊ ille abſoluat pro ſe ⁊ pro aliis omnibus ⁊ in hoc caſu vna abſolutione tollentur omnia vincula ⁊ hoc modo cōmodius ⁊ competentius abſoluetur. Item dicit hoſti. ibidez qđ ſi a pluribus excommunicatus venit ad vnū de prelatis excōicatoribus ⁊ dicat qđ paratus eſt ſatiſfacere omnibus offenſis. Ille talis ad quem primo venit recepta cautione ſufficiēti qđ de aliis ad mandatum alterius ſiue aliorum Si forte plures ſunt ſatiſfaciat ipſum abſoluere poteſt ⁊ debet. argumen. extra eodem cum illorum. §. fina. vel vnus committat alteri vices ſuas vt predictum eſt. Nō eſt ergo tali cōmunicandū. donec ab omnibus ſententiis ſit abſolutus

Raymun.

¶ Sequitur in Ray. Si autē talis abſoluitur a ſuperiore qui habet ius abſoluēdi. Tunc diſtingue qꝛ aut fuerunt ſibi omnes cauſe ⁊ excommunicationes expreſſe aut non. ¶ In primo caſu vnica abſolutio tollit omnes excōmunicationes niſi contrarium ſit dictum per legem preallegata in pluribus in ſecundo non tollit. niſi qđ expreſſum eſt. ar. extra de offi. ordi. ex parte. extra de ſenten. excom. c. j. niſi forte qꝛ ipſe ſuperior ſciebat omnes cauſas ⁊ excōicationes. extra eo. tit. cū pro cauſa: qꝛ tunc ſcienter videt eum abſoluere ab oībus. ar. ff. de act. emp. ⁊ vendi. l. j. vbi dicit ꝙ nō videtur celatus qui ſciuit nec certiorari debuit q̄ nō ignorauit. Item de hoc. xciij. di. ſi inimicus. vbi dicitur ꝙ cui dñs Clemens non loquitur aut cōicat nec ſubditi loqui debent: aut cōicare eidem. Item de hoc extra eo. ſi aliqñ. vbi dicit ꝙ ſi papa aliquē excōicatum ſalutat per ignorantiam in līis ſuis non ꝓpter hoc eſt abſolutus Et idem credo ſi ita dixit abſoluo te ab oībus excōicatiōibus iſtis q̄s ↄfeſſus es: ⁊ ab oībus aliis quas non habes in memoria: ſi que forte ſūt. Uide plura de hac materia. xj. q. prima. ſm Ber. ⁊ Inno.

Gloſſa.

Dicit h̄ glo. ſuper ṽ. in memoria. ꝙ qui impetrat abſolutionez a papa vel a legato caute facit. Si facit ſe abſolui de omnibus excōicationibus ⁊ peccatis: de quibus non recolit: qꝛ tunc ſi poſtea recolat de aliquibus nō tenetur iterū abſolutionē impetrare: lꝫ de pctō teneat ſi ſit mortale ↄfiteri. Item glo. hic ſuper ṽ. qui cūz exponit quedam vocabula ſupraposita dicēs. Nota ꝙ acceptilationes ſunt quida tiones ſtipulatio eſt ꝓmiſſio facta ꝓcedēte īterrogatiōe. Trāſactio eſt de re dubia ⁊ lite incerta non gratuita pactio.

¶ Queſtio. xxxj:

Hoſtienſis.

Qualiter abſoluet defunctus qui in vita penituit. ſed ſacerdotem abſoluentem habere non potuit. R̄ſi. ſm Hoſtien. ⁊ Ber. in glo. ſup. c. a nobis. ij. abſoluet ab eo qui viuum ⁊ ſanum potuit abſoluere. Et corpus ſi de facto in cymiterio ſepultum fuerat non exhumabit. Sed ſi alibi ſepultum erat debet exhumari ⁊ poſt abſolui ac deinde in cymiterio ſepeliri poterint etiam oſſa vel corpus: ſi ſunt ſuper terram vel ſepulchrum ſi ſit ī ſepulchro verberari: ſicut ſit circa viuos. Nam et aſpergunt aqua ſacra de ↄſuetudine quorūdam et abſoluat cum orationibus ſicut viuentem. arg. in eadem decreta. in ſi.

¶ Queſtio. xxxij.

Raymun.
Goffre.

Poſt premiſſa quero qua pena feriantur participantes cū excōicatis. R̄ſi. ſm Ray. §. xxix ſequit que pena. ⁊ Goff. §. reſtat videre. Diſtingue an quis cōicet crimini ⁊ criminoſo: an criminoſo tm̄. In ꝓmo caſu incurrit eādē excōicationē in numero qua tenet is cui cōicat. Uidet em̄ in eum delinquere qui dānauit. vn̄ ⁊ ab eo vel eius ſuperiore erit abſolutio requirenda: vt extra eo. nuper. ⁊ c. ſi concubine. Glo. dicit hic ſi cōicant. ſi poſt latā ſententiam. Si aūt cōicant excōicato: non tm̄ in crimine ſubdiſtinguit: qꝛ aut erat excōicatus. In primo caſu cōicantes erunt excōicati maiori excōicatiōe ſicut ⁊ ꝑncipales ⁊ ſm Gof. cum ſuis fautoribus ⁊ cōicantibus aūt non: ſed ſimplr̄ excōicamus. Sententia hoīs non iuris. xj. q. iij. c. rogo. ⁊ c. excellentiſſimus. ⁊ extra eo. ti. qđ in dubiis. in ſi. Ad idem extra eo. ſacris. hoc ſm antiqua iura ſecus ſm noua. ſ. quo ad cōicantes vt patebit infra. q. ꝓxima. In ſcđo cōicantes excōicato in oſculo ſalutatione ſimpliri loquela oratione vel menſa: incurrūt ipſo iure minorem excōicationem: vnde verſus. Si pro delictis anathema quis efficiat. Os orare vale cōmunio mēſa negat: vt. xj. q. iij. ſicut excōicatos cū excōicato. Hec aūt excōicatio in tertiam ꝑſonam non tranſit. xj. q. iij. qm̄ multos. Cōcordat his tho. ⁊ Pe. Dicit h̄ glo. ſup ṽ. cum fautoribus. Credo ꝙ fauere alicui quātum ad hoc eſt ipm̄ defendere vł fauere in crimine qđ eſt cōicare in crimine criminoſo cui cōicat in crimine qꝛ ei cōſilium impēdit auxilium vel fauorez. vt extra. eo. nuper ſm Ray. ⁊ Hoſtien. in glo. ſuper. c. nuper intellige de cōſilio ſine quo non erat illud facturus. extra de homicidio ſicut. §. qui vero vel niſi ſit fraudulentuꝫ. ff. de regu. iur. concilii. hec Lauren.

Lauren.

¶ Queſtio. xxxiij.

Quando excōicationis ſententia a iudice lata in participantes nō in crimine ſed in oratione. cibo. potu. ſalutatiōe ⁊ hmōi. vbi. quis ſoluꝫ minorē excommunicationē a iure incidit vt predictum eſt teneat ita vt tunc ſint etiam maiori excōmunicatione ligati. R̄ſi. ſm Gre. decimū. in concilio. lugđ. e. titu. c. cōſtitutionē. Tūc demū tenet huiuſmodi ſententia qñ precedit canonica monitio trina vel vna pro omnibus per interualla aliquot dierum. Et eos qui monentur exprimat nominati Et hoc exponit glo. ibidem. ſ. qđ eum nominet nomine proprio vel etiaꝫ appellatiuo qđ eqpolet ita qđ ꝑſonaliter moneatur ſi inueniri poteſt alioqn publice in eccleſia vel etiā ad domū ſuam. vt. xxiiij. q. iij. De illicita ſi aliter facta fuerit excommunicatio non ligat.

Grego. decimus

¶ Queſtio. xxxiiij.

Gloſſa.

Sed nunquid iudex delegatus poteſt excōicare cōmunicantes loquēdo. comedēdo. vel cōtrahendo cum excōicatis ab ipſo. R̄ſi. ſꝫ Glo. vbi ſupra ſuper ver. cōmunicantib⁹. Credo ſine preiudicio qđ non poteſt qꝛ quamuis cā alicui delegata intelligantur ei cōmiſſa omnia illa ſine quibus cā expediri non poteſt. Non tamē omnia ſunt ei commiſſa que poſſunt valere ad cauſam. ſ. expediēdaꝫ ⁊ ita ſentiebat ⁊ obſeruabat dñs ꝑneſtinus legatus in francia dicens qđ dñs papa non intendebat dare hmōi iuriſdictionez ſuis delegatis cū cauſam cōmittebat niſi hoc eſſet expreſſum in ipſa cōmiſſione. aliorum tamen opinio eſt cōmunior. ſ. qđ delegati iudices poſſunt taliter excōicare. ⁊ qđ ſic excōicati ab eis propter participationem hmōi debeant petere abſolutionē ab eis vel a papa hec in glo. pro hac opinione facit extra de offi. dele. c. preterea. ⁊ c. ſignificaſti. ⁊ c. prudētia. in ſi. ſic de facto tenetur. intellige tm̄ predicta ſm ius nouum ſi participātes moniti fuerint nominati. vt patet ſupra. q. ꝓxima.

¶ Queſtio. xxxv.

Raymun.

Que ꝑſone ⁊ in quibus caſib⁹ tenētur vel poſſunt licite cōicare excōicatis. R̄ſi. ſm. Ray. §. xxx. excipiūt a grego. Excipiunt. xij. genera per

Genera perſonarum.

ſonarum que intrepide poſſunt cõicare excõicatis. Dumtñ nõ in crimine pro quo ſunt excõicati.xi.q.iij.qm̃ multos. Sunt aũt hec verba Gre.qm̃ multos pctis noſtris exigentibus pro cauſa excõicationis perire cotidie cernimus.partim ignorãtia ptim nimia ſimplicitate.ptim timore.ptim etiã ex neceſſitate deuicti. nos .ſ. mia anathematis ſententiam ad tẽpus futurum .ſ. prout poſſumus tẽperamus apoſtolica itaqꝫ autoritate ab anathematis.Glo .i.mmoris excõicationis vinculo hos ſubtrahimus.videlicet vxores.filios .ſeruos.ancillas ſeu mancipia.Glo.hoc addit vt cõprehẽdat omne genus ſeruorũ.necnõ ruſticos ⁊ ſeruiẽtes.necnõ ⁊ oẽs alios q̃ nõ adeo curiales ſunt vt eorꝫ ꝯſilio ſcelera ppetrẽt.Et eos q̃ ignorãter excõicatis cõicãt.Si ue illos qui communicant cum illis qui excommunicatis cõicãt.Quicumqꝫ autẽ aut orator aut peregrinus aut viator in terra excõicatorum deuenerit vbi non poſſit emere vel non habet vñ emat dam⁹ licentiam ab excõicatis accipiendi.Et ſi quis excõmunicatis in ſuſtentatione non ſuperbie ſꝫ humanitatis cauſa dare aliquid voluerit nõ prohibem⁹. Glo.idẽ poteſt fieri de azimo iudeorũ.vt in neceſſitate ematur et comedatur.hec autoritas recipit interpretationem ab innocentio.iiij.extra codẽ.inter alia vbi dicit qđ omnes perſone numerate in autoritate premiſſa vſqꝫ ad illud verbũ. Quicũqꝫ autẽ aut orator.⁊c.tenentur cõicare ipſis excõicatis.propter obnoxietatem qua eis tenent aſtricte.glo Ita tenentur qđ peccabunt ſi eos vitauerint: Idẽ eſt vt dicit Inno.in glo.ſuper.c.vlt.alia in omnib⁹ alijs vbi eadem rõ eſt.Alie vero perſone ſequẽtes.ſ.orator peregrinus ⁊c.dicunt abſtinere ab illorum cõione niſi articulus neceſſitatis immineat idẽ Goff.Itẽ adde vnũ caſum gñalem in quo quilibet poteſt loqui cũ excõicato.ſ.de correctione q̃ ptinet ad ipſaꝫ excõicationẽ vl' ad ſalutẽ.xj.q.iij.c.cũ excõicato.extra.eo.cũ voluntate.Itẽ nota.qđ.§.ix.itẽ ſi iudex.ſup.v.maiori.dicit glo.qđ cũ aggrauat ſnia alicuius excõicati non credo perſonas exceptas.in dicto canone Qm̃ multos.ligari niſi hoc a proferente ſententiam exprimatur.Sed illos tñ q̃ ante aggrauationem huiõi maiorem excõicatione incurrebant ex pticipatione huiõi.De iſtis caſibus nota ver.vtile lex humile.Res ignorata.Neceſſe hec anathema quidem faciunt ne poſſit obeſſe.Hos v̾ſus etiam ponit Hoſti.§.x.Et que ſit pena.Et exponuntur tã.ħ in glo.qua ab Hoſti.ſub.§.vtile lex ſequentibus de quibus per ordinem eſt videndum.

Gloſſa.

Hoſtienſis.

Queſtio.xxxvj.

EXcuſat ergo in participando ab excõicatiõe vtile glo.dic.i.vtilitas ex parte excõicati.vt qñ quis loquitur cum excõmunicato de his que ptinent ad ſalutem anime eius aut de abſolutione eius vt predictum eſt vtilitas etiam participantis excuſat vt cum petit ab eo qđ ei debet.extra eo.ſiue re.alias excommunicatus ex delicto ſuo cõmodũ reportaret Ideoqꝫ ſi nolit ſoluere põt ẽt in iudicio conueniri.extra de iudicijs intelleximus.Idẽ Hoſti.⁊ Goff.Addit hoſti.ideoqꝫ.ſ.propter vtilitatẽ excõicati ⁊ ad pdicationẽ admitti poſſunt ſine ſcrupulo conſcientie.extra e.c.Reſo noſtro.rñ.j.vñ excuſantur hi qui cauſa predicationis ⁊ confeſſiõis habitant inter eos a quibus etiam licite poſtulãt ⁊ recipiunt elemoſinaꝫ ſi aliter inter eos nequeũt habitare.extra eo.cum voluntate.§. predicatores. excuſant ẽt ſi alia verba a pdicatione vl' ꝯfeſſione remota incidenter vt apud eos magis proficiãt interponant.extra eo.cum voluntate eubi.j.Ecgo ſi alia intentione hoc faciant vinculo minoris excõicationis aſtringuntur. Caueant ergo ſibi nam ſemel emiſſum volat irreuocabile verbũ. Hec Hoſti.Uide etiam de hoc infra eo.t.q.clvj.pone quod aliquis.

Queſtio.xxxvij.

SEd numquid de ſalute anime mee poſſum loqui cũ excõicato ſicut de ſalute anime eius ⁊ numquid poſſum ab eo querere conſilium pro vtilitate mea vel neceſſitate temporali. Rñ.gloſſa ibidem credo qđ tanta poſſit eſſe neceſſitas ⁊ tam arta qđ vbi non poſſem habere copiam iuris peritorũ.nec res caperet dilationem poſſem conſiliũ petere ab hmõi excõicato tam in temporalibus quã in ſpiritualib⁹.Caſus.n.neceſſitatis excuſat in talibus.xj.q.iij.qm̃ multos.extra.eo.ſi vere. pro quãta aũt neceſſitate aut vtilitate liceat querere conſilium ab excommunicato arbitrio boni viri limitandum eſt. Gloſſa.

Queſtio.xxxviij.

SEquitur in verſibus.lex.ſ.matrimonij q̃ excuſat vxorem cõicantem viro excõicato. Intellige hoc ſm̃ Hoſti.ſub.§.lex.quando.ſ.cõſtat de matrimonio.ſecus ſi de hoc eſſet qđ:⁊ ob hoc eſſet inter eos carnale cõmertiũ prohibitũ q: tunc mulier eandem ſententiam incurreret.extra eodem ſi concubine. Hoſtienſis.

Queſtio. xxxix.

SEd nũqđ idẽ eſt in conuerſo caſus.ſ.qđ liceat viro cõicare vxori excõicate. Rñ.ſm̃ Hoſtiẽ. ibidem. Quidã dicunt qđ ſic.q: nõ ad imparia iudicãt .extra de diuor.gaudem⁹.§.ſane. Alij ꝯtra tu dicas qđ ſi mlier excõicata eſt ꝓpter matrimoniũ qđ dicitur illicite cõtractũ.non licet cõicare vt pdictũ eſt etiã de viro.Si h̾o alia de cauſa forte propt̾ delictum cõmiſſum tunc vterqꝫ excuſatur.quo ad redditionẽ debiti carnalis.Sic intelligitur prima opinio.Sed in prouiſione ⁊ ſeruitio humano non excuſatur vir in hoc caſu.q: debet cogere vxorẽ. vt ſatiſfaciat ⁊ petat abſolutionẽ.ar.vij.q.j.ſicut ⁊ q: viris feminas ſubditas eſſe ⁊ pene famulas lex eſſe voluit.xxxiij.q.v.hec ymago. Goff.⁊ Ray. Hoſtien.

Queſtio. xxx.

SEd quid ſi vir vocet excõicatũ ad mẽſam nũquid vxor poterit ibi comedere ad eãdẽ mẽſaꝫ Rñ.ſm Glo.hic ſuper v.vxores. Credo qđ nõ ſiue ille excõicatus ſit ſimpliciter excõicat⁹ ſiue cũ participantibus ſuis poterit tñ vxor illa comedere ad aliã mẽſam in eadẽ domo q̃ ita remota ſit a mẽſa excõicati.qđ merito poſſit dici qđ non comedunt ſimul comedentes ad illas duas menſas. Gloſſa.

Queſtio. xxxj.

SEquit̾ humile Hoſti.ſub.§.humile dicit.i.humilitas ſiue bonũ humilitatis excuſat q̃ſdã perſonas puta filios in ptãte patris ꝯſtitutos nõ intelligas emancipatos. Idẽ Ray.⁊ Gof. Itẽ ſuos ancillas.ruſticos ſeruientes ⁊ oẽs alios ſubaudi ſubiectos qui non adeo curiales ſunt vt eorũ conſilio ⁊ ſcelera ppetrentur. Tales.n.pſone aũ ſnĩam lataꝫ aſtricte erãt ad familiare obſequiũ exhibẽdũ nec poſt ſnĩam latam tenent ad eius cõtrariũ. Immo beneficio canonis predicti.ſ.qm̃ multos ſicut tenent ad familiare obſequiũ: ita ad cõionem ſine q̃ illud nequeũt exhibere extra.inter alia excipiunt ergo qui ſunt de curia.Sed non qui de ꝯſilio: vñ ⁊ glo.ħ ſup curiales ſic dicit.i.aſtuti vel malitioſi ⁊ intelligunt quidam hoc de furioſis ⁊ mente captis ⁊ ſiſibus qui diſcretiõe carent. Alij intelligũt hoc ad illos qui ſunt de familia ſiue de menſa excõicati:ſꝫ non ſint predictis modis ei obligati. alš videretur qꝫ nullus cõicans excõicato excõicatus eſſet

niſi

niſi fautoꝛ eſſet ipſius qḋ non eſt verum.hec in gl.
qḋ etiā dicit᷒ ruſticos.intellige ſcꝫ ſi colūt terrā do
minoꝝ ſuoꝝ. Addit glo.hic qḋ eſt credo eſſe extē-
dendum ad illos qui dicunť medietarij: ⁊ qui ꝑpť
culturam terraꝝ certā portionē fructuū ꝑcipiunt
vt ⁊ ipſi poſſint cōicare cum dn̄is prediorum in
quantū ſpectat ad culturam ⁊ reddendam ⁊ reci-
piendam rōnem illius. Quidam reſtringunt. hoc
nomē ad oꝛiginarios vel aſcriptitios .hec in glo.
Idem ſm̄ Hoſti.vbi ſupꝛa. Et Ray. intelligas de
nutricibꝫ ꝯſanguineis ⁊ ſiſibus:qui ſi a dn̄o rece-
derent non haberent vnde viuerent.ar.infra.eo.ſi
vere.vbi excuſanť qui cum excōicatis nautis con-
ueniunt de tranſfretādo ꝯtra ſarracenos vel Iero
ſolymitanā ꝓuinciam: ⁊ illi qui tranſfretāt in na-
uibus ducis dn̄i nauium excōicati tanꝙ familia
patriſfamilias aut alioꝝ excōicatoꝝ nauibus: dū
tamen cum doloꝛe coꝛdis ⁊ ſub ſpe penitentie tali
bus cōicauerint in quibus cōiones eoꝝ euitare nō
poſſunt. Qḋ etiam predictum eſt non eſſe intelli-
gendum de filijs emancipatis. Dicit hic glo.ſup
ꝟ.emancipati.niſi ⁊ ipſi eſſent cōmenſales eius ⁊
haberent ab eo neceſſaria. Idē dicit Hu. de patre
reſpectu filij . ſ.qḋ teneť vitare filiū excōicatū niſi
Innocen. alimenta ab eo recipiat. Idem Innocen.in gl.ſup
c.item alia. Qḋ tn̄ intelligere videť:cū vel iſte vel
ille aliunde de facili habere non poſſit neceſſaria
Quidam tn̄ extendūt hoc etiaꝫ ad diuites qui an̄
excōicationem erant de familia. In partib᷒ tn̄ gal
licanis vbi non habet de ꝯſuetudine locum patria
poteſtas vel emancipationis ſolēnitas eo ipſo qḋ
filius ducta vxoꝛe ſeparatim viuit diſponēs de re-
bus ſuis pro ſua voluntate ſicut paterfamilias te-
netur patrem excōicatum vitare hec in glo.

¶ Queſtio.xxxij.

Qvero ergo gn̄aliter an filij alijq; ſubiecte
Raymun. ꝑſonis que ſuis ſuperioꝛibus cōicare tenen
tur:et ipſi ſuperioꝛes econuerſo illis excōicatis cō-
municare teneanť. Rn̄.ſm̄ Ray.dicunt quidaꝫ ꝙ
ſic.ar.xxij.q.viij.de foꝛma ſi.vbi dicit ꝙ eadem fi
de eſt ſuperioꝛ inferioꝛi aſtrictus.qua econuerſo.
Alij dicūt ꝙ maioꝛes non debēt cōicare minoꝛib᷒
⁊ hoc in penā maioꝝ ipſoꝝ qui tenebanť coꝛrigere
ſuos minoꝛes ne inciderent in cām anathematis.
ar.ap.xxvij.q.j. Ray.idem Gof.⁊ Hoſti.ꝟ. ſꝫ nun
quid.vbi addit. Hoc intelligēdū eſſe de ſuperioꝛi
bus rōne officij vel poteſtatis vel dn̄ij quib᷒ neceſ-
ſe eſt obedire. Tho.in ſcrip.dicit ꝙ ad minus de-
bent eis cōicare in his in quibus eis obligati ſūt:
quia ſicut inferioꝛes obligantur ad obſequium ſu
perioꝛum ita ſuperioꝛes ad ꝓuidentiam inferioꝝ
Sequiť in Ray. Item qḋ dicitur de ſeruientibus ⁊
alijs qui nō ſunt ita aſtricti certa vel perpetua ob
noxietate. Glo.ſicut vxoꝛes filij ⁊ ſui intelligo cuꝫ
ante excōmunicationem latam in dn̄m obligaue-
Thomas. rint ſe ſeruire:vel ad annum vel ad aliud certū tp̄s
Idem Tho.glo.dicit. Si autem ſe obligauerant
ſed ante excommunicationem ſeruitium non in-
trauerant. Credo ꝙ non ſunt obligati ad intrādū
poſt excommunicationem.quia vel non cogitaue
rant de hoc caſu.aut ſi cogitauerunt de hoc caſu.
Illicita fuit promiſſio ⁊ non fuit obligatoꝛia. Ad-
dit Ray. Item ſi poſt excōmunicationem.ſ.ſe obli
gauerant:ſed ignoꝛabant ⁊ nō poſſunt ab illo ſine
damno recedere. Glo.addit dicens. Idem etiā cuꝫ
neceſſitas eos compellit qḋ fiant de familia poſt
excōicationem .

¶ Queſtio. xxxiij.

Qvid de eo qui ſcienter poſt excōicationē in-
trauit ſeruitium ſiue fact᷒ eſt de familia ex
cōicati. Rn̄.ſm̄ Glo ſuper ver.ignoꝛabant . Credo
qḋ nihilominus ab eo poſſet recedere ſicut ꝗ ſcien
ter omittit exceptionē excōicationis ab initio .ni-
hilominus pōt eā obijcere poſtea quacūq; parte li
tis.extra de except. exceptionem.et hoc multo foꝛ
tius verū eſt de eo qui ignoꝛauit talem eſſe excōica
tū. Sed in hoc differentia eſt qꝛ ignoꝛās nō tenetur
diſcedere cū dāno ſuo. Sed ſciens teneť etiā ſi ſup
hoc lata ꝑ iniq̄tatem fuerit ſententia cōtra eū a iu
dice ad querimoniā excōicati ipſius trahentis euꝫ
in cauſam.ſuper hmōi obligatione. Nec eſt ꝯtra.
qḋ factus eſt de familia excōicati intrando ſeruiti
um tempoꝛe excōicationis.qꝛ illa ſola familia ex-
cuſatur.ꝗ an̄ excōicationē erat de familia aut poſt
excōicationē facta eſt ſine culpa ſua. Itē non eſt cō-
tra qḋ cōtractus init᷒ cū excommunicato tenet ip-
ſo iure vt ſi vendať vel locetur vel donetur aliquid
excōicato cū id qḋ debetur excōicato.poſſit ei ſolui
Nā diſtinguendum eſt ꝙ ſi eſt talis contractus qḋ
ex illo trāſit alteruter in ꝑtātē alterius tenet cōtra
ct᷒ vt cū aliq̄s dat ſe in arrogationē alicuius excōi
cati. ſm̄ illud. Arrogo ꝗ ſu᷒ eſt. ⁊ habet me᷒ eſſe ne
ceſſe.vel qn̄ q̄s vendit ſe in ſeruum.vel ꝯtrahit ma
trimoniū cū ꝑſona excōicata in his caſibus poſſūt
taliter contrahētes ſibi inuicē cōicare tempoꝛe ex-
cōmunicationis ſicut cū aliq̄s excōicat᷒ recipitur
in monaſterio ad ꝓfeſſionē aut recipitur ab excōi
catis. Credo qḋ poſſunt ſibi inuicē cōicare ſꝫ qḋ ex
excommunicatis regularibus ſolet ab alijs fratri
bus communicari.de hoc vide.ſ.e.t.q.xliij. Quid
ſi aliquis. In alijs contractibus diſtingue.qꝛ ſi con
trahens non obligat ſe ad communicādum cū ex-
communicato tp̄e excommunicationis. Licet pec
cet taliter contrahendo.tn̄ tenet ꝯtractus vt ſi q̄s
vendat ⁊ vendendo tradat aliquid excommuni-
cato pro precio ſtatim tradito. Si autem obligat
ſe ad contrahendum cum excommunicato tempo
re excommunicationis in caſu non conceſſo non te
net contractus.vt ſi quis iuret excommunicato qḋ
vendet ei aliquid aut locabit aut ſeruiet ei aut ali-
quid faciet ei.quia illicitum eſt qḋ ei promittitur
tempoꝛe excommunicationis. Dico qḋ ſi ei iuraſ-
ſet qḋ poſt abſolutioneꝫ aliquas operas ei faceret
obligaretur licet peccaret ſic iurando .vide de hac
materia ſupꝛa eodem titulo.q.lxxxiij. Utrum ex-
communicatus

¶ Queſtio. xxxiiij.

Qvid ſi teneoꝛ iuramēto aliq̄d ſoluere in cer-
to termino ⁊ interim excommunicať credi-
toꝛ. Nunquid ſoluā ei adueniente termino. Rn̄ ſꝫ
hanc queſtionem ſic proſeq̄tur. Ray.ꝟ.xxxix . quid Raymun.
ſi teneoꝛ.videtur qḋ non.qꝛ non debeo ei cōicare ni
ſi in certis caſibus inter quos nō eſt iſte. vt pꝫ.ſ.e.
ti.q.xxv.ꝗ perſone.itē qꝛ intelligoꝛ ſub hac ꝯditio
ne iuraſſe ſi res ī eodē ſtatu ꝑmaneat vt.xxij.q.ij.ne
q̄s.vbi dicit qḋ nō teneť depoſitarius reddere gla-
diū depoſitoꝛi petenti illū in furoꝛe. Itē qꝛ Gelaſ. Gelaſius.
Grego.⁊ Urba.abſoluunt a iuramento fidelitatis
omnes ꝗ tali vinculo ſunt aſtricti aliq̄bus excōica
tis.vt patet.xv.q.vj.c.alius.vbi papa francigenas
abſoluit a iuramento fidelitatis qua tenebāť regi
frācoꝝ. Itē idē in.c.nos ſctōꝝ vbi dicit papa eos
ꝗ excōicatis fidelitate aut ſacramento aſtricti ſūt
a ſacramēto abſoluim᷒. Et in.c.iuratos eadē.q.ibi
dē dicit fidelitatē quā xp̄iano ꝓncipi iurauerāt deo
⁊ ſctis ei᷒ aduerſanti nl̄la cogūť auctoꝛitate ꝑſolue
re. Itē licet ego poſſim petere ab excōicato quicq̄d
ipſe mihi tenetur ſoluere vel facere ne alias de ma
litia ſua lucrum repoꝛtet.vt extra. eodem titu. Si
vere.extra de except. Cum inter.iij.q.j.c.j. Tamē

non teneor ei perſoluere q2 ipſe a me nõ poteſt pe-
tere dicit enim lex qđ vbi nulla petitio nulla mora
ff. de verbo. obliga. ſi pupillus. Dicunt quidã qđ quã
uis ille non poſſit petere ego tamen ei debeo pſol-
uere. Simile de vſurario cui pmiſi interpoſito iu-
ramento perſoluere vſuras. De hoc ſupra li. ij. tit.
Huguting. vij. de vſuris. q. liiij. Quid ſi quis iurauit. De hac
opinione fuit Hugu. vt dicit glo. Alij dicũt qđ nõ
debeo perſoluere Glo. z pecco ſi ſoluo. Sed debeo
ponere in ede ſacra donec ille ſit abſolut9 z ſic vti-
Gloſſa. liter agetur huiuſmodi negocium vt per hmõi ci-
tius veniat ad ſatiſfactionem hec vltima opinio ẽ
bona z ſecura. Et idẽ dicit Hoſti. ꝟ. tu teneas. Et
addit niſi forte ſuperior contumacia illius exigẽte
abſoluerit me ab obſeruatione iuramenti quam-
diu fuerit ſic ligatus. qđ facere poteſt eccl'ia. vt pa-
tet. xv. q. vj. iuratos. extra de pe. c. ſi. extra de iuriu.
venientes. Gloſ. hic ſuper ꝟ. Bona eſt addit ſic.
poteſt tñ dici qđ non tenet ſoluere vel deponere ꝙ̃
Lector diu eſt in excõicatione q2 ſubintelligit tacite in iu-
ramento vel obligatione. ſi talis permanſerit cui
liceat cõmunicare. ar. xxij. q. ij. Ne quis arbitretur
Credo verius qđ ſi ex auaritia non ex zelo iuſtitie
differt ſoluere peccat quo ad eũ lz non puniat quo
ad eccleſiã ſicut hebrei q ex cupiditate egyptiorũ
bona exportauerunt peccauerũt. Qui aũt propter
obedientiam hoc fecerunt meruerunt. hec in glo.
Inno. extra de do. z contu. in glo. ſuper. c. veritatis
ſimpliciter ſentit cũ prima opinione vñ dicit ſi qs
in iuramento pmiſit aliquid dare excõicato cõſu-
Raymun. limus ei qđ det. Nã z ſeruicẽ tenetur ei ſeruire vt
promiſit. xj. q. iij. qm̃ multos. Seq' in Ray. vł etiã
ſi vis tenere primam opinionem cõſulo qđ veniat
debitor cũ teſtibus ad domũ creditoris z dicat ſi-
tis mei teſtes qđ ego pono hic pecuniam quã ſibi
debeo. vel numero eã vxori ſue vel filio ſuo vel ſuo
vel. baiulo accipienti nomine ipſius z ipſo preſente
z non contradicẽte z ſic liberatur. z tũc ſm glo. hoc
licet quantũ ad veritatem idẽ ſit qñ ſoluitur alteri
noie ſuo. ac ſi ei ſolueret non tñ eſt idẽ quantũ ad
ſpeciẽ facti z opinionẽ hominũ z exteriorẽ ſuperfi
ciem. Sicut excõicatus compellitur reſpondere p
procuratorem. extra de iudi. intelleximus. Et tñ ſi
in propria perſona conueniretur ab actore non pec
caret actor. Sed nõ peccat ſꝫ Hug. debitor q' ſoluit
Hoſtienſis. pſonalr excõicato qđ ei dꝫ hec in glo. Sed hoc con
ſiliũ reprobat Hoſti ꝟ. hoc conſilium duplici rati
one. Prima eſt q2 ſit fraus canonibus paticipatio
nem prohibentibus. Sicut enim nõ debeo ei ſolue
re ita nec alij nomine ſuo. Item talis ſolutio nõ li-
beraret me niſi ratũ haberet z de ſua fieret volũta
te. extra de iureiu. c. ea te. tenim. pcuratori niſi ad
hoc ſpecialiter datus ſit nõ recte ſoluitur. ff. de ſo-
lutionibus. l. vero procuratori. z. l. hoc iure. z Ho.
e. t. de ſolutioñ. §. cui facienda ſit ſolutio. Itẽ addit
Ray. vel dic qđ ſi ipſe factus eſt hereticus vel alis
hoſtis. z perſecutor eccleſie pauperũ pupillorũ vi-
duarũ vel aliaꝝ miſerabilium perſonaꝝ z propter
hoc eſt excõicatus. tunc nullo modo eſt ei ſoluẽdũ
ſed eſt faciendũ iuxta opinionem ſecundam. Niſi
in caſu. ſ. ſi pagani vel hoſtes reipublice venirent i
forti brachio ad patriam deuaſtandam z ipſe excõ
municatus ſe opponeret ex aduerſo pugnans p pa
tria. Tũc. n. eſſet ſoluẽdũ ei z vaſalli z iurati ſui de
berent eum ſequi. argu. xj. q. iij Iulianus. vbi dicit
qđ iulianus precipiebat chriſtianis producere aci
em pro defenſione reipublice obediebant ei Hoſt.
ꝟ. tu teneas dicit hoc verum eſſe. Si eſſet dñs terre
vel ſi nõ eſſet alius qui patriã poſſet defendere. alš
non eſſet ei ſoluendũ nec ei obediendũ

Queſtio. cxxxv.

QUid ergo ſi quis recipiat mutuum ab excõi
cato ſcienter z paciſcatur de illo reddendo
durante adhuc excõicatione aut cõducit ab eo pre
dium vel rem aliquam mobilem pro precio reddẽ
do durante adhuc excõicatione. Quid etiam ſi lo-
cat aut vendit ei aliquam rem mobilẽ aut immo
bilem non ſtatim traditam ſed tradendam ex pa-
cto certo durante tamen excõmunicatione. Nũqd
obligatur tali pacto. Rñ. ſecundum Gloſ. vbi ſu-
pra in queſtione precedente proxima. ſ. ſuper ꝟ ſicu
lo ignorabant vt patuit ſupra. q. proxima. ſm Hu.
licitum eſt ſoluere debitum excommunicato ſiue
in propria perſona ſiue per miſterium alterius p-
ſone. z ſecundum hoc licita eſt huiuſmodi pactio.
z obligatio qđ nõ obligat ſe paciſcẽs niſi ad licitũ
niſi forte dicatur ꝙ hoc qđ dicit Hug. intelligit de
debito contracto vel pactione facta ante excommu
nicationem non tempore excõicationis. Credo ta-
mẽ qđ idem intelligit in vtroqꝫ caſu ſm alios vero
licet teneat contractus ipſo iure in predictis caſi-
bus z licet peccet qui ſicut contrahit cum excom-
municato. Non tenet tñ pactio facta de communi
cando ei tempore excommunicationis in qua opi
nione videtur magiſter fuiſſe vt patet ſupra. q. pro
xima hec in glo. frater. Burcard9 in ſummula ſua Burcard9.
circa hanc materiam breuiter colligit ea que Ho.
ꝟ. ſed quid ſi dum diffuſe proſequitur dicens. Qui
qui contrahit cũ excommunicato obligatur quo
ad naturalem obligationem ex qua ſolutum repe
ti non poteſt. Sed quo ad ciuilem obligationẽ ex
q naſcit actio non debet tñ precium ſoluere poſt il
lius abſolutionem. Hec Burcardus.

Queſtio. cxxxvj.

SEd quid de vaſallis. Nunquid licite poſſũt
communicare dominis ſuis excommunica-
tis aut ipſo facto cum dñi ipſorũ inuoluuntur ſen
tentia excommunicationis abſoluti ſunt ab eorũ
ſeruitio. Rñ. ſm glo. ſuper ꝟ ſi. fidelitatis que ſic di Gloſſa.
cit' de huiuſmodi vaſallis notauit Hugo ſuper il-
lud. c. Nos ſanctorum. xv. q. vj. quod abſoluti ſunt
ab' excõicatione fidelitatis quamdiu dominus il-
lorum eſt excommunicatus z debent ab eo abſtine
re tanquam ab alijs excommunicatis. z qđ non de
bent cum viſitare nec curiam ei facere: nec ire: vel
equitare comedere. bibere. vel conuerſari cum eo.
Nec facere cum eo exercitum. nec ire cũ eo ad bel-
lum. aut cum defendere. aut auxiliari ei. Tenẽtur
tñ ei reddere tributa: penſiones z huiuſmodi. ſicut
debitor tenet reddere excõicato qđ ei debet nec pec
cat ſic cõicando ei. lꝫ hmõi excõicato recipienti ſuo
nomine ſoluat debitor in propria perſona quod ei
debet. quia caſus eſt neceſſitatis. Ita dicit Hug.
Sed quia tota die videmus fieri contrarium. po-
teſt dici qđ illud capitulum nos ſanctorum loqui-
tur in eo caſu' cum aggrauatur ſentẽtia contra no-
bilem excommunicatum z precipitur in penã eius
vaſallis ſuis qđ non obediant ei z tunc primo tenẽ
tur eum vitare. ſicut dicit Hug. Sed eius ſenten-
tia ſecurior eſt. Hec in gloſſa. Ambigue de hac ma
teria loquũtur tam Innocen. quam Hoſtienſis. ex
tra de dolo z contu. in glo. ſup. c. veritatis. qi qdaꝫ
dicũt qđ abſoluti ſint ab executione fidelitatis du
rante excommunicatione dñorum. Alij aũt dicunt
qđ non niſi ſententia aggrauetur.

Queſtio. cxxxvij

QUid de magiſtratibus z Balliuis eorum
Nunquid homines eorum qui non ſunt
vaſalli. Sed alias ſunt de foro eorum. Quia ma-
nent

nent in diſtrictu eorum vel tenent fundū prediuʒ
vel domū ſub eis lʒ ibi nō maneāt. Nūquid vocati
ab eis in ius tenebunt venire aut poterunt rem de
ducere in iudiciū corā eis tpe excōicationis abſqʒ
Gloſſa. peccato. Rñ. ſecundū glo. ibidē ſine preiudicio. cre
do ꝙ ſic qꝛ ſic vocati ſtant iuri corā eis. videt eſſe
caſus neceſſitatis. cum hugo reputet caſuʒ neceſſi
tatis cum debitor ſoluit excommunicato qđ dʒ. Si
autem conueniūt iniuriatores ſuos corā eis ſimilr
excuſantur ꝑ caſuʒ neceſſitatis. Sicut ſi qs trāſiēs
per terram excōicatoꝝ ſpoliatus a predone recu-
peraret rem ſuam ꝑ iudicem excommunicatū. Itē
quia conquerēdo corā iudice excōmunicato com-
municat ei in his q̄ ſpectant ad ſalutē anime eius
qꝛ ad ſalutē aīe eius ꝑtinet vnicuiqʒ reddere ius
ſuum. Item qꝛ aperiret via ꝑdonibus ꝛ raptorib⁹
Si impune poſſent graſſari in alios qꝛ iudex dʒ iu
ſtitiam ſubditis. Et qđ dʒ excommunicat⁹ poteſt
exigi ꝛ recipi ab eo. Excuſant ergo hi q̄ i hmōi caſi
bus communicāt iudici excommunicato. Qđ etiā
extendo ad illū q̄ conuenit ſuper aliquo predio vel
domo quā tenet ab excommunicato lʒ non ꝑtineat
alias ad iuriſditionē eius. niſi forte ſit conſuetudo
ꝙ eccleſia defendat huiuſmodi reos ne ſub hmōi
excommunicatis iudicibus reſpondere ꝯpellant.
Si autē in alijs caſibus communicēt huiuſmodi
ſubditi iudicibus vel dñis excōicatis. puta come-
dendo bibendo ꝛ ſimilibus non excuſant quianō
ſunt de perſonis exceptis. xj. q. iij. qm̄ multos.

Queſtio. cxxxviij.

Hoſtienſis. QUid de mercennarijs. Nunquid ſi mercēna
rij mei excommunicati ſunt teneor ipſos vi
tare. Rñ. ſecundū Hoſti. ſub. §. humile. ꝟſi. Quid
ergo. ꝛ ſequenti. Si ſine magno incommodo meo
poſſum ipſum mercennariū vitare hoc facere de-
beo. alias ei licite cōmunicabo. extra. e. Relatū. ꝛ
capi. Si vere. ꝛ idem intelligas de ſocijs. ſ. qui ha-
bent aliqđ ꝯmune. idē Ber in glo. ſuꝑ. c. Si vere. ꝛ
Hoſtien. in glo. ibidem.

Queſtio. cxxxix.

VTrum clerici teneant cōmunicare epiſcopo
ſuo excommunicato. Rñ. ſecundū Hoſtien.
ibidem dicendū eſt ꝙ non. xcij. di. Miratus. extra
de exceſſi. ꝑla. c. ſi. Qđ itelligas niſi forte ſint eius
ſeruitio cōductiue deputati. in talibus eñ eſt eadē
ratio que in alijs laicis mercēnarijs. idem in gloſ.
§. xxx. excipiuntur ſuper. ꝟ. Seruientes.

Queſtio. cxl.

SEd quid de monachis cum abbas eſt excom
municatus. Rñ. ſecundū glo. ibidē credo de
monachis ꝙ cum ſint quaſi de familia abbatum
ſuorum excuſantur ſi cum abbatibus cōicent.

Queſtio. cxlj.

NUnquid armiger vel ſeruiēs militis ſequēs
dominū ſuum tenetur vitare publice excom
municatos q̄bus tñ dñs ſuus communicat. Rñ. ſe
cundum gloſ. ibidem. Credo ꝙ ſic. lʒ eñ excuſetur
in hoc ꝙ communicat dño ſuo excōicato non tñ ex
cuſatur communicādo excommunicatis q̄bus cō-
municat dñs ſuus ꝛ idem intelligas de ſimilibus.

Queſtio. cxlij.

QUid ſi aliqs preſbiter locauit operas ſuas
alicui dño excōicato. Rñ. ſm̄ Hoſti. vbi. ſ.
ſi tpe locationis erat excommunicatus non valuit
conuentio. vt ſupra dictū eſt. Si vero prius caueat
ne ei ſeruiat in diuinis officijs. extra. e. ti. Signifi-
cauit: etiā ſi epiſcopus ſit qꝛ in hoc non eſt ei obe-
diendum.

Queſtio. cxliij.

QUero etiam an vendendū ſit ſeruitiū excom
Gloſſa. municati. Rñ. ſecundū glo. §. xxxix. ſuꝑ. ꝟſi.
Nomine ipſius ſi emat vel vendat vel aliqđ tale
faciat noīe excōmunicati non eſt ꝯtrahendū cū eo
ſicut nec cū excommunicato. Si autē noīe ſuo tale
quid faciat poteſt ꝯtrahi cū eo: dū tñ nō fiat fraus
canoni vt aliud agatur ꝛ aliud ſimuletur.

Queſtio. cxliiij.

NUnquid poſſum accipere litteras excom-
municati vel ei mittere meas aut nuncios. Gloſſa.
aut xēnia. Rñ. ſecundū glo. ibidem. Nullū eoruʒ
licet qꝛ ſicut notauit hugu. xj. q. iij. Quoniaʒ mul-
tos ꝑ litteras nūciatiōes ꝛ xēnia cōicamus alijs.
Itē. §. xlj. Quid ſi aliqs. ſuꝑ. ꝟ. Ita ſic dicit gl. Qđ
in caſu in quo lʒ excōicato loq: lʒ etiā ſcribere ei lit
teras cū tñ ei ſcribitur non eſt ſalutandus in litte-
ris. Sed loco illius accuſatiui ſaluteʒ qui ſolet po
ni in litteris ponitur hec oratio. ſpm̄ conſilij ſanio
ris ſicut cum quis ſalutat ab excommunicato nō
debet oīno reſalutare eum ne ſic communicet ei lo
quendo in caſu nō cōceſſo ſed poteſt dicere. Deus
emendet vos qđ dicere nō eſt eū ſalutare ſʒ potius
ipſum de ſua culpa arguere ꝛ ad impetrandū ſuaʒ
abſolutionem monere qđ licitum eſt.

Queſtio. cxlv.

QUid ſi aliquis aſſurgat vel reuerentiā exhi
beat excommunicato aut inclinet ei ſalutā
ti ſe aut moueat labia quaſi reſalutās eū cū tamen
nihil dicat. Nunqđ eo ipſo incurrit excommunica
tionem minoꝛē. Rñ. ſecundū glo. ibidē. ſ. ꝟ. prox. le.
Dic ꝙ pene non ſint extendende. Si excommuni-
cato aſſurgatur vel exterior reuerentia exhibeatur
ſine obſequio miniſterij corporalis ex hoc ſolo nō
incurritur excommunicatio minor ꝙ hoc facere nō
eſt ei communicare.

Queſtio. cxlvj

QUero etiam an liceat paſſim ꝛ indifferēter
accipere elemoſinā ab excōicatis. Rñ. ſecū-
dum gloſ. ꝟ. Seruus. ſ. ſuper ꝟ. Nole ipſius. cre-
do ꝙ non niſi in caſibus exceptis. ſ. in caſu neceſſi
tatis ꝛ ſimilibus. Et tñ non credo eſſe reſtringen-
dum ad extremā neceſſitatē: ſed ſufficit ad excuſa
tionem ꝙ indigeat ꝛ non poſſit ꝯmode ꝛ de facili
habere neceſſaria aliunde. Satis videt in hoc cō
cordare Inno. extra. e. glo. ſuꝑ. c. Cū volūtate. Di-
cens ꝙ non ſolum a non excommunicatis. Sed ꝛ
ab excōicatis ꝛ peccatoribus ꝯtumacibus notorijs
elemoſine recipi poſſunt. Nam ad illas oēs tenen
tur. lxxxvj. di. c. Deinde. in ſi. hoc etiaʒ recitat ꝛ col
ligit Hoſti. tñ nihil debemus recipere ab excom-
municato nec cum eo cōicare in aliquo. niſi in caſu
a iure cōceſſo. vnde hoc ad ius commune videt re
ducere. vt ſupra. e. ti. q. cxxv. Que perſone. ꝛ infra
queſtio cliij. Sequit neceſſe vide etiā infra. q. clvj.
Pone. ꝛ ſequenti. Nota quoqʒ ſecundū Innocē. in
gloſ. ibidem ꝙ licet mortuaria que pro aīa dantur
non ſint recipiēda ab excommucato cū nec pro eo
orandū ſit. lxxxiij. di. c. ſi. Tñ ſi non pro aīa ſʒ ſicut
alteri priuato excommunicatus aliqđ leget eccľie
illud recipere poteſt: qꝛ nec teſtari prohibet excōi
catis. Et idem dicit Pe. de ſampſona in glo. extra
de exceptionibus ſuꝑ nouellā. Inno. pia. Sʒ Ho-
ſtien. ſentit contra ꝛ hic ꝛ ibi in glo.

Queſtio. cxlvij.

QUid de illo qui recipit munus ab excommu
nicato. Rñ. ſecundū gloſ. ibidem. Qui ſciēs
eum excōicatum recipit munus ab eo in caſu non
conceſſo excommunicatus eſt propter receptionē
non propter retentioneʒ. Nec tenet illud reddere
vel reſtituere illi qui dedit ſed inducendus eſſet
in penitentia illud erogare in pios vſus ſi ad
hoc induci poſſet. Si tamen remitteret ad illum

qui dedit in deteſtationē excōicationis ⁊ ruborem excōicati. Credo ꝙ benefaceret in eo caſu cū forte accepit illud munus nihil ſciens de excōicatione.

¶ Queſtio .cxlviij.

QUid de illo qui ſolitus eſt fratrib⁹ dare certam ſummam ſingulis ſeptimanis: cum ſciret ꝙ in breui excōicaretur: rogauit vnū de amicis ſuis qđ dictam ſummā daret fratribus ꝓdictꝭ vſqꝫ dum reuocaret mandatum ꝑmittens ſe ſup hoc ei ſatiſfacturū. Nūquid fratres ſcientes hoc deberent recipere illā ſummā ab illo. Rň. ſm glo. ibidem. Si fratres hoc non ꝓcurauerunt: nec peccabunt recipiendo ab illo amico dante nōie ſuo. Nec ille peccabit q̄ ita ſibi ꝓuidit in futurꝫ ꝓprio motu ⁊ pia intentione ſciens ꝙ fratres nihil reciperēt ab eo tempore excōmunicationis. Si autem procurantibus fratribus eſſet hoc factuꝫ: illicitū eſſet hoc factum lꝫ ille amicus ꝓpo nomine daret ⁊ fratres in hoc caſu facerent fraudeꝫ canoni qui prohibet cōmunicare cū excōicatis: fit autē fraus canoni vel legi cum ſalua ſuperficie lr̄e per adinuentionē aliquā dolo malo ꝯtra mentē ci⁹ venit.

¶ Queſtio.cxlix.

SEd numquid ab vxore vel familia excōicati poſſum⁹ aliq̄d recipe. Rň. ſm glo. ibidē de
Gloſſa. rebus parafernalibus hmōi vxoris ſi eas dederit nōie ſuo poſſimus accipere: de bonis aūt cōib⁹ ſi aliquid dat nōie mariti tm̄ aut nōie mariti ⁊ ſuo: nō licet accipere ſicut nec ab ipſo excōicato. Si aūt nōie ꝓprio tm̄ ⁊ conceſſum eſt ei a marito tacite: vel expreſſe dare de rebus cōmunibus cū voluerit accipi poterit ꝙ illa dederit alioqn non licebit nō propter periculum excōmunicationis. Sed quia maritus habet adminiſtrationem reꝝ hmōi niſi quantū concedit vxori. De hoc tm̄ plenius habes ſ.lib.ij.ti.viij.de negocijs ſecularibus.q.xxviij. ⁊ ſꝫ
Lector. quid de vxore ⁊ ſequētibus. Si autem dubitaꝉ vtrū nōie ſui vel mariti vel vtriuſqꝫ ſine licentia aut cū licentia det. Tenendū eſt certum ⁊ dimittendum incertum: ne recipiens cōmittat ſe diſcrimini. Eodem modo diſtinguo circa familiā vt nō recipiaꝉ qđ dederit ex parte dn̄i. Si aūt nōie ꝓprio dederit quis de familia de portione ipm̄ cōtingente ſicut fit in curijs potentū vbi coci habēt quaſi de feudo certas portiones eorum que parantur in coquina tunc licet accipere. Item credo ſi conceſſuꝫ eſt ſeruienti a dn̄o vel ꝯſuetum ſciente dn̄o ⁊ non contradicente qđ ſeruientes nōie ꝓpo dent de huiuſmodi victualibus dn̄oꝝ ſuoꝝ. Ita tm̄ ꝙ hmōi ꝯceſſiones non fiant in fraudem canonis vt quando excōmunicatus ſciens qđ nihil reciperet ex parte ei⁹ dat licentiam ſeruienti ſuo dandi mihi aliquid de ſuo. ſi aūt ſine licentia domini dat ſeruiens dic ſicut dictum eſt de vxore ſ in gl. Uide tamen de hoc plenius.c.ꝓdicto.ſ.de negocijs ſecularib⁹.q.xxxij. verum ſeruus.

¶ Queſtio.cl.

SEd numquid licebit mihi hoſpitari in domo excommunicati ipſo abſente aut ſumere inde panem aut vinum ad celebrandū miſſam. Rň.
Gloſſa. ſm glo. ibidem dico ꝙ non licet niſi recipiar ⁊ recipiam ab vxore eius, ⁊ diſpenſatore ſm qđ dictū eſt ſupra.q.proxima.

¶ Queſtio.clj.

NUnquid licebit mihi hoſpitari vel recipere neceſſaria in domo excommunicati que inuenio ſine cuſtodia. Rň. ſm glo. ibidem ſi ex confidentia amicitie hoc facio nō licet: quia ſic quodāmodo contraho cum eo ⁊ obligo me ad antidota ⁊ ei communico alš ſi credo ei diſplicere cum ſciuerit furtum aut aliud peccatū committo ſed minorem excōicationem non incurro.

¶ Queſtio.clij.

ITem numq̄d frater ꝓdicator dꝫ inſtruere vxorem excommunicati vel familiā vt in ꝓdictis caſibus nomine proprio det aliquid de rebus hui⁹. Rň̄deo ſecundū glo. ibidē non debet frater aliq̄d facere aut docere propter qđ habeatur notabilis de cupiditate aliene rei. aut de duplicitate aliqua aut ꝙ preter voluntatē mariti aliquid clanculo recipiat ab vxore preſertim cum vxores ⁊ mariti talia neſciant diſcernere ⁊ ab omni ſpe mali abſtinendum ſit ⁊ penſandū non ſolum quid liceat ſed quid expediat ⁊ quid deceat.

¶ Queſtio.cliij.

SEquitur in verſibus predictis. Res ignorata intellige ſecundū glo. ſ.xxx. Excipiuntur Gloſſa.
ſuperverſi. Ignorāter quando eſt ignorantia facti probabilis. extra de cleri. excōi. mi. apoſtolice. Et extra.c. ſignificauit vel ignorātia. etiā iuris q̄tum ad illos quibus lꝫ hoc ignorare vt ſunt pueri vſqꝫ dum ſunt doli capaces. Concordat etiam Goffre. et Hoſti. ſub.ſ. Res ignorata. De his plenius habebitur infra.eo.titu.q.clxxx. poſt hec quero. ⁊ ſequentibus.

¶ Queſtio.cliiij.

SEquitur neceſſe. ideſt neceſſitas vt in peregrinis ⁊ viatoribus ⁊ hmōi ſecundū gloſſaꝫ
hic ⁊ Hoſti. ſub.ſ. Neceſſe. Neceſſitas enim excuſat quia legē non habet. De his.ſ.eo.titu. queſtio. Hoſtienſis
xxv. Que pena. vt dictum eſt ꝙ excuſaꝉ orator aut viator de quibus omnibus ⁊ pluribus alijs loquiꝉ
Grego. vt patet ibidem. Dicit ibi gloſſa ꝙ orator Gregorius.
eſt qui locum aliquem cauſa orationis viſitat. Dicit ibidem ſub.ſ. Excipiunꝉ. Ray. ꝙ orator ⁊ pere- Reymūd⁹.
grinus pro eodem ſupponunt vel peregrini qui vltra mare oratores qui ad ſanctum iacobū. ⁊ cetera loca ſanctorū viſitanda laborant. Item Hoſtien. Item Goffre. vbi ſupra concedit ꝙ etiam ipſis excommunicatis cauſa humanitatis in ſuſtentatione aliquid dari poſſit. Glo. ſuper vbo. humanitatis dicit hoc licitum quando indiget excōmunicatus vel preſumitur aut creditur indigere. Nec credo expectandū eſſe vltimam neceſſitatem. Sed ſufficit ꝙ credatur indigere ⁊ ſi ſit huiuſmodi excommunicatus vel indigena vel alienigena ⁊ petat hoſpitium non tenetur is a quo petit expectare donec ab alijs hominibus ſit repulſus. hoc tm̄ nō extendo niſi ad alimēta veſtimenta ⁊ hoſpitiū ⁊ cetera ſine q̄bus homo viuere nō pōt. Sec⁹ eſt ſi petat ſecurim ſoſſorium vel aliquod vtenſile quo indiget quia in talibus non eſt tam ei facile communicadum. Tanta tamen poſſet eſſe neceſſitas ꝙ etiā in his ſubuenire ei poſſet qđ arbitrio boni
viri limitandum eſt. hec in glo. Thomas in ſcrip. Thomas.
dicit ꝙ nullo caſu in quo homo ex precepto caritatis communicare tenetur cōio nō prohibeꝉ. Nota etiā ſm Hoſti. vbi breuiter ꝙ lꝫ in dictis caſibus puta viatore pegrino ⁊ ſimilibus cōicari poſſit excommunicatis. Sunt tamen etiā in illis lquantuꝫ bono modo fieri poterit euitandi vt patet ex mēte dictorum iuriū.ſ.xj.q.iij. Quoniam multos. extra eo.ti. Inter alia. ⁊ ca. Cum voluntate. ⁊ ſpecialiter ca. Si vere. in ſi. Item intellige ſecundum Hoſtiē. verſi. Item. ⁊ hoc ꝙ he perſone cōmunicare poſſunt niſi eis communio ſpecialiter interdicaꝉ ex cauſa ⁊ ſic poteſt intelligi.xciij.di. Miratus.xv.q. queſtio.vj. Nos ſanctorū. ⁊ capi. iuratos extra de exceſſ. prelatorum.ca.ſi.

¶ Queſtio.clv.

Quid

QUid de illo qui amico ſuo excommunicato
venienti comedere in domo ſua vel accipe-
re de rebus ſuis aliquid ſicut ſolet hoſpes dimit-
tit ei domū ꝛ claues ex certa ſciētia vel ꝑmittit eū
comedere in vna parte domus ꝛ ipſe comedit in
Gloſſa. alia numquid ſic ꝑticipat excōicato. R̄n. ſecundū
gloſ. ibidē. ſi hoc facit in fraudē ne offendat eum
aut vt ſic acquirat fauorē eius intelligendus eſt ꝑ-
ticipare cum illo ꝛ incurrit minorē excōicationē.
Si autē dimittit domū ꝛ claues aut permittit eū
comedere vt dictum eſt qꝛ probabilr̄ timet ne ille
excommunicatus vim inferat ei aut eius rebus ſi
eum repellat a domo ꝛ non recipiat nec credo ꝙ
teneatur eum cū violētia repellere aut ſe defen de
re vl̄ res ſuas. Et ĩ hoc caſu nō incurrit minorē ex
communicationē. Si autem credit eum indigere
hoſpitio vel alimētis poteſt eum cā humanitatis
recipere ꝛ reficere ad menſam ſeparatā facta ꝓte-
ſtatione ꝙ eū propter cauſam neceſſitatis recepe-
rit ꝛ hoc ne vl̄ ipſe receptus credat hoc fieri ꝓpter
aliud. ꝛ alij qui hoc viderint ſic ſcandalizentur.

Queſtio.clvj.

POne ꝙ aliqͥs dū in his que pertinent ad excō
municationem vel alias ad ſalutē ꝑticipat in
locatione excōicato interponit alia verba inciden
ter vt apud eundē excōmunicatū magis proficiat
Nunqͥd īcidit ī minorē excōicationē vl̄ peccat ꝓpt̄
talia verba ex tali intentione interpoſita. R̄n. ſm̄
Raymūd⁹. Ray. §. xl. Pone ꝙ aliqͥd. Non incidit in canonē.
Nec peccat. ar. extra de of. del. Preterea. xxiij. q.
iiij. Recedite. xj. q. iij. Nos ꝑdeceſſor. ꝛ eſt expreſſiꝰ
per decre. Grego. ix. extra cū voluntate. Conſulo tñ
talibus ꝙ non laxent in hoc habenas ſed cum do-
lore ꝛ ita diſcrete hoc faciāt ꝙ alioꝝ corda q̄ forte
intentionē ipſoꝝ ignorāt ꝗtum in eis eſt non le-
dant. vide ð hoc. ſ. e. t. q. xxvj. Excuſat ergo. nota
etiā ꝙ in dicto. c. Cū voluntate. additur ꝑdicatores
quoqꝫ q̄ penes excōicatos vel alios alienaꝝ rerum
detentores in ꝑdicationibus ꝛ ꝯfeſſionibus quaſi
gerūt cauſaꝫ coꝝ. Ad quos res ipſe ſpectare noſcū
tur elemoſinas licite ab illis poſſūt recipe: ꝑſertī
ſi alias non valeant in illo loco ſuſtentationē habe
re. vide infra. q. proxima.

Queſtio.clvij.

SEd nunqͥd poterunt ad eandem menſam co-
medere cum eis. R̄n. ſecundū gloſ. ibidē ſup
verſi. Cum voluntate. Credo ꝙ non. Si aliter poſ-
ſunt ſibi ꝓuidere elemoſinas tñ poſſūt ab eis reci
pere tēpore ꝑdicatiōis vel ꝯfeſſiōis etiā ſi poſſunt
ſibi prouidere cum hoc dicto. ſ. de elemoſinis lici-
te recipiēdis ab excōicatis quo ad ꝑdicatores videt̄
cōcordare Ber. extra. c. Cum voluntate. Naꝫ ſuper
verbo impoſito. ſ. preſertim dicit ꝙ poteſt exponi
pro maxime nā alias tēpore neceſſitatis ab excom
municatis poſſunt neceſſaria recipi ꝛ emi. xj. q. iij.
Quoniā multos. Aliter vero ꝑdicatores nō debēt
recipere elemoſinas ab excōicatis vl̄ vſurarijs vl̄
conſimilibus. xc. di. Oblationes. ꝛ. ca. coꝝ. ꝛ. xvij.
q. iiij. Miror hoc. Ber. Inno. aūt ĩ glo. ibidē expo
nit preſertim ꝛ tñ. Et hoc Hoſti. in glo. ibidē di-
cit eſſe tutiꝰ. ar. extra. c. Inter alia. §. ſi. Et addit In
nocē. ibidē ꝙ hoc eſt ſpāle hic. ſ. ꝙ licitū eſt ſe mit-
tere in eum caſum ꝙ oportet eū elemoſinas de ra-
pina accipere ꝛ hoc qꝛ illoꝝ negotia gerūt prioꝛꝫ
tñ ſniaꝫ ꝛ expoſitionē tanqͣ ꝓbabilē etiā ibidē po
nit Hoſti. in glo. ꝛ addit ꝙ hec ꝯſtitutio ꝓ predica
toribꝰ ꝛ minoribus ſpecialiter facta fuit.

Queſtio.clviij.

QUid ſi predicatores in hoc facto nihil profi
ciunt qꝛ induratuꝫ eſt cor raptoris. vel tyrā
ni R̄n. ſm̄ glo. ibidē. Et ſi nihil proficiūt ꝗdiu tñ
ſperant de profectu ꝓbabiliter poſſunt ab eis ele-
moſinas accipere. alias nō. Concordat ſatis Ho-
ſtien. in glo. vbi ſupra dicens qꝛ ꝛ ſi res effectū non
habeant ſufficit ꝙ ab initio negotiū vtiliter ceptū
ſit. ff. de nego. geſtis. l. ſed an vltro. §. is autem. Gloſſa.

Queſtio.clix.

UTrum orandū ſit pro excommunicatis. R̄n.
ſecundū Tho. in ſcrip. dicendū ꝙ pro excōi-
catis orari poteſt in priuato ſed non publice inter Thomas.
orationes q̄ fiunt pro mēbris eccleſie. Tñ fructum
orationis non ꝑcipiunt ꝗdiu ſunt in excōicatione.
ſed oratur vt detur eis tp̄s pnīe vt ab excōicatione
ſoluantur. ſuffragia etiā ecclīe q̄ pro tota eccleſia
fiunt: excommunicato non proſunt. Hoſti. in gloſ. Hoſtienſis
vbi ſupra dicit ꝙ pro excommunicato non eſt oran
dum ſpāliter. intellige publice de conſe. di. j. ca. ſi.
Nam in genere etiā ꝓ hereticis in paraſceue orat
eccleſia. Sed orō dꝫ fieri generalis. xiij. q. ij. Non
eſtinienius. Cōcordat etiā his in ſumi. ſub. §. Sed
numquid excommunicatus. ꝟ. dicas ꝙ in genere.

Queſtio.clx.

QUid ſi excōicatus iurauit in manu epī ſtare
mandato ꝛ ep̄s recepto iuramēto cōicat ei.
Nunquid intelligit eū abſoluere. R̄n. ſm̄ Ray. §.
xxxvij. Quid ſi dico. ꝙ non niſi abſoluat eū ꝑ ſnīaꝫ Raymūdꝰ.
imo īcidit in excōicationē minorē tā ep̄s ꝗ alij cō
municantes ſibi: cū conſtet illū adhuc eſſe excōica
tum. extra. c. Cum deſideres. Secus in papa q̄ ſciē
ter ſalutando excōicatum intelligitur eū abſolue-
re. ar. xxiiij. di. Si Innocentius. extra. c. ſi aliqͣ. Et
hoc intellige ſi per hoc intendat eū abſoluere. Idē
Hoſti. §. ix. Et qualiter. ꝟ. Itē non obſtat. Et addit
ꝙ non eſt preſumendū ꝙ hoc papa faciat ex certa
ſcientia niſi exprimat hoc. ar. extra. eo. Si aliqͣ ꝛ
de priuilegijs. Cum olim. j. §. ſi.

Queſtio.clxj.

QUid ſi ep̄s cōicat excōicato a ſe. nūqͥd īcidit
ī excōicationē. rñ. ſꝫ Ray. §. xxxviij. Quid ſi
ep̄s. dicēdū ē ꝙ ſic. Nec tūc ligat̄ ſnīa ſua. Sꝫ ſentē Hoſtienſis.
tia iuris. extra. c. Nuper. §. in ſcdo. Idē Hoſti. §. x.
Et que ſit. ſub. §. neceſſe. ꝟ. Quid ſi ep̄s. Et addit.
Ideoqꝫ nō poſſet ep̄s dare ꝑuilegiū alicui ꝙ cōicā
do ſiue ꝑticipādo cū excōicato etiā ab eo nō īcurre
ret ſententiā vt apparet in dicta decre. Nuper. ꝛ
xj. q. iij. Excōicatos. Idem dicit glo. §. xxxv. De ab- Gloſſa.
ſolutione ſuper. ꝟ. Semper tenet. in ſi.

Queſtio.clxij.

QUid de iudice q̄ dat licentiā alicui celebran
di in ecclīa īterdicta ab eodē iudice. Quid
etiā de illo q̄ dat alicui licentiā cōicādi cū illo quē
excōicauit cum ꝑticipantibus ſiue excōicātibus.
Nunqͥd valēt hmōi licentie. Itē nunqͥd debēt dari
ſine conſenſu illoꝝ pro quibus ſunt hmōi ſentētie
late. R̄n. ſecūdū glo. ibidē. hmōi licentie poſſunt
cōtinere errorē expſſum vt ſi ꝯcedat iudex alicui in
loco celebrare a ſe interdicto nō ſuſpēſa aliquo mō
ſentētia interdicti aut ſi ꝯcederet alicui cōicare cū
excōicato cū ſuis ꝑticipātibus non reuocata ſentē
tia nec in toto nec ī parte nec valerēt hmōi licētie.
Si autem iudex intēdat ſuſpēdere interdictū quo
ad tp̄s ꝛ locū quo ille celebrabit vel ſi iudex reuo-
cat ſnīaꝫ latā ī ꝑticipantes ꝗtū ad ꝑſonā quā licē
tiat valēt hmōi licētiatiōes Sed nō debēt fieri in
occulto ꝓpter ſcādalū illoꝝ q̄ de hoc nihil ſciūt ꝛ
vidēt hmōi licētiatos venire contra ſnīaꝫ hmōi
manifeſto. Nō ſunt etiā faciēde ſine cā legitima ꝛ
ſine conſenſu illorum pro quibus late ſūt ſnīe. Te-
nent tñ hmōi licētie ꝛ ſuſpēſiones interdictoꝝ ꝛ re
uocationes excōicationū ꝗuis iniuſte fuerit facte

niſi iudex ex toto functus eſſet officio ſuo quo ad
Johannes lector. cām illam. Nota ꝙ ea que ꝓdicta ſunt de ſnīa lata
in ꝑticipantes noianda ſunt ſm̄ antiqua iura: ſec⁹
ſm̄ ſtatutum nouum. Greg. x. vt patet. ſ. eo. ti. q.
cxxiij. quando excōmunicationis.

Queſtio. clxij.

Quid ſi eṗs cōmunicat in dānato crimine cū illo quē antea propter crimen excōicauit. Nunquid incurrit eandem ſnīam ſicut ⁊ quilibet alius. Rn̄. ſm̄ Ray. §. xxviij. q̄d ſi eṗs. Dico ꝙ eandem
·Raymūd⁹· ſnīam excōicationis incurrit: ⁊ ligat̄ ipſe nō ſua ſnīa ſed iuris. Glo. quo cauet̄ ꝙ facientes ⁊ cōſentiētes: pari pena puniunt̄. ar. illius decre. nup. Goff. xo reprehendit Raymundus dicens ꝙ is q̄ cōicat dānato in crimine non autoritate iuris ſed ſnīa iudicis ligatur. ⁊ hoc q̄ in decre. nup dicit̄ ꝙ ſic cōicans videt̄ in eum delinquere qui dānauit. Hoſti. xo ver. mihi videt̄ ſcribit ꝙ Ray. ꝓbabili⁹ dixerit. Mirum eñ eſſet ꝙ ſnīa lata in niartinū.
Innocētius ligaret vvilſm. Cum Ray. ⁊ Hoſti. ꝯcordat Inno. in glo. ſup. c. qō in dubijs. ⁊ etiā glo. h̄ ſup xo. fauet. Et addit ſi aūt eṗs excōicet aliquem cum omnib⁹ fautoribus ſuis aut participantib⁹ in crimine. Si alius qui ſit ſubditus eṗi poſtea fauet vel participauerit ei in crimine duplici ſnīa maioris excommunicationis ligatus erit ſnīa. ſ. iuris ⁊ ſententia
Hoſtienſis hoīs. Idem Hoſti. xo. ſed pone. Vide de hoc. ſ. eo. titu. q. lvj. quero etiam ⁊ ſeq.

Queſtio. clxiij.

Sed quis abſoluet eum qui cum excōicato a ſe in crimine cōicat. Rn̄. Raymū. ſic allegat
Raymūd⁹. ⁊ ſoluit: videt̄ ꝙ ipſemet qui ē excōicator ꝑ decre. nup. Sed hoc non pōt eſſe: q̄ nemo pōt ſe abſoluere vel ligare. ff. de iude. iulian⁹. ⁊ de arbi. l. vltimū ſolutio ſuperior abſoluet eum. ar. in ꝑeallc. decre. nuper. Idē Hoſti. xo. mihi videt̄. Idem etiā Inno. in glo. ſuper. c. qō in dubijs.

Queſtio. clxv.

Item quero vtrum cōicans excōicato in caſu non conceſſo peccet mortalr̄. Rn̄. ſm̄ Tho. in
Thomas. ſcrip. dicūt quidā ꝙ ſic. ſed hoc videt̄ valde graue qō homo pro vno verbo leui quo excōicatum alloquitur mortalr̄ peccet: ⁊ ipſi excōicantes multiſ laqueum damnatiōis inijcerent ꝙ in eos retorquere tur. Iō alij ꝓbabili⁹ videt̄ ꝙ nō ſemꝑ peccat mortaliter. Sed ſolum q̄ñ in crimine participat vel in diuinis vel in cōtēptū eccl̄ie: vnde etiam ſi aliqs pertinaciter excōicatis cōicet excōicari poterit maiori excōicatione: q̄ mortalr̄ peccat. Cum Tho. ꝑ omnia concordat Pet. Idem etiam dicit Alber.
Hoſtienſis Hoſtiē. quoqꝫ xo. ſed nunquid ſatis concordat. Dicit eñ ꝙ qui ſimplr̄ cōicat excōicato ꝯtra ꝓhibitionem canonis venialr̄ peccat niſi faceret hoc i contēptum canonis. Sed ſi hoc facit ꝑtinaciter cōtra ꝓhibitionē ſuperioris gn̄alr̄ vel ſpālr̄ ſibi factam. Cum pro hoc caſu excōicandus ſit: pꝫ ꝙ mortaliter peccat. ar. ad hoc extra eo. ti. in nouella. Innocen. Statuimus. vbi dicit in ſi. Aliter aūt in participantes excōicatio ꝓlata non teneat ⁊c. Immo ⁊ nūc nouo iure neceſſaria eſt āmonitio noiati expreſſa: vt in nouella Grego. x. extra eo. conſtitutionem. Satis etiam concordat Gof. per decre. extra de cleri. excō. mini. ſi celebret. in ſi. quā etiā Hoſti. adducit Ray. tn̄. §. xh. q̄d ſi aliqs nimis dure ſen-
Raymūd⁹. ſiſſe videt̄ dicens ꝙ mortaliter peccat qui ſcienter cōmunicat maxime ſi nouit ius vel ſi eſt eṗs vl̄ clericus. Et hec per decre. Inno. iij. extra de his que vi me. ve ca. ſi. c. ſacris. vbi dicitur ſic. diſtinguim⁹ vtrū is qui cōicat excōicatis inuitus ſit ꝑ coactionem. Glo. abſoluta attractus an ꝑ metu induct⁹.

In primo ſiquidem caſu talem credimus excommunicatione non teneri tn̄ magis pati q̄ agere cōuincatur. In ſecūdo vero lꝫ metus culpā attenuet. quia tn̄ non eam prorſus excludit cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatū incurrere. talē excommunicationis labe credimus inqnari. Sed hanc decre. Tancr. intellexit de eo q̄ cōmunicat in crimine ipſi excōicato. Non autē ſi communicat
in locutione vel in menſa ⁊ huiuſmodi. ar. extra. c. Tancre.
Nuper. Idem recitat Innocen. in glo. ſuper idem capi. Sacris. ſed addit ꝙ littera videtur ſonare cōtrarium Hoſti. in glo. ibidem exponit eam q̄tum ſcilicet ad culpam mortalem de eo qui cōicat poſt
admonitionem ſiue prohibitionē. Gō tamen di- Golſfa.
cit hec decre. ꝙ metus non excuſat a toto. Dicit gloſ. hic ꝙ hoc intelligunt quidam de metu q̄ non cadit in conſtantem virum. Alioquin ſi eſt talis q̄ cadit in conſtantē virum excuſat. vt dicunt nec ſic communicans excommunicatis incurrit minorē excommunicationē. ⁊ ita videtur ſenſiſſe hugu. xj. queſtio. iij. Quoniā multos. ⁊ hec opinio videtur humanior ⁊ verior cū caſus neceſſitatis excuſet in talibus ⁊ etiā caſus vtilitatis qō minus eſt. Tho. et Pe. rn̄dent ꝙ decre. illa ſacris loquit̄ de participatiōe in diuinis vel dici pōt ꝙ ſicut nequaq̄ mortale peccatū ita nec veniale debet homo committere metu mortis eo modo debiti quo debet venialia vitare.

Queſtio. clxvj.

Quero etiam vtrum familiaritas aut pudor aut metus excuſent participantem ab excōmunicatione. Rn̄. ſecundū gloſ. ſuper xo ſi. Ita ne. dicendum ꝙ ſi propter familiaritatē expreſſam in illo capi. xj. queſtio. iij. Quoniā multos communicat quis excommunicato non incurrit excōmunicationem. De materia illius capi. habes ſupra eo. titu. q. cxxv. Qui perſone. Sed pudor ⁊ familiaritas que non eſt inexpreſſa non excuſat ꝑticipantem. Excuſat etiā communicantē metus q̄ poteſt
cadere in coſtantē virū maxime ſm̄ opinionē quo- Lector.
rumdā. vt dictū eſt. ſ. q. proxi. Et quecūqꝫ cauſa excuſat cōicantē cū excōicato abſqꝫ aggrauatiōe ſententie a minori excōicatione excuſat ⁊ a maiori cōicantem cū excommunicato cū ꝑticipantibus ſibi niſi a proferente ſententiā aliud ſit expreſſum.

Queſtio. clxvij.

Deinde quero de eṗo excōicato an peccet ſi i
gerat ſe communioni alior. Rn̄. ſecundum Raymūd⁹.
Ray. §. xiij. Peccat etiā dicendū eſt ꝙ ſic vt patet. vj. q. ij. Si em̄. vbi dicitur ꝙ ſi eṗs reputauerit aliquem de ſuis ſubditis excommunicatū pro peccato occulto ille ſubditus non dꝫ ſe ingerere cōioni eius. lꝫ alij poſſent ei communicare donec conſtet de crimine. Itē de hoc extra de cler. excō. mi. Illud circa ſi. xo. excōicato. Non vitare multo magis q̄ non vitari ꝑiculoſum exiſtit. Nō vitare ſiqdē cū in eo ſit excōicatus ſine delicto eſſe non pōt. Sed cū ex alijs pendeat ſine ꝑiculo ſuo poterit nō vitari. Concordat etiā cū hoc Hoſti. §. vij. Quis ſit. xo. vl. Dicit hic glo. ſup. xo. Non vitare. ꝙ excōicatus nō
ſolū nō excōicatos ſed etiā alios excommunicatos Gloſſa.
vitare tenet̄. Nō q̄uis ſit excōicatus non propter hoc exēptus eſt a canonicis ſtatutis. Idem Hoſti. §. vij. Quis ſit. xo. viti. vide infra. q. proxima.

Queſtio. clxviij.

Queritur etiā vtrū excōicatus poſſit aliquo Raymūd⁹.
tempore intrare eccleſiam. Rn̄. ſm̄ Ray. §. xliij. Itē q̄rit̄. ⁊ Hoſti. ſub. §. ſed nunq̄d. dicas ꝙ excōicati maiori excōicatiōe. Gl. ſiue occulti ſiue manifeſti. nullo tēpore debēt intrare ecclīā q̄diu ſunt
excōicati

excōicati. Glo. intrare. ſ. ad orandū forte ſec⁹ eſt ſi intrat ad tranſeundū p eā ad aliū locū vlteriorē dū tñ nō celebrēt ibi diuina. Et idē intelligas de interdicto ⁊ ſuſpēſo ab ingreſſu eccleſie. ar. xxxiij. q. iiij. Uir cum propria. di. xxj. Cleros. in fi. ſup. ꝟ. Ab ingreſſu eccl'ie. dicit glo. Secus eſſet ſi ſuſpēſus eſſet ab officio tm̄: q2 tunc poſſet orare in eccleſia ⁊ ibi

Hoſtienſis. audire diuina. Concordat etiam cū Ray. ⁊ Hoſti. Goff. Nota etiā q. §. pcedenti peccat ſup. ꝟſi. Nō poteſt. dicit glo. ex hoc patet q excommunicat⁹ lʒ occulte peccat ſi intrat eccleſiā vel alioꝝ cōmunioni ſe ingerat lʒ qdam dicāt ꝯtrariuʒ ⁊ male. vt credo excuſantes talem p hoc qđ dicunt q non tenet reddere ſe notabileʒ ex cōmunicatione occulta qđ faceret ſi vitaret ꝯmunionē alioꝝ. q2 cum alius nō debeat eum pdere. vitando eum in publico. multo fortius nec ipſe tenet ſe prodere vt dicunt. Sed non eſt ſimile q2 non eſt in ptāte alterius eum corrigere taliter eum vitādo: ſed in poteſtate ipſius eſt q ſe corrigat ⁊ abſolutioneʒ impetret. hec in glo.

¶ Queſtio. clxix.

Sed quid de excommunicato minori excōicatione. Nunqd intrare poterit eccleſiā ⁊ miſſam audire. Rñ. ſecundū Ray. ⁊ Hoſti. vbi ſupra.

Raymūd⁹. Tutius facit ſi non intrauerit anqȝ ſit abſolutus ſi tamē intrauerit cauſa orandi cū nihil ibi dicit. Addit Ray. preſertim eccleſiā non ꝯſecratā. Non videtur peccare q2 non eſt remotus niſi a ſacramētis immo forte poteſt intrare ad horas duʒ tñ non ad miſſam ſed primū ſecurius eſt. Goff. ſatis videt cō

Goffredus cordare dicens q poteſt audire diuina pter miſſaʒ Sed ſecurius facit ſi ex deuotione abſtineat. ar. di. v. ad eius vero. Dicit hic glo ſup. ꝟ. Dum tñ non

Gloſſa. ad miſſam. credo ſine piudicio q ⁊ miſſe poterit intereſſe dū tñ ibi non ꝯmunicet q2 minor excommunicatio non ſeparat niſi a pticipatione ſacramentorum q̄ in ſola pceptione conſiſtūt. vt extra đ cleri. excom. mi. Si celebrat. hugo. tñ notauit. xj. queſtio. iij. Si inimicus. q ab introitu eccleſie ſeparat qđ non credo. Satis tñ credo q hmōi excōicatus pacem non đʒ recipere cum alijs poſt agnus dei. q2 oſculum illud ſuccedit loco eucbariſtie. hec in gloſſa.

¶ Queſtio. clxx.

Utrum ligatus minori excōicatione poſſit dicere horas ſuas cū alijs in choro. Et an alij debeant ipm admittere. Rñ. ſecundū Hoſti. Sed nunqd ligatus. Dicas q ſic qñ excommunicatus eſt quia caſualiter vel ex negligentia ꝯmunicauit excommunicato. Secus ſi ex contēptu. q2 propter mortale peccatū etiā ſi occultū eſt ſuſpenſus eſt qs quo ad ſe. Et ſi notorius eſt contēptus puta q hoc fecit propter inhibitionem ſibi factā publice p iudicem ⁊ hoc non poteſt aliqua tergiuerſatione celari. ⁊ vitare đʒ ⁊ vitari. pbatur hec diſtinctio. extra

Goffredus de coha. cleri. ⁊ muli. Ueſtra. ⁊ c. ſi. Jdē Goffre. Et addit dicēs. Laudo tñ vt prius faciat ſe abſolui q̄ ſuuʒ officiū in choro cū alijs proſequat. Glo. vero §. lviij. Ceterū minoꝝ. ſup. ꝟ. Scienter. dicit ſic. credo q lʒ ſit notoria hmōi minor excōmunicatio q2 tunc non eſt ſuſpenſus quo ad alios nullus tenet eius officiū vitare q2 non priuatus ſeu ſuſpēſus ab executione ſui ordinis ſed tm̄ a participatione ſacramentoꝝ q̄ in ſola pceptione conſiſtit. vt extra đ clericis excom. ca. vltimo.

¶ Queſtio. clxxj.

Si excōmunicatus maiori excōicatione intrauit eccliaʒ. Nunqd alij oēs tenent ſtatim exire. Rū ſm Ray. vt. đ. Dico q ſic. Si manifeſtū eſt

Raymūd⁹. eum eſſe excōicatū Glo. vel procurare q ille exeat xj. q. iij. Sicut apli. vbi dicit ſi qs excommunicato ſcienter in domo locutus fuerit vel orauerit cōione priuetur. ⁊ xxiiij. q. j. Dis q̄. vbi dicit Nō beat⁹ iohannes euāgeliſta exiuit de balneis illotus ad q̄ venerat vt lauaretur dicens fugiamus hinc ne balnea corruant. in quibus cherintus lauatur inimic⁹ veritatis. Concordat Jnno. i glo. ſup. c. Nuper. Si vero occultū eſt. tunc hi q̄ ſciunt eū excommunicatum ſecrete caute exibūt. ſi poſſunt ita q nō timeatur ſcandalū vel proditio ſiue manifeſtatio excōicationis occulte alias non exibūt q2 i ſecreto debēt illum vitare ⁊ nō in publico. vj. q. ij. Si tm̄. Cuius decreti tenor poſitus eſt. đ. e. ti. q. clxvij. Deinde q̄ro. Jtem de hoc extra. e. ti. Cum non ab hole. vbi dicitur de excōicato nondū denunciato q vitandus eſt tantuʒ i occulto. Si occulta eſt excōicatio eius Goffre. addit q occulte excōicatus occulte moneri debet vt exeat. Sed ſi non vult exire fiat vt predictum eſt. Gloſſa tñ addit hic q occulte excommunicatus etiā in publico vitandus eſt q̄tum ad locutionem ⁊ oēm aliā pticipationeʒ inq̄tum vitari poteſt ita q non pdatur alijs vel reddatur notabilis ex illa vitatione. Hoſti. ꝟ. Sed qd aliquis. Et Goffre. Satis concordāt tā cū Ray. q̄ cum gloſ. Jnno. in glo. ſuper ca. Nuper dicit q ſi excommunicatus eſt in eccleſia non cauſa orandi ſed p alio negotio non video quare in eadem eccleſia orare non poſſem cū ſibi nō ꝯmunicē in oratione q2 non orat. Alij tamen contra ⁊ his videtur magis conſentire Hoſtien. in glo. ibidem.

Innocent. (margin, beside "Si vero occultū eſt")

Gloſſa. (margin, beside "ri debet vt exeat")

¶ Queſtio. clxxij.

Quid ſi excommunicatus intrat eccleſiam ⁊ ſacerdos indutus eſt ad miſſam. Rñ ſecundum Ray. ibidem dicunt plerics doctores q ſacer- Raymūd⁹.
dos ſi incepit miſſam non debet dimittere q2 non debet relinquere officium inexpletū. vij. q. j. Nihil vel dicas hoc verum eſſe de plano ſi eſt occultū. ſ. q2 tunc non debet dimittere officiuʒ. Sed ſi eſt manifeſtum moneat eum publice vt exeat. Si nō vult exire ⁊ nondū inchoauit canonē. debet dimittere. arg. xxiiij. q. j. Dis qui. Si vero inchoauit canoneʒ et poſtea intrat eccleſiā excōicatus vel poſtea videt eum quē prius non viderat lʒ eſſet in eccleſia procedat ⁊ terminet ita tñ q finito canone ⁊ ſumpto ſacramēto ſm Goff. ⁊ gloſ. hic illū moneat vt Goffredus
exeat. Gloſ. anqȝ dicatur poſtcōio. de conſe. di. ij. Relatum. Concordat huic diſtinctioni Hoſti. ꝟ. Nō ſi publice. ⁊ ſequentibus. Addit Jnno. in gloſ. Hoſtienſis
ſuper. c. Nuper. q ſi inchoauit canonem pōt remanere cum ſacerdote etiā ſcolaris qui iuuat euʒ. Et addit Hoſt. vbi. đ. dicēs. Nō ſi publice excōicatus nō vult acqeicere vt exeat pōt ipſi ſacerdos eicere. etiā ſi clericus ſit. dū mō tantā ptātē habeat q ſine effuſione ſanguinis hoc facere poſſit. ar. extra. e. c. Clemens. alias poteſt recurrere ad brachiū ſeculare. q̄uis videat ſibi effuſionē ſanguinis imminere arg. extra de homicidio. ca. Poſtulaſti. Si autem nullo modo eijci poteſt ſacerdos miſſam dimittat niſi canonē inceperit vt ſuperius eſt diſtinctū. Satis concordat predictis etiam Goffre.

¶ Queſtio. clxxiij.

Sed quid ſi tyrannus ſacerdotem metu mortis compellit celebrare preſente excommunicato. Rñdeo ſecundum Hoſtien. ꝟſi. Quid ſi qs. Beatus eſſet ſacerdos ſi ſe ad martyrium prepararet. metus tamen ⁊ ſi culpam attenuet ſimpliciter non excuſat. cum potius debeat hec omnia mala ſuſtinere q̄ peccato conſentire. xxxij. queſtio. v. Jta ne.

¶ Queſtio. clxxiiij.

VTrum clericus excommunicatus maiori excommunicatione orbeat, dicere horas ſuas ⁊ qualiter. Rñ. ſm Hoſtien. ſub. §. conſueuit. etiam dicas ꝙ tenetur dicere horas: ſed per ſe priuatim: non in eccleſia. non ſicut prius: non in ordine ſuo. Non ergo dicat Dominus vobiſcum: ſed in modum orationis. argu. ad hoc. xi. q. iij. ſi quis epiſcopus damnatus. ⁊ c. ſi quis epiſcopus in concilio. Nam ad hanc ſeruitutem obligatus eſt: vt extra de celebra. miſſa. c. j. a qua per excommunicationem non abſoluitur. xvj. q. j. legi. Concordant in his fere Goff. ⁊ Ray. ⁊ glo. hic.

¶ Queſtio. clxxv.

QUid ſi vnus ſocius in hoſpitio vel in clauſtro ſit excommunicatus. Nunquid alij tenentur exire: aut poſſunt ei communicare. Rñd. ſm Ray. dicit diſtinguendū hic ſicut in ſimili. ſ. e. titu. q. clxxj. ſi excōmunicatus. ſ. ſi occultum eſt vitabitur in occulto ſolum ⁊ non in publico. Si manifeſtū vitabitur vbiqȝ. Sed glo. contra dicit. nam ſuper ꝟ. vtrum vbiqȝ dicit ſic non credo ꝙ excommunicato intrante clauſtrum vel domum alienā propter hoc teneantur alij domum exire. Cū etiā notauerit Hug. xj. q. iij. excommunicatos ꝙ ſcholaris qui habet ſocium excommunicatum in domo non tenetur exire: ſȝ poteſt remanere in eadem domo. dum tamen non communicet ei in cibo vel potu vel loquela: ⁊ hmōi. Credo etiā ꝙ huiuſmodi ſcholaris poteſt contra eum agere: vel ꝙ exeat de domo: vel faciat ſe abſolui. h in glo. Hoſtien. ꝟ. tu dicas. Dicit ꝙ ſi aliquis clericus excōmunicatꝰ ſit in choro vel in clauſtro monendus eſt vt faciat ſe abſolui: ⁊ ſi non vult obedire poteſt cōtra ipſum procedi tanq̄ contra inobedientem ⁊ incorrigibilem. extra de iudi. c. cum non ab homine. Non tamen tenentur omnes propter hoc exire chorum ſȝ potius inobedientem in aliqua camera teneant: cui etiam ſi proprium non habent de communi ꝓuideant. De ſocijs autem in hoſpitio dicit vt. ſ. e. titu. q. cxxxviij. quid de mercennarijs. Uide de hac materia ibidem. ⁊ q̄nibus ſequentibus.

Raymūdꝰ.

Gloſſa.

¶ Queſtio. clxxvj.

QUid ſi hoſpitatus ſum in domo aliqua ⁊ ſuperueniat publice excommunicatus. Nunquid teneor exire aut ſurgere de menſa: ſi ingeſſerit ſe ad illā. Rñ. ſm glo. vbi. ſupra reuera ſurgere teneor de menſa non obſtante ſcandalo ipſius vel aliorum ſi forte inde ſcandalizentur: quia ſcandala non vitent doctor: iudex bene viuens. Si autem eſſet occulte excommunicatus tenerer non ſurgere ſi nō poſſem ſurgere ſine nota eius. In ꝑmo āt caſu. ſ. cum non eſt publice excommunicatus non teneor exire de domo in qua receptus ſum ipſo ſuperueniente: dum tamen poſſim habere locum ſeparatum ita ꝙ non oporteat me in aliquo cōicare cū eo. Si tamen ex hoc nō timeo ſcandalum infirmorum. Item credo ꝙ licet ſciam aliquē publice excommunicatum receptum eſſe in aliqua domo ꝙ poſſum ibi recipere hoſpitium ſi tante capacitatiſ eſt locus qḋ omnino poſſim eius communionem vitare: nec eſt contra qḋ. ſ. eo. titu. q. clxxj. ſi excommunicatus. Dictum eſt de beato Johāne quia vel ſupererogatio fuit qḋ fecit ⁊ timebat ſcandalū infirmorum: vel non poterat ibi omnino declinare a communione eius. Si autem publice excommunicatus recipiatur ad menſam ſi recipiatur tanq̄ excommunicatus ita ꝙ paratur ei menſa ſeorſum ⁊ vitatur in omnibus preter quā in neceſſarijs: aut ſi etiam recipiatur tanq̄ quilibet alius non excōmunicatus non teneor ſurgere vel domum relinquere. Si recipiatur in tali loco vel ad talem menſam ⁊ tam remotā ꝙ merito iudicari poſſit ꝙ ego vel illi q̄ ſunt ad eandem menſam mecū non comedant vel non communicēt cū illo excommunicato. Non teneor in quā niſi timerē ſcandalū infirmorū non intelligentiū conſcientiā meam. hec in gloſſa. de hac materia ſic dicit Innocen. in glo. ſuper. ca. Nuper. Nota ꝙ non dicor communicare excommunicato ſȝ ⁊ ego ⁊ ipſe ſimus ī aliqua domo ego pro meis negocijs: ⁊ excommunicatus pro ſuis: ſȝ ſi ego ⁊ excōicatus iremꝰ ſimul ad papā vt ꝓ eodē rogaremus. ſic bene inciderē in excommunicationem. Sed ſi ego ⁊ excōmunicatus haberemus vnā ſolam cameram ꝯmunem bñ ſȝ mihi cum excommunicato eſſe in eadem camera iacere ⁊ comedere ſed non in eadē menſa vel in eodem lecto. quia hoc non poteſt eſſe ſine voluntaria ꝯmunione ſȝ in alio caſu ſuo iure vtitur.

¶ Queſtio. clxxvij.

QUid ſi veniam inuitatus vel citatus ad aliquod feſtum vel epulū ⁊ inuenio ibi aliquē quem ſcio publice excommunicatū. Nunquid teneor recedere. Rñ. ſecundū gl. ibidem. credo ꝙ ſic qꝛ ex quo non debeo epulari q̄diu eſt ibi ſȝ ad aliā menſam ſedeat q̄ ego vel comedat in alia camera q̄ ego: quia oēs taliter inuitati aut etiam ſine inuitatione ꝯuenientes ad huiuſmodi feſtum vel epulum ſibi inuicem ꝯmunicare dicendi ſunt ſiue comedant ad eandē menſam ſiue ad mēſas diuerſas. Nec eſt ſimile de iſto caſu ⁊ de proximo ꝑcedente.

Gloſſa.

¶ Queſtio. clxxviij.

QUid ſi verberās clericū amicabiliter ꝯponat cū clerico verberato ⁊ clericus reconcilietur ei. Item quid ſi aliqs abſoluendus a papa iam arripuit iter eundi ad curiam. Quid etiam ſi aliqs excommunicatus nondū eſt denunciatus. Nunquid cum talibus licet cōicare. Rñ. ſecundū Ray. §. lix. hoc etiā teneas. In oibus ꝑdictis caſibꝰ vitādi ſunt quia excommunicati ſunt. nec eis ꝯmunicandū eſt quouſqȝ ſecundū formam eccleſie fuerint abſoluti. extra. eo. Cum deſideres. ⁊ ca. A nobis. ij. Eunti tñ ad curiam pro abſolutione vt dicit hic gloſ. vendi poteſt ⁊ communicari in his q̄ ad viam pertinent et recipi hoſpitio.

Raymūdꝰ.

¶ Queſtio. clxxix.

QUid ſi iudex mandat ſacerdoti ꝙ denūciet aliquē excōicatū. Nunqd ſacerdos tenetur eum vitare viſis līis anteq̄ eū denūciet. Rñ. ſecundum glo. hic ſup ꝟ. Si nondū: Si ille q̄ mādat eſt iudex ordinarius dȝ ſacerdos eū vitare ⁊ publice ⁊ priuatim viſis līis ⁊ dȝ ꝑſumere illū eſſe excōicatum. ſȝ aliter non ꝯſtet ei de excōicatione. Idem credo de iudice delegato niſi probabiliter dubitet de eiꝰ autoritate. hmōi tñ litteras non credo ſufficere ad probandū illū eſſe excōicatū ſi poſtmodū deducat res in iudiciū ⁊ ille neget ſe eſſe excōicatum niſi aliquo mō de excōicatione ꝯſtiterit. Si aūt iudex mādat ſacerdoti ꝙ aliquē excōicet nō tenet eū vitare publice vel etiā priuatim donec eū excōicauerit.

Gloſſa.

¶ Queſtio. clxxx.

POſt hec quero qñ qs dicat ſcire aliquē eſſe excōicatū. Rñ. ſm Ray. §. xliiij. hoc tñ nota. et Hoſti. ſub. §. Rea ignorata. Dicit qs hoc ſcire cum vidit illū verberare clericū in caſu nō ꝯceſſo vel ſimile vl' erat ꝑſens. ⁊ audiuit ferri ſniam vel ipſam publice denunciari vel illemet excommunicatus vel prelatus ipſius excōicati maxime ſi ſit epiſcopus dixit ei vel ab alio cui merito credendum eſt hoc audiuit vel eſt publica fama ipſum eſſe excommunicatum alias propter leuem famam vel ſi ab aduerſario

Hoſtienſis.

uerſario eius hoc audiat nõ debet ſibi formare cõ
ſcientiam.xxij.q.vj.hoc videl.ꝫ extra.eo.Cum de
ſideres.vbi dicitur ꝙ ſi fama publica eſt aliquẽ ver
beraſſe clericuꝫ vitãdus eſt donec ſe purgauerit vł
ſup hoc fuerit abſolutus. Itẽ ad hec.ij.q.j.c.j.ꝫ.xj.
Gloſſa. q.iij.Non ſolũ.vbi dicił ꝙ reus eſt q̃ aurẽ crim lib⁹
cito prebet.Nota etiã ꝙ dicit glo.§.xlj.Quid ſi ali
quis ſup.ꝟ.Scienter.ꝙ non eſt ꝓbabilis ignoran
tia.Si ignoreł qđ ſcitur a vicinis aut cũ eſt in pro
chia in q̃ aliq̃s eo tpe eſt publice denũciatus excõi
cat⁹ aut ſi dicit ſe ignoraſſe ſnĩaꝫ ꝓprij epi vł ꝙ pu
blice factũ eſt i ꝓuincia.xij.q.ij.Qui ꝫ hũania.xvj.
diſtin.Qđ dicitis.adeo tñ q̃a poſſet eſſe remotus
ab epo ſuo vel a loco publicatiõis.ſnĩe vł poſſet tã
recens eſſe publicatio ꝙ ꝓbabilis poſſet eſſe igno
rantia.Non eſt aũt ꝓbabilis ſm leges .Si ignoreł
qđ publice ꝓmulgatũ eſt ꝫ factũ ex quo lapſi ſunt
duo menſes a tpe ꝓmulgationis in auten.vt facte
noue cõ.circa prin.colla.v.Itẽ addit glo.ibidẽ.Cre
do etiã ꝙ iudex q̃ iudicat ex ꝓſumptiõibus q̃ſq; iu
dicaret aliquã craſſaꝫ ignorantiã eſſe ꝫ ꝑ ꝯſequẽs
illum eſſe excõicatũ.vbi deus q̃ videt veritatẽ iudi
caret probabilẽ ignorantiã ꝫ per conſequens illuꝫ
non eſſe excommunicatum.

Queſtio.clxxxj.

Quid ſi ſciam habitu aliquẽ eſſe excõicatum
et non aduerto actu.Nunq̃d pecco cõicãdo
ei.aut incido in excõicationeꝫ.Rñ.ſm glo.ibidem
Si ꝑ ſurreptionẽ hoc faciã ꝫ ſubito dũ non aduer
to credo ꝙ excuſabilis ſuꝫ ꝫ quo ad peccatũ ꝫ quo
ad excommunicationem.

Queſtio. clxxxij.

Quid ſi ſcio te eſſe excõicatũ ꝫ cũ nihil ſciã de
aggrauatione ſnĩe.cõico tibi ꝫ nullo mõ cõi
carem ſi ſcirẽ aggrauationẽ ſiue ſentẽtiã aggraua
tionis nunq̃d incurro maiorẽ excõicationẽ.Rñ.ſe
Gloſſa. cundum glo.ibideꝫ.Credo ꝙ non ſicut eñ non in
currit minorẽ excõicationẽ q̃ cõicat excõicato ſim
pliciter nihil ſciẽs de excõicatione eius ita maiorẽ
excõicationeꝫ ſiue ſnĩam aggrauationis non icur
rit ille q̃ cõicat excõmunicato cũ cõicantibus ſibi
nihil ſciẽs de illa aggrauatione.In vtroq; tñ caſu
diſtinguendũ eſt vel inter probabilẽ ignorantiã et
craſſam vt probabilis excuſet tã a maiori ꝙ̃ a mi
nori excõicatione cõicantẽ.Craſſa autem ꝫ ſupina
non excuſat.

Queſtio.clxxxiij.

Quid ſi excõicatus dicat mihi in ꝯfeſſione ſe
excõicatum eſſe.Nunq̃d teneor eũ vitare ſal
tem in occulto.Rñdeo ſecundũ glo.hic ſup. ꝟ. vel
illemet.Quidã dicũt ꝙ non q꞉ nõ ſcio hoc ſicut hõ
ſed ſicut deus.vt extra de offi.ordi.Si ſacerdos.di
cunt eñ ꝙ nõ teneł q̃s vitare excommunicatũ niſi
ſciat vt homo eũ eſſe talẽ.Et ne odioſa reddał ꝯfeſ
ſio ſi taliter ꝯfitens viteł etiã in occulto ſiue i cibo
ſiue in potu ſiue in alijs.Idẽ dicit Hoſti.i glo.ſup
ca.Porro.ꝫ ſup.c.Cum non ab hoïe.Alij dicũt ꝙ i
hoc caſu vitandus eſt.ar.vj.q.ij.Si tñ.ibi notauit
hugo.Qđ ſeruandũ eſt qđ ibi dicił ſiue epſ ſciat ꝑ
cõfeſſionẽ ſiue alio mõ crimẽ ſubditi ſui.Si auteꝫ
excommunicat⁹ extra ſigillũ ꝯfeſſionis dicat mihi
ſe eſſe excõicatũ ſecundũ oẽs teneor eũ vitare in oc
culto non in publico niſi ſit publice excommuni
catus.hec in gloſſa.

Queſtio.clxxxiiij.

Quid ſi archidyaconus ſuus vel ſacerdos ꝓ
prius dicat mihi hoc.Rñ.ſm glo.ibidẽ ſup
ꝟſi.Si ſit epſ.Idẽ credo de archidyacono qđ de ꝓ
lato vel epo ꝫ idẽ de ſacerdote ꝓprio.Si hoc dicat
denunciando illã ſnĩam vel ſi dicat ꝙ excõicauit eũ

Sed diſtinguenduꝫ eſt.q꞉ ſi eſt caſus de quo ꝯſue
uit ſacerdos excõmunicare credendũ eſt ei de hoc.
Si dicat ꝙ eũ excommunicauit autoritate ꝓpria
vel autoritate ſuperioris.Si aũt dicat ſe excõmu
nicaſſe ꝓochianũ alienũ autoritate ſuperioris nõ
teneor ei credere ſi probabilr dubitẽ de mãdato ꝓ
ſertim ſi non dicat mihi hoc denunciãdo excõica
tionem.ſed loquendo in ꝯmuni locutione. Tante
enim poſſent eſſe inimicitie inter epm vel ſacerdo
tem ꝫ ꝓochianũ ſuuꝫ ꝙ dicit ſe excommunicaſſe
ille epſ vel ſacerdos ꝙ non teneretur credere nec
illum vitare niſi alio modo ꝙ̃ per verbum illius
conſtaret mihi de illa excommunicatione.

Queſtio.clxxxv.

Quid ſi dicat mihi epſ vel ſacerdos ꝙ vidit
parrochianũ ſuuꝫ occulte facientẽ aliquid
propter qđ incidit in excommunicationẽ. Rñ. ſe Gloſſa.
cundum glo.ibidẽ ſiue credã ſiue non:non tamen
teneor vitare talem nec in occulto nec in publico
quantũ ad vitandũ periculũ minoris excommu
nicationis.Et multo fortius.Si alius dicit mihi
hoc.Quia tñ q̃ excommunicatus eſt peccat cõican
do cum alijs in caſu non conceſſo.Si credã proba
biliter aliquẽ eſſe excommunicatũ propter factuꝫ
occultum in quẽ non eſt ſnĩa publicata non debeo
me ingerere ꝯmunioni illius.ſi hoc poſſuꝫ vitare
ſine ſcãdalo ꝫ peccato.Et hoc nõ ꝓpter metũ mi
noris excõmunicationis.Sed ne dem ei occaſionẽ
peccandi communicando mihi.

Queſtio.clxxxvj.

Sed queritur quantũ bonũ debeo dimittere
propter vitandũ ſcandalũ vel peccatũ hmõi Nota.
in hoc caſu.Rñ.ſecundũ glo.ibidẽ hoc potius diſ
crimen poteſt ꝑ vnctionẽ q̃ docet de oïbus ꝙ̃ ꝑ do
ctrinaꝫ ꝫ in apicibus iuris vt dubitãt etiã ſapien
tes excuſabilis eſt ignorãtia.vñ ſi aliq̃s bona fide
partem iſtaꝫ vel illã elegerit non debet ſuper hoc
conſcientiã habere nimis ſcrupuloſaꝫ.ſi aũt talis
ſcilicet occulte excommunicatus ingerat ſe com
munioni mee non teneor vitare euꝫ in hoc caſu ne
forte denegem ei communionem debitam.

Queſtio.clxxxvij.

Qualiter vel quando vitabo eum de cuius ex
communicatione publica fama eſt ꝫ quali
ter de hoc inquirere debeam.Rñ.ſecundum Ray. Raymũd⁹.
vt patuit ſupra.queſtio.clxxx.poſt hec quero vitan
dus eſt quando publica fama eſt aliquem eſſe ex
communicatum.Gloſ.ibidem ſuper .ꝟſi.publica
fama.dicit ſic.hoc intelligo verum eſſe quãdo pu
blica fama eſt ꝙ ſit publice excommunicatus vel
quia notorie fecit aliquid ex quo incidit in excom
municationem maiorem. Tunc enim non ſolum
ſi publica fama eſt ipſum eſſe taliter excommuni
catum teneor eum vitare.Sed ꝫ ſi audio a fide di
gnis ꝙ audierint eum denunciari excommunica
tum in eccleſia vel viderunt euꝫ notorie feciſſe ali
quid ex quo incidit in excommunicationeꝫ teneor
eum vitare tam in publico ꝙ̃ in priuato donec i
quiſierim melius ſuper hoc veritatem.ſi tamen ꝑ
alios certificari poſſet ſuper hoc.Quia ex quo agi
tur de publica vel notoria excõicatione poſſum ti
mere ne in hac parte laborem craſſa ignorantia q̃
non excuſat et q꞉ hi qui non interſunt denuncia
tioni q̃ fit in eccľia vel hmõi facto notorio hoc mõ
venerit i noticiã excõicationis hmõi inquirẽdo.ſ.
et audiendo ab alijs qui interfuerunt.

Queſtio.clxxxviij.

Quid ſi nõ poſſuꝫ certificari ꝑ aliquos q꞉ for
te ſuꝫ pariſi⁹ ꝫ excõicatio fuit publicata Ro
me.Rñ.ſm gloſ.ibidẽ.nõ vitabo eũ in hoc caſu.

¶ Queſtio.clxxxix.

SEd nũquid teneor ab eo inquirere. Rñ. ſm glo.ibidem.credo ꝙ ſic.Si probabiliter credo ꝙ dicat mihi veritatẽ ⁊ maxime ſi credo ꝙ laboret ignorantia iuris vel non teneor: ſi credo ꝙ de huiuſmodi interrogatione ſcandalizetur.

¶ Queſtio.cxc.

QUid ſi audiui ab aliquibus etiã fide dignis aliquem eſſe excõmunicatum ab aliquo ex occulto facto abſqꝫ publicatione ſententie. Nunquid teneor de hoc inquirere. Rñ.ſm glo.ibidem. Non teneor ab alijs inquirere:ſed nec ab ipſo niſi ſit talis qui credatur laborare ex ignorantia: quia neſcit eſſe peccatum:quia ſe ingerit communioni hominum:ſi ſit excommunicatus. Si autem publica fama eſt aliquem eſſe excommunicatum: ex facto occulto:contra quem non eſt publicata ſententia ſuper hoc:non teneor talem vitare niſi tũc demum cum ſuper hoc ſe purgare recuſauerit vel in purgatiõe defecerit.Et in hoc caſu loquitur decreta.extra eo.cum deſideres.§.ſecunde queſtioni argu.ad hoc extra eo.ſi vo aliquis.extra de hereticis.ad abolendam.℣.qui vo.

¶ Queſtio.cxci.

QUid de illo quẽ audiui publicari excõmunicatum vel vidi incidere in canonem. Si poſtea non video eum vſqꝫ ad annum vel biennium Nunquid teneor eum vitare donec mihi cõſtet de abſolutione eius.Rñ.ſm glo.ibidẽ ſuper ℣.pmo. Si hic eſt talis vt credatur eſſe timorate conſcientie non immemor ſue ſalutis ⁊ maxime ſi eo tempore quo conſtitit mihi de eius excommunicatiõe ſeruabat ſententiam:modo autem non ſeruat poſſum probabiliter credere ꝙ ſit abſolutus:⁊ ei cõmunicare.argu.ad hoc extra de offi.ordi.ex parte ℣.epiſcopus.lꝫ non certus qđ ſubditus ſuus impetrauerit veram abſolutionem a curia non compellitur eum vitare:lꝫ poſſit ei purgationem indicere.Si autem prauus ⁊ diſcolus erat hmõi excommunicatus:nec ſeruauit ſententiam:credo ipſum eſſe vitandum:donec probabiliter preſumatur de hmõi abſolutione. vitanduꝫ dico ſicut ante ab initio:ideſt:ſi in publico in publico:ſi in occulto in occulto.

¶ Queſtio.cxcij.

QUid ſi audiui pariſius aliquem publice excommunicari poſtea inuenio eum bononie vbi nihil ſcit de eius excommunicatione.Nũquid teneor eum vitare publice et ſic reddere euꝫ notabilem de excõmunicatione ſua.Rñ.ſm gloſ. ibidem Hug.notauit.v.q.j.quidam. Nõ quando ſolus ſcio aliquem eſſe excommunicatum: non teneor eum vitare in publico.In caſu autem propoſito teneor eũ vitare publice etiam vbi nihil ſcitur de eius excommunicatione cum ſit publicum crimen eius licet alibi ⁊ ſi non ibi vbi eum nunc inuenio poteſt benignius dici ꝙ ſi poſſum facile probare excommunicationẽ quã audiui publicari:quia forte habeo teſtes vel inſtrumenta ad probanduꝫ hoc:teneor eum vitare vbicũqꝫ eũ inuenio. Si aũt probare non poſſum non teneor eum vitare publice niſi inueniam eum in eadem dyoceſi in qua audiui ſententiam publicari.argu.ad hoc extra qui matrimonium accuſa.poſ.cum in tua.

¶ Queſtio.cxciij.

QUid de illis qui afferunt venalia de mercatis excommunicatis publice. Nunquid vitandi ſunt ab illis qui vident eos afferre inde illa venalia.Itẽ nunquid ſi ſimplices ſunt excuſat eos ignorantia qui ibi vendiderũt aliquid vel emerũt. Et an liceat comedere de rebus ibi emptis. Rñ. ſecundũ glo.ibidem ſuper ℣ſi. Si qđ vero ad principium.dic ꝙ ſi põt mihi conſtare ꝑ rñſioneꝫ taliũ vel per aliquos ꝙ tales emerũt vel vendiderũt in tali mercato debeo tales publice vitare alias non teneor: niſi eos inuenero vbi dicunt cõparaſſe ⁊ vbi notoriuꝫ eſt ꝙ ibi cõparauerint.qꝛ bene põt aliqđ eſſe notorium in vno loco qđ non eſt notorium in alio loco. Non tamen propter hoc ſolũ teneor eos vitare ꝙ video eos afferentes venalia q̃ ibi empta fuerunt niſi conſtet mihi ꝙ ea cõparauerint ibidẽ Ad ſecundũ dic ꝙ ex quo lata eſt ſententia in partibus illis adeo publice ꝙ non poſſum probabiliter ignorare nõ excuſat eos ignorãtia craſſa quin ſint excõicati.Ad tertiuꝫ dic ꝙ de cibis taliter emptis poteſt quilꝫ comedere maxime qui non fuit in culpa comparandi.

¶ Queſtio.cxciiij.

QUero etiam an vitandi ſint circa quoꝝ excõmunicationẽ etiã ſapientes contraria opinantur. Rñ.ſecundũ Tho.in quadã queſtione de (Thomas.)
quolibet dicendũ ꝙ dubitatio de excõicatione aliquorum aut precedit ſententiã iudicis aut ſequit. ſi precedit puta cum nondũ eſt declaratũ per iudicum conſenſuꝫ aliquos eſſe excõicatos nõ ſunt vitandi quouſqꝫ certo iudicio terminent.In hoc eñ caſu verũ eſt ꝙ in mitiorẽ partẽ interꝑtari debem⁹ vnde ⁊ deutero.xvij.dicit. Si difficile ⁊ ambiguũ (Deuteronomiũ.xvij.)
iudicium apud te eſſe proſpexeris ⁊ iudicũ intra portas tuas videris verba variari venies ad ſacerdotes ⁊ ad iudicẽ q̃reſqꝫ ab eis ⁊ facies qđcũqꝫ dixerint.Sed ſi eſt ambiguũ poſt concordẽ iudicũ determinationẽ magis ſtandũ eſt ſentẽtie iudicuꝫ duplici rõne. Primo quidẽ qꝛ iudices ſollicit⁹ diſcutientes negotiũ plenius poſſunt ꝑcipere veritatem etiã ſi ſint minus periti q̃ alij q̃ ꝑfunctorie cõſiderant ⁊ extraordinarie. Scđo qꝛ hoc eſſet in magnũ nocumentũ vtilitatis cõis ſtatus hoĩm ſi ſententie non ſtaret:ſed qlꝫ pro ſuo libitu vellet ſnie calũniã ingerere qꝛ ſic litigia eſſent interminabilia ⁊ iõ in tali caſu magis eſt ſtandũ ſententie iudicum niſi forte ſit per appellationẽ ſuſpenſa.

¶ Queſtio.cxcv.

CIrca illos qui iniecerũt manus violentas in clericũ.nota decr.extra.e.ti.cũ voluntate.quã ⁊ Ray.§.xlv.Itẽ circa illos proſeqt cui⁹ decr.i hne verba ſunt hec.Si q̃ vero rõne officij qđ in eccleſia obtinẽt.Ray.puta ſacriſta.cãtor.hoſtiari⁹.⁊ ſimi- (Raymũd⁹.)
les.aut etiã alij clerici ſeniores zelo deuotiõis pueros vel adoleſcẽtes.Gloſ.a.xiiij.anno vſqꝫ ad.xxv. in minoribus cõſtitutos.Glo.ergo ſecus in ſacris (Gloſſa.)
turbãtes diuinũ officiũ.ſ.leuiter ꝑcuſſerint.Gloſ. Secus ſi grauiter q̃ tñ debeat dici leuis ꝑcuſſio arbitrio boni viri limitandũ eſt ⁊ hi q̃ obtẽtu ꝑlationis vel magiſterij ſubditos ⁊ ſcolares correctionis cauſa leuiter forte excuſſerint excõicationis ſentẽtiaꝫ nõ incurrũt.Nõ ⁊ de his dicendũ eſt.Gl. ſiue clerici ſint ſiue laici q̃ aliquos de familia ſua vł ꝓpinquos.Gloſ.lꝫ nõ ſint de familia inferioꝝ graduum.Gloſ.appellat minores gradus inferiores ordines.In magiſtro vero reſpectu ſcolariũ nõ diſtinguitur inter conſtitutos in minoribus ordinibus vł maiorib⁹.Simili mõ vt cohibeant a ſuis inſolentijs ⁊ ſciẽtia boniſqꝫ moribus informent.inuenerint corrigendos.hec in decre.¶ Addit Ray.cõ (Raymũd⁹.)
ſulo tamẽ oĩbus vt ab hmõi iniectionibus arceãt manus ſuas ne propter nimiã pronitatẽ occaſione vel exceſſus vel corrupte intentionis. Gloſ.vt qñ ſit libidine vindicte oĩno vel partim zelo correctionis ⁊ partim libidine vindicte vel alterius iniuſte

cauſe:

cauſe:quia tunc modicum fermẽti totam maſſam corrumpit.in culpam vel ſententiam incidant et quod prouiſum eſt ad concordiam tendat ad noxam. xlv.diſt.licet.ij.

¶ Queſtio.cxcvj.

Circa predicta quero quid iudicandum ſit de ſacerdote qui goliardum turpiter iurantem Gloſſa. percuſſit zelo dei. Rñ.ſm glo.ſuper ver.zelo deuotionis.ſi talis eſt goliardus qui adhuc gaudebat priuilegio clericali incidit in canonem niſi iſte goliardus ſit in minoribus ordinibus conſtitutus et pertineat ad eius correctionem vel perturbet diuinum officiũ vel in alio caſu conceſſo percutiat eum.

¶ Queſtio.cxcvij.

Quid ſi is qui poſt correctionẽ poteſt percutere clericum dum percutit non aduertit actu nec cogitat de correctione ſed ſolam culpam attendit delinquentis nunquid incidit in canonẽ. Rñd.
Gloſſa. ſm glo.hic ſuper ver.correctionis cauſa.et ſi de correctione non cogitat in actu.ſi tamen hunc finem habitu in animo habet.credo ꝙ non incidit in canonem.quibuſdam etiam placet ꝙ ſi etiam de correctione non cogitet actu vel habitu ex quo tamen talis eſt perſona qui habet autoritatem a iure percutiendi et culpa ſubeſt propter quam meruit percuti quẽ percutit nõ incidit percutiens in canonem vnde ſm eos percutere correctionis cauſa eſt percutere propter culpam dignã correctione:licet autem hec ſententia videatur benigna.non tamen videtur ſecura.

¶ Queſtio.cxcviij.

Quid ſi pater vel mater corrigendo percutiat filium exiſtentem in ſacris ordinibus. Rñ. ſm glo.ibidem.ſuper ver.inferiorum. Licet credo ꝙ non.licet eis hoc etiam cauſa correctionis. Um. tamen notauit extra eo.titu.ſuper eo quod inferiores dyaconis vel ſacerdotes.ſed verius credo quis primo dictum eſt.

¶ Queſtio.cxcix.

Quid ſi fratrem meum eiuſdẽ religionis vel alterius aut clericum aliquem paratum facere flagitium aliquod teneo violenter zelo dei ne hmõi faciat qui tamẽ nullo modo pertinet ad correctionem meam. Reſpõ.ſm glo.ibidem. ſi talem volentem ire ad percutiendum aliquem vel interficiendum illicite vel exire de clauſtro in apoſtaſia aut intrare ad ſcortum ad aliud flagitiũ vel facinus faciendum tenuero modico tempore inuitũ et renitentẽ manibus iniectis in eum cum blanditijs verborum et citra iniuriam percuſſionis non credo me incidere in canonem.quanto tamẽ tempore poſſim eum taliter detinere inuitũ arbitrio boni viri limitandum eſt et ſm quod inſpirauerit charitas videntur ſatis cum his concordare Inno.et Hoſ.
Innocẽtius. Hoſtienſis. extra eo.ti.in glo.ſuper.c.nuper.in prin.vbi dicunt ꝙ ſi forſam inimici clerici tyranni et potentes ſuperuenirent et ab aliquo probo viro vno vel pluribus intruderetur etiam violenter ad hoc ne inimici eius ipſum interficerent nõ eſſent hi qui hoc facerent excommunicati quia non iniuria irrogatur ſed ſalus potius procuratur.arg.xiv.di.cum beatus.vide.ſ. eo.titu.q.xxxvj.deinde quero in quibus.ver. quid ſi clericus.et ver.ſeq.

¶ Queſtio.cc.

Quid de illo qui a clerico ludente ſecum grauiter percuſſus et propter hoc motus ſine deliberatiõe repercutit eum grauiter iratus animo vindicandi ſe hoc non facturus ſi plene deliberaſſet.nunquid incidit in canonẽ. Rñd.ſm glo.ſuper ver.corrupte intentionis ex quo libidine vindicte et per iram repercutit eum et non iocoſa leuitate non poteſt dici quod ſine deliberatione repercutiat vnde incidit in canonẽ.ſi autem tanta eſſet ſubreptio ꝙ nec ſe vindicare nec iniuriari intenderet tũc nõ incideret.

¶ Queſtio.ccj.

Quid de illo qui iocoſe percuſſus a clerico grauiter repercutit eum grauiter et cum ira ſed tamen leuitate iocoſa. Rñ.ſm glo.ibidem licet in Gloſſa. hoc caſu interueniat ira ex quo tamen ſm cõditionem ludi repercutit ſine dolo malo non incidit in canonem.ea enim videtur conditio ludentium q̃d grauiter percuſſus percuſſorem grauiter repercutere poteſt ne videatur inferior in ipſo ludo aut minus ſtrennuus.

¶ Queſtio.ccij.

Quid de ſacerdote qui clericum puerum importune ludentem cum eo percuſſit iratus. Rñ.ſm glo.§.xxvj.in abſolutione.ſuper ver.defendendo.ſi non animo iniuriandi vel libidine vindicte ſed tantum propter inſolentiam pueri repellẽdam quia monitus ceſſare volebat eum moderate percuſſit non credo quod inciderit in canonem licz hoc iratus fecerit.

¶ Queſtio.cciij.

Quid ſi aliquis nõ percutit clericũ ſed ſpuit ſuper eum vel effundit aquaz ſuper eum vel oleum aut ſimile. Item quid ſi includit eum in domo claudendo ſibi hoſtium vel ponẽdo ibi armatos ad capiendũ eum ſi exierit de domo. Item q̃d ſi inuenerit eum in via et accipit equum per habenas vel per aliud ſimile vel rumpit cingulam celle vt ſic cadat vel inuitus deſcendat clericus et etiam non tangit eum in aliquo ſed minis et terroribus facit eũ ſtare in vno loco in itinere vel facit ire quaſi captũ. Rñdeo ſm Ray.§.xlvij.quid ſi quis.iſtos Raymũdus. omnes ſentiunt quaſi cõmuniter doctores eſſe excommunicatos.extra eo.titu.cum deſideres. circa fi.non enim refert q̃tum ad hoc vtrũ iniiciat manus in eũ vel in rem ſibi taliter coherentez.arg.de Dauid.j.Regũ.xxiij. qui precidit oram clamidis Saulis et de oza.ij.Reg.vj.qui apponens manũ ad archam percuſſus et de re eccleſie coherente que eodẽ gaudet priuilegio quo et ipſa eccleſia.ij.q.vij. §.item obijcitur.et.xvij.q.iiij.ſi quis contumax. Et hoc intelligas niſi in caſibus notatis.ſ.eo.titu.q. xxxv.poſt hoc conclue.cõcordat ſupradictis Hoſt. Hoſtienſis. §.vj.qualiter proferatur.ſub.§.ſin autem queras.et ſub.§.q̃d ſi aliquis ſpuit.vide de hac materia plura.in glo.Inno.ſuper.c.nuper.circa prin.de quibus etiam aliqua ponuntur infra.

¶ Queſtio.cciiij.

Quid ſi aliquis clericum deprehenſum in aliquo forefacto minis et terroribus facit ſecũ inuitũ ire ad iudicem. Rñ.ſm glo.ibidem ſuper Gloſſa. ver.minis et terroribus.non credo quod incidat in canonem niſi credat quod inuitus ducatur ille. Et propter hoc quod timet eum probabiliter a quo adducitur alias cum illo taliter non iturus.

¶ Queſtio.ccv.

Quid de illo qui arreſtat clericũ aſportantẽ res ſuas vel alienas apud ſe depoſitas et per violentiam aufert ei inuito. Rñd.ſm glo.ibidem. Gloſſa. Non credo quod incidat in canonem ſi res illas ei auferat dum eſt in aſportando anteq̃ aſportans ſe recipiat ad locum deſtinatum.ſi autem hoc fecerit ex interuallo poſtq̃ ille peruenerit ad locum deſtinatum et adeptus fuerit illarum rerum poſſeſſionez plene et perfecte incidit in canonem quia non licet ei dicere ſibi ius in re ſua ex interuallo.

¶ Queſtio.ccvi.

Quid de illo qui proſequit clericū fugiētē vt percutiat in caſu illicito ſi clericus fugiendo corruat ⁊ ledatur nec tamen alio modo pcutiatur ab illo. q̄d etiā ſi ꝓpter metū pſequētis de proximo pcipitat ſe in aquā ⁊ in aliud piculū ſe ingerat. vt euadat. R̄ſ. ſm glo. ibidē ſup ver. ſiquis cō tumax in. ij. caſu. credo ꝙ pſequēs incidit in canonē in primo non.

¶ Queſtio.ccvij.

Raymund⁹

Quid ſi aliquis irat⁹ veniat cōtra clericū elenato pugno vel vibret haſtā vel enſez ſuper caput ei⁹ quaſi eū pcuſſurus vel rumpit veſtimēta ei⁹ vel ſil'e. R̄ſ. ſm Ray. §. xlviij. itē q̄d ſi circa hoc ſi pcedit videtur qđ incidat in canonē q2 peccat et tenet iniuriarū de pe. di. j. ſiquis cum militibus ⁊ c. ſi' ꝓpterea ⁊ c. ſiquis pulſat⁹. vbi dr̄ ſiquis pulſatus nō eſt ſʒ manus aduerſus eū leuate ſunt ⁊ ſepe territus quaſi vapulaturus nō tñ pcuſſus iniuriarū actionem habet. ſʒ cōtra canō dicit ſiq̄s violentas man⁹ iniecerit. ſʒ iſte nō iniecit ergo nō incidit

Hoſtienſis.

Itē q2 cū hec conſtitutio ſit penalis nō eſt ampliāda vñ verba in ea ſcripta cū effectu ſunt accipienda de pe. diſt. j. is qui eū telo. §. hec aūt ꝟba. ſolutio In primis duob⁹ caſib⁹ nō incidit. idē dicit Hoſtiē. ſub. §. finaliter. ꝟ. in primis ergo ⁊ Gauf. R̄ñet dicūt Hoſtien. ibidē ⁊ Goff. Canon hic iniectionē ⁊ iniuriā ⁊ violentiā exigit niſi in caſibus p ius expreſſum determinatis ⁊ interpretatis. vt de clerico incluſo extra. eo. nup vel ſi clericus volēs verberetur in recōpēſationē delicti extra eo. cōtigit. j. in titulo ſ. de veſtimētis. videt ꝙ incidat. ſi hoc facit animo iniuriādi i dū ille tenet veſtē ſuper ſe p ea q̄ ſupradicta ſunt. q. ccuj. Quid ſi aliq̄s non pcutit. ſecus eēt ſi veſtes eſſent ab eo ſeparate puta in ptica vel alibi ſatis cū p̄dictis cōcordat innocen. in glo. ſuper c. Nuper circa principium.

¶ Queſtio.ccviij.

Innocētius.

Quid ſiquis citra iniectionē manuū vel detētionē corpalē p metū cogit clericū ꝙ ſe redimat vel aliq̄d ſibi det vel qđ domū ſuā creat ⁊ ipſaz poſtea occupat. R̄ſ. ſm Innocē. ⁊ Hoſtieñ. in glo. ibidē nō ē excōmunicat⁹ q2 hoc ſit poti⁹ cauſa lucrādi q̄ iniuriandi nec in pſonā vel res ſibi coherentes man⁹ inicit violentas ſecus ſi rē violenter de manu ei⁹ rapiat vel q̄ alias perſone ſue adherent tūc eñi eſt excōmunicat⁹ vt in hoc. c. colligit. ⁊ xvij q. iiij. ſiq̄s ſuadente ⁊ extra. eo. c. j. interdicimus ꝙ nō incidit q̄s in canonē in caſib⁹ in q̄b⁹ lʒ auctoritate ꝓpria rē inuadere vel vi vi repellere vt extra de locato. propter extra de p̄darijs. c. ſi.

¶ Queſtio.ccix.

Quid ſi q̄s furto aufert clerico corrigiā q̄ accinct⁹ erat vel veſtē q̄ indutus erat. R̄ſ. ſm Innocē. in glo. ibidē nō videt excōmunicat⁹ q2 minima vel nulla eſt violentia pſone que non ſentit. Et in talibus volūtas ⁊ intētio eſt multū attendēda ar. ff. de furtis verum. ff. ad. l. cor. de ſic. diuus. lʒ aliq̄ dicāt ꝙ nō ſemp volūtas vel intentio attēdēda eſt ſʒ ipſum factū vt apparet in eo q̄ no. i animo iniuriandi ſʒ alo lucrandi clerico res aufert.

¶ Queſtio.ccx.

Gloſſa.

Quid de illo q̄ accipiēs clericū p caputiū ſubtus barbā dicit. niſi eēs cleric⁹ ego pcuterēte. R̄ſ. ſm glo. ſup verſi. alo iniuriādi ſi animo iniuriandi ⁊ p cōtēptū hoc faciat irat⁹ credo ꝙ incidit in canonem alˀs non.

¶ Queſtio.ccxi.

Quid ſi aliq̄s verberat laicū credit tñ ꝟberare clericū. R̄ſ. ſm Ray. §. xlix. itē pone lʒ regulariter i maleficijs attēdat intētio iuxta illđ voluntas ⁊ ꝓpoſitū diſtinguūt maleficia tñ ille nō eſt excōmunicat⁹. hoc aūt dico ꝓpter litterā canonis q̄ exigit actū cū dicit ſi q̄ iniecerint manus violentas in clericū. itē q2 dicit lex ſi credens verberare titiū verbero ſeyū non illi quē ꝟberare intendo. ſed illi quē verbero teneor iniuriarū. ff. de iniur. cum q. §. ſi iniuriarū concordat Hoſtieñ. ſub. §. quid ſi dicat. ꝟ. quid ſine veritate et addit ſʒ quādiu cōſciētiā habebis leſam: debes te p excōmunicato gerere quouſq₃ ſcieris veritatē idem dicit. ꝟ. vltimo. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.ccxij. Gloſſa.

Quid de illo q̄ verberat clericū ignorās eū eſſe clericū. R̄ſ. ſm glo. ſup ꝟ. diſtinguūt ſi errat in pſona ⁊ nolēs pcutere titiū laicū. pcutit ſeiū clericū cū verſiq₃ cognoſcat. dicit alan⁹ ꝙ incidit in canonē. Tancre. notauit cōtrariū ⁊ pbabili⁹ niſi adeo eſſet craſſa ignorātia ꝙ colorē excuſationis nō haberet. ſʒ Hoſti. ſententiā Alani dicit tutiorē. nā conſtat ꝙ in clericū man⁹ violētas iniecit ⁊ dyabolo ſuadēte q̄ te ad faciendā iniuriā laico incitauit ergo ꝟba canonis ſupradicti ligant te ſequit in glo. ſi aūt errāt in q̄litate q2 de iſto q̄ eſt cleric⁹ putat qđ ſit laic⁹ ſi eſt craſſa ignorātia q2 videt eū in habitu clericali ⁊ ceteri hñt eum p clerico incidit in canonē: q2 diſſoluta negligētia ꝓpe dolū ē. ſi autē nō eſt craſſa ignorātia: puta q2 videt eū in habitu laicali non gerentē ſe p clerico: aut ſi habet clericalē habitū reputat ludo eē impoſitū vel aſſumptū ⁊ habet pbabilē cauſam hoc credendi: nō incidit in canonē extra eo. ti. ſi vero. ij. cū p̄dictis ſatis concordat Hoſti. ſub. §. Quid ſi dicat. dicit eñi ꝙ ſi putauerit laicū q2 ad modū laici incedebat non incidit in excōmunicationē. ſi aūt vidit tonſurā licet non crederet ꝙ eſſet cleric⁹ in ſententiā incidit. nō obſtāte ſua falſa opinione. ſufficit etiā ad pbādū aliquē eſſe clericū in hoc caſu q2 p clerico ſe gerebat ⁊ officijs fungebat. ſi tñ in veritate nō erat clericus nō eſt excōmunicatus pcutiens vt dictum eſt ē. q. prima. ſequit hic in glo. ſi aūt dubitat verū ſit clericus vel laicus incidit in canonē cum in dubio teneamur vitare periculū. ſi aūt non cōſtet vtrum ſit cleric⁹ vel laicus dic ꝙ ita affect⁹ eſt vel cōmot⁹ ꝙ ⁊ ſi ſciret eū eſſe clericū nihilomin⁹ pcuteret incidit in canonē. ſi aūt non percuteret nō incidit.

Hoſtienſis.

Gloſſa.

¶ Queſtio.ccxiij.

Quid ſi ſciat eum eſſe clericū vt percutiat eū non gerentem habitum clericalē aut tonſuram ⁊ forte cōiugatū vel negociatorem. Nunquid incidit in canonē. R̄ſ. ſm glo. ibidē credo ꝙ ſic niſi in q̄buſdā caſib⁹ notatis. ē. eo. ti. q. xxxv. poſt hoc cum duct. ē. li. j. ti. vij. de apoſtatis. q. vij. quid ſi aliquis ⁊ ſequentibus.

¶ Queſtio.ccxiiij.

Hoſtienſis.

Quid ſi quis per ſe non inijcit manus in clericū p̄cipit tamen hoc p aliū fieri. R̄ſ. ſm Hoſtieñ. ſub. §. ſcđo quero vterq₃ ligatur extra. eo. mulieres. §. ſi.

¶ Queſtio.ccxv.

Quid ſi mandauit pcuti clericū. ⁊ poſt receſſum mādatarij animo implendi etiā mandatum mādator penitet ⁊ mittit nunciū poſt illū vt reuocet mādatū. ſʒ mādatarius adueniente ad eū nūcio reuocationis iā impleuerat mandatum. nunq̄d mādator incidit in canonē. R̄ſ. ſm Ray. vbi. ē. dicunt q̄dā indiſtincte ipſuʒ mandatoreʒ nō incidere in canonē ar. ff. de manu vindicta. l. ſi pater. vbi dr̄ ꝙ filius hñs mandatū a patre manumittere ſeruū manumiſerit eū neſciēs mādatū eſſe reuocatū. cū tñ eſſet reuocatū. nō valet manumiſſio item ad hoc. ff. de diuortijs. ſi penituerit. dicit hic glo. ꝙ iſti hñ dicūt ſi ſufficiēter penitet ⁊ eſt in caritate

Raymund⁹

ritate. Nullum enī exiſtentē in caritate ius ligare
incipit vinculo excōmunicatiōis q2 hoc iniuſtū eēt
licet talis ab homine ligari poſſet q̄ aliq̄ñ iniuſte
Bernar. ligat. Alij vō cū quib⁹ ſentio diſtinguūt. vtrū mā-
datarius anteq̄ ꝑueniret ad eū reuocatio verbe-
rauit aut poſt in primo caſu ē mādator excōicatus
in ſcdo nō. ar. extra de ꝓcura. ex inſinuatiōe. in nr̄a
preſentia. extra de ſen. excō. mulieres in fi. glo. tñ
Goffredus. ſentit ꝯtra vt ꝓdictū eſt. Hoſt. ꝟ. q̄d ſi mādauit cō-
ſentit cū textu cōtra glo. ibidē etiā Goff. ⁊ ber. in
glo. ſup. c. mulieres. ſꝫ Hoſti. addit vel diſtingue.
ſicut in ſimili diſtinxi. in rubri. de ſponſalibus. §.
q̄liter contrahantur. ꝟ. quid ſi peniteat ⁊ ſequēti
vbi diſtinctio eſt ꝓ prima opiniōe. Innocen. etiam
glo. ſup. c. mulieres cōſentit cū glo. ſ. ꝓ prima opi-
nione videlꝫ ꝙ nō incidit in canonē. licet de culpa
valeat redargui ⁊ puniri. dicit hic glo. ſup ꝟ. man-
dator penitet. qḋ eadē eſt queſtio de illo q̄ ꝯſuluit
clericū verberari ⁊ anteq̄ verberetur penitet de con-
ſilio ſed non poteſt reuocare.

❡ Queſtio. ccxvj.

Hoſtienſis. QUid ſi poſt mādatū ⁊ an̄ manus iniection ē
deceſſit. ſꝫ poſtea ſecuta eſt iniectio. Rñ. ſm
Hoſtiē. ꝟ. q̄d ſi poſt ⁊ ſequē. licet. Goſ. ſcripſerit ꝙ
ſit excōmunicat⁹ niſi mādatū reuocauerit an̄ morte
cū intelligat tūc in eadē volūtate decedere. alij aūt
vt. Ber. in glo. ſup. c. mulieres dicunt ꝙ non ſit ex-
cōmunicat⁹ q2 morte mādatoris ſoluit mādatū. ff.
Lector. mādati. l. Inter ceteras. §. j. tu dicas. ꝙ quo ad ſnīaꝫ
eccl̄ie militātis nullo mō ligat ſub terra ſꝫ dū ſup-
ſtes eſt tm̄. xxiiij. q. j. quodcūq. verūtñ ſi hoc noto-
riū ſit et ꝙ abſolutus nō fuerit in fine. vel ſigna pe-
nitentie nulla appuerint. haberi debet ꝓ excōmu-
nicato. nō ex vi ſnīe eccl̄ie militātis. ſed ratiōe pec-
cati notorij vñ nō eſt ſepeliendus in cimiterio vt. ſ.
li. j. ti. xvj. de ſepulturis. q. iij. qui ꝓhibent. ſi autēꝫ
abſolut⁹ fuerit. vel ſigna pn̄ie apparuerūt cui com-
municauim⁹ viuo cōicabimus ⁊ mortuo.

Raymund⁹ ❡ Queſtio. ccxvij.

QUid ſi nō mādauit habet tñ ratā manuū in-
iectionem factam. Rñ. ſm Ray. vbi. ſ. Bla-
nus dixit. talē nō incidere canonē. licet alias pec-
cet q2 i ſui ratihabitatiōe nō fuit niſi praua volūtas
q̄ nō ꝓceſſit in actū. idē ſentit hic glo. vt patebit. in-
fra. ea. q. Et videt cū hoc cōcordare Ber. in glo. ſu-
per. c. mulieres ⁊ ſup. c. quāte ꝓſumptionis q2 nul-
lus ex facto alterius excōmunicat niſi participan-
do vel in loquendo vel in oratiōe ⁊ huiuſmōi vel i
crimine extra. co. nup vel niſi ei⁹ mādato vel aucto-
ritate ꝓſtādo extra. co. mulieres. ſecus tñ ſi potui
ꝓhibere ⁊ nō ꝓhibui. Alij indiſtincte dicunt illū
incidere ⁊ hoc approbat. Innocē. in glo. ſup. c. mu-
lieres. Johānes galēſis dixit, taleꝫ non incidere. ſi
noīe ei⁹ nō fuit cleric⁹ ꝟberat⁹. ſꝫ ſi hoc fieret noīe
Johā. galē. ei⁹ ⁊ haberet ratū incideret. dicit enī lex ꝙ factū al-
teri⁹ nō poſſet facere meū ꝑ ratihabitionem niſi
ſit noīe meo geſtū. ff. de nego. gerēdis. ſi pupilli. §.
ſed ſi ego ⁊ ſic intelligit regula illa. ratihabitio
retrotrahit. et mandato cōparat. extra de reſtitu.
ſpol. cū ad ſedē. et de ſymonia. ſicut enī. et hec opi-
nio placet mihi. dicit glo. ſup. ꝟ. plus placet. for-
Gloſſa. te veri⁹ ē ꝙ ratihabitio facit ꝙ tm̄ peccat quātuꝫ
ſi ab initio mādauiſſet ſꝫ quātū ad excōmunicatio-
nē incurrēdā nō ſufficit cū pene ſint reſtringende
vñ credo ꝙ prior opinio verior ſit. Hoſt. ꝟ. quid
Lector. ſi nō ⁊ ſequētib⁹ recitatis opinionib⁹ ꝑ cōtra. ſub-
iungit dicēs ꝙ tuti⁹ eſt ꝙ reputet ſe excōmunicatū
nā ex quo ratū habet in crimine quodāmō partici-
pat. Tñ dici pōt ꝙ in oīb⁹ iſtis dubijs ⁊ ſi ligatus
ſit pōt abſolui ab epiſcopo. ar. extra. co. cū deſide-
res. §. ſcḋe. ⁊ c. ꝑuenit q̄ ſolū opiniones recitat di-
cens ꝙ aliqui dicunt ꝙ incidit alij ꝙ non.

❡ Queſtio. ccxviij.

QUid de illo q̄ dicit amicis ſuis vel familie ꝙ
vellet vindicari de tali clerico. ⁊ ſic illi verbe-
rant clericū illū. Rñ. ſm glo. ſup. ꝟ. ſi noīe eius.
credo ꝙ incidit in canonē ꝗuis nō verberauerunt
cū noīe ei⁹ dū tñ ea verba dixerit animo ꝓuocandi
eos ad verberandū eū. de ſnīa quoq̧ excōmunica-
tionis plura dicta ſunt in alijs diuerſis titulis et
rubricellis ad q̄ cōfeſſor recurrere poterit. ⁊ ad te-
xtū canonuꝫ ⁊ ad gloſſas. vbi ea q̄ hic collecta ſunt
min⁹ ſufficere videbuntur.

De ſnīa interdicti Rubri.

❡ Queſtio. ccxix.

NUnc videre reſtat de ſnīa īterdicti q̄ q̄dē
ſicut excōmunicatio ⁊ ſuſpēſio noīe cēſu-
re eccl̄iaſtice cōtinet vt extra de ꝟborum
ſig. q̄rēti. Nota tñ ſm. Ray. §. lj. in ſum- Raymund⁹
ma denique inter hec tria. Nā ꝓprie excōmunicatur
ꝑſona. xj. q. iij. certū extra de verbo. ſig. c. ex pte ſu-
ſpendit ſiſr ꝑſona quādoq̧ a bñficio quādoq̧ ab
officio et q̄ñq̧ ab vtroq̧. ij. q. v. preſbiter extra de
purga. ca. inter ſollicitudines. interdicit locus pu-
ta ciuitas. caſtrū. eccl̄ia. regnū. extra de verbo. ſig. c.
cū in partibus. interdū tñ ponit vnū ꝓ alio. qi et
ꝑſona dicit interdicta. ⁊ ciuitas excōmunicata ex-
tra de ſnīa excō. reſpōſo. extra de priuile. cū ⁊ plan-
tare veruꝫ cū de interdicto ſparſim in diuerſis lo-
cis iura ⁊ doctores mentioneꝫ faciāt vir religioſus
frater hermanus ordinis fratrū ꝑdicatorū. quon-
dā ꝓuincialis. theutonie iuris diligēs indagator.
hic inde de hac materia ſparſa maxime ex glo. do-
mini innocentij. q̄ꝫ collīgēs tractatū cōpēdioſuꝫ
et vtileꝫ de interdicto cōpilauit. ex quo plura q̄ in
hac rubricella poſui ſunt accepta.

❡ Queſtio. ccxx.

PRimo ergo quero q̄d ſit interdictū. Rñ. vt in
eodē tractatu. c. j. dicit interdictū eſt cenſura
eccleſiaſtica in penā cōtumacie vel offenſe lata. ar-
cēs ꝑcipue ꝑplm̄ ne cōmunicet ſacris. Eccleſiaſti-
ca ponit ad differētiā interdictoruꝫ legalium que
olim erant ſolēnes verborum conceptiones qui-
bus ꝓtor aliq̄d fieri iubebat vel ꝓhibebat maxime
cum de poſſeſſione vel quaſi inter aliquos conten-
debat. Et ex illis quedā erant reſtitutoria q̄dā ex-
hibitoria quedam prohibitoria vt inſtituta. eo. tit.
de interdictis ꝑ totū. Sacramētis ponitur ad dif-
ferentiā effectus excōicationis maioris q̄ ſeparat
etiam a cōmunione fideliū. habet ergo ſimilitudi-
nem cū excōicatione minori que a ſacramentis tā-
tum ſeparat. iij. q. iiij. c. engeltrudam. ⁊ cum excōi-
catio ab aula receſſerit interdictum videt quodā-
modo in eius locum mutato noīe ſurrexiſſe Hec
Hermānus.

❡ Queſtio. ccxxj

QUot modis dicatur interdictum. Rñ. dicit
interdictum cōmuniter vt extra de exceſſib⁹
prelato. tanta. et extra de verbo. ſig. cum in parti-
bus ⁊. c. querenti ⁊ in plurib⁹ alijs locis. dicit etiā
quandoq̧ ſuſpenſio diuinorū vt extra de conſecra.
eccl̄ie vel alta. ſi eccl̄ia. quandoq̧ ceſſatio a diuinis
vt extra de of. ordi. c. irrefragabili: prout quidā do-
ctores ibidem exponunt. dicuntur tñ proprie diui-
na ſuſpendi propter violationem ecclēſie vt in di-
cto. c. ſi eccleſia. c. ceſſatur aūt a diuinis ꝓpter iniu-
riā alicui de eccl̄ia factā vel penſionem nō ſolutaꝫ.
extra de his q̄ fi. a ma. parte capi. c. q̄ſinit. Quare
ſi aliq̄s ali⁹ preter ipſos canonicos celebraret in

huiuſmodi eccleſia vbi ſolũ ceſſatur a diuinis imo
mo ⁊ ſi aliqui de ipſis canonicis ibi celebrarẽt nõ
incurrerent irregularitatẽ q2 non eſt interdictum
iuris vel ordinarium vt dicit Innocẽti⁹. in glo. ſup
Hoſtienſis. idẽ. c. ſ. dilectis filijs. ⁊ idẽ expreſſius dicit Hoſtiẽ.
in glo. extra de off. ordi. ſup. c. irrefragabili. ſuper
v̄. ceſſauerint. vñ dicit ꝙ cum ſit ſcḋm conſuetudi
nẽ quarũdã eccliarum ceſſat a diuinis tunc nõ in
terdicit capitulũ ſed ceſſant ab eo qḋ facere poſ
ſunt et organa ſua ſuſpendunt. et ſonitum campa
narũ ⁊ nihilominus preſbiteri infra eccliam etiã
cum canonicis ſubmiſſa voce officiãt ⁊ celebrant
et fere omnia alia expediunt ſicut prius qḋ non fie
ret ſi eſſet ecclia interdicta. concordat etiam his.
Garſias Garſias in glo. ſuper nouellam Gregorij. x. extra
de offi. ordi. c. ſi canonici. idẽ ſcḋm Innocẽ. extra de
exceſſ. prelato. in glo. ſuper. c. tãta in ſi. Quando ec
cleſia clauditur ⁊ aſportantur reliquie a plato propter
diſſenſionẽ patronorum peccaret tñ aliter qui te
mere in eccleſia violata vel clauſa vel contra vo
lũtatem canonicorum ibi celebraret excepto pro
prio epiſcopo qui quotiẽs vult celebrare poteſt in
Lector. eccleſia cathedrali. ſi canonici abſq3 manifeſta et
rationabili cauſa maxime in cõtẽptũ ipſi⁹ epiſco
pi ceſſant a diuinis extra de off. ordi. c. irrefragabi
li plus dico ꝙ ſi aliquis vel aliqui de canonicis po
nerẽt ſine conſenſu epiſcopi ⁊ alioꝝ fratrum veri
nominis interdictũ in aliam eccleſiam epiſcopus non de
bet obſeruare nec ſuſtinere ꝙ ab alijs obſeruetur ex
tra de his q̄ ſi. a ma. parte ca. queſiuit. dicimus etiã
q̄ñq3 diuina ſuſpenſa q̄ñ vna eccleſia eſt interdicto
ſuppoſita.

¶ Queſtio. ccxxij.

Quot ⁊ que ſint ſpecies interdictorum. R̄ñ.
interdictoꝝ due ſunt ſpecies nã aliud gene
rale aliud ſpeciale ſiue particulare. generale dici
tur interpretatione iuris nõ ſolũ quando regnum
vel terra vel prouincia interdicitur verũetiã cum
villa vel caſtrum interdicitur vt extra de verb. ſig.
in. c. cũ in partib⁹. ſpeciale aũt ſiue particulare eſt
Gloſſa. vt dicit hic glo. vuillelmi. ſup. v̄. in terra. cũ inter
plures eccliaſ. pauce vel vna interdicuntur ſic autẽ
vt predictum eſt interpretatur ius interdictũ gñale
le vt ex eadẽ decre. cũ in partibus colligitur. ne hi q̄
habent priuilegiũ ꝙ tpe gñalis interdicti poſſint
celebrare ianuis clauſis voce ſubmiſſa dicãt hoc ſo
lum generale cum regnũ terra vel prouincia inter
dicit. Et incipiant celebrare ianuis apertis ⁊ alta
voce cum ciuitas villa vel caſtrũ tanq̄ hoc ſit par
ticulare. ſicut eñ quidã fecerũt. vt dicit Innocẽti⁹
in glo. ſup eodẽ. c. ſumentes ar. a cõtrario ſenſu qḋ
de vno negatur. de alio conceditur. extra de pſum
ptioni. c. nonne.

¶ Queſtio. ccxxiij.

Quid ſi interdicatur terra alicui⁹ militis in
qua nulla eſt ecclia que nõ habeat hmõi in
dulgentiã: nunq̄d reputabitur generale interdictũ
R̄ñ. ſcḋm. glo. ibidem. credo ꝙ ſic ſiue hmõi miles
habeat terrã in diuerſis parrochijs. ſiue in vna tã
tum dũmõ terra illius parrochie non ſit tota ſua
idem monaldus.

¶ Queſtio. ccxxiiij.

Quid ſi nullum habeat caſtrum vel villã in
tegrã nunq̄d reputabitur gñale interdictũ
ſi terra ſua interdicatur. R̄ñ. ſcḋm. glo. ibidem ar. ꝙ
non in illo. c. cum in partibus vbi dicitur ꝙ nomi
ne terre villa vel caſtrum intelligitur. ſed credo ꝙ
ſi miles cuius terra interdicitur nullũ habeat ca
ſtrum vel villam integrã vel parrochiam ex quo
tamen habet multitudinem hominum ſibi ſubdi

torũ cum interdicitur terra cui⁹ intelligitur genera
le eſſe interdictum non particulare q2 vt predictũ
eſt illud interdictũ particulare eſſe credo. quando
certa eccleſia ſupponitur interdicto aut etiam cer
te ecclie. idem monaldus. Monaldus

¶ Queſtio. ccxxv.

Cum interdicitur terra regis vel principis:
an tã feudalis q̄ propria intelligatur eẽ interdi
cta R̄ñ. ſcḋm glo. ſuper. v̄. intelligunt. credo ꝙ ſi di
ctũ eſt interdicimus regnum francie intelligẽdũ
eſt totam terram adherẽtem ſibi tempore late ſen
tentie ſiue ratione dominij ſiue feudi interdictam
arg. extra de poſtu. prela. c. j. ſi autem dictũ eſt ſim
pliciter interdicimus terram regis vel princi. talis
vel talis cũ pene ſint reſtringẽde. credo ſine preiu
dicio interdictum huiuſmodi non eſſe extendẽdũ
ad feuda hmõi idem monaldus. ſcḋm Innocẽ. ⁊ Ho
ſtien. in glo. ſup idem. c. ad hec cum interdicitur ter
ra alicuius interdicitur omnis terra tali adherẽs
tempore late ſententie q̄ iuriſditioni ſue ſubeſt. et
ſimiliter que in crimine ei fauet. preſtando ei auxi
lium. concordat cum hoc etiam Ber. in glo. ibidẽ
Nam ratione delicti dñi potuit interdici extra de Bernard⁹.
offi. delega. ſane vt dicit ibidem Hoſti. in glo.

¶ Queſtio. ccxxvj.

Quid ſi interdicitur terra alicui⁹ ⁊ ipſe poſt
latã ſententiam emit terram aliam nõ in
terdictam vel terram interdictam vendit R̄ñ. ſi
terrã emit. terra illa non ſortitur conditionẽ terre
interdicte niſi lator ſnie voluerit intendere tã de
ea quã habuit q̄ de ea quã habitur⁹ eſſet. ſed ſi vẽ
dit terram interdictam q̄uis tranſeat dominium
inheret tamen onus ſententie loco vel loci pplo.
donec relaxetur. herman. in tractatu ſuo in ſi. ar.
ad hoc de poſtul. pla. ade. hoc vide. ſ. q. prima. iſti.

¶ Queſtio. ccxxvij.

Propter quã cauſam poſſit poni interdictũ
R̄ñ. ſcḋm Innocen. extra de exceſſ. prela. in
glo. ſuper. c. quidam dicunt. ꝙ neceſſaria ſit moni Innocẽtius.
tio in ſuſpenſione ⁊ interdicto extra de appella. re
prehenſibilis. ⁊ ꝙ pro nulla cauſa poſſit quis ſuſpẽ
di vel interdici niſi pro contumacia ſicut in excom
municatione vt ſupra dictum eſt ar. extra de ſp. c.
ad hec quoniam ⁊ ar. xij. q. ij. hi qui ſed certe nos
hoc non credimus, cum inueniam ſententiam ſu
ſpenſionis ferri contra delinquentem etiam non
contumacẽ. v. q. iiij. in loco. datur enim huiuſmo
di ſententia vt pena vnde ſic erit in hac pena vt in
alijs vt probata culpa vel notoria exiſtente impo
ni poſſit ſine monitione etiã penitenti ⁊ correcto
ſed in ſententia excõmunicationis eſt ſecus q2 non
eſt pena pure. ſed medicina. ij. q. j. multi. hoc autẽ
bene fatentur ꝙ quando pro contumatia infertur
nõ debet inferri niſi contra incorrigibilem ⁊ cõtu
maciem vide de hoc infra. eo. ti. q. ccxxxj. quo ordi Hoſtienſis.
ne Hoſtieñ. extra de his que ſi. a ma. parte. ca. in
glo. ſuper. c. queſiuit dicit ꝙ nec interdictũ nec ceſ
ſatio a diuinis debet fieri ſine cauſa rationabili
vt extra de offi. ordi. irrefragabili. §. ceterum. reprẽ
henditur etiam in eodem. c. queſiuit. cõſuetudo qua
rundam eccleſiarum in quibus eo ipſo ꝙ non ſol
uitur pẽſio capſo vel vni ex canonicis debita ceſſant
a diuinis vel interdicitur terra vel eccleſia. hoc eñ
fieri non debet. ſed ille qui deliquit puniendus eſt
ſidem dicit Innocẽñ. in glo. ibidem ⁊ hic ſolus eſt Innocen.
verus intellectus eiuſdem decre. Nunq̄ enim fe
rendum eſt interdictum ob culpam alicuius ſin
gularis perſone niſi ſit domin⁹ loci. extra de ſpon
ſal. non eſt vobis ⁊ extra eo. de offi. dele. ſane quia
idem. Bernar. in glo. ibidẽ poteſt ergo interdictũ Bernar.
a debito

a debito iudice ferri propter delictuꝫ dñi terre vel
capituli vel cõmunis. hec Hoſtienſ. in glo. ⁊ aliqua
etiam de his ponit in ſumma li.v. rubri.xi. de ver.
ſigni.§.vlt. et qñ.℣. ſed nũquid in fine quoqꝫ eiuſdẽ
Hoſtienſis. c. dicitur ꝙ pctã ſuos debent tenere auctores ⁊ ꝙ pe
na nõ eſt vlterius protrahenda ꝙ delictum fuerit
in excedente repertum. ⁊ loqꝫ in hac materia. nota
et iaꝫ ſm Innocẽ. ⁊ Hoſtienſ. vbi. ſ. in glo. ꝙ ex eo
deꝫ. c. queſiuit habetur ꝙ epiſcopus ex officio ſuo
tenetur cogere ſubditos ſuos ne ſeruẽt interdictuꝫ
a non ſuo iudice latũ. item nota ꝙ Garſias extra
de offi. ordi. in glo. ſuper nouellam greg. x. ſi cano
nici. dicit ꝙ cauſa canonica ꝓpter quã ceſſari po
teſt a diuinis eſt ſi ſit manifeſta. i. notoria. extra de
offi. ordi. irrefragabili. nam ſi nõ eſſet notoria nul
la conſuetudo prodeſſet quia eſſet eccleſijs onero
ſa. extra de cõſuetudine. c. j. Alij dicunt hoc eſſe ve
rum. qñ ceſſatꝫ contra epiſcopuꝫ ſecus contra aliũ.
qꝛ tũc nõ ẽ neceſſe ꝙ cauſa ſit notoria. ſꝫ ſufficit ꝙ
Garſias. ſit ꝓbabilis bonus ẽ hic intellectus primus tamẽ
eſt ſecurior ⁊ ſine calũnia hec Garſias.

¶ Queſtio. cclxxviij.

Quis poteſt interdicere. Rñ. ſm innocen. et
Hoſtienſis. Hoſtien. in glo. ſuper idem. c. queſiuit. Om
nis ꝓlatus habens iuriſditionem ordinariã vel de
legatam. põt interdicere eccliam ⁊ terram contu
macem etiã ſi ſit epiſcopus contumax vt extra de
appella. c. dilectis ⁊ extra de off. dele. ſane. qꝛ im
mo. ⁊ ſi canonicus habet iuriſditioneꝫ ſpecialem
ſiue prelationem ſuper aliquos hoĩes etiaꝫ ratiõe
prebende ſue. tũc ſi conſuetudo hoc habeat non ſo
lum hoĩes iuriſditionis ſue poteſt interdicere. ſi
ue excõicare. ſed etiam terrã hac autem cõſuetudi
ne non poteſt induci. ꝙ pro factis cõmunib⁹ eccle
ſie cathedralis poſſit qlibet canonicus excõmuni
care vel interdicere hoĩes ecclie. quomõ eñ poſ
ſunt non ſubditos ligare vel ſoluere vtiqꝫ nõ poteſt
vt patet. xxj. diſt. inferior. hoc autem conſtat ꝙ ſin
guli de capitulo non ſunt domini hoĩm vel rerũ
capituli. ſed capitulũ tñ. xij. q. ij. qui manumittũ
tur. et ſicut dicit Hoſtien. ibidem poteſt illud in
telligi nõ ſolum de cathedrali ecclia. ſed etiam de
qualibet ipſi⁹ ciuitatis vel dioceſis. et addit tñ dic
ꝙ loquitꝫ hec decretalis tñ de cathedrali eccleſia.
et tangitur hic conſuetudo ſpecialis quarundam
eccleſiaruꝫ vbi eoipſo ꝙ nõ ſoluitur penſio ceſſa
tur a diuinis qđ fieri nõ debet vt dictuꝫ eſt. ſ. q. pro
xima. item nota ꝙ licet extra de exceſſ. prela. c. j. di
catur ꝙ epiſcopus ſine ꝓiudicio capituli nõ debet
ſuſpendere clericos aut eoruꝫ eccleſias interdicto
ſupponere. hoc tñ ſolum in caſu intelligitur vt di
cunt Innocentius ⁊ Hoſtien. in glo. ibidem. ſ. de
ſuſpenſione perpetua vel interdicto perpetuo vel
ad multuꝫ longum tempus qđ fieri non debet ſine
conſenſu capituli. extra de his que fi. a ma. parte
ca. c. queſiuit ⁊ hoc maxime obtinet quando proce
dit ex officio contra abſentem vel etiam cõtra pre
ſentem contumacem. Naꝫ tũc eſt cum maiori ma
turitate procedendum alias auteꝫ regulariter de
generali conſuetudine ⁊ de iure ſententia propꝛij
paſtoris ⁊ ſolius tenenda eſt ⁊ tremenda xj. q. iij. c.
j. xvj. q. ij. viſis. extra de off. ordi. cum ab ecclſiarum
Mirum eñ eſſet vt dicit Hoſtienſ. ꝙ epiſcopus ſi
ne iudicio capituli non poſſet ſuſpendere vel eccle
ſias, interdicere. ſi hoc generaliter deberet in
telligi ſicut ſonat tamen non ſolum delegatus ſed
etiam ſubdelegatus ſolus per ſe valeat excõmuni
care vt extra de off. dele. ex litteris. Idẽ dicit greg.
papa extra de ſponſa. non eſt nobis extra de exceſ.
Grego. prela. tanta. Item legatus extra de officio legati.

Nouit. Itẽ delegat⁹ extra de officio dele. ſane qꝛ ⁊
alij eccleſiarum prelati extra de offi. ordi. cũ ab ec
cleſiarũ videtꝫ quoqꝫ innuere. Innocẽ. extra de of.
archydiaconi in glo. ſuper. ca. archidyaconis. qđ
prelati q etiã non hñt iuriſditionem ab epiſcopis
ſed a collegijs vel ab alijs ꝑuis nõ poſſint excom
municare maiori excõmunicatione poſſunt tamẽ
excõmunicare minori excõmunicatione ⁊ interdi
cere. Nota multa de hac materia extra de of. ordi.
in glo. Inno. ⁊ Hoſtien. ſuper. c. cum ab eccleſiarũ
Item electus confirmatus ꝑuis non receperit cõ
ſecrationeꝫ interdicere poteſt. qꝛ hec eſt iuriſditio
nis extra de elec. tranſmiſſam vacante etiam eccle
ſia interdicit capl'm vt elici poteſt extra de maiori.
⁊ obe. c. his que. ⁊. c. cum olim. et extra de hereticis
ad abolendam Rñ. j. Nam ſicut dicit Hoſtien. in
glo. ſuper. c. iis q vacante ſede teneat capitulum lo
cuꝫ ꝓlati quo ad ea que iuriſditiõis ſunt. vnde põt Hoſtienſis.
tũc iudicare abſoluere excõmunicare. vt in dictis
ca. ⁊ extra de teſtib⁹ albericus ar. lxv. di. c. ſi. xxiij.
di. I nomine dñi. ea vero q epiſcopalis ordinis ſunt
debẽt per vocatos vicinos epiſcopos expediri. vij.
q. j. pontifices vel vt alij dicũt ea que dignitatis epi
ſcopalis ſunt ad ſupiorẽ deuoluunꝫ vt ea cõmittat
cui voluerit. ⁊ licet ad capitulum deuoluantur ea Bernar.
q iuriſditiõis ſunt ꝓñficia tñ nõ conferret extra. ne
ſede va. illa. ꝯcordat etiã his Ber. in glo. ſup. c. his
q. ⁊ ſup. c. ad abolẽdã. ſatis etiã concordat Innocẽ.
in glo. ibidem. licet quidam dicant ꝙ non poſſit ni
ſi habeat hoc ex conſuetudine vel ex priuilegio no
ta ibi multa de hac materia. qs et quas vices ha
beant prelati mortui. concordat etiam cum ſupra Monaldus
dictis Monaldus tam de prelatis ꝙ de capitulo
et dicit generaliter qcũqꝫ iudex ſiue ordinari⁹ ſiue
delegatus q poteſt excõicare et ſuſpendere poteſt
etiam interdicere quia equipolentia ſunt ⁊ ad cen
ſuram ſpectãt eccleſiaſticã extra de verbo. ſig. que
renti. Et qđ dictum eſt de capitulo ſede vacante di
cit Inno. in glo. ſuper. c. ad abolendam ꝙ forte idẽ
dicendum eſt in abſente ſiue ex iuſta cauſa ſit ab
ſens. ſiue ex iniuſta ſecus de negligentia De ab Hoſtienſis.
batiſſa aũt nota ſm Hoſti. in glo. extra de ma. et
obedien. ſuper. c. dilecta ꝙ nihil poteſt eorum que
pertinent ad claues eccleſie vnde ad minus nõ po
teſt ſuſpendere ab officio qꝛ hoc qſi clauiuꝫ eſt nec
poteſt excõmunicare. nec abſoluere. nec interdictũ
interponere huiuſmodi ergo per iudicem ſuuꝫ fa
cere debet vt patet in. e. c. cõcordat etiam his Ber.
in glo. ibidem vide de hac materia. ſ. eo. li. ti. xxiij.
de impedimento ſexus.

¶ Queſtio. cclxxix.

Quis poſſit īterdici. Rñ. vt colligitur. extra
de iudicijs ac ſi clerici ⁊ extra de offi. deleg.
ſane poſſunt interdici ſubditi a prelato ſuo ſiue ha
beat ſuper eos iuriſditionem ordinariam ſiue de
legatam alš ſententia a non ſuo iudice lata non te
net vt ibidẽ dicitꝫ. Exempti autem ſm formam exẽ Lector
ptionis ſue interdici nõ poſſunt. vt patet extra de
priuiꝫ. cum capella ⁊. c. quãto ſi tamen exempt⁹ ra
tione vni⁹ tituli haberet beneficiũ aliud ratiõe cu
ius non eſſet exemptus in hoc ſui dyoceſani ſentẽ
tijs ſubiacerẽt vt patet in dicto. c. cũ capella. in pre
allegato etiã. c. quãto cauetur. vt cum prelati reli
gioſos exemptos non poſſint excõmunicare vel in
terdicere in eorum odium ⁊ priuilegiorum ipſorũ
fraudem non interdicant alios vel excõmunicent
aliis vendentes vel ab eis ementes vel alias eiſdeꝫ
communicantes alias puniendi ſunt hec etiam in
predicto tractatu hec tanguntur dicit ibi hoſtien.
in glo. ſuper. ℣. in fraudem qđ etiam bona fide et

cauſa iuſtitie faciende ſicut nõ licet monachos ta-
les excommunicare vel interdicere ita nec aliqͩd
equipollens facere. qꝛ ex quo denegat̃ vna via dene-
gat̃ ⁊ oĩs alia per quã ad idẽ puenire põt nec ẽ ali-
qͩd in fraudem canonis extra de cõceſ. prebẽ. conſti
tutus in fi. nec in fraudẽ legis. ff. de legibꝰ contra
legẽ vide infra. e. t. q. cclxviij. ſed qͩd ſi religioſi

℄ Queſtio. ccxxx.

Quid ſi oñs aliqs temporalis ſupponat ſcrã
ſua ⁊ pſonam ⁊ familiã iuriſditioni alicuiꝰ
epiſcopi extranei ipſam in ſe ⁊ pdicta ex certa ſciẽ
tia progando. Nunqͩd põt ex vi talis progatiõis
familia aliter nõ delinquens excõmunicari ⁊ terra
interdici Rñ. ſm Hoſt. li. v. Ru. xl. de ver. ſig. §. vi.
et qñ. ꝟ. ſed qͩd ſi domꝰ ⁊ ſequentibꝰ de familia vi-
detur ꝙ excõmunicari non debeat nõ delinquens.
Hoſtienſis. xxiiij. q. iij. ſi heres ſed ſi monita a ſeruitio ⁊ parti
cipatione nõ deſiſtit excõicari poterit. vt extra. de
ſen. excom. in nouella Innocen. ſtatuimus ſʒ ſi vo-
lit abſtinere a ſeruitio remuneratione ſuam potes-
rit exigere. ac ſi ſeruiret cum p ipſam non ſtet arg.
ff. de ſtatu lib. l. iiij. §. ſtichus. vide. ſ. e. t. q. ccxxxj. ſe-
quitur humile ⁊ ſequentibus terra etiã ex tali con
uentione interdici põt vt ar. extra de iureiuran. ex
reſcripto. ⁊ de of. dele. P. ⁊ G. clerici etiam in ta-
li caſu tenent̃ ceſſare a diuinis qͦd quidem planuʒ
eſt. ſi ordinariꝰ conſenſerit in progatione. vt extra
de foro ꝯpe. ſignificaſti. ſʒ ⁊ ſi non cõſenſerit adhuc
puto ꝙ clerici tale interdictum ſeruare tenẽtur vt
optime inniit dicte decre. ex reſcripto ⁊. c. P. ⁊. G.
ſʒ em̃ laicus per ſpecialem conuentionem non poſ-
ſit ſupponere aliꝫ eccleſias vel perſonas eccleſia-
ſticas terre ſue tñ cum vniuerſitate tacite trãſeũt.

℄ Queſtio. ccxxxj.

Quo ordine debeat ferri ſententia interdicti
et que pena non rite ferentis Rñ. ſm Inno.
Innocẽtius. et Hoſtienſ. in glo. extra de offi. ordi ſup. c. cum ab
eccleſiarum debet fieri rationabiliter ſicut ⁊ ſentẽ
tia excõicationis. vt in eo c. dicit̃. Nam ſi fert̃ irra
tionabiliter puniri debet pferens pena illiꝰ cano
nis extra de ſentẽ. excõ. ſacro. vt idem Innocen. ex-
preſſiꝰ dicit extra de appel. in glo. ſuper. c. dilectis
filiꝫs. et ſatis videt̃ hoc expſſum extra de ſen. excõ.
cũ medicinalis vbi quãtũ ad ordinẽ pferendi equi
parantur ſententia excõis ⁊ ſuſpenſionis ⁊ interdi
cti vt dicit Ber. in glo. Nam poſt multa premiſſa
q̃ ſeruanda ſunt in ferẽdo ſnĩam excõmunicatiõis
tandem adde ⁊ hec eadẽ in ſuſpenſionis ⁊ interdi-
cti ſentẽtꝫs volumꝰ obſeruari. quod intelligũt. In
nocẽ. ⁊ Hoſt. in glo. ibidem de interdictis perſona
rum non locorum habet em̃ locũ in ſuſpenſionibꝰ
⁊ interdictis ab offitio ⁊ bñficio ⁊ ſacram. tis non
in aliꝫs interdictis vñ vt dicit Hoſtien. in glo. ſup
idem. c. cum medicinalis idem iuris eſt in multis
in ſententia excommunicationis ſuſpenſionis ⁊ in
terdicti equiparantur in primo in forma huiuſmo
di conſtitutionis. ſ. cum medicinalis que forma in
qualibet harum eſt ſeruãda. vt ibidem ponitur ſe-
cundo qꝛ appellatio precedens tuetur appellanteʒ
in his tribus nec ab his appellari poteſt extra de
appella. ad hec quoniam ⁊. ca. paſtoralis. idem in
ſuſpẽſo ab officio ⁊ ab ingreſſu eccleſie vt patet in
additionibus. Tertio in electionibus quia tales
nec eligi nec eligere poſſunt extra de conſuetudi-
ne. cum dilectus. §. Quia nobis. Quarto quia neu
tri debent celebrare diuina ex quo interdicta ſunt
extra de clerico excõicato. miniſt. c. ij. ⁊. c. poſtu-
laſtis. §. fi. Quinto quia debet monitio precedere
extra de appellationi. reprehenſibilis. vnde ꝙ ibi
dem dicit de ſenten. excõmunicationis ⁊ ſuſpenſio

nis glo. Hoſt. etiã ibidẽ ſicut ⁊ hoc dicit ſeruãduʒ
in ſnĩa interdicti qͦd itellige ſm Inno. extra de ap.
in glo. ſup. c. ad hec qñ qñ ſuſpẽſio vel interdictuʒ
fert̃ in aliquã p cõtumacia. ſecus ſi imponatur p
penitentiã. ſuſpenditur enim quis ab offitio ⁊ bñ-
ficio l penã. aliqñ ad tꝑs aliqñ imperpetuũ. ſʒ ſm
Hoſt. i glo. ibidẽ intelligit̃ hoc de pena quã qͥs ipſo Hoſtienſis.
facto incidit a canone ſtatutã. Nã tunc nõ oportet
monitionẽ precedere. ſecus aũt ſi etiã ab hoĩe im-
ponatur p pena. qꝛ tũc debet amonitio precedere
vt dicit ⁊ patet extra de cohabi. cle. ⁊ mul. ſicut ad
exturpandam ⁊. c. ſi aũt clerici, videt̃ quoqꝫ cũ hoc
concordare nouella Grego. x. extra de officio ordi.
ſi canonici vbi etiam anteꝙ̃ ad ſolã diuinorum ceſ-
ſationẽ pcedat̃ ſtatuit̃ ꝙ cauſa ceſſatiõis exprima
tur. ſʒ ſigillata illi cõra quã ceſſare intendũt aſſi-
gnetur. Sexto qꝛ vterqꝫ iurat anteꝙ̃ abſoluatur ⁊
in vtroqꝫ poteſt fieri abſolutio ad cautelã extra de
ſen. ex. venerabili. Septimo qꝛ vtraqꝫ ſnĩa eſt a ſu-
perioribus etiã ſeruanda extra de of. ordi. cũ ab ec
cleſiarum. Octauo qꝛ neuter durante ſentẽtia põt
teſtificari. extra de exceptio. apoſtolice ⁊ extra de te
ſtibus veniens ij in fine. Nono qꝛ non debet ſuperi
or de ipſis aliqͩd diſponere partibus nõ vocatis ex
tra de appellationibus romana. §. penulti. et ex-
tra de ſen. excom. romana Rñ. j. Decimo qꝛ ſicut ſi
liꝫ ſpeciales ſedis apoſtolice non poſſunt excõica
ri. ſic nec interdici nec ſuſpendi. vt in nouella In-
nocẽ. extra de. ꝟ. ſig. veniens Rñ. j. ⁊ extra de priui.
volentes. §. penulti. vndecimo qꝛ vtraqꝫ ſnĩa nomi
ne cenſure eccleſiaſtice continetur. extra de verbo.
ſig. querenti plures de predictis equiparãtꝫs ſiue
cõuenientꝫs etiã Innocẽ. ponit extra de appella.
in glo. ſup. c. ad hec qm̃. ⁊ idem Hoſti. in glo. ibidẽ
Differunt tñ in participatione. qꝛ cũ ſuſpenſo vel
interdicto poſſunt hoĩes participare niſi ⁊ parti-
cipatio eſſet ſpecialiter interdicta. ſʒ cũ excõicato
nõ debeo participare extra qͦd metus cauſa factis.
Itẽ ꝓpe loquẽdo hõ dicit̃ ſuſpẽdi nõ interdici niſi
improprie: loca vero ꝓprie interdicuntur ſʒ in pe- Innocentiꝰ.
nam perſonaruʒ hec Hoſti. vide multa de hac ma
teria in glo. Innocẽ. ⁊ Hoſti. ſuper pallegato. c.
extra de ap. ad hoc. qm̃. vide. ſ. eo. ti. q. ccxxvij. pro
pter quã cauſam. de tenore etiaʒ duarũ ſupradicta
rum conſtitutionũ. ſ. ſacro ⁊ cuʒ medicinalis ⁊ de
pena non ſeruantium formã ibidẽ traditam: tam
in excõicando ꝙ̃ interdicendo. vide. ſ. eo. ti. q. lxvj.
Reſtat videre ⁊. q. ſequenti. Nota etiam ꝙ vt di-
citur extra de offi. dele. c. ſane qꝛ iudex temperate
ſm qualitatẽ negotꝫ debet procedere maxime cir-
ca maiores pſonas: ita vt epo vel ingreſſuʒ eccleſie
vel ſacerdotale officiũ interdicat: aut etiam terrã
illius q̃ ad iuriſditionẽ ſuã ptinet ſpecialiter inter
dicto ſupponat. Et vt dicit̃ extra de ver. ſig. c. que-
renti. iudex debet eſſe diſcretꝰ vt rerũ ⁊ pſonarũ cir-
cunſtantꝫs indagatis. illã ſnĩam. ſ. excõicationis.
ſuſpenſionis vel interdicti ferat quaʒ magis vide-
rit expedire. et vt dicit Hoſti. in glo. ibidem. ſi vna
non ſufficit creſcente cõtumacia poteſt procedi ad
ſecundã nã creſcente cõtumacia creſcere debet et
pena. ff. de pe. l. relegati.

℄ Queſtio. ccxxxij.

Sub qua forma verbox ferri debeat ſnĩa inter-
dicti Rñ. forma interdicti talis eſt Nos p-
pter talẽ cãm: eccl'aʒ talẽ ciuitatẽ villã vel terrã iter
dicimꝰ vel ſupponimus iterdicto vt extra de ꝟb. ſi.
cũ i ptibꝰ et extra de of. dele. ſane. Nũc vero cõiter
iudices ſolẽt addere ſic eccl'iaſtico ſupponimꝰ iter
dicto. ⁊ vt dicit Innocenti. extra de exceſ. pla. ſuper
c. tanta in fi. interdictuʒ em̃ iuris eſt ⁊ plus impor
tat ꝙ̃ vbi ꝓprietas ſonet. vide infra. eo. titu. cclxx.

circa

circa finem in fine pōt tñ interdicti ſñia etiā ſm ar
bitriū bōis formari videlicet vt interdicat vel miſ
ſarū celebrationē cū cantu. vel celebrationē veſpa-
Forma interdicti. rū vel ſepulturam ⁊ huiuſmodi. ⁊ pōt iudex ab in
terdicto excipe quos vult ⁊ ſubijcere quos vult et
qñ vult vñ dicunt. Inno. ⁊ Hoſt. extra de priuil. in
glo. ſup. c. vt priuilegia ſic vbi loc⁹ vel eccl'ia inter-
dicit talis ſñia ſuſpendi pōt tunc licet ibi celebra
ri vel auctoritate iuris vt in. eo. ti. vt priuilegia vel
auctoritate hominis vt extra de ap. dilectis filijs
⁊c. non obſtāte qꝛ qñ loc⁹ interdicit. pōt⁹ vident in
terdici hoies. q̄ loc⁹ vñ cū dicit interdico talē ec-
cleſiā id eſt ſenſus. i. interdico celebrātes in tali ec-
cleſia ⁊ ab hac ſñia pōt iudex excipere quos vult ⁊
pferre etiā q̄ certa officia ibi celebrātes. ſint excōi
cati. ⁊ non alij. et q̄ certo tpe puta qñ dñs terre ibi
fuerit preſens. ⁊ nō alio. ar. extra de of. dele. ſane. ⁊
extra de ſpōſa. nō ē nobis. vel ⁊ ſi ꝓprie dicat loc⁹
ſuſpēſus qꝛ tñ hec ſuſpēſio nō fit ꝓpter delictū loci
pōt ibi celebrari. vt patet in hoc. c. vt ꝑuilegia hec.
Innocētius. Inno. ⁊ Hoſt. addit inno. q̄ ſi pſona eſſet interdi-
cta vel ſuſpenſa tūc ſi hoc factū eēt ꝑ culpa ſuſpē-
ſi vel interdicti nō poſſet de licentia alicuius cele-
brare. nec ſuſpendi interdictū vel ſuſpenſo. ſꝫ ſi ſuſ
penſus vel interdict⁹ eſſet ob culpā alteri⁹. qō ali-
quādo fit vt. xvij. q. iiij. miror. ⁊ c. felix dici pōt rōne
ſupradicta ſicut de interdicto loci. q̄ talis ſñia ſuſ
pendi pōt. idē recitat Hoſt. ibidē in glo.

¶ Queſtio. ccxxxiij.

Quid ſi intra idē tp̄s quo ſuſpenſa eſt ſñia in-
terdicti aliq̄s appellet. nunq̄d valꝫ Rñ. ſm
Hoſtienſis. Hoſt. ⁊. Bernar. in glo. ſup. c. ad hoc. quoniā .q̄ ſic
dicūt. videtur q̄ nō qꝛ interdictū durat q̄uis ad tē
pus ſit relaxatū q̄ ex eo patet. q̄ adueniēte tpe eſt
ſeruādū nulla alia ſñia lata ⁊ ſic ſemꝑ manet eadē
ſentētia ar. ff. de ꝓcario. l. ſꝫ ſi manēte. ⁊. ff. de pecu
lio. l. ſi peculiū. §. ſi alieno Nec obſtat ſi obijciat q̄
iterū pōt in eccl'a celebrari qꝛ hñ celebratur in ec-
cleſia interdicta vt ꝑdictū eſt patet ēt extra de ꝑui
le. cum ⁊ plantare. §. qō ſi tēplarij ⁊. c. vt priuilegia
§. illō etiā ⁊ excōicatis ꝑdicat extra de ſen. ex. Rñ-
ſo ⁊. c. cū voluntate. §. j. Rñ. et ſic licet appellatio nō
Laurentius ſuſpendat interdictū iam latū ep̄s tñ qui ipſuꝫ tu
vvilelm⁹. lit. pōt illud ſuſpēdere qō verū eſt. ſm laurē. ⁊ vin-
naſo. cē. Tancre. ⁊ vvilelm⁹ naſo dixerunt. qō ep̄s non
pōt ſuſpēdere interdictū quin ipſum tollat ex to-
to vñ ſi pēdente ſuſpēſione tali iuſte fuit appellatū
defendet appellās ꝑ talē appellationē ⁊ illud q̄ in
ducunt ꝑdicti doctores ad ꝓbandū ſuā intētionē
non ꝓbat. ſ. illa. c. cū ⁊ plātare ⁊ vt ꝑuilegia qꝛ illō
fit autoritate ſpeciali dñi ꝓpter vñ ad cōſequētiā
trahi non pōt. vt. ſ. alius q̄ſ̄ facere poſſet qō in ec
cleſia interdicta celebret Hoſt. vero ſic addit tu di
cas q̄ ep̄s pōt ſñiam ſuā ſuſpendere. i. effectū ſñie
ſicut ex toto tollere. ff. de iudicijs. iudiciū ſoluitur.
⁊ ſic intellige q̄ primi dicunt. Naꝫ ſi pōt qō plus ē
et qō minus. vñ. ¶ Interim appellari pōt vt pdicitū
ſcdi. nā ꝓinde eſt qñ ſuſpendit ſñia. ⁊ qñ ſub cōdi-
tione fert qꝛ in vtroq̄ȝ caſu eadē eſt ſentētia cui⁹ ef-
fectus ad tēpus ſuſpēdit ⁊ tpe adueniente ſine alia
ꝓbatione vtraq̄ȝ eſt ſeruanda ergo appellari pōt a
ſuſpēſa ſñia. ſicut ⁊ a cōditionali vt patet. extra de
appel. ꝑterea ⁊. c. Dilectus. §. verum decanus. qō
ergo dicit q̄ a ſñia interdicti appellari nō pōt verū
eſt niſi effect⁹ ipſius ad tp̄s ſit ſuſpenſus ⁊ idē eſt
in ſñia ſuſpēſionis ſecus in ſñia excōicationis cui⁹
effectus nunq̄ pōt relaxari ad tp̄s niſi omnino tol
latur qꝛ nec vnq̄ participandū eſt cū excōicato. niſi
ſit reconciliat⁹ per abſolutionē extra de ſen. excom
municatiōis. cū deſideres. hec Hoſt. vide infra. eo.
titulo. q. cclxvij. poſt hec quero.

¶ Queſtio. ccxxxiiij.

Quid de his q̄ in aggrauationē ceſſationis
a diuinis imaginem crucifixi. vel beate vir-
ginis vel aliorū ſanctoꝝ pſternunt in terrā vrticis
et ſpinis ſupponūt Rñ. Grego. x. in cōcilio lugdu.
talia penitus reprobauit ⁊ ꝓhibuit vide de hoc. ſ. Gregori⁹. x.
li. j. ti. ti. xj. de ſortilegijs. q. xix. q̄d de his

¶ Queſtio. ccxxxv.

Deinde quero quas penas interdictū gñali-
ter omnib⁹ inferat Rñ. ſm. Inno. ⁊ hoſt. ex-
tra de ſpōſalib⁹. in glo. ſup. c. nō eſt nobis. tpe gñā
lis interdicti nulla diuina officia vel eccleſiaſtica
ſacramēta ꝑmittunt ꝑter baptiſma paruuloꝝ ⁊ pe
nitentias mouētiū. vt ibidē dicit ⁊ extra de ſen. ex.
rñſo. excipe ſacramētū cōfirmationis qꝛ ſicut par-
uuli nō ꝓhibent baptizari. ita nec ꝯfirmari. vt. l. c.
c. Rñſo. itē ꝑmittit euchariſtia dari decedētib⁹ ex-
tra de pe. ⁊ remiſ. qō in te olb⁹ aūt negat vnctio et
eccleſiaſtica ſepultura vt. l. e. c. qō in te dicit. itē ſm
Inno. in glo. vbi. ſ. ad ordines nō poterit aliq̄s lai
cus loci interdicti ꝓmoueri. q̄ aūt erāt clerici cum
nō ſint īterdicti. ad alios ordines poterūt ꝓmoue
ri. vide de his plen⁹ īfra. e. ti. q. ccxxxvij. qō gratie
generaliter.

¶ Queſtio. ccxxxvj.

Qui dicuntur nominatim interdicti vel nō ⁊
qualiter ſint vitandi Rñ. ſm Hoſtien. ⁊ In
nocē. ⁊ Ber. extra de priuil. in glo. ſup. c. cū ⁊ plan
tare. noiatim interdicti vel excōicati dicunt q̄ pro-
prio noie vel aliꝭ circūſtātijs indubitabilib⁹ aut
circūlocutiōe deſignant. inſtituta. de exheredatiōe
liberoꝝ. §. noiatim. Itē ſm Inno. ⁊ Hoſti. extra de
ꝑben. in glo. ſup. c. in lateranenſi. in princi. noiatiꝫ
interdicti dicunt illi q̄libet de q̄b⁹ certū eſt q̄ ſunt
interdicti vñ dicūt interdicti noiati etiā ſi caſtruꝫ
vel ciuitas interdicat extra de verbo. ſig. cū in par
tib⁹. §. ſi. noiatim ergo interdicti vel excōicati dicū
tur q̄ in ſñia ſpecificant vel exprimunt ꝟbigratia
ita dicit iudex excōico. vel interdico petrū ⁊ marti
num cū fautorib⁹ ⁊ participib⁹ ſuis. hec pe. ⁊ mar.
dicunt noiatim excōicati vel interdicti ⁊ ideo ſunt
vitandi. xj. q. iij. cum excōicato ⁊. c. ſequēti fautores
vero ſiue participes nō ſunt noiatim excōicati vel
interdicti: ſed tm̄ in gñe ⁊ ideo non tenet quis eos
vitare quouſq̄ȝ per iudicem noiatim ſpecificentur
⁊ denuncientur facta ſibi prius fide de participa-
tione ſeu fauore ⁊ ſic intellige extra de cleri. excōi.
propoſuit. §. j. vbi de hoc. ⁊ extra de ſentē. excom.
in nouella Innocen. ſtatuimus aliter nemo pēnō de
bet denunciare eos iudex niſi de hoc cōuinci poſ-
ſint. etiā ſi ipſe tanq̄ homo ſciat ipos eē ꝑticipes
vel fautores ar. vj. q. ij. ⁊. iij. nec ſunt vitandi donec
denuncient niſi forſan participatio ipſorum eſſet
notoria adeo q̄ inficiationi non eſſet locus extra
de cohabi. cleri. ⁊ mul. tua nos. idem etiā dicit idē
Hoſt. extra de ſen. ex. in glo. ſuper. c. cum nō ab ho
mine vide ibi ⁊ extra de priuil. in glo. ſup. c. cum ⁊
plantare. Nota ſm Innocē. extra de priuil. in glo.
ſuper. c. vt priuilegia ⁊ ſuper. c. qō nonnullis ⁊ ſm
Hoſtien. in glo. ſuper. c. qō nonnull. circa prin. q̄
excōicati ⁊ noiatim interdicti proprie loquendo. ſ.
qui proprio nomine vel circumlocutione ſufficien
ti exprimuntur: ⁊ qui cauſam dederunt interdicto
vel circa hoc dolū aliquē aut fraudē cōmiſerūt
ſemꝑ ſunt a diuinis excludēdi ⁊ priuilegia cōmu-
nia de audiendis diuinis ⁊ celebrandis ad illos ſe
non extendunt. vide etiam de nominatim inter-
dictis. infra. e. ti. q. cclix. qō ſi homines.

¶ Queſtio. ccxxxvij.

Que gratie gñaliter oib⁹ tempore interdicti
permittuntur Rñ. vt. ſ. dictum eſt. q. ccxxxv. deīn

de quero permittunť baptiſma paruuloꝝ penitē
tie morientium ſacramentū confirmationis ⁊ via
ticum decedētibus. Itē vt dicit Inno. extra de ſpō
in glo. ſup. c. non eſt nobis in fi. m̄rimoniū credim⁹
poſſe fieri apud interdictos q2 ⁊ apud infideles cō
trahiť. xxvi. di. deinde opponiť addit Hoſtien. in
glo. ibidem puto tñ qđ ſolennitas ſuſpēdať extra
de ferijs. capellanus. cū ꝑmittať tñ baptiſma par
uuloꝝ dicit wilhelmus in glo. §. liḡ. Itē in genera
Uuillelm⁹. li ſup. ꝟ. paruulorum ergo nō adultoꝝ circa quos
ſine periculo damnationis eterne pōt differri ba
ptiſmus cū poſſint ſaluari ꝑ fidē ſacramenti par
uuli aūt nō poſſunt ſaluari ꝑ ſacramētū fidei. glo.
etiā hoc intelligit tñ paruuloꝝ confirmationem
concedi. ſed Hoſti. videť contradicere. vide infra
e. ti. q. ꝓxima. Itē vt dicť extra de ſenten. ex. in ca.
Rñſo. ſine ſcrupulo cōſcientie poſſunt excōicati et
interdicti conuocari apud aliquam eccleſiam ad
audiendum verbum dei cū videbitur expedire. dū
modo cōtra formam interdicti nullum eis diuinū
officium celebretur. Et dicit ibi Inno. in glo. No
ta excōmunicatos poſſe ingredi eccleſiaȝ dummo
do non audiant officium addit hec hermanus. in
tracta. ſuo ꝙ ex predictis patet ꝙ colāt culicē il
li qui eo tempore extra eccleſiam ⁊ non intra pre
dicare volunt. Eſt tamen bonū ſi parcius predica
tur eo tempore ⁊ cum temperamento ⁊ ꝙ ſic eo tē
pore non extollatur beneficium predicatiōis ꝙ po
pulus in eo ſufficientiā ſuam conſtituat hec Her.
¶ Forma tñ ⁊ finis predicationis tali tempore ſa
tis innuitur in predicta decretali Rñſ. ſ. vt ad cor
Johan. lect. rectioneȝ inducantur. glo. aūt wilhelmi. hic ſuper
ꝟ. Reſpon. ſenſit ꝙ intra eccleſiam conuocare ex
cōicatos ⁊ interdictos ad predicationeȝ nō liceret
niſi prelatis eorum vel de eorum licentia. ſed ex
tra eccleſiaȝ poſſe eos vocari a quolibet qui habet
officium predicandi. monaldus hic addit ꝙ con
ſuetudo iam omnibus predicatoribus hoc indul
ſit. ſ. ꝙ etiam ad eccleſiam vocentur non requiſita
licentia ſpeciali prelatorum. ¶ Queſtio. ccxxxviij.

S Ed nunquid ſamoꝝ confeſſiones ⁊ peniten
tie ſunt recipiende tp̄e interdicti generalis
Rñ. vt recitat Hoſtien. extra de ſponſali. in glo.
ſup. c. non eſt nobis i fi. quidā vt Tanc. ⁊ goff. dicunt
Hoſtienſis. ꝙ ſic q2 nulli eſt penitētia denegāda de pe. di. ſi. §.
ſi. ⁊ conſenſit cum hoc vlri. in quadā queſtione de
quolibet. ſatis etiam gñaliter in pluribus locis ſic
teneť ſed Hoſt. in glo. ibidem dicit ſibi hoc nō pla
cere. q2 iura tñ faciunt mentionē de penitētijs mo
rientium. vt patet in e. c. ⁊ extra de peni. ⁊ re. quod
in te. extra de ſen. ex. Rñſ. ȝ neccuiuis et ſanis dene
gatur niſi tēpore generalis interdicti vt in eo. c. nō
eſt nobis ⁊ in quibuſdam alijs caſibus in quib⁹ vi
uis ⁊ ſanis etiam viaticū denegať ſed tñ morienti
bus dummō peniteant conceditur. vt predictum ē
Hec hoſtien. dicit her. qđ ſi verum eſt qđ quidā di
cunt ꝙ ſamorum poſſunt penitentie recipi. caueat
tamen ſibi confeſſor ne in foro confeſſionis faci
at vt ſacerdos. videlicet cum ſolennitate orans et
abſoluens ⁊ ſtollā induens ⁊ huiuſmodi. vt infra
e. ti. q. ccl. qualiter vel in quo violetur interdictum
et hec quoqȝ vitet in audiendo venialis ⁊ vt ſecuri⁹
etiam cum ſolēnitate poſſit penitentias dare ſua
deat ſubditis ſuis. vt accipiant ſignum crucis ex
tra de pe. ⁊ re. qđ in te hec her. Hoſt. in glo. ſuper. c.
Rñſ. dicit. ꝙ cū oīa ſacramenta dicātur negari tē
pore interdicti preter quedam breuius et veri⁹ di
ceretur ꝙ omnia ſacramenta conceſſa ſunt exce
pto ordine extreme vnctionis ⁊ ſolēnitate matri
monij ⁊ penitētijs viuoꝝ quibus inſtans mortis
periculum non imminet. diuina vero officia ⁊ ad
ea pertinentia omnino ſunt interdicta niſi quātuȝ
ꝑ ius exp̄miť vel ꝑ ſpeciale priuilegium eſt ꝯceſſū.
¶ Queſtio. ccxxxix.

Q Ue gratie epiſcopis tempore interdicti gña
lis permittunť. Rñ. vt dicitur extra de pri
uil. in. c. qđ nonnullis conceditur eis ſm̄ priuile
gium quorundam religioſorum vt tempore gene
ralis interdicti excommunicatis ⁊ interdictis ex
cluſis poſſint quādoqȝ ianuis clauſis ſuppreſſa vo
ce non pulſatis campanis diuina officia celebra
re niſi ⁊ hoc ipſis eis expreſſe fuerit interdictum ve
rum hec illis conceditur q̄ cauſaȝ aliquam nō pre
ſtiterint interdicto. nec quicꝗ̄ fraudis ingeſſerint
hoc in decre. ꝑdicta. dicit monaldus ꝙ hoc poſſūt
epiſcopi non ſolū in eccleſijs ſibi ſubiectis. ȝ etiaȝ
in dyoceſi alterius cuȝ licētia dyoceſani ſm̄ quoſ
dam Ray. §. liḡ. Item nota dicit ꝙ ſupradicto priui
legio non gaudent epi ſi cauſaȝ directe vel fraudu
lenter indirecte preſtiterunt interdicto glo. ſuper.
ꝟ. indirecte exponit hoc vt qſi participauerunt re
gi vel principi in facto ꝓpter qđ lata eſt ſentētia vel
cū ꝓpter ꝯtumacias eoꝝ aut culpas interdicātur
terre eoꝝ. ſi aūt ꝓpter iniurias ſibi vel alijs iniuſte
illatas hmōi ſniam ꝓtulerint vel ꝓferri impetra
uerit nihilomin⁹ gaudebūt hoc priuilegio. et ꝙ ſu
pradictū eſt poſſint quandoqȝ exponiť ſm̄ Hoſt. ⁊
Ber. in glo. ibidē qñqȝ. i. qñcūqȝ ſemel. ſ. in die ho
ra ꝯgrua. Nā ⁊ hoc qbuſdā i religioſis cōceditur er
go eſt ad epiſcopos extēdēdū vt hic dicť. addit tñ
Ber. in glo. ibidē ꝙ ſi ex tali celebratiōe oriref ſcā Hoſtienſis.
dalū. nō deberet ſeꝑ celebrare. ȝ aliqñ ita ꝙ nō ſit
ſcādalū idē dicit In. in glo. idē dicit Hoſt. i glo. ibi
dē ꝙ i caſu ſupradicto. ſ. tp̄e gñalis interdicti nō ſo
lū poſſunt epi celebrare ȝ ēt facere celebrari. Naȝ
ep̄s nō ſemꝑ eſt parat⁹ ⁊ indecēs ē valde ꝙ ep̄s diē
trāſeat ſine miſſa ar. extra de cel. miſ. dolētes. No
ta ēt ſm̄ Inno. ⁊ ſm̄ Hoſt. expſſi⁹ i glo. ibidē ꝙ cuȝ
tale ꝓuilegiū cōcediť ſingulari ꝑſone. puta epiſco
po vel regi vel comiti. vel alij videť conceſſum fa
miliarib⁹ ꝑſbyteris ⁊ clericis ⁊ cōmēſalib⁹ ꝑſone
priuilegiate ꝙ nō ſolū audire ea ſed eciā in ordine
ſuo diuina valeāt celebrare. arg. in. l. dicente ꝙ ſi q̄s
rogauit ꝓcario. vt in fundo morari liceat. de ſuis
quoqȝ hoc idē ꝯceſſū videť. ff. de ꝓcario. l. cū ꝓcario
ij. alſ enī nihil eis ꝓferret hoc ꝓuilegiū ar. extra de
pui. l his ſi aūt ꝯuētui ꝯcedať ꝓuilegiū familiares
admitti nō debēt ad celebrādū cū eis officia niſi ſu
ꝑ hoc habeāt ꝓuilegiū ⁊ hoc ſatis inui videť extra
de puiť. vt ꝓuilegia. ſi tñ i ꝯuētu religioſoꝝ nō eſ
ſent niſi tres ⁊ duo īfirmarēť tūc videť vt dicit Ho.
i glo. ibidē ꝙ terti⁹ q̄ ſan⁹ eſt poſſet vnū de familia
rib⁹ aſſociare alſ inutile eſſet ꝓuilegiū vt dictū eſt
Itē nota ſm̄ nouellā Inno. extra de ſen. ex. quia ꝑi
culoſū qđ epoꝝ ꝓuilegiū ē ꝙ ipſi ⁊ alij ſupiores nul
li⁹ ꝯſtitutiōis ſnie vel mādati occaſiōe īcurrūt ipo
factō ſniaȝ ſuſpēſiōis aut īterdicti niſi i ipis de epis
⁊ ſupiorib⁹ expſſa mētio habeať. ¶ Queſti. ccxl.

Q Ue gratie religioſis ꝑmittantur Rñ. vt in
nuitur extra de priuiť. ꝙ nōnulť. ⁊ extra de
peni. ⁊ remiſ. qđ in te priuilegiū commune vel mul
torum religioſorum eſt vt cum gñale terre interdi
ctum fuerit liceat eis ianuis clauſis excommuni
catis ⁊ interdictis excluſis impulſatis campanis
ſuppreſſa voce diuina officia celebrare. dicit wil Uuillelm⁹.
lelmus. §. liḡ. Item nota in glo. ſup. ꝟ. pleriſqȝ ſic.
credo ꝙ hoc priuilegium non competit omnibus
religioſis. ſed illis ſolis quibus ſpecialiter data ē
hec indulgentia ar. ex hoc verbo pleriſqȝ. q. d. nō
omnibus ⁊ extra de verbo. ſig. cum in partibus et
extra de priuiť. qđ nonnullis. non eſt contra. extra
de pe. ⁊ re. qđ in te. vbi dicť ꝙ regularib⁹ eſt hoc
indulť

indultum q: ſupplendu3 eſt aliquibus hec in gloſ.
priuilegium vero tēplarioꝝ ⁊ hoſpitalarioꝝ eſt vt
habetur extra de priuile.cum ⁊ plantare ⁊.c.vt pri
uilegia.ꝙ fratribus eoꝝ miſſis ad recipiendū fra-
ternitates ſiue collectas in qualibet ciuitate ca-
ſtello vel vico cū illuc venerint ſi forte locus ille a di
uinis fuerit interdictus in eorum iocundo aduen-
tu ſemel in anno eccleſie aperiantur vt excluſis ex-
cōmunicatis diuina ibi officia celebrentur ⁊ in vna
ciuitate caſtro vel villa tm̄ vna eccleſia aperiri de-
bet etiā ſi plures ſint ibi eccleſie. Nota etiā ſm̄ In
nocen. ⁊ Hoſt. in gloſ ibidem.ſ.ſuper.c.vt priuile-
gia.ꝙ tunc cantabunt ſolenniter diuina: pulſabūt
campanas ⁊ ianuas tenebunt apertas cum popu-
lus in eorum officium debeat iocundari qd aliter
plene adimpleri non poſſent niſi alte clamarent ⁊
campanas pulſarent vt ſic omnes ad eccleſiam cō
ueniant admittuntur quoq3 tunc vt dicunt Inno. ⁊
Hoſtien. ibidem in gloſ. et omnes niſi ſint excom-
municati vel nominatim interdicti vel niſi cau-
Innocētius. ſam aliquā dederint interdicto. vide infra.q.proxi
Hoſtienſis. ma. Ex predictis etiā patet vt dicūt Inno. ⁊ Hoſt.
ibidē ꝙ licz locus ſit interdictus tamen poteſt ibi
celebrari de licentia iuris vel hominis vt ſupra di
ctum eſt.c.tit.q.cccxxxij. Sub qua forma. Nota etiā
ꝙ ſi ex priuilegiatoꝝ celebratione oriretur ſcanda
lum videlicet vt cōtemplari apertis ianuis ſemel
in anno celebrant vel in mane eſſet factu3 propter
qd interdictum poſitu3 eſt non deberent celebrare
vt dicit Inno. extra de priuile.ꝙ nō nullis. vide.ſ.
e.tit.c.cccxxix. que gratie epiſcopis.

¶ Queſtio.ccxlj.

Quid ſi inter non excōmunicatos vel non in-
terdictos admiſſos ad officiū priuilegiato
rum hmōi ſunt literati non priuilegiati nec inter-
dicti ſiue clerici ſiue laici. Nunquid cum eis pote
Innocētius. runt in ſuo officio dicere vel celebrare. Rn̄. Inno.
extra de priuile. in glo. ſuper.c.ꝙ non nullis. dicen
dum qd nō. q: cu3 virtus interdicti hoc habeat qd
non interdicti in loco interdicto celebrare nō poſ-
ſunt. vt dicetur infra.q.cclj. qualiter vel in quo non
videmus qua ratione cum eis poſſint officia dice-
re. ſed poſſint cum alijs cātare vel legere nō in ſuo
officio ⁊ audire q: etiam ſine eis poſſunt in eccleſia
orare. Alij tamen dicunt cōtrarium. Item nota ꝙ
predicta locum habēt in priuilegiatis qui.ſ.habēt
priuilegiū ꝙ in terris interdictis celebrent Secus
autem videt in templarijs ⁊ hoſpitalarijs qui pri
uilegiati ſunt nō tm̄ vt ipſi celebrent: ſed indiſtincte
⁊ impersonaliter eſt eis cōceſſum vt ſemel in anno
in eorum aduentu celebrentur diuina non per eos
Gloſſa. tm̄. Sed etiam per quoſcunq3. hec omnia Inno. cō-
cordat etiam cū hoc glo. vvillelmi ſuper ver. intel-
ligitur. ⁊ addit ꝙ tunc poſſunt plures miſſe a plu
ribus celebrari eodē die. Ide3 monaldus. Et eade3
recitat Hoſt. in glo. ibidem. Sed poſtea addit ꝙ ve
rius et ſecurius videtur animabus in hoc dubio
ꝙ ſicut hmōi nō interdicti aliunde venientes non
debent in loco interdicto celebrare niſi ſint priuile
giati ſuper hoc ita nec audire diuina. ¶ Sentētia
Joā. lector. tamen predicta Inno. apud plures ⁊ cōmuniꝰ ob
ſeruatur. Et eſt arg. pro eo a contrario ſenſu q: tm̄
excōmunicati ⁊ interdicti ſunt excludendi: iſti aūt
aliunde.ſ. aduenientes nō ſunt interdicti. Et idē ar-
gu. ponit Hoſt. ibidem pro opinione Inno. concor
dat etiam cum Inno. glo. vvillelmi.§.liij. Item in
generali ſuper verſic. intelligi dicens ꝙ nō interdi
cti apud hmōi priuilegiatos poſſunt audire diui-
na ſed non poſſunt ibi celebrare diuina nec ibi ſe-
peliri nec recipere ſacramenta cum hoc ſolum cle

ricis illius loci ſit conceſſum poterunt tm̄ tales in-
tereſſe officio funeris l eccleſijs etiam interdictis
quas templarij ⁊ hoſpitalarij aperiūt ſemel in an
no. Idem Monaldus. ¶ Queſtio.ccxlij.

Sed quid de exceptis. Reſpon. ſm̄ glo. ibidē
ſi loca hmōi ſunt ita omnino exempta ꝙ nul
lo modo ſubiaceāt huiuſmodi interdicto poſſunt
quicunq3 non ſunt interdicti vel excōmunicati vel
alias canonice prohibiti ibi celebrare ⁊ audire di-
uina ⁊ ſepeliri in morte. Et hec tam in capite ꝙ in
membris. Si tamen membra eadem exemptione
gaudeant cum capite. Idē Monaldus. vide infra
eo. tit. q. cclxviij. Sz quid ſi religioſi.

¶ Queſtio.ccxliij.

Sed nunquid ex ſola conſuetudine poteſt ali
quis venire contra interdictum. Reſpon. ſm̄
Inno. extra de priuile. in glo. ſuper.c.vt priuilegia.
dicendum quia ex ſola cōſuetudine ſine priuilegio
non poſſunt venire contra interdictum etiam ſub- Innocētius.
miſſa voce celebrando extra de conſuetudine cum
inter vos vel dic ⁊ melius ꝙ nō ſolum ex priuilegio
ſed etiā ex conſuetudine poteſt aliquis habere qd
tempore interdicti celebret ſubmiſſa voce tamen:
ſed quod alta voce celebret cāpanas pulſet ianuas
aperiat. hoc non poteſt habere ex conſuetudine vt
in dicto.c. cu3 inter vos. q: hoc verteretur in grauа
men eccleſie generalis. vt extra de cōſuetudine.c.
j. papa. tamen hoc ex plenitudine poteſtatis pro-
pter priuilegium poteſt concedere. hec Inno. Ea-
dem recitat Hoſt. ibidem in glo. ibidē. Sed addit
tu dicas ꝙ obtētu alicuius cōſuetudinis nemo po
teſt habere ꝙ tēpore interdicti celebret etiā ſubmiſ
ſa voce. vt in.c. cum inter vos. Sed ex ſolo priuile-
gio pape hoc cōpetere poteſt. ¶ Queſtio.ccxliiij.

Que gratie clericis ſecularibus tempore ge-
neralis interdicti conceduntur. Reſpon. vt
habetur extra de pe. ⁊ remiſ. in.c.ꝙ in te. clerici de
cedentes qui tamen ſeruauerant interdictum poſ
ſunt in cimiterijs eccleſie ſine cāpanarū pulſatio-
ne ceſſantibus ſolennitatibus omnibus cum ſilē-
tio tumulari. Et in conuentualibus eccleſijs bini ⁊
bini vel ſimul tres horas canonicas valēt legere po
tius ꝙ cātare ianuis clauſis interdictis ⁊ excōmu-
nicatis excluſis ⁊ voce ita demiſſa ꝙ exterius audi
ri non poſſint hec in decre. Addit hic Hoſt. in glo.
ſic dicens. nō ergo in capellis licet rectori eccleſie
dicere horas canonicas cum ſocio inter eccleſiam
tempore generalis interdicti ergo a contrario ſen
ſu extra in camera ſua poterit ipſas dicere cum ſo
cio ⁊ intra eccleſiam ſolus. arg. extra de preſump.
Nonne. cum ſuis cōcordantijs. Et ſm̄ Inno. in glo.
ibidem ſicut in conuētualibus eccleſijs poſſunt ſi-
mul bini vel tres dicere ita in regularibus eccle-
ſijs totus ꝯuentus poteſt ſimul dicere. Idem dicit
Hoſt. in glo. ſic dicens hic habes expreſſu3 excom-
municatis ⁊ interdictis nō licet miſſa3 audire nec
clericis celebrare ita ꝙ ab eis de foris audiri poſ-
ſint concordat etiā Ray.§.liiij. Item in conuētua-
libus dicens ꝙ per hoc patet ꝙ interdicti ⁊ multo
fortius excōmunicati nō debent auſcultare horas
extra eccleſiam. Addit etiam glo. vvillelmi hic ſu-
per ver. Auſcultare ꝙ ex hoc patet ꝙ talibus nō eſt
par portanda aut oſtium aperiendum vel feneſtra
ad videndū eleuationē euchariſtie vel ad offeren-
dum poſt euangeliū. Ite3 nota ꝙ dicit vvillelmus
§.liij. Item in generali in glo. ſuper ver. clerici. cre
do ꝙ tempore generalis interdicti clerici non ſunt Gloſſa.
interdicti. Et idem ſicut Inno. in gloſ. ſuper.c. non
eſt nobis extra de ſpon. ſed tm̄ ꝙtum ad eos locus
ille eſt interdictꝰ niſi hoc expſſu3 fuerit in platiōe

ſententie vndeſi tranſtulerint ſe ad locū non inter
dictū ſiue invita ſiue in morte poterūt ibi ⁊ audire
celebrare diuīa ⁊ recipere ſacramēta ⁊ ſepeliri. Si
tñ familia alicuius interdiceret ⁊ clerici eſſent de
familia eiꝰ credo ꝙ ⁊ ipſi interdicti eſſent niſi ſpe
cialiter exciperentur. Idē monaldus nota etiā ꝙ
cum in .c. ꝙ in te. dicat vt premiſſum eſt ꝙ clerici de
bent cū ſilētio tumulari dicit glo. vvilielmi ſuper
ver. ſilentio. ꝙ nihil debet dici de officio funeris.
Idem Monaldus Hoſt. etiā in glo. ſuper idē .c. di
gregoriꝰ. ix. cit ꝙ tunc nō debet dici miſſa ſolēnis nec alia. Itē
extra de ſenten. excō. in .c. permittimus dicit Gre
gorius nonus permittimus eccleſiarū miniſtris
ſemel in hebdomada tēpore interdicti nō pulſatis
campanis voce ſubmiſſa ianuis clauſis excōicatis
et interdictis excluſis miſſarū ſolennia celebrare
cauſa cōficiendi corpus dñi. ꝙ decedentibus in pe
Hoſtienſis. nitentia non negat. Et vt dicit Hoſt. in glo. ibidē
poſſunt hoc facere omēs rectores eccleſiarū habē
tes curā ⁊ ſm Inno. in glo. ibidē poſſunt hoc etiā
alijs mandare qui celebrent qꝛ qui per alios facit
ipſe facere vr. ff. de admi. tu. l. ita. §. geſſiſſe Hoſt.
ibidem dicit ꝙ ſi nō habent ordinē faciāt hoc fieri
per tales qui ordiati ſunt. Et addit ꝙ ſi neceſſitas
repente immineat caſu propter multitudinē infir
morum ita ꝙ non ſufficeret eucharistia reſeruata
poſſet pluries celebrare l ſeptimana qꝛ neceſſitas
non habet legē. Et eſt hic arg. qđ eucharistia vltra
hebdomadā ſeruari nō debet propter periculū pu
trefactionis. Et ſi forſan infirmus in hebdomada
nō occurrit ſumat pſbyter antiquā eucharistiā cū
noua quā cōſecrabit ⁊ aliā renouātā reponat hic
Hoſt. Sed hec tam frequens mutatio euchariſtie
magis videt diſcretioni ſacerdotis cōmittēda nec
ius iſtud hoc percipit ſed permittit.

¶ Queſtio. ccxlv.

Q Ue gratie tēpore generalis interdicti cōce
dantur cruce ſignatis. R ñ. extra de pe. et re.
in .c. ꝙ in te. in fi. dicit ſic. recipientibus aūt ſignū
crucis nō negamus quominus eis ob reuerentiā
crucifixi penitentia cū poſtulauerint iniūgat ꝙ et
Hoſtienſis. alijs peregrinis poteſt miſericorditer indulgeri.
Raymundꝰ Dicit hic Inno. in glo. ꝙ cruce ſignatis etiā anteꝗ̄
pficiſcātur iniūgit penitentia quotiēs voluerint
et cōcordant cū hoc Hoſt. licet Ber. in glo. hic di
cat ꝙ tñ cōcedit his qui proficiſcunt ꝙ aūt addit
hec decre. ⁊ alijs peregrinis intelligit Hoſt. in gl.
de his qui limi a beati Iacobi aut ſanctoꝝ apoſto
lorū petri ⁊ pauli aut alioꝝ ſanctoꝝ a quibus mul
Gloſſa. tum diſtant habent limina viſitare: nā ⁊ iſtis peri
culum imminet eoꝝ deuotioni debet miſericordi
ter condeſcendi. vide. ʒ. e. tit. q. ccxxxviij. Sed num
quid ſanoꝝ. Glo. vero vvilielmi. §. iv. Itē peregri
nis ſuper ver. peregrinis. dicit ſic hoc qđ hic dicit
de cruce ſignatis etiā de alijs peregrinis intelligo
tam de illis qui iā ſunt in itinere ꝙ de his qui ad
huc ſunt in preparatione ad eundū quidā tamē re
ſtringūt hoc ad illos ſolos qui iam ſunt in via ſue
peregrinationis idē intelligo de cruce ſignatis et
peregrinis omnibꝰ ſiue ſint interdicti generali in
Iohannes. terdicto pro culpa aliena ſiue nō ſint interdicti. Et
credo ꝙ poſſunt audiri eoꝝ cōfeſſiones in eccleſia
etiā interdicta quotienſcunqꝫ voluerit ⁊ ſine neceſ
ſitate vel periculo mortis licet Ioānes videat no
taſſe ſuper hunc locū qđ eſt intelligendū cū hmōi
cruce ſignati proficiſcunt ad iuſtum bellum qꝛ tūc
ſubeſt iuſta cauſa timoris ⁊ ſi aliqui eſſent excōica
ti a papa nihilominus poſſent abſolui in bello iu
ſto a quocūqꝫ vt dicit idē Io. an. extra de ſentē. excō.
de cetero ⁊ .c. Nō de his idē Ber. in glo. ſuper .c. ꝙ
in te. tñ hmōi cruce ſignati ſi ſint interdicti gene
rali interdicto non admittuntur ad audiēda diui
na ſiue in loco interdicto ſiue non interdicto qꝛ in
hoc non ſunt priuilegiati. Et idem eſt de alijs pere
grinis vt dicit glo. ibidē infra. Sʒ nec ad penitētiā
recipientur per hanc indulgentiā ſi pro culpa pro
pria fuerint excōicati vel interdicti qꝛ beneficium
hoc non credo ad illos extendendū: ſecus ſi p alie
na culpa. hec omnia in glo.

¶ Queſtio. ccxlvj.

Q Uid ſi ciuitas eſt interdicta pro culpa ciuiū
⁊ aliquis de illis accipiat crucē. R ñ. ſm gl.
ibidē. Si ipſe de illis eſt per quos regit ciuitas aut
cōſentit: aut participat in culpa propter quā inter
dicta eſt ciuitas idē eſt ac ſi pro culpa propria eſſet
interdictus. vnde non habebit hoc beneficiū alſ
habebit. Idem monaldus.

¶ Queſtio. ccxlvij.

S Ed nunquid hmōi peregrinis tēpore interdi
cti poteſt ſacerdos benedicere perā ⁊ bacu
lum. R ñ. ſm glo. ſuper ver. alijs peregrinis cū be
nedictio pere ⁊ baculi non recipiatur talibus eſſe Gloſſa.
interdicta. videtur eis eſſe conceſſa.

¶ Queſtio. ccxlviij.

Q Uero etiā cū peregrini peruenerint ad locū
deſtinatum an poſſint intrare eccleſiā ⁊ ibi
officiare. R ñ. ſm glo. ibidem dicit ꝙ ſi tales eſſent
prohibiti ab ingreſſu eccleſie p culpa aliena quia
tamē illa decre. ꝙ in te videbit approbare peregri
nationem hmōi dans eis beneficiū ſpeciale videt
concedere ea que ſunt quaſi de ſubſtantia peregri
nationis. ſ. ad loca intrare deſtinata et ibi orare et
offerre ſicut eo ipſo ꝙ filiuſfamilias licētiatus eſt
a patre ꝙ eat ad ſcholas eo ipſo cōceſſum videtur
ei facere ꝙ faciunt ſcholares in via etiam poſſunt
peregrini interdicti intrare eccleſiā ⁊ ibi orare pri
uata oratione ⁊ offerre niſi ſint interdicti expreſſe
ab ingreſſu eccleſie. hec omnia in gloſ. Sed Inno.
ſentire videtur ꝙ tempore generalis interdicti poſ
ſunt hmōi peregrini in peregrinatione audire di
uina quando non ſunt in culpa. vide infra. q. cclix. Innocētius.
quid ſi homines.

¶ Queſtio. ccxlix.

Q Uid iuris generaliter de his qui cauſam de
derunt vel quoꝝ occaſione poſitū eſt interdi
ctum. R ñ. ſm Inno. extra de priui. in gloſ. ſuper. c.
qđ nōnullis dicendum ꝙ priuilegiati puta epiſco
pus religioſi ⁊ hmōi nō gaudent priuilegio. ſ. de ce
lebrandis diuinis ſi cauſam dederint vel dolū cō
miſerint in eo propter ꝙ poſitū eſt interdictū. Idē
dicimus de ſingulis laicis ſi fraudē vel dolum cō
miſerint qꝛ nō gaudent indulgentia ſi quā habent
ꝙ tempore interdicti poſſint audire diuina. Et idē
eſt etiam ſi quis modicā cauſam preſtiterit inter
dicto puta conſiliū vel auxilium dedit vel etiam ſi
occaſione ipſius interdictū poſitum fuit ꝗ̄uis ex
inde doluit. Idem ponit Hoſt. in glo. ibidē. Et ad
dit ꝙ ſi etiam interdictū in fauorem ſuum poſitū
eſt ſeruare tenetur vt extra de priuilegijs petiſtis.
Et vt ibidem in eodem. ſ. c. dicit ſi propter aliquos
ponit interdictum ⁊ illi nō ſeruāt nec alij ſeruare
tenentur ꝗ̄diu illi interdictum violauerunt ne de
aliorum fletu ipſi ridere videantur. Idem eſt vt di
cit Hoſtien. in gl. ſuper. c. quod nōnullis in fi. ſi ali
qui ponunt vel procurant poni interdictū vt poſt
ea ipſi ſoli celebrent ⁊ ad ipſos populus concurrat
a quibus oblationes recipiāt ⁊ alie eccleſie defrau
dentur iſtis enim celebrare non licet occaſione ſui
priuilegij

priuilegij vt ſupra dictum eſt.

¶ Queſtio.ccl.

Bernard⁹. QUid iuris de ſepulturis tēpore generalis in
terdicti. R. ſm Ber. extra de priui. in glo.
ſuper. c. vt priuilegia ex illo. c. ⁊ ee interdicti dene-
gatur eccleſiaſtica ſepultura ⁊ eſt expreſſum extra
de pe. ⁊ re. ꝙ in te. hoc intellige de laicis. Secus de
clericis. vt i. e. c. ꝙ l te. vide. ſ. e. tit. q. cclxiiij. q̄ gra
tie clericis. in princi. Nota tamē ſm Inno. ⁊ Hoſt.
in glo. ſuper tit. vt priuilegia. qḋ cū aliqua eccleſia
eſt interdicta. aut eſt interdicta propter populū. i.
in penā populi tēporalē que eis infligit̄ etiā ſi non
delinquunt ipſi: ſed dn̄i eorum vel vniuerſitas vel
aliqui ee ipſis etiā ſi nō oēs. ⁊ tunc parrochiani
non poſſunt alibi etiā in eccleſia nō interdicta eli-
gere ſepulturā niſi ratione priuilegij. vt l hoc. c. vt
priuilegia. aut eſt interdicta propter delictū cleri-
coꝝ tm̄ vel propter violationē eccleſie: tūc pn̄t par-
rochiani alibi vbi voluerint eligere ſepulturā in ec
cleſia nō interdicta. Addit Inno. ⁊ audire diuina.
Itē nota ſm Hoſt. in gl. ſup idē. c. vt priuilegia. ꝙ
in caſu aliquo poſſunt mortui etiaꝫ in ipſa eccleſia
interdicta autoritate iuris vel priuilegij apoſtolici
ſepeliri dūmodo excōicati vel nominatim interdi
Inocentius. cti nō fuerint vt cōfratres hoſpitaliorū vt in eo. c.
⁊ clerici extra de pe. ⁊ remiſ. qḋ in te. §. j. eligi tn̄ nō
debet ſepultura in eccleſia interdicta. Sꝫ Inno. in
glo. ibidē dicit ꝙ cōfratres hmōi nō debent ſepeli
ri in eccleſia interdicta: ſed in alia non interdicta.
Itē Inno. extra de exceſ. prela. in glo. ſupe. c. tāta:
circa fi. dicit ſic licet in loco interdicto non debeat
celebrari nec conferri eccleſiaſtica ſacramenta. tn̄
ibi clerici et nō alij nō interdicti poterunt ſepeliri
apud eccleſiā in cimiterio extra de pe. et re. c. qḋ in
te. niſi ſint priuilegiati extra de priui. vt priuilegia.
Quidā tn̄ dicūt ꝙ nulli etiam clerici ⁊ priuilegiati
poſſunt in eccleſia interdicta ſepeliri extra de pri-
Hoſtienſis. uile. cū ⁊ plantare. §. ꝙ ſi tēplarij. ſed ſecus eſt ſi ter
ra eſt interdicta vt in. c. ꝙ in te. ſed Hoſt. in glo. ibi
dem primū dictū magis approbat ⁊ patet hoc ver.
precedenti. Itē homines interdicti etiā ſi peniten-
tiam acceperint in loco interdicto nō ſepelientur.
immo nec in loco nō interdicto nec extremā vnctio
nem accipient vt in. c. ꝙ in te. qꝛ licet peccatores nō
ſint tn̄ interdici poſſunt pro peccatis alioꝝ. xxiiij.
q. iij. ſi habes. xvij. q. iiij. miror. ⁊ c. felix. Sed illi q̄
inter interdictos ſpecialiter excōicant̄. licet ab ex-
cōicatione abſoluant̄ remanent tn̄ interdicti quo-
uſqꝫ ſoluat̄ generale interdictū. Item nota ꝙ cū lo
cus interdictus eſt. Si in morientibus ſigna appa
ruerint penitentie poſt ſolutū interdictū erunt in
cimiterio ſepeliendi. arg. extra de ſen. excō. cū illo-
rum ⁊ ſi ſepulti erant apud eccleſiam dū erant in-
terdicti poſt ſolutū interdictū nō erant extumulā
di cuꝫ ad eū ſtatū venire t reus a quo incipere potuit
ab hmōi etiā interdictis poſt penitentiā licet mor
tuaria recipere qꝛ pro eis orandū eſt. xj. q. iij. qui-
cumqꝫ ſed ſi penitentiaꝫ nō acceperūt nō eſt pro eis
orādum nec mortuaria recipiēda. lxxxviij. diſt. c. ſi.
eadē que diximus de loco interdicto. intelligimus
etiā ſi parrochia fuerit interdicta hec omnia In-
no. in glo. vt. ſ. cuꝫ fratres religioſoꝝ ſepelliantur
apud ipſoꝝ religioſoꝝ eccleſias vel alioꝝ interdi-
ctas vt. ſ. e. q. ver. Iteꝫ nota ꝙ intelligendū eſt vt di
cit. c. vt priuilegia. vel de eis qui adhuc manentes
in ſeculo coꝝ ordini ſunt oblati mutato habitu ſe-
lari vel de eis qui ſua eis bona dederunt inter vi-
Innocētius. uos retento ſibi in ſeculo q̄diu vixerint vſufructu
Hoſtienſis. Dicunt hic Inno. ⁊ Hoſt. in gloſ. ꝙ quantū ad pri-
mum articulū ſufficit ꝙ habitus hmōi diſtinguat̄
illos ab habitu ſeculari nec oportet qꝫ aſſumat ha-
bitum illoꝝ religioſoꝝ vel aſſumere poſſunt habi-
tum ſine profeſſione: et tales ſi contraxerint ma-
trimonium. argu. extra qui clerici vel vo. cōſuluit.
et. c. veniens. ⁊ tamē qꝛ mutant habitū cenſent̄ per
ſone eccleſiaſtice large ⁊ intelligūtur priuilegiate.
quantum ad ſecundū articulum. ſ. de eis qui dant
bona ſua ⁊ tenet Inno. in gloſ. bona omnia. alij di-
cunt ꝙ ſufficit ſi dent maiorē partē. Hoſtien. reci-
tat vtramqꝫ opinionem.

¶ Queſtio.cclj.

QUaliter vel in quo violet̄ interdictū. R. ſm
Inno. extra de exceſ. prela. in glo. ſuper. c. tā-
ta in prin. violat interdictū qui officiū ſuū exequi
tur in miſſa videlicet offerendo calicem vrceos et
hmōi vel celebrando ad officiū. ſ. veſperas aut ma
tutinas ⁊ hmōi. xj. q. iij. ſi quis epiſcopus in fi. nec
credim⁹ irregularitatē vel ſuſpēſionē incurrere q̄
officio intereſt ⁊ cantat cū alijs nō tamen celebrat
nec aliquid facit tanq̄ in ſuo officio agens cuꝫ hoc
nuſq̄ inueniāt̄ ſatis in iit. c. ꝓallegatū licet peccet
vnde pōt legere pſalteriū vel docere euangeliū vt ve
tus ⁊ nouū teſtamentū in terra interdicta qꝛ nō eſt
prohibitū cū ⁊ ibi predicari poſſit extra de ſen. ex-
cō. reſponſo in officio aūt ſuo. i. in ordine agere in-
telligimus ſiue in maiori ſiue in minori ordine ſit
ſi. ſ. agit hoc ꝙ ei cōpetit. hec Inno. Sed qḋ ꝓdictū
eſt ꝙ nō eſt irregularis q̄ officio ſolū intereſt intel-
ligit Hoſt. in gl. ibidē de eo qui ignorāter audit di
uina officia ex quadā ſimplici deuotiōe. Secus ſi vvillelmus.
ſit ex contēptu puta qꝛ facit celebrari diuina ⁊ au-
toritatē preſtat ⁊ tunc incurrit irregularitatē vt in
e. c. tāta. extra de cleri. excō. mi. illud. §. ſi. idē vvillel
mus durandi in ſpeculo ſuo iudiciali in rubrica de
diſpenſationibus. Itē nota ſm Inno. in glo. vt. ſ. ſ.
ſuper. c. tāta. qḋ cū interdicit̄ locus nihil eſt aliud
dicere niſi interdicere homines ibi habitātes a ſa
cramētis ibi accipiendis ⁊ clericos ibi celebrātes
vel qḋ melius videt̄ clerici prohibent̄ ibi celebrare
⁊ ſacramenta cōferre cū locus tanq̄ res inanima-
ta nec ſacramentoꝝ nec officioꝝ ſit ſuſceptibilis
nec dici poſſit obediens vel inobediens. Iteꝫ dicit
Inno. extra de cōſuetu. in glo. ſuper. c. cuꝫ inter. ꝙ
quando locus interdicit̄ clerici in alijs locis pn̄t
celebrare. Itē nō ſolū clerici loci interdicti ſed etiā Hermanus
alienigene in loco interdicto celebrare nō debent
niſi ſint priuilegiati vt dicit Inno. in glo. ſuper. c. ꝙ
nōnullis. vide. ſ. e. tit. q. ccxlj. q̄d ſi inter. nota etiaꝫ
ꝙ Her. in tractatu ſuo dicit ꝙ tēpore interdicti nō
debet fieri introductio mulierum poſt partum ad
eccleſiā a ſacerdote. ar. ad hoc infra. e. ti. q. cclv. q̄d Monald⁹.
de benedictione in ſimili. ſ. de benedictione aque.
Itē nec benedictio nuptialis vt dicit Hoſt. lib. iiij.
rubrica. iij. de clandeſtina deſpon. §. j. ver. ꝙ ergo.
Item nota ſm Monaldū ꝙ interdictus ab aliquo
officio poteſt alia exercere que ſibi nō fuerint in-
terdicta. extra de offi. dele. ſanc. vbi de hoc in gloſ.
Berñ. quādo ſic ⁊ extra de corpore vitiatis. Signi
ficauit: ſecus tamen ſi ab officio eſſet ſimpliciter
ſuſpenſus. de hoc dic vt. ſ. e. titu. q. lxxxj. vbi de ma
teria. vvillelmus.

¶ Queſtio.cclij.

QUid ſi ſacerdos ſepelit aliquem in cimite-
rio in quo certū eſt aliquos excōmunicatos
eſſe ſepultos. Reſpō. ſm vvillelmū durandi. dic ꝙ
licet malefaciat non eſt tamen irregularis cū hoc
non ſit expſſe iure cautū ſit nec celebrās in eccleſia
ſanguine vel ſemine polluta mitius eū punitur

cõmittens cõtra interdictũ legis ꝙ hominis. idez de eo qui ſcienter τ ſolẽniter ſepellit publice excõicatum. In cimiterio aũt per ſententiã hominis interdicto. Sepeliens ſolẽniter bene fit irregularis extra de poſtula. prela. c. j. prope pn. Regulariter enim ſiue interdictus ab homine in loco interdicto ſiue etiam non interdictus in loco ab homine interdicto ea que ſuo ordini ſunt ſpecialiter attributa. Solẽniter prophanet. preſertim ſcienter τ in contẽptuz ex hoc efficit irregularis argu. xj. q. iij. ſi quis epiſcopus. ibi aliud contigerit de ſacro miſterio τc. hec vvillelmus.

℄ Queſtio. ccliij.

Quid de aduocatis tabellionibus iudicibus et hmõi ſi interdicti a ſuis officijs ea nihilominus exequant. Rñ. ſm vvillelmũ durãdi ibidẽ dic ꝙ non incidunt in irregularitatẽ qi nõ ſunt ſpiritualia officia alicui ordini annexa. (vvillelmus durandi.)

℄ Queſtio. ccliiij.

Sed quid dices de officialibus vel miniſtris alijs puta ſi magiſter ſcholariũ exerceat officium ſuũ τ ſic de alijs. Rñ. ſm Inno. in glo. vbi ſupra dicit ꝙ forte ibidẽ dicẽdum eſt ꝙ de ordinibus. Hoſtien. in glo. ibidẽ ſimpliciter dicit ꝙ nõ incurrit irregularitatẽ: qꝛ nõ competit hoc ratione officij ordinis. Simile extra de hereticis ſi aduerſus. §. ſi. idẽ dicit vvillelmus durãdi. Sequit in gloſ. Inno. τ hic apparet ꝙ laici ꝓpter hoc irregularitatẽ vel ſuſpenſionẽ nõ incurrunt cũ nec ordinẽ nec officia habeant: grauiter tñ peccant laici τ puniendi ſunt. Si violant interdictũ ſicut cum contemnũt excõicationem extra de cleri. excõ. mi c. ij. in ſi. idem Hoſtienſis in glo. (Innocẽtius.)

℄ Queſtio. cclv.

Quid de benedictione mẽſe vel aque. Rñ. ſm Inno. τ Hoſtiẽ. in glo. vbi. ſ. dicendũ ꝙ propter benedictionẽ menſe nõ fit irregularis cũ hoc nulli ordini deputatum ſit argu. xliij. diſtin. idem vvillelmus durandi de benedictione aũt aque ſecus videtur qꝛ illa fit cũ ſolennitate τ eſt annexa ordini de cõſe. diſt. iij. aquã. Idem vvillelm⁹ durãdi.

℄ Queſtio. cclvj.

Quid ſi aliquem excõicat vel ab excõicatione abſoluit. Rñ. ſm Inno. τ Hoſt. in glo. ibidẽ nõ eſt irregularis. qi hoc non ex ordine: ſed ex iuriſditione ꝯpetit. ij. q. j. nemo. τ melius extra de elec. trãſmiſſam ſed abſolutionis ſolennia exhibere ſicut eſt dicere orationes cũ ſtola τ pſalmo penitentialem τ in eccleſiam introducere excõicatũ illud ordinis τ officij eſt. arg. extra de ſentẽ. excõ. nuper in ſi. xj. q. iij. ꝙ vel quilibet debent. τ c. ſequenti. vñ hoc faciẽs fit irregularis. Idem vvillelm⁹ durãdi.

℄ Queſtio. cclvij.

Quid ſi dyaconus vel accolitus dicat epiſtolã ſine apparatu ſicut eſt in aliquibus eccleſijs conſuetũ. Rñ. ſm Inno. in glo. vbi. ſ. videt ꝙ ſi cõſuetudo eſt in aliqua eccleſia ꝙ ſine diſtinctione ordinis qlibꝫ legat epiſtolã vel portet cereos vel qcꝗ aliud pertinẽs ad aliquod officiũ faciat nõ erit irregularis q illud officiũ facit in loco vero vbi conſuetudo eſt ꝙ per ſoluz ſubdyaconũ legit epiſtola ibi fit irregularis: qꝛ generaliter loquit capl'z. Si quid contigerit de ſacro miſterio. xj. q. iij. ſi qs epiſcopũ. Sed hoc intelligendũ videt de his q ſunt certo ordini deputata ſicut ad ſubdyaconũ pertinet legere epl'as ad accolitũ portare cereos τ ſic de aliqs vt ſi exorciſta lector vel Hoſtiari⁹. miniſtret tanꝗ in ſuo officio de qb⁹ habes. xxiij. diſt. acoli⁹. τ trib⁹. c. ſequẽtib⁹ ſed ſi faciat ea q nõ ſunt alicui ordini vel officio deputata vel a iure vel ꝯſtitutione eccl'e vel (Innocẽtius.)

cõſuetudine vt ſi cãtet reſpõſoria vel legat lectionẽ nõ fit irregularis videt tñ ꝯtra extra de homicidio ſicut dignũ. §. vlt. vbi dicit ꝙ homicida etiã reſpõſoria nõ dꝫ in choro ſeparatim cãtare: ſed illud ibi ſpecialiter iniunctũ fuit ꝓpter enormitatẽ criminis. hec Inno. τ cõcordat cũ eo Hoſt. in glo. ibidẽ τ vvillelmus durãdi dicit idẽ vvillelmus ꝙ ſi cõſtitutus in minorib⁹ ordinib⁹ excõicatus legit epiſtolã in miſſa priuata nõ eſt irregularis ex quo ſine ſolẽnitate hoc facit cũ etiaz a laicis qñqꝫ legant epl'e τ lectiones in miſſa de cõſuetudine. Et idẽ eſt ſi miniſtret ſacerdoti ad altare parãdo vinũ τ aquã τ lumen et hmõi. τ idẽ puto etiã in pſbytero τ dyacono τ ſubdyacono. hec vvillelmus durãdi. (Hoſtienſis. vvillelmus.)

℄ Qõ. cclviij.

Quid de clerico ſimplici ſꝫ illos qui dicũt ꝙ nõ eſt ordo. Rñ. ſm Hoſt. in glo. ibidẽ. nullã irregularitatẽ incurrit ſm illos vero qui cõtrariũ aſſerũt ꝯtrariũ dices. ſi i officio ſuo cãtet. xxiij. diſ. pſalmiſta. quã opinionẽ vltimã ãplector. hec Hoſ. Et idẽ recitat vvillelmus durãdi. ſed theologi dicunt cõiter ꝙ prima tõſura nõ eſt ordo ſed diſpoſitio quedã ad ordines vide. ſ. e. li. tit. xj. de etate or. q. ij. vtrũ prima tonſura τ ſequẽti.

℄ Queſtio. cclix.

Quid ſi hoĩes manentes in terra interdicta exeũt de illa nunquid pñt alibi audire diuina. Rñ. ſm Inno. extra de priui. in glo. ſup. c. ꝙ nõ nullis. dicendũ ꝙ ſi ꝓpter aliquos puniendos vel aliũ in eis veluti dñm in familia poſitũ ſit interdictum etiã extra terrã interdictã no poſſunt audire officiũ. Si aũt nihil deliquerũt nec cauſam ꝑſtiterunt quare terra interdiceret: ſed ſi terra ꝓuincia vel villa ꝑ alterius delicto interdicta eſt: tũc ſecus eſt. qꝛ in hoc caſu nõ ſunt ꝑſone īterdicte vel ſi ſunt interdicte ſunt tñ interdicte ne ibi accipiãt ſacramenta vel audiãt officia τ ideo bene audient extra terrã interdictaꝫ. immo τ in ipſa terra audire pñt apud eos qui tale habẽt priuilegiũ ꝙ quoſlibet interdictos poſſint admittere ad officia τ ſacramẽta tempore generalis interdicti vt extra de priui. in c. vt priuilegia ar. pro his extra de pe. τ remiſ. ꝙ in te. in ſi. vbi dicit qꝺ pñt peregrinari τ in peregrinationibus plus cõſueuerunt hoĩes intereſſe diuinis officijs ꝙ in alijs pijs opib⁹. Itẽ ſufficit ꝙ nõ eſt a iure ꝓhibitũ ꝙ nõ poſſit audire diuina qꝛ pene nõ ſunt extẽdende. de pe. diſt. j. §. pene. τ ff. de relig. et ſump. fu. l. τ ſi quis. §. τ generaliter. Et lꝫ dixerim⁹ ꝙ poſſint audire in terra interdicta diuina apud illos qui habẽt generale priuilegiũ ꝙ oẽs admittant ad officia nõ tamẽ poſſunt audire apud illos qui nõ habẽt ita generale priuilegiuz: ſed tñ habẽt priuilegiũ ꝙ tẽpore interdicti poſſunt celebrare excluſis excõicatis τ interdictis. Itẽ videt quibuſdaꝫ ꝙ hec habẽt locuꝫ vbi interdicta eſt terra ꝓuincia villa vel eccleſia: ſecus aũt ſi interdicat aliquis ſpecialiter. vt ſi interdicat aliquis cuꝫ fautorib⁹ ſuis. de quo dictũ eſt. ſ. e. tit. q. ccxxxvj. qui dicunt nolatum vel ſi interdicat familia vel domus alicui⁹ vel pars alicuius ville qꝛ perſone he intelliguntur interdicte τ ideo nunꝗ debẽt diuina officia audire nec ſacramẽta recipere. arg. xvij. q. iiij. miror. xxiij. q. iij. ſi heres extra de ſentẽ. excõ. ꝙ in dubijs. hec Inno. Et eadẽ recitat Hoſt. i gl. ibidẽ. Sꝫ addit tuti⁹ eſſe qꝺ etiã extra terram nõ audiant in hoc dubio. vide de his opinionẽ ſuaꝫ. ſ. e. tit. q. ccxlj. q ſi inter. cũ Hoſt. concordat etiã Bern. in glo. ibidẽ dicens ſic. quidam dicũt ꝙ illi qui nõ deliquerunt nec aliquam cauſam dederunt vt poneret interdictũ licꝫ forte in loco interdicto intereſſe diuinis nõ debeãt cũ illis q ꝓuilegiũ hñt: tñ extra terrã hñt pñt audire (Innocẽtius. Hoſtienſis. Bernard⁹.)

diuina et

diuina ⁊ percipere ſacramenta. Credo tamẽ ꝙ nõ debeant admitti ad aliqua officia vel ſacramenta

Lector

vt ⁊ ipſi alios inducant ad ſatiſfaciendũ ⁊ vt ſentẽtia magis timeaẽ. q2 qui ſuſpenſus vel interdictus eſt in vna eccleſia in omnibus eſt interdictus. vide de hoc. iij. q. v. quiſquis in textu ⁊ in glo. Itẽ argu. ad hoc extra de peni. ⁊ re. qđ in te. in fi. vbi cruce ſignatis ⁊ peregrinis hoc ex ſpeciali priuilegio conceditur. De hac materia ſic dicat vvillelm⁹. §. liij. Itẽ in generali in glo. ſuper ver. Intelligunt cũ interdicitur terra vel regnũ villa vel caſtrũ dico intelligendũ perſonas eſſe interdictas q̃ pertinẽt ad ei⁹ iuriſditionẽ ꝑ cuius culpa lata eſt hmõi ſententia niſi aliud dicaẽ vel intelligaẽ a proferente ſentẽtiam ſic eñ interpretatur vſus vel conſuetudo que nõ admittit hmõi perſonas ad ſacramẽta vel diuina officia audiẽda in eccleſijs nõ iterdictis qđ fieri poſſet niſi hmõi perſone reputarenẽ interdicte. Itẽ monald⁹ credo etiã ꝙ hmõi pſone nolatim interdicte reputande ſunt: nõ dico nolatim. i. expſſo noie: ſed nolatim. i. ſub quadã generali appellatione. ſic interdicim⁹ oẽs holes illius loci vel totũ regnũ francie vel caſtrũ vel villã illã. Idẽ monaldus

Monaldus

credo etiã ꝙ poteſt locus ita interdici ꝙ nõ interdicantur perſone ⁊ tũc perſone in loco nõ interdicto pñt audire diuina ⁊ ſepeliri. ⁊ de licentia ſuorũ ſacerdotuꝫ percipere eccleſiaſtica ſacramẽta. Hec in glo. addit Hermanus in tractatu ſuo qđ poſſet et ſacerdos proprius cum talibus ſcꝫ quãdo perſone nõ ſunt interdicte exire ad locũ nõ interdictum et eis ibi celebrare. de licentia plebani illius loci. niſi forte eſſet propter ſcandalũ omittendũ. priuilegiatus aũt cũ in loco nõ interdicto celebrat. licet nõ debeat tales excludere ⁊ tamen poteſt eos ad ſe trahere cum nõ habeat eos ſubditos. nec prebere eccleſiaſtica ſacramenta poſſet tamen facere quibuſdam de quibus certum eſſet ꝙ propter eos nõ eſſet poſitũ interdictũ gratiã in audiendis diuinis et ſacramẽtis de licentia vtriuſq; ſacerdotis eius vꝫ cui⁹ ſunt ſubditi: ⁊ ei⁹ in cui⁹ eccleſia iſta fierent

Hermanus

argu. ad hoc extra de vſu palli. Caueant tamen de ſcandalo hec Hermanus. ¶ Queſtio. cclx.

Sed nũquid interdicti poſſunt orare in eccleſia. Rñ. ſm Hoſt. §. liiij. Itẽ in cõuentualib⁹ ſuper ver. horas. ſi ſunt interdicti ab ingreſſu eccleſie non debent orare in eccleſia ſiue ſint interdicta

Hoſtienſis.

ſiue nõ: propter generale tñ interdictũ nõ intelligo ingreſſum eccleſie eſſe interdictũ hmõi interdictis niſi hoc expreſſe ſit dictũ in ſententia. Si autẽ non ſunt interdicti ab ingreſſu eccleſie. licet ſint interdicti generali interdicto. nihilominus pñt orare priuata oratione in eccleſia ſiue ſit interdicta ſiue nõ. Et multo fortius ſi non ſunt interdicti. non enim recolo alicubi eſſe cautũ vel prohibituꝫ ne in eccl̃ia interdicta oreẽ priuata oratiõe ab aliquo niſi ſit excõicatus maiori excõicatione vel interdict⁹ ab ingreſſu eccleſie. hec in gloſ. idem monaldus.

Gloſſa.

Idẽ dicit ibidẽ glo. ꝙ licet interdicti non debeant auſcultare horas que dicunẽ in eccleſia tamen eas que dicuntur extra eccleſiam in domo vel in via nõ prohibenẽ audire. Idẽ monald⁹. ¶ Queſtio. cclxi.

Deinde quero qualiter promulgara ſentẽtia interdicti obligẽt ita, vt nullus poſſit ignorãtiam in ſui excuſationeꝫ allegare. R ñ. vt habeẽ expreſſe extra de poſtulatione prela. c. j. ſufficit ſentẽtiã interdicti publice ꝑmulgari. nec eſt neceſſariũ poſtꝙ publice promulgata eſt eã ſingulorũ auribus ꝑ ſpeciale mãdatũ vel literas inculcare. Sed ſufficit vt dicit Hoſtien. in glo. ibidem circa prin. Si ſciret vicinos ſuos ⁊ maxime metropolitanam eccleſiam hãc recepiſſe ſententiam ⁊ ſeruare. vt in eo. c. §. qđ nec ſufficit.

¶ Queſtio. cclxij.

Pone iudicẽ ordinariũ vel delegatum tuliſſe ſententiã interdicti in terrã principis aut militis alicuius in qua ſunt regulares habentes indulgentiam de celebrandis diuinis ſubmiſſe quibus nulla facta eſt denunciatio de illo interdicto vel de forma iterdicti vel vtrũ voluerit excipere ab interdicto hmõi regulares. Nunquid poterunt ſolẽniter celebrare cum videant omnes eccleſias illius terre ceſſare a diuinis. Rñ. ſm glo. §. liiij. Itẽ

Gloſſa.

in generali ſuper ver. intelligunt circa fi. Si interdictum ita publice promulgatũ eſt ꝙ nõ liceat fratribus ignorare aut tamdiu publice obſeruatuꝫ ꝙ de craſſa ignorantia vel negligentia ſuper inquirẽda veritate merito ſint culpabiles peccant. ſi celebrent publice alijs ceſſantibus vt extra de poſtu. prela. c. j. q2 ſicut notauit ibi Johãnes. Sufficit ꝙ per ſolã famã ad aliquẽ perueniat interdictum vt extra de elec. venerabilẽ. licet ſit arg. ꝯtra extra de cleri. excõmu. mi. Illud. ſi aũt nõ ſit ita publice ꝑmulgatum aut tamdiu publice obſeruatum. quin poſſint merito ſuper hoc dubitare nõ tenentur ceſſare a publica celebratiõe donec interdictuꝫ hmõi fuerit fuerit eis denunciatũ aut ſuper hec inquiſierint veritatem dum tñ circa inquiſitionẽ faciendã nõ ſint negligentes. arg. extra de ſentẽ. excõ. cuꝫ deſideres. §. ij. ꝯcordare etiã videẽ hmõi Ber. in glo. ibidem que incipit. Nota ꝙ ſi. Idẽ monaldus.

¶ Queſtio. cclxiij.

Quid ſi in eccleſia alicuius parrochie in qua ſunt aliqui interdicti aliqui nõ frater aliq̃s velit celebrare. Nunquid teneẽ dicere ꝙ exeant interdicti aut ſi nulli exeant ammoniti ab eo. cuꝫ tñ ſint ibi aliq̃ licet nõ cognoſcat eos. Nũqd ibi poterit celebrare. Rñ. ſm glo. §. liiij. Itẽ in cõuẽtualib⁹ ſuper ver. in cõuẽtualibus ſi talis ſacerdos eſt qui nõ teneẽ officiare eccleſiã illã ꝙdiu ſcit. vel probabiliter credit ibi eſſe aliquos iterdictos ſiue cognoſcat eos ſiue non. non debet ibi celebrare ne veniat ꝯtra ſñiam interdicti ⁊ det eis occaſionẽ peccandi dũ ſe ingerũt diuinis officijs ⁊ ſi credit ꝓbabiliter

Gloſſa.

ꝙ laborant ex ignorantia ⁊ ꝙ moniti exeant debet eos monere in generali ꝙ exeãt tũc poterit ibi celebrare als nõ. Si aũt ſit talis ſacerdos qui teneaẽ officiare eccl̃iaꝫ ⁊ ſcit inter iterdictos diſcernere ⁊ nõ interdictos. idẽ faciat in hoc caſu ꝙtũ ad vitãdos interdictos in diuinis officijs qđ de vitãdis excõicatis ſupra dictũ eſt. ſ. eo. tit. q. clxxi. Si excõicatus maiori ⁊ pluribus ſequentib⁹. Si aũt nõ poſſit diſcernere inter interdictos ⁊ nõ interdictos meli⁹ eſt cõicare eis in diuino officio quib⁹ nõ debeẽ cõmunio ꝙ denegare eis quib⁹ debeẽ cõio. Sicut potius dimittẽda ſunt oſſa excõicatoꝝ l eccl̃ia ꝙ eoꝝ occaſione etiã eijciantur oſſa nõ excõicatoꝝ extra de ſepulturis ſacris. Idẽ monald⁹. ¶ Qõ. cclxiiij.

Monaldus

Quid ſi ſciã aliquẽ interdictuꝫ per iudicẽ ſed ſñiam nondũ eſſe publicatã nũquid ego ſacerdos teneor eũ vitare in diuinis officijs. Rñ. ſm glo. ibidẽ credo ꝙ ſic. ſi aũt nõ ſcio ſed tñ ꝓbabiliter credo q2 audiui a fide dignis q̃ dicũt ſe audiuiſſe ꝓferri ſñiam ſed nõ publicari. ſi ſum talis ſacerdos q̃ teneor officiare eccl̃iam nõ dimittã officiare eccl̃iam poſtꝙ euꝫ monuero ꝙ ſi ſit interdictus exeat de eccl̃ia duꝫ tñ neget ſe interdictũ aut nolit ſuper hoc ꝓfiteri veritatẽ requiſitus. Et hoc lõq2 nõ teneor ſcire oẽs ſentẽtias ꝓlatas a iudice ſꝫ tñ illas q̃ ita ſolẽniter ſunt publicate: ꝙ eas non licet ignorare. Idẽ monaldus. ¶ Queſtio. cclxv.

Quid ſi ſacerdos publice interdictũ ſcienter
recipiat ad diuina. Nunquid ceteri tenebũ
tur exire de eccleſia ne cõmunicent in diuinis cũ
hmõi interdicto. reſpon. ſm glo. ibidem. Credo ꝙ
non tenent exire nec peccant audiendo diuina ſed
ſacerdos ſolus qui taliter recipit eũ niſi cõſentiãt
in hoc ſacerdoti aut eis placeat factuꝫ eius. Idem
Monaldus. ¶ Queſtio. cclxvi.

Quid ſi ſacerdos videat parrochianuꝫ ſuum
cuꝫ dicuntur hore ⁊ miſſa in eccleſia audire
diuina extra eccleſiam nec intrare eccleſiam nun-
quid debet ab eo inquirere quare hoc faciat. ſi ne-
ſciat cauſam aut debet preſumere. propter hoc ip
Gloſſa. ſum eſſe excõmunicatum vel interdictũ reſpõ. ſm
gloſſ. ibidem ſuper ver. auſcultare. Cum ſacerdos
hmõi teneatur cognoſcere vultũ pecoris ſui debet
inquirere a tali cauſam ꝓpter quaꝫ hoc faciat ſa-
cerdos aũt extraneus ad hoc nõ tenet nec eſt cau-
ſa ſufficiens quare ſacerdos proprius vel alienus
credere debeat talẽ eſſe excõmunicatum vel inter-
dictum cũ hoc aliquando ex ſola humilitate fiat.
¶ Queſtio. cclxvii.

Poſt hec quero que ſit pena temere violantiũ
ſententiã interdicti. reſpon. ſm Hoſtiẽ. extra
de exceſ. prela. in glo. ſuper. c. tanta. dicendũ ꝙ vio-
lans interdictũ celebrando. ſ. in loco interdicto vel
in parrochia interdicta ipſo iure ſuſpẽſus eſt ⁊ ir
regularis vbicũꝙ ſit niſi priuilegio excuſet arg. ex-
tra de elec. cũ inter. R. ſeniorẽ ⁊. xi. q. iii. Si quis epi-
ſcopus damnatus. Et ideo ex quo violauit interdi
ctum tanꝙ ſuſpenſus non poteſt beneficia confer-
re extra de conceſ. preben. ꝗ diuerſitatẽ. xxiiii. q. i.
audiuimus. Cõcordant etiã cum hoc Inno. ⁊ Ber.
in gloſ. ibidem ſecus ſi celebrat quis excõicato. ꝗ
licet peccet nõ tñ eſt irregularis vt ibidẽ dicũt do-
Innocẽtius. ctores. Item vt dicunt Ber. ⁊ Hoſtien. in glo. ibi-
dem. Tales nec eligi nec eligere poſſunt aut etiaꝫ
poſtulari extra de poſtula. c. i. ⁊ extra de conſuetu.
Bernard⁹. cũ dilectus. §. quia nobis. vnde electio facta ab in-
terdictis non valet vt in. c. cum inter. R. Item di-
cit Innocẽ. extra de poſtula. in glo. ſuper. i. c. in fin.
qui non ſeruat interdictum remouendus eſt a be-
neficio extra de cleri. excõmu. mini. poſtulaſtis. §.
vlti. Item not. ſm Inno. ⁊ Hoſtien. in glo. ſuper. c.
tanta ⁊ ex illo. c. colligitur. ꝙ qz violans interdictũ
Hoſtienſis. et ad violandũ inducẽs ſuſpenſus eſt. Si prelatus
eſt omnis eius inſtitutio. deſtitutio collatio prebẽ
darum beneficioꝝ ac dignitatũ ⁊ ſententie in quoſ
cunꝙ prolate ſunt irrite ⁊ inanes. Nõ ergo poteſt
premiſſa facere ⁊ idẽ forte dicendũ in alijs ſpecia-
libus ꝙ. ſ. ſicut eis cõferri nõ poſſunt ſic nec facta
collatio valet vt extra de cle. excõi. mi. poſtulaſtis.
et extra de etate ⁊ quali. cũ bone. Itẽ in glo. ibideꝫ
in fi. c. dicit Inno. ꝙ licet predictas penas incurrãt
qui violant interdictũ quãdo locus vel parrochia
eſt interdicta. Secus tamen ſi eccleſia fuerit inter-
dicta a canone puta ꝗ violata ſit ſanguinis effu-
ſione vt extra de conſe. eccle. ſi eccleſia. tunc eñ nõ
dicerẽ irregularitatẽ incurrere qui ibi celebraret ⁊
tunc ꝓprie dicunt in illa eccleſia organa ſuſpenſa.
nõ eccleſia interdicta. interdictũ eñ nomen iuris
eſt ⁊ plus importat ꝙ verbi proprietas ſonet. vt. ſ.
dictũ eſt. q. cclxii. ſub qua forma. Ideꝫ intelligo in
caſibus qui ſunt extra de ſpa. c. i. ⁊. ii. Uide etiam
de his. ſ. eo. tit. q. cclxi. quot modis. ſi tñ dicat in-
terdicimus talẽ eccleſiam bene credimus irregu-
laritatẽ ⁊ ſuſpenſionẽ incurrere qui ibi celebrat. ſꝫ
clerici ⁊ laici ipſius eccleſie. vbiꝙ poterũt celebra
vvillelmus re ⁊ audire diuina niſi aliud fuerit additũ. hec In-
durandi. no. ꝙ etiã ponit vvillelmus durãdi ⁊ addit ꝙ etiã
nominatim interdicti ſi celebrãt irregulares ſiũt
vt. xi. q. iii. ſi quis epiſcopus in cõcilio. Itẽ nota ex
tra de cleri. excõ. mi. c. latores. ⁊ ſm Inno. in gl. ibi
dem ꝙ qui excõicati vel interdicti preſumpſerint
diuina officia celebrare. Si multi ſunt illi qui ma-
gis dederunt cauſam delicti perpetua ſunt depoſi
tione condẽnandi. Cũ alijs aũt diſpenſat. Sed nõ
niſi autoritate ſpeciali dñi pape. Itẽ nota extra de
priuile. in. c. cũ ⁊ plãtare in fi. ꝙ ſi religioſi cõtra ca
nonicas epiſcopoꝝ ſentẽtias ⁊ tenores priuilegio-
rum ſuoꝝ venire preſumpſerũt. Glo. Inno. recipiẽ
do excõmunicatos ⁊ interdictos ad officia ⁊ cele- Gloſſa In-
brando in eccleſijs aliter ꝙ licet ipſis ex priuilegio nocen.
eccleſie in quibus iſta preſumpſerint ſubiaceãt in
terdicto. Glo. Inno. hic nõ credimus canonẽ late
ſententie ⁊ cũ hac glo. magis etiã cõſentit Hoſtiẽ.
in glo. ibidẽ dicẽs ꝙ ferẽda eſt ſentẽtia per epiſco-
pum vt extra de priui. tuarũ. §. eos. licet quidaꝫ di-
cant ꝙ ſit canõ late ſententie. Itẽ nota. eo. c. tuarũ.
§. eos. Quõ ſi religioſi poſt latã ab epiſcopo interdi
cti ſententiã i eccleſiam. ibidẽ celebrauerint pena
ſuſpenſionis poſſunt inuolui ab eodeꝫ arg. ad hoc
in eo. c. cũ ⁊ plãtare in fi. ¶ Itẽ nota ꝙ extra de cleri.
excõ. mi. et. c. poſtulaſtis. §. vlti. habet ꝙ violantes
interdictũ ſi clerici ſunt beneficijs ſunt eccleſiaſti-
cis ſpoliandi monachi ⁊ moniales ad agendã pe-
nitentiam ſunt in artius monaſteriuꝫ retrudendi.
¶ Laici etiã ꝗuis violãdo interdictũ irregulari-
tatem vel ſuſpenſionẽ nõ incurrant cũ nec ordineꝫ
habeãt nec officiũ. bene tñ alis puniunt puta excõi
catione. Et ſi contempſerint ⁊ epiſcopus emenda-
re nõ potuerit regis iudicio ad requiſitionẽ eccle-
ſie exilio condẽnent. vt habet expreſſe extra de cle.
excõ. mi. c. iii. ¶ Itẽ nota vt habet extra de ap. c. ad
hec ⁊. c. quã. ⁊ ſm Inno. in glo. ibidẽ qđ interdictuꝫ
trahit cuꝫ executionẽ ſicut excõicato. vnde per ap-
pellationẽ nõ ſuſpendit. Si tamẽ legitima appel-
latio ꝓcederet non ligaret. ¶ Nota etiã ſm Inno. Inocentius.
extra de cõſuetudine in glo. ſuper. c. cũ inter. ꝙ ac-
cuſatio interdicti publica eſt ſiue popularis. et
ideo quilibet admittit ad eã. ¶ Queſtio. cclxviii.

Sed quid ſi religioſi vel alij ſunt exempti nũ-
quid ordinarius poteſt eos ſi publice delin-
quunt punire excõicatione ſuſpẽſione vel interdi-
cto reſpõ. ſm Ber. ⁊ Hoſtiẽ. in glo. ſuper. c. tuarũ
extra de priuile. Uincẽtius dixit ꝙ ordinarius nõ Bernard⁹.
poteſt interdicere hoꝝ eccleſias quãdo totã terrã
ſubijcit generali interdicto. Sed cõtra de ver. ſig.
Cũ in partibus. ⁊ extra de cõſue. cũ inter nos. Di- Hoſtienſis.
cas qđ licet nõ poſſit interdicere coꝝ eccleſias ipſi
tamẽ de iure cõi tenentur ſeruare interdictũ ſicut
et aliqui ꝓbãt duo iura proxime inducta. Et addit
Hoſtiẽ. ꝙ etiã ipſoꝝ eccleſias ex ſpeciali cauſa in-
terdicere poteſt. vt in caſu ſupra poſito. ſ. in. c. cũ ⁊
plãtare i fi. ¶ Diuerſa de hac materia notauerũt
antiqui doctores. Sꝫ Inno. iiii. in nouella extra de
priuile. c. volentes plura declarat circa hoc prius
ambigua dicẽs ꝙ exẽpti ꝯtractuꝙ gaudeãt liberta-
te nihilominus ratione delicti ſeu cõtractus aut rei
de qua agit. tenent corã locoꝝ ordinarijs reſpõde-
re. Nõ tñ ꝓpter hec exẽptiõis priuilegia fruſtrato
ria reputant qui nõ habẽt ſe intromittere ordinarij de
locis exẽptis ſi delictũ cõmiſſum eſt in loco exẽpto
vel cõtractus init⁹ aut res litigioſa. nec etiã ſi ali
bi delinquãt aut cõtrahãt aut res ipſa cõſiſtat ab
ordinario ꝓprio. ſ. ſub quo habẽt domiciliũ cõue-
niri pñt ſuper iſtis: nec remitti ab eo ad illũ i cu⁹
dyoceſi cõmiſſum eſt delictũ vel ꝯtractus init⁹ aut
res exiſtit litigioſa ſubſunt etiam ordinarijs in
alijs caſibus qui in ſtatutis canonicis continẽtur

Et hec eadē ad illos qui priuilegiati ſunt ꝙ nō te-
neantur reſpondere niſi ſub vno iudice extendunt
Manus autē ordinariorum ad priuilegiatos ſic ꝙ a
nullo epiſcopo vel archiepiſcopo per cēſuram ec-
cleſiaſticaꝫ artari valeant minime protendet. quo
ad ipſam cenſurā niſi ad eccleſias que ſubſunt or-
dinarijs tāꝗ priores vel monachi transmittātur.
Tūc eīm ꝗdiu ibidē morā traxerint ipſis ordina-
rijs ſubiacere noſcunt. hecola in decre. c. volētes.
et addit ibi de prioratibꝰ qui in quibuſdā reſpectū
habeant ad ipſuꝫ ⁊ in quibus ad abbatē. ¶ Hoſt.
in glo. ibidē ꝯcludit ex predictis qđ id qđ dictū eſt
exemptos ſortiri forū ordinarij ratione delicti cō-
tractus vel rei litigioſe in vno tm̄ caſu locū hꝫ q̄ſi
ſcꝫ is qui deliquit vel cōtraxit vel litigioſam rē poſ
ſidet in eadē dioceſi domiciliū habet. ¶ Item ſm
Hoſtiē. ⁊ Inno. in glo. ibidē cū dicit. Monaſteriū
exemptū. Exēpte ſunt etiaꝫ domus monaſterij. xij.
q. j. neceſſaria ⁊. c. nulla ⁊. xvij. q. iiij. diffiniuit. ⁊ ex
tra de emunitate eccle. c. j. immo ⁊ quidā dicūt ꝙ ⁊
orti ⁊ aree ⁊ manſi ſiti iuxta eccleſiā intelliguntur

Bernardꝰ. exēpti arg. extra de cēſibus. c. j. idē etiā ſimpliciter
aſſerit. Ber. in glo. ibidē. ¶ Caſus quoꝗ alios in

Caſus. quibꝰ ſm canones ſubſunt ordinarijs exēpti vel tra-
ctuꝫ eſt. ſ. in cōſtitutione Inno. ſpecificat Hoſt. in
glo. ibidē. puta in chriſmate in oleo ſancto. in cōſe
crationibus baſilicarum in ordinationibus clericorum.
extra de preſcrip. veniēs. §. Chriſma. xvj. q. j. Inter-
dicimus. Itē ratione capellarū nō exemptarū. extra
de priuile. ex ore. ⁊ de maiori. ⁊ obe. ꝙ ſuper is. vbi
de voc. vel ſi aliqui tenēt ab eo. vt extra de priuile.
cū capella. Bern. etiā in glo. ibidē ſpecificat caſus
aliquos in quibus exēpti ſubſunt ordinarijs vnus
eſt quē habes. extra de hereticis ad abolendā in ſi.
alius eſt quē habes extra de offi. or. irrefragabili.
§. ceterū. Itē alius extra de priui. c. patētibus. Iteꝫ
vnus extra de ſtatu mo. recolētes. Et idē de cōſimi

Innocētius. libus hec Ber. ¶ Itē nota ſm Inno. ⁊ Hoſt. in gl.
ibidem ſuper ver. gerāt. ꝙ ſi exēpti ſeu priuilegia-

Hoſtienſis. ti irent cauſa viſitandi vel vt tranſeuntes non poſ
ſent ab hmōi ordinarijs contra ſua priuilegia co-
herceri. ſi ibi delinquant vel contrahant. ¶ Nota
etiā ſꝫ Ber. i gl. vbi. ſ. ꝙ priuilegia exēptorum reſpi-
ciēda ſunt. ⁊ ſi aliqđ ibi ſpecialius poſituꝫ inuenit
obſeruet extra de priuile. porro. ¶ De exemptis
quoꝗ aliqua vide extra de ſtatu mo. in glo. Hoſt.
ſuper. j. ca. vide de hac materia ad propoſitū. ſ. eo.
tit. q. cclxix. Quis poſſit interdici.

¶ Queſtio. cclxix.

Circa finē huius materie quero quid iuris ſit
de cōfirmatione ſeu relaxatione interdicti.

Lector. reſpō. vt habet extra de of. or. c. cū ab eccleſia. maio-
res debēt ſentētias excōicatiōis ⁊ iterdicti a mino
ribus latas facere inuiolabiliter obſeruari vſꝗ
ad ſatiſfactionē cōdignā. ⁊ nō debēt eas abſꝗ lato
rum cōſciētia relaxare. Simile extra de ſen. excō.
in. c. romana. vbi dicit ꝙ maiores nō relaxēt ſentē-
tias interdicti ſuſpēſionis vel excōicatiōis ab infe-
rioribꝰ latas ipſis obmiſſis niſi aliud obtineat cō-
ſuetudo. Si tm̄ de facto relaxaret eps ſentētias ab
inferioribus latas male quidem faceret. ſed rela-
xatio teneret vt dictum eſt. ſ. eo. titu. q. xciij. vtruꝫ
epiſcopus. Niſi forte aliqua conſuetudo conſtaret
vt dicit Inno. in gloſ. ſuper. c. cum ab eccleſiarum.
¶ Sententie interdicti ſuſpēſionis ⁊ excōicatiōis.
improuide late ſine difficultate ſunt relaxande. vt
patet extra de offi. ordi. graues extra de ſenten. ex-
com. cū medicinalis. Nota etiā ꝙ ſi quis pro cōtu-
macia vel alia cauſa interdicto vel excōicatione te-
netur aſtrictus. ⁊ offert ſe ad iuſtitiā de his ꝓ qui-
bus patitur ipſam ſententiam. Iudex. ſ. qui eū ex-
cōmunicauit ſm Inno. in glo ne in ſententia dece
dat eum abſoluere poterit etiā ſi pars aduerſa ne
abſoluatur appellationis obſtaculuꝫ interponat.
ab ipſo tm̄ ante abſolutionem ſufficienti cautione
recepta ꝙ iuris pareat equitati vt hec expreſſe ha-
bentur extra de appella. c. qua fronte. Itē nota ſm
Hoſtien. extra de appel. in glo. ſuper. c. ad hoc q̄m
in ſi. ꝙ licet de ſententia excōicationis expſſa ſit ſo
lennis forma abſolutiōis extra de ſententia excō-
cationis a nobis. ⁊. c. cū deſideres niſi forſitan irra
tionabiliter ſit prolata. Tunc enim nudo verbo re
laxari poterit ſecus tamē in alijs duabus ſentēn-
tijs. ſ. ſuſpēſionis ⁊ interdicti quia in abſolutione
ipſarū nulla forma certa ⁊ ſolennis traditur. Im-
mo. ſicut nudo verbo profertur ſic ⁊ nudo verbo re
laxantur vel ſuſpenduntur vel ex toto tolluntur.

¶ Queſtio. cclxx.

Quid ſi interdictū multos aſtringit puta tē-
pore generalis interdicti ⁊ aliqui vel aliqui
ex illis volunt redire ad eccleſiā ⁊ ſatiſfacere. Nū- Innocētius.
quid ſunt abſoluēdi ab iterdicto. reſpō. ſm Inno.
extra de pen. ⁊ re. in gloſ. ſuper. c. qđ in te in ſi. dicē
dum eſſe ꝙ ſi ille qui vult ſatiſfacere eſt principa-
lis recipiendus eſt ⁊ ſoluetur interdictū. Si auteꝫ
eſt aliquis alius qui nullam cauſam dedit interdi
cto non eſt recipiendus ad ſatiſfactionē quia non
peccauit nec erit apud eccleſiam ſepeliēdus. quia
hanc penā non ꝓ ſe ſed pro alio ſuſtinet. vt. xxiij.
q. iij. Si heres. idē Hoſtien. cōcordat etiam cū hoc Bernardꝰ.
Bern. in glo. ſuper. c. ꝙ in te. ⁊ gl. vvillelmi. ſuper
ver. peregrinis. ⁊ Ioannes theutonicus. ⁊ Monal
dus. Ali qui tamen indiſtincte ſenſerunt ꝙ penitē-
tia nemini eſt deneganda. vt referūt Hoſtiē. ibidē
et Bernardus.

¶ Queſtio. cclxxi.

Pone ꝙ terra alicuius militis vel pricipis eſt
interdicta aliquis vel aliqui de hominibus il Gloſſa.
lius terre trāſferūt alibi domiciliū nunquid rema
nebunt in ſententia. reſpon. ſm glo. §. liij. Item in
generali ſuper ver. Intelligunt ſi terra eſt interdi-
cta ita ꝙ ꝑſone ſint iterdicte remanebit hmōi per-
ſona interdicta donec relaxet ſententia. Saltē cir
ca ꝑſonā eius que ſiue difficultate relaxāda eſt in
hoc caſu maxime ſi i deteſtationē principis aut ꝓ-
pter ꝑiculū interdicti tranſtulit domiciliū ⁊ nihil
retineat ſub principe vnde poſſit iuuari princeps
et per qđ ille adhuc ad diſtrictū eius pertineat. ſi
aūt ille qui protulit ſententiā non intellexit ligare
hmōi ſubditos niſi ꝗdiu eſſent ſub dominio talis
principis credo ꝙ ꝯcito deſinūt eſſe ſub dominio
eius deſinūt eſſe interdicti nec indigēt aliqua ſpe-
ciali relaxatiōe ar. extra de ſpon. Nō eſt vobis. In
dubio. aūt credo obſeruandū eſſe qđ predictuꝫ eſt.
Concordat Monaldus. Monaldꝰ.

De penitentiis et remiſſionibus. Titulus. xxxiiij.

Poſt abyſſum ⁊ laqueos babylonis
profunditates ſcilꝫ ⁊ intricationes
peccatorum iniquos illaqueantiuꝫ
de quibus in precedentibus dictum
eſt videlꝫ vt cognoſcantur ⁊ cogni-
ta melius euitētur. reſtat vt ad por-
tum quietis ⁊ ſerenitatis eterne ſolliciti feſtine-
mus inquirentes viam rectam ⁊ neceſſariam: que

quidem eſt penitentia poſt naufragium peccatoꝝ.
Circa quam primo quero.

¶ Queſtio prima.

Quid ſit penitentia ⁊ vnde dicatur. Reſpon.
Ambroſius. ſm Ambro. de peni. diſt. iij. circa prin. Pe-
nitentia eſt mala preterita plangere ⁊ plangenda
Gregorius. iterum non cõmittere. Concordat cum hoc Greg.
dicens. Penitere eſt anteacta peccata flere ⁊ flen-
Thomas. da iterum non cõmittere. Et ſicut dicunt Tho. et
Pe. in ſcrip. ſuper quarto ſenten. diſt. xiiij. Diffi-
nitiones iſte non ſunt date per eſſentiã ſed per effe
ctus. Diffinitur autem per duplicẽ actum. Unum
qui eſt reſpectu peccati preteriti: ſcʒ preterita ma-
la plangere. Alterum reſpectu futuri ſcʒ plangẽda
non cõmittere. Primus eſt in re. Scðs in re vel in
ppoſito. i. vt ppõat talia decetero nõ cõmittere.
Accipitur autem hic fletus cõmuniter ſcʒ ſiue pro
interiori ſiue pro exteriori fletu. Dicit etiam Tho.
ꝙ he diffinitiones cõpletiſſime ſunt ⁊ qđ ad has
Auguſtinus reducuntur alie diffinitiones: vt diffinitio Augu
ſtini. Penitentia eſt quedã dolentis vindicta pu-
niens in ſe qđ dolet commiſiſſe. Et alia diffinitio
Ambro. Penitentia eſt dolor cordis ⁊ amaritudo
anime pro malis que quiſqʒ commiſit. ¶ Dicitur
autem penitentia quaſi pene tentio a puniẽdo: qꝛ
per illam quis punit illicita que commiſit.

¶ Queſtio. ij.

Utrũ de quolibet peccato poſſit agi penitẽ-
tia. Rñ. ſm Pe. idem. dicendum ꝙ ſic. dicit
Petrus. enim Chriſoſto. ꝙ etiam ſi ad ſummũ quis peruẽ-
Chriſoſto. niat maloꝝ deus reuertentem libẽter ſuſcipit. hec
eſt enim differẽtia ſpiritus vniti carni ⁊ ſeparati
a carne: qꝛ ille eſt ſuſceptibilis penitentie. hic autẽ
Damaſcen⁹ non ſm Dama. hinc eſt ꝙ de omni peccato cõmiſ-
ſo a ſpũ in carne exiſtẽte dũ in carne eſt poteſt age-
re penitentiã. poſt ſeparationẽ autem a carne non
poteſt. Sunt tamen peccata quedã de qͥbus diffi-
cilius agitur penitentia que ſcʒ nõ committunt ex
fragilitate carnis vel ignorãtia obnubilate ratio-
nis per carnem. ſʒ ex malicia ſicut peccatum ſpũs
ſeparati. ideo in his difficilius agitur penitentia
Matth. xij. ꝙ in alijs. ſic ⁊ intelligitur illud Matth. xij. Qui
peccauerit in ſpiritũ ſanctũ non remittetur ei ⁊c.
idest vix remittetur.

¶ Queſtio. iij.

Utrum de quolibet peccato debeat eſſe per-
petua penitẽtia. Rñ. ſm Pe. ibidem. Duplex
eſt penitẽtia. quedã exterior. hanc nõ oportet eſſe
perpetuã. alia interior. Et hec duplex ſcilʒ vel ſm
habitũ. ⁊ hec debet eſſe perpetua. vel ſm actum: ⁊
de hac non oſtendit. vide etiam de hoc infra eo. ti.
q. xxv. vtrum poſt remiſſionem.

¶ Queſtio. iiij.

Occaſione quorũdã verboꝝ. ſ. q. j. poſitoꝝ ſcʒ
plangenda iterum nõ committere queritur
vtrum vere penitens poſſit poſtea peccare morta-
Raymund⁹ liter. Ad hoc vt dicit Ray. ij. q. occaſione. Quidã
adduxerunt illud Iſido. Irriſor eſt ⁊ nõ penitens
qui adhuc agit quod penitet. nec videt deum po-
ſcere ſubdit⁹: ſed ſubſannare ſuperb⁹. Item Augu.
Inanis eſt penitẽtia quã ſequẽs culpa coinquinat
Idem nihil proſunt lamenta ſi replicant peccata.
Thomas. Rñ. ſm Ray. Tho. ⁊ Pe. hec omnia ⁊ ſimilia non
Petrus. ad diuerſa tempora ſed ad illud in quo quis peni
tet ſunt referenda ſcʒ vt tempore quo plangit com
miſſa mala nõ cõmittat volũtate vel opere flẽda.
Et hoc aperte innuit Grego. preter ſupradicta ver
ba in prĩa queſtiõe ſcʒ penitentiã agere eſt pterita
mala plangere ⁊ plangẽda non cõmittere. Glo. i.
habere propoſitũ nõ cõmittendi ſubdiligens ibidẽ.

Nam qui ſic alia deplorat vt tamen alia cõmittat
adhuc penitentiã agere aut ignorat aut diſſimu-
lat. Quid enim pdeſt ſi peccata quis deſicat luxu-
rie ⁊ tñ adhuc auaricie eſtibus anhelat. hec Greg.
Item Iſidorus poſt ſupra poſita vba irriſor eſt ⁊c.
Statim ſubiungit exponẽs qđ dixerat. Multi enĩ
lachrimas indeſinẽter fundunt ⁊ peccare nõ deſi-
nunt. quoſdã accipere lachrymas ad penitentiam
cerno ⁊ affectũ penitẽtie nõ habere. hec Iſido. Au-
toritates ſupradicte habentur etiam de pe. diſt. iij.
Sufficit ergo ad veritatẽ penitẽtie vt quis plãgat
preterita ⁊ pponat in animo plangẽda iterũ non
cõmittere: vt pʒ etiam. ſ. eo. ti. q. j. quis ſit. Cõcor-
dat quoqʒ ſupradictis magiſter ſentẽtiarũ. li. iiij. Magr̃ ſen.
diſt. xiiij. circa prin. vbi ponit ſupradictas autori-
tates ⁊ plures alias ⁊ eas exponit.

¶ Queſtio. v.

Similiũ verboꝝ occaſione querit vtrum cha-
ritas ſemel habita poſſit amitti. Naʒ apl̃s
j. Corinth. xiij. ait. Charitas nunq̃ excidit. Item j. Corin. xiij.
Augu. de peni. diſt. ij. in prin. Charitas que deſeri Auguſtinus
poteſt nunq̃ vera fuit. Item radicata eſt charitas
ſecurus eſto nihil mali pcedere poteſt ex ea. Rñ.
ſm Ray. ij. iij. occaſione etiã. hec intelligi poſſunt
vel de charitate perfecta etiã in via q̃ includit etiã
perſeuerantiã finalẽ ⁊ pdeſtinationẽ vel intelligi
poſſunt de charitate perfecta que eſt in patria: vel
intelligas eam cõiunctim quaſi durante charitate
nõ poteſt peccare homo habẽs charitatẽ. ſʒ Tho. Thomas.
in ſumma. q. xxiiij. arti. xj. perfectius reſpõdet di-
cens ꝙ charitas tripliciter poteſt cõſiderari. Uno Charitas.
modo ex parte ſpũſſancti mouẽtis aĩam ad diligẽ
dum deum. per charitatẽ enim ſpũſſanctus in no-
bis habitat. ⁊ ex hac parte charitas impeccabili-
tatem habet: qꝛ ſpũſſanct⁹ ſemper mouet ad actũ
charitatis. Alio modo poteſt cõſiderari charitas
ſm propriã rationẽ: ⁊ ſic charitas non poteſt niſi
id qđ pertinet ad charitatis rationẽ. Tertio modo
poteſt cõſiderari charitas ex parte ſubiecti qđ eſt
vertibile ſm arbitrij libertatẽ. ⁊ ſic cũ pfectio cha-
ritatis repleuerit totã potentialitatẽ mentis ra-
tionalis inquãtum omnis actualis motus eius fer-
tur in deũ tunc inamiſſibiliter habebit charitas
Nũc autem q̃diu in via nõ replet totã potentiali-
tatem ſui ſubiecti: qꝛ nõ ſemper actualiter fert in
deum. poteſt ſubiectũ eius auerti a deo. quãdo enĩ
actu nõ fertur in deum poteſt aliq̃d occurrere per Iohã. lector
qđ charitas amittit. Et hac diſtictione ſatis expo-
ni poſſunt autoritates ſupra poſite. Illud tñ apl̃i.
Charitas nũq̃ excidit intelligũt doctores de eua-
cuatione charitatis ſiue ceſſatione. poſt hanc vitã
ſicut euacuant fides ⁊ ſpes: qꝛ habent eſſentialẽ Solutio.
impfectionẽ: ſʒ hoc nõ eſt i charitate. ¶ Ad aliud
Auguſti. reſpõdet Tho. in ſumma ꝙ charitas que
deſeri poteſt ex ipſa ratione charitatis vera chari
tas nõ eſt. hec non eſſet: ſi hoc in ſuo amore habe-
ret qđ ad tẽpus amaret ⁊ poſtea amare deſineret
qđ nõ eſſet vere dilectionis. Sed ſi charitas amit-
tatur ex mutabilitate ſubiecti cõtra ppoſitũ cha-
ritatis hoc nõ repugnat veritati charitatis. Ray.
tamẽ exponit. Non fuit vera. i. incõmutabilis. vel
ſic. Nõ fuit vera ſcʒ in cõparatione charitatis dei.
Nam talia ſepe leguntur facta comparatione ad
deum vt ibidem. Iob. xxv. Stelle non ſunt munde Iob. xxv.
in conſpectu eius. Et illud pſal. Omnis homo mẽ
dax. ¶ Ad illđ radicata eſt charitas ⁊c. Rñ. nihil
mali procedere ex ea verũ eſt formaliter quaſi ab
habitu charitatis eliciente. tamẽ a ſubiecto poteſt
per verſus actus pcedere: qꝛ mutabile eſt. Eodem
modo ſolui poſſunt multe ſimiles autoritates.

¶ Addit

¶ Addit Ray. qḋ aũt caritas amitti poſſit patet
Raymũdꝰ. in Adam qui habuit caritatem ⁊ poſtea amiſit. de
pe. di. ij. §. Adam ergo ⁊ in capſis. Quomodo pn̄-
ceps. qſi primus homo illa aĩa. Itẽ pōt poni exem
plũ de moyſe ⁊ aaron. ⁊ de dauid. ⁊ de multiſ aliis
quos ꝯſtat habuiſſe caritatem ⁊ poſtea amiſiſſe ꝑ
pctm̃. de pe. di. ij. §. opponit. ⁊. c. ſi em̃ inq̄t. h Ray.
¶ Et addit dicens ꝙ gradus ſunt non ſolũ inter
Auguſti. virtutes ſed etiam in ſingulis virtutibus: vt patet
de pe. di. ij. dum ſanctam. Idem dicit Augu. ibidẽ.
c. ſi quis ſic. Si quis habuit tantam caritatẽ vt pa
ratus ſit etiam pro fratribus mori ꝑfecta eſt i illo
caritas. Sed nunq̇d mox vt naſcitur iam prorſus
ꝑfecta eſt: non: ſed vt ꝑficiat naſcit nata nutrit nu
trita roborat: ⁊ cũ fuerit roborata ꝑficit: ⁊ cum ad
ꝑfectum venerit q̇d dicit: mihi viuere chriſtus eſt
⁊ mori lucrũ. Multa de hac materia ponunt ibi-
Thomas. dem in decretis. Concordant etiam his theologi:
vt patet in ſumma tho. q. xxiiij. arti. ix.

¶ Queſtio. vj.

Poſt hec quero quot ⁊ que ſint actiões pnie.
Rn̄. ſm Ray. §. v. actiones ⁊ accipit vt pluri
mum ab Auguſtino. de pe. di. j. Tres ſunt actiões
penitentie. tres ſunt. Una que nouum hominem par
Raymũdꝰ. turit: ⁊ fit ante baptiſmũ. niſi em̃ baptiſandus. ſ.
adultus peniteat veteris vite nouam vitã inchoa
re non pōt. Et ſi baptizet accipit caracterem: ſed
non grãm nec pctõꝝ remiſſionem donec recedat
fictio de corde ſuo. Non tñ tenet iſte ad exteriorez
Actiones. penitentiam agendam: qꝛ ſufficit ei penitentia in-
penitẽtie. terior ab hac pnia. ſ. interiori cum baptizant ſoli
paruuli ſunt immunes eo qḋ nõ pñt vti libero ar-
bitrio. Concordant his theologi. Uide de hoc ĩfra
co. ti. q. cxliiij. vtrum requirat ⁊ ſequenti. ⁊. ſ. co. li.
ti. xxiiij. de ſacris iterandis vel non. q. xvj. quis ſit
effectus. ⁊ duabus ſequẽtibus. ¶ Altera vo peni
tẽtia ẽ ſiue actio penitẽtie quã qs facit poſt baptiſ
mum de mortalibus peccatis. ¶ Tertia eſt que
fit de peccatis venialibus ⁊ cotidianis. De hac
dicit Augu. vbi ſupra. Penitentia eſt humilium ⁊
bonorum fidelium pena cotidiana. ꝓbantur hec
oĩa de pe. diſt. j. tres ſunt actiones. ⁊ de ꝯſe. diſ. iiij.
tunc valere agant. Ne qḋ abſit ſine penitẽtia dona
ſunt ⁊ vocatio dei: qꝛ grã dei in baptiſmo non req̇
rit gemitum nec planctum: vel opus aliquod ſed
ſolam fidem ⁊ omnia gratis cõdonat. ¶ Circa ſe
cundam aũt actionem eſt quantum ad preſentem
materiam principaliter inſiſtendum.

¶ Queſtio. vij.

Quero ergo p̄mo de effectu penitentie vtruz
ſcꝫ pnia tollat totũ reatum. i. obligationez
ad penam. Rn̄. ſm Pe. in ſcrip. dicendũ ꝙ ſicut q̇
Petrus de hoiem ita ⁊ qui deum offendit peccat dupl̄r: quia
palude. contra equalitatẽ amicitie inquãtum debitũ affe-
ctum non impẽdit: ⁊ ꝯtra equalitatem iuſtitie in
quantum vel rem vel honorem vel obſequiũ ſub-
trahit. Oportet ergo vtrũqꝫ reſtituere: ⁊ qꝛ reſtitu
ta amicitia non ſtatim reſtituitur res ablata. ideo
poſt remiſſionẽ culpe remanet reatus pene ſatiſ-
factoꝛie. idem tho.

¶ Queſtio. viij.

Quot ſint ſpẽs pnie. Rn̄. ſm Ray. §. vj. ſpẽs.
pnie ſpẽs tres ſunt. Nam alia eſt ſolennis
Raymũdꝰ. alia publica alia priuata. Solẽnis eſt que fit in ca-
pite quadrageſime cum ſolẽnitate que habet di. l.
ca. in capite. Dicit etiam ſolẽnis lꝫ non ita ꝓprie
qñ aliquis inuitus ad pniam agendam mittit ad
monaſterium. di. ij. ſi ille. hec. ſ. ſolẽnis pnia impo
ni debet ab epo tm̃ vel de mandato eius a ſacerdo
te ⁊ debet imponi pro crimine publico ⁊ vulgatiſ-

ſimo qḋ totam commouerit vrbem. glo. vel aliũ lo-
cum. ⁊ habetur hoc. xxvj. q. vj. ca. vlti. ¶ Item non Species pe
debet imponi clerico niſi depoſito q̇a q̇ ſemel egit nitentie.
eam non debet poſtea promoueri nec miniſtrare ĩ
ordine ſuſcepto. di. l. Cõfirmandũ illud aliẽnũ. ⁊. c.
ex penitẽtibus. ⁊. xxxvj. di. Illiteratos cõcordat his
Hoſti. lib. v. Rubri. xxxviij. de pe. ⁊ re. §. xvij. vtruz
penitentia. ſub. §. his prelibatis. ¶ Aſſignant aũt
huiꝰ̃ prohibitionis. ſ. quare ſolenniter penitẽtes
non promouẽtur quattuor rationes quas ponunt
Thomas ⁊ Ray. has require. ſ. c. li. ti. xv. de ſolen
niter penit. q. j. ¶ Dicitur etiã in. c. ex penitentibꝰ
ꝙ epiſcopus talem ordinans dꝫ priuari poteſtate
ordinandi: ſꝫ hoc intelligitur cũ ordinat ſine diſ-
penſatione vel cum indiſcrete diſpenſat ſecundũ
Ray. in. t. de ſolenniter pe. q. ij. Item talis non de-
bet contrahere matrimoniũ. Sed tñ ſi contraxerit
tenebit de hoc infra. li. iiij. ti. xix. de matri. contra ĩ Gloſſa.
terdic. ec. contrac. per totum. Dicit hic gloſ. ſuper
vbo. a ſacerdote. ꝙ ſacerdos in hoc caſu poſſet ⁊ ſo
lẽnitatem penitentie ⁊ ſolennitatem reconciliatio
nis exhibere. ſ. de mandato epiſcopi etiam abſen-
te epiſcopo ſicut notauit hugu. di. l. penitẽtes i ca
pite. Uilel. tamen durandi in repertorio ſuo. e. ti. Uuilelmus
in rubricella ſua. ſup q̄bus ſit penitens ad epm̃ re- durandi.
mittendus magis ſentit. ꝙ non poſſit ſimplici ſa-
cerdoti committere ſolennitatem prime deiectio
nis ⁊ finalis introductionis ſiue reconciliatio-
nis. quia dicit ꝙ hoc fit ordi. non iuriſdictionis vt
xxvj. q. vj. ca. vlti. ⁊ huiuſmodi penitentie ſunt ſa-
cramentales. vi. j. di. in capite de facto tamen con- Hugu.
trarium fit. hic Uilel. Notauit etiam hugu. vbi
ſupra proximo ꝙ viri ſolenniter penitentes debẽt
comã deponere. ar. de cõſe. di. iiij. deinde. l. di. Pe
nitentes. Tamen qḋ dicit male obſeruatur. mulie
res autem non oportet comaz deponere. ar. xxx. di.
Quicũqꝫ. Nam feminis ſicut ⁊ viris ſolennis peni
tentia iniungit. ar. xxxiij. di. q. ij. De his vo. In ti.
⁊ in gloſ. ibidem. ¶ Dicit etiam hugu. ꝙ aliquis
pōt cogi per excõicationẽ ad ſuſtinendã ſolennez
penitentiam. Si ſponte non velit ſubire dũ tamen
crimen ſit magnũ ⁊ publicũ ⁊ moueat ſcandalum
¶ Dicit etiam ꝙ pro occulto crimine imponi pōt
ſi penitens voluerit. alias nõ. ar. de conſe. di. iij. De Thomas.
penitentibus. Cum hoc videtur concordare Tho.
in ſcrip. di. xiiij. dicens ꝙ ꝑ talẽ penitentiã publicã
non reuelatur cõfeſſio q̄uis ſuſpicio oriatur illuz
aliquod peccatũ enorme commiſiſſe. Non em̃ cul
pa ꝓ certo ſcit ex pena. q̇a q̄nqꝫ aliquis facit peni
tentiam pro alio ſicut legitur in vitis patrum de In vitis pa-
quodam qui vt ſocium ſuũ ad penitentiã prouoca trum.
ret ipſe cum eo penitentiã egit. hec Tho. in glo. ꝙ
ſecundum hugu. etiam pro veniali poteſt imponi
ſi inſtanter petatur. Nam ⁊ ſine omni peccato
poteſt quis ſic penitere ſi voluerit ⁊ petierit. alias
non. eo. ti. ꝙ non eſt facile imponenda iuuenibus
vel decrepitis. hec in glo. ¶ Uidetur tamẽ eſſe cõ-
tra. xxvj. q. vj. ca. vlti. vbi etiam dicit glo. patet hic
ꝙ tantum pro notorio crimine eſt iniũgenda ſolẽ-
nis penitentia. Sed hec intelligi poſſunt de peni-
tentia quam quis ſuſtinere tenetur. Secus ſi volũ
tarie ad ampliora ſe exhibet. ¶ Sequitur in gloſ. Gloſſa.
Uilel. per quantum autem tempus debeat ſolen
niter penitens eſſe extra eccleſiam debet pendere
ab arbitrio iudicis penitentiarij: quia quandoqꝫ ꝑ
annum: quandoqꝫ ꝑ biennium: q̄nqꝫ per triennium
differtur ſolennis reconciliatio que fit per epiſco-
pum particularis tamen quedam reconciliatio ⁊
introductio in eccleſiam facienda eſt ſingulis an-
nis in die cene per proprium ſacerdotem ⁊ audiet

diuina vſqꝫ ad octauam diem paſche tñ. Non tñ
recipiet corpus dñi.niſi hoc fuerit ei conceſſum.qꝛ
receptio euchariſtie qñqꝫ differtur plus qñqꝫ mi-
nus qñqꝫ vſqꝫ ad finem penitẽtie qñqꝫ vſqꝫ ad mor
tem ſecundũ arbitriuꝫ epi.xij.q.ij. De viro.xxxiij.
q.ij.amouere latorem.xxvj.q.q.vj.Si quis de cor-
pore.de pe.di.v.Si q̃s vero.ab octaua aũt paſche
debet exire ab eccleſia ⁊ eſſe extra vſqꝫ ad dieꝫ cene
ſequentis anni.Et hoc faciendũ eſt omni anno pe
nitentie q̃diu interdictus eſt ei generalis introitꝰ
in eccleſia ſed vſqꝫ ad ſolennem reconciliationem
Hugu. que per epm̃ eſt facienda vel de ſpeciali eius mã-
dato.❡ Dicit etiam hugu.ꝙ tempore penitentie
non debet cõicare alijs in oſculo ſicut nec in eucha
riſtia.Et ꝙ archipreſbiteri vel preſbiteri eorũ poſ
ſunt eis iniungere modũ ſatiſfaciẽdi.ſ.in ieiunijs
peregrinationibus ⁊ alijs bonis operibus qꝺ tñ ſe
cundum conſcientiã ⁊ conſiliũ epiſcopi debet eſſe
preſertim ſi enorme ſit crimen hec ola in gloſ. hic
ponuntur etiam multa de his.di.l.in glo. ſuper.c.
In capite.⁊ aliqua etiam ponit Tho.in ſcrip.

❡ Queſtio.ix.

Pro quibus peccatis iniungẽda eſt ſolennis
penitentia.Rñ.ſecundũ Hoſti.vbi.ſ.pro pu
Hoſtienſis. blico ⁊ enormi crimine ⁊ vulgatiſſimo qꝺ totaꝫ cõ
mouerit vrbem vt predictum eſt ſupra.q. proxima
puta pro homicidio.l.di. Placuit.⁊ ſacrilegio et
inceſtu ac conſimilibus que grauia horrenda ⁊ pu
blica ſunt.de conſe.di.iij.De penitentibus. Et vt
breuiter dicam de omni peccato qꝺ totam commo
uerit ciuitatem caſtrum vel villam per epiſcopuꝫ
penitentia indici debet.xxvj.q.vj.ca.ſi.

❡ Queſtio.x.

Utrum ſolennis pñia debeat iterari. Rñ. ſe-
cundum Ray.Non debet iterari:ſed alia q̃
Raymũdꝰ libet.ſ.publica ⁊ priuata de quibus poſt dicetur.
poteſt ⁊ debet iterari quotiẽs homo peccat.de pe.
di.iij. Reperiuntur.vbi dicit Ambro.ꝙ ſicut vnũ
eſt bap.ita vna eſt penitentia ⁊loquitur de ſolenni
Sed ꝙ alie penitentie repetant̃ habetur ibidẽ.ca.
ſepties in die.⁊.c.adhuc inſtant perfidi.Nõ tamẽ
hic dicit̃ ꝙ penitentia ſolennis nõ repetitur addit
Petrus. glo.niſi ſit contraria conſuetudo. Concordat cum
hoc pe.in ſcrip.vide ſupra eo.lib.ti.xxiij.de ſacra-
mentis non iterãdis.q.vj. Quid iuris.Qualr aũt.
ſecundum iura ſolennis penitentia non iteretur
Aſſignat Tho.in ſcriptis tres rationes.vna ne ex
iteratione vileſcat.Secunda propter ſignationeꝫ:
quia figura eſt expulſionis hominis de paradiſo
que tñ ſemel facta eſt.Tertia quia ſolẽnizatio eſt
quaſi quedã ꝓfectio ꝑpetuo penitentiã conſeruã-
di.⁊ ideo iteratio ſolennitati obſiſtit. Si tñ poſt-
modũ peccauerit nõ claudit̃ ei locus pñieꝫ ſꝫ pñia
ſolennis non eſt ei iterum iniūgenda hec Tho.

❡ Queſtio.xj.

Sed nunquid fratres predicatores aut mino
res quibus generaliter ꝯmiſſa eſt autoritas
audiendi confeſſiones poſſunt iniungere hmõi ſo
Gloſſa. lennes penitentias.Rñ.ſecundũ glo. Uuil. vbi.ſ.
Credo ꝙ non poſſunt iniungere hmõi ſolennes pe
nitencias ſine ſpetiali mandato epiſcopi.niſi vbi
eſt conſuetudo ꝙ huiuſmodi penitentiarij genera
les ab epo deputati etiam iniungunt hmõi peni-
tentiam patribus vel matribus per quoꝝ incuriã
manifeſtam eoꝝ paruuli periẽrũt ⁊ tunc debent
talibus iniungere ꝙ in capite quadrageſime rep-
ſentent ſe coram epiſcopo vt per eum vel de man-
dato eius ſpeciali adhibeatur debita ſolennitas.
De hoc etiam habebit̃ infra.e.ti.q.l. vtrum ſacer
dos.⁊ ſequentibus.

❡ Queſtio.xij.

Deinde quero de ſecunda ſpecie ſcilicet que
ſit penitentia publica. Rñ.ſecunduꝫ Ray. Raymũdꝰ.
ibi ſupra ſcilicet in.§.Species publica dicit̃ qñqꝫ q̃
ſupradicta eſt ſolennis.hoc ideo qꝛ publice fit.pro
prie tamen dicitur illa que fit in facie eccleſie non
cum predicta ſolennitate.Sed tamen iniungit̃ pe-
grinatio per mundum cum baculo cubitali ⁊ ſca-
pulari vel veſte aliqua ad hoc conſueta hanc poſ-
ſet imponere q̃libet ſacerdos ſuo ꝓchiano.Glo.
et multo fortius penitentiarij epoꝝ generales qꝛ
non inuenio ſibi prohibitũ niſi conſuetudo ſit con
traria in aliqua eccleſia.❡ Iteꝫ non dꝫ imponi cle
rico niſi depoſito nec dꝫ imponi niſi pro crimine
enormi ⁊ manifeſto.de pe.di.vj.Sacerdos.Concor
dat his Hoſti.in ſumma.ꝟ.publica vero.⁊ in glo. Hoſtienſis.
extra de pe.⁊ re.ſuper.capi. Queſitum. ⁊ Goffre.
Tho.ꝟo l ſcrip.dicit ꝙ talis pñia publica.ſ.cũ ba
culo cubitali peregrinari ⁊ hmõi lꝫ nõ ſolẽnis etiã
clerico poſſet imponi qñ crimen eſt publicũ.Et cõ
cordat cum eo Bernar.extra de pen.⁊ re.in gloſſa
ſuper ca.Queſitum.ar.ad hoc.xxviij.di.preſbiter. Hoſtienſis.
vbi etiã glo.ibidẽ expreſſe dicit.❡ Item ſecunduꝫ
Uuilel.durandi in repertorio ſuo.e.t.in rubricella
ſuper quibus ſit penitẽs ad epm̃ remittendus cir-
ca prin. Nota ꝙ penitentiã publicã ſedes apoſto-
lica nemini agendã indicit niſi in eo loco i quo eſt
curia romana ⁊ tunc tñ pro homicidio ⁊ hmõi enor
mibus penitentiarij eiꝰ dñi pape tales faciũt nu-
dos triduo vel plus vel minus incedere per oẽs ec
cleſias ciuitatis in qua eſt curia ⁊ non alibi. Quo
facto eos ad ſuos remittunt epos vt conſideratis
debitis circũſtantijs eis indicat penitentiã ſaluta Nota.
rem lꝫ quidã ribaldi pro queſtu inhoneſto ſepe mẽ
tiantur ſibi tales penitentias fore a ſede apoſtoli-
ca iniũctas falſas penitẽtiarioꝝ litteras exhiben-
tes.hec Uuilel.

❡ Queſtio.xiij.

Quero etiam ob quã cauſam aliqua peniten
tia debeat eſſe publica vel ſolennis. Rñdeo
ſecundũ Tho.in ſcrip.vbi.ſ.dicẽdũ ꝙ hoc fit pro Thomas.
pter quattuor cauſas. Primo vt peccatũ publicuꝫ
publicam habeat medicinã.Scdo qꝛ maxima cõ-
fuſione etiã in hoc mũdo eſt dignus q̃ grauiſſimũ
ſcelus cõmiſit.Tertio vt ſit alijs ad terrorẽ.Quar-
to vt ſit ad exemplum penitendi ne deſperent q̃ in
grauibus peccatis detinentur.

❡ Queſtio.xiiij.

Utrum pro quolꝫ manifeſto peccato tenea t̃
homo penitentiã ſuã manifeſtare. Rñ.ſecun
dum Alb.in ſcrip.ſup.iiij.ſenten.di.xvij. dicendũ
ꝙ non oportet quẽlibet ſcandalizantẽ penitentiaꝫ Alber.
alijs ꝓpalare q̃ ſacerdoti.Sed qui fecit ſcandalũ i
cõmuni tenet̃ ad oſtenſionẽ boni exẽpli in cõmuni
q̃a ꝑ hoc ipm̃ q videret bonũ exemplũ deberet pſu
mere de preteritis penitentiã ⁊ remiſſionẽ nã ſicut
malum exemplũ fuit illis occaſio ruine ita bonuꝫ
exemplũ debet eis eſſe occaſio boni.

❡ Queſtio.xv.

Quero etiam de tertia ſpecie ſcilicet que dica
tur penitentia priuata. Rñ. ſecundũ Ray.
et Hoſti.ꝟſi.priuata.penitentia priuata dicitur il
la que cotidie fit ſingulariter cũ quis peccata ſua Raymũdꝰ
ſoli ſacerdoti confitetur.Que ſalteꝫ ſemel in anno
eſt facienda.de pe.di.iij.Juſtus.⁊.capi.Reperiun
tur.⁊ extra de pe.⁊ re.omnis.

De partibus penitentie in genere.

❡ Queſtio.xvj.

Poſt

Poſt hec videndum eſt de ptibus penitē
tie. Et primo quero in genere vtrum ſa
cramentū penitentie habeat partes et
que ſint neceſſaria ad veraȝ penitentiā.
Rn̄. ſecundū Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſen
Petrus. ten. di. xlij. dicendū ꝙ in aliis ſacris eſt aliqua ma
teria exterior vt in baptiſmo aqua: i ſacro ꝟo iſto
eſt materia actus hoīs: hō ꝟo ꝯſiſtit ex ptibus q̄ꝝ
vna mouet alteram. Et ideo in actib⁹ humanis eſt
gradus incipiens a minus pfecto vſq₃ ad magis p
fectum. ¶ Sunt aūt ptes tres. ſ. ꝯtritio cordis. cō
Partes penitentie. feſſio oris: ꝛ ſatiſfactio opis. Et ſūt iſte ptes quaſi
ptes integrales ſm̄ eſſe pnie pfectū. Licet aūt i cō
tritione dimittat pctm̄: oportet tn̄ ꝯfeſſionē ꝛ ſa-
tiſfactionē eſſe in ꝓpoſito: vt patebit infra. e. tit. q.
proxima. Concordat his tho. ¶ Ray. ſitr. §. vij. ſe
Raymūd⁹. quit videre. Dicit h̄ tria neceſſaria ad pfectā peni
tentiam: vn̄ Johānes criſoſtomus pfecta pnia co-
git peccatorē oīa libenter ſufferre. In corde eīm cō
tritio: in ore cōfeſſio: in ope tota humilitas: hec ē
fructifera pnia. de pe. di. j. pfecta. Hec pnia eſt illū
felix triduū. de quo Exo. xv. Deus hebreoꝝ voca-
Exodi. xv. uit nos vt eamus viam trium dieꝝ in ſolitudineȝ
ꝛ ſacrificare dn̄o deo nr̄o ne forte accidat nobis pe
ſtis aut gladius peſtis. i. culpa in preſenti. Gladi⁹
ideſt pena in futuro hec Ray. vide etiam de his
tribus infra. e. ti. q. xxxj. vtrum ex neceſſitate.

¶ Queſtio. xvij.

Deinde inquirendum eſt de his tribus ptib⁹
pnie in ſpāli. Et pmo de ꝯtritione. Quero
ergo qd ſit ꝯtritio. Rn̄. ſm̄ Pe. diſt. xvij. Contri
Petrus. tio a magiſtris ſic diffinit. Cōtritio eſt dolor volū
tarie aſſumptus pro peccatis cum propoſito cōfi-
tendi ꝛ ſatiſfaciēdi eandē diffinitionē ponit Ray.
§. viij. prima dieta. ¶ Ad cuius intellectū nota ꝙ
ſicut in naturalibus durū dicit qd non cedit tactui
hoc aūt frangi dicit qn̄ p aliqd fortius in ptes ma
gnas diuidit. Cōteri ꝟo qn̄ totalit i minimas par
tes redigit ꝛ quaſi ānihilat. ita methaphorice cor
hoīs durū dicit: qn̄ diuine inſpirationi quaſi ma-
nui ſe tangēti non cedit ſed obuiat. ſ. dū in affectu
pctī morat. Frangi ꝟo qn̄ a ꝓpoſito reſpicere inci
pit ꝗuis nondū totaliter ꝯuertat. Conteri ꝟo qn̄
affectus pctī ſm̄ oēm ſui ptem in eo totaliter de-
ſtruit. Et hoc fit qn̄ volūtas pfecte ab affectu pctī
reſilit: vn̄ talis reſilitio ꝯtritio appellat. ꝛ qꝛ tal
reſilitio dolor quidā eſt. Ideo p dolorem tanꝗ per
genus eſſentialr diffinit. Addit aūt volūtarie aſ-
ſumptus pro pctīs tanꝗ differentia. ꝛ hec ꝯueniūt
contritioni put eſt actus virtutis: ſed vt eſt pars
ſacramēti. Sic oportet ꝙ addat aliquid in cōpara
tione ad alias ptes: ꝛ ideo ſupaddit cū ꝓpoſito cō
fitendi ꝛ ſatiſfaciendi. Concordat etiam cum his
tho. videt infra duabus queſtionibus ꝓximis.

¶ Queſtio. xviij.

Que eſt differentia inter contritionē ꝛ attri-
tionē. Rn̄. ſm̄ tho. dū vbi ſup̄ attritio dicit
Thomas. acceſſum ad pfectā ꝯtritionē vn̄ in corporalibus
dicunt attrita que aliquo mō ſunt cōminuta: ſȝ nō
perfecte ſed cōtritio dicit qn̄ oēs ptes trite ſunt ſi-
mul per diuiſionem ad minima: ꝛ ideo ſignificat
attritio in ſpūalibus quādam diſplicentiam de
peccatis cōmiſſis ſed non perfectam. Contritio āt
perfectam diſplicentiam.

¶ Queſtio. xix.

Utrum aūt requirat contritio de omni pctō
actuali mortali. Rn̄. ſm̄ Pe. dicendū ꝙ i oī
pctō mortali eſt actualis auerſio voluntatis a deo
ad pctm̄. Ideo cū ꝯtraria ꝯtrariis curent: oȝ ꝙ i oī
remiſſione pctī mortalis ſit actualis auerſio a pec
cato ad deū. hec aūt auerſio appellat ꝯtritio. Du-
ricia eīm voluntatis manentis in pctō nō tollitur
niſi p voluntatis fractionē oīmodā q̄ appellat cō-
tritio. Concordat etiā his Ray. §. x. ſequi[illegible] qualis
Et Eſai. xxxviij. c. Recogitabo tibi oēs annos me- Raymūd⁹.
os ꝛc. Et in ps. Lauabo p ſingulas noctes. i. pctā
lectum meū. De peccatis aūt oblitis. ſi oblitus eſt Eſa. xxxviij.
homo totaliter ſufficit cōfeſſio generalis. Qn̄ aūt
in parte recolit dȝ conari ad recordandū ꝛ dolen-
dum in ſpāli. Qd ſi non poteſt ſufficit contritio ge
neralis. idē in gloſ. ¶ Ideȝ etiā dicit Tho. ꝛ addit
ꝙ cum homo non pōt recolere peccatū non ſolum
de peccato oblito debet dolere in genere ſed etiā d
obliuione eius dȝ dolere q̄ ex negligētia ꝯtingit.

¶ Queſtio. xx.

Utrum requiratur contritio ſpālis de ſingu-
lis peccatis. Rn̄. ſecundū Pe. Deus non re
quirit ab hoīe impoſſibile ſed poſſibile. Aut ergo Petrus.
poteſt haberi cōtritio ſpālis ſiue ante ſiue poſt. ꝛ
tunc requirit. aut non. Et tunc dico ꝙ ſufficiat gene
ralis. Nam in momēto poteſt homo conuerti. In
momento vero non poteſt conteri de ſingulis. ſed
poſtea ſi tēpus hȝ de his conteri dȝ. Generalis tn̄
contritio de qua dicit Auguſti. in lib. de peniten-
tia. penitenteȝ oportet ſimul dolere de oī crimine
hec eſt diſpoſitio immediata ad gratiā. Nam do-
lere de vno peccato ſine alio non ſufficit ad ſalutē.
Tho. dicit ſic ꝙ ꝗtum ad principiū ꝯtritionis. ſ.
cum qs de peccatis ſuis cogitat ꝛ dolet ꝛ ſi non do
lore ꝯtritionis ſalt dolore attritionis ſic oportet
ꝙ ſit de ſingulis peccatis q̄ qs in memoria habet.
Sed quantū ad tertiū q. ſ. eſt dolor iam gratia in-
formatus ſic ſufficit ꝙ ſit vna ꝯmunis ꝯtritio de
omnibus tunc eīm ille motus agit in virtute oīm
diſpoſitionum precedentium.

¶ Queſtio. xxj.

Quero etiam q̄ ſint cauſe inductiue cōtritio
nis. Rn̄. ſm̄ Ray. §. ix. Cauſe inductiue. ꝛ ſe
quentibus. Sex ſunt cauſe iductiue ipſius ſcilicet. Raymūd⁹.
¶ Primo cogitatio. yſa. xxxviij. Recogitabo tibi
omnes annos meos in amaritudine anime mee. Eſa. xxxviij.
¶ Scdo ex cogitatione de peccatis ꝯmiſſis. pudor
Prouer. xij. Putredo in oſſibus meis q̄ confuſiōe Prouer. xij.
res dignas gerit. ¶ Tertio vilitatis ipſius pecca- Cauſe contrictionis.
ti deteſtatio. Hie. ij. Quā vilis facta es nimis ite-
rans vias tuas. Joh. viij. Qui facit peccatū ſeruus Johā. viij.
eſt peccati: Sene. ſi ſcirē deos ignoſcituros. holes Hie. ij.
auteȝ ignoraturos tn̄ abhorrerē peccatū. ¶ Quar
to timor de die iudicij ꝛ pena inferni. Hiero. Quo
tiens diem illū ꝯſidero toto corde cōtremiſco. Idē
ſiue comedo ſiue bibo ſiue aliqd aliud facio ſemp
in aure videt mea illa tuba horribilis inſonuiſſe.
Surgite mortui venite ad iudiciū. j. Pe. iiij. Si iu
ſtus vix ſaluabit ipius ꝛ peccator vbi parebūt. Ro. j. petri. iiij.
vj. Stipendia peccati mors. ¶ Quinto dolor de
amiſſione celeſtis patrie ꝛ multiplici offenſa crea
toris. Apo. iij. Tene qd habes vt nemo accipiat co
ronā tuā. vn̄ dolor pctī triplex dȝ eſſe. ſ. acer acrior
acerrimus. Acer qꝛ offendimus deuȝ creatorē oīm Apo. iij.
Acrior qꝛ patrē noſtrū celeſtē q̄ nos paſcit multi-
pliciter. Acerrimus qꝛ redēptoreȝ noſtrū q̄ nos li-
berauit ꝓprio ſanguine vinculis pctōꝝ crudelitate
demonū ꝛ acerbitate gehenne. ¶ Sexto ſpes tri-
plex. ſ. venie: gratie: ꝛ glorie venie qua pctā dimit-
tūt. gratie qua bn̄ operabit. glorie q̄ p bono opere
adhuc remunerabit. Apo. iij. Ecce ſto ad hoſtiū ꝛ
pulſo. ſi quis audierit vocē meā ꝛ aperuerit ianuā Matth.
introibo ad illū ꝛ cenabo cū illo ꝛ ipe mecū. Mat.
ix. Non veni vocare iuſtos: ſed peccatores. ¶ Si
ergo volueris conteri gaudere facies totam cele-

ſteni curiam q͛ gaudiū erit angelis dei ſuper vno peccatore. Lu.xv. Si aūt nolueris mō cōteri conteris poſtea irremediabiliter in inferno. iuxta illud. cōtritio ⁊ infelicitas in vijs eorū q͛ viā pacis nō cognouerunt. Que via pacis eſt cōtritio ⁊ penitētia nos deo reconcilians. ¶ Multa etiam que inducunt hominem ad penitentiam ponit Hoſti. §. xj. Que inducunt. Hoſtienſis.

¶ Queſtio. xxij.

Poſt hec videndum eſt de qualitate contritionis. Et quero primo vtrum dolor contritionis debeat eſſe non tm̄ intellectualis ſed etiā ſenſibilis. R̄n̄. ſecundū Pe. in ſcrip. dicit q͛ ſicut dicit Criſogonus vnūquodq͛ per quas cauſas naſcitur per eaſdē diſſoluit. extra de regulis iuris. c. j. Cum ergo peccatū ſufficiēter p actū volūtatis poſſit naſci ſufficienter etiā per ſolū actū voluntatis a gr̄a noſtra cum dei gratia pōt diſſolui. deus eñ non requirit ab hōie qđ nō eſt in poteſtate eius: cū ergo habere dolorē voluntariū. i. pcti diſplicentiā ſemp ſit in hōis poteſtate. habere vero dolorē ſenſibilē non ſemper. ideo deus nō reqrit dolorē ſenſibilē de contritionis neceſſitate ſed de eius perfectione Concordat Tho. Petrus.

¶ Queſtio. xxiij.

Thomas. Utrum dolor contritionis poſſit eſſe nimis magnus. R̄n̄. ſecundū Tho. in ſcrip. dicendū q͛ contritio ex parte doloris q̄ eſt in ratione. ſ. diſplicentia qua peccatū diſplicet inq̄tum eſt offenſa dei non pōt eſſe nimia ſicut nec amor caritatis quo intenſo talis diſplicētia intēditur pōt eſſe nimius. Sed q̄tū ad dolorē ſenſibilē pōt eſſe nimia ſicut etiā exterior corporis afflictio pōt eſſe nimia vt in ieiunio ⁊ ſimilibus. In his eñ oībus dꝫ accipi pro mēſura ꝯuerſatio ſubiecti ⁊ bone habitudinis ſufficiētis ad ea q̄ agēda incūbūt ꝯſeruatio ſubiecti ⁊ ꝓpter hoc dicit. Roma. xij. Rationabile obſequium noſtrum. Roma. xij.

¶ Queſtio. xxiiij.

Utrum in contritione reqrat maior dolor de vno peccato q̄ de alio. R̄n̄. ſecundū Pe. Duplex eſt dolor contritionis q̄dā generalis q̄ eſt immediata diſpoſitio ad iuſtificationē q̄ eſt de oībus peccatis inq̄tū ſūt offenſa dei hoc dolore dolet q̄s magis de maiori pctō habitualr nō actualr. alius eſt dolor ſpecialis ⁊ hic duplex. Quidā ſpālis h̄ dꝫ eſſe maior de peccato maiori. eo q͛ hꝫ maiorē rationē dolēdi. Alter ſenſibilis. hoc etiā ꝯueniēs eſt. vt ſit maior q͛ maiori offenſe maior pena cꝫ ſēſibilis debeť: ſed tñ nō eſt neceſſe q͛ ſit maior q͛ ſine ea poteſt eſſe vera contritio. Concordat cum his tho. Petrus.

¶ Queſtio. xxv.

Utrum poſt remiſſionē pcti debeat de eo eſſe contritio. R̄n̄. ſm Pe. ſicut dicit hugo. de ſācto vic. deus q̄ñ abſoluit hoīē a vinculo peccati ligat eum vinculo ꝑpetue deteſtationis eius. ſed deteſtatio ꝑpetua duplex eſt. Quedā in habitu. Ad hanc homo ſemꝑ teneť etiā poſt ꝑfectā pcti remiſſionem. Quedā in actu ad hanc nō teneť. Cum his Thomas. Hugo de ſācto victore.

¶ Queſtio. xxvj.

Utrum cōtritus debeat magis velle eſſe in inferno q̄ peccare. Anſelmus eñ dicit in libro de ſimilitudinibꝰ q͛ aliq̄s dꝫ magis eligere eſſe in īferno ſine culpa q̄ in paradiſo cū culpa. q͛ innocēs in inferno nō ſentiret penā ⁊ peccator in paradiſo non gauderet de gloria. R̄n̄. ſm Tho. in quadā q̄ſtione de quolꝫ dicendū q͛ ꝯtritꝰ teneť in gn̄ali magis velle pati q̄tācūq͛ penā q̄ peccare. Et hoc iō q͛ contritio nō pōt eſſe ſine caritate p quā oīa dimittunť pctā. ex caritate aūt hō plus diligit deū q̄ ſeipſum. peccare aūt eſt facere contra deū. penitere vero eſt pati aliq̄d ꝯtra ſeipm. vñ caritas hoc requirit vt q̄lēꝫ penā hō ꝯtritus ꝑeligat culpe ſꝫ in ſpeciali deſcēdere ad hāc penā vel illā nō teneť. immo ſtulte faceret ſi q̄s ſeipm vel aliū ſollicitaret ſup hmōi pticularibus penis. q͛ terribilia in particulari ꝯſiderata plus terrēt. ⁊ iō deſcēdere ad ꝯſiderationē hmōi pticulariū penarū eſſet inducere homines in tēptationē ⁊ ꝑbere occaſionē peccādi. cōcordat his Alb. in ſcrip. ſup. iiij. ſenten. di. xvj. Et Innocen. ſatis concordat. extra. e. ti. in glo. ſup. c. Dis circa principium. Anſelmus. Thomas. Albericus.

¶ Queſtio. xxvij.

Poſt hec aliqua ꝯſiderāda ſunt de effectu cōtritionis. Quero ergo qualr dicať ꝯtritio remittere peccatū. R̄n̄. ſm Pe. dicendū q͛ ꝯtritio eſt pars ſacramenti pnīe. Et actus pnīe virtutis. Et vtroq͛ modo effectus eius eſt remiſſio culpe p aliquem modū. Nā vt eſt pars ſacramēti hꝫ rationē cauſe inſtrumētalis vt eſt actus virtutis habet rationem quaſi cauſe remouētis ꝓhibens. ſ. obicem voluntatis. Naꝫ in eo q̄ iuſtificať ꝑcedit naturalis gratie infuſio. Sequiť gn̄atio pnīe v̄tutis. ſeq̄tur actus eiuſdem. cōſequiť remiſſio culpe. poſterius natura nō tp̄e. vñ lꝫ ſolus deus dimittat pctm̄ ant agens principale tñ ⁊ ꝯtritio ⁊ gr̄a ⁊ virtus cooperantur p aliquē modū. ſic intellige plures autoritates diuerſimode de hac materia loquētes. Concordat etiā Ray. §. xij. Qualis aūt. ¶ Addit etiam Hoſti. §. iij. Quibus ⁊ quot. ſub. §. Illud aūt ꝯ. hugu. q͛ lꝫ in ꝯtritione dimittat pctm̄ q͛ fit cū ꝓpoſito confitendi ⁊ ſatiſfaciēdi ſi tñ poſtea nō ſequať confeſſio ⁊ ſatiſfacto habita. ſ. oportunitate pctm̄ dimiſſum in ꝯtritione nō redit: ſꝫ mortalr peccat is qui pōt ꝯfiteri ⁊ ſatiſfacere ⁊ hoc non facit ⁊ ſic intellige de pe. di. magna. vide infra. q. proxīa. ⁊ etiā queſtio. lxix. vtrum peccata. Petrus. Hoſtienſis.

¶ Queſtio. xxviij.

Utrum contritio poſſit tollere totū reatū pene. R̄n̄. ſm. pe. Contritionis intētio pōt attēdi dupl̄r vel ex parte caritatis q̄ diſplicētiā peccati cauſat in volūtate vel ex parte doloris ſenſibilis q̄ in ſenſitiua excitať Et vtroq͛ mō pōt tm̄ incēdi cōtritio q͛ tota pena remitteť. Nihilominus tñ confeſſio ⁊ pnīe iniuncte expletio reqriť etiam tūc nō propter remediū ſꝫ ꝓpter ꝑceptū. Concordat his Tho. ⁊ addit q͛ nō ſolū ꝓpter ꝑceptū teneť ꝯfiteri et ſatiſfacere. ſꝫ etiā ꝓpter incertitudinē. q͛. ſ. non eſt certus q͛ ſua ꝯtritio fuerit ſufficiens ad totum reatum tollendum. Raymūdꝰ.

¶ Queſtio. xxix.

Quero etiā q̄ ꝯcurrūt ad iuſtificationem impij. R̄n̄. ſm Ray. §. xiij. Circa hoc ponit tria q̄ ſimul ſunt tp̄e. ſ. iuſtificatio. Glo. i. gratie infuſio: Contritio ⁊ pctōꝝ remiſſio ⁊ addit q͛ quedā ex his naturalr ꝑcedūt. neceſſe eñ habeo intelligere q͛ prius quis habeat gr̄am q̄ conterať. precedit ergo gratia. Glo. naturali ordine intelligēda. Sequiť dilectio q̄m q̄ gr̄aꝫ hꝫ diligit. Sequiť ꝯtritio q̄ eñ diligit conteritur ſequiť remiſſio. Et iſte ꝓceſſus colligitur. de pe. di. j. Oīs q̄ nō diligit manet in morte. Et Augu. ſine caritate quo mō verā cordis ꝯtritionem q̄s habere poterit. Quomō ergo delictoꝝ remiſſionē. Glo. Uvil. ibidē dicit q͛ in iuſtificatione impij ſolent quattuor aſſignari q̄ ſimul ſunt tp̄e. ſ. gratie infuſio. Motus liberi arbitrij: ꝯtritio: pcti remiſſio. p̄mū. nec meremur nec illo meremur. ſecundum nō meremur. Sed illo meremur. tertium meremur ⁊ illo meremur. Quartū meremur. ſed illo non meremur. hec quattuor ponūt ⁊ tho. ⁊ pe. Petrus.

diſtin.xvij. Ordo etiā inter iſta diuerſimode aſſi-
gnatur. vide ibidē in ſcriptis plura de hac materia.

De cōfeſſione ⁊ abſolutiōe.

Rubricella. ℭ Queſtio.xxx.

Petrus. SEquitur videre de ſecūda pte ſacra-
menti pnie. ſ. de ɔfeſſione. vbi primo
quero Quid ſit ɔfeſſio. Rñ. ſm Pe.
in ſcrip. ſup. iiij. ſenten. di. xvij. Aug.
ſic diffinit. Confeſſio eſt p quā3 mor
bus latens ſpe venie aperit̄ ad cuius
intellectū. Nota q ɔfeſſio triplr fit aut in foro ale
interius corā deo aut in foro pnie exteri⁹ corā dei
vicario aut in foro ɔtentioſo corā iudice i prima cō
feſſione pctm̄ latens non aperit̄ qꝛ deo apertū erat
in vltima nō aperit̄ i ſpe venie in media xͦo pctm̄
latens ſpe venie aperit̄. vñ ɔfeſſio ſacramētalis q̄
eſt ps pnie ibi ɔuenienter deſcribit̄. Et p materiā
que eſt peccatū. Et p actū q̄ eſt aperire. Et p finē q̄
eſt ſpes venie. Ray. dicit. Confeſſio eſt legitima co
Raymūd⁹. ram ſacerdote pctoꝝ declaratio. ⁊ dicit̄ confeſſio
quaſi ſimul vel ex toto vel vndiq3 faſſio. Nam ille
confitetur qui totum fatetur.

ℭ Queſtio.xxxi.

VTrum ex neceſſitate teneamur ad ɔfeſſionē
pctoꝝ. Rñ. ſm Pe. vbi ſupra dicendū q ſic.
Omnis em̄ pcti ſiue originalis ſiue actualis eſt re
medium paſſio chriſti. Illius aūt paſſionis virt⁹
in ſacris eccłie impreſſa eſt vñ non poſſum⁹ a pctō
ſiue actuali ſiue originali ſanari ſine ſacroꝝ ſuſce-
ptione vel in re qñ habet̄ oportunitas ſuſcipiendi
vel in pposito cum articulus neceſſitatis excludit
ſacr̄m ⁊ nō ɔtēptus religionis ɔfeſſio vero ptinet
ad ſacr̄m inſtitutum ɔtra morbū pcti mortalis: idō
tenemur ɔfiteri. ℭ Eſt aūt ɔfeſſio ſacr̄alis de iure
diuino non de iure naturali: l3 ɔfeſſio mentalis q̄
fit ſoli deo fit de iure naturali. Predictis cōcordat
Tho. Ray. etiam. §. xiiij. ſcd̄a dicta. Dicit ⁊ pbat
hec tria. ſ. ɔtritionē ⁊ ɔfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē eſſe
in precepto diuine ſcripture. Nam ɔtritio pcipit̄
Joelis.ij. Joel.ij. Scindite corda veſtra. De cōfeſſione dicit̄
Jacobi vlti-mo. Jac. vlt. Confitemini alterutrū pctā veſtra. ⁊ i ps.
Effundite corā illo corda veſtra. de ſatiſfactiōe ha
mat. tertio ⁊ quarto. betur Matth. iij. Facite dignos fructus peniten-
tie. Ola hec ſimul precipiunt̄ a dño cū dicit Mat.
iiij. Penitētiā agite ⁊c. Nō eſt ergo ſaluus ſine ɔfeſ-
ſione vbi quis pōt habere ſacerdotē cui ɔfiteatur
Vide infra eo. ti. q. xliij. ſpecialiter.

ℭ Queſtio.xxxij.

VTrum in lege veteri tenent̄ hoies ad ɔfeſſio
nē. Rñ. ſm Pe. duplex eſt ɔfeſſio. ℭ Quedā
gn̄alis ⁊ indiſtincta ad prīā tenebant̄ in lege ali-
Quedā ſpe-cialis et di-ſtincta. quo modo. ſ. p terminationē ſacrificioꝝ. ad ſcd̄am
non ɔcordat Tho.

ℭ Queſtio.xxxiij.

QVero etiā quare in noua lege tenemur hōi
ɔfiteri. Rñ. ſm Pe. dicendū q in omi iudi-
Petrus. cio bene ordinato o3 alteꝝ eſſe reum alteꝝ iudicē3
in pnia xͦo quoddā iudiciu3 eſt: ideo decet ibi eſſe
alium reum alium iudicem. Judiciū aūt ɔtra reū
procedit aut p pbatiōes ɔtra inuitum: aut p cōfeſ
ſiones ppias ſponte factas. Cum ergo iudiciū pe-
nitentie ſit ſpontaneū: o3 pcedere ex ɔfeſſionibus
rei non ex alijs pbationibus. In iudicio xͦo nō o3
eſſe iudex pncipalis: niſi qui pt abſoluere ⁊ ɔdēna
re. ⁊ ideo illud iudiciū ſoli deo pncipalr cōpetit q̄
ſolus pōt pctā relaxare. Ipſe xͦo qꝛ deus erat ⁊ nō
homo. Ideo ſufficiebat ei mentalis ɔfeſſio vſq3 ad
ſuſceptionē humane nature. Ex tūc aūt etiā vocalē
ɔfeſſionē q̄ fit homini requirit ab hoie. Et qꝛ ipſe
in forma humana nobiſcū vbiq3 pñs eſſe non pōt
vicarios ɔſtituit hoies q̄bus deberet⁹ ɔfeſſionē fa-
cere in hoc autē q eis ptātem ſuā iudiciariā ligan
di ⁊ ſoluendi dedit cōfeſſionē eis tanq̄ iudicibus
debere fieri inſinuauit. Ipſe ergo inſtituit ɔfeſſio-
nem tacite ſed apłi pmulgauerūt expreſſe.

ℭ Queſtio.xxxiiij.

VTrum papa poſſet cum aliquo diſpēſare ne
ɔfiteret̄ homini. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. dicen Thomas.
dum q non: qꝛ papa ſacroꝝ neceſſitatē nec tollere
nec imponere pōt noua. ſ. ſacr̄a iſtituēdo. qꝛ ſacr̄a
ſunt ex inſtitutiōe diuina ſed diſpenſare poſſet de
tempore. ſ. vt differretur vltra annum.

ℭ Queſtio.xxxv.

DEinde quero cui ſit facienda ɔfeſſio. Rñ. ſ3
Ray. §. xv. debet quilibet regulariter quili-
bet o3 ɔfiteri ſacerdoti. Nam ſolis ſacerdotib⁹ de- Raymūd⁹.
dit deus ptātem ligandi ⁊ ſoluēdi. Cum dixit Jo. Johan.xx.
xx. Quoꝝ remiſeritis pctā remittunt̄ eis. ⁊c. Et d̄
pe. di. j. verbū dei. Non tñ cuil3 ſacerdoti l3 em̄ eq̄
omnes ſacerdotes in ordinatione recipiāt hāc po-
teſtatem ligata eſt tñ ita q nō poſſunt eā exeq̄ niſi
data ſibi autoritate ⁊ poteſtate ab eṗo dyoceſano
vel ab apoſtolica ſede dicit hic glo. ſup. xͦ. Ligata
q poteſtas hic improprie dicit̄ ligata ſicut ſi dice-
retur. ligata poteſtas comedēdi in eo q̄ non h3 qd
comedat. ℭ Sequit̄ in Ray. hoc etiā intelligas d̄
ſacerdotibus religioſis vel recluſis qꝛ nec illi de iu
re poſſunt iniūgere pnias nec baptiſare ⁊ ſimilia
que ptinent ad curā aiaꝝ niſi ab eṗo cū ɔſenſu ſui
abbatis ſiue plati ſui fuerint iſtituti. xvj. q. j. Alia
peruenit. ⁊ §. Ecce in hoc. ⁊ §. hoc idē. ℭ Satis cō
cordāt his theologi vt Tho. ⁊ Pe. ⁊ alij dicētes q Theologi.
ptās clauiū dat̄ in ordinatiōe: ſ3 ptās iuriſditiōis
que. ſ. determinat materiā i quā agat ſc3 ſubditu3
habet̄ ex iuriſditione. vide infra. q. pxia. ℭ Ho Hoſtienſis.
ſtien. etiā. §. vij. Cui ɔfitendū. dicit q ſacerdos pro
chialis ex quo ſibi cura aiaꝝ ɔmiſſa eſt ab eṗo ſine
aliqua licentia ſpāli ptātē3 h3 audiendi ɔfeſſiōes
prochianoꝝ ſuoꝝ excōicādi ⁊ abſoluēdi exceptis p
hibitis qꝛ i his ɔſiſtit cura. extra de elec. Dudū. ij.
§. penulti. ⁊ de offi. archipři. c. j. ⁊. ij. Nota etiā ſm
Hoſt. ibidē. Et nūq̄d. q cū pnia ſit d̄ iuriſditiōe vo
lūtaria q̄l3 icurat⁹ ſacerdos poterit vbiq3. ſ. intra
territoriū parrochie ſibi ɔmiſſe ⁊ extra prochianū
propriū expedire. ff. de off. pcōſul. l. ij. Et idō in lo-
co nihil ex3 timet conciliū generale. Dis.

ℭ Queſtio.xxxvj.

QVerit hic gl. vvilel. ſup. xͦ. Nā ſacerdotib⁹.
Quomō iudices delegati q̄ non ſunt ſacer- Gloſſa.
dotes abſoluere poſſint vł ligare ⁊ rñdet q duplex
eſt abſolutio vna ptinens ad forū ɔtentioſu3 q̄ pōt
cōmitti dyacono ⁊ iferioribus clericis ⁊ etiā hugo.
poteſt papa tā abſolutionē q̄ excōicationē laicis
delegare. ⁊ hec abſoło pot⁹ eſt iuriſditiōis q̄ ordi
nis. alia eſt q̄ ptinet ad forū pnīale q̄ fit cū pōt ordi
ne. extra de ſen. excō. A nobis. i ſi. hoc cū pertineat
ad ordinē ſacerdotalē nō o3 nec pōt ɔmitti niſi ſa-
cerdotibus ſicut nec abſoło de pctis in foro pnīali
niſi forte a papa hoc fiat in quo ſunt multa ſpālia.
Oñ aūt iudex excōicauit aliquē pōt abſoluere illū
⁊ reſtituere cōioni eccłie p ſeipm̄ l3 nō ſit ſacerdos
Illā aūt abſołonē q̄ ptinet ad foꝝ pnīale ⁊ fit cū pe
et oratione vt dictū eſt nec o3 ɔmitti niſi ſacerdoti
Nec illā o3 dare p ſe ſi nō eſt ſacerdos ⁊ ſic pōt cō-
mittere qd nō pōt facere ſicut eṗs elect⁹ i archieṗs
ante pallij ſuſceptionē pōt demādare ɔſecrationē
ſui ſuffraganei quā tñ p ſe non pōt ipendere. extra
de electione. Suffraganeis. vide etiā de hoc. ſ. titu.
primo. q. lj. Vtrum ille.

¶ Queſtio.xxxvij.

SEd q̄re non eſt duplex excōicatio ſicut eſt du
plex abſolō. R̄n̄ ſm glo.ibidē. Abſolō aliq̄
ptinet ad pn̄iam que eſt vnū de ſeptē ſacris eccl̄ie
ſed nulla excommunicatio ptinet ad aliquod de il
lis.ſeptē ſacramentis.hec in glo.

¶ Queſtio.xxxviij.

Raymūd⁹. VTrū ſit neceſſe ɔfiteri ꝓprio ſacerdoti.R̄n̄.
ſecundū Ray.ibidem.Q̄ ſic.extra.e.t.Omis
vtriuſq; ⁊ de pe.di.vj.Placuit.⁊ eſt ratio q2 ipē q̄
eſt ꝑlat⁹ ſiue tenet͛ reddere rōnē de aīa ei⁹ ⁊ trade
re ſibi eucharīſtiā ⁊ alia ſacra i quoꝝ collatiōe ver
titur ſibi periculū niſi faciat poſſe ſuū vt ſciat cui
Petrus. det.Et ideo dicit͛ ꝑ ſalomonē ꝓuerbi.xxvij. Dili
genter agnoſce vultū pecoris tui.¶ Pe.ad hāc q̄
ſtionē ſic r̄ndet ꝙ ad effectū aliquē duo requirūt͛.
ſcilicet ꝑſona actiua in agente ⁊ materia determi
nata ſeu debita in ſuſcipiēte hic eſt qd̄ ad effectū
ligandi ⁊ ſoluendi req̄ritur ⁊ ptās clauiū q̄ datur
in ordinatiōe.Et materia debita.i.ſubdit⁹ q̄ habet͛
Gloſſa. ex iuriſditione.vn̄ dico ꝙ non ſufficit ɔfiteri cuiꝫ
ſacerdoti ſꝫ opꝫ ꝓprio ɔfiteri.idē tho.¶ Propri⁹
autem ſacerdos quo ad hoc intelligit͛ vt dicit hec
glo.ſub.v̄.ꝓprio ſacerdoti.Omis ille ſacerdos q̄ hꝫ
curā aīe illius ordinariā ſicut papa.Legat⁹ ꝓpri⁹
Thomas epūs.Tho.Pe.⁊ ceteri theologi addūt etiā illū q̄
hꝫ iuriſditionē delegatā ſicut eſt ille cui aliq̄s ꝑdi
ctorum ɔmittit autoritatē audiēdi ɔfeſſiones ⁊ ab
Hoſtienſis. ſoluendi ac iniungendi pn̄ias ſalutares.Satis etiā
concordat Hoſti.ſub.§.cui pꝛiarcha.v̄.Breuiter.
in fi.vbi ponit tres proprios ⁊ imediatos ſacerdo
tes cuiuſꝫ hoīs.ſ.papā dyoceſanū ⁊ ꝓpriū ſacerdo
tem vel qb⁹ iſti idulgent ꝑ ſpālē licentiā etiā ſine
litteris.extra.eo.t.de peni.⁊ remiſſ.Omis.Alienum
autē ſiue ꝑochianū alterius ſine licētia ſui ſupio
ris non pōt iudicare qꝛ non dꝫ mittere falcē i meſ
ſem alienā.ix.q.ij.Per totū.vide infra.e.t.q.xlvj.
Poſt hec quero.⁊ ſequenti. ¶ Queſtio.xxxix.

QUid ſi ſubditus ſcit ſacerdotē ꝓpriū eſſe he
reticuꝫ aut ſollicitatorē ad malū aut fragilē
qui ad pctīn qd̄ q̄s ei ɔfitet͛ ſit pronus vel ſi ꝓbabi
liter eſtimat͛ reuelator ɔfeſſionis vel ſi pctīn ɔtra
ipm̄ ɔmiſſum ſit de quo q̄s ɔfiteri dꝫ ⁊ gn̄alr.In q̄
bus caſibus pōt q̄s declinare a ꝓprio ſacerdote al
teri ɔfitendo.R̄n̄.ſm Tho.In his caſibus ⁊ ſimili
Thomas. bus in q̄bus ꝓbabilr timet penitēs ꝑiculū ſibi vel
ſacerdoti imminere ex ɔfeſſione et facta dꝫ recurrere
ad ſupiorē vl̄ ab eodē petere licentiā alteri ɔfiten
di.Q̄ ſi licentiā habere non poſſit idē eſt iudiciū
ꝙ de illo q̄ nō hꝫ copiā ɔfeſſoris vn̄ magis dꝫ dili
gere laico ɔfiteri.nec i hoc trāſgredit͛ aliq̄s ꝑceptū
eccl̄ie qꝛ ꝑcepta iuris poſitiui nō ſe extendūt vltra
intentionē ꝑcipientis q̄ eſt finis ꝑcepti.hec aūt eſt
caritas ſm apl̄m.Et vbi dicit͛ ꝙ ꝓ caritate inſtitu
tum eſt ɔtra caritatē militare non dꝫ.Nec i hoc fit
aliqua iniuria ſacerdoti qꝛ ꝑuilegiū meret͛ amitte
Innocenti⁹. re q̄ ɔceſſa ſibi abutit͛ ptāte.ɔcordant his pe.⁊ alb.
et glo.hic ſup.v̄.proprio ſacerdoti Et Inno.⁊ Ho
ſtien.extra e.t.in glo.ſuper.c.Omis vtriuſq;. Et ad
dit vel dic melius ꝙ ſi nullo mō pōt habere alium
ſacerdotem ⁊ neceſſitas iminet confiteat͛ pctīn in
genere ſine illa circunſtātia de qua poſſet malū ꝑ
Hoſtienſis uenire.¶ Hoſti.v̄.ſi fallit hoc ponit plures cauſas
in q̄bus poteſt q̄s audire ɔfeſſionē alteri⁹ ꝑochia
ni.primo qn̄ proprius ſacerdos indiſcretus eſt.de
pe.di.vj.placuit.Nam ſm augu.Qui vult cōfiteri
debet querere ſacerdotē q̄ ſciat ligare ⁊ ſoluere
de pn̄ia di.vj.ca.Qui vult.Sed hoc nō dꝫ fieri ſine
licentia.extra.e.ti.Omis.vbi dicit͛ ꝙ q̄lꝫ fidel͛ poſtq̄
ad annos diſcretionis ꝑuenerit oīa pctā ſua ſaltē
ſemel in anno ɔfitea͛ ꝓprio ſacerdoti.Si aūt alie
no ſacerdoti iuſta de cā noluerit ɔfiteri licentiam
prius poſtulet ⁊ obtineat a ꝓprio ſacerdote cū alr
ipſe illū non poſſit ſoluere vel ligare.Tho.⁊ Pe.
di.xxj.in fi.ſ.in expoſitiōe littere dicūt ꝙ hoc qd̄ di
ctum eſt de idiſcretione intelligit͛ qn̄ tāta eſt igno
rantia ꝙ nullo modo ſufficit ſubditū dirigere.Sꝫ
poſſet eum ducere in errorem.

¶ Queſtio.

QUid ſi non vult ei dare licentiā eūdi ad aliū
diſcretū.R̄n̄.ſm Ber.i glo.eiuſdē.c.ſ.Omis. Bernard⁹.
ar.ꝙ non pōt ire ad aliū.extra de irregularibus.lꝫ
vel vadat ad eius ſuperiorē vt eū ɔpellat vl̄ ipē det
licentiā.ar.extra de iure pat.Nullus.⁊ hoc dicit
Ray.tutius eſſe.idm etiā ſimplr̄ dicunt Inno.et
Hoſti.in glo.ibidē qi dr̄ ibi qꝛ poſtulet ⁊ obtineat
Et hoc itellige niſi iminente neceſſitate nō poſſit
haberi recurſ⁹ ad ſupiorē pe.vt.ſ.dicit ꝙ qn̄ oīno
ignorās eſt ſufficit licentia petita ⁊ ſi non obtenta
Scd̄o qn̄ alienus ꝑochianus trāſtulit domiciliū
ſuum.Sed certe tūc non eſt alienus ſꝫ ꝓpri⁹ extra
de ꝑochijs.c.fi.Tertio cū q̄s vagabūd⁹ exiſtit.ff.
de iudi.heres abſens.Idē Ray.§.xvj.fallit.regula Raymūd⁹.
et Goff.⁊ Tho.Quarto cū q̄s q̄rit domiciliū quo Goffredus
ſe ɔferat ꝓpriū relinq̄ns.iter faciendo vel nauigā
do.Nā ⁊ is ſine domicilio eſt.ff.ad municipa.l.la
beo.in ꝑn.⁊.l.Eius.§.Celſus.Idē Goff.

¶ Queſtio.

QUid de ꝑegrinis ⁊ romipetis.R̄n̄.ſm gloſ. Gloſſa.
hic ſup.v̄.Longū iter.Si acceperūt perā ⁊
baculū a proprijs ſacerdotib⁹ vel alr cū licentia
ſuoꝝ ſacerdotū iter arripuerūt eo ipo ꝑſumenduꝫ
eſt datū eſſe eis licentiā ɔfitendi de eis q̄ ɔmiſerūt
in via vel q̄ ꝑ obliuionē dimiſerūt cōfiteri aut etiā
ſcienter cū de illis ꝓponāt ɔfiteri ꝓprio ſacerdoti
poſtq̄ redierit intelligo etiā talibus eſſe datā licē
tiā recipiēdi eucharīſtiā in paſcha.Cōcordat his
Inno.in glo.ſup.c.Omis vtriuſq;.⁊ addit. Si autē
ſine licentia ſacerdotis ꝓprij ꝑegrināt͛ nō poſſunt
abſolui ab alijs ſacerdotib⁹ niſi i neceſſitate ⁊ idē
eſt de negotiatorib⁹ ⁊ alijs viatorib⁹.vn̄ tutius eſt
ſemꝑ talib⁹ licētiā petere ⁊ obtinere.idē ponit Ho
ſtien.in glo. ¶ Queſtio.

QUid ſi tale eſt pctīn cuius abſolutionē reti Queſtio.
nuit ſibi epūs dyoceſan⁹. Nunq̄d poterit de
illo vel in via vel añ iter arreptū ɔmiſſo abſolui
duꝫ eſt in ꝑegrinatione a ſimplici ſacerdote. R̄n̄.
ſm glo.ibidē.credo ꝙ ſic maxīe ſi iſtituerit tpe gn̄a
lis ɔfeſſiōis in paſcha.ſed dꝫ ei iniūgi a pn̄iario ꝙ
cū habebit copiā ſui ꝓprij epī iterū ɔfitea͛ ei illud Gloſſa.
pctīn ⁊ ab eo recipiat pn̄iā de illo.Quinto ratiōe
delicti ifra ꝓpriā ꝑochiā ab alieno ꝑochiano cō
miſſi.extra de raptoribus.c.j.vj.q.iij. placuit.idē
Goff.⁊ Ray.⁊ Tho.ſꝫ glo.hic ſup.v̄.In ꝑochia
ſua dicit ſic hunc caſū non credo gn̄alr recipien
dum:qꝛ ſi q̄s fornicat⁹ vl̄ adulterat⁹ eſt occulte vel Goffredus
aliud crimē ɔmiſit i ꝑochia aliena ꝓpter qd̄ cri Raymūd⁹.
men tn̄ non ſit excōicatus a ꝑlato illius loci.dꝫ de
illo pctō ɔfiteri ꝓprio ſacerdoti.ſi aūt ſit excōicat⁹
a prelato illius loci ꝓpter illud pctīn ſicut ɔſueuit
fieri in furtis ⁊ in rapina ⁊ in hmōi quoꝝ ignorāt͛
autores mittēd⁹ eſt talis ad excōicatorē abſoluē
dus ab excōicatione hmōi qꝛ non pōt ab illa abſol
ui ꝑ ꝓpriū ſacerdotē.Et ꝙ dicit ꝙ ius qd̄ rati one
delicti ſortitur q̄s foꝝ intelligendū eſt quo ad illa
q̄ ꝑtinēt ad forū ɔtentioſū qꝛ pōt ibi ɔueniri ⁊ iudi
cari ⁊ puniri de crimine ibi ɔmiſſo.Sexto ratione
ſtudij puta cū clerici de ꝑlatoꝝ ſuoꝝ licētia cauſa
ſtudioꝝ aliquo accedūt.Nā tunc efficiunt͛ ꝑochia
ni illius epī ad cuius eccleſiā accedunt dū ibi ma
nent

nent.ar.ff.de iudiciis.l. Si longius.§.i. Septimo tempore neceſſitatis.xxvi.q.vi.Si preſbiter. Nam vt dicit aug. Tanta eſt vis ꝯfeſſionis vt ſi imineat articulus neceſſitatis vel qꝛ infirmaẜ ad mortem ꝗ vult ꝯfiteri vel dꝫ intrare iuſtũ bellũ ⁊ deeſt ſacerdos confiteaẜ primo ⁊ ita non ſoluꝫ clerico: ſꝫ etiã laico vl' ſocio.licet tũc ꝯfiteri.de pe.di.i.Quẽ penitet. Nã tũc vt ibidẽ diciẜ ꝗuis ille nõ ſacerdos cui hic ꝯfitetur non habeat ptãtem abſoluendi fit tñ dignus venia ex deſiderio ſacerdotis qui ſocio cõfiteẜ turpitudinẽ criminis. Et ita miſericordia dei ẽ vbiqꝫ.qui ⁊ iſti nouit parcere ⁊ ſi nõ tam cito ſicut

Auguſtinus. ſi ſolueretẜ a ſacerdote.h Aug. Item de hoc de ꝯſe. di.iiii.c.ſcrip.vt narrat Augu.ꝙ in neceſſitate quidam ſolẽniter penitẽs quẽdã baptizauit qui baptizatus eundẽ penitentẽ ſtatim reconciliauit. Idem Ray.vide de hoc caſu infra eo.ti.q.xliii.ſpãlr.in octauo ſi ponat ſpem in ratihabitiõe ꝓprii ſacerdotis.ar.ix.q.ii.Lugdunẽſi.Ray.circa hãc materiam ſic dicit. Nota ꝙ lꝫ ſacerdotes inſtitui non poſſint audire parrochianos alienos niſi i caſib' predictis poſſunt tñ eis dare ꝯſiliũ qḋ etiã lꝫ cuilibet: poſſunt etiam dare penitentiã noĩe ꝑlati eius qui vult ꝯfiteri ponentes ſpeꝫ in ratihabitiõe ipſi'. Et tunc dꝫ ſacerdos iſte dicere penitenti: vt ꝗcito poterit repreſentet ſe ꝑlato ſuo ⁊ ꝯfiteaẜ ei poſtea dicat ei pniam quã iſte ipoſuit ei ſub ſpe ꝑmiſſa ⁊ ſi habuit ratum bene eſt.ſi aũt nõ accipiat ab illo qḋ ei ꝯſultius.i.ſecurius ⁊ meliuseſt. vide infra.e.ti.q.xlv.Item circa.Item addit Hoſti.qḋ in omni caſu in quo aliqs põt audire parrochianũ alienũ ſine licentia ꝓprii ſacerdotis iniungat ei quẽ audierit: vt ꝗcito poterit ſe coram ſacerdote proprio repreſentet: ⁊ qḋ actum eſt ſignificet.argu.extra de ſenten.excõ.de cetero.⁊.c.ea noſciẜ.⁊.c.de his.in ſi. Concordat etiam cũ hoc Ray.qui hoc ꝯſulit fieri. Dici ⁊ hic glo ſup ꝟ.conſulo.qḋ ex quo magr' dicit conſulo eſt ar.qḋ non teneẜ: qꝛ ad ꝯſilia nullus tenetur niſi obliget ſe ad illa.vide infra.q.xxi.in ſi.

¶ Queſtio.xl.

Circa predicta gñalr quero vtrũ in his caſib' ſcꝫ qñ qs põt cõfiteri alteri ꝗ ꝓprio ſacerdoti poſſint audire ꝯfeſſionẽ illi ſacerdotes: quib' non eſt data ptãs ab epõ. Rñ. ſm Ray. Dico idiſtincte

Raymũd'. ꝙ non excepto articulo neceſſitatis. Et eſt duplex ratio vna: qꝛ iſti non ſunt modi dandi iuriſditionẽ ei qui alias non hꝫ.i.ꝓpt hos caſus: vt dicit gloſ. Non datur iuriſditio illi qui alias eã non hꝫ: aut rõ eſt: qꝛ lꝫ ipſi penitẽtes ſint abſoluti ꝙ poſſint ꝯfiteri alii ꝗ ꝓprio ſacerdoti: non tñ iſti ſunt abſoluti ꝙ poſſint audire. Item ꝓprius ſacerdos nõ potuit dare talibus iuriſditionẽ ſiue ptãtem talẽ. Sꝫ epũs ſolus põt illis qui ſunt in ſuo epatu. Non tñ aliis qui ſunt in aliis epatibus.ar.xvi.q.i.peruenit.⁊.§.

Gloſſa. ecce in hoc.⁊.§.hoc idem. Glo.h ſup ꝟ.nõ tñ aliis dicit ego credo ſine preiudicio qḋ põt cõmittere ẽt illis qui ſunt in aliis epatibus ea que ptinẽt ad iuriſditionem voluntariã ſed illos non põt cõpellere ad ſuſcipiendũ cõmiſſionẽ eius cum eis nihil precipere poſſit cum ſupradictis ſcꝫ qḋ ſacerdotes nõ poſſint audire confeſſiones niſi prius fuerint ab epõ inſtituti ſiue licentiati. Satis concordat Goſ. dicens hoc generalr non licere religioſis: niſi ab epõ de conſenſu ſui prelati fuerint inſtituti. Con-

Gloſſa. cordat etiam cum hoc glo.vnilñ hic. Sed Hoſti. ꝟ.in tñ. Dicit ꝙ ſufficit ꝙ habeat licentiam iudicis ſui qḋ ſpãliter tali poſſit ꝯfiteri: imo etiam ſi licentiam hꝫ in genere ꝙ poſſit confiteri cuicũqꝫ voluerit vel ſimplr ꝙ alteri poſſit ꝯfiteri in his duobus caſibus: ſi ſubditus recurrit ad diſcretionem

ſiue religioſum alium vel ex cauſa ad non ita pitũ dum tamen peritum ⁊ honeſtũ ſecure ꝯfiteretẜ: et alius ſecure audiat.ar.extra eo.ti.c.ne ꝑ dilectiõe Si vo cãm non hꝫ niſi qꝛ vult abſcondere peccatũ ſuum a ꝓprio ſacerdote: vel qꝛ ipm ꝯtẽnit ſeipſum ſeducit: ⁊ de hoc ipſo dꝫ pniãs agere: vñ qñcũqꝫ tu ſacerdos audis alienum parrochianũ debes cãm primo ꝯſiderare ⁊ ab eo inquirere: vt ſic audias vl' remittas.ar.de pe.di.vi.placuit.extra eo.tit.c. oĩs Multomagis delinquit ſi ſuperior inhibuit expſſe ꝙ religioſo alicui vel tali recluſo aut alteri noĩato ſpecialiter iuriſditionẽ hic non hñti nõ ꝯfiteretẜ cum ⁊ in dubio obediendum eſſet.xxiii.q.i. Quid culpaẜ. hec Hoſti.iura a ſe ꝗ pro ſe inducũt. Ray. et Goff.intelligit qñ hmõi ſacerdotes ⁊ religioſi volunt audire ſine licentia iudicis peccatoris vel ſine licentia abbatis nulla alia neceſſitate inſtãte ſecus tñ in caſibus ꝗ ſpecialiter ad epm ptinent. Nota etiã qḋ dicit h gl.§.xv.ſup.ꝟ. Proprio ſacerdoti nõ credo ꝙ ſola erubeſcentia ſit cã ſufficiẽs ꝗre penitens abſolui debeat ne confiteatur proprio ſacerdoti.

¶ Queſtio.xli.

Sed quid de ſacerdotibus ꝓchialibus qui capellanos ꝗbus nulla cura cõmiſſa eſt ab epiſcopo aut monachos aut alios regulares vocãt ad audiendũ ꝯfeſſiones ꝓchianoꝝ ſuoꝝ maxime in quadrageſima qñ non ſufficiũt ad multitudinẽ audiendã. Rñ. ſm glo.vbi.ſ.§.xvi ſup.ꝟ.puenit. vbi talis eſt ꝯſuetudo quã epi ſciũt ⁊ nõ reprobãt ꝓpter qḋ eã approbare videnẜ poſſunt taliter aduocati audire ꝯfeſſiones hmõi. qꝛ ꝯſuetudo dat iuriſditionem ei qui alias eã qñqꝫ non habet.vt.ſ.titu. proximo.q.i.Sequitur videre.

¶ Queſtio.xlii.

Nunqḋ ſacerdos poteſt abſoluere vicinum ſacerdotem a mortali ſine licentia ſuperioris. Rñ.ſecundũ glo.ſup.ꝟ.Item ꝯſulo. Credo ꝙ non poteſt ſine licentia ſuperioris gñali vel ſpeciali.tacita vel expſſa: tacita: qꝛ ſi epũs ſcit talia cõiter fieri a ſacerdotibus ⁊ nõ ſe reclamat ſꝫ ſuſtinet ꝙ ſic fit eo ipſo ꝑſumẽdũ eſt ipſꝫ tacite approbare hmõi abſolutiones ⁊ dare licentiã ſacerdotibus de ſe inuicem abſoluendo. Hoſti.ſub.§.Cui preſbiter.ſimiliter dicit ꝙ non debent hoc facere ſine licẽtia ſuperioris. Addit tñ ꝙ hoc non multũ expedit.vide infra.e.ti.q.lvii. Quis ſit ordinarius cõfeſſor.ꝟ.ſi. preſbiter ꝓchialis.dic vt de peni. ⁊ remiſſ.c.ii. lib.vi.in glo.ꝑ ioham.andree. Gloſſa.

¶ Queſtio.xliii.

Specialiter circa ſeptimũ caſum de ſupradictis. Quero an ſufficiat ꝯfiteri laico ſaltem in neceſſitatis articulo. Rñ.ſecundũ Pe. dicendũ ꝙ peccata mortalia excludũt a ſacramẽtis eccleſie Petrus. ſed non venialia.vñ venialia non reqrunt abſolutionem ſacerdotalẽ de neceſſitate.mortalia vo requirunt: qꝛ reconciliari dꝫ ad ſacramẽta eccleſie ꝗ per miniſtros ſacramẽtoꝝ eccleſie. Ideo dicit Beda Beda. in glo.ia.v. Minora coequalibus maioris lepre Jacobi.v. ie munditiã ſacerdoti pandamus. ¶ Si tñ aliqs in extremis agens non haberet ſacerdotẽ dicunt ꝗdã ꝙ tunc teneretẜ ꝯfiteri laico. Alii probabilius ⁊ verius ꝙ non teneẜ ⁊ de tali iudicandũ eſt ſicut de illo ꝗ non hꝫ copiã cõfeſſoris. Concordat etiã cũ hoc glo.h ſuper.ꝟ. Licet tunc dicẽs ꝙ in neceſſitate cõfiteri ſocio nõ ſacerdoti eſt de ꝯſilio non de ꝑcepto vide infra.q.cl. Utrum de peccato.

¶ Queſtio.xliiii.

Sed nunqḋ in articulo neceſſitatis teneẜ qs confiteri ſacerdoti heretico ſciſmatico vel

ſimili ſi non poteſt inuenire catholicum. R̄n̄.ſm
Ray §.xvij.Sed nunquid.Credo ꝙ nõ Imo ſaluo
meliori iudicio ꝯſulerẽ ꝙ nullo mõ ꝯfiteret̄ ei ſed
doleat de pctis ⁊ qꝛ tm̄ diſtulit ꝯfeſſionez ꝯfiteat̄ i
corde deo ⁊ ſufficit ei.tales eñ ponerẽt eũ de facili
i aliquo errore vel i deſperationẽ ſicut pharisei iu
dam dicentes cũ ꝯfiteret̄ eis petm̄. Quid ad nos.
tu videris.Math.xxvij.⁊ de pe.di.vj.c.j.vbi hec ſa
Mat.xxvij. tis expſſe dicunt̄ i textu ⁊ glo.cõcordat etiã Hoſt.
§.iiij.Quis dz.v̄.nunqd ergo.¶Idez credo de ex
communicato.ſ.maiori excõicatione.Nã ⁊ illi etiã
in articulo neceſſitatis ꝯfitendũ non eſt. Idẽ Ho-
ſtien.concordat etiã Tho.in ſcrip.di.xiij.vide.s.e.
Thomas. lib.ti.xxiiij.de ſacramẽtis iterãdis vel non.q.viij.
a quibus miniſtria.

¶Queſtio.xlv.

ITem circa octauũ caſum quero vtrum ſacer-
dos poſſit abſoluere ꝓchianũ alienũ noie ꝑ
lati ſui ſpez.ſ.ponẽs in ratihabitione illius,ma-
xime ſi hmõi penitens ſit excõicatus a proprio ſa-
cerdote.R̄n̄.ſecundũ glo.§.xvj. Fallit regula ſup
Gloſſa. v̄ſi.Nole prelati.Credo ꝙ non.vñ ſi de facto ab-
ſoluat eũ ⁊ nole ꝑlati ſui.credo ꝙ nõ dz ſe gerere ꝑ
abſoluto añ ratihabitionez ꝓprij ſacerdotis. Nec
ante intrare eccliam nec ingerere ſe ꝯmũnioni fi-
delium ſi erat excõicatus maiori excõicatione aut
etiaz recipe eucharistiã.Si mortale erat pctm̄ de
quo ꝯfeſſus eſt alieno ſacerdoti.nec dicit magiſter.
Ray.ꝙ nole ꝑlati ei⁹ poſſit eũ abſoluere.ſz dicat
ꝙ poſſit ei pñiã dare.vt ptz.s.e.t.q.xxxix. Quid ſi
ſubditus.circa fi. Ray.circa hanc,

¶Queſtio.xlvj.

POſt hec q̄ro ſpālr̄ vtrũ ex ꝑuilegio vel mãda-
to ſuperioris poſſit aliqs ꝯfiteri alteri ꝙ ſuo
proprio ſacerdoti.R̄n̄.ſz Pe.dicendũ ꝙ ad audiẽ
Petrus. dum confeſſionez alicuius ⁊ abſoluendũ requirit̄
poteſtas ordinis ⁊ poteſtas iuriſditionis. Nõ põt
ergo ꝯmitti ptãs talis vel non habenti ordinẽ vel
a non habente iuriſditionẽ.põt ergo ꝯmitti ordi-
nem habenti ab habente iuriſditionẽ tm̄ vel iuriſ-
ditionez ſimul ⁊ ordinez.Et ſi dicis ꝙ ꝑ talem cõ-
Lector. miſſionez fit ꝑiudiciũ ſacerdotibus ꝓchialibus
R̄n̄deo.Ius iſtud vt ſinguli ꝯfiteant̄ ꝓprijs ſacer-
dotibus non eſt introductũ in fauorẽ ipſoꝝ ſacer-
dotum.ſz in vtilitatẽ eccleſie.vñ ſine eoꝝ ꝑiudicio
committi põt alteri qñ eccl̄ie videt̄ expedire. Sed
obicitur ſacerdos tenetur iſti tradere eucharistiã.
Ergo videtur ꝙ etiã tenet̄ ſcire eius conſcientiã.ſ.
qualiter recipiat ⁊ ita videt̄ ꝙ teneat̄ ſacerdoti ite
rato confiteri. R̄n̄. Nullus tenet̄ ꝯfiteri pctã q̄ nõ
habet Qui aũt abſolutus a pñiario epi vel pape
iam non habet iſta pctã.ergo non tenet̄ ei ꝯfiteri.
Tenetur tñ ſi ſacerdos exigit pctã ſi qua hz q̄ non
ſit ꝯfeſſus ei ꝯfiteri. ꝓpter ſtatutũ eccl̄ie vel ſaltez
preſentare ſe corã eo ⁊ dicere ſe ꝯfeſſuz eſſe ⁊ ſacer-
dos dz ei credere ⁊ eucharistiã dare.ſufficit eñ ei
conſcientiã eius hoc mõ ſcire.ſ.ꝙ dicat ſe ꝯfeſſum
eſſe ⁊ abſolutũ.qꝛ de pctis occultis ſiue de ꝯſciẽtia
eius non põt aliã habere certitudinẽ niſi ꝑ ipm̄.vt
de infra.q.xlviij.Specialiter etiã quero.

¶Queſtio.xlvij.

SEd quid ſi ſacerdos prohibet ne ꝯfiteat̄ alte-
ri. R̄n̄.ſm Pe.ibidẽ Cum par i parẽ aut mi
nor i maiorẽ non habeat impiũ non põt ꝓhibere
nec ſubditi tenentur in hoc obedire.hec oia Pe.⁊
concordant cũ eo Tho.⁊ Alb. ¶Addit tñ alb. ſcz
Albertus. dicens.videt̄ ꝙ ꝑuilegiatus abſoluẽs debeat iniũ
gere ꝯfeſſo ſibi quatenus ad minus i gñali oſtdat
ſe proprio ſacerdoti ſi paſtor eſt vel etiã perpetuus
vicarius ⁊ ꝓpter ꝯſcientiã ſacerdotis vt ſit ſecura

de ipſo ꝙ debet ei ſacramenta miniſtrare.hoc in-
tellige ſi ſacerdos voluerit.Si aũt ſacerdos eſt du
ctus ad tẽpus tũc videt̄ ꝙ non oporteat. hec Alb.
Tho.etiã dicit ꝙ bonũ eſt ꝙ ille q̄ autoritate ſupe-
rioris ꝯfeſſionẽ audit inducat ꝯfitentẽ.ꝙ etiã con-
fiteatur proprio ſacerdoti.Qõ ſi noluerit nihilo-
minus eum abſoluere poteſt ⁊ debet.

¶Queſtio.xlviij.

SPecialiter etiã quero vtrũ ſacerdos ꝓchia-
lis debeat credere ſubdito ſuo dicẽti ſe alte-
ri confeſſuz eſſe vt ꝓpter hoc eucharistiã det. R̄n̄.
ſecundum Tho.in queſtione quadã de quolz.dicẽ
dum ꝙ in foro iudiciali creditur hõi contra ſe.ſed
non pro ſe.in foro aũt pñiali credit̄ hõi pro ſe ⁊ cõ- Thomas.
tra ſe.Eſt ergo diſtinguendũ ꝙ duplex eſt impedi
mentum quo qs acceptione eucharistie impedit̄.
Si eñ ſit impedimentũ ad foꝝ iudiciale ꝑtinens.
puta excõicatio nõ tenet̄ ſacerdos ſuo ſubdito cre
dere quẽ excõicatũ nouit niſi ei de abſolutione cõ-
ſtet.Si aũt ſit impedimentũ qḋ ad foꝝ pñle perti-
neat.ſ.pctm̄ tenet̄ ei credere ⁊ iniuſte agit ſi dene-
gat ei eucharistiã q̄ ꝓhibet ſe ꝯfeſſum ⁊ abſolutuz
ab eo q̄ abſoluere potuit vel autoritate aplica vel
autoritate epi. Nec ꝯpelli põt ꝙ ea pctã q̄ ꝯfeſſus
eſt illis ⁊ a quibus abſolutus eſt iterato ꝯfiteatur.
Concordat his per oia Pe.vt ptz in queſtione pre-
miſſa.ſ.xlvj.Poſt hec quero.et Hoſti.vt ptz infra
Petrus. eo.ti.q.lvij.Quis ſit ordinarius.v̄ſi. Patriarche.
Glo.etiã ſuper.v̄.proprio ſacerdoti dicit ꝙ cũ qs
ex cauſa declinat a proprio ſacerdote ⁊ confitet̄ ſu-
periori poteſt abſolui ab eo ne teneat̄ ꝯfiteri hmõi
peccatum proprio ſacerdoti.ſed addit ꝙ nõ tenet̄
ei credere ꝙ cõfeſſus ſit ſuperiori ⁊ abſolutus. niſi
Johannes lector. conſtiterit ei de hoc ꝑ litteras ſuꝑioris vel alio mõ
legitimo.Sed hec ne ſint cõtraria ꝑmiſſis intelli-
gas de pctis manifeſtis vel qñ ſuſpectũ habet pro
babiliter ſubditũ ſuuz. Naz de occultis nihil ſcire
poteſt ſacerdos niſi per ipm̄ vt ſupradictũ eſt.⁊ vi
detur concordare cum hoc Hoſtien.vbi proximo.

¶Queſtio.xlix.

QUis poteſt committere autoritatez audien
di confeſſionẽ alicuius. R̄n̄. ſecundũ Tho.
Thomas. qui dicit ꝙ cum aliquis impedit̄ ne confeſſionem
alterius audire poſſit ꝑ defectũ iuriſditionis tũc
poteſt ſibi per quẽcumqꝫ iuriſditionẽ habentẽ im
mediataz ſuper illos cõmitti ꝙ cõfeſſionẽ audiat
et abſoluat ſiue ꝑ ipſum ſacerdotẽ ſiue ꝑ epm̄ ſiue
per papam.videtur etiã cõcordare Hoſti. vide.s.
eo.titu.q.xxxviij. Utrum ſit neceſſe.⁊.q.xl.Circa ꝑ
dicta.⁊ ſequentibus. Nam Ray.contradicit ꝙtuz
ad eos q̄ ab epis non habẽt inſtitutionẽ vt ibi ptz.

¶Queſtio.l.

UTrum ſacerdos ꝓchialis vł alius q̄ ab epo
habet autoritatẽ audiendi confeſſiones poſ-
ſit imponere penitentiã ſubditis.de omni crimine
an teneat̄ aliqḋ ad epm̄ remittere. R̄n̄.ſm Ray.
Raymũd⁹. §.xviij.¶Item nunqd ad hoc dico ꝙ de omni pec
cato põt imponere niſi in quinqꝫ caſibus.¶Unus
Caſus. eſt de his q̄bus eſt ſolẽnis pñia iponenda. vide de
his.s.e.t.q.viij.Quot ſint ſpẽs.⁊ ſequẽtibus. Ali⁹
Secundus. de excõicatis ꝙ epſ põt aliqñ abſoluere ⁊ aliqñ nõ
ſm diſtinctionẽ quã tetigi ſupra.t.proxi̇o.q.lxxxv.
Poſt hec quero.⁊ ſequẽtibus.¶Tertius caſus eſt
Tertius. vbicũqꝫ inuenit irregularitatẽ ꝯtractã qꝛ ꝓpter il
lam dz penitentẽ remittere ad epm̄.vt vel ipſe diſ-
penſet cũ eo ſi põt:vel cũ litteris ſuis mittat eũ ad
papã pro diſpenſatione obtinẽda. De peccato aũt no
poteſt abſolui a ſuo confeſſore vt dicit hic glo. De
diſpenſationibus.vide plura ſupra in ti. de lapſis
et diſpenſationibus.q.iiij.Poſt hec q̄ro.⁊ in ti.de
ſymonia

ſymonia.q.xxiiij.qḋ diſpenſatio ⁊ ſequē.⁊ in ti. de penis.q.v.q̄rit̄ ergo. ¶ Quartus eſt de incendiarijs.xxiij.q.i.c.ſi quis membrorum.vbi dicit̄ qḋ mēbror̄ truncatores ⁊ incendiariū domorum excōicēt̄ quouſq3 ſuper hoc coram ep̄o ciuitatis ⁊ alijs omnibus ſatiſfecerint.e.c.peſſimam.vbi dicitur horrēdam incēdiarior̄ maliciam autoritate dei ⁊ beator̄ apoſtolor̄ petri ⁊ pauli deteſtamur ⁊ interdicimus qui cum incendiarij ipſo iure ſint excōmunicati ⁊ qui non ⁊ a quo abſoluendi. Require.ſ.li. ſcḋo titu.v.de raptoribus.q.x. que ſit pena. ¶ Quintus ſi ſit conſuetudo in aliquo epiſcopatu qḋ aliquorum certa crimina ad epiſcopum referantur. Sicut obtinet cōſuetudo in pleriſq3 eccleſijs de homicidio.ſacrilegio.falſarijs. violatoribus emunitatis eccleſiaſtice ⁊ alijs enormibus. ¶ Horum ēt aliqui mittuntur ab epiſcopis ad ſedem apoſtolicam propter enormitatem criminū.⁊ ad terrorem. Idem Hoſti.vt patebit infra.ea.q.cōcordat et thomas.di.xix. Glo.hic addit mittunt̄ quidā ab ep̄is ad ſedē ap̄licā non de neceſſitate ſed de epiſcopor̄ prouidentia ⁊ voluntate. Hoſti.§.vij.cui confitendum v̄ſi.niſi in caſibus.⁊ ſequen. poſitis ſupradictis quattuor caſibus primis addit ſic. ¶ Quintꝰ eſt in crimine publico ſicut in blaſphemāte.extra de maledicis ſtatuimus. ¶ Sextꝰ in voto.extra de voto.c.i.vide de hoc.ſ.li.i.t.viij.de voto.q.lxx.verſi in votis ⁊ ſequentibus. ¶ Septimus ſi ipſe ep̄s cōfeſſionem audiuit de pctō.xxi.di.inferior. ¶ Octauus ſi ſit conſuetudo in aliquo ep̄atu qḋ ep̄s certa peccata audiat vel ſibi retinuit certos caſus ſicut de parentibus q̄ filios oppriīūt: De homicidijs. de ſacrilegijs.de falſarijs.de violatoribꝰ eccleſiar̄ ⁊ immunitatis ac libertatis eccleſiaſtice.de fornilegijs.de vitio contra naturam ⁊ maxime cum brut; De inceſtu.de corruptione ſanctimonialiū.de ablator̄ ſiue ſubtractor̄ vel aliter illicite aquiſitor̄ reſtitutionibus. De periurio.de clandeſtine cōtrahentibus et alijs enormibus.q̄ cōſuetudo generalis ⁊ ſpecialis ep̄is reſeruat. In quibꝰ ⁊ epiſcopi aliquotiēs mittunt pctōres ad ſedē apoſtolicā ꝓpter enormitatē ipſorum criminum ⁊ aliquotiēs ad terrorē.hec Hoſti. ¶ Uuillelmꝰ durandi in repertorio ſuo.e.t.in Rubricella.ſuper q̄bus ſit penitens ad ep̄m remittendus ponit predictos caſus ⁊ plures alios in quibus quidam dicebant penitentes ad ep̄os remittendos. Et in fine ſubiungit dicens. Tot caſus ponere nil aliud eſt quā ſacerdotum poteſtatē reſtringere que tñ ſibi in his eſt plenarie attributa.vñ breuiter dico ſacerdotes omnia poſſe l occultis quo ad forum penitētiale que ſpecialiter non ſunt in iure epiſcopis reſeruata vel que nō ſūt ipſis ſacerdotibus directe per aliquaʒ conſequentiaʒ interdicta.ar.extra de iudicijs.at ſi clerici ⁊ ꝺ ſentē.excōicati.nup.⁊ de tranſla.inter corporalia. ¶ Hec autem fateor qḋ vbicūq3 graue delictū fuerit vel enorme ſuperioris eſt iudicium requirendū extra de ſen.excō.cum illorum.⁊ in multis caſibꝰ ꝺ premiſſis ⁊ vbicūq3 difficultas vel ambiguitas inciderit ꝓpter imperitiā ſacerdotis vł caſus nouitatem.extra qui filij ſint legitimi.per venerabilē.xi.q.iij.cū eterni. ¶ Idem etiā fateor de oībꝰ caſibus in q̄bus ſic eſt in qualibet eccleſia fieri conſuetū.xi.di.in his.extra ꝺ cele.mi.c.pulcra.⁊ vbicūq3 diſpenſatio ep̄o ſpāliter reſeruat̄. ¶ Fateor etiam qḋ in neceſſitatis articulo in p̄dictis caſibꝰ ⁊ alijs etiam ſibi alias non conceſſis pōt p̄ ſacerdotē q̄ſ3 abſolui.vt.xxvi.diſt.c.vlt.extra de ſepul.c.vlt. hec omnia vvillelmus.

Uvillelmꝰ.

¶ Queſtio.lij.

Pone qḋ ep̄s delegat alicui vices ſuas. circa penitentias imponendas ⁊ ſimilia. Nūquid talis delegatꝰ poterit facere iſta vel alia alteri ſubdelegare. R̄n.ſm Ray.§.xix.pone ad hoc credo dicēdū qḋ ep̄s non intelligit̄ delegare hmōi maiora in ſimplici delegatiōe niſi exp̄ſſe dictū ſit: cum ad ip̄iꝰ correctionem videantur ſpāliter ſpectare. nec videt̄ qḋ debeat delegare. Glo. ſine cā rationabili alś ex cā pōt vt ſi forte ſimplex eſt aut alś ſubeſt iuſta cā p̄cipue diſpenſationes ⁊ abſolutiōes excōicationū in quibꝰ interueniūt iuramenta. Glo. de parendo mādato eccleſie vel aliquo faciēdo vel nō faciendo ⁊ reſtitutiones.niſi forte ipſe eſſet impeditus ⁊ tunc committeret alicui diſcreto p̄ito q̄ cognoſceret pſonas ⁊ ſciret circūſtātias factor̄ ⁊ rerū. Cōcordat his Hoſti.v̄.q̄d ſi quis.de his th vide ſ.e.li.ti.xxxij.de peni.q.v.queritur ergo ⁊ ſequenti ſed an is cui hoc cōmittit̄ poſſit alicui ſubdelegare R̄ndet vvillelmus durandi qḋ nō vt extra ꝺ off. dele.c.ſi.§.ceterū.

Raymun.

¶ Queſtio.liij.

Quid ſi dicat ep̄s ꝯmitto vobis p̄tātem meā in foro penitentiali vt poſſitis abſoluere in omnibus caſibus in quibus poſſeʒ. R̄n.ſm Glo. ibidem ſup v̄.niſi expreſſe. Licet qui omnia dicit nihil excepit.xix.di.ſi romanor̄ nō.eſt tñ tutū propter hmōi ꝯmiſſiōeʒ gn̄alē vſurpat̄ ea q̄ a iure ep̄o ſunt reſuata ſpāliter niſi certū ſit qḋ hmōi ep̄s per hmōi v̄ba gn̄alia intēderit ꝯmittere ſpālia.et tñ q̄ l ſynodo ſua reſeruare ꝯſueuit ep̄s ſatis credo qḋ p hmōi gn̄alia verba commiſſa eſſe debeant intelligi. Abſolutiones tñ excōicationū q̄ fiunt a ſacerdotibus pro furtis ⁊ damnis quorum ignorantur actores cum non ſolum pertineant ad forum penitentiale. Sed quo ad quid ſpectant ad forum contentioſum.vt dictum eſt non ſunt intelligende delegari ad hmōi verba generalia ⁊ multo fortius nec abſolutiones eorum q̄ in forma iudicij excōmunicati ſunt pro contumacia aut pro re iudicata. Aut pro offenſa.vide infra.q.proxima.quātūcūq3 etiaʒ gn̄alr expreſſe ep̄s ꝯmitit vices ſuas.quo ad forū pnīale alicui non ꝓpter hoc ille ſpeciali mādato. debet mutare vota aut relaxare iuramēta ꝺ quibꝰ certū ē qḋ poſſint vel de q̄bus dubiū eſt an poſſint licite obſeruari licet de trāſgreſſione voti iā facta ⁊ de periurio poſſint pnīam iniūgere.hec in gloſſ. In hoc ergo confeſſor ſiue pnīarius in dubio nō procedat ſ3 a ſuo ep̄o certificetur in ſpāli in quibꝰ caſibus vult ſibi cōmittere ſuā autoritatē in quibꝰ non vult.

Gloſſa.

¶ Queſtio.liiij.

De excōicationibꝰ ēt p̄dictis.ſ.q̄ fiunt a ſacerdotibus p furtis ⁊ p rebꝰ pditis.queroꝺ vtrū fratres p̄dicatores ⁊ gn̄ales pnīarij ep̄or̄ poſſint talr excōicatos abſoluere ſine lnīa ſacerdotuʒ qui eos talr excōicauerūt. R̄n.ſm glo.§.xviij. Itē nunq̄d ſup v̄.quos pōt. Credo ſi expreſſe taliū abſolutio ſit eis cōmiſſa poſſunt abſoluere ꝺ hmōi excōicationibus. Tñ nec ip̄i nec ep̄i nec ſacerdos q̄ tulit ſnīaʒ ſine certa rōne ꝯtra voluūtatē eiꝰ ad cuiꝰ inſtātiā ſnīa lata eſt ⁊ cui factū eſt dānū debʒ talr excōicatos abſoluere in preiudiciū alienū aliq̄d eni hʒ hmōi excōicatio vel abſolō qḋ ꝑtinet ad for̄ ꝯtētioſuʒ ex quo ad inſtātiā eiꝰ q̄ dānu paſſus eſt hmōi ſnīa lata eſt.certa ratione.dixi q2 ſi is q̄ intulit nullo mō eſt ſoluēdo ⁊ paratꝰ eſt ſatiſfacere quācitius poterit pōt ep̄s vel ſacerdos q̄ eū excōicauit taliter excōicatū abſoluere inuito eo q̄ dānū paſſus eſt.

Gloſſa.

¶ Queſtio.lv.

Sed q̄d ſi talr excōicatꝰ q̄ tñ vere penitet ꝺ cōmiſſo vel nullo modo eſt ſoluendo non audet confiteri in publico ſed occulte petit abſolui

quidem eſt penitentia poſt naufragium peccatorum. Circa quam primo quero.

℄ Queſtio prima.

Quid ſit penitentia ⁊ vnde dicatur. Reſpon. ſm Ambro. de peni. diſt. iij. circa prin. Pe- (Ambroſius.)
nitentia eſt mala preterita plangere ⁊ plangenda
iterum non cõmittere. Concordat cum hoc Greg. (Gregorius.)
dicens. Penitere eſt anteacta peccata flere ⁊ flen-
da iterum non cõmittere. Et ſicut dicunt Tho. et (Thomas.)
Pe. in ſcrip. ſuper quarto ſenten. diſt. xiiij. Diffi-
nitiones iſte non ſunt date per eſſentiã ſed per effe-
ctus. Diffinitur autem per duplicẽ actum. Unum
qui eſt reſpectu peccati preteriti: ſcʒ preterita ma-
la plangere. Alterum reſpectu futuri ſcʒ plangẽda
non cõmittere. Primus eſt in re. Secũs in re vel in
ꝓpoſito. i. vt ꝓponat talia decetero nõ cõmittere.
Accipitur autem hic fletus cõmuniter ſcʒ ſiue pro
interiori ſiue pro exteriori fletu. Dicit etiam Tho.
ꝙ he diffinitiones cõpletiſſime ſunt ⁊ qđ ad has
reducuntur alie diffinitiones: vt diffinitio Augu- (Auguſtinus)
ſtini. Penitentia eſt quedã dolentis vindicta pu-
niens in ſe qđ dolet commiſiſſe. Et alia diffinitio
Ambro. Penitentia eſt dolor cordis ⁊ amaritudo
anime pro malis que quiſqꝫ commiſit. ℄ Dicitur
autem penitentia quaſi pene tentio a puniẽdo: qꝛ
per illam quis punit illicita que commiſit.

℄ Queſtio. ij.

Utrũ de quolibet peccato poſſit agi penitẽ-
tia. Rñ. ſm Pe. idem. dicendum ꝙſic. dicit (Petrus.)
enim Chriſoſto. ꝙ etiam ſi ad ſummũ quis perue- (Chriſoſto.)
niat malorum deus reuertentem libẽter ſuſcipit. hec
eſt enim differẽtia ſpiritus vniti carni ⁊ ſeparati
a carne: qꝛ ille eſt ſuſceptibilis penitentie. hic autẽ
non ſm Dama. hinc eſt ꝙ de omni peccato cõmiſ- (Damaſcenꝰ)
ſo a ſpũ in carne exiſtẽte dũ in carne eſt poteſt age-
re penitentiã. poſt ſeparationẽ autem a carne non
poteſt. Sunt tamen peccata quedã de quibus diffi-
cilius agitur penitentia que ſcʒ nõ committunt ex
fragilitate carnis vel ignorãtia obnubilate ratio-
nis per carnem. ſʒ ex malicia ſicut peccatum ſpũs
ſeparati. ideo in his difficilius agitur penitentia
ꝙ in aliis. ſic ⁊ intelligitur illud Matth. xij. Qui (Matth. xij.)
peccauerit in ſpiritũ ſanctũ non remittetur ei ⁊c.
ideſt vix remittetur.

℄ Queſtio. iij.

Utrum de quolibet peccato debeat eſſe per-
petua penitẽtia. Rñ. ſm Pe. ibidem. Duplex
eſt penitẽtia. quedã exterior. hanc nõ oportet eſſe
perpetuã. alia interior. Et hec duplex ſcilʒ vel ſm
habitũ. ⁊ hec debet eſſe perpetua. vel ſm actum: ⁊
de hac non oſtendit. vide etiam de hoc infra eo. ti.
q. xxv. vtrum poſt remiſſionem.

℄ Queſtio. iiij.

Occaſione quorũdã verborum. ſ. q. j. poſitorum ſcʒ
plangenda iterum nõ committere queritur
vtrum vere penitens poſſit poſtea peccare morta-
liter. Ad hoc vt dicit Ray. ſ. ij. occaſione. Quidam (Raymundꝰ)
adduxerunt illud Iſido. Irriſor eſt ⁊ nõ penitens
qui adhuc agit quod penitet. nec videtur deum po-
ſcere ſubditꝰ: ſed ſubſannare ſuperbꝰ. Item Augu.
Inanis eſt penitẽtia quã ſequẽs culpa coinquinat
Idem nihil proſunt lamenta ſi replicantur peccata.
Rñ. ſm Ray. Tho. ⁊ Pe. hec omnia ⁊ ſimilia non (Thomas.)
ad diuerſa tempora ſed ad illud in quo quis peni- (Petrus.)
tet ſunt referenda ſcʒ vt tempore quo plangit com
miſſa mala nõ cõmittat voluntate vel opere flẽda.
Et hoc aperte innuit Grego. preter ſupradicta ver
ba in prima queſtiõe ſcʒ penitentiã agere eſt preterita
mala plangere ⁊ plangẽda non cõmittere. Glo. i.
habere propoſitũ nõ cõmittendi ſubiũgens ibidẽ.

Nam qui ſic alia deplorat vt tamen alia cõmittat
adhuc penitentiã agere aut ignorat aut diſſimu-
lat. Quid enim prodeſt ſi peccata quis defleat luxu-
rie ⁊ tñ adhuc auaricie eſtibus anhelat. hec Greg.
Item Iſidorus poſt ſupra poſita verba irriſor eſt ⁊c.
Statim ſubiungit exponẽs qđ dixerat. Multi enim
lachrimas indeſinẽter fundunt ⁊ peccare nõ deſi-
nunt. quoſdã accipere lachrymas ad penitentiam
cerno ⁊ affectũ penitẽtie nõ habere. hec Iſido. Au-
toritates ſupradicte habentur etiam de pe. diſt. iij.
Sufficit ergo ad veritatẽ penitẽtie vt quis plãgat
preterita ⁊ ꝓponat in animo plangẽda iterũ non
cõmittere: vt patʒ etiam. ſ. ea. ti. q. j. quis ſit. Cõcor-
dat quoqꝫ ſupradictis magiſter ſentẽtiarũ. li. iiij. (Magiſter ſen.)
diſt. xiiij. circa prin. vbi ponit ſupradictas autori-
tates ⁊ plures alias ⁊ eas exponit.

℄ Queſtio. v.

Similiũ verborum occaſione queritur vtrum cha-
ritas ſemel habita poſſit amitti. Nam apłs
j. Corinth. xiij. ait. Charitas nunꝙ excidit. Item (j. Corin. xiij.)
Augu. de peni. diſt. ij. in prin. Charitas que deſeri (Auguſtinus)
poteſt nunꝙ vera fuit. Item radicata eſt charitas
ſecurus eſto nihil mali ꝓcedere poteſt ex ea. Rñ.
ſm Ray. ſ. iij. occaſione etiã. hec intelligi poſſunt
vel de charitate perfecta etiã in via q̃ includit etiã
perſeuerantiã finalẽ ⁊ ꝑdeſtinationẽ vel intelligi
poſſunt de charitate perfecta que eſt in patria: vel
intelligas eam coniunctim quaſi durante charitate
nõ poteſt peccare homo habẽs charitatẽ. ſʒ Tho. (Thomas.)
in ſumma. q. xxiiij. arti. xj. perfectius reſpõdet di-
cens ꝙ charitas tripliciter poteſt cõſiderari. Uno (Charitas.)
modo ex parte ſpũſſancti mouẽtis aĩam ad diligẽ-
dum deum. per charitatẽ enim ſpũſſanctus in no-
bis habitat. ⁊ ex hac parte charitas impeccabili-
tatem habet: qꝛ ſpũſſanctꝰ ſemper mouet ad actũ
charitatis. Alio modo poteſt cõſiderari charitas
ſm propriã rationẽ: ⁊ ſic charitas non poteſt niſi
id qđ pertinet ad charitatis rationẽ. Tertio modo
poteſt cõſiderari charitas ex parte ſubiecti qđ eſt
vertibile ſm arbitrij libertatẽ. ⁊ ſi cũ ꝑfectio cha-
ritatis repleuerit totã potentialitatẽ mentis ra-
tionalis inquantum omnis actualis motus eius fer-
tur in deũ tunc inamiſſibiliter habebitur charitas
Nũc autem quãdiu in via nõ replet totã potentiali-
tatem ſui ſubiecti: qꝛ nõ ſemper actualiter fertur in
deum. poteſt ſubiectũ eius auerti a deo. quãdo enim
actu nõ fertur in deum poteſt aliquid occurrere per (Iohã. lector)
qđ charitas amittitur. Et hac diſtictione ſatis expo-
ni poſſunt autoritates ſupra poſite. Illud tñ apłi.
Charitas nũꝙ excidit intelligũt doctores de eua-
cuatione charitatis ſiue ceſſatione. poſt hanc vitã
ſicut euacuantur fides ⁊ ſpes: qꝛ habent eſſentialẽ (Solutio.)
imperfectionẽ: ſʒ hoc nõ eſt in charitate. ℄ Ad aliud
Auguſti. reſpõdet Tho. in ſumma ꝙ charitas que
deſeri poteſt ex ipſa ratione charitatis vera chari-
tas nõ eſt. hec non eſſet: ſi hoc in ſuo amore habe-
ret qđ ad tẽpus amaret ⁊ poſtea amare deſineret
qđ nõ eſſet vere dilectionis. Sed ſi charitas amit-
tatur ex mutabilitate ſubiecti cõtra ꝓpoſitũ cha-
ritatis hoc nõ repugnat veritati charitatis. Ray.
tamẽ exponit. Non fuit vera. i. incõmutabilis. vel
ſic. Nõ fuit vera ſcʒ in cõparatione charitatis dei.
Nam talia ſepe leguntur facta comparatione ad
deum vt ibidem. Job. xxv. Stelle non ſunt munde (Job. xxv.)
in conſpectu eius. Et illud pſal. Omnis homo mẽ-
dax. ℄ Ad illud radicata eſt charitas ⁊c. Rñ. nihil
mali procedere ex ea verũ eſt formaliter quaſi ab
habitu charitatis eliciente. tamẽ a ſubiecto poteſt
per verſus actus ꝓcedere: qꝛ mutabile eſt. Eodem
modo ſolui poſſunt multe ſimiles autoritates.

¶ Addit Ray. q̄ aūt caritas amitti poſſit patet
Raymūd⁹. in Adam qui habuit caritatem ⁊ poſtea amiſit. de
pe. di. ij. §. Adam ergo ⁊ in capiis. Quomodo pin-
ceps. q̄ſi primus homo illa aīa. Itē pōt poni exem
plū de moyſe ⁊ aaron. ⁊ de dauid. ⁊ de multꝭ alijs
quos ꝯſtat habuiſſe caritatem ⁊ poſtea amiſiſſe ꝑ
pctm̄. de pe. di. ij. §. opponit̄. ⁊. c. ſi em̄ inq̄t. h̄ Ray.
¶ Et addit dicens ꝙ gradus ſunt non ſolū inter
Auguſti. virtutes ſed etiam in ſingulis virtutibus: vt patet
de pe. di. ij. dum ſanctam. Idem dicit Augu. ibidē.
c. ſi quis ſic. Si quis habuit tantam caritatē vt pa
ratus ſit etiam pro fratribus mori ꝑfecta eſt i illo
caritas. Sed nunq̄d mox vt naſcitur iam proꝛſus
ꝑfecta eſt: non: ſed vt ꝑficiat̄ naſcit̄ nata nutrit̄ nu
trita roboꝛat̄: ⁊ cū fuerit roboꝛata ꝑficit̄: ⁊ cum ad
ꝑfectum venerit q̄d dicit: mihi viuere chꝛiſtus eſt
⁊ mori lucrū. Multa de hac materia ponunt̄ ibi-
Thomas. dem in decretis. Concoꝛdant etiam his theologi:
vt patet in ſumma tho. q. xxiiij. arti. ix.

¶ Queſtio. vj.

Poſt hec quero quot ⁊ que ſint actiōes pnīe.
Rn̄. ſm̄ Ray. §. v. actiones ⁊ accipit vt pluri
mum ab Auguſtino. de pe. di. j. Tres ſunt actiōes
penitentie. tres ſunt. Una que nouum hoīem par
Raymūd⁹. turit: ⁊ fit ante baptiſmū. niſi em̄ baptiſandus. ſ.
adultus peniteat veteris vite nouam vitā inchoa
re non pōt. Et ſi baptiz̄et accipit caracterem: ſed
non ḡram nec pctōꝝ remiſſionem donec recedat
Actiones. fictio de coꝛde ſuo. Non tn̄ tenet̄ iſte ad exterioꝛez
penitētie. penitentiam agendam: q̄ꝛ ſufficit ei penitentia in-
terioꝛ ab hac pnīa. ſ. interioꝛi cum baptizant̄ ſolū
paruuli ſunt immunes eo q̄d nō pñt vti libero ar-
bitrio. Concoꝛdant his theologi. Uide de hoc īfra
eo. ti. q. cxliiij. vtrum requirat̄ ⁊ ſequenti. ⁊. ꝫ. eo. li.
ti. xxiiij. de ſacris iterandis vel non. q. xvj. quis ſit
effectus. ⁊ duabus ſequētibus. ¶ Altera ꝟo peni
tētia ē ſiue actio penitētie quā q̄s facit poſt baptiſ
mum de moꝛtalibus peccatis. ¶ Tertia eſt que
fit de peccatis venialibus ⁊ cotidianis. De hac
dicit Augu. vbi ſupꝛa. Penitentia eſt humilium ⁊
bonoꝛum fidelium pena cotidiana. ꝓbantur hec
oīa de pe. diſt. j. tres ſunt actiones. ⁊ de ꝯſe. diſ. iiij.
tunc valere agant. Ne q̄d abſit ſine penitētia dona
ſunt ⁊ vocatio dei: q̄ꝛ ḡra dei in baptiſmo non req̄-
rit gemitum nec planctum: vel opus aliquod ſed
ſolam fidem ⁊ omnia gratis cōdonat. ¶ Circa ſe
cundam aūt actionem eſt quantum ad pꝛeſentem
materiam pꝛincipaliter inſiſtendum.

¶ Queſtio. vij.

Quero ergo pꝛīo de effectu penitentie vtrū
ſcꝫ pnīa tollat totū reatum. i. obligationez
ad penam. Rn̄. ſm̄ Pe. in ſcrip. dicendū ꝙ ſicut q̄
Petrus de hoīem ita ⁊ qui deum offendit peccat dupl̄r: quia
palude. contra equalitatē amicitie inq̄ntum debitū affe-
ctum non impēdit: ⁊ ꝯtra equalitatem iuſtitie in
quantum vel rem vel honoꝛem vel obſequiū ſub-
trahit. Opoꝛtet ergo vtrūq; reſtituere: ⁊ q̄ꝛ reſtitu
ta amicitia non ſtatim reſtituitur res ablata. ideo
poſt remiſſionē culpe remanet reatus pene ſatiſ-
factoꝛie. idem tho.

¶ Queſtio. viij.

Quot ſint ſpēs pnīe. Rn̄. ſm̄ Ray. §. vj. ſpēs.
pnīe ſpēs tres ſunt. Nam alia eſt ſolennis
Raymūd⁹. alia publica alia priuata. Solēnis eſt que fit in ca-
pite quadrageſime cum ſolēnitate que habet̄ di. l.
ca. in capite. Dicit̄ etiam ſolēnis lꝫ non ita ꝓpꝛie
q̄ſi aliquis inuitus ad pnīam agendam mittit̄ ad
monaſterium. di. ij. ſi ille. hec. ſ. ſolēnis pnīa impo
ni debet ab ep̄o tm̄ vel de mandato eius a ſacerdo
te ⁊ debet imponi pꝛo crimine publico ⁊ vulgatiſ-
ſimo q̄d totam commouerit vrbem. glo. vel aliū lo-
cum. ⁊ habetur hoc. xxvj. q. vj. ca. vlti. ¶ Item non Species pe
debet imponi clerico niſi depoſito q̄a q̄ ſemel egit nitentie.
eam non debet poſtea pꝛomoueri nec miniſtrare ī
oꝛdine ſuſcepto. di. l. Cōfirmandū illud alienū. ⁊. c.
ex penitētibus. ⁊. xxxvj. di. Illiteratos cōcoꝛdat his
Hoſti. lib. v. Rubri. xxxviij. de pe. ⁊ re. §. xvij. vtrū
penitentia. ſub. §. his pꝛelibatis. ¶ Aſſignant̄ aūt
huiꝰ pꝛohibitionis. ſ. quare ſolenniter penitētes
non pꝛomouētur quattuoꝛ rationes quas ponunt
Thomas ⁊ Ray. has require. ꝫ. e. li. ti. xv. de ſolen
niter penit. q. j. ¶ Dicitur etiā in. c. ex penitentibꝰ
ꝙ epiſcopus talem oꝛdinans dꝫ priuari poteſtate
oꝛdinandi: ſꝫ hoc intelligitur cū oꝛdinat ſine diſ-
penſatione vel cum indiſcrete diſpenſat ſecundū
Ray. in. ti. de ſolenniter pe. q. ij. Item talis non de-
bet contrahere matrimoniū. Sed tn̄ ſi contraxerit
tenebit̄ de hoc infra. li. iiij. ti. xix. de matri. contra ī
Gloſſa. terdic. ec. contrac. per totum. Dicit hic gloſ. ſuper
ꝟbū. a ſacerdote. ꝙ ſacerdos in hoc caſu poſſet ⁊ ſo
lēnitatem penitentie ⁊ ſolennitatem reconciliatio
nis exhibere. ſ. de mandato epiſcopi etiam abſen-
te epiſcopo ſicut notauit hugu. di. ij. penitētes i ca
Uvilelmus pite. Uvilel. tamen durandi in repertoꝛio ſuo. e. ti.
durandi. in rubricella ſua. ſup q̄bus ſit penitens ad ep̄m re-
mittendus magis ſentit. ꝙ non poſſit ſimplici ſa-
cerdoti committere ſolennitatem pꝛime deiectio
nis ⁊ finalis introductionis ſiue reconciliatio-
nis. quia dicit ꝙ hoc fit oꝛdi. non iuriſditionis vt
xxvj. q. vj. ca. vlti. ⁊ huiuſmodi penitentie ſunt ſa-
Hugu. cramentales. vt. j. di. in capite de facto tamen con-
trarium fit. hic Uvilel. Notauit etiam hugu. vbi
ſupꝛa pꝛoximo ꝙ viri ſolenniter penitentes debēt
comā deponere. ar. de cōſe. di. iiij. deinde. l. di. Pe
nitentes. Tamen q̄d dicit male obſeruatur. mulie
res autem non opoꝛtet comaꝫ deponere. ar. xxx. di.
Quicūq;. Nam feminis ſicut ⁊ viris ſolennis peni
tentia iniungit̄. ar. xxxiij. di. q. ij. De his ꝟo. In ti.
⁊ in gloſ. ibidem. ¶ Dicit etiam hugu. ꝙ aliquis
pōt cogi per excōicationē ad ſuſtinendā ſolennez
penitentiam. Si ſponte non velit ſubire dū tamen
crimen ſit magnū ⁊ publicū ⁊ moueat ſcandalum
¶ Dicit etiam ꝙ pꝛo occulto crimine imponi pōt
ſi penitens voluerit. alias nō. ar. de conſe. di. iij. De
Thomas. penitentibus. Cum hoc videtur concoꝛdare Tho.
in ſcrip. di. xiiij. dicens ꝙ ꝑ talē penitentiā publicā
non reuelatur cōfeſſio q̄uis ſuſpicio oꝛiatur illuꝫ
aliquod peccatū enoꝛme commiſiſſe. Non em̄ cul
pa ꝓ certo ſcit̄ ex pena. q̄a q̄nq; aliquis facit peni-
tentiam pꝛo alio ſicut legitur in vitis patrum de
In vitis pa- quodam qui vt ſocium ſuū ad penitentiā pꝛouoca
trum. ret ipſe cum eo penitentiā egit. hec Tho. in glo. ꝙ
ſecundum hugu. etiam pꝛo veniali poteſt imponi
ſi inſtanter petatur. Nam ⁊ ſine omni peccato
poteſt quis ſic penitere ſi voluerit ⁊ petierit. alias
non. eo. ti. ꝙ non eſt facile imponenda iuuenibus
vel decrepitis. hec in glo. ¶ Uidetur tamē eſſe cō-
tra. xxvj. q. vj. ca. vlti. vbi etiam dicit glo. patet hic
ꝙ tantum pꝛo notoꝛio crimine eſt iniūgenda ſolē-
nis penitentia. Sed hec intelligi poſſunt de peni-
tentia quam quis ſuſtinere tenetur. Secus ſi volū
Gloſſa. tarie ad ampliora ſe exhibet. ¶ Sequitur in gloſ.
Uvilel. per quantum autem tempus debeat ſolen
niter penitens eſſe extra eccleſiam debet pendere
ab arbitrio iudicis penitentiarij: quia quandoq; ꝑ
annum: quandoq; ꝑ biennium: q̄nq; per triennium
differtur ſolennis reconciliatio que fit per epiſco-
pum particularis tamen quedam reconciliatio ⁊
introductio in eccleſiam facienda eſt ſingulis an-
nis in die cene per pꝛopꝛium ſacerdotem ⁊ audiet

dinina vſqꝫ ad octauam diem paſche tm̄. Non tm̄ recipiet corpus dn̄i. niſi hoc fuerit ei conceſſum. qꝛ receptio euchariſtie qn̄qꝫ differtur plus qn̄qꝫ minus qn̄qꝫ vſqꝫ ad finem penitētie qn̄qꝫ vſqꝫ ad mortem ſecundū arbitriuꝫ ep̄i. xij. q. ij. De viro. xxxiij. q. ij. amouere latorem. xxvj. q. q. vj. Si quis de corpore. de pe. di. v. Si qs vero. ab octaua aūt paſche debet exire ab eccleſia ꝛ eſſe extra vſqꝫ ad dieꝫ cene ſequentis anni. Et hoc faciendū eſt omni anno penitentie ꝙdiu interdictus eſt ei generalis introitꝰ in eccleſia ſed vſqꝫ ad ſolennem reconciliationem que per ep̄m eſt facienda vel de ſpeciali eius mādato. ¶ Dicit etiam Hugu. ꝙ tempore penitentie non debet cōicare alijs in oſculo ſicut nec in euchariſtia. Et ꝙ archipreſbiteri vel preſbiteri eorū poſſunt eis iniungere modū ſatiſfaciedi. ſ. in ieiunijs peregrinationibus ꝛ alijs bonis operibus qđ tn̄ ſecundum conſcientiā ꝛ conſiliū epiſcopi debet eſſe preſertim ſi enorme ſit crimen hec oīa in gloſ. hic ponuntur etiam multa de his. di. l. in glo. ſuper. c. In capite. ꝛ aliqua etiam ponit Tho. in ſcrip.

Hugu.

¶ Queſtio. ix.

Pro quibus peccatis iniungēda eſt ſolennis penitentia. Rn̄. ſecundū Hoſti. vbi. ſ. pro publico ꝛ enormi crimine ꝛ vulgatiſſimo qđ totaꝫ cōmouerit vrbem vt predictum eſt ſupra. q. proxima puta pro homicidio. l. di. Placuit. ꝛ ſacrilegio et inceſtu ac conſimilibus que grauia horrenda ꝛ publica ſunt. de conſe. di. iij. De penitentibus. Et vt breuiter dicam de omni peccato qđ totam commouerit ciuitatem caſtrum vel villam per epiſcopuꝫ penitentia indici debet. xxvj. q. vj. ca. ſi.

Hoſtienſis.

¶ Queſtio. x.

Utrum ſolennis pn̄ia debeat iterari. Rn̄. ſecundum Ray. Non debet iterari: ſed alia ꝗlibet. ſ. publica ꝛ priuata de quibus poſt dicetur. poteſt ꝛ debet iterari quotiēs homo peccat. de pe. di. iij Reperiuntur. vbi dicit Ambro. ꝙ ſicut vnū eſt bap. ita vna eſt penitentia ꝛ loquitur de ſolenni Sed ꝙ alie penitentie repetant̄ habetur ibidē. ca. ſepties in die. ꝛ. c. adhuc inſtant perfidi. Qđ tamē hic dicit̄ ꝙ penitentia ſolennis nō repetitur addit glo. niſi ſit contraria conſuetudo. Concordat cum hoc pe. in ſcrip. vide ſupra eo. lib. ti. xxiiij. de ſacramentis non iterādis. q. vj. Quid iuris. Qualr aūt. ſecundum iura ſolennis penitentia non iteretur Aſſignat Tho. in ſcriptis tres rationes. vna ne ex iteratione vileſcat. Secunda propter ſignationeꝫ: quia figura eſt expulſionis hominis de paradiſo que tm̄ ſemel facta eſt. Tertia quia ſolēnizatio eſt quaſi quedā ꝓfeſſio ꝑpetuo penitentiā conſeruādi. ꝛ ideo iteratio ſolennitati obſiſtit. Si tn̄ poſtmodū peccauerit nō claudit̄ ei locus pn̄ie: ſꝫ pn̄ia ſolennis non eſt ei iterum iniūgenda hec Tho.

Raymūdꝰ

Petrus.

¶ Queſtio. xj.

Sed numquid fratres predicatores aut minores quibus generaliter ꝯmiſſa eſt autoritas audiendi confeſſiones poſſunt iniungere hmōi ſolennes penitencias. Rn̄. ſecundū glo. Uvil. vbi. ſ. Credo ꝙ non poſſunt iniungere hmōi ſolennes penitencias ſine ſpeciali mandato epiſcopi. niſi vbi eſt conſuetudo ꝙ huiuſmodi penitentiarij generales ab ep̄o deputati etiam iniungunt hmōi penitentiam patribus vel matribus per quoꝝ incuriā manifeſtam eoꝝ paruuli perierūt ꝛ tunc debent talibus iniungere ꝙ in capite quadrageſime repreſentent ſe coram epiſcopo vt per eum vel de mandato eius ſpeciali adhibeatur debita ſolennitas. De hoc etiam habebit̄ infra. e. ti. q. l. vtrum ſacerdos. ꝛ ſequentibus.

Gloſſa.

¶ Queſtio. xij.

Deinde quero de ſecunda ſpecie ſcilicet que dicit penitentia publica. Rn̄. ſecunduꝫ Ray. ibi ſupra ſcilicet in. §. Species publica dicit̄ qn̄qꝫ ꝗ ſupradicta eſt ſolennis. hoc ideo qꝛ publice fit. proprie tamen dicitur illa que fit in facie eccleſie non cum predicta ſolennitate. Sed tamen iniungit̄ peregrinatio per mundum cum baculo cubitali ꝛ ſcapulari vel veſte aliqua ad hoc conſueta hanc poſſet imponere ꝗlibet ſacerdos ſuo ꝓchiano. Glo. et multo fortius penitentiarij epoꝝ generales qꝛ non inuenio ſibi prohibitū niſi conſuetudo ſit contraria in aliqua eccleſia. ¶ Itē non dꝫ imponi clerico niſi depoſito nec dꝫ imponi niſi pro crimine enormi ꝛ manifeſto. de pe. di. vj. Sacerdos. Concordat his Hoſti. in ſumma. §. publica vero. ꝛ in glo. extra de pe. ꝛ re. ſuper. capi. Queſitum. ꝛ Goffre. Tho. vo l ſcrip. dicit ꝙ talis pn̄ia publica. ſ. cū baculo cubitali peregrinari ꝛ hmōi lꝫ nō ſolēnis etiā clerico poſſet imponi qn̄ crimen eſt publicū. Et cōcordat cum eo Bernar. extra de pen. ꝛ re. in gloſſa ſuper ca. Queſitum. ar. ad hoc. xxviij. di. preſbiter. vbi etiā glo. ibidē expreſſe dicit. ¶ Item ſecunduꝫ Uvilel. durandi in repertorio ſuo. e. t. in rubricella ſuper quibus ſit penitēs ad ep̄m remittendus circa prin. Nota ꝙ penitentiā publicā ſedes apoſtolica nemini agendā indicit niſi in eo loco i quo eſt curia romana ꝛ tunc tm̄ pro hoīcidio ꝛ hmōi enormibus penitentiarij enī dn̄i pape tales faciūt nudos triduo vel plus vel minus incedere per oēs eccleſias ciuitatis in qua eſt curia ꝛ non alibi. Quo facto eos ad ſuos remittunt ep̄os vt conſideratis debitis circūſtantijs eis indicat penitentiā ſalutarem lꝫ quidā ribaldi pro queſtu inhoneſto ſepe mētiantur ſibi tales penitentias ſore a ſede apoſtolica iniūctas falſas penitētiarioꝝ litteras exhibentes. hec Uvilel.

Raymūdꝰ.

Hoſtienſis.

Hoſtienſis.

Nota.

¶ Queſtio. xiij.

Uero etiam ob quā cauſam aliqua penitentia debeat eſſe publica vel ſolennis. Rn̄deo ſecundū Tho. in ſcrip. vbi. ſ. dicendū ꝙ hoc ſit propter quattuor cauſas. Primo vt peccatū publicuꝫ publicam habeat medicinā. Scđo qꝛ maxima cōfuſione etiā in hoc mūdo eſt dignus ꝗ grauiſſimū ſcelus cōmiſit. Tertio vt ſit alijs ad terrorē. Quarto vt ſit ad exemplum penitendi ne deſperent ꝗ in grauibus peccatis detinentur.

Thomas.

¶ Queſtio. xiiij.

Utrum pro quolꝫ manifeſto peccato teneat̄ homo penitentiā ſuā manifeſtare. Rn̄. ſecundum Alb. in ſcrip. ſuꝑ. iiij. ſenten. di. xvij. dicendū ꝙ non oportet quēlibet ſcandalizantē penitentiaꝫ alijs ꝓpalare ꝙ ſacerdoti. Sed qui fecit ſcandalū i cōmuni tenet̄ ad oſtenſionē boni exēpli in cōmuni ꝗa ꝑ hoc ipm ꝗ videret bonū exemplū deberet ꝓſumere de preteritis penitentiā ꝛ remiſſionē nā ſicut malum exemplū fuit illis occaſio ruine ita bonuꝫ exemplū debet eis eſſe occaſio boni.

Alber.

¶ Queſtio. xv.

Uero etiam de tertia ſpecie ſcilicet que dicatur penitentia priuata. Rn̄. ſecundū Ray. et Hoſti. vbi. priuata. penitentia priuata dicitur illa que cotidie ſit ſingulariter cū quis peccata ſua ſoli ſacerdoti confitetur. Que ſalteꝫ ſemel in anno eſt facienda. de pe. di. iij. Iuſtus. ꝛ capi. Reperiuntur. ꝛ extra de pe. ꝛ re. omnis.

Raymūdꝰ

De partibus penitentie in genere.

¶ Queſtio. xvj.

Poſt

Poſt hec videndum eſt de ptibus penitē
tie. Et primo quero in genere vtrum ſa
cramentū penitentie habeat partes et
que ſint neceſſaria ad veraʒ penitentiā.
Rň. ſecundū Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſen
ten. di. xiiij. dicendū ꝙ in alijs ſacris eſt aliqua ma
teria exterior vt in baptiſmo aqua: i ſacro vo iſto
eſt materia actus hoīs: hō vo ꝯſiſtit ex ptibus quarū
vna mouet alteram. Et ideo in actib⁹ humanis eſt
gradus incipiens a minus pfecto vſqʒ ad magis p
fectum. ¶ Sunt aūt ptes tres .ſ. ꝯtritio cordis. cō
feſſio oris: ⁊ ſatiſfactio opis. Et ſūt iſte ptes quaſi
ptes integrales ſm eſſe pnie pfectū. Licet aūt i cō
tritione dimittaẛ pctm̄: oportet tn̄ ꝯfeſſionē ⁊ ſa
tiſfactionē eſſe in pposito: vt patebit infra. e. ti. q.
proxima. Concordat his tho. ¶ Ray. ſitr. ḫ. vij. ſe
quiẛ videre. Dicit ħ tria neceſſaria ad pfectā peni
tentiam: vñ Johānes criſoſtomus pfecta pnīa co
git peccatorē oīa libenter ſufferre. In corde eīn cō
tritio: in ore cōfeſſio: in ope tota humilitas: hec ē
fructifera pnīa. de pe. di. j. pfecta. Hec pnīa eſt illū
felix triduū. de quo Exo. xv. Deus hebreoꝝ voca
uit nos vt eamus viam trium dieꝝ in ſolitudineʒ
⁊ ſacrificare dño deo nr̄o ne forte accidat nobis pe
ſtis aut gladius peſtis .i. culpa in preſenti. Gladi⁹
ideſt pena in futuro hec Ray. vide etiam de his
tribus infra. e. ti. q. xxxj. vtrum ex neceſſitate.

Petrus.
Partes penitentie.
Raymūd⁹.
Exodi. xv.

¶ Queſtio. xvij.

Deinde inquirendum eſt de his tribus ptib⁹
pnie in ſpāli. Et pmo de ꝯtritione. Quero
ergo qd ſit ꝯtritio. Rň. ſm Pe. diſt. xvij. Contri
tio a magiſtris ſic diffiniẛ. Cōtritio eſt dolor volū
tarie aſſumptus pro peccatis cum propoſito cōfi
tendi ⁊ ſatiſfaciēdi eandē diffinitionē ponit Ray.
ḫ. viij. prima dicta. ¶ Ad cuius intellectū nota ꝙ
ſicut in naturalibus durū dicit qd non cedit tactui
hoc aūt frangi diciẛ qñ p aliqd fortius in ptes ma
gnas diuidiẛ. Cōteri vo qñ totaliẛ i minimas par
tes redigiẛ ⁊ quaſi ānihilaẛ. ita methaphorice cor
hoīs durū diciẛ: qñ diuine inſpirationi quaſi ma
nui ſe tangēti non cedit ſed obuiat. ſ. dū in affectu
pcti moraẛ. Frangi vo qñ a pposito reſpicere inci
pit quis nondū totaliter ꝯuertaẛ. Conteri vo qñ
affectus pcti ſm oēm ſui ptem in eo totaliter de
ſtruiẛ. Et hoc ſit qñ volūtas pfecte ab affectu pcti
reſilit: vñ talis reſilitio ꝯtritio appellaẛ. ⁊ qꝛ taẛ
reſilitio dolor quidā eſt. Ideo p dolorem tanq̄ per
genus eſſentialr diffiniẛ. Additẛ aūt volūtarie aſ
ſumptus pro pctis tanq̄ differentia. ⁊ hec ꝯueniūt
contritioni put eſt actus virtutis: ſed vt eſt pars
ſacramēti. Sic oportet ꝙ addaẛ aliquid in cōpara
tione ad alias ptes: ⁊ ideo ſupadditẛ cū pposito cō
fitendi ⁊ ſatiſfaciendi. Concordat etiam cum his
tho. videẛ infra duabus queſtionibus proximis.

Petrus.

¶ Queſtio. xviij.

Que eſt differentia inter contritionē ⁊ attri
tionē. Rň. ſm tho. dū vbi ſup attritio diciẛ
acceſſum ad pfectā ꝯtritionē vñ in corporalibus
diciīẛ attrita que aliquo mō ſunt cōminuta: ſʒ nō
perfecte ſed cōtritio diciẛ qñ oēs ptes trite ſunt ſi
mul per diuiſionem ad minima: ⁊ ideo ſignificat
attritio in ſpūalibus quādam diſplicentiam de
peccatis cōmiſſis ſed non perfectam. Contritio āt
perfectam diſplicentiam.

Thomas.

¶ Queſtio. xix.

Utrum aūt requiraẛ contritio de omni pctō
actuali mortali. Rň. ſm Pe. dicendū ꝙ i oī
pctō mortali eſt actualis auerſio voluntatis a deo
ad pctm̄. Ideo cū ꝯtraria ꝯtrarijs curentẛ: oʒ ꝙ i oī
remiſſione pcti mortalis ſit actualis auerſio a pec
cato ad deū. hec aūt auerſio appellaẛ ꝯtritio. Du
ricia eīn voluntatis manentis in pctō nō tollitur
niſi p voluntatis fractionē oimodā q̄ appellaẛ cō
tritio. Concordat etiā his Ray. ḫ. x. ſequiẛ qualis
Et Eſai. xxxviij. c. Recogitabo tibi oēs ānos me
os ⁊c. Et in pſ. Lauabo p ſingulas noctes .i. pctā
lectum meū. De peccatis aūt oblitis. ſi oblitus eſt
homo totaliter ſufficit cōfeſſio generalis. Qñ aūt
in parte recolit dʒ conari ad recordandū ⁊ dolen
dum in ſpāli. Qō ſi non poteſt ſufficit contritio ge
neralis. idē in gloſ. ¶ Ideʒ etiā dicit Tho. ⁊ addit
ꝙ cum homo non pōt recolere peccatū non ſolum
de peccato oblito debet dolere in genere ſed etiā d
obliuione eius dʒ dolere q̄ ex negligētia ꝯtingit.

Raymūd⁹.
Eſa. xxxviij.

¶ Queſtio. xx.

Utrum requiratur contritio ſpālis de ſingu
lis peccatis. Rň. ſecundū Pe. Deus non re
quirit ab hoīe impoſſibile ſed poſſibile. Aut ergo
poteſt haberi cōtritio ſpālis ſiue ante ſiue poſt. ⁊
tunc requiriẛ. aut non. Et tunc dico ꝙ ſufficit gene
ralis. Nam in momēto poteſt homo conuerti. In
momento vero non poteſt conteri de ſingulis. ſed
poſtea ſi tēpus hʒ de his conteri dʒ. Generalis tn̄
contritio de qua dicit Auguſti. in lib. de peniten
tia. penitenteʒ oportet ſimul dolere de oī crimine
hec eſt diſpoſitio immediata ad gratiā. Nam do
lere de vno peccato ſine alio non ſufficit ad ſalutē.
Tho. dicit ſic ꝙ q̄tum ad principiū ꝯtritionis .ſ.
cum q̄s de peccatis ſuis cogitat ⁊ dolet ⁊ ſi non do
lore ꝯtritionis ſalt dolore attritionis ſic oportet
ꝙ ſit de ſingulis peccatis q̄ q̄s in memoria habet.
Sed quantū ad tertiū q̄ .ſ. eſt dolor iam gratia in
formatus ſic ſufficit ꝙ ſit vna ꝯmunis ꝯtritio de
omnibus tunc eīn ille motus agit in virtute oīm
diſpoſitionum precedentium.

Petrus.

¶ Queſtio. xxi.

Quero etiam q̄ ſint cauſe inductiue cōtritio
nis. Rň. ſm Ray. ḫ. ix. Cauſe inductiue. ⁊ ſe
quentibus. Sex ſunt cauſe iductiue ipſius ſcilicet.
¶ Primo cogitatio. yſa. xxxviij. Recogitabo tibi
omnes annos meos in amaritudine anime mee.
¶ Scdo ex cogitatione de peccatis ꝯmiſſis. pudor
Prouer. xij. Putredo in oſſibus meis q̄ confuſiōe
res dignas gerit. ¶ Tertio vilitatis ipſius pecca
ti deteſtatio. Hie. ij. Quā vilis facta es nimis ite
rans vias tuas. Joh. viij. Qui facit peccatū ſeruus
eſt peccati: Sene. ſi ſcirē deos ignoſcituros. hoīes
auteʒ ignoraturos tn̄ abhorrerē peccatū. ¶ Quar
to timor de die iudicij ⁊ pena inferni. Hiero. Quo
tiens diem illū ꝯſidero toto corde cōtremiſco. Idē
ſiue comedo ſiue bibo ſiue aliqd aliud facio ſemp
in aure videẛ mea illa tuba horribilis inſonuiſſe.
Surgite mortui venite ad iudiciū. j. Pe. iiij. Si iu
ſtus vix ſaluabiẛ impius ⁊ peccator vbi parebūt. Ro.
vj. Stipendia peccati mors. ¶ Quinto dolor de
amiſſione celeſtis patrie ⁊ multiplici offenſa crea
toris. Apo. iij. Tene qd habes vt nemo accipiat co
ronā tuā. vñ dolor pcti triplex dʒ eſſe .ſ. acer acrior
acerrimus. Acer qꝛ offendimus deuʒ creatorē oīm
Acrior qꝛ patrē noſtrū celeſtē q̄ nos paſcit multi
pliciter. Acerrimus qꝛ redēptoreʒ noſtrū q̄ nos li
berauit pprio ſanguine vinculis pctōꝝ crudelitate
demonū ⁊ acerbitate gehenne. ¶ Sexto ſpes tri
plex .ſ. venie: gratie: ⁊ glorie venie qua pctā dimit
tūẛ. gratie qua bñ operabiẛ. glorie q̄ p bono opere
adhuc remunerabiẛ. Apo. iij. Ecce ſto ad hoſtiū ⁊
pulſo. ſi quis audierit vocē meā ⁊ aperuerit ianuā
introibo ad illū ⁊ cenabo cū illo ⁊ ipſe mecū. Mat.
ix. Non veni vocare iuſtos: ſed peccatores. ¶ Si
ergo volueris conteri gaudere facies totam cele

Raymūd⁹.
Eſa. xxxviij.
Prouer. xij.
Cauſe contrictionis.
Johā. viij.
Hie. ij.
j. petri. iiij.
Apo. iij.
Matix.

ſtem curiam ꝙ gaudiū erit angelis dei ſuper vno pctõre.Lu.xv.Si aūt nolueris mõ cõteri conteris poſtea irremediabiliter in inferno.iuxta illud .cõtritio ⁊ infelicitas ĩ vijs eorū ꝙ viā pacis nõ cognouerunt.Que via pacis eſt cõtritio ⁊ penitētia nos deo reconcilians.¶ Multa etiam que inducunt hominem ad penitentiam ponit Hoſti.§.xj.Que (Hoſtienſis.) inducunt.

¶ Queſtio.xxij.

POſt hec videndum eſt de qualitate contritionis.Et quero primo vtrum dolor contritionis debeat eſſe non tm̄ intellectualis ſed etiā ſenſibilis.Rñ.ſecundū Pe.in ſcrip.dicit ꝙ ſicut dicit Criſogonus vnūquodqꝫ per quas cauſas naſcitur (Petrus.) per eaſdē diſſoluiẜ.extra de regulis iuris.c.j.Cum ergo peccatū ſufficiēter ꝑ actū volūtatis poſſit naſci ſufficienter etiā per ſolū actū voluntatis a pte noſtra cum dei gratia pōt diſſolui.deus eñ non requirit ab hōie qđ nõ ẽ in poteſtate eius:eꝫ ergo habere dolorē voluntariū.i.pcti diſplicentiā ſemꝑ ſit in hōis poteſtate.habere vero dolorē ſenſibileꝫ non ſemper.ideo deus nõ reqrit dolorē ſenſibileꝫ de contritionis neceſſitate ſed de eius perfectione Concordat Tho.

¶ Queſtio.xxiij.

(Thomas.) VTrum dolor contritionis poſſit eſſe nimis magnus.Rñ.ſecundū Tho.in ſcrip.dicendū ꝙ contritio ex parte doloris q̄ eſt in ratione .ſ.diſplicentia qua peccatū diſplicet inq̄tum eſt offenſa dei non pōt eſſe nimia ſicut nec amor caritatis quo intenſo talis diſplicētia intēditur pōt eſſe nimius. Sed q̄tū ad doloreꝫ ſenſibileꝫ pōt eſſe nimia ſicut etiā exterior corporis afflictio pōt eſſe nimia vt ĩ ieiunio ⁊ ſimilibus.In his eñ oībus dꝫ accipi pro mēſura ↄuerſatio ſubiecti ⁊ bone habitudinis ſufficiētia ad ea q̄ agēda incūbūt ↄſeruatio (Roma.xij.) ſubiecti ⁊ ꝓpter hoc dicit.Roma.xij.Rationabile obſequium noſtrum.

¶ Queſtio.xxiiij.

VTrum in contritione reqraẜ maior dolor de vno peccato q̄ de alio.Rñ.ſecundū Pe.Du(Petrus.)plex eſt dolor contritionis q̄dā generalis q̄ eſt immediata diſpoſitio ad iuſtificationē q̄ eſt de oībus peccatis in q̄tū ſūt offenſa dei hoc dolore dolet q̄s magis de maiori pctõ habitualr̄ nõ actualr̄.alius eſt dolor ſpecialis ⁊ hic duplex.Quidā ſpālis ħ dꝫ eſſe maior de peccato maiori.eo ꝙ hꝫ maioreꝫ ratione dolēdi.Alter ſenſibilis.hoc etiā ↄcōueniēs eſt.vt ſit maior qꝛ maiori offenſe maior pena ēt ſenſibilis debeẜ:ſed tñ nõ eſt neceſſe ꝙ ſit maior qꝛ ſine ra poteſt eſſe vera contritio.Concordat cum his tho.

¶ Queſtio.xxv.

VTrum poſt remiſſionē pcti debeat de eo eſſe (Hugo de ſancto victore.) contritio.Rñ.ſm Pe.ſicut dixit hugo.de ſācto vic.deus qñ abſoluit hōieꝫ a vinculo peccati ligat cum vinculo ꝑpetue deteſtationis eius.ſed deteſtatio ꝑpetua duplex eſt.Quedā in habitu. Ad hanc homo ſemꝑ teneẜ etiā poſt ꝑfectā pcti remiſſionem.Quedā in actu ad hanc nõ teneẜ.Cum his Thomas.

¶ Queſtio.xxvj.

(Amſelmus. Thomas,) VTrum cõtritus debeat magis velle eſſe in inferno q̄ peccare.Amſelmus eñ dicit in libro de ſimilitudinibꝰ ꝙ aliq̄s dꝫ magis eligere eſſe in ĩferno ſine culpa q̄ ĩ paradiſo cū culpa.qꝛ innocēs in inferno nõ ſentiret penā ⁊ peccator in paradiſo non gauderet de gloria.Rñ.ſm Tho.in quadā q̄ſtione de quolꝫ dicendū ꝙ ↄtritꝰ teneẜ ĩ gñali magis velle pati q̄tācūqꝫ penā q̄ peccare. Et hoc iđ qꝛ contritio nõ pōt eſſe ſine caritate ꝑ quā oīa dimittunẜ pctā.ex caritate aūt hō plus diligit deū q̄ ſeipſum.peccare aūt eſt facere contra deū.penitere vero eſt pati aliq̄d ↄtra ſeipm̄.vñ caritas hoc requirit vt qualꝫ penā hō ↄtritus ꝑeligat culpe ſꝫ in ſpeciali deſcēdere ad hāc penā vel illā nõ teneẜ. immo ſtulte faceret ſi q̄s ſeipm̄ vel aliū ſollicitaret ſuꝑ hmõi ꝑticularibus penis.qꝛ terribilia in ꝑticulari ↄſiderata plus terrēt.⁊ iđ deſcēdere ad ↄſiderationē hmõi ꝑticulariū penaꝝ eſſet iducere homines in tēptationē ⁊ ꝓbere occaſionē peccādi.cõ(Albericus.)cordat his Alb.ĩ ſcrip.ſuꝑ.iiij.ſenten.di.xvj.Et Innocen.ſatis concordat.extra.e.ti.in glo.ſuꝑ.c.Omis circa principium.

¶ Queſtio.xxvij.

POſt hec aliqua ↄſiderāda ſunt de effectu cõtritionis.Quero ergo qualr̄ dicaẜ ↄtritio re(Petrus.)mittere peccatū.Rñ.ſm Pe.dicendū ꝙ ↄtritio eſt pars ſacramenti pnie.Et actus pnie virtutis. Et vtroqꝫ modo effectus eius eſt remiſſio culpe ꝑ aliquem modū.Nā vt eſt pars ſacramēti hꝫ rationē cauſe inſtrumētalis vt eſt actus virtutis habet rationem quaſi cauſe remouētis ꝓhibens .ſ.obicem voluntatis.Naꝫ in eo q̄ iuſtificaẜ ꝓcedit naturalis gratie infuſio .Sequiẜ gñatio pnie virtutis. ſeqtur actus eiuſdem.cõſequiẜ remiſſio culpe.poſterius natura nõ tpe.vñ lꝫ ſolus deus dimittat pctm̄ vt agens principale tñ ⁊ ↄtritio ⁊ grā ⁊ virtus cooperantur ꝑ aliquē modū.ſic intellige plures autoritates diuerſimode de hac materia loquētes. Concordat etiā Ray.§.xij.Qualis aūt.¶ Addit etiam (Hoſtienſis.) Hoſti.§.iij.Quibus ⁊ quot.ſub.§.Illud aūt vꝫ.hugu.ꝙ lꝫ ĩ ↄtritione dimittat pctm̄ qꝛ fit cū ꝓpoſito confitendi ⁊ ſatiſfaciēdi ſi tñ poſtea nõ ſequaẜ confeſſio ⁊ ſatiſfactio habita.ſ.oportunitate pctm̄ dimiſſum in ↄtritione nõ redit:ſꝫ mortalr̄ peccat is qui pōt ↄfiteri ⁊ ſatiſfacere ⁊ hoc non facit ⁊ ſic intellige de pe.di.magna.vide infra.q.proxi̇.⁊ etiā queſtio.lxix.vtrum peccata.

¶ Queſtio.xxviij.

VTrum contritio poſſit tollere totū reatū pene.Rñ.ſm.pe.Contritionis intētio pōt attē(Raymūdꝰ.)di dupl'r vl' ex parte caritatis q̄ diſplicētiā peccati cauſat in volūtate vel ex parte doloris ſenſibilis q̄ in ſenſitiua excitaẜ Et vtroqꝫ mõ pōt tm̄ incēdi cõtritio ꝙ tota pena remittiẜ.Nihilominus tñ confeſſio ⁊ pnie iniuncte expletio reqriẜ etiam tūc nõ propter remediū ſꝫ ꝓpter ꝓceptū. Concordat his Tho.⁊ addit ꝙ nõ ſolū ꝓpter ꝓceptū teneẜ ↄfiteri et ſatiſfacere.ſꝫ etiā ꝓpter incertitudinē.qꝛ.ſ. non eſt certus ꝙ ſua ↄtritio fuerit ſufficiens ad totum reatum tollendum.

¶ Queſtio.xxix.

QVero etiā q̄ ↄcurrūt ad iuſtificationem ipij. Rñ.ſm Ray.§.xiij.Circa hoc ponit tria q̄ ſimul ſunt tpe.ſ.iuſtificatio. Glo.i.gratie in fuſio: (Petrus.) Contritio ⁊ pctõꝝ remiſſio ⁊ addit ꝙ quedā ex his naturalr̄ ꝓcedūt.neceſſe eñ habeo intelligere ꝙ prius quis habeat grām q̄ conteraẜ.precedit ergo gratia.Glo.naturali ordine intelligēda.Sequiẜ dilectio qm̄ q̄ grāꝫ hꝫ diligit.Sequiẜ ↄtritio q̄ eñ diligit conteritur ſequiẜ remiſſio.Et iſte ꝓceſſus colligitur.de pe.di.j.Ois q̄ nõ diligit manet ĩ morte. Et Augu.ſine caritate quo mõ verā cordis ↄtritionem q̄s habere poterit.Quomõ ergo delictoꝝ remiſſionē.Glo.Uvil.ibidē dicit ꝙ in iuſtificatione impij ſolent quattuor aſſignari q̄ ſimul ſunt tpe.ſ. gratie infuſio.Motus liberi arbitrij:ↄtritio:pcti remiſſio.pmū.nec meremur nec illo meremur.ſecundum nõ meremur.Sed illo meremur. tertium meremur ⁊ illo meremur. Quartū meremur. ſed illo non meremur.hec quattuor ponūt ⁊ tho.⁊ pe.

diſtin.xvij. Ordo etiã inter iſta diuerſimode aſſignatur. vide ibidẽ in ſcriptis plura de hac mteria.

De cõfeſſione ⁊ abſolutiõe.

Rubricella. ¶ Queſtio.xxx.

Equitur videre de ſecũda pte ſacramenti pnie. ſ. de ↄfeſſione. vbi primo

Petrus. quero Quid ſit ↄfeſſio. Rñ. ſm Pe. in ſcrip. ſup. iiij. ſenten. di. xvij. Aug. ſic diffinit. Confeſſio eſt ꝑ quaʒ morbus latens ſpe venie aperit ad cuius intellectũ. Nota ꝙ ↄfeſſio tripl'r fit aut in foro aīe interius corã deo aut in foro pnie exteri⁹ corã dei vicario aut in foro ↄtentioſo corã iudice i prima cõfeſſione pctm̃ latens non aperit q2 deo apertũ erat in vltima nõ aperit i ſpe venie in media vo pctm̃ latens ſpe venie aperit. vñ ↄfeſſio ſacramẽtalis q̃ eſt ps pnie ibi ↄuenienter deſcribit. Et ꝑ materiã que eſt peccatũ. Et ꝑ actũ q̃ eſt aperire. Et ꝑ finẽ q̃ eſt ſpes venie. Ray. dicit. Confeſſio eſt legitima co

Raymũd⁹. ram ſacerdote pctõꝝ declaratio. ⁊ dicit confeſſio quaſi ſimul vel ex toto vel vndiq3 faſſio. Nam ille confitetur qui totum fatetur.

¶ Queſtio.xxxj.

Utrum ex neceſſitate teneamur ad ↄfeſſionẽ pctõꝝ. Rñ. ſm Pe. vbi ſupra dicendũ ꝙ ſic. Omnis enĩ pcti ſiue originalis ſiue actualis eſt remedium paſſio chriſti. Illius aũt paſſionis virt⁹ in ſacris eccle impreſſa eſt vñ non poſſum⁹ a pctõ ſiue actuali ſiue originali ſanari ſine ſacroꝝ ſuſceptione vel in re qñ habet oportunitas ſuſcipiendi vel in ꝓpoſito cum articulus neceſſitatis excludit ſacrm̃ ⁊ nõ ↄtẽptus religionis ↄfeſſio vero ptinet ad ſacrm̃ inſtitutum ↄtra morbũ pcti mortalis: iõ tenemur ↄfiteri. ¶ Eſt aũt ↄfeſſio ſacralis de iure diuino non de iure naturali: ſ3 ↄfeſſio mentalis q̃ fit ſoli deo fit de iure naturali. Predictis cõcordat Tho. Ray. etiam. §. xiiij. ſcđa dicta. Dicit ⁊ ꝓbat hec tria. ſ. ↄtritionẽ ⁊ ↄfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ eſſe in precepto diuine ſcripture. Nam ↄtritio ꝑcipit

Joelis. ij. Joel. ij. Scindite corda veſtra. De cõfeſſione dicit

Jacobi vltimo. Jac. vlti. Confitemini alterutrũ pctã veſtra. ⁊ i pš. effundite corã illo corda veſtra. de ſatiſfactiõe ha

mat. tertio ⁊ quarto. betur Matth. iij. Facite dignos fructus penitentie. Oia hec ſimul precipiunt a dño cũ dicit Mat. iiij. Penitetiã agite ⁊c. Nõ eſt ergo ſalus ſine ↄfeſſione vbi quis pot habere ſacerdotẽ cui ↄfiteatur Uide infra eo. ti. q. xliiij. ſpecialiter.

¶ Queſtio.xxxij.

Utrum in lege veteri tenent hoies ad ↄfeſſionẽ. Rñ. ſm Pe. duplex eſt ↄfeſſio. ¶ Quedã gñalis ⁊ indiſtincta ad pmã tenebant in lege ali

Quedã ſpecialia et diſtincta. quo modo. ſ. ꝑ terminationẽ ſacrificioꝝ. ad ſcđam non ↄcordat Tho.

¶ Queſtio.xxxiij.

Quero etiã quare in noua lege tenemur hõi ↄfiteri. Rñ. ſm Pe. dicendũ ꝙ in omĩ iudi

Petrus. cio bene ordinato o3 alteꝝ eſſe reum alteꝝ iudicẽ in pnia vo quoddã iudiciũ eſt: ideo decet ibi eſſe altum reum altum iudicem. Judiciũ aũt ↄtra reũ procedit aut ꝑ ꝓbatiões ↄtra inuitum: aut ꝑ cõfeſſiones ꝓpas ſponte factas. Cum ergo iudiciũ penitentie ſit ſpontaneũ: o3 ꝓcedere ex ↄfeſſionibus rei non ex aliis ꝓbationibus. In iudicio vo nõ o3 eſſe iudex pncipalis: niſi qui pt abſoluere ⁊ ↄdẽnare. ⁊ ideo illud iudiciũ ſoli deo pncipalr cõpetit q̃ ſolus põt pctã relaxare. Ipſe vo q2 deus erat ⁊ nõ homo. Ideo ſufficiebat ei mentalis ↄfeſſio vſq3 ad ſuſceptionẽ humane nature. Ex tũc aũt etiã vocalẽ ↄfeſſionẽ q̃ fit homini requirit ab hoie. Et q2 ipſe in forma humana nobiſcũ vbiq3 pñs eſſe non põt vicarios ↄſtituit hoies q̃bus debem⁹ ↄfeſſionẽ facere in hoc autẽ ꝙ eis ptãtem ſuã iudiciariã ligandi ⁊ ſoluendi dedit cõfeſſionẽ eis tanq̃ iudicibus debere fieri inſinuauit. Ipſe ergo inſtituit ↄfeſſionem tacite ſed apli ꝓmulgauerũt expreſſe.

¶ Queſtio.xxxiiij.

Utrum papa poſſet cum aliquo diſpẽſare ne ↄfiteret homini. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. dicendum ꝙ non: q2 papa ſacroꝝ neceſſitatẽ nec tollere nec imponere põt noua. ſ. ſacra inſtituẽdo. q2 ſacra ſunt ex inſtitutiõe diuina ſed diſpenſare poſſet de tempore. ſ. vt differretur vltra annum. Thomas.

¶ Queſtio.xxxv.

Deinde quero cui ſit facienda ↄfeſſio. Rñ. ſ3 Ray. §. xv. debet quilibet regulariter quilibet o3 ↄfiteri ſacerdoti. Nam ſolis ſacerdotib⁹ dedit deus ptãtem ligandi ⁊ ſoluẽdi. Cum dixit Jo. Raymũd⁹.

xx. Quoꝝ remiſeritis pctã remittunt eis ⁊c. Et d̃ Johan. xx.

pe. di. j. verbũ dei. Non tñ cuiš ſacerdoti l3 enĩ eq̃ omnes ſacerdotes in ordinatione recipiãt hãc poteſtatem ligata eſt tñ ita ꝙ nõ poſſunt eã exeq̃ niſi data ſibi autoritate ⁊ poteſtate ab epõ dyoceſano vel ab apoſtolica ſede dicit hic glo. ſup. vo. ligata ꝙ poteſtas hic improprie dicit ligata ſicut ſi diceretur. ligata poteſtas comedẽdi in eo q̃ non h3 qđ comedat. ¶ Sequit in Ray. hoc etiã intelligas d̃ ſacerdotibus religioſis vel recluſis q2 nec illi de iure poſſunt iniũgere pnias nec baptiſare ⁊ ſimilia que ꝑtinent ad curã aiaꝝ niſi ab epõ cũ ↄſenſu ſui abbatis ſiue plati ſui fuerint iſtituti. xvj. q. j. Alia peruenit. ⁊ §. Ecce in hoc. ⁊ §. hoc idẽ. ¶ Satis cõ

cordãt his theologi vt Tho. ⁊ Pe. ⁊ alij dicẽtes ꝙ Theologi.

ptãs clauiũ dat in ordinatiõe: ſ3 ptãs iuriſditiõis que. ſ. determinat materiã i quã agat ſc3 ſubditũ3

habet ex iuriſditione. vide infra. q. ꝓxia. ¶ Hoſtien. etiã. §. vij. Cui ↄfitendũ. dicit ꝙ ſacerdos ꝓchialis ex quo ſibi cura aiaꝝ ↄmiſſa eſt ab epõ ſine aliqua licentia ſpãli ptãte3 h3 audiendi ↄfeſſiões ꝓchianoꝝ ſuoꝝ excõicãdi ⁊ abſoluẽdi exceptis ꝓhibitis q2 i his ↄſiſtit cura. extra de elec. Dudũ. ij. §. penulti. ⁊ de offi. archipři. c. j. ⁊. ij. Nota etiã ſm Hoſt. ibidẽ. Et nũq̃d ꝙ cũ pnia ſit d̃ iuriſditiõe voluntaria q̃l3 icurat⁹ ſacerdos poterit vbiq3. ſ. intra territoriũ parrochie ſibi ↄmiſſe ⁊ extra ꝓchianũ ꝓpriũ expedire. ff. de off. ꝓcõſul. l. ij. Et iõ in loco nihil ex iiuit conciliũ generale. Dis. Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xxxvj.

Queritur hic gl. vvilel. ſup. vo. Nã ſacerdotib⁹. Quomõ iudices delegati q̃ non ſunt ſacerdotes abſoluere poſſint vł ligare ⁊ rñdet ꝙ duplex Gloſſa.

eſt abſolutio vna ꝑtinens ad forũ ↄtentioſu3 q̃ põt cõmitti dyacono ⁊ iferioribus clericis ⁊ etiã hugo. poteſt papa tã abſolutionẽ q̃ excõicationẽ laicis delegare. ⁊ hec abſoło poti⁹ eſt iuriſditiõis q̃ ordinis. alia eſt q̃ ꝑtinet ad forũ pniale q̃ fit cũ pẽt oroñe. extra de ſen. excõ. A nobis. i ſi. hoc cũ pertineat ad ordinẽ ſacerdotalẽ nõ o3 nec põt ↄmitti niſi ſacerdotibus ſicut nec abſolo de pctis in foro pniali niſi forte a papa hoc fiat in quo ſunt multa ſpãlia. Qñ aũt iudex excõicauit aliquẽ põt abſoluere illũ ⁊ reſtituere cõioni eccle ꝑ ſeipm̃ l3 nõ ſit ſacerdos Illã aũt abſolonẽ q̃ ꝑtinet ad foꝝ pniale ⁊ hĩc cũ pẽ et oratione vt dictũ eſt nec o3 ↄmitti niſi ſacerdoti Nec illã o3 dare ꝑ ſe ſi nõ eſt ſacerdos ⁊ ſic põt cõmittere qđ nõ põt facere ſicut epš elect⁹ l archiepš ante pallij ſuſceptionẽ põt demãdare ↄſecrationẽ ſui ſuffraganei quã tñ ꝑ ſe non põt ipendere. extra de electione. Suffraganeis. vide etiã de hoc. ſ. titu. primo. q. lj. Utrum ille.

¶ Queſtio .xxxvij.

SEd q̄re non eſt duplex excōicatio ſicut eſt du
plex abſoło. R̄n̄ ſm glo. ibidē. Abſoło aliq̄
ptinet ad pn̄iam que eſt vnū de ſeptē ſacr̄is eccl'ie
ſed nulla excommunicatio ptinet ad aliquod de il
lis ſeptē ſacramentis. hec in glo.

¶ Queſtio .xxxviij.

Raymūd⁹. VTrū ſit neceſſe ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. R̄n̄.
ſecundū Ray. ibidem. Q̄d ſic. extra. e. t. Om̄is
vtriuſq; ⁊ de pe. di. vj. Placuit. ⁊ eſt ratio q2 ipe q̄
eſt p̄lat⁹ ſiue tenet̄ reddere rōnē de aīa ei⁹ ⁊ trade
re ſibi eucharistiā ⁊ alia ſacr̄a ī quoꝝ collatiōe ver
titur ſibi periculū niſi faciat poſſe ſuū vt ſciat cui
Petrus. det. Et ideo dicit̄ p ſalomonē ꝓuerbi. xxvij. Dili
genter agnoſce vultū pecoris tui. ¶ Pe. ad hāc q̄
ſtionē ſic r̄ndet ꝙ ad effectū aliquē duo requirūt̄.
ſcilicet ꝑſona actiua in agente ⁊ materia determi
nata ſeu debita in ſuſcipiēte hic eſt q̄d ad effectū
ligandi ⁊ ſoluendi req̄ritur ⁊ ptās clauiū q̄ datur
in ordinatiōe. Et materia debita. i. ſubdit⁹ q̄ habet̄
Gloſſa. ex iuriſditione. vn̄ dico ꝙ non ſufficit ꝯfiteri cuilꝫ
ſacerdoti ſꝫ opꝫ ꝓprio ꝯfiteri. idē tho. ¶ Propri⁹
autem ſacerdos quo ad hoc intelligit̄ vt dicit hec
glo. ſub. v̄. ꝓprio ſacerdoti. Om̄is ille ſacerdos q̄ hꝫ
curā aīe illius ordinariā ſicut papa. Legat⁹ ꝓpri⁹
Thomas epīs. Tho. Pe. ⁊ ceteri theologi addūt etiā illū q̄
hꝫ iuriſditionē delegatā ſicut eſt ille cui aliq̄s p̄dic
torum ꝯmittit autoritatē audiēdi ꝯfeſſiones ⁊ ab
Hoſtienſis. ſoluendi ac iniungendi pn̄ias ſalutares. Satis etiā
concordat Hoſti. ſub. §. cui patriarcha. v̄. Breuiter.
in fi. vbi ponit tres proprios ⁊ imediatos ſacerdo
tes cuiuſlꝫ hoīs. ſ. papā dyoceſanū ⁊ ꝓpriū ſacerdo
tem vel q̄b⁹ iſti īdulgent ꝑ ſpālē licentiā etiā ſine
litteris. extra. eo. t. de peni. ⁊ remiſſ. Om̄is. Alienum
autē ſiue ꝑrochianū alterius ſine licētia ſui ſupio
ris non pōt iudicare q2 non dꝫ mittere falcē ī meſ
ſem alienā. ix. q. ij. Per totū. vide infra. e. t. q. xlvj.
Poſt hec quero. ⁊ ſequenti. ¶ Queſtio .xxxix.

QUid ſi ſubditus ſcit ſacerdotē ꝓpriū eſſe he
reticū aut ſollicitatorē ad malū aut fragilē
qui ad pctm̄ q̄d q̄s ei ꝯfitet̄ ſit pronus vel ſi ꝓbabi
liter eſtimat̄ reuelator ꝯfeſſionis vel ſi pctm̄ ꝯtra
ipm̄ ꝯmiſſum ſit de quo q̄s ꝯfiteri dꝫ ⁊ gn̄alr̄. In q̄
bus caſibus pōt q̄s declinare a ꝓprio ſacerdote al
teri ꝯfitendo. R̄n̄. ſm Tho. In his caſibus ⁊ ſimili
Thomas. bus in q̄bus ꝓbabilr̄ timet penitēs piculū ſibi vel
ſacerdoti īminere ex ꝯfeſſione ei facta dꝫ recurrere
ad ſupiorē vl' ab eodē petere licentiā alteri ꝯfiten
di. Q̄d ſi licentiā habere non poſſit idē eſt iudiciū
ꝙ de illo q̄ nō hꝫ copiā ꝯfeſſoris vn̄ magis dꝫ dili
gere laico ꝯfiteri. nec ī hoc trāſgredit̄ aliq̄s p̄ceptū
eccl'ie q2 p̄cepta iuris poſitiui nō ſe extendūt vltra
intentionē p̄cipientis q̄ eſt finis p̄cepti. hec aūt eſt
caritas ſm apl'm. Et vbi dicit̄ ꝙ ꝓ caritate inſtitu
tum eſt ꝯtra caritatē militare non dꝫ. Nec ī hoc fit
aliqua iniuria ſacerdoti qi p̄uilegiū meret̄ amitte
Innocenti⁹. re q̄ ꝯceſſa ſibi abutit̄ ptāte. ꝯcordant his pe. ⁊ alb.
et glo. hic ſup. v̄. proprio ſacerdoti. Et Inno. ⁊ Ho
ſtien. extra. e. t. in glo. ſuper. c. Om̄is vtriuſq;. Et ad
dit vel dic melius ꝙ ſi nullo mō pōt habere alium
ſacerdotem ⁊ neceſſitas iminet confiteat̄ pctm̄ in
genere ſine illa circunſtātia de qua poſſet maiū ꝑ
Hoſtienſis uenire. ¶ Hoſti. v̄. ſi fallit hoc ponit plures cauſas
in q̄bus poteſt q̄s audire ꝯfeſſionē alteri⁹ ꝑrochia
ni. primo q̄n̄ proprius ſacerdos indiſcretus eſt. de
pe. di. vj. placuit. Nam ſm augu. Qui vult cōfiteri
debet querere ſacerdotē q̄ ſciat ligare ⁊ ſoluere
de pn̄ia di. vj. ca. Qui vult. Sed hoc nō dꝫ fieri ſine
licentia. extra. e. ti. Om̄is. vbi dicit̄ ꝙ q̄lꝫ fidel̄ poſtq̄
ad annos diſcretionis ꝑuenerit oīa pctā ſua ſaltē
ſemel in anno ꝯfiteat̄ ꝓprio ſacerdoti. Si aūt alie
no ſacerdoti iuſta de cā noluerit ꝯfiteri licentiam
prius poſtulet ⁊ obtineat a ꝓprio ſacerdote cū alr̄
ipſe illū non poſſit ſoluere vel ligare. Tho. ⁊ Pe.
di. xxj. in fi. ſ. in expoſitiōe littere dicūt ꝙ hoc q̄d di
ctum eſt de īdiſcretione intelligit̄ q̄n̄ tāta eſt igno
rantia ꝙ nullo modo ſufficit ſubditū dirigere. Sꝫ
poſſet eum ducere in errorem.

¶ Queſtio.

QUid ſi non vult ei dare licentiā eūdi ad aliū
diſcretū. R̄n̄. ſm Ber. ī glo. eiuſdē. c. ſ. Om̄is. Bernard⁹.
ar. ꝙ non pōt ire ad aliū. extra de irregularibus. lꝫ
vel vadat ad eius ſuperiorē vt eū ꝯpellat vl' ipe det
licentiā. ar. extra de iure pat. Nullus. ⁊ hoc dicit
Ray. tutius eſſe. idm etiā ſimplr̄ dicunt Inno. et
Hoſti. in glo. ibidē qi dr̄ ibi q2 poſtulet ⁊ obtineat
Et hoc ītellige niſi iminente neceſſitate nō poſſit
haberi recurſ⁹ ad ſupiorē pe. vt. ſ. dicit ꝙ q̄n̄ oīno
ignorās eſt ſufficit licentia petita ⁊ ſi non obtenta
Scd̄o q̄n̄ alienus ꝑrochianus trāſtulit domiciliū
ſuum. Sed certe tūc non eſt alienus ſꝫ ꝓpri⁹ extra
de ꝑrochijs. c. fi. Tertio cū q̄s vagabūd⁹ exiſtit. ff.
de iudi. heres abſens. Idē Ray. §. xvj. fallit. regula Raymūd⁹.
et Goff. ⁊ Tho. Quarto cū q̄s q̄rit domiciliū quo Goffredus
ſe ꝯferat ꝓpriū relinq̄ns. iter faciendo vel nauigā
do. Nā ⁊ is ſine domicilio eſt. ff. ad municipa. l. La
beo. in p̄n. ⁊ l. Eius. §. Celſus. Idē Goff.

¶ Queſtio.

QUid de ꝑegrinis ⁊ romipetis. R̄n̄. ſm gloſ.
hic ſup. v̄. Longū iter. Si acceperūt perā ⁊ Gloſſa.
baculū a proprijs ſacerdotib⁹ vel alr̄ cū licentia
ſuoꝝ ſacerdotū iter arripuerūt eo ipo p̄ſumendū
eſt datū eſſe eis licentiā ꝯfitendi de eis q̄ ꝯmiſerūt
in via vel q̄ ꝑ obliuionē dimiſerūt cōfiteri aut etiā
ſcienter cū de illis ꝓponāt ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti
poſtq̄ redierit intelligo etiā talibus eſſe datā licē
tiā recipiēdi eucharistiā in paſcha. Cōcordat his
Inno. in glo. ſup. c. Om̄is vtriuſq;. ⁊ addit. Si autē
ſine licentia ſacerdotis ꝓprij ꝑegrināt̄ nō poſſunt
abſolui ab aliq̄s ſacerdotib⁹ niſi ī neceſſitate ⁊ idē
eſt de negotiatorib⁹ ⁊ alijs viatorib⁹. vn̄ tutius eſt
ſemꝑ talib⁹ licētiā petere ⁊ obtinere. idē ponit Ho
ſtien. in glo. ¶ Queſtio.

QUid ſi tale eſt pctm̄ cuius abſolutionē reti
nuit ſibi epīs dyoceſan⁹. Nunq̄d poterit de Queſtio.
illo vel in via vel q̄n̄ iter arreptū ꝯmiſſo abſolui
dū eſt in ꝑegrinatione a ſimplici ſacerdote. R̄n̄.
ſm glo. ibidē. credo ꝙ ſic maxie ſi iſtiterit tpe gn̄a
lis ꝯfeſſiōis in paſcha. ſed dꝫ ei iniūgi a pn̄iario ꝙ
cū habebit copiā ſui ꝓprij epī iterū ꝯfiteat̄ ei illud Gloſſa.
pctm̄ ⁊ ab eo recipiat pn̄iā de illo. Quinto ratiōe
delicti īfra ꝓpriā ꝑrochiā ab alieno ꝑrochiano cō
miſſi. extra de raptoribus. c. j. vj. q. iij. placuit. idē
Goff. ⁊ Ray. ⁊ Tho. ſꝫ glo. hic ſup. v̄. In ꝑrochia
ſua dicit ſic hunc caſū non credo gn̄alr̄ recipien
dum: q2 ſi q̄s fornicat⁹ vl' adulterat⁹ eſt occulte vel Goffredus
aliud crimē ꝯmiſit ī ꝑrochia aliena ꝓpter q̄d cri Raymūd⁹.
men tn̄ non ſit excōicatus a p̄lato illius loci. dꝫ de
illo pctō ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. ſi aūt ſit excōicat⁹
a prelato illius loci ꝓpter illud pctm̄ ſicut ꝯſueuit
fieri in furtis ⁊ in rapinis ⁊ in hmōi quoꝝ ignorāt̄
autores mittēd⁹ eſt talis ad excōicatorē abſoluē
dus ab excōicatione hmōi q2 non pōt ab illa abſol
ui ꝑ ꝓpriū ſacerdotē. Et ꝙ dicit ꝙ ius q̄d ratione
delicti ſortitur q̄s foꝝ intelligendū eſt quo ad illa
q̄ ꝑtinēt ad forū ꝯtentioſū q2 pōt ibi ꝯueniri ⁊ iudi
cari ⁊ puniri de crimine ibi ꝯmiſſo. Sexto ratione
ſtudij puta cū clerici de p̄latoꝝ ſuoꝝ licētia cauſa
ſtudioꝝ aliquo accedūt. Nā tunc efficiunt̄ ꝑrochia
ni illius epī ad cuius eccleſiā accedunt dū ibi ma
nent

nent.ar.ff.de iudicijs.l. Si longius.§.j. Septimo
tempore neceſſitatis.xxvj.q.vj.Si preſbiter. Nam
vt dicit aug. Tanta eſt vis ↄfeſſionis vt ſi immineat
articulus neceſſitatis vel q꞉ infirmat᷑ ad mortẽ ꝙ
vult ↄfiteri vel d꞉ intrare iuſtũ bellũ ⁊ deeſt ſacer-
dos confitea᷑ proximo ⁊ ita non ſolũ clerico:ſ꞉ etiã
laico vl' ſocio.licet tũc ↄfiteri.de pe.di.j.Quẽ peni
tet. Nã tũc vt ibidẽ dicit᷑ ꝗuis ille nõ ſacerdos cui
hic ↄfitetur non habeat ptãtem abſoluendi fit tñ
dignus venia ex deſiderio ſacerdotis qui ſocio cõ
fitet᷑ turpitudinẽ criminis. Et ita miſericordia dei ẽ
vbiq꞉.qui ⁊ iſti nouit parcere ⁊ ſi nõ tam cito ſicut
Auguſtin⁹. ſi ſolueret᷑ a ſacerdote.h Aug. Item de hoc de ↄſe.
di.iiij.c.ſctiſſi.vt narrat Augu.ꝙ in neceſſitate qui
dam ſolẽniter penitẽs quẽdã baptizauit qui bapti
zatus eundẽ penitentẽ ſtatim reconciliauit. Idem
Ray.vide de hoc caſu infra eo.ti.q.xliij.ſpãlr.⁊ ſu-
cta.octauo ſi ponat ſpem in ratihabitiõe ꝓprij ſa-
cerdotis.ar.ix.q.ij.Lugdunẽſi. Ray.circa hãc ma
teriam ſic dicit. Nota ꝙ lꝫ ſacerdotes inſtitui non
poſſint audire parrochianos alienos niſi i caſib⁹
predictis poſſunt tñ eis dare ↄſiliũ qð etiã lꝫ cuili
bet: poſſunt etiam dare penitentiã noĩe ꝑlati eius
qui vult ↄfiteri ponentes ſpẽ in ratihabitiõe ipſi⁹
Et tunc d꞉ ſacerdos iſte dicere penitenti: vt ꝗcito
poterit repreſentet ſe ꝑlato ſuo ⁊ ↄfitea᷑ ei poſtea
dicat ei pniãm quã iſte īpoſuit ei ſub ſpe ꝑmiſſa ⁊
ſi habuit ratum bene eſt.ſi aũt nõ accipiat ab illo
qð ei ↄſultius.i.ſecurius ⁊ melius eſt. vide infra.e.
ti.q.xlv. Item circa. Item addit Hoſti.qð in omni
caſu in quo aliq꞉ põt audire parrochianũ alienũ
ſine licentia ꝓprij ſacerdotis iniungat ei quẽ au-
dierit: vt ꝗcito poterit ſe coram ſacerdote proprio
repreſentet: ⁊ qð actum eſt ſignificet.argu.extra de
ſenten.excõ.de cetero.⁊.c.ea noſcit᷑.⁊.c.de his.in ſi.
Concordat etiam cũ hoc Ray.qui hoc ↄſulit fieri.
Dicit ⁊ hic glo ſup ꝟ.conſulo.qð ex quo magiſ dicit
conſulo eſt ar.qð non tenet᷑:q꞉ ad ↄſilia nullus te-
netur niſi obliget ſe ad illa.vide infra.q.xxi.in ſi.

℄ Queſtio.xl.

Circa predicta gñalr quero vtrũ in his caſib⁹
ſc꞉ qñ q̃s põt cõfiteri alteri ꝗ ꝓpo ſacerdoti
poſſint audire ↄfeſſionẽ illi ſacerdotes: quib⁹ non
eſt data ptãs ab epo. Rñ.ſm Ray. Dico īdiſtincte
Raymũd⁹. ꝙ non excepto articulo neceſſitatis. Et eſt duplex
ratio vna: q꞉ iſti non ſunt modi dandi iuriſditionẽ
ei qui alias non h꞉.i.ꝓpt hos caſus: vt dicit gloſ.
Non datur iuriſditio illi qui alias eã non h꞉: aut
rõ eſt: q꞉ lꝫ ipſi penitẽtes ſint abſoluti ꝙ poſſint ↄfi
teri aliꝗ ꝗ ꝓpo ſacerdoti: non tñ iſti ſunt abſoluti
ꝙ poſſint audire. Item ꝓprius ſacerdos nõ potuit
dare talibus iuriſditionẽ ſiue ptãtem talẽ. Sꝫ epũs
ſolus põt illis qui ſunt in ſuo epatu. Non tñ aliꝗs
qui ſunt in alijs epatibus.ar.xvj.q.j.peruenit.⁊.§.
Gloſſa. ecce in hoc.⁊.§.hoc idem. Glo.h ſup ꝟ.nõ tñ aliꝗs
dicit ego credo ſine preiudicio qð põt cõmittere et
illis qui ſunt in alijs epatibus ea que ptinẽt ad iu
riſditionẽ voluntariã ſed illos non põt cõpellere
ad ſuſcipiendũ cõmiſſionẽ eius cum eis nihil pre-
cipere poſſit cum ſupradictis ſc꞉ qð ſacerdotes nõ
poſſint audire confeſſiones niſi prius fuerint ab
epo inſtituti ſiue licentiati. Satis concordat Gof.
dicens hoc generalr non licere religioſis: niſi ab
epo de conſenſu ſui prelati fuerint inſtituti. Con-
Gloſſa. cordat etiam cum hoc glo.vvilli hic. Sed Hoſtiẽ.
ꝟ.ui tñ. Dicit ꝙ ſufficit ꝙ habeat licentiam iudi-
cis ſui qð ſpãliter tali poſſit ↄfiteri: imo etiam ſi li
centiam h꞉ in genere ꝙ poſſit confiteri cuicũq꞉ vo
luerit vel ſimplr ꝙ alteri poſſit ↄfiteri in his duo-
bus caſibus: ſi ſubditus recurrit ad diſcretionem

ſiue religioſũ alium vel ex cauſa ad non ita ꝑitũ
dum tamen peritum ⁊ honeſtũ ſecure ↄfitere᷑: et
alius ſecure audiat.ar.extra eo.ti.c.ne ꝓ dilectiõe
Si ꝟo cãm non h꞉ niſi q꞉ vult abſcondere peccatũ
ſuum a ꝓpo ſacerdote: vel q꞉ ipm ↄtẽnit ſeipſum
ſeducit: ⁊ de hoc ipſo d꞉ pnĩam agere: vñ qñcũq꞉ tu
ſacerdos audis alienum parrochianũ debes cãm
primo ↄſiderare ⁊ ab eo inquirere: vt ſic audias vel
remittas.ar.de pe.di.vj.placuit.extra eo.ti.c. ois
Multomagis delinquit ſi ſuperior inhibuit expſſe
ſe ꝙ religioſo alicui vel tali recluſo aut alteri noĩa
to ſpecialiter iuriſditionẽ hic non hñti nõ ↄfitere᷑
cum ⁊ in dubio obediendum eſſet.xxiij.q.j. Quid
culpa᷑. hec Hoſti. iura aũt ꝗ pro ſe inducũt. Ray.
et Goff. intelligit qñ hmõi ſacerdotes ⁊ religioſi
volunt audire ſine licentia iudicis peccatoris vel
ſine licentia abbatis nulla alia neceſſitate inſtãte
ſecus tñ in caſibus ꝗ ſpecialiter ad epm ptinent.
Nota etiã qð dicit h gl.§.xv.ſup.ꝟ. Proprio ſacer
doti nõ credo ꝙ ſola erubeſcentia ſit cã ſufficiẽs ꝗ-
re penitens abſolui debeat ne confiteatur proprio
ſacerdoti.

℄ Queſtio.xlj.

Sed quid de ſacerdotibus ꝓchialibus qui
capellanos ꝗbus nulla cura cõmiſſa eſt ab
epiſcopo aut monachos aut alios regulares vocãt
ad audiendũ ↄfeſſiones ꝓchianoꝝ ſuoꝝ maxime
in quadrageſima qñ non ſufficiũt ad multitudinẽ
audiendã. Rñ.ſm glo.vbi ſ.ſ.§.xvj ſup.ꝟ.puenit.
vbi talis eſt ↄſuetudo quã epi ſciũt ⁊ nõ reprobãt ꝓ
pter qð eã approbare vident᷑ poſſunt taliter aduo
cati audire ↄfeſſiones hmõi.q꞉ ↄſuetudo dat iuriſ-
ditionem ei qui alias eã qñq꞉ non habet.vt.ſ.titu.
proximo.q.i.Sequitur videre.

℄ Queſtio.xlij.

Unquid ſacerdos poteſt abſoluere victimũ ſa-
cerdotem a mortali ſine licentia ſuperioris.
Rñ.ſecundũ glo.ſup.ꝟ. Item ↄſulo. Credo ꝙ non
poteſt ſine licentia ſuperioris gñali vel ſpeciali.ta Gloſſa.
cita vel expſſa: tacita: q꞉ ſi epũs ſcit talia cõiter fieri
a ſacerdotibus ⁊ nõ ſe reclamat ſ꞉ ſuſtinet ꝙ ſic fit
eo ipſo ꝑſumẽdũ eſt ip꞉ tacite approbare hmõi ab-
ſolutiones ⁊ dare licentiã ſacerdotibus de ſe inui
cem abſoluendo. Hoſti.ſub.§.Cui preſbiter.ſimi-
liter dicit ꝙ non debent hoc facere ſine licẽtia ſu-
perioris. Addit tñ ꝙ hoc non multũ expedit.vide
infra.e.ti.q.lvij. Quis ſit ordinarius cõfeſſor.ꝟ.ſi.
preſbiter ꝓchialis.ꝛc vt de peni.⁊ remiſſi.c.ij.
lib.vj.in glo.ꝑ iohan.andree.

℄ Queſtio.xliij.

Specialiter circa ſeptimũ caſum de ſupradi-
ctis. Quero an ſufficiat ↄfiteri laico ſaltem
in neceſſitatis articulo. Rñ.ſecundũ Pe. dicendũ
ꝙ peccata mortalia excludũt a ſacramẽtis eccleſie Petrus.
ſed non venialia.vñ venialia non reqrũt abſolu-
tionem ſacerdotalẽ de neceſſitate. mortalia ꝟo re-
quirunt: q꞉ reconciliari d꞉ ad ſacramẽta eccl'ie ꝗs
per miniſtros ſacramẽtoꝝ eccl'ie. Ideo dicit Beda Beda.
in glo.ia.v. Minora coequalibus maioris lepre la Jacobi.v.
munditiã ſacerdoti pandamus. ℄ Si tñ aliq꞉ in
extremis agens non haberet ſacerdotẽ dicunt ꝗdã
ꝙ tunc teneret᷑ ↄfiteri laico. Alij probabilius ⁊ ve-
rius ꝙ non tenet᷑ ⁊ de tali iudicandũ eſt ſicut de il-
lo ꝗ non h꞉ copiã cõfeſſoris. Concordat etiã cũ hoc
glo.h ſuper.ꝟ. Licet tunc dicẽs ꝙ in neceſſitate cõ
fiteri ſocio nõ ſacerdoti eſt de ↄſilio non de ꝑcepto
vide infra.q.cl. Utrum de peccato.

℄ Queſtio.xliiij.

Sed nunquid in articulo neceſſitatis tenet᷑ q̃s
confiteri ſacerdoti heretico ſciſmatico vel

ſimili ſi non poteſt inuenire catholicum. Rñ.ſm Ray.§.xvij.Sed nunquid.Credo ꝙ nõ immo ſaluo meliori iudicio ↄſulerẽ ꝙ nullo mõ ↄfiteret̃ ei ſed doleat de pctĩs ⁊ q2 tñ diſtulit ↄfeſſionez ↄfiteat̃ ĩ corde deo ⁊ ſufficit ei.tales eñ ponerẽt eũ de facili ĩ aliquo errore vel ĩ deſperationẽ ſicut phariſei iudam dicentes cũ ↄfiteret̃ eis pctm̃. Quid ad nos. tu videris. Math.xxvij.⁊ de pe.di.vj.c.j.vbi hec ſatis expſſe dicunt̃ ĩ textu ⁊ glo.cõcordat etiã Hoſt. §.iiij.Quis dꝫ.ꝟ.nunqd ergo.¶Idez credo de excommunicato.ſ.maiori excõicatione.Nã ⁊ illi etiã in articulo neceſſitatis ↄfitendũ non eſt. Idẽ Hoſtien.concordat etiã Tho.in ſcrip.di.xiij.vide.ſ.e.lib.ti.xxiiij.de ſacramẽtis iterãdis vel non.q.viij.a quibus miniſtris.

Mat.xxvij. Thomas.

¶Queſtio.xlv.

Item circa octauũ caſum quero vtrum ſacerdos poſſit abſoluere prochianũ alienũ nolẽ ꝓlati ſui ſpez.ſ. ponẽs in ratihabitione illius, maxime ſi hmõi penitens ſit excõicatus a proprio ſacerdote.Rñ.ſecundũ glo.§.xvj. Fallit regula ſup ꝟſi. Nole prelati.Credo ꝙ non.vñ ſi de facto abſoluat eũ ⁊ nolẽ ꝓlati ſui.credo ꝙ nõ dꝫ ſe gerere ꝓ abſoluto añ ratihabitionez ꝓprij ſacerdotis. Nec ante intrare eccliam nec ingerere ſe ↄmunioni fidelium ſi erat excõicatus maiori excõicatione aut etiaz recipe euchariſtiã.Si mortale erat pctm̃ de quo ↄfeſſus eſt alieno ſacerdoti.nec dicit magiſter. Ray.ꝙ nolẽ ꝓlati ei⁹ poſſit eũ abſoluere.ſꝫ dicat ꝙ poſſit ei pniã dare.vt ptꝫ.ſ.e.t.q.xxxix. Quid ſi ſubditus.circa fi. Ray.circa hanc.

Gloſſa.

¶Queſtio.xlvj.

Poſt hec q̃ro ſpãlr vtrũ ex ꝓuilegio vel mãdato ſuperioris poſſit aliqs ↄfiteri alteri ꝙ ſuo proprio ſacerdoti.Rñ.ſꝫ Pe.dicendũ ꝙ ad audiẽdum confeſſionez alicuius ⁊ abſoluendũ requirit̃ poteſtas ordinis ⁊ poteſtas iuriſditionis. Nõ põt ergo ↄmitti ptãs talis vel non habenti ordinẽ vel non habente iuriſditionẽ.põt ergo ↄmitti ordinem habenti ab habente iuriſditionẽ tm̃ vel iuriſditionez ſimul ⁊ ordinez. Et ſi dicis ꝙ ꝑ talem cõmiſſionez ſit ꝓiudiciũ ſacerdotibus prochialibus Rñdeo. Ius iſtud vt ſinguli ↄfiteant̃ ꝓprijs ſacerdotibus non eſt introductũ in fauorẽ ipſoꝝ ſacerdotum.ſꝫ in vtilitatẽ eccleſie.vñ ſine eoꝝ ꝓiudicio committi põt alteri qñ ecclie videt̃ expedire. Sed obicitur ſacerdos tenetur iſti tradere euchariſtiã. Ergo videtur ꝙ etiã tenet̃ ſcire eius conſcientiã.ſ. qualiter recipiat ⁊ ita videt̃ ꝙ teneat̃ ſacerdoti iterato confiteri. Rñ. Nullus tenet̃ ↄfiteri pctã q̃ nõ habet Qui aũt abſolutus a pniario epi vel pape iam non habet iſta pctã.ergo non tenet̃ ei ↄfiteri. Tenetur tñ ſi ſacerdos exigit pctã ſi qua hꝫ q̃ non ſit ↄfeſſus ei ↄfiteri.ꝓpter ſtatutũ ecclie vel saltez preſentare ſe corã eo ⁊ dicere ſe ↄfeſſuz eſſe ⁊ ſacerdos dꝫ ei credere ⁊ euchariſtiã dare.ſufficit eñ ei conſcientiã eius hoc mõ ſcire.ſ.ꝙ dicat ſe ↄfeſſum eſſe ⁊ abſolutũ.q2 de pctĩs occultis ſiue de ↄſciẽtia eius non põt aliã habere certitudinẽ niſi ꝑ ipm̃.vide infra.q.xlviij.Specialiter etiã quero.

Petrus.

Lector.

¶Queſtio.xlvij.

Sed quid ſi ſacerdos prohibet ne ↄfiteat̃ alteri.Rñ.ſm Pe.ibidẽ Cum par ĩ parẽ aut minor ĩ maiorẽ non habeat impiũ non põt ꝓhibere nec ſubditi tenentur in hoc obedire.hec oĩa Pe.⁊ concordant cũ eo Tho.⁊ Alb. ¶Addit tñ alb. ſcꝫ dicens.videt̃ ꝙ ꝓuilegiatus abſoluẽs debeat iniũgere ↄfeſſo ſibi quatenus ad minus ĩ gñali oſtdat ſe proprio ſacerdoti ſi paſtor eſt vel etiã perpetuus vicarius ⁊ ꝓpter ↄſcientiã ſacerdotis vt ſit ſecura de ipſo ꝙ debet ei ſacramenta miniſtrare.hoc intellige ſi ſacerdos voluerit.Si aũt ſacerdos eſt doctus ad tẽpus tũc videt̃ ꝙ non oporteat. hec Alb. Tho.etiã dicit ꝙ bonũ eſt ꝙ ille q̃ autoritate ſuperioris ↄfeſſionẽ audit inducat ↄfitentẽ.ꝙ etiã confiteatur proprio ſacerdoti.Nõ ſi noluerit nihilominus eum abſoluere poteſt ⁊ debet.

Albertus.

¶Queſtio.xlviij.

Specialiter etiã quero vtrũ ſacerdos ꝓrochialis debeat credere ſubdito ſuo dicẽti ſe alteri confeſſuz eſſe vt ꝓpter hoc euchariſtiã det. Rñ. ſecundum Tho.in queſtione quadã de quolꝫ. dicẽdum ꝙ in foro iudiciali creditur hõi contra ſe.ſed non pro ſe.in foro aũt pniali credit̃ hõi pro ſe ⁊ cõtra ſe.Eſt ergo diſtinguendũ ꝙ duplex eſt impedimentum quo qs acceptione euchariſtie impedit̃. Si eñ ſit impedimentũ ad foꝝ iudiciale ꝑtinens. puta excõicatio nõ tenet̃ ſacerdos ſuo ſubdito credere quẽ excõicatũ nouit niſi ei de abſolutione cõſtet.Si aũt ſit impedimentũ qꝺ ad foꝝ pnie pertineat.ſ.pctm̃ tenet̃ ei credere ⁊ iniuſte agit ſi denegat ei euchariſtiã q̃ ꝓhibet ſe ↄfeſſum ⁊ abſolutuz ab eo q̃ abſoluere potuit vel autoritate aplica vel autoritate epi. Nec ↄpelli põt ꝙ ea pctã q̃ ↄfeſſus eſt illis ⁊ a quibus abſolutus eſt iterato ↄfiteatur. Concordat his per oĩa Pe.vt ptꝫ in queſtione premiſſa.ſ.xlvj.Poſt hec quero.et Hoſti.vt ptꝫ infra eo.ti.q.lvij. Quis ſit ordinarius.ꝟſi. Patriarche. Glo.etiã ſuper.ꝟ.proprio ſacerdoti dicit ꝙ cũ qs ex cauſa declinat a proprio ſacerdote ⁊ confitet̃ ſuperiori poteſt abſolui ab eo ne teneat̃ ↄfiteri hmõi peccatum proprio ſacerdoti.ſed addit ꝙ nõ tenet̃ ei credere ꝙ cõfeſſus ſit ſuperiori ⁊ abſolutus. niſi conſtiterit ei de hoc ꝑ litteras ſupioris vel alio mõ legitimo.Sed hec ne ſint cõtraria ꝓmiſſis intelligas de pctĩs manifeſtis vel qñ ſuſpectũ habet probabiliter ſubditũ ſuuz. Naz de occultis nihil ſcire poteſt ſacerdos niſi per ipm̃ vt ſupradictũ eſt.⁊ videtur concordare cum hoc Hoſtien.vbi proximo.

Thomas. Petrus. Johannes lector.

¶Queſtio.xlix.

Quis poteſt committere autoritatez audiendi confeſſionẽ alicuius. Rñ. ſecundũ Tho. qui dicit ꝙ cum aliquis impedit̃ ne confeſſionem alterius audire poſſit ꝑ defectũ iuriſditionis tũc poteſt ſibi per quẽcumqꝫ iuriſditionẽ habentẽ immediataz ſuper illos cõmitti ꝙ cõfeſſionẽ audiat et abſoluat ſiue ꝑ ipſum ſacerdotẽ ſiue ꝑ epm̃ ſiue per papam.videtur etiã cõcordare Hoſti. vide.ſ.eo.titu.q.xxxviij. Utrum ſit neceſſe.⁊.q.xl.Circa ꝓdicta.⁊ ſequentibus. Nam Ray.contradicit ꝙtuz ad eos q̃ ab epis non habẽt inſtitutionẽ vt ibi ptꝫ.

Thomas.

¶Queſtio.l.

Utrum ſacerdos prochialis vl̃ alius q̃ ab epo habet autoritatẽ audiendi confeſſiones poſſit imponere penitentiã ſubditis.de omni crimine an teneat̃ aliqꝺ ad epm̃ remittere. Rñ.ſm Ray. §.xviij. ¶Item nunqd ad hoc dico ꝙ de omni peccato põt imponere niſi in quinqꝫ caſibus. ¶Unus eſt de his qbus eſt ſolẽnis pnia ĩponenda. vide de his.ſ.e.t.q.viij. Quot ſint ſpẽs.⁊ ſequẽtibus. Ali⁹ de excõicatis ꝙ epo põt aliqñ abſoluere ⁊ aliqñ nõ ſm diſtinctionẽ quã reqre ſupra.t.proxio.q.lxxxv. Poſt hec quero.⁊ ſequẽtibus. ¶Tertius caſus eſt vbicũqꝫ inuenit irregularitatẽ ↄtractã q2 ꝓpter illam dꝫ penitentẽ remittere ad epm̃.vt vel ipſe diſpenſet cũ eo ſi põt:vel cũ litteris ſuis mittat eũ ad papã pro diſpenſatione obtinẽda. De peccato ꝟo poteſt abſolui a ſuo confeſſore vt dicit hic glo. De diſpenſationibus.vide plura ſupra in ti. de lapſis et diſpenſationibus.q.iiij. Poſt hec q̃ro.⁊ in ti.de

Raymũd⁹. Caſus. Secundus. Tertius.

ſymonia

ſymonia. q. xxiiij. qđ diſpenſatio ⁊ ſequē. ⁊ in ti. de penis. q. v. q̄rit ergo. ¶ Quartus eſt de incendiariys. xxiij. q. j. §. ſi quis membrorum. vbi dicit qđ inē brorum truncatores ⁊ incendiarij domorum excõicēt quouſq; ſuper hoc coram epo ciuitatis ⁊ aliys omnibus ſatiſfecerint. ⁊. c. peſſimam. vbi dicitur horrē dam incēdiariorū maliciam autoritate dei ⁊ beatorū apoſtolorum petri ⁊ pauli deteſtamur ⁊ interdicimus qui cum incendiarij ipſo iure ſint excõmunicati ⁊ qui non ⁊ a quo abſoluendi. Require. ſ. li. ſcđo titu. v. de raptoribus. q. x. que ſit pena. ¶ Quītus ſi ſit conſuetudo in aliquo epiſcopatu qđ aliquorum certa crimina ad epiſcopum referantur. Sicut obtinet cõſuetudo in pleriſq; eccleſijs de homicidio. ſacrilegio. falſarijs. violatoribus emunitatis eccleſiaſtice ⁊ alijs enormibus. ¶ Horum ēt aliqui mittuntur ab epiſcopis ad ſedem apoſtolicam propter enormitatem criminū. ⁊ ad terrorē. Idem Hoſti. vt patebit infra. ea. q. cõcordat et thomas. di. xix. Glo. hic addit mittunt quidā ab epis ad ſedē aplicā non de neceſſitate ſed de epiſcoporum prouidentia ⁊ voluntate. Hoſti. §. vij. cui confitendum ꝟſi. niſi in caſibus. ⁊ ſequen. poſitis ſupradictis quattuor caſibus primis addit ſic. ¶ Quint⁹ eſt in crimine publico ſicut in blaſphemãte. extra de maledicis ſtatuimus. ¶ Sext⁹ in voto. extra de voto. c. j. vide de hoc. ſ. li. j. t. viij. de voto. q. lxx. verſi in votis ⁊ ſequentibus. ¶ Septimus ſi ipſe epus cõfeſſionem audiuit de peċõ. xxj. di. inferior. ¶ Octauus ſi ſit conſuetudo in aliquo epatu qđ epus certa peccata audiat vel ſibi retinuit certos caſus ſicut de parentibus q̄ filios oppriműt. De homicidijs. de ſacrilegijs. de falſarijs. de violatorib⁹ eccleſiarum ⁊ immunitatis ac libertatis eccleſiaſtice. de ſortilegijs. de vitio contra naturam ⁊ maxime cum brutis De inceſtu. de corruptione ſanctimonialiū. de ablatorū ſiue ſubtractorū vel aliter illicite aquiſitorum reſtitutionibus. De periurio. de clandeſtine cõtrahentibus et alijs enormibus. q̄ cõſuetudo generalis ⁊ ſpecialis epis reſeruat. In quib⁹ ⁊ epiſcopi aliquoties mittunt peċõres ad ſedē apoſtolicā ꝓpter enormitatē ipſorum criminum ⁊ aliquoties ad terrorē. hec Hoſti. ¶ Willelm⁹ durandi in reperto-

Willelm⁹. rio ſuo. c. t. in Rubricella. ſuper q̄bus ſit penitens ad epm remittendus ponit p̄dictos caſus ⁊ plures alios in quibus quidam dicebant penitentes ad epos remittendos. Et in fine ſubiungit dicens. Tot caſus ponere nil aliud eſt quā ſacerdotum poteſtatē reſtringere que tñ ſibi in his eſt plenarie attributa. vñ breuiter dico ſacerdotes omnia poſſe lī occulte quo ad forum penitētiale que ſpecialiter non ſunt in iure epiſcopis reſeruata vel que nõ ſűt ipſis ſacerdotibus directe per aliquaꝫ conſequentiaꝫ interdicta. ar. extra de iudicijs. at ſi clerici ⁊ ꝺ ſentē. excõicati. nup. ⁊ de tranſla. inter corporalia. ¶ Hec autem fateor qđ vbicũq; graue delictū fuerit vel enorme ſuperioris eſt iudicium requirendū extra de ſen. excõ. cum illorum. ⁊ in multis caſib⁹ ꝺ premiſſis ⁊ vbicũq; difficultas vel ambiguitas inciderit ꝓpter imperitiā ſacerdotis vl̄ caſus nouitatem. extra qui filij ſint legitimi. per venerabilē. xj. q. iij. cū eterni. ¶ Idem etiā fateor de oib⁹ caſibus in q̄bus ſic eſt in qualibet eccleſia fieri conſuetū. xj. di. in his. extra ꝺ cele. mi. c. pulcra. ⁊ vbicũq; diſpenſatio epo ſpāliter reſeruat. ¶ Fateor etiam qđ in neceſſitatis articulo in p̄dictis caſib⁹ ⁊ alijs etiam ſibi alias non conceſſis põt p̄ ſacerdotē q̄ꝫ abſolui. vt. xxvj. diſt. c. vlt. extra de ſepul. c. vlt. hec omnia willelmus.

¶ Queſtio. lj.

POne qđ epus delegat alicui vices ſuas. circa penitentias imponendas ⁊ ſimilia. Nũquid talia delegat⁹ poterit facere iſta vel alia alteri ſub-delegare. c. Rñ. ſm Ray. §. xix. pone ad hoc credo dicēdū qđ epus non intelligit delegare hmõi maiora in ſimplici delegatiõe niſi exp̄ſſe dictū ſit: cum ad ipi⁹ correctionem videantur ſpāliter ſpectare. nec videt qđ debeat delegare. Glo. ſine cā rationabili aliõ ex cā põt vt ſi forte ſimplex eſt aut alīs ſubeſt iuſta cā p̄cipue diſpenſationes ⁊ abſolutiões excõicationū in quib⁹ interuenit iuramenta. Glo. de parendo mādato eccleſie vel aliquo faciēdo vel nõ faciendo ⁊ reſtitutiones. niſi forte ipſe eſſet impeditus ⁊ tunc committeret alicui diſcretori p̄ito q̄ cognoſceret pſonas ⁊ ſciret circūſtātias factorū ⁊ rerū. Cõcordat his Hoſti. ꝟ. q̄d ſi quis. de his ⁊ vide ſ. e. li. ti. xxxij. de peni. q. v. queritur ergo ⁊ ſequenti ſed an is cui hoc cõmittit poſſit alicui ſubdelegare Rñdet willelmus durandi qđ nõ vt extra ꝺ off. dele. c. ſi. §. ceterū. ¶ Queſtio. lij. Raymun.

QUid ſi dicat epus ꝯmitto vobis p̄tātem meā in foro penitentiali vt poſſitis abſoluere in omnibus caſibus in quibus poſſeꝫ. Rñ. ſm Glo. ibidem ſup ꝟ. niſi expreſſe. Licet qui omnia dixit nihil excepit. xix. di. ſi romanorū nõ. eſt tñ tutū propter hmõi ꝯmiſſiõeꝫ gñalē vſurpaꝛ ea q̄ a iure epo ſunt reſuata ſpāliter niſi certū ſit qđ hmõi epus per hmõi ꝟba gñalia intēderit ꝯmittere ſpālia. et tñ q̄ ī ſynodo ſua reſeruare ꝯſueuit epus ſatis credo qđ p̄ hmõi gñalia verba commiſſa eſſe debeant intelligi. Abſolutiones tñ excõicationū q̄ fiunt a ſacerdotibus pro furtis ⁊ damnis quorum ignorantur actores cum non ſolum pertineant ad forum penitentiale. Sed quo ad quid ſpectant ad forum contentioſum. vt dictum eſt non ſunt intelligende elegari ad hmõi verba generalia ⁊ multo fortius nec abſolutiones eorum q̄ in forma iudicij excõmunicati ſunt pro contumacia aut pro re iudicata. Aut pro offenſa. vide infra. q. proxima. quātūcũq; etiaꝫ gñalr expreſſe epus ꝯmittit vices ſuas. quo ad forū pniale alicui non ꝓpter hoc ille ſpeciali mādato. debet mutare vota aut relaxare iuramēta ꝺ quib⁹ certū ē qđ poſſint vel de q̄bus dubiū eſt an poſſint licite obſeruari licet de trāſgreſſione voti iā facta ⁊ de periurio poſſint pniarii iniūgere. hec in gloſſ. In hoc ergo confeſſor ſiue pniarius in dubio nõ procedat ſꝫ a ſuo epo certificetur in ſpāli in quib⁹ caſibus vult ſibi cõmittere ſuā autoritatē in quib⁹ non vult. ¶ Queſtio. liij. Gloſſa.

DE excõicationib⁹ ēt p̄dictis. ſ. q̄ fiunt a ſacerdotibus p̄ furtis ⁊ p̄ reb⁹ p̄ditis. quero vtrū fratres p̄dicatores ⁊ gñales pniarij epōrum poſſint talr̄ excõicatos abſoluere ſine licētia ſacerdotuꝫ qui eos talr̄ excõicauerűt. Rñ. ſm glo. §. xviij. Itē nunq̄d ſup ꝟ. quos põt. Credo ſi expreſſe taliū abſolutio ſit eis cõmiſſa poſſunt abſoluere ꝺ hmõi excõicationibus. Tñ nec ipi nec epi nec ſacerdos q̄ tulit ſniaꝫ ſine certa rõne ꝯtra volūtatē ei⁹ ad cui⁹ inſtātiā ſnia lata eſt ⁊ cui factū eſt dānū debꝫ talr̄ excõicatos abſoluere in p̄iudiciū alienū aliq̄d eni hꝫ hmõi excõicatio vel abſolõ qđ ptinet ad forum ꝯtētioſuꝫ ex quo ad inſtātiā ei⁹ q̄ dānū paſſus eſt hmõi ſnia lata eſt. certa ratione. dixi qꝛ ſi is q̄ ītulit nullo mõ eſt ſoluēdo ⁊ parat⁹ eſt ſatiſfacere quācitius poterit põt epus vel ſacerdos q̄ eū excõicauit taliter excõicatū abſoluere inuito eo q̄ dānū paſſus eſt. Gloſſa.

¶ Queſtio. liiij.

SEd q̄d ſi talr̄ excõicat⁹ q̄ tñ vere penitet ꝺ cõmiſſo vel nullo modo eſt ſoluendo non audet confiteri in publico ſed occulte petit abſolui

⁊ ceſſat a denunciatõe excõicationis: ⁊ ille qui dã-
num paſſus eſt: nihilominus petit ſniam publice
innouari. Quid faciet ſacerdos qui ſcit hanc veri
tatem. R̃n. ſm glo. ibidem credo ſine pͥudicio q̃ i
Gloſſa. hoc caſu nõ dz: nec ep̃s nec ſacerdos ſniaz inouare
Sed dz ab excõicatiõe ceſſare ⁊ taliter excõicatuz
abſoluere in forma eccl̃ie. ar. xiiij. q. vj. ſires. Et in
ſtantiã eius qui paſſus eſt dãnum, ꝓut poterit pru
denter ⁊ ſine ſcandalo repellere ⁊ pis quadã frau-
de illudere: aut ſi forte ꝓpt̃ ꝑtinaciam eius aliter
euadere non põt vtatur v̈bo ſophiſtico vel equiuo
co. Duz videt ſniam innouare ⁊ nullo modo intẽ-
dat illũ ligare quecũꝗ verba ꝓferat. Hec in glo.
mentiri tamen non debet: vt patet li. j. ti. x. de men
dacio. q. vj. vtrum propter liberationem.

Queſtio. lv.

Item circa ꝑdicta. Quero vtrum in caſibus
ſpãlibus in foro pñie. Officialis ep̃i aliquaz
Hoſtienſis. habeat autoritatẽ. R̃n. ſm Hoſti. v. q̃d de officiali
Puto q̃ in penitẽtijs iniungendis ptãtem nõ ha-
beat: ſed in contentioſis tñ. In illis aũt vnũ ⁊ idẽ
eſt conſiſtoriũ epiſcopi ⁊ officialis q̃re ab vno ad
alterum non poteſt appellari vt in nouella Inno.
extra de ap. Romana. R̃n. j. ⁊ hoc intellige niſi ex-
preſſe pateat q̃ hoc voluerit ⁊ intẽderit ep̃s. puta
q: hoc expreſſit. Talis tñ ſi non eſt ſacerdos. debet
hoc alij delegare. ar. ad hoc extra de ꝓcuratoribus
petitio.

Queſtio. lvj.

Quid de r̃po vicario alterius ep̃i. R̃n. ſm
Hoſti. ibidẽ cum ad remotã regionẽ aliquã
ſe transfert ⁊ alium ep̃m vicarium generalem reli
quit: talis vicarius omnia poteſt: ſicut ille q̃ ipſuz
inſtituit poſſet ſi preſens eſſet.

Queſtio. lvij.

Quis ſit ordinariꝰ ↄfeſſor ꝑlatorũ regũ ac ho
minis cuiuſcũꝗ. R̃n. ſm Hoſti. ſub. §. verũ
vt de hac ⁊ ſequentibus: vſꝗ in fi. §. põt eligere cõ-
feſſorẽ quẽcũꝗ voluerit. Cardinalis ſi abſens ẽ
cauſa legatõis põt ſibi eligere ↄfeſſorẽ. ar. extra. c.
ti. Ne pro dilectione ſi p̃ſẽs eſt in curia confiteri dz
pape vel penitentiario pape ſaltẽ de occulto pctõ
Tutius tñ puto q̃ quilibet a papa licentiam ha-
beat vt ſibi poſſit eligere ↄfeſſorez cum tales eidẽ
ſubſint immediate. Et hoc dico exceptis ep̃is qui
oẽs in hoc ſunt ꝑuilegiati. Capellani ⁊ curiales ſi
ſunt de familia dñi pape ↄfiteanẽ pniario ſuo: ⁊ nõ
alij. hi v̈o q̃ ſunt cũ ſinglis cardinalibꝰ poſſunt de
lnia dñi ſui q̃ ipſorũ curaz habet de ↄſuetudine cu
rie etiam alij confiteri. ar. vj. q. iij. placuit. ⁊ extra.
eo. c. omnis. ſz ⁊ penitẽtiario dñi pape poſſunt oẽs
ſine aliqua licentia ↄfiteri. Patriarche archie-
piſcopi ⁊ epiſcopi ac inferiores ꝑlati q̃ exẽpti ſunt
poſſunt ſibi eligere confeſſores ꝓuidos. ſ. ⁊ diſcre
tos. ⁊ hoc de occultis peccatis ⁊ etiam de publicis
leuibus. extra. e. t. ne ꝑ dilectiõe. Nec puto hoc pri
uilegiũ expiraret ſi q̃s ad curiam romanã accedat
vt q̃dã dicebant. ſ. q̃d exiſtens in curia deberet peni
tentiario confiteri. Alij inferiores ſic cõfeſſores
eligere non poſſunt. niſi de ſpãli lnia. ſ. pape vl̃ ep̃i
vl̃ proprij ſacerdotis. In foro etiã pniali credo q̃li
bet q̃ dicit ſe habere lniam a ſuo iudice ⁊ ipſe caue-
at ne mẽtiaẽ. in publicis aũt grauibꝰ ſuo tñ ꝓprio
ſacerdoti ↄfiteri oportet. Sed diſtingue tres ꝓpos
ſacerdotes. vt. ꝯ. c. t. q. xxxviij. vtrũ ſit neceſſe. In iu
deo v̈o ↄtẽtioſo nulli credi dz ſine ꝓbatione. vnde
nõ iudicabo aliquẽ niſi de delegatione ſm iudicia
certus ſim. extra de foro cõpe. ſignificaſti. extra de
aff. de l. Glo. viii. §. xx. ſed nunq̃d põt. ſuper. x. Ime
diate ſic dicit q̃d ſi aliqua eccleſia exẽpta eſt nõ pro

pter hoc ſinguli de collegio poſſunt ſibi eligere cõ
feſſores. ex quo habẽt abbatẽ. vel priorẽ vel decanũ
cui ſubſunt ſz hmõi abbati vel ꝑori vel decano ↄfi-
teri debẽt vl̃ alij de mandato eiuſdẽ. Si aũt hmõi
decanus vel prepoſitus taliuz de ↄſuetudine non
haberet curam aiarũ illaꝝ nec ordinarius. nec ipa
vniuerſitas nec alius niſi ſolus papa credo q̃d nec Gloſſa.
tunc ſinguli poſſent ſibi eligere cõfeſſores q: illud
c. ne pro dilectione non loq̃tur niſi de prelatis tñ.
vnde in hoc caſu recurrendũ eſt ad papam qui pro
uideat talibus de confeſſore hec in glo. Sequiẽ
in Hoſti. Abbas confiteaẽ ep̃o vel alteri de eiꝰ Hoſtienſis.
licentia niſi ſit exẽptus vel ꝑuilegiatus. Mona
chi confiteri debent abbati qui ipſos non ſoluz ex-
trinſecus cognoſcere debet. ar. extra de tempor. or
di. ad aures: ſed abbate abſente vel etiam preſente
de licentia eiuſdẽ vel de ↄſuetudine vel ſm ſtatuta
regule priori. argu. extra de ſtatu monachorum. cũ
ad monaſterium. §. priore ſequenti. poterũt quoꝗ
confiteri epiſcopo ſi volunt qui ⁊ penitentiam ab
batis poterit relaxare. q: ſuperioris autoritas ſem
per videtur excepta. argu. extra de iureiu. venientes
Docet tamẽ q̃d ipſum ſemper ad abbatem remit-
tat. argu. extra de officio ord. Quanto. ⁊ c. ad repri
mendam. ⁊ c. Cum ab eccleſiarum. Decanus cõ
fiteatur epiſcopo vel alteri de eius licentia. de pe-
ni. diſtinc. vj. q̃ vult. ⁊ c. placuit. ⁊ extra. eo. omnis
Idem dico de archidiacono idez de archipreſbite
ro. Prepoſitus ſiue prior ſi ſit ſecularis confite-
atur epiſcopo vel penitentiario ſuo. extra de cleri.
excom. mi. propoſuit. §. j. vel alij qui eius curaz ha-
bet vel de licentia eiuſdem. alij extra. e. t. omnis. ſi
vero ſit religioſus cõfiteaẽ ſuo ſuperiori. The-
ſaurarius ſiue ſacriſta confiteatur epiſcopo vel ei q̃
eius curam habet vt dictum eſt. ſ. de prepoſito.
De magiſtro ſcolarum ⁊ cantore dicas vt ſu-
pra de decano. De canonicis dicas. vt ſupra
de prepoſito. Doctor ſiue magiſter confiteatur illi
in cuius parrochia moratur. Idez dico de adno
cato de iureconſulto. Preſbiter parrochialis
confiteri debet epiſcopo ſuo vel alij cui forte ſubeſt
ſpecialiter. Et temporaliter. vel ſibi adinuicem
confiteri poſſunt de licentia prelati. dic vt in ſpecu
lo de penitentijs ⁊ remiſ. in additi. ⁊ eo. titu. c. ij. li.
vj. Quod tñ non multum expedit ne conſcij ſimi-
lium criminũ ſibi adinuicem deferant. argu. xv. q.
ij. viſis poſt medium ibi humani moris eſt illum
vereri. cuiꝰ iudicio ⁊ volũtate nec erigiẽ nec exp̃mi
tur. ⁊ multum prouidendum eſt de penitẽtis cleri-
corum ⁊ maxime ſacerdotum q: ſm q̃d dicit Criſ.
de peni. diſtinctio. j. Quis autem vidit clericum ci
to penitentiam agentem ſi deprehenſus humilia-
uerit ſe non dolet quia peccauit ſed confunditur.
q: perdit gloriam. Et idem dicit Ambroſius eadez
di. ſunt qui arbitrantur. Imperator ⁊ impera
trix de antiqui ſita conſuetudine curie cõfitentur
capellanis ſuis qui habent curam animarũ de cõ-
ſuetudine non reprobata per papam argu. extra d̃
foro cõpe. cũ contingat papa tñ ſi vellet talẽ poſſet
conſuetudinez reprobare tutior eſt via quod tales
pro ſe ⁊ familia ſua impetrent licentiam confeſſo-
rem eligendi. niſi alio priuilegio ſint muniti.
Rex ſi habet domicilium propriuz ⁊ principale
in aliqua ciuitate. illi epiſcopo confiteri debet niſi
forte ſecꝰ obtineat de ↄſuetudine antiqua q̃ alicui
eccleſie hoc ꝑuilegiũ daret vl̃ niſi ſup hoc haberet
aliq̃d ꝑuilegiũ ſpãle. Dux ↄfiteri dz illi ep̃o i cu
ius dyoceſi hz domiciliũ pricipale. Itẽ dico d̃ mar
chione. Idẽ ẽt q̃d ꝑdictũ eſt de rege intelligẽdũ eſt
de omnibꝰ hñtibꝰ latas iuriſdictiones in diuerſis
epiſcopatibus

epiſcopatibus ſiue ſit dux ſiue comes. Idez dico de p[ro]cere ſiue barone ſi tãtus eſt qḋ habeat ciuitatẽ vel ciuitates ſub ſe: alias ſi tñ caſtra habeat cõfite ri debet illi ſacerdoti infra cuius parrochiam p[ro]prium ⁊ principale domicilium habet vel de ipſi9 licentia alii. extr. e. t. omnis. ¶ Miles ſimplex mercator ⁊ ruſticus ⁊ alij inferiores ⁊ pueri poſtq̃ ad annos diſcretionis peruenerint cõfiteri debent ſacerdoti parrochiali aut alij de eius licentia. extra eo. ti. c. omnis

¶ Queſtio. lviij.

Hoſtienſis. Quid ſi baro aliquis hoc in diuerſis caſtris habet domicilium nec apparet qḋ ſit princi pali9. R̃ñ. ſʒ Ho. ibidẽ. ſub. §. cui propter videt̃ qḋ poſſit confiteri cuilibet quãdiu in parrochiaʒ ſuã moratur vel qḋ tutius eſt de licentia ſui ep̃i eligat vnum confeſſorem. Quid ſi caſtra ⁊ domicilia ſint in diuerſis epiſcopatibus ab vtroq[ue] ep̃o lĩa impetretur vel a metropolitano. ſed ſi ſunt in diuerſis prouincijs recurratur ad primatẽ vel ad papaʒ. q[uia] illud eſt ſine queſtione.

¶ Queſtio. lix.

Quid de his q̃ p[er] partem anni manent in vna parrochia ⁊ p[er] partem in alia. R̃ñ. ſm̃ Ho. ibidẽ ſub. §. vlti. Cui ruſtici. dḋ qḋ ſi transferunt ſe animo reuertendi facti ſunt parrochiani illius. ſi aũt tales non intendunt derelinquere domiciliũ antiquum debent preſbitero antiquo confiteri. vel de eius licẽtia alteri vñ bonum conſilium eſt. q[uod] talis a iudice ſuo ſpirituali lĩam obtineat. vel cõfiteat̃ ſaltem ſub ſpe qḋ prior iudex ratificet. Et idẽ dicendum eſt de familia nobilium. niſi ⁊ ipſi aliqḋ priuilegium a papa habeãt p[ro] ſe ⁊ familia ſua.

¶ Queſtio. lx.

Quid de familia ep̃i vel archiep̃i. R̃ñ. ſm̃ Hoſti. ibidẽ ſi ſit de aliena dyoceſi. Idẽ videtur qḋ etiam in familia alterius principis layci Si vo ſit de dyoceſi propria tunc ei confiteri debet vel cui ipſe mandauerit ſed ⁊ poteſt proprio ſacerdoti de cui9 parrochia eſt confiteri.

¶ Queſtio. lxi.

Hoſtienſis. Quero etiam quã poteſtatẽ habeat confeſſor electus ab ep̃o vel ab exẽpto. R̃ñ. ſm̃ Hoſt. ſub. §. cui parrochia. ſʒ quã p[ot]ẽtem ⁊ ſequẽ. Idẽ dicit qḋ vbi exempt9 eligit habet p[ot]ẽtẽ penitẽtiarij pape Si vero alius eligat habet poteſtatẽ iudicis illius cui ſubeſt is q̃ eligit: vt tñ ſemp[er] publica ⁊ grauia excipias. ¶ Dicit Ray. §. xx. Sed nunquid poteſt. q[uod] poteſt ipſum in foro p[enite]n[t]iali de pctĩs ſuis abſoluere Addit glo ſup[er] v[er]b. De pctĩs. Nõ dicit de excõicationibus ⁊ videt̃ ſentire magiſter qḋ illud. c. ne p[ro] dilatione nõ loq[ui]tur niſi de abſolutione pctõꝝ nõ de abſolutiõe excõicationũ. arg. infra in illa lĩa Ray. Hoc aũt itelligo ⁊ cetera q̃ ponũt̃ infra. Sʒ q[uia] bñficia p[ri]ncipũ late interpretãda ſunt põt dici qḋ illud. c. non loquit̃ tñ de abſolutiõe pctõꝝ ſed etiã de abſolutione maioris excõicatiõis. dũ tñ abſolutionẽ hmõi ſibi non reſeruauerit papa. Sicut de falſarijs ⁊ de v[er]berantib9 clicos ⁊ ſilib9 reſeruat. vel niſi ſnĩa lata ſit ab hoĩe q[uia] tunc ab ipſo excõicatore petẽda eſt abſolutio. Hec in glo. Et videt̃ cuʒ ea ſatis cõcordare Hoſti. vt p[re]miſſum eſt. Sequit̃ in Ray. põt ſcilicet ep̃s ⁊ exẽpt9 eligere ꝯfeſſorẽ. hoc autẽ intelligo niſi ſit excõicatus maiori excõicatione ar. extra de cleri. excõ. mi. Si celebrat. Glo. ſup[er] v[er]b. niſi ſit excõicatus. ſ. ille q̃ eligit̃ in confeſſorẽ. q[uia] tunc nõ poſſet eũ abſoluere ſic ligatus. Si. n. eſſet excõicatus minori excõicatione tñ nihilominus tñ poſſet abſoluere. ar. illius. c. ſi celebrat hoc etiam põt intelligi de illo q̃ eligit ſibi confeſſorem q[uia] ſi ſit excõicatus maiori excõicatione non põt eligere confeſſorem q̃ eum abſoluat de excõicatione illa ſm̃ qḋ h[ic] videt̃ magiſter innuere vt dictum eſt qḋ tñ poſſet ſi eſſet excõicatus tantummodo minori. arg. illius. c. ſi celebrat. vbi dicit̃ qḋ excõicatus minori excommunicatione poteſt eligere. De hoc tñ credo vt p[ri]9 notatum eſt. Hec in glo.

¶ Queſtio. lxij.

Sed nunquid poteſt ep̃s diuerſos eligere confeſſores ⁊ ſepius variare. R̃ñ. ſm̃ Hoſti. ibidem v[er]b. ſed nunquid. Certe non conſulo qḋ hoc faciat quamdiu poteſt habere copiam illius quem eligit. Et ſi poſſit alij in ſubſidium confiteri. vt tñ ſi mortale ſit confiteatur illi quem elegit quanticito ipſius copiam habebit. Secus aũt de venialib9 ſed etſi non habet copiam confeſſoris proprij puta quia mortuus eſt vel receſſit ab eo. tute ſibi aliũ eligat. ¶ Sed ⁊ ſi ep̃s haberet diuerſos confeſſores ⁊ q̃bus tñ omnia pctã ſua vellet confiteri ſine diminutione commẽdandũ eſſet: ſi in fraudeʒ hoc faceret: deteſtandum. Hoſtien.

¶ Queſtio. lxiij.

Quicquid eo ipſo qḋ epiſcopus alicui confitetur videtur ipſum ſibi in confeſſorem eligere. R̃ñ. ſm̃ Hoſti. ibidem dicendum qḋ ſic. q[uia] in talibus pl9 eſt facti ⁊ intentione mentis eligere quã v[er]bis. ar. ff. de legibus de quibus extra de maiori. ⁊ obe. legabatur. xv. q. vi. c. j. ad. fin.

¶ Queſtio. lxiiij.

Utrum archiep̃s debeat ſcire quis ſit ꝯfeſſor ep̃i. R̃ñ. ſm̃ Hoſtiẽ. v[er]b. ſed nunq̃d archiep̃s. Dic q[uod] ſic: velit nolit ep̃s ⁊ etiam ip̃m põt cõpellere vt ſibi ꝯfiteat̃ ſi ſuſpectũ habeat ꝯfeſſorez: quia ab ipſo de aĩa ep̃i rõ exiget̃. ar. extra de offi. ordi. paſtoralis ⁊. c. irrefragabili. Diſtingue tñ inter publica crimina ⁊ occulta: vt idẽ Hoſti. dicit in gloſ. ſuper. c. ne pro dilectione.

¶ Queſtio. lxv.

Poſt hec quero qualis dʒ eſſe ꝯfeſſio. R̃ñ. ſm̃ Ray. §. xxiij. ſequit̃ que ſint ⁊ ſequentibus. et Hoſti. §. vi. qualis dʒ eſſe: dicendũ q[uod] ꝯfeſſio debet eſſe voluntaria: amara: diſcreta: feſtina: frequẽs ⁊ itegra. ¶ Voluntaria nõ coacta: ſicut ꝯfeſſio achor Joſue. vij. ſʒ ſicut ꝯfeſſio dextri latronis Luc. xxiij. Licet eñ dolere debeat propt̃ pctã que cõmiſit: dʒ tñ gaudere p[ro]pt̃ vitam quã recupat: ſic in eodem ſubiecto ſimul ſunt dolor ⁊ gaudiũ. ps. Scḋm multitudinẽ doloꝝ meoꝝ: in corde meo ꝯſolatiões tue locũ letificandi aĩam. ¶ Amara ps. Rugiebam a gemitu cordis mei. Jere. xxxi. Statue tibi ſpeculã pone tibi amaritudines dirige cor tuũ in viã rectã Jere. xxxi Signa hmõi amaritudinis ſunt. v. ſ. verecundia. Augu. de pe. di. j. quẽ penitet: laborat mens: patiẽdo erubeſcentiam: ⁊ q[uonia]m verecundia magna eſt pena qui erubeſcit pro chriſto ſit dignus venia.

¶ Queſtio.

Quid de ſacerdote hñte ſoccariã parrochianam ſuã. Nunq̃d dʒ amittere eã ad ꝯfeſſionem maxime de illo pctõ. R̃ñ. ſm̃ glo. h[ic] ſup[er] v[er]b. laborat. Credo q[uod] non: q[uia] aufert ei erubeſcentiã: que eſt maxima pars p[e]n[itent]ie: q[uia] non erubeſceret ita coraʒ eo ſicut coram alio. ¶ Debet ergo eaʒ mittere ad alium ſacerdotẽ: ſicut notauit Hug. circa p[re]ſbyterũ grecum ⁊ vxorem propriam. Et habetur. xxx. q. j. in glo. ſuper. ca. omnis. Idem credo de omni peccato in quo preſbyter fuit conſentiens vel cooperator. ſi tñ in hmõi caſib9 abſoluat parrochianũ ſuũ penitentẽ abſolut9 erit. Nec eſſet contra qḋ ep̃us nõ poteſt diſpenſare in ſymonia cum eo commiſſa: quia diſpenſatio eſt dignitatis: abſolutio eſt Gloſſa.

neceſſitatis.et ideo nō tam facile amittit ꝗs ptātē
abſoluēdi ſicut ptātem diſpenſandi.Hec in Glo.
¶ Scḋz ſignū amaritudinis eſt humilitas. Vñ
⁊ publicanus nō audebat oculos ad celum leuare
Luc.xviij.¶ Tertiū ſignum ſunt lacryme. Treñ.
ij. Deduc quaſi torrentē lachrymas p diē ⁊ noctez
¶ Quartū ſignū eſt fortitudo:exemplū de maria
magdalena que adeo fortis fuit in cōfitēdo ꝓpter
amaram interius compunctionē qḋ nullo pudore
obſtante publice ꝯfeſſa fuit turpitudinem pctōꝝ.
¶ Quītū ſignū eſt promptas obedientie. Exēplū
in dn̄o qui pro nobis factus eſt obediens vſqȝ ad
mortem.Phil.ij.Item Augu.de pe.di.v. conſide-
ret qui ſic ait.Ponat ſe penitēs ⁊ oīno in poteſta-
te iudicis. In iudicio ſacerdotis nihil ſibi reſer-
uans ſui vt oīa eo iubente paratus ſit pro recipiē-
da ale vita facere:queciqȝ faceret pro euitāda cor
poris morte:⁊ hoc cū deſiderio: qꝛ vitam recupat
infinitā.cū gaudio eīm facere debet immortalis fu
turus.ꝗ faceret pro differenda morte moriturus.
Hec Augu.Item cōfeſſio debet eſſe diſcreta qḋ cō
ſiſtit in hoc.vt diſcretū querat confeſſorē ꝗ ſciat li-
gare ⁊ ſoluere de pe.di.j.quē penitet ⁊ hoc de lnia
ꝓprij ſacerdotis .Vide.ꝫ.e.ti.q.xxxix.quid ſi ſubdi
tus ⁊c. Hoſti ⁊ ſequentibꝰ.Itē debet diſtincte ac ſe
paratim ſingula pctā ꝯfiteri.pſ̄.Lauabo p ſingu-
las noc.lec.me.lacri.m.ſtra.me.ri.Item nō debet
ſe excuſare nec aliū incuſare.Prouer.xviij.Iuſtus
in principio accuſator eſt ſui. Fallit hoc tū qñ cir-
Proue.xviij cunſtātia pcti eſt talis qḋ nōpoſſit alr cōfiteri pec
catū.vt ſi cognouit ſororem ſuā vel hmōi. De hoc
vide infra.e.ꝫ.q.lxvij.vtrū aliqñ liceat. Itē cauere
debet qḋ ſicut non celat pctm̄ qḋ fecit.Ita etiā non
dicat ſe quis ꝯmiſiſſe pctm̄ qḋ non fecit.Itē ſi pec-
catum eſt occultum confiteatur in ſecreto. Criſoſ.
Criſoſto. Non tibi dico vt te prodas in publicum.de pe.diſ.
j.non tibi dico.Qḋ aūt malfeſtū eſt etiā in mani-
feſto.de pe.di.j.quez penitet.De his quecqȝ habet
in queſtionibus ſpecialibus.Item dȝ fieri pura in
tentione non ad vanam gl'iam vel hypocriſim: nō
timore ſeruili ſed filiali ⁊ ſine fictiōe.de peniten.
di.j.quē penitet.⁊.c.ꝗuis.⁊.§. item taciturnitas.
vbi dicit.Taciturnitas pcti ex ſupbia naſcit cor-
dis.⁊ infra ſpēs ſupbie eſt ſe velle videri iuſtū qui
peccator eſt.hypocrita conuincit qui ad imitatio-
nem primorū parentū vel tergiuerſatione ꝟboꝝ
pctā ſua leuigat:vel ſicut caym pctm̄ ſuū reticēdo
ſupprimere querit:vbi aūt ſupbia regnat:vel hy-
pocriſis:humilitas locū habere non pōt.Sine hu
litate ꝟo alicui veniam ſperare non licet.nec ergo
vbi eſt taciturnitas ꝯfeſſionis venia ſperanda eſt
criminis:hec oīa in dicto.§.Item fiat moroſe non
incurſu ſicut campſores cōputant nūmos ſuos. ſȝ
potius cum mora ⁊ deliberatōe vt accendat deuo
tio ⁊ maior habeat ꝯtritio ⁊ verecūdia.¶ Itē con
feſſio dȝ eſſe feſtina.eccl'ie ⁊c.ne tardes cōuerti ad
dn̄m ne differas de die in diem.Subito eīm veniet
ira illius ⁊ in tpe vindicte diſperdet te. ¶ Debet
aūt feſtinare ꝓpter quinqȝ.Primo ꝓpt hore mor-
Luce.xij. tis incertitudinem.Luc.xij.Veniet dominus ſui
illius in die qua non ſperat ⁊c.Exemplū de diuite
cui dictum eſt.Stulte hac nocte repetent animam
tuam a te ⁊c.Luc.xij.vbi ſup illo verbo que autez
congregaſti cuius erunt.dicit Ambroſius.Nō ſūt
hoīs bona que ſecum auferre non pōt. Sola mīa
comes defunctoꝝ.Scḋo ꝓpt pctōꝝ accumulatio
nem.Apoc.vlti.Qui in ſordibus eſt ſordeſcat ad-
huc Grego.Pctm̄ qḋ per penitentiā non diluitur
ſuo pondere mox ad illud trahit. ¶ Tertio ꝓpt
maiorem a deo elongationem ⁊ difficiliorem con

uerſionem.vnde illud Ouidij.Qui non eſt hodie Ouidius
cras minus aptus erit.pſ.Qui elongant ſe a
te peribunt.¶ Quarto propter finalem periculo
ſam conuerſionē.qꝛ rara eſt vera confeſſio in extre
mis vt dicit Augu.qꝛ multa impediūt.vide hoc in
fra.q.clix.⁊ p̄mo quero vtrū aliquis in fi.feſtina er
go ne tardaueris.Item cōfeſſio debet eſſe frequēs
quod duobus modis intelligi poteſt. ¶ Uno mo-
do vt ſi frequenter ceciderit in pctm̄ etiam morta-
le frequenter reſurgat.p penitentiam.de pe.diſ.iij.
Septies in die cadit ⁊.c. Adhuc inſtant perfidi.Ex
cipe tū penitentiam ſolēnē.vt ſupradictum eſt.e.ꝫ.
q.x.vtrum ſolēnis.Alio modo vt etiā eadem pecca
ta frequenter confiteat. Non tū ad hoc tenetur ꝗs
niſi in caſibus.videtur.infra.q.lxx.vtrum aliquan
do Augu.Quanto pluribus cōfitebit ꝗs ſub ſpe ve
nie turpitudinē criminis tanto facilius ꝯſeqtur gra
tiam remiſſionis.de pe.di.j.quem penitet.¶ No-
ta etiam de hoc penalem conſtitutionē factam cō-
tra negligentes confiteri peccata ſua ꝗ dicit quod
omnis fidelis ſaltem ſemel in anno tenetur poſtꝗ
ad annos diſcretionis venerit ꝯfiteri omnia pecca
ta ſua.⁊ ſuſcipere reuerenter ad minus in paſcha
eucharistie ſacramētum.niſi forte de conſilio pro-
prij ſacerdotis ob aliquā rationabilem cauſam ad
tempus ab eius perceptione duxerit abſtinendū.
Alioquin ⁊ viuens ab ingreſſu eccleſie arceat ⁊ mo
riens chriſtiana careat ſepultura.vnde hoc ſaluta
re ſtatutum debet frequenter in eccleſijs publica-
ri:ne quiſquā in ex ignorantie cecitate velamē excu
ſationis aſſumat.Hec omnia de verbo ad verbum
extra .co.ti.oīs.Item debet eſſe confeſſio integra.
vt.ſ.omnia peccata dicat.non diuidēdo ēt ea inter
diuerſos ſacerdotes.Sed vni totum dicat.Nā do-
minus ſumme bonus opus imperfectionis nō no
uit.Aut totum hoīem ſanat.aut nihil vt habet
de pe.diſtin.iij.ſunt plures et Augu dicit Caueas
ne verecundia ductus diuidas confeſſionem.Naz
hoc eſt ſemper venia carere ad quā putat per fru-
ſtra peruenire.de peni.di.v.c.j.circa finez.vñ in pſal
mis dicitur. Effundite coram illo corda vr̄a.⁊ ex-
tra eodem ti.omnis.¶ Ad hoc autem qḋ integra
ſit confeſſio requiritur ſecundum Raymundum.
§.xxv.¶ Item confeſſio non ſolū qḋ voluntaria ſit
⁊ diſcreta.pura ⁊ moroſa.de quibus quattuor pre
miſſum eſt ⁊c.Item confeſſio debet eſſe diſcreta. ſȝ
etiam vt ſit fidelis propria accuſatoria vera ⁊ nuda
¶ Fidelis vt tam ipſe confitens quā ſacerdos ſint
in fide catholica ⁊ fiat ſcḋm doctrinam eccleſie.
non hereticorum.¶ Item qḋ fiat ſub ſpe venie ali
ter non valeret ſicut penitentia Chaym qui dixit.
Maior eſt iniquitas mea quam vt veniam mere-
ar.¶ De primo habetur ſecundum Augu.de pen.
diſtin.vj.qui vult de ſecundo.de pe.diſtin.j.Quem
penitet.¶ Item debet eſſe propria vt ſcilicet accu-
ſet ſe tantum ⁊ non alios vt predictum eſt ⁊c.Item
confeſſio debet eſſe diſcreta. ¶ Item accuſatoria.
ne querat excuſationes in peccatis . ſicut primi
parentes.Nam ſi ſe modo accuſat deus excuſabit
vt dicit Auguſtinus.¶ Item vera.ideſt non tacēs
verum nec admiſcens falſum etiam cauſa humili
tatis vide de hoc infra queſtione. lxxix. vtrum li-
ceat.¶ Item nuda quia non debet confiteri p nū-
cium.necqȝ per epiſtolam ſed preſentialiter ⁊ ore ꝓ
prio vt dicit Auguſtinus de peniten. diſtinctione.
prima.Quem penitet.vide infra queſtione . lxxvj.
vtrum ſufficiat.¶ Item nō debet confiteri verbis
vel nominibꝰ, crimina palliātibus.ſed qḋlibet pec
catum ſuo proprio nomine quantumcumqȝ turpi
exprimat dicit hic Gloſſa Credo quod ſufficiat

exprimere

exprimere pctm̄ per honeſta verba. vt dormiui cū illa vel cognoui illā. Nec oportet confitentē dicere turpiter ſicut ribald⁹ loquit. Et idē dixit viri. Nō eñ dʒ hō inhoneſte loqui ſi poteſt vitare. Sʒ ſufficiūt quecūqʒ verba ꝑ que cōfeſſoꝛ ſufficienter intelligit pctm̄ cū ſuis circūſtantijs ſm̄ vlric. Itē debet ꝯfiteri omnes pcti circūſtantias. Intellige hoc ſʒ

Prouerbi. xxviij. glo. de circūſtātijs aggrauantib⁹. Prouer. xxviij. q abſcōdit ſcelera ſua nō dirigeſ. qui aūt ꝯfeſſus fuerit ꝛ ea reliquerit miſericordiā conſequetur. vide ēt de hoc infra. q. lxxxi. vtrum teneamur confiteri.

Queſtio. lxvi.

Thomas. AD plenioꝛē intellectū premiſſoꝝ. Quero primo vtrum cōfeſſio facta ſine cōtritione ꝛ ſine caritate valeat. Rñ. ſm̄ Tho. in ſcri. dō qđ cōfeſſio eſt actus virtutis ꝛ eſt pars ſacramēti. Secundum aūt qđ eſt actus ꝟtutis ſic eſt act⁹ meritoꝛi⁹ ꝓpē ꝛ ſic confeſſio non valet ſine caritate q̄ eſt principiū merēdi. ſed ſm̄ qđ eſt pars ſacramēti ſic ordinat cōfitentez ad ſacerdotē qui habet claues eccleſie q̄ ꝑ confeſſionē conſcientiā ꝯfitentis cognoſcit ꝛ ſecundū hoc ꝯfeſſio pōt eſſe etiā in eo q̄ non eſt cōtritus qꝛ pōt pctā ſua ſacerdoti innoteſcere ꝛ clauib⁹ eccleſie ſe ſubijcere ꝛ quāuis tūc nō ꝑcipiat abſolutionis fructū tñ recedēte fictione ꝑcipere incipiet ſicut eſt ēt in alijs ſacramentis. vñ nō teneſ iterare confeſſionē q̄ fictus accedit. ſed teneſ poſtmodum fictionē ſuam ꝯfiteri. Cocoꝛdat his Pe. Nota tñ đ hac materia aliqđ certius infra. e. t. q. lxxiij. ſʒ quid agendū. Ray. etiā. §. liij. Itē q̄riſ dicit qđ ſi qs exiſ in propoſito peccandi. i. q non proponit abſtinere a pctis ꝯfitetur. ꝛ poſtmodū ꝑ verā pniam redeat debet iterare cōfeſſionē. De quo glo ibidē. ꝛ. §. pcedēti ſup. ꝟ. indicēda ſic dicit. Credo. qđ talis nō teneaſ poſtea iterare ꝯfeſſionē ſi ꝯfiteaſ eidē ſacerdoti cui prius ꝛ q̄ ad hoc habeat in memoꝛia pctā ſua q̄ audiuit. Si aūt nouo q̄ alias non audiuit eū aut etiā ꝑmo. ſi oblitus eſt q̄ audiuit credo qđ debeat totum iterum confiteri.

Queſtio. lxvij.

Petrus VTrū liceat aliqḡ ꝯfiteri pctā aliena Rñ. ſm̄ Pe. in ſcri. di. xxi. dō qđ aut ſine alterius peccato pōt pctm̄ confitētis ſufficiēter notificari ꝯfeſſoꝛi aut nō ſi pōt non eſt cōfitendū pctm̄ alienū. qꝛ tunc eſſet proditoꝛ criminis alterius vñ ſup illud i pſalm̄. Dixi ꝯfitebor aduerſum me iuſtitiā meaʒ

Gloſſa. dño. Glo. pctā mea nō aliena ſi vera nō pōt. tūc autē ꝑ hoc imminet ꝑiculū aliqđ illi ꝛ tunc nō eſt ꝯfitendum ſed ſufficit pctm̄ dicere ſine hmōi circūſtātia aut nō immet ꝛ tūc debet ꝯfiteri. Vide infra. e. q. lxxxvij. queiro etiā.

Queſtio. lxviij.

Petrus VTrum teneamur ꝯfiteri pctā manifeſta. Rñ. ſm̄ pe. in ſcrip. d. xvij. dō ꝙ non ſufficit aliqđ eſſe notū iudici niſi ſit ei notū in forma iudicij. Et ob hoc quāuis pctā manifeſta nota ſint ſacerdoti. qꝛ tñ nō in forma iudicij. Ideo opoꝛtet ea cōfiteri: Idē Tho.

Queſtio. lxix.

VTrū pctā moꝛtalia teneamur ſtatī hita opoꝛtunitate cōfiteri. Rñ. ſm̄ pe. Due ſunt circa hoc opiniones. Nā qdā dicūt qđ pctōꝛ tenetur cōfiteri ſtatim habita opoꝛtunitate. Nec decretalis extra. e. t. oīs excuſat eū. qꝛ intendit artare tp̄s propter negligētiā holʒ ꝛ nō āpliare. ¶ Alij dicūt cōmuni⁹ qđ cū ſit ꝓceptū affirmatiuū nō obligat niſi ꝓ loco ꝛ ꝓ tp̄e. Eccl'ia ꝟo i hoc ꝓcepto potuit tp̄s đterminare cū ſit ꝓceptū diſcipline nō nature. vñ regulariť nō teneſ homo ꝯfiteri niſi ſemel i anno. ſ. i paſca qñ etiā neceſſe hʒ cōicare hāc opinionē etiā Tho. dicit eſſe ꝓbabilioꝛē. Inn. extra. e. t. in glo. ſuper. c. oīs dicit ꝑmā opinionē eſſe ſecurioꝛē. ¶ In quattuoꝛ tñ caſib⁹ ſm̄ pe teneſ ante cōfiteri. vnus eſt rōne ſacramēti. ſ. ſi vult cōicare vel celebrare vł ēt ſacrū oꝛdinē recipere vel hmōi ſʒ tho. Ali⁹ rōne periculi vt ſi eſt in ꝑiclo moꝛtis ꝛ iſtos duos caſus etiā tho. ponit in ſcrip. ꝛ in q̄dā qōne de quolibet. Tertius eſt rōne ꝯſcientie vt ſi dictat ſibi ſua ꝯſciētia qđ ſtatī teneaſ. Quart⁹ eſt rōne dubij vt ſi non ſꝑat copiā ꝯfeſſoꝛis ſibi ampli⁹ illo anno occurrere. vt ſi habet caſum de quo ſol⁹ papa pōt abſoluere ꝛ habet modo copiā pniarij pape. ¶ Dicit etiā Tho. in qōne de quolibet qđ laudabile eſt qđ pctōꝛ pctm̄ ſuū q̄citi⁹ poterit cōfiteaſ ꝑ accidēs tñ poſſet dilatio eſſe meritoꝛia dūmō non differat vltra annū. videlicet ſi ad hoc differret vt prudētioꝛi ꝯfiteref vel deuoti⁹ ꝓpter ſacrū tp̄s. De obligatione vero que eſt rōne periculi. nō ſtatutū ꝯcilij generalis. extra. e. t. Cū infirmitas coꝛpoꝛalis nōnumq̄ ꝓueniat ex peccato dicente dño languido vade ꝛ āplius noli peccare ne deterius tibi cōtingat preſēti decreto ſtatuimus ꝛ diſtincte precipimus medicis coꝛpoꝝ vt cum eos ad infirmos vocari contigerit ipſos aſi omnia moneāt ꝛ inducāt. vt medicos aduocent aīaꝝ vt poſtq̄ fuerit infirmo de ſpūali ſalute prouiſum ad coꝛpoꝛalis medicine remediū ſalubrius procedatur cū cā ceſſante ceſſet effectus. Et infra ſi q̄s aūt medicoꝝ huiōi noſtre cōſtitutionis poſtq̄ ꝑ prelatos locoꝝ fuerit publicata tranſgreſſoꝛ extiterit tandiu ab ingreſſu eccleſie arceatur. Glo. Inno. ꝛ Hoſti. ſ. ꝑ ſniam donec ſuꝑ tranſgreſſione hmōi ſatiſfecerit competenter. ¶ Glo. Hoſti. ex quo dicit precipimus neceſſitatē impoꝛtat ꝛ tranſgreſſoꝛ peccat moꝛtaliter nec cōtra ſtatutū preſcribi pōt nec aliq̄ ꝯſuetudine tolli: cū pro ſalute aīaꝝ inductū ſit. Hec hoſti. Seq̄tur in decr. ceterū cū aīa ſit multo precioſioꝛ coꝛpoꝛe ſub interminatione anathematis ꝓhibemus ne aliqs medicoꝛum pro coꝛpoꝛali ſalute aliqđ egro ſuadeat. qđ in periculū anime conuertatur.

Queſtio. lxx.

VTrū aliqs teneaſ hō confeſſionē factam iterare. Rñ. ſm̄ Pe. Confeſſio eſt in remedium ſic nō prodeſt i moꝛtali ſuſcepta tñ abſoluiſ homo ꝓcepto ſicut ꝛ ficte baptiſmū ſuſcipiēs ꝛ ideo nō teneſ amplius regulariter confeſſiōez ſemel bona fide factā iterare. de pe. di. j. c. menſurā. §. nō ita alicubi incipit his autoꝛitatib⁹. Et dicit ibi ꝙ nō eſt neceſſe vt que ſemel ſacerdoti ꝯfeſſi fuerimus de nouo ꝯfiteamur. Teneſ tñ in quattuoꝛ caſib⁹: ꝛ h̄ aut ꝓpter defectū ꝯfeſſoꝛis: aut ꝓpter defectū cōfitentis. Propter defectū ꝯfeſſoꝛis dicit aut quia deficit ei clauis potentie: eo ꝙ nō pōt de illo pctō abſoluere: aut qꝛ deficit ei clauis ſcientie qꝛ neſcit diſcernere ꝓpter defectū ꝯfitentis dicit: aut qꝛ diuidiauit ꝯfeſſionē. i. qꝛ ſcienter tacuit aliqđ moꝛtale: vt pʒ infra. q. proxi. aut qꝛ ꝯtēpſit ſeu neglexit ſatiſfacere ꝛ oblitus eſt ſatiſfactionē iniunctā. Nā ſi ſciret eam implere vellet: nō opoꝛteret ob hoc cōfeſſionē iterare: cum ſuꝑdictis ſatis videſ ꝯcoꝛdare in pluribus Ray. §. vj. ſed nunquid. Et plenius Hoſti. §. xviij. an pctā. Ipſi tñ ponunt pro quarto membro caſum de eo qui ꝯfeſſus eſt in ꝓpoſito nō deſerendi pctm̄: vt pʒ iuxta. q. xxxix. ſed quid ſi is Sed glo. hic in quarto caſu ſimpliciter concoꝛdat tamen Petrus vnde dicit ꝙ ſi confitetur eidem ſacerdoti cui prius confeſſus eſt: ꝛ ſacerdos recolit penitentiā non opoꝛtet ꝙ iteret illud qđ antea confeſſus eſt ei: ſi autem penitens recolit de penitentia ſibi iniuncta: quā tamen facere contempſit. Credo ꝙ ſufficiat ei qđ idem penitens eam

Petrus

Raymun.

expꝛimat ſacerdoti: etiam cui de nouo cōfitet: ꝛ in hoc caſu nō tenet confiteri peccata q̄ alias confeſſus eſt. ꝛ pro q̄bus iniuncta fuit ei pnīa illa. ſecus ſi oblitus eſt penitētiā nec eā fecit vt dictū eſt. Nec obſtat ſi obijciat qꝺ ſacramētū pnīe vnū eſt ꝛ ideo communicari ſimul ſe debēt cōtritio. cōfeſſio. abſolutio. ꝛ pnīe iniūctio. ne fiat diuiſio ſacramenti. q̄ſi ſacramentū penitentie non tantū exigit continuationē dicēdorum ꝛ agendorum quātū exigūt cetera ſacramēta. vñ penitentiarij. q̄nq̄ȝ aliquē audiunt pro parte vna die ꝛ pro parte in craſtinū ei iniungūt penitentiam ꝛ impēdunt abſolutionem. Quandoq̄ȝ abſoluunt de quibuſdā peccatis vel excōicationibus ꝛ de alijs mittunt eos ab alijs abſoluēdos. Hec omnia in glo. ſuper ꝟ. ad pꝛimo q̄ſitū. Gloſſa.

℄ Queſtio. lxxi.

Sed numquid poſt cōpletā pnīam recidiuās tenetur tā illud recidiuū quā oīa q̄ alias cōmiſerit confiteri. maxime ſi ꝯfiteatur tali qui nūq̄ alīs audiuit eū. Rñ. ſꝫ glo. ibidē nō credo qꝺ teneatur dicere ſpāliter ꝛ diſtincte ea q̄ ante cōfeſſus eſt ſed ſufficit confiteri in generali de illis expꝛimendo ingratitudinē ſuam ꝛ dicendo de multis ꝛ magnis pctīs moꝛtalibus liberauit me dñs per penitentiā. Et ego ingrat⁹ exiſtens nihilominꝰ ſic offēdi eum. Et ſi foꝛte neſciat expꝛimere. aut non expꝛimit ingratitudinis nomē non nocet dūm̄ talia dicat verba. ꝛ quibus ſacerdos ingratitudinem illaȝ poſſit intelligere Gloſſa.

℄ Queſtio. lxxij.

Utrum liceat confeſſionē dimidiare. Rñ. ſm Pe. dꝺ qꝺ ſicut in ſanatione moꝛboꝝ coꝛpoꝛalium opoꝛtet qꝺ vnus medicus nō ſolū ſpeciem moꝛbi vnius Sed totam habitudinē infirmi ſciat ne medicina quam vult adhibere vni moꝛbo alteri ſit contraria. ita in ſanatione moꝛboꝝ ſpiritualium. vñ opoꝛtet qꝺ fiat vni confeſſio omniū q̄ habent in memoꝛia. ſi vero aliq̄ exciderūt a memoꝛia non debet reputari cōfeſſio dimidiata. Petrus. ℄ Itē dicit Tho. ꝛ addit qꝺ ſi homo pctm̄ qꝺ in pꝛioꝛi confeſſione oblitus fuit poſtmodū cōfitet etiā alteri confeſſoꝛi non opoꝛtet propter hoc totam cōfeſſionē iterare. lꝫ hoc q̄dā ſenſerint ſed ſufficit qꝺ confitēs dicat hoc peccatū qꝺ oblit⁹ fuit expꝛeſſe ꝛ explicite alia aūt in generali dicēdo qꝺ cū alia multa pctā cōfiteretur hmōi oblit⁹ fuit. Thomas.

℄ Queſtio. lxxiij.

Sed quid agendū cū ꝯfitens hꝫ aliqua peccata a quibus ſacerdos ſiue iſte ꝯfeſſoꝛ nō pōt eum abſoluere. Rñ. ſm Tho. Nihilominus tenet tunc huic ꝯfeſſoꝛi oīa ꝯfiteri vt quātitatē tot⁹ culpe cognoſcat: ꝛ tunc ꝯfeſſoꝛ remittat eum ad ſupioꝛem abſoluendū de illis peccatis a quibus nō pt eum abſoluere. ar. xxxiij. q. ij. latoꝛē. ꝛ extra eo. tit. ſignificauit. Idem dicit p oīa Pe. Thomas i quadam q̄ōne de quolibet ꝯfectius. rñdet dicēs. q̄ ſacerdos non abſoluit aliquē niſi quē diuinitus credit abſolutum. Sed poſtq̄ eſt a deo abſolutus tenetur ad hoc eccl̄ie ꝯfiteri. Et q: diſpenſatio abſolutionis non eſt tota credita minoꝛi tenet totū cōfiteri p̄lato minoꝛi: ꝛ ipſe dꝫ eū abſoluere ab oībus a quibus pōt. Deinde tenet eum remittere ſuperioꝛi de reſiduo abſoluendū. Item glo. vt patet infra. q. ij. ab iſta. ſ. q̄dſi cōfitēs. Nota etiā qꝺ huic dicto Tho. ſ. qꝺ ſacerdos nullus dꝫ abſoluere. niſi quē reputat vere penitētē. i. a deo abſolutū. Cōcoꝛdat Alber. in ſcrip. ſup. iiij. ſentē. diſtin. xviij.

℄ Queſtio. lxxiiij.

Sed q̄d ſi inferioꝛ abſoluat eū a toto. nūq̄d eſt abſolut⁹. Rñ. ſꝫ Tho. in q̄ōne de quolibet dꝺ q̄ quāuis q̄dā aliud aliquādo ſenſerint nō tñ credo qꝺ ipſe ſit abſolutus. Excuſat tñ ille q̄ abſoluit per ignoꝛātiā iuris nō aūt ſacerdos cur⁹ circa hec ignoꝛare non licet

℄ Queſtio. lxxv.

Quid ſi ꝯfitens excōicatus aliqua excōicatione a q̄ nō pōt abſolui a ſuo cōfeſſoꝛe. Nūq̄d abſolui dꝫ ab eo de alijs pctīs. Rñ. ſm glo. ꝫ. c. tit. pꝛimo de excōicatione. ſ. xxxiij. Sed nūquid erunt ſupꝟ. quo ad illam. dicūt quidā qꝺ non q: manēti in excōicatione nō ſunt impendenda ſacramēta eccleſie verius tñ credo qꝺ ſi nō ſtat per eū qui abſoluat nec eſt in moꝛa petende abſolutionis nec timetur qꝺ negligentioꝛ fiat ad petendā abſolutionē ſuper hmōi excōicatione propter abſolutionem impetratā ſuper alijs pctīs poterit eum cōfeſſoꝛ ſu⁹ abſoluere de alijs pctīs. Sicut q̄ñ ep̄s retinet ſibi abſolutionem de aliq̄bus criminibus. Sacerdos pꝛochialis cōfitentem abſoluere pōt de alijs. Et poſtea ep̄s abſoluet de illo qꝺ ſibi retinuit. Et due huiuſmōi ꝑticulares abſolutiones facient vnam integram ꝛ vna eſt preparatoꝛia ad reliquā. Et ideo in hoc caſu poteſt cōicare confeſſoꝛ taliter excōicato ſicut ei cōicatur in receptione iuramenti ante abſolutionē. Gloſſa. ℄ Regularius tñ fieret ſi pꝛius abſolueret ab hmōi excommunicatione ꝛ poſtea de ceteris pctīs cū excōicatio ſit foꝛtius vinculū. Et hoc ſeruant quidam cōfeſſoꝛes: ſed benignioꝛ eſt pꝛius dicta ſententia. Secunda tamē eſt tenēda. Si timeatur qꝺ propter hmōi abſolutionem fieret negligētioꝛ ad petendum abſolutionem excōicationis. credo etiaȝ qꝺ cōfeſſoꝛ nō tenet abſoluere de pctīs añ excōicationis abſolutionē. Thomas. ℄ Tho. in ſcrip. d. xviij. q. vlt. ar. ij. dicit qꝺ ſacerdos nullū excōicatum pōt abſoluere a culpa niſi pꝛius abſolutus ſit ab excōicatione quia excommunicatus non ſit ꝑticeps ſacramentoꝛuȝ eccleſie.

℄ Queſtio. lxxvi.

Utrum ſufficiat cōfiteri per nūcium aut ꝑ ſcripturam. Rñ. ſm Pe. di. xvij. dꝺ qꝺ quamuis in quantū eſt actus virtutis interioꝛis poſſet cōfeſſio ꝑ nunciū vel ꝑ epiſtolā fieri. Tñ inquātū eſt ꝑs ſacramenti habet determinatā materiā. ſ. actum quo ꝑcipue cōſueuit cōſcientia hominis manifeſtari. vñ ſine neceſſitate nō lꝫ alicui ſic confiteri. vt patet ꝑ Aug. de pe. di. j. quid penitet circa pꝛin. c. in neceſſitate ꝟo pōt defectus eius ſuppleri ꝑ actum equalētē. vt cū alicuius lingua non intelligit confiteatur ꝑ interpꝛetē. ita qꝺ tñ ꝑſens ſit vt dicit glo. ſ. xxvi. Nuda ſup ꝟ. ꝑ nūciū. mut⁹ ꝯfitea ꝑ ſcripturā vꝉ ꝑ nutū vel ꝑ interꝑtē. ꝛ hmōi. De⁹. n. nō req̄rit ab hoīe impoſſibile. cōcoꝛdat hīs Inn. extra e. t. in glo. ſup. c. oīum pꝛin. Etiā ſi ſacerdos abſens ē nō opoꝛtet ei per nūciū vꝉ ꝑ ſcripturā ꝯfiteri. ſꝫ tūc pōt ſi vult ēt layco. ꝯfiteri. de illo ergo iudicadū eſt ſicut de eo q̄ nō hēt copiā ꝯfeſſoꝛis. idē ēt dicit tho. ꝯcoꝛdat quoq̄ȝ Alb. nota ēt ſm tho. qꝺ cū q̄s in neceſſitate ꝯfitet layco vꝉ ꝑ iterꝑtē laycū tenet omnino celare layc⁹ q: lꝫ nō ſit ꝓꝑe ſacramētū ē tñ q̄dā ſacramētale vt dicet infra. e. t. q. xcvij. vtrū non ſacerdotes. Petrus

℄ Queſtio. lxxvij.

Sed nūq̄d ſufficit ſi aliquo ꝑūte corā aliquo ſacerdote ali⁹ dicat pctā ſua i ei⁹ ꝑñtia. Rñ. ſꝫ glo. vbi. ſ. credo qꝺ nō q: oꝫ ab Augu. qꝺ nō ꝑ nūciū vt ꝑdictū ē. Si tñ ſacerdos interroget pēitētē ꝛ ille ad īterrogata rñdet ſufficit quātū ad ea de q̄b⁹ īterrogat niſi ſit talis q̄ poti⁹ omitteret ꝯfiteri q̄ ore ꝓꝑo ꝯfiteret pctm̄. hoc. n. de ſupbia ē: vt ait au. de pe. di. v. c. j. vꝉ⁹. ſi. Silr nō ſufficit ꝑ epiſtolā ꝯfiteri. nec dꝫ abſolo fieri ꝑ ep̄lam. ſꝫ pn̄s ꝯfitēs a ꝑſenti ſacerdote dꝫ abſolui. nō tñ nego q̄n pēitēs poſſit cuicūq̄ȝ viderit expedire pctm̄ ſuū ꝑ lr̄as intimare ꝛ ꝯſiliū ei⁹ ꝑ lr̄as recipere. ſꝫ nō ſufficit ad pnīe ſacramētū. vt dictū ē. hec oīa in glo. Gloſſa.

℄ Q̄o. lxxviij

Sed

SEd nunquid vnus poteſt audire penitentem et alius abſoluere. Rñ. ſm glo. ibidez. Credo qḋ non. qꝛ ſacramentum penitentie non eſt dicendum ſicut dicitur de epiſcopo qui manuz imponebat in ordinatione et alius ſacerdos verba proferebat. xxiij. di. quorumdam poteſt tñ preſens confiteri per interpretem. Si lingua eius a ſacerdote non intelligitur vt ſupradictum eſt.

¶ Queſtio. lxxix.

UTrum liceat confiteri peccata que non fecit quis. Rñ. ſm Pe. et Tho. di. xxj. dicenduz qḋ ſcienter nullus debet confiteri peccata que non fecit. qꝛ ſecundum Aug. qui humilitatis cauſa mentitur mentiẽdo efficitur. qḋ vitarat. ſ. peccator. xxij. q. ij. cum humilitatis. Idẽ Ray. §. xxv. Itẽ confeſſio. ꝟ. vera. Sed cum quis dubitat etiam vt dubiũ confiteatur vt ſemper os cõcordet cordi. Cum autem quis dubitat an aliquod peccatuz qḋ commiſit ſit mortale vel non tenetur illud confiteri propter dubium. alias periculo ſe committit. Si negligit confiteri ſicut etiam mortaliter peccat qui aliquid cõmittit vel obmittit in quo dubitat eſſe mortale peccatũ. Dubitans tñ taliter non debet in confeſſione aſſerere. idem eſſe mortale ſed factuz narret et domini ſacerdoti relinquat. ¶ Quod autem Greg. dicit bonarum mentiuz eſt ibi culpã agnoſcere vbi culpa non eſt. di. v. ad eius. intelligiꝭ ſm Tho. non de ſubſtantia act⁹. ſ. vt credat ſe commiſiſſe qḋ non commiſit qꝛ hoc eſt errare. Sed intelligitur de conditione actus qꝛ ſemꝑ eſt in formidine ne aliquis defectus ſit ex parte ſui vt ſuperbia vel vana gloria. aut hmõi ſm illũ Job. ix. Uerebar omnia opera mea.

(margin: Raymun.; Job. ix.)

¶ Queſtio. lxxx.

QUid ergo de confeſſione generali in qua frequenter ſacerdotes et alij confitentur ſe commiſiſſe omnia peccata vel reos omnium malorũ. et hmõi. Rñ. ſm Ray. vbi ſupra. Dic qḋ taliter cõfitens loquitur in perſona eccleſie. vel dic ſicut dicit Augu. in vno pcõ poſſunt multa peccata notari. Qḋ aũt ſm conſuetudinẽ quarũdã terrarꝫ dicitur in tali confeſſione pctm̃ in omnibus vitijs in quibus miſer homo peccare poteſt. et ſimilia intelligitur de generibus ſingulorum et non de ſingulis generum q. d. peccaui cogitatione. loquutione. opere et omiſſione. quaſi idem dicit Hoſti. ver. nunqd ergo peccat et ſequenti. Et addit non eſt tñ approbãda. immo vituperanda quorũdã capellanorum conſuetudo q̃ addunt de pollutione. putantes ſibi hoc ſufficere pro confeſſione ſed ſeipſos ſeducunt. qꝛ ad hec mortalia reqriꝭ cõfeſſio ſpecialis. et ſacramẽtalis.

(margin: Raymun.)

¶ Queſtio. lxxxi.

UTrũ teneamur ꝯfiteri omnes pctĩ circũſtãtias. Rñ. ſm Ray. §. xxvj. nuda et Hoſti. ſub. §. integra. debet hõ confiteri plene omne qḋ pctm̃ aggrauat. Treñ. ij. Effunde ſicut aquã cor tuũ. Nam poſt aq̃ effuſionẽ nec color nec ſapor nec odor remanet. Cõfiteaꝭ ergo omnes circũſtantias ſiue ſint cõcomitãtes peccatũ vt qualitas criminis et ꝑſonarꝫ locus et tps perſeuerãtia. et hmõi. extra e. deus q. ſiue ſint allicientes vt ornamẽta mulierũ et virorũ electuaria calida. et habeꝭ. Eſay. xiiij. Perdã babilonis. nomẽ reliq̃as et germen et progeniez. ait dñs. ¶ Item nota qḋ quedã circunſtantie adherẽt ꝓpe ipſi pctõ. vt deteſtatio in ſodomitico vitio horribilitas in homicidio q̃litas vt in pctõ occulto vel manifeſto. Quãtitas. vt in ꝑuo mediocri vel enormi et ſiles: q̃dã ꝟo adherẽt perſone vt dignitas. libertas ſcientia. etas. ſexus. et ſiles. Quedã nec pctõ nec ꝑſone vt loc⁹. temꝑ⁹. et ſimiles. quas oẽs. ſ. q̃ aggrauãt debet penitens confiteri propoſſe et de oib⁹ dolere ac penitere et in poſterũ abſtinere. probãꝭ hec oia per Aug. de pe. di. v. c. j. et ſequẽti. vbi dicit. Cõſideret qualitatẽ criminis in loco. in tpre: in ꝑſeuerantia. in varietate ꝑſone. et quali hoc fecerit temptatiõe et in ipſi⁹ vitij multiplici exequutiõe. Oportet. n. penitere fornicantez ſm excellentiã ſui ſtat⁹ aut officij. aut ſm modũ meretricis et in modo ſui operis q̃liter ſuã turpitudinẽ ꝑegit. vel in loco ſacrato aut cui debuit excellentiã fidei. vt ſunt dom⁹ dñorꝫ et aliorũ multorũ. Si in tpe oratiõi cõſtituto vt in feſtiuitate ſctõrꝫ et tpe ieiunij. Cõſideret quãtũ ꝑſeuerauit. et defleat qḋ ꝑſeueranter peccauit. Item ſi vltro ſe pctõ obtulit ita qḋ non expectauit temptationem ſed preuenit voluptatẽ. omnis iſta varietas ꝯfitenda eſt et deflenda. Hec oia Augu. et plura alia que ibi videas. ¶ Sed quas ex iſtis et ſimilibus circũſtantijs ſit neceſſe ꝯfiteri: vel quarũ confeſſio ſit de bene eſſe. Nota ſm Pet. di. xvij. ꝙ circũſtantie quedã trahũt in aliud gen⁹ vel ſpeciez pctĩ: vt coire cũ muliere ꝯiugata. Et has teneꝭ hõ ꝯfiteri qꝛ teneꝭ dicere ſpẽm ſeu gen⁹ pctĩ. Quedaz ꝟo ſunt aggrauãtes in eadẽ ſpẽ: et harꝫ q̃dã ſũt aggrauãtes nõ totalr̃ ſicut ſcia vel ingratitudo. et has non teneꝭ q̃s ꝯfiteri: qꝛ ſunt q̃ſi venialia pctã. q̃dã aggrauãtes totalr̃ et notabilr̃. Et has ſm magrm̃ vuilſm altiſiod. oportet ꝯfiteri. Nõ eñ ſufficit illi qui centum marcas de alieno abſtulit dicere. Ego accepi alienũ cũ ita bñ poſſit ꝟificari ſi accepiſſet vnũ denariuz. Nec ſufficit illi q̃ gladio vulnerauit proximũ dicere. Ego ꝑcuſſi ꝓximuz. Scdm alios ꝟo cõius: ſꝫ nõ tutius opinãtes. Non oꝫ qꝛ ſufficit innoteſcere quãtitatẽ pctĩ in ſpẽ ſꝫ nõ ꝑcile: qꝛ hoc nõ põt fieri. nec oꝫ ſꝫ totã quãtitatẽ pctĩ ꝑnlaꝫ taxare. Th. di. xvj. dicit hãc ſcdaꝫ opinionẽ ꝓbabiliorem eſſe. ſ. q̃ dicit ꝙ neceſſe eſt ſolũ illã circũſtãtiã ꝯfiteri q̃ trahit in aliã ſpẽm pctĩ. Sed addendũ dicit Tho. ꝙ tũc ſolũ eſt hoc neceſſariũ q̃ñ circũſtantia trahit in aliã ſpẽm pctĩ mortalis. Sꝫ tñ oia talia ꝯfiteri quecũq̃ aggrauãt ꝑfectiõis eſt cũ ſupradictis ſatis cõcordant glo. §. xiiij. ſcda dicta ſupꝛ ꝟ. vel vndiq̃ dicẽs ꝙ hõ in ꝯfeſſione teneꝭ dicere oia pctã q̃ occurrũt memorie et circũſtantias eorũdez: Si tales ſunt q̃ multũ aggrauãt pctã vel ponãt illa i alio gñe: vt dũ q̃s ꝑcutit aliquẽ in eccl̃ia vel furaꝭ ibi aliq̃d circũſtãtia loci facit ꝙ hmõi ꝑcuſſio vel furtũ ſint ſacrilegia. et ita trãſeũt i aliud gen⁹ pctĩ. ¶ De circũſtãtijs aũt pctĩ carnalis dicit tho. vbi ſuꝑ ꝙ circũſtãtie ꝑticulares pctĩ carnalis q̃ in ſpẽz mortalis pctĩ trahũt ſemꝑ ſũt ꝯfitẽde: qꝛ grã que in ſacrõ pnĩe daꝭ reſtaurat: ſi q̃ inclinatio ad pctm̃ ex taliũ cogitatõe ꝑueniat: vel i ꝯfitẽte: vel i ſacerdote. Uñ dicit Greg. i paſtorali ſit plerũq̃ vt dũ rectoris anim⁹ aliena tentamẽta cognoſcit: audit tẽtatiõib⁹ et ipſe pulſaꝭ. ſꝫ hec neq̃q̃ paſtori timẽda ſũt: qꝛ tãto facili⁹ a ſua eripiꝭ quãto miſericordi⁹ aliena tẽtatõe fatigaꝭ. ſi tñ ſacerdotẽ laſciuum et ad hmõi pctã ꝓnũ viderit deꝫ accipe licẽtiã ꝯfitẽdi alteri ſacerdoti. Et ſi nõ dederit ad ſuꝑiorẽ recurrere. ſi aũt hmõi circũſtãtie carnales nõ aggrauãt in infinitũ nouã ſpẽm mortalis pctĩ ꝯferendo q̃ñ laudabilr̃ reticenꝭ adhibita debita diſcretiõe ſꝫ ꝯſideratõez turpitudinis circũſtãtie et ꝓnitatẽ in criminoſis ad pctm̃ ex ei⁹ ꝯfeſſione in ipſo ꝯfitẽte vel i ſacerdote. ſꝫ tho. ¶ De circũſtãtijs aũt alleuiãtib⁹ pctm̃. dicit Pe. ꝙ lꝫ nõ oporteat circũſtãtias alleuiãtes dicere tñ ꝑ accidẽs: aliq̃ñ bonũ ẽ aliq̃s tales i ꝯfeſſione dicere. ſ. ne ꝯfeſſor ſcãdalizeꝭ: vt ſi quis comedat carnes in quadrageſima ex diſpenſatiõe et cã. vide infra queſtione proxima.

(margin: Hoſtienſis.; Uuillelm⁹.; Thomas.; Grego.)

¶ Queſtio .lxxxij.

Raymun. SEquitur videre. an interrogationes faciēde ſint a ſacerdote in ꝯfeſſione. R̃n. ſm Ray. §.
xxx. ſequitur vtrū. Dicēdū eſt ꝙ ſic dūmodo diſcrete
fiant. vnde Augu. caueat ſpūalis iudex qḋ ſicut nō
cōmiſit crimen nequitie ita etiam nō careat mu-
nere ſciētie. Oportet vt ſciat cognoſcere quicqd dꝫ
iudicare. iudiciaria enī poteſtas hoc expoſtulat vt
que debet iudicare diſcernat. Diligens igit̃ inqui
ſitor ⁊ ſubtilis inueſtigator ſapienter ⁊ quaſi aſtu
te interroget a peccatore: qḋ forſitā ignoret vel ve
recūdia velit occultare cognito itaqꝫ crimine varie
tates eius non dubitet inueſtigare ⁊ locū ⁊ tp̄s ⁊c.
hmōi quibꝰ cognitis aſſit beniuolus paratus eri-
gere ⁊ ſecum onus portare habeat dulcedinem in
affectione pietatem in alterius crimine diſtrictio
nem in varietate adiuuet ꝯfitentē: orando: elemo-
ſynas ⁊ cetera bona pro eo faciendo ſemꝑ eū iuuet
leniendo ꝯſulendo: ſpem ꝓmittendo: ⁊ cum opus
fuerit etiam increpando doleat loquendo. Glo. i.
ſēper ſe dolere pro peccato eius oſtendat: inſtruat
operādo fit participes laboris: qui particeps vult
fieri gaudij. Doceat pſeuerātiā caueat ne corruat.
Glo. ſacerdos per indiſcretionē vel penitens per
recidiuum ne iuſte perdat poteſtatem iudiciariā.
Hec ſunt verba Auguſtini que oīa ⁊ plura alia ha
bentur. de pe. diſt. vj. circa pn̄. c. qui vult vltra me-
dium. ad idem extra. eo. omnis. §. ſacerdos.

¶ Queſtio .lxxxiij.

Raymun. DE quibus ſint interrogationes faciende. ⁊ qualiter. R̃n. ſm Ray. §. xxxj. ad aliud ⁊ ſe-
quentibus. Sicut ex premiſſis patet faciende ſunt
interrogationes de peccatis ⁊ circūſtantijs eorū-
dem. De peccatis quidē principalr̃. ſ. de. vij. vitijs
capitalibus ⁊ eoꝝ ꝓpagationibus. de quibus ha-
bebit̃ infra. e. q. Et de modis ⁊ circūſtantijs ipſoꝝ
⁊ interroget primo in gn̄e hoc modo fuiſti ſupbꝰ.
Et qualiter: ⁊ quibus modis: ⁊ quibus cauſis. con
tra quos ⁊ quotiens ſi diu perſeuerauerit. Et vtrū
continue: ⁊ ex praua ꝯſuetudine ſit ſuperbus: aut
aliqn̄ interpolate timeat. Et que ſit cauſa timoris
eius. Nō tn̄ ipſe ſacerdos ſtatim determinet qua-
litatem modi ne forte diſcat ille peccare. Sed ſub
quodam inuolucro interroget. Et ſm hoc etiā pōt
procedere interrogatio in quolibet crimine capi-
tali Sūt aūt iſta. vij. crimina capitalia que conti-
nentur hoc verſu. Luxus glo. i. Luxuria. Gnſtus.
Verſus idest gula. aua. i. auaricia. Triſtis. i. accidia. furit
idest ira. inuidet. i. inuidia. ambit. i. inanis gloria.
Alius. ỽ. Luxus aua. ſup. ac. inuidus ira. gula. Vt
aūtē ſcias ꝓpagationem iſtoꝝ vitioꝝ. Nota doctri
nā quā tradit beatꝰ Grego. ſup Job. xxxix. ſuper
illud exhortationē ducum ⁊ vlulatum exercitus.
Radix inquit totius mali eſt ſuperbia ⁊c. ⁊ infra
de hac quippe velut de radice. ſ. ſuperbia. vij. prin
cipalia vitia oriunt̃. ſ. inanis gl̃ia: inuidia. ira tri-
ſtitia. auaritia. ventris ingluuies ⁊ luxuria. Et qꝛ
his. vij. vitijs. nos captos doluit redēptor noſter:
Idcirco ad ſpūalis prelij luctā gr̄a ſeptiformis ſpi-
ritus venit plenus: ſꝫ hn̄t h̄ ſingula ꝯtra nos exer
citum ſuū. Nam d̄ inani gl̃ia oriunt̃. hec. vij. vitia
ſcꝫ inobedientia. iactantia. hypocriſis. contentio
pertinacia. diſcordia. nouitatum pſumptio. De
inuidia naſcūtur hec qnqꝫ. ſcꝫ odiū. ſuſurratio. de
tractio. exultatio in aduerſis. afflictio in ꝓſperis
proximi. De ira pullulāt iſta. vj. ſ. rixe. tumor mē-
tis: contumelie. Clamor indignatio ⁊ blaſphemie
De triſtitia ꝓcedunt ſimiliter. vj. ſ. malitia. rancor
puſillanimitas. deſperatio. torpor. Erga precepta
vagatio mentis circa illicita. De auaritia naſcūt̃
iſta ſex. proditio fraus. fallacia. periuriū. inquietu
do. ⁊ contra ſententiam cordis obturatio. De ven-
tris ingluuie propagant̃. v. ſ. inepta letitia. Scurri
litas. immundicia. multiloquium. hebetudo ſen-
ſuum. circa intelligentiam De luxuria generantur
viij. ſ. cecitas. mentis inconſideratio. inconſtantia
precipitatio: amor ſui: odiū dei: affectus preſentis
ſeculi horror vel deſperatio futuri ſeculi. Glo. lu-
cis. §. xxxiij. Sūt autem iſta ſuper ver. ſup Job Ad
ducit aliam diſtinctionem quā ponit yſidorus ſu-
per Deu. vij. in princi. Dicit. n. qḋ ex caſtrimargia.
i. gula. Datur cōmeſſatio ⁊ ebrietas. De fornicatio
ne. i. luxuria oriuntur turpiloquia. Scurrilitas. lu-
dicra ⁊ ſtultiloquia. De philargiria. i. cupiditate.
Mendacium. fraus. furta. periuria. turpis lucri
appetitus. falſa teſtimonia. violentia. inhumani-
tas. ⁊ rapacitas. De ira homicidium. clamor ⁊ in
dignatio. De triſtitia. rācor. puſillanimitas. ama-
ritudo ⁊ deſperatio. De accidia Ocioſitas. Som-
nolentia. importunitas. inquietudo mentis. ⁊ cor-
poris inſtabilitas. ỽboſitas. ⁊ curioſitas. Et ſecun
dū quoſdam libros. tedium verbi dei. De xenodo-
xia. i. inani gloria. Contentiones hereſes. preſum-
ptio nouitatum. iactantia. De ſuperbia contēptꝰ
inuidia inobedientia. Blaſphemia. murmuratio.
detractio. Et alia quamplurima. hec in glo. Circū
ſtātias aūt quas ꝑcipue dꝫ ſacerdos attēdere. nota
in his ỽſiculis. Quis: quid: vbi: per quos: quoti-
ens: cur: quomō: quādo: Quilibet obſeruet anime
medicamina dando. quis. ſ. vtrū ipſe peccator erat
maſculus vel femina. iuuenis vel ſenex. Nobilis
aut ignobilis. liber ſeruus in dignitate ſeu an offi-
cio cōſtitutꝰ. an priuatus Sane mentis vel inſanꝰ.
Sciens vel ignarus. Solutus vel coniugatus. clau
ſtralis vel ſecularis. Clericus vel laycus. Aug. hoc
facit in ſacerdote. Cogitatio illicita. qḋ l layco ſim
plici adulteri macula. Item an conſanguineus af-
finis vel extraneus xp̄ianus. hereticus. iudeus. vel
paganus. ⁊ ſimilia. Quid. ſcꝫ vtrū cōmiſerit adul-
terium. vel fornicationem. vel homicidium ⁊ ſimi
lia. Item vtrum peccatum qḋ perpetrauit. ſit enor
me. mediocre. vel paruum. Item vtrum ſit manife
ſtum vel occultum. Item vtrum quadriduanum ⁊
fetens vel recens ⁊ ſimilia. ¶ Vbi ſcilicet vtrum
in loco ſacro an prophano idest non ſacro in domo
dominorum aut alibi. ¶ Per quos ſcilicet per me
diatores vel internuncios. quia omnes tales ſunt
participes criminis. ⁊ dānationis. Et ipſe eſt reꝰ
⁊ obligatus pro peccatis eorum. Item per quos. i.
cum quibus ⁊ pro quibus ⁊ contra quos. ¶ Quo-
tiēs debet enim peccator ſi ſcit confiteri: ⁊ ſacerdos
interrogare non ſolum ipſa peccata. Sed etiam vi
ces ⁊ iterationes. vt dicat quotiens cognouit forni
cariam vel adulteram ⁊ vtrum vnam vel plures. Aubu.
quotiens dixit proximo ſuo verba contumelioſa.
Quotiens iterauit iniurias ⁊ ſimilia. qꝛ ſecundū
Auguſtinum. vulnus iteratum tardius ſanatur de
pe. diſtin. iij. manis. Cur. ſ. quali temptatione hoc
fecerit. Et vtrum preuenerit ipſam temptationē
vel fuerit preuentus ab ea. Vtrum ſponte vel coa-
ctus ⁊ quali coactione cōditionali. videlicet an ab
ſoluta. Itē vtrum cupiditate vel paupertate vtrū
ludendo. vel animo nocendi ⁊ ſimilia. ¶ Quomo
do ſcilicet de modo agendi vel patiendi quod me
lius actu quam locutione ſcitur. ¶ Quando ſcili-
cet vtrum in ſacro tempore. puta in feſtis quadra
geſima. ⁊ alijs ieiunijs aut in non ſacro. vt in alijs
diebus profeſtis. ¶ Item vtrum ante penitentiā
acceptam an etiam poſt frangendo ipſam penitē-
tiam. Gloſſa quia ſecundum hoc eſt maior ingra-
titudo.

titudo. ¶ Debet etiam peccator dolere ꝛ confiteri
de bonis obmiſſis que ſcilicet potuit facere et non
fecit. Talia enim que proprie dicũtur delicta quaſi
derelicta. Itẽ de tempore male expẽſo. Item qꝛ ani
mas proximoꝝ nõ ſolum deo eripuit ſed etiaꝫ exẽ
ptas ꝛ exceptas a ſe vel ab alio in malo cõfirmauit.
Itẽ qꝛ multis fuit exemplũ mali ꝛ nõ boni. Iteꝫ de
triſticia quã intulit bonis peccãdo: ꝛ de leticia quã
eis nõ adhibuit. Itẽ nõ ſolũ cogitet qd ꝛ qualiter fe
Gloſſa. cerit. Sed quã iniuſte deũ offendit. Glo. Nota hic
ſex notabilia. ſ. premiſſa q̃ debet deflere penitẽs ꝑ
bantur hec oĩa predicta a principio queſtionis ab
Aug. de pe. diſt. v. conſideret. Et ab alexãdro extra
Hoſtienſis. de homicidio ſicut dignũ. quaſi cadẽ ponit hoſt. §.
xij. q̃ interrogationes ſub. §. circa circũſtãtias ꝛ ſe
quentibus. vide de hoc. ſ. q. lxxxi. vtrum teneamur
vbi etiã habes q̃ de predictis circũſtantijs ſint ne
Raymund⁹ ceſſario confitende ꝛ que de bene eſſe. ¶ Ray. in. §.
xxxv. verũ quia. ſpecificat quaſdã interrogationes
quibuſdã perſonis ſpecialiter faciẽdas dicẽs ſicve
rum qꝛ religioſi ſunt a ſecularibus actibus ſepara
ti circa eos. Nota interrogationes ꝛ examinatio
neꝫ faciendã ſpecialiter. ſuper. xij. abuſionib⁹ clau
ſtri quibus frequẽter religionis ſtatus corrumpit.
Sunt aũt iſte. prelatus negligẽs: diſcipulus inobe
diens: iuuenis ociosus: ſenex obſtinatus: monach⁹
curialis. Monach⁹ ſiue canonicus regularis cau
ſidicus habitus ꝑcioſus: cibus exquiſitus: rumor
in clauſtro: lis in capitulo. diſſolutio in choro: ir
reuerentia circa altare. In iſtis delinquunt clau
ſtrales ꝛ ideo de eis poterit interrogare ſacerdos.
Nota. Itẽ interroget eos de tribus ſubſtãtialibus regule
ſcꝫ: obediẽtia: ꝑprio: caſtitate. vtrũ. ſ. cõtra iſta vel
aliqd hoꝝ cõmiſerint. Itẽ de ſymonia ꝛ alijs q̃ a ta
libus frequẽtius cõmitti ſolẽt. ¶ Item circa cleri
cos ſeculares ſpecialiter inueſtigãda ſunt hec cri
mina. ſ. ſymonia: negotiatio ꝛ alia que pertinẽt ad
auariciã. Itẽ dilapidatio. Si habet adminiſtratio
nẽ aliquã. Itẽ vtrũ interſit diuinis officijs. Et vtrũ
dicat horas canonicas. Si ſit beneficiatus adult⁹
ſm glo. aut in ſacris ordinibus cõſtitutus. Item ſi
portet coronã ꝛ habitũ cõgruentẽ. Itẽ de luxuria ꝛ
deuenatione ꝛ de irregularitate ac de cõtinẽtia. Si
eſt in ſacris ordinibus. Itẽ de aduocatione. de ludo
alearũ ꝛ ſimilibus in quibus ſepius ſolẽt offende
re deũ. ¶ Itẽ circa principes. de iuſtitia circa mili
tes. de rapina circa mercatores necnon officiales
ꝛ ceteros mechanicas exercẽtes. de periurio mẽdacio
dolo furto ꝛ ſimilibus. ¶ Circa burgenſes ꝛ ciues
cõiter de vſuris ꝛ pignoribus. ¶ Circa ruſticos. de
inuidia furto: maxie circa decimas primitias tri
buta ꝛ cenſus. licet eñi forma generalis ſuppoſita
ita ſit circa oĩes tenẽda tamẽ ſm diuerſitatẽ per
ſonarum ꝛ officioꝝ ſtudioſius ꝛ ſpecialius eſt cir
ca ſpecialia crimina inſiſtendũ hec Ray. ¶ Nota
Thomas. etiam ſm Tho. in ſcrip. diſt. xix. in fine. ſ. in expoſi
tione litere q̃ i interrogationib⁹ faciẽdis tria ſunt
attẽdenda. ¶ Primo vt quilibet peccator interro
getur de peccatis qui conſueuerũt in hominibus
illius cõditionis abundare non enim oportet q̃ a
milite queraꝛ de peccato clericoꝝ aut religioſoꝝ
aut ecõuerſo. ¶ Scdo vt nõ fiat explicita interro
gatio de peccatis niſi de illis que omnibus mani
feſta ſunt. De alijs aũt adinuẽtionibus peccatorũ
ita debet a lõginquo fieri interrogatio vbi ſi com
miſerit dicat ꝛ ſi nõ cõmiſit non addiſcat. ¶ Ter
tio vt de peccatis precipue carnalibus nõ deſcen
dat nimis ad particulares circũſtantias quia hu
iuſmodi delectabilia q̃to magis in ſpeciali cõſide
rantur magis cõcupiſcentiam nata ſunt mouere.

vt dicit in tertio ethi. Et ideo poteſt contingere vt
confeſſor talia querens ꝛ ſibi ꝛ cõfitẽti noceat. hec
Tho. cõcordat etiam his Ray. ver. Itẽ credo q̃ nõ
debet. ꝛ. §. ſequẽti ver. cõſulo tñ. vide infra. q. proxi.

¶ Queſtio. lxxxiiij.

AD premiſſorũ etiã ampliorẽ elucidationem
quero generaliter qualiter ſacerdos ſe habe
re debeat ad cõfitentẽ. Rñ. ſm Ray. §. xxxij. Ad ter
tiuꝫ. ſ. qualiter ꝛ Hoſt. §. ix. qualiter ſacerdos. Pri Raymund⁹
mo debet cõſiderare vtrũ ſit parrochianus ſuus ꝛ
tunc ipſum audiat: vel extraneus ꝛ tunc ipſum re
mittat niſi i caſib⁹ poſitis. ſ. e. tit. q. xxxix. qđ ſi ſub
ditus. ex quo aũt debet vel poteſt audire cõfeſſionẽ
ipſius doceat eum de forma cõfeſſionis. Et primo
cõſideret vnde eſt ꝛ vbi fuit nutritus ꝛ vbi cõuerſa
tus. ꝛ cũ quibus ſocijs cuius ordinis vel profeſſio
nis aut ſciẽtie. Itẽ de ſtatu ꝛ cõſuetudine ſua ꝛ reli
gionis ꝛ ſi videt eũ ſimplicẽ vel idiotam doceat eũ
pater noſter ꝛ aue maria ꝛ credo in deũ. ſi neſcit vel
moneat vt addiſcat. vt extra. e. Deus qui ꝛ de vi. et
hone. cleri. vt quiſquis preſbiter. ¶ Itẽ doceat euꝫ
q̃ quotiẽs ꝯfiteꝛ ſedeat humiliter ad pedes ſacer
dotis. Et ſi femina eſt inſtruat eã q̃ ſemper ſedeat
ex trãſuerſo nec faciem ipſius reſpiciat qꝛ ſicut di
citur abacuc. c. j. Facies earũ vẽtus vrens. vñ Oſee
ij. dicit auferat fornicationes ſuas a facie ſua gloſ. Gloſſa.
hic. i. ſignat incentiua fornicationũ vt fucũ ꝛ alios
ornatus inhoneſtos ꝛ adulteria ſua de medio vbe
ruꝫ ſuoꝝ. ¶ Poſt hec moneat ipſuꝫ ad cõpunctio
nẽ ꝛ ad ꝯfitẽdũ. Pzlo quidẽ pio dulci ac ſuaui allo
quio et proponat ei beneficia que ſibi cõtulit deus
creãdo: recreando: vite breuitatẽ: mundi inſtabili
tatem ꝛ precipue chriſti pietatẽ: qꝛ propter peccato
res venit in hunc mundum ꝛ ſimilia. ſ. de paſſione
chriſti ꝛ huiõi ꝛ q̃ chriſtus paratus eſt peccatorem
ad gratiã recipere penitentẽ. Si vero nõ vult confi Sophon. j.
teri proponat ei terrores iudicij penas inferni. So
pho. j. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis
Si ergo vult cõfiteri audiat cõfeſſioneꝫ ipſius qua
audita incipiat iterrogare ordinate ꝛ diſtincte cau
te tamen vt premiſſum eſt. ſ. q. proxima. Itẽ inter
roget ſi aliquãdo tẽtetur ꝛ qua tentatione qualiter
reſiſtat quid tunc cogitet vel operet in reſiſtendo ꝛ
ſic indirecte aperiet confitens forte peccatũ qđ ce
labat. Interroget etiaꝫ ſi habeat aliquod officium
et ſpecialiter de pertinentibus ad illud officium
vt ſic per iſtas interrogationes et alias quas vſus
docebit et vnctio inſpirabit vt ſpecialis medicus
cognitis morbis morboꝝ cauſis ꝛ eorum diuerſita
te penſatis poſſit plane percipere qualiter diuer
ſitati culparum diuerſa remedia apponantur di
cit hic glo. ſuper ver. vnctio inſpirabit q̃ penitẽtia
rius nõ debet eſſe nimis ſcrupuloſus. Si forte ali
quam de his interrogationibus aut propter occu
pationem aut propter obliuionem. aut ꝑpter ſim
plicitatem obmittat dum tamen non laboret craſ
ſa ignorantia vel ſupina aut negligentia diſſolu
ta. vix enim cõtingit aut nũq̃ q̃ penitẽtiarius quã
tumcũq3 diſcretus obſeruet omnia que hic dicũtur
ſcꝫ queſtione hac ꝛ precedenti. De huiõi tñ inter Joan. lector.
rogationibus faciendis ꝛ modo quo ſe habeat cõ
feſſor ad cõfitentem plenius inuenies in noſtro cõ
feſſionali in quo inſtruuntur confeſſores de formis
et modo audiẽdi cõfeſſiones premiſſa vero hic po
ſui: ne de ſumma fratris Ray. quã quaſi totã huic
operi includo videre ꝛ partẽ notabilem detrũcaſſe
nota etiã ſm Hoſt. vbi. ſ. ſub. §. ſi vero ſacerdos q̃
ſi ſacerdos habeat aliquẽ parrochianũ peccatorẽ
publicũ qui non vult confiteri neq3 nullo modo pe
nitere premiſſa monitione debet eum excõmunica

re vel ſuperiori denunciare.xxxij.q.v.preceptum ⁊ ſi habeat odium contra fratrem debet eum ad pacem faciendam compellere.xc.diſti. placuit.⁊.c.ſi quis cõtriſtatus. Debet etiam cõpellere ipſum ad penitentiã agendã de periurio:fornicatione:adulterio ⁊ alijs criminibus extra de ſponſa.ad audiẽtiam in fi.⁊ de clericis coniugatis.c.j. Et ſi inobediens fuerit expellatur ab eccleſia nec poſtea de facili admittatur.xj.q.iij. qui iubente latentia autẽ delicta vindictam nõ habent.xxxij.q.v.chriſtiana. vj.q.j.ſi omnia. Circa hanc tamẽ cõpulſionem moderamen debitum ſeruandum eſt ⁊ ſiat oportune et importune ſm locaꝫ tempora hmõi.vide de hoc ſ.e.li.tit.ix.de doctrina ordinandorꝫ per totũ vbi agit de fraterna correctione. ⁋ Itẽ nota ſm Hoſt. §.xv.in quo tenetur ſub.§.tertio tenet ꝙ quis epi‑

Als debet.

ſcopus vel ſacerdos alius nõ debeat confeſſiones audire ſeu penitentiam dare nec aliquod tẽporale a penitente recipiat. Nã ſi hoc facit apud diſtrictum iudicem qui nouit omnia grauiter ſe aſtringit.vt extra de ſymonia.tua nos.ad fi.⁊.c.ſi.⁊.j.q.j. ſunt nonnulli. Tamen oblatum a penitente deuote recipere debet etiam quantumcunqꝫ modicuꝫ. l'. non debet reſpuere ex cõtemptu ſuperbie ſicut aliqui prelati magis faciũt quaſi eis ſit dedecus. Nã tota eccleſia elemoſynis ſuſtẽtat ⁊ quicquid habẽt clerici pauperuꝫ eſt. vt dicit Hiero.xvj.q.j.c.ſi. dicit etiam idem Hoſt.§.xvj.⁊ ad quid teneturverſi. ſolutio ꝙ quis de rigore iuris confitens nõ teneatur aliquid dare tempore confeſſionis honeſtũ eſt tamen ſibi ⁊ equũ in ſe qð aliquid det in ſignum deuotionis. ⁊ laudabiles circa hoc ↄſuetudines ſunt ſeruãde. Si etiam parrochianus nihil offerat nõ eſt tñ ꝑpter hoc penitentia denegãda. Nota ibidẽ multa de hac materia. ⁋ Concordat quoqꝫ cum his vvilhelmus durandi in repertorio ſuo.eo.titu. Rubricella de mortalibus ⁊ venialibus peccatis.

⁋ Queſtio.lxxxv.

Quero etiaꝫ an confeſſor teneatur confitenti ad memoriaꝫ reducere peccata que audiuit vel ſciuit ipſum cõmiſiſſe. Reſpon. ſm gloſ.ſuper ver.inſtituẽdum. Si de hoc habet certaꝫ conſcientiam aut probabilem opinionem de hmõi peccato debet ei reducere ad memoriaꝫ. Si de hoc recolit confeſſor ⁊ confitens nondum ſuper hoc confeſſus eſt quia poteſt timere ſacerdos ne confitens ſuper hec craſſa laboret ignorantia que non excuſat vel ꝙ nõ adhibeat debitam diligentiam ad recolendum ſua peccata.

⁋ Queſtio.lxxxvj.

Quid ſi parrochialis ſacerdos ſciat vel credat impedimentum eſſe perpetuum in matrimonio aliquorum ſuorum parrochianorum. Nunquid tenetur eis reuelare in foro penitentiali vel extra. Reſpon. ſm gloſ. ibidem aut ſcit vel credit probabiliter ꝙ illud impedimẽtũ poſſit probari vel non. In primo caſu debet eis reuelare vt ipſi

Gloſſa.

vel procurent diuortiũ vel ſe habeãt vt frater ⁊ ſoror: aut ipſe ſacerdos denũciet hoc ſuperiori ⁊ ſubminiſtret probationes. Si oporteat quia cũ ſit prelatus tenetur ad illud preceptuꝫ ſi peccauerit in te frater tuus ⁊c. Si autem ſcit vel ꝓbabiliter credit ꝙ probari non poſſit nõ tenetur eis dicere niſi credat ꝙ ſuper hec laborent craſſa ignorantia que nõ excuſat in quo caſu debet eis dicere ſi probabiliter credit ꝙ parati ſint ſuper hoc acquieſcere bonorũ conſilio alñs non tenetur eis dicere.

⁋ Queſtio.lxxxvij.

Quero etiam vtrum liceat aliquãdo ſacerdoti inquirere a cõfitente ſpecificationẽ perſone cũ qua peccauit ⁊ hoc hmõi. Reſpon. ſm Ray. §.xxxj.ad aliud dicendum ꝙ ſicut penitens non debet nominatim ſpecificare perſonam cuꝫ qua pec‑ Raymund⁹

cauit nec circũſtantias per quas intelligi poſſit niſi forte eſſet notorium vel in caſu vt dictum eſt.ſ.e. titu.q.lxvij. vtrum liceat aliquando. Ita ſimiliter non debet ſacerdos ſpecificare perſonam in interrogatione. Sed vterqꝫ inſtet caute circa qualitatẽ perſone ſcꝫ ſi erat virgo vel corrupta vidua vel meretrix coniugata vel cõſanguinea vel ſanctimonialis ⁊ ſimilia. ⁋ Dicit hic gloſ.ſuper ver. Non debet idest non tenetur ſi tamen exprimat eam bona Gloſſa.

intentione penitentiario qui eſt perſona que debet prodeſſe ⁊ non obeſſe nõ vt prodat ipſum peccatorem ſed vt penitentiarius oret pro eo aut ſecrete laboret ad correctionem eius non peccat ſed potius meret. argu.xxij.q.v.hoc videtur. Similiter ſi penitentiarius inquirat de illa perſona bona fide vt oret pro ea aut corrigat eam in occulto nõ credo ꝙ peccet: dum tamen confitentem nullo modo cogat ad nominandum illam perſonam aut eius expreſſionem extorqueat ab inuito.

⁋ Queſtio.lxxxviij.

Pone ꝙ ſacerdos habeat aliquos parrochianos ſurdos vel mutos: cecos furioſos vel demoniacos: maniacos et ſimiles ſcit eſſe in mortali peccato. Quid faciet ſi enim moneat ſurduꝫ ad penitentiaꝫ nõ prodeſt: qꝛ nõ audit. Si mutum nõ põt cõfiteri. Si aliquis talium eſt cecus tũc nõ poterit legere amonitionem ſaltem per ſcripturam factam ſi ſcit literas nec poteſt videre ſigna vel nutus. Alij propter infirmitatem nihil intelligunt vt furioſi ⁊ mẽtecapti. Reſpon. ſm Ray. §.l. Reſtat. debet ſacerdos facere poſſe ſuuꝫ vt inducat eos ad Raymund⁹

contritionem et penitentiam plenariam ſm ꝙ eſt poſſibile.ſ.verbis vel ſcriptis nutibus vel ſignis ⁊ alijs modis quibus poteſt.xxij. q.v.faciat. Si non poteſt proficere oret ad dominum ⁊ faciat orare populum ſuum vt dominus illuſtret corda ipſorum ad penitentiam et miſereatur eis ſicut docet Auguſtinus.de conſe.diſt.iiij. Solet queri ⁊ cũ nihil dixerit de contingẽtibus: tunc non imputabitur ſibi.xliij.diſt.epheſijs. Idem Hoſtien.§. xxij.ꝙ penitentia circa fi. Eſt tamen caſus in quo teneretur ſacerdos videlicet ſi negligẽtia ſua preceſſiſſet huiuſmodi caſus.argu.in conſimili.ſ.lib.ij.titu.j.de homicidio.q.xix.quid iuris ⁊ in alijs pluribus caſibus negligentia imputatur.

⁋ Queſtio.lxxxix.

Quia poſt confeſſionem contriti peccatoris regulariter debꝫ ſubſequi abſolutio ſacerdotis. Quero an forma abſolutionis in ſacramento penitentie debeat dici ſub modo indicatiuo. Reſpon. ſm Alber.in ſcrip.ſuper.iiij.ſentẽtiarũ.diſt. xvij.dicendum eſt ꝙ ſic propter ſacramẽti certitu‑ Albertus.

dinẽ. Sꝫ ꝙ precedit deprecatio hoc eſt de bene eſſe vnde cõmuniter ſic dicitur. Dominus te abſoluat et ego autoritate qua fungor abſoluo te a peccatis tuis. In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti amẽ. Et hanc formam expoſuit magiſter Joãnes de verziaco in lectionibus ſuis in ſcholis. ⁋ Tho.etiam Thomas.

in vl tima parte ſumme.q.lxxxiiij. articu.iij Cõcordat cum hoc. Dicit enim ꝙ de ſubſtantia forme eſt Ego te abſoluo ſed premittitur oratio. Miſereatur tui omnipotens deus ⁊c. Ne effectus ſacramẽti impediatur ex parte penitentis. Itẽꝫ quis ſacerdos non propria autoritate abſoluit ſed quaſi miniſter conuenienter aliquid apponitur qð pertinet ad primam autoritatem ſcꝫ dei vt dicatur. Ego te abſoluo. In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti vel

per virtutẽ

per virtutẽ paſſionis chriſti vel auctoritate dei ſicut Dyoniſius exponit.iij.c.celeſtis hierarchie.Qñ tñ hoc nõ eſt determinatum ex verbis chriſti ſicut in baptiſmo talis appoſitio relinquitur arbitrio ſacerdotis.

¶ Queſtio.xc.

Utrum requiratur impoſitio manuum ſacerdotis in ſacramento penitentie. Reſpon.ſm
Thomas. Tho.in vltima parte ſum.q.lxxxiiij.articu.iiij.dicendum eſt ꝙ non quia hoc ſacramentum nõ ordinatur ad conſequẽdam aliquam excellentiam gratie ſed ad remiſſionem peccatorum magis.etiã in hoc ſacramento competeret cruce ſignatio ꝙ manus impoſitio in ſignum ꝙ per ſignum crucis chriſti remittuntur peccata ⁊ tamen non eſt de neceſſitate ſacramenti.

De confeſſionis celatione

Rubricella.

¶ Queſtio.xci.

Oſt hoc inquirendum eſt de confeſſionis celatione. Et primo quero vtrũ ſacerdos in omni caſu teneatur celare confeſſionem. Reſpon. ſm Tho.
Thomas. et pe.diſt.xxi.dicẽdum eſt ꝙ ſicut extra eo.tit. Omnis.in ſacramẽtis enim illud qḋ geritur exterius eſt ſignũ eius quod geritur interius.vnde ſicut deus peccatuꝫ hominis tegit interius. Ita cõfeſſor debet tegere exterius. Et ideo tanꝗ violator ſacramenti peccat qui reuelat. Et preter hoc ſunt multe vtilitates huiuſmõi celationis quia per hoc homines ad cõfeſſionem magis attrahuntur ⁊ ſimplicius peccata confitentur. ¶ Si tamen aliquod periculum futurũ ſciretur per confeſſionem vt de heretico qui intenderet corrumpere fidem populi vel etiam de damno aliquo tẽporali futuro vel de conſanguinitate vel affinitate inter aliquos volentes matrimonium cõtrahere debet adhibere aliquod remediuꝫ ꝙtum poteſt ſine reuolutione confeſſionis ſicut monẽdo eos qui cõfitentur vt deſiſtant ⁊ aliis diligentiam apponendo ne corrumpantur per hereſim vel alĩs damnificẽtur. Poteſt etiam dicere prelato ꝙ diligẽtius inuigilet ſuper gregem ſuum. Ita tamẽ ꝙ non dicat aliquid per qḋ verbo vel nutu prodat confitentem. ¶ Unde ſi etiã prelatus precipiat alicui dicere crimen alicuius qḋ ſoluꝫ ſcit per confeſſionem nõ tenetur obedire nec excõicatio propter hoc in eum lata teneret nec in teſteꝫ adductus tenetur aliquid de hoc dicere et põt iurare ꝙ nihil de hoc ſciat qꝛ non ſcit vt homo ſed vt deus. ¶ Cõcordat his ſatis Hoſtiẽ.§.xv.in quo tenet ver.quid ſi aliquis. Et in glo.ſuper.c.Omnis. ¶ Raymundus tamẽ.§.lxij. pone ꝙ aliquis.⁊ Inno.in glo.ſuper.c.omnis.ponunt opinionem quorũdam ꝙ quãdo ex confeſſione ſcit aliquid vt vbi imminet aliquod futurũ periculum ꝙ tunc poſſit reuelare talibus qui poſſunt prodeſſe non obeſſe.argu.xxij.q.v.hoc videtur ⁊ conſentit cũ eis.Gl.hic.ſ.§.lxi.De pena ſuper ver.qui peccatũ.Sed hec opinio omnino reprobatur a Tho. et pe.⁊ aliis theologis vt predictum eſt. Nam cõfitentem nullo modo perdere licet vt in.c.omnis.

¶ Queſtio.xcij.

Quid ſi iudex malicioſe inſtet ⁊ inquirat a ſacerdote an aliquid de hoc ſciat ſiue per con
Gloſſa. feſſionem ſiue alio modo. Reſpon.ſm glo.ibideꝫ ſuper ver.confeſſionẽ ſi non poſſet ſacerdos trãſferendo ſermonem ad aliud vel alio modo iniquum iudicem declinare credo ꝙ reſpondere poſſet: nihil inde ſcio omnino qꝛ ſubintelligitur vt homo vel nichil ſcio etiaꝫ per confeſſionẽ qꝛ ſubintelligitur nihil ſcio.ſ.tibi reuelandũ ſicut dicitur Matth.xiij. De die illa ⁊ hora nemo ſcit neqꝫ angeli in celo neqꝫ filius ⁊ ſubintelligitur qḋ filius nihil ſcit ad reuelandum nobis.hec in glo.Credo tamen ꝙ huiuſmõi Ioan.lector
queſtio quando.ſ.expreſſe queritur de ſciẽtia per cõfeſſionem cõtemnenda eſſet. ⁊ querens tanꝗ tyrannus ad idololatriam vel aliud mortale peccatũ inducens obiurgandꝰ: ⁊ ei eſſe in faciẽ reſiſtẽdum.

¶ Queſtio.xciij.

Utrum liceat ſacerdoti reuelare peccatũ auditum in confeſſione ſi illud etiam alias ſcit Thomas.
extra confeſſionẽ. Reſpon.ſm Tho.⁊ pe.ꝙuis quidaꝫ dicant ꝙ tenetur celare illud qḋ aliter ſcit ſiue ante confeſſionẽ ſiue poſt. Alij autẽ dicant ꝙ debet celare id qḋ ante ſciuit nõ id qḋ poſt. Tamẽ verius dicitur ꝙ ſolum eo modo qḋ ſciuit per ꝯfeſſionem debet celare. Altero autem modo ſi ſcit poteſt ⁊ debet dicere. Si cõpellitur nõ tamen debet dicere ꝙ hoc audiuerit etiam in confeſſione ſed tñ ſic. Ego audiui vel vidi hoc nihilominus propter ſcandalum vitandum: debet abſtinere ne etiam de hoc loquatur niſi neceſſitas immineat. Cõcordat his In Innocẽtius.
no. extra eo.titu.in glo.ſuper.c.omnis.in fi.⁊ ſatis glo.hic.

¶ Queſtio.xciiij.

Quid ſi abbas ſcit per confeſſionẽ peccatũ alicuius prioris ſibi ſubiecti et eſt ei prioratus occaſione rumet in ſimilibus quid fiet. Reſpõ.ſm Tho.dicendum ꝙ abſqꝫ leſione conſcientie poteſt prelatus impunitum relinquere peccatum qḋ ſcit vt deꝰ vel ſine aliquo remedio.qꝛ nõ tenetur adhibere remedium niſi eo modo quo ad ipſum defertur vnde in his qui ei deferuntur in foro penitentiali in eodem foro debet ꝙtum poteſt adhibere remedium.ſ.vt abbas in caſu predicto amoneat eum vt prioratum reſignet.vel ſi noluerit poteſt ex aliqua alia occaſione abſoluere a cura prioratus. Ita tamen ꝙ omnis ſuſpitio vitetur de confeſſionis reuelatione.

¶ Queſtio.xcv.

Utrum ſigillum cõfeſſionis extẽdat ſe ad alia ꝙ ad ea que ſunt de cõfeſſione. Rñ.ſm Tho. Thomas.
dicendum ꝙ ſigillũ cõfeſſionis directe nõ ſe extendit niſi ad illa que cadunt ſub ſacramẽtali cõfeſſione ſed indirecte. Id qḋ non cadit ſub ſacramentali cõfeſſione etiaꝫ ad ſigillũ confeſſionis pertinet ſicut illa per que poſſet peccator vel peccatum deprehendi. Nihilominus etiã alia que interdum in cõfeſſione dicuntur niſi pertinentia ad cõfeſſionem ſummo ſtudio ſunt celanda. Tum propter ſcãdalum. Tum propter pronitatẽ que ex conſuetudine accidere poſſet.vide infra.q.xcviij.quid ſi aliquis.

¶ Queſtio.xcvj.

Quid cum quis alicui dicit aliquod ſecretuꝫ ſub ſigillo confeſſionis ⁊ ille ſic recipit. Rñ. ſm Tho.dicendũ ꝙ homo non de facili debet aliquid recipere hoc modo. Si tamẽ recipiat ex promiſſione tenetur hoc modo celare ac ſi in cõfeſſione haberet ꝙuis ſub ſigillo ꝯfeſſionis nõ habeat. Cõcordat his Hoſt.in glo.ſuper.c.omnis.

¶ Queſtio.xcvij.

Utrum nõ ſacerdotes qui interdũ in neceſſitate ſunt interpretes cõfitentis teneantur celare cõfeſſionẽ. Rñ.ſm Tho.dicendũ ꝙ ſic.ꝙuis eñ ꝓprie ſigillũ cõfeſſionis nõ habeãt tñ participãt aliqḋ in hoc caſu: de actu ſigilli ꝯfeſſionis ſicut participant aliquid de actu clauis dũ confeſſionẽ propter neceſſitatẽ audiũt. Cõcordat his Inno. extra.e.tit. Innocẽtius.
in glo.ſuper.c.ois. Cõcordat etiã Hoſt.in gl. ibidẽ

et addit ꝙ ſi peccatorē talis ꝓdat licet non habeat locuꝫ pena poſita ibidē qꝛ nec ſacerdos eſt tñ talis arbitrarie punief extra de of.deleg.de cauſis in ſi.

℄ Queſtio.xcviij.

Quid ſi aliquis reuelat ſacerdoti in cōfeſſione ea que debet ⁊ ea que ſibi debenẽ ⁊ ſacerdos om̄ia recipit ſub ſigillo cōfeſſiõis ſi fiat inquiſitio de predictis debitis. aut pecunia a ſacerdote predicto vel depoſitario quid faciet. Rñ ſm̄ glo.§.lxj. De pena ſuper ver. peccata ſua.dicendum ꝙ ſi quis cōfitef ſacerdoti ſe habere pecuniā per furtū aut rapinā vel aliis cū peccato tenetur celare ſacerdos. Si autē aliquis ea que debet vel q̄ ſibi debenẽ dicit ſacerdoti non debet illud recipere ſub ſigillo cōfeſſionis. Si tñ per indiſcretionē ſuā ſic receperit nõ tenef celare niſi per modū cōſilij vel ſecreti. Et iura que puniũt reuelãtes cōfeſſionē nõ extenduntur niſi ad peccata.vñ ſi auctoritate epiſcopi vel

Gloſſa. iudicis ſuper hoc poteſtatē habẽtis cōpellaf ſacerdos iurare vel dicere veritatē de hmõi debito taliter ſibi reuelato.de pecunia penes ſe depoſita tenetur vterqꝫ dicere ꝟitatē quocũqꝫ mõ iuſte ꝑ iudicē fiat inquiſitio vel occupatio hmõi debitoꝝ ac rerū depoſitarū vel qꝛ ceſſit bonis cui debef debituꝫ vel qui depoſuit aut alia iuſta ratione ꝯfiſcanẽ aut occupanẽ hmõi bona nõ obſtante ꝙ per indiſcretionem ſub ſigillo ꝯfeſſionis talia ſunt recepta qꝛ qui ſic recipit de hoc caſu nõ cogitauit vel ſi cogitaſſet vel etiam iuraſſet ꝙ non reuelaret huiuſmodi caſum illicitū eſſet iuramentum nec eſſet obligatorium nec etiā obſeruandū in preiudiciuꝫ iuris alieni. videf his ſatis ꝯcordare Tho. vt patet.ſ̄ q.xcv.

Hoſtienſis. vtrū ſigillū. ⁊ Hoſt. in glo. ſuper.c. oĩs. ℄ Sequif in glo.hic. Si aũt per poteſtatē vel tyrannū requireretur in iſte hmõi debitū vel depoſitū conſcius hmõi debiti vel depoſiti requiſitus deberet tacere vel trãſferre ſermonē ad aliud vel ridere ſophiſtice. De hoc vide in cõſimili.ſ̄.li.j.tit.x.de mẽdacio. q.vj. vtrū propter liberationem.

℄ Queſtio.xcix.

Raymund⁹. Que ſit pena ſacerdotis reuelãtis cōfeſſionē Rñ. ſm̄ Ray.§.lxj. de pena. De hoc Grego. ſic ait ſacerdos ante oĩa caueat ne de his q̄ ſibi con

Gregorius. fitentur peccata ſua alicui recitet qđ ei cōfeſſus eſt non propinquis: nõ extraneis neqꝫ qđ abſit pro aliquo ſcãdalo. Nã ſi hoc fecit deponaẽ ⁊ oĩbus dieb⁹ vite ſue ignominioſus peregrinando pergat de pe. diſt.vj.ſacerdos. ℄ Itē Inno. tertius in cõcilio ge

Innocẽtius. nerali. Caueat oĩno ſacerdos ne verbo aut ſigno aut alio quouis modo prodat aliquatenus peccatorē. Sed ſi prudẽtiori cõſilio indiguerit. Illud abſqꝫ vlla expreſſione perſone caute requirat. Nã qui peccatum in penitẽtiali iudicio ſibi detectū ꝓſumpſerit reuelare nõ ſolũ a ſacerdotali officio deponendum decernim⁹ verũ etiã ad agendã ꝑpetuã pniaꝫ

Bernard⁹. in arctũ monaſteriũ detrudẽdũ extra.e. tit. om̄is. ℄ Scđm Ber. in glo. ibidē hodie ſtanduꝫ eſt huic penitentie ſm̄ Hoſt. tñ in glo ibidē. Intelligas penitẽtiaꝫ Gregorij. ſ. peregrinationē q̄diu eſt in penitentia tẽporali putaviſqꝫ ad ſeptẽniũ vel plus vel minus ſm̄ ꝙ ē penitẽtia limitata.xxx.q.j. Si quis ſacerdos quo elapſo eſt in monaſteriũ detrudẽdus vt ibi perpetuã agat penitẽtiã vt dicif in.c.oĩs ⁊ ſic vnũ ius ſupplef per aliud. ℄ Itē dicit Hoſt. in gl. ibidē ꝙ hanc penã ordinariã patief ſacerdos ſi cõuincitur in iudicio ſi aũt negat ſacerdos proditionem nec ille ꝓbare poteſt nec ſacerdos etiã poteſt

Hoſtienſis. probare ꝙ aliunde ad ipſum peruenerit nec cõuincere poſſit ipſum parrochianũ de crimine tũc arbitrarie punietur.vj.q.ij.ſi tñ. ⁊.c.placuit. Caueat ergo ſibi ſacerdos ne parrochiano ſuo vel alteri detrahat ſicut nec vult ꝙ ſibi ab altero detrahaf.vj. q.j.deteriores. ⁊.c.ſequenti hec Hoſtien.

℄ Queſtio.c.

Thomas. Utrũ ſacerdos poſſit reuelare cõfeſſionē de licentia cõfitentis. Rñ. ſm̄ Tho. ⁊ pe. dicendũ qđ id qđ ſacerdos ſcit ſolũ per cõfeſſionē nullo mõ debet dicere ſed põt iſte qui cõfitef ei ⁊ per aliũ modum intimare qđ facit dãdo licentiã vt dicat ⁊ tũc poteſt dicere nihilominus debet ſcandalum vitare propter duo namqꝫ tenebatur confeſſionē celare.ſ. propter ſacramentũ qꝛ quaſi de eſſentia ſacramẽti eſt cõfeſſionē celare ⁊ propter ſcandalũ primũ tollitur per licentiã cõfitẽtis ſed ſcđꝫ nihilomin⁹ manet ideo vbi ſcãdalũ timef nõ debet vti tali licẽtia. ℄ Ille aũt cui aliqſ reuelaf peccatũ ex aliqua cauſa de licentia ꝯfitentis tenef illud celare ſicut dicit Tho. ꝓut aũt dictũ eſt de interprete niſi forte pec

Ulrici. cator velit ꝙ ille abſolute ſciat ⁊ libere. Conſiliũ tñ fuit vlrici ꝙ cũ aliquid reuelandũ eſt de his q̄ dicuntur in cõfeſſione. cõfeſſor dicat penitẽti vt poſt ꝯfeſſionē tanq̄ homini dicat de peccatis ſuis q̄tũ placet ſibi reuelari qꝛ ſepe cũ quibuſdã circunſtantijs dicunẽ peccata in cõfeſſione quibus non placeret ſibi vt alteri reuelarentur.

De ſatiſſactiõe Rubricella.

Reſtat vt de tertia parte ſacramẽti pnie ſcꝫ de ſatiſſactione que penitẽtia exterior dicitur videamus. ℄ Queſtio.cj.

Quero ergo primo quid ſit ſatiſſactio. Rñ ſm̄ Augu. Satiſſactio eſt cauſas peccatoꝝ excidere ⁊ earũ ſuggeſtionibus additis nõ indulgere. Itē dicit anſelm⁹ in lib. cur deus homo ſatiſſacere eſt deo honorē debitũ red

Deut. dere hoc exponit pe.l ſcrip.diſt.xv.dicẽs ꝙ iuſtitia non tñ tẽdit ad hoc vt precedentē inequalitatē auferat puniẽdo culpã preteritã. Sed etiã vt in futu

Augu. rum equalitatē cuſtodiat cauẽdo culpã futurã. vñ

Anſel. ſm̄ phm̄.ij.ethi.pene quedã medicine ſunt ꝓpter qđ ⁊ ſatiſſactio que eſt actus iuſtitie penã inferentis eſt medicina curãs peccata ⁊ preterita; recõpẽ

Phs. ſando ⁊ preſeruando a futuris cauẽdo. Et ideo per actũ primũ diffinif ab anſelmo.ſ. honorē debitum deo reddere. Debitũ inq̄ nõ ratione beneficij accepti ſed peccati cõmiſſi per actũ ꝭ diffinif ab Aug. qꝛ per cauſarũ morbi abſciſionē fit ꝓſeruatio a futura infirmitate. vocat aũt Aug. cauſas intrinſecas peccatoꝝ radices primas.ſ libidinē ex actu malo vel cõſuetudine relictã ⁊ peccati reliquias ⁊ difficultatē ad bonuꝫ ⁊ hmõi ſuggeſtionem vero vocat oportunitates extrinſecas. vt tpus ⁊ locus ⁊ hmõi.

℄ Queſtio.cij.

Petrus. Utrũ hõ poſſit deo ſatiſſacere de vno peccato ſine alio. Rñ. ſꝫ pe. ibidē dicendũ qđ peccata ex parte conuerſionis differũt ex parte auerſionis cõueniunt qꝛ ab vno auertũt ex parte conuerſionis qꝛ peccatũ nõ eſt vt ait Aug. appetit⁹ malarũ rerũ ſed deſertio melioꝝ ſatiſſactio vero tollit offenſam ergo tollit auerſionē. Cũ ergo impoſſibile ſit aiam q̄ ſimplex eſt in parte auerti ab vno ſimplici deo ⁊ in parte nõ oportet ꝙ tollat oēꝫ offenſaꝫ ergo om̄e peccatũ. Nõ eñ tollif offenſa niſi per reſtitutionē amicitie. Amicitia ꝟo nõ põt reſtitui q̄diu manet aliquid cõtrariũ amicitie. vñ idē eſt ac ſi hõ de vna alapa alicui data ſatiſſacere volens ſimul daret alteram. Idē Tho. vide infra.q.cxx. vtrũ ſatiſſactio et.q.cxxix.ſi quis.ſi iis. ℄ Queſtio.ciij.

Utrũ ſatiſſactio fieri debeat ꝑ opera penalia. Rñ. ſm̄ pe. ibidē dicendũ ꝙ ſic qꝛ ꝑ talia opera ſit

ra fit ſolutio emēde debite p offenſa preterita ꝛ fit
etiā preſeruatio a futura offenſa q: pene medicine
quedā ſunt ſm phm. Idem Tho.

℄ Queſtio.ciiij.

Utrū ſatiſfactio taxari debeat ſm quātitatē
culpe. R. ſm pe. ibidē dicendū qḋ pena ſa-
tiſfactoria indicit ꝛ propter emendā culpe preteri
te ꝛ ſic maiori culpe maior debet pena. Et propter
cautelam culpe future ꝛ ſic aliqñ minori culpe ma
ior imponit pena vt l iuuene fornicāte ꝙ in ſene. ꝙ
uis em̄ ſenex magis peccet: tñ iuuenis indiget for-
tiori retrahente. Idem Tho. ℄ Queſtio.cv.

In quib⁹ operibus ꝯſiſtat ſatiſfactio. R. ſm
Raymund⁹ Ray. §.xxxvj. Reſtat ſatiſfactio cōſiſtit l trib⁹
ſcꝫ in oratione: ieiunio ꝛ elemoſyna: vt iſte ternari⁹
contra illū nefariū dyaboli ternariū opponat. ora
Thobie.x. tio cōtra ſuperbiā. ieiuniū ꝯtra carnis cōcupiſcē
tiā: elemoſyna cōtra auariciā. De his trib⁹ Thob.
x. Bona eſt oratio cū ieiunio ꝛ elemoſyna hec tria
etiā ponit pe. in ſcrip. Et addit ꝙ iſte ſunt tres par
tes principales ſatiſfactionis et ad has om̄es alie
ſatiſfactiones quaſi partes ſecūdarie reducunt ſi-
cut vigilie peregrinatiōes quaſi partes ſecūdarie
reducuntur diſcipline ꝛ om̄ia opera carnē affligē
tia reducunt ad ieiuniū. Alia vero opera anime ad
elemoſynā. Et oīa opera ſpiritualia ad orationē.
℄ Itē dicit pe. qḋ vt premiſſum eſt per ieiuniū re-
uocamur a cōcupiſcētia carnis per elemoſynā a cō
cupiſcentia oculoꝝ per orationē a ſuperbia vite.
Itē per ieiuniū bene ordinat homo in ſeipſo per
elemoſynā ad proximū: per orationē ad deū. Item
Petrus. fit ſatiſfactio de bonis exterioribus ſubſtātie per ele-
moſynā p ieiuniū de bonis corporis: per orationē
de bonis anime: fit etiā impetratio relaxatiōis of-
fenſe aut per punitionē ieiunādo aut ſm redēptio
nem: elemoſynas dando: aut per ſupplicationem
orando. hec pe. ℄ Addit Ray. ſic aliter etiā pōt di
ci videlicet qḋ ſatiſfactio ꝯſiſtit in duobus. ſ. in lar
gitione elemoſyne ꝛ carnis maceratione. Et tūc vt
dicit hic glo. ſub carnis maceratione cōprehendit
oratio. Queſtio.cvj.

Qualiter ſeu qñ elemoſynarū largitio fit ſa-
tiſfactoria p peccatis. R. ſm Tho. l ſcrip.
dicendū ꝙ illaꝝ elemoſynarū largitio ad quas qs
Thomas. alias tenet nō eſt pars ſatiſfactionis ſed preambu
lū ad ipſam. Ille vero elemoſyne ad quas qs alias
nō tenet poſſunt eſſe ſatiſfactorie cū ſint opera bo
na ꝛ penalia ꝙ exigebat ad opus ſatiſfactorium.

℄ Queſtio.cvij.

Quot ſint gña elemoſynarum. R. ſm Ray.
vbi. ſ. Eſt elemoſyna triplex. Prīa ꝯſiſtit in
Raymund⁹ cordis contritione qñ aliquis ſeipſum offert deo.
Iuxta illḋ Eccl: s. xxx. Miſerere anime tue placēs
Eccles. xxx. deo. De qua intelligi poteſt illud qḋ cantat l eccle
ſia ſicut aqua extinguit ignē ꝛc. Eccli. iij. Ignē ar-
dentem extinguit aqua ꝛ elemoſyna reſiſtit pecca-
Job. xxxj. tis. Scḋa cōſiſtit in cōpaſſione proximi qua cōpati
mur alienis īfirmitatib⁹ tāꝙ noſtris. De hac Job
xxxj. ab infantia mecū creuit miſeratio ꝛc. Tertia.
Luce. xj. cōſiſtit in largitione manuali aduocatione. ſ. miſe
rabilium perſonarū cura corporali ꝛ ſpirituali et
breuiter in quocūꝗ cōſilio et ſubſidio qḋ īpedim⁹
Hoſtienſis. proximo. De hac dicit dñs Lu. xj. date elemoſynā
et ecce oīa mūda ſunt vobis prima elemoſyna ma-
ior eſt alijs. Cōcordat his ꝛ quaſi eadē ponit Hoſt.
§. xiij. Quis ſit effectus. §. elemoſyna. alia multa p
tinentia ad elemoſynā quere. ſ. lib. ij. tit. viij. de ne
gocijs ſeculari. q. xxj. vtrū de illicite queſitis. Item
plenius. ſ. e. lib. ſ. tertio tit. viij. de hoſpitalitate or
di. per totum. ℄ Queſtio.cviij.

In quibus cōſiſtit carnis maceratio. R. ſm
Ray. §. xxvij. carnis ꝛ ſequētibus. Conſiſtit in
quatuor. ſ. orationibus: vigilijs: ieiunijs ꝛ flagellis
de oratiōe dr. j. theſ. vlt. ſine intermiſſione orate. i.
non intermiſſis horis canonicis. de quibus in ps.
Septies in die laudē dixi tibi. Aliter ſine intermiſ
ſione orate. i. ſemp iuſte viuite et eterna deſiderate Pſalmus.
Ambro. Iuſtus nūꝙ deſinit orare niſi deſinat iuſt⁹
eſſe. Sēper orat qui ſemp bene agit. Ex hoc dicit
hic glo. ſumptum eſt illud vſuale non deſinit orare
qui nō ceſſat benefacere ꝛc. ℄ Itē Aug. ipſum deſi Auguſtinus
derium boni eſt oratio. ꝛ ſi cōtinuum eſt deſideriū
cōtinua eſt oratio. ℄ De oratione dicet plenius in
fra. ℄ De vigilijs Mat. xxvj. Vigilate et orate ne
intretis in tētationē. j. pe. vlt. Sobrij eſtote ꝛ vigila
te. ℄ De tertio. ſ. de ieiunijs. Nota ꝙ eſt triplex ie
iuniū. Primū eſt corporis a cibo materiali. Scḋꝫ
afflictionis a gaudio tēporali. Tertium ſpeciale a
peccato mortali. Et hoc triplici ieiunio debemus
caſtigare iumentū. i. corpus noſtrū. parū em̄ pdeſt
ieiunare a cibo niſi ieiunet a pctō. Eſa. lviij. Qua- Eſa. lviij.
re ieiunauimus ꝛ nō aſpexiſti: humiliauimus ani
mas noſtras ꝛ neſciſti. Ecce ad lites ꝛ cōtentiones
ieiunatis ꝛ pcutitis pugno impie ꝛc. ꝛ infra. Num
qḋ tale ē ieiuniū qḋ elegi. Nōne hoc ē magis ieiu-
niū qḋ elegi. Diſſolue colligatiōes impietatis ꝛc.
ꝛ infra. Frange eſurienti panē tuū ꝛc. ℄ Itē nota ꝙ
primū ieiunium dñs inſtituit in paradiſo ꝛ poſtea
ſanctificauit. xl. diebus ꝛ noctibus in deſerto ieiu- Mat. iiij.
nādo Mat. iiij. ꝛ Luc. iiij. ℄ Hoc ieiuniū ſp debēt
quatuor cōcomitari. ſ. largitas. Hiero. ꝙ mandu- Luce. iiij.
catur⁹ eras: ſi nō ieiunares da pauperibus vt ie-
iuniū tuū ſit ſanctitas anime nō marſupij lucrū. Hierony.
Itē leticia Math. vj. Cū ieiunatis nolite fieri ſi-
cut hypocrite triſtes. Itē hora cōpetens. Nā ſicut Marci. vj.
legit. j. Reg. xiiij. Jonathas ꝗ preuenit horā adiudi-
catus fuit morti. Itē mēſura. Aug. Mēs auiditate j. Reg. xiiij.
ciboꝝ laxata perdit orationis virtutē. ℄ Gloſ. hic
ſuper ver. Triplex ē ieiuniū ſic ponit Hiero. Deo
ieiunat qui pro amore eius ſe macerat et qḋ ſibi
ſubtrahit pauperi largit. Iſydo. perfectū ieiuniū
eſt rationabile qñ homo exterior a cibis abſtinet ꝛ
interior orat. ℄ De diuerſis etiā intētionibus ie-
iunantiū. Nota ver. Abſtinet Eger egēs. Cupidus
gula. Simia virtus. Eger abſtinet q: nō pōt come-
dere propter medicinā. Egēs q: nō habet qḋ come
dat. Cupid⁹ ne expēdat. Gula. i. guloſus vt poſtea
auidius comedat. Symia. i. hypocrita vt laudet.
virtus. i. virtuoſus vt mereat. hec in gloſ. De ieiu-
nio. vide plura lib. j. titu. xij. De ferijs ꝛ ieiunijs in
rubricella. de ieiunio per totū. ℄ De quatuor. ſ. de
flagellis. Nota qḋ quadripertita ſunt. Prima eīn
cōſiſtunt in armis penitētialib⁹. ſ. cinere: cilitio et
lacrimis. l. diſt. in capite. Scḋa in pectoris tonſio-
ne: genu flexione ꝛ diſciplinis. Tertia in afflictiōe
peregrinationis. Quarta in tribulatione ꝛ cuiuſli
bet egritudinis afflictiōe qualia flagella ſuſtinuit
Job vt pꝫ. c. ij. De his etiā apl's ad Heb. xij. flagel
lat deus oēm filiū quē recipit quaſi hec oīa ꝛ diffu
ſius ponit etiā Hoſt. ſub. §. carnis autē maceratio Hoſtienſis.
ꝛ ſequentibus. Addūt poſtea Ray. et Hoſt. ver. ſic
ergo ꝙ propter predicta flagella ꝛ hmōi cautus et
diſeretus ſacerdos poſt iniunctā penitentiā dicat
penitenti ꝙ oīa bona que fecerit ꝛ om̄ia mala que
ſuſtinuerit ei pficient ad ſalutē: ꝛ ei pro penitētia
hec omnia iniungat tunc em̄ valebunt ei om̄ia. Si
a presbytero iniungant ꝛ penitentia ſit deuota. ar.
de pe. diſt. j. In actione. et. c. agite penitentiam. Ex
eodem etiam canone ſcꝫ in actione habetur. vt di-
cat hic glo. ꝙ valet ad penitentiā. Abſtinentia a cō

nimione altaris autoꝛitate pꝛelati facta.

¶ Queſtio.cix.

Sed quid de flagellis dicit quibus in hac vita ab ipſo flagellamur. Nunquid ſunt ſatiſfactiões pꝛo peccatis. Reſpon. ſm Tho. in ſcrip. dicẽdum ꝙ ſi fiant aliquo modo ipſius patientis inq̃tum. ſ. ea accepta ad purgationem peccatoꝛum eis vtens patienter ſic ratiõẽ ſatiſfactionis accipiũt Si aũt patiens eis omnino per impatientiam diſſentiat tũc nõ efficiunt aliquo modo ipſius ⁊ ideo non habent rationem ſatiſfactionis ſed vindicationis tantum. — Thomas.

¶ Queſtio.cx.

Ad pleniorẽ quoq̃ intellectũ pꝛemiſſoꝝ. Quero cum ſacerdos interdum vt tactum eſt dicit penitẽti quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatoꝛum vtrum ſit ſatiſfactio ſacramẽtalis. Reſpon. ſm Thomam in quadam queſtione de quolibet dicendũ ꝙ hoc eſt q̃drupliei diſtinctione videdũ. ¶ Pꝛimo eñ cõſiderãdũ eſt ꝙ peccatoꝛ eſt debitoꝛ alicuiꝰ ſatiſfactiõis. Dupliciter vno modo ex iniũctione ſacerdotis. Alio modo ex peccato cõmiſſo. vnde ſi contingat ꝙ ſacerdos minoꝛẽ ſatiſfactionem imponat ꝙ̃ requirat culpa reſiduũ exſoluet, vel hic vel in purgatoꝛio. Et ſi maioꝛẽ cõdigna iniungat nihilominus penitens tenetur facere qđ ſibi iniunctũ eſt ſi aſſit facultas. ¶ Scđo cõſiderandũ eſt ꝙ opus qđ quis facit ex iniunctione ſacerdotis dupliciter valet penitenti vno modo ex natura operis. Alio modo ex vi clauiũ in tali eñ opere a confeſſoꝛe iniuncto operatur vis clauium ita ꝙ amplius valet ad expiandum peccatum ꝙ̃ ſi pꝛopꝛio arbitrio hoc faceret idem opus. Tertio cõſiderandum eſt ꝙ ſatiſfactio ad duo valet ſcꝫ ad expiationem culpe preterite ⁊ ad cautelam culpe future. Quarto conſyderãdum eſt ꝙ ſacerdos poteſt penitenti ſatiſfactionem iniungere vel ex pꝛopꝛio arbitrio vel etiam ex cõcilio alieno. ¶ Eſt ergo dicendum qđ ſicut poteſt ſacerdos iniungere ſatiſfactionem penitenti ex arbitrio alieno ita ⁊ arbitrio ipſius penitẽtis ſicut ſi dicat facias hoc ſi potes ⁊ ſi nõ potes facias hoc ⁊ ſimile videtur cũ ſacerdos dicit quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſioneꝫ peccatoꝛum. videtur autem ſatis conueniens ꝙ ſacerdos nõ oneret penitentem graui pondere ſatiſfactionis ne deſperet ſed melius eſt ꝙ indicet ei ꝙ̃ta penitentia eſſet ſibi pro peccatis iniungenda et iniungat ei nihilominus aliquid qđ penitens tollerabiliter ferat et ex cuius completione aſſueſiat vt maioꝛa impleat que etiaꝫ ſacerdos ſibi iniungere non attentaſſet ex hoc que pꝛeter iniunctionem expꝛeſſam facit accipiunt maioꝛem vim expiationis culpe preterite ex illa generali iniunctione cuꝫ ſacerdos dicit quicq̃d boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatoꝛum. vnde laudabiliter cõſueuit a multis ſacerdotibus hoc dici licet nõ habeat maioꝛem vim ad pꝛebendum remedium contra culpã futuram. Quantũ ad hoc ergo talis ſatiſfactio eſt ſacramentalis in quantum virtute clauium eſt culpe cõmiſſe expiatiua.

Lectoꝛ. Nota.

De oꝛatione ſpecialiter.

¶ Queſtio.cxi.

Sequitur videre ſpecialiter de oꝛatione que eſt tertia pꝛĩcipalis pars ſatiſfactionis vt ſupꝛa dictum eſt. Et pꝛimo quero.

Quid ſit oꝛatio. Reſpon. ſm Raymundum. §. xxxvij. Carnis autem. ⁊ Hoſten. §. xij. quis ſit vel. Eſt autẽ oꝛatio eſt pius affectus mẽtis in deũ tendens ⁊ plerumq̃ ne animus pigritetur in vocẽ pꝛoꝛumpens. vel ſic: oꝛatio eſt ꝯgeries vocũ ad aliquid impetrandum in deum tẽdentium Tho. etiã in ſcrip. adducit diffinitioneꝫ Hugonis de ſancto victoꝛe. Oꝛatio eſt deuotio quedam ex compũctione procedens. Iteꝫ Damaſcenus dicit ꝙ oꝛatio eſt petitio decentiũ a deo. Et ſm Tho. ibidem hec diffinitio Damaſceni veriſſime eſſentiam oꝛationis declarat. — Raymundꝰ Hoſtienſis. Damaſcenꝰ. Thomas.

¶ Queſtio.cxij.

Quare deum oꝛamus. Reſpon. ſm Tho. in ſum. q. lxxxiij. articu. ij. dicendum ꝙ deũ oꝛamus nõ vt diuinam diſpoſitionem immutemus: ſed vt id impetremus qđ deus diſpoſuit per oꝛationes ſanctoꝛum eſſe implendum vt ſcꝫ homines poſtulando mereantur accipere qđ eis omnipotens deus ante ſecula diſpoſuit donare vt gregoꝛius dicit in pꝛimo dyalogo. Non ergo preces noſtras deo poꝛrigimus vt ei noſtras indigẽtias manifeſtemꝰ ſed vt nos ipſi conſideremus in his ad diuinũ auxilium eſſe recurrendum.

¶ Queſtio.cxiij.

Utrum aliqua oꝛatio dirigẽda ſit ad ſanctos. Reſpon. ſm Tho. ibidem. ar. iiij. dicendum ꝙ ſanctis poꝛrigitur oꝛatio nõ tanq̃ per ipſos implenda ſed vt eoꝛum meritis ⁊ pꝛecibus oꝛationes ſoꝛtiantur effectum a deo ⁊ hoc poteſt ex ipſo modo quo eccleſia vtitur in oꝛando. Nam a ſancta trinitate petimus vt noſtri miſereatur ab alijs auteꝫ ſanctis quibuſcunq̃ petimus vt oꝛent pꝛo nobis et idem de angelis.

¶ Queſtio.cxiiij.

Utrum homo in oꝛatione debeat petere tempoꝛalia ⁊ generaliter q̃ ſint petenda in oꝛatione. Reſpon. ſm Thomam ibidem articu. vj. dicendum ꝙ ſicut dicit Augu. ad pꝛobam de oꝛando deo hoc licet oꝛare qđ licet deſiderare. Tempoꝛalia autem licet deſiderare nõ quidem pꝛincipaliter vt in eis finem conſtituamus quia ſic ſola eterna querũtur Matth. vj. Pꝛimuꝫ querite regnũ dei ⁊c. Sed ſicut quedã adminicula quibus adiuuamur ad tẽdendum in beatitudinem inquantũ ſcꝫ per ea ſuſtẽtatur vita coꝛpoꝛalis ⁊ inquantũ nobis inſtrumentaliter deſeruiũt ad actus virtutuꝫ. Concoꝛdat his Tho. ⁊ in ſcrip. diſt. xv. Cõcoꝛdant quoq̃ his Ray. et Hoſtien. ver. in oꝛatione autem ⁊ ſequentibus ⁊ addunt ꝙ dominus ⁊ magiſter omnia petenda cõcluſit in ſeptem petitionibus cum docuit nos oꝛare dicens pater noſter ⁊c. Matth. vj. Item Luc. xj. Reſtrinxit ad tria ſcꝫ fidem: ſpem ⁊ charitatẽ que pꝛecipue ſunt petenda. Unde ait. Quis ex vobis patrem petit panem nunquid lapidem dabit illi. aut piſcem: nunquid pꝛo piſce ſerpenteꝫ dabit illi. aut qui vnum petierit ouum nũquid poꝛriget illi ſcoꝛpionẽ. in pane charitas: in piſce fides: in ouo ſpes intelligitur. — Auguſtinus. Raymundꝰ. Hoſtienſis. Luce. xj.

¶ Queſtio.cxv.

Utrum oꝛatio debeat eſſe vocalis. Reſpõ. ſm Tho. articu. xij. dicẽdum ꝙ duplex eſt oꝛatio ſcꝫ cõmunis ⁊ ſingularis. Cõmunis quidem oꝛatio eſt que per miniſtros eccleſie in perſona totius fidelis populi deo offert ⁊ ideo opoꝛtet ꝙ talis oꝛatio innoteſcat toti populo pꝛo quo offertur qđ non poſſet fieri niſi eſſet vocalis et ideo rationabiliter inſtitutum eſt vt miniſtri eccleſie huiuſmodi oꝛationes etiam alta voce pꝛonuncient vt ad notitiam omnium poſſint peruenire oꝛatio vero ſingulariter eſt que offertur a ſingulari perſona cuiuſcunq̃ ſiue pꝛo ſe ſiue pꝛo alijs oꝛante ⁊ de huiuſmodi oꝛa — Thomas.

tionis

tionis neceſſitate non eſt ꝙ ſit vocalis. ¶ Adiun-
gitur tñ vox tali orationi triplici ratione. ¶ Pri-
mo quidem ad excitandum interiorem deuotionē
qua mens orantis eleuatur in deum quia per ex-
teriora ſigna ſiue vocū ſiue etiā aliquorum factorū
mouetur mens hominis ⁊ ſcḋm apprehēſionem ⁊
per conſequens ſcḋm affectionem vnde Aug. dicit
ad probā ꝙ verbis ⁊ alijs ſignis ad augendū ſan-
ctum deſiderium nos ipſos acrius excitamus. Et
ideo in ſingulari oratione tantum eſt vocibus ⁊ hu-
iuſmodi ſignis vtēdum ꝗtū proficit ad excitandū
interius mentē. Si vero mens per hoc diſtrahatur
vel qualitercunqꝫ impediatur eſt a talibus ceſſan-
dum qḋ precipue contingit in illis quorum mens
ſine hmōi ſignis eſt ſufficienter ad deuotionē pa-
j. Regum.j. rata. vnde Pſ. dicebat. Tibi dixit cor meū exquiſi-
uit te facies mea. Et de anna legitur. j. Regum. j.
qḋ loquebatur in corde ſuo. ¶ Scḋo adiūgitur vo-
calis oratio quaſi ad redditionem debiti vt ſcꝫ ho-
mo deo ſeruiat ſḋm totum illud quod ex deo habet
lege non ſolum mente ſed etiam corpore qḋ preci-
pue cōpetit orationi ſcḋm qḋ eſt ſatiſfactoria. vn-
de dicitur Oſee vlti. Omnem aufer iniquitatem et
accipe bonum ⁊ reddemus vitulos labiorū noſtro-
rum. ¶ Tertio adiungitur vocalis oratio ex qua-
dam redundantia ab anima in corpus ⁊ ex vehemē-
ti affectione ſḋm illud Pſ. Letatū eſt cor meum ⁊
exultauit lingua mea. Concordat cum his omnibꝰ
etiam Tho. in ſcrip. diſt. xv.

¶ Queſtio. cxvj.

Thomas. Utrū attētio mētis neceſſaria ſit in oratione
Reſpon. ſꝫ Tho. in ſum. articu. xiij. dicendū
qḋ hic dicitur ꝑcipue locum habet in oratione vo-
cali. Circa quā ſciendū eſt qḋ neceſſarium dicitur
aliquid dupliciter vno mḋ per qḋ melius perueni-
tur ad finē, ⁊ ſic attentio abſolute neceſſaria eſt ora-
tioni. Alio mḋ dicit aliqḋ neceſſariū ſine quo res
nō pōt cōſequi ſuū effectum. ¶ Eſt autem triplex
effectus orationis primus quidem cōmunis oībus
bus actibus charitate informatis q̄ eſt mereri. ad
hunc effectum nō ex neceſſitate requiritur qḋ attē-
tio aſſit orationi per totum. Sed vis prime inten-
tionis qua aliquis ad orādum accedit reddit totā
orationem meritoriā ſicut in alijs meritorijs acti-
bus accidit. Scḋs autem effectus orationis eſt ei
proprius qḋ eſt impetrare ⁊ ad hunc etiam effectū
ſufficit prima intentio quā deus principaliter in-
tendit. Si autem prima intentio deſit: oratio neqꝫ
meritoria eſt neqꝫ impetratiua. illā enim orationē
deus non audit cui ille qui orat non intendit vt di-
cit Gregorius. Tertius autē effectus orationis eſt
quē pſentialiter efficit. ſ. quedā ſpecialis refectio
j. Chor. xiiij mentis ⁊ ad hoc de neceſſitate requiritur in oratio-
ne attentio. vnde dicitur. j. Chor. xiiij. Si orem lin-
gua: mens mea ſine fructu eſt. ¶ Sciendum tamē
qḋ eſt triplex attētio que orationi vocali poteſt ad-
hiberi vna quidē qua attenditur ad verba ne quis
in eis erret. Scḋa qua attenditur ad ſenſum verbo-
rum. Tertia qua attenditur ad finem orationis. ſ.
ad deum ⁊ ad rem pro qua oratur que quidem ma-
xime eſt neceſſaria ⁊ hāc poſſunt habere etiā idio-
te et quandoqꝫ in tantū abundat hec attentio q̄ us
mens fertur in deum vt etiam omnium alioꝝ mē
hugo victo. obliuiſcatur ſicut dicit Hugo de ſancto victore.
¶ Nota etiam qḋ dicit Tho. e. articu. argu. iij. qḋ
ſi quis ex propoſito in oratione mēte euagetur hoc
peccatum eſt ⁊ impedit orationis fructus. Et con-
tra hoc dicit Auguſtinus in regula. pſalmis ⁊ hym-
Auguſtinus nis cum oratis deum hoc verſetur in corde qḋ pro-
fertur in ore. Euagatio vero que fit preter propoſi-
tum orationis fructum non tollit. vnde Baſilius
dicit. Si debilitatus a peccato, fixe nequis orare ꝗ̄-
tum potes teipſū cohibeas ⁊ deus ignoſcit eo qḋ
non ex negligentia ſed ex fragilitate non potes aſ- vvillelmus.
ſiſtere coram deo. ¶ Nota etiam ſḋm vvillelmum
lib. vi. tractatu. iiij. ca. ix. §. diſt tamen. et. §. ſi vero
predicte. Qḋ cū dicat Auguſtinus ſuper beati im-
maculati ⁊ Cyprianus de oratione dnīca qḋ orare
deum ſine attentione iniuria eſt dei non ſolū ſi an-
xias ⁊ peruerſas ſed etiam ſi ſuperfluas cogitatio-
nes in oratione habuerimus quia hoc eſt vigilare Cāticorū. v.
oculis ⁊ corde dormire cum econtrario dicatur Cā-
ticorum. v. Ego dormio ⁊ cor meum vigilat. Et hoc
eſt deum negligētia orationis offendere: ſicut irre-
uerētiam iudici exhiberet qui ipſum interpellans
mox eum dimitteret ⁊ cum alio fabularetur. Sed
hoc verum eſt qḋ euagatio mentis in oratione pec-
catum eſt quando fit ex propoſito vel ex negligen-
tia ⁊ ſic intelligitur exemplum Auguſtini de iudi-
ce. Secus quando fit preter propoſitum ⁊ cum mē-
tem cohibet ꝗtū poteſt. ¶ Si vero predicte auto-
ritates intelligantur de orationibus ad quas quis
tenet ex voto vel ex penitentiali iniunctione vel ex
ſtatuto eccleſie: tūc ſuperfluas cogitationes vocat
Auguſtinus non ſolum vanas ſed etiā bonas im- Bernardꝰ.
pertinētes tamē cogitationes. vnde dicit Bernar-
dus ſuper Canticis home. xlvij. Spiritus ſanctus
illa hora ſcꝫ orationis gratū nō recipit quicquid
aliud ꝙ debes neglecto eo qḋ debes obtuleris.

¶ Queſtio. cxvij. Thomas.

Utrum oratio debeat eſſe diuturna vel conti-
nua. Reſpon. ſḋm Thomam articu. xiiij. dicē-
dum qḋ affectus ſiue deſideriū charitatis ex quo
procedere debet oratio hoc in nobis debet eſſe con-
tinuū vel actu vel virtute. Manet eñ virtus eius
deſiderij in his que ex charitate facimus. Omnia
autem debemus in gloriam dei facere. vt dicitur. j. j. Chor. x.
Chorin. x. Et ſcḋm hoc oratio debet eſſe continua
vnde Auguſtinus dicit ad probam quod ipſa fide
ſpe ⁊ charitate cōtinuo deſiderio ſemper oramus.
Sed ipſa oratio ſcḋm ſe cōſiderata non poteſt eſſe
cōtinua quia oportet etiam alijs operibus occupa-
ri. Sed ſicut Auguſtinus ibidē dicit. Ideo per cer-
ta interualla horarū ⁊ temporum etiam rogamus
deū vt in illis rerum ſignis nos ipſos amoneamus
quātumqꝫ in hoc deſiderio profecerim us nobiſ-
ipſis innoteſcamus et ad hoc agendum noſipſos
acrius excitemus vt in ſcuiuſqꝫ aūt rei quātitas de-
bet eſſe proportionata fini ſicut quantitas potio-
nis ſanitati vnde ⁊ ſequens eſt vt oratio tantū du-
ret ꝗtum eſt vtile ad excitandum interioris deſide-
rij feruorem. Cum vero hanc mēſuram excedit ita
qḋ ſine tedio durare non poſſit nō eſt vlterius ora-
cio protendenda. vnde Auguſtinus dicit ad probā
dicitur fratres in egypto crebras quidem habere
orationes ſed eas tamē breuiſſimas ⁊ raptim quo-
dāmodo iaculatas ne illa vigilanter erecta ꝗ orāti
plurimū neceſſaria eſt per ꝓductiores moras eua-
neſcat atqꝫ hebetetur intentio ac per hoc ipſi ſatis
oſtendūt hanc intentionem ſicut nō eſſe obtundā
ſi perdurare non poteſt: ita ſi perdurauerit non
cito eſſe rumpendam. Item dicit Auguſtinus ibi-
dem abſit ab oratione multa locutio. Sed non de-
ſit multa precatio ſi feruens perſeuerat intentio.
Nam multum loqui in orando eſt rem neceſſariā
ſuperfluis agere verbis plerumqꝫ autē hoc nego-
tiū plus gemitibꝰ ꝙ ſermonibus agitur ⁊ ſicut hoc
eſt attendendum in oratione ſingulari per compa-

rationē ad intentionem orantis ita etiam in ora-
Luce.xviij. tione cōi per comparationē ad populi deuotionē
ꝙ autem dominus dicit Luce.xviij. Oportet ſem-
j.Theſſa.v. per orare. ꝛ apoſtolus.j.Theſſalonicenſes.v Sine
intermiſſione orate intelligendū eſt ꝙ aliquis cō-
tinue orat vel propter cōtinuitatem deſiderij vt di-
ctum eſt vel quia non intermittit quin tēporibus
ſtatutis oret vel propter effectum ſiue in ipſo oran-
te qui etiam poſt orationem remanet magis deuo-
tus ſiue etiam in alio puta cum aliquis ſuis benefi-
cijs prouocat alium vt pro ſe oret etiam quādo ip-
ſe ab oratione quieſcit. Cum predictis concordat
etiam Thomas in ſcrip. ¶ Nota etiā de hac ma-
teria dictum Hieronymi de cōſecratio. diſtinctio-
ne quinta capitulo nō mediocriter. vbi ait. Nō enī
verbis tātum ſed corde orādus eſt deus. Quapro-
pter melior eſt ſeptem pſalmorum decātatio cum
cordis puritate ac ſerenitate ꝛ ſpirituali hylarita-
te quā totius pſalterij modulatio cum anxietate
cordis atq; triſticia.

¶ Queſtio cxviij.

Thomas. VTrum deus exaudiat peccatores orātes. Re-
ſpon. ſm Thomā ibidem articu. xvj. Si pec-
cator petit aliquid inq̄tum peccator idest ſcd̄m de-
ſiderium peccati hic a deo non auditur ex miſe-
ricordia. Sed quādoq; auditur ad vindictam dū
deus permittit peccatorem adhuc amplius rue-
re in peccata. Deus enim quedā negat propitius
que concedit iratus vt Auguſtinus dicit. Orationē
vero peccatoris ex bono nature deſiderio procedē-
tem: deus audit: nō quaſi ex iuſtitia: quia peccator
hoc non meretur ſed ex pura miſericordia: obſer-
uatis tamen quatuor conditionibus que commu-
niter requiruntur ad orationem que debet exaudi-
ri. ſ. vt pro ſe petat neceſſaria ad ſalutem pie ꝛ per-
ſeueranter.

¶ Queſtio. cxix.

vvilhelmus. VTrum oratio ſit actus cadens ſub precepto.
Reſpon. ſm vvilhelmum lib. vj. tractatu. iiij.
c. x. in principio dicendum qd̄ oratione cōmuniter
ſumpta ad orationem mentalem ꝛ verbalem. Om-
nis homo tenetur ad orationē ex iure naturali qd̄
dictat homini vt diſponat ſe ad ea ſine quibus nō
eſt ſalus: que diſpoſitio nō eſt ſine oratione ad hoc
tus accedit autoritas chriſti dicētis. Oportet ſem-
per orare ꝛc. Luc. xviij. Chriſoſto. dum dicit. Opor-
tet neceſſitatē dicit. Cōtinetur autem ſub illo pre-
cepto prime tabule. Memēto vt diem ſabbati ſan-
chriſoſtom⁹ ctifices. ¶ Ad determinatū autē modū orandi ſiue
ad vocalem vel clamoſam orationem nō tenemur
ex precepto diuino. ſed qd̄ aliqui tenent̄ ſpecialiter
hoc vel eſt ex ſtatuto eccleſie que miſſas ꝛ horas ca-
nonicas indixit miniſtris eccleſie vt ſpiritualia ſe-
minēt quorum temporalia metunt vel ex iniunctio-
ne confeſſoris pro ſatiſfactione ſiue pro pena in fo-
Thomas. ro penitentiali. ¶ Concordat cū his Thomas in
ſcrip. ſuper. iiij. diſtinctione. xv. vbi addit ꝙ om-
nibus cōmuniter etiam qui eccleſie miniſterio nō
funguntur. videtur ab eccleſia determinatū tem-
pus orandi ſtatutum eſſe, cum ex canonum ſtatuto
teneantur diebus feſtis diuinis officijs intereſſe vt
miniſtris pro populo orantibus ſuam intētionem
conforment.

¶ Queſtio. cxx.

Raymund⁹ QVe conditiones attenduntur generaliter in
oratione. Reſpon. ſm Raymundum ꝛ Ho-
ſtienſem verſic. ſunt autem tredecim. conditiones
ſunt tredecim que in oratione exiguntur. Requiri-
tur enim qd̄ ſit fidelis. Pſ. Miſerere mei quoniā
in te confidit anima mea. Secura. Jacobi. j. poſtu-
let in fide nihil heſitās. de hoc. xxiiij. q. ij. Humilis
Eccleſiaſtici. xxxv. Oratio humiliātis ſe nubes pe-
netrabit de conſecratione diſtinctione. v. Non me-
diocriter Diſcreta Matthei. xx. Neſcitis quid pe-
tatis Jacobi. iiij. petitis ꝛ nō accipietis eo qd̄ male
petatis. Deuota potius corde quā ore. j. Regum. j.
Anna loquebatur in corde ſuo ꝛ vox illius penitus
non audiebatur Auguſtinus Quid prodeſt ſtrepi-
tus labiorum vbi mutū eſt cor. Verecunda vt in publi-
cano qui non audebat oculos ad celum leuare Lu-
ce. xviij. Secreta. Matthei. vj. Tu autem cum ora-
ueris ꝛc. de conſecratione. diſtinctione prima capi-
tulo penultimo et ſi. Iſydorus. Oratio priuatis lo-
cis oportunius fundit. Pura. de peni. diſt. j. c. im-
portuna. Daniel. xiij. dixit Suſanna. Hie deus tu
ſcis qz hoc iſti malicioſe cōpoſuerūt aduerſum me
Lachrymoſa. Iſaie. trigeſimoſeptimo. Audiui ora-
tionē tuā ꝛ vidi lachrymas tuas. ꝛ Thob. iij. vbi di-
citur ꝙ Sara in oratione perſiſtens deprecabatur
deum cum lachrymis. Dicit gloſ. Oratio deum
lenit lachryma cogit: hec vngit: illa pungit. Atten-
ta. Pſ. Intende voci orationis mee. Eccleſiaſtes
decimo. Muſce morientes perdunt ſuauitatem vn-
genti. Cōmunis etiam plus valet ꝙ ſingularis. xx.
diſt. l. c. ſi. feruida Hiere. xlviij. ¶ Maledictus qui
facit opus domini negligēter: ꝛ d̄ hoc Exodi. xxxij.
Aut dimitte eis hanc noxam aut ſi non facis de-
le me de libro tuo. Operoſa. Thobie. xij. Bona eſt
oratio cum ieiunio ꝛ elemoſyna. Matthei. v. Bea-
ti miſericordes quoniam ipſi miſericordiam con-
ſequentur. Aſſidua. Exēplo amici qui panes acco-
modauit Luce. xj Et apoſtoli perſeuerātes in ora-
tione ſpiritum ſanctum acceperunt Actuum. j.

De ſeptem horis ſiue temporibus orand.

¶ Queſtio. cxxj

SEd que ſunt cōditiones effica-
cis oratiōis ſpecialiter. Reſpō-
deo quatuor ſunt conditiones
orationis que cum concurrunt
ſemper eſt efficax oratio: et he
ponūtur in glo. Luce. xv. ſuper
illam partē parabolam. vel tu ſō
habebi Quiſcum ꝛc. Oportet
enim vt petatur pie: pro ſe: perſeuerāter ꝛ ad ſalu-
tē., ꝛ has cōditiones etiā ponit Thomas in ſcrip.
et in ſum. articulo. xv. Et Vlricus libro ſexto tra-
ctatu quarto capitulo duodecimo. §. bene ſciendū
et ſequentibus. Et exponit has conditiones Vlri-
cus ibidem pie ſcilicet vt petens non ponat obſta-
culum gratie ꝛ obſtaculum eſt indiſpoſitio peten-
tis ad id quod petitur pro ſe quia merito cōdigni
vnus alteri gratiam non meretur: cū vix ſufficiat
proprium meritū ſm illud Matthei. xxv. Ne for-
te non ſufficiat nobis et vobis ad ſalutem Chry-
ſoſtomus. Deus non audit niſi quod dignū ducit
eſſe ſuis beneficijs Hieronymus. Sepe cōtra nos
petimus qd̄ pro nobis eſſe exiſtimamus perſeue-
ranter Luce. xv. At ille ſi perſeuerauerit pulſans
ꝛc. ¶ Nihilominus tamen deus ex abundantia
ue pietatis exaudit frequenter etiam cum nō om-
nes he conditiones concurrunt. Sed his concurrē-
tibus nunq̄ eſt inefficax oratio.

¶ Queſtio. cxxij.

DE temporibus orandi. Nota ſm vlricum li-
vj. tractatu. iiij. c. xj. §. quamuis autē ſequ-
tibus dicit enim ſic qd̄ quis ſemper orandū ſit. vt
predictum eſt. tamen certis horis nos orare docet
ſcripture

ſcripture propter tres rationes. Primo vt ſicut dicit Iſidorus ethymol. libro vj. Si aliquo tempore detenti fuerimus. ipſum nos ad officium moneat tempus. Secūdo q2 ipſa tempora magis orationi congruunt. media enim nox orationi congruit. ſecundum illud pſal. Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi ⁊c. vt ſicut ſuper eundem locum dicit Hylarius cum maxime corporis vitijs oportunitas datur tunc precipue eadem vitia legis recordatione frangantur. Et quia ſponſus media nocte ſolet venire. vt dicit Ambroſi. ſuper eundem ps. Et quia tūc ex ſolitudine et tenebris noctis ſenſibus clauſis mens minus diſtrahitur. Similiter dicit idem pſal. veſpere et mane ⁊ meridie narrabo ⁊c. Quia veſpere peccata ⁊ negligētias toti9 diei abſtergere debemus lachrimis compunctionis. Mane per plenam digeſtionem ſolutis ſenſibus a ligamine ſoporis quo vigor mentis laxatur. Et reſoluit vt dicit amb. ſup ps. beati imacul. ſpiritu mentis noſtre renouari debemus et implere idem pſalm. Dixi nunc cepi: meridie vero ne actibus ſeculi quibus nos propter vite neceſſitatem accōmodauimus nimis immergamur. per affectum in oratione in deum aſcendere cōgruit dicere cum pſalmiſta. Eripe me de luto vt nō infigar Et ideo dicitur dan. vj. Quod daniel trib9 temporibus in die flectebat genua ſua et adorabat ⁊c. ¶ Tertio propter miſterium moraliter qui deſignatur his quatuor temporibus ꝙ initium profectus ⁊ finis conſummationis boni operis et tolerantia aduerſoruz extitaa erga de i quā precibus obtinemus. Primuz ſignificaſ per mane. Secundum per meridiem. Tertium in veſperam. Quartum per noctem. ¶ In alio tamen loco plura tempora ponit pſalm. dicens. Septies in die laudem dixi tibi. Et hunc morē ſequitur eccleſia que in die naturali ſeptē horas canonicas ordinauit. vt creatorem numero ſeptem dierum opera ſua complētem pro omnibus beneficijs ſuis laudemus ⁊ vt recreationis opera ſeptem horis diſtincta iugi commemoratione veneremur. Nam nocte naſcitur. Orat pernoctans in oratione. proditioſe traditur. Capitur vt latro. cum gladijs ⁊ fuſtibus. Omnem patientiam adhibet gladium prohibendo. proditorem ⁊ alios hoſtes ſuos caritatiue amonendo. auriculam preciſam ſanando voluntarie ſe pati oſtendendo. ea que inſtabant predicendo ad locuz proditioni congruum. ſe transferēdo hoſtibus obuiam procedendo eos ſolo verbo. ſolotenus proſternendo ſeipſum eis indicando. Obprobrijs falſorum teſtium ſaturatur alapis etiam a ſeruis ceditur vt falſus propheta pueriliter ludo illuditur conſpuitur a diſcipulis deſeritur a petro negatur et protinus oculo miſericordie ipſ3 intuetur. Corpus eius in ſepulchro quieſcit anima in iferno. ¶ Mane qđ eſt hora prima: in conſilium iudeoruz ducitur falſa teſtimonia contra eum queruntur extorta ab ipſo profeſſio veritatis: blaſphemia indicatur. vincitur cum falſis accuſationibus: pylato traditur ⁊ ſm quorūdam opinionez reſurgit. ¶ Hora tertia accuſatur herodi mittitur ab ipſo ⁊ ſuo exercitu. aſpernitur a quo etiam illuſus in veſte alba ad extremē pylati remittitur. Clamorib9 iudeorum crucifigitur a pylato flagellatur. Spiritum ſanctū mittit. ¶ Hora ſexta cōdēnatur: conſpuitur: illuditur ſpinis coronatur: arundine ceditur: crucem ſibi baiulans egreditur felle aceto potatur. Cum ſceleratis computatur. blaſphematur. irridetur tenebris corporalibus occaſu veri ſolis oſtendit ur. ¶ Hora nona matrem conſolatur clamans moritur. velum templi ſcinditur terra mouetur. petre diuidūtur monumenta aperiuntur. Centurio confitetur Alij tundentes pectora ſua reuertūtur veſpertina hora lancea latus eius perforatur. ex vulnere ſanguis cum aqua egreditur. ¶ Sero qđ eſt hora cōpletorij. cenat cum apoſtolis cenā legalez inſtituit cenā ſacramentalem. lauat pedes apoſtolorum et extergit lintheo. apſis pdicat p eis patrez orat ad locū pditionis. pperat triſtitiā ſuā ex horrore mortis apſis prodit. trinā orationē emittit. fact9 in agonia guttas ſudoris ſanguinei defluentis in terram fundit. de cruce deponitur aromatibus cōdit. inuolut9 ſindone ſepelit. Sepulchrū lapide pgrandi claudit. ſignat. cuſtodit. vallat. hec oia viricus.

¶ Queſtio. xxxiij.

Utrum elemoſina ſit magis ſatiſfacatoria vel oratio vel ieiuniū. Reſpon. ſm Tho. in ſcrip. diſtinctiōe. xv. dicēdū. qđ elemoſina virtute ſe icludit orationem et ieiunium duplici ratione primo. quia elemoſina eum cui datur conſtituit debitorē ad orandum ⁊ ieiunandum ⁊ ad alia bona que poteſt: faciendum pro eo qui dedit. ¶ Secūdo qđ elemoſina propter deum data eſt quaſi quedam oblatio deo facta vnde philoſophus etiam dicit in. iiij. ethico. ꝙ dona habent aliquid ſimile deo ſacratis oblatio autem ipſi deo facta vim orationis habet. Et ſimiliter inquantum bona exteriora ad corporis conſeruationē ordinātur ſubtractio exteriorum bonorum per elemoſinam quaſi virtute continet ieiuniū quo maceraſ corpus ſimiliter etiam oratio virtute continet ieiunium quia extenſio intellectus ad deum debilitatem corporis parit. vnde elemoſina completius habet vim ſatiſfactiōis ꝙ oratio et oratio ꝙ ieiunium. Et ideo dicitur. j. Thimo. iiij. Corporalis exercitatio ad modicū vtilis eſt. et propter hec elemoſina magis inducitur. vt vniuerſalis medicina peccati ꝙ alia ſicut lu. xj. date elemoſinam ⁊ omnia mūda ſunt nobis. ⁊ Danie. iiij. petā tua elemoſinis redime. et Thobie iiij. Elemoſina ab omni peccato liberat. et. j. Thi. iiij. pietas ad omnia valet.

¶ Queſtio. xxxiiij.

Utrum reſtitutio ſit pars ſatiſfactionis Reſpon. ſecunduz Pet. ibidem dicēdū ꝙ pars ſatiſfactionis aliquid poteſt dici dupliciter vel communiter omne illud quod ad debitam ſatiſfactionem exigitur. Et ſic reſtitutio eſt pars ſatiſfactionis. vel proprie id in quo conſiſtit ſatiſfactio ſic nō eſt pars quia dicit ceſſationem tantum ab iniuria ſed ad fundamentuz. et quaſi preambulum. ſit enī inequalitas iuſtitie ad proximum tripliciter aliquando in rebus tantum eius rem detinendo. Aliquando in actionibus ⁊ paſſionibus eum iniuriando. Aliquando in vtroq3 ſimul: vt ei per vim res auferendo. Secundum hoc tripliciter ſit emenda. Nam in primo caſu ſit reſtitutio. ſicut quando ſoluitur debituz In ſcđo ſufficit ſatiſfactio. in tertio vtrūq3 requiritur.

¶ Queſtio. xxxv.

Quae penitentia ſit pro peccatis ſingulis iniungenda Reſpon. ſm Raymundū. §. xliij. Sequitur de tertio ⁊ ſequentibus. Et Hoſtienſis §. xxij. Que penitentia. circa hoc ſunt diuerſe opiniones. Quidam enim dicunt qđ omnes penitentie arbitrio ſacerdotis taxentur conſideratis circunſtantijs criminis quātitate ⁊ qualitate. Item perſone dignitate officio paupertate infirmitate

ſeu debilitate complexione conſuetudine ſocieta-
te lachrimis ⁊ deuotione. Item religionis ⁊ tem-
poris qualitate. necnon ⁊ alijs circumſtantijs. vnde
leo papa. Tempora penitudinis habita modera-
tione conſtituenda ſunt tuo iudicio prout conuer-
ſorum animos proſpexeris eſſe deuotos .xxvj. q.
vij. Tempora idem etiam dicit Hieroni. de penit.
diſtinctione. j. menſuram. Et hanc opinionem ap-
probat conſuetudo quia generaliter hoc ſeruatur
et pro hac facit qđ doctores iuris communiter te-
nent penā ſcriptā in iudicio criminali ⁊ cōtētioſo
mutari poſſe ergo magis i pnia. dicit ēt glo. hec ꝙ
hec opinio tenēda ē q2 reuera pnie hodie arbitra
rie ſūt vt i dicto. c. tpa. Idē vvilelm9 durādi i repto
rio ſuo. e. t. i Rubricella he ſunt pnie in canonib9
diſtincte circa principi. et probat hoc per illud. c.
extra eo. ti. Deus qui vbi pro homicidio ⁊ adulte-
rio ⁊ fornicatione mandatur pētentia imponi ad
arbitrium ſacerdotis cum tamen ſit a canonibus
diffinita vt patebit infra. ſ3 contra Grego. falſas
penitentias dicimus que non ſm autoritatem no-
ſtrorum ſanctorum patrum ꝓ qualitate criminis
imponūtur de pe. diſtin. v. falſas. dic hoc veru3 ē
niſi ex cauſa pēſatis circumſtantijs penitentia tem
peretur. idem vvilielmus. durandi. Item Grego.
dicit ꝙ prolixior debet eſſe penitentia ꝙ̃ fuit culpa
ſed illud intellige de interiori penitentia q2 quo-
tienſcꝫ recordatur debet dolere qđ cōmiſit illud.
¶ Ut autem ſcias qualiter debeat procedere arbi
trium ſacerdotis. Nota regulariter qđ pro quoli-
bet peccato mortali debet regulariter ſeptēnis pe
nitentia imponi vt patet. xxxiij. q. ij. hoc ipſu3 ⁊. §.
ſequenti. xxij. q. j. predicandum. etiam huiuſmodi
duplex ē ratio vna quia precepit dominus maria3
ſororem aarō lepra percuſſam. poni extra caſtra ꝑ
ſeptem dies vt in dicto. c. hoc ipſum. Et ſic accipi-
tur dies pro anno: alia ratio eſt vt ſicut propter pec
catum ſeptiformē ſpiritusſancti gratiā amiſit. ita
per ſeptēnem penitentiā. ea3 recuperet. Ergo ſem-
per ſeptennis penitentia iniungenda eſt niſi ma-
ior vel minor inueniatur a canone expreſſa in quo
quidem caſu ſi crimē publicum ſit puta nō minor
vel maior penitentia ꝙ̃ ſcripta reperiatur eſt im-
ponēda niſi ex magna cauſa diſpenſetur extra. e.
ti. quantum ſi autem occultum tunc indiſtincte ar
bitrarie imponitur vt. ē. dictum eſt. ⁊ eſt certum ꝙ
maior penitētia requiritur in publico. ¶ Iſta etiā
ſeptēnis penitentia magis vel min9 aſpera debet
imponi ꝓut maioritas vel minoritas criminis cu3
ceteris circumſtantijs expoſcit. q2 apud deu3 plus
valet mortificatio vitiorum ꝙ̃ abſtinentia cibоru3
vt dicit Innocentius de pe. diſt. j. menſuram. Ho-
ſtienſis. ꝟ. ſacerdos tamen. dicit ꝙ ſacerdos pru-
denter ſibi conſulit ſi dicat penitenti ſic cariſſime
tu commiſiſti tot ⁊ talia peccata pro quolibet de-
beres ſic penitere. Sed forte vita tua ad hoc per-
agēdum nō extenderetur. iniungo tamen tibi talē
penitentiam pro omnibus. Concedo tibi etiam ꝙ
quecūque fieris remiſſiones prelatorū tibi facte ꝓ-
ſint que alś non prodeſſent extra. eo. tit. qđ autem
et oīa bona que facis et mala q̄ ꝓ deo ſuſtines in-
iungo tibi pro penitentia hec Hoſtienſis et idem
dicit vvillelmus durandi in repertorio ſuo. e. ti. de
quo vide infra. eo. ti. q. clxxxix. vtrum indulgentie
in fi. ¶ Item nota qđ ſacerdos ſemper debet iniū-
gere penitentiam per contrarium correſpōdente3
ipſi peccato vt ſuperbo iniungat humilem oratio-
nem: auaro elemoſinaru3 largitionem. accidioſo

peregrinationem ⁊ aliquando loci mutationem vt
colligitur diſt. lxxxi. valet vbi dicit Iſidorus valet
interdum conuerſis pro anime ſue ſalute. loci mu
tatio plerumcꝫ enim dum mutatur locus. mutatur
mentis affectus vnde congruum eſt inde etia3 cor-
poraliter euelli. vbi q̄ſcꝫ illecebris deſeruiuit. Na3
locus vbi quiſcꝫ praue vixerit in conſpectu men-
tis apponit ꝙ ſemper ibi quiſcꝫ vel cogitauit vel
geſſit. Item de hoc. xv. q. j. mulier q̄ acceſſit. ¶ Ite3
circa perſonas obnoxias alijs aliquo vinculo ſer-
uitutis caueat propoſſe ſacerdos ne imponat eis
talem penitentiam. per quam fieret preiudiciu3 il
lis quibus tenentur aſtricti. ⁊ precipue circa coniu
gatos ⁊ vt ſacerdos cautius in ſpeciali circa pe-
nitentias arbitretur notandi ſunt caſus in quibus
per canones certe pene ſeu penitētie imponuntur
Nam canones penitentiales tenetur ſcire ſacer-
dos. alś vix in eo nomē ſacerdotis conſtabit ſcđm
Auguſti. xxxviij. diſtinc. quod ipſi. Et ſunt hij ſe-
cundum Hoſtienſem. ¶ Primus preſbyter ſi for ·|· Can. Pœnit
nicationem fecerit decem annos peniteat hoc mo
do incluſus. ſacco indutus ⁊ humi proſtratus miſe
ricordiam dei iugiter implorans tribus menſibus
cōtinuis de veſpera in veſperam pane et aqua vta-
tur exceptis diebus dominicis et precipuis feſtiui
tatibus in quibus modico vino piſciculis et legu-
minibus recreetur. elapſis et finitis ſic tribus
menſibus exeat de carcere. non tamen procedat in
publicum ne grex fidelis in eo ſcandalū patiatur
per hoc apparet vt dicit Hoſtienſis quod loqui-
tur de publico poſt hec reſumptis aliquantulum
viribus anno vno et dimidio in pane et aqua pe-
nitet exceptis dominicis diebus et alijs precipuis
feſtis in quibus vino et ſanguine ouis ⁊ caſeo refi-
citur. ¶ Finito ſic primo āno ⁊ dimidio particeps
ſit ſanguinis domini et ad pacem ⁊ ad pſalmos cū
alijs fratribus cantandos in choro admittitur ta-
men ad cornu altaris non accedit. ſed minoru3 ta
tum ordinum officia gerit. ¶ Deinde vſq3 ad ex-
pletionem ſeptimi anni tres legitimas ferias. ex-
ceptis diebus paſchalibus . q. ſ. ſunt . l. in pane et
aqua ieiunet tamen ſecundam feriam vno pſalte-
rio vel vno denario poterit redimere. Sunt aute3
ferie legitime. Secūda. Quarta ⁊ Sexta feria. idē
etiam dicit Raymundus. §. xlix. Item q̄da3 in fine
Sed glo. ib idē dicit. qđ quidā tñ pro ſecunda feria
ponunt ſabbatum inter legitimas ferias. Si ſic ſe-
ptimum annum compleuerit. poteſt eum epiſco-
pus ad gradum priſtinum reuocare ita tamen qđ
in trib9 annis ſubſequentibus di ſexta feria. nulla
interueniēte mła . in pane ⁊ aq̄ ieiunet. ¶ Sacerdo-
ti quocꝫ ꝓ quol3 crimine qđ depoſitionē inducit ē ꝯſi
milis pnia īniugēda ꝓbāt hec oīa. lxxxj. di. preſby-
ter ſi fornicationē fecerit. Et intelligunt hoc quidā
⁊ ſi fornicatio ſimplex ſit: alij de adulterio vel ince
ſtu. Et hoc dicit Ray. forte verius eſſe. §. xliiij. ab
iſta regula. Secundus canō dicit. qđ ſacerdos co-
gnoſcens filiam ſuam ſpiritualem. ſ. quā baptiza-
uit, vel confirmari fecit vel in penitentia audiuit
penitentiam. xij. annorum agere debet. Et ſi in pu
blicum prodierit eſt deponendus. epiſcopus aute3
qui talia commiſit. xv. annis peniteat. Mulier ve
ro religioni tradēda eſt rebus ſuis pauperib9 ero-
gatis. xxx. q. j. ſi q̄s ſacerdos ⁊. c. Non debet. ¶ Ter
tius qđ ſi quis contra naturam peccauit. ſi eſt cle-
ricus deponi debet. vel religioni tradi. ſi corrigibi
lis appareat ad perpetuam penitentiam peragen
dam: ſi laicus excommunicari ⁊ a cetu fideliū vſcꝫ
ad condi-

ad condignam ſatiſfactionem fieri alienus extra
de exceſſibus . prelato. Clerici vide in ꝟſi.quadra
geſimus. hoc autem vitium maius eſt ꝙ ſi matrem
quis cognoſceret.⁊ xxxij.q.vij.adulterij.idem Ray.
Et addit hoc vitium quā ſit deteſtabile patet per
penā ſodomitis inflictā. Jtem hoc peccatum. Spe
cialiter clamat vindictam ad dominum quia vt ait
Auguſtinus per illud ſocietas violatur que nobis
cum deo eſſe debet cum eadem natura cuius ipſe
autor eſt libidinis peruerſitate polluitur.xxxij.q.
vij.flagitia. Jtē tales ſunt ratione dei aduerſarij ⁊
tot⁹ celeſtis curie deſtructores, hūani generis Et i
finita mala de hoc ſcelere poſſunt dici: de hoc loq
tur apoſtolus ad Romanos .j.propterea tradidit
Ad Roma. illos de⁹ in paſſiones ignominie ⁊c. Quocūq; au
tem modo tale factū exerceatur preterꝙ inter ma
rem et feminam ordinate.⁊ in vaſe debito vitium
contra naturā, ⁊ ſodomiticum iudicaſ.glo.ſuper
ꝟ.Ordinate addit.niſi forte aut propter egritudi
nem aut propter periculum ſuffocandi fetū in vte
ro aut aliam rationabilem cauſam ordo iſte ſerua
ri non poſſit in vxore.cum alſ periculū adulterij
immineat marito . Sequiſ in Ray. Jtē qꝛ nō ſolū
actus ſed etiam ipſa prolatio os loquentis aures
audientium ⁊ ipſa quodammodo polluit elemen
ta. Jnter omnia crimina de iſto credo circa iterro
gationes cum cautela ⁊ timore loquendū hec om
nia Ray. ¶ Quartus ꝙ ſacerdos qui intereſt clā
iiij. deſtinis nuptijs triennio ſuſpēditur.⁊ ſi culpa hoc
exegerit grauius puniatur.extra de clandeſti . de
ſpon. Cum inhibitio.§. penult. ¶ Quintus.qđ ſi
v. quis votum ſimplex violauerit . tribus annis
penitere debet.xxvij.diſt.Si vir. ¶ Sextus canon
dicit. Quod ſiquis excommunicatus celebrauerit
vj. triennio penitere debet ⁊ a vino ⁊ a carnibus ab
ſtinere. xj.q.iij.de illis. ¶ Septimus qđ qui aliū
vij. iniuſte accuſat ad mortem.xl.dies in pane ⁊ aqua
per.vij.annos peniteat. Si accuſatus occiſus ſit.
Si membrum perdidit. per triennium extra de ac
cuſat.accuſaſti. ¶ Octauus qđ quicumq; filiam ſpi
viij. ritualem.,vel commatrem ſuam cognoſcit per ſe
ptem annos peniteat et ei conſentientes. Simili
ter.xxx.q.iij. Nō oportet. ¶ Nonus qđ ſiquis de
ix. ſponſatam alij duxerit eā dimittat.⁊.xl.dies in pa
ne et aqua per ſeptem annos peniteat extra de ſpō
ſa duorum accepiſti. ¶ Decimus qđ qui cognoſcit
duas commatres vel ſorores. ſiue viuat vxor. ſiue
non adminus.ſeptem annis peniteat licet plus de
beret.xxx.q.iiij.Si pater. ¶ Undecimus qđ homi
xj. cida voluntarius ſine ſpe reſtitutionis deponitur.
et ſeptem annis peniteat.l.di.Miror. ¶ Duode
cimus qđ caſualis per quinq; annos penitet.l. di.
xij. ſiqua ⁊ .c.Siquis ⁊.c.Eos hoc intellige ſm Ray.
Si culpa preceſſit caſum alſ nulla penitentia im
ponitur niſi forte ad cautelam.diſtinc.l.Eos vero
et duobus.c.ſequentibus. Et addit qđ eadem di
ſtinctio pōt fieri in homicidio neceſſario vtrum.ſ.
culpa preceſſerit neceſſitatem necne.ar.di.l.de his
i.extra de homicidio interfeciſti. vbi dicitur qđ q
ſe ⁊ ſua liberando fures qui capi non poterant oc
ciderūt pro homicidio penitentiam agere non te
xiij. nentur niſi voluerint. ¶ Tertiuſdecim⁹ qđ ſi hoc
factum ſit propter neceſſitatem euitabilē per du
os annos debet penitere.l.diſt.De his licet Si eēt
ineuitabilis in nullo imputaretur.j.di.quia ⁊c.qđ
verum eſt quo ad peccatum. ſed quo ad cautelam
et innocentiam ſuam eccleſie oſtendendā bonum
eſt penitere.extra de homicidio.c.ij.§. ſi.xxxiij.q.
ij.in lecto.Sꝫ ⁊ ſiquis per inſaniam cōmittat ho
micidium non imputatur.iij.q.ix. Judicas.xv.q.

j.aliquantos. qđ vero etiam intuitu diſcipline in
caute percutiendo occidit deponitur extra de ho
micidio preſbyterum.xv.q.j.ſiquis non iratus.ſed
et qui ligatum latronem interficit.deponitur ex
tra de homicidio ſuſcepim⁹. ¶ Quartuſdecimus
qđ matricida per decem annos peniteat ſcđm for xiiij.
mam ſatis aſperam traditam.xxxiij.q.ij. latorem
vbi dicitur qđ primo anno eccleſiam non intret. ſꝫ
ante fores eccleſie oret et,poſt annum intret eccle
ſiam ſtans inter audientes nec cōmunicet niſi com
pleto triennio: oblationes eius voluntarie non re
cipiantur niſi completis ſeptem alijs annis ꝑ hos
decem annos carnes non comedat nec vinum bi
bet. exceptis feſtiuis diebus ⁊ dominicis et a pa
ſcha vſq; ad penthecoſtem ⁊ non vadat alicubi niſi
pedes .non ſumat arma niſi contra paganos .tri
bus legitimis ferijs ieiunet vſq; ad veſperam. ſꝫ
non ſeparatur ab vxore propter periculum fornica
tionis. Si moriatur ante trium annorum curſum
communionem recipiat poteſt tamē epiſcopus in
hoc mitius agere penſata penitentis deuotione .
¶ Uxoricide autem imponitur maior penitentia.
vt patet.xxxiij.q.ij.amouere vbi cuidā comiti vxo
ricide iniungitur penitentia ꝙ omnibus diebus q
bus penitere debet vinum ⁊ ſiceram non bibat: car
nes non comedat niſi in paſcha ⁊ i die natalis dñi
in pane et aqua ⁊ ſale vigilijs ieiunijs ⁊ orationi
bus et elemoſinis.penitētiam agat arma non ſu
mat non litiget in aliquo loco vxorem non ducat.
balneo non lauetur: conuiuiū letantium non in
tret: in eccleſia ſegregat⁹ ab alijs retro hoſtia ⁊ po
ſtes ſe reponat: ingredientiū ⁊ egredientium ora
tionibus ſe committat.in tota vita ſua vſq; ad mor
tem non communicet.ſed in morte tantum et hoc
de miſericordia. Aut ſi monaſteriū itrare voluerit
ſufficiat ei ingreſſus monaſterij ad penitentiā ꝙ
nō teneatur ad predicta ex iſto qꝛ.ſ.maior pena im
ponitur vxoricide dixit hug.qđ maius peccatum
eſt vxoricidium.ꝙ matricidium ſcđm illā in regu
lam.quis dubitat ſceleratius eſſe commiſſū qđ ē
grauius vindicatum.xxiij.q.j. Non auferamus .
Sed alij communiter dicunt contrarium imponi
tur tamen maior penitentia vxoricide quia homi
nes ſunt priores ad occidendas vxores ꝙ matres
Jtē dicit Ray.⁊ Theologi.vide īfra li.iiij.ti.ix. de
impedimento carnis.q.x.vtrum magis. ¶ Qua
lem autē penitentiam debeant habere parentes q Theologi.
filios opprimunt.vide.ſ.li.ij.ti.j.de homicidio.q.
lvij.qđ de parentib⁹. Nota in.c.⁊.plura de hac ma
teria . ¶ Decimuſquintus .qđ periurus per.xl.di xv.
es in pane ⁊ aqua per ſeptē annos peniteat ⁊ ſemꝑ
debet eſſe in penitentia.ſ. interiori .vj.q.j. quicumq;.
¶ Decimuſextus.qđ falſans menſuram.xxx.die
bus in pane ⁊ aqua peniteat.extra de cōtrahenda xvj.
emptio.⁊ venditio. vt menſure. ¶ Decimuſſepti xvij.
mus.ſiquis ſolēniter penituit ⁊ poſtea redit ad vo
mitū.ſ.ad priora crimina vel ſimilia ſm Ray.ſiue
ēt redeat ad negotiationem vel militiam ſecularē
que ſibi fuerant interdicta debet penitere ſcđꝫ for
mam que habetur.de pe. diſt.v.ſiqui vero vbi di
citur ꝙ decem annis ſint inter penitentes poſt pri
mum triennium quo fuerint inter audiētes extra
eccleſiam. Nota tamen ꝙ primum trienniū eſt de
decēnio. Jtē de his habetur.xxxiij.q.ſcđa de his ve
ro ⁊ de penitē.diſt.v.de his qui . ¶ Decimuſocta xviij.
uus q deuotā ſeu monialē cognouit agat pniam.x
annis ſiſt ſm formā traditā.xxvij.q.j.de filia.⁊.c.
deuotā.vbi dicit ꝙ deuota peccās.non ē recipiēda
i eccleſia niſi peccare deſierit ⁊ ſi deſinēs egerit pniā
aptā.x.annis.poſtea recipiatur ad cōmunionē et

anteq̃ in eccleſia admittat ad orationẽ ad nullius
xix. chriſtiane mulieris cõuiuiũ accedat. ¶ xix. qui cã
tat miſſam ⁊ nõ cõicat. anno penitere debet iterim
xx. a celebratione miſſarum ceſſare debet de conſecra
tione diſt. ij. Relatum. ¶ xx. Sacerdos qui mortuũ
inuoluit in palla altaris. x. annis. ⁊. x. menſibus pe
niteat. dyaconus vero triennio ⁊ dimidio ſiue ſex
menſibus de cõſecra. diſt. j. Nemo per ignorantiã.
ſed quia in textu tantũ ꝓhibet mortuus inuolui
ſacris. G. ſuper. idem. ca. intelligit prohibitum de
laico inuoluendo nam clerici mortui. bene induũt
xxi. veſtibus ſacris hec glo. ibidem. ¶ xxi. Qui cõmit
tit ſacrilegium violando eccliam vel chriſma ſeu
calicem ſacrum pollutis manibus accipit vel ſimi
lia ſacrilegia cõmittit. vij. annis penitet ſcdm for
mam que habet. xij. q. ij. de viro vbi dicitur qd pri
mo anno extra cimiterium qd violauit conſiſtat. ſe
cundo anno ante fores eccleſie ſine communione.
Tertio in eccleſia. in hoc triennio carnes nõ come
dat vinum non bibat niſi in paſcha ⁊ natali domi
ni ⁊ non offerat nec communionem accipiat. Quar
to anno communicabit ⁊ in illo ⁊ in quinto ⁊ ſexto
et in ſeptimo tribus ferijs a carnibus ⁊ vino ſe ab
xxij. ſtineat. ¶ xxij. Si parentes frangunt ſponſalia fi
liorum triennio ſeparantur a communione ⁊ fi
lij ſimiliter ſi in culpa ſint. ſed ſi filij ſcdm ꝓmiſſio
nem factam contraxerint excuſentur vtriq; intel
ligas quo ad penam eccleſie non quo ad reatũ ex
quo dederunt operam in contrarium. xxxj. q. iij. ſi
xxiij. q parentes. ex. de pe. di. j. ſi cui. ¶ xxiij. qui ducit in
matrimoniũ quã polluit per adulterium. v. annis
peniteat. xxxj. q. j. ſi qua vidua. ¶ xxiiij. qd maledi
xxiiij. cus contra deum vel aliquem ſanctorum ſuorum
linguam publice in blaſphemiam relaxans de
bet agere penitentiam per ſeptẽ ebdomadas ſecũ
dum formam que habetur extra de maledicis. ſta
tuimus. ¶ xxv. in ſacerdote denudante illum qui
xxv. ſibi confeſſus eſt verbo vel ſigno. de hoc vide. ſ. eo.
xxvj. ti. q. xxxc. q ſit pena. ¶ xxvj. qui compulſus condi
tionaliter periurat. ſi liber eſt. xl. dieb⁹ per. vij. an
nos penitet in pane ⁊ aqua. ſi ſeruus ſit tribus an
nis. ſ. tres quadrageſimas ⁊ legitimas ferias. xxij.
q. v. qui compulſus. ¶ xxvij. qui periurat in mani
xxvij. bus epiſcopi. vel in cruce ↄſecrata trib⁹ annis qui
in non conſecrata vno anno penitet. qui coactus
per ignorantiaꝫ iuris tribus quadrageſimis. xxij.
xxviij. q. v. c. ij. ¶ xxviij. qui ſcienter falſum iurat vel aliũ
iurare cõpellit vel inducit. xl. dies peniteat in pa
ne ⁊ aqua. vij. ſequentes annos ⁊ nunq̃ ſit ſine pe
nitentia. et alij ſi conſcij ſiunt ſimiliter peniteant.
xxij. q. v. ſi quis ſe. Item de hoc in. ca. ſi quis conui
ct⁹ de periurio plura dicta ſunt. ſ. lib. j. ti. de iura
xxix. mento ⁊ periurio. ¶ xxix. q in dicendis horis cano
nicis ⁊ alijs officijs diuinis a conſuetudine metro
politane proprie eccleſie diſcrepat. vj. mẽſibus cõ
munione priuatur. ſi ex contẽptu hoc accidat. xij.
xxx. diſtinctio. de his. ¶ xxx. Epiſcopus qui ordinat ſi
ne iuſta cauſa clericum inuitum aut reclamanteꝫ
xxxj. vno anno ſuſpenditur. lxxiiij. diſtinc. ca. ij. ¶ xxxj.
epiſcopus qui correctionem de venditione my
ſteriorum diſſimulat duobus menſibus. ſacerdos
q̃tuor dyaconi ⁊ ceteri ad arbitriũ iudicis penitẽt.
xxxij. j. q. j. Quicunq; inuiſibilis. ¶ xxxij. ſortilegus. xl.
xxxiij. diebus penitet extra de ſortilegijs. c. j. ¶ xxxiij. qui
videt in aſtrolabio. duobus annis penitet extra de
xxxiiij. ſortilegijs ex tuarum. ¶ xxxiiij. ſi ſanguinis ſtil
la cadat ſuper terram, vel, tabulam: vel altare:
vel pallas altaris. Nam quid tunc agendum ſit tã
de penitẽtia q̃ de ſtilla docemur ex decreto pij pa
pe cuius verba ſunt hec. ſi per negligentiam aliqd

de ſanguine ſtillauerit in terram. i. ſuper tabulam
que ſolet eſſe ſub pedibus ſacerdotis celebrantis
ſcdm glo. lingua lambatur: ⁊ tabula radatur. Si nõ
fuerit tabula vt non conculcetur locus corrodetur
et igni conſumatur. ⁊ cinis iuxta altare condatur
et ſacerdos. xl. diebus peniteat. ſi ſuper altare glo. Gloſſa.
Non interpoſita palla ſtillauerit calix. ſorbeat mi
niſter ſtillam ⁊ diebus tribus peniteat. ſi ſuper lin
theum altaris. ⁊ ad aliud. ſ. lintheum. ſtilla perue
nerit quatuor diebus peniteat. ſi vſq; ad tertium
nouem diebus peniteat. ſi vſq; ad quartum. xx. die
bus peniteat et lintheamina que tetigit ſtilla tri
bus vicibus miniſter ſi ipſe ſacerdos abluat. cali
ce ſubterpoſito ⁊ aqua ablutiõis ſumatur et iuxta
altare condatur. hec omnia in dicto decreto de cõ
ſecra. diſtinc. ij. ſi per negligentiam. Hoſtiẽſis hic Hoſtienſis.
et Thomas in vltima parte ſumme. q. lxxxiij. arti.
vj argu. vij. dicunt q illa aqua ablutionis poſſet
ſumi a miniſtro niſi propter abbominationem di
mitteret. Nota etiaꝫ ſcdm. Glo. Hugo. ⁊ Bartho. Gloſſa.
ſuper idem decre. q ex hoc habetur qd ſi quid tur
pe in calicem cadat non teneor accipere. dicit hic
gloſ. vvillelmi. Quod in quibuſdam ſexternis
ſynodalibus inuenitur qd corporale ſuper qd ſtil
la ſãguinis cecidit ꝓ reliquijs deponatur. Quedã
etiã alia de hac materia precipiũtur ibi. ſed credo
qd ſiue ſtilla ſanguinis ceciderit ſuper corporale ſi
ue ſuper pallas ſiue ſuper aliud indumentum ſa
cerdotis ſufficit facere qd hic dicit niſi apd illos q
ſuper hoc habent aliud preceptum ſynodale qui Thomas.
formam ſibi traditã ſuper hoc ſequi debent Tho
mas in ſcrip. diſtinc. xiij. in fi. dicit qd tantum eſt.
vt pars illa linthei. ſiue palle abſcidatur poſt ablu
tionem ⁊ comburatur. ⁊ cinis in altari condatur.
Idem ⁊ tangit ab eodem Thoma in vltima parte
ſumme de huiuſmodi autem penis ſtatutis. ſ. qd
tot diebus peniteat: in hoc caſu dicit Thomas ſic
qd quidam dicunt eas taxatas eſſe ad cautelam. vt
negligentia magis caueatur. Et ideo circumſtan
tijs penſatis poteſt minui vel addi ad predictam
penam ſed tutius eſt vt predictam penaꝫ peragat.
debẽt autem ſcdm quoſdam illis diebus ieiunare ⁊
a communione ceſſare. ⁊ hoc etiaꝫ dicit glo. ſuper
idem. c. Glo. vvillelmi hoc dicit ſuper verſi. xl. die
bus quod cum non dicat in pane ⁊ aqua. Credo qd
ſufficit ieiunare quadrageſimali cibo vel ſicut ſo
let ieiunari ī ſexta feria. Sequit ī tho. in ſcrip. Alij
vero dicunt qd his diebus debet coniungi peniten
tia arbitraria pẽſatis conditionibus perſone ⁊ ne
gotij ⁊ hoc probabilius videt in ſumma etiam di
cit Tho. qd illis diebus debet ieiunare. ⁊ a cõmu
nione abſtinere ⁊ qd tamen poteſt hec penitentia
minui vel ei etiam aliquid addi ſecundum condi
tiones negotij ⁊ perſone. ¶ xxxv. ſi quis per ebrie xxxv.
tatem vel, voracitatem euchariſtiam euomue
rit. xl. diebus peniteat ⁊ hoc ſi ſit laicus. Clerici ve
ro vel monachi preſbyteri ſeu diaconi. lxx. diebus
peniteant. epiſcopus. xc. ſi pro infirmitatis cauſa
euomuerit. vij. dieb⁹ peniteat de cõſecra. di. ij. ſi qs
per ebrietatem. Glo. ſuper idem. c. dicit q pro ca
ſu infirmitatis penitentia imponitur ad cautelaꝫ
ſit. xxxiiij. q. ij. In lectum. ⁊ quia non debuit ſumere Ray.
cum eſſet infirmus etiam ita fuit in culpa. ¶ Ad
dit hic Ray. §. xlvj. Item ſi ſanguinis. Quod in hoc
caſu debet vomitus ille ſumi diligenter ⁊ cremari
⁊ cineres iuxta altare recõdi. vt ſupra in caſu pro
ximo dictũ ẽ. Addit etiã hic tho. in ſcrip. vbi. ſ. Qd
ſi mus vel aliud aial: propter negligẽtẽ cuſtodiaꝫ.
ſpẽs ſacramenti comedit ille per cui⁹ negligẽtiam
accidit hoc: dꝫ ſcdm canones. xl. dieb⁹ penitere etiã
mus

mus ſi capi poteſt comburi et mus in ſacrarium
ꝓijci. ſi autem amiſſa fuerit hoſtia. vel pars eius
vt inueniri non poſſit. debet. xxx. diebus penitere.
he penitentie ponuntur de conſecra. diſtinc. ij. cir
ca finem. c. Qui bene. ſed qualiter iſtis diebus pe-
nitere debeāt dicit Thomas ſicut. ſ. caſu proximo
poſitum eſt addit Hoſtien. ꝟ. xliij. qꝺ ſi is ad quē
ſpectat cuſtodia in caute dimiſit eucbariſtiam vel
criſma ꝙuis nihil nefandū inde acciderit tribus
menſibus ab officio ſuſpendantur ⁊ ſi per eius in
curiā aliqꝺ nefandū ide ꝯtingerit grauiori ſubiace
at vltiōi vt patēt hec extra de cuſtodia euchari. c. j.
xxxvj. ¶ xxxvj. q̄ pbr̄m interfecerit. xij. annis peniteat. et
conuictus vſqꝫ ad vltimum tempus vite ſue mili-
tie angulo careat ⁊ abſqꝫ ſpe coniugij maneat. vt
xxxvij. extra. co. ti. c. ij. ¶ xxxvij. qui domum vel aream vo
luntarie ſuccendit ſublata vel incenſa omnia reſti
tuat ⁊ tribus annis peniteat extra de iniurijs. ſi-
quis domū. vide de hac materia plura. ſ. li. ij. ti. v.
xxxviij. de raptoribus. q. x. que ſit pena. ¶ xxxviij. qui cō-
municat heretico inſcius anno peniteat. qui ſcien
ter. v. annis qui permittit hereticum cantare miſ-
ſam ignoranter. xl. diebus. ſi pro reuerentia eius ꝑ
annum. ſi in ſubuerſionem fidei tanꝙ heretic⁹ da
natur niſi per. x. ānos peniteat. ſiquis receſſerit ab
eccleſia ad hereticos confugiens et alios ad hoc
idem faciendū induxerit. xij. annis peniteat. tres
extra eccleſiam. vij. iter audientes ⁊ duos adhuc ex
tra cōmunionem. ⁊ ſic. xij. anno cōmunionem ſine
oblatione ꝑcipiat vt. xxiij. q. j. ſi quis dederit. Cete
xxxix. ra vero pertinentia ad ſherefim ciſma. vel apoſta-
ſiā vide. ſ. in titulis ſpecialib⁹. ¶ xxxix. quid igno
ranter cognoſcit duas ſorores vel matrem ⁊ filiā
vel amitam ⁊ neptem. vij. annis peniteat. ſi ſciēter
perpetuo careat cōiugio. xxxiij. q. ſi. ſi quis cū dua
xl. bus. ¶ xl. Qui cū brutis coierit pluſꝙ. vij. annis
peniteat. Et idē pro inceſtu. xxxij. q. ij. c. hoc ipſm
et. §. ſequenti vide. ſ. c. q. ꝟ. Terti⁹ qꝺ ſiquis. ¶ xlj.
xlj. Patronus qui res eccleſie dilapidat vno anno pe
nitet. xvj. q. vij. filijs. ¶ xlij. Qui luſtrat domū ſu-
xlij. am cum magicis ⁊ incantatoribus. v. annis peni-
xliij. tet. xxvj. q. v. Qui diuinatores. ⁊. c. nō liceat ¶ xliij.
Thomꝰ. Si mus comedat corpus xp̄i de hoc caſu vide ſu-
xliiij. pra in caſu. xxxv. vbi addit. etiā hic Tho. ¶ xliiij.
Qui iurat non facere pacem cum proximo ſuo an-
no peniteat ⁊ ad pacem redeat. xxij. q. iiij. Qui ſa-
xlv. cramento. ¶ xlv. pro periurio adulterio ⁊ homici
dio dātur regulariter. vij. anni. Idē pro fornicatiōe
licet non ita aſpera penitentia iniungatur. xxij. q.
j. predicandū. xxxij. q. ij. c. hoc ipſum ⁊. §. ſequenti.
xlvj. ¶ xlvj. Qui ſcienter rebaptizatur. vij. annis peni-
tet. Quarta et ſexta feria in pane ⁊ aqua ieiunan-
Raymund⁹ do ⁊ tres quadrageſimas ieiunet: ⁊ hoc ſi ꝓuitio he
reſis hoc fecerit: ſin autem ꝓ munditia. ſ. pro ſalu-
te corporis obtinenda. vt extra de apoſtatis. c. ij.
tribus annis peniteat. de conſe. diſtin. iiij. circa ſi.
c. qui bis: de hoc etiam ibidem in. c. eos quos Se-
cus tamen de his quibus ignorantia etatis ſuffra
gatur vt in. c. eos in ſi. Et talis qui bis baptizatur
Jacobi. ij. vel etiam confirmatur ſit de foro eccleſie ⁊ cogitur
fieri regularis de conſecra. diſt. v. dictū eſt. ¶ De
his omnibus nota qꝺ ſi peccator liber eſt totā pe
nitentiam a canone ſtatutā ſi fieri poteſt explere
debet. xxvj. q. vij. ſacerdotes penitentiam de peni.
di. j. Nonnulli vero. poſſunt tamē ex cauſa augmē
tari ⁊ minui conſideratis diuerſis circumſtantijs
de quibus dictum eſt. ſ. in prin. queſtionis.

¶ Queſtio. xxxvj.

Quę ſit falſa ſatiſfactio vel penitētia Re. ſm
Ray. §. xij. nūc ē vidēdum de hac ſic dicit Jn.
ſcds fratres noſtros. ſ. epiſcopos et preſbyteros
āmouem⁹ ne falſis penitētijs laicor̄ animas deci
pi aut in infernum detrahi patiantur falſam au-
tem penitentiam eſſe conſtat cū ſpretis plurib⁹ de
vno ſolo penitentia agitur aut cū ſic agitur de vno
vt non diſcedatur ab alio vnde ſcriptū eſt. Jaco. ij.
qui totam legem impleuerit. offendat autē in vno
factus eſt omniū reus. ſ. quantū ad vitā eternam.
ſicut enim ſi peccatis omnibus eſſet inuolutus ita
ſi in vno tantum maneat eterne vite ianuam non
intrabit falſa enim eſt penitentia. cum penitēs ab
officio vel curiali. vel negotiali non recedit qꝺ ſine
peccato agi glo. hic ad minus veniali. nullatenus
preualet. aut ſi odium in corde geſſerit: aut ſi offen
ſo cuilibet non ſatiſfaciat. aut ſi offenſus offendē-
ti non indulgeat. aut ſi arma quis contra iuſtitiā
gerat hec omnia de pe. diſt. v. c. fratres noſtros in
aliquibus liberis incipit. c. epiſcopos. ¶ Itē Gre- Gregori⁹. x.
gorius ibidem. c. falſas ſic dicit falſas penitentias
dicimus que non ſcdm autoritatem ſanctorū pa-
trum. pro qualitate criminis imponuntur ideoqꝫ
miles vel negociator. vel alicui officio deditus qꝺ
ſine peccato exerceri non poſſit vel qui bona al-
terius iniuſte detinet ⁊c. vt. ſ. in autoritate Inno.
intellige tamen hoc niſi ex cauſa penitentie cano-
num temperentur vt. ſ. dictum eſt. ¶ Qꝺ autem
dictum eſt qꝺ non liceat penitentibus exercere mi
litiam officium vel negotium priſtinū dico qꝺ po-
teſt intelligi de ſolēniter penitentibus qui non de-
bent ſeculariter viuere. ſ. poſt ſuſceptam peniten-
tiam ſolēnem de pe. diſt. v. contrarium ⁊. l. diſt. il-
lud poteſt etiam intelligi quando delinquit in ipſo
officio vel planius quando ſibi iniūctum eſt in pe
nitentia tunc enim ſi rediret et eſſet manifeſtum
deberet excōmunicari. de peniten. diſt. v. de his vel
dic ꝙ honeſta poteſt exercere poſt peractam peni
tentiam dum tamen in eis caueat peccatum. Tur-
pia vero non vnde leo papa. qualitas lucri nego-
tiantem aut excuſat aut arguit qui ⁊ honeſtus eſt
queſtus ⁊ turpis verumtamen penitenti vtili⁹ eſt
diſpendium pati ꝙ periculis negociatiōis aſtrin-
gi. c. q2 difficile eſt inter ementis et vendentis com
mertium non interuenire peccatum. de pe. diſt. v.
qualitas. Item. G. ibidem negotium qꝺ ante con
uerſionem ſine peccato exiſtit. hoc etiam poſt con
uerſionem repetere culpa non fuit. de pe. diſt. v. ne
gotium. eadem omnia ponit Hoſtienſis. §. xiij. qꝺ Hoſtienſis.
ſit effectus. ꝟ. ad hoc etiam ⁊ ſequentibus. Thom. Thomas.
et Pet. diſtinc. xvj. breuiter dicunt qꝺ negotiatio
⁊ militia ⁊ huiuſmodi aliquando poſſunt exerceri
ſine peccato ⁊ tunc non impediunt penitentiā. ali
quā vix poſſunt ⁊ tunc impediunt. ſed tamen ſuffi-
cit dimittere vitium annexum. aliquando tamen
nullomodo poſſunt exerceri ſine peccato ⁊ tūc om
nino dimittenda ſunt. Item nota qꝺ quedam cri-
mina ſunt de quibus non poteſt quis agere peni-
tentiā niſi reſtituat vel renunciet: ſi tamen poteſt
qꝺ male acceperit. videlicet ſymonia ⁊ rapina ſiue
predatio: incendium: furtum: ſacrilegium: vſura:
ſiue turpis ⁊ doloſa negotiatio. de his omnibus
et multis alijs circa idem inuenies plene ſupra in
titulis ⁊ Rubricellis ſpecialibus. dicit hic glo. ſu-
per verſicu. niſi reſtituat hoc plane verum eſt in il
lis caſibus in quibus non transfertur dn̄ium in
accipientem: aut vbi competit repetitio: etiam ſi
transferatur dn̄ium: vbi autem transfertur et non
cōpetit repetitio. ⁊ tn̄ mortaliter peccat q̄ accipit
credo qꝺ ꝙuis ꝯgruū ſit ⁊ honeſtum qꝺ puniatur
quis in eo in quo delīqt ⁊ q̄ hmōi turpiter acq̄ſitū
non remaneat apud acquirentē. ſed pauperibus

erogetur poteſt tamen circa retentionem rei taliter acquiſite penitentiarius diſpēſare ſi videat expedire vide de hoc.ſ.li.ij.t.v.de raptoribus.q.xix. quero etiam ⁊ in alijs locis in eadem queſtione ſignatis.

¶ Queſtio.xxvij.

Hoſtienſis. Quid ſi ſacerdos iniunxit alicui in penitentia qđ faciat celebrari miſſas nūqd poteſt recipere pecuniam pro his miſſis oblatam R̄ſ. ſm Hoſtien.§.xvj.et ad quid tenetur ſub.§.quid ſi ſacerdos ⁊ ſequen. Non debet miſſas quas ſic iniunxit celebrare.quia ſpecies mali eſt.extra de vi.⁊ honeſta.cleri.cum ab omni. Sed vel non iniūgat huiuſmodi penitentiam vel ſi iniungit.dicat qđ per alium ipſas miſſas faciat celebrari.et per talē qui ſibi vicem non reddat ſicut doloſe fieri poſſet ſi ad vicinuȝ ſacerdotem mitteret qui ſibi poſtea vicem redderet. Tutius tamen eſt ⁊ ſanum conſilium a talibus impoſitionibus penitentie abſtinere quia quicqđ auari ſacerdotes ſub pretextu caritatis et pietatis de foris pallient cogitationes tamen ſuas et intentionem quam habēt de recipiēdis oblationibus omnipotenti deo nequeunt occultare ergo ſi dicat preſbyter qđ caritas ipſum ad hoc moueat non cupiditas quia forte penitens non poteſt peregrinari.nec ieiunare nec orare nec aliud facere.oſtendat hec per opera ⁊ credam ei.vt.ſ. faciat per alium non ſuſpectum celebrari vel ipſum gratis celebret vel oblatum hac occaſione pauperib⁹ eroget.

¶ Queſtio.xxviij.

Thomas. Utrum penitens expleta penitentia ſibi a ſacerdote impoſita ſit totaliter abſolutus. Reſpon.ſm tho.in ſcrip.diſt.xx.dicēdū ꝙ act⁹ miniſtri bonus vel malus nihil diuerſificat in efficacia ſacramētoꝝ vñ ſiue ſacerdos habeat ſe diſcrete in iniunctiōe penitētie ſiue nō nihil diuerſificatur quātum ad efficaciam abſolutionis confeſſionis. et ideo ſiue diſcrete penitentiam iniungat ſiue nō ſemper remanet reatus ad penam eiuſdem ꝙtitatis.⁊ ideo ſi eam hic non explet ab eo in purgatorio exiget. Nec ſequitur ꝙ propter hoc confeſſor peccet ſemper.ſi minorem cōdigno penitentiam iniungit. Tū quia non poteſt determinate ꝙtitatem pene debite cognoſcere quāuis aliquid prope conſideratis regulis patrum determinare poſſit. Tū quia quandoqꝫ etiam ex induſtria minorem penam imponens plus prodeſt penitēti ꝙ noceat qui forte magnitudine pene poſſet a penitentia peragenda impediri propter debilitatem virtutis adhuc in eo de nouo recuperate ⁊ ideo negligit minus dānum vt malus euitet ⁊ interim paulatim conformatur in eo diuin⁹ amor.ad plura penitentie opera peragenda.concordat pe. adiunge his que poſita ſunt.ſ.q.xxv. ꝗ penitentia. circa princip. vlti.hoſtienſis.ꝟ ſacerdos tamen.

Petrus.

¶ Queſtio.xxix.

Utrum vnus homo poſſit pro altero ſatiſfacere Reſpon. ſm pet. ꝙ duplex eſt effectus ſatiſfactionis vnus ſolutio debiti peccatorū precedentium alter excisio cauſarum peccatorum ſequentiū quo ad hūc effectum ſcđm nō poteſt vn⁹ homo ſatiſfacere pro altero. quia per ieiuniuȝ vnius caro alterius non domatur. ¶ Quo ad primum effectum diſtinguendum eſt quia ſi alius eſt impotens per ſe ſatiſfacere tunc alius qui eſt in caritate poteſt pro eo ſatiſfacere ſimiliter ⁊ confiteri. ſi autem eſt potens tunc oportet ꝙ ipſemet apud deum ſatiſfaciat pro ſeipſo poteſt tamen iuuari per alterum.ſed Thomas dicit qđ etiā ſi potens eſt iſte penitens nihilominus alius pōt pro eo ſatiſfacere ſed non eſt permittendum vt aliquis pro aliquo ſatiſfaciat.niſi defectus aliquis appareat in penitēte vel corporalis ꝑ quē ſit impotens ad ſuſtinendum vel ſpiritualis.ꝑ quē non ſit promptus ad portandum penam Thomas Petrus.

¶ Queſtio.xxx.

Utrum ſatiſfactio poſſit fieri per opera ex caritate facta R̄ſ.ſm pe.in ſcrip.di.xv.qđ nō ſatiſfactio enim eſt amotio offenſe ⁊ reſtitutio amicitie hoc aūt non poteſt fieri ſine gratia et caritate vnde.j.Coꝛ.xiij.ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas ⁊c. Caritatē aūt nō habeam nihil mihi pdeſt talia enī opera non ſunt deo accepta et licet homo non habeat certitudinē ſciētie qđ ſit in caritate et per conſequens certus eſſe non poſſit de ſatiſfactione propter qđ dicitur eccl. de propiciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu. tamen ſufficit certitudo probabilis coniecture. Idem Thomas. Coꝛ.xiij.

¶ Queſtio.xxxj.

Utrum ſatiſfactio poſſit fieri per opera in caritate iniuncta ⁊ inchoata.ſed non perfecta. R̄ſ.ſm Pe.ibidem dicendū qđ nō qꝛ nō poteſt eſſe aliquod opus meritorium vel ſatiſfactorium.ſine intentione bona. Intentio aūt bona hic non cōtinuat nec ſm actum nec ſm habituȝ Itē id qđ ſit in peccato opus mortuum eſt ergo ⁊c. Petrus.

¶ Queſtio.xxxij.

Utrum ſatiſfactio in mortali peccato facta ꝑ ſequentem penitentiam valere incipiat R̄ſ. ſm pe.ibidem dicendū qđ non quia talia opera caritate nec ſunt elicita nec imperata ⁊ ideo ab ea nō viuificantur. vide de his plenius infra eo.titu.q. xxxix.ſed qđ ſi is in duabus ſequentibus.

¶ Queſtio.xxxiij.

Quero etiam vtrum ſacerdotes poſſint facere commutationes ieiuniorum vel alterius ſatiſfactionis ad petitionem ipſorum penitentiuȝ R̄ſ.ſm Ray.§.lxix. Item ad aliꝗ credo breuiter qđ ſic dum tamen diſcrete ⁊ propter cauſam. Et circa ſubditos ſuos.als non di.lxxxij.preſbyter Non tamen hec extendo ad vota in quibus ſtrictius proceditur vt ptꝫ.ſ.li. j.t.viij.de voto.q.lxx.vtrum in votis.⁊ ſequentibus.ſed glo.hic ſup.ꝟ.Credo breuiter dicit ſic diſtinguendum qꝛ ſi penitens petit commutari vel relaxari penitentiam.per illuȝ eūdem qui ſibi eam iniunxerat aut per ſucceſſorē ei⁹ ſi prius ammotus eſt ab officio, poterit ille commutare vel relaxare.⁊ idem dicas de ſuperiori illius qui iniunxit.ſi eſt ordinarius iudex ipſius penitentis. Et dico qđ quo ad hec archiepiſcopus videtur eſſe ordinarius quo ad forū penitentiale ſubditorum ſuffraganei ſui quāuis nō ſit ordinarius quo ad foꝝ cōtētioſuȝ niſi in caſib⁹ expreſſis iure extra de off.ordi.c.paſtoralis.ꝙ aūt ſit ordinarius ipi⁹ ſubditi quo ad foꝝ penitētiale pbaꝛ ꝑ hec qđ archiepꝭ ꝑ prouinciā ſuā remiſſionis litteras concedere pōt gñales extra.e.ti.noſtro. certū eſt aūt ꝙ nullus epꝭ pōt facere remiſſionē niſi ſubditis ſuis ⁊ alijs de volūtate p̄latorū ſuoꝝ.extra.eo.ti.qđ aūt ergo ſubditi ſuffraganeoꝝ quo ad hec ſunt ſubditi archiepiſcopi ſi aūt pares ſunt ille.ſ.ꝗ iniunxit penitētiam ⁊ ille a quo petitur relaxari vel mutari diſtigue qꝛ vel ſunt ita pares qđ ſunt pniarij eiuſdeȝ epiſcopi.vel ſunt duo ſacerdotes deputati,⁊ in ſolidum de conſuetudine curā hñtes alicui⁹ parochie vel duo epi i quoꝝ vtriuſqꝫ dyoceſi domiciliū habet penitēs ita qđ ē parrochian⁹ vtriuſqꝫ.ſi penitētia publica vel ſolēnis indicta fuerit.ne ſcandalizetur pri⁹ cōfeſſoꝛ requirendus eſt conſenſus eius vel Raymund⁹

eius.vel ſucceſſoris eius ſi de facili poſſit requiri maxime ſi penitēs publice iā inchoauit penitētiā ſibi iniunctam a primo ſi aūt nō de facili poſſit requiri aut ſi pnia fuerit occulta poterit ſecūdus cōfeſſor cōmutare vel relaxare. Nō obſtante ſubtilitate iuris qua dicitur qḋ duob⁹ pcuratoribus in ſolidum datis melior eſt conditio occupantis.q2 idē locū habet in cōtentioſa iuriſditione non in voluntaria. ſi aūt ita pares ſunt ꝙ vterqꝫ cōfeſſor eſt ſacerdos parochialis vel epiſcopus et penitens trāſtulit domicilium de parrochia in parrochiā vel de dyoceſi in dyoceſim poterit ſecundus confeſſor relaxare vel cōmutare pniam a primo iniūctam non obſtante qḋ dici ſolet qḋ ſententiam vni⁹ epiſcopi non poteſt par epiſcopus reuocare.q2 illud habet locum in ſententia excōicatiōis ꝛ ſuſpēſionis ꝛ ceteris ad forum contentioſum ptinentibus non ad penitentialem. Ratō.ij.ſunt omnino ſimiles voluntaria ꝛ contentioſa iuriſditio cū iudex nō poſſit reuocare ſententiam quā tulit. q̄uis iniuſtam. Confeſſor aūt poteſt reuocare penitētiā quam iniunxit. Gloſſa.

℄ Queſtio.cxxxiiij.

Quid ſi papa vel penitentiarius eius vel epiſcopus iniunxit pniam petit modo relaxari vel mutari p inferiorem R.ſi.ſm.glo.ibidē ſi penitentia iniuncta eſt in caſu reſeruato ſupiori non poterit inferior relaxare vel cōmutare abſqꝫ licentia eius qui iniunxit niſi vigeat neceſſitas aut ſuadeat vtilitas.pius ēm eſt interpretari: qḋ ſuperior in hmōi caſibus conceſſerit inferioribus potentiā cōmutandi vel relaxandi.ſi autem nō erat caſus reſeruatus ſuperiori.ſ3 talis erat de quo poterat ab initio inferior penitentiā iniungere poterit etiam inferior relaxare vel cōmutare.niſi certū ſit qḋ ſuperior reſeruauerit ſibi relaxationem ꝛ cōmutationem hmōi ar.ad hoc.l.di.accedens ꝛ.xxxiij.q.ij.latorem.et in glo.vtroqꝫ idem dicitur.

℄ Queſtio.cxxxv.

Quid ſi aliquis penitet de peccatis vel dicit ſe penitere. nō tamē vult ſubire onus penitentie dicens ſe tenerū vel male complexionatum vel ſimile. Nunqd talis admittendus eſt ad penitentiam.videt ꝙ non penitet perfecte.q2 pfecta penitentia cogit peccatorem omnia libenter ſufferre vide.ꝺ.e.ti.q.xvj.poſt hoc Itē q2 caritas oīa vincit.caſi.vlti.fortis vt mors dilectio ꝛ ad Ro.viij. Quis nos ſepabit a caritate xpi.tribulatio an anguſtia an perſecutio ꝛc. R.ſi.ſm Ray.§.ij. Item qḋ ſi aliquis.et Hoſt.§.xx. Et an ficte.ꝟ.quid ergo et ſequē.debet ſacerdos talem primo inducere ſicut poteſt vt animū habeat paratū ad implendum penitentiam quā iniungit oſtendendo ſibi magnitudinē pctōꝝ quot ꝛ q̄ta bona amiſit.propter illa peccata que omnia recuperabit per penitentiam oſtendat etiam quātam penam ſuſtinuit adam cū tota poſteritate ſua pro vno peccato q2.ſ.ſolum guſtauit de pomo ligni vetiti.conſidera ergo quanta pena debetur tantis ſceleribus q̄ tu cōmiſiſti vtilia etiam ad iſtam inductionem.vide.ꝺ.e.ti.q.xxj. Quero etiā que ſint.et infra.q.cxcv.quero ergo et que impediunt.ſi poteſt eum frangere imponat ei talem penitentiam ſine ſatiſfactionem cū volūtate ſua quā veriſimiliter poſſit portare ne deteri⁹ ei contingat poſtmodum violando:ad hoc autē preciſe laboret vt peccatorum cauſas ꝛ radices remoueat ꝛ omnem occaſionem peccandi pro poſſe tollat.quia ſm Augu.ſatiſfacere eſt cauſas peccatorum excidere et eorum ſuggeſtionibus aditum non indulgere. Item ſi ſacerdos non poteſt gaudere de omnimoda eius purgatione gaudeat ſaltem quia ipſum liberatum a gehēna ad purgatorium poſſit tranſmittere ꝛ ſicut dicit Hoſtienſis nullatenus debet ſacerdos peccatorem dimittere a ſe recedere deſperatum. Nam ſacerdos qui penitentiam denegat.reus eſt animarum.xxvj.q.vj.ſi preſbiter vide infra.q.clxj.vtrum ei.ꝟ.ſequen.in Raym. ſ3 potius imponat vnū pater noſter:.vel ꝙ ſemel in ſeptimana vadat ad eccleſiam vel aliud etiā leuius ꝛ inſuper alia bona que fecerit ei iniungat in penitentia:ꝛ mala que patienter tolerabit ſicut dictum eſt.ꝺ.e.titu.q.cviij.in quibus conſiſtit.in fine ꝛ duabus queſtionibus ſequentibus. Oſtendat tamen ei.qḋ id qḋ min⁹ faciet hic complebit in purgatorio ꝛ ſic ipſum admittat dum tamen peniteat de peccatis vel dicat ſe penitere ꝛ habere propoſitum decetero abſtinendi.hic Hoſtienſis Addunt poſtea tam Ray.q̄ Hoſtien.qḋ ad huiuſmodi miſericordiā multa nos inuitant Primū eſt exemplum domini qui nunq̄ legitur grauem penitentiam iniunxiſſe.ſ3 dicebat vade ꝛ amplius noli peccare Iohan.viij.vel ne deterius tibi inde cōtingat Item Matthei.ix.ꝛ lu.v.nolite mittere vinum nouum in vtres veteres. glo.hic dicit ꝙ appellat vinū nouum laborioſam ꝛ duram penitentiā:vtres autem veteres appellat peccatores in peccatis inueteratos. Item iohannes. Criſoſtomus ſuper illum locum Matthei.xxiij.ꝛ Luce.xj.alligant onera grauia ꝛ importabilia ꝛc. Si erramus modicā penitentiam imponentes nonne meli⁹ eſt propter miſericordiā rationem reddere q̄ ppter aliquam crudelitatem.vbi enim paterfamilias larg⁹ eſt diſpenſator nō debet eſſe tenax.ſi deus benignus vt qd ſacerdos eius auſterus vult apparere. hec oīa Criſoſtomus xxvj.q.vij.alligant. Concordat etiam ſupradictis glo. hec ſuper.ꝟ.poſſit portare dicens qḋ non debet iniungi penitentia niſi quā ſponte et ſine murmuratione voluerit penitēs ſuſcipere cōcordat etiam Thomas in ſcrip.diſtin.xix.et addit hic glo. dicens conſulo qḋ ad vitandam inobediētiam et tranſgreſſionem talibus nulla aut pauca ſatiſfactio iniungatur ſub precepto ꝛ quod concedatur eis qḋ liceat eis ieiunium ſibi iniunctū aut orationes aut elemoſinas ꝛ q̄cūqꝫ alia ſibi iniuncta redimere cum voluerint. Concordāt etiam his Innocentius extra eo.ti.in gloſa ſuper.c. Omnis circa medium.

℄ Queſtio.cxxxvj.

Sed quid ſi credo de aliquo qḋ non faciet qḋ promittit aut que iniunguntur ei in penitentia.nunqd abſoluēdus eſt ſub conditiōe.ſi hoc vel illud fecerit. R.ſi.ſm glo.ibidem penitētiarius ne laqueum tranſgreſſionis preparet penitenti: non debet ab eo exigere promiſſionem aut votū de aliqua penitentia faciēda aut etiam iuramentū niſi in caſibus expreſſis a iure.ſed ſufficit ꝙ dicat ſe habere propoſitum faciendi qḋ ſibi iniungitur et ſic debet abſolui ſimpliciter et ſine conditione facta tamen proteſtatione ſi ſuſpectus habeatur ꝙ ſi non reſtituat qḋ abſtulit aut non faciat alia ad q̄ tenetur dum tamen poſſit fructum ipſi⁹ facte confeſſionis ꝛ abſolutionis euacuabit.

℄ Queſtio.cxxxvij.

Quid de eo qui confitetur peccata et tamen impoſterum non vult abſtinere vel vult abſtinere ab vno.et non ab alio. Reſpon.ſm Ray.§.iij.de ſecundo et tertio ꝛ Hoſtienſis.§.xx. Et an ficte.in fine.dicēdū ꝙ talis nō eſt in caritate nec proſunt ei bona que facit ad vitam eternam quamuis proſint ad alia vt infra dicetur queſtione proxima Et tamen eius confeſſio eſt admittenda ei de pec-

Margin notes (left column): Raymund⁹ Hoſtienſis.
Margin notes (right column): Hoſtienſis. Matth. ix. Luce. v. Criſoſtom⁹. Thomas. Innocētius. Gloſſa. Raymund⁹ Hoſtienſis.

catis commiſſis conſilium adhibendum et licet non ſit vera huiuſmodi pnia eſt tamē ad agenduz verā penitentiā crebris ⁊ ſalutaribus monitis inducendus vt hec dicunt extra eo. ti. qđ quidā et vt dicit Hoſt. ſi pctm publicum ſit ad ſatiſfaciēdū erit per cenſuraz eccleſiaſticā cōpellēdus: vide de hoc ſ. e. ti. q. lxxxiiij. ad pniuſſorū etiā. ẟ. nota etiam.

Queſtio. cxxxviij.

AD qđ ergo valent cōfeſſio orationes ⁊ elemoſine ⁊ alia bona opera extra caritatem facta Rñ. ſm Ray. ⁊ Hoſt. vbi. ſ. dicendū qđ talis confeſſio ieiunia elemoſine oratiōes pegrinatiōes ⁊c. q cōſilio ſacerdotis ſūt dicti. q. pxima faciūt cum deuotione ⁊ timore dei licet informiter. i. ſine caritate q̄uis non valeant directe ad vitaz eternā obtinendam: tñ valebūt eis ad quinqꝫ vel ad aliquod iſtorum. ¶ Primo. ſ. ad extremi iudicij ſuppliciū tolerabilius ſubeūduz de pe. di. iij. ſi quis aūt nō habens caritatē. et loquit ibi de illo q ſine caritate mortem patitur pro fide. Scđo ad tpalem pſperitatem obtinendam. de pe. di. iij. cauendum ⁊ . xxij. q. ij. ſi qlibet. Tertio ad hoc vt citius illuſtret cor eius ad pniam de pe. di. v. falſas l ſi. Quarto ad aſſuefactionē bonoꝝ operum ſicut dicit de baptiſmo Iohānis qꝫ non valuit ad remiſſionem pctōꝝ ſꝫ ad aſſuefactionē boni de conſe. di. iiij. nō regenerabātur. Quinto qꝛ credēdū eſt qꝫ diabolus non habet in eo tantam ptātem quātā haberet ſi bona opera non faceret. Qđ patet ex eo qđ refert beat⁹ gregorius in dialogo de iudeo qui inuinierat ſe ſigno crucis ⁊ ideo demones nō poterāt ei nocere immo demon q primo eū iuenerat: retulit maiori demoni ⁊ ceteris in hec verba inueni vas vacuum. ſꝫ ſignatum concordat etiā his goffredus.

Queſtio. cxxxix.

SEd qđ ſi is qui confeſſus eſt cum pꝓpoſito nō abſtinendi in poſterū a peccatis vel qui vult abſtinere ab vno ſed non ab alio poſtea veniunt ad veram pniam. Nunqđ tenebuntur confiteri ⁊ ſatiſfacere non ſolū pro alijs pctis. ſꝫ etiā pro iſtis qui tā fuerāt cōfeſſi ⁊ pro quibus licet informiter ſatiſfecerūt Rñ. ſm Ray. ẟ. iiij. Item querit. credo illū qui nūq̄ abſtinuit nec propoſuit abſtinere licet cōfiteretur ⁊ ieiunaret teneri nūc ſine q̄ſtione ad cōfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē. ¶ Alter ū vero q de vno peccato fuit confeſſus ⁊ ſatiſfecit ⁊ non de alio. dicunt oēs ſimilr teneri. ⁊ ad cōfeſſionē ⁊ ad ſatiſfactionez qꝛ confeſſio ⁊ ſatiſfactio non fuerūt facta in caritate cū ipſe remaneret in alio pctō ergo impoſſibile fuit ſibi peccatū dimitti ergo ſi non eſt dimiſſum. debet confiteri ⁊ ſatiſfacere. vnde Auguſtinus ſcio dñm inimicū oī crimmoſo. quomodo ergo q vnuz crimē reſeruat de alio recipiet veniā de pe. diſt. iij. ſunt plures vt dicit an. quedam enim impietas infidelitatis eſt ab eo qui iuſtus eſt ⁊ iuſtitia dimidiam ſperare veniam hanc opinionem veram credo hec Ray. de iteranda cōfeſſione. vide ſ. q. lxvj. ad pleniorē intellectū. ⁊ . q. lxx. vtruz aliquando de ſatiſfactione vero vide. ſ. q. cv. vtrum homo poſſit ⁊ q. cxxx. vtrū ſatiſfactio ⁊ ſequentis infra. q. pxima. ¶ Quidā tamē dixerūt qꝫ fuit ſatiſfactio l vera te ſed eius fructus non percipitur impediente peccato qđ nondum deſeritur. percipietur autem cuz eius penitentia fuerit ſubſecuta ſicut dicit de baptiſmo de conſecra. diſtin. iiij. tunc valere et inducunt pro ſe illud Naū j. non iudicabit deus bis in idipſum vel ſm aliam tranſlationem non conſurget duplex tribulatio. ſi ergo iſte eſt iudicatus temporaliter a ſacerdote xpi vicario non vlterius punietur vnde Hieronim⁹ ſuper eundem locū qđ deus humanum genus diluuio: ſodomitas igne: egyptios mari. iſraelitas l heremo perdidit. ſcito te ideo temporaliter pro peccato puniſſe ne ineternum puniret quia non iudicabit deus bis in idipſ qui ergo puniti ſunt poſtea non punientur. ¶ Sꝫ hoc qđ dicit Hieroni. intelligitur de his qui inter ipſa flagella penitentiam egerunt. et ſic probat idem Innocentius in ſequenti. xxiij. q. v quid ergo de peni. diſt. iij. ẟ. autoritas illa. Naū. et ibidez auguſti. in. c. ignis vel ſm glo. hoc intelligi etiam poteſt de leuibus culpis de quibus videtur loqui. Hieronim⁹ vt in. c. quid ergo et vocat Innocētius quedam peccata leuia puta illius q iſraelite maledixerat leui. xxiiij. et illi⁹ qui in ſabbato ligna collegerat. numeri. xv. et hoc vt dicunt. Tho. ⁊ pe. in comparatione ad alia maiora crimina. Itē adducunt pro ſe illud, Gregorij ſuper amos. iiij. pluit ſuper vnam ciuitatem ⁊ ſuper alteraz non pluit qui ſic dicit pars vna cōpluta eſt ⁊ pars ſupra quā non pluit: aruit: cū ille qui proximum odit ab alijs vitijs ſe corrigit vna eademqꝫ ciuitas ex parte compluit ⁊ ex parte arida remanet qꝛ ſunt quidaz qui cum quedā vitia reſecant in alijs grauiter perdurant. ſed dicēdū qꝫ hoc nō ad criminis veniā. ſꝫ ad operis deſertionem referendum eſt vt ideo pars ciuitatis dicatur cōplui. qꝛ ab actu ⁊ delectatione peccati cui ante ſeruiebat modo ceſſat. Non qꝫ et⁹ veniaz habeat de pe. di. iij. pluit. et. ẟ. illud autem vbi hec dicuntur. ¶ Ponitur etiam hec a magiſtro ſniarum di. xv. ¶ Hoſtien. vero. ẟ. xviij. an peccata ſemel confeſſa recitat vtrāqꝫ opinionē cū autoritatibus hic poſitis.

Queſtio. cxl.

SEd nunqđ ſatiſfactionem iniunctā ⁊ in peccato mortali expletam neceſſe eſt ſemper poſtea iterare Rñ. ſm Tho. in ſcrip. ibidem dicēduz Thomas.
qꝫ alique ſatiſfactiones ſunt ex quibus manet aliquis effectus in ſatiſfactionibus etiaz poſtq̄ act⁹ ſatiſfactionis tranſit ſicut ex ieiunio manet corporis debilitatio ex elemoſinis largitis diminutio ſubſtantie ⁊ ſic de ſimilibus. et tales ſatiſfactiōes in peccatis facte: non oportet qꝫ iterentur. quia quātū ad id qđ de eis manet per penitentiaz ſequētem accepte ſiunt ſatiſfactiones autē q non relinquunt aliquem effectum in ſatiſfaciente poſtq̄ actus tranſijt. oportet qꝫ iterentur ſicut eſt de oratione ⁊ ſimilibus actus aūt interior qui totaliter trāſit nullomodo viuificatur ſed oportet qꝫ iteret. Idē dicit al. in ſcriptis. ¶ Gloſa. etiā hic in. ẟ. iiij. Itē queritur ſuper. ẟ. ad ꝯfeſſionē dicit. credo qꝫ tales tenet poſtea ad ſuſcipiendam penitentiam ſine ſatiſfactionem non tamen eſt ei imponenda penitētia tanta quāta ſi nulla fuiſſet ei impoſita: qꝛ preſumendum eſt qꝫ propter illa inficta que fecit licet extra caritatem dñs maiorē cōtritionē ei dederit.

Queſtio. cxlj.

OCcaſione predictorum quero generalius vtrum opera de genere bonorum que vel fuerunt facta in caritate ⁊ poſtea per peccatum mortale ſequens mortificata vel fuerint facta in mortali. et per conſequens mortua reuiuiſcant cum ipſe peccator venerit ad veram penitentiam Rñ. ſm Ray. ẟ. iiij. ad illud qđ fuit. dicendum eſt breuiter qꝫ opera viua que fuerunt facta in caritate mortificantur per ſequens peccatum mortale. et ſi Raymund⁹
poſtea ſequatur vera penitentia reuiuiſcūt: alia vero q nunq̄ viua fuerunt. puta que in peccato mortali fuerunt facta viuere non poſſunt: qꝛ mortua nata fuerunt ⁊ ſm hoc exponēde ſunt autoritates de hac materia loquētes Aug. piū ē credere ⁊ noſtra

fides

fides hoc poſtulat:vt cū gra xpi in hoīe deſtruxe ꝑ
rit mala priora etiam remuneret bona: ⁊ cum de
ſtruit qḋ ſuum non inuenit:amat ⁊ diligit bonū
qḋ in peccante plantauit.hec autoritas intelligit
ſatis plane de opibus factis in caritate:que morti
ficata poſtea ꝑ pctm̄ cum vera agit penitentia re
uiuiſcunt.Itē Hieronym⁹.Si q̄s videris int̄ mul
ta opa pctoꝝ facere quedā q̄ iuſta ſunt non eſt tam
iniuſtus deus vt ꝓpter mala multa obliuiſcatur
paucoꝝ bonoꝝ:hec autoritas loquit̄ de opibus fa
Hieroni. ctis in pctō mortali quoꝝ deus nō obliuiſcit̄:qr re
munerat ea ſm̄ ea que dicta ſunt.ī.e.ti.q.xxxviij.
ad quid ergo predicta.oīa habent̄.de pe.di.iij.cir
ca ſi.c.pium eſt.⁊ in ſequētibus.§.⁊ caplis vſq; ad
§.penitentia ergo.Cōcordat etiā his Tho.i ſcrip.
diſtin.xliij.⁊ pe.diſti.xv.Et Hoſti.§.xx.Et an ficte
rꝫ.ſed pone.Ubi etiā addit de hoc verſus.Illa re
uiuiſcūt q̄ mortificata fuerūt.Uiuere nō poſſunt
que mortua nata fuerunt.

¶ Queſtio.cxlij.

SEd quid de bonis operibus factis in carita
te ſed poſtea mortificatis ꝑ pctm̄ nec poſtea
Raymun. reſuſcitatis per pnīam ſicut in preſcitis.Rn̄.ſm̄
Ray.dic q valent ad illa quiq; ad que etiaꝫ valēt
opa bona facta in mortali pctō:de quibus dictuꝫ
Eze.xviij. eſt.ī.eo.ti.q.xxxviij.ad quid ergo.Sed videt̄ ꝯtra
dicere Eze.xviij.Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſtitia ⁊ fe
cerit iniquitatem:numq̄d viuet omnes iuſtitie ei⁹
quas fecerat nō recordabunt̄.Sed in pctō ſuo mo
rietur:⁊ non erunt in memoria iuſtitie quas fecit
Grego. ſuper quē locum.Dicit Grego.⁊ ponit̄ etiā de pe.
di.iiij.Hoc nobis maxime ꝯſiderandum eſt:qr cū
mala cōmittimus ſine cauſa ad memoriam bona
tranſacta reuocamus:qm̄ in perpetratiōe maloꝝ
nulla debet eſſe fiducia bonoꝝ preteritoꝝ.Sꝫ hoc
ſubaudienduꝫ eſt quātum ad vitam eternam niſi
vera pnīa fuerit ſubſecuta:valebunt tn̄ ad alia:vt
dictum eſt.Idem ꝑ oīa dicit Hoſt.rꝫ.q̄d de opib⁹.

¶ Queſtio.cxliij.

Raymun. POſt hec quero vtrum pctā ſemel dimiſſa ali
cui per veram pnīam redeant poſtea illo re
labente in pctm̄.Rn̄.ſm̄ Ray.§.lv.ad tertio que
ſitum.recitat plures circa hoc opiniones.¶ Qui
dam eñ dicunt pctā ſimplr̄ redire ⁊ quo ad reatū
Mat.xviij. ⁊ quo ad penam ⁊ quo ad oīa iſti muniunt ſe ſub
dictis teſtimonijs Math.xviij.de pe.diſt.iiij.§.j.
ſerue neq̄:omne debitū dimiſi tibi quoniā rogaſti
me ⁊c.⁊ infra irat⁹ dñs ei⁹ tradidit euꝫ tortoribus
quouſq; redderet vniuerſuꝫ debitum. Sic ⁊ pater
Rabanus. meus celeſtis faciet vobis. Et ſuper hunc locum
ait Rabanus de pe.di.iiij.Conſiderandū eſt quod
dicit vniuerſum debitū:qr non ſolum pctā q̄ poſt
baptiſmum homo egit reputabuntur ei ad penā:
verum etiā pctā originalia que in baptiſmo ei di
miſſa ſunt.Et ſm̄ Tho.⁊ Pe.in ſcrip.di.xxij.Ori
ginalia nōiat in plurali:qr lꝫ ſit vnum in eſſentia:
eſt tn̄ multiplex in effectu inquātum corrūpit plu
res potentias anime:⁊ ad plura peccata inclinat
Item Augu.Si iudas teneret illud ad quod voca
tus eſt:nullo modo ad eum ſua vel preterita vl̄ pa
rentum iniquitas ꝑtineret.Itē idem in ps.In me
moriam redeat iniquitas patrum eius ⁊c.⁊ multa
alia poſſunt induci.de peni.diſt.iiij.c.j.⁊.vij.ca ſe
quentibus.hanc opinionem reprobant theologi
cōmuniter vt Tho.⁊ Pe.vbi ſupra.Nam ſequere
tur q vnum peccatū fornicationis ſequens eēt ita
graue ſicut centum homicidia precedentia qḋ eſt
abſurdum.¶ Alij dicunt q non redeunt.ſed ideo
dicunt̄ redire ⁊ imputari dimiſſa:qr ꝓpter ingra
titudinē ita reus peccator cōſtituit̄ vt ante fuerat.

¶ Tertij dicunt qḋ non redeunt.ſed cum commit
timus pctā eiuſdeꝫ generis dicūtur redire quadā
ſimilitudine ſicut flores in vere.¶ Quarti dicunt
qḋ redeunt in quattuor caſibus tm̄.Unus.ſ.ꝓpt̄
fraternum odium vt in euan.ſerue neq̄ ⁊c.Scdo
propter crimē apoſtaſie vl̄ hereſis.de pe.di.iiij.he
reſis.⁊.c.quecumq;.Tertius propter penitentiam
penitentie.ar.xvij.q.iiij.ſunt qui opes.Quartus ſi
contēnit aliquā penitentiaꝫ ſibi iniūctā adimple
re.ar.de peni.di.iij.ſi apoſtol⁹.Siue vt dicit Hoſt.
quando negligit confiteri.ſ.ꝑ annum ſꝫ quoſdaꝫ
extra.e.omnis.vñ verſus.Fratres odit.apoſtata fit:
ſpernitq; fateri.Penituiſſe piget ꝓſtina culpa re
dit.Oēs predictas opiniones etiaꝫ Hoſti.ponit
§.xix.Et vtrum peccata.due prime opiniones ſunt
Hoſtienſis. magis ſolennes.Et quantum ad efficaciam viden
tur tendere ad eundē finem.Sed ſecunda videtur
aliquantulum tutior.Elige ergo quam volueris.
Hec Ray.ſm̄ Tho.⁊ Pe.di.xxij.Et theologi cōi
ter dicunt qḋ pctā non redeunt nec quo ad culpaꝫ
ſiue maculam nec ꝯſequens quo ad reatū pene
ſed tn̄ dicuntur redire quo ad effectū aggrauatio
nis propter ingratitudinem precedentis gratie ſi
ue remiſſionis.nec tn̄ propter hoc peccatū ſequēs
eſt ita graue ſicut omnia precedentia que dimiſſa
fuerant vt dictum eſt.ſcdm̄ hunc reditum per ag
grauationem intelligūtur autoritates ſuperius in
ducte.Et concordat cū hoc etiam Hoſti.rꝫ.vlti.Et
gl.hic.⁊ id magis approbant ſecundā opinionē ita
tn̄ qḋ cum dicitur qḋ ita reus ſit vt prius intelligē
da eſt ſimilitudo in genere non in proportione:qr
nec tantam culpā nec penam habebit.ſed ita dam
nabitur vt prius.

De quibus peccatis requiratur penitētia. Rubricella.

¶ Queſtio.cxliiij.

POſt ſupradicta vidēdum eſt ſpāli
ter de q̄bus peccatis requirat̄ pe
nitentia.Et primo quero.Utrum
requirat̄ penitentia an̄ baptiſmū
Rn̄.ſm̄.Pe.di.xvj.dicendum qḋ
penitentia accipitur dupliciter.ſ.
vel vt virtus vel vt ſacramentum
vt eſt ſacramentum ſic ſequitur baptiſmū ⁊ nō pre
cedit.qr baptiſmus ianua eſt ⁊ fundamētum omni
um ſacramētoꝝ:vt aūt eſt virtus pōt dupliciter ac
cipi.ſ.vel vt virtus formata ſic nō requirit̄ quia ſic
virtute baptiſmi nunquā culpa actualis adulto
remitteretur.vel vt eſt virtus informis.i.quedam
peccati deteſtatio.quamuis non omnino ſufficiēs
cum propoſito emendandi.Et hec requiritur,vt cā
remouens prohibens.qr voluntas ſemel fixa in pec
cato ſemper manet in eo fixa actu vel habitu niſi ꝑ
actualem deteſtationem euellatur ab eo.voluntas
autem fixa in peccato non eſt ſubiectū ſuſceptibile
gratie.

¶ Queſtio.cxlv.

Petrus UTrum requiratur confeſſio de pctīs ante ba
ptiſmum.Rn̄.ſm̄ Pe.ibidē.dicendum q tri
plex eſt peccatorum confeſſio.vna mentalis que fit
deo.hec requiritur a baptizādis adultis.altera vo
calis que fit homini vt dei vicario in tempore abſo
lutionis.hec nullo modo requiritur nec ante bap
tiſmum nec poſt niſi a ficte attendente.Tertia que
fit homini velut ſapienti conciliario propter req
rēdum ꝯſilium anime hec requiritur de congruo.
non ex debito.

¶ Queſtio.cxlvj.

UTrum requiratur penitētia de pctis ꝑ igno-
rantiā commiſſis. Rñ. ſm pe. ibidē dicēdum
ꝙ pctm̄ ꝑ ignorantiā ꝯmiſſum. Duplex eſt aut per
ignorantiā facti probabilis vt fuit concubitus Ja
Jacob cob cum lya ⁊ talis excuſatur a toto vñ ⁊ a peniten
tia excuſatur: aut ꝑ ignorātiam iuris naturalis et
tunc non excuſatur nec a pctō nec a penitentia ſal
tem in generali: aut ſcripti. ⁊ tunc aut eſt talis qui
tenetur ſcire ius illud vt ſacerdos ea q̄ ꝑtinēt ad of
ficiū ſuū: ⁊ ſic nō excuſat: aut nō tenet: ⁊ tūc excuſa
tur: vide tñ de ignorantia plenius .ſ. e. li. ti. xxxij. de
peni. in Rubricella de ignorantia ꝑ totum

Petrus

Queſtio. cxlvij.

UTrū reqrat pnia de pctis oblitis. Rñ. ſʒ Pe.
ibidē aut homo pctm̄ cōmiſſuʒ eſt oblitus to
taliter ⁊ tunc ſufficit penitentia generalis aut non
totaliter: ⁊ tūc debet laborare vt ꝑ ea q̄ ſcit recorde
tur etiam ea que oblitus eſt. Et ſi recordatur tenet
ꝓ eis penitere. Si vero non poteſt recordari ſuffi-
cit penitentia generalis.

Queſtio. cxlviij.

UTrum debeat eſſe pnia de peccato originali.
Rñ. ſm pe. penitētia non eſt niſi de facto pro
prio ⁊ voluntario Originale autē nec eſt factum ꝓ
prium nec voluntariū voluntate .ſ. in ipſo. Sed in
altero ⁊ ideo de eo non requirit pnia in adulto tñ
illud ꝯſiderāte reqrit diſplicētia ſicut ⁊ cuiuſcūqȝ
mali idē tho. Aliq̄ etiā ꝺ materia hmōi rubricelle
vide .ſ. e. t. q. ij. vtrum de quolibet pctō ⁊ ſequenti.

De remiſſione venialium ſpecialiter. Rubricella.

HUnc de remiſſione venialium
ſpecialiter eſt videndū. Et pri
mo quero.

Queſtio. cxlix.

UTrū pnia ſit de pctis ve-
nialibus. Rñ. ſm Pe. in
ſcrip. di. xvj. dꝺ qꝺ pnia eſt re-
medium inſtitutū ad expian-
dū pctm̄ cui debetur pena ſen
ſibilis. pena vero ſenſibilis nō tm̄ debet pctō mor-
tali ſed etiā veniali ⁊ ideo pnia eſt remediū valēs
contra vtrumqȝ. idem tho.

Queſtio. cl.

Petrus UTrū de pctō veniali ſit neceſſaria pnia vel cō
feſſio. Rñ. ſʒ pe. pnia eſt introducta ad tollē
dam offenſam ⁊ reconciliādā amicitiam. ꝑ morta
le tollitur amicitia. ꝑ veniale ꝟo non. Ideo de mor
talibus ſimpliciter neceſſaria eſt penitētia. De ve-
nialibus ꝟo non niſi ꝑ accidens vt rōne dubij quā
do credunt eſſe mortalia aut ratione ſtatuti qñ ho
mo tenetur ſemel ꝯfiteri in anno nec hʒ niſi venia-
lia aut ratiōe periculi vt qñ venialis delectatio ad
huc ꝑducta eſt ꝙ niſi homo ſe ab ea auertat trahit
in mortale. Tho. dicit qꝺ ad confeſſionem pctī ve-
nialis nō tenet hō. ſʒ an ſaltem ſemel in anno tene
atur ea ꝯfiteri ſi non hʒ mortalia dicit qꝺ q̄dam di
cunt qꝺ ſic ꝓpter preceptū eccleſie. Alij dicunt qꝺ
nō tenet ſʒ ſufficit in hoc caſu qꝺ ſe repreſentet ſa-
cerdoti ⁊ ſe immunē a pctō mortali oſtendat vt ad
cōionem admitti poſſit qȝ preceptum eccl'ie obli-
gat tm̄ illos q̄ habent talia que neceſſe eſt confite-
Jaco. vlti. ri. ⁊ conſentit cū hoc glo. vbi infra ꝟ. proximo ſup
ꝟ. plaudēda. Sʒ Pe. dicit qꝺ primū dictū eſt ſecu-
rius. Ray. §. xxj. qd de venialibꝰ adducit autorita
tē Bede ſup illud Jac. vlti. Confitemini alterutrū
pctā veſtra ⁊c. q̄ ait Coequalibus cotidiana ⁊ le-
uia. Grauiora ꝟo. i. mortalia ſacerdotibus panda
mus. ⁊ infra ſed ⁊ grauiora coeq̄libus pandenda
ſunt. Cū deeſt ſacerdos ⁊ vrget periculū: hoc tñ ſm
glo. loquit de cōſilio non de neceſſitate. venialia ve
ro etiā ſacerdotis oblata copia iʒ ꝯfiteri coequali.
Et hoc ſufficit vt dicunt quida doctores. Si tñ non
ex contēptu pretermittatur ſacerdos. Alij vero di-
cunt qꝺ credo tutius qꝺ vtriuſqȝ generis pctā ſa-
cerdotibꝰ ſunt pandenda quibus conceſſa eſt pote
ſtas ligandi ⁊ ſoluēdi ſi habeatur eoꝝ copia. Hec
Raymundus.

Queſtio. clj.

UTrū pctm̄ veniale poſſit fieri mortale. Rñ. ſe
cundū Pe. idē nūero actus venialis non pōt
fieri mortalis ſed idē in ſpecie pōt. Et ſic intelligit
verbū Auguſti. q̄ dicit qꝺ nihil a deo veniale eſt qꝺ
non poſſit fieri mortale dum placet. hoc eñ relati
uū qꝺ facit ibi relationē ſimplicē .ſ. eiuſdē in ſpē ⁊
non ꝑſonalē .i. eiuſdē in numero. Et qꝺ i libro ſnia
rū. e. di. dicit qꝺ venialia multiplicata ita poſſunt
obruere ſicut vnū mortale. intelligitur hoc dictuʒ
per occaſionē nō per cauſam. qȝ aſſuetudo venialiū
facit cadere in mortale: ſicut aſſuefactio iurādi in
periurium.

Queſtio. clij.

UTrum pctm̄ veniale poſſit remitti ſine mor- Petrus
tali. Rñ. ſm Pe. mortale poteſt dimitti ſine
veniali. qȝ mortalia ſe habēt ad venialia ſicut habi
tus ad diſpoſitionē. ſublato aūt habitu pōt mane-
re diſpoſitio. Sʒ veniale non pōt remitti ſine mor-
tali qȝ mortale opponit caritati veniale aūt feruo
ri caritatis ſed ſublato priori tollitur poſteriꝰ ⁊ nō
econuerſo. ideo nō pōt reſtitui feruor caritatꝪ ſine
caritatꝪ reſtitutiōe pōt tñ fieri ecōuerſo. Idē Tho.

Queſtio. cliij.

UTrū vnū pctm̄ veniale poſſit remitti ſine alio Thomas.
Rñ. ſm Tho. ibidē dicēdū qꝺ ſic qȝ nō habēt
conexionē adinuicē ex parte auerſionis ſicut mor-
talia. qȝ in eis nulla eſt auerſio a deo nec etiā ex ꝑ-
te conuerſionis qꝺ patet

Queſtio. cliiij.

UTrū ad remiſſionē venialis pctī reqrat auer
ſio voluntatis ab illo. Rñ. ſm pe. dꝺ ꝙ pctm̄
q̄libet remiſſione indiget quo ad duo .ſ. quo ad Petrus
culpā ⁊ quo ad reatū pene: nec pōt eſſe ſcd̄a remiſ-
ſio ſine pma. qȝ quādiu homo culpā habet debitor
eſt pene. Culpa aūt in deordinatiōe volūtatꝪ conſi-
ſtit. vñ nō pōt remitti niſi ꝑ reordinationē eiuſdē:
volūtas aūt in deordinatione manens reordinari
nō pōt. Alioquin oppoſita eſſent vera ſimul. iō vo
lūtate fixa manēte i affectu pctī venialis alicꝰ deter
minati. Illud idē tolli nō pōt nō tñ ꝓpter hoc reqri
tur ꝓpoſitum vitandi omnia venialia. qȝ in vni-
uerſali vitari nō poſſunt. ſʒ reqrit auerſio volūta-
tis a preteritis. Idem Tho.

Queſtio. clv.

UTrū ꝯtritio reqrat ad remiſſionem venialis
pctī. Rñ. ſm Tho. dꝺ qꝺ pctm̄ veniale nō re- Tho.
mittit vt dictū eſt quamdiu volūtas manet in illo
ipm̄ aūt recedere ſcd̄m volūtatē ab eo qꝺ q̄ priꝰ vo
lebat eſt diſplicere ei qꝺ voluit. Talis aūt diſplicē
tia dolor contritionis dicit qñ eſt gratia informa-
ta ⁊ ideo pctm̄ veniale ſine cōtritione nō dimittit.
ſed ſciendū qꝺ ꝯtritio pōt accipi tripliciter .ſ. vel
actu vel habitu vel medio modo habitu quidē cō-
tritio exiſtens non ſufficit ad pctī venialis dimiſ-
ſionem. qȝ tūc q̄cumqȝ haberet ꝑ ile virtutis habi
tū cuius actus eſt q̄libet ꝯtritio ꝯſecutꝰ eſſet pecca
ti venialis dimiſſionem ⁊ ſic pctm̄ veniale cum gr̄a
eſſe nō poſſet nec iterū reqritur qꝺ ſemꝑ ſit actua-
lis contritio. qȝ ſeqret qꝺ pctm̄ qꝺ q̄s in memoria
vel in cognitione nō habet remitti nō poſſet. Et iō
dꝺ qꝺ reqritur ꝯtritio medio modo. qñ .ſ. etiā actu

pctm̄

pctīn nō diſpliceat explicite diſplicet tū implicite. q: ex virtute actus quē agit ſequeret diſplicētia explicita pcti venialis. Si cogitatio ad illud ferret. Cōcordat his Pe.

¶ Queſtio. clvj.

Utrū p cōfeſſionē gnalē delea̅tur pctā venialia. Rñ. ſm. Tho. di. xxj. dō qd ſic q: qn actus caritatis contra venialia dirigitur ea quaſi ſuo ꝯtrario delet: nec oportet qd actus caritatis contra ſingulū eorū ferat ad eoꝝ deletionē. q: nullū eoꝝ ꝑ ſe habet ſpālem rōnem qua caritati aliquo modo cōtrarietur: ſicut eſt de peccatis mortalibus ſed oīa ſm vnam rōnē diſponunt ad ꝯtrarium caritatis inquantum nimis temporalibus rebus inheret. vnde cum ꝯfeſſio generalis ſit actus ex caritate ꝓcedens in eo qui caritatem habet in venialia directus conſtat ꝙ valet ad venialium peccatorum dimiſſionem: quātum ad culpam τ quoqꝫ quātum ad penam: q: tanta pōt deuotio cōfitentis adeſſe. ¶ Nota tū ꝙ duplex eſt ꝯfeſſio generalis: q: quedam ſacramentalis qn. ſ. aliqs in ſecreto ꝯfitet ſacerdoti quedaꝫ quoꝝ meminit τ alis venialis in gnali. Et tunc illa generalis cōfeſſio. ex quattuor habet qd ad remiſſionem valeat venialium quātum ad culpam: τ etiam quātum ad penam vel in toto vel in parte. ſ. ex contritione ꝯfitentis ex humilitate confeſſionis ex oratione ſacerdotis: inquātum eſt quedam pſona τ ex vi clauium. alia eſt ꝯfeſſio generalis non ſacramentalis que ſit publice coram multis: τ cum multis in eccīa vt in prima τ completoria τ ante miſſaꝫ hec habet efficaciam ad dimiſſionē venialium: ex tribus pmis τ nō ex quarto. ſ. ex vi clauium. Et ꝓpter hoc etiam non ſubiūgitur in pma τ completorio abſolutio nec ſatiſfactionis iniunctio. ſed ſolum oratio miſereat. Satis cum his concorda Pe.

¶ Queſtio. clvij.

Utrum per ꝯfeſſionem gnalem deleant peccata mortalis oblita. Rñ. ſm Pe. Deus requirit ab hoīe id qd pōt non amplius. Cū ergo pctā oblita ꝯfiteri ſpālr non ſit in ptāte hoīs: ſed gnalr tū deus pmū non reqrit ab hoīe ſed ſm vū hmōi ꝯfeſſio gnalis cū ꝯtritiōe gnali delet pctā oblita. ¶ Idem Ray. ſ. ix. ad illud vo. v. item p gnalem.

Raymun. Et addiicit Auguſtinū qui dicit: ſi a mente penitē-

Pſalmus. tis aliqua exciderint ꝯfitet veritatē deo cuꝫ gnalr dicit. Deus qui noſti occulta cordis opa mea τ delicta mea a te non ſunt abſcondita quibus veniam largiaris: τ hec eſt veritas ꝯfitētis quā diligit deus. vñ ps. Ecce eñ veritatē dilexiſti τc. hec Ray. Et idem dicit magr ſnīaꝝ eadem diſtin.

¶ Queſtio. clviij.

Quot modis pctā venialia remittunt. Rñ. ſm Ray. eodem. ſ. ad illud vo. dicendum ꝙ venialia. vj. modis delet. ſ. Per eucharīſtie dignā ſumptionē. de ꝯſe. di. ij. cū omne crimē. τ. c. ſi quotienſcūqꝫ. vbi dicit. Qui ſemp pecco ſemp debeo accipere medicinā. i. corpus τ ſanguinē chriſti. ¶ Iteꝫ per aque benedicte aſpſionem. de ꝯſe. di. iij. aquā ſale ꝯſperſam ppl̄is benedicimus: vt ea cūcti aſpſi ſanctificent. τ infra. ſi ſale aſpſo p Eliſeum ppbaꝫ ſterilitas aque ſanata eſt: quāto magis diuinis ꝓcibus ſacratus ſal ſterilitatē aufert rerū humanaꝝ τ coinquinatos ſanctificat τ purgat τ cūcta bona multiplicat τ inſidias dyaboli auertit τ a fantaſmatis verſutijs hoīes defendit. ¶ Tertio per elemoſynaꝝ erogationē τ ieiunia. di. lxxxij. preſbyter τ de pe. d. j. medicinā τ. c. Quāobrem. vbi etiam inducit Ierony. illd Dan. iiij. Pctā tua elemoſynis redime τc. Et di. iij. ſane caueudū. ¶ Quarto per orationē precipue dñicam. ſ. pater noſter. de pe. di. iij. c. de cotidianis. vbi dicit Augu. De cotidianis leuibuſqꝫ pctis ſine quibus hmōi vita nō agit cotidiana oratio fideliū ſatiſfacit. Eoꝝ eñ eſt dicere pater noſter τc. ¶ Quinto per gnalem ꝯfeſſioneꝫ que ſit cotidie in eccl̄ia. de pe. di. iij. de cotidianis. Nam per ꝯfeſſionē gnalem non ſolū venialia ſed etiam mortalia oblita credendū eſt deleri. Uide ſ. hoc. ē. q. prima. ¶ Sexto per epalē benedictionē ꝙ ſatis videt ꝓbari ex eo qd ait dñs in lib. Numeroꝝ. c. vj. ad moyſeꝫ τ aarō. vos ponite, Glo. inuocate nomē meum ſuper filios iſrael. ego autē bñdicam eos. j. q. j. dictū. τ. c. bñdictio. τ. c multi. in fine. Gloſſa.
Et dñs ait p malachiā. c. ij. Maledicā bñdictionibus vr̄is. ſ. q eſtis heretici τ pueꝛſi. Ergo a cōtrario vide etiā de hac autoritate τ eius expoſitiōe infra eo. ti. q. clxxv. vtrū ſacerdotes hoc intelligo cuꝫ qs facit vel accipit iſta vel eoꝝ aliqḋ cū deuotione. oēs hos modos ponit etiā Hoſtien. in ſumma. ea. rub. Hoſtienſis.
ſ. v. De qbus pctis. v. per ſtipulam τ ſequētibus. Et extra. e. t. in glo. ſup. c. oīs. Addit aūt vtrobiqꝫ. vnuꝫ modū. ſ. p deuotā pectoris tonſionē. de pe. di. j. Tres actiones Et di. ij. ſi eſt inquit. Idē vvilſe durādi in glo. τ idē Hoſti. addit ſpāliter vnū moduꝫ. ſ. p extremā vnctionē. extra de ſacra. vnc. c. vnico. ſ. j. v. de pnia Ray. quoqꝫ τ vvilſe durādi Addūt qd Raymun.
etiā ſit eoꝝ remiſſio p benedictionē ſacerdotalem in miſſa τ hoc p autoritates poſitas. ē. v. τ. xxvj. d. ecce ego. vj. di. c. j. Sequit in Ray. Item videt ꝙ nō ſolū per iſta ſpālr numerata. ſꝫ etiā p qdlibet bonū opus deleatur. de pe. di. j. Medicina nunc. v. redime te operibus tuis. ¶ Pe. in ſcrip. di. xvj. in expoſitione littere ſic dicit pctā venialia multipliciter remittunt. aliqn quidē quaſi virtute ſacramēti vt p pnīaꝫ p baptiſmū: p euchariſtiā: p extremā vnctionē. p relaxationes q̄ ſiunt virtute clauiū eccleſie: τ per gnalē confeſſionē. aliqn quaſi p modū meriti. vt per martyriū dimiſſionē iniuriarum cōuerſionē. alioꝝ patientiam flagelloꝝ. Epalem bñdictionē aquā benedictā τ hmōi. Et ſicut dicit thomas plura vel pauciora venialia remittunt. p iſta ſm qd p hoc maior vel minor feruor concitatur q̄ de pluribus vel paucioribus implicite adiuimus contritionē ꝯtineat. vñ non oꝫ qd p hoc ſemp ol a venialia dimittant. ¶ Que aūt dicant pctā venialia vide infra. e. t. q. cxcix. q̄ ſint peccata.

De penitentia in extremis

ſiue infirmorum Rubricella.

Reſtat videre de pnīa in extremis ſiue infirmorum.

¶ Queſtio. clix

Et primo quero. Utrum aliqs in fine vite ſue poſſit vere penitere. Rñ. ſm. Tho. τ pe. in ſcrip. di. xx. dō qd eſt ſic Thomas.
q: diuina gratia nulli ſe ſubtrahit facienti qd in ſe eſt vñ homo quādiu habet vſum liberi arbitriū poteſt ſe ad gratiam preparare vere dolendo de preterito τ habendo ꝓpoſitū cauendi de futuro. vñ Leo papa. Nemo eſt deſperandus dū in hoc corpore eſt conſtitutus. q: nonnūquā qd diffidentia etatis differtur conſilio maturiore perficitur. de peni. di. vij. nemo eſt. Exēplum etiam ad idē de latrone Luc. xxiij. Cuius penitentia ſera fuit ſed non fuit ſera indulgentia. ¶ Hoc tū quamuis ſit poſſibile tū eſt valde difficile. vnde nota de hoc multa dicta Augu. q̄ ponuntur et in ſi-

bro ſni arum.c8.di.⁊ de pe.diſt.vij.ait .n. nullus ex
pectet įq̃ iam peccare nõ poteſt.et infra quẽ ergo
ſero penitet oportet non ſolũ timere deuꝫ iudiceꝫ.
ſed diligere qꝛ ſine caritate nemo põt ſaluus eſſe.
Nõ ergo tñ timeat penã q̃ penitet ſꝫ anxiet ꝑ glo
ria que ↄuerſio ſi contigerit alicui etiã in fine deſ-
perandũ non eſt de eius remiſſione.ſed qm̃ vix vel
raro eſt, tam iuſta ↄuerſio.Timendũ eſt de penitẽ-
te ſero.maxime cũ filij quos illicite dilexit ſint pre
ſentes vxor ⁊ mundus ad ſe vocẽt multos ſolet ſe-
rotina pnĩa decipere.Sed qm̃ deus ſemper potẽs
eſt:ſemp etiã in morte iuuare valet q̃bus placet.Et
infra ſed qm̃ multa ſunt q̃ impediunt ⁊ languentẽ
retrahunt periculoſiſſimum eſt ⁊ interitu vicinuꝫ
ad mortem protrahere pnĩe remedium.Sed ma-
gnum eſt cui deus tunc inſpirat:ſi quis eſt :veram
penitentiam de pe.di.vij.nullus expectet.nota plu
ra ſiſia dicta ea.di.❡Dicit etiã albertus qꝺ raruꝫ
eſt qꝺ aliquis ex amore in fine vite ſue peniteat .cõ
cordat quoqꝫ cum hoc Ray.§.lvij.item quid de his

❡Queſtio.clx.

Thomas. Utrũq̃libet ſacerdos poſſit abſoluere penitẽ
tem agentẽ in extremis.Rñ.ſm Tho. ⁊ Pe.
qꝺ ſic.Nam in articulo mortis omnibus ſacerdoti
bus in oẽs homines ⁊ de omnibꝰ pctĩs ⁊ ſentẽtijs
permittitur abſolutio a iure vide.ꝫ.e.ꝫ.q.xxix.qd
ſi ſubditus.ꝟ.ſeptimo ⁊.q.ſequenti.Et.ꝫ.ꝫ.primo
de ſenten.excom.q.lxxxv.poſt hec quero ꝟ. nota ẽt

❡Queſtio.clxi.

Raymun. Uerum ei q̃ abſoluitur in periculo mortis ſit
penitentia imponenda aut reconciliatio de-
neganda.Rñ ſm Ray.§.lviij.ad illud aũt. qualit
circa infirmos ſit procedendum tenẽda eſt forma
ſuper hoc a theodoro diffinita qui ſic dicit ab infir
mis in periculo mortis poſitis pura eſt inquirẽda
confeſſio peccatoꝝ.Non tñ illis imponẽda eſt quã
titas penitentie.Sed innoteſcenda ⁊ amicoꝝ ora-
tionibus ⁊ elemoſinaꝝ ſtudijs pondus penitentie
ſubleuandum .Si forte migrauerint ne obligati.⁊
cõione ⁊ conſortio venie fiant alieni.A quo pericu
lo.i.egritudine. ſi diuinitus erepti conualuerint
penitentie modum a ſacerdote ſibi impoſitũ dili-
genter obſeruent.Et ideo ſm autoritatem canoni-
cam ne illis ianua pietatis clauſa videaꝛ orationi-
bus ⁊ ↄſolationibus eccleſiaſticis ſacra vnctione
oleo inuncti ſm ſtatuta ſanctoꝝ patruꝫ cõione via
tici reficiantur.Hec oĩa.xxvj.q.vij.c.j.pet.in ſcrip.
predicta exponit dicẽs qꝺ homo in ſtatu tali non
poteſt agere penitentiam exteriorem. ſed interi-
orem tantum.Illud ergo circa eum debet fieri .qꝺ
pertinet ad promotionem penitentie interioris .ſ.
ſine executione pnĩe exterioris.Ideo penitẽtia nõ
eſt imponenda.qꝛ non poſſet eam explere ſed inno
teſcenda vt poſſit dolere de peccato. innoteſcenda
vero eſt per modũ conſolatiõis oſtendẽdo benigni
tatem miſericordie dei pctã remittentis.ſ.magꝰ q̃
per modum horroris oſtendendo ſeueritatem iu-
ſtitie punientis.Hec pe.Hoſti.§.vij qñ confitẽdũ
Hoſtienſis. ꝟ.infirmo.Nam poteſt ſic dicere.Si tu eſſes ſanꝰ.
talem penitentiam deberes agere ⁊ vſqꝫ ad tale tẽ
pus.Sed quia infirmus es non iniungo.Dico ta-
men tibi quod ſi deceſſeris facies talem elemoſinã
ſiue iniungas heredibus tuis qꝺ ipſam faciãt pro
hac penitentia .Si autem conualueris facias pe-
nitentiam que tibi iniuncta fuerit vel talem deter
Durandi. minate vt dicit vvillelmus durandi ⁊ tunc abſol-
uatur ab omnibus peccatis.Dicit vvillẽs durandi
in repertorio ſuo .e.t.in rubricella de mortalibus ⁊
venialibus peccatis qꝺ talis ſanatus cum venit ꝑ
recipienda penitentia non credit qꝺ ſit neceſſe ite

rum confiteri niſi velit.Intellige dummodo ſciat:
vel memor ſit ſaltem in genere peccatorum que il-
le confeſſus ſit alias ab eo iterato querat quantuꝫ
ſufficit ad moderandam penitentiam . ❡Sequiꝛ
in Ray.Illud autem conſtat qꝺ nec penitentia eſt
talibus deneganda ait enĩ Julius papa .Si preſ-
biter penitentiam abnegauerit morientibus reus
erit animarum qꝛ dñs dicit.Eze.xviij. Quacũqꝫ Eze.xviij.
die conuerſus fuerit peccator ad penitentiã vita vi
uet ⁊ non morietur.vera enĩ confeſſio in vltimo tẽ
pore poteſt eſſe.xxvj.q.vj.ſi preſbiter.⁊ .c. cognoui-
mus.vbi diciꝛ.Salutem homini adimit quiſquis
mortis tempore penitentiã ei denegauerit ⁊ deſpe
rat de miſericordia dei qui eam ad ſubueniendaꝫ
morienti ſufficere vel in momento poſſe nõ credi-
derit ꝑdidiſſet latro in cruce premiũ.Si illũ vnius
hore pnĩa non iuuiſſet cum eẽt in pena penituit ⁊
pro vnius ↄfeſſione ſermõis habitaculũ paradiſi
deo ꝑmittente meruit.Item ad hoc ibidem.c.preſ
byter vbi etiam concediꝛ p̃ſbytero recõciliatio ſo-
lẽniter permittentis in neceſſitate ⁊ abſente epo.
❡Qꝺ vero dicit Julius ꝙ reus erit animaꝝ intelli
gas quãtum eſt in ſe alias ſi nõ potuit moriens ha
bere cui ↄfitereꝛ ⁊ non ſtetit per eum ⁊ habuit con-
tritionem ſaluus erit.Idem Hoſti.ꝟ.ſi preſbyter.
Item ſi infirmus petijt ſacerdotem ⁊ interim duꝫ
veniret obmutuit vel factus eſt amens vel freneti
cus ſacerdos veniẽs ſiue ad nutum infirmi ſiue ad
teſtium illoꝝ qui audierunt ipm̃ pnĩam petenteꝫ:
vel ſacerdotem dꝫ ei quicquid põt humanitatꝭ im
pendere abſoluendo ⁊ reconciliando.Et ſi põt fie-
ri ſine periculo eucharíſtiam ori eius infundẽdo.
Si vero ſuperuixerit amoneaꝛ a p̃dictis teſtibꝰ peti
tioni ſue ſatiſfactuꝫ ⁊ ſubdaꝛ ſtatutis pnĩe legibꝰ
quãdiu ſacerdos ꝓbauerit.Probanꝛ hec omnia.
xxvj.q.vj.ſi q̃s de corpore.Qui recedũt.his q̃ in in-
firmitate.His qui tpe.❡Signa pnĩe q̃ ſufficiũt
in hoc caſu ponit Hoſti.ꝟ.⁊ ii tales.qꝛ forte tende
bat manus ad celuꝫ: ꝑcutiebat pectus:dicebat mi
ſerere mei deꝰ.Eſto mihi ꝓpitius. Beata maria
ora pro me.vel ſile quid.Multo fortius ſi nutũ fa
ciebat cum preſbyter adueniſſet.Talibus enim et
extrema vnctio ⁊ eucharíſtia miniſtranda ſunt:et
alia que premiſſa ſunt.Et ſi tales decedant ↄtriti:
vel cum certis ſignis ↄtritionis:vt dictũ eſt etiam
poſt mortem abſoluunꝛ ab eccl̃ia.i.abſoluti fuiſſe
in ↄtritione oſtenduntꝛ:⁊ vt oblatio fiat ꝑ talibus
xxvj.q.vj.ſi q̃s fuerit mortuus. Uide de hac mate-
ria.ꝫ.lib.j.ti.xvj.de ſepulturis.q.iij.qui ꝓhibẽtur
circa ſi.ꝟ.item hec locum habenter ſeq.

❡Queſtio.clxij.

Quid ergo de pnĩa ſiue ſatiſfactione illorum
qui ſic in extremis penitent vel etiam in ſa-
nitate ſed non complent ꝺ pnĩam.Quid etiam de
eo qui ſatiſfactionẽ ſibi iniunctam bene cõplent:
qui tñ per negligentiam ſacerdotis vel eius igno
rantiã minor debitor ſuit.Numq̃d iſti prorſus ſũt
liberati an diçunꝛ tranſire per ignẽ purgatorij vt
ibi cõpleant qꝺ ꝺ minus fecerunt.Rñ.ſm Ray.§.
lvij.Item q̃d dicendum ꝙ tanta poſſet eſſe ↄtritio
Raymun. qꝺ ſufficeret ad delendam omnem penam in oĩbꝰ
predictis caſibus. Ita ꝙ omnino purgatꝰ volaret
ad patriam ſine interpoſitione alterius pene . qꝺ
patet in latrone. Luc.xxiij.Si tamen minus ſuffi
ciens eſt ↄtritio quicq̃d in talibus remanſerit pur
gandꝫ:purgabiꝛ in igne purgatorij.Deus enĩ cũ
ſit miſericors et iuſtus ex miſericordia penitenti
ignoſcit non reſeruans peccatum ad penã eternã.
Ex iuſtitia vero impunitum non dimittit delictum
aut enim homo punit aut deus. De talibus dicit

Augu.

Augu. Et ſi conuerſus vita viuat ⁊ non moriat: tñ non giniturum qđ euadat omnez penam: nã pus purgandus eſt igne purgationis qui in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. is autẽ ignis ⁊ ſi eternus non ſit miro tñ modo grauis eſt. Excellit eñ omnem penã quã nunꝙ aliquis paſſus eſt ĩ hac vita: nunꝙ in carne tanta pena inuenta eſt lꝫ mirabilia paſſi ſint martyres tormenta: et multi nequiter quãta ſuſtinuerũt ſupplicia. Hec oĩa de pe. diſt. vii. c. vltimo. circa fi. Et quaſi idẽ dicit Grego. diſt. xxv. qualis hinc. in fi. Itez augu. exponens illa verba apl'i. j. Cor. iii. Si quis ſuper hoc

j. Chorl. iii.

fundamẽtuz edificauerit lignũ fenũ ſtipulam ⁊c. Ait multi ſunt q̃ lectionez iſtam male intelligẽtes falſa ſecuritate decipiuntur dũ credunt qđ ſi ſuper fundamentuz chriſti capitalia crimina edificant peccata ipſa ꝑ ignem tranſitorium poſſunt purgari ⁊ ipſi ad vitam perpetuam peruenire. Intellectus iſte fratres corrigendus eſt. illo eñ tranſitorio igne de quo dicit apo. j. cor. iii. ipſe ſaluus erit Sic tamen quaſi per ignem non capitalia ſed minuta peccata purgantur. xxv. diſtin. §. alias. ca demum ⁊ ad idem Grego. in eadẽ diſtin. qualis hinc q̃ſq; egreditur talis in iudicio apparebit. Si tñ de quibuſdam culpis eſſe ante iudicium ignis purgatorius credendus eſt. et infra. ſed tamẽ hoc de paruis minimiſq; peccatis fieri poſſe credendum eſt. vt eſt otioſus ſermo immoderatus riſus peccatuz cure familiaris q̃ vis ſine peccato ab ipſis agitur qui culpam qualiter declinare debeant ſciunt. vide. ſ. e. t. q. cxxviii. vtrum penitens. ⁊. q. cx. ad pleniorẽ circa princi.

Queſtio. clxiii.

Utrum pena mortis diminuat aliquid de pena debita pro peccato actuali. Rñ. ſm Tho. in ſcrip. dicendũ ꝙ mors naturalis eſt pena conſe-

Thomas.

quens originale peccatum ⁊ quaſi iam in naturaz verſa ſicut originale peccatum. Et ideo per mortẽ naturalem non purgatur aliquid de peccato actuali. ſed per mortem illataz bene poteſt purgari. vñ ſi aliquis mortem illatã patienter ſuſtineat etiã ſi pro aliis criminibus ſit illata valet ad diminutionem pene ⁊ ad liberationẽ etiã a tota pena ſꝫ quãtitatem culpe ⁊ patientie ⁊ contritionis.

De ſuffragiis defunctoruz.

Rubricella.

Quia vt predictuz eſt minus ſufficiens pnĩa vel ſatiſfactio ſupplebitur in purgatorio.

Queſtio. clxiiii.

Petrus

Quero an tales in purgatorio exiſtentes ab his q̃ in hoc ſeculo viuunt poſſint in aliquo adiuuari. rñ. ſm Pe. di. xlv. dđ eſt ꝙ ſic vt patet. Macha. xii. Sctã ⁊ ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis ſoluantur. Nam Apoſt. j. cor. xii. loquit̃ de miſtico corpore ad ſimilitudinẽ corporis humani. in corpore vero humano natura per vnũ membrũ ſupplet indigẽtiaz alterius. Ergo cum gratia ſit potentior quã natura: gratia in corpore miſtico per vnuz membrũ poteſt ſupplere alterius indigentiam hinc eſt qđ ſuffragia membrorum eccleſie poſſunt prodeſſe membris indigentibus q: vero per mortem cuz membra eiuſdem corporis eſſe non deſinunt poſſunt ꝓdeſſe etiã defunctis. vñ Aug dicit nõ eſt negandũ ſpirit' defunctorum pietate ſuorum viuentium poſſe reuelari.

Augu.

Queſtio. clxv.

Tho.
Petrus

Utrum ſuffragia facta per malos proſint defunctis. Rñ. ſm tho. ⁊ Pe. ibidẽ dđ qđ ſuffragia per malũ poſſunt fieri dupliciter. ſ. vl' vt autorẽ ſicut ea que fiunt proprio motu ⁊ ſic non ꝓſunt niſi forte ex cõſequẽti ⁊ per accidens inquãtũ per elemoſinas mali hominis pauperes excitati orãt ꝓ defunctis: vel vt miniſtrum ⁊ hoc dupliciter q: vel facit ea vt miniſter publicus dei vl' totius eccleſie: ſicut ſacerdos q̃ celebrat miſſaz. vel exeq̃as mortuorum in eccleſia ⁊ q: ille intelligitur facere ſub cuius nomine ſiue cui' vice ſit vt pꝫ per Dyo. in. xiii. c. celeſtis hierarchie inde eſt quod ſuffragia talis ſacerdotis quãuis ſit peccator proſunt defunctis vel agit ea vt miniſter priuatus. ſ. priuate perſone. aut ergo de mandato perſone exiſtentis ĩ caritate ſiue defuncti ſiue alterius ⁊ talia ꝓſunt ſicut ſi ſeruus in peccato exiſtens q̃cunq; opus miſericordie facit ex precepto dñi ſui caritatem habentis. ⁊ addit Tho. quod tamẽ hmõi opera magis prodeſſent. ſi etiam miniſtri in caritate eſſent quia tũc ex duabus partibus illa opera meritoria eſſent.

Dyoniſius.

Queſtio. clxvi.

Thomas.

Utrũ hmõi ſuffragia facta pro defunctis proſint etiã ea facienti. Rñ. ſm tho. ibidẽ. dđ qđ opus ſuffragii qđ pro altero ſit põt conſiderari dupliciter vno modo vt eſt expiatiuum pene per modum cuiuſdam recompenſationis que in ſatiſfactione attenditur. et hoc modo opus ſuffragii qđ reputatur quaſi eius pro quo fit. Ita abſoluit eum a debito pene proprie. q: in tali recõpenſatione cõſideratur equalitas iuſtitie. Opus aũt iſtud ſatiſfactorium ita poteſt adequari vni reatui. qđ alteri non equatur. Reatus eñ duorum peccatorũ maiorem ſatiſfactionẽ requirit quam reat' vnius. Alio modo poteſt conſiderari in quantum eſt meritorium vite eterne in quantum procedit ex radice caritatis. Et ſm hoc nõ ſolum prodeſt ei pro quo fit. ſꝫ facienti magis. vñ in pſ. dicit. Oratio mea in ſinũ meum cõuertetur. Et Ioan. damaſc. in ſermone de his qui in fide dormierũt dicit quẽadmodũ vnguẽto vel alio oleo ſancto linire volens infirmũ ꝑmo ille. ſ. liniẽs participat vnctionez. deinde ſic pungit laborantez. Sic etiã q̃cunq; proximi ſalute agoniʒat primum ſibi ipſi deinde proximo.

Ioannes damaſcenus.

Queſtio. clxvii.

Quibus ſuffragiis iuuẽtur aĩe defunctorum ⁊ q̃ ſint efficaciora. Rñ. ſm Gre. aĩe defunctorum quattuor modis abſoluuntur aut oblationibus ſacerdotũ aut precibus ſanctorũ aut carorum elemoſinis aut ieiuniis cognatorum. xiii. q. ii. c. non eſtimemus. Idẽ ray. §. lit. Itẽ queritur. Exponit et diſtinguit hoc Pe. in ſcrip. dicens qđ ſuffragia proſunt defunctis ad abſolutionẽ pene non ad premiũ vite eterne abſolui aũt a pena poſſunt duobus modis. vel per viã gratie. vel ꝑ viã iuſtitie. per viã gratie. hoc dupliciter. ſ. vel per intercẽſſionẽ ipſius capitis. ſ. per oblationem ſacramẽti altaris vel ꝑ intercẽſſionẽ. q. priuatam membrorum. ſ. per orationes ſanctorum per viã iuſtitie dupliciter. q: vel per modũ redemptionis pene. ſ. ꝑ ieiuniorum afflictionẽ. Et ſꝫ hoc diſtinguunt predicti quattuor modi gñales ſuffragiorum ad quos oẽs alii reducunt. Horum autem ſuffragiorum cõicatio fit ex caritate. vñ ſm qđ pl' participãt de virtute caritatis plus proſunt: meli' eſt aũt opus caritatis qđ dirigit in deũ quã qđ in hominẽ vñ q: duo primi modi in deũ diriguntur. ideo

Grego.

meliores ſunt quã duo vltimi. niſi per accidens in
quantũ elemoſina impetrat orationes ſanctorum
q: vo melius eſt opus caritatis cõis. ſ. toti⁹ eccleſie
quã priuate et ſpecialis Ideo melius eſt ſuffragium
ſacramenti altaris quã orationes ſanctorum. q: etiã
bonũ humanũ quãto cõmunius tanto melius. Jõ
melior eſt elemoſina ieiunio. ¶ Nota etiã ſm pe.
ibidẽ qõ quãtum ad virtutẽ ſacramẽti. equalr valet
defuncto quecũqꝫ miſſa. Sed quantum ad virtutẽ
orationũ plus valet miſſa pro defunctis. ſ. Requiẽ
eternã rc. Quẽ tñ exceſſum poteſt recõpenſare ma
ior deuotio celebrantis vel ſancti pro quo celebrat
patrocinium.

¶ Queſtio. clxviij.

.Raymun. QUibus defunctis proſint ſuffragia viuorum.
Rñ. ſm Ray. §. lix. Item queritur. Circa hoc
ponit duas opiniones. Nam quidã dixerunt qꝫ pſ
ſunt omnibus regeneratis qui dũ viuerent merue
runt qõ talia poſſent eis prodeſſe poſt mortẽ. nõ di
ſtincto vtrum deceſſerint in mortali vel non. Et q:
nos nõ poſſumus ad plenũ diſcernere qui hoc me
ruerunt vel qui non. Jdeo debemus generali orõne
pro omnibus regeneratis orare. Et ſm iſtos vt di
cit Tho. Pena eorum in aliquo mitigat' p ſuffragia
ſed non totaliter tollitur. Qõ tñ ſtare non poteſt.
q: cũ culpa ſemp in eodẽ ſtatu maneat dãnatorum er
go et pena per quam ad ordinem iuſtitie deducitur
culpa. multi tñ modi hmõi diminutionis ponebã
tur ab antiquis quibuſdã doctoribus quos vide in
ſcripto thome. Alij dicunt qõ iſta nihil penitus pſ
ſunt illis qui ſunt in inferno. ſed tñ illis q̃ ſunt in
purgatorio q: in inferno nulla eſt redẽptio. Hec
j. The. iiij. opinio magis eſt catholica et confirmat expreſſe p
Glo. j. Theſſ. iiij. ſup illud Nolo vos ignorare fra
tres de dor. rc. que ſic dicit. Qui ſine fide operãte
per dilectionẽ eiuſqꝫ ſacramẽtis de corporibus exi
erunt fruſtra illis a ſuis hmõi pietatis impẽdunt
officia cui⁹ dum hic eſſent: pignore. Glo. i. carita
te caruerunt: nõ miſericordiã ſibi thezaurizantes.
ſed irã Hec opinio ſimpliciter tenenda eſt vt dicit
Thomas. Tho. rpe. Solis ergo illis qui ſunt in purgatorio
prodeſſe poſſunt q: ad hoc vt proſint vt dicit petr⁹
duo reqrunt ex pte mortui q̃ iuuat. Unum eſt indi
gentia et ideo nõ pſunt beatis. Alterũ ẽ meritũ con
ditionale vt ſi hoc meruerint ſibi pdeſſent. dicit an
gu. et ideo nõ pſunt dãnatis: vtrũqꝫ võ eſt in his q̃
ſunt in purgatorio idcirco pſunt illis et ſm hoc in
telligenda eſt illa autoritas. augu. in ench. q̃ etiam
ponit xiij. q. ij. in. c. tps eſt quidã viuẽdi modus nec
tam bon⁹. glo. hi ſunt mediocriter boni vt iſta non
Gloſſa. requirat poſt mortẽ. nec tam mal⁹. glo. hi ſunt me
diocriter mali vt iſta poſt mortẽ ei nõ pſint. eſt võ
talis in bono vt hoc nõ requirat. Glo. hi ſunt val
de boni. Et eſt rurſus talis in malo vt nec his va
leat cum hãc vitã tranſierit adiuuari. Glo. hi ſunt
valde mali. Quocirca omne hoc meritum cõpara
tur quo poſſit poſt hanc vitam releuari quiſpiam
vel iuuari et poſt pauca cum ſacrificia altaris ſiue
quarũcumqꝫ elemoſinarum pro baptizatis omnibus
offerunt pvalde bonis gratiarum actiones ſunt p nõ
valde malis. glo. hi ſunt mediocriter boni et mali.
ppitiationes ſunt. ſꝫ pro valde malis et ſi nulla ſunt
adiumenta mortuorum. tñ qualeſcũqꝫ ꝯſolationes vi
uorum ſunt. Quibus aũt proſunt aut ad hoc pro
ſunt vt plena ſit remiſſio. Glo. i. vt omnino liberẽ
tur a purgatorio tñ. aut certe vt tolerabilior ſit ip
ſa dãnatio. Glo. in ipſa pena purgatorij cum hac
expoſitione gloſſe etiã concordat. Tho. vbi. ſ. in ex
poſitione litere q: mediocriter boni et mediocrit
mali accipiuntur p eodem. Et dicunt mediocriter
boni inquãtum deficiunt a pfectione bonitatis me
diocriter mali inquãtum deficiunt a perfecta ma
litia que eſt peccatum mortale. Et ſi contra predi
cta obijcit verbum gregorij qui dicit in collecta vt
ſicut ſanctis tuis ad gloriam ita nobis ad veniam
prodeſſe proficias. Rñdet Pe. qõ intelligitur ſan
ctis eſſe ad gloriam non in conſpectu dei ſed homi
num. i. ad laudem qua tamen non ipſi proficiũt: ſꝫ
nos

¶ Queſtio. clxix.

UTrum ſuffragia ſpecialiter pro aliquo facta
eque proſint alijs eiuſdem meriti. Rñ. ſꝫ tho Thomas.
mã et Pe. in ſcripto opinio p̃ poſitiui fuit qõ olb⁹
equalis meriti equaliter prodeſſent quantum ad li
berationem ſeu vtilitatem. ſed non equaliter quo
ad honorẽ ſicut candela in menſa accenſa pro omni
te equaliter facit ad ſociorum menſe vtilitatem. ſꝫ
magis ad diuitis honorem. Alij cõmuniter dicunt
qõ cum ſuffragium virtutis finite ſit et deriuetur
per intentionem faciẽtis quo voluerit valet ei pro
quo fit quãtũ ad liberationem a pena. Tñ quantum
ad congratulationem et interiorẽ conſolationẽ ſꝫ
qõ vnus in caritate exiſtens de bonis alterius gau
det ſic valet omnibus in caritate exiſtẽtibus. et pl⁹
ei qui eſt in maiori caritate.

¶ Queſtio. clxx.

UTrum ſuffragia facta pro multis tantũdem
et totaliter proſint ſingulis Rñ. ſm tho. rpe.
qõ hec queſtio dependet a prima. Nam licet prepoſi Petrus
tiu⁹ dixerit qꝫ tantũdẽ proſunt ſingulis. tñ alij cõ
muniter diſtinguũt, vt. ſ. proxima. q. quia ſi valor
ſuffragiorum conſideret ſm qõ valent ex virtute cari
tatis ſic tñ proſunt ſingulis. ac ſi pro vno tñ fierẽt
q: caritas non minuitur. Si diſtribuantur affect⁹
in multos immo magis augetur. Et ſimiliter etiã
gaudium qñ pluribus eſt ꝯmune fit maius vt dicit
Augu. in li. confe. Et ſic de vno bono facto non mi
nus letantur multi in purgatorio quã vnus. Et ſic
quantum ad congratulationẽ intelligi poteſt võbũ Hieronim⁹
Hieronimi qõ habet de coſe. di. v. ſ. nõ mediocriter
vbi dicit cũ pro centum animab⁹ põ vel miſſa dici
tur nihilominus quã ſi pro quolibet ipſorum diceret.
accipitur vel vt exponit ibidem Glo. ad litteram
loquit qñ quis pro quolibet facit cũ anxietate al.
ſed pro multis ſimul aliqd cum hylaritate mentis
¶ Si aũt conſiderat valor ſuffragiorũ inquãtum
ſunt ſatiſfactiões quedam p intentionem facientis
tranſlate in mortuos tunc magis valent ſuffragia
ei pro quo ſpecialiter fiunt. ſic eñ effectus ſuffra
gij diuiditur ex diuina iuſtitia inter eos pro quib⁹
ſuffragia fiunt alias eñ tñ valeret vna miſſa quã
tum centum

De poteſtate et vſu clauium eccleſie

REſtat videre aliqua de claui
bus eccleſie q̃s dñs ſacerdoti
bus conceſſit dicẽs. Quorum re
miſeritis pctã remittunt eis rc
Jo. xx. et mat. xvj. tibi dabo cla
ues regni celorum.

¶ Queſtio. clxxj.

ET pmo quero Quid ſit
clauis. Rñ. ſm Ray. §. Raymun.
lxiij. item queritur claues dicuntur hoc loco ſcien
tia diſcernendi inter pctm̃ et peccatum et poteſtas
ligandi atqꝫ ſoluendi. di. xx. §. j. ¶ Pe. in ſcrip. diſ.
xviij. dicit qõ clauis eſt quedã potentia ſpiritualis
ſupernaturaliter a deo data et infuſa non innata
nec. acqꝫ

nec acquiſita.vide infra.q.proxima.

¶ Queſtio.clxxij.

Utrum ſit tm̃ vna clauis vel plures. R̃n.ſm
Ray.ibidem.Quidam dicunt due claues.ſ.
Raymun. ſciẽtia ⁊ ptãs.⁊hoc ſatis apte colligit̃.di.xx.§.j.Itẽ
ex ṽbo plurali quo vſus eſt dñs dicens.petro tibi
dabo claues ⁊c.Et ſ3 iſtos cõtingit ſepe ꝙ aliquis
habet vnam clauem ſine alia.Et dicunt ꝙ ſciẽtia
non eſt clauis niſi in eo qui h3 ptãtem.¶ Alij aũt
dicunt ⁊ credo verius eſſe qꝺ nõ eſt niſi vna clauis
que quidez eſt ptãs ſine interdictio.dicunt̃ tamen
pluralr̃ claues ꝓpter plures eius effectus q̃ ſunt
ligare claudere ⁊ aperire ⁊ ſoluere ad iſtar clauis
materialis:per quã ſ.hoſtiũ vel archa claudit̃ ⁊
aperit̃.Pet.in ſcrip.ſic dicit ꝙ ſicut in ſole poten
tia liquefaciendi ⁊ indurandi vna eſt in radice ſ3
due in effectibus.Sic vna tm̃ eſt clauis in radice:
ſed due in effectibus.Clauis eñ dicit̃ ptãs iudicã
di in foro alaꝝ non corpoꝝ.ptãs ṽo iudicandi in
tegrat̃ ex duobus.ſ.ex ptãte diſcernendi in cauſe
examinatione ⁊ diffiniẽdi in cauſe determinatiõe
per ſnĩam condẽnatoriã vel abſolutoriã.ꝑma po
teſtas appellat̃ hic ſnĩa.ſcđa appellat̃ potentia.ſa
tis concordat Tho.¶ Dicit Ray.ꝙ alicubi inue
nitur ſcientia coniuncta ptãti nõ eſt ideo ꝙ ſcia.ſ.
Mat.xvj. ſpeculatiua que eſt habitus ſit clauis. Sed qꝛ ne
ceſſaria eſt ptãtem hñti:ſicut lucerna in tenebris
ambulanti.Ne alias ſequat̃:qꝺ ait dñs mat.xvj.
Si cecus cecum ducat ⁊c.Glo.ponit h̃ de hoc ṽ.ſi
cecus cecum conat̃ ducere ſecũ in foueam ductor
primo cadit inde ſecutor.De claue etiam potentie
Nota ſm Pe.ꝙ ptãs ligandi ⁊ ſoluendi cõpleta i
tegrat̃ ex duobus.ſ.ex ptãte ordinis ⁊ ex ptãte iu
riſditiõis.iuriſditio eñ dat materiã.prima ergo
ptãs clauis eſt eſſentialis.ſcđa accidit claui.

¶ Queſtio. clxxiij.

Utrum vſus iſtaꝝ clauiũ ſit ad claudenduz ⁊
ad aperiendum. R̃n.ſm.Pe.ibidem dicẽdũ
ꝙ ſic ſicut ⁊ clauis materialis differenter tñ quia
clauis materialis.Primo ⁊ ꝑncipalr̃ etiã ad clau
dendũ.ſecundario ⁊ ex cõſequẽti ad apiendũ.Cla
uis ṽo ſpũalis ecõtrario ꝑncipalr̃ eſt ad apienduz.
ſecundario ad claudendũ:iſta ṽo clauſio triplr̃ ſit
vno modo quo ad culpam non abſoluendo ab ea
altero modo quo ad penam ſenſus ligando tpali
pena.Tertio modo quo ad penam damni per pe
nitentiam excommunicationis.

¶ Queſtio.clxxiiij.

Utrum ſoli ſacerdotes habeant claues et an
oẽs eas habeant.R̃n.ſm Ray.Solis ſacer
Raymun. dotibus data eſt hec ptãs a dño:vbi ait.Quoꝝ re
Joan.xx miſeritis pctã ⁊c.Jo.xx.Nec obſtat qꝺ ſingulr̃ꝺi
Mat.xvj. xit petro tibi dabo claues regni celoꝝ.mat.xvj.qꝛ
illud fecit dñs ad denotãdũ eccl̃ie vnitatẽ ⁊vt oẽs
a petro ⁊a quolibet ſuo ſucceſſore acciperẽt ſue po
teſtatis originem eiſq3 in oĩbus tanq̃ membra ca
piti obedirent vt h̃ patent.xxiiij.q.j.quicũq3.⁊.in.
c.loquit̃.¶ Pet.etiam diſt.xix.dicit ꝙ oẽs ſacer
dotes habent ptãtem clauiũ que eſt ptãs ordinis.
ſed non oẽs hñt vſum illius ptãtis:qꝛ deficit eis
ptãs iuriſditionis que miniſtrat materiam.

¶ Queſtio.clxxv.

Utrũ ſacerdotes mali habeãt vſuz clauiũ ita
Raymun. qꝺ per eos fiat pctõꝝ remiſſio ſicut ꝑ bonos
R̃n.ſm Ray.§.lxxiiij.reſtat videre.Quidã dicunt
ꝙ non ſit remiſſio niſi per bonũ:qꝛ Augu.dicit re
miſſionem pctõꝝ vel per ſeipſum facit deus vel ꝑ
columbe membra.de ꝯſe.diſtin.iiij.quomodo.ite3
orig.hec poteſtas ſoli petro conceſſa eſt ⁊ imitato
ribus petri.Item Ambro.Judicet ille de alterius
errore q̃ non habet qꝺ in ſeipſo ꝯdẽnet:iij.q.vij.iu
dicet.¶ Alioꝝ ſententia eſt etiaz vera qꝺ boni re
mittunt ex officio ⁊ vite merito:mali ṽo non ex vi
te merito nec ad ſalutem ſui cum non ſint digni.ſ3
remittunt ex officio quãdiu ab eccleſia tolerãtur
nec ſubditos mala vita eoꝝ ledit ſi bona faciunt q̃
illi dicunt ad hoc facit qꝺ dñs dicit Mat.xxiij.ſu
per cathedrã moyſi ſederunt ſcribe ⁊ phariſei q̃ di
cunt:facite.⁊c.vñ Aug.dictũ eſt a dño in numeris
ſ.c.vj.ad moyſen ⁊ aaron ſacerdotes vos ponite.
Glo.i.Inuocate nomẽ meũ ſuper filios iſrael ego
dñs benedicam eos vt gr̃m traditaz ꝑ miniſteriũ
ordinati tranſfundat hominibus nec voluntas ſa
cerdotis prodeſſe vel obeſſe poſſit ſm meritum be
nedictionẽ poſcẽtis.j.q.j.dictum ad hoc idem.j.q.
j.c.per yſaiam.Idem dicunt Tho.⁊ Pe.⁊ theolo
gi cõiter omnes vt patet in ſcrip.diſt.xix.Et ſic di
cunt intelligendas eſſe autoritates ſuprapoſitas ⁊ Malac.ij.
alias q̃ de hac materia loquũt̃.¶ Non obſtat iſti
ſententie qꝺ ait dñs per Malachiaz.c.ij.Maledi
cam benedictionibus veſtris ⁊c.qꝛ illud exponit̃ a
Grego.ſic maledicam ⁊c.qꝛ qui iniq̃ agũt benedi
cuntur ab eis.adulantur peccatoribus dummodo
diuites ſint vel intelligit̃ de hereticis ſciſmaticis ⁊
excommunicatis quoꝝ benedictiones ſiunt male
dictiones his qui eoꝝ ſequuntur errores.vide in
fra.q.proxima.¶ Non obſtat etiaz illud Eze.xiij. Eze.xiij.
Ue illis qui iuſtificant animas q̃ non viuunt ⁊ mor
tificant animas que non moriuntur.Illud enim
intelligitur de malis qui iniuſte ligant vel ſoluunt
in quo quantum in ſe eſt dicuntur mortificare vel
viuificare vnde Gregorius.Non morientez quidẽ
mortificat qui iuſtum damnat ⁊ non victurum vi
uificare nititur qui reum a ſupplicio ſoluere cona
tur.

¶ Queſtio. clxxvj.

Utrum ſciſmatici.heretici:excommunicati:
ſuſpenſi ⁊ degradati habeant vſum clauium
eccleſie.Reſpondeo ſecundum Tho.in ſcrip.dicẽ
dum qꝺ in omnibus predictis manet clauium po Thomas.
teſtas quantum ad eſſentiam ſed vſus impeditur
ex defectu materie.Cum enim vſus clauium prela
tionem requirat in vtente reſpectu eius in quem
vtitur tunc propria materia in quam exercetur vſ⁹
clauium eſt homo ſubditus.Et quia per ordinati
onem eccleſie ſubditur vnus alij.Ideo etiam ꝑ pre
latos eccleſie poteſt ſubtrahi alicui ille qui erat ei
ſubiectus vnde cum eccleſia hereticos ⁊ ſciſmati
cos ⁊ alios huiuſmodi priuet ſubtrahendo ſubdi
tos vel ſimpliciter vel quantum ad tempus.Ut in
excommunicatis ipſi quantum ad hoc quo priua
ti ſunt non poſſunt vſum clauium habere.Idem
Petrus.

¶ Queſtio.clxxvij.

Uero etiam quid remittat ſacerdos in peni
tentia.Reſpondeo ſm Pe in ſcrip.diſtinc.
xviij.recitat de hoc multas opiniones.Naz vt ma
giſter ſententiarum eadem diſtinc.tangit.Quidaz
dixerunt qꝺ virtus clauium in remiſſione culpe ⁊
pene nihil operatur efficiendo.ſed tantum oſten
dendo.ſed contra hoc eſt quia ſic ſacramentuz no
ue legis non efficit quod figurat.¶ Alij dicebant
qꝺ non operatur in actu abſolutionis.Sed in pro
poſito penitentis in ipſa contritione.Sed cõtra eſt
quia vnumquodq3 virtuoſius eſt quãdo eſt in actu
quam quando eſt in habitu ſolum.¶ Alij dicebãt
qꝺ operatur per moduz ſupplicationis.¶ Uerius
⁊ communius dicendum qꝺ ſacramentum penitẽ
tie ſiue virtus clauium operatur inſtrumẽtaliter
ad gratiam ⁊ iuſtificationẽ diſponendo non ipſas

gratiam vel iuſtificationem efficiendo principaliter ꝛ immediate q2 hoc eſt ſolius dei. Naʒ ſicut ad mundationē actualis culpe valet abſolutio ſacerdotalis q2 ſacramentū hoc habet ꝑ materia actuʒ hominis. vnde ꝛ Tho. dicit qḋ ſi ante abſolutionē ſacerdotis aliquis non fuiſſet perfecte diſpoſitus ad gratiam ſuſcipiendam in ipſa confeſſione ꝛ abſolutione ſacramentali gratiam conſequeretur. ſi obicem non poneret: Idem pe. ꝛ addit qḋ ſufficienter contritio datur ibi' in augmentum gratie. vide infra. q. proxima.

ℭ Queſtio. clxxviij.

Raymun. QUaliter dicantur ſacerdotes ligare ꝛ ſoluere. Rñ. ſm Raymun. §. lxiij. item queritur. Licet ſolus deus vere ac proprie dimittat peccata ꝛ debitum pene eterne dicuntur tamen ſacerdotes ligare ꝛ ſoluere tribus modis. Primo ligant vel ſoluunt. i. oſtendunt aliquem ligatum vel ſolutum. vñ dñs Lu. xvij. Leproſos ꝑ ſe prius reſtituit

Luce. xvij. ſanitati. Deinde ad ſacerdotes miſit quorum iudicio oſtenderentur mundati. Item lazarum primo ſuſcitauit. deinde mandauit diſcipulis ſoluere ſuſcitatum. Jo. xj. Nam ꝛ ſi quis apud deum ſit ſolu-

Joan. xj. tus: non tamen in facie eccleſie ſolutus habetur niſi per iudicium ſacerdotis ꝛ ſic exponitur illud qḋ habetur de pe. di. j. c. quantus licet. ℭ Secundus modus ligandi eſt cum ſatiſfactionem penitentie imponunt confitentibus vel ſoluendi cuʒ de ea aliquid dimittunt vel per eam purgatos ad ſacramētorum cōmunionem admittunt. vñ leo papa decimus hanc prepoſitis eccleſie tradidit poteſtatē vt cōfitentibus penitentie ſatiſfactionem darent. ꝛ qḋ eoſdem ſalubri ſatiſfactione purgatos ad cōioneʒ ſacramentoꝝ per ianuam reconciliationis admitterent. De pe. diſtin. j. c. multiplex. Qḋ autem hoc pertineat ad claues eccleſie qui ſine arbitrio ſacerdotis priam agit nec ſine oris cōfeſſione criminis indulgentia impetratur de peni. diſtinctione pma agite. ℭ Tertius modus eſt qui fit ꝑ excommunicationem de quo ſatis dictum eſt ſupra titulo proximo. ℭ Iuxta omnes iſtos modos eſt illa autoritas exponenda. Quodcunqꝫ ſolueritis vel ligaueritis ſuper terram ꝛc. Non tamē ſimpliciter. quia interdum ſacerdos immeritos damnat ꝛ iuſte ligatos per excommunicationem abſoluit. Sed tunc

Lector demum cum iuſte iudicat ſiue ligando ſiue ſoluēdo. ℭ Unde diſtingue quantum ad hoc triplex iudicium. Primum iudicium dei. Secundum petri Tertium ſurſum in curia celeſti. Primum eſt quo deus mundat animam in contritione. ꝛ hoc precedit reliqua duo: tēpore: dignitate ꝛ effectu. Eſt enī eius q̄ claudit ꝛ nemo aperit. aperit ꝛ nemo claudit. Secundum qḋ ſequitur poſt illud eſt iudiciuʒ ſacerdotis qui autoritate clauium ligat vel ſoluit in terris ꝛ poſt hoc ſequitur tertium qḋ eſt iudiciū approbationis. ſ. celeſtis curie ꝛ angelorum ſcḋm hunc ergo ordinem ſic expone. Quodcunqꝫ liga. ꝛc. Iuditio petri vel iuſte vel claue nō errante erit ligatum ꝛ in celis. ſ. per approbationem celeſtis curie. quia qḋ in his pars eccleſie militās facit in terris: approbat pars eiuſdem eccleſie triumphans in celis hunc intellectum. probant Gregorius ꝛ Leo vndecima q̄ſtione. iij. Tunc vera eſt abſolutio preſidentis cum eterni ſequitur arbitrium iudicis ꝛc. xxiiij. q. j. manet petri priuilegium vbicum ꝫ ex ipſius equitate fertur iudicium ꝛc. De ſententia tamen excommunicationis iniuſte lata an liget ſaltem quo ad eccleſiam militantem. vide ſupra titu. proximo queſtione. lxxiij. Sed quid de excommunicatione iniuſta. De materia vero huius queſtionis principalis. ſcilicet de poteſtate ligandi. et ſoluendi in ſacramento penitentie. Uide ſupra. q. proxima.

ℭ Queſtio. clxxxix.

POſt hoc quero quid in ſacramento penitentie ſit res ꝛ quid ſacramentum. Reſpondeo Thomas. ſm Thomam ꝛ petrum in ſcrip. diſtinctione. xxij. in ſacramento penitentie exterior penitentia eſt ſacramentum tantum. ſcilicet penitentie interioris ꝛ eſt ibi actus cōfitentis q̄ſi matriale. actus auteʒ ſacerdotis ſciliʒ abſolutio quaſi formale. interior aūt penitentia ſiue contritio non vt eſt actus virtutis per ſe: ſed prout coniungitur penitentie exteriori ſaltem in propoſito ſic eſt pars ſacramenti et eſt res ꝛ ſignum. Res quidem penitentie exterioris ꝛ ſignum remiſſionis peccatorum. Remiſſio autem peccatorum eſt res tantum. ℭ Satis concordat his etiam Raymundus. §. xiij. Circa. ver. Raymun. Et Gloſſa ibidem que etiam addit qḋ confeſſio ſignum eſt ſiue ſacramentum propter dolorem ꝛ plāctum exteriorem: que apparent in verbis confitentis ꝛ ſe accuſantis. Contritio vero eſt ſignum mundationis a peccatis propter hanc ſimilitudinem. quia ſicut id qḋ conteritur adnihilatur ita macula peccati per contritionem omnino tollitur'. ꝛ ſic anima mundatur hec gloſſa. Uide ſupra codeʒ li. titulo. xxiiij. de ſacramentis iterandis vel non queſtione. j. Primo ergo quero.

De indulgentiis.

Rubricella.

INdulgentie cum, tam gratia abundante ſint per eccleſiam multiplicate diuerſiſ ex cauſiſ ꝛ quamplurimi ſola proprie eſtimatiōis fantaſia ducti circa eas frequenter decipiantur ꝛ alios incaute loquēdo ſeu docendo decipiant vtile iudicaui aliqua ħ de hac materia ſecundum maiorum ſentētias annotare.

ℭ Queſtio. clxxx.

PRimo ergo quero vtrum indulgētie aliquid valeant ꝛ ad quid. Rñ. ſm Petrum in ſcrip. diſtinctione. xx. qḋ ꝙ ꝓſunt hol b' vt patet. ij. cho. primo Ego ſi quid donaui propter vos in perſona chriſti. Gloſſa. ac ſi Chriſtus donaſſet. valent ergo non ſolum in foro eccleſie. vt quidam dicebant. ſed etiam in foro dei quia in eccleſia eſt thaſaurus meritorum tam totius eccleſie quam perfectorum in eccleſia quam ꝛ ipſius chriſti de quo prelat' eccleſie qui habet claues theſauri pro neceſſitatibus eccleſie poteſt accipere ꝛ diſpenſare. ℭ Quattuor tamen requiruntur ad hoc vt valeant indulgentie. Duo ex parte dantis ꝛ duo ex parte ſuſcipientis. Ex parte dantis autoritas ꝛ cauſa rationabilis ſcilicet vtilitas eccleſiaſtica. Ex parte ſuſcipiētis duo ſcilicet qḋ ſit contritus. i. in ſtatu merendi: ꝛ deuotio fidei cū effectu in forma indulgentie determinato. ſcilicet vt faciat id pro quo indulgētia datur ſic ergo valet indulgētia nō quod aliquis a pena ſimpliciter abſoluatur. ſed pro eo ſoluitur de communi theſauro eccleſie concordant his tho. ꝛ albert'

vide

vide infra queſtione proxima.

¶ Queſtio.clxxxj.

Utrum indulgentie tm̄ valeant ꝙtuꝫ ſonant. Rn̄. ſecundū Ray. §. lxv. Ad tertium. ſicut dicit de huiuſmodi remiſſionibus gn̄alibus dicunt quidam ꝙ valeāt quo ad delicta ignorātie. alij quo ad venialia. alij quo ad pn̄iam negligenter pactaꝫ alij quo ad diminutionē pene in purgatorio. verū alia ſententia eſt fauorabilis ꝛ magis cōis ꝛ illam approbo videlꝫ ꝙ valeant ſicut ſonant. Cum enim papa ſit vocatus in plenitudinē ptātis. inferiores autem ꝑlati in partem ſollicitudinis. ij. q. vj. Qui ſe ſit. ꝛ extra de vſu pallij ad honorē. durum eſſet cōtra tantam poteſtatē clauiū diſputare. de pe. di. j. Agite penitentiā. di. l. pōderet. ¶ Notādū ergo ꝙ pro quolibet peccato mortali duplex pena debet temporalis videlꝫ ꝛ eterna. Eterna remittit̄ ꝑ cordis contritionē. Remanet poſtea tꝑalis ab eccleſia infligenda de pe. di. j. Si peccatū. idem ꝛ di. vij. ca. vlti. vbi dicit augu. ꝙ ꝙuis conuerſus ꝑ pn̄iam vita viuat ꝛ non moriat̄ non ꝑmittimus ꝙ euadat omnem penā. Nam prius pꝛrgādus eſt igne purgationis ꝗ in aliud ſclm diſtulit fructū cōuerſiōis hoc tamen intelligas vt dicit glo. Uel. qꝛ̄ peccatū non eſt oīno remiſſum quo ad omnē penā ꝑ cōtritionem. hec em̄ tanta poſſet eſſe ꝙ ſi penitēs ſtatim decederet ſtatim euolaret. Sed qꝛ eccl'ie nō cōſtat de quātitate contritionis cōſueuit ſemꝑ penitēti ꝙtumcūqꝫ cōtrito iniūgere penitentiā aliquaꝫ temporalē hec in glo. vide ſupra. e. ti. q. xxviij. Utrū contritio. Sequitur in Ray. ſi ergo aliquis recte contritus eſt ꝛ cōfeſſus ꝛ papa facit gn̄alem remiſſionem ꝑ ſubſidio terre ſancte vel ſimili. ſi aliquis vndecūqꝫ ſit fecerit elemoſinā habēs piā ꝛ catholicam deuotionē credēs ſimplr̄ ac pure illō. Quodcūqꝫ ſolueris ſuꝑ terrā. ꝛc. math. xvj. valet ſibi talis elemoſina ad onus penitentie ſubleuandū. Et hoc ꝑpter duo ſcilicet propter deuotā erogationē ꝛ qꝛ obligat eū qui facit remiſſionē imo totā eccl'iaꝫ vt ſuffraget̄ ei. ¶ Pe. in ſcrip. perfectius dicit. Nā circa hanc queſtionē pluribus recitatis opinionibus tandeꝫ ſubiungit. dicendum tn̄ videt̄ ꝙ indulgētie valeāt ad meritū remiſſionis pene nō vite eterne niſi ex conſequenti. remittere vero totā penā vel partem homini ad remiſſionē bn̄ diſpoſito pōt ꝑlatus de theſauro eccleſie. vn̄ puto ꝙ tm̄ valent indulgētie de ſe quantū ſonāt. valent em̄. xl. dies indulgentie cuilibet habēti tm̄ ꝙtū valerēt eidē. xl. dies pn̄ie: vel annus indulgentie ꝙtuꝫ vnus annus penitētie facte ſm̄ determinationē vel taxationē factaꝫ ſiue a ſacerdote ſiue a iure ſiue a iuſtitia diuina. Anni vero iſti non ſunt anni celi nec purgatorij. Sꝫ mūdi qꝛ in mundo eſt huiuſmodi diſtinctio dierū nō autem in celo vel in purgatorio. Quia vero actus actiuorum non ſunt niſi in patiēte diſpoſito. ideo non valent indulgentie omnibus equaliter. Sed ſecundum ꝙ ſunt magis vel minus diſpoſiti per meritum remiſſionis pene non adeptionis vite. vnde ſicut. xl. dies penitentie canonice plus valent vni perficienti eam cum maiori feruore ꝛ labore ꝙ alteri qui cum minori. ita dico ꝙ. xl. dies indulgentie plus valent illi qui ſe ad eam magis diſponit maiori ſcilicet labore ꝛ feruore ſeu afflictione: ſeu dati quantitate: valent ergo omnibus ſuſcipientibus quadraginta dies indulgentie dati tm̄ quantum valerent eidem quadraginta dies penitentie in preſenti. Non tamen equaliter omnibus ſicut nec quadraginta dies penitentie equaliter omnibus valerent. Thomas etiam dicit qḋ ſimpliciter tantum valent quantum ſonant. ¶ Item dicit Thomas qḋ qui vicinus eſt eccleſie ꝛ etiam ſacerdotis ꝛ clerici conſequitur indulgentiam ſicut illi qui veniunt a remotis.

Mat. xvj.

Petrus.

¶ Queſtio.clxxxij.

Quid cum penitentia alicuius erat ſeptennis et dederit in prima die ſeptem nummos ſucceſſiue habentibus remiſſiones annuales. Nunquid erit continuo totaliter liberatus: aut in parte ꝛ in quota parte. Rn̄. ſm̄ Raymūdū vbi ſupra dicēs. Hoc omnino neſcio nec credo aliquem mortalem ſcire niſi eſſet alicui diuinitus inſpiratum: quia ſolus deus nouit penarum menſuras ꝛ remiſſionis earūdem. ¶ Sed Hoſtien. li. v. rubrica. xxxviij. de pen. ꝛ remiſ. ſub rubrica de remiſſionibus. §. vj. ad qḋ valeant. v. tu dicas. Dicit credendūꝫ eſſe ꝙ omnino liberatus eſt de quo dubium non eſt quo ad eccleſiam militantem: vnde nec tenetur vlterius ieiunare. Nam per indulgentiam iniuncte penitentie remittuntur: vt patet extra de pen. ꝛ remiſ. cum ex eo. §. ad hoc. Et infra addit Hoſtien. Fateor tamen ꝙ prelatus indiſcrete faciens hmōi remiſſiones ſe onerat. Et infra ſubiungit. Illud etiam conſulimus qḋ is qui tales remiſſiones acquiſiuit non vtatur eis in hac vita. Sed reſeruet in purgatorio. Quāuis enim de neceſſitate non teneatur hic facere penitentiam iniunctam: quia per remiſſiones hmōi ꝛ ſi indiſcrete fiant ſatiſfactiones tamen penitentie eneruantur ſm̄ concilium generale. extra eod. titu. cum ex eo. quia ſcilꝫ non poteſt cogi per eccleſiam ad ieiunandum id quod ſic per tales indulgentias remiſſum eſt: tamen quia neſcit vtrum ſacerdos ei iniunxit penitentiam condignam: quia hoc raro fit ꝛ oportet reſiduum in purgatorio ſoluere fatuus eſt qui illuc huiuſmōdi indulgentias nō reſeruat vbi grauiſſima erit pena. ¶ Hoc tamen intelligas de particularibus remiſſionibus que fiunt ꝑ papam vel alios inferiores dicentes tantum vel tantum. de iniuncta penitentia relaxamus. Secus de generali ꝛ vniuerſali per quam omnis ſatiſfactio remittitur: que a ſolo papa fieri conſueuit. ibi enim euolat ſi in tali ſtatu moriatur. Sanctis etiam concordat cum his gloſſa wvillemi hic ſuper. v̄ſi. neſcio nec credo. Uide de hac materia infra eodem titu. q. cxc. Sed nunquid propter indulgentias.

Raymūdꝰ.

Hoſtienſis

Gloſſa.

¶ Queſtio.clxxxiiij.

Quid cum datur indulgentia ſub hac forma Quicūqꝫ vadit ad talem eccleſiam habeat tantum: vel tantum de indulgentia. Nunquid habebit totiēs quotiens ad eā iuerit: etiam ſi vna die pluries ad eam iuerit. Reſpondeo ſm̄ Thomam in ſcrip. dicendum ꝙ aliquando indulgentia determinata eſt ad tempus: vt cum dicitur. Quicūqꝫ vadit ad eccleſiam talem vſqꝫ ad tale tempus habeat tantum de indulgentia: et tunc intelligitur ſemel tantū. Sed ſi in aliqua eccleſia ſit indulgentia perennis ſicut in eccleſia beati petri quadraginta dierum: tunc quotiens aliquis vadit totiens indulgentiam conſequitur.

Thomas.

¶ Queſtio.clxxxv.

Quis poſſit indulgentias facere ſiue dare: ꝛ quantuꝫ. Rn̄. ſm̄ Pe. ſolus papa pōt vbiqꝫ ꝛ generaliter: quia habet plenariam poteſtatē ſuꝑ theſaurū eccleſie. Epiſcopi aūt habēt ptātēꝫ limitataꝫ faciendi indulgentias non vlteꝫ. extra de pe.

Petrus.

ꝛ re. Cuꝫ ex eo.in fi.vbi dicit ꝙ cū dedicat baſilica
non extendatur indulgētia vltra annū ſiue ab vno
ſolo ſiue a pluribus epīs dedicet ac deinde in an-
niuerſario dedicatiōis tpe.xl.dies ex iniūctis pnījs
indulta remiſſio non excedat hunc quoqꝫ dieꝝ nu-
meruꝫ indulgentiaꝝ litteris ꝑcipim᷒ moderari ꝙ
pro qbuſlꝫ caſibus aliquoties conceduntur. Cuꝫ ro-
manus pontifex ꝙ plenitudinē obtinet ptātis hoc
in talibus moderamē conſueuerit obſeruare. hec ī
dicta decre. ¶ Iteꝫ prelati malitia non īpedit qn
poſſit indulgētias facere qꝛ non de merito proprio
ſed de theſauro eccleſie eam diſpenſat. concordat
Ray.§.lxvij.de remiſſionibus. Itē ꝯfirmatus etiā
ſi nō ſit ſacerdos pōt indulgētias facere. Et etiā le-
gati nō ſacerdotes cū ſint iudices ꝓprij vbi.extra d
pe.et re.ca. Nō aūt. qꝛ hec ptās magis cōpetit ex
iuriſditione ꝙ ex ordine. ¶ Prelati autem inferio
res vt abbates ꝛ hmōi lꝫ indulgentias facere non
poſſint.vt ptꝫ extra de exceſſ.pla. Accedentibus.qꝛ
eis diſpenſatio cōis theſauri cōmiſſa nō eſt.tñ poſ
ſunt cōcedere pticipationeꝫ bonoꝝ cōgregationis
ſibi cōmiſſe. Nā hec pticipatio fit ꝑ mutuā carita
tem:ſed indulgentia reqrit autoritatē in oibus ſu
pradictis.cū Pe.concordat Tho. ¶ Hoſti. ſub ru
bri. De remiſſionibus.§.iiij. Quis poſſit.verſi.vlti.
Hoſtienſis. dicit ꝙ electus cōfirmatus an cōſecrationē epiſco
palem tutius faceret ſi a talibus abſtineret.maxie
ſi ſacerdos non ſit.

¶ Queſtio.clxxxv.

Utrum liceat indulgentias facere pro aliquo
ſubſidio tpali. Rñ.ſm Pe.dicendū ꝙ tpalia
ad ſpiritualia finaliter ordinant ꝛ nō ecōuerſo qꝛ
Petrus. finis eſt melior his ꝙ ſunt ad finē.ꝛ ideo pro tpali-
bus nunꝙ ſunt danda ſpūalia.vñ pro aliqua vti-
litate ſpirituali conſequēte dantur indulgentie et
non pro ſubſidio tpali pncipalr.idem tho.

¶ Queſtio.clxxxvj.

Qulibus ꝓſunt indulgentie. Rñ.ſm Pet.nō
valent exiſtentibus in pctō mortali:qꝛ ma-
nente offenſa pena ſiue reatus tolli non pōt.nec ꝓ
latus pōt theſauruꝫ eccl̄ie inimicis extra eccleſiā
diſpenſare. Religioſis etiam ſicut ꝛ ſecularib᷒ va
lere pōt dum modo ſint in ſtatu merendi ꝛ faciant
id pro quo indulgentia datur. Et ſi dicis ꝙ non
habēt ꝓpꝛium vnde nec elemoſynā pñt dare. Rñ.lꝫ
non habeant ꝓpꝛium pñt tñ habere adminiſtratio
nem vel licentiam ab abbate dandi aliquid pro in
dulgentia ꝛ tunc valet ſibi. Prelatus etiam licet
ſibi ipſi pmo ꝛ pncipalr dare indulgentiā non poſ
ſit tamen indulgentia alijs data ipſe ſub eadē for-
ma vti pōt. Cum oibus predictis concordat tho.

¶ Queſtio.clxxxvij.

Utrum indulgentia valeat ei qui libenter fa
ceret opus pro quo datur:ſed nō pōt. Rñ.ſꝫ
Thomas. Tho.dicendum ꝙ non:qꝛ indulgentia tñ ſub hac
ꝯditiōe dat.ſ.vt faciat vel det.hoc aut illō. Idē Al.

¶ Queſtio. clxxxviij.

Utrum vnus homo poſſit alteri viuo mereri
indulgentiam. Rñ.ſm Tho.dicendū ꝙ op᷒
propꝛiuꝫ pōt quis applicare per intentionē cuicū
qꝫ voluerit. ꝛ ideo pōt pro quocūqꝫ vult ſatiſfacere
Sed indulgentiam nō pōt applicare ad aliquem
niſi ex intentione eius qui dat indulgētiā. Et ideo
cū ipſe dans applicet ad facientem vel danteꝫ hoc
aut illud non pōt ille qui hoc facit ad alteruꝫ hāc
intentionem transferre:ſi tñ fieret ſic indulgentia
ille qui facit vel pro quo ſit habeat tantam indul-
gentiam.tunc valeret etiā ei ꝓ quo ſit. Nec tñ iſte
qui facit opus hoc daret alteri indulgētiā ſed ille
qui indulgentiā ſub tali forma facit. Cōcordat Al.

¶ Queſtio.clxxxix.

Utrum indulgentie valeant tñ ſubditis illi᷒ Hoſtienſis
epī qui eas facit. Rñ.ſm Hoſti.§.v. quibus
proſint.dicendū ꝙ tñ proſunt ſubditis illius ꝛ nō
extraneis:vt extra de pen.ꝛ remiſ.qō aūt. Et ꝯtraꝫ
ad hoc ſubditi intelligunt archiepī qui ſunt ī ſua
tota ꝓuincia:vt extra de pe.ꝛ re.noſtro. ¶ Qñ āt
diuerſi epī dant indulgētias ad vnum locū indul
gentie cuiuſlibet epī valēt tñ ſubdito ſuo niſi for-
te ħ obtinuerit a ſuo iudice ꝙ tales indulgentie ſi
bi ꝓdeſſent.vt in.c.qō aūt. ¶ Nota etiā ſm Inno. Innocenti᷒.
ꝛ Ber.in glo.eiuſdem.c.qō aūt. Nō iudicem qui
poſſit concedere ꝙ hmōi indulgētie alicui valeāt
etiam ab extraneo epō date. Intelligunt quidam
epm ꝓpꝛium:qꝛ inferiores prelati nō pñt indulgen
tias facere vt ſupra dictum eſt. Alij autē dicunt ꝙ
etiam ꝓprij ſacerdotes parrochiales hoc poſſunt
qꝛ tunc nō ipſi dant eis indulgentiā. ſed concedūt
vt remiſſiones ab alijs facte eis ꝓſint vt ſic in ab-
ſolutione penitentis diuerſos modos ꝓuideat li-
berando a peccatis ꝛ a penis qō eſt officij ſacerdo
talis. Et cum hoc etiam concordat Hoſti.in ſum.
§.vj.aliqd valeāt.i fi. Dicit etiā wills durādi ī ſre
pertorio ſuo.eo.ti.i Rubricella. De mortalib᷒ ꝛ ve Wilel.
nialibus peccatis.ꝟ.ſed cum pro quolibet. Nō cū
penitens habet multa peccata mortalia ꝓ quibus
forte tota vita hoīs quātum ad ſeptēnem peniten
tiam non ſufficeret:tunc ſacerdos hoc exponat pe
nitēti:ꝛ addit vnde iniungo tibi vt ꝙdiu viuas di
cas cotidie pater noſter:vel ſile:aliam penitentiā
reduco tibi ad ſeptē vel plures vel pauciores an-
nos ſicut ei videbit expedire:qꝛ penitētie arbitra-
rie ſunt. Debet etiam ei dicere. Et concedo tibi ꝙ
proſint tibi omnes remiſſiones a quocūqꝫ fierent:
alās eñ non ꝓdeſſent.ex tra eo.ti.qō aūt.hec wills
vide.ǝ.ti.j.q.cxxv.ꝙ pnīa.vbi Hoſti.

¶ Queſtio.cxc

Sed nunqd propter indulgentias quas quis
conſequit omittere debet pnīam iniunctaꝫ.
Rñ.ſecunduꝫ Tho.in ſcrip.conſulendū eſt hoīb᷒ Thomas
qui indulgētias cōſequunt ne propter hoc ab ope-
ribus pnīe iniunctis abſtineat vt etiā ex his reme
dium contra futura peccata cōſequant ꝙuis a de-
bito pene eſſent imunes ꝛ ꝑcipue qꝛ qñqꝫ ſunt plu-
rium penaruꝫ debitores ꝙ credāt.idem conſueuit
dñs abbas cōſulere ſicut ipſe dicit in ſcrip.ea. di.
vnde ꝛ Ray.dicit ꝙ non credit ꝙ propter hoc pe-
nitens debeat ceſſare ab operibus iniuncte ſatiſfa
ctionis:ſed de hoc dictum eſt ſupra.e.ti.q. clxxxj.
Qui cum penitentia alicuius.

¶ Queſtio.cxcj.

Utrum indulgentie valeāt exiſtētibus in pur
gatorio. Rñ.ſm Tho.in ſcrip.ſuper.iiij.ſen-
tent.di.xlv.dicendū ꝙ indulgētia alicui dupl'r ꝓ-
deſſe poteſt vno modo principal'r ſic prodeſt ei ꝙ Idem.
indulgentiā accipit.ſ.ꝙ facit hoc ꝓ quo indulgētia
datur.vt ꝙ viſitat limīa alicuius ſancti vñ cū mor-
tui nō poſſint facere aliqd eoꝝ pro qbus indulgen
tie dantur.ideo eis indulgētie dicte valere nō poſ-
ſunt. Alio modo prodeſſe poteſt indulgētia alicui
ſecundario ſcilicet ꝛ indirecte. Sic prodeſt ei pro
quo aliqs facit illud qō eſt indulgentie cauſa. Et
hoc modo quandoqꝫ poteſt defunctis valere.qñqꝫ
non ſecunduꝫ diuerſam indulgentie formā. ſi eñ
ſit talis indulgentie forma quicūqꝫ faciet hoc vel
illud habebit tm̄ de indulgentia ille qui hoc facit
nō pōt fructū indulgētie l aliū trāſferre qꝛ eius nō
eſt applicare ad aliquā intentionē eccl̄ie ꝑ quam

cōicantur

communicantur cõia ſuffragia ex quibus indulgẽ
tie valent. Si aũt indulgentia ſub hac forma fiat.
Quicũq; fecerit hoc vel illud ipſe vel pater eius
vel quicũq; alius ei adiunctus in purgatorio detẽ
tus tñ de indulgentia habebit. Non ſolũ viuo ſed
etiam mortuo proderit. Non eñ eſt aliqua ratio
quare eccleſia poſſit transferre merita cõia quib⁹
indulgentie tribuuntur in viuos ⁊ non in mor
tuos. Nec tamen ſeq̄t ꝙ prelatus eccleſie poſſit
pro ſuo arbitrio animas a purgatorio liberare. q̄ꝛ
ad hoc ꝙ indulgentie valeant requirit̄ cauſa con
ueniens indulgẽtias faciendi. concordat his Pe.
Raymūd⁹. Alb. etiam di. xx. dicit ꝙ indulgentie multũ ꝓſunt
his qui ſunt in purgatorio. Ray. etiã. §. lxvj. Scien
dum tamen m ſi. ⁊ Inno. extra. de pe. ⁊ re. in gloſſa
ſuper ca. Quod aũt. conſentiunt ꝙ indulgentie poſ
ſunt per papam extendi ad eos qui ſunt in purga
torio vt cũ hoc in litteris remiſſionis ponit̄. Gloſ.
Gloſſa. etiam vvilet hic ſuper. ℣. Credo ꝙ ſic. dicit ꝙ licet
papa non habeat ligare ⁊ ſoluere niſi ſuper terraꝫ
non ſub terra. Si tñ talibus faciat indulgentiam
nolo ponere os in celuꝫ de plenitudine poteſtatis
eius temere dubitando. Sed Hoſti. §. v. Quibus
proſint. ℣. Sed viuis. ⁊ §. vlti. vbi operantur. dicit
ſimpliciter ꝙ ex vi indulgentie nõ valẽt defunctis
huiuſmodi remiſſiones cum non ſint de foro ec
cleſie ſed bona opera quibus quis meret̄ indulgẽ
tiam vt elemoſine vel peregrinationes valent eis
ſicut ⁊ alia ſuffragia eccleſiaſtice caritatis.

¶ Queſtio. cxcij.

QUero etiam vtrum cruce ſignatus qui mo
ritur anteq̄ iter arripiat transmarinũ ha
beat plenam remiſſionem peccatoꝝ. Rñ. ſecundũ
Thomas. Tho in quadam queſtione de quolꝫ. dicendum
ꝙ forma indulgentie papalis conſiderãda eſt. Nã
ſi ſm formam littere papalis indulgentia conce
datur accipientibus crucem in ſubſidiũ terre ſctẽ
cruce ſignatus ſtatim habet indulgentiã etiam ſi
decedat anteq̄ iter arripiat q̄ꝛ ſic cauſa indulgentie
erit non iter ſed votum itineris ſi aũt in forma lit
tere contineatur ꝙ indulgentia detur his qui trãſ
terunt vltra mare ille qui decedit anteq̄ tranſeat
non habet indulgentiaꝫ q̄ꝛ non habet indulgentie
cauſam. Concordat his glo. §. lxv. Ad tertium ſup
℣ſi. Generalem.

¶ Queſtio. cxciij.

QUid ſi poſt aſſumptam crucem peccet quis
mortaliter añ iter arreptum in ipſo itinere.
Nunquid de illo peccato tenebit̄ ad penitentiam
Gloſſa. ſpecialem. Rñ. ſm glo. ibidem. credo ꝙ ſic. ſicut in
greſſus religionem de peccato poſtea cõmiſſo te
netur agere penitentiam ſpecialem. Maior autẽ
penitentia eſt indicenda vtriq; iſti propter crucem
aſſumptã illi propter onus religionis aſſumptũ.

¶ Queſtio. cxciiij.

QUid de iſtis queſtoribus qui diſcurrũt p ec
cleſias cũ litteris remiſſionũ ꝑdicant abu
ſiones: vacãt cõmeſſationib⁹ ⁊ ebrietatib⁹. Quid
Inno. iij. iuris de talibus. Rñ. de his ſic ſtatuit. Innoc. iij.
in concilio generali ꝙ admitti nõ debent niſi apo
ſtolicas vel dyoceſani epi litteras veras exhibeãt
⁊ tunc preter id qḋ in ipſis cõtinebit̄ litteris nihil
proponere populo ꝑmittant̄ forma eoꝝ cõmunis
eſt. qm̄ vt ait apl's. ⁊c. Item debent eſſe modeſti et
diſcreti nec in tabernis aut alijs locis incongruis
hoſpitent̄ nec inutiles aut ſumptuoſas faciãt ex
penſas. nec oino falſe religionis habitũ geſtent vt
hec oia habent̄. extra de pe. ⁊ re. Cum ex eo. ¶ Ad
dit aũt his clemẽs. iiij. in quadã decre. promulga
ta in curia que incipit ſedis aplice. vbi ſtatuit ꝙ ꝑ
lati rectores ⁊ alij clerici non tenẽt eos recipere in
hoſpitijs ſuis nec eis in neceſſarijs prouidere etiã
cuiuſcũq; religionis ſint aut cõditionis nec tenẽt̄
facere cõuocationeꝫ populi ad ſermones vel exhor
tationes eoꝝ etiã ſi de tali cõuocatione mentio ſit
in litteris eoꝝ q̄ꝛ hoc papa reuocat. Et ſi propter
hoc aliq̄ ſentẽtia ſuſpẽſionis iterdicti aut excõica
tionis promulgatur. eſt irrita ⁊ inanis.

De impedimẽtis penitẽtie

POſtq̄ vidimus quid ſit pnĩa
et que partes eius: cõſequent̄
quia ſerpens antiqu⁹ parat⁹
eſt ad ipediendũ penitentiã
hõ aũt plerũq; incautus ad
reſiſtendũ: de impedimentis
penitẽtie aliqua ſupponam⁹.

¶ Queſtio. cxcv.

QUero ergo que impediũt pnĩam. Rñ. ſecun
Raymūd⁹. dum Hoſtien. §. x. Que impediãt. ⁊ ſecundũ
Ray. §. lxx. Poſtq̄ vidimus. ⁊ ſequentibus. multa
quidẽ ſunt impedimẽta: ſed quattuor principalr̄.
pudor. timor. ſpes ⁊ deſperatio. ¶ Pudor eñ con
fitendi multos retrahit a pnĩa. ſed precipue ypo
critas ⁊ ſuperbos q̄ volunt apparere hoĩbus de fo
ris ſani ⁊ pulchri cũ tñ interius ſint infirmi ⁊ tur
piſſimi ⁊ oĩ ſpurcicia pleni. ¶ Contra hoc impedi
mentũ .ſ. pudoris eſt triplex remediũ. Primo .ſ.
ꝯſideratio rõnis naturalis. ſi eñ nõ erubuiſti pec
care qḋ inhoneſtũ ⁊ inutile fuit non debes ſm rõnẽ
naturalem erubeſcere cõfiteri qḋ honeſtuꝫ ⁊ vtile
eſt. vñ O inſania nimia hoĩs pudet abluí ⁊ nõ pu
det inquinari pudet ſordes abſtrahere ⁊ nõ pudet
cõtrahere. abſtringit̄ caliga ⁊ cõtemnit̄ aĩa. ¶ Se
cundo virtus diuine intuitionis cui .ſ. nihil celare
potes etiã minimã cogitationẽ. Omnia eñ nuda
Naum. iij. ⁊ apta ſunt oculis eius ad quẽ nobis ſermo. hebre.
iiij. Tertio cõparatio future cõfuſionis. Naũ. iij.
Reuelabo pudenda tua ⁊ oſtendã gentibus nudi
tatem tuã ⁊ regnis ignominiã tuã. Item Hie. xx.
Confundant̄ vehementer q̄ꝛ nõ intellexerũt obpro
briuꝫ ſempiternũ qḋ nũq̄ delebit̄. Eccli. iiij. Eſt cõ
fuſio adducẽs gloriã. ¶ Scḋm ipedimentũ pnĩe
eſt timor .ſ. ſatiſfaciẽdi. timẽt eñ ꝙ nõ ꝑ oſſẽt ferre
penitentiã q̄ eis iponet̄. Contra hoc ipedimentũ
ſunt tria remedia .ſ. preſentis pene modicitas. leui
tas ⁊ momentanea breuitas. Ex oppoſito vero fu
Mat. xxv. ture pene incõparabilis magnitudo: intolerabil̄
Job. vj. acerbitas ⁊ ifinalis eternitas. Math. xxv. Ite ma
ledicti in ignẽ eternũ. ⁊c. Job. vj. Qui timet pruinã
in tpalem penã irruet ſup eum nix .i. pena eterna.
Tertiũ ipedimentũ eſt ſpes qḋ multos retrahit ⁊
eſt triplex. ¶ Prima eſt diu viuendi. Contra hoc
Jacobi. iiij. Ja. iiij Que eſt vita vr̃a? vapor eſt ad modicũ pa
rens ⁊ deinceps exterminabit̄. Job. xiiij. Homo nat⁹
ij. Theſſ. v. de muliere breui viuẽs tpe replet̄ multis miſe. ⁊c.
ij. Theſ. v. Dies dñi ſicut fur in nocte ita veniet. ⁊c.
Luce. xij. ¶ Secunda ſpes eſt tpales diuitias acq̄rendi hãc
refrenat dñs. lu. xij. hoĩs cuiuſdam diuitis vberes
fructus ager attulit. ⁊c. Et ĩfra anima mea habes
multa bona repoſita in annos plurimos requieſce:
comede: bibe: et epulare: Dixit aũt illi dñs. Stul
Job. xxvij. te hac nocte animã tuã repetent a te: q̄ aũt paraſti
cuius erũt. Job. xxvij. Diues cũ dormierit nihil ſe
cum auferet. aperiet oculos ſuos ⁊ nihil inueniet. ⁊c.
¶ Tertia ſpes eſt miſericordiaꝫ dei conſequendi
qui neminem vult perire. Contra hoc dicit Gre
gorius ad magnam iuſtitiam iudicantis pertinet
vt nunq̄ careant ſupplicio qui in hac vita nolunt

carere peccato ¶ Hec duo impedimenta.ſcilicet
timor ⁊ ſpes retrahunt precipue vſurarios et aua
ros qui nihil vellent reſtituere ⁊ ſemper acqui-
rere.vnde cõparantur inferno.prouer.xxvij. Infer
Prouer.xxvij: nus ⁊ perditio non replebuntur ſic etiã oculi ho-
minum inſatiabiles. ¶ Quartũ impedimentũ eſt
deſperatio.ſ.duplex. Prima eſt deſperatio veniaꝫ
obtinendi ⁊ hanc inducunt tria. ¶ Primũ eſt con
ſideratio peccati quãtitatis ſicut caym. Geñ.iiij.
Gene.iiij. Maior eſt iniquitas mea ꝙ vt veniã merear. Con
tra hanc conſideratione opponitur paſſio xpi.que
fortior eſt ad diſſoluenduꝫ ꝙ peccatuꝫ aliquod ad
ligandum. Job.vj. Utinam appenderent pecca-
ta mea ⁊ calamitas quã patior i ſtathera. Glo.hic
crucis ⁊ paſſionis ⁊ mortis xpi quaſi harena ma-
ris hec grauior appareret. ¶ Secundũ eſt conſide
ratio frequẽtationis.cogitat eñ peccator ad quid
cõfitebor.cras iterum cadam.contra hanc oppo-
nitur verbũ dñi. Nõ dico tibi vſqꝫ ſepties.ſed vſqꝫ
ad ſeptuagies ſepties.prouer.xxiiij.Septies i die
cadit iuſtus ⁊ reſurgit de pe.di.iij.Septies.⁊ capi.
Auguſtinus Adhuc inſtant.vbi dicit augu. Conſtat ei peccata
multũ diſplicere qui ſemper preſto eſt ea deſtrue-
re. Uide de hoc.ſ.eod.titu.q.xxj.quero etiam que
ſint.⁊.ſexto ſpes. ¶ Tertium eſt cõſideratio diu-
turnitatis quando ſcilicet peccator cogitat tñ in-
Pſal. ueteratus ſuꝫ in hoc peccato ⁊ tam diu tenui qd
nunꝙ miſericordiam obtinebo contra hoc eſt qd
in pſ.dicit. Miſericordia domini ab eterno vſqꝫ
Eze.xviij. in eternum ſuper timentes eum. Item Eze.xviij.
Quacuꝙ hora cõuerſus fuerit peccator ⁊c. Uide
ſ.eo.titu.q.clix.⁊ pmo quero. ¶ Scda deſperatio
eſt poſt veniam obtentam in bono perſeuerandi
huic deſperationi ſunt tria remedia opponenda.
¶ Primum eſt ſm Hoſtien. mortis commemo-
ratio que omnia mundana oſtendit vana ⁊ trãſi-
Eccle.xij. toria. Eccl.xij. Si annis multis vixerit homo: ⁊ his
omnibus letus fuerit meminiſſe debet tenebroſi
temporis ⁊ dierum multorum qui cum venerint
vanitatis arguentur preterita. Nam omne qd in
mundo eſt: aut eſt concupiſcẽtia carnis que datur
eſca vermibus aut concupiſcentia oculorum que
nihil ſecum auferet: aut ſuperbia vite ⁊ tamen ſu-
perbus in terra pedibus conculcabitur in ſepul-
chro. ¶ Secundum remedium eſt hoſtis infirmi-
Eſaie.lij. tas vel debilitatio. Eſa. lij. Incuruare vt tranſea-
mus. Criſoſtomus debilis eſt hoſtis qui non põt
vincere niſi volentem immo nec legio intrare po-
tuit gregem porcorum niſi permiſſa a dño. Matt.
viij. Reſiſtite ergo dyabolo ⁊ fugiet a vobis. Jac.
iiij. Tertium remedium eſt hominis fortitudo: ꝗ
fortitudo ex quattuor prouenit. ¶ Primo ex de-
poſitione peccati ⁊ vinculorum liberatione ⁊ leti-
cia ſpirituali. Prouerb.xvij. Animus gaudẽs eta-
Prouer.x. tem floridam facit: ſpũs autem triſtis exiccat oſſa
Math.viij. Item prouerb.xv. Secura mens quaſi iuge conui-
Jacobi. iiij. uium: omnes autem dies peccatoris mali. ſic ergo
eris armatus ⁊ fortis ¶ Secundo ex aſſumptiõe
armature. de qua apoſtol.ad ep he.vj. Induite vos
armaturaꝫ dei vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias
dyaboli. Et infra.ſtate ergo ſuccincti lumbos ve-
ſtros i veritate induti lorica iuſtitie ⁊c. ¶ Tertio
ex ſocietate exterius omnium iuſtorum tam ho-
minum ꝙ angelorum. pſ. Particeps ego ſum om
nium timentium te. Hec ſocietas figurata eſt Ju-
dith. Quoniam aſſirij non adunati in fugam ibãt
precipites. filij autem iſrael vno agmine perſe-
Pſal. quentes debellabant omnes quos inuenire potu-
iſſent. ¶ Quarto ex dei illuminatione protectiõe
⁊ ſaluatione. pſ. Dominus illuminatio mea ⁊ ſa-

lus mea quem timebo. Dominus protector vite Job.xvij.
mee a quo trepidabo. Job.xvij. Libera me domie
⁊ pone me iuxta te: ⁊ cuiuſvis manus pugnet con
tra me. Ro.viij. Si deus pro nobis qs cõtra nos?
Cum igitur hoſtis tñ ſit depreſſus ⁊ tu ſic multi-
pliciter roboratus noli deſperare ſed iacta cogita
tum tuum in domino ⁊ ipſe te enutriet. Poſſunt
⁊ alia impedimenta notari. ¶ Primo leuigatio
proprie culpe cum aggrauatione culpe aliene con
tra qd dicit Prouerb.xx. Pondus ⁊ pondus. men Prouer.xx.
ſura ⁊ mẽſura. vtrũqꝫ abhominabile eſt apud deũ.
¶ Secundo culpe maiorum ſiue ſuperiorum ſeu
prelatorum conſideratio. Contra qd legit. Eccli.
xxxij. prauus homo vitabit correctionẽ ⁊ iuxta vo-
luntatem ſuam inueniet comparationeꝫ. ¶ Ter-
tio delinquentium multitudo contra qd aug. Nõ
ideo minus ardebunt ꝗ cum multis ardebunt. q.
queſtio.j. Multi.in fi. Immo certe magis. qꝛ ꝙto
plura ligna ſunt in igne tanto maior eſt ignis.
Quarto peccandi ꝯſuetudo: hec certe non minuit
peccatum. ſed auget. extra de ſymonia. Non ſatis
extra de conſue.ca.fi. Quinto cordis elatio ſiue ſu-
perbia. contra qd eſt exemplum phariſei lu. xviij.
qui ait. Non ſuꝫ ſicut ceteri hoim ⁊ exemplũ pu-
blicani pect9 ſuũ percutientis. ⁊c. ¶ Sextum pec-
cati delectatio qd ſpecialiter i luxuria ⁊ gula locũ
habet. ¶ Contra qd tria ſunt opponẽda.ſ. delecta
tionis breuitas. Greg. Momentaneuꝫ eſt qd dele-
ctat: eternũ qd cruciat. Ija peccati vilitas. Joel.ij.
Joel.ij. Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. ¶ Tul-
lius illum ego liberum dicam cui mulier imperat
leges imponit. vocat veniendũ eſt. eijcit. abeundũ
eſt: poſcit dandũ eſt: minat extimeſcendũ eſt. hũc
ergo non tñ ſeruum: ſed nequiſſimũ ſeruũ ego iu-
dico. vide de hoc ſupra eo.tit. queſtio. xxj. Quero
etiam.⁊.tertio. Tertium eſt pene ſeueritas. Job.
xx. Immittet in eum iram furoris ſui et pluet ſuꝑ
eum bellum. q.d. Quot ſunt gutte in pluuia tot da
bit dominus impio tormenta. adde qd dictũ eſt.ſ.
ea.q.⁊.Scdm impedimentum.

De iudicijs peccatorum.

Quoniam circa iudicium pec-
catorum ſepiſſime error inci-
dit vtile iudicaui annectere
breuiter aliꝗ de iudicijs pec-
catorum determinãdo de ali-
quibus an ſint bona vel mala
licita vel illicita. De aliquib9
an ad ea teneamur vel nõ. qd
mortale peccatum ſit vel veniale ⁊ de gradibus pec
catorum.

¶ Queſtio.cxcvj.

Primo ergo in genere quero vtrũ vnus ⁊ ideꝫ
actus poſſit eſſe bonus ⁊ mal9. Rñ. ſecundũ
Pe. in ſcrip.ſup.ij.ſenten.di.xl. dicendũ eſt ꝙ non
Si eñ accipiat vnus actus ꝓut eſt in genere mo Petrus.
ris ſiue ſit actus interior ſiue exterior impoſſibi-
le eſt ꝙ ſit bonus ⁊ malus bonitate ⁊ malitia mo-
rali qꝛ ſunt differentie oppoſite. ¶ Poteſt tamen
contingere ꝙ actus aliquis exterior vnus in vni-
tate nature ſit bonus ⁊ malus: ſm diuerſas ſui ꝑ-
tes vt vna ambulatio cõtinua ad eccleſiaꝫ mutata
ſcilicet intentione. qꝛ tunc efficit multiplex in ge-
nere moris. idẽ dicit Tho. in ſum in prima parte
ſecunde.q.xx.arti.vj.

¶ Queſtio.cxcvij.

Utrum voluntas ⁊ actus exterior ſint vnum
peccatum vel duo. Rñ. ſm. Pe. in ſcrip. ibi-
dem di.

dem diſtin.xlij.dicendum ꝙ de peccato volunta-
tis interioris ⁊ operis exterioris contingit loqui
dupliciter.vno modo prout ſunt coniuncta et co-
ordinata vt cauſa ⁊ effectus:⁊ ſic ſunt vnum pecca
tum formaliter licet plura materialiter:quia vna
eſt ratio deordinandi:licet plura deordinata alio
modo prout ſunt ſeparata ſcḋm tempus:⁊ ſic ſunt
diuerſa peccata:quia diuerſe auerſiones ⁊ conuer
ſiones:vnde plures rationes deordinandi ⁊ plu-
ra deordinata.

¶ Queſtio.cxcviij.

In genere etiam quero que dicantur peccata
mortalia.Rñ.ſm Ray.§.xxij.Si autem que-
ras circa hoc notare potes.In primis mortalia
peccata omnes tranſgreſſiones decalogi. Item
Raymūd⁹. quedam enumerantur ab apoſtolo.Ro.j.ſcꝫ ydo-
lolatria vitiuꝫ ꝯtra naturā.iniquitas:malitia:for
nicatio:auaritia:nequitia.inuidia:homicidium:cō-
tentio.dolus.malignitas:ſuſurratio:detractio:cō
tumelia:ſuperbia.elatio.inuentio maloꝝ.inobe-
dientia.inſipientia.incōpoſitio.quibus adiungit
illos qui ſunt ſine affectione abſqꝫ federe ⁊ ſine mi
ſericordia de oībus his ſubiungit apl's. Qꝛ̄ q̄ ta-
lia agunt digni ſunt morte.ſ.eterna.Item I epiſto-
la ad Gal'.v.ait. Manifeſta aūt ſunt opera car-
nis que ſunt.fornicatio: immūditia. impudicitia.
luxuria.auaritia.que eſt ydolorū ſeruitus. venefi
Ad galla .v. cia.inimicitie.cōtentiones.emulationes:ire:rixe:
diſſenſiones: ſecte:inuidie:homicidia:ebrietates:
commeſſationes.Et his ſimilia que predico vobis
ſicut predixi.quoniam qui talia agunt regnum dei
non conſequuntur. Multa etiam enumerat au-
Auguſtinus guſtinus mortalia.diſtin.xxv.§. Criminis. vbi di-
cit ꝙ mortalia ſunt : ſacrilegium : homicidium.
adulterium.fornicatio.falſum teſtimoniū.rapina
furtum.ſuperbia.inuidia.auaritia.⁊ ſi longo tpe
teneatur iracūdia ⁊ ebrietas ſi aſſidua ſit in eoruꝫ
numero cōputatur.Quicūqꝫ aliquod de iſtis pec-
catis I ſe dñari ꝑmiſerit niſi digne penituerit eter
no igne cruciabitur.hec oīa Augu.Sed iſta ſequē-
tibus queſtionibus in ſpāli de quolꝫ vitio plenius
declarabitur.

¶ Queſtio.cxcix.

Que ſint peccata venialia Rñ.ſecundū aug.
diſtin.xxv.§.alias qui ſic ait.Que autē ſunt
minuta pctā lꝫ oībus nota ſint tñ qꝛ longum eſt vt
Idem. omnia replicent opus eſt vt ex eis vel aliqua nole
mus.Quotiēs aliqs in cibo vel potu plus accipit
q̄ neceſſe eſt ad minuta peccata nouerit ꝑtinere.
Quotiens plus loquit̄ q̄ oportet plus tacet q̄ ex-
pedit.Quotiens pauperē iportune petentē exaſpe
rat.Quotiens cū ſit corpore ſanus alijs ieiunanti
bus prādere voluerit aut ſomno deditus tardius
ad eccleſiā ſurgit.Quotiens excepto filioꝝ deſide
rio vxorem ſuam cognouerit. Quotiēs in carcere
poſitos tardius reqſierit infirmos tardius viſita-
uerit.Si diſcordes ad concordiam reuocare negle
xerit.Si plus aut proximū aut vxorem aut filium
aut ſeruū exaſperauerit q̄ opꝫ. Si amplius fue-
rit blanditus q̄ opꝫ.Si cuicūqꝫ maiori perſone ex
voluntate aut ex neceſſitate adulari voluerit. Si
pauperibus eſurientibus nimiū delicioſa vel ſum
ptuoſa conuiuia preparauerit.Si ſe aut in eccleſia
aut extra eccleſiam fabulis ocioſis de q̄bus in die
iudicij ratio reddenda eſt occupauerit.Si dum lo
cantes incaute iurauimus ⁊ cum hoc per aliquaꝫ
neceſſitatem implere non potuimus vtiqꝫ periu-
remus ⁊ cum omni facilitate vel temeritate male
diximus.hec omnia augu.inferius tamen plurād
bis in queſtionibus ſpecialibus perfectius eluci-
dabuntur.

¶ Queſtio.cc.

Quero etiam ſecunduꝫ quid attendendi ſint
gradus ſiue quantitas in peccatis. Rñdeo
ſecundum Ray.§.xliij.de ſcḋo.ſcilicet de gradibus Raymūd⁹.
et Hoſtien.§.v.De quibus peccatis.ſub.§.Actua-
le.vſ.Sed peccatum habet.Dicitur eſſe gradus
in peccatis dupliciter.vno modo circa idem pec-
catum quod dicitur grauius vel leuius.ſecundum
plures vel pauciores.fortiores vel debiliores circū
ſtantias.⁊ intelligas idem peccatū quando ex cir-
cunſtantia non mutat nomen peccati ſicut forni-
catio cum coniugata dicitur adulterium.alio mō
inter diuerſa peccata.circa idem peccatum vt pu-
ta.ſi clericus vel laicus eandem mulierem cogno
ſcat grauius enim in vno q̄ in alio iudicatur.ex-
tra de vi.⁊ hone.cleri.capi.Vt clericorum mores.
Sed ⁊ idem peccatum in eandam perſonam in cō
ſenſu malum eſt in facto peius in cōſuetudine peſ Auguſtinus
ſimum eſtimatur.vnde augu. Sicut tribus gradi
bus ad peccatuꝫ peruenitur Suggeſtione.delecta
tione conſenſu.Ita ipſius peccati ſunt tres differē
tie ⁊ in corde ⁊ in facto ⁊ in conſuetudine tanquaꝫ
tres mortes.ſcilicet in domo extra portam ⁊ in ſe-
pulchro de pe.diſtin.ij.Sicut.Et ad idem in capi.
Inter hec.Sciendum eſt vt diſtinguitur ꝙ aliud
eſt quod animus de temptatione carnis patitur ⁊
aliud quod per conſenſum ⁊ deſiderium delectat̄.
Et infra nequaq̄ mentem cogitatio immunda
inquinat cuꝫ pulſat ſed cum hanc ſibi per delecta
tionem ſubiugat.Item ſecundū Grego.peccatum
tribus modis admittitur.Nam aut ignorātia aut
infirmitate aut ſtudio perpetratur.Et grauius q̄- Gregorius.
dem infirmitate q̄ ignorantia.ſed multo grauius
ſtudio q̄ infirmitate peccatur.de pe.diſt.ij. Scien
dum quippe.Sed videt̄ huic cōtradicere Ambro. Ambroſius
dicens.grauiter peccat qui ſibi promittit impuni
tatem .grauius qui contēnit grauiſſime qui igno-
rat.Sed dic ꝙ illud dicitur ad terrorem.vel expo-
ne grauiſſime.ideſt periculoſiſſime. quia ſpecia-
lis penitentia non agitur de peccato quod ignora-
tur.vnde Johannes Criſo.Nullum inuenitur de-
lictorum tale remedium ſicut eorum continua me
moria.de pe.diſtin.iij.Iudas.Et hoc intelligas cū Solutio.
recordatur ad contritionem non ad delectationeꝫ
Inter diuerſa vero peccata habet peccatum gra-
dus ſuos duob⁹ modis.Primo inter pctm̄ eiuſdē
generis.ſicut adulteriuꝫ ⁊ inceſtus.Secundo inter
peccata diuerſorum generum.inter peccata eiuſdē
generis dicitur vnum peccatum maius altero.vn̄
Auguſti.adulterij malum vincit fornicationem.
vincitur autem ab inceſtu peius eſt enim cum ma
tre q̄ cum vxore concūbere aliena. Sed omnium
horum peſſimum eſt.quod contra naturam fit.vt
ſi vir membro mulieris non ad hoc conceſſo vo-
luerit vti.vſus enim naturalis ſi vltra modū. glo.
tamen citra dei contemptum ⁊ mandatorum eius
alias eſſet mortale prolabitur in vxore quidem ve-
niale eſt in meretrice damnabile.Iſte autem q̄ eſt
contra naturam execrabiliter ſit in meretrice:ſed
execrabilius I vxore.xxxij.queſtio.vij.Adulterij.§
et inter diuerſorum generum peccata dicitur vnū
alio grauius ſicut homicidiuꝫ grauius eſt q̄ adul
terium ſm.Agu.xxxij.queſtio.iij.Si quod verius.
ſimiliter ſacrilegiū q̄ fractio voti.xvij.queſtio.iij. Gloſſa.
Sicut qui.Gloſſa dicit hic ꝙ alia littera hꝫ hec in
Ray.que verior eſt.ſimiliter ſacrilegiū ⁊ fractio
voti grauiora ſunt q̄ adulteriū.Item de hoc.xxvij.
queſtio.j.Nuptiaruꝫ.vbi dicitur ꝙ lapſus a caſti-
tate ſuperiore que vouetur deo adulterio peior eſt.

alia etiam peccata inueniri poſſunt maiora adul
terio. Nec obſtat dictũ clemẽtis.xxxij.q.vij. Quid
in oĩbus pctĩs grauius adulterio eſt ⁊ cetera. quia
illud qđ dicit quid non infert negationem ſed ra
ritatem.q.d. de facili non inuenitur vel expone gra
uius ⁊ communius.

Queſtio.ccj.

Thomas. Utrum magnitudo pſone peccãtis aggrauet
peccatũ. Rñ. ſecundũ Tho. in ſum. in prima
parte ſecũde.q.lxxiij.arti.x. dicendũ ꝙ pctm̃ quod
dam fit ex ſurreptione pueniẽs ex infirmitate na
ture humane ⁊ tale pctm̃ min⁹ iputat ei q̃ eſt ma
ior in virtute eo ꝙ minus negligit hmõi pctã rep
mere q̃ tñ oĩno ſubterfugere infirmitas humana
non ſinit. alia aũt pctã q̃ ex deliberatione pcedunt
tãto magis alicui iputãtur q̃to maior eſt ⁊ hoc põt
eſſe propter quattuor. Primo qdez q2 facilius poſ
ſunt reſiſtere pctõ maiores puta q̃ excedunt ĩ ſciẽ
tia ⁊ virtute. vñ dñs. lu.xij. dicit ꝙ ſeruus ſciens vo
luntatem dñi ſui ⁊ non faciens plagis vapulabit
multis. Scđo pꝑ ingratitudinem q2 omne bo
num quo quis magnificat̃ eſt dei beneficium cui
homo fit ingratus peccando. Et quantum ad hoc
quelibet maioritas etiam in temporalibus bonis
pctm̃ aggrauat. ſm illud Sap.vj. potentes poten
ter tormenta patientur. Tertio pꝑ ſpecialem
Sapien.vj. repugnantiam actus peccati ad magnitudinẽ pſo
ne: ſicut ſi princeps iuſtitiam violet qui ponitur
iuſtitie cuſtos. Et ſi ſacerdos fornicet̃ q̃ caſtitatem
vouit ⁊ alios ad hoc hortari debet. Quarto pꝑ
exemplũ ſiue ſcandalũ. q2 vt greg. dicit ĩ paſtor. in
exemplũ culpa vehemẽter extendit̃ qñ pro reuerẽ
tia ordinis pctõr honorat̃ ad pluriũ etiã notitiaz
perueniunt pctã magnoꝝ ⁊ magis ea homines indi
gne ferunt.

Queſtio.ccij.

Idem. Poſt hec deſcendendo ad ſpãlia de fide primo
quero vtrum equaliter oẽs teneant̃ ad habẽ
dum fidem explicitã de miſterijs ſaluatoris. Rñ.
ſecundũ Tho. in ſum.q. art.vj.⁊.vij. dicendũ ꝙ ma
iores ad quos ptinet alios erudire: tenent̃ habere
pleniorez noticiã de credendis ⁊ magis explicite
credere q̃ inferiores ſiue minores. Nihilominus
tamen poſt tẽpus gratie reuelate tã maiores q̃ mi
nores tenent̃ habere fidẽ explicitã de miſterijs xpi
precipue q̃tũ ad ea q̃ cõiter in eccña ſolẽnizant̃ et
publice proponunt̃ ſicut ſũt articuli incarnatiõis
⁊ paſſionis. Reſurrectionis. ⁊ hmõi. Alias autem
ſubtiles ꝯſiderationes circa incarnationis articu
los tenent̃ aliqui magis vel minus explicite crede
re ſm qđ conuenit ſtatui ⁊ officio vniuſcuiuſq3. Cõ
cordat his Pe. in ſcrip. ſuper. iij. ſenten. di.xxv.

Queſtio.cciij.

Utrum nũc omnes teneant̃ explicite credere
perſonarum trinitatem. Rñ. ſm Tho. ar.vij.
dicendũ ꝙ q2 myſterium chriſti explicite credi nõ
Idem. põt ſine fide trinitatis: q2 filius dei carnem aſſum
pſit ⁊ de ſpũſancto conceptus fuit. Idem etiam eo
modo quo miſteriũ xpi añ aduentũ xpi fuit qdez
a maiorib⁹ explicite creditũ implicite aũt ⁊ quaſi
obũbrate a minoribus ita etiã miſteriũ trinitatis
⁊ ideo etiã poſt tp̃s gratie diuulgate tenent̃ oẽs ad
explicite credendum miſterium trinitatis.

Queſtio.cciiij.

Utrum ꝯfeſſio fidei ſit neceſſaria ad ſalutez.
Rñ. ſm Tho. in ſum.q.iij.art.ij. dicendũ ꝙ
cum ꝯfiteri fidẽ ptineat ad pceptũ affirmatiuum
Idem. Ideo nec ſemꝑ nec ĩ quolz loco eſt de neceſſitate ſa
lutis. Sed aliquo loco ⁊ tp̃e qñ.ſ. per obmiſſionez
hmõi ꝯfeſſionis ſubtraheret̃ honor debit⁹ deo vł
etiam vtilitas proximi ipendenda. puta ſi aliquis
interrogatus de fide taceret ⁊ ex hoc crederetur vł
ꝙ non haberet fidẽ. vel ꝙ fides nõ eſſet vera vel alij
per eius ſilentium auerterent̃ a fide in huiuſmodi
enĩ caſibus confeſſio fidei eſt de neceſſitate ſalutis
ſi autem turbatio infideliũ oriat̃ de manifeſta cõ
feſſione fidei abſq3 aliqua vtilitate fidei vel fide
lium non eſt laudabile in tali caſu fidez publice cõ
fiteri. vnde dñs. Math.vij. Nolite ſanctũ dare ca
nibus neq3 margaritas veſtras ſpargere ante por
cos ne conuerſi dirũpant vos

Queſtio.ccv.

Que inter infidelitates ſit maius peccatum.
Rñ. ſecundũ Tho. in ſum.q.x.arti.vj. dicen
dum ꝙ infidelitas hereticoꝝ q̃ profitent̃ fidẽ euan Idem.
gelij et eam corrũpunt grauius peccant q̃ iudei q̃
fidem nunq̃ ſuſceperunt. hi tñ iudei quia ſuſcepe
runt figuram eius in veteri lege quã male interp̃
tantes corrũpunt grauius peccant q̃ gentiles qui
nullo modo fidem euãgelij ſuſceperũt ſecundũ qđ
tamen poſſent aliter comparari.

Queſtio.ccvj.

Utrum cum infidelibus ſit publice diſputã
dum. Rñ. ſecundũ Tho. art. vij. dicendũ ꝙ ĩ
diſputatione fidei duo ſunt ꝯſiderãda. vnũ qdez ex
parte diſputãtis. aliud aũt ex parte audientiũ. Ex Thomas.
parte quidẽ diſputãtis eſt cõſiderãda intentio. Si
enim diſputat tanq̃ de fide dubitãs ſed argumen
tis experiri volens tũc peccat pculdubio tanq̃ du
bius in fide ⁊ infidelis. Si aũt diſputet qs de fide
ad confutandũ errores vel etiã ad exercitiuz lauda
bile eſt. Ex parte vero audientiũ ꝯſiderãdũ vtruz
illi q̃ diſputationez audiunt ſint inſtructi ⁊ firmi
in fide ⁊ tunc nullũ eſt periculũ corã talibus diſpu
tare de fide. aut ſunt ſimplices ⁊ circa tales diſtin
guendũ eſt: q2 aut ſunt ſollicitati ſiue pulſati ab ĩ
fidelibus puta iudeis vł hereticis ſiue paganis ni
tentibus in eis fidem corrũpere et tunc neceſſe eſt
publice diſputare de fide dũ mõ inueniant̃ aliqui
ad hoc ſufficientes ⁊ idonei q̃ errores ꝯfutare poſ
ſint p̱ hoc enĩ ſimplices in fide firmabunt̃ ⁊ tollet̃
infidelib⁹ decipiẽdi facultas. aut ſimplices oĩno ĩ
nullo ſunt ſollicitati ſuper hoc ⁊ tunc periculoſuz
eſt diſputare publice de fide corã ſimplicib⁹ quoꝝ
fides ex hoc etiã eſt firmior ꝙ nihil diuerſuz audie
runt ab eo ꝙ credunt ⁊ ideo nõ expedit eis vt ṽba
infidelium audiant diſceptantium.

Queſtio.ccvij.

Sequitur videre de peccato blaſphemie vbi
primo quero. Quid ſit blaſphemia. Rñdeo Ambro.
ſecundum Ambro. dicendum ꝙ blaſphemia eſt vł
cum deo attribuit̃ qđ ei non conuenit vel cũ ab eo
remouetur qđ conuenit. hec duo tamen ſcilicet af
firmatio ⁊ negatio ſpeciem blaſphemie non diuer
ſificant vt dicit Thom. in ſum.q.iij.arti.j.

Queſtio.ccviij.

Utrum blaſphemia ſemper ſit mortale pec
catum. Rñdeo ſm Tho. ibidem arti.ij. ſe Thomas.
cundum genus ſuũ eſt peccatum mortale quia re
pugnat caritati diuine. poſſet tamẽ contingere ꝙ
blaſphemia abſq3 deliberatione ex ſurreptione p
cederet ⁊ hoc dupliciter. vno modo ꝙ aliquis non
aduertit hoc quod dicit eſſe blaſphemiam ꝙ põt
contingere cum aliquis ſubito ex aliqua paſſione
in verba ymaginata prorumpit quorum ſignifica
tionem non conſiderat ⁊ tunc eſt peccatum venia
le. alio modo quãdo aduertit hoc eſſe blaſphemiã
conſiderans ſignificata verborum ⁊ tunc non excu
ſatur a peccato mortali ſicut nec ille qui ex ſubito
motu ire aliquẽ occidit iuxta ſe ſedentem.

Queſtio

¶ Queſtio.ccix.

Utrum mentis cecitas ſit peccatum. Rñ. ſm
Tho. in ſum. q. xv. art. j. dicendū q greg. xxj.
lib. moraliū cecitatē mentis ponit inter vitia que
creant ex luxuria ad cuiusvitij intellectū. Nota q
principiū intellectualis viſionis eſt aliqd intelligi
bile primū p qd homo intelligit talia cui qdez in-
telligibili principio mens hōis pōt intendere vel
non intendere Et q ei nō intēdat pōt ↄtingere du-
pliciter. Aliqn qdem ex hoc q habet voluntatem
ſpontanee ſe auertentē a ↄſideratione talis princi
pij. ſm illud pſal. Noluit itelligere vt bñ ageret
alio modo p occupationē mentis circa alia q ma-
gis diſtrahūt qbus ab inſpectione hmōi principij
mens auertit ſm illud pſal. Supcecidit ignis. ſ.
concupiſcentie ꝛ nō viderūt ſolē. Et vtroq modo
cecitas mentis eſt pctm̄. Cecitas aūt illa que eſt ex
naturali defectu. vt in amētibus non eſt pctm̄.

Idem. Thomas. ¶ Queſtio.ccx.

De mentis hebetudine quid ſit. Rñ. ſecundū
greg. xxxj. moraliū vbi dicit q hebetudo mē
tis qdaz vitiū eſt qd oriẗ ex gula ſicut cecitas mē-
tis ex luxuria. Eſt aūt ſm Tho. e. q. arti. ij. hoc vi-
tium quedā mentis debilitas circa ↄſiderationez
ſpūaliuz propter quā nō pōt ptingere ad cognoſcē
dum veritatē ſpūaliuz niſi p multa ei expoſita. Ce
citas aūt mentis iportat olmodā priuationē ipoꝝ
habet aūt hebetudo rōnez pctī ſicut ꝛ cecitas men
tis inqtū. ſ. eſt volūtaria. vt pz in eo q affectus cir
ca carnalia de ſpūalibus ſubtiliter diſcutere faſti
dit vel negligit.

¶ Queſtio.ccxj.

Utrum deſperatio ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. in
ſum. q. xx. art. j. dicendū ſm philoſophū i. vj.
philoſoph⁹ ethi. Id qd eſt in itellectu affirmatio vel negatio ē
in appetitu pſecutio vl fuga: ꝛ qd eſt i itellectu verꝝ
vel falſuz eſt in appetitu bonū vel malū. Et idō oīs
motus appetitiu⁹ ↄformiter ſe hñs itellectui vero
eſt ſm ſe bonus. Ois aūt mot⁹ appetitiu⁹ ↄformiẗ
ſe habens intellectui falſo eſt ſm ſe malus ꝛ pctm̄
Circa deum aūt vera eſtimatio itellect⁹ eſt q ex
ipſo puenit hoim ſalus ꝛ venia pctōribus daẗ. ſm
Ezech. xiij. idem eze. xviij. Nolo mortē pctōris ſz vt magis cō-
uertat ꝛ viuat. falſa aūt opinio eſt q pctōri penitē
ti veniā deneget vl q pctōres ad ſe non ↄuertat p
gratiā iuſtificantē ꝛ idō ſicut motus ſpei q ↄformiẗ
ſe hz exiſtimationē verā laudabilis eſt ꝛ virtuoſus
ita oppoſitus motus deſpationis q ſe hz ↄformiẗ
exiſtimationi falſe de deo eſt vitioſus ꝛ pctm̄.

Thomas. ¶ Queſtio.ccxij.

Utrum pſumptio ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. i ſū.
q. xxij. art. dicendū q ſic. Importat eñ quā
dā ſpē iordinatā. ſ. q ſaluet pſeuerās i pctīs vl ceſ-
ſans a bonis opibus hz aūt ſe ↄformiter itellectui
falſo ſicut ꝛ deſperatio. ſicut eñ falſuz eſt q deus
penitentibus non indulgeat vel q peccātes ad pe-
nitentiā nō ↄuertat ita falſuz eſt q i pctō pſeuerā-
tibus veniā ꝛ a bono ope ceſſantib⁹ gloriā largiaẗ
cui eſtimationi ↄformiter ſe hz pſumptionis mo-
tus ꝛ idō pſumptio eſt pctm̄ minus tñ q deſperatio
q̄to magis ppriū eſt deo miſereri ꝛ pcere q puni-
re ppter eius infinitā bonitatē illud eñ ſm ſe deo
ↄuenit hoc autē propter noſtra peccata.

¶ Queſtio.ccxiij.

Idem. Utrum ſit de neceſſitate caritatis q iimici di
ligantur. Rñ. ſm Tho. i ſum. q. xxv. art. viij.
dicendū q dilectio iimicoꝝ tripl'r pōt conſiderari
vno mō vt inimici diligant inqtū iimici ꝛ hoc eſt
peruerſum ꝛ charitati repugnās i hoc eſt diligere
malū alterius. alio mō pōt accipi dilectio iimicoꝝ
quantū ad naturā. Sed in vl'i ꝛ ſic dilectio inimi-
coꝛuz eſt de neceſſitate caritatis vt. ſ. aliqs diligēs
deum ꝛ proximū ab illa generalitate primi iimi-
cos ſuos nō excludat. Tertio mō pōt ↄſiderari di-
lectio iimicoꝝ in ſpāli ad quoſlz hoies ſingul'r. vt
ſcilicet aliquis in ſpāli moueat motu dilectionis
ad iimicū. Et iſtud non eſt de neceſſitate caritatis
abſolute qꝛ nec moueri motu dilectiōis in ſpāli ad
quoſlibet hoies ſingul'r eſt ō neceſſitate caritatis:
niſi ſm pparationē ai vt ſcz homo habeat aiu p-
paratum ad hoc qd in ſingulari iimicū diligeret.
ſi neceſſitas occurreret ſz q abſq neceſſitatis arti
culo hō ēt actu hoc ipleat vt diligat iimicū ppter
deū hoc ptinet ad pfectionē caritatis. Cū eñ ex ca
ritate diligaẗ primus ppter deuz. Quanto aliqs
magis diligit deū tāto etiā magis ad primū oñdit
nulla iimicitia ipediente ſicut ſi aliqs multū dili-
geret aliquē hoiez amore ipius filios eius amaret Auguſtinus
etiā iimicos ſibi. Et ſic intelligiẗ dictū auguſtini i
ench. vbi dicit q hec cauſa magnū bonū. ſ. dilige-
re inimicos non eſt tāte multitudinis quantā cre-
dimus exaudiri cū in oratione dicitur dimitte no-
bis debita noſtra.

¶ Queſtio.ccxiiij.

Utrum ſit de neceſſitate caritatꝭ q hec ſigna Idem.
vl effectus dilectiōis inimico exhibeat. Rñ. Thomas.
ſm Tho. ibidem art. ix. dicendum q ſicut homo i
cōmuni tenetur diligere non in ſpeciali niſi ſm p-
parationem animi: ita ſigna vel effectus dilectio-
nis que in cōmuni ↄſueuerunt primo exhiberi: te
nereẗ etiam inimicis exhibere: puta cum aliquis
orat pro omnib⁹ fidelibus vel pro toto populo: vel
cum aliquod beneficiuz impendit aliquis toti cō
munitati: ꝛ hoc inimicis exhibere eſt de neceſſita
te precepti: ꝛ ſi non exhibeẗ inimicis hoc pertinet
ad liuorem vindicte contra id qd dicit Leuit. xix.
Non queres vltionē nec memor eris iniurie ciuiū
tuorum. alia xo ſunt beneficia vel dilectiōis ſigna
que quis exhibet particulariter aliquibus pſonis
ꝛ talia exhibere inimicis non eſt de neceſſitate ſa-
lutis niſi ſm preparationē animi. ſ. vt ſubueniaẗ ei
in articulo neceſſitatis ſm illud Prouer. xxv. Si
eſurierit inimicus tuus ciba illum: ſi ſitit potum
da illi: ſed qd ppter neceſſitatis articulū hmōi be
neficia aliquis inimicis exhibeat pertinet ad per-
fectionē caritatis per quā aliqs non ſolum caueat
vinci a malo qd neceſſitatis eſt: ſed etiam vult in
bono vincere malū qd etiam pfectionis eſt ꝛ hoc
dum. ſ. non ſolum cauet ppter iniuriam ſibi illatā
detrahi ad odium: ſed etiam per ſua beneficia ini-
micuz intendit ad ſuum amorem ptrahere. Cōcor
dat his Pe. in ſcrip. ſup. iij. ſen. di. xxx.

¶ Queſtio.ccxv.

Utrum inimicis veniam petentibus tenea- Sentētiarū
mur remittere. Rñdeo ſm Petruz in ſcrip.
eadē diſt. dicendum qd ex iniuria vel damno da
to alicui oriri ſolent in eo cui ſit rancor in affectu
Signum rancoris in effectu ꝛ actio contra iniuri-
antem: primum tenetur homo ſtatim remittere:
ideſt nunquam in corde ſuo tenere. Math. xviij.
Sic ꝛ pater meus celeſtis faciet vobis. Si non re-
miſeritis vnuſquiſq fratri ſuo de cordib⁹ veſtris.
Scdm tenetur remittere veniam veraciter peten-
ti. ideſt parato emendare ſm facultatem ſuam:
ſicut ꝛ dominus remittit parato ſatiſfacere. De
hoc poteſt intelligi illud quod dicitur Lu. xvij. Si
reuerſus fuerit ad te dicens penitet me dimitte il
li. Tertium non tenetur remittere.

¶ Queſtio.ccxvj.

Augustinus Que ſint ex caritate diligẽda. Rñ. ſm Augu. in pmo lib. ð doctrina chriſtiana. quattuor ſunt ex caritate diligenda. Unũ qð ſup nos eſt ſcꝫ deus alterũ qð nos ſum⁹. Tertiũ qð iuxta nos eſt ſcꝫ primus homo vl angelus. Quartum qð infra nos eſt. ſ. pprium corpus: Hoc etiam ponit Tho. ibidem in ſum. q. xxv. art.

¶ Queſtio. ccxvij.

Thomas. Quis ſit ordo dilectiõis inter diligenda. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. xxvj. ar. ij. iij. iiij. ꝛ. v. dicẽdum ꝙ inter oĩa diligenda deus eſt pre oĩbus diligendus: deinde debemus noſipſos magis diligere: deinde primũ vltimo corpus nr̃m. Non eſt tñ de neceſſitate charitatis ꝙ hõ ppriũ corpus exponat p ſalute primi niſi in caſu quo tenet̃ eius ſaluti puidere: ſed ꝙ aliquis ſponte ad hoc ſe offerat pertinet ad perfectionem caritatis.

¶ Queſtio. ccxviij.

Idem. Utrum debeam⁹ magis diligere meliores vl nobis coniunctiores. Rñ. ſm Tho. ea. q. art. vij. dicendũ ꝙ melioribus optamus maius bonũ .i. maiorem gradũ beatitudinis eterne: q2 illo digni ſunt. Sed magis ꝯiunctis optamus: bonũ cũ intenſiori affectu. Itẽ cũ caritas vie pficere poſſit velle poſſuꝫ qð iſte magis ꝯiunct⁹ ſit melior alio. ꝛ ſic vt pueniat ad maiore gradũ beatitudinis. Itẽꝫ magis ꝯiunctũ diligo pluribus modis: q2 ꝛ caritater amicitia ſpũali q cuꝫ boneſta ſit imperari põt a caritate. De hac materia inuenies aliqua. ð. ti. viij De hoſpitalitate ordi. vbi agitur d e elemoſina.

Idem. ¶ Nota etiã ſm Tho. in ſumma. q. xliiij. arti. viij. Qð ordo iſte diligendi ſcꝫ qð pre oĩbus debemus deum diligere. Deinde noſipſos. Tertio primuꝫ. Quarto corpus nr̃m ꝛ mulieres: vel magis coniunctos plus aliis eſt in precepto ita ꝙ contra faciens eſt precepti tranſgreſſor.

¶ Queſtio. ccxix.

Utrum omne odium primi ſit pctm̃. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. xxxiiij. ar. iij. dicendũ ꝙ debet homo in fratre odio habere pctm̃: ꝛ oĩe illud qð ptinet ad defectũ diuine iuſtitie: ſed ipſam naturã ꝛ gratiam fratris: non põt aliqs habere odio ſine pctõ. hoc aũt ipꝫ qð i fratre odimus culpã ꝛ defectum boni ptinet ad fratris amorem. eiuſdẽ enim rõnis eſt qð velimus bonũ alicuius: ꝛ qð odimus malum: vnde ſimplr accipiẽdo odium fratris eſt cuꝫ pctõ. De hoc dicit̃. j. Johã. iij. Omnis qui odit fratrem ſuum homicida eſt.

Idem. ¶ Queſtio. ccxx.

Utrũ accidia ſit pctm̃. Rñ. ſm. Tho. i ſum. q. xxxv. ar. j. dicendũ ꝙ ſic. Eſt eñ accidia ſm Dam̃. quedã triſticia aggrauãs que. ſ. ita deprimit animũ hoĩs vt nihil ei agere libeat: ſicut ea q acida ſũt: frigida ſunt. ꝛ ideo accidia imperat quoddam tedium opandi. hmõi autẽ triſticia ſemp eſt mala. qñqꝫ quidem ſm ſeipſam: qñqꝫ vo ſm effe-

ij. Cor. ij. ctum. Triſticia eñ ſm ſe mala eſt que eſt de eo qð vere bonũ eſt lꝫ ſit apparens malũ ſicut triſticia q eſt de bono ſpũali. Sed triſticia q eſt de vere malo põt eſſe mala ſm effectũ. ſ. ſi ſic hoĩeꝫ aggrauet vt eũ totalr a bono ope retrahat: vñ ꝛ aplś. ij. cor. ij. Non vult vt penitens maiori triſticia de pctõ abſorbeat̃. Quia igit̃ accidia ſm qð hic ſumit̃ nolat triſticiam ſpũalis boni eſt duplr mala. ſ. ꝛ ſm ſe ꝛ ſm effectum. ꝛ ideo accidia eſt pctm̃.

Idem. ¶ Queſtio. ccxxj.

Utrum accidia ſit pctm̃ mortale. Rñ. ſꝫ tho. ibidem ar. iij. dicendũ ꝙ accidia ſm genus ſuum eſt mortale pctm̃: q2 ſm ppam rõnem cõtrariatur caritati. pprius eñ effectus caritatis ẽ gaudium de deo: accidia aũt eſt triſticia de bono ſpũali inquãtum eſt bonũ diuinũ. Non tñ ſemp eſt mortale pctm̃ niſi qñ pfecte attingit rõnem ſuam: vñ ſi ſit inchoatio peccati in ſola ſenſualitate ꝛ non pertingat vſqꝫ ad conſenſum rõnis ppter imperfectionem actus ꝛ eſt pctm̃ veniale. ſicut in genere adulterij. cõcupiſcẽtia q ꝯſiſtit in ſola ſenſualitate eſt pctm̃ veniale. Si tñ puenit̃ vſqꝫ ad ꝯſenſũ rõnis eſt pctm̃ mortale. ita ꝛ motus accidie tñ eſt in ſola ſenſualitate vt qñ eſt ppter repugnantiã ſẽſualitatis ad ſpm̃ tunc eſt pctm̃ veniale. Qñqꝫ vero pertingit vſqꝫ ad rõneꝫ q ꝯſentit in fugã ꝛ horrorem ꝛ deteſtationeꝫ boni diuini carne oĩno contra ſpm̃ preualente tunc manifeſtũ eſt ꝙ accidia eſt pctm̃ mortale. Eſt autẽ hoc vitiũ contra tertiũ pceptũ. ſ. de ſanctificatione ſabbati in quo precipit̃ qes mentis in deo cui contrariat̃ triſticia mentis de bono diuino. ¶ Itẽꝫ nota ſecundũ Tho. eo. art. arg. ij. ꝙ accidia nõ eſt receſſus a quocũqꝫ ſpũali bono. Sꝫ a bono diuino cui tenet̃ ex neceſſitate intendere. vñ ſi aliquis ꝯtriſtet̃ de hoc ꝙ aliqs cogit eũ implere opera virtutis q facere non tenet̃ non eſt pctm̃ accidie: ſed qñ contriſtat̃ in his q ei imminet facienda propter deum. ¶ Queſtio. ccxxij.

Queritur quid ſit inuidia. Rñ. ſm Tho. i ſũ. Dama. queſtio. xxxv. ar. j. Dama. in ſecũdo li. ponit inuidiam ſpẽm triſticie. vñ dicit ꝙ inuidia eſt triſticia in alienis bonis. Nota ergo ꝙ obiectũ triſticie eſt malũ ppriũ. cõtigit aũt id qð eſt alienũ bonũ apprehẽdi vt malũ propriũ ꝛ ſecundũ hoc ð bono alieno põt eſſe triſticia. Sed hoc contingit duplr. vno modo qñ qs triſtatur de bono alicuius inqʒtũ imminet ſibi ex hoc periculũ alicuius nocumenti ſicut cũ hõ triſtat̃ de exaltatione inimici ſui timens ne eum ledat. Et talis triſtitia non eſt inuidia: ſed magis timoris effectus. vt philoſophus dicit. alio modo bonũ alterius eſtimat̃ vt malũ ppriũ inqʒtũ eſt diminutiuũ proprie glorie vel excellentie ꝛ hoc modo de bono alterius triſtatur inuidia. Et iõ pcipue de illis bonis inuidẽt hoĩes in qbus eſt gloria philoſoph⁹ et in qbus hoĩes amãt honorari ꝛ in opinione eſſe vt philoſophus dicit in ſecundo reth. Thomas.

¶ Queſtio. ccxxiij.

Utrum inuidia ſit pctm̃. Rñ. ſm Tho. ibideꝫ art. ij. dicendũ ꝙ inuidia eſt triſticia de alienis bonis vt dictũ eſt ꝛ hec triſticia põt contingere quattuor modis. vno qdeꝫ mõ qñ aliquis dolet de bono alicuius inqʒtũ ex eo timet nocumentũ vel ſibiipſi vel etiã aliis bonis ꝛ talis triſticia non eſt inuidia vt predictũ eſt ꝛ põt eſſe ſine pctõ vt dicit Grego. xxij. Moraliũ. Alio mõ põt aliqs triſtari ð bono alterius non ex eo ꝙ ipſe hꝫ bonũ ſed ex eo ꝙ ſibi deeſt bonũ illud qð ille habet. ꝛ hoc pprie eſt zelus vt philoſophus dicit. ſcðo. rheto. ꝛ ſi ille zelus ſit circa bona honeſta laudabilis eſt ſm illud Corinth. iij. Corith. iij. Emulamini ſpũ alia. Si aũt ſit de bonis tpalibus põt eſſe cũ pctõ ꝛ ſine pctõ. Tertio modo aliqs triſtat̃ de bonis alterius inqʒtũ ille cui accidit bonũ eſt eo idign⁹. q quidẽ triſtitia nõ põt oriri ex bonis honeſtis ex qbus aliqs iuſtus efficit̃. Sꝫ ſicut dicit philoſophus in. ij. reth. eſt de diuitiis ꝛ de talibus q poſſunt prouenire dignis ꝛ indignis. Et hec triſtitia ſm ipm̃ vocat̃ nemeſis ꝛ ptinet ad bonos mores ſm doctrinã tñ xpiane fidei hec inuidia phibetur q2 tpalia bona q indignis proueniunt ex iuſta dei ordinatione diſponuntur vel ad eorũ correctionẽ vel ad eoꝝ dãnationem. Et hmõi Pſalmus. bona quaſi nichil ſunt in cõparatione ad bona futura q ſeruant̃ bonis. vñ l pſalmo. Noli emulari in malignantibus neqꝫ zelaueris facientes iniquitatem

tatē. Et alibi: pene effuſi ſunt egreſſus mei. q2 zelaui ſuper iniquos pacē peccatorum videns. Quarto aliquis triſtatur de bonis alterius inquātū alter excedit ipſum in bonis. et hoc proprie eſt inuidia: et iſtud ſemꝑ eſt prauum quia dolet de quo eſt gaudendum.

¶ Queſtio. ccxxiij.

Idem. Utrum inuidia ſit mortale peccatum. Rñ. ſm Tho. ibidē arti. iij. dicēdū qđ inuidia ex genere ſuo eſt mortale peccatum q2 cōtrariatur caritati que gaudet de bono ꝓximi. ſi tñ ſit imꝑfecta ratio inuidie. ſ. in motu ſenſualitatis ſic ē veniale peccatū. Nā ꝑmi motus inuidie quandoq3 etiā in viris perfectis inueniuntur.

¶ Queſtio. ccxxv.

Utrum diſcordia ſit peccatū τ an ſit peccatum mortale. Rñ. ſ3 Tho. i ſū. ij. q. xxxvij. ar. j. dicendū. qđ diſcordia cōcordie opponitur. concordia autē ex caritate cauſat̄ inquātū. ſ. caritas multoꝝ corda coniungit τ aliquod vnū qđ ē principaliter quidē bonū diuinū ſcdario aūt bonum proximi. ſ3 ſciendum qđ hec concordia ꝑ diſcordiā tollit̄ dupliciter: vno quidē mō per ſe. alio vero ꝑ accidens ꝑ ſe quidē in humanis actibus etia3 motibus dicitur eſſe id qđ eſt ſcđm intentionem. vnde per ſe diſcordat aliquis a proximo quando ſcienter τ ex intētione diſſentit a bono diuino τ a bono proximi in quod d3 cōſentire τ hoc ē pctm̄ mortale ex ſuo genere propter cōtrarietatē ad caritatē licet ꝑmi mot9 hmōi diſcordie propter imꝑfectionem actus ſint peccata venialia: ꝑ accidens autem in humanis actib9 conſideratur ex hoc qđ aliquid eſt preter intentionem vnde cum intentio aliquorum eſt ad aliqđ bonum qđ pertinet ad honorem dei vel vtilitatē proximi. ſed vnus eſtimat hoc eſſe bonum alius autē habet cōtrariam opinionē. tunc diſcordia eſt ꝑ accidens cōtra bonū diuinū vel ꝓximi τ talis diſcordia non eſt peccatū nec repugnat caritati. niſi huiuſmodi diſcordia ſit. vel cu3 errore circa ea q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis vel pertinacia indebite adhibeatur q2 cōcordia que eſt caritatis effect9 eſt vnio voluntatum non vnio opinionum. Ex quo patet qđ diſcordia qñq3 eſt ex peccato vnius, tm̄ puta cu3 vnus vult bonum cu3 alius ſcienter reſiſtit. Qñq3 autem ē cu3 peccato vtriuſq3 puta cū vterq3 diſſentit a bono alteri9 τ vterq3 diligit bonum propriū.

¶ Queſtio. ccxxvj.

Idem. Utrum contentio ſit peccatum mortale. Rñ. ſm Tho. in ſū. q. xxxviij. art. i. dicēdū contēdere ē contra aliquem tēdere. vnde ſicut diſcordia contrarietatem quādā importat locutionu3. Contrarietas autem locutionis pōt attēdi dupliciter vno modo q̄tū ad intentionē cōtendentis. alio mō q̄tū ad modu3 in intentione quidē conſiderandū eſt. verum aliquis cōtra nitatur veritati qđ eſt vituperabile vel falſitati qđ eſt laudabile. in modo autē conſiderandū eſt vtrum talis modus contrariandi conueniat. τ perſonis τ negotijs q2 hoc ē laudabile vnde τ Tulli9 dicit in. ij. retho. qđ contentio ē oratio acris. ad confirmandum τ confutandum accōmodata vel excedat cōuenientiam ꝑſonarum et negotioꝝ τ ſic contentio eſt vituperabilis. ſi ergo accipiatur cōtentio. ſm qđ importat impugnationem veritatis, τ inordinatū modum. ſic eſt peccatum mortale. Et hoc modo diffinit ambroſius cōtentionem dicens. Contentio eſt impugnatio veritatis cum confidentia clamoris. ſi autem contentio dicatur impugnatio falſitatis cum debito modo acrimonie. ſic cōtentio eſt laudabilis. ſi autem accipiatur contentio ſcđm q̄ importat impugna-

Tullius.

tionem falſitatis cū inordinato modo ſic poteſt eſſe veniale peccatum. niſi tanta inordinatio fiat in contendēdo. qđ ex hoc generet̄ ſcandalū. vñ. τ apoſtol9 cū dixiſſet. ij. Thi. ij. Noli verbis ꝯtēdere ſubdit ad nichil. eñ vtile ē niſi ad ſubmerſionē audiētiū. ij. Thim. ij.

¶ Queſtio. ccxxvij.

Utru3 rixa ſit pctm̄. Et quando ſit peccatum mortale. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. xli. arti. j. dicendum qđ ſicut contentio importat quādam contradictionem in verbis. ita rixa dicit quādā inuaſionē in fctis. vñ ſuꝑ illud. Gal. v. vbi rixa ponitur inter opera carnis. dicit Glo. qđ rixe ſūt qñ ex ira inuicem ſe ꝑcutiūt τ ideo rixa videt̄ eſſe quoddam priuatū bellū qđ inter ꝑuatas ꝑſonas agit̄ non ex aliqua publica autoritate. S3 magis ex inordinata volūtate τ ideo rixa ſemꝑ importat pctm̄. et in eo quidē qui alterum inuadit iniuſte ē mortale pctm̄ inferre eñ nocumentū proximo etiā opere manuali. nō ē abſq3 mortali pctō in eo autem q̄ ſe defēdit pōt eſſe ſine pctō τ qñq3 cū peccato veniali τ quandoq3 etiā cū mortali. ſcđm diuerſu3 modū ſe defendendi. Nā ſi ſolo aīo repellendi iniuriā illatā τ cū debita moderatione ſe defendat. nō eſt peccatum nec proprie pōt dici rixa ex parte eius. Si vero cu3 aīo vindicte vel odij vel cū cōceſſu debite moderationis ſe defendit ſemꝑ eſt pctm̄. ſ3 veniale quidē quando aliqs mot9 odij vel vindicte ſe immiſcent vel cū ratio non multum excedit moderatam defenſionem: mortale autem. quando obfirmato aīo in impugnātē3 inſurgit ad eum occidendū vel grauiter ledendum. Thimo. Gal. v.

¶ Queſtio. ccxxviij.

Utrum ſeditio ſit peccatum mortale. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. xlij. art. ij. dicendū qđ ſeditio ꝓprie opponitur vnitati multitudinis. i. populi ciuitatis vel regni. dicit autē Augu. xxj. de ci. dei. qđ populum determinant ſapientes. non omnē cetu3 multitudinis. ſed cetum iuris cōſenſu τ vtilitatis commune ſociatum vñ manifeſtū eſt vnitatē cui opponitur ſeditio eſſe vnitatem, iuris cōis vtilitatis. Manifeſtū eſt ergo qđ ſeditio opponitur τ iuſtitie τ cōmuni bono τ ideo ex ſuo gñere eſt peccatum mortale. τ tāto grauí9 q̄nto bonū cōe qđ impugnat̄ ꝑ ſeditionē eſt mai9 q̄ bonū ꝑuatū qđ impugnat̄ ꝑ rixā. pctm̄ aūt ſeditiōis primo quidē principaliter ſpectat ad eos q̄ ſeditionē ꝓcurāt q̄ grauiſſime peccāt. Scđo aūt ad eos q̄ eos ſequūt̄ ꝑturbātes bonū cōmune illi vero q̄ bonū cōmune defendūt eis reſiſtētes non ſunt dicendi ſeditioſi. Sicut nec illi q̄ ſe defendunt dicuntur rixoſi. Idem. Augu.

¶ Queſtio. ccxxix.

Utrum ſtulticia ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. in ſū. q. xlvj. arti. j. τ. ij. dicēdū qđ ſtultitie nomen a ſtupore videtur eſſe ſumptū vñ Iſido. dicit in lib. ethi. ſtultus eſt q̄ propter ſtuporem non mouetur. Et differt ſtulticia a fatuitate ſicut ibidem dicitur q2 ſtulticia importat hebetudinem cordis τ obtuſionē ſēſuū fatuitas aūt importat totaliter ſpiritualis ſenſus priuationē. Stulticia ergo importat quēdā ſtuporē ſenſus in iudicādo τ ꝑcipue circa altiſſimā cauſam. q̄ ē finis vltim9. Et ſi hoc ſit ex diſpoſitione naturali ſicut patet in amētibus talis ſtulticia nō ē pctm̄. ſi aūt hoc cōtingat ex eo qđ homo imergit ſēſū ſuū rebus terrenis. ex quo reddit̄ eius ſenſus inept9 ad ꝑcipiendū diuina ſm illud. j. Cor. ij. aīalis hō nō ꝑcipit ea q̄ ſūt ſpūs dei. ſicut et homini hñti guſtū ifectū ex malo humore non ſapiūt dulcia talis ſtulticia ē pctm̄ ꝓuer. i. ꝓſperitas illoꝝ perdet illos. Idem. Idem.

¶ Queſtio. ccxxx.

Utrū negligētia ſit pctm̄ mortale. Rñ. ſ3 tho. in ſum. q. liij. art. iij. qđ negligētia ꝓuenit ex

dd

quadam remiſſione volūtatis ꝑ quam cōtingit qꝺ
ratio non ſollicitatur vt precipiat ea que debet vel
eo modo quo debet pōt ergo dupliciter cōtingere.
qꝺ negligentia ſit mortale peccatū. vno mō ex par-
te eiꝰ qꝺ ꝑtermittitꝛ ꝑ negligētiā qꝺ qdē ſi ſit de ne-
ceſſitate ſalutis ſiue ſit actus ſiue circūſtātia erit
peccatum mortale. Alio mō ex parte cauſe. Si eñ
voluntas intm̄ ſit remiſſa circa ea q̄ ſunt dei vt to-
taliter a dei caritate deficiat. talis negligentia eſt
pctm̄ mortale. ⁊ hoc ꝓcipue cōtingit. q̄ñ negligen-
tia ſeqtur ex cōtēptu alioquin ſi negligētia cōſiſtat
in ꝑtermiſſione alicuiꝰ actꝰ vel circunſtātie que nō
ſit de neceſſitate ſalutis nec hoc fiat ex cōtēptu ſed
ex alio defectu feruoris qui impeditur interdum
per aliqꝺ veniale pctm̄ tūc negligentia non eſt pec
catum mortale ſed veniale. ¶ Queſtio. ccxxxi.

Trum prudētia carnis ſit peccatū. Et an ſit
peccatū mortale. Rn̄. ſm Tho. i ſum. q. lv. ar.
j. ⁊. ij. dicēdū qꝺ prudētia ē circa ea q̄ ſunt ad finem
totius vite. ⁊ ideo prudētia carnis ꝓprie dicitꝛ ſm
ꝙ aliquis bona carnis habet vt vltimum finē vite
ſue. manifeſtū eſt aūt qꝺ hoc eſt peccatū. ꝑ hoc eñ
hō deordinatꝛ circa finē vltimū qui nō cōſiſtit in bo
Roma. viij. nis corporis ſed aīe ⁊ ideo prudētia carnis eſt pec-
catū. vñ Rom̄. viij. prudētia carnis inimica ē deo.
Et ſiquidem in prudētia carnis conſtituatur vltimꝰ
finis totius vite ſic ē peccatū mortale. Si vero pru-
dētia carnis accipiatur ſcḋm rationē particularis
prudentie. ſic prudentia carnis eſt pctm̄ veniale.
Cōtingit eñ q̄nq3 qꝺ aliq̄s īordinate afficitꝛ ad ali-
quod delectabile carnis abſq3 hoc ꝙ auertatur a
deo ꝑ pctm̄ mortale. vñ non cōſtituit finē totius vi
te in delectatione carnis. ⁊ ſic adhibere ſtudiū ad
hanc delectationē cōſequēdā ē pctm̄ veniale qꝺ ꝑti
net ad prudētiā carnis. ſi vero aliq̄s curam carnis
referat in finē honeſtū puta cū aliq̄s ſtudet comeſ-
ſtioni ꝓpter corporis ſuſtētationē nō vocatur pru-
dentia carnis quia ſic vtitꝛ homo cura carnis vt ad
finem honeſtū. ¶ Nota etiā qꝺ ſub prudētia car-
nis cōphenditꝛ etiam prudentia ſeculi qꝛ etiā exte-
riores res mundi appetimus ꝓpter carnem.

¶ Queſtio. ccxxxij.

Trū aſtutia ſit pctm̄ ſpeciale Rn̄. ſm Tho.
in ſū. c. q. ar. iij. dicendū qꝺ aſtutia dicitꝛ cū q̄s
Thomas. ad finē aliquē conſequēdum vel bonum vel malū
vtitur non veris vijs ſed ſimulatis ⁊ apparentibꝰ
nā ad finē et bonū nō oportet falſis vijs ꝑuenire ⁊
ſimulatis. ſ3 veris vñ aſtutia etiā ſi ordinetꝛ ad bo-
nū finē ē pctm̄. ij. Cor. iiij. abdicamꝰ occulta dede-
coris non ābulātes in aſtutia. Neq3 adulterantes
verbū dei. aſtutia tñ ꝓpter ſimilitudinē aliq̄ñ acci
pitꝛ in bono. vt ꝓuer. j. vt detꝛ paruulis aſtutia. S3
ꝓprie accipitꝛ in malo. ſicut ⁊ Philoſophus dicit
Phs. in. vj. ethi. Nota etiā ſm Tho. ibidē arti. iiij. qꝺ do
Idem. lus ꝓprie ꝑtinet ad executionē viarum falſarū. ⁊ ſi
mulatarū q̄s excogitat aſtutia vt dictum eſt. fraus
vero magis ꝓprie ꝑtinet ad executionē aſtutie ſm
qꝺ ſit perfecta vt dicit Tho. ibidem arti. v.

¶ Queſtio. ccxxxiij.

Trū licitū ſit ſollicitudinē habere de tꝑalibꝰ
Idem. rebus Rn̄. ſm Thom ſum. q. eadē. art. vj. di
cendū. qꝺ ſollicitudo importat ſtudiū quoddam
adhibitū ad aliq̄d cōſequēdū manifeſtū eſt aūt ꝙ
maius ſtudiū adhibetꝛ vbi ē timor deficiēdi. ⁊ ideo
vbi eſt ſecuritas conſequēdi minor interuenit ſol-
licitudo. ¶ Sic ergo ſollicitudo tꝑaliū tripliciter
pōt eſſe illicita vno q̄dē mō ex parte eiꝰ de quo ſol
licitamur. Si. ſ. tꝑalia tanq̄ꝫ finē q̄ramꝰ. vñ ⁊ Aug.
dicit in li. de operibꝰ monachoꝝ cū dominꝰ dicit
Auguſtinus Nolite ſolliciti eē ⁊c. hoc dicit vt nō iſta intueatur
et propter iſta faciant q̄cquid in euangelij ꝑdica-
tione facere iubentꝛ. Alio mō pōt eſſe tꝑaliū ſollici
tudo illicita ꝓpter ſupfluū ſtudiū qꝺ apponitꝛ ad
tꝑalia ꝓcuranda. propter qꝺ homo a ſpūalibꝰ q̄bꝰ
principaliter inſeruire d3 retrahitꝛ. Et ideo dicitur
Math. xiij. qꝺ ſollicitudo ſeculi ſuffocat verbum. Math. xiij.
¶ Tertio mō ex parte timoris ſupflui q̄ñ. ſ. aliq̄s
timet ne faciendo qꝺ d3 neceſſaria ſibi deficiāt. qꝺ
dñs tripliciter excludit. primo propter maiora bñ
ficia homini preſtita diuinitꝰ ꝓter ſua ſollicitudi-
nē. ſ. corpus ⁊ aīam. Scḋo ꝓpter ſubuētionē q̄ deꝰ
aīalibus ⁊ plantis ſubuenit abſq3 opere humano
ſcḋm ꝓportionem ſue nature. Tertio ex diuina ꝓ-
uidentia ꝓpter cuiꝰ ignorantiam gētiles circa tꝑa
lia bona q̄rēda principaliter ſollicitātur: ⁊ ideo cō
cludit qꝺ principaliter nr̄a ſollicitudo eē debet de
ſpiritualibꝰ bonis: ſꝑantes etiā qꝺ tꝑalia nobis ꝓ
uenient ad neceſſitatē. ſi fecerimꝰ qꝺ debemus.

¶ Queſtio. ccxxxiiij.

Trū faciēs iniuſtum ſemꝑ peccet mortaliter
Rn̄. ſ3 Tho. in ſū. q. lix. art. iiij. dicēdū ꝙ pec Idem.
catum mortale eſt qꝺ cōtrariatꝛ caritati ꝑ quā ē aīe
vita. Oē aūt nocumētū alteri illatum ex ſe carita-
ti repugnat. q̄ mouet ad volēdū bonum alteriꝰ. Et
ideo cum iniuſtitia ſemꝑ cōſiſtat in nocumēto al-
terius manifeſtū eſt. qꝺ facere iniuſtū ex ſuo gñe ē
pctm̄ mortale. ille tñ q̄ in paruis facit iniuſtitiam
deficit a ꝑfecta rōne eiꝰ qꝺ eſt iniuſtū facere inquā
tū pōt reputari nō eſſe omnino cōtra volūtate eiꝰ
q̄ hoc patitꝛ puta ſi auferat aliq̄s alicui vnū pomū
vel aliqꝺ tale de quo ꝓbabile ſit ꝙ illi nō ledatꝛ nec
ei diſpliceat. ¶ Queſtio. ccxxxv.

Trū dubia ſint in meliorē partē interꝑtāda. Idem.
Rn̄. ſm Tho. in. ſum. q. lx. art. iiij. dicedum Rom̄. xiiij.
qꝺ ſic vt dicit glo. ſuꝑ illud Ro. xiiij. q̄ non mādu-
cat manducantē nō iudicet. Nā ex hoc ipſo qꝺ ali-
quis malā opinionē habet de alio abſq3 ſufficien-
ti cā iniuriatꝛ ei ⁊ cōtēnit ipſum. Nullus aūt debet
aliū ꝯtēnere vel nocumētū quodcūq3 inferre abſq3
cauſa cognite ⁊ ideo vbi non apparet manifeſta in
dicia de malitia alicuiꝰ debemꝰ eū vt bonū habe-
re in meliorē partem interpretando qꝺ dubiū eſt.
Et melius eſt qꝺ aliq̄s frequenter fallatꝛ hñs bona
opinionem de aliquo malo homine q̄ꝫ ꝙ rariꝰ fal-
latur hñs malā opinionē de aliquo bono qꝛ ex hoc
ſit iniuria alicui non autem ex primo.

¶ Queſtio. ccxxxvi. Idem.

Irca acceptionem ꝑſonarum q̄ritꝛ vtrū pec-
cet ep̄s dans bñficiū bono ſi ꝑtermittat me-
liorem Rn̄. ſm Tho. in q̄dā q̄ſtione de quolibet di
cēdū qꝺ aliq̄s pōt dici melior dupliciter. Uno mō.
Simpliciter q̄. ſ. ſanctior eſt. plus hñs de caritate
Alio mō dicitur q̄s melior q̄ꝫtū ad hoc qꝺ ꝑficiatꝛ
in eccleſia qꝛ aliꝰ forte pōt eccleſiā magis iuuare
vel ꝑ conſiliū ſapiētie vel ꝑ auxiliū potentie vel qꝛ
ſeruiuit in eccleſia. Nō ergo ep̄s tenetꝛ ſemꝑ dare
meliori quo ad hoc. Nō eñ pōt eſſe qꝺ vnū pferat
alteri niſi ꝓpter aliquā cām q̄ ſiquidē ꝑtineat ad
honorem dei ⁊ vtilitatem eccl̄ie iam q̄ꝫtū ad hoc
iſte eſt melior. ſi aūt illa cā ad hoc nō ꝑtineat. erit
acceptio perſonarū q̄ tanto eſt grauior q̄ꝫto in re-
bus diuinis cōmittitꝛ vt dicit glo. Augu. ſuꝑ illud Jacobi. ij.
Jaco. ij. tu ſede. hoc bñ ⁊c. Concordat his Thom̄.
in ſum. q. lxij. arti. ij.

¶ Queſtio. ccxxxvij.

Trū ꝑlatꝰ eccl̄ie poſſit cōmittere ſuo ſangui
neo curam eccl̄ie poſtpoſito meliori Rn̄. ſm
Tho. in. q. de quolibet dicēdū. qꝺ aliter eſt dicendū Thomas.
de conſanguineo eque idoneo ⁊ aliter de minꝰ ido
neo. ſi eñ ſit eque idoneꝰ pōt ep̄s cōſanguineū ſuū
ꝑferre

preferre niſi forte ex hoc ſcandalū oriat̄. vel aliqui exinde malū exēplū accipiant vt qñ probabiliter timet̄ qđ alij plati hoc exēplo inducant̄ ad dādū bñficia ſuis cōſanguineis etiā minꝰ dignis. nihil enī in hoc deperit vtilitati eccłie. vñ in hoc ſatiſfacere naturali amori licet q̄ caritati cōtrarius non eſt. ſ3 magis caritate informat̄. Et hoc ſignificatū ē. Gene. xlviij. vbi pharao dixit ad ioſeph de fribꝰ ſuis. gene.xlvij. Si noſti in eis viros induſtrios. cōſtitue eos magiſtros pecoꝝ meoꝝ Si vero ſit minus ydoneus cōſanguineus plati nō debet 93 eū pficere ad curā eccleſie poſtpoſito meliori duplici ratione. Primo q2 infideliter agit diſpēſator q̄ negotiū dñi gerens rem eius nō meliorat cū poſſit. Scđo q2 hoc videt̄ ad acceptionem pſonarū pertinere. Conditio enī conſanguinitatis nō eſt cōditio ptinēs ad curā eccleſie q̄ nō obtinet̄ iure ſanguinis. Sed diuino munere. Eſſet aūt conditio faciens ad negotium. circa diſpenſatiōes patrimonialiū bonoꝝ. vñ ſi epꝰ de patrimonialibꝰ bonis magis puideat ſuo conſanguineo minꝰ ydoneo. nō eſt acceptio perſonarū ſ3 ſi ratione cōſanguinitatis magis ei puideat in patrimonio crucifixi non caret vitio acceptionis pſonarū. Cōcordat cū his idē Tho. in ſum. q. lxiij. arti. ij. ar. j.

¶ Queſtio. ccxxxviij.

Deinde circa contumeliā primo q̄rit̄. q̄d ſit contumelia Rñ. ſm Tho. in ſum. q. lxij. art. j. dicendū qđ cōtumelia importat dehonorationē alicuiꝰ p vba ſnle pfecte aut q̄cq̄d vim ſignificādi habet vñ yſido. Yſidorus. dicit in libro ethi. qđ cōtumelioſus dicit̄ aliquis q2 velox eſt ꝛ tumet vbis iurie. glo. aūt ſup illud. Ro. cōtumelioſos ſuperbos dicit qđ contumelioſi ſunt. q̄ dictis vel factis cōtumelias ꝛ turpia inferunt. ¶ Differūt autē cōuitiū ꝛ contumelia. q2 p verba cōtumelioſa repreſentatur pprie defectus culpe: defectꝰ aūt gñaliter ſiue culpe ſiue pene repñſentatur p cōuitiū. vñ ſiqs alicui iniurioſe dicat eū eſſe cecū. cōuitiū q̄dem dicit. ſ3 non cōtumeliā. ſiqs aūt dicat alteri qđ ſit fur nō ſolum conuitiū. ſ3 etiā cōtumeliam infert. ſepe tñ vnū p altero ponitur.

¶ Queſtio. ccxxxix.

Idem. Utrum omnis cōtumelia ſit peccatū mortale Rñ. ſm Tho. e. q. arti. ij. dicendū. qđ cōuitium ſiue cōtumelia de ſui ratione importat quandā dehonorationē. S3 intentio pferentis ad hoc firmatur vt aliquis p verba que profert honorem alterius auferret hoc ē pprie ꝛ per ſe dicere conuitium vel contumeliam ꝛ hoc eſt peccatum mortale non minus q̄ furtum vel rapina. Non enim homo minus amat ſuum honorem q̄ rem poſſeſſam ſi vero aliquis verbum conuitij vel cōtumelie alteri dixerit non tñ animo dehonorādi. Sed forte propter correctionem. vel propter aliquid, hmōi non dicit conuitium vel contumeliam formaliter ꝛ p ſe ſed per accidens ꝛ materialiter inquātū. ſ. dicit id qđ poteſt eſſe quandoq3 peccatum veniale. Quandoq3 autem abſq3 omni peccato. in quo tamen neceſſaria eſt diſcretio vt homo moderate talibꝰ vtatur verbis q2 poſſet eſſe ita graue conuitium quod per incautelā prolatū auferret honorē eius cōtra quem pferretur ꝛ tunc poſſet homo peccare mortaliter etiam ſi non intendat dehonorationem alterius. ſicut etiam ſi aliquis incaute alium ex ludo percutiens grauiter ledat culpa non caret. Nota etiam ſm Tho. ibidem arti. ij. qđ ſicut licitum eſt aliquem verberare vel in rebus dānificare cauſa diſcipline ſicut etiā poteſt aliqs alteri quē corrigere debet verbum aliqđ conuitioſum dicere et hocmodo dominus diſcipulos vocauit ſtultos lu. vlti. ꝛ apoſtolus galathas inſenſatos. Gal. iij. Galla.iij. Tamen ſicut dicit Auguſt. in lib. de ſermōe dñi in mō. Auguſtinus te et raro ꝛ, ex magna neceſſitate obiurgationes ſunt adhibende in quibus nō vt nobis. Sed vt domino ſeruiatur inſtemus.

¶ Queſtio. ccxl.

Utrum homo debeat cōtumelias ſibi illatas ſuſtinere Rñ. ſm Tho. ea. q. arti. iij. dicendū Tho. qđ ſicut in alijs iniurijs ſic etiam in verbis contumelioſis que contra nos dicuntur tenemur habere animum paratum ad contumelias tolerandas ſi expediens fuerit. ſic enī ꝛ beatus Auguſti exponit illud preceptum domini. Siquis te percuſſerit in vnam maxillam ꝛc. Quandoq3 tamen oportet vt contumeliam illatam repellamus maxime propter duo. primo quidem propter bonum eius qui Pro.xxvj. contumeliam infert vt videlicet eius audacia reprimatur ꝛ de cetero talia non attētet. ſm illud puer. xxvj. Rñde ſtulto iuxta ſtulticiā ſuam. ne ſibi ſapiens videatur: alio mō propter bonum multo- Gregoriꝰ. rum quorum profectus impeditur per contumelias nobis illatas. vñ Greg. ſup eze. omel̄. ix. dicit hi quorum vita in exemplo mutatiōis eſt poſita debent ſi poſſunt detrahentium ſibi verba compeſcere. ne eorum predicationem nō audiant que audire poterant. Et in prauis moribus remanentes bene viuere contēnant.

¶ Queſtio. ccxlj.

Idem. Romañ. j. Poſt hec circa ſuſurrationem queritur que ſit differentia inter ſuſurrationem et detractionem ꝛ qđ horum ſit grauius peccatum. Reſpō. ſm Tho. in ſum. q. lxxiij. arti. j. ꝛ. ij. dicendum qđ ſuſurratio eſt grauius peccatum q̄ detractio vel cōtumelia. quia vt dicit glo. ſuper illud Romañ. j. ſuſurrones detractores ꝛc. Suſurrōes inter amicos diſcordiam ſeminantes. Detractores qui aliorum bona negant vel minuunt. Contumelioſus aūt intendit honorē auferre. ¶ Tanto autem aliquod nocumentum maius eſt q̄to bonū qđ tollitur melius eſt. melior eſt autem amicitia q̄ fama que tollit̄ per detractionem. q2 fama etiā ad hoc maxime neceſſaria eſt vt homo ydoneus ad amicitiam habeatur Item amicus melior eſt q̄ honor q̄ tollitur per conuitium ſiue contumeliam. ſicut ꝛ amari melius eſt q̄ honorari ſecūdū phm in viij. ethi. vnde bene dicitur. Eccłe. vj. amico fideli nulla ē cōparatio veriſſime ergo dicitur eccle. v. denotatio peſſima ſuper bilinguē ſuſurratori autem odiū et inimicitia ꝛ contumelia. eccła.v.

¶ Queſtio. ccxlij.

Deinde queritur. vtrum deriſio ſit ſpeciale peccatum Rñ. ſm. Tho. in ſum. q. lxxv. art. Idem. j. dicendum q̄ ſicut aliquis conuitiando. intendit conuitiati honorem deprimere ꝛ detrahendo diminuere famam ꝛ ſuſurrando tollere amicitiam ita in irridendo aliquis intendit. qđ ille qui irridetur erubeſcat ꝛ q2 hic finis eſt diſtinctus ab alijs. ideo etiā pctm̄ deriſionis diſtinguitur a premiſſis peccatis.

¶ Queſtio. ccxliij.

Utrum deriſio ſit peccatum mortale Rñ. ſm Tho. in. ſum. ibidem arti. ij. dicendū qđ irriſio non ſit niſi de aliquo malo vel defectu malū aūt ſi ſit magnū non pro ludo accipitur. ſed serioſe vnde ſi in ludum vel in riſum vertatur ex quo irriſionis vel illuſionis nomen ſumit: hoc eſt: quia accipitur vt paruum: poteſt autem aliquod malum accipi vt paruum dupliciter vno modo ſecundum ſe. alio modo ratiōe perſone. Cū aūt aliquis

alterius perſone malum vel defectum in ludū vel riſum ponit q: ſm ſe paruum malū eſt tunc eſt veniale ⁊ leue peccatum ſm genus. cum aūt accipit quaſi paruum ratione perſone. ſicut defectus puerorum ⁊ ſtultorum parum ponderare ſolemus ſic aliquē illudere vel irridere eſt eum omino paruipēdere et eū tam vilē eſtimare vt de eius malo nō ſit curādū. ſed ſit q̄ſi pro ludo habēdū ⁊ ſic deriſio eſt mortale peccatum ⁊ grauius q̄ contumelia q̄ ſimiliter eſt in manifeſto. q: contumelioſus videt accipere malum alteri⁹ ſerioſe illuſor autem illudit: et ita videtur eſſe maior cōtēpt⁹ ⁊ dehonoratio. Et ſcōm hoc illuſio eſt graue peccatum et tanto grauius q̄to maior reuerentia debetur perſone que illuditur vnde grauiſſimum eſt irridere deū ⁊ ea q̄ dei ſunt ſcōꝫ illud yſa. xxvij. cui exprobraſti ⁊ ſuper

Iſaie. xxvij. quē exaltaſti vocem. ⁊ poſtea ſubditur ad ſanctum iſrael. deinde ſecundū locum tenet irriſio parentū vnde dicitur prouerb. xx. oculuꝫ qui ſubſannat patrē ⁊ deſpicit partum matris ſue effodiant eū corui de torrentibus ⁊ cōedant eum filij aquile. Deinde iuſtorum deriſio grauius eſt q: honor eſt virtu-

Job. xij. tis premium. Et contra hoc dicitur Job. xij. deride-

Gregorius. tur iuſti ſimplicitas q̄ quidem irriſio valde nociua eſt. quia per hoc homines a bene agendo impediūtur ſcōm illud Grego. qui maiorum actibus exorti bona conſpiciunt mox ea manu peſtifere exprobrationis euellunt.

Questio. ccxliij.

Idem. Queritur etiam vtrum ſit licitū maledicere creature irrationali Rñ. ſm Tho. i ſum. q. lxxvj. art. ij. dicendū q̄ benedictio vel maledictio ad illam rem proprie pertinet cui poteſt aliq̄d bene vel male contingere. ſ. rationali nature. Creaturis autē irrationalib⁹ bonum vel maluꝫ poteſt cōtingere in ordine ad creaturam rationalē. propter quā ſunt: ordinant autem ad eā multipliciter. vno quidē modo ꝑ moduꝫ ſubuentionis. creaturis eñ irrationabilibus ſubuenitur humane neceſſitati. hoc modo dñs homini dixit. Gene. iij. maledicta terra in opere tuo vt. ſ. per eius ſterilitatem homo puniret ⁊ ita etiā intelligit q̄ habet deutero. viij. benedicta terra in opere tuo. vt. j. per eius ſterilitatē homo puniret. ⁊ ita etiā intelligitur q̄ habet deutero. viij. bñdicta horrea tua. maledictum horreum tuum. Sic etiam Dauid maledixit montes gelboe ſecūdum expoſitionem gregorij. alio modo ordinatur creatura irrationalis ad rationalē per

Mat. xxj. modum ſignificationis. et ſic dñs maledixit ficulneam in ſignificationem iudee. Math. xxj. Tertio modo ordinatur creatura irratiōalis ad rationalem per modum continentis. ſ. tp̄is vel loci ⁊ ſic Job maledixit diei natiuitatis ſue. Job. iij. Et hoc propter culpā originalē quā naſcendo contraxit ⁊ propter ſequentes penalitates et propter hoc etiam poteſt intelligi Dauid maledixiſſe montibus gelboe. vt legitur. ij. Reg. j. ſ. propter cedē populi qui in eis contigerat. maledicere aūt rebus irrationalibus. inquātū ſunt creature dei eſt peccatuꝫ blaſphemie. maledicere autem eis ſcōm ſe cōſideratis eſt otioſum ⁊ vanum ⁊ ꝑ cōſequens illicituꝫ.

Thomas. Questio. ccxlv.

Utrum maledicere ſit pctm̄ mortale Rñ. ſm Tho. ibidem art. iij. dicenduꝫ q̄ maledictio de qua nunc loquimur eſt per quā pronūciatur malum contra aliquem vel imperando vel optando. Uelle autem vel imperio mouere ad malū alteri⁹ ſecundum ſe repugnat caritati qua diligimus proximum volentes bonum ipſius ⁊ ita ſcōm ſuum

j. Cor. vj. genus eſt peccatum mortale vnde. j. Cor. vj. Neqꝫ maledici: neqꝫ rapaces regnum dei poſſidebunt ⁊ tanto grauius mortale quāto ꝑſonam cui maledicim⁹ magis amare ⁊ reuereri teneremur vñ dicit leuiti. xx. qui maledixerit patri ſuo ⁊ matri morte moriatur contingit tñ in verbis maledictionis ꝓlatis eſſe peccatum veniale vel propter paruitatē

mali q̄ quis alteri in maledicendo impcatur vel Leuiti. xx. etiam propter affectum eius qui ꝓfert maledictionis verba dum ex leui motu vel ex ludo aut ex ſurreptione aliqua talia verba ꝓfert q: peccata verborum maxime ex affectu penſantur.

Questio. ccxlvj.

Deinde queritur vtrum liceat hoīem adiurare Rñ. ſm Tho. in ſum. q. xc. arti. j. dicen- Idem. dum q̄ ille qui iurat iuramento promiſſorio pro reuerentia diuini nominis q̄ ad cōfirmationem ſue promiſſionis inducit: ſeipſuꝫ obligat ad faciēdum q̄ promittit hoc eſt ſeipſum immobiliter ordinat ad aliquid agendum. Sicut aūt homo ſeipꝫ ordinare pōt ad aliquid agendum. ita etiaꝫ ad alios: ſuperiores quidem deprecando: inferiores aūt imperando. cum igitur vtraqꝫ ordinatio per aliq̄ diuinum confirmatur eſt adiuratio: in hoc tamen differunt q: homo eſt ſuorū actuum dñs non auteꝫ eorum que ſunt ab alijs agēda. Et ideo ſibiipſi poteſt neceſſitatem imponere per diuini nominis inuocationem. non autem hanc neceſſitatem poteſt alijs imponere niſi ſubditis quos poteſt ex debito preſtiti iuramenti compellere. Si igitur aliquis ꝑ inuocationem diuini nominis vel cuiuſcūqꝫ rei ſacre alicui non ſibi ſubdito adiurando neceſſitateꝫ agendi aliquid imponere intendat. ſicut imponit ſibiipſi iurando. talis adiuratio illicita eſt. q: vſur-

pat poteſtatē in alium quā non habet: ſic princeps Mat. xxvj. ſacerdotum preſumpſit dominū noſtrū ieſum xp̄ꝫ adiurare. Mat. xxvj. eñ ꝓpt aliquā neceſſitatē ſuperiores ſuos īferiores tali genere adiuratiōis cōſtringere poſſunt. ſi vero intendat ſoluꝫ modo per reuerentiam diuini nominis vel alicuius rei ſacre aliquid ab alio obtinere abſqꝫ neceſſitatis impoſitione talis adiuratio licita ē reſpectu quorūlibet.

Questio. ccxlvij.

Utrū liceat demones adiurare Rñ. ſm. Tho. Idem. ibidem arti. ij. dicendum q̄ ſicut dictum eſt duplex eſt adiurandi modus. vnus quidem ꝑ modum deprecationis vel inductionis vel reuerentiam alicuius ſacri: alius autem per modum compulſionis. Primo autem modo nō licet demones adiurare quia ille modus adiurandi videt ad quādam beniuolentiam vel amicitiam pertinere quā non licet ad demones vti. Secundo autem adiurationis modo qui eſt per compulſionem. licet no-

bis ad aliq̄d vti ⁊ ad aliquid non licet. Demones Auguſtinus enim in curſu hm̄oi vite, nobis aduerſarij conſtituuntur. non autem eorum actus noſtre diſpoſitioni ſubduntur. ſed diſpoſitioni diuine ⁊ ſanctorum angelorū. quia vt Augu. dicit in. iij. de trini. ſpiritus enim regitur per ſpiritum iuſtum: poſſumus ergo demones adiurando per virtutem diuini nominis tanq̄ inimicos repellere. ne nobis noceant vel ſpecialiter vel carnaliter ſm poteſtatem datā a xp̄o ſm illud lu. xij. Ecce dedi vobis poteſtatem ſupra ſerpentes ⁊ ſcorpiones ⁊ ſupra omnem virtutem inimici ⁊ nihil vobis nocebit. Non tñ licitū eſt eos adiurare ad aliq̄d ab eis addiſcendum.

vel etiam ad aliq̄d ab eis obtinendū. q: hoc perti- Luce. xij. neret ad aliquā ſocietatem cum ipſis habendam niſi forte ex ſpeciali iſtinctu vel reuelatiōe diuina aliqui ſancti ad aliquos effect⁹ demonū operatione vocatur. ſicut legitur de beato iacobo qui per

demones

demones fecit hermogenem ad ſe adduci.

¶ Queſtio.ccxlviij.

Utrum liceat adiurare irrationalem crea-
turam Reſ. ſm Tho.art.iij.dicendum qd ad
iuratio q̄ quis vtitur ad irrationalem creaturam
pōt intelligi dupliciter. Uno mō vt adiuratio refe
ratur ad ipſam creaturam irrationalem ſcdm ſe ⁊
ſic vanum eſſet irrationalez creaturam adiurare.
Alio mō vt referat̄ ad eū a quo irrationalis crea
tura agit̄ ⁊ mouetur.⁊ ſic dupliciter adiuratur ir-
rationalis creatura: vno q̄dē mō per moduȝ depre
cationis ad eum directe qd pertinet ad eos q̄ diui-
na inuocatione miracula faciunt. Alio modo per
modū compulſionis q̄ refertur ad diabolū q̄ in no
cumentum noſtrum. vtitur irrationalibus crea-
turis ⁊ talis ē modus adiurādi in eccl'e exorciſmis
per quos demonū poteſtas excluditur ab irratio-
nalib⁹ creaturis: adiurare autem demones ab eis
auxilium implorando non licet.

¶ Queſtio.ccxlix.

Utrum occaſione religionis ſint pretermittē-
da pietatis officia in parentes ⁊ an religio-
ſi teneantur etiam de clauſtro exire ad ſubuenien-
dum parentibus in neceſſitate conſtitutis Reſ. ſm
Thomas. Tho.in quadā queſtione.de quolibet dicenduȝ qd
aliter eſt dicendum de illo qui nondum religionē
intrauit ⁊ aliter de illo qui iā in religionē pfeſſus
Mat.viij. eſt ille eñ q̄ nondum religionez intrauit ſi videat
patrem ſuum in magna neceſſitate cui per alium
ſubueniri non poſſit.non debet religionem intra-
Luce.ix. re.ſed tenetur miniſtrare parentibus. maxime ſi
abſq̄ periculo peccati poſſit in ſeculo remanere.ſi
vero per alium poſſit parentibus ſuis miniſtrari
pōt.ſi vult religionem intrare vnde criſoſtom⁹ ex-
ponens illud Mat.viij.lu.ix.dimitte mortuos ſe-
pelire mortuos ſuos dicit.qd malum eſt adducere
hominem a ſpiritualibus ⁊ maxime cum fuerint
qui miniſterium parentum compleant.extabant.
eniȝ aliqui qui cōplere poſſent illius funeris ſpul
turam poſtq̄ vero aliquis iam eſt in religione pro
feſſus mortuus eſt mundo.vñ per ſpiritualē mor-
tem deobligatur a cura impendenda parentibus
ſicut etiam deobligaretur p mortē corpalē. ⁊ ideo
non peccat.nec contra preceptū dei agit.ſi in clau-
ſtro remaneat.ſub precepto prelati. parentuȝ mi-
niſtratione pretermiſſa.Eſt aūt factus impotens
ad reddendum debitum miniſteriū abſq̄ propria
culpa debet tñ quātū poteſt ſalua ordinis ſui obe-
diētia ſatagere vt per ſe vel per alium ſuis parēti-
bus ſubueniat. ſi in neceſſitate fuerint cōſtituti cū
his p oīa cōcordant.ea que ideȝ Tho.dicit in ſum.
Ulricus. q.q.art.iiij. ¶ Idē etiaȝ dicit.vl.li.vj.tracta.iiij.c.
xiiij. Tertio modo ⁊ ſequēti ⁊ addit qd q̄ hanc ne-
ceſſitatem vix incidere pōt aliq̄s quādiu durat pie
tas fideliū.ideo timor iſte.ſ.ne parentes penuriaȝ
⁊ defectum patiant̄ p ingreſſum filiox vanus eſt.
Hieronim⁹ vñ Hiero.dicit i epl'a ad paulinū.niſi tu poſſeſſiū
culas tuas cauter quaſi pedetētim vendideris.nō
habet chriſt⁹ vñ alat pauperes ſuos.

¶ Queſtio.ccl.

Thomas. Utrum ingratitudo ſemper ſit peccatuȝ mor
tale Reſ. ſm Tho.in ſum.q.cvij.art.iiij. dicē-
dum qd ingrat⁹ dicit̄ aliquis dupl'r vno mō p ſolā
obmiſſionē.puta q̄ nō recognoſcit.vel non laudat
vel nō retribuit vices p bñficio accepto.⁊ hoc non
ſemp eſt pctm̄ mortale q̄ debitū gratitudinis eſt.
vt hō aliq̄d etiā liberaliter tribuat.ad qd nō tene
tur.⁊ iō ſi illud ptermittit non peccat mortaliter.
eſt tñ pctm̄ veniale q̄ hoc puenit ex negligētia q̄-
dam aut ex aliqua indiſpoſitione hoīs ad virtuteȝ

poteſt tñ contingere qd etiaȝ talis ingratitudo ſit
mortale pctm̄ vel ppter interiorē cōtēptū.vel etiā
ppter cōditionem ei⁹.qd ſubtrahit̄ qd ex neceſſi-
tate debetur bñficio ſiue ſimpliciter ſiue in aliquo
neceſſitatis caſu. Alio mō dicit̄ aliq̄s ingrat⁹ q̄ nō
ſolū ptermittit implere gratitudinis debitū. Sed
etiā cōtrariū agit ⁊ hoc etiā ſcdm cōditionē ei⁹ per
quod agit̄ q̄nq̄ ē pctm̄ mortale q̄nq̄ veniale. Sciē Seneca.
dū tñ qd ingratitudo q̄ puenit ex pctō mortali ha
bet pfectā ingratitudinis rationē.alia vero q̄ pue-
nit ex peccato veniali imperfectam.

¶ Queſtio.cclj.

Utruȝ ingratis ſint bñficia ſubtrahēda Reſ. Idem.
ſm Tho.ibidē art.iiij.dicendū qd circa igra
tum duo ſunt cōſiderāda pmo q̄dē qd ipſe dignus
ſit pati ⁊ ſic certū ē qd meret̄ bñficij ſubtractionez
alio mō.cōſiderandū eſt q̄d oporteat bñficiatū face
re. Primo nāq̄ dȝ nō eſſe facil' ad ingratitudinem
iudicandā q̄ frequēter aliq̄s vt ſeneca dicit q̄ non
reddidit gratus.eſt q̄ forte nō occurrit ei facultas
aut debita oportūitas reddēdi. Scdo dȝ tēdere ad
hoc qd de igrato gratū faciat qd ſi nō pōt pmo bñ-
ficio facere forte faciet ſcdo Si vo ex bñficijs mul-
tiplicatis ingratitudinē augeat ⁊ peior fiat debet
a bñficiorū exhibitione ceſſare. ¶ Queſtio.cclij.

Utruȝ ſimulatio ſit pctm̄ Reſ. ſm Ulri.li.vj. Ulricus.
tracta. iij.c.xxviij.circa pūm.dicēdū qd ſicut
fictio verborū opponit̄ veritati ſic etiam fictio ſi-
mulationis opponit̄ eidē.et hoc verū eſt.q̄n ſimu-
latio eſt ex intētione ſimulantis.ſ.cuȝ aliq̄s iactat
ſe ptendendo qd nō eſt.hoc eñ ē mendaciū. Si ve-
ro aliq̄s p aliqd opus.dat alteri intelligere aliq̄d
qd nō eſt nō intētione fallendi.ſȝ intētiōe vtilitatis
conſequētis talē ſimulationē.hec nō opponit̄ veri
tati nec eſt pctm̄ q̄ etiā duplicitate verbox fallere
aliquē ppter aliquā ſui vel primox vtilitatem li-
cet.et iō Hiero.pbat talē ſiīlationē p tpe eſſe aſſu
mendam dicens vtilē ſimulationē pro tpe eſſe aſſu
mendam.regis iſrael doceat nos exemplū.ſ. Ieu.
q̄ cū nō potuiſſet aliter interficere ſacerdotes Ba Hieronim⁹
al.finxit ſe ydolū colere velle.iiij. Reg.x. Et Dauid
cōmutauit faciē ſuā corā achis.rege geth.j. Re.xxj.
Tho.āt i ſū.q.cxj.art.j.dicit ſimpliciter qd ſimula j. Regū.xxj.
tio ē pctm̄ q̄ nō refert, vtrū q̄s hō vbo vel quocūq̄ Thomas.
facto alio mētiat̄. Notādū tñ qd ſicut dicit Aug. i
libro de queſtionib⁹ euangelij nō oē qd fingimus
mēdaciū ē.ſȝ q̄n id fingim⁹ qd nihil ſignificat tunc
eſt mēdaciū.cū aūt fictio noſtra refertur ad aliquā
ſignificationē.nō eſt mēdaciū.ſȝ aliqua figura ve
ritatis ⁊ ſubiungit exēplum de figuratiuis locutio
nibus.ſic ⁊ dñs finxit ſe lōgius ire:q̄ cōpoſuit mo-
tū ſuū q̄ſi volens longius ire ad aliq̄d ſignandum.

¶ Queſtio.ccliij.

Utrū ypocriſis ſemp ſit pctm̄ mortale Reſ.
ſm Tho.in ſum.q.cxj.art.iiij.dicēdum qd in
ypocriſi duo ſunt.ſ.defect⁹ ſanctitatis ⁊ ſimulatio
ipſius. Si ergo ypocrita dicat̄ ille.cui⁹ intētio fer- Idem.
tur ad vtrūq̄.vt.ſ.aliq̄s nō curet ſcītatē habere.ſȝ
ſolū ſctūs apparere ſicut conſueuit accipi in ſacra
ſcriptura: ſic manifeſtum eſt qd eſt pctm̄ mortale
nullus eñ priuatur totaliter ſanctitate niſi p pec-
catū mortale ſi aūt dicat̄ ypocrita ille q̄ intendit ſi
mulare ſanctitatē a qua deficit p pctm̄ mortale tūc
q̄uis ſit i pctō mortali ex quo priuat̄ ſanctitate nō
tñ ſemp ipſa ſimulatio ē ei in pctm̄ mortale.ſȝ quā
doq̄ veniale. Qd diſcernēdū ē ex fine q̄ ſi repugnat
caritati dei vel primi erit pctm̄ mortale: puta cuȝ
ſimulat ſanctitatē vt falſam doctrinaȝ diſſeminet
vel vt adipiſcat̄ eccleſiaſticā dignitatē indign⁹ vel
q̄cūq̄ alia bona tpalia.in q̄b⁹ finē cōſtituit.ſi vero

finis intentus non repugnet caritati. erit pctm̄ ve‑
niale puta cum aliqͥs in ipſa fictiōe delectaṫ de quo
phus dicit. in. iiij. ethi. qᷓ magis videṫ vanus ꝙ
malus. Eadē em̄ rō eſt de mēdacio ꝛ ſimulatiōe. Cō‑
tingit tñ qñqꝫ qᷓ aliqͥs ſimulat ꝑfectionē ſanctita‑
tis q̄ nō eſt de neceſſitate ſalutis ꝛ talis ſimulatio
nec ſemꝑ eſt pctm̄ mortale. nec ſemꝑ eſt ſine pctō
mortali. ¶ Concordat his Ulric⁹ li. vj. tracta. iiij. c.
xxviij. circa fi. ꝛ addit dicēs qᷓ cū aliqͥs ſimulat ſcti‑
Ulricus. tatē quā nō habet propter hoc vt aliqͥd ei deṫ ſicut
Mat. xxiij. illi de qͥb⁹ dicit Mat. xxiij. ve vobis ſcribe ꝛ pha‑
riſei. q̄ comeditis domos viduarū ꝛc. pctm̄ morta‑
le eſt qꝛ rapit qᷓ debeṫ ſctō. qꝛ qᷓ datur ei daṫ in no‑
mine iuſti. Itē qñ talē ſimulationē facit ex inſatia‑
bili auaritia ſi aūt aliqͥs ꝑ ſua neceſſitate ſimulat
ampliorē indigentiā quā habeat nō eſt hoc morta‑
le peccatū ſicut faciūt illi q̄ cōmuniter trutāni vo‑
canṫ de his em̄ dicit criſoſtom⁹ qᷓ talis ſimulatio
potius eſt culpa diuitū ꝙ pauperū q̄ ex ſua indigē‑
tia ad hoc cōpelluntur. ¶ Queſtio. ccliiij.

Utrū aliquis ſimulās ſctitatē ad honorē dei ꝛ
Petrus. edificationē ꝓximoꝝ peccet. Rñ. ſm Pe. in q̄‑
ſtionib⁹ de quolibet ꝓ dicēdū qᷓ duplex ē ſimulatio
quedā q̄ fit ab aliquo vt iniqͥtas ſua pallieṫ ꝛ ipſe
ab oīb⁹ laudeṫ ꝛ bonus reputeṫ et hoc eſt peccatū
Alia q̄ fit ad dei honorē ꝛ ꝓximoꝝ edificationē vt
aliquis religioſus maiorē religionē oſtēdit coram
ſecularibus. ꝙ coraꝫ ſuis fratrib⁹ vt ipi magis edi‑
ficenṫ. iſte nō peccat ſed mereṫ. ¶ Queſtio. cclv.

Thomas. Deinde qͥriṫ q̄d ſit iactantia. Rñ. ſm Tho. i
ſum. q. art. j. dicēdū qᷓ iactantia proprie im‑
portare videṫ quod homo verbis ſe extollat illa em̄
q̄ hoc vult longe iactare in altū eleuat. tūc aūt ali‑
qͥs ꝓprie ſe extollit qñ de ſe aliquid ſupra ſe dicit.
qᷓ qͥdē contingit dupliciter. Qñqꝫ em̄ aliqͥs loqui‑
tur de ſe nō quidē ſupra id qᷓ in ſe eſt. ſed ſupra id
qᷓ de eo hoīes opinanṫ qᷓ apls refugiens dicit. ij.
ad Corinthi. xij. parco ne quis me eſtimet ſupra id
qᷓ videt in me. aut audit aliqͥd ex me. alio mō ali‑
quis ꝑ verba ſe extollit loquēs de ſe ſupra id qᷓ in
ſe eſt ſm rei veritatem. Et qꝛ magis eſt iudicandū
aliquid ſecūdū qᷓ ipſe ē ꝙ ſecundum qᷓ eſt in opi‑
nione alioꝝ. inde eſt qᷓ magis ꝓprie diciṫ iactan‑
tia. qñ aliquis effert ſe ſupra id qᷓ in ipſo eſt ꝙ qñ
effert ſe ſupra id qᷓ ē in opiniōe alioꝝ ꝙuis vtroqꝫ
modo iactātia dici poſſit. Et ideo iactātia proprie
dicta opponiṫ veritati ꝑ modum exceſſus.
¶ Queſtio. cclvj.

Idem. Utrum iactantia ſit pctm̄ mortale. Rñ. ſm
Tho. ibidē art. ij. dicēdū qᷓ pctm̄ mortale eſt
qᷓ caritati contrariaṫ. dupliciter ergo iactantia cō‑
ſiderari pōt vno mō ſcdm ſe. put ē mēdaciū quod‑
dā ꝛ ſic qñqꝫ eſt peccatū mortale: qñqꝫ veniale mor‑
tale qͥdē qñ aliquis iactāter de ſe ꝓfert qᷓ eſt con‑
tra gloriam dei. ſicut ex ꝑſona regis tyri diciṫ. Eze.
xxviij. Eleuatū eſt cor tuū ꝛ dixiſti deus ego ſum vel
etiam contra caritatē ꝓximi. ſicut cū aliqͥs iactan‑
do ſeipſum ꝓrumpit in ꝯtumelias alioꝝ. ſicut ha‑
betur lu. xviij. de phariſeo qui dicebat. non ſum
ſicut ceteri hoīꝫ raptores: iniuſti: adulteri: velut et
hic publicanus. Qñqꝫ vero eſt pctm̄ veniale. qñqꝫ
ſ. aliquis de ſe talia iactat q̄ nō ſunt contra deum.
neqꝫ contra ꝓximū. Alio mō pōt iactātia conſide‑
rari ſcdm cām ſuā. ſ. ſupbiā vel appetitū lucri. aut i‑
anis glorie. et ſic ſi procedit ex ſuperbia vel inani
gloria que ſit pctm̄ mortale etiā ipſa iactantia erit
pctm̄ mortale. alioquin erit pctm̄ veniale. ſed quā‑
do aliqͥs ꝓrūpit in iactantiā ꝓpter appetitū lucri
hoc videṫ ptinere ad proximi deceptionē ꝛ dānū ꝛ
idō talis iactātia magis eſt pctm̄ mortale. vñ ꝛ phs
dicit in. iiij. ethi. qᷓ turpior eſt q̄ ſe iactat cauſa lu‑
cri ꝙ qui ſe iactat cā glorie vel honoris. nō tñ ſemꝑ
ē pctm̄ mortale. qꝛ pōt eſſe tale lucrū ex quo alius
non dāmificatur. ¶ Queſtio. cclvij.

Utrū yronia. i. cum quis minora de ſe dicit ſit
pctm̄. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. cxiij. arti. j. di‑ Thomas.
cendū qᷓ hoc qᷓ aliqͥ minora de ſe dicant pōt con‑
tingere dupliciṫ. Uno mō ſalua veritate dū. ſ. ma‑
iora que ſunt in ſeipſis reticēt qͥdā vero minora de‑
tegunt de ſe proferunt q̄ tñ in ſe eſſe recognoſcūt.
et ſic minora de ſe dicere, nō ꝑtinet ad yroniā nec ē
peccatū ſcdm genus ſuū. niſi ꝑ alicui⁹ circūſtantie
corruptionē. Alio mō aliqͥs dicit minora. a verita‑
te declinās puta cū aſſerit de ſe aliquid, vile qᷓ i ſe Auguſtinus
nō recognoſcit aut cū negat. de ſe aliquid magnuꝫ
qᷓ tñ ꝑcipit in ſeipſo eſſe ꝛ ſic ꝑtinet ad yroniā ꝛ ē
ſemꝑ pctm̄. Nulla em̄ cauſa mētiēdū ē vñ Aug. ſu‑
per io. dicit non ita caueatur arrogantia vt veritas
relinquatur ꝛ Grego. dicit incauti ſunt humiles
q̄ ſe mentiēdo illaqueant. Immo aug. dicit in li.
de verbis apli. cū humilitatis cā mētiris ſi nō eras
pctōr anteqꝫ mētireris mētiēdo efficeris. Nota et
ſm Tho. ibidē art. ij. ꝙ id qᷓ phus dicit qᷓ yronia
qñqꝫ iactātia eſt. ſic intelligendū eſt Duplex quip‑
pe eſt excellētia. Una in temꝑalib⁹ rebus. Alia ve‑
ro in ſpiritualib⁹: cōtingit aūt qñqꝫ ꝙ aliqͥ ꝑ ex‑
teriora ſigna vel per verba pretendunt quidē defe‑
ctū in exterioribus rebus puta ꝑ aliquā veſtem ab‑
iectā aut per aliqͥd hmōi ꝛ ꝑ hoc ipſum intendunt
oſtēdere aliquā excellētiā ſpūalē: ſicut dñs de qui‑ Mathei. vj.
buſdā dicit. Mat. vj. qᷓ exterminat facies ſuas vt
appareant hoīb⁹ ieiunantes vñ illi ſimul incurrūt
viciuꝫ yronie ꝛ iactantie tñ ſcdm diuerſa. Et pro‑
pter hoc grauius peccant ꝙ iactatores vñ ꝛ Phs
dicit in. iiij. ethi. qᷓ ꝛ ſuperabundātia ꝛ valde de‑
fectus iactatiū eſt. ꝓpter qᷓ ꝛ de auguſtino legitur
qᷓ veſtes nec nimis ꝓcioſas nec nimis abiectas ha‑ Phs.
bere volebat. qꝛ in vtroqꝫ hoīes ſuā gliam q̄runt.
¶ Queſtio. cclviij.

Utrū adulatio ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. in ſum.
q. cxv. arti. j. dicendū qᷓ lꝫ virtus illa q̄ diciṫ
amicitia vṫ affabilitas ꝑncipaliṫ itēdat delectare Idem.
eos qͥb⁹ conuiuit tñ vbi neceſſe eſt ꝓpter aliqᷓ bo‑
num cōſequēdū vel malū mētandū. nō vereṫ cōtri‑
ſtare. vñ apls dicit. ij. ad cor. vij. ſi contriſtaui vos
in epiſtola non me penitet qꝛ cōtriſtati eſtis ad pe‑ ij. ad cor. vij.
nitētiā. Si ergo aliquis in oīb⁹ velit ad ꝺelectatio‑
nē alteri loqͥ excedit modum in delectādo ꝛ idō pec‑
cat ꝑ exceſſum. Et ſiqͥdē hoc faciat ſola intentione
delectādi vocaṫ placid⁹ ſm Phm. Si aūt hoc fa‑
ciat intētione alicuius lucri conſequēdi vocaṫ blā‑
ditor. cōiter tñ nomē adulationis ſolet attribui oī‑
bus q̄ ſupra debitū modū virtutis volūt alios ver‑
bis vel factis delectare in cōmuni conuerſatione.
¶ Queſtio. cclix.

Quando laudare hoīem ſit pctm̄ vel nō. Rñ.
ſm Tho. in ſum. ibideꝫ arti. i. dicendum qᷓ Idem.
laudare aliquē cōtingit ꝛ bñ ꝛ male put. ſ. debite
circunſtantie. vel ſeruantur vel ꝑtermittunṫ. ſi em̄
aliqͥs velit aliquē delectare laudando vt ex hoc eū
cōſoletur ne in tribulationibus deficiat vel etiam
vt in bono proficere ſtudeat aliis circūſtantiis de‑
bitis obſeruatis ꝑtinebit hoc ad virtutē amicicie:
pertinet autē ad adulationē. Si aliqͥs velit aliquē
laudare in quibus non eſt laudandus qꝛ forte ma‑
la ſunt ſm illud ps laudaṫ pctōr in deſideriis ani‑
me ſue. vel qꝛ non ſunt recta vel certa ſecūdū illud. Ec‑
cle. xxvij. ante ſermonē ne laudes virū: ꝛ iterū. Ecc.
ix. nō laudes virū i ſpecie ſua vel etiā ſi timeri poſ‑ Eccl. vij.
ſit ne humana laude ad inānē gloriam ꝓuocetur. Eccl. ix.
vnde dicitur

vñ dicit. Ecc.xi. ante mortez ne laudes hominem.

℄ Queſtio.cclx.

Idem. Utrum velle placere hoībꝰ ſit peccatum. Rñ. ſm Tho. eodē arti. dicendum qḋ velle placere
1. Cor. x. re hoibꝰ ꝑpter caritatem nutriendam. ꝛ vt in eis hō ſpecialiter ꝓficere poſſit laudabile ē. j. Cor. x. p
ola oībꝰ placebo. qḋ aūt aliquis velit placere hoībus ꝑpter inanē gloriā. vel ꝑpter lucrū. vel etiam in malis hoc eſſet pctm̄ ſcḋm illud ps. deꝰ diſſipabit oſſa eoꝝ q̄ hoībꝰ placent. et apl's dicit ad Gal. j. Si adhuc hoībꝰ placerez chriſti ſeruꝰ nō eſſem.

℄ Queſtio.cclxi.

Idem. Utrū adulatio ſit peccatum mortale. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. cxv. arti. ij. dicendū qḋ adulatio pctm̄ mortale eſt qñ cōtrariat caritati. hoc aūt fit vno mō rōne materie. ſicut cum laudat aliquis
Iſaie. v. pctm̄ alicuiꝰ. hoc em̄ cōtrariat ꝛ dilectiōe dei contra cuius iuſtitiā hō loqt: ꝛ dilectioni ꝓximi. quē i pctō fouet. vñ ē pctm̄ mortale ſm illud yſa. v. ve q̄ dicūt malū bonū. Alio mō rōne intentiōis puta cū aliqs adulatur ad hoc alicui vt fraudulenter ei noceat vel corꝑaliter vel ſpūaliter hoc etiā mortale eſt. Et de hoc dicitur ꝓuer. xxvij. meliora ſunt vulnera diligentis q̄ fraudulēta odientis oſcula. Tertio modo ꝑ occaſionez ſicut cū laus adulatoris. fit alteri occaſio peccandi ꝛ ꝓter adulatoris intentionem ꝛ tūc cōſiderandū eſt verū occaſio ſit data vel accepta vel qualis ruina ſequatur ex hoc. ſ. venialis vel mortalis ꝛ ſcḋm hoc iudicādū ſicut ꝛ de ſcādalo. ſi aūt aliqs ex ſola auiditate delectandi alios vel etiā ad euitādum aliquod malū vel cōſequēdū aliqḋ in neceſſitate alicui adulatus fuerit nō ē cōtra caritatē. vñ nō eſt pctm̄ mortale ſed veniale.

℄ Queſtio.cclxij.

Thomas. Utrū timor ſit pctm̄ mortale. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. cxxv. arti. iij. dicendum q̄ timor pctm̄ eſt. ſecūdū qḋ ē iordinatꝰ ꝓut. ſ. refugit qḋ nō ē ſecūdum rationem fugiēdū: hec aūt inordinatio timoris qñq3 qdē conſiſtit in ſolo appetitu ſenſitiuo nō ſuꝑueniente ↄſenſu rōnalis appetitus ꝛ ſic nō pōt eſſe pctm̄ mortale: ſ3 ſolū veniale. Qñq3 vero hmōi iordinatio timoris ꝑtingit vſq3 ad appetitū rōnalē q̄ dicit volūtas q̄ volūtas ex libero arbitrio refugit aliquid non ſecūdū rationē: ꝛ talis inordinatio timoris qñq3 ē pctm̄ mortale: quandoq3 veniale. Si quis propter timorē quo refugit periculū mortis. vel quodcūq3 aliud temporale malum: ſic diſpoſitus eſt vt faciat aliquid ꝓhibitum vel pretermittat aliquis qḋ eſt preceptuz in lege diuina: talis timor eſt peccatum mortale alioquin erit pecatū veniale.

℄ Queſtio.cclxiij.

Utrū timor excuſet aliquē a peccato. Rñ. ſm Tho. ibidem art. iiij. dicenduz qḋ ſicut ꝑdictum eſt timor intm̄ habet rationē peccati inquātū eſt cōtra ordinē rōnis. Ratio aut iudicat q̄dam mala eſſe magis alijs fugienda. Et ideo quicūq3 vt fugiat mala q̄ ſunt ſecūdū rationē magis fugienda nō refugit mala q̄ ſunt minꝰ fugiēda nō eſt peccatū. ſicut magis ē fugienda mors corꝑalis q̄ amiſſio rerū. vñ ſi quis ꝑpter timorē mortis latronibꝰ aliquid ꝓmitteret aut daret excuſaretur a pctō qḋ icurreret. ſine cā legitima ꝑtermiſſis oībꝰ bonis q̄bus magis eſſet dandū peccatoribꝰ largiret. ſi aūt aliqs ꝑ timorē fugiens mala. q̄ ſecūdū rōnem ſunt minus fugienda incurrat mala q̄ ſm rōnem ſunt magis fugienda nō poſſet totaliter a pctō excuſari q2 timor talis inordinatus eſſet. ſunt autem magis timenda mala aīe q̄ mala corporis. Et mala corporis q̄ mala exteriorum rerū. et iō ſi quis incurrat mala aīe in peccato fugiens mala corporis

puta flagella vel mortē aut mala exterioꝝ rerū puta dānum pecunie. aut ſi ſuſtineat mala corporis. vt vitet dānū pecunie nō excuſat totaliter a pctō: diminuit tm̄ aliquid eiꝰ peccati: q2 minꝰ voluntariū eſt. qḋ ex timore agit. imponit em̄ hōi q̄dā neceſſitas aliquid faciendi ꝑpter imminentē timorem Phs.
vñ Phs hmōi que ex timore fiunt. dicit eſſe non ſimpliciter volūtaria ſed mixta ex voluntario ꝛ inuoluntario.

℄ Queſtio.cclxiiij.

Utrū intimiditas ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. i ſū. Idem.
q. cxxvj. arti. j. dicēdū qḋ ſic. cum em̄ timor ex amore naſcat contingere pōt qḋ aliqs minus q̄ debeat. timeat mortē. vel alia tꝑalia mala ꝑpter hoc qḋ minꝰ debito amet ea. ſ3 q̄ nihil hoꝝ timeat nō pōt ex totali defectu amoris cōtingere. ſed ex eo qḋ eſtimat mala oppoſita bonis que amat ſibi ſuꝑuenire nō poſſe q̄ qñq3 cōtigit ex ſuperbia animi Iob. xlj.
de ſe ꝓſumētis. ꝛ alios ↄtēnētis ſ3 qḋ dicit Iob. xlj. factꝰ ē vt nullū timeret oē ſublime videt. Qñq3 aūt ↄtigit ex defectu rōnis ſicut Phs in. iij. ethi. dicit qḋ celte ꝑpter ſtultitiā nihil timēt. vñ patet qḋ eē impauidum eſt vitioſum ſiue cauſetur ex defectu amoris ſiue ex elatione animi ſiue ex ſtoliditate q̄ tm̄ ſtoliditas excuſat a pctō ſi ſit oīno inuincibilis. Phs.

℄ Queſtio.cclxv.

Utrum ꝓſūptio ſit pctm̄. Rñ. ſm Tho. in ſū. q. cxxx. art. j. dicēdū qḋ ſic hoc em̄ cōiter eſt in oībus rebꝰ naturalibus qḋ q̄libet actio cōmēſuratur virtuti agentis vñ vitioſum eſt ꝛ peccatū q̄ſi cōtra ordinez naturalē exiſtēs qḋ aliqs aſſumat ſibi Idem.
agere ea q̄ preferuntur ſue virtuti qḋ pertinet ad rationem preſumptionis ſicut ꝛ ipſum nomē manifeſtat vñ manifeſtum eſt qḋ ꝓſumptio ē pctm̄.

℄ Queſtio.cclxvj.

Utrum ambitio ſit peccatuz. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. cxxxj. art. j. dicendum qḋ honor importat q̄dam reuerentiā alicui exhibitam in teſtimo- Idem.
niū excellētie eius circa excellētiam autem hominis. Duo ſunt attendenda. Primo quidē qḋ id ſm qḋ hō excellit non habet homo a ſeipſo ſ3 ē quaſi q̄ddā diuinum in eo. ꝛ ideo ex hoc non debet principaliter ſibi honor ſ3 deo. Scḋo conſiderandum ē qḋ id in quo homo excellit datur homini a deo vt ex eo alijs proſit. vnde in tm̄ debet homini placere teſtimoniū ſue excellētie qḋ ab alijs exhibet. in quātum ex hoc paratur ſibi via ad hoc qḋ alijs proſit.

℄ Tripliciter ergo cōtingit appetitum honoris eſſe inordinatuz. vno mō ꝑ hoc qḋ aliquis appetit teſtimonium de excellētia quā nō habet qḋ ē appetere honorem ſupra ſuaz ꝓportionem. Alio modo per hoc qḋ honorem ſibi cupit non referēdo in deum. Tertio modo ꝑ hoc qḋ appetitus eius in ipſo honore q̄eſcit non referens honorem ad vtilitatem aliorum. ambitio autem importat inordinatuz appetitum honoris vnde manifeſtum eſt qḋ ambitio ſemper eſt peccatum.

℄ Queſtio.cclxvij.

Utrū appetitus glorie ſit peccatum. Rñ. ſm Thomas.
Tho. in ſū. q. cxxxij. arti. j. dicēdū qḋ appetitus glorie de ſe non nominat aliqḋ vitioſum ſ3 appetitꝰ inanis glorie vel vane glorie. vitium importat. ſm illud ps. vt quid diligitis vanitatem ꝛ queritis mēdaciū. pōt aūt dici gloria vana. vno modo ex parte rei de qua quis gloriam querit puta cum quis querit gloriam de eo qḋ non eſt gloria dignuz ſicut de aliqua re fragili ꝛ caduca: alio mō ex par- Pſalm.
te eius a quo quis gloriā querit puta hominis cuius iudicium non eſt certum. Tertio modo ex parte ipſius qui gloriam appetit qui videlicet appetitum glorie ſue non refert in debituz finem puta ad

bonorem dei vel proximi.

Queſtio.cclxviij.

Idem. VTrū inanis gloria ſit peccatū mortale. Rñ
ſm Tho. ibidē art.iiij. dicēdū qꝺ ex hoc aliqꝺ.
pctm̄ ē mortale qꝺ caritati cōtrariat̄ pctm̄ aūt ina
nis glorie ſcḋm ſe cōſideratū nō videt̄ contrariari
caritati ꝙtū ad dilectionem proximi. ꝙtū aūt ad
dilectionem dei pōt cōtrariari caritati dupliciter
Uno mō rōne materie de qua ꝙs gloriat̄ puta cum
ꝙs gloriat̄ de aliquo falſo qꝺ cōtrariat̄ diuine reue
rentie ſm illud. Eze.xxviij. Eleuat ū eſt cor tuū; ꝺ
Eze.xxviij. dixiſti deus ego ſuz Et.j. ad Cor.iiij. qꝺ habes qꝺ nō
j.ad cor.iiij. accepiſti. ſi aūt accepiſti qꝺ gloriaris quaſi nō acce
Job.xv. peris. vel etiā cū quis bonū tempale de quo gloria
tur pfert deo qꝺ phibet̄ Hiere.ix. nō glorieſ ſapiēs
in ſapientia ſua nec fortis in fortitudine ſua nec
diues in diuitijs ſuis. Sꝫ i hoc glorieſ ꝙ gloriat̄ ſci
Augu. re ꝛ noſcere me. aut etiam cū ꝙs pfert teſtimoniuꝫ
holm teſtimonio dei. ſicut contra quoſdaꝫ dicitur
Joh.xij. ꝙ dilexerunt magis gloriam holm ꝙ dei:
Joh.v. Alio modo ex parte ipſius gloriantis qui intentio
nē ſuā refert ad gloriam tanꝙ ad vltimū finem. ad
ad quē. ſ. ordinet etiā virtutis opera ꝛ pro quo con
ſequendo non ptermittat facere etiā ea ꝙ ſunt con
tra deum et his modis eſt peccatū mortale. vnde
Augu. dicit in.v. de ci. dei. qꝺ hoc vitiū. ſ. amor hūa
ne laudis tam inimicū eſt pie fidei. ſi maior in cor
de ſit cupiditas glorie ꝙ dei timor vel amor vt dñs
diceret. Jo.v. Quomodo poteſtis credere gloriam
ab inuicē expectātes ꝛ gloriam ꝙ a ſolo deo eſt non
querētes. ſi aūt amor hūane glorie ꝙuis ſit inanis
nō tñ repugnet caritati neqꝫ quātū ad id de quo ē
gloria neqꝫ ꝙtū ad intentionē gloriam querētis nō
eſt peccatum mortale ſed veniale.

Queſtio.cclxix.

Idem. VTrum pſillanimitas ſit pctm̄ Rñ. ſm. Tho.
in ſum.q.cxxxiij.art.j. dicēdū. qꝺ ſic ſicut eñ
p preſumptionē aliꝙs excedit ꝓportionē ſue potē
tie dū nitit̄ ad maiora ꝙ poſſit. ita etiam puſillani
mus deficit a ꝓportione ſue potētie dum recuſat
in id tendere ꝙ eſt ſue potētie cōmenſuratū ꝛ ideo
ſicut preſumptio eſt pctm̄ ita ꝛ puſillanimitas qꝛ
eſt contra naturalē ordinem quo vna queqꝫ res na
turaliter inclinat̄ ad exequēdā actionem cōmenſu
ratam ſue potentie. Et inde eſt ꝙ ſeruus ꝙ accepta
Mat.xxv. pecunia dñi ſui fodit in terrā nec eſt operat⁹ ex ea
Luce.xix. ꝓpter quendam puſillanimitatis timorem puni
tur a dño vt habetur. Mat.xxv. ꝛ lu.xix.

Queſtio.cclxx.

DE vitijs mollicieí et pertinacie. Nota ſm
Tho. in ſum.q.cxxxviij.art.ij. qꝺ ſicut yſido
rus dicit in li. ethi. ptinax dicit̄ aliꝙs ꝙ ē imprudē
ter tenax ꝙſi oīm tenax ꝛ hoc idē dicitur ꝑuicax eo
qꝺ in ꝓpoſito ſuo ad victoriā pſeuerat. antiꝙ eñ di
cebāt vitiā quā nos victoriā ꝛ hos Phs vocat i vij.
Ethi. fortis ſnīe qꝛ. ſ. durāt in ꝓpria ſnīa pluſꝙ op
portet Moll. aūt minus ꝙ oportet ꝙ. ſ. a bono re
cedit de facili ꝛ nō pſeuerat ꝓpter aliꝙ difficilia. i.
ꝓpter triſtitias aliquas cauſatas ex ꝛ defectu dele
ctationū vt dicit phs pſeuerans aūt tenet ſe in ꝓ
pria ſnīa ſcḋm quod oportet vñ patet ꝙ pſeuerās
laudat̄ ſicut in medio exiſtēs. ptinax aūt vitupera
tur ſm exceſſum medij Moll. autē ſm defectum.

Queſtio.cclxxj.

Thom. VTrū conſenſus in delectationē ſit pctm̄ mor
tale Rñ. ſm. Tho. in ſum. in prima parte ſe
cūde.q.lxxiiij.art.viij. dicēdū ꝙ ſic ſicut theologi
cōiter dicūt qꝛ Aug. dicit qꝺ ſi peccet diu in cogita
tionis delectatione teneat̄ Et ſi voluntas pficien
di deſit pctm̄ mortale eſt qꝺ eñ aliꝙs cōſentiat in
talē delectationē hoc mihi aliud eſt. ꝙ qꝺ ipſe con
ſentiat in hoc qꝺ affectus ſuus ſit inclinatus in for
nicationē Nullus eñ delectat̄ niſi in eo qꝺ eſt con
forme appetitui ei⁹. ſed Petr⁹ in ſcrip. ſup. ſcḋm Petrus.
ſnīarū di.xxiiij. circa hāc materiā diſtinguit dicēs
ſic qꝺ rō inferior ſine ſupiori cōſentiente vel negli
gēte nō peccat ſaltē mortaliter peccatū eñ rōnis i
ferioris non ē aliud niſi ꝙdā cōplacētia in eo qꝺ rō
inferior apphēdit. illud ergo aut eſt de ſuo gñe ve
niale pctm̄ vt verbuꝫ ocioſum ꝛ tūc ſiue rō ſupior
conſentiat ꝛ comedat ſiue nō nō eſt niſi veniale pec
catū niſi ꝓpter nimiam libidinem aut cōtēptum.
aut de ſuo genere tēdit ad mortale pctm̄. illā ergo
cōplacētiā ſurgētē; aut ratio ſupior ex conſidera
tione pcepti diuini vel offenſe dei ſtatim reprimit
ꝛ tūc nō eſt niſi pctm̄ veniale aut nō ſtatim aut er
go expreſſe cōſentit ꝛ tunc ē mortale pctm̄ qꝛ vir cō
edit. i. ratio ſuperior cōſentit aut non expreſſe ſꝫ ne
gligit reprimere aut ergo manet talis cōplacētia
poſt ſufficientem deliberationem ꝛ aiaduerſioneꝫ
pꝛiculi ꝛ tūc ē pctm̄ mortale aut non. ꝛ tūc nō ē pec
catū mortale. Nota etiā ſm Tho. qꝺ nō dicit̄ mo
roſa delectatio ſm diuturnitatē tēporis vel moraꝫ Thomas.
ſꝫ ex eo qꝺ ratio deliberans circa eam immoratur Auguſtinus
nec eam repellit tenens ꝛ volēs libēter ꝙ ſtatim vt
attingant aiam reſpui debuerūt vt dicit Aug.xij.
de trini. cōcordat cū his oīb⁹ vl. i li.vj. tra.q.c.lix.

Queſtio.cclxxij.

VTrum in tactibus ꝛ oſculis ꝛ hmōi conſiſtat
pctm̄ mortale. Rñ. ſm Tho. i ſu.q.cliiij.art. Thomas.
iiij. dicendum qꝺ aliquid dicit̄ peccatum mortale
dupliciter. Uno modo ſecundum ſpeciem ſuam ꝛ
hoc modo oſculum amplexus vel tactus ſecunduꝫ
ſuā rationem nō nominat peccatum mortale: poſ
ſunt enim hoc abſqꝫ libidine fieri vel propter con
ſuetudinem patrie vel propter aliquam neceſſita
tem aut rationabilem cām. Alio modo dicitur eſſe
peccatum mortale ex ſua cauſa ſicut ille qui dat ele
moſinaꝫ vt aliquē inducat ad hereſim mortaliter
peccat propter intentionem corruptam. Cōſtat au
tē qꝺ cōſenſus in delectationē pcti mortalis ē pec
catū mortale ꝛ nō ſolū ꝯſenſus in actu ꝛ iō. cū forni
catio ſit pctm̄ mortale ꝛ multo magis alie luxurie
ſpecies conſequens ē qꝺ conſenſus in delectationē
talis peccati. ſit pctm̄ mortale ꝛ non ſolum conſen
ſus in actum ꝛ ideo cuꝫ oſcula ꝛ amplex⁹ ꝛ hmōi
ſic fiant conſequens eſt qꝺ ſint peccata mortalia ꝛ
ſic ſolum dicuntur libidinoſa. vnde hoc ſecunduꝫ
qꝺ libidinoſa. ſunt peccata mortalia. Cuꝫ his per Ulricus.
omnia concordat. Ulricus, in quadam queſtio
ne de quolibet vbi hoc ſecunduꝫ qꝺ ex libidine pro
cedunt eſſe peccata mortalia multipliciter probat Mat.vj.
Mathei.v. Qui viderit mulierem ad concupiſcen
dam eam. iam mecatus eſt eam in corde ſuo. Item
cum impudicus oculus impudici cordis ſit nun
tius vt dicit Auguſtinus quia videlicet illam. ſ. im
pudicitiam cordis demonſtrat ſicut effectus ſuaꝫ
cauſam et ideo in prouerbijs dicitur qꝺ abomina
tio eſt domino defigens oculum. homo autem
deo abhominabilis non eſt niſi propter peccatum
mortale: vlterius etiam cum in viſu mulieris ſecū Auguſtinus
dum Auguſtinum non admittatur excuſatio quin
ſecunda vice perpetratum velut vulneratum ſa
nandū prodat quicunqꝫ hoc potuerit inuenire cū
tamen ſcḋm etiam philoſophos. intempantia nō
ſit in aliquo ſenſu qui ſenſibile ſuum recipit p me
dium extrinſecum. multominus vlla excuſatio po
teſt eſſe in tactu. idem dicit Beda. ſuper predictū
verbum. Mat.v. qꝺ viſus ibi accipit̄ ꝓ oī motu ad
delectationē. Itē apłs ad Ephe.v. dicit fornicatio ad ephe.v.

autem et

autem τ omnis immundicia τc. τ infra hoc ſcitote intelligẽtes qđ omnis fornicator aut immundus aut auarus quod eſt ydolorum ſeruitus non habet hereditatẽ in regno chriſti τ dei. Gl. immũdicia. ſ. incõtinentia pertinẽs ad libidinẽ quocunq̨ modo fiat aut turpitudo. Glo. vt in oſculis τ in amplexibus τ poſt dicit apoſtolus propter quoſdã qui forte hmõi tunc paruipendebãt ſicut τ nunc ſunt aliqui turpes hoc adnihilantes in ſue turpitudinis ſolatium. Nemo vos inquit ſeducat inanibus verbis propter hoc enim venit ira dei in filios diffidẽtie. Glo. dicit propter hec. ſ. fornicationẽ τ alia predicta vicia. Idem intelligendum eſt de ſtultiloquio et ſcurrilitate. ſ. qđ ſunt mortalia ſcđm qđ apoſtolus ea predictis turpitudinibus cõnumerat ſic enĩ pertinẽt ad luxuriã ſicut in procurationib⁹ τ aliis verbis turpibus. vnde τ philoſophus dicit videtur incontinens laſciuus eſſe. ℭ Notandũ etiam vlterius ꝙ hec τ ſimilia eſſe peccata mortalia non eſt tenendum tanq̃ opinio de qua aliter ſentire liceat ſed tanq̃ veritas ad fidem pertinẽs ſicut ſunt omnia que pertinent ad bonos mores et quicunq̨ pertinaciter aſſereret oppoſitũ hereticus eſſet preſertim cum hoc dicat ſacra ſcriptura ſicut a ſanctis eſt expoſita vt patuit ante per apoſtolum ephe. v. hec omnia vlricus his etiã concordant ea que idem vlricus dicit in libro ſuo. vi. tracta. ii. c. ix.

ℭ Queſtio. cclxxiii.

Thomas. Utrum ira ſit peccatũ mortale. Rñ. ſm Thomam in ſum. q. clviii. articu. iii. dicendum qđ motus ire poteſt eſſe inordinatus τ peccatum dupliciter vno modo ex parte appetibilis vt pote cum aliquis appetit iniuſtam vindictam τ ſic ex genere ſuo ira eſt peccatum mortale q2 cõtrariatur charitati τ iuſtitie. ℭ Poteſt tamẽ contingere qđ aliquis appetitus vindicte ſit peccatum veniale propter imperfectionem actus que quidẽ imperfectio intenditur vel ex parte appetentis pute cum motus ire preuenit iudicium rationis vel ex parte appetibilis puta cum aliquis appetit in aliquo modico ſe vindicare ꝙ quaſi nihil eſt reputandum ita ꝙ etiam ſi actu inferat non eſſet peccatũ mortale puta ſi aliquis parum trahat aliquem puerũ per capillos vel aliud hmõi. Alio modo poteſt eſſe motus ire inordinatus q̃tum ad modum iraſcendi vt pote ſed nimis ardenter iraſcatur interius vel ſi nimis exteri⁹ manifeſtet ſigna ire τ ſic ira ſcđm ſe nõ habet ex ſuo genere rationem peccati mortalis poteſt tamen contingere qđ ſit peccatum mortale puta ſi ex vehemẽtia ire aliquis excidat a dilectione dei τ proximi.

ℭ Queſtio. cclxxiiii.

Circa humilitatem queritur vtrum homo debeat ſe omnibus per humilitatem ſubiicere. Rñ. ſm Tho. in ſum. q. clxi. arti. iii. dicendum ꝙ in homine duo poſſunt ꝯſiderari. ſ. id qđ eſt dei τ id qđ eſt hominis. hominis autẽ eſt quicquid pertinet ad defectũ. Sed dei eſt q̃cquid ꝑtinet ad ſalutẽ τ ꝑfectionẽ ſm

Oſee. xiii. illud Oſee. xiii. perditio tua ex te iſrael ex me tm̃ auxiliũ tuum humilitas autẽ proprie reſpicit reuerẽtiam qua homo deo ſubiicitur τ ideo quilibet homo ſcđm id qđ ſuũ eſt debet ſe cuilibet ꝓximo ſuo ſubiicere q̃tũ ad id qđ eſt dei in illo non autẽ hic requirit humilitas vt aliquis id qđ eſt dei in ſeipſo ſubiiciat ei qđ apparet eſſe dei in altero. Nam illi q̃ dona dei participant cognoſcunt ſe ea habere ſcđm illud. i. ad Corinthio. ii. vt ſciamus q̃ a deo donata

Ad Cor. ii. ſunt nobis τ ideo abſq̨ preiudicio humilitatis poſſunt dona q̃ ipſi acceperunt preferre donis dei que

aliis apparẽt collata ſicut apoſtolus ad Ephe. iii. qđ aliis generationibus non eſt agnitũ filiis hominum ſicut nunc reuelatũ eſt ſanctis apoſtolis eius ad ephe. iii.

Similiter etiam non hoc requirit humilitas vt aliquis id qđ eſt ſuum in ſeipſo ſubiiciat ei qđ eſt hominis in ꝓximo alioquin oporteret vt quilibet reputaret ſe maiorem peccatorem quolibet alio cũ tñ apoſtolus abſq̨ preiudicio humilitatis dicat Gala. ii. Nos natura iudei τ nõ ex gẽtibus peccatores

Gala. ii. poteſt tamen aliquis reputare aliquid boni eſſe in proximo qđ ipſe non habet vel aliquid mali in ſe eſſe qđ in alio nõ eſt ex quo poteſt ei ſe ſubiicere per humilitatem. Concordat his Vlricus li. vi. tracta.

Vlricus. iii. c. xxii. ſ. tertius quoq̨. ℭ Queſtio. cclxxv.

Utrum ſuperbia ſit peccatũ mortale. Reſpõ. ſm Tho. in ſum. q. clxii. articu. v. dicendum

Thomas. eſt ꝙ ſic. ſicut enĩ humilitas proprie reſpicit ſubiectionem hominis ad deum ita ſuperbia que humilitati opponit̃ proprie reſpicit defectum huiuſmodi ſubiectionis ſcđm qđ. ſ. aliq̇s ſe extollit ſupra id qđ eſt ſibi prefixũ a diuina regula qua id qđ apoſtolus dicit. ii. Corinthios. x. Nos autem nõ in immẽ

ii. Cor. x. ſum gloriamur ſed ſcđm menſurã qua menſus eſt

Ecclaſti. x. nobis deus τ ideo dicitur Eccleſiaſtici. x. qđ initiũ ſuperbie hominis apoſtatare a deo in hoc. n. radix ſuperbie cõſideratur qđ homo aliqualiter nõ ſubditur deo τ regule ipſius manifeſtum eſt autem ꝙ hoc ipſum qđ eſt non ſubiici deo habet rationem peccati mortalis hoc enim eſt auerti a deo. vnde cõſequens eſt ꝙ ſuperbia ſcđm genus ſuum ſit peccatum mortale. ℭ Sicut tamen in aliis que ex ſuo genere ſunt peccata mortalia puta in fornicatione et adulterio ſunt aliqui motus qui ſunt peccata venialia propter eorum imperfectionem quia ſcilicet preueniũt rationis iudicium τ ſunt preter eius cõſenſum ita etiam τ circa ſuperbiam accidit qđ aliqui motus ſuperbie ſunt peccata venialia dum eis ratio non conſentit. ℭ Queſtio. cclxxvi.

Circa curioſitatẽ querit̃ vtrum vitium curioſitatis poſſit eſſe in cognitione intellectiua. Reſpon. ſm Thomam in ſum. q. clxvii. articu. i. dicendum ꝙ veritatis cognitio per ſe loquẽdo bona

Thomas. eſt poteſt autem eſſe mala per accidens ſcꝫ ratione alicuius cõſequẽtis. ſ. vel inq̃tum aliquis de cognitione veritatis ſuperbit ſcđꝫ illud. i. Cor. viii. Sciẽ

i. Cor. viii. tia inflat vel inq̃tum homo vtitur cognitione veritatis ad peccandũ vel inq̃tum per ſtudium minus vtile retrahit̃ homo a ſtudio ꝙ ei ex neceſſitate incumbit vel inq̃tũ homo ſtudet diſcere ab eo a quo nõ licet ſicut patet etiã in his qui aliqua ficta a demonib⁹ perquirũt que eſt ſuperſtitioſa curioſitas vel inq̃tum homo appetit cognoſcere veritatẽ circa creaturas nõ referẽdo ad debitũ finẽ. ſ. ad cognitionẽ dei vel inq̃tum aliquis ſtudet ad cognoſcẽdã veritatem ſupra ꝓprii ingenii facultatẽ q2 per hoc

Eccli. iii. homines de facili i errores labunt̃. vñ dicit̃ Eccli. iii. altiora ne q̃ſieris τ fortiora te ne ſcrutatus fueris τ in pluribus operibus eius ne fueris curioſus τ poſtea ſeq̇t. Multos enĩ ſupplãtauit ſuſpitio eorum τ in vanitate detinuit ſenſus eorum. ℭ Qõ. cclxxvii.

Utrum vitiũ curioſitatis ſit circa ſenſitiuã co-

Thomas. gnitionẽ. Rñ. ſm Tho. ibidẽ arti. ii. dicendũ ꝙ ſtudiũ circa ſenſibilia cognoſcẽda dupliciter poteſt eſſe vitioſum vno mõ inquantũ cognitio ſenſitiua nõ ordinat̃ in aliquod vtile ſed potius auertit hominem ab aliqua vtili cõſideratione ſicut Aug. x. cõfeſ. confitet̃ culpam ſuã qđ libenter vidit canem currentem poſt leporẽ. Et hoc ideo vt ibidem dicit quia hec vana a bonis cogitationibus impediunt

ſtudeo eū vel eas excuſare vel aſſecurare a peccato
mortali cū ingerat ſe periculo prouocādi alios ad
libidinē ⁊ ipſo facto videat approbare choreas et
exēplo ſuo autoritatē alijs ſimilia faciendi pſtare.

¶ Queſtio.cclxxxij.

Utrum in ſpectaculis ⁊ venationibus in can-
tu cythare ⁊ hmōi in ludo deſcachis trocis in
alea ac hmōi ſit peccatum. Rñ. ſm Alber. vbi. ſ. de
hmōi ludis ⁊ ſpectaculis videtur ſub diſtinctione
reſpondendū aut enim annexam habēt vtilitatem
aut tm̄ ſunt inuenta ad tediū remouendū in ſola-
tium mortalitatis hmōi vite. Si primo modo aut
exercent a perſonis ſecularibus quocūqȝ modo fiat
tēpore non interdicto ⁊ loco nō interdicto puto qd̄
tolerande ſunt venationes ⁊ aucupia ⁊ hmōi ſi autē
a perſonis ſpūalibus exercentur: diſtinguunt cum
enim in ſpectaculo ſit et vtilitas et vanitas aut ad
opus mouet vtilitas ⁊ vanitas nō eſt ibi niſi miſcēa
ſe ⁊ tunc in caſu venatio conceditur ⁊ religioſis ⁊ cle-
ricis puta ſi redditus eorum ſint in talibus et neceſſe
habent intereſſe talibus ſicut ſunt redditus quorū
dā monaſteriorum i ferinis ⁊ aucupijs ⁊ hmōi. aut ita
eſt q̄ mōet vanitas: ⁊ tūc puto q̄ eſt pctm̄ graue vi
ris ſpūalibus ⁊ maxime religioſis qui nimis diſtra
hunt animū ⁊ quaſi auertunt ſe ne reuertant ad iu
diciū ſpirituale. ¶ In ludis aūt torci haſticularum
ſcachi ⁊ alee nō nociuis credo qd̄ nō ſit pctm̄ qꝛ ta-
lia non ſiunt niſi ꝓpter tediū remouendū ⁊ nō ni-
mis auertūt aīm a ſtudio ſpūali. ¶ Qō.cclxxxiij.

Utrum circa exteriorē apparatū ſiue veſtium
ſiue aliorū hmōi poſſit eſſe virtus et vitium.
Reſpon. ſm Tho. in ſum. q. clxix. ar. j. dicendum
Thomas. q̄ in ipſis rebus exterioribus quibus hō vtit non
eſt aliquod vitiū ſed ex parte hominis qui immo-
derate vtitur eis que quidē immoderantia poteſt
eſſe dupliciter vno quidē modo per cōparationem
ad conſuetudinē hominū cū quibus aliquis viuit
Auguſtinus vñ dicit Aug. in. iij. confeſ. qd̄ ꝯtra morē hoīm ſunt
flagitia pro morum diuerſitate vitanda ſunt vt pactū
inter ſe ciuitatis ⁊ gentis cōſuetudine vel lege fir-
matum nulla ciuis aut peregrini libidine violetur
Turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non cō
gruens. ¶ Alio modo poteſt eſſe immoderatio in
vſu taliū rerū ex inordinato affectu mentis ex quo
quandoqȝ cōtingit qd̄ homo nimis libidinoſe tali
bus vtatur ſiue ſcd̄m conſuetudinē eorū cū quibus
viuit ſiue etiā preter eorum conſuetudinē. ¶ Contin-
git autē iſta inordinatio affectus tripliciter q̄tum
ad ſuperabūdantiam. ¶ Uno modo per hoc q̄ ho
mo ex ſuperfluo cultu veſtiū gloriam hominū que
rit prout. ſ. veſtes ⁊ alia hmōi pertinent ad quen-
dam ornatum vnde gregorius dicit in quadā omē
lia ſicut nōnulli qui cultū ſubtiliū precioſarūqȝ
veſtiū non putant eſſe peccatū qd̄ videlicet ſi culpa
non eſſet nequaquā ſermo dei tā vigilāter expume
ret qd̄ diues qui torquebatur apud inferos biſſo ⁊
purpura indutus fuiſſet. nemo quippe veſtimenta
precipua vel precioſa. ſ. excedentia ſtatū propelum
niſi ad inanem gloriā querit. ¶ Alio modo ſecūdū
qd̄ homo p ſuperfluū cultum veſtiū querit delitias
ſcd̄m qd̄ veſtis ordinat ad corporis fomentū. ¶ Ter
tio modo ſcd̄m qd̄ nimiā ſollicitudinē apponit ad
exteriorē veſtiū cultū etiā ſi nō ſit aliqua inordina-
tio ex parte finis ⁊ ſcd̄m hoc andronicus ponit tres
virtutes circa exteriorē cultum. ſ. humilitatem que
excludit intentionem glorie. vnde dicit q̄ humili-
tas eſt habitus nō ſuperabundans in ſumptibus ⁊
preparationibus ⁊ per ſe ſufficientiam que exclu-
dit intentionem delitiarum vnde dicit q̄ per ſe ſuf
ficientia eſt habitus contentus quibus oportet et

determinatiua eorum que ad viuere cōuenit ſm illud
apoſtoli. j. Thimothei vlti. habentes alimenta et
quibus tegamur his cōtenti ſimus ⁊ ſimplicitatē j. thimo. vlt.
que excludit ſuperfluam ſollicitudinē talium vnde
dicit qd̄ ſimplicitas eſt habitus cōtentus his que
contingunt. ¶ Ex parte aūt defectus ſimiliter po
teſt eſſe duplex inordinatio ſcd̄m affectum vno mo
do ex negligentia hominis qui nō adhibet ſtudium
vel laborem ad hoc qd̄ exteriori cultu vtatur ſcd̄m Phs. vij.
q̄ oportet. vnde philoſophus dicit l. vij. ethi. q̄ ad ethicorum.
mollitiē pertinet q̄ aliquis trahat veſtimentū per
terrā vt nō laboret eleuando ipſum. ¶ Alio modo
ex eo qd̄ ipſum defectum exterioris cultus ad glo-
riam ordinat vnde dicit Augu. in libro de ſermone
domini in mōte nō in ſolo rerum corporearū nitore
aut pōpa ſed etiā in ipſis ſordibus ⁊ luctuoſis eſſe
poſſe iactantiā ⁊ eo periculoſiorē quo ſub nomine
ſeruitutis dei decipit. Et philoſophus dicit. n. iiij.
ethicorum q̄ ⁊ ſuperabundantia ⁊ inordinatus defe-
ctus ad iactantiā pertinent. ¶ Nota etiam qd̄ illi
qui in dignitatibus conſtituunt vel etiā miniſtri al-
taris precioſioribus veſtibus q̄ ceteri induunt hoc nō
eſt ꝓpter ſui gloriā ſed ad ſignificandā excellentiā
ſui miniſterij vel cultus diuini ⁊ idō i eis nō eſt vitio
ſum. ¶ Nota etiam q̄ nō ſemper qui vilioribus q̄
ceteri veſtibus vtitur peccat. ſi enim hoc faciat pro
pter iactantiā vel ſuperbiā vt ſe ceteris preferat vi
tium ſuperſtitionis eſt. Si autē hoc faciat propter
macerationē carnis vel humiliationē ſpiritus ad
virtutē temperantie pertinet. ¶ Precipue aūt cō-
petit vilibus veſtimētis vti his qui alios ⁊ verbo ⁊ Mat. iij.
exēplo ad pniam hortant Ad hebre. xj. circuierūt in Gloſſa.
melotis ⁊ in pellibus caprinis Et quedā glo. Mat.
iij. dicit. Qui penitentiā predicat habitū peniten
tie pretendit. ¶ Queſtio.cclxxxiiij.

Utrum mulieres peccent mortaliter in ſuper
fluo ornatu. Reſpon. ſm Thomam ibidem
articu. ij. dicendum q̄ circa ornatum mulierū ſunt
eadem attendēda que ſupra cōmuniter dicta ſunt
circa exteriorē cultū ⁊ inſuper quoddā aliud ſpecia- Thomas.
le qd̄. ſ. muliebris cultus viros ad laſciuiam prouo
cat ſm illud prouerb. vij. Ecce mulier occurrit illi
ornatu meretricio preparata ad capiēdas animas
poteſt tamen mulier licite operam dare ad hoc q̄
viro ſuo placeat ne per eius contemptū in adulte-
rium labatur. vnde dicitur. j. ad Corinthios. vij. q̄
mulier que nupta eſt cogitat que mundi ſunt quo- j. ad Chor.
modo placeat viro et ideo ſi mulier coniugata ad vij.
hoc ſe ornet vt viro ſuo placeat pōt hoc facere abſ-
qȝ peccato. Ille autem mulieres que viros non ha-
bent nec volunt habere ⁊ ſunt in ſtatu non haben-
di non poſſunt abſqȝ peccato appetere placere vi-
rorum aſpectibus ad concupiſcendum qꝛ hoc eſt eis
dare incentiuum peccandi ⁊ ſi quidē hac intentio-
ne ſe ornēt vt alios ꝓuocēt ad ꝯcupiſcētiā mortali-
ter peccāt. Si aūt ex quadā leuitate vel etiā ex vani
tate propter quandā iactantiam nō ſemper eſt pec
catū mortale. Sed quandoqȝ veniale ⁊ eadem ratio
q̄tum ad hoc eſt de viris. ¶ Concordat his Ulri-
cus li. vj. tracta. ij. c. x. Et addit q̄ ꝓcioſitas veſtiū
vel ornatus tūc eſt mortale peccatū cū eſt ꝯtra pro- Ulricus.
feſſionē alicuius ſicut alique moniales ꝓfeſſe pau
pertatē ⁊ ſeculi ibi renūciationē ornāt ſe ad modum
theatricarū mulierū vel etiā monachi abiecto ha-
bitu religionis ſue deferūt habitū clericorum ſecula-
rium vel cū hoc ꝓcedit ex ſuperbia dānabili vel or
dinat ad ꝓuocandū alios ad concupiſcētias illici
tas ſecus aūt eſt ſi mulier p hoc querit placere ma
rito ſuo. inexcuſabiles aūt ſunt mulieres cum viri
s prohibite nihilominus ſe immoderate ornāt. pa

Incipit tractatus de matrimonio quaſi quartus liber huius ſumme. Quoniā i foro penitentiali circa matrimoniū frequenter dubitationes immo etiam interdū quaſi perplexitates occurrunt ad honorē dei et animarum ſalutē. Poſt tres libros premiſſos de penitentia tractatū de matrimonio quaſi quartū librum ſubieci ordinem titulorum quē felicis recordationis pater noſter frater Raymūdus in ſuo de matrimonio tractatu tenuit vt in libris antecedentibus proſequendo.

De ſponſalibus titulus primus.

Cum ſpōſalia matrimonium precedere conſueuerunt in primo loco de ſponſalibus eſt agendum. ¶ Queſtio.j.

Et primo quero quid ſint ſponſalia et vnde dicantur. Reſpon. ſm Ray. Eodem libro ſiue tractatu titu. j. de ſponſalibus. in prin. Sponſalia ſunt futurarū nuptiarū promiſſio. vt. ff. de ſponſali. l. j. et. xxx. q. v. Noſtrates in eiuſdem capituli fine dicitur ꝙ cōtrahentes ante debent in eccleſia benedici ꝗ̄ carnaliter cōmiſceri. In hoc tamen ſm glo. ſuper idem decretum ſeruetur cōſuetudo regionis. premiſſam diffinitionē ſponſalium etiam Goffre. libro. iiij. titu. j. ponit et
Senten. Thomas Pe. et Alber. in ſcrip. ſuper quarto ſententiarum. diſt. xxvij. Dicunt aūt ſponſalia a ſpondeo. i. a promittendo.

¶ Queſtio.ij.

Qualiter contrahunt ſponſalia. Reſpon. ſm Ray. vbi ſupra contrahuntur ſponſalia quatuor modis. Nam aliquādo nuda promiſſione aliquā datis arris ſponſalitijs. aliquando annuli ſubarratione etiā interueniēte iuramento. ¶ Nuda promiſſione. vt cū dicit vir accipiā te in meā et illa reſpōdet ego accipio te i meū maritū vel alia verba equipollentia. Glo. vt ſi dicat vir ducā te in vxorē vel promitto qd̄ te accipiā vel ducā in vxorē. Et iſta ſunt vera ſponſalia que ſic per verba de futuro cōtrahunt. ¶ Si vero per verba preſentis tēporis contrahantur vt ſi dicat accipio te in meā vxorē. Et illa reſpōdet accipio te in meū maritū vel cū ſimilia verba dicant q̄ mutuū cōſenſum vtriuſqꝫ de preſenti ſignificent. Puta cū dicit cōſentio in te tanꝗ̄ in meā vxorē. Glo. idē credo. Si nō dicat vxorē ſed tm̄ dicat in meā et illa eadē dicit ſcꝫ ꝯſentio in te tāꝗ̄ in meū maritū vel cū dicit vir ab iſto tēpore tenebo te vel habebo te pro vxore et tibi fidē ſicut vxori ſeruabo. Et eadē ecōuerſo dicit vxor viro talia dicūtur ſpōſalia de pſenti ſed improprie q̄ vere eſt matrimonium ita ꝙ licet eā carnaliter nō cognoſcat tm̄ nō licꝫ alicui eorꝫ alij nubere et ſi ſumpſerit quāuis ſed carnaliter cognoſcat ē ſeparādus ab ea et cōpellendus redire ad primā extra de ſponſa. ex par-
Gloſſa. te. c. mulieris. ſi inter vi. et extra de ſpon. duorꝫ. C. j. et vlti. ¶ Dicit hic glo. ſuper verſi. ex parte. e. ꝙ ex decretalibꝰ hic allegatis habet expreſſe ꝙ ſi quis poſt matrimoniū per verba de preſenti cōtractum tranſierit ad alia vota tenet reuerti ad primā ſiue ſcdam cognouerit anteꝗ̄ primā ſiue nō ſiue iuramentū ſit interpoſitū ſiue nō. ¶ Itē ꝯtrahunt ſpōſalia datis arris ſponſalitijs. i. aliqua pecunia vel alijs rebus. C. de ſpon. l. arris. vbi dicit qd̄ arre date nomine ſponſaliū reſtituēde ſunt a ſpōſo vel ſpōſa ſuperuiuēte niſi perſona defuncta cauſam dederit vt nuptie nō ſequerent. ¶ De anuli ſubarratione que vulgo dicit deſpōſatio ſed proprie ſubarratio nuncupat habet. xxvij. q. ij. ſi quis deſpōſauerit Gloſſa.
Gl. hic ſuper ver. ſubarratio. Dicit ꝙ ſubarratio eſt que fit per annuli immiſſionē q̄ eſt ſignū amoris ſubarratio tm̄ fit nō ſolū per immiſſionē anuli ſed etiā per donationē aliarū rerum vel aliorꝫ inſignium. Et quādoqꝫ fit hec ſubarratio interueniēte ꝯſenſu. vt extra de de ſpō. impub. tue. Quādoqꝫ nō interueniēte ſed ſiue interueniat ſiue nō dūmodo cōſtet de ſubarratione preſumitur de ſpōſalibus ſi fiat hmōi ſubarratio a patre. argu. xxx. q. v. noſtrates. et. c. femine. Si aūt fieret a ſpōſa preſumit pro matrimonio vt in predicta decre. tue niſi etas repugnet vt ibidem innuit. hec in gloſ. ¶ De iuramēto Thomas.
habetur extra de ſpōſa. de illis. et in. c. preterea. j. vt habet de ſponſalibus fide data firmatis. ¶ Cum Raymūdo in ſupradictis. Cōcordat in ſcrip. Tho. Petrus et Alber.

¶ Queſtio.iij.

Quid ſi qs iniecta manu vel iniecta manu mulieri dicat do tibi fidē de te accipiēda in vxorē et illa mihi reſpōdeat nunquid ſic contracta ſunt
ſponſalia. Reſpon. ſm glo. ſuper ver. Et illa reſpōdet re vera nō poſſunt cōtrahi ex alia parte tantū nec claudicare. poſſunt ille tm̄ qui taliter dedit fidem tenetur eam ducere ſi illa voluerit. Si aūt noluerit non eſt cōpellenda niſi aliquo ſigno vel indicio oſtēderit illa mulier placere ſibi qd̄ agebat cōtractum ſpōſaliorꝫ acquieſcere qd̄ pſumit ſi ꝯtinue ante fidē ſic datā tractabatur inter eos de ſponſalibus vel matrimonio cōtrahendis ipſa nō contradicente ſed acquieſcente preſertim ſi ipſa requiſita ſponte dedit manum ad fidem recipiendam. Si autem vel non tractabatur de ſponſalibus vel matrimonio ante vel ſi tractabatur ipſa tamen cōtradicebat licet ille ſubito manu iniecta dederit ei fidem vt dictum eſt non credo eſſe preſumendū pro matrimonio licꝫ illa tacuerit ex ſimplicitate forte
vel ex verecundia. Raymundꝰ.

¶ Queſtio.iiij.

In qua etate poſſunt ꝯtrahi ſpōſalia. Reſpō. ſm Ray. §. ij. Sequit videre poſſunt cōtrahi poſt ſeptēniū ꝙ tunc dicuntur habere diſcretionē tam pueri ꝗ̄ puelle et ex tunc placere eis conſueuerunt ſponſalia. extra de ſpon. c. impub. et. c. literas. Si vero ante ſeptenniū ipſi vel parētes nomine eorū ꝯtrahāt ſpōſalia nihil agūt ſed licet ante ſeptēnium ꝯtrahant in cunabilis ſi cōuenerint ad ſeptēniū incipiunt eis placere ex tunc valēt ita qd̄ ꝗ̄uis ſponſus eā non cognoſcat carnaliter cōſanguineā eiꝰ habere nō poterit in vxorē nec econuerſo vt hec patent. xxx. q. ij. vbi nō eſt ꝯſenſus et extra de deſpō. impub. literas acceſſit duo pueri. Si autē vnus ſit ſeptē annorꝫ et alter infra nihil valent ſponſalia niſi poſt ea ratificent ſm Thomā. et Alber. vide infra q. proxima.

¶ Queſtio.v. Thomas.

Sed quid ſi non plene compleuerit ſeptem annos ſed modicū deeſt. Reſpon. ſm Tho. in ſcrip. ſed contrahentes ſponſalia appropinquantes ad tempus ſeptennij contractus ſponſaliū robur habet quia ſm philoſophum ſecūdo phiſicorum qd̄ parum deeſt quaſi nihil deeſſe videtur. hec autem propinquitas a quibuſdam determinatur ſex menſiū. Sed meliꝰ eſt ꝙ determinent ſm ꝯditionē

eccleſiaſtica exercetur maxime ſi interuenerit iu-
ramentum qđ ꝛ in pupillari etate preſtatur extra
e.ex literis.ij.Et hoc intellige niſi periculū immi-
neat vt dicit.Idem Hoſt.in glo.ſuper.c. requiſiuit
vide de his iuxta.q.proxima.❡Effectus etiam is
eſt vt generet quandā publice honeſtatis iuſtitiā
qua impediente nullus de ſanguinitate ſpōſi ſibi
ſponſam poterit copulare extra.e.ſpōſam.De hac
materia vide infra.in titu.xiiij.de publice honeſta
tis iuſtitia.❡Contrahuntur etiā aliquando ſpon
ſalia ſub cōditione.de quo vide infra titu.iiij.de im
pedimento conditionis.

❡Queſtio.xvj.

Circa hanc materiā quero generaliter quid
iuris ſit cum duo adulti vel ambo infra an-
Raymundꝰ nos pubertatis vel vnus infra annos ꝛ alter maior
contrahunt ſponſalia.Reſpon. ſm Ray.§.vj. in
ſumma.Si pure ꝛ ſine omni conditione cōtrahun
tur ſponſalia aut ſunt ambo maiores.ſ. adulti aut
ambo ſunt minores.ſ.infra.xij.vel. xiiij. annū ꝛ ſu
pra ſeptēniū aut vnꝰ maior ꝛ alter minor.Ita tñ qđ
ſpōſalia tenuerūt qm̄ ſi nō tenuerūt qꝛ nō erāt. vij.
annoꝝ poſſunt petere abſolutionē ante tēpus pu
bertatiſ extra de deſpō. impub.acceſſit.Si ſunt am
bo maiores.ſ.adulti ꝛ īteruenerūt iuramētaꝛ poſt
modum alter vult reſilire obmiſſis multis ꝛ varijs
opinionibus que ſuper hoc ſcripte ſunt credo ſal-
uo meliori iudicio qđ ſi probabiliter poteſt preſu-
mi qđ per ſententiā excōmunicationis inducatꝰ ad
iuramentū ſeruandū vel ſi forte timetꝰ guerra aut
graue ſcandalum: niſi iuramentū ſeruetur ꝛ ſi cō-
traxerit etiam coactus non timetur veriſimiliter
vxoricidiū vel ſimile periculum debet ad hoc eccle
ſiaſtica cenſura compelli.Aliter em̄ glo.ſ.ſi nō pē-
ſatis debitis circunſtātijs ferretur nō eſſet medici
nalis excōmunicatio ſed mortalis qđ eſſe nō debet
ij.q.j.multi ſiue eñ plectendo ſiue ignoſcēdo: hoc
ſolum bene agitur vt vita hominū corrigatur.xxiij.
q.v.prodeſt ꝛ ita poteſt intelligi extra de ſpon. Ex
Gloſſa. literis.ij.vbi cōpellitꝰ quidā qui iurauerat ſe quā-
dam ducere in vxorem ꝛ modo reſilire volebat qđ
eam recipiat in vxorem ꝛ vt dicit hic glo.videtꝰ etiā
illa decretalis loqui de impuberibus ꝛ extra de de
ſpō.impub.vbi non eſt cōſenſus vbi dicitur qđ nō
coniūgantur aliqui quoꝝ vterq; vel alter nondum
ꝑuenit ad etatē legitimā niſi vrgētiſſima neceſſi
tas interueniat vt pro bono pacis talis coniunctio
toleretur . alioquin cum coactiones difficiles ſo-
leat exitus maxime in matrimonijs frequenter ha
bere puella volens reſilire monenda eſt potius ꝙ
cogenda extra de ſponſa.requiſiuit cum ſocum.ex
tra de ſponſa duorum.c.vlti.et ita eſt caſus in quo
exiſtens in peccato mortali nō cogitur ad peniten-
tia propter periculū qđ timetꝰ.Itē ſi talis excōicetꝰ
Eadem. ꝛ poſtea contrahat cum alia per verba de preſenti
iniungetur ei penitentia de fide mentita ꝛ cōtuma
cia et abſoluetꝰ licet nō ſatiſfaciat ſuper eo pro quo
fuit excōmunicatus qđ eſt qꝛ non poteſt ſatiſfacere
ſoluta enim ſunt ſponſalia ꝑpter fortius vinculū
mr̄monij ſuperueniēs.extra de ſpō.de illis. ❡Di
cit hic glo.ſuper ver.interueniēte iuramēta qđ Tā
credus notauit i ſumma de matrimonio qđ vbi iu
ramentum interuenit cōpellendi ſunt precise con-
ſummare matrimonium. Si autem non interue-
nit iuramentum monendi ſunt potius ꝙ cogendi.
Sed ꝓbabilius eſt quod dicit hic magiſter hec in
glo.Et concordat etiam cū hoc.§.vij . Et qualiter
ver.Item.viij. Et in gloſ.ſuper.c.requiſiuit.❡In
alijs duobꝰ caſibus ille qui maior eſt vel qui prius
peruenit ad etatē adultam tenetur expectare mi-
norem donec perueniat ad etatem legitimā ad ma
trimonium contrahendum ꝛ tunc ſi ille qui minor
erat tempore illo quo fuerint contracta ſponſalia
vel ambo.Si ambo erant minores reclamauerint
vel conſentire noluerunt iudicio eccleſie poterunt
adinuicem ſeparari extra de ſpōſalibus.c.impub.
c.de illis.primo ꝛ capitulo a nobis.Quidam tamē
illas decretales aliter intelligunt. Sed qđ dixi vi-
detur verius ꝛ ipſa litera declarat hoc manifeſte di
cit hic glo.ſuper ver.ſeparari qđ cū magiſter hic Gloſſa.
non diſtinguat . Utrū ſponſalia fuerūt fide vel iu-
ramento firmata nec ne videtꝰ ſentire idem eſſe di-
cendum in vtroq; caſu . ❡Maior autem ſiue pu-
bes qui contraxit ſponſalia vel matrimonium cū
impubere reſilire non poterit cum ille qui minor
fuerit ad etatem perueniēs legitimam vult matri
monium cōſummare quia ex quo ſemel conſenſit
in illum nō poterit amplius diſſentire.extra de de
ſpon.impub. de illis primo. Non tamē intelligas
qđ teneat matrimonium cum claudicare non poſ-
ſit ꝛ cōſenſus nō concurrerint ſed ex ſua obliga re
promiſſione contrahere.

❡Queſtio.xvij.

Sed nunquid peccat qui altero inuito reſilit
a ſpōſalibus poſt fidem interpoſitam vel iu Eadem.
ramentum.Reſpon.ſm glo.vbi ſupra ſuper ver.ſe
parari . H. notauit.xxx.q.ij.vbi quod talis peccat Gloſſa.
mortaliter ꝛ cōpellēdus eſt cōſummare matrimo-
nium. Cōpelli autem debet nō ex toto ſed per am-
monitionem vel increpationem vel per cōminatio
nem diuini iudicis.Si tamen perſiſtunt in tali vo
luntate abſoluendi ſunt . Et idem dicit de pubere
te qui cōtraxit cum impubere cū alter illorum vel
vterq; vult reſilire a ſponſalibus priuſꝙ impubes
peruenerit ad etatem . Dicit enim Hugo qđ vter-
q; peccat reſiliendo ſed maior magis ꝙ minor: vtri
q; tamen cōceditur ab eccleſia reſilire qꝛ nō cōpel-
litur cōſummare matrimoniū.finaliter ex toto po
teſt dici ꝙ in hoc caſu quē ponit magiſter hic.ſ.ſu-
pra.q.proxima.ver. in alijs duobus neuter peccat
reſiliendo ſiue iuramentū interuenerit ſiue non.qꝛ
preſumitꝰ iuraſſe contrahendo ſub conditione niſi
videlꝫ diſſentiant ꝛ reſiliant cū peruenerint ad eta
tē legitimā cū hoc concedatur eis a iure. ❡Tho Thomas.
mas in ſcrip. dicit quod in ſponſalibus nō ſoluens
promiſſum mortaliter peccat niſi impedimentum
legitimum interueniat ꝛ iniungenda eſt penitētia
pro peccato licet in foro contentioſo non compella
tur qꝛ matrimonia coacta cōſueuerunt malos exi-
tus habere.Conſentit cum hoc Raymūdus vt pa
tet.ſ.q. proxima. Et Hoſtien.vt ſupra patet.q.xv.
quis ſit effectus.

❡Queſtio.xviij.

Sed quare ille qui maior eſt vel qui prius per
uenit ad etatem legitimā tenetur expectare Glo.Ta.
minorem cum ſine eius conſenſu non poſſit matri
monium eſſe inter eos.Reſpon.ſm glo.ſuper ver.
qui prius peruenit hoc ideo qꝛ interim poteſt mu-
tare voluntatē ꝛ placere ei. ꝛ item conſentire ſicut
credo ꝙ qui vouit intrare monaſterium licet ante
ingreſſum peniteat tenetur tamen intrare ꝛ proba
re ordinē.quia probato ordine poterit mutare vo-
luntatem ꝛ placere ei qđ diſplicuit licet poſt hmōi
ingreſſum probationis ſi ei diſpliceat reſilire pōt
Concordat etiam his in ſum.q. clxxix.articu.iij.
De hoc dictū eſt.ſ.e.lib.iij.tit.xviij.De trāſitu cle-
ricorum. q.vij.verum ille.ꝛ.q.ix.verum ille.

❡Queſtio.xix.

Quid ſi pubes q̄ ꝯtraxit cū īpubē nō expectat
ſꝫ mutata volūtate ꝯtrahit cū alio pubē ꝑ ꝟ.

be de preſenti. Reſpon. ſm Hoſt. lib. iiij. Rubrica
Hoſtienſis. ij. de deſpõ. impub. §. v. q̃d iuris ver. de ſi pubes di‑
cas q̃ ſcõz m̃rimoniũ tenet q̃d. q2 p̃mũ tenere nõ
potuit impediente etate nec claudicare poteſt ma‑
trimonium quo ad effectum. Idem Goffre.

Queſtio. xx.

Quid ſi impubes factus pubes ratificauit ſz
Idem. alius diſſentit qui prius pubes cõſenſerat ⁊
vocatus per ep̃m ad iudiciũ cõtrahit cum alia per
verba de preſenti. Reſpon. ſm Hoſtiẽ. ibidẽ puto
q̃ teneat ſcõm matrimoniũ niſi ſpõſa traducta eſ‑
ſet vel ambo ſimul morarentur. Traductio eñ ⁊ car‑
nis copula equiparantur. vt extra de coniu. lepro‑
ſorum. c. ſi.

¶ Queſtio. xxj.

Quid ſi quis contrahit ſponſalia ante ſeptẽ‑
Albertus. nium ⁊ poſtea matrimoniũ ante annos pu‑
bertatis. Rñ. ſm Alber. in ſcrip. Spõſalia tenent
q2 licet ſpõſalia ante non valuerint tamẽ ex poſt fa‑
cto intelliguntũr approbaſſe factum q̃ preceſſit.
Idem dicit Thomas.

¶ Queſtio. xxij.

Quid ſi certum tẽpus appoſitũ eſt in ſponſa‑
libus. Rñ. ſm Hoſt. §. vij. Et qualiter dicen‑
dũz q̃ poſt lapſum tẽporis is per quẽ nõ ſtetit im‑
pune nubit. Sed alij datur penitentia de fide mẽti‑
ta extra eo. titu. ſicut ex litteris.

¶ Queſtio. xxiij.

Quid de penis que interdũ ab aliquibus ap‑
ponuntur in deſponſatione. Rñ. ſm Ray. li‑
cet ſpõſalia contrahi poſſint ſub cõditiõe p̃miſſe pe‑
cunie: nõ tñ in modũ pene põt pecunia p̃mitti: ⁊ ſi
p̃miſſa fuerit nõ tenet promiſſio pene nec poterit
peti. vt ſi ita dicat niſi tecũ contraxero dabo tibi cẽtũ
marcas q̃m adiectio pene non valet cum libera de‑
beant eſſe matrimonia vel cõiugia extra de ſpon.
Thomas. requiſiuit gemma. Idẽ Tho. in ſcrip. ¶ Addit hic
glo. ſuper ver. gemma dicens. Nota tamen q̃ arre
ſpõſalitie date amittũtur ab ea parte que cauſam
preſtat q̃ nuptie non ſequant̃. C. de ſponſa. l. arris.

¶ Queſtio. xxiiij.

Sed qualiter in hoc caſu cum. ſ. non liceat ta‑
les penas recipere prouidebitur burgenſi di‑
uiti volenti collocare in matrimoniũ filiam ſuam
alicui nobili potenti ⁊ pecunia indigenti. Rñ. ſm
Hoſtienſis. Hoſtien. §. ij. Et vnde dicant̃ ver. qualiter ergo det
magnam quãtitatẽ pecunie pro arris ⁊ ſtipuletur
ipſas in quadruplum. tũc eñ quando arre dantur
ſi per donantẽ ſtet quo minus matrimoniũ ſequat̃
amittat arras. Si per recipientẽ arras reſtituit et
de ſuo tantumdem non amplius niſi per ſpeciale
pactum arre in quadruplum fuerint ſtipulate. In
tantum enim poteſt extẽdi ſtipulatio ⁊ nõ vltra. C.
eo. tit. l. ſi. §. q̃ omnia. lex quippe arras permittit:
ſed non penas q2 pena odioſa eſt ſed arra fauora‑
bilis ⁊ allectiua ad cõſentiendũ in matrimonium.
Ceſſat tñ hec pena arrarũ in quibuſdã caſibus vt ſi
tempus appoſituz lapſum ſit. Tunc eñ is per quẽ
non ſtetit impune nubit. Itez ceſſat ſi ſponſus im‑
peditus fuerit niſi forte cauſam impedimenti pre‑
buerit. Ceſſat etiã propter conditionẽ vel cauſam
legibus interdictam puta ſi de iure matrimonij ſe
qui non poteſt. C. eo. titu. l. vlti. §. patrem. Nota in
Hoſtien. Idem plura de hac materia.

¶ Queſtio. xxv.

In quibus caſibus ſoluunt̃ ſponſalia. Reſpõ.
ſm Ray. §. vij. vlterius circa hoc notandũ q̃
ſponſalia ſemel cõtracta ſemper tenẽt ⁊ ligant ita
q̃ ſi contrahat ſponſus ſponſalia poſtmodũ cum
alia nec eſt proceſſuz ad carnis copulã compellen‑
dus eſt redire ad primam ⁊ ecõuerſo extra de ſpõ‑
ſa. Sicut ex literis. ¶ Fallit hoc in. vij. caſibus in Caſus.
quibus ſoluunt̃ ſpõſalia. Primus eſt. Si alter ſpõ‑
ſorũz tranſeat ad religionẽ q̃ poteſt facere altero
inuito ante carnalẽ copulam ⁊ ille qui remanet in
ſeculo abſoluitur a vinculo ſponſaliũ etiam ſi fue‑
rint ſponſalia de preſenti extra de cõuer. coniuga.
verũ ex publico ⁊ extra de ſpõ. cõmiſſum. ¶ Scõs
eſt quando ſponſus nõ inuenitur q2 transfert ſe ad
aliam regionem. Recepta tamen de periurio ⁊ de
permiſſione non ſeruata penitentia. ſi per eam ſte‑
terit quominus matrimoniũ fuerit cõſummatum
extra de ſpon. de illis autem.

¶ Queſtio. xxvj.

Sed q̃diu tenetur vnus expectare alium poſt
contracta ſponſalia. Reſpõ. ſm Hoſt. §. vij.
Et qualiter cum in ſponſalibus non eſt terminus Hoſtienſis.
appoſitus licet lex ſtatuat ſponſum preſentẽ in ea‑
dem prouincia expectandũ per bienniuz. vt tit. eo. Caſus.
c. ij. Tamen melius videtur dicendum q̃ iudex in‑
ſpecta qualitate perſonarum tempus legale pote‑
rit abreuiare vel prolongare quo elapſo renitẽtem
excõmunicabit. ¶ Tertius eſt ſi alter ſpõſorũ poſt
contracta ſponſalia incurrat lepram vel per alium
aut oculos vel naſuz amiſit ſeu q̃cquã ei turpius eue‑
nit extra de coniugio leproſorũ. c. lras. extra de iure
iuran. Quẽadmodũ vt innuit̃ q̃ in hoc caſu etiã ſi
iurauit mulieri q̃ eam ducat: nõ tenetur implere
iuramẽtũ ductã iñ ante nõ poſſet dimittere. Quar‑
tus ſi ſuperueniat affinitas puta q2 ſpõſus cogno‑
uit conſanguineã ſpõſe vel ecõuerſo. xxvij. q. ij. qui‑
dam deſponſauit. ſi quis ſpõſam filij. ⁊ extra de eo
qui cognouit cõſan. vxoris ſue. c. ij. ⁊ c. fraternitati
tue. Ad hoc probandum ſufficit ſola fama extra de
cõſanguinitate ⁊ affinitate. c. ſuper eo Hoſtiẽ. ver.
Item tertio dicit̃ q̃ in hoc caſu ſufficit vnus teſtis
vt patet extra de teſtibus ſuper eo. ij. Secus tamẽ
ſi eſſet matrimoniũ cõfirmatũ vt ibidem dicitur.
¶ Quintus ſi mutuo ſe abſoluũt extra de ſponſa.
c. preterea. j. vbi dicitur q̃ ad inſtar eorũ qui ſocie‑
tatem contrahunt fide interpoſita ⁊ poſtea ſibi rã
remittunt tolerari poſſit q̃ qui cõtrahunt ſpon‑
ſalia de futuro fide interpoſita remittat̃ ſibi mu‑
tuo illa ſponſalia. Quidã tamen caſum iſtum nõ
recipiunt. Sed cũ Ray. ſ. q̃ ſe poſſint mutuo abſol‑
uere cõcordat glo. hic ⁊ Hoſtien. ver. Itez. viij. ⁊ in
gloſ. ſuper. c. preterea. ⁊ Gaufredus. Item Alber.
Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. Hugo. tamẽ Bernar. in glo.
ſuper. c. preterea. contradicunt. ¶ Sextus ſi alter
eorum fuerit fornicatus ſponte ſm glo. extra de iu‑
reiuran. quẽadmodum. Et idez eſt de fornicatione
ſpirituali: ſcz hereſum. vt dicit Hoſt. ver. Item ſe‑
cundo. ¶ Sed de fornicatione carnali videt̃ cõtra
q2 ſponſi frequenter fornicantur ⁊ tamen propter
hoc non repelluñt. Reſpondet Alber. quia minus
turpis videtur fornicatio maſculi ideo de gratia
maſculi facilius recipiuntur a feminis ſed non de
iure hoc fit. vt. ſ. ad hoc teneantur.

¶ Queſtio. xxvij.

Sed quid ſi ſpõſa de futuro in vita corrumpi‑
tur nunquid ſponſus propter hoc poteſt eaz
repellere. Reſpon. ſm Ray. hic ſuper ver. fornica‑
rius Hugo notauit. xxvij. q. ij. Raptor nõ debet q̃
nõ debet cogi talẽ ducere ſi vult ordinari poſt mor‑
tem eius q̃ non poſſet ſi duceret corruptam. vnde
innuit q̃ cõpellendus eſt eam ſic recipere ſi nõ ve‑
lit promoueri cum illa non fuerit in culpa Hoſti.
etiam in gl. ſuper dictum. c. quẽadmodum dicit q̃
non debet ad hoc cogi vt talez ducat. ¶ Idem etiã
dicit Hugo. de eo qui deſpõſat de futuro corruptã

quã credit

quam credit virginem ſi hoc perceperit ante carnalem copulam. vt refert gloſſa infra eo.lib. titu. iij. de errore perſone in fine. ſuper ꝟ. Uel virgo.

Septimus. ¶ Septimus eſt quando ſponſa de futuro cū alio vel ſponſus cum alia contrahit per verba de preſenti vel per verba de futuro ⁊ ſequiꝛ carnalis copula. tunc enim ſoluuntur prima ſponſalia propꝛ maius vinculum ſuperueniens. Sed debet agere penitentiaꝫ de fide vel promiſſione mētita. extra ꝺ ſponſ. Si inter virum. ⁊ extra de ſponſa. duo. ca.i.

¶ Queſtio. xxviij.

SEd quid ſi cum prima contraxit ſponſalia ꝺ futuro ſimpliciter ſcilicet ſine fidei vel iuramenti interpoſitione. Et cum ſecunda ſponſalia ſimiliter de futuro ſed interpoſito iuramento. Rñ. ſecundum Ray. ibidem. Credo ꝙ dꝫ ſeruare pma
Idem. ſponſalia ⁊ agere penitentiam de periurio. quod commiſit iurando. Illicitum enim iuramentum non poteſt eſſe vinculum iniquitatis. Extra dei timeīur. Quāto extra de ſpōſa. Sicut ex litteris. xxij. queſtio. iiij. In male promiſſis reſcinde fidē in turpi voto muta decretum. Concordat his Hoſtien. ⁊ ſi. Quid ſit ⁊ Prima. ¶ Octauus eſt quando miOctauus. nor venit ad etatem adultam ⁊ petit abſolui a vinculo ſponſalium ⁊ dari ſibi licentiam nubendi alij. Extra ꝺ deſpon. impub. De illꝭ. primo. ⁊ ca. A nobis.

Hoſtienſis ¶ Omnes predictos caſus etiam Hoſtien. ponit et addit nonū caſuꝫ ſcilicet ſi fama habeatur ꝙ inter ipſos ſit canonicum impedimentū ⁊ de fama vel ſcandalo doceatur. extra de ſponſa. Cum in tua. tua. Extra de conſan. capi. ij. ⁊ de teſtibus ſuper eo.

Raymūd⁹. ¶ Sequitur in Ray. ⁊ notandum ꝙ omnes iſti caſus preter primum ſcilicet qñ vult tranſire ad religionem intelligendi ſunt tm̄ de ſponſalibus de futuro quia tunc pure et vere dicunꝛ ſponſalia.

¶ Item in duobus caſibus de predictis ipſo iure ſoluuntur ſponſalia ſcilicet qñ alter intrat religionem ⁊ quando contrahit matrimoniū cum altero vel cuꝫ altera. In ceteris vero caſibus ſoluēda ſunt per iudicium eccleſie. ſcꝫ autoritate epiſcopi vt dicit Hoſtiē. ⁊ ſi. Itēꝫ nono ar. extra de deſpon. impub. acceſſit. ⁊ capi. Continebatur. Addit etiam Hoſtien. tertium caſum ſcilicet fornicationē notoriam ꝙ. ſ. tunc etiam ſoluantur ſponſalia ipſo iure Cum Ray. in omnibus ſupradictis a principio queſtionis. Concordāt Alb. Pe. ⁊ Tho. i ſcrip. dicit hꝫ gloſſa ſuper ꝟ. Inceſtus. Ita patet ꝙ vbi ipſi ſpōſi remittunt ſibi ſponſalia ⁊ ſe inuicē abſoluūt ſpōſi de futuro. vt extra de ſpon. Preterea. i. non proprija autoritate: ſed autoritate eccleſie debent hoc facere alias non poſſunt ſe inuicem abſoluere.

De matrimonio. Titulus ſcḋus.

POſt ſponſalia ſequitur videre de matrimonio.

¶ Queſtio. i.

ET primo quero quid ſit matrimonium ⁊ vnde dicatur. Rñ. ſecundū Ray. lib. iiij. ti. ij. in pnci. Matrimonium eſt viri ⁊ mulieris cōiunctio indiuiduā vite cōſuetudineꝫ retinēs. xxvij. q. ij. §. i. ⁊ extra de pſump. Illud iſtitu. de nup. §. ij. Magiſter i ſentē. li. iiij. di. xxvij. i pn. dicit ſic. Matrimoniū eſt viri mulieriſqꝫ cōiunctio maritalis inter legitimas pſonas indiuiduā vite cōſuetudinē retinēs. ¶ Matrimoniū eſt viri ⁊ mulieris nō dicit viroꝝ ⁊ mulieris. Nec viri et mulieꝝ qꝛ nec vnus vir plures vxores. Nec vna mulier plures viros ſimul habere pōt. Coniūctio. ſcilicet aloꝝ ⁊ matrimonialis indiuiduā vite cōſuetudinem retinēs. hoc eſt ꝙ neuter abſqꝫ cōſenſu alterius pōt ↄtinentiā profiteri vł oꝛoni vacare ⁊ ꝙ inter eos dū viuūt vinculū pmanet ↄiugale vt neutri liceat ſe alteri copulare. Et vt inuicē alter alteri exhibeat qđ quiſqꝫ ſibi. dicit hic glo. ꝙ in hac clauſula indiuiduā vite. ⁊c. cōphendunꝛ tria. ſ. ꝙ ↄiugati ſibi inuicē debēt ſeruare mutuā fidē vt ⁊ neuꝛ frangat fidē thori cū altero ↄtrahēdo. ⁊ mutuā ſeruituteꝫ vt. ſ. alter alteri debitū reddat. ⁊ mutuā exhibitionē. ſ. vterqꝫ reliquo i neceſſarijs hmōi vite ſi poſſit prouideat. Hec etiā tria Ray. inuit vt ptꝫ ſupra in ſua expoſitione. ¶ Itē dicit hic glo. ſuper ꝟ ſi. vt inuiceꝫ. Nota ꝙ hec diffinitio intelligiꝛ de matrimonio ↄſummato p carnalē copulā ⁊ de matrimonio fideliū qꝛ nec matrimoniū infideliū nec matrimoniū etiā fideliū añ carnalē copulā eſt oīno indiſſolubile cū poſſit ſeparari i caſu. Si tñ exponatur indiuiduā vite ↄſue. re. i. apta retinere pōt illa diffinitio itelligi de oī matrimonio de pñti ⁊ expone retinens. i. retinēda exigens. Concordat his Pe. in ſcrip. Pōt etiā aliter diffiniri matrimoniū eſt maris ⁊ femie ↄiunctio ↄſortiū ↄmunis vite diuini ⁊ hūani iuris cōicatio. ff. de ritu nup. l. i. diuini. Glo. qꝛ i diſpari cultu nō ↄtrahiꝛ matrimoniū et hūani iuris. Gl. qꝛ ſub eodē iudice dꝫ ↄueniri vxor cum viro. ¶ Diciꝛ aūt matrimoniū quaſi matris munium. ideſt officium. quia dat mulieribus eſſe matres. vel ideo magis denoiaꝛ a matre ꝙ̄ a patre qꝛ eius officiū plus apparet i matrimonio ꝙ̄ officium viri. Ideꝫ Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. Et Hoſtien. in rubricella de matrimonijs. §. ij. Et vnde.

¶ Queſtio. ij.

QUero etiā an matrimoniū ſit ſacramentū. Petrus.
Rñ. ſm Pe. in ſcrip. diſtin. xxvj. dicendū eſt Ephe. v.
ꝙ ſic. Ephe. v. Sacramentū hoc magnū eſt. Ego aūt dico in xpō ⁊ in eccleſia. Sacramentū eīm ipoꝛtat remediū ſpecialis ſatiſfactionis a peccato i re ſenſibili hōi exhibitū. In matrimonio vero eſt remedium effectiue ↄtra pctm̄ i ſignis ſenſibilibus. vñ matrimoniū eſt ſacramentū. Eſt eīm remediū duplex quoddā curatiuū quoddā pſeruatiuū. primū confertur in alijs ſacramētis. ſecundū in ſacramēto matrimonij. Et ↄiunctio quidem exterius apparens p ſigna aliqua eſt ſacramentū tm̄. Coniūctio aloꝝ interius ſacramentū ⁊ res. Effectus gratie que ibi ↄfertur res ⁊ nō ſacramentū Res inqꝫ pmo ſignata. res vero ſignata ſecundario. eſt cōiunctio chriſti ⁊ eccłie. ¶ Tho. dicit ꝙ forma huiōi ſacramenti ſunt ꝟba ſiue ſigna qbus ↄſenſus matrimonialis exꝑmiꝛ. materia aūt ipi actus exteriores.

¶ Queſtio iij.

QUaſi ↄtrahaꝛ matrimoniū. Rñ. ſꝫ. Ray. §. ij. Cōtrahiꝛ matrimoniū. ↄtrahiꝛ ſolo ↄſenſu. ſ. de pſenti q ſol⁹ ſi defuerit cetera. Glo. vt annuli impoſitio ſubarratio dotatio ⁊ donatio propter nuptias etiā cū ipo coitu celebrata fruſtranꝛ. Gl. ideſt inania ſunt quo ad matrimoniū efficiendūꝫ. extra de ſponſa duo. Tuas. dudūꝫ. xxvij. q. ij. Sufficiat ↄiugꝫ vectius ↄiunꝛ. Ex quo eñ vir ↄſentit per ꝟba de pſenti i mulierē maritali affectu ⁊ mulier in virū cuꝫ verbis ↄſuetis. vt dicit accipio te i meā. ⁊ illa rñdet. accipio te in meū. vel ſic. volo te de cetero habere in vxorē. ⁊ illa dicit. volo te habere in virū. Et quibuſcūqꝫ alijs verbis vel etiā ſignis exprimatur ↄſenſus ſtatī eſt matrimoniū. Signis ideo dico qꝛ ſurdus ⁊ mutus ↄtrahere poſſunt matrimoniū. probanꝛ hec extra de ſpō. duo. Tuas dudum. extra deſpon. Si inter. ⁊ c. Cum apud. Uerū tamen ſi loqui poſſunt ↄtrahētes neceſſaria ſunt verba ꝙ̄tum ad eccleſiā ↄſenſuꝫ mutuū exprimentia. extra de ſpon. Tue fraternitatis.

Raymūd⁹.

¶ Queſtio.iiij.

SEd nunquid euiſdez iuditij ſint hec verba volo te habere de cetero l vxorez. ⁊ volo ꝙ tu ſis vxor mea vel te eſſe vxorē meā. Et iſta vba volo te accipere in vxorez vel volo in te ꝯſentire tanꝙ ī meam. R̄ñ. ſm glo. hic ſup. v̄. volo te de cetero. In

Gloſſa. talibus eſt ſemꝑ recurrendū ad intētionez ꝯtrahē tium cum pferūt hmōi verba ⁊ ſm eoꝝ intentionem iudicāduz eſt vel preſumendū ſi de ea cōſtare poſſit vel vere vl̄ pſumptiue. Si aūt ꝯſtare nō poſſit credo ꝙ ꝓpter hec v̄ba volo te accipere ī vxorē et volo in te cōſentire nec ꝯtrahunt̄ ſponſalia nec matrimoniū. Sponſalia nō ꝯtrahunt̄ qꝛ hoc v̄bū volo nullā ſignificat ꝓmiſſionē ſine q̄ ſponſalia d̄ futuro non ꝯtrahunt̄. matrimoniū aūt nō ꝯtrahit̄ qꝛ hoc verbū volo ſm frequētiorez vſuz loquendi. qñ ꝯiungit̄ cū infinitiuo ſignificāte actionez ſiue actum. tunc ſumit̄ ad exprimendā voluntatez ꝑcedentem ipm̄ actum potius ꝙ̄ cōicantez vt cū dicit̄ volo comedere. volo bibere. Cum aūt hoc verbum volo ꝯiungitur cū infinitiuo verbi ſubſtātiui vl̄ cū hoc verbo habere. qđ nō videt̄ ſignificare actū: ſʒ potius relationez vel aliq̄d ꝯſimile. tunc ꝑ hoc verbum volo potius ſolet exprimi voluntas ꝑcedens actum. vn̄ ꝑ hec verba volo de cetero te habere in vxorem ⁊ volo te eſſe vxorē meā vel volo ꝙ ſis vxor mea vel ꝙ ego ſim maritus tuus. Cuʒ ꝓponunt̄ ex parte viri ⁊ ſimilia ꝓponunt̄ ex parte mulieris. pſumendum eſt matrimoniū eſſe ꝯtractuʒ pſertim cum ꝑcedit interrogatio hmōi vis ne habere iſtā in vxorem tuā. vel ꝙ ſit vxor tua. ⁊ ipſe r̄ſidet. volo. et illa ſimilr̄ interrogata r̄ñdet. volo. ¶ Ulricus

Ulricus. etiam in lectione. xxvij. di. quarti libri ſniaꝝ dixit. ꝙ ſi in aliqua lingua verba ſonāt in futurū ⁊ tamē ſecundū ꝯmunez vſum loquendi ſolent accipi pro preſenti non eſt negandum ꝑ talia verba matrimonium ꝯtrahi. ar. ad hoc extra. e. t. Ex litteris tuis. vbi dicit̄ ꝙ qñ vnus non intellexit ꝙ alter ꝓpoſuit ad ꝯmunem verbi intelligentiam recurratur. vide infra. q. proxima.

¶ Queſtio.v.

NUnquid idem eſt ſiue apponatur hec determinatio. De cetero. quam apponit Ray. vt pʒ in ſuperiori queſtione. Qualr̄ ꝯtrahat̄ ſiue nō apponatur. R̄ñ. ſecundū. glo. vbi. ſ. Credo ꝙ ſic. lʒ magiſter videat̄ vim facere in hoc verbo. de cetero ſicut facit in hac determinatione ab iſto tp̄e. ſ. titu. proximo. q. ij. Qualr̄ ꝯtrahunt̄. ¶ Dicit tñ gloſſa

Gloſſa. Uvilel. ſ. ti. proximo circa ꝑncipiuʒ ſup. v̄. Ab iſto tempore. ꝙ lʒ illa verba. Ab iſto tp̄e. ⁊c. ſint expꝛeſſa in illa decre. Ex parte. e. mulieris. tñ ꝑ hec verba non contrahit̄ matrimoniū niſi hoc intendāt contrahentes de qua intentione conſtare pōt ꝑ ſequētem cohabitationez q̄ ſubſecuta fuit in caſu illius decre. Ex parte. ſicut patet ex illo verbo ibi poſito Quo facto. pſatus. a. reliquit eā. ⁊ ſicut patet plene in integra decre. vel ſi dicas ꝙ ꝑ ꝑdictam formam verboꝛuʒ contrahit̄ matrimoniū. dic ꝙ hec ꝑpoſitio ab tenetur īcluſiue ſub iſto ſenſu ab iſto tp̄e. ⁊c. quam modo habeo. ⁊ de cetero te habebo ꝓ vxore. ¶ Hoſtien. in glo. ſuper idem. c. Ex parte. e. dicit ſimpliciter eſſe matrimoniū. qa non eſt vis in verbis ex quo de mente ⁊ conſenſu conſtat.

¶ Queſtio.vj.

Hoſtienſis. QUid ſi dicat promitto ꝙ ſemper prouidebo tibi tanꝙ vxori. ⁊ illa idem r̄ñdet. R̄ñ. ſm Hoſt. ī glo. ibidē. Niſi aliud ꝑtexet̄ ⁊ ſint apti ad hoc contrahendū ⁊ ad hoc conueniāt pro matrimonio iudicabo. ar. extra. eo. ti. Ex litteris. extra d̄ iure iur. Quēadmodū. R̄ñ. j. in ꝑncipio.

¶ Queſtio.vij.

QUid ſi dicat promitto ꝙ non dimittā te pro meliori vel peiori. R̄ñ. ſecundū Hoſtien. in glo. ibidem iudicandū eſt idem ꝙ in proxima queſtione. ſ. Naʒ ī talibus ⁊ ſimilibus dubijs eſt ſemꝑ pro matrimonio iudicandū. extra de ſen. ⁊ re iudi. capi. ſi. extra de teſtibus. lʒ ex quadam. ¶ Idem ſi Hoſtienſis.
dicat vis vel placet tibi talis. ⁊ ipſa reſpōdet volo. vel placet. Et quidē nō pōt aliud eſſe ꝙ̄ vox ſonet.

¶ Queſtio.viij.

QUid de illis qui poſtꝙ̄ dederunt fidem adinuicem de contrahendo ſtatim dicant. Oſculemus nos inuicem noīe matrimonij vel bibamus nomine matrimonij ⁊ ſic ſe oſculant̄ adinuicez vl̄ bibunt vel ad ſuggeſtionez alioꝝ hoc faciunt. Nū

quid ſic cōpletur matrimoniū. R̄ñ. ſecundū gloſ. Gloſſa.
Uvilel. vbi. ſ. Credo ꝙ non niſi ꝑ certa indicia conſtiterit quia per hmōi oſculum vel potum taliter contrahentes voluerint recedere a ſponſalibus de futuro ⁊ matrimoniū contrahere de preſenti. Et qđ dicunt oſculemur nos adinuicez ⁊ bibamus nomine matrimonij intelligendū eſt noīe matrimonij potius contrahendi ꝙ̄ iam contracti cum ſtatī ante actum ſit de ſponſalibus tantū inter eos non de matrimonio.

¶ Queſtio.ix.

QUid ſi nihil ante actum eſt de ſponſalibus ſed ſimpliciter dicit vir mulieri vel ecōuerſo ꝙ illa oſculetur eum noīe matrimonij ⁊ ſic ſeq̄tur oſculum de cōi conſenſu. Nunq̄d eſt matrimo Gloſſa.
nium ſic ꝯtractuʒ. R̄ñ. ſm glo. Uvilel. ibidē. credo ꝙ ſic. ſi hoc intendant cōtrahentes alias nō ad iudicandū aūt de intentione recurrenduʒ eſt ad circunſtantias verboꝝ ꝑcedentiuʒ ⁊ ſubſequentium ⁊ cetera certa indicia. q̄ ſi nulla appareāt. nō credo ꝙ ſit matrimoniū iudicanduʒ pſertim ſit vterqꝫ vl̄ alter illoꝝ negat ſe habuiſſe intentionē ꝯtrahendi matrimonium. tali mō. aut ſi alteruter illoꝛuʒ vel vterqꝫ ad ſecunda vota trāſierit. Cōcoꝛdat his Hoſtien. extra de ſponſa duo. in glo. ſup. j. c. circa ſi.

¶ Queſtio.x.

CIrca materiā hāc q̄ro gñalr̄ vtruʒ ad matrimoniuʒ ſufficiat ꝯſenſus tacitus ſine expꝛeſſione verboꝝ. R̄ñ. ſm Pe. in ſcrip. dicendū ꝙ ſicut dicit magiſter ſniaꝝ. Ideʒ. xxvij. Non ſolus ꝯſenſus Petrus.
interioꝛ facit matrimoniū ſed req̄ritur expꝛeſſio verborum qꝛ ſacramentū res ſenſibilis eſt. vn̄ nō ſufficit actus interioꝛ ad eſſe ſacramēti. ſʒ req̄rit̄ exterius ſignū expꝛeſſuʒ. Expꝛeſſio aūt hec ꝯuenienti⁹ fit ꝑ verba de pn̄ti. Nihilominꝰ tñ fieri pōt ꝑ aliuʒ modum vt ꝑ litteras abſentiuʒ vl̄ euidētia ſigna pſentium non valentiū loq̄ vt mutoꝝ. Ideʒ dicit Tho. ⁊ Inno. in glo. ſup. c. Tue fraternitatis. ¶ Pe. etiā diſt. xxix. in. ſi. dicit ꝙ in his q̄ ſui iuris ſunt req̄rit̄ cōſenſus expꝛeſſus. Si in his q̄ alieni iuris ſunt. vt in filiafamilias ſufficit tacit⁹ cū expꝛeſſio eoꝝ ī quoꝝ ſunt ptāte vt pʒ. xxxij. q. ij. Honoꝛāt̄. ideʒ etiā dicit
Tho. ⁊ Inno. in glo. vt. ſ. Cōcoꝛdat his gloſ. Uvil. Thomas.
ſupꝛa. t. j. §. j. ſup. v̄. Et illa reſpōdet. vbi mouet hāc queſtionez. Si vir dicit. accipio te in meā vxorem ⁊ mulier nihil r̄ñdet. Nunq̄d eſt matrimoniuʒ ſicut verba ſunt de ſubſtātia ſacramenti ſi baptiſmo et euchariſtia. v̄ba tñ aut nutus aut alia īdicia ſunt neceſſaria ad hoc vt cōſtet eccleſie de matrimonia li conſenſu. vn̄ ſi puella verecūdet̄ loq̄. ⁊ tñ patitur ſubarrari ꝑ anuli immiſſionez vel patit̄ ſe dotari ipſa taciturnitate ⁊ patientia conſenſus eius expꝛimitur. Quis lingua taceat. Sicut notauit hugu. xxvij. q. ij. ca. vlti. Et Tho. dicit ſufficit in hoc caſu ꝙ non contradicat. Si aūt nulla alia ſunt indicia

de cōſenſu

de conſenſu eius niſi ꝙ ille ꝓtulerit illa verba non credo ꝙ preſumendū ſit ꝓ matrimonio ꝑpter il-
Hoſtienſis la tñ. hec in glo. ¶ Hoſti. in rubricella de matrimonijs. §. v. Qualr ↄtrahaꝛ. Dicit ſic mihi videꝛ ꝙ ſolum ↄſenſuꝫ req̄rit eccl'ia quo ad eſſentiā matrimonij vñ ꝛ ſufficit ꝙ dicāt. Conſenſimus. extra de clandeſtina deſpon. Qđ nobis. verba aūt req̄rit ad hoc vt conſenſus ꝓbetur. q̄ ſi deficiāt ſufficere debent ſigna etiā in loquēte. Dicit etiā ꝙ ſi ſcribat voluntateꝫ ſuaꝫ ſine verbis ꝙ videꝛ ſufficere. Et idem aſſerit ipſe Hoſtiē. in glo. ſua in pluribꝰ locis: vt extra de ſponſa duo. ſuper. j. c. ꝛ ſuper. c. tuas. dudum. in fi.

¶ Queſtio. xj.

Quid ſi aliqui videntur contrahere per verba de preſenti: ſed vterq̄ vel alter animo diſſentit. Nunquid eſt matrimonium. Rñ. ſm glo. §.
Gloſſa. ij. contrahitur ſuper ꝟ. tue fraternitatis. Credo ꝙ non ſicut notauit Hug. xxvij. q. ij. c. j. quia ſine conſenſu non poteſt eſſe matrimoniū. Eccleſia tamen compellet eos ſimul eſſe ſi de verbis conſtiterit cū de intentione conſtare non poſſit. Nec credat eis ſi confiteanꝛ ſe non conſenſiſſe: qꝛ hoc poſſet facere in fraudem matrimonij: ꝛ quilibet poſſet ſic ſeparari ab vxore ſua. ¶ Idem dicit Pe. in ſcrip. Sed addit ꝙ ſi ſignis euidentibus poſſet ꝓbari ꝛ apparere ſimulatio etiam eccleſia tunc non iudicabit matrimoniū aliter eccleſia ſtabit ipſis verbis. Ideꝫ Tho. diſt. xxviij.

¶ Queſtio. xij.

Cum in matrimonio requiraꝛ ↄſenſus. Queritur in q̄ ſit ille conſenſus ſcꝫ an intelligaꝛ hoc de conſenſu cohabitationis: aut de conſenſu in carnalem copulā. Rñ. ſm Ray. §. iij. ſolet queri dicas ꝙ de neutro ſimpliciter intelligitur. Nam ſi de conſenſu cohabitationis intelligereꝛ inter fratrem ꝛ vxorē. ꝛ inter filium ꝛ matrem eſſet matrimonium. Si de cōſenſu carnalis copule inter mariam ꝛ ioſeph non fuiſſet matrimonium. Propoſuerat eñ beata virgo in virginitate manere niſi deus aliter reuelaret ei. Intelligitur ergo de ↄſenſu matrimonialis ſiue cōiugalis ſocietatis. Et h̄ patet ex prime mulieris formatione quā deus nō formauit de capite viri ne dn̄a videretur nec de pede ne ancilla reputareꝛ. Sed de latere: vt collateralis ꝛ ſocia habereꝛ. Ex hoc conſenſu ſiue coniugali ſocietate oportet eos cohabitare ꝛ indiuiduā vite conſuetudinem obſeruare: vt patuit. ſ. eo. tit. q. j. Et primo. ꝛ. xxvij. q. ij. §. cū ergo. Idem Hoſti.
Thomas. ꝟ. circa hanc. Concordant his ꝛ Pet. ꝛ Tho. diſt. xxviij. dicētes ꝙ iſte conſenſus non ſit in carnaleꝫ copulam explicite ſed tm̄ implicite: quia in cōiugali ſocietate: implicatur etiam mutua poteſtas cōmunicationis: non tm̄ rerum ſed etiam corporum: vnde copula ſequens eſt matrimonium affectus ſiue vſus non quidē neceſſarius: ſꝫ volūtariꝰ.

¶ Queſtio. xiij.

Utrum conſenſus tēporalis faciat matrimonium. Rñ. ſm Pe. in ſcrip. diſt. xxviij. dicen-
Petrus. dum ꝙ in matrimonio quedam ſunt accidentalia quedam ſubſtantialia. Conſenſus in accidentalia non requiriꝛ ad eſſentiam matrimonij: ſꝫ in eſſentialia. Eſſentiale ꝟo in matrimonio eſt inſeꝑabilitas: vnde in diffinitione eius ponitur. Requiritur ergo ad matrimonium conſenſus matrimonij inſeparabilitatem: quia ergo conſenſus ad tempus non fit inſeparabilitatem matrimonij. ideo talis conſenſus ad tempus non facit matrimoniū. xxxij q. ij. ſolet queri. extra de conditio. appoſi. in deſpō. c. vltimo.

¶ Queſtio. xiiij.

Pone ꝙ aliquis deſponſat aliquā per verba d̄ futuro vel etiā de preſenti non habens ꝓpoſitum contrahendi ſed decipiendi vt ſic poſſit ab ea carnalem copulā extorquere. Deinde cognoſcit eam carnaliter. Nunquid ſtabit hoc ꝓ matrimonio. Rñ. ſm Ray. §. iiij. Pone in hoc caſu diuerſi Raymūdꝰ. diuerſa ſentiunt: mihi tñ videꝛ ſaluo meliori iudicio ꝙ ſi ille propoſuit eā ducere in vxoreꝫ nec vnq̄ conſenſit in eā non dꝫ ex illo facto matrimoniū iudicari cū in eo ſubſtātia ↄiugalis ↄtractus non valeat inueniri. qm̄ ex altera parte dolus ſolum mō affuit ꝛ defuit oīno conſenſus ſine quo cetera nequeunt fedus efficere ↄiugale. hec ratio habeꝛ expreſſ. extra de ſponſa. Tua nos. Ideꝫ dicunt Tho. et Pe. ꝛ ca. in ſcrip. diſt. xxviij. Et addunt ꝙ ille ex parte cuius nō eſt dolus excuſaꝛ a pctō ꝑ ignorātiam. ¶ Deceptor aūt ille ſi verā vult agere pniaꝫ Senten. neceſſe hꝫ illā ſine fictione ducere in vxorē q̄ntūꝫ in eo eſt. ſi pōt vel dare ei virū ſibi ↄuenientē vel aliꝛ ſatiſfacere ſibi iuxta teſtimoniū veritatis. Mat. v. Si offers munus tuū ad altare. ꝛc. ꝛ extra de adulterijs. c. j. ꝛ. ij. Concordat Hoſti. ꝟſi. vbi ꝟo. Et in glo. ſup. c. Ex parte. ꝛ theologi. ¶ Dicit tñ Tho. ꝙ ſi ſponſus ſit multo melioris ↄditionis aut aliq̄d Hoſtienſis ſignū euidēs fraudis fuit qꝛ p̄ſumi ꝓbabiꝛ pōt ꝙ ſponſa nō fuerit decepta: ſed ſe decipi finxerit nec tenetur ad iſta vt quidā dicunt. Sed ſi ſint equalis conditionis vel ſponſa melioris cōditionis. teneꝛ facere qđ h̄ dicīꝛ. ſ. vꝛ ducere vꝛ maritare ſi nō pōt Albertus. ducere. Hec etiā eſt opinio alb. Item ſi vna ſit melior fortuna nō obſtat q̄n teneaꝛ eā ducere ꝛ in eam conſentire vt dicit Alb.

¶ Queſtio. xv.

Sed nunquid in predicto caſu ſcilicet cum aliquis deſponſat aliquā deceptorie ꝛ poſtea cognoſcit idem eſt iudiciū in foro penitentiali ꝛ in foro cauſaꝝ. Rñ. ſecundū glo. ſuper. ꝟ. Matrimonij Gloſſa iudicari. ¶ Dicunt quidā ꝙ cum quis poſt dataꝫ fidem de contrahēdo cū aliqua cognoſcit eā refert vtrū hoc faciat aīo cōſummandi matrimoniū vtēdo ea vt iam ſua ꝛ tunc conſummaꝛ matrimoniū dum tamen ꝛ illa ſimilem habeat intentionē. Et ſi tranſeat ad alia vota tenetur redire ad primū tam ſecundū iudicium fori cauſaꝝ q̄ fori penitentialis aut vtatur ea intentione fornicaria vel vt ſua in futurum non vt ſua in preſenti ꝛ tunc non eſt iudicādum matrimoniū in foro penitentiali eſſe cōſummatum. ꝛ ſi tranſiuit iam ad ſecunda vota per cōſenſum de preſenti non eſt ei conſulenduꝫ ꝙ reuertatur ad primam: ſed ꝙ remaneat cum ſecunda quia primus contractus qui non peruenit ad effectum matrimonij non videtur irritare ſcđm ar. extra de ſponſa. Clemens. in foro aūt cauſaruꝫ iudicabitur in hoc caſu ꝙ reuertatur ad primā cum qua preſumit eccleſia matrimoniuꝫ fuiſſe conſummatum. Hanc opinionem communius ꝛ verius tenent doctores. vt dicit Pe. in ſcrip. Idem etiam Hoſtienſis dicunt Tho. ꝛ Alb. ꝛ idem cōſtanter aſſerit Hoſti. extra de ſpon. in glo. ſup capi. Is cui fidē. ¶ Quidam tamen dicebant ꝙ licet nō ſit veruꝫ ſed tantū preſumptum matrimoniū poſt fidem datam aīo decipiendi ꝛ carnaleꝫ copulā poſt ſequutā animo fornicandi non animo conſummādi matrimoniū tamen generaꝛ ex his impedimentū ſequenti matrimonio. arg. ad hoc in capitu. Is qui fidem. vbi dicitur ꝙ nec verum nec aliquod cenſetur matrimonium qđ de facto poſtmodū eſt contractū. Sed Hoſtien. ꝛ Pe. ꝛ alij doctores vt ſupra hanc opinionem reprobant. ſꝫ glo. hic ei conſentiat. Nā decre.

predicta loquitur ſecundum preſumptionē eccl'ie.
nō ſecundum rei exiſtentiam quia de occultis nō
iudicat. Dicit tamen Hoſtien. ꝙ vtile eſſet ſpecia-
le ſtatutum per papam circa hoc fieri cōtra hm̄ōi
deceptores.

¶ Queſtio.xvj

Quid ſi poſt huiuſmodi fidem.i.carnalez co
pulam deceptoꝛiam tranſeat deceptor aut
deceptus ad religionez. R̄ñ. ſecundū glo. hic dicit
ꝙ talis nec ad religionem tranſire debet nec ad ꝓ
Johā.lector — feſſionē recipi niſi ſicut liceret etiā poſt matrimo
nium occultum carnalr̄ conſummatū. ¶ Sed ſue
opinioni innititur Vuilel. Nam ſi ſecundo matri
monio contracto decepto tenetur ſatiſfacere dece
ptor vt dixit Ray.ſ.q.xiiij. Pone ꝙ aliquis. Idez
etiam faciet ſi religionem intrauerit.

¶ Queſtio.xvij.

Quid ſi aliquis proteſtatur corā pluribus ꝙ
quicq̄d faciet vel dicet non faciet aīo contra
hendi. Nunquid propter hoc iudicabitur non eſſe
Gloſſa. — matrimonium qđ poſtea verbis contrahitur. R̄ñ.
ſecundum glo. ſup. ṽ. Uel dare. Talis ſi poſtea di-
cit mulieri conſentio in te ⁊ de hoc conſtet iudici:
iudicabitur pro matrimonio quia recurrendū eſt
ad communē intelligentiā verboꝝ. ⁊ q̄ interpreta
tio facienda eſt cōtra cū q̄ dolum adhibet. Et quia
q̄uis probet proteſtationez predictam potuit tñ
poſt ea recedere ab ea voluntarie ⁊ conſentire in
Hoſtienſis. — illam. Concordat Hoſtien. lib.iiij. Rubrica.v. de
cōditionibus appo. §.iij. Que conditio. ṽ. Quid ſi
ante. ¶ Uel dic ꝙ vbi quis cōtrahendo matrimo-
nium vel ſponſalia aīo decipiendi tñ vtitur ṽbis
conſuetis dicendo accipiā vel accipio te in vxorem
et ſequitur poſt ea carnalis copula aīo fornicandi
contra hm̄ōi preſumptū matrimoniū non admit-
titur probatio in contrariū. Quando aūt taliter cō
trahens non vtitur forma cōſueta verboꝝ. ſz dicit
Johānes. vel petrus te deſponſat ſicut contingit
in caſu illius decre. Tua non. Tunc contra hm̄ōi ꝓ
ſumptum matrimoniū propter carnalē copulam
ſubſecutam admitti pōt pro bono in cōtrarium ad
probandū fraudē. lz difficile ſit eā probare q̄ pro-
bata pronūciabitur nullū fuiſſe matrimoniū ⁊ po
terit trāſire ad ſcā vota. nec negat in illo. ca. Tua
nos. ꝙ de fraude hm̄ōi conſtare non poſſit. ſed di-
citur tñ qualiter tibi cōſtiterit non videmus ⁊ nō
qualiter conſtare potuerit ⁊ in hoc caſu loquit̄ hic
magiſter vbi innuit ꝙ in hoc caſu poteſt tranſire
ad alia vota dicendo ꝙ deceptor hm̄ōi debet con-
uenientem virum dare mulieri quā decepit. ¶ No
Uuilel. — ta ꝙ Uuilel. hoc dictum. Ray. qđ contra eum eſt
nititur ad ſuam opinionem trahere.

¶ Queſtio xviij.

Quid ſi in preſentia plurium filiarū ticij ita
Johā.lector — dicat lotharius ꝓmitto vobis olbus ꝙ vnā
ex vobis ducā i vxorē ⁊ oēs rñdēt. Placet. ⁊ ipſe poſt
ea cognoſcit vnam. Nunq̄d eſt matrimoniū. R̄ñ.
ſecundū Hoſti. §.v. Qualiter contrahat. circa ſi.
dicendū eſt ꝙ ſic. q̄ ipſo facto cōſentit. ar. extra de
appellat. dilecti. ⁊ c. vt noſtrum.

¶ Queſtio.xix.

Raymūdꝰ. — In qua etate poteſt contrahi matrimonium.
R̄ñ. ſecundum Ray.ſ. titu. proximo. §.ij. Se-
quitur videre in ſi. Etas ad contrahendum matri-
monium apta eſt in puella.xij. annoꝝ. Glo. vel cir
ca. In puero.xiiij. annorum. extra de deſpon. īpub.
Puberes. Continebatur. Et ſi ante coniunguntur
non eſt matrimoniū. Idem Tho. ⁊ Pe. di.xxxvj

¶ Queſtio.xx.

Pone ꝙ puer ⁊ puella impuberes cōtrahūt
matrimoniū per verba de preſenti. Querit̄
vtrum aliquid agatur. Non eñ videtur contrahi
matrimoniū impediente etate. Nec ſponſalia: q̄
forma verboꝝ non competit ſponſalibus ſed ma-
trimonio. R̄ñ. ſecundū Ray. c. ti. vbi. ſ. §. iij. Poſ
ſent. ad hoc diſtinguo aut intendūt ꝑ illa verba cō — Idem.
trahere matrimoniū tñ. ita ꝙ nō ſponſalia aut in
tendunt contrahere ſimplr̄ id qđ poſſunt ſecundū
illud. Si qđ ago non valet valeat vt valere poteſt.
In primo caſu nihil agunt: non matrimoniū: quia
illud contrahere non poſſunt. non ſponſalia: quia
nolunt. In ſecundo vero caſu tenent ſponſalia de
futuro ⁊ ſic poteſt intelligi. extra de deſpon. īpub.
Tue nobis. ⁊ ar. iſta. c. ti. Duo pueri. ⁊ extra d̄ cōdi
tionibus appo. in deſpon. ſup. eo. Concordat Alb. — Albertus.
in ſcrip. di.xvij. Hoſtien. tamē lib.iiij. Rubrica.ij.
de deſpon. impub. §.iiij. Et que ſponſalia. ṽ. Quid
ergo. Dicit ſimpliciter ꝙ q̄uis non valeat vt ma-
trimoniū valet tñ prout valere poteſt. ſ. tanq̄ ſpon
ſalia vt probatur extra. e. ti. A nobis. ⁊ c. Duo pue
ri. Et in hoc concordant Tanc. ⁊ Johan. ⁊ Goffre.
lib.iiij. tit.j. vide. ſ. ti. proximo. q.vj. Pone.

¶ Queſtio.xxj.

Eſto ꝙ adultus contrahat per verba de preſen
ti cum puella minore nubili tamen etati ꝓ-
xima vel econuerſo vel ambo impuberes vicini tñ
pubertati contrahunt. Nunquid tenet matrimo-
nium. R̄ñ. ſecundū Ray. vbi. ſ. §.v. Eſto. dic ꝙ ſi — Raymūdꝰ.
prudentia ſuppleat etatem ⁊ mutuo conſenſu car-
naliter ſunt coniuncti aut ex habitu corporis quē
pretendunt appareat eos poſſe carnaliter cōmiſce
ri. Glo. ita tñ ꝙ verū ſit tenet matrimoniū. extra
de deſpon. īpub. Puberes. Continebat̄. A nobis. ⁊
capi. de illis. ij. vbi dicitur ꝙ qui conſenſerūt ma-
trimonialiter in etate ita proxīa pubertati ꝙ po-
tuerunt carnaliter copulari pro minori etate non
debent ſeparari. cum malitia in eis ſuppleat etatē
Item de hoc in capi. Atteſtationes vbi dicitur de
quadam adulta que contraxerat cū impubere nō-
dum.xij. annoꝝ ꝙ ſi non poſſit illa probare ꝙ ille
poſt.xiiij. annum vel circa ſi.xiiij. anni. conſenſerit
in eam abſoluatur ab eius impetitione recepto tñ
iuramento ab illo ꝙ non conſenſerit in eaz poſtq̄
peruenerit ad legitimā etatem. Idem de hoc in ca.
Ex litteris ⁊ extra de ſpon. capi. vlt. ¶ Nota ſecun — Gloſſa.
dum glo. hic ſuper ṽſi. Si prudentia. ꝙ prudentia
intelligitur carnalis concupiſcentia que alibi ap-
pellatur malitia. vt. ſ. j. ca. De illis. ij. Prudentia
cum dicitur in vlti. capi. eiuſdem titu. ¶ Sequit̄
in Ray. Mutuo conſenſu. Ideo dixi ſ. q̄ ſi per vio
lentiam in vita puella cognoſceretur non videret̄
per hoc ſibi fieri preiudiciū vt in illa decre. Conti-
nebatur. ⁊ .xxxij. q.v. Ita ne ꝓpoſito ad dñm. Hoc
tamen qđ hic dicit magiſter de violentia exponit
hic gloſ. ſuper. ṽ. Preiudiciū. in eo caſu qñ tempo
re contractus nondū poterāt carnaliter copulari
et puella anteq̄ eſſet viripotens diſſenſerit ⁊ duran
te illo diſſenſu per violentiam cognita eſt a ſpon-
ſo. lz adhuc in etate impuberi cōſtituta. ¶ Addit
Ray. videtur etiam ꝙ non debet diſtare a puber- — Raymūdꝰ.
tate vltra ſex menſes. lz alia concurrant que ſupra
dixi. arg. extra de deſpon. īpub. Continebat̄. Tue
nobis ff. de excuſatione. tu. Notandum hoc dicūt
plerīq; doctores ſimpliciter. Et ego credo verum
niſi eſſent de communi cōſenſu carnaliter copula-
ti. tunc enim credo tutius pro matrimonio iudicā
dum etiam ſi vltra.vj. menſes a legitima etate di-
ſtarent. extra de deſpon. impub. A nobis. de illis.
ij. Concordat his Innocen. in gloſ. ſuper. caputu.

cōtinebat̄

continebatur. ¶ Albertus in ſcrip. dicit ſic: mihi Albertus. videtur potius qḋ de diſtantia ſm plus et minus determinandum eſt ſm diuerſam diſpoſitionem membrorum ꝛ ſagacitatis: quia ego vidi puellam de qua cõmuniter ꝑhibebatur ꝙ .ix. annorum exiſtens concepit ꝛ peperit puerum cum cõplere inciperet .x. annum. Et philoſophi dicunt ꝙ quidam veritati naſcuntur ꝛ lanuginoſi ꝛ piloſi i locis genitalibus ꝛ citius maturantur ad coitum ꝙ alij. Et puto ꝙ hoc inueniaꝛ in regionibus calidis et ſiccis ſicut in ipſa impregnatio ꝛ corporis incrementum. ¶ Hoſtien. vt alij dicunt. tenet ꝙ nunꝙ Hoſtienſis. intelligatur potens niſi probetur per euidentiam quãtulacũꝙ ſit proximus pubertati: vnde tẽpus .xij. vel .xiiij. annorum non poteſt preueniri niſi forte ad tres dies. Et idem dicit in glo. ſuper .c. continebatur. ꝛ ſuper .c. puberes. ¶ Goff. dicit ꝙ ꝑ aſpe- Goffredus ctum corporis ꝛ eius qualitatem pubertas probari debet: vt extra .e. puberes. ꝛ quanto tẽpore anni a iure determinati peruenire poſſint dicit ꝙ putat hoc ſuperioris arbitrio relinquendum qḋ ipſe qualitatem perſone ꝛ prudentiam ſiue maliciam metiatur. Et idem in pubertate obtinet. Nam et pubertas plerũꝙ annos anticipat: vt extra .e. ti. c. puberes. Et potentia coeundi interduꝫ anticipat pubertatem: vt extra .e. a nobis. Hoſtiẽ. tamen in glo. ſuper .c. puberes non approbat corporalem inſpectioneꝫ: in hoc caſu propter verecundiam. Sꝫ Innocen. hoc fieri poſſe concedit.

¶ Queſtio .xxij.

Poſt hec videndum eſt quando inſtitutũ fuerit coniugium ꝛ quibus verbis. Rñ. ſm Pe. Petrus. in ſcrip. diſt. xxvj. Duplex eſt vſus matrimonij: et ſm hoc duplex eſt inſtitutio: vna in officium nature multiplicande: altera in remedium culpe vitande. Quo ad primam poteſt dici ſacramentum large in ratione ſigni non cauſe. quo ad ſecundam vero proprie in ratione ſigni ꝛ cauſe prima inſtitutio fuit in paradiſo añ peccatum. Et hec ſecunda inſtitutio proprie habet rationem ſacramenti.

¶ Inſtitutum autem fuit per hominem diuinitꝰ inſpiratum ꝛ diuina autoritate quando Adam dixit propter hoc relinquet homo patrẽ ꝛ matrẽ ꝛc. Cum eñ ꝛ extra de diuor. gaudemus. In quibꝰ verbis oſtendit tria bona matrimonij. ſ. bonum ſacramenti ſiue inſeparabilitatis quando dixit: ꝑpter hoc relinquet homo patrem ꝛ matrẽ: ideſt cohabitationem patris ꝛ matris. Et bona fidei quãdo dixit. Et adherebit vxori. ſ. i. non aliene. Et bonuꝫ prolis quando dixit. Et erunt duo in carne vna: ſcꝫ vnius pueri procreandi ſm glo. ibidem. Satis cõcordat Ray. in titu. de matrimonio. §. v. Nunc videndum.

¶ Queſtio .xxiij.

Que ſint cauſe iſtitutiõis matrimonij. Rñ. ſecundum Ray. in tit. de matrimonio. §. vj. Cauſe. due ſunt cauſe principales que ꝑmiſſe ſunt ſcilicet. ſuſceptio ſobolis educande ad cultuꝫ dei Gen. i. Creſcite ꝛ multi. ꝛc. Et vitatio fornicatio- i. Corin. vij. nis. ꝛ iſta cauſa ſolum eſt poſt peccatuꝫ. vnde apoſtolus .i. Corin. vij. propter fornicationẽ vnuſquiſꝙ ſuam habeat vxorẽ ꝛ vnaquꝙ virum ſuuꝫ. Secũdarie autem cauſe multe ſunt. ſcilicet Pacis reformatio. Pulchritudo vxoris. diuitie ꝛ ſimilia

¶ Queſtio .xxiiij.

Sed nunquid tenet matrimonium propter cauſas huiuſmodi inhoneſtas videlicet ꝓ- Raymũdꝰ. pter pulchritudinem vel diuitias contractũ. Rñ. ſm Raymundum ibidem dicas ꝙ tenet: licet eñ cauſa mouens turpis ſit vel inhoneſta: tñ ex quo intendunt contrahere matrimonium conſentiũt in hoc per verba de preſenti ſufficit. xxxij. q. ij. ſolet queri. Hoc etiam patet Gen. xxix. vbi legitur ꝙ iacob videns ꝙ rachel eſſet decora facie ꝛ venuſta aſpectu eam diligens ait ad labã. Septem annis Gen. xxix. ſeruiam tibi pro rachel. Et deutero. xxj. Si videris pulchram mulierem in medio captiuorum et amaueris eam voluerisꝙ vxorem habere. Introduces eam in domum tuam. vita eñ mala vel intentio alicuius praua vel ꝑuerſa nõ cõtaminat cõiugij ſacramentum. Concordat his Tho. ꝛ Pe. in ſcrip. diſt. xxx.

¶ Queſtio .xxv.

Thomas. Nunquid eſt pctm̃ ſic contrahere cum aliqua propter pulchritudinem. Rñd. ſm Tho. in ſcrip. ibideꝫ in expoſitione littere. dicendũ ꝙ ſicut in contractu matrimonij iacob cum rachel decora facie non fuit cauſa pricipalis: ſed ſecũdaris hoc poteſt eſſe ſine peccato vel quãdoꝙ eſt cum peccato veniali. Si autem eſſet pricipalis cauſa libido pulchritudinis non excuſaretur a peccato mortali ſi eſſet effrenata libido.

¶ Queſtio .xxvj.

Sequitur videre quis poſſit matrimonium Raymũdꝰ. contrahere. Rñdeo. ſecundum Ray. §. vij. Poteſt. Matrimoniũ contrahere poteſt omnis homo qui conſentire poteſt. ſcilicet cum effectu in coniugalem affectum et carnis copulam niſi expꝛeſſe prohibeatur. Qui conſentire poteſt ideo dixi ꝙ puer licet infra legitimam etatem conſtitutus. i. xiiij. annum vel puella infra .xij. dicat verba ad matrimonium contrahendum apta tamen: quia conſentire non poteſt nullum eſt matrimonium. extra de ſpõſa. c. Tue fraternitatis. Et ille ꝗ caret vtroꝙ teſticulo conſentire non poteſt in carnalem copulam cum effectu. extra de frigid. ꝛ malefic. Qui ſedem. Similiter ſi furioſus vel inſanus dicat illa verba non contrahit quia animo conſentire non poteſt ꝗa caret vſu rationis. xxxij. queſtio. vij. Neꝙ furioſus ꝛ hoc verum eſt ꝙdiu eſt in furore conſtitutus quoniã ſi habet dilucida interualla. et aliqñ redit ad ſanam mentem ꝛ nubere poteſt ꝛ teſtari ꝛ omnia que alij poſſunt. ꝛ eſt arg. iij. queſtio. ix. In- Hoſtienſis. dicas hermaũ. vij. queſti. j. Quãuis ſit triſte. Idẽ Tho. ꝛ Pe. diſt. xxxiiij. Concordat etiã his Hoſti. in Rubricella de matrimonijs. §. iiij. Quis poſſit. Tamen dicit magnam diſcretionem adhibendaꝫ. quando vere vſum rationis habeat. Nam pleriꝙ et ſermonibus diſcreti apparent ꝗ furioſum exitũ patiuntur. ¶ Addit quoꝙ ꝙ meretrix contrahere poteſt ſi velit ſe corrigere. xxxij. queſtio. j. Non eſt culpandum. extra de ſpõſa. inter opera. ¶ Sequitur in Ray. quod vero ſupradictum eſt. niſi expꝛeſſe prohibeatur. Ideo additum eſt quoniã edicium de matrimonio contrahendo prohibitorium eſt. ideſt omnis qui non prohibetur admittitur ꝛ contrahere poteſt. Extra de ſponſa. Cum apud ſedeꝫ. prohibentur enim aliqui propter votuꝫ ꝛ propter ordinem ꝛ propter alia īpedimenta de ꝗbus infra dicetur. Idem Hoſtien.

¶ Queſtio .xxvij.

Nunquid ebrius poteſt contrahere matrimo- Gloſſa. nium. Rñdeo. ſecundm gloſ. §. xvj. vltimo ſuper. vbi. furioſus. Si ita ebrius eſt ꝙ nullo modo habet vſum rationis neſciens omnino quid agat Idem eſt qḋ de furioſo ꝗa deeſt conſenſus ſine quo non poteſt contrahi matrimonium.

¶ Queſtio .xxviij.

QUid ſi poſt ebrietatem cognoſcat illam quã
deſponſauerat per verba de preſenti vel de
futuro in ebrietate huiuſmodi. Nunquid per hoc
erit matrimoniũ preſumendũ. R̃n. ſecundũ gloſ.
ibidem. credo ꝙ nõ ſi cõſtiterit eccle̾ſie de tali ebrie-
tate niſi qđ fecit in tali ebrietate ratuʒ habeat poſt
ebrietatem. Si aũt non fuit tanta ebrietas ꝙ vſum
rationis auferat poſſunt hmõi contrahere tã ma-
trimonium ꝙ̃ ſponſalia. Et ſi poſt ſponſalia ſequi
tur carnalis copula in hoc caſu p̃ſumitur pro ma-
trimonio.

℄ Queſtio.xxix.

Senten. SEd nunquid inter abſentes poteſt per procu
ratores contrahi matrimoniũ. R̃n. ſecundũ
Ray. §.viij. Sʒ nunqđ. dico ꝙ põt. xxxiij. q.ij. §. Cũ
ergo. Et melius vt dicit hic glo. dicitur hic in. ca.
ſequenti. Honorentur. Concordat Tho. predictus.
diſt. xxix. in expoſitione. littere.

℄ Queſtio.xxx.

QUid ſi aliquis conſentit in abſentem p̃ ver-
ba de preſenti. deinde mittit procuratorem
ad illam ⁊ anteꝙ̃ illa ſimiliter cõſentiat ipſe diſſen-
tit poſtea illa conſentit credens illuʒ in primo ma
nere conſenſu. reſpondet Raymũ. ibidem ponẽs
Raymũd⁹. per omnia diſtinctionẽ que poſita eſt ſupra ti. pro-
ximo. De ſpõſa. q. xiiij. Quid ſi. Et ſũt quaſi eadẽ
verba vſqʒ ad finem queſtionis ⁊ eadem iura alle-
gant q̃ ibi allegat Hoſt. Cõcordat etiã tho. i ſcrip.

℄ Queſtio.xxxj.

SEd cum non ſufficiat conſentire matrimo-
nialiter niſi conſenſus exprimatur ⁊ notifi-
cetur inter contrahentes quomõ poteſt eſſe matri
monium inter abſentes per epiſtolam vel per nũ-
tium donec ille ad quem mittuntur littere vel nũ-
tius notificauerit conſenſum ſuũ alij abſenti. R̃n.
ſecundum gloſ. hic ſuper. ṽſi. Maiores. quando
Gloſſa. mittitur nuntius ⁊ ei notificat conſenſum ſuum il
vvileſt. le ad quam miſſus eſt perinde eſt ac ſi notificaret
ipſi mittenti. Quando autem mittuntur littere p̃
nuntium qui nihil ſcit de facto ſed nudum miniſte
rium portandi litteras: tantum ei commiſſum eſt.
Si ille vel illa cui mittuntur littere hmõi nulli no
tificat conſenſum ſuum: Credo ſine preiudicio ꝙ
ꝙ̃tumcũqʒ conſentiat non eſt contractum matri-
monium. Sed tunc demũ erit contractum cuʒ illi
notificauerit ſiue abſenti qui miſit ei litteras ſiue
alij. Et credo ſufficere in hoc caſu ꝙ alijs notificet
vel alij.

℄ Queſtio.xxxij.

POſt hec quero quis ſit effectus matrimonij
R̃ndeo ſecundum Ray. §. ix. Effectus ma-
trimonij. Effectus eſt ex quo ſemel eſt coniugium
Raymũd⁹. inter aliquos ſcilicet fideles nunꝙ̃ deſinit eſſe etiã
ſi alter coniugum efficiatur hereticus. xxxij. q. vij.
capi. j. ⁊ ij. extra de diuor. Quanto. nec poteſt ma-
ritus dimittere vxorem ſiue ceca efficiatur ſiue le
proſa vel aliqđ ſimile incurrat. Nec vxor virũ. xxxij.
q. ij. Horrendum ſi quis vxorẽ. niſi cauſa fornica-
tionis. Sed ſi tunc dimittat maneat ſine coniuge
vel reconcilietur vxori. xxxij. queſtio. j. Dixit dñs.
℄ Item alius effectus eſt quia mulier poteſtatem
Eeffectus ſui corporis non habet ſed vir. Et vir poteſtatem
matrimonij ſui corporis nõ habet ſed mulier. vnde ſit ꝙ poſtꝙ̃
ſecuta eſt inter eos copula carnalis nõ religionem
poteſt alter eligere altero inuito nec continentiã
conſiteri. xxvij. queſtio. ij. Sunt qui dicũt. Scripſit
nobis. xxxij. queſtio. v. capitu. j. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. ℄ Eſt
etiam alius effectus quia compellendus eſt red-
dere debitum vir vxori licet nunꝙ̃ cognouerit eaʒ
et econuerſo non obſtante affinitate inij̃ ſuper-
ueniente. Extra de eo qui cogno. cõſan. vxoris ſue.
diſcretionem. Tue fraternitatis. In illis tamen ca
pitulis dicitur ꝙ innocens monendus eſt ꝙ conti
neat ꝙ ſi nolit reus ei tenetur debitum reddere.
℄ Item dicit Raymun. lib. j. titu. viij. De voto. §.
xv. Item quid ſi inſi. ⁊ eſt expreſſum. xxxiij. queſtio. Raymũd⁹.
iiij. Apoſtolus. ꝙ vnus coniugum ſine conſenſu al
terius non poteſt orare. Gloſſa ibidem ſuper. ṽſi.
Poteſt orare. Exponit ſecundum quoſdam de ora
tione ſpeciali et priuata vt ſi tota die vel nocte vel
magna parte velit i eccleſia eſſe vel i oratiõe. Sec⁹
de oratione ſolenni miſſe et tempore a canonibus
⁊ vniuerſali eccleſia indicto. nam tũc orationi va-
care licet et debet vt dicit gloſſa ſuper idem decre
tum ⁊ de conſe diſti. ij. Omnis homo. xxxiij. q̃ſtio.
ij. Quos deus. Nam ſecundum hugu. licet nec p̃-
pter generalem nec propter ſpecialem orationem
petenti negandum ſit debitum etiam in paſcha.
tamen primo reddat et poſtea vadat ad eccleſiaʒ
et exequatur que facienda ſunt ſecundum exigen-
tiam diei ꝙ ſi dicat coniunx nolo ꝙ intres eccle-
ſiam vel audias diuinum officium non eſt ei obe-
diendum cum dominus precipiat contrarium. xj.
queſti. iij. Si dominus. Qui reſiſtit. Sufficit ergo
ꝙ reddat primo ⁊ hic peccat reddens. vide infra
queſtio. xlij. vtrum peccent.

℄ Queſtio.xxxiij.

SEd quare matrimonium nuptiarum ſoluit
p̃ igreſſũ religiõis ⁊ nõ mrĩmoniũ ꝯſũmatuʒ
R̃ndeo ſecundum Petrum in ſcrip. diſtin. xxvij.
Duplex eſt coniunctio matrimonij ⁊ duplex mors
illi correſpondens. Eſt enim coniunctio ſpiritua-
lis per conſenſum animoruʒ que iniciat matrimo
nium. ⁊ eſt coniunctio carnalis per cõmixtionem
que conſummat matrimonium. Qualis autem eſt
coniunctio per talem mortem ſoluitur vnde ꝙ̃diu
coniunctio adhuc eſt ſpiritualis ſoluitur per mor
tem ſpiritualem qua homo moritur mundo. Sed
poſtꝙ̃ coniũctio facta eſt carnalis ſoluitur per mor
tem carnalem. Et hunc ingreſſum qui ſoluit ma-
trimonium initiatum intellige non de ingreſſu
qui eſt ad religionis probationem in veſtium aſ-
ſumptione. Sed de eo qui eſt ad permanendum q̃
fit in profeſſione expreſſa vel tacita. In hoc ingreſ-
ſu primo moritur homo mũdo. Et ideo iſte ingreſ
ſus ſolus ſoluit matrimonium. Et ſi remanens in
ſeculo: ante profeſſionem alterius cõiugis contra
heret non teneret matrimonium. Et illo ante pro-
feſſionem ad ſeculum redeunte tenetur redire ad
ipſum. niſi ipſa velit ſimiliter intrare monaſteriũ
Idem Tho. De hac materia. vide ſupra lib. j. titu.
viij. De voto. queſtio. xxxviij. Quando vnus. ⁊ ſe-
quentibus.

℄ Queſtio.xxxiiij.

UTrum poſt matrimonium initiatum per
verba de preſenti teneatur coniunx exactus
ſtatim reddere debitum. R̃ndeo ſecundum Pet. Petrus.
in ſcrip. dicendum ꝙ poſt initiatuʒ matrimoniuʒ
aut coniunx ab altero exactus proponit delibera-
re de ingreſſu religiomonis aut non. Si ſic non te-
netur infra tempus duorum menſium indultum
a iure. Extra de ꝯuer. coniug. Ex publico. Si non.
puto ꝙ tenetur cum non habeat exceptionem le-
gitimam ad repellendũ. ℄ Thomas ſimpliciter Thomas.
dicit ꝙ non tenetur ſtatim reddere. ſed datur ei tẽ
pus duorum menſium propter tria. Primo vt ite-
rum poſſit deliberare de tranſeundo ad religionẽ.
Secundo vt preparentur que ſunt neceſſaria ad ſo
lennitatem nuptiarum. Tertio ne vilem habeat

maritus

maritus datam quam non ſuſpirauit dilatã. Cum
Hoſtienſis Thoma concordat Alb. ¶ Hoſtien. tamen lib. iiij.
Rubrica. xxxij. de cõuer. cõiug. Dicit ſic. Magis
puto ꝙ ſtatui debet tempus arbitrio iudicis in-
fra qđ intret vel coniugi adhereat. Et ꝯcordat cum
eo Bernar. eo. titu. in gloſſa ſuper capi. Ex publi-
vide de hac materia ſupra lib. j. titu. viij. De voto.
queſtio. xlj. Quid ſi coniug.

¶ Queſtio. xxxv.

Utrum ſemper reddere debitum cõiugale ſit
de neceſſitate precepti. Rñdeo ſecundũ Pe.
in ſcrip. diſtin. xxxij. dicendum ꝙ natura vnũquodqꝫ
indiuiduum magis inclinat ad conſeruationem
ſui quam ad conſeruationem ſpeciei. vnde ſuper-
fluum nutritiue que pertinet ad conſeruationem
indiuidui miniſtrat generatiue que pertinet ad
conſeruationem ſpeciei. Magis ergo tenetur ali-
quis ad conſeruationem indiuidui ꝙ̄ ad conſerua
tionem ſpeciei. vnde vbi imminet periculum ſalu
tis corporalis alicuius indiuidi ſicut propter in-
firmitatem aliquam. vel ratione ſolutionis iam
facte non tenetur ad redditionem debiti que per-
tinet ad conſeruationem ſpeciei. Alias autem te-
netur. Concordant cum his Tho. ⁊ Alb.

¶ Queſtio. xxxvj.

Utrum peccet ſemper qui ſe facit impotentẽ
ad reddendum debitum. Rñdeo ſecundum
Thomas. Tho. Si factus eſt impotens propter redditiones
precedentem mulier non habet ius petendi vlte-
rius. Si autem ex alia cauſa factus eſt impotens.
aut illa fuit licita vt in ieiunio moderato ⁊ hmõi
et tunc non peccat aut ex cauſa illicita tunc pec-
cat ⁊ tunc peccatum vxoris ſi in fornicationem ꝓ-
pter hoc labatur aliquo modo ſibi imputatur. Et
ideo debet ꝙ̄tum poteſt dare operam vt vxor con-
tineat. Idem per omnia dicit Alb.

¶ Queſtio. xxxvij.

Generaliter etiam quero quando actus con-
iugalis ſit peccatum vel non. Et quando ſit
Raymũd⁹. peccatum mortale vel veniale. Rñdeo ſecundum
Raymun. §. xiij. Ualent autem. dicendum ꝙ ali-
quando commiſcentur cõiuges cauſa ſuſcipiẽde ꝓ
lis. Aliquando cauſa reddendi debiti. Aliquando
cauſa incõtinentie ſiue vitande fornicationis. Ali-
quando cauſa ſaturande libidinis. ¶ In primo ⁊
ſecũdo caſu nullum eſt peccatum. In tertio eſt ve-
Auguſtin⁹. niale. In quarto mortale. ¶ De primo dicit Au-
guſtinus. Coniugalis concubitus generandi gra-
tia non habet culpam. Apoſtolus. j. Corin. vij. Si
nupſerit virgo non peccat. Si enim ſine peccato
non poſſet fieri coniugalis concubitus non pecca-
ſſet dominus poſt diluuiũ eos copulari dicens.
Gene. viij. Creſcite et multiplicamini. Cum iam
ſine carnali concupiſcẽtia non poſſent commiſce
ri. ¶ De ſecundo dicit Auguſti. xxxiij. queſtio. v.
ſi dicit. Redde debitum: ⁊ ſi non exigis redde pro
ſatiſfactione perfecta deus tibi computabit. ſi nõ
ꝙ tibi debetur exigis ſed reddis vxori qđ debes.
¶ De tertio dicit Augu. forte aliquis dicet. Si ve
niam conceſſit apſs. ergo peccatum ſunt nuptie.
Cui enim venia niſi peccato conceditur: et ita ve-
niam concedens apſs. concubitum attendit con-
iugatorum vbi eſt incontinentie malum. Inconti-
nentie malũ eſt ꝙ vir cognoſcit vxorẽ etiã vltra
neceſſitatem procreãdi filios. Sed ibi eſt nuptia-
rum bonum. Et ita non propter illud malum cul-
Philoſoph⁹. pabile eſt hoc bonum ſed illud malum ſit veniale
propter bonũ nuptiale. ¶ De quarto philoſoph⁹
⁊ habet. xxxij. q. iiij. origo. Adulter eſt in ſuã vxorem

amator ardentior. Et Hieronymus. Sapiẽs iudi
cio amat coniugem non affectu. Non regnat in eo
impetus voluptatis nec preceps fertur ad coitũ.
Nihil enim eſt fedius ꝙ̄ vxorẽ amare quaſi adul-
teram. Concordant his Tho. ⁊ Pet. in ſcrip. diſt.
xxxj. Et Hoſtien. §. viij. quis ſit effectus. circa finẽ.
¶ Intellige tamen tertium modũ vt dicunt tho.
⁊ Pe. Cum quis ſcꝫ propter voluptatem ſeu dele- Senten.
ctationeꝫ commiſcetur coniugi. Ita tamen ꝙ illa Hoſtienſis.
voluptas ſiſtat infra limites matrimonij. videlꝫ
ꝙ cum alia muliere hoc non faceret ⁊ tunc eſt ve-
niale peccatum. Si autem delectationem querit ſ
ea vt in meretrice extendendo. ſ. affectum. extra fi
nes matrimonij: ita ꝙ ſi non eſſet vxor: tamen idẽ
faceret: ⁊ tunc eſt mortale peccatum. Et ſic intelli
guntur autoritates premiſſe. Et concordat etiam
glo. hic ⁊ communiter magiſtri. Hug. tamen dicit
vt recitat hic glo. ſuper ꝟ. nihil eſt ꝙ mortale eſſet Gloſſa.
cum vir preuenit voluptatẽ prouocãdo. ſ. eam ma-
nibus vel cogitatione vel vtendo calidis vel incen
tiuis vt pluries poſſit cũ vxore coire. Sed tene qđ
prius dictum eſt.

¶ Queſtio. xxxviij.

Utrum cognoſcere vxorem propter ſanitateꝫ Thomas.
corporalem ſit peccatum. Rñ. ſm Tho. in ſo
lutione cuiuſdam argumẽti. dicenduꝫ eſt ꝙ ſic: q̃a
querit ſanitatem per id qđ ad hoc non eſt ordina
tum: ſicut qui per ſacramentum baptiſmi tãtum
ſalutem corporalem quereret.

¶ Queſtio. xxxix.

Utrum actus coniugalis poſſit eſſe merito-
rius. Rñ. ſm Pe. dicendum ꝙ ad actum me Petrus.
ritorium ſufficiunt tria. ſ. ſtatus mentis: for ma in
tentionis debite: ⁊ honeſtas operis. Cum ergo in
actu coniugali qui ſit in caritate cauſa prolis vel
reddendi debitum. Hec tria concurrunt actus il-
le non ſolum ſit excuſabilis a malo ſed etiam me-
ritorius in bono. Concordat Alber.

¶ Queſtio. xl.

Utrum vir teneatur aliquando debitum red
dere vxori etiam non petenti. Rñ. ſm Tho. Albert.
⁊ Pe. ⁊ Alb. dicendum ꝙ non ſolum quando exꝓ̃ſ
ſe petit debitum vxori vir tenetur reddere: ſꝫ etiaꝫ
quando per ſigna apparet eam hoc velle. Non tñ
idem iudicium eſt de petitione viri: q̃a mulieres
magis ſolent verecundari petendo debitũ ꝙ̄ viri.

¶ Queſtio. xlj.

Utrum vir debeat vxorẽ auertere ne petat de-
bitum. Rñ. ſm Tho. dicendum ꝙ non debet
hoc facere niſi propter aliquam rationabilẽ cau- Raymũd⁹.
ſam: ⁊ tunc etiam nõ debet cum magna inſtantia
auerti propter pericula imminentia. Idem Al.

¶ Queſtio. xlij.

Utrum peccent coniuges exigendo vel reddẽ
do debitum in ſolennitatibus feſtiuitatum.
⁊ diebus ieiuniorum. Rñdeo ſecundum Raymũ.
§. x. Sed nunquid. ad hoc dicas ꝙ exactus debet
ſemper reddere. niſi caute ⁊ ſine adulterij pericu-
lo poſſet differre. Exigere tamen non debet in pre
dictis temporibus. vnde apoſto. talibus loquitur.
j. Corin. vij. dicens. Nolite fraudare inuicem niſi
forte ex conſenſu ad tempus vt vacetis orationi et
iterũ reuertimini in idipſum ne tentet vos ſatha
nas propter incontinentiaꝫ veſtram. Hec autem j. Corin. vij.
dico ſecundum indulgentiam non ſecundum im-
perium. Et Augu. xxxiij. queſtio. iiij. capitu. Chri-
ſtiano. ſic ait: chriſtiano cum vxore ſua: aliquando
licet conuenire. aliquando non propter proceſſio-

nis enim dies ⁊ ieiuniorum aliquando conuenire non licet quia etiam a licitis abſtinendū eſt. vt fa-
Auguſtin⁹. cilius impetrari poſſit ꝙ poſtulet. Idem auguſti. xxxiij. queſtio. iiij. capi. Quotienſcūq dicit. Quotienſcūq vel dies natiuitatis domini vel reliquę feſtiuitates adueniunt non ſolum ab infelici concubinarum conſortio ſed etiam a proprijs vxorib⁹ eſt abſtinendum. Idem Hoſtien. §. vij. Quis ſit effectus. vſi. Sed nunquid. De hac materia ſic dicit Pet. in ſcrip. diſt. in. xxxij. Dies feſti ⁊ proceſſionū et ieiuniorum inſtituti ſunt propter eleuationem mentis a carnalibus ad ſpiritualia. In vſu vero coniugali fit depſſio mentis a ſpiritualibus ad carnalia. et ideo conuenienter inſtitutum eſt. vt illis diebus abſtineant coniuges ab vſu carnali. Non tñ propter hoc intēdit eccleſia preiudiciū facere iuri diuino et naturali. Nec intendit filijs laqueū ponere. vñ cū redditio ſit de iure naturali debita petitio non ſit conceſſa. non intendit eccleſia redditionem aut probibere aut diſſuadere. Petitionē vero intendit diſſuadere tempore illo: ſed non probibere. vnde dicit etiam Augu. ꝙ a licitis abſtinendū eſt vt facilius poſtulata impetrētur. Qui ergo reddit illis temporibus non peccat. Sed qui exigit aliqua infirmitate ductus ſine vllo contemptu vel irreuerentia temporis vel exhortatiōis eccleſiaſtice
Thomas. non peccat mortaliter. Concordat his Tho. Con-
Gloſſa. cordat etiam his gloſſa ſuper. vſi. Abſtinendum. et Augu. dicens ꝙ qui in his diebus exigit debitū ſiue hoc faciat cauſa prolis ſiue cauſa incontinentie peccat venialiter. Qui autem reddit nullo mō peccat. Qui autē cauſa exſaturande libidinis. petit debitū ſemper peccat mortaliter. ſʒ plus iſtis diebus. Concordat etiam his gloſſa. ſupra. lib. j. ti. viij. De voto. §. xv. in fine ſuper. vſi. Poteſt orare. vide ſupra eod. titu. queſtio. xxxvij. Generaliter. ⁊ queſtio. xxxij. Poſt hec quero. in fine.

℄ Queſtio. xliij.

Utrum liceat debitum reddere vel etiā exigere in loco ſacro. Rñ. ſecundū Pet. dicēduʒ
Petrus. ꝙ lʒ debitum reddendū ſit omni tempore. non tñ ſimile eſt de loco quia locus pollui poteſt ita vt indigeat reconciliatione non autem tempus. Item locus facilius mutari poteſt ꝙ̄ tempus. ℄ Tho. etiam dicit ꝙ debitum reddendū ſit omni tempore ⁊ omni hora ſalua tñ debita boneſtate que in talibus exigitur quia non oportet ꝙ ſtatim in publi-
Albertus. co debitum reddat. ℄ Idem dicit Alb. ⁊ addit ꝙ ſi alius locus haberi poteſt non tenetur reddere in loco ſacro. Si non poteſt alius locus haberi. tunc reddat cum dolore cordis. Et etiam ſi exigat cum planctu ꝙ ſine vſu matrimonij eſſe non poteſt. nō
Gloſſa. credo ꝙ peccet mortaliter. Concordat etiam his ſatis gloſſa hic ſuper. vſi. Abſtinendū. in fi. Et addit ꝙ ſi alius locus haberi poteſt mortaliter peccat qui in loco ſacro debitum reddit.

℄ Queſtio. xliiij.

Petrus. Utrum tempore impregnationis debeat debitum reddi vel exigi. Rñdeo ſecundum Pet. dicendum ꝙ aut ſine periculo aborſus poteſt debitum a grauida exigi vel reddi aut non. Si poteſt debet reddi. Et ſine pctō mortali pōt exigi q: vſus matrimonij licitus non tantum eſt in officium. ſʒ etiam in remedium. Si non poteſt nec debet exigi nec reddi quia principalior eſt inſtitutio in officiū ꝙ̄ in remedium. concordat gloſſa vbi ſupra.

℄ Queſtio. xlv.

Gloſſa. Quid ſi vir cognoſcat vxorē poſt partū añ purificationeʒ. Nunqd eſt mortale pctm̄. Rñ. ſm glo. ibidē. credo ꝙ nō lʒ videat̃ ꝯtra. diſt. v. ad ei⁹ vero ꝯcubitū. ⁊ xxxiij. q. iiij. Uirgo. ⁊ q. vij. Nō ſolum. Sʒ illa capla ꝗ̄tū ad hoc loquūtur de boneſtate i ꝯſilio. ſʒ q̄ reddit his tpib⁹ nō peccat. hec i glo. Nota etiā ꝙ vt dʒ extra de purificatiōe poſt partū ſi mulieres poſt partū intrare volūt eccliaʒ ad agēdū gratias nō peccāt nec ſunt probibēde. Si tñ ex veneratiōe voluerūt aliq̄diu abſtinere deuotio earū nō eſt iprobāda. Dicit tñ glo. ſup. c. Ad ei⁹. ꝙ ſi tpe purgatiōis mulr̃ petat debitū a viro non reddet ei niſi timeret ei⁹ fornicatio. ℄ Queſtio. xlvj.

Utrum tpe mēſtruoꝝ liceat debitū exigere vel reddere. Rñ. ſm Pe. Circa hec diuerſi dicūt diuerſa. Quidam em̄ dicunt ꝙ exigere eſt in volūtate coniugis. Sed reddere de neceſſitate iuris. Petrus.
Primū intendit moyſes ꝓbibere tpe mēſtruorum Leui. xxij. Sʒ nō ſm. Alij addūt ꝙ aut petēti iminet piculū ꝓſumptū ꝓbabilr̃ de fornicatione aut nō. Si ſic dʒ reddi ſi nō. nō dʒ reddi qꝛ ꝓceptuʒ mortale ē nō cerimonlale ſiue figurale. alij dicūt ꝙ aut paſſio naturalis eſt. ſ. determinato tpe ꝯtingens ⁊ tunc nō lʒ exigere vel reddere ⁊ q̄cūq ſciēter exigit vel volūtarie reddit peccat mortalr̃ qꝛ tūc concipi poſſunt ⁊ ꝯcipi ꝯſueuerūt fet⁹ mēbris dānati lepro ſi ⁊ hmōi aut eſt paſſio inatural. ⁊ tūc ſaltē lʒ reddere qꝛ tūc nō poſſunt fetus ꝯcipi. Sʒ i his opinio Glo. vvilh.
nibus ꝓma ſecurior eſt ⁊ cōmunior. hec pe. Gloſ. Uvilel. h ſup. v. Abſtinendū. dicit ꝙ ſʒ hugu. tā vir ꝙ̄ mulier petens debitū tēpore mēſtruoꝝ peccat mortaliter. Sʒ q̄ reddit exact⁹ nō peccat pōt tñ denegare ſine peccato niſi videat exigēti īminere periculū fornicationis. Dicit etiā hugu. ꝙ mulier tenetur reuelare mēſtruū marito ſi exigat ab ea debituʒ ⁊ etiā ſi nō exigat. ne forte ad exactionē ipius mulieris vir reddat ei nihil ſciēs de mēſtruo. Alij tamen dicūt ꝙ hoc tpe exigere inter ꝯiugatos tm̄ veniale peccatū eſt. prima tñ opinio videt̃ verior et magis conſona autoritatib⁹ ſctōꝝ. In talib⁹ aūt in foro pnīali nō eſt ꝓcipitanda ſentētia nec denegāda abſolutio. ſi nolit cōiugatus tpe mēſtruoꝝ continere. ſed via tutior eſt cōſulēda. ⁊ terror incutiendus ex piculo. hec in glo. ℄ Queſtio. xlvij.

Utrum vir cognoſcēs vxorē ſuā modo nō ꝯſueto peccet mortalr̃. Rñ. ſm Alb. in ſcrip. diſt. Albertus.
xxxj. dicendū videt̃ ꝙ nihil eoꝝ q̄ facit maritus cū vxore ſeruato vaſe debito eſt ſm ſe mortale pctm̄. Sʒ pōt eſſe ſignū ꝯcupiſcētie mortalis. qñ. ſ. nō ſufficit ei modus quē natura determinat. vt aūt hoc melius intelligat̃ qs. ſ. ſit modus naturalis ⁊ quis plus vl̃ minus ab illo naturali mō deuiet. Notandum ꝙ debit⁹ mod⁹ quē natura docet eſt vt mulier iaceat in dorſo. vir aūt in vētre incūbat ei ⁊ ſic etiā facilius ꝯcipiūt mulieres niſi ꝑ accidēs īpediatur Minor aūt deuiatio ab illo eſt lateralis ꝯcubitus et maior ſedētis adhuc maior ſtantiū ⁊ hoꝝ maximus q̄ eſt retrorſuʒ mō iumētoꝝ. Et iō q̄dā hūc vltimū dixerūt eſſe pctm̄ mortale qd̄ tñ mihi nō placet. Qñ aūt mod⁹ ꝯſuetus īmutat̃ ꝓpter corporuʒ diſpoſitionē vt ꝓpter ventriū groſſitiē vl̃ ꝓpt̄ aliquā īfirmitatē aut ꝓpt̄ īꝑgnationē aliqñ fieri pōt
hoc ſine pctō. Satis his videt̃ ꝯcordare Tho. i ex- Thomas.
poſitione littere ſ. diſtinctiōis. ℄ Cū ſupradictis Gloſſa.
ſaltē i q̄buſdā videt̃ ꝯcordare glo. §. xiij. Ualēt aūt. ſup. v. Nihil eſt em̄ fedi⁹. circa ſi. dicēs ꝙ vir cognoſcens vxorē ſuā mō nō ꝯſueto dū mō hoc faciat i vaſe naturali. credo ſine ꝑiudicio ꝙ ſi hoc faciat cā ſolius voluptatis quā ſic āpli⁹ q̄rit peccat mortalr̃. Si āt vxor ꝑgnās eſt ⁊ timeat̃ de ſuffocatiōe ꝑtus. et propter hoc nō audet accedere ad eā ex parte anteriori non peccat mortaliter ex alia parte accedēs dūm vaſculo muliebri alias nō abutat̃ nec ſemen

extra

extra ſcienter effundat. Ideo credo ſi propter infir-
mitatē aliquaʒ mulieris vel aliā cām rōnabilē hoc
faciat nec peccat mortaliter. licet longe tutius eſſʒ
qꝺ habeat eam vt ſororē in hmōi caſibus ꝗ ſic eaʒ
cognoſcere. nec eſt contra. xxxv. q. vij. adulterii. vbi
dicitur qꝺ talia execrabilius fiūt in vxore quia illꝺ
intelligitur de aliis contra naturam cognoſcenti-
bus vxores aut extraordinarie pollutib⁹ aut cau-
ſa libidinis exſaturande ⁊ ſine cauſa hoc facienti-
bus. hec in glo.

℄ Queſtio. xlviij.

Pone qꝺ vir accuſet vxorem ſuam de adulte-
rio. Si petit vxor debitum lite pendente. nū-
quid tenetur reddere. Reſpondeo ſecundum ray-
Raymun. mundum. §. xj. pone. diſtingue quia aut eſt notoriū
illam eſſe adulteram. aut non. In primo caſu. nec
reddere nec exigere debet debitum. niſi ipſa velit
abſtinere a peccato adulterij ⁊ penitentiam agere
xxxij. queſtione prima. c. j. ij. iij. ⁊. iiij. ⁊. vj. capitulis
ſequentibus. In his capitulis dicitur quod adul-
tera donec peniteat non eſt tenenda in conſortio cō-
iugij. Et ſicut iniquus eſt qui caſtam dimittit: ita
fatuus ⁊ iniquus eſt qui retinet meretricem. Et ꝗ
patronus eſt turpitudinis qui celat crimen vxoris
Et qꝺ vxor que fornicata eſt non debet teneri a vi-
ro ⁊ qꝺ iam non eſt licita viro ſuo ad vſum carna-
lis copule. Item de hoc habetur extra de diuor. ſi-
gnificaſti. vbi dicitur de quodaʒ qui dimiſerat vxo-
rem ſuam autoritate propria. qꝺ ſi notoriū eſt ipſaʒ
poſtea cū alio adulteraſſe: non cogat vir recipere
eam niſi etiam conſtet illum cum alia adulteraſſe
Nam tunc paria crimina pari compenſatione tol-
Auguſtin⁹. luntur. vt extra de adulteriis. capitulo denultimo.
⁊ vltimo. ℄ Item Auguſtinus Nihil iniquius quā
cauſa fornicationis dimittere vxorem cum ⁊ ipſe
conuincitur fornicari. Occurrit enim illud Ro-
mano. ſecundo. In quo alterum iudicas teipſum
condemnas ⁊c. xxxij. queſtione. vj. Nihil. ⁊. c. ſequē-
tibus. Eodem etiam titulo. ſ. de adulteriis. c. ſi vir.
dicitur qꝺ reus eſt vir et particeps peccati vxoris:
ſi ſcienter cohabitet cum ea in fornicatiōe perma-
nente.

℄ Queſtio

Sed nunquid peccat mortaliter vir in hoc ca-
Gloſſa. ſu exigens debitum ab vxore. Reſpondeo ſe-
cundum gloſſam ibidem ſuper ver. Si vir. Nota-
uit Hugo. xxxij q. j. Siquis vxorem. qꝺ ſi alter con-
iugum exigat debitum a reliquo in adulterio per-
manente ſiue occulto ſiue manifeſto. ⁊ ſcienter pec-
cat mortaliter exigendo quia fecit contra conſtitu-
tionem eccleſie. Peccat etiam reddendo ſi celebra-
tum eſt diuortium iudicio eccleſie. Aut ſi publice
moratur in adulterio. Sed ſi neutrum iſtorum ſit
non peccat reddendo quia tenetur ad hoc. Si autē
propter incontinentiam ⁊ fragilitatem carnis exi-
git debitum peccat mortaliter. quia facit cōtra in-
ſtitutionem eccleſie. Minus tamen peccat cum
adulterium occultum eſt. Alij dicunt ꝗ impoten-
tia continendi a copula carnali excuſat exigen-
tem in hoc caſu quorum ſententia benignior eſt. li-
cet forte non verior Hec in gloſſa. ℄ In ſecūdo ca-
ſu ſcilicet cum non eſt notorium. Debet petēti red-
dere quia eam non debet ſpoliare ante ſententiaʒ.
Extra de diuor. c. Porro. ⁊ extra vt lite pēdente lau-
dabilem. viij. queſtione. iiij. Nonne. In quo capitu-
lo dicitur qꝺ epiſcopus accuſatus criminaliter re-
linqui non debet a ſubditis ſiue clericis ante ſentē-
tiam diffinitiuam.

℄ Queſtio. xlix.

Sed nunquid incontinenti commiſſo adulte-
rio ipſe committēs amittit ipſo iure ius pe-
tendi debitum. Reſpondet Raymundus ibidem
videtur qꝺ ſic ſaltem quo ad iudicium anime quia
peccando in legem matrimonij reddet ſe indignū
⁊ ideo non debet petere niſi purgata culpa per pe-
nitentiam Si tamen peccat iſte debet reddere. vt
dictum eſt. ℄ Queſtio. l.

Sed quomō tenetur reddere ſi ille non debet
petere. Reſpondeo ſecundum gloſſam ibidē
ſuper. ver. debet reddere vterqꝫ coniugū. Sic nota-
uit Hug. xxvij. queſtione. ij. agathoſa quodāmodo
duplex ius habet in reliquo. ſcilicet ius exigēdi de-
bitum: et ius quod ſibi debeat reddi exigendi de-
bitum penitū amittit fornicando ſed non ſcdm ſic
⁊ prelatus non habet ius imperandi ſubdito aliqꝺ
illicitum ⁊ de quo dubium eſt an ſit licitum vel il-
licitū ſubditus tamen ei debet obedire in dubio et
licito ⁊ hoc ius habet prelatus in eo licet non habe-
at ius imperandi ſed peccat imperando in hoc ca-
ſu. xxiij. q. j. quid culpatur.

℄ Queſtio.

An ſic reddens debitum exactus etiam ad p̄-
ceptum eccleſie fiat bigam⁹ ita vt promoue-
ri non poſſit. vide ſupra lib. iij. de bigamis. q. ix.
quid ſi maritus.

Queſtio. lj.

Queritur etiam vtrum vxor teneatur ſequi virū
quocumqꝫ ierit reſpondeo ſecundum Hoſti-
Hoſtienſis. enſem libro quarto. Rubrica. ix. de coniugio ſeruo-
rum. §. tertio. Et an conſenſus. ꝟ. argumentum vi-
detur qꝺ ſi aliqua mulier hoc pacto vel conditio-
ne vel modo detur alicui in vxorē. qꝺ ſemper ſimul
debeāt morari ⁊ in certo loco forte in domo ami-
corum ipſius mulieris pactum ſeruandum eſt in
traditione enim rei ſue poteſt quilibet qꝺ vult pa-
ctum apponere. Nec eſt hoc contra legem. Immo
potius ſecundum legem. matrimonij. quia ſimul
morari debent. xxxiij. queſtione. ij. Si quis neceſ-
ſitate. Et ſic dico pactum ſeruanduʒ. niſi aliqua ne-
ceſſitas ſuperueniat qua impediente nō poſſit ibi
maritus commode remanere. puta propter inimi-
citias capitales infirmitatem aeris vel aliquod ſi-
mile qꝺ arbitrio iudicis committo tunc enim vxor
ſequeꝛ virū ne adulteriū cōmittatur qꝛ tunc pactū
contra legem inciperet. extra argumentū. xiij. q. ij.
Gloſſa. vnaqꝫ. glo. ſupra. li. j. t. xvj. de ſepulturis. §. iij. Nūc
videndum ſuper. ꝟ. inuita ſic ponit ꝗ cū Au. dicat
xiij. q. ij. vnaqueqꝫ mulier ſequatur virū ſuum inui-
ta ſiue in morte. Debet eū ſeq̄ inuita. ſ. cū trāſit vir
de prouincia ad ꝓuinciā vel de loco ad locū ⁊ ſi ſit
leproſus ⁊ reddere ei debitum teneꝛ notauit etiaʒ
Hug. ſup idē. c. vnaqꝫ ꝗ teneꝛ ſeq̄ virū ioculatorē
laſciuiētē ꝑ diuerſa loca nō ad exercēdū talia cum
eo peccet mortaliter. ſed vt reddat ei debitū ⁊ ſer-
uiat ei tanꝗ marito. Credo etiā qꝺ teneꝛ eū ſequi
ſi deporteꝛ vel mittaꝛ incarcerē aut in exilium aut
capiatur ab hoſtibus aut vadat ad negotiationē
aut in peregrinationē aut in exercitū ſi marit⁹ ve-
lit. Hec in glo. vvillelmi. ℄ Sʒ glo. ſup p̄dictū. c.
vnaqueqꝫ dicit. Credo qꝺ que ſcienter contraxit cū
hyſtrione teneꝛ eum ſequi alias non. xxxiij. q. ij. ſi
quis neceſſitate Huguc. tn̄ dicit qꝺ ſemper tene-
tur ſequi ⁊ qꝺ illud capitulum ſi quis eſt ad roga-
tum. ⁊ ſicut dicit Gloſſa ibidem ſuper capitulo. ſi
quis. Quidam tamen dicunt qꝺ illud decretum
vnaqꝫ eſt ꝯſiliū. Unū ſi vir vult nauigari nō teneꝛ
eū ſeq̄ vxor ſicut nec libert⁹ patronū cui operas dʒ
ff. de op. li. l. ꝗ vir alſ mulier nō poſſet aliā eligere
ſepulturā qꝺ tamen falſum eſt extra de ſepultu. de

vxore. Secus tamen ſm quoſdam: ſi ſcienter contrahit cum hyſtrione vt predictum eſt: vel dic qȝ recedentem ex honeſta cauſa tenetur ſequi. hic in glo ſuper.§.j. dicit ꝙ vir tenetur ſequi vxorem cū ex neceſſaria cauſa abeſt. aliter aūt vxor tenetur ſequi virum ex quacunqȝ cauſa recedat: vt in.c. vnaqueqȝ niſi vel et eam trahere ad maleficium: extra

Bernar. de diuor. queſitum. ⁊ niſi eſſet vagabundus. xxxiij. q.ij. ſi quis neceſſitate. ¶ Idem Ber. ⁊ Hoſtiē. in glo. ibidem. Et addit Hoſtiē. in glo. ibidē ꝙ ſicut in voto tranſmarino ſequi poteſt vxor: vel ſi voluerit remanere: ita videtur dicendum quandocunqȝ voluntatis longum iter facit cum propoſito reuertendi quia eadē ⁊ maior eſt ratio. Secus vbi omnino transfert domicilium quia tunc preciſe tenetur eum ſequi vt in.c. vnaqueqȝ. ¶ Quamdiu autē vnus coniugum poſſit deeſſe ab alio cum decretalis hec dicat qȝ vnus non debet diutius eſſe ſine altero. Dicit ſic in gloſſa quod hoc in arbitrio boni viri conſiſtit argumen. extra de offi. dele. de cauſis Idem Hoſtienſis in glo. ⁊ addit. Breuiter tamen dicas hoc diutius intelligendum quouſqȝ querela ad iudicem perueniat vel ipſi notorie liqueat ꝙ incontinenter viuunt. Nam ſi ſimul viuentes continere velint. Nec vnus alium impetit debet hoc eccleſia equanimiter ſuſtinere. xxxiij. queſtione. quinta quid deo pari. Idē ſi ſeparatim viuāt vt hic ſequitur. hec Hoſtien.

¶ Queſtio.lij.

POſt hec videndum eſt de bonis matrimonij ⁊ primo quero. Quot ſint bona matrimonij. ⁊ que ſint.

Raymun. Reſpon. ſm Ray.§.xij. Bona matrimonij tria ſunt principaliter ſcilicet fides. proles ⁊ ſa-

Augu. cramentum: vñ Augu. xxvij.q.ij. Omne itaqȝ nuptiale bonum tripartitum eſt fides: proles ⁊ ſacramentum. In fide attenditur ne poſt vinculum cōiugale cum alia vel alio coeat: in prole vt amanter ſuſcipiatur ⁊ religioſe educetur: in ſacramento vt coniugium non ſeparetur: licet eīn ſeparatio corporalis fiat interdum cauſa fornicationis: vel ex cōmuni conſenſu cauſa orationis ſeu religionis. Sacramentalis tamen ſeparatio que poteſt fieri niſi cum deſinit eſſe vinculum matrimonij qȝ inter fideles nunquā contingit niſi per ingreſſum religionis aut carnalem: ⁊ poſt carnis copulam per mor-

Thomas. tem vtriuſqȝ vel alterius coniugum. Concordant his Tho. ⁊ pet. in ſcrip. diſt. xxxj. vide infra.q.lxi.

¶ Queſtio.liij.

SEd nunquid hec tria ſūt adeo neceſſaria. vt ſi aliquod bonum trium defuerit non teneat

Petrus matrimonium. Rñd. ſm Pet. in ſcrip. vbi ſupra. dicendum ꝙ in matrimonio eſt cōſiderare tria.ſ. intentionē contrahentium que mouet eos. Et obligationem que cōtrahitur inter eos. Et executionem obligationis per eos. poſſunt ergo tria bona conſiderari tripliciter.ſ. aut prout cadunt ſub intentione: ſic nō ſunt de neceſſitate: quia ſine intentione prolis aut fidei poteſt contrahi matrimonium: licet non ſine intentione ſaltē habituali ſacramenti: ſcʒ inſeparabilitatis: aut prout cadūt ſub executione et iterum non ſunt de neceſſitate ſacramenti: quia non ſemper ſequitur bonum prolis aut fidei matrimonium: quodcūqȝ licet ſequatur bonum ſacramenti: aut prout cadunt ſub obligatione: ⁊ ſic ſunt de neceſſitate matrimonij. Nam in omni matrimonio eſt obligatio ad inſeparabilitatem ad prolis ſi contingat ſuſceptionē ⁊ educationem ⁊ ad fidei conſeruationē. Et quia intentio vel executio non ſunt de ſubſtantia: ſʒ obligatio eſt ipſa ſubſtantia coniugij. Ideo hec tria bona coniugio ſunt ſubſtantialia non accidentalia. Et hinc eſt ꝙ conditio contra aliquod illorū appoſita viciat contractum: vt extra de conditionibus app. vlti. ¶ Concordat his Ray. vt.§.xv. ſʒ

nunquid. Et addit. Itē nota ꝙ bonum prolis nō Raymun. dr̄ proles ipſa: que quandoqȝ queritur propter hereditariam ſucceſſionem. ſed ſpes vel deſiderium quo proles ad hoc queritur vt religioſe informetur: vnde multi habent prolem qui non habent bonum prolis. Nec ideo tamen deſinit eſſe coniugiū Idem pe. ¶ Item addit Raym. Nota ꝙ tertium bonum coniugij dicitur ſacramentū. non ꝙ ipſum ſit coniugium: ſed quia eiuſdem rei ſacre ſignum: ideſt ſpiritualis et inſeparabilis coniunctionis chriſti ⁊ eccleſie: vnde ipſa inſeparabilitas coniugij que coniunctionem chriſti ⁊ eccleſie inſeparabile ſignum dicitur hoc bonum ſacramenti: vt dicit hic glo. ſuper ver. non qȝ ſit ipſum Idem pe. vide infra.q. ſequen.

Queſtio. liiij.

VTrum intentio non ſeruandi fidem excludat matrimonium. Reſpondeo ſecundum Pe-

trum dicendum qȝ de bono fidei duo actus ſunt. Petrus vnus eſſentialis.ſ. non negare coniugi vſū ſui corporis ⁊ intentio oppoſita huic excludit matrimonium. Alter acceſſorius.ſ. non exhibere alteri corpus ſuum. Et ideo intentio huic oppoſita non excludit matrimonium. Glo. tamen dicit hic ſuper §. non apponat conditione. qȝ ſi aliquis cōtrahit matrimonium. ⁊ tamen habet propoſitum adulterandi nihilominus tenet matrimonium: dum tñ non ducatur in pactum. Si autem ducatur in pactum qȝ liceat adulterari vel ꝙ proſtituat vxorem non contrahitur matrimonium. Si non habeat ꝓpoſitum nunquā reddendi debitum ſi hoc deducitur in pactum non eſt matrimonium. Si autē nō exprimatur. Credo ꝙ contrahitur matrimonium Sed Pet. contra vt predictum eſt.

¶ Queſtio.lv.

QUid de illo qui habet ꝓpoſitum nūquā exigendi debitū propter venū cōtinentie. Rñ.

ſm Glo. ibidem Credo ſine preiudicio ꝙ contra- Gloſſa. hit matrimoniū ſicut fuit matrimoniū inter beatā mariam ⁊ ioſeph. Concordat cum hoc pe. dūm non intendat coniugi petenti negare vſum ſui corporis.

¶ Queſtio. lvj

VTrū intentio non habendi prolē vel deſperatio prolis excludit matrimoniū. Rñ. ſm Pe. ibidē dicēdum qȝ in bono prolis eſt actus duplex. Primꝰ. prolē ſuſcipere ⁊ intentio huic oppoſita excludit matrimoniū. Scḋus prolē religioſe educare. ⁊ intentio huic oppoſita nō impedit matrimoniū. Cōcordat cū his glo. hic ⁊ Hug. Deſpatio aūt prolis non excludit matrimoniū. qȝ adhuc pōt eſſe matrimoniū illud in remedium.

¶ Queſtio.lvij.

VTrū intētio ducēdi aliquā vxorē vl hāc dimit- Petrus tendi excludat matrimoniū. Rñ. ſm pe. ibidē dō ꝙ aut intendit aliā ducere hac dimiſſa ſic nō eſt matrimoniū. aut cū hac retēta. ſic nihilominꝰ ē mr̄imoniū. nā ſicut dicit ħ glo. ⁊ tho. Bonū ſacri ſiue inſeparabilitas a deo in mr̄imonio exigit ꝙ ſi aliqui cōtrahant eo aīo vt aliqñ ſeparentur nō ſit matrimonium qȝ videt ꝯtrahere ad tp̄s. Idē ibo. ⁊ pe. vide.ſ. eo.t.q.iij. vtrum ꝯſenſus. Sed dō qȝ iudei contrahunt cum propoſito diuertendi quando voluerint per libellum repudij. Ergo non eſt matrimonium inter tales. Reſpondeo ſecundum Innocentium ⁊ Hoſtienſem. eodem titulo in glo. ſup. c. de infidelibus. Si pactum exprimatˀ in ipſo

contractu

contractu non eſt matrimoniū. Sed q2 hoc pactū nō interuenit inter ipſos quāuis ex vi ꝯſtitutiōis: vel conſuetudinis vel etiam ſola volūtate mutata poſtea diuertat matrimonium eſt. ſicut et de eo qui mutata voluntate intrat religionē.

¶ Queſtio.lviij.

DEinde quero que ſit differentia inter matrimonium legitimum et clandeſtinum. Reſpondeo ſecundum Raymundū. §. decimoquarto Item nota. Matrimoniū legitimum eſt quando ab his qui ſuper feminam ſunt et poteſtatem habere videntur vxor petitur et a parentibus ſponſatur. et legibus dotatur et a ſacerdotibus vt mos eſt bñdicitur et a paranimphis cuſtoditur. ac ſolenniter accipitur. Et ſi aliter preſumitur non coniugium. ſed adulterium vel fornicatio dicitur. xxx. q. v. c. aliter vbi hec expreſſe omnia dicuntur. Cū ergo hec non ſeruantur tunc dicitur clandeſtinum. Non tamen intelligas qd non poſſit eſſe verum matrimonium ſine huiuſmodi ſolennitatibus. Sed canon loquitur ſecundū illud qd eccleſia preſumit et qd probari non poteſt. ſcilicet tale matrimonium clandeſtine contractum. ¶ Vel dic qd in hoc ſacramento ſicut in aliis. quedam ſunt pertinentia ad ſubſtantiam. vt conſenſus de preſenti qui ſolum ſufficit vt dictum eſt ſupra. eodem titulo. queſtione. lij. Qualiter cōtrahit. et ſequen. Quedā vidētur pertinentia ad decorem et honeſtatē vt ſolennitates predicte ſine quibus verum eſt coniugium et legitimū quo ad veritatem ideſt eſſentiā ſed non quantū ad honeſtatem. Concordat etiam his Petrus in ſcri. diſtinc. xxviij. Et addit qd conſenſus clandeſtinus duplex eſt. Quidam qui fit ſine eccleſiaſtica ſolennitate tamen in preſentia teſtium et talis facit matrimonium verum et preſumptum. Alius qui fit ſine preſentia teſtium et talis quamuis faciat matrimonium verum non tamen preſumptum. ¶ Sequitur in Ray. vnde conſulendum eſt talibus in foro penitentie vt de nouo conſentiant et recognoſcant et approbent publice in facie eccleſie qd occulte fecerūt et faciant penitentiam quia ſcandalizauerūt eccleſiam. Gloſſa manendo ſimul non vt coniugati: ſed vt fornicatores quia non reputabantur coniugati. Et expoſuerunt ſe magno periculo. Poſſet enim alter alterum dimittere quando vellet de facto cum alio contrahere et ſic in adulterio propter defectum probationis impune quantum ad eccleſiam militantem manere. Hec Ray. et cum ſuo conſilio concordat Hoſti. li. iiij. Rubrica. ij. de clādeſtina deſpōſatio. §. iij. vtrum circa principium. ¶ Glo. hic ſuper ꝟ. conſulendum eſt. dicit ſic arg. qd non tenetur ſolēnizare quia ad conſilia nullus tenetur.

Conſenſus clandeſtin⁹.

Gloſſa.

Hoſtienſis.

Gloſſa.

¶ Queſtio.lix.

SEd quomodo conſilium eſt cum hodie precipiantur fieri bāna. vt extra de clandeſtina deſponſatio. cum inhibitio. Rñ. ſm. gloſſam. ibidem Reuera banna et ſolennitates conſuete dimitti nō debent ſine cauſa et qui hoc facit mortaliter peccat Hec ſm Petrū in ſcrip. verum eſt qñ illi non ſunt ignari iuris maxime in locis illis vbi eccleſie prohibitio cōiter ſeruatur. Secus eſt ſi ſunt ignari iuris. hec pe. vide infra. q. proxima et ſequenti. Sed ſꝫ in gloſſa Sine cauſa. dico quia ſi cauſa ſubſit poſſunt dimitti. ſicut notauit Hug. xxx. q. v. in prin. q2 forte ſenex eſt vir et erubeſcit contrahere cū tāta ſolennitate aut accipit ignobilem cum ipſe ſit nobilis aut ecōuerſo. ſcꝫ ignobilis nobilem et timet parentes eius. ¶ Idē credo qñ diu manſerant. ſicut vir et vxor et erubeſcunt modo adhibere ſolennitatem bannorum et benedictionis nuptialis. Credo ergo qd in talibus poſſit diſpenſari per epiſcopū ex cauſa. Nec credo qd ſufficiat diſpenſatio minoris prelati.

Petrus

NUnquid ſufficit ſola diſſimulatio. Reſpondeo ſecundum gloſſ. ibidē ſufficit ſi animo diſpenſandi fiat aliter non. Hec omnia in glo. Gloſſa.

¶ Queſtio.lx

UTrum copula carnalis vel clandeſtina poſt ſponſalia de futuro ſit peccatum. Reſpōdeo ſm Pet. in ſcrip. dicendū qd huiuſmodi copula aut fit affectu fornicario et tūc eſt mortale peccatū Nec facit verum matrimonium. ſed tantū preſumptum aut affectu maritali et tunc perſone aut ſunt ignare iuris et eccleſiaſtice conſuetudinis et tūc nō eſt peccatum mortale. aut non ſunt ignare et tunc eſt peccatum mortale maxime in locis illis vbi eccleſie prohibitio ſeruatur. ¶ Thomas dicit ſimpliciter qd ſponſa ſi credens ſponſum velle cōſummare matrimonium admittit eū excuſatur a peccato niſi aliqua ſigna expreſſa appareant fraudis ſicut ſi ſunt multum diſtantis cōditionis vel quātum ad nobilitatem: vel quantum ad fortunam: vel aliud ſignum euidēs appareat vide infra queſtione proxima. Thomas.

¶ Queſtio.lxj.

AN peccet mortaliter q ante bñdictionē nuptialem: poſt conſenſum tñ de preſenti cognoſcit vxorem. Rñ. ſm glo. vbi ſupra. Credo qd ſic ſi abſqꝫ diſpenſatione eccleſie et ſine iuſta cauſa hoc faciat in illis locis vbi conſuetum eſt benedictionem nuptialem adhiberi. ¶ Idem dico ſi obmittantur alie conſuete ſolennitates. Cum Huguln⁹ notauit. xxvij. q. ij. cum iniciatur qd ſi quis cognoſcat ſponſaꝫ antequā eā traducat pnlavni⁹ anni ei inducēda eſt ſecundum quoſdam canones penitentiales. qui tamen non continentur in corpore canonico. Gloſſa. Huguſinus.

¶ Queſtio. lxij.

NUnqd peccant iſti reges et principes et milites. qui hodie contrahunt ſine bannis. Reſpondeo ſecundum glo. ibidem. Credo qd non peccant mortaliter. vbi non eſt conſuetum qd matrimonia eorum banniantur. et qd dicitur extra de clandeſt. deſponſatio. cum inhibitio. non extenditur ad matrimonia iſtorum nobilium que non conſueuerūt in eccleſia banniri. Concordat cum hoc Hoſtien. ꝟ. quid igitur. et addit. Tutius tamen eſt vt eccleſia proponatur publice et aſſignetur terminus vſqꝫ in craſtinum diem in quo diſpenſetur. Gloſſa.

¶ Queſtio. lxiij.

QUid de illo qui poſtquā contraxit cum quadam per verba de preſenti occulte. Poſtea contraxit cum alia in facie eccleſie. Nunquid poſtea ad petitionem prime tenetur eam cognoſcere occulte ſaltem vel exire in longinquam regionem vt cū ea cohabitet debita ſolennitate adhibita. Reſpondeo ſecundum Gloſſam ibidem quantum ad primum. Credo qd nō tenetur ſi eſt in tali loco vbi conſuetum eſt qd ante carnalem copulam et traductionem adhibeatur benedictio nuptialis. Ad ſecundum licet forte aliqui dicant. qd non tenetur. Et ſibi imputet illa que clandeſtine contraxit cum eo et ſe ingeſſit periculo. Credo tamen qd ſi ſecūda relicta tranſeat ad alias partes cum prima in quibus ſine ſcandalo poſſit adhibere ſolēnitates debitas vel ei cohabitare ſolennitatibus non adhibitis quia forte non eſt conſuetus eas ibi adhibere: Non peccabit. ¶ Non eſt contra quod ſolet Gloſſa.

dici ⁊ notari.xxxiiij.q.ij.in princ.⁊.in. c. ſeculares. cum ſuis concordantijs.qḋ vir nõ debet dimittere vxorem ſine iudicio eccleſie. Hoc em̃ intelligendũ eſt quando intereſt impedimentum aliud ꝙ ſit ligatio matrimonij precedentis:vel ꝙ ſit votum ſolenne ꝓpter qḋ impedimentum non poteſt cõmiſceri cuꝫ ea ſine peccato mortali. Jn quo tamen caſu ſicut notauit Hug.xxxv.q.vj.multoꝝ. Et ſi precepto eccleſie non teneaꝫ obedire quãtum ad reddendum debitum:tamen in cohabitatione ⁊ neceſſarioꝝ exhibitione debet ei obedire. Et ordine iuris non debet hoc denegare vxori cui ſe de facto copulauit. Secus eſt vbi quis contraxit matrimonium cum duabus de preſenti ſucceſſiue:qꝛ cuꝫ eo ipſo ꝙ contraxit cuꝫ prima teneaꝫ ei cohabitare ⁊ ei neceſſaria exhibere quãtũ ad hoc nõ potuit ſe obligare ad ſecundam. vnde teneꝫ redire ad ṗmã. Judicio tamen eccl̃ie ſi hoc poſſit fieri:ſi autẽ non poſſit quia forte veritas ꝓbari nõ põt. Credo ſine preiudicio ꝙ autoritate ꝓpria hoc põt facere Imo teneꝫ preſertim ſi ṗma non fuit in culpa:vł ſi ignorauit ius qḋ ꝓhibet clãdeſtina matrimonia ſicut
Hugu. Hug.xxxiiij.q.ij.c.j.de vxore illius qui credebatur mortuus:⁊ que ꝓpter hoc ꝯtraxit cum alio qḋ cõtradicente eccl̃ia autoritate ꝓpria põt redire ad ṗmum ſi reuertaꝫ. Et potius debet pati excõmunicationem eccl̃ie ꝙ remanere cũ ſecundo.ar.extra de ſen.excõ.inquiſitioni. ¶ Notauit etiam.xxx.q.v.aliter ꝙ cum aliquis clãdeſtine ꝯtraxit cũ ṗma:⁊ poſtea manifeſte cum ſcḋa:ſi excõmuniceꝫ ab eccleſia pro eo qḋ vult reuerti ad ṗmaꝫ dimiſſa ſcḋa potius debet obedire conſcientie ꝙ eccl̃ie excommunicanti. Si tamẽ põt vtriſqꝫ exhibere:credo ꝙ ſecundam exhibere teneꝫ:quia ea que põt facere ſine peccato teneꝫ ei facere ad ṗceptuꝫ eccl̃ie nec ea debet ei ſine iudiciario ordine denegare. ¶ Eodẽ modo credo ꝙ ſi aliquis poſt ꝓfeſſionẽ legitime factam in monaſterio exeat de factoꝝ ꝯtrahat matrimonium in facie eccl̃ie ſi poſtea reuertaꝫ ad cor
Rector põt reuerti ad religionem autoritate ꝓpria ⁊ potius tenetur ſequi ꝯſcientiam de ꝓfeſſione facta ab eo in religione ꝙ obedire prelato vel eccl̃ie ṗcipienti manere cum vxore. ¶ Jdẽ credo in oppoſito caſu ſcꝫ cum quis poſt matrimoniuꝫ legitime ꝯtractũ ⁊ conſummatũ inuita vxore tranſit ad monaſteriũ ⁊ ibi facit ꝓfeſſionem:qꝛ in hoc caſu non obſtante prohibitione prelati aut excõicatione autoritate propria põt reuerti ad vxorem ⁊ ad hoc teneꝫ: niſi ab vxore ꝯtinentiam ꝓfitente impetrare poſſit licentiam remanendi in religione:aut niſi ipſa fuerit fornicata:qḋ pretextu fornicationis poſſit eam repellere. Jn quo caſu poterit ibi remanere ea inuita. hec omnia in glo.

¶ Queſtio.lxiiij.

Raymun'. Poſt hec quero ſpecialr̃ de matrimonio beate virginis an fuerit perfectũ. R̃ñ. ſm̃ Ray. §.xv.item matrimonium. Matrimonium dicitur aliquando initiatum:aliquando perfectũ ſiue cõſummatum. Jnitiatum dicitur per conſenſum de preſenti.xxvij.q.ij.cum initiatur coniuges. perfectum autem ſeu cõſummatum dicitur per carnis copulam.extra de biga.c.debitum. Fuit ergo inter beatam virginem ⁊ ioſeph perfectum coniugium ſanctitate ⁊ veritate ſed non ſignificatione que eſt per carnis copulam. Cum em̃ ſit ſacramẽtum eſt ⁊ ſacrum ſignum ⁊ ſacre rei:ideſt coniunctionis chriſti ⁊ eccleſie. Nam ſicut inter cõiuges
Inter mariam ⁊ ioſeph eſt coniunctio animorum ⁊ corporum : ſic eccleſia chriſto copulatur voluntate ⁊ natura : quia idem vult cum eo ⁊ ipſe naturam hominis aſſumpſit : vñ copulata eſt ſponſa ſponſo.ideſt eccleſia chriſto ſpiritualiter ⁊ corporaliter ideſt caritate ⁊ nature conformitate. Concordat quoqꝫ his Petr' in ſcriptura . diſtinctione. xxvj.⁊.xxx. Vide de hoc et ſupra eodem titulo queſtione.ij. Quero etiam. Et libro.iij.titulo.iij.de Biga.queſtione.ij.ſed ꝙ ſunt Quod autẽ inter eos verũ fuerit matrimoniũ.patet.vnde Auguſtinus. Beata maria propoſuit ſe Auguſtin'.
ſeruaturam virginitatem niſi deus ei aliter reuelaret .cõmittens ergo virginitatem ſuam diuine diſpenſationi conſenſit in carnalem copulam. non illam appetendo ſed diuine inſpirationi in vtroqꝫ obediendo poſtea vero Gloſſa.i.poſt natiuitatem ſaluatoris. Simul cum viro expreſſit. ⁊ vterqꝫ in virginitate permanſit.xxvij.queſtione.ij.§.cum ergo. ſecundum Thomam ⁊ Petrum conſenſit in carnalem copulam non explicite ſed implicite.qꝛ cõ Thomas.
ſenſit in coniugalem ſocietatem. Et vt dicit Vlric' Sciuit per reuelationem propoſitum Joſeph ⁊ carnalem copulam nunquam ſecuturam. ¶ Jtem augu.inter eos fuit perfectum coniugium :perfectuꝫ non ſignificatione ſed ſanctitate.vnde ſcribens ad quamdam que ſimul cum viro votum emiſerat caſtitatis inter cetera dicit. Non quia pariter temperabatis a cõmixtiõe carnali. Jdeo maritus tu' eſſe deſierat Jmmo tãto ſancti' cõiuges manebatis quãto ſanctiora ꝯcorditer placita ſeruabatiꝫ. trigeſimatertia queſtione quinta Quod ideo fuit etiam perfectum illud coniugium propter triplex nuptiarum bonum vnde illud Auguſtini. Omne Augu.
itaqꝫ nuptiarum bonum impletũ eſt in illis paren Triplex nuptiarum bonum
tibus chriſti. proles:fides:ſacramentum:proles:cognoſcimus ipſum dominum. fidem . Quia nulluꝫ adulterium. Sacramentum :quia nullum diuortium. Solus ibi nuptialis cõcubitus nõ fuit. quia in occaſione peccati fieri non poterat ſine pudenda concupiſcentia carnis que accidit ex peccato ſine qua concipi voluit qui futurus erat ſine peccato.xxvij.q.v.omne itaqꝫ.

¶ Queſtio.lxv.

Quero differentia inter matrimonium legitimum ⁊ non ratum. Reſpondeo ſecundum Raymun.
Raymundum ꝟ. Jtem matrimonium aliud. Dicẽdum qḋ matrimonium aliud legitimum ⁊ non ratum. Aliud ratum ⁊ non legitimum. Aliud legitimum ⁊ ratum. Legitimum ⁊ non ratum eſt quod legali inſtitutione vel prouincie moribus:tñ contra iuſſionem domini contrahitur . Et hoc eſt inter infideles inter quos non eſt matrimonium ratum quia ſine fide fit. Et ſic intelligitur qḋ ait Auguſtinus. Non eſt ratuꝫ coniugium quod ſine deo eſt. Ratum ⁊ non legitimum eſt quod inter fideles legitimas tamen perſonas ſed ſine legitima ſolennitate contrahitur vt ſupra eodem titulo queſtione .lviij. Deinde quero . Hoc quidem eſt ratuꝫ quia indiſſolubile vt ſupra eodem titulo queſtiõe xxxij. Poſt hec quero. Legitimum autem ⁊ ratum eſt inter fideles .ſi tamen ſit debita ſolennitate cõtractum. Hec diſtinctio probatur.xxviij.queſtione j.§. Jtem, ideꝫ Auguſtinus .extra de diuoꝝ. Quanto gaudemus .

¶ Queſtio.lxvj.

Quero etiam hic ſpecialiter Quid iuris ſit de coniugio leproſorum. Reſpondeo ſe Leproſi Goffre.
cundum Goffredum libro quarto.titulo. viij. De coniugio leproſorum Dicendum quod lepra ſoluit ſponſalia de futuro.vt extra eodẽ.titu.litteras. Sꝫ matrimoniũ non ſoluit qñ legitime eſt contractũ.⁊ teneꝫ vterqꝫ alteri debitũ reddere.vt extra.eo.c.j.⁊

ri.c.j.z.ij.idem.pe.in ſcrip.di.xxxij. ¶ Leproſus et contrahere poteſt ſi inuenit aliquã q ſecum cõtrahere velit vt extra eo.ti c.ij.

¶ Queſtio.lxvij.

Goffredus

Utrũ ſanus teneatur cohabitare infirmo. rñ. ſm Goff.cum ſanus teneatur infirmo reddere debitum z cohabitare tenetur. Si leproſus ſeorſum habitat ſolus. ſi autez manet in communi domo leproſorum non credo qȝ teneatur cum in cõmuni dormiant z in communi veſcantur. Sȝ ſi cella aliqua daretur vel domus,prima in qua poſſent cohabitare vir z vxor videtur qȝ cohabitare teneretur Sed tho.dicit in ſcrip.qȝ licet teneatur reddere debitum non tamen tenetur ei cohabitare. Non enĩ ita cito inficitur ex coitu ſicut ex frequenti cohabitatione. hec etiam eſt opinio Alberti et multorum aliorum. Et dicit pe.qȝ hec opinio celebrior videt.

Hoſtienſis.

¶ Hoſtien.quoqȝ extra.e.t.in glo.ſup.j c.dicit qȝ ſufficiat leproſo qȝ vxor ita prope ſit qȝ ꝓpter loci diſtantiã ſuo debito nõ fraudetur. Nec oportet qȝ in eodẽ lecto z in eadem domo morentur idem Alanus.

¶ Queſtio.lxviij.

Hoſtien.

Quid de filijs leproſorum. Rñ.ſm Go.ibidẽ puto qȝ cum ſano debeant remanere ne inficiantur cum ſit morbus contagioſus Hoſtien.in ſumma.ea. Ru.ſatis cõcordat cũ gof.in omnib⁹ ꝑdictis a principio huius rubricelle.

De impedimẽto matrimonij in genere ſpecialiter z de errore perſone. Titul.iij.

Reſtat videre de impedimẽtis matrimonij de quibus primo quero in genere

¶ Queſtio.j.

Raymun.

Que z quot ſint matrimonij ĩpedimenta. Rñ ſm Ray.ti.ij.de matrimonio ♣.xvj.vlti.dõ qȝ tñ.xij.ſunt ĩpedimenta q impediunt matrimonium contrahendũ z dirimunt iam contractum. Si tñ ipſa vel aliqua eorum precedunt matrimoniũ quoniam conſenſum coniugalẽ excludũt.ſi ꝟo ſequant matrimoniuȝ non preſtant impedimẽtũ ſicut patet per iſta exẽpla furioſus non põt contrahere matrimonium tñ ſi ↄtraxit matrimoniuȝ añ furorẽ nõ ſoluit matrimoniũ.xxxij.q.vij.neqȝ furioſus. Item q omnino ſectus eſt.i.carẽs vtroqȝ teſticulo cõtrahere nõ põt. Si ꝟo poſt matrimoniuȝ ſequat nõ ſoluit matrimoniũ.xxxij.q.vij.hi q matrimoniũ. Itẽ affinitas impedit matrimoniũ ↄtrahendũ z dirimit iã ↄtractũ. Sȝ ſi poſt contractum matrimoniũ ſuperueniat etiam ſi nõ ſit carnalis copula inter coniuges ſubſequuta non ſoluit matrimoniũ. z marit⁹ vxori tenet reddere debitũ.extra. de eo q cogno.cõſan.vxoris ſue diſcretionẽ. Idẽ de omnibus alijs impedimẽtis intelligẽdũ eſt. Que aũt ſint impedimenta quattuor ꝟſib⁹ cõtinent. Error.cõditiõ: votũ.cognatio.crimẽ.cultus diſparitas vis ordo ligamẽ. Honeſtas ſi ſit affinis ſi forte coire nequibis. Hec ſocianda vetant cõnubia iuncta retractant. Idem tho.pe.z Alber.in ſcrip.diſtinc. xxxiiij. Et Hoſtien.in rubricella.de matrimonijs.

Albertus.

♣.viij. Qualiter impediatur. ¶ Preter iſta.xij.impedimenta que impediunt matrimonium contrahendũ ſed non dirimunt iam contractũ. Alia duo ſunt impedimenta que impediunt matrimonium cõtrahendum ſed non dirimũt ↄtractũ. ſcȝ temp⁹ feriarum z interdictũ eccleſie.vñ verſus. Eccleſie vetitum nec non tempus feriarum. Impediunt fieri: permittũt facta teneri. Qȝ qualiter intelligi debeat in ſequentibus dicetur Idẽ tho.z Petrus z albertus. De his tamen duobus impedimẽtis ponitur vnus verſus. Non ſoluunt tamen impediunt vetitum fieriqȝ.

¶ Queſtio. ij.

Hoſtienſis.

Utrum conſuetudo impediat aliquod matrimonium contrahendum vel dirimat contractum. Reſpondeo ſm Hoſti.extra de cognatione ſpirituali in gloſſa.ſuper.j.r. Dico qȝ ſola cõſuetudo approbata per papam inducit impedimentuȝ ne matrimonium contrahatur z vt contractum ſeparetur z hoc in quibuſcumqȝ caſibus hoc facere poſſet conſtitutio canonica: vt patet eodẽ titi z.c. ti.c.ſuper eo.z extra de conſan.z affi.qȝ dilectio. Nã approbatio pape habet vim cõſtitutionis. ſatis etiam his concordat Innocen.in gloſſa.ibideȝ. Bernardus in gloſſa ibidem dicit ꝙ conſuetudo propter ſcandalum impedit cõtrahendum ſed nõ dirimit contractum idẽ etiam Inno.

¶ Queſtio .iij.

Hoſtienſis.

Quid tenendum cum diuerſe leguntur doctorum ſententie circa matrimonium. Reſpõdeo.ſm Hoſti.extra de cogna.ſpiritua.in glo.ſup. c.ſi vir vbi ſic dicit. Iſtud tibi trado pro regula.certa z ſana qȝ vbicũqȝ magiſtri per gloſſas ſuas ſoluunt matrimonium nec ius expreſſum inducunt ſi inuenias aliquẽ contrarium ſcribentem ei adhibe as argu.extra de teſtibus licet ex quadam in fine.

¶ Queſtio. iiij.

Raymun.

Nominatis impedimentis que z quot ſint de ſingulis per ordinem latius proſequamur.,z primo quero de impedimẽto erroris perſone qualiter impediat matrimonium. Reſpondeo ſecundum Raymundum eodem.titulo. Error perſone ex ſui etiã natura nõ ex ↄſtitutiõe eccleſie ſicut pleraqȝ impedimenta matrimonialem conſenſuȝ excludit quoniam qui errat nõ conſentit.ff. de iuriſ. o.iudicũ Si per errorem z errantis voluntas nulla eſt. C.de iur. z facti ignorantia.l.Cum per teſtamentum. Non idcirco . vbi dicitur qȝ ſi quis ꝑ errorem a ſeruo quaſi a libero debitam pecuniam recepit cum nullus ſit errantis conſenſus queſtioneȝ ſtatus poſtea poteſt mouere heres eius . vnde ſi mulier vel vir erret in matrimonio contrahendo nullus eſt conſenſus q ſolus facit matrimoniũ. Et ſic eo deficiente nullum eſt coniugium z hoc expꝛeſſe probatur.xxix q.j.his ita.vbi dicitur qȝ error fortune z qualitatis nõ excludit conſenſum vt ſi mulier nubat pauperi queȝ credit diuiteȝ . aut ſi quis contrahat cum meretrice vel corrupta quam credit eſſe caſtam vel virginem.

Thomas.

¶ Cõcordat cuȝ his Thomas z Petrus in ſcrip.di.xxx.q dicunt qȝ error pſone z error cõditiõis ĩpediũt matrimoniũ qꝛ ſũt qſi ſubſtãtialia matrimonio. Error enĩ pſone ẽ ↄtra naturã matrimonij.error ꝟo ↄditiõis ↄtra formã.i.ↄtra indiuiſibilitatẽ matrimonij.error autez fortune vł q̃litatis nõ impediunt qꝛ ſunt circa accidẽtalia matrimonio.ad intelligẽdũ aũt predicta nota ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃s vł aliq̃ erret ↄſentiẽdo ĩvnũ quẽ putat alteꝝ: neceſſariũ eſt ꝙ ꝑuiſuȝ auditũ vel famã habeat aliquã noticiã illi⁹ abſentis pſone quã credit iſtã pſentẽ. qꝛ penitus in ignotũ nec affectũ nec ↄſenſuȝ dirigere poſſum⁹.ar.ff.dõ ↄtrah.emp.l. cũ ab eo.♣.mẽſaȝ als ĩra.maſſaȝ.vñ cũ ↄſentiat ĩ pſonã abſentem aliqualiter vt dictũ eſt ſibi notam quã putat eſſe preſentem ↄſtat ꝙ nõ cõſentit in preſente ſed in illam quã putat eſſe preſentẽ z ſic nõ eſt

dici ⁊ notari.xxxiij.q.ij.in princ.⁊.in.c.ſeculares.
cum ſuis concordantijs.qꝺ vir nō debet dimittere
vxorem ſine iudicio eccleſie.Hoc eñ intelligendū
eſt quando intereſt impedimentum aliud ꝙ ſit li-
gatio matrimonij precedentis:vel ꝙ ſit votum ſo-
lenne ꝓpter qꝺ impedimentum non poteſt cōmi-
ſceri cū ea ſine peccato mortali.In quo tamen ca-
ſu ſicut notauit Hug.xxxv.q.vj.multoꝝ.Et ſi pre-
cepto eccleſie non teneat obedire quātum ad red-
dendum debitum:tamen in cohabitatione ⁊ ne-
ceſſarioꝝ exhibitione debet ei obedire.Et ordine
iuris non debet hoc denegare vxori cui ſe de facto
copulauit.Secus eſt vbi quis contraxit matrimo
nium cum duabus de preſenti ſucceſſiue:qꝛ cū eo
ipſo ꝙ contraxit cū prima teneat ei cohabitare
⁊ ei neceſſaria exhibere quātū ad hoc nō potuit ſe
obligare ad ſecundam.vnde tenet redire ad pͥmā.
Judicio tamen eccl'ie ſi hoc poſſit fieri:ſi autē non
poſſit quia forte veritas ꝓbari nō pōt.Credo ſine
preiudicio ꝙ autoritate ꝓpria hoc pōt facere Imo
tenet preſertim ſi pͥma non fuit in culpa:vel ſi igno
rauit ius qꝺ ꝓhibet clādeſtina matrimonia ſicut
Hug.xxxiij.q.ij.c.j.de vxore illius qui credebatur
mortuus:⁊ que ꝓpter hoc ꝯtraxit cum alio qꝺ cō-
tradicente eccl'ia autoritate ꝓpria pōt redire ad pͥ
mum ſi reuertat.Et potius debet pati excōmuni-
cationem eccl'ie ꝙ remanere cū ſecundo.ar.extra
de ſen.excō.inquiſitioni. ¶ Notauit etiam.xxx.q.
v.aliter ꝙ cum aliquis clādeſtine ꝯtraxit cū pͥma:
⁊ poſtea manifeſte cum ſcḋa:ſi excōmunicet ab ec
cleſia pro eo qꝺ vult reuerti ad pͥmā dimiſſa ſcḋa
potius debet obedire conſcientie ꝙ eccl'ie excom-
municanti.Si tamē pōt vtrūqꝫ exhibere:credo ꝙ
ſecundam exhibere tenet:quia ea que pōt facere ſi
ne peccato tenet ei facere ad pͨceptū eccl'ie nec ea
debet ei ſine iudiciario ordine denegare. ¶ Eodē
modo credo ꝙ ſi aliquis poſt ꝓfeſſionē legitime
factam in monaſterio exeat de facto ⁊ ꝯtrahat ma
trimonium in facie eccl'ie ſi poſtea reuertat ad eā
pōt reuerti ad religionem autoritate ꝓpͥa ⁊ potꝰ
tenetur ſequi ꝯſcientiam de ꝓfeſſione facta ab eo
in religione ꝙ obedire prelato vel eccl'ie pͨcipienti
manere cum vxore. ¶ Idē credo in oppoſito caſu
ſcꝫ cum quis poſt matrimoniū legitime ꝯtractū
⁊ conſummatū inuita vxore tranſit ad monaſteriū
⁊ ibi facit ꝓfeſſionem:qꝛ in hoc caſu non obſtante
prohibitione prelati aut excōicatione autoritate
propria pōt reuerti ad vxorem ⁊ ad hoc tenet:niſi
ab vxore ꝯtinentiam ꝓfitente impetrare poſſit li-
centiam remanendi in religione:aut niſi ipſa fue
rit fornicata:qꝺ pretextu fornicationis poſſit eam
repellere.In quo caſu poterit ibi remanere ea in-
uita.hec omnia in glo.

Hug.

Hoſtien.

¶ Queſtio.lxiiij.

Raymun'.

POſt hec quero ſpecialr̃ de matrimonio bea-
te virginis an fuerit perfectū.R̃ñ.ſm̄ Ray.
§.xv.item matrimonium.Matrimonium dicitur
aliquando initiatum:aliquando perfectū ſiue cō-
ſummatum.Initiatum dicitur per conſenſum de
preſenti.xxvij.q.ij.cum initiatur coniuges.perfe-
ctum autem ſeu cōſummatum dicitur per carnis
copulam.extra de biga.c.debitum. Fuit ergo in-
ter beatam virginem ⁊ ioſeph perfectum coniu-
gium ſanctitate ⁊ veritate ſed non ſignificatione
que eſt per carnis copulam.Cum eñ ſit ſacramē-
tum eſt ⁊ ſacrum ſignum ⁊ ſacre rei:ideſt coniun-
ctionis chriſti ⁊ eccleſie.Nam ſicut inter cōiuges
eſt coniunctio animorum ⁊ corporum:ſic eccleſia
chriſto copulatur voluntate ⁊ natura:quia idem
vult cum eo ⁊ ipſe naturam hominis aſſumpſit:

Inter mariam ⁊ Ioſeph

vñ copulata eſt ſponſa ſponſo.ideſt eccleſia chri-
ſto ſpiritualiter ⁊ corporaliter ideſt caritate ⁊ na-
ture conformitate.Concordat quoqꝫ his Petrꝰ in
ſcriptura.diſtinctione.xxvj.⁊.xxx.Uide de hoc et
ſupra eodem titulo queſtione.ij.Quero etiam.Et
libro.iij.titulo.iij.de Biga.queſtione.ij.ſed ꝙ ſunt
Quod autē inter eos verū fuerit matrimoniū.pa-
tet.vnde Auguſtinus.Beata maria propoſuit ſe Auguſtinꝰ.
ſeruaturam virginitatem niſi deus ei aliter reuela
ret.cōmittens ergo virginitatem ſuam diuine diſ
penſationi conſenſit in carnalem copulam.non il
lam appetendo ſed diuine inſpirationi in vtroqꝫ
obediendo poſtea vero Gloſſa.i.poſt natiuitatem
ſaluatoris.Simul cum viro expreſſit.⁊ vterqꝫ in vir
ginitate permanſit.xxvij.queſtione.ij.§.cum ergo.
ſecundum Thomam ⁊ Petrum conſenſit in car-
nalem copulam non explicite ſed implicite.qꝛ cō- Thomas.
ſenſit in coniugalem ſocietatem.Et vt dicit vlricꝰ
Sciuit per reuelationem propoſitum Ioſeph ī car
nalem copulam nunquam ſecuturam. ¶ Item au
gu.inter eos fuit perfectum coniugium:perfectū
non ſignificatione ſed ſanctitate.vnde ſcribens ad
quamdam que ſimul cum viro votum emiſe-
rat caſtitatis inter cetera dicit. Non quia pariter
temperabatis a cōmixtiōe carnali.Ideo maritus
tuꝰ eſſe deſierat Immo tāto ſanctiꝰ cōiuges mane
batis quāto ſanctiora ꝯcorditer placita ſeruabatꝭ.
trigeſimatertia queſtione quinta Quod ideo fuit
etiam perfectum illud coniugium propter triplex
nuptiarum bonum vnde illud Auguſtini. Omne Augu.
itaqꝫ nuptiarum bonum impletū eſt in illis paren Triplex nuptiarum bonum
tibus chriſti.proles:fides:ſacramentum:prolē:co
gnoſcimus ipſum dominum.fidem.Quia nullū
adulterium. Sacramentum:quia nullum diuor-
tium.Solus ibi nuptialis cōcubitus nō fuit.quia
in occaſione peccati fieri non poterat ſine puden-
da concupiſcentia carnis que accidit ex peccato ſi
ne qua concipi voluit qui futurus erat ſine pecca-
to.xxvij.q.v.omne itaqꝫ.

¶ Queſtio.lxv.

QUe differentia inter matrimonium legiti-
mum ⁊ non ratum. Reſpondeo ſecundum Raymun.
Raymundum ꝟ.Item matrimonium aliud.Dicē
dum qꝺ matrimonium aliud legitimum ⁊ non ra
tum.Aliud ratum ⁊ non legitimum.Aliud legiti-
mum ⁊ ratum.Legitimum ⁊ non ratum eſt quod
legali inſtitutione vel prouincie moribus:tñ con-
tra iuſſionem domini contrahitur.Et hoc eſt in-
ter infideles inter quos non eſt matrimonium ra-
tum quia ſine fide fit.Et ſic intelligitur qꝺ ait Au-
guſtinus.Non eſt ratū coniugium quod ſine deo
eſt.Ratum ⁊ non legitimum eſt quod inter fide-
les legitimas tamen perſonas ſed ſine legitima ſo
lennitate contrahitur vt ſupra eodem titulo que-
ſtione.lviij.Deinde quero.Hoc quidem eſt ratū
quia indiſſolubile vt ſupra eodem titulo queſtiōe
xxxij.Poſt hec quero.Legitimum autem ⁊ ratum
eſt inter fideles.ſi tamen ſit debita ſolennitate cō
tractum.Hec diſtinctio probatur.xxviij.queſtione
j.§.Item,ideꝫ Auguſtinus.extra de diuoꝛ.Quanto
gaudemus.

¶ Queſtio.lxvj.

QUero etiam hic ſpecialiter Quid iuris ſit Leproſi
de coniugio leproſorum. Reſpondeo ſe- Goffre.
cundum Goffredum libro quarto.titulo.viij.De
coniugio leproſorum Dicendum quod lepra ſol-
uit ſponſalia de futuro.vt extra eodē.titu.litteras.
Sꝫ matrimoniū non ſoluit qñ legitime eſt contra
ctū.⁊ tenet vterqꝫ alteri debitū reddere.vt extra.e.
ti.c.j.⁊

ti.c.j.ꝛ.ij.idem.pe.in ſcrip.di.xxxij. ¶ Leproſus et contrahere poteſt ſi inuenit aliquā q̄ ſecum cōtrahere velit vt extra eo.ti c.ij.

¶ Queſtio.lxvij.

Utrū ſanus teneatur cohabitare infirmo. rń. ſm Goff.cum ſanus teneatur infirmo reddere debitum ꝛ cohabitare tenetur.
Goffredus. Si leproſus ſeorſum habitat ſolus.ſi autē manet in communi domo leproſorum non credo qḋ teneatur cum in cōmuni dormiant ꝛ in communi veſcantur. Sȝ ſi cella aliqua daretur vel domus ꝓpria in qua poſſent cohabitare vir ꝛ vxor videtur qḋ cohabitare tenetur Sed tho.dicit in ſcrip.qḋ licet teneatur reddere debitum non tamen tenetur ei cohabitare. Non eñ ita cito inficitur ex coitu ſicut ex frequenti [cohabitatione]. hec etiam eſt opinio Alberti et multorum aliorum. Et dicit pe.qḋ hec opinio celebrior videt. ¶
Hoſtienſis. Hoſtien.quoqȝ extra.e.t.in glo.ſup.j c.dicit qḋ ſufficiat leproſo qḋ vxor ita prope ſit qḋ ꝓpter loci diſtanti ā ſuo debito nō fraudetur. Nec oportet qḋ in eodē lecto ꝛ in eadem domo moretur idem Alanus.

¶ Queſtio.lxviij.

Quid de filijs leproſorum. Rń.ſm Go.ibidē
Hoſtien. puto qḋ cum ſano debeant remanere ne inficiantur cum ſit morbus contagioſus[.] Hoſtien.in ſumma.ea. Ru.ſatis cōcordat cū gof.in omnibꝰ ꝑdictis a principio huius rubricelle.

De impedimēto matrimonii in genere ſpecialiter ꝛ de errore perſone. Titul.iij.

Reſtat videre de impedimētis matrimonij de quibus primo quero in genere

¶ Queſtio.j.

Que ꝛ quot ſint matrimonij īpedimenta. Rń ſm Ray.ti.ij.de matrimonio §.xvi.vl̄ti.dḋ qḋ tm̄.xij.ſunt im-
Raymun. pedimenta q̄ impediunt matrimonium contrahendū ꝛ dirimunt iam contractum. Si tñ ipſa vel aliqua eoꝝ precedunt matrimoniū quoniam conſenſum coniugalē excludūt.ſi ꝟo ſequant matrimoniuȝ non preſtant impedimētū ſicut patet per iſta exēpla furioſus non pōt contrahere matrimonium tñ ſi ꝯtraxit matrimoniuȝ ꝑñ furorē nō ſoluit matrimoniū.xxxij.q.vij.neqȝ furioſus. Item q̄ omnino ſectus eſt.i.carēs vtroqȝ teſticulo cōtrahere nō pōt. Si ꝟo poſt matrimoniuȝ ſequat nō ſoluit matrimoniū.xxxij.q.vij.bi q̄ matrimoniū. Itē affinitas impedit matrimoniū ꝯtrahendū ꝛ dirimit iā ꝯtractū. Sȝ ſi poſt contractum matrimoniū ſupueniat etiam ſi nō ſit carnalis copula inter coniuges ſubſequuta non ſoluit matrimoniū. ꝛ maritꝰ vxori tenet reddere debitū.extra. de eo q̄ cogno.cōſan.vxoris ſue diſcretionē. Idē de omnibus alijs impedimētis intelligēdū eſt. Que aūt ſint impedimenta quattuor ꝟſibꝰ cōtinent. Error.cōditiō: votūȝ.cognatio.crimē.cultus diſpitas vis ordo ligamē. Honeſtas ſi ſit affinis ſi forte coire nequibis.
Albertus. Hec ſocianda vetant cōnubia iuncta retractant. Idem tho.pe.ꝛ Alber.in ſcrip.diſtinc. xxxiiij. Et Hoſtien.in rubricella.de matrimonijs. §.viij. Qualiter impediatur. ¶ Preter iſta.xij.impedimenta que impediunt matrimonium contrahendū ſed non dirimunt iam contractū. Alia duo ſunt impedimenta que impediunt matrimonium cōtrahendu in ſed non dirimūt ꝯtractū. ſcȝ tempꝰ feriarum ꝛ interdictū eccleſie.vñ verſus. Eccleſie vetitum necnon tempus feriarum. Impediunt fieri: permittūt facta teneri. Qḋ qualiter intelligi debeat in ſequentibus dicetur Idē tho.ꝛ Petrus et albertus. De his tamen duobus impedimētis ponitur vnus verſus. Non ſoluunt tamen impediunt vetitum fieriqȝ.

¶ Queſtio. ij.

Utrum conſuetudo impediat aliquod matrimonium contrahendum vel dirimat contractum. Reſpondeo ſm Hoſti.extra de cognatione Hoſtienſis.
ſpirituali in gloſſa.ſuper.j.c. Dico qḋ ſola cōſuetudo approbata per papam inducit impedimentuȝ ne matrimonium contrahatur ꝛ vt contractum ſeparetur ꝛ hoc in quibuſcumqȝ caſibus hoc facere poſſet conſtitutio canonica: vt patet eodē titi ꝛ.e. ti.c.ſuper eo.ꝛ extra de conſan.ꝛ affi.qḋ dilectio. Nā approbatio pape habet vim cōſtitutionis.ſuꝑ tis etiam his concordat Innocen.in gloſſa.ibidē. Bernardus in gloſſa ibidem dicit ꝙ conſuetudo propter ſcandalum impedit cōtrahendum ſed nō dirimit contractum idē etiam Inno.

¶ Queſtio .iij.

Quid tenendum cum diuerſe leguntur doctorum ſententie circa matrimonium. Reſpondeo.ſm Hoſti.extra de cogna.ſpiritua.in glo.ſup. Hoſtienſis.
c.ſi vir vbi ſic dicit. Iſtud tibi trado pro regula.certa.ꝛ ſana qḋ vbicūqȝ magiſtri per gloſſas ſuas ſoluunt matrimonium nec ius expreſſum inducunt ſi inuenias aliquē contrarium ſcribentem ei adhibeas argu.extra de teſtibus licet ex quadam in fine.

¶ Queſtio. iiij.

Nominatis impedimentis que ꝛ quot ſint de ſingulis per ordinem latius proſequamur.ꝛ primo quero de impedimēto erroris perſone qualiter impediat matrimonium. Reſpondeo ſecundum Raymundum eodem.titulo. Error perſone ex ſui etiā natura nō ex ꝯſtitutiōe eccleſie ſicut ple- Raymun.
raqȝ impedimenta matrimonialem conſenſuȝ excludit quoniam qui errat nō conſentit.ff. de iuriſ. o.iudicū Si per errorem ꝛ errantis voluntas nulla eſt. C.de iur.ꝛ facti ignorantia.l.Cum per teſtamentum. Non idcirco.vbi dicitur qḋ ſi quis ꝑ errorem a ſeruo quaſi a libero debitam pecuniam recepit cum nullus ſit errantis conſenſus queſtionē ſtatus poſtea poteſt mouere heres eius. vnde ſi mulier vel vir erret in matrimonio contrahendo nullus eſt conſenſus q̄ ſolus facit matrimoniū. Et ſic eo deficiente nullum eſt coniugium ꝛ hoc expꝛſſe probatur.xxix q.j.his ita.vbi dicitur qḋ error fortune ꝛ qualitatis nō excludit conſenſum vt ſi mulier nubat pauperi quē credit diuitē. aut ſi quis contrahat cum meretrice vel corrupta quam credit eſſe caſtam vel virginem. ¶ Cōcordat cū his Thomas ꝛ Petrus in ſcrip.di.xxx.q̄ dicunt qḋ er- Thomas.
ror pſone ꝛ error cōditiōis īpediūt matrimoniū qꝛ ſūt q̄ſi ſubſtātialia matrimonio. Error eñ pſone ē ꝯtra naturā matrimonij.error ꝟo ꝯditiōis ꝯtra formā.i.ꝯtra indiuiſibilitatē matrimonij.error autē fortune vl̄ q̄litatis nō impediunt qꝛ ſunt circa accidētalia matrimonio.ad intelligēdū aūt predicta nota ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄s vl̄ aliq̄ erret ꝯſentiēdo in vnū quē putat alterū: neceſſariū eſt ꝙ ꝓuiſuȝ audituȝ vel famā habeat aliquā noticiā illiꝰ abſentis pſone quā credit iſtā pſentē. qꝛ penitus in ignotū nec affectū nec ꝯſenſuȝ dirigere poſſumꝰ.ar.ff.ḋ ꝯtrah.emp.l. cū ab eo.§.mēſaȝ alſ ſra.maſſaȝ.vñ cū ꝯſentiat i pſonā abſentem aliqualiter vt dictū eſt ſibi notam quā putat eſſe preſentem ꝯſtat ꝙ nō cōſentit in preſentē ſed in illam quā putat eſſe preſentē ꝛ ſic nō eſt

debitum nō poteſt poſtea eam relinquere. Si aūt
leuez aut temerariaꝫ cui credi non debet non pre
iudicatur ei argu. extra de ſenten. excom. inquiſiti
oni cum etiam titubans pro ignorāte habendꝰ ſit.
C. de cōdictione indebiti. l. vlt.

Queſtio. vij.

Quid de illo qui mouit queſtionem conditio
nis contra vxorem ⁊ illa lite pendente petit
ſibi reddi debitū ab eo. Nunqđ ad hoc cōpellēdꝰ ē
per eccleſiam. Rñ. ſm gloſſam ibidez. Ad hoc di
Gloſſa. cunt quidam qđ tenetur reddere debituꝫ exactus
ab vxore ⁊ qđ ad hoc debet compelli per eccleſiam
Tancredus nec tamen ſit ei preiudicium exigere aūt non debꝫ
Tancredus vero notauit extra de coniugio ſer
uorum. c. propoſuit qđ nec exigere debet nec redde
re etiam ad mandatum eccleſie. quamuis propter
hoc excōmunicetur qꝛ ſi eaꝫ cognoſceret maritali
affectu iam eſſet vxor ⁊ fieret ei preiudiciuꝫ. Si au
tem fornicario affectu mortaliter peccaret. et ideo
parere non debet. Concordat Goffredus cum tan
credo. Alij dicunt ⁊ conſentit cum eis tho. in expo
ſitione littere. Quod antequaꝫ ſit detecta ſeruitus
vxoris de qua dubitatur poteſt ⁊ debet reddere de
bitum ad mandatum eccleſie ſine ſuo preiudicio
quando non eſt certus de ſeruili conditione vxoris
nec aliquas probabiles coniecturas habet ſed leui
ſuſpitione mouetur. Et cognoſcet eam in hoc caſu
ex primo conſenſu quo conſenſit in eam ab initio.
nec ex nouo. Si autem cōſtet ei de ſeruitute vxoris
vel ex cauſa probabili dubitet aut vehemēter pre
ſumat non debet ei debitum reddere etiam ſi eccle
ſia precipiat quia vel ſibi preiudiciū faceret ſi eam
vxorio affectu cognoſceret. aut alias fornicaretur.
Hoſtienſis. hic deuiare videtur Hoſtienſis in ſummaꝝ. Ter
tio dicens qđ etiam ſi certus ſit de ſeruitute redde
re debet propter dubium euentum iudicij. vnde et
in gloſſa ſuper. c. propoſuit. cautius dicit qđ ſi ſibi
conſcientia dicat qđ non ſit vxor nullo modo debꝫ
eam cognoſcere.

Queſtio. viij.

Item circa hanc materiam quero An ſeruus
poſſit matrimonium contrahere ſine cōſen
Thomas. ſu domini. Rñ. ſecundum Thomam ⁊ Petrum in
Petrus ſcrip. dicendum eſt qđ ſic. Sicut eñ ſeruus nō ſub
ditur domino quin libere poſſit comedere ⁊ dormi
re ⁊ alia huiuſmodi facere que ad neceſſitateꝫ cor
poris ſecundum naturam pertinent ſine quibus
natura conſeruari non poteſt. Ita etiam non ſub
ditur ei quantum ad hoc quod non poſſit libere
matrimonium contrahere etiam domino neſcien
te aut contradicente vnde etiam ſi dominus oppo
ſitum preciperet non teneretur ei obedire. ſ. nec de
Albertus. contrahendo nec etiam de continendo qꝛ in vtroqꝫ
Hugo ſui iuris eſt. Concordat his albertus. Idem etiam
dicit gloſſa ſecundum Hugoneꝫ. infra. titulo pro
ximo. de voto. §. ij. quis vouere. ſuper verſi. vouere
non poteſt.

Queſtio. ix.

Quid ergo ſi dominis contradicentibus tin
uitis inter ſeruos contracta ſunt matrimo
Raymun'. nia. Rñ. ſm Ray. §. ij. quid ſi dominis dic qđ pro
ter hoc non ſunt diſſoluenda debita tamen cōſue
ta ſeruitia debent nihilominus proprijs dominis
exhiberi. extra de coniugio ſeruo. c. j. Idem Tho. ⁊
Petrꝰ. ⁊ Alber. in ſcrip. ⁊ Hoſtien. §. iij. Et an con
ſenſus.

Queſtio. x.

Pone qđ dñs precipit ſeruo coniugato aliqđ ⁊
eodē tempore petit vxor debitum. vel econuer
Raymun. ſo. Rñ. ſm Ray. ibidem ad hoc credo ſaluo melio
ri iudicio eſſe diſtinguendum. Quoniam aut con
traxit ſeruus ſciente domino aut eo ignorante vel
contradicente. In primo caſu debet reddere debi
tum quoniam cum dñs conceſſerit principale. ſcꝫ.
matrimonium intelligitur acceſſoria cōceſſiſſe. ex
tra de officio delegati preterea in ſi. vbi dicitur qđ
ex eo qđ cauſa iudici cōmittitur. ſuper omnibus q̄
ad eandem cauſam ſpectant plenariam recipit po
teſtatem. In ſcđo vero caſu videtur qđ domini
mandatum debeat implere. niſi probabiliter time
at periculum adulterij ex dilatione. Gloſſa. vl' niſi
magnum fiat preiudicium vxori. Alioquin poſſet
dominus ſeruitio ſui ſerui ſine culpa ſua omni
no priuari quod eſſe non debet vt patet. ſupra que
ſtione proxima. concordat his thomas. ⁊ Petrus Thomas.
in ſcrip. ⁊ Innocentius ⁊ Hoſtien. in glo. eodē titu.
ſuper. j. c. Dicit etiam thomas. qđ in huiuſmo
di oportet diuerſas circumſtantias attendere vt ex
his conſideret cui magis vel potius in tali vel in
tali caſu ſit obediendum. concordat Hoſti. in gloſ.
Addit poſtea Ray. faciunt ad hanc ſolutionē
q̄ notata ſunt ſupra de monacho de vxore ⁊ de filio
familias. Require. li. ij. titu. vltimo. de negotijs ſe
culari. q. xxvj. Utrum monachus ⁊ ſex ſequentibꝰ.
Item qđ notatur ſupra de ſeruo ordinato domino
ignorante vel ſciente vel contradicente. libro. iiij. ti
tulo. xvij. de ſeruis non ordi. q. iij. Quid iuris ⁊ ſe
quentibus

Queſtio. xj.

Quid ſi dominus velit ſeruum vendere in re
gionem remotam. Rñ. ſecundum glo. h ſu Gloſſa.
per verſi. niſi probabiliter. Notauit Alanus extra
de coniugio ſeruoꝝ. propoſuit qđ hoc facere poteſt
⁊ vxor tenetur eum ſequi etiam ſi libera ſit. hoſtiē.
in gloſſa. dicit qđ hec opinio locum habet quando
ſeruus contraxit cum libera ſciēte. Sequit' in gloſ.
vvilli. hic. Uerius videtur ſic notauit Tancre. Tancredus
qđ talis prohibenda eſt venditio ⁊ cogi debet do
minus alij eum vendere bonas afferenti conditio
nes. intereſt eñ reipublice ne quis re ſua male vta
tur. Inſtim. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt. §.
penultimo. Concordant cum hac opinione Tho. ⁊ Thomas.
Petrus ⁊ Innocentius in gloſſa. ſed ſm Hoſtien.
in gloſſa hec locum habent. quādo ambo ſunt ſer
ui. Dicit tamen Petrus in expoſitione littere qđ
ſi matrimoniū eſſet contractum ſine licentia dñi ⁊
ſi haberet iuſtum emptorem in terra qđ eum poſ
ſet vendere etiā ad remota loca alſ non debet hoc
facere. vide infra. q. proxima.

Queſtio. xij.

Quid ſi coniuges ſerui habent dominos di
uerſos diuerſarum regionū ita qꝫ vir ⁊ vxor
conuenire non poſſint ad iugale officium exercen
dum. Rñ. ſcđm Goffre. eod. titu. vt euitetur forni Goffre.
cationis materia cogatur per eccleſiam alter do
minorum vendere alteri volenti emere. Qđ ſi neu
ter vult emere: cogatur vendere cuilibet extraneo
in prouincia conſerui vel venalem exponat. Et ſi
nullus appareat emptor emat eccleſia. ar. liiij. di.
fraternitatem.

Queſtio. xiij.

Quero etiam circa hoc an ſeruitus poſſit ſup
uenire matrimonio Rñd. ſm Tho. ⁊ Pet.
dicendum eſt qđ ſic: vir enim licet ſit in poteſtate
vxoris. In his que pertinent ad redditionem de
biti. In alijs tamen omnibus eſt ſui iuris: vnde et
in redditione debiti preiudicium non debet per
hoc fieri vxori. Si forte dominus aliquid preci
peret et eadem hora vxor peteret debitum: quia
magis obediendum eſſet vxori: quam domino:

vxor tamen ſine conſenſu viri ſe in ancillam vendere non poſſet: quia vir eſt caput mulieris. Cum omnibus his concordat Alber.

℄ Queſtio.xiiij.

Utrum pater vendendo ſe alteri in ſeruũ peccet: cũ per hoc filij ex ingenua vxore i quibuſdam terris fiant ſerui. R̃ñ. ſm Alber. in ſcrip. qui dicit ſic. Uidet mihi qđ ſine peccato mortali non obligant pueri ſeruituti: ſi mr antequã pariat eos non conſentiat ſeruituti.

Albertus.

℄ Queſtio xv.

Hoſtienſis.

Item quero cuius parentis conditionẽ ſequãtur nati ſeu liberi. R̃ñ. ſm Hoſti. lib. iiij. rubrica. x. de natis ex libero ventre. §. j. cuius conditionem. Sequẽtur conditionem matris: vt extra eo. titu. c. vnico. adeo qđ ſufficit matrem fuiſſe liberam vel tempore conceptus vel tempore partus: vel dũ laborabat vel medio tempore. de ſpeciali autẽ conſuetudine alicubi partus ſemper ſequit conditiõez patris: vt extra de coniugio ſer. licet. in honoribus tamen muneribus ⁊ municipijs partus ſequit patrem ſꝫ Goffre. vt. C. de decurio. l. eos. ⁊. l. exemplo. Idem dicit Pe. ⁊ addit ꝙ de ꝯſuetudine ſpeciali aliquarꝫ terrarũ ſecus eſt. ſequitur enim ſm eos ſemper partus conditionem deteriorem. ⁊ ſi ſunt diuerſi domini fit diuiſio liberorꝫ genitorꝫ vel ſm numerũ vel ſm eſtimationẽ vt in aliquibꝰ partibus francie.

Goffredus

℄ Queſtio.xvj.

Hoſtien.

In quibus caſibus nati ex libero ventre redigantur in ſeruitutem. R̃ñ. ſm Hoſtiẽ. §. ij. et in quibꝰ. Si fuerit filius ſacerdotis. ſ. qui de facto contraxit fit ſeruus eccleſie: vt. xv. q. ſi. cum multe. Dicit tamen ibi glo. ꝙ eccleſia perdidit ius illud: quia ea vſa non eſt. ℄ Item qui ſarracenis adminiſtrant arma capientium ſerui fiunt: vt extra de iudeis. ita quorũdam. ℄ Item qui eiſdem vendũt galeas vel naues. extra de iudeis. ad liberandam. ℄ Item ſi maior. xx. annis patitur ſe venũdari ad participandum precium: vt inſtit. de iur. perſo. §. ſi autem. In quo tñ. vj. requiruntur. ſ. ꝙ ſit maior xx. annis qđ participet ꝑcium: ⁊ ſcient ꝙ emptor credat eum ſeruum: ꝙ qui vendit ſciat conditiõez ſuam. Et ſextum ꝙ vẽditor ſciat ipſum eſſe liberũ. De his vide in Hoſti. lib. j. rubrica. xviij. de ſeruis non ordi. §. v. qualiter ſeruus fiat. Concordat his Goffre. cõcordat etiam Azo in ſum. ſuper codice. lib. vij. in rubrica de liberali cauſa. ꝟ. item ⁊ illi. et ſuper inſti. in. lib. j. rubrica. de iure perſonarum.

Azo.

De cõditiõibus appoſitis matrimonio vel in alijs cõtractibus. Rubricella.

℄ Queſtio.xvij.

Deinde quero circa conditiones appoſitas in matrimonio: vtrum ſponſalia vel matrimonium ſub conditione ꝯtracta teneant. R̃ñ. ſm Ray. §. iij. circa conditiones que apponũtur in deſponſationibus eſt diſtinguendum: qm̃ aut eſt conditio honeſta aut inhoneſta. Item ſi eſt honeſta aut eſt neceſſaria aut voluntaria. Si vero eſt turpis ſiue inhoneſta adhuc diſtinguit: quia aut eſt contra ſubſtantiam ſeu naturam matrimonij aut non. Conditio honeſta ⁊ neceſſaria eſt que ſi non apponatur nihil agitur vt cum dixit chriſtianus iudee: contraho tecum ſi fueris chriſtiana. De hoc vide infra. eo. lib. xx. diſ. diſpari cultu. in prin. Pet. dicit ꝙ quedam ſunt conditiones generales que ſemper debent intelligi aut actu aut habitu ex natura ipſius rei. vt conditiones quas ponit beatus iacobus vt ſi deus voluerit ⁊ ſi vixerimꝰ ⁊ ideo hec nullũ contractũ ſuſpendunt. ℄ Conditio honeſta ⁊ volũtaria eſt que. honeſte poteſt apponi ⁊ non apponi. vt contrahaꝫ tecum ſi pater meus voluerit vel ſi dederis mihi centum libras. hec ſi apponatur ſuſpendit ſponſalia vſqꝫ in euentum conditionis etiam ſi interuenerit iuramentum. niſi interim cõſenſus de preſenti. vel carnalis copula fuerit ſubſecuta. quoniam tũc dicit eſſe verũ matrimoniũ inter eos eo. qđ videt a conditione propoſita receſſiſſe. Extra de conditi. appo. in deſponſ. de illis. ſuper eo. per tuas. Nota etiam ſi gloſſa hoc ſuper ꝟ. videtur qđ carnalis copula ſequens ſponſalia conditionata eſt talis preſumptio iuris. ſcilicet qđ a cõditione receſſerit cõtra quam nõ admittitur probatio. vnde ſi ante coitum proteſtatur ſe nolle propter hoc recedere a cõditione non poterit. argumentum extra de conſtitutionibꝰ cum. M. ⁊ de appellationibus ſollicitudine. ⁊ de ſponſalibꝰ is q̃ fidẽ. idẽ Bernardꝰ in gloſſa ſuper. c. per tuas. Conditio inhoneſta ⁊ cõtra naturam ſeu ſubſtantiam matrimonij eſt cũ dicit cõtraham tecum ſi generationem prolis euites. gloſſa hec contra bonum prolis vel donec inueniaꝫ aliam honore vel facultatibus digniorem. Gloſſ. hec contra bonum ſacramenti qđ eſt inſeparabilitas. aut ſi pro queſtu adulterandam te tradas. gloſ. hec conditio eſt contra bonum fidei. Hec ſi apponantur nihil agit. xxij. q. iiij. inter cetera. xxxij. q. ij. aliquando ſolet queri. extra de conditio. appo. in deſponſa. c. vltimo. ℄ Inhoneſta conditio que non eſt contra naturam matrimonij eſt cum dicit contraham tecum ſi furtum feceris vel ſi hominem interfeceris: hec ſi apponatur infringenda eſt ⁊ pro non adiecta habenda. ⁊ tenent ſponſalia ſiue matrimonium. Extra de conditio. appo. c. primo. ⁊ vltimo. in quo vltimo capitulo ſatis plene habetur ſupradicta diſtinctio. Et idem intelligas de conditione impoſſibili. ſcilicet qđ pro non adiecta habeat. vt dicit hic gloſſa. ⁊ habetur eodem. c. vltimo vt ſi dicat contraho tecum ſi celum digito tetigeris. Concordãt huic diſtictõi. Petrus diſtinctione xxvij. et Hoſtienſis libro quarto Rubrica. v. de conditio. apposit. §. iij. que conditio. ⁊ Goffredus. ℄ Tho. diſtincti. xxix. De hac materia ſic dicit diſtinguẽs qđ conditio appoſita aut eſt de preſenti aut de futuro. Si de preſenti ⁊ non eſt contraria bonis matrimonij ſiue ſit honeſta ſiue inhoneſta ſtat matrimonium ſtante conditione ⁊ ea non ſtante nõ ſtat Sed ſi ſit contraria bonis matrimonij non efficit matrimoniũ. Si aũt ſit cõditio de futuro aut eſt neceſſaria ſicut ſolẽ oriri cras. ⁊ tũc eſt ⁊ matrimoniũ qꝛ talia futura taꝫ ſunt preſentia in cauſis ſuis. idẽ Hoſtiẽſis. aut eſt contingens vt datio pecunie. vel acceptatio parentũ ⁊ tunc idem eſt iudicium đ tali conſenſu ſicut de conſenſu qui fit per verba de futuro. vnde non facit matrimonium. Glo. ħ ſuper ꝟ. pro non adiecta dicit qđ ſi matrimonium cõtrahitur ſub conditione que de neceſſitate eueniet vt ſi dicat contraho tecum ſi ſol erit in cancro in eſtate inſtanti. Credo qđ non eſt matrimonium antequã extet conditio. Et ſi medio tempore cõtraheret cũ alia teneret matrimonium ſicut notauit Joannes per decre. extra de frigiđ. ⁊ mal. fraternitatis Idem Bernardus in gloſſa ſuper. c. per tuas. ℄ Petrus diſtinctione. xxviij. dicit ꝙ cum conſenſus exprimitur per verba de preſenti ⁊ ſub conditione futura. ꝙ tũc idẽ iudicium eſt qđ de conſenſu per verba de

Thomas.

Gloſſa.

Petrus

futuro

futuro. expreſſa. Idem Inno. in glo. ſuper capitulum de illis. Et Hoſt. in glo. ſuper. c. ſuper eo. quādo ergo conditio futura eſt neceſſaria vt contrahā tecū ſi ſol orief cras conditio pro impleta habetur et contrahunf ſponſalia non matrimoniū. ¶ Itē nota ſm Hoſt. extra eo. tit. in glo. ſuper vlti. c. φ ſi

Hoſtienſis. appoſita fuerit conditio aliqua cōtra ſubſtantiam matrimonij poſtea etiā corā teſtibus remittaf illa conditio ꝛ ſi cognoſcit vxorē iudicabif pro matrimonio ac ſi a principio per verba de preſenti cōſenſiſſent. ¶ Itē nota ſm Inno. ꝛ Hoſt. in glo. ibidē

Innocētius φ ſi vnus coniugū ponit cōditionē contra ſubſtantiam matrimonij alter autē contradicit vel tacet. Iudicabitur pro matrimonio qꝛ nō impedif matrimonia niſi in hanc cōditionem ambo ꝯſentiant. xxxij. q. ij. aliquando.

¶ Queſtio. xviij.

Quid ſi quis ſignificauit patri abſenti φ cōtraheret matrimoniū cū aliqua ſi ille voluerit ſed anteꝗ̄ pater cōſentiat mutat voluntatē ꝛ dicit qꝺ nullo modo vult illā etiā ſi pater conſentiat pater tñ hoc ignorans conſentit. Nunquid eſt matrimonium inter eos: ar. φ ſic. extra de procura. mandato. Rñ. ſm gl. hic ſuper ver. videf dicendū φ nō eſt matrimoniū inter illos: vnde ſi ꝯtrahat ille cū alia tenebit ſcḋm matrimoniū qꝛ non dicif conſenſus niſi duret tēpore quo pater ꝯſenſit anteꝗ̄ tamē tranſeat ad ſcḋa vota cōpelli debet vt illā recipiat ex quo ſemel in eā ꝯſenſit ſub conditione ꝛ cōditio extitit ar. extra de deſpon. impube. de illis ꝗ̄ infra. Idem Hoſtiē. extra. e. titu. in glo. ſuper. c. frater ſuper eo. Et bene ibidem.

¶ Queſtio. xix.

Eadem. Quid de illo qui ꝯtrahit ſponſalia cū aliqua ſub cōditione hac. Si promiſerit eū rem habere cum ea. Nunquid ſequēte carnali copula preſumēdum eſt pro matrimonio. Rñ. ſm glo. hic ſuper ver. infringenda. Vincentius notauit. extra de condit. appo. per tuas qꝺ hec cōditio licet ſit inhoneſta nō eſt habenda pro non adiecta ſed ſuſpēdit ſponſalia que in primo coitu erunt pura ꝛ abſoluta iam exiſtente cōditiōe in ſcḋo vero coitu erit matrimonium preſumptū. Ego credo ſine preiudicio

Lector. qꝺ ſi conditio illa intelligaf de fornicario coitu ꝓ non adiecta eſt habenda cum ſit turpis ꝛ in primo coitu erit matrimoniū preſumptū. Si aūt intelligatur de legitimo coitu multo fortius preſumendū eſt pro matrimonio ꝛ ex primo coitu ſubſequēte hanc cōditionem potius em̄ videf hortatio. i. qꝺ ꝑmittat ei rē ſecū haberes: aut modus aut cauſa quam veri nominis conditio.

Gloſſa. Quid ſi dicā accipiā vel accipio te in vxorem ſi inuenero te virginē. Reſpon. ſm glo. ibidē idem credo dicendū qꝺ in precedenti caſu dictum eſt. Idē Hoſt. ver. quid ſi cōtraho. Et Inno. in glo. ſup. c. de illis. Et Ber. in gl. ſuper. c. ꝑ tuas. Idē tñ Hoſt. in glo. ſuper. e. titu. ꝛ vltimo in fi. dicit φ licꝫ ſic iudicari oporteat in cōtentioſo iudicio propter defectum probationū ꝛ propter ſcandalū. Tamē in iudicio anime ſi omino ſit occultū nō eſt matrimonium iudicandum. extra eo. tit. de illis. ſuper eo. vnde bene eſt qꝺ mulier que ſcit veritatē ꝛ fraudē celat ſic decepta permaneat et huic ſubuenif qui forſan intendit vitare bigamiā qꝛ nec cōſenſit niſi ſub conditione que honeſta fuit licet actus inhoneſtus.

¶ Queſtio. xxj.

Quid ſi dicat promitto tibi φ ſi vnꝗ̄ contraxero tecū contraham vt permittas me coire tecū. Nunquid eſt pro matrimonio preſumendū ſi ſequaf coitus. Reſpon. ſm gloſ. ibidē. Si qꝺ dicif permittas ꝛc. ſonat in cōditionē ſub hoc cōſenſu. i. ſi permittas me coire tecū ego contrahā tecū ſi vnꝗ̄ cōtraxero preſumendū eſt pro matrimonio vt dictū eſt in primo caſu qꝛ illa cōditio pro interdicta habenda eſt ſi hec conditio intelligaf de coitu fornicario. Et proinde eſt ac ſi dicat contraham tecū ſi vnꝗ̄ cōtraxero ꝛ ab illa cōditione ſi vnꝗ̄ contraxero recedif per carnalē copulā ſequentē. Si φ aūt dicif permittas me coire tecū nō ſonet in conditionem ſed potius ſit quedā exhortatio et prouocatio ad coitū vel expſſio modi aut cauſe multo fortius preſumendū eſt pro matrimonio vt dictū eſt in primo caſu. Eadem.

¶ Queſtio. xxij.

Nunquid idē eſt iudicandū quādo ſponſalia vel matrimoniū cōtrahunf ſub cōditione et quando ſub modo. Reſpon. ſm glo. ibidē. Nō credo φ ſit idē iudicium ſicut nō eſt idē iudiciū de donatione aut venditione que fit ſub cōditione et que fit ſub modo. Nā donatio vel vēditio que fit ſub cōditione nō tenet niſi extante ꝯditione ſed facta ſub modo ſtatim tenet ſed nō extāte illo modo aut pacto poteſt reuocari. vt. C. de dona. ꝗ̄ ſub modo fi. l. ſ. ꝛ. l. ij. Et notari ſolet. extra de cōdi. appo. ſuper. c. verū. ¶ Donatio vel emptio vel matrimoniū contrahitur ſub cōditione hoc modo dono vel vēdo tibi hoc vel accipio te in vxorē ſi hoc feceris vel hoc cōtigerit. ſub modo aūt ſic. Dono vel vēdo tibi hoc vel accipio te in vxorē vt ſingulis annis hec facias vel illud vt permittas me tecū coire alioquin reuocetur donatio vel emptio vel matrimonium qꝛ hec dictio ſi ſolet notare conditionē ſicut hec dictio vt modū vel hec dictio qꝛ cauſam ſcḋm illū verſi. ſcito φ vt modus eſt: ſi ꝯditio: qꝛ cauſa. cōcordant Ber. ꝛ Hoſt. in glo. eo. tit. ſuper. c. verū. ¶ Credo aūt φ licet matrimonia ꝛ ſponſalia poſſint contrahi ſub conditione non tñ cōtrahunf ſub modo ita φ illo modo aut pacto nō extante contractus reſoluātur ſiue reuocenf ſicut fit in donatione vel venditione facta ſub modo. Ex quo enim ſemel cōtracta ſunt matrimonia vel ſpōſalia ita φ teneant ipſo iure reſolui ſiue reuocari non poſſunt propter modū nō extantem ſiue pactum. Eadem. Bernardꝰ.

¶ Queſtio. xxiij.

Quid ſi dicat quis accipio te in vxorē vel dabo tibi centū vt permittas vel ſi permiſeris me coire tecū. Rñ. ſm glo. ibidē. Non credo φ propter carnalē copulā ſubſequentē preſumendū ſit ꝓ matrimonio. Nā cū illo ꝗ̄ ſic dicit ducā te vel dabo tibi. c. habeat optionē φ liberare ſe poſſit vtrūlibet faciendo non recolo preſumptionem inductā eſſe a iure qꝺ intelligaf quis recedere ab optione huiuſmodi propter carnalē copulā ſubſecutam. Gloſſa.

¶ Queſtio. xxiiij.

Quid ſi dicat promitto tibi qꝺ non deficiā tibi ad vitā meam vt permittas vel ſi permittas me coire tecum. Reſpon. ſm gloſ. ibidem niſi taliter contrahentes intenderint per hmōi verba ſponſalia cōtrahere ꝛ niſi de hoc conſtat iudici nō debet preſumere ꝓ matrimonio ex his verbis propter carnalē copulā ſubſecutam cum per hmōi verba negatiua nō deficiā tibi ꝛ ſimilia non conſueuerunt contrahi ſponſalia vel matrimonia. Eadem.

¶ Queſtio. xxv.

Quid ſi dicat ego ducā te anno elapſo vt permittas vel ſi permittas me tecū coire. Reſpon. ſm glo. ibidem. Credo preſumendū eſſe pro matrimo

mo propter carnalē copulā interim ſubſecutam qꝛ propter illā videt̄ renunciaſſe dilationi tempoꝛis. ¶ In hmōi aūt caſibus qui oīno nō ſunt expreſſi in iure non eſt precipitanda ſententia nec adulterium pertinaciter aſſerendū. Et ſi poſt hmōi contractus conditionales tranſeant ad alia vota ſolēniter forte tutius eſt diſſimulare aut papam conſulere ꝙ matrimoniū cum ſecunda ſolenniter cōtractum dirimere.

¶ Queſtio. xxvi.

Quid ſi contrahit aliquis cum aliqua ſub cōditione deinde cum alia pure. Reſpon. ſm glo. in ſi. tit. ſuper ver. pro non adiecta tenet matrimonium ſecundū nec extante conditione in pꝛimo caſu appoſita reuocabitur. Idem Hoſtiē. in ſum. et Ber. in glo. ſuper. c. per tuas. Gloſſa.

¶ Queſtio. xxvij.

Item circa cōditionē appoſitā in ꝯtractu querit̄ quid iuris ſit ſi res vel poſſeſſio aliqua detur eccleſie ſub hac cōditione ſi nō alienet̄ nunquid reuocabit̄ donatio: videt̄ ꝙ ſic extra de condi. appo. veruꝫ. Et quid ſi poſtea res illa alienet̄ in caſu conceſſo a iure puta ob redēptionē captiuoꝛum eccleſie reparationē cimiterij ampliationē ⁊ hmōi Reſpō. ſm Hoſt. eadē rubrica. §. iij. ꝙ cōditio ver. qd̄ ſi res ⁊ ſequē. Dicūt quidā dñi legū ꝙ in re priuati nō poteſt apponi tale pactū propter illam legem. ff. de pactis. l. penulti. Sed in rebus donatis eccl̄ie ſicut i auth. de aliena. ⁊ emphi. §. ſctiſſimos. co. ix. ¶ Alij diſtinguūt an eccleſia cui ſic relictum eſt habeat alias poſſeſſiones ⁊ tūc ſeruabit̄ pactuꝫ et ſic intelligitur predictus. §. ſanctiſſimos. aut nō habeat alias poſſeſſiones ⁊ tunc alienari poteſt in caſibus predictis hanc vltimā opinionē approbāt Goffre. ⁊ Inno. in gl. ſuper. c. verum. Et ſi donatoꝛ etiā hoc prohiberet pro nō adiecto eſſet habēdum tanꝙ conditio turpis approbat hoc quoqꝫ Hoſt. in glo. ſuper. c. verum. Hoſtienſis.

De impedimento voti titulus quintus.

Conſequēter agendū eſt de impedimento voti. Sed quia hec materia ſatis collecta videtur libro. j. ad titulū. viij. de voto pauca hic dicenda reſtant nam ibi. q. j. et. ij. dictuꝫ eſt quid ſit votum ⁊ que ad votum exiguntur. Itē quis poſſit vouere dictū eſt. q. xxiiij. Quero etiā ⁊ ſequentibus vſqꝫ ad queſtionē. lxviij. Poſt hec quero excluſiue. Et ſpecialiter qua etate poſſit ſolēnizari votum. ſ. mulier. xij. annoꝝ ⁊ maſculus. xiiij. annoꝝ dictū eſt q. xxx. quid iuris. Itē quot ſunt ſpecies votoꝝ quia quoddā ſimplex qḋ impedit matrimoniū ſed non dirimit. quoddam ſolēne qḋ impedit ⁊ dirimit. et quot modis ſolēnizatur votum ⁊ alia de hac materia inuenies ibi. q. x. Quot modis et ſequentibus. Spēs votoꝝ

¶ Nota ꝙ vt dicit hic Ray. in ſi. tit. ſimpliciter votum impedit matrimoniū contrahendū intātū vt ſi ille ꝗ ſimpliciter vouit ꝓſtitit iuramentum alicui poſtea ꝙ eā duceret debet votū adimplere ⁊ agere penitentiā de iuramēto illicite preſtito. extra ꝗ cleri. vel vo. Rurſus, vbi hec expreſſe dicuntur ſi vero ſimpliciter vouens contrahat poſtea per verba de preſenti tenet matrimonium. diſt. xxvij. ſi vir. et in preallegata decret. Rurſus. votum vero ſolēne vt dictum eſt impedit matrimonium contrahendū ⁊ dirimit iam cōtractū diſt. xxvij. vouentibus. xxvij. Raymund⁹

q. j. fere per totū. extra ꝗ cleri. vl̄ vo. Meminimus.

¶ Queſtio.

Quid de quibuſdam qui longo tempoꝛe poꝛtauerunt habitum monaſticū vel regulareꝫ habēt tamen pꝛopꝛium ⁊ alias irregulariter viuūt dicentes ſe non teneri ad carentiam pꝛopꝛij vel cōtinentiam vel ad alias obſeruantias regulares qꝛ non habitus facit monachum ſed profeſſio regularis. Reſpon. ſm Ray. eo. titu. §. v. Quid de quibuſdam dico ꝙ tales qui predicto modo terrā duabus vijs ingredi non verentur vt poſtꝙ per annuꝫ geſtauerunt habitum monachalem regulam ſecūdum formā oꝛdinis profiteantur ⁊ ſeruēt per ſuos epiſcopos ſunt eccleſiaſtica cenſura cogendi vt hec de verbo ad verbū dicuntur. extra de regula. ⁊ tranſe. ad religionem. c. ex parte. Idem.

De impedimēto cognationis carnalis titulus ſextus.

Poſt impedimentum voti ſubſequenter dicendum eſt de impedimento cognationis. Sed ſciendū ꝙ cognatio triplex eſt ſcꝫ carnalis: ſpiritualis et legalis. Et qꝛ carnalis cognatio que conſanguinitas appellatur oēs duas ſpecies cognationis precedit naturaliter Ideo de ea prius videam⁹. ¶ Et ꝗuis ſcripta ſint multa et varia de cōſanguinitate a doctoꝛibus vel maioꝛibus noſtris ſuper expoſitione tam arboris ꝙ diuerſoꝛum canonum qui ſuperficialiter videntur contrarij eſſe tamen de multis pauca vtilia que ad ꝓſenteꝫ doctrinā faciunt hic ſunt cōpilata. cognatio triplex.

¶ Queſtio. j.

Et pꝛimo quero quid ſit conſanguinitas ⁊ vnde dicatur. Reſpon. ſm Raymundum eo. titu. §. j. Cōſanguinitas eſt vinculū perſonarū ab eodem ſtipite deſcendentiū carnali propagatione cōtractum. Stipitē dico illā perſonā a qua aliqui duxerunt oꝛigineꝫ ſicut adam fuit ſtipes caym ⁊ abel ⁊ alioꝛum qui ab eis proceſſerunt. Idem Tho. ⁊ Alber. ⁊ Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſenten. diſt. xl. Idē etiā Hoſt. li. iiij. rubrica. xiiij. de cōſan. ⁊ affi. §. j. ¶ Dicitur cōſanguinitas a con ⁊ ſanguine. vnde conſanguinei dicuntur quaſi cōmunem ſanguinem habētes vel de vno ſanguine procedentes. ¶ Dicit hic glo. ſuper ver. ab codeꝫ ſtipite. Idem eſt in hac materia ſtipes ⁊ truncus in arboꝛe etiā conſanguinitatis vocatur ioachim vocatur etiam protheus ioachim vocatur propter iechoniā qui dictus eſt ioachim qui eſt finis ſecūde theſſere decadis ⁊ eſt principiuꝫ tertie. Protheus vocatur quia circa ipſum ſit quedā mutatio dū reſpectu quoꝛūdam eſt patre reſpectu alioꝝ eſt filius. vnde ver. Quo tenea nodo mutantem prothea vultus. hec in glo. Senten. Hoſtienſis. Gloſſa.

¶ Queſtio. ij.

Quid ſit linea. Reſpon. ſecundum Raymundū. §. ij. linea eſt oꝛdinata collectio perſonarum conſanguinitate coniunctarum ab eodem ſtipite, deſcendentium diuerſos gradus continens. Idem Thomas Petrus ⁊ Albertus. Et quaſi idē Hoſtienſis. §. ij. quid linea. Raymund⁹

¶ Queſtio. iij.

Quot ſunt linee. Reſpon. ſecundum Raymūdum ibidem linee ſunt tres ſcꝫ aſcendentiū deſcendentium ⁊ tranſuerſalium ſiue collateraliū ſicut eſt triplex diuerſitas propinquoꝛum ſeu etiaꝫ ꝯſanguineoꝝ. Pꝛia eſt aſcēdentiū a qb⁹ oꝛiginē traxim⁹ ſicut pr̄ ⁊ mater auus ⁊ auia: pauus ⁊ proauia ab Idem.

auia abauus ꝛ abauia. ¶ Secunda deſcendentiū
qui duxerūt originem a nobis ſicut filius filia. Ne
pos neptis: pnepos pneptis: abnepos abneptis.
Alia eſt trāſuerſalium ſeu a latere venientiū a qui-
bus non duximus originem nec ipſi a nobis vt fra-
ter ſoror filij duorum fratrum qui dicuntur patrue
les fratres vel duarum ſororum qui dicuntur fra-
tres cōſobrini ꝛ eorūdem filij ꝛ nepotes ſicut expreſ
ſe hec dicuntur. xxxv. q. v. primo gradu concordant
Thomas Petrus ꝛ Alber. ꝛ Hoſtienſis. §. iiij. ꝙ li
Hoſtienſis. nee. ¶ Et nota ſm Raymundum ꝛ Hoſtienſem ꝙ
due linee deſcendentes vnam faciunt tranſuerſalē
vt apparet in hoc exemplo filij duorū fratrum at-
tinent ſibi linea tranſuerſali ꝛ tamen quilibet eoꝝ
deſcēdit recta linea ab auo eorum cōmuni qui fuit
cōis ſtipes. vñ qlibet eſt in recta linea alia ab alia.
et ſic ſunt in duabus lineis recte deſcendentibus ꝛ
vna tranſuerſali ſic de omnibus alijs intelligendū
eſt tam remotioribus ꝙ̄ propinquioribus.

¶ Queſtio. iiij.

Raymund⁹ QUid ſit gradus. Reſpon. ſm Raymundum
§. iij. Sequitur videre. Ad hoc nota ꝙ ſecū-
dum diuerſas cōputationes legalem ſcʒ ꝛ canoni-
cam diuerſo modo deſcribitur. Nam ſecūdum le-
ges quelibet perſona facit gradum ſecundum ca-
nones in tranſuerſali linea due perſone faciūt gra
dum vt puta duo fratres ſunt in primo gradu ſecū
dum canones qui ſunt in ſecundo ſecundum leges
filij duorum fratrum ſunt in ſecundo gradu ſecun
dū canones qui ſunt in quarto ſecundū leges. Et
ſic de ſingulis que diuerſitas cōputationum ꝛ diſ-
finitionum inuenta eſt ad expoſitionem quorūdā
decretorum ꝛ arboris doctrinam. Sed ꝙ̄tū ad pre
ſentem materiam ſcʒ quando conſanguinitas cō-
putari debet pro matrimonio coniūgendo vel diſ-
iungendo quia ex vtraqꝫ parte perſone ſunt nume
gradus diffi randeſicut vna proceſſit ex altera ꝛ gradus com-
nitio. putandi ꝛ diſtinguendi ex vtroqꝫ latere. extra de
cōſangui. et affi. ex literis in fi. ꝛ c. ꝙ dilectio. Ideo
ſufficiat ad preſens hec diffinitio. gradus eſt habi
tudo diſtantium perſonarū qua cognoſcitur quo-
ta generationis diſtantia due perſone inter ſe diſ-
ferant. Idem Hoſtiēſis. §. v. Quid ſit gradus. ꝛ §.
vj. qualiter computentur idem etiam Pe.

¶ Queſtio. v.

Idem. QUaliter computentur gradus. Reſpon. ſm
Raymundum. §. iiij. Gradus ita ſecundum
canones computantur gradus in linea aſcendenti
pater ꝛ mater ſunt in primo gradu auus auia in ſe-
cūdo proauus proauia in tertio abauus ꝛ abauia
in quarto. In deſcendenti vero hoc modo compu-
tantur filius filia ſunt in primo gradu. Nepos ne-
ptis in ſecundo pronepos proneptis in tertio abne
pos abneptis in quarto. Ultra quē gradū nulla ho
die inuenitur conſanguinitas ſicut nec olim vltra
ſeptimū gradum progrediebatur. xxxv. q. v. obſce-
Gала. dere. Idem Petrus. ¶ Dicit hic gloſ. ſuper verſi.
abnepos. Nota ꝙ ſecundum quoſdā in linea aſcē-
denti ꝛ deſcendēti durat cōſanguinitas vſqꝫ in infi
finitum. vnde adam primus homo ſi hodie viue-
ret cum nulla ſucceſſionis ſue femina hodie cōtra
here poſſet. Idem Petrus ꝛ Hoſtienſis. §. vij. vſqꝫ
Hoſtienſis. ad quotum verſic. in aſcendenti. Idem etiam dicit
Hoſtienſis in Rubricella de affinitate. §. iiij. vſqꝫ
ad quem verſi. ſed nunquid alij dicunt ꝙ nec in li-
nea deſcendenti nec in aſcēdenti durat prohibitio
matrimonij hodie niſi vſqꝫ ad quartum gradum
ſic nec in tranſuerſali linea. Sed ſecundum leges
duo fratres ſunt in ſecundo gradu filij eoꝝ in quar

to ꝛ ſic duplica in quolibet gradu cuius diuerſita-
tis ratio eſt vt dicit hic glo. ſuper verſi. Sed ſecun-
dum leges quia leges conſiderant gradum cōſan-
guinitatis quantum ad ſucceſſionem hereditatis
potius quā ad matrimoniū coniungendū. vnde ꝙ
frater fratri non habenti liberos debet ſuccedere
ab inteſtato in bonis eius duo fratres faciūt duos
gradus quot enī ſunt ſucceſſores tot ſunt gradus.
¶ Premiſſis computationibus iſtis tam ſecun- Cōputatio
dum leges ꝙ̄ ſecundum canones conſidera quali- affinitatis.
ter conſanguinitas eſt adinuenienda ꝛ computan
da inter aliquos cum vis ſcire conſanguinita-
tem aliquorum quantum inter ſe differant recur-
re ad cōmunem perſonam a qua traxerunt origi-
nem vt petrus genuit ſeyū ꝛ Titium ecce primus
gradus. Si vero nō potes ſcire quis fuerit pater eoꝝ
dicas Seyus ꝛ Titius fuerunt fratres hoc ideo di-
co quia fratres ſemper ponendi ſunt in primo gradu
vel frater ꝛ ſoror vel due ſorores. Deinde procedere
in computatione. Seyus ꝛ Titius fuerunt fratres
qui vt dictum eſt faciunt primum gradum. Item
Seyus genuit. A. ecce ſecundus gradus. A. genuit
B. ecce tertius. B. genuit. C. Ecce quartus de quo
nunc agitur modo reuertaris ad alium fratrem ꝛ
procede ſic. Titius ꝛ Seyus fuerūt fratres ꝛ in pri-
mo gradu vt dictum eſt. Titius genuit. G. ecce ſe-
cundus gradus. G. genuit. H. de quo nūc agit. Et
ita habes tertium gradum ꝛ ſic iſti duo vir et vxor
dicunt vſualiter attinere ſibi in vna parte. In tertio
gradu in alia vero in quarto vſualiter dico quia nō
attinent ſibi reuera in tertio gradu ſed in quarto
tantum vt patebit infra queſtione proxima. Cōcor
dant ſupradictis Thomas ꝛ Petrus ꝛ Albertus.
¶ Illud idem faciendum eſt de his qui ſibi magis Gradus.
vicini ſunt in ꝯſanguinitate ꝙ̄ ſcilicet in tertio gra
du ꝛ quarto vt dictū eſt. ꝛ taliſiue toto attinēt ſibi.
¶ Nō aūt ita ſint diſtinguēdi gradus ꝛ cōputādi
ꝛ propinquioribus vel equipollētib⁹ iudicijs notan
de perſone incepta computatione a ſtipite in parē
tibus ſcilicet patre ꝛ matre ꝯmuni vel a germanis
id eſt fratribus ꝛ ſororibus vel fratre ꝛ ſorore qui fa
ciunt primum gradum expreſſe colligitur de dua-
bus decretalibus. extra de conſanguinitate ꝛ affi-
nitate tua nos. vbi hoc ſatis expreſſe dicitur et
extra de teſtibus. Licet ex quadam vbi dicitur ꝙ
teſtes perſonas expreſſis nominibus vel demōſtra
tione vel circumlocutione ſufficiente deſignent ab
vtroqꝫ latere ſingulos gradus clara computatio-
ne diſtinguant ꝛ ſe a maioribus ſuis accepiſſe ꝙ de
ponunt ꝛ ſe credere ita eſſe ꝛ ſe vidiſſe perſonas ſal
tem in vno predictorum graduum conſtitutas pro
conſanguineis ſe habere iurati deponant alias non
valet teſtimonium eorum. Tolerabilius enim eſt
aliquos contra ſtatuta hominum dimittere copu-
latos ꝙ̄ coniunctos legitime contra ſtatuta domi-
ni ſeparare. Expoſitionem ꝛ declarationem harū
teſtificationum vide in Hoſtienſi ſub. §. et quia
iudex.

¶ Queſtio. vj.

POne ꝙ alique pſone attineāt ſibi in vna par-
te in ſcdo vel in tertio. Ex alia vero. In quin-
to ſecundum computationem quā ſupra monſtra-
ui nunquid poterunt contrahere. Reſpon. ſecun- Raymund⁹
dum Raymundum ibidem dicendum eſt ꝙ ſic qꝛ
ſemper ſtandum eſt remotiori perſone in conſan-
guinitate. extra de conſanguinitate et affinitate.
capitulo vltimo vbi dicitur. Quoto gradu remo-
tior differt a ſtipite toto ſcilicet differt a quolibet
per aliam lineam deſcendentium. In hoc enim ca-

ſu remotioꝛ perſona extra metam conſanguinitatis exiſtit vnde non attinet illi ex quo de eius conſanguinitate non eſt. Quoniam ſicut olim conſanguinitas in ſeptimo gradu terminabat. xxxv.q.v. ad ſecunde. Ita hodie omnis conſanguinitas terminatur in quarto gradu conſanguinitatis ſaltē quo ad pꝛobibitionē copule cōiugalis. Idē Thomas ⁊ Petrus.

Gloſſa. ¶ Nota etiam hic ſecundum glo. ſuper verſicu. Saltē quo ad ⁊ ſecundum Hoſtienſem verſi. illud queri. Quod licet quantum ad matrimonium contrahendum terminetur hodie cōſanguinitas in quarto gradu tamen quantum ad ſucceſſionem durat vſqꝫ ad decimum gradū. xxxv. q.v. ad ſedē circa principiū. ¶ Inceſtus tamen nō committitur in quinto gradu et deinceps vt dicit

Hoſtienſis. Hoſtiēſis ibidem ⁊. §. ſequenti. ver. ſeptimo. ¶ Sequitur in Ray. Nec te moueat ꝙ cōtra id quod ſu

Iſydorus. pꝛa dictum eſt olim conſanguinitatem terminari in ſeptimo gradu videtur eſſe quod dicit Iſydorus xxxv.q.iiij. conſanguinitas. et q.vj. ſcilicet ꝙ omīs cōſanguinitas terminatur in ſexto gradu quoniā ipſe ponit pꝛimum gradum in filijs duoꝛum fratrum vbi nos ponimus ſecundū. Et ita ille qui ſecundum illa iura ⁊ illam cōputationem erat ei ſextus eſſet nobis ſeptimus. Et qui hodie ſecundū eandem computationē eſſet ei tertius: nobis eſſet quartus. Idem Petrus.

¶ Queſtio .vij.

Quid ſi aliqui diſtant in pꝛimo gradu ⁊ quinto. Nunquid poſſunt contrahere. Reſpon.

Hoſtienſis. ſecundum Hoſtienſem vbi ſupꝛa ver. ſed nunquid in quinto. Non puto ⁊ ſic atnepos qui quinto gradu diſtat a ſtipite non poteſt contrahere cum filia ſtipitis ſicut nec cum ſtipite poſſet vt dictum eſt ſupꝛa eo. titu. queſtione quinta. Qualiter cōputētur immo videtur ꝙ in infinitum pꝛohibeatur contractus ſicut in aſcendenti ⁊ pꝛobatur. ff. de ritu nup. Soꝛoꝛis pꝛoneptē ideo ducere ꝓhibeoꝛ qꝛ parētis loco ſunt ergo in infinitū. vñ licet in veteri teſtamēto liceret matrimoniū contrahi inter filios duoꝛū fratrū qui ſunt in ſecundo gradu non tamen hoc licuit inter matertera ⁊ nepotem licet in ſecundo gradu ſibi attineant.

¶ Queſtio .viij.

Vſqꝫ ad quē gradū aliquis pꝛohibeatur du

Pꝛohibitio graduum. cere vxoꝛem de conſanguinitate ſua et quare inter cognatos matrimoniū pꝛohibeatur. Reſpō.

Raymund9 ſecundum Raymundū. §. v. vltimo dicendum eſt ꝙ vſqꝫ ad quartum gradum incluſiue vt ſi aliquis contra pꝛohibitionem hmōi pꝛeſumpſerit copulari nulla longinquitate defendatur annoꝛū cū diuturnitas tempoꝛis non minuat peccatū ſed augeat tantoqꝫ ſicut grauioꝛa crimina q̄to diutius infelicem animam detinent alligatam. extra de conſanguinitate et affinitate non debet. Nota ꝙ in eadem conſtitutione reuocantur omnes antique conſtitutiones que his contrarie erāt. ¶ De hac materia ſic dicunt Thomas ⁊ Petrus in ſcrip. ꝙ ſecundū legem naturalem matrimonium pꝛohibetur inter parentem et pꝛolē quia hoc etiam natura dictat. vnde et apud omnes gentes hoc ꝯmuniter obſeruatur niſi apud aliquas obſcuratum ſit lumen rationis ſed lege diuina pꝛohibetur matrimoniū inter quaſdam perſonas vſqꝫ ad ſecundū gradum vt patet Leuitici. xviij. quia in tali gradu ſolent homines cōmuniter in vna familia conuerſari vnde inter tales carnalem copulam pꝛohibuit. Sed ex cōſtitutione eccleſie pꝛohibet vſqꝫ ad quartum gradum quia vſqꝫ ad hunc gradū ſatis cōmuniter durat hominum memoꝛia vt ſciant gradus computāre ⁊ inſuper cum coꝛpus humanum ex quatuoꝛ elemētis componatur ⁊ in generatione qualibet fiat quedam cōmixtio cum alieno ſanguine paulatim euaneſcit conuenientia compoſitionis pꝛime. Ita vt in pꝛima generatione euaneſcat elementū ſubtilius id eſt ignis in ſecunda aer: in tertia aqua: in quarta terra.

¶ Queſtio .ix.

Quid ſi aliqui contraxerunt olim de facto in quinto vel vlterioꝛi gradu pꝛohibito poſtea eccleſia tollit impedimentum ſtatuendo ꝙ in tali gradu licite poſſit contrahi matrimonium exinde cohabitant aliquanto tempoꝛe qui ſic pꝛius erant copulati. Nūquid ratificatur matrimonium videtur ꝙ non qꝛ in matrimonio ſpirituali electio que ab initio eſt irrita ipſo iure per ſequentē cōſenſum non poterit eſſe rata. extra de electio. auditis. Re

ſpon. ſecundum Raymundum. Credo ꝙ ſi ſcientes ſublatum eſſe impedimentum matrimoniali affectu moꝛantur ⁊ carnaliter coniungant pꝛo matrimonio ſit iudicādum qꝛ regulariter ſemper debet iudicari pꝛo matrimonio niſi contra matrimonium ius inueniatur expꝛeſſum. Idem Thomas ⁊ Petrus ⁊ Hoſtienſis et Bernardus in gloſ. ſuper capitulo non debet ꝙ licet tunc matrimonium nō fuerit tamen de nouo pꝛeſumentur ipſo facto conſentire. Raymund9

De impedimēto cognatiotionis ſpiritualis titulus ſeptimus.

Poſtqꝫ ſufficienter tractatum eſt de cognatione carnali conſequenter videndum eſt de ſpirituali quoniam ipſa dignioꝛ eſt legali.

¶ Queſtio .j.

Et pꝛimo quero quid ſit cognatio ſpūalis. Reſpon. ſecundum Raymundum eo. titu. Cognatio ſpiritualis eſt pꝛopinquitas pꝛoueniēs ex ſacramēti datione vel ad id tentione. Glo. i. cum aliquis tenet aliquem in baptiſmate vel in cōfirmatione vt ecce baptizat ſacerdos puerum tu eū ſuſcipis vterqꝫ veſtrum eſt pater eius ſpiritualis. xxx.q.j. Omnes extra de cogna. ſpirituali. c. vltimo. Concoꝛdāt his Thomas Albertus ⁊ Petrus i ſcrip. diſt. xlij. ⁊ Hoſtienſis lib. iiij. rubꝛica. xj. de cogna. ſpirituali. §. j. quid ſit. Raymund9 Deut. Hoſtienſis.

¶ Queſtio .ij.

Vtrum cognatio ſpiritualis impediat matrimonium. Reſpon. ſm̄ Petrum in ſcrip. dicēdum ꝙ ſicut in generatione carnali cōtrahitur cognatio carnalis ex parte patris ⁊ matris ita in generatione ſpirituali ex parte dantis ſacramentū ⁊ tenentis vnde cōferens ſacramentū gerit perſonā dei patris. Sed tenēs ad ſacramentū gerit perſonā matris eccleſie. ¶ Hmōi vero pꝛopinquitas aut pꝛecedit matrimoniū ⁊ ſic impedit ipſū quo ad eſſentiā aut ſequit ⁊ ſic nō impedit quo ad eſſentiā ſed aliquādo impedit quo ad effectū. ſ. quo ad exactionem ⁊ ſolutionē carnalis debiti. aut eñ contrahit ex neceſſitate vt quando vir vel mulier in articulo neceſſitatis baptiſat pꝛopꝛiū filiū ⁊ tunc nō impeditur exigere ⁊ reddere debitū aut ſine neceſſitate aut ergo per errorē ⁊ ſimiliter nō impedit. extra. e. ſi vir aut per fraudē ⁊ tūc fauduleter impedit exigere ſed nō reddere debitū alſvero nec exigere nec

reddere

rēddereimpeditur.Jdē ꝑ omnia dicit Tho.plura etiaꝫ ponit de his Hoſti.§.v.Et an aliqͦs.ꝟ.Quid ergo. ¶ Jdem Hoſti.extra de cog.ſpi.in glo.ſuper ca.Si vir.Et Goff.Concordat in hoc ꝙ fraudulentus nō debet exigere debitū.ar.hic.ꝛ.xxx.q.j.ꝺ eo. Non dꝫ.Ber.tñ dixit ꝯtrariū. ¶ Addit Hoſti.ibidem ꝙ ſi vterqꝫ fuit fraudulētus ꝛ malā fideꝫ habuit tunc ſm Tanc.habebit vterqꝫ exactionē facta cōpenſatione hincinde .ar.extra de diuoꝛ. Significaſti.neuter debet exigere.neuter ſubtrahere.Ꝗuis vterqꝫ melius faceret.ſi ꝯtinentiā voueret ꝛ ſeruaret.ꝛ hoc videt̄ plane ſonare hec littera.

¶ Queſtio.iij.

Raymūdꝰ. QUot ſunt ſpecies cognationis ſpūalis.Et ꝗ ſint.Rñ.ſm Ray.Tres ſunt.vna dicit̄ cōpaternitas ꝗ attendit̄ inter ſpūaleꝫ patrē pueri ꝛ carnalē.Nā vnꝰ cōpatrū ſemꝑ eſt pater ſpūalis pueri et alter carnalis.vñ.ꝟ.vnus ſuperit ꝯpatrū ſpūalis.alter carnalis.nec fallit regula talis.Alia dicit̄ paternitas .ꝛ hec attendit̄ inter illū ꝗ ſuſcipitur ꝛ illum ꝗ eū ſuſcipit ſiue ſit maſculus ſiue femina. Tertia dicit̄ fraternitas ꝗ attenditur inter filium tuum ſpūaleꝫ ꝛ filios tuos carnales.Jdē Alb.tho. et Pe.ꝛ Hoſti.§.ij.Quot eius ſpecies. ¶ De iſtis tribꝰ ſpeciebꝰ ponit Hoſt.§.j.Tñ ꝟ. Dirimūt frater.Extra.eo.tit.c j.ꝛ.ij.ꝛ.c. Veniens. Compater.

Innocentiꝰ. Extra.e.ti.Martinus.atqꝫ pater.xxx.q.iij.c.j.ꝛ.ij. ¶ Nota ſm Inno.in glo.e.ti.in pn.ꝙ ſpūalis cognatio non procedit ad nepotes ꝛ vlteriores. quia non habet gradus.filia eñ mea ſpūalis pōt cōtrahere cū filio filij mei.lꝫ non cū filio meo.qꝛ non eſt prohibitū.ar.xxx.q.iij.c.j.Et credimus ꝙ nō ſoluꝫ filio legitimo nō pōt copulari filia ſpūalis.ſed nec illegitimo filio aut adoptiuo filia ſpūalis legitime copulat̄.hec Inno. ¶ Jdem dicit in glo.ſuꝑ.ca. Martius.ꝙ ſi duo leuauerūt eundē de ſacro fonte ipſi duo non prohibent̄ inter ſe contrahere.Jdem Hoſti.in glo.ſuper.ca.Veniens.

¶ Queſtio.iiij.

REſtat videre ſpāliter quid iuris ſit de matrimonio talium.Et pꝛimo ꝗro de paternitate. Rñ.ſm.Ray.§.ij.Reſtat ad hoc ſciendū. Nota ꝙ due ſunt ſpecies ꝯpaternitatis.Una directa.ſ.cum ego ſuſcipio de ſacro fonte filiū berte mulieris vel ipſa meum.Jſtā nunꝗ potero in vxoꝛē habere. Et ſi accepero ſepandū eſt ꝯnubiū.xxx.q.j.c.j.in fine. extra de cogna.ſpi.Veniens. ¶ Alia dicit̄ īdirecta qñ vnus coniugū poſtꝗ ſunt vna caro effecti filiuꝫ alioꝝ ſuſcipit.Jn hoc caſu ambo parentes carnales infantis cōpatres efficiunt̄ etiā alteri ꝯiugum que non ſuſcipit qm̄ cōicāt ſibi actiones.xxx.q.iiij. Sciſcitatur.ſi quis ex vno.Et vt euidentius appareat ponamus exemplū.Martinus duxit Bertā in vxoꝛē ꝛ lotharꝰ thebergā. Poſtmodū vero lotharius leuauit de ſacro fonte filiū Mar.ꝛ Berta.Deinde mortuus eſt lotharius ꝛ berta.ꝛ remāſit Mar.ꝛ theber.cū maritus ſuus acꝗſierat cōpaternitatē ꝑ factū ſuum. Querit̄ vtruꝫ Mar.poſſit ꝯtrahere cū theberga.rñde ꝙ nullo mō. Extra de cogna.ſpi.Martinus.berthā.vbi hec etiā exēpla ponunt̄.Et ſic tā directa ꝯpaternitas quā indirecta matrimoniū īpedit ꝯtrahendū ꝛ dirimit iā contractuꝫ qꝺ etiā colligit.ex capi.ꝓus allega.xxx. q.iiij.Sciſcitat̄.Si ꝗs ex vno.Concordāt his tho. Alb.ꝛ Pe.ꝛ Hoſti.§.v.Et an aliquis.

¶ Queſtio.v.

Gloſſa. Hugu. NUnꝗd pōt iudeus cōtrahere cū cōmatre ſua vel cum filia ſpūali.Rñ.ſm glo.hic ſuꝑ ꝟſi. Martinus berthā. Hugu.notauit.xxx.q.j.Peruenit.ꝙ iudeus cū iudea cōmatre ſua licite cōtrahit ꝛ cum filia ſpūali quā ſuſcepit de baptiſmo in cathecīſmo ſi nondū eſt baptizata. Nec peccat ſic cōtrahendo.qꝛ nō aſtringit̄ ꝯſtitutiōibus eccl'ie.ꝗ ſtatuit ꝙ nullus ducat cōmatrē ſuā. ¶ Dicit etiaꝫ ꝙ huiuſmodi cognatio ſpūalis ꝯtrahit̄ inter iudeos qñ vnus tenet vel ſuſcipit filiuꝫ alterius in baptiſmate vel ꝯfirmatione.Sed Tho.ꝛ Pe.in ſcrip.dicunt ꝙ nō baptizatus non pōt puerū leuare de ſacro fonte.qꝛ non eſt mēbꝛū eccl'ie cuius ꝑſonā gerit tenēs ad ſacramentū.Jdē ꝛ de ꝯfirmatione.de ꝯſe. diſti.iiij.Jn baptiſmate.Et ſi de facto leuat aliquē non ꝯtrahit ibi aliquā cognationē ſpūalem.Jdem Alb.vñ etiā ſi vnus ꝯiuguꝫ eſt baptizatus ꝑ euꝫ tñ non tranſit cognatio ſpūalis ad alterū nō baptiſatum vt dicit Alb.

¶ Queſtio.vj.

QUid ſi iudeus ꝗ ꝯtraxit cuꝫ cōmatre ſua iudea vel filia ſpūali vt dictum eſt.Conuertat̄ vir cum vxoꝛe ſua ad fidem.Nunquid ſeparabitur matrimonium.Rñ.ſm glo.ibidē.Non ſeparabit̄ quia cōpaternitas eoꝝ non diſſoluit̄ in baptiſmo.

¶ Queſtio.vij.

QUid ſi añ couerſionē non cōtraxiſſent.Nunquid poſt ꝯuerſioneꝫ liceret eis inter ſe contrahere.Rñ.ſm glo.ibidē.Non lꝫ quia iam ſubiacent conſtitutioni eccleſie

¶ Queſtio.viij.

NUnquid iudeus poteſt ꝯtrahere cū illa quā baptizauit vel de ſacro fonte ſuſcepit. Rñd ſm glo.ibidē nō pōt ꝗa eſt ibi diſpar cultus ꝛ forte ſpūalis cognatio impedit quo ad mulierem.

¶ Queſtio.ix.

CUm iudeus baptizat filiam xp̄iane. Nunꝗd contrahit̄ ibi cōpaternitas inter iudeū ꝛ matrem.Rñ.ſm gloſ.ibidē dicit ꝙ ꝯtrahitur.vnde ſi baptizetur poſtea iudeus non poteſt eā habere in vxorem.Sed de hoc vide.ſ.q.v. Nunquid poteſt. circa finem.

¶ Queſtio.x.

QUeri etiam ſolet an aliquis poſſit duas cōmatres habere in vxoꝛē vnam poſt aliam. Raymūdꝰ.
Rñ . ſecunduꝫ Ray.§.iiij.Solet.ſuper iſta ꝗſtione ita tenenduꝫ eſt qꝺ refert vtrum cōmaternitas ꝑcedat mr̄imoniū vel ſequatur.Si ꝑcedit matrimonium vel ſaltē carnalē copulā licite poteſt habere duas cōmatres in vxores.vbi gr̄a. Theberga et Bertha facte ſunt cōmatres poſt martinus contraxit cum Bertha ea mortua poterit contrahere cum theberga etiā ſi pꝛimā cognouerit poſt cōpaternitatē ꝯtractā.dū tñ nō añ.xxx.q.iiij. Poſt vxoris obitū.Et huiuſmodi cauſa eſt.qꝛ per vnionē carnis ſequentē non tranſitur ad vnionē ſpiritꝰ precedentem.vt in eodem ca.dicitur.Si vero cōmaternitas ſequit̄ matrimoniū diſtinguit̄. Si vxoꝛ tua poſtꝗ fuit a te carnaliter cognita ſuſcepit filiū alterius.illa cuius filius ſuſcipitur efficitur tibi cōmater ꝑ factū vxoris tue ꝛ mortua vxoꝛe tua non poterit illam habere in vxorem.Et eandē cōpaternitatem intelligas acꝗri vxoꝛi per maritū. xxx.q. iiij.Sciſcitatur.Si quis ex vno extra ꝺ cogna.ſpi. Martinus bertham.Si vero filiuꝫ vxoris tue quē de alio viro generauit aliqua mulier de ſacro fonte leuauit.vel ad cōfirmationeꝫ coram epiſcopo tenuit illa mulier eſt cōmater tue vxoris.ꝛ non tua. Non diſtincto vtrum fuerit ſecuta carnalis copula inter te ꝛ vxorem tuam vel nō ꝗa non fuit tibi cōmaternitas acquiſita.Et ideo mortua vxoꝛe tua poteris talis cōmatreꝫ eius habere vxorem.Jdem cum filius tuus ab aliquo ſuſcipitur quē genuiſti ex illa muliere quia nō eſt acquiſita cōpaternitas

vxori tue ⁊ ita in caſu iſto ſicut in primo poterit
quis duas cômatres vxores habere ⁊ aliqua duos
côpatres maritos.xxx.q.iiij.Qui ſpirituales poſt
vxoris obitum.Et hanc diſtinctionē de duabus cô
matribus in vxores habendis quattuor verſiculis
poteris côprehendere.Que mihi.Glo.illa q̄ meū
proprium filium de ſacro fonte leuauit vl' cui⁹ mea
Glo.i.illa cuius filiū mea vxor leuauit natū fonte
leuauit.hec glo.tā prima ꝙ̄ ſcd'a mea cômater fieri
mea non valet vxor.Si qua mee.Glo.vxoris nô ex
me genitum vel ſuſceptum ſed potius ab alio viro
natum nô ex me fonte leuauit.hanc poſt fata mee
Glo.i.poſt mortē vxoris mee non inde.Glo.i.non
propter hoc vetabor habere.glo.vxorē.Idem Alb.
Verſus. Pe.⁊ Hoſti.§.v.¶ Glo.hic addit de hoc aliquos
verſus.Reſpuo que noſtrū cuius ve leuat mea na
tum.Si mea ducatur poſtq̄ caro iuncta dicat.vel
ſic.Si mea dicatur q̄ carne mea ſociatur.¶ Ra-
tionem etiam ſupradictorum aſſignat hic gloſſa
ſup.xͤ.Et non tua.q: ſicut ſolet dici côiugati côicāt
ſibi actiones ⁊ nô paſſiones.¶ Preterea ſicut no-
Hugu. tauit Hugu.xxx.q.iiij.Qui ſpirituale.Cum leuat
de ſacro fonte filius vxoris mee quē habet de alio
viro cum ego nô ſim pater illius filij vel carnalis
vel ſpiritualis vel adoptiuus.nô poſſum eſſe côpa
ter ſpiritualis.alicuius reſpectu illius.Qui enim
nullo mô eſt pater non eſt côpater.q: ſi ego ⁊ ille q̄
ſuſcipit filium vxoris mee efficimur propter hoc
côpatres cū ille ſit pater ſpiritualis pueri.ego de-
beo eſſe pater carnalis illius. Ad hoc enim quod
aliqui ſint côpatres exigitur ꝙ alter ſit pater ſpiri
tualis ⁊ alter pater carnalis.hec in glo.

¶ Queſtio.xi.

Quid ſi martin⁹ cognoſcit berthā fornicarie
Si bertha poſtea leuat filium theberge de
ſacro fonte.Nunqd poterit martinus ꝯtrahere cū
theberga.Rñ.ſm glo.hic ſup.xͤſi.Dum tñ non aū.
Gloſſa. Credo ꝙ ſic.Qđ ergo hic dicitur dum tñ non ante.
Intelligo de coitu coniugali.Non fornicario q̄ nô
eſt cauſa acquirende côpaternitatis fornicatoꝝ.ꝑ
hoc ꝙ fornicaria leuat aliquem puerum de ſacro
fonte ſicut coniugalis côcubitus cauſa eſt acquirē
de côpaternitatis marito cum vxore eius poſt car-
nalem copulam leuat aliquē de ſacro fonte.Sed
Thomas. Tho.dicit.ꝙ pari ratione videtur tranſire ad mu-
lierem carnaliter cognitam.q̄uis non ſit vxor.In-
nocen.in gloſ.ſuper capi.Martinus ponit vtrāq;
opinionem ⁊ neutram prefert.

¶ Queſtio.xij.

Poſt paternitatem quero.Quid iuris ſit de
ſpirituali paternitate.Rñ.ſecundum Ray.
§.iiij.Tractauimus.Spiritualis paternitas attē-
Raymūd⁹. ditur inter ſuſcipientem ⁊ ſuſceptum.ideſt inter
patrem ſpiritualem ⁊ filiam ſpiritualem ⁊ inter
matrem ſpiritualem ⁊ filium ſpiritualem.Et eſt
dicendum ꝙ nunq̄ poteſt eſſe matrimoniū inter
tales ⁊ ſi coniungant ſunt ſeparandi.xxx.queſtio.j.
De eo ꝙ interrogaſti.xxxiij.queſtio.iiij.Si quis cū
com matre ſpirituali.Idem Tho.⁊ Pe.

¶ Queſtio.xiij.

Quid ſi quis non cum illa filia côpatris qua
compatres ſunt effecti ſed cum alia contra
hit matrimonium.Rñd.ſecundum Ray.ibidem
dicit honeſtum eſſe tali coniugio abſtinere.Si tñ
contraxerit tenet matrimonium.xxx.queſtio.iiij.
Illud etiam.vbi dicitur ꝙ ſi quis filiam comma-
tris ſue duxerit vxorem habeat:⁊ legitimo coniu
gio operam det.Idem Pe.

¶ Queſtio.xiiij.

Item queritur an aliquis laicus vel clericus
in minoribus ordinibus côſtitutus poſſit ma
trimonium contrahere cum illa quam ſuis mani
bus baptizauit.Rñdeo ſecundum Ray.ibidem.
dicendū eſt ꝙ nô.quoniā filia ſua ſpiritualis eſt
ſicut illa quam ſuſcepit.xxx.q.j.Omnis.¶ Sed ſi
contractum fuerit matrimoniū inter eos an ſint
ſeparandi.Dicit Ray.ꝙ ſuper hoc ſummus pon-
tifex eſſet conſulēdus.quia nouus caſus eſt:ſed vt Raymūd⁹.
dicit gloſſa ſuper xͤſi.Conſulēdus.Non eſt neceſ-
ſe ꝙ modo ſup hoc papa ꝯſulatur quia hodie ex- Gloſſa.
preſſum eſt ꝙ ille quem baptizauit preſbiter non
poſſit ducere in vxorem filiam carnalem illius Hoſtienſis
preſbiteri.vt extra.e.ca.vlti.Et idem dicit Hoſti.
xͤſi.Duo.

¶ Queſtio.xv.

Quid de illo qui baptizat paruulum in neceſ
ſitate.Nunquid efficitur côpater parentū Gloſſa.
carnalium paruuli.Rñ.ſecundum gloſ.iudicē.Si
per illam inundationē que fit in neceſſitate vere
baptizatus eſt paruulus vt in predicta q̄ſtione di-
ctum eſt.Ita hic dicendum ꝙ bonum eſt ⁊ honeſtū
ne taliter inundans ducat in vxorem filiam quam
inundauit:⁊ ne filius carnalis inundantis contra
hat cum taliter inundata.Si tamen contractum
fuerit matrimonium huiuſmodi côſulatur papa
preſertim cū forte aliud ſit de inundante paruulū
ad ſuccurſum aliud de ſolēniter baptizante.Ma-
xime cum illa decre.extra eod.capi.vlti.loquatur
expreſſe de ſacerdote baptizante.Hugu.tamen no
tauit.xxx.q.j.Omnis ꝙ ſi quis baptizauit aliquā
vel leuauit de ſacro fonte non poteſt ipſe nec eius
filius carnalis habere eam vxorem.Hoſtien.etiā
dicit ꝙ fatuum eſſet ſuper hoc conſulere papam:
quia expreſſum eſt ꝙ ſtare non poteſt.

¶ Queſtio.xvj.

Quid de filio carnali epiſcopi.Nunquid pôt
habere in vxorem illam quam pater ſuus
confirmauit.Rñd.ſecundum gloſ.ibidem.Licet Eadem.
poſſet idem dici in hoc caſu qđ dictum eſt de filia
carnali ſacerdotis.⁊ de illo quem baptizauit ſacer
dos ipſe.extra.eo.titu.vlti.⁊ infra eod.titu.q.xix.
Item queritur Tamen quia edictum de matrimo
nio eſt prohibitorium ⁊ nouus eſt articulus.ſi ma-
trimonium contractum eſſet in hoc caſu conſulen
dus eſſet papa.

¶ Queſtio.xvij.

Quid de filio ſacerdotis carnali.Nunqd pôt
illam ducere in vxorem quam eius pater re
cepit ad ſacramentū penitentie cum per receptio
nem ad huiuſmodi ſacramentum videatur ſurge-
re ſpiritualis cognatio.vt.xxx.q.j.Omnis ſm il-
los verſus.Quem de fonte leuas tangendo ſiue te
nendo vel confirmādo ſua vel peccata fatendo fi-
lius ille tibi ſpiritualis erit.Rñdeo ſecundū glo.
ibidem.Hug.not.xxx.queſtio.j.Omnis.ꝙ per re
ceptionem ad penitentiam non contrahitur com Hugo.
paternitas ſpiritualiter que impediat matrimo-
nium contrahendū.vnde filius ſacerdotis carna-
lis ſm ipſum poteſt contrahere cum illa quā ſuus
pater recepit ad penitentiā.Idem dicit de ipſo ſa
cerdote ꝙ poſſet cum illa contrahere ſi non obſta-
ret ordo ſacramentalis.cum hoc non ſit prohibitū
Concordat Hoſti.xͤſi.vlti.⁊ Ber.in glo.ſuper.ca.
vlti.vide infra.e.titu.q.xx.ad noticiam in fi.

¶ Queſtio.xviij.

Poſt hec quero qđ iuris ſit de fraternitate ſpi
rituali que attenditur inter illum qui ſuſci-
pitur ⁊ filios ⁊ filias carnales patris ſui ſpiritua-
lis.Rñdeo ſecundum Raymun.§.v.Vltimo vi- Raymūd⁹.
dendum

dendum eſt de fraternitate. Sciendū eſt ꝙ ſuper illo articulo varie fuerunt olim opiniones ⁊ diuerſa iura emanauerūt. Quidā dixerunt ꝙ filij duoꝝ compatrū nūquā poſſent ſimul copulari ſiue añ cōpaternitatē eſſent geniti ſiue poſt. alia iura dicebant ꝙ geniti poſt ꝯpaternitatē tm̄ nō poterāt copulari his omnibus pretermiſſis eſt ſine aliqua dubitatione tenendum ꝙ omnes filij duorū compatrū ſiue añ cōpaternitatē geniti ſint ſiue poſtea poſſint legitime et m̄rimonialiter copulari. Excepta illa perſona qua mediante cōpaternitas eſt cōtracta. Nam illa perſona nunꝙ poteſt copulari alicui filiorum patris ſui ſpiritualis.xxx.q.iij.ſuper quibus.℣.h expreſſe dicitur. Item in.c. pitatium. non oportet. ⁊ extra de cogna.ſpiritua.c.j.tua nos

Thomas. Idem Tho.Pe.⁊ Alb.⁊ Hoſti.§.iiij.quis ſit effectus.℣.item ſiue autem.

Queſtio.xix.

Item queritur ſi filius ſacerdotis vel alteriꝰ viri qui baptizauit puellam poſſit contrahere cū illa quā pater eius baptizauit. Rñ.ſm Ray. ibidem dixerunt quidam ꝙ ſic. Sed contrarium teneas iure nouo. Immo eſt etiaʒ ſi contractū fuerit matrimonium ſeparādum.extra de cog.ſpi.c. vlt.

Queſtio.xx.

Raymūdꝰ. Ad noticiam omnium predictorum quero in quibus ſacramentis ſpiritualis cognatio cōtrahatur. Rñ.ſm Ray.§.v.vltimo.videndum eſt ad noticiam. Quidam dicūt ꝙ ſicut ſunt.vij.dona ſpiritusſancti. Ita vij.dona baptiſmi.ſ.a pmo pabulo ſacramenti ſalis.vſqʒ ad confirmationē que fit per epiſcopum: ⁊ in quolibet eorum contrahit compaternitas: ita ꝙ nō poteſt eſſe matrimoniū inter tales cognatos ſpiri.xxx.q.j.peruenit.in fi.⁊ dicit glo.ꝙ i hac opinione fuit Hug.ſicut no.ſup idem.c.peruenit. Iſta.vij.dona baptiſmi exponit hic glo.ꝙ primum eſt collatio ſalis. ſecūdū eſt

Gloſſa. vij.dona baptiſmi. narium ⁊ aurium linitio cum ſputo. Tertium in fronte ⁊ in pectore crucis ſignatio. Quartum eſt olei ſacri vnctio. Quintum eſt baptiſmi ablutio. Sextum eſt verticis inunctio cū criſmate a ſacerdote facienda. Septimū criſmatio i frōte p epm. Alij dicunt ꝙ per tria tm̄ ſacramentum contrahitur ſpiritualis cognatio ſiue per cathecismum baptiſmū ⁊ confirmationeʒ epiſcopi.de conſecra: diſtin.iiij.in cathecismo.xxx.q.iij.ſi quis vnus. In hac opinione fuit Ala.baʒ.⁊ vvill.naſo. Tertij dicunt cum quibus ſentio ideʒ ꝙ ſcdi.ſ.ꝙ per illa tria dūtaxat contrahitur compaternitas.differūt tamen in hoc qḋ licet per baptiſmū ⁊ confirmationem cōtracta paternitas impediat ⁊ dirimat matrimonium.xxx.q.j.ſi quis filiaſtrū.de his qui. et q.iiij.ſi quis ex vno.xxxiij.q.ij. ſi quis. cum matre ſpirituali.extra de cogna.ſpiri.per totum. Illa tm̄ compaternitas que contrahitur per cathecismuʒ adeo exilis eſt ⁊ inualida qḋ vix īpedit matrimonium contrahendum. Nunꝙ autem dirimit contractum.extra de cogna.ſpiri.contracto. Et eſt ratio in promtu: quia cū baptiſmus ſit ianua ⁊ fundamentum omnium ſacramentorum.xxxij diſtin. §.verum.in fi.extra de preſbytero non bapti.c.j.⁊ vlti.patet ꝙ cathecismus non eſt ſacramentum. Item ante baptiſmum non eſt filius eccleſie: quia ſi moreretur in eternuʒ periret: ergo nec filius ſpiritualis: ergo per eum nulla vel quaſi nulla eſt cōtracta compaternitas. Hanc opinionem tenent quaſi oēs moderni.ſ. Albertus Tho. ⁊ Petrus

Goffredus Hoſtienſis Goffre.⁊ Hoſtien.in ſumma.eadem rubrica.§.iij qualiter contrahatur.⁊ in glo.eo.titu.ſuper.c.cōtracto.vbi tam ipſe ꝙ Ber. ponunt etiam predictas tres opiniones.qḋ hic dicitur ꝙ ſi quis ante baptiſmū moreretur in eternum periret. Intelligendum eſt vt dicit hic glo de exeunte in paruula etate anteꝙ haberet fidem ſacramenti: quoniam ſi adultus eſſet ⁊ moreretur in fide ſacramenti per illam ſaluaretur a morte eterna: dum tamē ſacramentum fidei: idest baptiſmi non contemneret.

Gloſſa. Cathecismꝰ. Nota quoqʒ in glo.hic ſuper ℣.per cathecismū ꝙ cathecismus hic appellatur quicquid fit a ſacerdote circa puerum baptizandum vſqʒ dum immergat eum in aquis. Rationem etiam ſupradictorum aſſignat Pe.in ſcrip.dicens ꝙ cognatio

Petrus. ſpiritualis impedit matrimonium contrahendū ⁊ dirimit iam contractum ſolum contrahitur in baptiſmo ⁊ in confirmatione.xxx.q.iiij. ſi quis ex vno in baptiſmo enim fit quaſi quedam natiuitas in vtero in qua vita ſpūalis confertur in confirmatione aūt quaſi natiuitas extra vterum per quam homo fidelis in publicam fidei confeſſionē exponitur. In cathecismo autem ſolum fit quedam diſpoſitio ad gñationē.vñ debilis cognatio ibi cōtrahitur que matrimoniū vix impedit contrahendum: ſed nullo modo dirimit cōtractum. In penitentia autem licet eſſe ſpirituale conferatur tm̄ quia aſſimilatur quaſi miraculoſe ſuſcitationi de morte ad vitam. Ideo ibi ſpiritualis cognatio non contrahitur hec omnia Pe.

Queſtio.xxj.

Quid ſi aliquis exhibens ſe ad leuandū puerum de baptiſmo non tāgat ipſum baptizatum ſed ſimulet ſe tangere reſpondēs cuʒ alijs ad illas interrogatiōes.abrenūcio ſathane vis baptiſari ⁊ nominet puerū cum alijs. Et quid in ſimili caſu de confirmatione. Rñ.ſecundū glo.hic ſuper ℣ſi. Baptiſmū ⁊ confirmationē. Non efficitur patrinus niſi tangat ipſum vel tenēdo eum cū baptiſat vel leuando de ſacro fonte.vel tenendo ad confirmationē licet reſpondeat ad oīa vt dictum eſt.

Queſtio.xxij.

Quid ſi teneat vt dictum eſt ſed non reſpondeat cum alijs patrinis intendens per hoc facere vt non efficiatur compater ⁊ ſic poſſit cum minori peccato cognoſcere matrem pueri vel eam ducere. Rñdeo ſecundū glo.ibideʒ ſine preiudicio credo ꝙ nihilominus efficitur cōpater ex quo tenet puerum vel tangit eum ſicut dictum eſt. Et ꝗ intendit eū tāgere vel tenere hoc eſt agere qḋ agūt veri patrini vnde compaternitas ſic contrahitur Nec credo ꝙ reſponſio patrinoꝝ ſit de ſubſtantia rei quo ad compaternitatē contrahendam. Gloſſa.

Queſtio.xxiij.

Quid de illis qui per ſimplicitatem vel per ignorantiam vel per fraudem leuant filios vxorum ſuarū vel maritoꝝ de ſacro fonte. Rñd. ſecundum Ray.ſuper ℣ſi. Contracto. Sieꝝ ignorātia factum eſt excuſant. ſi ex malitia fraus ſua. nō debet ei patrocinari nec ꝓpter hoc alter alteri debitum debet ſubtrahere niſi poſſit induci ad continentiam ſeruandam.vide infra.q.proxima. Raymūdꝰ.

Queſtio.xxiiij.

Nunquid ille ꝗ fuit in fraude amiſit ius exigendi. Rñdeo.ſecundū gloſ. ibidem cū non inueniatur probibitū in hoc caſu ꝙ non exigat nō credo eſſe eū ꝓhibendū exigere debitū. Idē Ber. in gloſ. Tho.tamen ⁊ Pet.dicunt ꝙ fraudulētus non debet exigere debitum ſed reddere.vide.ſ. eo. titu.q.ij.vtrum cognatio. Gloſſa.

Queſtio.xxv.

Quot et ꝗ poſſunt fieri patrini in baptiſmo vel in confirmatione. Rñd.ſm Ray.§.vij.

Itē vt multa.vt multa circa mrimoniū pericula
eueniāt ſtatuit leo papa ꝙ non plures ad ſuſcipiē
dum de baptiſmo infantem accedant q̄ vnus ſiue
vir ſiue mulier in cōfirmatione idipſum fiat de cō
ſecr.diſti.iiij.Non plures. Alb.dicit in ſcrip.ꝙ ſi
plures admittunt hec potius eſt permiſſio q̄ ſta
tutum qḋ debeat approbari.permittit autē rōne
amicitie que inter tales contrahi debet.hec Alb.
Et ſi plures etiam centum accedunt ⁊ tangunt cū
omnibus contrahit cognatio ſpiritualis.vt dicit
Hoſti.in glo ſuper.c.Martinus. ¶ Si tñ neceſ
ſitas cogeret in cathecismo baptiſmo ⁊ confirma
tione poſſet fieri vnus patrinus.vt patet de cōſe.
diſti.iiij.In cathecismo. ¶ Item in baptiſmo ⁊ in
confirmatione nō poteſt alium ſuſcipere in filiolū
ipſe qui non eſt baptizatus vel confirmatus.de cō
ſec.diſti.iiij.In baptiſmate.Addit glo.niſi i neceſ
ſitate quia tunc baptizare poteſt ⁊ de ſacro fonte
leuare.De hoc etiam vide.ſ.eo.tit.q.v. Nunquid
Alber. poteſt.circa fi. ¶ Item prohibitū eſt abbatibus et
monachis de baptiſmo filios ⁊ cōmatres habere.
xvi.q.j.Placuit cōi.de conſe.di.iiij.Nō liceat. Idē
credo de canonicis regularibus ⁊ aliis religioſis.
arg.extra.de poſtulando.ca. Ex parte.vbi dicitur
ꝙ id quod inhibitū eſt de monachis ne ſint aduo
cati in cauſis vel executores negotiorū forenſium
vel eccleſiaſticorum niſi de mandato abbatis ⁊ pro
vtilitate monaſterii id fiat circa canonicos regula
res obſeruandum eſt.licet de monachis in canone
ſpiritualiter ſit expreſſum. ¶ Alb.etiaʒ dicit ꝙ re
ligioſis non licet cōmatres facere. Et hoc vt dicit
hic gloſ.ſuper vſi.Suſcipe. inhibitum eſt eis ꝓ
pter familiaritatem que ſolet oriri ex hoc inter pa
trinos ⁊ matres carnales puerorum. vnde ſolent
ſe adinuicem oſculari.ar.extra de conſe.diſti. iiij:
Monachi.

De cognatione legali. Titulus. viij.

POſt tractatum de cognatione
carnali ⁊ ſpirituali conſequē
ter dicendum eſt de legali.

¶ Queſtio.j.

ET primo quero quid ſit
cognatio legalis. Rñd.
ſecundum Ray.eo.titu.Cognatio legalis eſt que
dam proximitas ex adoptione proueniens.Idem
Pe.⁊ Alb.in ſcrip.diſti.xlii.⁊ Hoſti.lib.iiij.rubri
ca.xii.de cognatione legali.§.j.Sed qꝛ in iure cano
nico modicum de hac materia tractatur.ideo ad
inſtructionem ſimplicium plenius de adoptione
ſubiiciamus.

¶ Queſtio.ij.

Raymūd⁹. **Q**Uero ergo quid ſit adoptio.Rñd.ſm Ray.
§.ii.Adoptio eſt extranee perſone in filium
vel nepotem vel deinceps aſſumptio legitima.Idē
Adoptio. Tanc.Tho.Pe.⁊ Alb.in ſcrip. ¶ Uel ſic vt dicit
hic glo.Adoptio eſt actus legitimus per quē qui
filius non eſt pro filio habet.Idem Hoſtie.§.j. vel
ſic.Adoptio eſt legalis actio ad ſolatiū eorū qui li
beros non habent inducta pene naturam imitans
Idem pla.⁊ iob.⁊ eaʒ approbat Hoſti. Nota tñ ꝙ
et qui liberos habent adoptare poſſunt lʒ facilius
concedatur liberos non habenti.ff.e.ti.l. Non eīn
§.eorū.hec in gloſ. ¶ Et vt dicit Pe.in diffinitiōe
tantum ponitur maſculinus ſexus propter digni
tatem lʒ tam maſculus q̄ femina adoptari poſſit.

¶ Queſtio.iij.

QUe ſint ſpecies adoptionis. Rñd. ſecundū
Ray.Species eius due ſunt.vna dicitur ar
rogatio.alia ſimplex adoptio.Arrogatur ille qui Arrogatio.
ſui iuris eſt.ideſt qui non habet patrē vel ſi habet
emancipatus eſt.⁊ tranſit in poteſtatem arrogan
tis.Et iſta fieri debet autoritate principis.Dicit h
glo.ꝙ arrogatio dicitur cū is qui adoptat rogat.i.
interrogatur an velit eum quē adoptaturus eſt in
ſuum filiuʒ eſſe.Et is qui adoptatur interrogatur
an id fieri patiatur. ¶ Adoptatur ille q̄ eſt in po
teſtate ſui patris ⁊ non tranſit in poteſtatē adoptā
tis.Et hoc fit īperio magiſtratus.ff.de adop.l.ij.⁊
l.Si pater. In qua lege etiam dicitur ꝙ arroga
tus cum oībus ſuis rebus et illi qui etiā in ptāte
arrogati erant tranſeunt in poteſtatē arrogantis.
vnde.v.Arrogo qui ſuus eſt ⁊ habet meus eſſe ne
ceſſe.Patris adopto ſuum nec patris deſinit eſſe.
Idem tho.⁊ Alb.vide infra.e.ti.q.vij.Quid ſit.

¶ Queſtio.iiij.

QUid ſi non ſeruatur iſta forma ſed aliquis i
domo pro ſe vel coram vicinis aliquā puel
lam recipit in filiam ſicut ſepe fit.Rñdeo ſecundū Hoſtienſis.
Hoſti.i glo.e.ti.Non puto ꝙ ex tali filiatiōe aliqḋ
impedimentū afferatur matrimonio etiā contra
hendo.Nec tali filie aliquod ius acquiri.qꝛ ſolen
nitas ꝑdicta eſt de ſubſtantia qua deficiente nihil
valet quod agitur.C.de probat.Non nudis.

¶ Queſtio.v.

QUis poteſt adoptare. Rñd. ſecundū. Ray.
§.iij.Adoptari. Et Hoſti.ſub.§. Quis pōt. Raymūd⁹.
Adoptare poteſt paterfamilias qui ſui iuris eſt:⁊
qui generare poteſt quoniam qui non poteſt gene
rare vt ſpado vel frigidus non poteſt adoptare.ff.
de adop.l.ij.§.illud.Sed ⁊ qui non poteſt genera
re adoptare pōt dūmō nō naturaliter impediat:
ſed per accidens.Caſtratus ergo.ideſt naturaliter
frigidus.ſcilicet caſte natus non adoptabit.Spa
do autem.ſcilicet qui cum gladio ſeu ſpata ſectus Spado.
eſt adoptare poteſt.ſm Hoſtien. ¶ Item minor.
quadraginta annis non poteſt arrogare niſi cauſa
cognita quia magis debet dare operā creationi fi
liorum propriorum.ſed bene poteſt adoptare.vt.ff.d
adopt.l.iij.⁊.l.Si pater.§.vlti.⁊.l.ſequēti. ¶ Mu
lier autem adoptare non pōt niſi ex reſcripto prin
cipis hoc ei concedatur in ſolatiū liberorum in bel Mulier.
lo imperatorum vel fidei catholice amiſſorum. ff.
de adopt.Nam ⁊ femine.C.eo.titu. Malierem.⁊
inſtitu.e.§.femine.

¶ Queſtio.vj.

QUis adoptari poſſit.Rñdeo ſecundū Ray.
et Hoſtien.poteſt adoptari quilibet tā ma
ſculus q̄ femina dummō ſit minoris etatis patre Raymūd⁹.
adoptante.ita ꝙ filius eius naturalis eſſe poſſet. Hoſtienſis.
ff.eo.titu.l.Adoptio eīn. ¶ Adoptatur autem pre
ſens ⁊ voluntarius tñ.vt.ff.e.tit.Neqʒ abſens.

¶ Queſtio.vij.

QUis ſit effectus adoptionis. Rñdeo ſecun
dum Ray.§.iiij.Effectus adoptionis eſt.vt Raymūd⁹:
ille qui adoptatur per omnia quaſi filius adoptā
tis habeatur.Ita vt etiam ab inteſtato ſuccedat.vt
C.eod.titu.l.penulti.Sed ne articulū.Item arro
gatus ⁊ eius filii vel nepotes ſi quos habet in po
teſtate tranſeunt in poteſtatem arrogantis qḋ non
eſt in eo qui adoptatur vt ſupra dictum eſt. Item
alia eſt differentia inter illum qui arrogatur et il
lum qui adoptatur quoniaʒ pater arrogator tene
tur relinquere filio arrogato quartā partem oīm
bonorum

bonorum que habet ſiue inteſtamento ſiue eum velit emancipare. Sed pater adoptator filio adoptiuo nihil tenetur relinquere niſi velit. C. e. ti. l. j. ⁊ l. penul. idē tho. ⁊ pe

℃ Queſtio. viij.

Poſt hec redeundo ad cognationem legalem viſo in principio tituli. quid ſit cognatio legalis quero nunc que ſint eius ſpecies ⁊ qñ matrimoniū impediat vel nō. Rñ. ſm Ray. §. v. vidimus ⁊ ſequenti. Nota primo qđ eis filys ſolū efficitur cognatus ille qui adoptat q̄ ſunt in poteſtate patris adoptantis vt patet. ff. eo. t. qui in adoptione dicēdum ergo qđ ex adoptiōe veniūt quaſi tres ſpecies legalis cognationis vna quaſi deſcendētiū alia q̄ſi a latere venientium. Tertia q̄ legalis affinitas dici poteſt. ℃ Prima quaſi deſcendentium attendit inter me patrem adoptātem. ⁊ filiaʒ meā vel neptē adoptatam. ℃ Scđa quaſi ex latere venientiū attēditur inter filium meū naturalem ⁊ filiam meam adoptiuā. ℃ Tertia. ſ. legalis affinitas inter me ⁊ vxorem fily mei adoptiui. Sīr inter filiū meū adoptiuum ⁊ vxorē meam. ℃ Cognatio in ſcđa ſpecie impedit matrimoniū quādiu ſunt in eiuſdē patris poteſtate. Ea quoqʒ ſoluta morte vel emācipatiōe fily adoptiui vl' naturalis poſtea non īpedit. extra de cogna. legali. c. j. xxx. q. iij. ita diligere. Poſt ſuſceptum in prima vero ſpecie videlʒ quaſi deſcendētiuʒ. In tertia ſcʒ legali affinitate omni tēpore impedit matrimoniū indiſtincte qm̄ pater adoptator non poteſt contrahere cū filia ſua adoptiua vel nepte. Nec cum illa que fuit vxor fily ſui adoptiui etiam poſt emancipationem. ff. de ritu nuptiarum l. Naʒ adoptiuus. inſtit. de nup. §. j. ij. ⁊ iij. Similiter filius adoptiuus poſt morteʒ patris adoptiui non poteſt contrahere cum illa que fuit vxor patris adoptiui. ff. de ritu nup. l. Naʒ adoptiuus filius cū omnibus ſupradictis. Cōcordat Thomas. petrus ⁊ Albertus

Raymun.

Tres ſpecies cognationis legalis.

℃ Queſtio. ix.

Sed nunquid filius adoptiuus poteſt contrahere cum filia illegitima patris adoptiui. videt qđ ſic q̄ filius illegitimus vel filia non eſt in poteſtate patris. Inſtitu. de emptio. §. vltimo. Ergo iudicanduʒ eſt de ea ſic de emancipata videtur contra. quia filius illegitimus non poteſt copulari filie ſpirituali. His allegatis reſpondet Gloſſa hic ſuper ℣ qui in adoptione Credo ſine preiudicio qđ filius illegitimus ⁊ filia illegitima poſſunt cōtrahere cum filys adoptiuis quia ſicut notauit hugo. xxx. queſtione. iij. in pricipio. Cum dicitur qđ filius adptiu⁹ nō pōt cōtrahere cum filia naturali. Naturalis fili⁹ vl' filia appellatur quo ad hoc legitimus filius vel filia illegitima de legitimo ſcʒ matrimonio nata ad differentiam ſpiritualis vel adoptiui fily vel filie. alias fily naturales dicuntur fily de concubinatu. vt. xxxij. q. iiij liberi. Cōcordant hoſti. ℣. vlt. ⁊ Inno. in glo.

Gloſſa.

℃ Queſtio. x.

Quero etiam an adoptiuus qui non trāſit in poteſtatē adoptātis poſſit contrahere cuʒ filia legitima patris adoptiui Rñ. ſm. Glo. hic ſup ℣. poſt ſuſceptū. Hug. nota. xxx. q. iij. in prin. qđ adoptio que non eſt arrogatio non impedit matrimonium inter filios: vnde quādo filius adoptatus nō tranſit in poteſtatē adoptantis non impedit matrimonium cum filia naturali. qñ autem trāſit impeditur quādiu durat adoptio. Sed ea ſoluta non impeditur cum hac opinione magis videtur conſentire etiam Inno. in glo. ſed hoſti. in glo. ſequentem opinionem reputat veriorem. Aly dicunt qđ adoptiuus etiā q̄ non tranſit in poteſtatē adoptantis non poteſt copulari filie adoptantis q2 ⁊ ſi non tranſeat in poteſtatem eius acquiruntur tñ ei iura quedam ex adoptione que diſſoluuntur per emācipationem vt. C. de adoptionibus. l. penultima. §. ſin autem iura. Tamen canonica indiſtincte loquūtur de adoptione non diſtinguendo inter adoptatum ⁊ arrogatū vñ idē iuris quo ad hoc innuūt in vtroqʒ caſu. He due opiniōes ſūt in glo. ea. q. in decretis ⁊ in glo. Her. eo. t. ponuntur et plura ő pdictis in añcedentibus queſtionibus.

Glo. ſſa

Gloſſa.

℃ Queſtio. xj.

Nunquid fily adoptiui poſſunt inter ſe ꝯtrahere. Rñ. ſm glo. ibideʒ poſſunt cū nuſq̄ inueniat hoc phibitū ſicut notat Hug. xxx. q. iij. Ita ſicut ſpūales fily alicuius poſſunt inter ſe contrahere ⁊ etiā ſpūales cū adoptiuis idē her. in glo.

℃ Queſtio. xij.

Quid ſi adoptiuus durāte adoptiōe ꝯtrahat cū filia legitima adoptantis nūquid ſoluet matrimonium. Rñ. ſʒ. glo. ibidē q̄dā dicunt qđ nō ſed Hu. notat ꝯtrariū cui⁹ opinioni ſtādū eſt quo ad hoc has opiniones etiā her. ponit in glo in fi.

℃ Queſtio. xiij.

Circa finē huius materie q̄ro. Quare ſtatutū ſit qđ cognatio legalis mrimoniuʒ impediat Rñ. ſm pe. in ſcrip. dđ qđ ſicut coſanguinei ⁊ affines Ita adoptiui ſimul in eadē familia ſolēt cohabitare. lex añ illas pſonas precipue a coniugio excludit q̄s neceſſe eſt cohabitare. Et ideo ſicut ꝯſanguineos ⁊ affines ita ⁊ adoptiuos excludit a coniugio pari ratione. Sed quoſdaʒ q̄dem perpetuo vt adoptantem ⁊ vxorem eius a matrimonio fily ⁊ filie. propter reuerentiam quā ſemꝑ eis fily debēt quoſdam vero ad tempus. ſ. durante adoptiōe vt filios naturales ⁊ adoptiuos ⁊ hoc propter cohabitationem concordat his tho. ℃ Nota etiaʒ ſecūdū tho. ⁊ Petrum inter patrem adoptantem ⁊ patrem naturalē ⁊ matrem adoptati nulla omnino cognatio contrahitur quia iſti ſibi non cohabitāt. hec de cognatione carnali ſpirituali ⁊ legali dicta ſufficiāt.

Petrus

De impedimēto criminis.

Titulus. ix.

Sequit videre de impedimēto criminis.

℃ Queſtio. j.

Et q̄ro q̄ crimina impediant matrimoniū ꝯtrahendum. Rñ. ſm Ray. eo. ti. i prin. Crimina multa ſunt que impediunt matrimoniū ꝯtrahendum propter coꝝ enormitatem. ſicut eſt inceſt⁹ xxxij. q. vij. ſi quis viduam. qui dormierit concubuiſti in his capitulis dicitur de inceſtu cum filiaſtra commiſſo vel cū duabus ſororibus aut cū duobus fratribus vel cum patre ⁊ filio vel cum relicta fratris: vel cum nepote aut nouerca aut nuru aut cōſobrina. Aut filia auunculi aut eius relicta aut priuigna ℃ Item ille qui vxorem ſuam interfecit aliā vxorem accipere non debet. Gloſſa niſi ſit adoleſcēs. xxx. q̄ſtione. ij. admonere interfectores. ℃ Itē ille qui rapuit ſpōſaʒ alterius xxxvij. queſtione. ij. ſtatutū. ℃ Itē q̄ inſidiando matrimonio proprium filium de ſacro fonte ſuſcepit vt poſſit priuare coniugem carnali debito copia ſui trigeſima queſtione prima De eo autem. ℃ Item ille qui interfecit preſbiterum. extra de peniten. ⁊ re. qui preſbiteruʒ Cui etiam imponit. penitētia. xij. annoꝝ ⁊ qđ ſin-

Raymun.

gulo militie careat: vt ibidem dicitur. ¶ Item ſo-
lẽniter penitẽs. xxxiij. q. ij. de his antiqui. ¶ Hos
Hoſtienſis. caſus etiam Hoſtien. ponit lib. iiij. rubrica. j. in ru
bricella de matrimonio. §. viij. qualiter impediat
vbi etiam addit vnum caſum. ſ. ſi monialem acci-
Raymun. piat ſcienter in vxorem. xxvij. q. j. hi qui. Sȝ poteſt
comprehendi ſub inceſtu. ¶ Sequit in Ray. Quis
autem iſta crimina ⁊ forte aliqua alia impediant
matrimonium contrahendum: generaliter tamẽ
ſi adoleſcentes ſunt ⁊ timetur de incontinentia eo
rũdem: debet eccleſia eis concedere nubendi licen
tiam. argu. xxxiij. q. ij. antiqui. In adoleſcentia ex-
tra de eo qui cogno. conſang. vxoris ſue. ex litteris.
¶ Omnes ſupradictos caſus ſm Ray. ponũt etiã
Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. ſuper. iiij. ſenten. diſtin. xxxv. ĩ
expoſitione littere. Et Alb. diſt. xxxvij. ⁊ concordãt
his. ¶ Dicit glo. hic ſuper ℣. debet eis eccleſia cõ
cedere nubendi licentiam. Eccleſia id eſt dyoceſis
epiſcopus forte etiam ſufficit quo ad hoc diſpen-
ſatio proprij ſacerdotis: imo de conſuetudine ho-
die quo ad hoc non ſeruatur iſte rigor qd petatur
Verſus. diſpenſatio eccleſie in hoc caſu. hec in glo. ¶ Itẽ
glo. hic in principio ti. ponit ℣. De his impedimẽ
tis preſbyterum, vxorẽq;, necans natiq; patrinus
inceſtus. raptor ſolẽnis: id eſt ſolẽniter penitẽs nõ
ſociatur. i. matrimoniũ cõtrahere prohibentur de
rigore iuris. Hoſtien. ponit aliquos verſus. Ince-
ſtus raptus ſponſate mors mulieris. Suſceptus
proprie ſobolis mors preſbyteralis: vel ſi peniteãt
ſolẽniter aut monialẽ accipiat prohibent hec con
iugium ſociandum. ¶ Omnia predicta impediũt
matrimonium contrahendum. Sed non dirimũt
contractum.

¶ Queſtio. j.

Q Ue ſunt crimina que dirimũt matrimoniũ
Raymun. contractum. Rñd. ſm Ray. §. ij. item nota.
Notandum ꝙ quamuis multa ſunt crimina ſicut pre-
dictum eſt que impediunt matrimonium contra-
hendum. Nulla tamen ſunt que contractum diri-
mant niſi tria. ¶ Primum. ſ. ꝙ ſi aliquis adulte-
ratur cum aliqua coniugata. ⁊ ipſe vel ipſa machi
natus fuerit in mortem viri ipſius adultere vel in
mortem vxoris ipſius adulteri cũ effectu vt ſimul
ſic contrahant: Poſtea ipſi adulteri in hoc caſu
contrahere nõ debent. Et ſi contraxerint penitus
ſunt ſeparãdi. xxxj. q. j. ſi quis viuente. extra de eo
q duxit in ma. quã pol. per adulteriũ. c. ſuper hoc.
ſignificaſti. veniens. ¶ Nota etiam ꝙ Tho. ⁊ pet.
ꝙ inter patrem adoptantem ⁊ patrem naturalẽ
⁊ matrem adoptati nulla omnino cognatio con-
trahitur: quia iſti ſibi nõ cohabitãt. hec de cogna-
tione carnali ſpirituali ⁊ legali dicta ſufficiant.
¶ Nota ſm glo. hic ꝙ iſta machinatio intelligit
cũ effectu ita ꝙ mors fuerit ſubſecuta. Si enim vene
nũ ꝓpinauerit: vel aliter occidere tẽtauerit ⁊ non
eſt mors ſubſecuta non dirimit matrimoniũ poſt-
ea contractum.

¶ Queſtio.

Q Uid ſi aliquis occidit maritum adultere:
non eo animo vt eam habeat. Sed in bello
vel alias per caſum: aut etiam per odium. Rñ. ſȝ
glo. ℣. vt ſimul contrahant Hug. no. xxxj. q. j. ſi qs
viuente. qd quocũq; modo vel quacũq; cauſa eum
interficiat nõ dirimitur matrimonium poſtea cõ-
tractum: niſi ad hoc interfecerit vt eam duceret.
Idem Ber. ⁊ Hoſtien. in gloſ. co. ti. ſuper. c. ſuper
hoc. arg. etiam ad hoc. extra de conuer. inf. lauda-
bilem. §. ad hoc.

¶ Queſtio.

Q Uid ſi precepit vel mandauit vel conſuluit
Goffre. interfici ⁊ factum eſt. Reſpondeo. ſm gloſ.
idem eſt ac ſi interfeciſſet ſicut notat hug. ibidem.

¶ Queſtio.

Q Uid ſi ratum habuit eum eſſe interfectum.
Rñ. ſecundum gloſſ. ibidem licet in maleſi- Gloſſa.
cijs ratihabitio retrotrahatur ⁊ mandato com-
pareatur. ff. de vi. ⁊ vi. arma. l. j. Sed et ſi. Cuȝ quis
credo tamen ꝙ non dirimeretur propter hoc ſolũ
matrimoniũ ſequẽs: q2 edictũ matrimonij ꝓhibi-
toriũ eſt. nec iſte caſus inuenitur prohibitꝰ ⁊ ſic no
tauit lauren. conſentit etiam cum hoc Bernardꝰ
in gloſſa ſuper decreta Laudabilem extra de con-
uer. infideliũ.

¶ Queſtio

Q Uid ſi occidat quis virum mulieris eo aĩo vt
cũ ea cõtrahat ſed tñ nõ polluit eã viro viuẽ
te. Nunquid poterit eam habere in vxorem. Reſ-
pondeo ſecundum glo. ibidẽ videtur qd non ar. ex Gloſſa.
tra de conuerſ. infideli. Laudabilem. vbi nulla ſit
mentio de pollutione adulterina. Et tñ ibi dicitur
ꝙ nec ẽt propter fauorẽ fidei ſuſtineatur matrimo
nium contractum inter ſarracenum conuerſum et
chriſtianam que maritum ſuum fecit interfici per
eum in captiuitate viri adhuc conſtitutum. Sȝ cõ
tra. xxxj. q. j. relatũ. ⁊ c. ſequenti. vbi expreſſa ſit mẽ
tio de adulterina pollutione. Et etiam magiſter h
dicit. Si aliquis adulteretur cuȝ aliqua coniugata
Reſpondeo. Credo ſine preiudicio ꝙ ſi non preceſ
ſit adulterina pollutio nõ dirimetur matrimoniũ
Et illa decr. laudabilẽ intelligẽda eſt d ſarracenis
captiuis adulterantibus cum vxoribus dominoꝝ
ſuorum vnde tria ſunt neceſſaria ad hoc vt matri-
monium dirimat pretextu machinationis. ſ. adul-
terium occiſio actualis ⁊ ꝙ eo animo fiat vt ſimul
cõtrahãt. Cum hac opinione cõcordat goff. alij tñ
dicunt qd machinatio mortis cum effectu ſufficit
ad dirimendum matrimonium. lȝ nõ interceſſerit
adulterina pollutio. ar. illiꝰ. c. laudabilem. vbi nul
la ſit mentio de adulterina pollutione. Cũ hac opi
nione cõſentit Inno. ⁊ hoſti. in glo. e. ti. ſuper. c. ſiḡr
hic. et etiam idem hoſti. in ſumma impugnãs go.
vt patet lib. iiij. rubrica. vij. de eo qui duxit in mat.
quam pol. per adul. ℣ſi. qd ſi q̄rat. Scḋus caſus ẽ
ſi preſtet fidem adultere ꝙ ducet eaȝ poſt mortem
legitimi eiꝰ mariti vel poſt mortẽ vxoris ipſiꝰ adul
teri. Glo. dicit h idẽ intelligas de iuramento vt ex
preſſe dicit. xxxj. q. j. relatũ de hoc in tribus ꝑdictis
ca. ſuper hoc. ſignificaſti. veniens.

¶ Queſtio.

Q Uid ſi nec fidẽ dedit nec iuramẽtũ ſȝ ſimpli
citer ꝓmiſit eã ducere. Rñ. ſȝ glo. ſup ℣. pre
ſtet fidẽ. Hug. no. xxxj. q. j. relatũ. qd idem eſt d ſim
plici ꝓmiſſione de fide ⁊ iuramẽto: q2 nõ e fidei in
telligitur q̄libet ꝓmiſſio nuda vl nõ nuda. ⁊ hmõi
ꝓmiſſio eſt q̄ſi deſponſatio de futuro.

¶ Queſtio.

S Ed quare hmõi fides data adultere dirimit
matrimoniũ. Rñ. ſȝ glo. ibidẽ q2 de re nõ va
cante nõ dȝ fieri ꝓmiſſio vt de pbẽ. vl d hereditate
viuẽtis ne aliquis deſideret vel ꝓcuret mortẽ p̄imi Gloſſa.
⁊ hec fuit cã cõſtitutiõis eccleſie in hoc caſu. Tertiꝰ
caſus eſt q̄ſi nõ p̄ſtat fidẽ adultere de ducẽdo eã ſed
preſentialr ducit ⁊ cũ ea ꝯtrahit. glo. vtroq; ſcien-
te impedimẽtũ. qm plus eſt ducere quaȝ fidẽ dare
de ducendo extra de eo q duxit in ma. quã poll. per
adul. c. cũ haberet ⁊ c. ex literaꝝ. Si vo nullꝰ iſtoꝝ
caſuũ interuenerit ⁊ adulter vxore ſua mortua vel
viro adultere contraxit cum ipſa quam prius pol-
luit per adulterium tenet matrimoniũ. vt extra. e.
ti. ſuper hoc ſignificaſti. veniens. Gloſſa hic ſuper
ver. ¶ Tertius caſus Ponit verſus de his tri-
bus caſi-

bus caſibus. Nuberat ſiue fidem dent mechi coniuge viuo. Siue parent mortem connubia ſunt dirimenda. Concordant cum Raymun. in omnibus ſupradictis tho. et pe. vbi. ſ. et alber. di. xxxv. et xxxvij. et Hoſti. vbi. ſ.

¶ Queſtio. iij.

Hoſtienſis. De tertio caſu. ſ. cum quis de facto duxerit adulteram viuente legitima. Quero plenius quid iuris ſit. Rñ. ſm Hoſti. vbi. ſ. in principio Rubrice eiuſdem ad notitiam huius impedimenti ſic puto diſtinguendum. Si quis viuente legitima de facto cum aliqua contraxit aut ſecunda erat inſcia aut conſcia ſcz quia quod quando eum duxit ſciuit eum habere aliam vxorem tunc non poſſunt poſtea in matrimonio eſſe vt ſupra dictum eſt. ¶ Si autem fuit inſcia vſque ad mortem prime cum intellexerit poſtea ipſum habuiſſe vxorem in poteſtate ignorantis eſt matrimonium ratificare vel diuortium petere. extra. eo. c. j. et. c. veniens et hoc ne reus de dolo ſuo commodum reportet et illa damnum. quod ſi ſemel poſtquam certificata eſt carnali copule conſenſerit non poterit de cetero reclamare. ar. extra de coniu. ſeruo. c. propoſuit. Sed ſi ab initio fuit ignorans et poſtea adhuc prima viuente facta eſt conſcia non debet pati quod cognoſcatur a viro. alias matrimonium in perpetuum impediret. ar. extra de preſcrip. c. fi. in fi. xxxiiij. q. ij. c. ſi virgo. extra de ſecundis nuptijs. dñs. idem dicit in glo. e. t. c. j. in quo caſu eidem mulieri credi debet: tum quia in poteſtate ſua eſt vtrum fiat diuortium vt primi: tum quia de conſcientia ſua certior eſt quam alius ſed

Raymun. et caueat iudex quod fiat de primo matrimonio plena fides: et vtrum de iure tenuerit inquirat diligenter. Nam vt dicit Ray. Si primum matrimonium non fuerit verum ſed tantum putatiuum non preſtat impedimentum ſecundo matrimonio. Extra de ſpon. veniens. extra de matri. contra interdictum ec. contracto. ex litteris in fi. Item Tho. et alber. diſt. xxxvij. ¶ Et addit ray. ſi tamen primum matrimonium fuit contractum in facie eccleſie et alter ante diuortium per eccleſiam celebratum vel contra interdictum eccleſie contrahit cum aliqua peccat debet agere penitentiam ſed nihilominus tenet matrimonium vt dictum eſt in preallegata decre. ex litteris in fi.

¶ Queſtio. iiij.

Hoſtien. Sed quid ſi mortua prima antequam ſecundam cognouerit ducat tertiam. Rñ. ſm Hoſti. ibidem. dico ipſum debere cum tertia remanere quamuis poſt ea cognoſcat ſecundam. extra. eo. veniens. Nullus enim fuit conſenſus habitus cum ſecunda legitima vxore viuente et ſic non poteſt impedire conſenſum tertie. concordat Goff.

¶ Queſtio. v.

Sed quid ſi tertiam duxit cum iam ſecundam cognouiſſet poſt mortem prime ſed tamen ipſa ſecunda ignorabat mortem et matrimonium prime. Rñ. ſcz hoſ.

Idem. ibidem dic quod adhuc remanebit cum tertia. arg. extra de electione. bone memorie cremon. extra de coniug. ſeruo. c. propoſuit. et. c. fi. ſi tamen queſtionem mouenies. ſ. eo. li. vti. iiij. de impedimento conditionis. q. ij quid de illo.

¶ Queſtio. vj.

Quid ſi contraxit cum duabus vel. x. inſcijs priore viuente. Rñ. ſm. hoſti. ibidem locus eſt gratificationi. quia quamcunque certificatam de morte prioris primo cognouerit poſt mortem legitime retinebit. extra. e. ti. veniens.

¶ Queſtio. vij.

Sed qualiter intelligitur inſcia. Rñ. ſm hoſ. ibidem. quia de remotis partibus venit puta de leniouicenſi ciuitate ad meſſanam vt extra. eo. tit. veniens et finxit celibatum vel diuortium latum vel ſe ſolutum vt extra de ſpon. cum apoſtolica. Ideo inſcia adulterium non commiſit quia non committitur ſine dolo. vt ff. ad legem Iul. de adulterijs. l. penultima. et. xxxiiij. q. ij. in lectum. Qualiter etiam filij legitima viuente ſuſcepti legitimi cenſentur. ſi tamen ſecundum matrimonium in facie eccleſie ſit contractum ſecus ſi clam

¶ Queſtio. viij.

Pone quod aliquis mulieri coniugate cum qua nondum commiſit adulterium dat fidem de ducendo eam poſt mortem viri legitimi vel vxoris ſue. ſi ipſe coniugatur vel contrahit cum ea de facto. Nunquid poſt mortem vxoris ſue vel viri adultere poterit matrimonium contrahere cum illa. Reſpondeo ſm Ray. §. vlti. Pone determinatum eſt nunc per gregorium. ix. quod ſiue ante fidem datam vel matrimonium de facto contractum ſiue poſtea le- Raymun.
gitima tamen ſuperſtite eam cognouerit debent omnino ſeparari alioquin ſi nec ante nec poſt interuenit carnalis copula quamuis vterque ipſorum pro eo quod in hoc grauiter deliquerunt ſit penitentia iniungenda non eſt tamen matrimonium quod cum ea contraxit poſt vxoris obitum dirimendum. extra de eo qui duxit in matri. quam polluit per adulte. ſi quis vxore. vbi expreſſe determinatur iſte caſus. idem Tho. et Alber. et Hoſti.

¶ Queſtio. ix.

Quero etiam ſi vtrum in aliquo caſu liceat vxorem adulteram occidere. Rñ. ſm pe. et Tho. Thomas.
di. xxxvij. dicendum quod vxorem adulterinam occidere contingit dupliciter: aut quia per iudicium conuictam et damnatam de adulterio procurat a iudice occidi. et hoc licet facere amore iuſtitie vel liuore vindicte. hoc tamen non licet fieri in iudicio eccleſiaſtico ſed ciuili. aut quia extra iudicium occidit eam vel facit interfici. Et hoc facere nunquam licet ſecundum legem diuinam: licet in aliquo caſu permittatur ſecundum legem humanam ſcilicet ciuilem: vt quando inuenit mulierem in actu adulterij. Tunc enim lex humana propter incitamentum non punit. In foro tamen penitentiali tales nihilominus puniendi ſunt.

¶ Queſtio. x.

Utrum magis peccet qui occidit vxorem: vel qui occidit matrem. Reſpondeo ſecundum Petrum ibidem dicendum quod ſimpliciter maius Petrus
peccatum eſt occidere matrem quam occidere vxorem quia magis repugnat nature: ſed tamen quo ad aliquid maior pena imponitur occidenti vxorem in eo quod maior eſt pronitas ad eius occiſionem vt per penam pronitas retardetur. Et concordat his gloſſa. xxxiij. queſtione ſecunda ſuper. c. admonere. circa finem. vide de hoc ſupra libro, tertio titu. xxxiij. de peniten. et remiſſio. queſtione. xxx. que penitentia &c. ex iſto.

De diſpari cultu.
Titulus decimus.

Sequitur de diſpari cultu. ſ. quando vnus eorum qui contrahere volunt eſt catholicus et alter hereticus. vnus chriſtianus et alter iudeus vel paganus.

¶ Queſtio. j.

Et quero quid iuris ſit de matrimonio talium. rñ.

ſm ray.co.ti.in princi.ſup hoc ita diſtinguas aut
fidelis contrahit cum infideli.ſ.iudeo vel pagano
vel heretico aut infideles inter ſe ꝛ alter eoꝝ poſt
ea conuertitur ad fidem aut fideles inter ſe ꝛ poſt-
ea labitur alter eorum in hereſim. ¶ In primo ca-
ſu nullum eſt matrimonium ſponſalia tamen po-
teſt fidelis cum infideli contrahere ſub conditiõe
Exo.xxxiiij. vt ſi infidelis conuertatur ad fidem.xxviij.q.j.§.ex
Deut.vij. his in ſi. Caue chriſtiane. Non oportet. Et in veteri
teſtamento prohibuit dominus Exo.xxxiiij.ꝛ deu.
vij.dicens. Non accipias vxorem de filiabus alieni
genaꝝ filijs tuis ne traducant eos poſt deos ſuos
Idem tho.ꝛ pe.in ſcrip.di.xxxix.

¶ Queſtio.

Nunquid poteſt contrahi matrimonium cuꝫ
infideli ſub conditiõe conuertendi ſicut ſpon
ſalia. Rñ. ſm glo.hic ſuper ꝟ.non oportet ꝛ Hug.
Glоſſa. Nota ſup.idẽ.c.non oportet ꝙ non ꝛ ꝙ nihil agit
ſi dicat fidelis mulieri infideli accipio te in vxorẽ ſi
fueris chriſtiana ſpõſalia etiã contracta ſimplici
ter inter fidelem ꝛ infidelem non valent. Sed ſub
conditiõe conuertendi valent: ꝛ poſt conuerſioneꝫ
opus eſt nouo conſenſu: qꝛ primus non ſufficit cuꝫ
fuerit ad ſponſalia tm̃.

¶ Queſtio.ij.

Sed quid de ſecundo caſu.ſ.cum ambo con-
iuges ſunt infideles ꝛ alter conuertit̃. Rñd.
ſm Ray.ibidem. Cum coniuges ambo infideles:
puta iudei ꝛ ſarraceni inter ſe contrahunt verum
Raymun. matrimonium eſt. ¶ Sed ſi alter eoꝝ conuerta-
tur ad fideꝫ alter remaneat in iudaiſmo: vel ĩ gen-
tilitatis errore. Si infidelis non vult cohabitare
fideli: vel ſi vult cohabitare nõ tamen ſine iniuria
ꝛ blaſphemia nominis chriſti: vel vt eum pertra-
hat ad infidelitatem vel aliud mortale peccatũ. In
iſtis tribus caſibus cõtumelia creatoris ſoluit ius
matrimonij circa fidelem. Et ideo poteſt fidelis li
cite contrahere.extra de diuor.c. quanto.ꝛ.c. gau-
demus.in quibus capitulis expreſſi ſũt iſti tres ca
ſus. Concordant etiam his Tho.ꝛ Pet. in ſcrip.
Gloſſ.hic ſuper ꝟ.ſi in tribus iſtis caſibus ponit
de hoc.ꝟ.ad peccata trahens, blaſphemans atqꝫ
relinquens ſpernitur ad vota faciens trãſire ſcõa
vel ſic ſpernas ſpernentem vel blaſphemare volẽ-
tem vel te credentem ſcelus ad mortale trahenteꝫ
Nã ſunt abſqꝫ mora ſic vincula rupta pora. ¶ Si
ꝟo infidelis vult cohabitare fideli ſine aliquo pre
dictorum infidelis vult cohabitare ei bene facit.
Et hoc monet apoſtolus.j.coꝛ.vij. dicẽs. Si quis
frater vxorẽ habens infidelem ꝛc. Sed ſm Tho.ꝛ
Pe.in ſcrip.licet aliquando hoc fuit conſilium.ſ.
commanere volenti cohabitare ſine contumelia:
ꝛ hoc propter ſpem conuerſionis illius: tamen qꝛ
nunc obſtinati ſunt infideles. ſtatim debent ſepa-
rari: vnde nunc idem iudicium eſt de talibus ſicut
olim in caſu in quo volebat cohabitare infidelis
ſine contumelia creatoris: vel ſine ſcandalo vxoris
pertrahendo ipſam ad peccatum. Uide infra.e.q.
Sequitur in Ray. Si autem fidelis non vult coha
bitare infideli non eſt cõpellendus: tamen illa vi-
uente non poterit contrahere: quoniam durat ma
trimonium.xxviij.q.j.iam nunc.ſic enĩ neqꝫ. Et eſt
expreſſum ibidem.q.ij.in.§.hoc diſtinguendum.et
extra de diuor.gaudemus. Et licet quidam olim
diſtinxerint dicentes aliud eſſe in iudeis: aliud pa
ganis quaſi gentilis conuerſus infideli volenti co
habitare poſſit: ſed non iudeus. hodie tamen ideꝫ
dicatur iudicium in vtriſqꝫ.

¶ Queſtio.iij.

Circa hoc ego quero vtrũ infidelis cognoſcẽs
vxorem ſuam peccet. Rñ. ſm Tho. vbi ſupra Thomas.
arti.ij.in ſi.dicẽdum ꝙ non peccat ſi propter bonũ
prolis aut fidei qua tenetur vxori: debitum reddit:
cum hoc ſit actus iuſtitie ꝛ temperantie ſicut non
peccat faciens alios actus politicarum virtutum
ibidem concordat Pe.

¶ Queſtio.iiij.

Quid ſi iudei vel pagani contraxerunt cũ cõ-
ſanguineis. ſm ritus ſuos. Nũquid poſt cõ
uerſionem remanebũt taliter copulati. Rñd. ſm Raymun.
Ray.§.ij.quid ſi.dicas ꝙ ſic. Quia apud infideles
verum eſt matrimonium. Non enĩ artantur cano
nicis conſtitutionibus. Et per ſacramentũ baptiſ
mi non ſoluunt̃ coniugia. ſed crimina dimittunt̃:
extra de diuor.gaudemus.in prin.vbi ea que dicta
ſunt fere de verbo ad verbum habent̃.ex.xxvj. diſ.
vna tm̃. Hoc tamen intelligas niſi contraxerint ĩ
gradibus diuina lege prohibitis. Quos require ĩ
leuitico.c.xviij. Idem Tho.di.xl.ꝛ Pe.di.xxxix.

¶ Queſtio.v.

Quid ſi infidelis plures habẽs ſimul vxores
conuertitur nũquid tenebit omnes aut quã
ex omnibus retinebit. Rñ. ſecundum Ray.§.iij qd
ſi.dic qꝺ prima tantum eſt vxor. Et ideo illam ſolã
poteſt retinere. Idem Bernar.ꝛ Hoſtiẽſis in gloſ
ſa ſuper.c. Gaudemus .cum enim ab initio vna co
ſta in vnam feminam ſit conuerſa ꝛ diuina ſcriptu Gene.ij.
ra teſtetur Geneſis ſecundo. Qꝺ propter hoc relin
quet homo patrem ꝛ matreꝫ ꝛ adherebit vxori ſue.
Et erunt duo in carne vna. Nec dixit tres vel plu-
res ſed duo. Nec dixit adherebit vxoribus ſed vxo
ri. per quod patet qꝺ nulli vnquam licuit plures ſi
mul habere vxores niſi cui diuina reuelatione fuit
conceſſum per quam ſicut iacob a mendacio iſrae
lite a furto ꝛ ſamſon ab homicidio Sic ꝛ patriar-
che ꝛ alij viri iuſti qui plures ſimul legunt̃ habuiſ
ſe vxores ab adulterio excuſantur. extra de diuor.
c Gaudemus.§.quia vero. Idem Thomas Petr⁹
ꝛ Albertus. ¶ Patet etiam ex his qꝺ ſi infidelis
ſecundum ritum ſuum legitimam repudiauit vxo
rem. vt Deutero.xxiiij. Cum tale repudium veri-
tas in euãgelio reprobauerit. math.xix. Nũqd ea
viuente licite poterit aliam etiam ad fidem chriſti
conuerſus habere niſi in tribus caſib⁹ notatis .ſ.
eo.t.q.ij. ſed qd de ſcdo ꝟ. Sed ſi alter hec habent̃
expreſſe in.c.gaudemus.§.q autem. Ideꝫ Thomas
ꝛ Albertus.

¶ Queſtio.vj.

Quid ſi prima puerti noluerit. Rñ. ſm.alb.q Albertus.
dicit ſic puto ꝙ tunc liberuꝫ ſit ei eligere de
alijs conuerſis quã voluerit ꝛ cũ illa cõtrahere de
nouo qꝛ prior contract⁹ non valebat nec aliqua ea-
rum erat vxor vera cũ quibus ſecũdo cõtraxit ꝛ iõ
nulla habet mai⁹ ius ꝙ alia ꝛ idẽ dicit hoſti.ĩ glo.
ſup.c.gaudemus ſi prima mortua eſt.

¶ Queſtio.vij.

Quid ſi aliqs eodẽ momẽto ꝯtraxit cũ duab⁹
dicẽs duab⁹ mulierib⁹ accipiã vtrãqꝫ veſtrũ
in vxorẽ q ex iſtis erit vxor. Rñ. ſm glo.ſup.ꝟ.dic ꝙ
neutra in hoc concordant ſat̃ go.ꝛ hoſti.li.iiij.ru.
iiij.de ſponſa.du.in fin.ꝛ in glo. Addit hic glo niſi
forte talis ſit altera illarum qꝺ cum illa non poſſit
contrahere matrimoniuꝫ in quo caſu tenet matri-
monium cum reliqua ſicut notat. Hug.goſ. tamẽ
dicit contra quia non intendit contrahere cuꝫ vna
ſed cum vtraqꝫ. Et ideo voluntas et poteſtas ſe
admuicem impedunt. Hoſtienſis in ſumma vbi
ſupra dicit ꝙ de hoc non multum curandũ eſt qꝛ ra
rus eſt caſus.

¶ Queſtio

¶ Queſtio.viij.

Raymūdus Sed qd in premiſſo caſu de repudio. Nunqd vir iam conuerſus ad fidē debet reſtitui vxori iniuſte per huiuſmodi reprobantur repudiū ſpoliare. ſi peteret reſtitutionē. Reſpon. ſm Ray. §.
.Cor.vij. iiij. Sed nunqd dicas qđ nō. ſi ipſa adhuc remanet in infidelitate quia ſm apl'm.j.Cor.vij. frater aut ſoror nō eſt in huiuſmodi ſubiect⁹ ſeruituti. Sȝ ſi virum conuerſum ad fidē ⁊ ipſa conuerſa ſequatur anteꝗ ꝓpter predictas tres cauſas. ille ducat vxorem legitimam vel etiā ſi illa quā duxit mortua eſt ſm Inno. ⁊ Hoſt. in glo. Primā conuerſam recipere compellet. hētur hec expreſſe. extra de diuor. in c. Gaudem⁹. §. qͥ aūt ⁊. §. qđ ſi ꝯuerſū nec ī hoc caſu
Thomas. poſt repudium. illa nupſit alteri ei fornicationem
Hoſtienſis. obijcere poterit. niſi alias fuerit fornicata. vt in. e. c. dicit in ſi. ¶ Addit hic Tho. Qđ ſi fidelis aliud contraxit matrimoniū in aliquo predictoꝝ caſuum ſ. anteꝗ alter conuerteretur in penā infidelis indicitur ei qđ nō poſſit contrahere. ſed ſi poſtea cōuertitur pōt ei cōcedi diſpēſatiue vt alteri nubat. qꝛ cū alius coniunx aliam duxit ſolutū fuit matrimonium omnino quo ad vinculum. Idē pe. Hoſt. etiā in glo. ſuper. c. quāto. §. ſi eū inſi. dicit ꝙ talis. ſ. re
Raymund⁹ manens in infidelitate cum peccato contrahit. ſed nec eccleſia curauit aliqđ dicere de cōtractu ſuo qꝛ foris eſt. ¶ Sequit̃ in Ray. per qđ aperte probat̃ qđ ſi aliqͦ de tribus cauſis ꝑdictis. ſ. e. ti. q. ij. Sed quid de ſecūdo. ꝟ. ſed ſi alter interueniat ſoluitur ſtatim matrimonium quo ad ſeruitium. glo. i. quo ad onus matrimonij qꝛ non tenetur nec de ꝑcepto nec de ꝯſilio cū ea habitare vel neceſſaria exhibere ꝙdiu talis eſt. Sed non ſoluitur quo ad ſubſtantiam. glo. qꝛ remanent adhuc coniuges. niſi tūc demū cum cōtrahit cum alia matrimoniū. ⁊ ideo di
j.Chori.vij. xit apl's. j. Cor. vij. frater em̄ vel ſoror non eſt ſeruituti ſubiectus in hmōi. glo. i. qñ non vult infidelis cohabitare. vel non ſine blaſphemia vel quum pertrahat ad peccm̄ mortale. Et canon dicit. Contumelia creatoris ſoluit ius matrimonij. circa eum qui relinquit̃. Nō dicit ſoluit matrimoniū. ſȝ ius. i. vinculum vel obligationem ſeu ſeruitutem matrimonij. xxviij. q. ij. Si infidelis. ꝯcordat his Tho. Quidam tamen aliter ſentiunt alienum ſenſum a littera extorquentes. ¶ Inno. ⁊ etiam ⁊ Hoſtienſis in glo. dicunt qđ in predictis tribus caſibus ſoluitur matrimonium ipſo iure. Addit tamen Hoſtienſis qđ tutius eſſet vt iudex diem aſſignaret infideli de hoc etiam ponit opiniones in glo. ſuper. c. gaudemus. ⁊ Ber. ſilr vide infra. q. proxima.

¶ Queſtio.ix.

Gloſſa. Nunqd autoritate ꝓpria in predictis tribus caſibus poteſt fidelis conuerſus aliam vxorē ducere an expectandū eſt iudicium eccleſie. Rñ. ſm glo. ſuper ꝟ. Cum contrahit. ſi aliquis predictorum trium caſuum eſt notorius. poterit contrahere non expectato iudicio eccleſie niſi ꝙtum ad habitationem ſolēnitatum. que inſtitute ſunt ab eccleſia. Si autem dubium ſit de quolibet trium predictorum caſuū. Credo ſicut notat Hug. xxviij.
Huguitinus q. ij. Si infidelis ꝙ epiſcopus ſiue eccl'ia mittere debet ad eam aliquos qui voluntatem eius requirant ſuper predictis caſibus vel recipere ſuper hoc probationem ſi haberi poſſit ⁊ illa noluerit reſpōdere. aut ſi forte non inueniatur alias nō credo qđ aliam ducere debeat. Si tamen duxerit verum eſſe matrimonium dum tamen aliquis de trib⁹ predictis caſibus interueniat vide. ſ. q. proxima in ſi.

¶ Queſtio.x.

Utrum conuerſus ad fidem intrare poſſit religionem vel fieri ſubdyaconus. in vita vxore remanente in infidelitate pacifice tamen cohabitare volente. Reſpō. ſm glo. ſuper ver. Altera opi. Gloſſa.
hugo. ſuper illud. c. ſi infidelis eſt. quod debet moneri vt conuertatur. ſi dicat ſe velle conuerti. ſed non tunc expectanda eſt. ſi autem dicat ſe nolle cōuerti. non expectabitur. etiam ſi cōtradicat. alij dicūt qđ ea inuita poteſt fieri monachus vel ſubdyaconus et ſibi imputet qđ conuerti non vult hec in glo. ¶ Tho. in ſcrip. dicit qđ ſi poſt conuerſionem viri ſit aliqua probabilis ſpes de conuerſione vxoris non debet votum continentie vir emittere nec Thomas.
ad aliud matrimonium tranſire qꝛ difficilius conuerteretur vxor ſciens ſe priuatam eſſe viro ſuo. ſi autem non ſit ſpes de cōuerſione poteſt ad ſacros ordines vel ad religionem accedere prius requiſita vxore qđ cōuertatur. Et tunc ſi poſtꝙ vir ſacros ordines ſuſcepit vxor conuertatur nō eſt ſibi vir reſtituendus ſed debet ſibi imputare in penam tarde conuerſionis quod viro ſuo priuatur.

¶ Queſtio.xi.

Quid ſi ante baptiſmū dimiſit quis vxorem cā fornicationis ſi vterqꝫ poſtea conuertatur. Nunqd tenebitur eam recipere. Item ſi recepit et Gloſſa.
eam cognouerit: nunqd impedietur a promotiōe ſicut ille qui poſt adulterium vxoris cognoſcit eā. Rñ. ſm. glo. ibidem ad primum dixit Hug. qđ tenetur eam recipere. ¶ Ad ſecundum dixit qđ non impeditur a promotione qꝛ ⁊ peccatum ⁊ pena peccati dimittitur in baptiſmo. ⁊ ideo talis fornicatio non imputatur iſti vel illi quo ad aliquā penā nec eſt ſimile de fideli cognoſcente vxorem: poſt adulterium eius. qꝛ penitentia eius ad puritatē baptiſmi non adducit omnino.

¶ Queſtio.xij.

Cum infidelium vnus conuertitur ad fidem quero vtrum proles debeat ſeqͥ fidelem parentem vel infidelem. Reſpon. ſecundum Thomam Thomas.
vbi. ſ. arti. iiij. dicendum quod ſi proles prouenit ad perfectam etatem libere poterit ſequi quem voluerit parentem.. ſ. fidelem vel infidelem. Si autē eſt in minori etate conſtitutus tūc debet dari fideli non obſtante etiam ſi mater eſſet infidelis. qđ indigeret matris obſequio ad educationem.

¶ Queſtio.xiij.

Reſtat videre de tertio caſu. ſ. quando fideles Raymund⁹
contrahūt inter ſe et poſtea alter labitur in hereſim vel in infidelitatis errorem. Et quero quid iuris ſit de matrimonio talium. Reſpon. ſecundum Raymun. §. v. in tertio caſu. Qui relinquitur non poteſt contrahere. Nec diſtinguo an interuenerit carnalis copula vel non. Et tenetur infidelis continere licet in hoc caſu maior appareat contumelia creatoris ꝙ in primo. Ratio eſt quoniam matrimonium fidelium eſt ratum ⁊ ideo nullo caſu ſuperueniente poteſt diſſolui. glo. niſi per ingreſſum religionis ante carnalem copulam. ſacramentum enim fidei qđ ſemel admiſſum eſt. nūꝙ amittitur. ſed ratum efficit coniugij ſacramentum vt hec expreſſe dicuntur. extra de diuor. ꝙto: matrimonium vero infideliū non eſt ratum ⁊ ideo diſſolui legitime poteſt. Et hoc in tribus caſibus vt. ſ. dictum eſt.

¶ Queſtio.xiiij.

Quid ſi catholicus contrahit cum heretica Ambro.
baptizata. vel econuerſo. Nūquid tenet matrimonium videtur qđ non. propter diſparem cultum. Sicut dictum eſt in princ. ti. tu. expreſſe dicit ambroſius. xxviij. q. j. Caue chriſtiane. verſi. Caue inquit gentilem aut iudeam aut alienigenam

hoc eſt hereticā non accipias vxorē tibi. Et in. c. nō
oportet cū hominibꝰ hereticis. cōmiſcere cōnubia
dicit tñ Hug. ſup. c. Caue. quo licet tale matrimo
nium cōtrahi non debuerit cōtractū tñ tenet. ſicut
tenet cū excōmunicato ſufficit eñ ſi ambo initiati
ſunt ſacramēto baptiſmatis vt in illo. c. Caue chri
ſtiane. hec Ray. §. vi. Quid ſi idem tho. Pe. ⁊ Al.

¶ Queſtio. xv.

Nunquid iudeus hodie poſſet contrahere cū
pagana. videt qȝ non. qꝛ hoc eſt prohibitum
in veteri teſtamento ⁊ etiam iure gentium vt di. ſ.
Ius gentium. Itē qꝛ iſte eſt diſpar cultus. Sed vi-
detur cōtra. qꝛ hodie pagani nō ſunt ydolatre ⁊
fere oēs ſunt circuncisi ⁊ diſcernunt cibos ⁊ iuda
Gloſſa. zant. Rñ. ſm glo. hic ſuper v. diſparē cultū. Hug.
nota. xxviij. q. i. §. verū qȝ inter tales pōt mrīmōiū
cōtrahi. ⁊ qȝ ꝓpter diſparem cultū. nō impeditur
mrīmoniū niſi īter fideles ⁊ īfideles nec fuit olī ali
ter prohibitū et qꝛ ꝓhibitio iure gentium non eſt
adeo efficax. vt inter īfideles diuerſe infidelitatis
mrīmōiū contrahi nō poſſit. Tho. ī ſcrip. dicit qȝ
infideles vnius ritus. contrahere poſſunt cū infide
libus alterius ritus. ſi tñ per aliquod ius poſitiuū
eorum prohibentur tunc cultus diſparitas impe-
dit matrimoniū inter eos. et idem dicit Petrus.

¶ Queſtio. xvi.

Pone qȝ iudeus gentilis vel hereticus non ba
ptizatus vult baptizari non inuenit aquā vel
aliquem qui baptizat eum conſtat ei omnia pecca
ta dimiſſa eſſe. qꝛ baptizatus eſt baptiſmo flami-
nis. Nunqd pōt contrahere mrīmoniū cū chriſtia
na. Rñ. ſm Ray. ibidem dicit Hug. ſuper illud. c.
Caue qȝ non qꝛ ianua omnium ſacramentorum. ē
baptiſmus. xxxij. diſt. §. verum in ſi. Et optime fa-
cit ad hoc idem. c. Caue verſicu. ſi chriſtiana ſit nō
eſt ſatis niſi ambo initiati ſint ſacramēto baptiſma
tis. Tho. etiam dicit qȝ nō eſſet verū matrimoniū.

De impedimēto violentie

Titulus. xi.

Circa impedimentū violentie ſiue metꝰ

¶ Queſtio. i.

Quero primo in genere. an impedi
at matrimonium. Rñ. ſm Ray. c.
ti. Circa hoc notādū qȝ violentia ex ſui natura ēt
ſine conſtitutione eccl'ie matrimonialē cōſenſum
excludit. Nā vbi metus vel coactio interceſſit non
poteſt conſenſus habere locum ⁊ per conſequens
nec mrīmoniū qȝ ſolo ꝯſenſu cōtrahit. xxvij. q. ij.
ſufficiat. Extra de ſpon. Cū locū. Sȝ qꝛ inter vim ⁊
vi magna eſt differentia. et inter metum ⁊ metum
extra de ſponſa. de muliere. Ideo ad notitiam hu-
Raymundꝰ iuſmodi materie ſunt aliqua ſpecialiter inquiren
da et primo.

¶ Queſtio. ij.

Quid ſit vis ſiue coactio. Et quid metꝰ. Rñ.
ſm Ray. §. ij. vis eſt maioris rei impetus q̄
repelli non pōt. ff. qȝ metꝰ cauſa. l. i. §. vlt. ¶ Me-
tus eſt inſtantis vel futuri. periculi cauſa mentis
Coactio. trepidatio. vt in c. l. dicitur. Idē tho. di. xxix.

¶ Queſtio. iij.

Metus. Raymūdus Que vis ⁊ quis metus excuſet vel impediat
matrimonium. Rñ. ſm Ray. §. iij. vt autē.
Circa hoc nota q̄ coactio ſiue vis alia leuis alia
violenta. Leuis non excludit conſtitutionem ma-
trimonialem violenta autē cōſenſum excludit ar.
di. l. preſbyteros. extra de ſpon. veniēs. ij xxxi. q. ij.
c. i. ⁊ ij. Quid ſit violenta coactio: patet. ſ. cū qs ca
pitur vel contrahit inuitus. ducit vel ligat. extra
de his q̄ vi metus ne cauſa fi. ſacris eſt. leuis aūt vt
dicit hic glo. ſup. v. Leuis que fit ꝑ minas verboꝝ
vt cum dicitur niſi hoc feceris non habebis grati-
am meā vel nō diligā te ⁊ ſimilia. ¶ Itē metꝰ aliꝰ
cadit in conſtātem virum. alius non. Ille qui cadit
in cōſtātē virū. excludit ⁊ excuſat cōſenſū matrimo
nij. extra de his que vi. me. ve. cau. fi. Cū dilecti filij
vbi dicit de qbuſdā canonicis q̄ iurauerant ⁊ vo-
uerūt qȝ regulam cyſterciensem obſeruarent ⁊ tranſla
tionē ſue eccleſie ad ordinē illoꝝ non impedirent ⁊
poſtmodū cōtra predicta reſtitui petebant. impo-
nit eis ſup hoc ſilētiū nō obſtāte violētia ſibi illata
vt dicebant cū nec metū mortis nec cruciatū corpo
ris cōtineret ⁊ ideo non debuit cadere in cōſtantē
Itē cadit ī cōſtātē virū ⁊ excuſat metꝰ ſtupri ⁊ ſeruitꝰ
vt pȝ. ff. e. t. ſ. qȝ metꝰ cā. l. nec timore. vbi dr̄ vt pōt
hic glo. qꝛ timor īfamie vl' vexatiōis nō ꝑtinet. hoc
edicto vel ſi qs meticuloſius rē aliquam timuerit.
Sȝ ſi quis ī adulterio vel furto vel flagitio alio de
prehēſus dedit aliqd. vel ſe obligauit. ad hoc edi-
ctum ꝑtinet. timuit eñ mortē. vel pericula vel vin-
cula Itē ſi deprehēſus dedit deprehēſori qd vel pro
miſit ne ꝑderet qꝛ ꝑditꝰ illa potuit pati. hec ī glo.
Itē de hoc. ff. qȝ metꝰ cā. l. iſti qdē. §. i. ij. ⁊ iij. vbi di
cit qȝ ſeruitutis metus adnumerādus ē. Itē ſi dede-
rit ne ſtuprū patiat vir vel mulier. hoc edictū locū Raymundꝰ
hȝ. cū bōis viris maior iſte metꝰ q̄ mortis ēē debeat Verſus.
¶ In ſupradictis cū Ray. cōcordāt Tho. Pe. ⁊ Al. ī
ſcrip. ⁊ addūt qȝ nō differt vtrū hec q̄tuor ꝑdicta fi
ant in ꝑſona ꝓpria ſiue ī ꝑſona liberoꝝ ſiue in ꝑſo
na vxoris. ¶ Et iſtos quatuor modos de metu duo
bus verſibus cōꝓhendas Excuſare metꝰ: hos poſ-
ſe puta. qꝛ neſcis Stupri ſiue ſtatꝰ verberis atq̄ ne
cis. Itē nota qȝ talis metus caderet in vnum. q nō
diceret cadere in alium qꝛ nō eſt veriſimile hoiem
clare dignitatis in vrbe timuiſſe, vel qȝ rex parui
militis metu timeat vt hec dicūtur. ff. qȝ metꝰ cau-
ſa. non eſt veriſimile ⁊. xxxi. q. ij. lotharius verū ta-
men ſi apertiſſimas probatiōes habeat repellitur
vt in eadem. l. dicitur preſumptio que contra eū eſt Gloſſa.
glo. i. cōtra hoiem clare dignitatis. q dicit ſe timuiſ
ſe in vrbe vel cōtra regē q parui militem dicit ſe ti
muiſſe. Et ſic iudex ſcdȝ diuerſitatē perſonarū vel
locoꝝ iudicabit qualis ſit metus vel violētia ⁊ iu-
dicabit matrimoniū aliqȝ vel nullū. dicit etiā her.
extra de ſpō. in glo. ſuper. c. Cū locū qȝ minor me
tus excuſat feminam q̄ virum ar. extra de homici Thomas.
dio ſicut dignū. i. Rñ. ¶ De hac materia ſic dicit
Tho. ⁊ pe. in ſcrip. Quod duplex eſt coactio. ſ. ab-
ſoluta ꝑ vim ⁊ conditionata per metum abſoluta
non cadit in conſenſum animi. Sed pōt cadere in
copulam carnis. vnde in quo caſu. copula ſequens
faceret matrimonium. vt dicetur infra. q. proxi-
ma ſi ſit coacta non facit matrimoniū coactio ve
ro conditionata. ſ. que coactio eſt per metū: que-
dam eſt ſufficiens. ſ. que poteſt cadere in conſtan-
tem virum et hec quia impetrat reſtitutionem ī in
tegrū repugnat indiuiſibilitati matrimonij. ſ. Et
ideo excludit matrimonium. ſ. quo ad deū ⁊ quo
ad eccleſiam Quedam vero inſufficiens que non
cadit in virum conſtantem ſed leuem. Et hec quia
non impetrat reſtitutionem in integrum. non op-
ponit indiuiſibilitati matrimonij. ideo etiā ipſū
non excludit idem Thomas. ¶ Dicit etiam glo. Gloſſa.
hic in fine titu. ſuper v. Significauit qȝ ſi preceſſit
coactio ⁊ metus qui poteſt cadere in conſtantem
virum ſed cum ſit compulſus factus eſt volens cre
do quod non ſit matrimonium. Ex quo non con-
ſtat de coactiōe preſumit non conſenſiſſe niſi ꝓbet
ꝯtrariū. ſecꝰ ſi poſtea libere ꝯſēſit. nā ad mrīmōiū
reqrit nō tm̄ ꝯſēſus. ſȝ liber ꝯſēſꝰ vt dicit Ho. extra
de ſponſa. in glo. ſuper. c. cum locum vnde etiā ibi Hoſtienſis.
dem dicit

dem dicit qꝺ ſi filia timore mortis patris ſui in ali
quē conſentiat qꝛ verior eſt opinio ꝙ non eſt matri
monium.qꝛ non eſt liber conſenſus.Aliqui tamen
dicunt contra in hoc caſu.

¶ Queſtio.

QUid ſi aliquis captus ſit nunquid pōt in ca
ptiuitate contrahere matrimonium. Rñ.
ſm Hoſtien.in glo.ibidē ſi captus ſit ꝑ pecunia ex
torquenda tenet matrimoniū in vinculis cōtractū
quia et tunc poteſt procuratorem conſtituere niſi
eſſet captus ab hoſtibus ⁊ ſit ſeruus factus vel ni
ſi captus vel detentus eſſet ad tale matrimonium
contrahendum extra de procura.accedens.

¶ Queſtio.iiij.

QUid ſi mulier poſt cōſenſum coactū moram
cōtrahit in domo mariti vel permittit ſe co
Raymund⁹ gnoſci. Rñ.ſꝫ Ray.§.vlti. Itē nota.quātuſcūꝗ ſit
metus.vel violentia in matrimonio contrahendo
Gloſſa. ſi mulier que allegat metum ſteterit ꝑ annum ⁊ di
midium cum marito.vel conſenſerit etiam ſemel
in carnalē copulam non debet poſtea audiri.ſi alle
gat metum vel violentiam. extra.de ſponſa.ad id
qꝺ extra. q̄ matrimoniuꝫ accuſa. poſ.inſuper adie
ciſti extra de eo q̄ duxit i matrimo.quā poī.ꝑ adul.
c.ſignificauit.dicit hic glo.ſuper ver. per annum ⁊
dimidium qꝺ idem credit de minori tempore. Si
tamen iuxta arbitrium boni viri tantum ſit. quod
preſumi debeat pro conſenſu.concordant cum hoc
Hoſtien.⁊ Ber.in glo.ibidem.c.ad id qꝺ vnde po
nunt ꝟ. Effuge cūꝫ poteris.ne conſenſiſſe puteris
ar.ad hoc. extra de ſpō.ꝯſultatiōi. Inno.tñ in glo.
eiuſdem.c.intelligit illam de qua fit mrīmonio in
illo.c.ad id qꝺ:cognitam fuiſſe ab illo theutonico
et qꝺ ꝑ ſolā cohabitationem nō iudicatur mrīmo
nium.niſi probetur conſenſus alſ de ea autem que
poſt coactum conſenſuꝫ carnaliter cognoſcitur di
cit Petrus qꝺ ſi habita oportunitate reclamandi
permittit ſe cognoſci preſumitur tacite conſentire
in matrimoniū.Si autem cogitur ad carnalem co
pulam aut hoc erit per vim abſolutam.et tunc nō
eſt matrimonium ibi aut per metum.aut ergo ſuf
ficientem ⁊ ſic non eſt matrimoniuꝫ.aut īſufficien
tem ⁊ tunc in iudicio fori preſumitur matrimoniū
Si tamen vere non conſentit.non eſt matrimoniū
vt dictum eſt.ꝭ.e.li.ti.j.q.iij.Qualiter cōtrahitur.

¶ Queſtio.v.

QUid ſi ad conſenſuꝫ coactum apponitur iu
ramentum Rñ.ſm Pe.dicendum ꝙ aliter
Petrus. de hoc iudicat in iudicio fori:aliter i iudicio poli.
Nā iudiciū fori ſit ſcdꝫ eaꝗ rei publice expediūt. ⁊
iō in iudicio fori tale iuramētū nō eſt obligatoriū
in iuditio vero poli iudicatur magis ſecunduꝫ ea
que ſaluti anime conſitentis .ſ.priuate perſone ex
pediunt.Ideo conſulendū ē qꝺ impleat iuramen
tum vel ſaltem per ſuperiorem impetret abſolu
tionis beneficium.Et concordat glo.hic ſuper ver.
Thomas. Significauit.Et Hug.vide.ꝭ.li.j.titu.ix.de iura
mēto ⁊ piurio.q.xxx. Quid de eo. Et infra.e.ti.q.
ix.Queritur etiam.

¶ Queſtio.vj.

UTrum conſenſus coactus ſaltem ex parte co
gentis faciat matrimonium. Rñ.ſm Tho.
dicendum qꝺ non quia matrimonium cū ſit que
dam relatio claudicare non poteſt:vnde quicquid
Thomas. impedit matrimonium in vno impedit et in alio.
Si autem poſt modum conſentiret eſſet matrimo
nium.tunc dummodo cogens adhuc in ſuo cōſen
ſu remaneret. Idem glo.hic Si autēꝫ voluntatem
mutauit conſenſus ei⁹ nō pōt facere matrimoniū.
Idem Pe.⁊ addit qꝺ ſi prius conſentiens poſt mo
dum vult diſſentire. cū alter diſſentit:compelli
tur per eccleſiam.preſumitur enim manere in eo
dem conſenſu nec ei liceat ſecundū eccſie iudiciuꝫ
variare conſenſum patent hec in ſimili.ꝭ.eo. li.ti.
j.q.xvj.Circa hanc.

¶ Queſtio.vij.

UTrum pater poſſit cogere liberos ad contra
hendum matrimoniū. Rñ.ſm Pe.dicendū
qꝺ in matrimonio requiritur cōſenſus lib.ratio
ne grauis obligationis que ibi cōtrahitur ad per
petuam ſeruitutem.Ideo pater non poteſt cogere
liberos ad matrimoniū cōtrahendū.vel generali
ter cum quacūꝗ muliere vel ſpecialiter cuꝫ aliqua
determinata.niſi ſubſit cauſa aliqua neceſſaria.ex
qua etiam ſine precepto paterno. teneretur filius
ad aliquod matrimoniū cōtrahendum Idem di
cit Thomas.

¶ Queſtio.viij.

NUnquid ergo parentes temere iurāt matri
monia filiorum. Rñ. ſm Tho. ⁊ Pe. dicen
dum qꝺ non.quia ex natura ipſius contract⁹ intel
ligitur iſta cōditio.ſ.ſi liberi cōſenſerint ⁊ ipſi obli
gantur ad inducendum eos bona fide.

¶ Queſtio.ix.

QUeritur etiam hic vtrum ille qui per metū
cadentem in conſtantem virum compulſus
aliquid promittit.teneatur illud poſtmodum ad
iplere. Reſpon.ſm Alber.vbi.ꝭ.Concedo ꝙ vbi ē Albertus.
iudicium per qꝺ muniri poteſt defenſio a iudice
etiam coactus debet ſoluere promiſſum ⁊ compe
tit ei actio ex lege ⁊ ex canone. Et iudex debet eum
reſtituere in integrum.Si autem defectus ſit iudi
cis puto qꝺ non debet ſoluere ſed aliquam leuem
propter cautelam facere penitentiam de promiſſo
precipue. ſi fides vel iuramentū nō interuenit. Si
eñ iuramētū iteruenit dicūt multi qꝺ ēt mihi ſa
tis ꝓbabile videſ eē ſoluēdū.Si ꝟo aūt nō ſoluit ⁊ iu
ramētū violauit ⁊ poſtea venit ad penitentiam. vi
detur mihi non eſſe cogendus ad ſolutionem.ſed
tantum ad fracti iuramenti emendationem.

De impedimento ordinis

Titulus.xij. ¶ Queſtio.j.

NUnc agendum eſt de impedimento ordi
nis Et quero quid iuris ſit de hoc. rñ. ſꝫ
Ray.eo.ti.circa hoc notādū qꝺ clerici in
quatuor minoribus ordinibus conſtituti Raymund⁹
niſi ſint monachi.vel regulares canonici vel i alia
religione q̄ cōtinētiā profitetur licite poſſunt con
trahere.glo.niſi vouerint continentiā vel aliud ca
nonicum impedimentum interuenerit.di.xxxij. ſi
qui vero ſeriatim.xxviij.diſt.de his.extra de cleri
cis coniuga.c.j.ij.et.iij.Si vero in ſacris ordinib⁹
conſtitutus eſt aliquis, puta preſbyter dyaconus
vel ſubdiaconus cōtrahere non poteſt. Et ſi cōtra
xit ſeparabitur.di.xxxij.Si qs eorum lectores eru
beſcant.placuit extra.qui cleri.vel vo. matrimo
niū cōtra. poſ.c.j.⁊.ij.Idē ponūt tho.⁊ pe.in ſcrip.
di.xxxvij. ¶ Queſtio.ij.

QUero etiaꝫ vtrū ordo poſſit ſupuenire mrī
monio.rñ.ſm Pe.in ſcrip.dicendū illud in
ordinis ſuſceptione duo ſunt.ſ. Poteſtas ordinis
et executio ptātis.aut ergo ordinatur coniugatus
cōſentiēte vxore ⁊ tūc ſuſcipit ptātē ⁊ executionem
et ipſa cū eo intelligiſ cōtinētiā ꝓfiteri aut vxore
neſciēte vel nō,cōſentiēte ⁊ tūc recipit q̄dem ptā
tē ordinis.i.caracterē ſꝫ non executionē ordinis in
eccſia occidētali dico ſecus in orientali vide aliqua
vtilia de hac materia.ꝭ.li.j.titu.viij.de voto.q.lix.
Quid ſi maritus ⁊ ſequenti.

Extra de ſponſa. in gloſſ. ſuper. c. in preſentia dicit
qđ non certificata de morte primi viri defacto con
trahens ante certificationem ſi tamen fama pu-
blica habeat qđ mortu⁹ ſit reddere poteſt debitū
dumtamen eam conſcientia nō remordeat ſed nō
exigere. Nam tale matrimonium non dirimitur.
licet contra prohibitionem eccleſie ſit contractū.

De publice honeſtatis iuſtitia. Titulus.xiiij

Oſtq̃ vidimus de impedimē
to ligationis videamus de pu
blice honeſtatis iuſtitia. quod
impedimentū eſt ab eccleſia
introductum propter ipſius
eccleſie honeſtatem. Cui⁹ due
olim erant ſpecies. Una q̃ cō-
trahitur ex ſecundis nuptijs
⁊ hec eſt hodie ſublata de medio. Extra de cōſan.
⁊ affi. Non debet. alia que contrahitur ex deſpon-
ſatione puta aliquis deſponſauit aliquam ſeptem
annorum vel vltra.

¶ Queſtio.j.

ET primo quero quid ſit publice honeſtatis
iuſtitia. R̄ſ. ſm Tho. in ſcript. ſup. iiij. ſen.
di. xlj. publice honeſtatis iuſtitiam ſic diffiniuit ꝙ
eſt propinquitas ex ſponſalibus proueniēs robur
trahens ab eccleſie inſtitutione propter eius ho-
neſtatem

¶ Queſtio.ij.

DEinde quero quid iuris ſit de hoc. R̄ſ. ſm
Ray. eo. ti. in princi. Cum quis deſponſauit
aliquam ſeptem annorum vel vltra. licet eam non
publice ho- cognoſcat tamen nullus de conſanguinitate eius
neſtatis iu- poterit eam habere in vxorem. Nec ipſe aliquam
ſtitia eius conſanguineam vt patet extra de deſponſa. in
impub. Continebatur. §. vlti. extra de ſpon. c. o. iu
uenis ad audiētiam. ¶ Durat aūt hec prohibitio
vſq̃ ad quintum gradū ſicut in affinitate vt dicūt
Alber. ⁊ Goff. li. iiij. ti. j. §. ex ſponſalibus ⁊ de eo q̃
cognouit conſan. vxoris ſue in fi. Et Hoſtiē. ea. ru-
brica. §. vlti. vbi ergo ſi quis. colligitur hoc extra d̄
conſangui. ⁊ affi. c. non debet. §. prohibitio. Ideo āt
dixi. vij. annorū: q̄ſi ſi ante ſeptēniū contracta ſunt
ſponſalia: nullius iudicant̄ eſſe momenti: nec pre-
ſtant aliquod impedimentum niſi poſt ſeptēnium
qui aliter contraxerat ſponſalia approbauerit: ex
tra de deſpō. īpub. litteras acceſſit. Vide. ſ. eo. li. tit. j.
de ſponſalibus. q. vj. pone ꝙ pueri.

¶ Queſtio.iij.

QUid ſi ſponſalia nō tenuerint: q̄ nō de iure
ſed tm̄ de facto ꝯtracta fuerunt. verbi gratia
deſponſauit aliquis conſanguineam vel monach⁹
vel clericus in ſacris ordinibus conſtitutus vel fri
gidus vel ꝑpetuo maleficio maleficiatus: vel ſecu⁹
deſponſat aliquā de facto. Nunquid talia ſponſa-
lia que nulla ſunt preſtant impedimentū conſan-
guineis vt non poſſint contrahere cū talib⁹ ſpon-
ſis de facto: vel ſi contraxerint nō teneat matrimo
Raymun. nium. R̄ſ. ſꝫ Ray. §. ij. quid ſi ad hoc dixerit hug.
⁊ nota. xxvij. q. ij. ſi quis vxorem. Et plerīq̃ cum eo
ſentiunt ꝙ bene per tales paratur impedimentuꝫ
conſanguineis ⁊ de ṗmo caſu. ſ. de ſponſalibus cō-
tractis inter cōſanguineos habetur expreſſe. extra
de ſponſa. ad audientiam. Et videtur expreſſum de
omnibus. xxvij. q. ij. ſi quis vxor. ⁊ c. quidam deſpō
ſauit. vbi dicitur de quadam deſponſata ⁊ dotata a
quodam qui eam cognoſcere non potuit ꝙ frater
illius ſpōſi qui eam poſtmodum impregnauit: nō
poteſt eam habere in vxoreꝫ. Videtur mihi ꝙ iuri
innitatur dicta opinio. Hoc autem non eſt ꝓpter
affinitatem que non ꝯtrahit̄ niſi per carnalem co-
pulam: ſed eſt ꝓpter publice honeſtatis iuſtitiam
que ꝯtrahit̄ per ſponſalia per verba ſiue de preſen
ti ſiue de futuro ſiue de iure ſiue de facto tm̄ ꝯtra-
cta. Sexto caſu poſito ſupra. q. prima. quādo vide
licet puer vel puella ante ſeptēnium ſponſalia cō
traxerūt. Nō forte ideo eſt ſpeciale in illo caſu. q̄
in talibus tam animi q̄ corporis eſt defect⁹. Glo.
hic ſuper ꝟ. animi. q̄ ea etate non ꝯſueuit haberi
diſcretio rōnis. Concordat hiſpe. in ſcrip. ⁊ gof.
libro. iiij. titulo. j. §. ex ſponſalibus. Et Hoſtiē ſi.
eadem rubrica. §. vj. quis ſit effectus. vbi etiam
addit dicens ex his. Nota ꝙ quando ſpōſalia nul
la ſunt conſenſu deficiente non videt̄ ꝙ generent
hanc iuſtitiam. Et ſm hoc conſanguineus furioſi
continui ſponſam eiuſdem furioſi poterit ducere
in vxorem: cum conſenſus deficiat. extra de ſpon.
c. dilectus.

¶ Queſtio.iiij.

QUid ſi ſponſalia fuerunt ſub conditiōe con
tracta vt ſi dicatur accipiam te in vxorem: ſi
dederis mihi. c. vel ſi poſſum te de iure habere in
vxorem. Nunquid hmōi ſponſalia conditionalia
introducunt hāc publice honeſtatis iuſtitiā. R̄ſ.
ſm gl. ſuper ꝟ. de futuro. Credo ſine preiudicio ꝙ Gloſſa.
non. Cum edictum de matrimonio ſit ꝓhibitoriū
nec ſit expreſſum ꝙ hmōi ſponſalia cōditionalia
introducant huius publice honeſtatis iuſtitiā.

De impedimento affinitatis. Titulus.xv.

Ictum eſt de publice honeſtatis iu-
ſtitia que quibuſdam viſa eſt affini
tas ꝓpter quādam ſimilitudinem.
Et ideo conſequenter de affinitate
videndum eſt.

¶ Queſtio.j.

ET primo quero quid ſit affinitas. R̄ſd. ſm
Ray. eo. ti. affinitas eſt ꝓximitas perſonarū Raymun.
ex carnali copula proueniens omni carens paren
tela ex carnali copula. Ideo dixi q̄ tam per forni- Affinitas
cariam copulam quā per legitimā ꝯtrahit̄ affini-
tas. xxxv. q. iij. nec ea. extra de eo qui cog. conſang.
vxo. ſue diſcretionē. ⁊ c. tue fraternitatis. Ideꝫ pe. tho
mas. ⁊ alb. ⁊ hoſti. li. iiij. rub. xiiij. de conſan. ⁊ affi.
ſub rubrica de affinitate §. j.

¶ Queſtio.ij

QUot ſunt gn̄a affinitatis ⁊ q̃ affinitas im-
pedit matrimoniū. et vſq̃ ad quotū gradū
⁊ qualr̄ grad⁹ cōputetur. R̄ſ. ſm Ray. §. ij. ⁊ ſequē
ti. Tria gn̄a affinitat̄ fuerūt olim. Sed hodie pri- Idem
mū gen⁹ tm̄ ſtat ſcdo ⁊ tertio de medio ſublatis ex
tra de cōſangui. ⁊ affi. nō dꝫ vbi ꝑ conciliū genera
le reuocat̄ ꝓhibitio antiqua de coniugio in ſcdo ⁊
tertio. affinitatis genere nō contrahendo de q̄bus
habetur infra ⁊ de ſobole ſuſcepta ex ſcdis nuptijs
non maritanda cognatione prioris viri. Et de con
trahendo in quinto ⁊ vlteriori gradu conſangui
tatis ⁊ affinitatis. ¶ Primum genus affinitatis
contrahitur ex ꝑſona addita conſanguinitati per
carnis copulam iuxta regulam que dicit perſona
addita perſone per carnis propagationem. i. ꝑ car
nalem procreationem ſobolis mutat gradum ⁊ nō
gen⁹ attinētie. Et perſona addita perſone ꝑ carnis
copulā mutat genus attinētie ſed nō gradū. vñ ꝟſ⁹
Mutat nupta gen⁹ ſꝫ gn̄ata graduꝫ ⁊ vt hoc meli⁹
itelligat̄ extra in mediū ꝓponam⁹. ecce ego ⁊ ſoror
mea vna ꝯſanguinitas ſum⁹ ⁊ nō vna cōſanguinita

acciplat ſoror mea maritū vel amaſiū habeat pe
trū videlicet ipſe petr⁹ eſt addita pſona ꝯſanguini
tati mee ꝑ carnalem copulā ⁊ mutat gen⁹ attinen-
Genera affinitatis. tie qꝛ Petrus eſt affinis mihi.nō ꝯſanguine⁹ ſicut
ſoror mea eſt mihi ꝯſanguinea.ſꝫ nō mutat gradū
qꝛ ſoror ē mihi ꝯſanguinea in ṗmo gradu.itaqꝫ ipſe
petr⁹ eſt mihi affinis.in ṗmo gradu affinitatis ge
nere ⁊ in ṗmo gradu.Et qđ dictū eſt de ſorore mea
Idem intelligas de qualibet conſanguinea mea ⁊
quolibet conſanguineo meo qꝛ oēs mariti ꝯſangui
neaꝝ meaꝝ ſunt mihi affines in primo genere affi
nitatis.Et in illis gradibus in quibus vxor eorum
attinent mihi.quia ſi qua eſt mihi in ſecundo gra-
du conſanguinitatis maritus eius eſt mihi in pri-
mo genere affinitatis ⁊ in ſecūdo gradu.Et ſi qua
eſt mihi in tertio gradu conſanguinitatis marit⁹
eius eſt mihi in ṗmo genere affinitatis ⁊ in tertio
Exempla. gradu.Et ſic de ceteris gradib⁹ qm̄ gradus cōpu-
tant̄ inter affines reſpectu cōſanguinitatis tantū
xxxv.q.v. porro.Et qđ dictū eſt de maritis conſan-
guinearū meaꝝ idem per oia intelligas de vxori-
bus conſanguineoꝝ meoꝝ qꝛ mihi ſunt affines om
nes in primo genere affinitatis ⁊ in illis gradib⁹
in quibus mariti eaꝝ ꝯſanguinei ſunt mihi.⁊ ego
ſum eis ſiſr affinis in eodem genere ⁊ in eiſdē gra-
dibus.Itē oēs ꝯſanguinei vxoris mee ſunt mihi af
fines in primo genere affinitatis ⁊ in eiſdem gradi
bus in quib⁹ ſunt cōſanguinei vxoris mee.Et oēs
cōſanguinei mei ſiſi modo ſunt affines vxoris mee
in ṗmo genere affinitatis ⁊ in eiſdē gradibus in q
bus ſunt mihi conſanguinei ſicut hoc totū ꝓbat̄.
extra de cōſa.⁊ affi.qđ ſuꝑ his.ibi dicit̄ qꝛ lꝫ oēs cō
ſanguinei viri ſint affines vxoris ⁊ omnes ꝯſangui
nei vxoris ſint affines viri.inter cōſanguineos tn̄
vxoris ⁊ ꝯſanguineos viri ex coniugio eiuſdē viri ⁊
vxoris nulla contrahitur affinitas propter quam
matrimonium inter eos debeat impediri.vn̄ pa-
ter ⁊ filius contrahere poſſunt cum matre ⁊ filia ⁊
duo cognati cum duobus cognatis auunculus ⁊ ne
pos cum duabus ſororibus de hoc etiā.xxxv.q.iii.
Sane.ex quo habetur qđ vir ita debet abſtinere a
matrimonio cōſanguineaꝝ vxoris ſue ſicut a ma-
trimonio propriarum conſanguinearū.Idē in.c.
porro ⁊ iſtō primū gen⁹ affinitatis habebat olim
prohibitionem vſqꝫ ad ſeptimū gradū ſicut ꝯſan
Secundum guinitas.xxxv.q.iii.de affinitate nullū equaliter
ſed hodie ſolū vſqꝫ ad quartū gradū incluſiue du
rat.extra de conſan.⁊ affi.c.non dꝫ. ¶ Scđm gen⁹
affinitatis vt dicit hic gloſſa.ſuper.v.in affinitate
olim ita conſiderabat̄ vxor fratris mei eſt mihi in
primo genere affinitatis.Mortuo fratre meo ad
de illi per carnis copulam alium virū ille erit mi
hi affinis in ſecundo genere affinitatis ⁊ ille ſm ve
tera iura mortua illa non poterat accipere aliquā
Tertium de conſanguinitate prioris viri vſqꝫ ad quartū gra
dum tn̄.¶ Tertium genus affinitatis ſicut olim
conſiderabatur.ſm genus affinitatis fuit vir fra-
tris vxoris mee.Adde illi viro per carnalem copu
lam aliam vxorem mortua vxore fratris mei illa
erit mihi in tertio genere affinitatis ⁊ illa mortuo
viro ſuo non poterat olim maritari cum aliquo
Cod.ſ. de conſanguinitate mea vſqꝫ ad ſecundum gradū
Sed hec omnia hodie ſublata ſunt vt patꝫ in capi.
non debet.Hec in glo.¶ In ſumma vero nō eſt ꝑ-
termittendum qđ gradus dicuntur eſſe in affinita
te ⁊ computantur in ea ex parte conſanguinitatis
tn̄.vt predictum eſt.vnde tn̄ de affinitate aliquaꝝ
perſonarum queritur in quo gradu ſibi attineant
recurrendum eſt ad perſonam illam qua median
te ventum fuit ad affinitatem ⁊ querendū eſt quo

to gradu diſtat ab illa perſona de qua agitur ſꝫ re
gulam illam poſitā ſupra in titu.de cognatiōe car
nali.q.vi. Pone qđ aliquẽ ſcilicet quoto gradu q̄s
diſtat a ſtipite toto gradu diſtat a quolꝫ deſcēden-
tium ⁊ hoc vſqꝫ ad lineam equalitatis in illa enim
queſtione ⁊ precedente oſtenſum eſt qualiter gra-
dus ſunt computandi in conſanguinitate ⁊ quoto
gradu diſtant ab illa perſona de qua agitur in cō-
ſanguinitate toto diſtāt in affinitate in omnib⁹ ſu
predictis a principio queſtionis cum Ray. concor
dant Tho.Pe ⁊ Alb.in ſcrip.

¶ Queſtio.iii.

Quid ſi moritur ꝯſanguineus mediante quo Raymū.
contrahitur affinitas.Rn̄.ſm Ray.ibidē.
§.iiii.item nota.Nihilominus pſona que ſemper
viuit remanet affinis vt patet.xxv.q.x.fraternita-
tis.⁊ addit̄ ibidē qđ nec alia copula coniugalis af
finitatē prioris copule ſoluere valet.

¶ Queſtio.iiii

Sed quid ſi quis aliquam polluit extraordi-
narie.Rn̄.ſm Ray.ibidē qui ſic dicit cōtra-
hitur affinitas non ſolum per matrimonialē ſed Idem
etiam per fornicarium coitum dūtn̄ ordine natu-
re.Si vo extra ordinem hoc eſt extra vel citra vas
debitum aliquis polluit aliquam non impeditur
ob hoc aliquis de conſanguinitate illius qui ſic eā
polluit illam ducere in vxorē quamuis talis pollu
tio criminoſa ſit ⁊ damnabilis ⁊ hoc intellige niſi
facta fuerit illa pollutio matrimoniali conſenſu.
Nā tunc impediret.xxxv.q.iii.c.extraordinaria.⁊
extra de eo q cog.con.vxo.ſ.fraternitati tue.vbi ap
probat̄ ſnīa diuortii lata contra quēdā q illam du-
xerat cuius antea ſororē adhuc ſeptennē contractis
ſpōſalibus extraordinaria libidine polluerat.⁊ ſic
qn̄ ſit maritali affectu extraordinaria pollutio eſt
impedimētū etiam publice honeſtatis iuſtitia.vt
in illa fraternitati ſm Ber.⁊ Innocen.in glo.ibi-
dē.⁊ glo.hic ſuꝑ v.niſi facta.Et Goff.li.iiii.ti.xiii.
de eo q cog.conſan.vxo.ſue.Idem etiam dicit Ho. Idem.
in glo.ſuꝑ.c.fraternitati.¶ Sequit̄ in Ray. ratio
aūt dicti eſt qꝛ talis pollutio.ſ.extraordinaria.nō
facit ſanguinis commixtionē.Etiam ſi ſepius ſit
vt.c.extraordinaria nec carnis vnitatem ꝑ quā cō-
trahit̄ affinitas.xxxv.q.x.fraternitatis idē albe.

¶ Queſtio.v

Quid ſi innaſit vel ſtrauit clauſtrū pudoris nō
tn̄ puenit ad cōſummationē operis.ſ.ꝑ ſemi
nis emiſſionem.Rn̄.ſm Ray.ibidem.Credo idē
qđ ſupradictum eſt.ſ.de extraordinaria pollutione
i.qđ non generat affinitatē.Et propter eandē cām
que ibi dicta eſt.ſ.q.proxima in ſi.

¶ Queſtio.vi.

Quid ſi frangit clauſtrum pudoris ⁊ intrat ⁊
emittit ille ſemen illa autem non emittit cō Gloſſa.
trahitur ne affinitas per hmōi coitū.Rn̄.ſm glo.
hic ſuꝑ v.dictum eſt Hug. Nota.ſuper illud.c.ex
traordinaria qđ non eſt ibi ſeminum cōmixtio.nec
efficitur vna caro vnde conſanguineus iſtius illā
poſſet habere vxorem.ſi de facto poſſet cōſtare.in
tali enī caſu non eſſet credendum ſacramentis il-
lorum vt dicit.Nec vir poſſet ſecure iurare illam
non emiſiſſe.Et ideo qꝛ in dubiis certior via tenen
da eſt prohibenda eſt ex toto copula illius mulie-
ris conſanguineis illius viri.Ego credo ſine preiu
dicio qđ ſiue mulier emittat ſiue non.Surgit affi-
nitas ex tali coitu ex quo vir emittit.¶ Tho.⁊ al.
dicunt qđ ad affinitatē contrahendam requiritur
commixtio ſeminum.Et idem dicit Inno.extra de
eo q cog.conſan.vxo.ſ.in glo.ſuper.c.fraternitati.
Nam vt ait emiſſio ſeminis alterius tn̄: etiam
intra

:intra clauſtra pudoris:non facit affinitatem nec conſummat matrimonium niſi ex affectu fiat matrimoniali .xxxv.q.iij.Extraordinaria.z.q.x. fraternitatis.ſponſalia ꝟo prius facta ratificari crederem etiam ſi neuter ſemen emitteret ꝑpter matrimonialem conſenſum:qui ibi eſt vel eſſe preſumitur:dum modo ſint matrimonio apti.ar.illius c.extraordinaria.Tamen Hoſti.in glo.ibidem nõ

Hoſtienſis. placet opinio Innocen.de neceſſaria emiſſione ſeminis in vtroq;:qꝛ difficulter de hoc ꝯſtare põt.

¶ Queſtio.vij.

Circa hãc materiam in fine quero quid iuris ſit:ſi quis cognouit ꝯſanguineam vxoris ſue in quinto gradu vel vltra.Rñ.ſm Hoſtiẽ.lib.iiij. rubrica.xiij.de eo qui cogno.cõſangui. vxor. ſue.§. vlti.circa fi.ꝟ.Ergo ſi quis.In hoc caſu non impeditur matrimonium nec amittitur ius petendi debitum.Nec cõmittiť inceſtus.Idem Goſ.vide.ĩ. eo.lib.ti.vj.de impedimento cognationis car.q.vj pone ꝟ.inceſtus tamen.

De impotentia coeundi.

titulus.xvj.

Inter alia impedimenta matrimonij impoſſibilitas coeũdi maximũ obtinet locũ:qm̃ ex ſui natura potius q̃ ex ꝯſtitutione eccleſie impedit matrimonium. Cum eñ: omne matrimonium aut cauſa ſuſcipiende prolis:aut cauſa incontinentie vitande fiat impoſſibilitas coeundi vtrãq; cãm remouet.¶ Sed quia non omnis impoſſibilitas coeũdi matrimonialẽ ꝯſenſum excludit.Ideo vt plenius eluceſcat quid de iure fieri debeat in hac parte.de his q̃ ad hanc ſpectant materiam ꝑ ordinẽ videamus.

¶ Queſtio.j.

Raymun. Quero ergo quid ſit impoſſibilitas coeundi Rñ.ſm R̃ay.eo.ti.impoſſibilitas coeundi eſt vitium animi vel corporis:vel vtriuſq; quo qs

Hoſtienſis. impeditur alij carnaliter cõmiſceri . Quaſi idem dicit Hoſti.li.iiij.rubrica.xv.de frigidis z maleſi. §.j.Nam dicit ꝙ eſt defectus naturalis ſeu accidẽtalis.quo quis zc.

¶ Queſtio.ij.

Quot z q̃ ſint eius ſpecies.Rñ.ſm.ray.z ho. §.ij.quot ei⁹ ſpecies due ſunt.Nã alia eſt naturalis impotentia alia accidẽtalis.Sʒ naturalis aliquando contingit propter defectũ etatis taʒ in maſculo quam in femina aliqñ propter frigiditatem nimiam z hec eſt maſculinaim̃.Aliqñ propter nimiã artationem z hec eſt feminina. accidentaliũ autem alia violenta vt caſtratio alia occulta vt maleficium qð ſit per quedam maleficia q̃ dicũt ſortes vel facture.

¶ Queſtio. iij.

Que impotẽtia coeũdi impedit matrimoniũ Et que non.Rñ.ſm Ray.z Hoſti.§.iij.que impotentia.Naturalis impotentia q̃ temporalis eſt vt in puero impedit q̃diu ineſt ei qð non poteſt contrahere.xxxij.q.ij.c.j.extra de frigid.z maleſi. qð ſedem.De hoc dictũ eſt.ĩ.ti.ij.de matrimonio q.xix.in qua etate z ſequẽtibus.¶ Naturalis aũt impotentia in frigido que eſt ꝑpetua impedit matrimonium:ꝯtrahẽdũ etiam dirimit iam ꝯtractũ xxxiij.q.j.c.j.z.ij.z extra ð frigi.z maleſi.laudabilẽ ¶ De artatione que in mulieribus eſt vel quodcunq; aliud impedimentũ a natura ꝯtractum habeat ꝑpter qð ſit inepta ad viriles amplexus ita tenendũ eſt.Qð licet ſit a natura ſi poteſt ei ſubueniri.Glo.abſq; corporali periculo beneficio medicine vel ꝑ aſſiduum vſum cum homine proportionate ſtature ipſius mulieris non impedit matrimonium.extra de frigi.z maleſi.ex litteris. Ita ꝙ ſi propter artationem ſeparatur a primo q̃ eaʒ non poteſt cognoſcere.Gloſſa.quin aliquam ei faciat violentiam:debet enim ipſa ſuſtinere modicã violentiam.argu.in illo.c.fraternitatis.ſed grauẽ cum corporali periculo non tenetur z per vſum alterius cui poſtea ſe copulauit.Glo . matrimonialiter ſit facta ydonea ꝑmo ſeparanda eſt a ſecũdo z reddenda eſt primo extra de impotẽtia coeundi. c.fraternitatis.Si vero ſit talis artatio ꝙ ei abſq; corporali periculo ſubueniri non poſſit . impedit matrimonium contrahendum z dirimit iam contractuʒ ſicut ipſa frigiditas vt in.c.ex.litteris.z.c. fraternitatis.Hec Ray.z etiaʒ Hoſti.§.iiij.qualiter ꝟ.Si ꝟo.imponať femina.z ſequentibus in fin.§. Concordant etiam his Tho.z Pe.in ſcrip. diſtin. xxxiiij.qð dicit hic qð impedit hec artatio matrimoniũ contrahendum.Glo.exponit quantum ad illum reſpectu cuius ei ſubueniri nõ poteſt abſq; periculo hmõi non quantũ ad illũ reſpectu cuius poteſt ei ſubueniri abſq; hmõi periculo. ¶ Nota qð vt recitat hic Glo.qð.c.fraternitatis prealleg atuʒ plura de hac materia continet agitur eñ ibi de quadam muliere que ad teſtimonium matronaꝝ que eaʒ aſpexerant ſeparata a viro propter artationẽ nupſit alij poſtea z ab eo cognita eſt. Primus etiã vir aliam duxit z dicitur ꝙ ſententia diuortij lata eſt per errorem licet probabilem cũ pateat ex poſt facto qð ipſa cognoſcibilis erat illi cuius ſibi commiſcetur vñ primũ matrimoniũ verum fuit z a ſecundo viro ſeparanda eſt.Et ſi ipſa ad religionem tranſiuit:vir eius primus remaneat cum illa cum qua contraxerat poſt factum diuortiũ:alioquin ea dimiſſa redeat ad illam cum qua primo contraxerat. Niſi illa ſolenni voto ſe aſtrinxerit ad continentiam ſeruandam vel niſi alias fuerit fornicata ita qð propter illam fornicationem primus vir velit eam dimittere quo ad thorum ſi auteʒ ſimplex votum emiſit illa z poſtea nupſit publice ſecundo nõ poterit repelli a primo pretextu fornicationis :q̃ſi fornicata fuerit cum illo ſecundo.quamq̃ diu iſte articulus dubitabilis erat ſed ammodo cum illo ſecundo remanere non debet. Hec omnia in dicta decretali.

¶ Queſtio.iiij.

Quero quomodo cõſtabit qð arta ſeparata a primo per vſum alterius facta ſit nũc ydonea illi primo. Rñ. ſecundum glo.ſuper ꝟ ydonea primo forte per iuramentum matronarum a quibus inſpicientur tam ipſe quam ipſa vel admnius ipſa .

¶ Queſtio.v.

Quid ſi reddita priori fuerit z non inuenerit eam aptam.quid fiet Rñ. ſecundum gloſſ. ibidem reſtituetur ſecundo ſi tamen primus repererit eam poſtea reſtituetur ei non tantũ ſemel.ſed ſecundo z tertio z ſic vſq; in infinitum ſm Io. Sʒ ſecundum Tanc.non reſtituetur vltra tertiam vicem.Immo remanebit cum ſecundo qm̃ poſt primam ſententiam non ſunt ferende niſi due tm̃ vñ ſuper eo.arti.tertio appellare non licet.ij.q.vj. Si q̃s in quacũq; .¶ Hoſti.§.iiij.ꝟſi.videť tamen recitatis premiſſis opinionibus ſubiungit dicẽs.videtur mihi qð ſi ſecundus eam cognoſcit reſtituenda ſit primo cum quo per trienniuʒ remanebit q̃ſi preſumatur maleficiatus fuiſſe qð ſi interim eam cognoſcere poteſt cũ ea remanebit alias lapſo triẽnio reſtituetur ſecundo ſine ſpe reſtitutionis ꝑmo

faciende. Idem etiam dicit in gloſſa ſuper .c. fraternitatis non debet cum illo. ¶ Sed ſecundum Goffredum conſiderandū eſt an cognoſcibilis fuerit primo ſicut ſecundo. Puto quia homines eiuſdem nature ſtature et conditionis et ſic reſtituetur. ſed ſi non fuit ei cognoſcibilis puta quia diuerſe conditionis et nature homines tunc non reſtituetur. et hoc videtur ſonare littera in .c. fraternitatis.

¶ Queſtio .vj.

Glossa. Quid ſi a primo nullo modo poterat cognoſci ſine corporali periculo nunquid fuit matrimoniū inter eos. Rñ. ſm glo. ibidē non fuit matrimoniū ſm Vin. io. Tanc. et hu. argu. a cōtrario ſenſu in .c. fraternitatis ex verbo ibi poſito abſq; corporali periculo. et ar. in illo .c. ex litteris ſm vnā expoſitionem vñ in hoc caſu ſi per ſequentem vſum ſecundi viri reddatur ydonea primo viro non propter hoc reſtituitur primo viro ſed remanebit cū ſecundo.

¶ Queſtio .vij.

Pone iſta eſt arta ſed per inciſionē poteſt fieri apta nunquid pōt matrimoniū contrahi cū ea ante inciſionē. Rñ. ſm glo. ſup ṽ. impedit hug. dicit quod non credit: ſed facta inciſione pōt matrimoniū contrahi cum ea.

¶ Queſtio .viij.

Idem. Quid ſi añ inciſionem aliquis de facto duxerit eam nunquid facta inciſione ab ea poterit recedere. Rñ. ſm glo. ibidem dicit Hug. quod eſt opus nouo cōſenſu ad hoc vt ſit matrimoniū. quē tñ cōſenſum intelligit interuenire ſi poſtea carnaliter copulantur. vñ innuit hug. quod niſi interueniat nouus cōſenſus poſt inciſionē poteſt ab ea recedere et aliā ducere. Ego credo ſine preiudicio quod ſi duxit adhuc primus cōſenſus facta inciſione nō eſt opus nouo cōſenſu ſi ſublato impedimēto per inciſionē propter quod conſenſus erat inefficax ad efficiendum matrimoniū iam efficax eſt ad efficiendū

¶ Queſtio .ix.

Pone quod eſt arta vni et apta alteri cui poteſt ſine periculo cōmiſceri nunquid eſt legitima perſona ad contrahendū matrimoniū quātū ad illū. rñ. ſm gl. ibidē Hug. dicit quod eſt legitima perſona ad contrahendum matrimoniū quantū ad illum vel eius ſimilē cui poteſt ſine periculo commiſceri nō quantum ad eum vel eius ſimilem cui nō pōt ſine periculo cōmiſceri.

¶ Queſtio .x.

Quid ſi quis de facto cōtrahit cū arta q tñ per inciſionē poteſt fieri apta nunquid pōt cogi ad inciſionem ſuſtinendū. Rñ. ſm glo. ibidē dicit Hug. quod non cū timeatur periculū mortis. Et hec oia notat hug. xxxij. q. vij. quod propoſuiſti.

¶ Queſtio .xj.

Quid ſi mulier ſit ita lata quod nō poſſit cognoſci. Rñ. ſm Hoſti. §. iij. q impotētia. ṽ. qd ſit

Hoſtienſis ita et ſequētibus. vbi dicit quod hic caſus de facto fuit apud guiſſam. vñ eſt quod qualitercunq; impotēs ſit ad reddēdū carnalē debitum: matrimoniū impeditur. Hoc ſm quoſdam intellige tñ qñ ignoranter cum tali contraxit. Secus ſi ſcienter. quia tunc cū ea ſtare compellitur vt eam ſaltē habeat vt ſororem. Alij aūt hoc dicunt eſſe conſilium nec aliquod ius dicit quod quis talē compellatur retinere niſi velit ſic. n. expreſſe loquūtur iura. Extra eo. ti. conſultationi. et .c. laudabilem. Rñſo .j. ad ſi. Simul ergo morabuntur tales quamdiu eis placebit Et cum hoc ſentit ho. ¶ Siue ergo mulier mortuos pariat ſiue concipere non poſſit ſiue in lecto mingat: ſiue defectū huiuſmodi quēcunq; habeat dūmodo debitū reddere poſſit nō impeditur matrimoniū quia hoc edictū prohibitorium eſt vt extra de ſponſa. cū apud.

¶ Queſtio .xij.

Sequitur videre de accidentali impedimento et primo quero de caſtratione. an. ſ. is q habet ſecta virilia cōtrahere poſſit. Rñ. ſm Ray. §. iiij. vidimus. Hoc firmiter tenēdū eſt quod tales. ſ. quibus vterq; teſticulus abciſus eſt quia inepti ſunt ad reddendū debitum matrimonium contrahere nō poſſunt ſicut nec pueri. Extra de fri. et mal. Quod ſedē. Et ſi contraxerint diuidēdi ſunt. qm̄ nullū eſt matrimoniū Caſtratio.

Si vero matrimoniū preceſſit ſectionem nō ſeparatur licet vir factus ſit ineptus ad reddēdū debitū vxori. xxxij. q. vij. illi qui. extra vt lite nō conteſtata qm̄ frequenter. Quod autem dictum eſt de ſectione ſuperuenienteq; nō ſeparat matrimoniū idē intelligēdum eſt de quolibet impedimento quia ſi ſuperuenerit nō irritat matrimoniū prius cōtractū legitime Cōcordat his Hoſti. §. iiij. ver. accidentalis. ¶ Dicit h glo. ſuper ṽ. ſecta virilia. quod ſm legiſtas ſpado pōt cōtrahere matrimoniū. et adoptare. ſz generare nō poſſit Sicut notat hug. xxxij. q. vij. hi qui. Sz hoc reprobat Hoſti. ṽ. qdā aūt. Et Gof. Item querit ibidem Hug. cū ſpadoni erigatur virga et etiā emittat ſemen vt aiunt: ſz ſit inualidus ad generādum vtrum cōtrahatur affinitas per talē coitū. et rñdet quod ſecurius eſt dicere quod contrahatur affinitas. ſz forte nō ſit ibi ſeminū cōmixtio ſine qua cōtrahitur affinitas aliqñ. vt dicit Hug. licet videatur notaſſe contrariū. xxxv. q. iij. extraordinaria ſicut notatū eſt. ſ. t. proximo. q. vj. qd ſi frāgit Hec in glo.

¶ Queſtio .xiij.

Poſt hec quero de impotentia coeundi q per maleficiū prouenit an impediat matrimoniū Rñ. ſm Ray. §. iiij. Illud et dō quod aut maleficiū ſuperuenit matrimonio. Ita quod accidit poſt cōtractū matrimoniū et tunc non dirimit illud aut precedit illud et tunc diſtinguitur: quia aut maleficiū eſt temporale. et tunc nullum preſtat impedimentum matrimonio aut eſt perpetuum et hoc impedit matrimoniū contrahendū et dirimit iam contractum. xxxiij. q. j. ſi per ſortiarias. vbi dicitur quod ſi maleficiati per oratiōes ſanari nequeunt ſeparari valebunt ab vxoribus. et ſi alias duxerint eis viuentibus ad eas quas reliquerunt non reuertantur etiam ſi poſſibilitas coeūdi eis reddita fuerit. Cōcordat his hoſt. ṽ. itē aliqñ et tho. et pe. in ſcri. Itē nota ſz hoſt. ṽ. occulta et ſequentibus quod aliqñ maleficiantur homines ita quod reddunt impotentes omnibus preter quā vni. Aliqñ maleficiatur homo adeo quod non poteſt cognoſcere vxorē ſuam ſed bene cognoſcit omnes alias. hoc ergo quod predictū eſt quod maleficium perpetuū impedit matrimoniū intelligitur qñ maleficiatus eſt ne cū iſta cū qua volebat contrahere poſſit aliquatenus rē habere. Nota etiam quod glo. ſup. c. ſi per ſortiarias dicit quod ſi mulier procurauit maleficiū non pōt petere diuortium. quia ſua culpa ad hoc deuenit. vt. l. d. Si euangelica Raynun. Thomas. Hoſtien.

¶ Queſtio .xiiij.

Sed qualiter cognoſcetur an maleficiū ſit tēporale vel perpetuū. Rñ. ſm Ray. ibidem et Hoſti. ṽ. Sed quomodo a principio quodlibet maleficiū preſumitur temporale quia omnis homo pubes creditur potens ad coitum. Sed ex quo per trienium cohabitauerūt ſimul dantes operam ſtudioſam carnali copule. Si adhuc durat impedimētū preſumitur maleficiū perpetuū: vt extra. eo. ti. laudabilem. et .c. vlti. Idē pe. et tho. ¶ Quidā tñ doctores ſentiunt in cōtrariū dicentes quod nullū maleficiū ſeparat matrimoniū cōtractū. Alludētes cōſuetudini Raynun.

romane eccl'ie que conſueuit in ſiſtbus iudicare vt quas viri tanꝙ vxores habere nō poſſunt. habeāt vt ſorores: extra de frigi. ꝛ malefi. ꝯſultationi. Dicunt etiā qꝺ illud. c. ſi ꝑ ſortiarias hodie non tenet Sed coꝝ opinio eſt omnino abyciēda tanꝙ dura ꝛ nimis onroſa: qm̄ preſtaret matrimonium hominidy. Si homo ſtaret cū vxore ꝛ eam cognoſcere non poſſet: qui cum alys mulieribus potēs eēt ꝛ ydoneus. Itē rōnabiliter videt̄ poſſe ꝓbari eos male ſentire: q2 om̄e matrimoniū fit cauſa incontinentie vitande vel cauſa prolis ſed cauſe iſte deficiunt: ſi impedit̄ coitus per maleficium ergo eis ceſſantibus: nullū eſt matrimoniū. hec oīa Ray. ꝛ Hoſtien. Concordant etiam theologi.

Queſtio. xv.

Petrus Quid ſi celebrato diuortio ꝑpter maleficiū poſt triennium redit potentia ſe mutuo cognoſcendi. R. ſm Pe. in ſcrip. dicit ꝙ reintegrandum eſt matrimonium: q2 tp̄ale fuit impedimētū non perpetuum. Hoc aūt ſm Tho. tunc fieri dꝫ cum maleficiū fuit vniuerſale reſpectu cuiuſlibet perſone faciens impotentiam coeundi. tunc enim ſi alteri nupſerit oſtenditur impedimētū nō fuiſſe perpetuum: vnde debet redire ad p̄mū coniugiū Si aūt fuit perſonale. i. reſpectu ſpālis ꝑſone cum vtriꝙ det̄ lia ꝯtrahendi cum altero: nec pōt reddita potentia coeundi ad priſtinum matrimoniū redire: q2 nullū fuit. ꝛ ſcōm eſt verū matrimoniū Alber. etiam dicit ſimplr̄ ꝙ ſi poſſibilitas cognoſcendi redit non reſtituit̄: vt. xxxiij. q. j. ſi per ſortiarias. in fi. q2 quando ꝯtraxit erat perſona illegitima ad cōtrahendum. Hoſti. vo extra eo. ti. in Glo. ſuper. c. fraternitatis. §. nos tamē. In hoc q̄ſi de dubio loquens ait. vtinam dn̄s papa in hac materia duas faceret decretales vnam qꝺ quicūꝙ ē maleficiat⁹ perpetuo non poſſet ꝯtrahere cū illa cum qua impotens eſſet ꝛ qꝺ ſi ꝯtraheret: non teneret ꝛ ex quo moram ꝯtraxiſſet per triennium ꝑpetuum reputaret̄ impedimētum. Aliam ꝙ ſi nō appareret verum impedimentum ſecutum eſſet: vel preceſſiſſet matrimonium non teneret: vt ſic p̄ſumeretur preceſſiſſe.

Queſtio. xvj.

Raymun. His habitis quero qualr̄ ꝛ quādo debeat fieri diuortium cū allegat̄ impotentia coeūdi. R. ſm Ray. §. v. vltimo. Ad hoc quidā ſapientes dixerunt ꝙ ſi allegat̄ impotentia rōne frigiditat̄ vel viri ſectionis vel artationis mulieris ſtatim pōt diuortiū celebrari: qm̄ iſta impedimēta ſtatī poſſunt fieri ſaltem ꝑ aſpectū corporis manifeſta. Et hꝫ̄r ꝑ ſe. extra de frigi. ꝛ malefi. c. j. vbi dicit̄ ꝙ ſi vxor ꝓclamauerit prior poſt dimidiū annū vel poſt annū cōquerens de impotentia coeundi mariti. Si ille negauerit hmōi impotentiā: credendū eſt viro: q2 caput eſt mulier̄: q2 ſi ꝓclamare voluit cur tā diu tacuit. Cito eīn ꝛ in paruo tp̄e ſcire potuit ſi ſecū coire nō potuiſſet. Si vo maleficiū allegatur nō debēt ſeparari vſꝙ ad trienniū: vt ī aut. de nup. §. ꝑ occaſionē. Idē recitat Hoſtiē. §. iiij. q̄lr ꝛ q̄n. Sequit̄ ī Ray. hi qui hoc dicūt rōnablr̄ q̄dē moueri vident̄. ſꝫ obuiat eis decre. lꝫ ſit ar. ꝓ eis ī eadē dec. extra de frig. laudabilē. q2 ibi dicit̄. Si frigiditas ꝓbari nō poſſit cohabitēt ꝑ trienniū: lꝫ ī hac materia varia inueniant̄ a doctoribus ſcripta tñ ſm Hoſt. vbi ſup̄ ꝑfectius ſic diſtinguas. Si diuortiū celebrari petat̄ ob impotentiā coeundi ꝛ maſculina impotentia allegat̄: puta naturalis frigiditas aut maſculus prouocat ad diuortiū aut femina. Itē aut maſculus expleuit. xviij annos: aut non. Et ſi quidē maſculus maior. xviij. annis ad diuortium prouocat. Et vxor confitet̄ hoc idem qꝺ maritus aſſerit: dico tempus arbitrium aut vnius menſis aut trium aut anni per qꝺ tempus debent ſimul morari. Et preſtabūt ſacramentū de quo habebitur infra quo tempore ſtatuto elapſo ſi per rectum iudicium eccleſie poteſt probari virū impotentem diuortium ſtatim celebrabitur ꝛ mulier nubet in dn̄o. Sed vir o indicetur ne aliquam ducat Si autem duxerit ſubaudi ꝛ cognouerit reus periurij habebit̄ ꝛ priora connubia reparanda erunt. etiam ipſa muliere ꝯtradicente ſi fuit conſcia fraudis. ar. ff. ad. l. iul. de adulterijs. l. Si vxor. §. iudex. ꝛ. §. vlti. Si vero non fuit conſcia poteſt eū repellere obiectu adulterij. arg. xxxij. q. ij. de benedicto. ꝛ q. vj. nihil iniquius ſecunda. ſed Bernar. extra eo. ti. in glo. ſuper. j. c. dicit ꝙ non credit qꝺ hoc obſtet quin matrimonia priora debeant reſtaurari. extra eo. laudabilem. ꝛ c. fraternitatis. Eſt aūt hoc rectum iudicium Maſculus iurabit ſe non poſſe cognoſcere aliquam mulierē item moueri ad volūtatem coeundi. Nam ſi aliquotiens moueretur ſed non poſſet perficere non eſſet naturalr̄ frigidus vt dicet̄ infra. Sed ſi vir. mulier iurabit ꝙ nunquā vidit ipſum moueri nec virgam erigi. licet omnē diligentiam adhibuerit vt opus carnale ſequeret̄ infra tempus ſtatutum a iudice. et vterꝙ habebit vij. propinquos vel ſi non ſuperſunt vicinos bone fame qui iurabunt ſe verum credere qꝺ coniuges iurauerunt ꝛ ſic diuortium celebrabit̄ quaſi eūdē modum ponit Ray. §. vj. nunc videndum. ꝛ Tho. ꝛ pe. ſic intellige. extra eo. t. c. j. Ru. j. ꝛ. c. laudabilē §. ſi autem. Sed hi. vij. compurgatores debent cognoſcere conuerſationem perſonarum. argu. extra de pur. cano. quotiens. ꝛ. c. cum. P. manconella. ꝛ. c. cum dilectus. ꝛ ab iſto numero teſtium non puto aliquatenus recedēdū eſſe. Tñ nec id omitto ꝙ mēbrum viri inſpiciendum eſt. ſicut per experientiā ſum edoctus. Concordat his idem Hoſtiē. in Glo. eo. ti. ſuper. j. c. Item dico ſi mulier prouocat ad diuortium ꝛ vir idem confitetur. ſi tamen vir ꝯū alia contraxit iurantes coniuges rei periurij habebūtur, ꝛ poſt penitentiam peractam ad priora connubia reuertentur apparet. n. modo qꝺ ſuggeſtiōe dyaboli hoc factum fuit. vt eo. t. c. j. ꝛ. c. laudabilē in fi. Nec in ſupradictis videtur diſtinguendum eſſe vtrum mulier virgo ſit vel corrupta ex quo vterꝙ impotētiā cōfitetur vt patet. c. j. Ru. j. ꝛ. c. laudabilem. §. ſi autem Secus ſi alter neget vt patebit ī ſequētibus. Quid ſi marito prouocāte ad diuortium ex hac cauſa mulier aſſerat ſe ab eo cognitā puto ſtandum verbo mulieris niſi vir ipſam cōuinceret per aſpectum: q2 vt credo vix inueniretur aliqua que hoc aſſereret. niſi verum eſſet cum ſciret ſibi preiudicium generari maxime q2 tales conſueuerūt ſathane ſtimulis colaphizari. vt extra ꝺ eo q̄ cognouit. cōſan. vxo. ſ. c. ſup eo. ꝛ. c. iordane. Itē cū rea ſit ꝛ ſi nihil preſtiterit abſoluenda eſt. vt. vj. q. vlti. actor. extra de cauſa. poſ. ꝛ proprie. cum eccleſia. Nam ꝛ multi incurrerent periurium vt poſſēt diuidi ab vxore ꝛ non creditur ei contra matrimonium. vt extra de eo q̄ cognouit cōſan. vx. ſ. c. ſuper eo. ibi confitebatur ſe vir cognouiſſe cōſanguineā. vxoris ſue ante cōtractū matrimonium ꝛ idē clamabat aliqua pars vicinie cum dicatur ibi ꝙ propter confeſſionem illorum aut rumorem vicinie ſeparari non debent. Credendum eſt igitur mulieri q̄ pro matrimonio confitetur. Cōcordat his raymun. §. vj. nunc videndum in fi. ꝛ Goff. Si autē maritus aſſerat ſe cognouiſſe vxorem muliere contradicente ꝛ diuortium petente ſtandum eſt verbo Sacramētū

viri.qꝛ caput eſt mulieris.extra de deſpon.impub.
continebatur.ꝛ.xxxiij.q.j.Si qs acceperit.niſi mu
lier ipſum conuincat de periurio per aſpectuꝫ cor
poris.tunc eñ ſtandum eſt pꝛobationi mulieris vt
xxxvij.q.j.Nec aliqua ꝛ eſt expꝛeſſum.extra de pꝛo
batõibus pꝛopoſuiſti.Idem Ray.ꝛ addit tñ caute
la magna adhibenda eſt in hmõi inſpectione.vide
licet vt fiat per duas vel plures matronas hone
ſtas ꝛ peritas in opere nuptiali.Extra eo.c.vlti.ff.
de ven. inſpi l.j.ꝛ hoc qꝛ res occulta eſt ꝛ non pula
viſui.pꝛopter hoc dicit canon ꝙ manus obſtetricũ
ꝛ oculus ſepe fallitur.xxvij.q.pꝛima nec aliq̃. Se
quitur in Hoſtienſi Ergo ſi mulier ſit coꝛrupta
caueat cui nubat:qꝛ ſtat ꝟbõviri nec coꝛrupta põt
ſe ꝟginẽ oñdere cũ nõ ſit.Si tñ mulier coꝛrupta di
cat ꝙ maritus ſectus ſit vel qꝺ defectũ membꝛi pa
Thomas. titur audienda eſt in hoc caſu.vide.ꝫ.eo.ti.q.xij.ſe
quitur videre.¶ Guill's naſo dicit ꝙ in hoc caſu
frigiditas per phiſicos perſcrutari debet.¶ Tho.
in ſcrip dicit ꝙ ſi coꝛrupta non poteſt per talẽ pba
tionem vt dictum eſt.ſ.per inſpectionem euaderet
vir pelerat poteſt ſibi ꝓuidere ſeoꝛſum iacẽdo ne
ex impetitione viri ad libidinem pꝛouocetur ꝛ pe
riculum continentie immineat.ꝛ ideu dicit alber.
ꝛ addit qꝺ ſi in hoc vir ſibi negaret nõ puto ꝙ mu
lier annuere teneretur ſed ſi vir dicit ſe moueri ad
coitum vel qꝺ alias mulieres cognoſcit tunc patet
qꝺ maleficium allegatur.Idem Ray.ꝛ ideo ꝑ triẽ
nium continuuꝫ debent ſimul moꝛari ad pꝛeceptũ
iudicis.licet Goff.dicat ꝙ non eſt vis in pꝛecepto
Goffre. iudicis.ſed tñ videtur hoc iure cautum per hoc qꝺ
debent confiteri peccata.vt in.c.ſi per ſoꝛtiarias.
Item in illa decre.laudabilem in pꝛinci.ibi indul
gendum ſit ſubaudi a iudice.item extra eo.litteres
ibi qui poſt plures terminos ſubaudi a iudicibus
datos.Si ergo poſt trienniuꝫ illud ſibi carnaliter
commiſceri non poſſunt fertur ſententia diuoꝛtij.
¶ Ad pꝛeceptum ergo iudicis moꝛabuntur ſimul
hoc modo.confitebuntur ambo peccata ſua.xxxiij
q.j.ſi per ſoꝛtiarias.qꝛ aliquãdo infirmitas ex pec
cato pꝛouenit.vt extra de peni.ꝛre.cum infirmitas
ꝛ iniungetur eis recepto ſacramento vt ſimul coha
bitent ꝛ bona fide operam dent ad debitum carna
le hinc inde reddendum vir in perficiendo mulier
patiendo ita ꝙ neuter aliquã fraudẽ adhibeat nec
per ipſum ſtet quominꝰ carnalis copula ſubſeq̃t.
Et ſi ſic per continuum triennium ſimul cohabita
uerit in fine triennij veniant iterũ ad epiſcopũ di
centes ꝛ iurantes qꝛ ſicut pꝛomiſerant fecerunt nec
potuerunt effici vna caro. Tunc recepto illoꝛuꝫ iu
ramento ꝛ pꝛopinquoꝛum ſicut dictuꝫ eſt ſupꝛa c.
q.verſi.eſt autem hoc matrimonium dirimetur:ꝛ
dabitur vtriqꝫ licentia contrahendi.extra eodeꝫ t.
vlti.ꝛ.xxxiij.q.j.ſi ꝑ ſoꝛtiarias.Quaſi idem dicunt
Raymun. Raymun.Tho.ꝛ Pe.ſed de pꝛecepto iudicis non
Thomas. faciunt mentionem.¶ Sequitur in Hoſti.verũ di
ci poteſt qꝺ ꝛ ſi ſimul cohabitauerint per octo an
nos vel circa.ꝛ ſine pꝛecepto iudicis ꝛ non reperia
tur qꝺ vir aliquam cognouerit tempus arbitrariũ
erit qꝛ pꝛeſumitur vir frigidus.vt extra.e.c.vlti.ſic
intellexit Gof.ſed ſemꝑ tutius eſt qꝺ a tẽpoꝛe pꝛe
cepti iudicis hoc triennium computetur.Et ſi di
cas periculum eſt ex quo tanto tempoꝛe ſimul ſte
terunt.Reſpõdeo imputet ſibi quia taꝫ diu tacuit
extra e.c.j.¶ Ubi autem maſculus maioꝛ eſt.xiiij.
annis vel.xv.qꝛ in hac etate conſueuerunt puberes
eſſe minoꝛ tñ.xviij.annis:adhuc non habent ple
nam pubertatem licet pubes ſit.ar.extra de regu
laribus qꝛ in inſulis.plena eñ pubertas eſt in ma
ſculo.xviij.anni.Sed in muliere.xvij.vt.ff.de ado
ptionibus arrogato.§.non tñ.ꝛ ideo in hoc caſu.
ſcꝫ quando minoꝛ eſt.xviij.annis licet maioꝛ.xiiij
annis dico ſemper triennium ſpectandum vel quo
uſqꝫ.xviij.anni ſint completi.vel etiam vltra ad ar
bitrium iudicis ſm qꝺ videbit qualitates perſona
rum ꝛ tempus qꝛ ſimul ſteterint vt extra.e.c.fina.
quicq̃d alleget quicquid cõfiteatur qꝛ edocti ſumꝰ
ex his que inter hoc pꝛouenerũt quoſdam amplꝰ
quam per biennium tempoꝛis non valentes. poſt
ea potentes oſtenſos miniſtrare filioꝛum pꝛocrea Uiolenta im
ationem.vt in auctẽ.de nup.§.per occaſionem.po potentia.
ro vbi actualis ꝛ violenta impotentia allegatur vt
ſectio incontinenti poterit diuoꝛtium celebrari :ꝛ
mulier in domino nubere .qꝛ hoc oculata fide pꝛo
batur.Si vero impotẽtia feminea allegatur puta
artatio dico matrimonium incontinenti poſſe di
rimi hoc modo vocabunt matrone fide digne ꝛ ex
perte in opere nuptiali ꝛ ſub periculo animarum
ſuarum ꝛ ſub fide ſua obteſtabuntur qꝺ eam .ſ. ar
tam cum manu ꝛ oculo diligẽter inſpicient:an ſit
coꝛrupta ꝛ an poſſit fieri mater ꝛ ſi referunt ipſam
coꝛruptam conuincitur accuſans matrimonium.ſꝫ
qꝛ ſepe fallitur manus ꝛ oculus poterũt iterũ tales
vocari magis experte que ꝛ diligentius hoc conſi
derent vt extra de pꝛobat.c.penul.Si autẽ dicat
ipſam virginem ꝛ matrem fieri poſſe tunc eſt impe
dimentum ex parte viri.Et ideo iudex diligenter
inquiret an vir moueatur ad coitum vel non. ꝛ ſic
pꝛeſumet frigiditatem vel maleficiũ ꝛ pꝛocedet ſe
cundum ea que ſupꝛapoſita ſunt de vtroqꝫ impedi
mento.qꝺ ſi mulieres aſſerant ipſam non poſſe fie
ri matrem naturaliter incontinenti poteſt diuoꝛ
tium celebꝛari.Nec eſt tunc neceſſe.vij.manus ꝓ Innocentiꝰ.
pinquoꝛum vt dicit Innocentius in Gloſſa ſuper
c.laudabilem.Et dabitur viro licentia contrahen
di cũ alia:Sed mulieri cõtinentia indicet.vt extra
eodẽ fraternitatis.Rñ.j.Nec obſtat qꝺ dicit in pꝛi
cipio ibi cum quo per multos annos narrat eam fa
cilem. Nam nec anni pꝛoſunt niſi ſint aſſignati ꝑ
iudicem vt ſupꝛa dictum eſt.Et epiſcopus hic nul
lum tempus aſſignauit ſed incontinenti ſententiã
tulit ꝛ papa dicit qꝺ iuſte pꝛoceſſit licet deceptus
fuerit vt in.§.j eiuſdem decreta.ꝟ. nos tamen . Si
tamẽ diuoꝛtio facto mulier inueniat qui poſſit hu
iuſmodi ſeras reſerare fiat ſicut dictum eſt ſupꝛa.
eo.titu.queſtione.v.quid ſi reddita.¶ Hec diſtin
ctio tota ab illo ꝟ.ſupꝛa.licet de hac materia acce
pta eſt ab Hoſtien.in ſumma ꝛ concoꝛdat in gloſſ.
eodem titulo ſuper diuerſa capitula.Innocentius
etiam ſatis ꝛ pluribus concoꝛdat in gloſſa cum ſu Gloſſa.
pꝛadictis licet multas alias etiam opiniones ꝛ ex
poſitiones ponat ſuper.j.c.ꝛ ſuper.c.laudabilẽ vbi
dicit Innocentius in pꝛincipio.qꝺ quando in caſu
frigiditatis vterqꝫ confitetur impedimentũ ꝛ mul
ta indicia frigiditatis apparent tunc non eſt neceſ
ſe dari triennium ſed ſufficit.vij.manus parentuꝫ
vtriuſqꝫ coniugis vnde ꝛ triennium datur quãdo
dubium eſt.Secus ſi ſectio vel ariditas vel aliꝰ de
fectus certus ſtatim oſtendatur vt patet in.c.Lau
dabilem in pꝛincipio.Et idem dicit Bernardus i
Gloſſa ibidem nec eſt tunc neceſſaria.vij.manus.
vt dicit Inno.Raymundus.in.§.v.vltimo.Et goſ
fredus ſimpliciter dicunt qꝺ frigidis ꝛ maleficia
tis triennium aſſignatur ad pꝛobandum niſi ma
nifeſtis ſignis minoꝛi tempoꝛe pꝛobari poſſint hec
idem Bernardꝰ.in gloſſa.ſuper.c.laudabilem. et
c.vltimo.Nec faciunt mẽtionem de etate.xviij. an
noꝛum.¶ Item nota ſecundum Innocentium in
gloſſa ſuper.j.c. qꝺ tria argumenta inuenta ſunt
ad pꝛobationem frigiditatis.ſ.aſpectus coꝛpoꝛis.

Juramentum ſeptem manus propinquorū: ītriē
nium cohabitationis ſed diſcretus iudex prouide
bit vtrū vnū ſolū vel duo vel omnia tria argumēta
faciat preſtari. Et cum in ſnia ſeparationis matri
monij periculum anime vertatur melius eſt ꝙ ſu-
perabundent probationes quā deficiant vide infra
q.xx.quid ſi vir ver.iudex.

¶ Queſtio.xvij.

Sed qualiter intelligēda eſt cohabitatio. triē
nij continui de quo ſepius habita eſt ī ante-
cedentibus mentio. R̄ñ. ſm Hoſti. vbi ſupra. Nō
Hoſtienſis oportet qđ circa hoc die noctuqꝫ ſtudeat. Sꝫ vt pu
to ſufficit qđ per maiorem partem anni cohabitēt
maxime per ver continuum quo conſueuerunt ho
mines ad luxuriam fortius incitari. Et qđ bona fi-
de operam dederint. argu. ff. de aqua. coti. ⁊ eſti. l.
j. §. duo autem ⁊. §. qđ autem. qđ ſi infirmitate vl' ali
quo caſu impediatur videtur tempus reſtituendū
eſſe. ff. de itinere actuqꝫ priua. l. j. §. ij. iij. ⁊. iiij. ⁊. v.
argu. contra. ff. ð ſtatu. l. cum heres. §. ſtichus. ſet'
ſupradictis. Concordat idem Hoſtien. in gloſ. ſup
c. littere. circa fi.

¶ Queſtio.xviij.

Quid ſi per maritum ſtet: quia non vult co-
habitare vel per mulierem. R̄ñ. ſm Hoſti.
Ibidem dicas eum excommunicandum eſſe ꝑ quē
Hoſtien. ſtabit ⁊ cautionem ydoneam exigendam vt coha-
bitet. argu. extra vt lit. non conteſt. c. quoniā. §. vlt.
Idē in glo. vbi addit. vel diſtringat' per curiam ſe
cularem. extra de iudicijs. cū non ab homine. Idē
fiat ſi cohabitant ⁊ non attentant.

¶ Queſtio.xix.

Quid ſi vir nō eſt maleficiatus: nec totaliter
frigidus ſꝫ virga erigitur: licet non opus ꝑ-
ficiat: vel ſi habet duas virgas: ita ꝙ vna aliā im-
Idem. pediat: vel ꝙ cito apponit virgam ſemen ſpargit:
vel bene immittit ſed nō perficit. R̄ñ. ſm Hoſtiē.
ibidem qui dicit ꝙ multa talia de facto coram ſe
habuit. Dicas in talibus qđ ſi poteſt iuuari medi
cinis planum eſt. Si non poteſt in aliquibꝰ ex his
conſulendus eſſet papa. Tamen ſi puella virgo ſit
⁊ vterqꝫ confiteatur. In omnibus his expectandū
erit triennium quo elapſo quaſi naturaliter frigi-
dus forte poterit diuidi. Tamē tutius eſt vt in hu
iuſmodi dubitabilibus papa conſulat'. ¶ Judex
quoqꝫ in his ⁊ omnibus ſuperioribus omniū quā
poterit ſtudebit diligentiam adhibere arbitrādo
perſonas hincinde ⁊ ſtatum ⁊ qualitatem ⁊ famā
tam principalium ꝙ acceſſoriorum: ⁊ ſm hoc via
regia incedet: quia totum committitur arbitrio
ſuo. argu. extra de offi. deleg. de cauſis. quia nec ꝑ
ius omnia terminari poſſunt. ⁊ ideo vbi dubita-
bit ſemper cōſulat principem: quia de tanta re ſe-
gnius agendum non eſt. xiij. diſt. quieſcamus. hec
omnia Hoſtienſis.

¶ Queſtio.xx.

Quid ſi mulier dicit ꝙ vir non poteſt eam co
Raymun. gnoſcere ſuper hoc defectum mēbri viri al-
legans. R̄ñ. ſm Hoſtiē. ꝟ. quid ſi mulier. In hoc
caſu dico virum inſpiciendum per homines exꝑ-
tos ⁊ honeſtos ſicut dixi de muliere arta q2 eadēꝫ
eſt ratio vtrobiqꝫ: ergo idē ius. extra de ꝯſan. tua.

¶ Queſtio.xxj.

Quid ſi mulier allegat magnitudinem mem
bri viri dicens ꝙ non poteſt ipſuꝫ tolerare.
R̄ñ. ſm Hoſtien. ibidem dixerunt aliqui audien-
daꝫ ipſaꝫ: audiui tamen a muliere experta qđ hoc
vix aut nunꝙ accidere poteſt. Aliqui dicūt talia re
linquenda iudicio expertorum. Ego tamen papā
conſulerem in hoc caſu. hec omnia Hoſti.

¶ Queſtio.xxij.

Quid ſi aliquis cum virgine copulari nō pōt
ſed cum corrupta. R̄ñ. ſm. Tho. in ſcrip. di-
cendum qđ tunc medicinaliter aliquo inſtrumen
to poſſent clauſtra pudoris frangi. Nec eſſet hoc
contra naturam: quia non fieret ad delectationeꝫ
ſed ad medicamentum. Idem dicit Alb.

¶ Queſtio.xxiij.

Sed quid ſi aliquis mouetur ad pulchram ſꝫ
ad turpem non mouetur ꝯcupiſcentia. R̄ñ. Thomas.
ſm Tho. ibidem huiuſmodi abhominatio mulie
ris: non eſt cauſa naturalis ſed accidētalis extrin-
ſeca. Et ideo de ea eſt idem iudicium qđ de malefi
cio Alber. dicit ꝙ in tali caſu monenda eſt mulier
qđ ſe exhibeat mūdicia ornatu ⁊ affabilitate ama
bilē viro. Et ille monēdus eſt: ꝙ excogitet cauſas
quibus amabilior femina efficiatur. Et ſi hoc nō
prodeſt: videtur eſſe ſimile maleficio. ⁊ ideo ſepa-
rari poſſunt ⁊ alijs coniungi.

¶ Queſtio.xxiiij.

Queritur etiam vtrum maleficium ſit tollen
dum per aliud maleficium vel per aliquod
illicitum. Reſpondeo ſecundum Thomam ⁊ Pe
trum dicendum ꝙ ſi maleficium non poteſt reuo- Thomas.
cari niſi per aliquod illicitum. vt per demonis au Petrus
xilium vel huiuſmodi etiam ſi ſciretur poſſe ſic re
uocari nihilominꝰ impedimētū perpetuū iudica
tur. q2 remedium non eſt licitum. Idem Albertus
¶ Hoſti. extra codeꝫ titu. in glo. ſuper. c. littere. §.
Mulierem. autem dicit qđ in hoc defectu recurrē
dum eſt etiam ad remedia medicorum ⁊ licet que
dam remedia contra hoc ſcripta vana ſeu ſuperſti
tioſa videantur tamen cuilibet autori in ſua arte
credendum eſt. Sed etiaꝫ ſatis tolerare poteſt ec-
cleſia retondere vana vanis. Hec Hoſti. Nota qđ
dicit vana non illicita vnde vlterius hoc dictuꝫ nō
extendas. Sed forte ad quedam quaſi in differen-
tia tū orationes debent merito preualere vt in. c. ſi
per ſortiarias.

¶ Queſtio.xxv.

Quid ſi vir ſciens ſe frigiduꝫ ⁊ ineptum ad cō
trahendum matrimonium contrahit ma-
trimonium. ¶ Item quid ſi ſcienter contraxit cuꝫ
muliere arta. ¶ Item quid ſi mulier ſcienter con
traxit cum viro frigido vel inepto. Nunquid tales
poterunt petere ſeparationem. Reſpondeo ſecun Raymun.
dum Raymun. §. vij. Quid ſi vir. ad primum vide
tur mihi qđ non poteſt vir a tali vxore recedere. Si
ipſa vult ei cohabitare. argument. extra de eo qui
duxit in matri. quā polluit per adulte. c. j. ⁊ extra.
eo. c. conſultationi. in fi. vbi dicitur qđ cum aliqui
cōtrahunt cum artis mulieribus eccleſia romana
conſueuit iudicare. vt quas tanquā vxores habere
nō poſſunt habeāt vt ſorores. Idē in caſu conuerſo
ſcilicet ſi mulier ſciens ſe artam contrahit cuꝫ ali-
quo. ¶ Ad alia duo ſimiliter videtur dicenduꝫ ar-
gu. extra eodem. ti. c. j. §. Illa aūt. vbi dicitur de il-
la que poſt annum ⁊ dimidium proclamat contra
virum de eius frigiditate ⁊ dicitur ibi qđ ſi procla
mare voluit cur tam diu tacuit ⁊. C. de ſponſali. l.
vlti. vbi dicitur qđ ſibi imputet ſponſa. ſi ſcienter
cōiuncta eſt tali perſone. Et quia ſero accuſat mo
res quos ducendo talem perſonaꝫ in matrimonio
approbauit. ff. de adulte. ſi vxor in fi.

¶ Queſtio.

Quid ſi frigidus contraxit cum arta. ⁊ vterqꝫ
ſciat ſuum impedimentum. R̄ñ. ſm Ra. ibi
dem. Credo qđ niſi ambo conſentiant ſeparationi
debent ſtare ſaltem ſicut frater ⁊ ſoror. vt in preallegata
decretali conſultationi ⁊ recipe per ſimile. ⁊.

eodem li.ti.iiij.de impedimento conditionis.q.j. quid iuris.ꝟ.Item nota hec que dicta ſunt reſtringe ad primum caſum.hoc eſt qꝺ propter tale impedimentum non poſſit quis petere ſeparationē alſ enim bene poſſet puta ſi alter illorum viueret incōtinenter aut aliter inhoneſte vel ſi male tractaret alterum ꝛ nollet ſe corrigere.Et multo fortius.Si alter qui potens eſſet matrimonium contraheret cum alia pſona.ar.extra de iureiu.quemadmoduz ꝛ require.ſupra.eo.li.ti.j.de ſponſa.q.xxv.in quib⁹

Innocen. caſibus.ꝟ.tertius eſt.ꝛ ꝟ.ſexta.¶ Innocen.in glo. ſuper.c.conſultationi.Concordat cum Ra.dicens qꝺ q̄ ſcienter contrahit cum impotente tenetur cū eo ſtare vt frater ꝛ ſoror.Si tamen potens cuz alia contrahat tenet matrimonium.quamuis ſi ſcienter artam duxit eam nihilominus tenere vt ſororē ꝛ alere cogatur.ꝛ hoc vltimo dictum etiam Hoſt. approbat in glo.ſuper illud.c.¶ Si idē Hoſti. in glo.ibidem.ꝛ in ſumma.§.iij.q̄ impotentia.ꝟ. hec autem omnia ꝛ ſequentibus quaſi predictis recitatis in fine.ſic dicit.Sed certe nullum ius dicit qꝺ aliquis compellatur talem retinere.Sed qꝺ ſi con

Hoſtiē. ſentiunt ſimul morari.Hec poſſunt facere intelligas ergo ꝙ quamdiu eis placebit ſic morabuntur. q2 tantum ius hoc permiſſiuum eſt ſcȝ quādiu caſte viuunt.vnde ꝛ Bernar.in glo.ſuper.c. Laudabilem.dicit ꝙ verius eſt qꝺ ad ſic commanendū neceſſe eſt qꝺ ambo conſentiant.Quidam tn̄ dicunt ꝙ illa decre.non tenet.Alij ꝙ conſilium eſt.ꝛ ſi ſic

Idem commanentes ambo vel alter inhoneſte viuant volentes ſic ſuam luxuriam palliare dicit Hoſtiē. in

Raymun. glo.vbi ſupra qꝺ occurrere debet epiſcop⁹ extra de offi.ordi.c.j.ꝛ.c.licet.¶ In ſumma.nota ſm Raymū.ibidem ꝙ impedimenta ſuperius explicita locū habent.quando illi qui matrimonium contrahere debent ſunt fideles ambo. quoniam ſi ambo ſunt infideles ꝛ coniungantur ambo legitime ſecūdum ſuum ritum ꝛ poſtea conuertantur ad fidem licet ſint conſanguinei vel affines in ſecundo ꝛ tertio gradu propter hoc ſeparari non debent. vt extra de diuor.Gaudemus in prin.ꝛ.c.Deus qui eccleſiam.Si vero alter ſit fidelis alius infidelis non poſſunt contrahere.Uide ſupra in titulo de diſpari cultu.

De impedimēto feriarum.

Titulus.xvij.

DEr tractatis impedimētis matrimonij que impediūt matrimonium contrahendum ꝛ dirimūt iam contractum conſequenter videndum eſt de hiſq̄ impediunt matrimonium cōtrahendum ſed non dirimunt contractum que ſunt tempus feriatum ꝛ interdictū eccleſie.

¶ Queſtio.j

Idem. QUero ergo an tempore feriaꝝ debeant contrahi ſponſalia aut etiā matrimoniū. Rn̄. ſm Ray.eo.ti.in tempore feriaꝝ contrahi poſſunt ſponſalia ꝛ etiā matrimoniū qꝺ ſolo conſenſu cōtrahit.Sȝ traductio vxoris nuptiaꝝ ſolēnitas ꝛ carnalis copula ꝓhibentur.Extra de matri.cōtra interdi.ec.cōtracto per totum.ꝛ.xxxiij.q.iiij.nō oportet ꝛ tribus.c.ſequentibus.Concordant his tho.ꝛ pe. in ſcrip.diſtin.xxxij. ꝛ Goffre.ꝛ ber.ꝛ Innoc. extra de ferijs in glo.ſuper.c.capellanus.Et quāuis Hoſti.li.iiij.rubrica.xvj.de matrimonio ꝯtra interdi. ecc contrac.§.iij.quid iuris ver.ſi temporalis.dicat ſe putare ꝙ etiam prohibeatur ꝯſenſus ꝙ his diebus nō interponit eccleſia autoritatem ſuā. Tn̄ in glo.ſuper.c.capellan⁹.hoc nō affirmat.licet vt opinionem quorūdam recitet.¶ Nota ꝙ hic ſuper ꝟ. prohibentur dicit glo.ſic ar.ꝙ eſt peccatū mortale facere contra hanc prohibitionem.ſ.

¶ Queſtio.ij.

QUod ſit illud tps feriatū in quo nuptie ꝓhibent. Rn̄.ſm Ray.ibidez.Tps illud taxatū eſt ab aduentu dn̄i vſq3 ad octauā epiphanie. ꝛ a ſeptuageſima vſq3 ad oct.paſche ꝛ tribus ſeptimanis ante feſtum ſancti Joannis baptiſte .xxxiij. q. iiij.Non oportet a.lxx.De iſtis tamen tribus ſeptimanis diuerſe fuerunt quondam opiniones quando inciperent.Sed determinatum eſt hodie qꝺ incipiunt tribus diebus ante aſcenſionem dn̄i ꝛ protenduntˀ vſq3 ad octauam penteco ſtes.Sicut legitˀ extra de ferijs in.c.capellanus.Glo.dicit hic vſq3 ad octauam penteco ſtes.Excluſiue qr feſtum pentheco.non habet octauam vn̄ in dn̄ica poſt penth. poſſent nuptie celebrari.Hoſti.tamen in gloſſa ſuper.c.Capellan⁹.in fin.Exponit incluſiue ita ſcȝ ꝙ non in illa dn̄ica.ſcȝ qn̄ agitˀ feſtū trinitatis. ſed in craſtino liceat nuptias celebrare.

Ferie. Raymun.

De matrimonio contra interdictum eccleſie contracto. Titu.xviij.

SEquitˀ de interdicto eccleſie.ſ. quando aliquis ꝓhibetˀ cōtrahere cū aliqua qr forte dicitur conſanguinea eius vel affinis vel ſpōſa alteri⁹ vlˀ propter aliquod aliud impedimentum. Raymun.

¶ Queſtio.j

QUero ergo qd iuris ſit de hoc. Rn̄.ſm Ray.e.tit. circa hoc ſine aliqua dubitatiōe ita tenendū eſt ꝙ illi quoꝝ matrimoniū interdicitˀ nō debēt ꝯtrahere ſed ſi ꝯtrahunt niſi aliud impedimētū ꝑpetuuz impediat poſſunt ſimul permanere ꝛ non ſunt ſeparandi niſi ad tempus vt agant pn̄iam: q2 mandatū eccleſie ꝯtēpſerūt ſicut expreſſe legitˀ.extra de matri.ꝯtra.interdi.ec.cōtrac.ꝑ totū.Si vo aliqua inueniūtˀ decreta q̄ dicūtˀ taliter ꝯiunctos eſſe ſeparandos.exponenda eſt littera qꝺ ad tēpus ſunt ſeparandi vt dictuȝ eſt.Et tres decre. que ſole ſunt in hoc titulo.ſ.littere ex litteris . De muliere hoc expreſſe dicunt idem Tho.ꝛ petr⁹ in ſcrip.di.xxxij. ¶ Sane vt diuerſa circa matrimonium pericula euitentur.Statutum fuit in concilio generali vt cum matrimonia fuerint contrahenda in eccleſijs per preſbiteros publice proponatur competenti termino vt infra illum qui voluerit ꝛ valuerit legitimum impedimentum opponat ꝛ ipſi pſbiteri nihilominus inueſtigent vtrum aliquod impedimentum obſiſtat.Cum aūt apparuerit ꝓbabilis coniectura contra copulam contrahendam cōtractus interdicatur expꝛ̄ſſe donec qd fieri debeat ſuper eo manifeſtis conſtiterit documentis.Si autem parrochialis ſacerdos tales cōiunctiones.gtˀ. Clādeſtinas vel contra quas apparet ꝓbabilis cōiectura ꝛ maxime in gradu prohibito ꝓhibere cōtēpſerit aut qlibet etiam regularis q̄ eis preſumpſerit intereſſe gloſ.in bn̄dictiōe nuptiali clādeſtine celebrata ꝑ triennuū ab officio ſuſpendatˀ.glo.nō ē canō late ſnīe ſed ferēde grauius ſi culpe q̄litas poſtulauerit puniēd⁹.Sȝ his qui taliter copulari preſumpſerit

ſumpſerint etiam in gradu ↄceſſo cõdigna penitẽtia iniungat.

¶ Queſtio.

Sed nunquid predicta pena puniendus eſt ſi interfuerit contractui mr̃imoniali. R̃ñ.ſm glo.ibidẽ ſup.v̾.Intereſſe.Credo ꝙ ſic ſi ſciat edicta ſiue banna in eccleſia non fuiſſe ꝓpoſita q2 nõ tñ contrahit mr̃imoniũ cũ bñdictio nuptialis adhibetur ſed cũ contrahentes cõſentiũt ꝑ verba de

Raymũdꝰ. preſenti.hec in glo. ¶ Sequitur in Ray. Si quis autẽ ad ĩpediendã legitimã copulã malitioſe impedimentũ obiecerit propter pnãm quã dʒ agere de peccato canonicã nõ dʒ effugere vltionẽ.probãtur hec oĩa ꝛ quaſi verbatim ponunt.extra de clan

Hoſtienſis. deſtina deſpon.inhibitio.circa princi.ꝛ in.§.Sane et.§.Si quis aũt. ¶ Nota ſm Hoſti.lib.iiij.rubrica.iij.de clandeſti.deſponſa.§.j.Qđ hec ꝓhibitio.ſcʒ.Ne quis clandeſtinis interſit cõiugijs extendit non ſolũ ad preſbiteros ꝛ clericos ſed etiã ad laicos.Idem dicit ipſe Hoſti.in glo.ſup ca.Cum inhibitio.Secus de pena ordinaria q̃ non videt̃ iponi niſi ſacerdoti ꝓchiali ꝛ regulari. ¶ Itẽ dicit glo.hic ſup.v̾.vt cũ matrimonia fuerint ↄtrahenda.ſ.in facie eccl'ie qñ ſit benedictio nuptialis.verius tñ credo ꝙ bannitiones hmõi debẽt fieri anteq̃ matrimonium hmõi ↄtrahat̃ ꝑ verba de preſenti ſiue in domo ſiue in agro vel alias vbicũqʒ q2 ꝑ ſolum conſenſum ↄtrahitur matrimoniũ hec in glo. Sʒ Hoſti.in ſum.ꝛ in glo.dicit hoc ſm mentẽ decre.non ſolum ad cõiugia ſed etiã ad clandeſtina ſponſalia extendi.q2 ita clandeſtina ſponſalia ſicut clãdeſtina coniugia ꝓhibentur. ¶ Itẽ nota ſecundũ Hoſti.§.vlti.ſed ꝛ epĩ in ſynodis ſuis ꝛ archiepĩ ĩ concilijs prouĩcialibus ſupradicta facere debẽt ne parrochiani poſſint ignorantiã allegare. extra de iudeis.ita quorũdã.in ſi.ꝛ de accu.c.ſicut oliʒ. Si ergo non publicet̃ hec ↄſtitutio ꝓchiani poſſunt ignorantiã allegare.nec habebũt locũ pene ſuper hoc ſtatute ſʒ p̃ſbiteri rõnẽʒ reddẽt de ꝓchianis Epĩ de preſbiteris.archiepĩ de epĩs.vt extra de officio ord.irrefragabili.ꝛ de ſtatu mona. Cum ad monaſteriũ.§.Prior. ¶ Nõ tñ credo ꝙ ad minus epĩ poſſet ď cetero aliquã ignorãtiã allegare.Craſſa etiã ignorãtia de cetero preſbiterũ non excuſat: q2 non ꝑmittitur ei ignorare canones pnĩales.

¶ Queſtio.ij.

Sed quis cum ſacerdotibus regularibus hoc tranſgredientibus poterit diſpenſare. R̃ñ.

Hoſtienſis ſecundum Hoſti.v̾.Ab officio.Non videt̃ ꝙ epĩs maiorem vel minorẽ penam ĩponere poſſit ab initio q̃ ſuſpenſionẽ per trienniũ Sed ea inflicta ad minus poterit diſpenſare ꝛ diminuere ꝛ in ꝙ qualitas pſone exegerit.ar.extra de ſentẽ.excõi. Hug. Et hoc vt dicit idem in glo.vbi.ſ.niſi forte obuiet aliquod ſtatutũ legati qđ taliũ abſolutionẽ aplĩce ſedi reſeruet ſicut eſt in prouintia prouintie.

Qualitervel quãdomulier

põt aliquẽ petere in vir ũ vel reſtitutionem viri ſi fuerit ſpoliata.

Poſtq̃ tractauimus de impedimẽtis matrimonij q̃ ꝛ qualia ſint et quid iuris ſit in quolʒ ĩpedimẽto expedit ſummatim tãgere vl' etiã circa hoc ꝙ ſuũ eſt iudiciũ pnĩale recipiat.Qualiter in cauſis matrimonialibus ſit ꝓcedendũ. ¶ Ad

Raymũdꝰ. quod notandũ ſm Ray.e.tit.circa ꝑnci. Qđ qñqʒ agitur ad matrimoniũ ↄiungendũ.qñqʒ ad matrimonium diſiungendũ.Item ſi ad diſiungendũ aut in toto celebratur diuortiũ ita ꝙ quilʒ eoꝝ cõtrahere poteſt vt in maleficiatis:vel alter tñ vt in frigidis.Sicut dictũ eſt.ſ.in tit.de impotentia coeũdi.aut in parte celebrat̃.ſ.quo ad mutuã ſeruitutẽ carnalis debiti vl' cohabitatiõis.ita ꝙ neutri licet eorum cõtrahere ſicut ſit in his qui ſeparant̃ propter adulterium ꝛ fornicationem vel cauſa religionis.Et qualiter in quolibet illorum agendum ſit per ordinem videamus.Sed quoniam nec iniunctio nec ſeparatio matrimonij facienda eſt niſi aliquibus agentibus ꝛ teſtificantibus.Idcirco oſtendamus qui matrimonium accuſare vel qui in cauſa matrimonij teſtificari poſſint.Et qui filij iudicãtur legitimi:vltimo tractatum eſt de dote ſupponamus que acceſſoria eſt matrimonij.

¶ Queſtio.j.

Quero ergo qualiter vel quando mulier põt aliquem petere in virum vel reſtitutionem viri cum ſe dicit ſpoliatam vel econuerſo. R̃ñ.ſm Idem.
Ray.eo.titu.Si mulier aliquem petit in virum: vel econuerſo.Uidendum eſt verũ ille qui agit velit intentare petitorium vel poſſeſſorium iudiciuʒ ideſt an mulier dicat aliquem eſſe ſuum maritum quia contraxit cum ea ꝛ petit eum ſibi adiudicari in maritum qđ eſt agere petitorio quaſi agat de ꝓprietate an cum petat ſibi reſtitui tanq̃ iniuſte ſit ab eo dimiſſa quem dicit ſuuʒ maritum eſſe.ꝛ hoc eſt agere poſſeſſorio qui petit poſſeſſionẽʒ viri ſui ſibi adiudicari.de qua dicit ſe iniuſte expulſaʒ.Et ſm diuerſitatem iſtarum petitionum diuerſo modo eſt agendum.Si mulier agit petitorio:ideſt petit aliquem dicens ipſum eſſe maritum ſuum ꝛ ille negat ꝛ excipit contra eam dicens. Non potes eſſe vxor mea:quia conſanguinea mea es:vel affinis:vel aliquod impedimentum legitimum obijciat prius tractabitur exceptio mariti q̃ petitio vxoris:quoniam probata exceptione mariti principalis queſtio vxoris punitur ꝛ eſt abſoluendus vir ab eius impetitione.extra de ordine cogni.c.j. vbi hec plane dicuntur. ¶ Si v̾o agit poſſeſſorio petens ſcilicet ſibi reſtitui maritum licet maritus dicat. Non potes mea eſſe vxor:quoniam conſanguinitas eſt inter nos:vel aliquod aliud ĩpedimentum obijciat ſiue crimen aliquod prius debet fieri reſtitutio ipſi mulieri:quam de exceptione mariti cognoſcatur:vt extra de reſtitutio.ſpoľ. ex conqueſtione.ꝛ extra de diuor.porro. Ubi agitur de quodam comite qui pretextu affinitatis autoritate propria vxorem dimiſerat:ꝛ dicitur ꝙ cõpellendus eſt ipſam recipere:quia ſine iudicio eccleſie non potuit eam dimittere:etiam ſi affinitas illa publica eſſet ꝛ notoria ſupradicta diſtinctio tota ponitur. extra de reſtitutione ſpoliatorum. litteras. ¶ Quod autem dictum eſt mulierem fore ſine aliqua exceptione reſtituendam fallit in Caſus.
quibuſdam caſibus. ¶ Primus eſt ſi obijciatur mulieri fornicatio publica ꝛ manifeſta.Glo.commiſſa ab ea poſtq̃ receſſit a marito quod verum eſt ſiue ſpõtanea receſſit a marito ſiue expulſa ab eo ſiue dimiſſa inuita.Tunc enim reſtitui non debet.niſi hec fuerit probata vel ipſa confiteatur:vel ſit adeo notoria qđ non poſſit aliqua tergiuerſatione celari niſi ipſa replicet ꝛ probet virum adulterium commiſiſſe:quia tunc reſtitui debet q̃uis ſit publice fornicata.vt extra de diuor.ſignificaſti. vbi dr̃ de quodã q̃ dimiſerat vxorẽ autoritate ꝓpria propter ſuſpitionem inceſtus quẽ illa petebat ſibi

reſtitui dicens ſe ab illo fuiſſe iniuſte dimiſſam ⁊
ꝙ ille materiam adulterandi ei dederit ⁊ reſpon
deretur ꝙ non eſt cogendus eam recipere ſi noto-
rium eſt illā adulterā fuiſſe niſi conſtaret ipm cū
alia adulteriū ꝯmiſiſſe. ¶ Aliꝰ caſus eſt ſi obiciatur
Leui.xviij. cōſanguinitas i diuina lege. Glo. moſayca. leu. xviij.
ꝓhibita ⁊ paratus eſt hoc incontinēti ꝓbare. In
Gloſſa: hoc enī caſu lȝ fiat reſtitutio ſicut ⁊ i ceteris. Glo.
ſcȝ quo ad habitationē recipi eā dȝ iuramentū ad
cautelā ne hmōi obiectio malicioſe fiat: vt in illo
c. litteras. tamen quo ad carnis copulam non re-
ſtituitur. extra de reſti. ſpo. litteras. in fi. ¶ Tertiꝰ
Tertius. caſus eſt ſi obijciatur exceptio rei iudicate a qua
non eſt appellatum. non eſt enī tunc reſtitutio fa-
cienda niſi ꝑmo de illa ſententia cognoſcatur. vt eſt
arg. extra de offi. iudi. deleg. cauſam matrimonij:
ibi agitur de quadam muliere que reſtituta mari
to per quoſdam iudices coacta cruciatibus ⁊ fla-
gellis a marito parentelam eſſe inter ipſos con-
feſſa eſt: vnde ad iudiciuȝ vnius illoꝝ iudicum di-
miſſa eſt a marito. Mandat papa ꝙ ſi per vnū tm̄
ex illis iudicibus eſt diuortium celebratum com-
pellatur eam recipere ⁊ poſtea audiatur cauſa ꝑnci-
Quartus. palis: quia cum duobus iudicibus cauſa cōmittitur
ſententia vnius non tenet. ¶ Quartus caſus eſt i
quo vir petens reſtitutionem reſtitui non debet. ſ.
quando tanta eſt ſententia eius: qđ mulieri trepi-
danti non pōt ſufficiens ſecuritas ꝓuideri: vel qꝛ
proſequitur vxorem odio capitali: vt extra de reſtitu.
ſpol. c. ex tranſmiſſa. vbi agitur de quadam mulie
re cognita a marito: ⁊ dicitur ꝙ reſtituatur viro ſuo
ſufficiente cautōe recepta qđ non inferat ei aliqđ
malum. Si autem ita capitali odio vir eam proſe
quitur ꝙ merito de ipſo diffidat alicui honeſte mu
lieri vſqȝ ad finem cauſe cuſtodienda cōmittatur: vt
vir vel parentes eius nullam ei poſſint violentiā
inferre. Item de hoc. e. tit. ſ. de reſti. ſpol. c. litteras
in fi. vbi dicitur ꝙ ſi viri tanta eſt ſeuitia ꝙ mulieri
trepidanti non poſſit ſecuritas ſufficiens ꝓuideri
non ſolum non debet illi reſtitui ſed ab eo potius
ammoneri. Alioquin ſi fieri pōt ſecuritate ꝓuiſa
videtur conuinci ante cauſe cognitionem reſtituēda
marito. Concordant cum Ray. in omnibus ſupra
dictis a ꝑncipio queſtionis. Tho. ⁊ Pet. in ſcrip.
diſt. xlj. ¶ Sequitur in Ray. in omnibus alijs ca-
Raymūdꝰ. ſibus credo ꝙ mulieri petenti reſtitutionem viri
eſſe faciendam. ⁊ econuerſo ſine alia aliqua exce-
ptione dum modo ꝓbet ſe in poſſeſſione fuiſſe ⁊ a
viro ſpoliatam ſine iuris ordine. Et ꝙ hec duo ꝓ-
bare debeat. ꝓbatur extra de offi. deleg. conſulta-
tionibꝰ. extra qui filij ſunt leg. cauſam q̄. Si vo
ipſa ſe priuauerit ſuo iure recedendo: videlicet ꝓ-
pria autoritate a viro ⁊ ſine culpa viri: tunc licet re-
ſtitutionem petierit non eſt audienda: qꝛ tunc non
ipſa ſed vir potius dicitur ſpoliatus. xxxij. q. j. de be-
Gloſſa. nedicto. ¶ Glo. hic ſup. v. non eſt audienda. Di-
cit hoc intelligendū ſm quoſdam. Vincen. eīn no-
tauit extra de diuor. ſignificaſti. q̄đ in hoc caſu re
ſtituenda ſit mulier: ⁊ credo ꝙ verum ſit: quia eo
ipſo ꝙ rediens non admittitur eſt expulſa ⁊ cadit a
poſſeſſione. ff. de acqui. poſſeſ. clam poſſide. §. vlti.
⁊ de vi ⁊ vi armata. l. j. §. ſi autem. Idem Bern. in
glo. ibidem ⁊ ſuper. c. ſignificaſti ſm Hug. Et ꝑpt
fornicationē cōmiſſaȝ ab vxore: ſiue ꝑpter hoc ex-
pulſa a marito: ſiue ſpōte receſſerit nō eſt ei dene-
gāda viri reſtitutio niſi ipa fuerit publice fornica
ta vel cū adultero publice morata i quo caſu itelli-
git Hug. illud. c. de benedicto. vbi dicitur de quadaȝ
muliere que virum ſuum dimiſerat. et adheſerat
adultero: qđ ſi vir eius voluerit eam. ſ. adulteraȝ

ſine dolo recipere recipiat eam ſub cautione pſtitu
ta ab eo de periculo non inferendo. Si autem aūt
eam omnino recipere noluerit cōſtituatur illa in
aliquo loco alio in quo non liceat ei peccare. arg.
etiam ꝓ hac opinione extra de iureiur. tua nos.
ij. hec in glo. vide infra. q. proxima.

¶ Queſtio. ij.

Circa primū de ſupradictis quattuor caſibus
quero. quid ſi notoria ſit fornicatio mulieris
nunqđ pōt eā vir expellere autoritate ꝓpria. Et ſi
expulerit nunqđ tenebitur eā recipere. Rñ ſȝ glo.
ſuper v. fornicatio publica vt ꝓtractum eſt hugu. Eadem.
notauit. xxxij. q. j. d̄ bñdicto. ꝙ ſi notoria ſit fornica
tio mulieris q̄diu tā ipſa nō recedit a viro nec pu
blice moratur cū adultero non pōt eam dimittere
autoritate ſua vel expellere. qđ ſi fecerit cogetur eā
recipere. Si aūt illā expulerit ⁊ poſtea illa adulte
ratur notorie non cogetur eā recipe ac ſi publice mo
rata fuiſſet cū adultero. Si aūt publice moretur cū
adultero nō tenetur maritꝰ eā recipe ſiue eā expule-
rit ſiue illa ꝓpria autoritate receſſerit. ⁊ i hoc caſu
ſm hugu. ea inuita pōt monaſteriū intrare niſi ⁊
ipſe fuerit fornicatus. De materia hmōi q̄ſtionis
et ſequētibus vide plenius infra tit. xxij. de diuor-
tio propter fornicationem.

¶ Queſtio. iij.

Quid ſi vir ſpōte talem receperit morantē. ſ.
publice cū adultero. nunqđ pōt eā repellere
autoritate ſua ſi ipa non ceſſauerit ab adulterio.
Rñdet hugu. ꝙ non pōt. hec in gloſſa ibidem. Hugu.

¶ Queſtio. iiij.

Circa tertiū caſuȝ de ſupradictis. ſ. q̄ ſi lata eſt
ſententia diuortij pone ꝙ eccleſia decepta ꝑ
falſos teſtes vel alio modo celebrat diuortiū inter
aliquos. Deinde vir factus eſt ſacerdos. Poſtea i-
uentum eſt eccleſiam fuiſſe deceptam. Nunqđ iſte
ſacerdos reſtituetur vxori ſi illa repetierit eū. Rñ.
ſecundum Ray. §. iij. Pone: Credo ꝙ nō ſi pōt in-
duci ad continentiā debet ei reſtitui vir quia etiaȝ Raymūdꝰ.
monachus reſtituetur ſibi ⁊ tenebitur iſte reddere
debitum vxori petenti: ſed non debet exigere: quia
q̄tum in ſe eſt ſolennizauit votum. vide ſupra lib.
j. titu. viij. De voto. queſtio. xlix. Quid ſi vnus. ⁊ ſe
quentibus. Item queſtio. lix. Quid ſi maritus. vbi
ſatis dictum eſt de his.

¶ Queſtio. v.

Quid ſi in ꝑmiſſo caſu mulier nō repetit viꝝ.
Nunquid vir poterit eā repetere. Rñ ſecun
dum glo. ſup v. Reſtitui. Credo ꝙ non qꝛ preiudi-
cauit ſibi per ſacri ordinis ſuſceptionem. Gloſſa.

¶ Queſtio. vj.

Quid ⁊ ſi ipa igreſſa eſt monaſteriū alꝭ nō i-
greſſura vtqꝫ credebat diuortiū iuſte celebra
tum. Nunqđ cōperta veritate poterit virū repete-
re factum ſubdyaconū vel monachū. Rñ. ſm gloſ.
ibidem. Credo ꝙ non. qꝛ falſa cauſa nō impedit vo
tum monachatus. ar. extra de voto ⁊ voti. red. Ma
gne. ⁊ de conuer. coniug. Ex parte.

¶ Queſtio. vij.

Quid ſi mulier egit poſſeſſorio ⁊ ſuccubuit in
cauſa: Nunquid poteſt poſtea agere petito
rio. Rñdeo ſecundū Raymun. §. iiij. Quid ſi dicas
ꝙ poteſt ſed ſi egit petitorio ⁊ ſuccubuit nō poteſt
poſtea agere poſſeſſorio. ¶ Si vero incepit agere Raymūdꝰ.
petitorio non tamen peregit ⁊ nondū eſt renuncia
tum teſtibus. nec plene liquet de cauſa poteſt di-
mittere iudicium petitorium et inchoare poſſeſ-
ſorium. Extra de cauſa poſſeſſio. ⁊ proprie. Paſto-
ralis. vbi hoc expreſſum eſt. Et lex dicat ꝙ non vi-
detur

detur renunciare poſſeſſioni qui rem vendicare ce
pit ⁊ pōt iudicium poſſeſſoriū intentare dimiſſo
iudicio rei vēdicatiōis: vt.ff.de acq̄rē.poſ. Naura
liter.§.Nihilominus.

¶ Queſtio.viij.

Quid iuris ſi reus in iudicio de matrimonio
confitetur vel negat. R̄n̄. ſm̄ Ray.§.v.in fi.
Nota ꝙ ſi reus ꝯfeſſus fuerit i iudicio qđ actor ꝓ
Idem. ponit ſtandū eſt ꝯfeſſioni eius niſi ꝑ ꝯfeſſionē illaꝫ
fieret preiudiciuꝫ matrimonio de quo agitur vel
alteri matrimonio. Timeretur eñ tunc colluſiū.
Extra de clandeſti.deſponſa.qđ nobis.extra de eo
qui cog.conſan.vxoris.ſ.ſup eo. ¶ Si vero interro
gatus i iure negat qđ proponit̃ ꝓbare dꝫ q̄ ꝓponit
et ſi nō ꝓbat ſuccūbit.Extra de cā poſſ.⁊ ꝓpriet.
Cum eccl'ia.Extra de iureiur.c.vlti. Nota etiā ſm̄
gl.h ſup ꝟ.Preiudiciū m̄rimonio i fi. Q̄ vbi agit̃
ad diſſolutionē m̄rimonij.non credo cōfeſſioni ꝑ
tiū.xxxv.q.vj Si duo.Si vo agit̃ ad diuortiū thori
ꝑ pretextu fornicationis ſtatur ꝯfeſſioni illius q̄ de
ſua fornicatione ꝯfitetur. Itē Inno.⁊ Per. Hoſti.
in glo.extra de raptoribus ſuper.c.Cum cauſam.

¶ Queſtio.ix.

Sed nūq̄d idē eſt ſi fiat ꝑiudicium m̄rimonio
ſpūali vt ſi mulier facta monialis cōfitea ſe
Gloſſa. eſſe alicuius vxorē q̄ repetit eā. R̄n̄. ſm̄ glo.ſup.ꝟ.
Preiudiciū m̄rimonio.vincen. Notauit extra de
raptoribus.Cū cā ꝙ in hoc caſu ſtandū eſt ꝯfeſſio
ni mulieris ⁊ reſtituēda eſt viro repetēti eā. Nulli
eñ ꝑiudiciū fit i hoc niſi ſibimetipis. Nec eſt cre
dendū eos imemores eſſe ſue ſalutis.vt.j.q.iij.Sā
cimus. aliud tñ dicit eſſe dicendū in rebus q̄s de
diſſet hmōi mulier monaſterio.Quaſi idē ponūt
Per.Inno.⁊ Hoſti.in glo.ſup idē.c.Cū cām. Ho
ſtien.vero addit ꝙ ſi cōſtat oīno intēdit ad ſeꝑatio
nem m̄rimonij ſpūalis.ſ.religiōis vel carnalis vel
ꝙ ꝯfitetur ⁊ ſic non ſtatur ꝯfeſſioni ſue.vt extra de
eo q̄ cog.ꝯſang.vxoris.ſ.ſup eo.Aut cōſtat ꝙ nullo
modo vellet m̄rimoniū ſeꝑari cōtra qđ ꝯfitetur et
ſic ſtatur ꝯfeſſioni ſue vt in.c.Cū cām.q2 cuilꝫ cre
ditur contra ſe ⁊ nō ꝓ ſe.In dubio tñ tenendū eſt
id quod in principio dictū eſt.hec Hoſti.

¶ Queſtio.x.

Qualiter et ad q̄ coniunx ſpoliatus ſit reſti
tuendus ⁊ qualr ei ꝑiudica de ſeruitute ſi
timet a viro ſuo ledi. R̄n̄. ſm̄ Ray.ibidem q̄ ſic di
Raymūd⁹. cit ꝙ ad oīa q̄s reſtituēdus eſt de q̄bus probauerit
ſe ſpoliatū. Et vt gaudeat pacifica poſſeſſiōe ⁊ ple
na ſecuritate.vt.iij.q.j.Reintegranda. Sed ſi mu
lier dicat ſe habere virū ſuſpectū ꝙ eā ledat in ꝑ
ſona vel in rebus dūmō veriſimilem cām oſtendat
quare ipm̄ habeat ſuſpectū ad officiū iudicis ſpe
ctat iubere cauere ſibi ſufficiēti cautioneꝙ marit⁹
tractabit eā in lecto ⁊ in mēſa ⁊ in oībus ſicut vir
tractare dꝫ vxorē. Et ꝙ nō ledat eā in perſona vel i
rebus nec alio mō dehoneſtabit eā ſalua tñ corre
ctione honeſta maritali. Et hanc cautionē dꝫ pre
ſtare maritus ꝑ iuramentū.xxxij.q.j. De hīdicto.
Sed ſi mulier nō confidit de iuramēto viri q2 forte
parum timet iuramentū illā cautionē dꝫ preſtare
quam magis timet.ſ.pignoraticiā vel fideiuſſoriā
cautionē ſub ꝓmiſſa pena.ar.extra vt lite nō ꝯte.
Quoniā frequēter.§.vlti.⁊.xxxiij.q.v.Prodeſt. Et
q.iiij.Ea vindicta.Ibi dicit̃ ꝙ magni ⁊ ſancti viri
nōnulla peccata morte corporali punluerūt vt et
viuentibus metus vtilis incuteret̃ ⁊ interfectis nō
ipſa mors noceret. Sꝫ peccatū qđ augeri poſſet ſi
viuerent diminueretur Aliqua de materia hmōi
tituli ponent̃ infra ti.xxij.de diuortio propter for
nicationem.

De diuortio propter cōſan

guinitatē vel aliud ꝑpetuū īpedimentū. Titu.xx

Ictum eſt ſupra qualiter ad matri
monium cōiungendū agatur. Sꝫ q2
plerūq3 ſeparant̃ cōiuncti. Ideo cōſe
quenter videndū eſt qualr matrimo
nium ſepetur. Et q2 accuſatio dꝫ ꝓce
dere diuortiū.iō primū videndū eſt
q̄ m̄rimoniū accuſare ⁊ ꝯtra ipm̄ teſtificari poſſūt
Et qualiter accuſatio ſit facienda.

¶ Queſtio.j.

Vide primo quero. Qui m̄rimoniū accuſare
poſſunt. R̄n̄. ſm̄ Ray.c.t. Quilꝫ pōt m̄rimo Raymūd⁹.
nium accuſare ad plenū diuortiū celebrandū q̄ nō
prohibetur. ¶ Prohibent̃ aūt gn̄aliter oēs extra
nei.vt probat̃.xxxv.q.vj.c.j.⁊ hoc quouſq3 ſūt ali q̄
de cōſanguinitate ꝯiugū q̄ ⁊ velint ⁊ poſſint m̄ri
monium accuſare ꝯſanguineis aūt deficientibus
admittunt̃ antiq̄ores ⁊ veraciores vicini q̄b⁹ eadē
ꝓpinq̄tas nota eſt. Et eſt illō ſpāle ꝙ ꝯſanguinei
ad accuſationē m̄rimonij admittunt̃.ſicut pater ⁊
mater:frater:ſoror:patruus auūculus amita ma
tertera ⁊ tota eoꝝ ꝓcreatio.vt.xxxv.q.vj.c.j.ij.⁊ ex
tra qui matrimoniū accuſa.poſ.videt̃ nobis. Ideꝫ
Pe.⁊ Tho.i ſcrip.di.xlj. ¶ Ratio aūt eſt vt i eodē
ca.dicit̃ ꝙ vnuſq̄ſq3 ſuā genealogiā cū teſtib⁹ ⁊ car
tis cū recitatiōe maioꝝ ſcire laborat verūtñ i mul
tis locis hoc hodie ſeruat̃ q̄n extranei admittunt̃
ad accuſationē etiā exiſtētibus ꝯſanguineis q̄ hoc
poſſunt. Itē tā maritus q̄ vxor pōt m̄rimoniū ac
cuſare. Sed tā ipi cōiuges q̄ extranei ꝓhibebant̃
olim ab accuſatione tp̄is diuturnitate.ſ.ſi ſteterūt
ſimt̃ ſine q̄ſtione ꝑ.xx. vel .xviij.ānos. Et iura ſup
hoc prodita erant ⁊ ſuper eis multa notata. Que
omnia reocant̃ expſſe ꝑ ꝯſtitutionē concilij gn̄alis
extra de ꝯſan.⁊ affi. Non dꝫ.§. Prohibitio.ꝟ. Cuꝫ
ergo iā ad.iiij.gradū ꝓhibitio ꝯiugalis copule ſit
reſtricta.eā ita volumus eſſe ꝑpetuā nō obſtātib⁹
cōſtitutiōibus ſup hoc dudū editis vel ab alijs vel
a nobis.vt ſi q̄s cōtra ꝓhibitionē hmōi ꝓſūpſerit
copulari nulla lōginq̄tate defendat̃ annoꝝ cū diu
turnitas tp̄is nō minuat pcīm̄ ſꝫ augeat tātoq3 gra
uiora ſint crimia q̄to diutius inſelicē alaꝫ detinēt
alligatam.

¶ Queſtio.ij.

Pone ꝙ aliq̄s tp̄e cōtractus m̄rimonij tacuit
poſtea vult accuſare m̄rimoniū. Nūq̄d pōt.
R̄n̄. ſm̄ Ray.§.ij.Pone. Ad hoc ſufficiat diſtictio
decre.extra q̄ ma.accu.poſ.Cum in tua.in fra vbi
ſic dicit. Si vero poſt ꝯtractū m̄rimoniū aliq̄s ap Raymūd⁹.
pareat accuſator cū nō ꝓdierit in publicū q̄n ban
ni ſm̄ conſuetudinē in eccleſijs edebantur. vtrum
debeat vox ſue accuſationis admitti merito queri
pōt. Sup hoc diximus diſtinguendū. Q̄ ſi tp̄e de
nūciatiōis ꝓmiſſe is q̄ iā cōiunctos impetit. extra
dyoce.exiſtebat.vel vbi alr̄ denūciatio non potuit
ad eius noticiā ꝑuenire.vt puta ſi nimie īfirmita
tis feruore laborās ſane mētis patiebat̃ exiliū vl' i
annis tā teneris cōſtitut⁹ ꝙ ad ꝯphenſionē taliuꝫ
eius etas ſufficere nō valebat ſeu alia cā legitima
fuerit impeditus eius accuſatio dꝫ audiri. Alioq̄n
cū rationabilr̄ ꝓſumat̃ ꝙ denūciationē factā pu
blice. Idē exiſtens in ipa dyoce.minime ignoraue
rit tanq̄ ſuſpectus eſt ꝓculdubio repellend⁹ niſi ꝓ
ꝓrio firmauerit iuramēto ꝙ poſtea didicerit ea q̄
obijcit ⁊ ad hoc ex malitia nō ꝓcedat.q2 tūc ēt ſi di
dicit ab illis q̄ denūciatiōis tp̄e ſiluerunt clau
di nō debet eid aditus accuſandi quoniā ⁊ ſi ab ex
cuſatione huiuſmodi culpa de ſiletio tali cōtracta

illos excluderet.iſte tñ amoueri requiret cum cul-
pabilis non exiſtat.hec in dicta decre.

¶Queſtio.ij.

QUi in cauſa mtrimoniali teſtificari poſſunt
Rñ.ſecundū Ray.ibidē patet ex his.q̄ di-
cta ſunt de accuſatione q̄ poſſunt teſtificari contra
matrimoniū ꝛ qui non qñ oēs qui admittunt ad
Idem. accuſationē admittunt ad teſtimoniū oīmō ſunt
legitime ꝑſone ad teſtificandū aliqñ etiā q̄ ꝓhibē-
tur ab accuſatione.ſ.q̄ erāt in dyoceſi qñ bannu fie-
bant ſm formā illius decre.Cum in tua.prohibent
et a teſtimonio.concordat etiā Tho.¶Itē lȝ pater
et mater ſint ydonei teſtes pro filio ꝛ filia.vbi agit
de federe matrimonij.i.vtrū ſit talis cōſanguini-
tas inter illos de q̄bus agitur q̄ debeat īpedire ma
trimoniū vel nō.vt extra q̄ ma.ac.poſ.videt nobis.
Tamen ſi de ipſo contractu.ideſt vtrū matrimo-
nium ſit inter eos contractū q̄ſtio vertit tanq̄
ſuſpecti ſunt repellēdi vbi ille cuius filius vel filia
coniuncta dicit ſuperior eſt diuitijs nobilitate po-
tentia vel honore.Et hoc ideo q2 parentes vident
filiorum vel filiaꝝ incrementū ꝛ honorē diligere.
Extra de teſtibus.ſup eo.¶Itē in cauſa matrimo
niali idē poteſt eſſe accuſator ꝛ teſtis.ar.xxxv.q.vj.
Epiſcopus in ſynodo de parētela.extra de teſtib9
Gloſſa. cogendis vel non.Preterea.Idē tho.¶Dicit hic
gloſſa ſup ṽ.Epō in ſynodo.ꝛc.Qđ nō eſt expꝛ̄ſſū
in capitulis que hic magiſter allegat q̄ in cā ma-
trimonij idem poſſit eſſe accuſator ꝛ teſtis ſȝ i illo
capi.epō agitur de teſtibus ſynodalibus.vij.ſub q̄
forma debeant iurare epiſcopo.ſ.q̄ quicq̄d noue-
runt vel ſciuerunt vel viderunt vſq3 mō aut poſtea
inquiſituri ſunt contra deum aut xp̄ianitatē fcm̄
eſſe aut futurū in illa ꝓchia ſi ſciūt aut indicatū
eſt eis ipi nec ꝓpter amorē nec ꝓpter timorē aut ꝓ
ciū celabūt epin aut miſſū eius.Eadē forma iura
menti exprimit in ca.de parētela.in ca.Preterea.
dicit q̄ ſi teſtes publici q̄ ſynodales vocant ſup cā
matrimoniali corā ordinario epō ſemel teſtimo
nia dixerint ꝯpellendi nō ſunt corā delegatis iudi
cibus ſuper eadē cauſa iterum iurare oīmō alr
fiat fides iudicibus niſi articulus noue queſtionis
emergat.hec in glo. ¶Queſtio.iij.

QUaliter i cauſa matrimoniali ꝓcedi debeat.
Raymūd9. Rñ.ſm Ray.in ſumma.Nota q̄ ſi fiat accu
ſatio ſup federe matrimonij hoc eſt qn dicit mri-
moniū nullū eſſe propter cōſanguinitatē vel aliud
perpetuū īpedimentū pōt cōtra ꝯtumacēlite nō
conteſtata procedi ad teſtiū receptionē ꝛ etiā ad
diffinitiuā ſnīam.Si aūt fiat accuſatio de adulte-
rio ad thori ſeparationē ſecus eſt.extra vt lite non
conteſt.c.j.ꝛ.c. Quū frequēter.§.Porro.

De forma accuſandi matrimonii. Titulus.xxj.

DOſtq̄ tractauimus qui matrimo
nium accuſare poſſunt ꝛ qui non.
Cōſequēter videndū eſt d̄ forma ac
cuſandi.

¶Queſtio.j.

QUero ergo qualr accuſatio mrimonij fieri
debeat.Rñ.ſm Ray.e.t.Ad hoc notandū q̄
in matrimonio īpꝛopꝛie dicit accuſatio q2 non fit
inſcriptio in qua accuſator obligat ſe ad tallionē.
Sed dicit denūciatio q̄ ꝓpter pctm̄ fit in quo per-
manet.¶Fit aūt denūciatio q̄nq3 in ſcriptis q̄nq3
ſine ſcriptis.Sȝ melius ꝛ tutius eſt vt i ſcriptis fiat
ad hoc.ar.extra de reſtitutiōe ſpoli.Litteras.Ex-
tra q̄ matrimoniū ac.poſ.A nobis.¶Hmōi accu-
ſationis vel denūciationis forma talis eſt.Ego ta-
lis dico vel denūcio vobis dñe epē q̄ matrimoniū Forma.
pe.ꝛ marie nō pōt ſtare q2 ſunt cōſanguinei in tali
gradu vel ſi eſt alia cauſa diuortij ipam debeo op-
ponere in libello preterea in cōſanguinitate ſolet
dari alius libellus ꝛ parti aduerſe oſtendi vt ſciat
qui īpetitur q̄d actor ꝓbare velit in quo continent
gradus ꝯſanguinitatis ꝛ ꝑſone ꝓpꝛijs noībus de-
ſignate.poꝛrecto vero libello ſacramentū de veri-
tate dicenda a partibus ſuſcipiat ꝛ examinatio ꝑ
ordinem fiat. ¶Queſtio.ij.

POne q̄ duo fratres vel duo cōſanguinei ha-
beant duas ſorores vel duas cōſanguineas i
vxorem inter alterū ꝛ vxorē ſuā fert ſentētia diuor-
tij propter ꝯſanguinitatē ab eccleſia.q̄ritur vtrū
alter poſſit propter hoc ſeparari ab vxore ſua vel
qualr ſe cū ipa habere debeat.Rñ ſm Ray ibidē Raymūd9.
ad hoc dicas q̄ nullo mō pōt ꝓpter hoc ſeparari:q2
res inter alios acta alijs nō ꝑiudicat.vt dicit extra
de fide inſtru.c.inter dilectos.Sed q̄tum ad carnis
copulā diſtiguo.q2 aut dicit q̄ ſcit ꝯſanguinitatē vl
aliud ꝑpetuū īpedimētū eſſe īter ſe ꝛ vxorē ſuā.aut
credit in pꝛimo caſu nō exigat nec reddat debitū
in ſecundo ſi credit ex cā ꝓbabili reddat ſed nō exi-
gat ne.ſ.in alterutro vel cōtra legē matrimonij vel
contra iudiciū eccl̄ie vl cōſcientie ꝯmittat offenſā
Si aūt credit ex cā leui vel temeraria reddat.Et ſi
pōt deponat erroneā ꝯſcientiā ꝛ poſtea exigat.Ex-
tra de ſenten.excōi.Inquiſitioni.vbi habet p̄dicta
diſtinctio.Idē etiā dicit Tho.in ſcrip.di.xlj.ꝛ Pe.
diſtin.xxxviij.vbi ponūt eandē diſtictionē.vide.ſ.
eo.lib.ti.xij.De impedimēto ligationis.q.iiij.Sȝ
quid ſi non.

¶Queſtio.iij.

QUid ſi aliq̄s audiuit ꝑpetuū īpedimentum
eſſe inter ſe ꝛ vxorem ſuā.Nunq̄d tenet inq̄-
rere veritatē maxime ſi credit q̄ īpedimentū illud
nō poſſit ꝓbari i iudicio.Rñ ſm glo.ſup.ṽ.Inq̄ſi Gloſſa.
tioni.Si audiuit īpedimentū illud a fidedignis
nō ſuſpectis cū nō debeat eſſe negligēs ſue ſalutis
tenet inq̄rere veritatē nec dȝ diſſimulare vt quaſi
per hoc minus peccet q̄ neſcit veritatē q2 hec eſt af
fectata ignorātia q̄ nō excuſat.Et ſi ad teſtimoniū
alicuius fidedigni iurati vel nō iurati cōcipiat ꝓ-
babilē opinionē nō dȝ exigere lȝ debeat reddere de
bitum. ¶Queſtio.iiij.

SEd nunq̄d tenet credere hmōi viro fidedi-
gno marie iuramēto dicēti ſe ſcire veritatē
Item nūq̄d tenet credere cōpatri ſuo ſimilr dicenti
aut etiā ſacerdoti aut etiā publice fame.Rñd.ſm
glo.ibidē.Credo q̄ nō teneat ita q̄ peccet moitalr Eadem.
ſi nō credat lȝ peccet venialr ex hūana tēptatiōe ſi
nō credat vbi ꝓbabilr credendū eſſet.Sicut ꝛ pec-
care pōt venialr credēdo nimis de facili vbi credē
dum non eſt. ¶Queſtio.v.

NUnq̄d peccat ſacerdos vl alter ꝯiugū vl ali9
q̄cūq3 iſinuādo hmōi īpedimentū alteri cō-
iugū vl ambob9.Rñ.ſm glo.ibidē ſi credit q̄ ꝓba
re nō poſſit īdiſcrete agit niſi credat q̄ velit i hac
parte peritoꝝ concilio obedire.

¶Queſtio.vj.

QUid ſi ꝓbare pōt īpedimentū ꝛ hoc credat
vel ſciat ſacerdos ꝓchialis vl alter ꝯiugū.
Rñ.ſm glo.ibidē.credo q̄ nō tenet tā iſte q̄ ille ſo Gloſſa.
lenniter ad diuortiū agere niſi īpetrari poſſit d̄ cō
muni ꝯſenſu ipoꝝ ꝯiugū q̄ cohabitēt ſimul tanq̄
frater ꝛ ſoror. ¶Queſtio.vij.

NUnq̄d ꝓpter quācūq3 ꝓbabilē opinionē d̄ ī-
pedimēto ꝑpetuo abſq3 tñ certa ſciētia tene-
tur alterut ꝯiugū vl vterq3 denegare debitū reliquo

Rñdeo ſecundum glo[illegible]. Non tenetur niſi illa probabilis opinio ſur[illegible] tali facto ſuper quo i̇ducat canon preſumptionē vt qñ vxori conſtat ꝙ vir eius ante matrimoniū cū ea contractū iacuit nudus cum nuda ſorore vel conſanguinea eiuſdē vxoris.

¶ Queſtio.viij.

Raymūd⁹. QUero etiam vtrum accuſatio locum habet in matrimonio cōtrahendo. Rñ. ſm Ray. §.vlti.in ſumma.in matrimonio aūt cōtracto accuſatio locū habet.in cōtrahēdo aūt nequaꝙ qꝛ non habet locum accuſatio cū non ſit qḋ legitime accuſari poſſit ſed pōt denūciari cōſanguinitas vel aliquod impedimentū pro quo matrimoniū ꝓhibeṫ extra de deſpon.impub.c.ad diſſoluendū. ¶ Item anteꝙ contrahaṫ matrimoniū vel ſponſalia ſufficit ſola denūciatio ſine probatione ſi non interuenit iuramentū. Glo. hoc bene credo ſi nō ſit ſuſpectus denūciās. Si aūt ſit ſuſpectus ꝺ calūnia.credo ipſum debere iurare ꝙ bona fide denunciet.idē in glo.alioqn.i.ſi iuramentū interuenerit neceſſe eſt probari ſaltē famā.extra de ſpon.preterea.de muliere.extra de conſanguinitate ⁊ affinitate.ſup eo qḋ vbi habeṫ ꝙ ſola fama īpedimēti etiā ſi nō eſt manifeſtum dirimit ſponſalia.de hoc.ꝺ.e.lib.ti.ſ. q.xxv.In qbus caſibus.ꝟ. Quos predictos.in.ca. Preterea.de muliere.dicit de quadā muliere quā quidā petebat in vxorē cuius cōſanguineus dicebat ſe cognouiſſe eā ꝙ ſi ille cōſanguineus nō vult hoc publice cōfiteri propter metū ⁊ potentiā mulieris ꝓhibeatur ipſuz matrimoniū fieri niſi iuramentū interuenerit. ¶ Dicit Hoſti.in glo. eiuſdē Hoſtienſis. capi. Preterea.ſic conſulo iudici ꝙ conſideret qualitatem perſone teſtificātis vtrū ſibi diſpliceat matrimonium vel non vtrum ſit vilis perſona ⁊ infamis ⁊ que conſueuit paſſim deierare vel hō bone et integre opinionis ⁊ alias circuſtantias q̄ in talibus occurrere poſſunt ⁊ ſup hec prohibeant fieri matrimonium vel concedat.arg. extra de ſponſa. Cum in tua.⁊ de iureiur.Iuramentum.

De diuortio propter fornicationem. Titulus.xxij.

IN ſuperiori titulo ſufficiēter oſtēſuz eſt qui admittantur ad accuſationez matrimonij ⁊ qualiter ſit facienda cum diuortiū poſtulaṫ in totū. Conſequenter videndū eſt q̄ admittantur ad accuſtaionem q̄ ſit propter fornicationem qñ agitur ad ſeparationē thori ⁊ relaxationē mutue ſeruitutis. Et talis accuſatio magis proprie dicitur accuſatio q̄ illa de qua dictum eſt ī precedēti titulo qm̄ hoc ſit ꝓpter adulterij crimē et ſit cū inſcriptione.i.ſcriptura. Glo.i.expedit vt ſiat tñ nō eſt neceſſe. ¶ Itē lꝫ tā ſꝫ canones q̄ ſm leges qlꝫ bone ſame admittaṫ ad accuſationē adulterij cum ad penā agiṫ legalē vel canonicā infligēdam ad illā tū accuſationē matrimonij q̄ ſit proptē adulteriū ꝯmiſſuz cū agiṫ ad thori ſeꝑationē nulli⁹ admittitur niſi maritus vel vxor de qua in pñti titulo tractare intendimus.

¶ Queſtio.j.

PRimo ergo quero qualiter hmōi accuſatio fieri debeat. Rñ. ſm Ray.eo.ti.§.ij. circa pri- Raymūd⁹. mum. Circa hoc tenet ꝙ maritus volens accuſare vxorem de adulterio corā iudice ſeculari ad penam legalem debet inſcribere.i.libellum accuſationis facere ⁊ ad penā talionis ſe obligare. Glo. addit ꝙ nec pōt agere ꝑ ꝓcuratorē ſed per ſeipſuz preſentem accuſare oportet:vt extra de ꝓcur. tue fraternitatis. Sed ſi coram iudice eccleſiaſtico vult eam accuſare ad thori ſeparationem teneṫ ei dare libellum accuſationis. Sed non debet ſe obligare ad penā talionis:qm̄ ſiue ꝓbaret qḋ obijceret ſiue nō:haberet qḋ vellet.i.ꝑuareṫ vxoris amplexu.extra de procura.c.tue fraternitatis. Dicit hic gloſ. ſuper ꝟ.teneṫ ei dare libel.ſ.de iure ſtricto: lꝫ aliṫ fieret alicubi de cōſuetudine. ¶ Et notandū ꝙ in hac accuſatione ſicut in reliquis caſib⁹ matrimonialibus pōt maritus agere:illa reſpōdere per ꝓcuratorem:qꝛ ⁊ ſi de crimine ſiat accuſatio:non tñ eſt criminalis:ſed qꝛ mixta inter criminalem ⁊ ciuilem q̄uis in preſentia ꝑncipalium perſonarum ſecurius ꝓcedat:vt in decre.tue fraternitatis. Et idem etiam ſimpliciter approbat Hoſtien.in glo. Hoſtienſis. eiuſdem decre. ¶ Forma ꝟo libelli accuſatiōis ta- Forma libelli accuſatio. lis eſſe debet. Anno dñi noſtri ieſu chriſti.M.cc. xcvij.⁊c. Addit ſecundū glo.hic reſidente domino bonifacio in apoſtolica ſede. Et domino Henrico epiſcopo Conſtantieñ.eccleſie. quinto idus octobris. indictione.x. Ego pe.accuſo bertam vxorem meam de adulterio apud te domine. H.Conſtāti. epe:qꝛ dico eam cōmiſiſſe adulterium cū martino in villa tali in domo vvalchi menſe preſentis anni nuper tranſacto qḋ paratus ſum legitime ꝓbare: vñ peto a cohabitatiōe eius ⁊ ſeruitute qua ei ſum obligatus abſolui. Et hec forma libelli hmōi habetur ex illo.c.tue fraternitatis.⁊.q.viij.libellorū. Et nota de hoc ꝟ. Conſule.menſe:die coram ꝑtore profeſſus. Te deferre reum loca crimen pone ſodalem. Et lꝫ hora dies non menſis pretereaṫ.quaſi dicat:non tenetur diem vel horam cōmiſſi criminis in libello exprimere ſed menſem:diem tñ inſtitute accuſationis exprimere debet.hec ex glo.

¶ Queſtio.ij.

QUādo maritus pōt vxorē de adulterio accuſare:vel ecōuerſo:vxor virum:qꝛ in tali caſu non ad imparia iudicanṫ:vt.xxxij.q.j. ſi quis vxoreni.⁊.q.v.precepit dominus chriſtiana. Rñd.ſm Raymūd⁹. Raymundum.§.iij.ſequitur generaliter veruꝫ eſt ꝙ maritus poteſt accuſare ⁊ dimittere vxorem ꝓpter fornicationem:⁊ econuerſo dicente domino ī euāgelio Matth.xix. Omnis qui dimiſerit vxorē Math.xix. excepta cauſa fornicationis facit eam mechari:et qui dimiſſam duxerit:mechaṫ. ¶ Iſta cauſa extenditur ad fornicationis ſuſpitionem: qḋ intelligo vbi adeo eſt violenta ſuſpitio vt merito illa ꝓbata videatur:⁊ probata fornicatio.verbi gratia. Si probatum eſt ꝙ fuit ſolus cum ſola:nudus cū nuda in eodem lecto iacens:loco ac hora ſecretis et ad hoc cōmodis.xxxij.q.j. Dixit dominus in euangelio.ꝟ.vbicūqꝫ igiṫ eſt fornicatio vel fornicationis ſuſpitio libere vxor dimittitur.vt extra de preſumpti.litteris.⁊.ca. Tue fraternitatis.vt ꝭ plane dicuntur. ¶ Idem Tho.⁊ Pe.di.xxxv. Et addunt ꝙ tñ pro leui ſuſpitione:vt ſi vidit mulierē loq̄ cuꝫ Thomas. viro ſuſpecto:vel etiam pro ſuſpitione ꝓbabili vt qñ vidit eam loco ⁊ tpe ſuſpecto dimittere non lꝫ: vt dicit Pe. ¶ Itē credo ꝙ extendiṫ ad vitiū ſodomiticū. Glo.ſ.cū maſculus i maſculū: vel femina in femnā turpitudinē operaṫ:vel ꝓpṫ illud vxor poſſit dimittere viruꝫ.⁊ econuerſo.xxxij.q.vij.oēs cauſationes:vbi dicitur ꝙ lꝫ vir adulter ſit ſodomita:⁊ ab vxore ꝓpter hec ſcelera derelictus: maritus tñ eſt. Idē de hoc ibidē in.c.adulterij.c.malū idē tho.⁊ pe. ¶ Idē itelligēdū eſt etiā de ſpūali fornicatione.verbi gr̄a. Si maritus vel vxor incidat in hereſiꝫ i iudaiſmū vł gētilitatiſ errorē.xxviij.q.j.c. ydololatria.extra ꝺ diuortijs.queſiuit.vbi diciṫ ꝙ vxor nō debet ſeparari a marito pro furto vel alio

crimine viri ſui niſi eam trahat ad infidelitatem. In quo caſu ab illo poterit ſeparari ita ꝙ ei alij nubere nõ licebit. in viris quoqꝫ idẽ ſeruãdũ ꝫ eſt. Itẽ de hoc ibidẽ .j. c. de illa. ꝛ extra de puer. ↄiug. c. vlti. ❡ Eſt tñ differentia in hoc qꝺ ꝑꝑt fornicationẽ carnalem ſemel cõmiſſam põt vir dimittere vxorẽ ꝛ vxor virũ: ꝑpter fornicationem aũt ſpũalem non põt ſi velit ſe corrigere. extra de diuor. de illa. Concordant ſupradictis Tho. ꝛ Pe.

❡ Queſtio .iij.

Circa vitium ſodomiticum quero vtrũ ſi vir cum ꝑpa vxore tale quid exerceat illa poſſit eum dimittere. Rñ. ſm glo. ibidẽ ſuper ꝟ. crimẽ ſodomiticum. Hug. notauit ſuper illud. c. xxxij. q. iiij. Meretrices ꝙ ꝑpter quãlibet pollutionẽ extraordinariam poteſt vir vxorem: vel vxor virum dimittere ſi alter agat cum altero cum mẽbro innaturali: vel poſteriori. In. c. etiam qꝺ habeẽ. xxxij q. vij. omnes cauſationes. Lau. idẽ notaſſe videẽ.

Gloſſa.

Laur.

❡ Queſtio .iiij.

Quid ſi quis aliã polluit ꝙ̃ vxorẽ extra clauſtra pudoris vel aliquis vel aliqua polluit ſe ꝑprijs manibus. Nũquid ꝑpter hoc poterit dimitti ab vxore vel econuerſo. arg. ꝙ ſic. xxxij. q. iiij. meretrices. vbi dicẽ ꝙ nole mechie oĩs illicit᷒ cõcubitus aut illorũ membrorum non legitimus vſus intelligi debet. Rñ. ſm glo. ibidem. Hug. dicit ꝙ non credit ꝙ ꝑpter hoc poſſit dimitti maritus vel vxor. ar. xxxv. q. iij. extraordinaria.

Raymũd᷒.

❡ Queſtio .v.

Nunquid ꝑpter voluntatem fornicandi ſine actu poterit vir dimitti. cum hmõi voluntas dicaẽ fornicatio. xxxij. q. v. qui viderit. ꝛ. q. vij. non ſolum. Rñ. ſm glo. ibidem. Non põt dimitti propter hmõi voluntatem: quia cũ dicaẽ ꝙ ꝑpter fornicationem poteſt dimitti vir vel vxor verbum fornicationis cum effectu accipiendum eſt. arg. de pe. diſt. j. hec autem verba.

Gloſſa.

❡ Queſtio .vj.

Quero etiam vtrũ ex precepto teneaẽ vir coniugem adulterantẽ dimittere. Rñ. ſm Pe. in ſcript. dicendum ꝙ coniugis fornicatio aut eſt occulta que ꝓbari non poteſt. Et ideo ob talẽ fornicationem dimitti non debet ꝑpter ſcandalum: aut eſt manifeſta que ꝓbari põt. Et tunc aut ſubſecuta eſt correctio in re vel in ſpe: aut perſeuerat ĩ malicia. In ꝑmo caſu lꝫ vxorẽ retinere: qꝛ ſeparatio indulta eſt ad correctionẽ. Pena ꝟo corrigẽs nõ de neceſſitate requiritur vbi correctio preceſſit In ſcdo ꝟo caſu non licet retinere ne videatur correctionem negligere ꝛ peccanti ↄſentire. Concordat his Tho. vide. ſ. eo. li. ti. ij. q. xlviij. pone ꝛ ſeq.

Petrus.

❡ Queſtio .vij.

Utrum vir adulterantem mulierem poſſit ꝑpria autoritate dimittere. Rñ. ſm Tho. ꝛ pe. dicendum ꝙ vxor fornicãs dimitti poteſt dupliciẽ aut quo ad thorum ſolum. aut quo ad thorum et cohabitationem. primo modo vir vxorẽ de cuius fornicatione conſtat ſibi põt autoritate ſua dimittere ꝛ debitum ei negare quouſqꝫ compellaẽ autoritate eccleſie ꝛ reddendo ei voluntarie debitũ nõ ſolum incurrit irregularitatẽ: ſed etiam generat ſibi impedimentum accuſandi. Sed ſi tali debitũ reddit cõpulſus autoritate eccleſie lꝫ notam irregularitatis incurrat: non tamen ſibi generat ꝑuationem accuſationis. Scdo aũt mõ non licet viro vxorẽ dimittere ſine iudicio eccleſie. Et ſi dimiſſa fuerit debet cogi vir ad cohabitandũ incontinenti vt fornicationem probare poſſit: hec autem dimiſſio diuortium dicitur. Et ideo concedendum eſt qꝺ nõ licet diuortiũ fieri: niſi iudicio eccle. ❡ Hoſti. lib. iiij. rubrica. xix. de diuor. ꝟ. iij. quot modis. ꝟſi. generaliter dicit ſic. Generaliẽ audiẽ maritus volens accuſare vxorẽ ſuã de adulterio dicente dño in euãgelio ꝙ nullus debet dimittere vxorem niſi cauſa fornicationis. Ergo hac de cauſa poteſt eam dimittere etiam propria autoritate. Et ſi petet reſtitutionem obſtat exceptio adulterij. vt extra de diuortijs. Gaudemus. ꝟ. Sane. ꝛ. ꝟ. fi. Et lꝫ quidam hoc intelligant de adulterio manifeſto. ſcilicet qꝺ tunc ſolum obſtat exceptio adulterij. dicas tamen ꝙ etiam exceptio occulta adulterij cuius probationes offeruntur parate obſtat petenti reſtitutionẽ quo ad thorum. ar. extra de reſti. ſpolia. Litteras. ꝟ. Propterea. Nam ꝛ ſi infra. viij. dies ꝓbari poſſit notorium dicitur. vt in auten. De nuptijs. Extra de ſenten. excõica. Solet. ꝟ. In prima. Quibus elapſis plena fiet reſtitutio niſi facta fuerit fides. Et ſic poteſt intelligi. xxxiij. queſtio. ij. Eccleſiaſtica hyſtoria. ❡ Nota etiam de hoc plura in Hoſti. lib. v. rubrica. xv. De adulterijs ꝛ ſtupro. ꝟ. vj. Que pena. Idem etiam Hoſtien. Extra de ſenten. excõi. in glo. ſuper. c. Inquiſitioni. dicit ꝙ ſi adulterium ſit adeo notoriũ qꝺ inficiationi non ſit locus tunc poteſt adulterantem autoritate ſua dimittere. Extra de diuor. Significaſti. multo fortius debitum denegare. Idem etiam Inno. in glo. eiuſdem. capi. vide ſupra. eo. lib. titu. xix. Qualiter vel quando. ꝛc. q. j. Quare ergo. ꝟſi. Primus. ꝛ vbi Sequitur in Ray. Item queſtio. ij. circa primum ꝛ ſequentibus.

Thomas.

Hoſtienſis

Hoſtienſ.

❡ Queſtio .viij.

In quibus caſibus vxor adultera nõ poſſit accuſari a viro. Rñdeo ſecundum Ray. ꝟ. iiij. Sunt tamẽ. In ſeptem caſibus accuſari nõ põt ab eo. Prim᷒ eſt ſi etiã ille cõuinciẽ fornicari. vt. xxxij. queſtio. vj. Per totũ. extra de diuor Significaſti. ❡ Secundus eſt ſi ipſe proſtituit eã. extra de eo q̇ cogn. conſan. vxo. capitu. Diſcretionẽ. ❡ Tertius eſt cũ ipſa virũ credebat defunctũ nupſit alij quia maritus rediens tenetur eam recipere non obſtante tali adulterio niſi ſteterit ſcienter cum ſecundo marito poſtꝙ̃ primus venit. vt. xxxiiij. queſtio. ij. Cum per bellicã. Si vero. De hoc caſu vide ſupra eo. lib. tit. xiij. de ĩpedimento ligationis. ❡ Quartus caſus eſt ſi cognita fuerit ab aliquo latenter quem credebat eſſe proprium virum vt eſt. argu. xxxiiij. q. ij. In lectũ mariti. Ibi dicẽ de quodã q̇ cognouit ignorãter ſororẽ vxoris ſue putãs eſſe vxorẽ ſuã ꝙ ſi ꝓbauerit ꝙ inſcius hoc fecerit agat pniã ad cautelam ꝛ permittatur remanere cum vxore. ❡ Quintus ſi fuerit vi oppreſſa. vt. xxxij. q. v. Propoſito. hoc autẽ intelligo de vi abſoluta. Nam ſi metu vel precepto parentum inſtantia conſanguineorum vel alia ſimili cauſa fornicaretur cum aliquo etiã contrahendo cũ illo de facto. non excuſaretur. vt. xxxij. q. vij. Omnes cauſationes ibi. Nolo mihi proferas raptoris violentiã matris preſtationem patris autoritatẽ. propinquorum cateruã ſeruorum inſidias damna rei familiaris. q. d. Iſta nõ excuſant adulterantẽ. ❡ Sextus eſt quando reconciliauit eam ſibi poſt adulterium cõmiſſum vel eã publice adulterantem retinet in conſortio maritali. xxxij. queſtio. j. capi. j. ij. ꝛ. iij. Continentia horũ capitulorum ponitur. ſupra. eo. lib. titu. ij. queſtio. xj. viij. Pone. Item ad hoc. C. ad. l. Iuł. de adulterijs. Crimẽ adulterij. ❡ Septimus eſt lꝫ raro occurrat. ꝙ ſi aliquis infidelis coniugem infidelem dimittat dato ſibi libello repudij ꝛ illa nubat alij ſecundum ritum ſuum. Si ipſe conuertatur ad fidem et ipſa ſimiliter ipſe tenetur eam recipere, non

Raymũd᷒.

Primus.

Secundus.

Tertius.

Quartus.

Quintus.

Sextus.

Septimus.

non obſtāte q ſit ab alio cognita cui ſe coniunxit: niſi aliter fuerit fornicata. extra de diuortijs. Gaudemus. §. vlt. hoc expreſſū eſt. vide de hoc. ſ. e. li. ti. x. de diſpari cultu. q. viij. Sed quid in premiſſo. Con-
Thomas. cordant ſupradictis Tho. ⁊ Pe. in ſcrip. ⁊ Goffre. lib. iiij. ti. xix. de diuortijs. ⁊ Hoſti. eadē rubrica. §. iij. Quot modis. ✠. primus caſus ⁊ ſequentibus.

℄ Queſtio. ix.

Quis ſit effectus hm̄oi accuſatiōis. ſ. de adulterio. Rn̄. ſm Ray. §. v. Effectus eius. Effe-
Raymūd⁹ ctus eſt q ſi maritus probat qd̄ intēdit vel mulier hoc cōfiteatur niſi mulier replicet contra eū aliquē de predictis. vij. caſibus abſoluit ab eius cohabitatione ⁊ a ſeruitute qua ſibi tenebat ⁊ habitū religionis ea inuita aſſumere pōt. vt. xxvij. q. ij. Agathoſa. ⁊ in ſclo ſine ea viuere pōt. Sed tn̄ cōtinere tenetur q̄diu illa vixerit. Idem Thomas ⁊ Pe. et Hoſtien. ✠. Effectus.

℄ Queſtio. x.

Glo**ſ**s. Quid ſi vir propria autoritate dimiſerit vxorem fornicantē ⁊ intrauit monaſteriū. Nunquid poteſt ab ea reuocari. Rn̄. ſm gl. ibidē ſuper ✠. Agathoſa. videt hugu. notaſſe ſup idez. ſ. Agathoſa. Nō ſi publice morata eſt cū adultero vir añ ſententiā eccleſie pōt intrare monaſteriū ea inuita ſed illa eo inuito non pōt. Secus ſi nō publice moretur cū adultero qꝛ tunc non pōt añ ſniam eccle vt dicit vide. ſ. e. ti. q. vij. Utrum vir.

℄ Queſtio.

Sed quid ſi vterq fornicetur de hoc ⁊ de pluribus alijs circa hanc materiā. vide. ſ. lib. j. titu. viij. De voto. q. lv. Quid de duobus. ⁊ queſtionibus añcedentibus ⁊ ſequētibus ibidem.

℄ Queſtio. xj.

Utrum vir et vxor in cauſa diuortij iudicandi ſint ad paria. Rn̄. ſm Pe. in ſcrip. dicendū
Petrus. q in cauſa diuortij vir ⁊ vxor ad equalia iudicāt: ſʒ non ex equali cauſa qꝛ ſicut lʒ viro dimittere vxorē ob cauſam fornicationis ita lʒ vxori virū dimittere. vt xxxij. q. j. Si q̄s vxorē. ℄ Plus tn̄ peccat mulier ɔtra iura matrimonij vno mō q̄ vir altero mō equalr̄. Naz mulier plus peccat contra bonū plis. Sed contra bonū fidei equalr̄ peccat vterq. Et qꝛ hec eſt cauſa ſufficiens dimiſſionis. Idem iuſte licet vtriq dimittere abſolute tn̄ loquēdo ceteris paribus fornicando vel adulterando plus peccat vir q̄ mulier propter preeminantiam rationis. Idez per omnia dicit Tho.

℄ Queſtio. xij.

Pone q lata eſt ſententia diuortij ad ſeparationem thori ꝑpter adulteriū vxoris poſtea vir adulteratur. Querit vtrū mulier poſſit ipſum
Raymūd⁹. repetere non obſtante ſentētia. Rn̄. ſm Ray. §. vj. Pone. dicunt quidam qd̄ non credo verum eſſe de rigore iuris. ar. vj. queſtio. iiij. Qd̄ ſemel bene diffinitum eſt nulla ratiōe dʒ retractari. Iudex tamē ex officio ſuo debet illum cogere redire ad vxorem ſuam. arg. extra de iureiur. Tua nos. ſcdo. ⁊ extra
j. Corin. vij. de diuor. Ex litteris. ⁊ apls. j. Corin. vij. his q̄ matrimonio iuncti ſunt p̄cipio nō ego: ſed dn̄s vxorez a viro nō diſcedere. q ſi diſceſſerit manere innuptam aut viro ſuo reconciliari ⁊ vir vxorem nō di-
Gloſſa. mittat. ℄ Glo. hic ſuper. ✠. De rigore iuris. dicit q tamen de canonica equitate poteſt ipſa eum repetere quia exceptione rei iudicate elidit replicatio de adulterio. Hoſtiē. etiam ✠. Quid ſi ſententia. ait. quicquid allegetur dico q cogeſ eam recipere quia res de facili reddit ad naturam ſuā. Idem etiam dicunt Tho. Pe. ⁊ Alb.

℄ Queſtio. xiij.

Pone q vir per ſententiam ſeparatur ab vxore propter fornicationem ipſius vxoris vult eam reconciliare ſibi poſt ſententiam. ſed illa non vult. Nunquid eſt cogenda aut peccat ſi nō redeat. Rn̄. ſm Ray. ibidem videtur mihi q ſi vir inno- Raymūd⁹.
cens eſt q̄a nō peccauit adulterando poteſt petere illam etiā inuitam ſibi reconciliari non obſtante ſententia quia qd̄ fauore meo introductū eſt in dānum meuz retorqueri non debet. C. de legibus. q fauore. Idem Tho. ⁊ Pe. ⁊ Goffre. in ti. de diuor- Goffredus
tijs. ⁊ Hoſti. lib. iiij. Rubrica. xxxij. de conuer. ɔiug. Hoſtienſis.
§. iiij. Et vtrum. ✠. Et nūq̄d. ar. etiā ad hec. xxxiij. queſtio. j. Non erit. ℄ De hac materia generalr̄. ſ. an vxor adultera poſſit poſt diuortiū factū viro reconciliari. ſic dicit Pe. in ſcrip. q poſt diuortium aut vxor correcta eſt de peccato ⁊ tūc vir poteſt eā ſibi reconciliare aut manet incorrigibilis. tunc nō debet. In caſu vero in quo poteſt aut vir concordat in reconciliationē ⁊ tunc debet fieri reconciliatio. aut vterq diſcordat ⁊ tunc non debet fieri reconciliatio aut alter concordat alter non. aut ergo innocens petit reconciliationez ſibi fieri ⁊ tūc ſi nondū mutauit ſtatum debet cogi ad reconciliationē aut nocens petit nocentez vt mulier que prius fuit fornicata virum qui poſt diuortiuz fornicatus eſt aut econuerſo. ⁊ ſic debet cogi. Concordat in his Tho.

℄ Queſtio. xiiij.

Quid ſi mulier ingreſſa eſt monaſterium marito non contradicente. ſcilicet in caſu predicto. Nūquid poterit eam reuocare. Rn̄ ſm Glo. Gloſſa.
hic ſuper. ✠. Poteſt petere illam etiam inuitaz. Credo q nō. videtur tn̄ notaſſe hugu. ſuper illud capi. Agathoſa. q lata ſententia diuortij propter fornicationem idem iudicium eſt de viro ⁊ de muliere. ſcilicet q vterq altero inuito poteſt intrare monaſteriū. qꝛ per ſententiā eccleſie vterq ex toto renunciat iuri ſuo. ℄ Scdm Tho. ⁊ Pe. iſti innocens ingredi poteſt alter aūt non ſine licētia iſti⁹. Si tamen poſt ſententiam diuortij conſtaret eccleſiam fuiſſe deceptaz. vt puta per falſos teſtes etiā ſi accuſatus votum continentie emiſiſſet ⁊ profeſſionem feciſſet. nihilominus reſtitueret alteri. vt dicit Tho. ⁊ teneret reddere debitum ſed non exigere. vide. ſ. eo. lib. titu. xix. Qualiter vel quando. ⁊c. Thomas.
queſtio. iiij. circa tertium. De hac tamen materia q̄tum ad ingreſſuz religionis vide plenius. ſ. lib. j. titu. viij. De voto. q. lviij. Quid ſi vxor.

℄ Queſtio. xv.

Pone q vir adulteratus eſt occulte vxor manifeſte. Nunquid poteſt vir illaz accuſare et per ſententiam dimittere ſine peccato. Rn̄. ſecun- Raymūd⁹.
dum Ray. §. vij. Pone q vir. Credo q non. qꝛ non deficit vxori ius excipiendi ſed probatio. ar. xxxij. queſtio. vj. per totum. Item Tho. Alb. ⁊ Goffre. ⁊ Hoſtien. in rubrica de diuortijs. §. iij. Quot modis ✠. Quid ſi vir. Si tamen vir egiſſet penitentiam ⁊ vxor monita nollet agere penitentiā ſed perſeueraret in adulterio credo q ſine peccato poſſet eaz accuſare ⁊ dimittere per ſententiā. xxxij. queſtio. j. Goffredus
capt. j. ij. iij. ⁊ iiij. Idem Goffre. ⁊ Hoſtien. ipſum inducit.

℄ Queſtio. xvj.

Sed nunquid vxor adultera poſt penitentiaz poteſt repellere virum ab accuſatione vel econuerſo vir vxorem. videtur q ſic quia ſicut ait Grego. Non debet decipi in eo qd̄ fuit quia iam incipit eſſe quod non fuit. diſtin. l. Ferrum. Rn̄deo Gregorius.
ſecundum Ray. ibidem. credo contrariuz quia penitentia nō tollit ius accuſandi vel excipiēdi ī foro Raymūd⁹.
iudiciali ſine cōtentioſo. xxv. di. Primū. xxxij. q. ij.

admonere.vj.q.j.qui crimen intendit.℣.videndū eſt.ſi ipſe ante nō fuerit criminoſus.extra de teſti. ⁊ atteſta. teſtimonium.Idem dicunt Tho.⁊ Alb. Gof.⁊ Hoſtien.vbi ſupra.¶ Idem ⁊ Hoſti.lib.v. rubrica.xxxiij.de purga.canonica.§.iiij. qualiter fieri.Dicit qꝺ illud omnino reprobatum eſt ꝙ aliquis obtentu alicuius penitētie dicat ſe immunē abiectis criminibus.Nemo eñ ſcit vtrum amore vel odio dignus ſit:quare hoc eſt temerarium eſt iurare.extra eo.titu.ſcꝫ de purga.canoni. accepimus.§.porro.¶ Nota etiam ꝙ in ſupra allegato caplo teſtimonium dicitur ꝙ q̄uis teſtis penitentiam egerit de crimine:poterit tamē in criminali cauſa repelli a teſtimonio propter illud ſi probeṫ contra eum in modum exceptionis.In ciuili autē cauſa non repellitur poſtꝙ emendatus eſt de crimine niſi contraxerit infamiam ex illo preterꝙ p reatu periurij. (Thomas.)

¶ Queſtio.xvij.

Quid ſi vnꝰ coniugum fornicatur carnaliter ⁊ alter ſpiritualiter.Nunquid fiet compenſatio carnalis ⁊ ſpiritualis.Rñ.ſm Hoſti.℣.qd ſi vnus dicas ꝙ ſi accuſetur quis de ſpirituali ⁊ excipiatur de carnali in accuſatore nihilominus procedetur.Et ſi conuincaṫ accuſatus nec reuerti voluerit:neqꝫ compenſatio admittetur:ſed poſt conuerſionem compenſatio locum habeat.Si autē ſuper carnali proponatur accuſatio ⁊ de ſpirituali accipiatur:exceptio admittetur et ſuper ea promptius procedetur. Et ſi de ipſa appareat et lapſus non peniteat vlterius minime audieṫ. hec autem dixi propter pericula animarum. Goffre. tamen eo.titu.dicit puto ꝙ compenſatio fiat idē dicit Goffre.lib.v.ti.xvj.de adulte.⁊ ſtupro. (Hoſtienſis; Goffreſſus)

¶ Queſtio.xviij.

Quero etiam vtrum ꝑpter aliquod aliud vitium ꝙ propter fornicationem: aliquando vxor dimitti poſſit.Rñ.ſm Tho.in ſcrip.di.xxxix. dicendum ꝙ propter fornicationem ſpiritualem ſcꝫ infidelitatem dimitti poteſt quantum ad vinculum:propter fornicationem autem carnalē dimitti poteſt quo ad cohabitationē ⁊ actum matrimonij.Sed ꝑpter alia peccata non poteſt dimitti nec quo ad vinculum:nec quo ad actum:niſi forte ad tempus ſe velit ſubtrahere a conſortio vxoris ad caſtigationem eius ſubtrahendo ei ſolatiū preſentie ſue.Quādo eñ vxor preſtat magnam occaſionem ruine viro ſuo:vt vbi probabiliter ſibi de periculo timeat:tunc vir ſe ſubtrahere poteſt ab eius conuerſatione.Unde Matt.xviij.dicitur. Si dextera manus ſcandalizat te abſcide eam ⁊ ꝓijce abs te ⁊c.Dicit glo.ibidē ꝙ in manu ⁊ in dextra ⁊ in oculo pñt accipi fratres vxor propinqui ⁊ filij. (Thomas.; Mat.xviij.)

¶ Cōcordat his Alb.ea.di.vbi dicit ꝙ vitia moralia que nō ſunt ꝯtra ſubſtantiā matrimonij lꝫ non impediāt aut dirimāt matrimoniū tñ poſſunt diſſoluere cohabitationē.Non eñ oportet cohabitare furi qui non vult reſipiſcere vel etiam vſurario. (Albertus.)

¶ Concordat etiā his Pe.qui dicit ꝙ quando cōiunx per peccatum eſt ſcandalum dimitti pōt quo ad cohabitationem temporalem vſqꝫ quo corrigaṫ Et ceſſante ſcandalo debet fieri reconſiliatio ad hunc ſententiam confirmandam.Nota autoritates Auguſtini poſitas in quarto libro ſententiarū diſtin.xxxix.c.ſi autē queris.Et in decretis.xxviij q.j.vxor legitima. (Petrus.)

De nūero teſtium in matrimonio vel alia cā quacūqꝫ.   Titulus.xxiij.

De materia huiuſmodi tituli.ſ.ꝺ numero teſtiū ſiue i matrimonio ſiue i alia quacūqꝫ cā dictū eſt.ſ.lib.j.ti.v. De Raptoribus.in rubricella de teſtibus.q.N.clxxvij.Quero ergo.⁊ ſequentibus.vñ hic illa repetere non oportet ſed ad locū illum recurratur.

Qui filij ſunt legitimi ⁊ qui non.   Titulus.xxiiij.

Tractatum eſt ſupra de matrimonijs: ſed quia matrimonia cauſa filioꝝ cōtrahunṫ Ideo ſubſequēter de ipſis filijs videamꝰ.

¶ Queſtio.j.

Et quero qs ſit filius legitimꝰ.Rñ ſm Ray. eo.ti.Legitimus filius eſt q̄ de legitimo matrimonio natus eſt vel de eo q̄ in facie eccleſie legitimus reputaṫ q̄uis in veritate matrimoniū non fuerit.Extra q̄ filij ſunt legitimi.Cum inter Johānem.vbi diciṫ ꝙ filij ſuſcepti de nuptijs publice et ſine ꝯtraditione eccñe celebratis añ ſnīaꝫ diuortij latam nati ⁊ etiā ꝯcepti ꝓ legitimis habeanṫ.⁊ ſuccedant hereditario iure in bonis paternis ⁊ de parentum facultatibus nutrianṫ.Itē de hoc.c. Gaudemus.e.ti.vbi dicitur.Qꝺ proles nata de matrimonio infideliū ꝯtracto in ſcꝺo ⁊ in tertio ⁊ vlteriori gradu ſm ritū illoꝝ poſt fidē receptā legitima reputanda eſt ¶ Hoc aūt qꝺ.ſ.dictū eſt intelligo verū eſſe qñ ambo ꝯiuncti ſunt bona fide. Credentes ſe legitime copulatos vel dū mō alter eorū tñ hoc credat qꝛ ſi mulier alicui cōiugato nubat bona fide credens eū eſſe ſolutū ⁊ ex eo filios ſuſcipiat legitimi iudicāṫ ⁊ vtriqꝫ pēti ſuccedūt.extra qui filij dicunṫ legi.Ex tenore.¶ Si q̄ vero clandeſtina vel interdicta ꝯiugia inire pñimpſerint i gradu ꝓhibito etiā ignorāter.Soboles ꝺ tali ꝯiūctiōe ſuſcepta prorſus illegitima eſt cenſenda de parentum ignorātia nullū habitura ſubſidiū cū illi talr ꝯtrahēdo nō expertes ſciētie vel affectatores ignorātie videanṫ.Pari mō ꝓles illegitima eſt cēſenda ſi ambo parētes i pedimentū ſciētes legitimū ꝑter oē iterdictū etiā i ꝯſpectu eccñe ꝯtrahere pñūpſerūt extra ꝺ clādeſtina deſpon.Cū inhibitio.§. Si q̄s vo.vbi hec v̄ba ſūt expꝛſſa.Itē ꝺ hoc.xxxv.q. iij.Coniunctiones.vbi diciṫ.Plume ⁊ ſcñi leges ꝓhibent talr ꝯtrahētes ⁊ eos q̄ ex eis ꝓdeūt equidē ab hereditate repellūt.Itē de hoc.extra. Qui filij ſunt legi.c.Referēte.vbi agiṫ de filijs quorūdam q̄ contraxerūt matrimoniū illicite cōtra publice honeſtatis iuſtitiā ⁊ diciṫ ibi ꝙ cū filij illi nec ꝑ eccleſie ꝑmiſſionē nec ꝑ paternā ignorantiā excuſenṫ. Non videnṫ admittēdi ad ſucceſſionē paternorū bonoꝝ.Idē Tho.⁊ Pe.in ſcrip.di.xlj.q̄ ꝯcordāt cū ſupradictis.¶ Itē notandū ꝙ quadruplex eſt ſtatus filioꝝ.Alij ſunt naturales ⁊ legitimi.vt ſūt illi qui de vxoribus ꝓcreanṫ.Alij ſunt naturales tñ. vt filij ꝯcubine ſicut ſunt q̄ de ſoluto ⁊ ſoluta naſcūtur q̄ poſſet vxor eſſe.⁊ alij ſunt legitimi tñ.vt ſūt adoptiui.Alij vo ſunt nec legitimi nec naturales q̄ ſpurij dicunṫ vt ſunt illi q̄ de adulterio vl inceſtu nati ſunt.Glo.dicit h̄ ſup.℣.Nec naturales ꝙ hi ſunt q̄ nati ſunt ex coitu dānato ſm leges.Hunc q̄druplicē ſtatū filioꝝ ponūt etiā Tho.⁊ Pe.⁊ Alb. in ſcrip.⁊ Ber.extra.Qui filij ſunt legitimi i gloſ. ſuper verſi.Tanta. (Raymūdꝰ.; Hiero.; Thomas.; Gloſſa.; Bernar.)

¶ Queſtio.ij.

Qualiter non legitimi filij legitimanṫ. Rñ. ſecundū Ray.§.iij.Sequiṫ. Primus modꝰ ſit per ſubſequēs matrimoniū.qñ ſi q̄s hꝫ naturales filios de aliqua ⁊ poſtea ꝯtrahit cū ea filij tam nati (Raymūdꝰ.)

nati legitimanť. Sed ſi ſpurios habet ex ea filij nõ efficiunť legitimi: vt habeť expreſſe extra qui filij ſint legitimi .conqſtus. ⁊ .c. tanta eſt vis in quibus c. hec expreſſe dicunť. Item de hoc inſtit. de nup. §. vlt. vbi dicitur ꝙ filij ſuſcepti ex concubina q̃ poſtea ducitur vxor: legitimi reputanť. Secundus fit ꝑ ſpecialem indulgentiam dñi pape. extra qui filij. ſunt legiti. per venerabilem. Hi duo modi ſm canones reperiūť. Sequūtur alij quidam ſm leges. ¶ Unus eſt ſi pater offerat filium naturalem curie imperatoris ſiatqꝫ curialis efficitur legitim⁹ ſiue pater filios habeat legitimos ſiue non: vt in aut. quib⁹ modis naturales efficiunť legitimi. §. ſi quis igitur. Coll. vj. vbi hoc expreſſum eſt. Itē ſi pater decedēs in teſtamēto eū legitimū nominet heredem ⁊ ipſe poſtea offerat ꝓncipi teſtamentū volens fieri legitim⁹ accipiet ius legitimoꝝ. ¶ Tertius modus eſt ſi nullo filio legitimo exiſtente patreqꝫ defuncto ipſe naturalis filius ſeipſum offert Hos omnes modos habes in aut. quibus modis naturales effici. ſui. §. j. ⁊ §. ſi quis igitur. coll. vij. ¶ Quartus modus eſt ſm leges ſi pater in publico inſtrumento: ideſt per publicam manum confecto: vel cum trium teſtium ſubſcriptiōe: ſcripto eum filium nominet: nec adiciat naturalem legitimus efficiť: vt in auten. vt liceat matri ⁊ auie. §. ad hoc. coll. viij. Omnes hos modos ponunt etiam Tho. Pe. ⁊ Alber.

¶ Queſtio. iij.

Idem. Quid ꝓſit filijs legitimos eſſe. Rñ. ſm Ray. §. iiij. Prodeſt filios eſſe legitimos: qꝛ ſuccedunt in omnibus bonis parentum: vt in aut. quimo. natura. effici. ſui. §. quoniam. ⁊ .C. de ſuis ⁊ legitimis heredibus. per totum. ⁊ extra qui filij ſūt legitimi. cõqueſtus. ⁊ .c. tanta eſt vis. Et ad omēs actus legitimos ydonei reputanť. Naturales vo filij tm̄ in duab⁹ vncijs. i. in. vj. parte hereditať patris ſuccedere poſſunt: ſi ipſe pater habet filios vľ parentes vel vxorem. Si tamen ipſe decedens non habet vxorē filios vel parentes: pater in teſtamēto ⁊ inter viuos totam hereditatem naturalibus liberis poteſt largiri. C. de naturalib⁹ liberis. auť. licet pater. Si autem parentes habeat tm̄ legitima illis relicta reliqua naturalibus diſtribuere poteſt: vt ibidem diciť. Et additur ꝙ hmōi naturales boni viri arbitratu etiā paſci neceſſe ē: ſiue exiſtant legitimi ⁊ ſuccedant vel coniuge viua quilibꝫ alij ſint heredes. Hi ergo ⁊ parentibus ſuis parem preſtant ſi opus fuerit pietatem. Spurij vo ⁊ qui ex dānato coitu ſunt: oñi prorſus beneficio excludunť. Hec omnia in eadem auť. ſollicitudinis tamen epiſcopi intereriť vt vterqꝫ parentum talibus liberis. ſ. ex dānato coitu natis ſꝫ ꝙ eis ſuppetūt facultates neceſſaria ſubminiſtrēt. extra de eo

Hoſtienſis qui duxit in ma. quā pol. per adul. cum haberet. ſ. n. Et in hoc vt dicit Hoſti. lib. iiij. rubrica. xvij. qui filij ſint legiti. §. iij. ante vtrūqꝫ. Mitius agit ius canonicum q̄ ciuile.

¶ Queſtio. iiij.

Sed quis põt legitimare illegitimoſ. Rñ. ſꝫ glo. hic ſuper vᵒ. prealleg. decre. que dicit qꝺ

Gloſſa. idem eſt de rege francie qui nullū habet ſuperiorē de imperatore quantū ad hmōi legitimatiões faciendas. ¶ De papa autē vtrum legitimare poſſit quo ad ſucceſſionem hereditariam in illis locis vbi non habet temporalem iuriſditionem duplex eſt opinio. Jo. dicit ꝙ re vera papa non poteſt legitimare in temporalibus ꝓncipaliter ⁊ directe vbi temporalem iuriſditionē non habet. Sed eoipſo qꝺ legitimat aliquem quo ad ſpiritualia per quandam conſequentiam ſecundario non directe legitimat eum quo ad temporalia. que ſunt minus digna ⁊ pro hac opinione allegat papa in illo. c. Per venerabilem extra co. t. Alij dicunt ꝙ vbi papa iuriſditionem temporalem non habet non poteſt legitimare quo ad ſucceſſionem hereditariam. Tamen cen. cꝫ lauren. ⁊ tan. dixerūt. qꝺ cū papa legitimat aliquē ad actus ſpirituales qꝺ põt facere vbicūqꝫ ⁊ de quibuſcumqꝫ eoipſo taliter legitimatus poteſt fieri iudex ⁊ habere temporales honores ⁊ officia q̄ alias habere non poſſet. Hec in glo. vide tamen de hac materia ſatis late ſupra. li. iij. ti. xix. de filijs pſbiteroꝝ. ⁊ ea. q. xv. pone ꝙ aliquis

De dotibus ⁊ donationib⁹ propter nuptias. Titul. xxv.

Quoniā rei publice intereſt⁹ mulieres dotes ſuas habere. vt iterum nubere poſſent. Ideo poſt tractatum matrimonij de dote agēdū eſt que acceſſoria eſt matrimonio ff. de iure dotium. l. ij. ⁊ .iij. Nota ꝙ in illa tertia. l. etiam dicitur ꝙ dos ſine matrimonio eſſe nõ poteſt ⁊ vbi matrimonium eſſe non poteſt nec dos eſt. ¶ Et qꝛ iudiciū de dote ad iudicem eccleſiaſticum pertinet ſiue ordinarius ſit ſiue delegatus eoipſo qꝺ cā matrimonialis ſibi committitur ⁊ cauſa dotis tāquam acceſſoria committi ſibi intelligitur extra de dona. inter virum ⁊ vxo. ⁊ de dote poſt diuor. reſti. c. j. ij. ⁊ iij. extra de cõiu. ſer. propoſuit. ⁊ ideo iudex ex quo de matrimonio cognoſcit ⁊ de dote ſiľr debet iudicare. Et hoc idem de approbata cõſuetudine in ciuitate bononie obſeruať que tā canonici iuris quā legalis magiſterium obtinet ⁊ primatum qꝺ ab exordio litis vel ſaltem añ quā ſententia proferatur maritus cautionem pignoraticiā vel fideiuſſoriam preſtat vxori ſue de dote ſtatim vel in congruo termino reſtituenda ſi ſentētia fuerit ꝓmulgata alioquin iudices nunquā in cauſa ꝓcedunt.

¶ Queſtio. j. Raymun.

Quero ergo quid ſit dos. Rñ. ſm Ray. eo. ti. Dos eſt quedam datio a parte mulieris penes viri facta. pro onere matrimonij qꝺ ſuſtinet. Dotis aūt natura eſt vt durante matrimonio duret. Soluto vo matrimonio ſoluatur: qꝛ ſine eo eſſe nõ po- Hoſtiē. teſt. Et ipſa dos eſt quaſi ꝓprium patrimoniū mulieris. ff. de minorib⁹. denique. §. ſꝫ verū in ſi. Cõcordat his hoſti. li. iiij. rubrica de dotibus ꝓmittendis. §. iiij. quid ſit dos.

¶ Queſtio. ij. Raymun.

Que ſint dotis ſpecies. Rñ. ſm Ray. §. iij. ſpecies dotis ſunt due. Alia pfecticia. alia aduēticia. Profecticia dos ē q̄ a patre ꝓ filia vel ab auo ꝓ nepte vel de bonis eoꝝ dať. vľ quā ali⁹ de mandato eoꝝ dat. vt. ff. de iure dotiū ꝓfecticia. Glo ſuper vᵒ. de mandato etiam ſine mandato a gerēte negotiū alicuius nomine data ſit vel etiā. ſi quis patri donatur⁹ dedit aut ſi curator furioſi aut ꝓdigi dotē dedit. vt in. l. ꝓfecticia. Hec in glo. ¶ Aduēticia dos eſt q̄ ſi ipſa mulier dat pro ſe vel aliquis alius a patre vel auo ſiue ſit frater ſiue auūculus ſiue alius quis. Itē dos alia dať eſtimata. alia ineſtimata ſi eſtimata datur tā lucrū quā damnū ꝑtinet ad maritū ſicut ad rei emptorem. Si vo ineſtimata dať dānū ⁊ lucrū eius ꝑtinet ad mulierē. vt. ff. de iure dotiū plerumqꝫ tñ ꝑtinent ad maritū propter onera matrimonij q̄ ſuſtinet: qꝛ debet alere filios ⁊ vxorem. vt. ff. de iure dotium plerūqꝫ vbi diciť. vt ſupplet hic glo. ꝙ q̄ñ dos ineſtimata dať periculū rex

non pertinet ad maritum vt ſi a legitima in dotē
acceperit.vel veſtem qua mulier vtit. Si aūt eſt la-
ta ſit veſtis ⁊ cā mulier attriuerit marit⁹ eſtima-
tionem reddet. Itē eadē.l.§.ſi ſerui dicitur qḋ fet⁹
dotalium pecoꝝ ad meritum ptinent.qꝛ in fructi-
bus ꝯputant ſic tñ vt ſuppleat prius, demortua ca
pita ex iam natis fetibus.

¶ Queſtio.iij.

Raymun. Q Uero etiam quid ſit paraferna. Rñ.ſʒ ray.
§.iiij.vidimus. Paraferna eſt qḋ mulier ha
bet poſt vel preter dotem vtenſilia ⁊ dicit a para qḋ
eſt iuxta ⁊ ferna id eſt dos. inde dicitur paraferna.
quaſi iuxta dotem. ¶ Habet aūt paraferna priui-
legiū ad inſtar dotis ſicut .n.vxor habet oīa bona
mariti tacite obligata pro dote ſic ⁊ pro reb⁹ para-
fernalibus marito datis.vt.C.de pactis ꝯuen.l.vl-
ti. ¶ Glo.h ſup v̄.preter dotem dicit ſic in quibuſ
dam regionib⁹ habēt ex conſuetudine locum iſta
paraferna. In francia aūt de conſuetudine locū nō
habent in pluribus locis. Sed de cōſuetudine vir
recipit in dotē,omnia bona mulieris immobilia
Mobilia aūt omnia ſunt communia viro ⁊ vxori
tam ea q̄ proficiſcunt ex parte viri quā ea q̄ ex pte
Hoſtien. vxoris.hec in glo. ¶ Hoſti.ver.ſunt ⁊ quidā dicit
ꝙ huiuſmodi parafernalia ſi inferantur in domū
viri ea mente vt fiant viri eius erunt alias mulie-
ris. Sed in dubio preſumitur mulier eas ſibi reti-
nuiſſe. Et ideo depoſiti ꝯuenit maritus vel etiam
mandati: ſi viro cuſtodiā cōmiſit ⁊ ſic poſſunt vē-
dicari. Sʒ ſi dñium tranſlatum ſit in maritū aget
cōdictiōe certi vel ſine cauſa vel ob cauſam. Et he
res appellantur apud gallos peculium.vt.ff.de iu
re dotiū.ſi apud ſcie.§.dotis. ¶ De his aūt non dʒ
ſe marit⁹ intromittere muliere inuita. quāuis bo
num videret vt ſicut mulier ſeipſam viro commit
tit res etiam eiuſdem pari arbitrio gubernari. Tñ
equitas que contrarium vult in hoc caſu preferīur
vt.C.de pactis conuen.ſuper dote .l .hac lege. Hec
Hoſti.

¶ Queſtio.iiij.

Raymun. Q Uid ſit donatio propter nuptias. Rñ.ſʒ ray
mū.§.v.donatio propter nuptias eſt ꝙ ſpon
ſus ſponſe dat extra eo.nuper.in ſi. Huius autem
donatiōis eſt propriū vt ſi paciſcatur maritus de
parte dotis lucranda vxore premortua tm̄ debet lu
crari mulier de dona.propter nuptias premortuo
viro.extra.eo.tit.donatio.§.ſane.⁊.C.de pactis cō
uentis.l.ex morte.ibi conſeruandū eſt vt quotā ꝑ-
tem mulier ſtipulatur ſibi lucri cedere ex ante nu
ptias donatione ſi priorem maritum mori contige
rit tātum.i.totum ⁊ maritus ex dote partem nō pe
cunie quantitatem ſtipuletur ſibi ſi conſtante ma-
trimonio prior mulier infata collapſa fuerit.

¶ Queſtio.v.

Idem. I N quibus caſibus maritus lucretur dotem.
Rñ.ſm Ray.§.vj. Lucratur maritus dotem
tū ex pacto.tum ex lege.ex pacto vt ſi paciſcat̄ō to
ta dote lucranda vel eius parte vt.C.de pactis con-
uen.ex morte in prin. Et in auten.ibi poſita ex lege
lucratur maritus dotem. Si mulier adulteriū cō-
mittit. Nam facto diuortio propter mulieris adul
terium mulier dotem amittit vt expreſſe dicit. ex-
tra eo.ti.c.plerumqꝫ. Et in auten.vt liceat matri et
auie.§.quero.Coll. viij.glo ibi exp̄munt cauſe ex
quibus maritus poteſt impune repudiare vxorem
⁊ dotem vxoris lucrari quo ad ꝓprietatem. non ex
tantib⁹ filiꝭ aut filiab⁹ ex illo matrimonio.ſcʒ vt ſi
contra imperium cogitantibus aliquibus conſcis
fuerit mulier. Si de adulterio a marito conuicta ſi
vite viri inſidiata aut aliꝭ hoc facientibus cōſcis

viro non indicauerit. Si cū viris extraneis nolēte
marito conuiuatur aut cum eis lauatur. Si nolen
te viro foris domum manſerit niſi forſitan apud
proprios parentes aut ſi circenſibus aut theatri-
cis interfuerit ad ſpectandum ignorante vel pro-
hibente viro. Nota tamen quicquid dicat lex iſta
vir non poteſt dimittere vxorem niſi propter forni
cationem. Hec in glo. ¶ Similiter mortua vxore
inteſtata deficientibus liberis ⁊ propinquis vir ſuc
cedit vxori ⁊ lucratur dotem ⁊ econuerſo.vt.C.vn-
de vir ⁊ vxor.l.j. ¶ In aliꝭ autem caſibus a predi-
ctis ⁊ dos ad mulierem ⁊ donatio propter nuptias
ſoluto matrimonio redit ad virum niſi ſecus obti
neat de conſuetudine approbata.vt extra eo.ti.do-
natio.§.ſane.vbi hec expreſſe dicuntur. Item in .c.
mulieres vbi dicitur. Mulieres ſi ꝑ aliqua cauſa
legitima a proprꝭ viris fuerint ſeparate totam
dotem precipimus ſibi reddi . Item de hoc .ff. ſo-
luto matrimonio.l.penultima.§. mulier ibi dicit
de muliere que ſoluto matrimonio a viro errante
ſtipulata eſt ducenta.cum tñ non deberētur ei niſi
centum qḋ quantum dos fuit tanta debentur ſiue
prudens ſiue imprudens plus fieret ſtipulata .

¶ Queſtio.vj.

Q Uid ſi mulier amiſit dotem per ſententiam
propter fornicationem lata ſententia diuor-
tij quo ad ſeparationem thori.⁊ poſtea probata cō
ſanguinitate inter ipſam ⁊ virum ſeparentur om-
nino iudicio eccleſie data vtriqꝫ licentia contrahē-
di. Nunquid poterit mulier repetere dotem tanq̄
non commiſerit adulterium. Rñ.ſm glo.ſuper v̄.
plerumqꝫ Tancr. dicit ꝙ ſic:qꝛ ex quo nullum fuit
matrimonium.nullum fuit adulterium nulla dos Gloſſa.
Et quia eccleſia decepta fuit in alia ſententia veri
tate ꝓbata reuocari debet.extra de frigi. fraterni-
tatis. Laur.dixit ꝙ non eſt vlterius audienda licet
matrimoniū appareat ꝙ non fuerit matrimoniū
nec adulterium:quia punienda eſt ꝓpter intentio
nem cum opere ſubſecuto.extra de bigamis. nuꝑ.
c.vlti. Et vt per hoc ceteris delinquendi materia
auferat: ⁊ ne excogitet falſa ꝓbatio contra matri-
monium ꝓpter recuperandam dotem admiſſam
Cum Laur.concordat Hoſti.v̄.vlti. In hac rubri.
Concordat etiam Goffre. Ber.⁊ Johā.v̄.ibidem
dicit Hoſtien.

¶ Queſtio.vij.

C Ui reſtituenda ſit ipſa dos. Rñ. ſm Ray.§. Raymun.
vij. Sequit videre dos a patre ꝓfecta patri
reddenda eſt mortua in matrimonio filia:vt.C.ſo
luto matrimonio.dos a patre. Si v̄o diuortiū fiat
viuente patre ⁊ filia:dos ipſa patri ⁊ filie redden-
da eſt:vt.ff.ſolu.matri.l.ij.vbi dicit ꝙ ſi in patris
poteſtate eſt mulier ⁊ dos ad eos ꝓfecta ſit ipſius
⁊ filie dos eſt:vnde pater non aliter q̄ ex volūtate
filie petere dotem nec per ꝓcuratorem pōt. Itē de
hoc ibidem.l.penult. Si autem dos ſit aduenticia
reddenda eſt mulieri:vt.ff.ſolu.matri.l.ij. Niſi il-
le qui dedit dotem pro muliere ſtipulatus ſit eam
ſibi reddi vt.ff.ſolu.matri.quotiens.§.j. Qḋ autē
dixi dos a patre ꝓfecta patri reddenda eſt intelli
gunt quidam iuris doctores locum habere ſi mu-
lier recedat ſine liberis alioquin remanet penes li
beros:vt.ff.ſolu.matri.l.poſt dotem.aliꝭ contradi
cunt:ſed prima opinio preualet.

¶ Queſtio.viij.

Q Uando dos reſtitui debet. Rñ.ſm Ray.§.
vltimo. Tenendum eſt ꝙ ſi dos ꝯſiſtit i poſ-
ſeſſionibus:ideſt in rebus immobilibus puta pre
diꝭ vel domibus ſtatim reſtitui debet ſoluto ma-
trimonio. Si v̄o ſunt res mobiles: puta pecunia
veſtimenta

veſtimenta ⁊ animalia infra annum. Et hoc totū dicitur. C. de rei vxorꝭ actione. l. vj. §. cum autem.

ℭ Queſtio. ix.

An ſemper maritus compellaẗ dotem reſtituere. Et qualiter impenſas cōputabit. R. ſm̄ Ray. §. viij. illud. in ſum. Maritus in dote red-

Raymūd⁹. dēda non condēnatur: niſi in quantum pōt facere ſcilicet habita ratiōe ne egeat: vt. C. in ſupra dicta l. ſ. C. de rei vxor. actio. l. vj. Ibi dicit ꝙ maritus in tantum condēnetur in quantum facere pōt ſi non dolo malo verſatus eſt ⁊ debet cautionē exponere ꝙ ſi ad meliorem fortunam peruenerit qḋ minus perſoluit reſtituere pcuret. Item ad hoc. ff. de reg. iur. l. in condemnatione vbi ſic dicitur in condemnatione perſonarum in id qḋ facere poſſunt condemnanẗ: non totū qḋ habent extorquēdū eſt: ſed ⁊ ipſorum ratio habenda eſt ne egeant. Ad hoc etiā C. de re iudi. l. ſunt qui. cum. l. ſequenti. Idē Goff. ℭ Hoc autem priuilegium tranſit ad filios eiuſdem matrimonij: vt. ff. ſolut. matri. maritum. vbi dicitur ꝙ maritus in id qḋ facere poteſt condēnādus eſt. Sed hoc heredi extraneo. ſ. non eſt preſtandum: quia tale beneficium perſonale eſt ⁊ cum pſona extinguitur. ℭ Preterea idem eſt notanduꝫ ꝙ maritus in reddenda dote īpenſas neceſſarias ⁊ vtiles in rebus dotalibus factas: puta ꝙ domuꝫ refecit poteſt retinere: vt. C. de impenſis in rebus dotalib⁹ factis. l. j. Multa exempla ponunẗ in eadem: vt ſi domum refecit que erat vtilis mulieri: vt ſi piſtrinum vel horreum neceſſarium factuꝫ ſit aut ſi oliueta refecta al's reiecta reſtaurauerit aut inualitudinem ſeruoꝝ impenderit vel ſi vicos ppagauerit vel arbores curauerit vel ſeminaria p vtilitate agri fecerit hmōi īpenſe neceſſarie ſunt: vt in illa dicitur. ℭ Voluptuarias ꝯo ſiue voluptuoſas vt que ſiunt in balneis extruendis perdit. vt. ff. eo. titu. in voluptarijs vbi dicitur ꝙ voluptuarie expenſe exactionem non pariunt etiā ſi voluntate mulieris facte ſunt.

ℭ Queſtio. x.

Hoſtienſis. Quid ſi maritus tenetur ſatiſfacere mulieri ⁊ etiam alijs creditoribus. R. ſm̄ Hoſti. lib. iij. rubrica. xxj. de pignoribus. §. ꝗ. qualiter cōtrabatur ſub. §. conuentionalium ꝟ. ex hoc notanduꝫ mulier in his que dotis ſue ſunt preſertur omnib⁹ creditoribus prioribus ⁊ poſterioribus expreſſam ypotecā. lꝫ autoritate legis oēs creditores habeant tacitaꝫ legēt hoc intellige niſi ali⁹ prior ſit in ſimili iure vt quia petit doteꝫ precedentem quia ille potior eſt in iure vt. C. qui poti. in pigno. habea. l. fin. ℭ In donatione autem propter nuptias preſertur mulier poſterioribus tm̄. vt. C. de pignoribus. l. vlti. ℭ Item pro rebus paraſernalibus habet mulier tacitam ypotecam niſi per ſpecialem ⁊ expreſſaꝫ ſibi prouiderit qꝛ tūc alij renunciare videtur. C. de pac. conuen. ſuper dot. l. vlti. hoc autem priuilegiū ad heredem mulieris non tranſit. C. de priuil. dot. l. j. qḋ verum eſt de extraneis. Nam ſecundū hoc priuilegium habent vt. ff. ſoluto matrimonio. etiā C. qui potio. in pigno. habean. l. vlt. §. exceptis. De hac materia. ſcꝫ que mulieri intelliganẗ tacite obligata pro dote. Et vtrum vxor pro delicto viri amittat dotem ſuam vide ſupra. li. ij. ti. vij. De vſuris in rubricella de pignoribus. q. lxxiiij. que intelligunẗ. ℭ De donationibus autem inter virum ⁊ vxorem vide ſupra li. j. ti. xv. De decimis in rubricella ꝺ donationibus. q. lxxij. Quis poſſit donare ⁊ cui. ac ſequentibus.

Licet autē tam ſuper dote quam ſup̄ alijs articulis plura circa cauſas matrimoniales a doctoribus ſint notata. hec tamen q̄ premiſſa ſunt pro confeſſorum aliquali noticia ſufficiant. q̄ ſi aliqua difficiliora ⁊ rariora eis forſitan occurrerint ad loca vñ hec collecta ſunt recurrere poterūt prout eis videbitur oportunum. Cōcluſio libri.

ℭ Gratias ago domino noſtro Ieſu chriſto q̄ collationis mee laborem ad animarum ſalutem. tā de penitentijs quam de matrimonijs. hec concluſit Cui eſt honor in ſecula ſeculorum

A M E N

ℭ Explicit tractatus de matrimonio ⁊ finitur per conſequens quaſi in quattuor libros diſtincta tota ſumma confeſſorum.

¶ Iſti ſunt paragraphi ſūme fratris raymundi ꝑ numerum ſm̄ quem vt plurimum in hac ſumma cõfeſſorum eorundem fit aſſignatio. In paruis tñ titulis nõ ſemper aſſignant̃ hi paragraphi: qꝛ propter littere pontitatem non eſt labor in querenda.

Uoniã vt ait Hyeroni
¶ Prolog⁹ de ſymonia ti. primus.
i Q Uoniã inter crīa ꝛc.
ij Symonia ē ſtudioſa
iij Dicit̃ aũt ſymonia.
iiij Comittit̃ ſymonia.
v Porro ſunt caſus.
vj In munere ab obſeq̄o diſtingue.
vij. In munere a lingua diſtinguit̃ ab. D.
viij Item nota ꝙ ſicut
ix. Circa penam.
x. Sed quid de pecunia.
xj Reſtat videre.
xij. Sed nunquid epiſcopus poteſt.
xiij Diſpenſatio cum ſymoniaco.
xiiij Quid fiet de monaſterijs.
xv Item queritur vtrum conſuetudines.
xvj Item per queſtionem proximam. ā. c.
xvij. Itē nunquid ſacerdos poteſt
xviij Queritur hic conſequenter.
xix Quid de confraternitatibus.
xx Querit̃ ſi aliquis layco⁹.
xxj. Pone ꝙ ſcit.
xxij Pone ꝙ aliquis offert
xxiij Quid de quadam conſuetudine.
xxiiij Item quid de epiſcopis.
xxv Item aliquis non habet titulum.
xxvj. In ſumma nota.
¶ Ne plati vices ſuas ſub ãnuo cēſu ɔcedãt ti. ij.
D Ictum eſt ſupra ꝛc.
¶ De magiſtris ꝛ ne aliquid exigãt ꝑ licētia doc. tit. iij.
D Icimus qualiter ꝛc.
¶ De iudeis ꝛ ſarracenis ꝛ eoꝝ ſeruis. ti. iiij.
E Gimus de his q̃ ſpiritum ꝛc.
j Iudei dicuntur q̄ legem.
ij Debēt aũt ſicut ait Gre.
iij. Circa eos debent.
iiij Tranſgreſſores omniũ hax.
v Patet ex premiſſis ꝙ.
vj Reſtat videre.
vij Quid de chriſtiano nunq̄d poteſt. e.
viij Pone iudei occupant.
¶ De hereticis tit. v.
D Ictum eſt ſupra ꝛc.
j Quattuor modis dicitur hereticus.
ij Punit̃ hereticus.
iij Sed nunquid viri catholici.
iiij Item q̄d ſi poſtea.
v Quid de vaſallis.
vj Puniuntur aũt heretici.
vij Ex premiſſis aũt inter alia.
viij Redeuntes ab hereſi.
ix Item nunquid tales ad fidē
x In ſumma nota
¶ De ſciſmaticis. t. vj.
D Ictum eſt de hereticis.
j Sciſma eſt.
ij Dicitur aũt ſciſma.
iij Differt aũt ab hereſi
iiij Puniuntur ſciſmatici
v Nunc videndum eſt
vj Alienationes aũt rerum.

¶ De apoſtatis ti. vij.
E Gimus de de hereticis.
j Apoſtaſia eſt.
ij Eſt autem triplex apoſtaſia
iij Pena apoſtatarum.
iiij Reuertentes ab apoſtaſia perfidie.
v Reuertētes aũt ab apoſtaſia inobedientie.
vj Ab apoſtaſia vero irregularitat̃.
vij Circa iſtas apoſtaſias
viij Quid ſi aliquis accepit primam.
ix Item nunquid clerici ſeculares.
x Nota ꝙ ſcolares.
xj Sed nunq̄d tenent̃ ad reſti.
xij Circa apoſtaſiam autem.
¶ De voto. titu. viij
D E quibuſdam criminibus ꝛc.
j Uotum eſt alicuius boni.
ij Uotorum alia neceſſitatis.
iij Circa redemptionem.
iiij Eſt tñ differentia inter votum
v Poteſt aũt votum voluntatis.
vj Quod dictum eſt de monacho.
vij Idem impuberes
viij Item vxores ſi emiſerint.
ix Sequitur videre an in votis.
x Queritur circa votum.
xj Item pone aliquis ſecularis.
xij Item alter coniugum.
xiij Pone ꝙ moriatur.
xiiij. Pone ꝙ vxor relict.
xv Item quid ſi maritus.
xvj Circa votum peregrinationis.
xvij Item circa eadem vota.
xviij In ſumma nota.
¶ De iuramento ꝛ periurio. ti. ix.
S Upra dictum eſt de votis.
j Iuramentum eſt affirmatio.
ij Forma iuramenti.
iij Tria exiguntur ad hoc.
iiij Species iuramenti.
v Sequitur videre que ſit.
vj Pena periurij eſt.
vij Circa ſolennitates.
viij Queritur ſi aliquis iurat.
ix Item pone ꝙ aliquis dum.
x Quid de illo qui compulſus.
xj Qui de illo qui prouocat.
xij Quid ſi audit aliquis.
xiij Quid de iudice qui ſcit.
xiiij. Item queritur vtrum neceſſitas.
xv Item pone vniuerſitas
xvj. Item aliquis iurauit ſe
xvij Item pone ꝙ aliquis iuramento.
xviij In ſumma nota.
¶ De mendacio. ti. x.
Q Uoniam periurium ꝛc.
j Mendacium eſt.
ij Dicere falſum eſt dicere.
iij Ut autem plane liqueat.
iiij Fit etiam magiſtraliter ex.
v Reſtat videre quando.
vj Solet dubitari.
vij Item circa mendacium.
¶ De ſortilegijs ꝛ ieiunijs. ti. xj
D Iximus de periurio ꝛc.
j Sors eſt ars diuinandi.
ij Species diuinationis.
iij Regulariter omnis diuinatio
iiij Pena talium eſt.
v Quid de ſacerdotibus ꝛ rel.

Item

vj Item quid de ſacerdotibus qui cauſe.
vij Quid de quibuſdã ſecularibus.
viij Item cum ſit ſupra dictum.
¶ De ferijs ⁊ ieiunijs.ti.xj.
Dictum eſt ſupra ⁊c.
j Dicuntur ferie quaſi
ij Feriarum, alie ſunt temporanee
iij De diebus autem dominicis certum eſt
iiij In diebus feſtiuis debent
v De ieiunio aũt quia quedam
vj Item nunquid tenet ſententia vel pro
vij Quid ſi vigeat neceſſitas
¶ De ſacrilegijs.titulus.xij.
Poſtq̃ dictum eſt ⁊c.
¶ De emunitate eccleſie cimiterij ꝑſonarum ⁊ rerum ad eas ꝑtinentiũ.tit.xiij.
Diximus de ſacrilegio ⁊c.
j Emunitas eſt priuilegium
ij Ipſa eccleſia.i.ipſe locus
iij Eccleſiarum perſone vt clerici
iiij Predia ꝓo eccleſiarum
v Pena violantium
vj Quid ſi imminente perſecutione
vij Item pone qḋ eccleſia
viij In ſumma nota
¶ De decimis priuilegijs ⁊ obligationibus.titulus.xv.
Quoniam detentores ⁊c.
j Decima eſt omnium bonorum.
ij Dantur decime
iij Debent dari decime
iiij Dande ſunt decime
v Reſtat videre qualiter
vj Queritur vtrum de iniuſte
vij Item quid de militibus
viij Sed quid de militibus catbales
ix Item aliquis habens domicilium
x Quid de clericis qui habentes
xj Quid ſi miles iniuſte
xij Quid ſi aliquis longo tempore
xiij Item queritur vtrũ oẽs decime
xiiij Item quid ſi aliquis vendit
xv Item quid ſi aliquis furtiue
xvj In ſumma nota
xvij Sequitur de primitijs
xviij Quanta debeat eſſe
xix De obligationibus autem videndum
¶ De ſepulchris titulus.xvj.
Nunc agendum eſt ⁊c.
j Ius ſepulture eſt
ij Prohibentur in cimiterio
iij Nunc videndum eſt
iiij Cum quis eligit
v Quid ſi ſit conſuetudo
vj Item de quibus rebus
vij Item pone ꝙ reliquit eccleſie
viij Item elegit quis ſepulturam.
ix Eſto ꝙ populo.
x Quid de his qui eligunt.
xj Item quid ſi aliquis in vita ſua.
¶ Explicit liber primus. Incipit .ij.
¶ De homicidio titu.j.
In prima parte dictum eſt ⁊c.
j Homicidiũ eſt hominis
ij Spẽs homicidij ſunt plures.
iij Corporale vero eſt quo homo occiditur.
iiij Pena homicij ſpiritualis.
v Diſpenſatur in iſtis homicidijs.
vj Quid ſi aliquis percutit.
vij Quid ſi plures inter ſe.
viij Quid de phiſicis.
ix Quid de his qui amputant.
x Item quid ſi clericus deferat.
xj Item nota ꝙ ſi epiſcopus.
xij De parentibus autem.
xiij Quid ſi pater filium.
xiiij. In ſumma nota ꝙ
¶ De torneamentis.ti.ij.
Diximus ſupra ⁊c.
j Torneamentis dicuntur.
ij Pena pugnantium ibi
¶ De duello.ti.iij.
Quia ex duello ⁊c.
¶ De baliſtarijs ⁊ ſagittarijs.ti.iiij
Supradictum eſt ⁊c.
¶ De raptorib' ꝓdonib' ⁊ incẽdiarijs.t.v.
Poſtq̃ vidimus ⁊c.
j Raptor dicitur duobus.
ij Pena raptoris rerum.
iij Pena raptoris mulierum.
iiij Predo dicitur duobus modis.
v Incendiarius dicitur qui intendit.
vj Quid de prelatis eccleſiarum.
vij Item videtur ꝙ clericus non poteſt.
viij De meretricibus autem.
ix Sed quid de focarijs.
x Item quid de muliere.
xj Mulier que de adulterio.
xij Naufragis.nihil eſt aufer.
xiij Circa pedagia.
xiiij Sed quid de chriſtianis qui.
xv De queſtis talijs.
xvj Sed quid de quibuſdam
xvij Circa principes vel milites.
xviij Nam de iure naturali cuilibet licitum eſt
xix Ad queſtionem ergo propoſitam dico
xx Qui ſequuntur raptores
xxj Sed quid ſi principalis.
xxij Circa illos autem q̃ emerint.
xxiij Sed quid ſi huiuſmodi perſone.
xxiiij De heredibus autem raptorum.
xxv Ex premiſſis autem poteſt colligere
xxvj. Itẽ quid ſi plures ſint heredes qḋ ſi.
xxvij Circa preſcriptiones ⁊ vſucapiones.
xxviij Poſſunt autem preſcribi.
xxix. Species preſcriptionum
xxx Interrumpitur duobus modis
xxxj. Item nota ꝙ quedam tempora ſunt
xxxij Patet etiam ex premiſſis
xxxiij Item pone ꝙ eſt completa.
xxxiiij Item conſilium dabitur ei.
xxxv Iudices ferunt aliquando.
xxxvj Quid ſi accepit iudex.
xxxvij Item nunquid iudices poſſunt.
xxxviij Officiales autem indiſtincte.
xxxix Circa aduocatos.
xl Teſtis debet eſſe cauſis perſona.
xlj Accuſatores dicuntur large.
xlij Tertij autem.i.detractores.
xliij Qui condunt leges iniquas
xliiij Forma reſtituendi erit hec.
xlv In ſumma nota ꝙ ſecundum.
¶ De furtis.ti.vj
Supra dictum eſt ⁊c.
j Furtum eſt detractatio.
ij Sunt autem due ſpecies.
iij Pena furti variatur.
iiij Qualiter autem procedendum ſit.
v Ex premiſſis liquet.
vj Item quid ſi res furtiua.

vij Item quid ſi aliquis emit
viij In ſumma ergo nota.
ix Item quid ſi aliquis furatur vel rapit.
x Item quid ſi aliquis furatur cibum.
xi Quid ſi aliquis furatur captiuos.
xij. Quid de vxore que.

¶ De vſuris ⁊ pignoribus.ti. vij

Dictum eſt ſupra de rapinis.
j Vſura eſt ex mutuo.
ij Species vſure ſunt due.
iij Licet aūt vſura corporalis.
iiij Sed nunquid voluntas vel intentio.
v Item quid ſi pena ſit appoſita.
vj Item quid ſit vendidi.
vij Item aliquis mutat nauiganti.
viij Item quid de illis qui emunt.
ix. De quibuſdam autem qui tempore.
x Quid de legibus que permittunt.
xj. Compelluntur de vſurarijs.
xij Pone qꝺ vſurarius.
xiij Circa pignora ſepe.
xiiij Patet ex premiſſis ꝙ debitor non tenet ſoluere
xv Quid de cōitatibus quarūdā ciuitatum
xvj Sed pone ꝙ chriſtianus.
xvij Item queritur vtrum vſurarius.
xviij. In ſumma nota ꝙ vxor.

¶ De negotijs ſecularibus ⁊ vtrū de illicite q̄ſitis poſſit fieri elemoſina.ti.viij.

Poſt tractatus precedentes ⁊c.
j Circa hoc nota.
ij Caſus tamen ſunt quattuor
iij Ex loco dicūtur inhoneſta quia in lupanari vel alio
iiij. Pena illorum qui contra.
v Sed quid faciet iudex.
vj. Sed quid de illis qui faciunt.
vij Item queritur qui de illicite.
viij Sed queritur circa hoc.
ix Item quid de vxore.
x Item quid de filiofamilias
xj De ludo alee.
xij Sed nunquid poteſt repeti.

¶ Explicit liber ſecundus. Incipit. iij

¶ De qualitate ordinandorū.ti.j.

Expeditis p dei grā ⁊c.

¶ Nō ordinādus ſit ſine crie.

Primū capſum apoſtolice ⁊c.

¶ De bigamie.titu.ij

Sequitur in regula. ⁊c.
j Sunt autem tres cauſe.
ij Queritur cum conſecratio.
iij Item nunquid bigamus.
iiij Item quid ſi aliquis virginem.
v Item pone ꝙ aliquis contraxit.
vj In ſumma nota ꝙ bigamia

¶ De ſobrietate ordinandorum.ti.iiij.

Sequitur in regula apoſtolica ⁊c.
j Ebrietas ... ei quam ebrietati.
ij Intemperantiam cibi.
iij. In ſumma nota.

¶ De prudentia ordinandorum. titu.v.

Oportet etiam ordinandum.
j Sed nunquid laycus qui omnino.

¶ De pudici. ordinandorum.titu.vj

Pudicus debet eſſe ⁊c.

¶ De ornatu ordinandorum.titu.vij.

Sequitur in regula apoſtolica ⁊c.

¶ De hoſpitalitate ordinandorum.t.viij

j. Debet ordinandus ⁊c.
ij Pone ꝙ pater tuus.
iij. Fit etiam alia diuiſio
iiij Et nota ꝙ in tria ſunt.

¶ De doctrina ordinandorum. titul.ix

j Sequitur in regula apoſtolica.
ij Conſiſtit etiam hec doctrina.
iij. Vt dixi in ſermone predicationis
iiij Circa tertium aūt.ſ.circa actū p̄dicatiōis
v In ſumma nota ꝙ prelatus.

¶ De clerico percuſſore ti.x.

j Sequitur non percuſſorem.
ij Quid ſi clericus non regularis
iij In ſumma nota ꝙ prelatus.

¶ De litigioſis nō ordinandis.ti.xj.

Sequitur in regula non litigioſum.

¶ De cupidis non ordinandis.ti.xij

Sequitur non cupidum ⁊c.

¶ Nō ordinād⁹ ſit domui ſue bñ p̄po.t.xiij

Sequitur domui ſue beneprepoſitum ⁊c.

¶ De neophitis non ordinandis.titu.xiiij

Sequitur non neophitum.

¶ De ſolenniter penitentibus.ti.xv

Expeditis.xiij.capitulis:

¶ De curialibus non ordinandis.titu. xvj.

Circa curiales videndum ⁊c.
j Dicunt ꝙ large omnes.
ij Prohibentur indiſtincte omnes.
iij Sunt autem multe cauſe.
iiij. Sequitur vt videamus de ſecunda parte
v Pone mihi aliquem obligatum

¶ De ſeruis non ordinandis.ti.xvij.

Poſtq̄ vidimus ⁊c.
j Nullus ſeruus ſine pelueti.
ij Circa manumiſſas.
iij Si ſeruus fuerit ordinatus.
iiij Si queritur quare ſeruus alicuius.
v Nūc vidēdū eſt de ſecunda parte rubrice.
vj Manumittere poteſt q̄ habet.
vij. Manumiſſio fit multis.
viij In ſumma nota ꝙ hodie.
ix Item ſicut dictum eſt de ſeruis vel liberis

¶ De corporeuitiatis non ordi.ti.xviij

Sequitur de corpore vitiatis. ⁊c.

¶ De filijs p̄ſbi. ⁊ eoꝝ legitime natis. t.xix.

De filijs preſbiteroꝝ ⁊c.
j Cauſa huiuſmodi prohibitionis.
ij Circa iſtos illegitimos natos.
iij Poteſt cum legitime natis
iiij Quid de legitimis filijs.
v Item quid ſi quis eſt legitime natus de.
vj Pone ꝙ aliquis ſacerdos.
vij Item pone diſpenſatū eſſe
viij Item quid ſi ſit diſpenſatum
ix Item pone ꝙ aliquis eſt legitimatus.
x In ſumma nota.

¶ De differē. baptiſmuȝ vſq ad mortē.t.xx.

Si quis adultus dum ſanus ⁊c.

¶ De peregrinis ⁊ ignotis.ti.xxj.

Videamus qui dicantur.

¶ De etate ordinandorum ⁊ temporibus ordinationum .t.xxij.

Repellitur quis ab ordine ⁊c.
j Circa etatem ordinandi.
ij Pena huius qui furtiue.
iij Pena vero huius qui minores.
iiij Preſbiteri ⁊ omnes.
v Epiſcopus debet conſecrari.

Prima

vj Primates ⁊ metropolitani.
vij Ordo ſacerdotalis ⁊ omnes inferiores
viij Ordo vero epiſcopalis ſm omnes.
ix Papa patriarcha primas ∴
x De forma conſecrationis.
xj Quid ſi aliqua obmittantur.
xij In ſumma nota.
xiij Item nota ꝙ t in quoſdam.
xiiij. Sed nunquid laycus qui nullum habet.
xv. Item nunquid epiſcopus poteſt.
xvj Circa hanc diſtinctionem.
xvij Quid ſi clericus vult promoueri.
xviij Pone ꝙ epiſcopus vult aliquem.

¶ De impedimento ſexus. titu. xxiij

Poſtq̄ circa tractatū ⁊c.

¶ De ſacramētis iterādis vel nō. t. xxiiij.

Quoniam quorumdam ⁊c.
j Quid ſit ſacramentum. ∴
ij Species ſacramentorum ſunt due.
iij Effectus ſacramentorum eſt.
iiij Circa iterationem ſacramentorum.
v Pena iterantis baptiſmū
vj In ſumma. Nota
vij Item ſolus epiſcopus diſtincte
viij Poſt predicta ſacramenta in genere
ix Item quid de mortuorum corporibus
x Itē pōt eccl'ie dedicari tā die. dñici ꝙ priuatſ
xj Item nota ꝙ ex quo monaſterium
xij Itē nō dꝫ cātari miſſa niſi in eccleſia cōſe.
xiij Item non dꝫ cantare presbyter
xiiij Item quid debeat fieri cum

¶ De infamibus. Titulus. xxv.

Poſt tractatum omnium ⁊c.

¶ De electiōe: poſtulatiōe: ꝯfirmatione: renunciatione ⁊ vſu palij. Titulus. xxvj.

Poſſent hic multa ⁊c.
j Nota ergo ꝙ electio
ij Item de poſtulatione. Nota
iij De confirmatione teneas
iiij Circa renunciationem nota
v De pallio etiam nota
vj In ſumma nota ꝙ electio

¶ De differentijs officiorum. Titu. xxvij.

Dictum eſt ſupra de equitate ⁊c.
j Ut ergo ab altiori
ij Patriarche ſiue primates
iij Item nota ꝙ hec nomina patriarcha
iiij Metropolitani ⁊ archiepiſcopi
v Epiſcopi ſubſunt metropolitanis.
vj De officio archidiaconi.
vij In ſumma nota ꝙ archidiaconi.

¶ De tranſitu clericorum. ti. xxviij.

Dictum eſt ſupra de promotione.
j Cauſe mutationis.
ij Ut aūt ſcias qualiter.
iij In ſumma nota ꝙ qui. ∴

¶ De lapſis ⁊ diſpenſationibus. t. xxix

Oſtenſum eſt ſupra ⁊c.
j Ut autem plenius intelligas.
ij Ut ergo ſine calumnia. ∴
iij Contra tres predictas regulas.
iiij Uidendum eſt autem ſm iſtos.
v Item capitulum quandoqꝫ diſpenſas.
vj Contra tertiam regulam.
vij In ſumma nota ꝙ exiſtens.
viij Item nota ꝙ diſpenſatio eſt alia. eſt debita.
ix. Item nota ꝙ aliud eſt rigor.

¶ De ſcandalo ⁊ perplexitate ⁊ notorio ⁊ cohabitatione clericorum ⁊ mulierum. ti. xxx.

Supra titulo proximo ⁊c. ∴
j Scandalum eſt dictum vel factum.
ij Utrum autem omne ſcandalum.
iij Pone ꝙ aliquis religioſus.
iiij Item quid fiet ſi multitudo.
v Circa perplexitatem nota.
vj Pone ſacerdotem indutum ad.
vij Item pone ꝙ ſacerdos tenet.
viij Unū nota ꝙ clerici non debent.
ix De pena clerici non ſeruantis
x Preter has penas imponuntur.
xj Item licet ex predictis ſatis poſſet.

¶ De purgatione ⁊ inquiſitione. t. xxxj

Dictum eſt ſupra de diſpēſatione.
j Purgatio eſt de obiecto.
ij Circa proceſſum iſtum.
iij Eſt etiam quartus modus. ∴
iiij Circa inquiſitionem autem.
v Item inquiſitor debet deſcendere
vj Forma autem iuramenti ipſius principalis. ∴
vij Pena autem eius qui eſt coniunctus.
viij Itē nota ꝙ fieri poteſt inquiſitio non ſolū
ix Item quandoqꝫ procedit iudex
x Itē nota ꝙ purgatio minus iuſte facta.
xj. In hoc etiam notabiliter teneas.

¶ De penis. ti. xxxij.

Egimus ſupra de criminibus
j. Penarum ſpecies ſunt due. :
ij Nunc videndum quis poſſit.
iij Iudex autem delegatus regulariter.
iiij Sunt autem multa que ex.
v Ut autem preterea predicta ſunt.
vj Sequitur vtrum vnus poſſit.
vij Quid ergo dicemus in iſtis. ∴
viij Nota etiam hic propter continuatiōem.
ix In ſumma nota ꝙ ſiue iudex.

¶ De ſententia precepti diffinitionis ⁊ excommunicationis. ti. xxxiij.

Dictum eſt ſupra multipliciter.
j Sententia precepti dicitur.
ij Uirtus ſiue efficacia precepti eſt qꝛ ſubditus tenetur.
iij Sed quid ſi epiſcopus precipit clerico
iiij Item pone ꝙ aliquis habet plures.
v In ſumma nota ꝙ monachi.
vj Sententia diffinitionis eſt duplex
vij Quid ſi duo iudices.
viij Effectus ſententie eſt multiplex.
ix Sequitur de ſententia excōicationis.
x Utraqꝫ infligitur excōicatio.
xj Item circa illum articulum cum quis verberat clericum.
xij Alia regula eſt ꝙ excommunicatus ꝓpter percuſſionem clerici.
xiij Si quis poteſt abſoluere regulares.
xiiij Quid ſi monachi vel regulares.
xv Si autem tales exiſtentes in ex.
xvj Quid ſi regularis non habeat abbatem.
xvij Item quid ſi aliquis veniens.
xviij Item nunquid tēplarij ⁊ hoſpitalarij
xix Minor autem excommunicatio
xx Infligitur ſimiliter vtraqꝫ excōmunicatio
xxj Minor autem excōicatio ab epiſcopis.
xxij. Poteſt iſtam penam prelatus.
xxiij Maior excōicatio infligi debet.
xxiiij Regulariter teneas ꝙ ab
xxv A ſententia vero iudicis non poteſt.
xxvj. In abſolutione ſunt hec attendēda

Paragraphi.

xxvij Item debet dicere hec verba iudex.
xxviij. Pena non ſeruantis excommunicationē.
xxix. Sequitur qua pena feriantur. Excipiunt tñ hic a Gregorio
xxx Pone ꝙ excommunicatus offert ſe
xxxj Item queritur vtrum excommunicat⁹ poteſt.
xxxij Sed nunquid erunt neceſſarie tot.
xxxiij Item pone qđ epiſcopus communicat.
xxxiiij De abſolutione autem idem dicunt
xxxv Excōicati ſunt iniuſte
xxxvj Quid ſi excommunicatus iurauit in manu.
xxxvij Quid ſi epiſcopus communicat excommunicato a ſe.
xxxviij. Quid ſi teneor iuramento aliquid
xxxix Pone ꝙ aliquis dum in his que
xl Quid ſi aliquis communicat excommunicato.
xlj Peccat etiam excommunicatus.
xlij. Item queritur vtrum excōicatus poſſit
xliij Hoc tñ nota ꝙ tunc dicitur.
xliiij Item circa illos qui iniecerunt
xlv Item quid de pueris qui dum eſſent.
xlvj Quid ſi quis nō percutit clericum
xlvij Item quid ſi aliquis iuratus veniat
xlviij. Item pone ꝙ aliquis verberat.
xlix Quid ſi epiſcopus ita ferat ſententiam.
l In ſumma nota ꝙ nomine cenſure.
lj Item nota ꝙ cū generale interdictū
lij Item in generali interdicto. debet iſta
liij Item in conuentualibus eccleſijs
liiij Item de peregrinis accipientibus ſignū.
lv Item nota qđ ſententia excōicationis.
lvj Itē excōicatus maiori excōicatione.
lvij Ceterum minori ecōicatione ligatus.
lviij. Hoc etiam teneas ꝙ licet verberans clericum.
lix. Itē ſi iudex excōicet ſubditum ſuum

P ¶ De penitentijs ⁊ remiſſionibus. t. xxxiij
Oſt abiſſum ⁊ laqueos ⁊c.

Penitentia eſt vt ait Ambro.
j. Occaſione illius verbi poſiti.
ij Occaſione etiam dictorum verborum
iij Item ex predictis patet gradus eſſe
iiij. Accuſationes autem penitentie vt ait.
v Species penitentie vt ait.
vj Species penitentie ſunt tres.
vij Sequitur videre que ſunt neceſſaria.
viij Prima dieta contritio eſt
ix Cauſa inductiue contritionis debet
x Sequitur qualiter debeat eſſe contritio.
xj Sequitur quis ſit eius effectus.
xij Qualiter autem hoc ſit intelligendum
xiij Circa hoc etiam nota tria
xiiij. Secunda dieta eſt confeſſio
xv. Debet quilibet ſregulariter confiteri.
xvj Fallit regula predicta in. v.
xvij Sed nunquid in articulo neceſſitatis
xviij Item nunquid parrochialis ſacerdos
xix Pone ꝙ epiſcopus delegat
xx Sed nunquid poteſt eps vel ſuperior
xxj Quid de venalibus.
xxij. Si autem queras que peccata ſint.
xxiij Sequitur ꝙ ſint neceſſaria ad veram.
xxiiij Item debet eſſe feſtina confeſſio.
xxv Item debet eſſe confeſſio integra
xxvj. Nuda qr non debet confiteri.
xxvij. Diſcreta ſimiliter debet eſſe confeſſio
xxviij. Confiteatur ergo penitens integre.
xxix Item confeſſio debet eſſe frequens
xxx Sequitur vtrum ſint faciende
xxxj Ad aliud. ſ. de quibus faciende ſint
xxxij Ad tertium. ſ. qualiter ſint faciende
xxxiij Sunt autem iſta ſeptem crimina
xxxiiij Item interroget ſacerdos ſi aliquando
xxxv Utrum qr religioſi ſunt a ſecularibus
xxxvj Reſtat vi de ſatiſfactione
xxxvij Carnis autem maceratio
xxxviij De ſecundo. ſ. de vigilijs
xxxix De tertio. ſ. de ieiunijs
xl De quarto ⁊ vltimo
xlj Nunc videndum eſt qualiter debeat
xlij De ſcđo. ſ. de gradibus peccatorum.
xliij Sequitur de tertio. ſ. de menſura
xliiij Ab illa regula excipiuntur
xlv Item matricida debet penitere
xlvj Item ſi ſanguinis ſtilla
xlvij Item quanti tēporis ⁊ cuius aſperitatis
xlviij Ex diligenti inſpectione predicte regule
xlix Item quedam crimina ſunt de quibus
l Reſtat vt aliqua dubitabilia
lj Item quid ſi aliquis penitet de peccatis
lij De ſecundo ⁊ tertio videtur omnino
liij Item queritur circa idem vtrum hi duo
liiij Ad illud qđ fuit ſecundo queſitū
lv Ad tertium queſitū. ſ. vtrum
lvj Sed nūquid peccata ſemel confeſſa.
lvij Item quid de his qui in fine penitent
lviij Ad illud autē qđ quarto fuit exquiſitum
lix Item queritur vtrum ea que ſunt
lx Ad illud vero qđ tertio querebatur
lxj De pena ſacerdotis reuelantis.
lxij Pone ꝙ aliquis confitetur ſe
lxiij Item queritur quid remittit ſacerdos
lxiiij Reſtat videre de ſecundo. ſ. vtrum
lxv Ad tertium qđ fuit queſitum ſupra
lxvj Sciendum tamen ꝙ maioritas
lxvij De remiſſionibus autem quas faciunt
lxviij Quid de iſtis queſtionibus
lxix Item ad aliud qđ quarto ⁊ vltimo
lxx Poſtꝗ̄ vidimus qđ ſit penitentia.
lxxj Timor. ſ. ſatiſfaciendi
lxxij Spes. ſ. triplex diu viuendi
lxxiij Deſperatio. ſ. duplex prima venie
lxxiiij Poſſent etiam aſſignari quedam
lxxv Expeditis per dei gratiam.

¶ Explicit liber tertius. Incipit quartus

¶ De matrimonio
Quoniam frequenter in foro
¶ De ſponſalibus. titu. j.
Quoniā mrīmoniū ſpōſalia
Sponſalia ſunt futurarū

j Sequitur videre qua etate
ij Poſſent ꝰ moueri mlte qōnes
iij Pone ꝙ pueri
iiij Eſto ꝙ adulter
v Conſequenter videndum eſt
vj Ultimo videndum eſt vtrum

P ¶ De matrimonio. Titulus. ij.
Oſtꝗ̄ ſufficienter ⁊c.

j Matrimonium eſt viri
ij Contrahitur autem ſolo conſenſu
iij Solet queri vtrum hoc
iiij Pone ꝙ aliquid deſponſat
v Nunc videndum eſt
vj Cauſe inſtitutionis matrimonij
vij Poteſt contrahere matrimoniū oīs hō

Sed nū

viij Sed nunquid inter abſentes.
ix Effectus matrimonij eſt
x Sed nunquid peccant coniuges
xj Pone ꝙ vir accuſat
xij Bona matrimonij tria ſunt
xiij Ualent autem hec bona
xiiij Jtez nota ꝙ matrimoniū aut eſt legitimū
xv Jtem matrimoniū dicit aliqñ initiatum
xvj Ultimo videndum eſt que ⁊ quot ſint

¶ De errore perſone. titu.ij
Nominatis impedimentis

¶ De impedimento conditiōis. Titu.iij.
Sequitur videre ⁊c.
j Quid ſi dominis ꝯtradicentibus
ij Circa conditiones autem que

¶ De impedimento voti
Conſequenter agendum eſt ⁊c.
j Uotum ſic deſcribitur
ij Quis vouere poſſit
iij Sequitur videre qua etate
iiij Nunc videndū eſt quot ſint ſpecies
v Quid de quibuſdam qui longo tempore
vj Sequitur videre votum

¶ De ipedimēto cognatiōis carnalis.ti.vj.
Pertractato impedimento
j Conſanguinitas eſt vinculum
ij Linea eſt ordinata
iij Sequitur videre quid ſit gradus
iiij Gradus ita computantur
v Ultimo videndum eſt vſqꝫ ad quem

¶ De ipedimēto cognatiōis ſpūalis.ti.vij.
Poſtq̄ ſufficienter ⁊c.
j Cognatio ſpiritualis eſt
ij Reſtat videre quid iuris
iij Solet queri an quis poſſit
iiij Tractauimus de compaternitate
v Ultimo videndum eſt de fraternitate
vj Ultimo videndum eſt ad noticiam
vij Jtem vt multa circa matrimonium

¶ De cognatione legali. Titulus.viij.
Poſt tractatum de cognatione ⁊c.
j Cognatio legalis eſt
ij Adoptio ſic deſcribitur
iij Adoptare poteſt paterfamilias
iiij Effectus adoptionis eſt
v Uidimus in principio

¶ De impedimento criminis. Titu ix.
Crimina multa ſunt
j Jtem nota ꝙ ꝙuis multa
ij Pone ꝙ aliquis mulieri

¶ De diſpari cultu. Titulus.x.
Sequitur de diſpari cultu
j Quid ſi iudei vel pagani
ij Quid ſi infidelis plures habens
iij Sed nunquid vir iam conuerſus
iiij Jn tertio caſu.ſ.quando fidelis
v Quid ſi catholicus contrahit

¶ De impedimento violentie. Titu.xj.
Circa impedimentum ⁊c.
j Quis eſt maioris rei
ij Ut autem ſcias que vis
iij Jtem nota ꝙ cū qualiſcūqꝫ

¶ De impedimento ordinis. Titu.xij.
Nunc autem de impedimento ⁊c.

¶ De impedimento ligationis. Ti.xiij.
Sequitur de impedimento ligationis ⁊c.
j Sed q̄d ſi alij ligati ſunt
ij Si ſᵒ matrimonialiter eſt ligatus
iij Pone ꝙ vxor creditur
iiij Jtem pone ꝙ vir iuit in exercitum

¶ De publice honeſtatis iuſtitia. ti.xiiij.
Poſtq̄ vidimus ⁊c.
j Quid ſi ſponſalia non tenuerint

¶ De impedimento affinitatis. titu.xv.
Dictum eſt de publice honeſtatis iuſtitia ⁊c.
j Affinitas eſt proximitas perſonarum
ij Tria genera affinitatis
iij Jn ſumma ſᵒ non eſt preter mittendum
iiij Jtem nota ꝙ licet moriatur

¶ De impotentia coeundi. Titu.xvj.
Jnter alia impedimenta ⁊c.
j Jmpoſſibilitas coeūdi eſt
ij De artatione que in mulieribus eſt
iij Uidimus de naturali impotentia
iiij Ultimo videndum eſt qualiter
v Nunc videndum eſt qualiter diuortium
vj Quid ſi vir ſciens ſe frigidum
vij Ut ergo finis congruat principio

¶ De impedimento feriarum. Ti.xvij.
Pertractatis impedimentis

¶ De matrimonio contra interdictū eccleſie contracto. Titulus.xviij.
Sequitur de interdicto eccleſie ⁊c.

¶ Qualiter ⁊ quando mulier poteſt. Titulus.xix.
Poſtq̄ tractauimus
j Si mulier aliquem petit in virum
ij Pone circa caſum tertium
iij Quid ſi mulier egit poſſeſſorio
iiij Jn ſumma nota ꝙ ſi reus

¶ De diuortio ꝓpter conſanguinitatē vel aliud. Titulus.xx.
Dictum eſt ſupra qualiter.
j. Prohibentur aūt gñaliter.
ij Pone ꝙ aliqͥs tpe contractus.
iij Patet ex his que dicta ſunt.

¶ Qualiter accuſatio ſit facienda in matrimonio. Titulus.xxj.
Poſtq̄ tractauimus.
j Huius accuſatiōis vel denūciationis.
ij Pone ꝙ duo fratres.
iij Jn ſumma nō eſt ꝑtermittendum.

¶ De diuortio ꝓpter fornicationē. Tit.xxij.
Jn ſuperiori titulo ſufficienter.
j Circa primū articulum.
ij Sequitur videre qñ maritus.
iij Sunt tamen quidam caſus.
iiij Effectus hmōi accuſationis.
v Pone ꝙ lata eſt ſententia.
vj Pone ꝙ vir adulteratus eſt.

¶ De numero teſtium in matrimonio vel alia. Titulus.xxiij.
Ultimo videndum eſt.⁊c.

¶ Qui filij ſint legitimi ⁊ qui nō. Tit.xxiiij.
Tractatum eſt ſupra.⁊c.
j Legitimus filius eſt.
ij Jtem notandū ꝙ quadruplex eſt ſtatutū.
iij. Sequitur qualiter nō legitimi.
iiij. Prodeſt aūt filios eſſe.

¶ De dotibus ⁊ donationibus propter nuptias. Titulus.xxv.
Quoniā publice honeſtatis.⁊c.
j Dos eſt quedā donatio.
ij Species dotis ſunt due.
iij Uidimus quid ſit dos.
iiij Donatio propter nuptias.
v Lucratur maritus dotem.
vj Sequitur videre cui ſit.
vij. Jllud in ſumma notandum.

¶ Incipiunt ſtatuta ſumme confeſſoꝝ ex ſexto decretalium addita ꝗ̄tum pertinere videtur ad materiam eiuſdem ſumme ac ſub eiſdem titulis ꝛ numero queſtionum.

E libri qui de ſumma confeſſorum iam ſcripti erant appoſitione ſtatutoꝝ a domino Bonifacio ſummo pōtifice nuper in ſuo ſexto libro decretalium collectorum de nouo editorum deſtruerentur aut fructus ex eorum noticia alabus proueniens negligeret preſertim cum hmōi ſine ſuo ꝛ alioꝝ periculo confeſſor ignorare non poſſit vtile iudicaui in fine ipſius ſumme ſub titulis eiuſdē ſumme ꝛ eodem vt plurimum queſtionū numero in quibus incidūt de ipſiſ ſtatutis tm̄ apponere ꝗ̄tum ſufficere videbit ad noticiam confeſſorum. ¶ Hoc tn̄ ſciendū ꝙ dn̄s papa memoratus multa que aut a doctoribus in hac ſumma etiam in alijs ſcriptis poſita erant et de quibus aliquotiēs etiam opiniones erāt diuerſe ꝛ ſententie incerte in predicto ſexto libro ꝑ iuris expreſſionem redegit ad certitudinem vt in hmōi decetero non liceat vacillare.

De ſymonia. Titu. I. ¶ Queſtio. lxxxiij.

IN primo ergo libro titulo primo de ſymonia in rubricella de iure patronatus. q. lxxxiij. qualiter ius patronatus. Nota ꝙ opinio dn̄i Hoſtien. ibi poſita nunc certificata eſt ꝑ ius nouum in eodem ſexto. in titulo de iure patronatus. c. vnico. vbi ſtatuit ꝙ ſi laicus cōfert ius patronatus. eidem vel alteri eccl̄ie ſeu loco religioſo etiam ſine conſenſu epi qḋ valet coilo Sed ex tunc patronus eccleſiaſticus ad pn̄tandū habebit. vj. menſes. nō. iiij. tn̄ ſicut habebat laic⁹.

De magiſtris et ne aliquid

exigatur pro licētia docendi. Titulus. iij. q. j. ꝛ. ix.

CIrca materiam tit. iij. de magiſtris q. j. ꝛ. q. ix. Nota ꝙ ſtatuit Innocen. iiij. qḋ de cetero apud ſedē apl̄icam regat ꝛ vigeat ſtudium iuris diuini ꝛ hūani canonici videlicet ꝛ ciuilis. Et qḋ ſtudētes ibidē gaudeāt oīno priuilegijs libertatibus ꝛ īmunitatib⁹ quib⁹ gaudent ſtudētes in ſcholis vbi gn̄aliter regit ſtudiū ac recipiant integre ꝓuentus ſuos eccleſiaſticos ſicut illi. Hec in ſexto. ti. de priuilegijs. c. cū diuerſis. Vide etiam de hac materia infra in additionibus. li. iij. ti. xiij. qḋ ordinandus ſit domui ꝛc. q. xij. circa queſtionem.

De iudeis ꝛ ſarracenis.

CIrca titulū de iudeis ꝛ ſarracenis. Nota qualr̄ ꝓcedēdum ſit cōtra xp̄ianos ꝗ ad ritum trāſierūt iudeoꝝ ꝛ cōtra fautores vel defenſores eoꝝ. de hoc habes in additionib⁹ infra titu. primo. ſ. de hereticis. q. xj. Contra chriſtianos.

De hereticis. Titulus. v.

CIrca titulū de hereticis. Nota primo ꝙ ꝑ mortem ſummi pōtificis nō expirat officiū inq̄ſitoꝝ heretice prauitatis Immo ꝑdurat ſicut prius nō ſolū quo ad cepta ſed etiā quo ad negotia ꝗ nondū emerſerāt. hec in ſexto tit. de hereticis. c. Ne aliqui. ¶ Inq̄ſitores hereticoꝝ nō poſſunt inq̄rere contra ep̄os niſi hoc ſit exp̄ſſum ī litteris ipoꝝ. Si tn̄ aliq̄d Itellexerit de heresi eoꝝ vel ſuperioꝝ debēt pape nūciare. hec in. e. t. c. Inq̄ſitores.

¶ Queſtio. iij.

DE materia tertie queſtionis. Nota ꝙ in fauorem fidei concedit vt ī negotio inq̄ſitiōis hereticoꝝ admittant ad teſtimoniū excōicati ꝛ ꝑticipes ſeu ſocij criminū ſi ex numero teſtium ꝛ ex alijs cōiecturis nō falſa dicere p̄ſumātur hec in c. In fidei.

¶ Queſtio. iiij. ꝛ. xliij.

SAcerdos vel alius clericus ī ſacris ordinib⁹ conſtitutus cū pro heriſi fuerit ſeculari curie relinquēdus aut ꝑpetuo imurādus. cōuocatis abbatibus. alijſq; prelatis ꝛ religioſis perſonis ac litteratis ſue dyoceſis de ꝗbus expedire videbit. poteſt a ſuo ep̄o etiā ſolo degradari. hec. e. tit. eo. ſ. ¶ Item nota ꝙ is qui in vna ſpecie hereſis vel in vno fidei articulo ſeu eccl̄ie ſacramento errauit ꝛ poſtmodū hereſim ſimpl'r vel gn̄aliter abiurauit ſi ex tūc in aliā etiā ſpeciē hereſis vel ſectam labit aut alio articulo ſeu ſacramēto deuiat relapſus in hereſim iudicat. hec. e. tit. in. c. Accuſatus. §. Cum vero. ¶ Item inquiſitores a ſede ap̄lica deputati non debent ſe intromittere de diuinationibus aut ſortilegijs niſi hereſim ſaperēt manifeſte: ſz tales ſunt per ſuos iudices puniēdi. hec in. e. c. §. Sane. religioſi etiā ſi inuenti fuerint in hereſi vel conſimilibus deliquiſſe grauius puniendi ſunt ꝗ̄ ſeculares. hec in. e. tit. in ſi. vide infra q̄ſtione ꝓxima.

¶ Queſtio. viij.

QUaliter ꝛ a quo fieri debeat degradatio clericorum. Nota ꝙ verbalis degradatio ſeu depoſitio ab ordinibus ſeu gradibus eccl̄iaſticis eorū qui ſunt in ſacris ordinibus cōſtituti eſt faciēda a proprio ep̄o aſſiſtēte ſibi canonico numero ep̄oꝝ. ſed ſentētia proprij ep̄i ſine p̄ſentia aliorū ep̄orū ſufficit in degradatione eoꝝ ꝗ tn̄ ſunt in minoribus ordinibus cōſtituti. ¶ Actualis xͦo ſeu ſolennis degradatio fiet hoc mō. Clericus indutus veſtibus ſacratis habēs in manibus vas vel aliqḋ inſtrumentū ſeu ornamentū ad ſuū ordinē ſpectās ac ſi deberet in ſuo officio ſolēniter miniſtrare adducatur ad p̄ſentiam epi. ꝛ tunc calix aut liber ſeu queuis alia ꝗ iuxta morē tradunt ab ep̄o in ordinatione clericoꝝ ſingulariter auferunt ac ab illo veſtimento ſeu ornamēto qḋ traditū fuit vltimo icboando ꝛ deſcendēdo gradatim in degradationē continuet vſq; ad primā veſtē ꝗ tradit in collatiōe tonſure ꝛ vltimo radatur caput illius ne tonſure ſeu clericatus veſtigiū remaneat in eodem. Poterit aūt ep̄s in degradatione vti ad terrorē aliq̄bus verbis oppoſitis illis ꝗ dicunt in ordinū collatiōe puta dicendo preſbitero in remotione planete auferimus tibi veſtē ſacerdotalē ꝛ te honore ſacerdotali priuamus. Sicq; in remiſſione reliquoꝝ inſignium ſimilibus verbis vtens. In ablatione aūt vltimi qḋ in collatione ordinum fuit primū infra ſcripto vel alio ſimili modo pronunciet ſiue dicat autoritate dei oīpotētis patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti ac noſtra. tibi auferimus habitum clericalē ꝛ deponimus degradamus ſpoliamus ac exuimus te omni ordine beneficio ꝛ priuilegio clericali. Hec omnia in titulo de penis. c. degradatio.

¶ Queſtio. xj.

QUicūq; hereticos credētes receptatores defenſores ſeu fautores eoꝝ ſciēt p̄ſumpſerit

eccl'iaſtice

eccliaſtice tradere ſepulture vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ
ꝑdon eã excõicationi ſubiacẽt nec bñficiũ abſolu-
tiõis mereanẜ niſi ꝓprijs manib⁹ publice extumu
lent ꝓijciãt hmõi corpa dãnatoꝝ ⁊ locus ille ꝑpe-
tuo careat ſepultura. ¶ Itẽ heretici credẽtes rece
ptatorea defẽſores ⁊ fautores eorũ ipſorũqꝫ filij vſqꝫ
ad ſecundã gñationẽ ad nullũ beneficiũ eccliaſti-
cum ſeu officium publicũ admittanẜ. Qð ſi ſecus
actũ fuerit decernimus irritũ ⁊ inane. hec ⁊ plura
alia habenẜ in titu. de hereticis. c. Quicũqꝫ. ¶ Itẽ
preſidentes regimini alicuius regni prouincie ſeu
loci ſi excõicati vel de facto tñ ⁊ non de iure iuriſ-
ditionem habẽtes ac eoꝝ officiales ad reqſitionẽ
ordinarioꝝ vel delegatoꝝ ipſorũ aut inqſitoꝝ he-
reticorum non valentiũ tã celeriter habere recur-
ſum ad ſuperiores qui legitime in locis illis poſ-
ſint iuſtitiã exequi poſſunt ⁊ debent contra here-
ticos credentes fautores ⁊ receptatores ⁊ defenſo-
res eorum iuſtitiã ⁊ ſuũ officiũ exercere nec requi-
rentes hmõi excõicatos ꝓpter hoc excõicationis
ſententiam incurrunt. Non tñ ex hoc dictis preſi-
dentibus vel officialibus in alijs caſibus aliquid
conceſſum eſſe intelligiẜ vel permiſſum. hec oĩa. e.
titu. in capi. ꝑſidentes. ¶ Item ſi ſuſpectus de he-
reſi vocatus ab eo qui hꝫ de hoc inqrere vt de fide
reſpõdeat excõicationis vinculo pro eo ꝙ parere
ſubterfugit aut cõtumaciter ſe abſentat fuerit ino
datus ab ipſo hanc ſi per annũ aĩo ſuſtineat ꝑtina
ci ex tunc velut hereticus condẽnetur. hec. e. titu.
in capi. Cum contumacia. ¶ Item circa eandem
materiam nota ꝙ contra xpianos q̃ ad ritũ trãſie-
runt vel redierunt iudeoꝝ etiã ſi hmõi redeuntes
dum erant infantes aut mortis metu: non tñ abſo
lute ſeu preciſe coacti baptizati fuerint ⁊ tanq̃ con
tra hereticos ſi fuerint de hoc confeſſi aut ꝑ xpia-
nos vel iudeos conuicti ⁊ ſicut contra fautores re-
ceptatores ⁊ defenſores talium procedendum. hec
in. e. ti. de hereticis. ca. Contra xpianos.

Eis qui poſt abiuratam hereſim reperiuntur
recidiſſe q̃uis ſm iura ſine vlla penitus au-
dientia ſint ſeculari iudicio relinquendi ſi tamen
poſtmodũ peniteant ⁊ penitentie ſigna in eis ap-
paruerint manifeſta nequaq̃ ſunt humiliter peti
ta ſacramenta penitentie ac eucharíſtie denegan-
da. hec in. e. ti. c. Super eo.

¶ Queſtio. xviij.

Circa falſum ſeu cõpetentem predicatorem.
Nota qð. e. ti. ca. Quicũqꝫ. §. Inhibemus. ſic
dicit inhibemus quoqꝫ ne cuiq̃ laice pſone liceat
publice vel priuatim de fide catholica diſputare.
Qui vero contra fecerit excõicationis laqueo ino-
detur. ¶ In iſto titulo multa noua ponunẜ ſpãlr ð
modo inquirendi hereticos ⁊ hoc negotium con-
tingentibus.

De apoſtatis. Titu. vij.

¶ Queſtio. vij.

Septimo titulo de apoſtatis.
de materia. vij. queſtionis vi-
de infra in additionibus lib.
iij. t. iij. ð bigamis. ¶ Itẽ. e. ti.
de materia queſtionis. x. ſ. an
apoſtata ſit ipſo facto excõica-
tus, habes in additionibus
infra lib. iij. titu. xxxiij. de ſen-
tent. excõicationis. q. xxxiij.
Circa queſtionẽ. v. Decimus. ¶ Itẽ. e. ti. circa ru
bricellã de reſidentia in beneficio. Nota ſtatutum
ꝙ diſtributiones cotidiane i quibuſcũqꝫ rebus cõ-
ſiſtant canonicis ac alijs bñficiatis clericis cathe-
dralium ⁊ aliaꝝ collegiatarũ eccliaꝝ qui diuinis
officijs in ipſis eccleſijs affuerunt tñmõ tribuanẜ
iuxta eccleſie cuiuſliꝫ ordinationẽ rationabilẽ iaꝫ
factam ſeu faciendaꝫ. Qui vero aliter de diſtribu
tionibus ipſis quicq̃ receperit exceptis illis quos
infirmitas ſeu iuſta ⁊ rationabilis neceſſitas aut
euidens eccleſie vtilitas excuſaret rerũ ſic accepta
rũ dominiũ nõ acqrat nec faciat eas ſuas. Immo
ad olim reſtitutionẽ que contra hmõi noſtrã cõſti-
tutionem receperit teneatur. Nec conſuetudo con
traria in his excuſat. ¶ De diſtributionibus etiã
pro defunctoꝝ anniuerſarijs largiendis idem de-
cernimus obſeruandum. hec omnia in titu. de cle-
ricis non reſidentibus in eccle. vel preb. c. j.

De voto. Titulus. viij.

Circa ſtatum mulierũ regula
rium. c. j. vbi ſic ait. ſancim⁹
vniuerſas ⁊ ſingulas monia-
les pñtes atqꝫ futuras cuiuſ-
cumqꝫ ſint ordinis vł religio
nis in quibuſliꝫ mundi parti
bus exiſtentes ſub perpetua
in ſuis monaſterijs debere de
cetero ꝑmanere clauſura ita ꝙ nulli earũ religio-
nem tacite vel expreſſe ꝓfeſſe ſit vel eſſe valeat qua
cumqꝫ ratione vel cauſa monaſteria ipſa deinceps
egrediendi facultas niſi forte tanto vł tali morbo
euidenter earũ aliquã laborare cõſtaret ꝙ nõ poſ-
ſet cũ alijs abſqꝫ graui ꝑiculo ſeu ſcãdalo ꝯmorari
Nulliqꝫ aliq̃tenus inhoneſte pſone nec etiã honeſte
niſi rationabilis ⁊ manifeſta cauſa exiſtat: ac de il-
lius ad quẽ ꝑtinuerit licentia ſpeciali ingreſſus vł
acceſſus pateat ad eaſdem ⁊ infra. Sane vt hoc ſa
lutare ſtatutum ꝯmodius valeat obſeruari diſtri
ctius inhibem⁹ ne i monaſterijs monialiũ nõ mẽ-
dicantiũ alique recipianẜ de cetero in ſorores niſi
quot poterũt de ipſoꝝ monaſterioꝝ bonis ſiue ꝓ-
uentibus abſqꝫ penuria ſuſtẽtari. ſi ſecus actũ fue-
rit etiã irritũ decernẽtes. ¶ Uerum qñ abbatiſſa
vel prioriſſa cuius ius monaſteriũ ꝓ feudo qð mõ-
naſterium ipm̃ tenet ab aliquo pncipe ſeu dño tẽ-
porali ſibi debebit homagiũ vel fidelitatis ſacra-
mentum preſtare niſi ꝙ per procuratorẽ illud pre-
ſtet poſſit efficere apud eum: de monaſterio cum
honeſta ⁊ decenti ſocietate exire poterit eo caſu li
cite homagio facto q̃ primũ cõmode poterit fide
litatis preſtito ſacramẽto ad ipm̃ monaſteriũ ene-
ſtigio reuerſura ſicqꝫ in fraudẽ reſidentie ſiue mo-
re clauſtralis nihil fiat olno. ¶ Principes etiam
ſeculares ⁊ alij dñi temporales non debent abba-
tiſſas prioriſſas ⁊ alias moniales officia ſuorum
monaſterioꝝ gerentes permittere litigare in cu-
rijs ſuis ne pro conſtituẽdis procuratoribus illas
oporteat euagari. Et ſi domini predicti contrafe-
cerint ad hoc per ſuos ordinarios eccleſiaſticos cẽ
ſura eccleſiaſtica compellantur. Epiſcopis autem
et alijs prelatis iniungiẜ ꝙ ipſi negotia ⁊ cauſas q̃
prefate moniales habebunt facere coram ipſis vł
in curijs eorum ſiue ſint homagia fidelitatis ſacra
menta lites vel quicquid aliud per procuratorem
earum fieri faciant ⁊ tractari. ¶ Patriarchis
vero primatibus archiepiſcopis ⁊ epiſcopis in vir
tute obedientie diſtricte precipitur ꝙ eorũ quili-
bet i ciuitate ſua vł dyoceſi i monaſterijs ſibi ſubie
ctis. Immo etiã in exẽptis ꝓuideãt expẽſis mona
ſterioꝝ vł ẽt elemoſinis fideliũ de clauſuris ꝯpetẽ-

tibus et ipſas moniales includi faciant quanto com mode fieri poterit. Et idem precipitur abbatibus et aliis prelatis exemptis et non exemptis quo ad monaſteria monialium eis ſubiecta. Et quod con tradictores et rebelles ſunt per cenſuram eccleſia ſticam compeſcendi inuocato ad hoc ſi opus fue rit auxilio brachii ſecularis. Hec omnia in .e.c.

¶ Queſtio .c.

Circa materiam .q.c. Nota quod in ti. de voto .c.i. diuerſitas que erat inter aliquos ſolēnes do ctores quod videlicet votum ſolēne dirimeret matri monium poſt contractum vel nō ſoſpita eſt quod pa pa attendens quod voti ſolēnitas ex ſola cōſtitutione eccleſie eſt inuenta ſanciendo declarat illud ſolū votum debere dici ſolēne quo ad poſt contractum matrimonium dirimendū quod ſolēnizatum fuerit per ſuſceptionem ſacri ordinis aut per pfeſſionem expreſſam vel tacitam factam alicui de religioni bus per ſedez apoſtolicam approbatis. ¶ Reliq vero vota etſi matrimonium impediant contrahendū et quanto manifeſtius ſunt emiſſa tanto ppt pluriū ſcandalum et exemplum durior penitentia tranſ greſſoribus debeatur: non tamen reſcindere poſ ſunt matrimonia poſt contracta. Hec oia in .e.c.

¶ Queſtio .xi. et qō .xiii.

Diuerſa que tanguntur .q.xi. et .q.xiii. et ſequē tibus determinata ſūt aliquibus additis p ſtatutum nouū in ti. de regularibus et tranſe. ad religionē .c. Conſtitutionē. q exprimit quod cōſtitutio Innocentii q incipit. Non ſolū phibens cuerſorū profeſſionem recipi an annū probationis elapſuz extendit tn̄ ad ordines pdicatorū et minorū: extendi tur etiā nūc ad alios ordines mēdicantiū. In aliis autem religionibus profeſſio expſſe vel tacite fieri poteſt licite infra annū. Sz expſſe emiſſa etiā ſcla ri habitu nō mutato illi religiōi pciſe obligat quā profitens eſt profeſſus. profeſſio vero tacite facta infra probationis annū p ſuſceptionē habitus q profitentibus tn̄ datur nō illi ſpecialiter cuius ha bitus eſt ſuſceptus: ſz gn̄aliter religioni alicui reci pientē obligat ſi apte etatis ſit et ſi ſciens et volun tarius ac triduo pſeuerct. hec oia in dicto .ca.

¶ Queſtio .xvi.

De materia queſtionis .xvi. Nota .e. ti. ſ. de re gularibus. in .c. Si ad ſolū. dicit quod ſi ad ſolū abbatem ptineat creatio monachorū eo defuncto nequibit nouus monachus a cōuentu creari alias poterit ſi earum creatio ſpectet inſimul ad vtruſqz. ¶ De materia huiuſmodi tituli vide aliqua infra in additionib⁹. lib. iii. tit. xxviii. de trāſitu clericorū q. xiii. et .q. xvi.

De iuramento et periurio.

Titulus .ix.

¶ Queſtio .xxxiiii.

Circa titulum de iuramēto et per iurio. Nota quod nec prelati nec ca nonici nec iudices quicūqz qui iu rant ſeruare ſtatuta et conſuetu dines alicuius eccleſie vel loci ſi ſciunt quod inter illa ſtatuta vel con ſuetudines continent aliqua illi cita l poſſibilia vel libertati eccliaſtice obuiantia nullo mō debēt l illa gn̄alitate iurare et tali intētio ne quod hmōi obſeruent qz nec aliquatenus ſunt ſer uanda et ſi contingat iurare gn̄aliter ignorātes tn̄ obligantur ad ſeruandū licita poſſibilia et liberta ti eccleſiaſtice non obuiantia. quia iuramentum ſolum ad illa ſe extendit. hec in titu. de iureiuran do. ca. Contingit.

De emunitate eccleſie cimi teriis perſonarum et reruz ad eas pertinentiū.

Titulus .xiii.

De materia huiuſmodi tituli. ſcilicet de emunitate eccleſiarū et rerum ad eas pertinentiuz. Nota quod non licet dn̄is ſcabi nis ſeu cuicūqz iuriſditionem tpalē habēti tallias aut colle ctas ſeu exactiōes. quaſcūqz i ponere eccleſiis vel pſonis ec cleſiaſticis vl̄ exigere ab eiſdē p domib⁹ pdiis vel qbuſcūqz poſſeſſionib⁹ ab eiſdē eccleſiis vl̄ pſonis eccliaſticis legitime acqſitis vl̄ acqrendis: et ſi ipe eccleſie vel pſone vel res hmōi ſint infra illorū di ſtrictuz vel territoriū cſtitute. Nec artari poſſunt ad res hmōi diſtrahendū vel alienandū aut extra manū ſuā ponenduz. hec in ti. de emunitate eccle. capi. i.

¶ Queſtio.

Item in eo. ca. Clericis ſic ſtatuit quod quicūqz prelati eccleſiaſtice perſone religioſe aut ſe culares quorūcūqz ordinū conditionū ſeu ſtatuum collectas vel tallias decimā viceſimā ſeu centeſi mam ſuorū et eccliarū pventuū vel bonorū laicis ſol uerint vel pmiſerint vel ſe ſoluturos cōſenſerint aut quāuis aliā qntitatē portionē aut quodā ipſorū prouentuum vel bonorū extiſtimationis vel valoris ipſorum ſub adiutorii mutui ſubuētionis ſubſidii vel doni nomine ſeu quouis alio titulo vel modo vel queſito colore abſqz ſedis opoſtolice auctorita te. Necnō impatores reges ſeu principes duces co mites vl̄ barones: ptātes: capitanei. Officiales vl̄ rectores quocūqz noie cenſeant ciuitatū caſtrorūz ſeu quorūcūqz locorū cōſtitutorū vbilz et quis alius cuiuſcūqz peminentie cōditionis aut ſtatus qui ta lia impoſuerint exegerint vel receperint aut apud edes ſacras depoſita eccleſiarū vel eccliaſticarū pſo narum vbilz arreſtauerint ſaiſiuerint ſeu occupa re preſumpſerint vel arreſtari ſaiſiri aut occupari mandauerint aut occupata ſaiſita ſeu arreſtata re ceperint necnō oēs q ſcienter pdictis dederint au xiliū conciliū vel fauorē publice vl̄ occulte eo ipſo excōicationis ſniam incurrāt. vniuerſitates quoqz que in his culpabiles fuerint eccleſiaſtico ſuppo nimus interdicto. Prelatis et perſonis eccleſiaſti cis ſupradictis in virtute obedientie vel ſub pena depoſitionis diſtricte mandantes vt talibus abſqz expreſſa dicte ſedis licentia nullatenus acquie ſcant quocūqz pretextu cuiuſcūqz obligationis p miſſionis et cōfeſſionis factorū hactenus vel faciē dorum in antea priuſqz huiuſmodi conſtitutio p hibitio ſeu preceptum ad notitiā ipſorū puenerint nihil ſoluant nec ſupradicti ſeculares quoquo mō recipiant et ſi ſoluerint vel predicti receperint i ex communicationis ſententiā incidant ipſo facto a ſupradictis autem excōicationū interdicti ſenten tiis nullus abſolui valeat preterqz in mortis arti culo abſqz autoritate ſedis apoſtolice et licētia ſpe ciali cum noſtre intentionis exiſtat tam horren dum ſecularium poteſtatum abuſum nullatenus ſub diſſimulatione trāſire. Non obſtātib⁹ quibuſ cumqz priuilegiis ſub quibuſcūqz tenoribus for mis ſeu modis aut verborum conceptione con

ceſſis

ceſſis imperatoribus regibus ⁊ alijs ſupradictis que contra premiſſa in nullo volumus alicui vel aliquibus ſuffragari. hec oīa in dicto.c.

¶ Queſtio.

ITem nota ꝙ ſi hi qui tēporale dominiū obtinent ſuis ſubditis aliqñ interdicūt ne prelatis ſeu perſonis eccleſiaſticis quicq̄ vendant aut emāt aliqd ab eiſdē nec ipſis bladū molant coquāt panem aut alia obſeq̄a exhibere ꝓſumāt. cū talia in derogationē libertatis eccliaſtice preſumant. eo ipſo excōicationis ſententiā incidunt vt hec expreſſe dicuntur. eo. titu. in. c. Eos qui temporale.

¶ Queſtio.

CIrca meteriam. xxij. queſtionis. Nota ꝙ dominus papa ſtatuit et precipit feſtiuitates precipuas duodecim apoſtoloꝝ ⁊ quattuor euangeliſtarum ac ſctōꝝ doctorū gregorij: auguſtini: ambroſij ⁊ Hieronimi ſub officio duplici per vniuerſas orbis eccleſias annis ſingulis perpetuis tēporibus ſolenniter celebrari hec expreſſe dicitur in ti. de reliquijs ⁊ venera. ſctōꝝ. ca. Unico.

De decimis et oblationib'

Titulus. xv.

¶ Queſtio. vj.

IN titu. de decimis circa materiā queſtionis. vj. ⁊ ſequentis. Nota ſtatutum alexan. pape qđ habet eo. ti. ca. ij. § vlti. vbi dicitur ꝙ religioſi pro eo qđ forte in aliquib' parrochijs oēs maiores decimas ſeu partē acquirūt de manib' laicorum non poſſunt pro eadem vel ſimili portione ſi de nouo poſtmodū fiant noualia in eiſdem petere vel recipere. noualiū decimas earūdē niſi alia rationabilis ꝑ quā hoc facere valeāt cauſa ſubſit.

¶ Queſtio.

ITem. eo. ca. §. vbi aūt ſic dicitur ꝙ ſi ex aliquo indulto de perceptione decimaꝝ adeo grauari contingeret ꝓchiales eccleſias ꝙ rectores eaꝝ non poſſent de ipſaꝝ redditibus cōgrue ſuſtentari et commode iura epiſcopalia exhibere ꝓuideatur per locoꝝ ordinarios ⁊ ordinet ꝙ tm̄ de illaꝝ prouentibus relinquatur rectoribus earūdē ꝙ exinde cōpetentē ſuſtētationē habere ⁊ iura eꝑalia ſoluere valeant aliaq; oīa debita ſupportare.

¶ Queſtio. xxvij.

DE materia q̄ſtionis. xxvij. ⁊ ſequentiū habes. e. c. §. Sane. vbi ſic dicit ꝙ q̄uis forte a religioſis exēptis alijs fiant infeudationes de decimis detentis a laicis ⁊ ijdē laici ꝙ illas ab ipſis religioſis in feudum teneant recognoſcāt. nō tm̄ lȝ religioſis eiſdē poſt talē infeudationē vel recognitionem ſic de facto ꝓſumptā hmōi decimas de manibus laicoꝝ ipſoꝝ acq̄rere vel recipere, abſq; dyoceſanoꝝ epoꝝ aſſenſu. ¶ Illas aūt decimas intelligimus poſſe taliter a religioſis de manibus laicorū recipi vel acq̄ri q̄ aſi lateraſi. cōciliū ipſis laicis in feudū ꝑpetuo fuerunt cōceſſe. Alia etiam ponuntur de decimis in. eo. ca.

De ſepulturis.

Titulus. xvj.

DE ſepulturis nota diligenter conſtitutionē nouā. e. t. c. j. q̄ talis eſt. Alaꝝ periculis ⁊ ſcādalis q̄ frequenter ex his prouenirūt obuiare volētes vniuerſis religioſis ⁊ ſclaribus clericis cuiuſcūq; ſtatus vel cōditionis exiſtant in virtute ſancte obediētie ac ſub intermīnatiōe maledictionis eterne diſtrictiſſime ꝓhibemus ne aliquos ad vouendū iurandū vel fide interpoſita ſeu alias ꝓmittendum inducāt vt apud eoꝝ eccleſias ſepulturā eligāt vel iā electā vlterius nō imutent. Nos enim ſi ſecus actū fuerit electionē talem decernimus penitus nullius exiſtere firmitatis ſtatuētes vt hi qui ſic elegerint nec apud ſic electas eccſias nullatenus ſepeliri nec alibi ne cōtra votū iuramentum aut promiſſum hmōi a ſe factū materiaȝ habeant veniendi poſſint eligere ſepulturā. Sed contradictione quacūq; ceſſante ſepeliant oīno apud illas eccleſias apud quas ſepeliendi de iure fuiſſent ſi alias ſepultura nō electa forſitā deceſſiſſent ¶ Si vero ijdē religioſi vel clerici ꝑdictos in ſuis eccleſijs vel cymiterijs ꝓſumpſerint ſepelire ad reſtitutionē tā ſepultoꝝ corpoꝝ ſi petant ꝙ ⁊ oīm q̄ occaſione ſepulture illoꝝ prouenerint quomōlibȝ ad eoſdē infra decēniū integraliter faciendā illos obligatos eſſe cenſemus. Quā niſi fecerint ipe eccleſie apud quas ſepulti fuerit necnō ⁊ cymiteria earūdē ex tunc eo ipſo ſint ⁊ tādiu maneāt eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto donec ab eis facta fuerit reſtitutio plenaria oīm ꝑdictoꝝ. hec oīa in dicta conſtitutione.

¶ Queſtio. ij.

CIrca materiā q̄ſtionis. ij. Nota ꝙ pactū ꝑiudicat iuri ſepulture vn̄ in ti. de pactis. c. j. dicitur pactū cū rectore eccleſie ꝓchialis factuȝ a nobis ne aliquos vel certos ipſius ecclie ꝓchianos recipiatis ad ſepulturā eccliaſticā oīno ſeruare debetis ꝙꝙ ſepultura libera ſit monaſterio vſo ab apſica ſede indulta ⁊ illi apud vos elegerint ſepeliri cū ꝑ dictū pactū indulto hmōi derogeſ.

¶ Queſtio. iij.

DE hereticis nō ſepeliēdis plura habes. ſ. in additionib' l ti. de hereticis ſub q̄ſtiōe.

¶ Queſtio. viij.

DE materia q̄ſtionis. viij. Nota qđ dicit l ti. de ſepulturis. c. ij. §. vlt. Nō ſi q̄d antiqua dimiſſa nouā etiā in loco minus religioſo elegerit ſepulturā electionē hmōi lȝ iura ſup hoc videantur eſſe diuerſa nequaq̄ volumus ipugnari. ¶ Itē. e. t. ca. vlti. ſtatuit ſic religioſi niſi a proprijs monaſterijs adeo forſitā ſint remoti ꝙ ad monaſteriū cum moriūt ꝯmode portari nō poſſint: nequeūt cū velle vel nolle nō habeāt ſibi eligere ſepulturā ſȝ ſunt apud ſua monaſteria tumulandi.

¶ Queſtio. ix.

MAteria. ix. q̄ſtionis determinata eſt. e. ti. c. lȝ pater. qi pater pōt filio ipuberi eligere ſepulturam vbi hoc cōſuetū eſt ſed nō pōt vbi non eſt cōſuetum ſed ſunt cū ſuis maioribus vel in ꝓchiali ecclia tumulandi. ¶ Filius tm̄ familias pōt libere ſepulturā eligere abſq; patris aſſenſu: ſed pro aīa ſua preter eius aſſenſum nō pōt aliq̄d delegare niſi habeat peculiū caſtrenſe aut quaſi caſtrenſe. hec omnia in eo. titu.

¶ Queſtio. x. ⁊ xj.

DE materia q̄ſtionis. x. ⁊ etiā. xj. loquit. eo. tj. ca. is qui vbi dicit ꝙ q̄ hȝ domiciliū in ciuitate vel caſtro ſi q̄ñq; ad villā ruralē ſe transfert recreationis cā vl vt ruralia exerceat in eadē ⁊ nō electa ſepultura decedat ibidē nō in eccleſia dicte ville ſed in ſua ꝓchiali ecclia vel in ea potius in qua maioꝝ ſuoꝝ ab antiquo ſepultura extitit ſepeliri debebit dūmō abſq; periculo ad ipſam valeat deportari. ¶ Mulier autem que plures viros habuit ſucceſſiue ſi ſepulturā nō eligat eſt cum viro vltimo cuius domiciliū et honorem retinet tumulanda. hec in dicto. capi.

¶ Queſtio.xv.⁊.xviij.

Circa.xv.⁊.xviij.q. Nota ꝙ cum quis cuius maiores ſũt ſoliti ab antiquo in aliqua eccleſia ſepeliri: ea dimiſſa eligit alibi ſepulturã canonica portio dimiſſe nõ debetur eccleſie: ſed illi dũtaxat in qua ille officia conſuevit audire diuina ⁊ eccleſiaſtica recipere ſacramenta. ¶ Item cum ab eo q̄ duo habet domicilia ſe collocãs equalit̃ in vtroq̃ in loco tertio eligitur ſepultura domiciliorũ eccleſie habebunt inter ſe diuidere canonicam portionem. Hec.e.ti.c.cũ quis. De materia q̃õnis.xxiiij. Uide in prin. huiuſmodi tituli.

Incipit additio libri ſecundi de homicidio. Titulus.primus.

In ſecundo libro.ti.j.de homicidio q̃õne.xix. Nota circa homicidium caſuale. ꝙ ſi quis mandat aliquem verberari licet expſſe inhibeat ne occidatur vel membro aliquo mutiletur. Si mãdatarius fines mãdati excedẽs mutilet vel occidat irregularis efficitur mandator: q2 culpa fuit cum hoc euenire poſſe debuerit cogitare. Hec in titu.de homicidio.c.cum is qui.

¶ Queſtio.xlvj.

Circa materiam queſtiõis.xlvj. Nota expreſſum ius qđ poteſt prelatus vel clericus quicũq̃ de malefactoribus ſuis laicis querelam deponere penes iudicem ſecularem petendo emendaꝫ ſibi fieri ⁊ prouideri ne contra eum talia de cetero preſumant proteſtando tñ expreſſe ꝙ ad vindictã ſeu penam ſanguinis non intendit nec ei imputare debet quãuis alias in tali caſu de iure debet pena ſanguinis irrogari ſi iudex mortẽ illis inferat iuſtitia exigente alſ ſi clerici propter metum hmõi quia iudex ad penam ſanguinis ꝓcederet de ſuis malefactoribus taliter conqueri non auderent daretur pleriſq̃ materia cruciandi eoſdem ⁊ ipſoꝝ bona libere depredandi. Hec omnia eo.titu.in.c. prelatis.

¶ Queſtio.liij.

De materia queſtionis.liij. ſtatuitur ⁊ determinatur in ti.ne clerici vel monachi.c.epũs. Quod epũs vel quicũq̃ alius prelatus vel clericus iuriſditionem habens temporalem ſi homicidio aut alio maleficio ab aliquibus in iuriſditiõe ſua commiſſo balliuo ſuo: aut alij cuicũq̃ iniungat vt ſuper hoc veritatem inquirens iuſtitie debitũ exequatur irregularis cenſeri nõ debet quãuis ipſe balliuus vel alius contra malefactorem ad penã ſanguinis proceſſerit iuſtitia mediante. Nam clerici iuriſditionem temporalem habentes lꝫ per ſe cãs ſanguinis agitare nõ debeant tamẽ poſſunt aliꝗs delegare. Hec in dicto.c.

De raptoribus predonibus ⁊ incendiarijs. Titulus.v. q̃õne.xxxij.

In titulo.v. de raptoribus.q.xxxij. Nota ꝙ dñs papa bonifacius.viij. ſuper tranſgreſſores conſtitutionis Alexandri.iiij.penã addidit: ſic ſtatuens qđ non obſtante ꝯtraria ꝯſuetudine que dicenda eſt verius corruptela nec collegium: nec vniuerſitas: nec etiam aliqua ſingularis perſona cuiuſcũq̃ ſit dignitatiſ conditionis aut ſtatus ab eccleſijs ⁊ ꝑſonis eccleſiaſticis pro perſonis ipſis: aut pro rebus eorum quas non cauſa negociationis deferũt aut deferri faciunt vel tranſmittunt pedagia ⁊ guidagia exigat vel extorqueat per ſe vel per alium ſuo nomine vel etiam alieno aut eas ad hmõi perſoluenda cõpellant. ¶ Qui v̓o contra fecerint ſi perſone fuerint ſingulares excõmunicationis. Si autem collegium vel vniuerſitas ciuitatis caſtri ſeu loci alterius cuiuſcũq̃ ipſa ciuitas caſtrum vel locus interdicti ſententias ipſo facto incurrant nec ab execution e hmõi abſolutionem vel interdicti relaxationem obtineant donec exacta plenarie reſtituerint ⁊ de tranſgreſſione ſatiſfecerint competenter. Hec omnia in ti.de cenſibus.c.quãq̃.

¶ Queſtio.xliij.

De queſtione.xliij.vide.ſ.li.j.ti.xliij.de emunitate eccleſie.in prin.

¶ Queſtio.c.

Circa rubricellam de teſtamentis.q.ſ.c. ⁊ ſequentibus. Nota ꝙ religioſus non põt officium executoris teſtamenti ſuſcipe nec exequi niſi a ſuperiore ſuo petita ſuper hoc licentia ⁊ obtẽta. Item ſi plures a teſtatore ſimpliciter executores deputant vno eoꝝ mortuo vel in remotis agente: aut eo exequi forte nolente ne voluntatem teſtatoris impediri vel nimium contingat differri poterit alius niſi teſtator aliud expreſſerit officiũ executionis iniuncte libere adimplere. Hec omnia ĩ titu.de teſtamentis.c.vlti.

¶ Queſtio.cxxvj.

Item circa rubricellam de preſcript.q.cxxvj. Nota ꝙ dicit.e.ti.ſ.de preſcriptionibus.c.j. qđ oportet epm̃ a quo petunt eccleſie ⁊ decime extra ſuam dyoceſim conſtitute allegantem preſcriptionem ꝓbare titulum preſcriptionis: q2 ius cõe eſt contra eum. ¶ Nam licet ei qui rem preſcribit eccleſiaſticam. Si ſibi non eſt ꝯtrarium ius cõe vł contra eum preſcriptio nõ habetur ſufficiat bona fides vbi tamen ei ius cõmune contrarium: vel habetur preſcriptio ꝯtra ipm̃ bona fides non ſufficit ſed eſt neceſſarius titulus qui poſſeſſori cauſaꝫ tribuat preſcribendi niſi tanti temporis allegeẗ preſcriptio cuius contrarij memoria non exiſtat.

¶ Queſtio.cxxxvij.

Circa rubricellã de iudicibus.q.cxxxvij. Nota ꝙ papa ꝓhibet ne q̃s ĩpetratores litterarũ ſedis apoſtolice vel alios ad foꝝ eccliaſticũ recurrentes ſup̱ cauſis que ad idem forum de iure vł de antiqua conſuetudine pertinere noſcunẗ per ſe vł per alium ad defendendum vel in foro ſeculari de queſtionibus hmõi litigandũ per ipſoꝝ iudicũ eccleſiaſticoꝝ vel impetrantiũ vel litigantiũ ſeu nolentiũ litigare: aut ꝓpinquoꝝ ipſoꝝ ſeu rerũ illoꝝ aut eccleſiarum ſuaꝝ aut etiã captionẽꝫ modiſue aliꝗs quibuſcũq̃ cõpellat ſeu compelli faciat vel ꝓcuret nec per ſe alioſue impediat quominus corã iudicibus eccleſiaſticis delegatis ſeu ordinariis q̃relantes de cauſis q̄ vt premiſſum eſt ad cognitionẽ ptinẽt eoſdẽꝫ poſſint libere iuſtitiã obtinere. nec ad predicta facienda det ꝯſilium: auxiliũ vel fauorem. ¶ Si quis v̓o ꝯtra preſumpſerit excõicationi ſe ipo facto nouerit ſubiacere a qua niſi tã iudex cuius cognitio fuerit impedita vel interdicto vſurpata quã parti q̄ turbata in ꝓſecutiõe fuerit ſui iuris de iniurijs dãnis expẽſis ⁊ intereſſe prius ꝑ eũ integre fuerit ſatiſfactum nullatenus abſoluatur. Hec omnia in titu.de immunitate eccleſiarum .c. quoniam. ¶ Item circa eãdeꝫ vum. ¶ Nota ꝙ epiſcopus cum in tota dyoceſi.ſua iuriſditionem ordinariam habeat poteſt per ſe ⁊ per alium in quolibet loco non exempto pro tribunali ſedere cauſas

ad eccleſiaſticum forum ſpectantes audire perſo-
nas eccleſiaſticas cum earum exceſſus exegerit ca
pere ac carceri deputare. Necnon ⁊ cetera que
ad ipſius ſpectant officium libere exercere. hec in
titu. de offi. ordi. c. Cum epꝰ. Item nota ꝙ mulie-
res non debent ad iudiciū pſonaliter euocari vel
trahi niſi in cauſa expreſſa in iure. vt patet in ti. de
Iudicijs. c. ij. Mulieres. Si tñ neceſſariū fuerit te
ſtimonium earūdē qualr̄ hoc requiri debet. ponit
in eodem. c. Et additur ꝙ ſi quis fingit fraudulen-
ter caſum in quo ſit neceſſariū. vt iudex pſonaliter
accedat ad mulieres ⁊ ꝙ nō poſſit per alium teſti-
monium earꝝ recipi fictor talis ipō facto eſt excō-
catus. ¶ Et ſubdit in. e. c. Ceterū femine religio
ſe preſertim que debent ſub clauſura morari extra
ſuum monaſteriū vel clauſurā ad iudiciū nō vocē-
tur vel trahantur ex quauis cauſa pſonaliter etiaꝫ
ſi ad hoc voluntas accederet earūdē. Et addit ſic
decernimus quoqꝫ vt ipſo iure ſit irritū ⁊ inane. ſi
quid cōtra pmiſſa contigerit attentari. Item nota
de hac materia. ſ. iudiciū in ti. de foro cōpe. c. ij. vbi
ſic dicitur ſeculares iudices q̄ lꝫ ipſis nulla cōpetat
iuriſditio in hac parte pſonas eccleſiaſticas ad ſol
uendum debita ſup quibus corā eis contra ipſas
eorum exhibentur littere vel pbationes alie indu
cuntur dānabili pſumptione ꝯpellunt a temerita
te huiuſ p locoꝝ ordinarios cenſura eccleſiaſtica
decernimus compeſcendos.

¶ Queſtio. clvij.

CIrca rubricellā de conſeruatoribus. q. clij. ⁊
ſequētibus. Nota nouū ſtatutū dñi boniſa.
in ti. de officio delegati. ca. vlti. videlicet ꝙ conſer-
uatores a ſede apſtica conceſſi debent eſſe epi vel
eorum ſuperiores aut abbates ſeu dignitates vel
perſonatus in cathedralibus vel collegiatis eccle-
ſijs obtinētes ⁊ ꝙ nullus deputati ſibi conſeruato
res eſſe valeat ꝯſeruator. ¶ Itē exceptis regibus ⁊
reginis nullus deinceps cōſeruatorē habeat eū q̄
ſub ipſiꝰ iuriſditiōe dñio vel diſtrictu eccleſiaſtico
vel tēporali conſiſtat. Et addit. conſeruatores autē
hmōi extra ciuitates ſeu dyoceſes in q̄bus fuerint
deputati vel alibi q̄ in ciuitatibus ſeu locis inſi-
gnibus vbi poſſit copia peritorum haberi contra
quoſcūqꝫ procedere aut aliquos vltra immediatā
a fine dyoceſis eorūdem trahere non preſumāt vo-
ces ſuas citationibus ⁊ ſententiarū denunciatio-
nibus dumtaxat exceptis quas per alios valeant
exercere nulli committere poſſint niſi hoc eis cō-
petierit ex beneficio litterarꝝ. Sed nec tunc niſi in-
fra ciuitates vel dyoceſes in quibus deputati fue-
rint et perſonis tm̄ que ſuperius ſunt expreſſe. vt
aūt conſeruatores limites ſibi tradite ptātis quos
frequenter excedunt metu pene diligenter obſer-
uent decrenimus vt ſi de alijs q̄ de manifeſtis iniu
rijs ⁊ violētijs ſcienter ſe intromiſerint vel ad alia
que iudicialem indagmem exigunt ſuam extende-
rint poteſtatem eo ipſo per vnum annum ab offi-
cio ſint ſuſpenſi. pars vero que hoc fieri procura-
uit ſententiam excōmunicationis incurrat a qua
non poſſit abſolui niſi ei quē ſic fatigauerit inde
bite primo ſatiſfaciat integralr̄ de expēſis. ¶ Of-
ficium autem quorumcūqꝫ obſeruatorum ipſo iu-
re quo ad non cepta negotia per obitum concedē-
tis volumus expirare. Circa munera vero ⁊ expen
ſas aſſeſſores ⁊ notarios ⁊ perſonas teſtimonij cā
vocandas illas precipimus in huiuſmodi cōſer-
uatoribus per omnia obſeruari que in delegatis
iudicibus conſtitutio a nobis ſuper his edita ob-
ſeruanda decreuit. ¶ Quicumqꝫ autem contra p-
miſſa vel eorum aliquid attentari contigerit oīno
decernimus irritum ⁊ inane. hec oīa in dicto. c.

¶ Queſtio. clviij.

CIrca rubricellam de priuilegijs. ⁊ queſtio nē
immediate precedentem. ſcilicet. clxij. No-
ta immutationem ſtatuti alexan. iiij. cum pluribꝰ
additionibus in titu. de priuileg. capi. Cum perſo
ne. vbi ſic dicitur ſtatuimus vt hi qui ſe aſſerunt
per priuilegia ſeu indulgentias apoſtolice ſedis
exemptos a locoꝝ ordinarijs req̄ſitio huiuſmodi
priuilegia vel indulgentias quibus ſe dicunt fore
munitos ipſis ordinarijs in loco congruo ⁊ ſecuro
aut aliquibus prudentibus iuris omni ſuſpitio-
ne carentibus ad hoc per dictos ordinarios depu
tatis infra terminū competentē profecti qualita-
te ipſorum ordinariorum vel delegatorum ſuorum
arbitrio moderandum iuſto impedimēto ceſſan-
te oſtendere ac ad legenduꝫ integraliter exhiberē
Necnon de articulis de quibus cōtrouerſia fuerit
tranſcriptum tradere teneantur. Si autem ad fun-
dandam intentionem ſuam ſuper huiuſmodi li-
bertate ſolum modo preſcriptionem canonicam
duxerint opponendam eiſdem ordinarijs vel dele
gatis ab eis iuris prudentibus non ſuſpectis de p
ſcriptione huiuſmodi facere debēt fidē. ¶ Quod
ſi tales priuilegio ⁊ preſcriptione aſſerant ſe mu-
nitos priuilegium quidem ipſum exhibeant vt in
primo huius ꝯſtitutiōis articulo ſuperiꝰ eſt expſſū
¶ Et ſi priuilegium exhibitum non ad plenū per
ſe ſufficiat ad exēptionem ſeu libertatem hmōi
comprobandam. Sed tale eſt ſaltem qd̄ cauſam p
beat preſcribendi coram perſonis predictis anno-
rum quadragmta preſcriptionem teneantur pro-
bare. ¶ Preſcriptionis quoqꝫ probatione penden
te licet ordinariorum intentio de iure cōmuni fun-
detur tamen quia de priuilegio qd̄ ſaltem cauſam
preſcribendi prebet fidem faciunt in libertatis vel
exemptionis poſſeſſione non violenta non clande
ſtina nec conceſſa precario de qua fidem corā eiſdē
fecerint non turbentur. Si vero priuilegium per
ſe eſt ſufficiens quādo ſolo priuilegio ſe defendūt
vel ſaltem tale qd̄ preſcriptioni canonice cauſam
preſtet cum preſcriptionē allegant non exhibue-
runt vt eſt dictum cum de iure communi ordina-
riorum intentio ſic fundata ſua iuriſditione vti
poſſunt libere in eoſdeꝫ donec de preſcriptione ca-
nonica vt premiſſum eſt fecerint plenam fidem.
hec omnia in. eod. capi. ¶ Item in titu. de priuile-
gijs in ea. autentica in fine. Nota ꝙ exempti lites
proprias ſuorum hominum liberorum que videlꝫ
tantum ad ipſos homines pertinent non debent
ſibi aſſumere ſuo nomine ſiue vt actores ſiue vt de
fenſores etiam ſi huiuſmodi homines ipſis ſint cē
ſuales. Item eod. titu. capi. per exemptionem. No
ta ꝙ per exemptionem eccleſie conceſſam ipſa ec-
cleſia ⁊ ipſius monachi vel canonici clerici ⁊ etiā
conuerſi perpetuoqꝫ oblati non autem eiuſdeꝫ ec-
cleſie preſbiter qui parrochianorum curam habet
quo ad ea que ad eandem curam pertinent. Nec
ipſi parrochiani etiam intelliguntur exempti ve-
rum ſi canonici alicuius eccleſie eximantur ipſi
ſoli canonici non autem eccleſia vel alij eius cleri
ci ſunt exempti. Si autem clerici cuiuſuis eccleſie
eximantur. tunc tam canonici q̄ alij clerici exi-
muntur non tamē eccleſia niſi aliud in exemptio-
nis priuilegio exprimatur.

¶ Queſtio. clxiij.

CIrca renunciationē vel amiſſionem priuile-
gij. Nota ꝙ fratres predicatores ⁊ minores ⁊

alij mendicantes compoſitiones ⁊ pacta cū prelatis: rectoribus. capl'is ⁊ pſonis eccliaꝝ ciuitatū caſtroꝝ villarum ⁊ locoꝝ in qbus domus ſeu habitatiões eorum exiſtunt ſup iuribus pochialibus vel alijs quibuſcūq; articulis ab ipoꝝ fratrū cōuentualib' priorib' ſeu gardianis facta vł approbata de ſuoꝝ conuentuū cōcilio ⁊ aſſenſu. dūm alias ſint licita ⁊ honeſta in locis in quibus facta fuerint debēt ppetuo inuiolabiter obſeruare. Non obſtāte q magiſtri vel miniſter gñalis vel puincialis aut gñalis aut prouincialis capli aſſenſus affuerit aut q ſedes aplica quo ad fratres minores autoritatē ſuā non preſtiterit ſup iſtis. hec oīa in ti. de pactis. c. Quia ex eo. Circa aduocatos. q. clxxj. ⁊. clxxiij. Nota q cōſtitutio greg. pape pperandū de qua fit ibi mentio non eſt in ſexto.

℄ Queſtio. ccvj.

In rubricella de legibus ⁊ cōſuetudine circa. q. ccvj. Nota q q̄uis poſterior cōſtitutio priorez reuocet q2 tñ locoꝝ ⁊ pſonaꝝ ſingulariū cōſuetudines ⁊ ſtatuta cū ſint facti ⁊ in facto cōſiſtant poteſt papa pbabilr ignorare ipis dūm ſint rōnabilia p conſtitutionē a ſe nouerit editā niſi expreſſe caueatur in ipa nō intelligit in aliquo derogare. hec l. ti. de conſti. c. ij. Item nota q ignorātes nō ligantur ſentētijs p ſtatuta ordinarioꝝ platis niſi eoꝝ ignorantia craſſa fuerit aut ſupina. hec e. ti. c. vt animaꝝ. vide infra in his additionibus. li. iiij. titu. xxxiij. de ſenten. excōi. q. lvj. circa materiam.

Hic incipit additio de tertio libro de bigamis. Titulus. iij

In tertio libro tit. iij. de bigamis. q. xiij. Nota idez ſtatutū greg. x. qd̄ ibi ponit. etiā in ſexto cōtinet. e. ti. I ti. tñ de clericis cōiug. c. j. addit ſic. Clerici qui cū vnicis ⁊ virginibus cōtraxerit ſi tonſuram ⁊ veſtes deferāt clericales puilegiū retinēt Innocen. pape. q. qd̄ habetur xvij. q. iiij. Si quis ſuadēte. ⁊ additur. e. ca. Declaratio. q tales clerici cōiugati pro ſuis exceſſibus vł delictis trahi nō poſſunt criminalr aut ciuilr ad iudicium ſeculare. Nec per eoſdem iudices ſeculares puniri poſſint pecuniaſiter. In ceteris autem vel niſi vt premittit tonſuram ⁊ veſtes deferāt clericales etiam in premiſſis non gaudent priuilegio clericali. Hec omnia in dicto. c.

Quod ordinād' ſit domui ſue bene prepoſitus. Titulus. xiij.

Circa materiam tituli. xiij. ſ. qd̄ ordinandus ſit domui ſue bene prepoſit'. Nota qd̄ q̄uis caplm ſede vacante beneficia q̄ ad collationē epi ptinēt cōferre nō poſſit: preſentatos tñ a patronis pt admittere ſi ſint ydonei ⁊ inſtituere in beneficijs ad que fuerint pſitati licet talis admiſſio ⁊ inſtitutio ad epm ptineret ſi eſſet epus. Hec in titu. de inſtitutionibus. c. j.

℄ Queſtio.

Item in tit. ne ſede va. ⁊c. c. j. ſic ſtatuit. Qd̄ ſi ad epm ⁊ ad caplm cōiter ptinet collatio prebendaꝝ mortuo epo vel a beneficioꝝ collatione ſuſpenſo poterit caplm vacātes cōferre pbendas etiā ſi epus intereſſe habeat in collatiōe hmōi vt plat'. ℄ Idem poterit epus ſi caplm ob ipſa collatiōe ſuſpendi cōtingat: vel ſingulariter oēs de caplo maioris excōicationis vinculo innodari. ℄ Cum vero ad ſolum epm prebendaꝝ ſpectat collatio cum cō-

ſilio ſui capli vel aſſenſu defuncto epo vel ſuſpēſo niſi epo in petenda relaxatione ſuſpēſionis hmōi ſit in mora caplm ſe nō pōt intromittere de eiſdē. ℄ Ubi vero de ſpāli cōſuetudine vel ſtatuto alicui' eccleſie beneficioꝝ collatio ad aliquē cum conſilio epi noſcit ptinere ſublato epo de medio cū cōſiliuz eius tunc peti nequeat ab eo non erit propter hoc vacantis beneficij collatio differēda. nec etiam ſi egerit in remotis ita q non poſſit ipſius preſentia in breui haberi: q2 in petendo vel expectando eius conſilio poſſet vacāti beneficio periculū imminere. Hec oīa in dicto. c. quis cōferre debeat beneficia vacantia apud ſedem aplicam: ⁊ qñ: ⁊ de exceptiōe circa hoc ſtatutorum habes in titu. de preben. c. ij. ⁊. iij. Sed plenius in. c. preſenti. ⁊. c. ſi aplica.

℄ Queſtio.

Item nota q ſi tibi abſenti per tuū epm beneficiū cōferat licet p collationez huiuſmodi donec eam ratā habueris ius in ipſo beneficio vt tuum dici valeat non acquiras. Idem tñ epus vel q̄cunq; alius de ipſo beneficio niſi cōſentire recuſes in pſonam alterius ordinare nequibit: ⁊ ſi fecerit irritum eſt. Sed ſi epus notificata tibi collatiōe ad cōſentiendū terminū competentē aſſignet: niſi conſenſeris eo lapſo poterit beneficium alteri conferre: poteris etiam tñ poſt lapſum terminū cōſentire anteq̄ epus alteri cōferat: ⁊ tunc de ipſo nō poterit aliter ordinare. Hec oīa in ti. de pbe. c. ſi tibi.

℄ Queſtio.

Item nota q ſi tibi conceſſo a nobis. ſ. a papa vt fructus beneficioꝝ quouſq; ad certum tempus in tua vacabunt dyoceſi percipere valeas pro ſoluendis debitis quibus eſt tua eccleſia onerata beneficium vacans poſtmodū curam habēs animaꝝ annexam alicui ſic beneficiū obtinenti te conferre contingat: equū eſt vt q̄diu fructus ipſi' perceperis primū non debeat reputari vacare. hec eo. ti. c. ſi tibi. ℄ Item ſi tibi mandat puideri ſimpliciter de prebēda primo vacatura ſacerdotalis prebenda cōferri non pōt ſi nondū in etate tali exiſtis q poſſis ad ſacerdotiū pmoueri ſed aliam expectare debebis. ℄ Hec in. c. ſi tibi mandat. Item ſi pauper clericus cui cum beneficium nullum haberet mandabat de beneficio iuxta ſue probitatis merita prouideri aliud anteq̄ ſit prouiſum eidez beneficium fuerit aſſecutus prouideri ſibi epus cū ceſſet cauſa mandati de cetero non tenetur. Hec. eod. titu. in capi. Si pauper.

℄ Queſtio.

Item eod. ti. in ca. cum in eccleſijs dicitur q cum in eccleſijs canonicorum receptio. aut prebendaꝝ vel beneficioꝝ collatio imminet facienda abſentes canonici ſi cōmode fieri valeat ſunt vocandi niſi conſuetudo habeat eos ad talia non vocari alioqn qd̄ in eoꝝ abſentia fieri contigerit eis inſtantibus irritari debebit.

℄ Queſtio.

Nota etiam. ſcilicet eod. titu. capi. Cum q[...] Qd̄ qui beneficiū cui animaꝝ cura immin[...]t occupat ſeu ſe ſcienter iniuſte intrudit in eo i[...]ture priuatus eſt ⁊ beneficio qd̄ cum cauſa [...] primitus obtinebat quia inuaſor nō debet eſſe melioris conditionis q̄ is qui iuſte ingreditur. Itē violenti qui temeritate propria occupant dignitates perſonatus aut alia quecūq; beneficia eccleſiaſtica eo ipſo ius ſi quod in ipſis competebat vel ad ea admittunt. hec oīa in dicto ca.

℄ Queſtio.

Specialiter circa materiam queſtionūz. iij. et. vij. Nota q indulgentias perpetuas

de pcipiendis

de percipiendis fructibus beneficiorū ſuorum ſiue
ſint in ſcolis ſiue in altera eccleſiaꝝ reſideāt aut ī
romana curia morā trahant vel etiā vbicūꝝ tales
et ſimiles indulgētias perſonis nō eccleſijs vel di
gnitatibus datas dn̄s papa reuocat ⁊ ſuis ſucceſ-
ſoribus indicat ꝙ hoc ſibi licere non patit̃. hec in
titu. de reſcript. c. vlti. ¶ Item nota ꝙ in ti. de con-
ſue. c. j. ſic ſtatuitur ꝙ nulli decetero liceat niſi vni
cum perſonatū aut ꝓpoſiturā vel dignitatē ſeu ad
miniſtrationē vł officiū ꝑpetuū quocūꝝ nōie cēſea
tur cum prebenda in ſimili habere abſꝝ diſpenſa-
tione ſedis aplīce. Et ſi a quoꝝ ſecus ꝓſumptum
fuerit eſt irritum ⁊ inane. Nec excuſat conſuetudo
contraria. hec in dicto. c.

¶ Queſtio.

Item circa diſpenſationē in pluralitate bñfi-
ciorum. Nota ꝙ non pōt diſpēſatio ſuper plu
ralitate bñficioꝝ cōceſſa impetrāti ꝓdeſſe ſi aliqđ
ꝙ tūc ſtiam modicū bñficiuꝫ ſubſtituit in eadē. illđ
etiam indultū ſedis apoſtolice vt quis duo bñficia
curam aīarū bñtia poſſit ſimul habere intelligit̃
de duobus primis bñficijs q̄ cū cura poſt dictum
indultum obtinere contingit eundē. ¶ Item ſi ali
cui mādatur prouideri de aliquo bñficio nō obſtā-
te ꝙ aliquod bñficiū habeat ꝑ hoc non eſt diſpen-
ſatum vt ambo ſimul habeat. hec oīa in. e. ti. c. Nō
poteſt. ¶ Item ſi papa motu proprio alicui aliqđ
beneficium obtinēti aliud conferat nō habita mē-
tione de priori bñficio nō propter hoc inualida eſt
gratia facta dūmō in litteris exprimat̃ ꝙ motu ꝓ-
prio papa hanc gratiam faciat Secus eſt ſi ad peti
tionem illius vel alterius hmōi gratiam faciat.
hec in. e. t. c. Si motu.

¶ Queſtio.

Item. e. ti. c. Cū ſingula. prohibitū eſt ne aliq̄
monachi aut religioſi alij pluribus ꝓoratib⁹
vel eccleſijs curā aīaꝝ hñtibus etiā ſi circa eadem
non ꝑ ipſos ſꝫ ꝑ preſbiteros habeat exerceri abſꝝ
aplīce ſedis autoritate ꝓeſſe ꝓſumat niſi forte vnū
ex eis ab alio dependeat vel adinuicē ſint annexi ⁊
quicūꝝ ipſoꝝ ꝓoratū vel eccłiam talem obtinens
alium receperit. primo iure ipſo priuatus eſt ⁊ te-
netur ſtatim dimittere. Qđ niſi fecerit ex tunc eo
ipſo efficit̃ ineligibilis ⁊ tanq̄ ābitioſus ab vtroꝝ
penitus repellat̃. Et infra addit. ꝓhibemus inſuꝑ
ne prioratꝰ vel eccleſie aut adminiſtratiōes ſeu of
ficia vnius monaſterij conſueta per eiuſdē mona-
chos gubernari cōmittātur deinceps abſꝝ autori
tate ſedis eiuſdem alterius monaſterij monachis
gubernāda nec hactenus cōmiſſa dimittant̃ eiſdē
ſed ꝑ eos ad quos ꝑtinent libere ordinent̃ cū illis
non liceat habere locum in diuerſis monaſterijs
quorū vnū ab altero non dependet nec aliorꝫ mo-
naſteriorum niſi canonice transferant̃ adipiſci ꝓoratus
eccłias adminiſtratiōes vel officia gubernate
¶ Qui vero contra prohibitionē ꝓſentem ꝓdicta
de cetero alienis monaſterijs commiſerint vel di-
miſerint iam commiſſa ea vice ordinandi de ipſis
poteſtate ſint priuati ⁊ de eis ꝑ dyoceſanos ſi exem
pti non fuerint alioqñ per ſedem apoſtolicā ordi-
nantur. hi autem qui ea ſuſcipere vel ſuſcepta pre-
ſumpſerint detinere reddantur ineligibiles ipſo
iure. hec oīa in dicto. ca.

¶ Queſtio.

Item circa materiam earumdē queſtionum.
Nota prohibitionem ne epiſcopi vel eorum
ſuperiores aut abbates ſeu quiuis alij regulares
vel ſcolares prelati aut eccleſiaſtice ꝑſone quecūꝝ
vacantibus dignitatibus perſonatibus prioratib⁹
vel eccleſijs quibuſcūꝝ ſibi ſubiectis ſeu ad colla
tionem ordinationem preſentationeꝫ vel cuſtodiā
pertinentibus eorumdē bona morientibus eorum
miniſtris vel rationibus in ipſis inuenta ſeu vaca
tionis tempore obuenientia que in vtilitateꝫ eoꝝ
expendi in futuris debent ſucceſſoribus fideliter
reſeruari occupare aut in vſus ſuos committere
quoquomō preſumāt niſi de ſpeciali priuilegio vel
conſuetudine ſeu alia cauſa rationabili hoc eiſdeꝫ
competere dignoſcatur alioqñ epiſcopi et eorum
ſuperiores ab ingreſſu eccleſie ceteri vero ab offi-
cio ⁊ beneficio tādiu eo ipſo ſe nouerint eſſe ſuſpē-
ſos quouſꝝ reſtitutionem fecerint de predictis.
¶ Porro vbi ex priuilegio vel conſuetudine ſeu
alia de cauſa rationabili aliquis predictorum aſſe
rit ſibi bona competere ſupradicta hoc de illis bo
nis ſoluꝫ debet intelligi que ſolutis debitis ſi que
ſint ⁊ his que fuerint neceſſaria pro ſeruientibus
⁊ miniſtris ac incūbentibus oībus vſꝝ ad nouos
redditus ſupportandis congrue reſeruatis ex ipſis
reperta fuerint ſupereſſe. Hec omnia in tit. de offi
cio ordi. capi. preſenti prohibemus. In titu. autem
de electione. capi. Quia ſepe. prohibentur. Idē cir
ca bona cathedralium ⁊ regularium ac collegiata
rum eccleſiarum vacantium ne. ſ. ſubripiantur ſed
in vtilitatem eccleſiarum expendantur vel futuris
ſucceſſoribus reſeruentur alioquin premiſſa reti-
nentes ſint ſuſpenſi ab officio et beneficijs donec
plene reſtituant: non obſtantibus quibuſcumꝝ
priuilegijs indulgentijs aut contrarijs conſuetu-
dinibus vel ſtatutis etiam a ſede apoſtolica confir
matis. ¶ Unde nota. hec vltima conſtitutio edita
eſt contra capitula et collegia ac cōuentus ſeu ſin-
gulares perſonas occupantes bona cathedraliuꝫ
vel regularium aut collegiatarum eccleſiarum va
cantium. Sed alia conſtitutio que ponitur in titu.
de officio ordina. capi. preſenti. intelligitur in di-
gnitatibus ꝑſonatibus ꝓoratibus et alijs eccleſijs
vt expreſſe dicitur in fi. eiuſdem. capi.

¶ Queſtio. xj

Circa materiam queſtionis. xj. Nota in titu.
de conceſſione preben. vel eccleſie non vacan
tis capi. deteſtanda. ꝙ licet olim promiſſiones de
beneficijs eccleſiaſticis cū poturerint vł cum primū
obtulerit ſe facultas impleri debuerint: tamen ꝓ-
pter abuſum et periculum animaruꝫ huiuſmodi
promiſſiones et alias quaſcumꝝ ſub queſtionis
modo aut forma verborū decetero faciendas per
quas directe vel indirecte aperiri valeat via ad be
neficia vacatura dominus papa penitus reprobat
nec aliquem obligant alicui ad prouidendum.

¶ Queſtio. xij.

Circa queſtionem. xij. Nota qđ in titu. de eta-
te ⁊ quali. ord. capi. j. Sic dicitur. Permitti-
mus vt epiſcopi cum his qui viceſimum annum
compleuerunt q̄ dignitatē vel perſonatū quibus
animarum cura non imminet valeant obtinere
poſſint ſi aliud non obſiſtat canonicum libere diſ-
penſare. ¶ Item in titu. de electi. capi. Statutum.
Nota ꝙ ſtatutum grego. x. de his qui ad regimen
parrochialium aſſumuntur promouendis infra
annum alioquin eiſdem eccleſijs ſint priuati non
extenditur ad collegiatas eccleſias etiam ſi parro
chiales extiterint nec ad aſſumptos ad ipſarum
regimen ſecundum antiqua iura in his ſeruari de
bent. Nota etiam in eod. titu. in capi. Cum ex eo.
ꝙ epiſcopi ⁊ eorum ſuperiores poſſunt diſpenſare
cum his qui habent vel habebunt eccleſias parro
chiales vt vſꝝ ſeptennium litterarum ſtudio inſi-
ſtentes promoueri non teneantur niſi ad ordinem
ſubdyaconatus dumtaxat quē niſi infra annū reci

piant priuati ſunt beneficio. Et medio tempore ꝑ vicarios ſufficientes eiſdem eccleſijs prouideatur ſm ordinem ipſorum epiſcopoꝝ ⁊ ſuperiorū. Elapſo ſeptennio dyaconatum ⁊ preſbiteratum recipiant infra annum alioqn ex tunc dictam penam niſi iuſta cauſa id obmiſerint ipo iure incurrūt. In eo. titu. capi. Commiſſa. dicitur ꝙ licet tantum de anno tranſiuerit qđ non poſſet quis ad ſacerdotium promoueri non tamen vacat eccleſia donec finitus ſit annus. ¶ Item ibidem dicitur ꝙ annus iſte incipit ab eo tēpore quo ꝗs eccleſie ſue pacificā poſſeſſionem habuit vel per eum ſtetit quominus habuit. Nec penam incidit qui iuſto impedimēto detentus promoueri non potuit infra huiuſmodi tempus. Item qui ex cauſa hac. ſ. ex negligentia promotionis priuatus eſt eccleſia eadem ſibi iterato illa vice conferri non poteſt. ¶ Item ſi aliquis non intendens promoueri ad ſacerdotium recipit eccleſiam parrochialem vt fructus illius anni habeat niſi voluntate mutata ſe promoueri faciat tenebitur ad reſtitutionem fructuum eorūdem cum eos receperit fraudulenter ille autem qui eccleſiā contulit tali quē non credidit ad huiuſmodi ordinem promouendum preter diuinam quā exinde incurrit offenſam ad ſeruandam indemnē eandem eccleſiam eſt obligatus. Hec omnia in dicto. capi. Item nota in titulo de inſtitutionibus. capi. Suis. Qđ ſi ad eccleſiam parrochialem aliquis non in ſacris ordinibus conſtitutus preſentetur admitti poteſt dūmmō alias ſit ydoneus ⁊ infra tempus a iure ſtatutum ad ordines quos eccleſie cura requirit valeat promoueri.

¶ Queſtio. xiij.

Circa materiam queſtiōis. xiij. Nota in ti. de prebendis. capi. Si epiſcopus cui nullis perſonis expreſſis in genere commiſiſti. vt vice tua ordines in tua dyoceſi celebraret ad ſacros ordines promouerit quēpiam titulum non habentem et cū in culpa fuerit taliter ordinando eundē tenebitur vite neceſſaria miniſtrare donec ſibi per eum vel per alium de competēti beneficio ſit prouiſum. Si vero circa commiſſas eidem ordinare perſonas. tu qui prouidere hoc caſu an haberent titulum debuiſti taliter ordinato ad predicta donec per te beneficiatus fuerit obligatus exiſtis. ¶ Eis autē quibus a dyoceſanis datur licētia vt poſſint a quo voluerint epiſcopo ad omnes ſacros ordines promoueri non qui ordinant ſed qui tribuunt licentiā cum iam dare non debeant titulum non habēti ad premiſſa ſi titulum non habeant obligantur. Hec omnia in dicto capi.

¶ Queſtio. xvj.

De materia queſtionis. xvj. multa ponuntur in titu. de prebendis quaſi per totum ⁊ multe diuerſitates ibidem exprimuntur ſecundum diuerſas formas papalium litterarum. de hoc etiaꝫ habetur in titu. de conceſſi. preben. vel. eccle. nō vacantis. capitu. Soli ordinario. vide etiam aliqua de hoc ſupra in his additionibus in princi. huiuſmodi titu.

¶ Queſtio. xix

Circa materiam queſtionis. xix Nota ꝙ l. ti. de officio ordinarij. capi. Si epiſcopus. dicit ꝙ ſi epiſcopus ſuā dyoceſim vbi ei a iure permittitur faciat per alium viſitari lꝫ ipſe illi habeat in alijs neceſſarijs prouidere. hi tamen qui viſitantur miniſtrare tenentur expenſas prouidere victualium viſitanti. Item cum perſonaliter non viſitat. nihil proſus ab his qui per illum quem deputat fuerint viſitati exigere poterit aut debebit. ¶ Item in tit. de cenſibus. capi. Felicis recordationis temperat Bonifatius papa ſtatutum gregorij. x. concedens vt patriarche archiepiſcopi epiſcopi ⁊ alij quibus ex officio competit viſitare a volentibus eccleſiarum ⁊ locorum viſitatorum rectoribus ſeu perſonis poſſit pecuniam recipere pro ſumptibus moderatis faciendis in victualib⁹ diebus quibus viſitationis officium perſonaliter exercebunt: ita tamen ꝙ nō liceat viſitanti niſi vnā procurationem recipere vna die. ſiue vnum locum ſolum viſitauerit ſiue plura etiam ſi locus quilꝫ viſitatus ab illo ſufficeret ad procurationeꝫ integrā perſoluendā cum eidē ſufficere debeat vt tēporalia metata locis perſonaliter viſitatis pro diebus quibus ſpiritualia ſubminiſtrant. ¶ Cetera vero in conſtitutione gregorij contenta in ſuo robore perſeuerant.

In titu. de corpore viciatis. ⁊c. ⁊ aduertere potes ⁊ notare quid agenduꝫ ſit cum epiſcopus aut ſuperior eo eſt ſenio vel infirmitate corporali ſiue etiam mentali grauatus. Nam hoc plane ponit dominus bonifacius in titu. de clerico egrotante. capi. j.

De filijs preſbiterorum et alijs illegitime natis. Titu. ix.

¶ Queſtio. iiij. ⁊ xij.

Circa titulum de filijs preſbiterorum ⁊ alijs illegitime natis. q. iiij. ⁊ xij. ac ſequentib⁹ Nota in ſexto. eo. tit. capi. j. Qđ cum patiente defectum natalium pōt epiſcopus ſolum diſpenſare vt ad minores ordines promoueaꝉ et ꝙ habeat bñficiuꝫ ſine cura ad ordines aut maiores dignitates aut perſonatus vel beneficia curā animarum habentia ſine diſpenſatione ſedis apſtice promoueri non poteſt. Ille vero cum quo ꝑ papaꝫ diſpenſatur vt premiſſo non obſtante defectu valeat etiā ad beneficiū cū cura promoueri nō poteſt tamen ex hac niſi vnicū bñficiū obtinere. hec ola ī eo. ti. Item nota ꝙ ſi cū illegitime nato diſpenſaꝉ ad oēs ordines ⁊ ꝙ bñficium etiā cū cura alaꝝ habere valeat. Et talis poſtmodū aliam diſpenſationem obtinet a papa tacito predicto defectu natalium vt duo vel plura bñficia ſimilē curā habētia poſſit recipere talis diſpenſatio quaſi ꝑ ſurreptionem obtenta non valet. hec in. e. ti. c. ij.

De etate ordinādorū ⁊ temporibus ordinationū. Titulus. xvj.

In titu. de etate ordinandoꝝ circa queſtio. xxvj. Nota ꝙ in titu. de tēporibus ordinationū. ca. vlti. prohibetur ꝙ nullus epiſcopus vel quiuis alius infanti niſi forte religioneꝫ intraret ſeu illiterato ſed nec abſqꝫ ſui ſuperioris licentia huiuſmodi dyoceſis aliene clericalē preſumat conferre tonſuram. Nec etiā coniugato niſi volenti religionem intrare aut ad ſacros ordines promoueri. prout eſt ſacris canonibus diffinitū. ¶ Quiſ℘o contrafecerit per vnū annū ſuſpenſus eſt a collatione clericalis tonſure dūtaxat. ¶ Item in tit. de priuileg. ca. Abbates. in fine prohibeꝉ ne abbates alijqꝫ monaſteriorū ſuorum conuerſis ⁊ ꝗ ad illa conuolauerint ⁊ in quos eccleſiaſticā ⁊ quaſi epalē iuriſdictionē

iuriſditionem obtinent p̄rimā clericalem tonſurā conferāt niſi eis id cōpetat ex pleno ſedis apoſtolice indulto.

¶ Queſtio.xxxix.

Item queſtione.xxxix. Nota ꝙ illa duo ſtatuta que ibi ponuntur ſ. grego.et clementis in ſexto collocantur ⁊ qđ ibi dicitur de ſuperiore qui poſſit dare licentiā ordinando exponit Bonifaci⁹ viij.c.cum nullus ſuperiorem intelligi in hoc caſu epiſcopū de cuius dyoceſi oriūdus eſt is qui ordīderat promoueri ſeu in cuius dyoceſi bñficium hꝫ eccleſiaſticū vel vbi domiciliū habet licet alibi natus fuerit inferiores quoqꝫ prelati religioſi ſeu alij iniſi eis ꝙ ſuos clericos aut ſubditos poſſint a quo voluerint epiſcopo ordinari a papa ſit indultū nō valent hmōi licentiā dare. Nec officialis epiſcopi hoc poteſt qꝛ ad hoc non extendit eius officiū epo aūt in remotis agente ipius in ſpūalibus vicarius generalis vel ſede vacante capitulū ſeu is ad quē tunc tpis adminiſtratio ſpūalium noſcitur pertinere dare poſſunt licentia ordinādi. Religioſi vo a ſuis ſuperioribus in non exemptis prioratibus deputati ⁊ eorū ſocij poſſunt a locoꝝ dyoceſ. ꝙdiu morantur in ipis p̄oratibus ordinari licite lꝫ non ſint de eorum dyoceſibus oriundi.

De ſacramentis iterandis vel non. Titulus.xx iiij.

In titulo de ſacramentis iterandis vel non.circa rubricellā de conſecratione eccleſie vel altaris .q. cxlviij. Nota ꝙ predicatores ⁊ minores et alij religioſi mendicātes perpetuo edicto ꝓhibiti ſunt non obſtante aliquo priuilegio ne deinceps in aliq̄ ciuitate caſtro villa ſeu loco quocūqꝫ ad habitandū domos vel loca quecūqꝫ de nouo recipere ſeu hactenus recepta re mutare vel ea vendicatiōis ꝑmutatiōis donationis aut cuiuſuis alienatiōis titulo quocūqꝫ i alios transferre preſumant abſqꝫ ſpāli licētia ſedis apoſtolice plenam ⁊ expreſſam faciente hmōi ꝓhibitionis mentionem. Et ſi ſecus egerint eſt irritum Sed tñ per hoc eis qui vitā heremiticā ſeu ſolitariam duxerint eligendam de maioꝝ ſuoꝝ licentia non eſt ꝓhibitum: qn cellas ⁊ manſiones ſeu habitacula in heremis ſiue locis vbi non ſit hominū habitatio de ꝓpinquo poſſint acquirere aut mutare. Hec in ti.de exceſſi.prela.c.j. Item in tit.de p̄uileg.c.autoritate ſtatuit. ꝙ exempti nō p̄ſumant oratoria vel capellas in locis nō exemptis ꝯſtituere ſine dyoceſanoꝝ ipſoꝝ ⁊ locoꝝ licentia. neqꝫ in ſic ꝯſtrictis nec tpe interdicti niſi in caſibus a iure expreſſis celebrēt vel faciāt celebrari diuina. ¶ Qđ ſi talia preſumpſerint ab his per locoꝝ ipſoꝝ ordinarios compeſcant. ⁊ ſi quis ꝓpter hec exemptoꝝ ipſoꝝ ꝯſeruatores in eos ſententias protulerint il lap apa penitus reuocat in locis etiam exemptis hec facere exempti nō audeāt: niſi ſup his licentiā habeant vel a ſede aplica p̄uilegiū ſpāle.

¶ Queſtio.clvj.

Item de qōne.clvj. Nota ꝙ approbata eſt in ſexto opinio Innocen.ꝯtra Hoſti.vt ꝑ; infra i additionib⁹.ti.xxxiij.de ſenten.excō.q.cclxxvij.

¶ Queſtio.clvij.

Item circa materiam qōnis.clvij.in eadē rubricella. Nota ꝙ ſi eccliā ꝯtingat pollui effuſione ſanguinis: aut ſeminis cimiterium ipſius ſi contiguum ſit eidem cenſet eſſe pollutū.vñ anteq̄ reconciliatum fuerit non debet aliquis in eo ſepeliri. Secus ſi remotum fuerit ab eadē. Sꝫ in caſu cōuerſo ſecus eſt. Nam polluto cimiterio eccleſie contiguo nō debet eccleſia reputari polluta ne minus dignum maius aut acceſſoriū principale ad ſe trahere videat. Item non vnum ſed plura cimiteria eſſe noſcunt q̄ ꝗuis ſint ſibi coherētia: pariete tamen medio ſeiungunt. Ideoqꝫ vno eoꝝ violato alterum ꝓpter hoc non reputabit violatum lꝫ de vno ad aliud per portā intermediam acceſſus habeant. Hec oīa de ꝯſecratione eccl'ie vel alta.c.j.

De electione poſtulatione confirmatione ⁊ renunciatione. Titulus.xxvj.

Circa titulum de electione.q.ij. nota ꝙ in cathedralibus eccleſijs vacantibus ſi negligit tēpus ſtatutū ad eligendum deuoluit p̄tās eligendi ad proximum ſuperiorē. Si vo ex alia cauſa amittunt ius eligendi puta eligunt ſcienter indignum: vel per ſñiā priuant tūc ad papam deuoluitur poteſtas illa. Secus autem in inferioribus eccleſijs eſt cenſendum. Hec in tit. de elec.c. quāq̄.

¶ Queſtio.iij.

Item.q.iij. ꝙ exiſtentes in pupillari etate nō admittunt ad electōem: qꝛ tales carēt diſcretione. ¶ In eccleſijs quoqꝫ regularibus vel monaſterijs.hi qui non ſunt tacite vel expreſſe ꝓfeſſi nō debent cum ꝓfeſſis vel conuerſi laici cum clericis electiōib⁹ intereſſe. Hec habet.e.ti.ſ.de elec.c.ex eo.

¶ Queſtio.v.

Item circa.q.v.nota.e.ti.c. quoꝝ ſdam ꝙ nulli religioſo predicatoꝝ minoꝝ heremitarū ſcil Auguſtini: aut quorūlibet mēdicantiū ordinū ex electiōe: poſtulatiōe: ꝓuiſiōe ſeu vocatōe ad aliquā extra adminiſtrationes ſui ordinis p̄laturam in diſcordis de ſe facta ius decetero acquirit. nec eorum aliqs tali electioni prouiſioni aut vocationi quoquo mō valet conſentire etiā ſi magiſtri aut miniſtri vel priores gñaliū eorūdē ad id acceſſerit licentia vel cōſenſus. Circa religioſos quoqꝫ alios cuiuſcūqꝫ cōditionis vel ſtatus exiſtāt. hec ſeruanda ſunt vt nec ipſi electionibus.poſtulationibus. prouiſionibus aut vocationibus a minore parte numero ad prelationes quaſi de ſe factis que hoc ipſo ꝙ a minori parte ꝓceſſerint nullū prorſus tribuunt ius eiſdē ſuū audeāt p̄ſtare cōſenſum: etiā ſi ſuper hoc aſſenſus vel licentia ſuoꝝ interuenerit prelatorū. Et quicq̄d contra p̄miſſa vel eorū aliqđ a quoq̄ cōtigerit attentari oīno eſt irritū ⁊ inane. Hec oīa in dicto capi. ¶ Itē nota.e.t.in.c. Si religioſus. Qđ ſi religioſus electioni ad p̄latione aliquam extra ſuū monaſteriū vel ſuā eccliam celebrare ſui ſuperioris qui dare ipam valeat nō petita licentia ⁊ obtenta p̄ſumpſerit conſentire conſenſus ſic preſtitus non teneat ⁊ electio eadē ipo facto viribus vacuatur oīno. Nota etiā ꝙ ſuperiores religioſorū irrequiſitis cōuentibus eis cis hmōi cōſentiendi ⁊ tranſeundi liberā dare valent facultatem: Hec oīa in eo.ca. Item eo.titu.in.ca. Nullus ſic dicitur. Nullus religioſus ad abbatiā ſeu prelaturā ſue vel alterius religionis decetero eligat. niſi antea fuerit ordinem regularē expreſſe profeſſus. Qđ ſi ſecus actum fuerit eo ipſo irritum habeat ad dignitatem vero epiſcopalē ad quā etiā nouitij eligunt interdū talē i ſecularibus vel regularibus eccleſijs eligi minime prohibemus.

¶ Queſtio.vij.

Circa materiā queſtionis.vij.ſ.de forma electionis: Nota ꝙ lꝫ arbiter ſententiā ſuā pronunciet in plurali numero ſic dicendo. Nos tales

iudices vel arbitri pronunciamus ſeu ſtatuimus
in hunc modū. Secus tñ fieri debet in electione in
qua vt cenſeatur euidētius vnica ⁊ cōis eſt ab vno
vice oīum ſiue per cōpromiſſum ſiue ꝑ ſcrutiniū ꝓ
cedatur electionis pronūciatio ꝑ verba ſingularis
numeri facienda. hec in ti. de ſenten. ⁊ re iudi. ca.
penulti. Et idem dicit̃ in titu. de elec. c. Sicut. vbi
etiaꝫ addit̃ ꝙ ſi pluribus cōpromiſſarijs fiat ſimĩ
electio eodē modo viribus nō ſubſiſtat. Itē in tit.
de elec. ca. Si alicui. dicitur ꝙ ſi alicui datur ptās
vt in ſecreto ſingulorū vota requirat ⁊ illū eligat i
quē plures ꝗ̄ in aliquē aliū dixerūt vota ſua talis
electio non valet quia eſt preter formas quas ge-
nerale conciliū ſeruari ſtatuit in electionibus cele
brandis. Item. e. ti. in. c. Si quis iuſto impedimēto
detentus in electionis negotio nequeat intereſſe
poteſt nedū vni prout dicit̃ i concilio generali ſꝫ et
pluribus cōmittere vices ſuas dumtñ eorū cuilꝫ
det inſolidū poteſtatē ⁊ erit tunc melior cōditio oc
cupantis verū ſi ambo cōcurrant ⁊ ſe poſtulēt ad-
mitti ille admittendus eſt quē capitulū vel maior
pars admittit vel ſi capitulū non cōcordet admit-
titur qui primo in litteris procurationis nolatur.
Item cum vnus eſt procurator ſimplr̃ cōſtitutus
ſi is vnum ſuo ⁊ aliū dñi ſui nole in ſcrutinio nomi
nauerit nihil agit niſi de certa ꝑſona eligenda ſibi
dñs dederit ſpāle mandatū. Tunc eñ in illā eius ⁊
in aliam ſuo nole licite poterit cōſentire. Si autē
nullus de collegio vult eſſe procurator abſentis nō
poteſt extraneū deputare nec pōt ꝑ litteras expri-
mere votū ſuum qꝛ non eſt ſcrutiniū: ſed tm̃ in ipſo
ſcrutinio ſecrete ⁊ ſigillatiꝫ eſt exprimendū. Eodē
quoqꝫ ti. c. Si electio. dicit̃ ꝙ ſi electio ex eo nō ſor-
tiatur effectū qꝛ electus conſentire recuſat vel poſt
conſenſum renūciat iuri ſuo aut moritur ſeu ꝓpt̃
eius occultū vitiū irritatur electores iterato proce
dent ad electionē ⁊ habent ad eligendū integrum
tempus ſicut a pncipio vacationis dumō nō frau-
dulenter egerint in premiſſum. Itē eo. tit. in. capi.
Si quis duas. Nota ꝙ nullus pōt ſimul proſequi
duas electiones de ſe in aliqua eccl̃ia factas ſed te
netur vnam eligere quā proſequi velit. Eodē ti. in
capi. Indemnitatibus. Nota formā nouaꝫ quā mo
niales ſeruare debent in electionibus faciendis.
Statuitur ibi vt cū electio fuerit faciēda nulla mo
nialis ad electionē admittat̃ cū alijs niſi duodeci-
mum annum peregerit ⁊ profeſſa fuerit tacite vel
exꝓſſe. nec in abbatiſſam aut ꝓriſſam vbi ꝑ ꝓriſ
ſam monaſteriū gubernat̃ decetero eligat̃ aliq̃ niſi
triceſimū annū cōpleuerit ⁊ expreſſe profeſſa fue-
rit ordinem regularem. Sane ſi ad electionē ꝑ for-
mam ſcrutinij procedatur ⁊ votis in diuerſa dire-
ctis electiones plures in diſcordia celebrari con-
tingat. Ea que a duabus partibus numero fuerit
celebrata exceptione ſeu cōtradictione aut appella
tione quacumqꝫ partis alterius non obſtante per
ſuperiorem tñ prius ex officio prout ſpectat ad ipꝫ
diligenti examinatione premiſſa. Si alias inuenta
fuerit canonica confirmet̃ ⁊ confirmate ſi abbatiſ-
ſa extiterit benedictio impendat̃. Si autem nulla
earundē electionū a partibus fuerit celebrata tūc
non obſtante ꝙ ſit publicatū ſcrutiniū ⁊ ad electio
nem proceſſum poſſint moniales que in aliā vel in
alias dixerant vota ſua licite per conſenſum anq̄
ad actus diuertant extraneos omni prauitate ceſ-
ſante ad illam accedere que ab alijs maiorē partē
conuentus in mo facientibus eſt electa. Et ſi ꝑ ac-
ceſſum hmōi ad duas partes peruenire poterit il-
lis que antea in eā conſenſerāt cōputatis cōfirmet̃
et benedicat̃ ac ſi duas partes ab initio habuiſſet

vt in caſu proximo eſt premiſſum verū ſi que fue-
rint moniales que poſtq̄ in premiſſis caſibꝰ talis
confirmata ⁊ benedicta extiterit ac poſſeſſionē ſue
adminiſtrationis fuerit aſſecuta voluerint in mo
dum denunciationis vl̃ accuſationis vt deijciatur
a dignitate adepta aliq̄d proponere contra ipſam
ipſis propter dicta proponēdi nō eſt ſublata facul
tas. ¶ Si vero ad illā que a maiori parte eligitur
alie voluit accedere vel nō tot acceſſerint ꝙ faciāt
vt premittit̃ duas partes. tunc ſi quis obijciatur ſu
perior anq̄ confirmet vel infirmet electionem in-
quirat ſm̃ qđ iure debet ſine ſtrepitu tamen ⁊ fi-
gura iudicij. Sꝫ interim ꝑſcitis cōſtitutionis au-
toritate in ſpiritualibꝰ libere adminiſtret. Sic tñ
quod de rebus monaſterij nihil alienet nec aliquā
in monialē recipiat. Si qua vero a minori parte cō
uentus numero nolata fuerit vl̃ electa nihil iuris
ei acquiritur. Etiā ſi alie accedant poſtea per con-
ſenſum in electionibus quoqꝫ huiuſmodi monia-
lium non debet fieri collatio zeli ad zelum aut me
riti ad meritum ſed ſolum numeri ad numerum.
Si autem per formā cōpromiſſi procedit̃ ſi minor
pars ſe opponit electe nihilominus electio confir
metur ⁊ benedictio impendat̃ non obſtāte cōtra-
dictione vel exceptiōe aut appellatione partis ad
uerſe. poteſt tamen denūciari vel accuſari vt in for
ma ſcrutinij eſt premiſſum ſi autem maior pars ſe
opponit differtur cōfirmatio vel īfirmatio electio
nis donec de obiectis ⁊ alijs fuerit inquiſitū. Sed
interim miniſtrabit vt ꝑmittit̃ niſi pars opponē-
tium extiterit duplo maior tunc enim nō miniſtra
bit: ſed expectabit litis euentum. ſi contigerit ap-
pellari in huiuſmodi innuit̃ ibidē forma ⁊ proceſ-
ſus. Item ita dicitur poſtremo hi quos ad dirigen
das in huiuſmodi electionibus moniales caſdem
deinceps contigerit euocari ab his prorſus abſti-
neant per que inter eas ſuper faciendis ipſis ele-
ctionibus oriri poſſit diſcordia vel exorta nutriri
alias eo ipſo excōicationis ſententie ſe nouerint
ſubiacere. Supradicta nedum in monaſterijs mo-
nialium ſed etiam in illis vbi ſunt iuxta quarūdā
prouinciarum conſuetudinē mulieres que nec pro
prijs renunciant nec profeſſionem faciunt regula-
rem ſed viuunt vt in ſecularibus eccleſijs canonici
ſeculares. Per omnia obſeruentur excepto eo qđ
premittitur vt non eligatur nec eligant non pro-
feſſe quia hoc in ipſis locum non habet. Per hoc
tamen earum ſtatum ordinem ſeu regulam papa
non intendit approbare vt expreſſe ibidem ſubdit
¶ Per hec quoqꝫ noua ſtatuta circa electiōes mu
lierum nulla ſit immutatio circa electiones in mo
naſterijs vel eccleſijs virorum quo ad electiones fa
ciendas. Hec omnia in dicto capi. ⁊ perfectius cir
ca hoc ibidē etiam alia explicantur.

¶ Queſtio. ix.

DEinde circa materiam queſtionis. ix. multa
ponuntur noua. eod. titu. in decretali. Ni-
col. iij. Cupientes. Statuitur enim ibi vt omnes
electi cathedralium vel regularium eccleſiarum
quarum electionum confirmationes vel infirma-
tiones ad papam ſpectant ſiue propter immedia-
tam ſubiectionem ſiue propter appellationem in
teriectam infra vnum menſem poſt conſenſum vl̃
poſt noticiam electionis ſi eaꝫ debito tempore nō
contigerit preſentari ad ſedem apoſtolicaꝫ iter ar-
ripiant ꝗ̄cito commode poterunt petituri confir-
mationem ſuarum electionum vel ſuas electiones
proſecuturi. Et multa alia de hac materia ibidem
ſubiunguntur. Et infra additur. Ceterum ſi eligē-
tes electiones ipſas cōcorditer vel in diſcordia ce-

lebratas infra octo dies poſtꝙ commode poterãt electis preſentare diſtulerint illi qui in hoc culpabiles ſunt excluſi ſunt quo ad ſe a proſequutione ꝑ ceſſus. Et inſuper per triennium continuũ ſuſpenſi ſunt ab omnibus beneficijs que tenent in illa eccleſia de cuius electione agitur: Et ſi infra temp⁹ illud ſe ingerunt ad illa illis perpetuo ſunt priuati. Ponitur ibi etiam pena ſe electioni opponentium ſi negligentes ſunt in proſequutione. Et de expenſis que requiruntur in lite huiuſmodi: ſubiungitur quoqꝫ ibidem quid agendum ſit cũ quis concorditer: vel in diſcordia poſtulatur. Itẽ circa ea que in eadem queſtione tanguntur. Nota ꝙ in eodem titul.c.compromiſſarius exprimitur ꝙ ſi compromiſſarius in quẽ defuncto epiſcopo transfertur eligẽdi poteſtas negligit eligere infra tempus a iure ſtatutum ad ſuperiorem deuoluitur poteſtas prouidendi ſibiqꝫ promittentes imputent: quia in talem huiuſmodi poteſtatẽ tranſtulerũt. Si ꝟo eligat ſed indignum: tunc ſiue ſcienter ſiue ignoranter hoc fecerit eligendi poteſtas niſi ⁊ ipi ſcienter electionem talem ratam habuerint libere reuertitur ad eoſdem. ¶ Idem ſit cum eligit ydoneum. ſed electus renuit conſentire. Compromiſſarius autem ſcienter eligens indignum: niſi ſit epiſcopus vel ſuperior ipſo facto triennio ſuſpenſus eſt a bñficijs que tenet in illa eccleſia: de cuius electione agitur. Secus autẽ ſi quis peccet in electione inferioris prelati ꝙ epiſcopi: quia tunc non ſic punitur. Hec omnia in dicto.c. ad intellectum premiſſoꝝ. Nota ſtatutum Innocen iiij.e.ti.c.j.

¶ Queſtio.

Circa rubricellam de poſtulatione prelatorũ. q.xiij.⁊.xvj. Nota tantam decretalem notatam.eo.titu.ſ.de poſtulatiõe prelato. que talis eſt perpetuo prohibemus edicto ne ſub aliqua ex his formis ꝗs pnicioſa curioſitas adinuenit eligo poſtulando vel poſtulo eligendo: aut eligo poſtulandum ſeu poſtulo eligendum: cum nec vera poſtulacio reſultet ex ipſis qui in ſibi potius inuicem aduerſentur aut ſub illis eligo in poſtulandũ vel poſtulo in eligendum cum rem imperfectã ſignare noſcantur ad faciendas electiones vel poſtulationes de cetero procedaṫ. Si ſecus actum fuerit eoipſo irritum ⁊ inane decernentes. Sub ea etiã forma eligo ⁊ poſtulo prout poteſt melius de iure valere cum incertitudinem contineat queꝙ poſtulari vel eligi prohibemus. Statuentes qḋ contra factum fuerit viribus omnino carere: niſi quando probabiliter dubitatur vtrum quis ſit eligendus vel potius poſtulandus. ¶ Quo caſu is qui ſic poſtulatus fuerit: vel electus conſenſus tempore vel viam electionis vel poſtulationis viã ne in incerto vagetur eligere neceſſario teneatur redeũdi ad aliam poſtꝙ vnũ elegerit ſibi licentia penitus interdicta. Hec in dicto.c.de verbo ad verbum.

¶ Queſtio.xxj.

Circa rubricellam de ꝯfirmatione.q.xxj. Nota ꝙ ſi abbas eccleſie romane immediate ſubiectus eligitur in epiſcopum et ab alio ꝙ a papa vel a legato a latere miſſo ſi ſit in prouincia non poteſt dari licentia deſerendi monaſterium ſuum ⁊ ad epiſcopatum tranſeundi. Huius etiam legatus qui maius omnibus poſt romanum pontificẽ in prouincia ſibi decreta imperium cenſetur habere archiepiſcoporum ⁊ epiſcoporũ ⁊ exemptorum electiones poteſt ex officio confirmare. Alij autem legati hoc nequeunt niſi eis a ſede apoſtolica ſpecialiter ſit commiſſum. Hec omnia in tit. de electione.c.ſi abbatem.

¶ Queſtio.xxv.

Circa materiam queſtionis.xxv. Nota in.e. titu.de electione.c.vltimo ꝙ ſiue electio fiat in diſcordia ſiue in concordia vbi eſt coelectus vel apparet oppoſitor ſi nullis vocatis et nõ diſcuſſo negocio talis confirmetur: ipſa confirmatio eſt irrita ⁊ inanis. Nam volentibus ſe opponere eſt añ confirmationem terminus peremptorius aſſignãdus.

¶ Queſtio.xxxj.

Ad perfectiorem intellectum eorũ ꝗ dicuntur queſtio.xxv. Nota ea que de eodem ſexto libro poſita ſunt ſupra in additionibus. lib.ij.tit.v. de raptoribus.queſtio.xxxvij. circa rubricellã de iudicibus in principio.

De materia queſtionis.xxxj. Nota ꝙ romanus pontifex maxime cum ſe impotentem agnoſcit ad regendam vniuerſalem eccleſiam papatui poteſt libere renũciare. hec in titu. de renunciatione.capitu.j.in.eo.titu.capi.ij. dicitur ꝙ renũcians fraudulenter minori prebende vel dignitati vt alteri conferatur ⁊ ipſe pinguiorem ꝑ proxime habeat vtraqꝫ carere debet.

De tranſitu clericorum.

Titulus.xxviij. ¶ Queſtio.ij.

In titulo de tranſitu clericorum circa queſtionem ſecundam. Nota ꝙ preſbiteri qui ad curam populi per monachos in eorum eccleſijs preſentanṫ epiſcopis: ⁊ inſtituuntur ab ipſis cum debeant eſſe perpetui conſuetudine vel ſtatuto quouis cõtrario nõ obſtãte ab eiſdẽ nequeũt eccleſijs niſi per epiſcopos cauſa rationabili amoueri. hec in titu.de capell.monachorũ.c.j.

¶ Queſtio.xiiij.

Item.q.xiiij.nũc expꝛeſſe determinata eſt nouo iure in titu.de regularibus ⁊ tranſe.ad relig. capi. Beneficium. vbi ſic dicitur. Beneficiũ illius qui religionem ingreditur non eſt infra probationis annũ alicui ꝯferendũ: niſi ad id ipſius accedat aſſenſus: aut conſtet ꝙ voluerit vitã abſolute mutare vel profeſſionẽ expꝛeſſam fecerit ſeu ſcienter habitum receperit profeſſorum. Sed interim eidẽ beneficio per alium deſeruiri debebit: aſſignata ſibi congrua de ipſius prouẽtibus portione.

¶ Queſtio.xvij.

Queſtio.etiam.xvij.nunc expꝛeſſe determinata eſt iure.eo.titu.ſ.de regularibus.ca. Qui votum. vbi ſic dicitur. Qui votum a ſe de certa religione intranda emiſſum religionem aliam etiã laxiorem ingrediṫ ⁊ profiteṫ in ipſa poteſt voto nõ obſtãte ꝓou cui tamꝙ ſimplici per ſecundũ ſolẽne noſcitur derogatum remanere licite in eadẽ. Pro voto tamen non completo erit ei penitentia imponenda.

De lapſis ⁊ diſpẽſationib⁹.

Titulus.xxix.

In titulo.xxix.de lapſis ⁊ diſpẽſationibus.q.v.ꝗtum ad ſecũdam. Nota qḋ ibi poſitum eſt. vſ. Quid ſi quis ſuſpendaṫ. Nunc iure nouo aliter determinatum eſt in titulo de ſenten.excõi.ca. Is cui. vbi ſic dicitur. Is cui eſt eccleſie interdictus ingreſſus cũ ſibi per conſequens cenſeaṫ in

iudices vel arbitri pronunciamus ſeu ſtatuimus in hunc modũ. Secus tñ fieri debet in electione in qua vt cenſeatur euidẽtius vnica ⁊ cõis eſt ab vno vice oĩum ſiue per cõpromiſſum ſiue ꝑ ſcrutiniũ ꝓcedatur electionis pronũciatio ꝑ verba ſingularis numeri facienda. hec in ti. de ſenten. ⁊ re iudi. ca. penulti. Et idem dicit in titu. de elec. c. Sicut. vbi etiã addit ꝙ ſi pluribus cõpromiſſarijs fiat ſimꝉ electio eodẽ modo viribus nõ ſubſiſtat. Itẽ in tit. de elec. ca. Si alicui. dicitur ꝙ ſi alicui datur ptãs vt in ſecreto ſingulorũ vota requirat ⁊ illũ eligat i quẽ plures ꝙ̃ in aliquẽ aliũ duxerũt vota ſua talis electio non valet quia eſt preter formas quas generale conciliũ ſeruari ſtatuit in electionibus celebrandis. Item e. ti. in c. Si quis iuſto impedimẽto detentus in electionis negotio nequeat intereſſe poteſt nedũ vni prout dicit i concilio generali ſꝫ et pluribus cõmittere vices ſuas dummõ eorũ cuiꝫ det inſolidũ poteſtatẽ ⁊ erit tunc melior cõditio occupantis verũ ſi ambo cõcurrant ⁊ ſe poſtulẽt admitti ille admittendus eſt quẽ capitulũ vel maior pars admittit vel ſi capitulũ non cõcordet admittitur qui primo in litteris procurationis nominatur. Item cum vnus eſt procurator ſimplr̃ cõſtitutus ſi is vnum ſuor aliũ dñi ſui noĩe in ſcrutinio nominauerit nihil agit niſi de certa ꝑſona eligenda ſibi dñs dederit ſpãle mandatũ. Tunc eñ in illã eius ⁊ in aliam ſuo noĩe licite poterit cõſentire.. Si autẽ nullus de collegio vult eſſe procurator abſentis nõ poteſt extraneũ deputare nec põt ꝑ litteras exprimere votũ ſuum qꝛ non eſt ſcrutiniũ: ſed tñ in ipſo ſcrutinio ſecrete ⁊ ſigillatiꝫ eſt exprimendũ. Eodẽ quoqꝫ ti. c. Si electio. dicit ꝙ ſi electio ex eo nõ ſortiatur effectũ qꝛ electus conſentire recuſat vel poſt conſenſum renũciat iuri ſuo aut moritur ſeu ꝓpt̃ eius occultũ vitiũ irritatur electores iterato procedunt ad electionẽ ⁊ habent ad eligendũ integrum tempus ſicut a pĩcipio vacationis dummõ nõ fraudulenter egerint in premiſſum. Itẽ eo. tit. in capi. Si quis duas. Nota ꝙ nullus põt ſimul proſequi duas electiones de ſe in aliqua eccl'ia factas ſed tenetur vnam eligere quã proſequi velit. Eodẽ ti. in capi. Indemnitatibus. Nota formã nouaꝫ quã moniales ſeruare debent in electionibus faciendis. Statuitur ibi vt cũ electio fuerit faciẽda nulla monialis ad electionẽ admittat cũ alijs niſi duodecimum annum peregerit ⁊ profeſſa fuerit tacite vel expꝛ̃ſſe. nec in abbatiſſam aut ꝓoriſſam vbi ꝑ ꝓoriſſam monaſteriũ gubernat decetero eligat aliq̃ niſi triceſimũ annũ cõpleuerit ⁊ expꝛeſſe profeſſa fuerit ordinem regularem. Sane ſi ad electionẽ ꝑ formam ſcrutinij procedatur ⁊ votis in diuerſa directis electiones plures in diſcordia celebrari contingat. Ea que a duabus partibus numero fuerit celebrata exceptione ſeu cõtradictione aut appellatione quacumqꝫ partis alterius non obſtante per ſuperiorem tñ prius ex officio prout ſpectat ad ipſꝫ diligenti examinatione premiſſa. Si alias inuenta fuerit canonica confirmet ⁊ confirmate ſi abbatiſſa extiterit benedictio impendat. Si autem nulla earumdẽ electionũ a partibus fuerit celebrata tũc non obſtante ꝙ ſit publicatũ ſcrutiniũ ⁊ ad electionem proceſſum poſſint moniales que in aliã vel in alias direxerant vota ſua licite per conſenſum añq̃ ad actus diuertant extraneos omni prauitate ceſſante ad illam accedere que ab alijs maiorẽ partẽ conuentus minimo facientibus eſt electa. Et ſi ꝑ acceſſum hmõi ad duas partes peruenire poterit illa que antea in eã conſenſerãt cõputatis cõfirmet et benedicat ac ſi duas partes ab initio habuiſſet vt in caſu proximo eſt premiſſum verũ ſi que fuerint moniales que poſtq̃ in premiſſis caſib' talis confirmata ⁊ benedicta extiterit ac poſſeſſionẽ ſue adminiſtrationis fuerit aſſecuta voluerint in modum denunciationis vꝉ accuſationis vt deijciatur a dignitate adepta aliq̃d proponere contra ipſam ipſis propter dicta proponẽdi nõ eſt ſublata facultas. ¶ Si vero ad illã que a maiori parte eligitur alie voluit accedere vel nõ tot acceſſerint ꝙ faciãt vt premittit duas partes. tunc ſi qua obijciũtur ſuperior añq̃ confirmet vel infirmet electionem inquirat ſm̃ qð iure debet ſine ſtrepitu tamen ⁊ figura iudicij. Sꝫ interim ꝑſcutis cõſtitutionis auctoritate in ſpiritualib' libere adminiſtret. Sic tñ quod de rebus monaſterij nihil alienet nec aliquã in monialẽ recipiat. Si qua vero a minori parte cõuentus numero nominata fuerit vꝉ electa nihil iuris ei acquiritur. Etiã ſi alie accedant poſtea per conſenſum in electionibus quoqꝫ huiuſmodi monialium non debet fieri collatio zeli ad zelum aut meriti ad meritum ſed ſolum numeri ad numerum: Si autem per formã cõpromiſſi procedit ſi minor pars ſe opponit electe nihilominus electio confirmetur ⁊ benedictio impendat non obſtãte cõtradictione vel exceptiõe aut appellatione partis aduerſe. poteſt tamen denũciari vel accuſari vt in forma ſcrutinij eſt premiſſum ſi autem maior pars ſe opponit differtur cõfirmatio vel ĩfirmatio electionis donec de obiectis ⁊ alijs fuerit inquiſitũ. Sed interim miniſtrabit vt ꝓmittit niſi pars opponẽtium extiterit duplo maior: tunc enim nõ miniſtrabit: ſed expectabit litis euentum. ſi contigerit appellari in huiuſmodi innuit ibidẽ forma ⁊ proceſſus. Item ita dicitur poſtremo hi quos ad eligendas in huiuſmodi electionibus moniales caſdem deinceps contigerit euocari ab his prorſus abſtineant per que inter eas ſuper faciendis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia vel exorta nutriri alias eo ipſo excõicationis ſententie ſe nouerint ſubiacere. Supradicta nedum in monaſterijs monialium ſed etiam in illis vbi ſunt iuxta quarũdã prouinciarum conſuetudinẽ mulieres que nec proprijs renunciant nec profeſſionem faciunt regularem ſed viuunt vt in ſecularibus eccleſijs canonici ſeculares. Per omnia obſeruentur excepto eo qð premittitur vt non eligatur nec eligant non profeſſe quia hoc in ipſis locum non habet. Per hoc tamen earum ſtatum ordinem ſeu regulam papa non intendit approbare vt expꝛeſſe ibidem ſubdit. ¶ Per hec quoqꝫ noua ſtatuta circa electiões mulierum nulla fit immutatio circa electiones in monaſterijs vel eccleſijs virorum quo ad electiones faciendas. Hec omnia in dicto capi. ⁊ perfectius circa hoc ibidẽ etiam alia explicantur.

¶ Queſtio. ix.

Deinde circa materiam queſtionis. ix. multa ponuntur noua. eod. titu. in decretali. Nicol. iij. Cupientes. Statuitur enim ibi vt omnes electi cathedralium vel regularium eccleſiarum quarum electionum confirmationes vel infirmationes ad papam ſpectant ſiue propter immediatam ſubiectionem ſiue propter appellationem interiectam infra vnum menſem poſt conſenſum vꝉ poſt noticiam electionis ſi eaꝫ debito tempore nõ contigerit preſentari ad ſedem apoſtolicaꝫ iter arripiant q̃cito commode poterunt petituri confirmationem ſuarum electionum vel ſuas electiones proſecuturi. Et multa alia de hac materia ibidem ſubiunguntur. Et infra additur. Ceterum ſi eligẽtes electiones ipſas cõcorditer vel in diſcordia celebratas

lebratas infra octo dies poſtq̃ commode poterãt electis preſentare diſtulerint illi qui in hoc culpabiles ſunt excluſi ſunt quo ad ſe a proſequutione ꝓceſſus. Et inſuper per triennium continuũ ſuſpenſi ſunt ab omnibus beneficiis que tenent in illa eccleſia de cuius electione agitur: Et ſi infra tempꝰ illud ſe ingerunt ad illa illis perpetuo ſunt priuati. Ponitur ibi etiam pena ſe electioni opponentium ſi negligentes ſunt in proſequutione. Et de expenſis que requiruntur in lite huiuſmodi: ſubiungitur quoq; ibidem quid agendum ſit cũ quis concorditer: vel in diſcordia poſtulatur. Itez circa ea que in eadem queſtione tanguntur. Nota q̃ in eodem titul.c.compromiſſarius exprimitur q̃ ſi compromiſſarius in quẽ defuncto epiſcopo transfertur eligẽdi poteſtas negligit eligere infra tempus a iure ſtatutum ad ſuperiorem deuoluitur poteſtas prouidendi ſibiq; promittentes imputent: quia in talem huiuſmodi poteſtatez tranſtulerũt. Si vero eligat ſed indignum: tunc ſiue ſcienter ſiue ignoranter hoc fecerit eligendi poteſtas niſi ⁊ ipſi ſcienter electionem talem ratam habuerint libere reuertitur ad eoſdem. ¶ Idem ſit cum eligit ydoneum. ſed electus renuit conſentire. Compromiſſarius autem ſcienter eligens indignum: niſi ſit epiſcopus vel ſuperior ipſo facto triennio ſuſpenſus eſt a bñficiis que tenet in illa eccleſia: de cuius electione agitur. Secus autẽ ſi quis peccet in electione inferioris prelati q̃ epiſcopi: quia tunc non ſic punitur. Hec omnia in dicto.c. ad intellectum premiſſoꝝ. Nota ſtatutum Innocen iiij.e.ti.c.j.

¶ Queſtio.

Circa rubricellam de poſtulatione prelatorũ. q.xiij. ⁊ .xvj. Nota tantam decretalem notatam.eo.titu.ſ.de poſtulatiõe prelato. que talis eſt perpetuo prohibemus edicto ne ſub aliqua ex his formis q̃s ꝑnicioſa curioſitas adinuenit eligo poſtulando vel poſtulo eligendo: aut eligo poſtulandum ſeu poſtulo eligendum: cum nec vera poſtulatio reſultet ex ipſis quin ſibi potius inuicem aduerſentur aut ſub illis eligo in poſtulandũz vel poſtulo in eligendum cum rem imperfectã ſignare noſcantur ad faciendas electiones vel poſtulationes de cetero procedaſ. Si ſecus actum fuerit eoipſo irritum ⁊ inane decernentes. Sub ea etiaz forma eligo ⁊ poſtulo prout poteſt melius de iure valere cum incertitudinem contineat quẽq̃ poſtulari vel eligi prohibemus. Statuentes q̃d contra factum fuerit viribus omnino carere: niſi quando probabiliter dubitatur vtrum quis ſit eligendus vel potius poſtulandus. ¶ Quo caſu is qui ſic poſtulatus fuerit: vel electus conſenſus tempore vel viam electionis vel poſtulationis viã ne in incerto vagetur eligere neceſſario teneatur redeũdi ad aliam poſtq̃ vnũ elegerit ſibi licentia penitus interdicta. Hec in dicto.c.de verbo ad verbum.

¶ Queſtio.xx.

Circa rubricellam de ꝯfirmatione.q.xx. Nota q̃ ſi abbas eccleſie romane imediate ſubiectus eligitur in epiſcopum ei ab alio q̃ a papa vel a legato a latere miſſo ſi ſit in prouincia non poteſt dari licentia deſerendi monaſterium ſuum ⁊ ad epiſcopatum tranſeundi. Huius etiam legatus qui maius omnibus poſt romanum pontificẽ in prouincia ſibi decreta imperium cenſetur habere archiepiſcoporum ⁊ epiſcoporuz ⁊ exemptorum electiones poteſt ex officio confirmare. Alij autem legati hoc nequeunt niſi eis a ſede apoſtolica ſpecialiter ſit commiſſum. Hec omnia in tit. de electione.c.ſi abbatem.

¶ Queſtio.xxv.

Circa materiam queſtionis.xxij. Nota in.e. titu.de electione.c.vltimo q̃ ſiue electio fiat in diſcordia ſiue in concordia vbi eſt corlectus vel apparet oppoſitor ſi nullis vocatis et nõ diſcuſſo negocio talis confirmetur: ipſa confirmatio eſt irrita ⁊ inanis. Nam volentibus ſe opponere eſt añ confirmationem terminus peremptorius aſſignãdus.

¶ Queſtio.xxxi.

Ad perfectiorem intellectum eorũ q̃ dicitur queſtio.xxv. Nota ea que de eodem ſexto libro poſita ſunt ſupra in additionibus. lib.ij.tit.v. de raptoribus.queſtio.xxxvij. circa rubricellã de iudicibus in principio.

De materia queſtionis.xxxi. Nota q̃ romanus pontifex maxime cum ſe impotentem agnoſcit ad regendam vniuerſalem eccleſiam papatui poteſt libere renũciare. hec in titu. de renunciatione.capitu.j.in.eo.titu.capi.ij. dicitur q̃ renũcians fraudulenter minori prebende vel dignitati vt alteri conferatur ⁊ ipſe pinguiorem ꝑ proxime habeat vtraq; carere debet.

De tranſitu clericorum.

Titulus.xxviij. ¶ Queſtio.ij.

In titulo de tranſitu clericorum circa queſtionem ſecundam. Nota q̃ preſbiteri qui ad curam populi per monachos in eorum eccleſiis preſentanſ epiſcopis: ⁊ inſtituuntur ab ipſis cum debeant eſſe perpetui conſuetudine vel ſtatuto quouis contrario nõ obſtãte ab eiſdẽ nequeũt eccleſiis niſi per epiſcopos cauſa rationabili amoueri. hec in titu.de capell.monachorũ.c.j.

¶ Queſtio.xiiij.

Item.q.xiiij.nũc expſſe determinata eſt nouo iure in titu.de regularibus ⁊ tranſe.ad relig. capi. Beneficium. vbi ſic dicitur. Beneficiũ illius qui religionem ingreditur non eſt infra probationis annũ alicui ꝯferendũ: niſi ad id ipſius accedat aſſenſus: aut conſtet q̃ voluerit vitaz abſolute mutare vel profeſſionez expreſſam fecerit ſeu ſcienter habitum receperit profeſſorum. Sed interim eidẽ beneficio per alium deſeruiri debebit: aſſignata ſibi congrua de ipſius prouẽtibus portione.

¶ Queſtio.xvij.

Queſtio.etiam.xvij.nunc expreſſe determinata eſt iure.eo.titu.ſ.de regularibus.ca. Qui votum. vbi ſic dicitur. Qui votum a ſe de certa religione intranda emiſſum religionem aliam etiaz laxiorem ingrediſ ⁊ profiteſ in ipſa poteſt voto nõ obſtãte ꝑoꝛ cui tanq̃ ſimplici per ſecundũ ſolẽne noſcitur derogatum remanere licite in eadẽ. Pro voto tamen non completo erit ei penitentia imponenda.

De lapſis ⁊ diſpẽſationibꝰ.

Titulus.xxix.

In titulo.xxix.de lapſis ⁊ diſpẽſationibus.q.v.q̃tum ad ſecũdam. Nota q̃d ibi poſitum eſt. ꝟſ. Quid ſi quis ſuſpendaſ. Nunc iure nouo aliter determinatum eſt in titulo de ſen. ten.excõi.ca. Is cui. vbi ſic dicitur. Is cui eſt eccleſie interdictus ingreſſus cũ ſibi per conſequens cenſeaſ in

ipſa diuinorū celebratio interdicta irregularis efficitur. Si contra interdictū hmōi diuinis in ea ſe ingerat in ſuo agens officio ſicut prius. Talia quoqȝ ſi hoc interdicto durante decedat non debet in eccleſia vel cymiterio eccleſiaſtico niſi penituerit ſepeliri. Sane ſicut excōicatio ſic ab officio vel ingreſſu eccleſie lata ſuſpenſio aut ipſius effectus p appellationem ſequentē minime ſuſpendent. hec omnia in dicto capi.

De purgatiōe ⁊ inquiſitiōe

Titulus. xxxi.

In titulo de purgatione: inquiſitione: ⁊ denunciatione circa. q. vi. Nota qꝫ non poteſt prelatus inferior ſuis ſubditis interdicere ne reuelent ſtatū ſuū vel eccleſie ſue aut perſonarum his qui miſſi ſunt ad inquirendū corrigendum et reformandū nec tenent ſententie excōicationis ſuſpenſionis vel interdicti contra hoc late nec iuramenta vel pmiſſiones ⁊ obligationes alie facte ad celandum. Et inſuper ab inquiſitoribus talis temeritas aīaduerſione condigna precipitur caſtigari. hec omnis in titu. de officio ordina. ca. Quia plerūqȝ. Circa formam inquiſitionis. Nota in tit. de accuſationibus duo noua ſtatuta. Primum eſt tale. Poſtqȝ coram eo qui contra te ſuper certis criminibus inquiſitor fuerat deputatus eadem crimina fuiſti confeſſus fruſtra confeſſionem ſuam quominus puniaris prout iuſtitia ſuadebit eo pretextu impugnare cōtendis qꝺ ſuper eiſdem criminibus non fueras antea diffamatus vel qꝫ per eundem inquiſitorem capitula ſuper quibus contra te volebat procedere tibi tradita non fuerint. Aliud eſt. Si is cui contra te fuerat ꝯmiſſa ſimpliciter inquiſitio ſuper certis criminibus facienda pceſſerit te preſente nec reclamante aut quicqȝ ſup hoc excipiente infamie inquiſitione obmiſſa ad veritatem eorūdē criminū inquirendā proceſſum hmōi ex eo qꝫ non fuit de infamia primitus inquiſitū vlterius impugnare nequibis. hec e. t. in duobus. c.

De penis.

Titulus. xxxviii.

Circa titulum de penis. q. viii. Nota. e. titu. ca. Vbicūqȝ. qꝺ ſic dicit. Vbicumqȝ alicui ⁊ eius filiis ſeu poſteris vſqȝ ad tertiam generationem pena imponitur ab hoīe vel a iure pena ipſa eos tm̄ ligat qui per maſculinā lineā non p femineam lineam deſcendere dinoſcunt niſi aliud in iure vel in ſententia ſit expreſſum. Item. e. ti. ca. Felicis recordationis. Nota grauē penam tam in ſe qȝ in ſua poſteritate quā ipſo iure incidit q romane eccleſie cardinalē inſecutus fuerit vel percuſſerit aut ceperit vel ſocius fuerit facientis aut fieri mandauit vel factum ratū habuit aut conciliū dederit vel fauorē aut poſtea receptauerit vel defenſauerit ſcienter eundē. Et qualiter tales denunciādi ſunt ⁊ qualr ab excōicatione abſoluendi. Multa circa hoc ponuntur ibi.

De ſententia precepti diffinitionis et excōicationis.

Titulus. xxxix.

In titulo de ſententia precepti diffinitionis ⁊ excōicationis circa rubricellam de ſententia diffinitionis. q. xxvii. Nota qꝫ ſententia diffinitiua in ſcripto recitari debet a iudice nō ab alio niſi ſit epiſcopus: alias nec nomen ſententie habet nec eſt neceſſe ab ea appellare. ¶ Item ſi ſcripta ſententia nō recitat litigatoribus vel ſtando profertur nullius eſt momenti. hec in tit. de ſententia ⁊ re iudi. ca. viii.

¶ Queſtio. xxxviii.

Circa queſtionē. xxxiiii. In quibus caſibꝰ. ⁊c. Nota plures caſus de ſexto libro i qbus ipo facto incidit in ſententiā excōicationis. vnus eſt. ſi quis ſine licentia ſedis apoſtolice ſpeciali p litteras expſſa aſſumit ſibi officiū ſenatoris in vrbe vel in hoc conſentit aut qui in hoc cooperant vel tali obediunt aut ei dant auxilium conciliū vel fauorem occulte vel manifeſte ipſo facto ſunt excōicati. vt hic ⁊ multa alia de hac materia dicuntur in ſexto i ti. de electione. c. fundamēta. ¶ Alius caſus eſt qui ſcienter ad ſepulturā eccleſiaſticā recipit hereticos vel fautores eorum. hunc caſum habes ſupra in additionibus. lib. i. in titu. de hereticis. q. xii. Quicūqȝ. ¶ Tertius caſus eſt. ſi pſone eccleſiaſtice laicis dāt vel pmittūt aliquā quotā prouentuū vel bonorū ſuorū vel eccleſiarū vel aliqua quantitatē abſqȝ licentia pape dantes ⁊ laici recipiētes ſunt excōicati. quē caſum plene habes. ſ. in additionibus lib. i. tit. xv. q. Item in. ca. Clericis. ¶ Quartus caſus eſt. ſi hi qui tpale dn̄iū habent ſuis ſubditis aliqd interdicūt ne perſonis eccleſiaſticis qcquā vendāt aut emāt ab eis vel ne eis molant bladū aut coquant panē vel alia obſequia exhibere pſumant ipſo facto ſunt excōicati. hunc caſum habes ſupra in additionibus. li. i. tit. xiii. De emunitate eccle q. Itē nota. ¶ Quintus q a clericis vel eccſiaſticis pſonis extorquet pedagium p ſe vel per aliū. Nā ſingularis pſona eſt excōicata vniuerſitas ſubiacet interdicto. hic caſus in additionibus ſupra lib. ii. ti. v. De raptoribus. in pncipio. ¶ Sextus caſus eſt q impedit volētes recurrere ad forū eccſiaſticū ſup cauſis q ad tale forū ptinēt. ne ſcilicet corā eccſiaſtico iudice hmōi cauſe agitent: vel ad hoc dat conciliū auxiliū vel fauorē eſt excōicatus. hunc caſum habes plene. ſ. in additionibus libro. ii. titu. v. De raptoribus. queſtio. cxxxvii. Circa rubricellam de iudicibus in pncipio. ¶ Septimus caſus eſt de his qui fingunt fraudulenter caſum in quo ſit neceſſariū qꝫ iudex pſonaliter accedat ad mulieres clauſas ⁊ qꝫ non poſſit p alium teſtimoniū earum recipi ipſe fictor eſt excōicatus. hunc caſum habes ibidē. ſ. ſ. in additionibus. lib. ii. tit. v. q. cxxxvii. Circa rubricellā de iudicibus. ⁊. Item nota. q. Octauus eſt. ſi pars altera procurat qꝫ conſeruator de aliis qȝ de manifeſtis iniuriis et violentiis ſcienter ſe intromiſerit vel ad alia que iudicialem indaginem exigunt ſuam extēdere poteſtatem ſententiā excōicationis incurrit. hunc caſum habes in additionibus. lib. ii. tit. v. De raptoribus. queſtio. clii. circa rubricellam. Nonus eſt. ſi qui aduocati ad dirigendum moniales in ſuis electionibus procurant vel fouent aliquam diſcordiā earum ipſo facto ſunt excommunicati. hunc caſum habes ſupra in additionibus. eo. lib. titu. xvi. De electione. queſtio. vii. Circa materiam. ⁊ſi. Item infra dicit. Decimus eſt quedā ſpecificatio caſus quē ātea Inno. iiii. ediderat de quo habet. e. q. In

caſibus

caſibus ſm Hoſtië.℣.quintus.De quo in titu.ne cleri.vel mo.ſic ſtatuit Bonifacius octauus ꝓhibens ne quis de cetero religionem tacite vel expreſſe profeſſus in ſcolis vel alibi teneri habitum religionis ſue dimittat.nec accedat ad quevis ſtudia litterarū niſi a ſuo prelato cū conſilio ſui ꝯuentus vel maioris ptis eiuſdē ſibi eūdi ad ſtudiū lnia pmitus ſit cōceſſa.Si quis aūt horum temerarius violator extiterit ipſo facto eſt excommunicatus. Doctores quoqꝫ ſiue magiſtri qui religioſos habitu ſuo dimiſſo leges vel phiſicā audientes ſcienter docere aut in ſcolis ſuis preſumpſerint retinere ſili eoipſo ſint ſnla innodati. Hec in.c.vt periculoſa. ℂ Undecimus caſus eſt qđ cum preceptum ſit omnibus ne q̄ contra regulā vel ſtatutū fratrū minorum aut ſummi pontificis declarationē cōfirmationem doceant:ſcribant:predicēt vel praue loquāt publice vel occulte. Qui in ſcriptis gloſantes conſtitutionem ſuper hoc editam aliter quam ibidem exponitur doctores inſuper ſiue lectores dum docent in publico ex certa ſcientia ꝛ de liberate intellectum ipſius conſtitutionis deprauantes facientes cōmētū vel libellos ſcripturas ac ex certa ſcia ꝛ deliberate determinantes in ſcolis ſeu predicantes cōtra predicta ſcꝫ que ponuntur in illa conſtitutione vel aliqua vel aliquo eorum non obſtantibus aliquibus priuilegiis ex tunc ipſo facto ſunt excommunicati nec abſolui poſſunt niſi a papa vt hec expreſſe dicunt in ti.de ver.ſigni.in.c.exit qui ſeminat circa finem.ea.q.ſ.xxxiiij.℣.quint⁹ nota ius expreſſum ꝙ etiā in nouicios manus iniicíens violentas eſt excommunicatus vt patet in tit. de ſen.excom.c.religioſo.ℂ Item nota ꝙ id qđ ea. q.℣.xiij.diuerſimode a diuerſis exponitur q̄ videlicet intelligantur plebani q̄ ſubiacent pene ꝯſtitutionis ſup ſpecula modo determinatū eſt ꝑ ius eo.ti.ſ.ne clerici vel mo.c.primo q2 non extenditur ad eos q̄ parrochiales eccleſias tenent niſi eedem eccleſie fuerint plebanie ſub ſe capellas habentes in quibus inſtituant clerici ꝑpetui nequeūtes ab ipſis abſqꝫ cā rationabili ammoueri.Item nota ꝙ cōſtitutio Ale.iiij.poſita ſupra in ſūma eadē q̄ſtione in fine non eſt in ſexto

ℂ Queſtio.xxxv.

Circa queſtionē.xxxv.℣.iiij.nota de goliardis Nouum ſtatutum in ti.de vita ꝛ ho.cle.ca.ſ. Quod tale eſt clerici q̄ clericalis ordinis dignitati non modicum detrahentes ioculatores ſeu goliardos ſe faciunt aut buffones ſi per annū artem illā ignominioſam exercuerint ipſo iure.Si aūt tēpore breuiori ꝛ tertio moniti non reſipuerint carēāt omni priuilegio clericali.Item.ea.q.circa.℣ duodecimo Nota ꝙ dicitur in titu.de penis.c. quamuis non probamus ſi ſubiectos tibi clericos confeſſos de criminibus ſeu conuictos eorum exceſſibus ꝛ perſonis ceteriſqꝫ circunſtantiis deliberatione prouida penſatis in perpetuum vel ad tempus prout videris expedire carceri mancipes ad penitentiā peragendam.In titulo etiam de ſenten.excommu. in.c.ſi clericos ſic dicuntur.Si clericos tue iuriſdictioni ſubiectos propter commiſſos exceſſus etiā per laycos capi facias ꝛ eos ne fugiāt in carcere pena debita poſtea caſtigandos includas te vel capientes eoſdem.Licet nondum appareant incorrigibiles eſſe nulla credimus excommunicatione ligari cū in his niſi alias ex ꝓpoſito excedatur in ipſis temeritas vel iniuria nequeant deprehēdi.ℂ Eoſdem quoqꝫ clericos ſi de parendo iuri tibi cautionem fideiuſſoriam dederint detinere non debet.niſi exceſſus enormitas vel alia cauſa rationabilis ſuaſerit eos detinendos.

ℂ Queſtio.xxxvi.

Item ad certitudinem materie que tangitur q.xxxvi.℣.quartus.ꝛ ſequentibus.Nota ſtatutum nouum qđ habetur in titu.de excommunicatione.c.ſi iudex.vbi dicit ꝙ ſi iudex malefactorē captum detineat ꝛ is ſe clericum dicens ad curiā eccleſiaſticam petat remitti: vel curia ipſa eum tanꝗ ſuum clericum repetat.Iudice illum negante clericum.ꝛ ideo non remittendum.huiuſmodi queſtio.ſcilicet an ſit clericus ad iudicem eccleſiaſticum:vocato tamen iudice ſeculari vel alio cui⁹ intereſt cognitio pertinebit.Et ſi notorium ſit qđ idem malefactor ſit clericus gaudens priuilegio clericali:vel fama publica eſt quod ipſe pro clerico communiter habeatur incontinenti etiā ante cognitionē de clericatu eccleſiaſtice curie debet reddi.ℂ Idem eſſe cenſemus ſi reus ipſe ante deprehenſionem pro laico publice ſe non gerens deprehenſus fuit in habitu clericali tonſuram videlicet ac veſtes deferens clericales talem debemus reputare clericum donec de contrario cōſtat. Nō ſic autem volumus obſeruari ſi ante deprehenſionem pro laico publice ſe gerebat ꝛ pro tali cōmuniter habebatur ꝗuis deprehenſionis tempore repertus fuerit in habitu clericali.tunc enim reſtituendus non eſt quouſqꝫ fidem de titulo fecerit clericali.Cuius probationis eidem onus incumbit propter preſumptionem que aduerſus eum orta eſt ex delatione laicalis habitus precedente.Contra eum tamen interim quiuis proceſſus iudicis penitus conquieſcat:Hec omnia in dicto.c.Nota etiam circa verſiculum decimuſſeptimus qđ modo videtur ſatis expreſſum iure quod abſoluere poſſunt epiſcopi iure comuni quando leuis eſt iniuria clerico irrogata:vt patet.eo.ti.c. religioſo.

ℂ Queſtio.xxxvij.

De queſtione.xxxvij.Nota ꝙ decretalis dudū quo ad actorem que ibi ponitur.ſ.perlectis nō eſt in ſexto decretalium:ſentētia tamen eius concordat cum doctoribus.vt ibi patet

ℂ Queſtio.xxxviij.

Circa materiam queſtiōis.xxxviij. Nota ius nouum in eo.titu.c.eos.qui qđ tale eſt . Eos q̄ a ſententia canonis vel hominis:cum ad illum a quo alias de iure fuerant abſoluendi : nequeunt propter imminentis mortis periculum:aut aliud impedimentum legitimum pro abſolutionis beneficio habere recurſum ab alio abſoluūtur ſi ceſſante poſtea periculo vel impedimento hmōi ſe illi a quo his ceſſantibus abſolui debebāt ꝗcito cōmode poterunt contempſerint pñtare:mandatū ipſius ſuper illis pro quibus excommunicati fuerant humiliter recepturi ꝛ ſatiſfacturi prout iuſtitia ſuadebit decreuim⁹:ne ſic cenſure eccleſiaſtice illudant in eandem ſententiam recidere ipſo iure Idem ſtatuimus de his quibus cum a ſede apoſtolica vel a legatis ipſius abſolutionis beneficiū a quibuſuis ſententiis conſequuntur iniungitur vt ordinariorum ſuorum vel aliorum quorūlibet ſuſcepturi penitentiam ab eiſdem ſe conſpectui repreſentent ꝛ paſſis iniuriam ſeu his quibus propter hoc obligati exiſtunt ſatiſfactionem exhibeant competentem ſi hec cum primū cōmode poterunt non curauerint adimplere.

ℂ Queſtio.xxxix.

De materia qōnis.xxxix. Nota ꝙ religioſo q̄
manus violentas in clericū ſecularē iniecit
ne h̄ pretextu habeat materiā euagandi poterit eo
caſu ab epo abſolutiōis beneficium exhiberi quo
ſeculari clerico poſſet ſi aliuin clericum percuſſiſ
ſet. Hec eo.titu.c.religioſo.

¶ Queſtio.lvj.

Circa materiam qōnis.lvj. Nota in titu.de cō
ſtitutionibus.c.vt aiaꝝ.vbi ſic dicit vt aiaꝝ
periculis obuieē ſententijs per ſtatuta quorūdam
ordinarioꝝ prelatis ligari volumus ignorātes dū
tamen eoꝝ ignorantia craſſa nō fuerit aut ſupina
¶ Statuto epi quo in oēs qui furtum cōmiſerint
excōicationis ſententia ꝓmulgaē eius ſubditi fur
tum extra ipſius dioceſini cōmittentes minime li
gari noſcunē:cum extra territoriū ius dicendi nō
pareatur impune. Hec i dicto.c.e q.lxvij.quid ſi h̄
in ſi. Nota correctum eſſe qđ ibi dicit de ſepultura
ſuſpenſi ab ingreſſu eccleſie:vt patet.ſ.in additio
nibus.c.li.ti.xxix.de lapſis ꝛ diſpen.

¶ Queſtio.lxxiij.

Circa naturam qōnis.lxxiij. Nota qđ dicitur
in ti.de ſen ten.excō.c.licet excōicationis ſen
tentia poſt appellationē legitimā ꝓmulgata per
negligentiam appellantis ꝛ appellationē ſuā mi
nime ꝓſequentis:non ratificet nec etiā cōualeſcat
excōicatus tn̄ noīatim ꝛ ſpāliter ꝛ expreſſe q̄ poſt
appellationē legitimam excōicatiōis ſnīam oſte
rit in ſe latam. Si appellationē eandem infra tp̄s
ad ipſam ꝓſequēdam ab hoīe vel a iure ſtatutum
non fuerit vt debuit proſecutus lapſo eodē termi
no excōicatus publice nunciari:ꝛ nedum in iudi
cialibus:ſed etiam in extraiudicialibꝰ euitari ac
a legitimis actibus remoueri debebit quouſqꝫ qđ
poſt appellationē legitimā excōicatus fuerit:vel
alias de ipſius ſententie docuerit nullitate

¶ Queſtio.lxxxj.

De materia qōnis.lxxxj. Nota ꝙ iudices ſe
culares per cenſuram eccliaſticam ab eccle
ſiaſticis iudicibus canonica monitione p̄miſſa cō
pelli debent:vt in ſuis curijs ꝛ iudicijs repellant
excōicatos ab agendo patrocinando ꝛ teſtificādo.
Hec in titu.de excom.c.decernimus.

¶ Queſtio.xcij.

De queſtione.xcij. Nota in ti.de malo.ꝛ obe.
c.j.qđ epali ſede vacāte pōt capl̄m ſeu is ad
quem epalis iuriſditio tūc tp̄is noſcit ꝑtinere his
quibus poſſet eps ſi viueret ab excōicatiōis ſentē
tia iuris ſiue hoīs abſolutiōis bn̄ficiū ipartiri ni
ſi ei fuerit a ſede apoſtolica ſpālr interdicta ptās.

¶ Queſtio.xcvj.

Ad qōnem.xcvj.adduci pōt id qđ habetur in
ſexto.ti.vlti.de regu.iur.circa ſi. vbi dicitur
in generali conceſſione non veniunt que non eſſet
quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus.

¶ Queſtio .cxxiij.

Circa qōnē.cxxiij. Nota ꝙ id qđ ibi declaraē
ꝙ non ligat ſnīa excōicationis maioris lata
in participantes non in crimine niſi canonica mo
nitione premiſſa ꝛ qđ exprimanē noīatim. Idē in
ſuſpenſionis ꝛ interdicti ſententijs que pro hmōi
participatione plerūqꝫ ab ordinarijs vel delegatꝭ
iudicibus ꝓmulganē precipiē obſeruari:ꝛ eedem
ſententie aliter promulgate non tenent. Hec in ti.
de ſenten.excom.c.ſtatutum.

¶ Queſtio.cxxvij.

De materia.q.cxxvij. Nota qđ opinio Johis
galenſis.ꝛ Ray.que ibi ponit certificaē per
ius nouum.e.ti.c.cum quis.vbi ſic dicit. Cū quis
abſqꝫ mandato manus iniecit in clericū violētas
tuo nomine ſi hoc ratum habueris excōicationē
latam a canone incunctāter incurris cū ratihabi
tio retrotrahaē ꝛ mandato debeat comparari. Si
ꝟo iniectio eadem tuo noīe non ſit facta tūc lꝫ pec
ces ratā habēdo eādē nō tn̄ propter hoc excōicatio
nis vinculo innodaris.cū quis ratū habere neq̄at
qđ ſuo nomine non eſt geſtū. Hec in dicto.c.

¶ Queſtio. cxxxix.

In queſtione. cxxxvij. Nota diligenter id qđ
circa ceſſationem a diuinis poniē in titu.ꝺ of
ficio ordi.c.quāuis vbi papa diſtincte ꝓhibet ne a
ſeculari vel reglari capitulo ſeu collegio vel cōuētu
eccleſie cuiuſcūqꝫ ceſſationis huiuſmodi aliq̄tenus
attenteentur niſi vocatis omnibus prout ſunt ꝓ ele
ctionis negotio euocādi ꝛ deliberatione habita di
ligenti ac epiſcopo alio ve quocumqꝫ clerico vl̄ lay
co cuiuſcumqꝫ dignitatiſ preeminentie conditiōis
aut ſtatus exiſtat propter cuius iniuriam vel of
fenſam eadem videtur ceſſatio facienda poſt predi
ctas vocationem ꝛ deliberationem de ceſſando ha
bitam requiſito ꝙ irrogatam iniuriam vel offen
ſam emendet. Neqꝫ tunc etiam ipſam ſcilicet ceſ
ſationem attēptent.ſi de iniuria vel offenſa emēdā
habuerint vel per eos ſteterit quominus habeant
competentem. Si autē premiſſis ſeruatis capitu
lum.collegium vel conuentus ad ceſſationem pro
cedunt. Ex tunc infra ſpatium vnius menſis vtra
qꝫ pars.ſcilicet hi qui ceſſant ꝛ contra quos ceſſa
tur a diuinis ſi non interim ſuperueniente concor
dia inter eos ceſſatio illa ceſſet iter arripiant per
ſe vel per procuratores ad ſedem apoſtolicam ve
niendi dietis ꝯmuatis ꝛ ibi cauſa diſcutiatur. Et
infra in fine additur parte ceſſante a diuinis ſupra
ſcripta tam in ceſſando quam inueniendo ſiue mit
tendo ad ſedem apoſtolicam non ſeruante non ſer
uetur ipſa ceſſatio:ſed ea non obſtante vt prius in
ipſa eccleſia celebretur. Hec omnia perfectius in
uenies in dicto. c.

¶ Queſtio. cxxx.

Circa queſtionem.cxxix. Quis poſſit interdi
ci. Nota ꝙ clemens papa.iiij.omnia priuile
gia conceſſa ſingularibus ꝑſonis eccleſiaſticis vel
ſecularibus cuiuſcumqꝫ ſint preeminentie dignita
tis:conditionis aut ſtatus.ꝙ interdici a quoquam
vel excommunicari non poſſint nec terre vel eccle
ſie ipſorum eccleſiaſtico interdicto ſupponi ſub q̄
cumqꝫ verborum forma conceſſa fuit declarat non
extendi ad ordinariorum ſententias ꝛ proceſſus. ſe
cus tn̄ eſt de priuilegijs regibus ꝛ reginis ac eoꝝ
filijs necnon religioſis ratione ordinum ꝛ locoꝝ
non ratione perſonarum conceſſis. Hec in titu.de
priuilegijs.c.ne aliqui.

¶ Queſtio.cxxxj

De queſtione.cxxxj. Nota ꝙ in titul.de ſen
tentia excommu.c.is cui.§.vltimo. Dicitur
ꝙ ſicut excommunicatio ſic ab officio vel ingreſſu
eccleſie lata ſuſpenſio aut ipſius effectus per ap
pellationem ſequentem minime ſuſpendūtur. Idē
ponitur in additionibus ſupra eodem libro titulo
xxix.de lapſis ꝛ diſp.in ſi.

¶ Queſtio.cxxxij.

De forma interdicti.queſti.cxxxij. Nota ꝙ i
titu.de ſententia excommunica.c.ſi ciuitas.
caſtrum aut villa ſubijciuntur eccleſiaſtico inter
dicto illorum ſuburbia ꝛ continentis edificia eoip
ſo.intelligi volumꝰ interdicta ꝛ hoc ne vilipēdi va
leat ſnīa iterdicti qđ fieret ſi in ſuburbijs celebra
reē. ¶ Rōne quoqꝫ ſili ſi ſit eccl̄ia interdicto ſubie
cta nec i capella nec in cimiterio ipi eccl̄ie ꝯtiguis
celebrari

celebrari poterit vel etiã ſepeliri.Sed ſi ei ꝯtigua
nõ exiſtant.Item eo.ti.c.ſi ſnia dicit ꝙ ſi ſnia inter
dicti ꝓferat in clerum nõ itelligit interdict⁹ popu
lusniſi aliõ ſit expſſum in ea nec etiã econuerſo vñ
vno interdicto ipoꝝ alius licite admittitur ad di-
uina.¶ Ceterũ cũ ꝓpter delictũ dñi vel rectoris ẽ
ciuitas interdicta ciues eiuſdẽ q̃ culpabiles nõ exi
ſtunt dũmõ ꝛ ipſi ꝓpter dñm vel rectorẽ puniẽ
dum in eis nõ fuerit interdicti poſſunt extra ipaʒ
licite intereſſe diuinis.¶ Cum vero alicuius terre
popul⁹ interdicto nodat ſingulares ex eo perſone
quas interdictas eſſe cõſtat ne ſnia effectu careat
cũ diuinorũ auditio populovt vniuerſis nõ ꝯpetat
non debent alicubi niſi in caſibus expreſſis in iure
audire diuina vel eccleſiaſtica recipere ſacramen-
ta.

¶ Queſtio.ccxxiij.

QUeſtione.ccxxv.Nota ꝙ dr eo.ti.c.qm̃ i ba
ptiſmo vbi ſic ponit.qm̃ in baptiſmo ꝛ ꝯfir-
matione q̃ nedum pueris ſed ꝛ adultis ꝓpter mo
re periculuʒ exhibere poſſunt licite tpe interdicti
criſmatis vtimur vnctione:poſſe lʒ terra ſit inter
dicta criſma die cene dñi confici dubium non exi-
ſtit.

¶ Queſtio.ccxxvij.

CIrca materiã.q.ccxxvij.ꝛ ſequẽtis.Nota ſta-
tutum nouum eo.c.alma mater.in quo mul-
ta nota.edunt de interdictoꝝ dubia declarant.naʒ
ibi conceditur expreſſe ꝙ tẽpore interdicti ab ho-
mine vel a iure ꝓlati non tm̃modo morientes:ſed
ꝛ viuentes tã ſani quã infirmi ad pnĩam licite ad-
mittũt dũm excõicati nõ fuerint.Illos ẽm nõ vult
papa admitti ad pnĩaʒ niſi in mortꝭ articulo vt ibi
patet.Sequitur ibidẽ illis etiam propter quorum
culpam dolum vel fraudem lata eſt ſentẽtia inter
dicti vel q̃ ad ꝑpetrãdũ delictũ cuius occaſiõe ipʒ
interdictũ eſt latũ prebuerunt auxilium cõſiliũ vl
fauorem niſi de ipo delicto ſi ſint tales qd id face-
re valeant prius ſatiſfecerint vel de ſatiſfaciendo
ydoneam dederint cautionẽ aut ſi ſatiſfacere neq̃-
unt vel hm̃õi cautionẽ preſtare iurauerint ꝙ cũ po
tuerint ſatiſfacient ꝛ ad ſatiſfactionẽ hm̃õi per eũ
vel eos qui facere ea debent ꝛ poſſunt ꝑſtandũ da-
bunt conſiliũ ꝛ auxiliũ:ac iuxta poſſe ſuũ fideliter
laborabunt nõ eſt penitentie beneficium aliquate
nus ꝯcedẽdũ.Nec tũc ẽt quo ad iſtos vel alios qui
circa hoc minime deliq̃runt vbi ciuitas vel locus ali
us ſeu vniuerſitas interdicti exiſtũt faciẽda eſt re-
laxatio iterdicti ſed eſt eis ſolũmõ iniũgẽda pñia
ſalutarꝭ.adiicimus ꝑterea ꝙ ſingulis dieb⁹ in mo
naſterijs ꝛ eccleſijs miſſe celebrentur ꝛ alia dicant
diuina officia ſicut prius ſubmiſſa tñ voce ianuis
clauſis excõicatis ac interdictis excluſis ꝛ cãpanis
etiam non pulſatꝭ ꝛ tã canonici quã clerici eccleſia-
rum in quibus diſtributiões cotidiane eis q̃ horis
iterſunt canonicis tribuũt ſi ad officia nõ venerint
ſupradicta diſtributiones eaſdẽ amittãt ſicut inter
dicto perderent nõ extãte ſi diuinis officijs nõ ad
eſſent.¶ In feſtiuitatibus ꝟo natalis dñi:paſche:
ꝛ penthecoſtes ꝛ aſſumptionis ꝟginis glorioſe cã
pane pulſentur.ꝛ ianuis apertis diuina officia ſo-
lenniter celebrent excõicatis prorſus excluſis ſed in-
terdictis admiſſis quibus ob reuerentiã dictaruʒ
ſolennitatum ꝛ vt ipſi ad humilitatis gratiam ꝛ re
conciliationis affectum facilius inclinentur pre-
fatis diebus participationem permittimus diui-
norum ſic tñ ꝙ illi propter quoꝝ exceſſum interdi-
ctum hm̃õi eſt prolatum altari nullatenus appro-
pinquent.Ceteris q̃ circa obſeruationem interdi-
ctoꝝ a noſtris ſunt predeceſſoribus inſtituta in ſuo

roboꝛe duraturis.Non obſtantibus quibuſcumq̃
priuilegijs eccleſijs monaſterijs:ordinibus: religi
onibus ſeu perſonis eccleſiaſticis ſecularibus vel
regularibus exemptis ſub quauis forma vel expſ-
ſione verborum ab apoſtolica ſede conceſſis q̃ cõ-
tra tenorẽ preſentis conſtitutionis nulli volumus
ſuffragari.cum q̃buſlibet tã ſecularibus quã regu
laribus ſufficere debeat vt tempore interdicti mõ
ꝑmiſſo diebus celebrent ſupradictis.Hec omnia
in dicto .c.

¶ Queſtio.ccxxix

DE materia.q.ccxxix.Nota ꝙ q2 epiſcoꝝ ſu
ꝑiores frequẽter ex diuerſis cauſis habẽt ſe
abſentare a ſuis eccleſijs ꝛ dyoceſib⁹.nec ſemꝑ poſ
ſunt commode ad eccleſias accedere pro miſſa ce-
lebranda vel audienda in ipſis ſine qua eos tranſi
re non decet abſq̃ cauſa rationabili villam dieʒ:in-
dulgetur eiſdem vt altare poſſint habere viaticuʒ
ꝛ in eo celebrare ac facere celebrari vbicumq̃ abſq̃
interdicti tranſgreſſione:illis permittitur celebra
re vel audire diuina.¶ Hec in titulo de priuile-
gijs.captulo Quoniam epiſcopi.Item circa mate
riam eiuſdem q̃ſtionis nota ꝙ cum conceditur ſin
gulari perſone vt tpe interdicti ianuis clauſis ex-
cõmunicatis ꝛ interdictis excluſis voce ſubmiſſa
celebrare valeat vel audire diuina eius familiares
domeſtici ad audiẽdum cum ea ꝛ celebrãdũ ſibi di-
uinum officium licite admittuntur.Non ſic autẽ i
familiaribus alicuius conuentus ſeu collegij eſt
cenſenduʒ.illi enĩ niſi priuilegiati fuerint admit-
ti non debent.Hm̃õi quoq̃ conceſſiõe gaudere nõ
poteſt is cuius cauſa ſeu culpa dolo vel fraude fue
rit ſententia interdicti prolata.ſeu qui ad perpe-
trandum delictum cuius occaſione lata extitit pre
buit conſilium:auxilium:vel fauorem.Hec codeʒ
titu.ſcilicet de priuilegijs.c.licet vobis.§.cum con
ceditur.

¶ Queſtio.

QUaliter exempti tempore interdicti ſe ha-
bere debeãt de qua materia habet.q.ccxlj.
nota in ti.de priuilegijs.c.autoritate vbi prohibet
ab Alex.papa.iiij.ne in capellis edificatis in locis
non exemptis tempore interdicti celebrent vel fa
ciant celebrari diuina qd ſi talia preſumpſerint ab
huiuſmodi per locorum ordinarios ipſorum com
peſcãtur.Et ſi quas ꝓpter exemptoꝝ ipſorum ob-
ſeruatores in eos ſententias protulerint illas peni
tus reuocat papa.ꝛ addit.¶ Inhibemus autẽ ne
in locis etiã exemptis hm̃õi exempti facere aude-
ant:niſi ſuper his licentiam vel priuilegium habe
ant a ſede apoſtolica ſpeciale. Sed Bonifacius
octauus eo.titu.i.c.Epiſcoporum de hac materia
ſic dicit.Epiſcoporum ꝛ aliorum prelatorum que-
relis ſequentibus ꝛ querulofis clamoribus excita
ti preſenti decreto ſtatuimus.ne aliqui ſeculares
aut regulares quantumcumq̃ exemptionis ſeu li-
bertatis ſedis apoſtolice priuilegijs clerici cuiuſ-
cumq̃ ordinis religionis ſtatus vel condictionis
exiſtant ſcienter celebrent vel faciant celebrari
diuina in ciuitatibus.caſtris.villis:niſi quatenus
a iure eiſdem conceditur.ſeu locis aliis interdi-
ctis ab ordinarijs ſiue delegatis iudicibus vel a iu
re aut excommunicatos publice vel interdictos
ad diuina officia ſeu eccleſiaſtica ſacramenta vl ec
cleſiaſticam ſepulturam admittant.Qui vero con
tra preſumpſerint ꝑter alias penas a iure ſtatutas
ingreſſum eccleſie ſibi nouerint interdictũ donec
de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitriuʒ eius cu
ius ſententiã cõtẽpſerunt ſatiſfecerint cõpetenter.
¶ Queſtio.

De materia qõnis.cclix.de his qui dederũt cauſam interdicto vel qui cooperati ſũt ad perpetrandũ delictũ:cuius occaſione lata eſt ſnia interdicti.habes.ſ.eo.ti.in additiõib⁹.q.ccxxxvij. circa materiam.ꝛ.q.ccxxxix.§.vlt.huius quoqꝫ.

¶ Queſtio.ccl.

De qõne.ccl.nota qḋ ibi ponit ſm Innocen.ꝛ Hoſti.de eccſia interdicta non videt hodie locum habere niſi qñ ciuitas vel locus alius eſt interdictus:vt patet extra in ſexto.tit.de ſentẽ.excõ. c.ſi ſententia.ꝛ.c.ſi ciuitas.§.rõne quoqꝫ ſimili.vide.ſ.in additionibus.q.ccxxxij.vbi hec inuenies.

¶ Queſtio.cclix.

Circa materiam.q.cclix. Nota.c.licet vobis in ti.de ꝓuilegijs.vbi ſic dicit licet vobis cõceſſum exiſtat vt interdicti tempore ianuis clauſis excõicatis ꝛ interdictis excluſis voce ſubmiſſa diuina celebrare poſſitis:ad ea tñ aliquos ſi aliunde euenerint niſi ſuper hoc priuilegiati exiſtant nulla rõne recipere debetis ad intellectum ꝛ verificationem etiã eoꝝ que dicunt in hac qõne. Nota ea que.ſ.e.tit.in additionibus poſita ſunt.q.ccxxxij. de forma.

¶ Queſtio.cclxvij.

De materia.q.cclxvij. Nota in titulo.de ſententia excõicationis.c.is qui.vbi ſic dicitur is qui in eccſia ſanguinis vel ſeminis effuſiõe polluta:vel qui preſentib⁹ maiori excõicatione nodatis ſcienter celebrare preſumit lꝫ ſi alias ꝓ temeritate puniendus:irregularitatis tamen cum nõ ſit expreſſum in iure laqueum non incurrit. ¶ Is vo qui ſcienter in loco celebrato ſuppoſito interdicto niſi ſuper hoc ꝓuilegiatus exiſtat aut a iure ſit cõceſſum eidem irregularitatem incurrit a qua neqꝫ per aliũ ꝙ per romanũ pontifice liberari. Etem adeo efficit ineligibilis qḋ nec ad eligendum cum alijs debet admitti.

¶ Queſtio.cclxx.

Circa materiam qõnis.cclxx. Nota id qḋ poſitum eſt.ſ.eo.ti.in additionibus.q.ccxxxvij circa materiam.§.ſequitur ibidem.

De penitentijs et remiſſionibus. Titulus xxxiij.

¶ Qõ.xxxv

In titulo de penitentijs ꝛ remiſſionibus.de qõne.xxxv. Nota ꝙ archiepiſ põt ꝓuinciam ſuã viſitare ſm tenorem ꝯſtitutionis Innocen.iiij. ſuper hoc edite lꝫ non ſint eius ſuffraganei negligentes ꝛ iterare eandem ꝛ ꝓcurationes recipere ꝯtraria ꝯſuetudine ſi qua eſt nõ obſtante. ¶ Põt etiã idem archiepſ dum viſitat ꝯfeſſiones ſubditoꝝ ſuffraganeoꝝ audire ac abſoluere ꝯfitentes ꝛ ipſis penitentias iniungere ſalutares. Hec omnia habentur in ti.de cenſibus c.perpetuo.

¶ Queſtio.lv.

Circa materiam qõnis.lv.ꝛ ſequẽtis.ſ.de poteſtate officialis ꝛ vicarij epi. Nota ꝙ officialis epi ex gñali cõmiſſione officij ſui nõ habet poteſtatem inquirendi:corrigendi puniendi aliquoꝝ exceſſus ſeu aliquos a ſuis bñficijs ſeu adminiſtrationib⁹ amouẽdi:niſi hoc ſibi ſpãlr ꝯmittat ¶ Itẽ eũ in gñali cõmiſſione nequaꝙ illa veniãt que nõ eſſet ꝗs veriſilr in ſpecie ꝯceſſurus officialis aut vicarius epi gñalis bñficia ꝯferre nõ poſſunt niſi hoc eis ſpecialiter ſit commiſſum. Hec in tit. de officio vicarij.c.ij.ꝛ.iij.

¶ Queſtio.lxi.

De materia qõnis.lxi.ſ.de ptãte ꝯfeſſoris electi ſic dicit in ti.de pe.ꝛ re.c.ij.ſi epſ ſuo ſubdito ꝯceſſerit vt ſibi poſſit eligere ydoneũ ꝯfeſſorẽ. ille quẽ is elegerit in talibus q eidẽ epo ſpãliter reſeruant nullam habet penit⁹ ptãtem cuꝫ in gñali conceſſione illa nõ veniant ꝙ nõ eſſet ꝗs veriſilr in ſpecie ꝯceſſurus. Nulla quoqꝫ poteſt cõſuetudine introduci ꝙ aliquis põt ſine ſui ſuperioris licẽtia cõfeſſorem ſibi eligere valeat ꝙ eum poſſit ſoluere vl ligare.

¶ Queſtio.clxxv

De queſtione.lxxv. Nota in ti.de ſentẽ.excõi. c.alma mater qḋ excõicati nõ admittunt ad pñiam:niſi in articulo mortis.vide de hoc.ſ.ti.precedẽti.q.ccxxvij.circa materiam.

¶ Queſtio.clxxxiij.

Circa quãtitatẽ dãde indulgẽtie de qua fit mẽtio.q.clxxxiij. Nota i ti.de pe.ꝛ re.c.vlti.vbi ſic dicit Indulgentie ꝙ ab vno vel pluribus epis in eccleſiaꝝ dedicationibus vel alijs quibuſcũqꝫ caſibus ꝯcedunt vires non obtinent ſi ſtatutum exceſſerint concilij generalis.

¶ Queſtio.cxciij.

De queſtuarijs de quibus habes.q.cxciij.dicitur in ti.de hereticis.c.vt inquiſitionis.j. qḋ ad ipſos officiũ ꝑdicatiõis nullatenus pertinet, ſed eorum intereſt tantũ caritatiua ſubſidia ſuppliciter petere ac indulgẽtiã ſi forte habẽt exponere. Itẽ nota ꝙ ꝯſtitutio clementis in hac.q. poſita ſupra in ſumma confeſſoꝝ non eſt in ſexto.

Incipit additio de quarto libro de ſponſalibus. Tit.j.

¶ Queſtio.iiij

In quarto ti.j.de ſponſalibus ad certitudinẽ queſtionis.iiij.ꝛ ſexte ꝛ quarũdã aliarum ti.ij. Nota qḋ in ſexto in ti.de deſponſatiõe impuberꝝ.c.j.ſic dr expreſſe. Si infantes adinuicem aut vn⁹ maior ſeptennio ꝛ alter minor ſpõſalia contraxerint ipſi vel parentes ꝓ eis niſi ꝑ cohabitationem eoꝝ mutuã ſeu alios vbo vel facto ipoꝝ liquido appareat eoſdẽ in eadẽ volũtate factos maiores ſeptẽnio ꝑdurare ſponſalia hmõi ꝙ ab initio nulla erant ꝑ lapſum dicti temporis minime ꝯualeſcunt Et ideo cũ ſint nulla rõne defect⁹ ꝯſenſus publice honeſtatiſ iuſtitiã nõ inducũt. ¶ Ideoqꝫ ſi pubes vl impubes vl duo ipuberes nõ ꝓximi pubertati tñ quib⁹ etatẽ malicia non ſupplebat ꝑvba ꝯtraxerit de pſenti.ſponſalia eñ illa que iuriſ interpretatiõe tñ fuerunt ſpõſalia de futuro lꝫ verba ꝯſenſuꝫ exprimentia de pñti haberẽt ꝛ matrimoniũ ꝯtrahere intẽderẽt ꝯtrahentes ꝑ aduẽtũ pubertatiſ in matrimoniũ nõ trãſeũt de pſenti nec matrimoniũ qḋ vt matrimoniũ etate ꝓhibente nõ tenuit per lapſuꝫ dicti tpis ꝯualeſcit niſi ꝑ carnis copulã ſubſequutã vel aliquẽ modũ aliũ contrahẽtes eoſdeꝫ tñ eiuſdẽ pſeuerãtia voluntatiſ ad pubertatiſ tpa ꝑueniſſe ꝯſtiterit euidẽter. ¶ Per dictũ tñ ꝯtractuꝫ ꝙ valuit vt potuit non ſicut agebat publice honeſtatis iuſtitia eſt inducta

¶ Queſtio.vij

De qõne etiã.vij.ſic dr in eo.tit.§.porro.qḋ ex ſpõſalib⁹ ꝙ parẽtes ꝓ filijs puberib⁹ vl ipuberib⁹ plerũqꝫ ꝯtrahunt ipi filij ſi expſſe ꝯſẽſerint vl tacite vt ſi pñtes fuerint nec ꝯtradixerit obligãt ꝛ ex eis ouit iuſtitia publice honeſtatiſ.ꝛ eſt idẽ ſi filij tpe ſpõſalioꝝ abſentes ꝛ ẽt ignorãtes eadẽ ſpõſalia poſt ſciẽtes ratificauerint tacite vl expſſe. Alias ex ſponſalib⁹ ꝯtractis a parentibus ꝓ filijs nec ipi filij obligantur nec publice honeſtatis iuſtitia inde ſurgit hec omnia in dicto.c.

De impe

De impedimēto cognationis ſpiritualis Titu. vij.

❡ Queſtio. iij.

Circa titulum de impedimento cognatiōis ſpiritualis. q. iij. ⁊ ſequētibus. Nota in ſexto In titulo de cognatione ſpirituali. c. j. Plura de hac materia compendioſe declarata ſimul ⁊ expreſſa. ſ. ꝙ inter baptizatum ⁊ eū q̄ ſuſcipit de baptiſmo ac inter eundem baptizatum ⁊ ſuſcipiētis filios ⁊ vxorem ante ſuſceptionē carnaliter cognitam ab eodem. Item inter ſuſcipientem patremq̄ baptiſati ⁊ matrem cognatio ſpiritualis in baptiſmo contrahitur que impedit matrimoniū cōtrahendum ⁊ dirimit poſt contractum ⁊ eadem q̄ de ſuſcipiente ſunt dicta. ſunt etiam de baptiſante cenſenda

❡ Queſtio. xx.

Item circa queſtionem. xx. ſ. in quibus ſacramentis ſpiritualis cognatio contrahitur. nota id qḋ in eodē. c. §. vltimo. dicit̄. ſ. ꝙ ex confirmatione ſeu frontis criſmatione ſpiritualis cognatio contrahitur omnibus illis modis quibus contrahitur in baptiſmo vt expreſſum eſt ſupra. eo. c. ⁊ qḋ ſimiliter impedit matrimonia contrahenda ⁊ dirimit poſt contracta. ❡ Itē in. c. ij. dicitur ꝙ perſcathecitſmum qui precedit baptiſmum impedit matrimonium contrahendum ſed per illam cognationem matrimonium poſtea contractum minime ſeparatur. Item in eo. ti. c. quamuis. §. vlti. dicit̄ ꝙ ex datione aliorum ſacramentorum cognatio ſpiritualis nequaquam oritur q̄ matrimoniū impediat vel diſſoluat.

❡ Queſtio. xxv

De queſtione. xxv. nota eo. ti. c. vlti. ꝟ. vbi dicitur qḋ quamuis non plures quā vnus vir vl̄ mulier accedere debeāt ad ſuſcipiendū de baptiſmo infantem iuxta ſtatuta canonum. ſi tn̄ plures acceſſerint ſpiritualis cognatio inde contrahitur: ⁊ matrimonium impediens ⁊ etiā poſt contractū diſſoluens. Et de confirmatione quantum ad hoc: idem iudicium eſt habendum. Hec in dicto. c.

De publice honeſtatis iuſtitia Titu. xiiij.

Circa titulum de publice honeſtatis iuſtitia nota in ſexto ti. de ſponſalibus ⁊ matrimonijs. c. j. plura iuris expreſſione certificata. Nam ibi ſic dicitur ꝙ ex ſponſalibus puris ⁊ certis etiā ſi ꝯſanguinitat̄: affinitat̄ frigiditat̄ ⁊ religionis aut alia quis ratione ſint nulla dummodo non ſint nulla ex conſenſus defectu oritur efficax impedimentū iuſtitie publice honeſtatis ad impediendum ⁊ dirimendū ſequentia ſponſalia vel matrimonia. Nō autē ad precedētia diſſoluendū. ❡ Quare ille q̄ ſponſalia pure ac determinate cum aliq̄ muliere contraxit ⁊ poſtmodū cū ſecūda prioris ꝯſanguinea idē fecit ex prioꝝ ſpōſaliorum vigore quibus per publice honeſtat̄ iuſtitiam ex ſecundis ſponſalibus ſubſecutam minime derogatur ad matrimonium contrahendū cū prima remanet obligatus. ❡ Ille ꝟo qui ſponſalia cum aliqua muliere ſub conditione contraxit: ſi poſtmodum an̄ conditionis euentū cū alia prioris ꝯſanguinea per verba contraxit de p̄ſenti. cum ſecunda remanere debebit ⁊ ex ſponſalibus cōditionalibus an̄ cōditionē extantem ſicuti ⁊ ꝯſenſū non habētibus ⁊ incertis nulla publice honeſtat̄ iuſtitia oritur. Hec in dicto. c. ❡ De hac materia etiam vide ſupra in additionibus eo. libro. tit. j. de ſponſalibus per totum.

De dotibus ⁊ donationib⁹. propter nuptias. Titu. xxv.

Circa titulū de dotibus ⁊ donationibus ꝓpter nuptias. Nota in ſumma qḋ habet̄ i ſexto titu. de pactis. c. ij. vbi dicit̄ ꝙ quamuis pactum patri factū a filia dū nuptui tradebatur in dote cōtenta nullū ad bona paterna regreſſū haberet īprobet lex ciuilis. Si tn̄ iuramēto non vi nec dolo preſtito firmatū fuerit ab eadē omnino ſeruari debebit: cum non vergat in eterne ſalutis diſpendium nec redundet in alterius detrimentum.

Propter materie gn̄alitatē ⁊ vtilitatē de ſexto iudicaui totū tit. de regulis iuris h̄ in fine annectendum.

❡ Bonifacius octauus.

Beneficium eccleſiaſticum nō poteſt licite ſine inſtitutione canonica obtineri.

Poſſeſſor malefidei nullo tp̄e preſcribit.

Sine poſſeſſione preſcriptio non procedit.

Pctm̄ non remittitur niſi reſtituat̄ ablatum

Pcti venia non dat̄ niſi correcto.

Nemo poteſt ad impoſſibile obligari.

Priuilegiū pſonale perſonam ſequitur. ⁊ extinguitur cum perſona.

Semel mal⁹ ſemꝑ preſumitur eſſe malus.

Ratū q̄s habere non pōt qḋ ſuo nōie nō eſt geſtū.

Ratihabitionem retrotrahi ⁊ mandato nō eſt dubium comparari.

Cum ſunt partium iura obſcura reo fauendum eſt potius quam actori.

In iudicijs non eſt acceptio perſonarum habenda

Ignorantia facti non iuris excuſat.

Cū quis in ius ſuccedit alterius iuſtā ignorantie. cauſam cenſetur habere.

Odia reſtringi ⁊ fauores conuenit ampliari

Decet: cōceſſū a principe bn̄ficiū eſſe manſurum.

Non firmatur tractu tēporis qḋ de iure ab initio non ſubſiſtit.

Nō eſt ſine culpa q̄ rei q̄ ad eū nō ꝑtinet ſe īmiſcet.

Nullus plurib⁹ vti defenſionibus prohibetur

Qḋ ſemel placuit amplius diſplicere non pōt

Nō dꝫ q̄s alterius odio pregrauari.

Sine culpa niſi ſubſit cā nō eſt aliq̄s puniendus.

Qḋ q̄s mādato facit iudicis dolo facere non videtur cum habeat parere neceſſe.

Mora ſua cuilibet eſt nociua.

Ea que fiunt a iudice ſi ad eius non ſpectant officium viribus non ſubſiſtunt

Scienti ⁊ conſentienti non fit iniuria neq̄ dolus.

Que a iure communi exorbitant nequaquā ad cōſequentiā ſunt trahenda.

Qḋ oēs tangit debet ab omnibus approbari.

In obſcuris minimū eſt ſequendum.

Cū q̄s certus eſt vlterius certiorari non debet.

Non licet actori qḋ reo licitū non exiſtit.

Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum.

Generi per ſpeciem derogatur.

Pl⁹ ſemꝑ in ſe continet qḋ eſt minus.

Pro poſſeſſore habetur qui dolo deſijt poſſidere.

Utile non debet per inutile vitiari.

Ex eo non debet quis fructū conſequi qḋ viſus ēxtitit impugnare.

Cū quid prohibet̄ ꝓhibēt̄ oīa que ſequunt̄ ex illo

¶ Prologus tabule.

In hac tabula vbicūqꝫ ſit ſimpliciter libri vel queſtionis aut remiſſionis aſſignatio intelligendū eſt de ipſa ſumma. vt cū dicitur libro tali queſtione tali vel ibidem. de additionibus autem quas de ſexto libro decretaliū collectas in fine ſumme in ſpeciali tractatu ſub eiſdem titu. ⁊ frequenter ſub numero earundem queſtionum additū ſi ſit aſſignatio in additionibus libro tali. titu. tali vſi. tali. vel in additionibus. Ibidē ſed qḋ poſtea ſequitur in ſimplici aſſignatione querendū eſt in ſumma. ¶ In additionibus quoqꝫ hoc aduertendum eſt. qḋ cum dicitur .c.q. intelligitur. In ti.eo. ⁊ de his que ponūtur ſub numero eiuſdē queſtionis. ¶ Nota etiam quod in hac tabula vbi poſt numerum non ponitur principiū queſtionis ad quā ſit remiſſio. ſed tñ .c. Intelligitur eadem eſſe queſtionis inceptio ſicut hic in tabula ponitur. ¶ Aliquas quoqꝫ dictiones latiorem materiā cōtinentes. diſtinxi vt citius inueniatur qḋ qritur lꝫ illa diſtinctio non ſit perfecta totaliter ſed de vno membro plura frequenter in alio inueniantur. Nam ⁊ diuerſis queſtionibus vt plurimum aliqua de eadem materia ponuntur vnde qḋ in vna non inuenitur in alia queratur donec tota vni⁹ dictionis materia plegaſ.

¶ Incipit tabula ſup ſummam confeſſorum.

Abbas. Utrum vnus abbas poſſit pſidere in diuerſis monaſterijs lib.j.tit.vij.de apoſtatis .q. xxv. vtrum aliquis.

Utrum abbas in collatione alicuius prioratꝰ poſſit aliqḋ onꝰ imponere lib.j.ti.j.de ſymonia q.lxxiiij. Utrum abbas.

Abbas pōt licentiare monacha aliqua retinere quo ad vſum li.j.t.viij.de voto.q.xviij. Quid de hiis in fi.

Utrū monachus magis obedire debeat abbati vel epiſcopo.li. iij.ti.xxxiij.de ſentē.pcep.diffi.⁊ excōicat .q.xx. Quid ſi epūs

Utrum abbas poſſit prohibere monacho ne confiteatur epiſcopo vel penitentiario eius.c.t.q.xvij.c.q.

Utrum nouitius vel clericus ſecularis aut laicus poſſit poſtulari in abbatem.lib.iij.ti.iiij. De neophitis nō ordinan.q.iij. Sꝫ nunquid Item de hoc in additionibus li.iij.titu.xxvj. de electione.q.v. Item circa.v. Item.c.c.

Quere obedientia. monachus. confeſſio. abſolutio. electio. neophitus.

¶ De abſolutiōe ⁊ abſoluēdo ⁊ de modo abſolutionis.

Abbatiſſa. Quere femina

Abſolutio. In quibus caſibus iniciens manus violentas in clericum vel religioſum. citra ſedem apoſtolicā abſolui poſſit li.iij.ti.xxxiij.de ſen. excōmunica.q.xxxvj. Deinde quero.

Exiſtens in periculo mortis citra ſedem apoſtolicam abſolui poteſt ⁊ qḋ tali ſit iniungendum. ⁊ de quo periculo mortis illud ſit intelligendum. Ibidem in prin. queſtionis.

De abſolutione illorum qui habent temporale impedimentum ibidem.v. Item nota.

Citra ſedem apoſtolicam abſoluitur qui habet iuſtum impedimentum ibidem verſiculo. Secundus. Quid de eo qui clericum loricatum in bello capit vel ledit ibidem.v. Quartus et ſequenti.

Quid ſi mulier mutilauerit vel occiderit clericum ibidem.vſi. Quintus.

A quo abſoluitur mulier incendiaria ſacri loci vel falſificās litteras pape ibidem.

An filiusfamilias et ſeruus teneantur ire ad curiam pro abſolutione ibidem.v. vndecimus.

A quo abſolui debeat qui non poteſt vel non tenetur ire ad curiam.ea.q.in.fine.

Modo ſatis eſt expreſſum quod epiſcopi poſſunt abſoluere qñ leuis eſt iniuria in additiōibus.e.q.v. Nota etiam circa.

Quid intelligatur leuis iniuria vt.ſ.epiſcopus poſſit abſoluere.q.xxxvij. Qui vero.

Quid ſi propter temporale impedimentum quis abſolutus poſtea non preſentat ſe ſuperiori vel non ſatiſfacit vt iniunctum eſt ei.q.xxxviij. Quid cum aliquis. Et in additionibus.e.q.v. etiam exprimitur de hoc ius nouum quia reincidit in eādem excommunicationem.

Quis abſoluet regulares ſi alios regulares vel clericos ſeculares percutiunt.q.xxxix. poſt hoc quero.

De hoc etiam in additionibus.e.q.

Quis abſoluet religioſum ſi prelatus ſuus laicus eſt vel ſi prelatus ſuus mortuus eſt vel excōmunicatus eſt. ibidem in fine Item de hoc infra.

Qualiter duo abſoluent vnum monachum cum monachus vnius clauſtri percuſſit monachum alterius clauſtri.q.xl. Sed qualiter

Quis diſpēſabit cum eis qui recipiunt ordines in excōmunicatiōe.q.xlj. quid de his.

Quid de religioſis qui non habent prelatos abbates ſed priores.q.xlij. Quero etiam.

De receptione excōmunicatorum ad religionem ⁊ de eorundē abſolutione.q.xliij. Quid ſi aliquis ⁊ duabus ſequentibus.

Utrum regulares abſolui poſſint a prelatis ſuis in caſibꝰ quos ſibi papa retinuit. vt de falſantibus litteras ſuas. Et huiuſmodi. Et a ſententia hmōi.q.xlvij. Deinde quero.

Quis abſoluet religioſos non habentes prelatum ſacerdotem. q.xlviij. Quis poteſt. Item de hoc.ſ.

Quid ſi templarius vel monachus vnius dyoceſis percutit templarium vel monachum alterius dyoceſis Ibidem in fi.

Quis poſſit abſoluere a minori excōmunicatione quacunqꝫ .q. xlix. circa minorem in fi.

Utrum epiſcopus vel legatus abſoluere poſſint cū ſunt extra dyoceſ. ſeu territorium ſuum.q.liij.c.

Abſolutio ex falſa cauſa non tenet.q.lxiiij. Quid ſi dicat in fine.

Abſolutio reddit qḋ excommunicatio intulit.q.lxxj. poſt hoc quero.v. Nota etiam.

Generaliter quis poſſit a ſententia excōicationis abſoluere.q. lxxv. Poſt hoc quero. Et ſequenti in fine.

Quis poteſt abſoluere poſt mortem ⁊ ad qḋ valet talis abſolutio. ibidem.ſ.q.lxxv.

Cum conditor canonis non retinuit ſibi auctoritatem abſoluendi quibus tunc hoc cōceſſiſſe videtur.q.lxxvij. Deinde quero

Quid de eo qui in terra ſua incidit in canonem late ſententie a quo poterat abſolui ab epiſcopo ſuo et poſt trāſfert domicilium ad alium epiſcopatum. Nunquid poterit ab iſto epiſcopo abſolui.q.lxxviij. Quid de clerico

In quibus caſibus reſeruat ſibi papa excommunicatorum abſolutionem.q.lxxix.c.

Quam poteſtatem in abſoluendo habeant legati ſiue mittantur a latere ſiue non ibidem.

A quo abſolui debeat in crimine participans excommunicato ibidem.

De abſolutione participantium excōmunicatis quando aggrauata eſt ſententia in participantes.q.xc. Sed nunquid.

Utrum quilibet ſacerdos poſſit abſoluere a minore excommunicatione propter participationem in loquendo et huiuſmodi q.xcj. vtrum a minori.

Quis poſſit abſoluere a ſententia hominis ſiue iudicis.q.xcij. Deinde quero.

Succeſſor abſoluit a ſentētia predeceſſoris ibidem.

Quis abſoluet ab excommunicatione epiſcopali ſede vacante in additionibus.c.q.ſ.xcij. de queſtione.

Quid ſi archiepūs de facto abſoluat in caſu nō conceſſo excōmunicatos ab epiſcopo.q.xciij. Sed quid.

Utrum epiſcopus poteſt abſoluere excommunicatos a ſubditis ſibi.q.xciiij.c.

De abſolutione excōmunicatorum in genere pro aliquibus dānis factis. Et an tales abſoluendi ſint ſub conditione.ſ.ſi ſatiſfecerunt. ibidem et.q. ſequenti.

Quid ſi epūs vel ſacerdos committit mihi in genere abſolutionem omnium excommunicatorum. Nunquid poſſum abſoluere aliquem de quo in particulari non commiſiſſet.q.xcvj.c. de hoc in additiōibus.ti.vlti.de regulis iuri.j.verſi. dicitur circa finem. In generali conceſſione non veniunt. que non

eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus.

In quibus caſibus fallit illa regula qd qui excommunicare poteſt etiam abſoluere poteſt.q.xcvij.c

Quid ſi papa mandat alicui qd aliquem excõmunicet nunquid poteſt abſoluere.q.xcviij.c.

Nunquid metropolitanus cum ſuper excommunicatione lata ab epiſcopo cauſa defertur ad eum ſiue per appellationem. ſiue per querelam tenetur remittere abſoluendum ad epiſcopum pro abſolutione.q.xcix.c.

Quid ſi ſententia excõicationis lata fuit ab ordinario vel delegato ⁊ a ſummo pontifice cõfirmata an ille qui tulit poſſit ab ea abſoluere.q.c.c.

Utrum alius quam ſacerdos proprius abſoluere debeat a ſententia excõmunicationis que lata eſt pro furtis ⁊ pro rebus perditis ⁊ huiuſmodi. Et quid ſi ſic denunciatus: nõ eſt ſoluẽdo.lib.iij.titu.xxxiij.de pe.⁊ re.q.liij. De excommunicationibus. Et ſequenti.

Qualiter fieri debeat abſolutio a minore excõmunicatione ⁊ a quo li.iij titu.xxxiij.de excõmunicato.q.cj. Reſtat videre.

Qualiter fieri debeat abſolutio a maiori excõmunicatione ſiue quis excõmunicatus ſit pro contumacia ſiue pro offenſa. ſiue ab homine ſiue a iure.q.cij.c. Et.q.cxv.poſt hec iuſti.

Nota ibidem.ſ.q.ciij.an iuramentũ ſit de ſubſtantia abſolutionis.⁊ quid iurare debeant.

Quid ſi abſoluendus dicat orationes cum abſoluente.ibidem in fine.

Quid ſi dicat iudex vel prelatus habe te pro abſoluto.vel ſcias te abſolutum vel huiuſmodi.q.lxix.c.

An pueri ⁊ mulieres abſoluendi iurare debeant.q.ciiij. Sed nunquid.

Cui applicabitur ſatiſfactio pecuniaria que debet fieri propter violentam manuum iniectionem.q.cv.c.

Quid ſi laicus qui fecit iniuriam clerico petit abſolutionẽ ſciẽte clerico ⁊ non cõtradicente .q.cvj.c.

Quid ſi excommunicatus offert ſe ad iuſtitiam ⁊ aduerſarius appellat ne abſoluatur.q.cvij. Pone.

Quid ſi abſoluendus tenetur preſtare emendã vel cautionem ⁊ non põt.q.cviij. Ponamus ⁊ ſequenti.

Utrum aliquis nudo verbo poſſit abſolui.q.cx.c.

Utrum abſolutio iniuſta teneat ibidem.

Quid ſi aliquem abſolui de facto: quẽ abſoluere non potui.q.cxj.c.

Quid de ſacerdote qui furem q̃ excommunicauit ſiue in generali ſiue in ſpeciali abſoluit ſine ſatiſfactione abſentem ⁊ ignorantem. q.cxij.c.

Utrum aliquis poſſit inuitus abſolui ab excommunicatione.q.cxiij.c.

Quid de excõmunicationibus dubijs.q.cxiiij.c.

Cuius modi mandata fieri debeant abſoluto, ab excommunicatione.q.cxv. Poſt hec.

Non debet alicui ſub debito iuramenti iniungi qd preſumitur non ſeruare ibidem.

Quid ſi aliquis non ſeruat mandata ibidem.

Iniuſte excommunicato nihil iniungitur cum abſoluitur ibidem in fine.

Quid ſi excommunicatus dicat cauſam dubiam.vel nullaꝫ vel falſam.q.cxvj.c.

Quid ſi dicat ſententiam nullam.q.cxvij.c.

Quid ſi excommunicator recognoſcens errorem ſuum: vult ipſum reuocare et corrigere ſed alter appellat ne hoc fiat .q.cxviij.c.

Quid ſi aliquis pro pluribus cauſis ſiue exceſſibus vna ſententia eſt ligatus et facit ſe abſolui.vna cauſa tacita vel ſi plures ſunt excõmunicationes. Nunquid tot erunt abſolutiones .q.cxix.c. Et q. ſequenti.

Ubi etiam nota quibus verbis vti debeat abſoluens a pluribus excõmunicationibus.

Qui abſoluitur a papa vel a legato: caute facit ſi petit abſolutionem etiam de oblito ibidem in fine.

Qualiter abſoluetur defunctus qui in vita penituit ſed ſacerdotem abſoluentem habere non potuit.q.cxxj.c.

Duplex eſt abſolutio. ſ. iudicialis ⁊ penitentialis .li.iij.ti.xxxiij. de peni .et re.q.xxvj. Quere hic.

Quare non eſt duplex excommunicatio ſicut eſt duplex abſolutio.q.xxxvij. Sed quare.

Utrum in ſacramento penitentie forma abſolutionis dici debeat ſub modo indicatiuo.q.lxxxix. Quia poſt.

Utrum requiratur impoſitio manuum ſacerdotis quando abſoluit.q.xc.c.

Quere excõmunicatio. Satiſfactio.confeſſio.

Acceptio perſonarum.

Utrum peccet epiſcopus dans beneficium bono ſi preter mittat meliorem.li.iij.ti.xxxiij.de pe.⁊ remiſſio.q.ccxxxvi. circa acceptionem.

Utrum prelatus eccleſie poſſit committere ſuo cõſanguineo curam eccleſie poſtpoſito meliori.q.ccxxxvij.c.

Accidia. Utrum accidia ſit peccatum.lib.iij.titu.xxiiij. de penten.⁊ re.q.ccxx.c.

Utrum accidia ſit peccatum mortale.⁊ qñ contra qd preceptum ſit Et qd propter ſit accidia.q.ccxxj.c.

Accommodatio. Quid ſi quis rem ſibi ad vſum conceſſam alij accõmodauerit.lib.ij.ti.vj.de furtis q. v. Quid ſi aliquis.

Quere furtum. Commodatum.

Accuſatio. Quid ſit accuſatio ⁊ qualiter fieri debeat.lib.ij.titu.v.de raptoribus.q.clxxxix.c.

Quid ſi quis accepit pecuniam vt accuſet vel non accuſet ibidem in fine.

Utrum homo teneatur accuſare.q.cxc.c.

Utrum homo teneatur accuſare aliquem ſuper his que ille in ſecreto recepit.ibidem.

Tribus modis redditur accuſatio vitioſa.q.cxcj. Quomodo.

Nota ibi. Quid ſit calumniari.preuaricari.et tergiuerſari.

Aliquando licet ab accuſatione deſiſtere ibidem.

De quibus criminibus aliquis abſolutus eſt .non debet accuſatio replicari ibidem in fi.

Utrum falſo accuſatus poſſit accuſanti iniuriam illam remittere.q.cxcij.c.

Utrum accuſatus peccet mortaliter negando vel celando in iudicio veritatem per quam condemnaretur.q.cxciij.c.

Quid ſi iudex querat ab accuſato qd non debet ibidem.

Utrum liceat alicui accuſato calumnioſe ſe defendere.q.cxciiij.c.

Nota ibi qua veritatem teneatur accuſatus dicere vel non.

Quando licitum eſt appellare.vel non.q.cxcv. Utrum liceat.

Utrum liceat alicui condẽnato ad mortem ſe defendere per violentiam vel per fugam.q.cxcvj.c.

Qui prohibentur vel admittuntur ad matrimonium accuſãdum li.iiij.titu.o.xx.de diuortio.propter conſanguinitatem.q.j.v.j.

Quid ſi tempore cõtractus matrimonij tacuit ⁊ poſtea vult accuſare.q.ij. Pone.

In matrimonio improprie dicitur accuſatio .li.iiij. titu.xxj. de forma accuſandi matrimonium.q.j. quero ergo.

Que ſit forma accuſandi matrimonium ibidem.

Qualiter differenter ſe habet accuſatio vel denunciatio ad matrimonium cotractũ ⁊ contrahendum.q.viij. Quero etiam.

Quis admittatur ad accuſationem adulterij et ſpecialiter quãdo fit ad ſeparationem thori.li.iiij.ti.xxij.de diuortio propter fornicationem in principio.

Qualiter hec accuſatio fieri debeat.q.j.primo ergo

Que ſit forma libelli talis accuſationis ibidem.

Quando maritus poteſt vxorem accuſare de adulterio.vel econuerſo.q.ij.c.

Extenditur hec cauſa ad fornicationis ſuſpitionem ad vitium ſodomicum ⁊ ad fornicationem ſpiritualem .ſed differenter ibidem.

Quid ſi vir innaturale opus exerceat cum vxore propria.q.iij. circa vitium.

Quid ſi quis aliam polluit quã vxorẽ extra clauſtra pudoris. vel ſi aliquis polluit ſe proprijs manibus nunquid propter hoc poteſt dimitti.q.iiij.c.

Nunquid propter voluntatem fornicãdi poteſt dimitti .q.v.c.

Utrum ex precepto teneatur vir coniugem adulterantem dimittere .q.vj. Quero etiam.

Utrum vir mulierem adulterantem poſſit propria autoritate dimittere.q.vij.c.

In quibus caſibus vxor adultera non poteſt accuſari a viro nec repelli

repelli.q.viij.c.
Quis ſit effectus huiuſmodi accuſatiōis.ſ.de adulterio.q.ix.c.
Quid ſi vir propria autoritate dimiſit vxorem fornicantem et intrauit monaſterium.q.x.c.
Quere inquiſitio.

ADiuratio.
Utrum liceat hominē adiurare. Et quid ſit adiurare li.iij.ti.xxxiiij.de pe.et re.q.ccxlvj.Deinde quero.
Utrum liceat demones adiurare.q.ccxlvij.c.
Utrum liceat adiurare irrationalē creatura.q.ccxlviij.c.

ADoptio.
Quid ſit adoptio et que ſint eius ſpecies.li.iiij.ti.viij.de cognatione legali.q.ij.Quero ergo et ſequenti.
Ubi etiam nota in quo differant adoptio et arrogatio. Et qualiter fiūt.ſ.autoritate principis vel magiſtratus.
Quid ſi non ſeruatur iſta forma.ſed aliquis in domo per ſe vel coram vicinis aliquam puellam recipit in filiam.q.iiij.c.
Quis poteſt adoptare.q.v.c.
Quis pōt adoptari.q.vj.c.
Quis ſit effectus adoptionis vel arrogationis.q.vij.c.
Quibus filius adoptiuus efficiatur frater.q.viij.Poſt hoc.
Quere cognatio legalis.

ADulatio.
Quid de his qui dant adulatoribus et an hoc ſit peccatū mortale.lib.ij.ti.v.de raptoribus.q.xxij.Cum cauſa clerici.
Utrum adulatio ſit peccatum .lib.iij.titu.xxxiiij.de pe.et re.q.cclviij.
Quando laudare hominem ſit peccatum vel non.q.cclix.c.
Utrum velle placere hominibus ſit peccatum.q.cclx.c.
Utrum adulatio ſit peccatum mortale.q.cclxj.c.
Quere litigium.

ADulterium.
Quid ſit adulterium li.ij.titu.v.de raptoribus.q.j.primo ergo.
Quid iuris de muliere adultera.ſiue celebratum ſit diuortium ſiue non. Et quādiu expectabit reconciliationem. Et an poſſit intrare religionem.lib.j.titu.viij.de voto.q.lviij.Quid ſi vxor.
Quid facere debeat mulier que concepit de adulterio vel alienum partum ſuppoſuit vt non fraudentur legitimi heredes li.ij.ti.v.de rap.q.xxiij.Deinde quero.
Quid de filijs illius, qui viuente vxore ſua ducit aliam vtraque ſciente impedimentum qualiter.ſ.filij ſecundi matrimonij ſe habere debeant in ſucceſſione hereditatis.q.xxv.c.
Utrum mulier filios ſuſceptos de occulto adulterio poteſt facere heredes ſaltem in portione ſua vel legitimorum coheredes q.xxvj.Quid ſi mulier.
Quid iuris de eo qui ducit in matrimonium quē polluit per adulterium.lib.iiij.ti.ix.de impedimento criminis.q.ij. Que ſint crimina.
Nota ibi tres caſus.in quibus tale matrimonium ſtare nō poteſt.vnus ſi adulter vel adultera machinatus eſt in mortem coniugis.Alius ſi preſtet fidem adultere qd ea ducat poſt mortem legitime. Tertio ſi de facto contrahit cum ea.
Quid ſi adulter occidit maritum adultere ſiue vt eam habeat.ſiue in bello vel alio caſu ibidem.
Quid ſi mandauit vel conſuluit eum interfici vel ſi ratum habuit interfectum eum eſſe.ibidem.
Quid ſi quis occidit maritum vt habeat vxorem ſed tamen nō polluit eam viuente viro ibidem.
Quid ſi aliquis ſimpliciter promiſit adulteram ducere ibidem
Quare datio fidei dirimit tale matrimonium ibidem.
Quid ſi aliqua contrahens cum adulterante inſcia eſt impedimenti et poſtea intelligit prima mortua vel etiā ea viuente.q.iij.de tertio.
Quid ſi mortua prima anteq̄ ſecundam cognoſcat duxit tertiam.q.iiij.Sed quid.
Sed quid ſi tertiam duxit cum iam ſecūdam cognouiſſet poſt mortem prime.q.v.c.
Quid ſi contraxit cum duabus.vel.x.inſcijs priore viuente.q.vj.c.
Sed qualiter intelligitur aliqua inſcia eſſe q.vij.c.
Quid ſi aliquis coniugate dat fidem de ea, ducēda poſt mortem coniugis vel de facto cum ea contrahit antequam eam cognoſceret.q.viij.Pone.
Utrum in aliquo caſu liceat vxorem adulteram occidere.q.j.Quero etiam.
Quere.Accuſatio.Diuortium.

ADuocatus.
Que ſint in aduocatis attendenda. Et ſpecialiter quis poſſit eſſe aduocatus.li.ij.ti.v.de raptoribus .q.clxvij.c.
Non debet quis eſſe iudex vel aſſeſſor cauſaz in qua vult eſſe aduocatus.ibidem.
Clericus non debet eſſe aduocatus in cauſa cōtra eccleſiam in qua beneficiatus eſt.ibidem in fine.
Sed nunquid in hoc caſu reputabitur epiſcopus extraneus reſpectu capituli vel econuerſo aut canonicus reſpectu epiſcopi vel capituli.q.clxviij.Sed quantum.
Quid ſi clericus beneficiatus eſt in diuerſis eccleſijs nunquid poteſt preſtare patrocinium vni.contra aliam.q.clxix.c.
Quando iudex ex officio ſuo teneatur dare aduocatum vel nō Et quid tunc iuris.q.clxx.c.
Cuius modi cauſam poſſit aduocatus aſſumere. et qd ſi ſcienter aſſumit iniuſtam.q.clxxj.c.
Aduocantes in foro eccleſiaſtico debent ſingulis annis iurare qd non foueant niſi cauſam iuſtā et ,ibidem de procuratoribus ibidem in fi.
Quis ſit debitus modus aduocandi.q.clxxij.c.
Poteſt aduocatus occultare ea per que eius proceſſus impediretur.ſed non licet ei aliqua falſitate vti. Ibidem in fine.
Quale ſalarium poſſit exigere vel recipere.q.clxxiij.c.
Nota ibidem qd licite poteſt recipere ſalarium.
Quando iuriſconſultus poteſt vendere conſilium vel non ibidem.
Quid ſi aduocato nihil certi pro ſalario promiſſum eſt vel pactum.ibidem in fi.
Utrum aduocatus teneatur preſtare patrocinium cauſe pauperum et qn.q.clxxiiij.c.
In quibus caſibus teneatur ,aduocatus ad reſtitutionem .q.clxxv.c.
Quare aduocatus poſſit iuuare aliquem in cauſa dubia cum hoc non liceat in bello niſi ſubiectis.q.clxxvj. Quero etiam.

AFfinitas.
Quid ſit affinitas.lib.iiij.titu.xv.de impedimento affinitatis.q.j.Et quero.
Fornicaria copula generat affinitatem ſicut matrimonialis ibidem.
Quod ſunt genera affinitatis. Et qualiter affinitas contrahitur. Et que affinitas impedit matrimonium. Et vſque ad quoſtum gradum. Et qualiter gradus computentur.q.ij.c.
Quid ſi moritur conſanguineus mediante quo contrahitur affinitas.q iij.c.
Utrum per extraordinariam pollutionem contrahatur affinitas q.iiij.Sed quid.
Quid ſi vir intrauit clauſtra pudoris ſed ſemen non emiſit.q.v.c.
Quid ſi intrauit et vir emittit ſemen ſed mulier nō.q.vj.Quid ſi frangit.
Quid iuris ſit ſi aliquis cognoſcit conſanguineam vxoris ſue in quinto gradu.vel vltra.q.vij.Circa hanc.

ALea.Quere ludus.

ALienatio.
Quere donatio.Teſtamētum.Seiſina.

ALtare.
De altari portatili.lib.iij.ti.xliiij.de ſacramētis iterandis vel non.q.cxxvj.vbi ſiue in quo.
Presbyteri ante conſecrationem eccleſie poſſunt erigere altaria vt volunt ſed non in eccleſia conſecrata ſine cōſenſu epiſcopi.Ergo nec deſtruere.q.cxliij.Quis poteſt in ſi.
Quere Miſſa.Conſecratio.Calix.Eccleſia.

AMbitio.
Utrum ambitio ſit peccatum lib.iij.titu.xliiij.de penitē.et re.q.cclxvj.c.

Nota ibi quod appetitus honoris tribus modis poteſt eſſe inordinatus.

A Pparatus Exterior. Quere ſuperbia.

A Ppellatio.

Utrum liceat iudicium declinare per appellationem .lib.ij.ti. v.de raptoribus.q.cxcv.c.

Quid de ſententia excommunicationis lata poſt appellationē legitimam: ſi eam quis non fuerit proſecutus in additionib' li. iij.ti.xxxiij.de excōmunicatione.q.lxxiij. Circa materiam.

Quere excommunicatio.

A Poſtata.
Quid ſit apoſtaſia. Et vnde dicatur.lib.j.titulo.vij . de apoſtatis.q.j.c.

Triplex eſt apoſtaſia.ſ.perfidie inobedientie ⁊ irregularitatis ⁊ hoc fit multis modis.q.ij. Que ſint. De pena iſtius triplicis apoſtaſie.q.iij. Que apoſtatarum pena.

Qualiter redeuntes ab iſta triplici apoſtaſia ſint recipiendi. q. iiij.c.

Quid de hiis qui licet corde non dubitent in fide faciunt tamē exterius aliquas reuerentias ydolis.q.v.c.

Utrum liceat chriſtiano ſumere habitum ſarracenorum aut infidelium ⁊ ſimulare ſe taliter ſarracenum.q.vj.c.

Quid ſi aliquis accepit primam tonſuram tantum nunquid poteſt eam deſerere.q.vij.c.

Nota ibi generaliter: quando clericus poteſt tonſuram ⁊ habitum clericalem dimittere. Et quando amittit priuilegium clericale. Item de hoc in additionibus libro.iij. titulo .iij.de bigamis in principio.

Quid de eo qui ſola libidine viuendi laicaliter ſine rationabili cauſa dimittit clericatum. in titu. de apoſtatis.vbi.ſ.q. proxi.v. Addit autem.

Tribus modis conſtare poteſt: quod aliquis nullo modo vult retinere priuilegium clericale.q.viij. Quero etiam.

Quid ſi clericus in ſacris ordinibus conſtitutus de facto ducit vxorem. Deinde redit ad clericatum.q.ix.c.

Utrum apoſtata a religiōe ſit ipſo facto excōmunicat'.q.x. Deinde Et in additionibus.li.iij.titu.xxxiij.de excōmunicatione q. xxxiiij. Circa queſtionem.

Utrum abbas apoſtatam redire volentem teneatur recipere in titu.de apoſtatis.q.xj.c.

Quid ſi abbas non vult eum recipere.q.xij.c.

Quid de hiis que lucratur monachus in apoſtaſia.q.xiij.c.

Quid ſi talis intrauit ſecundum monaſterium de licentia abbatis vel ſine eius licentia .q xiiij c. Et ſequenti.

Quid de hiis que lucratur monachus de monaſterio expulſus q.xvij.c.

Quid ſi monachus reductus ad monaſterium non vult reaſſumere habitum.q.xvij.c.

Quere religio.

A Qua benedicta.
Utrum aqua benedicta ſiue aſperſio aque benedicte ſit ſacramentum. libro.iij.ti.xxiiij.de ſacramentis ite.vel non.q. ij.c.

Quid cum aqua nō benedicta apponat aque benedicte.q.iij.c.

Arbitrium in qua forma debet pronunciari ſententia arbitrorum in additionibus.li.iij.ti.xxvj.de electiōe.q.vij. Circa materiam.

Arbitri in plurali numero pronunciabāt ſententiam ſecus in electione lib.iij.ti.xxvj de electione.

A Rchidiaconus.
Quid de officio archidiaconi.prepoſiti.decani.⁊ aliorum talium.li.iij.ti.xxvij De differentijs officiorum.q.viij.c.

A Rchiepiſcopus.
A quibus conſecratur primas vel archiepiſcopus.lib.iij. titu.xxij.de etate ordi.q.xxviij.a quo conſecrandi.

In quo loco conſecrandi ſunt.q.xxxj.c.

De poteſtate archiepiſcopi.li.iij.titu.xxvij.de differētijs officiorum.q.iiij.quā interdictionem. Et.q. precedenti.vbi.etiā Nota octo caſus in quibus archiepiſcopus habet poteſtatem in ſubditos ſuffraganeorum ſuorum adduntur etiam de hoc plures alij caſus.

De viſitatione archiepiſcopi. Et qđ cum viſitat poteſt audire cōfeſſiones ſubditorum ſuorum ſuffraganeorum.in additionib' li.iij.ti.xxxiiij.de pe. ⁊ re.in prin.

Archiepiſcopus priuilegius iuo habet in epiſcopum.ꝙ in ei' ſubditum vbi ſ.ſ.q iiij.

Si epiſcopus ſit excōmunicatus nō propter hoc deuoluitur poteſtas ad archiepiſcopum.ibidem in ſi.vide etiam aliquid de hoc in additionibus.lib.iij.titu.xiij.qđ ordinandus ſit.do.ſ. bene ꝓpoſit'. Circa prima.q.item in titu.

Utrum archiepiſcopus poſſit celebrare conſilium prouinciale irrequiſito primate.q.vj.vtrum metropolitanus.

Quere. Excommunicatio. Abſolutio.

A Rra.
Que arre ſponſalitie reſtituende ſint li.iiij.ti.j. de ſponſalibus..q.ij. Qualiter.v.item contrahitur.

Qualiter fiat ſubarratio. Et quando faciat preſumi pro matrimonio. Et qui pro ſponſalibus.c.q.v. De anuli.

A Rrogatio. Quere adoptio.
A Rs mechanica. Quere negotiatio.

A Rctitudo. Quere Impedimentum.
A Scriptitius. Quere Seruus.

A Ssiſſinus.
De pena eorum qui aliquem procurāt occidi per aſſiſſinos vel qui eos recipiunt defendunt vel occultant.libro tertio titulo xxxiij.de ſententia excōmunicationis.q.xxxiiij.in quib' caſibus.ver. Hoſtienſis.vo.

A Stutia.
Utrum aſtutia ſit peccatum ſpeciale. lib.iij.titu.xxxiiij. de pe.⁊ re.q.cccxxij c.

Nota ibi aliquid de dolo ⁊ fraude.

A Uaritia.
Utrum auaritia ſiue cupiditas ſit peccatum. lib.iij. titu. xij.de cupidis non ordi.q.j. Circa hanc.

Utrum auaritia ſit peccatum mortale.q.ij.c.

Quare cupidus prohibetur ordinari ⁊ eligi.q.iij deinde quero.

Nota ibidem plura mala que ſunt in cupiditate.

¶ Sequitur de litera. B.

B Aptiſmus.
Quid ſit baptiſmus.lib.iij.titu.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel non.q.ix. Deinde quero.

De ſubſtātia baptiſmi ⁊ cuiuſlibet ſacramenti ſunt tria ibidem.

Que ſit forma baptiſmi.q.x.c.

Quid ſi in baptiſmo vnus immergat puerum ⁊ alter dicat verba: vel vnus partem verborum ⁊ alter aliam partem .ibidem et infra.q.xxxviij.vtrum baptiſmus in ſi.

Quid ſi cum aliquid immutatur de forma debita Et que mutatio impediat baptiſmum ⁊ que non.q.xj.c.⁊ ſequenti.

Ubi etiam nota qualiter baptizabant in primitiua eccleſia.

Utrum baptiſmus poſſit fieri tantū in pura aqua vel ēt in permixta.q.xiij.c.

Nota ibi an in liꝗuio.aq̄s ſulphureis in luto ⁊ huiuſmodi poſſit fieri baptiſmus.

Periculoſum eſt in aqua nimis frigida baptizare ibidem.

Utrum immerſio ſit de neceſſitate baptiſmi an ſufficiat aſperſio. Et quā partē corporis oportet immergi.vel aſpgi.q.xiiij.c.

Utrum debeat fieri trina immerſio.q.xv.c.

Quis ſit effectus baptiſmi.q.xvj.c.

Utrum fictio impediat effectum baptiſmi.q.xvij.c.

Utrum fictione recedente: baptiſmus habeat effectū.q.xviij.c.

Utrum iam iuſtificati teneantur ad baptiſmum.q.xix.c.

Utrum baptiſmus aque poſſit in aliquo ſuppleri.q.xx.c.

Utrum effectus baptiſmi equalis ſit in omnibus.q.xxj.c.

Utrum baptiſmus poteſt tradi a malis miniſtris.q.xxij. circa miniſtros.

Utrum qui ſcienter ſuſcipit baptiſmum a malo miniſtro ſiue ab communicato heretico vel ſuſpenſo.peccet mortaliter.queſtio ne.xxiij.c.

Quid de ſacerdote qui non vult baptizare niſi dato ſibi aliquo precio

precio.q.xxiiij.c

Utrum malus miniſter peccet mortaliter baptizando.q.xxv.c.

Quis ſit debitus miniſter baptiſmi.q.xxvj.c.

Pluribus non ſacerdotibus preſentibus in neceſſitate quis debeat baptizare. ibidem.

Utrum melior ſit baptiſmus qui confertur a bono ꝙ qui confertur a malo.q.xxvij.c.

Utrum bonus angelus poſſit baptizare.q.xxviij.c.

Utrum dyabolus in ſpecie hominis poſſit baptizare.q.xxix.c.

Utrum plures ſimul poſſint vnum baptizare vel vnus plures q.xxx.c.

Utrum puer in matris vtero exiſtens poſſit baptizari.q.xxxj.c.

Quid agendum cum appareat caput alicuius pueri vel aliud membrum ⁊ non eſt plene natus.q.xxxij.c.

Quid fiet cum baptizandum eſt monſtrum natum cum duobus capitibus.q.xxxiij.c.

Utrum mater debeat ſcindi vt puer poſſit baptizari.q.xxxiij.c.

Utrum in baptizante requiratur intẽtio ⁊ an ſufficiat habitualis intẽtio.q.xxxv.c.

Utrum furioſus vel ebrius poſſint baptizare. ibidem.

Utrum in baptizando requiratur intentio ⁊ voluntas queſtione.xxxvj.c.

Quid ſi baptizetur quis dormiens vel coactus vel furioſus ibidem.

Utrum in baptizando requiratur fides.q.xxxvij.c.

Utrum baptiſmus debeat iterari.q.xxxviij.c.

Quid de his de quorum baptiſmo dubitatur ibidem.

Utrum ſit conueniens aliquod tempus ad baptiſmum determinari.q.xxxix.c.

Nota ibi rationes quare in vigilia paſche ⁊ penthecoſtes ſit ſollennis baptiſmus.

Baptiſmus debet fieri tantum de chriſmate nouo.ſ. illius anni niſi in neceſſitate ibidem.

Utrum bonum ſit baptiſmum differri.q.xl.c.

Nota ibi de differendo baptiſmo adultorum.

Cum iudeus vel paganus petit baptizari an ſtatim ad baptiſmum admitti debeat.q.xlj.c.

Quid ſignificent illa ſacramentalia que fiunt in baptiſmo.q.xliij.c.

Ueſtis que ponitur in capite baptizati iterato ſumi poteſt: Et ſimiliter panni quo ligantur frontes confirmatorum ibidem in fine.

Quid ſi aliquis non baptizatus promouetur in epiſcopum et poſtmodum celebrat ⁊ multos ordinat.lib.iij.ti.xxij.de etate ordi.q.viij.c.

De differentibus baptiſmum vſ ad mortem quere.ordo.

Tantum vnus ſuſcipiat puerum de baptiſmo ⁊ idem fiat in confirmatione.li.iiij.ti.vij.de cognatione ſpirituali.q.xxv. Qui et quot.

Quibus liceat ſuſcipere filios in baptiſmo ⁊ tenere ad confirmationem ⁊ quibus eſt hoc prohibitum ibidem.

Quere iudeus Sacramentum Ordo Cathecismus penitentia. Confeſſio.

BEllum.

De bellis ⁊ guerris ſpolijs ⁊ dãnis que in talibus fiunt. lib.ij.titulo.v.de raptoribus.q.xliiij. Sequitur videre.

Nota ibi quando ſubditi bellantium poſſunt ledi vel non.

Que exiguntur ad iuſtum bellum.q.xlv. Et quid ſi aliquod illorum defuerit queſtione.xlv.eodem. De hoc et infra ſcilicet. q.xlix.

Quis poteſt indicere bellum. ibidem.

An iudex qui non facit iuſtitiam poſſit conueniri ibidem verſi. Nota etiam.

Utrum aliquis poſſit ſua aliquando furtiue recuperare. Et an liceat recipere equiualens ibidem.v. Item dicit Innocentius. Item de hoc infra eodem titulo.q.xlix. Quid ſi aliqua.

Subditi excuſantur in bello etiam quando dubitant an ſit iuſtum vbi.ſ.ſ.queſtione.xlv.in fi. Et.q.lxxiij. Quid de emptoribus vbi plura ponuntur de hoc.

An ſimiliter excuſentur in dubio auxilia ſtipendiarij.q.xlvj.ſed nunquid.

Utrum in bello liceat vti inſidijs queſtione.xlvij.c.

Quid ſi barones ſubditi comitis: vel ducis habent guerram contra cum comes contra regem ſuum. vel econuerſo. queſtione. xlviij.c.

Quid ſi aliqua ſuprapoſitarum.v.conditionum que requiruntur ad bellum defuerit.q.xlix.c.

Quid ſi clericus in guerra iuſta vadens cum domino ſuo conſequitur aliquid de illa guerra. Nunquid tenetur reſtituere.q. quinquageſima.c.

Quare clericis bellare non licet. queſtione.lj. Quero etiam vide infra.

Utrũ liceat vim vi repellere clerico ⁊ laico ⁊ qualiter: ſiue vis inferatur perſone ſiue rebus.q.lij. Cui et quando.

An liceat violenter eijcere clericum domum meam violenter occupantem ibidem.

Qualiter intelligatur quod dicitur licere vi vi repellere incontinenti. vel antequã diuertat ad contrarium actum.q.liij. Ad intellectum.

Utrum quilibet teneatur ſocium ſuum vel alium defendere ab iniuria inferenda.q.liiij.c.

Quid de dãnis que fiunt in bellis tantum in deſtruendo vt incendijs. exciſionibus arborum ⁊ huiuſmodi queſtione.lvij. Item quero.

Quando dominus bellans teneatur hominibus ſuis ſatiſfacere de dãnis ſibi illatis in bello vel non queſtione.lviij. Quero etiam.

Cuius ſit preda que capitur in bello iuſto ibidem.

Utrum domini poſſint pro dãnis in bello illatis hinc inde compenere pro ſubditis. vel omnino relaxare queſtiõe.lix. Quid ſi duo.

Utrũ liceat noua caſtra facere vel incaſtellare vetera ⁊ qui poſſunt contra hoc ſe opponere.q.lx. Quero etiam.

Quid de his que in bellis rapiuntur in eccleſijs aut de bonis clericorum aut eccleſiarum. Nunquid tenentur reſtituere.q. lxj.c.et ſequenti.

Quid de illis qui confugiunt ad eccleſias imminentibus hoſtibus ⁊ ibi capiuntur ab eis.q.lxij.c.

Quid de illis qui incendunt eccleſias in bello iuſto.q.lxiij.c.

Qualiter epiſcopus vel alius iudex eccleſiaſticus poteſt inuocare brachium ſeculare contra violentos. Et de merito pugnantium in bello iniuncto ab eccleſia. libro.ij.ti.j.de homicidio.q.xlix. Nunquid epiſcopus.

Utrum clerici in ſuis perſonis poſſint arma ſumere. queſtione. l. Quero etiam.

Quid de illis qui bellis interſunt nec tamen occidunt nec mutilant Nunquid poterunt promoueri.li.ij.titu.ij. de torneamentis.q.v.c.

Utrum licitum ſit bellare diebus feſtiuis.li.j.titu.xij.de ferijs. q.vij.a quibus operibus.

Quere Uis vel Uiolentia. Uindicatio. Emunitas.

BEnedictio

De benedictione que ſolet dari poſt miſſam.lib.iij.titulo. xxviij.de differentijs officiorum.q.x. Quid de officio.

BEneficium.

Quid de epiſcopis vel alijs qui retinent fructus alicuius vacantis beneficij per aliquot annos ⁊ poſtmodum conferunt fructibus retentis.lib.j.titu.j.de ſymonia.q.lxx.c. Item de hoc in additionibus de, ſexto.li.iij.titulo.xiij.q. ordinandus ſit do.ſ.bñ ꝑpo.circa princi.q. Item Nota.

Infra quod tempus debeãt beneficia conferri. ⁊ quid ſi infra tempus ſtatutum non conferuntur. vel ſi poſt lapſum tempus de facto conferuntur in ti.de ſymonia.q.xcij. Quero etiam ibi.

Nota ibi plura de beneficijs que de iure vacant ⁊ ſolũ de facto tenentur et vtrum talibus prelatis conſitentes decipiantur.

Utrum prelati poſſint vices ſuas in prelationem vel iuriſdictiones ſub annuo cenſu concedere.lib.j.ti.ij. Ne prelati vices ſuas ⁊c.q.j. Quero ergo.

Item nec quotam põt recipere. ibidem in fi.

Utrum fructus temporales poſſint vendi ⁊ ad quantum tempus.q.ij. Sed nunquid.

Quando locationem eccleſie factam a prelato ſiue fructuum venditionem ſucceſſor eius teneatur ratam habere vel non ibidem.

Tabula

Beneficiati tenentur ad horas canonicas.
Quere hore canonice.
De canonicis et alijs clericis. qui cottidianas diſtributiones aliis recipiunt q̄ debeant in additionibus.libro primo titulo ſe primo de apoſtatis queſtione vigeſimaſeptima in fine in principio tituli.
Non debet epiſcopus plura beneficia vni conferre libro tertio titulo.xiij. quod ordinandus ſit domui ſue bene ꝓpoſit⁹ queſtione.ij.Sed quare in fine.
Quid ſi epiſcopus de facto vni perſone duas dignitates vel eccleſias parrochiales duas vel plures conferat.q.iij.c.
Nota ibi penam tranſgredientium et de fructibus bñficiorum De iure.
In quinqꝫ caſibus de iure communi ſine diſpenſatione poteſt quis habere plures eccleſias vel prebendas queſtione quarta In quibus.
Quid iuris ſit de commendatione eccleſie parrochialis ibidem in fine.
Utrum recepta ſecunda prebenda prima vacet ipſo iure.q.v. circa hanc.
Utrum is qui habet duas prebendas vel plura beneficia curā animarum habentia vel perſonatus poſſit quod voluerit retinere queſtione vj.c.
Utrum circa pluralitatem beneficiorum poſſit epiſcopus diſpē ſare et quis epiſcopus.q.vij.c.et ſequenti.
Utrum peccet clericus recipiendo ſecundum beneficium tanq̄ titulum.q.ix.c.
Utrum peccet prelatus conferendo ſcienter beneficium ei qui alias beneficiatus eſt.q.x.
Utrum beneficium non vacans alicui ꝓmitti poſſit.q.xj.c. De hoc etiam in additionibus.c.xi.c.q.
Quid iuris de his qui inſtituuntur in eccleſijs parrochialibus et quo ad etatem et quo ad ordines et quo ad reſidentiam.q.xij.c.
Epiſcopus diſpenſat completis.xx.annis vt habeat quis dignitatem vel perſonatum cui non imminet cura animarum in additionibus.c.q.in prin.
Nota etiam in additionibus.c.q.f.xij. Intellectū ſtatuti Gregorij decimi. De aſſumendis ad regimen animarum quo ad promotionem infra annum. Et quod epiſcopi poſſunt in hoc diſpenſare.ſeptem annis propter ſtudium. Et q̄d ſi non ꝓpotuit promoueri infra annum. Et ſi neglexerit an ei iterato cōferri poſſit. Et quid ſi confertur ei qui non intendit promoueri. Et qd ad eccleſiā parrochialem admitti poteſt etiam nō in ſacris ordinibus exiſtens hec omnia.c.q.
Quib⁹ clericis debeat eccleſia ſine ordinator prouidere.q.xiij.
Quere etiam. De hoc etiam in additionibus.c.q.
Utrum ordinatus ad titulum patrimonij ſui poſſit illud vendere vel donare. Et an poſſit tranſire ad aliam eccleſiam ſine licentia epiſcopi.q.xiiij.c. Et ſequenti.
Quid ſi papa mandat alicui conferri prebendam vacātem.vel vacaturam.poſtea epiſcopus vel canonici ad quos ſpectat collatio.conferunt alteri queſtione decimaſexta.c.de hoc etiam in additionibus.c.q.
Quid ſit prebenda. Quid canonia. Quid dignitas vel ꝑſonatus.q.xvij.ad pleniorem.
Cum aliquis intruſus eſt in aliquam dignitatē vel aliter ipſam nulla fide poſſidet an ſubditi requiſiti ab eo teneantur ſibi obedientiam et reuerentiam exhibere. Et an debitores dignitatis teneantur ei de debitis reſpondere.q.xx. Cum in precedentibus.
De beneficijs filiorum non habendis poſt patres quere. Illegitimus.
Quid de eo qui non rite ſeu canonice conſequitur beneficium vel aliquam dignitatem libro tertio titulo vigeſimoſexto de electione.q.xx.c.
De reſignatione dignitatis vel alterius beneficij ſiue de iure ſiue etiam ſolum de facto teneatur eodē titulo q̄ſtione.xxxiij. Cui facienda.
Quere de hoc renunciatio.
Quis poſſit cōferre beneficia vacante ſede epiſcopali in additionibus.libro tertio.titulo.xiij. Quod ordinandus ſit domui ſue etc. In principio.et.q.ſequenti.
Quid de beneficijs vacantibus apud ſedem apoſtolicam. Ibidem in additionibus.q. Item in ti.v. vi.
Quid iuris ſi tibi abſenti ab epiſcopo beneficium conferatur in additionibus.c.ti.q. Item nota.
Primum beneficium curatum non intelligitur vacare donec ſis in perceptione fructuum ſequentis beneficij ſimilia ibidem in additionibus.q. item Nota ſecundo.
Item ibidem habes aliqua de his clericis quibus a papa mandatur prouideri.
Utrum in collationibus prebendarum vel beneficiorum abſentes canonici ſint vocandi in additionibus queſtione. Item eodem titulo.
Quid de eo qui violenter vel iniuſte ſcienter intrudit ſe ad beneficium habens curam animarum vel ad dignitatem in additionibus.c.x.q. Nota etiam.
Indulgentia de perpetua receptione fructuum beneficiorum facta perſonis reuocatur in additionibus eodem titulo queſtione.iij. Specialiter.
Non licet habere dignitatem cum prebenda ſine licentia pape
Nec valet conſuetudo contraria ibidem in additionibus ver. Item nota
Quando diſpenſatio facta in pluralitate beneficiorum ſit valida vel non ibidem in additionibus queſtione. Item circa diſpenſationem.
Non poteſt religioſus pluribus prioratibus vel eccleſijs preeſſe Et quid ſi contrafacit ibidem in additionibus queſtione Itē eodem titulo.
Quid fieri debeat de fructibus epiſcopatuum .dignitatum vel inferiorum eccleſiarum vacantium. Et que pena tales fructus vel bona earum occupantium in additionibus .eo.ti.q. Item circa materiam.
Quere Symonia Irregularitas In fi. Tranſit⁹. Scientia. Suſpenſio. Clericus. Acceptio.perſonarum. Ordo.

B

Bigamia.
Ordinandus debet eſſe vir vnius vxoris.libro tertio titulo tertio. De bigamis.q. Deinde.
Tres ſunt cauſe.quare bigamus non promouetur queſtione.ij. ſed que ſunt.
Nota ibi duplex ſacramentum eſſe in matrimonio ſecundum duplicem coniunctionem.ſ.ſpiritualem et corporalem.
Quare nō eſt defectus ſacramenti in eo qui nullam habuit vxorem.q.iij.c.
Quare ad perfectionē ſacramēti non ita requiritur virginitas in viro ſicut in muliere.q.iiij. Sed quare.
Quid ſi aliquis virginem deflorauit fornicari poſtea duxit illam in vxorem. Nunq̄d poterit promoueri.q.v.c.
Quid ſi credit aliquis contrahere cum virgine et inuenit eam corruptam.q.vj.c.
Quid ſi aliquis habuit vnam vxorem quam non cognouit. et illa mortua ducit aliam virginem et cognoſcit. vel econuerſo primam cognouit ſecundam non.q.vij.c.
Quid de eo qui ducit vxorem ab alio traductam ſed non cognitam ibidem.
Quid ſi quis contraxit cum virgine et cognouit eam illa poſt ea cognoſcitur ab alio deinde maritus hoc ignorans. cognoſcit illam.q.viij. Pone.
Quid ſi maritus accuſat vxorem de adulterio et pendente accuſatione illa petit debitum et ipſe reddit queſtione nona eodem.
Bigamia multis modis contrahitur queſtione decima. Deinde quero.
Quid ſi quis ducat aliquam per verba de preſenti et illa viuente ducit aliam de facto.ibidem in fine.
Utrum irregularitas bygamie tollatur per baptiſmum.q.xj. Quid de eo.
Utrum cum bygamis diſpenſari poſſit. Et per quem.q.duodecima. Sequitur.
Utrum bygamus gaudere poſſit priuilegio clericali.q.iij.c. De hoc etiam in additionibus.c.q.
Utrum infidelis ante baptiſmū propter fornicationē dimittis vxorem et

vxorem et poſt conuerſionem eam recipiens ⁊ cognoſcens im pediat a promotione lib.iiij.tit.x.de diſpari cultu.q.xj.Quid ſi ante.

BLaſphemia.

Quid ſit blaſphemia.lib.iij.titulo.xxxiiij.De peniteñ.⁊ remiſſio.q.ccvj.Sequitur.videre.

Utrum blaſphemia ſemper ſit mortale peccatū queſtione ccviij eodem.

¶ Sequitur de littera C

CAlix.
De qua materia debent eſſe altare calix aut corpo rale. libro.iij.titulo.xxiiij. de ſacramentis iterā. vel non queſtione xxxij.eodem.
Quere conſecratio

CAlumniari. Quid ſit quere. Accuſatio.

CAnonia.
Quid ſit canonia.Quere beneficium.

CAnonica.portio.Quere ſepultura.

CAracter.
Quere ordo.

CAſtratio.
Quere impedimentum.

CAſtrum.
Quere Bellum.

CAſus.
Quid ſit caſus.Quere dolus.

CAutio.
Quid ſit cautio.⁊ que appellatur ydonea cautio libro. tertio.titulo.xxxiij.de ſententia excōmunicationis.q.cviij. po namus qđ aliquis.

CEcitas mentis.
Utrum mentis cecitas ſit peccatum.lib.iij.titulo.xxxiiij. de penitentijs ⁊ remiſſioni.q.ccix. e.

CElatio.
De celatione etiam contra reuelationē. cōfeſſionis quere.confeſſio.

CEnſura eccleſiaſtica.
Nonne cenſure eccleſiaſtice. intelliguntur interdictum ſuſpenſio et excōmunicatio. Et que differentia inter hec.Et qđ vnum horum ſepe ponitur pro alio libro iij. titulo .xxxiij. de ſenten.excommunicationis.q.ccxx.Nunc videre.

CEſſio.
Quere renunciatio.

CImiterium.
Quere emunitas.

CIrurgicus.
Quere medicus.

CLauis.
Quid ſint claues eccleſie.lib.iij.titulo.xxxiiij.de peniten. et remiſ.q.clxxj.Et primo.

Utrum ſit tantum vna clauis vel plures.q.clxxij.e.

Utrum vſus iſtarum clauium ſit ad claudendum.q.clxxiij.e.

Nota ibi qđ clauſio ſit tripliciter.

Utrum ſoli ſacerdotes habeant claues. Et an omnes eas habeant.q.clxxiiij.e.

Utrum ſacerdotes mali habeant vſum clauium ita qđ per eos fiat peccatorum remiſſio.q.clxxv.e.

Qualiter intelligitur illud. Maledicā benedictionibus veſtris ibidem.

Utrum ſciſmatici heretici excommunicati ſuſpenſi ⁊ degradati habeant vſum clauium eccleſie.q.clxxvj.e.

Quid remittat ſacerdos in penitētia p claues eccleſie.q.clxxvij quere etiam.

Qualiter ſacerdotes dicantur ligare ⁊ ſoluere.q.clxxviij.e.

CLericus.
Quis dicatur clericus.li iij.ti.xxxiij.de ſenten.excommu. q.lxxxix.in quibus caſibus.v.ad intellectum.

Clericus ſtudio inſiſtens poteſt percipere aliquos fructus beneficiorum ſuorum Quere magiſter.

Quando clerici poſſunt coronam dimittere vel redire ad ſtatū laicorum.Et quando perdunt priuilegium clericale li.j.titulo vij.de apoſtatis.q.vij.Quero ſi aliquis.

Nota ibi tres caſus.quando poteſt corona dimitti vel ſimpliciter.vel quo ad tempus.

Tribus modis conſtare poteſt qđ aliquis non vult eſſe cleric⁹ ſed laicus.q.viij. Quero etiam.

Quis de clericis non officiantibus.ſed voluptuoſe viuentibus q.xxix.e.

Utrum clerici in ſuis perſonis poſſint arma ſumere.lib.ij.titu. j.de homicidio.q.lj.Quero etiam.

Utrum liceat clericis habere proprium.lib.ij.ti.v. de raptorib⁹ q.xj.poſt hec.

Utrum poſſint facere teſtamentum ⁊ de quibus rebus. q.xij. vtrum clerici.

Quis et in quibus rebus ſuccedere debeat clerico morienti.q. xiij.Occaſione.

Quid de prelatis ⁊ alijs clericis qui bona eccleſiaſtica conſumunt in vſus illicitos dando ſcilicet meretricibus. hiſtrionib⁹ conſanguineis potentibus diuitibus ⁊ ſimilib⁹ ⁊ an tales ſint raptores.q .xiiij. e.

Nota ibi aggrauationem multiplicem huiuſmodi peccati clericorum.

Qualiter res clericorum intelliguntur eſſe pauperum. vſ. Qđ autem alique.

Quantum clericis liceat dare ſuis cōſanguineis ibidem in fine.

De quibus rebus tenentur prelati ⁊ alij clerici male expenſa reſtituere et cui.q.xv.e.

Utrum epiſcopi ⁊ alij prelati ⁊ clerici mortaliter peccent. ſi bona eccleſiaſtica que procurant pauperibus non largiuntur q.xvj.quero etiam.

Utrum prelatus teneatur de bonis eccleſie amiſſis ibidē in ſi.

Quid ſi clericus habeat ſufficiens patrimonium.Nunquid poteſt ab eccleſia cui deſeruit recipere ſuſtentationem.q.xvij.e.

Quando illi qui male recipiunt bona eccleſie a perſonis eccleſiaſticis tenentur reſtituere ⁊ quibus ⁊ qualiter.q.xviij.e.

Que ſint attendenda in conuiuijs clericorum.lib.iij.ti.iij.de ſobrietate ord.q.x.Qualib⁹ cibis.

Clerici non debent frequentare tabernas ibidem

Clericus debet eſſe ornatus interius virtutibus.exterius. inceſſu.habitu.cibo.potu.⁊ bonis moribus.lib.iij.ti.vij.de ornatu ordin.q.j.Quibus ornamentis.

Quales veſtes debent portare clerici ibidem.

Utrum liceat aliquando clericis vel monachis habitum transformare.q.ij.circa hanc.

Quare clerici raduntur in modum corone ſupra in capite ⁊ inſuper capilli preciduntur q.iij.item quero.

Qualiter ſit intelligendum cum dicitur clericos non poſſe eſſe procuratores.vel huiuſmodi officia exercere.li.iij.ti.xvj.de curialibus non ordinan.q.iiij.De his quero in fine.

De trāſitu ſeu mutatione clericorū.vel ēt regulariū de eccleſia ad eccleſiam.Quere tranſitus.

Quas mulieres licitum eſt clericis ſecū habere ⁊ quas non lib. iij.titulo.xxx.de ſcandalo ⁊ perplexi.q.xj.Quero ergo.

Quid ſi etiam cum filia vel ſorore aut huiuſmodi nimiam habeat familiaritatem ibidem.

Quid fiet de vxore clerici qui recipit ſacrū ordinem vel de vxore epiſcopi ibidem.

Que ſit pena clerici continentiam non ſeruantis.q.xij. Deinde quero.

Quere multa de clericis Irregularitas.

Item quere.Apoſtata.Beneficium Bellum.Tabellio. Tutela . Negotiatio diſciplina.Sobrietas.Scientia Fornicatio.Succeſſio reſidentia.homicidium. Teſtamentū. Percuſſio.vſura.

COactio.
De his qui coacti baptizantur vel ordinantur. quere baptiſmus.Ordo. Item quere Matrimoniū. Iuramentum.

COgnatio carnalis.vel conſanguinitas.
Triplex eſt cognatio. ſ.carnalis.ſpiritualis.⁊ legalis.lib. iiij.ti.vj.de impedimento cognationis carnalis in principio.

Quid ſit conſanguinitas.Et vnde dicatur.q.j.Et primo.

Quid ſit linea ⁊ quot ſint linee.q.ij.e.⁊ ſequenti.

Tabula.

Quid ſit gradus.q.iiij.c.

Qualiter computantur gradus.q.v.c.

Nota ibi qualiter teſtes in computatione graduum deponere debent.

Tolerabilius eſt aliquos contra ſtatuta hominum dimittere copulatos ꝙ̄ coniunctos legitimos.ↄtra ſtatuta domini ſeparare ibidem in fine.

Si in diuerſis gradibus aliqui attinent ſibi ſemper computandum eſt ſcḋm remotiorem.gradum.q.vj.Pone.

Quid ſi aliqui diſtant in primo gradu ꝛ in quinto poſſint contrahere.q.vij.c.

Uſq; ad quem gradum prohibetur matrimoniū.q.viij.c.

Quid ſi aliqui cōtraxerunt olim in gradu prohibito an ꝓhibitione illa ſublata per eccleſiaꝫ ratificet ur matrimoniū.q.ix.c.

COgnatio ſpiritualis.

Quid ſit cognatio ſpiritualis.li.iiij.ti.vij.de impedimento cognationis ſpiritualis.q.j.Et primo.

Utrum cognatio ſpiritualis impediat matrimonium.Et q̇d ſi contrahitur.et neceſſitate vel fraudulenter.q.ij.c.vide. infra.

Tres ſunt ſpecies cognationis ſpūalis.ſ.compaternitas᷑.paternitas.ꝛ fraternitas.q.iij.Quot ſint de hoc etiaꝫ in additionibus.c.q.

Cognatio ſpiritualis.non habet gradus.vnde nō procedit ad nepotes ibidem.

Duo ſimul vnum puerum leuantes de baptiſmo.non prohibentur inter ſe contrahere ibidem in fine.

Compaternitas tam directa ꝙ̄ indirecta.ſ.que cōtrahitur mediante coniuge matrimonium impedit ꝛ dirimit.q.iiij.reſtat.

Nunquid poteſt iudeus contrahere cū cōmatre ſua.vel cū filia ſpirituali.Et an cognatio ſpiritualis cōtrahatur inter iudeos vel alios infideles.q.v.c.

Quid ſi iudeus contraxit cū matre ſua vl' cum filia ſpirituali ꝛ poſtea conuertitur.Et an poſt conuerſionem liceat ei cum illis contrahere.q.vj.c.ꝛ duab⁹ ſequentibus.

Cum iudeus baptizat filiam chriſtiane an contrahatur ibi cōpaternitas.q.ix.c.

Utrum quis poſſit duas cōmatres habere vxores ſucceſſiue.q.x.queri etiam ſolet.

Nota ibi quando compaternitas tranſit ab vno coniugū in alterum vel non.De hoc etiā in additionibus.q.iij.c.t.

Utrum propter fornicarium coitum tranſeat cōpaternitas ab vno in alterum ſicut per cōiugalē.q.xj.Quid ſi.

Quid iuris de ſpūali paternitate.q.xij.Poſt cōpaternitatem.Et in additionibus.c.ij.q.iiij.

An liceat contrahere cum ſorore filie ſpiritualis.q.xiij.Qḋ ſi q̇s

Utraꝫ aliquis poſſit contrahere cuꝫ ea quā ſuis manibus baptizauit.q.xiiij.Iteꝫ queritur.Et in additionibus.c.t.q.iiij.

An per baptiſmum in neceſſitate collatum contrahatur cognatio ſpiritualis.q.xv.Quid de illo.

Utrum fili⁹ epiſcopi poſſit ducere quā pater cōfirmauit.q.xvj.Quid de filio carnali.Item in additionib⁹ c.t.q.xx.itē circa.

Utrum filius ſacerdotis poſſit ducere patris filiā ī penitentia q.xvij.Quid de filio ſacerdotis.De hoc ēt in additiōib⁹q.xx.

De fraternitate ſpirituali.ꝛ inter quos impeditur matrimoniū q.xviij.Poſt hec de hoc etiam in additiōibus.q.iij.

An filius ſacerdotis vel alteri⁹ ducere poſſit illā quā pater baptizauit.q.xix.Item quere De hoc ēt in additionib⁹.q.iij.

Generaliter in quibus ſacramentis ſpiritualis cognatio cōtrahatur ꝛ ſpiritualis de cathecaſmo.q.xx.Ad notitiam.De hoc etiam.In additionibus.c.t.et.c.q.

Quid de eo qui dum puer baptizatur ſimulat ſe tangere ꝛ non tangit.ſed tamen omnia alia facit ꝛ dicit.vel econuerſo ſi ſolū tangit ſed nihil dicit.Et q̇d ſimiliter de confirmatione.q.xxj.

Quid ſi aliquis.ꝛ ſequenti.

Quid de illis qui per ſimplicitatem aut per ignorantiam vel ēt per fraudem leuant filios maritorum vel vxorum.q.xxiij.c.ꝛ ſequenti vide etiam ſupra de hoc.

Tantum vnus ſuſcipiat puerum de baptiſmo.Et idem in confirmatione.Et q̇d ſi de facto plures accedunt.q̇.xxv.Qḋ et q̇ De hoc etiam in additionibus.c.q.

Quibus liceat ſuſcipere filios in baptiſmo vel tenere ad confirmationē:ꝛ q̇b⁹ ē ꝓhibitū:ꝛ ſpecialiter hoc religioſis nō iꝫ ibidē

COgnatio legalis.

Quid ſit cognatio legalis.lib.iiij.titu.viij.de cognatione legali.q.j.Et primo.

Que ſint ſpecies cognationis legalis ꝛ quando matrimonium impediat vel non.q.viij.Poſt hec.

Utrum filius adoptiuus poſſit contrahere cum filia illegitima patris adoptiui.q.ix.Sed nunquid.

Utrum adoptiuus filius qui non tranſit in poteſtatem adoptātis poſſit contrahere cum filia legitima patris .adoptiui.q.x.Quero etiam.

Utrum filij adoptiui poſſint inter ſe cōtrahere.q.xj.Nunquid.

Quid ſi filius adoptiuus durāte adoptione contrahat cum filia legitima adoptantis.q.xij.c.

Quare ſtatutum ſit qḋ cognatio legalis matrimonium.impediat.q.xiij.circa finem.

Utrum inter patrem adoptantem ꝛ parētes naturales adoptati aliqua cognatio contrahatur ibidem.

Quere adoptio.

COlonus.

Quere ſeruus.

COmmendatio.

Quid iuris ſit de ↄmendatione eccleſie parrochialis.lib.iij.ti.xiij.Qḋ ordinandus ſit domui ꝛc.q.iiij.in quibus caſib⁹

COmmodatum.

Quid ſit commodatum.lib.ij.titu.vj.de fructus.q.xviij.Quero ergo.

Quid ſi commodaui tibi rem aliquam ad certum vſum.tu verteris ea.ad alium vſum.q.xix.c.

Quis poſſit commodare.Et cui.q.xx.c.

In quibus caſibus commodatarius tenet̄ ſi res perit vel deterioratur.q.xxj.c.

Quid eſt dolus.Quid lata culpa vel leuis aut leuiſſima.Et q̇d caſus.q.xxij.Sed q̇d eſt.

Quid ſi aliquis rem ſibi cōmodatam ſiue ad vſum conceſſam.Aliȷ cōmodauerit.q.v.c.

COncuſſio.

Quid ſit crimen cōcuſſionis.li.ij.titu.v.de raptoribus.q.cxxix.Quid ſi accepit.

COnditio.

De ſponſalibus ꝛ matrimonio.ſub conditione contractis.li.iiij.ti.iiij.De impedimento conditionis.q.xvij.Deinde q̇ro.

Nota ibi multas differentias.conditionum.

Quid ſi quis ſignificauit patri abſenti qḋ contrahit matrimonium cum aliqua ſi ille voluerit ꝛ anteꝙ̄ pater conſentiat ille diſſentit ꝛ pater hoc neſciēs diſſentit.q.xviij.c.

Quid de illo qui contrahit ſponſalia cum aliqua ſub hac conditione ſi ꝑmiſerit eum rem habere cū ea.Nunquid ſequēte carnali copula preſumendum eſt pro matrimonio.q.xix.c.

Quid ſi dicat aliquis accipiam vel accipio te in.vxorem ſi inuenero te virginem.q.xx.c.

Quid ſi dicat ꝓmitto tibi qḋ ſi vnꝙ̄ contraxero tecum contrahamn vt permittas me coire tecum.q.xxj.c.

Nunq̇d idē iudicādū eſt qn̄ ſpōſalia vel matrimonium cōtrahūtur ſub conditione .Et qn̄ ſub modo vt contrahaꝫ.vel contraho tecum vt hoc facias ꝛ huiuſmodi.q.xxij.c.

Quid ſi dicat quis accipiam te in vxorem.vel dabo tibi cētū ſi permiſeris me coire tecum.q.xxiij.c.

Quid ſi dicat promitto tibi qḋ non deficiā tibi ad vitam meaꝫ vt permittas me coire tecum.q.xxiiij.c.

Quid ſi dicat ego ducam te anno elapſo vt permittas vel ſi ꝑmittas me coire tecum.q.xxv.c.

In huiuſmodi dubiȷs caſibus non eſt precipitāda ſentētia maxime ſi ſcḋm matrimonium fuerit ſolēniter cōtractum.ibidē.

Quid ſi contrahit aliquis cum aliqua ſub conditione ſecunde cum alia pure .q.xxvj.c.

Quid iuris ſi res vel poſſeſſio aliqua detur eccleſie ſub hac cōditione ſi nō alienet̄.Et q̇d ſi alienata fuerit.q.xxvij.itē circa.

De impedimēto cōditionis ſeruilis.Quere error.

Quere ſeruus.

COnductio.Quere locatum

COnfeſſio.

Quid ſit ↄfeſſio li.iij.t.xxxiiij.de pe.ꝛ.re.q.xxx.Sed q̇ſ.videre.

Utrū ex neceſſitate

Utrum ex neceſſitate teneamur ad confeſſionē peccatorum in.queſtione.xx xj.c.
Utrum in lege veteri tenerentur homines ad confeſſionē. queſtione.xxxij. c.
Quare in noua lege tenemur homini cōfiteri.q. xxxiij.c.
Utrum papa poſſit cū aliquo diſpenſare ne confiteretur homini queſtione.xxxiiij.c.
Qualis debet eſſe confeſſio q: debet eſſe voluntaria amara.diſcreta.feſtina:frequens:⁊ integra.q.lxv.Poſt hec quero.
Nota ibi quinq; ſigna amaritudinis in confeſſione que ſunt verecūdia:humilitas:lacrime fortitu do:⁊ pronitas obediētie.
Diſcreta debet eſſe confeſſio quo ad plura ibidem.
Feſtina debet eſſe confeſſio propter quin q; cau ſas ibidem.
De negligentibus confiteri infra annū ibidē ver.Nota etiā.
Ad integritatē cōfeſſionis requirunt̄ nouē.ſ. qđ ſit voluntaria:fidelis:ppria:accuſatoria:vera:nuda:diſcreta: pura: ⁊ moroſa ibidem ver.ad hoc autem.
Utrum confeſſio facta ſine contritione et ſine charitate valeat. Et an talis teneat̄ poſtea cōfeſſionē iterare.q.lxvj.ad pleniorem.⁊.q.lxx.vide infra.
Utrum liceat aliquando confiteri peccata aliena.q.lxvij.c.
Utrum teneamur confiteri peccata manifeſta.q.lxviij.c.
Utrum peccata mortalia teneamur ſtatim habita oportunitate confiteri.q.lxix.c.
Nota ibi q͛ preceptū eſt medicis vt inducant infirmos ad vocādum medicos animarum:⁊ que pena medicorum hoc non ſeruantium ibidem.
Utrum aliquando teneatur homo confeſſionē factā iterare. Et in quibus caſibus.q.lxx.c.vide ſupra.
Nota ibi de eo qui oblitus eſt ſatiſfactionē iniunctam ⁊ de his qui non complent confeſſionem vno die.
An recidiuans teneatur totam confeſſionem iterare. queſtione .lxxj.Sed nunquid.
Utrum liceat confeſſionem dimidiare.q.lxxij.c.
Quid cum quis oblitus eſt peccatum. In confeſſione ibidē.
Quid agendum cum confitens habet aliqua peccata a quibus ſacerdos ſiue iſte confeſſor non poteſt eum abſoluere queſtione.lxxiij. ſed quid.
Quid ſi inferior de facto abſoluit talem.q.lxxiiij. ſed quid ſi.
Quid ſi confitens eſt excōmunicatus aliqua excōmunicatione a qua non poteſt abſolui a ſuo cōfeſſore. Nūquid abſolui debet a peccatis.queſtione.lxxv.c.De hoc in additionibus eo. titu.cccxxvj.c.q.
Utrum ſufficiat confiteri per nunciū aut per ſcripturā.q.lxxv.c.
Nota ibi de his quos oportet confiteri per interpretem.
An ſufficiat ſi aliquo preſente coram ſacerdote alius dicat peccata eius.q.lxxvij.Sed nunquid.
Quid de his qui tū ad interrogata reſpondent ibidem.
Utrū vnus poſſit audire confeſſionē ⁊ alius abſoluere.q.lxxviij. Sed nunquid vnus.
Utrum liceat confiteri peccata que quis non fecit.q.lxxix.c.
Nota ibidem qualiter quis confiteri debet illud peccatū de quo dubitat.
Quid de confeſſione generali in qua quidam dicit ſe reos omnium malorum.q.lxxx.Quid ergo.
Utrū teneamur confiteri omnes peccati circumſtātias vel quas neceſſe ſit confiteri.q.lxxxj.c.
Nota ibidem in fine ſpecialiter de circumſtantijs peccati carnalis quando.ſ.expediat dicere vel reticere.
Quid ſi credo de aliquo q͛ non faciet qđ promittit aut que iniunguntur ei.q.cxxxvj.Sed quid.
Quid de eo qui confitetur peccata ⁊ tamen in poſterū non vult abſtinere vel non vult ab omnibus abſtinere ſed ab aliquibus. Et ad quid valent tali bona opera que facit. Et an teneatur poſtea iterare cōfeſſionem ⁊ ſatiſfactionē.q.cxxxvij.c.⁊ ſequētibus duabus.
Nota ibi.ſ.q.cxxxix.qualiter intelligit̄ illud non iudicabit deus bis in idipſum ⁊ ſimilia.
De predictis etiam ſc; an confeſſor abſoluere debeat nō contritum habetur.q.lxxiij.Sed quid in ſi.
Utrum requiratur confeſſio de peccatis ante baptiſmū queſtione.cxiv.c.
Utrum per confeſſionem generalem deleantur peccata venialia queſtione.clvj.c.
Nota ibi quotuplex eſt confeſſio generalis.
Utrum per cōfeſſionem generalem deleantur peccata mortalia oblita.q.clvij.c.
Contra pudorē confitēdi eſt triplex remediū.q.cxcv.Quero ergo. In prin.
Quid ſi detur pecunia pro licentia confitendi lib.j. tit.j.de ſymonia.q.xxxvj.Quid de ſacerdote
Cui ſit confeſſio facienda in titu.de penitentia ⁊ remiſ.queſtione.xxxv.deinde quero.
Sacerdos poteſt audire confeſſiones vbiq; infra territorium parrochie ſue ibidem.
Archiepiſcopus in viſitatione prouincie ſue audire poteſt confeſſiones ſubditorum ſuffraganeorum ſuorū in additionibus eo.titu.in principio.
Utrum ſit neceſſe confiteri proprio ſacerdoti queſtione trigeſimaoctaua.c.
Nota ibidem qđ tres ſunt proprij ⁊ im mediati cuiuſlibet hominis ſacerdotes.
Quid ſi ſubditus ſcit ſacerdotē proprium eſſe hereticū aut ſollicitatorem ad malum aut pronū ad peccatum qđ quis ei confitetur vel ſi probabiliter eſtimatur reuelator confeſſionis vel ſi peccatum cōtra ipſum cōmiſſum ſit de quo quis cōfiteri debet.Et generaliter in quibus caſibus poteſt quis declinare a proprio ſacerdote.Et de licentia petenda a ſuperiore. queſtione.xxxix.c.
Nota ibi de peregrinis ⁊ romipetis . Et quid ſi tales habeant aliquem caſum qui ſpectet ad epiſcopum. Et qualiter ſacerdotes ad quos tunc declinant ſe habere debent ad tales.
An peccās in aliena parrochia ab illo ſacerdote abſolui poſſit.
Utrum in his caſibus quando quis poteſt alteri confiteri quam proprio ſacerdoti poſſint audire cōfeſſionē illi ſacerdotes quibus non eſt data poteſtas ab epiſcopo .queſtione quadrageſima. Circa pretacta.
Sed quid de ſacerdotibus parrochialibus qui in quadrageſima vocant capellanos vel monachos nullam habentes iuriſditionem vt confeſſiones audiant.q.xlj.c.
Nunquid ſacerdos poſſit abſoluere vicinū ſacerdotē ſine licentia ſuperioris.q. xlij.c.
Utrum in articulo neceſſitatis teneatur quis cōfiteri laico ſi nō habet ſacerdotem. q.xliij.Specialiter.
Utrum in neceſſitate teneatur quis confiteri ſciſmatico heretico vel excōmunicato ſi alium non habet.q. xliiij. ſed nunquid.
Utrum ſacerdos poſſit abſoluere parrochianū alienum nomine prelati ſui a peccatis vel ab excōmunicatione ſpem ponens in illius ratihabitione.q.xlv. Item circa.
Utrum ex priuilegio vel mādato ſuperioris quis poſſit alteri cōfiteri quā proprio ſacerdoti.q.xlvj. Poſt hec.
Quid ſi ſacerdos prohibet ne confiteatur alteri queſtione.xlvij. Sed quid ſi.
Confitentes priuilegiato qualiter ſe habere debeāt ad ſuum ſacerdotem ibidem.
Utrum ſacerdos parrochialis debeat credere ſubdito ſuo dicēti ſe alteri confeſſum eſſe vt propter hoc eucharistiam det. q. xlviij.ſpecialiter etiam.
Quidā poſſunt cōmittere autoritatē audiendi confeſſionem alicuius.q.xlix.c.
Qui ſunt caſus qui ad epiſcopū pertinent ⁊ a quibus ſacerdos abſoluere poteſt.q l.vtrum ſacerdos.
Si epiſcopus cōmittit alicui vices circa penitentias imponendas ⁊ ſimilia. Nunquid delegatus poterit facere iſta maiora que ad epiſcopum pertinent ſpecialiter vel etiam alteri ſubdelegare.q.lj.Pone.
Licet epiſcopus dicat alicui cōmitto tibi totam poteſtatem meā in foro penitentiali tamen propter hoc non debet ſe intromittere de quibuſdam.q.lij.Quid ſi dicat.
Utrum in caſibus epiſcopalibus in foro penitētie officialis epiſcopi aliquam habeat autoritatē.q.lv. Item circa de hoc etiā in additionibus e.q.
Quid de epiſcopo vicario alterius epiſcopi.q.lvj.c. vide etiam in additionibus vbi ſupra.

Quis ſit ordinarius confeſſor prelatorum ⁊ regum ac domi nis cuiuſcunq̨.q.lvij.c.
Quid ſi baro aliquis in diuerſis caſtris habet domicilium nec apparet qđ ſit principalius.q.lviij.c.
Quid de his qui per partem anni manẽt inuna parrochia⁊ per partem in alia.queſtione.lix.c.aliquid ſimile huic habes in ad ditionibus libro primo titulo decimoſexto de ſepulturis.q.x. De materia.
Quid de familia epiſcopi vel archiepiſcopi.Jn titulo de penitẽ tia ⁊ remiſ.q.lx.c.
Quam poteſtatem habet confeſſor electus ab epiſcopo vel ab exempto.q.lxj.Quero etiam.
Quam poteſtatem habeat confeſſor de licẽtia epiſcopi electus vel datus.Jn additionibus eo.tit.q.lxj.De materia.
An valeat conſuetudo ꝙ aliquis ſibi poſſit confeſſorem eligere abſq̨ licentia ſuperioris.Jn additionibus vbi ſupra.
Utrum epiſcopus poſſit diuerſos eligere confeſſores⁊ ſepius va riare in tit.de pe.⁊ remiſſio.q.lxij.Sed nunquid.
Nunquid eo ipſo qđ epiſcopus alicui confitetur videtur ipſum ſibi in confeſſorem eligere.q.lxiij.
Utrum archiepiſcopus debeat ſcire quis ſit confeſſor epiſcopi q.lxiiij.c.
An ſacerdos admittere debeat focariam ſuam ad confeſſionẽ vel etiã quemcũq̨ in cuius peccato cooperator fuit.queſtione lxv.Poſt hec.
De remiſſione confitentis ad ſuperiorem confeſſorem pro abſo lutione aliquorum peccatorum.q.lxxiij.Sed quid agendum. Et ſequenti.
Generaliter qualiter ſacerdos ſe habere debeat ad confiten tem.q.lxxxiij.ad premiſſorum.
Oblatum ex deuotione vel cõſuetudine confeſſor recipere debet a confitente ſed nihil extorquere.Jbidem in fi.
An confeſſor teneatur confitenti ad memoriam reducere pecca ta que audiuit vel ſciuit ipſum cõmiſiſſe queſtione.lxxxv.Que ro etiam.
Quid ſi parrochialis ſacerdos ſcit vel credit eſſe aliquod impe dimentum perpetuum in matrimonio aliquorum ſubditorum Nunquid teneatur eis reuelare.q.lxxxvj.c.
Quid faciet ſacerdos ſi habet aliquos parrochianos ſurdos vel mutos cecos furioſos vel demoniacos et ſimiles .queſtione lxxxvij.Pone.
Quantam ſcientiam debeat habere confeſſor libro.iij.titu.v.de prudentia ordinandorum.q.ij.ad pleniorem.
Nota ibi tria que ſunt quaſi deeſſe confeſſoris.
Quid de confeſſione facta ſacerdoti qui tenet beneficium ſolum de facto qđ de iure vacat quere patronus circa fi.
Utrũ interrogationes faciende ſint a ſacerdote in confeſſione ⁊ qualiter ſe habere debeat ad cõfitentẽ.Jn titulo de penitẽtia ⁊ remiſſio.q.lxxxvij.Sequitur.
De quibus faciende ſunt interrogationes et qualiter queſtio ne.lxxxiij.c.⁊ ſequenti.
Nota ibi de ſeptem vitijs capitalibus.Et expoſitionẽ illorũ ver ſuum.Quis quid vbi ⁊c.
Nota ibi etiam ſpeciales interrogationes ad quaſdam perſonas circa fi.ver.Ray.etiam.
Sacerdos nõ ſit nimis ſcrupuloſus in interrogationibus facien dis.q.lxxxiij.Ad premiſſorum ver.Dicit hic.
Utrum liceat confeſſori inquirere ſpecificationem perſone cum qua peccatum cõmiſſum eſt ⁊ huiuiuſmodi queſtione.lxxxvij. Quero etiam.
Utrum ſacerdos in omni caſu teneatur celare confeſſionem.q. xcj.Et primo.Quero.
Nota ibi de futuris periculis cauendis.
Quid ſi iudex inſtat ⁊ ſacerdoti malitioſe querẽdo an aliquid de hoc ſciat per confeſſionem.q.xcij.c.
Utrum liceat ſacerdoti reuelare peccatum auditum in confeſſio ne ſi illud etiam alias ſit extra confeſſionem.q.xciij.c.
Quid ſi abbas ſcit per confeſſionem peccatũ alicuius prioris ſi bi ſubiecti ⁊ eſt ei prioratus occaſio ruine.q.xciiij.c.
Utrum ſigillũ confeſſionis extendat ſe ad alia ꝙ̃ ad ea que ſunt de confeſſione.q.xcv.c.
Quid cum quis alicui dicit aliquod ſecretum ſub ſigillo confeſ ſionis ⁊ ille ſic recipit.q.xcvj.c.
Utrũ nõ ſacerdotes qui interdum in neceſſitate ſunt interpretes confitentis teneantur celare confeſſionem q.xcvij.c.
Quid ſi aliquis reuelat ſacerdoti in cõfeſſione ea que debet ea que ſibi debentur ⁊ ſacerdos omnia recipit ſub ſigillo cõfeſſio nis.Quid etiã ſi aliquis habeat pecuniã alienam ⁊ i depoſito receptã ſub ſigillo cõfeſſionis ſi fiat inquiſitio de predictis de bitis vel pecunia ſiue a ſacerdote ſiue a depoſitario quid etiam ſi iurauit non reuelare.q.xcviij.c.
Que ſit pena ſacerdotis reuelantis confeſſionem q.xcix.c.
Utrum ſacerdos poſſit reuelare confeſſionem de licentia confi tentis.queſtione.c.
Nota ibi circa hoc vtile conſilium.
Quere obedientia.Abſolutio.Medicus.Satiſfactio.

Confirmatio prelatorum.
A quo confirmanda ſit electio prelatorum libro tertio tit. xxvj.de electione poſtulatione⁊ confirmatione.queſtione.xxj. deinde quero.De hoc quoq̨ in additionibus.eo.tit.e.queſtio ne ver.etiam nota.quos poteſt legatus confirmare.
Qualiter debet fieri confirmatio.q.xxij.c.
Quid ſi electus vbi apparet oppoſitor cõfirmetur non diſcuſſo negotio.Jn additionibus.e q.

Confirmatio ſacramentum.
Utrum cõfirmatio ſit ſacramentum neceſſitatis libro ter tio titulo.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel non.q.xlv.Circa ſacramentum.
Que ſint de ſubſtantia huiuſmodi ſacramenti.Et quis poſſit confirmare queſtione.xlvj.c.
Utrum papa poteſt ſimplici ſacerdoti cõmittere poteſtatẽ con firmandi.q.xlvij.c.
Que ſit forma hmõi ſacramẽti.Et quid ſi de illa aliquid immu tetur.q.xlviij.c.
Utrum in hoc ſacramento conferatur gratia.q.xlix.c.
Quibus debeat hoc ſacramentum conferri.q.l.c.
Utrum iterari debeat.q.lj.c.
Utrum hoc ſacramentum tantũ a ieiunis ⁊ ieiunis conferri de beat.queſtione.lij.c.
Quid de tenentibus ad confirmandum.q.liij.c.
Nota ibi qualiter locus vnctionis.Primo ligari debet panno ⁊ quanto tempore.
Pannus ille iteratoſſimi poteſt ad ſecundum vſum ⁊ idem de ve ſte que ponitur in capite baptiſati.queſtione.xliiij.Quid ſi gnificent.Jn fi.

Compoſitio.
Utrum in decimis vel alijs ſpiritualibus poſſit fieri tranſ actio vel amicabilis compoſitio.Et quantũ duret.lib.ij.titulo xv.de decimis.q.xliij.Quero etiam.

Conſanguinitas.Quere cognatio carnalis.

Conſcientia.
Utrum conſcientia erronea obliget hominem ad faciendũ vel obmittendum id qđ conſcientia dictat lib.iij.titulo.xxxj. de penis queſtione vltima.

Conſecratio.
De conſecratione virginis.Quere virginitas
Quis poteſt eccleſiam conſecrare quando ⁊ qualiter.Et cuius autoritate ſunt edificande eccleſie vel altaria erigenda.Et de dote aſſignanda libro.iij.titulo.xxiiij.de ſacramentis iterãdis vel non.q.cxlviij.c.
Qui incepit edificare eccleſiam teneatur conſummare ibidem.
Quid ſi eccleſia conſtructa ſit in alieno ſolo ⁊ conſecrata lib.j. titu.xiiij.de immunitate eccleſiarum.q.xv.Pone.
Utrum ſine reliquijs poſſint altaria conſecrari.Jn titulo de ſa cramentis iterandis vel non.q.cxlix.c.
Plura altaria in vna eccleſia ⁊ plures epiſcopi poſſunt ſimul cõ ſecrari ibidem.
Jn quibus caſibus ſint eccleſie vel altaria vel alia ſacramenta reconſecranda vel reconcilianda.q.cl.c.
Quid ſi modica fractura ſit ibidem.
Alia eſt conſecratio eccleſie alia altaris.ibidem.
Quid cum aliquid eſt additum altari ibidem.
Quid ſi eccleſia per incendium eſt deſtructa ibidem.

Qualiter preſumitur eccleſia conſecrata vel altare conſecratum. Ibidem.
Quid ſi facta fuerit ibi modica effuſio ſanguinis. Ibidem.
Tantum in tribus caſibus proprie loquendo reconſecratur eccleſia ibidem ver. Collige.
Quid ſi excõmunicatus fuerit ſepultus in eccleſia vel ſi excommunicatus conſecrauerit eccleſiã ibidẽ in fi. ⁊ queſtione. clix. Quid de cymiterijs.
Quid ſi de lapide vel ligno cadente de eccleſia aliquis occidatur aut ſi aliquis furioſus ibi precipitauerit aut ictu proprio occiſus fuerit. q. clſ. e.
Quid ſi in eccleſia aliquis vulneretur letaliter ⁊ poſtea moriatur in domo ſua vel econuerſo. q. clij. e.
Quid ſi in eccleſia martyr occidatur. q. cliij. e.
Quando pro ſeminis effuſione eccleſia reconcilianda ſit vel nõ queſtione. cliiij. e.
Nota ibi de pollutione in ſomnis. Et ſi vir ibi debitum reddit vxori. Et de vitio ſodomitico. Et quid ſi huiuſmodi pollutiones occulte ſint vel ſi ſacerdos ſcit per confeſſionem.
Quis poteſt eccleſiã reconciliare queſtione centeſima quinquageſimaquinta. Sed quis.
Quid fiet ſi eccleſia nõ conſecrata fuerit polluta ſeminis vel ſanguinis effuſione. q. clvſ. e.
Quid ſi aliquis in tali eccleſia celebrat ante reconciliationem ibidem.
Quid de cymiterijs que ſanguinis effuſione vel alicuius ſemine ſunt polluta queſtiõe centeſima quinquageſima ſeptima. e. de hoc in additionibus ea. q.
Quid de mortuorum corporibus que a ſciſmaticis ſunt ſepulta et de indumentis ſacerdotalibus cũ quibus ⁊ de altaribus in quibus degradati presbyteri celebrauerunt queſtione centeſima quinquageſima octaua. e.
Quid de cymiterijs in quibus corpora paganorum vel hereticorum ſepulta ſunt. q. clix. e.
Quid iuris ſit de eccleſijs vel domibus dei iam edificatis ⁊ de veſtibus palis et alijs pertinentibus ad eccleſias queſtiõe. clx. Item quero.
Nota ibi ꝙ domus aut veſtis res mobilis vel immobilis ſemel deo conſecrata non debet poſtea ad profanos vſus reuerti.
Quid fiet cum vetuſtate conſumuntur ibidem.
Qualiter vaſa conſecrata poſſint vendi ibidem.
Quis lauabit corporale ibidem in fi.
Quis teneatur eccleſiam reparare. q. clxſ. Quero etiam.
Quid de veſtibus ſacris cum rumpuntur an refici poſſunt ita ꝙ nõ ſit opus eas de nouo cõſecrari queſtione centeſimaſexageſimaſecunda. e.

Conſeruator.
Quid iuris ſit de conſeruatoribus priuilegiorum qui plerumqꝫ religioſis ⁊ alijs cõceduntur libro ſecundo titulo. v. de raptoribus. q. clſ. Quero primo.
Conſeruatores dantur ad diuerſa. Equaliter debent procedere Ibidem.
Recuſari non poſſunt ⁊ procedunt aliquando parte abſente ibidem in fi.
Quis poſſet eſſe conſeruator. Et quid ſi intromittat ſe de alijs quam de notorijs. q. clij. Item quero.
Quid ſi reo negante maleficium ab eo eſſe perpetratum actor velit probare maleficium etiam eſſe notorium queſtione centeſimaquinquageſimatertia. e.
Quid ſi ille qui fecit maleficium bene confiteatur illud ſed dicit illud non notorium. q. cliiij. e.
Quid ſi aliquis cõfitet factũ manifeſtũ ſed dicit ſe illud iure feciſſe. q. clv. e.
Quid ſi conſeruator excommunicat aliquem et poſtea conſtat iniuriatorem non eſſe manifeſtum queſtione centeſimaquinquageſimaſexta. Sed pone.
Utrum conſeruatores aliquam iuriſditionem habeant ⁊ in quibus. q. clvij. e.
De conſeruatoribus. Nota in additionibus eodem titulo queſtione centeſimaquinquageſimaſecunda. Circa Rubricellam. Quis poſſet eſſe conſeruator. In quo loco poſſit procedere. ad quantum ſpacium poſſit aliquem trahere. Quid poſſit alteri committere. Et quid non. Et que pena eius vel partis hoc procurantis ſi metas ſuas excendat. De muneribus ⁊ expenſis circa eos. Et ſi contra hoc aliquid ſit eſt irritũ ⁊ inane.

Conſilium. Quere aduocatus homicidium.

Conſuetudo. Quere lex decima.

Contentio.
Utrum contentio ſit peccatum mortale lib. iij. titu. xxxiiij. de peniten. ⁊ remiſ. q. ccxxvj. e.

Contractus.
Quid ſit contractus vel quaſi libro ſecundo titulo quinto de raptoribus queſtione nonageſimaprima. Poſt hec quero. Item eodem libro titulo octauo de negotijs ſecularibus queſtione prima. Que nego. verſicu. Dicit hic glo. Quere. Emptio Dolus.

Contritio.
Quid ſit contritio libro tertio titulo. xxxiiij. de penitentia ⁊ remiſ. q. xvij. Deinde.
Que differentia eſt inter contritionem et attritionem queſtione. xviij. e.
Utrum requiratur contritio de omni actuali mortali peccato. Et quid de oblitis. q. xix. e.
Utrum requiratur contritio ſpecialis de ſingulis peccatis queſtione. xx. e.
Septem ſunt cauſe inductiue contritionis. queſtione vigeſima prima. Quero etiam.
Utrũ dolor cõtritionis debeat eſſe non tantũ intellectualis ſed etiam ſenſualis. q. xxij. Poſt hec videndum.
Utrum dolor contritionis poſſit eſſe nimis magnus queſtione xxiij. e.
Utrum in contritione requiratur maior dolor de vno peccato ꝙ̃ de alio. q. xxiiij. e.
Utrum poſt remiſſionem peccati debeat de eo eſſe cõtritio queſtione. xxv. e.
Utrum contritus debeat magis velle eſſe in inferno ꝙ̃ peccare queſtione. xxvj. e.
Nota ſtultiticiam illorum qui ſe examinant in particulari an hoc vel hoc vellent ſuſtinere propter deum.
Qualiter contritio intelligatur peccatum remittere queſtione xxvij. poſt quero.
Utrum contritio poſſit tollere totum reatum pene queſtione vigeſimaoctaua. e.
Quatuor concurrunt ad iuſtificationem impij queſtione. xxix. Quero etiam.
Quere veniale peccatum.

Contumacia
Triplex eſt contumacia libro tertio titu. xxxiiij. de ſenten. excõmuni. q. lxiiij. Poſt hec.
Qualiter procedi poſſit in cauſa matrimoniali cõtra cõtumacẽ libro quarto titulo. xx. de diuortio propter conſanguinitatem queſtione vltima.

Contumelia.
Quid ſit contumelia lib. iij. titulo. xxxiiij. de penitẽtia ⁊ remiſſio. q. ccxxxviij. Deinde.
Que differentia inter contumeliam ⁊ conuiciũ. Ibidem.
Utrum omnis contumelia ſit peccatum mortale. q. ccxxxix. e.
Utrum aliquando cauſa correctionis liceat alicui verba contumelioſa vel cõuitioſa dicere ibidem.
Utrum homo debeat contumelias ſibi illatas ſuſtinere queſtione. ccxl. e.

Conuicium. Quere contumelia.

Chorea.
Utrum coreiſare ſit peccatũ libro tertio titulo. xxxiiij. de penitentia ⁊ remiſ. q. cclxxx. e.
Utrum peccent mortaliter coreatrices ducendo coreas illicitas ſiue in feſtis ſiue in profeſtis diebus. q. cclxxxj. Nunquid ergo.

Corepiſcopus. Quere epiſcopus.

Corona.
Quare clerici raduntur in modũ corone lib. iij. tit. vij. de ornatu

ordi.q.iij. Item quero. Quere clericus.
COrporale. Quere Calix Conſecratio Eccleſia.

COrrectio. Prelatus debet eſſe doctor in correctiõe diſcipli ne. Et de peccato negligentis vitia corrigere. Et quãdo debet veniam petere a ſubditis ſi modum excedat. Et quãdo non libro tertio titulo nono de doctrina ordi. queſtione prima In quo hic.
Utrum fraterna correctio ſit in precepto. q. iij. Quia ſupra.
Quando obmiſſio fraterne correctionis ſit mortale peccatũ vel veniale ibidem.
Qualiter hoc preceptum impleri debeat. q. iiij. e.
Utrum hoc preceptum extendat ſe ad omnes vel ad ſolos prelatos queſtione. v. e.
Prelatus tenetur de delicto ſubditi ſi eum nõ correxerit. Ibidẽ in fine.
Utrum ſubditi teneãtur ex hoc precepto prelatos corrigere queſtione. vj. e.
Utrum peccator poſſit aliquem corrigere. q. vij. e.
Utrum aliquis debeat ceſſare a correctione propter timorem ne ille fiat deterior. q. viij. e.
De ordine fraterne correctionis qui diligenter exponitur. queſtione. ix. e.
Quid ſi ſciam aliquem percuſſiſſe aliquem ad mortem: percuſſorem illo mortuo video celebrare in officio ſacerdotali ignorantem tamẽ ſe illũ occidiſſe. Nunquid teneor ei dicere veritatem vel ſi video aliquem celebrare quem ſcio non vere ordinatum vel ſi ſcio aliquem tenere rem alienam vel habere vxorem quã nõ dz habere: vel habere beneficiũ per ſymoniam et ſimilia cũ ipſi hoc ignorant an tenear eis dicere veritatẽ. Et quid ſi probare poſſum. q. x. e. et ſequenti.
Cuius modi moderamen prelati habere debeant in corrigẽdo libro. iij. titu. x. de clerico percuſſore. q. vi. e.
Nota ibi ꝙ prelatus non debet eſſe remiſſus circa correctionem nec etiam ſeuerus. Item non debet eſſe facilis ad vindictam cum concilio ſapientum. Debet in correctione procedere. Itẽ melius eſt in miſericordia excedere quaꝫ in ſeueritate hec omnia ibidem.
Qualiter ſit procedendum cum multitudo aliqua eſt in ſcelere vt corrigatur vel puniatur libro tertio tit. xxx. de ſcãdalo et perplex. q. viij. Quero etiam hic.
Nota etiam ibi de modo corrigendi principem vel aliaꝫ magnã perſonam.
Item nota ibidem quatuor cauſas propter quas interdum peccata iniquorum diſſimulantur.
De predicatione contra tales. Ibidem in fi.
Quid de his qui peccata ſua ex autoritate defendant ibidem in fine.
Quando tenetur quis reuelare crimen alterius vel non. Et quibus perſonis li. j. tit. ix. de iuramento et periurio. q. xxxij. Quid ſi audit. et. q. ibidem precedente.
De conuitijs que interdum ſiunt cauſa correctionis. Quere Cõtumelia.
Quere familia. Diſciplina. Predicatio: Percuſſio. Scandalũ.
CRimen.
Quid ſit crimen. libro tertio titulo ſecundo ꝙ ordinandus ſit ſine crimine. q. j.
Circa crimina ordinandorum et ordinatorum nota tres regulas et tres antiquorum opiniones illas regulas exponentes libro tertio titulo. xxix. de lapſis et diſpen. queſtione tertia. Deinde quero.
Que crimina ſecundum veritatem repellunt promouendum et deijciunt iam promotũ et que non ibidem ver. vt ergo.
Que crimina ſint enormia que mediocria et que minora ibideꝫ.
De clerico fornicario. Et quid ſi hoc confiteatur publice etiaꝫ extra ius ibidem ver. hoc tamen nota.
Utruꝫ occulta crimina et que etiam poſt penitentiam impediãt ordinis executionem. Et in quibus ſufficit ſacerdotis abſolutio etiam ſine diſpenſatione ver. Bernardus etiam et ver. Hoſtienſis et ſequentibus.
Contra tres predictas regulas põt papa diſpenſare ex plenitudine poteſtatis ſꝫ an epiſcopi poſſint diſpenſare due ſunt opiniones. Nam quidam dicunt ꝙ non poſſunt niſi in caſibus ſibi a iure permiſſis. Alij dicunt qd poſſunt in omnibus caſibus vbi nõ ſunt a iure prohibiti queſtione quarta poſt hec quero.
In quibus caſibus prohibita ſit in iure epiſcopis diſpẽſatio. q. v. Quantum ad ſecundam.
De crimine adulterij quando impediat matrimonium vel non. Quere adulterium.
Quere hereditas. Enorme. Correptio. Impedimentum.

CRiſma. Quere baptiſmus.

CRuce ſignatis. Quere indulgentia.
CUlpa. Quid ſit lata lata culpa leuis et leuiſſima. Et quid caſus. Quere. Dolus.
CUpiditas.
Quare cupidus nõ eſt ordinandus vel eligendus. Quere auaritia.

CUre animarum. Quere beneficium.
CUrialis.
Qui dicantur curiales et quare libro tertio titulo decimoſexto.
De curialibus non ordinandis. q. j. e.
Qui curiales prohibentur ordinari. Et qui non. q. ij. e.
Quare prohibentur tales ordinari. q. iij. e.
CUrioſitas.
Utrum vitium curioſitatis poſſit eſſe in cognitione intellectiua libro. iij. titu. xxxiiij. de peni. et remiſſio. q. cclxxvj. Circa curioſitatem.
Utrum vitium curioſitatis ſit circa cognitionem ſenſitiuam. q. cclxxvij. e.

CUſtodia. Quere locatum.

¶ Sequitur de litera D.

DAmnatus. Quere heres vel hereditas.
DEbitum coniugale.
Utrum poſt matrimonium initiatum per verba de preſenti teneatur coniux exactus ſtatim reddere debitum libro quarto titulo ſecũdo de matrimonio. q. xxxiiij. e.
Utrum ſemper reddere debitum cõiugale ſit de neceſſitate precepti queſtione. xxxv. e. Et queſtione. xliij. vtrum liceat. verſi. Thomas etiam.
Utrum peccet qui ſe facit impotentem ad reddendum debituꝫ queſtione. xxxvj. e.
Utrum actus coniugalis ſit peccatum vel non. Et quando ſit peccatum mortale vel veniale. queſtione trigeſimaſeptima. Generaliter eſt.
Utrum cognoſcere vxorem propter ſanitatẽ corporalem ſit peccatum. q. xxxviij. e.
Utrum actus coniugalis poſſit eſſe meritorius queſtione trigeſimanona. e.
Utrum vir teneatur aliquando debitum reddere vxori etiã nõ petenti. q. xl. e.
Utrum vir debeat vxorem auertere ne petat debitum queſtione. xlj. e.
Utrum peccent coniuges exigendo vel reddendo debitum in feſtiuitatibus et diebus ieiuniorum et proceſſionum queſtione quadrageſimaſecunda. e.
Utrum liceat debitum reddere vel etiam exigere in loco ſacro. queſtione. xliij. e.
Utrum tempore impregnationis debitum reddi debeat vel exigi. q. xliiij. e.
Quid ſi vir cognoſcit vxorem poſt partum ante purificationem queſtione. xlv. e.
Nota ibidem quod mulier poſt partum poteſt intrare eccleſias ad agendum gratias.
Utrum tempore menſtruorum liceat debitum exigere vel reddere. q. xlvj. e.
Utrum vir cognoſcens vxorẽ ſuam modo non conſueto peccet

moraliter

mortaliter.q xlvij.e.
Nota ibi quis inter modos inordinatos ſit maius peccatum ⁊ quis minus.
Quid ſi vir accuſat mulierem de adulterio lite pendente illa petit debitum. Et an peccet vir petendo debitum a permanente in fornicatione aut poſt diuortium celebratum queſtione. xlviij. ꝓne.
Sed nunquid incontinenti cōmiſſo adulterio ipſe committens amittit ipſo iure ius petendi debitum ⁊ an innocens exactus teneatur reddere.q.xlix.e.⁊ ſequenti.
Utrum adultere reddens debitum etiam ad preceptum eccleſie efficiatur irregularis eodem libro. j.tertio de bigamis queſtione.ix.Quid ſi maritus.
Utrum copula carnalis vel clandeſtina poſt ſponſalia de futuro ſit peccatum in titu.de matrimonio q.lx.e.
An peccent mortaliter qui ante benedictionem nuptialem poſt conſenſum tamen de preſenti cognoſcit vxorem. Et quid ſi in matrimonio obmittantur ſolemnitates conſuete queſtione ſexageſima prima.e.
Quid de illo qui poſtq̄ contraxit cum quadam per verba de preſenti occulte poſtea cōtraxit cum alia in facie eccleſie. Nūquid poſtea ad petitionem prime tenetur eam cognoſcere ſaltem occulte vel exire in longinquam regionem vt cum ea cohabitet debita ſolemnitate adhibita.q.lxiij.e.
Quere Matrimonium Seruus Impedimentum.Error.
Decanus.Quere archidyaconus.
Decima.Quid ſit decima lib. j titu.xv.de de decimis primi.⁊ obla.q.j.circa decimas.
Due ſunt ſpecies decimarum quia quedam perſonales quedam prediales. Et que ſint ille.q.ij.Quot ſint.
Arbor illius ſoli cenſetur in quo viuit ibidem.
Cui danda ſit decima.q.iij.e.
Quid fiet cū quis paſcit pecora in vna parrochia ſed habet ouile in alia parrochia vel ſi per mediectatē anni paſcuntur in vna parrochia ⁊ per aliam medietatem in alia ibidem.
De diuiſione decimarum in quatuor partes ibidem.
Reges et principes cui ſoluent decimas perſonales queſtione quarta ſed cui.
Quid de decima venationis:piſcationis:lignorum:paſcue: ⁊ huiuſmodi.q.v.e.
Cui ſoluende ſint decime noualium.q.vj.e. De hoc etiam in additionibus eo.titu.q.vj.in prin.
Utrum decime eiuſdem agri poſſint diuerſo iure cenſeri, ibidē in fi.Et.q.viij.Quid ſi ſit in fi.vide infra.
Cui debentur decime illarum rerum de quibus antiquitus non conſueuerūt dari decime vt de oliuis ⁊ ſimilibus ⁊ a militibus recuperare.q.vij.e.
Quid ſi ſit conſuetudo in aliqua parrochia qꝺ vna eccleſia percipiat decimam de blado ⁊ alia de vino. Et fructus agrorum mutantur.q.viij.e.
Quid de clericis qui habentes alias ſufficientes redditus recipiunt decimas.q.ix.e.
An clerico nō ſeruienti eccleſie vel notorio fornicatori debeat decima dari ibidem in fi.
Utrum decime preſcribi poſſint ⁊ an ſit neceſſe allegare titulum queſtione.x.e.
Una eccleſia poteſt preſcribere decimas in alio epiſcopatu ibidem de hoc melius in additionibus libro ſecundo titulo quinto de rapto.q.cxxvj. Item circa.
Limites parrochiarum ⁊ epiſcopatuum non preſcribuntur ibidem ſcȝ in titu.de decimis.
Quid ſi epiſcopus vel religioſi percipiunt omnes decimas aliquius parrochie et ſacerdos non habet ſuſtentationem. q . xj. quid ſi qui. De hoc etiam in additionibus eodem titulo in principio ver.item eo.titu.
Quis teneatur decimas dare.q.xij.e.
An leproſi ⁊ an clerici teneantur dare ibidem.
In ſex caſibus ceſſat priuilegium de non dādis decimis queſtione.xiij.Quero etiam.
Quanto tempore vel quotiens quis faciens contra priuilegium amittat illud in poſterum.q.xiiij.Item quero.
Utrum iudei teneantur dare decimas perſonales.q.xv.e.
Utrum clerici teneantur pape dare decimam cum eam requirit q.xvj.Quero etiam.
Quid ſi aliquis vendit aceruum ante ſolutionem decime quis tenetur ad ſolutionem decime.q.xvij.e.
Quid ſi furtiue vel violenter aufertur aceruus ante ſolutionē in decime.q xviij.Quid ſi aliquis.
De quibus rebus debeant dari decime.q.xix.e.
Quid ſi in eadem terra ⁊ in eodem anno diuerſa ſemina ſpargūtur. Nūquid de omnibus fructibus debet decima dari queſtione.xx.e.
Utrum de rebus donatis vel legatis aut ex ſucceſſione acquiſitis debeant dari decime.q.xxj.Sed nunquid.
Utrum de illicite acquiſitis puta ex iniuſto bello: furto: rapina: ſymonia: vſura: iniuſto pedagio vel ludo: iniuſta tallia: aut ex alia exactione: iniuſta ſentētia. Et que iudex per concuſſionē extorquet meretricio: hyſtrionatu ⁊ ſimilibus teneatur quis dare decimam queſtione.xxij.e. Item de hoc queſtione precedente ibidem in fi.
Quid ſi terra ſeminatur ſemine furtiuo vel rapto ibidem ſcilicet queſtione.xxij.
Qualiter dande ſint decime ſcȝ an deductis expenſis. Et quo tēpore ſolui debeant.q.xxiij.Deinde quero.
Qualiter animalia ſint decimanda ibidem in fi.
Utrum decima debeat colligi per decimarium in vinea vel alio predio aut colonus debeat deportare in horreum vel in torcular vel dolium eccleſie q xxiiij.e.
Utrum laici in aliquo caſu poſſint ſine peccato decimas recipere.q.xxv.reſtat.
Utrum decime poſſint concedi in feudum vel emphiteoſim aut locari ad longum tempus ibidem.
Utrum laicus decimam quam tenet in feudo poſſit in alium laicum transferre q.xxvj.e.
Utrum epiſcopus nūc poſſit aliquem infeudare de aliqua decima.q.xxvij.e.
De infeudatione laicorum de decimis an poſſit fieri a religioſis habes in additionibus.e titu.e.q.de matrimonio.
Quid ſi neſcitur de decima huiuſmodi laici an ſit de antiquio vel non queſtione.xxviij.e.
In quibus caſibus milites laici priuilegiati a papa de recipiendis decimis amittāt illud priuilegium quia in ſex caſibus queſtione.xxix.e.
Laicus monitus vt decimam ab antiquo in feudum conceſſam reſtituat eccleſie parrochiali ſi hoc non vult poteſt de conſenſu epiſcopi illam decimam in locum transferre religioſum queſtione.xxx. Circa hoc. De hac materia in additionibus eod. titulo xxvij.de matrimonio.
Quid ſi in hoc caſu obmittatur amonitio.q.xxxj.cum laicus.
Quid ſi laicus confert epiſcopo decimam conſentiente capitulo ſuo queſtione. xxxij.e.
An ruſtici liberentur ⁊ excuſentur a peccato ſoluendo militibus decimam.q.xxxiij.Quero etiam.
Utrum decimas iniuſte a milite detentas poſſit eccleſia redimere ſine vitio ſymonie q.xxxiiij.quid ſi miles.
Quid ſi eccleſia recipit in pignore decimas iniuſte a laico detentas vel aliam poſſeſſionem iniuſte detentam queſtione. xxxv. vtrum decimas.
Quid in ſimili caſu de poſſeſſionibus emptis de fructibus talis decime ibidem.
Nota ibi queſtione ſequenti plura de impignoratione decimarum ⁊ quando in hoc requirenda ſit autoritas epiſcopi vel nō.
Quid ſi laicus de conſenſu epiſcopi dedit alicui eccleſie proprietatē decime retento ſibi vſufructu an ille vſufructus in pignus recipi poſſit: non computatis fructibus in ſortem . queſtione xxxvij.e.
Utrum eccleſia poſſit in pignore recipere feudū qꝺ laicus tenet ab ea ita ꝙ non computet fructus in ſortem.q.xxxviij e.
An idem ius ſit de colonis ruſticorum impignoratis ibidem.
Qualiter ſatiſfacere debeat qui longo tempore iniuſte detinuit decimam.q.xxxix.Quid ſi aliquid.
Utrum homines ex precepto teneantur dare decimas queſtione.xl.poſthec.
Utrum preceptum de danda decima fuerit morale vel iudiciale

vel cerimoniale ibidem.
Utrum omnes decime ſint in precepto vel prediales tantum. Et vtrum conſuetudo excuſet ab aliquibus queſtione quadrageſima prima. Deinde quero.
Qualiter compellendi ſunt homines ad ſoluendas decimas ibidem in fi.
Quid de cõſuetudine ſecundum quam non datur de aliquibus rebus decima ſed viceſima vel alia quota minor de alio quibus etiam nihil ſoluitur puta de oliuis nucibus vel ſimilibus q.xliij. ſed quid de illis.
Que appellantur minute decime ibidem.
Quid de his qui ex antiqua conſuetudine nullam penitus decimam ſoluunt.q.xliij.c.
Utrum in decimis vel alijs ſpiritualibus poſſit fieri amicabilis compoſitio ⁊ quantum duret.q.xliiij. Quero etiam.
Que ſit remuneratio fideliter ſoluentium decimas. Et que pena non ſoluentium.q.xlv.c.
Nota ibidem ꝙ decime debentur pauperibus
DEfunctus. Anime defunctorum iuuantur a viuis quatuor beneficijs idest quatuor generibus ſuffragiorum libro tertio tit.xxxiiij.de penitẽtia ⁊ remiſſione queſtione. clxvij. Quibus ſuffragijs.
Quere ſuffragium vbi ponuntur plura de hoc.
DEgradatio. Qualiter ⁊ a quo fieri debeat degradatio clericorum in additionibus libro primo titulo quinto. De hereticis.q.viij.c.
Degradatus non ſolum ordine ⁊ beneficio ſed etiam ſpoliatur priuilegio clericali in additionibus.c.q.in fi.
De clericorum degradatione pro hereſi in additionibus.eo.tit. q.iiij. ſacerdos.
Utrum quilibet degradatus ꝙ cito degradatus eſt tradendus ſit curie ſeculari in ſumma.c. titu.q.x.c.
An degradatus teneatur dicere horas canonicas. Et qualiter lib.j.titu.vij.de apoſtatis.q.xviij.ver.j.in fi.
DElectatio. Utrum conſenſus in delectationem ſit peccatum mortale lib.iij.titu.xxxiiij. de penitẽtia ⁊ remiſ. q. cclxxj.c. Quere luxuria.
DElegatus vel delegare. Utrum iudex ordinarius poſſit vices ſuas alij delegare lib.iij.titu.xxxij.de penitentia.q. v. queritur ergo.
Utrum iudex delegatus cauſam ſibi delegatam poſſit alteri ſubdelegare vel non.q.vj. Item quero.
Nota ibi quedam ſpecialiter que etiam a papa cõmiſſa nõ poſſunt alteri ſubdelegari.
An generales penitentiarij epiſcoporum poſſint penitentie iniunctionem alteri delegare ibidem.
Que poſſit papa cõmittere vel non ibidem in fi.
Utrum epiſcopus poſſit aliquid cõmittere ei qui eſt de alio epiſcopatu lib.iij.tit.xxxiiij.de penitentia ⁊ remiſ.q.xl. circa predicta. Quere papa.
DEnunciatio. Quere inquiſitio.
Depoſitum. Que ſit natura depoſiti libro ſecundo titu. vj. de furtis.q.xxiij.c.
Quãdo depoſitarius teneatur ſatiſfacere deponẽti ſi res apud eum pereat.q.xxiiij.c.
Utrum depoſitario liceat vti re apud eum depoſita queſtione xxv.c.
Quid ſi res deterior redditur.q.xxvj.c.
Quid de herede depoſitarij.q.xxvij.c.
Utrum peccet qui rem ſuam apud alium depoſitam vel detentam furtiue accipit.q.vij.c. Quere locatum.
DEriſio. Utrum deriſio ſit ſpeciale peccatum libro tertio titulo.xxxiiij.de penitentia ⁊ remiſſione queſtione.ccxlij. Deinde queritur.
Utrum deriſio ſit peccatum mortale.q.ccxliiij.c.
Nota ibi quando ſit grauius peccatum.
DEſperatio. Utrum deſperatio ſit peccatũ li.iij.tit. xxxiiij. de peniten. ⁊ remiſ.q.ccxj.c.
De remedijs contra deſperationem. Quere penitentia.
DEtractio. Quid ſit detractio. Et qui dicatur detractores Et in quo detractio differat a contumelia libro ſecundo tit.v. de raptoribus.q.cxcvij. primo quero.
Detractatio ſit multis modis ⁊ verbo ⁊ ſcripto ibidem.
Quibus et quot modis detractor diminuit famam alicuius. q. cxcviij.c.
Utrum detractio ſit peccatum mortale.q.cxcix.c.
Que ſit pena libellum famoſum conficientis vel publicãtis queſtione.cc.c.
Sed qualiter reſtituet quis famam eius qui ex verbis ſuis vel ſcriptis ea leſus eſt. Et qualiter ſatiſfacere debet.q.ccj.c.
Utrum peccet aliquis audiendo detractionem ⁊ quando in hoc ſit peccatum mortale.q.ccij.c. Quere ſuſurratio.
DYaconus. Utrum dyacono liceat corpus domini deferre ad infirmum ⁊ eum cõmunicare lib.iij.titu xxvij. de differentijs offi.q.xj. Sed nunquid.
DIgnitas. Quid ſit dignitas quere beneficium.
Diſcere. Epiſcopus ⁊ prelatus quilibet debet a quolibet libenter ⁊ humiliter diſcere. libro tertio titulo.ix.de doctrina ordi.q.ij. a quo diſciplina.
Religioſi ⁊ clerici non debent diſciplinas dare vſqꝫ ad effuſionem ſanguinis libro primo titulo quarto de iudeis ⁊ ſarra.q.vj. que ſit pena circa fi.
DIſcordia. Utrum diſcordia ſit peccatum ⁊ an ſit peccatum mortale libro tertio titulo.xxxiiij.de penitentia ⁊ remiſſione.q.ccxxv.c.
DIſpenſatio. Quid ſit diſpenſatio. Quid ius. Quid rigor. Quid equitas libro tertio titulo. xxix. de lapſis et diſp.q.j. Pone ergo.
An diſpenſatio ſit ius.q.ij. ſed nunquid.
Ad quid prodeſt diſpenſatio etiam in occultis ibidem.
In quibus caſibus prohibita ſit epiſcopis diſpenſatio queſtione.v. quantum ad ſecundum.
De minus rite ordinatis ⁊ diſpenſatione cum eiſdem vide plura ibidem ver. Tertiodecimo.
Capitulum quandoqꝫ diſpenſat ibidem in fi.
Diſpenſatio in quibuſdam caſibus eſt debita in quibuſdam prohibita. In quibuſdam permiſſa.q.x. Item quero.
Quid ſi epiſcopus ſine iuſta cauſa diſpenſat.q.xj.c.
Quis diſpenſabit cum eis qui recipiunt ordines in excõmunicatione libro tertio titulo.xxxiij.de ſentẽtia excõmunicationis q.xij. quid de his.
Si alicuius electionem propter ſymoniam eo ignorante cõmiſſam reprobari contigerit non poteſt epiſcopus illa vice diſpenſare libro primo titulo de ſymonia queſtione vigeſima nona. Quid ſi alicuius.
De diſpenſatione cum ordinatis ignoranter ab epiſcopo ſymoniaco vel excõmunicato.q.xlvij. Quid de eo.
Utrum prelati pro libito ſuo poſſint diſpenſare lib.j.titu.viij.de voto.q.lxxxj.c.
Propter quale periculum diſpenſandum ſit in votis vel etiam per ſe poſſit quis dimittere votum ſi ſuperioris autoritas requiri non poteſt.q.lxxxij.c.
Effectus diſpẽſationis eſt vt vbiqꝫ valeat li.iij.titulo decimonono de filijs presbyterorum queſtione.xv. Pone. verſi. Innocentius ⁊ ſequentibus.
De diſpenſatione cum ſymoniaco. Quere ſymonia.
De diſpenſatione circa beneficia eccleſiaſtica. Quere beneficiũ.
De diſpenſatione cum illegitime natis ⁊ filijs clericorum. Quere illegitimus.
De diſpenſatione plura. Quere crimen.
Quere: Irregularitas: Illegitimus. Excõmunicatio. Lex.
Uotum iuramentum beneficium. Ordo epiſcopus.
DIuinatio. Quere Sors vel Sortilegium.
Diuortium. Apud quem filius nutriri debeat facto diuortio lib.ij.titu.j. de homicidio.q.lxj. Quero etiam.
De forma iurandi in celebratione diuortij propter conſanguinitatem vel aliud quodcunqꝫ legitimum impedimentum libro tertio titulo.xxx.de ſcãdalo ⁊ perplex.q.liij. Que pena.
Quando ⁊ qualiter debeat fieri diuortium cum allegatur impotentia coeundi libro quarto titulo.xvj.de impotẽtia coeũdi. q. xvj. His habitis.
Que differentia ſit celebratur diuortium propter frigiditatem vel propter maleficium ibidem.
Qualiter intelligẽda eſt cohabitatio triennij in hmõi caſib⁹ ante diuortium

de diuortium.q.xvij.ſed qualiter.

Quid ſi per maritum ſtet quia non vult cohabitare vel per mulierem.q.xviij.e.

Uide de hoc plura Impedimentū.

Multipliciter fit diuortium li.iiij.titu.xix. Qualiter et quando mulier poteſt aliquem petere in virum ⁊c.in prin.

Dupliciter poteſt mulier aliquem petere in virum vel econuerſo q: poteſt agere petitorio vel poſſeſſorio. Et quid iuris ſit in vtroq; caſu libro quarto titulo decimonono qualiter vel quādo eo.titu.q.j.Quero ergo.

In quatuor caſibus non reſtituitur mulier allegans ſpoliationem viri vel econuerſo ibidem ver.q añt.

Quid ſi vir capitali odio perſequitur mulierem ibidem.

Quid ſi notoria ſit fornicatio mulieris. Nunquid poteſt eam vir propria autoritate expellere. Et ſi expulerit nunquid tenebitur eam recipere.q.ij.circa prin.

Quid ſi vir ſponte receperit talem ſcilicet publice cum adulterio manentem.q.iij.e.

Quid ſi eccl'ia decepta celebrat diuortiū inter aliquos deinde vir ſit ſacerdos poſtea inuenitur eccleſia fuiſſe deceptam quid fiet q.iiij.circa tertium.

Quid ſi in hoc caſu vir repetit mulierem ⁊ non econuerſo vel ſi vxor intrauit religionem propter diuortium celebratum alias non intratura.q.v.e.⁊ ſequenti.

Quid ſi mulier egit poſſeſſorio ⁊ ſuccubuit in cauſa nūquid poteſt poſtea agere petitorio.q.vij.e.

Quid iuris ſi reus in iudicio de matrimonio confitetur vel negat.q.viij.e.

Quid ſi perſona religioſa fatetur matrimonium cum repetitur a coniuge.q.ix.ſed nunquid.

Qualiter ⁊ ad que coniunx ſpoliatus ſit reſtituendus. Et qualiter vxori prouidebitur de ſecuritate ſi timet a viro ledi queſtione decima.e.

Qui prohibentur vel admittuntur ad matrimonium accuſandū lib.iiij.titu.xx.de diuortio propter conſan.q.i.vn de primo.

Quid ſi aliquis tempore contractus matrimonij tacuit ⁊ poſtea vult accuſare.q.ij.pone.

Qui in cauſa matrimoniali teſtificari poſſunt vel non.q.iij.e.

Qualiter in cauſa matrimoniali procedi poſſit contra contumacem.q.iiij.e.

De forma accuſandi matrimonij li.iiij.titu.xxj.eo.titu.q.j.quero ergo.

Si duo fratres duxerint duas ſorores ⁊ inter duos lata eſt ſententia diuortij propter conſanguinitatē quid facient alij duo q.ij.pone.

Quid ſi notoria ſit fornicatio mulieris lib.iiij.titu.xxij. de diuortio propter for.q.vij.

Quid ſi vir propria autoritate dimiſit mulierem adulteram et intrauit monaſterium nunquid ab ea poteſt reuocari li.iiij.tit.xxij.de diuortio propter fornicationem.q.x.e.

Quid ſi vterq; fornicetur ibidem.

Utrum vir ⁊ vxor in cauſa diuortij iudicandi ſint ad paria queſtio.xj.e.

Si ſententia diuortij lata eſt propter adulterium vxoris et vir poſtea fornicatur. Nunquid mulier poteſt eum repetere queſtione.xij.pone.

Utrum innocens poſſit repetere vel reconciliare ſibi adulterantem poſt ſententiam.q.xiij.pone.

Quid ſi mulier adultera in hoc caſu ingreſſa eſt monaſteriū marito non contradicente.q.xiiij.e.

Quid ſi vir adulteratus eſt occulte ⁊ vxor manifeſte. Nunquid poteſt illam accuſare ⁊ dimittere ſine peccato queſtiōe.xv.pone q vir.

Utrum vxor adultera poſt penitentiam poſſit repellere accuſationem viri.q.xvj.Sed nunquid.

Quid ſi vnus coniugum fornicatur carnaliter ⁊ alter ſpūaliter nunquid fiet compēſatio carnalis ⁊ ſpiritualis.q.xvij.e.

Utrum propter aliquod aliud vitium quā propter fornicationē poſſit aliquando coniunx dimitti.q.xviij.Quero etiam.

De accuſatione matrimonij et de diuortio. Et que vitia nomine fornicationis intelliguntur propter que etiam poteſt cōiux dimitti. Et an teneatur dimittere.quere accuſatio.

Doctor vel docere. Quere magiſter.Opinio.

Dolus. Quid ſit dolus. Quid lata culpa leuis vel leuiſſima. Et quid caſus libro ſecundo titulo.vj.de furtis. queſtione xxij.ſiquidem.

Item aliquid de dolo habes ſz quid ſit dolus. Et quid fraus libro tertio titulo tricesimoquarto de penitētia ⁊ remiſſione.q.cccxxij.vtrum aſtutia.

Dolus aliquando dat cauſam contractui aliquando incidit in contractum libro ſecundo titulo.viij.de negotijs ſecularibus q.viij.quid ſi dolus.

Domicilium. Quando quis dicatur tranſtuliſſe domiciliū ita q factus ſit de iuriſdictione alterius libro primo tit.xvj.de ſepulturis.q.xiij.e.

Dominus vel ſubditus. Subditus aſtrictus eſt domino ſeruare fidelitatem in ſex.libro.ij.tit.v.de raptoribus q.xxxvij.Sed quid in ſi.

Utrum dominus poſſit ſubditis ſuis auferre viſitarius nemoris qd̄ habēt. Et vtrum domino de hmōi ablatis poſſet ſatiſfieri p ſubditis.q.xlij.quid de dominibus.Quere talia iudex.

Dominica dies. De excellentia dominice diei ⁊ plura alia de illo die quere ferie.

Donatio.Quid ſit donatio libro primo titulo.xv.de decimis queſtione.lxxiij.Quero ergo primo.

Quis poſſit donare. Et cui.q.lxxiiij.e.

An coniuges ſibi mutuo donare poſſint.q.lxxvj.e.

Nota ibi de donatione inter ſponſos.

Quibus modis donatio inter virum ⁊ vxorem facta reuocetur q.lxxviij.

Quid de donationibus inter patrem ⁊ filium.q.lxxix.e.

Utrum prelati eccleſiarum donare poſſint.q.lxxix.e.

Peccant qui meretricibus donāt lib.ij.titu.v.de raptoribus.q.xiiij.quid de prelatis in ſi.

Quantum poſſit aliquis donare vel alienare ſeu in teſtamento relinquere de bonis ſuis.q.xxvj.quid ſi mulier.

Qualiter donari poteſt eccleſijs vel in teſtamento relinqui lib.primo tit.xiiij.de immunitate eccleſiarū.queſtione decimaſeptima que ſit.

Donatio cauſa mortis.Quid ſit donatio cauſa mortis libro primo titu.xv.de decimis.q.lxxiiij.Deinde quero et.q.l.q ſint.

Que differentia inter donationem cauſa mortis ⁊ legatum ibidem ſz.q.l.

Quis ſit effectus hmōi donationis. Et an poſſit reuocari queſtione.lxxv.e.

Donatio propter nuptias. Quere dos.

Dos. Iudex qui habet cognoſcere de matrimonio ⁊ de dote habet iudicare tanq̄ de acceſſorio lib.iiij.titu.xxv.de dotibus ⁊ dona.propter nup.in prin.

Quid ſit dos ⁊ que natura eius.q.j.quere ergo.

Que ſint ſpecies dotis quia alia profecticia alia aduenticia. Item alia datur eſtimata alia ineſtimata. Et quid iuris de iſtis.q.ij.e.

Filia ſi iurauerit ſe velle eſſe contētā dote non redibit ad hereditatem paternam in additionibus.e.titu.in principio.

Quid ſit paraferna ⁊ vnde dicatur. Et quid iuris de ea queſtione tertia.quero etiam.

Quid ſit donatio ꝓpter nuptias ⁊ quid iuris de ea.q.iiij.e.

In quibus caſibus maritus lucretur dotem. Et in quibus caſibus tenetur reddere.q.v.e.

Quid ſi mulier lata ſententia diuortij propter adulterium amiſit dotem ⁊ poſtea probata conſanguinitate inter eos omnino ſeparentur. Nunquid poterit mulier repetere dotē tanq̄ non commiſerit adulterium.q.vj.e.

Cui ⁊ quando dos ſit reſtituenda mortua vxore vel facto diuortio.q.vij.cui ⁊ ſequenti.

In dote reddenda non condemnatur maritus niſi in quantum poteſt facere. Item computat impenſas neceſſarias ⁊ vtiles ſed non voluptarias.q.ix.an ſemper.

Quid ſi maritus tenetur ſatiſfacere mulieri ⁊ etiam alijs creditoribus.q.x.e.

Que mulieri intelligantur obligata tacite pro dote li.ij.tit.vij.

de vſu.q.lxxiiij.que intelligantur.
Utrum vxor pro delicto viri amittat dotem ſuam ibidem.
De poſſeſſione obligata genero pro dote ꝙ non computat fru
ctus in ſortem.q.xvj.Jtem quero de duabus ſequentibus.
Quere vſura.
D Ubium quid cum dubitatur de collatione alicuius ſacra
mēti lib.iij.titu.xxiiij. de ſacramentis iterandis vel nō
q.xxxviij.vtrum baptiʒatus.
Utrū dubia ſint in meliorē partē interpretāda lib.iij.tit.xxxiij.
de pe.⁊ remiſ.q.cxxxv.c.
D Uellum.Quid ſit duellū. Et vnde dicatur li.ij.titu.iij.
de duello.q.j.c.
An duellum ſit licitum vel non etiam inter laicos.q.ij.c.
Utrum in duello conſuetudo generalis aliquē excuſet a pecca
to mortali.q.iij.c.
Nota ibi de offerente ⁊ de ſponte ſuſcipiente de iudice ⁊ de aſ
ſeſſore.
Quid ſi duellum offeratur clerico ibidem.
Quid de illis clericis qui afferunt reliquias pugilibus ad iu
randum.q.iiij.c.
Quid de epiſcopis ⁊ abbatibꝰ ⁊ alijs perſonis eccleſiaſticis qui
in curijs regum cogūtur ſubire duellū vel qui habentes iuriſdi
tionem temporalem permittūt officiales ſuos iudicare hmōi
duella.q.v.c.
Idem intelligendum eſt de iudicio ferri candētis vel aque bul
lientis ⁊ hmōi.ibidem.
Que ſit pena pugnantium in duello.q.vj.c. Quere purgatio.
E Brietas.Quare intēperantia potus ſpecialiter impedit
ordinandū li.iij.tit.iiij.de ſobrietate ordi.q.j.circa hoc.
Nota ibi de malis que facit ſuperfluitas vini.
Quando ebrietas ſit peccatum mortale vel non.q.ij.c.
Quid cum alicui infirmo datur immoderatus potus vel cibus
ſm̄ conſilium medicine ad prouocandum vomitum.q.iij.c.
Que pena eius qui ebrietati deſeruit.q.iiij.c.
Utrum ebrietas excuſet a culpa ⁊ pena ⁊ quando lib.iij.titu.
xxxij.de penis.q.vij.Poſt hec quero.
Utrum ebrius poſſit cōtrahere matrimoniū li.iiij.tit.ij.de ma
trimonio.q.xxvij.nunquid ebrius. Quere gula.
E Cclesia.Quid ſi eccleſia fundetur in alieno fundo igno
rante dn̄o fundi li.j.tit.xiiij.de immunitate eccleſie.q.xv.
Pone ꝙ eccleſia.
Quod emitur de pecunia alicuius eccleſie ad eā debet reuerti
q.xvij.quid ſit ver.Jtem addit.
Eccleſie obligari non poſſunt pro alienis debitis et que pena
hoc facientium.Jbidem ver.Nota etiam ⁊ ſequentibus.
Quis poſſit cōſecrare eccleſiam ⁊ quando ⁊ qualiter.Et cuius
autoritate ſunt edificande ⁊ de dote aſſignanda ⁊ de altaribꝰ
erigendis li.iij.tit.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel non.q.
cxlviij.quis poteſt.
Predicatores ⁊ minores ⁊ alij religioſi mendicantes non de
bent de cetero noua loca recipere nec antiqua mutare ſine li
centia pape.Jn additionibus.c.titu.in principio.
Exempti non debent conſtruere oratoria vel capellas in locis
non exemptis ſine licentia epiſcopi.Jn additionibus ibideʒ.
ver.Jtem initu.
Quid iuris ſit de eccleſijs vel domibus dei iam edificatis ⁊ de
veſtibus pallis ⁊ alijs pertinētibus ad eccleſias.queſtione.cx.
Jtem quero.
Quis lauabit corporalia.Jbidem.
Quis teneatur eccleſiam reparare cū indiget reparatione.q.
cxi.Quero etiam.
Qui de nouo aſſumit ſibi aduocatiam in eccleſia excōmuni
catus eſt lib.iij.titu.xxxiij.de ſenten.excōmu.q.xxxiij.in qui
bus caſibus ver.alius caſus.
Que pena eorum qui ſubmittunt eccleſias vel iura earum lai
cis vel qui ad hoc cōpelluntur.Jbidē ver.quartus qr.
Qualiter res eccleſie poſſint alienari ⁊ plura alia quere emunt
tas.Jtem quere plura.Conſecratio:beneficium:bellum:em
ptio.
E Lectio.Quid ſit electio li.iij.titu.xxvj.de electiōe poſtu.
⁊c.q.j.circa electionem.
Quis poſſit eligere.q.ij.c.
Alijs delinquētibus in electione ad pauciores immo etiam ad
vnum deuoluitur electio.Et ſi omnes delinquant deuoluitur
ad ſuperiorem.Jbidem vide de hoc infra.
De electione per compromiſſionem ſcilicet in quem cōpromit
ti poſſit ⁊c ⁊ an reuocari poſſit ibidem.
De electione pape ibidem.
Quid de eo qui eſt in quaſi poſſeſſione iuris eligendi.Jbideʒ.
Electio in cathedralibus eccleſijs aliquando deuoluitur ad ſu
periorē aliquando ad papam.Secus in inferioribus eccleſijs
hec in additionibus.c.titu.in principio.
Qui non poſſunt eligere.q.iij.Quero etiam.
Non eligunt pupilli nec in monaſterijs non profeſſi.
Nec conuerſi cum clericis.Jn additionibus.ead.q.iij in eccle
ſijs quoqꝫ.
Jn quatuor caſibus poteſt quis per procuratorem eligere vel
cōſentire.Jn ſumma.c.q.ver.Jtem impeditur.Jtem de pro
curatoribus in electionibus.habes.j.c.q.ver.item nota.
Delinquens in conferendis ſimplicibus beneficijs non ipſo iu
re punitur ver.ibidem etiam.
Utrum abſens poſſit capitulo ſignificare per literas volunta
tem ſuam.q.iiij.Sed nunquid.
Quis debeat aut poſſit eligi queſtione.v.c.Et in additioni
bus.q.vij.ver.eo.titu.
Que pena perſonam inhabilem eligentium.Jbidem.
Qui ad vnam dignitatem reputatur dignus etiam ad aliam di
gnus reputari debet ibidem.
Electus inter eligentes numerari non debet.Et an hoc locum
habeat in cōpromiſſo ibidem ver.Jdem nota.
Caſſanda eſt eius electio qui ante electionem conſenſit electio
ni de ſe faciende ibidem.
Quid de eo q alias ꝓpter vitiū perſone reprobatus fuit ibidē.
An electio tenuerit ſpectatur initium quia ex poſt facto non
conualeſcit ibidem in fi.
Quando fratri predicatori aut minori aut alij religioſo acqui
ratur ius ex electione vel poſtulatione ⁊ quando non.Jn ad
ditionibus.c.titu.q.v.Jtē circa.
Superiores poſſunt electis dare licentiam irrequiſitis cōuen
tibus ibidem in additionibus ver.nota etiam.
An religioſus non profeſſus poſſit prelatus fieri vel epiſcopus
ibidem in additionibus.v.Jtem.c.titu.
Jn quo loco debeat fieri electio.q.vij.c.
Qualiter facienda ſit electio.q.vij.c.
Nota ibidem triplicem formam electionis ſcʒ per ſcrutiniū per
cōpromiſſionem ⁊ per cōmunem inſpirationem.Et officio for
me ⁊ verba concilij generalis ibidem diligenter exponuntur.
Electio fieri debet poſt ſepulturam mortui prelati ver.electio.
Si aliquis in electione contemptus eſt poteſt ratificare poſt
ea ibidem.
Nullus cogitur eligere ibidem.
Que ſint de ſubſtantia forme electionis ver.aſſumantur.Et.j.
c.q.v.Collige.
Ubi pauci ſunt non ſeruatur hec forma ibidem.
Scrutatores primo examinabunt ſe ver.fide digni.
Quid ſi ſcrutatores contigerit infirmari ibidem.
Jn cōmuni non debet fieri electio ver.Et nota.
Uocādi ſunt ad electionē qui ſunt in vicino.Et expedit ꝙ ſcru
tatores vadant ad infirmos ibidem.
Jn alijs negocijs conuentus non debēt omnes vocari dū mo
do due partes aſſint ibidem.
Quid ſi vocati ad electionem non veniant ver.Soffre.
Quis ſcribet vota ver.Et in ſcriptis.
Quis publicabit vota ver.mox.
Triplex eſt collatio inter electores ſcʒ numeri ad numerum:ze
li ad zelum:⁊ meriti ad meritum ver.collatione.
An poſt publicationē liceat variare ⁊ an creſcat numerus ex cō
ſenſu poſt habito ver.conſenſit.Jtem de hoc.j.q.x.
Cum electio aliquibus cōmittitur vtrum illi tantum in eccleſia
vel etiā alibi exiſtentes prouidere poſſint ver.idoneis.
An maior pars.capituli poſſit cōpromittere alijs nolentibus.
Et an hec poteſtas reuocari poſſit ibidem.
Quid ſi extra capitulum ante electionem concordant adinuicē
electores ver.abſqꝫ vitio.

Quid ſi aliqui

Quid ſi aliqui peccant in eligendo contra formã ver. Itẽ nota.

Nota incerta vel ſub conditione non valent ibidẽ ꝛ ver. vltimo.

In electione vnus aliquando habere poteſt plures voces ver. de collegio.

Clandeſtina electio reprobatur ibidem.

In additionibus de forma electionis nota eo. titu. ꝛ c. q. ſ. vij. in principio ꝙ electio ſiue per cõpromiſſum ſiue per ſcrutiniũ procedatur tantum in ſingulari numero pronunciari debet.

Non valet ſi alicui cõpromittitur vt illũ eligat in quẽ plures cõſentiunt ibidem in additionibus. ver. Item in tit.

Iuſta cauſa abſens poteſt etiã pluribus inſolidũ cõmittere vices ſuas in electione. Et quando procurator poſſit vnũ ſuo nomine: ꝛ alium nomine domini ſui nominare. Et quando nõ ibidem in additionibus. ver. item. c. titu. ꝛ ſequentibus.

Quando electores poſſunt iterato eligere ibidem. In additionibus ver. eod. quoq; titulo.

Nullus poteſt ſimul proſequi duas electiones de ſe factas ibidem in additionibus ver. Item. c. titu.

Nota diligenter nouã formã quam moniales ꝛ alie femine ſeruare debent in electionibus faciendis ibidem in additionibus ver. eo. titu.

Quid ſi due electiones fiunt in diſcordia. q. viij. c.

An ſola nominatio preſtet impedimentũ electioni ſequẽti ibidẽ.

Quo tempore debeat fieri electio ꝛ epiſcoporum conſecratio. q. ix. c. Quid ſi ille.

Quid ſi ille in quẽ cõpromittitur vel ad quẽ electio deuoluit tẽpore debito non prouidet vel ſi electus recipere rẽnuit ibidem vide infra.

Quid de his quibus interdicitur ꝙ ſine licentia ſuperiorum nõ eligant ibidem.

Nota de electionibus quarum cõfirmatio vel infirmatio ad papam pertinet ſiue propter immediatã ſubiectionẽ ſiue propter appellationem quando ꝛ qualiter debeãt pape preſentari. Et quid ſi hoc negligitur in additionibus. c. q. Deinde circa.

Addit etiã ibidẽ in additionibus de cõpromiſſario qui nõ prouidet ſtatuto tẽpore a iure. Et de pena cõpromiſſarij ſcienter eligentis indignũ.

Utrum electores mutare poſſint vota ſua. q. x. c.

An poſtulantes variare poſſint ibidem.

Quid ſi omnes in ſcrutinio invnum conſenſerunt ꝛ publicatione facta eum ineptum inueniant. q. xi. Sed quid ſi.

Quid operatur electio. q. xij. c.

Quid ſi electus amminiſtret ante confirmationem ibidem.

Quid cum quis ius habens in electiõe renũciat voci ſue an poſt ea reſumere poſſit. q. xxvj. Quero etiam.

Excõmunicati ſunt qui grauant eos qui rogati voluerunt eligere tales pro quibus rogabantur libro. iij. titu. xxxuj. de ſenten. excõmu. q. xxxuij. In quibus caſibus ver. Sunt ꝛ alij.

Quid de eo qui aliquem ex odio eligit ad aliquam dignitatẽ libro. ij. tit. v. de raptoribus. q. lxxviij. c.

Utrum neophiti. Non profeſſi clerici ſeculares vel laici poſſint poſtulari in abbates. Quere neophitus. Quere. Poſtulatio. Symonia.

Elemoſyna. Quedam ſunt elemoſyne corporales li. iij. tit. viij. de hoſpitalitate ordi. q. ij. Et q2 hic.

Utrum elemoſyne ſpirituales potiores ſint vel corporales queſtione tertia. c.

Utrum dare elemoſynam ſit in precepto. q. iiij. c.

Nota ibi quando ſit in precepto: quando in ꝯſilio. De hoc etiã queſtione ſequenti.

Utrum de neceſſario nature ꝛ perſone dari debeat elemoſyna. Ibidem ſcʒ. q. v. c.

Quibus danda ſit elemoſyna. Et quibus potius danda ꝛ circa hoc nouem ſunt attendenda. q. vj. c.

Nota ibi ꝙ quidã petunt elemoſynã ex debito vt predicatores ꝛ prelati ꝛ qualiter illis ſit danda alij autem pro ſuſtentatione corporis.

Nota ibi de malis pauperibus.

Diſcrete danda eſt elemoſyna ꝛ non totum vni. Ibidem.

Qui laborare poteſt ꝛ elemoſynam recipit puniendus eſt ibidẽ in fine.

Utrum in datione elemoſyne preferendus ſit pater infidelis extraneo fideli vel ecõuerſo. q. vij. Pone.

Utrum hominibus malis ſit elemoſyna danda. q. viij. c.

Utrum elemoſyna ſit abundanter danda. q. ix. c.

Que ſint in elemoſyne datione conſideranda. Tria videlicet ſtatus: ordo: intentio. q. x. c.

Triplex eſt elemoſyna ſcʒ ꝯtriti cordis: cõpaſſionis: ꝛ operis exterioris libro. iiij. titu. xxxiij. de pe. ꝛ remiſ. q. cvij. Quot ſint. Quid ſi aliquis furatur vel rapit ab auaro vt inde faciat elemoſynam lib. ij. titu. v. de raptoribus. q. lxxvj. c.

Utrum de illicite acquiſitis poſſit fieri elemoſyna lib. ij. tit. viij. de negotijs ſecularibus. q. xxj. c. ꝛ ſequenti.

Nota ibi ꝙ tripliciter poteſt aliquid eſſe illicite acquiſitum.

Utrum monachus vel alia perſona religioſa poſſit facere elemoſynam. q. xxvj. c.

Quid ſi monachus videt aliquem indigere ad mortẽ ibidẽ.

Quid ſi monachus vadit romam vel eſt in ſcolis an tunc poſſit elemoſynam facere. q. xxvij. c.

Utrum vxor poſſit elemoſynam facere ſine licentia viri. queſtione. xxviij. Sed quid.

An vxor exiſtens in ſecundo matrimonio poſſit prouidere filijs de primo matrimonio. q. xxix. Quid de vxore.

Utrum filiuſfamilias poſſit elemoſynam facere. queſtione. xxxj. Quid de filio.

Utrum ſeruus vel ancilla poſſint elemoſynam facere. queſtione xxxij. c.

Quere hoſpitalitas. Satiſfactio. Charitas. Religio.

Emphiteoſis. Quid ſit emphitheoſis. Et qualiter cõtrahitur libro ſecũdo tit. viij. de negotijs ſecularibus. queſtione xxxix. Et primo.

Quid ſit de natura hmõi contractus. q. xl. c.

Utrum dominus poſſit emphiteotã repellere ibidem.

Utrum emphiteota poſſit ius ſuum alteri vendere ibidem.

Utrum emphiteota poſſit donare ius ſuum ſine conſenſu domini. q. xlj. c.

Quid ſi emphiteota poteſt probari per duos annos prime pretermiſiſſe in eccleſiaſticis vel per tres in ſecularibus ſolui canonem licet ante ceſſauerit a ſolutione per decem annos vel plures. q. xlij. c.

Emptio ꝛ venditio. Que ſit natura venditionis libro. ij. titulo. viij. de negotijs ſecula. q. vij. c.

Quid ſi dolus dat cauſam contractui. q. viij. c.

Utrum liceat aliquid vendere pluſq̃ valeat vel emere pro minori q̃ valeat. q. ix. c. vide infra.

Quod ſit iuſtũ preciũ rerum eo. titu. q. j. Que negocia. ver. Modus autem ꝛ ſequenti.

Quid ſi venditor nimis care vult vendere. q. x. c.

Utrum venditio reddatur iniuſta ꝛ illicita propter defectum rei vendite vel propter latentem bonitatem. q. xj. c.

Quid ſi vendatur aurum vel argentum alkimicum pro vero ibidem in fine.

Quid de diuerſitate menſurarum. q. xij. c.

Utrum venditor teneatur dicere vitium rei vendite. q. xiij. c.

Quid ſi aliquis portans annonam vel merces alias ad locum vnũ ſciat multos ſe ſequi cũ ſimilibus mercibus qð ſi diceret non poſſet adeo care vendere ea que portauit. q. xiiij. c.

Utrum negotiando liceat aliquid carius vendere q̃ emptum ſit queſtione. xv. c.

Quare ſancti videntur deteſtari negotiationem ibidem.

Quid de mercatoribus qui inter ſe conueniunt vel pactum faciunt vt vno precio vendant vel vt vnus ſolus tales merces vẽdat. q. xvj. c.

Utrum liber homo vendi poſſit. q. xvij. Queritur etiam.

Quid de mercatoribus qui emendo ꝛ vendendo ſepe mentiunt ꝛ periurant atq; decipiunt. q. xviij. Sed quid faciat.

Quale lucrum ꝛ quantum poſſint mercatores recipere.

Quid de eo qui in emendo vel vendendo decipit aliquem etiã citra medietatem iuſti precij libro. ij. titu. vij. de vſuris. q. xxxj. Quid de illis in fi. ver. addit etiam.

Quicquid emitur de pecunia alicuius eccleſie ad eã debet reuerti li. j. titulo. xiiij. de emunitate eccleſiarũ. q. xvij. quid ſit emunitas verſi. item addit.

Idem iuris eſt ſi predium ematur de pecunia pupilli. Et idem ſi ematur de pecunia militis ibidem.

Quid ſi aliquis fraudat aliquem re ſua cum plus valet ſecundũ

cōmune forum ꝛ vult ei ſatiſfacere:reſtituendo eādem rem numero vel ſpecie cum minus valet ſecundū cōmune forū libro.ij. titulo.v.de raptoribus.q.lxxix.e.
De his que emuntur ſoluenda ad certum ;terminum. Et de his qui emunt vinum ꝛ annonā vt carius vendant ꝛ plura alia de emptione ꝛvenditione.Quere vſura.
De emptione fructuum beneficij eccleſiaſtici quere beneficium.
Quere negociatio.

E Munitas.
Quid ſit emunitas.Et vnde dicatur libro.j.titulo.xiiij.de emunitate.ec.q.j.e.
Quam emunitatem habeat eccleſia ſcʒ vt nullus inde violenter extrahatur niſi in caſibus. Nec etiam res ibi ſeruate queſtione.ij.e.
Qui poſſunt in eccleſijs ſepeliri ibidem.
Seculares laici non ſtent in choro ibidem.
Nec eccleſie nec vaſa ſacra.nec ornamenta ad vſus ſeculares cōuertantur ibidem.
Non fiant ibi placita ſecularia.Nec ludi theatrales nec etiaꝫ in domibus perſonarum eccleſiaſticarum.
Proceſſus iudicialis ꝛ ſententie in cauſis ſecularibus ꝑlate in eccleſijs vel cymiterijs nō valent ibidem.
Qualiter ſeruandus ſit ad eccleſiam confugiens ibidem.
Ad quantum ſpatiū durat emunitas ibidem ver. Nota etiam.
Utrum defendatur confugiens ad hanc eccleſiam qui delinquit in alia.q.iij.quid ſi quis.
Quare eccleſia permittat aliqua ſacrilegia in iudicē ſecularē puniri cum ſacrilegium ſit crimen eccleſiaſticum. Et que ſunt illa.Et quid ſit furtum vel aliquod tale maleficium cōmittitur in eccleſia.q.iiij.Quero etiam.
Utrum eccleſia defendat iudeum vel paganum vel excōmunicatum ſi ad eam confugerunt.q.v.Quid de iudeo.
Quam emunitatem habeat cymiterium ipſius eccleſie queſtione ſexta.e.
Utrum eccleſie non conſecrate habeant eandem emunitatē.queſtione.vij.e.
Utrum eccleſia interdicta priuilegium emunitatis retineat.queſtione.viij.e.
Utrum priuata oratoria que homines habent in domibus ſuis hoc priuilegium habeant.q.ix.e.
Quid ſi quis dum fugit ad eccleſiam obuiauit ſacerdoti corpus chriſti deferenti ꝛ ei adhereat. Nūquid eccleſia talem ſaluabit. queſtione.x.e.
Quam emunitatem habeat palatium epiſcopi.q.xj.e.
Quis prouidebit interim in expenſis ei qui ad eccleſiam confugit.q.xij.Si quis.
Quid ſi imminente perſecutione hoſtili ſeculares cum familijs ſuis ꝛ rebus ſe recipiunt in eccleſijs vel clauſtris queſtione de eadem materia.e.
Quid ſi in eccleſia fiant propugnacula ꝛ inde pugnetur contra hoſtes.q.xiiij.Quid ſi parrochiani.
Que ſit emunitas perſonarum eccleſiaſticarum ꝛ ſeruorū eccleſiarum vel clericorum. Et in quibus non debent grauari queſtione.xvj.e.
Domini qui prohibent ne perſonis eccleſiaſticis aliqua cōmunicatio vel ſeruitia fiant ſunt excōmunicati. In additionibus.e. titulo.q. Itē nota.
Qualiter donari poteſt vel in teſtamento relinqui eccleſijs. Et de priuilegijs earum in acquirendo:retinendo ꝛ ammittendo vel alienando.q.xvij.Quis ſit.
Eccleſie pro alienis debitis obligari non poſſunt ibidem.
Ad que ſeruitia tenētur predia eccleſiarum:ꝛ quo priuilegio gaudent.q.xviij.Que ſit emunitas prediorum. De hoc habes. Et in additionibus.e.titulo in principio ꝛ ſequenti.q. vbi etiā habes ꝙ contra facientes ſunt excōmunicati.
Utrum laici poſſint albergum ſeu hoſpitium exigere ab eccleſia queſtione.xix.e.
Nota ibi an aliquis poſſit violenter intrare domum in qua habet ius vel iuriſditionem.
Quid ſi poſſeſſio aliqua que tenebatur certū albergū facere trāſit ad eccleſiam.q.xx.e.
Que pena violantium emunitatem eccleſiaſticam queſtione vigeſimaprim.e.Quere bellum.

E Norme.
Que crimina dicūtur enormia libro.iij.titulo.xxxj.de purgatione ꝛ inquiſitione.q.vij.Quis ſit.

E Piſcopus.
Cum epiſcopus habet iuriſditionem temporalem ꝛ qualiter illam cōmittere debet.Et qualiter ſe habere debet in cauſa ſanguinis libro ſecundo titulo primo de homicidio queſtione.iiij.Quid ſi epiſcopus.
Epiſcopi poſſunt a ſubditis moderatū auxilium petere. Et quid ſi immoderate extorquent libro ſecūdo titulo quinto de raptoribus.queſtione.xxxv.Quero ergo.
Epiſcopus non debet in eccleſia ſua conſtituere laicos yconomos vel vicedominos ſed clericos libro tertio titulo decimotertio.Quod ordinādus ſit domi ſue bene prepoſitus. queſtione xviij.Item quero.
Quibus debeat committere diſpenſationem rerum ſententiarum ibidem.
Epiſcopalis ꝛ etiam ſacerdotalis dignitas a multis obnoxietatibus liberant libro tertio titulo.xvij.de ſeruis non ordinādis. queſtione.xv.Quid iuris.
Utrum epiſcopus poſſit iudicare de ſubditis prelatorū inferiorum vel oportet gradatim ad eum deferri libro tertio titulo xxvij.de differentijs officiorum.q.v.Sed nunquid.
Que ſit poteſtas epiſcopoꝝ.q.vij.e.
Utrum ſemper fuerit differentia inter epiſcopum ꝛ preſbyteruꝫ ibidem in fine.
Quid de corepiſcopis.q.ix.e.
Utrum epiſcopus poſſit ſoluꝫ ea que ſibi a iure permiſſa ſunt an omnia in quibus a iure prohibitus non eſt libro tertio titulo decimonono de lapſis et diſpenſa. queſtione quarta.ꝛpoſt hec quero.
In quibus caſibus prohibita eſt epiſcopis diſpenſatio. queſtione.v.Quantum ad ſecundam.
Epiſcopi ꝛ ſuperiores non incidunt ipſo iure in aliquā ſententiā ſuſpenſionis vel interdicti,niſi de ipſis ſpecialiter caueatur libro tertio titulo trigeſimotertio. de ſententia excōicationis. q. lxvij.Quid ſi hec.
Qui caſus ad epiſcopum pertinent quo ad abſolutionem. Et a quibus ſacerdos abſoluit libro.iiij.titulo. xxxiiij.de penitētia ꝛ remiſſione.q.j.vtrum ſacerdos.
Utrum liceat epiſcopo propter aliquam perſecutionem corporaliter deſerere gregē ſibi commiſſum queſtione ducenteſimaoctuageſimaoctaua.e.
Utrum melius ſit prelatis ſollicitari circa multiplicationem temporalium.aut inſiſtendo cure paſtorali habita diſpenſare. queſtione.cclxxxix.e.
Utrum religioſus factus epiſcopus teneatur ad obſeruātias regulares libro tertio titulo.xviij.de tranſitu clericorum. queſtione quarta.Quid ergo.
De conſecratione epiſcoporum ꝛ de ordinatione eorum.Quere. Ordo.
Uacante ſede epiſcopali quis conferre poſſit beneficia.In additionibus libro tertio titu.xiij. qd ordinandus ſit domui ſue bene prepoſitus in principio.ꝛ.q.ſequenti.
Quere. Neophitus. Diſpēſatio. Illegitimus. Obedientia. Monachus:beneficium. Delegatus vel delegare. Baptiſmus. Ordo. Religio. Suſpenſio. Confeſſio. Scientia. Prelatus. Interdictum.

E Quitas.
Quid ſit equitas.Quere ius.

E Rror.
Quis error impediat matrimoniū ſcʒ error perſone ꝛ error conditionis.Et quare libro.iiij.tit.ij. de impedimentis matrimonij.q.iiij. Nominatis ꝛ duabus ſequentibus.
Quid ſi aliquis dicat ſe eſſe filium regis cum non ſit ibidem ſequeſtione quarta.
Quid ſi iohannes dicat ſe eſſe petrū qui tamē petrus mortuus eſt queſtione quinta.e.
Quid ſi aliqua mulier ſcit aliquem multos habere filios,ꝛ vnus eorum veniens mentitur ſe eſſe primogenitum ꝛ iſta conſentit

in eum

in eam.q.vj.c.
De er, ore cõditionis ſpecialiter quid iuris ſit de hoc libro quarto titulo de impedimento conditionis. queſtione prima. Quid iuris.
Utrum error libertino conditionis vel aſcripticie vel originarie impediat matrimonium.q.ij. Sed nunquid.
Quid de illo qui contraxit cum ancilla ignoranter quam dominus manumittit illo ignorante. Nunquid eo ipſo eſt matrimonium.queſtione.iij.c.
Quid ſi liber contrahit cum ancilla ignoranter et illa durante ignorantia illius contrahit cum alio.q.iiij.c.
Quid de libera que contraxit ignoranter cum ſeruo ꝛ cum poſtea ſcit conditionem eius vult manere cum eo ſed ille vult diſcedere.queſtione.v.c.
Quid de illo libero qui contraxit ignoranter cum ancilla ꝛ poſtea audita fama ſeruitutis eius cognoſcit eam.q.vj.c.
Quid de illo qui mouit queſtionẽ cõditionis contra vxorẽ ꝛ illa lite pendente petit debitũ.q.vij.c.

Eucbariſtia.
Utrum eucbariſtia ſit ſacramentum. Et an ſit vnum ſacramentum libro tertio titulo.xxiiij. de ſacramentis iterandis vel non.q.liiij. Et primo quero.
Que ſit forma hmõi ſacramenti.q.lv.c.
Quid ſi mutentur forme huiuſmodi ſacramenti queſtione quinquageſimaſexta.c.
Utrũ iſte due forme ſcʒ corporis ꝛ ſanguinis mutuo ſe expectent in operando.q.lvij.c.
Utrum per ſolas formas ſiue aliis verbis que dicuntur in canone poſſet fieri conſecratio.q.lviij.c.
Utrũ vno ſacerdote deficiente ab alio debeat ſuppleri queſtione.lix.c.
De diuerſis defectibus ꝛ negligentiis que cõmittuntur in miſſa queſtione.lx c.
Quid ſi ſacerdos non recolit ſe dixiſſe verba conſecrationis vel etiam alia que in conſecratione huiuſmodi ſacramenti dicũtur quid faciet.q.lxj.c.
Quid ſi ꝓpter frigus qđ ſacerdos patitur in manibus vel alias ex negligentia hoſtia dilabitur in calicem queſtione ſexageſima ſecunda.c.
Utrum hoc ſacramẽtum tantum a ieiunis ſumi debeat queſtione.lxiij.c.
A quibus debent eſſe ieiuni ſumpturi hoc ſacramentum et an quelibet cibi vel potus ſumptio impediat. queſtione ſexageſimaquarta.c.
Nota ibi de eructationibus ꝛ de his que infra dentes remanẽt ꝛ de oris lotione ꝛ hmõi.
Utrum qui poſt mediã noctem comedit vel qui per totam noctẽ non dormit poſſit in mane celebrare vel communicare queſtione.lxv.c.
Utrum poſt ſuſceptionẽ eucbariſtie liceat ſtatim comedere. queſtione.lxvj.
De modis manducandi ſcilicet ſacramentaliter et ſpiritualiter. queſtione.lxvij.c.
Utrum ſacramentalis manducatio corporis chriſti ſit de neceſſitate ſalutis.q.lxviij.c.
Utrum qui accedit ad hoc ſacramentũ cum peccato mortali peccet mortaliter.q.lxix.c.
Nota ibi qualis cõſcientie diſcuſſio precedere debet ſumptionem eucbariſtie.
Utrum peccet qui accedit contritus ſed non confeſſus queſtione.lxx.c.
Utrum peccator vidẽdo corpus chriſti peccet queſtione ſeptuageſimaprima.c.
Utrum peccet peccator tangendo corpus chriſti.q.lxxij.c.
Utrum aliquid aliud ꝙ peccatum. Et precipue an nocturna pollutio impediat a perceptiõe eucbariſtie ſiue a celebratione miſſe.q.lxxiij.c.
An pollutus in ſomnis pro alio celebrare debeat qui in peccato mortali eſt ibidem.
Interdictus ſuſpenſus ꝛ excõmunicatus etiam iniuſte cõmunicare non debent ibidem.
Utrum illa pollutio que in ſomnis incipit. Et in vigilia terminatur ſit peccatum.q.lxxiiij.c.
Quid ſi placet preterita in ſomnis pollutio propter nature alleuiationem ibidem in ſi.
Utrum actus matrimonialis impediat a perceptione eucbariſtie queſtione.lxxv.c.
Utrum poſt ſumptionem eucbariſtie eodem die liceat exigere vel reddere debitum.q.lxxvj.c.
Utrum immũdicie pure corporales ſicut lepra fluxus ſanguinis vel ſeminis vel mẽſtrui impediant a perceptione eucbariſtie. queſtione.lxxvij.c.
Utrum ſacerdos poſſit dare corpus chriſti ei quẽ ſcit in mortali peccato.q.lxxviij.c.
Utrum in aliquo caſu debeat dari hoſtia non conſecrata pro cõſecrata.q.lxxix.c.
Utrum eucbariſtia debeat dari ſuſpectis de crimine.q.lxxx.c.
Utrum corpus chriſti debeat dari ad ſumendum aliquod experimentum.q.lxxxj.c.
Utrum debeat dari hyſtrionibus.q.lxxxij.c.
Utrum debeat dari furioſis vel amentibus aut demoniacis. queſtione.lxxxiij.c.
Utrum debeat dari pueris ꝛ in qua etate.q.lxxxiiij.c.
Qualiter chriſtus ſit in hoc ſacramento qꝛ ſecundum veritatem eſt ſub ſua quantitate Et in pluribus locis ſimul. Et totus in qualibet parte hoſtie. Et ſub vtraqꝫ ſpecie totus chriſtus. queſtione.lxxxv. Queritur etiam.
Quandiu ſub ſpecie panis ꝛ vini ſit corpus chriſti ibidem.
Utrum chriſtus in hoc ſacramento aliquando in ſpecie ſua videatur oculo corporali.q.lxxxvj.c.
Quid agendum ſit quando apparet in alia ſpecie ꝙ in ſpecie panis vel vini.q.lxxxvij.c.
Que ſit conueniens materia hmõi ſacramẽti.queſtione.lxxxviij. deinde quero.
Utrum poſſit confici de pane facto de ſpelta vel farre.q.lxxxix.c.
Quid ſi grana alterius generis admixta ſint tritico ita ꝙ panis non ſit de puro tritico.q.xc.c.
Nota ibi ſigna ex quibus perpendi poteſt qđ mutata ſit ſpecies panis. De hoc etiam queſtione ſequenti.
Quid cum hoſtia cum qua celebrandũ eſt tandiu cõſeruatur ꝙ incipit corrumpi q xcj.c.
Quid ſi ſacerdos infra miſſam aduertit ſe habere hoſtiam non triticeam vel corruptam.q.xcij.c.
Quid ſi ſacerdos infra miſſam aduertit ſe ſolum aquã per errorem pro vino poſuiſſe.q.xciij.c.
Utrum confici poſſit in fermentato.q.xciiij.c.
De quo vino poſſit confici ſanguis chriſti.q.xcv.c.
Utrum poſſit confici de aceto.q.xcvj.c.
Nota ibi de vino pendulo vel putrefacto.
Quid ſi nimis diu ſeruaretur ſacramentum ibidem.
Utrum de agreſta poſſit confici.q.xcvij.c.
Utrum poſſit confici de muſto.q.xcviij.c.
Utrũ aqua debeat apponi ad vinũ. Et in qua quãtitate queſtione nonageſimanona.c.
Quantum peccet qui dimittit appoſitionem aque.q.c.c.
Utrũ ſufficiat de hac aqua roſacea vel alia aqua artificialis queſtione.centeſimaprima.c.
Quid ſi fieret panis de aqua roſacea vtrum in tali pane poſſet confici. queſtione.cij.c.
Quid ſi apponeretur aqua cum adhuc vinum eſſet in dolio nunquid ſufficeret.q.ciij.c.
Utrũ poſſit cõfici de aqua rubea in qua lauatus eſt pannus vino rubeo intinctus ꝛ ad terras in qua nõ eſt vinum portatus. queſtione.ciiij.c.
Quid fiet in illis terris in quibus vinum nullo modo haberi poteſt. Nunquid conficient corpus ſine ſanguine.q.cv. quid ergo.
Quid ſi ſacerdos infra miſſam recordaſ ſe aliquod peccatũ mortale cõmiſiſſe vel aliquid comediſſe vel bibiſſe vel vinculo excõmunicationis ſe ſubiacere quid faciet.q.cvj.c.
Quid ſi muſca vel aranea in calicẽ ceciderit vel etiã venenum in calicem miſſum deprehenderit.q.cvij.c.
Nota ibi ꝙ nihil abbominabile ſumendũ eſt occaſione hmõi ſacramẽti. Item de hoc infra in titu. de penitẽ.ꝛ re.q.cxxv. Que penitentia.ver.xxxiij.
Utrum virtute verboꝝ poſſit ſacerdos quantamcũqꝫ materiam conſecrare.q.cviij.c.

Tabula.

Quid ſi alique hoſtie que ex obliuione remanent in altari dū ſacerdos conficit verum ſint ſic conſecrate. Et quid ſi gutta vel plures gutte vini adhereant pedi calicis dum ſacerdos conficit. queſtione.cix.c.

Utrum debeat populo dari ſub vtraq; ſpecie.q.cx.c.

Quid de accidentibus hmōi ſacramenti.q.cxj.c.

Quid ſignificent ille diuiſiones que fiunt in hoſtia.q.cxij.c.

Utrum ſpeciebus vini in hoc ſacramēto poſſit aliquis liquor per miſceri τ quid tunc cū aliquis liquor apponit.q.cxiij.c.

Quis ſit effectus principalis huius ſacramēti in ſuſcipiēte queſtione.cxiiij.c.

Utrum per peccata venialia poſſit effectus hmōi ſacramenti impediri.q.cxv.c.

Utrum per hoc ſacramentū deleant peccata venialia.q.cxvj.c.

Utrum deleat peccata mortalia.q.cxvij.c.

Utrum debeat homo frequenter hoc ſacramentum recipere.queſtione.cxviij.c.

Utrum quolibet die vel ſepius ſit cōmunicandū.q.cxix.c.

Utrum aliquis pluries vna die debeat cōmunicare.q.cxx.c.

Aliquando poſſunt plures hoſtie ſimul ſumi lib.iij.titu.xxxiij.de ſen.excōmuni.q.ccxliij.c.Que gratie clericis in ſi.

Utrum liceat omnino a cōmunione abſtinere.q.cxxj.c.

Utrum ſacerdos cōſecrans ſemper debeat corpus τ ſanguinē ſumere.queſtione.cxxij.c.

Cum ſacerdos plures miſſas celebraturus eſt in prima miſſa nō debet recipere perfuſionem ibidem.

Quis poſſit conficere hoc ſacramētum.Et an hereticus ſciſmaticus vel degradatus.q.cxxiij.c.Queritur etiam.

Utrum melior ſit miſſa boni ſacerdotis ꝙ mali.q.cxxiiij.c.

Utrum liceat ſacerdoti omīno a celebratione abſtinere.q.cxxv.c.

In quibus caſibus liceat ſacerdoti vna die plures miſſas celebrare. Et de quo debeat miſſa celebrari.q.cxxvj.c.

Nota ibi de miſſis peculiarib⁹.Et qḋ ꝓpter illas nō debet quis dimittere quin audiat miſſam de die.

Utrum plures ſimul poſſint eandē hoſtiā conſecrare.q.cxxvij.c.

Utrum noui ſacerdotes cōcelebrent epiſcopo quando cum eo ſigna faciunt ibidem.

Quid ſi cōmittat aliquid de his que ad ritum hmōi ſacramenti pertinent.q.cxxv.c.

Quis miniſter poſſit hoc ſacramentum diſpenſare.q.cxxvj.c.

Qḋ inter hec quatuor ſacramenta.ſ.baptiſmū. Cōfirmationē. Eucharistiā τ mrīmonij ſit excellētius q.cxxviij. Itē quero.

Nota de quibuſdā qui volūtarie abſtinent a perceptione eucharistie li.iij.titu xxxiij.de ſenten.excō.q.lv.Quis poſſit.

Quid agendum cū aliquid effundit de ſanguine vel cū quis euomit eucharistiā.lib.iij. tit.xxxiij.de pe.τ re.q.cxxv.ꝙ pnia ver. xxxiij.τ verſic. xxxv. Quere miſſa.Dyaconus. Laicus.Ordo. Sacramentum.

E Xactio.Quere Tallia.

E Xcōmunicatio. Quid ſit excōicatio li.iij.titu.xxxiij.de ſenten.pce diſ.τ excōicationis.q.xxxj. Primo ergo.

Que ſint ſpecies excōicationū ꝗ quedam maior ſiue anathema quedam minor.q.xxxiij.c.

Cum iudex dicit.Excōico.Intelligitur de maiori excōmunicatione ibidem.

In quibus caſibus incidit quis ipſo facto,ex iure ſententiā maioris excōmunicationis.q.xxxiiij.c.

Quid de percutientibus mortuos vel cōuerſos etiam ſecularium eccleſiarum ibidē in caſu quinto.De hoc etiā in additionibus.c. q.ver.Eadem queſtione.

Nota ibi etiā de cōdonatis tēpli vel hoſpitalis vel aliarum religionum qui adhuc tenent propriam.

Quid de nō defendentibus clericos a violentijs ibidem ver. Sequitur in Ray.

Quid ſi aliquis venit animo frangendi eccleſiam τ tamē nō frangit vel fractā ab alio intrat τ aliqd aufert. Et quid ſi fur perfodit parietem vel feneſtram aut vectes hoſtij frangit τ intrat τ aliquid exportat. Nunquid incidunt in canonē.ibidem verſicu. Octauus τ ſequentibus.

Quid ſi aliquis ſimpl.x vtitur falſis literis pape ignoranter vel ſi eſt latens falſitas ibidē ver.Decimus eſt τ ſequentibus.

Nota ibi de his qui delent etiam vnū punctum in literis pape.

An tempore treuge poſſint chriſtiani cum mercibus ire in alexandriam ver.Decimus τc.

De caſu.xiij. Nota qui intelligant nomine plebanorum. Et de hoc etiam habes in additionibus.c.q.ver. Ite nota.

Quid de ſtatuentibus aliquid contra heremitas vel recluſos in caſu.xiiij.ver.Dicit hic glo.

Quid de his qui ſtatuunt aliquid contra alicuius eccleſie particularem conſuetudinē vel contra aliquod ſpeciale priuilegium ibidem vbi ſupra etiā τ ſequentibus.

Nota ibi multa de ſtatuentibus aliquid contra libertatē eccleſiaſtica vel ꝗ in hoc conſilio aut qualibet cooperatione rei ſunt.

De his qui vi vel metu extorquent beneficium abſolutionis.vide c.q.in caſibus Gregorij decimi ver.decimo.

Nota eadē queſtione circa finē de eis qui grauant excōicatores in rebus vel perſonis ver.ſextus.

Quid ſi ſubditus vel amicus alicuius excōicati tales grauet ſine ſcitu eius vel licentia ibidem.

In pluribus caſibus incidit quis excōicationem ipſo iure ex ſtatutis nouis bonifacij.viij. In additionibus.c.q.

In quibus caſibus iniciēs manus violentas in clericum vel religioſum non ſit excōicatus.q.xxxv. Poſt hec.

Quid de percutientibus goliardos in caſu tertio.

De hoc in additionibus.c.q.in principio.

Quid ſi magiſter ſcolarē ſuū ex ira percutiat vel ſi ſubmagiſter percutiat prohibente principali magiſtro in caſu nono.

Quid ſi quis clericū ledit ob tuitione patris vel matris vel familie vel etiam extranei. In caſu decimo.

Quid ſi aliquis inueniens clericum agentē turpiter cum vxore matre filia vel ſorore occidat eum vel mutilet in caſu.xj.

Quid de illo qui procurat ꝙ clericus vocet ab vxore ſua ad turpem actum τ tunc vocatum verberat ibidem ver.e.

Quid ſi mulier percutit clericū ſe impetentē pro opere carnali ibidem.

Utrum maritus inueniens clericū turpiter agentē cū vxore poſſit vtrūq; tenere quouſq; aduocet teſtes ibidē ver. Poſt.h uq.

Nomine vxoris intelligitur etiam ſponſa de preſenti ibidem.

Qui intelliguntur in hoc caſu nomine matris vel filie ibidem.

An prelatus poſſit dare licentiam capiendi clericū quando timetur de fuga eius τ an poſſit eum capere τ detinere ibidē verſi. Nota circa hec. De hoc habes etiā in additionib⁹.c.q. ſ.xxxv. ver. Item.c.q.τ ſequenti.

Quid ſi iudex capit malefactorē qui poſtea fatet ſe clericū eſſe. In additionibus.c.titu.q.xxxvj. Item certitudinem.

Quid ſi officiatus in eccleſia ſenior prelatus magiſter dn̄s domus vel cōſanguinei excedunt modum in corrigendo.Et quid ſi exiſtens in ſacris percutiatur leuiter vbi ſupra.ſ.q. xxxiij.in caſu.Decimo octauo τ.q.cxcviij.Quid ſi pater.

Nota verba decretalis ver.he perſone excipiuntur.q.cxcv. Circa illos.

Conſilium eſt vt omnes ab hmōi iniectione arceāt manus ſuas ibidem.

Quid de ſacerdote qui goliardū turpiter iurantē percuſſit zelo dei q.cxcvj. Circa predicta.

Quid ſi is ad quē pertinet correctio clerici dū percutit non attēdit correctionē ſed ſolā culpam.q.cxcvij.c.

Quid ſi religioſum vel clericum paratū facere flagitiū tenens violenter zelo dei ne illud faciat vel ne ab alio ledat.q.cxcix.Quid ſi fratrem.

Quid ſi in ludo quis ſine deliberatione grauiter ex ira clericum percutiat vel etiā animo ſe vindicandi.q.cc. Quid de illo τ ſequenti.

Quid de ſacerdote qui clericū puerum importune ludentem cū eo percuſſit iratus.q.ccj.c.

Quid ſi aliquis non percutit clericū ſed ſpuit ſuper eum vel fundit aquas vel includit eum in domo vel rumpit angulū celle vt ſic cogatur deſcendere vel minis et terroribus cogit eum ſtare in vno loco vel facit eum ire quaſi captum τ ſimilia.q.ccij.c.

Quid ſi aliquis clericū deprehēſum in aliquo forefacto ſine iniuria facit eum ſecum ire ad iudicem.q.cciij.c.

Quid de illo qui arreſtat clericū aſportantē res ſuas vel alienas apud ſe depoſitas τ per violentiā aufert ei.q.ccv.c.

Quid de illo qui perſequit clericū fugientē τ vt percutiat τ ille cadit τ leditur vel ſi propter metum perſequentis ſe precipitat.

in aliquod

in aliquod periculū puta aquam vel hmōi vt cadat.q.ccvj.c.

Quid ſi aliquis iratus veniat cōtra clericum eleuato pugno vel vel vibrat enſem ſuper caput eius quaſi eum percuſſurus vel rā pit veſtimenta eius vel ſimile.q.ccvij.c.

Quid ſi quis citra iniectionem manuū vel detentionē corporalē per metum cogit clericum qđ ſe redimat vel aliquid ſibi det vel ꝙ domum ſuam exeat ⁊ ipſam poſtea occupet.q.ccviij.c.

Quid ſi quis furto aufert clerico corrigiā qua accinctus erat vel veſtem qua indutus erat.q.ccix.c.

Quid de illo qui accipiens clericum per capuciū ſubtus barbas dicit nisi eſſes clericus ego percuterem te.q.ccx.c.

Quid ſi aliquis verberat laicum credit tamen verberare clericū queſtione.ccxj.c.

Quid de illo qui verberat clericum ignorans eum eſſe clericum vel ſcit eum clericū eſſe ſed non gerit habitum clericalē vel tonſuram vel negociator eſt vel coniugatus.q.ccxij.

Quid ſi quis per ſe non inijcit manus in clericum precipit tamē hoc per alium fieri. Et ſequenti.q.ccxiiij.c.

Quid ſi mandauit vel conſuluit verberari clericum ⁊ poſtea miſſo nūcio reuocat mandatū qđ tamē ille ante aduentū nuncij impleuerat.q.ccxv.c.

Quid ſi poſt mandatū ⁊ ante manus iniectionē deceſſit ſed poſt ea ſecuta eſt iniectio.q.ccxvj.c.

Quid ſi non mandauit habet tamē ratam iniectionem factā.q.ccxvij. De hoc etiā in additionibus.c.q. de materia.

Quid de illo qui dicit amicis ſuis vel familie ꝙ vellet vindicari de tali clerico ⁊ ſic illi verberant clericū.q.ccxviij.c.

Quid ſi clericus loricatus in bello capitur vel leditur.q.xxxvj. Deinde quero ver. Quartus ⁊ ſequentibus. De hoc etiā ⁊ ſimilibus in additionibus.c.q. Item ad certitudinem.

Quando pueri incidunt in canonem pro iniectione vel non ibidē ver. decimus tertius.

Quare nō eſt duplex excōicatio ſicut eſt duplex abſolutio.ſ. vna pertinens ad forum contentioſum: ⁊ alia pertinēs ad forū penitentiale li.iij.tit.xxxiiij. de pe.⁊ re.q.xxxvj. Querit hic ⁊ ſequenti.

Cum aliquid prohibetur ſub pena excōicationis ⁊ hmōi an ſit ea non late ſententie lib.ij.tit.iiij. de ſagittarijs.q.ij. Que ſit.

Utrum ſola conſuetudo ſine cōſtitutione vel ſentētia reddat aliquem excōicatum lib.ij.titu.v. de raptoribus.q.x. que ſit pena ver. addit Ray.

Quis prelatus poſſit excōicare maiori excōicatione In titu. de excōmunicatione.q.i. Sequitur videre.

De excōicationibꝰ quas proferunt ſacerdotes quidā diebus dominicis pro damnis ⁊ hmōi ibidem.

Hec ſententia etiam in ſcriptis ferri debet ibidem.

Utrum ille qui non eſt presbyter poſſit excōmunicare ⁊ abſoluere queſtione.ij.c.

Utrū poteſtas excōicandi poſſet laico cōmitti ibidem.

Utrū excōmunicatio lata ab alieno epiſcopo poſſit rata haberi a ſuo epiſcopo.q.iij.c.

Utrum epiſcopus vel alius iudex ordinarius poſſit ſubditū ſuū excōicare vel abſoluere exiſtens extra dyoceſim vel territorium ſuum.q.iiij.c.

De poteſtate legati in excōicando ⁊ abſoluendo ibidem in ſi.

Quid ſi prelatus aliquis iuriſdictionē tēporalē tantū in aliquos nos habeat ⁊ quid ſi tam ſpiritualē ꝙ temporalē habeat queſtione.liiij.c.

Quis excōicari poſſit.q.lvj. Quero etiam.

Quid ſi epiſcopus excōicat omnes ſollicitatores monialium vel qui furtum in ſua dyoceſi fecerunt vel excōicat ſubditū ſuū cū omnibus participantibus. Nūquid illi qui ſunt de alio epiſcopatu contra hoc venientes erunt excōicati ⁊ a quo poſſunt abſolui.q.lvij.c.

Nō ligantur ignorantes ſententijs prolatis per ſtatuta ordinariorum nec ligantur ſubditi epiſcopi extra dyoceſim contra ſtatuta eius furtum cōmittētes. In additionibus.c.titu.queſtione.lvj. circa materiam.

Pro quibus cauſis ⁊ qualiter hmōi ſentētie generales ferri poſſint vel non vbi ſupra in ſumma.ſ.q.lvij.c.

Cum hmōi ſententia fertur in genere in omnes qui tale crimen cōmiſerint vtrum contra faciens ſtatim incidat in excōmunicationem.q.lviij.c.

Quid ſi archiepiſcopus veniat contra talē canonē latū a ſuffraganeo ſuo vel etiā ipſe epiſcopus qui edidit vel aliquis exēptus q.lix. Quid ſi metropolitanus.

Quid ſi is qui talē ſententiā promulgant morit vel transfert vel deponitur. Nunquid eſt excōicatus qui poſtea contra facit queſtione.lx.c.

Cum ſententia excōmunicationis profertur in omnes qui furtū hic vel damnū fecerint ⁊ in oēs qui de hoc aliquid ſciuerint niſi reuelauerint qualiter illi qui de hoc aliquid ſciunt debeant procedere in reuelando.q.lxj. Quid de excōicationibꝰ. Et ſequenti.

Utrum vniuerſitas excōicari poſſit. Et an ſententia talis ligat queſtione.lxiij. Item quero.

Pro quibus cauſis ſit ferenda ſententia excōicationis maioris vel minoris.q.lxiiij. Poſt hec quero.

Utrum aliquis debeat excōicari pro aliquo damno tēporali queſtione.lxv. Quero etiam.

Qualiter excōicationis ſententia ſit ferēda.q.lxvj. Reſtat.

Sententia excōicationis dicit iniuſta tribus modis.ſ. ex cauſa ex animo ⁊ ex ordine ibidem.

Quid ſi in excōmunicando nō ſeruatur modus debitus. Et que pena eius qui aliquē minꝰ rite excōicat.q.lxvij. Qđ ſi hoc.

Quibus verbis excōicans vti debeat.q.lxviij. Quero etiā.

Cū dicit iudex excōico intelligit de maiori excōicatiōe ibidem.

Quid ſi dicat iudex vel prelatus habe te pro excōicato vel ſcias te excōicatū: vel geras te pro excōicato: aut ſimilia vel ſi abſoluit quis ſimilibus verbis.q.lxix.c.

Quid ſi dicat iudex excōico vel interdico vnum de iſtis duobus queſtione.lxx.c.

Quid ſi dicat iudex excōico te vel abſoluo te.q.lxxj.c.

Quid de duobus iudicibus quibus mandatū eſt vt alter eorū excōmunicet aliquē ⁊ vterꝗ eorū eodē momento dicat excōico te ſi ille te nō excōicat. Nūquid eſt excōicatus.q.lxxij.c.

Quid de excōicatiōe iniuſta.q.lxxiij. Sed quid de excōicatione.

Nota ibidē plures caſus in quibus excōicationis ſententia nec tenenda eſt nec timenda.

Excōicati heretici: ſciſmatici: intruſi: ſuſpenſi nō poſſunt excōmunicare ibidem.

Quid conſulendum ſit iniuſte excōicato ibidem in ſi.

In additionibus.c.tit.c.q.ſ.lxxiij. Circa materiā. Nota de excōmunicatione poſt appellationem legitimā ⁊ nō proſequēte eā.

Quid ſi dicat epiſcopus. Excōico te qꝛ furtū feciſti cū tñ non feceris. Nunquid eſt excōicatus.q.lxxiiij.c.

Utrū ſententia excōicationis lata ſub cōditione liget anteꝗ conditio exiſtat ⁊ quid ſi medio tēpore appellet.q.lxxv.c.

Quid ſi aliquis in iudicio faſſus ſit aliquod debitum vel ad ipſum condēnatur. Et iudex precipit ei ſatiſfacere infra certum terminū alioquin ſit excōicatus. Nunquid ſi is cui tenet terminum prorogauerit erit excōicatus ſi nō ſoluerit in termino quē iudex ſtatuit.q.lxxvj.c.

Quid ſi in ſubditū meū feram ſententiā excōicationis ſub conditione ſed anteꝗ conditio exiſtat deſinat meus eſſe ſubditus queſtione.lxxvij.c.

Quid ſi excōico te ſi habes res furtiuas. Nunquid per appellationem ſuſpendet effectus hmōi ſentētie.q.lxxviij.c.

Quid ſi excōico te ſi appellas vel ſi te prepararueris ad appellādum.q.lxxix.c.

Utrū excōicatus poſſit pluries excōicari.q.lxxx. Item quero.

Quid ſit ſentētiā ferri a iure vel a iudice ſiue homine.q.lxxxvj. Ad intellectum.

Qui vi vel metu extorquet abſolutionē excōmunicatus eſt a iure q.xxxiiij. In quibus caſibus ver. Tertius quicunꝗ.

Quid de eo qui recipit ordines vel miniſtrat in excōicatione.q.xij. Quid de his.

Quid conſulendū ſit iniuſte excōicato.q.lxxiij. Sed quid in fin.

Quis ſit effectus excōicatiōis ⁊ que pena excōicati vel ſuſpenſi.q.lxxxj. Poſt hec quero.

Quid de ſucceſſore excommunicati ibidem ver. Addit his Ray.

Quid de his qui de facto attentantur ab excōmunicatis puta ſi faciunt aliqua ſpiritualia vt ſi inſtituunt vel confirmāt aliquē et hmōi ver. Supradicta omnia ⁊ ſequentibus.

Qualiter intelligatur quis non ſeruare ſententiam in ſe latā vel eam contēnere ibidem ver. Dicitur autē ⁊.q. ſequenti.ſ. lxxxij. Ad pleniorem.

Iudices ſeculares compellendi ſunt qđ repellāt excommunica

Tabula.

tos ab agendo teſtificãdo ⁊ hmõi in ſuis iudicijs. In additio-nibus.c.q.ſ.lxxxſ. De materia.

Utrum abſolutus ab excõmunicatione poſſit recuperare fruct⁹ medij temporis ſibi ſublatos.q.lxxxiij.c.

Quid de fructibus beneficij qd̃ habet excõmunicatus fieri debeat durante excõmunicatione. Ibidem.

Utrũ excõmunicatus obliget ſibi aliquẽ cõtrahẽdo.q.lxxxiiij. c.

Utrum excõmunicatus poſſit aliquo tempore intrare eccleſiam queſtione.cxviij. Queritur etiam.

Utrum clericus excõmunicatus maiori excõmunicatione tenetur dicere horas ſuas. Et qualiter.q.cxxiij.c.

In quibus caſibus incidit quis minorẽ excõmunicationem ipſo facto. Et quis ab ea abſoluere poſſit.q.xix.circa minorẽ.

Utrũ quib⁊ ſacerdos poſſit ab ea abſoluere.q.xcij.vtrũ a minori.

Item quis ab ea abſoluere poſſit⁊ qualiter.q.cſ. Reſtat videre.

Quis poſſit excõicare minori excõicatione.q.lv.c.

Pro quibus cauſis excõicari poſſit quis minori excõicatione.q. lxiiij. Poſt hec ver. Minor autem.

Quis ſit effectus minoris excõmunicationis. Et an talis poſſit eligere vel eligi ⁊ que poſſit facere vel non. Et quid ſi celebrat q.lxxxſ. Poſt hec quero in pain.

Utru⁊ excõmunicatus minori excõmunicatione poſſit aliũ ligare vel ab excõicatione abſoluere.q.cij. Sed nunquid.

Utrum poſſit intrare eccleſiam. Et miſſam audire vel pacẽ recipere.q.cxix. Sed quid de excõicato.

Utrum talis poſſit dicere horas ſuas cum alijs in choro. Et an alij debeant ipſum admittere.q.cxx. vtrum ligatus.

Utrum liceat excõicatum recipere ad religionẽ ⁊ an receptus abſolui poſſit ante profeſſionẽ.q.xliiij. Quid ſi aliquis.

Qua pena feriantur participantes excõmunicatis.q.cxxij. poſt premiſſa.

Nota ibi de participatione in crimine.

In quibus prohibita eſt excõmunicatio cum excõicatis ibidem.

Nulla excõicatio tranſit in tertiam perſonam ibidem.

Qualiter intelligitur quis fautor excõicati ibidem in fi.

Quando excõicationis ſententia a iudice lata in participantes nõ in crimine ſed in oratione: ubo: potu: ſalutatiõe ⁊ hmõi vbi quis ſolũ minorẽ excõicationẽ a iure incidit: teneat: ita vt tunc ſint etiam maiori excõicatione ligati.q.cxxiij.c.

Qd̃ priora iura exponunt de aggrauatione in participantes cũ excõicatis. Idem intelligendũ eſt in aggrauatione ſuſpẽtionis et interdicti in additionibus.c.q.circa queſtionem.

Utrum iudex delegatus poſſit excõicare cõmunicantes excõicatis a ſe in loquẽdo: comedendo. contrahendo ⁊ hmõi. Et ſi ſic a quo debeant abſolui.q.cxxiiij. Sed nunquid.

Que perſone ⁊ in quibus caſibus teneantur vel poſſint licite cõicare excõicatis.q.cxxv.c.

Que vtilitas excuſat participantem ab excõicatione. Et an poſſim aliquod cõſiliũ ab eo querere.q.cxxvj. Excuſat⁊ ſequẽti.

Excuſatur vxor in participando viro ſi de matrimonio conſtat. Et an ſimiliter vir reſpectu mulieris excõmunicate excuſet.q. cxxviij. Sequitur in verſibus ⁊ ſequentibus.

Quid ſi vir vocat excõicatum ad menſam. Nũquid poterit vxor ad eã menſam comedere.q.cxxx. Sed quid ſi vir.

Qui filij reſpectu patris ſerui ruſtici vel coloni reſpectu domini excuſent in participatione.q.cxxxj. Sequitur humiles ſequẽti quid de mercennarijs.

Nota ibidẽ de mercennarijs ⁊ de his qui nutriunt ab excõicato Item de mercẽnarijs.q.cxxxviij.

Utrum econuerſo pater dñs ⁊ alij ſuperiores reſpectu inferiorũ excuſentur.q.cxxxij. Quero ergo.

Quid de eo qui ſcienter poſt excõmunicationẽ intrauit ſeruitiũ ſiue factus eſt de familia dñi.q.cxxxiij.c.

An contractus cum excommunicato iuratus vel obligatio teneat ibidem.

Si iuramento teneor alicui ſoluere ⁊ ipſe interim excõmunicat quid faciam.q.cxxxiiij. Quid ſi.

Quid ſi mutuo aliquid ab excommunicato vel conduco prediũ vel domum vel loco ei vel vendo aliquã rem.queſtione.cxxxv. Quid ergo.

Ab excõicato poſſum petere debitum ibidem.

Utrum vaſalli teneantur edicare ⁊ obedire dño excõmunicato. queſtione.cxxxvj. Sed quid.

Utrum ſubditi dominorum vel tenentes fundũ aut domum ab eis vel qui alias ſunt de foro eo⁊ poſſint ſtare in iudicio vel cõuenire aliquos coram eis cum ſunt excommunicati.q. cxxxvij. Quid de magiſtratibus.

Utru⁊ clerici teneantur communicare epiſcopo excõmunicato vel monachus abbati vel ſeruus excõmunicato cu⁊ quo dominus ſuus cõiter q.cxxxix.c.⁊ duabus ſequentibus.

Quid ſi aliquis preſbyter locauit operas ſuas alicui domino excõmunicato.q.cxlij.c.

An ſeruienti excõmunicati liceat cõmunicare emendo vel vendẽdo.q.cxliij. Quero etiam.

Nunquid poſſum accipere litteras excõmunicati vel ei mittere meas aut nuncios vel exẽnia.q.cxliiij.c.

Qualiter ſcribantur litere que diriguntur excõmunicatis ibidẽ.

Salutanti excõmunicato reſponderi poteſt dominus emendet vos ibidem.

Quid ſi aliquis aſſurgat vel reuerẽtiam exhibeat excõmunicato aut inclinat ei ſalutanti ſe aut mouet labia quaſi ſalutans eum cum tamen nihil dicat.q.cxlv.c.

Utrum liceat elemoſynam recipere ab excõmunicato. q. cxlvſ. Quero etiam.

An liceat recipere qd̃ excõmunicatus mihi in teſtamẽto reliquit ibidem.

Quid de illo qui recipit munus ab excõmunicato queſtione cẽteſimaquadrageſimaſeptima.c.

Quid de illo qui ſolitus eſt dare aliquã elemoſynam fratribus ſciens ſe in breui excõmunicandum committit alicui amico ſuo vt elemoſynã illam det nomine ſuo an fratres poſſint recipere queſtione.cxlviij.c.

Utrum poſſit aliquid recipi ab vxore vel a familia excõmunicati.q.cxlix. Sed nunquid.

Utrum liceat hoſpitari in domo excõmunicati ipſo abſente etiã ſi inueniatur eam ſine cuſtodia aut ſumere inde panẽ aut vinum ad celebrandum miſſam vel ad victum.queſtione.cl. Sed nunquid ⁊ ſequenti.

Utrum frater predicator debeat inſtruere vxorem excõmunicati vel familiã vt in predictis caſibus aliquid dent nomine proprio.q.clij. Item nunquid.

Quando ignorantia excuſet participantem vel non.q.cliij. Sequitur in verſibus.

Neceſſitas excuſat participãtẽ vt ibi in viatore.queſtiõe cliiij. Sequitur neceſſe.

Excommunicatis aliquid dari poteſt cauſa humanitatis. Et qualiter recipi poſſunt hoſpitio ibidem.

Quid ſi excommunicatus veniẽs ad domum alicuius permittitur accipere aliquid de rebus in domo vel ſi permittuntur ei claues domus vel permittuntur ſeorſum comedere in domo queſtione.clv. Quid de illo.

Quid ſi loquẽs excõmunicato de his que pertinent ad ſalutem ſuam interponit alia verba.q.clvj. Pone.

Predicatores a raptorib⁹ ⁊ alijs excõmunicatis poſſunt elemoſynas accipere in predicationibus ⁊ confeſſionibus interdũ ⁊ an tunc liceat eis cum illis in eadem menſa comedere ⁊ qñ liceat ſic ab eis elemoſynas accipere ibidem ⁊ duabus queſtionibus ſequentibus.

Utrum orandum ſit pro excõmunicatis.q clx.c.

Quid ſi excommunicatus iurauit in manu epiſcopi ſtare mandato. Et epiſcopus recepto iuramẽto communicat ei. Nunquid intelligitur eum abſoluere.q clx.c.

Quid ſi epiſcopus cõmunicat excõmunicato a ſe nunquid incidit in excõmunicationem.q.clxj c.

Utrum epiſcopus poſſit dare licentiã cõmunicãdi cum excõmunicato etiam ab ipſo ibidem.

Quid de iudice qui dat licentiam alicui celebrandi in eccleſia interdicta ab ipſo vel qui dat licentiam cõicandi cum illo quem excõmunicauit cum participantibus.q.clxij.c.

Quid ſi epiſcopus cõmunicat in damnato crimine cum illo quẽ antea propter crimen excõmunicauit. Nunquid incurrit eandẽ ſententiam ⁊ quis abſoluet talem queſtione centeſimaſexageſimatertia.c.⁊ ſequenti.

Utrum cõmunicans excõicato in caſu non conceſſo peccet mortaliter.q.clxiiij. Item quero.

Utrum familiaritas aut pudor aut metus excuſent participantem ab

tem ab excõmunicatione.q.lxvj.Quero etiam.
Utrum excõmunicatus peccet ſi ingerat ſe cõmunioni aliorum queſtione.lxvij.Deinde quero.
Si excõmunicatus maiori excõmunicatione intrauerit eccleſiã. Nunquid alij omnes tenentur ſtatim exire.q.lxxj.c.
Cum excõmunicatio alicuius non eſt manifeſta qualiter ſit vitã dus ibidem.
Quid ſi excõmunicatus intrat eccleſiam et ſacerdos induitus eſt ad miſſam.q.lxxij.c.
Etiam violenter poteſt eijci taliſ ibidem.
Sed quid ſi tyrannus metu mortis compellit ſacerdotẽ celebra re preſente excõmunicato.q.lxxiij.c.
Quid ſi vnus ſocius in hoſpitio.vel in clauſtro vel in choro eſt excõmunicatus nunquid alij tenentur exire.q.lxxv.c.
Quid ſi hoſpitatus ſum in domo aliqua et ſuperuenit publice ex cõmunicatus. Nunquid teneor exire aut ſurgere de mẽſa ſi in gefferit ſe ad illam.q.lxxvj.c.
Quid ſi volo hoſpitari in aliqua domo et dicitur mihi receptum. eſſe ibi aliquem publice excommunicatum an teneat recedere ibidem.
Quid ſi habeam cameram cõmunẽ cum excõmunicato ibidem.
Quid ſi veniam inuitatus ad aliquod epulum vel feſtum et in ueniam ibi aliquem publice excõicatum. Nunquid teneor rece dere.q.lxxvij.c.
Ei qui cũ clerico verberato compoſuit qui excõmunicatus nõ dum denunciatus eſt cõmunicari non debet ante abſolutionẽ queſtione.lxxviij.Quid ſi verberans.
Eunti ad curiã pro abſolutione in quibus cõmunicari debet vel non ibidem.
Si iudex mandat ſacerdoti vt aliquem denunciet vel excõmuni cet an ſtatim viſis litteris teneatur eũ vitare.queſtione.lxxix. Quid ſi iudex.
Cui cõmunicamus viuo cõicamus et mortuo.Quere ſepultura.
Quando dicatur quis ſcire aliquem eſſe excõmunicatum ita vt. cum teneatur vitare.q.lxxx. Poſt hec.
Nota ibi quando ſit probabilis ignorantia vel non.
Quid ſi aliquis excõmunicato cõmunicat per ſurreptionem. l. non aduertens q eſſet excõmunicatus.queſtiõe.lxxxj.Quid ſi ſciam.
Quid ſi ſcio aliquem excõmunicatum ſed neſcio aggrauationẽ ſententie et cõmunico ei qḋ tamen non facerem ſi ſcirem aggra uationem.q.lxxxij.c.
Quid ſi excõmunicatus dicat mihi in confeſſione ſe excõmunica tum eſſe. Nũquid teneor eum vitare ſaltem in occulto queſtio ne.lxxxiij.c.
Quando prelatus vel ſacerdoti dicẽti mihi ſubditum ſuum excõ municatũ eſſe teneor credere vel non.queſtione.lxxxiiij.Quid ſi archidyaconus.
Quid ſi dicat mihi epiſcopus vel ſacerdos aut prelatus alicu ius aliquem eſſe excõmunicatum propter factum occultum.Et qualiter tales vitandi ſint.q.lxxxv.c.et ſequenti.
Qualiter teneor inquirere de excõmunicatione alicuius quãdo publica fama eſt de hoc.Et quid ſi non poſſum certificari. Et an teneat ab eo inquirere.q.lxxxvij.Qualiter vel quãdo et tri bus ſequentibus.
Quid ſi aliquem quẽ excõicatum ſciui non video vſqȝ ad annum vel biennium nunquid debeo eum preſumere abſolutum. queſ tione.xcj.Quid de illo.
Quid ſi audiui pariſius aliquem excõicari publice et poſtea in uenio eum bononie vbi nihil de hoc ſcitur nunquid teneor eum vitare publice.q.xcij.c.
Quid de illis qui auferunt venalia de mercatis excõmunicatis publice. Nunquid vitandi ſunt ab illis qui vident eos afferre inde venalia.
Et an ſimplices excuſet ignorantia qui ibi aliquid emerunt vel vendiderunt. Et an liceat comedere de rebus ibi emptis. queſ tione.xciij.c.
An vitandi ſint circa quos excõmunicationem etiã ſapientes cõ traria opinanť.q.xciiij.Quero etiam.
Cum ſacerdos videt parrochianum in miſſa et in horis ſtare an te eccleſiam nunquid tenetur preſumere eum excõmunicatum vel interdictũ vel tenetur inquirere quare hoc faciat.queſtione xcvj.c.

Quere abſolutio Irregularitas.Ordo. Cõfeſſio. Iudiciarius Femina Interdictũ. Pena.

Excuſatio.
Que excuſant a culpa et a pena. Et que non. Quere pena.

Exemptio.
Utrum religioſi ſua priuilegia quibus ſe dicunt exemptos teneantur epiſcopis oſtendere.li.ij.titu.v.De raptoribus. queſ tione.cviij.Quero etiam. De hoc etiam. In additionibus.c. titu.et ca.queſtione circa rubricellam habes nouum ſtatutum magis expreſſum.
Exemptus ſi delinquat nunquid ab alio puniri poteſt quã a pa pa.q.lxvj.verum exẽptus et in additionibus lib. iij.tit. xxxiij. de ſenten.excõmu.q.cclxviij. Sed quid.
In quib' caſib' exẽpti ſubſint ordinarijs i additionib' ibidẽ i ſi.
Qualiter intelligendũ ſit q exẽpti rõne delicti vel cõtractus vel rei de qua agitur poſſint coram locorum ordinarijs conueniri in ſumma ver. ſupra. ſ. in titu. de raptoribus.
Predicatores minores et ciſtercienſes in hoc ſunt priuilegiati ibi dem.
Per locum exemptum intelliguntur cymiterium dom': et atria et orti iuxta eccleſiam ibidem.
Utrum legatus a latere dñi pape miſſus iudicare poſſit de exẽ ptis ibidem.
Exempti non aſſumant ſibi lites ſuorum cenſualiũ in additioni bus.c.tit.et c.q.ſ.cviij circa rubricellam ver. Item in tit.
Qui per exemptionẽ eccleſie intelligũtur exempti. In additioni bus.c q. ver. Item.c.Quere peregrinus

Exorciſmus.
Ad quid proſit exorciſmus lib.iij.titu.xxiiij.de ſacramẽtis iterandis vel nõ.q.xiiij.Circa exorciſmũ.

Falſum.
Quere predicator vel predicatio.

Fama.
Homo cum bona conſcientia ſtudere debet etiam clare fame li iij.tit.xxx.de ſcandalo et perple xi.q.vij. Pone.
Quid cũ quis reſtituiť fame quere illegitim'. Quere detractio.

Familia.
Qualiter paterfamilias debeat regere domũ ſuã et fami liam corrigere lib.iij.titu.xiij.quod ordinãdus ſit domui.ſ.bene prepoſitus.q.j.circa hanc.
Quare in ordinando requiritur ſpecialiter vt preſit domui ſue. l. familie et poſtea eccleſie. q.ij.Sed quare.
Utrum familia teneatur reuelare dño damnum qḋ fit ei occulte libro.ſ.titu.ix.de iuramento et per.q.xxxj.quid de dño.

Fautor.Quid ẽ eſſe fautorẽ alicuius li. iij.tit.xxxiij. de ſen. exc.diſ.et excõ.q.lxxij. Poſt premiſſa ver. Dicit hic glo.

Femina. Femina nõ pot recipere caracterẽ alicuius ordi nis li.iij.tit.xxiij.de impedimento ſexus.q.j. Et quero.
Femine nõ poſſunt predicare.ſ. publice. Nec etiã abbatiſſe. Nec excõicare nec abſoluere nec officium aliquorum ordinũ exercere ibidem.
Nota etiã q aliquando poſſunt abbatiſſe precipere preſbyteris ſuis vt excõicent vel abſoluant ibidem.
Utrum abbatiſſe poſſunt ſuſpendere ibidem.
Que poteſt abbatiſſa facere ſtatim poſt confirmationẽ ibidem ver. Nota ſm Ber.
Utrũ femine poſſint iudicare et de quib' ibidẽ ver. itẽ dicit hic gl.
Sacra vaſa et hmõi non tangant nec incenſum circa altare defe rant ibidem.
Nota ibidẽ vbi ſequitur de dyaconiſſa. et preſbytera.
Utrum hermofroditus ordinari poſſit.q.ij.Sed quid.
De clauſura mulierũ clauſtraliũ. Et q nulli liceat intrare ad eas. In additionibus li.j.tit.viij.de voto circa prĩnc. Quere veſtis ſuperbia.

Ferie. Quare dicuntur ferie libro.j.titulo.xij.de ferijs et ie iunijs q.j.c.

Feriarũ quedã ſunt tẽporanee quedã repentine quedã ſo lennes.q.ij.Qualiter.
Nota ibi de duobus menſibus qui danť pro fructibus colligen gendis in quibus quieſcat proceſſus iudicialis.
Que ferie ſiue feſta ſint ſolennia per annũ ibidẽ.
Nota ibi de conceptione beate virginis. Et de feſto trinitatis.

De die dominica ⁊ de dignitate ⁊ excellentia h̄ mī dici. queſtione. iij. quid de diebus.

Feſta apoſtoloꝝ ⁊ euangeliſtarū ac confeſſorum. Gregorij Auguſtini Ambroſij ⁊ Hieronȳ. ſub officio ue duplici debēt per omnes eccleſias celebrari. In additionibus lib. j. tit. xiiij. de immunitate eccle. q. xxxj. circa materiam.

Quādo debemus feſtum incipere vel terminare q̄tū ad feriationem. In titu. de ferijs. q. iiij. c.

Utrum preceptū legis de ſanctificatione ſabbati fuerit morale vel cerimoniale vel iudiciale. q. v. Circa hanc.

Utrum conſeruatio diei dominice ſuccedat loco ſabbati in veteri lege. q. vj. c.

Nota ibidē ꝙ in ſabbato non eſt ſolemniʒandū ad litterā. Immo magis operandū ꝙ alio die ne videamur iudaiʒare.

Quibus operibus ceſſandū ſit in feſtis. Et quibus debemus intendere. q. vij. c.

In diebus ſolennibus non debent fieri mercata nec placita nec aliquis ad mortē damnari nec iuramenta niſi pro pace nec genua flectere debemus niſi in tribus caſibus ibidem.

Nota ibi de operibus neceſſitatis ⁊ pietatis.

Quis dabit licentiā operandi cum inſtat aliqua neceſſitas queſtione. viij. ⁊ ed quis.

Pro quanta neceſſitate liceat operari in feſtis. q. ix. Quere etiā.

Nota ibi de his qui compelluntur operari devehentibus bladū de ſcribētibus ⁊ de quadrigantibus vel eūtibus ad nundinas de barbaris ⁊ minutoribus ferratoribus equoꝝ ⁊ viatoribus ⁊ hmōi.

Sed quid de molendinis ad ventū. q. x. c.

Quid de illis q̄ dieb' feſtis arant pro deo vel alia opera pro deo faciunt. q. xj. c.

Quid de his qui vendunt ad mercata que fiunt die dominica ⁊ diebus feſtiuis an peccēt mortaliter. Et de vendentibus tunc victualia. q. xij. c.

Utrum poſt celebrationē diuinoꝝ liceat laborare diebus feſtiuis queſtione. xiij. c.

Licitum eſt aliquid modicum aliquando operari ibidem.

Que appellātur legitime ferie lib. iij. tit. xxxiiij. de peni. ⁊ remiſ. q. cxxv. Que penitentia ver. deinde vſq̄.

De impedimento feriarum quere impedimentum. Quere parrochianus bellum.

F Eſtum. Quere ferie.

F Eudum. Quid ſit feudum lib. j. titu. xv. de ꝓbendis. q. lvj. Quere ergo.

Cuius modi ſeruitium teneatur facere vaſallus. q. lvij. c.

Utrum feudum poſſit alienari. q. lviij. c.

Que ſit diuerſitas ſeu diſtinctio feudoꝝ. q. lix. c.

Qualiter acquiritur feudum. q. lx. c.

Nota ibi de ſucceſſione in feudo.

In quibus caſibus mulier ſuccedit in feudum. q. lxj. c.

Per quos poſſit fieri inueſtitura ⁊ ꝑ quos poſſit recipi. q. lxij. c.

Que ſit forma iurandi cum vaſallus iurat domino ſuo fidelitatem. q. lxiij. c.

Nota ibi qḋ vaſallus hec ſex ſemper debet habere in memoria; incolume facile tutum poſſibile honeſtum ⁊ vtile.

Nota etiā ibi in quibus obligatus ſit vaſallus dn̄o ⁊ econuerſo dominus vaſallo.

Quibus modis ſeu cauſis feudū amittatur. q. lxiiij. c.

Nota ibi de infidelitate vaſalli ad dn̄m. Et q̄d ſi feudū alienauerit de hoc plenius. q. ſequenti.

Quando dn̄s amittat ius qḋ habet in feudo. q. lxv. c.

Quid iuris ſi vaſallus moriens plures reliquit filios. q. lxvj. c.

Quid cum dominus moriens plures relinquit filios. Nunquid vaſallus omnibus iurabit fidelitatem. q. lxvij. c.

An dn̄s ſine voluntate vaſalli poſſet feudū alienare ibidem.

Utrum vaſallus poſſit feudū refutare. q. lxviij. c.

Utrum filius poſſit retinere feudū repudiata hereditate patris ad hoc vt nō teneatur ſoluere debitū paternū. q. lxix. c.

Quid ſi diuerſe cōſuetudines de feudis inueniuntur in diuerſis locis. q. lxx. c.

Utrum vaſallus poſſit feudum legare pro anima ſua. q. lxxj. c.

Utrum eccleſia vel etiam dn̄i ſeculares poſſint in pignore recipere feudum a vaſallo ſuo ita ꝙ nō cōputent fructus in ſortē co... tium. q. lxxviij. c.

Quere iuramentum domino.

F Ides.

Utrum equaliter omnes teneantur ad habendum fidē explicitam de mulierijs ſaluatoris lib. iij. tit. xxxiiij. de peni. ⁊ re. queſtione. ccj. Poſt hec.

Utrum nunc omnes teneantur explicite credere perſonarum trinitatem. q. ccij. c.

Utrum confeſſio fidei ſit neceſſaria ad ſalutem. q. cciij. c. Quere iudeus.

F Ilius. Apud quē filius morari debeat facto diuortio li. ij. tit. j. de homicidio. q. lij. Quero etiam.

In quibus malitia parentis noceat filio ⁊ econuerſo. Et in quibus non li. iij. tit. xix. de filijs preſbyteroꝝ. q. xvj. vtra maliciā.

Cuius parentis conditione ſequi debeat partus ſeu liberi libro iiij. titu. iiij. de impedimento conditionis. q. xv. Itē quero. Et li. iiij. tit. xvij. de ſeruis no ordi. q. viij. Quero etiam.

Quadruplex eſt ſtatus filioꝝ q: quidā naturales ⁊ legitimi alij naturales tm̄ alij legitimi tantum alij nec naturales nec legitimi libro quarto titulo xxiiij. qui filij ſunt legitimi. queſtiōe prima. Et primo.

De ſucceſſione filiorum naturaliū ⁊ qualiter etiam ſpurijs ſit in neceſſarijs prouidendum. q. iij. quid ꝓfit.

De filijs ſuſceptis de adulterio quere adulterium.

Item quere legitimus. Illegitimus. Heres diuortium.

F Lagellum.

Quadruplex eſt flagellum penitentium lib. iij. tit. xxxiiij. de peniten. ⁊ remiſ. q. cviij. In quibus conſiſtit ver. de quarto.

De flagellis dei quibus in hac vita ab ipſo flagellamur. q. cix. ſʒ quid. Quere ſatiſfactio.

F Ornicatio.

Quid ſit fornicatio lib. ij. titu. v. de raptoribus. queſtione prima. Primo ergo.

Que ſit pena clerici continentiam non ſeruantis lib. iij. titu. xxx. de ſcandalo ⁊ perplex. q. xij. deinde quero.

An liceat ſubdito audire miſſam ſacerdotis habentis concubinam ibidem.

Nota conſtitutionem galc legati in regno francie contra concubinarios clericos qui excōmunicauit omnes clericos poſt legitimam amonitionem cōcubinas cū ſcandalo tenentes. Et qualiter hec cōſtitutio ſit intelligenda ibidem.

Quid ſi ex ſola fama publicum eſt clericū habere concubinam ibidem ver. Sequitur in Ray.

Que pena in ſacro ordine cōſtituti qui matrimonialiter aliquā ducit in vxorem de facto. Et qualiter adiurabit eam ⁊ quid iuris ſit de vxore illa ⁊ liberis eius. q. xiij. c.

De ſacerdotibus ⁊ prelatis qui faciunt laicos abiurare concubinas ibidem in fi.

Ex quibus coniecturis vel ſignis preſumatur clericus eſſe incōtinens. q. xiiij. c.

Quere cognatio. Cognatio ſpiritualis. Debitū ꝯiugale luxuria.

F Raus.

Quid ſit fraus. Quere dolus.

Frigiditas. De impedimento matrimonij qḋ eſt frigiditas quere impedimentum.

F Urtum.

Quid ſit furtum. Et vnde dicatur. Et in quibus rebus cōmittitur lib. ij. tit. vj. de furtis. q. j. Quero ergo.

Ad rationem furti tria concurrunt ibidem.

Furtum cōmittitur in occulta detentione iniuſta ſicut in acceptione. ibidem in fi.

Quot ⁊ que ſunt ſpecies furti. q. ij. c.

Que ſit pena furti. q. iij. c.

Quid ſi aliquis conducit equum ad certum locum ⁊ ducit vlterius. q. iiij. c.

Quid ſi aliquis rem ſibi ad vtendum conceſſam alij accōmodauit. q. v. c.

Utrum creditor committat furtum ſi pignore ſibi obligato vtatur. queſtione. vj. c.

Utrum peccet qui rem ſuam apud aliū depoſitam vel etiam iniuſte detentam furtiue accipit. q. vij. c.

Quid ſi aliquis furatur cibum aut potum vel veſtimentum propter neceſſitatem famis aut ſitis vel frigoris. q. viij. c.

Quid ſi

Quid ſi aliqs furatur chriſtianos a paganis captos. vt eos reſtituat libertati.q.ix.c.
Quid ſi pagani in bello captiuauerunt chriſtianos. Nūquid tēpore treuge poſtea inite licebit chriſtianis eos furari.q.x.c.
Utrum liceat chriſtiano furari munitiones ⁊ caſtra: que pagani occupauerunt vel non ibidem.
Utrum liceat furari paruulos paganorū ⁊ eos baptizare.li.j.ti.iiij.de iudeis ⁊ ſarrace.q.iiij.vtrum pueri.
Quid ſi chriſtianus captiuus furatur aliquid ſarraceno: qui eū captiuum detinet in ti.de furtis.q.xj.c.
Quid de vxore que furatur viro vt inde faciat elemoſinā. Quere gloſam.
Quid de illa muliere que fecit furtū ante matrimoniū vel poſt per ſe.vel cum viro. Et quid ſi vir ſolus furatus eſt: ſed vxor participauit comedendo.vel alio modo voluntaria vel inuita q.xij.c.
Utrū in re parua ita cōmittit̄ furtū ſicut in re magna.q.xiij.c.
Utrum furtum ſit ſemꝑ pctm̄ mortale.q.xiiij.c.
Contra quē detur actio furti.ſ.an contra impuberem.cōtra filium.vxorem. ſeruum Mercenarium.vel contra conſiliarios ⁊ huiuſmodi.q.xv.c.
De reſtitutione furti quere reſtitutio.
De rebus inuentis. Quere inuentum.
De eo q̄ furtiue ordinē ſuſcepit q̄re. Ordo. Quere. Emunitas.

Sequitur de litera. G.

Gloria. Utrum appetitus glorie ſit peccatum.li.iij.ti.xxxiij de pe.⁊ re.q.cclxvij.c.
Utrum inanis gloria ſit peccatum mortale.queſtione cclxviij.c.
Grad⁹. De gradib⁹ cōſanguinitat̄. Quere. Cognatio carnal̄.
Guidagium. Quid ſit guidagiū. lib.ij.titu.v. de raptoribus.q.xxxiij. Quid ſi quis.
Gula. Quid ſi aliquis ſciēter vel ꝓbabiliter comedit vel bibit aliqđ nociuum.li.ij.ti.j. De homicidio.q.xxxix. Quid ſi infirmus in fine.
Utrum gula ſit peccatū mortale.lib.iij.ti.iiij.de ſobrietate ordi. q.vj. Quero hic.
Quot ſint ſpecies gule.ſ. quinqꝫ videlicꝫ ꝑpropere laute nimis ardenter ſtudioſe.q.vij.c.
Quādo in his qnqꝫ.cōditionibus vel ſpecieb⁹ gule ſiue cibi ſit peccatum. vel non ⁊ quando. ⁊ qn̄ peccatum mortale vel veniale.q.viij.c.
Quid ſi alicui infirmo datur immoderatus potus vel cibus ſecundum conſilium medicine ad prouocandum vomitū.q.ix.c.
Quid ſi in modo ſumendi cibū ſit exceſſus nimi⁹.q.x.c.
Qualib⁹ cibis liceat hoſtibus vti. Secundū diuerſos ipſorum ſtatus ⁊ cōditiones. Et que in conuiuio ſacerdotali vel clericali ſunt regulariter obſeruanda.q.x.c.
Quere ſobrietas.

Sequitur de littera. H.

Habitus.
Utrum liceat aliqn̄ clericis.vel monachis habitū trāſformare.li.iij.ti.vij.de ornatu orō.q.j. Circa hāc. Quere monachus.
Hebetudo mēt̄. De mēt̄ hebetudine.li.iij.ti.xxxiiij.de pe.⁊re.q.ccx.c.
Heremita. Quere. Religio.
Heres.vel hereditas. In quibus caſibus filij excluduntur ab hereditate paterna.li.j.ti.v.de hereticis.q.vij. Quid ſi hꝫ.
Bona dānatorum preter treſ cauſas generaliter deuoluuntur ad heredes ibidem.
Utrum heres teneatur vel compelli poſſit vt impleat vota eius cui ſucceſſit li.j.ti.viij.de voto.q.lxix.vtrū pater. Quere adulterium.
Qualiter heredes raptorū.vel aliorum quorūcunqꝫ ſiue filij ſiue alij teneant̄ reſtituere pro eis quibus ſuccedunt.lib.ij.ti.v. de raptoribus.q.xcj. Poſt hec quero.
Quid ſi nō ſufficit hereditas ad tota debita ꝑſoluenda.q.xcij.c
Utrū heres poſſit detrahere legitimā ſuam ante ſolutionem debitorum ibidem.
Nota ibidem qđ triplex eſt legitima.
Que ſit legitima heredum ſiue filiorum ſiue aliorum. queſtione.xcij. Item quero.
Alicubi non tm̄ parentes ⁊ filij fraudari non poſſunt hereditate.ſed nec collaterales. Et vtrum homo teneatur filijs de hereditate relinquere ibidem.
Nota etiam ibi reprobationē praue conſuetudinis que non admittit in quibuſdā locis libertatem teſtandi.
Hereditas ſecūdū leges diuidit̄ in.xij.vncias que habent ſpecialia nomina ibidem.
Quo ordine ſoluendū ſit creditoribus ⁊ legatarijs. Et qđ ſi ꝑ primo petentes exhaurit̄ hereditas.q.xciij.c.
Nota que heres pōt deducere ante omnē ſolutionem.
Licet obligatio teſtatoris tranſeat ad heredem nō tm̄ periculū periurij.ibidem in fine.
Cum plures ſint heredes an teneant̄ inſolidum vel quilibet ꝑ hereditaria portione.q.xcv. Quid ſi plures.
Utrum poſſit differri ſolutio debitorum ſi heres eſt pupillus.q.xcvj. Quid ſi heres.
Quid ſi heres vel executores teſtamenti volunt ſoluere creditoribus vel legatarijs.q.xcvij. Pone.
Uſqꝫ ad quotum gradum duret cognatio.quo ad ſucceſſionem.q cxix. Qualiter ſuccedant.in fi.
Quere. Succeſſio. Clericus Filius.
Hereticus. Quot modis dicatur hereticus.li.j.ti.v. de hereticis.q.j. Primo quero.
Quid faciat proprie hereticum.q.ij. Deinde quero.
Qualiter inquirendi ſint heretici. Et per quē.q.iij.c.
Lcu argumento l.probabili:infamatur quis de hereſi ibidē.
De inquiſitoribus hereticorū habes. In additionibus .c.titu. quaſi per totū. Et multa de hoc inuenies in ſexto decretaliū.
Qualiter heretic⁹ puniatur.q.iiij.c.de hoc etiam in additionibus.c.q. Sacerdos
Utrum viri catholici poſſint eos autoritate propria ſpoliare .q.v. Sꝫ nunquid.
Quid ſi heretici conuertātur ad fidē nūquid ſibi reſtituent̄ res ablate.q.vj.c.
Quid ſi habet filios catholicos vel alios cōſanguineos nunqd illi ſaltem debent habere bona ſua.q.vij.c.
Qualiter clericus degradatus propter hereſim: tradi debeat poteſtati ſeculari.q.viij.c. De hoc etiam in additionibus.c.q. Qualiter ⁊ .q.iiij. Sacerdos.
Que ſit pena hereticorum ſcđm leges.q.ix.c.
Utrum quilibet degradatus ꝙ cito degradatus eſt tradendus ſit curie ſeculari.q.x.eodem.
Quid iuris ſit de vaſallis hereticorum.q.xj. Quero etiam.
Que pena credētiū receptorum defenſorꝫ ⁊ fautorū hereticorū q.xij.c. Et in additionib⁹.c.q. Quicūqꝫ
Nota ibi in ſumma ⁊ in additionibus de ſuſpectis de hereſi.
Dn̄i terre archiepi̅ et epi̅ cooꝑari debent ad extirpationē hereticorum.ibidē.
Que pena principum negligentium circa extirpationem hereticorum.q.xiij.c.
Eccleſia principem etiā alias inutilem ad regimē deponere poteſt.ibidem.
Qualiter heretici ad fidem redeuntes ſiue manifeſti: ſiue occulte recipi debeant.q.xiiij.c.
Quid ſi poſt reditum recidiuant.ibidem. De hoc etiam in additionibus.c.q. Eis qui.
Utrum cum redeuntibus ab hereſi diſpenſari poſſit vt promoueantur.q.xv.c.
Quid iuris de ordinatis ab hereticis ſciſmaticis .q.xvj.c.
Quid de alijs clericis ab hereſi redeuntibus ibidem.
Quid de dubio in fide.q.xvij.c.
Utrum heretici ſint vitandi.⁊ an cum eis ſit publice diſputandum.q.xviij.c.
Nota ibidem qđ nulli laico licet predicare. De hoc etiam in additionibus.c.q.circa finem.
Quere fides. Sciſma. Confeſſio.
Hermofroditus. Quere femina.
Hyſtrio. Utrum oēs hyſtriones ſint in ſtatu dānatorū. Et an peccent q̄ vtūt̄ miniſterio eorꝫ vel aliqđ dāt eis li.ij.ti.v.de. raptorib⁹.q.xxij. Cum cauſa clerici.
Quid de his qui dant adulatoribus ibidem.
Homicidium.
Quid ſit homicidium ⁊ vnde dicatur.lib.ij.ti.j.de homicidio.q.j. Primo ergo.

Tabula.

Quot ſunt ſpecies homicidij.q: eſt homicidium ſpūale ⁊ corporale et homicidium ſpirituale fit quinqꝫ modis. Item corporale fit multis modis.q.ij.c.

Utrum occidere animalia bruta.vel ēt plantas ſit peccatū.q.iij. circa hanc.

Utrum licitū ſit occidere homines peccatores. queſtione.iiij. Deinde.

Quid ſi iudex liuore vindicte occidit reum ibidem.

Quid de miniſtro iudicis ibidem.

Utrum liceat priuate perſone malefactorem occidere.q.v.c.

Quis ſit homicida conſilio.q.vj. Circa homicidium.

Nota ibi multa de hoc puta ſi conſuluit id vnde ſequitur mors vel non cōtradixit cur de hoc tractaretur.

Quid ſi poſtea retractat conſilium ibidem.

Quid ſi quis conſulat alicui qḋ occidat aliquem ⁊ ipſe cui conſultum eſt: occiditur ab illo q.vij.c.

Quid ſi ſuadet aliquis alij.qḋ exponat ſe pīculo pro patria vel ꝓ iure ſuo .q.viij.c.

Quid ſi conſulat ei qḋ ſe exponat indubitate morti pro honorē xp̄i vel pro fide.vel pro ſtatu eccleſie.q.ix.c.

Quid ſi cuſtos infirmi.vel alter transfert vel vertit infirmuꝫ in aliud latus vt citius moriatur vel aliquod ſortilegiuꝫ.propter hoc facit q.x. ꝑone.

An ſimplices ſacerdotes poſſint abſoluere a peccato homicidij ibidem.

Quid de illo qui conſulit aliquid alicui bonafide propter qḋ tñ poſt ea ſequitur eiꝰ occiſio.q.xj.c.

Quid ſi querenti an liceat paganum vel iudeum occidere vel aliud ſimile rñdetur qḋ ſic ex quo poſt ſequitur occiſio.q.vi. Circa homicidiū.in principio.

Quid de homicidio neceſſitatis.ſ.an liceat aliqueꝫ occidere ne ab eo occidatur vel ꝓpter defenſionem rerum ſuarum.q.xij.

Quid de homicidio.⁊.q.ſequentibus.

Utrum liceat clericis aliquem occidere.q.xiij.c.

Quare illicitum ſit ſeipſum occidere .q.xiiij.c.

Utrum liceat mulieri ſe occidere ne ab alio corrūpatur.q.xv.c.

Utrum liceat alicui ſe occidere ob timoreꝫ ne conſentiat in peccatum q.xvj.c.

Qualiter excuſantur quidā qui in ſacra ſcriptura leguntur ſeipſos occidiſſe.q.xvij c.

Utrum grauius peccet qui occidit iuſtum quā qui occidit peccatorem.q.xviij.c.

Quid iuris de homicidio caſuali.q.xix.c. Item de hoc in additionibus.c q.

Utrū homicidiū voluntariū ſemꝑ ſit mortale peccatū.q.xx. Quid de homicidio.

De pena homicidij ſcḋm diuerſas ſpecies predictas ſiue in clerico ſiue in laico.q.xxj. Que ſit pena.

Nota ibi plura de irregularitate.

Utrū baptiſmus deleat irregularitatem contractā. ex homicidio ibidem verſi.pena vero.

Qui cōtrahunt irregularitatē in cauſa ſanguinis.ſ.iudex aduocatus aſſeſſor ⁊c. ibidem verſi.ſequitur.

Sed nunquid oēs qui interſunt vbi fit vindicta ſanguinis ſunt irregulares .q.xxij.c

Quid de homicidijs que occaſionaliter ſiūt vt cū aliquis impellit me in aliū ⁊ ille moritur vel cū aliquis ferrat vngulā equi ⁊ ille qui eſt in equo cadit ⁊ moritur. Et in ſimilibus.q.xxvij. Quid ſi aliquid.

Quid ſi aliqs hꝫ ceruū vel leonē q̇ aliquem occidit.q.xxviij.c.

Quid ſi aliqs percutit mulierē pregnātē vel dat ei venenū vel taxſamet accipere vt faciat aborſuꝫ vel vt nō ꝯcipiat. Et an tales ſint irregulares.q.xxix.c.

Quid ſi dubitet̄ vtrū ex predictis mors ſit ſecuta vel nō. vel an partus fuerit aiatus vel non.q.xxx.c.

Quid ſi plures inter ſe rixati ſunt vel in cōflictu fuerūt ⁊ aliqs eſt ibi interfectꝰ nec ſcitur a quo.q.xxxj.c.⁊ infra ti. ꝓximo .q. v. Quid de his.

Utrum q̇libet teneatur ꝓximū liberare a morte ſeu defendere cū pōt.q.xxxij.c. de hoc ēt.q precedente. v. illi etiam.

An teneat dare pecuniam ne alius occidatur vel medicus gratis curare ne infirmus moriatur ibidem.q.xxxiij.

An hoc non facientes ſint irregulares.q.xxxiij. Sꝫ nunquid.

Quid ſi quis vadit ad interficiendū aliquē ⁊ tu ipſum ſciente aſſocias non tamen ipſum incitas ad perpetrandum homicidium.immo diſſuaſiſti ei tñ ei noluit tibi acquieſcere. tu tamē q̄ de ſpōbilioribus ipſum aſſocias vt ſi forte illi inſequerentur cum tu defendas.q.xxxiiij.c.

De eo q̇ aliquē citrē ad occidēdū aſſociat lꝫ ei diſſuadeat.q.xxx Quid de phiſicis ⁊ cyrurgicis.q.xxxv.c. (iiij.c.

Nota ibi quibus hoc lꝫ exercere ⁊ qualiter debent procedere.

Quid de illis qui propter vocationem minutoris vel exhibitionem vini infirmo vel arctationem ad prouocandum ſudorem vel propter negligētias circa cuſtodiā infirmi cū ille moritur ſcrupuloſam habent conſcientiam q.xlj.c.

Quid de his qui amputant ſibi genitalia vel aliud membrum. q.xlij.c.

Nota ibi ḡnaliter de corpore viciatis.ſ.mutilatis ⁊ debilibꝰ qñ poſſint ordinari aut miniſtrare vel non.

Quid de parentibus in quorū locis interdum paruuli filij inueniuntur ſuffocati.q.lvij.c.

Quid ſit pena parricide. ſcḋm leges.q.lviij.c. Quero etiā.

In quibus caſibus pena legis pompeie de parricidijs locum habeat.q.lix.c.

Quid ſi pater filium vel patronus libertū vel dominꝰ ſeruū infantē vel etiā adultū vel languidū.exponit vel ei alimēta negat q.lx.c.

Apud quē filius morari debeat ⁊ nutriri facto diuortio.q.lxj. Quero etiam.

Que circa homicidia fiat diſpenſatio.q.lxij. Circa finem.

Quid de clerico qui animo interficiēdi aliquem vulnerauit.q. lxiij.c.x.

Quid de eo q̇ aliquem membro mutilat ibidem.

Quid ſi quis in infantia homicidiū cōmittat nunquid poterit cū tali diſpenſari .q.lxiiij.c.

Utrū mutilare aliquē mēbro in aliquo caſu poſſit eſſe licitum. q.lxv.c.

Utrum aliquādo liceat mēbrorꝫ aliqḋ corporis abſcidere ad vitandum aliqḋ periculū anime.q.lxvj.c.

Multa de homicidio quere irregularitas.

Itē q̄re. Bellum. Aſſiſinus. Uxor. Medicus. Torneamentum. Diſpenſatio.

Honeſtas. Quid ſit publice honeſtatis iuſtitia. Et q̇d iuris ſit de hoc quātū ad impedimētū mr̄imonij. li.iiij. ti. xiiij. de publice ho.iuſtitia. In principio.⁊.ſ.⁊.ij.q.

Quid ſi ſponſalia non tenuerunt q: non de iure ſed tm̄ de facto contracta.q.iiij.c.

De hoc impedimento matrimonij. habentur multa compēdioſe.in additionibus.c.x.

Itē de hoc inuenies in additionibꝰ.in ti.de ſponſalibꝰ ꝑ totum.

Honor.quere ambitio.

Hore canonice. De horis canonicis ⁊ quis ad illas teneat̄ Et quid ſi obmittantur vel ſi minus ꝑfecte dicunt̄.li.ſ.ti. vij. de apoſtatis .q.xviij. vbi primo.

Utrū clericus prebendatꝰ in duabus eccleſijs.in die quo diuerſum officium in vtraqꝫ eccleſia debeat vtrūqꝫ officiū dicere vel cuiꝰ eccl'ie officiū dicere debeat.q.xix.c.

In modo dicēdi horas.debet homo ſeq̇ maiorꝫ traditiōes ibidē

Utrum liceat clerico q̇ tenetur ad horas canonicas dicere matutinas ſequentis diei de ſero vel in aliis horis dicendis liceat tp̄s preuenire.q.xx.c.

Utrū clericus bn̄ficiatus in ſcolis exiſtēs teneatur dicere officium mortuorum.q.xxi.c.

Cum monachus preficitur alicui eccleſie parrochiali quod officium dicere debeat ſcilicet eccleſie vel monachorum queſtione.xxij. Queritur.

Sed quid ſi duo ſunt monachi vel plures . ⁊ preſbytero alicui ſit congrua portio de parrochia aſſignata qualiter dicent officiū.q.xxiij.c.

Quid de canonicis qui nō interſunt diuinis officijs in additionibus in principio.titu.

Quid ſi aliquis pretermiſſa vna hora canonica: dicit ſequentē li.iij ti.xxiiij.

De ſacramentis iterandis vel non .q.xxx. Quid de his.

Qualiter clericus excommunicatus debeat dicere horas canonicas libro.iiij titulo.xxxiij.de ſententia excōicatio. q.dxxiiij. verū clericus

Utrum clericus.
Quere. Miſſa. Suſpēſio. Clericus interdictum.
HOſpitalitas. Clericus debet eſſe hoſpitalis. propter mul tas cauſas. li.iij.ti.viij.de hoſpitalitate ord.q.j. Circa hoſpitalitatē Quere elemoſina.
HUmilitas. Utrum homo. debeat ſe oībus p humilitatem ſubijcere. li.iij.ti.xxxiiij.de pc.ꝛ re.q.cclxxiiij.circa humilitatem. Quere ſuperbia. yronia.
IActātia. Quid ſit iactātia. li.iij.t.xxxiiij.de pc.ꝛ re.q.cclv. Deinde queritur.
Utrum iactātia ſit peccatum mortale.q.cclvj.e.
Utrū yronia. li.cū quis minora de ſe dicit ſit pctm̄.q.cclvij.e.
IEiunium. Quādo ieiunare. vel abſtinere ſit laudabile vel non. li.j.ti.xv.de ferijs ꝛ ieiunijs.q.xiiij. Primo q̄ritur.
Utrum ieiuniū cadat ſub precepto.q.xv.e.
In quibus diebus teneatur quis ieiunare.q.xvj.e.
Nota ibidem qn̄ liceat veſci carnibus vel nō. De hoc etiā.xxxij.
In qua etate teneatur quis ad ieiunia eccleſie.q.xvij.
Quid de laborantib' in vineis. fullonijs aut in mineris metallorum vel alias in magnis laboribus.q.xviij.e.
Quid de peregrinis ꝛ viatoribus.q.xix. Utrum ppter.
Quid de curſoribus pōnorum.q.xx.e.
Quid de ſeruientibus nobilibus qui aliqn̄ ꝑtibant modicā vel horā comedendi ꝑuenitunt.q.xxj.e.
Quid de regularibus qui debēt legere ad menſam.q.xxij.e.
Quid de nouitijs ꝛ Iuuenibus.q.xxiij.e.
Quid de mulieribus pregnantibus. ꝛ nutricib'.q.xxiiij.e.
Quid de infirmis ꝛ debilibus.q.q.xxv.e.
Quid de pauperibus mendicantibus.q.xxvj.e.
Utrum vxores propter prohibitionem viroꝝ debeant dimittere ieiunia indicta ab eccleſia.q.xxvij.e.
Utruꝫ petenda ſit diſpenſatio ſuper ſolutione ieiunij. Et qn̄ Et a quo.q.xxviij.e.
Utrū ieiunia indicta ab eccl'ia poſſint redimi pecunia. vel alio modo.q.xxix.e.
Utrū licitū ſit ieiunare die dñica.q.xxx. Quero etiam.
Quid de potu ꝛ imoderato cibo Et de electuarijs que ſumunt tempore ieiunij.q.xxxj.e.
Que ſit hora competens ieiunantibus ad comedēdū.q.xxxij.e.
A quibus cibis abſtinere debent ieiunantes.q.xxxiij.e.
Utrū ieiuniū factum in mortali peccato proſit.q.xxxiiij.e.
Utrum id qd̄ p abſtinentiā reſeruatur teneat ieiunans dare in elemoſinas.q.xxxv.e.
Triplex eſt ieiunium ſcꝫ corporis afflictionis. ꝛ a peccatis. li.iij. ti.xxxiiij.de pe ꝛ re.q.cviij.in quib'.circa prin.
Ieiunium dño inſtituit ꝛ ſcrificauit ibidem.
Ieiuniū debēt.iiij.cōcomitari ſcꝫ largitas letitia hora ꝛ menſura ibidem.
De diuerſis intentionibus ieiunantium ibidem.
IGnorantia. Quare aliqua ignorantia dicitur craſſa. ꝛ ſupina. li.ij. titu.v. de ra.q.lxxij. Quid de emptoribus circa princi.
Utrum ignorātia ſit pctm̄. li.iij.ti.xxxij.de penis.q.xvj. ꝛ pmo.
Utrum ignorantia excuſet a peccato ꝛ qn̄ excuſet a toto. ꝛ quando non.q.xvij.e.
Utrum auditores diuerſoꝝ magiſtrorum tenentiū diuerſas opiniones excuſent a peccato erroris ſi opiniones magiſtrorum ſuoꝝ tenent.q.xviij.e.
Inter diuerſas approbatorū magiſtroꝝ opiniones pōt homo tenere q̄ ſibi videntur magis cōſona rōni.q.xviij.e.
Nota ibi que opinio cui eſt preferenda in fi.
Utrumq; cōſcientia erronea obliget hoīem ad faciendum vel obmittendum id qd̄ cōſcientia dictat.q.xix.e.
Que ſit ignorātia probabilis. vl' craſſa. li.iij.ti.xxxiij.de ſen.ex. q.xij. Quid de his in fi.
Qn̄ ignorantia excuſet aliquē a notitia excōicationis ꝛ huiuſmodi vel nō.q.clxxx. poſt.quero. v̄.nota.
Quere excōicatio. circa fi. pnia.
ILlegitimus.
Quare filij preſbyterorum ꝛ alij illegitime nati prohibētur ordinari li.iij.ti.xix.de filijs preſbyteroꝝ.q.j. Quare tales
Nota ibi plura noīa illegitime natorum ſcꝫ mamzer vel ybrida Spurius. Nothus.
Nota ibi de vtilitate illegitime natorum
Quid ſi illegitimi p ignorantiā pmoti fuerint. ibidem.
An filius credere debeat matri dicenti ſibi q ſit illegitim' ibidem in fine.
Que circa illegitime natos fiat. diſpenſatio. ꝛ in quo indigent diſpenſatione.q.ij.e.
Utrum filius poſſit habere vicariā in illa eccleſia. in qua pater habuit immediate pſonatū.q.iij. Sꝫ nūquid.
Quis poteſt diſpenſare cum illegitime natis.q.iiij.e. De hoc plura habes in additionibus.e.ti.e.q.
Quis pōt diſpenſare vt filij immediate habeāt bñficia que patres eorum habuerunt.q.v. Sed quid.
Quid de filijs legitimis ſacerdotum ꝛ aliorū clericorum quos ſuſceperunt de legitima vxore ante ſacrum ordinē.q.vj.e.
Utrum filij illegitimi poſſint habere bñficia in eccleſijs in quibus patres ſunt vel fuerunt beneficiati.q.vij. Sed quid.
Utrum hec prohibitio extendat ad nepotes.q.viij. Nunquid.
Quid ſi filius diſpenſatiue ſuccedit patri. vel defacto. Nunqd frater ſuus immediate poſt ipſum pōt habere eandem eccleſiam.q.ix.e.
Quid ſi qs nat'ē de dānato coitu poſtea pater ducit matrē ei' in vxorem.q.x.e.
Quid ſi ſacerdos generat filium de vxore legitima cū qua contraxerat qn̄ laicus erat vel ante ſacros ordines.q.xj. Pone.
Si diſpenſatur cum aliquo illegitime nato vt in clericū vel vt ad ordines ꝛ dignitatem pmoueatur qualiter huiuſmodi verba ſint interpretāda. Et qd ſi ſolus epiſcopat' excipiat.q.xij. Quid ſi diſpenſetur ꝛ duabus ſequētibus de hoc etiam ꝛ ſimilibus habes in additionibus.e.t.e.q.
Utrum q legitimat' eſt quo ad actus eccleſiaſticos ſit etiam legitimatus per hoc quo ad actus ſeculares.q.xv. Pone.
Nota ibi plura de autoritate pape ꝛ imperatoris in legitimando. Et qd' ſuper legitimationē vni' alius perdit hereditatē.
Quis ſit effectus legitimationis. vel reſtitutionis. fame vel diſpenſationis ibidem v̄. Innocen.
Si vnus legitimet vel diſpenſet etiā in alio ſtatu poterit promoueri ibidem.
Utrum malitia parentis noceat filio vel econuerſo.q.xvj.e.
Quere filius. vbi habes de ſucceſſiōe illegitimoꝝ filioꝝ ꝛ hmōi.
Quere legitimus.
IN carceratio. Quere percuſſio.
INcendiarius.
Quis dicatur incendiarius li.ij.ti.v.de raptorib' predo. et incendi.q.ix.e.
Que ſit pena incendiarij.q.x.e.
Utrum incendiarius ſit ipſo facto excōicatus. Et qualiter debꝫ abſolui. Et que ſibi pnia dꝫ iniungi ibidem.
Nota ibidē de denūciatione incēdiarij a quo fieri poſſit.
Mandantes ꝛ conſentientes excōicādi ſunt vſq; ad condignā ſatiſfactionem ibidem in fi.
Utrum metus vel coactio excuſet in incendio ibidem. Quere bellum.
INceſtus. quid ſit. Quere. Luxuria.
INnatus. Quere. tranſitus.
INdulgentia.
Utrum indulgentie aliquid valeant. Et ad qd li.iij.ti.xxxiiij.de pc.ꝛ re.q.clxxx. primo ergo. ꝛ ſequenti.
Utrum indulgentie tm̄ valeant quātū ſonant.q.clxxxj.e.
Nota ibi quid eſt dies vel annus indulgentie.
Quid cum penitentia alicuius eſt ſeptēnis. Et dat ſeptem nummos ſucceſſiue habentibus remiſſiones annuales. Nunquid eſt totaliter liberat' aut in parte. Et in quāta parte. queſtione clxxxij.e.
Quid cum indulgentia datur ſub hac forma. Quicunq; vadit ad talem eccleſiam habeat tm̄ vel tantum de indulgētia. Nunquid habebit totiens quotiēs ad eam ierit. ēt ſi vno die pluries ierit ad eam.q.clxxxiij.e.
Quis poſſit indulgentias. facere ſiue dare. Et quantum. Et quid ſi dans ſit in peccato mortali.q.clxxxiiij.e De hoc etiam in additionibus.e.q. circa quātitatē.
Utrum liceat indulgentias. facere pro aliquo ſubſidio temporali.q.clxxxv.e.

Quibus poſſint indulgentie.q.cxxxvj.e.

Utrum indulgētia valeat ei q̄ libenter faceret opus pro quo datur ſ; nō pōt.q.cxxxvij.e.

Utrū vnus pōſſit alteri viuo mereri indulgētiā.q.cxxxviij.e.

Utrum indulgentie valeant tm̄ ſubditis illius epiſcopi q ui eas facit.q.cxxxix.e.

Quis iudex cōcedere poſſit vt indulgētie etiā ab extraneo epo date valeant ſibi penitēti.ibidē.v.Nota etiā ⁊ ſequētē.

Utrū ꝓpter indulgētias q̄s quis ꝯſequit̄ obmittere debeat pniaꝫ iniūctā.q.cxc. ſcd̄ nunqd.

Utrum indulgentie valeant exiſtentib' in purgatorio.queſtiōe.cxcj.e.

Utrū cruce ſignatus qui moritur ante iter arreptū trāſmarinuꝫ habeat plenā remiſſionē pctōꝝ.q.cxcij.Quero etiam.

Quid ſi poſt aſſumptā crucē peccet quis mortaliter añ iter arreptum vel in ipſo itinere.Nūqd de illo peccato tenebitur ad pniam ſpecialē.q.cxciij.e.Quere ſuffragium.

Infamia.Omnis infamis tam de iure q̄ de facto.repellit̄ ab ordinibus li.iij.ti.xxv.de infamibus.q.vnica.

Nota ibi que ſit infamia facti ⁊ que iuris.

Infidelis vel infidelitas.

Utrum fideles cū infidelibus poſſint licite cōmūicare.li.j.ti.iiij.de iudeis ⁊ ſarrace.q.viij.Quero etiam.

Que inter infidelitates ſit mai' pctm̄.li.iij.ti.xxxiij.de pe.⁊ re.q.ccv.e.

Utrum cū infidelibus ſit diſputādū publice.q.ccvi.e.

Quid iuris ſit de matrimonio infideliū.ſ.cū cōtrahunt cū xpiano.q2 nullū eſt.li.iiij.ti.x.de diſpi cultu.q.j.Et quero.

Fidelis cū infideli pōt ſpōſalia cōtrahere ſub cōditione ibidem

Quid ſi fidelis ꝯ mrīmoniū contrahit cū infideli ſub ꝯditione qd̄ cōuertatur ibidē.v.Nunquid pōt.

Quid ſi infideles inter ſe cōtrahunt.Et quid iuris ſi alter coniugū infideliū ad fidē cōuertitur.q.ij.Sꝫ qd̄.⁊c.q.viij.

Utrum fidelis cognoſcēs vxorē ſuā peccet.q.iij.circa hoc.

Quid ſi iudei vel pagani cōtraxerint cū cōſanguineis ſcd̄m rit' ſuos.Nūquid poſt cōuerſionē ſeparabuntur.q.iiij.e.

Quid ſi infidelis plures ſibi hñs vxores cōuertit̄ quā ex eis tenebit poſt cōuerſionē.Et qd̄ ſi primā repudiauit:vel ſi quā prima conuerti noluerit.q.v.e.Et ſequenti.

Quid ſi aliquis eodē momento ꝯtrit cū duabus.q.vij.e.

Utrū vir cōuerſus ad fidē debeat reſtitui vxori iniuſte ſpoliatē p repudiū ſi repetat eum q.viij.Sꝫ quid in ꝑmiſſo.

Si fidelis conuerſo nō vult cohabitare vel vult ſ; cum blaſphemia vel trahit ad mortale pctm̄.Nunqd i his trib' caſib' propria auctoritate pōt cōuerſus aliā ducere.q.ix.Nunquid.

Utrū cōuerſus ad fidē intrare poſſit religionē vel fieri ſubdiaconus inuita vxore.infideli.q.x.e.

Quid ſi añ baptiſmum dimiſerit quis vxorē cauſa fornicationis ſ; vterq; poſtea conuertit̄.Nunquid tenebitur eam recipere.

Itē ſi receperit ⁊ cognouerit an impediat̄ a ꝓmotione q.xj.e.

Cum infidelium vnus ad fidem cōuertit̄ Utrū ꝓles debeat ſequi fidelem parentē vel infidelem.q.xij.e.

Quid ſi vnus ꝯiugū fideliū poſt labitur in hereſim vel infidelitatis errorē.q.xiij.Reſtat videre.

Quid ſi catholicus ꝯtrahit cū heretica baptiſata vel cōuerſo.Nūſquid tenet matrimonium q.xiiij.e.

Utrum iudeus poſſit cōtrahere cū pagana.q.xv.Nunquid.

Utrū iudeus vel gētilis ꝯtrahens nullīq; hñs baptiſātē poſſit cōtrahere cū chriſtiana q.xvj.Pone.

Quere iudeus.Sarracenus.Apoſtata.

Infirmus.De infirmis ⁊ miniſtris eorum.

Quere medicus homicidiū.

Ingratitudo.

Utrum ingratitudo ſemꝑ ſit peccatum mortale.li iij.titu.xxxiij.de pe.⁊ re.q.ccl.e.

Utrum ingratis ſint beneficia ſubtrahenda.q.ccli.e.

Inimicus.De dilectione inimicoꝝ.Quere charitas.

Iniuria.Propter quā iniuriā ſit aliquis ipſo facto excōicatus.Quere excōicatio.Quere vindicatio.

Iniuſticia.Utrum faciens iniuſtum ſemper peccet mortaliter li.iij.titu.xxxiij.de pe.et re.q.cxxxiij.e.

Inobedientia.Quere obedientia.

Impedimentum.De duodecim impedimentis matrimoniū in genere que impediunt mrīmoniū cōtrahendū ⁊ dirimūt iā contractum.Et de duob' que impediunt contrahendum ſ; nō dirimūt cōtractū.li.iiij.ti.iij.de impedimētis matrimonij.q.j.q̄ ⁊ quot.

Utrum conſuetudo impediat aliquod matrimoniū cōtrahendū vel dirimat contractum.q.ij.e.

Quid tenendum cū diuerſe loquuntur doctorum ſnīe circa matrimonium.q.iij.e.

Quid ſi eccleſia precipiat alicui cohabitare illi cum qua contraxit iter quos tñ verū matrimoniū.eſſe non pōt ꝓpter aliqd̄ impedimentum.lib.iiij.ti.ij.de matrimonio.q.lxiij.Quid de illo.

Que crimina impediunt matrimoniū contrahendum ſed nō dirimunt contractum lib.iiij.ti.ix.de impedimento criminis.q.j.Sequitur.

Quis cum talibus poſſit diſpenſare vt contrahāt ibidem.

Que ſunt crimina que impediunt matrimoniū cōtrahendū ⁊ dirimunt iam contractum.q.ij.e.

De īpedimēto ligatiōis ſc; alteri' mrīmonij.li.iiij.ti.xiij.de impedimento liga.in prin.⁊.q.j.⁊.ij.

Quid iuris ſit de eo q̄ ligatus eſt alteri per ſponſalia vel cum poſt ſponſalia contrahit cū alia per verba de pñti.q.j.⁊ ꝑmo.

De impedimento qd̄ eſt in potentia coeundi.Quid ſit.Et q̄ ſint eius ſpēs.li.iiij.ti.xvj.de impotentia coeundi.q.j.Quero ergo.⁊ ſequenti.

Que impotentia coeundi impediat matrimoniū ⁊ q̄ nō.q.iij.e.

Nota ibi quid iuris ſit de arctatione qd̄ impedimentum eſt in mulieribus.

Quomō cōſtabit qd̄ arta ſeparata a primo per viam ſecūdi facta ſit ydonea primo.Et qd̄ ſi reddita illi non inuenitur apta q.iiij.Quero quomō ⁊ ſequenti.

Quid ſi a primo nullo modo poterat cognoſci ſine corpali ꝑiclo.Nunquid fuit matrimoniū inter eos.q.vj.e.

Si aliqua eſt arta ſed per inciſionem pōt fieri apta.nunquid pōt matrimoniū cū ea cōtrahi añ inciſionem.q.vij.ponenſis.

Quid ſi ante inciſionē aliq̄s de facto talē ducat nunqd̄ facta inciſione poterit ab ea recedere.q.viij.e.

Si aliqua eſt arta viri.⁊ apta alteri.Nunqd̄ eſt perſona legitima ad cōtrahendū matrimonium.q.ix.Pone qd̄.

Utrum arta que de facto cōtraxit cogi poſſit ad ſuſtinendū inciſionem q.x.Quid ſi quid.

Quid ſi mulier ſit ita lata qd̄ nō poſſit cognoſci.q.xj.e.

Quid iuris de caſtratione.an.ſ.is qui habet ſecta virilia:contrahere poſſit.q.xij Sequitur videre.

Nullum impedimentum ſupueniens irritat matrimonium pri' legitime cōtractum.ibidem

Añ maleficium impediat matrimoniū contrahendū ⁊ dirimat vel non q.xiij.poſt hec.

Qualiter cognoſcetur.an maleficiū ſit tpale vel perpetuum .q.xiiij.Sed qualiter.

Quid ſi celebrando diuortiū propter maleficiū poſt terminum redit potentia ſe mutuo cognoſcendi q.xv.e.

Qualiter ⁊ quando debet fieri diuortiū cum allegatur impotētia coeundi.Et qualiter intelligenda eſt cohabitatio triennij.Et plura de hac materia.vide.diuortium.

Quid ſi vir non' eſt maleficiatus.nec totaliter frigidus ſed virga erigitur licet opus nō perficiat vel ſi habet duas virgas ita qd̄ vna aliā impediat vel quā citō apponit virgam ſemen ſpargit vel bene immittit ſed non perficit.q.xix.e.

Quid ſi allegatur aliquis defectus in membro viri.q.xix.

Quid ſi mulier dicit qd̄ vir non pōt eam cognoſcere ſuper hoc defectum membri viri allegans.q.xx.e.

Quid ſi mulier allegat magnitudinē mēbri viri dicens qd̄ non pōt ipſum tolerare.q.xxj.e.

Quid ſi aliquis cum virgine copulari non pōt ſed cū corrupta q.xxij.e.

Quid ſi aliquis mouet̄ ad pulchrā ſ; ad turpē non mouetur cōcupiſcētia.q.xxiij.Sed quid.

Utrū maleficiū ſit tollendum per aliud maleficiū vel per aliqd̄ illicitum.q xxiiij.Queritur etiam.

Quid ſi vir ſciēs ſe frigidū vel ineptum ad cōtrahēdū ꝯtrahit matrimoniū.Itēqd̄ ſi ſcienter ꝯtrahit cū arta muliere:⁊ qd̄ ſi mulier ſciēter ꝯtrahit cū frigido viro vel inepto.Nunqd̄ tales poterunt petere ſeparationē.q.xxv.e

Quid ſi frigidus ꝯtrahit cū arta.⁊ vterq; ſciat ſibi īpedimētū ibi.

De impo

De impedimento feriarum an tunc poſſint cõtrahi ſpõſalia vel m̃rimoniũ p verba de pñti li.iiij.ti.xvij. De impedimẽto feriarum.q.j.Quero ergo.

An facere ꝯ hanc ꝓhibitionẽ.ſit pctm̃ mortale ibidem.in fine.

Quod ſit illud tp̃e feriarũ in quo nuptie ꝓhibentur.q.ij.c.

Quid iuris ſit de impedimẽto qḋ ẽ interdictũ eccl'e. lib.iiij.ti.xviij. de m̃rimonio ꝯ interdictũ ec.ꝯtra.q.j.Quero ergo.

An matrimonia cõtrahenda ſacerdotes diligenter inueſtigent et publicent in eccleſia.an inter cõtracturos ſit aliqḋ impedimentum ⁊ ſuſpectos copulari ꝓhibeãt.Et que pena ſacerdotum.hoc negligentiũ vel eorum qui nuptijs interſunt Et que pena impedimenta aliqua malitioſe opponẽtium ibidem.

Utrum eadem ſit pena ſacerdotũ qui nuptijs taliũ ⁊ qui cõtractui matrimoniali interſunt ibidem.v.Sꝫ nunquid.

Quid ſi epiſcopi ⁊ ſacerdotes hanc cõſtitutionẽ non publicant Nunqḋ laici per ignorãtiam excuſanť.ibidem.v.itẽ nota.

Sed ꝗs cum ſacerdotibus vel regularibus hic tranſgredientibus poterit diſpẽſare.q.ij.c.

Quid ſi aliquis audiuit perpetuum impedimẽtũ eſſe inter ſe ⁊ vxorem ſuã.Nũquid teneť inquirere veritatem.Et quibꝰ credere debeat ſi dixerint ſibi aliquid de hoc vel nõ li.iiij. ti.xxj.

De forma accuſandi matrimoniũ.q.iij.c.Et ſequenti.

Nunquid peccat ſacerdos vel etiã alter cõiugum vel aliꝰ quicunqꝫ inſinuando huiuſmodi impedimẽtum alteri coniugum vel ambobus.Et vtrũ teneatur eis dicere.q.v.c.⁊ ſequentibꝰ

Utrum propter probabilẽ opinionem de impedimẽto ꝑpetuo teneatur coniux debitũ negare cõiugi.q.vij.Nũquid.

De impedimento erroris:quere.Error.

De impedimẽto voti.li.iiij.ti.v. de impedimento voti.Per totum vide de hoc plurima votũ.

De impedimento criminis.Quere adulterium.

De impedimento ligationis.Quere matrimoniũ.

De impedimẽto cõditionis ſeruilis.Quere error.

De impedimento cognationis carnalis ſpũalis ⁊ legalis.Quere cognatio carnalis.Cognatio ſpũalis.Cognatio legalis.

De diſpari cultu.Quere infidelis.

De impedimento violentie.Quere vis.vel violentia.

De publice honeſtatis.Juſtitia q̃re.Honeſtas.Quere diuortiũ

Impotentia coeundi.Quere impedimentum.

Impubes.De tranſitu impuberũ ad religionẽ.⁊ votis eorum.quere votum.

De deſponſatione impuberum.Quere m̃rimonium.

Inquiſitio Tribꝰ modis poteſt ꝓcedi cõtra aliquẽ.de crimine.ſ.per accuſationẽ denũciationẽ.⁊ inq̃ſitionẽ.Et ad quẽ finẽ quõlibet illorũ tẽdat.eſt ⁊ quartꝰ modus.cũ obijcitur alicui accuſatori vel teſti crimen in modũ exceptionis vel etiã alicui electo.Et qualiter tũc ſit ꝓcedendũ.li.iiij.ti.xxxj.de purgatione ⁊ inquiſi.q.iiij.vt ſequentia.

Quõ ſiue et quibus caſibus ⁊ a quibꝰ ꝑlatis ſit ad inquiſitionẽ procedẽdũ.q.v.Poſt hoc quero.

Qualiter ſit procedendum in inq̃ſitione.ſiue fiat inquiſitio contra ſingularem perſonaꝫ ſiue de ſtatu eccleſie.tam in capite q̃ in membris q.vj.c.

Contra quẽ inquiritur dꝫ preſens eſſe ibidem.

Nota plures differentias inter inquiſitionẽ que ſit ex officio iudicis et eam que ſit aliquo ꝓcurante ibidem.

In quo loco dꝫ fieri inquiſitio ibidem.

Quõ ſit gñalis inquiſitio teſtes nihil debẽt dicere de occultis.et ſi fecerint non eſt propter hoc reus puniendus ibidem.

Quis prouidebit in expenſis eis qui ꝓſequitur negociũ inquiſitionis.Et quid de obedientia monachorum durãte inquiſitione ibidem.in ṽ.v.Item nota.

Nõn põt ꝑlatus inferior ſuis ſubditis interdicere vel prohibere ne reuelent.inquiſitoribus ſtatum ſuum vel eccleſie ⁊ ſententie eius contra hoc late nõ tenẽt in additionibꝰ.c.q.i pñci.

De forma inquiſitionis.Nota ibidem duo noua ſtatuta.

Quis ſit effectus inquiſitionis ſiue ille inueniať reus ſiue innocens ſiue tñ de fama probetur contra eum .q.vij.c.Quere accuſatio teſtis.

Inſidie.Quere bellum.

Inſtitutio Capitulum vacante ſede inſtituit a patronis preſentatos in additionibus de ſexto li.iij.ti.iiij.Quod ordinãdus ſit domui ſue hñs prepoſitus.in principio.

Interdictũ.Que ſit differẽtia īter excõicationẽ:ſuſpenſionem ⁊ interdictum.li.iij.ti.xxxiij.de ſñia excommunicationis.q.ccxix. Nunc videre.vide.infra.

Quid ſit interdictum.q.ccxx.Primo ergo.

Interdictum dicť multis modis.q.ccxxj.Quot modis.

Quid ſi aliqs celebrat in eccleſia.vbi eſt ceſſatio a diuinis ſolũ.vel in eccleſia clauſa ſeu violata ibidem ⁊ in additionibus .q.ccxvij.De materia vide infra.

Quid ſit interdictum gñale ⁊ q̃d ſpeciale.q.ccxxij.Quot ⁊ que.

Quid ſi interdicitur terra alicuius militis in qua nulla eſt eccleſia q̃ nõ habeat priuilegiũ vel ſi nullam habet villam integram.Nunquid reputabitur gñale.interdictuꝫ.ſi terra ſua interdicatur.q.ccxxiij.c.⁊.ſequenti.

Cum interdicitur terra regis vel principis.an tã feudalis quã propria intelligatur interdicta.q.ccxxv.c.

Quid ſi interdicitur terra alicuius ⁊ ipſe poſt latam ſententiaꝫ emit terram aliam non interdictam vel terram interdictã vẽdit.q.ccxxvj.c.

Propter quã cauſam poſſit poni interdictum vel ceſſari a diuinis q.ccxxvij.c.

De forma modo ⁊ ordine quo ceſſare poſſint canonici vel capitulũ a diuinis. Et q̃d ſi forma debita ſeruata nõ fuerit.Nota diligenter.in additionibꝰ.c.q.in queſtione.

Quis põt interdicere.q.ccxxviij.c.

Utrum abbatiſſa poſſit interdicere.ibidem in fine.

Quis poſſit interdici.q.ccxxix.c

Quõ non licet monachos exẽptos.vel priuilegiatos excõicare vl' īterdicere tũc ẽt nihil aliud fraudulẽter faciẽdũ ẽ ꝯ eos ibidẽ.

Quid proſint priuilegia qḋ interdici vel excõicari nõ poſſint in additionibus.c.q.circa queſtionem.

Quid ſi dominꝰ aliquis tpalis ſupponat facta ſua ⁊ perſonam ⁊ familiam iuriſdictioni alicuius epiſcopi extranei ipſam in ſe et predicta ex certa ſcientia ꝓrogando nunquid põt ex vitalis ꝓrogationis familia aliter non delinquens excõicari ⁊ terra interdici.q.ccxxx.c.

Quo ordine debeat fieri ſñia interdicti ⁊ que pena non rite ferẽtis.q.ccxxxj.c.

In multis idem iuris eſt ⁊ equiparanť ſñia interdicti ſuſpẽſionis ⁊ excõicationis.⁊ que ſunt illa ⁊ in quibus differãt.ibideꝫ.

Ordinate ⁊ tẽperate gradatim debet iudex ꝓcedere maxime circa magnas ꝑſonas ibidem.v.Nota etiam.

Suſpenſio ab officio vel ab ingreſſu eccl'ie p appellationem ſequentem nõ ſuſpẽditur in additionibus.c.q.de queſtione.

Sub qua forma verboꝝ ferri debeat ſñia interdicti.q.ccxxxij.c.

Sententia interdicti formari poteſt ſcđm arbitrium hominis.ibidem.

Utrum ſñia interdicti ſuſpendi poſſit ibidem.⁊ .q.ſequenti.

Si ciuitas vel villa interdicatur ⁊ ſuburbia interdicta intelliguntur.in additionibꝰ.c.q.de forma.

Si eccleſia interdicatur nec in capella nec in cymiterio eccleſie contiguis celebrari poterit vel ſepeliri.in additionibus ibideꝫ.verſi.rõe.

Nota ibidem in additionibus plura que interdictum includat vel non.

Quid ſi infra tempus ſuſpenſionis interdicti aliquis appellaret.q.ccxxxiij.c.

Quid de his q̃ in aggrauatione ceſſationis a diuinis ymaginẽ crucifixi.btẽ virginis aut alioꝝ ſanctorum proſternunt in terram vrticis ⁊ ſpinis ſupponunt.q.ccxxxiiij.c.

Quas penas īterdictũ gñalr oĩbꝰ inferat queſtio.ccxxxv.c.

Tp̃e īterdicti nõ põt laicus ꝓmoueri ad ordines ibidem.

Tũc etiam adulti baptizari poſſunt ⁊ confirmari.in additionibus.c.Queſtione.

Qui dicuť noĩati interdicti aut excõmunicati vel non ⁊ qualiter ſint vitandi.q.ccxxxvj.c.

Quando factores vel participes in gñe excõicati vel interdicti vitãdi ſint vel non ibidem.

Que gratie gñaliter oĩbus tp̃e interdicti ꝑmittãtur.q.ſ.ſit baptiſmꝰ ꝯfirmatio m̃rimoniũ.⁊ ꝑdicať eis.q.ccxxxvij.c.⁊ ſeqn.

Interdicti etiã ſani admittuntur ad cõfeſſionẽ ⁊ palaꝫ niſi ſint excõicati ⁊ niſi ſint in culpa vel dolo vel fraude. Et q̃d circa tales fieri debeat cum penitente in additionibus.c.q.ſ.ccxxxviij.Circa materiam.

Singulis etiam diebus in eccleſijs ⁊ monaſterijs ſubmiſſa voce celebrari poſſit et tenent clerici intereſſe ſicut patʒ in additionibus ibidem.
In feſtiuitatib⁹ etiā natalis dn̄i paſche ⁊ pentecoſtes ⁊ aſſumptionis glorioſe virginis manifeſte ⁊ ſolēniter celebratur et interdicti admittuntur. in additionibus ibidem.
Que gratie epiſcopis tpe gn̄alis īterdicti pmittunt.q.ccxxxix.c. Item de hoc in additionibus.c.q. De materia.
Cum conceditur epiſcopo vel alteri ſingulari perſone vt tēpore interdicti ianuis clauſis ⁊c. celebrare vel audire diuina poſſint eius familiares domeſtici ſimiliter admittunt. Secus in familiaribus alicuius conuentus ibidem in ſumma ⁊ in additionibus.v. Item circa ⁊ ſequenti.
Quid ſi in conuentu religioſorum non eſſent niſi tres ⁊ duo infirmarentur ibidem in ſumma.
Que gratie religioſis pmittantur.q.ccxl.c.
Nota ibidē qḋ ſi ex celebrationibus religioſoꝝ oritur ſcandalū vł ſi pp̄ter īmane factū ē poſitū īterdictū nō debēt celebrare.
Quid ſi inter nō excōicatos vel interdictos admiſſos ad officiū priuilegiatoꝝ hmōi ſūt literati nō priuilegiati nec interdicti ſiue clerici ſiue laici. Nunquid cū eis poterunt in ſuo officio dicere vel celebrare.q.ccxlj.c.
Sed quid de exemptis.q.ccxlij.
Qualiter exempti ⁊ priuilegiati ſe habere debeāt tpe interdicti et quos excludere debeāt a diuinis ⁊ a ſepultura plene habes in additionibus.c q. Qualiter.
Sed nunquid ex ſola conſuetudine poteſt aliquis venire cōtra interdictum.q.ccxliij.c.
Que gratie clericis ſecularibus tpe gn̄alis interdicti conceduntur.q.ccxliiij.c. De hoc habes plenius ⁊ noua In additionib⁹ c.ti.q.cccxxvij. circa materiam.
Que gratie tpe generalis interdicti conceduntur crucesignatis.q.ccxlv.c.
Crucesignatorū cōfeſſiōes ⁊ in eccleſia interdicta audiri poſſūt ibidem. Glo.viſi.
Quid ſi ciuitas interdicta eſt p culpa ciuiū ⁊ aliquis de illis accipiat crucem.q.ccxlvj.c.
Utrum peregrinis tempore interdicti poſſit ſacerdos benedicere peram ⁊ baculum.q.ccxlvij.c.
Cum pegrini peruenerint ad locū deſtinatū an poſſint intrare eccleſiam ⁊ ibi offerre vel etiam in via.q.ccxlviij.c.
Quid iuris gn̄aliter de his qui cām dederunt vel quoꝝ occaſione poſitū ē interdictum.q.ccxlix.c. De his habes in additionibus.eo.titulo.q.cccxxvij. Circa materiam ⁊.q.cccxxix. De materia.
Quid iuris de ſepulturis tpe gn̄alis interdicti.q.ccl.c.
Quid ſi parrochia fuerit interdicta. Ibidē.v. Eadem.
Quid de confratribus religioſoꝝ. ibidem.v. Cōfratres.
Qualiter vel in quo violetur interdictum.q.cclj.c.
Quid de eo qui officio intereſt. nec celebrat nec aliud officiū facit ibidem.
Quid de eo qui facit corā ſe celebrari vel qui ex ſimplicitate audit ibidem.
Quid eſt dicere interdico locum talē ibidē.v. Itē nota.
Quid de introductione mulierū poſt partū ⁊ de bn̄dictiōe nuptiali ibidem.
Interdictus ab vno officio pōt nihilominꝰ alia exercere ibidē.
Quid ſi ſacerdos ſepelit aliquē in cimiterio in quo certum ē aliquos excōicatos eſſe ſepultos q.cclij.c.
Quid de aduocatis tabellionibus iudicibus ⁊ huiuſmodi ſi interdicti a ſuis officijs ea nihilominus exequant.q.ccliij.c.
Quid de alijs officialib⁹ puta ſi magiſter ſcolarum exerceat officium ſuū ⁊ ſic de alijs.q. ccliiij.c. ſed qḋ dices.
Quid ſi laic⁹ violat interdictuʒ. ibidē ⁊ infra.q.cclxvij. poſt hec quero.viſi laicus.
Quid de bn̄dictione miſſe vel de bn̄dictione aque.q.cclv.c.
Quid ſi aliquē excōicat vel ab excōicatione abſoluit.q.cclvj.c.
Quid ſi dyacon⁹ vel acolit⁹ dicat epiſtolā ſine apparatu ſicut aliꝰ cubi ē ꝯſuetū. Et qḋ de officijs minoꝝ ordinum.q.cclvij.c.
Quid ſi excōicat⁹ legit ep̄lam in miſſa parua vł miniſtrat ſacerdoti vinum et aquā. ibidem.
Quid de clerico ſimplici q̄ adhuc nullū habet de.vij.ordinibus q.cclviij.c.
Quid ſi hoies manētes in terra interdicta exeūt de illa. Nunquid poſſunt alibi audire diuina.q.cclix.c. De hoc ēt habes mō determinationē certioꝛē in additiōib⁹ c.q. Circa materiam.
Utrum interdicti poſſint orare in eccl̄a.q.cclx.c. Sʒ nunquid.
Utrū īterdicti poſſint audire horas q̄ dicūt extra eccleſiā ibidē.
Qualiter pmulgata ſn̄ia interdicti obliget ita vt nullus poſſit ignorantiam allegare.q.cclxj. Deinde quero.
Cum fert ſn̄ia interdicti gn̄alis qualiter regulares ibi exiſtētes ſe habere debent cum vident alios a diuinis ceſſare ⁊ eis nō eſt factum mandatū ſpeciale. Et qualiter debēt circa hoc iudices ſtagare.q.cclxij.c. Pone iudicere.
Quid ſi in eccleſia alicuiꝰ parrochie ſunt aliq̄ interdicti ⁊ aliqui non ⁊ frater vel ſacerdos parrochialis vult celebrare tenetur ne dicere interdictis vt exeāt. Et ſi nullus exit ⁊ ipſe neſcit inter eos diſcernere. vtrum debet celebrare vel nō.q.cclxiij.c.
Quid ſi ſciā aliquē interdictū ſʒ nōdū publicatū vel pbabiliter credo. Nunqḋ ego ſacerdos teneoꝛ eū vitare in diuinis officijs.q.cclxiiij.c.
Quid ſi ſacerdos publice interdictū ſcienter recipit ad diuina Nunqḋ ceteri tenebūtur exire de eccl̄a.q.cclxv.c.
Quid ſi ſacerdos videt parrochianum ſuū cū dicunt hoꝛe et miſſa in eccleſia ſtare an eccl̄am. an debeat eū preſumere excōmunicatū vel interdictum. vel tenet inquirere q̄re hoc faciat q.cclxvj.c.
Que ſit pena temere violantiū ſn̄iam interdicti.q. cclxvij. poſt hoc quero De pena ēt eorūdē ⁊ illoꝝ qui celebrant in eccleſia ſanguinis vel ſeminis effuſione polluta aut corā excōicatis habetur in additionibus.c.q. De materia.
Sed qḋ ſi religioſi vel alij ſunt exēpti. nūquid ordinarius ſi publice delinquat pōt eos punire excōicatione. ſuſpenſione vel interdicto.q.cclxviij.c.
In quibus caſibus exempti ſubſint ordinarijs ibidem in fine.v. Ber. etiam.
Quid iuris ſit de confirmatione, ſeu relaxatione interdicti.q. cclxix. circa finem.
An ſententie interdicti ⁊ ſuſpēſionis poſſint nudo verbo relaxari ibidem.v. itē nota.
Quid ſi interdictum multos aſtringit puta in gn̄ali interdicto ⁊ aliq̄s vel aliqui ex illis voluīt redire ad eccleſiam ⁊ ſatiſfacere. Nunqḋ ſunt abſoluēdi ab interdicto.q.cclxx.c. De hoc etiā in additionibus.c.t.q.cccxxvij. circa materiā.v. Sequit ibidē
Cū terra alicuiꝰ dn̄i īterdicit ⁊ aliqḋ vel aliq̄ de terra illa transferūt alibi domiciliū an remaneāt ī ſentētia.q.cclxxj. Pone.
Quere etiam vitas Suſpenſio.
Interrogatio quere confeſſio
Intimiditas. Quere timoꝛ.
Inuentarium. Quid ſit inuentariū.li.ij.ti.v. de raptoribus q.xij. Quid ſi nō.
Inuentum. Quid iuris ſit de theſauris vel alijs reb⁹ inuētis li.ij.ti.vj. de furtis.q.xvj. Querit etiam.
Sed qualiter reſtituetur. res inuenta.q.xvij.c.
Inuidia. Quid ſit inuidia.li.iij.ti.xxxiiij. de penitē. ⁊ re.q. cccxxij. Queritur.
Utrum inuidia ſit peccatuʒ. Et qn̄ ſit mortale peccatū.q.cccxxij c. ⁊ ſequenti.
Ipocriſis. Quere ſimulatio.
Ira. Utrū ira ſit peccm̄ mortale li.iij.ti.xxxiiij. de pe. ⁊ re. q.cclxxiij.c.
Irregularitas. Utrū irregularitas tollat in baptiſmo.li. ij.ti.j. de homicidio.q.xxj. Que ſit pena.
Irrtant ſe ſanguinis cōtrahūt irregularitatem iudex aduocat⁹ aſſeſſoꝛ ⁊c ibidem.
Quid ſi ſuſceperunt huiuſmodi officia ⁊ nō ſunt ea executi.q. xxiij. Quid de iudice.
Quid de milite qui fuit in bello ibidem.
Quid de iudice qui examinauit cauſam ſanguinis. Item quid ſi aliquis dedit operam. ⁊ tamen non eſt ſecuta ſanguinis effuſio ibidem.
Nota ibi ēt aliq̄ de diſpēſatione in talib⁹ caſibus.
Quid de eo qui ſolū vidit ſuſpendi latronem. ⁊ huiuſmodi.q. xxij. Sʒ nunquid.
Quid de illis clericis qui zelo fidei attulerunt ligna ad cremandum hereticum.q.xxiiij.c.

Quid de clerico qui trahit cum alijs ad mangonellas vel machinas ⁊ ex lapide proiecto aliquis interficitur.q.xxv.c.

Quid de presbytero qui miſit infantem ad adaquandum equū ſed caueret a flumine: ⁊ infans intrauit flumen ⁊ ſubmerſus eſt q.xxvj.c.

Qualiter iudicandum ſit de irregularitate cum de hoc dubitatur.q.xxviij.Quid ſi aliquis

Utrum non liberans hominem a morte vel non paſcens ,in neceſſitate fiat irregularis.q.xxxiij.Sed nunquid.

Quid ſi clericus deferat querimoniam de raptore vel fure ex qua ſequitur mutilatio vel occiſio.q.xlvj. Nota de hoc expreſſum ius in additionibus .c.q.circa materiam.

Nota vbi ſupra in ſumma ⁊ in additionibus.Qualiter clericus ſe habere debeat in huiuſmodi querimonijs.

Utrum clericus poſſit furem vel raptorem capere ⁊ iudici tradere.q.xlvij.Sed nunquid.

Quid ſi clericus ſcribat vt aliquis capiatur ⁊ exinde mors ſequatur vel detruncatio membri. Ibidem.

Quid ſi clamat aliquis latrones vel capite latrones.q.xlviij.c.

Qualiter epiſcopus vel alius iudex eccleſiaſticus pōt inuocare brachium ſeculare.contra violentos ⁊ de merito pugnantium in bello iniuncto ab eccleſia.q.xlix. Nunquid epiſcopus.

An clerici in ſuis perſonis poſſint arma ſumere.q.l. Quero ēt.

Quid ſi ad bellum baliſta concedatur ⁊ inde aliquis occiditur q.lib.c.

Quid ſi aliqui clerici ad bellum euntes fauorem ſuis preſtent ita qđ ſecurius ledant inimicos vel terrorem incutiant ⁊ huiuſmodi.q.lij.Quid ſi ad bellū.

Quid ſi epiſcopus in villa vel caſtro.iuriſditionem habeat temporalem qualiter illam exequetur.q.liij.c.de hoc etiam in additionibus .c.q.De materia.

Nota ibidem vtrobiqȝ qualiter ſe habere debet ad cauſam ſanguinis.

Qualr cleric' ſe habere debeat in Rubr.cū ab eo queriť aliqđ de iudicio ſanguinis ibidem in ſumma.

Quid ſi errauerit clericus Ru.fornicatores eſſe puniendos ad ſanguinē vel ſiſe ⁊ ob hoc a iudice mors infligitur.q.liiij.Quid ſi clericus.

Quid ſi clericus dicat ducentibus latronē claudite ei os ne clamet.q.lv.Quid de illo clerico.

Quid ſi iudex inſequatur furem ⁊ clericus indicet eum .q.lvj. Quid de illo q̇.

Irregularis celebrās non contrahit nouā irregularitatem.lib. iij.ti.xxix.de lapſis ⁊ diſ.q.iij Deinde.ꝟ. Et licet Ray.

An propter peccatum mortale ex quo quis ſuſpenſus eſt quo ad ſe generet aliqua irregularitas q̇ indigeat diſpen ibidem.

Qui celebrat ꝯ ſimplicē prohibitionē nō ſit irregularis ibidem

Irregularitas impedit licitā ordinis executionē.ibidē in fine.

Non debem' aliquē iudicare irregularē niſi inueniať expreſſū . q.v.Qualiter.ꝟ. Qđ ſi quis.

Quid ſi cleric' in minoribus ordinib' conſtitutus legat epiſtolā.vel ſi miniſtrat in ſuo officio ſolēniter.q.vij.Sed nunquid et ſequenti.

Quid de eo qui miniſtrat vel recipit ordines in maiori vel etiā in minori excommunicatiōe.q.viij.Quid de ꝯſtitutis ⁊ ſequē.

Itē de hoc.ſ.de recipiente ordines i excōicatione.li.iij.ti.xxxij. de ſen.excōmunica.q.xlj.qđ de his.

Quid de eo q̇ baptizat excōicat' vel ſuſpēſus.q.xlij. Sȝ nūqđ.

Utruȝ irregulari vel ſuſpenſo poſſit conferri beneficiū.q.lxxj. Poſt hec circa princi.

Quere plura de hac materia interdictum. Itē quere.homici. Suſpēſio.Bigamia.Debitū.Sortilegiū.Epiſcopus.

I Ronia.Quere iactantia.

I Teratio.De iteratione ſacramentorū.Quere ſacram ēti

I Udeus.Qui dicanť iudei ⁊ vnde lib.j.titu.iiij.de iude. et ſar.q.j.circa hoc.

Qualiť iudei ⁊ ſar ad fidē ſuſcipiēdā debeāt.induci.q.iij.c.

Quid ſi aliquis coactus baptizareť ibidem.

Utrū pueri iudeorū ⁊ alior infideliū inuitis parentibus ſint baptiſandi.q.iiij.c.

Quid de chriſtiano q̇ ad ritū tranſit iudeorū. In additionibus c.li.j.ti.v.de hereticis.q.xij.quicūqȝ.ꝟ.vlt. Item circa.

Qualiter chriſtiani ſe habere debeāt ad iudeos ⁊ ſarra.q: non debent cum eis comedere nec cohabitare. Item nec pōt chriſtian' eis aliqđ in teſtamēto relinquere. Itē iudei nō debent euocari p medicinis. Nec debent habere officia publica inter chriſtianos nec ſynagogas nouas erigere permittūtur tñ ri' ſeruos ſeruare i dieb' lamētationū dñi ſe abſcōdere habitu diſtingui debent chriſtianis. Debēt ſoluere decimas pdiales. an baptiſmū debēt pbari. Debēt recipere teſtes chriſtianos contra ſe. Itē iudei ⁊ ſarracem ad fidē conuerſi nō debēt excludi a poſſeſſionib' ſuis. Et vbi debeant agere cauſas ſuas et quando hec ⁊ alia huiuſmodi habes.q.v.c.

Quid fiet de rebus iudeoꝝ vſurarioꝝ ꝯuerſoꝝ ibidē.ꝟ.Item ſi iudei.

Que ſit pena trāſgredientiū ſupzapoſitas ꝯſtitutiōes ſiue ſint chriſtiani ſiue infideles .q.vj c.

Nota ibidē qđ iuris ſit ſi infidelis nitiť fidelē ꝯuertere a fide.

Qualiter eccleſia iudicat de his qui foras ſunt ibidem.

Quid fiet de infidelibus xp̄m blaſphemantibus ibidē in fine.

Utrum liceat nutricibus vel alijs paruulos iudeorum clanculo baptizare.q.vij.c.

Qui chriſtiani poſſunt licite cōmunicare cū infidelibus ⁊ q̇ non q.viij.Quero etiam.

Utrū liceat dñis terrarū aliquā exactionē facere in iudeos.q.ix. c.⁊.q.ſequenti in ſi.

Quid ſi iudei nihil habere videť niſi vſuras cui reſtituēda ſint extorta vel accepta ab alijs ab eis.q.x.c.

Si peccauerit iudeus: vtrū ſit pena pecuniaria puniendus cum nihil habet preter vſuras.q.xj.c.

Utrū liceat aliqđ donū recipere a iudeis.aut ēt pro ſeruitio ſuo q.xij.conſueuit.

Nota ibi qđ dāmificat' a iudeo q̇ nihil habet niſi vſuras vl' a fure recipere pōt vſqȝ ad vitationē dāni ſȝ nō rē furtiuā in ſpecie.

Cum plus recipit domin' a iudeo. quē ab eo chriſtiani requirāt quid de reſiduo ſit faciendum.q.xiij.c.

Quid de cauertinis ⁊ alijs vſurarijs.q.xiiij.c.

Quid iuris de ſeruis iudeorum ⁊ paganorū.q.xvj. Deinde queritur duabus ſequentibus.

Chriſtianus pōt habere iudeū.vel paganū mācipiū ſȝ nō pōt p hibere quin fiat chriſtian' ſi nō vult.q.xix.vtrū chriſtianus.

Utrum poſt baptiſmū talis remaneat ſeruus.q.xx. Sȝ nūquid

Utrū aliqñ licitū ſit qđ chriſtiani ſeruiāt iudeis vl' pagāis.q.xxj

Quid ſi iudei emunt ⁊ inhabitāt oia predia alicu' parrochie q.xxij. Pone.

An iudei teneanť ad decimas pſonales vl' ad oblatiōes ibidē.

Aſima iudeorum videť ſine neceſſitate non eſſe recipiēdā.li.iij. ti.xxxiij.de ſen.excōicatiōis.q.cxxv.Que perſone.

De mr̄imonio iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infideliū ⁊ plura alia q̇re infidelis.

Quere baptiſm' Decima.Sarrate.Oblatio.Furtū.Uſura.

I Udex vel iudiciū. Que pena iudicū iniquaȝ ſniam ferentium.li.ij.ti.v.de raptoribus.queſtione.cxxxvij.c.

Nota ibidem qđ quattuor modis ꝯuertitur humanū iudicium ſ.timore cupiditate odio ⁊ amore.

Quid de iudice imperito ibidem.

Nulli licet impedire volētes recurrere ad forū eccleſiaſticū ſup cauſis que ad forū tale ptinēt nec ad hoc dare ꝯſiliū auxiliū vl' fauorē ⁊ cōtra faciēs ipſo facto ē excōicat'. Nec ſecularis iudex pōt pſonā eccleſiaſticā cōpellere ad ſoluēdū debita in additionib'.c.q.circa Rubricellā.in princi.⁊ in fine.vide infra.

Epūs pōt ſuā iuriſditionē exercere i quolibet loco ſue dyoceſis i additionibus ibidem.

Mulieres non trahanť pſonaliter ad iudiciū niſi in cauſis expreſſis in iure. Et ſpecialiter moniales nullomō licet euocare extra clauſtrum. in additionibus. ibidem.

Iudex q̇cūqȝ ꝯ ꝯſciētiā ⁊ ꝯ iuſtitiā in grauamē alteri' ptis i iudicio aliqđ p gratiā vel p pecuniā faciēs ſuſpēſus eſt in ſumma vbi ſupra in fine.

Quātā ſciētiā habere debeat iudex.q.cxxviij.c.

Quid ſi accepit iudex pecuniā vt ferret ſniam ſiue iuſtā ſiue iniuſtam.vel vt omnino nō iudicaret.q.cxxxix.c.vide aliquid de hac materia .ſ.c.ti.q.ti. Quid de illis.

Sȝ cui reſtituetur hoc qđ iudex accepit vt iudicaret iuſte et nō male iudicaret.q.cxl.c.

Quid ſi iudex nullo mō voluit ferre ſniam ⁊ ppter hoc pauper amiſit ius ſuum .q.cxlj.c.

Tabula

Utrum iudices poſſint aliquid accipere a partibus.q.cxliij.c.
Quid de officialib᷒.ſ.aſſeſſorib᷒ ⁊ executorib᷒ ſi induxerit iudicē ad male iudicandū ⁊ an liceat eis aliq̄d extorquere.q.cxliij.c.
Utrum iudex poſſit aliquem iudicare.etiā ſi non ſit alius accuſator.q.cxliiij.c.
Utrum iudex licite poſſit penā relaxare.q.cxlv.c.
Utrum iudex poſſit penā diminuere vel augere vel commutare.q.cxlvj.c.
Quid cum quis cōmiſit crimen propter quod merito decapitādus eēt,⁊ mutat̄ in pecuniariā penā.q.cxlvij.c.
Quid de iudice qui duplicē habet autoritatem vel putat ſe habere vtranq̄.q.cxlviij.c.
Utrum iudex in iudicādo poſſit ferre ſententiam licite cōtra veritatem quam nouit ⁊ hoc propter probationes que ſibi ꝓponuntur.q.cxlix.c
Quid de miniſtris iudicum qui exequuntur ſententias eorum etiam contra innocentes.q.cl.c.
De iudicio ferri candentis vel aque bullientis.li.j.ti.xſ.de priuilegijs.q.ix.Quid de iudicio.
Iudex eccleſiaſticus cognoſcere poteſt cauſas ſub ditorū principum ſecularium ꝓpter ipſorum principū negligentiā.li.j.ti.v.de hereticis.q.xiij.Que pena.
Cum perſona eccleſiaſtica habet iuriſditionem tpalē qualiter illam cōmittere debeat perſone ſeculari.Et qualiter ſe habere debeat ad cauſas ſanguinis.li.ij.ti.j.de homicidio.q.liij.Quid ſi epiſcopus.
Quid ſi clericus vel alia perſona eccleſiaſtica tradit̄ ad iudiciū ſeculare.volūtarie vel inuita.lib.iij.ti.xxvj.de electione.q.xxv c.vide de hoc.ſ.Circa princi.
Utrum aliquis poſſit ſup ſe ꝯſtituere extraneum iudicē ibidem.
De mēdacio qḋ fit in iudicio Quere mendacium.
Quere epiſcopus.Sententia.Pena.Appellatio.Obedientia.Negotiatio.
Iuramentum.Quid ſit iuramentum.lib.j.ti.ix.de iuramēto ⁊ periurio.q.j.c.
Iuramentum quoddam aſſertoriū quoddā promiſſorium q.ij.Quot ſint.
Nota ibi de iuramento per executionem.
Que cauſe inſtitutionis iuramenti.q.iij.c.
An iuramentum ſit bonum.ibidem.
An iuramētum ſit appetendum.q.iiij.c.
Quid alicubi videtur diſſuaderi vel prohiberi iuramentum qualiter ſit intelligendum.
Cuius virtutis actus ſit iurare.q.v.c.
Utrum licitum ſit iurare p creaturam q.vj.c.
Quid de his qui iurant per mēbra dn̄i.q.vij.c.
Que ſit forma iuramenti.q.viij.c.
Quid de obligatione p fidem vel p ſimplicē promiſſionem ibidem.Et.ſ.c.ti.q.j.quid ſit.
Nota etiam hic differentiam iuramēti in veteri lege in primitiua eccleſia et modo.
Secundum quas formas iurandū eſt in diuerſis caſib᷒ us ibidem.v.Innocentius.
Tria exiguntur ad hoc vt debito modo fiat iuramētū.ſ.veritas iudicium ⁊ iuſtitia.q.ix.Que exiguntur.
Nota ibi plures modos quibus hō male iurat.
Quid ſi aliq̄s ex impetu iurauit aliquid ſuper quo ſi plene deliberaſſet illud non iuraſſet.q.x.c.
Quid de iuramento doloſo.q.xj.c.
Utrum vxor ſuſpecta de adulterio ⁊ rea poſſit iurare de innocētia poſtq̄ ꝯfeſſa ē.⁊ penituit.q.xij.c Quid de vxore.
Utrū iuramētū ꝓmiſſoriū ſemp ſit obligatoriū.q.xiij.c.
Iuramentum vergit in deteriorem exitū multis modis ibidem itē de hoc.ſ.c.ti.q.ix.v.viti.
Qn̄ q̄s ꝓpria autoritate pōt venire ꝯ iuramētū vl̄ nō ibiḋ.circa ſi.
Utrum maior ſit obligatio iuramēti vel voti.q.xiiij.Quero ēt.
Quid ſi q̄s propter hoc q̄ iurauit facere aliqḋ veniale poſt ea illud facit.q.xv.c.
Quib᷒ ⁊ qn̄ liceat iurare.q.xvj.c.
Nota ibidem qn̄ ſacerdotibus ⁊ clericis iurare liceat.
Quid ſi pueri ante pubertatis annos aliq̄d iurauerint.q.xvij.c
Que cōditiōes implicite ſub intelligunt̄ in iuramēto.q.xviij.c.Et in additionibus.c.c.in principio.
Quid iuris ſi iuraui ſtare mandatis tuis ibidem.
Quid ſi quis iurauit tenere obſtagia nec.habet in loco quid comedat vel vnde ſoluat ibidem.
Nota ibidem de iuramento fideiuſſoris.
Quid ſi iuro aliquid in gn̄ali et occurrit poſtea.qḋ ſpecialiter non iuraſſem ibidem.v.item.ſ.
Quid ſi debitor iurauit ſoluere i terminoꝫ tūc nō pōt.v.Nota ēt.
Quid de duobus habentibus cōmunē mēſurā quā ꝯſueuerāt portare ad vendētes bladū ⁊ iurātibus qḋ non portabunt eā de cetero et ex hoc poſt dānificantur.q.xix.c.
Quid ſi vnus eorum periurauerit.Nunq̄d pōt alius venire contra iuramentū.q.xxvij.Quid in caſu.
Utrum teneatur q̄s ſeruare qḋ iurauit p creaturas non conceſſas vel per falſos deos.q.xxviij.Quid ſi aliquid iurat.
Utrū peccet chriſtianus recipiendo iuramētū gētilis per falſos deos.q.xxix.c.
Quid de eo qui cōpulſus p metū iurauit aliq̄d vel promiſit.q.xxx.c.Et li.iiij.ti.xj.de impedimēto violentie.q.viti.
Quid ſi q̄s cōpulſus ſcienter periurat ibidem.ſ.q.xxx.in fine.
Quid de dn̄o qui facit prepoſitum ſuū vel familiā iurare qḋ ſi ſcient ei ſi q̄ ſurripiant aliq̄d de rebus ſuis vel qḋ dicēt ei q̄cq̄d ſcierint de adulterio vxoris ſue vel coniecturis circa hoc cum eam hn̄t ſuſpectam.q.xxxj.c.
Quid ſi audit aliq̄s aliū iurare falſum ⁊ ipſe ſcit ⁊ tacet.q.xxxij.c.
Nota ibidem qn̄ teneatur quis reuelare crimē alteri᷒ vel non.Et quibus perſonis.
Utrum iuramentū alicui᷒ vniuerſitatis obliget ſucceſſores poſt mortē iurantium.q.xxxiij.Pone qḋ vniuerſitas.
Quid ſi aliq̄s iurauit ſeruare ſtatuta eccleſie ſuet poſtea fit nouum ſtatutum.q.xxxiiij.c.
Ad q̄ ſtatuta obligetur ſic iurās hēs i additiōib᷒.c.t.circa pn̄.
Utrum iurans poſſit licite obtinere dilationē vel abſolutionem ab eo cui iurauit ita qḋ ſit abſolutus a iuramēto.q.xxxv.c.
Cū vniuerſitas vel aliqua ſocietas iurāt aliq̄d ſe facturos vel non facturos vtrū poſſint ſibi huiuſmodi iuramenta remittere.q.xxxvj.c.
Nota ibidem de multis iuramentis cōmunitatū.et mechanicorum qḋ talia opera faciāt vel ſic vendāt ⁊ qḋ alia non permittant vendi ⁊ huiuſmodi.
Qn̄ aliqua ſocietas vel cōmunitas ſimul aliq̄d iurant.Nunq̄d ſi vn᷒ vel plures infringūt.etiā alij nō tenēt̄ ſeruare.q.xxxviij.Cum multitudo.
Quid ſi q̄libet illorū ſub hac cōditione iurauit ſe illud ſeruare ſ.ſi alij ſeruarent vel ſi dubitatur qualiter ſit intelligēda illa conditio.q.xxxix.c.⁊ ſequenti.
Quid ſi venditor aliquis iurauit non venire contra venditionē Nunquid audietur ſi deceptus eſt vltra dimidiū iuſti precij.q.xlj.c.
An viri poſſint irritare iuramenta vxoris.li.j.ti.viij.de voto.q.xxxvj.Nunquid poſſunt.
De forma iuramēti in abſolutione excōicatorū.li.iij.ti.xxxiij.de excōmunicatione.q.ciij.Qualiter.
Quere periurium.Uotū.Excōmunicatio.Abſolutio.Uxor.Uſura.Diuortium.Fornicatio.Purgatio.
Iuriſditio Quere epiſcopus.
Ius.Quid ſit ius.Quid rigor.Quid equitas.li.iij.t.xxix.de lapſis ⁊ diſpē.q.j.ergo.
De multis regulis iuris.in additionib᷒ vltima.Rubrica p totā
Ius publicum.
Ius publicum dicitur multis modis ⁊ an ei renunciari poſſit.li.iij.ti.xxvj.de electiōe.q.xxxiiij.Quid poſſunt.
Iuſtificatio.
Que requiruntur ad iuſtificationem impij li.iij.ti.xxxiiij.De pe.⁊ re.q.xxix.Quero etiam.

¶ Sequitur de littera k

Karitas.Utrum karitas ſemel habita poſſit amitti.li.iij.ti.xxxiiij.de peni.⁊ re.q.v.Similium verborum.
Nota ibi expoſitionem multarum autoritatum quevidentur dicere qḋ non poſſit amitti.
Utrum ſit de neceſſitate charitatis quod inimici diligantur.q.cxxiij.c.
Utrum ſit de neceſſitate charitatis qḋ homo ſigna vel effectus dilectionis

dilectionis inimico exhibeat.q.ccxxiij.c.
Utrum inimicis veniā petentib⁹ teneamur remittere.q.ccxv.c.
Que ſunt ex charitate diligenda.q.ccxvj.c.
Quis ſit ordo dilectionis inter diligenda.q.ccxvij.c.
Utrum debeamus magis diligere meliores vel nobis cōiūctiores.q.ccxviij.c.
De confeſſione facta extra charitatem.q.lxvj.ad pleniorem. et q.ccxxvij.Quid de eo.
Ad quid valent opera bona extra caritatem facta .q.ccxxviij.
Ad q̄d ergo.
Utrū occaſione religionis ſint pretermittenda caritatis obſequia in parentes. Et an religioſi teneantur etiam de clauſtro exire ad ſubueniendum parentibus in neceſſitate conſtitutis. q.ccxlix.c.
Nota etiam de ordine diligendorum⁹ ⁊ de ordine bñfaciendi.i. cui potius dandum ſit ⁊ plura alia de hoc. Elemoſina. Quere ingratitudo.

Kareciſſimus. Utrum karheciſſimus conuenienter debeat precedere baptiſmū. li.iij.ti.xxiiij. De ſacramētis iterandis vel non.q.xliij.Deinde.
Nota ibi de riſis q̄ fiūt a patrinis. Et ad q̄d obligant patrini.

℄ Sequitur de littera. L.

Laicus. Laicus in nulla neceſſitate nec ſeipſum nec infirmum cōmunicare debet.li.iij.ti.xxvij.de diffe ren.offi.q.xj.Sed nunquid in ſi.
Quere ordo predicator.
Laus. Quere adulatio.
Lector. Quere ſcientia.
Legatus. De poteſtate legati in abſolutione excōmunicatorum ſiue mittantur a latere ſiue non.li.iij.t.xxxiij.de excōmunicatione.q.lxxxix. in quibus caſibus.
Qui ſunt legati miſſi a latere ibidem.
Legitimus.
Quis ſit filius legitimus. Et quis non.lib.iiij.ti.xxiiij.
Qui filij ſint legitimi.q.j. Et primo.
Nota ibidem q̄ð quadruplex eſt ſtatus filiorū.
Qualiter non legitimi filij legitimantur q.ij.c.
Quid prodeſt filios legitimos eſſe.q.iij.c.
Nota ibi de illegitimis filijs.
Quis pōt legitimare illegitimos.q.iiij.Sed quis.
An rex frācie poſſit illegitimare ibidem.
Utrū papa poſſit legitimare quo ad ſucceſſionem hereditariaʒ vel dignitates ſeculares in illis locis in quibus non habet iuriſditionem temporalē ibidem.
Leproſus.
Utrum ſacerdos leproſus debeat miſſam celebrare.lib.ij. ti.j.de homicidio.q.xliij.Quero etiam.
Utrū leproſi teneantur dare canonicam portionem. Quere ſepultura.
Quid iuris ſit de coniugio leproſorū.li.iiij.ti.ij.de m̄rimonio.q. lxvj.Quero etiam.
Utrū ſanus teneatur cohabitare infirmo.q.lxvij.c.
Quid de filijs leproſorum.q.lxviij.c.
Lex. Quid ſit lex. Et quis poſſit facere legē. Et q̄n incipit artare.li.ij.ti.v.de raptoribus.q.cciij c.
Ad quos extenditur lex ⁊ ad q̄ tp̄a et prior tollitur per ſequentem ibidem.
Utrum leges humane imponant hoīm neceſſitatem quantum ad forum cōſcientie ſiue ſint iuſte ſiue iniuſte.q.cciij.c.
Nota ibi que leges humane ſiue q̄ ſtatuta ſint iuſta vel iniuſta.
Quid de condentibus leges iniquas. Et qualiter puniuntur tā ipſi q̄ꝫ conſiliarij eorū.q.ccv.Sed quid.
Quid de obſeruantibus leges iniquas ibidem.
Utrū conſuetudo obtineat vim legis.q.ccvj.Quero etiam.
Nota ibi de diſpenſationib⁹ in his que ſunt legis humane.
Que conſuetudo ſit rationabilis.vel non ibidem.
Conſuetudini rōnabili alicui⁹ loci nō derogatur per ſtatutū nouū pape.niſi hoc exprimatur.in additionib⁹.c.q.in Rubricella.
Ignorantes non ligantur ſententijs ſtatutorū p ordinarios editorum niſi ignorantia ſit craſſa in additionibus ibidem.
Quanto tempore conſuetudo firmetur ſiue preſcribatur queſtio.ccvij.c.
Que ſit differētia inter preſcriptionē ⁊ conſuetudinem.q.ccviij.

Quero etiam.
Leges imitātur canones.li.ij.ti.vij.de vſuris.q.xliij. quid de legibus.
Libellus famoſ⁹. De libellis famoſis quere detractatio.
Libertus. Quid ſit libertus.li.ij.tit.j. de homicidio.q.lx.
Quid ſi pater.
Linea conſanguinitatis. Quere cognatio carnalis.
Litigium vel litigioſus.
Quid ſit litigium.li.iij.ti.xj.de litigioſis non ordī.q.j.Hic primo.
Utrum litigioſus plus peccet q̄ꝫ adulator.q.ij.c.
Tres cauſe ſunt quare litigioſus non debet ordinari.q.iij.deinde
Nota ibi plura vitia litigioſorum.
Locatum.vel conductum.
Quid ſit locator vel conductor.li.ij.ti.viij.de negotijs ſecularibus.q.xxxiij.Quero ergo.
Quo tempe mercede penſio rei conducte ſolui debeat locatori. q.xxxiiij.c.
In quibus caſibus poſſit dñs inquilinū expellere.vel etiā predū ruſtico locatū auferre.q.xxxv.c.
Qn̄ conductor de dāno aliquo incidente teneatur locatori. vel econuerſo.q.xxxvj.c.
Qui mercedem accipit pro cuſtodia tenetur etiam de leuiſſima culpa. Sed non de caſu.ibidem.
Paſtor tenetur de cuſtodia ibidem.
In quibus caſibus fiat remiſſio cenſus ſiue precij rei.locate.q. xxxvij.c.
Quid ſi conductor fundi aliquid neceſſario vel vtiliter expēderit augendo vel edificando.q.xxxviij.c.
Quere emphiteoſis.
Ludus. Quid dicitur ludus alee. Et an ſit peccatum. Itē quid de illis qui interſunt vel ſint participes vel ſunt inſpectores ludi. Et q̄ꝫ magnum peccatū ſit.lib.ij.ti.viij.de. Negotiis ſecula.q.xxiij.Deinde quero.
De pena ludentium in alea ibidem.ver.ſequit̄ in Ray.
An ludere ad taxillos vel ſcachos ſit peccatū mortale.q.xx. q̄d de factoribus.
Utrum poſſit repeti q̄ð in alea perditur.q.xxiiij.Sꝫ nūquid.
Que ſint perſone q̄bus indiſtincte reſtituendum eſt q̄cquid ab eis acquiritur in ludo alee. Et quibus non. Et quid tunc agē dū ſit q.xxv.c.
Qualiter circa ludos ⁊ iocos poſſit eſſe virtus ⁊ vitium.ſiue ſecūdum exceſſum.ſiue ſcōm defectum.ſiue alio modo.lib.iij.ti. xxxiiij.de pe.⁊ re.q.cdlxxviij.c.
Quid de ludis ⁊ repreſentationibus que in eccleſijs interdum fiunt q.cdlxxix.Sꝫ quid.
Utrum in ſpectaculis ⁊ venationibus in cantu cythare ⁊ hmōi. In ludo de ſcachis.troci.⁊in alea.hmōi ſit pctm̄.q.cdlxxx ij.c.
Luxuria.
Quid ſit fornicatio. Quid ſtuprum. Quid adulterium. Quid inceſtus. Et quid raptus.libro.ij.ti.v.de rapto.q.j.Primo ergo.
Quod ſit grauius vel minus graue inter peccata luxurie.q.ij. Occaſione.
Quid de eo qui deflorat.virginem ſolutam.q.vj.c.
Utrum conſenſus in delectationem ſit peccatum mortale.li.iij. ti. xxxiiij.de pen.⁊ re.q.cdlxxj.c.
Utrum in tactibus ⁊ oſculis ⁊ huiuſmodi cōſiſtat pctm̄ mortale q.cdlxij.c.
Nota ibi de ſtultiloquio ⁊ ſcurrilitate.
Quis inter modos inordinatos luxurie ſit maius peccatum vel minus graue quere debitum coniugale.
Quere raptus virginitas. Delectatio. Reſtitutio.

℄ Sequitur de littera. M.

Magiſter.
Magiſtri liberalium artium vel ſaltem grāmatice conſtituendi ſunt in ſingulis conuentualibus eccleſijs. Et in metropolitana Theologus li.j.ti.iij. de magiſtris.q.j. Quero ergo.
In curia etiam romana debet eſſe ſtudiū iuris diuini ⁊ humani canonici ⁊ ciuilis. Et de priuilegijs ibi ſtudentium.in additionibus.c.r.
Utrum magiſtro liceat ponere vel exigere collectam pro lectione.q.ij.c.

Nota ibidem. Qui magiſtri ꝛ a quibus poſſint recipere.
Magiſter concedens ſcolaribus feſtū non colendum colere vel econuerſo. ſymoniacus eſt. q. iij. Quid de magiſtro.
Quid ſi cōcedat eis aliquo die vacare pro pecunia ibidem.
Utrū aliquis recipi poſſit in canonicū vt ſcolas teneat. q. iiij. c.
Quid ſi aliquid exigatur vel promittatur pro licentia docendi q. v. c.
Quid ſi is qui habet poteſtatem cōcedendi licētiā docēdi vult in propria perſona regere. Nunquid poteſt alteri licentiā denegare. q. vj. eo.
Quid ſi aliquis obtēta licentia regendi fecit expenſas in prandijs. vel hmōi. Nunquid alium ſubſtituere pōt aliquo ab eo recepto aut paciſci, cum eo de aliqua portione emolumenti. q. vij. c. ꝛ ſequenti.
Qn̄ clericus ſtudio inſiſtens debeat percipere fructus beneficij ſui vel non. q. ix. c. Item de hoc in additionibus. c. x. Quere. et de hoc beneficium.
Quis poſſit dare licentiam eundi ad ſcolas ibidem. ſcilicet vbi ſupra in ſumma.
Quid ſi epiſcopus noluit clerico dare licentiam eūdi ad ſcolas niſi data pecunia. q. x. Quid de epiſcopo.
Utrum licitum ſit qd̄ aliquis per ſe petat licentiam docendi in theologia. Quere ſcientia.
Maioritas.
In quibus conſiſtit maioritas q: in prerogatiua ordinis conſecrationis diſpenſationis, ſiue iuriſditionis antiquitatis. ꝛ ordinantis. li. iij. ti. xxxiij. de ſen. p̄. diſ. ꝛ excōicatio. q ij. in quibus conſideratur.
Maledictio.
Utrum licitum ſit maledicere creature irrationali. li. iij. ti. xxxiij. de pe. ꝛ re. q. ccxliij. Queritur etiam.
Utrum maledicere ſit peccm̄ mortale. q. ccxlv. c.
Maleficium.
Qn̄ maleficium impediat matrimoniū. q̄re impedimētū
Maleficium vel quaſi.
Quid dicatur maleficiū. vel quaſi. li. ij. ti. v. de rap. q. xcj. Poſt hec quero.
Manumiſſio.
Quid ſit manumiſſio. ꝛ vn̄ habuerint origines tam ſeruitus q̄ manumiſſio. li. iij. ti. xvij. de ſeruis non ordi. q. ix. c.
Quis pōt manumittere. q. x. c.
Seruus cōmunis pluriū. manumitti pōt ab vno. ibidē.
Qualiter fieri debeat manumiſſio. q. xj. c.
Nota ibi multos modos quibus ſeruus fit liber.
Sublata eſt differentia eorum qui inuita erant ſerui ꝛ poſt mortem liberi. Et eorū de quibus erat econuerſo. ibidē in fine.
Qualiter liber ſeruus fiat q. xij. c.
Propter quas cauſas reuocat libertus in ſeruitutem. q. xiij. c.
Que ſit differentia inter libertos eccleſie ꝛ priuatoꝝ. q. xiiij. c.
Nota ibi de natis libertorum.
Quid de rebus manumiſſoꝝ poſt mortē. q. j primo ergo. nota et
Princeps ſola volūtate pōt manumittere. li. iij. t. xxxiij. de ſen. excōi. q. ciij. Qualiter. an̄. verſum Nota etiam ſcōm. Glo.
Matrimonium.
Quid ſit matrimonium ꝛ vnde dicatur ꝛ qualiter debēt habere indiuiduā vitam. li. iiij. ti. ij. de mr̄imonio. q. j. ꝛ primo.
Utrū mr̄imoniū ſit ſacrm̄. Et q̄d ſit: de materia ꝛ q̄d forma q. ij.
Qualiter cōtrahitur mr̄imoniū q: p conſenſum vbis vel alijs ſignis expreſſum. q. iij. c.
Quis de his verbis volo: qd̄ ſi vxor mea vel volo te accipere in vxorem ꝛ ſimilibus. q. iiij. Sed nunquid ꝛ ſequenti.
Quid ſi poſt hmōi verba illa nihil ridet. Quere ſponſalia.
Ex circumſtantijs iudicandum eſt. de conſenſu matrimoniali etiā ſi non dicuntur verba propria ibidem. ſ. q. v.
Quid ſi dicat promitto qd̄ ſemp prouidebo tibi tanq̄ vxori vel promitto qd̄ non dimittam te pro meliore vel peiori vel ſi dicat vis vel placet tibi talis. q. vj. c. ꝛ ſequenti.
Quid de illis qui poſt ſponſalia contracta vel etiam ſine ſponſalib⁹ dicūt. Oſculemur nos inuicē noie matrimonij vel bibam⁹ nomine matrimonij vel hmōi ꝛ ſic faciunt. q. viij. eodem ꝛ ſequenti.
Utrum ad matrimoniū ſufficiat tacitus conſenſus ſine expreſſione verborum. q. x. circa materiam.
Quid ſi aliqui videntur contrahere p vba de p̄ſti. vel et de futuro. ſz vterq3 vel ambo aio diſſentiunt. q. xj. c. ꝛ q. xiiij. Pone.
In quo ſit cōſenſus qui requiritur in mr̄imonio. ſ. an in cohabitationem vel in carnalem copulam. q. xij. Cū in matrimonio
Utrum cōſenſus temporalis faciat matrimonium. q. xiij. c.
Quid de eo qui ficte ſponſat aliquā p verba de p̄ſti vel de futuro ſolū vt extorqueat ab ea carnalē copulā ꝛ cognoſcit eam. q. xiiij. Pone.
Quid tali deceptori. conſulendum ſit in foro penitentiali. ibidē. ꝛ q. ſequenti.
Quid ſi talis deceptor poſtea aliud matrimonium contrahit. q. xv. Sed nunquid.
Quid ſi in tali caſu deceptionis: deceptor vel deceptus tranſeat ad religionem. q. xvj. Quid ſi poſt.
Quid ſi aliquis proteſtet coram pluribus qd̄ q̄cquid faciet vel dicet nō faciet aio contrahendi. Nunquid propter hoc iudicabitur non eſſe matrimonium qd̄ poſtea verbis contrahitur. q. xvij. c.
Quid ſi in preſentia plurium filiarum titij ita dicat lothariꝰ promitto vobis omnibus q vnam ex vobis ducam in vxorem et omnes reſpondent placet ꝛ ipſe poſtea cognoſcit vnam. Nūquid eſt matrimonium. q. xviij. c.
In qua etate poſſit contrahi mr̄imonium. q. xix. c.
Pone qd̄ puer ꝛ puella impuberes contrahunt mr̄imonium p verba de preſenti. Nunquid aliquid agitur. q. xx. c. In additionibus ti. j de ſponſalibus habes qd̄ tunc contrahitur publice honeſtatis iuſtitia.
Quid ſi adultus contrahit per verba de preſenti cum puella minore nubili tū etati proxima vel econuerſo. vel ambo impuberes vicini tū pubertati contrahunt nunquid tenet matrimoniū q. xxj. De hoc etiam in additionibus vt. s̄. primo.
Quid ſi ante annos pubertatis contrahens violenter cognoſcatur vbi. s̄. in ſumma. q. Eſto.
Ad quantum intelligatur diſtantia cum quis dicitur vicin⁹ pubertati vbi. s̄. in ſumma.
Qn̄ inſtitutum fuerit coniugium. Et q̄b⁹ vbis. q. xxij. ponit hic
Que ſint cauſe inſtitutionis matrimonij. q. xxiij. c.
Sed nunquid tenet matrimonium propter cauſas inhoneſtas cōtractū vt propter pulcritudinē vel diuitias. q. xxiiij. c.
An ſit peccm̄ cōtrahere cum aliqua propter pulchritudinem. q. xxv. Nunquid.
Quis poſſit matrimoniū cōtrahere vel non. q. xxvj. Sequitur.
Utrum ebrius poſſit contrahere mr̄imoniū ꝛ qn̄ teneat. q. xxvij Nunquid ebrius ꝛ ſequenti.
Utrum inter abſentes poſſit p procuratores cōtrahi mr̄imonium. Et qualiter. q. xxj. Sed nunquid. ꝛ q. xxxj. ſed cum non
Quid ſi aliquis conſentit in abſentem ꝛ mittit procuratorē ad illam ꝛ anteq̄ illa conſentiat iſte diſſentit. q. xxx. c.
Quis ſit effectus matrimonij. poſt hoc. xxxiij.
Nota ibi qd̄ mr̄imonium. nō pōt ſeparari. niſi propter fornicationem. Itē vterq3 habet poteſtatem corporis alterius. Et vn⁹ compellitur alteri debitū reddere. Et qualiter intelligendum ſit qd̄ vnus coniugū non pōt orare ſine conſenſu alterius.
Quare matrimoniū initiatū ſoluitur p ingreſſum religionis id eſt p profeſſionem. ꝛ nō mr̄imonium conſummatum. xxxiij. Sed quare.
Utrum poſt matrimonium initiatum p verba de p̄ſti teneatur continuo exactus ſtatim reddere debitum. q. xxxiiij. c.
Utrum vxor teneatur ſequi virū quocunq3 ierit etiam hyſtrionem vel vagabundum ꝛ q̄diu poſſit vnus coniugum abeſſe ab alio. q. [illegible] Quero etiam.
Tria ſunt bona matrimonij. ſ. fides proles. ꝛ ſacramētū. Et quid ſi aliquod iſtorum trium bonorum defuerit a matrimonio. q. liij. Poſt hec videndum ꝛ ſequenti.
Utrū intentio nō ſeruandi fidem excludat mr̄imoniū. q. liiij. c.
Quid de illo q̄ hʒ propoſitū nunq̄ exigēdi debitū propter bonum continentie. q. lv. c.
Utrū intentio nō hn̄di prolē vel deſperatio prolis excludat mr̄imoniū q. lvj. c.
Utrū intentio ducendi aliā vxorem vel hanc dimittendi excludat matrimonium. q. lvij. c.
Quid ſit matrimoniū legitimū. Et que differētia inter mr̄imoniū legitimū ꝛ clādeſtinū. Quedā ſunt de ſolēnitate mr̄imonij ſolum

ſilium. Et qd conſulẽdum ſit illis qui clãdeſtine contraxerũt q.lxiij. Deinde quero.
An omittens conſuetas ſolẽnitates matrimonij peccet mortalr. Et q̃ circa hoc fiat diſpenſatio.q.lx.c. Sz quomodo.
Utrũ copula carnalis clãdeſtina poſt ſpõſalia de futuro ſit pctm̃ q.lx.c.
An peccent mortaliter qui añ bñdictionẽ nuptialẽ poſt cõſenſuʒ tñ de pñti cognoſcit vxorem ſuam.q.lxj.c.
Nunqd peccant reges ꝛ principes ꝛ milites qui hodie contrahunt ſine bannis .q.lxij.c.
Quid agendum ſit cum aliquis ducit vnã occulte ꝛ aliam poſt ea manifeſte. Et quid ſi eccleſia precipiat alicui cohabitare ſibi cum qua manifeſte contraxit cum tñ verum matrimoniũ inter eos eſſe non poſſit.q.lxiiij. Quid de illo.
Quid cũ aliquis in religione profeſſus: de facto contrahit vel poſt matrimonium cõſummatũ religionẽ intrat inuita cõiuge ibidem vſ. Eodem modo.
Matrimoniũ aliud initiatũ. aliud perfectũ ſiue cõſummatum. q.lxiiij. poſt hec et inquit.
Nota ibi plura de matrimonio beate virginis. qualiter fuit pfectuʒ et in qd conſentit. ꝛ qd in eo fuit triplex bonũ cõiugij.
Matrimoniũ qddã legitimum ꝛ nõ ratũ.q.lxvi. Que differẽtia
Quid ſi aliquis eodem momento cõtraxit cum duabus.li.iiij.t. x. de diſpari cultu.v.vij.c.
Nunqd liceat plures ſimul habere vxores.q v. Quid ſi.
Uſq poſt ſpõſalia vel poſt matrimoniũ initiatũ. vel cõſummatũ. liceat alia vxorem ducere. vel non. lib.iiij.ti.xiij. de impedimento ligationis.q.j.ꝛ ſecunda.
Pone qd vxor credit virũ mortuũ ꝛ nubit cũ alio. Quid iuris.q.iij.c.
Quid ſi dubitat de morte primi.q.iiij. Sed quid.
Quid ſi primus vir noctu redeat an ſtatim teneat reddere. Et quid ſi eccleſia non vult eam ſeparare.a ſcdo.q.vj.c.
Quid ſi putans virum ſuũ viuere qui reuera mortuus eſt contrahit cum alio vel aliquis cũ aliqua quã putat conſanguineã cũ nõ ſit. Nunquid eſt matrimoniũ.q.vij.c.
Pone qd vir iuit in exercitum vel in regionẽ longinquã ꝛ neſcitur vtrum ſit viuus. Quid faciet vxor.q.viij. Item pone.
Qualis certificatio de morte primi ſufficit ad contrahendũ cuʒ alio .q.ix. Sed qualiter. Et ſequenti.
Dupliciter põt mulier petere aliquẽ in virũ. vel econuerſo qꝛ poteſt agere petitorio vel poſſeſſorio. Et quid iuris ſit in vtroqʒ caſu.li.iiij.ti.xix. Qualiter vel qñ mulier põt aliquẽ petere in virum.q.j. Quero ergo.
De reſtitutione mulieris viro vel econuerſo, ꝛ de ſeparatiõe ab eo: quere diuortium.
De coniugio leproſorum. quere leproſus.
De coniugio ſeruorum .quere ſeruus.
De matrimonio infidelium. Quere infidelis.
Qui prohibentur vel admittuntur ad matrimoniũ accuſanduʒ Quere accuſatio.
Quere debitũ cõiugale. Reſuſcitatur. vxor. votũ. conditio. Impedimẽtũ. Spõſalia. Adulterium. Donatio. Eucariſtia. Uis vel violentia. Ordo. Homicidium ꝛ in pluribus alijs locis.

Medicus. vel cyrurgicus.
Utrũ medici ꝛ cyrurgici poſſint pmoueri.li.ij.ti.j. de homicidio.q.xxxv. Quid de phiſicis
Nota ibi quibus hoc liceat exercere ꝛ qualiter debent procedere. Et quid de obmittentibus debitas medicinas.
An medicus debeat potius gratis curare q̃ permittat hominẽ mori.q.xxxij. vtrum quilibet in fine.
Quid ſi propter defectum. vel corruptionem ſpecierum in medicina infirmus periculum incurrit.q.xxxvi.c.
Quid ſi aliquis incidendus non habet conſuetam diſpoſitionẽ membrorum vel venarum vel ſubitus ꝛ inſolitus timor vel tremor irruit ſuper eum.q.xxxvij.c.
Utrum peccent infirmus ſi non obediat medico.q.xxxviij. Quero etiam.
Quid ſi infirmus ſumat potum vel cibum infirmũ. ex certa ſciẽtia vel ex affectata vel improbabili ignorantia aut ſi miniſtri dant aliquid nociuũ.q.xxxix.c.
Quid de illo qui aliquẽ phlebotomat. aut ſecat. ꝛ inde moritur. q.xl.c.
Quando medicus teneatur gratis curam im pendere.lib.ij.ti.v. de raptoribus.q.clxxiij. vtrum aduocatus in fine.
Medicus ex precepto tenetur monere infirmum vt añ omnia vocet medicos aiarũ. Et q̃ pena medici hoc nõ ſeruãtis.li.iij. tit.xxxiiij. de pe. ꝛ re.q.lxix. vtrũ peccata.v. De obligatio.vb.
Medicus nihil facere dʒ pro ſalute corporis .qd eſt contra ſalutem aie ibidem. Quere homicidium.

Mendacium.
Quid ſit mendacium.li.j.ti.x. de mẽdacio.q.j.c.
Mentitur quis ſigno alio. ſicut vbo ibidem.
Quid ſit mentiri. Et que differentia inter mentiri: ꝛ falſum dicere. ꝛ mendacium.q.ij.c.
Utrum dicere falſuʒ ſemper ſit peccatum ibidem.
Quot ſint gña mendaciorum.q iij.c.
Nota ibi. octo. gña ſcdm Auguſtinum. Itẽ qd aliud eſt mendacium pnicioſum. aliud iocoſum .aliud officioſum.
Utrum omne mendacium ſit peccatũ. Et qñ ſit mortale vel veniale.q. iiij.c.
Nota ibi de mendacio qd ſit in iudicio.
Utrum maius peccatum ſit mentiri facto vel verbo.q.v.c.
Utrum propter liberationem hominis etiã a quocũqʒ periculo ſit mentiendum q.vj.c.
Quid de exemplis ſctõꝝ vt de abraham Iacob ꝛ ceteris qui videntur mẽtiti fuiſſe.q.vij.c.
De mendacio obſtetricũ.q.viij. vtrum mendacium.
Quid de his qui aliquid pmittũt ꝛ poſtea non ſoluunt.q.ix.c.

Menſura.
Quid iuris ſit de diuerſitate menſurarũ. Quere emptio.

Mercator. Quere emptio negotiatio.

Meretrix. peccant qui meretricib' donant.li.ij.ti.v. de raptoribus.q.xiiij. Quid de prelatis in fine.

Meritum.
Utrum vnus et idem actus poſſit eſſe meritorius ꝛ demeritorius ſine bonus et malus.li.iij.ti.xxxiiij. de pe. ꝛ remiſ. q.cxcvj. primo.
De operibus mortuis vel mortificatis. quere ſatiſfactio.

Metus. Quis ſit metus q̃ cadit in conſtantẽ virũ. ꝛ plura alia de metu. quere vis violentia.
Utrũ metus excuſet participantẽ cum excõicato.li.iij ti.xxxiij. de excõicatione.q.clxvj. Quero etiam. Quere coactio.

Militia quere negociatio.
Miſerabilis pſona. Que dicantur miſerabiles pſone.li.iij. ti.xvj. de curialibus nõ ordĩ.q.iiij. de his quero.

Miſſa. Sacerdos miſſã celebrãs ſemp debet corpus ꝛ ſanguinẽ ſumere.li.iij.ti.xxiiij. de ſacramẽtis iterãdis vel nõ. q.cxxij. vtrum ſacerdos.
Utrũ melior ſit miſſa boni ſacerdotis q̃ mali.q.cxxiiij.c.
Utrũ liceat ſacerdoti omnino abſtinere a celebratione.q.cxxv.c.
In qb' caſib' poſſit ſacerdos vna die plures miſſas celebrare. Et de quo debeat miſſa celebrari.q.cxxvj.c.
Propter miſſã peculiarẽ.i. ſpecialem de aliquo ſanctorũ. homõi nõ dʒ qs omittere qn audiat miſſam de die ibidem.
Quid de gla in excelſis. ꝛ de ſymbolo.ſ. qñ cãtãda ſint ibidẽ.i.ſi.
Quare cotidie miſſa in eccliã celebratur .q.cxxviij.c.
Utrũ tantũ in die et qua hora diei dʒ miſſa celebrari.q.cxxix.c.
Quid de eo qui celebrat ante diem ibidem in fi.
Quid de his qui nondum dictis matutinis celebrãt vel antequã dicant primam .q.cxxx.
Die dominica quilibet tenetur audire totam miſſam. Et idem in diebus ſolẽnibus ꝛ quid ſi non fiat ibidem.
Quid ſi ſit ibi parrochianus alienus ibidem.
Ubi ſiue in quo loco liceat miſſam celebrare.q.cxxxj.c.
Nota ibi de altari portatili.
De qua materia debeant eſſe altare. Calix et corporale.q.cxxxij.c
Utrum vno ſolo preſente poſſit miſſa celebrari.q.cxxxiij.c.
Utrum ſine lumine liceat miſſam celebrare.q cxxxiiij.c.
Quid ſi obmittatur aliqd de his q̃ ad ritũ miſſe ptinẽt.q.cxxxv.c
Utrũ debeat miſſa celebrari p paruulis baptizatis ſi moriunt.q. cxxxvij.c.
Quid de clerico celebrante miſſã in aliquo loco nouo ſine auctoritate epi.q.cxlviij. Quis põt.v. Item promittitur.
Quid de ſacerdote qui infra miſſam recolit aliquod peccatum mortale.lib.iij. titu.xxx. de ſcandalo et perplexi queſtione.x. Quid ſi

Multa de hac materia. Quere Eucbariſtia.
Quere leproſus. viciatus. Interdictum. O do.

M Oderamen inculpate tutele.
Quid hoc moderamen ſit collige. li. ij. ti. v. de raptoribus q. iij. cum τ qn̄. Itē. v̇. requiritur.

M Ollicies. De vitijs mollicie τ pertinacie. li. iij. in. ti. xxxiiij. de pe. τ re. q. cclix. c.

M Onachus. Utrum monach⁹ poſſit fieri canonicus in eccleſia ſeculari. li. j. ti. vij. de apoſtatis. q. xxiij. c.
Utrum liceat monacho habere locum in diuerſis monaſterijs. q. xxv. vtrum aliquis.
An monachus poſſit regere populum. li. iij ti. xxviij. de tranſitu clerici. q. ij. Qualiter v̇. ſi vo. τ plurib⁹ ſeq̄ntib⁹ vbi etiā habes. an ſine ſocio ſui ordinis poſſit eſſe in parrochia.
Utrum monachus eccleſie ſeculari prefectus teneat̄ ſeruare ſtatuta ſui ordinis. q. iij. Sed nunquid.
Monachus ſemper portare dꝫ habitum ſuū & ſi ſiat ep̄s. ibidē.
Utrum religioſi qui promouentur in epiſcopos teneant̄ ad obſeruantias regulares. q. iiij. quid ergo.
Utrum monachus poſſit tranſire ad ſtatum canonicoꝝ regularium vel. cconuerſo. q. xvj. c.
Utrum ex contractu monachi obliget̄ abbas vel monaſterium q. xxvj. Quero etiam.
Quid de maleficijs per abbatem vel monachum commiſſis. q. xxvij. c.
Sed quid de obligationibus factis monaſterio vel abbati per monachum. q. xxviij. c.
Quid de rebus ablatis monacho. q. xxix. c.
Utrum religioſi teneantur petere licentiā ab ep̄is ſuis ſi voluerunt ab alijs ordinari. li. iij. ti. xxxiij. de ſen. px. diū. τ excōi. q. q. xxij. c.
De monacho apoſtata. quere apoſtata.
Multa de hac materia. Quere votū religio. Abbas
Item quere habitus inquiſitio. Gloria obedientia. monaſteriū hore canonice percuſſio.

M Onaſterium.
Ingrediens monaſterium ipſo ingreſſu intelligitur ſe τ ſua deo dedicaſſe. li. j. ti. xiij. de emunitate eccleſiarꝫ. q. xvj. Quid ſit. v̇. Itē. is.
An conſuetudo illi iuri p̄iudicet. ibidem. Quere religio. Monachus votum. Eccleſia.

M Ulier. Quere femina. Ueſtis. Superbia.
Munus.
Eſt triplex genus muneris. lib. j. ti. j. de ſymonia. q. vij. Quot modis.
Utrū liceat aliquē p munera attrahere ad fidem. vel ad religionem. li. j. ti. iiij. de iudeis τ ſarra. q. iij. Qualr̄ iudei. Et li. iij. t. xxviij. de tranſitu clerici. q. xviij. vtrum aliquis.
De muneribus que offerunt̄ iudicibus. li. ij. ti. v. de rap. q. xliij. vtrum iudices.

M Utilatio. Quere homicidium.
Utuum. Quere vſura.

Sequitur de littera. N.

N Aufragium. Quid de his qui ſpoliant naufragantes. li. ij. ti. v. de raptoribus. q. xxvij. Quid de principibus. Quid ſi naute componāt cū dominis ꝓpter hmoi ſpolia p certa ſumma. q. xxviij. Quid de illis.

N Egligentia. Utrum negligentia ſit pctm̄ mortale. li. iij. ti. xxxiiij. de pe. τ re. q. ccxxx. c.

N Egociatio. Que negocia ſint licita vel non. li. ij. ti. viij. de negocijs. ſecula. q. j. c.
Nota ibi qḋ quedam negocia ſunt inhoneſta ex ſui natura vt peccatum quedam non ſed tātū ex cā vel tpe. vel ex perſona vel ex loco vt emptio, venditio tutela. iudicium, τ huiuſmodi.
Huiuſmodi negocia. Clericis τ religioſis ſunt interdicta. laicis conceſſa ibidem. v̇. Ex perſona.
Quatuor caſus ſunt in quibus licet aliqua huiuſmodi negocia clericis exercere. quia poſſunt ventilare cauſas inter ſubditos vel cū iudex ſecularis negligit facere iuſticiam. Suſcipiūt et tutelam miſerabilium perſonarum tam monachi q̄ clerici nō tamen teſtamentariam. vel datiuā. Item agriculturam. τ artes mechanicā poſſunt exercere ſi indigeant. q. ij. In quibus. Utrū clerici poſſunt oues tradere ad crementum. q. iij. c.
Que pena clericorum negotiationes illicitas exercentium. Et quid fieri debeat de rebus ſic acquiſitis. q. v. Que pena.
Utrum exercere miliciam ſit pctm̄. q. vj. c.
Quedam ſunt negotia que vix ſine peccato fieri poſſunt. ſ. cura rei familiaris. Milicia. Mercatio. pcuratio. Adminiſtratio. τ officiū epiſcopatus. q. xviij. Sed quid faciet. v̇. Itē debent.
Nota ibi de mercatoribus qui emendo τ vendendo ſepe mentiuntur peierant τ decipiunt.
Quantum lucrum debeat mercator accipere ibidem.
Quid de illis qui faciunt vel vendūt gladios. cultellos. baliſtas et huiuſmodi. Itē venenū vel toxicum. Itē ſotulares pictos auritrigia. τ huiuſmodi. q. xix. c.
Quid de factoribus taxilloꝝ. ſcacoꝝ. alearum. Et de facientib⁹. ſerta de floribus. q. xx. c.
Quare ſancti vident̄ detectari negociationē. q. xxv. vtrum negociādo in fine.
Quere Emptio. Tabellio. tutela. ſcientia.

N Eophitus. Qui dicantur neophiti lib. iij. ti. xiiij. de Neophitis non ord. q. j. c.
Propter duas cauſas ꝓhibentur neophiti ordinari. q. ij. quare.
Utrum illis cauſis ceſſantibus poſſent ordinari. vel ad prelationem. eligi. q. iij. Sed nunquid.
Non ꝓfeſſus non pōt eligi in abbatem. monachus pōt eligi in epiſcopum. Et laicus literat⁹ in epiſcopuꝫ poſtulatur. ibidem.
Utrum neophitus poſſit recipere minores ordines ibidem.
Exempla quorundā neophitorum vel laicorum. vt nicolai. tam hos. non ſunt trahenda ad conſequentiam ibidem.
An clericus ſecularis. vel laicus poſſit poſtulari in abbatē. Ibidem in fine.
Aliqua nota in additionibus de hac materia. Quere electio.

N Otorium.
De notorio. ſiue ſit notorium iuris ſiue notorium facti. Et qualiter ī notorio ſit ꝓcedendum. li. iij. ti. xxx. de ſcandalo et perplexi. q. xv. Quod ſcdm iura.
De notorio et proceſſu conſeruatorꝫ in notorio. Quere plura conſeruator.

N Uptie. An ſecunde nuptie ſint bñdicende vel non. lib. iij. ti. xxiiij. de ſacramentis. iterā. vel non. q. vj. Quid iuris

Sequitur de littera. O.

O Bedientia.
Quid ſit ſnia' precepti. lib. iij. ti. xxxiij. de ſnia precepti diſ. τ excōi. q. j. Primo ergo.
In quibus conſiſtit obedientia. ſ. in tribus videlicet. in reuerentia. iudicio. τ precepto. q. iij. c.
Que ſint illa per que plena ſubiectio declaratur ibidem.
Utrum homo voluntatē ſuam teneatur ſemper diuine voluntati in volito conformare. q. iiij. Anteq̄.
Utrum ſubditi teneantur prelatis ſuis in omnibus obedire. q. v. Deinde quero.
Quid agendum, cū preceptum ſuperioris eſt iniuſtū vel de hoc dubitatur an ſit iuſtum vel iniuſtum ibidem.
Pro obedientia aliqñ obmittitur. bonū ibidem.
In quibus tenentur laici ſeculares obedire prelatis eccleſiaſticis. Et filius patri. Miles duci. Seruus domino. τ cleric⁹ ſuperiori ſuo. Et quid ſi poteſtas ſit vſurpata ibidem. Itē aliqñ de his habes infra. q. xj. Quid ſi prelatus.
Quid ſi epiſcopus mandat alicui ſacerdoti: vt excōicet illū quē ipſe nouit aut reputat innocentem. et hoc ipſum reputat multitudo parrochie ſacerdotis. Nunq̄d in hoc tenetur ſacerdos obedire. q. vij. c.
Utrum ſaltem religioſi teneantur prelatis ſuis in omnib⁹ obedire. q. vij. c.
Utrum religioſus teneatur obedire prelato ſuo precipienti ſibi aliquid contra regulam. q. viij. c.
Utrum obedientia, in his ad q̄ voluntas per ſe inclinatur ſit meritoria. q. ix. c.
Utrum monachus teneatur obedire abbati precipienti ſibi qḋ ſtet in ſolio. q. x. c.
Utrum chriſtiani teneantur ſecularibus ptātib⁹ obedire. q. xj. c
Utrum epiſcopus poſſit precipere clerico vt eat romam pro negocijs eccleſie. Et an talis excuſetur per curam rei familiaris, q. xij. Quid ſi epiſcopus. Et ſequentibus.
Quid ſi epiſcopus, precipiat clerico. vt det libros ſuos alteri.

vel vt remaneret beneficio.q.xiij.Pone qͦ epiſcopus.
Cum quis plures habet iudices vel prelatos cui ſit magis obe‑
diendum.q.xv.Pone qͦ aliquis.
Utrum magis obediendū ſit epo vel archiepiſcopo abbati vel
epiſcopo ibidem.
Quid ſi duo domini alicuius vel iudices ordinarij vel delegati
diuerſa mandent.q.xvj.Sed quid.
Utrum abbas poſſit phibere monacho.ne confiteatur epiſcopo
vel penitētiario eius.Et ſi nō an poſtea teneatur ēt ſibi con‑
fiteri ſi hoc precipiat.q.xvij.e.
Quid de vxore frangēte votū propter obedientiā viri.q.xviij.e.
Quid ſi epiſcopus velit monachū inſtituere in eccleſia ſeculari
inuito abbate vel vocet eum ad manendum ſecum.q.xix.e. et
ſequenti.
Quid ſi monachus aſſociatur alicui prelato.vbi non pōt ſerua‑
re ſtatuta ſui ordinis.q.xxj.qd ſi.
In quibus religioſi debeant obedire epis.q.xxiij.Sʒ nunqd.
Utrum inobedientia ſit pctm̄ mortale.q.xxiiij.Poſt hoc quero.
Utrū religioſus ſemp peccet mortaliter tranſgrediendo ea que
ſunt in regula.q.xxv.e.
Quere ſeruus.venatio.

Oblatio.de tribus ſpeciebus oblationis.ſ.intervivos.cau‑
ſa mortꝫ ꝛ cotidiana.li.j.ti.xv.de decimis.pmi.ꝛ obla.q.j.
Quid ſint.
Cui dande ſint oblationes.q.ij.e.
Utrum liceat monachis vel etiam alijs religioſis oblationes re‑
cipere.q.iij.e.
Cum epūs celebrat in cathedrali vel in alia eccleſia cuius erant
oblationes.q.iiij.e.
Utrum alique oblationes ſint de neceſſitate precepti.q.iiij.e.
Quas oblationes non recipit eccl̄ia q.lv.Quero etiam.
Utrum a iudeis eccleſia recipiat oblationes ibidem
Quid ſi ſacerdos de facto recipit oblationem vſurarij.Quere
vſura.
Cum ſacerdos iniungit alicui in penitentia qͦ faciat celebrari
miſſas:nunquid pōt recipere pecuniam pro his miſſis oblatā
li.iij.ti xxxiiij.de peniten.ꝛ remiſ.q.cxxvj.Quid ſi ſacerdos.

Odium.
Utrum oē odium proximi ſit peccatum.li.iij.ti.xxxiij.de
pe.ꝛ re.q.cc.xix.e.

Officialis.Quere confeſſio.
Officium.De officio archidyaconi ꝛ alioꝝ inferiorūꝫ epis
Quere archidyaconus.

Oleum.
Quid cum oleum non conſecratum apponitur cōſecra‑
to.li.iij.ti xxiiij.de ſacramētis iterandis.vel non.q.iij.Quid
cum aqua.

Opinio.
Cum ſuper aliqua queſtione diuerſe leguntur opiniones
doctorum an liceat hōi tenere quā voluerit ꝛ quā potius eli‑
gere debeat.li.iij.ti.xxxiij.de penis.q.xviij.Utrum auditores.

Oratio.
Quid ſit oratio.li.iij.ti.xxxiiij.de pe.ꝛ remiſ.q.cxj.Sequi‑
tur videre.
Quare deum oramus.q.cxij.e.
Utrū aliqua oratio dirigēda ſit ad ſctōs.q.cxiij.e
Utrū homo in orōne debeat petere tpalia ꝛ gnaliter q̄ ſint pe‑
tenda in oratione.q.cxiiij.e.
Utrū oratio debet eſſe vocalis.q.cxv.e.
Quare vox adiungitur mētali orationi.triplex eſt rō ibidem.
Utrū attētio mentis neceſſaria ſit in oratiōe.q.cxvj.e.
Utrū oratio debeat eſſe diuturna vel ēt continua.q.cxvij.e.
Utrū deus exaudiat petētes orantes q.cxviij.e.
Utrū oratio ſit actus cadens ſub precepto.q.cxix.e.
Que conditiones attenduntur gnaliter in oratione.Nā.xiij.ſūt
conditiones que in oratione exiguntᷣ.q.cxx.e.
Que ſunt cōditiōes efficacis orationis.ſ.q̄ ſemp exauditur.q.
cxxj.Sʒ que ſunt.
De tpibus orandi.q.cxxij.e.
Nota ibi de.vij.horis ſiue tpibus orandi.quibus deputate ſunt
vij.hore canonice.ꝛ quare tunc oramus.
Utrū elemoſina ſit magis ſatiſfactoria.vel oratio.vel ieiunium
queſtione.cxxiij.e.

Oratorium.Priuatū oratoriū.pōt qlibet fidelis habere in
domo ſua ſʒ non debʒ ibi miſſa dici ſine licētia epiſcopi.li.
iij.ti.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel non.q.cxlviij.Quis
pōt v.Item permittitur.

Ordo.Quid ſit ordo li.iij.ti.xxij.de etate.ord.q.j.e.
Utrū prima tonſura ſit ordo.q.ij.e.
Utrū pſalmiſtatus ſit ordo.q.iij.e.
Quot ſunt ordines.q.iiij.e.
Utrū ordo ſit vnū ſacramētū.q.v.e.
Utrū in quolibet ordine imprimatᷣ ſpiritualis character.Et an
caractᷣ vni⁹ ordinis preſupponat caracterē alteri⁹ ordis.q.vj.e
Utrū añ caracterem ordinis preexigatur caracter baptiſmi vel
etiam confirmationis.q.vij.e.
Quid ſi aliquis nō baptizat⁹ pmoueᷣ in epm ꝛ poſtmodum ce‑
lebrat ꝛ multos ordinat.q.viij.e.
Utrum in ordine conferatur gr̄a.q.ix.e.
In quo actu ordinationis caracter.imprimatᷣ.q.ix.e.
Nota ibi vtrū aliqd in ordinatione factū iterari debeat.vel non.
Utrum neceſſe ſit inſtrumētū in ordinatione exhibitum corpora‑
liter tangi.q.xj.e.
Quid iuris ſit de etate ordinandi.q.xij.e.
Que pena ordinantis ꝛ ordinati infra etatē legitimā ibiō.i ſi.
Quid ſi plures ordines eodē die conferantur.q.xiij.e.
Quid iuris de eo q̄ alias ordinē ſacrū vel non ſacrum furtiue
recipit.q.xiiij.e.
Nota ibi de prohibitionib⁹ ꝛ excōicationibus.q̄ conſueuerunt
fieri añ ordinationem.Item de hoc infra.
Sed qualiter dicitur quis furtiue ordinem ſuſcipere.q.xv.e.
Que pena eius qui minores ordines cū ſubdyaconatu vel du‑
os ordines ſacros ſimul vel alias contra iura contraxit ordines
q.xvj.e.
Quid iuris ſit de ſcrutinio in ordine faciendo.q.xvij.qro etiam
Nota ibi de ſcrutinio quod ſit ante altare:cum preſentantur ſa‑
cerdotes.
Quid ſi archidyaconū remordeat cōſciētia.q.xviij.e.
Quid iuris ſi aliquis ſine examinatiōe fuerit ordinat⁹ vel ſi in
ſcrutinio defectum ſuum non pdidit.q.xix.e.
Que crimina teneᷣ ordinandus prodere ꝛ que nō ibidem.
Quid ſi ordinandus pprium impedimentum pdidit ꝛ ordina‑
torum non intendens diſpenſare cum nihilominus ordinauit
q.xx.e.
Quid de ſententijs excōicationis q̄s aliqui epi ferūt ante ordi‑
nationem.q.xxj.e.
De dignis admittendis,ꝛ ſi aliquis in peccato mortali exiſtēs
recipit ordines.q.xxij.e.
Utrum epūs ſcienter ordinans vel inſtituens indignum peccet
mortaliter.q.xxiij.e.
Nota ibi qͦ indignus dicitur dupliciter:.ſ.priuatiue ꝛ negatiue
Utrum aliquis in pctō exiſtens poſſit ſine peccato ordine ſuſce‑
pto vti q.xxiiij.e.
Nota ibi qͦ ſubditus qui recipiunt ſacramenta a talibus.
Utrum in actu cuiuſlibet ordinis ꝛ in quolibet actu peccet mor‑
taliter.q.xxv.e.
Qualis debet eſſe ordinandus li.iij.ti.j.de qualitate ord.q.j.
Ordinandus debet eſſe ſine crimine.Et de quo crimine ſit hoc
intelligendum.li.iij.ti.ij.qͦ ord.ſit ſine crimine.q.j.
Ordinandus ſit vir vnius vxoris li.iij.ti iij.de biga q.j.deinde
De prudentia ordinandi.ꝛ in quibus libris vel ſcientijs liceat
clericis ſtudere libro.iij.titu.v.de prudentia ordi.queſtione.j.
Quero ergo.
Utrū laicus omnino illiteratus reciperet caracterem.q.iij.Sʒ
nunquid.
Ordinandus debet eſſe pudicus.li.iij.ti.vj.de prudentia ordi.
per totum.
Ordinandus debet eſſe ornatus interius ꝛ exterius.li.iij.ti.vij.
de ornatu ord.q.j.Quibus ornamentis.
Nota ibi qͦ in multis diſciplinatus ꝛ cōpoſitus debet eſſe or‑
dinandus.
Quare ordinandus ſpecialiter debet eſſe hoſpitalis.li iij.ti.viij
de hoſpitalitate ord.q.j. Cum hoſpitalitatem.
De doctrina ordinandorū tā in diſciplina correctiōis q̄ in vbo
predicationis.lib.iij.titu.ix.de doctrina ordi.queſtiōe.j.in quo
i.in quo hec.

De litigioſis non ordinandis.li.iij.ti.xj.c.per totum.
Quare cupidus non eſt ordinandus.li iij ti.xij.de cupidis non ord.q.iij.Deinde.
Ordinandus dꝫ bene preeſſe domui ſue.i.familie ꝛ ſimiliter ordinatus debet dñi preeſſe domui ſue.i ecclefie.li.iij.ti.xiij.Qd ordinandus ſit do.ſue dñi prepoſitus.q.ij.Sed quare.
De neophitis non ordinandis.Quere neophitus.
De.ix.impedimentis ordinandorum ſimul.li.iij.ti.xv.de ſolẽniter penitentibus in principio.
Quare ſolẽniter penitẽs nõ põt promoueri.c.ti.q.j.primo ergo
Utrum cum talibus poſſit eps diſpenſare.q.ij.vtrum cum.
De curialibus non ordinandis.quere curialis.
De obligatis ad ratiocinia vel ſeruitia an poſſint promoueri. Quere ratiocinium.
Qualiter aſcriptitij ꝛ originarij promoueri poſſint.Quere originarius.
Sacerdotalis ꝛ epiſcopalis dignitas a multis obnoxietatibus liberant.li.iij.ti.xvij.de ſeruis nõ or.q.xv.Quid iuris in ſi.
De impedimento ſexus quere femina.
De filijs preſbyterorum ꝛ alijs illegitime natis nõ ordinandis quere illegitimus.
Qui diſtulit baptiſmum vſqꝫ ad mortem nõ promouetur. Et q̃ cauſa huiuſmodi prohibitionis.Et qñ põt ſecus fieri.li.iij.ti.xx. de illo.qui diſtulit baptiſmũ vſqꝫ ad mortẽ.q i.Quero ergo Quare baptiſmus non tollit iſtum defectum.q.ij. queritur.
Quare non eſt eadem prohibitio de differente perceptionẽ eucharistie.q.iij.Quid ſi aliquis.
De litteris dimiſſorijs que dantur ordinãdis.Quere peregrinus.
De heremofrodito an poſſit ordinari.vel non quere femina.
De infamibus non ordinan.li.iij.ti.xxv.De infamib⁹.q.vnica.
Que crimina impediunt promouendum.vel deijciunt iam promotum ꝛ que diſpenſatio fieri poſſit cum criminoſis.qre crimen.
De corpore viciatis.i.mutilatis ꝛ debilibus quando poſſint ordinari.vel miniſtrare.vel nõ quere viciatus.
De eo qui non põt bibere vinum quere ibidem.
Clericus qui duxit in vxorem vilem perſonam vt ancillam. vel ioculatricem repellitur a promotione.li.iij.ti.xxx. de ſcandalo ꝛ perplex. q.xiiij.Et quibus in fine.
A quo poſſint ꝛ debeant ordines conferri.Et quid iuris de ordinatis ab epiſcopo qui renunciauit epiſcopatui.li.iij.ti.xxij. de etate ord. q.xxvj.c.
Nota ibi quis conferat pſalmiſtatum.
Quis conferat primam tonſuram.Et quibus.Et q̃ pena nõ rite conferentis in additionibus. c.ti. Circa princi.
A quibus conſecrandus ſit eps.ſ.a tribus epis.Et quid ſi non poſſunt tres haberi.q.xxvij.c.
Nota ibi qualiter vna conſecratio ſit a tribus.
A quo conſecrandi ſint primates ꝛ metropolitani.q.xxviij.c.
A quo conſecrandus ſit papa.q.xxix.c.
Que pena epiſcopi ordinantis aliquem extraneum ſine licẽtia ſuperioris illius ordinandi.q.xxxix.c.de hoc in additionibus c.ti. Item.q.
Utrum eps poſſit compellere clericos ad ſuſcipiendum ordines q.xlviij. Deinde.
Utrum recipiat caracterẽ qui coact⁹ ordinatur.q.xlix.Itẽ q̃ro.
Utrum teneatur continere qui recipit ſacrum ordinem cõditionali coactione.q.l.Sed nunquid.
Utrum votum continentie ſit annexum ordini ſacro ibidem.
An ſic coacte ordinatus vtatur priuilegio clericali.q.lj.Pone.
Quid ſi clericus vult promoueri.ꝛ prelatus non vult propter aliquam cauſam occultam.q.lij.c.
Quid ſi eps propter odium vult aliquẽ compellere ad ſuſcipiendum ordinem, Nunquid tenetur obedire.q.liij.Pone.
Quid ſi ſciam epm meum hereticum vel ſciſmaticum occultum per aliam nõ preceſſum compellit me ad ordines.io.q.liiij.c.
Quibus tpibus debent ordines conferri.q.lxx.Item quero.
Cum continuato ieiunio aliqui ordinari poſſint die dominico vtrum mane diei dominice trahatur ad veſperam ſabbati vel e conuerſo ſabbatum ad diem dñicam ibidem.
Quid iuris de conſecratione epiſcopali.q.lxxi.Sed quid.
In quo loco papa patriarcha.Primas archieps ꝛ epiſcopus.conſecrari debeant.q.lxxij.c.
In quo loco generaliter ordines conferri debeant ibidem.
Que ſit forma conſecrationis epiſcoporum ꝛ inferiorum ordinum.q.xxxiij.c.
Quid ſi aliqua obmittantur de forma ſtatuta in canonibus .q. xxxiiij.c.
Nota ibi quod aliqua ſunt de ſubſtantia ordinum aliqua non, Et de aliquibus eſt dubium.
Nota ibi de multis negligentijs que in talibus fiunt ꝛ qñ ſupplẽda ſint obmiſſa.ꝛ qñ totum repetendũ.
Quid agẽdum ſit ſi deficit ordinator infra ordinationem ibidẽ.
Quid iuris de ordinatis ab alio epiſcopo ſine licentia proprij epiſcopi.q.xxxv.c.
Quid ſi epiſcopus ordinat ſubditum alterius epiſcopi: ſub ſpe rati habitionis.ibidem.
Quem debeam habere pro ordinato vel non ibidem in fine.
Que pena eorum qui extra ſtatuta tempora ſacros ordinez receperunt.q.xxxvj.c.
Quid iuris ſit ſi quis ordinatur ab epiſcopo excõicato.queſtione.xxxvij.c
Generaliter quis poſſit cum minus rite ordinatis diſpenſare. q xxxviij.Quero etiam.
Quid iuris de clerico per ſaltum promoto.q.xl.c.
Sed nunqd laicus qui nullum habet ordinem poſſit recipere ſacerdotalem omnibus alijs pretermiſſis.q.xlj.c.
Quid ſi clericus pretermiſſo ſacerdotali ordine conſecratur in epiſcopum.q. xlij.c.
Quid ſi aliquis promouetur in epiſcopum pretermiſſo aliquo ordine alio a ſacerdotali ꝛ ordinet aliquos. Nunquid confert ordines.q.xliij.Sed quid.
Quid iuris de his qui nullum habentes ordinem exercent diuinum officium vel aliquem habentes ordinem exercent officiũ alterius ordinis.quem non habent.q.xliiij.co.
Nota ibi de his qui cauſa feſti gaudij.vel ludi gerunt officia ordinum quos non habent.
Quid de clericis in minoribus ordinibus qui aliquando legũt in miſſa epiſtolam. Nunquid peccant.q.xlv.Sed quid
Utrum non ordinati poſſint licite minorum ordinum officia exercere.q.xlvj. Item quero
Cuius ordinis officium ſit explicare corporale.q.xlvij.c.
Ordinatio dicitur ſymoniaca quadrupliciter.lib.j ti.j.de ſymonia.q.vij.Quot modis.
Quid ſi maritus accipit ordinem ſacrum in vita. vel neſciente vxore vel etiam ſciente ſed non conſentiente. Nunquid factũ eſt preiudicium vxori.li.j.ti.viij.de voto.q.lix.c.
Quid ſi maritus ante carnis copulam inſcia vxore facit ſe ad ſacros ordines promoueri q.lx.Sed quid ſi.
Qui ordines impediunt matrimonium ꝛ qui non.li.iiij. titulo. xij.de impedimento ordinis.q.j.
Utrum ordo poſſit ſuperuenire matrimonio.queſtione.ij.Quero etiam.
De eo qui recipit ordines in excõicatione.li.iij.ti.xxxiij. de ſen. excommunicationis queſtione.xlj.Quid de his.
De hac materia quare plura ſymonia.
Irregularitas.Homicidium.Bellum.Uotum.Bigamia.ſcientia gloria.Sobrietas.Monachus.Dipenſatio.Seruus medicus Epõ.Sacramentum.

Originarius
Qui dicuntur originarij.Et qui aſcriptitij. Et qualiter poſſint ordinari.li.iij.titulo.xvij.de ſeruis non ordinan.q.xv. Quid iuris.
Quere ſeruus.
Ornatus Quere ſuperbia.
Oſculum.Quere luxuria.

Sequitur de littera.P.

Parentia.Quere.vendicatio.
Pactum.Predicatores ꝛ minores ꝛ alij religioſi mẽdicantes debent ſeruare pacta inita cum prelatis in additionibus.li.ij.ti.v.de raptoribus .q. cxiiij. Circa renunciationẽ.
Quere renunciatio ſepultura.
Paganus.Quere ſarracenus.
Palatium epiſcopi.Quere emunitas.
Palla.Quid ſit palla.li.iij.titu.xxiij.de ſacramentis iterẽ.

vel non.q.cix. Item quero.

PAllium.

Quid uerio ſit deviſu pallij.lib.iij.titu.xxvj.de electiõe ☧. q.xxxvj Quere ergo.

Nota ibidem quando ⁊ vbi vtuntur pallio papa primas ⁊ archiepiſcopus Et qȯ non põt alteri cõmodari.

Infra qȯ tempus debeat peti. Et que ante obtentum pallium archiepiſcopi facere non poſſunt ibidem.

Quid ſi prius fuit archiepiſcopus alterius ciuitatis .ibidem.

PApa.

A quibus papa eligitur.libro.iij.titu.xxvj. de electione. q.ij.Quis poſſit .v. Nota etiam.

A quibus ⁊ vbi papa cõſecratur.lib.iiij.titu.xxij.de etate ordi. q.xxix.a quo conſecrandus.

Apud papam eſt ſumma ⁊ plena poteſtas.li.iij.ti.xxvij.de differentijs officiorum. In principio.

Colliguntur.iiij.caſus qui ſpecialiter ad papam pertinent.q.j. Quero qui ſunt.

De poteſtate eius in commiſſione ordinationum. Et an poſſit alteri ꝙ epiſcopo committere poteſtatem confirmandi.ibidẽ in fine.

De poteſtate pape circa diſpenſationeȝ in votis. lib.j.ti.viij.de voto.queſtione.lx. vtrum in votis ⁊ duabus ſequentibus.

Utrum poſſit per ſe principem ſecularem ſiue regem deponere a dignitate ſua.li.j.ti.v.de hereticis queſtione.xij. Que pena principum.

An ſolus papa reſtituat depoſitū.lib.iij.ti.xxix de lapſis.⁊ibi. q.iiij. Poſt hoc quero in ſi.

In quattuor caſibus non conſueuit papa diſpenſare. Quere. ſymonia.

Quere excõmunicatio. Abſolutio.

PArentes.

De ſubminiſtrando parentibus.quere caritas.

PArricida. Quere homicidium.

Arrochianus alienus diebus feſtis de eccleſia eijciatur. li. iij.ti.xxiiij.de ſacramẽtis. iterandis vel non.q.xxx. Quid de his.in fine.

Quere miſſa.

PAſtor. Quere locatum.

Patriarcha.de poteſtate patriarche ſiue primatis.li.iij.tit. xxvij.de differentijs offi.q.ij. Deinde.

In quo differant primas ⁊ patriarcha ibidem.

De priuilegijs quattuor principalium patriarcharũ. Conſtantinopolitani. Alexandrini. Anthioceni. et hieroſolimitani.ibidem.

Que ſit poteſtas patriarche ſiue primatis in ſuffraganeos metropolitanorum ſuorum.q.iij.e.

PAtrinus. Quere. katecismus.

Patronus.vel ius patronatus.

Quid ſit ius patronat⁹. Et vñ proueniat.lib.j.ti.j.de ſymonia. q.lxx. Quid ſit.

Nota ibidem quod ius patronatus dicitur multipliciter.

Quid iuris competat patrono in eccleſia.in qua habet ius patronatus.q.lxxij.e.

Quid ſi patronus laicus preſentat primo vnum poſtea alium. q.lxxiij eo.

Quid ſi clericus ex collatione laici recipiat eccleſiam vel ipſam detineat. queſtione lxxiiij.e.

Qualiter ius patronatus transfertur ab vno in alium. Et an donari poſſit vel vendi aut pignori obligari.lxxiiij.e. De hoc etiam in additionibus.e.q.in primo.ergo.

Nota ibidem in ſumma quando tranſit cũ vniuerſitate. Et an poſſit dari in feudum.

Quid ſi patroni diſcordant in preſentando q.lxxv.e.

An patroni diſcordantes inter ſe paciſci poſſint vel alternis vicibus preſentẽt.q.lxxvi. Nunquid.

Quid ſi inter preſentantes ſit contentio quis; eorum ſit patronus.q.lxxvij.e.

Quid ſi patronus preſentat nõ ydoneum queſtione.lxxviij.e.

Utrum aliquis poſſit ſeipſum preſentare.q.lxxix.e.

Utrum pater poſſit filium ſuum vel nepotem preſentare queſtione.xc.e.

Quid ſi eccleſia vacante prelatus proprio motu vocet patronum ⁊ ei confert eccleſiam.in hȝ qua ius patronatus.q.xcj.e.

Intra quod tp̄s debeant conferri beneficia. Et quid ſi infra tempus ſtatutum non conferantur vel ſi poſt tempus lapſum conferantur.q.xcij. Quero etiam.

Nota ibi plura de beneficijs que ſolum de facto poſſidentur et de iure vacant. Et vtrum anime illorum qui talibus prelatis confitentur decipiantur.

Qualiter ius patronatus dicatur annexum ſpirituali.eo.titulo q j. Quid ſit. Et qȯ Ray. Quere bñficium.

PEccatum.

Utrum vnus et idem actus poſſit eſſe bonus et malus.libro.iij.titu.xxxiiij.de peniten et remiſſio.queſtione cxcvj. primo ergo.

Utrum voluntas ⁊ actus exterior ſint vnuȝ peccatum vel duo. q.cxcvij.e.

Que dicantur peccata mortalia.q.cxcviij. In genere etiam.

Que ſint peccata venialia.q.cxcix.e.

De peccato veniali.quere veniale.

Secundum quid attendendi ſint gradus ſiue quãtitas in peccatis.q.cc. Quero etiam.

Utrum magnitudo perſone peccãtis aggrauet peccatum.q. q.ccj. eodem.

De ſeptem capitalibus vitijs ⁊ que ex eis oriuntur quere vitiũ. Quere religio. Crimen. Penitentia. Delectatio.

PEculium.

Quid ſit peculium caſtrenſe vel quaſi. Et qd peculiũ profectitiũ. vel aduẽtitium.lib.ij.ti.viij.de negotijs ſecula.q.xxj. Quid de filio.v. Item nota.

PEdagium.

Quid ſit pedagium.lib.ij.titu.v.de raptoribus.q.xxxiij. Quid ſi quis.

PEna.

Multe ſunt ſpecies penarum tam ſecundum canones ꝙ ſecundum leges. ⁊ tã corporales.ꝙ ſpũales. Et pro quibus cauſis infliguntur.lib.iij.ti.xxxij.de pe.q i.primo ergo.

Nota differentiam inter exulationem inſcriptionem. proſcriptionem.et relegationem.ibidem.

Utrum pena conuentionalis de conſenſu partium appoſita licite poſſit recipi.q.ij. Quero hic.

Nota etiam ibi de penis iudicialibus⁊ de penis a iure inflictis

An ſoluta pena.adhuc ſtet contractus ſiue ſentẽtia arbitri.q. iij. Sed nunquid.

Quis poſſit penam infligere.q.iiij. Deinde quero.

Multa ſunt que excuſant vel alleuiant penam vt mẽtis alienatio furor ebrietas ⁊ qñ hoc. Item coactio. Deceptio. Etas. Error. Iocus ⁊ huiuſmodi.q.vij. Poſt hoc.

Utrum multitudo ⁊ conſuetudo vel diuturnitas excuſent a pena ibidem.v. Item multitudo ⁊ ſequenti.

Circa aggrauationem vel alleuiationem vel excuſationem ſiue culpa conſiſtat in facto ſiue in dicto ſiue in ſcripto. ſiue in conſilio.attende.vij.in ſumma que ſunt. Cauſa. Perſona. Loc⁹. Tempus Qualitas. Quãtitas. ⁊ Euẽtus.ibidẽ.v.vt autem.

Utrum vn⁹ homo puniri poſſit pro peccato alterius. Et an aliquis puniri debeat ſine culpa ſua.q.viij.e.⁊ ſequenti.

Utrum vnus homo poſſit excommunicari vel interdici ꝑ peccato alterius ibidem.v.addit hic.

Ex quibus cauſis aliquis punitur in hac vita.q.ix. Item quero.

Quare aliqñ deus vindictam exercet in paruulos.in bruta et etiam in inſenſibilia.ibidem.

Nota ibidem ſex caſus in quibus punitur quis ſine culpa ſua. ſed non ſine cauſa.

Quam intentionem debeat habere iudex in puniendo. Et an poſſit penam augere vel minuere.q.x.e.

Nullus bis puniatur pro eodem crimine niſi vna pena non ſit ſufficiens.q.xj. Quid ſi aliquis.

Quis ordo tenendus ſit in penis imponendis. Et quam penaȝ iudex potius imponere debeat.q.xij.e.

Nota ibi proceſſum circa aliquẽ puniendum.

Quid de militibus ⁊ alijs dñis⁊ iudicibus an liceat illis recipere et retinere emendas quas leuant ſecundum conſuetudinem terre ⁊ ab his inter quos iudicant. Et ab illis qui infortunijs ſuis defenſis delinquunt cum aliquando pena multo ma

de ſit q̄ dānum illatum.queſtione.xiij. Quero hic.
Utrum pena perſonalis commutari poſſit in pecuniariam.q.xiiij.Quero etiam.
Nota ibi de taxatione pene ſcdm diuerſitatem culparum.
Utrum pena pecuniaria cōmutari poſſit in perſonales.q.xv.c.
Utrum aliquis in foro anime teneatur ad penas corporales vel pecuniarias ſtatutas canonibus vel legibus vel ciuitatib' aut villis vt qd̄ ecclesiastice dicitur.Extra.li.ij.ti.v.de rapto.queſtione.xxx. Sz qd ſi.
De punitione vel correctione multitudinis.lib.iij.ti.xxx.de ſcādalo τ perplexi.q.viij.Quero etiam hic
Quid ſi pena apposita eſt in contractu mutui.an poſſit recipi.li.ij.ti.vij.de vſuris.q.xxiij.c.
Pena non debet apponi in matrimonio.Et ſi apposita fuerit.nullus tenetur eā ſoluere.lib.iiij.titu.j.de ſpōſalibus.q.xxiij.Quid de penis.
Cui applicabit̄ ſatiſfactio pecuniaria que debet fieri ꝓpt̄ violentam manuū iniectionem.lib.iij.ti.xxxiij.de ſenten. excommunicationis.q.v.c.
Quere.Iudex.Sponſalia.

Penitentia.
Quid ſit penitentia.Et vnde dicatur.lib.iij.ti.xxxiiij.de pe.τ remiſſio.q.j.c.
Utrum de quolibet peccato poſſit agi penitentia.q.ij.c.
Utrū de quolibet peccato debeat eſſe ꝑpetua penitētia.q.iij.c.
Utrum vere penitens poſſit poſtea peccare mortaliter.q.iiij.Occaſione.
De tribus actionibus penitentie.ſ.ante baptiſmum.τ poſt baptiſmum de mortalibus τ de venialibus.q.vj.poſt hoc q̄ro.
Utrum penitentia tollat totum reatum.q.vij.Quero ergo.
De tribus ſpeciebꝰ penitentie.ſ.ſolēni publica τ priuata.τ a quo τ pro quibus cauſis τ qualiter imponende.q.viij.Que ſint
Viri non mulieres ſolēniter penitentes debent comam deponere.ibidem.
Utrum aliquis debeat cogi ad ſolēnem penitentiam.Et an pro occulto pctō vel etiā ꝓuenialı imponi poſſit.Et quādiu d3 eijci extra eccleſiam.Et qualiter talis ſe habere debeat ibidem.
Specialiter pro quibus peccatis iniungenda ſit ſolēnis penitentia.q.ix.pro quibus.
Utrum ſolēnis penitentia debeat iterari.q.x.c.
Utrum fratres predicatores τ minores poſſint ſolēnes penitētias iniungere.q.xj.Sed nunquid.
Que ſit penitentia publica cui imponenda τ qualiter explenda.q.xij.Deinde quero.
Nota ibi de ribaldis qui fingunt ſibi tales penitentias iniunctas.
Ob quā cauſam aliqua penitētia debeat eſſe publica vel ſolēnis.q.xiij.Quero etiam.
Utrum pro quolibet manifeſto peccato teneatur homo penitētiam ſuam manifeſtare.q.xiiij.c.
Que dicatur penitentia priuata.q.xv.quero.etiam.
Utrum penitentia habet partes τ que ſunt neceſſaria ad verā penitentiam.ſ.Contritio.Cōfeſſio τ ſatiſfactio.queſtione.xvj.poſt hec.
De forma abſolutionis in ſacramento penitētie.q.lxxxix.Quia poſt.
Utrum requiratur impoſitio manuum ſacerdotis in ſacramento penitentie.q.xc.c.
Utrum peccata per penitentiam dimiſſa redeant propter recidiuum.q.cxliij.Poſt hec.
Utrum requiratur penitentia ante baptiſmum.queſtiōe.cxliiij.eodem.
Utrum requiratur penitentia de peccatis ꝑ ignorantiam commiſſis.q.cxlvj.c.
Utrum requiratur penitentia de peccatis oblitis.q.cxlvij.c.
Utrum debeat eſſe penitētia de peccato originali.q.cxlviij.c.
De penitentia venialium peccatorum quere.veniale peccatum
Utrum aliquis in fine vite ſue poſſit vere penitere.q.clix.Et primo.
Nota ibi quādifficile ſit tūc vere penitere.
Utrum quilibet ſacerdos poſſit abſoluere penitentem agentē in extremis.q.clx.c.
Utrum ei qui abſoluitur in periculo mortis.ſit penitentia imponenda aut reconciliatio deneganda.q.clxj.c.
Nota ibi de ſignis penitentie que in extremis ſufficere debent
Et an talis ſi conualeſcat debeat confeſſionem iterare.
Quid in ſacramēto penitentie ſit res τ qd ſacramentū.q.clxxix.poſt hoc.
De quattuor impedimentis penitentie que ſunt pudor.Timor.Spes.τ deſperatio.q.cxcv.Quero ergo.
Contra pudorem confitendi eſt triplex remedium ibidem.
Contra timorem ſatiſfaciendi eſt triplex remedium.v̄.Scdm.
Contra triplicem ſpem.ſ.diu viuendi temporalia conquirendi de nimia miſericordia dei eſt triplex remedium.v̄.tertium.
De remedijs contra deſperationem.v̄.Quartum impedimentum τ ſc.
Itē nota ſex alia impedimēta penitētie ibidem.Poſſunt τ alia.
Que ſit falſa penitentia.Et qd non poteſt agi penitētia de vno peccato ſine alio vel ſi non deſerat officium qd ſine peccato exerceri non poteſt.c.xcvj.c.
Qualiter intelligendum ſit.qd penitens nō debet redire ad militiam vel ad negotia pritina ibidem.v̄.Quid autem.
Quedā crimina ſunt de quibus non poteſt agi penitentia niſi reſtituat̄ vel renūciet̄ ei qd male acceptū ē. ibidē.v̄.Itē nota.
Quere.contritio. Confeſſio.Satiſfactio.Clauis.

Perangaria.
Quid ſit perangaria.et quid angaria.li.j.ti.xiiij.de immunitate eccleſiarum.q.xvj.Que ſit.

Percuſſio.
Duplex eſt ꝑcuſſio.ſ.ſpiritualis τ corporalis. Et qn̄ hec ſit licita vel illicita.Et cui liceat percutere.li.iij.ti.x.de clerico percuſſore.q.j.an liceat.
Qualiter cleric' vel religioſus licite corrigi pōt verberibꝰ ibidē
Cum prelatus mandat clericū verberari per laicum ambo incidunt in canonem τ qn̄ hoc ibidem.v̄.hoc tn̄.
Quare non liceat alicui verberare niſi habeat poteſtatem ſuper illum.q.ij.Quare aliquibus.
Utrum liceat aliquem incarcerare vel violenter detinere.q.iij.c.
Utrū peccatum huiuſmodi iniuriarū aggrauetur ex hoc quod committitur in perſonam coniunctam alijs.q.iiij.c.
Quid ſi clericus vel regularis ad ſatiſfaciendū alicui de offenſa ſponte ſe verberibus ſubijcit.Nunquid verberans eſt excōmunicatus.q.v.c.Quere correctio.

Peregrinus.
Qui dicūtur peregrini τ ignoti.li.iij.ti.xxj.de peregrinis et ig.q.j.c.
Quare tales repelluntur a promotione.q.ij.c.
Qn̄ tales admittantur.τ qualiter.q.iij.c.τ ſequēti.
Quid ſi ignotus amiſit litteras teſtimoniales.Nunquid eſt recipiendus ſi probet ꝑ teſtes vel proprio iuramēto.q.v.c.
Quid ſi abbates vel archidyaconi.aut alij.inferiores prelati in eccleſijs inſtituunt alienos.q.vj.Pone.
Quales debent eſſe littere que dantur clericis pegrinis vel de nouo ordinatis.Et quis pōt eas concedere.q.vij.c. De hoc etiā in additionibus.li.iij.ti.xxij.de etate ord.q.xxix item.q.
Utrum exēpti poſſint recipere pegrinos clericos ſine licētia epi vbi ſupra in ſumma.v̄.Item.in glo.
Ad quē ꝑtinet pegrinorū defenſio.li.j.ti.viij.de voto.q.lxxxv.c
Quid de rebus pegrinorū qui moriūtur in via.lib.ij.titu.v.de raptoribus.q.xxvij.Quid de principibus.Quere confeſſio.

Periurium.Quid ſit piuriū.li.j.ti.ix.de iuramēto τ piurio q.xx. Deinde quero.
Cum ad iuramentum requiratur veritas iudiciū τ iuſtitia.quid ſi aliquod illorum in iuramento defuerit ibidem.
Quot modis ꝯmittit̄ piuriū.q: ſex modis.q.xxj.c.
Utrum piurium ſemꝑ ſit peccatum mortale.q.xxij.c.
Nota ibi de eo qui iurat aliqd̄ illicitū.Et de incauta iuratione.
Utrū piuriū ſit grauius pctm̄ q̄ homicidiū.q.xxiij.c.
Utrū peccet qui ab aliquo exigit iuramētū etiā quando credit illum male iuraturum.q.xxiiij.c.
Que ſit pena periurij.q.xxv.c.
Periuri in pnīa cōparat̄ homicidio τ adulterio. piurus ſit infamis Nec pōt de cetero teſtificari ibidem:
Utrū in iuramētis poſſit diſpēſari.Et ꝑ quē.q.xxvj.c.

Quid de

Quid de ſolẽnitatibus que fiunt in iuramẽtis. Et qḋ periuriũ ſit grauius peccatum.q.xxvij.c.
Quere iuramentum.

P Ermutatio.
De permutatione beneficiorũ eccleſiaſticorum ꝛ poſſeſſionũ inter eccleſias lib.j.tit.j.de ſymonia.q.vj.qualiter poſſit.

P Erplexitas.
Duplex eſt perplexitas.ſ.iuris hoc ꝯcordat. Et facti: qualiter hec ſit euadenda lib.iij.tit.xxx.de ſcandalo ꝛ perplexitate queſtione.ix. Reſtat. Quere miſſa.

P Erſonatus. Quere beneficium.

P Ertinacia.
De pertinacia quere lib.iij.tit.xxxiiij.de peniten. ꝛ remiſ. queſtione.cdix. De vitijs.

P Ignus.
Quid ſit pignus lib.ij.tit vij de vſurio.q.lxxiij. Quero ergo.
Que intelliguntur pignori tacite obligata.q.lxxiiij.c.
Que res obligari poſſunt vel non.q.lxxv.c.
Nota ibi pro quanta neceſſitate res ſacre obligari poſſunt verſic. Item vaſa.
Qui res ſuas obligat de preſentibus ꝛ futuris intelliguntur ibidem ver. Si quid autem.
Pignus obligatum remanet quãdiu vnus denarius ſoluendus remanet ibidem in fi.
Utrũ eccleſiaſtici redditꝰ vel ſtipẽdia obligari poſſint.q.lxxvj.c.
Utrum ſemper ſit vſura pignore ſibi obligato vti.q.lxxvij.c.
Quid conſulendum ſit creditori ſi debitor non vult redimere pignus.q.lxxviij. Quid ſi creditor.
Quid de impenſis factis in pignore a creditore.q.lxxix.c.
Quid ſi pignus perit vel deterioratur.q.lxxx.c.
Quid ſi vẽdito pignore bonafide creditor minus accipit ꝙ erat in ſorte.q.lxxxj.c.
Cui ꝛ contra quẽ datur pigno.actio.q.lxxxvij.c.
Quid ſi creditor vel heres eius pignus alteri obligauit ibidem.
Quid iuris ſit de pignorationibus que vocantur vulgariter repreſalie. In quibus.ſ.cum aliquis oriundus de vna terra contrahit cum alio oriũdo de alia terra ꝛ debitor non ſatiſfacit creditori dantur repreſalia.i.poteſtas impignorandi contra quẽ liber de terra debitoris ꝛ ita grauatur vnus ꝓ alio. q.lxxxiij.c.
Quere decima feudum.

P Lacere.
Utrum velle placere hominibus ſit peccatũ. Quere adulatio.

P Lactum.
Quere ennuitas.

P Ollutio.
Utrum per pollutionem in ſomnis amittatur virginitas lib iij.tit.iij.de bigamis.q.xxxij.c.
Nota ibi de triplici humore qui fluit de membris genitalibus.
Utrum nocturna pollutio impediat a perceptione eucharíſtie libro.iij.tit.xxiiij.de ſacramentis iterandis.vel non.q.lxxiij.verũ aliquid.
Quando talis pollutio ſit peccatum vel non ibidem.
Utrum illa pollutio que incipit in ſomnio ꝛ in vigilia terminatur ſit peccatum .q.lxxiiij.c. Quere eucharíſtia virginitas.

P Opulus. Decem homines faciunt populum ꝛ duo congregationem ꝛ tres collegiũ li.iij.tit xxx.de ſcandalo ꝛ perplex q.xv.quid ſecundum iura.
Cum decem graues ꝛ honeſte perſone in parrochia ſcandaliẓãtur poteſt dici populus ſcandaliẓatus ibidem.

P Oſtulatio. Quid ſit poſtulatio. Et quis ſit poſtulandus lib.iij.titu.xxvj.de electione poſtula.xc.q.xiij.deinde.
In additionibꝰ.c.tit.q.xiij.ꝛ xvj. Nota prohibitas has formas eligo poſtulando: poſtulo eligendo: poſtulo eligendum ꝛ ſimiles. Et quid ſi dicatur Eligo ꝛ poſtulo.
Qui defectus impediunt poſtulandum vel non vbi ſupra in ſumma.
Utrum clericus alterius dyoceſis ſit eligendus vel poſtulandus ibidem ver. ꝛ licet.
Que dicatur nominatio ſolennis ꝛ que ſimplex ver. ſequitur.
Tribus modis prouidetur eccleſijs ibidem.
A quo ſit aliquis poſtulandus.q.xiiij.c.
Aliquando poſtulatur quis a ſeipſo ibidem.

Quis poteſt poſtulare.q.xv.c.
Qualiter debet fieri poſtulatio.q.xvj.c.
Quid ſi eligendus poſtulatur vel ecõuerſo. De hoc etiam in additionibus.c.q.vide ſupra.
Quis ſit effectus poſtulationis.q.xvij.c.
Utrum per poſtulationem aliquod ius acquiratur poſtulato.q.xviij.c.
Quando vnus eligitur et alius poſtulatur quis preualeat ibidẽ.
Utrum poſtulantes variare poſſint.q.xix.c.
Quere Neophitus.

P Rebenda.
Quere beneficium.

P Recaria.
Quid iuris de precaria libro ſecundo titulo. vij. de vſuris queſtione.xxxij. Quero etiam.

P Receptum.
Que ſit ſententia precepti et cui poſſit precipi. Et que iura ſunt conſideranda li.iij.titu. xxxiij.de ſentẽtia precep.diffi. et econuerſo.q.j.ij.ꝛ.iij.
Quere. Maioritas. Obedientia.

P Redicator vel predicatio.
Predicationis officium eſt laicis omnibus interdictum libro.ſ.titu.v.de hereticis.q.xviij verũ heretici in fi.ꝛ.q.ſequenti.de hoc etiam in additionibus.c.q. circa falſum.
Quis ſit falſus predicator c.tit.q.xix. Quero ergo.
Nota ibi ſecundũ Hoſtienſem cõmendationẽ ordinum predicatorum ꝛ minorum.
Prelatus debet docere verbo predicationis ad qḋ requiruntur tria.ſ. Caritas ardens. Uita lucens. Et actus predicationis libro tertio titu.ix.de doctrina ordin. queſtione prima in quo ſi ver. Circa doctrinam.
Nota ibi plura de prelato vel predicatore malo.
Circa actum predicationis attendenda ſunt quatuor.ſ.tempus locus: modus ꝛ qualitas auditorum ver. Tertium eſt.
Secreta fidei infidelibus ſunt celanda ver. Item qualitas.
Quid de his qui hoc in predicatione non ſeruant ibidem verſic. Si contra.
Quid ſi ſubditi ex predicatione non corriguntur ibidem verſic. Si contra.
Quere correctio. Scientia.

P Redo. Quid ſit predo lib.ij.tit.v.de raptoribus. queſtione.vij.deinde quero.
Que ſit predonis pena.q.viij.c.

P Relatus. Quales debẽt eſſe prelati quibus cõmittitꝰ regimen animarũ lib.iij.tit.j.de qualitate ordi.q.j.
Utrũ liceat prelato propter aliquã perſecutionẽ corporalem deſerere gregem ſibi cõmiſſum lib.iij.titu.xxxiiij. de penitentia ꝛ remiſſione.q.cclxxxviij.c.
Utrum melius ſit prelatis ſollicitari circa multiplicationem temporalium aut inſiſtendo cure paſtorali habita diſpenſatione. queſtione cclxxxix.c.
Quere. Correctio. Percuſſio. Epiſcopus. Uiſitatio.

P Repoſitus.
Quere archidyaconus.

P Reſbyter. Quid ſit de officio preſbyterorũ. Et quã poteſtatem habeãt lib.iij.tit.xxvij.de differentijs offi. queſtione.x. Quid de officio.
An preſenti epiſcopo debeat preſbyter dare benedictionẽ ibidẽ.

P Reſcriptio. Quid ſit preſcriptio. Quid vſucapio. Et que horũ differentia lib.ij.tit.v.de raptoribus.q.cxxij. Quero ergo.
Que res preſcribi poſſũt. Et que non.q cxxiij.c.
De ſpeciebus preſcriptionũ q: alia longi tẽporis alias lõgiſſimi tẽporis. Et quãto tẽpore preſcribitur.q.cxxv.que ſint.
Que exiguntꝰ ad complendã preſcriptionẽ q: iiij.ſ. Continuatio poſſeſſionis. Bona fides. Iuſtus tit.ꝛ qḋ res nõ ſit vitioſa. q. cxxvj.c. Nota ibi horũ plenã expoſitionẽ. De hoc etiaꝫ in additionibus.c.q. Item circa.
Qualiter interrumpitur preſcriptio. q.cxxvij. Deinde.
Quedaꝫ ſunt tempora in quibus nõ currit preſcriptio nec interrumpitur ſed dormit.q.cxxviij. In quibus caſibus.
Utrum aliquis poſſit propria autoritate retinere qḋ de iure non preſtitit licet diu ſoluerit ibidem in fi.

Quando incipit currere preſcriptio.q.cxxix.e.
Utrum abrogate ſint leges que admittūt preſcriptionem cū malafide.q.cxxx.Cum vt ex predictis.
Quid ſit poſt cōpletam preſcriptionem cum debitis conditionibus incipit.quis malam habere fidem.q.cxxj.Pone.
Quid fiet cum aliquis dubitat an res ſit ſua ⁊ habet iuſtam cauſam dubitationis.q.cxxxij.e.
Quid ſi prelatus habet cōſcientiā rei aliene ſed eccleſia habet bonam fidem.q.cxxxiij.e.
Quod conſiliū dabitur ei ꝙ ante cōpletā preſcriptionē percipit illū a ꝙ emit nō fuiſſe dñm nec habuiſſe ius vēdēdi.q.cxxxiiij.e.
Qualiter iurabit iſte de calumnia cum ſciat ſe malafide poſſidere.q.cxxxv.Item in predicto.
Quid ſi aliquis tempore preſcriptionis habeat conſcientiam rei aliene ſed poſt per dicta aliquorum vel alijs indicijs deponit illam conſcientiam rei aliene.Nunquid per illam erroneam conſcientiam interrupta eſt preſcriptio.q.cxxxvj.e.
De preſcriptione decimarum ⁊ an ſit neceſſe allegare titulū li.j.titu.xv.de decimis.q.x.vtrum decime.
Limites parrochiarum⁊ epiſcopatuum nō preſcribuntur ibidē.
Preſumptio.
Utrum preſumptio ſit peccatum lib.iij.tit.xxxiiij de peni ⁊ remiſ.q cxxij.e.⁊.q.cclxv.e.
Primas.
Quere archiepiſcopus patriarcha.
Primitie.
Quid ſit primitia li.j.tit.xv.de decimis prī.rob.q.xlvj.e.
Utrum homines teneantur ad ſoluendas primitias.q.xlvij.e.
Cui dande ſint q.xlviij.e.
Quanta debeat eſſe.Et quid de conſuetudine vbi nihil ſoluitur queſtione.xlix.e.
Principem negligentem ⁊ inutilem ad regimen:eccleſia deponere poteſt lib.j.titu.v.de hereticis.q.xiij.que pena.
Priuilegium.
Quid ſit priuilegium ⁊ vnde dicat̄ lib.ij.tit.v.de raptoribus.q.clix.Primo ergo.
Ad quid prodeſt cui aliquid per priuilegium cōceditur qđ cōpetit iure cōmuni q.clx.e.
Quot ſint ſpecies priuilegiorum ⁊ quantum qđlibet priuilegiū ſcđm ſui naturam valeat.q.clxj.e.
Quis poſſit priuilegiū concedere ⁊ cui.q.clxij.e.
Quis poſſit priuilegium interpretari.Et qualiter ſit interpretandum.q.clxiij.e.
Quando vnū priuilegiū preiudicet alteri ibidem qualiter tamen itatur.q.clxiiij.
Quando priuilegium debeat reuocari ibidem.
Quid ſi ſuperior confirmat priuilegium inferioris ibidem.
De amiſſione etiā ſeu renunciatione priuilegij habes aliqua in additionibus.e q.circa renunciationem.
Quid ſi allegatur,⁊ oſtenditur priuilegium ſed is cui oſtenditur non acquieſcit.q.clxv.Sed quid ſi.
Priuilegia dicta conceſſa ſunt a deo quedā a papa quedā ab imperatoribus.lib.iij.titu.xxxiij.de ſenten.excōmu.q.xxxiiij.In quibus caſibus.v.a deo.
Quanto tempore vel quotiens quis faciens contra priuilegiū amittat illud in poſterū lib.j.tit.xv.de decimis queſtione.xiiij.Item quero.
Quando priuilegia large vel ſtricte ſint interpretanda li.iij.tit.xx.de filijs presbyterorum.q.xij.quid ſi diſpenſetur.
Quere.Exemptio.Conſeruator.
Probatio.Probationē facit ſcriptura librorū antiquorum vel in columna aliqua lib.ij.titu.v.de rap.q.clxxvij.Quero ergo in ſi.
Quere renunciatio.
Procuratio.Epiſcopus cū viſitat vel cū cōſecrat eccleſiam poteſt exigere procurationē moderatā lib.j.tit.j.de ſymonia.q.x.vtrum in aliquibus.Quere viſitatio.
Profeſſio.
Quere votum.Religio.
Promiſſio.Quid de his qui aliquid promittunt ⁊ poſtea non ſoluunt lib.j.tit.x.de mendacio.q.ix.e.
Nota ibi quando tenetur homo implere promiſſum ⁊ quādo non tenetur.
Nota etiam ibi de obligatione que fit nudis verbis.
Prudentia carnis.Utrum prudentia carnis ſit peccatum.Et an ſit peccatū mortale lib.iij.tit.xxxiiij.de pe.⁊ re.queſtione.cxxxj.e.
Publice honeſtatis iuſtitia.Quere honeſtas.
Pudicitia.Circa que cōſiſtit pudicitia:⁊ in quo differat a caſtitate li.iij.tit.vj.de pudicitia ordi.q.j.Circa hanc.
Puer.Quere religio.
Pupillus.
Quere tutela.Reſtitutio.
Purgatio.Quid ſit purgatio.Et ꝙ eius ſpecies q: quedam canonica vtilis ⁊ licita.Quedā vulgaris ⁊ illicita ⁊ hoc propter tres cauſas li.iij.tit.xxxj.de purgatione⁊ inquiſitio.q.prima.Circa hanc ⁊ ſequen.
Quid de epiſcopis ⁊ abbatib' ⁊ militibus qui hmōi iudicia purgationis vulgaris vt per duellū vel ferrū candens faciunt vel permittūt fieri in curijs ſuis.Et an contra hoc ſit publice predicandum.q.iij.quid ergo.
Qualiter circa infamatos in purgatione ſit procedendū.q.iiij.vt ſequentia ⁊.q.vj.Qualiter.
Cum quot ⁊ cū quibus perſonis ⁊ qualiter infamatus ſe purgare debeat.q.viij.Sed qualiter.
Que ſit forma iuramenti principalis perſone ⁊ que forma iuramenti cōpurgatorum ibidem.
Purgatio minus rite facta vel vulgaris fidem non facit ibidem verſicu.Nota etiam.
Duo ſunt caſus in quibus non debet recipi purgatio ſcʒ cū crimen eſt notoriū ⁊ cū accuſator offert probationem ibidem.
Qualiter quis reſtituendus eſt fame poſt purgationem ibidem ver.Sequitur.
Si aliquis ſoli iudici ſuſpectus eſt an poſſit ei iudicere purgationem.q.ix.Sed quid.Quere duellum inquiſitio.
Purgatoriū de grauitate ignis purgatorij lib.iij.tit.xxxiiij.de pe.⁊ re.q.clxij.quid ergo.Quere ſuffragium.
Purificatio.
Quere debitum coniugale.
Puſillanimitas.Utrū puſillanimitas ſit peccatū lib.iij.titu.xxxiiij.de pe.⁊ remiſ.q.clxix.e.
Queſtor.De queſtoribus libro.iij.titu.xxxiiij.de peniten.et remiſ.,q.cxciij.Quid de iſtis.

Sequitur de litera R

Ratiocinia.Quod obligat' ratiocinijs nō ſit recipiendus ad religionē lib.j.titu.viij.de voto.q.lxiiij.Deinde quero ver.qđ dictum eſt.
Quando obligat' ad ratiocinia puta tutor.Curator ⁊ procurator poſſunt promoueri vel non lib.iij.titu.xvj.de curialibus nō ordi.queſtione.iiij.de his quero.
Utrum iuramento obligatus ad aliquā ſummā pecunie ſoluendam vel ad ſcribendū libru3 vel ad aliquid ſimile poſſit ordinē ſuſcipere vel monaſterium intrare.q.v.Pone.
Quid de poteſtate vel conſule qui iuramento tenet̄ regere ciuitatem per annum.Nunquid poteſt intrare religionē.q.vj.e.
Rapina.Quis dicatur raptor li.ij.tit.v.de raptoribus.
Que ſit pena raptoris rerum.q.iij.e.
Utrū rapina ſit grauius peccatū ꝙ̄ furtū q.iiij.Quero etiā.
Multa de rapina ⁊ furto.quere reſtitutio.
De rapina per ſimile quere furtum.
Specialiter que pena piratarum ⁊ eorum qui ſpoliant itinerantes vel naufragantes lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten.excō.q.xxxiiij.in quibus caſibus ver.Tertius caſus eſt contra illos.
Quere clericus.Naufragium.Tallia.Bellum.Reſtitutio.
Raptus.Quid ſit raptus.Et quot modis cōmittit̄ li.ij.tit.v.de raptoribus.q.j.Primo ergo.
Nota ibi differentiā inter fornicationē:ſtuprū:adulteriū.inceſtū ⁊ raptum.
Que ſit pena raptoris mulierum.q.v.e.
Rapta cum raptore poteſt contrahere ſi vult ibidem.
Quid ſi princeps cōmittit iudici eccleſiaſtico poteſtatē puniendi hmōi raptores ibidem.
Quid de eo qui defloret virginem ſolutam.q.vj.e.

R Econciliatio. Quere conſecratio.

R E latio. Quid ſit relatio ad ſuperiorem lib.iij.de differentijs offi. queſtione.j. Quero qui ver.xxiiij. Solus cognoſcat.

R Eligio. Utrum aliquis per ſe poſſit nouā religionem adinuenire libro.j.tit.vij.de apoſtatis.q.xxv.e.

De religioſis qui multa ſtatuta ſue regule nō ſeruant ex prelatorum diſſimulatione libro primo titulo.viij.de voto.queſtione. xiij. Quero ſpecialiter.

De tranſitu impuberum ad religionem.q.xxx. Quid iuris.

Qualiter reſtituenda ſint que religioſi propter opus carnale dederunt vel acceperunt libro ſecundo titulo.v.de raptoribus.q. xx. Specialiter etiam ꝛ ſequenti.

Religioſi electi vel fugitiui qui non poſſunt obtinere reconciliationem qualiter ſe habere debeāt libro primo tit.vij.de apoſtatis.q.xvj.quid de his ꝛ libro.iij.tit.xxviij.de tranſitu clericorū queſtione.ij. Qualiter ver.dicit hic glo.

Quid ſi religioſi recipiant aliquē excommunicatū vel ſi ipſi ſunt excōmunicati. Quere excōmunicatio.

Utrum monachus eccleſie ſeculari prefectus teneat̄ ſeruare ſtatuta ſui ordinis in titulo de tranſitu cleri.q.iij. Sed nunquid.

Quid de religioſis qui promouent̄ in epiſcopos.queſtione quarta. Quid ergo.

Utrum illi qui nō ſunt excōmunicati in obſeruātia preceptoꝝ debeant ingredi religionē.q.v.quia mentio.

Utrū liceat aliquos voto obligare ad religionis ingreſſum queſtione.vj.e.

Utrum illi qui obligati ſunt voto ad religionis ingreſſum teneātur intrare.q.vij e.

Quid ſi illi nolunt talem recipere ibidem.

Utrum per religionis ingreſſum conſequatur quis remiſſionem omnium peccatorum.q.viij.e.

Utrum ille qui vouit religionem ingredi teneatur ibi ꝑpetuo remanere.q.ix.e.

Uouens ſimpliciter intelligitur ſe deuouere regule illius in cuius manibus facit profeſſionem ibidem in fi.

Quid iuris de eo qui non metu ſed dolo vel ex falſa cauſa intrauit religionem.q.x.e.

Utrum pueri ſint recipiēdi in religione. Et an ſe voto poſſint obligare.q.xj.e.

Utrum propter obſequia parētum debeant aliqui detrahi ab ingreſſu religionis.q.xij.e.

Utrum epiſcopi vel archidyaconi vel presbyteri curati poſſint licite religionem ingredi.q.xiij.e.

Utrum clericis beneficiatis religionem ingrediētibus ſua beneficia reſeruanda ſint per annū probationis.q.xiiij.e. Hoc plane expreſſum eſt de nouo iure in additionibus.e.q. Itē queritur.

Utrum liceat tranſire de vna religione ad aliam. queſtione decimaquinta e.

Nota ibi quando ſuadendū ſit tranſire de vna religione ad aliā et quando non.

Utrum monachus poſſit tranſire ad ſtatum canonicorum regularium vel econuerſo.q.xvj.e.

Utrū ille qui iam profeſſus eſt in minori religione teneatur implere votum ſimplex qd̄ emiſit de intrando maiorem religionē queſtione.xvij.e. Hoc etiam nunc expreſſum eſt iure nouo. In additionibus e.q. Queſtio etiam.

Utrum aliquis debeat alios inducere ad religionis ingreſſum. Et an liceat per munera aliquem ad fidem vel ad religionem allicere q.xviij.e.

Utrum ille qui vouit vel iurauit intrare aliquam religionem determinate licite induci poſſit qd̄ intret aliam religionem. queſtione.xix.e.

Utrū habenda ſit magna deliberatio cū cōſanguineis ꝛ amicis ante religionis ingreſſum.q.xx.e.

De comparatione religionum que religio ſit perfectior aliavtrū ſc; ea que vacat vite cōtemplatiue vel que intendit operationibus vite actiue.q.xxj. Quero etiam.

Utrum perfectior ſit religio in ſocietate viuentium vel agētium ſolitariam vitam.q.xxij.e.

Utrum periculum ſit clauſtralibus monachis ſi cura eccleſiarū ſpectantium ad clauſtrum negligatur a monachis officialibus queſtione.xxiij.e.

Quid de ruſticis qui faciunt hoſpitalia mutant habitum ꝛ accipiunt ſignum certum ꝛ aliquam hoſpitalitatem exerceant habent tamen vxores ꝛ proprium. Nunquid tales vere cenſentur religioſi ꝛ nūquid eccleſia debet eos defendere ſicut perſonas eccleſiaſticas.q.xxiiij.

Nota ibi generaliter que perſone cenſentur religioſe vel non.

Utrum ille qui reliquit conſortium ſpirituale ſiue religionem ſiue eccleſiam ſecularem recuperet bona que ibidē ſecū contulerat.q.xxv. Item queritur.

Utrum religioſus ſemper peccet mortaliter tranſgrediendo ea que ſunt in regula lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten.precep.diffi. ꝛ ex cōmuni.q.xxv.e.

Nota ibi de forma profeſſionis et quis modus profitendi ſit tutior.

Utrum religioſus eodem genere peccati grauius peccat q̄ ſecularis.q.xxvj.e.

Religioſus portans alium habitum extra clauſtrū excōmunicatus eſt.queſtione.xxxiij. In quibus caſibus verū. Quintus cōtra religioſos.

Utrum liceat excōmunicatum recipere ad religionem. Et an receptus abſolui poſſit ante profeſſionem.

Utrum occaſione religionis ſint pretermittenda pietatis officia in parentes. Et an religioſi teneantur etiam de clauſtro exire ad ſubueniendum parentibus in neceſſitate cōſtitutis libro tertio titulo trigeſimoquarto de penitentia ꝛ remiſſ.q.cclix.e.

Quid ſi monialis confitetur ſe eſſe vxorem alicuius qui repetit eam libro quarto titulo decimono. Qualiter vel quando ꝛc. q. ix. Sed nunquid.

Religioſi non poſſunt ſimul preeſſe pluribus prioratibus vel eccleſijs. Et quid ſi contra fecerint. In additionibus libro tertio titulo decimotertio qd̄ ordinandus ſit do.ſue bene prepo.queſtione. Item e.titu Cum ſingula.

Nō poſſunt officia vnius monaſterij per monachos alterius monaſterij gubernari. Et quid ſi cōtra hoc factum fuerit in additionibus ibidem ver. Et infra addit.

Utrum religioſi ſuccedant parentibus in hereditatem libro tertio titulo decimoſexto de curialibus non ordi. queſtione quinta. Pone ver. Si vero.

Quere votum. Monachus. Obedientia. Tranſitus. Matrimonium. Abſolutio. Ratiociniū. Diſciplina. Epiſcopus. Manus. Apoſtata. Seruus infidelis. Diuortium. Ordo.

R Eliquie. Quid iuris ſit de reliquijs ꝛ veneratione ſanctoꝝ libro primo titulo decimoquarto de immunitate eccleſiarum. queſtione vigeſimaſecunda circa finem.

Reliquie antique extra capſam non oſtendātur: noue reliquie non ſint in veneratione publica ſine autoritate pape: ne permittantur homines circa eas decipi. Emere vel vendere reliquias. Symoniacū eſt. hec omnia ibidem.

De apoſtolis ꝛ quibuſdam ſanctis debet fieri feſtū duplex ibidē.

Reliquias furtim ſubtrahere ſacrilegium eſt. queſtione. xxiij. Quero etiam.

Cuius autoritate corpora ſanctorum de loco ad locum ſint trāſferenda.q.xxiiij.e.

Que attendenda ſunt in canonizatione alicuius ſancti.q.xxv.e.

Quid de his qui portant reliquias ſanctoꝝ ad collū lib.j. tit.xj. de ſortilegijs.q.xvj.e.

R Emiſſiones. Quere indulgentia.

R Enunciatio. Quid ſit renunciatio li.iij.tit.xxvj.de electione poſt.ꝛc.q.xxiij.e.

Que poſſunt renunciari ꝛ que nō.q.xxiiij e.

Nota ibi qd̄ ius publicū dicitur multis modis ꝛ quādo ei poſſit renūciari vel non.

Quid ſi clericus de facto renunciat priuilegio ſuo de foro reſpōdens corā iudice ſeculari q.xxv.e.

Qui renunciat voci ſue in electione poſtea pōt reſumere in nōdum factis.q.xxvj. Quero etiam.

Quid ſi creditor pactum fecit qd̄ debitor non poſſit probare ſo-

lationes niſi per ſcripturam renunciano probationi per teſtes. queſtione.xxvij.quid de pacto.
Utrum renunciatio iuris poſſit fieri in futurum. queſtione vigeſimaoctaua.c.
Quid ſi quis renunciat omni iuri competenti ⁊ competituro literis impetratis ⁊ impetrandis.q.xxix.Quid ergo.
Quid de iuribus non ſcriptis.q.xxx.c.
Nota ibi de eo qui renunciat inſtrumentis vel vendit literas.
Quis poteſt renunciare.q.xxxi.c.
An renuncians penitere poſſit ibidem.
Renunciare poteſt quis per ſe ⁊ per alium ibidem.
An papa poſſit papatui renunciare in additionibus eadem queſtione de materia.
Quid de eo qui renunciat minori prebende vel dignitati vt habeat pinguiorem. In additionibus ibidem.
Qualiter debet fieri renunciatio.q.xxxij.c.
Renunciaturus iuri ſuo prius de hoc certificandus eſt ibidem.
Tacite fit renunciatio multis modis ibidem.
Cui facienda ſit reſignatio vel renunciatio.q.xxxiij.e.
Nota ibi de reſignatione beneficiorum ⁊ qualiter epiſcopus vel alius qui male intrauit reſignare debet dignitatem etiã ſi nõ poteſt habere ſuum ſuperiorem.
Ex quibus cauſis petẽda vel etiam admittenda ſit ceſſio ſeu beneficiorum.renunciatio.q.xxxiiij.c.
Quis ſit effectus renunciationis.q.xxxv.c.
Renuncianti eſt competens promiſſio facienda ibidem.
Reſidentia.
Quis clericus teneatur reſidentiam facere libro primo titulo.vij.de apoſtatis.q.xxvi.Quis clericus.
An omne beneficium requirat reſidentiam ibidẽ.
Qualiter clericus in beneficio debeat reſidere.q.xxvij e.
Que ſunt que excuſant non reſidentem.queſtione.xxviij. c.⁊ ſequenti.
In quibus caſibus poteſt quis ſine peccato per vicarium deſeruire.q.xxx.c.
De hoc nota ibi plures caſus.
Reſignatio.Quere renunciatio.
Reſtitutio.
Quando vel quantum reſtituere teneãtur qui ſequunt raptores ad predam capiendam vel qui inducunt ipſos tyrãnos ad rapiendum ⁊ hoc conſilio adulatione vel detractione aut ſimili. Et generaliter qui ſunt ad reſtitutionem obligati li.ij.tit.v.de rapto.q.lxiiij.Quero ergo.
Uide ibi expoſitionem illorum verſuum. Juſſio conſiliũ ⁊c.
Quid ſi principalis vel etiam aliquis alius eorum qui tenentur in ſolidum ſatiſfecerint de toto dãno dato. Nunquid alij liberantur.q.lxv.Sed quid.
Nota ibi quis dicatur principalis in facto.
Poſt reſtitutionem damni petenda eſt remiſſio de iniuria ibidẽ in fine.
Quid ſi plures fuerunt raptores quaſi pares nec vnus alium induxit.q.lxvj.c.
Quid de his ad quos peruenit aliquid de preda vel qui inde comedunt vel bibunt vel predicatores vel familia.q.lxvij.c.
Quid faciet vxor vel familia raptoris ſi nõ habetur ſpes de correctione eius vel videt virum vergere ad inopiam. queſtione.lxviij.Quid ergo.
Si aliquid emitur cũ re rapta an poſt communionẽ de hoc liceat comedere ibidem.
Quid ſi rapina cum rebus iuſtis permixta eſt ibidem.
Quid de his qui emerunt de rapina vel furto bona vel malafide.queſtione.lxix.c.
Reſtituenda eſt res ablata cum omnibus fructibus ibidẽ.
Utrum fur ⁊ raptor deducant expenſas ibidem.
Quid ſi principalis ſeu primus raptor vel emptor reſtituit plene rei eſtimationem cum toto intereſſe. Nũquid ceteri qui emerunt vel dono acceperunt liberantur.q.lxx.c.
Emptor furti vel rapine malafide non poteſt petere precium nec a venditore nec a domino.q.lxxi.Sed nũquid ⁊.q.lxxiij. quid de emptoribus in fi.
Quid ſi contra ſupradictam rei aliene reſtitutionẽ faciendã aliquod ſtatutum fieret ibidem.ſ.q.lxxi.
Quid de emptore bone fidei ⁊ de expenſis factis durante bona fide.q.lxxij.c.⁊ ſequenti.
Quid ſi emptor bonefidei non inuenit dominũ cui reſtituat ibidem ſcʒ.q.lxxiij.
Quid de his qui emerunt de preda vel furto ignoranter. Et an tunc poſſit repetere precium.q.lxxiij.quid de emptoribus.
Cui ⁊ qualiter reſtituenda eſt res rapta vel furtiua. queſtione lxxiiij.c.
Nota ibi qð ſemper reſtituitur ei cui ſubtractum eſt.
Quid ſi res rapta vel furtiua pereat vel ſi fuerit emendata.queſtione.lxxv.c.
Qualiter vel quantum reſtituet qui impediuit aliquem a conſecutione alicuius beneficij.q.lxxvij.Quero etiam.
Quid de eo qui aliquem ex odio eligit ad aliquam dignitatem. queſtione.lxxviij.c.
Quid ſi aliquis fraudauit aliquem re ſua cum plus valet ſecundum cõmune forum poſtea cum minus valeat vult reſtituere eandem numero vel ſpecie q.lxxix.c.
Qualiter ſatiſfiet pro his qui reſtitui non poſſunt vt mutilatio membri ⁊ hmõi.q.lxxx.c.
Qualiter reſtituet qui ſemina agri alterius effodit vel qui alteri infert damnum per hoc qð non ſoluit debitum ſuo tempore queſtione.lxxxi.c.
Utrum homo teneatur ſtatim reſtituere.q.lxxxij.vtrum ille.
Quid ſi is cui reſtitutio facienda eſt abſens eſt vel neſcit vbi ſit queſtione.lxxxiij.quid ſi ſciatur.
Quis modus vel forma ſeruabitur circa reſtitutionẽ faciendam in iudicio anime.q.lxxxiiij.Generaliter.
Quid ſi ignorantur ſpoliati ibidem.
Nota ibi qualiter diſtribuẽda ſit vaga reſtitutio. Itẽ de hoc duabus queſtionibus ſequentibus.
Quãdo vaga ſiue incerta reſtitutio diſtribuenda ſit per confeſſorem ⁊ quando reſeruãda epiſcopo.queſtione octuageſimaquinta.quero etiam.
Quid fiet cum debitor non eſt ſoluendo.q.lxxxvj.c.
Nota ibi qð homo tenetur reſtituere vſqʒ ad mendicam paupertatem vel cedere bonis ⁊ tunc de incertis ſiue vagis reſtitutio nibus minari poteſt.
An ſit neceſſaria reſignatio in manus penitentiarij ibidẽ in fi.
Quid de his qui promittũt in manus confeſſoris qð quid dabũt vel placabunt damnificatos ſperantes id fieri cum modico vel cõmittunt ſe graue aliàs non facturi niſi ſcirent vel ſperarent ſibi aliquid relaxari ⁊ hmõi.q.lxxxvij.quid ergo.
Nota ibi de his qui dicunt ſe non poſſe ſoluere et tñ ſuperfluas faciunt expenſas.
Quid cum creditores vel ſpoliati ſunt plures ⁊ cuʒ petit dilationem qui no eſt ſoluendo inter ſe diſcrepant q: aliqui volũt dare dilationẽ alij nõ.q.lxxxviij.c.
Quid ſi debitor non poteſt induci vt ſtatim dilationeʒ reſtituat nec is cui debetur poteſt induci ad dãdam dilationem. queſtione.lxxxix.Sed quid.
Nota ibi an confeſſor poſſit aliquam dilationem concedere.
Quid ſi non poteſt totum ſoluere ſed partẽ nunquid poteſt gratificare qð vni ſoluat in ſolidũ vel tenetur ſingulis ſoluere pro rata.q.xc.quid ſi debitor.
Cui prius vel poſterius ſit ſoluendum inter eos quibus quis tenetur ibidem.
Quo ordine ſoluendũ ſit creditoribus ⁊ legatarijs.q.xciij.c.
De hac materia quere plura. Heres vel hereditas.
Quid de his qui formam ſupradictam circa reſtitutionem ſiue certa ſit reſtitutio ſiue vaga ⁊ incerta nolunt obſeruare queſtione.xcviij.c.
Qualiter confeſſor ſe habere debeat circa raptores ⁊ alios debitis inuolutos ⁊ qualiter iniuriantes placare debent leſos.queſtione.xcix.c.
Utrum aliquis poſſit propria autoritate retinere qð de iure nõ preſtitit licet illud diu ſoluerit.q.cxxviij.in quibus.
Quando illi qui male recipiunt bona eccleſie a perſonis eccleſiaſticis teneantur ad reſtitutionem. Et quibus ⁊ qualiter debent reſtituere.q.xviij.c.
Quid iuris generaliter de his q̃ quis turpiter ſiue per aliquod illicitum acquirit

illicitã acquirit. Et quando poſſit retinere vel nõ. Et quando in pias cauſas erogabit.q.xix. Quero etiam.

Quid fieri debeat de eo qd̃ mulier vel vir recipit pro opere carnali.q.xx. Specialiter.

Regularis perſona qualiter reſtituet id qd̃ recipit p opere carnali vel furtum aut rapinã.q.xxi. Sed nunquid.

Cum quis non poteſt reſtituere an teneatur petere veniã vel dilationem.q.xxiij. Sed cum.

Quere. Clericus. Bellũ. Adulterium. Tallia. Dominus. Furtũ. Uſura. Satiſfactio. Dos. Heres.

Reſuſcitatus a mortuis que ſacramẽta debeat iterare et q̃ nõ et an poſſet repetere vxorem ſuam quere Sacramentum.

Reuelatio.

Cum precipitur furtum vel aliquod dãnum reuelandum ſub pena excõicationis qualiter illi qui de hoc aliquid ſciũt debeant procedere in reuelando lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten excõi. queſtione.lxi.quid de excõicationibus et ſequenti.

Cum quis tenetur reuelare debita alicuius vel depoſita apud ſe vel non lib.iij.titu.xxxiiij.de peniten.et remiſ.q.lxviij.quid ſi aliquis.

De reuelatione eorum que interdum dicuntur ſub ſigillo cõfeſſionis quere. Confeſſio.

Rigorꝫ iuris. Quere ius.

Rixa.

Utrũ rixa ſit peccatũ et quando ſit peccatum mortale libro iij.tit.xxxiiij.de peniten.et remiſ.q.cxxxvij.c.

Sabbatum. De ſabbato quere plura. Feria.

Sacramentum.

Quid ſit ſacramentum et vnde dicatur lib. iij. titu.xxiiij. De ſacramentis iterandis vel nõ, queſtione.j. Primo ergo.

De ratione ſacramenti tria ſunt ibidem.

De ſacramentis eſt tria reperire vnũ qd̃ eſt ſacramentũ tantũ: aliud qd̃ eſt ſacramentũ et res. Tertiũ qd̃ eſt res tñ ibidẽ in fi.

Quot ſunt ſpecies ſacramentorꝫ q: quedã ſunt neceſſitatis quedam voluntatis.q.iiij.c.

Quis ſit effectus ſacramentorum.q.v.c.

Talia ſunt ſacramenta cuilibet qualis ipſe accedit ibidem.

Pro occultis peccatis non poſſunt ſacramenta denegari ibidẽ.

Quid iuris de iteratione ſacramentorꝫ.q.vi.c.

Que pena iterantis baptiſmum.q.vij.c.

An tales retineant priuilegium clericale ibidem.

Nota ibi de baptiſatis ab hereticis.

A quibus miniſtris ſint ſacramenta conferenda. Et a quibus recipienda ſiue ſint boni ſiue mali.q.viij.c.

Quid cum dubitatur de collatione alicuius ſacramenti.ſ.baptiſmi confirmationis vel ordinis aut ceterorꝫ. queſtione.xxxviij. vtrum baptiſmus.

Qualiter dicit̃ fieri iniuria ſacramento. Et que ſacramenta iterari non debent.q.lj.vtrum iterari.

Reſuſcitatus a mortuis que ſacramenta iterare debeat vel non ibidem.

Qd̃ inter ſacramenta ſit excellentius.q.cxxxviij. Itẽ quero.

Quid de eo qui recipit ordinem vel aliud ſacramentũ cũ peccato mortali li.iij.tit.xxij.de etate ordi.q.xxij. De dignis admittẽdis in fine.

Quere interdictum.

Sacrilegiũ. Quid ſit ſacrilegiũ. Et vnde dicat̃ lib.j.titu.xiij. de ſacrilegijs.q.j.c.

Quibus modis cõmittitur ſacrilegiũ.q.ij.c.

Quando grauius ſit peccatũ ſacrilegij et quãdo minus graue.q. iij. Quantum ad diuerſas.

Que pena ſacrilegij.q.iiij.c.

De effractore vel incendiario eccleſie quere excõicatio.

Quere emunitas.

Sagittarius. Quando conceſſum ſit vel prohibitũ exercere hanc artẽ li.j.tit.iiij.de ſagittarijs.q.j. Quero ergo.

Que ſit pena exercentiũ hoc officium.q.ij.c.

An tales ipſo facto ſint excõmunicati vel excõmunicandi ibidẽ.

Sarracenus. Qui dicuntur ſarraceni et vnde li.j.tit.iiij.de iudeis et ſarracenis.q.ij.c.

Utrum ritus gentilium ſint tolerandi.q.xv.c.

Quid de his qui tempore treuge auferunt ſarracenis bona ſua queſtione.xxiij.c.

Mittentes ſarracenis arma vel alia ſubſidia quibus nos impugnare poſſunt excõmunicati ſunt lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten.excõmunicationis.q.xxxiiij.in quibus caſibus.ver vndecimus.

De ſarracenis multa quere iudeus. Item quere furtum.

Satiſfactio. Quid ſit ſatiſfactio penitẽtialis li.iij.tit xxxiiij. de pe.et re.q.ci. Quero ergo.

Utrum homo poſſit deo ſatiſfacere de vno peccato ſine alio queſtione.cij.c.

Utrum ſatiſfactio taxari debeat ſcd̃m quãtitatem culpe.q.ciij c.

In quibus operibus conſiſtat ſatiſfactio q: in tribus.ſ. Oratione. Ieiunio et Elemoſyna. Et ad hec omnia alia reducunt̃ vel conſiſtit in duobus.ſ.in elemoſyne largitione et carnis maceratione.q.cv.c.

Qualiter ſeu quãdo elemoſynarum largitio ſit ſatiſfactoria pro peccatis.q.cvj.c

Triplex eſt elemoſyna.ſ.cõtriti cordis cõpaſſionis: et operis exterioris.q.cvij. Quot ſint.

In quibus conſiſtit carnis maceratio.ſ. in orationibus ieiunijs vigilijs et flagellis.q.cviij.c.

Nota ibi plura de ieiunijs et flagellis.

Quid de flagellis dei quibus in hac vita ab ipſo flagellamur Nunquid ſunt ſatiſfactoria pro peccatis.q.cix.c. Sed quid.

Cum ſacerdos interdum dicit penitenti. Quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionẽ peccatorũ vtrum ſit ſatiſfactio ſacramẽtalis.q.cx.ad pleniorem.

Utrum elemoſyna ſit magis ſatiſfactoria vel oratio vel ieiuniũ. queſtione.cxiiij.c.

Utrum reſtitutio ſit pars ſatiſfactionis.q.cxxiij.

Que pena ſeu ſatiſfactio ſit p peccatis ſingulis iniungẽda queſtione.cxxv.c.

Utrum penitentie ſint arbitrarie ibidem.

Septennis penitentia iniungitur pro mortali peccato ibidem.

Penitentia ſemper iniungẽda eſt per contrariũ reſpõdens ipſi peccato ibidem ver. Item nota.

Talis ſatiſfactio imponi debet que nõ ſit alteri preiudicialis ibidem ver. Item circa.

Nota etiam ibi multorꝫ peccatorꝫ ſpiritualem et determinatã penitentiam ſcd̃m canones.

Que penitentia ſi presbyter fornicatur. Si cognoſcit filiã ſuam ſpiritualẽ vel confeſſam. Si epiſcopus fornicatur. Et de penitẽtia ipſius mulieris. Itẽ de vitio ſodomitico cõtra qd̃ nota plura. Si ſacerdos intereſt clandeſtinis nuptijs. Qui violat votũ ſimplex qui excõmunicatus celebrat. Qui aliũ ad mortẽ accuſat iniuſte. Qui ducit alteri deſponſatam. Qui cognoſcit duas cõmatres vel ſorores. De penitentia homicide. Matricide vxoricide et parentũ qui filios opprimunt. Item de periurio et qui falſat menſurã. Si ſolenniter penitens redit ad vomitum. Qui monialem cognoſcit penitentia vtriuſqꝫ. Qui cantat miſſam et non cõmunicat. Sacerdos qui inuoluit mortuũ facris. Qui cõmittit ſacrilegiũ violando eccleſiam: criſma: calices et huiꝰ. Et parentes frangunt ſponſalia filiorꝫ. Qui ducit in matrimoniũ quas polluit per adulteriũ. Maledicus contra deũ vel aliquẽ ſanctum. Sacerdos detegens cõfitentem. Qui cõpulſus peierat vel ſcienter. Qui diſcrepat in diuino officio ab alijs. Epiſcopus q̃ ordinat inuitũ vel negligit correctionẽ. De ſortilegio. Qui videt in aſtrolabio. Si ſanguis ſtilla ceciderit. Si eucariſtiaꝫ quis euomuerit. Si ex negligẽtia mus eucariſtiã comederit vel qui alias male cuſtodit eucariſtiã vel criſma. Itẽ de incendiario. Et qui cõicat heretico ſciens vel inſciens vel in hereſim labitur. Qui cognoſcit matrẽ et filiã vel amitã. Qui cũ brutis coit. Patronus qui res eccleſie dilapidat. Qui luſtrat domũ ſuã cũ magicis. Qui iurat nõ facere pacẽ cũ proximo. De adulterio. Fornicatione. Periurio. Homicidio. Qui ſcienter rebaptizat̃. Hec omnia ſpecificantur ibidem ſcd̃m ordinem.

Que ſit falſa ſatiſfactio vel penitentia. queſtione centeſimauigeſimaſexta.c.

Quid ſi ſacerdos iniunxit alicui in penitentia qd̃ faciat celebrari miſſas. Nunquid poteſt recipere pecuniã pro his miſſis oblatam.q.cxxvij.c.

Utrum penitens expleta penitētia ſibi a ſacerdote impoſita ſit totaliter abſolutus.q.cxxviij.c.
Utrum vnus homo poſſit ſatiſfacere pro altero.q.cxxix.c.
Utrum ſatiſfactio poſſit fieri per opera extra charitatem facta. queſtione.cxxx.c.
Utrū ſatiſfactio poſſit fieri per opera in caritate inſīcta: inchoata ſed nō perfecta.q.cxxxj.c.
Utrum ſatiſfactio in mortali peccato facta per ſequentē penitētiam valere incipiat.q.cxxxij.c.
Utrum ſacerdotes poſſint facere cōmutationes ieiuniorum vel alterius ſatiſfactionis ad petitionem ipſorum penitentiū queſtione.cxxxiij.Quero etiam.
Quid ſi papa vel penitentiarius eius aut epiſcopus iniunxit penitentiam petitur modo relaxari vel mutari per inferiorē queſtione.cxxxiiij.c.
Quid ſi aliquis penitet de peccatis & cōfitet̄ ſed non vult ſubire onus penitentie.q.cxxxv.c.
Sacerdos non debet peccatorem dimittere a ſe recedere deſperatum ibidem ver.Et ſicut.
Sed quid ſi credo de aliquo qđ non faciet qđ promittit aut que iniunguntur ei.q.cxxxvj.c.
Quid de penitentia illius qui cōfitet̄ peccata ſed non vult abſtinere in futurum vel vult abſtinere ab vno ſed non ab alio. q. cxxxvij.Quid de eo.
Ad quid valent.Confeſſio.Orationes. Elemoſyne ac alia bona opera extra charitatem facta.q.cxxxviij.Ad quid ergo
De ſatiſfactione facta in peccato mortali an debeat iterari.queſtione.cxxxix. ſed quid & ſequenti.
Qualiter intelligendum ſit illud. Nō iudicabit deus bis in idipſum ibidem.ſ.q.cxxxix.
De operibus bonis factis in mortali peccato: de bonis operibꝰ factis in charitate & per ſequens peccatum mortificatis an reuiuiſcant perſequentem penitentiam.q cxlj. occaſione.
Sed quid de bonis operibꝰ factis in charitate ac poſtea per peccatum mortificatis nec perſequentem penitētiam reſuſcitatis queſtione.cxlij.c.
Utrum ei qui abſoluitur in periculo mortis ſit ſatiſfactio imponenda & quibus verbis ſit ei innoteſcenda. q.cliij.c.
Quid de his qui in fine vite penitent vel alias non complent dignam ſatiſfactionem in vita.q.cliij.Quid ergo.
Utrum pena mortis diminuat aliquid de pena debita pro peccato actuali.q.cliiij.c.
De hac materia q̄re plura. Penitentia.Oratio.Ieiuniū.Uigilie.

Scandalum
Quid ſit ſcandalū libro.iij.titu.xix.de ſcādalo perplexi.queſtione.j.Primo ergo.
Utrum ſcandalū ſit peccatum et quando & an ſit ſpeciale peccatum.q.ij.c.&.q.ſequenti.
Quando ſcandalum ſit peccatum mortale & quando veniale.q. iiij.vtrum ſcandalum.
Utrum bona ſpiritualia ſint propter ſcandalum dimittēda: et generaliter que dimittenda ſint propter ſcandalū.q.v.c.
Opera conſiliorum ſunt quandoq̧ propter ſcandalum differenda vel occultanda ibidem.
Nō debet quis eſſe facilis ad credendū ꝙ alij de bono opere ſuo ſcandaliʒantur ibidem ver.Satis etiam.
Utrum temporalia ſint dimittenda propter ſcandalum aut etiā noſtra dare teneamur propter ſcandalum euitandum.queſtione.vj.c.
Quid ſi de aliquo habente bonam conſcientiam alij ſcandaliʒētur vel malum ſuſpicantur.q.vij.Pone.
Quid ſiet cum multitudo eſt in ſcelere vel potētes. Nūquid ſunt excōmunicandi aut eſt contra eos publice predicandū.q.viij. Quero etiam hic.
Quando dici poſſit qđ populus ſcandaliʒatur quere populus.

Scientia.
Clericus ſine ordinandus debet habere triplicē ſcientiā. ſ. ſacrarum literarū ſcientiarum ſecularium. ſ.criminaliū & negotiorum ſecularium lib.iij.tit.v.de prudentia ordinis.q.j.Quero ergo.
In quibus libris vel ſcientijs liceat clericis ſtudere & ſpecialiter quibus clericis liceat audire leges vel phiſicam ibidem.
Quantam ſcientiam vel etiam experiētiam debeat habere quelibet perſona eccleſiaſtica ſcđm ſtatum & officiū ſuum.queſtione.ij.Ad pleniorem.
Nota ibi ſpecialiter quanta ſcientia ſufficiat confeſſori.
Propter ſimplicitatē nō deijcit̄ quis a beneficio obtento ibidē.
Propter illiteraturam tamen poteſt remoueri epiſcopus ibidē.
Que vocatur ſcientia competens & que ſcientia eminens ibidem ver.Scientia autem.
Quid de queſtionibus difficilibus ibidem ver.Addit.
Utrum laicus qui omnino ignorat literas recipiat caracterem ſi ordinetur.q.iij.Sed nunquid.
Utrum aliquis teneatur dimittere ſtudium theologie etiā ſi ſit aptus ad docendum alios ad hoc qđ intendat ſaluti animarū queſtione.iiij.c.
Nota ibi verū melius ſit legere & predicare in cōmuni vel alicui particulariter intendere.
Utrum licitū ſit qđ aliquis per ſe petat licentiā docendi in theologia.q.v.c.

Ciſma.
Quid ſit ſciſma. Et vnde dicatur libro.j.tit.vj.de ſciſmaticis.q.j.ver.Primo.
In quo differunt ſciſma & hereſis.q.ij.c.
Que ſit poteſtas tam hereticorum quā ſciſmaticorum. queſtione.iiij.Quero etiam.
Qualiter ſciſmatici puniuntur.q.iiij.c.
Alienationes facte a ſciſmaticis vel intruſis non valent ibidē.
Quod ſit grauius peccatum ſcʒ ſciſma vel hereſis.q.v.c.
Qualiter redeuntes a ſciſmate ſint recipiendi.q.vj.c.
Quis poſſit diſpenſare cum ordinatis ab heretico ſciſmatico vel excōmunicato.q.vij.c.
Qui innititur ordinationibus vel alienationibus factis a ſciſmaticis ipſo facto eſt excōmunicatus li.iij.titu.xxxiij.de ſenten.excōmu.q.xxxiij.In quibus caſibus ver.Quartus contra illos. Quere hereſis confeſſio.

Crutinium.Quere.Ordo.

Currilitas.Quere.Luxuria.

Ecretum.Quere.Confeſſio.Teſtis.

Edicio.
Utrum ſeditio ſit peccatum mortale lib.iij.tit.xxxiiij.de pe.et remiſ.q cxxxviij.c.

Ententia.
Duplex eſt ſententia.ſ.interlocutoria & diffinitiua. Et qualiter ferri debeant libro.iij.titulo.xxxiij.de ſententia precepti. diſſi.& excō.q.xxvij.Primo ergo & ſequenti. De hoc etiā in additionibus.c.titu.in principio.
Quando ſententia a non ſuo iudice lata teneat.q.xxviij.que dicatur in ſi.ver.Item nota.
Quid ſi duo iudices proferunt diuerſas ſententias.queſtione vigeſimanona.c.
Quis ſit effectus ſententie & an res inter aliquos iudicata alijs preiudicet.Et quando hoc.Et infra qđ tēpus ſentētia debeat mandari executioni.q.xxx.c.
Sētentie ſubleuant̄ quattuor auxilijs.ſ.per appellationē: ſupplicationē: per querelā falſi: & per in integrū reſtitutionē.queſtione.xxxj.Quero tamen.
Quid ſit ſententiam ferri a iure vel a iudice ſiue ab homine.queſtione.lxxxvj.ad intellectum.

Epultura.
Quid ſit ſepultura.Et ꝙ multipliciter accipitur.Et quādo vendi poteſt vel non li.j.titu.xvj.de ſepulturis.q.j.c.titu.
Quid ſit ius ſepulture.Et quibus eccleſijs cōpetit.q.ij.c.
In vno cymiterio plures eccleſie poſſunt habere ius ſepulture. Ibidem in ſi.
Quid ſi aliquis inducit aliquem ad promittendum vel obligandum ſe vt in tali loco eligat ſepulturam vel vt electam nō mutet.Et que pena inducentium.Et ſic eligentium.In additionibus.c.titu. In prin.
Nota etiā qđ pactū preiudicat iuri ſepulture. In additionibus eadem.q.circa materiam.
Qui prohibentur in cymiterio ſepeliri.q.iij.c.
Qui de cymiterio exhumulandi ſunt vel non.Et quid tunc fieri debeat ibidem.

Cul cōs

Cui cōmunicamus viuo et mortuo et ecōuerſo ibidē.
De hereticis non ſepeliendis. In additionibus in tit. de hereticis.q.xij.Quicunq.
Quid ſi dubitetur de cadauere an ſit chriſtiani vel pagani aut excōmunicati.q.iiij.c.
Quid de ſuſpenſis an ſepeliendi ſint vel non.q.v.c.
Quid de raptore manifeſto ſeu violatore eccleſie publico q̄ vſq ad extremā penitentiā differunt nec cautionē preſtare poſſunt de ſatiſfaciendo.q.vi.c.
Utrū mulier pregnans ſepeliri debeat in cymiterio vel excidi debeat partus.q.vij.c.
Apud quā eccleſiam defunctus debeat ſepeliri.q.viij.c.
Ubi ſepeliri debeant qui ex promiſſione electi elegerūt ſepulturam. In additionibus.c.tit.in prin.
Electio ſepulture in alio loco etiam minus religioſo nō pōt impugnari in additionibus.c.q.ſ.viij. De materia.
Quando religioſi poſſint eligere ſepulturā vel non et vbi ſint de iure ſepeliendi. In additionibus ibidem ver.itē.c.titu.De hoc etiam in ſumma.c.q.in fi.
Utrū patres poſſint filijs eligere ſepulturā.q.ix.c. Et expreſſius eſt in additionibus.c.q.materia.
Ubi ſepeliri debeat qui decedit nulla ſepultura electa.q.ix.c.De hoc etiam in additionibus.c.q.
Nota ibi in additionibus de his qui ad tēpus manent extra ciuitatem vel caſtrum.
Ubi alienigena vel viator ſepeliri debeat ibidē in ſumma et in additionibus.
Quid de ſepultura vxoris.q.xi.c.Et in additionibus.c.q.verſ. mulier autem.
Quid de eo qui recipit ad ſepulturā corpus alicuius in caſu non conceſſo.q.xij.c.
Quid ſi proprius ſacerdos ipſum qui alibi elegerat ſepeliri violenter rapuerit vel totus conuentus vel maior pars in hoc culpabilis fuerit.q.xiij.c.
Quando quis dicatur tranſtuliſſe domiciliū ita q̄d factus ſit de iuriſditione alterius.q.xiiij.c.
Quid iuris ſit de canonica portione cū alibi eligit̄ ſepultura. q.xv.Deinde quero.
Etiam loca exempta dant canonicā portionē ibidem.
Ad quem pertinet petitio canonice portionis ibidē.
Quid iuris de his que obueniunt in ſepulturis regum et huiuſmodi perſonarum ibidem.
Cum quis dimiſſa ſepultura patrum eligit alibi ſepeliri parrochiali eccleſie debet̄ canonica portio ibidem in fine. Et in additionibus.c.q.xv.circa.xv.
Quid ſi nō apparet cōſuetudo de quātitate canonice portionis queſtione.xvi.c.
Quid ſi ſit conſuetudo q̄d nihil detur.q.xvij.c.
Quid ſi aliquis in vita ſua percepit ſacramenta in vna eccleſia et in alia eccleſia eſt ſua canonica ſepultura vel quid ſi in capella audiuit diuina et in baptiſmali eccleſia percepit ſacramēta que iſtarū eccleſiarū habebit canonicā portionē. Si ſibi alibi elegat ſepulturam q.xviij.c.de hoc tamen vide in additionibus. c.q. circa.xv.et.xviij.q.
De quibus rebus erit canonica portio deducenda.q.xix.c.
Nota ibi de priuilegijs quorundā religioſorū circa hoc.
Quid de quibuſdā religionibus vbi conſuetudo eſt q̄d eccleſia parrochialis requirit tertiā partē de omnibus mobilibus que moriens poteſt legare et ſacerdos precipit morienti q̄d reuelet ei omnia mobilia ſua.q.xx.c.
Quid ſi quis reliquit eccleſie parrochiali parum illi autem eccleſie in qua elegit ſepulturam reliquit multū.q.xxi. Pone q.
Quid ſi in propria eccleſia elegit quis ſepulturam et nihil ei reliquit alijs aūt eccleſijs multa legauit.q.xxij.c.
Cum populo excreſcente noua conſtruitur eccleſia q̄tum petet pro canonica portione.q.xxiij.quid cū populo.
Quid de his qui eligunt ſepulturā apud aliquā religionē facto inde publico inſtrumento iuramento etiā roborato. Nunquid poterāt poſtea alibi eligere ſepulturam.q.xxiiij.c.De hoc etiā in additionibus.c.tit.in prin.
Nota ibidem in ſumma de his qui alliciunt ad ſepulturā vel qui ſymoniace eligunt.
Quid ſi aliquis inuita ſua intrat religionē illam in qua elegerat ſepulturam. Nunquid tenebitur ad canonicā portionem.queſtione.xxv.c.
Quid de leproſis qui intrant domos leproſorum. Nunquid dabunt canonicam portionem.q.xxvi.c.
Quid ſi aſſumatur aliquis in cōfratrē alicuius loci religioſi bonis ſuis retentis nec oblatis et ibi ſepeliatur.q.xxvij.c.
Quid ſi nouitius infra tempus probationis moritur. Nūquid dabit.q.xxviij.Quid ſi quis.
Quid ſi infirmus in vna parrochia facit ſe mutari in aliam parrochiam et moritur de illa egritudine.q.xxix.c.
Quid de ſymonijs que cōmittunt̄ in ſepulturis quere ſymonia.
Quis teneatur facere funeris expenſas.q.xxx.Quero etiam.
Que intelligantur impenſe funeris ibidem.
Quid iuris de his qui morientē moleſtant aut funeri iniuriantur.q.xxxi.c.
Quid ſi aliquis precipit corpus ſuum non ſepeliri.queſtione trigeſimaſecunda.c.
Quere. Conſecratio. Eccleſia.
Seruus.
De voto ſeruorum generaliter. Et qualiter ſeruus ad religionē recipi debeat lib.i.titu.viij. de voto.q.lxiiij. Deinde quero.
Nota ibi differentiam ſeruorum q: quidam dicuntur coloni alij originarij alij aſcriptitij.
Quid ſi ſeruus recipitur ad profeſſionē ante triennū q̄d expectari debet.q.lxv.c.
Quid ſi ſeruus ſine voluntate dn̄i profeſſus et ei reſtitutus poſtea fuerit manumiſſus.q.lxvi.c.
Quid de voto peregrinationis facto a ſeruo. q.lxvij.c.
Qualiter ſerui ſiue eccleſie ſiue priuati ordinari poſſunt li. iij. tit. xvij.de ſeruis non ordi.q.i.Primo ergo.
In quibus ſerui manumiſſi et ordinati remaneāt obligati patronis ibidem.
An patronus in liberto quē petit ordinari poſſit retinere ſaltem operas ſpirituales.q.ij.Sed nunquid.
Quid iuris ſi ſeruus fuerit ordinatus nō adepta libertate.q.iij.c.et duabus ſequentibus.
Infra q̄d tempus poſſit dominus ſeruum ordinatum reuocare queſtione.vi.c.
Quare ſeruus ordinatus tm̄ infra annū reuocat̄ ſed monachus infra triennium ibidem.
Quare ſeruus alicuius conſecratus redditur domino et non alia res conſecrata.q.vij.Sed quare.
Cuius parētis cōditionem debeat ſequi partus.queſtione.viij. Quero etiam.
Item de hoc lib.iiij.titu.iiij. de impedimento conditionis.queſtione.xv. Item quero.
Quid iuris de ſeruis iudeorum et ſarra.quere iudeus.
An ſeruus poſſit contrahere matrimoniū ſine cōſenſu domini libro quarto titulo quarto de impedimento cōditionis.queſtiōe viij. Item circa.
Quid ſi dominis inuitis et cōtradicentib' inter ſeruos cōtracta ſunt matrimonia.q.ix.c.
Quid ſi eodem tempore dn̄s aliquē recipiat.q.vxor petit debitū queſtione.x.Pone.
Quid ſi dominus velit ſeruum vendere in remotam regionem queſtione.xi.c.
Quid ſi coniuges ſerui habent dominos diuerſos diuerſarū regionum ita vt vir et vxor conuenire non poſſint ad opus coniugale.q.xij.c.
An ſeruitus poſſit ſuperuenire matrimonio, queſtione decimatertia.Quero etiam.
Utrum pater vendendo ſe alteri in ſeruum peccet cum per hoc filij ex ingenua vxore in quibuſdam terris fiant ſerui. queſtione decimaquarta.c.
In quibus caſibus nati ex libero ventre redigantur in ſeruitutem.q.xvi.c.
In quibus tenentur ſerui obedire dominis vel non libro tertio titulo vigeſimonono de lapſis et diſpen. queſtione decimatertia.Sed nunquid.
De coniugio etiam ſeruorum.Quere error. Quere manumiſſio, epiſcopus.Uenatio.

Simulatio.
Utrum ſimulatio ſit peccatum lib.iij.titu.xxxiij.de penitē. et remiſſio.q.cciij.c.
Utrum hipocriſis ſemper ſit peccatum mortale.q.cciiij.c.
Utrum aliquis ſimulans ſanctitatem ad honorē dei et edificatio nem proximorum peccet.q.ccliij.

Symonia.
Symoniaca hereſis obtinet inter eccleſiaſtica crimina pri mum locum lib.j.tit.j.de ſymonia in prin.
Quid ſit ſymonia.q.j.Quero ergo.
Nota ibidē diffinitionis diligentē explanationem.
Nota etiam ibi qd ſpirituale dicitur multipliciter.
Quare ſymonia dicitur hereſis.q.ij.c.
Quare ſymoniaca hereſis dicit obtinere primū locū.q.iij.c.
Quare ſymoniaci dicuntur potius a Symone qui voluit emere donum dei q̄ Giezite a Giezi qui vendidit donū dei.q.iiij.c.
Quando ſola voluntas ſiue intentio faciat ſymoniacū vel nō.q. v.vtrum ſola.
Nota ibidem q quedā ſunt prohibita q: ſymoniaca.Et quedā ſymoniaca q: prohibita et que ſunt illa.
Qualiter poſſit fieri beneficiorum eccleſiaſticorum permutatio queſtione.vj.c.
Nota ibidē de permutatione poſſeſſionum inter eccleſias.
Symonia cōmittit tribus modis ſcōm triplex genus muneris ſc; a manu ab obſequio et a lingua.q.vij.Quot modis.
Symoniaca ordinatio fit quadrupliciter.ſ.vel ex parte ordinā tis vel ordinati ſolum vel vtriuſq; vel neutrius ibidem.
Quid de ordinatione ſymoniaca precipue ex parte mediatoris. Et quid in ſimilibus de beneficij collatione.q.viij.c.
Nota ibidem.Quid iuris ſi pro mea promotione detur pecunia me contradicente vel etiam ab inimico.
Quid ſi pecuniam pro me neſciente promiſſam poſtea ſolui aut reddidi.q.ix.c.
In quibus caſibus licite aliquid dari poteſt pro ſpiritualibus queſtione.x.vtrum ſi aliquibus.Et qualiter tunc accipitur hec prepoſitio pro.Ibidē in ſi.ver.Nota etiā ſm glo.
Nota ibi qualiter intelligit cū dicitur aliquid dari pro vita eter na vel pro redemptione peccatorum.
Nota ibi de redemptione vexationis in ſi.ver.vlti.
Quid de eremitis.q.xj.c.
Quando munus ab obſequio inducat ſymoniam vel nō.q.xij.c.
Quid ſi duo ſacerdotes inter ſe cōdicunt vt cantent p ſe mutuo queſtione.xiij.c.
Quid ſit munus a lingua.Et quando i hoc cōmittatur ſymonia queſtione.xiiij.c.
Nota ibi quando preces proprie vel aliene inducant ſymoniam.
Que ſymonia ſit grauius peccatum.q.xv.c.
Utrum vendere vaſa ſacra veſtes ſacras.Cymiterium et aquam benedictam et hmōi ſit ſymonia.q.xvj.c.
Spiritualia non debent redimi nec aliqua promiſſio debet fieri pro eis poſſidendis nec tranſigi poteſt ſuper eis.q.xvij.vtrum ſponſalia.
Utrum ab ordinando vel eligendo aliqua cautio vel promiſſio pe ti poſſit.q.xviij.c.
Utrum reſignare aliquod ſpirituale pro pecunia vel pacto ſit ſy moniacum.q.xix.c.
Quid ſi quis reſignat beneficium vt alius habeat.q.v.vtrū ſo la intentio ver.q vero.
Quid ſi quis obtinens literas a ſede apoſtolica ſuper puiſione ſibi faciēda in aliqua eccleſia recipit ab ea annuā penſionē vel aliud beneficiū vt renunciet literis impetratis.q.xx.c.
Quid ſi exiguntur ea que conſueuerūt dari in collationib' quo rundam ſpiritualiū vt in receptionibus ad religionē vel in ca nonicum in cōſecrationibus epiſcopo; benedictionibus abba tum ordinationibus clerico; et ſimilibus.q.xxx.c.
Non ſunt excuſati a ſymonia dantes vel recipientes nūmos cri males ibidem in ſi.
Quid ſi cōſuetudo eſt qd canonicus de nouo receptus det capā vel aliud ſimile.q.xxxj.c.
Quid ſi alicubi ſunt diuerſa cymiteria et taxatum eſt pro quanta pecunia extraneus ponatur in cymiterio fratrū.q xxxij.c.
Quid ſi crux ſpecialis portetur ad ſunus precio dato.queſtio ne.xxxiij.c.
Quid ſi clerici conſueuerunt habere lectū vel premio vel aliquid ſimile de moriente et ante deportationem corporis faciunt pa ctum de hoc redimendo.q.xxxiiij.c.
Quid ſi aliquis dignus ordinari dat exactus ianitori vt permit tat eum intrare ad epiſcopum ad petendos ordines vel abbas ad petendum confirmationē ſue electionis.q.xxxv.c.
Quid ſi ſacerdos nō vult dare licentiā benedicendi nuptias ſub diti ſui in aliena parrochia vel licentiā cōfitendi niſi pro pecu nia.q xxxvj.c.
Utrum abſolutione ab excommunicatione poſſit pecunia exigi queſtione.xxxvij c.
Quid ſi pro iuſtitia eccleſiaſtica ſeruanda aliquid datur vel reci pitur vt quando datur aliquid epiſcopo vel alij pro reddendo iure ſuper ſpiritualibus q.xxxviij.c.
Nota ibidem q ſacerdos qui propter preces vel preciū celat pu blicum peccatum epiſcopo vel minus digne penitentē reconci liat vel dignū retardat ſymoniacus eſt.
Utrum ſacerdos poſſit miſſam cantare pro denarijs vel alia offi cia exequi.q.xxxix.c.
Nota ibi q ſacerdos ſemper debet gratis cantare.
Quid de his qui dant clericis pecuniam vt vigilent defuncto vel vt dicant pſalteria.q.xl.c.
Quid de proceſſionibus quas faciunt cōuentuales eccleſie et alie in exequijs mortuo; data vel promiſſa pecunia.q.xlj.c.
Nota ibi de ſtatutis que ſiunt ſuper talibus de hoc etiam infra queſtione proxima.
Quid ſi nullum factum ſit ſtatutum.Nūquid licet dare vel re cipere pecuniam vt quis inſerſit extreme vnctioni vel pro fa ciendo aut conſtituendo anniuerſario vel pro triceſimo vel pro celebranda miſſa de ſpiritu ſancto vel alia vel pro dicendo pſal terio vel pro oratione ad deum fundenda et hmōi.q.xlij.c.
Quid de officiātibus eccleſiam pro denarijs orarij vel anniuer ſariorum ibidem.
Quid ſi aliquis laico malicioſe electionē impedienti det aliquid vt deſiſtat.q.xliij.c.
Quid ſi ſacerdos nō velit baptiſare puerum in periculo mortis cōſtitutum niſi data pecunia.q.xlv.c.
Quid ſi iniuſte interdictus vel ſuſpenſus vel excōmunicatus det aliquid pro ſua abſolutione.q.xlvj.c.
Quid ſi eccleſia mea vel prebēda alteri fuerit aſſignata me amo to et ego pro pecunia eam recupero ibidem.
Quid ſi aliquis per hypocriſim vel ambitionē pretendens.ſ.ſpe ciem ſanctitatis ordinat' eſt vel beneficiatus.q.lxj.qd de his.
Quid de his qui ſuis cōſanguineis cōferunt beneficia gratis ſed tamen principaliter propter cōſanguinitatē vel etiam propter quamcunq; carnalē affectionem.q.lxiij.c.
Quid de his qui conferunt beneficia vt per hoc ipſi per conſe quens efficiantur potentiores ibidem.
Utrum cōmittat ſymoniā qui debitori ſuo dat aliquid ſpiritua le vt recipiat qd ſuum eſt.q.lxv c.
Cum aliqui pretextu religionis vadāt ad ſacerdotes plebanos petentes et paciſcentes vt procurent eis pecunias in parrochia ſua ita qd ſacerdoti remaneat pars tertia an in hoc committa tur ſymonia.q.lxvj.c.
An papa poſſit cōmittere ſymoniam q.lxvij.Queritur etiam.
Utrum laicus recipiens pecuniā vt decimā eccleſie reſtituat ſy moniam cōmittat.q.lxviij.c.
Quid de epiſcopis vel alijs prelatis qui fructus eccleſiarum vel alio; beneficio; vacantiū retinent per aliquot annos et poſtea conferunt retentis ſibi fructibus vel aliqua parte prouentuum queſtione.lxix.c.
Quid ſi aliquis ordinādus rogat aliquē preſbyterum vt preſentet eum ad titulū eccleſie ſue promittens ei q nunq̄ petet ibi ali quam portionē.Et quis diſpenſabit cum taliter ordinato.que ſtione.lxx.c.
Que pena ordinatori vel preſentatoris ibidem.
Symoniaci iudicant.yconomus vicedōpnus.Sindicus.Ga ſtaldus et generaliter procuratores rerum eccleſiaſticarum et de fenſores et regule ſubiecti ſi per pecuniā inſtituitur.Et omnes mediatores.q.lxxj.quid de quibuſdam.
Cum aliqua talia officia etiam laicis cōueniant ſz que nihil ha bent ſpiritua

dent ſpiritualitatis vt eſſe iudicem vtrū etiam in illis cōmittatur ſymonia ibidem.
Quid de monachis qui dant aliquid abbatibus ſuis pro habendis prioratibus.q.lxxij.e.
Quid ſi talis prior det piſcopo pecuniam vt nō ſuſtineat qḋ amoueatur a prioratu vel aliquis regularis, dat aliquid ne amoueatur a cura parrochialis eccleſie ⁊ ne reuocetur ad monaſterium.q.lxxiiij.e.
Quid de illo qui dat pecuniam vt recipiatur ad ſeruiendū pauperibus in hoſpitali vel vt recipiatur in leproſariū vel elemoſynariam vel in aliam domū dei.q.lxxv.e.
Quid de his qui emunt victum vnius monachi ad totam vitam ſuam.q.lxxvj.e.
Utrum officium pulſandi campanas ⁊ alia hmōi officia poſſint vendi.q.lxxvij.Quid de matricularijs.
Quid de ſacerdote qui vendit officium portandi aquam benedictam per parrochiam q.lxxviij.e.
Utrum qui dat pecuniam vt in imperatorē promoueatur vel in aliquem poteſtatem vel rectorem alicuius ciuitatis ſymoniā cōmittat.q.lxxix.e.
Utrum prelati poſſint vices ſuas.ſ. prelationē vel iuriſdictionem aut aliquod ius ſpirituale ſub annuo cenſu concedere.lib. j.tit. ij. Ne prelati vices ſuas ⁊c.q.j.Quero ergo.
Item nec quotam poterit recipere.ibidem in fi.
Utrum fructus temporales poſſint vendi. Et ad q̄tum tempus queſtione.ij.Sed nunquid.
Si prelatus vendit omnes obuentiones alicuius beneficij ⁊ ex iuriſdictione cōſueuit aliquid prouenire. Quid fiet de hoc.queſtione.iij.Pone.
Utrum poſſit rector eccleſie conductici/ȝ presbyteris vel etiam cōductori fructuū ad tempus curā animarū cōmittere per idē tempus.q.iiij.e.
Que ſit pena ſymoniaci clerici vel laici ſiue in ordine ſuſcepto ſiue in beneficio j tit.de ſymonia.q.xxj.⁊.q.xxiij.vtrū reſtituēda ver. Addit Goffre. Et.q.xxv.vtrū cum ſymoniaco verſus. Innocentius tamen.
Quare ſymonia dicatur occulta ibidem.ſ.q.xxv.ver. Itē qḋ dicitur.
Que pena ſymoniaci illius qui ſymoniace recipit beneficiū habens curam animarum vel dignitatem.q.xxij.e.
Utrum reſtituenda ſit pecunia ſymoniace accepta ⁊ cui ſit reſtituenda.q.xxiij.e.
Que diſpenſatio fieri poſſit circa ſymoniacum.q.xxiiij.e.
Nota ibi quatuor caſus in quibus omnino prohibita eſt diſpenſatio.
Utrum cum ſymoniaco poſſint epiſcopi diſpenſare.q.xxv.e.
De minoribus ſpeciebus ſymonie vt in benedictionibus nubentium vaſorum vel veſtimentorum ſacramentorum receptione criſmatis in aque benedictione vel ſalis ſeu panis benedictivē ditione ibidem ver. Notat etiam hic viri.
Quid ſi aliquis ſcit vel credit ſibi collatū ordinem vel beneficiū principaliter propter obſequiū ſiue preces carnales a ſe vel ab alio interpoſitas.q.xxvj.e.
Quid ſi alicuius electionem propter ſymoniam eo ignorante ac ratam non habente cōmiſſam contigerit reprobari.q.xix.e.
Quid de eo qui ſcit epiſcop ū ſuum ſymoniacum qui precipit ei qḋ recipiat ordines ab eo. Et quid ſi ignoranter vel coactus a ſymoniaco ordinatus eſt.q.xlvij.e.
Nota ibi de credulitate circa ſymoniam epiſcopi.
Quid fiet de monaſterij ȝ in quib⁹ plures recepti ſunt ſymoniace. Et quis cum eis poſſit diſpenſare.q.xxvij.e.
Quid de illo qui per ſymoniam alienam ignorans ingreſſum et religionem vel obtinuit beneficium vel ordinem nec ſtatim cū ſciuit renunciauit ſed miniſtrauit in ordine ſuſcepto et alium ſuſcepit.q.xxviij.Sed quid.
Quid de fraternitatibus que ita conſtitute ſunt qḋ nullus recipiatur niſi promittat vel iuret ſe daturum.x.aut aliquid hmōi queſtione.xliij.e.
Quid ſi clericus aliquis offert bona ſua alicui eccleſie ſecularis vt in canonicum recipiatur.q.xlviij.e.
Quid de his qui in monaſterijs recipiuntur intentione vtilitatis temporalis.q.xlix.e.
Nota ibi quam caute ſit in hac materia procedendum ne quid offendat.
An licitum ſit per temporalia beneficia aliquē inclinare ad religionis ingreſſum ibidem in fi.
Quid de his qui locant filias ſuas in monaſterijs ⁊ parū vel nihil tradunt de bonis ſuis.q.l.e.
Quid de monaſterijs vbi nullum pactum interponitur ingredientibus. Eſt tamen cōtaxatum quantum puella ingrediens dare debet q.lj.e.
Qualiter ſubueniatur puelle in monaſterio recepte cui parētes nolunt dare vite neceſſaria.q.lij.Sed nunquid.
Quid de prebendis que de nouo conſtituunt̄ in eccleſijs ſecularibus vbi clerici aſſignant perpetuo certos redditus pro prebendis ita qḋ tempore vite ſue habeant illos pro prebendatis. Et q̄ ſic admittantur ad canonicatum. Et quid ſi retinet ſibi poteſtatem eandem prebendā alteri perſone cōferendi.q.liij.e.
Quid ſi in conſtructione alicuius noue eccleſie ſtatuatur vt quicūq; dederit illi eccleſie tantum recipiatur in canonicum vel in monachū aut monialē talis clauſtri.q.liiij.Quid de cōſtitutiōe.
Quid ſi aliquis timēs pati repulſam dicit abbati quid vellet dare ſi reciperetur ignarus iuris.q.lv.Pone.
Quid ſi expreſſa ſiat cōditio vel cōditio de temporalibus dandis ex parte recipientium ⁊ recipiendus tacuit.q.lvj.e.
Quid ſi interponatur conditio ex parte recipiendi ⁊ recipientiū ⁊ ante receptionem renuncietur cōditioni ex vtraq; parte.queſtione.lvij.e.
Quid de regularibus qui recipiendo ponunt conditiones dicentes. Recipiemus te ſi didiceris artē illam vel ſi tantum ſtuduerís in ſcolis vel ſi ſeruieris nobis tanto tempore.q lviij.e.
An talis cui ſic ad termin ū ſub conditione facta promiſſio teneatur intrare adueniente termino ⁊ impleta conditione.queſtione.lix.Quid de illo.
Quid ſi aliquis familiaris monaſterij procurat receptionē filij alicuius ⁊ poſtmodum patrē ſollicitat vt det aliquid monaſterio.queſtione.lx e.
Quid ſi canonici dicant ad inuicē placeat tibi de nepotulo meo et placebit mihi de tuo recipiendo vel ſi dicit nunq̄ⁱ inevitente fiet hic aliquis canonicus niſi iſte primo fiat vel ſi dicat. Cōſuetudo eſt qḋ ſi tu fuiſti exauditus in vna petitione q̄ ego debeo exaudiri in alia.queſtione lxj.quid de quadam ⁊ ſequētibus. Quere. Beneficium. Magiſter.

Sobrietas.
Quare intemperantia potius ſpecialiter impedit ordinandos lib.iij tit iiij.de ſobrietate ordi q.j.Circa hoc.
Quare ſobrietas in cibo requiritur in ordinando. q.v.e. Quere clericus. Ebrietas. Gula.

Sodomia.
De vitio ſodomitico ⁊ q̄ ſit deteſtabile lib.iij. tit.xxxiiij. de peniten ⁊ remiſ.q.cxxv.Quid penitentia ver.tertius.
Quere debitum coniugale.

Sollicitudo.
Utrum licitum ſit ſollicitudinē habere de temporalibus rebus li.iij.titu.xxxiiij.de peniten.⁊ remiſ.q.cxxxxiij.e.

Solutio.
Quere reſtitutio.

Sors vel ſortilegium.
Quid ſit ſors.Quid diuinatio li.j.tit.xj.de ſortilegijs.q.j.e.
Que ⁊ quot ſunt ſpecies diuinationum. Et q̄ multe diuerſe.q.ij.e.⁊ ſequenti.
Que diuinatio ſit prohibita ⁊ que pmiſſa. Nota plura.queſtione iij Quero autem.
Nota ibi diuinationē in multis locis ſacre ſcripture prohibitam et a demone inuentam.
Pe.catum eſt tales in domum ſuā ducere vel aliquid ab eis querere ibidem.
Utrū diuinatio que ſit per inuocationē demonum ſemper ſit illicita.q.iiij.Deinde quero.
Nota ibi de phytoniſſa quā Saul conſuluit.
Utrum diuinatio que ſit per aſtra ſit illicita q.v.e.
Utrum diuinatio que ſit per ſomnia ſit illicita.q.vj.e.
Utrum diuinatio que ſit per auguria ⁊ omina ⁊ alias hmōi obſeruationes exteriorum rerum ⁊ verborum ſit illicita.queſtione.vij.e.

Nota ibi de augurio ioſeph.
Utrum diuinatio ſortium ſit illicita.q.viij.c.
Quid de iudicio ferri candentis vel aque bullientis.q.ix.c.
Utrum vti arte notoria ſit illicitum.q.x.c.
Utrum obſeruationes que fiunt ad aliqua corpora immutanda puta ad ſanitatem vel aliquid huiuſmodi ſint licite. queſtione.xi. c. De hoc et infra.
Nota ibi de cartulis in quibus aliqua ſcribuntur.
Quid de imaginibus quas faciunt aſtronomi.q.xij.c.
Utrum ſuſpendere diuina verba ad collum ſit peccatum. queſtione.xiij.c.
Nota ibi etiam de literis quas cõſueuerunt qui dã apud ſe portare que teutbonice dicuntur.vvertbriefe.
Sed quid de carminatricibus vel carminatoribus qui carminãt infirmos vel pueros vel alia.q.xiiij.c.
Quid de incantationibus ſerpentum et etiam aliorum animaliũ. queſtione.xv.c.
Quid de his qui portant reliquias ſanctorũ ad collum.queſtione.xvj.c.
Quid de his qui res perditas inueſtigant per inſpectionẽ aſtrolabij aut inſcriptiones vel ſimilia.q.xvij.c.
Quid de ſacerdotibus diſcooperientibus altare vel lugubri veſte operientibus.et huiuſmodi.q.xviij.c.
Quid de his qui altare vel crucifixum ſpinis circundãt. queſtione.xix.c.
Quid de illis qui pro viuis ſcienter cantant miſſam defunctorũ vel ſub nomine eorum quos odiunt feretrũ cum obſequijs mortuorũ in medio eccleſie ponũt vel alia ſimilia faciũt vt illi citius moriantur.q.xx.c.
Quid de quibuſdam ſceleratis mulieribus que dicunt ſe nocte ire cum dyana. Et que dicunt ſe aliquas ſpecies immutare. queſtione.xxj.c.
Quare permittit deus aliquando euenire que predicunt ſortilegi. Et facta eorũ aliquando videntur effectum habere.q.xxij. Cum ſupra dictum.
Utrum liceat ab aliquo moriente requirere qđ reuelet ſtatũ ſuũ poſt mortem.q.xxiij.c.
Que ſit pena ſortilegorum.q.xxiiij. Item quero.
Quid de eo qui ſacrificat deo nũmorum.ſ.mãmone vt fiat diues vel ſimilia aut qui de ſacramentis vel ſacramentalib' aliquod ſortilegium faciat. Nunquid ſit irregularis.q.xxv.c.
Spectaculum.
Quere ludus.
Spes.
Nota plura que poſſunt ſpem facere peccatori.lib.iij. titu. xxxiiij.de penitẽtia et remiſſione.queſtione.cxcv. Quero ergo. ver. Quartum.
Contra triplicem ſpem impedientem penitentiam.ſ.ſpem diu viuendi temporalia cõquirẽdi. Et de miſericordia dei eſt triplex remedium ibidem ver. Tertium.
Spirituale.
Spirituale et annexum ſpirituali multipliciter dicuntur li. j.tit.j.de ſymonia.q.j.quero ergo. Quere ſymonia.
Sponſalia.
Quid ſint ſponſalia et vnde dicantur lib.iiij.titu.j. de ſponſalibus.q.j. Et primo.
Qualiter contrahuntur ſponſalia quia quatuor modis.q.ij.c.
Nota etiam ibi de ſponſalibus contractis per verba de preſenti De hoc quere plenius. Matrimonium.
Quid ſi quis iniecta manu mulieris dicat do tibi fidem qđ accipiam te in vxorem et illa nihil reſpondeat. Nunquid ſunt ſponſalia.q.iij.c.
In qua etate poſſunt contrahi ſponſalia.et.ſ.poſt ſeptennium.q. iiij.c. De hoc etiam in additionibus.c.q.
Sed quid ſi non plene compleuerunt ſeptem annos. queſtione quinta.c.
Quid ſi pueri ante ſeptennium contrahunt ſponſalia vel matrimonia ante annos pubertatis. Nũquid hec cõualeſcant lapſu temporis q.vj. Pone de hoc etiã in additionibus eodem titulo in principio.
Quid de ſponſalibus que contrahunt per parentes.q.vij.c. De hoc etiam in additionibus eodem titulo circa principium. queſtione vij.de queſtione.
Quid ſi iuraſti mihi dare vnam de filiabus tuis in vxorẽ nõ nominatam cum plures haberes.q.viij.c.
Quid ſi omnes moriantur preter vnam.q.ix.c.
Quid ſi mihi vnam obtuleris ſed ego nõ accepto illam ſed aliã queſtione.x.c
Quid ſi vnã ex illis cognouerim.q.xj.c.
Quid ſi iuraſti mihi dare filiam tuam certam et nominatam cum haberes plures et ſi non poſſem habere illam aliquo caſu interueniente debuiſti dare aliam vel tertiam et ſic de alijs. queſtione.xij.c.
Utrum ſpõſalia contrahi poſſint per nunciũ aut per literas. queſtione.xiij.c.
Quid ſi peniteat abſentem anteq̃ puella ad quam mittebat cõſenſerit. Sed ipſa poſt penitentiam talem conſentit.q.xiiij.c.
Quis ſit effectus ſponſaliũ.q.xv.c.
Quid iuris cum duo adulteri vel ambo infra annos pubertatis vel vnus infra annos et alter maior contrahunt ſponſalia.queſtione.xvj.circa hanc.
Qualiter et quando volentes reſilire a ſponſalibus compelluntur per eccleſiam. Et quid ſi etiã iuramẽta interuenerunt ibidem.
Nunquid peccat qui altero inuito reſilit a ſponſalibus.queſtione.xvij. Sed nunquid.
Quare maior tenetur expectare minorem cum ſine etiam voluntate eius non poſſet eſſe matrimonium.q.xviij. Sed quare.
Quid ſi pubes qui contraxit cum impubere nõ expectat ſed mutata voluntate contrahit cum alio pubere per verba de preſenti. queſtione.xix.c.
Quid ſi impubes factus pubes ratificauit ſed alius diſſentit qui prius conſenſerat et cũ alio contrahit.q. xx. de hoc etiam in additionibus.c.tit.circa prin.
Quid ſi quis contrahit ſponſalia ante ſeptennium et poſtea matrimonium ante annos pubertatis.q.xxj.c. Ad hoc etiã in additionibus.c.tit.circa prin.ver.per dictum.
Quid ſi certum tempus appoſitum eſt in ſponſalibus.q. xxij.c.
Quid de penis que interdum ab aliquibus apponunt in deſponſatione.q.xxiij.c.
Cum non liceat penas in matrimonio contrahendo appoſitas recipere qualiter prouidebitur Burgenſi diuiti volenti collocare in matrimoniũ filiam ſuam alicui nobili potẽti et pecunia indigenti.q.xxiiij. Sed qualiter.
In quibus caſibus ſoluuntur ſponſalia.q.xxv.c.
Quamdiu tenetur vnus expectare alium poſt contracta ſponſalia ibidem.
Utrum ſponſus teneatur ducere ſponſam violenter ab alio corruptam ibidem ver. Sed quid ſi ſponſa.
Quid ſi deſponſat de futuro corruptã quã credit virginẽ an hoc comperto tenetur cõſummare matrimoniũ ibidem.
Quid ſi poſt ſimplicem deſponſationem prime deſponſat quis ſcđam addito iuramento ibidem ver. Sed quid ſi cum.
In aliquibus caſibus ſoluuntur ſponſalia ipſo iure. In aliquibus iudicio eccleſie ibidem in fi.
An ferie impediant ſponſalia. Quere impedimentum.
De publice honeſtatis iuſtitia que contrahitur ex ſponſalibus quere honeſtas.
Quere matrimonium vis vel violentia votum.
Stipulatio.
Quid ſit ſtipulatio lib.iij.titu.xxxiij.de ſenten.excõi.q.cxx. Cum quis in fine.
Stulticia.
Utrum ſtulticia ſit peccatum lib.iij.tit.xxxiiij.de penitentia et remiſſione.q.ccxxx.c.
Stultiloquium.
Quere luxuria.
Stuprum.
Quid ſit ſtuprum li.ij.tit.v.de raptoribus.q.j. Pone ergo.
Quid ſi aliquis deflorat virginem ſolutam. Nunquid tenetur eam ducere vel dotare.q.vj. Quid de eo.
Subarratio.
Quere arra.
Subdelegatus.
Quere delegatus.
Subditus.
Quere dominus.

Succeſſio.

S Ucceſſio.
Quot modis dicatur quis inteſtatus ita ꝙ heres ſuccedere debeat lib.ij.tit.v.de rapto.q.cxv.Quero ergo.
Quis ⁊ quo ordine ſuccedere debeat inteſtato.q.cxvj.c.
Quo ordine ſuccedant deſcendentes.q.cxvij.c.
Qualiter deficientibus deſcendentibus ſuccedant aſcendentes queſtione.cxviij.c.
Qualiter ſuccedant collaterales.q.cxix.c.
Quid de ſucceſſione fratrumvel filiorum naturalium tantū.queſtione.cxx.c.
Quid ſi ſit de cōſuetudine terre qđ mortuo homine ſine filio dominus terre totum accipiat.q.cxxj.c.
Utrum clerici poſſint habere ius in hereditate paterna.queſtione.cxxij.c.
Quis et in quibus ſuccedere debeat clerico morienti.q.cxxiij.
Occaſione.
Quere religioſus.
S Uffragium.
Utrum exiſtentes in purgatorio poſſint iuuari ab his qui in hoc ſeculo viuunt libro.iij.titu.xxxiij.de penitentia ⁊ remiſſio.queſtione.clxiiij.Quero an.
Utrum ſuffragia facta per malos proſint defunctis.q.clxv.c.
Utrum hmōi ſuffragia facta pro defunctis proſint etiā ea facienti.queſtione.clxvj.c.
Quibus ſuffragijs iuuentur anime defunctorum.Et que ſint efficaciora.q.clxvj.c.
Utrum miſſa pro defunctis plus valeat animabus quā alia miſſa ibidem in fine.
Quibus defunctis proſint ſuffragia viuorum.q.clxviij.c.
Utrum ſuffragia facta pro multis tantūdem ⁊ totaliter proſint ſingulis.q.clxix.c.
Nota ibi qualiter intelligenda ſit quedam autoritas Hieronymi de hac materia loquens.Quere indulgentia defunctus.
S Uperbia.
Utrum ſuperbia ſit peccatum mortale lib.iij.titu.xxxiij.de peniten.⁊ remiſ.q.cclxxv.c.
Utrum circa exteriorē apparatum ſiue veſtium ſiue aliorum hmōi poſſit eſſe virtus ⁊ vitiū.q.cclxxxij.c.⁊.q.ſequenti.
Nota ibidem.q.cclxxxij.circa fi.quare in dignitatibus conſtituti ⁊ miniſtri altaris precioſioribus vtunturveſtibus quam ceteri ⁊ qui precipue debent vilia habere indumenta.
Utrum mulieres peccēt mortaliter in ſuperfluo ornatu.queſtione.cclxxxiiij.c.
Sed quid de mulieribus ſe colorantibusvel alia figmēta ad apparentem pulchritudinem adhibentibus.q.cclxxxv.c.
Nota ibi ꝙ aliquam turpitudinem accidentalem licitum eſt occultare.
Quere humilitas.Adulatio.
S Uſpenſio.
Quid ſit aliquē eſſe ſuſpenſum quo ad ſe vel quo ad alios lib.j.tit.j.de ſymonia.q.xxj.Que ſit pena ver.Itē nota.
Nota ibi aliquos eſſe ſuſpenſos quo ad ſe tm̄ quoſdam quo ad alios tm̄:alios quo ad ſe ⁊ quo ad alios.Itē de ſ.c.tit.q.xlvij.
Quid de eo ver.addit thomas.
Utrū minus rite ordinati ſemper ipſo facto ſint ſuſpenſi ⁊ quid iuris de ſuſpenſo a canone vel ab homine lib.iij.titu.xxix.De lapſiorum diſpē.q.v.q̄tū ad ſcđam ver.Tertio decimo⁊ ſequētī.
Quid de ſuſpenſo a pontificalibus ibidem ver.quid ſi.
Quid ſi quis ſuſpendatur ab ingreſſu eccleſie tātum ibidem de hoc habes ius nouum.In additionibus.c.tit.in princ.Et quid ſi talis moritur ibidem in additionibus.
Quid ſi ſuſpendatur quis a participatione vel collatione ſacramentorum ibidem.ſ.vbi ſupra in ſumma.
Solum ſcandalum irregularitatem inducit eodem ver.
Qualiter excōmunicatus vel ſuſpenſus extra eccleſiam dicet horas.q.vj.Circa tertium.
Sententia ſuſpenſionis ab officio vel ab ingreſſu eccleſie non ſuſpenditur per appellationem ſequentem.In additionibus eo.titulo in fine.
Quid de eo qui ſuſpenſus miniſtrat lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten.excōmuni.q.xlj Quid de his in ſi.
Que pena ſuſpenſi.q.lxxxj.Poſt hec quero.
Nota ibi plura de ſuſpenſione ver.de materia.
Quere irregularitas.Femina.Epiſcopus.Confeſſio.
S Uſurratio.
Que ſit differentia inter ſuſurrationem.et detractionem:qđ horum ſit grauius peccatum libro.iij.titu.xxxiij.de penitētia ⁊ remiſſione.q.cclj.Poſt hec.

De littera T

T Abellio.
Quid ſit tabellio.Et an officiū tabellionatus poſſit habere clericus libro.ij.titulo.viij.de negotijs ſecularibus.q.iiij.c.
Uide ibi de notarijs dn̄i pape ⁊ epiſcoporum.Et que poteſtas.Et qualia inſtrumenta poſſint conficere.
T Aberna.
Quere clericus.
T Actus.
Quere luxuria.
T Allia.
Quid de iſtis tallijs ⁊ ſimilibus exactionibus quando.ſ.ſint iuſta vel nō.Et que ſint reſtituenda libro.ij.tit.v.de raptoribus.q.xxxij.Deinde quero.
In quibus caſibus poteſt dn̄s aliquid exigere vltra conſuetum vel ſtatutum cōmune.q.xxxv.Quero ergo.
Nota ibi qđ epiſcopi poſſunt a ſubditis moderatum auxilium petere.
Quid ſi dominus eget ex cauſa iniuſta ibidem in fine.⁊ queſtione ſequenti.
Quid ſi domini vel officiales eorū aliquid contra formā preſcriptam extorquent a ſubditis.q.xxxvj.c.
Quid de quibuſdam dn̄is qui nihil recipiunt a ſubditis niſi tallius.q.xxxvij.Sed quid.
Quid ſi ab anteceſſoribus domini exactio vel tallia remiſſa eſt: ibidem.
Qualiter preſumi debeat aliquā talliā ab antiquo ex iuſta cauſa impoſitam eſſe.q.xxxviij.Quero etiam.
Quid de quibuſdā qui allegantes cōſuetudinē accipiunt a ſubditis de mobilibus quantum ⁊ quandovolunt.Et ſi ſuſpicant̄ eos velle tranſire ad aliam dn̄m omnino expoliant eos.queſtione.xxxix.Quid de illis.
Quid de illis qui emūt prepoſituras ſeculares vbi nō ſunt iuſti redditus ſed ſole exactiones ⁊ ſeruitia ⁊ munera que recipiunt hmōi prepoſiti.Et quid ſi cōpellūtur a dn̄is ad hmōi officia.Et quid de dn̄is vendentibus ea.q.xl.c.
Utrum liceat ab hmōi officiatis mutuū recipere donec tantum recipiant a ſubditis in officijs ſibi deputatis.q.xlj.Itē quero.
Utrum perſone eccleſiaſtice debeant ſoluere tallias ſiue exactiones quas interdum requirunt cōmunitates vel ſcabini ratione domorumvel prediorum.q.xlij.Quero etiam.hoc idem in additionibus libro primo titu.xiiij.de emunitate eccleſie.in princ.
T Heloneum.
Quando pedagium ſiue theloneum ſit iuſtumvel iniuſtū.
Et qualiter hmōi male accepta ſint reſtituenda lib.ij.tit.v.de raptoribus.q.xxix.Deinde quero.
Quid de ſubtrahentibus ſeu penis ſtatutis ſuper hoc ſoluentes theloneum ⁊ ſimilibus.q.xxx.Sed quid ſi.
Quid de chriſtianis qui paganis ſubtrahunt theolonea.q.xxxj.
Quero etiam.
Utrū laicus poſſit theloneūvel pedagiumvel hmōi exigere a clerico vel alia eccleſiaſtica perſona.q.xxxij.Item quero de hoc etiam in additionibus.c.titu.in principio.
Quid ſi quis facit deportari bladum vel vinum vel alias res ad vſum vite ſue ⁊ familie ſue neceſſaria.Nūquid tenetur dare pedagium pro his rebus.q.xxxiij.c.
Nota ibidem in fine que dicant̄ pedagia⁊ que Guidagia ⁊ que pſalmaria.Et quis hoc poteſt inſtituere.
T Emporalia.
Utrum licitum ſit ſollicitudinem habere pro temporalibus rebus quere.Sollicitudo.
T Emperantia.
Quere.Sobrietas.Gula.
T Heſaurus.
Quere inuentum.
T Eſtamentum.
Quis poteſt facere teſtamentum lib.ij.tit.v.de raptoribus

q.c.Quero ergo.De hoc etiaȝ in additionibus in titu.de ſepul turis.q.iij.Materia ix.
Utrum clerici poſſint facere teſtamentum ⁊ de quib⁹ rebus ⁊ ſpe cialiter de clerico in poteſtate conſtituto.e.titu q.xij.e.
Quid de teſtamentis eorū qui ingrediūtur monaſteriū.q. cj.e.
Quid de heremitis.q.cij.e.
Utrum religioſus in epiſcopum promotus poſſit teſtamentum facere.q.ciij.e.
Qualiter conficiatur teſtamentum.q ciiij.e.
Nota ibi de numero teſtium in teſtamento.
Quid ſi teſtator non vult qđ teſtes ſciant qualiter ſuum ordina uerit teſtamentum.q.cv e.
Quibus verbis debeat fieri teſtamentum.q.cvj.e.
Utrum teſtator poſſit in teſtamento penam adijcere.q.cvij.e.
Utrum in vltimo teſtamento neceſſe ſit mentionem fieri de pri mo.queſtione.cviij.e.
Utrum confirmetur ⁊ an poſſit mutari.q cix.e.
Quid ſi quis rem alienam legauerit. Nūquid tene tur heres ip ſam preſtare.q.cx.e.
Per quem cogetur heres voluntatem defuncti adimplere. que ſtione.cxj.e.
Quid ſi quis aliquem teſtari prohibuerit.q.cxij.e.
Utrum moriens ſentiat aliquod detrimentum ex hoc qđ elemo ſyne quas mandauit dari retardantur.q.cxiij.Quero etiam.
Utrum executor debeat tardare diſtributionem elemoſynarum ad hoc qđ res defuncti melius vendantur.q cxiiij.e.
Quantum poſſit quis de bonis ſuis ſiue de hereditate ſua dona re vel in teſtamento relinquere.q cxv.Item quero.
Utrum religioſus poſſit eſſe executor teſtamenti alicuius in ad ditionibus.e.tit.q.c.circa Rubricellam.
Quid ſi plures ſunt executores.deputati ⁊ vnus eorum moritur vel agit in remotis vel non vult exequi in additionibus ibidē.
Quere ſucceſſio heres.

TEſtis.
Quis poſſit eſſe teſtis vel non lib.ij. titu.v.de r aptoribus queſtione.clxxvij.Quero ergo.
Scriptura antiquorum librorum vel in columna fidem facit ibi dem in fine.
Teſtis qui ſubſcribit ſcienter noīe proprio ſibi preiudicat ibideȝ ver. Nota etiam ſm Bernar.
Quotus numerus teſtium requiratur.q.clxxviij.e.
In quibuſdam caſibus ſufficit vnus teſtis ibidem.
Quotiens teſtes produci poſſint.q.clxxix.e.
Quatuor ſunt que tollunt copiam probandi per teſtes ibideȝ in fine.
Quare contra quaſdam perſonas vt cōtra epiſcopos ⁊ maiores perſonas requiritur maior numerus teſtium quā contra alios ſimplices homines q.clxxxj.e.
Quid iurare debeant teſtes. Et qualiter. Et an remitti poſſit iu ramentum.q.clxxxj.e.
Qualiter teſtes deponere debeant. Et an liceat eis aliquid reci pere.queſtione.clxxxij.e.
Expenſas poſſunt recipere ibidem in fine.
Quid cum teſtis producitur ſuper re de qua non eſt omnino cer tus ſed dubitat vel putat certum,cuȝ tamen falſum ſit. queſtio ne.clxxxiij.e.
Utrum homo teneatur ad teſtimonium ferendum.queſtione cē teſimaoctuageſimaquarta.e.
Nota ibi in quibus caſibus etiam ſacerdotes cogunt teſtificari ver. ſatis.
Utrum liceat homini teſtimonium ferre de his que ei in ſecreto cōmiſſa ſunt.q.clxxxv.e.
Que diſcordia teſtium infirmet teſtimonium vel non. queſtione clxxxvj.e.
An in facto iterabili vitiet teſtimonium variatio loci ⁊ temporis in ter teſtes ibidem ver. ſubiungit.
Quid ſi vnus teſtis cōtradicit ſibi ibidem ver. Et vt plene.
Quid de teſte falſo.q. clxxxvij e.
Sed quid ſi teſtis accepit pecuniaȝ pro teſtimonio ferendo. Et an reſtituet .q.clxxxviij.e.
Qui in cauſa matrimoniali teſtificari poſſunt ⁊ qui nō libro. iiij. tit.xx.de diuortio propter conſanguinitatem.q.iij.e.
Sub qua forma teſtes ſynodales iurare debeant epiſcopo ibi dem ver. Dicit hic.

Quere inquiſitio.

TImor.
Utrum timor ſit peccatum mortale lib. iij . titu . xxxiij. de penitentia ⁊ re.q.cclxij.e.
Utrum timor excuſet aliquem a peccato.q.cclxiij.e.
Utrum intimiditas ſit peccatum.q.cclxiiij.e.

TOnſura.
Quere ordo.

TOrneamentum.
Que dicantur torneamenta lib.ij. tit.ij. de torneamentis queſtione prima.e.
Dicuntur etiam nundine vel ferie ibidem.
Quare torneamenta prohibeantur . Et an torneantes peccent mortaliter.q.ij.e.
Que ſit pena pugnantium in torneamentis.q.iij.e.
Quid de his qui ad torneamēta accedunt animo pugnandi nō tamen occidunt nec percutiunt tamen ab alijs aliqui ſunt occi ſi. Nunquid tales poſſint promoueri. q.iiij. Quid de militibus.
Quid de illis qui alijs bellis interſunt nec tamē occidūt nec mu tilant.q.v.e.
Quid de illis que milites vel alij lucrantur in torneamentis.que ſtione.vj.e.

TRanſactio.
Quid ſit tranſactio ⁊ qđ non habet locuȝ in ſpiritualibus lib.j.tit.j.de ſymonia.q.j.Quere ergo ver.nota etiam.
Item de tranſactione ⁊ amicabili cōpoſitione in decimis ⁊ alijs ſpiritualibus.e.lib.titu.xv.de decimis.q.xliiij.Quero etiam.

TRanſitus vel trāſlatio. Ex quibus cauſis clerici tranſeūt de vna eccleſia ad aliam. Et qđ iuris ſit de vnoquoq; trāſi tu. Et quando prelatus dicatur tranſlatus lib.iij.tit. xxviij.de tranſitu clericorum.q.j.Primo ergo.
Qualiter tranſeundum ſit de vna eccleſia in aliam ſiue ſit ſecula ris ſiue regularis.q.ij.e.
Quid de religioſis electis de monaſterio ibidem in fi.
Incurati in eccleſijs monachorum non poſſunt amoueri ſine cauſa rationabili in additionibus.e.tit.in principio.

TReuge.
De treugis. Et quid ſi infringantur treuge dñorum ⁊ circa ſarracenos lib.j.titu.iiij.de iudeis ⁊ ſarracenis.queſtione.xxiij.
Quid de his.

TRiſticia.
Quere accidia.

TUtela.
Clerici ⁊ monachi tenentur ſuſcipere tutelam miſerabiliū perſonarum li.ij.tit.viij.de negotijs ſecularibus.queſtione.ij.in qui bus ver. Tertius.
Quantum durat tutela pupilli ⁊ etiam cura ibidem.
Triplex eſt tutela ſcȝ teſtamētaria. Legitima ⁊ datiua ibidem.

VAſa ſacra.
Quere conſecratio. Femina.

VAſallus.
Quere feudum.

VEnatio.
Utrum venatio ſit licita. Et que. Et quibus li.iij.tit.xxix. de lapſis ⁊ diſpen.q.xij.Quero vtrum.
Utrum ſerui teneantur obedire dñis in huiōi venationibus mai ſime cū propter hoc negligantur miſſe.q.xiij.Sed nonne.

VEnditio.
Quere. Emptio.

VEniale peccatū. Que ſint peccata venialia li.iij.tit.xxxiiij. de pe.⁊ remiſſ.q.cxlix.e.
Utrum penitentia fiat de peccatis venialibus.q.cxlix.e.
Utrum de peccato veniali ſit neceſſaria penitentia vel confeſſio. queſtione.cl.e.
Utrum peccatum veniale poſſit fieri mortale.q.clj.e.
Utrum peccatum veniale poſſit remitti ſine mortali.q.clij.e.
Utrum vnum veniale poſſit remitti ſine alio.q.cliij.e.
Utrum ad remiſſionem venialis peccati requiratur auerſio volū tatis ab illo.q.cliiij.e.
Utrum contritio requiratur ad remiſſionē venialis peccati.que ſtione.clv.e.
Utrum per confeſſionē generalē deleantur peccata venialia.que ſtione.clvj.e.
Quot modis remittuntur peccata venialia.q.clvij.e.

VEſtis. Utrum liceat mulieri vti veſte virili li.iij.tit.xxxiij. de peniten. ⁊ remiſ.q.clxxxvj.c. Quere ſuperbia.

VEſtis ſacra.
Quere conſecratio.

VIcium. De ſeptem vitijs capitalibus ⁊ de pluribus vitijs que ex illis oriunt lib.iij.tit.xxxiij. de penitentia ⁊ remiſ. q.lxxxiij. de quibus. Quere peccatum.

Viciatus. De corpore viciatis ⁊ debilibus quando poſſint ordinari aut miniſtrare vel non libro. ij. titu.j. de homicidio.q.xiij. Quid de his.

Quid de eo qui non poteſt bibere vinum ibidem in fi.

Quid de gibboſis ⁊ de illis qui habent digitos coniunctos vel ſex digitos in vna manu.q.xliij.c.

Quid de furioſis lunaticis ⁊ caducis vel demoniacis. queſtione.lv.c.

Multa vitia ſeu defectus corporis impediunt ordinandum inveteri lege nunc nō impediunt niſi ſpecialiter intellecta libro. iij. titu.xviij. de corpore viciatis.q.vnica.

Nota ibi etiam in genere de corpore viciatis.

Cum epiſcopus aut ſuperior eo eſt ſenio vel infirmitate grauatus quid tunc agendum ſit habes plene nouo ſtatuto in ſexto decretalium in titulo de clerico egrotante.

VIdua.
Quid faciat viduā talē cui promittitur fructus lib.iij.titu. xxxiij. de peniten. ⁊ re.q.cclxxvij. Quero etiam.

VIgilie. De vigilijs ⁊ alijs quibus caro maceratur lib.iij.titu.xxxiij. de penitētia ⁊ remiſ.q.cviij. In quibus cōſiſtit.

VIndicatio.
Utrum vindicatio ſit licita lib.ij.tit.v. de rap.q.lv.c.

Quando malorum iniurie a bonis ſuſtinende ſint vel non. queſtione.lvj.c.

Qualiter hmōi precepta patientie. Qui te percuſſerit in vnā maxillam ⁊c. ac ſilia intelligenda ſint ibidē ⁊.q.lij. Qui ⁊ qñ in fi.

De vindicta in multitudinem cum eſt in aliquo ſcelere libro. iij. titu.xxx. De ſcandalo ⁊ perplexitate.q.viij. Quero etiam.

Nota ibi quatuor cauſas quare interdum peccata aliquorum diſſimulantur. Quere correctio.

VIrginitas.
Quare ſolus epiſcopus virgines conſecrādo velat. Et quare ſole virgines ⁊ nō vidue conſecrant lib.iij.tit.iij. de bigamis queſtione.xiiij. Primo ergo.

Quo tempore poſſit fieri virginum conſecratio.q.xv.c.

Utrum in conſecratione virginum detur gratia.q.xvj.c.

Quid de virginibus occulte corruptis ſi ſine ſcandalo earum cōſecratio intermitti non poteſt.q.xvij.c.

Si hmōi virgines ante conſecrationē vel poſt corrupte fuerint vtrum ſint irregulares quo ad dicendas benedictiones vel legēdas aut dicēda illa que ꝯ ſolis virginibus cōſecratis legi vel dici conſueuerunt. Et quis poſſit in hoc diſpenſare ibidem in fi.

Quid ſit virginitas ⁊ per quid ⁊ quibus modis virginitas corrūpatur vel amittatur.q.xviij. ad pleniorem ⁊.q. ſequenti.

Violenter corrupte non amittunt aureolam: nec tamen inter virgines conſecrantur ibidem ver. conſecrantur ibidem verſicu. Omnimode ergo.

Utrum ſola mente aliqua poſſit amittere virginitatem. queſtione.xix.c.

Nota ibi que ſit vera cauſa corruptionis virginitatis.

Per violentiam non amittitur virginitas ⁊ qualiter hoc ſit intelligendum ibidem in fine.

Quid de puellis que in annis puerilibus anteq̄ pubeſcere incipiant hmōi turpia agunt.q.xx.c.

Quid de feminis fluxum patientibus.q.xxj.c.

Utrum per pollutionem in ſomnijs amittat virginitas. Et quid de his mulieribus que in ebrietate vel dormientes a viris cognoſcuntur.q.xxij.c.

Nota ibidem qđ triplex humor de membris genitalibus fluit.

Quid de his que a demonibus incubis cognoſcuntur. queſtione.xxiij.c

Quando virginitas amiſſa recuperari poſſit per penitentiā. Et quando non.q.xxiiij.c.

Quere bigamia.

VIs vel violentia.
Utrum liceat vim vi repellere tā clerico q̄ laico. Et qualiter: ſiue vis inferatur perſone: ſiue rebus libro. ij. titulo. v. de raptoribus.q.lij. Cui ⁊ quando.

Qualiter liceat alicui ſe defendere contra clericum ita qđ nō incidat in canonem ibidem ver. Addit.

Utrum liceat mihi violenter eicere clericū domum meā violēter occupantem ibidem.

Qualiter intelligatur qđ dicitur licere vim vi repellere incōtinēti vel anteq̄ diuertat ad contrarium actum. queſtione.liij. Ad intellectum.

Utrum quilibet teneatur ſocium vel alium defendere ab iniuria inferenda.q.liiij.c.

Utrum aliquis poſſit propria autoritate retinere qđ de iure nō preſtitit licet illud diu ſoluerit.q.cxxviij. In quibus in fine.

De impedimento violentie in matrimonio que ex ſui materia matrimonium impedit etiam ſine cōſtitutione eccleſie li.iiij. titu.xj. de impedimento violentie.q.j. circa impedimentum.

Quid ſit vis ſiue coactio. Et quid metus.q.ij.c.

Que vis ⁊ quis metus excuſet aliquem vel impediat matrimonium.q.iij.c.

Quis ſit metus qui cadit in conſtantem virum ibidem.

Metus aliquis cadit in vnum qui non caderit in alium. ⁊ de preſumptionibus circa hoc ibidem.

Que ſit leuis coactio ibidem.

Quid ſi preceſſit coactio ⁊ metus qui poteſt cadere in conſtātem ſed cum ſit compulſus factus eſt volens. Nunquid eſt matrimonium ibidem.

Quid ſi aliquis captus ſit in captiuitate contrahit matrimoniū ibidem in fine.

Quid ſi mulier poſt conſenſum coactum morā cōtrahit in domo mariti vel permittit ſe cognoſci.q.iiij.c.

Quid ſi ad conſenſum coactum apponitur iuramentum. queſtione.v.c.

Utrum conſenſus coactus ſaltem ex parte cogētis faciat matrimonium.q.vj.c.

Utrum pater poſſit cogere liberos ad contrahendum matrimonium.q.vij.c.

An parentes temere iurent ſponſalia filiorū. queſtione. viij. Nūquid ergo.

Quere percuſſio. Coactio.

VIſitatio.
Que ſit pena prelati qui in viſitatione accipit procurationē in pecunia vel qui munera accipit lib.iij.tit.xiij. qđ ordinādus ſic do.ſ. bene prepoſitus.q.xix. vltimo quero.

Nota de hac materia temperamentū cōſtitutionis Gregorij in additionibus.c.q. circa materiam in fine.

VNctio extrema: Utrum extrema vnctio ſit vnū ſacramentū lib.iij.tit.xxxiij. de ſacramentis iterandis vel non.q.cxxxix Deinde circa.

Quid faciendum ſi ſacerdos infra vnctionē deficit iniūctis iam aliquibus partibus.q.cxl.c.

Que ſit materia ⁊ que forma hmōi ſacramenti.q.cxlj.c.

Quis ſit effectus hmōi ſacramenti.q.cxlij.c.

A quibus debeat conferri hoc ſacramentum.q.cxliij.c.

Nota ibi vtrum ſacerdos ſolus aliquē debeat inūgere. Et quos debet ſecum habere.

Quibus cōferendū ſit hoc ſacramentum.q.cxliiij. ⁊ ſequenti.

Que partes corporis iungi debeant.q.cxlvj.c.

Utrū in eadem infirmitate hoc ſacramentum iterari debeat. queſtione.cxlvij.c.

VOluntas. Utrū homo voluntatē ſuā teneat ſemper cōformare diuine volūtati involuto lib.iij.tit. xxxiij. de ſentē. precep. diffi. ⁊ excōi q.iiij. Anteq̄. Quere. Obedietia. Peti.

VOtum. Quid ſit votū lib.j.tit.viij. de voto.q.j. Circa hanc
Que requiruntur ad votum.q.ij.c.

Nota ibi de votis que fiunt in anguſtijs vt in partu mulierum et hmōi.

De quo debeat fieri votum.q.iij.c.

Nota ibi de ſtultis votis non ſeruandis.

Utrum votū licitū ſemper obliget ad impletionē.q.iiij.c.

Utrum expediat aliquid vouere.q.vj.c.

Utrū melius ſit facere aliquid boni ex voto q̄ ſine voto.q.vij.c.

De ſpeciebus voti q: quoddā ſimplex quoddā ſolēne. Et q̄tum obligent. Item quoddam eſt votum abſolutum quoddā cōdi

tionale.q.viij.Qualiter diſtinguantur.
Utrum vouens ſimpliciter teneatur ſtatim implere qđ vouit.q.ix.circa hoc.
Quot modis ſolemniʒatur votum q.x.c.ꝛ ſequenti. De hoc habes certitudinem. In additionibus. e.q.ſ.x.circa materiã.
Qualiter profitebãtur religioni anteq̃ eſſent determinate regule monachorum. Ibidem.ſ.q.x in fine.
Utrum propter votum ſimplex ſint ſpõſalia dirimenda.queſtione.xx.circa votum.
Quid de eo qui poſt votum ſimplex contrahit matrimoniũ per verba de preſenti.q.xxj.c.
Quid reſpondendum cuꝫ perſona aliqua que fecit votũ ſimplex querit an poſſit contrahere.Et an matrimonium contractum teneat.q.xxij.c.
Quid ſi iuraui aliquã ducere in vxorem poſtea voueo perpetuã continentiam vel econuerſo primo voui poſtea iuraui.queſtione xxiij.c.
Nota ibi abſolute loquendo an votum vel iuramentum ſit magis obligatorium.
Quis poſſit vouere vel non q: nec epiſcopus nec clericus nec monachus impubes vxor ꝛ ſeruus in his liberi ſunt. queſtione. xxiiij.c.
An clericus poſſit aliquod votum facere.q.xxv.c.
Utrum monachus vel alius religioſus poſſit aliquod votum facere.q.xxvj.c.
Quid iuris de voto impuberum.q.xxx.c.
Quid ſi pater contradixerit voto filij impuberis ꝛ poſtea cõſentit.q.xxxj.c.
Item de viro reuocato per mulierem a monaſterio ibidem.
Utrum peccet pater vel tutor reuocando votum impuberis filij aut maritus votum vxoris reuocando.q.xxxij.c.
Utrum huiuſmodi perſone que poteſtati alterius ſubiecte ſunt puta vxor ſeruus impubes ꝛ ſimiles peccent vouendo aliquid.queſtione.xxxiij.
Utrum filiuſfamilias poſſit pubes vouere.q.xxxiiij.c.
Quid iuris de voto vxorum.q.xxxv. Poſt hec.
An viri poſſint irritare iuramenta vxorum facta ante matrimonium vel poſt.q.xxxvj. Numquid.
Que vota vxoris poſſit vir reuocare ꝛ que non. q.xxxvij. Quid ſi voueat.
Utrum vnus coniugum poſſit continentiam vouere ſine conſenſu alterius vel ſaltem qđ non petat debitum.q.xliij.c.
Utrum vouere continentiam ſine licentia coniugis ſit peccatum mortale.q.xliiij.c.
Utrum ſi coniux ſi dederit licentiam coniugi qđ voueat caſtitatem poſſit illam licentiam poſtea reuocare.q.xlv.c.
Quid ſi duo coniuges in domo emiſerunt votum perpetue cõtinentie ꝛ alter eorum velit frangere. Numquid alter debet ſibi cõſentire.q.xlvj.c.
Quid ſi maritus accipit ordinem ſacrum inuita vel neſciẽte vxore vel ſciente ꝛ non contradicente. Numquid factum eſt preiudicium vxori.q.lix.c.
Quid ſi ante carnis copulam inſcia vxore recipit ſacrum ordinẽ q.lx.Sed quid ſi.
An in votis emittendis vir ꝛ vxor ad paria iudicentur. queſtione.lxj.circa finem.
Utrum vir poſſit accipere crucem ad transferendum vltra mare volente vxore.ſi de eius incontinentia timeatur.q.lxij.c.
Utrum vxor poſſit votum Hieroſolymitanum inuito viro emittere.q.lxiij.c.
Quid iuris ſit de voto ſeruorum.q.lxiiij.Deinde quero.
De voto ſeruorum quere plura.Seruus.
An votum ſub conditione emiſſum obliget vouentem. q. lxviij. Poſt hec quero.
De voto ex duabus vel pluribus cauſis emiſſo ibidem in fine.
Utrum pater moriens poſſit iniungere filio quẽ conſtituit ſibi heredem vt impleantur vota ad que ipſe tenebatur.q.lxix.c.
Utrum aliis heredibus hoc iniungere poſſit. Et an ad hoc etiaꝫ ſine iniunctione teneantur vel ad hoc compelli poſſint ibidem.
Quid ſi aliquis diuerſa vota emiſit compoſſibilia vel incõpoſſibilia.q.lxxiij.c.
Ad quem pertinet peregrinorum defenſio.q.lxxxv.c.
Quid ſi aliquis vouit intrare aliquã religionẽ ꝛ petens ingreſſum repellitur.q.v.c.
Que profeſſio facit votum monachatus ſolemne.Et que ſit profeſſio vera ꝛ que preſumpta.q.xj.c.
Nota ibi multos modos ſolemniʒandi votum.
Quid ſi aliquis profitetur intra annum vel contra ſuo ibidem.
Quid ſi quis tantũ in genere dicit profiteor ordinem monachatus ibidem ver. Nota etiam.
An tẽpus probationis in religione artari ꝛ prorogari poſſit ibidẽ in ſi. De materia huiuſmodi queſtionis vide in additionibus.e.q.de uerſa.vbi etiam exprimitur que ſit profeſſio tacita ꝛ que expreſſa.
Quis poteſt recipere ad profeſſionem.q. xij. Sed quia. De hoc etiam in additionibus.e.q.de materia.
Quid iuris cum quis vltra annum ſtat in religione.q.xiij.Quero ſpecialiter.
Quid de religioſis qui multa ſine regule ſtatuta non ſeruant ex prelatorum diſſimulatione ibidem.
Utrum talis qui ſtetit in clauſtro vltra annũ cogendus ſit expreſſe profiteri.q.xvij.quid ſi aliquis ver.addit.
Utrum adulto religionem ingredienti liceat ante profeſſionem redire ad ſeculum. Et quando.q.xiiij.circa votum. De hoc etiã aliquid in additionibus.e.titu.ver. In alio autem.
Sed qualiter ſciatur qđ aliquis voluerit eſſe in probatione.q.xv.c. De hoc in additionibus.e.tit.in principio.
Nota ibidẽ.ſ.in ſumma penitentiã ſtatutã a iure quibuſdã religioſis ſi aliquẽ de facto ante annũ recipiant ad profeſſionem.
Quid ſi non apparet euidenter qđ aliquis voluerit abſolute vitam mutare intrans religionem.q.xvj.c.
Quid ſi aliquis ſecularis videns monachos bene viuere ꝛ ſplẽdide comedere ꝛ cogitãs ſe talia bene poſſe ſuſtinere intrat. Numquid tenetur poſtea auſteritatẽ regule obſeruare.q.xvij.c.
Quid de his qui religionem ingrediuntur ſub aliquibus conditionibus vel promiſſionibus vt qđ non teneantur ad omnes auſteritates ordinis ꝛ ſimilia.q.xviij.c.
Quid de conuẽtibus quarũdam mulierũ que appellantur canonice.q.xix.c.
An religioſus poſſit tranſire ad aliam religionẽ ꝛ quã tranſiuit non petita licentia.q.xxvj.vtrum monachus ꝛ ſequenti.
Quid ſi regularis impetrauit licentiam tranſeundi ad artiorem religionẽ poſtea penitet illum. Numquid prelatus ſuus tenetur eum recipere.q.xxviij. Pone.
Quid ſi aliquis licentiatus qui ſimpliciter renunciat ſuo monaſterio ex odio vel rancore.q.xxxix.Quid ſi abbas.
Si impubes tranſit ad religionẽ per ſe vel per autoritatẽ tutoris quid iuris de hoc.q.xxx.Quid iuris.
Quid ſi impubes emittit aliud votũ q̃ religionẽ ibidem.
Quando vnus cõiugatorum poſſit intrare religionẽ vel nõ.queſtione.xxxviij.c.
Nota ibidem de autoritate epiſcopi que ad hoc requiritur.
An coniugata ante carnalem copulã tranſire poſſit ad heremum vel ad recluſoriũ.q.xxxix.Sed numquid.
Quid ſi coniugata aliqua faciẽte votum continentie non in perpetuũ ſed ad tẽpus maritus eius de facto intrat monaſterium. queſtione.xl.c.
Quid ſi coniux ante copulam carnalem dicit ſe velle intrare religionem cum vir exigit debitum ꝛ tamen procraſtinando differt.q.xlj.c.
Quid ſi datũ eſt tali tempus ab epiſcopo ad intrandum religionem ꝛ maritus interim violenter eam cognoſcat.q.xlij.c.
Quid ſi datũ eſt tali tẽpus ab epiſcopo ad intranduꝫ religionẽ.
Quid ſi talis a marito cognoſcitur carnaliter in religione ante profeſſionem ibidem.
Quid ſi duo coniuges intrant religionẽ ꝛ ambo vel alter eorum penitet ꝛ vult exire ante profeſſionem.q.xlvij.c.
Quid ſi tales primo die profitentur quando intrant. queſtione xlviij. Sed quid ſi.
Quid ſi vnus coniugũ intrauit religionem ſine licentia alterius et alius repetit eũ.q.xlix.c.
Quid iuris cũ vnus coniugũ tranſit ad religionẽ propter fornicationem alterius ibidem ver. Nota etiam.
Quid iuris ſi moritur vxor que maritum de monaſterio extraxerat.q.l.Sed quid.

Quid ſi

Quid ſi maritus ab vxore licentiatus intrauit et poſtmodum quia mulier ſuſpecta inuenitur, reuocatur. Et quid fieri debeat de vxore ibidem.

Quid ſi vxor videt vel ſcit maritum ſuum intrare religionem et tacet. Nunquid eo ipſo preſumitur vouere continentiam queſtione .ij.c.

Quid ſi vxor ſine cuius licentia vir intrauerat religionem vult intrare religionem et maritus contradicit. q.liij.c.

Quid ſi vxor poſt eductionem penitens et vult intrare queſtione liiij.c.

Quid de duobus coniugibus quorum vterque fornicatus eſt. Nunquid pōt alter altero inuito religionem intrare. q.lv.c.

Quid ſi vterque non petita licentia ab altero intrauit monaſterium. Nunquid poterunt ſe ſe mutuo repetere. q.lvj.c.

Quid ſi vterque credens alterum mortuum eſſe intret monaſterium nunquid cōperta veritate poſſint ſe repetere. q.lvij.c.

Quid ſi vxor fornicata fuerit et maritus ab epiſcopo cōmonitus eam correctam recipere noluerit: poterit ne religionem intrare. q.lviij.c.

Nota ibi quid fieri debeat de muliere adultera et quādiu expectabit reconciliationem.

De ſeruis recipiendis ad religionem vel non. q.lxiiij. Deinde quero.

Quis obligatus ratiocinijs ad religionem recipi poſſit vel non ibidem. v. Quod dictum eſt.

Vouens intrare religionē licet peniteat tenetur intrare quāuis infra tempus probationis exire poſſit li.iiij.ti.j.de ſponſalibus.q.xviij. Sed quare.

Utrum in votis poſſit diſpenſari. Et an poſſint commutari. Et qualiter in ti.de. voto.q.lxx.c. De hoc etiam infra.c.

Duo ſunt neceſſaria ad redemptionem voti ibidem.

Quis poſſit in votis diſpenſare. q.lxxj.c.

Utrum in voto ſolēni continentie poſſit papa diſpēſare. q.lxxij. Quero ſpecialiter.

Qualiter debeat fieri votorum commutatio vel redemptio. q. lxxiij.c.

Quid ſi raptor vel vſurarius vouerit reſtitutionem vagā expēdere in ſuccurſū terre ſancte. q.lxxiiij.c.

An magne perſone cruceſignate abſoluantur per introitum religionis. q.lxxv. Quid de magnis.

Quid ſi aliquis vouit quod expenderet vel mitteret centum marcas in ſubſidium terre ſancte: poſtea ingreditur religionem. q.lxxvj.c.

Utrum votum de ieiunando vel feriando in ſabbato ſemper mutandū ſit. q.lxxvij.c.

Utrū per ingreſſum religiōis ipſo facto abſoluatur ſit quo ab aliis votis vel prelatus diſpenſare debeat. q.lxxviij. vtrum abbas.

Cū quis ſuſcipit votū implendum pro matre ſua. Nunquid per ingreſſum religionis abſolui pōt. q.lxxix. Sed quid.

Quid ſi vouerit quis qd̄ daret centum marcas pauperibus in generali vel alicui certe perſone vel qd̄ cōſtrueret cenobium ciſtercien. ordinis. Nunquid ingrediendo religionem liberatur queſtione.lxxx.c.

Utrum prelati pro libito ſuo poſſint in votis diſpēſare. q.lxxj.c.

Propter quale periculum diſpenſandum ſit in votis vel etiam per ſe poſſit quis dimittere votum ſi ſuperioris auctoritas requiri non poteſt. q.lxxxij.c.

Utrum papa poſſit abſoluere aliquē ab obligatione qua tenetur homini. q.lxxxiij.c.

Quere vxor. Religio ordo.

Uſurpatio. Quere preſcriptio.

Uſura.

Quid ſit vſura. Et vtrum ſola ſpes lucri faciat vſurarium li.ij.ti.vij.de vſuris.q.j.c.

Utrum poſſit homo pro pecunia mutuata aliquam cōmoditatem recipere. q.ij.c.

Sed quare peccatum eſt accipere vſuram pro pecunia mutuata. q.iij.c.

Nota ibi de vſura iudeis permiſſa.

Utrum concedere pecuniam ſignatam ad oſtentationem vel ad ponendum loco pignoris pro aliquo precio ſit vſura. q.iiij.c.

Quid ſi pro pecunia mutuata exigatur munus a lingua vel obſequio. q.v.c.

Cum creditor naturaliter teneatur ad antidota quare nō licet hanc naturalem obligationē in pactum deducere. q.vj.c.

Quid de his qui corrupta intentione mutuant. q.vij.c.

Quid ſi non ſit corrupta intentio creditoris debitor tamen propter mutuum acceptū vel vlterius retinendum dat ei aliquid an teneatur illud reſtituere. q.viij.c.

Quare in mentali vſura neceſſaria eſt reſtitutio cum in mentali ſymonia non ſit neceſſaria. q.ix. Queritur etiam.

Quid de dominis molendinorum qui credunt pecuniam piſtoribus vt molant in molendinis eorū. q.x.c.

Quid de illis qui veniente termino ſolutionis volunt dare terminum pro rogatione niſi aliquo ſibi dato licet expreſſe non exigant. q.xj.c.

Unde dicatur vſura et in quibus rebus ſeu contractibus cōmittatur. q.xij. Quero etiam.

An ſit mutuum qui dat .x. vinas panni pro aliis .x. et huiuſmodi q.xiij. Sed nunquid.

Que et quot ſpecies vſure. q.xiiij. Que ſint.

Utrum in vſura transferatur dominiū. q.xv.c.

Nota ibi vtrum ab vſurarijs poſſint licite accipi dona et elemoſyne

In quibus caſibus vſura ſit permiſſa. ſ. in pignore ab iniuſte detinente loco intereſſe. in dote filie aſſignata. Et cum quis non ſoluit debitum in termino ſtatuto. Item ratione dubij. q.xvj. Item quero.

Nota ibi de emptione et venditione ad certum terminum cū ob hoc plus vel minus datur quam tunc res valeat.

Creditor gratis oblatum pōt recipere ibidem.

Quid ſi gener poſſeſſionē ſibi pro dote obligatā alteri cum iure ſuo concedat recepta ab eo ſumma. q.xvij. circa caſus.

Quid ſi ſoluto matrimonio heredes mariti obligāt mulieri poſſeſſionem aliquam pro dote ſua. Nunquid fructus computabuntur in ſortem. q.xviij.c.

Nota ibi. Quid conſulendum ſit tali mulieri.

Qualiter de omni mutuo et emptione ad certū terminum vt argenti pro argento. Nummi pro nummo. Et de vino et blado. et huiuſmodi. q.xix. Nunquid pōt.

Quid ſi quis pecuniam mutuet recepturus ad terminum alterius generis monetam vel aurum vel argentum vel aliā ſpeciē q.xx.c.

Quid ſi aliquis vendat res aliquas pro precio qd̄ in inſtanti currit ſed ſi plus valent vſque ad paſcha vult qd̄ ſibi illud detur: ſibi vero minus valent. non vult qd̄ precium minuatur. q. xxj.c.

Quid de ſcolaribus deponentibus pecuniam apud campſores vt ei remutuent. q.xxij. vtrum ſcolares.

Nota ibi qd̄ non licet alicui mutuare eo pacto. vt ei remutuet.

Quid ſi pena appoſita eſt in cōtractu mutui. Nūquid poteſt peti. q.xxiij.c.

Quid de eo qui mutuans occaſiōe mutui laborē ſubijt. q.xxiiij.c.

Quid ſi venditur predium tali conditione adiecta qd̄ cum ſoluitur precium reſtituatur predium. q.xxv. Quid ſi vendidi.

Quid de illis qui emūt fructus de agro ſeminato illo anno. q. xxvi.c.

Quid de eo qui fructus alicuius poſſeſſionis emit ad certū tēpus puta ad quatuor vel quinque annos pro certa pecunie quātitate. q.xxvij.c.

Quid de eo qui mutuauit nauiganti vel eunti ad nūdinas pecuniam recepturus aliquid vltra ſortem eo qd̄ in ſe recipit periculum. Et quid ſi quis in tali loco mutuat mille ſolidos: vt in alio loco reddantur ſibi centum aurei. Et huiuſmodi queſtione. xxviij.c.

Nota ibi tres differentias inter mutuum et locatum.

Quid ſi paratus ſum emere merces aliquas et ad inſtantiam tuam mutuo tibi pecuniam vt reddas mihi quantum valent merces in loco illo recepto in me periculo ibidem. verſicu. Sequitur.

Quid de illis qui emunt a communitatibus ciuitatum vel a monaſterijs certos redditus ad tempus vite ſue queſtione. xxix. eodem.

Quid ſi paratus ſum emere aliquam poſſeſſionem. vel reddi. et ad inſtantiam tuam do tibi precium vt mihi tu ſoluas ſingulis

Utrum penitens expleta penitētia ſibi a ſacerdote impoſita ſit totaliter abſolutus.q.cxxviij.c.
Utrum vnus homo poſſit ſatiſfacere pro altero.q.cxxix.c.
Utrum ſatiſfactio poſſit fieri per opera extra charitatem facta. queſtione.cxxx.c.
Utrū ſatiſfactio poſſit fieri per opera in caritate iniūcta τ inchoata ſed nō perfecta.q.cxxxj.c.
Utrum ſatiſfactio in mortali peccato facta per ſequentē penitētiam valere incipiat.q.cxxxij.c.
Utrum ſacerdotes poſſint facere cōmutationes ieiuniorum vel alterius ſatiſfactionis ad petitionem ipſorum penitentiū queſtione.cxxxiij.Quero etiam.
Quid ſi papa vel penitentiarius eius aut epiſcopus iniunxit penitentiam petitur modo relaxari vel mutari per inferiorē queſtione.cxxxiiij.c.
Quid ſi aliquis penitet de peccatis τ cōfitet̄ ſed non vult ſubire onus penitentie.q.cxxxv.c.
Sacerdos non debet peccatorem dimittere a ſe recedere deſperatum ibidem ver.Et ſicut.
Sed quid ſi credo de aliquo qđ non faciet qđ promittit aut que iniunguntur ei.q.cxxxvj.c.
Quid de penitentia illius qui cōfitet̄ peccata ſed non vult abſtinere in futurum vel vult abſtinere ab vno ſed non ab alio. q. cxxxvij.Quid de eo.
Ad quid valent.Confeſſio.Orationes. Elemoſyne ac alia bona opera extra charitatem facta.q.cxxxviij.Ad quid ergo
De ſatiſfactione facta in peccato mortali an debeat iterari.queſtione.cxxxix. ſed quid τ ſequenti.
Qualiter intelligendum ſit illud.Nō iudicabit deus bis in idipſum ibidem.ſ.q.cxxxix.
De operibus bonis factis in mortali peccato τ de bonis operibꝰ factis in charitate τ per ſequens peccatum mortificatis an reuiuiſcant per ſequentem penitentiam.q cxlj. occaſione.
Sed quid de bonis operibꝰ factis in charitate ac poſtea per peccatum mortificatis nec per ſequentem penitētiam reſuſcitatis queſtione.cxlij.c.
Utrum ei qui abſoluitur in periculo mortis ſit ſatiſfactio imponenda τ quibus verbis ſit ei innoteſcenda. q.cxlj.c.
Quid de his qui in fine vite penitent vel alias non complent dignam ſatiſfactionem in vita.q.cxlij.Quid ergo.
Utrum pena mortis diminuat aliquid de pena debita pro peccato actuali.q.cxliij.c.
De hac materia q̄re plura.Penitentia.Oratio.Ieiuniū.Uigilie.

Scandalum
Quid ſit ſcandalū libro.iij.titu.xx.de ſcādalo perplexi.queſtione.j.Primo ergo.
Utrum ſcandalū ſit peccatum et quando τ an ſit ſpeciale peccatum.q.ij.c.τ.q.ſequenti.
Quando ſcandalum ſit peccatum mortale τ quando veniale.q.iiij.Utrum ſcandalum.
Utrum bona ſpiritualia ſint propter ſcandalum dimittēda τ generaliter que dimittenda ſint propter ſcandalū.q.v.c.
Opera conſiliorum ſunt quandoq̧ propter ſcandalum differenda vel occultanda ibidem.
Nō debet quis eſſe facilis ad credendū q̄ alij de bono opere ſuo ſcandaliſantur ibidem ver.Satis etiam.
Utrum temporalia ſint dimittenda propter ſcandalum aut etiā noſtra dare teneamur propter ſcandalum euitandum.queſtione.vj.c.
Quid ſi de aliquo habente bonam conſcientiam alij ſcandalizētur vel malum ſuſpicantur.q.vij.Pone.
Quid ſiet cū multitudo eſt in ſcelere vel potētes.Nūquid ſunt excōmunicandi aut eſt contra eos publice predicandū.q.viij. Quero etiam hic.
Quando dici poſſit qđ populus ſcandaliſatur quere populus.

Scientia.
Clericus ſiue ordinandus debet habere triplicē ſcientiā. ſ. ſacrarum literarū ſcientiarum ſecularium. ſ.triuialiū τ negotiorum ſecularium lib.iij.tit.v.de prudentia ordinis.q.j.Quero ergo.
In quibus libris vel ſcientijs liceat clericis ſtudere τ ſpecialiter quibus clericis liceat audire leges vel phiſicam ibidem.
Quantam ſcientiam vel etiam experiētiam debeat habere quelibet perſona eccleſiaſtica ſcđm ſtatum τ officiū ſuum.queſtione.ij.Ad pleniorem.
Nota ibi ſpecialiter quanta ſcientia ſufficit confeſſori.
Propter ſimplicitatē nō deijcit̄ quis a beneficio obtento ibidē.
Propter illiteraturam tamen poteſt remoueri epiſcopus ibidē.
Que vocatur ſcientia competens τ que ſcientia eminens ibidem ver.Scientia autem.
Quid de queſtionibus difficilibus ibidem ver.Addit.
Utrum laicus qui omnino ignorat literas recipiat caracterem ſi ordinetur.q.iij.Sed nunquid.
Utrum aliquis teneatur dimittere ſtudium theologie etiam ſi ſit aptus ad docendum alios ad hoc qđ intendat ſaluti animarū queſtione.iiij.c.
Nota ibi vtrū melius ſit legere τ predicare in cōmuni vel aliciu particulariter intendere.
Utrum licitū ſit qđ aliquis per ſe petat licentiā docendi in theologia.q.v.c.

Ciſma.
Quid ſit ſciſma. Et vnde dicatur libro.j.tit.vj.de ſciſmaticis.q.j.ver.Primo.
In quo differunt ſciſma τ hereſis.q.ij.c.
Que ſit poteſtas tam hereticorum quā ſciſmaticorum. queſtione.iij.Quero etiam.
Qualiter ſciſmatici puniuntur.q.iiij.c.
Alienationes facte a ſciſmaticis vel intruſis non valent ibidē.
Quod ſit grauius peccatum ſcʒ ſciſma vel hereſis.q.v.c.
Qualiter redeuntes a ſciſmate ſint recipiendi.q.vj.c.
Quis poſſit diſpenſare cum ordinatis ab heretico ſciſmatico vel excōmunicato.q.vij.c.
Qui innititur ordinationibus vel alienationibus factis a ſciſmaticis ipſo facto eſt excōmunicatus li.iij.titu.xxxiij.de ſenten.excōmu..q.xxxiij.In quibus caſibus ver.Quartus contra illos. Quere hereſis confeſſio.

Scrutinium.Quere.Ordo.

Scurrilitas.Quere.Luxuria.

Secretum.Quere.Confeſſio.Teſtis.

Seditio.
Utrum ſeditio ſit peccatum mortale lib.iij.tit.xxxiiij.de pe.et remiſ.q cccxviij.c.

Sententia.
Duplex eſt ſententia.ſ.interlocutoria τ diffinitiua. Et qualiter ferri debeant libro.iij.titulo.xxxiij.de ſententia precepti. diffi.τ excō.q.xxvij.Primo ergo τ ſequenti. De hoc etiā in additionibus.c.titu.in principio.
Quando ſententia a non ſuo iudice lata teneat.q.xxviij.que dicatur in ſi.ver. Item nota.
Quid ſi duo iudices proferunt diuerſas ſententias.queſtione vigeſimanona.c.
Quis ſit effectus ſententie.τ an res inter aliquos iudicata alijs preiudicet.Et quando hoc.Et infra qđ tēpus ſentētia debeat mandari executioni.q.xxx.c.
Sētentie ſublouant̄ quattuor: auxilijs.ſ.per appellationē:ſupplicationē:per querelā falſi: τ per in integrū reſtitutionē.queſtione.xxxj.Quero tamen.
Quid ſit ſententiam ferri a iure vel a iudice ſiue ab homine.queſtione.lxxxvj.ad intellectum.

Sepultura.
Quid ſit ſepultura.Et q̄ multipliciter accipitur.Et quādo vendi poteſt vel non li.j.titu.xvj.de ſepulturis.q.j.c.titu.
Quid ſit ius ſepulture.Et quibus eccleſijs cōpetit.q.ij.c.
In vno cymiterio plures eccleſie poſſunt habere ius ſepulture. Ibidem in ſi.
Quid ſi aliquis inducit aliquem ad promittendum vel obligādum ſe vt in tali loco eligat ſepulturam vel vt electam nō mutet.Et que pena inducentium.Et ſic eligentium.In additionibus.c.titu. In prin.
Nota etiā qđ pactū preiudicat iuri ſepulture. In additionibus eadem.q.circa materiam:
Qui prohibentur in cymiterio ſepeliri.q.iij.c.
Qui de cymiterio exhumulandi ſunt vel non.Et quid tunc fieri debeat ibidem.

Cui cōmunicauit viuo et mortuo et ecōuerſo ibidē.
De hereticis non ſepeliendis. In additionibus in tit. de hereticis.q.xij.Quicunq.
Quid ſi dubitetur de cadauere an ſit chriſtiani vel pagani aut excōmunicati.q.iiij.c.
Quid de ſuſpenſis an ſepeliendi ſint vel non.q.v.c.
Quid de raptore manifeſto ſeu violatore eccleſie publico q̄ vſq ad extremā penitentiā differunt nec cautionē preſtare poſſunt de ſatiſfaciendo.q.vj.c.
Utrū mulier pregnans ſepeliri debeat in cymiterio vel excidi debeat partus.q.vij.c.
Apud quā eccleſiam defunctus debeat ſepeliri.q.viij.c.
Ubi ſepeliri debeant qui ex promiſſione electi elegerūt ſepulturam. In additionibus.c.tit.in prin.
Electio ſepulture in alio loco etiam minus religioſo nō pōt impugnari in additionibus.c.q.ſ.viij. De materia.
Quando religioſi poſſint eligere ſepulturā vel non et vbi ſint de iure ſepeliendi. In additionibus ibidem ver.itē.c.titu.De hoc etiam in ſumma.c.q.in fi.
Utrū patres poſſint filijs eligere ſepulturā.q.ix.c. Et expreſſuz eſt in additionibus.c.q.materia.
Ubi ſepeliri debeat qui deceſſit nulla ſepultura electa.q.ix.c. De hoc etiam in additionibus.c.q.
Nota ibi in additionibus de his qui ad tēpus manent extra ciuitatem vel caſtrum.
Ubi alienigena vel viator ſepeliri debeat ibidē in ſumma et in additionibus.
Quid de ſepultura vxoris.q.xj.c. Et in additionibus.c.q.verſi. mulier autem.
Quid de eo qui recipit ad ſepulturā corpus alienuz in caſu non conceſſo.q.xij.c.
Quid ſi proprius ſacerdos ipſum qui alibi elegerat ſepeliri violenter rapuerit vel totus conuentus vel maior pars in hoc culpabilis fuerit.q.xiij.c.
Quando quis dicatur tranſtuliſſe domiciliū ita qd̄ factus ſit de iuriſditione alterius.q.xiiij.c.
Quid iuris ſit de canonica portione cū alibi eligit ſepultura. q. xv. Deinde quero.
Etiam loca exempta dant canonicā portionē ibidem.
Ad quem pertinet petitio canonice portionis ibidē.
Quid iuris de his que obueniunt in ſepulturis regum et hmōi perſonarum ibidem.
Cum quis dimiſſa ſepultura patrum eligit alibi ſepeliri parrochiali eccleſie debet canonica portio ibidem in fine. Et in additionibus.c.q.xv.circa.xv.
Quid ſi nō apparet cōſuetudo de quātitate canonice portionis queſtione.xvj.c.
Quid ſi ſit conſuetudo qd̄ nihil detur.q.xvij.c.
Quid ſi aliquis in vita ſua percepit ſacramenta in vna eccleſia et in alia eccleſia eſt ſua canonica ſepultura vel quid ſi in capella audiuit diuina et in baptiſmali eccleſia percepit ſacramēta que iſtarū eccleſiarū habebit canonicā portionē. Si ſibi alibi eligat ſepulturam q.xviij.c. de hoc tamen vide in additionibus. c.q. circa.xv.et.xviij.q.
De quibus rebus erit canonica portio deducenda.q.xix.c.
Nota ibi de priuilegijs quorumdā religioſoꝝ circa hoc.
Quid de quibuſdā religionibus vbi conſuetudo eſt qd̄ eccleſia parrochialis requirit tertiā partē de omnibus mobilibus que moriens poteſt legare et ſacerdos precipit morienti qd̄ reddat ei omnia mobilia ſua.q.xx.c.
Quid ſi quis reliquit eccleſie parrochiali parum illi autem eccleſie in qua elegit ſepulturam reliquit multū.q.xxj. Pone ꝗ.
Quid ſi in propria eccleſia elegit quis ſepulturam et nihil ei reliquit alijs aūt eccleſijs multa legauit.q.xxij.c.
Cum populo excreſcente noua conſtruitur eccleſia q̄ntum petet pro canonica portione.q.xxiij. quid cū populo.
Quid de his qui eligunt ſepulturā apud aliquā religionē facto inde publico inſtrumento iuramento etiā roborato. Nunquid poterāt poſtea alibi eligere ſepulturam.q.xxiiij.c. De hoc etiā in additionibus.c.tit.in prin.
Nota ibidem in ſumma de his qui alliciunt ad ſepulturā vel qui ſymoniace eligunt.
Quid ſi aliquis inuita ſua intrat religionē illam in qua elegerat ſepulturam. Nunquid tenebitur ad canonicā portionem. queſtione.xxv.c.
Quid de leproſis qui intrant domos leproſorum. Nunquid dabunt canonicam portionem.q.xxvj.c.
Quid ſi aſſumatur aliquis in cōfratrē alicuius loci religioſi bonis ſuis retentis nec oblatis et ibi ſepeliatur.q.xxvij.c.
Quid ſi nouitius infra tempus ꝓbationis moritur. Nūquid dabit.q.xxviij. Quid ſi quis.
Quid ſi infirmus in vna parrochia facit ſe mutari in aliam parrochiam et moritur de illa egritudine.q.xxix.c.
Quid de ſymonijs que cōmittunt in ſepulturis quere ſymonia.
Quis teneatur facere funeris expenſas.q.xxj. Quero etiam.
Que intelligantur impenſe funeris ibidem.
Quid iuris de his qui morientē moleſtant aut funeri iniuriantur.q.xxxj.c.
Quid ſi aliquis precipit corpus ſuum non ſepeliri. queſtione trigeſimaſecunda.c.
Quere. Conſecratio. Eccleſia.

Seruus.

De voto ſeruoꝝ generaliter. Et qualiter ſeruus ad religionē recipi debeat lib.ſ.titu.viij. de voto.q.lxiiij. Deinde quero.
Nota ibi differentiam ſeruorum qꝛ quidam dicuntur coloni alij originarij alij aſcriptitij.
Quid ſi ſeruus recipitur ad ꝓfeſſionē ante triennū qd̄ expectari debet.q.lxv.c.
Quid ſi ſeruus ſine voluntate dn̄i profeſſus et ei reſtitutus poſtea fuerit manumiſſus.q.lxvj.c.
Quid de voto peregrinationis facto a ſeruo.q.lxvij.c.
Qualiter ſerui ſiue eccl'ie ſiue priuati ordinari poſſunt li. iij. tit. xvij. de ſeruis non ordi.q.j. Primo ergo.
In quibus ſerui manumiſſi et ordinati remancāt obligati patronis ibidem.
An patronus in liberto quē petit ordinari poſſit retinere ſaltem operas ſpirituales.q.ij. Sed nunquid.
Quid iuris ſi ſeruus fuerit ordinatus nō adepta libertate.q.iij. c. et duabus ſequentibus.
Infra qd̄ tempus poſſit dominus ſeruum ordinatum reuocare queſtione.vj.c.
Quare ſeruus ordinatus tn̄ infra annū reuocat̄ ſed monachus infra triennium ibidem.
Quare ſeruus alicuius conſecratus redditur domino et non alia res conſecrata.q.vij. Sed quare.
Cuius parētis cōditionem debeat ſequi partus.queſtione.viij. Quero etiam.
Item de hoc lib.iiij.titu.iiij. de impedimento conditionis. queſtione.xv. Item quero.
Quid iuris de ſeruis iudeorum et farra. quere iudeus.
An ſeruus poſſit contrahere matrimoniū ſine cōſenſu domini libro quarto titulo quarto de impedimento cōditionis. queſtiōe viij. Item circa.
Quid ſi dominis inuitis et cōtradicentib' inter ſeruos cōtracta ſunt matrimonia.q.ix.c.
Quid ſi eodem tempore dn̄s aliquē recipiat.q. vxor petit debitū queſtione.x. Pone.
Quid ſi dominus velit ſeruum vendere in remotam regionem queſtione.xj.c.
Quid ſi coniuges ſerui habent dominos diuerſos diuerſarū regionum ita vt vir et vxor conuenire non poſſint ad opus coniugale.q.xij.c.
An ſeruitus poſſit ſuperuenire matrimonio, queſtione decimatertia. Quero etiam.
Utrum pater vendendo ſe alteri in ſeruum peccet cum per hoc filij ex ingenua vxore in quibuſdam terris fiant ſerui. queſtione decimaquarta.c.
In quibus caſibus nati ex libero ventre redigantur in ſeruitutem.q.xvj.c.
In quibus tenentur ſerui obedire dominis vel non libro tertio titulo vigeſimonono de lapſis et diſpen. queſtione decimatertia. Sed nonn.
De coniugio etiam ſeruorum. Quere error. Quere manumiſſio, epiſcopus. Uotatio.

Simulatio.
Utrum ſimulatio ſit peccatum lib.iiij.titu.xxxiij.de penitē. et remiſſio.q.ccliij.c.
Utrum hipocriſis ſemper ſit peccatum mortale.q.ccliij.c.
Utrum aliquis ſimulans ſanctitatem ad honorē dei et edificatio nem proximorum peccet.q.ccliiij.
Symonia.
Symoniaca hereſis obtinet inter eccleſiaſtica crimina pri mum locum lib.j.tit.j.de ſymonia in prin.
Quid ſit ſymonia.q.j.Quero ergo.
Nota ibidē diffinitionis diligentem explanationem.
Nota etiam ibi qḋ ſpirituale dicitur multipliciter.
Quare ſymonia dicitur hereſis.q.ij.c.
Quare ſymoniaca hereſis dicit̄ obtinere primū locū.q.iij.c.
Quare ſymoniaci dicuntur potius a Symone qui voluit emere donum dei q̄ Giezite a Giezi qui vendidit domū dei.q.iiij.c.
Quando ſola voluntas ſine intentio faciat ſymoniacū vel nō.q. v.vtrum ſola.
Nota ibidem q̄ quedā ſunt prohibita q: ſymoniaca.Et quedam ſymoniaca q: prohibita et que ſunt illa.
Qualiter poſſit fieri beneficiorum eccleſiaſticorum permutatio queſtione.vj.c.
Nota ibidē de permutatione poſſeſſionum inter eccleſias.
Symonia cōmittit̄ tribus modis ſcḋm triplex genus muneris ſc3 a manu ab obſequio et a lingua.q.vij.Quot modis.
Symoniaca ordinatio fit quadrupliciter.ſ.vel ex parte ordinā tis vel ordinati ſolum vel vtriuſq3 vel neutrius ibidem.
Quid de ordinatione ſymoniaca precipue ex parte mediatoris, Et quid in ſimilibus de beneficij collatione.q.viij.c.
Nota ibidem.Quid iuris ſi pro mea promotione detur pecunia me contradicente vel etiam ab inimico.
Quid ſi pecuniam pro me neſciente promiſſam poſtea ſolui aut reddidi.q.ix.c.
In quibus caſibus licite aliquid dari poteſt pro ſpiritualibus queſtione.x.vtrum ſi aliquibus.Et qualiter tunc accipitur hec prepoſitio pro. Ibidē in ſi.ver.Nota etiā ſm glo.
Nota ibi qualiter intelligit̄ cū dicitur aliquid dari pro vita eter na vel pro redemptione peccatorum.
Nota ibi de redemptione vexationis in ſi.ver.vlti.
Quid de exenijs.q.xj.c.
Quando munus ab obſequio inducat ſymoniam vel nō.q.xij.c.
Quid ſi duo ſacerdotes inter ſe cōdicunt vt cantent p̄ ſe mutuo queſtione.xiij.c.
Quid ſit munus a lingua.Et quando ī hoc cōmittatur ſymonia queſtione.xiiij.c.
Nota ibi quando preces proprie vel aliene inducant ſymoniam.
Que ſymonia ſit grauius peccatum.q.xv.c.
Utrum vendere vaſa ſacra veſtes ſacras.Cymiterium et aquam benedictam et hmōi ſit ſymonia.q.xvj.c.
Spiritualia non debent redimi nec aliqua promiſſio debet fieri pro eis poſſidendis nec tranſigi poteſt ſuper eis.q.xvij.vtrum ſponſalia.
Utrum ab ordinando vel eligendo aliqua cautio vel promiſſio pe ti poſſit.q.xviij.c.
Utrum reſignare aliquod ſpirituale pro pecunia vel pacto ſit ſy moniacum.q.xix.c.
Quid ſi quis reſignat beneficium vt alius habeat.q.v.vtrū ſo la intentio ver.q̄ vero.
Quid ſi quis obtinens literas a ſede apoſtolica ſuper prouiſione ſibi facienda in aliqua eccleſia recipit ab ea annuā penſionē vel aliud beneficiū vt renunciet literis impetratis.q.xx.c.
Quid ſi exiguntur ea que conſueuerūt dari in collationib⁹ quo rundam ſpiritualiū vt in receptionibus ad religionē vel in ca nonicum in cōſecrationibus epiſcopoꝝ benedictionibus abba tum ordinationibus clericoꝝ et ſimilibus.q.xxx.c.
Non ſunt excuſati a ſymonia dantes vel recipientes nūmos cri ſmales ibidem in ſi.
Quid ſi cōſuetudo eſt qḋ canonicus de nouo receptus det capā vel aliud ſimile.q.xxxj.c.
Quid ſi alicubi ſunt diuerſa cymiteria et taxatum eſt pro quanta pecunia extraneus ponatur in cymiterio fratrū.q xxxij.c.
Quid ſi crux ſpecialis portetur ad funus precio dato. queſtio ne.xxxiij.c.
Quid ſi clerici conſueuerunt habere lectū vel pannos vel aliquid ſimile de moriente et ante deportationem corporis faciunt pa ctum de hoc redimendo.q.xxxiiij.c.
Quid ſi aliquis dignus ordinari dat exactus ianitori vt permit tat eum intrare ad epiſcopum ad petendos ordines vel abbas ad petendum confirmationē ſue electionis.q.xxxv.c.
Quid ſi ſacerdos nō vult dare licentiā benedicendi nuptias ſub diti ſui in aliena parrochia vel licentiā cōfitendi niſi pro pecu nia.q xxxvij.c.
Utrum abſolutione ab excommunicatione poſſit pecunia exigi queſtione.xxxvij c.
Quid ſi pro iuſtitia eccleſiaſtica ſeruanda aliquid datur vel reci pitur vt quando datur aliquid epiſcopo vel alij pro reddendo iure ſuper ſpiritualibus q.xxxviij.c.
Nota ibidem q̄ ſacerdos qui propter preces vel preciū celat pu blicum peccatum epiſcopo vel minus digne penitentē reconci liat vel dignū retardat ſymoniacus eſt.
Utrum ſacerdos poſſit miſſam cantare pro denarijs vel alia offi cia exequi.q.xxxix.c.
Nota ibi q̄ ſacerdos ſemper debet gratis cantare.
Quid de his qui dant clericis pecuniam vt vigilent defunctos vel vt dicant pſalteria.q.xl.c.
Quid de proceſſionibus quas faciunt cōuentuales eccleſie et alie in exequijs mortuoꝝ data vel promiſſa pecunia.q.xlj.c.
Nota ibi de ſtatutis que ſiunt ſuper talibus de hoc etiam infra queſtione proxima.
Quid ſi nullum factum ſit ſtatutum.Nūquid licet dare vel re cipere pecuniam vt quis interſit extreme vnctioni vel pro fa ciendo aut conſtituendo anniuerſario vel pro triceſimo vel pro celebranda miſſa de ſpirituſancto vel alia vel pro dicendo pſal terio vel pro oratione ad deum fundenda et hmōi.q.xlij.c.
Quid de officiātibus eccleſiam pro denarijs orarijs vel anniuer ſariorum ibidem.
Quid ſi aliquis laico malicioſe electionē impedienti det aliquid vt deſiſtat.q.xliij.c.
Quid ſi ſacerdos nō velit baptiſare puerum in periculo mortis cōſtitutum niſi data pecunia.q.xlv.c.
Quid ſi iniuſte interdictus vel ſuſpenſus vel excōmunicatus det aliquid pro ſua abſolutione.q.xlvj.c.
Quid ſi eccleſia mea vel prebēda alteri fuerit aſſignata me amo to et ego pro pecunia eam recupero ibidem.
Quid ſi aliquis per hypocriſim vel ambitionē pretendens.ſ.ſpe ciem ſanctitatis ordinat⁹ eſt vel beneficiatus.q.lxj.qḋ de his.
Quid de his qui ſuis cōſanguineis cōferunt beneficia gratis ſed tamen principaliter propter cōſanguinitatē vel etiam propter quamcunq3 carnalē affectionem.q.lxiiij.c.
Quid de his qui conferunt beneficia vt per hoc ipſi per conſe quens efficiantur potentiores ibidem.
Utrum cōmittat ſymoniā qui debitori ſuo dat aliquid ſpiritua le vt recipiat qḋ ſuum eſt.q.lxv c.
Cum aliqui pretextu religionis vadūt ad ſacerdotes plebanos petentes et paciſcentes vt procurent eis pecunias in parrochia ſua ita qḋ ſacerdoti remaneat pars tertia an in hoc committa tur ſymonia.q.lxvj.c.
An papa poſſit cōmittere ſymoniam q.lxvij.Queritur etiam.
Utrum laicus recipiens pecuniā vt decimā eccleſie reſtituat ſy moniam cōmittat.q.lxviij.c.
Quid de epiſcopis vel alijs prelatis qui fructus eccleſiarum vel alioꝝ beneficioꝝ vacantiū retinent per aliquot annos et poſtea conferunt retentis ſibi fructibus vel aliqua parte prouentuum queſtione.lxix.c.
Quid ſi alijs ordinādus rogat aliquē presbyterum vt preſentet eum ad titulum eccleſie ſue promittens ei q̄ nunq̄ petet ibi ali quam portionē.Et quis diſpenſabit cum taliter ordinato.que ſtione.lxx.c.
Que pena ordinatoris vel preſentatoris ibidem.
Symoniaci iudicant̄.yconomus vicedōpnus.Sindicus.Ga ſtaldus et generaliter procuratores rerum eccleſiaſticarum et de fenſores et regule ſubiecti ſi per pecuniā inſtituūtur.Et omnes mediatores.q.lxxij.quid de quibuſdam.
Cum aliqua talia officia etiam laicis cōueniant ſc3 que nihil ha bent ſpiritua

dent ſpiritualitatis vt eſſe iudicem vtrū etiam in illis cōmittatur ſymonia ibidem.

Quid de monachis qui dant aliquid abbatibus ſuis pro habendis prioratibus.q.lxxij.c.

Quid ſi talis prior det piſcopo pecuniam vt nō ſuſtineat qḋ amoueatur a prioratu:vel aliquis regularis, dat aliquid ne amoueatur a cura parrochialis eccleſie ⁊ ne reuocetur ad monaſterium.q.lxxiij.c.

Quid de illo qui dat pecuniam vt recipiatur ad ſeruiendū pauperibus in hoſpitali vel vt recipiatur in leproſariā:vel elemoſynariam vel in aliam domū dei.q.lxxv.c.

Quid de his qui emunt victum vnius monachi ad totam vitam ſuam.q.lxxvj.c.

Utrum officium pulſandi campanas ⁊ alia hmōi officia poſſint vendi.q.lxxvij.Quid de matricularijs.

Quid de ſacerdote qui vendit officium portandi aquam benedictam per parrochiam q.lxxviij.c.

Utrum qui dat pecuniam vt in imperatorē promoueatur:vel in aliquem poteſtatem vel rectorem alicuius, ciuitatis ſymoniā, cōmittat.q.lxxix.c.

Utrum prelati poſſint vices ſuas.ſ. prelationē vel iuriſdictionem aut aliquod ius ſpirituale ſub annuo cenſu concedere.lib. ſ.tit. ij.Ne prelati vices ſuas ⁊c.q.j.Quero ergo.

Item nec quotam poteſt recipere.ibidem in ſi.

Utrum fructus temporales poſſint vendi.Et ad q̄tum tempus queſtione.ij.Sed nunquid.

Si prelatus vendit omnes obuentiones alicuius beneficij ⁊ ex iuriſdictione cōſueuit aliquid prouenire.Quid fiet de hoc.queſtione.iij.Pone.

Utrum poſſit rector eccleſie conductioꝭ preſbyteris vel etiam cōductori fructuū ad tempus curā animarū cōmittere per idē tempus.q.iiij.c.

Que ſit pena ſymoniaci clerici vel laici ſiue in ordine ſuſcepto ſiue in beneficio l tit.de ſymonia.q.xxſ.⁊.q.xxij.vtrū reſtituē dis ver.Addit Goffre. Et.q.xxv.vtrū cum ſymoniacis verſicu. Innocentius tamen.

Quare ſymonia dicatur occulta ibidem.ſ.q.xxv.ver. Itē qḋ dicitur.

Que pena ſymoniaci illius qui ſymoniace recipit beneficiū habens curam animarum vel dignitatem.q.xxij.c.

Utrum reſtituenda ſit pecunia ſymoniace accepta ⁊ cui ſit reſtituenda.q.xxiij.c.

Que diſpenſatio fieri poſſit circa ſymoniacum.q.xxiiij.c.

Nota ibi quatuor caſus in quibus omnino prohibita eſt diſpenſatio.

Utrum cum ſymoniacis poſſint epiſcopi diſpenſare.q.xxv.c.

De minoribus ſpeciebus ſymonie vt in benedictionibus nubentium vaſorum vel veſtimentorum ſacramentorum receptione criſmatis in aque benedictione vel ſalis ſeu panis benedictiuē ditione ibidem ver. Notat etiam hic viri.

Quid ſi aliquis ſcit vel credit ſibi collatū ordinem vel beneficiū principaliter propter obſequiū ſiue preces carnales a ſe vel ab alio interpoſitas.q.xxvj.c.

Quid ſi alicuius electionem propter ſymoniam eo ignorante ac ratam non habente cōmiſſam contigerit reprobari.q.xx.c.

Quid de eo qui ſcit epiſcopū ſuum ſymoniacum qui precipit ei qḋ recipiat ordines ab eo. Et quid ſi ignoranter vel coactus a ſymoniaco ordinatus eſt.q.xlvij.c.

Nota ibi de credulitate circa ſymoniam epiſcopi.

Quid fiet de monaſterijs in quib⁹ plures recepti ſunt ſymoniace.Et quis cum eis poſſit diſpenſare.q.xxvij.c.

Quid de illo qui per ſymoniam alienam ignorans ingreſſum est religionem vel obtinuit beneficium vel ordinem nec ſtatim cū ſciuit renunciauit ſed miniſtrauit in ordine ſuſcepto et alium ſuſcepit.q.xxviij. Sed quid.

Quid de fraternitatibus que ita conſtitute ſunt qḋ nullus recipiatur niſi promittat vel iuret ſe daturum.x. aut aliquid hmōi queſtione.xliij.c.

Quid ſi clericus aliquis offert bona ſua alicui eccleſie ſecularis vt in canonicum recipiatur.q.xlviij.c.

Quid de his qui in monaſterijs recipiuntur intentione vtilitatis temporalis.q.xlix.c.

Nota ibi quam caute ſit in hac materia procedendum ne quid oſſendat.

An licitum ſit per temporalia beneficia aliquē inclinare ad religionis ingreſſum ibidem in ſi.

Quid de his qui locant filias ſuas in monaſterijs ⁊ parū vel nihil tradunt de bonis ſuis.q.l.c.

Quid de monaſterijs vbi nullum pactum interponitur ingredientibus. Eſt tamen cōtaxatum quantum puella ingrediens dare debet q.lj.c.

Qualiter ſubueniatur puelle in monaſterio recepte cui parētes nolunt dare vite neceſſaria.q.lij.Sed nunquid.

Quid de prebendis que de nouo conſtituunt in eccleſijs ſecularibus vbi clerici aſſignant perpetuo certos redditus pro prebendis ita qḋ tempore vite ſue habeant illos pro prebendatis. Et q̄ ſic admittantur ad canonicatum. Et quid ſi retinet ſibi poteſtatem eandem prebendā alteri perſone cōferendi.q.liij.c.

Quid ſi in conſtructione alicuius noue eccleſie ſtatuatur vt quicunq̄ dederit illi eccleſie tantum recipiatur in canonicum vel in monachū aut monialē talis clauſtri.q.liiij.Quid de cōſtitutiōe.

Quid ſi aliquis timēs pati repulſam dixit abbati quid vellet dare ſi reciperetur ignarus iuris.q.lv.Pone.

Quid ſi expreſſa ſuit cōditio vel cōditio de temporalibus dandis ex parte recipientium ⁊ recipiendus tacuit.q.lvj.c.

Quid ſi interponatur conditio ex parte recipiendi ⁊ recipientium ⁊ ante receptionem renuncietur cōditioni ex vtraq̄ parte.queſtione.lvij.c.

Quid de regularibus qui recipiendo ponunt conditiones dicentes, Recipiemus te ſi didiceris artē illam vel ſi tantum ſtuderis in ſcolis vel ſi ſeruieris nobis tanto tempore.q lviij.c.

An talis cui ſic ad terminū ſub conditione facta promiſſio teneatur intrare adueniente termino ⁊ impleta conditione.queſtione.lix.Quid de illo.

Quid ſi aliquis familiaris monaſterij procurat receptionē filij alicuius ⁊ poſtmodum patrē ſollicitat vt det aliquid monaſterio.queſtione.lx c.

Quid ſi canonici dicant ad inuicē placeat tibi de nepotulo meo et placebit mihi de tuo recipiendo vel ſi dicat nunq̄ me viuente fiet hic aliquis canonicus niſi iſte primus fiat vel ſi dicat. Cōſuetudo eſt qḋ ſi tu fuiſti exauditus in vna petitione q̄ ego debeo exaudiri in alia.queſtione lxj.quid de quadam ꝯſuetu. Quere.Beneficium.Magiſter.

S Obrietas.

Quare intemperantia potus ſpecialiter impedit ordinandos lib.iij tit iiij.de ſobrietate ordi q.j.Circa hoc.

Quare ſobrietas in cibo requiritur in ordinando. q.v.c. Quere clericus. Ebrietas. Gula.

S Odomia.

De vitio ſodomitico ⁊ q̄ ſit deteſtabile lib.iij. tit.xxxiiij. de peniten ⁊ remiſ.q.cxxv. Quid penitentia ver.tertius.

Quere debitum coniugale.

S Ollicitudo.

Utrum licitum ſit ſollicitudinē habere de temporalibus rebus li.iij.titu.xxxiiij.de peniten.⁊ remiſ.q.cxxxiij.c.

S Olutio.

Quere reſtitutio.

S Ors vel ſortilegium.

Quid ſit ſors. Quid diuinatio li.j.tit.xj.de ſortilegijs.q.j.c.

Que ⁊ quot ſunt ſpecies diuinationum. Et q̄ multe diuerſe.q.ij.c.⁊ ſequenti.

Que diuinatio ſit prohibita ⁊ que pmiſſa. Nota plura.queſtione iij Quero autem.

Nota ibi diuinationē in multis locis ſacre ſcripture prohibitam et a demone inuentam.

Peccatum eſt tales in domum ſuā ducere vel aliquid ab eis querere ibidem.

Utrū diuinatio que ſit per inuocationē demonum ſemper ſit illicita.q.iiij. Deinde quero.

Nota ibi de phytoniſſa quā Saul conſuluit.

Utrum diuinatio que ſit per aſtra ſit illicita q.v.c.

Utrum diuinatio que ſit per ſomnia ſit illicita.q.vj.c.

Utrum diuinatio que ſit per auguria ⁊ omina ⁊ alias hmōi obſeruationes exteriorum rerum ⁊ verborum ſit illicita . queſtione.vij.c.

Tabula.

Nota ibi de augurio ioſeph.

Utrum diuinatio ſortium ſit illicita.q.viij.c.

Quid de iudicio ferri candentis vel aque bulliẽtis.q.ix.c.

Utrum vti arte notoria ſit illicitum.q.x.c.

Utrum obſeruationes que fiunt ad aliqua corpora immutanda puta ad ſanitatem vel aliquid huiõi ſint licite. queſtione.xi.c. De hoc et infra.

Nota ibi de cartulis in quibus aliqua ſcribuntur.

Quid de imaginibus quas faciunt aſtronomi.q.xij.c.

Utrum ſuſpẽdere diuina verba ad collum ſit peccatum. queſtione.xiij.c.

Nota ibi etiam de literis quas cõſueuerunt quidã apud ſe portare que teuthonice dicuntur. vvertbriefe.

Sed quid de carminatricibus vel carminatoribus qui carminãt infirmos vel pueros vel alia.q.xiiij.c.

Quid de incantationibus ſerpentum et etiam aliorum animaliũ. queſtione.xv.c.

Quid de his qui portant reliquias ſanctorũ ad collum. queſtione.xvj.c.

Quid de his qui res perditas inueſtigant per inſpectionẽ aſtrolabij aut inſcriptiones vel ſimilia.q.xvij.c.

Quid de ſacerdotibus diſcooperientibus altare vel lugubri veſte operientibus.et huiõi.q.xviij.c.

Quid de his qui altare vel crucifixum ſpinis circũdãt. queſtione.xix.c.

Quid de illis qui pro viuis ſcienter cantant miſſam defunctorũ vel ſub nomine eorum quos odiunt feretrũ cum obſequio mortuorũ in medio eccleſie ponũt vel alia ſimilia faciũt vt illi citius moriantur.q.xx.c.

Quid de quibuſdam ſceleratis mulieribus que dicunt ſe nocte ire cum dyana. Et que dicunt ſe aliquas ſpecies immutare. queſtione.xxj.c.

Quare permittit deus aliquando euenire que predicunt ſortilegi. Et facta eorũ aliquando videntur effectum habere.q.xxij. Cum ſupra dictum.

Utrum liceat ab aliquo moriente requirere qđ reuelet ſtatũ ſuũ poſt mortem.q.xxiij.c.

Que ſit pena ſortilegorum.q.xxiiij. Item quero.

Quid de eo qui ſacrificat deo nũmorum.ſ.mãmone vt fiat diues vel ſimilia aut qui de ſacramentis vel ſacramentalib' aliquod ſortilegium faciat. Nunquid ſit irregularis.q.xxv.c.

Spectaculum.
Quere ludus.

Spes.
Nota plura que poſſunt ſpem facere peccatori lib.iij. titu. xxxiiij. de penitẽtia et remiſſione. queſtione.cxcv. Quero ergo. ver. Quartum.

Contra triplicem ſpem impedientem penitentiam.ſ.ſpem diuiuendi temporalia cõquirẽdi. Et de miſericordia dei eſt triplex remedium ibidem ver. Tertium.

Spirituale.
Spirituale et annexum ſpirituali multipliciter dicuntur li. j. tit. j. de ſymonia.q.j. quero ergo. Quere ſymonia.

Sponſalia.
Quid ſint ſponſalia et vnde dicantur lib.iiij.titu.j. de ſponſalibus.q.j. Et primo.

Qualiter contrahuntur ſponſalia q: quatuor modis.q.ij.c.

Nota etiam ibi de ſponſalibus contractis per verba de preſenti De hoc quere plenius. Matrimonium.

Quid ſi quis iniecta manu mulieris dicat do tibi fidem qđ accipiam te in vxorem et illa nihil reſpondeat. Nunquid ſunt ſponſalia.q.iij.c.

In qua etate poſſunt contrahi ſponſalia.ſ. poſt ſeptennium.q. iiij.c. De hoc etiam in additionibus.c.q.

Sed quid ſi non plene compleuerunt ſeptem annos. queſtione quinta.c.

Quid ſi pueri ante ſeptennium contrahunt ſponſalia vel matrimonia ante annos pubertatis. Nũquid hec cõualeſcunt lapſu temporis q.vj. Pone de hoc etiã in additionibus eodem titulo in principio.

Quid de ſponſalibus que contrahunt per parentes.q.vij.c. De hoc etiam in additionibus eodem titulo circa principium. queſtione vij. de queſtione.

Quid ſi iuraſti mihi dare vnam de filiabus tuis in vxorẽ nõ nominatam cum plures haberes.q.viij.c.

Quid ſi omnes moriantur preter vnam.q.ix.c.

Quid ſi mihi vnam obtuleris ſed ego nõ accipio illam ſed aliã queſtione.x.c.

Quid ſi vnã ex illis cognouerim.q.xj.c.

Quid ſi iuraſti mihi dare filiam tuam certam et nominatam cum haberes plures et ſi non poſſem habere illam aliquo caſu interueniente debuiſti dare aliam vel tertiam et ſic de aliis. queſtione.xij.c.

Utrum ſpõſalia contrahi poſſint per nunciũ aut per literas. queſtione.xiij.c.

Quid ſi peniteat abſentem anteq̃ puella ad quam mittebat cõſenſerit. Sed ipſa poſt penitentiam talem conſentit.q.xiiij.c.

Quis ſit effectus ſponſaliũ.q.xv.c.

Quid iuris cum duo adulti vel ambo infra annos pubertatis vel vnus infra annos et alter maior contrahunt ſponſalia. queſtione.xvj. circa hanc.

Qualiter et quando volentes reſilire a ſponſalibus compelluntur per eccleſiam. Et quid ſi etiã iuramẽta interuenerunt ibidem.

Nunquid peccat qui altero inuito reſilit a ſponſalibus. queſtione.xvij. Sed nunquid.

Quare maior tenetur expectare minorem cum ſine etiam voluntate eius non poſſet eſſe matrimonium.q.xviij. Sed quare.

Quid ſi pubes qui contraxit cum impubere nõ expectat ſed mutata voluntate contrahit cum alio pubere per verba de preſenti. queſtione.xix.c.

Quid ſi impubes factus pubes ratificauit ſed alius diſſentit qui primo conſenſerat et cũ alio contrahit.q.xx. de hoc etiam in additionibus.c.tit. circa prin.

Quid ſi quis contrahit ſponſalia ante ſeptennium et poſtea matrimonium ante annos pubertatis.q.xxj.c. Ad hoc etiã in additionibus.c.tit. circa prin. ver. per dictum.

Quid ſi certum tempus appoſitum eſt in ſponſalibus.q.xxij.c.

Quid de penis que interdum ab aliquibus apponunt in deſpõſatione.q.xxiij.c.

Cum non liceat penas in matrimonio contrahendo appoſitas recipere qualiter prouidebitur Burgenſi diuiti volenti collocare in matrimoniũ filiam ſuam alicui nobili potenti et pecunia indigenti.q.xxiiij. Sed qualiter.

In quibus caſibus ſoluuntur ſponſalia.q.xxv.c.

Quamdiu tenetur vnus expectare alium poſt contracta ſponſalia ibidem.

Utrum ſponſus teneatur ducere ſponſam violenter ab alio corruptam ibidem ver. Sed quid ſi ſponſa.

Quid ſi deſponſat de futuro corruptã quã credit virginẽ an hoc comperto tenetur cõſummare matrimoniũ ibidem.

Quid ſi poſt ſimplicem deſponſationem prime deſponſat quis ſcđam addito iuramento ibidem ver. Sed quid ſi cum.

In aliquibus caſibus ſoluuntur ſponſalia ipſo iure. In aliquibus iudicio eccleſie ibidem in fi.

An ferie impediant ſponſalia. Quere impedimentum.

De publice honeſtatis iuſtitia que contrahitur ex ſponſalibus quere honeſtas.

Quere matrimonium vis vel violentia votum.

Stipulatio.
Quid ſit ſtipulatio lib.iij.titu.xxxiij. de ſenten.excõi.q.cxx. Cum quis in fine.

Stulticia.
Utrum ſtulticia ſit peccatum lib.iij.tit.xxxiiij. de penitentia et remiſſione.q.ccxxx.c.

Stultiloquium.
Quere luxuria.

Stuprum.
Quid ſit ſtuprum li.ij.tit.v. de raptoribus.q.j. Prioringo.

Quid ſi aliquis deflorat virginem ſolutam. Nunquid tenetur eam ducere vel dotare.q.vj. Quid de eo.

Subarratio.
Quere arra.

Subdelegatus.
Quere delegatus.

Subditus.
Quere dominus.

Succeſſio.

Succeſſio.
Quot modis dicatur quis inteſtatus ita q̃ heres ſuccedere debeat lib.ij.tit.v.de rapto.q.xxv.Quero ergo.
Quis ⁊ quo ordine ſuccedere debeat inteſtato.q.xxvj.e.
Quo ordine ſuccedant deſcendentes.q.xxvij.e.
Qualiter deficientibus deſcendentibus ſuccedant aſcendentes queſtione.xxviij.e.
Qualiter ſuccedant collaterales.q.xxix.e.
Quid de ſucceſſione fratrumvel filiorum naturalium tantū.queſtione.xxx.e.
Quid ſi ſit de cōſuetudine terre qđ mortuo homine ſine filio dominus terre totum accipiat.q.xxxj.e.
Utrum clerici poſſint habere ius in hereditate paterna.queſtione.xxxij.e.
Quis et in quibus ſuccedere debeat clerico morienti.q.xxxiij.
Occaſione.
Quere religioſus.

Suffragium.
Utrū exiſtentes in purgatorio poſſint iuuari ab his qui in hoc ſeculo viuunt libro.iij.titu.xxxiiij.de penitentia ⁊ remiſſio.queſtione.clxiiij.Quero an.
Utrum ſuffragia facta per malos proſint defunctis.q.clxv.e.
Utrum hmōi ſuffragia facta pro defunctis proſint etiā ea facienti.queſtione.clxvj.e.
Quibus ſuffragijs iuuentur anime defunctorū.Et que ſint efficaciora.q.clxvij.e.
Utrum miſſa pro defunctis plus valeat animabus quā alia miſſa ibidem in fine.
Quibus defunctis proſint ſuffragia viuorum.q.clxviij.e.
Utrum ſuffragia facta pro multis tantūdem ⁊ totaliter proſint ſingulis.q.clxix.e.
Nota ibi qualiter intelligenda ſit quedā autoritas Hieronymi de hac materia loquens.Quere indulgentia defunctus.

Superbia.
Utrum ſuperbia ſit peccatum mortale lib.iij.titu.xxxiiij.de peniten.⁊ remiſ.q.ccxxv.e.
Utrum circa exteriorū apparatum ſiue veſtium ſiue aliorū hmōi poſſit eſſe virtus ⁊ vitiū.q.ccxxxiij.e.⁊.q.ſequenti.
Nota ibidem.q.ccxxxiij.circa fi.quare in dignitatibus conſtituti ⁊ miniſtri altaris precioſioribus vtuntur veſtibus quā ceteri ⁊ qui precipue debent vilia habere indumenta.
Utrum mulieres peccēt mortaliter in ſuperfluo ornatu. queſtione.ccxxxiiij.e.
Sed quid de mulieribus ſe colorantibus vel alia figmēta ad apparentem pulchritudinem adhibentibus.q.ccxxxv.e.
Nota ibi q̃ aliquam turpitudinem accidentalem licitum eſt occultare.
Quere humilitas.Adulatio.

Suſpenſio.
Quid ſit aliquē eſſe ſuſpenſum quo ad ſe vel quo ad alios lib.j.tit.j.de ſymonia.q.xxj.Que ſit pena ver.Itē nota.
Nota ibi aliquos eſſe ſuſpenſos quo ad ſe tm̄ quoſdam quo ad alios tm̄:alios quo ad ſe ⁊ quo ad alios.Itē de h̄.e.tit.q.xlvij.
Quid de eo ver.addit thomas.
Utrū minus rite ordinati ſemper ipſo facto ſint ſuſpenſi ⁊ quid iuris de ſuſpenſo a canone vel ab homine lib.iij.titu.xxix.De lapſior diſpē.q.v.q̄tū ad ſcđam ver.Tertio decimo ⁊ ſequēti.
Quid de ſuſpenſo a pontificalibus ibidem ver.quid ſi.
Quid ſi quis ſuſpendatur ab ingreſſu eccleſie tātum ibidem de hoc habes ius nouū.In additionibus.e.tit.in princ.Et quid ſi talis moritur ibidem in additionibus.
Quid ſi ſuſpendatur quis a participatione vel collatione ſacramentorum ibidem.ſ.vbi ſupra in ſumma.
Solum ſcandalum irregularitatem inducit eodem ver.
Qualiter excōmunicatus vel ſuſpenſus extra eccleſiam dicet horas.q.vj.Circa tertium.
Sententia ſuſpenſionis ab officio vel ab ingreſſu eccleſie non ſuſpenditur per appellationem ſequentem.In additionibus eo.titulo in fine.
Quid de eo qui ſuſpenſus miniſtrat lib.iij.tit.xxxiij.de ſenten.excōmuni.q.xlj Quid de his in ſi.
Que pena ſuſpenſi.q.lxxxj.Poſt hec quero.
Nota ibi plura de ſuſpenſione ver.de materia.

Quere irregularitas.Femina.Epiſcopus.Confeſſio.

Suſurratio.
Que ſit differentia inter ſuſurrationem et detractionem:qđ horum ſit grauius peccatum libro.iij.titu.xxxiiij.de penitētia ⁊ remiſſione.q.ccij.Poſt hec.

De littera T

Tabellio.
Quid ſit tabellio.Et an officiū tabellionatus poſſit habere clericus libro.ij.titulo.viij.de negotijs ſecularibus.q.iiij.e.
Uide ibi de notarijs dn̄i pape ⁊ epiſcoporū.Et que poteſtas.Et qualia inſtrumenta poſſint conficere.

Taberna.
Quere clericus.

Tactus.
Quere luxuria.

Tallia.
Quid de iſtis tallijs ⁊ ſimilibus exactionibus quando.ſ.ſint iuſta vel nō.Et que ſint reſtituenda libro.ij.tit.v.de raptoribus.q.xxxiij.Deinde quero.
In quibus caſibus poteſt dn̄s aliquid exigere vltra conſuetum vel ſtatutum commune.q.xxxv.Quero ergo.
Nota ibi qđ epiſcopi poſſunt a ſubditis moderatum auxilium petere.
Quid ſi dominus exigit ex cauſa iniuſta ibidem in fine,⁊ queſtione ſequenti.
Quid ſi domini vel officiales eorū aliquid contra formā preſcriptam extorqueant a ſubditis.q.xxxvj.e.
Quid de quibuſdam dn̄is qui nihil recipiunt a ſubditis niſi tallias.q.xxxvij.Sed quid.
Quid ſi ab anteceſſoribus domini exactio vel tallia remiſſa eſt; ibidem.
Qualiter preſumi debeat aliquā talliā ab antiquo ex iuſta cauſa impoſitam eſſe.q.xxxviij.Quero etiam.
Quid de quibuſdā qui allegantes cōſuetudinē accipiunt a ſubditis de mobilibus quantum ⁊ quando volunt.Et ſi ſuſpicant̄ eos velle tranſire ad alium dn̄m omnino expoliant eos.queſtione.xxxix.Quid de illis.
Quid de illis qui emūt prepoſituras ſeculares vbi nō ſunt iuſti redditus ſed ſole exactiones ⁊ ſeruitia ⁊ munera que recipiunt hmōi prepoſiti.Et quid ſi cōpellūtur a dn̄is ad hmōi officia.Et quid de dn̄is vendentibus ea.q.xl.e.
Utrum liceat ab hmōi officiariis mutuū recipere donec tantum recipiant a ſubditis in officijs ſibi deputatis.q.xlj.Itē quero.
Utrum perſone eccleſiaſtice debeant ſoluere tallias ſiue exactiones quas interdum requirunt cōmunitates vel ſcabini ratione domorum vel prediorum.q.xliij.Quero etiam.hoc idem in additionibus libro primo titu.xiiij.de immunitate eccleſie.in princ.

Theloneum.
Quando pedagium ſiue theloneum ſit iuſtum vel iniuſtū.
Et qualiter hmōi male accepta ſint reſtituenda lib.ij.tit.v.de raptoribus.q.xxix.Deinde quero.
Quid de ſubtrahentibus ſeu penis ſtatutis ſuper hoc ſoluentes theloneum ⁊ ſimilibus.q.xxx.Sed quid ſi.
Quid de chriſtianis qui paganis ſubtrahunt theolonei.q.xxxj.Quero etiam.
Utrū laicus poſſit theloneū vel pedagium vel hmōi exigere a clerico vel alia eccleſiaſtica perſona.q.xxxij.Item quero de hoc etiam in additionibus.e.titu.in principio.
Quid ſi quis facit deportari bladum vel vinum vel alias res ad vſum vite ſue ⁊ familie ſue neceſſaria.Nūquid tenetur dare pedagium pro his rebus.q.xxxiij.e.
Nota ibidem in fine que dicant̄ pedagia: que Guidagia ⁊ que pſalmaria.Et quis hoc poteſt inſtituere.

Temporalia.
Utrum licitum ſit ſollicitudinem habere pro temporalibus rebus quere.Sollicitudo.

Temperantia.
Quere.Sobrietas.Gula.

Theſaurus.
Quere inuentum.

Teſtamentum.
Quis poteſt facere teſtamentum lib.ij.tit.v.de raptoribus

Tabula.

q.c.Quero ergo.De hoc etiã in additionibus in titu.de ſepulturis.q.iij.Materia ix.

Utrum clerici poſſint facere teſtamẽtum ⁊ de quib⁹ rebus ⁊ ſpecialiter de clerico in poteſtate conſtituto.e.titu q.xij.e.

Quid de teſtamentis eorũ qui ingrediũtur monaſteriũ.q. cj.e.

Quid de heremitis.q.cij.e.

Utrum religioſus in epiſcopum promotus poſſit teſtamentum facere.q.ciij.e.

Qualiter conficiatur teſtamentum.q ciiij.e.

Nota ibi de numero teſtium in teſtamento.

Quid ſi teſtator non vult qȯ teſtes ſciant qualiter ſuum ordinauerit teſtamentum.q.cv e.

Quibus verbis debeat fieri teſtamentum.q.cvj.e.

Utrum teſtator poſſit in teſtamento penam adijcere.q.cvij.e.

Utrum in vltimo teſtamento neceſſe ſit mentionem fieri de primo.queſtione.cviij.e.

Utrum confirmetur ⁊ an poſſit mutari.q cix.e.

Quid ſi quis rem alienam legauerit. Nũquid tene ur heres ipſam preſtare.q.cx.e.

Per quem cogetur heres voluntatem defuncti adimplere. queſtione.cxj.e.

Quid ſi quis aliquem teſtari prohibuerit.q.cxij.e.

Utrum moriens ſentiat aliquod detrimentum ex hoc qȯ elemoſyne quas mandauit dari retardantur.q.cxiij.Quero etiam.

Utrum executor debeat tardare diſtributionem elemoſynarum ad hoc qȯ res defuncti melius vendantur.q cxiiij.e.

Quantum poſſit quis de bonis ſuis ſiue de hereditate ſua donare vel in teſtamento relinquere.q cxiij. Item quero.

Utrum religioſus poſſit eſſe executor teſtamenti alicuius in additionibus.c.tit.q.c.circa Rubricellam.

Quid ſi plures ſunt executores.deputati ⁊ vnus eorum moritur vel agit in remotis vel non vult exequi in additionibus ibidẽ. Quere ſucceſſio heres.

Teſtis.
Quis poſſit eſſe teſtis vel non lib.ij. titu.v.de r aptoribus queſtione.clxxvij.Quero ergo.

Scriptura antiquorum librorum vel in columna fidem facit ibidem in fine.

Teſtis qui ſubſcribit ſcienter noie proprio ſibi preiudicat ibidẽ ver. Nota etiam ſm Bernar.

Quotus numerus teſtium requiratur.q.clxxviij.e.

In quibuſdam caſibus ſufficit vnus teſtis ibidem.

Quotiens teſtes produci poſſunt.q.clxxix.e.

Quatuor ſunt que tollunt copiam probandi per teſtes ibidẽ in fine.

Quare contra quaſdam perſonas vt cõtra epiſcopos ⁊ maiores perſonas requiritur maior numerus teſtium quã contra alios ſimplices homines q.clxxxj.e.

Quid iurare debeant teſtes. Et qualiter. Et an remitti poſſit iuramentum.q.clxxxj.e.

Qualiter teſtes deponere debeant. Et an liceat eis aliquid recipere.queſtione.clxxxij.e.

Expenſas poſſunt recipere ibidem in fine.

Quid cum teſtis producitur ſuper re de qua non eſt omnino certus ſed dubitat vel putat certum cũ tamen falſum ſit.queſtione.clxxxiij.e.

Utrum homo teneatur ad teſtimonium ferendum. queſtione cẽteſimaoctuageſimaquarta.e.

Nota ibi in quibus caſibus etiam ſacerdotes cogunt teſtificari ver.ſatis.

Utrum liceat homini teſtimonium ferre de his que ei in ſecreto cõmiſſa ſunt.q.clxxxv.e.

Que diſcordia teſtium infirmet teſtimonium vel non. queſtione clxxxvj.e.

An in facto iterabili vitiet teſtimonium variatio loci ⁊ tempus inter teſtes ibidem ver. ſubiungit.

Quid ſi vnus teſtis cõtradicit ſibi ibidem ver. Et vt plene.

Quid de teſte falſo.q.clxxxvij e.

Sed quid ſi teſtis accepit pecuniã pro teſtimonio ferendo. Et cui reſtituet .q.clxxxviij.e.

Qui in cauſa matrimoniali teſtificari poſſunt ⁊ qui nõ libro. iiij. tit.xx.de diuortio propter conſanguinitatem.q.iiij.e.

Sub qua forma teſtes ſynodales iurare debeant epiſcopo ibidem ver.Dicit hic.

Quere inquiſitio.

Timor.
Utrum timor ſit peccatum mortale lib. iij. titu. xxxiiij. de penitentia ⁊ re.q.cclxij.e.

Utrum timor excuſet aliquem a peccato.q.cclxiij.e.

Utrum intimiditas ſit peccatum.q.cclxiiij.e.

Tonſura.
Quere ordo.

Torneamentum.
Que dicantur torneamenta lib.ij. tit.ij. de torneamentis queſtione prima.e.

Dicuntur etiam nundine vel ferie ibidem.

Quare torneamenta prohibeantur. Et an torneantes peccent mortaliter.q.ij.e.

Que ſit pena pugnantium in torneamentis.q.iij.e.

Quid de his qui ad torneamẽta accedunt animo pugnandi nõ tamen occidunt nec percutiunt tamen ab alijs aliqui ſunt occiſi. Nunquid tales poſſunt promoueri. q.iiij. Quid de militibus.

Quid de illis qui alijs bellis interſunt nec tamẽ occidũt nec mutilant.q.v.e.

Quid de illis que milites vel alij lucrantur in torneamentis.queſtione.vj.e.

Tranſactio.
Quid ſit tranſactio ⁊ qȯ non habet locũ in ſpiritualibus lib.j.tit.j.de ſymonia.q.j.Quere ergo ver.nota etiam.

Item de tranſactione ⁊ amicabili compoſitione in decimis ⁊ alijs ſpiritualibus.c.lib.titu.xv.de decimis.q.xliiij.Quero etiam.

Tranſitus vel trãſlatio. Ex quibus cauſis clerici tranſeũt de vna eccleſia ad aliam. Et qd iuris ſit de vnoquoq3 trãſitu. Et quando prelatus dicatur tranſlatus lib.iij.tit. xxvij.de tranſitu clericorum.q.j.Primo ergo.

Qualiter tranſeundum ſit de vna eccleſia in aliam ſiue ſit ſecularis ſiue regularis.q.ij.e.

Quid de religioſis electis de monaſterio ibidem in fi.

Incurati in eccleſijs monachorũ non poſſunt amoueri ſine cauſa rationabili in additionibus.c.tit.in principio.

Treuge.
De treugis. Et quid ſi infringantur treuge dñorum ⁊ circa ſarracenos lib.j.titu.iiij.de iudeis ⁊ ſarracenis.queſtione.xxiij.

Quid de his.

Triſticia.
Quere accidia.

Tutela.
Clerici ⁊ monachi tenentur ſuſcipere tutelam miſerabiliũ perſonarum li.ij.tit.viij.de negocijs ſecula.queſtione.ij.in quibus ver. Tertius.

Quantum durat tutela pupilli ⁊ etiam cura ibidem.

Triplex eſt tutela ſcʒ teſtamẽtaria. Legitima ⁊ datiua ibidem.

Uaſa ſacra.
Quere conſecratio. Femina.

Uaſallus.
Quere feudum.

Uenatio.
Utrum venatio ſit licita. Et que. Et quibus li.iij.tit.xxix. de lapſis ⁊ diſpen.q.xij.Quero vtrum.

Utrum ſerui teneantur obedire dñis in hmõi venationibus maxime cũ propter hoc negligantur miſſe.q.xiij.Sed nonne.

Uenditio.
Quere. Emptio.

Ueniale peccatũ. Que ſint peccata venialia li.iij.tit.xxxiiij. de pe.⁊ remiſ.q.cxlix.e.

Utrum penitentia fiat de peccatis venialibus.q.cxlix.e.

Utrum de peccato veniali ſit neceſſaria penitentia vel confeſſio. queſtione.cl.e.

Utrum peccatum veniale poſſit fieri mortale.q.clj.e.

Utrum peccatum veniale poſſit remitti ſine mortali.q.clij.e.

Utrum vnum veniale poſſit remitti ſine alio.q.cliij.e.

Utrum ad remiſſionem venialis peccati requiratur auerſio voluntatis ab illo.q.cliiij.e.

Utrum contritio requiratur ad remiſſionẽ venialis peccati.queſtione.clv.e.

Utrum per confeſſionẽ generalẽ deleantur peccata venialia.queſtione.clvj.e.

Quot modis remittuntur peccata venialia.q.clvij.e.

Veſtis. Utrum liceat mulieri uti veſte virili li.iij.tit.xxxiiij. de peniten.⁊ remiſ.q.cxxxvj.c. Quere ſuperbia.

Veſtis ſacra.
Quere conſecratio.

Vitium. De ſeptem vitijs capitalibus ⁊ de pluribus vitijs que ex illis oriunt̄ lib.iij.tit.xxxiiij.de penitentia ⁊ remiſ. q.lxxxiij.de quibus. Quere peccatum.

Vitiatus. De corpore vitiatis ⁊ debilibus quando poſſint ordinari aut miniſtrare vel non libro. ij. titu.j.de homicidio.q.xiij. Quid de his.
Quid de eo qui non poteſt bibere vinum ibidem in fi.
Quid de gibboſis ⁊ de illis qui habent digitos coniunctos vel ſex digitos in vna manu q.xliiij.c.
Quid de furioſis lunaticis ⁊ caducis vel demoniacis. queſtione.lv.c.
Multa vitia ſeu defectus corporis impediunt ordinandum inveteri lege nunc nō impediunt niſi ſpecialiter intellecta libro. iij. titu.xviij.de corpore vitiatis.q.vnica.
Nota ibi etiam in genere de corpore vitiatis.
Cum epiſcopus aut ſuperior eo eſt ſenio vel infirmitate grauatus quid tunc agendum ſit habes plene nouo ſtatuto in ſexto decretalium in titulo de clerico egrotante.

Vidua.
Quid faciat viduā talē cui promittitur fructus lib.iij.titu. xxxiiij.de peniten.⁊ re.q.cclxxvij. Quere etiam.

Vigilie. De vigilijs ⁊ alijs quibus caro maceratur lib.iij.titu.xxxiiij.de penitētia ⁊ remiſ.q.cviij. In quibus cōſiſtit.

Vindicatio.
Utrum vindicatio ſit licita lib.ij.tit.v.de rap.q.lv.c.
Quando malorum iniurie a bonis ſuſtinende ſint vel non. queſtione.lvj.c.
Qualiter hmōi precepta patientie. Qui te percuſſerit in vnā maxillam ⁊c. ac ſilia intelligenda ſint ibidē ⁊.q.lij. Qui ⁊ qn̄ in fi.
De vindicta in multitudinem cum eſt in aliquo ſcelere libro. iij. titu.xxx.De ſcandalo ⁊ perplexitate.q.viij. Quere etiam.
Nota ibi quatuor cauſas quare interdum peccata aliquorum diſſimulantur. Quere correctio.

Virginitas.
Quare ſolus epiſcopus virgines conſecrādo velat. Et quare ſole virgines ⁊ nō vidue conſecrant̄ lib.iij.tit.iij.de bigamis queſtione.xiiij. Primo ergo.
Quo tempore poſſit fieri virginum conſecratio.q.xv.c.
Utrum in conſecratione virginum detur gratia.q.xvj.c.
Quid de virginibus occulte corruptis ſi ſine ſcandalo earum cōſecratio intermitti non poteſt.q.xvij.c.
Si hmōi virgines ante conſecrationē vel poſt corrupte fuerint vtrum ſint irregulares quo ad dicendas benedictiones vel legēdas aut dicēda illa que a ſolis virginibus cōſecratis legi vel dici conſueuerunt. Et quis poſſit in hoc diſpenſare ibidem in fi.
Quid ſit virginitas ⁊ per quid ⁊ quibus modis virginitas corrūpatur vel amittatur.q.xviij.ad pleniorem ⁊.q.ſequenti.
Violenter corrupte non amittunt aureolam: nec tamen inter virgines conſecrantur ibidem ver. conſecrantur ibidem verſicu. Omnimode ergo.
Utrum ſola mente aliqua poſſit amittere virginitatem. queſtione.xix.c.
Nota ibi que ſit vera cauſa corruptionis virginitatis.
Per violentiam non amittitur virginitas ⁊ qualiter hoc ſit intelligendum ibidem in fine.
Quid de puellis que in annis puerilibus anteꝙ pubeſcere incipiant hmōi turpia agunt.q.xx.c.
Quid de feminis fluxum patientibus.q.xxi.c.
Utrum per pollutionem in ſomnijs amittat̄ virginitas. Et quid de his mulieribus que in ebrietate vel dormientes a viris cognoſcuntur.q.xxij.c.
Nota ibidem qꝫ triplex humor de membris genitalibus fluit.
Quid de his que a demonibus incubis cognoſcuntur. queſtione.xxiij.c.
Quando virginitas amiſſa recuperari poſſit per penitentiā. Et quando non.q.xxiiij.c.
Quere bigamia.

Vis vel violentia.
Utrum liceat vim vi repellere tā clerico ꝙ laico. Et qualiter: ſiue vis inferatur perſone: ſiue rebus libro. ij. titulo. v. de raptoribus.q.iij. Cui ⁊ quando.
Qualiter liceat alicui ſe defendere contra clericum ita qꝫ nō incidat in canonem ibidem ver. Addit.
Utrum liceat mihi violenter eiicere clericū domum meā violēter occupantem ibidem.
Qualiter intelligatur qꝫ dicitur licere vim vi repellere incōtinēti vel anteꝙ diuertat ad contrarium actum. queſtione.liij. Ad intellectum.
Utrum quilibet teneatur ſocium vel alium defendere ab iniuria inferenda.q.liiij.c.
Utrum aliquis poſſit propria autoritate retinere qꝫ de iure nō preſtitit licet illud dia ſoluerit.q.cxxviij. In quibus in fine.
De impedimento violentie in matrimonio que ex ſui materia matrimonium impedit etiam ſine cōſtitutione eccleſie li.iiij. titu.xj.de impedimento violentie.q.j. circa impedimentum.
Quid ſit vis ſiue coactio. Et quid metus.q.ij.c.
Que vis ⁊ quis metus excuſet aliquem vel impediat matrimonium.q.iij.c.
Quis ſit metus qui cadit in conſtantem virum ibidem.
Metus aliquis cadit in vnum qui non caderit in alium. ⁊ de preſumptionibus circa hoc ibidem.
Que ſit leuis coactio ibidem.
Quid ſi preceſſit coactio ⁊ metus qui poteſt cadere in conſtātem ſed cum ſit compulſus factus eſt volens. Nunquid eſt matrimonium ibidem.
Quid ſi aliquis captus ſit in captiuitate contrahit matrimoniū ibidem in fine.
Quid ſi mulier poſt conſenſum coactum moram cōtrahit in domo mariti vel permittit ſe cognoſci.q.iiij.c.
Quid ſi ad conſenſum coactum apponitur iuramentum. queſtione.v.c.
Utrum conſenſus coactus ſaltem ex parte cogētis faciat matrimonium.q.vj.c.
Utrum pater poſſit cogere liberos ad contrahendum matrimonium.q.vij.c.
An parentes temere iurent ſponſalia filiorū. queſtione. viij. Nūquid ergo.
Quere percuſſio. Coactio.

Viſitatio.
Que ſit pena prelati qui in viſitatione accipit procurationē in pecunia vel qui munera accipit lib.iij.tit.xiij. qꝫ ordinādus ſit do.ſ. bene prepoſitus.q.xix. vltimo quero.
Nota de hac materia temperamentū cōſtitutionis Gregorij in additionibus.c.q. circa materiam in fine.

Vnctio extrema: Utrum extrema vnctio ſit vnū ſacramentū lib.iij.tit.xxiiij.de ſacramentis iterandis vel non.q.cxxxix Deinde circa.
Quid faciendum ſi ſacerdos infra vnctionē deficit iniūctis iam aliquibus partibus.q.cxl.c.
Que ſit materia ⁊ que forma hmōi ſacramenti.q.cxlj.c.
Quis ſit effectus hmōi ſacramenti.q.cxlij.c.
A quibus debeat conferri hoc ſacramentum.q.cxliij.c.
Nota ibi vtrum ſacerdos ſolus aliquē debeat inūgere. Et quos debet ſecum habere.
Quibus cōferendū ſit hoc ſacramentum.q.cxliiij.⁊ ſequenti.
Que partes corporis inungi debeant.q.cxlvj.c.
Utrū in eadem infirmitate hoc ſacramentum iterari debeat. queſtione.cxlvij.c.

Voluntas. Utrū homo voluntatē ſuā teneat̄ ſemper cōformare diuine volūtati involuto lib.iij.tit. xxxiiij.de ſentē. precep.diffi.⁊ errōi q.iiij. Anteꝙ. Quere. Obediētia. Permiſ.

Votum. Quid ſit votū lib.j.tit.viij.de voto.q.j. Circa hanc
Que requiruntur ad votum.q.ij.c.
Nota ibi de votis que fiunt in anguſtijs vt in partu mulierum et hmōi.
De quo debeat fieri votum.q.iij.c.
Nota ibi de ſtultis votis non ſeruandis.
Utrum votū licitū ſemper obliget ad impletionē.q.iiij.c.
Utrum expediat aliquid vouere.q.vj.c.
Utrū melius ſit facere aliquid boni ex voto ꝙ ſine voto.q.vij.c.
De ſpeciebus voti qꝛ quoddā ſimplex quoddā ſolēne. Et ꝗtum obligent. Item quoddam eſt votum abſolutum quoddā cōdi

tionale.q.viij.Qualiter diſtinguantur.
Utrum vouens ſimpliciter teneatur ſtatum implere qd vouit.q.ix.circa hoc.
Quot modis ſolemniʒatur votum q.x.c.ꝛ ſequenti. De hoc habes certitudinem. In additionibus.c.q.ſ.x.circa materiã.
Qualiter profitebãtur religioſi anteq̃ eſſent determinate regule monachorum. Ibidem.ſ.q.x in fine.
Utrum propter votum ſimplex ſint ſpõſalia dirimenda.queſtione.xx.circa votum.
Quid de eo qui poſt votum ſimplex contrahit matrimoniũ per verba de preſenti.q.xxi.c.
Quid reſpondendum cum perſona aliqua que fecit votũ ſimplex querit an poſſit contrahere.Et an matrimonium contractum teneat.q.xxij.c.
Quid ſi iuraui aliquã ducere in vxorem poſtea voueo perpetuã continentiam vel econuerſo primo voui poſtea iuraui.queſtione.xxiij.c.
Nota ibi abſolute loquendo an votum vel iuramentum ſit magis obligatorium.
Quis poſſit vouere vel non q: nec epiſcopus nec clericus nec monachus impubes vxor ꝛ ſeruus in his liberi ſunt.queſtione.xxiiij.c.
An clericus poſſit aliquod votum facere.q.xxv.c.
Utrum monachus vel alius religioſus poſſit aliquod votum facere.q.xxvj.c.
Quid iuris de voto impuberum.q.xxx.c.
Quid ſi pater contradixerit voto filij impuberis ꝛ poſtea cõſenſit.q.xxxj.c.
Item de viro reuocato per mulierem a monaſterio ibidem.
Utrum peccet pater vel tutor reuocando votum impuberis filij aut maritus votum vxoris reuocando.q.xxxij.c.
Utrum huiõi perſone que poteſtati alterius ſubiecte ſunt puta vxor ſeruus impubes ꝛ ſimiles peccent vouendo aliquid.queſtione.xxxiij.
Utrum filiusfamilias poſſit pubes vouere.q.xxxiiij.c.
Quid iuris de voto vxorum.q.xxxv.Poſt hec.
An viri poſſint irritare iuramenta vxorum facta ante matrimonium vel poſt.q.xxxvj.Nunquid.
Que vota vxoris poſſit vir reuocare ꝛ que non. q.xxxvij. Quid ſi vouerat.
Utrum vnus coniugum poſſit continentiam vouere ſine conſenſu alterius vel ſaltem qd non petat debitum.q.xliij.c.
Utrum vouere continentiam ſine licentia coniugis ſit peccatum mortale.q.xliiij.c.
Utrum ſi coniux ſi dederit licentiam coniugi qd voueat caſtitatem poſſit illam licentiam poſtea reuocare.q.xlv.c.
Quid ſi duo coniuges in domo emiſerunt votum perpetue cõtinentie ꝛ alter eorum velit frangere. Nunquid alter debet ſibi cõſentire.q.xlvj.c.
Quid ſi maritus accipit ordinem ſacrum inuita vel neſciẽte vxore vel ſciente ꝛ non contradicente. Nunquid factum eſt preiudicium vxori.q.lix.c.
Quid ſi ante carnis copulam inſcia vxore recipit ſacrum ordinẽ q.lx.Sed quid ſi.
An in votis emittendis vir ꝛ vxor ad paria iudicentur . queſtione.lxj.circa finem.
Utrum vir poſſit accipere crucem ad transfretandum vltra mare volente vxore.ſi de eius incontinentia timeatur.q.lxij.c.
Utrum vxor poſſit votum Hieroſolymitanum inuito viro emittere.q.lxiij.c.
Quid iuris ſit de voto ſeruorum.q.lxiiij.Deinde quero.
De voto ſeruorum quere plura.Seruus.
An votum ſub conditione emiſſum obliget vouentem. q. lxvij. Poſt hec quero.
De voto ex duabus vel pluribus cauſis emiſſo ibidem in fine.
Utrum pater moriens poſſit iniũgere filio quẽ conſtituit ſibi heredem vt impleant vota ad que ipſe tenebatur.q.lxix.c.
Utrum alijs heredibus hoc iniungere poſſit. Et an ad hoc etiã ſine iniunctione teneantur vel ad hoc compelli poſſint ibidem.
Quid ſi aliquis diuerſa vota emiſit compoſſibilia vel incõpoſſibilia.q.lxxiij.c.
Ad quem pertinet peregrinorum defenſio.q.lxxv.c.
Quid ſi aliquis vouit intrare aliquã religionẽ ꝛ petens ingreſſum repellitur.q.v.c.
Que profeſſio facit votum monachatus ſolemne.Et que ſit profeſſio vera ꝛ que preſumpta.q.xj.c.
Nota ibi multos modos ſolemniʒandi votum.
Quid ſi aliquis profiteatur infra annum vel contra ius ibidem.
Quid ſi quis tantũ in genere dicit profiteor ordinem monachatus ibidem ver.Nota etiam.
An tẽpus probationis in religione artari ꝛ prorogari poſſit ibidẽ in fi.De materia huiõi queſtionis vide in additionibus.c.q.diuerſa.vbi etiam exprimitur que ſit profeſſio tacita ꝛ que expreſſa.
Quis poteſt recipere ad profeſſionem.q.xij. Sed quia.De hoc etiam in additionibus.c.q.de materia.
Quid iuris cum quis vltra annum ſtat in religione.q.xiij.Quero ſpecialiter.
Quid de religioſis qui multa ſue regule ſtatuta non ſeruant ex prelatorum diſſimulatione ibidem.
Utrum talis qui ſtetit in clauſtro vltra annũ cogendus ſit expreſſe profiteri.q.xvij.quid ſi aliquis ver.addit.
Utrum adulto religionem ingredienti liceat ante profeſſionem redire ad ſeculum. Et quando.q.xiiij.circa votum.De hoc etiã aliquid in additionibus.c.titu.ver. In alijs autem.
Sed qualiter ſcitur qd aliquis voluerit eſſe in probatione.q.xv.c.De hoc in additionibus.c.tit.in principio.
Nota ibidẽ.ſ.in ſumma penitentiã ſtatutã a iure quibuſdã religioſis ſi aliquẽ de facto ante annũ recipiunt ad profeſſionem.
Quid ſi non apparet euidenter qd aliquis voluerit abſolute vitam mutare intrans religionem.q.xvj.c.
Quid ſi aliquis ſecularis videns monachos bene viuere ꝛ ſplẽdide comedere ꝛ cogitãs ſe talia bene poſſe ſuſtinere intrat. Nũquid tenetur poſtea auſteritatẽ regule obſeruare.q.xvij.c.
Quid de his qui religionem ingrediuntur ſub aliquibus conditionibus vel promiſſionibus vt qd non teneantur ad officia auſteritates ordinis ꝛ ſimilia.q.xviij.c.
Quid de conuẽtibus quarũdam mulierũ que appellantur canonice.q.xix.c.
An religioſus poſſit tranſire ad aliam religionẽ ꝛ quã tranſiuit non petita licentia.q.xxvj.vtrum monachus ꝛ ſequenti.
Quid ſi regularis impetrauit licentiam tranſeundi ad artiorẽ religionẽ poſtea penitet ille. Nũquid prelatus ſuus tenetur eum recipere.q.xxviij.Pone.
Quid ſi aliquis licentiatus qui ſimpliciter renunciat ſuo monaſterio ex odio vel rancore.q.xxxix.Quid ſi abbas.
Si impubes tranſit ad religionẽ per ſe vel per autoritatẽ tutoris quid iuris de hoc.q.xxx.Quid iuris.
Quid ſi impubes emittit aliud votũ q̃ religionẽ ibidem.
Quando vnus coniugatorum poſſit intrare religionẽ vel nõ.queſtione.xxxviij.c.
Nota ibide de autoritate epiſcopi que ad hoc requiritur.
An coniugata ante carnalem copulã tranſire poſſit ad heremum vel ad recluſoriũ.q.xxxix.Sed nunquid.
Quid ſi coniugata aliqua faciẽte votum continentie non in perpetuũ ſed ad tẽpus maritus eius de facto intrat monaſterium.queſtione.xl.c.
Quid ſi coniux ante copulam carnalem dicit ſe velle intrare religionem cum vir exigit debitum ꝛ tamen procraſtinando differt.q.xlj.c.
Quid ſi datũ eſt tali tempus ab epiſcopo ad intrandum religionem ꝛ maritus interim violenter eã cognoſcat.q.xlij.c.
Quid ſi datũ eſt tali tẽpus ab epiſcopo ad intrandum religionẽ.
Quid ſi talis a marito cognoſcitur carnaliter in religione ante profeſſionem ibidem.
Quid ſi duo coniuges intrant religionẽ ꝛ ambo vel alter eorum penitet ꝛ vult exire ante profeſſionem.q.xlvij.c.
Quid ſi tales primo die profitentur quando intrant . queſtione xlviij. Sed quid ſi.
Quid ſi vnus coniugũ intrauit religionem ſine licentia alterius et alius repetit eũ.q.xlix.c.
Quid iuris cũ vnus coniugũ tranſit ad religionẽ propter fornicationem alterius ibidem ver. Nota etiam.
Quid iuris ſi moritur vxor que maritum de monaſterio extraxerat.q.l.Sed quid.

Quid ſi

Quid ſi maritus ab vxore licentiatus intrauit et poſtmodum quia mulier ſuſpecta inuenitur. reuocatur. Et quid fieri debeat de vxore ibidem.
Quid ſi vxor videt vel ſcit maritū ſuum intrare religionem et tacet. Nunquid eo ipſo preſumitur vouere continentiam queſtione.lj.c.
Quid ſi vxor ſine cuius licentia vir intrauerat religionem vult intrare religionem ꝛ maritus contradicit.q.liij.c.
Quid ſi vxor poſt eductionem penituit ꝛ vult intrare queſtione liiij.c.
Quid de duobus coniugibus quorum vterq; fornicatꝰ eſt. Nunquid pōt alter altero inuito religionem intrare.q.lv.c.
Quid ſi vterq; non petita licentia ab altero intrauit monaſterium. Nunquid poterunt ſe ſe mutuo repetere.q.lvj.c.
Quid ſi vterq; credens alterum mortuū eſſe intret monaſteriū nunquid cōperta veritate poſſint ſe repetere.q.lvij.c.
Quid ſi vxor fornicata fuerit ꝛ maritus ab epiſcopo cōmonitꝰ eam correctam recipere noluerit: poterit ne religionem intrare.q.lviij.c.
Nota ibi quid fieri debeat de muliere adultera ꝛ quādiu expectabit reconciliationem.
De ſeruis recipiendis ad religionem vel non.q.lxiiij. Deinde quero.
Quis obligatus ratiociniis ad religionem recipi poſſit vel non ibidem.v. Quod dictum eſt.
Vouēs intrare religionē licet peniteat tenetᷣ intrare: q̄uis infra tēpus ꝓbationis exire poſſit ti.iiij.ti.j.de ſponſalibus.q.xvij. Sed quare.
Utrum in votis poſſit diſpenſari. Et an poſſint commutari. Et qualiter in ti.de. voto.q.lxx.c. De hoc etiam infra.c.
Duo ſunt neceſſaria ad redemptionem voti ibidem.
Quis poſſit in votis diſpenſare.q.lxxj.c.
Utrum in voto ſolēni continentie poſſit papa diſpēſare.q.lxxij. Quero ſpecialiter.
Qualiter debeat fieri votorum commutatio vel redemptio.q.lxxiij.c.
Quid ſi raptor vel vſurarius vouerit reſtitutionem vagā expēdere in ſuccurſū terre ſancte.q.lxxiiij.c.
An magne perſone crucēſignate abſoluantur per introitum religionis.q.lxxv. Quid de magnis.
Quid ſi aliquis vouit quod expenderet vel mitteret. centum marcas in ſubſidium terre ſancte: poſtea ingreditur religionem.q.lxxvj.c.
Utrum votum de ieiunando. vel feriando in ſabbato ſemꝑ mutandū ſit.q.lxxvij.c.
Utrū per ingreſſum religiōis ipſo facto abſolutꝰ ſit q̄s ab aliis votis vel prelatus diſpenſare debeat.q.lxxviij. Utrum abbas.
Cū quis ſuſcepit votū implendum pro matre ſua. Nunquid per ingreſſum religionis abſolui pōt.q.lxxix. Sȝ quid.
Quid ſi vouerit quis q̄ȯ daret centum marcas pauperibus in generali vel alicui certe perſone vel q̄ȯ cōſtrueret cenobiū ciſtercien.ordinis. Nunquid ingrediendo religionem liberatur queſtione.lxxx.c.
Utrum prelati pro libito ſuo poſſint in votis diſpēſare.q.lxxj.c.
Propter quale periculum diſpenſandum ſit in votis vel etiam per ſe poſſit quis dimittere votum ſi ſuperioris auctoritas requiri non poteſt.q.lxxxij.c.
Utrum papa poſſit abſoluere aliquē ab obligatione qua tenetᷣ homini.q.lxxxiij.c.
Quere vxor. Religio ordo.
Uſurpatio. Quere preſcriptio.
Uſura.
Quid ſit vſura. Et vtrum ſola ſpes lucri faciat vſurariū li.ij.ti.vij.de vſuris.q.j.c.
Utrum poſſit homo pro pecunia mutuata. aliquam cōmoditatem recipere.q.ij.c.
Sed quare peccatum eſt accipere vſuram pro pecunia mutuata.q.iij.c.
Nota ibi de vſura iudeis permiſſa.
Utrum concedere pecuniam ſignatam ad oſtentationem vel ad ponendum loco pignoris pro aliquo precio ſit vſura.q.iiij.c.
Quid ſi pro pecunia mutuata exigatur munꝰa lingua vel obſequio.q.v.c.
Cum creditor naturaliter teneatur ad antidota quare nō licet hanc naturalem obligationē in pactum deducere.q.vj.c.
Quid de his qui corrupta intentione mutuant.q.vij.c.
Quid ſi non ſit corrupta intentio creditoris debitor tamen propter mutuum acceptū vel vlterius retinendum dat ei aliquid an teneatur illud reſtituere.q.viij.c.
Quare in mentali vſura neceſſaria eſt reſtitutio cum in mentali ſymonia non ſit neceſſaria.q.ix. Queritur etiam.
Quid de dominis molendinorum qui credunt pecuniam piſtoribus vt molant in molendinis eorū.q.x.c.
Quid de illis qui veniente termino ſolutionis: volunt dare terminum pro rogatione niſi aliquo ſibi dato licet expreſſe non exigant.q.xj.c.
Unde dicatur vſura ꝛ in quibus rebus ſeu contractibus cōmittatur.q.xij. Quero etiam.
An ſit mutuum qui dat.x.vinas panni pro aliis.x.ꝛ huiuſmodi q.xiij. Sed nunquid.
Que ꝛ quot ſpecies vſure.q.xiiij. Que ſint.
Utrum in vſura transferatur dominiū.q.xv.c.
Nota ibi vtrum ab vſurariis poſſint licite accipi dona ꝛ elemoſyne
In quibus caſibus vſura ſit permiſſa.ſ.in pignore ab iniuſte detinente loco intereſſe. in dote filie aſſignata. Et cum quis non ſoluit debitum in termino ſtatuto. Item ratione dubij.q.xvj. Item quero.
Nota ibi de emptione ꝛ venditione ad certum terminum cū ob hoc plus vel minus datur q̄ꝫ tunc res valeat.
Creditor gratis oblatum pōt recipere ibidem.
Quid ſi gener poſſeſſionē ſibi pro dote obligatā alteri cum iure ſuo concedat recepta ab eo ſumma.q.xvij. circa caſus.
Quid ſi ſoluto matrimonio heredes mariti obligāt mulieri poſſeſſionem aliquam pro dote ſua. Nunquid fructus computabuntur in ſortem.q.xviij.c.
Nota ibi. Quid conſulendum ſit tali mulieri.
Generaliter de omni mutuo ꝛ emptione ad certū terminum vt argenti pro argento. Nummi pro nummo. Et de vino ꝛ blado. ꝛ huiuſmodi.q.xix. Nunquid pōt.
Quid ſi quis pecuniam mutuet recepturus ad terminum alterius generis monetam vel aurum vel argentuȝ vel alia ſpeciē q.xx.c.
Quid ſi aliquis vendat res aliquas pro precio q̄ȯ in inſtanti currit ſed ſi plus valent vſq; ad paſcha vult q̄ȯ ſibi illud detur: ſibi vero minus valent. non vult q̄ȯ precium minuatur.q.xxj.c.
Quid de ſcolaribus deponentibus pecuniam apud campſores vt ei remutuent.q.xxij. Utrum ſcolares.
Nota ibi q̄ȯ non licet alicui mutuare eo pacto. vt ei remutuetᷣ.
Quid ſi pena appoſita eſt in cōtractu mutui. Nū quid poteſt peti.q.xxiij.c.
Quid de coꝗ mutuantꝫ occaſiōe mutui laborē ſubiꝫt.q.xxiiij.c.
Quid ſi venditur predium tali conditione adiecta q̄ȯ cum ſoluitur precium reſtituatur predium.q.xxv. Quid ſi vendidit.
Quid de illis qui emūt fructus de agro ſeminato illo anno.q.xxvj.c.
Quid de eo qui fructus alicuius poſſeſſionis emit ad certū tempus puta ad quatuor vel quinq; annos pro certa pecunie quātitate.q.xxvij.c.
Quid de eo qui mutuauit nauiganti vel eunti ad nūdinas pecuniam recepturus aliquid vltra ſortem eo q̄ȯ in ſe recipit periculum. Et quid ſi q̄s in tali loco mutuat mille ſolidos: vt in alio loco reddantur ſibi centum aurei. Et huiuſmodi queſtione.xxviij.c.
Nota ibi tres differentias inter mutuum ꝛ locatum.
Quid ſi paratus ſum emere merces aliquas et ad inſtantiam tuam mutuo tibi pecuniam vt reddas mihi quantum valent merces in loco illo recepto in me periculo ibidem. verſicu. Sequitur.
Quid de illis qui emunt a communitatibus ciuitatum vel a monaſteriis certos redditus ad tempus vite ſue queſtione.xxix. eodem.
Quid ſi paratus ſum emere aliquam poſſeſſionem. vel reddi. ꝛ ad inſtantiam tuam do tibi preciuȝ vt mihi tū ſoluas ſingulis

Tabula.

annis quantum habiturus eſſem de bonis illis.queſtiõe.xxx. Quid ſi aliquis.
Quid de illis qui emunt vel etiam dono accipiunt a monaſte rijs vel eccleſijs alijs vſufructum alicuius poſſeſſionis vel vil le.q.xxxj.c.
Quid de illis qui emunt aliquos redditus ad vitam venditoris ibidem.v̄.dicit hic.
Nota etiam ibi de his qui emunt aliquos certos redditus qui imponuntur alicui poſſeſſioni etiam de nouo.verſi.videtur.
Quid iuris ſit de precaria.q.xxxij.Quero etiam.
Quid de his qui emunt a pauperib⁹ aīalia vel agros quos for te non habẽt ⁊ recipiunt ab eis cenſum.q.xxxiij.c.
Quid de illis qui emunt pro minori precio certos equos reddẽ dos in certo termino.q.xxxiiij.c.
Quid de illis qui locant oues ⁊ boues vel alia aīalia ꝑ cenſu. vel pro medietate ⁊ huiuſmodi. Item de diuerſis modis loca tionis aīalium. Et qn̄ ſit licitus vel illicitũ.q.xxxv.c.⁊ ſequẽti.
Utrum ſocietates inter mercatores de lucro ⁊ dãno ſint licite.q. xxxvij.Quero etiam.
Quid ſi contrahatur ſocietas ſic ꝙ vnus ponat pecuniam ⁊ ali us operam.q.xxxviij.c.
De ouibus vel alijs animalibus traditis monaſterijs pro cenſu perpetuo etiam aīalibus morientibus.q.xxxix. Quid de his.
Item nota ibidem ꝙ ad talem contractum ſtabiliẽdum requi ritur conſenſus totius conuentus.
Quid de quibuſdam qui emunt annonam vel vinum vilius vt vendant carius.q.xl.c.
Quid de his qui emunt aureos vel argẽtum.⁊ precipue victua lia vt de huiuſmodi rebus cariſtiam inducant ibidem.verſi.vel ſit ex auaritia.
Quid ſi clericus emat tabulam vel pullum equinum aut hmõi vt emendatum vendat carius.q.xlj.c.
Quid de his qui annonam veterem mutuant vt recipiant no uam.q.xliij.c.
Quid de legibus que permittunt vſuras exigere.q.xliij.c.
Utrum ſit peccatum accipere mutuo pecuniã ſub vſura.q.xliiij. Quero etiam.
Quid de notarijs qui ſuper vſurijs ſcienter conficiunt inſtrumẽ ta.q.xlv.c.
Quid de prelatis ſubſcribentibus ⁊ ſigillantibus.q.xlvi.c.
Que pena vſurarij ⁊ qualiter cõpellat ad reſtitutionẽ.q.xlvij. Qualiter ⁊ ſequenti ⁊.q.lj.Quid ſi.
Qualiter intelligitur vſurarius manifeſtus fore.q.xlviij. Sed qualiter.
Quid ſi quis repetat vſuras ⁊ excipiatur contra eum ꝙ ipſe re petere non poteſt niſi ipſe reſtituat vſuras ⁊ reſpondeat ſe pa ratum eſſe ad hoc.q.xlix.c.
Sed quid ſi is a quo exactum eſt vel eius heres non ſit ſuper ſtes.q.l.c.
Quid ſi clericus ſit vſurarius vel heres vſurarij.q.lj.c.
Quid ſi ſacerdos de facto recipiat oblationẽ vſurarij manifeſti cui eſt reſtituenda.q.lij.c.
Quid ſi quis iurauit ſe ſoluturum vſuras vel non repetiturum vel forte non audet repetere propter potentiam vſurarij.que ſtione.liij.c.
Quid ſi heredum vſurarij alter factus eſt non ſoluendo. Nun quid alius tenetur inſolidum.q.liiij.c.
Quid ſi quis emit equum vel prediũ de pecunia vſuraria ⁊ il lud dat alteri.poſt ea efficitur non ſoluendo queritur an ille cui datum eſt teneatur reſtituere.q.lv. Pone.
Quid ſi tale predium venditur ⁊ cum illa pecunia aliud prediũ comparatur ibidem in fine.
An ſoluens vſuras poſſit agere actione reali an ſolũ perſonali ibidem. Circa hanc.
Utrum liceat genero pro dote filie vel creditori pro ſolutiõe ali quid accipere ab vſurario.q.lvj.Sꝫ quid de eo.
Quid de vſura communitatũ.q.lvij.Quid de cõitatibus.
Cum collegium accipit vſuram Nunquid ſinguli de collegio te neantur illam vſuram reſtituere inſolidum.q.lx.c
Quid de regibus ⁊ principibus qui compellunt ad reddendum vſuras.q.lviij.c.
Quid de ſeruientibus vſurariorum vel tollentibus predia ipſo rum.q.lix.c.
Quid de illo qui conſuluit alicui qđ teneretur vel cõcedit ei aut dat pecuniam ad hoc. Item quid ſi contrahit cum aliquo ſo cietatem ad fenus exercendum vel qui mutuat vſurario pecu niam ad participationem lucri vſurarum.q.lxj.c
Quid de eo qui accipit vſuras nomine alieno.q.lxij.c.
Quid de ſeruientibus vſurariorum qui numerant pecuniam. Et huiuſmodi.q.lxiij.c.
Quid de illo qui ſine mandato feneratur ad opus alterius.q. lxiiij.c.
Quid de illo qui cum gratis vellem mutuare.induxit me.qđ ac ciperem vſuras ibidem.
Utrum vſurarius teneatur reſtituere non ſolum pecuniam vſu rariam.ſed etiam quicquid cum ipſa lucratus eſt.⁊ fruct⁹ per ceptos ex re empta de pecunia fenebri. queſtione.lv. Quero etiam.
Utrum iudeus poſſit exigere vſuras a chriſtiano. Et qualiter compellendi ſunt eas reſtituere queſtione.lxvj. Item quero.
Utrum chriſtiani a iudeis vel paganis aut ceteris hoſtibus fi dei chriſtiane poſſint vſuras exigere.q.lxvij.c.
Cui reſtituere debeat vſurarius vſuras quas extorſit. Et qua liter.q.lxviij. Deinde quero.
Cum reſtitutio vſure petenda eſt etiam venia ibidem in fine
Cui reſtituet chriſtianus vſuras acceptas a iudeo vel a chriſtia no.q.lxix.Sed pone.
Quid de vxore ⁊ familia vſurarij.q.lxx.c.
Que pena eorum qui publicos vſurarios in terris ſuis recipiũt vel eis domos locant.q.lxxj.c.
Qualiter manifeſti vſurarij ad penitentiam ſint recipiendi. Et qualiter debeant ſatiſfacere.q.lxxij.c.
Que pena ſacerdotis q̄ ab vſurario publico recipit oblationem vel eum admittit ad ſepulturã libro.iij.titulo.xxxiij.de ſenten tia excommunicationis queſtione.xxxiij. In quibus caſibus verſi.Sed et quis.
Quere iudeus. quia idem iudiciuꝫ eſt quantum ad vſuras ⁊ re ſtitutionem de cauertinis et alijs vſurarijs. Quid de iudeis. Item quere pignus.
Uxor.
Utrum viri poſſint irritare iuramenta vxorum facta an te matrimonium vel poſt.li.j.ti.viij.de voto.q.xxxvj. Nunqđ
Utrũ vxor exiſtẽs in ſcđo matrimonio poſſit ꝓuidere filijs pri mi matrimonij de rebus communibus ſibi ⁊ viro.libro.ij.titu lo.viij.de negotijs ſecularibus queſtione.xxix. Quid de vxo re.
Utrum vxor habens virum prodigum celare poſſit aliquid de rebus communibus contra prohibitionem viri.q.xxx. Quid de muliere.
Uxor frangere poteſt aliqua vota propter obediẽtiã viri.lib.iij. titu.xxxiij.de ſententia. ꝑcep. diſſi. et excõmunicatio.q.xviij. Quid de vxore.
Utrum vxor teneatur ſequi virum quocunqꝫ ierit.lib.iiij.titulo ij.de matrimonio.q.ij.Quero etiam.
Utrum magis peccet qui occidit vxorem vel qui occidit matreꝫ li.iiij.ti.ix.de impedimento criminis.q.x.c.
Quid ſit faciendum:cum vir capitali odio perſequitur mulierẽ vel eum ſuſpectum eum habet:qđ ipſam in perſona vel in re bus ledat.libro.iiij.titulo.xix.Qualiter ⁊ quando mulier poſ ſit aliquem petere in virum queſtione prima. Quero ergo. verſi.Quartus caſus.⁊.q.x.Qualiter et ad que.
Quere votum.Elemoſina.Accuſatio.Adulterium.Diuortium. Ieiunium.Furtum.Matrimonium Et in multis alijs locis.

¶ Explicit tabula ſumme confeſſorum ⁊ conſequẽter tota ſum ma impreſſa lugduni per magiſtrum Jacobum ſaccon impẽ ſis Joannis koberger anno dñi.M.cccc.xcviij. Menſis ſeptẽ bris die .ix.

¶ Regiſtrum huius operis.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.aa.bb.cc.dd.ee. ff.gg.hh.ij.A.B.C.D.Omnes ſunt quaterni preter.ij.et. D. qui ſunt terni.

Leo papa decimus.

Vniuerſis et ſingulis preſentes literas inſpecturis Salutem et apoſtolicam benedictionem. Quoniam dilectus filius Joannes koberger ad communem doctorum et ſtudentium vtilitatem maxima cura et ſollicitudine aſſiduam operam libris imprimēdis impendit: magnoſq; in ea re labores et ſumptus facit: Vereturq; ne inſurgente inuidia emulatione excitata aliquiꝰ ſumptis operis ſui exemplis preſertim de nouo opere Confeſſionalium librorum Sūmam antehac nequaq̄ tipis tradito continente propediem ab eodem Joanne imprimendo in eiuſdē maximū damnū imprimant: deq; alteriꝰ inuento nouū lucrū ſibi querant. Idcirco nobis fecit humiliter ſupplicari vt eius bone voluntati opportune prouidere dignaremur. Nos quoniam ea que ad literatoꝝ commoditatem ſpectant libenter annuimus huiuſmodi ſupplicationibus inclinati vt ingenia ad plura melioraq; in dies inueniēda opuſq; prefatum ſublata omni emulatione diligentius prodeat impreſſum ⁊ emendatum. Confidentes de diligentia dicti Joannis: et in libris imprimendis ſtudio fidedignorum teſtimonio facti ſumꝰ certiores. Omnibus et ſingulis impreſſoribus et artem ipſam exercentibus vbilibet conſtitutis ſub excōmunicationis: illis autem qui in alma vrbe noſtra et terris nobis mediate vel immediate ſubiectis morantur ſub eadem et cōfiſcationis librorum impreſſorum penis: quas cōtrafaciētes abſq; alia declaratione eo ipſo incurrere volumꝰ: diſtrictiꝰ inhibemꝰ: ne per ſpaciū quinq; ānoꝝ a tēpore perfectionis dicti operis librum ipſum per dictū Joannem ſeruata forma bulle in Concilio Lateranē. nuper edite impreſſum: ad inſtantiam quarūcunq; pſonarū cuiuſcūq; dignitatis: ſtatꝰ: gradus: ordinis: nobilitatis: preeminētie vel cōditiōis ſub ſimilibꝰ vel alijs caracterū formis p eorū volūtate quouis q̄ſito colore vel modo imprimere aut imprimi facere pſumāt. Volentes vt omnes et ſinguli librorum venditores penes quos dictum opus ab alijs q̄ a prefato Joanne impreſſum inuentum foret ſimiles penas incurrant. Mandantes nihilominus dilectis filijs nunc et pro tēpore locorū ordinarijs in dictis locis exiſtentibus q̄tenus per ſe vel alium ſeu alios faciant autoritate noſtra inhibitionem nr̄am huiuſmodi inuiolabiliter obſeruari: et contradictores per cenſuras eccleſiaſticas et alia opportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcēdo. Inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus conſtitutionbus et ordinatiōibꝰ apoſtolicis ceteriſq; contrarijs quibuſcunq;. Datum Rome apud Sanctum Petrum ſub annulo piſcatoris. die. xiiij. Januarij. M.D.xviij.

Pontificatus Noſtri Anno. Quinto.

Euangeliſta.